BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
19 F
27
B-13.g.3
Digitized by Google

Digitized by Google

AVGVSTINI BARBOSÆ,

I.V.D. LVSITANI,

PROTONOTARII APOSTOLICI,

OLIM S. CONGREGATIONIS INDICIS CONSVLTORIS, & inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis Theſaurarij maioris,

NVNC VERO EPISCOPI VGENTINI, & à Conſiliis D. PHILIPPI IV. Hiſpaniarum Regis Catholici,

IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI

ALTERA PARS,

In qua de Locis, & Rebus Eccleſiaſticis ſimul abundè agitur.



LVGDVNI,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Sumptibus PHILIPPI BORDE, LAVRENTII ARNAVD, & CLAVDII RIGAVD.

M. DC. L.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google

IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI

LIBER SECVNDVS

DE LOCIS ECCLESIASTICIS.

Capvt Primvm

De Eccleſiis, & Eccleſiaſticis locis in genere.

SVMMARIVM

1 *Locorum tria ſunt genera, quibus Eccleſia, & perſona eccleſiaſtica, cæteriquе fideles vtuntur.*
2 *Eccleſia vnde dicatur? oſtenditur.*
3 *Eccleſia idem eſt quod congregatio fidelium.*
4 *Eccleſia eſt corpus quoddam morale, cuius membra ſunt homines, & Angeli, caput autem eſt Chriſtus.*
5 *Eccleſia in iure paſſim accipitur pro prælatura, ſeu beneficio eccleſiaſtico.*
6 *Eccleſia frequentiſſimè accipitur pro Templo, ſeu Æde ſacra.*
7 *Eccleſia, Templi, Baſilica, ac Ædis ſacra nomen pro eodem accipitur.*
8 *Eccleſia vocatur quaſi conuocatio, vel cœtus, eo quòd ibidem conueniuat ad diuina peragenda fideles.*
9 *Templum Eccleſia nominatur ad cœli ſimilitudinem, quod Templum ab intuendo, ſeu conſpiciendo appellatur.*
10 *Baſilica nomen non propriè ad omnes Eccleſias pertinet, ſed ad eam tantùm, quæ princeps eſt, & aliarum maior, ac dignior.*
11 *Ædes ſacra vocatur etiam Eccleſia, id eſt, ſacra domus, aut ædificium.*
12 *Sanctuarium dicitur abditiſſimus Templi locus vbi Sancta ponuntur, ac ſeruantur.*
13 *Sacrarium eſt Sacrorum cuſtodia.*
14 *Eccleſia materialis vſus à quo tempore cœperit oſtenditur.*
15 *Eccleſia prima poſt aduentum Chriſti apud Chriſtianos Catholica fuit.*
16 *Eccleſia appellatione indiſtinctè veniunt omnia quæ intra Eccleſia ſepta tanquam portiones ipſius continentur.*
17 *Eccleſiarum quot ſint ſpecies, oſtenditur.*
18 *Eccleſia Epiſcopalis, ſeu Cathedralis illa dicitur, quæ eſt ſedes Epiſcopi.*
19 *Vicarius perpetuò adſcriptus Eccleſiæ Cathedrali eſt de corpore Cathedralis.*
20 *Matrix eccleſia propriè dicitur Cathedralis.*
21 *Matrix eccleſia dicitur ea, quæ habet alias eccleſias ſibi ſubiectas.*
22 *Eccleſia an ſit Matrix cognoſci debet ſecundum ſubiectam materiam.*
23 *Baptiſmalis Eccleſia eſt in qua inſunt fontes Baptiſmales, & Parochiani baptizantur.*
24 *Baptiſmales plures eccleſiæ non poſſunt eſſe in vna Parochia, ſed vna tantùm cum capellis ſuis.*
25 *Baptiſmalis eccleſia regulariter eſt quoque curata, & quandoque dicitur Matrix.*
26 *Parochialis eccleſia quæ dicatur, & quæ concurrere debeant ad conſtituendam eccleſiam Parochialem? oſtenditur.*
27 *Eccleſia vna eo ipſo quòd ſit Parochialis, conſequenter eſt beneficium curatum, & habet curam non tamen è conuerſo.*
28 *Eccleſiam eſſe Parochialem aſſerenti incumbit onus probandi.*
29 *Beneficium vbi habuerit Populum, vel clerum, Eccleſia præſumitur curata.*
30 *Parochialibus Eccleſiis certos fines non habentibus, certi fines conſtituendi ſunt.*
31 *Eccleſias Parochiales profanare poteſt Epiſcopus ad præſcriptum Concilij* ſeſſ. 21. c. 7. de reform.

ABSOLVIMVS iam primum de perſonis eccleſiaſticis librum; nunc verò quid ſacri Canones de locis Eccleſiaſticis conſtituerint, in hoc ſecundo libro eſt videndum; quæ quidem in Iure eccleſiaſtico in triplici differentia inueniuntur; ſunt enim

enim tria locorum genera, quibus Eccleſia & perſonæ eccleſiaſticæ, cæterique fideles vtuntur. Primo ſunt materiales Eccleſiæ, ſiue Baſilicæ, aut Templa & loca his adhærentia, in quibus diuina officia peraguntur. Secundò ſunt Monaſteria, vel Cœnobia, in quibus Regulares perſonæ ſimul commorantur. Tertiò ſunt Hoſpitalia, & pia loca, in quibus pauperes & infirmi aluntur, & curantur. Cùm namque Eccleſia in diuino cultu, & duplici charitatis lege fundata permaneat, non immerito primum locorum genus pro cultu diuino. Secundum pro charitatis lege præcipuè erga Deum. Tertium verò pro dilectionis mandato erga proximum exercendo habere dignoſcitur; agitur autem in Iure de locorum huiuſmodi conſtructione, ſeu erectione, & de ipſorũ regimine, & priuilegiis, vel immunitate, & de eorum deſtructione, aut violatione. Primi generis loca ſunt hæc, veluti Eccleſia, quæ & Baſilica, priſco verò vocabulo Templũ appellatur; prætetea Oratorium, & Capella, ſacrarium, & ſanctuarium, altare, & cœmeterium. Loca ſimiliter ſecundi & tertij generis diuerſa nomina ac ſpecies ſortiuntur; vt ſuis locis oſtendimus.

2 Nunc verò de Eccleſiis agere incipiemus, & de nomine tantùm agendo, aduertimus quòd Eccleſia dicitur à verbo Græco *ἐκκαλεῖν* quod ſignificat *euocare*, vnde ſpiritualiter ſumpta pro ſignificatu habet euocationem, ſeu cœtum vocatorum, ad hanc enim quotquot veniunt, Dei vocatione vocati veniunt, nullus proprio inſtinctu adiungitur congregationi Saluatoris, & ideo Eccleſia idẽ
3 quod congregatio fidelium, *Actor. cap.* 15. ibi, *erat enim Eccleſia confuſa, c. Eccleſia, de conſecr. diſt.* 1. *gloſ.* 2. *in cap. cùm clerici* 19 *de verborũ ſignific. gloſſ. vltim. in cap. fin. ne Prælati vices ſuas.* Greg. de Valent. *tom.* 3. *diſp.* 1 *q.* 4 Rota *in Cæſarauſtana Cathedralitatis.* 1. *Martij* 1630. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, verſ. vnde vt euitetur.* faciunt multa, quæ circa Concil. Trid. *ſeſſ.* 5. *in decreto de edit. & vſu librorum, verſ. præterea,* ibi *Eccleſia cuius eſt iudicare de vero ſenſu Scripturarũ,* congerunt Doctores, cõſtatque poteſtatibus aliis, de quibus Gig. *de eccleſiaſt. hierarchia lib.* 1. *c.* 1. Can. *de locis Theolog. lib.* 4. *c.* 2 Victor. *in relect. de poteſt. Eccleſ. in princip.* Cardin. Bellarmin. *tom.* 1. *controuer.* 4. *lib.* 3. *c.* 1. Iſidor. Moſcon. *de maieſt. militantis Eccleſ. in prælud. lib. B. fol.* 4. Nicol. Gimont. *de gratia expectatiua. c.* 1. *verſ. Eccleſia n.* 34. Silu. *de benefic. p.* 1. *q* 5. *n.* 1. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 15. *n.* 24. Cardin. Tuſch. *tom.* 3. *lit. E, concl.* 2. Ouid. de Amicis *de iure emphyt. in repet. cap.* Ricciul. *de iure perſon. extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib.* 1. *c.* 1. *ex. num.* 1. Maſſobr. *in ſua prax. habendi concurſum, prælud.* 1. *num.* 26 *cum ſeqq.* Ludouic. Correa *in repet. c. inter alia, de immun. Eccleſ. p* 1. *à num.* 7. eleganter Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à
4 Cunha *in comment. ad cap. viduæ, vlt. n.* 3. *diſt.* 81. vbi dicit Eccleſiam eſſe corpus quoddam morale, cuius membra ſunt homines, & Angeli: caput autem eſt Chriſtus, qui ſanguine ſuo fecit vtramque vnam, triumphantem ſcilicet, & militantem, illam inuiſibilem; hanc viſibilem. Soar. *de fide diſp.* 9. *ſect.* 1 Ludou. Correa *d. p.* 1. *n.* 8. apud quos videbis varias huius nominis Eccleſiæ acceptiones, & de hoc latè Steph. VVeyms *ad conſtitutiones* 24. *ex antiquo Iure deſũptas, & per Concil. Trid. innouatas, conſtit.* 18. *n.* 1. *p.* 223. vbi tradit vniuerſam Chriſti fidelium multitudinem, ſeu collectionem, Eccleſiæ nomine non rarò vocari, eamque Catholicam, ſeu vniuerſalem, vnam, ſanctam & Apoſtolicam, (vti in ſymbolo Fidei Nicænæ Synodi & Apoſtolorum habetur) quia ſub vnitate eiuſdem Fidei in Deum, ſanctitateque Religionis inter omnes Chriſti fideles ſit conſtituta, & per Apoſtolos propagata, cuius Dominus noſter Ieſus Chriſtus caput eſt. *cap. nuptiarum* 27. *q.* 1. *c. Romani, de iureiur.* Sponſus, *cap. Eccleſia* 97. *diſt. Clẽ* 1. *de ſum. Trinit.* Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *de reform. c.* 1. & paſtor, *cap. alienus* 24. *q.* 1. *cap. Eccleſia paradiſus de conſec. diſt.* 4. eiuſque Vicarij in Terris Summi Pont. ſucceſſores S. Petri Apoſtoli, quem Chriſtus ipſe in poteſtatem illam aſſumpſit. *Matt. c.* 16 Exinde & particulares Catholicorum collectiones, ac Clericorum diuinis Officiis mancipatorum collegia, Eccleſias quoque nuncupamus, *in* 1. *tit. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Et denique ipſa loca, ſeu Templa ſimilibus officiis deſtinata, eodem nomine intelligimus, per vſitatam figuram, qua contentum denominationem ſuam à continenti nonnunquam recipit, vt *in c. ecclesias.* 88. *diſt. c. omnes Baſilicæ,* 16. *q* 7. *c. Eccleſia, de immun. Eccleſ.*

Paſſim in Iure noſtro accipitur etiã Eccleſia pro Prælatura, ſeu beneficio eccleſiaſtico, præcipuè Curato, vt *in rub. & in c.* 3. *ne Prælati vices ſuas. & in c. non ignores, de præbend. & in c. conſuluit, de iurepatron.* notauit *gloſ. vlt. in c. vlt. ne Prælati vices ſuas,* Rebuff. *in praxi benefic. tit. quare inſtituta ſint benef. n.* 9. Petr. Greg *inſtit. rei benef. c.* 6. *n.* 3. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cãcel. gloſ.* 4. *n.* 178. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in commentar. ad c. quorũ* 6. *n.* 2. 5
diſt. 68. Frequentiſſimè verò accipitur Eccleſia pro Templo, ſeu æde ſacra, vt *in toto tit. de eccleſ. ædific. & in c. non oportet* 42. *diſt.* & apud Paul. 1. ad Cor. 2. *Nunquid domos non habetis ad manducandum, & bibendum: aut Eccleſiam Dei contemnitis?* cum aliis multis, quæ plenè adducit Steph. Durant. *de ritibus Eccleſ. Cathol. lib.* 1. *cap.* 1. *à princip.* 6

Eccleſiæ namque, vel Templi, & Baſilicæ, ac 7
Ædis ſacræ nomen pro eodem accipitur, hoc eſt, pro materiali loco conſtructo, in quo diuina Officia celebrantur. Vocatur autem Eccleſia, quaſi 8
conuocatio, vel cœtus; eo quòd ibidẽ conueniunt ad diuina peragenda fideles, vt ſuprà tetigimus, & videtur aſſerere Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 3. *verb. Eccleſia n.* 1. dum dicit Eccleſiã eſſe locum publicum Epiſcopali auctoritate conſtitutum, & conſecratum, ad quem Fideles conueniunt ad percipienda Fidei Sacramenta. Templum verò 9
eadem nominatur ad Cœli ſimilitudinem quod Templum quoque ab intuendo, ſeu conſpiciendo appellatur, quòd ex eo quamlibet eius partem intueri valeamus, ſcilicet Orientem & Occidentem, & reliquas; ſic enim Eccleſia, vt alterum Cœlum, tum propter Diuina, tum etiam propter quatuor eius partes Templum nominatur. *Baſilica* autem verbum non propriè ad omnes Eccleſias perti- 10
net, ſed ad eam tantùm, quæ princeps eſt, & aliarum maior ac dignior, & ad quam princeps conueniť ad diuina Officia conſueuit; nam & locus publicus cauſarum cognitioni deſtinatus, quo Principes ad ius dicendum conueniebant, Baſilica Græco vocabulo, id eſt, Regia dicebatur. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. non oportet n.* 1. *diſt.* 32 quamuis *gloſ. in c.* 1. *de relig. domib.* & Panor. *in rub. de conſecrat. Eccleſ.* velint Baſilicam dici Eccleſiam quamlibet non ſacratã; ſed vſus comprobat priorem ſignificationem, cùm hodie maiores Eccleſiæ Baſilicæ nominentur, ſicut eſt Romæ Baſilica Saluatoris, & Baſilica Apoſtolorum

Digitized by Google

11 lorum. Ædes ſacra vocatur etiam Eccleſia, id eſt,
ſacra domus, aut ædificium: antiquitus quoque ea
Templa delubra dicebantur, in quibus homines
luxuriæ, & voluptati deſeruiebant, quaſi Deorum
habitacula, & aſylum, dicitur Templum quaſi re-
fugium, vnde nullus vi eſt extrahendus, vt *infra*
12 *de immunitate*, videbimus. Eſt autem in Eccle-
ſia locus quod Sanctuarium dicitur, abditiſſimus
ſcilicet templi locus, vbi Sancta ponuntur, ac ſer-
uantur; aliàs ſumitur pro Altari, vt *in c. de fabri-
ca, ad fin.* iuncta gloſſ. *de conſec. diſt.* 1. & dicitur
Sanctuarium, quaſi locus Deo dicatus, iuxta illud
13 Pſal. *Domum tuam decet ſanctitudo*. Sacrarium verò
dicitur vbi res aliæ ſacræ códucuntur, id eſt, ſacro-
rum cuſtodia; vel locus, vbi ſacratum rerū ablutio
aſſeruatur, *cap. ſuper negligentiam, de conſec. diſt.* 2.
14 Eccleſiæ materialis, ſiue huius Templi vſus iam
olim cœpit; in prima enim Mundi origine Enoch.
cœpit inuocare nomen Domini, vt *Geneſ. cap.* 4.
tradit Philo Iudæos *pag.* 140. *lit.* D. Abulenſ. *in
eodem c.* 4. In ſecunda verò Mundi reſtauratione
primum Altare fuiſſe erectum à Noë, non verò à
Gentilibus (vt multi exiſtimarunt) conſtat ex *Ge-
neſ. c.* 20. tradit. Giraudus *de hiſtoria Deorum, ſyn-
tagmate* 17. Io. ad Morales *de ſacrificio Miſſa lib.* 1.
c. 15. *& lib.* 3. *c.* 10. Poſtea verò labente ætate fue-
runt apud Gentiles, & Iudæos Tépla quædā, & ſta-
tuæ, in quibus erant expreſſæ imagines virorum
præſtantiſſimorum, propter quorum reuerentiam,
15 qui eas tenebat, immunis abibat. Poſt aduentum
Chriſti apud Chriſtianos prima Eccleſia Catholi-
ca fuit, cuius fundamentum erat Chriſtus, petra
autem, & ædificium Petrus, *c. in nouo* 21. *diſt. c. om-
nibus.* 24. *q.* 1. *c.* 1. *de immun. eccleſ. lib.* 6, Simanch.
de Cathol. inſtit. c. 21. *per tot.* Secunda autē Eccleſia
fuit Conſtantinopolitana, *c. Conſtantinopolitana, c.
ſacroſancta, c. quamuis* 22. *diſt.* deinde S. Marcus fe-
cit Eccleſiam Alexandrinam, *c. cùm. Baptiſmus* 24.
q. 1. poſtea aliæ Eccleſiæ conſtructæ fuerunt. Ita
Ludouic, Cortea *in rep. cap. inter alia, de immunit.
eccleſ. p.* 1. *n.* 12. *&* 13. Et ſic quoad noſtrum propo-
ſitum ſumenda eſt Eccleſia, ita vt ſit ædes publica
Epiſcopi auctoritate conſtituta, in quam Chriſtia-
ni ad rem diuinam audiendam, & Sacramenta ſuſ-
cipienda conueniāt, ex quo proinde colligi poteſt
tria potiſſimum requiri ad huiuſmodi Eccleſiæ cō-
ſtitutionem. Primò, vt ſit locus Epiſcopi auctori-
tate erectus, ſeu fundatus, nam alioquin ſacer &
religioſus eſſe non poteſt. Secundò, vt ſit fundatus
ad officia diuina peragenda, & Sacramenta ſuſci-
pienda, in quibus præcipuus eiuſdem vſus verſa-
tur. Tertiò, vt ſit cōſecratus, ſiue Deo ſolemni ritu
dicatus. Ita Steph. VVeyms *d. conſtit.* 19. *n.* 2. *p.* 223.
16 Appellatione Eccleſiæ indiſtinctè veniunt om-
nia quæ intra Eccleſiæ ſepta, tanquam portiones
ipſius continentur, arg. *c. ſi quis in atrio, c. ſi quis
contumax, c. id conſtituimus* 17. *q.* 4. Abb. *in c. eccle-
ſiæ, n.* 10. *de immun. eccleſ.* Decian. *in tract. crimin.
lib.* 6 *c.* 24. *n* 31. *& c.* 25. *n.* 12. *cū ſeqq.* Farin. *de im-
mun. eccleſ. n.* 268. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. c.*
617. *n.* 2. vbi quòd conceſſum de toto, videtur etiā
conceſſum de parte, quos refert & ſequitur Rot. *in
Cæſarauſtana præeminentiarum* 6. *Nouemb.* 1628.
coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano.
17 Eccleſia alia eſt Epiſcopalis, ſeu Cathedralis
alia Collegiata, alia Matrix, alia Baptiſmalis, &
alia Parochialis: prout colligitur ex notatis per
gloſ. & Doctores *in c. plures* 10. *q.* 1. *& in c. cùm cō-
tingat, de decim. & in c. cum clericis, & in c. venera-
bili, de verbor. ſignif. & toto tit. de eccleſ. ædifican.*

Tyndar. *in tract. de decim. n.* 71. *cum ſeqq.* Rebuff.
eodem tract. q. 6. *cum ſeqq.*
Eccleſia Epiſcopalis, ſeu Cathedralis illa vo- 18
catur, quæ eſt ſedes Epiſcopi, & Parochia totius
Ciuitatis, & diœceſis dicitur, vt *ſuprà* oſtendimus
lib. 1. *c.* 26. *de Archipreſbytero, verſ.* 4. & non poteſt
per alium, quàm à Papa erigi, diuidi, vel mutari,
vt probauimus *eodē lib.* 1. *c.* 2. *de poteſt. & auctorit.
ſummi Pont. verſic. primò igitur, cū ſeqq.* Differt tamē
quodammodo Eccleſia Epiſcopalis à Cathedrali;
poteſt enim ſumi Eccleſia vt eſt ſedes Epiſcopi,
vel vt Eccleſia maioris Capituli, vt patet ex ad-
ductis per gloſſ. *verb. matricem, in Clem.* 1. *de ſent.
excom.* Sicut etiam differt menſa Epiſcopi à men- 19
ſa Capituli, & Epiſcopus à Capitulo. De Eccleſia
Cathedrali, *infra c.* 5. tractabimus. Eſt autem hac
in re aduertendum quòd Vicarius perpetuò adſcri-
ptus Eccleſiæ Cathedrali, eſt de corpore Cathe-
dralis, & conſequenter debet incedere ſub Cruce
einſdē, & non ſub Cruce Collegiatæ, vt cenſuit S.
Rituū Cōgr. *in vna Macerat.* 21. *Martij* 1609. De
Eccleſia Collegiata peculiariter tractabimus *inf.
hoc lib. c.* 6.
Matrix autē Eccleſia licèt propriè dicatur de Ec- 20
cleſia Cathedrali; vt patet ex *d. c. venerabili, de ver-
bor. ſignif.* ibi *per matricem eccleſiam Cathedralē in-
telligi volumus*, Rebuff. *d. q.* 6. *n.* 6. Dicitur etiā ea, 21
quæ habet alias Eccleſias ſibi ſubiectas, Suar. *de
Relig. tom.* 1. *tr.* 2. *de decimis lib.* 1. *c.* 24. *n.* 1. Rebuff.
d q. 6. *n.* 7. Azor. *inſt. moral. p.* 2. *lib* 9. *c.* 3. *in fin.* Rot. 22
deciſ. 272. *n.* 3. *p.* 1. *recent.* Quaſi aliarū ædicularū, &
Capellarum mater, Azor. *d. p.* 2. *lib* 3. *c.* 12. *q.* 13. *&
lib.* 9. *c.* 3. *q.* 14. *verſ. matrix.* Et an Eccleſia ſit Ma-
trix, cognoſcitur ſecundùm ſubiectā materiā, Abb.
in d. c. venerabili, n. 1. *& in c. vt ſingula n.* 1. *de offic.
Archiep* Rebuff. *d. q.* 6. *n.* 19. 23. Rot. *d. deciſ.* 272.
n. 2. *vbi numeris ſeqq.* oſtendit quando larga ſignifi-
catione dicatur Eccleſia Matrix.
Baptiſmalis verò Eccleſia eſt in qua inſunt fon- 23
tes Baptiſmales, & Parochiani baptizantur, *gloſſ.* 2.
& Abb. *in c. cùm contingat, de decimis.* nō poſſunt 24
autē eſſe in vnà Parochia plures Baptiſmales, ſed
vna tantùm cū capellis ſuis *c. plures* 10. *q.* 1. Regu-
lariter verò Eccleſia Baptiſmalis eſt quoque Cura- 25
ta, licèt non neceſſariò, nec ſemper, vt poſt Franc. *in
c. ad decimas, notab. vlt. de reſtit. ſpoliator. lib.* 6. ſcri-
pſit Pariſ. *in repet. c. ex tranſmiſſa, n.* 4 *de præſcr.* &
Baptiſmalis Eccleſia dicitur etiā Matrix, ſecundùm
gloſſ. *in Clem. vnic. de baptiſmo. & verb. matricem,
in d. Clem.* 1 *de ſent. excōmun.* ibi, *id eſt, maiorem &
baptiſmalem, quæ dicitur Matrix*; quia ſicut mater
generat, ſic illa regenerat, per Baptiſmum.
Parochialis denique Eccleſia illa dicitur, in 26
qua populus eidem deputatur ſub certis locorum
finibus, & limitibus conſtitutus degit, & vnius
Rector ſuo nomine, & non cum aliis ad eius re-
gimen aſſumitur cum poteſtate fori pœnitentia-
lis. Quæ autem debeant concurrere ad conſti-
tuendam Eccleſiam Parochialem, tradunt Staphil.
de literis gratia, tit. de qualit. & ſtatu benef. §. *circa.
ſecundum, à n.* 7. Sarnen. *in reg. de idiomate q.* 11. Re-
buff. *in cōcord. tit. de collation.* § *ſtatuimus, il.* 1. *verb.
Parochiales eccleſiæ,* Cuch. *in inſtit. maior. lib.* 2. *tit.*
15. Maſcard. *de probat. concl.* 469. Quintanad. *Ec-
cleſiaſt. lib.* 4. *à n.* 68. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1.
verb. Parochia. §. 1. Rot. *deciſ.* 52. *p.* 2. *diuerſ. & in
Florentina Parochialis* 22. *May* 1630. *coram Reue-
rendiſſimo D. meo Coccino Decano*, vbi quatuor
requiſita enumerat, Gonzal. *d. regu.* 8. *Cancel gloſſ.*
6. *num.* 34. *cum ſeqq.* vbi *num.* 48. ait quòd quamuis

deficeret fons baptiſmalis, non propterea deſineret eſſe Parochialis Eccleſia, & *n.* 53. idem dicit quoad ſepulturam, & actum ſepeliendi, *num.* 56. ſubdit quòd non ſequitur; iſta Eccleſia non percipit decimas, *vel* primitias, vel alia Sacramenta (excepto Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacramento) non percipiunt: nec præſtant: ergo non eſt Eccleſia Parochialis, nec per contrarium iſta iura habet talis Eccleſia: ergo neceſſariò ſequitur quòd ſit Parochialis; nam quamuis iſta ſint iura, & quædam ſigna Eccleſiæ Parochialis, ac præſumptionem non leuem inducant; non tamen neceſſariò ex illis infertur ad curam Parochialem, cùm poſſit adeſſe ex aliquo accidenti, de quo videas, quæ latè diximus *lib.* 1. *c.* 21. *verſ. ſuperioris*
27 *auctoritate.* Aduertere tandem oportet eo ipſo quòd vna Eccleſia ſit Parochialis, conſequenter eſſe beneficium Curatum, & habere curam; non tamen è conuerſo, omnis Eccleſia habens curam dicitur Parochialis, gloſſ. *verb. impedit, in Clem. dudum, de ſepultur.* vbi Imol. *n.* 32. Abb. *in c. de multa, n.* 24. *verſ. ſed adde, de præbend.* Mantic. *deciſ.* 24. *n.* 5. Rot. *in d. Florētina Parochialis,* quia poteſt eſſe beneficium Curatum abſque eo quod ſit Parochialis; veluti ſi ſit aliqua Eccleſia ruralis, & ad eam de nouo veniant homines ad illic inhabitandum, licèt poſſit dici Eccleſia Curata, non dicitur tamen Eccleſia Parochialis, ſi non habet certum territorium, vt poſt Ioan. Andr. & alios *in cap. ſuper eo, de præb. lib.* 6. tradunt Rebuff. *in concord. tit. de collat.* §. *ſtatuimus, il* 2. *verb. Parochiales,* & iterū *in forma mandati de prouidendo, in verb. cum cura, verſ. an ſufficiat,* vbi propterea dicit melius eſſe exprimere quòd ſit Eccleſia Parochialis, quàm quòd ſit beneficium Curatum, Alphonſ. Hoied. de *incompatibilib. benefic. p.* 1. *ca.* 13. *ſub num.* 2. *poſt med. verſ. at verò poteſt. eſſe,* Rot. *d. deciſ.* 52. *num.* 37. & 38. *p.* 2. *diuerſ.* vbi *num.* 39. dicit quòd hinc eſt quòd in Iure Canonico, & in Concilio Tridentino paſſim fit mentio ſimpliciter de Eccleſiis Parochialibus abſque expreſſione qualitatis curæ.

28 Quamuis in dubio aſſerenti Eccleſiam eſſe Parochialem incumbat onus probandi, eo quòd beneficia præſumantur ſimplicia, & non Curata Staphil. *in* 2. *p. de ſtatu & qual. benefic. n.* 2. Ægid. *deciſ.* 676. Hieronym. Gabr. *conſ.* 191. *num.* 1. *lib.* 1.
29 tamen vbi beneficium habuerit populum, vel Clerum, Eccleſia præſumitur Curata, Staphil. *loco citato num.* 1. & 2. Rebuff. *in praxi benefic. tit. ſecul. benefic. quotuplex.* Ægid. *d. deciſ.* 676. Seraph. *deciſ.* 1227. Sed an & quando Epiſcopus poſſit conſtituere nouam Parochiam? vide Vgolin.
30 *de officio & poteſt. Epiſcopi cap.* 53. *in princip.* Et demum Parochialibus Eccleſiis certos fines non habentibus certi fines conſtituendi ſunt, & Rectoribus proprium populum non habentibus proprius populus conſtitui debet, ac parochia, vt ſtatuit Conciliū Tridentinū *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 13 his verbis, *In iis quoque ciuitatibus ac locis vbi Parochiales Eccleſiæ certos non habent fines, nec eorum Rectores proprium populum, quē regant, ſed promiſcuè petentibus ſacramenta adminiſtrant, mandat S. Synodus Epiſcopis pro tutiori animarum eis commiſſarum ſalute, vt diſtincto populo in certas & proprias Parochias, vnicuique ſuum perpetuum peculiaremque Parochum aſſignēt, qui eas cognoſcere valeat, & à quo ſolo licitè Sacramenta ſuſcipiant, aut alio vtiliori modo, prout ſibi qualitas exegerit, prouideat,* refert Vgolin. *d. c.* 54. §. 1.

Prophanare autem Eccleſias Parochiales poteſt Epiſcopus ad præſcriptum Conc. *ſeſſ.* 21. *cap.* 7. *de reform.* vt cenſuit S. Congreg. *in Theleſin.* 13. *Septembris* 1631.

CAPVT II.

De Eccleſiis ædificandis & conſecrandis.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſias conſtruere, dicitur opus neceſſarium, & religioſum.*
2 *Eccleſiarum ædificationem nullus impedire poteſt aut aliquo modo prohibere.*
3 *Princeps ſtatuendo ne in eius ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ, & monaſteria ſine eius licentia, derogat eccleſiaſticæ immunitati.*
4 *Eccleſiam nouam conſtruere quilibet poteſt duabus conditionibus obſeruatis.*
5 *Epiſcopi auctoritas, ſiue conſenſus requiſitus ad Eccleſiam ædificandam ſufficit tacitus, et ſi accedat poſt conſtructionem.*
6 *Epiſcopus Eccleſiæ cuilibet ædificādæ dat facultatē.*
7 *Eccleſia noua quando poſſit ædificari propter nimiam diſtantiam Eccleſiæ Parochialis.*
8 *Parochias nouas erigendi iuſta cauſa videtur, incommoditas Populi ad recipienda ſacramenta & audienda diuina Officia.*
9 *Curatus quando eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poteſt, tunc non datur iuſta cauſa diuidendi Parochiam, ſed adhibendi miniſtros coadiutores.*
10 *Epiſcopus in vim decreti* Concilij ſeſſ. 21. de reform. c. 4. in princ. *non poteſt erigere coadiutoriam, ſed cogere Rectorem ad adiungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramentis adminiſtrandis.*
11 *Eccleſiæ nouæ ædificari poſſunt de Superioris cōſenſu, etiam in præiudicium alterius, vbi multitudo fidelium excreuit, & vna non ſit eualenter ſufficiens.*
12 *Eccleſiæ duæ iuſtis de cauſis vniri poſſunt.*
13 *Eccleſia aliqua ſi ſit conſtructa ſine cauſa & auctoritate Pontificis in præiudicium alterius, eſt deſtruenda.*
14 *Præiudicium, quod alteri Eccleſiæ inferri poteſt per alterius ædificationem, quale, oſtenditur.*
15 *Superioris auctoritas, quæ in conſtruēdis Eccleſiis requiritur, eſt diœceſani Epiſcopi, niſi ſit locus exēptus, in quo ſedis Apoſt. auctoritas requiritur.*
16 *Eccleſiæ ſunt per loca congrua conſtruendæ ad iudicium Epiſcopi, non autem in alieno ſolo.*
17 *Epiſcopus in ædificanda Eccleſia quid primarium debeat efficere? oſtenditur.*
18 *Epiſcopus per ſe, vel per alium poteſt primum lapidem ponere, & crucem figere.*
19 *Eccleſiæ caput debet sēper Septentrionem reſpicere.*
20 *Epiſcopus loci debet ab eo, qui Eccleſiam ædificat, dotis ipſius Eccleſiæ ad luminaria, & ſtipendia cuſtodum aſſignationem exigere.*
21 *Epiſcopus permittens Eccleſiam ædificari ſine dote ad dotandum de proprio obligaretur.*
22 *Manſus* in c. 1. de cenſib. *accipitur pro titulo, qui conſtituitur in Præbendis, aut poſſeſſionibus, quibus dotata eſt Eccleſia.*

23 *Eccleſiæ*

23 *Eccleſiæ Mendicantium poſſunt ſine dote ædificari.*

24 *Eccleſia conſtructa debet ſub Epiſcopi poteſtate, & ordinatione conſiſtere, in cuius diœceſi eſt ſita, nec ab eius iuriſdictione ſeparanda.*

25 *Conſecrare, & dedicare eſt idem.*

26 *Dedicatio Eccleſiæ cum conſecratione fiebat.*

27 *Ritus, quos in conſecrandis Eccleſiis, & Altaribus Romana ſeruat Eccleſia, B. Silueſter Papa primus inſtituit.*

28 *Conſecratio Eccleſiæ neceſſariò non requiritur, vt in ea valeant Diuina celebrari.*

29 *Eccleſia eſt conſecranda cùm fieri poterit, & ſi non conſecrata violetur, reconcilianda eſt.*

30 *Conſecrare Eccleſiam nemo poteſt niſi ſolus Epiſcopus ille, in cuius diœceſi eſt ſita.*

31 *Epiſcopus nō poteſt in aliena diœceſi conſecrare Eccleſiã abſque proprij Epiſcopi permiſſione.*

32 *Conſecratio Eccleſiæ non poteſt ſimplici Sacerdoti demandari.*

33 *Epiſcopus ſi pro Eccleſiis conſecrandis à Fratribus requiſitus ipſorum Eccleſias noluerit conſecrare, priuilegium habetur vt quilibet alius Epiſcopus id ipſum efficere poſſit.*

34 *Epiſcopus in conſecranda Eccleſia primò obſeruare debet, vt illi facta ſit dotis competentis aſſignatio.*

35 *Eccleſiam non conſecret Epiſcopus, quæ non in honorem Dei, & Sanctorum ſit conſtructa.*

36 *Epiſcopus Eccleſiam conſecrans, & patrons illius debent eſſe ieiuni tempore conſecrationis.*

37 *Miſſa in conſecratione Eccleſiæ celebranda eſt, non tamen de eſſentia.*

38 *Eccleſia pro conſecratione nihil debet exigi.*

39 *Eccleſia decet vt in die feſtiuo conſecretur, quãuis omni tempore, & qualibet die valeat conſecrari.*

40 *Conſecrationem Eccleſiæ fieri poſſe conceſſit Sacra Congregat. Rit. quamuis illa ob aliquod impedimentum non poſſit ab omnibus quatuor partibus circuiri.*

41 *Eccleſia conſecrata non eſt iterum conſecranda.*

42 *Eccleſia in dubio eſt conſecranda, ſi id non probetur, vel nullum appareat conſecrationis indicium, vel argumentum.*

43 *Eccleſia præſumitur conſecrata cùm de hac re aliquid conſtat, quamuis non certò ſciatur.*

44 *Teſtis vnus etiam de auditu probat conſecrationem Eccleſiæ.*

45 *Sculptura in lapide, vel teſtis vnicus fidem facit vbi non agitur de præiudicio alicuius.*

46 *Parietes Eccleſiæ ſi combuſti ſiat, & exterius diruti, vel igne decruſtentur intus & exterius, Eccleſia ex eo execrata cenſebitur.*

47 *Conſecratio Eccleſiæ tantùm habet reſpectum ad Eccleſiam ipſam quatenus ex lapidibus compaginatur, & conſtruitur.*

48 *Eccleſiæ tectum ſi ſolummodo corruat, integris & illæſis remanentibus parietibus, vel in totum, vel pro maiori parte, Eccleſia minimè execrata cenſetur.*

49 *Eccleſia vbi tota corruit, vel aliis lapidibus, aut eiſdem refecta ſit, eſt iterum conſecranda.*

50 *Eccleſia vbi per partes tota fuit refecta ſimul, & in totum, non paulatim eſt iterum conſecrãda.*

51 *Eccleſia ſi deſtructa ſit auctoritate ſuperioris, & nulla ſpes ſubſit readificationis, non comprehenditur nomine Eccleſiæ.*

52 *Caſus, qui accidit in Archiepiſcopatu Vlixbonen. refertur.*

53 *Conſecratio Eccleſiæ maximè conſiſtit in vngendo ſacro Chriſmate duodecim crucibus per Eccleſiam, & in proferendo illis verbis,* Sanctificetur & conſecretur, *&c.*

NVNC verò videndum eſt de conſtructione Eccleſiarum, id eſt, quibus de cauſis ſit noua Eccleſia conſtruenda, & cuius auctoritate id fiat, quo loco, & quomodo ſit conſecrãda, & quando, & quomodo ſit conſecranda. Sciendum eſt igitur primò, quòd conſtruere Eccleſias dicitur opus neceſſarium, & religioſum, vt per Spec. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 3. in princ. n. 5.* Vnde Herodes Agrippa in ſanta tamque immani impietate pius haberi volens, regni ſui decimooctauo anno, vt inquit Genebrard. *in Chronic. anno mundi* 4054. Templum Domini à fundamentis inſtaurauit, ac magnificentius reddidit, quod opus iam Deo gratum fuit, vt ſit in teſtimonio multorum quòd dum per annos octo immenſi ſumptus ædificio inſumerentur, nunquam diu plueret, & noctu ſoluerentur nubes imbres, vt agri fructus darent vberrimos, & nulla foret operis intermiſſio. Ita Didacus Fiel. Contreras *in proſapia Chriſti 4. ætate, cap. 5. §. 3.* Nullus igitur Eccleſiarum ædificationem impedire poteſt, aut aliquo modo prohibere; derogabit enim eccleſiaſticæ immunitati Princeps ſtatuẽdo ne in eius ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ, & monaſteria ſine eius licentia, vt per tex. *in cap. vlt. de Eccleſ. ædific.* reſoluunt Colleg. Bononien. *pro libertate Eccleſ. contra Venetos num. 43.* Patres Theologi Religioſi ſeruorum *in defenſ. cenſurarum Paul. V.* Vgolin. *in reſponſ. ad Iureconſ. gymnaſij Patauini contra Venetos c. 6. § 1. cũ quatuor ſeqq.* Philip. Maynard. *de priuileg. Eccleſ. contra Venetos p. 2. art. 24.* Ioan. Feroc. Fagnan. *in tract. de iuſtitia cenſurarum Pauli V. p. 2. pag. 26.* Ferdinand. de Baſtida *in antidoto contra Paulum Venetum p. 2. arg. 10. & ſeq.* Anton. Boui. *in reſp. pro cenſur. Pauli X. contra Venetos,* Paul. Comitol. *in tract. apologetico contra Venetos c. 1. n. 17.* Valenzuela *in defenſ. monitorij Pauli V. p. 2. n. 28. & ſeq.* Et licèt à Valente, Theodoſio, & Arcadio Imperatoribus fuerit prohibitum Eccleſias ædificari ſine Principis licentia, vt patet ex *l. nemo C. de relig. & ſump. funer.* hoc tamen Imperatores illi feceront de facto, & propterea totum hoc fuit poſtea reuocatum à Iuſtiniano *in l. ſancimus §. ſiquidem. C. de Epiſcop. & cleric. & in Auth. vt nullus fabr. orat,* &c.

Secundò notandum quòd nouam Eccleſiam conſtruere quilibet poteſt, duabus conditionibus obſeruatis, vt ſcilicet alteri Eccleſiæ non inferat præiudicium, & vt adſit Superioris auctoritas, abſque illa enim Eccleſiam ædificari non poſſe probat tex. *in cap. nemo, & in cap. placuit, de conſec. diſt. 1. & in cap. ad hæc, de relig. domib. & in cap. cùm olim 14. verſ. inſuper, de priuileg. & in Auth. de eccleſ. tit. §. ſi quis autem, collat. 9. & in Auth. de Monach. verſ. illud igitur, collat. 1.* Paul. Fuſc. *de viſitat. lib. 2. c. 10. n. 2.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Eccleſia, in princip.* Piaſec. *in ſimili praxi p. 1. cap. 5. à. num. 1.* Stephan. Durand. *de ritibus Eccleſ. lib. 1. cap. 2. num. 7. & cap. 24. num. 5. & cap. 25.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 11.* plures quos refero *de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 26. num. 1.* Stephan. VVeyms *ad conſtitutiones 24. ex antiquo Iure deſumptas, & per Concil. Tridens. innouatas, conſtit. 19. n. 4. pag. 224.* Solorzan. *de iure*

1 (beside "NVNC verò videndum eſt de con-"); 2 (beside "te, cap. 5. §. 3."); 3 (beside "bere; derogabit"); 4 (beside "Secundò notandum")

Indiar.tom.2.lib.3.cap.23.n.58. Quæ quidem Su-
perioris Epiſcopi auctoritas, ſiue conſenſus ſuffi-
cit tacitus, veluti ſi ſciuerit Eccleſiam conſtrui,
& non impedierit, nec contradixerit, cùm ta-
men facile potuiſſet, Selu. *de benef.p.1.q.6.n.21.*
Azor. *inſtit. moral.p.2.lib.9.cap.3.q 6* quos refero
Ego ipſe *d.alleg.26. num.* 2. vbi etiam cum Selua
n.8.& Azor.*q.5.cuatis locis*, addo conſenſum Epi-
ſcopi ſufficere ſi accedat poſt conſtructam Eccle-
ſiam. Stephan. VVeyms *d.conſ.tit.19.n.9.*dum ait
quòd iſte aſſenſus Epiſcopi acceſſiſſe cenſebitur
ſi ſcienter paſſus ſit Eccleſiam extrui in ſua diœ-
ceſi,nam ea in parte ſufficis tacitus aſſenſus ob fa-
uorem piæ intentionis, quaſi ſatis videatur con-
ſenſiſſe,qui operi faciendo non cōtradixerit,& *n.8.*
reſoluit quòd ſi quis priuatus ædificare voluerit
Eccleſiam cum aſſignatione dotis competentis, &
Epiſcopus aſſentiri recuſet abſque cauſa, poterit
is, qui ædificare intendit, confugere ad Epiſcopi
ſuperiorem, non minus quàm in aliis caſibus gra-
uaminum,vt ſuperior, vel ipſemet aſſenſum ſuum
præſtet, vel Epiſcopum compellat ad præſtandum
conſenſum.

6 Epiſcopus Eccleſiæ cuilibet ædificandæ dat fa-
cultatem, non modò ſimpliciter, ſed quandoque
etiam in alterius Eccleſiæ præiudicium;ſunt enim
cauſæ ob quas poteſt Superioris auctoritas etiam
in præiudicium alterius nouam Eccleſiam ædifi-
care; veluti ſi caſtrum, aut noua ciuitas ſub alte-
rius Eccleſiæ limitibus conſtruatur, cuius incolæ
ad priorem Eccleſiam difficile conueniant, arg.
c.vnio,§.fin.10 q.3. ſicuti quandoque etiam ob ni-
miam diſtantiam poteſt alia Eccleſia ſub eadem
Parochia ædificari,*c.ad audientiam 3.de Eccl. ædi-
fic.* vbi dicitur quòd quando propter nimiam di-
7 ſtantiam Eccleſiæ Parochialis, Parochiani ſine
magno incommodo ad percipienda Sacramenta,
& diuina Officia audienda accedere non poſſunt,
noua poteſt Eccleſia in ipſius Parochia ædificari,
& in ea Sacerdos poni ſublato appellationis obſta-
culo ad præſentationem Rectoris Eccleſiæ maioris
certa portione de antiqua illi deputata: de cuius
materia latè agūt lex Hiſpana *9.tit.10.part.1.*Lap.
*alleg.67.n.2.*Buni.*cōſult.184.vol.2.*Menoch.*conſil.*
477.Henriq.*conſ.*80.Ioan. BaptiſtaCoſta *de remed.
ſubſid.remed.75.*Card.Tuſch.*tom.6.lit.P.concl.98.
à princ.*Salgado *de protect.regia,tom.1.p.3.c.5.n.31.
cum multis ſeqq.*qui quidem tex. innouatus,& am-
pliatus eſt per Concil. Trid.*ſeſſ.21.de reforma,c.4.*
his verbis. *Epiſcopi etiam tanquam Sedis Apoſtoli-
ca delegati in omnibus Eccleſiis Parochialibus, vel
Baptiſmalibus,in quibus populus ita numeroſus ſit,vt
vnus Rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacra-
mētis miniſtrandis,& cultui diuino peragendo,cogāt
Rectores,vel alios ad quos pertinet,ſibi tot Sacerdotes
ad hoc munus adiungere,quot ſufficiant ad Sacramē-
ta exhibenda,& cultum diuinū celebrandum. In iis
verò, in quibus ob locorū diſtantiā ſiue difficultatem
Parochiani ſine magno incōmodo ad percipienda Sa-
cramēta & diuina Officia audienda accedere nō poſ-
ſunt,nouas Parochias etiam inuitis Rectoribus,iuxta
formā conſtitutionis Alexandri III.quæ incipit,Ad
audientiā,cōſtituere poſſint.*&c.de cuius decreti ma-
teria agunt Piaſec. *in praxi Epiſc. p.1.c.5.n.1.* vbi
refert ſacram Cong.declaraſſe Epiſcopo Andrien.
de anno 1594. procedere ſine præiudicio, nimi-
rum poſſidentis, Zerol.*in ſimili praxi p. 1. verb.
Parochia §. 6.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib.3.cap.
12. q. 7.* Aloyſ. Ricc.*in praxi rerum fori eccleſ.
deciſ.554 in 1.edit.alias reſol. 476. in 2.edit.*Rot.
deciſ.484. num.2. p.1. recent. vbi quòd Parochias 8
nouas erigendi iuſta cauſa videtur incommodi-
tas populi ad recipienda Sacramenta, & ad au-
dienda diuina Officia, & *num.* 3. quòd non ſuffi-
cit quælibet diſtantia, ſed ea duntaxat, quæ
præbet difficultatem Parochianis audiendi cum
magno incommodo ad percipienda Sacramen-
ta, & diuina Officia audienda, eadem Rot.
*deciſ. 204.num.2.p.2.recent.& deciſ.745.tum.1.
d. p. 1. recent.* Quod quidem limitatur niſi in
loco minimè difficili, nec incommodo Orato-
rium adeſſet, vel Eccleſia cum fonte baptiſ-
mali; & cæteris ad Parochiam neceſſariis, ibi-
que poneret Rector Sacerdotem in ſui adiuto-
rium,vt per Menoch.*d.conſ.477.n.9.*Ioan.Baptiſta
Coſta *d.remed.76.*Aloyſ Ricc.*d.reſol.476. num.6.*
Quando verò ſolus Curatus eodem tempore plu- 9
ribus infirmis prouidere non poteſt,tunc non da-
tur iuſta cauſa diuidendi Parochiam,ſed adhiben-
di miniſtros coadiutores, Rot. *d.deciſ. 484.num.
5.in fine.*Vnde Sacra Congregat. cenſuit Epiſco-
pum in vim decreti Concil. Trident. *cap.4. in
princ.* non poſſe erigere coadiutoriam, ſed vti- 10
que cogere Rectorem ad adiungendum ſibi tot
Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramen-
tis miniſtrandis, prout refert Armendar. *in ad-
dit.ab recopilat.legum Nauarræ lib.1.tit.18.l.7.de
Epiſcopis num.43.*

Poſſunt quoque de Superioris conſenſu etiam 11
in præiudicium alterius nouæ Eccleſiæ ædificari,
vbi multitudo fidelium excreuit, & Eccleſia vna
non ſit euidenter ſufficiens, propter nouarum ha-
bitationum diſtantiam, *cap. præcipimus 16. q 1.*
Et denique ex aliis cauſis, quæ ex temporis 12
qualitate, & ſitu locorum poſſunt accidere, no-
na poteſt Eccleſia conſtrui, *cap.& temporis, ead.
q.1.* ſicut è conuerſo contrariis de cauſis duæ ſi-
mul vniri poſſunt, *d.cap.& temporis, d.cap. vnio.
§.fin.10.q.3.* Si verò ſine cauſa & authoritate
Pontificis in præiudicium alterius Eccleſia ali- 13
qua ſit conſtructa, eſt deſtruenda, ſi præſertim
ante præceſſerit noui operis nunciatio, *cap. 1.* &
per tot.*de noui operis nunciat.*Præiudicium autem 14
quod alteri Eccleſiæ inferri poteſt præter dam-
num ædificij cohærentis, eſt participatio ſum-
ptuum in conſtructione, aut expenſarum pro
ſuſtentatione Rectoris *d.cap.ad audientiam,* Conc.
Trid. *d.cap.4.*vel damnum in iuriſdictione, vt in
oblationibus, quæ fieri ſolent Eccleſiæ,*d.cap.Ec-
cleſia,cum ſeq. 16.q.1.* Vbi verò aliquod præiudi-
cium ſimile nulli generatur Eccleſiæ, poteſt qui-
libet in ſua proprietate conſtruere Eccleſiam, ac-
cedente permiſſione Epiſcopi, *d.cap.quicunque,
ead.q.*cuius officio ea, quæ diximus prouidere
incumbit, qui etiam propria auctoritate in
ſua Diœceſi Eccleſiam conſtruere abſque alte-
rius præiudicio poteſt, *cap.pen.12.q.2.* & de re-
bus Eccleſiæ eam competenter dotare, ita vt
competens ſubſidium ei conferat, & Eccleſiæ
ſuæ cui tollit, damna grauia non infligat, vt
dicitur in Toletano Concilio IX. *cap.* 1. relato
in d.cap.pen.

Superioris ergo auctoritas, quæ in conſtruen- 15
dis Eccleſiis requiritur, eſt Diœceſani Epi-
ſcopi, vt probant Iura in principio huius cap. ci-
tata, niſi ſit locus exemptus; in locis namque
exemptis à iuriſdictione Epiſcopi nullus poteſt
abſque Apoſtolicæ Sedis auctoritate Eccleſiam
ædificare,*c.de locorum, cum ſeq.* vbi gloſſ & Doct.
de conſec,diſt.1.cap.auctoritate, de priuileg. lib.6.
Stephan.

Stephan. VVeyms *d.loco num.*4. aliàs totum ac-
quiritur Epiſcopo cum fructibus, Eraſm. à Co-
chier *de iuriſdict. Ordin.in exemptos p.*2.*q.* 45. *n.*
36. Ego ipſe *d.p.*2.*alleg.*26.*n.*3.*in fine*, Sed in lo-
cis non exemptis requiritur Epiſcopi auctoritas,
etiamſi perſona ædificans ſit exempta *d.cap. au-
ctoritate*, notant omnes *in d. cap.cum olim*, pòſt
gloſſ. *verb.reuocari,de priuileg.*ſi expendas ibi Pon-
tificem Innocentium III. in fine pronuntiaſſe
monaſterium exemptum eſſe liberum à iuriſ-
dictione, & obedientia Epiſcoporum, ex pri-
uilegiis conceſſis à Romanis Pontificibus præde-
ceſſoribus ſuis, & tamen Eccleſias in Leirienſi
caſtro, & aliis locis fundatas ſine Epiſcopi Conim-
bricenſis aſſenſu in eiuſdem Epiſcopi, & ſuæ Ec-
cleſiæ ius eſſe reuocandas, explicant *ibi* Hoſt. &
Card.*n.*3.Butr.*n.*56.Abb.*n.*9.& Socin.*n.*19. quos
refero Ego ipſe *d.p.*2.*alleg.*26.*n.*3.

16 Sunt autem Eccleſiæ per loca congrua con-
ſtruendæ ad iudicium Epiſcopi, non autem in
alieno ſolo, *cap. Eccleſias, de conſec.diſt.* 1. nam ſi
in alieno fundetur Eccleſia inſcio domino, ſiqui-
dem laïcus eſt, debet ſeruari indemnis ab eo, qui
fundauit, & Eccleſia libera remanebit, nec fiet
laïco cenſualis; ſi verò ſolùm erat alterius Eccle-
ſiæ, vel perſonæ Eccleſiaſticæ, Eccleſia conſtructa,
erit ei iure patronatus ſubiecta, *c. Apoſtolicos, in fi-
ne*, 12.*q.*2.*& c.ſi quis* 16.*q.*5.*cap. queſti ſunt*, 17.
q. 4. nec ſolùm tenetur fundator in alieno ſolo,
ſed etiam Epiſcopus, qui in deſignando loco, aut
in conſecrando conſtructam negligens in veritate
indaganda extiterit, arg. *cap. comperimus* 14.*q.* 6.
Quòd ſi id ſciente domino nec contradicente fa-
ctum fuerit, Eccleſia libera remanebit, arg. *cap. ſi
ſeruus*.54.*diſt.*

In ædificanda autem Eccleſia debet primùm
17 Epiſcopus ciuitatis ad locum accedere, & atrium,
ac cœmeterium publicè deſignare, ibique Crucis
Dominicæ ſignum cum precibus figere, lapidem-
que ponere primarium; *d.cap.nemo*, vbi gloſſ. *verb.
veniat, de conſec.diſt.*1. *Auth.de Eccleſ.tit.§.ſi quis
autem voluerit, & Auth.de monachis, §. illum igitur
ante alia, Auth. vt nullus fabricet Oratory domos
præter voluntatem Epiſcopi*, vbi in initio ſic dici-
tur. *Sancimus igitur pra omnibus quidem illud fieri,
& nulli licentiam eſſe, neque monaſterium, neque Ec-
cleſiam, neque orationis domum incipere ædificare an-
tequam ciuitatis Deo amabilis Epiſcopus orationem
in loco faciat, & crucē figat, publicum proceſſum ipſi
faciens, & cauſam manifeſtam omnibus ſtatuens*; ad-
ſtipulaturque Concil. Agathenſe *c.*27. regiſtratum
in c.de monachis 18. *q.*2. & Concil. Chalcedonen.
act. 11.*can.*4. regiſtratum *in cap.verè*. 16.*q.* 1. *&
in c.quidam*, 18.*q.*2. Stephan. VVeyms *d.loco*, *n.*4.
Azor. *inſtit moral.p.*2.*lib.*9.*cap.* 3.*q.* 4. vbi ſubdit
poſſe Epiſcopum per ſe, vel per alium primarium
lapidem ponere, & Crucem figere, & *q.* 8. tenet
18 poſſe Epiſcopum abſque rationabili cauſa nolen-
tem primarium lapidem ponere, & ſuum conſen-
ſum præſtare, compelli auctoritate ſuperioris An-
tiſtitis, videlicet Archiepiſcopi, vel Primatis. refe-
ro Ego ipſe *d.p.*2.*alleg.*26. *n.* 1. Et debet ſemper
19 Eccleſiæ caput Septentrionem reſpicere, vt innuit
Nazianz. *epiſt.*60.*alias* 66.*ad Filagriū*, & *ibid.* la-
tiùs adnotat ſcholium, & communiter ſeruari de-
ductis rationibus notat Toſtat. *ſuper Matth.c.*6.*q.*
91. & huiuſmodi conſuetudinem ab Apoſtolorum
Conſtitutionibus traductam eſſe aſſerit Franciſc.
Torrian. *pro epiſtol. Decretal. ſummorum Pontif. lib.*
2.*c.*19.*fol.mihi.*183.*verſ. neque hoc ſolum.*

Debet quoque loci Epiſcopus ab eo, qui Ec- 20
cleſiam ædificat, dotis ipſius Eccleſiæ ad lumina-
ria, & ſtipendia cuſtodum aſſignationem exigere
d. c.nemo Eccleſiam, de conſecr. diſt. 1. notatur *in c.*
2.*de cenſib.* & notat gloſſ. *in c.ſecundum canonicam*
23.*q.*8. Azor. *d.p.*2.*lib.*9.*c.*3.*q.*7. Ego ipſe *de Offi-* 21
*cio, & poteſt. Epiſc.p.*3.*alleg.*64.*n.*3. alioquin Epiſ-
copus permittens Eccleſiā ædificari ſine dote, ad
dotandum de proprio obligaretur, *c.cum ſicut*, iun-
cta gloſſ. *de conſecr. Eccleſ. vel Alt. Auth. de Eccle-
ſiaſt.tit.§.ſi quis autē.collat.*9. Piaſec. *in praxi Epiſc.
p.*1.*c.* 5.*n.*2. Ego ipſe *d.alleg.*64.*n.*2. Hæc autē dus 22
manſus appellatur *in d.c.*1.*de cenſib.* id eſt, ſaltem
tanta pars agri fertilis, quanta par boum colere
poteſt, S. Antonin *p.*3.*tit.*12.*c.*2.*§.*2. Caſſan. *in
conſuetud. Burgund. rub.* 9.*§.*4.*in princ.n.*1 *pag.* 304.
Otalora *de nobilit.*2.*p.tertia parte n.*3 Azor. *d.p.*2.
*lib.*6.*c.*1.*q.*2.*propè.fin.* & *in d.cap.* 1. accipitur pro
titulo, qui conſtituitur in præbendis, aut poſſeſ-
ſionibus, quibus dotata eſt Eccleſia, vt docent
Lambertin. *de iure patronatu p.*1.*lib.*1 *q.*5.*art.* 21.
n. 8. Cuiac, *in lib.*2.*feud.tit.*1.*in princ.* Baltaran. *in
c.*1.*§.ſimiliter ſi quis n.*2.*ſi de inueſt.feudi faerit con-
trouerſia.* Petr. Gregor. *de beneſic.c.*15.*n.*4 *ante fin.* Pe-
rez de Lara *de anniuerſar. & Capellan.lib.*1.*c.*18.*n.*
13.*&*.14. & niſi aliud obtineat Eccleſia, non tene-
tur ex eo ſoluere cenſum, aut aliam exactionē, nec
aliud beneficij onus ſuſtinere, niſi pro facultati-
bus ſuis, *d.c.*1.*de cenſib.* niſi fuiſſet prius tributarius,
vt *ibi* reſoluit gloſſ. *verb.vllo*, quam eſſe commu-
niter receptam, teſtatur *ibi* Abb. *n.* 4. Azor. *inſtit.
moral.p.*1.*lib.*7.*cap.*35.*q.*5. Bellet. *diſq.cler p.* 1. *tit.
de clerice debitore.§.*12.*n.*16 Ad Eccleſiarum repa-
rationem qui, & quo ordine teneantur, & quomo-
do collecta, ſeu taxa imponatur, conſuetudo quo-
modo introducatur, & probetur; vide latè Speiel,
*in deciſ.fori Eccleſiaſt. deciſ.*67.*per tot.*

Eccleſiæ tamen Mendicantium poſſunt ſine do- 23
te ædificari, ſicut & quæ in monaſteriis illis ædi-
ficantur, quæ habent reditus, vt notatur *in d.c.*1. In
iaciendis autem fundamentis debet Epiſcopus
ponere primarium lapidem, vt ſuprà diximus, &
forma Eccleſiæ antiquitus quidem erat forma
Crucis, quatuor ſcilicet partes continens; quare
hodie, vbi talis forma in ædificio non ſeruatur,
Crucis Dominicæ ſignum in capite Eccleſiæ con-
ſtituitur in conſpectu intrantium.

Conſtructa autem Eccleſia debet ſub Epiſcopi 24
poteſtate, & ordinatione conſiſtere, in cuius diœ-
ceſi eſt ſita, nec eſt ab eius iuriſdictione ſeparan-
da, *c.*1.*cum ſeqq.* 10.*q.*1. & quamuis poſſeſſio ter-
ritorij eſſet alterius; illius tamen Epiſcopi erit
Eccleſia, cuius eſt populi Conuentus ad eam,
*cap.poſſeſſio.*16.*q.* 1. Nunc verò de conſecratione 25
Eccleſiæ eſt notandum primò, quod *conſecrare*,
& *dedicare* ſunt idem, ſed dedicari Eccleſia di-
citur, quæ conſecratur, eò quòd ad Dei hono-
rem, vel Sanctorum ſacrata dicatur. Vnde dici-
mus dedicationem Baſilicæ Saluatoris, Baſilicæ
Apoſtolorū, & *in lib Machab*, dicitur, *dedicauerūt
Altare Domino*. Hæc autem dedicatio cum conſe- 26
cratione fiebat, cuius rei origo ex veteri Teſta-
mento deſcendit, cùm Moyſes Tabernaculum, &
Salomon templum Deo dicantes precibus & vn-
cti[illegible] ſacrarunt, *de conſ.diſt.* 1 *§.* 1. Galganet *de
iu*[illegible] *bli co lib.*3.*tit.*108.*ex n.*18. & pleniùs *infra
lib* 3. videbimus. Si ergo Iudæi loca, in quibus
Domino Sacrificia offerebant, diuinis habebant
ſupplicationibus conſecrata, multò magis con-
uenit, vt idem apud nos habeatur, qui verita-

tis manifeſtatiooem poſt legit antiquæ vmbras
accepimus.

27 Ritus autem, quos in conſectandit Eccleſiis, &
Altaribus Romana ſetuat Eccleſia, B. Silueſter
Papa primus inſtituit; nam etſi iam ab Apoſtolo-
rum tempore loca fuerint Deo dicata, quæ à qui-
buſdam Oratoria, ab aliis Eccleſiæ dicebantur,
non tamen illa Chriſmate vngebantur, nec in eis
adhuc in titulum erectum erat altare; at vbi
Conſtantinus Imperator per Baptiſmum ſalutem,
& ſanitatem eſt conſecutus, tunc primum lege
ab eo lata conceſſum eſt Chriſtianis toto Orbe
terrarum, vt Eccleſias ædificarent, quod ille pri-
mus opere adimpleuit, nam plures in vrbe Ro-
mana conſtruxit Eccleſias, quas præfatus Ponti-
fex Sylueſter conſecrauit. Quarum prima extitit
Baſilica Saluatoris, quam in ſuo Lateranenſi Pa-
latio idem Imperator conſtruxit, ac deinde ea,
quæ B. Apoſtolorum Principi, & quæ Doctori
gentium Paulo ab eodem fuit erecta.

28 Verùm notandum eſt non neceſſariò requiri
conſecrationem Eccleſiæ, vt in ea valeant Diuina
celebrari, nam & non conſecrata Eccleſia iiſdem
gaudet priuilegiis, quibus & conſecrata, *cap. pen.
de immun. Eccleſ.* vt *in ſequenti cap.* dicemus. Satis
eſt autem locum eſſe Deo dicatum in profanos
vſus non conuertendum, vt ibi Miſſa valeat ce-
lebrari, quæ quidem Miſſæ celebratio ſanctifi-
cationis reuerentiam Eccleſiæ affert, *cap. de fa-*
29 *brica, de conſec. diſt.* 1. Eſt tamen cùm fieri pote-
rit, conſecranda, & ſi non conſecrata violetur,
eſt reconcilianda, *cap. Eccleſias* 16. *q.* 7. *cap. fin. in
fine, de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* nec poteſt
Eccleſia conſecrari, quæ infidelium corporum
ſepultura polluta fuerit, vel quomodolibet vio-
lata, *cap. Eccleſia, cum ſeq. de conſecrat. diſt.* 1.
vt infrà ſuo loco videbimus; niſi violationis
cauſa amoueatur; conſecratio verò pollutæ, ſeu
violatæ Eccleſiæ, reconciliationem proculdubio
operatur.

30 Conſecrare autem Eccleſiam nemo poteſt niſi
ſolus Epiſcopus, *cap. nemo* 1. *de conſec. diſt.* 1. vbi
gloſſ. pen. Archid. *num.* 4. & Turrec. *q.* 6 Abb. *in
cap.* 1. *num.* 1. *de cenſib.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p.* 1.
tit. de clerico debitore. §. 15. *num.* 2 Rot. *deciſ.* 241.
num. 5. *p.* 2. *diuerſ.* Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap.* 28.
in princ. num. 1. Lezana *in ſum. tom.* 3. *verb. Eccleſia
num.* 2. ille ſcilicet, in cuius diœceſi eſt ſita Ec-
cleſia. *cap. tua fraternitas, de conſec. Eccleſ. vel Al-*
31 *tar.* ibi, *licet tibi*, & ibi. *in tua diœceſi*, Ego ipſe
de officio & poteſt. Epiſcopi p. 2. *alleg.* 27. *num.* 1. nec
enim in diœceſi aliena poteſt Epiſcopus conſecra-
re Eccleſiam abſque proprij Epiſcopi permiſſio-
32 ne, *cap. pia mentis*, & *cap. ſeq.* 16. *q.* 7. quam-
uis Eccleſiam ipſam ibidem conſtruxerit, *cap.* 1.
1 6. *q.* 6. Non poteſt autem huiuſmodi conſecratio
Sacerdoti ſimplici ab eo demandari, *cap. aqua, de
conſecr. Eccleſ. vel Altar.* docent Azor. *inſtit. moral.
p.* 1 *lib.* 10. *cap.* 26. *q.* 10. & *p.* 2 *lib.* 9. *cap.* 4. *quæſ.* 1.
Vgolin. *de offic. Epiſcopi cap.* 28. *à num.* 1. Piaſec. *in
praxi Epiſcop. p.* 2. *c.* 5. *num.* 2. *verſ. ædificata*, Lu-
douic. Miranda *in man. Prælator. tom.* 2. *q.* 39. *art.* 1.
concl. 3. Et olim nulla Eccleſia, aut Oratorium
poterat conſecrari abſque Apoſtolicæ Sedis li-
centia, *cap. de locorum, cum ſeqq. de conſec. diſt.* 1.
33 Si autem Epiſcopus diœceſanus pro Eccleſiis
conſecrandis à Fratribus requiſitus ipſorum Ec-
cleſias noluerit conſecrare, priuilegium habetur
vt ſi id facere vltra quatuor menſes diſtulerit,
quilibet alius Epiſcopus id ipſum facere poſſit,
de quo Honorius IV. & Leo X. in Concilio Late-
ranenſi pro Mendicantibus ait. *Nec ab alieno Epi-
ſcopo conſecrationem Eccleſiæ, vel Altaris, aut cæme-
terij benedictionem petere, ſeu in Eccleſiis per eos pro
tempore ædificandis primum lapidem per alienum
Epiſcopum poni facere poſſint, niſi vbi Ordinarius
bis, aut ter cum debitis reuerentia & inſtantia re-
quiſitus, ſine legitima cauſa id recuſauerit*, Lezana
in ſum. quæſt. Regul. 1. 3. *ver. Eccleſia num.* 5. Tambu-
rin. *de iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 23. *q.* 7. Ludouic.
Miranda *d. concl.* 3. Portel. *verb. benedicere, num.* 4.
Hieron. Roderic. *reſol.* 13. *n.* 4.

In conſecranda verò Eccleſia nonnulla obſer- 34
uare debet Epiſcopus; primò prouidere vt conſe-
crandæ Eccleſiæ facta ſit dotis competentis aſſi-
gnatio. *c. pia mentis*, & *ibi* gloſſ. *in verb. collata* 16.
q. 7. Piaſec. *d. cap.* 5. *n.* 2. Vgolin *d. cap.* 28. *n.* 3. Ego
ipſe *d. alleg.* 27. *n.* 3. ſi hoc priùs in eius conſtructio-
ne factum non fuerit, vt ſuprà oſtendimus: com-
pellendus eſt enim is, qui Eccleſiam petit conſe-
crari, vt eidem competentem dotem aſſignet, ad
quod ipſe, & eius hæredes adſtricti tenentur, *cap.
cum ſicut*, & *ibi* Panor. *de conſecr. Eccleſ.* quod non
ſolùm de eo, qui eam conſtruxit, ſed de eo etiam,
qui ab alio conſtructam curat conſecrari, meritò
eſt intelligendum, ſi dotem non habeat, quia vi-
detur eam in ſuam tutelam accipere: quamuis enim
abſque dotis aſſignatione fortè admittatur Eccle-
ſiæ ædificatio, nullatenus tamen eſt abſque tali
aſſignatione ſacranda, ne locus conſecrationis di-
gnitate donatus ſine debiti cultus impenſa quaſi
profanus maneat derelictus. Vnde in Brachar-
ren. Concil. de quo *in cap.* 1. 1. *q.* 2. dicitur; *memi-
nerit Epiſcopus, vt non prius Eccleſiam dedicet,
quàm dotem Baſilicæ, & obſequium illius per dona-
tionem chartula confirmatam accipiat*; nam non le-
uis culpa, inquit, eſt iſta temeritas, vt ſine lumina-
riis, vel ſine ſubſtantiali ſuſtentatione eorum, qui
ibidem ſunt ſeruituri, tanquam domus priuata con-
ſecretur Eccleſia, Lambertin. *de iurepatron. l.* 1. *p.* 3.
q. 5. *art.* 18. Viuian. *in praxi iurispatron. p.* 1. *lib.* 2.
cap. 4. *à num.* 25. vbi *num.* 16. cum Lambert. *vbi
ſup. artic.* 10 ſubdit, quòd ſi Epiſcopus Eccleſiam
conſecret non accepta dote, de ſuo eam dotare
tenetur. Secundò, vt Eccleſiam non conſecret, 35
quæ non in honorem Dei, & Sanctorum, ſed ſub
tributaria conditione ſit conſtructa, id eſt, ad lu-
crum eleemoſynarum participandum, aut pro alia
re ſimili, *cap. ſi quis Baſilicam, de conſecr. diſt.* 1.
Tertiò, vt tam ipſe Epiſcopus conſecrans, quàm 36
patroni Eccleſiæ conſecrandæ ſint ieiuni tempore
conſecrationis, & pridie quoque eius diei ieiu-
nent, vt Leo Pont. conſtituit *in Epiſt. ad Diodor.*
Quartò, vt in conſecratione ipſa ritus, & ceremo-
nias attendat, & ſeruet, quæ ab Eccleſia in ea re 37
fieri conſueuerunt, & habentur in Pontificali; ſpe-
cialiter autem Miſſæ celebrationem ea in re fieri
debere exprimitur *in cap. omnes Baſilicæ, de conſecr.
diſt.* 1. quamuis nõ ſit de eſſentia; quia ſi aliter fiat,
licèt non careat culpa, factum tenet, Ludou. Mi-
randa *in man. Prælat. tom.* 2. *q.* 39. *art.* 1. *concl.* 3. *in
fine*, Azor. *d. p.* 2. *l.* 9. *c.* 4. *q.* 2. quos refero Ego ipſe
d. p. 2. *alleg.* 27. *n.* 19. Quintò vt in Eccleſiæ conſe-
cratione Reliquiæ ponantur, nam eas requirit Pon-
tificale Romanum, & idem videtur probari ex *c.
placuit*, & *ex c. de fabrica, de conſec. diſt.* 1. & ſic Re-
liquias eſſe de ſubſtantia conſecrationis cenſuerũt,
gloſ. *in d. c. placuit*, Sil. *in ſum. verb. Reliquiæ.* Fuſc.
de viſit. lib. 1. *c.* 23. *ſub n.* 1. Guilelm. Durand. *in ra-
tion. diuin. l.* 1. *c.* 8. *n.* 23. Sot. *in* 4. *diſt.* 13. *q.* 2. *art.* 3.

Stephan.

Digitized by Google

Stephan. Durant. *de ritib. Eccleſ. lib. 1. cap. 25. ſub num. 5.* Ioannes Baptiſta Signius *in tract. de Reliq. cap. 41. circa fin. verſ. quarum Doctores*, Azor. *inſtit. moral. tom. 1. lib. 10. cap. 27. quæſ. 8.* Franc. Leo *in theſaurum fori Eccleſ. p. 1. cap. 5. n. 15.* Piaſec. *in praxi Epiſc. p. 1. c. 5. n. 7. verſ. Altaria etiã*, Gauant. *in rub. Miſſalis p. 1. tit. 20. verſ. ab Epiſcopo conſecratur.* Sed poſt omnes doctiſſimus D. Anton. Ricciul. *lucubrat. eccleſiaſt. lib. 1. c. 4.* multis probare intendit conſecrationem cum Reliquiis decentiſſimè fieri, ac ſine illis Eccleſias, & altaria poſſe conſecrari, & *n. 11.* reſoluit quòd ſi Epiſcopus, vbi poteſt habere Reliquias Sanctorum faciat conſecrationem Eccleſiæ, vel Altaris, ſine illis peccat mortaliter, quia licèt conſecratio ſit valida, tamen facit contra communem Eccleſiæ morem, 38 & conſuetudinem in Pontificali deductam. Tertiò, & vltimò, vt quicquam non exigat pro conſecratione Eccleſiæ, ſed tantùm ſponte oblatum, ab his tamen qui non ſint indigentes, & procurationes Canonicas licitè accipiat, alioquin labem Simoniæ non effugiet, *cap. cùm ſit Romana, de Simonia, cap. ſtatuimus il. 1. 1. q. 1.*

39 Decet autem vt in die feſtiuo conſecretur Eccleſia, quamuis omni tempore, & qualibet die valeat conſecrari, *c. sua, de conſec. Eccleſ. vel Altar.* Salzed. ad Bernard. *in pract. c. 26 lit. A. verſ. virginum conſecratio.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 1. c. 5. n. 2. verſ. ædificata*, Azor *d. p. 2. lib. 9. c. 4. q. 5.* Vgolin. 40 *d. c. 18. n. 2.* quos refero Ego ipſe *d. p. 2. alleg. 27. n. 2.* Et non ſemel S. Rituum Congr. conſecrationem Eccleſiæ fieri poſſe conceſſit, quamuis illa ob aliquod impedimentum non poſſit ab omnibus quatuor partibus circumiri, dummodo Epiſcopus quantum fieri poteſt, ſe conformet rubricis, & regulis libri Pontificalis, vt *in Cortonen. 10. Octobr.* 1600. *& 17. Iuly* 1604. *Aſten. 17. Nouembris* 1600. *& 24. Septemb.* 1605. *Collent. 25. Ianuary* 1602.

41 Conſecrata verò Eccleſia, non eſt iterum conſecranda, *cap. Eccleſiis 63. diſt. c. Eccleſiis, de conſecrat. diſt. 1. c. propoſuiſti*, iuncta *gloſ. c. ligneis, de conſec. Eccleſ. vel Altar.* Durand. *in ration. diuin. offic. lib. 1. cap. 6. n. 31. & 36.* Suar. *tom. 3. q. 83. & tom 5. diſp. 81. ſect. 5.* quos refero Ego ipſe *d. alleg. 17. n. 12.* Galganet. *de iure publico lib. 3. tit. 108. n. 23.* præterquam in aliquibus caſibus; primus eſt vbi nullatenus conſtat de eius conſecratione, *c. ſolemnitates il 2. c. Eccleſiæ, vel Altaria, de conſec. diſt. 1.* 42 eſt enim in dubio conſecranda, ſi id non probetur, vel nullum appareat conſecrationis indicium, aut argumentum, gloſſ. *in cap. propoſuiſti, de conſecr. Eccleſ.* Azor. *p. 1. lib. 10. c. 26. quæſ 12. & p. 2 lib. 9. c. 4. q. 5.* Eccleſia enim conſecrata non præſumitur niſi probetur, Ioan. Bapt. Coſta *de remed. ſubſid. remed. 116. n. 8.* Maſcard. *de probat. concl. 582. à n. 1.* vbi *in fine* diſtinguit inter Cathedrales, & inferiores Eccleſias, Cened. *ad Decretal. collect. 135. n. 6.* non enim dicitur iteratum quod factum antea neſciatur, *d. cap. ſolemnitates, cap. placuit, de conſecr. diſt. 4.* præſumitur tamen conſecrata cùm de hac 43 re aliquid conſtat, quamuis non certò ſciatur, aut in libris Eccleſiæ, vel in lapide aliquo ſcriptum inueniatur, *cap. fin. 24. quæſt. 2.* Ioan. Baptiſt. Coſta *d. compend. 116. num. 7.* aut etiam exiet teſtis 44 aliquis etiam de auditu, Maſcard. *de probat. concl. 415 n. 4.* Azor. *d. p. 1. lib. 10. c. 26. q. 11. & p. 2. lib 9. cap. 4. q. 4* Vgolin. *d. cap. 28. n. 3* Mar. Alter. *de cenſur. tom. 2 diſp. 3. cap. 4. prope fin.* Vbi enim non agi-45 tur de præiudicio alicuius ſculpturæ in lapide, vel teſtis vnicus fidem facit; ſecùs verò vbi contradictio exiſteret, vel intereſſe alterius, vt docent Nell. *de teſtibus n. 85. caſu 9. & n. 87. in fine*, Maſcard. *de probat. in proœm. quæſt. 11. num. 14.* Farin. *in praxi crim. quæſt. 63. n. 26.* quos refero Ego ipſe *d. alleg. 27. num. 6.*

Secundus caſus eſt ſi parietes ſint combuſti, & 46 exteriùs diruti, non autem ſi pauimentum, aut tectum ſolum deſtrueretur, *cap. ligneis, de conſec. Eccleſ.* & hinc ſi parietes ipſi igne decruſtentur intus & exteriùs, Eccleſia ex eo execrata cenſebitur, gloſſ. *verb. exuſta. in d. cap. Eccleſiis*, Piaſec. *in praxi Epiſc. p. 1. c. 5. num. 4. verſ. 2* Ludou. Miranda *in man. Prælat. to. 2. q. 39. art. 4. concl. 1.* Vgolin. *d. c. 28. n. 4. verſ. poſtremo.* quia conſecratio, & unctio fit in parietibus, gloſ. *in d. cap. Eccleſiis, de conſec. diſt. 1.* etſi conſecratio Eccleſiæ rationem 47 habet reſpectum ad Eccleſiam ipſam quatenus ex lapidibus compaginatur, & conſtruitur; & ita potius reſpicit parietum formam, quam vniuerſi ædificij, per conſecrationem namque conſtituitur in ſtatu diuinæ domus, quam non aliter repræſentat, niſi iuxta lapidum diſpoſitionem, ſecundùm illud, quod in illius dedicatione decantat Eccleſia, *quæ conſtruitur in Cœlis, viuis ex lapidibus*, & ibi, *expoliti lapides ſuis coaptantur locis* Ego ipſe *d. alleg. 27. ex num. 13.* Vnde ſi tectum 48 Eccleſiæ ſolummodo corruat integris, & illæſis remanentibus parietibus, vel in totum, vel pro maiori parte, Eccleſia minimè execrata cenſebitur. *d. cap. ligneis*, Gambarupt. *de caſibus reſeru. caſu 6. num. 16. fol. 204.* Azor. *d. p. 1. lib. 10. cap. 26. quæſ. 12.*

Tertius caſus eſt vbi tota corruit Eccleſia, vel 49 ſi aliis lapidibus, vel eiſdem refecta ſit, nam non eadem Eccleſia eſt omnino. Hinc vſusfructus nauis ac domus extinguitur ſi tota nauis diſſoluta ſit, & domus tota corruit, etſi nauis eiſdem tabulis ſit reſtaurata, & domus eiſdem cæmentis, ac lignis reſtituta, *l. quod tamen, § ſi autem diſſoluta ſit, ff. quib. mod. vſusfr. amit.* Demum conſecratio adiecta Eccleſiæ qualitas quædam eſt & accidens quoddam; ergo Eccleſia vti ſubſtantia ſublata, & ſubiectum conſecrationis vti accidens tollitur. arg. *l. 1. & 2. ff. de vſufr.* Ita Abb. *in cap. propoſuiſti, num. 8. de conſec. Eccleſ.* Vgolin. *d. cap. 28. num. 4. verſ. 2.*

Quartus caſus eſt vbi Eccleſia per partes tota 50 fuit refecta, nam etſi eadem Eccleſia ſit, hoc tamen fictione eſt, & non veritate, at in ſpiritualibus fictio non conſideratur, ſed veritas, tum quia conſecratio Eccleſiæ fit per vnctionem Chriſmatis in parietibus, at illis ſublatis vnctiones illæ tolluntur, vt per ſe patet, ergo conſecrata dici non poteſt. Nec obſtat quod dicitur de oleo non conſecrato addito ad oleum conſecratum, quo caſu non conſecratum fit conſecratum, *d. cap. quod in dubiis.* nam locum illud habet in illis rebus, quæ commixtione confunduntur, quod hîc fieri non poteſt. Ita Abb. *d. num. 8.* Verùm gloſſ. *in cap. propoſuiſti, de conſec. Eccleſ.* Azor. *d. part. 1. libr. 10. cap. 26. quæſt. 12. verſ. vt in dubium, & p. 2. libr. 9. cap. 4. quæſt. 6.* Mar. Alter. *d. cap. 1. verſ. quando autem*, Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 1. lib. 3. cap. 15. num. 59.* tenent quòd quando Eccleſia non ſimul, & in totum, ſed paulatim, ſeu per partes deſtruitur, & ſic à primis fundamentis ſucceſſiuè reficitur, tunc pars habita per modum acceſſionis etiam conſecrata habebitur; ſed has contrarias opiniones fœdere diſtinctionis componit Vgolin *d. cap. 18. num. 4.*

num. 4. *verſ.* 3. vt ſcilicet prima procedat, ſi conſuetudine introductum ſit, vt non conſecrentur, poſterior verò vbi talis conſuetudo non
51 adeſt; in his enim, quæ poſitiui Iuris ſunt, conſuetudo priorùm valet. Si verò Eccleſia deſtructa ſit auctoritate Superioris, & nulla ſpes ſubſit reædificationis, non comprehenditur nomine Eccleſiæ, & ideo nec copula in ea habita, aut ſanguinis, vel ſeminis effuſio, ſeu furtum in ea factum, eſt ſacrilegium, nec loci circunſtantia eſt confitenda, vt per text. *in cap. Abbate, ad fin. de verbor. ſignificat. & in cap.* 2. *de nouo operis nunciat. & in cap. hoc diximus* 16. *quæſt.* 7. probant Sanch. *de matrim. lib.* 9. *diſp.* 15. *num.* 37. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præcept.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 37.

52 Cùm in diœceſi Vlixbonen. quidam Suffraganena Archiepiſcopi, & de eius ordine, & mandato Eccleſiam quandam in ipſa Vlixbonen. diœceſi ſitam conſecrare incepent cum omnibus ceremoniis deſcriptis io Pontificali Romano de Eccleſiæ dedicatione, ſeu conſecrationoe; & circa medium coo[ſ]ecrationis improuiſo accideoti correptus ipſe Epiſcopus defecerit, & conſecrationem Eccleſiæ perficere non potuerit, pro parte ipſius Archiepiſcopi per Simonem Coſta de Amaral eius procuratore à S. Rituum Congr. quæſitum fuit, an ab alio Epiſcopo Eccleſiæ prædictæ incepta conſecratio continuanda ſit, vel potiùs de nouo inchoanda, quæ quidē ſacra Rituũ Cong. commiſſa prius huiuſmodi articuli examinatione Illuſtriſſimo. D. Cardinali Bellarmino, qui in alia Congregatione ſententiam ſuam declaraoit, poſſe vtroque modo ſine ſcrupulo fieri, nempè vel de nouo inchoare à principio conſecrationem, vel iam inceptam continuare, & perficere; ſed meliùs ſibi videri vt de nouo ab alio Epiſcopo inchoaretur. Et iterum poſtea propoſito huiuſmodi dubio in Congreg. *ſub die* 12. *Aprilis* 1614. eadem S. Rituum Congreg. auditis ſententiis, & votis ſingulorum Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium in Congregatione præſentium, conſiderando quòd conſecratio Eccleſiæ maximè conſiſtit in vngendis ſacro Chriſ-
53 mate duodecim crucibus per Eccleſiam, & in proferendis illis verbis, *Sanctificetur, & conſecretur hoc templum in nomine Patris, & Fily, & Spiritus ſancti*, &c. Quæ Cruces cùm adhuc ab Epiſcopo, qui io conſecratione defecit, non fuerint inunctæ, vt in facto præſupponitur, cenſuit, & indicauit conſecrationem dictæ Eccleſiæ de nouo, & à principio ab alio Epiſcopo inchoandam, & continuandam eſſe vſque in finem. Et demum *die* 12. *Aprilis eiuſdem anni* 1614. declarauit eadem S. Conge. conſecrationem de nouo ab initio eſſe inchoandam ab alio Epiſcopo delegato.

CAPVT III.

De Immunitate Eccleſiarum.

SVMMARIVM.

1 *Immunitas Eccleſiaſtica à libertate eccleſiaſtica in quo differat.*
2 *Sacramenta omnia, & præcipuè Miſſa, non niſi in Eccleſia celebrari debent.*
3 *Orationes, ac precum oblatio, & diuinorum Officiorum, ac laudum decantatio, in Eccleſia fieri debent.*
4 *Prædicatio verbi Dei in Eccleſia fieri conſueuit.*
5 *Negotia omnia ſæcularia, ac placita, vel contractus in Eccleſia fieri prohibentur.*
6 *Iudicium ſæculare etiam ciuile non poteſt in Eccleſia fieri.*
7 *Citatio cùm ſit actus iudicialis, in Eccleſia fieri non poteſt.*
8 *Placiti nomine venit qualibet lis, iurgium, & cauſa forenſis, quæ in iudicio agitur.*
9 *Aduocatum conſulere, & procuratore de lite priuatim agere licet in die feſto.*
10 *Sententia à iudice in Eccleſia ferri non poteſt, alioquin eſt ipſo iure nulla, præterquam in cauſa eccleſiaſtica, & voluntaria iuriſdictionis.*
11 *Actus eccleſiaſtici ad iuriſdictionem volũtariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari.*
12 *Actus in Eccleſia facti an & quando validi ſint; oſtenditur.*
13 *Contractus omnes in Eccleſiis celebrati validi ſunt.*
14 *Conclamationes, & ſeditiones, aut impetus, & publica parlamenta in Eccleſia fieri prohibentur, niſi pro actu pietatis, aut ſpiritualibus exercitiis, & negotiis.*
15 *Ludi theatrales, & monſtra laruarum, ac cantica puellarum in Eccleſia nullatenus fieri debent.*
16 *Sal antes in Eccleſia S. Magni per totum annum ſine cibo, & ſomno ſaltarunt.*
17 *Honeſta & deuota ſpectacula, ac pia repræſentationes in Eccleſia fieri permittuntur.*
18 *Silentium, & tranquillitas in Eccleſia habenda.*
19 *Epiſcopus debet prohibere ne ſedes laicorum, etiã Præfecti, locentur in Presbyterio apud altare.*
20 *Magiſtratus ciuitatum non debent proprias canonicatuum, & dignitatum ſedes, ſeu ſtalla in choro, vel Presbyterio occupare.*
21 *Magiſtratus ciuitatum in proceſſionibus etiam ſanctiſſimi Sacramenti debent incedere in loco in quo ſecundùm antiquam conſuetudinem conſueuerunt incedere.*
22 *Conuiuia in Eccleſia cum irreuerentia loci ſacri non ſunt permittenda niſi aliquod frugale, & paruum in angulo Eccleſiæ ſine tumultu, & luxu ex cauſa rationabili.*
23 *Pernoctationes, & vigiliæ, quæ in Eccleſiis olim fieri ſolebant, hodie non ſunt in vſu.*
24 *Scholaſticorum obiurgatio qui vadunt ad Templa videndarum fœminarum cauſa.*
25 *Supellectilia, ſeu vtenſilia domus reponi non debent in Eccleſia, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina.*
26 *Eccleſia non debet in propugnacula ædificari occaſione belli, niſi ex maxima neceſſitate, & cum auctoritate Romani Pont.*
27 *Mortui in Eccleſia iure antiquo attento non ſepeliebantur, ſed in atrio, aut in portic[u]; hodie verò omnibus permittitur ſepultura in Eccleſia, exceptis, &c.*
28 *Cadauerum omnia conditoria ſuper terram exiſtentia amoueri iubentur, & infra terram defunctorum corpora collocari.*
29 *Eccleſiam intrare quibus prohibeatur, oſtenditur*
30 *Pœnitentes ſolemniter ad tempus, & notoriè criminoſi ab ingreſſu Eccleſiæ arcentur.*
31 *Eccleſiæ in ingreſſu ſinguli aquâ quare aſpergãtur.*

32 Mulier

32 *Mulier niſi velato capite Eccleſiam ingredi prohibetur.*

33 *Fœmina à viris ſeparata in Eccleſia ſtare debent.*

34 *Violentia aliqua in Eccleſia fieri prohibetur.*

33 *Sacrilegium in quas ſpecies, & modos diſtinguatur, oſtenditur.*

36 *Pius V. quas pœnas ſtatuerit contra illicita in Eccleſia facientes referuntur.*

37 *Immunitas in Eccleſiis quando fuerit inchoata; oſtenditur,*

38 *Eccleſia maior habebat per circuitum quadraginta paſſus immunitatis, minor vero triginta.*

39 *Domus Clericorum exiſtentes intra quadraginta paſſus maioris Eccleſiæ, & 30. minoris, gaudent eccleſiaſtica immunitate.*

40 *Paſſuum quilibet habet quinque pedes, & pes quindecim digitos.*

41 *Violato Eccleſia etiam circuitu eius, & fines comprehendit.*

42 *Immunitas non ſe extendit ad 30. & 40. paſſus Eccleſiæ maioris, vel minoris, vbi fuerint intra ambitum caſtellorum.*

43 *Seruus ſi à Domino ſuo ad Eccleſiam confugiat non extrahitur quidem, ſed præſtito iuramento à Domino de impunitate ei reſtituitur.*

44 *Iudæi & infideles gaudent eccleſiaſtica immunitate.*

45 *Hæretici, & apoſtatæ non gaudent eccleſiaſtica immunitate.*

46 *Debitor ad Eccleſiam propter debitum confugiens an poſſit ab ea extrahi oſtenditur.*

47 *Debitores falliti, ſeu decocti, an gaudeant eccleſiaſtica immunitate ? remiſſiuè.*

48 *Libertos ſibi commendatos, aut ad eam confugientes, ne in ſeruitutem reuocentur, aut peculium amittant, tueri debet Eccleſia.*

49 *Expoſitos ante Eccleſiam defendere debet Eccleſia.*

50 *Confugientes ad Eccleſiam ob commiſſum delictum non ſunt ab ea non ſolùm per iudicem ſæcularem, ſed etiam eccleſiaſticum violenter extrahendi.*

51. *Extractus ab Eccleſia per iudicem ſæcularem in caſu non excepto per Bullam, qualiter liceat tali iudici reſiſtere.*

52 *Iudex ſæcularis Eccleſiæ reſtituere tenetur illum quem vi & contra immunitatem ab ea extraxit, nec poteſt pro aliis delictis detinere.*

53 *Eccleſiæ reſtituendus eſt qui captus fuerit, dum ab ea exierit ad exonerandum corpus, modò ſtatim, & recta via redeat.*

34 *Eccleſiæ reſtituẽdus eſt, qui verbis doloſis inductus à iudice præſtita ſecuritate, & impunitate Principis exiit ab Eccleſia in caſu quo delinquens iure non poterat ab Eccleſia extrahi.*

55 *Bona confugientis ad Eccleſiam non poſſunt exinde extrahi.*

56 *Confugiens ſemel ſub Eccleſiæ præſidium tantum tum pecuniaria mulctatione, aut alia ſatisfactione poterit emendari, ſed quid attenta Bulla Gregorij XIV.*

57 *Laicus à iudicibus ſemel in Eccleſia captus, & ab eadem repetitus, an poſſit immunitati poſt à ſe aduerſus regios iudices producta renunciare ? oſtenditur, & n. 38.*

59 *Eccleſia licet non conſecrata gaudet immunitate. Immunitate eccleſiaſtica gaudet,*

60 *Interdicta Eccleſia,*

61 *Polluta,*

62 *Deſtructa,*

63 *Cœmeterium,*

64 *Atrium, ſeu porticus Eccleſiæ adhærens,*

65 *Fores, ſeu ianua Eccleſiæ,*

66 *Scalæ Eccleſiæ,*

67 *Hoſpitale auctoritate Epiſcopi fundatum,*

68 *Oratoriũ publicũ auctoritate Epiſcopi cõſtructũ,*

69 *Sacerdos portans in manibus ſanctiſſimam Euchariſtiam,*

70 *Palatium Epiſcopi,*

71 *Cardinalium domus, ſeu Palatium,*

72 *Monaſteria Religioſorum.*

73 *Immunitatis circuitum non habent loca ſacra & religioſa præter Eccleſias.*

74 *Immunitate gaudet ſe proiiciens intra muros monaſteriorum, & in locum illis circunſeptũ.*

75 *Monaſteria ſunt Eccleſia, cellulæ, area, horti, & ſimilia vſui regularium neceſſaria.*

76 *Villæ, quas Monachi habent recreationis gratia, vel ad recipiendos hoſpitio illac tranſeuntes, non gaudent immunitate eccleſiaſtica.*

77 *Loca omnia, quæ religioni, aut pietati ſunt deſtinata, habent immunitatem.*

78 *Latrones publici immunitate eccleſiaſtica non gaudent.*

79 *Latro publicus quis propriè dicatur, oſtenditur.*

80 *Confeſſus, & condemnatus de furto ſi poſtea cum illo deprehendatur, & ad Eccleſiam confugiat, illius immunitate non gaudet.*

81 *Fures qui publici non ſunt ad eccleſiam confugientes eccleſiaſtica gaudent immunitate, niſi conſuetudo ſeruaret contrarium.*

82 *Conſuetudo habet magnam vim circa immunitatem eccleſiaſticam.*

83 *Viarum graſſatores ad Eccleſiam confugientes illius immunitate non gaudent.*

84 *Graſſator viarum dicitur ille, qui vias obſidet, vt viatores deprædetur, ſeu ſpoliet, & renitentes occidat.*

85 *Depopulatores nocturni agrorum immunitate eccleſiaſtica non gaudent.*

86 *Depopulator nocturnus agrorum ille dicitur qui ſegetes in agris deprædatur, comburit, & deſtruit, vel ad agros alienos diripiendos deſtructor nocturnus accedit.*

87 *Depopulator nocturnus agrorum in quo differat à publico latrone, oſtenditur.*

88 *Proditoriè, ſeu inſidioſè homicidium committens eccleſiaſtica immunitate non gaudet.*

89 *Proditoriè quemquam occidere, aut per inſidias apud noſtros pro eodem in hac vſurpatur tractatione.*

90 *Vulnerans tantùm proditoriè, aut ex inſidiis, dum occidendi animo adoriatur, & percutiat, non gaudet immunitate.*

91 *Proditorium homicidium committit occidens à tergo, vel quocunque alio modo nihil tale præcauentem.*

92 *Immunitate eccleſiaſtica non gaudet proditoriè quemquam occidens, ſi faciat ſub pace, & ſimulata amicitia.*

93 *Immunitate gaudet qui à tergo, & proditoriè vulnerat, occiditve rixantem cum filio, vel conſanguineo, ſi ad Eccleſiam confugiat.*

94 *Veneno occidens vti proditorius homicida immunitate non gaudet.*

95 *Pater filium, aut filius patrem inſidioſè, vel incautè occidens immunitate non gaudet.*

96 *Socium occidens, & in itinere, vel alibi inſidioſè, vel incautè interimens, immunitatem amittit.*

97 *Aſſaſſinus*

97 *Aſſaſſinus etiam non ſequute effectu, non gaudet immunitate.*

98 *Occidens, vel grauiter vulnerans aliquem actu, & re ipſa conſitentem Sacerdoti, Eccleſia immunitate non gaudet.*

99 *Occidens consultò etſi nullis interiectis inſidiis, immunitate minimè gaudet.*

100 *Conſultò, ſedatove animo non dicitur quis occidere quoties interimit paulò poſt rixam, inſtinctuve dolorem.*

101 *Duellum indicentes, & ſe ſe ſimul ad rixam prouocantes, minimè gaudent immunitate eccleſiaſtica.*

102 *Occidens in Eccleſia, vel grauiter vulnerans, eius immunitate minimè gaudet; ſed an requiratur quòd occidat ex propoſito, & ſub ſpe impunitatis? oſtenditur num. ſeqq.*

105 *Adulteria, vel virginum raptus in Eccleſia patrantes, eius immunitate non gaudent; quod ampliatur etiam pro aliis ante, vel poſt eum extra Eccleſiam perpetratis, vt n. 106.*

107 *Eccleſiarum ingreſſu dignus non eſt qui illius violat, & interimit libertatem.*

108 *Homicida ſi de homicidio in Eccleſia patrato punitus fuiſſet, & aliud tunc delictum admittat, & ad Eccleſiam confugiat, illius gauderet immunitate.*

109 *Occidens, vel mutilans iuxta Eccleſiam, cœmeteriumve, & in illā, illudve aufugiat, eccleſiaſtica nō gaudebit immunitate ſi ſpe proxima Eccleſia, cœmeteriive deliquiſſe videntur.*

110 *Delinquens in vna Eccleſia, poteſt etiam capi in alia, ad quam ſpe immunitatis conſequendæ aufugit.*

111 *Immunitate eccleſiaſtica non gaudet ille, qui in Eccleſia exiſtens vulnerauit aliquem exiſtentem extra Eccleſiam, niſi ab Eccleſia occidens fuiſſet prius prouocatus.*

112 *Obſeſſi in Eccleſia, ſi ibidem non aliter poſſint ſe ſe ab hoſtium incurſu liberare quàm occidendo, etiam adhuc gaudent eius immunitate ſi aliquem ibi occiderint.*

113 *Exiſtens extra Eccleſiam ſi vulneret ſtantem in Eccleſia, illius immunitate non gaudet.*

114 *Immunitate eccleſiaſtica non gaudet ille, qui eum extraxit per vim, qui in Eccleſia erat.*

115 *Dolo quiſpiam ab Eccleſia extrahens aliquem vt poſtea occidat, eius immunitate minimè gaudet.*

116 *Mandans in Eccleſia occidi aliquem exiſtentem extra Eccleſiam, eius immunitate non gaudet.*

117. *Delinquens in porticu Eccleſiæ non dicitur delinquere in Eccleſia, ac proinde gaudet eius immunitate.*

118 *Dictio in, intrinſecitatem denotat.*

119 *Statutum loquens de inſultu facto in domo, non habet locum in inſultu facto in porticu.*

120 *Raptores virginum, & adulteri minimè gaudent eccleſiaſtica immunitate.*
Immunitate an gaudeant eccleſiaſtica,

121 *Rei criminis peculatus,*

122 *Fabricatores falſæ monetæ,*

123 *Sacrilegi,*

124 *Blaſphemi,*

125 *Sortiarij,*

126 *Simoniaci,*

127 *Sodomitæ,*

128 *Offendentes perſonam alicuius Principis,*

129 *Carceres frangentes,*

130 *Banniti,*

131 *Excommunicati,*

132 *Strigia inferentes in Eccleſia,*

133 *Condemnati ad triremes.*

134 *Delicta duo committens, alterum, quo immunitate non gaudet, alterum, quo Eccleſiæ libertatem poteſt acclamare, poteſt ab Eccleſia iuſtè abduci & puniri ex eo crimine, quo Eccleſiæ immunitatem amiſit.*

135 *Clerici & regulares perſonæ de manibus Prælatorum ſuorum ad Eccleſiam confugientes non gaudent eccleſiaſtica immunitate, etiam in caſibus, in quibus laici ea gaudere poſſunt, ſecundùm vnam opinionem, & fundamenta referuntur n. 136.*

137 *Contrarium receptius, & verius.*

138 *Canones qui non diſtinguunt, generaliter, & indiſtinctè debent intelligi, vt comprehendant Clericos & laicos.*

139 *Clericus ſeruum, aut diſcipulum ſuum fugientem ad Eccleſiam extrahere, aut flagellare non præſumit.*

140 *Priuilegium immunitatis conceſſum eſt loco ipſius Eccleſiæ, ſeu perſonis in honorem, &c.*

141 *Domo propria quis capi non poteſt.*

142 *Eccleſia multò magis tueri debet Clericos, & ſubditos ſuos ſibi ſeruientes, quorum habet curam magis ſpecialem, quàm laicos, & n. ſeqq.*

146 *Auctoritas gloſſæ probabilis eſt, non neceſſaria.*

147 Cap. inter alia, de immun. eccleſ. *quare de laicis meminit, & non de Clericis?*

148 *Delinquentes in Eccleſia ſiue laici ſiue Clerici, immunitate non gaudent.*

149 *Clerici qui ſe ſe receptui dederunt Eccleſiam ingreſſi, eius gaudent immunitate.*

150 Clem. 1. de priuileg. *intelligitur de iis criminibus, quorum grauitas non immunitatem tollit Eccleſiarum.*

151 *Clericus, ſiue Religioſus, ſicut & laicus, ſi delinquant in Eccleſia, vel intra ſepta monaſterij, tuti non erunt.*

152 *Irritum eſt quod contra diſciplinam & libertatem eccleſiaſticam fit.*

153 *Sententia contumacialis non ſufficit ad extrahendum delinquentem à loco immuni, & curiæ ſæcularis conſignandum, ſed plenior probatio requiritur.*

154 *Iudex eccleſiaſticus eſt competens ad cognoſcendum de immunitate eccleſiaſtica.*

155 *Extractus ab Eccleſia, ſub dubio an gaudeat eius immunitate, in carcere eccleſiaſtico eſt pro interim ſeruandus.*

156 *Iudici eccleſiaſtico pertinet decidere, & iudicare, an reus in loco ſacro, vel profano captus ſit.*

157 *Epiſcopus ſolus, vel ab eo deputatus iudex ita eſt competens in cauſa immunitatis, vt nulli alij Eccleſiarum Prælati aliquam cognitionem ſuper ea ſibi vſurpare valeant.*

158 *Cognitio, & quæuis quæſtio in materia immunitatis ſuperueniens potius ſummorum Pontificum decretis, quàm Imperatorum legibus decidi debet.*

159 *Pœnæ plures imponuntur eis qui violant immunitatem eccleſiaſticam, abſtrahendo confugas ab Eccleſia.*
Immunitatem violantes extrahendo confugientes ab Eccleſia,

160 *Rei ſunt læſæ maieſtatis,*

161 *Pecuniariam pœnam 900. ſolidorū incurrunt,*

162 *Immunitate carent,*

163 *Pœnitea*

Digitized by Google

163 Pœnitentiam publicam ſubeunt,
164 Oblationes non dant nec recipiuntur ab illis,
165 Excommunicationem incurrunt.
166 Excommunicatio lata ſententia,& non ferenda incurrunt violantes immunitatem extrahendo confugientes ab Eccleſia per Bullam Gregorij XIV.
167 Abſolutio a cenſuris ob violatam immunitatem Eccleſiaſticam iuxta Bullam Gregorij XIV. eſt Sedi Apoſt.reſeruata.
168 Reus ad Eccleſiam fugiens minimè illius gaudet immunitate in criminibus exceptis, ſi integra,veráque probatione delictum admiſſum fuiſſe conſtaret.
169 Collecta non poſſunt poni Eccleſiis à laicis, &c.
170 Prælati ipſi Eccleſiarum non poſſunt quicquam pro cauſis etiã vrgentiſſimis laicis ipſis de bonis Eccleſiæ ſoluere, aut etiam ſponte offerre.
171 Neceſſitas publica vbi concernit de directa,& principaliter æquè vtilitatem Eccleſiaſticorum,& laicorum quomodo Eccleſiaſtici contribuere debeant,oſtenditur.
172 Eccleſiæ reditus, ſeu fructus laicis non conceduntur,niſi ob neceſſitatem, aut vtilitatem, vel pietatem concernentem ipſas Eccleſias.
173 Eccleſiarum calices, libri, & alia ornamenta diuinis officiis deputata ex cauſa pignoris, vel diſtractionis capi non poſſunt,niſi vrgente neceſſitate.
174 Aurum,& argentũ Eccleſiæ capi poteſt ad captiuos redimendos, & carcere detentos liberandos,aut propter imminens belli periculum.
175 Bona Eccleſiæ poſſunt pro alimentis pauperum non ſolùm Parochianorum,ſed etiam exterorum pignerari,& vendi.
176 Ornamenta Eccleſiæ an poſſint pro pretio locari? remiſſinè.
177 Decimis conceſſis ſuper fructibus beneficiorum quæ includantur.
178 Eccleſia non tenetur de depoſito facto apud ſuum Clericum,niſi verſum ſit in ipſius Eccleſiæ vtilitatem.
179 Eccleſia obligatur efficaciter ex depoſito apud ſe facto cũ cõſenſu Epiſcopi,& Capituli,vel recipiẽte theſaurario,ſeu aliis ad recipiẽda depoſita deſignatis,licèt deponẽs non probet depoſitum verſum in vtilitatem ipſius Eccleſiæ.
180 Donationem validam omnium ſuorum bonorum poteſt ipſius Eccleſiæ facere.
181 Dominium in Eccleſias transfertur nudo pacto,ſeu nuda promiſſione.
182 Eccleſia rem priuati 30. annorum ſpatio præſcribit,ſed contra illam 40. annorum poſſeſſio requiritur.
183 Præſcriptio 40.annorum requiritur contra priuilegium Eccleſiæ.
184 Eccleſia Romana centum annorum gaudet præſcriptione contra ipſam.
185 Eccleſia habet reſtitutionem in integrum in multis cauſis cũ læſa fuerit ad inſtar minoris, Eccleſia cùm vult in integrum reſtitui,neceſſe illa habet probare quòd adſit læſio, quamuis modica,& quòd illa manifeſta ſit,ibid.
186 Iniuſtitia qualibet ſufficit pro cauſa reſtitutionis in integrum,etiamſi non ſit notoria.
187 Priuilegio reſtitutionis vtitur Eccleſia intra quadrienniũ tantum,quo elapſo non auditur niſi ſit in curia,vel niſi fuerit legitimè impedita,aut rationabilis cauſa concurrerit.
188 Reſtitutio poſt quadriennium indulgetur ſtante enormiſſima læſione.
189 Sententia lata contra Eccleſiam prætextu iniquæ conſuetudinis retractatur.
190 Conſuetudo in præiudicium,& contra Eccleſiam introducta non valet,
191 Citatio peremptoria non debet eſſe nimis breuis in cauſa eccleſiaſtica.
192 Statuta contra Eccleſiaſticam libertatem fieri prohibentur.
193 Statuta quando dicantur fieri contra libertatem eccleſiaſticam, oſtenditur.
194 Domini temporales non poſſunt interdicere ſubditis ſuis ne cum Eccleſia contrahant,aut cum eius perſonis negotia tractent, néve eis in rebus neceſſariis ſeruiant,ſub pœnis,&c.
195 Statutum prohibens omnino laicos contrahere cum Clericis non valet.
196 Principes ſtatuentes ne in eorum ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ,& monaſteria ſine eorum licentia,derogant libertati eccleſiaſticæ.
197 Statuta laicorum tangentia iura Eccleſiaſticorum, etiamſi per indirectum ipſa minuerent, dicuntur contra libertatem Eccleſiæ.
198 Statutum excludens Clericos, vel Monachos à ſucceſſione parentum,agnatorum , ſeu cognatorum non valet,
199 Magis ſunt contra eccleſiaſticã libertatẽ,quæ tollunt beneficium iuris communis,quàm quæ auferunt competentia per priuilegium.
200 Statutum quod non opponatur exceptio excommunicationis,vel non poſſit probari per teſtes, eſt contra libertatem eccleſiaſticam.
201 Statutum prohibens ingredientem monaſterium poſſe ſuccedere,eſt cõtra libertatẽ eccleſiaſticã.
202 Aquipendij ſtatutum volens quod alueus derelictus à flumine Palea ſit communitatis,non autem habentium prædia adiacentia,non habet locum vbi prædia adiacentia ſunt Eccleſiarũ.
203 Eccleſia,vel Clericus vẽdẽs patrimonialia bona, vel emens à laico vbi fuerit ſtatum in loco rei ſitæ præferens conſanguineum,vel vicinum in vẽditionibus rerum,an ſit locus prælationi excluſo Clerico emptore,vel venditore,remiſſinè.
204 Statutum cauens ne certa bona immobilia à laicis poſſeſſa in Eccleſias alienẽtur,aut ab eis retineri poſſint,an valeat oſtenditur, & numeris ſeqq.
205 Lex,vel conſuetudo prohibens ne bona aliqua in exteros non ſubditos alienentur, iniuſta eſt.
206 Bona aliqua ne in Eccleſiam transferantur poteſt fieri per priuatam conuentionem, & diſpoſitionem.
207 Conuentio valet ne emphyteuſis ad Eccleſiam, vel Clericum deueniat.
208 Conditio,vel prohibitio facta à teſtatore ne bona deueniant ad Eccleſiã,vel monaſterium,valet.
209 Statutum in præiudiciũ Eccleſiæ valet in quærẽdis, quando laici non odio Eccleſiæ,ſed bono zelo,& pro familiarum conſeruatione faciũt.
210 Prælatus ſolus licet non poſſit præiudicare in quæſitis,poteſt præiudicare in quærendis.
211 Libertas Eccleſiaſtica propriè loquendo nihil aliud eſt quam exemptio, & priuilegium à Deo, Pontificibus,vel Principibus ſæcularibus conceſſum omnibus Eccleſiis, vel Clericis quatenus tales ſunt.
212 Cap. 1. de immunitat. Eccleſ. lib. 6. declaratur.
213 L. 1. & vltim. Cod. de ſacroſanct. Eccleſ. declaratur.

214 Cap. vlt. de rebus eccleſ. non alien. *declaratur*.
255 Cap. cum cauſa 8. de ſent. & re iudic. *declaratur*.
217 *Violantes eccleſiaſticam libertatem, quas pœnas incurrant? remiſſiuè.*
218 *Immunitates, & libertates tam Eccleſiarum, quàm perſonarum aliæ generales, aliæ ſpeciales, & quæ ſint oſtenditur.*
219 *Iudex eccleſiaſticus poteſt inhibere ſæculari ne procedat in cauſa, cuius cognitio ad ipſum pertinet, ſub pœna excommunicationis, etiam ſine cauſæ cognitione, quando ſumus in caſu notoriæ iuriſdictionis.*
220 *Epiſcopus quid facere debeat quando ſtatuta ſunt contra libertatem Eccleſiæ? oſtenditur.*
221 *Vniuerſitas an & quando poſſit cenſuris affici? oſtenditur.*
222 Concilium Trid. *immunitates, ac priuilegia omnia Eccleſiæ reſtituenda, & conſeruanda, ſtatuit.*
223 *Doctores referuntur de immunitate Eccleſiarum, & perſonarum agentes.*

1 CHRISTIANORVM Eccleſiæ, quæ domus Dei, & domus orationis ſunt dictæ, multas habent immunitates, & priuilegia, non ſolùm ab ipſis eccleſiaſticis, ſed etiam à ſæcularibus legibus tradita, vt ſcilicet profana quædam in eis committi non debeant, & nonnulla negotia in eiſdem geſta vim quamdam ex earum priuilegio trahant, & eædem in multis grauaminibus releuentur indemnes, præter priuilegia perſonarum, & rerum, quæ ad Eccleſias pertinent, quæ partim ſuprà *l. proximo c. 39.* vidimus, partim infrà videbimus, quæ magis propriæ ad eccleſiaſticam libertatem, quàm immunitatem pertinere videntur; iuxta diſtinctionem Gaietan. *verb. immunitas. §. 1.* Gambacurt. *de immunit. l. 8. c. 2. n. 4.* ſcribentium immunitatem eccleſiaſticam à libertate eccleſiaſtica in eo differre, quòd libertas ad perſonas, immunitas verò ad Eccleſias, res, & Templa pertineat; quamuis alij non immeritò inter libertatem eccleſiaſticam, & immunitatem nullam faciant differentiam, ex quorum numero ſunt Cuo *l. 2. var. cap. 20. n. 1.* Suar. *de defenſ. Fidei l. 4. c. 1. n. 5.* per tex. *in c. aduerſus*, ibi, *Eccleſias, & eccleſiaſticos viros. &c. & in c. non minus, de immunit. eccleſ.* vbi fit mentio libertatis, quæ tam rebus, quàm perſonis eccleſiaſticis promiſcuè competit; nunc enim ſolùm de ipſarum Eccleſiarum immunitatibus agentes ea breuiter exponemus, quæ ſpecialiter ſub præmiſſis tribus generibus priuilegiorum comprehenduntur.

2 Primò igitur eſt notandum, quòd quædam ſunt, quæ nonniſi in Eccleſia fieri debent, & quædam alia, quæ in ea fieri omninò prohibentur. Sacramenta enim omnia, & præcipuè ſanctiſſimum Miſſæ Sacrificium nonniſi in Eccleſia celebrari, non autem in campis, & in priuatis domibus, debere, probat *c. non oportet, de conſecrat. diſtinct. 1* Concil. Trid. *ſeſſ. 22. in decreto de obſeru. & euit. in celeb. Miſſa*, Filliuc. *tom. 1. tractat. 5, num. 115.* Fernandez *in examine Theolog. moral, par. 3. cap. 5. §. 10.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Miſſa, differ. 2. in princ. verſ. Miſſa*, Raguc. *de voce Canonicorum, in tractat. de Miſſa in Eccleſia q. 57. in princ.* plures, quos refero *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 2. alleg. 25. num. 5.* Sic namque Fœlix Pont. *in cap. ſicut, de conſecr. diſt. 1.* inquit, *Sicut non alij quàm ſacrati Deo Sacerdotes Sacrificia ſuper Altare offerre debent; ſic non in alijs, quàm in Domino, ſacratis locis, id eſt, in Tabernaculis diuinis precibus delibutis Miſſas cantare, aut Sacrificia offerre licet;* vnde, inquit, ſcriptum eſt, Deuteron. 12. *Vide ne auferas holocauſta tua in omni loco, quem videris, ſed in omni loco, quem elegerit Dominus Deus tuus.*

Non ſolùm autem Sacramenta, & Sacrificia, 3
in Eccleſia, ſed etiam orationes, ac precum oblatio, diuinorumque Officiorum, ac laudum decantatio in ea fieri ex præcepto, & conſuetudine Catholicæ Eccleſiæ debet, ſicut in Actibus Apoſt. loc. legimus, quòd Petrus, & Ioannes aſcendebant in Templum ad horam orationis nonam. Ad hoc namque Templa, atque Eccleſiæ conſtructæ ab initio fuerunt, vt in eis exoratus Deus adueniens ſupplicum exaudiret preces, ſic enim dixiſſe legimus Salomonem 3. *Reg.* 8. poſtquam Templum Deo conſtruxerat, *Sint, inquit, oculi tui aperti ſuper domum hanc nocte, ac die, ſuper domum, de qua dixiſti: Erit nomen meum ibi, vt exaudias orationem, quam orat in loco iſto ad te ſeruus tuus*, &c. Et quamuis non in manufactis habitet Deus cui Cœlum ſedes eſt, & quem Cœli cœlorum capere nequeunt, vt idem Salomon dixit; voluit tamen, vt nomen ſuum ibi inuocaretur, & domus orationis locus ille appellaretur, quamuis vbique aliquis conſtitutus Deum valeat exorare. Et S. Ioan. Chryſoſtom. *homil. 79. ad populum Antiochen.* multis argumentis ſuadet eſſe ſatius, ac melius in Eccleſia, quàm alibi Deum deprecari; tamen cùm Templi adeundi facultas non eſt, poſſe, & debere Deum inuocari, & coli quolibet in loco.

Præterea verbi Dei prædicatio in Eccleſia fieri 4
conſueuit, *cap. Sacerdote, cap. Epiſcopus nullum, de conſecr. diſt. 1.* etſi vbique etiam iuxta opportunitatem fieri poſſit, ita, & conſecrationes in Eccleſia celebrantur, vt *infra de Conſecrat.* videbimus. Cùm igitur ad hæc, & alia huiuſmodi tantùm, quæ ad diuinum cultum, & ædificationem fidelium pertinent, Eccleſiæ fuerint inſtitutæ, proptcrea omne aliud ab his diuerſum, vel omnino contrarium in eis fieri nullatenus conuenit: *ſic enim*, inquit Auguſt. *in cap. fin. 42. diſt. in Oratorio præter orandi, & pſallendi cultum penitus nihil agatur vt nomini huic, & opera iugiter impenſa concordent.*

Quare primò omnia negotia ſæcularia ac placita, vel contractus, & alia huiuſmodi in Eccleſia fieri prohibentur, *cap. 1. & cap. cùm Eccleſia, de immunit. eccleſ.* Nau. *de horis Canon. cap. 5. num. 31. cum ſeqq.* Azor. *inſtit. moral. part. 3. lib. 8. cap. 9. q. 7.* Ludou. Correa *in repet. cap. inter alia, de immunit. eccleſ. part. 2. num. 26.* Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de Eccleſiar. venerat. n. 3. pag. 614.* Sperel. *deciſ. 51. n. 1. cum ſeqq.* & ita ſeculare iudiciũ etiã ciuile non poteſt in Eccleſia fieri, Rebuff. *ad l. appellatione 72. verſ. item ſicut, p. 350. ff. de verb. ſignif.* Azor. *d. p. 2. l. 9. c. 9. q. 1.* Ac proinde nec citatio, quia eſt actus iudicialis, *c. quoniam 11. de probat.* Tiraq. *de retract. lign. ad fin. tit. n. 82.* Azeued. *ad Cur. Piſan. l. 2. c. 5. n. 4. lit. E.* Valaſc. *conſ. 41. n. 1. cum ſeqq.* Correa *d. par. 2. n. 27.* Donat. Anton. de Marinis *quotid. reſol. cap. 44. num. 3.* me citato Nouar. *d. num. 3* Intelligo de citatione iudiciali, quia exteous eſt de proceſſu, quatenus concernit reum, vel Iudicem, non verò quatenus concernit nuncium, quia tunc eſt quædam executio facti, quæ bene 5
poteſt

poteſt fieri à nuntio in loco ſacro, Bald. *in l.2. n.9. C. de ſacroſ. Eccl.* Sperel. *d. deciſ.* 51. *n.* 26. vbi ſubdit prudenter agere nonnullos Ordinarios, qui dictarum citationum executiones in Conſtitutionibus ſynodalibus vetant ſine ipſorum licentia fieri, ne Nuncij Diuina turbent, & Eccleſias vilipendant. Multo minus cauſas criminales agere in Eccleſiis vel cœmeteriis licet, *c. cùm Eccleſia, de imm. Eccleſ.* Sperell. *d. deciſ.* 51. *n.* 6. vbi probat Ordinarium non poſſe, nec debere auctoritatem tribuere Iudici laico vulneratos, vel teſtes examinandi in loco ſacro, & *num.* 18. refert hac de re Sacram Cong. *ſuper controuerſiis iuriſdictionalibus*, ita cenſuiſſe. *Quæritur à ſacra Cong. declarari, an Epiſcopus tāquā Ordinarius poſſit concedere licentiā Iudici laico vt examinet, præſertim cum iuramento, & formaliter aliquem reum, vel teſtem in Eccleſia, vel in alio loco immuni. Et an Epiſcopus teneatur etiā inuitus licentiā concedere eidem Curiæ exhumādi cadauer occiſi ad recognitionem faciēdam?* Die 2. Maij 1629. Sacra Cong. *ſuper controuerſiis iuriſdictionalibus cenſuit Epiſcopum non poſſe huiuſmodi licentiam concedere, etiam vigore litterarum ſacræ Cong. ſuper electione, ſed petendam à ſede Apoſt. nec quod cadauera exhumentur, vt fiat recognitio in ipſa Eccleſia, ſed extra, & arbitrio ipſius Epiſcopi.*

8 Placiti autem nomine venit quælibet lis, iurgium, & cauſa forenſis, quæ in iudicio agitur. 9 Azor. *d. par. 2. lib. 1. c. 27. q. 11.* vbi ſubdit licere in die feſto Aduocatum conſulere, cum procuratore de lite priuatim agere, apud iudicem totam cauſam referre, vt ea probè cognita, ſententiam poſtea commodiùs ferat, refert Filliuc. *in moral. quaſtion. tract. 27. cap. 10. n.* 183.

10 Secundò, ſententia à iudice in Eccleſia ferri non poteſt, alioqnin eſt ipſo iure nulla, præterquā in cauſa eccleſiaſtica. *c. decet, §. fin. de immun. eccleſ. lib. 6.* in cauſa verò ſanguinis lata, etiam excommunicationi ſubditur iudex, *cap. cùm Eccleſia, eod. tit. in Decretal.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part. 1. c. 13. n. 9.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 3. c. 4. n. 5.* In cauſa tamen voluntariæ iuriſdictionis, quamuis ſæculari, valeret ſententia lata in Eccleſia, veluti interpoſitio auctoritatis in aliquo actu legitimo, aut amicabilis compoſitio, & aliud ſimile iuxta doctrinam Panor. *in d. c. cùm Eccleſia.*

11 Vnde à fortiori actus Eccleſiaſtici ad iuriſdictionem voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari, vt ſunt diſputationes litterariæ, & promoueri aliquem ad Doctoratum, & ſimilia. Ita Syluest. *in ſum. verb. immunitas 1. num. 3. ad fin.* Armil. *eod. verb. num.* 3. Ludou. Correa *in repetit. ad cap. inter alia, de immun. eccleſ. part. 2. num.* 26. pietatem enim huiuſmodi functiones reſpiciunt, & ſunt eccleſiaſticæ, quod etiam dictat vetus conſuetudo grauiſſimarum Academiarum; vt per Abb. *in cap. in Eccleſia, num. 9. de immunit. Eccleſ.* Duard. *in Bull. Cœnæ, can. 15. q. 16. n.* 36. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 51. *n.* 30.

12 In ſumma quærimus pro faciliori explicatione qui actus in Eccleſia licitè fieri poſſint, & an facti valeant? ſub diſtinctione videtur res explicanda. Vel actus in Eccleſia geſti ſunt eccleſiaſtici tantùm; vel ſunt iudiciales, & extraiudiciales. Si ſunt eccleſiaſtici tantùm, ſubdiſtinguendum eſt; vel ſunt ſpirituales, & pij, hoc eſt, pietatem reſpicientes, & tunc licitè, & validè in Eccleſia fieri poſſunt, vt numero præcedenti oſtendimus. Aut merè ſpirituales, & pij non ſunt, quo caſu licitè non fiunt, præter in conſtatribus, qui in Eccleſiam, vel Oratorium conuenire non poſſunt, vt ſua conſilia peragant, & negotia tractent, Abb. *in d. cap. cùm Eccleſia, num.* 10. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 9. q.* 5. Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 3. cap. 4. num.* 16. Duard. *d. can. 15. q. 16. n.* 36. D. Sperell. *d. deciſ.* 51. *num.* 20. & 21. facta tamen tenent, vt, vt ipſe Sperell. aduertit *ibidem n.* 22. *in princ.* Quādo verò actus ſunt iudiciales, aduertendum eſt laicis Iudicibus interdictum eſſe, *in cap. cùm Eccleſia, de immun.* quocunque modo in Eccleſiis, vel cœmeteriis cauſas criminales agitare, & hoc ſub pœna excommunicationis non vtique latæ ſententiæ, ſed ferendæ, vt *ibi* per gloſſ. communiter receptam. *Abſurdum eſt enim* (inquit *ibi* Lucius III. Summus Pont.) *& crudele ibi iudiciū ſanguinis exercere, vbi eſt tutela refugij conſtituta*, & Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 1. c. 13. num.* 9. Poſtea non modò ad acta cauſarum criminalium, ſed & ciuilium quoque laicis in Eccleſiis prohibentur, vt *in cap. decet, de immun. Eccleſ. in* 6 in illis verbis, ibi, *Omnis in Eccleſiis ſecularium iudiciorum ſtrepitus conquieſcat, nulla inibi cauſa per laicos, criminalis maximè agitetur, ſint loca eadem laicorū cognitionibus aliena*, &c. & proſequitur deinde ad annullādū ipſo iure quicquid ſecus in dictis locis actum fuerit, vt *in §. Ordinarius*, ibi, *Et nihilominus proceſſus Iudicum ſecularium, ac ſpecialiter prolata ſentētia in eiſdē locis omni careant robore firmitatis*, &c. Franc. Leo *d. c. 13. ſub n.* 9. Sperell. *d. deciſ.* 51. *n.* 7. vbi *n.* 8. poſt Suar. *d. c. 4. num.* 12. ſubdit diſpoſitionem illius text. *in d. cap. decet*, vtpote de materia graui, & neceſſaria ad communem pacem, & ſpecialem Eccleſiæ vtilitatem, obligare ſub mortali. Et demum quòd actus contentioſæ iuriſdictionis, etiamſi pij ſint, à Iudice laico in loco ſacro, vel religioſo tractari nequeunt, cùm tex. *in d. cap. decet*, generaliter, & indiſtinctè loquatur, reſoluunt Abb. *in d. cap. cùm Eccleſia n.* 8. Deci. *in cap. qua fronte, num. 4. de appellation.* Azor. *d. p. 2. lib. 9. cap. 9. q.* 3. quos refert & ſequitur Sperell. *d. deciſ.* 51. *num.* 23. vbi *num.* 24. extendit ad domos Eccleſiæ, niſi tamen eas conduxerit, vel à Prælato licentiam obtinuerit, ex tex. cum gloſſ. *in c. 1. de immunit. Eccleſ.* Idem in puncto Iuris videtur dicendum de cauſis fori eccleſiaſtici ad contentioſam iuriſdictionem pertinentibus, quia licèt fiant per perſonas Eccleſiaſticas, ſtrepitum tamen iuris habent, quod in Eccleſia prohibetur, *d. c. qua fronte, de appellat.* ibi, *iam enim non in Eccleſia, ſicut eſt Canonicum*, &c. & *ibi* reſoluit Dec. *n.* 1. cū *ſeqq.* tenet Ludou. Correa *in d. c. inter alia, p. 2. n.* 26. Quāuis non improbabiliter contrar.ū immo prohibitionem *d. c. decet*, nō porrigi ad cauſas fori eccleſiaſtici ad contentioſam iuriſdictionem ſpectātes. exiſtimarunt. gloſſ. & Panor. *n. 4. in d. c. cùm Eccleſia*, Decian. *d. lib. 6. c. 24. ſub n.* 10. Suar. *d. c. 4. n.* 10. Duard. *d. q. 16. ſub n.* 35. Azor. *d. l. 9. c. 9. q. 1. verſ. iterum*, quos refert & ſequitur Sperell. *d. deciſ.* 51. *n.* 29. In omni caſu iſti actus eccleſiaſtici iudiciales, etiam ſequendo noſtram opinionem ſuam habens firmitatem licèt ſint contentioſi & prohibiti, ex eo enim quòd ſunt eccleſiaſtici, videntur concedere ipſi Eccleſiæ, vt per Ludou. Correa. *in d. c. inter alia p. 2. num.* 27.

Quoad actus verò extraiudiciales, & voluntariæ iuriſdictiones, niſi pietatem concernat, in Eccleſia fieri non debent, facti tamen tenent, Abb. *in d. cap. cùm Eccleſia n.* 6 Decian. *d. lib. 6. cap. 24. num.* 10. Sperell. *d. deciſ.* 51. *num* 25. quia

text. *in d. cap. decet*, loquitur de iudicialibus ſolummodò, & cùm pœnalis ſit, non debet extendi ad extraiudiciales, & voluntariæ iuriſdictionis, iuxta *reg. in pœnis lib. 6.* reſoluunt. Suar. *d. cap. 4. num. 13. & 14.* Azor. *d. lib. 9. c. 9. q. 3.*

13 Vnde contractus à Laïcis in Eccleſia fieri non poſſunt, niſi ad opus pium; ſi tamen de facto fiant, valent, quia pœna nullitatis *in d. cap. cùm Eccleſia*, reperitur duntaxat apposita quoad proceſſus, & ſententias, & ideo tanquam odioſa ad contractus extendi non poteſt; ſed tamen contrahentes mortaliter peccant: ita text. & gloſſ. *in d. cap. decet*, Silueſtr. *verb. immunitas 1. ſub num. 3. in fine*, Suar. *d. cap. 4. num. 18.* Azor. *d. cap. 9. q. 1.* quos refert & ſequitur Sperel. *d. deciſ. 51. num. 22.*

14 Tertiò. In Eccleſia conclamationes, & ſeditiones, aut impetus, & publica (vt vocant) Parlamenta, ſeu Vniuerſitatum concilia, aut congregationes, & his ſimilia fieri prohibentur *d. cap. decet, de immunit. eccleſ. lib. 6.* Nouar. *d. tit. de Eccleſiarum venerat. num. 4.* niſi pro actu pietatis, aut pro ſpiritualibus exercitiis, vel piis operibus, Congregatio etiam per laicos fieret, ſecundùm Ioan. Andr. quem refert, & ſequitur Panorm. *in d. cap. cùm Eccleſia*, Franc. *in cap. decet, de immun. eccleſ. lib. 6.* puta pro faciendo aliquo feſto, vel inſtituendo aliquam Confraternitatem, vel eligendo iudicem in ea, vel tutorem Eccleſiæ, aut curatorem dando, Bald. *in l. nemo 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. ex num. 2.* Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part. 2. num. 27.* me non citato Nouar. *d. num. 4. in fine* vel niſi in Eccleſia tractarentur eccleſiaſtica, & ſpiritualia negotia, vt eſt Synodum facere, tractare de libertate Eccleſiæ, de ſtatu clerici, & reformatione morum in populo, vt tenet Domin. *in cap. decet, num. 16. de immunit. eccleſ. lib. 6.* vbi tamen *num. 17.* declarat, dummodo fiat non tumultuosè, & *ibi* Archid. *num. 6.* Præpoſ. *in cap. qua fronte, num. 4. de appellat.* vbi inquit, quòd omnia iudicia Eccleſiæ poſſunt fieri in Eccleſia, refert Illuſtriſſim. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad c. Oratorium 8. n. 3. diſt. 42.*

15 Quartò. Ludi theatrales, & monſtra larvarum, aut ludricæ feſtiuitates, & chori ſæcularium, vel cantica puellarum, & profana huiuſmodi in Eccleſia fieri nullatenus debent, *cap. cantantes 92. diſt. cap. cùm decorum, de vit. & honeſt. cleric.* Nau. *in tract. de oration. cap. 5. num. 25.* Paul. Fusc. *de viſitat lib. 1. cap. 26. ſub num. 1.* vbi Epiſcopos monet, ne in Eccleſiis, & diuinis officiis theatrales ludos exercere permittant, Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1. verb. repræſentationes*, Fructuoſ. Biſbe *en el trattado de las comedias, cap. 3. fol. 13.* Nouar. *d. tit. de Eccleſiar. venerat. num. 5.* De his ludis theatralibus, & ſcenicis agit Illuſtriſſimus D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. præterea 3. num. 1. diſt. 51.* Vnde Gloſſ. *verb. theatrales in cap. 1. 92. diſt.* ait non eſſe in Eccleſia canendum theatralico more, id eſt, corporis geſtus exercendo, quos magis oſtentationis cauſa, quam deuotionis faciunt, veluti hiſtriones, & comici. Vide S. Thom. 2. 2. *q. 91. artic. 2. ad 2.* Durant. *de ritibus Eccleſiæ lib. 3. cap. 21. num. 8.* nam, vt bene ait S. Chryſ. homil. 19. in cap. 6. Matthæi, *Cum autem oratis, non geſtibus corporis, neque clamoribus vocis, ſed intentione optima voluntatis orationũ vota reddamus.* Et Concil. Trid. *ſeſſ. 22. de obſeruād. & euitand. in celebrat. Miſ.* monet cantores eccleſiaſticos, vt honeſtè, religiosè, & non laſciuè in Eccleſia decantent; religioſum autem cantum iudicat S. Bernard. *in epiſt. ad Aremanen.* qui ita eſt grauitate plenus, vt neque laſciuiam reſonet, neque ruſticitatem, qui ita eſt ſuauis, vt non ſit leuis, ita demulcens aures, vt promoueat corda, ſenſum literæ non euacuans, ſed fœcundās, alioquin (ait) non eſt leuis iactura gratiæ ſpiritualis leuitate cantus adduci à ſenſu, vtilitate, & plus ſinuandis attendere vocibus, quàm rebus inſinuandis: & ideo eligendos eſſe ad Eccleſiæ cantores homines probatæ vitæ, & deperditos è choro deiiciendos, propter morum cum diuinis laudibus diſſonantiam, aduertit Durant. *d. cap. 21. ex num. 9.*

Sic etiam ſaltationes fieri in Eccleſia permitti 16
non debent: ſaltatoribus enim huiuſmodi recordandum eſt, quòd in Saxonia accidit ſaltantibus in Eccleſia S. Magni, qui in pœnam, vt creditur, per totum annum ſine cibo & ſomno ſaltarunt, vt referunt Pined. *in monarch. eccleſ. par. 3. lib. 19. cap. 17. §. 1. fol. 180.* Fr. Alphonſ. Veneto *en el enchiridion de los tempos, fol. 139.* Libellus, qui inſcribitur, *Inſtrucion de la muger chriſtiana lib. 1. cap. 16.* & alter, cuius titulus eſt, *Compendio de las hiſtorias prodigioſas, part. 1. c. 13.* Ho-
neſta verò, & quæ deuotionem inducunt ſpecta- 17
cula, aut piæ repræſentationes in Eccleſia fieri permittuntur, arg. *cap. ſemel Chriſtus, de conſec. diſt. 2.* Concilium autem Tridentinum de profanis huiuſmodi ita ſtatuit *ſeſſ. 22. in decreto de obſeru. & vit. in celebr. Miſſ.* *Ab Eccleſiis*, inquit, *muſicas eas, vbi ſiue organo, ſiue cantu, laſciuum, aut impurum aliquid miſcetur, item ſæculares omnes actiones, vana atque adeò profana colloquia, deambulationes, ſtrepitus, clamores arceantur, vt domus Dei verè domus orationis eſſe videatur, & dici poſſit*; refert Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 37. n. 7.*

Vnde S. Auguſtin. *ſerm. 225. de tempore*, inquit. 18
Qui in Eccleſia verboſari voluerit, & pro ſe, & pro aliis redditurus eſt rationem, dum verbum Dei nec ipſe audit, nec alios audire permittit. Et B. Cæſ. Arelaten. ſermon. 12. *Rogo, ait, vos fratres, & admoneo vt venientes ad Eccleſiam hoc ſolum ſolum, quod in Eccleſia competit, agite, id eſt, aut orate, aut pſallite, aut orando pſallite.* Et S. Chryſ. homil. 38. ad populum Antiochen. *Nihil*, inquit, *Eccleſiæ ita congruũ quàm ſilentium, & tranquillitas; Theatris conuenit tumultus, & balneis, & pompis, & foris; vbi verò de talibus dogmatis doctrina, tranquillitas, & quies, & Philoſophia, & multa pax eſſe debet. Dic mihi, nunquid vllus eſt in myſteriis tumultus? nunquid vlla turbatio, cùm baptizamur, cùm alia cuncta facimus, nónne quiete, & ſilentio cuncta ſunt ornata? Hoc in Cœlo diſſeminatum eſt ornamentum.*

Epiſcopus poteſt remouere indecentia, & ſcan- 19
daloſa ab Eccleſiis ſuo arbitrio, & prohibere, ne ſedes laicorum, etiam ſi ſint Præfecti, & Commendatarij, locentur in Presbyterio apud Altare, non obſtante quacunque conſuetudine in contrarium, vt cenſuit ſacra Rit. Cong. *in vna Egitanien. 10. Iunij 1602. in dub. 5. & 6.* Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de Eccleſiarũ vener. n. 5. verſ. quare*; vnde præcedentiam ſedendi in Eccleſia ab Epiſcopo non eſſe permittendam, ſed fœmina debere eſſe cõmu-
nia dicit Matta *voto 88.* Nec etiam Magiſtratus ci- 20
uitatũ debent proprias Canonicatuũ, & Dignitatum ſedes, ſeu ſtalla in choro, vel presbyterio occupare, etſi aliquando id ei permiſſum fuerit, ex cad.
ſacra

Digitized by Google

ſacra Cong. *in Compoſtellann 4. Februarij* 1600. &
21. *Februarij* 1604. & *in alia Granaten. 24. Octobr.*
21 1609. Et in proceſſionibus, etiam ſanctiſſimi
Sacramenti debent incedere in loco, in quo ſe-
cundùm antiquam conſuetudinem conſueuerunt
incedere, eadem S. Cong. *in Foralinien. 4. Aprilis*
1615.

22 Quintò. Conuiuia in Eccleſia cum irreuerentia
loci ſacri non ſunt permittenda, niſi aliquod fru-
gale, & parcum in angulo Eccleſiæ, ſine tumultu,
ſine luxu, & perturbatione adſtantium fiat ex cau-
ſa rationabili, verbi gratia, quia non eſt alius
locus ſufficienter accommodatus. Ita Nau. *de orat.*
cap. 5. num. 3. Raph. de la Torre *in 2. 2. D. Thomæ*
tom. 2. q. 99. art. 3. diſp. 7. pag. 631 cum ſeq. Suar. *de*
Sacram. tom. 1. diſp. 82. ſect. 8. art. 3. verſ. ſecundò
ex hoc princ. & tom. 2. de Relig. lib. 3. de reuerentia
debita loco ſacro, c. 6. n. 7. Nouar. *vbi ſuprà num. 6.*
Illuſtriſſim. D. meus Roder. à Cunha *in comment.*
ad cap. nulli, num. 1. diſt. 42. vbi excuſandas eſſe ait
mulieres, quæ ob deuotionem in Eccleſiis per
aliquot dies commorantur, comedunt, & dor-
miunt; & ideò pernoctationes, & vigiliæ, quæ
23 in Eccleſiis fieri ſolebant pro ſolemnitatibus ad
Martyrum corpora, de quibus Pined. *in monarch.*
eccleſ. lib. 12. cap. 12. §. 3. Fr. Hieron. Roman. *de re-*
publ. Chriſt. lib. 5. cap. 13. Illeſcas *in Chronica Pon-*
tif. lib. 4. c. 11. fol. 143. Cened. *ad Sextum collect. 31.*
n. 4. Card. Baron. *in addit. ad Martyrolog. Roman.*
die 15. Ianuarij pag. 13. iam hodie ſublatæ ſunt
multis ex cauſis, quas referunt Raban. *de inſtit.*
clericor. lib. 2. cap. 9. Sot. *de iuſtit. lib. 10. q. 5. art. 1.*
verſ. ſed tertiò, Cou. *var. lib. 4. cap. 16. num. 10.*
Boër. *deciſ. 212. num. 13.* Marcel. Francolin. *de*
Horis Canon par. 1. cap. 1. ex num. 8. Fuſc. *de viſitat.*
lib. 1. cap. 28. num. 8. quòd experimento pateat fre-
quentiſſimè vigilantes Templis abuti, & quòd
certè ſcelus deplorandum ſit videre interdiu reli-
gionis prætextu Templa frequentari, & Marty-
rum ſancta loca viſitari, ea animi libidine, vt
viri, & mulieres ſe ſe aſpiciant, & opportuni-
tatem alloquendi nanciſcantur, aduersùs quas
perſonas ſcribunt Tiraq. *l. 15. connub. ex num. 108.*
24 Cened. *ad Sextum collect. 11. num. 3.* Vnde gloſſ.
verb. ſed ſuas, in cap. odi 24. q. 1. tanchit aduersùs
ſcholaſticos, qui vadunt ad Templa videndarum
fœminarum cauſa, cuius gloſſæ dictum extollunt
Nauar. *in man. cap. 16. num. 13. verſ. nonò qui vadit,*
Tiraq. *d. l. 15. num. 110. in fine*, Ferdinand Paez *in*
repet. cap. Miſſas, de conſec. diſt. 1. num. 102. prout
eos refert Cened. *citato loco.*

25 Sextò In Eccleſia non debent ſupellectilia, ſeu
vtenſilia domus reponi, niſi propter hoſtiles in-
curſus, aut incendia repentina, vel ſimilem ne-
ceſſitatem id fieri oporteat, *cap. relinqui, de cu-*
ſtodia Euchar. Fagundez *in quinque Eccl. præceptu,*
præc. 2. lib. 4. c. 4. num. 10. in med. ſed nec in ea ac-
cubitus ſterni debent, *cap. non oportet, cum ſeqq. 42.*
diſt. imagines verò vanæ, & nugaces, aut inho-
neſtæ, in eiſdem fieri, aut haberi omnino pro-
hibentur, Concil. Nicen. II. *act. 4. in Epiſt. B.*
Nyli, & in Sexta Synodo Conſtantinopolitana
can 100.

26 Septimò. Eccleſia non debet in propugnacula
ædificari, occaſione belli, niſi ex maxima neceſſi-
tate, & cum auctoritate Romani Pontificis. *cap.*
Sanctorum 10. q. 1. Panor. & Doctores *in d. cap. cùm*
Eccleſia, de immun. Eccleſ. nec cùm opus eſt eam
ab incurſibus, & ſcandalis cuſtodire, cum armis,
& machinis bellicis caſtrorũ more eſt defenden-
da, ſi quidem aliter fieri poteſt, *cap. conuenior,*
v. horrebam 23. q. 8. Archid. *in d. cap. ſanctorum. 10.*
q. 1. & in geſtis B. Thomæ Cantuarienſis Archie-
piſcopi legitur.

Octauò. In Eccleſia iure antiquo attento mor- 27
tui ſepeliri non debebant, ſed in atrio, aut in por-
ticu, vel in exedris Eccleſiæ erant antiquitùs
ſepeliendi, *cap. præcipiendum 13. q. 2.* Albert. *in l.*
nemo Apoſtolorum, C. de ſacroſ. Eccleſ. Azor. *in ſum.*
eod. tit. omninò autem non prope Altare, vbi
Chriſti Corpus, & ſanguis conſecratur, *d. cap.*
præcipiendum, in fine. Permittebantur tamen in ea
ſepeliri Epiſcopi, Abbates, & digni Presbyteri,
aut fideles laici, vt dicitur in Moguntino Con-
cilio, de quo *in cap. nullus 13. q. 2.* quod quidem
aliqui intelligunt de laicis, qui miracula edide-
derunt; alij verò extendendum putant ad quem-
libet laicum in dignitate conſtitutum; ſed hodie
talis differentia non attenditur, ſolis namque in-
fidelibus, & excommunicatis, vel interdictis,
ac notoriis peccatoribus excluſis, omnes in Ec-
cleſiis ſepeliuntur, vt diximus *in cap. 10. de ſepul-*
turis, ſtatim poſt princ. quamuis antiqua laudabilis
conſuetudo in pleriſque locis ſeruetur, vt circa
Eccleſiam in porticis, vel cœmeteriis mortui
ſepeliantur, abuſus autem ille ſuperbiam, atque
irreuerentiam redolens, introductus, vt aliquã
nobiliores intra Eccleſiam ornatis loculis ſubli-
mes ponerentur, hodie ſublatus eſt, atque inter-
dictus, iuxta Conſtit. Pij V. iuſſum eſt enim, vt 28
omnia cadauerum conditoria ſuper terram exi-
ſtentia amouerentur, & defunctorum corpora
infra terram collocarentur; ſi verò intra Eccleſiam
infidelium, vel excommunicatorum corpora ſint
ſepulta, tanquam polluta reconciliatur, ſicut ex
certis quoque criminibus intra eam commiſſis, vt
in ſeq. cap. oſtendemus.

Nonò. Eccleſiam intrare prohibentur excom- 29
municati, & nominatim interdicti, & quibus
ſpecialiter interdictus eſt ingreſſus Eccleſiæ, ſicut
inf. lib. vlt. de excommunicatione, & interdicto, vide-
bimus. Infideles verò permittuntur ingredi Ec-
cleſiam ad verbum Dei audiendum, & ibidem ſta-
re poſſunt, vſque ad Miſſam Catechumenorum,
cap. Epiſcopus nullum, de conſec. diſt. 1. quod & de
hæreticis dicitur, quamuis excommunicati exi-
ſtant, ſi tamen reuerti deſiderant, *cap. excommuni-*
camus, de hæretic.

Ab Eccleſiæ quoque ingreſſu arcentur ad tem- 30
pus ſolemniter pœnitentes, & notoriè crimino-
ſi, *cap. in capite 50. diſt.* præſertim ſacrilegi quan-
diu ſunt contumaces, *cap. qui iubente 11. q. 3.* imò,
& olim vir, qui cum propria vxore fuiſſet niſi lo-
tus aqua, Eccleſiam intrare non poterat, ſicut
conſueuiſſe Romanam Eccleſiam B. Gregorius
teſtatur relatus *in cap. vir cum propria 33. q. 4.*
Quare in ingreſſu Eccleſiæ ſinguli aqua aſper- 31
guntur ad veniales ſaltem maculas abluendas,
Ioan. Pined. *ſuper Iob. part. 1. c. 9. pag. 360.* citati per
me *in collect. ad cap. aqua, num. 3. de conſec. eccleſ.*
vel Altar. ſed & mulier, niſi velato capite Eccle- 32
ſiam ingredi prohibetur ex Apoſtol. traditionib.
per *Clem. lib. 1. c. 9.* & habetur *in cap. pen. 33. q. 5.*
qui etiam Apoſtoli ſtatuerunt *in Conſtit. Apoſtolicis*
lib. 2. cap. 61. vt fœminæ à viris ſeparatæ in Eccle- 33
ſia ſtarent.

Decimò. In eccleſia prohibetur violentia ali- 34
qua fieri, ſiue ipſi Eccleſiæ fiat per deſtructio-
nem, vel incendium, aut quamlibet violatio-
nem, *c. 2. & 6. in litteris, de raptorib.* ſiue perſonis,

aut rebus, quæ in ea continentur, ſub pœna criminis ſacrilegij. *cap. ſicut antiquitus. & cap. quiſquis*
35 *inuentus 17. q. 4.* De ſacrilegio autem, & in quas ſpecies, & modos diſtinguatur, vide S. Thom. 2. 2. *q. 93. art. 3.* Decian. *in tract. crimin. l. 3. cap. 14. &* 15. Iacob de Graff. *in aureis deciſ. par. 1. lib. 2. cap.* 48. Azor. *inſtit. moral. par. 1. lib. 9. cap. 27. q. 2* Suar. *de Relig. tom. 1. tract. de ſacrileg. l. 3. c. 1. & 5.* Card. Toſch. *tom. 7. lit. S. concluſ. 6.* Leſſi. *de iuſt. lib. 2. c. 45. de ſacrileg.* qui tres modos præcipuos ſacrilegij diſtinguunt, ſcilicet in perſonas, vel loca, vel res, quod contingit quoties directè agitur contra ſanctitatem eis debitam, hoc eſt, contra illam rationem, ſecundùm quam perſona, locus, vel res ſacra ſunt, & ſanctitatem habent; ex quibus modis quoad præſentem materiam intereſt, tertius de ſacrilegio ratione loci, eſt à nobis declarandus, & ideò ſciendum, quòd multipliciter committitur, per quos ſanctitas loco debita violatur, vt eſt effuſio ſanguinis, vel ſeminis humani in loco ſacro, vel ſi in Eccleſia, aut cœmeterio excommunicatus ſepeliatur, aut ſi Eccleſia ab Epiſcopo excommunicato fuerit conſecrata, *cap. ſeq.* dicemus; vel ſi reus ad Eccleſiam confugiens violenter extrahatur, iis caſibus, quibus eccleſiaſtica gaudet immunitate, vt infrà tractabimus. Ad eamdem ſacrilegij ſpeciem pertinet, ſi quis de loco ſacro aliquid non ſacrum abſtulerit, vt probat tex. *in d. cap. quiſquis.* Nav. *in man. cap. 6. n. 4.* Clar. *§. ſacrilegium n. 1.* Iacob. de Graff. *d. cap. 48. n. 4.* Suar. *d. l. 3. c. 5.* Card. Tuſch. *tom. 7. lit. S. concl. 6. in princ.*

36 Vndecimò. Quòd vltrà pœnas per ſacros Canones, & leges Ciuiles comminatas contra illicita in Eccleſia facientes, ſunt aliæ pœnæ ſtatutæ per Conſtitutionem Pij V. incip. *Cum primum, ſub dat. Romæ Kalend. Aprilis* 1566. cuius particulam hìc apponere duximus, prout ſequitur. *Vt igitur Deo Opt. Max. Glorioſæ Virgini, & Sanctis omnibus debitus honor deferatur, Gregorij X. Prædeceſſoris noſtri conſtitutionem innouantes ac ſtatuta Trid. Conc. obſeruare volentes, ſtatuimus, & ordinamus, vt ad Eccleſias ſit humilis, & deuotus ingreſſus, quieta conuerſatio, deuotis orationibus inſiſtant, & omnes genibus flexis ſanctiſſimũ Sacramentũ adorent, ad nomen Ieſu Chriſti D. N. cum exhibitione reuerentiæ caput inclinent, nullus in dictis Eccleſiis ſeditionem faciat, tumultũ excitet, clamores moueat impetúmque committat, ceſſent vana, fœda, & profana colloquia, riſus immoderati, & ſtrepitus omnis iudiciorũ, & alia quæcunque quæ diuinũ Officium perturbare poſſũt. Nullus intra Eccleſias deãbulare audeat, ſiue præſumat, dũ celebrantur ſacra Miſſarũ myſteria, & alia diuina Officia. Qui verò prædicta petulanti animo contẽpſerint, præter diuinæ vltionis acrimoniam, noſtri quoque arbitrij pœnas incurrent, quæ omnia locorum quoque Ordinarij in ſuis Eccleſiis faciant obſeruari. Quicunque verò in Eccleſiis, dum ibi ſacrificiũ Miſſæ, & diuina celebrãtur Officia, ac verbũ Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut verſa tergo ad ſanctiſſimũ Sacramentũ irreuerenter ſedere, aut aliquid, quod ſcandalum gereret, aut diuinũ perturbet Officia, facere præſumpſerit, pœnam viginti-quinque ducatorũ incurret, præter alias arbitrio noſtro imponẽdas, & moderãdas pœnas, & qui non habuerit in ære, luat in corpore, aut in exilio mulctabitur. Qui verò in Eccleſiis cum mulieribus impudicis ſiue etiã honeſtis colloquiũ ſcurrile habuerit, aut alios inhoneſtos actus fecerit, viginti-quinque ducatorũ pœnã incurrat, & carceris per menſẽ. Qui in Eccleſiis, vt ſuprà, obſcœnis, & inhoneſtis verbis, aut ſignis vſus fuerit, aut alia fœda colloquia cũ perſonis quibuſcunque habuerit, decem aureorum pœna mulctetur, aut alias corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus, & ſingulis Cathedraliũ, Collegiatarũ, & Parochialium Eccleſiarum Capitulis, Rectoribus, Vicariis, Sacriſtis, Oſtiariis, & aliis ipſarum cuſtodibus, quatenus præfatos omnes in Eccleſiis delinquentes admoneant, & vt in eis vetita fieri non permittant, vel ſaltẽ ipſis Ordinariis, vel officialibus noſtris puniendos deferant; quòd ſi facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mẽdicantes, ſeu eleemoſynas petentes per Eccleſias tẽpore Miſſarũ, prædicationũ, aliorũmque diuinorũ Officiorũ, non ſinant, ſed eas ad valuas Eccleſiarũ ſtare faciant ſub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, niſi eos eiici curauerint, & Parochi dimidij aurei. Religioſis etiã clauſtralibus, ſiue Regularibus præcipimus in virtute ſanctæ Obedientiæ, vt in Eccleſiis ſuis deputent aliquem, qui tales eiiciat, et ſi negligẽtes fuerint, grauiſſimè ab Ordinario corripiantur; quòd ſi illi parere recuſauerint, grauiſſimas pœnas incurrent, & pro qualitate perſonarum etiam corporaliter puniantur arbitrio noſtro, ſiue Superiorum, & vt in Eccleſiis nihil indecens relinquatur, iidem prouideant vt capſa omnes, & depoſita, ſeu alia cadauerum conditoria ſuper terram exiſtentia omnino amoueantur, prout alias ſtatutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur.*

Vnde ad ſecundum genus immunitatis tranſeuntibus nobis eſt ſciendum, quòd immunitas in Eccleſiis fuit, prout probabiliter creditur, inchoata eodem tempore, quo Templa ſolemni dedicatione cœpta fuerunt, id eſt, tempore Conſtantini, vt tradit Suar. *tom. 1 de Relig. lib. 3. cap. 9. num. 12.* innouatum poſtea fuit hoc priuilegium, nempè quòd confugientes ad Eccleſias non extrahantur ab illis, in Concilio Toletano XII habito *anno Domini* 682. *die 9. menſis Ianuarij*, vt refert Ludou. Correa *in repet. cap. inter alia, de immunit.* 37
Eccleſ. par. 1. num. 13. Etiam antiquitus Eccleſia maior, id eſt, Cathedralis, aut Matrix quadraginta paſſus per circuitum immunitatem habebat, minor verò triginta, *cap. ſicut antiquitus, & cap. frater, & cap. minor. 17. q. 4.* Sylueſt. *in ſum. verb. immunitas 3. num. 1. verſ. & ſimiliter ſpatium,* Angel. *de malef. verb. in ſcalis ſancti Petronij n. 3.* Nav. *in man. c. 25. n. 18. verſ. ſpatium item,* Villag. *de extenſ. legum cap. fin. num. 30.* Anaſtaſ. Germon. *de Sacror. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 38. cum ſeqq.* Alexand. Ambroſin. *de immunit. & libert. Eccleſiæ, cap. 10. num. 4.* Galganet. *de iure publico, lib. 3. tit. 69. ex n. 20.* Card. Tuſch. *verb. Eccleſia, concl. 9. n. 1 & concl. 10. n. 4. & verb. immunitas, concl. 59. n. 2. 23. & 27.* me citato *in hoc loco* Trolleuch *in præcepta Decalogi l. 1. c. 11. dub. 1. n. 5.* Caſtro Palao *tom. 2. tract. 11. diſp. vnic. puncto 6. num. 16.* Bonacin. *de cenſur. extra Bullam, diſp. 2. q. 3. punct. 16. §. 4. n. 6.* Farin. *in praxi crimin. q. 28. num. 12. & de immun. Eccleſ. num. 284.* vbi *num. 294.* ſubdit hanc immunitatem triginta, ſeu quadraginta paſſuum circa Eccleſiam de conſuetudine non ſeruari, quod etiam tenet Villalob. *in ſum. to. 2. tract. 39. diffic. 5. num. 3.* Fagund. *d. l. 4. c. 4. n. 6.* Layman. *d. lib. 4. t. 9. c. 3. n. 2.* Caſtr. Palao *d. punct. 6. n. 15.* contra quos inſurgit Diana *d. p. 6. tract. 1. reſol. 2.* 38

Sic etiam domus Clericorum exiſtentium intra dictos triginta, aut quadraginta paſſus Eccleſiæ, cui ſeruiunt, gaudere debere immunitate 39
eccleſia

Digitized by Google

eccleſiaſtice, reſoluunt gloſſ. verb. vel domos, in cap. quiſquis inuentus 17. q. 4. Alex. conſ. 145. num. 11. lib. 7. Decian. d. lib. 6. cap. 25. num. 12. vbi num. 16. ſubdit quòd non ſolùm domus Clericorum, ſed etiam laicorum, conſtructæ tamen intra dictos paſſus, gaudere debeant immunitate eccleſiaſtica, præſertim ſi illi laici inſeruiunt ipſi Eccleſiæ, vt putà pulſando campanas, mundam Eccleſiam tenendo, & ſimilia, & num. 15. pariter firmat quòd domus Canonicorum, vel Clericorum exiſtentes intra dictos paſſus gaudent hac immunitate, ſecùs ſi ſint extra dictos paſſus, Barbat. conſ. 33. col. 2. lib. 4. Galgan. d. tit. 69. num. 22. Nau. in man. cap. 25. num. 18. verſ. domus etiam, Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 1. c. 13. num. 6. in fine. Alex. Ambroſio. de immun. & libert. eccleſ. cap. 10. n. 8. Mari. 40 Ital. d. lib. 1. cap. 4. §. in diſcurſu. vbi declarat domos intra hos paſſus prope Eccleſiam exiſtentes gaudere immunitate, ſi in illis habiteut Religioſi, ſecùs ſi alij; vide infra num. 77. in fine.

41 Horum autem paſſuum quilibet habet quinque pedes, & pes quindecim digitos, gloſſ. verb. paſſus in d. cap. ſicut antiquitus, Franc. Leo d. p. 1. cap. 13. num. 4. & 6. Decian. d. lib. 6. cap. 25. num. 9. verſ. paſſus autem ſunt quinque pedum, Anaſtaſ. Germon. d. lib. 5. cap. 16. num. 41. cum ſeqq. Alex. Ambroſin. d. c. 10. n. 4. verſ. paſſus verò. Trullench d. dub. 1. n. 5. verſ. horum.

Quare violatio Eccleſiæ (ſecluſa conſuetudine) etiam circuitum eius, & fines comprehendit; qui enim Eccleſiæ fines confregerit, aut perſonam hominis, vel bona eius inde ſubtraxerit, eſt pœna excommunicationis plectendus, donec emendauerit, & raptum reddiderit, vt habetur in cap. eos qui, cum ſeqq. 87. diſt. & in d. c. ſicut antiquitus. Vnde ſi aliquis ob delictum commiſſum, vel quemcunque perſecutionis metum ad Eccleſiam confugerit, aut intra eius confinia ſteterit, non eſt inde per vim extrahendus, d. cap. eos qui cum ſeqq. d. c. ſicut antiquitus, c. definiuit, cum ſeqq. 42 17. q. 4. c. inter alia, de immun. eccl. Hæc autem immunitas non ſe extendit ad triginta, vel quadraginta paſſus in Eccleſiis, quæ ſunt intra ambitum Caſtellorum, & hoc propter anguſtiam loci, d. cap. quiſquis inuentus 17. q. 4. Decian. d. lib. 6. c. 25. n. 9. Anaſtaſ. Germon. d. lib. 3. c. 16. n. 4. Alex. Ambroſ. d. c. 10. n. 4 Farin. d. tract. n. 290. Trullench. d. dub. 1. n. 5. verſ. & exceptis. Sunt autem circa hoc plura notanda, &

43 Primò, quòd ſeruus qui à Domino ſuo ad Eccleſiam confugiat, non extrahitur quidem, ſed præſtito iuramento à Domino de impunitate, ei reſtituitur, cap. metuentes 17. q. 4. d. cap. inter alia, de immunit. eccleſ. vbi Hoſt. num. 5. Ioan. Andr. num. 7. Anch. & Butr. in ſum. Panorm. num. 1. verſ. ſeruus fugiens ad Eccleſiam. Zabarel ante num. 1. & 5. & Anan. num. 1. & Boet. Epo n. 50. Nau. in man. c. 25. num. 19. Cou. lib. 2 var cap. 20. n. 14 verſ. his ſuffragatur, Maſcard. de probat. concl. 533. Suar. de Pace in pract. part. 5. tom. 1. cap. 3. n. 153. Gutier. pract. lib. 1. n. 3. & 18. Anaſt. Germon. de Sacror. immunit. lib. 3. c. 16. num. 55. Eraſm. à Cochier. de iurid. Ordinarij in exemptos par. 4. q. 65. n. 2. verſ. item ſerui. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verb. ſeruitus num 69. Cur. Philip part. 3. §. 12. num. 45. Fr. Raph. de la Torre t. 2. in 2. 2. S. Th. q. 99. art. 3. diſp. 7 prope fin. Guid Pancirol. in theſauro var. lect. lib. 2. c. 181 Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 8. c. 9. q. 9. in fine, verſ. quid dicendũ de ſeruo, Suar. de Relig. tom. 1. lib. 3. tract. 2. c. 10. n. 2. Ludou. Rodolphin. quaſt. var. lib. 2. q. 36. num. 11. Gambacurt. de immun. eccleſ. lib. 4. cap. 12. num. 2. & c. 13. per tot. Ludou. Correa in repet. d. c. inter. alia part. 3. num. 6. Fagundez in quinque Eccleſia pracepta, prac. 2. lib. 4. cap. 4. num. 51. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha in commento ad c. eos qui 6. num. 7. diſt. 87. Caſtro Palao d. tom. 2. tract. 11. diſp. vnica punct. 7. num. 19. Villalob. in ſum. p. 2. tract. 39. diffic. 7. n 6. Giurba conſ. 30. num. 2. vbi quod ſi ſeruus præ timore Domini ad Eccleſiam confugiat, eius non gaudet immunitate, ſed Eccleſiæ reſtituitur, Sanch. d. p. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. num. 30. me citato in hoc loco Trullench d. lib. 1. cap. 11. dub. 3. num. 27. verùm ſi cum armis confugerit, de Iure Ciuili eſt extrahendus, iuxta l. ſi ſeruus, C. de his qui ad Eccleſ. confug.

Secundò quòd ſi Iudæus, vel alius infidelis ad 44
Eccleſiam confugerit, ſi quidem cauſa Fidei venerit, vel etiam metu perſecutionis, petat tamen verè Baptiſmum, eodem priuilegio gaudet, aliàs verò minimè. Sed quia Doctores varia loquuntur, & in plures diuiſi ſunt ſententias, & diſtinctiones, ideo lectorem remitto ad Silueſt. verb. Immunitas 3. n. 2. verſ. primus Iudæus, Boër. deciſ. 110. num. 4. Tiraq. de iure primog. q. 65. n. 8. Marſil. in. vnic. num. 14. C. de raptu Virg. Cou. cap. 20. num. 11. Clar. §. fin. q. 30. n. 16. Abb. in d. cap. inter alia num. 17. Rebuff. tom. 2. ad leges Gallia gloſſ. 2. num. 22. tit. de immunit. eccleſ. Marquard. de Iuda. p. 1. cap. 8. Got. pract. lib. 3. q. 7. num. 51. Ceuall. commun. contra commun. q. 269. Suar de Pax in pract. d. cap. 3. §. 3. num. 106. Ioan. Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 1. cap. 13. num. 30. Ambroſ. in tract. de immunit. eccleſ. p. 8. n. 8. Azori. inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 9. poſt 9. quaſ. verſ. ſi quaras an Iudaus. Boër. Epo de iure immun. eccleſ. ad d. c. inter alia num. 12. cum ſeq. Mari. Italia de immun. eccleſ. lib. 1. c. 3. n. 3. Raph. de la Torre d. diſp. 7. gradu 8. verſ. ſecundum, Marta de iuriſdict. p. 4. caſu. 176. n. 6. Farin. in praxi crim. q. 28. n. 68. Anton. Ricciul de iure perſonar. extra gremium Eccleſia exiſt. lib. 2. c. 12. per tot. Galganet. de iure publico lib. 3. tit. 69. num. 37. Portel. in dub. Regul. verb. Eccleſia immunitas n. 10. Gabr. Pereira de manu Reg. p. 2. cap 51. n. 5. Duard. in Bullã Cœna Domini lib. 2. can. 15. q. 16. n. 15. Fagund. in quinque Eccleſia pracepta prec. 1. lib. 4 c. 4. num. 49. Bonacin. d. puncto. 16. § 10. num. 3. Lodou. Correa in repet. d. cap. inter alia p. 3. num. 3. Ganant. in enchirid. Epiſcop. verb. Immunitas eccleſiaſtica. n. 9 Caſtro Palao tom. 2. tract. 11. diſp. vnica puncto 7. n. 7. & 8. Sanch. in conſil. moralib p. 2. lib. 6. c. 1. dub. 8. num. 5. D. Mari. Cutcli. de priſca & recenti eccleſ. immun. lib. 1. q. 22. Ciarlin. d. c. 10. à num. 13. Carol. Maranta in controuerſ. p. 2. reſp. 51. num. 3. Antonin. Diana moral. reſol. p. 4. tract. 1. reſol. 50. & p. 5 tract. 2. & p 6. tract. 1. reſol. 23. me citato in hoc loco Trullench d. cap. 11. dub. 2. num. 5. Verùm quia propter varias Doctorum opiniones nimis dubium erat veritatem inueſtigare, ideo propoſito dubio in ſacra Cong. controuerſiis iuriſdictionalibus præpoſita de anno 1631. fuit reſolutum eos gaudere immunitate.

De hæreticis ſi ad Eccleſiam confugiant, dicen- 45
dum eſt illius immunitate non gaudere: tum quia in ipſam Eccleſiam delinquere dicuntur; tum quia dici poſſunt proditores Dei. Et ideo ita docent Remig de imm. Eccleſ. fallent. 18. Gondiſalu. de haret. q. 11. Boër. deciſ. 119. n. 6. Rojas ſing. 93. Nau. d. cap. 24. num. 20. Suar. de Paz d. p. 5. cap. 3. num. 108. Petr. Greg. ſyntagm. Iuris lib. 53. cap. 21

num. 1. Decian. tract. crimin. lib. 5. c. 40. n. 7. P. Suar. d. cap. 10. n. 9. & 13. Cardoſ. d. verb. Eccleſia. n. 82. Eraſm à Cochier. d. p. 4. q. 65. n. 4. Sayr. in claui Regia. lib. 9. c. 15. num. 16. Bonacin. de legibus diſp. 3. q. 7. §. 3. n. 3. & de cenſur. extra Bul. diſp. 2. q. 3. puncto 16. §. 10. Galganet. d. tit. 69. num. 38. Boët. Epo ad d. cap. inter alia, n. 15 Sanch. in conſil. Moralib. p. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. n. 2. Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta lib. 4. cap. 4. n. 49. Gabr. Pereira d. cap. 50. num. 5. Azor. d. q. 9. verſ. ſi quæras, Al. 2. Ambroſ. de immunit. eccleſ. cap. 8. Marta de Iuriſd. p. 2. cap. 51. n. 29. Antonin. Diana moral. reſol p. 1. tract. 1. reſol 29. me citato in hoc loco Trullench d. lib. 1. cap. 11. dub. 2. num. 2. in princ. vbi intelligit in crimine hæreſis, Farin. d. q. 28. num. 68. & de immun. num. 167. vbi quòd in Conſtitutione Gregorij XIV. hæreſis crimen expreſsè inter exceptos caſus numeratur; quod quidem etiam locum habere videtur in vehementi ſuſpecto de hæreſi, vt voluerunt Peregr. de immun. cap. 8. num. 8. Farin. in ſimili tract. num. 175. Diana d. tract. 1. de immunit. Eccleſiæ, reſol. 38. & p. 6. tract. 1. reſol. 24. Caſtr. Palao in opere morali tom. 2. tract. 11. diſp. vnica, puncto 7. num. 41. Trullench. d. dub. 2. num. 2. in med. vbi idem tradit de præbentibus refugium, vel auxilium hæreticis. Nouar. d. tit. de immun. num. 43. D. Mari Curel. d. lib. 1. q. 29. vbi an ob alia delicta diſtincta ab hæreſi gaudeat immunitate. Et multò magis procedit in apoſtata, vt per Simanch. de Cathol. inſtit. tit. 7. num. 4. & 5. Peña in direct. Inquiſit. par. 2. q. 49. commento 74. Decian. lib. 6. cap. 26. num. fin. Suar. de Pace d. §. 3. num. 109. Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 14. num. 56. Marta d. cap. 51. num. 29. Marin. Ital d. lib. 1. cap. 3 §. 1. n. 17. verſ. ex his ergo apparet, Mari Curel. d. lib. 1. c. 23. Farin. d. tract. num. 169. & idem eſſe dicendum in apoſtata à Religione, exiſtimauit Peregrin. de immun. cap. 12. num. 16. quod verum eſſe in Eccleſiis, & monaſteriis eiuſdem Religionis, à qua apoſtatauit, non autem in aliis, reſoluunt Bobadil in ſua Politica lib. 2. c. 14. num. 57. Mari. Ital. d. cap. 3. § 1. num. 17. verſ. ex his ergo apparet. Duard. in Bullam Cœnæ lib. 2. canon. 15. Dian. d. tract. 1. de immun. Eccleſ. reſol. 23. & d. p. tract. 1. reſol. 26. n. 10. Trullench d. lib. 1. c. 11. dub. 2. ſub num. 2. prope fin. & num. 3. in fin. Capi poſſe ſortiarios, ſeu maleficos in Eccleſia, exiſtimant Martin Delri. diſquiſit. magic. lib. 5. ſect. 6. Eraſm. à Cochier. d. par. 4. q. 65. n. 9. me citato in hoc loco Trullench d. dub. 2. ſub. num. 2. in fine. tum quia crimen eſt atrociſſimum, tum quia proditorij hæretici, & apoſtatæ dici poſſunt.

46 Tertiò ſi propter debitum ſoluendum aliquis ad Eccleſiam confugerit, ne capiatur, an poſſit extrahi? diſtinguunt Doctores in l. præſenti. C. de iis, qui ad Eccleſ. confug. quòd ſi eſt debitum Principi, poteſt extrahi, alias non extrahetur inuitus, ſed dabitur ei, vt quidam volunt, ſpatium competens ad reſpondendum, & ſe defendendum & interim remanebit illæſus, vel præſtito à creditoribus iuramento de non carcerando, aut corporaliter affligendo, poterit eis dimitti, vt ſcilicet ciuiliter tantùm contra eum procedere valeant aut ipſe debitor cogi poterit præſtare cautionem de ſoluendo intra terminum competentem, vel aliter creditoribus ſatisfiat ſecundùm conſuetudines, aut ſtatuta locorum, ſalua Eccleſiæ immunitate. Et ſic de Iure Ciuili immunitate eccleſiaſtica gaudere debitores in cauſis ciuilibus tenent Remig. de immun. fallent. 27. Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ, ſub eod. tit. art. 1. gloſſ. Anaſt. Germon. de ſacror. immunit. lib. 3. cap. 16. à n. 109. Parlad. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. par. 5. §. 6. n. 2. Decian. d. lib. 6. cap. 28. num. 34. Suar. de Pace in pract. tom. 1 par. 5. c. 3. §. 3. à num. 150. Gutier. in l. nemo poteſt, n. 183 verſ. ſed contrariam. ff. de legat. 1. & pract. lib. 1. q. 1. n. 13. Bobadil. in ſua Politica, lib. 2. cap. 14. n. 62. lit. C. Cardoſ. d. verb. Eccleſia, num. 86. Suar. d. lib. 3. cap. 11. num. 3. Azor. d. p. 2. lib. 9. cap. 9. q. 9. poſt verſ. item dubia quæſtionis eſt, Alex. Ambroſin. in tract. de immunit. cap. 13. num. 1. cum ſeqq. Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 5. Galganet. d. lib. 3. tit. 69. n. 41. Gambacurt. de immunit. eccleſ. lib. 4 c. 12. n. 3. Ludou. Correa in repet. d. c. inter alia, part. 3. num. 10. Sanch. in conſil. moralib. p. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. n. 8. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 11. dub. 3. n. 2. Anton. Nouar. d. tit. de immunit. eccleſ. num. 28. vbi num. 29. reſoluit eadem immunitate gaudere debitores Eccleſiæ ad eam confugientes. Fagundez d. lib. 4. cap. 4. num. 53. latè Farin. d. tract. à num. 57. vbi n. 58. ampliat, vt procedat etiam ſtante ſtatuto quòd debitor carcerari poſſit, & n. 60. pariter ampliat in debitore ſuſpecto de fuga. Sacra autem Congregatio negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, in Cotronen. 21. Iulij 1617. & in Beneuentana 10. Maij 1619. & in Senogallien. 22. Nouembris eiuſdē anni, cenſuit immunitate eccleſiaſtica gaudere pro debito ciuili ad Eccleſiam confugientem.

Verùm autem debitores falliti, ſeu decocti gaudeant immunitate eccleſiaſtica? vide Nau. d. cap. 25. n. 19. in fine. verſ. & mercator qui decoxit, Remig. de immun. limit. 38. Duen reg. 389. verſ. & iſti mercatores. Strac. de mercat. part. 3. à n. 41. Marant. de ordine iud part. 4. diſt. 9. num. 131. Cou. d. lib. 2. var. c. 20. n. 14. verſ. nec Iaſonis, Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ tit. de mercator. art. vlt. gloſſ. vnic. num. 7. & 8. Perez l. 2. tit. 16. lib. 8. Ordinam. Azeued. l. 13. n. 6. tit. 2. lib. 1. nouæ recopil. Suar. de Paz d. §. 3. num. 156. Gutier. pract. lib. 1. q. 1. n. 16. Anaſt. Germon d. cap. 16. num. 113. Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 14. n. 67. & 70. Decian. d. lib. 6. cap. 28. num. 34. ante fin. Ambroſin. d. c. 13. in fine, num. 4. Curi. Philip. part. 3. §. 12. n. 42. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 380. num. 29. cum ſeqq. Tanner. in 2. 2. S. Thom. diſp. 4. q. 8. dub. 1. num. 17. Peregr. de immun. c. 12. n. 4. Giurb. conſ. 100. num. 17. Megal. p. 4. lib. 4. cap. 2. q. 2. num. 33. Nouar d. tit. de immunit. eccleſ. num. 32. Flaui. Cherubin. in compend. Bullar. ad conſtit. 137. Pij V. ſchol. 2. Fernandez in examine Theolog. moral. par. 4. c. 10 §. 1. n. 10. Camil Borrel. in ſumma omnium deciſ. tit. 3. num. 97. Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 5. in initio, num. 16. Farin d. q. 28. n. 33. & in d. tract. de immunit. eccleſ. num. 64. & 65. Ioan. de la Cruz in direct. conſcien. præc. 8. q. 3. art. 1. dub. 1. concluſ. 1. Gambacurt. de immunit. lib 4. cap. 16. n. 7. Bonac. de legib. diſp. 3. q. 7. §. 4. num. 2. Fagundez in quinque eccleſiæ præcepta tract. 2. lib. 4. c. 4. n. 53. Duard. in Bullam Cœnæ lib. 2. can. 5. q. 16. n. 16. Ludou. Correa in repet. d. c. inter alia, part. 3. num. 12. in fine, Diana d. tract. 1. de immunit. eccleſ. reſol. 32. & p. 4. tract. 1. reſol. 47. in fin. Gabr. Pereira de manu Regia p. 2. cap. 50. n. 16. Sanch. in conſil. moral. p. 2. lib. 6. c. 1. dub. 8. num. 24. Caſtr. Palao d. tom. 2. tract. 11. diſp. vnic. puncto 8. Trullench d. l. 1. c. 11. dub. 3. n. 2. apud quos affirmatiua ſententia eſt magis communis, exceptis Couar. Remigio, Rebuffo, Suar. Paz, Deciano, Bobadil. Villadieg. Azeued. Gutier. & aliis, ac nouiſſimè D. Mari. Curel. in ſuo tract. de priſca, de 47

recenti

Digitized by Google

*recenti Eccleſ.immunit.lib.*1.*q.*32.qui contrarium reſoluunt. Quando huiuſmodi decoctores, vel fures cum bonis & rebus alienis ad Eccleſias confugerent, nullatenus Iudex Eccleſiaſticus poterit illis rebus eoſdem ſpoliare, *cap. diffinivit* 17.*q.*4. Boët. *deciſ.*109. *num.*3. Bellet. *tit. de fauore cleric. reali* §.4.*num.*21. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 49.*n.*25.ſed ſolùm de licentia Epiſcopi, vt Vicarij poſſint illis expoliari ad effectum vt veris dominis redderentur, Decian. *lib.*6. *cap.*28. Suar. *d. tract.*2.*lib.*3.*c.*12.*num.*3. Alex. Pereg. *de immunit. cap.*13.*n.*7. Sperell. *d. deciſ.*49. *num.*26. vbi refert Sacram Congreg. *ſuper controuerſ. iuriſdictionalibus in Neritonen.* 17. *Ianuarij* 1628. cenſuiſſe bona propria confugientis, & per ipſum aſportata poſſe per Ordinarium extrahi, ſed pro licentia ad eandem Sacram Congregationem recurrendum eſſe.

48 Quartò, quòd Eccleſia tueri debet etiam libertos ſibi commendatos, aut ad eam confugientes, ne in ſeruitutem reuocentur, aut peculium ſuum

49 amittant, *cap. libertos, cum ſeq.* 87. *diſt.* ita & expoſitos ante Eccleſiam defendere, id eſt, infantes, vel ſeruos, aut libertos languidos, qui à parentibus, vel dominis, aut patronis, relegato pietatis officio in eis alendis, vel curandis, in loco publico exponunt, vel ab aliqua perſona manifeſta ratione ſuſcipiantur, *cap. vnic. de infant. expoſ.* vbi eſt conſtitutum, vt à patria poteſtate, vel ſeruitute, aut libertinitate ſint ipſo iure ſoluti. Si ergo tales ante Eccleſiam exponantur, fiunt ſub protectione Eccleſiæ, non tamen aliquod ius in eos vendicat, ſicut nec alius quiſquam ſuſcipiens, *d. cap. vnic. in fine.* Verùm ſi infra decem dies talis expoſitus quæſitus, aut agnitus à patre, vel domino fuerit, in eorum poteſtatem reuocatur; prædicto verò termino elapſo eos amplius recuperare non poſſunt, nec excuſantur neceſſitatem ſuam, aut alimentorum inopiam opponentes, quia poterant eos in hoſpitali, vel alio pio loco facilè collocare; ſic autem eos exponentes, vt homicidæ à legibus iudicantur, *c. fin. iuncta gloſſ.* 87. *diſt.* De his expoſitis latè agimus *ad tit. de infantib. expoſ. & de offic. & poteſt. Epiſcop. part.*3. *allegat.*51. *n.*144. *cum ſeqq.*

50 Quintò, quòd ad Eccleſiam confugientes, etiam ob commiſſum delictum, non ſunt ab ea violenter extrahendi, *cap. id conſtituimus, cum ſimilibus,* 17.*q.*4. *d. cap. inter alia, de immun. eccleſ.* non ſolùm per iudicem ſæcularem, ſed nec per eccleſiaſticum, vt docent *in d. cap. inter alia*, Ioan. Andr. *n.*4. Butr. *n.*11. Zabarel. *num.*4. *verſ. ſextò quæro*, Anan. *num.*9. & Panor. *num.*11. & 12. Villag. *de extenſ. legum, c. fin. poſt num.*4 *verſ. nec non iudices omnes*, Bonac. *de cenſur. extra Bullam diſp.*2.*q.*3. *punct.*16. §.3. *num.*20. Baiard. *ad Clar. q.*30. *num.*3. Decian. *reſp.*80. *num.*7. *verſ. imò neque Epiſcopus, lib.*5. me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib.*1. *cap.*11. *dub.*4. *num.*1. Gilganet. *d. lib.*3. *tit.*69. *num.*7. Farin. *d.*

51 *tract. de immunit. eccleſ. n.*32. vbi *num.*33. extendit vt nemo cuiuſcunque conditionis ſit, qui ad Eccleſiam confugerit, inuitus extrahi poſſit; ſi enim inuitus quis extrahatur à iudice ſæculari, in caſu non excepto per Bullam, licitum erit tali iudici reſiſtere, vt latè per Suar. *d. l.*3. *cap.*13. *num.*4. Mari. Ital. *d. lib.*1. *cap.*6. §.2. *num.*45. *cum ſeqq.* Farin. *d. tract. num* 6. vbi *num* 47. agit an, & quando hæc reſiſtentia fieri poſſit, & licita ſit. Ludouic. Corſea *in repet. d. cap. inter alia, part.*4. *num.*11. vbi quòd hæc reſiſtentia, præcipuè ſpiritualis eſſe debet, cenſuris nempè cogendo iudicem, vt à tali violentia deſiſtat, vel fores claudendo, vbi *n.*12. quærit vtrùm liceat Eccleſiæ, & eccleſiaſticis perſonis ſumere arma, & vti bello aliquo actiuo pro defenſione confugientis ad eam, de quo etiam Fagundez *d. lib.*4.*c.*4.*num.*59.

Vnde colligitur teneri iudicem ſæcularem Eccleſiæ reſtituere eum, quem vi, & contra immunitatem extraxit, Archid *num.*2. Bellam. *poſt n.*1. & Turrec. *col.*1. *verſ. in ſecunda, in c. miror* 17.*q.*4. Syluest. *in ſum. verb. immunitas, col.*3. *num.*11. Baiard. *ad Clar.* §. *fin. q.*30. *n.*26. Azor. *inſtit. moral. part.*2. *lib.*9 *c.*9.*q.*15. Suar. *de Relig. tom.*1. *tract.*1. *l.*3. *cap.*13. *num.*6. *in fine*, Ludouic. Correa *d. part.* 4. *n.*13. Marc. Anton. Genueſ. *in pract. Archiep. Neapol. c.*22. *num.*7. *verſ. anno ſequenti, in antiqua impreſſ.* aliàs *cap.*17. *num.*5. *in vltima impreſſ.* vbi quòd iſto caſu ſufficit extractum reſtitui Epiſcopo, vel eius Vicario, Mari. Ital. *d. lib.*1. *cap.*6. §.2. *num.*23. *cum ſeqq.* vbi à *num.* 41. reprobato Gam. *deciſ.* 52. ſubdit adeò verum eſſe, vt per vim extractus ab Eccleſia illi reſtituendus ſit, vt nec etiam interim poſſit pro aliis delictis à iudice ſæculari detineri, Giurb. *conſ.*100. *num.*23. Nauar. *d. tit. de immun. num* 91. latè Farin. *d. tract. de immun. Eccleſ. num.* 48. *cum multis ſeqq.* vbi *num.* 63. ampliat non ſolùm ſi extractus ſit per vim expulſiuam, ſed etiam ſi per vim compulſiuam, ſubditque inde inferri, quòd ſi ad Eccleſiam confugiens ex ea non per vim expulſus fuerit, ſed inde aufugerit, timens capi à Curia ſæculari, & extra Eccleſiam capiatur, Eccleſiæ reſtituendus eſt, non ſolùm ſi timor in fugiente ab Eccleſia fuerit iuſtus, & cadens in virum conſtantem, ſed etiamſi fuerit timor in conſtantem virum non cadens.

Eccleſiæ etiam reſtituendus eſt, qui captus fuerit, 53
dum ab ea exierit ad exonerandum corpus, modò ſtatim, & recta via redeat; *cap. diffinivit* 17. *q.*4. Mantu *conſ.*60. *poſt num.*17. Decian. *in tract. crimin. lib.*6. *cap.*27. *num.*6. *in fine.* Mari. Ital. *d. lib.*1. *cap.*4. §.7. *num.*12. *verſ. ratio autem, & cap.*6. §.2. *num.*26. vbi tamen declarat, ſi intra fines Eccleſiæ non fuerit alius locus opportunus ad id perficiendum, refert Nouar. *d. tit. immunit. num.*20. & *n.*38. poſt Genuenſ. *in praxi c.*17. *num.*5. & Ricc. *collect.*1742. ampliat etiamſi conſtaret reum non gaudere immunitate, adhuc ſecularis non poſſet illum extrahere ab Eccleſia abſque licentia Epiſcopi.

Qui verbis doloſis inductus à iudice præſtita 54
ſecuritate, & immunitate Principis exiit ab Eccleſia, in caſu quo delinquens iure non poterat ab Eccleſia extrahi, iſte erit Eccleſiæ reſtituendus; & iudex tenebitur ſeruare illi fidem præſtitam de non puniendo illum pœna mortis, vide Couar. *var. lib.*1. *cap.*2. *num.*16. *in fine*, Anton. Gom. *t.*3. *var. cap.*12. *num.*7. Baiard. *ad Clar.* §. *fin. q.*30. *n.*27. Suar. de Paz *in pract. tom.*1. *part.*2. *cap.*3. §.3. *num.*166. Petr. Martinez *in cap. afferte, part.*1. *n.*19. *de præſumpt.* Bobadil. *in ſua Politica lib.*2. *c.*14. *num.*79. Cened. *canon. quæſt. lib.*1. *q.*9. *num.*9. Maſtril. *Siciliæ deciſ.*169. *num.*12. *lib.*2. Mari. Ital. *d. lib.*1. *c.*6. §.2. *num.*82. Azor. *d. cap.*9. *q.*11. Farin. *d. tract. num.*301. Megal. *in* 3. *part lib.*4. *cap.*2. *q.*1. *num.*32. Villadieg. *in polit. c.*3. *num.*222. Filliuc. *tract.*15. *cap.*6. *n.*154. Duard. *in Bull. Cœn. Domin. lib.*2. *can.*15. *q.*16. *n.*34. Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta tract.*2. *lib.*4. *c.*56. Diana *moral. reſolut. tract.*1. *de immun. reſol.*26. me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib.*1. *cap.*11. *dub.*2. *n.*14. & *dub.*4. *num.*8.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

num. 8. Maſtril. *lib.* 2. *deciſ.* 196. *n.* 12. Nouar. *d. tit. de immun. num.* 42. D. Mari Cutel. *d. lib.* 1. *q.* 26. Et nota quòd extractus ab Eccleſia per vim contra formam Bullæ Gregorij XIV. eidem Eccleſiæ eſt reſtituendus, nec ſufficit reſtitutio alteri Eccleſiæ vel Epiſcopo. Ita Archid. & Turrec. *in cap. inter.* 17. *q.* 4. Farin. *conſ.* 168. *n.* 49. *ad fin* S. Congreg. immunitatis *in vna Ferrarien. de hoc anno* 1632 in tantum, vt ſi eidem Eccleſiæ non reſtituatur, extrahens violenter incidat in cenſuras, Farin. *de immun. n.* 312. & 313. de quo tamen vide Suar. *d. l.* 3. *cap.* 13. *num.* 6 Caſtr. Palao *tom.* 2. *tract.* 11. *diſp. vnic. puncto* 11. *n.* 12. & 13. Trullench. *d. lib.* 1. *c.* 11. *dub.* 4. *num.* 6. *in fine*, Nouar. *d. tit. de immun. Eccleſ. num.* 90. vbi *n.* 92. quòd non ſufficit fuiſſe dimiſſum liberum, me citato *in hoc loco* Diana *d. p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 27. vbi hac de re conſilium refert.

55 Bona etiam confugientis ad Eccleſiam non poſſunt exinde extrahi, nec ei aliud quodcunque nocumentum inferendum eſt ad hoc, vt ab Eccleſia egrediatur, *d. cap. diffinimus*, vbi Archid. *poſt. n.* 1. *in verb. damni*, & *in verb. ſpolij*. Turrecrem. *in ſum.* Suar. *de Relig. t.* 1. *l.* 3. *c.* 12. *n.* 3. Farin. *d. tract. de immunit. num.* 55 Ille enim cum eius omnibus bonis inde ſubtractis eſt Eccleſiæ reſtituendus, idem Farin. *loco proximè citato, num.* 55. & 300. Et an miniſtri laicalis iuriſdictionis poſſint in Eccleſia auferre à reo arma prohibita? vide latè diſputantem D. Mari. Cutel. *in tract. de priſca ac recenti Eccleſiæ libert. lib.* 1. *q.* 8. Vnde non eſt imponendum impedimentum, quo exiſtenti in loco ſacro non deferantur alimenta, veſtitus, aut alia, quæ ad vitam neceſſaria ſunt, Bonacio *de legibus diſp.* 3. *q.* 7. *§.* 5. *n.* 1. *verſ. ſecundum*, Sanch. *in conſil. moral. lib.* 6. *dub.* 13. *num.* 4. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunitate num.* 18. Caſtr. Palao *d. diſp. vnica, punct.* 12. *n.* 7. Trullench *d. l.* 1. *c.* 11. *dub.* 4. *n.* 2. vbi *num* 3. ait licere Iudici ſeculari extra locum ſacrum obſidere delinquẽtem in Eccleſia exiſtentem, vt illum capiat dum ſe receperit extra locum ſacrum, & *n.* 4. ſubdit non poſſe abſque ſacrilegio Iudicem laicum in Eccleſia vinculis ligare reum ne aufugiat.

56 Nec permittendum vt aliquid ibi damni patiatur, nec ob idem delictum corporaliter affligatur, cùm ſemel ſub Eccleſiæ præſidium confugerit, tantùm pecuniaria mulctatione, aut alia ſatisfactione poterit emendari, gloſſ. *verb. reum*, & *verb. ad mortem, in fine, in d. c. reum* 17. *q.* 4. vbi Archid. *num.* 2. & 3. Bellam. *num.* 1. *in fine*, Farin. *d. tract. n.* 330. ſcilicet ad ſatisfactionem partis Archid. *num.* 1. *ad med. in verb. compono.* Bellam. *n.* 4. *ad fin.* & Turrec. *num.* 1 *ante fin. in d. cap. id conſtituimus* 17. *q.* 4. Mari Ital. *d. lib.* 1. *c.* 6. *§.* 3. *in diſcurſu* non autem corporali pœna, ſeu effuſione ſanguinis, gloſſ. *verb. puniendus in d. cap. inter alia, de immunit. Eccleſ.* vbi Hoſt. *num.* 5. *in verb. ad pœnam*, Ioan. Andr. *num.* 3. *in verb. pœnam corporalem*, Anchar. *num.* 2. Butr. *num.* 5. *in fine*, & *num.* 6. Zabarel. *num.* 4. *verſ. quintò quæro*, & Anania *num.* 3. Villadieg. *de extenſ. legum cap. fin. num.* 5. & *à num.* 8. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.* 1. *cap.* 13. *num.* 13. *verſ. reos criminis.* Suar. *d. l.* 3. *c.* 12. *n.* 5. & 6. Mari Ital. *d. l.* 1. *c.* 1. *§.* 1. *à n.* 1. & *c.* 6. *§.* 3. *n.* 1. Farin. *d. tract. de immun. n.* 335. Trullench *d. cap.* 11. *dub.* 4. *n.* 5. Imò nec pœna exilij, vel ad perpetuos carceres, vt reſoluit Antonin. Diana *moral. reſol. p.* 2. *t.* 1. *de immun. Eccleſ. reſol.* 12.

Et ideo confugiens ad Eccleſiam, non conſignabitur ſeculari Iudici, etiam in quibuſcunque caſibus exceptis, Iure communi attento, niſi ab eo recepto iuramento, & cautione, ſi Iudici eccleſiaſtico viſum fuerit, de non puniendo ipſum corporaliter, *d. cap. reum ad Eccleſiam, cap. conſtituimus* 17. *q.* 4. Decian. *d. lib.* 6. *c.* 29. *ſub num.* 6. & *conſ.* 80 *num.* 9. *lib.* 3. Alex. Ambroſin. *de immun. Eccleſ. c.* 11. *num.* 5. *verſ. ſed conſtituo, num.* 6. Caſtro Palao *d. puncto* 13. *num* 2. Trullench *d. c.* 11. *dub.* 6. *num.* 6. Farin. *d. tract. num.* 341. ſubdens hodie ſtante Conſtitutione Gregorij XIV. de conſuetudine contrarium ſeruari: quia quando ſic ad Eccleſiam confugiens, & ab ea extractus in caſibus exceptis Iudici ſeculari traditur, poteſt tunc idem Iudex illum ſibi traditum etiam corporaliter punire, nec tenetur ſeruare promiſſionem de non puniendo corporaliter; ſi promiſſionem, ſeu cautionem præſtiterit, & amplius Iudex eccleſiaſticus abſque alia receptione promiſſionis, & cautionis de non puniendo corporaliter, & abſque irregularitatis periculo, à qua abſoluitur in dicta Conſtit. Gregorij XIV. conſignare debet extractum, refert Trullench *d. dub.* 6. *n.* 6. vbi *n.* 7. ſubdit poſſe delinquentem non gaudentem Eccleſiæ immunitate, puniri à Iudice ſeculari pœna mortis, ſeu corporis, & conſequenter non teneri Iudicem cauere de impunitate.

Quæſtio eſt dubia, an laicus à Iudicibus ſemel in Eccleſia captus, & ab eodem repertus, poſſit immunitati poſt à ſe aduerſùs Regios Iudices productæ renunciare? In qua videbatur dicendum non poſſe, quoniam ius Eccleſiæ quæſitum fuit, & illius libertati, & iuribus minimè potuit reus renunciare; etſi enim (quod notabile eſt) poſſit quiſque iuri ſuo renunciare, cæterùm vbi actus non ſolùm renunciantis fauore inductus eſt, ſed alterius, nequit renuncians renunciare, vt ex aliis tradit Surd. *deciſ.* 194. *num.* 35. atqui immunitas Eccleſiarum inducta eſt non confugientis tantùm, ſed Eccleſiaſticorum fauore, vtpote quia immunitatis iura Eccleſiis, non perſonis fuiſſe tributa omnes exiſtiment, tum quia Eccleſiarum immunitas ſiue iuris ſit diuini, naturalis, vel Canonici, nullo Regum imperio tolli, aut minui poteſt, vt docent Decian. *cap.* 80. *num.* 28. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 5. *n.* 4. Maſtrill. *deciſ.* 169. *p.* 2. Giurba *conſ.* 100. *num.* 36. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. Eccleſ. n.* 17. Anton. Diana *moral. reſol. p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 32. *poſt q.* 4. 57

Verùm quamuis hæc opinio vti probabilis, & in fauorem Eccleſiarum introducta recipienda eſſet, & omnino in iudicando, & conſulendo ſeruanda, contraria tamen in puncto Iuris verior videtur; cùm non principaliter Eccleſiarum intuitu conceſſa immunitatum iura fuiſſe ex pluribus edocemur, ſed potiùs perſonarũ quærentium ſubterfugium Eccleſiarum ſit factum, vt voluntariè captus in Eccleſia, & abductus, ſi nolit Eccleſiæ reſtitutionem poſtulare, poſſit Iudicis ſecularis ſententiam, pœnaſque ſubire, non enim volenti iniuria infertur, *cap. ſcienti, de regul. Iuris in* 6. & niſi vim fieri in Templis Iura interdicant Canonica vt *in d. cap. inter alia, de immun.* ibi, *non eſt violenter ab Eccleſia extrahendus*, &c. *c. id inſtituimus*, ibi, *ab Eccleſiis, atriis, vel domo Epiſcopi reos abſtrahere omnino non liceat*, &c. *cap. diffinimus*, ibi, *vel reſidentes inde abſtrahere*, &c. *cap. reum*, ibi, *reum ad Eccleſiam confugientem nemo abſtrahere audeat*, &c. 17. *q.* 4. Si quiſpiam igitur volens exeat, neque Eccleſiæ operculo, & illius immunitate 58

gaudere

gaudere velit, & ſe ſe abduci patiatur, minimè ab Eccleſia vindicabitur. Inde præſentieos Remig. dubitatinnem iſtam in tract. de immunit. ſallent. 11. ad fin. hæc verba profert. Licèt fugiens ad Eccleſiã non debeat inuitus extrahi, tamen ſi voluntariè velit exire, poteſt extrahi, etiam contradicentibus miniſtris eccleſiaſticis, cùm talis fugiens per hoc renũciet priuilegio, quod licitũ eſt, c. vxor. 17. q. 4. Et ideo hanc partem tenet. Nau. in man. c. 25. num. 21. Caſtro Palao tom. 2. tract. 11. diſp. vnic. punct. 11. n. 1. Trullench d. lib. 1. c. 11. dub. 1. n. 13. & dub. 3. n. 26. R. P. D. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 59. n. 1. & 2. Verùm detentus à birruariis ſi illos totta Eccleſiam trahat, Eccleſiæ immunitate gaudere debeat? Gaudere videtur tenere Caſtro Palao d. tom. 2. diſp. vnic. puncto 7. num. 11. quem ſequitur Diana in moral. reſol. p. 4. tract. 1. reſol. 106. Sed non gaudere rectiùs tenent Bobadil. d. lib. 2. c. 54. n. 61. Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immun. Eccleſia num. 14. dummodo tameo è manibus familiæ non euadat etiam vioctua catenis. Giurba conſ. 30. n. 17. D Marius Curel. d. lib. 1. q. 30.

59 Sextò quòd Eccleſia licèt non conſecrata gaudet immuoitate, cap. Eccleſia, de immun. Eccleſ. vbi gloſſ. verb. adimitur. Hoſt. ante num 1. Anchar. in ſum. & in 1. notab. Butr. in ſum. Abb. num. 1. cum ſeq. Anania etiam num. 1. Anaſtaſ. Germon. de ſacror. immun. lib. 3. c. 16. num. 22. in fin. verſ. hic opportunè, & à num. 23. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 8. cap. 8. q. 1. Card. Tuſch. verb. Eccleſiar. cõcl. 9. n. 12. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 3. c. 3. n. 1. verſ. imò etiam. Alex. Ambroſin. de immunit. c. 10. num. 2. Galet. in margarita caſuum conſcient. verb. Eccleſia etiam nõdum conſecrata, Bonacin. de cenſur. extra Bull. diſp. 2. q. 3. puncto 16. §. 4. num. 2. Ludou. Miranda de ordine indic. q. 16. art. 7. concl. 2. Galganet. d. lib. 3. tit. 69. n. 24. Camill. Borrel. in ſum. deciſ. tom. 1. tit. 3. n. 33. Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 4. n. 54. Franc. Leo in theſauro fori eccleſiaſt. p. 1. c. 13. n. 7. Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta punct. 2. lib. 4. c. 4. num. 38. Mari. Ital. de immun. lib. 1. c. 4. §. 3. num. 12. Fr. Raphaël de la Torre in 2. 2. q. 99. art. 3. diſp. 7. gradu 8. Pereg. de immun. cap. 4. num. 3. & cap. 26. Ludou. Correa in rep. d. cap. inter alia p. 2. num. 8. Filliuc. tract. 15. c. 6. q. 8. num. 150. Giurba conſ. 10. num. 1. & 2. & conſ. 20. num. 19. Gabr. Pereira de manu Regia p. 2. c. 50. num. 3. Ciarlin. contr. u. forenſ. cap. 116. num. 17. Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immunit. Eccleſ. n. 15. me citato in hoc. loco. Trullench. d. lib. 1. cap. 11. dub. 1. num. 2.

Intellige procedere etiam quòd non adhuc in Eccleſia non coofecrata diuina Officia celebrata fuerint, dummodo Pontificali auctoritate canonicè interueniente, & primarium lapidem ponente conſtructa fuerit, ioterpretando verba dict. c. Eccleſiæ, ibi. in qua diuina myſteria celebrantur, id eſt, celebrari poſſunt, cùm ad id Eccleſia apta ſit. Ita docent in d. cap. Eccleſia, Hoſt. ante num. 1. in ver. celebrantur, & in verb. dicata, Ioan. Andr. n. 4. verſ. in gloſſ. 1. Anchar. etiam num. 4. Butr. num. 6. Abb. num. 5. & 6. Anan. num. 3. in fine, Clar. § fin. q. 1. num. 5. Anaſt. Germoo. d. cap. 16. à n. 23. Card. Tuſch d. verb Eccleſia concl. 9. num. 12. Villagut de execuſ. legum c. fin. à n. 18. Farin. d. tract. n. 258. Mari Ital. d. §. 3. num. 14. Ludou. Correa in repet. d. cap inter alia p. 2. ſub num. 8. Giurba d. conſ. 10. num. 2. in fine, & conſ. 20. num. 19. Ioan. Anton. Nouar. d. num. 15. Lezana in ſum. quæſt. Regular. tom 3. verb. Immunitas Eccleſiarum n. 2. Quamuis ſumpto argumeoto à cootrario ſenſu ex d. cap. Eccleſia, ſupradictam reſolutionem procedere, dummodo in Eccleſia non conſecrata diuina Officia celebrentur, aliàs ſecus, dicant gloſſ. ibi, verb. celebrantur. Butr. num. 2. & 3. Zabarel. ver. quæro ſi in Eccleſia. Decian. d. cap. 24. n. 24. verſ. conciliando tamen. Alex. Ambroſin. d. cap. 10. num. 2. verſ. quod præcipuè, & alij, quos reprobat nouiſſimè Diana moral. reſolut. p. 6. tract. 1. reſol. 2. verſ. verum.

Interdicta quoque Eccleſia iſtud obtinet immunitatis priuilegium, vt docent in d. cap. Eccleſia, Hoſt. num. 3. verſ. ſed nunquid, Ioan. Andr. num. 2. Anchar. num. 3. Abb. num. 8. verſ. tertiò quæro, Anan. num. 3. Decian. d. cap. 24. num. 26. & cap. 25. n. 20. in fine, Card Tuſch. d. conc. 9. n. 9. Curia Philip. p. 3. §. 12. num. 15. Azor d. cap. 8. q. 4. Farin. d. tract. num. 259. Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 2. c. 4. num. 54. Villag. d. cap. fin. num. 29. Camill. Borrel. d. tit. 3. num. 38. Galet. citato loco. Mari Ital. d. §. 3. à num. 7. Fagundez d. lib. 4. cap. 4. n. 62. Fr. Raph. de la Torre d. gradu 8. verſ. ſingula, Ludon. Correa in d. rep. cap. inter alia p. 2. cum. ꝗ Pereg. de immun. cap. 4. num. 13. Villalob. in ſum. p. 2. tract. 39. diffic. 5. n. 1. Caſtro Palao d. tom. 2. tract. 11. diſp. 1. puncto 2. n. 5. Ioan. Antoo. Nouar. d. tit. de immunit. Eccleſ. n. 15. Giurba d. conſ. 10. num. 19. Diana d. p. 6. tract. 1. reſol. 1. verſ. nota ſecundo, Trullench. d. lib. 1. cap. 11. dub. 1. num. 3. 60

Polluta etiam Eccleſia einſdem immunitatis priuilegio gaudet, Remig. de immun. ampl. 4. Suar. d. lib. 3. cap. 9. num. 1. Giurba d. conſ. 10. n. 19. Bonacin. d. §. 4. num. 3. Bobadil. d. lib. 2. cap. 14. n. 80. Fagondez d. c. 4. n. 62. 61

Deſtructa, ſiue diruta Eccleſia, cuius ſpes ſubſit quòd aliquando in priſtinum reſarcietur, nec ſuperioris auctoritate diruta ſit, eccleſiaſtica adhuc gaudet immunitate, l. ade ſacra 73. ff. de contrah. empt. c. quæ ſemel. 19. q. 3. Cou. var. lib. 2. c. 20. num. 4. verſ. 2. Ambroſin. de immunit. c. 10. num. 3. Clar. §. fin. q. 30. verſ. maius dubium q. 6. Remig. ampl. 20. Suar. de Pace in pract. tom. 1. p. 5. c. 3. §. 3. num. 38. Deciao. d. lib. 6. cap. 24. num. 17. & ca. 25. n. 22. Farin. in praxi criminali dicta p. 1. q. 28. n. 70. & in tract. de immun. n. 269. Villagut. d. c. fin. num. 38. Camil. Borrel. d. tit. 3. num. 39. Card. Tuſch. d. concluſ. 9. num. 10. Sanch. de Matrim. lib. 9. diſp. 15. num. 37. Bonacin. d. §. 4. num. 4. Mari. Ital. d. §. 3. num. 13. Gambacurt. d. lib. 4. cap. 2. num. 11. Giurba conſ. 20. num. 19. in fin. Faguodez in quinque Eccleſiæ præcepta præc. 1. lib. 3. cap. 14. num. 49. Caſtro Palao d. tom. 2. tract. 11. diſp. vnica. puncto. 6. num. 7. Ludon. Correa. d. p. 2. n. 18. in fine, vbi dicit pro hac indicandum, licet eam nunquam ſibi placuiſſe affirmet, Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immun. eccleſ. n. 15. in fine, Diana. p. 6. tract. 1. reſol. 1. verſ. verùm affirmatiua. Vode Eccleſiam ipſam, quæ ſub artifice adhuc eſt, nec completam, eadem immunitate gaudere, cùm ſat eſſe debeat primarium lapidem ibi ab Epiſcopo defixum iam fuiſſe, & locum Altiſſimi Dei ſeruitio, ac cultui deſtinatum, reſoluunt. Saochez d. diſp. 15. n. 36. Farin. d. tract. de immunit. num. 261. Fagundez d. cap. 14. num. 48. Aloyſ. Ricc. p. 1. deciſ. 199. n. 1. 62

Cœmeterium ſiue coniunctum ab Eccleſia, ſiue ab eo ſeparatum, auctoritate tamen Epiſcopi deſignatum, & ſacratum, obtinet quoque iſtud immooitatis priuilegium, c. cùm Eccleſia, de immun. Eccleſ. gloſſ. verb. cœmeteria in cap. conſuluiſti, de conſec. Eccleſ. Decian. d. cap. 24. num. 28. & d. c. 25. num. 10. Anaſtaſ. Germon. d. cap. 16. num. 30. 63

verſ.

verſ. cœmeterio, cum ſeqq. Card. Tuſch. *d. verb. Eccleſia, conclu*ſ*.* 10. *num.* 3. Azor. *d. c.* 8. *q.* 6. Suarez *d. lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 3. *& cap.* 9. *num.* 8. Franc. Leo *d. cap.* 13 *num.* 2. Alex. Ambroſin. *d. cap.* 10. *n.* 5 Gambacurta *d. lib.* 4. *cap.* 3 *num* 16. Valaſc. *tom.* 1. *conſ.* 81. *num.* 1. Mari. Italis *d. cap.* 4. §. 7 Fagundez *d. lib.* 4 *num.* 6. Trullench. *d. cap.* 11. *dub.* 1 *num.* 4. Iaſlin. *controuerſ. forenſ. cap.* 12. *n.* 46. Diana *d. p.* 6 *tract.* 1. *reſol.* 6. Farinac. *d. tract. de immunit. num* 262. vbi *num.* 264. Intelligit etiamſi cœmeterium ſeparatum ſit ab Eccleſia, Ludou. Correa *in rep. d. c. inter alia p.* 2. *num.* 12. vbi *num* 13. cum Parente meo reſoluit immunitate gaudere, qui in area, cœmeterio reſpondente fuerit apprehenſus; quia eo ipſo quod cœmeterium ſepulturæ fidelium deſtinatum eſt, præſumitur benedictum fuiſſe, ac authoritate Epiſcopali ſacratum. Caſtro Palao *d. tom.* 1. *diſp. vnic. punct* 6. *num.* 16. Diana. *moral. reſol. p.* 4 *tract.* 1 *reſol* 108.

64 Atrium, ſeu porticus Eccleſiæ adhærens præſatum obtinet immunitatis priuilegium, *cap. ſi quis contumax* 17. *q* 4. Decian. *d. c.* 24. *n.* 31. *verſ. atriũ vero, & cap.* 25 *n.* 12. & 13 Card. Tuſch. *d. concl* 9. *n.* 3. & 7. *& concl.* 20. Villagut. *d. c. fin. num.* 36. Mantua *conſ* 211. *n* 25. Menoch *de arbitr. caſu.* 95. *num.* 11. Boet. Epo *ad d. c inter alia, num* 53 Alex. Ambroſin. *d. cap* 10. *num.* 6. Azor. *d. cap.* 8. *q.* 7. Curia Philip. *d.* §. 12 *num.* 14. Bobadil. *d. lib* 2. *cap.* 14. *num.* 82. Suar. *d. lib.* 3. *c.* 9. *num.* 7. *& ſub num.* 9 Farin. *d. tract. num.* 268. Diana *d p.* 6 *tract.* 1. *reſol.* 1. *propè fin. & reſol.* 7. Gambac. *de immun. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 12. Ludou. Correa *in repet. d cap. inter alia, p.* 2. *num.* 5. quorum duo vltimo loco citati id intelligunt de porticu Eccleſiæ priuato, qui propter eius coniunctionem pars ipſius Eccleſiæ reputatur.

65 Fores, ſeu ianua ipſius Eccleſiæ, ſi ad minus manibus tangantur cùm clauſi reperiantur, eadem, gaudent immunitate. Barbat. *conſ.* 33. *n.* 9. & . 10. Remig. *ampl.* 8. *num.* 1. Naoar. *in man. cap.* 25. *n.* 17. *ad fin.* Decian. *d. lib.* 6. *c.* 25. *num.* 17. Suar. *d lib* 3. *cap.* 9. *n.* 8. Gambac. *d. lib.* 4. *c.* 1. *num.* 9. Franc. Leo *d. cap.* 13. *num.* 11. *in fine* Farinac. *d. tract. num* 279. Ludou. Correa *d. p.* 2. *num.* 16. Giurba *d. conſ.* 20. *num.* 20. vbi dicit reum immunitate gaudere ſi portæ clauſæ Eccleſiæ adhærens eius vectem manu retineat. Diana *moral. reſol. p.* 3 *tit. de immun. reſol.* 73. vbi ſubdit illum eadem gaudere immunitate ſi parietem Eccleſiæ partis exterioris tangat, vel fuiſſet amplexus, Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. Eccleſ. num.* 16. idem Diana *d. p.* 6. *tract.* 1 *reſol.* 3.

66 Scalæ exteriores Eccleſiæ eius gaudent immunitate. Vincent de Franchis *deciſ.* 402. Decianus *d. lib.* 6. *cap.* 28 *ſub num.* 5. *verſ. ex quo infero* Anaſtaſ. Germon. *d lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 81 Suarez *d. tom.* 1. *tract* 2. *lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 9. Maſtril. *deciſione* 22. Gambacurta *de immunit. lib.* 5. *c.* 19. *num.* 4. Mari. Ital. *eod. tract. lib.* 1. *cap.* 4 §. 7. *num.* 18. *verſ. hinc ergo, vſque ad num.* 28. *& c.* 5. §. 3. *num.* 4. *in princ.* Farinac. *d. tract. de immun. num.* 180. vbi refert Sacram Cong. ita cenſuiſſe, Taſſon. *in obſeru. iuriſd. verſ.* 13. *obſeruat.* 2. *num.* 31. Ludouicus Correa *d. p.* 1. *num.* 14 Peregrin. *de immunit. cap.* 6. *n* 30. Caſtill *deciſ.* 156. *num.* 14. *cum ſeq.* Aloyſ. Ricc. *p.* 2. *deciſ* 256. Ioan. Anton. Nouar. *d tit. de immunit. Eccleſ num.* 24. *in fine* latè R. P. D. Sperell. *in deciſionibus fori Eccleſ. deciſ.* 60.

Apotheca Eccleſiæ, quæ ad eam habet aditum immunitate illius gaudet, non ſic quando habet aditum ad viam publicam, Giorba *d. conſ.* 10. *n.* 14. Thoro *in compendio deciſ. verb. immunitas*, Ioan. Franc. de Ponte *deciſ.* 35. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunit. Eccleſ. n.* 21.

Tectum Eccleſiæ illius gaudet immunitate, cum ſupra illud exiſtens dicatur eſſe intra ſitum Eccleſiæ, Suarez *d. lib.* 3. *cap.* 9 *n.* 8. *verſ. ſed quid ſi quis ſupra tectum*, Peregrin. *de immunit. n.* 282. Diana *moral. reſol. p.* 3. *tract.* 1. *reſol.* 73. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunitat. Eccleſ. num.* 39. R. P. D. Sperell. *in deciſ. fori Eccleſ. deciſione* 63. *num.* 9.

Campanile Eccleſiæ illius immunitate potitur, quamuis ab ipſa diſiunctum ſit. Diana *moral. reſolut. p.* 4. *tract.* 1. *reſolut.* 108. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunit. Eccleſ. num.* 26.

Cortile Eccleſiæ quando gaudeat eius immunitate, Aloyſ. Ricc. *p.* 3. *deciſ.* 250. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunit. Eccleſ. num.* 55. Et de Sacriſtia, quæ eſt extra Eccleſiam & cœmeterium, nullumque in ea ſit Altare ad celebrandum, quod immunitate non potiatur. R. P. D. Sperell. *d. deciſ.* 61 *à princ. & deciſ.* 62 *num.* 19. Et de Palatio Monalium, idem Sperell. *d. deciſ.* 62. *à princ.* reprobans Aloyſ. Ricc. *d. p.* 3. *deciſ.* 179. Et de clauſtro idem Sperell. *deciſ.* 63. *num.* 4. Et de manſionibus Canonicalibus quòd gaudeant Eccleſiæ immunitate quatenus ſint intra ſepta, vel ambitum Eccleſiæ, & ſic Templo adhærentes. Farinac. *d. q.* 28. *num.* 14. Decian. *d. lib.* 6. *c.* 25. *num.* 15. Sperell. *num.* 1.

Hoſpitale auctoritate Epiſcopi, vel ſub eius cura fundatum, gaudet etiam huiuſmodi immunitatis priuilegio. Decian *d. cap.* 24. *num.* 32. Maſcard. *de probat. concluſ.* 869. *num.* 18. Villag. *d. c. fin. num.* 34. & . 35 Franc. Leo *d. cap.* 13 *n.* 8. Azor. *d. cap.* 8. *q.* 2. Suarez *d lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 9. Mari Italia *d. lib.* 2. *cap.* 4 §. 8. à Ponte *deciſ.* 35. Galet. *in margar caſuum conſcient. verb. Eccleſia nondũ conſecrata, in fine, & verb. hoſpitale* 2. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 3. *collect.* 648. *in princ.* Ioſes de Mena *var. lib.* 2. *q.* 21. *num.* 175. *& ſeq.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *cap.* 4. *n.* 54. Valſac. *conſ* 105. *n.* 34. Remig. *de immun. ampl.* 19. Raph. de la Torre *in* 2. 2. *tom.* 2. *q.* 99. *art.* 3. *gradu* 8. Scortia *in ſolectas ſummorum Pont. Conſtit epi.* 152. *theor.* 382. Donat. Anton de Marinis *variarum reſolut. cap.* 79. *num.* 2. Bellet *diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de fauore cleric. realis*, §. 4. *num.* 36. Nald. *in ſum. verb. hoſpitale*, *num.* 3. Cardoſ *in praxi iudicum, & aduocat. verb. Eccleſia, num.* 75. Eraſm. à Cochier. *de iuriſdict. Ordinary in exemptos p.* 4. *q.* 65. *num.* 1. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 1. *num.* 601 & . 602. Ludouic. Correa *in repet. d. cap. inter alia, p.* 2. *num.* 21. Fr. Ludouic. Miranda *d. art.* 7. *concl.* 2. *in fine.* Curia Philip. *d.* §. 12. *num.* 1. Galganet. *d. lib* 3. *tit.* 6. *num.* 25. Camill. Borrell *d. tit.* 3. *num.* 64. Duard. *d. can.* 15. *q.* 16. *n.* 9. latè Carol. Maranta. *tom.* 3. *reſp.* 35. Caſtro Palao *d. puncto.* 1. *num.* 17. Giurba *conſ.* 10. *num.* 4. Ciarlin, *controuerſ. forenſ. c.* 116. *num* 7. Diana *d. p.* 6. *tract.* 1 *reſol.* 6. *verſ. ſed tranſeamus*, me citato *in hoc loco* Trulleoch *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *num.* 7. Felician de Vega *ad d. cap. cum ſit generale, num.* 45. *de iudic.* R. P. D. Sperell. *in deciſion. fori Eccleſ. deciſ.* 55. *num.* 19. 67

Oratorium publicum ſi auctoritate Epiſcopi 68 constructum fuerit, iſtud quoque obtinet immunitatis priuilegium, ſecus ſi priuata in domo ſint, ita docent *in d. cap. inter alia*, Hoſtienſ. *ante num.* 1. *verſ. Vnde Oratoria*, Ioan. Andr. *num.* 1. *in verb. Eccleſia*,

Digitized by Google

cleſia, Anchar. num. 2. Butr. num. 3. Abb. num. 7. verſ. 2. Zabarel. verſ. ſecundo quæro, Anan. num. 2. verſ. virum autem, Anaſtaſ. Germon. d. cap. 16. n. 29. & 30. Card. Tuſch. dicto verb. Eccleſia, concl. 9. num. 15. & verb. immunitas concl. 39. num. 24. Azor. d. cap. 8. q. 3. Suar. d. lib. 3. c. 9. num. 10. Mari. Ital d. cap. 4. §. 4. Bonacin. d. §. 4. num. 14. Filliuc. tract. 15. cap. 6. q. 8. num. 150. Pereg. d. c. 4. à n. 62. Piaſec. d. p. 2. c. 4. num. 54. Duard. in Bulla Cœnæ can. 15. q. 16. n. 6. Giurb. conſ. 10. num. 5. Boët. Epo ad cap. Eccleſia 9. num. 11. de immunit. Eccleſ. Lud. Correa in repet. d. cap. inter alia, p. 2. q. 9. à num. 21. Fagundez d. præcepto 2. lib. 4. cap. 4. num. 64 Sanch. in conſil. moral. lib. lib. 6. c. 1. dub. 7. num. 2. D. Roder. à Conha in comment. ad cap. oratorium. n. 1. diſt. 2. Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immunit. Eccleſ. n. 8. Ciarlin. controu. forenſ. cap. 10. num. 6. Trullench d. dub. 1. n. 9. Vnde Capella priuatorum palatiorum immunitate eccleſiaſtica non gaudet. Sacra Cong. Episc. & Regul. in Marſicen. 17. Nouembris 1617. cuius meminit me citato Lezana d. loco num. 4.

69 Sacerdos manibus portans ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & ad illum confugientes Eccleſiarum immunitate gaudent. Ita Clar. §. fin. q. 30. n. 24 Remig ampl. 18. à num. 1. Cou. d. c. 20. num. 6. Nauar. in man. cap. 25. n. 18. verſ. & Preſbyter, Anaſtaſ. Germon. d. c. 16. à n. 52. Palat. Rub. in repet. rub. de donat. inter virum §. 38. num. 5. Paul. Fuſc. lit. I ſing. 156. Bonacoſ. commun. crimin. verb. condemnatus ad mortem, Perez l. 1. in gloſſ. Igleſias verſ. unde notanter tit. 1. lib. 1. Ord. pag. 17. & in l. 3. in gloſſ. del cuerpo de nueſtros eod. tit. & lib. pag. 24. Curia Philip. p. 3. §. 12. n. 8. Boët. Epo in d. cap. inter alia, n. 56. Iacob. de Graff. in aureis deciſ. p. 2. lib. 1. cap. 1. num. 32. Megal. in 3. p. lib. 4. c. 2. q. 1. n. 38. Suar. de Pace in pract. tom. 1. p. 5. c. 3. §. 3. n. 36. Tanner. in 2. 2. diſt. 5. q. 8. dub. 1. num. 14. Farin. d. p. 1. q. 28. num. 11. Ceuall. commun. contra commun. q. 169. & in tract. de cognit. per viā violent. p. 2. q. 42. Fr. Lud. Mirand. de ordine iudic. q. 15. art. 5. concl. 2. & q. 16. art. 7. concl. 2. in fine, Petr. Greg. Syntag. iuris lib. 33. c. 21. n. 14. Card. d. verb. Eccleſia. n. 78. Galg d. lib. 3. tit. 69. n. 26 Marta de iuriſd. p. 2. c. 50. Card. Tuſch. d. verb. Eccleſ. concl. 10. n. 33. Suar. d. lib. 3. c. 9. n. 20. verſ. tandem non omittā, Bonac. d. §. 4. n. 27. Alex. Ambroſ. d. c. 10. num. 1. Cened. ad Decretal. collect. 54. n. 2. & practic. ac Canon. quæſt. lib. 1. q. 42. num. 13. Eraſm. à Cochier. d. p. 4. q. 65. n. 1. propè fin. Gambacurt de immunitate Eccleſ. lib. 4. c. 6. n. 4. Villal. in ſum. p. 2. tract. 39. diff. c. 5. n. 5. & 24. Pereg. d. c. 4. num. 78. Mari. Ital. d. lib. 1. c. 4. §. 10. Ludou. Correa in d. repet. c. inter alia, p. 2. n. 24. Sanch. in conſil. moral. lib. p. 2. lib. 6. c. 3. dub. 7. n. 3. Guazzin in d. defenſ. 1. c. 37. num. 36. Duard. d. can. 15. q. 16. n. 8. Fagundez in quinque Eccleſ. præcepta, præcept. 2. lib. 4. c. 4. n. 54. Ciarlin. contr. forenſ. c. 10. n. 25. R. P. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 49. n. 5. D. Mari. Cutel. d. lib. 1. q. 28. me citato in hoc loco Trullench d. lib. 1. c. 11. dub. 1. n. 9 poſt med. Diana moral. reſol. p. 3. tract. 1. reſol. 28. vbi in fine poſt Aloyſ Ricc. p. 3. deciſ. 88 num. 5. reſoluit quòd cōfugiens ad Sacerdotem portantem Oleum ſanctum infirmis, non gaudet immunitate Eccleſiæ, prout illum refert R. P. Sperell. d. deciſ. 49. n. 5 Idem Diana cum eadem reſol. moral. p. 4. tract. 1. reſol. 48. vbi etiam loquitur de confugiente ad Reliquias Sanctorum, de quo etiam nouiſſimè Anton. Ricc. eccleſiaſt. lucubrat. lib. 1. cap. 51. Quæ quidem immunitas non clypeo Sacerdotis, ſed Sacramenti conceditur, vt ea extendatur etiam ad eam, quæ Sacerdotem non tangit, nec haſtam baldachini, ſed ſe immiſcet perſonis aſſociantibus Sacroſanctum Sacramentum, ex quo illæ vnà cùm ſacerdote Redemptionis noſtræ venerabile pignus geſtante, conficiunt vnam Eccleſiam, vt per Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 4. §. 10. in fine, Pereg. de immun. c. 4. num 79. in fine Sperell. d. deciſ. 49. num. 6. Diana d. reſol. 28. eo maximè, quia immunitati eccleſiaſticæ in dubio ſemper fauendum, Decian. conſ. 80. num. 22. vol. 3 Giurba d. conſ. 10. num. 25. Sperell. deciſ. 60. n. 13.

Palatium Epiſcopi iſtud quoque obtinet immunitatis priuilegium, cap. id conſtituimus 17. q. 4. vbi gloſſ. verb. demo Boët. Epo ad. cap. inter alia, num. 54. Villag. d. cap. fin. num. 37. Anaſtaſ. Germon. d. cap. 16. à num. 45 Suar. d. cap. 9. n. 9. in fine, Bobadil. d. lib. 2. c. 14. n. 84. Pereg. d. cap. 4. n. 69. Azor. d. c. 8. q. 5. Camil. Borrel. d. tit. 3. n. 50. Ambr. d. cap. 10. num. 7. Mari. Ital. d. lib. 1. c. 4. §. 9. n. 1. Bonacin. de cenſur. extra Bullam diſp. 2. q. 3. punct. 16. §. 4. num 13. Galgan. d. lib. 3. tit. 69. n. 23. Eraſm. à Cochier d. q. 65. num. 1. Farin. d. q. 28. num. 38. & d. tract. de immunit. num. 269. Ciarlin. d. cap. 116. num. 14. Giurba conſ. 10. num. 3. Ioa. Anton Nou. d. tit. de immunit. num. 10. me citato in hoc loco Trullench. d. dub. 1. num. 8. Diana d. p. 6. tract. 1. reſol. 4. ampliantes reſolutionem procedere quamuis domus, ſeu palatium Epiſcopi non ſit intra confines ad quadraginta paſſus, ſed ab Eccleſia diſtet, de quo etiam Megala in 3. p. lib. 4. cap. 2. q. 1. num. 36 Giurba d. conſ. 10. num. 13. Gambacurt. de immun. Eccleſ. lib. 4. cap. 3. num. 7. Fagundez d. lib. 4. cap. 4. num. 60. Ciarlin. d. cap. 10. num. 7. Correa d. p. 2. num. 19. Alzed. in praxi Epiſcop. p. 1. cap. 12. n. 77. Diana moral. reſol. p. 1. tract. 1. reſol. 27. Dummodo palatia huiuſmodi ſint intra, non extra diœceſim, Pereg. d. cap. 4. num. 73. Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 4. §. 9. num. 19. Anton. de Marinis quotid. reſol. cap. 180. num. 12. Ciarlin. d. cap. 10. num. 10. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 49. n. 9. Quamuis contrarium, immò quòd reos confugiens ad palatium Epiſcopi, quod non ſit intra quadraginta paſſus, ſed longe ab Eccleſia diſtet, nō gaudeat immunitate, teneant Bobadil. lib. 2. c. 14. num. 85. Ambroſin d. c. 10. num. 7. Guazzin. d. defenſ. 1. cap. 37. num. 25. Bonacin. de legibus d. 3. q. 7. §. 1. num. 8. Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 2 cap. 4. n. 2. Mari. Cutel. d. lib. 1. q. 27. & licèt Ciarlin. d. c. 10. n. 10. reſoluat palatium Epiſcopi titularis non gaudere immunitate, illum tamen conuincit Diana d. p. 6 tract. 1. reſol. 5. per tot. 70

71 Palatium, ſeu domus Cardinalium, in quo extat oratorium, vbi diuina celebrantur officia gaudet immunitatis eccleſiaſticæ priuilegio, vt per Clar. d. §. fin. q. 30. verſ. item adde, Card. Tuſch. d. concl. 9. num. 12. Mari. Ital. d. §. 9. n. 22. Farin. d. tract. de immun. num. 274. Pereg. d. cap. 4. num. 75. Gambacurt. d. lib. 3. c. 5. Duard. in Bulla Cœnæ lib. 2. can. 15. q. 16. n. 12. Guazzin. d. defenſ. 1. c. 27. n. 26. Eraſm. à Cochier. d. q. 65. num. 1. Diana d. tract. 1. reſol. 37. Sperell. d. deciſ. 49. n. 8. obſeruantes huiuſmodi priuilegium hoc tempore non ſeruari in vrbe Romana, vt conſulatur bono publico, & delinquentes puniantur, qui via puniri poſſent ſi hoc priuilegium in Vrbe ſeruaretur, de quo etiam Caſtro Palao vbi ſuprà num. 23. Diana p. 4. tract. 1. reſol. 40. in fine, Trullench. d. dub. 1. n. 8. in fine, Sperell. d. deciſ. 49. num. 8. D. Mari. Cutel. d. lib. 1. quæſt. 37. vbi limitat niſi in vrbe palatium Eccleſiæ ſui tituli adhæreat.

Domos ſeminarij gaudet immoonitate. Eccleſiæ, quia eſt locus piua & Religioſus. Peteg. *de immun. c. 4. n. 67* Giurba *conſ. 10. n. 12.* Ciarlin. *contr. forenſ. cap. 116. n. 15.*

Domus Parochi annexa Parochiæ immunitatis eccleſiaſticæ priuilegio potitur, quicquid enim Eccleſiæ inhæret, ſiue ſit dormitorium, ſiue refectorium, clauſtrum & ſimile, illa gaudere debet, Coo *lib. 2. var. c. 20. n. 8.* Ambroſin. *d. cap. 10. n. 8.* Farinac. *d. q. 28. n. 18.* Mari. Antonin. *var. reſol. lib. 1. reſol. 18. num. 4.* Guazz. *d. defenſ. 1. c. 37. n. 24.* Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. num. 24.* Sperell. *d. deciſ. 49. n. 7.* Et addit Giurba *d. conſ. 10. num. 7. & conſ. 100. num. 35. in fine,* quòd an ſit locus ſacer, à ſolo loci ordinario, oon autem à ſeculari Iudice eſt coguoſcendom, vide ſup. *num. 39.*

72 Monaſteria, ſeu domus Religioſorum, aliaque loca ſacra, aut religioſa, iſtud etiam obtinent immunitatis priuilegium, vt patet ea Bulla Gregorij XIV. ibi, Mooaſterij domibus, locíſque ſacris, aut religioſis, *&c.* Ita Cooar. *d. lib. 2. c. 20. num. 4.* Sayt. *de cenſur. lib. 3. cap. 19. num. 16.* Suar. *d. c. 9. n. 1.* Mari. Ital. *d. lib. 1. c. 4. §. 8.* Portel. *in dub. Regul. verb. Eccleſia immunitas, num. 9. cum ſeq.* Hieron. Roderic. *in compendio quaſt. Regul. reſol. 57. n. 7.* Card. Tuſch. *tom. 4. lit. I. concl. 59. n. 34.* Etaim. à Cochier. *d. p. 4. q. 65. num. 1.* Farinac. *d. tract. n. 265.* Bonacin. *d. puncto 16. §. 4. num 10.* Pereg *d. cap. 4. num. 49. cum ſeqq.* me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib. 1. cap. 55. dub. 1. num. 6.* Leaana *d. tom. 3. verb. immunitas Eccleſiarum, num. 3.* Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia p. 2. num. 2.* vbi ſubdit per monaſterium ad effectum de quo agimos iotelligi non ſolùm Eccleſiam, in qua diuina myſteria celebrantur, ſed etiam totum circuitum, & habitationem, qui vno claùduntur oſtio, & *num. 4.* ſimiliter omnia loca, quæ interiacent vſque ad vltimas fores, veluti cellulas, domos, hortulos & balneas, ac ſepta Eccleſiæ, id eſt, Templi ambitum claudentem Eccleſiam quadipartito muro, ipſam ciat Gambacurt. *d. lib. 4. cap. 1. n. 7.* reſoluit Carolus Maranta *tom. 2. reſponſ. 36. num. 2.*

73 Non videtur tameo loca huiuſmodi, præter Eccleſias, circuitum immunitatis habere; tum quia id de Eccleſiis ſolùm exprimitur, *in d. cap. ſicut antiquitus,* tum etiam, quia id de Eccleſiis ſolis exprimitur in eodem *cap. ſicut antiquitus;* tũ etiam, quia minores Eccleſiæ, quæ ſunt intra ambitus caſtellorum, huiuſmodi ſpatia non habere dicuntur propter loci anguſtiam, ſed tantùm maior Eccleſia, vt ſuprà oſtendimus. Verùm nec hodie ſpatia huiuſmodi attenduntur; cùm vix extra muros ipſius Eccleſiæ: aut monaſterij aliquis ſit ſecutus, quod quidem noo videtur conſuetudine legitima abrogatum, cùm id in domibus Principum pleniſſimè obſeruetur: poſſet tamen conſuetudo minorum Eccleſiarum fines auferre, cùm earom numerus adeò excreuerit, vt ſuis finibus totam ferè occupent ciuitatem, ſicut dictum eſt in iis, quæ ſunt intra ambitus caſtellorum, de quo tamen vide Villalob. *in ſum. tom. 2. tract. 39. diffic. 5. n. 3.* Ambroſin. *de immunit. c. 10. n. 4.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 2. lib. 4. cap. 4. n. 61.* Caſtro Palao *tom. 2. tract. 1. diſp. vnica, puncto 6. n. 13.* Gauant. *in addit. ad manuale Epiſcopor. verb. immunitas eccleſiaſtica n. 2.* latè Diana *moral. reſolut. p. 6. tract. 1. reſol. 2.* Lezana *d. tom. 3. verb. immunitas Eccleſiarum, num. 3.*

Verùm autem ſi qois confugieos ad monaſte- 74
ria ſe proiiciat intra muros eorum, & io locum
illis circunſeptum, gaudeat eccleſiaſtica immu-
nitate? In hoc dubio Gambacurt. *de immun. Ec-*
cleſ. lib. 4. c. 4. num. 3. affirmatiuè reſpondet, ex eo
quòd monaſterium nihil aliud eſt niſi Eccleſia, 75
cellulæ, areæ, horti, & ſimilia vſui Regularium
neceſſaria, vt colligitur ex iis, quæ in ſimili
tradunt Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom. 1. q. 36. art. 1.*
in fine, Coriolan. *de caſibus reſeruat. p. 2. caſu 3.*
q. 2. n. 29. Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2 lib. 6.*
cap. 16. num. 11. Suar. *de Relig. tom. 4. lib. 1. cap. 10.*
num. 6. & 7. Bonacin. *de clauſura q. 4. puncto 1.*
num. 1. Sed circuitus ille continetur ſub nomine
areæ, horti, & etiam inſeruit vſui Regularium;
ergo immunitatem habebit, ſequuntur Villa-
lob. *d. diffic. 5. n. 6.* Sanch. *de matrim. lib. 9. diſp. 15.*
n. 42 Ludou. Correa *d. p. 2. n. 2. cum ſeqq.* Diana *d.*
p. 6. tract. 1. reſol. 6. verſ. & tandem.

Quid dicendum de domibus, ſeu villis, quos Monachi habent recreationis cauſa, vel ad recipiendos hoſpitio illac tranſeuntes, an habeant immunitatem? Negatiuè reſpondet Gambacurt. *d. c. 4. num. 7. in fine,* quod refert & ſequitur Trullench. *d. lib. 1. cap. 11. dub. 1. num. 6.* ex eo, quia immunitas noo conceditor domibus Regularium, ſed domibus regularibus, in quibus ſub clauſura & regula habitant: quicquid aliter reſoluant Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom. 2. q. 75. art. 2.* Villalob. *in ſum. p. 2. tract. 39. diffic. 5. n. 6.* Diana *diſp. 6. tract. 1. reſol. 6. verſ. & tantum, in fine.* 76

Et demum generalia verba Gregorianæ Conſtitutionis dicétis loca religioſa immunitatem habere, comprehendoot omnia loca, quæ Religiooi, aut pietati ſunt deſtinata, licet proprio nomine non exprimantur, cuiuſmodi ſunt orphanorum domos, & virginum reparatarum ac mulierum ad meliorem frugem ſe recipientium, & ideo hæc omnia & ſimilia loca immunitatem habere, ſi tamen ſint auctoritate Epiſcopi fundadata, reſoluit Gambacurt. *d. lib. 4. cap. 4. n. 15.* vbi *à num. 10. vſque ad 12.* ait verba alia eiuſdem Conſtitutionis dicentis loca ſacra ſecularia immunitatatem habere, comprehendere omnia loca habitata per clericos ſeculares ſimol inſtar Religioſorum viuentium, de quibus enumerat monaſteria plura Romæ exiſtentia. refert me citato *in hoc loco* Leaana *d. tom. 3. verb. immunitas Eccleſ. num. 3. prope fin.* 77

Septimò eſt notandum quòd ſi Eccleſia confugientes ad ſe tueatur, vt vidimus, ne tamen fauere criminibus, & iniquos defendere videatur, non ſolùm pœna quacunque, pecuniaria ſcilicet, vel alia ſatisfactione præter corporalem eos plectendos cenſuit, & Clericos minus canonicè eos defendentes corripuit, vt *in d. c. conſtituimus, & in c. reum, in fin. 17. q. 4. & in d. c. inter alia,* vbi gl. & Doctores, *& in c. de raptoribus. 36. q. 1.* cũ aliis adductis per Ludou. Correa *in repet. ad eundem tex. in d. c. inter alia p. 3. n. 41.* verùm etiam quorundã enormium criminom patratores à ſe omnino reiiciendos, ac quantumuis confugientes nullatenus defendendos eſſe decreuit. Hi autem ſunt latrones publici, id eſt, piratæ, & qui tranſeuntes in viis publicis deprædantur, & quicunque publica latrocinia, & rapinas exercent, *d. c. inter alia,* vbi gloſſ. *verb. niſi publicus latro,* Clar. *§. fin. q. 30. n. 8. & 9.* Cou. *pract. c. 20. num. 13.* Villag. *dicto cap. fin. n. 41.* Gam. *Luſit. deciſ. 17.* Deciao. *d. lib. 6. cap. 28. num. 2. & 3.* Gotier. *pract. lib. 3. q. 4.* Anaſtaſ. 78

Gerun.

Germon. de ſacror. immunit. lib. 5. cap. 16. n. 56. Perez l. 2. in fine, tit. 18. lib. 8. ord. Card. Tuſch. d. verb. Eccleſia, concl. 11. n. 1. Cardoſ. in praxi iudicũ, verb. Eccleſia, n. 87. Mart. de iuriſd. part. 2. c. 51. n. 21. cũ ſeqq. Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 2. lib. 4. cap. 4. num. 45. Camill. Borrel. d. tit. 3. num. 69. cum ſeqq. Trullench. d. lib. 1. cap. 11. dub. 3. num. 4. Lezana d. verb. immunitas Eccleſiarum num. 8. Farinac. d. q. 29. num. 50. & d. tract. num. 147. vbi num. 150. cum ſeqq. ampliat, vt locum habeat in eo, qui publicè, & palam furatur, vel in eo, qui in via publica, & frequentata homines aggreditur, vel latrocinia committit cum armis, & violenter.

79 Quis autem propriè dicatur publicus latro, oſtendunt Decian. d. cap. 28. num. 2. Villagut. d. cap. fin. num. 45. verſ. quapropter, Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 5. §. 1. Syluestr. in ſum. verb. immunitas 3. n. 2. in princ. Couar. d. lib. 2. cap. 20. num. 13. verſ. 19. me citato in hoc loco Lezana d. verb. immunitas Eccleſiarum, num. 8. Ludou. Correa in repet. d. c. inter alia, part. 3. num. 27. vbi ita ait. Publicus latro aliquando dicitur propter iura, aliquando propter facti notorietatem: priori modo dicitur, quando ſemel in iudicio furtum confeſſus fuit, vel iudicis ſententia fuit condemnatus, iuxta text. in cap. veſtra, & in c. vlt. de cohab. cleric. & enim ſi poſtea in furto deprehendatur publicus latro appellatur; poſteriori modo dicitur publicus latro ille, qui publicè latrocinium commiſit, vt ſunt piratæ, & ij qui publicas ſtratas graſſantur, de
80 quibus infrà. Vnde ſequitur illum, qui antea confeſſus, vel condemnatus fuit, ſi poſtea cum furto deprehendatur, & ad Eccleſiam confugiat, illius immunitate non gaudere, ſiquidem iſte talis, iuxta modò dicta, publicus latro cenſetur, ſecundùm Gambacurt. de immunit. lib. 5. cap. 21. n. 3. & 4. me citato in hoc loco Trullench d. dub. 3. num. 4. Caſtro Palao d. tom. 2. tract. 11. diſp. vnic.
81 puncto 9. num. 2. Hinc etiam colligitur fures, qui publici non ſunt, ad Eccleſiam confugientes illos gaudere immunitate, vt per Clar. in pract. lib. 5. q. 30. num. 14. Ludouic. Correa in repet. d. cap. inter alia, part. 3. n. 28. Gutier. pract. lib. 1. q. 1. num. 21. Ciarlin. controu. forenſ. c. 18. num. 33. cum ſeqq. Lezana d. verb. immunitas Eccleſiarum num. 8. poſt med. quia d. cap. inter alia, conſtituit ſpecialitatem in publico latrone, quaſi contrarium ſentiens in ſimplici fure. Verùm ſi conſuetudo ſeruaret contrarium, id vtique eſſet obſeruandum; vt in ſpecie notant Couar. d. cap. 20. n. 13. Gamba-
82 curt de immunit. lib. 3. cap. 14. n. 10. Nam circa immunitatem eccleſiaſticam magnam habet vim conſuetudo, quapropter multis in caſibus ad illam Iudices recurrunt, vt per Germon. de ſacror. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 25. Gambacurt d. lib. 3. cap. 19. num. 1. Ludou. Correa in repet. d. cap. inter alia, part. 1. num. 18. me citato in hoc loco Trullench d. c. 11. dub. 3. n. 4. propè fin.

83 Item viarum graſſatores ad Eccleſiam confugientes illius immunitate non gaudent, d. c. inter alia, vbi Innoc. col. 2. Hoſt. poſt n. 3. verb. impunitato Ioan. Andr. n. 6. Butr. n. 8. & Zabarel. n. 4. ante fin. verſ. octauo quæro, Nau. d. c. 25. n. 20. verſ. nõ item gaudet viarũ graſſator. Decian. d. c. 28. n. 2. verſ. aduertendũ tamen. Anaſt. Germ. d. c. 16. n. 56. Farin. d. q. 28. n. 50. & d. tract. n. 162. Bonac. de cenſur. extra Bull. diſp. 2. q. 3. punct. 16. §. 6. n. 3. Caſtro Palao d. punct. 9. n. 6. Trullench. d. dub. 3. n. 4. in med. Nou. d. tit. de imm. Eccleſ. n. 44. me citato in hoc loco Lezana d. verb. Immunitas Eccl. n. 9. Carol. Marant. t. 2. reſp. 14. Graſſator autem dicitur ille, qui vias obſi- 84
det, vt viatores deprædetur, ſeu ſpoliet, & renitentes occidat. Decian. d. c. 8. n. 2. Alex. Ambroſin. d. tract. de imm. c. 2. Mar. Ital. d. lib. 1. c. 5. §. 1. Nou. n. 44. Per vnicam tamen graſſationem non priuatur eccleſiaſtica immunitate, nec hic eſt comprehenſus in Bulla Gregorij XIV. vt per Decian. tract. crimin. lib. 6. c. 28. n. 2. Ambroſ. de immun. c. 2. n. 4. & c. 3. n. 5. Farin. de imm. c. 12. n. 164. me citato in hoc loco Trullench d. dub. 3. n. 4. in med. Giurb. conſ. 50. n. 27. & conſ. 90. n. 12. Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immun. Eccleſiarum. n. 45. vbi n. 46. cenſet non eſſe excluſos ab immunitate graſſatores, qui ſæpiùs tentarunt delicta, ſed illa non perfecerunt, & n. 47. ſubdit Bullam non loqui de furantibus in vis priuatis, cùm loquatur de graſſatoribus vias publicas obſidentibus, & n. 48. quæritur an ad effectum vt quis dicatur viarum graſſator requiratur, vt de duobus delictis diſtrubationis fuerit punitus, vel ſufficiat de illis eſſe inquiſitum, me citato in hoc loco Diana d. p. 6. tract. 1. reſol. 15.

Præterea nocturni depopulatores agrorum, d. 85
c. inter alia, Boër. deciſ. 109. num. 3. ver. ſecundo fallit, Mantu conſ. 60. n. 7. Nau. d. c. 25. n. 20. verſ. non item gaudet. Anaſtaſ. Germ. d. c. 16. n. 56. Villag. d. c. fin. n. 45. Card. Tuſch. d. verb. Eccleſia, concl. 11. n. 1. Ambroſin. d. tract. de immun. c. 4. n. 5. Farin. d. q. 28. n. 50. & d. tract. n. 138. Ludou. Correa in repet. d. c. inter alia, part. 1. n. 16. Fagund. d. præc. 2. lib. 4. c. 4. n. 45. Bonac. d. §. 6. n. 5. me citato in hoc loco Trullench d. lib. 1. c. 11. d. 5. n. 5. me citato in hoc loco Lezana d. verb. immunitas Eccleſiarum. n. 10.

Nocturnus autem agrorum depopulator dici- 86
tur, qui ſegetes in agris deprædatur, comburit, & deſtruit, vel ad agros alienos diripiendos deſtructor nocturnus accedit, ita in d. c. inter alia. Hoſt. n. 3. Innoc. col. 2. in verb. nocturnus, Ioan. Andr. n. 6. Butr. n. 7. Panormit. n. 6. Zabarel. num. 3. Anton. Gom. tom. 3. var. c. 10 n. 2. Greg. Lop. l. 4. verb. ladrones manifeſtos, & verb. las meſſes. tit. 21. part. 1. Gabr. Pereira de manu regia part. 1. cap. 50. num. 8. vbi limitat in comburente meſſes abſque animo deliberato, licèt culpa ſua, Decian. d. c. 28. n. 3. verſ. depopulatores autem, Villag. l. c. fin. num 45. verſ. nam ſecundum, Card. Tuſch. d. concluſ. 11. ſub num. 1. Alex. Ambroſin. d. cap. 4. num. 4. Ludou. Correa d par. 3. n. 27. in fine. Farin. d. tract. n. 159.
vbi n. 160. dicit in eo differre nocturnum agro- 87
rum depopulatorem à publico latrone, quia depopulator clandeſtinè furatur, & clandeſtinè moratur in loco, in quo furatur; latro verò publicus, palàm, & publicè furatur, & num. 161. reſoluit quòd licèt attento Iure communi reſolutio ſuprapoſita non procedat in diurno agrorum depopulatore, cùm expreſsè loquatur text. in d. c. inter alia, de nocturno, vigore tamen Conſtitutionis Gregorij XIV. in qua illud verbum, nocturnus, ademptum eſt, procedet etiam in diurno agrorum depopulatore, refert Trullench d. dub. 3. n. 6. in fine.

Qui autem proditoriè aut per inſidias homi- 88
cidium commiſerit, eccleſiaſtica immunitate non gaudet, c. 1. de homic. Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ, tit. de imm. eccl. a. 1. q. 5. Lezan. d. verb. immunitas eccleſ. n. 12. Carol. Maran. tom. 2. reſp. 46. Suar. de Paz d. §. 3. n. 313. Azeu. l. 3. n. 6. tit. 2. lib. 1. nouæ recopil. Galg. d. lib 3. tit. 69. n. 30. Anaſt. Germ. dict. c. 16. à n. 58. Gut. pract. lib. 1. q. 2. & lib. 3. q. 7. n. 52. Far. d. q. 28. n. 24. & conſ. 76. n. 7. cũ ſeqq. Trull. d. lib. 1. c. 11. dub. 3. à n. 16. Taſſon. in tr. obſeru. iuriſd. pag. 437.

à num. 4. Nouar. *d. tit. de immunit. eccleſ. à num.* 73. Gabr. Pereira *d. c.* 50. *num.* 9. Ciarlin. *controu. c.* 12. *num.* 4. vbi plures refert. & *cap.* 16. *num.* 18. Villagut. *d. cap. fin. num.* 33. *&* 54. Marta *de iuriſdict. p.* 2. *c.* 51. *n.* 4. Petr. Gaball. *de omni genere homicidij num.* 388. *cum ſeqq.* Suar. *d. lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 10. 11. *&* 12. Camill. Borrel. *d. tract.* 3. *n.* 76. Curi. Philip. *p.* 3. *n.* 12. §. 30. Card Tuſch. *d. verb. Eccleſia, concl.* 11. *n.* 3. Fr. Raphaël de la Torre *in* 2. 2. *S. Thomæ. tom.* 2. *q.* 99. *art.* 3. *diſp.* 7. *gradu* 8. *except.* 3. *verſ. nũquid*, Melch. Phœb. *deciſ.* 81. *n.* 5. Gambacorta *de immun. Eccleſ. lib.* 5. *cap.* 4. Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part.* 3. *num.* 17. vbi citato Boët. Epo *n.* 330. *pag. mihi* 101. Bonacin. *de cenſur. extra Bull. diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 16. §. 8. & expreſsè approbatur & recipitur *in d. Conſtit. Gregorij XIV.* ibi, *qui proditoriè proximũ ſuum occiderit.* Proditoriè enim quemquam occidere, aut per inſidias, pro eodem apud noſtros in hac vſurpatur tractatione, Gutier. *lib.* 1. *pract. q.* 1. *n.* 9. Menoch. *de arbit. caſu.* 361. *num.* 25. *&* 26. Suar. de Pace *d.* §. 3. *n.* 113. *cum ſeq.* Bobadil. *d. c.* 14. *num.* 35. Peguer. *deciſ.* 34. *num.* 8. *ad med.* etiamſi proditoriè occidat infidelẽ. Farin. *vbi ſuprà num.* 120. Trullench *d. dub.* 3. *n.* 17. Pereg. *de immunit. c.* 7. *n.* 15. Caſtro Palao *tom.* 2. *diſp. vnic. de immun. punct.* 9. *n.* 31. Contra Diana *p.* 4. *tract.* 1. *reſol.* 105.

90 Vulnerans tantùm proditoriè, aut ex inſidiis, dum occidendi animo adoriatur, & percutiat, an eccleſiaſtica perfruatur immunitate, poterit ab aliquibus in dubium reuocari. Quidam tenent hunc minimè gaudere immunitate, quia occidere is dicitur, qui occidendi animo vulnera incutit, *l.* 1. §. *diuus, ff. ad leg. Cornel. de ſicar.* tum quia id probat apertè locus *Exod. c.* 21. Vnde proditoriè vulneratorem, ſi mors ſequuta non fuerit, minimè gaudere immunitate Eccleſiarum tenent Ioan. Domin. Taſſon. *in pragm. de antifato verſ.* 13. *obſeru.* 3. *num.* 35. Lud. Correa *de immun. eccleſ. p.* 3. *q.* 6. *num.* 19. Sperell. *deciſ.* 22. *num.* 2. Alij exiſtimarunt non ab Eccleſia hunc euellendum, quia non occidit, atque ideò cùm de occidente Gregorius IX. verba fecerit *in d. cap.* 1. *de homicid.* ad vulneratorem in pœnis protendi non debet; iuxta vulgares regulas, Ciarlin *d. cap.* 14. *n.* 19. Sperell. *deciſ.* 22. *n.* 4. me citato *in hoc loco* Diana *d. p.* 6. *tr.* 1. *reſol.* 12. Verùm cum quiſquam inſidiosè aggreditur, non occidit, aut vulnerat, ſi animo tamen, vel occidendi, aut vulnerandi aggrediebatur, non gaudere immunitate, tenet omniſsimè D. meus Mari. Cutel. *d. p.* 1. *q.* 4. poſt Gambacurta *de imm. lib.* 3. *cap.* 30. *num* 6. Sed contrarium poſt dictam Gregorianam conſtitutionem meliùs tuentur Peregr. *de immun. c.* 7. *num.* 13. Bonacin. *de legib. diſp.* 3. *q.* 7. §. 5. *num.* 16. Anton. Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de immun. Eccleſ. n.* 75. Diana *mor. reſol. p.* 4. *tract.* 1. *reſol.* 83. *&* *p.* 3. *tract.* 1. *reſol.* 4. *&* *p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 12. vbi me citato Farin. *d. tract. n.* 143. vbi *n.* 146. ſubdit hanc opinionem hodie ſecundùm Bullam Gregorij omni difficultate carere, ſe retractans à contraria ſententia, quam docuerat *d. q.* 28. *num.* 45.

91 Occidens inimicum à tergo, vel quocunque alio modo nihil tale præcauentem, proditorium homicidium committit, ac proinde Eccleſiaſtica immunitate non gaudet. Ita Villag. *d. c. fin. n.* 53. Gutier. *pract. lib.* 1. *q.* 2. *n.* 3. Suar. *d. c.* 11. *n.* 12. Anaſt. Germ. *d. lib.* 3. *c.* 16. *n.* 64. Bobadil. *d. c.* 14. *n.* 33. *&* 37. *ad med.* Ambroſ. *de imm. c.* 6. Farin. *d. q.* 28. *à n.* 74. Gãbacurt. *d. lib.* 3. *c.* 28. *n.* 3. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 380. *n.* 40. Petr. Gaball. *d. tract. de omni genere homicidij, à n.* 398. Grilenzon. *conſ.* 45. *n.* 3. *&* 4. *& conſ.* 149. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. curiæ Archiep. Neapol. c.* 76. *n.* 2.

Verùm non ſine fundamento hunc immunitate gaudere, quoniam occiſus debuit præcauere ſciens occidentem inimicum, exiſtimauit Bart. *in l. reſpiciendum*, §. *delinquunt. ff. de pœnis*, quem ſequuti ſunt Bald. Anchar. Gerar. & alij, quos recenſet Suar. de Pace *d.* §. 3. *n.* 117. Burg. de Pace *conſ.* 22. *n.* 17. Ciarlin. *d. c.* 10. *n.* 109. *& c.* 12. *num.* 3. Diana *d. tract.* 1. *de immun. reſol.* 33. Ricc. *collect.* 172. Nouar. *vbi ſuprà n.* 74. vbi reſoluit immunitate gaudere occidentem inimicum ex præmeditata animi deliberatione, & *num.* 79. immunitate non gaudere ait illum, qui nullo rancore præcedente cum occiſo, ſed potiùs ſub ſimulatione amicitiæ ipſum occidit, & poſt Giurb. *conſ.* 10. *num.* 13. ait non dici proditorem, qui occidit inimicum ſuum à tergo, vel ex feneſtra cum archibuſcio, & tandem quoad hunc effectum firmat, proditorium dici homicidium, quando nulla interueniente rixa ſecure ita quis occidatur, vt non poterat is præcauere, aut ſe defendere, de quo etiam Diana *d. p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 12. *verſ. ſed ego.* & ſic quòd dicitur tantùm proditoriè quis occidere aliquem quoad hunc effectum, quando inter illum, & occiſum nullus præcedebat rancor, ſed potiùs ſimulabatur amicitia, vtputa, quia inſimul comedebant, vel ſimul erant in itinere, tradunt Ambroſin. *d. cap.* 6. *n.* 1. Sperel. *deciſ.* 23. *à n.* 6. Pereg. *de immun. cap.* 7. *n.* 2. Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.* 76. *num.* 2. Vincent. de Franch. *deciſ.* 713. vbi ſubdit in regno Neapolitano non intelligi homicidium proditorium, niſi fiat ſub colore amicitiæ, idque colligi videtur ex declaratione S. Congregationis Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitæ, tenoris ſequentis, videlicet. *Cùm Ioannes Baptiſta Helia Trapanus, vt ſacra Congregationi expoſitum extitit, proditoriè, ac ſub pace quandam Ioannẽm Bernardinum interfeciſſet, poſteàque ad quandam Eccleſiam cõfugiſſet, ſacra eadem Congregatio in vna Mileuitana 2. Auguſti* 16. 9. *reſpondit, quòd ſi homicidium proditoriè commiſſum eſt, non gaudet immunitate* Hinc occidens inimicum, cui fideiuſſionem dederat de non offendendo, non gaudet immunitate, quia proditoriè dicitur in tali caſu occidiſſe. Peregr. *in tract. de immun. eccleſ. c.* 7. *num.* 10. quicquid velint Anton. de Marinis *reſolut. quotid. cap.* 174. *num.* 3. Diana *p.* 4. *tract.* 1. *reſol.* 34. Nec gaudent immunitate qui amicum reconciliatum occidit, vt multis probat Giurba *conſ.* 60. contra Ricc. *p.* 1. *deciſ.* 168. quem in reconciliato de recenti, ſequitur Ioan. Anton. Nouar. *d. loco num.* 78. Cutel. *d. lib.* 1. *q.* 33.

93 Vnde illud egregiè ſequitur eum, qui à tergo, & proditoriè vulnerat, occiditve rixantem cum filio, vel conſanguineo, ad Eccleſiam fugientem immunitate gaudere, quoniam non id ex propoſito, conſultove contingit, ſe caſu defendendi, vel coadiuuandi conſanguineum gratiâ, naturæque impulſu, vt multis oſtendit Gutier. *d. lib.* 1. *q.* 2. *per tot.*

94 Veneno occidens immunitate non gaudet, proditorius enim homicida eſt, & tutò, incautéque interimit auſu inſidioſo. Ita Tiber. Decian. *d. cap.* 18. *num.* 19. Anaſtaſ. Germon. *d. c.* 16. *n.* 63. Fr. Emmanu. *quæſt. regular. tom.* 2. *q.* 33. *art.* 4. Bobadil. *in ſua politica lib.* 2. *c.* 14. *n.* 74. *&* 73. Curi. Philip. *d.* §. 12. *n.* 35. Suar. *d. c.* 11. *n.* 12. *in fine*, Megal. *in* 3. *par. lib.* 4. *c.* 1. *q.* 1. *num.* 18. Mari Italia

d. lib.

d.lib.1.cap.5.§.4.num.3.verſ.& quemadmodum,& *à n.36.* Petr.Caball. *d. tract. de omni genere homicidij,num.*583.Iacob de Graff.*tom.1.lib.3.conſ.vnic.* *num.*16.Farinac *d.queſt.*28.*num.*24. *in fine*, Homobon. de Boois *de examine eccleſiaſtico tom.* 2. *tract.* 11. *cap.*5. *q.*5.*reſol.*4.Caſtel.*deciſ.* 154. *n.*5. Ioan.de la Cruz *in direct.conſcient.par.*1.*prac.*8.*q.* 3.*art.*2. *dub.*1.*concl.*1.Diana *d.tract.* 1. *de imm.eccleſ.reſol.*36.Lud.Correa *in repet.d.cap. inter alia, part.*3 *ſub n.*19.*verſ.ampliatur* 3. Gabr.Pereira *d.* *p.*1.*cap.*64.*num.*9.me citato *in hoc loco* Trullench *d.lib.*1.*cap.*11.*dub.*3 *num.*19.Ioan.Anton.Nouar. *d.tit.de immun.Eccleſ.num.*41.vbi *num.*76.intelligit nulla exiſtẽte inimicitia,& ſi ſub colore amicitiæ, quia tunc dicitur proditor, ex Ricc. *p.*3. *deciſ.*261.Diana *d p.*6.*tract.*1.*reſol.*12.latè D.Spetell.*deciſ.*23 *per.tot.*D.Mari.Cutel.*d.lib.*1.*q.*36.

95 Patet filium, aut filius patrem occidens, immunitate non gaudet, quî enim fieri poteſt, vt tantam, tamque diram & execrandam præcauere pater filij audaciam poſſit, vt per Pariſ. *conſ.* 96.*lib.*1.Suar. de Pace *d.§.*3.*n.* 113. Villalob. *in ſum.p.*2.*tract.*37.*diffic.*7.*num.*14. Sanch. *in conſil. moral.p.*2.*lib* 6.*cap.*1.*dub.*8.*n.*16.me citato *in hoc loco* Trullench *d.lib* 1.*c.*11.*dub.*3.*n.* 20. quorum tamen reſolutio non procedit in quouis parricidio in patrem admiſſo, ſed in inſidioſo, vel incauto, alioqui ſi ſimul pater, & filius digladiarent, & vnus alterum in rixa occideret, non ex qualitate ſola parricidij filius immunitatem amitteret, nullibi enim id Iure cautum, vel ab aliquo dictum reperitur.

96 Socium occidens, & in itinere, vel alibi interimens, immunitatem amittit, quomodo enim potuit ſocius id præcauere ab eo, cuius perſonam itineris ſociam elegerat, tutamque credebat, Bart.*in d.l.reſpiciendum,§.*1.*ff. d. pœn.* Remig. *de immunit.fallent.* 14 Suar. de Pace. *d.§.* 3.*n.*125. Sed horum traditio, ſicut ſuperior caſus, interpretanda venit, vt procedat, cùm ſocius inſidioſè, & incautè ſocium interimit, id enim inſidioſi hominis eſt, & ſceleſtiſſimi, non autem ſi ſocius forſitan cum ſocio rixans eum occideret, quia ex ſola ſocietatis qualitate immunitas non amittitur.

97 Aſſaſſinus, qui pecunia quempiam occidi iuſſerit, is certè non gaudet immunitate, quod crimen vſque in cœlum deteſtabile ſit, & grauiſſimum, *cap.* 1. *de homicid. in* 6. inſidioſè enim agit, vt alter occidatur, is igitur mandans, & mandatarius minimè Eccleſiæ indultis, & libertate perfrui poterunt; ſic multorum auctoritate ſcripſit Remig. *de immun.fallent.* 16. *n.* 8. *& 9.*Cou. *d cap.*20.*n.*10.*ad fin.*Plac *in epit.delict.* *cap.*19.*num.*24 Suar de Pace *d §.*3.*num.*140.Gutier.*pract. quæſt.lib.*3.*q.*7.*num.*50.Bonacio. *de cõſecr.extra Bullam diſp* 2.*q.*3.*punct* 16.*§* 9.Bobadil. *d.cap.*14.*num.*76 Ludou. Correa *d.p.*3. *num.* 38. Caſtro Palao *tom.* 2. *tract.* 11. *diſp.vnica punct.* 9. *num.* 22.Trullench *d.dub.*3.*num.*21.Ioan.Anton. Nouar. *d.tit.de immun.à num* 59.Ciarlin.*d.c.*10. *num.*144.Diana *d.p.*6.*tract.*1.*reſol* 11 D.Mari.Cutel.*d.lib.*1.*q.*19.Farinac.*d.q.*28.*num.*6. vbi extendit, etſi ſequutus non fuerit effectus, & etiam in receptatoribus,& cooperatoribus, ea ratione, quia in grauioribus, & atrociſſimis, quorum auſu Clerici exauctorantur, & Curiæ traduntur ſæculari, immunitas minimè delinquentibus conceditur Eccleſiarum. Et propterea ſocij & complices huius criminis aſſaſſinij, qui habuerint ſcientiam qualitatis aſſaſſinij, non gaudent immunitate. Caball.*in tract.de omni genere homicidij num.*412.Pereg.*de immun.Eccleſ.cap.*7.*n.* 37. Ioan.Anton Nouar.*d.tit.de immun.n.* 61. Verum contrarium ſuſtinent Maſtrillo *ad Capic.deciſ.* 112. Mari.Ital *lib.*5.*c.*34.*n.*14.Donat.Anton.de Marinis *in reſol. quotid.c.*171.*n.*5.quos refert,& ſequitur Dian.*p.*4.*tract.*1.*reſ.*38. Sed in mediatoribus, ſeu proxenetis fauore Eccleſiæ contra alios admittunt Gābacurt *lib.*5.*c.*34.*n* 4.Ioan.Anton.Nouar. *vbi ſuprà n.*72.Accipiens verò pecuniam pro aliquos frigiando, ſeu verberando, non animo occidendi, gaudet immunitate eccleſiaſtica; quia aſſaſſinus tantùm dicitur, qui pecuniam accepit ad occidendum,Gabr. *commun.tit.de crim.concl.*1. *n.*30.Steph.Grat.*diſcept.foren.c.*598. *num.* 9. Farin. *conſ.* 99. *num.* 52. Nouar.*d loco n.*76. Giurba *conſ.*100. *n.* 13. & nota quòd in hoc caſu aſſaſſinij requiritur promiſſio certa, & ſpecifica certæ quantitatis, Farin. *in praxi q.* 113. *num.* 145. Ambroſin. *cap.*7. *num.* 9. Gratian. *diſcep forenſ.c.* 598. *num.* 13. Sed an infidelis aſſaſſinus gaudeat immunitate? vide Dianam *p.*4.*tract.*1.*reſol.*105. *in fine, & p.*6.*tract.*1.*reſol.*13.*verſ.ſed quoad* Aſſaſſinij criminis declaratio ad Iudicem eccleſiaſticum ſpectat,ex Bulla Clementis VIII. Maſtrill. *deciſ.* 288.*p.*3.Ioan.Anton.Nouar.*in ſum. Bullarum tit. de aſſaſſinio.num.*1.

Occidens, vel grauiter vulnerans aliquem actu, & re ipſa confitentem Sacerdoti, Eccleſiæ immunitate non gaudet, qui enim in ſacramento Confeſſionis vilipendium tantum admittunt facinus, Eccleſiam,Deum maximum, Sacramentorum, & bonorum omnium auctorem, & largitorem, Sacerdotem etiam contemnunt, & lædunt, iniuriam Sacramentis inferunt. & veluti impudici hæretici exiſtimandi, qui digni non ſint, vt ab Eccleſia recipiantur. arg. *cap. fin.de immunit.eccleſ.* Quòd ſi inſidioſa homicidia patrantes, & proditoria & qui in Eccleſia occidunt, vel extra Eccleſiam ipſe ad eam confugiendi immunitate priuantur, maiori hercle ratione qui in dedecus tanti Sacramenti interimunt, & de ſumentibus reliqua Sacramenta id ipſum cenſeo: referunt,& ſequuntur me citato *in hoc loco* Diana *d.p.*6.*tract.*1.*reſol.*26.*q.*12. Trullench *d. c.* 11.*dub.*3.*num.*21. 98

Quæſtio eſt dubia, an immunitas eccleſiaſtica amittatur homicidio conſultò, & ſcienter admiſſo? In qua vna ſententia tenet illam nuſquam perdi, niſi ſimul inſidiæ adſint, & ſic proditoriè ſit facta occiſio, cuius ſectatores textum *in c.*1.*de homicid.*ibi,*Si quis per induſtriã occiderit, & per inſidias,* interpretantur, ideſt, per induſtriam inſidioſam. Ita Boſſi. *in pract. crimin.tit. de captura, art.* 21.& ſecundùm hanc partem aliquando iudicatum in Regnis Caſtellæ teſtatur Suar.de Pace *in pract.part.*5 *tom.*1.*c.* 3.*n.* 311. & eam de iure veriorem ſcribit Couarr.*var.lib.*2.*cap.* 20.*n.*7.*in fine.*Suar.*d.tom.*1.*de Relig.lib.* 3.*c.*11.*n.* 13.Caſtro Palao *d.tom.*2.*tract.*11.*diſp.vnica punct.* 9.*n.*19.Diana.*d.p.*6.*tract.*1.*reſol.*13.Altera ex diametro contraria ſuſtinet homicidam omnem, etſi inſidioſum, immunitate gaudere, quia *d.c inter alia*, generaliter & per modum regulæ ſtatuit quemuis, etſi enormia patrantem, immunitate perfrui,cùm ad Eccleſiam confugerit, tum quia quando ille tex. duos caſus excepit, depopulatorem ſcilicet agrorum, & inſidioſum viatorum latronem; in aliis tam firma regula permanet, vt 99

nihil amplius quærendum videatur, iuxta *l. nam quod, §. fin. ff. de ſupell. leg.* cum vulgatib. Ita poſt Panorm. Albertin. *de heret. q.* 11. *n.* 69. Ioan. de Viſch. *in tract. de immun. eccleſ. fallent.* 5. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 5. *num.* 1. *&* 5. Tiber. Decian. *reſp.* 80. *à n.* 18. *lib.* 3. Tertia demum, & receptior opinio meritò ſuſtinet eum, qui conſultò occidit, etſi nullis interiectis inſidiis, immunitate minimè gaudere, cùm ſufficiat ſi id ſpontè admittat; ita namque locus *Exodi cap.* 21. expreſsè ſtatuit, & *cap.* 1. *de homicid.* ſi rectè expendatur; & tuentur *ibi* gloſſ. Abb. antiq. Ancbar. Butr. & Anan. Remig. *d. tract. de immunit. fallent.* 22. *num.* 12. *cum ſeqq.* Clar. *§. homicidium, num.* 11. Plac. *in epit. delict. cap.* 12. *num.* 5. *verſ. rurſus*, Boët. *deciſ.* 109. Meoch. *de ſucceſſ. creat. lib.* 3. *§.* 22. *num.* 53. Anton. Gom. *tom.* 3. *var. cap.* 9. *num.* 2. Nau. *in man. cap.* 25. *num.* 21. Ioſeph. Ludou. *Lucenſi deciſ.* 16. *num.* 33. Azeued. *l.* 3. *num.* 9. *tit.* 2. *lib.* 1. *noua recep.* Humad. *in ſchol. ad. Greg. Lop. l.* 4. *tit.* 11. *par.* 1. Suar. de Pace *d. §.* 3. *num.* 132. Anaſtaſ. Germon. *d. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 59. Bobadil *d. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 33. Peguer. *deciſ.* 14. *n.* 10. Farin. *d. q.* 28. *n.* 25. *limit.* 2. Tiber. Decian. ſibi contrarius *lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 12. *& lib.* 7. *cap.* 30. *num.* 6. Fachin. *contron. Iuris lib.* 9. *cap.* 93.

100 Conſultò, ſedatóve animo, non dicitur quis occidere quoties interimit paulo poſt rixam, inſtumve dolorem, aut iniuriam ſibi illatam, durat adhuc impulſio, & iracundiæ calor, quo homicidium committitur, arg. *l. lecta, verſ. dicebam ff. de reb. credit.* reſoluit Menoch. *de arbitr. caſu* 361. *à num.* 18. *num.* 20. *&* 21. ex multis, licèt minus laxè, tradit homicidium fieri incontinenti; vel paulo pòſt cùm triginta dierum non tranſeunt interualla.

191 Qui ſeſe ſimul ad rixam prouocauerint, & duellum indixerint, immunitate minimè gaudent, quis enim dixerit excommunicatos & ab Eccleſia deiectos, quibus ſacro ſepulturæ loco interdicitur, iuxta Trid. Concil. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 19. eos Eccleſiæ poſſe perfrui immunitate, quos nolit mortuos intra Eccleſiam, vel cœmeterium ſepeliri, quòd ſi mortuos Eccleſia a ſacro loco depellit, & exhumari iubet, quis viuos illius ſubterfugio gaudere affirmet. Idem dicendum puto, cùm duo ſimul decertantes, ſe certo in loco ad duellum prouocarent, & alterum vnus occideret, nam animus occidendi præmeditatus adeſt, qui, ſi veriorem ſequimur ſententiam, & receptam, ſolus ſufficit vt quis Eccleſiæ immunitatem amittat, quamuis Bobadil. *d. cap.* 14. *n.* 39. *&* 40. aliud iudicatum fuiſſe ſcripſerit. Id ipſum exiſtimo, cùm ſe duo ſimul quærunt interficere, & quod vterque vno, & eodem, quo Eccleſiæ amittitur immunitas, malo præmeditati laborant animo, quicquid nos improbet Diana *d. p.* 4. *tract.* 1. *reſol.* 46. *& p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 26. *q.* 13.

102 In Eccleſia occidens, vel grauiter vulnerans, eius immunitate minimè gaudet, qui enim in illa deliquit, aſpernari eam videtur, & contemnere, *cap. de vere* 12. *q.* 2. *c. an ſit, de appellat. cap. quia fruſtrà, de vſur.* Ita expreſsè probat *cap. fin.* & *ibi* Panor. & Doctor. *de immunit. eccleſ.* & habetur in dicta conſtit. Gregorij XIV. Cou. *lib.* 2. *var. cap.* 20. *num.* 15. Anton. Gom. *tom.* 3. *var. c.* 10. *num.* 2. Boët. *deciſ.* 109. *num.* 3. *verſ. fallit quartò.* Clar. *§. fin. q.* 30. *n.* 15. *& q.* 59. *n.* 12. Vulpel. *de liberi. eccleſ. part.* 1. *n.* 17. Perez *l.* 6. *tit.* 2. *lib.* 1. *ordin. pag.* 43. Menoch. *de præſ. lib.* 5. *præſ.* 20. Anaſtaſ. Germon. *d. lib.* 3. *c.* 16. *n.* 79. Azeued. *l.* 3. *num.* 23. *cum ſeqq. tit.* 2. *lib.* 1. *noua recop.* Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 1. Curi. Philip. *part.* 3. *§.* 12. *num.* 2. Suar. *d. lib.* 3. *cap.* 31. *num.* 6. *cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 3. *collect.* 513. Bonacin. *de cenſur. extra Bul. diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 16. *§.* 7. Card. Tuſch. *d. verb. Eccleſia. concl.* 11. *num.* 10. *&* 21. *cum ſeq.* Alex. Ambroſin. *de immun. cap.* 5. *num.* 1. *&* 2. Franc. Molin. *de ſacra homicidio amittenda immunit. verſ. tandem quæſtio, num.* 59. Farin. *d. q.* 28. *num.* 52. *cum ſeqq. & d. tract. num.* 205. Bobadil. *in ſua politica lib.* 2. *c.* 14. *num.* 24. Lezana *d. verſ. immunitatis num.* 11. Carol. Marant. *tom.* 2. *reſp.* 36. Ioſeph. Seſſe *Aragonia deciſ.* 141. *per tot.* Fr. Raph. de la Torre *in* 2. 2. *q.* 99. *art.* 3. *diſp.* 7. *gradu.* 8. *verſ. nunquid*, Lodon. Rodolphin. *var. quæſt. c.* 36. *num.* 5. Eraſm. à Cochiet. *de iuriſd. Ordinar. in exemptos, part.* 4. *q.* 65. *num.* 5. *verſ. neque*, Mendez à Caſtro *in praxi Luſita lib.* 5. *c.* 1. *num.* 34. *&* 35. Camill. Borrel. *in ſum omn. deciſ. tit.* 3. *num.* 82. Lodon. Correa. *in repet. d. c. inter alia, part.* 3. *n.* 30. Fagondez *d. lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 45. *verſ.* 3. me citato *in hoc loco* Trullench. *d. cap.* 11. *dub.* 3. *num.* 6. Mar. Curel. *d. lib.* 1. *q.* 11. vbi extendit etiamſi accidentaliter, & calore iracundiæ.

Intelligunt aliqui, quando ex propoſito, & ſub ſpe impunitatis quis in Eccleſia deliquit, ſecus ſi non deliberatè, & ex propoſito: veputa caſu, vel in rixa, hoc eſt, citra vllam immunitatis conſequendæ ſpem, occidit fortuitò & præter intentionem; non enim Eccleſiam aſpernari videtur, vel iniuria afficere, qui immunitatis illius conſequendæ nullo propoſito in ea delinquit. Ita Hoſt. *in d. c. vlt. num.* 2. *in verb qua niſi*, Ioan. Andr. *n.* 1. *&* 2. Zabarel. *col.* 1. *&* 2. Abb. *n.* 1. *&* 8. Anan. *num.* 1. 7. *&* 8. Ioan. de Viſch. *de immunit. num.* 30. Remig. de Gonni *in* 3. *fallent. a num.* 2. Menoch. *de præſump. lib.* 5. *præſ.* 10. *num.* 10. *&* 11. Tabien *verb. immunitas ſub num.* 9. Anton. Nouar. *d. tit. de imm. eccleſ. n.* 58. Diana *p.* 4. *tract.* 1. *reſol.* 107. Seſſe *deciſſ.* 141. *n.* 8. Gazzin. *de defenſ. lib.* 1. *cap.* 38. *num.* 13. Gambacourt. *de immun. lib.* 5. *cap.* 17. *num.* 2. vbi videtur ſibi contrariari, Ludou. Correa *d. par.* 3. *num.* 31 Gutier. *d. cap.* 1. *num.* 3. *verſ. at quamuis & à num.* 5. Azeued. *d. l.* 3. *à num.* 24. Card. Tuſch. *d. concl.* 11. *num.* 13. *&* 14. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 9. *q.* 9. Villag. *d. cap. fin. num.* 47 Mari. Ital. *d. lib.* 1. *c.* 5. *§.* 3. *à num.* 1. Ioſeph. Seſſe *d. deciſ.* 141. *à num.* 8. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſ.* 157. vbi ſubdit ſpem, de qua *in d. c. vlt.* eſſe finalem. Sub ſpe autem immunitatis dicitur quis delinquere in Eccleſia, quando ex electione, & propoſito deliquit, vt cum aliis reſoluit idem Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 157. *num.* 2 & delictum commiſſum in Eccleſia ſine ſpe gaudendi probatur, quòd non ex propoſito, & conſultò, ſed ex repentino animi affectu ſit commiſſum, vel caſu fortuito, vt tenet Ioſeph Seſſe *d. deciſ.* 141. *n.* 9. In dubio autem ſpe immunitatis occidiſſe præſumendum eſt, Alciat. *de præſump. reg.* 3. *præſ.* 33. *num.* 3. Azeued. *lib.* 3. *num.* 26. *tit.* 2. *lib.* 1. *noua recop.* Gutier. *d. q.* 1. *n.* 8. *poſt princ.* audacior enim efficitur talis ad occidendum animo conſequendæ immunitatis, qui forſan extra locum minimè auſos fuiſſet occidere, arg. *lib.* 1. *§.* 1. *& §. hac actio, ff. ſi quis teſtam. lib.* 103

Contrarium tamen, imò quòd immunitate Eccleſiæ non gaudeat delinquens in ea, etiam quòd deliquerit non ex propoſito, aut ſub ſpe impunitatis, ſed caſu, tenent alij non contemnen- 104

dæ

Digitized by Google

dæ auctoritatis viri, ea ratione, quia delinquens intra Eccleſiam, & occidens ſumma afficit ipſam iniuria, quæ cum munda ſit, & immaculata, impium ſanè eſt deturpare eam, vel inficere; & vbi crimina obſecrationibus, & piis dimittuntur precibus, ibidem mala inſtruere, & grauiora committere, *d. cap. de vire, d. cap. quia fruſtrà.* Quare hanc partem ſuſtinet Aufrer. *Tholoſ. deciſ.* 412. Nau. *in man. cap.* 25. *num.* 20. *verſ. nec refert,* Suar. de Pace *d.* §. 3. *n.* 68. *ad fin.* Azeued. *d. lib.* 3. *num.* 26. Anaſtaſ. Germon. *d. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 79. *verſ. imò.* Proſp. Fario. *d. q.* 18. *num.* 54. *& ſeq.* Suar. *de Reliq. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 6. *in fine,* Bobadil. *d. cap.* 14. *num.* 25. *in fine,* Caſtro Palao *in opere moral. tom.* 2. *diſp. vnic. de immunit. eccleſ. puncto* 9. *num.* 12. Sanch. *in conſil. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 8. *num.* 18. me citato *in hoc loco.* Trullench *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 3 *num.* 6. Addo negari non poſſe occidentem, vel vulnerantem in Eccleſia illius iura lædere, aſpernari, & contemnere, qui ea amittat, quæ tantopere Eccleſia deteſtatur; ſicuti igitur qui verba amplexus aduerſùs legis nititur voluntatem, in eam incidit pœnam, quæ ab eadem irrogatur, *l. non dubium, C. de legib.* ita is, qui etſi ſe non lædendi Eccleſiam animo in ea occidiſſe dixerit aduerſùs illius agens in præſcriptam pœnam incidit, quæ Iure Canonico aduerſùs eos datur, qui ſacra violant, & in Eccleſiis licentiosè delinquunt, ex quibus hæc vltima ſententia non videtur improbabilis; ſed primam communem admitti poſſe exiſtimo, vbi quis aggreſſus, & ſe defendens alterum occideret, vel grauius mutilaret.

Atque adeò veteres religiosè ſacram Eccle-
105 ſiarum immunitatem cuſtodiêre, vt ne dum in
eis homicidium, aut membri mutilationem, vt ſuprà, committentes, ſed etiam alia delicta enormia, puta adulteria, vel virginum raptus patrantes, minimè eccleſiaſtica gaudeant immunitate. De quo *in c. vlt.* vide Hoſt. *in verb. homicidia, num.* 3. *verſ. dicas ergo.* Iuan. Andr. *num.* 1. *in verb. membrorum,* Anchar. *num.* 1. *notab.* Abb. *num.* 9. Auan. *poſt n.* 1. Buër *deciſ.* 110. *num.* 1. Clar. *d. q.* 30. *num.* 15. Gutier. *d. q.* 1. *num.* 17. Decian. *d. cap.* 24. *num.* 17. Card. Tuſch. *verb. immunitas, concl.* 59. *num.* 4. *&* 5. Villag. *d. c. fin. num.* 59. Suar. *d. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 6. Raph. de la Torre *d. q.* 99. *art.* 3. *diſp.* 7. Tanner. *in* 2. 2. *diſp.* 5. *q* 8. *dub.* 1. *num.* 16. Iacob. de Graff. *tom.* 1. *lib.* 3. *conſ. vnic. n.* 10. *&* 18. *de immun. eccleſ.* Portel. *in dubiis Regularib. verb. Eccleſia immunitas num.* 15. Gambacurt. *de immunit. eccleſ. lib.* 5. *c.* 18. *n.* 3. Duard. *in Bullam Cœnæ, lib.* 2. *cap.* 15. *q.* 16. *num.* 25. Ludou. Correa *in repet. d. c. inter alia, part.* 3. *num.* 34. Pereg. *de immun. Eccleſ. cap.* 6. *num.* 23. Scort. *in Bull. Pont. epit.* 153. *theor.* 385. Diana *moral. reſol. p.* 1. *tract.* 1. *reſol.* 2. Sanch. *in conſil. moralib. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 1. *dub.* 8. *num.* 24. Caſtro Palao *tom.* 2. *tract.* 11. *diſp. vnic. puncto* 10. *à num.* 5. Trullench *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 3. *n.* 3. *&* 12. quorum plures & præcipuè qui vltimis locis citantur poſt Bullam Gregorij XIV. hus immunitate eccleſ. gaudere affirmant, cùm in ea non excipiantur, nam cùm Bulla excipiat aliquot caſus cum dictione taxatiua *tantùm,* & dictio hæc tollat extenſionem ad non expreſſa, ideo hæc Bulla non eſt extendenda, quod tenet Sperel. *deciſ.* 60. *n.* 42 & conſuluit Far. *conſ.* 76. *n.* 7. *&* 9. ac ſecundum illam cõmittentes grauia delicta extra homicidia, & mutilationes membrorum intus Eccleſias, gaudere immunitate eccleſiaſtica, reſoluit Nouar. *d. tit. de immunit. num.* 4. nam ſpecificatio dictorum duorum fuit facta per modum formæ, ibi, *ad vnam tantùm formam reducimur,* ac proinde nihil addi, diminui, vel ſubintelligi poteſt, ſed ad vnguem eſt ſeruanda. Ambroſin. *d. cap.* 1. *in fine,* Giurba *conſ.* 60. *num.* 10. Sperell. *in deciſ. fori Eccleſiaſtici, deciſ.* 60. *num.* 44. *& deciſ.* 59. *n.* 12. *&* 13. *cum ſeqq.*

Quod locum ſibi vindicat non ſolùm pro his 106
delictis in Eccleſia commiſſis, ſed etiam pro aliis ante, vel poſt per eum extra Eccleſiam perpetratis: iuſtum enim viſum eſt, vt qui ſacram Eccleſiæ dignitatem, & ſanctimoniam læſerint, illius careant perpetuo ſubterfugio, *cap. ad Epiſcopos, cum ſeqq.* 17. *q.* 4. *d. c. fin. de imm. eccleſ.* Ro-
bert. *lib.* 1. *rerum deciſ.* 13. Neque Dignus eſt Ec- 107
cleſiarum ingreſſu, qui illius violat, & interimit libertatem. *d. cap. ad Epiſcopos,* & ideò ſic ducent Capell. Thuloſ. *deciſ.* 422. Clar. §. *fin. q.* 30. *n.* 15. *ad fin.* vbi Baiar. *num.* 22. Suar. de Pace *d.* §. 3. *num.* 82. Farin. *d. q.* 28. *n.* 60. Card. Tuſch. *d. verb. Eccleſia. concl.* 11. *num.* 12. Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 513. *ampl.* 4. quicquid dicat Cou. *d. cap.* 20. *num.* 15. *verſ. verum eſt,* quem ſequitur Gutier. *lib.* 3. *pract.*
q. 1. *n.* 18. Hæc tamen reſolutio venit temperan- 108
da, vbi de homicidio in Eccleſia patrato punitus fuiſſet homicida, aliud tunc delictum admittens, vt ad Eccleſiam fugiens illius gauderet immunitate; vindicata enim Eccleſia fuit, & iniuria illa criminis multa abolita, ſic intelligunt Baiard. *ad Clar. d. q.* 39. *num.* 22. Boër *deciſ.* 110. *num.* 10. Decian. *d. cap.* 20. *num.* 9. Azeuèd *d. l.* 3. *n.* 27. *tit.* 2. *lib.* 1. *noua recop.* Gutier. *d. q.* 1. *num.* 18. Alex. Ambroſin *d. cap.* 5. *num.* 10.

Amplia principalem reſolutionem quatenus 109
habet in Eccleſia occidentem, vel grauiter vulnerantem, eius immunitate minimè gaudere, vt procedat, cùm quis iuxta Eccleſiam, cœmeteriúmve occidens, vel mutilans, in Eccleſiam, vel cœmeterium aufugit, non hic immunitate gaudebit, ſpe enim proximæ Eccleſiæ cœmeterijque deliquiſſe videtur non aliter occiſurus, *d. cap. fin. de immunit. eccleſ.* qui, etſi de occidente in Eccleſia verba faciat, ad hanc etiam ſpeciem Interpretes protendunt, cùm & in Eccleſia delinquere cenſeatur, qui proximè occidit, vel mutilat; loci enim propinquitas, actuſque confugij ſtatim ſubſequens, animum arguit. Ita docent Alciat. *de praſ. reg.* 3. *praſ.* 23. *num.* 3. Remig. *d. tract. fallent.* 25. *n.* 1. *&* 2. Nau. *d. cap.* 25 *num.* 21. Couar. *d. cap.* 20. *n.* 15. *verſ.* 26. Decian. *d. lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 5. *verſ. ex quo infero,* Menoch. *de praſumpt. lib.* 5. *praſ.* 10. *n.* 12. *& de arbitr. caſ.* 361. *num.* 38. Gutier. *d. q.* 1. *n.* 15. *&* 16. Tapia *de iure Neapol. rub.* 11. *n.* 37. Rodenſ. *conſ.* 17. *num.* 5. *tom.* 1. Danza *in tract. de pugna Doctor. tit. de immun. Eccleſ. cap.* 2. *num.* 6. Seſſe *deciſ.* 141. *num.* 2. Giurba *conſ.* 90. *n.* 4. Fragoſo *in regimine Reip. Chriſtianæ p.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 11. §. 2. *n.* 272. Farin. *d. q.* 18. *num.* 56. Bobadil. *d. c.* 14. *n.* 26. Villadieg. *in Politica, cap.* 5. *num.* 4. Eraſm. à Cochier *d. par.* 4. *q.* 65. *n.* 7. Gambacourt. *d. lib.* 5. *cap.* 19. Tanner. *d. dub.* 1. *num.* 17. Contrarium tamen; imò quòd delinquens propè Eccleſiam, etſi ad eam confugiat, gaudere debeat illius immunitate, quia verè in Eccleſia deliquiſſe non dicitur, tenent Alex. Ambroſin. *d. cap.* 5. *num.* 4. Suar. *d. cap.* 11. *num.* 4. *&* 9 Mari. Ital. *d. lib.* 1. *cap.* 4. §. 7. *à num.* 18. *& cap.* 5 § 3 *à n.* 3. Iuan. de la Cruz *in direct. conſcient. p.* 1. *prac.* 8. *q.* 3. *art.* 2. *dub.* 1. *concl.* 1. Pereg. *de immun. cap.* 6. *n.* 30. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, tract.* 2. *lib.* 4. *cap.* 8. *n.* 45. Maſtril.

*deciſ.*22.Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ.cap.*619. *num.*33.Nouat.*d.tit de immun. Eccleſ.num.*5.Ambroſin.*de immunit.cap.*5.*ſub num.*4. *verſ. præterea,* Duard. *in Bull.Cœna, lib.*2.*can.*15.*q.*16.*n.*20.latè Spetel *deciſ.*60 *à n.*18. Diana *reſol. moral. par.*1. *tract.*1.*de immun.eccleſ.reſol.*3.*&* *p.*6.*reſol.*10.1.1. Sed diſtinctionis fœdere vna, & altera opinio componitur, vt ſcilicet prima procedat vbi quis ſpe proximæ Eccleſiæ, cœmeterii ve deliquiſſe videtur; ſecunda verò vt habeat locum quando quis propè Eccleſiam, non ſic ſtudiosè, ex propoſito & animo ad Eccleſiam confugiendi, ſed puta caſu, vt per Vitalin. Alex. Vulpel. Decian. Gutier. Card. Tuſch & alios, quos refert, & ſequitur Farin. *d. tract.num.*212.& *num.*214.ſubdit, quòd in dubio delinquens propè Eccleſiam præſumitur deliquiſſe ex propoſito, & vt faciliùs ſe in Eccleſia tueretur, refert me citato *in hoc loco* Trullench *d.lib.*1. *cap.*11.*dub.*3.*num.*13.Ginrba *conſil.*90.*num.*6.vbi latè eandem adducit diſtinctionem, nouiſſimè ſequi videtur D.Mari.Cutel.*de priſca ac recenti Eccleſ.libert.lib.*1.*q.*3 *per tot.*

110 Amplia ſecundò, vt delinquens in vna Eccleſia, poſſit etiam capi in alia, ad quam ſpe immunitatis conſequendæ aufugit, etiamſi in ea non deliquerit, qui enim vnam offendit Eccleſiam, & illius iura lædit, Eccleſias omnes offendiſſe videtur, vna eſt Eccleſia, vnum Baptiſma, & vno regitur diuino Spiritu, *Extrauag, vnam ſanctam, de maior. & obed.* ita Sylueſt.*d.verb.immunitas* 3.*num.* 6. Remig.*fallent.* 11. *num.*1. Couar.*d.cap.*20. *n.*15. *verſ.*23.Suar de Pace *d.*§.3. *n.*79. Decian.*d. cap.* 28. *num.*8. Anaſtaſ Germon *d.c.*16.*num.*80. Villag. *d cap.fin.num.*60. Azor.*inſtit.moral.part.*2. *lib.*9. *cap.*9.*q.*9. *verſ.quid ſi quis,* Alex.Ambroſin. *d.cap.*5.*num.*3. Gambacurt. *de immun.lib.*5.*c.*26. *à num.*1. Mari.Ital. *d.lib.*1. *cap.*5 §.3. *num.*20.*in fine, & num.* 21. Card Tuſch. *d. verb. Eccleſia, concluſ.*11.*num.* 12.Farin.*d. q.*28. *num.*59. *& d. tract.num.*219. Ludou.Correa *in repet.d.cap.inter alia,part.*3. *n.*36. me citato *in hoc loco* Trullench *d.dub* 3.*n.*15.

111 Amplia tertiò, vt etiam eccleſiaſtica immunitate non gaudeat ille, qui in Eccleſia exiſtens aliquem exiſtentem extra Eccleſiam occiderit, vel membrum illi mutilauerit: in delictis enim regulariter inſpicitur initium; & Eccleſiam ſic offendit ſuo auſu occidens extra Eccleſiam exiſtentem, ac ſi in Eccleſia occidiſſet. Quare ſic reſoluunt Abb.*d.cap.vlt. num.*11.& Anan. *num.*5. Azeued. *d.l.*3. *num.*18. *ad fin.* Nauarr. *d. cap.*25. *num.*21. *verſ.nemo item.* Gutier. *d.q.*1 *à num.* 19. Decian. *d.lib.*6. *cap.*14.*num.*7.*verſ. an autem, & cap.*18. *num.*6.Alex.Ambroſin.*d.cap.*5, *num.*7. Iacob. de Graff.*tom.*1 *l.*3.*conſ.vnic. de immunit. eccleſ.n.*10. Pereg.*de immunit.cap.*6.*n.*17. Ciarlin. *controuerſ. forenſ.cap* 12.*num.*48.nouiſſimè D.Mari.Cutel.*d. tract.de priſca ac recenti Eccleſ. immunit.lib.*1.*q.*9. Megal.*in* 3.*part.lib* 4.*cap.*2.*q.*1.*n.*12 Azor. *d.c.*9. *q.*14.*verſ.*3.Villag.*d.cap.fin.num.*61. *& ſeq.* Suar. *d.lib.*3. *cap.*11. *n.*7.Mari. Ital. *d.lib.*1. *cap.*5.§.3. Gambacurt.*d.lib.*5.*cap.*24.*n.*21.Eraſm. à Cochiet *d.part.*4.*q.*65.*num.*8.Portel.*in dubiis regularibus verb. Eccleſia immunitas, num.* 15.Ludou.Correa *in repet.d.c.inter alia,part.*3.*n.*53.Duar.*in Bulla in Cœna lib.*1.*Can.*15.*q.*16.*n.*2. Sanch.*in conſil. moral.p.*2.*lib.*6.*cap.*1 *dub.*8. *num.*20. Caſtr.Palao *d. puncto* 9.*n.*16. me citato *in hoc loco* Trullench *d. cap.*11.*dub.*3. *num.*7. Quicquid dicant Bonacin. *tom.*2.*diſp.*3.*q.*7.§.4.*sect.*1.*n.*8.Nouar.*d.tit.de immunit.num* 51.*verſ.& quamuis.* At communis reſolutio eſt temperanda, niſi ab Eccleſia occidens fuiſſet priùs prouocatus, ſeque defendens homicidium patraſſet, nullam enim tunc iniuriam Eccleſiæ infert defendens, neque occidit ſpe immunitatis qui intra Eccleſiam aggreſſus alterum interimit extra Eccleſiam ſe occidere volentem. Proute etiam declaranda venit, ne tunc ven- 112 dicet locum cùm obſeſſi in Eccleſia non aliter ſe ſe ab hoſtium poſſunt liberare incurſu, quàm occidendo, alioquin, cùm pauci forent inimici, & multi intra Eccleſiam, Eccleſia etiam tutiſſima foret turris, & propugnaculum in ea vix eſt, vt illius occidentes immunitate gauderent, quod voluntariè occiderent: id autem cùm incertum ſit, & ex varietate caſuum contingere poſſet, certa regula definiri non poteſt; iudicis igitur recti arbitrio terminandum eſt.

Amplia quartò exiſtentem extra Eccleſiam ſi 113 vulneret ſtantem in Eccleſia, illius immunitate non gaudere, quoniam Eccleſiam ſuo fœdauit auſu, & illius ſacram deturpauit auctoritatem, *d. cap. fin.* fuit enim verè homicidium in Eccleſia patratum, etſi alibi cœptum; ampliationem ſequuntur, Remig.*fallent.*4.Couar.*d.cap.*20. *n.*15. *verſ.*27.Decian *d.lib.*6. *cap.*26. *n.*6. *in fine.* Alex. Ambroſin *d.cap.*5.*num.*8. Suar.*d.cap.* 11.*poſt.n.*7. *&* 8. Suar.de Pace *d.*§ 3. *num.*99.Bobadil. *d.c.*14. *n.*29.Mari.Ital.*d.lib.*1.*cap.*5. §.3. *num.*47.Farin. *d.q.*28. *n.*61. *& d.tract.num.*224. Mart. *de iuriſd. part.*2.*cap.*51.*n.*26.Ludou Correa *d part.*3 *n.*33. *verſ.vel denique.* Aloyſ.Ricc.*in collect deciſ.collect.* 1792.Nouar.*d.tit. de immunit. Eccleſ. n.*51. licèt contrarium tutari præſumpſerit Gutier.*d.q.*1.*n.*23. cuius opinionem in vno tantùm caſu recipiendam fore exiſtimo, vbi ſcilicet extra Eccleſiam occidens eum, qui intra ipſam foret, ſe defendens occideret, vel mutilaret, defenſio ſiquidem licita eſt.

Amplia quintò, vt etiam eccleſiaſtica immu- 114 nitate non gaudeat ille qui eum extraxit per vim qui in Eccleſia erat, ſaltem per veſtes extrahendo, quia in Eccleſia delinquit: prout neque gaudet ille, qui extrahi eum iuſſit, quoad delictum in hoc commiſſum, quamuis ſecùs ſit quoad delictum, quòd interficiendo, aut percutiendo poſt eum extractum committeret, quia hoc extra, illud verò intra Eccleſiam commiſſum cenſetur. Ita poſt Remig. & Nauar. reſoluit Eraſm. à Cochiet *de iuriſd. ordin.in exemptos p.*4. *q.*65. *num.*8. *verſ. neque,* vbi *in verſ. ſeq.* ſubdit eccleſiaſtica immunitate non gaudere, qui ex ipſa Eccleſia ſe iniuſtè defendens pugnat; ampliationem ſequitur Suar.de Pac. §.3. *num.*101. me citato *in hoc loco* Trullench *d.c.*11.*dub.*3.*n.*14. Idipſum cenſeo cùm dolo quiſpiam ab Eccleſia 115 extrahit aliquem, vt poſtea occidat, nam ob dolum in Eccleſia amiſſum doloſus minimè immunitate gaudere poteſt; id autem veriſſimum eſt, neque dubitari poteſt, ſi enim inſidiosè quemquam ad locum quiſpiam duxerit, vt occidatur, minimè immunitate gaudet, arg. *l. ſi obſtetrix,* vbi gloſſ.*verb.factum.ff. ad l. Aquil.* maiori certè ratione qui in Eccleſia ipſa dolum parans, & inſidiosè ducens occiſum, non immunitate gaudere poteſt, quòd Eccleſiam dolo, & ſua iniuria violauerit. Neque aliud dici poteſt in eo, qui mandauit cuipiam, vt exiſtentem in Eccleſia abduceret, & foras mitteret, vt occideretur.

vel

Digitized by Google

vel mutilaretur, ex mandato læditur Eccleſia, atque ideò mandans minimè illius frui poterit immunitate; ſi verò de homicidio ageretur, poteſt, vt poſt antiquiores Remig. fallen. 10. num. 4. Nau. d. cap. 25. n. 21. Suar. de Pace d. §. 3. num. 302. refert me citato in hoc loco Trullench. d. dub. 3. num. 14.

116 Amplia ſextò, vt etiam Eccleſiæ immunitate non gaudeat mandans in Eccleſia occidi aliquem exiſtentem extra Eccleſiam, eò quòd in turpi mandato Eccleſiam fœdaſſe videtur, & ſicut ille, qui in Eccleſia deliquit, illius nequit ſubterfugio gaudere, d. cap. vlt. pariter ne qui ab eadem Eccleſia homicidium alibi fieri inſtruxit; & ideò ampliationem tenent Abb. in d. cap. vlt. num. 12. & Auan. num. 5. verſ. quid autem ſi exiſtens. Nau. d. cap. 25. n. 21. verſ. neque qui exiſtens Gutier. d. l. 3. q. 2. ex n. 1. Azor. d. cap. 4. q. 14. verſ. quartò qui in Eccleſia, Mari. Ital d. lib. 1. c. 5. §. 3. num. 48. Suar. d. lib. 3. cap. 11. n. 7. verſ. & ex eodem fundamento, Gambacurt. d. lib. 5. cap. 24. num. 25. Duar. & Portel. locis proximè citatis, me citato in hoc loco Trullench dub. 3. n. 31. Eraſm à Cochier d. par. 4. q. 65. n. 8. Quamuis poſt Bullam Gregorij XIV. contrarium ſentiant Megal. in 3. part. lib. 4. cap. 1. q. 1. num. 13. Bonac. de legib. diſp 3. q. 7. § 4. n. 28. Farin. d. tract. num. 231. Caſtro Palao d. puncto 9. num. 17.

117 Limita tamen in delinquentibus in porticu Eccleſiæ, nam cùm Bulla Gregorij XIV. & tex. in cap. fin. de immunit eccleſ. loquantur expreſsè de delinquentibus in ipſis Eccleſiis, vel cœmeteriis, non autem de porticu Eccleſiæ, & cùm ſimus in pœnalibus, & odioſis, non eſt facienda extenſio, etiam ex identitate, & maioritate rationis, ex regulis vulgaribus, & tanto minùs in hoc caſu, vbi adeſt Bulla Gregorij cum clauſula Sublata, vt optimè in puncto notauit Farinac, conſ. 76. num. 14.

118 l. 1. vide Diana p. 6. tract. 1. reſol. 7 propè fin. Quòd autem in iſto caſu delictum in porticu commiſſum non poſſit dici commiſſum in Eccleſia, patet propter dictionem illam in, quæ denotat intrinſecitatem. hoc eſt, intus Eccleſiam, Bald in rubr. ff. ſolut. matrim. num. 7. Bart. in l. Gallus. §. ille caſus, num 2. ff. de liber. & poſthum. Tiraquel. plura de more cumulat in tract. de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 11. num. 34. Mari. Ital. de immun. eccleſ. lib. 1. cap. 4 §. 7 n. 2. cum multis per me citatis dict. 152. n. 16. in vlt. impreſſ.

119 Et hinc dicunt Doctores ſtatutum loquens de inſultu facto in domo, non habere locum in inſultu facto in porticu, tex. in l. cætera, §. quòd ſenatuſconſultus ff. de legat. 1. vbi porticus venit per extenſionem, & ibi notant Doctores omnes, & Alex. num. 3 & licèt quis non poſſit capi in domo, l. plerique ff. de in ius vocando; poteſt tamen capi in porticu, Gabr. de maleſic. concl. 7. num. 23. & in puncto, quòd diſpoſitio loquens de Eccleſia non habet locum in porticu, Abb. in cap. 1. num. 4. de decim. Et in fortioribus terminis Beroi. omninò videndus conſ. 77. lib. 3. vbi de ſtatuto imponente pœnam apponenti manus ad arma in Eccleſia, conſuluit, & optimis rationibus, non habere locum in apponente manus ad arma in oſtio, vel porta Eccleſiæ, & tamen porta eſt magis priuilegiata, quàm porticus, vt notabiliter dicit Bald. in rub. ff. ſolut. matrim num. 3. & tamen, quia Bulla, & dictus tex in cap. fin. non ſunt contenti dictione illa in, ſed dicunt, in ipſis Eccleſiis, & ſic dictiò illa ipſis, denotat ad oculum, & eſt perſonaliſſima, Iaſ. in l. ſi quis filium, num. 12. ff. de acquir. Dec. conſ. 456. num. 2. Non obſtat, quod porticus eſt immunis, ergò, & in ipſo delinquens dicitur committere in Eccleſia, quia reſpondetur porticum eſſe immunem, ſicut Eccleſiam per extenſionem, vt ſuprà notaui, & ratio eſt, quia in fauorabilibus ſit latior interpretatio, ſed in odioſis, & pœnalibus ſtrictior, ita vt delinquens in porticu non poſſit dici delinquere in Eccleſia, notant Remig. de immun. ampl. 2. Ioan. de Viſcb. in eod. tract. n. 60. latè Florin. de S. Petro in l. quidam, ff. de ſeruit. vrban. Mart. Anton var. reſol. lib. 3. reſol. 11. num. 18. Nam locus ſacer ad effectum inducendi ſacrilegium non ita latè ſumitur, ſicut ad effectum gaudendi eccleſiaſtica immunitate. Vincent. de Franchis, deciſ. 402. num. 9. & 11. vbi etiam adducit rationem, quia quando agitur de immunitate, ſumus in fauorabilibus; quando autem agitur de graduando delictum, ſumus in odioſis, & pœnalibus, Nald. in ſum. verb. ſacrilegium n. 4. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 3 cap. 9. num. 1. Spetell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 62. num. 24.

Plures autem caſus & delinquentium genera 120 Iure Ciuil. in d. l. præſenti. C. de his, qui ad Eccleſ. confug. excipiuntur, qui ſi ad Eccleſiam confugiant, minimè illius gaudent immunitate; ſed in hac materia ſemper recurrendum eſt ad d. Conſtitutionem Gregorij XIV. incip. Cùm alias, 9. Kalend. Iunij 1591 apud. Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 2. c. 4. ſub tit. de immun. Eccleſ. In qua omnia priuilegia, & immunitates Eccleſiis conceſſa reducuntur, & moderantur ad certam formam, & ibi ſic ſtatuitur. Vt laicis ad Eccleſias, locaque ſacra, & religioſa prædicta confugientibus, ſi fuerint publici latrones, viarumque graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidiis aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, earumve cœmeteriis committere non verentur; aut qui proditoriè proximum ſuum occiderunt, aut aſſaſini, vel hæreſis, aut læſæ maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis Rei immunitas eccleſiaſtica non ſuffragetur, &c.

Quæ quidem Gregoriana Conſtitutio non alium ab Eccleſiarum immunitate excludit, quàm nominatim in ea expreſſos, vt per Anaſtal. Germon. d. lib. 3. cap. 16. Cened. d. q. 42. num. 10. & alios, quos refert, & ſequitur Giurba conſ. 30. num. 5. nec ex identitate, aut maioritate rationis extendenda eſt ad alios quàm expreſſos, Farinac. in tract. de immunit. num. 98. Ambroſ d. cap. 1. n. 14. Giurba conſ. 100. num. 14. Et ſic cum Bulla loquatur de occidente, vel mutilante membrum intra Eccleſiam, non eſt trahenda ad abſcindentem partem aliquam quæ non ſit membrum, ſcilicet digitum, qui non dicitur propriè membrum, ſed officium membri, cui deſeruit, ex Giurba conſ. 40. num 10. cum ſeqq. Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immun. Eccleſ. num. 54. qui & alij reſoluunt Bullam procedere quando truncaretur, mutilaretur, ſeu abſcinderetur membrum, ſecus autem ſi debilitaretur; ſi enim membrum non ſit à reliquo corpore ſeparatum, licèt ſit inutile, eſt pars corporis, ipſumque corpus diceretur integrum ex omni ſui parte, de quo latè R. P. D. Sperell. in deciſ. fori Eccleſ. deciſ. 59. num. 11. cum ſeqq. & idem Giurba d. conſ. 40. n. 24. & 25. poſt Gambacurt. d. cap. 17. num. 6. ſubdit quòd immunitate non gaudet ſi quis totaliter membrum non ſecet, nec illud à reliquo corpore ſeparet, ſed ita grauiter lædat

lædat ne poſſit amplius in corpore conſeruari, vt medicorum conſilio abſcindatur, tantundem eſt ac ſi ipſe abſcidiſſet; is enim abſcidit, qui ita malè afficit, vt abſcindi neceſſe ſit; at ſi ex malo ipſius regimine, vel aliunde oritur poſtea ſcindi membri neceſſitas, non ex illius percuſſione; tunc nec eſt in ipſum percutientem infligenda mutilationis culpa, ſed percuſſionis tantùm, & ideo ſi in Eccleſia commiſerit, ab Eccleſia adhuc defendendus eſt reus. Vnde regula eſt quòd omnes fruuntur immunitate Eccleſiæ, quantumcumque grauia delicta commiſerint, niſi ſint de illis in dicta Bulla exceptis. Guazzin. d.p.1. defenſ.1.c.37.n.52. Giurba conſ.30.num.5. Duard.n. Bullam Cœnæ conſ.15. q.16.n.17. Carol. Maranta t.2.reſp.36.n.29. Decian. Farin. Gratian. Azor. & alij, quos refert & ſequitur Ciarlin. controuerſ. forenſ.c.10.n.4. Sperell. deciſ.22.n.8.

Nihilominus de aliquibus crimina atrocia committentibus controuertitur inter Doctores, an propter atrocitatem fiant huius ſacræ immunitatis indigni. In primis de raptoribus Virginũ loquens Gab. Pereir. de mann Regia p.2.c.50.n.11. verſ. verum, reſoluit eos eccleſiaſtica immunitate nõ gaudere in Regno Portugaliæ, ſi in tali raptu inſidiæ, & proditiones miſceantur. Ludou. Correa nobilis etiam Luſitanus in repet. ad. d. cap. inter alia, p.3. num.14. abſolutè dicit Virginum raptores hac immunitate non potiri, & multipliciter reſpondet ad text. in c. de raptoribus 36. quæſt.1.n.16. cum parente meo reſoluit deflorantem Monialem ſi ad Eccleſiam confugiat, minimè gaudere eius immunitate, prout refert, licèt non ſequatur, Diana p.4. tract.1. reſol.43.

121 De adulteris quòd gaudeant eccleſiaſtica immunitate, tenent Ludou. Correa d.part.4. num.1. Sperell. deciſ.59. num.32. Diana d.part.6. tract.1. reſol.26.q.7.

122 De reo criminis peculatus quòd gaudeat eccleſiaſtica immunitate, docent Decian. d. lib. 6. cap.28. num.15. Farin. d.tract. num.97. refert me citato in hoc loco Trullench d. lib. 1. c.11. dub.3.n. 28. in fine.

De fabricatoribus falſæ monetæ idem reſoluunt Gutier. pract. lib.3. quæſt.4. Farin. d.tract. de immun. num.92. Giurba conſ.20.n.1. & conſil. 30. num.6. & de illius tonſoribus Mari. Italia d.lib.1. cap.5.§.1. num.15. Bonacin. d.puncto 16.§.6.n.4. Diana part.1. tract.1. reſol.31. prope fin. & me citato in hoc loco p.6. tr.1. reſol.19. Et ideò cùm ad Eccleſiam ſancti Antonij extra mœnia ciuitatis Neapolis quidam monetarij confugiſſet, excellentiſſimus Prorex, bonæ memor. Paulo V. ſupplicauit quatenus eius Nuncio vt eoſdem monetarios ex dicta Eccleſia ad Regiam Curiam conſignare in mandatis iniungere dignaretur. Sanctiſſimus autem ſub die 19. Iunij 1619. mandauit dari litteras Nuncio, vt conſtito ſibi ſummariè & ex proceſſibus laicorum quòd iſti ſint monetarij, eos conſignari mandet.

123 De reo criminis ſacrilegij, vnde Nau. d. c.55. num.19. verſ. gaudet etiam, Remig. fallent.3. num.2. Villag. d.cap. fin. num.59. & 43. Alex. Ambroſ. d. c.5. num.6. Mari. Italia d.lib.1. cap.5. §.3. num.75. cum ſeqq. Diana d.part.6. tract.1. reſol.26. verſ. quæro ſextò, Ludou. Correa in repet. d.cap. inter alia, p.3. num.35. vbi reſoluit quòd ſacrilegium committens extra Eccleſiam, & ad ipſam confugiens, illius gaudet immunitate, ſecus ſi in ipſa Eccleſia ſacrilegium commiſerit, & n.37. reſoluit quòd occidens, aut notoriè percutiens clericum, ſi ad Eccleſiam confugiat, non gaudet eius immunitate, de quo etiam Bobadilla in politica lib.2. cap.14. num.47. Aloyſ. Ricc. in praxi aurea reſol. 309. Ioan. Sanci. in ſelect. diſput.44.n.52. Giurba conſ.70. num.1. D. Mari. Cutel. d.lib.1.q.34. Furtum committens in Eccleſia de re ipſius Eccleſiæ, quamuis ſit ſacrilegus, nihilominus tamen gaudet eccleſiaſtica immunitate. Ita Farin. in tract. de immun. num.101. & 217. qui loquitur in furto pyxidis, Ambroſin. eod tract. cap 5. num.6 Pereg. in ſimili tract. cap.11. num.15. Bonacin. circa primum Decalogi præceptum diſput.3.q.7. puncto 5. num.12. me citato in hoc loco Diana d.part.6. tract.1. reſol.9. & ſic cenſuit Sacra Congreg. Immunitatis in Squillacen. 18. Martij 1631. & laudat n.164.

De blaſphemo quòd gaudeat Eccleſiarum immunitate, tenent Nau. d. cap. 25. num. 20. verſ. quod noſtro iudicio, Eraſm. de Cochier. dict. part.4. quæſt.65. n.2. verſ. Iudæi, Alex. Ambroſin. de immun. c.8. ex num.10. Pereg. eod. tract. cap.12.n.12. Diana part.4. tract.1. reſol.51. præcipuè vbi vſu ſic receptum fuerit, ex Trullench dict. lib.1. cap. 11. dub.2. num.3. Ioan. Anton. Nouat. d.tit. de immun. num.4. Diana part.6. tract.1. reſol.26. quæſt.8. niſi blaſphemias hæreticales proferat. hunc enim immunitate non gaudere certum eſt, & in his terminis accipienda ſunt quæ reſoluunt Remig. fallent.24. Cou. d.num.11. verſ.14. Suar. de Pace d. §.3.n.110. Boër. deciſ.110. in princip. Decian. dict. lib.6. cap.16.n.6. Baiard. ad Clar. §. fin. q.30.n.15. Marta de Iuriſdict. part.2. cap.51. num.20. Ludou. Correa d.part.3.n.35. D. Mari. Cutel. d.lib.1.q.39. Farin. d.q.28. num.67. & d. tract. de immun. n.173. vbi n.175. benè aduertit non ſolùm blaſphemum hæreticalem, ſed etiam quemcumque alium de hæreſi quouis modo ſuſpectum ſi ad Eccleſiam confugiat, ab ea à miniſtris ſancti Officij indifferenter extrahi poſſe, de quo etiam Ioan. Anton. Nouar. d.tit. de immunit. n.43. 124

De ſortiarijs, ſeu maleficis, Martin. Delri. diſquiſ. magic. lib.5. ſect.7. Eraſm. à Cochier d. part.4. q. 65. num. 9. De abortum procurantibus vide Trullench. d.lib.1. cap.11. dub.2. num. 30. prope fin. vbi refert apud me haberi dominos Cardinales ſub die 3. Septembris 1632. declaraſſe procurantem malis medicamentis abortum non gaudere immunitate, & in principio dicti n.30. poſt Sanch d. lib.6. cap.1. dub.10. ex Caſtr Palao d. diſput. vnica puncto 10. num.3. addit mulieres, quæ partum exponunt, ſeu alio modo occidunt, ſi detecto flagitio in Eccleſiis ſe recipiunt, gaudere Eccleſiæ immunitate. 125

De Simoniaco quòd gaudere debeat eccleſiaſtica immunitate, præcipuè ſtante Bulla Gregorij XIV. vbi non reperitur exceptus, Bonacin. dict. puncto 16.§.5. num.12. Farin. dict. tract. de immunit. num.177. me citato in hoc loco Diana d.p.6. tract.1. reſol.26.q.9. 126

De Sodomita quòd gaudere debeat Eccleſiarum immunitate, attenta Bulla Gregorij XIV. reſoluunt Danza de pugna Doctorum tit. de immun. Eccleſ. cap.4. per tot. Anton. de Souſa in aphoriſmis Inquiſit. lib.2. cap.26.n.30. Pereg. de immun. cap.6. num.23. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. part.5 collect. 1792. Scortia in ſelectis ſummorum Pont. Conſtit. epit.253. Giurba conſ.100. num.15. Ioan. Antonin. Nouar. d.tit. de immun. Eccleſ. n.4. verſ. & de clerico ſodomita, Carol. Maranta part.2. reſp. 36.n.22. Farin. d tract. de immun. n.206. & 209. Trullench d.c.11. dub.3. num.30. poſt Caſtr. Palaum, Sanch. 127

&

Digitized by Google

& Bonacin.Diana *part.4.tract.c. reſolut.*45.

Contrarium verò immò Sodomitam eccleſiaſtica immunitate non gaudere; reſoluunt Salzed.*ad Bernard.c.*89.*verſ.laicus*,Auendan.*de exequendis mandat.part.*1.*cap.*29. Fr.Emman. *quæſt. Regul.tom.*2 *q.*30. *art.*4. Mari. Italia *d.l.*1.*cap.*5. §3.Curia Philip.*part.*3.§.c 2.*num.*29. Humad.*ad Greg.Lopez in l.4.tit.*11.*num.*5.*p.*1.*pag.*96. Iacob. de Graſſi.*tom.*1.*lib.*3.*conſil.vnico num.*10.& 18.*de immun.Eccleſ.*Gambac.*lib.*2. *c.*18 Bobadil. *in ſua politica lib.*2.*cap.*14.*num.*20. Caſtill.*Sicul.part.*2. *deciſ.*155.*per tot.* Raph.de la Torre *in* 2.2.*tom.*2. *q.*99.*art.*3. *diſp.*7.Valer Reginal.*in praxi fori pœnit.l.*9.*cap.*26.*n.*38.*in fine tom.*1.Portel.*in dub.Regular.verb.Eccleſiæ immunitas num.*15. Tannet.2. 2.*diſp.*5.*q* 8.*dub.*1.*num.*c6.D.Mari.Cutel.*d.lib.*1. *q.*2.Hieron.Roderic. *in compendio quæſt. Regular. reſol.*56.*n.*5.Ludou.Correa *d.part.*3.*n.*4. Melch. Phœbos *Luſit.deciſ.*81. *n.*7.*tom.*1. Verùm quamuis hæc opinio ſit maiori, Doctorum calculo recepta, nihilominus primo loco relata magis conformis eſt diſpoſitioni Gregorij XIV. & ideo in praxi ſequenda.

128 De offendentibus perſonam alicuius Principis inferioris ſuperiorem recognoſcentis, Alex. Ambroſ.*c* 9.*num.*5,Pereg.*d.tract.de immun.cap.*9. *num.*8.Mari.Italia *d. lib.*1.*cap.*6.§.7. *num.*29.*cum ſeqq.*Farin.*d.tract. de immun.n.*187.Melch. Phœbos *Luſitan.deciſ.*81. *num.*6.*tom.*1. vbi poſt Rebuff. Clar. Bobadil. & alios reſoluit crimen læſæ maieſtatis committentem non gaudere Eccleſiæ immunitate, quia eſt de exceptis in Bulla, Diana *p.*1.*tract.*1.*reſol.*6.& *part.*6. *tract.*1.*reſol.* 18. D. Mari.Cutel.*d.lib.*1.*q.*6.

129 De frangeore carceres, & inde ad Eccleſiam confugiente,vide Boër. *deciſ.*110.*n.*8.& 9.Nau. *d.cap.*25.*num.*19.*verſ.& etiam.*Villagut *d.cap.fin. num.*41. Anaſtaſ.Germon.*d.lib.*3.*cap.*16 *num.*77. Suar.*d.lib.*3.*cap.*11.*num.*18 & 19. Alex Ambroſ. *d.cap.*10.*num.*11. Cardin. Tuſch.*d.verb. Eccleſia concl.*10.*num.*30. Gambacurta *lib.*5.*cap.*5.*num.*6. Eraſm.à Cochier *d.part.*4.*q.*65.*num.*2.*verſ.effractores*,Ludou. Correa *d.part.*3.*n.*13.Melch.Phœbos *d. deciſ.*81. *num.*21.Gabr. Pereira *d.cap.*50.*n.*17.Ciarlin.*contron.forenſ.c.*14.*num.*8.D.Mar.Cutel.*d.lib.*1.*q.*19.*n.*6. Diana *d.p* 6.*tract.*1.*reſol.*26. *quæſt.*5.

130 De bannitis, vide Nau.*d. cap.*15.*n.*19.*ad fin. verſ.exules etiam,ſiue banniti*, Ludou.Correa *d p.* 3.*n.*40.*verſ.de bannito*, Clar §.*fin. q.*30.*verſ. ſcias autem*,Cochier *vbi ſupra*,Bonacin.*d punct.*16.§.5. *num.*15.Farin.*d.q.*28.*n.*47.& *d.tract. de immunit. num.*37. vbi *num.* 42. tenet bannitos,& condemnatos gaudere eccleſiaſtica immunitate, ſi banniti & condemnati fuerint pro crimine non excepto, ſecus pro crimine excepto à Bulla Gregorij XIV. referunt me citato *in hoc loco* Trullench *d.lib.*1.*cap.*11.*dub.*3 *num.*28. & Diana *d.p.*6.*t.c. reſol.*21.

132 De excommunicato Boët. *deciſ.*110. *n.*5.& 7. Nau.*d.cap.*25.*n.*19. *verſ.tertium quod ex hoc infertur*,Eraſm.à Cochier *d.p.*4 *quæſt.*65. *n.* 2. *verſ. preterea excommunicati*, Azor. *d.c.*9.*verſ.quid de pagano*,Card.Tuſch.*d.concl.*10.*n.* 26. Suar.*d.l.*3. *cap.*10.*num.*3.& 4.Alex.Ambroſ. *cap.*8. *num.*14. *verſ.& propterea*, Catharin.*crimin. deciſ.*95.*n.*17. Anaſtaſ Germon. *d.lib.*3.*c.*16.*num.*72. *cum ſeqq.* Villagut *d.c.fin.num.*44.Franc.Leo *d.cap.*13.*n.*29. Mari. Ital.*d.lib.*1.*cap.*2.§.*vnico à num.*1.Farin.*dict. q.*28.*num.*39.& *d.tract.de immun.n.*44.Peregrin. *eod.tract.cap.*12.*num.*2. Aloyſ.Ricc. *p.*1.*deciſ.*94. Ioan.Anton.Nouar. *d.tit. de immun. n.*22. Diana *d.p.*6.*tract.*1.*reſol.*26. *q.*3. Trullench *d. lib.*1.*cap.* 51.*dub.*2.*num.*6. vbi ait eum gaudere hac immunitate,& idem dicit de perſonaliter interdicto,degradato,& ſuſpenſo.

De ſtrigia inferentibus in Eccleſia, ſciendum 132
eſt quòd ſtante dicta Bulla Gregorij XIV. dubitatum fuit per Archiepiſcopum Ianuenſem, an inferentes ſtrigia in Eccleſia dictæ immunitatis priuilegio gaudere debeant? Sacra Congreg.Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita *ſub die* 16.*Nouembris* 1618.affirmatiuè reſpondet.

De condemnato ad triremes, vel ad aliquod 133
opus publicum, vide Donat. Anton. de Marinis *quotid.reſolut.cap.*177.*num.*2.Gabr.Pereira *de manu Regia p.*2.*cap.*50.*num.*17.Ioan.Anton.Nouar. *d.tit.de immun.Eccleſ.num.*27. Ludou. Correa *in rep.dict.cap.inter alia,p.*3.*n.*9. Diana *p.*1. *tract.*2. *reſolut.*40.& *part.*4.*tractat.*1.*reſolut.*47.& *part.*6. *tract.*1.*reſol.*22.Giurba *conſ.*30.vbi latè an voluntarij remiges,quos *bonanoglia* appellant, aut perpetuo, vel ad tempus in triremes damnati, ſi ab eis in Eccleſiam confugerint, ſacri loci immunitate gaudent, D. Mari. Cutel. *dict.lib.*1. *quæſt.*40.

Quæſtio ſupereſt examinanda, an is, qui duo 134
commiſit delicta, alterum quo immunitate non gaudet, alterum quo Eccleſiæ libertatem poteſt acclamare, poſſit ab Eccleſia iuſtè abduci, & puniri ex eo crimine, quo Eccleſiæ immunitatem amiſit? Et non abduci poſſe videbatur, quòd Eccleſia eum tueri debeat ex eo crimine, quo eccleſiaſtica immunitate gaudet, & cùm ſemel illius ſubterfugium ſuſceperit, nequit ab Eccleſia reus diuelli, quam olim opinionem Ioan. de Viſch.defendere viſus eſt *in tract. de immun.eccleſ. num.*64. Sed contrariam meritò tenuerunt Aufrer.*Tholoſ.deciſ.*422.Nicol.Boër. *deciſ.*110.*n.*10. & 11.Remig.*in tract.de immun. eccleſ. fallent.*11. *ad med.* Gam. *Luſit. deciſ.* 52. *n.*1. & 2. impium enim foret,& ab omni religionis cultu alienum, vt eos Eccleſia defenderet,qui illius nequeunt immunitate gaudere; porrò cùm delicta ſuas pœnas habeant, & diuerſorum multa diuerſa ſint, fieri non poteſt, vt alterius criminis, cuius Eccleſia immunitatem non concedit, reus libertatem conſequatur. Quam tamen vltimam ſententiam temperandam eſſe exiſtimo,niſi criminis reus punitus illo fuiſſet, propter quod Eccleſiæ immunitate gaudere non poterat, tunc ſane extrahi ab Eccleſia propter aliud non poſſet, non enim de alterius iam puniti nunc, ſed de illius agitur mulcta, cuius Eccleſiæ gaudet immunitate, ita Boër. & Remig.*citatis locis*, Flores de Mena *ad dict. deciſ.* 52.Gam.Gutier.*l.*3.*pract.q.*1.*n.*18.*ad fin.*Azened. *l.*3.*n.*27.*tit.*2.*lib.*1.*noua recop.*

Sed quæſtio eſt magis dubia,an Clerici,& Re- 135
gulares perſonæ de manibus Prælatorum ſuorum ad Eccleſiam confugientes gaudeant eccleſiaſtica immunitate in illis caſibus, in quibus laici ea gaudere poſſunt? In qua vna ſententia tenet non gaudere,eámque expreſsè tuentur Abb.Panor. *in d.cap.inter alia,n.*13.vbi adducit ſex rationes,aſſeritque ſe non reperiri aliquem textum, qui de hoc prouideat, Guilielm. Mayn. *in l.nemo,ff. de regul. iuris,fol.*251.*col.*1.*n.*31. Syluestr.*in ſum. verb.immunitas* 3.*n.*2.*v.tertium Clerici*, vbi ſequitur Abbatem Panor.Mench.*de ſucceſſ.progreſſu, l.*5.§.22. *num.*54.

num. 54. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 3. *num.* 3. vbi dicit ita tenendum intrepidè, Barber. *in viatico iuris, tit. de violator. immun.* dicens, quòd Clericus, qui diſciplinæ fugiendæ cauſa confugit, poteſt extrahi, Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 2. *quæſt.* 51. *art.* 4 dicit tenendam opinionem Clar. dicentis de conſuetudine, & quòd credit Religioſos non gaudere, quia tarò exeunt è clauſtris, Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 3. *de perſonis, quæ gaudeant Templ. immun. c.* 10. *num.* 5. vbi dicit hanc ſententiam, ſcilicet Abb. probandam, & reſpondet contrariis, Baptiſt. de Salis *in ſum. verb. immunitate, il.* 2. *fol.* 77. *part.* 2. vbi de Religioſis loquitur, quia rarò exeunt è clauſtris. Beller. *diſquiſit. Cleric. p.* 1. *tit. de fauore cleric. perſonali, §.* 15. vbi hanc probat ſententiam, ſi iudex ipſius cauſâ diſciplinæ, & non odij vult eum arcere ab Eccleſia, & extrahere, incarcerare, & punire, Suar. de Pace *in pract. tom.* 1. *cap.* 3. *§.* 3. *n.* 141. Humad. *in l.* 4. *gloſ.* 8. *n.* 2. *tit.* 11. *part.* 1. Montalu. *in l.* 3. *tit.* 20. *l.* 15 *gloſ.* 1. Villadieg. *ad forum iudgo lib.* 9. *tit.* 3. *l.* 1. *n.* 10. Villagut *de extenſ. leg. cap. fin. num.* 64. Guazin. *de defenſ. rerum lib.* 1. *c.* 37. *n* 49. Bobadil. *in ſua politica lib.* 2. *cap.* 14. *n* 57. Aloyſ. Ricc. *part.* 2. *deciſ.* 89. Curi. Philipp. *part.* 3. §. 12. *num.* 17. Tannet. *in* 2. 2. *diſp.* 5. *quæſt.* 8. *dub.* 1. *n.* 16. Megal. *part.* 3. *lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 34. Zipæ. *in analytica poſtremis iuris eccleſ. enarrat. lib.* 3. *tit. de immunit. eccleſ. n.* 9. Peregrin. *de immunit. eccleſ. c.* 12. *num.* 3. Bonac. *de legib. diſp.* 3. *q.* 7. *§* 3. *n.* 7. *& de cenſur. extra Bull. diſp.* 1. *q.* 3 *punct.* 16. *§.* 5. *num.* 5. Pottel. *in dubiis regularib. verb. eccleſia immunitas, n.* 13. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, tract.* 2. *l.* 4. *cap.* 4. *n.* 52. Homobon. de bonis *de examine eccleſ. tract.* 12. *quæſt.* 26 *ſuppoſ.* 3. Eraſm à Cochier *d. part.* 4. *q.* 65. *n.* 8. *propè fin.* nouiſſimè Hieronym. Roderic. *in compendio quæſt. regular. reſol.* 56. *n.* 5. Caſtro Palao *in opere morali tom.* 1. *tract.* 11. *punct.* 7. *n.* 17. vbi hanc opinionem propter conſuetudinem reputat probabiliorem Sanch. *in conſil. moralib. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 8. *num.* 6. Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 2. *cap.* 50. *num.* 4. nouiſſimè D. Mari. Cutell *in doctiſſimo tract. de priſca ac recenti Eccleſiæ immun. l.* 1. *q.* 24. *per tot.* vbi *quæſt.* 23. de Religioſis in propriis Monaſteriis delinquentibus.

136 Horum autem opinio vndecim præcipuè rationibus comprobatur. Primò, quia hoc videtur ſentire gloſ. *in c. nullus clericorum* 11. *q.* 4. vt aſſerit Panor. *d. num.* 13. Secundò, quia leges ciuiles loquuntur tantùm de laicis ne extrahantur ab Eccleſia, nam de Clericis ſtatuere non poſſunt; Canonica verò iura, licèt non diſtinguant inter Clericos, & laicos, tamen & ipſa videntur reſpexiſſe tantùm laicos non Clericos, nam omnia iura Canonica videntur loqui quòd eccleſiaſtici iudices debent impetrare à ſæcularibus ne ipſos condemnent ad mortem, quod non poteſt conſiderari in eccleſiaſticis. Panor. *d. loco verſ. ſecundò conſidera.* Tertiò mouetur idem Panorm. quia Epiſcopi Clericos, & Abbates religioſos caſtigant, verberant, & puniunt in Eccleſiis, & monaſteriis, vt notatur *in c. vniuerſitatis, de ſentent. excomm. & cap. fin. de regularib.* & de Epiſcopo condemnante in Eccleſiis, & tenente carceres in Palatio ſuo, traditur *in cap. præceptum* 2. *q.* 1. *cap. quâ fronte, de appellat.* Quartò, conſiderat idem Panor. quòd ſi verum eſſet, quòd Clericus gauderet hac immunitate, hoc tenderet non ad decorem, ſed ad maximum dedecus Eccleſiæ, cùm videretur velle defendere facinora Clericorum, qui tamen Sancti eſſe debent, & in ſuis actibus relucere, *c. oportet Sacerdotes* 81. *d.* & cùm non poſſint in corpore puniri, non poſſent etiam puniri in fortunis, ſi nullas fortè haberent, & ſic remaneret impunitum facinus. Quintò, adducit Panorm. *Clem.* 1. *de priuileg. in verſ. ſi qui contra præmiſſa, & in cap. non ſolum, de regular. lib.* 6. vbi Religioſi delinquentes in religione mandantur ſubijci grauibus pœnis. Sextò, mouetur, quia cùm Clerici frequenter delinquant in Eccleſia, & ſic Religioſi, vel ſaltem intra triginta paſſus, ſequeretur, quòd de his delictis non poſſent puniri, ſi non poſſent ab Eccleſia extrahi, contra *c.* 2. *& cap. cùm illorum, de ſent. excom.* Septimò, quia iſta immunitas fuit adinuenta contra ſæculares poteſtates, non eccleſiaſticas, arg. *cap. frater, & cap. definiuit* 17. *q.* 4 Ioan. Andr. *cap. inter alia n.* 4. *verſ. per hanc gloſ.* refert Mench. *de ſucceſſ. progreſſ. §.* 21. *n.* 54. *verſ. quaſi eccleſiaſtica illa immunitas*, vbi dicit, quòd & generaliter conſtat non iure diuino, aut naturali, ſed tantùm poſitiuo Eccleſiarum immunitatem inuentam fuiſſe, vt affatim probat Cou. *var. lib.* 2. *cap.* 20. *in prin.* ſicque videtur non procedere contra ipſos iudices eccleſiaſticos, dum Clericum delinquentem proſequuntur, idem tenuit Guliel. de Monte Lauduno *in Clem.* 1. *de pœnis. & remiſſ.* quem refert Mayn. *citato loco.* Octauò, quia Eccleſia non præſumitur priuilegiaſſe contra ſe, *c. cum inſtantia, de cenſib.* Ioan. Andr. *in d. c. inter alia, n.* 4. *verſ. ad ſecundum.* Nonò, quia maior eſt immunitas perſonalis Clerici, quæ illi conceditur ratione ſuæ conſecrationis, quàm illa, quæ prouenire poteſt ex circunſtantia loci, ſed prior non impedit quominus à ſuo Prælato poſſit Clericus incarcerari, & corporaliter puniri intra eccleſiaſticos limites, *cap. vniuerſitatis, de ſent. excomm.* ergo nec locus ſacer impediet, Suar. *d. c.* 10. *num.* 6. *verſ. item maior eſt.* Decimò, quia eccleſiaſticum iudicium cenſetur magis medicinale, quàm vindicatiuum, & ſpirituale potius, quam temporale, & ideò tale iudicium intra Eccleſiam fieri non prohibetur; ergo nec prohibetur fieri circa perſonam Clerici, extrahendo illum ab Eccleſia. Vndecimò, quia indecorum eſt iudicem eccleſiaſticum violare Eccleſias, cuius eſt proprium eas tueri, Mench. *d. §.* 22. *n.* 54. *ad fin.*

Altera ſententia, cui tanquam probabiliori adhæreo, negat etiam attenta ſola Iuris communis diſpoſitione ipſos Clericos ab eccleſiaſtico Prælato extrahi poſſe ab Eccleſia, ac proinde, tenet quòd ſi ad eam confugiant, eccleſiaſtica gaudere immunitate, eamque defendunt Card. Zambar. *in d. cap. inter alia, num.* 7. *q.* 6. iunctis iis, quæ dicit *in Clem.* 1. *num.* 9. *de Pœnis.* qui tenet Clericum homicidam confugientem ad Eccleſiam gaudere immunitate, & hoc eſſe de iure verius, vt confugiens ſit tutus etiam ab eccleſiaſtico iudice. 137

Roman. *conſ.* 126. *per tot.* vbi concludit Presbyterum non potuiſſe capi in clauſtro Eccleſiæ, ac proinde fuiſſe relaxandum, ſubdens ſe in ſua conſcientia Clericum ſic captum relaxaturum, *& conſ.* 234. *per tot.*

Ioan. de Viſchis *de immun. num.* 3. vbi ita dicit. *Stat ergo regula, & vera concluſio, quod iudex etiam eccleſiaſticus non poteſt fugientem ad Eccleſiam innumerum etiam ſubditum ſuum, ſiue Clericum, ſiue laicum extrahere, nec pœnâ corporis afflictiuam imponere* & *n.* 9 *& ſeq.* diluit argumenta Abb. *& n.* 72. *verſ. prima concluſio, & v. ſecunda concluſio,* vbi, quòd nec iudex

Digitized by Google

iudex ſæcularis laïcum, nec iudex eccleſiaſticus laïcum, vel clericum diſciplinæ causâ poteſt extrahere.

Remigius de Gonni *de immun.eccleſ.fallent.*11. vbi poſt relatos hinc inde Doctores *n.* 2. per hæc verba concludit. *Poſſumus confiteri dictaPanor. procedere in Clericis, & religioſis delinquentibus in Eccleſia, per c.fin.eod.tit.in aliis verò videant ſuperiores, quid ſit in iſtis iudicandum, poſſet dici, quod alÿ gaudeant, prout expreſſè dicit Roman.vbi ſuprà. Nam Clerici, vt plurimum, maximè hodie alibi, quã in Eccleſia viuunt & reſident, ſecundum Ludon. & Ioan.de Viſchis vbi ſup. Hodie tamen opinio Panor. indiſtinctè ſeruatur, & ita vidi practicari.*

Ioan.Bernard.Diaz. *in pract.crimin.cap.*125.vbi quòd opinio Ioannis de Viſchis eſt verior, & communis, ſubdit tamen ex conſuetudine poſſe Clericos à ſuis iudicibus extrahi ab Eccleſiis, quam limitat non procedere in caſibus, vt Clericus poſt degradationem tradendus eſſet Curiæ ſæculari; tunc enim ait, aut non eſt extrahendus, aut ſi extrahatur poſt degradationem verbalem, ad Eccleſiam reducendum eſſe indicat æquiſſimum,

Bonifacius de Vitalinis *in Clem.*1.*n.*70.*verſ.nec obſtat, de pœnit. & remiſſ.* vbi quòd gaudet immunitate Nobilis, ignobilis. pauper, diues, iuuenis, ſenex, Clericus, laïcus, criminoſus, vel ære alieno ſuppoſitus, nulla facta diſtinctione.

Ioannes Maria Monticel *in praxi crim. reg.*12. *de captura rei, n.*18.*fol.*114.ibi, *Amplia, vt tanto magis verum ſit, quando delinquens, qui moraretur in Eccleſia, eſſet Clericus.*

Bernardus de Landriano *in addit. ad Angel. Aretin. de maleſic. verſ. quod fama publica præcedente, n.*59. *lit.A.* vbi ſequitur Romanum.

Couarruuias, *var.reſol.lib.*1.*cap.*20.*num.*16. ſequitur etiam Bernardum Diaz, quem in ſecunda parte reprobat dicendo, quòd ſi Clericus commiſit delictum dignum degradatione, & traditione curiæ ſæculari, non obtinet locum Eccleſiarum, & Templorum immunitas, & quod ideò poteſt extrahi, & tradi curiæ ſæculari.

Nauarrus *in man.c.*25.*n.*22.ſic ait; *Neque perſonæ eccleſiaſticæ gaudent immunitate, iuxta Panor. in d.c.fin.vſu receptum, quod videtur limitandum, quoad iudicem eccleſiaſticum, non autem quoad iudicem ſæcularem, quem arbitror non poſſe extrahere ab Eccleſia Clericum in minoribus conſtitutum, etiam ob delictum quoad illud poſt Concil. Trid. ſeſſ.* 23. *cap.*6. *habeat in eum iuriſdictionem.*

Iulius Clar. *in pract.crimin.lib.*5.§.*fin.q.*30.*verſ. vlterius quæro*, vbi quòd Clericus gaudet immunitate Eccleſiarum, ita vt ab illis inuiti extrahi non poſſint ab eorum iudicibus eccleſiaſticis, & eſt communis opinio.

Baptiſta à Villalobos *in commun. opinion. verb. immunitas num.* 8. *verſ. amplia iſtam communem*, vbi quòd Clericus homicida per inſidias gaudet immunitate eccleſiaſtica.

Petr. Rebuff. *tom.*2.*ad leges Galliæ tit.immunitates eccleſiaſticæ quando, & quibus concedantur, art.* 1.*gloſſ.*1.*n.*13.*fol.*539.*per cap.reum* 17.*quæſt.*4.& *num.* 24. dicit apoſtatam ab Eccleſia extractum, qui ſubtraxerat Bullas, & ſigilla, fuiſſe reſtitutum.

Ferdinandus Vaſquez Mench. *de ſucceſſ.progreſſu, lib.*3. §.22.*limit.*17.*num.*54.vbi primò refert opinionem dicentium Clericum non gaudere, & deinde refert opinionem eorum, qui dicunt Clericum gaudere, & ideò cenſetur in hac opinione reſidere, ſicut aſſerunt Fr.Emman. *d.qu.*51. *art.*4. *verſ. quod eſt tenendum*, & Gutier. *loco proximè citando.*

Ioan.Gutierez *pract. lib.*3. *q.*3. *n.*1. *in fine*, vbi quòd in puncto iuris hæc opinio eſt verior, & tenenda, & quòd rationes Abbatis non concludunt, licèt (vt ait *n.* 3.) in ſuo regno nunquam viderit Clericorum aliquem hoc refragari, nec contendere gaudere ſe debere immunitate Eccleſiæ, fortè quia ſciant praxim communem, & conſuetudinem notoriam, & *n.* 4. ſubdit Clericum in minoribus conſtitutum non poſſe extrahi ab Eccleſia à iudice laïco, etiamſi in illum propter delictum habeat iuriſdictionem.

Anaſtaſius Germonius *de ſacror. immunit. lib.* 3. *cap.*16.*num.*92. vbi ſequitur opinionem, & diſtinctionem Ioannis Bernardi Diaz.

Tiberius Decian. *in tract. crimin. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.*26. *tit.de caſibus, qui reſpiciunt perſonas confugientium ad Eccleſiam, num.*1 *verſ.puto ego*, vbi quòd opinio Romani contra Abb. de iure eſt verior, exceptis tamen grauioribus criminibus, & vlterius ſubdit, quòd ſi Clericus venit ad Eccleſiam, vel Palatium Epiſcopi, ſeu locum ſacrum ex alia cauſa, quàm vt gaudeat immunitate, & dicit non gaudere, & poſſe incarcerari & puniri, & extrahi, aut verò præciſa intentione confugit ad Eccleſiam, vt gaudeat immunitate, & eo caſu eſt immunis, & concludit cum Abb. conſuetudinem eſſe ſeruandam.

Proſper Farinac. *de carcerib. & carceratis, q.*28. *n.*7. vbi quòd hæc opinio eſt verior, & communior, licèt non neget in hoc multum eſſe attendendam conſuetudinem, ſed vbi talis conſuetudo non adeſt, ſeruandum eſſe ius, & iterum, *de immunit.eccleſ.cap.*2. *n.*34. vbi latè, & *n.* 36. *in fine*, hanc dicit veram, & magis communem, & refert ita declaraſſe Sacra Congreg. Concil. Trident.

Dominic.Card.Tuſch. *pract.concluſ.verb.Eccleſia, concl.*9. *n.*17.*concl.*11.*n.*27.

Marcus Antonius Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol.c.*22. *num.*11. vbi quòd ſecundùm magis communem opinionem Doctorum, Clerici gaudent immunitate eccleſiaſtica, & ſubdit vſu ſeruari opinionem Abbatis in curia Archiepiſcopali Neapolitana, quæ opinio eſt intelligenda, vt à iudice eccleſiaſtico poſſit extrahi Clericus ad finem ipſum puniendi, non à iudice ſæculari, qui nec Clericum in minoribus poſſet extrahere, & dicit opinionem Abb. approbari in Bulla Gregorij XIV. in qua fit mentio ſolùm de laïcis, &c. quæ Bulla reducit omnes Canones antiquos ad vnam formam & idem tenet *in impreſſione parua, cap.*17. *num.*11. Boët. Epo *de Iure immunitatis eccleſ. ad cap. inter alia, num.* 21. vbi hanc contra Panorm. ſequitur opinionem, cum Eccleſia ſuis miniſtris, vel maximè debeat patrocinari.

Marius Giurba *conſ.crimin.*40.*per tot.*, vbi poſtquam hinc inde plura adducit fundamenta, & quam plurimos pro vtraque parte citauit Doctores, cum hac ſententia remanet *num.* 4 aſſerens ſe iuxta eam in Archiepiſcopali Curia Meſſanenſi non ſemel obtinuiſſe.

Hieron.Ceuall. *comm.contra comm.q.*689.vbi *in fine*, relatis hinc inde Doctoribus concludit hanc opinionem in puncto Iuris eſſe magis veram, licèt contrariis durum, & fortaſſis ridiculum eſſet recedere, ſaltem in his locis, vbi hæc practica viget.

Thomas Zerola *in praxi Epiſcop.part.*1.*verb.immunitas.*

munitas, num.8. verſ.amplia iſtam communem, vbi quòd clericus homicida per inſidias gaudet immunitate eccleſiaſtica.

Alexander Ambroſinus *de immun. eccleſ. c.* 12. *num.*3. vbi quòd opinio Romani eſt verior, & ſequenda, & in confugiente ad Palatium ſequitur diſtinctionem Deciani.

Franciſcus Molinus *de ſacra homicidio amittenda immunitate, ſub tit. Immunitas eccleſia, quali homicidio amittatur*, vbi poſtquam à *n.* 122. retulit Doctores, & rationes, *n.*137. concludit Clericos, & Religioſos admiſſo extra Eccleſiam homicidio ſi ad eam confugiant, gaudere immunitate, & ſubdit tutius eſſe eam ſequi opinionem, quam amplexata fuerit conſuetudo.

Marius Ital. *de immun. eccleſ. lib.*1. *c.*3. *§.*1. *n.* 2. relatis hinc inde Doctoribus concludit opinionem eſſe magis communem vt Clericus gaudeat, & inuehitur *n.* 3. *& ſeq.* contra contrariam conſuetudinem.

Petrus Cenedus *pract. & canon. quaſt. libr.* 1. *q.*45. *per totam, & n.*9. *verſ. ex quibus, & n.*10. vbi concludit Clericum gaudere Eccleſiarum immunitate, & quòd opinio Romani eſt verior, & inuehitur contra conſuetudinem contrariam, & dicit illam eſſe contra Ius diuinum, vel ſaltem contra Dei ordinationem, & quòd hodie eſt ſublata omnis conſuetudo per Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *de reform. cap.*10. & Conſtitutionem Gregorij XIV. & quòd ſolus Pontifex, non autem Epiſcopi, vel inferiores poſſunt dictum Ius diuinum interpretari.

Franciſcus Salgado *de protect. Regia tom.*2. *par.* 2. *c.*4. *n.*115. probat non ſolùm clericos de iure Canonico habere immunitatem, ſed tenet maiorem eſſe rationem cur clericus in Eccleſia capi nequeat, quàm laicus.

Antonius Diana *reſol. moral. p.*1. *tract.*1. *de immun. eccleſ. reſol.*24. vbi probat, quia Iura Canonica, & Ciuilia indiſtinctè loquuntur, & indefinitè, & generaliter, proindeque tam laicos, quàm Clericos complectuntur, arg. *l. de pretio ff. de publ. in rem action.* Idem Diana *p.* 5. *in fine in collect. declarat.* refert vnam in qua dicitur non poſſe extrahi Clericus præterquam in caſibus degradatione dignis, & ſi oppoſitum fiat, debere reſtitui: & nouiſſimè *p.*6. *tract.* 1. *reſol.* 25. *in fine*, vbi poſt Cæſ. Loccatel. *in Breuiario de tortura inſp.* 5. *num.* 164. ait ideo Sacerdotem indutum cotta & ſtola extra Eccleſiam præcedente Cruce ad efferendum defunctum, non poſſe capi de licentia Epiſcopi.

Melch. Lotter. *de re beneficiaria lib.*1. *quaſt.*13. *n.* 113. vbi hanc ſententiam ſequitur.

Ioan. Baptiſta Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.*10. *n.*17. *cum ſeqq.* vbi poſtquam contrariam opinionem ſibi non diſplicere affirmauit, hanc probaſſe *Sacram Cong. Epiſcoporum* teſtatur, proindeque ei reluctandum non eſſe aſſerit.

Ioan. Baptiſta de Lezana *in ſum. quaſt. Regular. tom.*3. *verb. immunitas Eccleſiarum*, *n.* 6. dum ait quòd in caſibus in quibus laïci gaudent immunitate, ea gaudere debent Clerici ſeculares & Religioſi reſpectu ſuorum ſuperiorum ſtando in rigore Iuris.

Leander Galganette *de iure publico lib.*3. *tit.*69. *n.*27. vbi probat immunitatem hanc confugiendi ad Eccleſiam omnibus ad eam confugientibus competere, ſiue laici ſint, ſiue clerici.

Lud. Correa Nobilis Luſit. Iuris Pont. Doctor inſignis, *in ſua elaboratiſſima repet. ad c. inter alia, de immun. eccl. p.*3. *n.*25. vbi diſtinctè tenet Clericos crimina perpetrantes, ſi ad Eccleſiam confugiant, illius gaudere immunitate, quando crimina commiſerint, propter quæ gaudeant immunitate.

Carol. Maranta *controuerſ. tom.* 2. *reſp.* 50. vbi me citato dicit Sacram Cong. ſecundùm hanc opinionem declaraſſe.

Ioan. Anton. Nouar. *in ſumma Bullarum tit. de immun. Eccleſ. num.* 2. vbi poſtquam pro vtraque parte citauit plures Doctores, aſſerit iuxta hanc opinionem Sacram Cong. reſcripſiſſe Epiſcopo Neocaſtren. *die* 10. *Auguſti* 1618.

Ioan. Ægid. Trullench *in pracepta Decalogi lib.* 1. *cap.*51. *dub.*2. *num.*5. vbi me citato *in hoc loco*, hanc noſtram ſententiam approbat, quia Canones generaliter loquuntur, nec diſtinguunt de Clerico, aut laico.

R.P.D. Alexander Sperell. *in deciſ. fori eccleſiaſt. deciſ.*59. *num.*35. *verſ. contrarium*, vbi atteſtatur de veriori, & communiori, vt quòd articulo maturè diſcuſſo Sacra Congreg. hanc Romani ſententiam ſuis amplexa.

Sacra Congr. Epiſcop. Regular. *in Tropien.* 19. *Ianuary* 1617. declarauit quòd Clerici gaudere debent Eccleſiæ immunitate, qui poſt delicta patrata ad Eccleſias confugiunt extra caſus in Bulla Gregorij XIV. expreſſos, & *die* 17. *Auguſti* 1618. iterum decreuit non poſſe Clericos ab Eccleſia extrahi, præterquam in caſibus degradatione dignis, ſi ſecus fiat, reſtitui mandatur, vt refert Diana *part.*6. *tract.*1. *reſol.*26. *quaſt.*10. & de anno 1633. ſic reſponſum fuiſſe Epiſcopo Auerſæ atteſtatur Carol. Maranta *tom.* 2. *reſp.* 50. *num.* 6.

Quorum opinio validioribus fulcitur fundamentis. Primum eſt, quia Canones generaliter 138
loquuntur, non diſtinguendo Clericum à laico, vt *in cap. rerum* 9. *& in cap. diffinimus* 35. *& in cap. conſtituimus* 36. 17 *quaſt.*4. *& in d. cap. inter alia, & in cap fin. de immunit. eccleſ.* vnde generaliter indiſtinctè debent intelligi, vt ſcilicet comprehendant Clericos, & laicos, prout arguit Roman. *conſil.* 234. *in princip.* Remig. *de immunit. fallent.* 21. *verſ. Primò quia text.* Decian. *in tract. criminal. tom.*2. *lib.*6. *cap.*26. *num.*1. Gutier. *pract. lib.*3. *quaſt.*3. *num.* 1. *verſ. contrariam tamen ſententiam*, Suar. *dict. lib.*3. *cap.* 10. *num.*5. Farinac. *d. quaſt.*28. *num.*7. Ambroſin. *de immun. eccleſ. c.* 12. *n.* 1. *verſ. primò per omnes leges*, Vital. *in Clem.* 1. *n.* 70. *verſ. nec obſtat, de Pœnit. & rem.* Ioan. de Viſchis *in d. cap. diffiniuit, de immunit. eccleſ. n.*17. *verſ. nota ſecundò*, Franc. Molin. *d. loco n.*129. Cened. *d. q.*42. *num.*1. *&* 9.

Secundum, quia *in dict. cap. num.*17. *queſt.* 4. 139
ſic dicitur: *Nullus Clericorum ſeruum, aut diſcipulum ſuum fugientem ad Eccleſiam extrahere audeat, vel flagellare præſumat.* Si ergo non licet Clerico ſeruum proprium, in quo habet ius necis, & vitæ, *l.*5. *C. de emendat. ſeruor.* ab Eccleſia extrahere, nec etiam diſciplinæ gratia licet diſcipulum flagellationes timentem extrahere, qui poterat eſſe, tam Clericus, quàm laicus, multò minus licebit iudici eccleſiaſtico delinquentem extrahere, ita Decian. *dict. capit* 26. *numer.* 1. *verſ. quartò pro hac opinione*, Suar. *d. numer.* 5. *verſ. maximè*, Ambroſin. *d. cap.*12. *verſ. quartò pro hac opinione.* Cened. *d. q.* 42. *num.* 1. *verſ. ſecundò pro hac.*

Digitized by Google

140 Tertium, quia hoc priuilegium eſt conceſſum loco ipſius Eccleſiæ, ſeu perſonis propter honorem, & reuerentiam, quæ locis ſacris diuino cultui dicatis debetur, Imol. *in d. Clem.* 1. *n.* 8. *de Pœnit. & remiſſ.* Suar *d. cap.* 10. *n.* 3. ergo ſuffragatur cuilibet in Eccleſia reperto, ſiue ſit Clericus, ſiue laicus, & multò magis Clericus debet exhibere reuerentiam, & honorem locis ſacris, Roman. *d. conſil.* 234. *in princip. verſ. tertiò quia*, Remig. de Gonni *d. fallent.* 11. *verſ. tertiò hoc priuilegium*, Decian. *d. cap.* 26. *num.* 1. *verſ. tertiò quia*, Ambroſin. *d. c.* 12. *n.* 2. *verſ. tertiò quia*, Franc. Molin. *d. loco num.* 129. *verſ. tertiò immunitatis iura*, Cened. *d. q.* 42. *n.* 1. *verſ. tertiò facit*, Mar. Ital. *d.* §. 1. *n.* 1. *verſ. quam opinionem, & n.* 55. *verſ. & quoniam hoc priuilegium.*

141 Quartum, quia maior eſt ratio in clerico, vt in Eccleſia capi non poſſit, quàm in loco, cùm clericis Eccleſia ſit veluti domus; in domo autem propria quis capi non poteſt, *l. nemo de domo, ff. de regul. iuris*, ita arguit. Roman. *d. conſ.* 234. *in princ. verſ. ſecundò quia*, quem ſequuntur Decian. *lib.* 6. *c.* 26. *n.* 1. *in princ. verſ. ſecundò quia*, Ambroſ. *d. c.* 12. *n.* 1. *verſ. ſecundò quia*, Franc. Molin. *d. n.* 129. *v. ſecundò cum Eccleſia*, Monticel, *in praxi crimin. reg.* 52. *de captura rei, n.* 18.

142 Quintum, quia Eccleſia multò magis tueri debet Clericos, vt ſubditos ſuos ſibi ſeruientes, quorum habet curam magis ſpecialem, quàm laicos, igitur priuilegium, & immunitas indiſtinctè conceſſa confugientibus ad Eccleſiam competit etiam Clericis, Decian. *d. c.* 26. *n.* 1. *verſ. præterea durum eſt*, Cened. *d. q.* 42. *n.* 1. *propè fin.*

143 Sextum, quia ſi Eccleſia priuilegium conceſſit laicis, vt omnes fatentur, & hoc in aliis ſtatuit, debet etiam in ſuis idem pati, iuxta illud, *patere legem quam tu ipſe tuleris*, vt arguunt Decian. *d. c.* 26. *verſ. item ſi in aliis*, & Ambroſ. *d. c.* 12. *n.* 2. *verſ. quintò facit.*

144 Septimum, quia Clericis ante aſſumptum clericatum competebat immunitas, ergo etiam poſt aſſumptum clericatum competit dicta immunitas, nullibi enim reperitur cautum, quod Clericus ea, quæ ſibi vt laico competebant, per clericatum amittat.

145 Octauum, quia ſi aliter diceremus, clerici eſſent deterioris conditionis, quàm laici, quod videtur inconueniens, Iul. Clar. §. *fin. q.* 30. *verſ. vlterius quæro.*

146 Qua tenenta opinione, abſque conſuetudinis diſtinctione, de qua infrà, non obſtant quæ pro priori adduxi, nam ad primum d. gloſ. *in d. cap. nullus Clericorum* 17. *q.* 4. reſpondetur illam id non dicere, ſed tantummodo quòd iudex eccleſiaſticus poteſt verberare in Eccleſia Clericum, Decian. *d. cap.* 26. *num.* 1. *verſ. Panormitanus tamen.* Secundò reſpondetur, quòd auctoritas gloſ. probabilis eſt, non neceſſaria, Franc. Molin. *dict. loco num.* 123.

147 Ad ſecundum reſpondetur argumentum illud leue eſſe, quia præſupponit Iura Canonica de laicis tantùm loqui, quæ cùm generaliter; & indefinitè loquantur per verba, *nullus, nemo*, & ſimilia, debent generaliter intelligi, Decian. *d. num.* 1. *verſ. ſed certè hoc argumentum.* Secundò, reſpondetur, quòd quamuis *d. cap. inter alia*, de laicis meminit, non de Clericis, ideò factum exiſtimandum eſt, quia rarò Clerici, quorum eximia ſanctitas eſſe debet, in tam graue homicidij ſcelus prorumpunt, lex autem ad ea, quæ frequentiùs accidunt, conſtitui ſolet, *l. nam ad ea, ff. de legib.* Franc. Molin. *d. loco, v. ſecunda ratio.* Tertiò, optimè reſpondet Mar. Ital. *d.* §. 1. *num.* 18. quòd ideò conſtitutum fuit hic ſolùm de laicis, quia iſta conſtitutio eſt lata in fauorem ipſorum laicorum, quia temporales iudices aduerſùs illos plures priuilegia impetrauerant, vt potuiſſent ab Eccleſiis eos extrahere; imò etiam hoc non contenti in eccleſiaſticas perſonas prædictam facultatem extendebant, ſed quia iudex ſæcularis nullam habet poteſtatem aduerſùs has perſonas eccleſiaſticas, ideò de laicorum perſonis tantùm tractate videtur.

Ad tertium eſt facilis reſponſio, quia iſti non 148 confugiunt ad Eccleſias ea mente, vt ſint tuti in Eccleſia, & gaudeant eius immunitate, ſed vel ducuntur ad Eccleſiam inuiti, & ad carceres, vel ſpontè, vt ſe in iudicio tueantur, deueniunt in Eccleſiam, non vt in ea ſint tuti, ſed nos quærimus, an ſi Clericus attentaretur & caperetur extra Eccleſiam, & ipſe ad Eccleſiam confugeret, tutus eſſet ſicut ſæcularis? non negatur ergo, quòd in Eccleſia poſſit capi, ſi illuc non confugit, ſed iudicij cauſa venit, prout præſupponit in hoc argumento Panor. Nec etiam negatur quin in Eccleſia poſſit etiam verberari, ſed tantùm hoc contenditur, quòd cum ea fide confugerit ad Eccleſiam, vt tutus ſit, non poſſit inde extrahi, quod apertè probat text. *in d. cap. nullus clericorum* 17. *q.* 4. Secundò reſpondetur ſiue laici ſint, ſiue Clerici, ſiue Religioſi delinquentes in Eccleſia, immunitatem non conſequentur, quia Eccleſiam ſpernere, & eidem iniuriam irrogare cenſentur, Franc. Molin. *d. loco n.* 124.

Ad quartum negatur, quòd remaneret impuni- 149 tum facinus, nam illud facilè tollitur cum cenſuris eccleſiaſticis, excommunicatione ſcilicet, & depoſitione, & ſic poſſet puniri, Decian. *d. n.* 1. *verſ. quartò conſideras.* Secundò reſpondetur, quòd hæc argumenta Panorm. procedunt in illis, qui ſe ſeruis, & illicitis immiſcentes ab eorum Prælatis extra Eccleſiam capiuntur, non ſic in illis, qui ſe ſe receptui dederunt Eccleſias ingreſſi, alioquin (abſurdum foret) deterioris conditionis Clerici, quàm laici eſſent, ſanctos autem eſſe Clericos oportet, neque Eccleſia eorum defendit ſcelera, id enim de his criminibus regulariter intelligendum eſt, quibus immunitate non gaudent, quia eam amiſerint, Franc. Molin. *dict. loco n.* 125. *&* 126.

Ad quintum reſpondetur, quòd hoc non nega- 150 tur, ſed tantùm quæritur, an confugiens ad Eccleſiam ſit tutus, Decian. *d. n.* 1. *verſ. adducit, & quintò.* Secundò reſpondetur, quòd illa *Clem.* 1. *de priuil.* intelligitur de iis criminibus, quorum grauitas non immunitatem tollit Eccleſiarum, Franc. Molin. *d. loco n.* 127.

Ad ſextum reſpondetur, quòd ſicut ſæcularis ſi 151 delinquat in Eccleſia, tutus non eſt, ita, & pariter Clericus, vel Religioſus delinquens in Eccleſia, vel intra ſepta monaſterij, aut intra illos triginta, vel quadraginta paſſus, quia in hoc tutus non erit, nam Clericus in hoc ſæculari æquiparatur. Secundò reſpondetur, quòd hoc argumentum fragile eſt; quid enim, vbi extra Eccleſiam delinquunt, nam ſæpius homicidia, quæ ab his admittuntur, extra Eccleſiam patrantur, quibus immunitatis iura ſubtrahere impium videretur. Ad cætera verò fundamenta facilè ex dictis reſponderi poteſt, ne vltra ſolitum modum in hac materia ſpatiari videar.

152 Ad diſtinctionem conſuetudinis quam Doctores afferunt, reſpondetur, quòd iſta conſuetudo eſt potiùs abuſua, & corruptela dicenda, quæ pro lege minimè ſeruanda eſt, *cap.cum cunſu, de ſene & re iudic.* Vnde legitur *in c. 1, & 2. diſt. 11.* quòd vſus auctoritati cedere debet, nam prauum vſum lex, & ratio vincit, quapropter quicquid ab Apoſtolicæ Sedis Rectoribus plena auctoritate ſancitur, nullius conſuetudinis præpediente occaſione propria tranſigendo voluntates remoueatur, ſed firmiter, atque inconcuſsè teneatur; hinc igitur prædicta conſuetudo, qua fulcitur Clarus, & alij nullius roboris, vel momenti eſſe debet, præſertim cùm ſit contra libertatem eccleſiaſticam, quod enim contra diſciplinam, & libertatem eccleſiaſticam fit, irritum eſſe debet, *cap. illa autem, verſ. quod enim, diſt. 12,* cum aliis pluribus, quæ in hanc reſponſionem congerit Mar. Ital. *dict. lib. 1. cap. 3. §. 1. num. 3. cum ſeqq. vſque ad fin.* vbi *num. 17. verſ. ex his,* dicit ſe à quodam Religioſo fide digniſſimo accepiſſe, ſa-
153 cram Congregationem Epiſcoporum ita reſpondiſſe, quæ itidem declarauit *in vna Cremonen. 27. Iulij* 1618. quòd ad extrahendum delinquentem à loco immuni, & Curiæ ſæculari conſignandum, non ſufficit ſententia contumacialis, quia non probat delictum, ſed plenior probatio requiritur.

154 Octauò, circa Iudicem, qui debeat cognoſcere de immunitatis causà, eſt notandum Iudicem eccleſiaſticum eſſe competentem ad cognoſcendum, vt probat text. *in cap. ad Epiſcopos 17. q. 4.* vbi Pontifex præcipit Eccleſiarum violatores per Epiſcopos iudicari, & *in cap. vlt. de immunit. eccleſ.* vbi Papa Archipresbytero Toletano, & Compoſtellano eccleſiaſticis perſonis mandat, vt publicè nuncient committentes in Eccleſiis homicidia, ſeu mutilationes membrorum, immunitate non gaudere; ergo ad illos, & non ad ſæculares pertinet hoc declarare, quod tradunt Fr. Emman. *quæſt. regular. tom. 2 quæſt. 51. art. 3. poſt med.* Gambacurt. *de immunit. eccleſ. lib. 6. cap. 2. n. 1. cum ſeqq.* Farin. *de immunit. c. vlt. num. 366.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 13. n. 96. cum ſeqq.* Diana *moral. reſol. part. 4. tract. 1. reſol. 49. & part. 6. tract. 1. reſol 30.* Ciarlin. *dict. cap. 10. n. 2.* Trullench *dict. c. 11. dub 6 in princip.* Giurb. *conſil. 20. num. 17. fin.* Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part. 4. n. 2.*
155 hinc inferens, quòd quando fugiens ab Eccleſia abſtrahitur ſub dubio, an gaudeat immunitate, in carcere eccleſiaſtico eſt pro interim ſeruandus, & ſemper cùm Epiſcopi, vel eius Vicarij licentia ab Eccleſia erit tollendus, itaut ſi iudex ſæcularis delinquentem ſine tali licentia extrahere voluerit, poterit delinquens abſque pœna ſe defendere à iudice ſæculari, vt præ cæteris expreſſiùs declarant Fr. Emman. & Ludou. Correa *proximè citatis locis.*

156 Vnde colligitur ad Iudicem eccleſiaſticum ſpectare decidere, & iudicare, an reus in loco ſacro vel profano captus ſit, dum ſatellites aſſerunt cœpiſſe in loco profano, reus verò teſtatur ſe captum in loco ſacro. Ita per text. *in cap. ſi index, de ſent. excom. lib 6.* reſoluunt Mar. Ital. *de immun. l. 1. cap. 6 §. 2. n. 100. cum ſeqq.* Gamb. *eod. tract. lib. 4. cap. 22. num. 25.* Pereg. *in ſimili tract. cap. 13. n. 18. cum ſeqq.* Farin. *eod. tract. num. 54.* Diana *dict. reſol. 49. in fine,* Ioan. Anton. Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de immunit. Eccleſ. num. 95.* me citato *in hoc loco* Lezana *in ſum. quæſt. Regular. verb. immunitas eccleſ. num. 28.* In dubio enim non eſt credendum ſatellitibus & birruariis, ſi iſti negent reum captum in loco ſacro, & reus affirmaret cùm agatur de graui præiudicio. Decian. *d. lib. 6. cap. 29. num. 10.* Farinac. *d. tract. de immunit. num. 54.* Giurba *conſil. 100 num. 35.* Ioan. Anton. Nou. *d. tit. de immunit. Eccleſ. num. 93.* vbi *num. 94.* limitat niſi aliter conſuetudine obſeruaretur, vel eſſet de maioribus birruariis, qui aliquam haberent iuriſdictionem, quod etiam tradit Giurba *d. conſ. 100. num. 35* vbi ſubdit quòd ſi pro reo deponerent birruarij, illum nempe captum fuiſſe in loco ſacro, ſtandum eis eſſet, cùm eorum relatio dicatur de actis, & faciat notorium, & *num. 36.* quòd reo extra Eccleſiam ſe captum affirmanti, nulla fides adhibenda eſt, ſi teſtibus probatur contrarium.

In hac cauſa immunitatis ita ſolus Epiſcopus, 157
vel ab eo deputatus iudex eſt competens, vt nulli alij Eccleſiarum, & monaſteriorum Prælati aliquam cognitionem ſuper ea ſibi vſurpare valeant, ſicut bene reſoluunt Gambacurt. *dict. lib. 6. cap. 9. à num. 1.* Ludou. Correa *d. p. 4. num. 3.* idque ex aperta diſpoſitione Gregorij XIV. *in §. 8. prope fin.* ibi, *nec inde extrahi, aut Curiæ ſeculari conſignari, aut tradi poſſint, niſi cognito prius per Epiſcopum, ſeu ab eo deputatum, an ipſi verè crimina ſuperius expreſſa commiſerint.* Farinac. *tom. 1. conſil. 76. n. 2.* Trullench *dict. cap. 11. dub. 6. num. 2.* Ioan. Anton. Nouar *dict. tit. de immunit. Eccleſ. num. 100.* Lautet. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. in quæſt. diuerſ. quæſt. 29 pag. 342.* Vnde Vicarius Capitularis non poterit cognoſcere cauſas confugientium ad Eccleſias, vel ab illis extractorum, contra Diana *p. 6. tract. 1. reſol. 30. q. 1.* quia hæc facultas competit Epiſcopis, eorumque Vicariis iure extraordinario, vt patet ex Conſtit. Gregorij XIV. ibi, *Sine expreſſa licentia Epiſcopi, vel eius Officialis, ad quos ſolos, & non alios Epiſcopis inferiores, etiamſi aliàs Ordinarij ſint, licentiam dandi facultas pertineat,* &c. & ibi, *Occurrente autem caſu in loco exempto, & nullius diœceſis, tunc ad Epiſcopum viciniorem deuoluitur hac cognitio,* &c. Ita Mar. Italià *dict. lib. 1. c. 6. §. 1. à n. 37. vſque ad num. 55.* Diana *d. part. 6. tract. 1. reſol. 30. quæſt. 2.* R.P.D. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 31. num. 8.* vbi refert hanc ſententiam approbaſſe Sacram Congreg. *ſuper controuerſ. iuriſdict. in Conuerſana 15. Februarij* 1633. Quicquid contra teneat Pereg. *de immun. Eccleſ. cap. 3. num. 33. verſ opinio verè.* Sed an Epiſcopus, quando cognoſcit verùm reus gaudeat immunitate eccleſiaſtica, debeat illum citare, quærit Diana *part. 4. tract. 1. reſol. 112.* vbi cum Pereg. *de immunit. c. 3. à n. 9.* & Caſtro Palao *d. tom. 1. diſput. vnica de immun. punct. 13. num. 11. & 12.* affirmatiuè reſpondet, eiuſdem ſententiæ videtur eſſe Farin *conſ. 168. n. 48.* Sed contrariam ipſemet apertè tenet in addit. & nunquam citari confugientes pro eorum extractione in Curia Neapolitana, dicit Ioan. Anton. Nouar. *dict. tit. de immun. Eccleſ. num. 96.* Hinc reddimur omnino certi Iudicem laicum non poſſe ſuo arbitratu extrahere ab Eccleſia reum ad eam confugientem, quia neceſſaria eſt licentia Epiſcopi, vel eius Officialis, vt legitur in dicta Bulla. Homobon de Bonis *tom. 2. tract. 11. c. 12. ſuppoſit. 3. verſ. hac,* Caball. *reſol. crimin. 194. num. 2.* Ambroſ. *d. tract. cap. 11. in princip.* Peregrin. *d. tract. cap. 13. num. 5. verſ. dixi,* Duard. *d. q. 16. n. 30.* Diana *d. p. 6. tract. 1. reſol. 28.* Ciarlin. *d. c. 10. n. 30. & 33.* Appellatione Epiſcopi

Digitized by Google

ſcopi venit proprius Epiſcopus etiam electus, & confirmatus, licèt nondum conſecratus. Diana *d. p.6.tract.1.reſol.*30.*q.*2. non autem habentes iura Epiſcopalia, propter quod ſi delictum exceptum committatur in loco exempto alicui Prælato ſeculari, vel Regulari, recurrendum eſt ad Epiſcopum viciniorem pro licentia prædicta, vt legitur in dicta Bulla, Fr.Emman.*quæſt.regul. tom.* 2.*q.*50. *ar.*3.*verſ.verum*, Ambroſ.*dict. tract.cap* 11.*num.*1. *verſ.vt Curia*, Guazzin. *d.c.*31.*num.*4.Pereg. *dict. c.*14.*ſub num.*6. Ciarlin. *dict. cap.*10 *n.*34. Trullench *dict.cap.*12.*dub.*6.*num.*2. Nomine autem officialis Epiſcopi, intelligitur ſolùm eius Vicarius generalis, Sanch. *de matrim. lib.*8. *diſp.*27.*n.*29. Bonac.*d.q.*7. *§.*7.*n.*2.*verſ.nomine officialis*, Pereg. *c.*3.*n.*18.*verſ.pro parte, & c.*16.*n.*32.Mari.Ital.*d. lib.*1.*cap.*6.*in princip.num.*15.Ciarlin.*dict.cap.*10. *num.*35.

158 Cognitio igitur huiuſmodi, & quæuis quæſtio in materia immunitatis eccleſiaſticæ ſuperueniens, potiùs ſummorum Pont. decretis, quàm Imperatorum legibus decidi debet, ſecundùm *gloſ.vlt.in c.ſicut antiquitus* 17.*q.*4.Syluest.*in ſum. verb.immunitas.*& hæc ad honorem, & reuerentiam rebus ſacris exhibendam pertinet, *d.l.præſenti,C.de his,qui ad Eccl.confug.d.c.reum* 17.*q.*4 vbi, *vt honor Eccleſiarum conſeruetur*, Remig. *de immun.reg.*1.*n.*2.Cou.*d.c.*20.*n.*2.

159 Decimò eſt notandum diuerſas pœnas imponi illis, qui violant immunitatem eccleſiaſticam abſtrahendo confugas ab Eccleſia, de quibus agunt Dec.*d.lib.*6.*c.*28. *sl* 2.*n.*1. Ludou. Peguera *in pract.crim.c.*26.*ſub.n.*5.*verſ.præterea text.* Suar. *d.tom.*1.*de relig.l.*3.*c.*3.*n.*7.*verſ.ſed quæris aliquis*, Alez.Amb. *de immun. eccl.c.*15.*n.*4.Farin.*in ſimili tract.n.*311.*cum ſeqq.*Lud.Correa *in repet.d.c.inter alia,ſub n.*7.*verſ.videamus,cum ſeqq.*Eraſm.à Cochier *d.p.*4.*q.*65.*ad fin.* Io.Ant.Nouar.*d.tit.de immun. Eccleſ.n.*30. vbi quòd licèt de Iure Canonico iudex ſpiritualis repetere debeat per monitiones,& cenſuras extractum per vim ab Eccleſia, nihilominus Iure Ciuili attento extrahens puniendus erit,& *n.*33.ſubdit laicum nec ex conſuetudine excuſari ſi reum extraxerit. Et an iudex laicus extrahens reum ab Eccleſia, teneatur ad reſtitutionem damnorum, quæ inde paſſus eſt? Affirmatiuè poſt Bonac.Caſtr. Palaum, Villalob. Scort.& alios,reſpondet Diana *p.*6.*tract.*1.*reſ.*32. *quæſt.*3.

160 Prima igitur & omnium antiquiſſima pœna eſt, vt qui abſtraxerint quemquam ab Eccleſia, rei ſint læſæ maieſtatis, vltimoque ſupplicio puniantur, vt habetur *in l fideli,& in l.præſenti.C.de his qui ad Eccleſ.confug.*eleganter Guid.Pancirola *in theſauro var.lectionum lib.*2.*cap.*183.vbi de miraculo ob quod Imperator Leo condidit *d.l. præſenti*; quam pœnam ſacri Canones contra laicos approbarunt, vt *in cap. definiuit* 17. *quæſt.*4. vbi conſtitutum eſt vt ſeueritatis regiæ ſententia feriantur; quæ quidem pœna videtur in deſuetudinem abiiſſe, de quo Suar.*dict. tract.*2.*cap.*13. *n.*6. Caſtro Palao *dict. diſputat. vnica punct.* 12, *n* 1. Trullench *dict.cap.*11.*dub.*5. *num.* 3.*in princ.* Lezana *in ſum.quæſt.Regul.verb. Immunitas Eccleſiarum.n.*21.

161 Secunda pœna temporalis pecunia eſt, ſcilicet nongentorum ſolidorum, hoc eſt, aureorum pro immunitate violata, vt expreſsè probat text. *in c. ſi quis contumax.* 17.*q.*4.ibi, nongentos ſolidos Epiſcopo componat, vbi gloſſ. *in illo verb. componat, in fine*, ſic ait. *Vel dic & melius quòd ſi quis violat immunitatem, nullum damnum faciendo ſoluit ſolidos nongentos,ſed ſi damnum aliquod fecerit, ſoluet triplum pro immunitate,& damno*,&c. Videtur igitur huiuſmodi ſolidos ſoluendos eſſe Epiſcopo ex adductis verbis *dicti c. ſi quis contumax*, cui contrariari videtur text. *in cap. ſi quis in atrio, eadem cauſa & quæſt.* ibi, *quicquid pro immunitate violata emendandum eſt Altari ſoluatur, cuiuſcumque fuerit Eccleſia*; ſed gloſſ.*dict. verb. componat*, iura illa conciliare nititur hoc modo, videlicet, quòd ſatis videtur dari Eccleſiæ id, quod eius Prælato datur, & ſic quamuis Prælato ſolidi ſoluantur, ipſi Eccleſiæ ſolui videntur. Quapropter ſi Eccleſia Cathedralis ſit, detur Epiſcopo, ſi verò Eccleſia inferior, detur eius Prælato. Vel fortè meliùs cum Archid. *in dict. cap. ſi quis in atrio*, dici poteſt quòd in hoc textu definitum fuit cui pœna ſoluenda ſit: at verò *in dict. cap. ſi quis contumax*, ſtatutum eſt quanta, & per quem taxanda ſit, nempe vt per Epiſcopum in nongentis ſolidis.

Tertia pœna impoſita violatoribus immunitatis extrahentibus ab Eccleſia confugientes, ea eſt, nempe quòd immunitate careant, ſi ad Eccleſiam confugiant, probat expreſsè text. *in cap. frater*, iuncta gloſſ *verb. ab omnibus*, & *in cap. ad Epiſcopos* 17. *quæſt.* 4. ibi, *ad Epiſcopos direximus iuſſionem, vt eos, qui Eccleſias violaſſe perhibentur acceſſu earum, iudicent eſſe indignos*, &c. 162

Quarta pœna eſt publica pœnitentia, ex *cap. miror*, & ex *dict. cap. ſi quis contumax* 17. *quæſt.* 4. Epiſcopi arbitrio taxanda, de qua priſcis temporibus vſus erat, modò verò minimè. 163

Quinta pœna eſt, vt non recipiantur oblationes à domo illius, qui de Eccleſia hominem extraxit, *dict.c.miror.*17.*quæſt.*4.quæ pœna ignominioſa eſt, & excommunicationis particeps, quaſi eius ſit, cuius oblationem Eccleſia execretur, & quem indignum iudicet, vt eius oblatio à Clericis recipiatur, Gambac. *de immunit. Eccleſ. lib.*8.*c.*1.*n.*10. 164

Sexta pœna eſt, vt eam ſubeant, quæ contra ſacrilegos imponitur: ille enim qui delinquit in Eccleſia vulnerando, vel alia delicta faciendo, dicitur committere ſacrilegium ſecundùm Canones punibile, *cap.ſi quis,cap.quiſquis.§. ſacrilegium,& cap. ſi quis* 17.*quæſt.*4.*cap.decet,de immunit. eccleſ. lib.* 6. Cardin. Tuſch. *verb. Sacrilegium, concl.*6.*num.*12. Decian.*tract. crimin. lib.*4. *cap.* 36.*ſub num.*2. Menoch. *de arbitr. caſu* 389. *num.*33.*cum ſeqq.*Mart.*de iuriſdict.part.*2.*cap.*11. *num.*13.Caball.*reſolut. crimin. reſolut.*194.*num.* 5. & 7.Farinac.*dict.quæſt.*18.*num.*62.*in fine*, Guazzin. *de defenſ.reorum lib.*1.*defenſ.*2.*c.*31.*num.*19. *ad fin. & num.*20.*in fine*,Alexan.Peregrin.*de immunit. Eccleſ.cap.*6.*num.*28.Bellet. *diſquiſ.cleric. tit. de fauore cleric.reali.§.*4.*n.* 20. Ciarlin.*controu. forenſ.c.*15.*n.*11.

Sacrilegium autem, præſertim Iuris humani (quod requiritur ad tribuendam iuriſdictionem Epiſcopo) ad tria capita ſecundùm omnes Theologos reducitur. Primum cùm perſona ſacra violatur, vt ſi percutitur clericus, vel ad ſeculare Tribunal trahitur. Secundum cùm res ſacra, vel ad diuinum cultum dedicata violatur, vt abuſus Sacramentorum, ſacrorumque vaſorum, vel ſanctarum Reliquiarum, Monialium violatio,

violatio, bonorum eccleſiaſticorum vſurpatio, vel collectatio, & cætera huiuſmodi. Tertium ſacrilegij genus committitur circa locum ſacrum cum ſanguinis, vel ſeminis humani effuſione, vel alicuius rei furto polluitur, Leſſi.*de Iuſtit. lib* 2.*cap.* 45. *dub.*3. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 62. *num.* 11. vbi *num.* 12. idem in percutiente ex rationis identitate dicendum potat, & *num.* 13. nomine loci ſacri ad hunc effectum intelligit quemlibet locum, ſiue publicum, ſiue priuatum auctoritate Epiſcopi conſecratum, vel benedictum, ac ad Sacra peragenda, vel ad ſepeliendos mortuos deputatum, vt Eccleſias, Templa, cœmeteria, hoſpitale, in quibus eſt Altare ad Sacra peragenda, qui per totam illam deciſionem contra Ricc. *p.*3. *deciſ.*179. reſoluit laicum percutientem laicum in loco ad colloquendum cum Monialibus deputato (quod vulgo dicitur *Parlatorium*) non committere ſacrilegium, & *num.* 24. aduertit locum ſacrum ad effectum inducendi ſacrilegium non ita latè ſumi, ſicut ad effectum gaudendi eccleſiaſtica immunitate, ex ea ratione, quia quando agitur de immunitate, ſumus in fauorabilibus: quando autem de graduando delicto, ſumus in odioſis, & pœnalibus.

Cùm igitur ſacrilegium ſit delictum mixti fori, ſiue peccati, offendendo Eccleſiam, ſiue perſonas, aut res eccleſiaſticas, ſequitur iure optimo poſſe iudicem eccleſiaſticum procedere contra laicum in Eccleſia delinquentem, vel aliter ſacrilegium committentem, adeò vt ſit locus præuentioni inter iudicem eccleſiaſticum, & ſecularem. Cou. *var. lib.* 2. *cap.* 20. *n.* 18. *verſ.* 35. *in fine*, Menoch. *caſu* 389. *num.* 33 *&* 36. Bajard. *ad Clar.* §. *fin. quæſt.* 38. *num.* 51. Matt. *d. c.* 11. *num.* 20. *cum ſeqq.* Caualcan. *de brachio Reg. part.* 1. *ſub. num.* 75. Farinac. *q.* 18. *num.* 132. *&* *quæſt.* 28. *n.* 62. *in fine*, Caball. *reſol.* 194. *num.* 7. *&* 8. Decian. *dict. cap.* 26. *num.* 1. Alca Pereg. *de immun. cap.* 6. *num.* 28. dum dicit quòd dum reus eſt in Eccleſia, non datur locus præuentioni reſpectu iudicis ſecularis, Franc. Leo *in Theſau. fori eccleſ. part.* 1. *c.* 13. *n.* 13. Bonac. *de legib. diſput.* 10. *q.* 2. *punct.* 1. §. 1. *num.* 32. Mari. Anton. *var. reſolut. lib.* 3. *reſol.* 38. *n.* 2. Bellet *diſquiſ. cleric. p.* 1. *tit. de fauore cleric. reali* §. 4. *n.* 9. Guazzin. *de defenſ. rerum lib.* 1. *defenſ.* 1. *c.* 11. *n.* 19. Ciarlin. *controuerſ. forenſ cap.* 15. *num.* 32. *cum ſeqq.* Alea. Sperel. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 3. *à princip.* Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 2. *cap.* 56. *n.* 32. *cum ſeqq.* Non obſtat quòd poſt Bart. *in l. ſi cui* §. *fin. num* 3. *ff. de accuſat.* tenet Abb. *in c. fin. num.* 5. & *in cap. inter alia num.* 29. *de immun. Eccleſ.* *&* *in cap. cùm ſit generale num.* 27. *de foro compet.* quem alij ſequuntur, quòd laicus committens in Eccleſia delictum ſeculare, non debet puniri per iudicem eccleſiaſticum, ſed per ſecularem; quia loquuntur in delicto merè laicali reſultante ex percuſſione à laico in alterius laici perſonam facta in eccleſia, circumſcripto ſacrilegio, quod non mirum ſi dumtaxat ad iudicem laicum ſpectet, & in hoc Abb. ſequuntur Alex. *conſil.* 131. *ſub. n.* 1. *lib.* 1. Gom. *variar. tom.* 3. *cap.* 10. *ſub num.* 2. *verſ. &* *adde*, Cou. *dict. cap.* 20. *num.* 38. *verſ.* 35. Roland. *conſ.* 26. *num.* 5. *cum ſeqq. lib.* 2. Vulpel. *in tract. de libert. eccleſ. part.* 1. *ſub num.* 29. *verſ. quod abſque ratione*, Clar. § *fin. quæſt.* 38. *n.* 18. *verſ. vidi etiam*, Decian. *tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 17. *num.* 34. Menoch. *de arbitr. caſu* 389. *num.* 40. *cum ſeqq.* Viui. *deciſ.* 491. *n.* 1. Caball. *reſolut. crimin. lib.* 1. *caſu* 194. *n.* 2. *cum ſeqq.* Farinac. *dict. quæſt.* 28. *num.* 62. Sperell. *dict. deciſ.* 3. *n.* 10. Non negat tamen Abb. ſacrilegium ex dicta percuſſione ſequuta in Eccleſia, eſſe crimen mixti fori, & inter vtrumque iudicem locum eſſe præuentioni, nec diffitentur Roland. *dict. conſ.* 24. *n.* 13. Decian. *dict. lib.* 4. *c.* 19. *n.* 34. Cabal. *dict. caſu* 193. *ſub n.* 8. Menoch. *d. caſu* 389. *num.* 32. *&* *ſeq.* Vulpel. *d. part.* 1. *n.* 29. Franc. Leo *d. part.* 1. *cap.* 13. *n.* 33. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *verſ. laici.* §. 6. *&* 8. Farin. *de immun. n.* 236. Ciarlin. *d. c.* 15. *n.* 23. Sperel. *d. deciſ.* 3. *n.* 13.

Quibus autem pœnis iudex eccleſiaſticus contra laicos procedere poſſit, ſupereſt modò vt videamus. Non defuerunt plures ſcriptores qui exiſtimauerunt laicum iudicem procedere ad pœnas corporales & pecuniarias, eccleſiaſticum verò non poſſe laicum corporaliter capi & carcerari facere, nec temporaliter punire, ſed contra eos dumtaxat ad pœnas ſpirituales, & ad cenſuras procedere poſſe, & debere, ex quorum numero ſunt Clar. *in* §. *fin. quæſt.* 36. *num.* 47. *verſ. quare quid ſi per laicum*, *&* *quæſt.* 37. *num.* 8. Camil. de Curte *in diuerſ. feud. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 17. Decian. *lib.* 4. *c.* 26. *n.* 15. Mench. *de ſucceſſ. l.* 3 §. 12. *poſt n.* 17 Scacc. *de iudic. p.* 1. *c.* 12. *n.* 80. Maſtril. *deciſ.* 68. *num.* 7. Carol. de Craſſis *de effectu cleric. effectu* 1. *num.* 620. Giurba *conſ. crimin.* 70. *num.* 16. dum refert inueteratam eſſe Regni Siciliæ praxim quòd iudices laici in his, quæ mixti fori ſunt, quoad pœnas temporales ipſi ſoli cognoſcant, Eccleſiaſtici verò quoad ſpirituales, Duard. *in Bull. Cœnæ lib.* 2. *can.* 16. *quæſt.* 5. *num.* 2. vbi quoque teſtatur in Regno Neapolitano propter Bullam Honorij III. & antiquam conſuetudinem non dari præuentionem iudicibus eccleſiaſticis niſi quoad cenſuras.

Contrarium verò, immo in huiuſmodi ſacrilegiis, aliiſque criminibus mixti fori poſſe iudicem eccleſiaſticum tam ad ſpirituales, quàm etiam ad temporales pœnas, citra ſanguinem contra laicos procedere, meritò tenent Innoc. *in c. cùm pro cauſa*, *ſub. num.* 1. *in fine*, *de ſent. excomm.* Butr. *in cap. cùm ſit generale num.* 11. vbi etiam Abb. *num.* 15. *de foro compet.* Oldrad. *conſ.* 86. *&* 89. Calderin. *conſ.* 11. *num.* 2. *de iudic.* Roman. *ſing.* 53. *verſ. ſui interrogatus*, Nau. *conſil.* 1. *de foro compet.* Oſach. *Pedem. deciſ.* 103. *num.* 7. Læli. Iordan. *in tract. de Romana Sedis origine c.* 8. *n.* 19. Giacchat. *in addit. ad Clar. in* §. *ſacrilegium addit.* 1. Caball. *reſolut. crimin.* 1. *caſu* 194. *n.* 10. *&* 11. Marta *de iuriſd. p.* 2. *c.* 29. *n.* 1. *cum ſeqq.* Guazzin. *de defenſ. reorum*, *defenſ.* 3. *c.* 11. *n.* 20. *in fine*, Bellet. *diſquiſ. cleric. tit. de fauore cleric. reali* §. 5. *n.* 103. Marc. Anton. Genuen. *in pract. Archiep. Neap. c.* 8. *n.* 8. vbi inquit fuiſſe quendam laicum ob verba obſcœna in contemptum Sacerdotum prolata ad triremes condemnatum, & *in c.* 13. *n.* 3. dicit veriorem eſſe opinionem quòd laici in caſibus, in quibus poſſunt conueniri coram Epiſcopo, poſſunt etiam ab eo carcerari, & aliis pœnis temporalibus puniri, & quòd hodie iſtud eſt expreſſum in Conc. Trid. *c.* 3. *ſeſſ.* 25. *de reform.* vbi diſponitur quòd iudices eccleſiaſtici non procedant ad cenſuras niſi quando realem, aut perſonalem executionem facere non poſſunt contra reos etiã laicos, Salzed. *ad Bern. in p. c.* 87. *verſ. apud Hiſpanos*, *&* *verſ. pœna verò*, vbi tenet quòd iudices eccleſiaſtici laicos ſacrilegos poſſunt in carcerem mittere, & punire, & quod ſolet eis imponi pœna pecuniaria, quæ locis piis applicatur pro modo, & cõſuetudine regionis

Cardin.

Card. Tuſch. *lit. S. concl. 6. num.* 12. vbi aduertit quòd in his cauſis Iudex eccleſiaſticus punit laicum in omnes pœnas ex delicto, per quas non imponitur pœna ſanguinis, & ſi eſt irroganda mors, traditur Curiæ ſeculari, latè Ciarlin. *d. c.* 15. *num.* 32. *cum multis ſeqq.* vbi *n.* 39. de Giurbæ dicto de inueterata Regni praxi, *& num.* 42. idem aſſerit de alia ſimili, quam Duardus teſtatur vigere in Regno Neapolitano vigore Bullæ Honorij III. & tandem *à num.* 56. firmat quòd Epiſcopus in cauſis non ſolùm ſpiritualibus, ſed etiam mixti fori poteſt laïcos pœnis temporalibus punire, ſiue in pecunia, ſiue in fuſtigatione, vel pœna perpetui carceris, ſeu triremium, dummodo abſtineat pœna ſanguinis, Steph. Grat. *Marchia, deciſ.* 111. *n.* 17. Beller. *d. tit. de fauore clericor. reali.* §. 5. *n.* 103. latè R. P. Sperell. *in deciſ. fori eccleſiaſt. deciſ.* 4. *n.* 3. *cum ſeqq.*

165 Septima pœna contra eccleſiaſticæ immunitatis violatores eſt excommunicatio, à qua abſolui non poſſunt, niſi exactum reſtituant, *cap. quiſquis, & cap ſicut antiquitus* 17. *q.* 4. Peguera *in pract. crimin. cap.* 26. *ſub num.* 1 *verſ. præterea text.* Alex. Ambroſin. *de immun. cap.* 15. *n.* 4. Suarez *d. tom.* 1 *de Relig. tom.* 3. *cap.* 13. *num.* 7. Gambacurt. *d. lib.* 8. *c.* 1. *n.* 11. Eraſm. à Cochiet. *d. q.* 65. *ad fin.* Farinac. *d. tract. de immunit. num.* 312. Villalob. *in ſum. p.* 2. *tract.* 39. *diffic.* 8. *num.* 4. Caſtro Palao *d. punct.* 12. *n.* 3. Trullench. *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 5. *n.* 3. Carol. Maranta *tom.* 2. *reſp.* 50. *n.* 18. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunit. num.* 32. vbi ampliat quòd extrahens confugientem incurrat adhuc in excommunicationem, quamuis fuiſſet facta reſtitutio extracti, ex verbis Bullæ, ibi, *ſi aliquis attentare præſumpſerit,* &c. Theſaur. *in praxi p.* 2. *verb. immunitas cap.* 1. Lezana *d. verb, immunitas Eccleſiarum, num.* 21

166 Quam quidem excommunicationem eſſe latæ ſententiæ, & ipſo iure incurri, (quicquid ſit Iure communi attento) inſinuat expreſsè Conſtitutio Gregorij XV. *in* §. 10. ibi, *Declarantes ipſo facto cenſuras & pœnas eaſdem incurrere, quæ contra libertatis, iuris, & immunitatis eccleſiaſticæ violatores per ſacros Canones, & Conciliorum generalium noſtrorum prædeceſſorum Conſtitutiones ſunt promulgatæ,* &c. & ex ea colligunt Gambacurt. *d. lib.* 8. *cap.* 4. *n.* 2. *&* 6. Lud. Correa *in reper. d. c. inter alia, p.* 4. *n.* 8. *in fine,* Anton. Diana *moral. reſol. p.* 6. *tr.* 1. *reſol.* 34 *in fine.*

167 Sed an ſit Sedi Apoſt. reſeruata, verti ſolet in dubium. Nonnulli exiſtimarunt locorum Ordinarios ab hac excommunicatione abſoluere poſſe facta reſtitutione; ex quorum numero ſunt Marc. Anton Genuenſ. *in pract. Neapol. cap.* 22. *n.* 3 4. *&* 12. Homobon de Bonis *de examine eccleſ. p.* 2. *tract.* 11. *ſuppoſ.* 3. *verſ. porrò centum,* Anton. Diana *moral. reſolut. p.* 1. *tract.* 1. *reſol.* 41. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. Eccleſ. n.* 97. Alij verò multo meliùs reſoluunt abſolutionem ab hac cenſura pertinere ad ſolum Pontificem, ita Quarant. *in ſum. Bullarij verb. caſus reſeruatus, pag.* 162. *& ſeq.* Iul. Lanor. *de Indulgent. p.* 2. *c.* 21. *num.* 90. *& cap.* 28. *num.* 16. Pereg. *de immun. eccleſ. cap.* 35. *num* 9. *verſ. ſed contra, & num.* 10. 11. 12. 16. *&* 18. Mari. Anton. *var. reſol. lib.* 3. *reſol.* 15. Mari. Ital. *de immun. Eccleſ. lib.* 1. *c.* 6. §. 2. *n.* 31. *& ſeqq.* Farin. *d. tract. de immun. n.* 315. *&* 316. Duardus *in Bullam Cœnæ can.* 15. *q.* 16. *num.* 19. Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.* 10. *num.* 38. vbi *num.* 39. ſubdit ſemper etiam in dubio abſolutionem ſpectare ad Sedem Apoſt. Lezana *in ſum. Regul. quæ. tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. Carol. Maranta *tom.* 2. *reſp.* 35. Trullench *in præcepta Decalogi lib.* 1. *c.* 14. *dub.* 3. *num.* 4. vbi atteſtatur iam à Clemente VIII. fuiſſe cautum ne vllus virtute & prætextu priuilegiorum poſſet abſoluere ab excommunicatione ob violationem immunitatis eccleſiaſticæ in terminis dictæ Conſtitutionis. Et ſacra Congreg. Conc. *de anno* 1617. cenſuit abſolutionem à cenſuris ob violatam immunitatem eccleſiaſticam iuxta dictam Conſtitutionem Gregorij XIV. eſſe Sedi Apoſt. reſeruatam.

Vndecimò eſt notandum reum ad Eccleſiam 168
fugientem minimè illius perfrui immunitate in criminibus exceptis, ſi integra, veraque probatione delictum admiſſum fuiſſe cõſtaret, ſecus vbi vel indicijs, vel præſumptionibus tantùm, eo quòd nemo ex illis damnari pœna ordinaria debeat, vt apertè docet Auend. *de exequendis mandat. p.* 1 *cap.* 22. *à num.* 3. & præcipuè *num.* 9. cuius opinionem non improbat Gambacurt. *Luſit. deciſ.* 281. *ad fin.* quamuis ipſe Gambac. *deciſ.* 179. aſſerat in Luſitania ſemiplenam ſufficere probationem, & *ibi* Flores de Mena *in addit.* ſubdit, apud Regna Caſtellæ deciſionem illam obſeruatam ſæpiùs fuiſſe, nam contra huiuſmodi praxim ſtat ferè omnium Doctorum hac de re agentium auctoritas. Auendañus enim *d. cap.* 22. *num.* 4. *verſ. ſi verò præſumptiuè,* apertiùs ducuit inſidiatorem, vel proditionis qualitatem, qua quiſpiam ex homicidio ſactam amittit immunitatem, pleniſſimè fore probandam, neque præſumptiones, aut indicia ſufficere. Hieron. Gabr. *conſ.* 170. *num.* 26. *lib.* 1. reſpondit aduersùs aſſaſſinium minimè poſſe ita dici, niſi veris, integris, pleniſque probationibus aſſaſſinij qualitas fuerit explorata; hoc ipſum in hac ſpecie conſuluerunt Dec. *conſ.* 13. *num.* 2. Merenda *conſ.* 88. *n.* 7. *vol.* 2. *conſil. crimin.* Rimin. iun. *conſ.* 681. *num.* 9. *lib* 6 Farin. *d. conſ.* 76. *num.* 3. *cum ſeq.* dum tenet non poſſe Epiſcopum delinquentes Curiæ ſeculari conſignare, niſi priùs ſibi conſtito de delicto plenè, certè, & concludenter, non autem per indicia, & præſumptiuè. *& conſ.* 160. *vol.* 2. Caſtill. *deciſ.* 156. *num.* 5. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. collect.* 1792. Caſtro Palao *d. diſp. vnica, puncto* 13. *num.* 8. Sanch. *in conſilijs moralib. lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 11. Ioan. Anton. Nou. *d. tit. de immuni. n.* 88. Diana *moral. reſolut. p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 31. *in conſ.* 2. vbi etiam quod non tenetur Epiſcopus ſtare proceſſui facto à laica poteſtate, me citato *in hoc loco* Trullench. *d. cap.* 11. *dub.* 6. *n.* 4. *in fine.* Et quòd teſtes examinati in proceſſu informatiuo ſunt poſtea repetendi citato fiſco eccleſiaſtico, & ipſo reo, contra Guazin. tenent Ciarl. *d. c.* 10. *n.* 150. & Diana *d. p.* 6. *tr.* 1. *reſol.* 30. *q.* 3. vbi *q.* 4. contra Giur. reſoluit reo & Eccleſiæ eſſe dilationes aſſignandas, *& q.* 6 cum R. P. Sperell. *deciſ.* 60. *num.* 13. & Carolo Maranta *p.* 6. *reſp.* 36. *num.* 11. *& reſp.* 51 *num.* 12. ac alia tenet Iudicem Eccleſiaſticum, vbi dubium fuerit inter Doctores, an delictum gaudeat immunitate, debere pro reo iudicare, vt gaudeat immunitate.

Lata ſententia ſuper remiſſione eorum, qui ad Eccleſias confugerunt, ſiue ad Curiam ſecularem, ſiue ad Eccleſiam, non licet alicui partium appellare, quia appellatio ſublata eſt per Bullam Gregorianam in illis verbis, ibi, *quacunque appellatione poſtpoſita,* & decretum ſuper hoc emanatum non poteſt reuocari, ſed executioni demandandum eſt, non attenta appellatione, etiam

quoad effectum deuolutiuum, Ita Mari. Ital. *d. cap. 6 §. 1. num. 33.* Farin. *d. tract. de immun. num. 372.* Guazzin. *de defenſ. rerum, d. defenſ. 1. cap. 31. num. 6. & 11.* Pereg *de immunit. cap. 16. num. 33.* Ciarlin. *controu. forenſ. c. 10. num. 154.* Et licèt fiſco, vel actori nequaquam denegari appellationem à ſententia remiſſionis rei ad locum immunem, vnde fuerat extractus, contendat Mari Ital. *lib. 6. c. 17. per tot.* differentiam inter vtramque caſum conſtituens, quia reus præſumitur tali caſu per calumniam appellare, fiſcus verò, vel actor non ita; nihilominus contrarium, imò fiſcum à ſententia ſuper remiſſione rei lata appellare non poſſe meliùs tuentur Alca. Pereg. *d. cap. 16. num. 33.* Diana *moral. reſol. p. 3. tract. 1. reſol. 33. in fine, & p. 6 tract. 1. reſol. 30.* Ciarlin. *d. c. 10. n. 155. cum ſeqq.* R.P. Sperell. *deciſ. 65. per tot.* vbi reſpondet fundamentis Mariæ Italij.

Nunc verò circa tertium genus priuilegij, quod propriè immunitas appellatur, ſciendum eſt primò, quòd Eccleſiis non poſſunt imponi collectæ à laïcis, aut Principibus ſæcularibus, ſeu communitatibus locorum ſuper earum redditibus, & bonis, etiam pro locis publicis reficiendis; vel expeditionibus, aut exercitibus ducendis, etiam ad defenſionem ciuitatis, vel Catholicæ fidei, vel alia quacunque de cauſa ſine Romani Pontificis auctoritate, ſub excommunicationis, latæ ſententiæ pœna, *non minus, cap. aduerſus, de immun. Eccleſia,* Nauar. *in man. c. 17. num. 107.* Mari. Alter. *de cenſur. lib. 5. diſp. 19. cap. 2.* Duard. *in Bullam Cœna Domini, can. 18. q. 3.* Carol. de Graſſis *de effectibus Cleric. effect. 3. n. 287.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part. 3. c. 6. num. 113. cum ſeqq.* Bellet *diſquiſit. Cleric. part. 1. tit. de exemptionib. Cleric. & eorum bonor. num. 1.* Nec Prælati
170 ipſi Eccleſiarum poſſunt quicquam pro cauſis huiuſmodi ipſis laicis de bonis Eccleſiæ ſoluere, aut etiam ſponte offerre, antequam Romanum Pontificem conſulant, *d. cap. aduerſus.* Quòd quidem procedit in caſu, vbi agitur de vtilitate tantùm publica, non verò, vbi contributio non fit ſolùm propter vtilitatem publicam, ſed etiam ob priuatam ipſorum clericorum, veluti pro expenſis factis tempore peſtis, ita Silueſt. *in ſumm. verb. immunitas q. 5. num. 20.* Megal. *in part. 3. lib. 2. cap. 17. q. 6. num. 121. & conſ. 72. n. 18.* Molin. *de iuſtit. tom. 3. diſp. 672. n. 2. concl. 3.* Paul. Layman. *in Theolog. morali, lib. 4. tract. 9. cap. 6. num. 7.* Quando enim neceſſitas publica concernit de directo,
171 & principaliter æquè vtilitatem Eccleſiaſticorum & laicorum, tunc debent Eccleſiaſtici contribuere, non tamen ad deliberationem ſolius populi, ſed oportet, quòd clerus, & populus ſimul conueniant, & deliberent, quia quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari, & ſi in tali caſu clerus ſine legitima cauſa nollet conſentire, poſſent laici implorare auxilium ſuperioris eccleſiaſtici, vt compellat Clericos; vide Salon. *2. 2. tom. 2. q. 78. art. 5. controu. 1.* Azor. *inſtitut. moral. part. 3. lib. 5. c. 19. q. 11.* Petr. de Ledeſm. *in ſumm. tom. 2. tract. 7. c. 2. concl. 17.* Bellet. *diſquiſ. clerical. p. 1. tit. de exempt. cleric. §. 2. n. 6. cũ ſeqq.* Carol. de Graſſis *de effectib. cleric. effect. 3. n. 241.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſc. part. 1. prec. 7. q. 7. art. 3. dub. 1. concl. 1.*
172 Non conceduntur autem reditus, ſeu fructus Eccleſiæ laïcis, niſi ob neceſſitatem, aut vtilitatem, vel pietatem concernentem ipſas Eccleſias, *Extrauag. Declarationes, de decim. inter commun.* Cùm verò ex certa cauſa Romanus Pontifex decimas, vel aliam partem fructuum eccleſiaſticorum concedit laïcis ad tempus, declarauit Clemens V. in Viennenſi Concil. relatus *in Clem. 2. de decimis,* vt ſolui, & exigi debeant ſecundùm decimæ taxationem, quæ fit in illis partibus, vbi conceſſio fiet, & ad monetam ibi communiter currentem. Collectoribus autem, & exactoribus ipſius Decimæ eſt interdictum, ne Eccleſiarum calices, 173
libros, aut alia ornamenta diuinis officiis deputata ex cauſa pignoris, vel diſtractionis capere, aut vſurpare præſumant, *cap. 1. de pignorib.* Ordin. Reg. Luſit. *lib. 2. tit. 24. & apud Caſtellanos, l. 7. tit. 2. lib. 1. noua recopil.* Cou. *lib. 2. var. c. 16. num. 8.* Mozz. *de contractib. tract. de pignor. c. de rebus, quæ pignor. n. 13.* Vaſq. *in opuſculo de pignoribus cap. 1. §. 2. num. 6.* Rebell. *de obligat. iuſtit. part. 2. lib. 16. q. vnic. de obligat. contract. pignor. num. 4.* Azor. *inſtit. moral. p. 3. lib. 7. c. 6. q. 4.* niſi iuſtiſſima vrgente neceſſitate, vt probatur *in d. c. 1.* & docent Cou. *d. cap. 16. num. 8.* Gutier. *pract. lib. 3. q. 8. num. 2.* vbi *num. 3.* quòd cauſa præcipua ad alienationem rerum Eccleſiæ eſt redemptio captiuorum, imò ad 174
captiuos redimendos, & carcere detentos liberandos, aut propter imminens belli periculum poſſe aurum, & argentum Eccleſiæ capi, reſoluunt Surd. *deciſ. 367. num. 43.* Mol. *in emporio Iuris, part. 1. tit. 1. q. 36. n. 26.* Marc. *de iuriſdict. part. 4. caſ. 10. num. 3.* ſic eodem modo Eccleſiæ bo- 175
na poſſe pro alimentis pauperum non ſolùm Parochianorum, ſed etiam exteriorum pignerari & vendi, tenent Cou. *d. cap. 26. n. 8. verſ. cæterùm res Eccleſiarum,* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 46. n. 5.* Vtrùm autem huiuſmodi ornamenta locari pro 176
pretio poſſint? vide Vgolin. *de ſimon. tab. 1. c. 44. §. 1. num. 3. verſ. quoad primum caſum.* Bonacin. *in ſimili tract. q. 2. num. 12.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 4. de ſimon. cap. 24. num. 25.* Filliuc. *tract. 45. cap. 3. queſ. 12. num. 18.*

Nunquid verò conceſſis decimis ſuper fructi- 177
bus beneficiorum includantur hoſpitalia, & pia loca, & fabricæ, & quotidianæ diſtributiones, Capellæ etiam, vel Altaria, & penſiones, declarationes nonnullæ, & Breuia quædam Apoſtolica emanarunt, & in ipſis litteris conceſſionis nonnulla ex his exprimi, & declarari conſueuerunt. De ſolutione autem tributorum & gabellarum ab Eccleſiis, vel eccleſiaſticis perſonis facienda, extant Canonum, & ſanctorum Patrum decreta *in cap. tributum, cum ſeqq. 23. q. 8. & in cap. ſi tributum. 11. q. 1.* quæ docent de exterioribus Eccleſiæ perſoluendum eſſe principibus ſæcularibus tributum pro pace, & quiete, quia nos tueri, & defendere debent, ſicut & Chriſtus tributum per Petrum præſtitit in ore piſcis inuentum, vt eleganter diſſerit Vrbanus Pontifex *in d. cap. tributum.*

Secundò, ſciendum eſt, quòd neque Eccle- 178
ſiæ ipſæ, neque res, aut bona earum poſſunt alienari, vt infrà *lib. 3. cap. 3.* videbimus; nec poſſunt pro alienis debitis obligari, *cap. 2. de ſolution.* nec tenetur Eccleſia de depoſito facto apud ſuum Clericum, niſi verſum ſit in ipſius Eccleſiæ vtilitatem, *cap. 1. de depoſito.* Cened. *ad Decretal. collect. 24. num. 1.* Caroc. *in tract. de depoſito part. 2. q. 1. à num. 1.* Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. depoſitum n. 9.* Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſp. 525. num. 4.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 196. num. 8.* vbi ponit tres caſus, in quibus contrahens cum Eccleſia debet eſſe ſollicitus de conuerſione in eius

vtili

Digitized by Google

vtilitatem, ſcilicet mutuo, depoſito, & venditione facta pro debito Eccleſiæ, cùm in aliis liberetur debitor ſi ſoluat, etſi non fuerit verſum in vtilitatem Eccleſiæ, Marc. Anton. Genuen. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 89. *num.* 7. vbi tenent ementem rem Eccleſiæ cum euidenti vtilitate non teneri docere de conuerſione pretij in vti-
179 litatem Eccleſiæ. Efficaciter verò obligatur Eccleſia ex depoſito apud ſe facto cum conſenſu Epiſcopi, & Capituli, vel recipiente theſaurario, ſeu aliis ad recipienda depoſita deſignatis, cæteriſque ſolemnitatibus à Iure requiſitis interuenientibus, licèt deponens non probet depoſitum verſum fuiſſe in vtilitatem ipſius Eccleſiæ. Ita gloſſ. *verb. perſonæ, in d. cap.* 1. Molin. *dict. diſp.* 525. *num.* 4. *verſ. de depoſito*, Sum. Angel. *verb. depoſitum.* §. 4. Cardoſ. *d. verb. depoſitum, num.* 9. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 14. *n.* 35. Quicquid contrarium tenuerint gloſſ. 2. *in c. vlt. ne Prælati vices ſuas*, Innoc. Abb. *num.* 20. Henric. *n.* 2. Ioan. Andr. *n.* 9. & Hoſt. *n.* 3. *in d. c.* 1. Rebuff. *in compendio alienat. n.* 39.

180 Tertiò, quòd quantum ad acquiſitionem quilibet poteſt res ſuas Eccleſiæ relinquere, *l. generali, & l. iubemus l.* 2. *C. de ſacroſanct. Eccleſ.* & omnium ſuorum bonorum donationem validam ei facere, vt per Abb. *n.* 2. & Pariſ. *num.* 36. *in cap. in præſentia, de probat.* Bart. *in l. fin. num.* 13. *de pract.* Con. *in rub. de teſtam. part.* 2. *num.* 6. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 1. *t. princ. num.* 29. *cum ſeqq. & gloſſ.* 13. *à num.* 45. Gambacurt. *Luſit. decif.* 185. *n.* 2. Molin. *de iuſtit. tr.* 2. *diſp.* 280. *verſ. noſtrum*, Card. Pereira *quæſt. forenſ. conſ.* 29. *n.* 5. Card. Tuſch. *tom.* 2. *lit. D. concl.* 648. *n.* 41. Card. Mantic. *de tacit. & ambig. convent. tom.* 2. *lib.* 13. *tit.* 28. *per tot.* Rebell. *de obligat. iuſtit. part.* 2. *lib.* 18. *q.* 7. *n.* 4. Et transfertur do-
181 minium in Eccleſias nudo pacto, ſeu nuda promiſſione, contra reg. *l. traditionibus, C. de pactis.* Tiraq. *de pia cauſa, priuil.* 107. Card. Mantic. *vbi ſuprà lib.* 4. *tit.* 32. *n.* 70. *cum ſeqq.* Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſput.* 3. ita vt vendicare poſſit Eccleſia rem ſibi conceſſam ſine traditione, *l. fin. C. de ſacroſ. eccleſ. cap. ex litteris, de conſuet.* Ita & legata, ſeu relicta Eccleſiis multa habent ſpecialia contra Iuris communis depoſitionem fauore Ec-
182 cleſiæ, vt infrà c. 27. dicemus. Præſcribit quoque Eccleſia rem priuati triginta annorum ſpatio, *cap. Sanctorum, de præſcript.* ſed contra illam quadraginta annorum poſſeſſio requiritur ad præſcribendum, *cap. illud autem, cum gloſſ. eod. tit.*
183 *cap.* 2. *eodem tit. in* 6. Similiter & contra priuilegium Eccleſiæ præſcriptio quadraginta annorum requiritur, *cap. accedentibus, & cap. ſi de terra, de priuil.* in quibus Iuribus Collectanea poſuimus,
184 vbi latè de materia; Eccleſia verò Romana centum annorum gaudet præſcriptione contra ſe ipſam, *Authen. quas actiones, & l. fin. C. de ſacroſ. Eccleſ. c. ad audientiam, cum ſeq. gloſſ. de præſcript.* Pinel. *in Auth. niſi, num.* 57. *C. de bonis mat.* Couar. *in reg. poſſeſſor. part.* 2. §. 2. *num.* 3. Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 42. *verſ. ſecunda.* Præſcribi autem non poſſunt à laicis vllo tempore Eccleſiæ ipſæ, aut loca religioſa, ſiue iura eccleſiaſtica, vt decimæ, primitiæ, vel oblationes, & cætera huiuſmodi ſpiritualia, quæ ab ipſis poſſideri non poſſunt, *cap. cauſam, de præſcript.* & de Eccleſiaſtica præſcriptione infra etiam de bonis Eccleſiæ immobilibus nonnihil dicemus.

185 Quartò, quòd Eccleſia habet reſtitutionem in integrum in multis caſibus, cum læſa fuerit ad inſtar minoris, *cap.* 1. *& per tot. de integr. reſtit.* Sfort. *de integr. reſtit. q.* 3. *art.* 4. *per tot.* Molin. *de iuſtit. tom.* 2. *diſp.* 574. *num.* 1. *&* 2. Steph. Gratian. *diſcept.* 601. *à num.* 35. & quando vult in integrum reſtitui, neceſſe illa habet plura deducere, & probare, nempe quòd adſit læſio, & quòd illa manifeſta ſit, Menoch. *conſ.* 114. *num.* 12. Rot. *in Lunen. Sarzanen. iuriſpatronatus* 18. *Maij* 1622. *corā R. P. D. Merlino*; modica autem ſufficit, vt per gloſſ. *in l.* 2. *C. ſi aduerſus vendit.* Tiraq. *in l. ſi vnquam, verb. omnia, num.* 15. *C. de reuoc. donat.* Pinel. *in l.* 2. *C. de reſcind. vendit. part.* 1. *cap.* 1. *n.* 26. Mall. card. *de probat. concl.* 1058. *num.* 5. Card. Pereira *in d. l. ſi curatorem, verb. vel aduerſarij dolo num.* 7. Valaſc. *conſ.* 112. *num.* 2. *& de partit. cap.* 39. *n.* 38.
quælibet verò iniuſtitia ſufficit pro cauſa reſtitu- 186
tionis in integrum, etiamſi non ſit notoria, Cæſ. de Graſſis *decif.* 10. *num.* 12. *de re iudic.* Seraph. *decif.* 252. *num.* 2. Rot. *decif.* 351. *n.* 5. *part.* 1. *diuerſ. & decif.* 381. *num.* 1. *& decif.* 635. *n.* 4. *in fine, par.* 2. *recent. & in Recina bonorum* 10. *Ianuarij* 1625. *coram bon. mem. Vbaldo, & in Romana reſtitutionis in integrum* 20. *Maij* 1624. *coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo*, Buratt. *decif.* 452. *num.* 6. vbi Ferentil. *lit. A.* & ſufficit quòd ſententia ex noviter deductis iniuſta dere̅getur, Rot. *in Peruſina ſocietatis* 20. *Maij.* 1624. *corā bona mem.*
Vbaldo. Hoc tamen priuilegio vtitur Eccleſia in- 187
tra quadriennium tantum, *cap.* 1. *&* 2. *de in integr. reſtit. lib.* 6. *Clem. vnica, eod. tit.* Bernard. *reg.* 653. Vincent. de Franc. *Neapol. decif.* 106. *n.* 20. Surd. *decif.* 136. Sfort. *de in integr. reſtit. part.* 1. *q.* 20. Card. Pereira *quæſt. forenſ. lib.* 1. *q.* 22. *num.* 20. Mori *in emporio iuris, part.* 1. *tit.* 5. *q.* 5. Maſc. *de probat. concl.* 2276. Card. *in praxi iudicum, verb. reſtitutio, num.* 5. eo autem elapſo non auditur, niſi ſit in Curia, vt ſæpiſſimè fuit dictum in Rota, & ſignanter *in Bergomen. legati* 15. *Nouembris* 1610. *coram Reuerēdiſſimo Attrebaten. & in Adrien. iuriſdictionis* 27 *Iunij* 1622. *corā R. P. D. Pirouano. & in Romana reſtitutionis in integrū* 20. *Maij* 1624. *&* 18. *Aprilis* 1625. *corā bon. mem. Patriarcha Manzanedo. & coram Buratto. decif.* 452. *num.* 7. *& decif.* 604. *num.* 13. & niſi fuerit legitimè impedita, ſecundùm gloſſ. *verb. quadriennij. & verb. cauſa, in d. c.* 1. vbi Hoſt. *n.* 6. Domin. *n.* 9. & Franch. *n.* 8 *&* 9. Cald. Pereira *in l. ſi curatorem, verb. infra legitimum, num.* 3. *cum ſeqq.* & niſi ſit probabiliter ignorans, *d. cap.* 1. ibi, *negligenter emiſerit*, Cald. Pereira *d. verb. infra legitimum. n.* 3. Caputaq. *decif.* 418. *n.* 6. *part.* 1. Surd. *conſ.* 576. *n.* 13. Mareſcott. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 98. *num.* 9. Giurba *Sicilia decif.* 106. *n.* 20. & niſi ſententia eſſet notoriè iniuſta, Cæſ. de Graſſ. *decif.* 15. *num. vlt. de prob.* & fuit dictum *in Præneſtina bonorum* 21. *Februarij* 1614. *coram bon. mem. Card. Sacrato*, & denique niſi rationabilis cauſa concurrat, *d. cap.* 1. ibi, *aut alia rationabilis cauſa*, Mench. *illuſtr. lib.* 1. *c.* 31. *n.* 25. Sfort. *q.* 19.
n. 65. *&* 82. *& gloſſ. vlt. in d. cap.* 1. inter rationabi- 188
les cauſas enumerat enormiſſimum damnum, id eſt, enormiſſimam læſionem, qua ſtante poſt quadriennium reſtitutionem indulgeri cum eadem gloſſ. reſoluunt Caſſador. *decif. vnic. num.* 5. *de empt.* Alex. *conſ.* 150. *n.* 6. *lib.* 7. Ioan. Garc. *de expenſ. cap.* 18. *num.* 36. Card. Pereira *d. verb. infra legitimum, n.* 9. Sfort. *q.* 19. *n.* 66. Giurb. *d. decif.* 106. *num.* 12. Cocc. *decif.* 445. *num.* 7. Buratt. *decif.* 414. *n.* 10. *& decif.* 452. *in fine*, Rot. *decif.* 247. *in fine, par.* 4. *diuerſ. & in Romana reſtitutionis in integrū* 28. *Aprilis* 1625. *corā bon. mem. Card. Manzanedo.*

Senten

189 Sententia quoque lata contra Eccleſiam præ-
textu iniquæ conſuetudinis retractatur, *cap. cum
cauſa, de ſent. & re iudic.* non enim valet conſue-
190 tudo in præiudicium, & contra Eccleſiam intro-
ducti, *cap. omnia, diſt. 12. c. 1. cap. cum inter 5. c.
cùm venerabilis 7. de conſuet. cap. 1. de his quæ fiunt
à maiori parte Cap. c. 3. de inſt.* Cou. *lib. 2. var. cap.*
17. *num.* 4. Rebuff. *in compend. alienat. à n.* 20. Surd.
conſ. 101. *n.* 54. *cum ſeqq.* Sperell. *deciſ.* 37. *num.* 41.
191 Et in cauſa eccleſiaſtica citatio peremptoria non
debet eſſe nimis breuis, *cap. 1. de dilat.* & alia ſpe-
cialia habet cauſa eccleſiaſtica in iudicio, de qui-
bus *infra cap.* 13. agimus.

192 Quintò, & vltimò notandum, quòd ſtatuta
contra eccleſiaſticam libertatem fieri prohiben-
tur *in cap. nouerit, & cap. grauem, de ſentent. excō-
munic.* exornat Sperell. *in deciſ. 6. fori eccleſiaſt. de-
ciſ.* 10. *cum duabus ſeqq.* & ſi facta fuerint, nulla
ſunt, & inualida, & conditores eorum ipſo iure
excommunicationem incurrunt, *cap. fin. de rebus*
193 *eccleſ. non alienan.* Dicuntur autem ſtatuta fieri
contra libertatem eccleſiaſticam quando per illa
auferuntur Clericis, & eccleſiaſticis perſonis bene-
ficium à iure conceſſum; vel reſtringitur, ſeu
limitatur diſpoſitio Iuris; vel efficiuntur timi-
diores, ſeu retraherentur à clericatu homines:
item quando coarctaretur tempus à Iure datum,
& ſi de Clericis mentionem facit, vllo modo li-
gat, & demum quando directè, ſeu indirectè,
ſunt contra priuilegia, aut prærogatiuas con-
ceſſas Eccleſiis, & eccleſiaſticis perſonis, ſeu
piæ cauſæ à Papa, vel à principe ſæculari. Ita In-
noc. *in d. cap. nouerit, num. 1. & 2.* & *ibi* Butr. *n.* 9.
& Abb. *num.* 2. idem Abb. *conſ.* 63. *in princ. part.* 1.
Barbat. *conſ.* 31. *n. 1. & 2. vol.* 4. Card. Tuſch. *tom.* 5.
lit. L. concl. 342. *n.* 12 Bellet. *diſquiſit cleric. par.* 1.
tit. de exempt. cleric. à ſtat. ſecul. §. 1. num. 9. Duard.
in Bull. Cœna, can. 15. q. 10. num. 5. Fillinc. *tract.* 26.
c. 10. quæſt. 7. num. 270. Bonacin. *de cenſur. in Bulla*
194 *diſp. 1. q. 16. ſect. 1. punct. 2. num* 2. Nec poſſunt Do-
mini temporales interdicere ſubditis ſuis ne
cum Eccleſia contrahant, aut cum eius perſonis
negotia tractent, neve eis in rebus neceſſariis
ſeruiant, ſub eiuſdem ſententiæ pœna, *cap. fin.
de immun. eccleſ. lib.* 6. Nau. *in man. cap. 27. n.* 130.
verſ. 23. Iul. Lauor. *de indulg. part. 2. c. 23. num.* 16.
Bonacin. *d. punct. 2. num. 4. & 5.* Ego ipſe *de offic. &
poteſt. Epiſcop. part. 3. alleg. 50. num. 93. & n.* 112.
195 ſecundùm Lugdunen. impreſſ. Statum enim pro-
hibens omninò laicos contrahere cum Clericis,
non valet, & eſt contra libertatem Eccleſiæ, Vul-
pel. *de libert. eccleſ. part. 1. num.* 7. Mart. *de iuriſd.* 4.
caſu 62. in fine.

196 Hinc etiam Principes ſtatuentes, ne in eorum
ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ, & mona-
ſteria ſine eorum licentia, derogant libertati ec-
cleſiaſticæ. Ita per tex. *in cap. vlt. de eccleſ. ædific.*
reſoluunt per me citati ſuprà *hoc lib. c. 2. in princi-
pio,* vbi plures Doctores citant: addo Duard. *in
Bullam Cœna, can. 15. q. 19. à num.* 68. Bonacin. *de
cenſur. in Bulla, diſput. 1. q. 16. ſect. 2. punct. 2.
num.* 10.

197 Hinc etiam ſtatuta laicorum tangentia iura
eccleſiaſticorum, etiamſi per indirectum ipſa
minuerent, dicuntur contra libertatem Eccle
ſiæ, vt ex Calder. Anchar. & Pereg. reſoluit
Marta *de iuriſd. part 4. caſ. 85. num.* 33. Huiuſmodi
enim ſtatuta, ſeu edicta Principum ſecularium etiā-
ſi fauorabiliora ſint eccleſiaſticis, eos non ligant,
niſi à Romano Pont. confirmentur, Carol. de
Graſſis *de effectibus clerical. effect. 2. ex n.* 42. Surd.
conſ. 2. ex n. 15. & conſ. 201. num. 14. Suar. *de legib.
lib 3. cap. 34. num.* 12. Salas *eod. tract. diſp. 14. ſect.* 8.
num. 101. Bonacin. *in ſimili tract. diſp. 11. q. 1. punct.
6. n.* 27. Caſtell. *tom. 7. de Tert. cap. 9. n.* 10. Baldel. *in
Theolog. moral. lib. 5. diſp. 33. n.* 1.

Eodem modo ſtatutum excludens Clericos, vel 198
Monachos à ſucceſſione parentum, agnatorum
ſeu cognatorum, non valet, cùm ſit contra li-
bertatem eccleſiaſticam, quia aufert Clericis
beneficium ſuccedendi de iure communi; tum
quia Clerici per ipſum efficiuntur timidiores. Ita
Redoan. *in tract. de ſpol. q. 8. tit. de ſucceſſ. Clerici ſæ-
cularis ab inteſtato, num.* 4. Marta *d. part. 4. caſu* 25.
Bonacin. *d. punct. 2. num.* 21. & magis ſunt contra 199
eccleſiaſticam libertatem, quæ tollunt beneficium
Iuris communis, quàm quæ auferunt competen-
tia per priuilegium, vt ex multis probat Mart. *d.
part. 4. caſu 98. num.* 4

Vnde ſtatutum, quòd non opponatur exceptio 200
excommunicationis, vel non poſſit probari per
teſtes, eſt contra libertatem eccleſiaſticam, vt
latè tradit Mart. *d. part. 4. caſu* 59. ſicut pariter eſt, 201
quod prohibet ingredientem monaſterium poſſe
ſuccedere, idem Mart. *d. part. 4. caſu 76. n. 10. &
caſu 80. n.* 1.

Hinc etiam ſtatutum Aquipendij volens quòd 202
aluus derelictus à flumine Paleæ ſit Communita-
tis, non autem habentium prædia adiacentia,
non habet locum, vbi prædia adiacentia ſunt
Eccleſiarum, Sac. Congreg. Concil. *ſub die 5. Iulij*
1628.

An autem vbi Clericus, vel alia perſona, ſeu 203
corpus gaudens iure Eccleſiæ, vendit patrimonia-
lia bona, vel emit à laico, & extet in loco rei
ſitæ ſtatutum præferens conſanguineum, vel vi-
cinum in venditionibus rerum, quæ fiunt à con-
ſanguineo, vel vicino, ſit locus Prælationi, ex-
cluſo Clerico emptore, vel venditore? vide Caſ-
ſan. *in conſuet. Burgund. §. 1. gloſſ. 2. verb. l'homme,
num. 1. & ſeq.* Afflict. *de iure prothomiſ. §. 9. n.* 14.
& ſeqq. Neuizan. *conſ. 39. n. 1. & ſeq.* Tiraq. *de re-
tract. lignag §. 1. gloſſ. 1. num. 6. & gloſſ. 8. n. 41. &
gloſſ. 13. n. 2. cum multis ſeqq.* Boër. *deciſ.* 231. Ma-
tienſ. *l. 7. gloſſ. 11. n. 11. & ſeq. tit. 1. lib. 5. nouæ reco-
pil.* Aldetan. Maſcard. *de interpret. ſtatut. concl.* 1.
num. 71. & ſeq. Hond. *conſ. 3. lib.* 1. Petr. Pechi *tract.
de amortization. q.* 22. Surd. *conſ.* 2. Marta *de iuriſd.
p. 4. caſu* 30. Houded. *conſ. 3. per tot. lib.* 1. Sperell. *in
deciſ. fori eccleſ. deciſ. 21. n.* 11.

Quæſtio eſt controuerſa, vtrùm valida ſit con- 204
ſuetudo, ſiue ſtatutum cauens ne certa bona im-
mobilia à laicis poſſeſſa in Eccleſias alienentur,
aut ab eis retineri poſſint? In qua pro validitate
in defenſionem obſeruantiæ aliquorum Regno-
rum pugnant Bellug. *in ſpeculo Principum, rub.* 14.
de amortizat. §. veniamus, num 36. Ambroſ. de
Opizonibus *in l. filiosfam. §. diui. ff. de legat. 1. à n.*
69. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 4. c. 18. n.*
238. Driedon. *de libertat. Chriſtiana lib. 2. c.* 3. Si-
gnorol. *conſ. 21. per tot.* Graſal. *Regal. Franciæ lib.* 2.
iure 20. Papon. *lib. 1. tit. 6. Areſto* 3. Tiraq. *de iure
mar. gloſſ. 8. n. 172. & de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 13.
n.* 5. Cou. *in reg. poſſeſſor, part. 2. §. 4. n. vlt. verſ.* 3.
Mex. *in tr. taxa panis, concl. 5. n. 27. cum ſeqq.* Molin.
de iuſtit. tract. 2. diſp. 140. verſ. quin de iure, Ceuall.
*commun. contra commun. tom 4. q. 899. n. 175. cum
ſeqq.* Fr. Emman. *quæſt. regul. tom. 1. q. 66. art.* 4. Lud.
Mirand. *in manual. Prælator. tom. 2. q. 27. art.* 7. D.
Barboſ. *in priuatis ſcholiis ad l. filiusfam. ff. de le-
gat.*

Digitized by Google

legat.1.verſ.ad Ordinat.lib.2.tit.8.Cald.Pereira in l.ſi curatorem,verb. venumdediſti,num.2.& de empt. cap.8.num.27.33.& 34.& lib.1.quæſt.forenſ.q.23. num.91. latè Benedict Ægid. in repet.l.1. C. de ſacroſ. Eccleſ.part.5.§.2.num.3. cum ſeqq. latiſſimè Gabr. Pereira in tract.de manu regia.tom.2.cap.67. Anguian.de legib.lib 2.controu.15.Ceuall.commun. contra commun.tom.4. q.899. num. 107.cum ſeqq. & num.177. Gail.lib. 2.obſeru.32. n. 7.cum ſeqq. Pereg.tom.1. conſ.91. ex num.10.Choppio.de domanio Franciæ lib.1.tit.14. & lib.2.monaſticon tit. 2.n.2 Hieronym.Leo deciſ.77. Menoch.conſ.800. n.23.& conſ.1000.n.34.Hieronymus Arniſæ. de except. clericorum cap.4. per tot.Bernat. Argent. in conſuet.Burgundiæ tit.de feudis art.46. gloſſ.1.n.3. Mari. Curel. de leg.Federici c.24.not.26. & c. 85. not. 90. Quas quidem leges præcitati Doctores defendunt procedere ex priuilegio Apoſt. Sedis, quod præſumunt interueniſſe ſaltem ex conſuetudine temporis immemorialis; adduntque id quoque Iure communi comprobari poſſe, primò quia huiuſmodi leges quæ inter ſubditos præcipiunt, ne illi immobilia in Eccleſias alienent, principaliter intendunt prouidere vtilitati Reipublicæ, cuius maximè intereſt ea bona inter ſubditos retineri, & conſeruari, vtque Eccleſiis & Clericis exemptis imponi non poſſunt, cap. non minus, de immun. eccleſ. onera & tributa Reipub. per laicos commodè præſtentur, arg. l. cura 4. verſ. inopes, ff.de munerib.& honorib.& quamuis Eccleſiis & Clericis ipſis aliquod exinde damnum proueniat, id tamen præter intentionem legis,ſecundariò, & per accidens contigit,ac ſubinde, nec attenditur, l.ſi quis nec, ff. ſi cert.pet. l. qui exemptionem, ff. de condict. indebit. nec imputari debet ei, qui rei licitæ operam dat, id eſt, legiſlatori, qui dum in ſuos iure ſuo vtitur, nemini facit iniuriam, cap. cùm Eccleſia 31. verſ. quia de elect. l. fluminum 24 §. vlt. l. Proculus 26. ff. de damno infecto.

205 Secundò, quia receptum eſt iuſtam eſſe legem, vel conſuetudinem prohibentem, ne bona aliqua in exteros non ſubditos alienentur, Bart. in l. filiusfam. §. Diui, num.11. vbi communis ſecundùm Rip. num.79. ff. de legat.1. plures per Tiraq. in præfat. retractus, num. 14. idque ex eo potiſſimum quia conſuetudo, vel lex poteſt ex cauſa rem aliquam commercio eximere ſiue ſimpliciter, ſiue abſolutè, l. ſi in emptione 34. §.1. ibi, mores ciuitatis,&c. ff. de contrah. emption. per tot. C. quæ res vendi. ſiue reſpectu exterorum, vt per tot. C. quæ res exportari; igitur poterit lex vel conſuetudo prohibere eadem, vel maiori ratione, ne alienatio fiat in Eccleſias, vel Clericos; qui quamuis exempti ſunt; tamen partes ipſius Reipublicæ, & ciuitatis membra, cuius conſeruationem procurare debent, & cui in nonnullis ſubiiciuntur, cùm tamen exteri, nec partes ſint, nec ita ſubiiciantur.

206 Tertiò facit, quia ea, quæ poſſunt ex priuata partium conuentione, & diſpoſitione fieri, poſſunt etiam per legem, vel conſuetudinem ex cauſa ſtatui, ex reg. l. vlt. C. de fideiuſſoribus. at per conuentionem, & diſpoſitionem priuatam fieri poteſt ne bona aliqua in Eccleſiam transferantur, l. vlt. C.de pact.inter empt.vbi Doctores, gloſſ. vlt. in l. ſi ita 135. §. ea lege, ff. de verb. obligat. vbi communis, Rip. in d.§. Diui, num 32.Palæt.in d.
207 rubr. de donat.inter vir.& vxor.§.16.à num.12. ſic valet conuentio, ne emphyteuſis ad Eccleſiam, vel Clericum deueniat, gloſſ. verb. prohibetur, in cap.potuit, de locato, vbi Abb.num.10.Imol.n.26. Palat.d.§.16.n.13. Clar.§.emphyteuſis,q.22.& 33. Iaſ. in l.vlt.num.91.C.de iure emphyt. idque in bonis maioratus, vel quibuſcunque aliis reſtitutioni ſubiectis, ex multis reſoluit Cou.lib.1. var. c.19. num.8. & 11. Molin. de primog. lib.2.cap 4.n.54. & demùm valere conditionem, vel prohibitionem factam à teſtatore, ne bona deueniant ad Ec- 820
cleſiam, ſeu monaſterium, reſoluit Cenc. pract. & canon. quæſt.lib.1.q.35. n.5.& 6.

Quartò, quia in quærendis valet ſtatutum in 209
præiudicium Eccleſiæ, quando laici non odio Eccleſiæ, ſed bono zelo, & pro familiarum conſeruatione faciunt, vt tradunt Dec. in Auth.caſſa, num.17.C.de ſacroſ.eccleſ.Curt.ſen.conſ.27.num.8. Couar.in reg.poſſeſſor part.2.§.4.num.9. verſ. tertium,Mench.vſufreq.cap.9.Menoch.conſ.350.n.6. Cald.Pereira de empt.cap 8.n.33.& 37.& conſ.48. num.22.Cened.d. q.35.num.19. & 20.plures refert,ſed non ſequitur Mart.de iuriſdict part.4.caſu 68.Decian.tract.crimin.lib.2.cap.35.num.4. Gail. lib.2.obſeru.32.num.7.Beller.diſquiſit.clerical.p.1. tit. de exempt.cleric.à ſtat.cleric.§.4. num. 26. nouiſſimè Spetel.in deciſ. fori eccleſ. deciſ.10. n. 12. Diana d.p.6.tract.3.reſol.9. & Prælatus ſolus, li- 210
cèt non poſſit præiudicare in quæſitis, poteſt præiudicare in quærendis. Mandoſ. ad Lap. alleg.25. verb. Prælatus, in princ. Gratian. diſcept.forenſ. cap. 568. num.51.cum ſeqq. Gregor. deciſ.401. num.9. & 10. Butatt. deciſ. 775.n.3.

Quintò facit, quia libertas eccleſiaſtica, pro- 211
priè loquendo, nihil aliud eſt, quàm exemptio, & priuilegium à Deo Pontificibus, vel principibus, ſecularibus conceſſum omnibus Eccleſiis, vel Clericis quatenus tales ſunt, ex Innoc. in cap. nouerint, num.2. & 2.de ſent. excom. recepto; vt per Abb. ibi,n.2.Felin.in cap Eccleſia,num.79.vbi Dec.num.2.de conſtitut.Nan.in man.cap.27.n 119. & 130. Quæ explicatio ſuadetur ex text. in d. Auth.caſſa, ibi, contra libertatem Eccleſiæ aduerſus Canonicas, vel imperiales ſanctiones, cap.vlt. de rebus eccleſ. non alien. ibi. immunitatem eccleſiaſticæ libertatis, quam non tantùm ſancti Patres,&c.cap. 1.de immun.eccleſ.in 6. ibi, libertatem,& ibi,honoris,& priuilegij Eccleſiarum. Deinde, quia ex proprietate ſermonis libertas in propoſito eſt idem, quod exemptio, ſeu immunitas, cap.aduerſùs, de immun. Eccleſ.cap.1. de priuileg. lib.6. tradit Cou. lib.2. var. cap.20. in princ. Eccleſiaſtica verò denotat eccleſiaſticam, quæ talis eſt, & ita aliquid peculiare in Eccleſiis, vel Clericis, quod aliis non ſit commune: aliter enim non eccleſiaſtica, ſed communis, non Clericorum, ſed hominum, vel ciuium libertas dicetur. Sic ſanè, vbi Eccleſiis, vel Clericis tolluntur, ea quæ eiſdem nullo ſpeciali priuilegio competunt, ſed cum laicis communia ſunt, & omnibus æqualiter competunt, non libertas eccleſiaſtica, ſed humana ſocietas, politica, ciuilis, vel iuris gentium libertas tollitur, ſecundùm præcitatos; ſic etiam ſi Eccleſiæ, vel Clericis aliquibus auferantur ea, quæ non omnibus Eccleſiis, aut Clericis, ſed aliquibus tantùm priuilegio conceſſa ſunt, non dicetur infringi libertas eccleſiaſtica, quæ tantummodo infringitur vbi Eccleſiæ, vel Clerico alicui tolluntur ea, quæ ſunt libertatis, & priuilegij conceſſi omnibus Eccleſiis, aut clericis, non verò vbi huic, vel illi conceſſum priuilegium tollitur, quia magis huius, vel illius, quàm

abſolu

abſolutè libertas Eccleſiæ dicitur, ſecundùm Innoc. *& ſuprà citatos*; quare negandum eſt in propoſito caſu infringi eccleſiaſticam libertatem; etenim nullibi repetitur circa huiuſmodi emptionem rerum immobilium, aut earumdem acquiſitionem à Deo, Pontificibus, vel Principibus ſæcularibus conceſſum priuilegium Eccleſiis, vel Clericis, qua tales ſunt, ac ſubinde libertas ea in re competens Eccleſiis, vel Clericis, communis eſt illis cum omnibus laicis à iure gentium, & regulis generalibus procedens; igitur per conſuetudinem, vel legem, de qua ſuprà non eccleſiaſtica, ſed ciuilis, vel humana libertas infringitur; & ita non habet locum *d. Auth. caſſa, & d. cap. nouerint*, cum ſimilibus.

212 Huius opinionis ſectatores, & acerrimi defenſores reſpondent ad text. *in cap.1.de immun.eccleſ. lib. 6.* qui in contrarium facere videbatur, vt ſcilicet illic non cogatur Eccleſia ſimpliciter alienare bona acquiſita, ſtante lege, vel conſuetudine, de qua agimus, quæ prohibet bona in Eccleſiam alienari ex iuſta cauſa, vt inter ſubditos in Reipub. vtilitatem conſeruentur, iuxta prædicta; quinimò tex. ille agit de dominis temporalibus, qui Eccleſiam, vel Clericos cogebant ad ſoluenda tributa impoſita pro domibus, & bonis, quæ acquirebantur, vel vt domos ipſas, & bona alienarent, vt patet ex *verſ. ſanè*; & quia in ea ſpecie principaliter pertimebatur finis contra libertatem Eccleſiæ, ſcilicet exactio tributorum per ſecularem poteſtatem, à quibus Clerici, & Eccleſiæ per priuilegium ſunt exemptæ, *d. cap. non minus, & l. placet, C. de ſacroſ. Eccleſ.* meritò ſicut finis, ita & medium, quo laïci ad finem prohibitum aſſequendum putabantur, libertati eccleſiaſticæ repugnat, ac ſubinde ne fraus fiat immunitati quam Eccleſia habet à tributis, & ne vna via admittatur id, quod alia omnino prohibetur, reſpondet textus non licere Eccleſiam cogere ad alienanda bona, ex eo quòd tributa non ſoluit, ſicut nec licitum eſt ad tributa ſoluenda compellere, iuuat reg. *l. verum*, ibi, *cauſa faciendi, ff. de furt. cap. cum voluntate, in princ. de ſent.*

213 *excomm.* Nec aliud probat *cap. vlt.* etiam *de immun. eccleſ. lib. 6.* nec etiam *l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ.* ſiquidem, vt benè aduertit Fulgoſ. & alij ibi, Conſtantinus Imperator, illic circa acquirenda, & retinenda bona Eccleſiis relicta non concedit illis priuilegium aliquod, quod aliis de Republ. non competit iure communi, ſed tantummodo remouet impedimentum, quo olim attentis legibus antiquis Romanorum nihil poterat teſtamento relinqui Eccleſiis tanquam Collegiis illicitis, & inter Romanos non approbatis, iuxta *l. Collegium, C. de hæred. inſtituen. l. 1. C. de Iudæis*; ſtatuit ergo *d. l. 1.* iam hodie liberum eſſe vnicuique Eccleſiis vt potè licitis, & approbatis Collegiis relinquere, perinde ac cuiquam alij in Republ. capaci, & iure non prohibito, ac ſubinde ſublato impedimento illo illicito vtitur Eccleſia iure ſibi, & aliis communi, & ſicut ſtante illa *l. 1.* quæ tam rerum, quæ relinquuntur, quàm perſonarum relinquentium habilitatem ſupponit non poteſt aliquis rem alienam, vel quæ in Eccleſiam alienari prohibetur, aut aliàs contra prohibitionem, & formam Iuris relinquere, ex gloſſ. 1. communi, ibi, nam nec poteſt ea bona relinquere quæ lege, vel conſuetudine iuſta in Eccleſiam alienari prohibita ſunt. Sic etiam intelligitur *l. vlt. C. de ſacroſ. Eccleſ.* quia vt benè aduertit Paul. *ibi*, Angel. *conſ. 48. num. 2.* Iaſ. *lect. 2. num. 112.* Dec. *in d. cap. Eccleſia, num. 55.* illic non conceditur Eccleſiis priuilegium, quod poſſint emere, vel per donationem, aut vltimam voluntatem bona laïcorum accipere, & retinere; ſed tantummodo, vt illorum, quæ ſibi legitimè donata, vendita, vel relicta fuerint, dominium Eccleſia abſque traditione acquirat; & ita ſuppoſito contractu, vel diſpoſitione valida, & legitima, quæ in aliis per traditionem dominium transferret, ex *l. nunquam nuda, ff. de acquir. rer. domin.* qualis non datur in propoſito ſtante prohibitione legis, vel conſuetudinis, de qua ſuprà. Sic etiam *d. cap. vlt. de rebus Eccleſ. non alien. & d. cap. Eccleſia,* procedunt vbi laïcorum conſti- 215

tutio principaliter, & directè diſponit ſuper alienandis rebus Eccleſiæ, quæ ad illam liberè pertinens, & ab illa ſimpliciter retinentur abſque vllo onere alienandi; id quod ſecùs eſt in terminis prædictæ conſuetudinis, vel legis, de qua agimus, in quibus directa, & principalis prohibitio fertur in bona ſæcularium ſubditorum, quibus præcipiunt ne in Eccleſiam alienent, & non inconuenit per conſequentiam, & per indirectum Eccleſias reſpicere, ſicut per indirectum præcepta impoſita ſubditis poſſunt reſpicere, & efficere non ſubditos, ſecundùm communem, vt per Bart. *in d. §. Dum, num. 11* quem ſequuntur multi ſuprà citati, intendit tex. vbi notant Doctores *in cap. poſt miſerabilem, de vſuris.* Nec denique ex tex. *in cap. cum cauſa 8. de ſent. & re iud.* aliquid, quod contradicat, colligi poteſt; 215

licèt enim in illo text. (in quo non ſatis exprimitur quænam fuerit conſuetudo, ſecundùm quam ſententia prolata, & domus laïcis adiudicata fuit, & tamen Pontifex conſuetudinem, veluti omnino illicitam improbat, ſententiam reuocat, & domum Eccleſiæ appellanti adiudicat) coniectentur Hoſt. Ioan. Andr. *num. 7.* & Abb. *num. 16. ad fin.* ibidem agi, & intelligendum fore de conſuetudine, qua cautum erat ne bona immobilia in Eccleſias alienari, aut ab eiſdem retineri poſſent, tamen is intellectus diuinatorius eſt: nec vllatenus colligitur ex verbis text. quæ aliud longè diuerſum ſupponunt: etenim text. ſimpliciter refert domum fuiſſe venditam per Archipresbyterum, nec adiicit ſecundùm conſuetudinem, quam non ad venditionem, ſed ad ſententiam proferendam conſiderat, quin & ratio illa generalis quæ redditur *in verſ. Nos autem*, nihil commune habet cum conſuetudine prædicta, de qua, ſi text. ageret, multò pleniùs, & magis in ſpecie concluderet, adiiciens rationem, quia conſuetudo libertati contraria erat, prout dicitur *in d. cap. vlt. de rebus Eccleſ. cap. 1. & cap. vlt. de immun. eccleſ. in 6.*

216 Verùm quamuis hæc ſententia, quæ ſtatuta præfata approbat, & defendit, non videatur rationibus, & auctoritatibus deſtituta, imò diſputando defendi poſſit: attamen, ſi reſpiciamus ſtatuentis poteſtatem in hoc euentu defectuoſam, non videtur admittenda, vt in ſpecie adnotarunt Roman. *in l. ſi publicanus, §. 1. col. 2. verſ. aut ſtatutum, ff. de publicanis*, Dec. *in cap. Eccleſia S. Mariæ, num. 65. de conſtit.* Maran. *diſp. 8. n. 2.* Surd. *conſ. 3. n. 34.* Spetell. *in deciſion. fori eccleſ. deciſ. 11. n. 35.* Iſtè Diana *p. 6. tract. 3. reſol. 1. cum ſeqq.* Marta *de iuriſd. part. 4. caſ. 6. n. 38. & de ſucceſſ. legali p. 3. q. 13. art. 1. à n. 1.* Card. Alban. *tract. de immun. Eccleſ. à n. 8.* Epiſcop. Oſomenſ. *en el deſcurſo*

diſcurſo 8. contra dos tratados ſin nombre de Autor en fauor de la ſenoria de Venecia en la 6. proportion, fol. 348. Menchaq. de ſucceſſ. creat. lib. 1. §. 10. n. 648. verſ. denique leges humanæ, Perez l. 7. gloſſ. 1. tit. 1. lib. 2. Ordin. Azeued. l. 8. n. 3. tit. 18. lib. 9. Recop. Schrader. poſt quæſt. ad Inſtitut. tract. de rebus §. 16. à num. 87. Adam Contzen. lib. 6. politicor. cap. 62. cum ſeq. Ioan. Domin. Taſſon. in pragm. de Antefato verſ. 8. obſeru. 1. Ciarlin. var. cap. 23. n. 40. Baldel. in Theolog. mor. lib. 5. diſp. 36. n. 20. Ioan. à Cochier de vindic. liber. Eccleſ. p. 1. c. 11. Araujo in 2. 2. S. Thom. q. 91. diſp. 3. ſect. 5. diffic. 14 verſ. hinc colligo, Diana reſol. moral. p. 4. tract. 1. reſo. 13. 14. 15. & 57. & p. 5. tract. 1. reſol. 3. & 8. & p. 6. tract. 3. Nec in alium ſenſum retorqueri poteſt tex. in d. cap. 1. de immunit. eccleſ. lib. 6. cuius hæc ſunt formalia verba. Nec etiam liceat illis ipſas Eccleſias, vel perſonas ad diſtrahendum, vel alienandum, aut extra manum ſuam ponendum acquiſita iam, vel quæ deinceps acquirent, aliquatenus coarctare. Et nihil refert quòd tempore, quo talia ſtatuta condita fuerunt, ſtatuentes habuerint bonam mentem, ratione ſcilicet conſeruandi bona inter ciues, vt ſubditi fiant locupletiores, atque poſſint publica Reipublicæ onera ſuſtinere: quia an quid ſit contra libertatem Eccleſiæ, non videtur conſiderandus animus diſponentis, ſed diſpoſitionis effectus; quo inſpecto talia ſtatuta valere non poſſunt ex defectu poteſtatis, non autem ex malo animo ſtatuentium. Nec abſolutè eſt verum argumentum. Hoc fieri poteſt per pactum, ergo & per ſtatutum, quia in hoc caſu maxima eſt differentia; ſiquidem priuata perſona paciſcens poteſt apponere conditionem rei ſuæ, quam vult, quia ipſe eſt Dominus; at ſtatuentes nequaquam ſunt Domini rerum, ſuper quibus diſponunt, niſi quoad iuriſdictionem, vt per Dec. in dicto cap. Eccleſia S. Mariæ, n. 75. verſ. non obſtat, Cæpol. conſ. 3. ciuili, in princ. Nec vera eſt ex ſupradictis ratio illa, quòd ſtatuto laicorum poſſit diſponi ſuper iure quærendo Eccleſiæ, illiſque fieri præiudicium in quærendis; cùm tale ſtatutum impediens ne bona deinceps quærerentur Eccleſiæ, corrigeret Ius commune, quo diſponitur dominium ipſo iure tranſire in Eccleſiam abſque traditione, l. fin. C. de ſacroſ. eccleſ. cum aliis citatis infrà hoc lib. cap. 12. verſ. 8. ſed ſtatutum auferens Eccleſiis ſibi competentia, de Iure communi, dicitur contra libertatem eccleſiaſticam, vt ſuprà diximus in verſ. hinc etiam, num. 198. Igitur, &c. Nolo pro hac parte plura fundamenta adducere, quia ea eleganter, vt ſolet, cumulat, & contrariis reſpondet diligentiſſimus & de eccleſiaſtica iuriſdictione optimè meritus P. Diana dict. p. 6. tract. 3. per totum, vbi reſolut. 6. plures DD. ſuæ ſententiæ aſſertores citat, & reſol. 11. ad exemplum Regni Portugaliæ reſpondet.

271 Super eſt nunc, vt videamus quæ pœnæ imponantur violantibus Eccleſiarum immunitatem, & libertatem eccleſiaſticam, vltra illos, qui eam violant abſtrahendo confugas ab Eccleſia, de quibus ſuprà latè hoc eod. cap. egimus; ſed quia aliqua de hoc diximus lib. 1. cap. 39. §. 1. verſ. imponentes, ad illum locum lectorem duximus remittendum, & de his affatim Gambacurt. de immunit. eccleſ. lib. 3. c. 1. & 2. & lib. 8. cap. 5. Ludouic. Correa in repet. cap. inter alia, de immun. eccleſ. part. 4. num 7. Sciendum nihilominùs hîc & illîc Iudicis eccleſiaſtici partes eſſe in monendo perſonaliter quoſcunque à quibus hîc grauamen, ſeu violentia timetur, vel creditur illata, vt deſiſtant à moleſtando, vel moleſtari faciendo per ſe, vel per alios, directè, vel indirectè, clericos, & eorum bona, & ſi quid hac occaſione receperunt, reſtituant, vel vt deſiſtant à condendis ſtatutis contra eccleſiaſticam libertatem, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, quod niſi deſtiterint, poterunt ſeruatis ſeruandis, & verificatis verificandis declarari incidiſſe in Bullam Cœnæ, vt per Vgolin. cap. 18. §. 1. verſ. ſexto afficit. Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. part. 1. cap. 14. num. 32. cum ſeqq. Sperell. deciſ. 42. num. 5. vbi num 6. teſtatur ſacram Congreg. ſuper controuerſ. iuriſdict. in Verulana 14. Nouemb. 1626. cenſuiſſe procedendum eſſe in materia immunitatis per viam cenſurarum, non autem per viam capturæ perſonalis. Præceptum autem ſub aliquo breui termino peremptorio fieri debet, vt ſi intra illum non pareat, vel deſiſtat, ſtatim ipſo facto cenſura incurratur, Alter. de cenſur. diſp. 3. lib. 3. cap. 1. ſolut. vlt. verſ. ſolent. Suar. de cenſur. diſp. 3. ſect. 8. num. 10. vbi ſubdit terminum illum tantum debere eſſe, quantum ad deliberandum & humano modo agendum moraliter ſufficiat, quod iuxta cauſæ, & negotij qualitatem Prælati prudentiæ remittitur, prout eum refert Sperell. deciſ. 49. num. 53. prope fin. Poteſt tamen Iudex eccleſiaſticus pro violata iuriſdictione ſine monitione ad excommunicationem procedere, cap. dilecto, de ſentent. excommunic. in 6. Lap. alleg. 73. n. 3. ver. item quando, Menoch. de arbitr. caſu. 543. num. 19. Marc. Anton. Genuenſ. in pract. Archiep. Neapol. cap. 18. num. 2. & cap. 30. ſub num. 4. Sayr. de cenſur. lib. 1. cap. 12. num. 20. Aloyſ. Ricc. in praxi part. 3. reſol. 23. Sperell. d. deciſ. 49. num. 53. in princ. quia quando cenſuræ feruntur pro defenſione violatæ iuriſdictionis, & ad reſiſtendum executioni de facto, ſubſiſtunt etiam ſi de facto relaxentur non ſeruatis ſeruandis, capite, reprehenſibilis, vbi gloſſ. verb. proferatur, & ibi Abb. numer. 13. de appellat. Sayr. d. cap. 12. num. 26. Sperell. dicta deciſ. 49. num. 52.

Nec eſt prætereundum immunitates, & li- 218
bertates huiuſmodi tam Eccleſiarum, quàm perſonarum in duplici eſſe differentia; aliæ enim ſunt generales, ſeu vniuerſales, aliæ ſpeciales, ſeu particulares: vniuerſales Eccleſiarum immunitates ſunt, quæ vniuerſim perſonis eccleſiaſticis, rebúſque, ac bonis Eccleſiarum, ipſiſque vniuerſis Eccleſiis per Romanos Pontifices conceſſæ ſunt, Eccleſiis, ſcilicet ne ſæcularia placita, proceſſúſve iudiciales in eis fiant, néve ſententiæ in cauſa præſertim ſanguinis proferantur, nec etiam Parlamenta, nundinæ, ſeu hoſpites inibi conſtituant; de quibus diximus ſup. in principio huius cap. Perſonis autem, ne ſcilicet eis violentas manus iniiciant, de quo plura cumulaui dicto cap. 39. §. 1. & ne ad laica Tribunalia, aut inuiti pertrahantur, aut ipſi ſponte accedant, & in eis conſentiant ſe cognoſci, aut cauſam ſuam dicant, vt ibidem §. 2. oſtendimus; & vt excuſentur à publicis muneribus Reip. laicæ à grauaminibus tutoris, aut curatoris, & à muneribus onerosis, ac ſordidis & etiam ab honorariis, de quibus eod. cap. 39. §. 3. vidimus. Bonis verò

verò ac rebus Eccleſiarum, & perſonarum communes immunitates conceſſæ ſunt, vt ſcilicet bona omnia, tam Eccleſiarum, quam perſonarum eccleſiaſticarum libera ſint ab omni vectigali, oneréque reali, gabella, talea, pedagio, *&c.* de quibus etiam diximus *d. §. 3.* Speciales autem, ſeu particulares Eccleſiarum immunitates illæ dicuntur, quæ particularibus Eccleſiis ſunt tributæ, putà Ordini S. Franciſci, S Benedicti, aut alteri cuipiam ſiue Ordini, ſiue Eccleſiæ, ſiue conuentui; particularium verò libertates perſonarum ſunt quæ S. R. E. Cardinalibus conceduntur, vt *in cap. felicis, de pœnis*, vel Ciſtercienſibus ſpecialis immunitas, vt *in cap. cùm ordinem, de reſcript.* & ſimiles. Inter vtraſque tamen immunitates, ea differentia eſt, quòd quando frangitur priuilegium particularis immunitatis, non dicitur violari ipſam immunitatem, ſecùs verò quando frangitur vniuerſale priuilegium, Sylueſt. *verb. immunitas 2. num. 2.* Caiet. *in ſum. verb. immunitatis violatio*, Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part. 4. num. 5.* & ideò quando fit mentio libertatis, atque immunitatis Eccleſiaſticæ ſimpliciter, & abſoluiè, de libertate atque immunitate generali eſt intelligendum, & non verò de particularibus libertatibus, & immunitatibus, vt per Abb. *in c. noueris, n. 2. de ſent. excom.* Caiet. *vbi proximè*, Gambacurt. *d. lib. 8. c. 3. n. 7.* Ludou. Correa *loco ſuprà citato.*

219 Quando iudex eccleſiaſticus agit pro libertate Eccleſiæ, putà pro remiſſione clerici, vel laici, caſu, quo delictum eſt mixti fori, & in eius cognitione ipſe præuenit; ſcribit Mart. *de iuriſdict. part. 2. caſu 32.* quòd ſi cognitio ad ipſum ſpectat, poteſt mandare, & inhibere iudici laico, ne procedat ſub pœna excommunicationis, allegat Bald. *in margarita, verb. index.* gloſſ. *in c. decernimus, de ſent. excomm. lib. 6.* & licèt aliàs, inhibitio non valeat ſine cauſæ cognitione, & canonica inhibitio eſt, quæ fit cum cauſæ cognitione, & partis citatione, Cou. *pract. c. 24. n. 5.* tamen in præfatis cauſis poteſt inhibere etiam ſine cauſæ cognitione, Lap. *alleg. 63.* Abb. *in cap. tuum, in vlt. not. de ordin. cogn.*

220 Sed adhuc Marta diſtinguit, aut ſumus in caſu notoriæ iuriſdictionis eccleſiaſticæ, putà quia iudex laicus vellet ſe ingerere ſuper adminiſtratione Sacramentorum, vel ſimilem ſibi expreſsè prohibitam actionem vſurpare, & tunc ſi procederet contra prohitionem canonum, peccaret, & ratione peccati eccleſiaſticus eſt competens, & procedit contra quoſcunque. *cap. nouit, de iudic.* item quia iuriſdictio iudicis laici in ſimilibus, eſt ſuſpenſa; ideò ſtatim fieri poteſt huiuſmodi inhibitio, ne vlteriùs procedat, ſub pœna excommunicationis, & hæc inhibitio erit potius declaratio, quàm actus diſponens, quo caſu nunquam requiritur citatio, arg. *cap. paſtoralis, de appell.* Feder. de Senis *conſ. 211.* & ſi iudex inhibitus noluerit inhibitioni parere, poterit Epiſcopus, admonita priùs vniuerſitate, vt conſulat de remedio opportuno, ſubmittere locum interdicto, vbi degunt officiales temporales obedire recuſantes, *cap. Canonici, de offic. ordin. in 6. cap. licèt, de iureiur.* Secundo caſu, quando dubitatur, & ex parte vtriuſque iudicis adeſt intereſſe iuriſdictionis, putà vbi pro forma ſtatuti peto exequutionem inſtrumenti contra debitorem, & hic coram eccleſiaſtico dicit inſtrumentum eſſe vſurarium, & petit inhibere iudici laico in hoc, & ſimili caſu iudex eccleſiaſticus inhibere non poteſt, parte non citata, Federic de Senis *conſ. 300* Abb. *in cap. debitores, de iureiur.* Anch. *in d. conſ. 234.*

Sed quid faciet, & facere debeat Epiſcopus 221 quando ſtatuta ſunt contra libertatem Eccleſiæ, ſupereſt, vt videamus. Imprimis poterit tollere, & declarare ea eſſe contra libertatem Eccleſiæ, atque mandare ſub pœna excommunicationis illa non eſſe obſeruanda, etiam non citatis ſtatuentibus, Felin *in cap. Eccleſia, num. 158. & ſeq. de conſtitut.* nec ſufficit illa reuocare, ſed debet ceſſare facere, nec ſatisfacit debito officij ſui, ſi declaret tantùm ſtatuta eſſe contra libertatem Eccleſiæ, Lap. *alleg. 92. in fine* & niſi obedierint, declarandi ſunt excommunicati, atque eorum loca interdicto ſupponenda, donec obedierint.

Nec obſtat, quòd vniuerſitas cenſuris affici non poteſt, quia Epiſcopus poteſt vniuerſitatem excommunicare dummodo alios non includat, quàm culpam habentes, Syluest. *in ſum. verb. excommunicatio 1. num. 10.* Vniuerſitas autem multipliciter delinquere, & eſſe in culpa poteſt, vel committendo, & hoc quando pulſata campana & conuocato conſilio in loco ſolito, præuia deliberatione aliquid commiſerit, Innoc. *in cap. grauis, de ſent. excomm.* Item delinquit ratificando, quod eius nomine geſtum eſt, quia vniuerſitas negligendo, & non deſiſtendo à delictis ſucceſſiuis temporibus permanentibus, dicitur delinquere. Natt. *conſ. 449.* Anch. *conſ. 158.* quo caſu non requiritur ſolemnis congregatio, ſed ſufficit ſola ſcientia popularis, quæ præſumitur ex qualitate facti, quando eſt tale, quod ſolet in notitiam deuenire. Poteſt etiam vniuerſitas interdicto affici, vel à iure, vel ab homine, ſi à iure, vt *in Clem. ſi quis ſuadente. de pœnis.* vel ab homine, *cap. quarenti, de verb. ſignif. cap. cum ab Eccleſiarum, de offic. ordin.* ſi ab homine ob contumaciam ſupponitur interdicto, eſt neceſſaria monitio, & forma, quæ traditur *in cap. 1. de ſent. excom.* poterit etiam aliis pœnis affici, de quibus per Farin, *in praxi crim. queſt. 28. num. 122.* & hæc vera ſunt, quando clarè liquet ſtatuta eſſe contra libertatem Eccleſiæ: ſi verò ſunt dubia, Epiſcopus debet præcipere laïcis ſtatuentibus, vt declarent illa Eccleſiis non inferre præiudicium.

Meminerint igitur omnes quantum Eccleſiæ 222 priuilegia, atque immunitates, omnia reſtituenda, & conſeruanda ſtatuerit Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 20.* ad quod omnes etiam Principes ſæculares admonet, & hortatur his verbis. *Proptereaque admonet Imperatorem, Reges, Reſpublicas, Principes, & omnes, & ſingulos cuiuſcunque ſtatus, & dignitatis extiterint, vt quo largius bonis temporalibus, atque in alios poteſtate ſunt ornati, eo ſanctius quæ eccleſiaſtici iuris ſunt, tanquam Dei præcipua, eiuſque patrocinio tecta venerentur, nec ab vllis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, aliiſque Dominis temporalibus, ſeu Magiſtratibus, maximéque miniſtris ipſorum Principum, lædi patiantur, ſed ſeuerè in eos, qui illius libertatem, immunitatem, atque iuriſdictionem impediunt, animaduertant, quibus etiam ipſimet exemplo ad pietatem, religionem, Eccleſiarúmque protectionem exiſtant, imitantes anteriores optimos, religioſiſſiméſque Principes, qui res Eccleſiæ ſua imprimis auctoritate, ac munificentia auxerunt, nedum ab alterum iniuria vindicarunt.*

223 De immunitate Eccleſiarum, & de perſonis confugientibus ad eas, ſpeciales tractatus ediderunt Remig. de Gonoi *tom.13.tractatuum Doctorum part.1.* Ioan. de Viſchit *ibidem pag.* 11. Hieron.Albanus *eod. tom.13.part.2. pag.* 18. Marius Italia, Alexander Ambroſio.& Petrus Gambacurt. Auguſtinus Vagianus, Laurentius Ortis, & Proſper Farin. *de immunitatis eccleſiaſtica Iure*, Boët. Epo, & *de ſacrorum immunitatibus* Anaſtaſius Germonius.

De eadem incidenter plura cumularunt Rebuff. *tom.2.ad leges Gallia, ſub tit. de immun. Eccleſia*, Couar. *lib.2.variar.cap.*20.Chaſſan. *in conſuetud. Burgund.rub.*1.§.15.*à num.* 111.Cancell. *in inſtitut.Canon.l.2.ſub tit.de immun.eccleſ.*Ioan.Berber. *in viator.Iuris,rub.*33.*de violatorib.immunitat.*Peguet.*in crimin.deciſ.cap.*40.Menoch.*de praſumpt. l.5.praſ.*1.Gutier.*practic.lib.*1.*q.*1.*& l.*3.*q.*4. Cenall. *commun.contra commun. q.* 689. Queſad.*in practic.quaſt.c.*1.Soar.de Pace *in practic.p.*5.*t.*1.*c.*3 §.3.Valaſc.*conſ.*81.Bobadil.*in ſua Politica,lib.*2.*cap.*14.Decian.*tractat.crimin.lib.*6. *cap.*24. Cur. Philip.*par.*3 §.22.Farin.*in praxi crimin.p.*1.*q.*28. Iodoc.Cocc.*in ſuo theſauro Chriſtiano tom.*2.*lib.*8.*art.*8.Aloyſ.Ricc. *in collect. deciſ.p.*1. *collect.*109. *& part.*3.*collect.*513.*& p.*5, *collect.* 1762. Franc. Caraſco *in explicat.ad aliquas leges nova Recop.c.*3 Card.Tuſch.*practic.concl.tom.*3. *littera C.concl.*11.Cardoſ.*in praxi iudicum,verb.Eccleſia,à num.* 71.Ludouic.Miranda *de ordine iudic. q.*16. *artic.* 7.Pradil.*in ſum.legum pœnalium, part.*2. *caſu* 48. Suar.*tom.*1.*de Relig.l.*3.*c.*8.*& de defenſione Fidei, lib.*4. Paul. Comitol. *reſponſ.moral.lib.*1.*q.*92.*cum ſeqq.*Ioan.Franc.Leo *in theſauro fori eccleſ. part.*1.*c.*13.Azor.*inſtitut.moral.part.*2.*l.*9. *c.*8. *cum ſeqq.* Fr.Raph.de la Torre *in* 2.2.*S.Thoma q.*99. *art.*3, *gradu* 8.*cum ſeqq.*Piaſec.*in praxi Epiſcop.part.*2.*c.*4.*ex num.*53.Camill.Borrel *in ſumm. omn. deciſ.t.*1 *tit.*3.*de his qui ad eccleſ.confug.*Franc.Molin.*poſt tractat.de brachio ſeculari ſub tit.de ſacra homicidio amittenda immunitate*, Ludou.Correa, *in repet. cap.inter alia,de immunit. eccleſ.* Gabr. Pereira *de manu regia.part.*2.*c.*50.Antonin.Diana *moral. reſol.part.*1.2.3.4.5.*&* 6. *de immun. eccleſ.* Illuſtriſſ. D.Roderic. à Cunha *in comment. ad cap.eos qui, diſtinct.*87.Eraſm. à Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos,part.*4.*q.*65.Stephan.Fagundez *in quinque Eccleſia pracepta,prac.*2.*lib.*4.*cap.*4.Trullench *in pracepta Decalogi l.*1.*c.*11. Nouar.*in ſum. Bullar.tit.de immunit. eccleſiaſtica.* Danza *in pugna Doct.ſub eod.tit.*nouiſſimè D. Mari. Cuteli.in ſuo doctiſſimo *tract.de priſca ac recenti Eccleſia libert. lib.*1.Carol.Marant.*tom.*2.*reſp.*36.*cum ſeqq.* Circa hoc immunitatis priuilegium multas, & quotidie plures naſcentes controuerſias ſopiuit Gregorius XIV. *Conſtitut. ſua*, incip. *Cùm aliàs, ſub Dat.* 9. *Kalend. Iunij anno Incarnationis Domini* 1591. quam tranſcribunt Piaſec. *dicta part.* 2. *c.*4. *n.*55. Quarant. *in ſum. Bullar.verb. reuerentia diuinorum Officiorum, & Eccleſiarum*, & Eraſm.à Cochier *d.part.* 4.*q.*65.

Capvt IV.

De Deſtructione, & violatione Eccleſiarum.

Svmmarivm.

1 *Eccleſia ſi ob vetuſtatem, vel aliquo caſu fortuito minetur ruinã, tenetur primo loco ad eius reparationem is, qui fructus, ſeu reditus fabrica eius Eccleſia percipit, & illo deficiẽte Rector, aut Beneficiati etiam beneficiorũ ſimplicium.*

2 *Beneficiati non ſolùm tenentur ad fabricam Eccleſia, ſed etiam ad calices, pluualia, & alia quacunque ornamenta.*

3 *Eccleſia reparatio, ſeu adificatio pertinet ad Populum vbi hoc habeat conſuetudo.*

4 *Eccleſiarum circa adificationem & reparationem inſpicitur, & attenditur obſeruantia, & quid hactenus fieri conſueuerit, & n.*9.

5 *Rectores Eccleſiarum Parochialium poſſunt compelli ad earum reparationem.*

6 *Conſuetudine ſi ſit introductum, vt Populus, quem curat Sacerdos, ſuis opibus Eccleſia prouideat, ea conſuetudo retinenda eſt.*

7 *Rector ſi non habeat ab Eccleſia tot reditus, quibus praſtare poſſit talem reparationem, tunc tenebuntur Parochiani in tali Eccleſia Sacramenta, & alia quacunque Diuina percipientes, non per capita hominum.*

8 *Nobiles, & alij exempti tenentur contribuere ad Eccleſia reparationem.*

9 *Conſuetudo de iure communi attenditur circa Eccleſiarum reparationem.*

10 *Epiſcopus ſolus tenetur ad reparationem Eccleſia Cathedralis de quarta redituum ſuorum, non ſolùm futurorum, ſed etiam prateritorum, etſi fuerit diues etiam, vltra quartam.*

11 *Canonici tenentur & compelli poſſunt ad reparationẽ Eccleſia Cathedralis de ſuperabundantibus reditibus ſuarũ Prabendarum, vel aliarũ rerum Capituli, ſi Epiſcopus non fuerit diues, & quarta pars fabrica nõ ſuiſſet ſufficiẽs.*

12 *Epiſcopus & Canonici ſi ſimul non ſufficerent ad reparandam Eccleſiam Cathedralem, tunc ipſe vnà cum Capitulo poſſet ſtatuere quod alij inferiores Clerici de ſuperabundantibus fructibus deductis ſibi neceſſariis ad contribuendum dicta fabrica tenerentur.*

13 *Epiſcopus poteſt aſſignare fabrica diſtributiones quotidianas deficientium.*

14 *Locus ſacer, aut religioſus non eſt in vſus profanos conuertendus.*

15 *Eccleſia materialis corpus inuiolatum, atque impollutum coram Deo, & Sanctis omnibus eſſe debet.*

16 *Eccleſia polluitur quando in ea ſanguis humanus in quantitate notabili ex iniuria effunditur.*

17 *Eccleſia polluitur quando in ea occiditur aliquis, etſi ſanguis non effundatur.*

18 *Iudex ſuſpendens licitè reum aliàs ſupplicio dignum intra Eccleſiam, illam violat, ſecùs dicendum ſi ſuper Eccleſia tectum, vel ex parietibus hominem ſuſpendat.*

19 *Martyris occiſio facta in Eccleſia illam violat, ſi talis occiſio conſideretur iniqua, & iniurioſa ex parte occidentis.*

20 *Eccleſia non cenſetur polluta ſi extra Eccleſiam quis lethale vulnus recipiat, & poſtea ex eadem cauſa moriatur intra eandem.*

21 *Eccleſia non cenſetur violata vbi quis cùm eſſet intra illam hominem exiſtentem extra iaculo occiderit, ſecus è contra.*

22 *Eccleſia polluta cenſetur vbi humanum ſemen in Eccleſia criminosè, & notoriè eſt effuſum.*

23 *Eccleſiam non polluit humanum ſemen in Eccleſia citra peccatum effuſum.*

24 *Excõmunicati, vel heretici, aut cuiuſcũque infidelis corpus in Eccleſia ſepultũ eam polluit.*

25 *Eccleſia quæ fuerat à notoriè excommunicato Epiſcopo conſecrata, eſt prius reconcilianda antequam in ea diuina celebrentur Officia.*

26 *Eccleſia non polluitur niſi prohibita intra ipſam veram contingant.*

27 *Eccleſia polluta eſt ſtatim reconcilianda.*

28 *Reconciliatio Eccleſiæ conſecratæ fit per proprium Epiſcopum, ſeu alium de ipſius licentia, & non poteſt ſimplici Sacerdoti ab Epiſcopo delegari.*

29 *Sacerdos ſimplex ſolùm de licentia ſedis Apoſt. poteſt Eccleſiam conſecratam reconciliare.*

30 *Epiſcopus ſi ex longa abſentia reconciliare Eccleſiam conſecratam non valeat, poterit ex iuſta cauſa concedere licentiam, vt in Eccleſia polluta ante reconciliationem celebretur.*

31 *Eccleſia ſi non fuerit conſecrata, ſed tantum benedicta, reconciliari poteſt per quemcunque ſimplicem Sacerdotem per ſolam aquæ luſtralis aſperſionem.*

32 *Eccleſia conſecrari non poteſt antequam reconcilietur.*

33 *Officia diuina, & præſertim Miſſa in Eccleſia polluta celebrari non poſſunt.*

34 *Miſſam celebrans, aut defunctum ſepeliens in Eccleſia publicè violata, niſi vrgente neceſſitate, peccat mort. irregularis tamen, aut ſuſpenſus non efficitur.*

35 *Eccleſia ſi polluatur dum Miſſa celebratur, an & quando ſit illa dimittenda? oſtenditur.*

SICVT Eccleſiarum erectionem ſuprà diuiſimus in ædificationem, & conſecrationem; ita nunc poſtremum earum tractatum in deſtructionem & violationem diſtinguentes videamus quid de his rebus Eccleſiaſtica iura diſponant.

1 Quod igitur ad primum attinet, eſt ſciendum, quòd ſi Eccleſia aliqua ob vetuſtatem, vel aliquo caſu fortuito minetur ruinam, tenetur primo loco ad eius recuperationem is, qui fructus, ſeu reditus fabricæ eius Eccleſiæ percipit, *cap. decernimus*, vbi gloſſ. 10. *q.* 1. *cap. vnic.* 10. *q.* 3. quia de illis reditibus ſine dubio erit reparanda; *gloſſ.* 1. *in cap.* 1. *de Eccleſ. ædific.* Hoſt. *num.* 1. & Abb. *num.* 3. *ibidem*. idem Abb. *in q.* 3. *incipit, Sempronius, n.* 13. Barbat. *conſ.* 26. *num.* 4. *vol.* 3. Beroi. *conſ.* 3. *num.* 5. & 15. *vol.* 1. Lambert. *de iure patron. lib.* 3. *q.* 2. *n.* 2. *verſ. & primus, & n.* 4 *verſ. tertiò intelligit*, Beller. *diſquiſit. cleric. p.* 1. *tit. de clerico debitore.* §. 13 *n.* 11. Quibus omninò, vel ex parte deficientibus Rector, aut beneficiati eiuſdem Eccleſiæ iuxta diſpoſitionem Epiſcopi cum maiori parte Capituli, ſi eſt Collegiata, per text. *in cap. vlt. de his quæ fiunt à maiori parte Cap.* totum, vel partem oneris, prout neceſſe fuerit, ſuſtinebunt, *cap. ſi monachus* 16. *q.* 1. *d. cap.* 1. & *cap. de his, de Eccleſ. ædific.* Barbat. *conſ.* 26. *incip. Difficile eſt, n.* 3. *vol.* 3. Beroi. *d. conſ.* 3. *à n.* 12. Rip. *conſ.* 1. *num.* 7. *ſub tit. de conſ.* Lambert. *d. art.* 2. *n.* 7. *verſ. aut ſumus.* Cæpol. *de ſeruit. vrban. præd. cap.* 59. *n.* 22. Beller. *d. tit. de clerico debitore* §. 14. *n.* 1. Salgado *de protect. regia tom.* 1. *p.* 3. *c.* 5. *n.* 5. Quod procedit in quibuſcunque beneficiatis beneficiorum etiam ſimplicium, vt per *l.* 11. *tit.* 10. *part.* 1. Abb. *in d. c.* 1. *n.* 3. Gutier. *alleg.* 10. *ſub n.* 1. Nau. *de ſpoliis cleric.* §. 8. *num.* 11. *verſ.* 2. Velaſc. *conſ.* 179. *n.* 13. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. viſitatio*, §. 6. *dub.* 9. Salgad. *d. cap.* 5. *n.* 19. vbi *n.* 23. ſubdit quòd ideò beneficiatus ſimplicis Eccleſiæ condemnatus ad impenſas pro reædificatione & reparatione Eccleſiæ dirutæ compellendus eſt, etiam non obſtante ab eo interpoſita appellatione, reparatio & ædificatio à pari procedunt, Martin. Maget *de aduocat. arm. cap.* 9. *num.* 627. *cum ſeqq.* Solorzan. *de iure Indiarum tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 12.

Et huiuſmodi beneficiatos non ſolùm teneri ad fabricam, ſed etiam ad Calices, pluuialia, & quæcunque ornamenta, tenet Surd. *deciſ.* 62. *n.* 5. Caualcan. Fiuiz. *deciſ.* 24. *p.* 2. Campan. *in diuerſ. iuris Canon. rub* 12. *c.* 13. *n.* 19. Beller. *d.* §. 14. *n* 4. Salgado *d. c.* 5. *n.* 6. Intelliges autem ſupradicta 2

omnia procedere ſi non ſit conſuetudo quòd populus Eccleſiam reparare debeat, ſiue ædificare, quia tunc ad populum pertinebit ædificatio, ſeu reparatio, vt docent *in d. c.* 1. Hoſt. *n.* 1. Abb. *n.* 3. idē Abb. *d. q.* 3. *n.* 17. Beroi. *d. conſ.* 3. *n.* 1. & 2. Barbat. *d. conſ.* 26. *n.* 4. Lamb. *d. art.* 2. *n.* 2. 4. & 7. *verſ. omnia prædicta*, Beller. *d. tit. de clerico debitore*, §. 13. *n.* 2. nam in hac materia primitus inſpicitur, & attenditur obſeruantia, & quod hactenus fieri conſueuerit, Paul. de Citad. *de iure patr. art.* 5. *princ. verſ. ſecundo.* Campan. *ſub n.* 173. Ioſeph Ludou. *conſ.* 38. *illat.* 135. *Intelligo, d. dub.* 12. *cap.* 13. *ſub num.* 19. Salgado *d. cap.* 5. *n.* 13. vide *infra n.* 9. 3

4

Quoad reparationem verò Eccleſiarum Parochialium in ſpecie decidit tex. *in d. c. de his, de Eccleſ. ædific.* vt earum Rectores poſſint compelli, vt de bonis Eccleſiæ, quæ eis ſuperſunt, conferant ad reparationem, & inſtructionem Eccleſiarum, innouatur per Conc. Trid. *ſeſſ.* 21. *de reform. c.* 7. his verbis, *Parochiales verò Eccleſias, etiamſi iurispatronatus ſint, ita collapſas refici, & inſtaurari procurent ex fructibus, & prouentibus quibuſcunque ad eaſdem Eccleſias quomodocunq; pertinentibus, qui ſi non fuerint ſufficientes, omnes patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis Eccleſiis prouenientes percipiũt, aut in illorum defectum Parochianos omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant, quacunq; appellatione, exceptione, & contradictione remota. Quod ſi nimia egeſtate omnes laborent, ad matrices, ſeu viciniores Eccleſias transferãtur, cum facultate tã dictas Parochiales, quàm alias Eccleſias dirutas in profanos vſus non ſordidos, erecta tamen ibi Cruce, conuertendi.* De cuius decreti materia agũt Paul. Fuſc. *de viſit. lib.* 1. *c.* 10. *n.* 15. & 16. Cened. *ad Decretal. collect.* 153. Zerol. *in praxi Epiſc. par.* 2. *verb. Parochia*, §. 6. Valaſc. *conſ.* 179. *n.* 7. & 13. Io. Bapt. Coſta *de remed. ſubſid. remed.* 106. *illat.* 2. Io. Garc. *de expenſ. c.* 12. *n.* 69. & 73. Guizarel. *deciſ. Neapol.* 38. Solorzan *d. lib.* 3. *c.* 23. *n.* 14. Franc. Leo *in theſauro fori Eccl. p.* 2. *c.* 16. *n.* 51. *cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. curiæ Archiep. Neapol. p.* 2. *deciſ.* 255. Beller. *dicta p.* 1. *tit. de bonis clericorum* §. 14. Salgado *d. cap.* 5. *per tot.* latè Paulus Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 82. *concl.* 3. & 5. vbi ait quòd quando eſt conſuetudine introductum, vt plebs, 5

&

Digitized by Google

& populos, quem curat Sacerdos, ſuis opibus Ec-
cleſiæ prouideat, ea conſuetudo retinenda eſt, te-
ſert Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in com-
ment. ad c. pulchra* 18. *n.* 5. *diſt.* 86.

7 Vnde colliges quòd ſi Rector non habeat ab
Eccleſia tot reditus, quibus præſtare poſſit talem
reparationem, tunc tenebuntur Parochiani in
tali Eccleſia Sacramenta, & alia quæcunque Diui-
na percipientes, Abb. *conſ.* 70. *num.* 2. *p.* 1. Beroi.
d. conſ. 3. *num.* 43. *verſ. quicquid tamen, vol.* 2. Lam-
bert. *d. art.* 2. *num* 4. *verſ. tertius eſt caſus, & num.* 5.
verſ. & ſi beneficiati, Bobadil. *in ſua politica, lib.* 2.
cap. 18. *num.* 135. *& lib.* 3. *cap.* 5. Gutier. *d. alleg.* 10.
num. 2. Campan. *d. cap.* 13. *num.* 18. Salgado *d. cap.*
5. *num.* 7. *&* 9. Altamir. *de viſit. fol.* 357. Petr. Greg.
ſyntag. Iuris lib. 2. *cap.* 2. *num.* 12. *& lib.* 15. *c.* 12. *n.*
34. Caualcan. *deciſ.* 22. *num.* 24. *p.* 5. Graſſal. *Regal.
Franc. lib.* 2. *cap.* 6. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 9. *c.* 4.
q. 10. Ioan. Baptiſt. Coſta *de rata q.* 157. *ex num.*
9. *& q.* 203. *ex num.* 6. *& de remed. ſubſid. remed.*
106. *illat.* 2. Solorzan. *de iure Indiar. tom.* 2. *lib.* 3.
cap. 23. *num.* 9. non per capita hominum, nec per
capita domorum, ſed quòd ad ſolidum, & li-
bram, ædificationes, & reſtaurationes Parochia-
lium Eccleſiarum, vbi ex reditibus Eccleſiaſti-
cis fieri non poſſunt, ſunt faciendæ, vt docent
Bellet *d.* §. 14. *verſ. vbi verò*. Franc. Leo *d. cap.* 16.
8 *num.* 73. & cùm hoc ſit opus publicum, & com-
mune concernens omnium vtilitatem, & neceſ-
ſitatem, tenentur ſemper contribuere nobiles,
& alij exempti, Auendan. *de exequend. mandatis,
lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 9. Cened. *d. collect.* 153. *n.* 2.
Gutier. *d. alleg.* 50. *num.* 5. *&* 6. Bobadil. *d. cap.* 18.
num. 135. *ad fin.* Salgad. *d. cap.* 5. *num.* 11. vbi
etiam dicunt quòd quando non ſuperſunt reditus
Clericorum ad reædificationem Eccleſiæ, poteſt
expendi pecunia publica vniuerſitatis, & ea de-
ficiente debet deueniri ad collectam inter vi-
cinos.

9 Circa autem Eccleſiæ Cathedralis reparatio-
nem ſecluſa conſuetudine (quæ de Iure commu-
ni circa eam attenditur, Bero. *d. conſ.* 3. *num.* 1. *&* 2.
quem refert Rot. *deciſ.* 627. *num.* 1. *p.* 1. *recent.* vide
10 *ſup. num.* 4.) eſt aduertendum Epiſcopum ſolum
ad illam teneri de quarta redituum ſuorum, *cap.
decernimus* 10. *q.* 1. *cap. quatuor*, & *ibi* Archid.
num. 3. 12. *q.* 2. Bero *d. conſ.* 3. *num.* 6. *&* 7. *cum ſeqq.*
Barbat. *d. conſ.* 26. *num.* 4. Bell. *d. tit. de clerico debi-
tore*, §. 13. *num.* 12. non ſolùm futurorum, ſed
etiam præteritorum, vt poſt Bero. & Barbat. *ci-
tatis locis*, bene docent Surd. *conſ.* 62. *num.* 23. &
Rot. *d. deciſ.* 627. *num* 2. & ſi fuerit diues, etiam
vltra quartam partem compelli poteſt, Abb. *d. q.* 3.
11 *in fine, verſ. & aduerte*. Sed ſi nec Epiſcopus diues
fuerit, & illa quarta pars non fuiſſet ſufficiens,
tunc tenentur, & compelli poſſunt Canonici
ſupplere de ſuperabundantibus reditibus ſuarum
præbendarum, vel aliarum rerum Capituli, *cap.
fin. de his quæ fiunt à maiori parte Cap.* vbi Hoſt. *n.*
5. & Abb. *num.* 7. idem Abb. *in d. cap.* 1. *num.* 3. *de
Eccleſ. ædific. & in d. q.* 3. *in fine, verſ. & aduerte*,
Barbat. *d. conſ.* 26. *n.* 4. *&* 5. Bero. *d. conſ.* 3. *n.* 8. 21.
26. *&* 37 *verſ. ſed gloſſa*. Lambert. *d. art.* 2. *n.* 3. *&* 4.
12 *verſ. tertius eſt caſus*, Bellet. *d.* §. 13. *num.* 16. Si de-
nique Epiſcopus, & Canonici ſimul non ſuffice-
rent, tunc Epiſcopus vnà cum Capitulo poſſet
ſtatuere quòd alij inferiores Clerici de ſuperabun-
dantibus fructibus deductis ſibi neceſſariis ad
contribuendum dictæ fabricæ tenerentur. Bar-
bat. *d. conſ.* 26. *num.* 4. Bero. *d. conſ.* 3. *num.* 23.
& 24. Lambert. *d. artic.* 2. *n.* 4. *verſ. ſi autem dato*,
Bellet. *d.* §. 13. *num.* 17. vbi cum Abb. *in dicto c.* 1.
num. 6. *& d. q.* 3. *in fine*, tenet poſſe etiam Epiſco-
pum cum Capitulo deputare fructus beneficio-
rum vacantium pro fabrica Eccleſiæ Cathedra-
lis, ſi ipſe, & Canonici non ſufficiunt Et Rot. 13
d. deciſ. 627. *num.* 5. aduertit quòd licèt Epiſcopus
poſſit aſſignare fabricæ diſtributiones quotidia-
nas deficientium, vt ex ſententia Illuſtriſſ. in-
terpretum ipſa cenſuit *deciſ.* 325. *p.* 2. *diuerſ.* vbi
Domini intelligebant iſtam ſententiam proce-
dere iuris ordine ſeruato, ſcilicet in euentum
quòd quarta Epiſcopi non ſufficeret, tunc poſſet
applicare diſtributiones Canonicorum, & ita
cenſuit ad applicationem diſtributionem bene-
ficiatorum non eſſe deueniendum, priuſquam
videretur an applicanda per Canonicos ſuffi-
cerent.

Omninò autem ſacer locus, aut religioſus, non 14
eſt in vſus profanos conuertendus, *cap. quæ ſemel,
cap. quoniam* 19. *q.* 3. *cap. ad hæc, de relig. domibus*,
Hermoſil. *in addit ad Gregor. Lop. l.* 15 *gloſſ.* 1. *n.* 11.
tit. 5. *part.* 5. & infrà *cap.* 12. *de monaſter. in fine*, di-
cemus. Et ſi contingat Eccleſiam, aut monaſte-
rium deſtrui, ligna, & lapides eius loci non
debent ad aliud opus conuerti, quàm ad aliam
Eccleſiam, aut monaſterium, vel monaſterij lo-
cum in profectum Fratrum, vel potiùs igni ſunt
comburenda, *cap. ligna, de conſec. diſt.* 1. gloſſ. *in d.
cap. quæ ſemel*, Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 3.
q. 11. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Viſitatio,
pag. mihi* 346. Suar. *tom.* 1. *de relig tract. de ſacrileg.
lib.* 3. *c.* 8. *n.* 5. Galganet. *de iure publico, lib.* 3. *tit.* 68.
num. 1. & infrà etiam *de conſecrat.* videbimus. Et
de loco Eccleſiæ dirutæ auctoritate Epiſcopi
quòd poſſit vendi, ſi non adeſt ſpes reædificati-
di, vide Hermoſil. *loco citato num.* 12. De cu-
ra autem reparandarum Eccleſiarum monentur
Epiſcopi, & viſitatores à Concil. Trident. *ſeſſ.*
21. *cap.* 8. *& ſeſſ.* 7. *cap.* 8. *de reformat.* vt *ſuprà
lib. proximo de viſitat.* oſtendimus. Et quando
reſarcita, vel reædificata Eccleſia valeat iterum
conſecrari? Superiùs vidimus *hoc lib. cap.* 1. *de Ec-
cleſiis ædific.*

Nunc verò circa Eccleſiæ violationem, ſeu 15
pollutionem eſt ſciendum, quòd ſicut vir Deo
ſpiritu, & corpore conſecratus, & Virgo Deo
ſacrata, non ſolùm ſpiritu ſancta, ſed etiam de-
bet manere incorrupta, iuxta doctrinam Apoſt.
ad Corinth. Sic etiam corpus Eccleſiæ materialis
inuiolatum, atque impollutum coram Deo, &
Sanctis omnibus eſſe debet, quamuis ſpiritu in
Diuinorum celebrationibus ſanctum exiſtat.
Quare fuit ſacris Canonibus conſtitutum, vt
quomodocunque Eccleſia violetur, & polluatur,
non poſſint in ea diuina Officia celebrari, ante-
quam reconciliationis benedictionem acceperit,
vt oſtendemus.

Quinque autem caſibus violatur, ſeu polluitur 16
Eccleſia. Primus eſt, quando in ea ſanguis huma-
nus in quantitate notabili ex iniuria effunditur,
cap. Eccleſiis, de conſecrat. diſt. 1. *cap. propoſuiſti,
cap. vlt. de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* Nauar. *in
manual. cap.* 27. *à num.* 256. Henriq. *in ſum. lib.*
9. *de Miſſa, cap.* 27 §. 5. Sayr. *in Claui regia lib.* 3.
cap. 8. *num.* 8. Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi c.* 29. §. 1.
Mari Alter. *de cenſ. tom.* 2. *diſp.* 3. *de interdicto, cap.* 1.
verſ. 2. Suar. *tom.* 3. *diſp.* 81. *ſect.* 4. *verſ ſecundo vio-
latur*, Iacob de Graff *in aureis deciſ. p.* 1 *lib.* 2. *c.* 48.
num. 22. Faguodez *d. prac.* 1. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 14.

Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 1. cap. 5. num. 5. in princ.* Ludouic Miranda *in man. Prælat. t. 2. q. 39. art. 5. concl. 1, verſ. 1.* Raguc. *de Miſſa in Eccleſ. quæſt. 60.* Diana *moral. reſolut. p. 6. tract. 6. reſol. 24. & 25.* Lezina *in ſumm. quæſt. Regul. tom. 3. verb. Eccleſia num. 12.* Lugo *de ſacram. Euchariſtia diſp. 20. ſ. 2. num. 52. cum ſeqq.* Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg. 28. n. 30.* vbi *n. 31.* intelligo quoties humanus ſanguis effunditur; nam ſi fuerit cuiuſuis alterius animalis irrationalis, non eſſet per hoc Eccleſia polluta cenſenda, & *num. 34.* pariter intelligo non quidem de modica effuſione, veluti ſi gutta ſanguinis etiam iniurioſè intra Eccleſiam ceciderit, ſed potiùs de notabili, ſeu conſiderabili, & enormi, de quo etiam Fagundez *d. cap. 14. num. 19.* vbi *n. 15.* ſubdit non pollui Eccleſiam ſi ipſa effuſio facta ſit per iocum, vel ludum.

17 Secundus eſt, quando in ea occiditur aliquis, etſi ſanguis non effundatur; veluti ſi laqueo ſuſpendatur, aut aliter citra ſanguinis effuſionem violenter, & cum iniuria occidatur, ſiue ab alio, ſiue etiam à ſeipſo, ſi eſt compos mentis, ita vt iniuriam ſibi ipſi, & peccatum commiſiſſe dici poſſit, *d. cap. propoſuiſti,* vbi gloſſ. & Doctores *de*
18 *conſec. Eccleſ. vel Altar.* Licèt enim huiuſmodi homicidium fieri licitè poſſit per iudicem, ſuſpendendo intra Eccleſiam reum aliàs ſupplicio dignum; fit tamen illi iniuria, quia licèt ſupplicio dignus ſit, ius tamen habet ne in tali loco talem vim patiatur, & deinde fit etiam iniuria loco ſacro, & ipſi Deo, in cuius honorem Eccleſia ſpecialiter dicata, & conſecrata eſt; ſecùs tamen dicendum ſi idem iudex, aut quiuis alius ſuper Eccleſiæ tectum, vel ex parietibus eiuſdem hominem ſuſpendat, cùm in tali caſu non intra, ſed extra homicidium contingat, tenent poſt. Silu. & Nauar. Mari. Alter. *d. c. 1. verſ. ſed quid,* Suar. *t. 3. diſp. 81. ſect. 4. in princ.* Fagund. *d. prae. 1. l. 3. c. 14. ſub n. 9.*

19 Martyris autem occiſio facta in Eccleſia, etſi ſecundùm quoſdam non videatur Eccleſiam polluere per rationem ad ſanguinem in ea diffuſum, quo potiùs lauatur, & magis ſanctificatur, *cap. fundamenta, verſ. iſti ſunt, de elect. lib. 6. c. glorioſus, de reliq. & vener. Sanct.* Abb. *in d. cap. propoſuiſti n. 2. in fine.* Quoad iniquam verò, & iniurioſam effuſionem Eccleſia polluta cenſebitur, quia licèt per mortem illius, qui Sanctus eſt, intra Eccleſiam contingentem, quatenus habet rationem martyrij, non polluatur Eccleſia; polluitur tamen quatenus iniuſtum conſideratur ipſum homicidium, & iniurioſum ex parte occidentis, vnde citari ſolet verſus,

Actio diſplicuit, paſſio grata fuit.

Ita Vgolin. *d. §. 1. ſtatim in princ. verſ. id quod locum habet,* Mari. Alter. *d. cap. 1. verſ. verum,* Ego ipſe *d. alleg. 28. n. 29.* Fagundez *d. n. 9. in fine.*

20 Si verò extra Eccleſiam quis lethale vulnus recipiat, & poſtea ex eadem cauſa moriatur intra eamdem, minimè per hoc erit polluta cenſenda; quia tunc non homicidium, ſed ſola mors in Eccleſia contingit; cùm tamen è conuerſo, ſi quis intra vulnus lethale recipiat, & poſtea extra moriatur, polluta haberi debeat Ita gloſſ. communiter recepta *in d. cap. vnico, de conſecr. Eccleſ. lib. 6.* Nauarr. *in man. cap. 27. num. 256.* Vgolin. *d. § 1. verſ. tertiò non polluitur,* Fagundez *d. prac. 1. lib. 3. cap. 14. num. 9.* Ego ipſe *d. alleg. 28. num. 23.*

21 Vbi autem quis cùm eſſet intra Eccleſiam hominem exiſtentem extrà iaculo occiderit, non erit per hoc violata Eccleſia cenſenda, cùm tunc verum ſit dicere quòd homicidium non fuerit intra Eccleſiam patratum, licèt intra eamdem initium ſumpſerit, Nauar. *in man. cap. 27. num. 256.* Fagundez *d. cap. 14. num. 11.* Secùs è conuerſo vbi quis extra Eccleſiam alium exiſtentem intrà iaculo percuſſerit, aut vulnerauerit, ita vt ſanguis intra eamdem effundatur, quia iam tunc verificatur homicidium patratum, ſicut & ſanguinis effuſio contingens, vtrumque verò voluntarium, & iniurioſum intra Eccleſiam, prout tenet Vgol. *d. §. verſ. quartò non polluitur,* quem refero Ego ipſe *d. alleg. 28. n. 26.*

Tertius eſt, quando humanum ſemen in Ec- 22
cleſia criminosè, & notoriè eſt effuſum, *dicto cap. Eccleſiis, de conſec. diſt. 1. cap. fin. de conſecr. Eccleſ. vel Altar. lib. 6.* Vgolin. *dicto cap. 29. §. 3.* Azor. *d. cap. 2. lib. 9. cap. 5. quæſt. 3. & part. 1. lib. 10. cap. 26. quæſ. 13.* Ludouic. Miranda *d. quæſt. 39. art. 5. concl. 3. verſ. ſecundus caſus,* Marius Alter. *d. cap. 1. verſ. 3.* Suar. *tom. 3. diſp. 81. ſect. 4. verſ. tertiò violatur,* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. cap. 48. num. 26.* Lugo *de ſacram. Euchar. diſp. 20. ſect. 2. num. 55.* Lezana *in ſumm. quæſt. Regul. tom. 3. verb. Eccleſia num. 12. verſ. tertius.* Fagundez *d. cap. 14. num. 20.* Piaſec. *d. p. 1. cap. 5. num. 5. verſ. item polluitur,* Ego ipſe *d. alleg. 28. num. 42. cum ſeqq.* vbi à *num. 46.* diſputo an idem dicendum quando intra Eccleſiam contigit coitus coniugalis, quod etiam diſputat latè Fagundez *dicto cap. 14. num. 22. cum ſeqq.* ſicut & cuiuſque fidelis corpus, quod eſt Templum Dei, præſertim verò eius, qui eſt Domino conſecratus, ſimili admiſſione polluitur: citra peccatum verò, tale quid admiſſum non polluit, nec propter oc- 23
culti criminis pollutionem Eccleſiam reconciliare oportet; cùm illud ſignum exterius fuit potius ad deuotionem fidelium reparandam, & ſcandalum amouendum; quod inde acciderat, quàm ad loci ſanctificationem, qui ipſa celebratione Miſſarum vtique ſanctus efficitur, *cap. de fabrica, de conſec. diſt. 1.* & *inf. de Conſecrat.* dicemus. Et quamuis plurimi cenſuerint ob quamlibet effuſionem etiam citra peccatum, Eccleſiam pollui, eo quod *in d. cap. Eccleſiis, de conſec. diſt. 1. & in d. cap. fin.* dicitur, *cuiuſque, aut quocunque ſemine;* illud tamen intelligendum videtur de cuiuſcunque hominis ſemine, ſiue fidelis hominis, ſiue pagani; non autem quomodocunque ſit effuſum, nam *in cap. ſi motum, eadem diſt. 1.* dicitur Eccleſiam repurgandam, quæ fuerit adulterio violata, propter quod peccatum, hac in re attendendum demonſtrat, & ſic coitus etiam coniugalis intra Eccleſiam contingens ſi fuerit illicitus, & peccaminoſus, vtpote quia coniuges intra Eccleſiam mutuo cohabitant abſque vlla neceſſitatis cauſa, vel licèt detur cauſa cohabitandi intra Eccleſiam, non tamen detur neceſſitas petendi, & reddendi debitum, quia nullum ſubeſt periculum incontinentiæ, ipſam Eccleſiam polluet, vt reſoluimus *d. alleg. 38. num. 48.*

Quartus eſt quando in Eccleſia excommuni- 24
cati alicuius, aut hæretici, vel cuiuſcunque infidelis corpus eſt ſepultum, *cap. conſuluiſti, de conſec. Eccleſ. vel altar.* Azor. *d. part. 1. lib. 10 cap. 26. quæſ. 12. verſ. 5. & p. 2. lib. 9. cap. 5. quæſ. 1. verſ. 4.* Marius Alter. *d. cap. 1. verſ. quartò violatur.* Galganet. *d. l. 3. tit. 108. num. 30.* Vgolin. *d. cap. 29. § 4.*

Lodou.

Digitized by Google

Ludon.Miranda *d. q.39.art.5.concl.1 verſ.tertius, caſus.* Suar.*tom.3.in 3 p.diſp.*81.*ſect.4.verſ. quartò violatur*, Fagundez *d.cap.*14.*num.*55.Piaſec.*d.p.*1. *c.5.n.5.verſ.*3.Gal.*in margarita caſuum conſcientia verb.Eccleſia* 1.Ego ipſe *d. alleg.*28.*num.*52. qui ferè omnes intell gunt procedere tantum in excommunicato nominatim denunciato, vel notorio Clerici percuſſore, iuxta Martini V. & Baſilienſis Concilij Conſtitutionem, incipit, *Ad euitanda ſcandala*; vnde ſi talium corpora ibi iniquè ſepulta ab aliis dignoſcantur, exhumanda ſunt, & reconcilianda Eccleſia, vel cœmeterium; ſi verò non dignoſcantur à fidelium oſſibus, ſunt potius dimittenda, *cap.ſacris de ſepultur.* Verùm ex ſepultura hæreticorum ſcienter facta etiam locus ille propterea caret ſepultura, *c.2. in princ.de heret.lib 6.* eorum verò fidelium corpora, qui in damnationis ſtatu deceſſerunt, quamuis non ſint in Eccleſia ſepelienda, ſi tamen fuerint ibi ſepulta, eam non polluunt, neque ea, quæ in Eccleſia à Schiſmaticis ſunt ſepulta, niſi excommunicatorum corpora fuerint, *cap. à nobis, de Sacram.non iter.*

25 Quintus eſt atque vltimus, cùm Eccleſia fuerit ab excommunicato Epiſcopo conſecrata, ſi videlicet notoriè erat excommunicatus, eſt enim priùs reconcilianda antequam in ea diuina celebrentur Officia, Abb.Ioan Andr.& Hoſt.*in cap. conſuluiſti, de conſecr.Eccleſ.* Syluest. *verb. interdictum,* 4. *q.3.*Tolet *in inſtruct.Sacerd.lib.5. cap.8.prope fin. verſ.quinta,* Gambarupt. *de caſibus reſeruatis. c.25. caſu 6.num.15.pag.*204.Henriq.*in ſum.lib.9.c.27. §.6.in fine.*Nau.*in man.cap.27.n.*159.Piaſec. *d.p. 1.c.5.n.5.verſ.4.*Mari.Alter.*d.c.1.verſ.& quamuis.* Ego ipſe *d.p.2.alleg. 27. n.*28. Quicquid dicant Suar.*d.diſput.*81.*ſect.4.verſ.quartò violatur Eccleſia* Fr.Emman.*in ſum.p.1.cap.*153.*n.2.concl.*1.Fagundez *d.c.*14 *num.*56.Vgolin.*de poteſt.Epiſcop. c.29.§.6.n.1.* quorum opinio non mihi diſplicet, quia pollutio Eccleſiæ ſupponit conſecrationem, aut benedictionem illius, conſecratio autem quæ fit ab ipſo Epiſcopo excommunicato non ſupponit conſecrationem, ſed facit Eccleſiam conſecratam, & circa illam conſecratam nihil amplius operatur; non eſt ergo cur polluatur, vt de ſe patet.

26 Notandum eſt autem circa caſus prædictos non pollui Eccleſiam niſi hæc intra ipſam Eccleſiam verè contingant, extra portam verò etſi propè Eccleſiam, imò & in ipſa porta, ſed extra clauſuram oſtij, aliquod horum commiſſum, non intelligitur Eccleſiam violare, vt infrà quoque *de cœmeterio* exponemus. Vnde ſi ſanguinis, aut ſeminis effuſio accidat ſupra tectum, vel infra Eccleſiam in aliqua cauerna, aut ſpelunca, vel in aliqua camera, aut cella, vel in choro, ſacriſtia, turri cymbalorum, tribuna, aut Confeſſionariis extra Eccleſiam, non polluitur Eccleſia, quia illis omnibus, & ſimilibus caſibus dicitur extra Eccleſiam contigiſſe. Ita Sayr. *d.c.16.n.8.*Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.1.lib.3.cap.*14. *n.35.cum ſeqq.& præc.2.lib.4.cap.4.*

Polluta verò Eccleſia eſt ſtatim reconcilianda,
27 ne diuinæ laudis organa ſuſpendantur, vt loquitur text. *in cap.fin. de conſecr. Eccleſ.* & ſi conſe-
28 crata non erat, poſtmodum erit quàm citiùs conſecranda. Fit autem huiuſmodi reconciliatio, ſi Eccleſia conſecrata ſit per proprium Epiſcopum, ſeu alium de ipſius licentia, & hoc cum aqua ab Epiſcopo benedicta vino admixta & cinere, & cum verbis, quæ habentur in Pontificali, vel Manuali Romano. Ita expreſsè probat text. *in c.aqua & in c.propoſuiſti, de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* Azor.*inſtit.moral.p.2.lib 9.c.5.q.5.*Vgolin.*d.cap.* 29 §.8.*num.*1, Ludouic.Miranda *d. q.* 39. *art.* 8. *concl.*2. vbi ſubdit Epiſcopos huiuſmodi facultatem reconciliandi Eccleſiam conſecratam pollutam non poſſe ſimplici Sacerdoti delegare, etiamſi in contrarium ſit conſuetudo, per *c.aqua, de conſec.Eccleſ. vel Altar.* refero Ego ipſe *d. alleg.* 28. *num* 55.*&* 56.& nouiſſime Ioan.Anton.Nouar.*in ſum.Bullar.tit.de pollut.Eccleſ.num* 2.Diana
*moral.reſol.p.6.tract.6.reſolut.*22.hoc enim ſolùm 29
fit à ſimplici Sacerdote de licentia Sedis Apoſtol.vt cenſuit S.Cong *in vna Placētina* 19.*Maij*
1607.*in* 10.*dub.* vbi etiam fuit reſolutum quòd 39
quando fit reconciliatio à ſimplici Sacerdote de licentia Sedis Apoſt. eadem debet eſſe, quæ fit ab Epiſcopo; poterit tamen Epiſcopus, ſi ex longa abſentia reconciliare Eccleſiam conſecratam non poſſit, ex iuſta cauſa concedere licentiam, vt in Eccleſia polluta ante reconciliationem celebretur, ſecundùm Sà *verb. Eccleſia num.* 23. *verſ. Epiſcopus*, & alios, quos refero *d. alleg.* 28. *num.*61. vbi *num.*62. ex Henriq. hoc non benè probari aduerto, ac proinde facilius eſſe attento Iure communi, quòd concedat Epiſcopus vt in loco non ſacro, in Altari celebretur, vel poſt Concil. Trid. in priuatis Oratoriis inſtitutis ad Diuina celebranda, & *n.*64. obſeruo ex priuilegio Leonis X. poſſe Regulares Prælatos reconciliare Eccleſias quacunque ex cauſa violatas, atque pollutas aqua per ipſos benedicta, ſi Epiſcopus, qui illam benedicat, diſtet vltra duas diætas, aliàs debere habere aquam benedictam ab Epiſcopo, & ibi citatis addo Marchin. *de ſacram. Ordinis tract.3.p.3.c.11.n.14.* Megal.*in promptuar. tom. 2. verb. Eccleſia num.* 21. *in fine*, Perſic. *de officio Sacerd.lib.1.dub.13.n.121.*Diana *d.part.6. tract.6.reſol.1.per totam,*Portel.*in dub.regul. verb. benedicere*, & Hiero. Roder. *in compend.reſol.*13. *num.*2. Nouar.*d.tit.de pollut.Eccleſ.n.5.cum ſeqq.* vbi *num.*8. tenet huiuſmodi Prælatos Regulares non poſſe hanc facultatem reconciliandi ſubdelegare.
Si autem Eccleſia non fuerit conſecrata, 31
ſed tantummodo benedicta, reconciliari poteſt per quemcumque ſimplicem Sacerdotem per ſolam aquæ luſtralis aſperſionem, *cap. ſi Eccleſia*, iuncta gloſ.*verb.lauetur,de conſec. Eccleſia*, Henriq *d.cap.17.§.6.*Vgolin.*d.cap.29.§.8.n.3.* Ludou.Miranda *d.q.39.art.8.concl.*1. Homobon. de Bonis *de examine eccleſ. tract.12.c.3.quaſt.13. 1.reſol. quaſt.* 447. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.1.lib 3. cap.14. n.66.* Nouar. *d.loco n.4.*Marchin.*de ſacram.Ordin.tract.3.part.3.c.11. n.14.*Diana *moral.reſolut.p.6.tract.6.reſol.*22.Ego ipſe *d. alleg.* 28. *n.* 57. Illud verò eſt notandum, quòd aſperſio aquæ exorcizatæ non eſt de reconciliationis eſſentia, quamuis de neceſſitate præcepti non ſit omittenda, ſi poteſt habere, vt probatur *in d.c.de fabrica,de conſec.diſt.*1. & *infr. de conſecratione*, videbimus.

Effectus pollutionis, aut violationis Eccleſiæ 32
ſunt duo: primus eſt quòd conſecrari non poteſt antequam reconcilietur, & pollutionis cauſa amoueatur, *d.c Eccleſia, il 1.& 2.de conſecrat. diſt.1. d. cap. fin.*
Alius eſt quòd in Eccleſia polluta non 33
poſſunt diuina Officia, præſertim vero Miſſæ, celebrari, *d.c.Eccleſia, il 1.& 2.ad cap.fin.cap.ex tuarum, de priuil.* qui enim in Eccleſia publicè vio-

Digitized by Google

lata Miſſam celebrat, aut alia peragit diuina Officia, ſeu defunctum ſepelit (vrgente neceſſitate id fiat de licentia Epiſcopi, ſecundùm S. Thom. *in 3. p. q. 83. art. 3. ad 2.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 1. lib. 3. c. 14. n. 2.*) peccat mortaliter; irregularis tamen, aut ſuſpenſus non efficitur, cùm id expreſſum in Iure non reperiatur. Ita per *cap. is qui, de ſententia excom. in 6.* Syluest. *verb. conſecratio, 2. q. 9.* Henriq. *d. lib. 9. de Miſſa, cap. 27. §. 7. lib. 13. de excomm. cap. 51. §. 5.* Nau. *in man. cap. 25. num. 8* Vgolin. *de irregular. lib. 1. c. 1. num. 2. & de poteſt. Epiſcop. cap. 29. §. 7.* Ludou. de Miranda *d. q. 39. art. 6.* Azor. *d. cap. 5. q. 6.* Fagundez *d. cap. 14. num. 3.* Diana *moral. reſolut. part 6. tract. 6. reſol. 28. verſ. notandum eſt.* Quamuis celebrantem fieri ſuſpenſum, & ſi iterum celebret poſt ſuſpenſionem, contrahere irregularitatem, aſſerat Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 1. c. 5. n. 5. verſ. ante.* nam text. *in d. cap. is qui, de ſentent. excom. lib. 6.* ſolummodo loquitur de eo, qui celebrat, aut celebrare facit in loco interdicto, non autem de celebrante in Eccleſia polluta.

31 Nam etſi in ipſa Miſſæ celebratione polluatur Eccleſia, eſt ſtatim à Sacrificio ceſſandum, niſi poſt conſecrationem Euchariſtiæ illud contigerit, aut occulta fuerit violatio: nam ſi iam fuerat conſecratum, non eſt Sacrificium dimittendum, ſed eo completo debet reconciliari Eccleſia, ſi id fuerit, vt diximus, notum. Ita Suar. *d. ſect. 4. in fine,* Vgolin. *de cenſur. tab. 2 cap. 8. §. 4. & de poteſt. Epiſcop. cap. 29. § 7. num. 3.* Mari. Antonin. *var. reſol. lib. 1. reſolut. 11. caſu 60.* Nald. *verb. Eccleſia, n. 24.* Scott. *lib. 2. de Miſſa, c. 13* Homobon. de Bonis *de exam. eccleſ. tract. 4. c. 14. q. 138.* latè Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, p. 1. lib. 3. c. 18. à n. 7.* An & quando polluta Eccleſia, cenſeatur pollutum Cœmeterium, & è conuerſo, diximus *cap. 9. à n. 8. hoc lib.*

Capvt V.

De Eccleſia Cathedrali.

Svmmarivm.

1 *Papa ſolus Eccleſiam erigit, & conſtituit in Cathedralem.*

2 *Eccleſiam Cathedralem reparare quis teneatur remiſſiuè.*

3 *Eccleſia Cathedralis intelligitur ſub verbo Eccleſia, abſque vlteriori expreſſione alicuius Sancti.*

4 *Cathedralis dicitur Eccleſia Epiſcopalis, quia penes ipſam eſt cathedra, in qua magiſtrorum magna dignitas deſignatur.*

5 *Ritus celebrandi feſtum Dedicationis facit indicium cathedralitatis.*

6 *Cathedrali ſoli competit facultas exigendi decimas in territorio ciuitatis.*

7 *Cathedralitatis indicium plura quæ faciunt, referuntur.*

8 *Cathedralitatem oſtendit delatio ſanctiſſimi Sacramenti in die eius feſto, cùm proceſſio in die Corporis Chriſti à Cathedrali debeat inchoari, & ibidem finiri.*

9 *Oleum ſanctum debet aſſeruari in Cathedrali.*

10 *Cathedralitas probatur in teſtibus, & hiſtoriis, atque etiam ex ſola quaſi poſſeſſione, quando de ea agitur incidenter.*

IAm *ſuprà lib. 1. c. 2. de poteſtate, & auctoritate Romani Pont. à n. 139.* vidimus quatenus ſolus Papa Eccleſiam erigit, & conſtituit in Cathedralem, & *in tract. de Canonicis* plura diximus de his, qui in Cathedralibus Eccleſiis Canonici conſtituuntur, & *cap. præcedent. num. 10. cum ſeqq.* vidimus qui teneantur ad Eccleſiæ Cathedralis reparationem; nunc verò breuiter de ipſa Eccleſia Cathedrali, & quomodo talis probetur nonnulla adducemus. Et in primis aduertendum duxi, quòd ſub *verb. Eccleſia*, abſque vlteriori expreſſione alicuius Sancti, apud Iuris Interpretes tanquam antonomaſticè ſumpta intelligitur Eccleſia Cathedralis iuxta antiquum ſtylum Curiæ Romanæ, Monach. *in c. quamuis, n. 5. poſt gloſſ. ibid. in verb. non extendit, de præbend. in 6.* vbi Gemin. *§. fin. num. 10. poſt med.* Abb. *in cap. cùm ſuper, n. 6. de ſepultur.* Mandoſ. *ſuper reg. 26. q. 3. n. 5. & 6. in fine, ver. Romana autem,* Gambar. *de officio Legati à latere, lib 10. n. 270.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 89. n. 31.* Rot. *deciſ. 833. n. 4. & 13. part. 2. diuerſ. & in Cæſaraugustana Cathedralitatis 1. Martij 1630. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano,* admirabilis eruditionis viro. Quæ eſt cæteris dignior, & ideo ei ſublimior locus eſt aſſignandus, Rot. *deciſ. 3. n. 1. & 2. tom. 5. recentior.* 1 2 3

Dicitur autem Cathedralis, quia penes ipſam eſt cathedra, in qua magiſtrorum magna dignitas deſignatur, vt ex Hieron. notat Toſtat. *ſuper Matthæ. cap. 1. q. 70.* aſſerens cathedram propriè accipi pro ſede Doctoris, ac Prælati, prout etiam in cathedra Petri Eccleſia Romana denotatur, ex traditis per Ioan. Scotanum *contra hæreticos interrog. 5. de Primatu Petri, & Eccleſia Romana, fol. mihi 87. verſ. ſubiiciam.* 4

Ad probandam cathedralitatem plura ponderauit adminicula Rot. *in d. Cæſaraugustana cathedralitatis, in verſ. quintum,* videlicet antiquiſſimum ritum celebrandi feſtum Dedicationis, qui ſanè ritus nec tolerari, nec ſeruari poterat, niſi admiſſa Eccleſiæ cathedralitate, Gregor. *deciſ. 493. n. 12.* Rot. *dec. 616. n. 4. & 6 p. 1. recent.* Item facultatem exigendi decimas in territorio ciuitatis ſoli Cathedrali competentes, iuxta terminos *c. quoniam, & cap. cùm contingat,* vbi gloſſ. & Doctores, *de decim.* & tradita per Rebuff. *tract. eodem, q. 6. num. 12.* Rot. *in Pampilonen. congruæ 7. Aprilis 1595. coram bonæ mem. Card. Mellino,* quæ loquitur de Eccleſiis Hiſpaniarum, eam ſequitur etiam *in deciſ. 429. num. 6. coram Gregor. XV.* Dignitatem quoque maioris Capellaniæ, quæ in illis partibus nonniſi in Cathedralibus erigi conſueuit: Ius extrahendi defunctorum cadauera ex alienis Parochiis, illaque ſepeliendi, quod Eccleſiis omnibus de Iure prohibitum, ſolis Cathedralibus indulgetur, *c. ex parte il 1. cap. cùm liberum, cap. cùm ſuper, cap. in noſtra,* vbi Doctores, *de ſepultur.* Indiſtinctam ſaltem de conſuetudine (quicquid ſit quoad moderationem per concordias & ſententias) Sacramentorum omnium adminiſtrationem, iuxta terminos *cap. 3. & vlt.* vbi Scribentes *de Paroch. & cap. Presbyteri, de conſec. diſt. 4.* Necnon prærogatiuas præeminentiarum, atque alia huiuſmodi, de quibus in ſimili Putę. *deciſ. 343. lib. 2. in correctis.* 5 6 7

Item Cathedralitatem oſtendit delatio ſanctiſſimi Sacramenti in die eius feſto, cùm proceſſio in die Corporis Chriſti à Cathedrali debeat inchoari, & ibidem finiri, vt cenſuit S. Rituum Congreg. *in vna Tuſcanen. ſub die 19. Augu-* 8

ſti

Digitized by Google

ſti 1619. vbi etiam quòd Oleum ſanctum debet aſſeruari in Cathedrali, ab eiúſque Dignitatibus diſpenſari, & quòd non competit Priori Collegiatæ præcedentia ſupra Canonicos Cathedralis.

10 Circa eamdem probationem Cathedtalitatis vide Rotam coram Durand. *deciſ.* 331. vbi quòd illa probatur ex teſtibus & hiſtoriis, atque etiam ex ſola quaſi poſſeſſione, quandò de ea agitur incidenter.

CAPVT VI.

De Eccleſia Collegiata.

SVMMARIVM.

1 *Papa ſolus poteſt Parochialem Eccleſiam in Collegiatam erigere.*

2 *Epiſcopus proprius debet ſtatuta dare Collegiata per Papam erecta.*

3 *Collegiata in publicis proceſſionibus poteſt deferre propriam crucem, etiam præſente Capitulo Cathedralis, dummodo locus dignior relinquatur Cathedrali.*

4 *Collegiata Eccleſia debet præcedere omnibus aliis ſimplicibus, vel quæ tantum Parochiales ſunt, etiamſi antequam erigeretur in collegiatam illis cederet.*

5 *Collegialitas, vbi non conſtat de fundationis initio, ex coniecturis, & indiciis probatur.*

6 *Collegialitatis coniectura, & indicia quæ ſint, referuntur.*

7 *Collegialitatis qualitas probata eſt ſufficienter, etiam ex collationibus Canonicatuum, & aſſignatione ſtalli in choro, & loci in capitulo, factis per Canonicos capitulariter congregatos, prouiſis de Canonicatibus.*

8 *Numerus trium Canonicorum congruus eſt ad Collegiatam conſtituendam.*

9 *Collegiata adhuc eſſe cenſetur ſi receſſerint Canonici, quia adhuc exiſtit habitu.*

10 *Collegialitatis potiſſima coniectura eſt ſi in Eccleſia adſit aliquis vti caput, & clerici, vel Canonici vti membra.*

11 *Collegiata ſignum eſt manifeſtum quando Canonici, ſeu Clerici in Eccleſia faciunt propria ſtatuta.*

12 *Coniectura omnes Collegialitatis non eſt neceſſarium vt ſimul concurrant, ſed ſufficit aliquos adeſſe ex quibus id argui poſſit.*

13 *Collegialitatis ſufficiens indicium non eſt actus congregandi ſe ad ſonum campanæ, niſi alia ſigna concurrant ad faciendum collegium neceſſaria.*

14 *Collegiata ex coniecturis eſt exiſtimanda, licèt de priuilegio, & fundatione non conſtet.*

15 *Collegiata inſignis, quæ dicatur, oſtenditur.*

16 *Collegiata inſignis ab eius erectione præcedit Collegiatis, quamuis antiquioribus.*

1 QVAMVIS nonnulli non contemnendæ auctoritatis viri exiſtimauerint Epiſcopum poſſe erigere Parochialem Eccleſiam in Collegiatam, vt per text. *in cap. quoniam, de vita & honeſt. cleric.* tenent *ibidem* Abb. *antiq. num.* 1. Ioan. Andr. *num.* 3. Butr. *n.* 2. *ad fin.* Panor. *num.* 2. & 6. Imol. qui atteſtatur de communi, *n.* 5. quos retulit, & ſequi viſa eſt Rota *in Regien. vnionis* 12. *May* 1625. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino.* & Nicol. Garc. *de benefic. p.* 12. *cap.* 5. *num.* 4. dicit aliquando Eccleſiam erigi in Collegiatam per Epiſcopum, licèt ſoleat fieri auctoritate Papæ. Et Selo. *de benefic. p.* 2. *quæſt.* 23. *n.* 16. Ioan. Maria Nouar. *in quæſt forenſ. part.* 1. *q.* 24. *n.* 4. Diana *moral. reſol. part.* 2. *tract.* 6. *reſol.* 38. exiſtimauerint Epiſcopum poſſe erigere Collegiatā cum nouis Canonicis, vel addere nouum numerū Canonicorum aliis antiquis. Ego tamen verius credo Epiſcopum ſua ordinaria auctoritate; vel alium quemuis inferiorem à Papa non poſſe erigere Collegiatam, vt meritò concludunt Rebuff. *in ſua praxi benefic. tit. de erect. in Collegiatam,* Fuſcus *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 6. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 5. *n.* 112. Aloyſ. Ricc. *deciſ.* 66. *p.* 3. *in deciſ. Curia Archiep. Neapol.* Filliuc. *de benefic. c.* 3. *num.* 112. Rot. apud Paol. de Rubeis *deciſ.* 99. *n.* 9. *tom.* 3. *diuerſ.* alias *p.* 7. *recent.* Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum, prælud.* 2. *dub.* 1. & cenſuit Sac. Congregatio Concilij *in vna Conuerſana* 17. *Iunij* 1629. prout refert Lotter. *de re benefic. lib.* 1.
q. 14. *num.* 49. Statuta autem quæcunque ſunt à pro- 2
prio Epiſcopo, vt cenſuit ſacra Rituum Cong. *in Mediolanen.* 28. *Septembris* 1602. Poteſt Collegia-
ta in publicis proceſſionibus deferre propriam 3
Crucem, etiam præſente Capitulo Cathedralis, dummodo locus dignior relinquatur Cathedrali, vt cenſuit S. Rituum Congreg. *in vna Anconitana* 24. *Augusti* 1609. Et debet præcedere omnibus
aliis ſimplicibus, vel quæ tantum Parochiales ſunt 4
eadem S. Congreg. *in Nolana* 10. *Iuly* 1602. & *Senogalien.* 23. *Martij* 1619. etiam antequam erigeretur in Collegiatam, illis cederet, *item Terracinen. Sonniſſa* 23. *Februarij* 1606.

Collegialitas, vbi non conſtat de fundationis
initio, ex coniecturis, & indiciis probatur, In- 5
noc. *in cap. poſtulaſti, de iurepatron.* Io. Andr. & alij *in c. nobis, eod. tit.* Alex. *conſ.* 75. *n.* 2 *lib.* 4. Rom. *conſ.* 436. *num.* 6. Decian. *conſ.* 6. *num.* 1. & 2 *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 584. *num.* 2. & *deciſ.* 585. *num.* 2. *p.* 4. *diuerſor.* & apud Card. Mantic. *deciſ.* 215. *num.* 5. & *inter recent. deciſ.* 637. *ſub. n.* 2. *p.* 1. & *in Aſculana Parochialis S. Laurentij* 20. *Maij* 1586 *coram Orano,* & *in Cremonen. Præpoſitura* 24. *Maij* 1621. *coram R.P.D. Remboldo,* & *in Placentina Archipresbyteratus* 17. *Martij* 1623 *coram R.P.D. meo Pirouano,* & *in Aſculana Plebania* 13. *Ianuarij* 1624. *coram R.P.D. Merlino,* & *in Cremon. Archipresbyteratus* 6. *Iunij* 1633. coram Patriarcha Panzirolo, impreſſa per Paul. de Rubeis *deciſ.* 221. *num.* 2. *diuerſ.* alias *p.* 6. *recent.*

Coniecturæ autem, & indicia collegialitatis 6
potiſſima ſunt, quòd Canonici conſueuerunt congregari ad libitum principalis Dignitatis illorum capitis, ſeu illius ad quem de iure, vel conſuetudine ſpectat congregare Capitulum, & ad ſonum campanæ, & quòd haberent ſigillum commune, ac eſſet quoque communis arca, ita vt fructus communiter diuiderentur, vt colligitur ex text. *in cap. tertio loco, de probat.* & *in c. cùm Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ. & propriet.* & de cōmuni ſigillo *in cap. ſignificauit, de appellat,* & *in c. dilecta, de exceſſ. Prælat.* de arca, & maſſa communi, *in l.* 1. *§. quibus autem, ff. quod cuiuſque vniu. nom.* & demum quòd ex huiuſmodi indiciis, vniuerſali ſcilicet congregatione, ſeu tractatu in forma

Capituli,

Digitized by Google

Capituli, ac ſigillo, & arca communi, plenè & concludenter deſumatur probatio collegialitatis Eccleſiaſticæ, tradunt Doctores *in cap. nobis, de Iurepatron.* vbi Abb. *num.* 28. Felin. *in cap. accedentes, num.* 1. *de præſcript.* Roman. *conſ.* 436. *n.* 7. Decian. *conſ.* 6. *n.* 1. *&* 2. *lib.* 2. Aym. *conſ.* 134. *num.* 5. Barbat. *conſ.* 17. *n.* 3. *&* 4. *lib.* 1. Card. *in Clement. ſtatutum q.* 4. *de elect. & in Clem.* 2. *n.* 30. *de ætate, & qualit.* Alex. *conſ.* 75. *n.* 2 *lib.* 4, Maſcard. *de probat. concl.* 584. *num.* 3. Rebuff. *in concord. tit. collat. in §. volumus, verſ. collegialitatis,* & paſſim ſequitur Rot. *deciſ.* 584. *num.* 2. *& deciſ.* 585. *n.* 2. *p.* 4. *diuerſ. & deciſ.* 133. *num.* 1. *&* 2. apud Paul. de Rubeis *tom.* 3. *diuerſ.* aliàs *p.* 7. *recent.* Verall. *conſ.* 142. *n.* 1. Card. Mantic. *deciſ.* 175. *n.* 1. *& deciſ.* 215. *n.* 1. & coram ſanctæ mem, Gregorio XV. *deciſ.* 482. *num.* 4. & fuit reſolutum *in Placentina Præpoſitura* 4. *Decembris* 1628. *coram R.P.D. Pirouano, & in dictis Aſculana Parochial. & Cremon. Præpoſitura, in d. Placentina Archipresbyteratus*, in qua fuit
7 dictum qualitatem Collegialitatis probatam eſſe ſufficienter, etiam ex collationibus canonicatuum, & aſſignatione ſtalli in choro, & loci in Capitulo factis per Canonicos capitulariter congregatos prouiſos de canonicatibus, quippe quæ fieri non poſſunt abſque collegiali nomine, Rot. *d. deciſ.* 221. *n.* 5.

8 Numerus autem trium Canonicorum congruus eſt ad Collegiatam conſtituendam, Innoc. *in c. poſtulaſti, n.* 1. *in princ, de iurepatron.* Felin. *in c. accedentibus n.* 1. *verſ. & nota, de præſcript.* Rom. *conſ.* 436. *n.* 6. Lambert. *de iurepatron. p.* 1 *lib.* 2. *q.* 5 *in princ, n.* 3. Canaler. *deciſ.* 649. *n.* 6. Reuerendiſſimus D. Coccinus *deciſ.* 296. *num.* 4. Rota *in d. Aſ-*
9 *culana Plebania coram R.P.D. Merlino*; qui ſi receſſerint, vel ſaltem de præſenti non exiſtat Collegiata, adhuc tamen ſufficit illam habitu eſſe ad hoc vt cenſeri debeat Collegiata. Felin. *in d. cap. accedentes, n.* 2. *verſ. poſſit etiam,* Innoc. *in c. poſtulaſti, n.* 1. *de iurepatron.* Archid. *in c. licèt canon ſub num.* 2. *de elect. lib.* 6. Maſcard. *de probat. concl.* 584. *n.* 5. cum aliis, quos refert, & ſequitur Rot. *in Cremonen, Præpoſitura* 25. *Februarij* 1622. *coram bonæ mem Remboldo, & d. deciſ.* 221. *à n.* 26.

10 Item potiſſima collegialitatis coniectura eſt, ſi in Eccleſia adſit aliquis vt caput, & Clerici, vel Canonici vt membra, Alex. *conſ.* 74. *n.* 4. *libr.* 4. Mantic. *deciſ.* 215. *ſub n.* 1. *verſ. vnde,* Rota *in d. Cremonen, Præpoſitura, coram bonæ mem. Remboldo,*
11 *& in d. Aſculana Plebania coram R P.D. Merlino.* Manifeſtum quoque eſt ſignum Collegiatæ, quando Canonici, ſeu Clerici in Eccleſia faciunt propria ſtatuta, Mantica *deciſ.* 175. *ſub num.* 1. *verſ. item quia habent, & d. deciſ.* 215. *ſub num. etiam* 1.
12 Aduertas tamen quòd non eſt neceſſarium, vt omnes hæ coniecturæ ſimul concurrant, ſed ſufficit aliquas adeſſe, ex quibus id argui poſſit, & veroſimile creditur, Rot. *d. deciſ.* 584. *ſub num.* 2. *part.* 4. *diuerſ,* Mantic. *d. deciſ.* 215. *ſub num.* 5. *verſ. nec*
13 *etiam.* Non eſt tamen ſufficiens Collegialitatis indicium actus congregandi ſe ad ſonum campanæ, niſi alia ſigna concurrant, ad faciendum collegium neceſſaria, Caputaq. *deciſ.* 295. *num.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 19. *num.* 14. *&* 15,
14 Beltramin. *in annot. ad Gregor. XV. deciſ.* 481. *lit.* C. Ex quibus ſignis, & aliis ſufficientibus Collegiatam eſſe exiſtimandam, licèt de fundatione & prilegio non conſtet, cenſuit S. Rituum Congreg. *in vna Caputaquen.* 16. *Ianuarij* 1620.

15 Quæ autem dicatur Collegiata inſignis, non eſt in iure determinatum; Doctores enim diuerſimodè loquuntur, nam Cardin. Mantic. *deciſ.* 175. *num.* 2. ad oſtendendum quòd Collegiata, de qua in ea deciſione agebatur, non eſſet inſignis, aſſerit hoc probari ex numero Canonicorum exiguo, modicis redditibus, & qualitate ſeruitij, ac depoſitionibus teſtium, traditque hoc eſſe arbitrarium, citans Doctores *in c. ſtatutum, de reſcript. libr.* 6. & Alberic. *in Diction. verb. Inſignis,* quibus addo Lap. Specul. Tiraq. & alios apud Menoch. *de arbit. caſu* 180. *n.* 4. In diiudicatione huiuſmodi inſignitatis fieri poteſt conſideratio ex qualitate loci, prout deciſum fuit à Sacra Rituum Congregatione *in vna Collegiata Eccleſia S. Pauli ciuitatis nouæ Firmanæ diœceſis*, ad inſtantiam D. Ludouici Centofloreni, qui obtinuit prædictam Collegiatam dici inſignem, eo quòd oppidum, quo ſita eſt, inſigne reddat numerus quatuor mille habitatorum, hoc eſt, focularia 810. quatuor Regularium, & vnum Sanctimonialium monaſteria ibi exiſtentia, copia peritorum & nobilium, refert Ioan. Anton. Maſſobr. *in tract. de Synodo Epiſcopi, cap.* 4. *dub.* 14. *n.* 9. *& ſeq.* Ego ipſe *in collect. ad cap. vlt. num.* 3. *de verbor. ſignific.* Et locus inſignis quis dicatur, tradit Nau. *conſ.* 1. *aliàs* 3. *de verbor. ſignif.* Et Collegiata inſignis ab eius 16
erectione præcedit aliis Collegiatis, quamuis antiquioribus, vt cenſuit ſacra Rituum Congr. *in Firmana* 24. *Maij* 1612. Etenim primus omnium Syluester per vnctionem Chriſmatis Altaria lapidea in titulos erexiſſe ſcribitur, obſcuriùs à Damaſo quidem, ſed clariùs ab aliis antiquis quibuſdam, qui Breuiaria Romana digeſſerunt in lectionibus, quæ recitantur in feſto Dedicationis Baſilicæ Saluatoris, quod in diem nonum Nouembris, cùm ad illud vſque ſancti Syluestri tempus Altaribus ligneis atque portatilibus vſa fuiſſet Eccleſia latitans adhuc nunc in cryptis, nunc in ædibus priuatorum, vt per Boët. Epon. *in comment. ad cap.* 1. *de teſtament. n.* 16.

C A P V T VII.

De Altaribus.

S V M M A R I V M

1 *Altare eſt menſa ſuper quam conficitur, & offertur Euchariſtia Sacramentum, & ſacrificium.*

2 *Altarium duo ſunt genera, vnum dicitur firmum, ſeu ſtabile, aliud viaticum, ſeu portatile.*

3 *Altare firmum & ſtabile eſt, quod toti Altari ſuperimponitur, & in conſecrata Eccleſia non poteſt conſtitui, niſi ab Epiſcopo conſecretur.*

4 *Altare viaticum ſeu portatile etſi de loco ad locum deferatur, debet tamen ab Epiſcopo conſecrari.*

5 *Altare viaticum fit quandoque ex tabula, & lapide.*

6 *Altare ligneum cum ara lapidea permitti debet non obſtante conſtitutione Synodali.*

7 *Reliquiæ Sanctorum & præcipuè Martyrum in Altaribus collocantur, etiam portatili.*

8 *Altaribus in conſecratione ſacra Vnctio, & benedictio requiritur.*

9 *Nomen*

Digitized by Google

9 *Nomen Epiſcopi Altare conſecrantis, & Sancti illius, in cuius honorem conſecratur, includitur in fouea reliquiarum.*

10 *Altaria plura in eadem Eccleſia, & eodem die poſſunt conſecrari.*

11 *Altare principale debet ex conſuetudine Orientem Mundi plagam reſpicere.*

12 *Altare in Eccleſia non conſecrata minimè eſt conſecrandum abſque Romani Pontificis auctoritate.*

13 *Conſecratio Altarium non poteſt niſi per Epiſcopum fieri.*

14 *Altare ab Epiſcopo conſecratum, aut in Eccleſia conſecrata erectum dirui abſque eius permiſſione non poteſt.*

15 *Altaris lapis profanatus poteſt vendi, & licitè teneri ab emptore, ſed in loco decenti.*

16 *Epiſcopus ſi bis, aut ter requiſitus à Mendicantibus pro ſuorum altarium conſecratione, renuerit, poſſunt adire quemcumque Catholicum Antiſtitem.*

17 *Sacerdos ſimplex Altaria conſecrare non poteſt, & qui ad hoc habeant priuilegium referuntur.*

18 *Sepulchra hominum ſuper Altaria eſſe non debent.*

19 *Altare firmum, & ſtabile, quibus modis execretur, ſeu violetur, oſtenditur.*

20 *Altare portatile quando execretur, oſtenditur.*

21 *Altare portatile conſecratum, & nullatenus execratum de vno loco ad alium abſque vlla execratione deferri poteſt.*

22 *Altare execratum eſt iterum conſecrandum antequam ſuper illud Miſſa celebrentur.*

23 *Altaris propter execrationem non execratur Eccleſia, ſecùs è conuerſo, intelligendo vt ibi.*

24 *Mulier ad Altare accedere prohibetur, aut miniſtrare.*

25 *Altari in quo Epiſcopus ſolemniter Miſſam celebrauit, Presbyter eodem die non poteſt aliam celebrare.*

26 *Iuſpatronatus fundari poteſt conſtructo, vel conſtruendo Eccleſia Conuentualis cum ſolo conſenſu Regularium.*

27 *Altari iam conſtructo poteſt in abſtracto fundari noua Capellania, & in ea reſeruari iuſpatronatus.*

28 *Altaria de iurepatronatus in Eccleſiis Regularium exiſtentia ſi propter vetuſtatem ruinam minentur, quid faciendum, oſtenditur.*

29 *Viſitare non poteſt Epiſcopus Altaria in Regularium Eccleſiis, etiam per ſæcularium Confraternitates conſtructa.*

30 *In Altari portatili celebrari prohibetur.*

31 *Eius priuilegia, & num. 32. & 33.*

1 ALTARE, quod in Eccleſiis, de quibus proximè egimus, primum obtinet locum, eſt menſa ſuper quam conficitur, & offertur Euchariſtiæ Sacramentum, & ſacrificium, de cuius etymologia, inſtitutione & vſu ſcribunt Guilielm. Durand. *in ration. Diuin. lib. 1. cap. 2. & 7.* Paul. Fuſch. *de Viſitat. lib. 1. cap. 21. n. 4. & 6.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 1. cap. 47. n. 6.* Henriq. *in ſum. lib. 9 cap. 28.* Suar. *tom. 3. diſp. 81. ſect. 3. & 5.* Stephan. Durant. *de ritib. Eccleſ. lib. 1. cap. 15. & 25.* Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de Altari portatili num. 2.* frater meus Simon Vas Barboſa *de ſignificatis myſterioſis Officij diuini cap. 23.* Eſt autem ſciendum duo eſſe Altarium genera, vnum dicitur firmum, ſeu ſtabile, 2
aliud viaticum, ſeu portatile, de quibus Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præcep. 1. lib. 3. & & 22. à princip.* & Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 30. num. 3.* Nouar. *in ſum. Bullarum tit. de Altari portatili n. 3.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 27. q. 1.* Tambur. *de iure Abbatum t. 1. diſput. 23. q. 4.* Leaana *in ſum. quæſt. Regular. tom. 3. verb. Altare num. 1.* Firmum, & ſtabile eſt, quod toti Altari ſuperimponitur, & in conſecrata Eccleſia non po- 3
teſt conſtitui, niſi ab Epiſcopo conſecretur, *cap. nullus Presbyter, il 2. de conſecrat. diſt. 1.* Galganet. *de iure publico lib. 3. tit. 60. num. 2.* & dicitur tota menſa, in qua integrum ſacrificium fit, de hoc eſt intelligendus text. *in cap. ſi motum, de conſecrat. diſt. 1. & in cap. 1. de conſecrat. Eccleſ.* Et aliud
Altare viaticum, ſeu portatile nuncupatum, quod 4
etſi de loco ad locum deferatur, debet tamen ab Epiſcopo conſecrari, de quo *in cap. in his, de priuileg. & in cap. fin. eod. tit. in 6.* Et fit quandoque
ex tabula, & lapide, itaut in tabula ſit ſepul- 5
chrum, ideſt, Sanctarum Reliquiarum locus, & lapis ſit ſuperpoſitus pro ſigillo; quandoque etiam fit ex lapide tantùm, quod in ſepulchrum contineat; ex ligno autem ſolo eſſe non poteſt, cum SS. Patres ſtatuerint, vt Miſſæ nonniſi ſuper Altari lapideo celebrarentur, *c. Altaria il. 1. de conſec. diſt. 1.* Fuſc. *de Viſit. lib. 1. c. 21. n. 9.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 30. n. 2.* Nouar. *d. tit. de Altari portatili num. 3. verſ. & iſtud Altare.* Boët. Epo *in comment. ad d. cap. 1. num. 17. & 18.* vbi ariam quòd Altare lapideum Chriſmate delibutum, figuram Domini noſtri Ieſu Chriſti (qui altare, hoſtia, Sacerdos noſter eſt) ſignificat. Et ideo Ara debet eſſe ex lapide confecta, quia Chriſtus, qui ibi immolatur, vocatus petra, ſecundùm Apoſt. 1. ad Corinth. 10. *Petra autem erat Chriſtus.* Alia cauſa eſt quia ſepulchrum Chriſti, quod repræſentat Altare, fuit excisum de petra, Fray Diego de Guzman *p. 2. de la excelencia del ſacrificio de la ley Euangelica cap. 9. in princip.* Vnde Sa-
cra Congreg. Rit. *in Caietana 10. Nouembris* 1612. 6
cenſuit Altare ligneum cum ara lapidea permitti debere, non obſtante Conſtitutione Synodali, refert Leaana *vbi ſuprà n. 2. in fine.*

Reliquiæ autem Sanctorum, & præcipuè Mar-
tyrum in Altaribus collocantur, arg. *cap. placuit,* 7
& cap. non oportet, de conſecr. diſt. 2. Fuſc. *dict. c. 21. n. 2.* Bonac. *de Sacrament. diſp. 94. vlt. punct. 9. n. 13.* quia ſuper memorias, & Reliquias Martyrum Miſſæ celebrari debent, vt ſuo loco dicemus; in Altari verò portatili quidam volunt non neceſſariò Reliquias exigi. Sed vſus eſt in contrarium, vt contra Coninch, Vaſq. & Suar. aduertit Bonac. *vbi proximè.*

In conſecratione autem Altaris ſacra Vnctio, 8
& benedictio requiritur, *d. cap. Altaria, il 1. & 2. de conſec. diſt. 1.* Paul. Fuſc. *d. lib. 1. cap. 22. num. 9.*
Vgolin. *d. cap. 30. num. 1.* atque in fouea Reliquia- 9
rum nomen Epiſcopi conſecrantis, & Sancti illius, in cuius honorem conſecratur, includitur, cum cæremoniis, & ritibus Eccleſiæ conſuetis, de quibus Suar. *tom. 3. diſput. 80. ſect. 5.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 27. q. 8.* Vales. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib. 29. n. 190.* Hieron. Roderic.
in compendio quæſt. Regular. reſol. 9. n. 9. Et poſſunt 10
in eadem Eccleſia, & eodem die plura Altaria conſecrari, ſiue ſola, ſiue vnà cum Eccleſia, *cap. cum ſit, de conſec. Eccleſia, vel altar.* Piaſec. *in praxi Epiſcop.*

Digitized by Google

Epiſcop. p. 1. c. 6. num. 7. verſ. altaria, quamuis olim vnicum tantùm Altare in Eccleſia conſecratum fuiſſe probetur *in cap. ſi motum, & in cap. nullus Presbyter, il 2. & in cap. Eccleſia vel altaria, de conſecr. diſt. 1.* Vbi verò ſunt plura, vnum eſt principale, quod ad conſecrationem Eccleſiæ pertinet,
11 vt *in cap. ligneis, de conſec. Eccleſ. vel altar.* & debet ex conſuetudine orientem mundi plagam reſpicere, cùm etiam antiqua conſuetudine ſeruatum ſit, vt verſùs Orientem Eccleſiæ ædificarentur, vt teſtatur Clemens *lib. 2. Apoſtolic. Conſtitut. cap. 61.* Durand. *in ration. lib. 1. cap. 4.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 1. cap. 5. num. 2.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 9. c. 3 q. 12.* Bonac. *de Sacrament. diſp. 4. q. vlt. punct.*
12 *9. num. 13. verſ. præterea.* Neque in Eccleſia non conſecrata altare conſecrandum eſſe ſimiliter comprobatur, abſque Romani Pontif. auctoritate, arg. *nullus Presbyter, & cap. placuit, de conſecrat. diſt. 1.*

13 Conſecratio autem Altarium non poteſt niſi per Epiſcopum fieri, *cap. quamuis 68. diſt. cap. nullus Presbyter, d. c. quod in dubiis, de conſec. Eccleſ. vel altar.* Fagundez *d. cap. 22. num. 3.* Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regular. reſol. 9. n. 2.* Suar. *tom. 3. in 3. p. diſp. 81 ſect. 5.* Lezana *d. verb. Altare*
14 *num. 3.* Nec Altare ab Epiſcopo conſecratum, aut in Eccleſia conſecrata erectum diui abſque eius permiſſione poteſt arg. *d. cap. placuit*, iuncta gloſ.
15 *de conſecr. diſt. 1.* Eius autem lapis profanatus poteſt vendi, licitè tamen ab emptore, ſed in loco decenti, & honeſto, S. Congreg. Rit. *in Rea-*
16 *tina 9. Maij* 1606. Si autem Epiſcopus bis, aut ter requiſitus à mendicantibus intra Diœceſim exiſtentibus pro ſuorum Altarium conſecratione, renuerit, poſſunt adire quemcumque Catholicum Antiſtitem ex conceſſione Sixti V, non reuocata per Concil. Trid. Item Sede vacante idem poteſt Epiſcopus vicinior requiſitus à Fratribus, ex Sixto IV. & Eugenio IV. quæ etiam decreta non ſunt derogata per idem Concil. Trid. *ſeſſ. 6. de reform. cap. 5.* quando diœceſanus bis, aut ter requiſitus renuit conſecrare præfata Altaria. Ita Fr. Emman. *in addit. ium. tom. 3. cap. 19. n. 1.* Hieronym. Roder. *in compendio quæſt. reg. reſol. 9. num. 2.* Lezana *in ſum. d. tom. 3. verb. Abbas num. 5.*

17 Simplex verò Sacerdos id nunquam valet efficere, *cap. miniſtrare 26. q. 6.* At in partibus Indiarum Presbyteri Religioſi Societatis IESV, vbi Epiſcoporum copia non habetur, habent à Paolo III. priuilegium Altaria in ſuis Eccleſiis conſecrandi, Chriſmate accepto ab aliquo Epiſcopo, eodémque gaudent Prouinciales Minorum, & illi quibus ipſi duxerint, committendum etiam pro vſu alieno in caſu neceſſitatis Epiſcopis in prouincia non exiſtentibus, ex Leone X, & Adriano VI referunt Fr. Emman. *quæſt. regular. tom. 1. q. 18. art. 2.* Suar. *tom. 3 diſp. 81. ſect. 5.* Portel. *in dub. Regul. verb. Altare, n. 2.* Villalob. *p. 1. ſum. tract. 8. diffic. 25. n. 2.*

18 Altaria quæ in agris, vel villis tanquam memoriæ Martyrum falsò à populis, ac ſuperſtitiosè coluntur, ac frequentantur, eſſe ab Epiſcopis aduertenda, conſtituit Africanum Concil. *in d. cap. placuit.* Demum in erigendis Altaribus illud eſt maximè obſeruandum, ne ſepulchra hominum ſupra illa ſint, vt admonet Archid. per text. ibi *in cap. non oportet, de conſec. diſt. 1.* quem refert, & ſequitur Paul Fuſc. *d. cap. 21. num. 15.* vnde meritò reſpondit Sacra Congregatio Archiepiſcopo Tranen. 8. *Nouembris* 1599. non eſſe conſecranda Altaria, ſub quibus ſepulta ſunt corpora mortuorum, niſi eis remotis, prout refert Piaſec. *d. cap. 5. num. 7. in fine.* Exempta Eccleſia an Altare in ea ſitum cenſeatur exemptum, vide *ſup. hoc lib. c. 8. num. 23.*

Execratur autem Altare firmum, & ſtabile, di- 19
uerſo modo ab Altari viatico, ſeu portatili, firmum enim & ſtabile, vbi tota tabula conſecrata fuit, execratur, ſeu violatur, ſi fuerit enormiter læſum, vel ſigillum ſub quo reliquiæ conduntur, frangatur, ſeu lapis, ſub quo ſunt reliquiæ, amoueatur; quod relinquitur Epiſcopi iudicio, qui ex re oculis ſubiecta faciliùs dignoſcere poterit an ſit ſequuta execratio. Ita Piaſec. *d. par. 1. cap. 5. num. 8. verſ. violatur*, Fr. Lodou. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 39. art. 3. concl. 1.* Vgolin. *d. cap. 30. num. 4. verſ. 2.* Nou. *d. tit. de Altari portatili num. 3. verſ. Altare verò.* Deinde violatur, & execratur Altare huiuſmodi, ſi mota fuit iunctura, qua menſa ſtipiti adhæret, & hoc ſiue ſepulchrum in latere altaris, ſiue etiam, & multo magis, ſi ſit ſub ipſa menſa, vel ſi quid de lapidibus ſti-
pitis tangens ipſam menſam moueatur, Fr. Lu- 20
douic. Miranda *d. concl. 1.* At Altare portatile execratur quando notabiliter fractum in reſiduo non poteſt commodè contineri pes calicis, & hoſtia cum patena ſine periculo labendi, aut quando omnia cornua, quæ inunguntur, ſunt fracta, itaut moueatur ſigillum ſepulchri exiſtentis in lapide, ſiue lapis ſit in ligno, ſiue non, aut quando frangitur, vel amouetur loco ſepulchrum, in quo ſunt reliquiæ. Ita Fuſc. *d. lib. 1. cap. 21. num. 3.* Henriq. *d. lib. 9. c. 28. §. 1.* Valer. Reginald. *d. lib. 29. n. 192.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 10. c. 26. q. 10. & cap. 27. q. 12.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 39. art. 3. concl. 2.* Vgolin. *d. c. 30. n. 4.* Portel *in dub. reg. verb. Altare, num. 4.* Villalob. *in ſum. part. 1. tract. 8. diffic. 25. num. 3. & 4.* Hieron. Roderic. *d. reſol. 9. num. 10.* Lezana *d. verb. Altare num. 20.*
Altare hoc portatile conſecratum, & nullatenus 21
execratum de vno loco ad alium abſque vlla execratione deferri poteſt, nam idcirco portatile dicitur, quoniam de vno loco ad alium portari poteſt, & in Eccleſia, vbi non eſt, de altero Altari ſumi poteſt, & eò deferri, & communiter appellatur hoc Altare portatile conſecratum, *Petra ſacra.* Ita Fuſc. *d. lib. 1. cap. 21. n. 6. & c. 12. n. 2.* Vgolin. *d. cap. 30. n. 4.*

Execratum igitur Altare his modis eſt iterum 22
conſecrandum, antequam ſuper illud Miſſæ celebrentur, *d. cap. 1. & cap. quod in dubiis, de conſec.*
Eccleſ. vel Altar. non autem propter execratio- 23
nem Altaris execratur Eccleſia, ſecùs verò è conuerſo, quia Altare habet ſe vt acceſſorium reſpectu Eccleſiæ, Eccleſia autem habet ſe vt principale, arg. text. *in d. c. 1. num. 2. reſp. de conſec. Eccleſ.* vbi habetur quòd propter execrationem Altaris, motu, aut fractione contingentem, non debet Eccleſia de nouo conſecrari, quod quidem de Altari portatili videtur intelligendum; nam in firmo, ſeu ſtabili dicendum eſt quòd execrata Eccleſia, non proinde execratur Altare, nec reconciliatione indiget. Ita Sylueſt. *in ſum. verb. Altare, q. 11.* Hieron. Roderic. *dict. reſol 9. num. 12.* Nouar. *d. tit. de Altari portatili n. 2. verſ. vt etiam execrata.* Fr. Ludouic. Miranda *d. q. 39. art. 7.* vbi reddit rationem, quia conſecratio Eccleſiæ conſiſtit in parietibus, & ſeparata eſt de conſecratione altaris, vnde illa violari poteſt, combuſtis

&

& collapſis parietibus, conſecratione Altaris intacta remanente, & è contra poteſt deſtrui Altare Eccleſiæ parietibus illæſis remanentibus. Secùs eſt ſi polluatur Eccleſia, quia polluitur & Altare, quòd in ea erectum eſt atque ſtabile, & eſt non ſecùs ac ipſa Eccleſia reconciliandum: non autem pollutum intelligitur Altare illud, in quo Presbyter degradatus celebrare præſumpſerit, vt Honor. III. Pont. reſpondit *in cap. à nobis, de Sacr. non iter.* Fuſc. *d. l. 1. c. 22. n. 6.*

24 Poſtremò de Altari duo notanda ſuperſunt, quæ ad eius pertinere dignitatem, primum eſt illud quòd mulier ad Altare accedere prohibetur, aut miniſtrare; vt habetur *in c. 1. in fine, de cohabit. cleric. & mulier.* Bonacin. *de Sacram. diſp. 4. q. vltim. punct. 9. n. 32.* Bellet *diſquiſ. cleric. p. 1. tit. de diſciplin. cleric. §. 8. n. 6.*

25 Alterum eſt, quòd in Altari, in quo Epiſcopus Miſſam cantauit; Presbyter eodem die aliam celebrare non debet, *cap. fin. de conſec. diſt. 2.* Henriq. *d. lib. 9. cap. 28. §. 1.* Azor. *d. part. 1. lib. 10. cap. 27. q. 10.* Rague. *de Miſſa in Eccleſia, quæſt. 36. n. 5* Bonac. *d. diſp. 4. q. vlt. punct. 9. n. 15.* Lezana *d. t. 3. verb. Altare n. 11.* Fag. *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 1. lib. 3. c. 22. n. 5.* vbi intelligit de Miſſa ſolemni, & pontificali; quem refero Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi p. 1. alleg. 24. ſub n. 1. ante verſ. Sacerdos*, ſecundùm Lug. imp.

26 Demum aduertere oportet, quòd licèt in Eccleſia Conuentuali fundari non poſſit iuſpatronatus cum ſolo conſenſu Epiſcopi, ſed vlterius requiratur priuilegium Apoſtol. in limine fundationis, etiam ad effectum præſentationis; vt probatur *in c. nobis 25. de iurepatron.* id tamen verum eſt ſi iuſpatronatus eſſet reſeruatum in tota Eccleſia; ſecùs verò ſi fuit reſeruatum in Altari conſtructo, vel conſtruendo de ordine teſtatoris in dicta Eccleſia, quia tunc ſufficit ſolùm conſenſus Regularium, vt citato Parti. *conſ. 35 num. 10. lib. 4* cenſuit Rota *in Segunien. Capellaniæ 27. Februar. 1625. coram bon. mem. Vbaldo, in verſ. non obſtat ſecundò,* refert Ferentil. *in annot. ad deciſ. 1. Burrat. n. 16.*

27 In Altari quoque iam conſtructo poteſt in abſtracto fundari noua capellania, & in ea reſeruari iuſpatronatus, vt per Roch. *de iurepat. in verb. & dotauit, q. 1.* Lambertin. *eodem tract. l. 1. p. 1. q. 5. art. 15. in princ. verſ. nota tamen, & q. 6. art. 1. n. 30. verſ. tu circa,* & fuit dictum *in Gerund. iuriſpatronatus 22. Aprilis 1621. coram R. D. meo Coccino Decano.*

28 Quoniam in Eccleſiis Regularium quandocunque reperiuntur Altaria de aliorum iurepatronatus, quibus vel nulla vel exigua ſanè eſt dos aſſignata, quæque paramentis neceſſariis priuata, ac vetuſtate conſueta ruinam minantur, in graue dedecus Eccleſiarum huiuſmodi, ac diuini cultus præiudicium, moneri debent patroni huiuſmodi à locorum Ordinariis vt infra breuem aliquem, ſed competentem terminum ea reſtaurent, dotent, ac ornent, alioquin ſi id facere detrectauerint, vel demoliantur huiuſmodi Altaria, vel iidem patroni omni iure, & actione in iis competentibus priuentur, ita declarauit ſacra Cong. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita *in Mutinen. 16. Ianuarij 1604.*

29 Altaria & Capellas in Regularium Eccleſiis etiam per ſæcularium Confraternitates conſtructa viſitare non poteſt Epiſcopus; S. Cong. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita *in Papien. 21. Auguſt. 1615. & in Terracinen. 22. Ianuarij 1616.* refert Lezana *dict. verb. Altare n. 18.*

30 In Altari portatili ſub graui pœna celebrari prohibetur, de quâ Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p. 3. deciſ. 218.* Illius tamen vſum Religioſis, ſiue Monachis Ordinis Carthuſienſis conceſſit Vrbanus V. *in quadam ſua Bulla*, incip. *Sinceræ deuotionis affectus, de anno 1363.* Et Fratribus Minoribus Sixtus IV. *in alia Bulla,* incip. *Regiminis vniuerſalis Eccleſiæ de anno 1474.* Et Fratribus Prædicatoribus Alexander VI & Gregor. XIII. ſecundùm Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 1. q. 43. art. 4.* Et Patribus Societatis IESV Paulus III. vt referunt Henriq. *in ſum. l. 9. c. 27. §. 3. lit. Z.* Suar. *tom. 3. diſp. 81. ſect. 3. verſ. quarta exceptio*, quos refero *de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 23. n. 3.* Epiſcopi quoque olim poterant permittere alicui vt celebraret quocumque loco honeſto in Altari portatili, *c. Miſſarum, de conſec. diſt. 1.*

Quæ quidem priuilegia & facultates Altaris portatilis reuocata eſſe a Concilio Trid. *ſeſſ. 22. in decreto de obſeruandis, & euitandis in ſacrificio Miſſæ,* tenent Nauar. *in man. c. 25. n. 81.* Bo. *in reſſ. caſuum Conſcient. p. 4. caſu 53. verſ. & quia tu,* Azor *inſtit. moral. p. 1. l. 10. c. 26. q. 7.* Miranda *in man. Prælat. t. 1. q. 41. art. 9. concl. 4.* Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta, p. 1. l. 3. c. 13. à n. 16.* Trullench *in Bulla Cruciat. l. 1. §. 5. dub. 4. n. 3.* Lotter *de re benef. l. 1. q. 30 n. 15* Nauar. *d. tit. de Altari portatili n. 2. verſ. ſed aduertere*, plures per me *d. alleg. 23. n. 4.* niſi poſt ipſum Concilium à Sede Apoſt. prædicta priuilegia confirmata ſint, prout confirmaſſe Pium V. viuæ vocis oraculo priuilegium prædictum Minoribus & Prædicatoribus quoad forum Conſcientiæ tantùm cum derogatione Conc. Trid. referunt Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Miſſa. differ. 2. n. 1.* & Aloyſ. Ricc. *in deciſ. 218. n. 5. p. 3.* ſicut etiam confirmaſſe cum eadem derogatione priuilegium Societatis IESV, Paulum III. & Gregorium XIII. teſtatur Henriq. *d. c. 27. §. 3. in commento lit. 7.* Aduertit tamen Trullench *citato loco n. 4.* poſt Nau. Suar. & Cened. quos citat, non videri per Tridentinum omnino Epiſcopis ablatam poteſtatem, quin in aliquo caſu raro extraordinariæ neceſſitatis poſſint diſpenſare, & licentiam dare in Altari portatili in loco apto, & honeſto, etiamſi non ſit ad diuinum cultum deputatus. 31

32 33

CAPVT VIII.

De Oratoriis, & Capellis.

SVMMARIVM.

1 *Oratorium propriè eſt locus aptus ad orandum, preceſque Deo offerendas.*
2 *Oratorium aut eſt publicum, aut priuatum.*
3 *Oratorium priuatum quiſque in domo propria habere permittitur, ſed non debet eſſe in forma Eccleſiæ, nec tanquam Eccleſia conſecrandum, neque in eo Miſſa eſt celebranda.*
4 *Oratorium priuatum abſque congrua dote conſtrui poteſt.*
5 *Oratorium priuatum qui habuerit ad Miſſam, & pro ſuo commodo audiendam, debet nihilominus in feſtis ſolemnioribus Eccleſiam ſuam Parochialem, ſi poteſt, adire.*
6 *Miſſæ celebratio ſi concedatur ex priuilegio Apoſt. in priuato Oratorio, in quibus feſtiuitatibus non poteſt in eo celebrari, oſtenditur.*
7 *Oratoria, præſertim vbi Miſſa eſt celebranda, ſunt auctoritate Epiſcopi conſtruenda, & ad Dei tantummodo cultum dedicanda.*

8 *Oratoria ſi pollui,vel violari contingant,reconciliari,& benedici poſſunt.*

9 *Oratoria eccleſiaſtica an gaudeant immunitate? remiſſiuè,& num.13.*

10 *Oratorium præſumitur auctoritate Epiſcopi à principio erectum quando haberet altare lapideum ſtabile,& non portatile.*

11 *Oratorium publicum auctoritate Epiſcopi conſtructum venit appellatione beneficij, & ſi habeat dotem cum aliis requiſitis,& campanulam,cenſetur Eccleſia.*

12 *Oratoria publica, & priuata quæ dicantur,& in quo differant,remiſſiuè.*

14 *Oratorium publicum gaudet ſolemnitate requiſita circa alienationem rerum Eccleſiæ, non autem priuatum.*

15 *Oratoria ſi non tractentur honeſtè, poteſt Epiſcopus ſub cenſuris ordinare quod deſtruatur.*

16 *Oratoria priuata non gaudent priuilegiis Eccleſiæ.*

17 *Capella plerũque accipitur pro modica Eccleſia.*

18 *Capella hodie ex communi vſu loquendi apud noſtros pro loco in Eccleſia accipitur cum altari ab aliquo erecta,vel dotata,in qua iuſpatronatus obtineat.*

19 *Capella vnde dicatur? oſtenditur.*

20 *Capella tribus modis ſic appellatur.*

21 *Capellæ in priuatis domibus haberi poſſunt quemadmodum Oratoria.*

22 *Capella in Eccleſia ſita non grauantur in fructibus pro ſolutione decimarum,niſi de eis mentio ſpecialis habeatur.*

23 *Exempta Eccleſia non intelligitur etiam Capella exempta in eadem Eccleſia ſita,niſi expreſsè cum Eccleſia ipſa eximatur.*

24 *Capella,vel altare in Eccleſia exiſtens, & proprios reditus habens,non reputatur beneficium ab Eccleſia ſeparatum quoad Rectorem Eccleſiæ.*

25 *Capella erecta in Eccleſia, & dotata cum Epiſcopi auctoritate dicitur beneficium eccleſiaſticum.*

26 *Capellas in Regularium Eccleſiis etiam per ſecularium Confraternitates conſtructas viſitare non poteſt Epiſcopus.*

27 *Capella plures in eodem Altari ſub eadem inuocatione cum diuerſis oneribus Miſſarum an poſſint ab vno retineri,oſtenditur.*

28 *Capella priuatorum Palatiorum immunitatis priuilegio non gaudent.*

29 *Capellarum inſtitutiones maioratibus ſimiles, licèt in multis differant.*

1 ORATORIVM quandoque accipitur pro ipſa Eccleſia, ſed propriè eſt locus aptus ad orandum, preceſque Deo offerendas. quem quiſque in domo ſua ædificare poteſt, *c.vnicuique,de conſec.diſt.* .Galgan.*de iure publico, lib.3.tit.59 n.1.* Rebuff *de pacif.poſſeſſ. num.*286. Steph.VVeyms *ad conſtitutiones 24.ex antiquo Iure deſumptas*, *& per Conc.Trid.innouatas, conſtit.* 19.*n.5.pag.*224.Trullench *in Bull. Cruc.l.* 1. §.3. *dub.4.n.6.*& exinde Oratoria ſunt dicta vt operi
2 nomen conueniat,Fuſc.*de viſit. l.2. c.12. à princ.* quem refert D.Roder. à Cunha *in comment. ad c. Oratorium,n.1.diſt.* 42. vbi quòd Oratorium aut eſt publicum,aut priuatum, & citat Socio. *in t. de*
3 *viſit. n.13.* cuique Oratorium priuatum in domo propria habere permittitur, *cap.vnicuique, de conſecr. diſt.1.* Sed Oratoria huiuſmodi non debent eſſe in forma Eccleſiæ, nec ſunt tanquam Eccleſiæ conſecranda,nec in eis habendæ campanæ,*cap. peruenibus, de priuileg.* nec in eis Miſſa eſt celebranda, *d.cap.vnicuique, cum ſeqq.*& ideò abique 4
congrua dote conſtrui poteſt, Card. *conſ.* 11. *col.* 2.Trullench *d.lib.1 §.3.dub.4.n.6.* Vnde ex Rota *deciſ.* 508.*p.1. recent.* colligit Alphonſ.de Leone *de officio Capellani p.1.q.3. n.10.* & dicit quòd ſit Eccleſia, & non Oratorium priuatum, aliqua Capella,cognoſcitur ſi habeat dotem, campanile, vel percipiat decimas, aut primitias. Et qui 5
huiuſmodi Oratorium priuatum habuerit ad Miſſam, & pro ſuo commodo audiendam, debet nihilominus in feſtis ſolemnioribus Eccleſiam ſuam Parochialem, ſi poteſt,adire,*c.ſi quis etiam, de conſecr. diſt.1.* In Altari priuati Oratorij, cui 6
conceditur ex priuilegio Apoſtol. celebratio Miſſæ, exceptis ſolemnioribus feſtis, non poteſt in eo celebrari in Natali Domini, Epiphania, Paſchate, Pentecoſte, Annunciatione, Aſſumptione Beatæ Mariæ Virginis, Feſto SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, & omnium Sanctorum, vt cenſuit S.Rituum Congreg.*ſub die 17 Nouembris* 1617. Cæterùm Oratoria quoque, præſertim vbi 7
Miſſa eſt celebranda, ſunt auctoritate Epiſcopi non ſecùs ac Eccleſiæ ipſæ conſtruenda, *cap. quidam 18.q.2. Auth.vt nullus fabr.Orat.*& ab eodem antea deſignanda,Concil. Trid.*ſeſſ.22. in decreto, de obſeruandis & euitan. in celeb. Miſſ.* & ad Dei tantummodo cultum dedicanda, *cap.fin.42.diſt.* Sed ſi ea pollui,vel violari contingeret, reconcilia- 8
ri, & benedici poſſunt; quinimò & eccleſiaſtica quoque gaudent immunitate, vt *ſup. hoc. lib. cap.3.n.68.*diximus; & latè Aloyſ. Ricc. *in praxi* 9
*p.4.reſol.*427.Et auctoritate Epiſcopi præſumitur 10
Oratorium,à principio erectum, quando haberet Altare lapideum ſtabile, & non portatile, vt per Decianum *in tract.crim.lib.6.cap.25. n.19.* Farin. *de immun. Eccleſ.n.*267.

Oratorium publicum dicitur quod in aliquo 11
loco publico ad inſtar Baſilicæ, vel Capellæ auctoritate Epiſcopi eſt fundatum, & habet campanam, & oſtium patens in via publica, vt me citato *in hoc loco* dicit Trullench *vbi ſupra*, ei venit appellatione beneficij. & ſi habeat dotem cum aliis requiſitis, & campanulam, cenſetur Eccleſia, & eius appellatione venit, ſecundum Dec.*conſ.*148.Hieron. Carat. *in opuſc. de iuribus Parochial.tit.2.cap.*14. Quando autem 12
dicantur Oratoria publica, & quando priuata, oſtendit Mari. Ital. *de immun. Eccleſ. cap. 4. §.4.* Fuſch.*d. cap.12. num.1.* D. Roderic. à Cunha *d. n.1.* vbi ponit plures differentias inter vnum,& alterum. Illa autem eſt principalior,quòd Oratorium 13
publicum gaudet immunitate Eccleſiaſtica, vt reſoluunt Doctores per me citati *hoc eod.lib. cap.3. de immunit. Eccleſ. num.*68. Item publicum gau- 14
det ſolemnitate requiſita circa alienationem rerum Eccleſiæ, non autem priuatum, vt per Rebuff. *in compendio alienation. num,*57. Verùm ſi Oratoria 15
non tractentur honeſtè, poteſt Epiſcopus ſub cenſuris ordinare quòd deſtruantur, ſecundùm Abb. *in cap. fin. num.3.de cenſib.* Fuſcus *d.cap.12. num.7.*

Oratoria autem priuata, dicuntur illa, quæ 16
ſunt in priuatis domibus, in angulis earum, in quibus oratur, & non habent campanam, neque oſtium patens in via publica, & quoad effectum furti,copulæ, aut pollutionis, nomine Eccleſiæ,

aut

Digitized by Google

aut loci ſacri non comprehenduntur, quamuis de Epiſcopi licentia Miſſæ in illis celebrentur, ac proinde non eſt ea loci circunſtantia confitenda, tum quia ea Oratoria ædificantur in domibus abſque licentia Epiſcopi; tum quia ad nutum fundatoris huiuſmodi domus ad profanos vſus redire poſſunt, & ideò hæc priuata Oratoria nō gaudent immunitate, & priuilegiis Eccleſiæ, vt per Syluest. *in ſum. verb loca religioſa, q. 2 & verb. interdictum 6. q. 5. & verb immunitas 1. q. 2. in fine*, Greg. Lop. *l. 4. verb. la Igleſia, tit. 11. p. 1.* Mantic. *deciſ.* 38. Nouar. *in ſum Bullar. tit. de immun. Eccleſ. n.* 84. Trullench *d. dub. 4. n. 6.* Sanch. *de matr. l. 9. diſp. 15. n.* 39. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 2. lib. 4 c. 4. n.* 36 Sed an & quando poſſint ab Epiſcopo viſitari, vide *inf. hoc eodem lib. c. 11. n.* 49.

In his priuatis Oratoriis Miſſæ celebrandæ non ſunt, niſi de licentia ſummi Pontificis, vt Sacra Cong. Cardinalium Conc. Trid. Interpretum reſpondit Archiepiſcopo Bononien. *ſub die 10. Martij* 1615. reſcribens licentias celebrandi in priuatis Oratoriis nonniſi à Sede Apoſt. eſſe concedendas, ibique ſanctitatis ſuæ iuſſu Archiepiſcopis, & Epiſcopis vniuerſis ſignificandum duxit facultatem huiuſmodi licentias dandi ipſis Conc. decretis vnicuique ademptam eſſe, ſolique Beatiſſimo Romano Pont. eſſe reſeruatam; quarum litterarum tenorem refert Ant. Nouar. *in ſum. Bullarum tit. de Miſſarum celebratione prohibita in Oratoriis priuatis abſque ſummi Pont. licentia.* Et eandem S. Cong. de mandato S. D. Pauli V. *die 25. Octobris* 1615. irritaſſe licentias omnes celebrandi in Oratoriis ab Epiſcopis conceſſas, prohibuiſſeque ne concedere poſſent facultates celebrandi in priuato Oratorio abſque Sedis Apoſt. licentia: inſuper declaraſſe conceſſionem huiuſmodi licentiæ ſpectare, & ſemper pertinuiſſe ad ſolum ſummum Pont. & nunquam Ordinarium eam potuiſſe concedere vigore Trid. *ſeſſ. 22. in decreto de euitandis*, tradit Trullench *in expoſit. Bullæ Cruc. lib. 1. §. 3. dub. 4. n. 5.* vbi *n. 7.* dicit, quòd licèt veriſſimum ſit licere per Bullam Cruciatæ celebrare, vel celebrari facere in Oratorio priuato ab Epiſcopo approbato, tamen per illa verba Bullæ, *item conceditur vt poſſint in Oratorio*, &c. nullo modo concedi eam habenti exiſtimat, vt poſſit habere in domo ſua Oratoria ad diuinum cultum, & ad Miſſam celebrandam, per fundamenta quæ adducit, contra Ludou. à Cruce *ſuper ead. Bulla diſp. 1. c. 5. dub. 1. n.* 5.

Epiſcopi verò ob priuilegium eis conceſſum *in c. fin. de priuil. in 6.* valent in Oratoriis priuatis celebrare abſque licentia ſummi Pont. non obſtante Conc. Trid. diſpoſitione, per quod non fuit dicto priuilegio derogatum, Azor. *d. c. 16. q. 4.* Bela *in reſp. caſuum conſc. p. 4 caſu 33 fere per tot.* Io Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Miſſa diff. 2. verſ. hac tamen regula*, Fagundez *in quinque Eccleſ. præcepta præc. 2. lib. 3. c. 13. n.* 19. Alzed. *de præcellentia Epiſcop. dignit. p. 1. c. 13 n. 4.* Nouar. *vbi ſuprà n. 4.* vbi refert Sacræ Cong. deciſionem, Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcop. p. 2. alleg. 23. n.* 5. Etiamſi Epiſcopi extra ſuas diœceſes exiſtant, Vgol. *de officio Epiſcopi p. 1. c. 2. §. 2. n. 4* Hieron. Veneto *de exam. Epiſcop l 4. c. 17. n.* 14. dum non ſint in vrbe, Alzed *d. p. 1. cap. 13. n. 6.* Et in Sacra Congreg. Concilij *die 21. Septembris* 1640. fuit reſolutum quòd intereſſentes ſacrificio Miſſæ in priuato Epiſcopi Oratorio ſatisfaciunt præcepto eccleſiaſtico tam in diœceſi, quàm extrà. Et de priuilegiis Eminentiſſimorum Cardinaliū quoad celebrationem Miſſæ in eorum Oratoriis vide Antonin. Diana *moral. reſolut. p. 6. tract. 8. miſcel. reſol.* 40.

Qualiter, & quibus conditionibus Pontifices ſoleant concedere priuata Oratoria vt in eis celebrari valeat, ponit Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de Oratoriis priuatis.* Et an ſit priuilegium perſonale, itant illud habens pro ſuo Oratorio Vlixbon. poſſit eo vti ſi Conimbricam pergat, ibique inhabitet, aliudque erigat Oratorium? Poſt Nouar. & Megalam affirmatiuam ſententiam tuetur Diana *reſol. moral. p. 4. tract. 4. reſol. 208. & p. 6. tract. 8. miſcel. reſol.* 11. vbi pro ſe citat Zambell. *in repet. moralis verb. Miſſa n.* 46. contra Meroll. *tom. 3. diſp. 6. c. 8. dub. 22. n.* 126.

17 Capella autem propriè eſt locus priuatus in Eccleſia, vel extra Eccleſiam poſitus, vel ſacratus, Fuic. *de viſit. lib. 2. c. 11. n. 6.* Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani p. 1. q. 3. ſect. 1. n.* 1. Sed plerumque accipitur in Iure noſtro, pro modica Eccleſia, vt *in cap. 1. & per tot. de Capellis monach.* ſiue ſit Parochialis, ſiue iuriſpatronatus, *cap. nobis*, iuncta gloſ. *de iurepatron.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. n* 62. vbi quòd dicitur Capella quælibet Eccleſia etiam Parochialis per ſe conſiſtens, dummodo non fuerit Collegiata: Capellam autem, vel ſacellum extruere abſque Epiſcopi aſſenſu non æquè perſonis priuatis conceditur, ex eo quòd pro locis verè ſacris habeantur, & ab Eccleſia nonniſi forma, ſitu, aut alia qualitate externa plerumque diſtinguantur: etenim ſub appellatione Eccleſiæ ordinariè etiam venit Capella, & quod in illa conſtituitur, in hac etiam locum obtinere ſolet. Vnde ſi quid legatum fuerit ſingulis Eccleſiis alicuius oppidi, vel ciuitatis, portionem ſuam habituræ ſunt etiam Capellæ, ſi modò in illis patronæ aliquæ reſideant diuinis inſeruiendo, ad deciſ. Caualerij 369. vbi intelligit quando Capella eſt collatiua, refert Alphonſ. de Leone *de officio Capellani p. 1. q. 3. ſect. 1. num.* 3. vbi etiam quòd aliquando idem eſt Capella quod Eccleſia in prouiſionibus Apoſt. per Rot. *in Ciuitatis Caſtelli beneficij* 16. *Ianij* 1628. *coram Card. Virili.*

18 Hodie ex communi vſu loquendi apud noſtros Capella pro loco in Eccleſia accipitur cum Altari ab aliquo erecta, vel dotata, in quo iuſpatronatus obtineat, Rebuff. *in concordata in forma mandati Apoſt. verb. Capella.* Et dicta eſt Capella, vt qui- 19
dam aiunt, a capa B. Martini, quam Reges Franciæ ad bella portabant, & ſub quodam tentorio ſeruabatur, quod inde Capella, & inde Capellani cuſtodes illius dicebantur: vel potiùs Capella eſt Francicum nomen, quo ſignificatur tegumen, quod veluti tentorium ſibi Reges Francorum extruebant in caſtris militaribus, in quibus ſacrum audire ſoliti erant, ſecundùm Azorium *inſtit. moral. p. 1. lib. 3. cap* 8. *q. 1. &* 2. Alij à capris dictam volunt, quarum pellibus olim tegebatur, gloſ. *in cap. concedimus, de conſec. diſt.* 1. At ſecundùm alios dicitur Capella quaſi capiens laïcos, vel populum, ſeu capiens laudem. Vide Gulielm. Durand. *in ration. diuin. lib. 2. cap.* 10. Cornel. Kilian. *in Dictionar. Teutonicolatino. verb. Kapelle*, Fr. Hieronym. Roman. *de repub. Chriſtiana, c.* 31. *pag. mihi* 318. Azor. *inſt. mor. p. 2. lib. 3. c. 8. q.* 2. Pet. Greg *ſyntag. iuris p. 2. lib. 13. c.* 29.

20 Capella tribus modis ſic appellatur. Primò Altare quando eſt in Eccleſia, etiāſi ſit Altare maius, Rot. *in ciuitatis Caſtelli beneficij* 16. *Iunij* 1628. *coram*

Digitized by Google

ram Card. Verili, ſiue ſit Eccleſia ſecularis, ſiue Regularis, vt in toto *tit. de capellis Monach.* Et hæc Capella quando vendi poſſit ſine aſſenſu Apoſt. Aloyſ. Ricc. *p. 1. deciſ.* 42. vbi etiam quòd conceſſa Capella, non cenſetur etiam conceſſum ius ſepeliendi, niſi id fuerit expreſſum in inſtrumento, vel fuiſſet extructum ſepulchrum ſcientibus iis, qui Capellam conceſſerunt, refert Alphonſ. de Leone *d. q. 3. num.* 12. & citat Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 40. *in* 1. *edit. alias cap.* 44. *in* 2. *num.* 17. Secundò quando eſt ædificatum Altare in aliquo loco ſeparato ab Eccleſia, itaut habeat ianuam in via publica, vt fieri ſolet in villis, & aliis locis ob commoditatem populi, & vocari ſolet ſacellum, ſeu Eccleſia parua. Tertiò, quando eſt conſtructum altare in aliqua domo priuati alicuius in loco remoto eiuſdem domus, itaut ſit pars domus, ita Alph. de Leone *de officio Capellani p. 1. q. 3. n.* 11. *cum ſeqq.* De Capellis verò quæ ſunt iuriſpatronatus, etſi infra in materia iuſpatronatus agere debeamus, nonnulla tamen in ſpecie hîc breuiter annotabimus. Primò enim notandum eſt quòd Capellam conſtruens, aut dotans, non acquirit iuſpatronatus in ea, niſi approbatione, & auctoritate Epiſcopi, aut Prælati Eccleſiæ id egerit, non tamen tenetur Capellam dotare, qui eam in Eccleſia fundauerit. Felin. poſt Calder *in c. ex parte il 2. de reſcript.* & poſſunt in priuatis domibus haberi, quemadmodum Oratoria, ſecundùm Innoc. *in c. ad hoc, de elect.* D. caſu occurrenti ſic loquitur Alphonſ. de Leone *d. p. 1 q. 3. n.* 93. Nota etiam caſum, qui in facto accidit de quodam qui in quadam Eccleſia Regularium Capellam conſtruxit magnis ſumptibus, quia cùm deceſſiſſet multis relictis debitis, fuit decretum vt venderetur Capella prædicta, & creditoribus ſatisfieret, ſicut fuit exequutum, etſi interceſſiſſet pactum inter ipſum ædificantem & præfatos Regulares nunquam illam alienandi, qui tale pactum non poteſt præiudicare creditoribus ſuis, & Capella illa eſt alienabilis, vt diximus *ſup. ſect.* 8. *n.* 12.
21 *in fine*, & ita intelligas P. Molfet. *tom. 2. ſum. tract.* 13. *c.* 8. *n.* 35. vbi allegat Grat. *diſcept. for. c.* 210. *n.* 7. quem videas. Secus autem dicas de iuriſpatronatus Capellæ, quia cùm nullam recipiat æſtimationem, ideo neque poteſt de per ſe debitor illud cedere creditoribus, neque dare in ſolutum. Dixi *per ſe*, quia cum vniuerſitate dari poteſt, *c. de iure*, vbi DD. *de iurepatron.* Hactenus Alphonſ. de Leone.

22 Secundò, quòd Capellæ huiuſmodi in Eccleſia ſitæ non grauantur in fructibus pro ſolutione decimarum, niſi de eis mentio ſpecialis habeatur, non enim continentur beneficij appellatione, vt
23 *infrà de beneficiis* videbimus. Exempta quoque Eccleſia, non intelligitur etiam Capella exempta, vel Altare in eadem Eccleſia ſitum, niſi expreſsè cum Eccleſia ipſa eximatur, *c. ex ore, de priuileg.* vbi gloſſ. *verb. non probantur*, & Abb. *n.* 4. Socin. *n.* 81. Eraſm. à Cochier *de iuriſd. Ord. in exemptos, p.* 2. *q.* 45. *n.* 70. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p.* 3. *alleg.* 75. *n.* 19. Paul. Fulc. *de viſitat. lib.* 2. *c.* 16. *n.* 2. *cum ſeqq.* vbi *n.* 15. *cum ſeqq.* ſubdit quòd in huiuſmodi Capellis retinet Epiſcopus omnia iura Epiſcopalia narrata *in c. conquerente, de officio Ordin.* Non obſtat argumentum quòd de connexis idem eſt iudicium *c. tranſlato, de conſtitut.* cum ſimilibus, quia non procedit in priuilegiis, & exorbitantibus, quando connexa non veniunt per conſequentiam neceſſariam.

24 Tertiò, Capella, vel Altare in Eccleſia exiſtens, & proprios reditus habens non reputatur beneficium ab Eccleſia ſeparatum quoad Rectorem Eccleſiæ, qui propterea non dicitur duo beneficia obtinere, quòd Capellam Eccleſiæ, cum Eccleſia ipſa obtineat, iuxta *c. ſi. per eo, de prebend. in* 6. Felin. *vbi ſup.* Capella enim tanquam acceſſorium cedit Eccleſiæ. Vnde & fructus relicti Altari, ſeu Capellæ in Eccleſia aliqua, ſunt Rectoris ipſius Eccleſiæ, niſi Capella ipſa habeat bona diſtincta ab ipſa Eccleſia, aut diuerſum, ac proprium Rectorem, quorum contemplatione talia relinquantur. Alia de fructibus beneficiorum *infra ſuo loco* videbimus.

Quartò, Capella erecta in Eccleſia, & dotata 25
cum Epiſcopi auctoritate, dicitur beneficium Eccleſiaſticum, vt per Syluan. *conſ.* 52. *n* 6. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 4. *princip. n.* 37 Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel gloſ.* 5. *n.* 68. & de his infrà tractabimus *l.* 3. *c.* 5. de Capellanis.

Capellas in Regularium Eccleſiis etiam per ſæ- 26
cularium Confraternitates conſtructas viſitare non poteſt Epiſcopus, S. Cong. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *in Papien.* 11. *Auguſti* 1615. *& in Terracinen.* 22 *Ianuarij* 1616.

Capellæ plures in eodem Altari ſub eadem in- 27
uocatione cum diuerſis oneribus Miſſarum, quæ antiquitus conferebantur pluribus Clericis, & ad præſens reperiuntur poſſideri ab vno ſub titulo vnius Capellaniæ, non poſſunt retineri hodie abſque diſpenſatione Apoſtolica, S. Cong. Conc. *ſub die* 17. *Auguſti* 1630.

Capellæ priuatorum Palatiorum immunitatis 28
priuilegio non gaudent, S. Cong. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita *in Marſicen.* 17. *Nouembris* 1617.

Capellarum inſtitutiones (quarum frequentiſ- 29
ſimus eſt in Luſitaniæ Regno vſus) ſimiles ſunt maioratibus, licèt in multis differant, & aliò tendat primarius cuiuſque intentus: nam in maioratum principaliter cauſa ſecularis, ac prophana vertitur, nempe nominis ac familiæ, & ſi aliquod onus Miſſarum, aut alicuius cauſæ piæ habeat annexum, quia tamen hoc acceſſorium eſt ad illud, quod principaliter intenditur, ſola diſpoſitio iudicabitur vt ad prophanas cauſas, iuxta reg. *l. cum principalis, ff. de reg. l. iuris, & reg. acceſſorium, eod. tit. n.* 6. Capellæ verò inſtitutio, quæ fit ex certis redditibus cum onere Miſſarum, ſeu anniuerſariorum principaliter ad animæ vtilitatem, ac proinde ad pias cauſas dirigitur, etſi certa pars redditusum administratori competat, nec intereſt an pars illa maior ſit, quàm ea quæ Capellæ oneribus deputetur: ſemper enim in inſtitutione iſtarum capellarum animæ fauor, & pia cauſa principaliter intenditur, quodque administrari ex redditibus bonorum deſtinatur, ſiue paruum, ſiue magnum illud ſit, pro onere ex labore ipſius adminiſtratoris deſtinatum cenſetur, & ſic meritò non dicitur bonorum poſſeſſor, vt dicitur maioratus poſſeſſor, ſed magis adminiſtrator Capellæ, quod principalius agitur. Ita Bened. Ægid. *in repet. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. §.* 5 §. 2. *n.* 15. vbi *n.* 16 *&* 17. ſubdit dici in inſtitutionem Capellæ non ſolùm quando certa quota reddituum adminiſtratori applicatur, veluti tertia, quarta, aut quinta pars, & quod reliquum eſt in Miſſas & ſuas cauſas iubetur expendi, ſed etiam quando decem, aut centum adminiſtratori deſtinantur, dummodo quod ex bonorum redditibus ſupereſt, in onera Capellæ expendi iubeatur. Et de

Capellis

Capellis fundatis à laicis ſine auctoritate. Prælati quòd ſint merè ſeculares, & ad Principem ſecularem pertineat iuriſdictio ſuper eorum bonis, ipſeque in illis prouideat de adminiſtratoribos, Cabed. *de patronat. Regia Corona cap. 38. n. 3.*

Capvt IX.

De Cœmeteriis.

Svmmarivm

1 *Cœmeteria acceſſoria ſunt ad Eccleſiam.*
2 *Cœmeterium eſt locus conſecratus, in quo fidelium corpora ſepeliuntur.*
3 *Cœmeterium Græco vocabulo dicitur quaſi dormitorium mortuorum.*
4 *Cœmeterium initium habuit ab Abraham.*
5 *Loca mortuorum ſepulturæ dicata de iure Ciuili ſunt religioſa.*
6 *Cœmeterium non omnis Eccleſia habere poteſt, ſed ſolum illa quæ populum habet.*
7 *Cœmeteria ſunt ab Epiſcopis deſignanda.*
8 *Eccleſia conſecrata, etiam cœmeterium ei contiguum præſumitur conſecratum.*
9 *Eccleſia polluta, ſeu violata, & cœmeterium ei contiguũ violatur, non tamen polluto cœmeterio cõtiguo Eccleſiæ, ipſa Eccleſia polluta cenſetur.*
10 *Cœmeteria duo ſi ſunt contigua pariete intermedio cum cenſeantur duo, vno violato, aut polluto, non proinde aliud eſt pollutum.*
11 *Cœmeteriũ recõciliatur ea ratione qua Eccleſia.*
12 *Cœmeterij conſecrati reconciliatio non eſt committenda alteri, quàm Epiſcopo.*
13 *Cœmeterium ab Epiſcopo benedictum quoad conſecrationem, ſacrilegium, interdictum, & pollutionem, ac polluti reconciliationem pari paſſu procedunt.*
14 *Copula in cœterio habita, & ſanguinis, aut ſeminis peccaminoſa effuſio, ſacrilegia ſunt, & proinde loci circunſtantia de neceſſitate confeſſionis eſt.*
15 *Cœmeterium an, & quando gaudeat immunitate eccleſiaſtica, remiſſiuè.*

1 NON ſolùm Capellæ, vt proximè vidimus, ſed etiam cœmeteria acceſſoria ſunt ad Eccleſiam, vt notatur *in cap. vnic. de conſecrat. Eccl. vel altar. lib. 6.* Eſt autem cœmete-
2 rium locus conſecratus, in quo fidelium corpora
3 ſepeliuntur, dictum, Græco vocabulo, quaſi dormitorium mortuorum, quòd illic defunctorum corpora reſurrectionem quaſi non tam demortua, quàm ſopore quodam longo correpta, dormientiaque in extremo iudicio ſpectent. Ità Boët. Epo *de iure immunit. eccleſ. tit. de immunit. eccleſ. num. 4. pag. 2.*

4 Initium autem habuiſſe cœmeterium dicunt ab Abraham, qui agrum emit in Ebro pro ſepultura Saræ vxoris ſuæ, & ſui ipſius, ac poſterorum,
5 vt ſacra docet hiſtoria *Geneſ.* 23. At de Iure Ciuili loca huiuſmodi mortuorum ſepulturæ dicata, dicta ſunt religioſa, *l. cum in diuerſis, ff. de relig. & ſumpt. funer. §. religioſum, Inſtit. de rerum diuiſ.* imò vbi vnus tantùm fuerit ſepultus, vel caput etiam, ſolum locum efficit religioſum, non autem ſi aliæ corporis partes ſine capite ſepeliantur. In Christiana autem Eccleſia cœmeterium eſt locum deputatus auctoritate Epiſcopi, & eius benedictione deſignatus ad defunctorum cadauera ſepelienda, vnde hodie dicetur locus religioſus, vbi quis abſque eius auctoritate & benedictione in eo ſepultus fuerit, vt colligitur ex *cap. ad hæc, de relig. domib.* & notant Ioan. Garc. *de expenſis, c. 8. num. 51. verſ. hodie*, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 110. à princip.* Rot. *deciſ. 30. n. 8. part. 2. recent.* Cùm enim antiquitus non ſepelirentur in Eccleſiis, niſi certa cadauera, *l. nemo 2. C. de ſacroſ. Eccleſ.* & diximus *hoc eod. lib. cap. 10. à n. 7.* ideo optimo iure introductus fuit talis locus deputatus per quadraginta paſſus ante Eccleſiam Cathedralem, per triginta verò ante minores Eccleſias, iuxta text. *in cap. ſicut antiquitus 17. q. 4.* & quæ diximus *ſuprà hoc lib. 3. de immunit. Eccleſ. verſ. vnde ad ſecundum genus*, quæ diſtinctio extra muros ciuitatis recepta fuit, ſecùs in illis, quæ intra muros erant. Verùm hæc iam hodie euanuerunt, ſiquidem non ſolùm intra muros, ſed etiam extra, ſiue ſint maiores, ſiue minores Eccleſiæ, omnes habent ſuum cœmeterium, nec attenditur quòd ſint per ſpatium triginta, vel quadraginta paſſuum, dummodo Epiſcopus determinet vel benedicat loco illi deputato, ſecundùm formam *cap. nemo 1. de conſecrat. diſt. 1.* tradunt Nau. *in manu. c. 25. n. 18.* Remig. *in tract. de imm. Eccleſ. ampl. 4. n. 8.* Ludouic. Correa *in repetit. c. inter alia, de imm. Eccleſ. p. 1. n. 11.* vbi addit non omnem Eccleſiam 6
cœmeterium habere poſſe, ſed ſolùm illa, quæ populum habet, vel ex priuilegio particulari hoc illi fuit conceſſum, & ita concludit Parochialem tantùm Eccleſiam cœmeterium habere. Ex conſuetudine tamen, vel Epiſcopi auctoritate capax eſt Eccleſia etiam non Parochialis habendi cœmeterium, & ius ſepeliendi. Hoſt. *in cap. quia nonnulli n. 7. ad fin. verſ. quod ſi aliquis*, & *ibi* Ioan. Andr. *n. 8.* Butr. *n. 10.* & Zabarel. *q. 11. de cleric. non reſid.* Hoied. *de incompatib. benef. p. 1. cap. 13. n. 19.* Rota *deciſ. 228. n. 7. p. 2. recent. & in Mediolanen. quarta funeralium 14. Mart. 1622. coram R. P. D. Merlino.*

Cœmeteria igitur ſicut etiam Eccleſiæ ſunt 7
ab Epiſcopis deſignanda, *cap. pen. & fin. de conſec. eccleſ.* & ſimiliter conſecranda, quamuis hoc ſecundum non neceſſario exigatur. Immunitas eadem debetur penè cœmeteriis, quæ Eccleſiis, quamobrem neque lites illic à laicis exercendæ ſunt, *c. decet, de immun. Eccleſ. lib. 6.* Nec in id admittetur, cui ſimpliciter interdictus eſt Eccleſiæ ingreſſus, ſiue id cœmeterium ſit ab Eccleſia ſeparatum, ſiue coniunctum. Ita Boët. Epo *in tract. de iure immun. eccleſiaſt. in commentar. ad ad c. cum Eccleſ. 5. num. 18. de immun. Eccleſ.* vbi aducertit peccata proculdubio grauiora reputanda eſſe in ipſis commiſſa Templis, quàm in cœmeteriis.

Conſecrata Eccleſia, etiam cœmeterium ei 8
contiguum præſumitur conſecratum, quia ſimul cum ipſa Eccleſia vnico ritu conſecratur, vt in Pontificali, quamuis ſpecialiter quoque ſoleat conſecrari, de cuius conſecratione, pollutione, & polluti reconciliatione, idem omninò tenendum eſt, quod de Eccleſia diximus, vt aiunt Goliel. Durand. *in rationali Diuin. lib. 1. c. 6. n. 45.* Piaſec. *in praxi Epiſc. p. 1. c. 5. n. 6.* Mar. Alter. *de cenſ. tom. 2. diſp. 3. c. 2. verſ. 2.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta. prec. 1. lib. 3. cap. 14. num. 51.* Ludou. Miranda *in man. Prelat. tom. 2. quæſt. 39. art. 1. concl. 1.*

9 Lezana *d. tom. 3 verb. Eccleſia, num. 6. & 13.* niſi quòd circa cœmeterij pollutionem ſi tantum polluatur Eccleſia, videtur diſtinguendum hoc modo; aut cœmeterium contiguum eſt Eccleſiæ pollutæ, aut illi contiguum non eſt; primo caſu polluta, ſeu violata Eccleſia, & cœmeterium ei contiguum violatur, modò illud ita propinquum ſit, & contiguum, vt extrema Eccleſiæ tangant extrema cœmeterij. non tamen polluto cœmeterio contiguo Eccleſiæ, ipſa Eccleſia polluta cenſetur, *d. c. vnic. de conſ. Eccleſ. vel altar. lib. 6.* Henriq. *in ſum. lib. 9. c. 27. §. 5.* Gambarupta *de caſibus reſeruatis, cap. 15. caſu 6. n. 10.* Cened. *ad ſextum collect. 11. num. 7.* Lezana *d. verb. Eccleſia num. 13.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 26. q. 13. verſ. 5.* Sayr. *de cenſur. lib. 5. cap. 16. num. 18.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcop. cap. 19 §. 6. num. 2.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælatorũ tom. 2. q. 39. art. 2.* Sanch. *de matr. lib 9. diſp. 15. n. 23. & 35.* Rebell. *de oblig. inſtit. p. 2. lib. 3. ſect. 1. num. 5. verſ. ex parte loci.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 1. lib. 3. c. 14. n. 18.* Raguc *de Miſſa in Eccleſ. quæſ. 62. n. 2.* quia acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, *reg. acceſſorium 42 de reg. iur. lib. 6.* cum citatis per me *in tract. axiom. iuris vſufreq. axiom. 4. num. 1.* tum quia dignius, ac potentius trahit ad ſe naturam minus digni, ſeu minus potentis, *d. cap. vnico*, cum adductis *d. tract. axiom. iuris vſuf. axiom. 72. n. 1. & 2.* Secundo verò caſu quando cœmeterium Eccleſiæ pollutæ contiguum non eſt, tunc Eccleſia polluta non cenſetur cœmeterium pollutum, quia illi acceſſorium non eſt, habetur *in d. cap. vnic.* & probant Doctores ſuprà citati.

10 Si autem duo cœmeteria ſunt contigua pariete intermedio cùm cenſeantur duo, vno violato, aut polluto, non proinde aliud eſt pollutum, etiamſi porta eſſet in pariete, per quam ab vno ad aliud fiat tranſitus. Ita Silu. *in ſumm. verb. Cœmeterium 2. q. 2. num. 3.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 9. cap. 5. q. 1.* Mat. Alter. *d. diſp. 3. c. 2. verſ. poſtulabis,* Fr. Lud. Miranda *d. art. 2. in fine,* Lezana *d. tom. 3. ſum. verb. Cœmeterium num. 4.* Vgolin. *d. c. 29. §. 6. verſ. excipitur tamen, §l 2.* vbi *in verſ. ſeq.* reſoluit, ſi in porta, per quam ab vno ad aliud fit tranſitus, facta fuerit humani ſanguinis, vel ſeminis effuſio vtrumque pollutum eſſe, ſi porta in pariete extructa gratia vtriuſque facta videretur; & addit Mat. alter *d. c. 2. verſ. hæc difficultas*, quòd ſi paries communis, in quo eſt porta, æqualiter extructus ſit in ſolo vtriuſque cœmeterij, itavt dimidia pars pertineat ad vnum cœmeterium, dimidia ad aliud, tunc ſi pollutio in vna parte contingat, illud tantum cœmeterium erit violatum; ſi autem in vtraque parte fiat, vtrumque polluitur; ſi verò paries, & porta pertinent ad vnum cœmeterium, non ad aliud, tunc illud ſolum cœmeterium polluitur.

11 Reconciliatur quoque cœmeterium ea ratione qua Eccleſia, nam ſi per Epiſcopum ſolemniter conſecratum ſit, eo polluto per Epiſcopum reconciliari debet aqua ſolemniter cum cinere, & vino per eum benedicta, *c. conſuluiſti, de conſec. eccleſ. vel altar.* Si verò ab Epiſcopo non eſt ſolemniter benedictum, ſed tantùm ad ſepeliendum deſtinatum, per Parochum Sacerdotem poterit aquâ exorcizatâ reconciliari; vbi verò pollutum eſt cœmeterium, non per ſe, ſed ob Eccleſiam pollutam ei contiguam, reconciliata Eccleſia, erit reconciliatum & ipſum cœmeterium, vt docent Doctores omnes *in dict. cap. vnica,* Azor. *d. p. 6. q. 4.* Vgolin *d. cap. 29. §. 8 num. 4. & 5.* Galganet. *de iure publico, lib. 3. tit. 108. num. 37. & 38.* & ideo Sacra Congreg. Rituum *in Cameracen. 9 February 1608.* cenſuit cœmeterij conſe- 12
crati reconciliationem non eſſe committendam alteri quàm Epiſcopo, refert me citato Lezan. *dicta verb. cœmeterium n. 6.*

Cœmeterium ab Epiſcopo benedictum, & 13
Eccleſia quoad conſecrationem, ſacrilegium, interdictum, & pollutionem, & polluti reconciliationem pari paſſu procedunt, vt in ſpecie docent Paul. Foſc. *de viſitat. lib. 1. cap. 12. num. 7. & 8.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 1. cap. 5. num. 6.* Ludou. Cotrea *in rep. dict. cap. inter alia, part. 2. num. 12. in fine, arg. cap. vltim. immunit. eccleſ.* vbi æquiparat Eccleſiam cœmeterio ad effectum, vt eius immunitate non gaudeant homicidæ, & alij huius generis; & quòd eodem modo polluatur Eccleſia atque cœmeterium, tradunt gloſ. *verb. polluto. in cap. vnic. de conſec. eccleſ. lib. 6.* vbi Archid. *n. 6.* Abb. *in cap. conſuluiſti, num. 2. eod. tit. in Decret.* Angel. *verb. conſecratio cœmeterij, num. 1.* Syluest. *verb. cœmeterium, num. 1. & quæſt. 2. num. 2.*

Vnde copula in eo habita, & ſanguinis, aut 14
ſeminis peccaminoſa effuſio ſacrilegia ſunt, & proinde loci circumſtantia de neceſſitate Confeſſionis eſt; vt per Nau. *in man. cap. 26. num. 3. verſ. interrogatus autem,* Cordub. *in ſum. q. 12.* Henriq. *in ſum. lib. 2. de Pœnit. c. 6. §. 5. in cœmeterio, lit. H* Petr. de Ledeſm. *in ſum. part. 1. de ſacrament.* vbi *de Euchar. c. 20.* Sanch. *de matrimon. lib. 9. diſp. 15. num. 40.*

Quamuis Sot. *in 4. diſt. 32. q. vnic. art. 3. concl. 3.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. part. 1. lib. 2. cap. 83. num. 10.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. cap. 243. num. 19.* Veg. etiam *in ſum. t. 1. c. 78. caſu 1.* exiſtimauerint nomine loci ſacri non comprehendi cœmeteria, nec in illis eſſe violationem ſicut in cameris adhærentibus Eccleſiæ.

An autem, & quando cœmeterium gaudeat 15
Eccleſiæ immunitate dixi *ſup. hoc lib. c. 3. n. 63.*

CAPVT X.

De Sepulturis, & funeribus ducendis.

SVMMARIVM.

1. *Diuiſio, & continuatio materiæ.*
2. *Sepultura tripliciter ſumi poteſt.*
3. *Sepelire mortuos opus piiſſimum, & multum commendandum, & n. 4.*
5. *Cadauera intra vrbes ſepeliri prohibitum erat lege duodecim Tabularum.*
6. *Cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis inſtituta ſunt.*
7. *Sepulturæ honor intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cœpit, aliiſque perſonis inſignibus.*
8. *Sepeliri in Eccleſia quibuſcumque ſiue Clericis, ſiue laicis licitum eſt.*
9. *Sepulturæ ius concedere ſpectat ad Epiſcopum.*
10. *Sepeliẽdus nemo eſt propè Altare, ſeu ſub bradellis.*
11. *Sepulturæ locus quibus modis, & cuius auctoritate dari poſſit, oſtenditur.*
12. *Sepulchrum proprium poteſt quis habere quoad vſum, & prohibere ne abſque eius aſſenſu quis in eo ſepeliri queat.*

13 *Sepeliendi*

Digitized by Google

13 *Sepeliendi ius quaſitũ non cenſetur ex ſolo curſu decennali, & cadauerum illatione, nec ex iurepatronatum, quod quis habet in Eccleſia.*

14 *Eccleſia etiam non Parochialis capax eſt, vel ex conſuetudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi cœmeterium, & ius ſepeliendi.*

15 *Sepulchrum probatur commune eſſe familia ex inſpectione litterarum.*

16 *Simoniacum eſt aliquid tanquam pretium exigere pro iure ſepultura, ſiue vt aliquis in certo loco Eccleſia, aut cœmeterij ſepeliri poſſit.*

17 *Sepulchri hereditarij vſus eſt pretio aſtimabilis, & vendi poteſt pro debitis defuncti.*

18 *Gabella non ſoluitur de venditione ſepultura ratione ſitus, vel dignioris loci.*

19 *Electio ſepultura omnibus adultis eſt libera, dummodò non prohibeantur à Iure.*

20 *Sepultura eligi poteſt in Fratrum Prædicatorum, & Minorũ Eccleſiis, relicta Parochiali.*

21 *Electio ſepultura in Eccleſiis Regularium non poteſt a Parochis impediri.*

22 *Parochus non poteſt prohibere quin defunctus ſepeliatur in Eccleſia per ipſum adificata, & electa, reſeruata ipſi Parocho quarta funerali.*

23 *Curatus requiſitus, vt interſit defuncti ſepultura in Eccleſia per ipſum defunctum adificata, ſi intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poterit ſine ipſius interuentu, & licentia tradi ſepultura.*

24 *Electionem ſepultura poteſt quis reuocare vſque ad finem vita.*

25 *Religioſi, & ſeculares clerici nullum inducere poſſunt ſub pœna excommunicationis ad eligendam ſepulturam ſub voto, vel promiſſione de non mutando illam electionem etiam non ſequuto effectu, vt n. 26.*

27 *Parochus violenter rapiens, vel ſpolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet, & quartam Canonicam.*

28 *Pater eligit ſepulturam pro filio impubere, ſi conſuetudo terra id habeat, ſi verò non ſit, ſepeliri debet in ſepultura Maiorum.*

29 *Mulier, qua habuit plures viros, ſi non electa ſepultura moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura vltimi viri.*

30 *Religioſi ſepeliendi ſunt in propriis monaſteriis, etiamſi extra clauſtra decedant, niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, vt commodè portari nequeant.*

31 *Sepultura non electa vbi quis decedit, in ea ſepeliendus eſt in qua Maiores ſui ſepeliri conſueuerunt ſoluta quarta Parochiali.*

32 *Maiores dicuntur Pater, auus, & alij ſuperiores.*

33 *Sepeliendus eſt quis in Parochia vbi Sacramenta ſuſcipit, ſi in alia Eccleſia Maiores ſui ſepulturam non habebant.*

34 *Sepultura ius pendet multùm ab adminiſtratione Sacramentorum.*

35 *Peregrinus ſi moriatur dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali.*

36 *Canonicus Eccleſia Cathedralis an in ea ſit ſepeliendus, vel potius in Parochia vbi habet domicilium, remiſſiuè.*

37 *Parochus quanto tempore à morte tenere debeat mortuum ſuper terram antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die, & hora? oſtenditur.*

38 *Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, debet in genere interrogare eum in qua Eccleſia velit ſepeliri, non verò in ſpecie.*

39 *Sepultura ius quibus caſibus amittatur? oſtenditur.*

Sepultura Eccleſiaſtica carent,

40 *Excommunicati notorij, & denunciati,*

41 *Interdicti notorij, & denunciati,*

42 *Vſurarij publici, & manifeſti,*

43 *Infideles, Pagani, Iudai, Heretici,*

44 *Raptores manifeſti,*

45 *Decedentes in torneamentis, vel in duello,*

46 *Qui ſemel in anno Confeſſus non eſt,*

47 *Religioſus vtriuſque ſexus proprietarius,*

48 *Peccator notorius decedens in peccato mort.*

49 *Occidentes ſe ipſos ex induſtria,*

50 *Decimas Eccleſia non reſtituentes,*

51 *Parricida,*

52 *Blaſphemantes Deum publicè,*

53 *Clericus notoriè concubinarius.*

54 *Legatum factum Eccleſia pro ſepultura, adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob culpam ſuam ſepultura priuaretur.*

55 *Parochi non debent propter ius ſepultura minimè ſolutum cadauer exhumatum retinere.*

56 *Sepultura conceſſa, conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter.*

57 *Heredes defunctorum numerum Sacerdotum & cera ſibi bene viſum pro defuncto ad ſepulturam aſſociando conuocare, & ſubminiſtrare poſſunt.*

58 *Parochus deſtinates clericos ab heredibus defuncti pro eo ad ſepulturam aſſociando conuocare poteſt, & non alios.*

59 *Parocho competit ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus ſi nullos ipſi heredes deſtinauerint.*

60 *Parochus poteſt ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, niſi aliter diſponant heredes.*

61 *Confraternitates non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocentur.*

62 *Parochus proprius nullatenus excludendus, quantumuis ad ſepeliendũ cadauer Regulares dumtaxat à defuncto accerſiri iubeantur.*

63 *Vocati omnes ad funus debent conuenire ad Parochialem defuncti.*

64 *Regulares vocati ad ſepeliendos mortuos etiam in eorum propria Eccleſia, debent accedere ad Eccleſias, ex quibus cadauera amouentur.*

65 *Regulares caſu quo cadauer in aliqua Eccleſia deponi contingat, ad eandem Eccleſiam, vbi depoſitum erit, conuenire debent.*

66 *Parocho proprio irrequiſito cadauera leuari non poſſunt.*

67 *Religioſi non poſſunt cum Cruce intrare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud quas Eccleſias ſepelienda, niſi monito prius, & requiſito Parocho.*

68 *Regulares extra clauſtra decedentes poſſunt ad eorum Eccleſias deferri, Parochis inconſultis.*

69 *Tertiarij quando in Fratrum Eccleſiis ſepeliendi ſint? oſtenditur.*

70 *Defunctorum cadauera in alterius Parochia exiſtentia, qua in Eccleſiis Fratrum ſepeliri debent, prius ad Eccleſiam Parochialem deferenda ſunt.*

71 *Mortui ſepeliri poſſũt in Eccleſia in qua ſepultu-*

rati elegerunt, ſine præſentiâ Parochi, ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget.

72 *Eccleſia Parochiali nihil debetur, exceptis iuribus Parochialibus ſi in ea deponatur defunctus vt inde transferatur ad Eccleſiam Regularium, in qua elegit ſepulturam.*

73 *Habitum ſuſcipientes à Guardiano, & cum eo decedentes, quando in Eccleſiis eiuſdem Ordinis ſepeliendi ſint? oſtenditur.*

74 *Parocho ſpectat declarare per quam viam ſit exportandus defunctus.*

75 *Funerale ducere, & proſequi tenetur Parochus vſque ad ianuam Eccleſiæ Regularium, in qua ſepeliendus eſt defunctus.*

76 *Parochus ſecularis ſicut defert ſtolam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum dum defuncti corpus in eorum Eccleſia ſepelitur, ita Parochus Regularis.*

77 *Parochus Monachus ita poteſt cum ſtola ingredi Parochiam ſæcularium, ſicut ſecularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet.*

78 *Crux vnica illius Eccleſiæ, ad quam corpus transfertur, deferenda eſt in funeralibus.*

79 *Crux propria Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus.*

80 *Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora vſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare poſſunt.*

81 *Clerus ſecularis in Eccleſiis Regularium ſuper cadaueribus Officium defunctorum, Pſalmos, Reſponſoria, aliáſve Preces recitare non poteſt.*

82 *Officium in tumulandis cadaueribus in Eccleſiis regularibus non per Parochum, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quauis contraria conſuetudine.*

83 *Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaueribus exterorum, quàm ciuium.*

84 *Pauperum cadauera gratis ſepeliri debent.*

1 CVM iam *cap. præcedenti, de Cœmeteriis*, hoc eſt mortuorum dormitoriis, aliqua dixiſſem, ſupereſt nunc vt de ſepulturis, quæ ſunt magis propriè mortuorum loca, plura curioſiùs in medium proferam. Et in primis relicta differentia, quam inter ſepulturam, monumentum, Mauſeolum, buſtum, cenotaphium, & tumulum ponit Parlad. *differ. 66.* à nominis ſignificatione incipiendum.

2 Sepultura igitur tripliciter ſumi poteſt, primò, pro officio ipſo, quod impenditur corporibus humandis, *cap. dictum 13. q. 1.* Secundò pro loco, in quo quis ſepelitur, ſiue ſit terra, ſiue arca, *c. abolendæ, de ſepultur.* Tertiò, pro iure ſepeliendi, quòd quis habet in aliquo loco.

3 Quoad primum non poſſunt non commendari omnibus charitatis officium, quod agimus dum pro humandis mortuis curam adhibemus, nam viuis primò conſulendum, deinde mortuis, qui cùm longè maiori miſeratione digni ſint, hoc quod erga illos exhibetur, maximæ miſericordiæ opus meritò iudicabitur, quod mitiſſimus Rex Dauid ſentiens benè precatur iis, qui Saul, & Ionathæ cadauera ſepelierant. 2. *Regum* 2. & hæc eſt gratia, quam Salomon dicebat mortuo non eſſe prohibendum, dum *Eccleſ. cap. 7.* ait, *mortuo non negabis gratiam*, hoc eſt, ſepulturam. Natura certè admonet, vt quem viuum fame, & ſiti enectum recreare, nudum operire, in hoſtium manibus poſitum liberare conabamur, aut hoſpitio indigentem excipere, aut ægrotantem viſere ſolebamus, nunc ſenſibus omnibus deſtitutum miſericordia proſequamur, ſepulcroque communi omnium domicilio, ac diuturno, itaut conuenit, inferamus, vt dicit Perez de Lara *de anniuerſ. & Capellan. lib. 1. c. 25. n. 36.*

Eleganter igitur S. Auguſtin. *ſermon. 1. de conſolat. mortuorum*, in initio, ſic alloquitur. *Iacet corpus exanime, ac gelidum, homo ſine homine, cadauer ſine ſpiritu, acclamatur, nec reſpondet; vocatur, & non exaudit, deperditis vitalibus functionibus, qui fuit non eſt, nemo ſuorum adiuuat, nec ipſe auxilium poſtulare poteſt; quam ob cauſam nos eo magis commoneri æquum eſt. Poteſt enim qui fame, aut ſiti laborat, vel ex puteo, vel ex profluente recreari, qui nudus eſt, foliis veſtes contegere, qui ægrotat maiorem in aliis miſeriam cogitando ſe conſolari, & captiuus in captiuitate, & peregrinus ſub frigido Cœlo reſpirat. At mortuus cum anima, ſenſúque careat, nec quò ſe vertat, nec quid imploret amplius, nec vim habet implorandi. Nil mirum igitur ſi inſit à natura in humanis pectoribus ſingularis erga defunctos pietas, ac miſeratio.* Formicis quoque à natura inditum viri prudentes obſeruarunt, vt ſi dum in granis colligendis toto agmine ſint occupatæ, earum aliqua, vel onere, vel caſu conciderit, cæteræ illam quaſi ad tumulum ea in loca, quæ ſub cauernis ab horreo ſeparata ſunt, onus ſuſcipientes inferunt, comitante, ac propemodum funus ducente alia multitudine, vt refert Plutarch. *in lib. de ſolert. animal. paulò antè med.* Publicè enim intereſt quòd cadauera ſepulturæ mandentur, *l. ſunt perſonæ ff. de relig. & ſump. fun.* ibi, *nam propter publicam vtilitatem ne inſepulta cadauera iacerent.* Perez de Lara *de anniu. & Capellan. lib. 1. c. 25. n. 6.* vbi *num. 18. & 29.* ſacræ Paginæ plura loca citat, quibus monemur ſepelire mortuos, & aſportare cadauera ad locum deſtinatum pro eorum ſepultura. 4

Quoad ſecundum de loco in quo ſit collocanda ſepultura, notandum eſt lege duodecim Tabularum cautum fuiſſe ne cadauera intra vrbes ſepelirentur; verba erant, *hominem mortuum in vrbe ne ſepelito, néve vrito*; huius prohibitionis meminit Iureconſult. *in l. 3. §. diuus, ff. de ſepulchro violat. & in lib. mortuorum, C. de relig. & ſumpt. funer.* in quo propoſito multa ex bonis Auctoribus proſequitur Petr. Gregor. *ſyntag. Iuris, lib. 33. cap. 22. num. 4.* & Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 2. princ. à num. 30.* Duplex autem cauſa fuit ſepeliendi extra vrbem, vna aſſerebatur diuina, ad cauendam pollutionem ſacrorum publicorum, quæ contaminatum iri exiſtimabant, ſi intra vrbis mœnia mortui ſepelirentur; altera fuit ciuilis, ne aër putrefieret. Loca deſtinata extra vrbem pro ſepultura alia erant publica, alia priuata. Publica Romæ duo erant, vnum pauperum, & viſium mancipiorum non procul ab Vrbe extra portam Exquilinam in campo Exquilio dictum, aliud virorum præclarè de Repub. meritorum in Campo Martio, de quo Appian. Alexand. *de Ciuilibus*, ita inquit: *Lecticam ſubiere potentiores è Senatu omni, idémque Campo Martio intulere, quo in loco dumtaxat humari Reges conſueuerunt.* Priuata autem loca extra Vrbem deſtinata pro ſepultura illa erant, quæ in vnoquoque fundo ſuo quis habebat, *l. tumulus. ff. familiæ erciſc. l. æde ſacra, ff. de contrah. empt. l. 1. ff. de religioſ. & ſumpt. funer.* 5

&

Digitized by Google

& ſolebant antiqui, ſi fundum viæ publicæ proximum haberent, in ea parte, quæ viam ſpectaret, ſepulchra condere, vt viatores mortalitatis monerentur; ita tamen vt viam ipſam ſepulchra non impedirent, *l. 2. ff. de locis publ.* Vnde viæ ſepulchris nobiles Romæ fuerunt, Appia, Aurelia, Flaminia, Latina, Lauicana, Laurentina, Oſtienſis, Præneſtina, Salaria, Tyburtina, de quibus etiam in Breuiario Romano fit mentio dum agit de Martyrum corporibus ſepeliendis. Et in ſacra Scriptura de ſepulchris extra Vrbem multa patent exempla, vt de Iacob in terra Chanaan *Geneſ.* 50. de Lazari ſepultura extra Bethaniam, de iuuene mortuo, quem ſuſcitauit Ieſus *Luc.* 7. Et de Chriſto ipſo in horto ſepulto *Ioan.* 19. *& Matth.* 27.

6 Deinde ab ipſis naſcentis Eccleſiæ primordiis piè Maiores noſtri inſtituerunt cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis, vt latè tradit Stephan. Durant. *de ritib. Eccleſia, lib.* 1. *cap.* 23. *à princip.* meliùs quàm Spino explicans nominis etymologiam; eratque magna veterum religio, ac ſubinde ſtrictè erat prohibitum ne intra Eccleſiam aliqui ſepelirentur, *cap. præcipiendum* 13. *quæſt.* 2. vbi Cardin. Turrecrem. quatuor illius prohibitionis affert rationes, indeque magno honore affectum Conſtantinum aſſerit Sanctus Chryſoſt. *homil.* 66. *ad populum Antioch.* quòd pro foribus Piſcatoris corpus maximi illius Imperatoris ſepulturæ mandatum fuerit, factuſque ſit Conſtantinus Piſcatoris ianitor, & de vtroque Theodoſio, & Arcadio ſimile in Apoſtolorum porticu ex Nicephoro, atque aliis adducit Stephan. Durant. *d. c.* 23. *num.* 6. Sed deinde

7 honor iſte ſepulturæ intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cœpit, aliiſque perſonis inſignibus, vt probat text. *in cap. nullus* 13. *quæſt.* 2. iuxta communem intellectum, de quo poſt gloſſ. Turrecrem. *ibi, in fine*, quem alij ſequuntur, vt conſtat ex Conrad. Brun. *de cæremon. lib.* 2. *cap.* 2. *verſ. illud tamen*, Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris, lib.* 2. *c.* 13. *num.* 12. & alij, de quibus Cened. *ad Decretum collectan.* 46. *n.* 1. interpretantibus text. ibi, *fideles laici*, non de omnibus fidelibus ex fide Bapteſmi, ſed de iis, qui ex fidei virtute, & conſtantia Sancti habiti ſunt, miraculiſve coruſcant, vel aliàs inſignes perſonæ extiterunt.

8 Sed tandem conſuetudine effectum eſt, vt quod ſolis Epiſcopis, & perſonis inſignibus concedebatur; quibuſcunque ſiue clericis, ſiue laicis licitum, & liberum iam ſit, ac proinde indultum, vt in Eccleſia, ſi vellent, tumularentur *cap. nullus* 13. *quæſt.* 2. vbi gloſſ. *verb. fideles, cap. Eccleſiam, de conſec. diſt.* 1. *c. ex parte, cap. cum liberum. de ſepultur.* Gregor. *lib.* 4. *dialog. cap.* 50. Redoan. *de ſimonia mentali, part.* 3. *q.* 16. *n.* 32. Sello *de benefic part.* 1 *q.* 5. *num.* 102. Stephan. Durant. *d. cap.* 23 *num.* 6 *&* 8. Spin. & alij, de quibus Cened. *citato loco.* Caualer. *deciſ.* 15. *num.* 1. Villalob. *in ſumm. part.* 2. *tract.* 31. *diffic.* 1. *num.* 3. *&* 4. Hieron. Roderic. *in compendio quæſtion. Regul. reſol.* 128. *n.* 1. & quotidiano vſu ſatis compertum eſt, nec ſine maxima ratione. vel ea illa, quæ colligitur ex S. Gregor. & refertur *in cap. cum grauia* 13. *quæſt* 2 ibi *proximi quoties ad loca ſacra conueniunt, ſuorùmque ſepulturam aſpiciunt, recordantur, & pro eis Domino preces fundunt*; vel ex ea, quã reddit text. *in cap. non æſtimemus. in fine, eadem cauſa, & quæſt* quòd eorum Martyrum. & Sanctorum, quibus Eccleſia dicata eſt, patrocinio, & interceſſione releuantur, vel quia minus in Eccleſiis ab immundis ſpiritibus vexantur, vel ex aliis, quas ex Lapo, Sot. Azin. multiſque aliis, proſequuntur Durant. & Cened. *dictis locis.*

Ius ſepulturæ concedere, (vt ad tertium illius modum accedamus) ſpectat ad Epiſcopum, Abb. & alij *in cap. pen. de ſepult.* Sebaſt. Medic. *in tract. illius tit. quæſt.* 6. *num.* 6. Caualer. *d. deciſ.* 15. *num.* 2. vbi ſubdit Legatum de Latere poſſe concedere iſtud ius ſepulturæ. Et ab habente ius in Eccleſia poteſt ſepultura cuicunque concedi, & talis cui conceſſa fuerit, ſtante huiuſmodi conceſſione & licentia poterit illam conſtruere, Rota *deciſ.* 308. *num.* 2. *apud Farinac. p.* 2. *in poſthum. tom.* 4. *recent.* vbi *num.* 3. *&* 4. dicit quòd patronus Eccleſiæ non habet in ea ius ſepeliendi priuatiuè quoad alios, neque habet ius ſepulturæ, quia diuerſum eſt à iurepatronatus, niſi ſit expreſsè reſeruatum in limine fundationis, & ideo non poteſt impedire quominus alius poſſit ſepeliri, aut ædificare in dicta Eccleſia ſine eius conſenſu. In Actis Eccleſ. Mediolanen. *part.* 2. *tit. de ſepultur. verſ. verum curetur*, prohibetur fieri ſepulchra noua in Eccleſia abſque licentia in ſcriptis obtenta ab Epiſcopo, & in Eccleſiis Regularium ſaltem à Prouinciali, qui eiuſmodi licentiam dare non poſſit, niſi ea ſepulchra conſtruantur iuxta formam præſcriptam *in Conſtit. ſanctæ memor. Pij V.* incip. *Cum primum, Kalendis Aprilis.* 1569. in qua mandatur vt defunctorum corpora ſuper terram exiſtentia in tumbis profundis infra terram collocarentur. Et in eiſdem quo- 10
que Actis *part.* 2. *decret. Viſit. Apoſt. verb. ſepultura*, ſic habet *Sepulchrorum ipſorum impoſterum ædificandorũ oſtiũ longè abſit ab Altaris ſcabello ligneis vel bradella, cubitis ad minus tribus, ſepulchra verò ipſa ad ſcabellum ligneum non pertingant.* Et quòd nemo ſit ſepeliendus prope Altare, ſeu ſub bradellis, cenſuit ſacra Congreg. cauſis Epiſcoporum & Reg. præpoſita *in Termular.* 8. *Februarij* 1594. *& in alia Interamnen.* 13. *Septembris* 1593. *& in Meſſanen.* 2. *Maij* 1601. & ſi contra huiuſmodi prohibitionẽ ſepulturæ ibi reperiantur conſtructæ, non debet illo Altari celebrari donec corpora aliò transferantur, vt declarauit eadem ſacra Congreg. *in Tranen.* 10. *Nouembris* 1599.

Tribus modis (vt verbis vtar Nauarri *loco infrà citando*) locus ſepulturæ dari poteſt, primò, vt is, cui datur, fiat Dominus eius; ſecundò, vt habeat ius ſepeliendi in eo mortuos ſuos, & impediendi ne alij ſepeliantur in eo; tertiò, vt poſſit ſepelire aliquem in eo, vt ſatis videtur colligi ex text. *in cap. abolendæ. de ſepultur.* & notatis per Innocen. Panormit. & alios, *ibi, & ex Clemen. Dudum. § huiuſmodi, eod. tit.* cum ei annotatis per Card. & alios, & per Hieron. Roderic. *d. reſol.* 128. *num.* 11. Primo modo nulli poteſt dari locus ſepulturæ, etiam cum auctoritate Epiſcopi, quia rei ſacræ dominium nullus poteſt habere. Secundo modo non poteſt dari ſine auctoritate Epiſcopi, nec cum illa ſine iuſta cauſa, & ſeruata forma in alienandis rebus Eccleſiæ ſeruanda, quia licet per illum modum non transferatur rei dominium, transfertur tamen vſus eius, & quoddam ius ſepeliendi, quod fieri nequit, niſi ſeruatis Canonibus de non alienandis rebus Eccleſiæ. Tertio modo poteſt dari à quolibet habente liberam ſepulturam, vel ius admittendi ad ſepulturam

turam

Digitized by Google

tutam in ſua Eccleſia, per prædictum Clem. & ei
annotata ſine auctoritate ſpeciali Epiſcopi, per
auctoritatem, quam habet à Iure communi, vel
priuilegio aliquo legitimo. Ita eleganter Nauar.
12 conſ.1 de ſepult. in nouis.
Poteſt igitur quis quoad vſum habere ſepul-
chrum proprium, & prohibere ne abſque eius
aſſeńſu quis in eo ſepeliri queat, adden. ad Gre-
gor. XV. deciſ. 145. num. 5. Perez de Lara de anni-
uerſ. & capell. lib. 1. cap. 25. num. 47. Rota deciſ. 22.
num. 2. apud Farin. p. 1. poſthum. vbi quòd licèt ſe-
pulchrum ſit quid religioſum, & eùm in nullius
bonis ſit, extra hominum commercium eſſe
dicatur, & ob id nec acquiri ab aliquo, neque
poſſideri poſſit. l. ſi ſepulchrum. C. de relig. & ſumpt.
fun. nihilominus tamen ius & vſus ſepulchrorum
ſiue ſepeliendi acquiſibilis eſt, ita vt, qui acquiſi-
uit, in eo ſepeliri poſſit, & cæteros ne ibi ſepe-
liantur prohibere, l. 2. §. vſum fructũ l. familiaria, &
l. ſeq. ff. de relig. & ſumpt. fun. l. ius ſepulchri. C. eod.
tit. & ad hoc ius ſepulturæ acquirendum quoad
alios priuatiuè, requiritur licentia ædificandi ab
initio ſepulturam vnà cum ipſa ædificatione
ſubſequuta, Lambertin. de iurepatronat. part. 1.
art. vltim. verſ. bene verum, & verſ. ſi de cætero, Rot.
in Burgen. ſepultura 9. Decembris 1605. coram Or-
13 tembergo, & non cenſetur tale ius quæſitum ex ſo-
lo curſu decennali, & cadauerum illatione, vt in d.
Burgen. & in Calaguritana ſepultura 21. May 1616.
coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano, nec etiã
ex iurepatronatus, quod quis habet in Eccleſia
ex Lambertin. d. part. 1. quæſt. 11. princip. artic. 13.
Rot. in Toletana Capellania, & ſepultura 27. Iulij
14 1616. coram bonæ mem. Vbaldo, vbi quoque fuit
dictum quòd de Iure quælibet Eccleſia poteſt re-
cipere ad ſepulchrum, quem vult; illa enim,
licèt Parochialis non ſit, capax eſt vel ex conſue-
tudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi cœme-
terium, & ius ſepeliendi, Hoſt. in cap. quia non-
nulli, num. 7. ad fin. verſ. quod ſi aliquis, & ibi Ioan.
Andr. num. 8. Butr. num. 10. Zabarel. q. 11. de cleric.
non reſid. Hoied. de incomp. benef. p. 1. c. 13. num. 19.
Rot. deciſ. 228. n. 7. part. 2. recent. & in Mediolan.
quarta funeral. 14. May 1622. coram R. P. D.
Merlino.
15 Ex inſpectione verò literarum probatur ſe-
pulchrum commune eſſe familiæ, Maſcard. de
probat. concl. 1297. num. 4. Sebaſt. Neui ad l. 2. ff.
de operib. publ. n. 4. & faciunt tradita per Menoch.
de præſumpt. lib. 2. præſ. 59. num. 2. Zerol. in praxi
Epiſcop. par. 1. verb. Arma, quæ ſi deficiat, liberè
ius illud reddit ad Eccleſiam, quæ deinde pote-
rit eundem locum aliis denuò concedere, Silueſt.
verb. ſepultura quæſt. 3. Petr. de Vbald. cap. 10. n. 6.
Rot. in d. Calaguritana ſepultura.
Pro iure ſepulturæ, ſiue vt aliquis in certo
16 loco Eccleſiæ, aut cœmeterij ſepeliri poſſit, ali-
quid tanquam pretium exigere ſimoniacum eſt,
illa nanque vendi non poteſt, ſed gratis præſtan-
da eſt defunctis per eorum Parochos, cap. abolen-
dæ, de ſepult. Verùm vſus vendendi capellas pro
ſepultura defunctorum non eſt ſimoniacus, cum
quia datur per modum eleemoſynæ ad reparatio-
nem Eccleſiæ, vel ad ſuſtentationem miniſtro-
rum illius, & non pro pretio, ſicut datur ſtipendiũ
pro diuinis, & Miſſis celebrandis. Ita Suar. dicto
tom. 1. tract. 3. cap. 14. num. 22. Portel. in dubiis Re-
gul. verb. ſepultura, n. 8. Villalob. in ſumm. part. 2.
tract. 37. diffic. 12. num. 3. & 9. Hierom. Roderic.
reſol. 128. num. 2. Sic ratione ſitus, vel dignioris
loci licita poterit eſſe pretij receptio pro ſepul-
tura, quaſi hoc non videatur concernere ſpiritua-
lia, ſed tantùm honorem, & præeminentiam,
quæ poteſt pretio æſtimari, & vendi. Vide Sot.
de Iuſtit. lib. 9. quæſt. 7. art. 1. Petr. de Arag. in 2. 2.
quæſt. 100. art. 4. Victor. relect. 2. de ſimon. num. 10.
Gregor. l. 1. verb. vendere, tit. 13. part. 1. Didac. à
Rotario in addition. ad ſum. Caiet. verb. ſimonia,
Molin. de primogen. lib. 1. cap. 24. n. 40. Menoch.
de arbitr. caſu 277. Tolet. in inſtruct. Sacerd. lib. 5.
cap. 89. in fine, Spin. in ſpeculo teſtament. gloſſ. 2. in
princ. n. 44. Læl. Zech. de Republ. eccleſ. lib. 1. c. 28.
de Parocho, n. 19. verſ. caueat etiam, Fr. Emman. in
ſumm. par. 2. cap. 58. n. 2. & quæſt. tom. 3. q. 58. art.
2. Zerol. in praxi Epiſcop. part. 1. verb. ſepultura,
§ 2. Cabet. de patron. Regiæ Coronæ, cap. 22. Petr.
de Ledeſma in ſumm. part. 2. tractat. 12. concl. 34.
Nicol. Garc. de benefic. par. 5. cap. 9. num. 137. in ad-
dit. Humad. ad Gregor. l. 55. gloſſ. 5. tit. 6. part. 1. Sa-
laxar. de vſu, & conſuet. cap. 10. num. 24. Perez de
Lara de anniuerſ. & capellan. lib. 1. cap. 25. num. 17.
Sa verb. ſimonia, num. 2. Philiarch. de offic. Sacerd.
tom. 2. part. 2. lib. 6. cap. 9. Arag. in 2. 2. quæſt. 100.
art. 4. Nard. in ſumm. verb. ſepultura, num. 8. Raguc.
de eccleſiaſt. diſcipl. q. 86. n. 3. Portel. in dub. regu-
lar. verb. ſepulchra, num. 8. Marc. Anton. Genuenſ.
in praxi Archiepiſcop. Neapol. c. 40. num. 19. in 1.
edit. aliàs cap. 32. num. 16 in 2 edit. Stephan. Gra-
tian. Marchiæ deciſ. 26. à princ. & diſcept. forenſ.
cap. 110. num. 6. cum ſeqq. Valer. Reginald. in praxi
fori pœnit. lib. 23. num. 208. & num. 226. Bellet. diſ-
quiſit. cleric. part. 1. tit. de clerico debitore, §. 3. à n. 27.
Azor. inſtit. moral. part. 3. lib. 12. cap. 17. quæſ. 2. Fil-
liuc. quæſt. moral. tom. 3. tract. 45. c. 3. q. 11. num. 26.
Bonac. variar. tract. vbi de ſimon. q. 4. § 6. Binsfeld.
ſuper cap. audiuimus, de ſimon. q. 1. Paul. Layman.
in Theologia morali, lib. 4. tract. 10. c. vlt. § 4. n. 36.
Ioan de la Cruz. in direct. conſcient. part. 1. præc. 7.
q. 4. dub. 9. concl. 2. Diana reſol. moral. part. 2. tract. 1.
miſcel. reſol. 57. Villalob. in ſumm. part. 2. tract. 37.
diffic. 12. num. 3. & 9. Hieron. Roder. in compendio
quæſt. regul. reſol. 128. num. 2. Hermoſil. ad Gregor.
Lopez. l. 15. gloſſ. 1. num. 10. tit. 5. part. 5. late Carol.
Maranta tom. 1. reſp. 16. Melch. Phæbo Luſit. deciſ.
8. num. 8. & 9. vbi n. 13. reſoluit, quòd vſus ſepul-
chri hæreditarij eſt pretio æſtimabilis, & vendi 17
poteſt pro debitis defuncti, & num. 14. ſubdit,
quòd non ſoluitur gabella de venditione ſepul- 18
turæ ratione ſitus, vel dignioris loci, Suar. de Re-
lig. tom. 1. tractat. 3. lib. 4. de ſimon. cap. 14. num. 19.
vbi n. 22. tenet emptionem ſimplicis ſepulturæ,
ſeu iuris ſepulturæ ſaluari poſſe ex illa ratione
maximæ obligationis, quòd nullus alius ibi ſe-
peliatur, non verò ex ſuprà relata de ſitu, &
digniori loco, dicens quod licèt ſimonia ſit ali-
quid accipere pro honorariori loco ſepulturæ, ſe-
cus verò ſi quis oneraret Eccleſiam, & ita poſſi-
deret in illa ius ſepulturæ in aliquo certo loco il-
lius, vt non poſſit alius ibi ſepeliri, tunc enim
videtur illam obligationem ex parte clerico-
rum, ſeu Eccleſiæ poſſe vendi ſaltem auctoritate
Prælatorum Eccleſiæ, cùm circa hoc non inue-
niatur facta prohibitio, quia aliud eſt vendere
ſepulturam, quod prohibetur, aliud vendere
obligationem non ſepeliendi alium, vt per ſe
conſtat: vnde neque tunc venditor aliquid ſpi-
rituale, neque ſpirituali annexum, illa enim
obligatio eſt onus accidentarium, quod æſtima-
bile pecuniâ eſt, ita etiam (Suar. non citato) dicit
Fr. Raph. de la Torre de relig. tom. 2. q. 100. artic. 4.
diſp.

Digitized by Google

diſp.7.Malder.2.2.tract.9.cap.3.dub.9.Sed illa ratio de honorabiliori loco non videtur reiicienda, ſi locus eſt honoratior, ob rationem & reſpectum aliquem temporalem, quia tunc non emitur res ſacra, ſed honor quidam humanus, qui in hominem exiſtimatione, & appretiatione poſitus eſt, tum quia emens locum honoratiorem, in quo ſedeat, non committit ſimoniam, Gabriel.in 4.diſt.25.q.2.dub.10.Suar.d.lib.4.c.28. num.23. ergo nec ſimonia committitur dum honoratior ſepulturæ locus emitur, vt optimè conſiderat Bonacin. d.§. 6. num. 4. optimè Rota deciſ.661.num.1.apud Farin.p.2.in poſthum. ibi *Quæ verè ad iuſtitiam, licèt ſepultura vendi non poſſit abſque labe ſimoniæ, cùm ſit res ſacra, ca. abolenda, de ſepult. cap. non ſatis, de ſimon. tamen pro ſepultura licitum eſt pretium recipere ratione ritus, vel dignioris loci in Eccleſia, cùm hoc non videatur concernere ſpiritualitatē, ſed potiùs quandam præeminentiā, quæ poteſt, pretio æſtimari; nam pro ſepultura debita & neceſſaria Chriſtianis in loco ſacro adſunt loci particulares, vt ſunt cœmeteria, pro quibus pecunia peti non poteſt, nec talis ſepultura vendi, d.c. abolenda; ſi tamen aliquis ibi nolit ſepeliri, ſed eligat aliquem locum honorabiliorem in Eccleſia, propter illum locum præeminentem, ille honor eſt, qui pretio æſtimatur, & ſic vendi poteſt, & hoc caſu non dicitur vendi ſepultura, quæ gratis præſtatur defunctis per eorum Parochos in cœmeteriis*, &c. Illud tamen aduertendum duxi cum eodem Suar. d.lib.4.c.14.num.18. quòd ſi quis habeat ſepulchrum proprium ſuis ſumptibus emptum, vel ædificatum pro ſe, aut ſuis, non eſt materia ſimoniæ ſi vendatur quoad proprietatem, iuxta valorem fundi, & reſpectu habito ad ſolas expenſas in eo ædificando factas, quia ibi non venditur benedictio, nec proprium ius ſepulturæ, ſed materiale illud, ad quod illa ſequuntur. Vnde ſimilia loca iure hæreditario transferri ſolent à parentibus ad filios ratione temporalitatis, quæ in eis eſt, vt ſupra diximus.

Vtrùm valeat conſuetudo quòd quid certum exigi poſſit à Curato pro ſepultura, ſeu pro officio ſepulturæ? Abb. in c. cùm M. Ferrarienſis, de conſtitut. & in d. cap. abolenda, poſt gloſſ. ibi tenet talem conſuetudinem poſt traditum ſepulturæ corpus eſſe obſeruandam, quia habet principium voluntarium. Contrariam verò opinionem, immo conſuetudinem ſoluendi aliquid pro ſepultura, ſeu pro officio ſepulturæ, non teneri, etiamſi ſolutio fiat poſtquam corpus eſſet traditum ſepulturæ, ſuſtinent Gemin. in d. cap. cùm M. Ferrarienſis, Hoſt. Card. & Anton. de Butrio in d. cap. abolenda, Paul de Caſtro conſ. 361. p. 1. Marc. Mantua conſ. 293. per tot. Ripa in tract. de peſte, tit. de remed. præſeru. contra peſtem n. 109. cum ſeqq. latè Alex. Trentacinq. conſ. 57. per tot. vol. 2. vbi à num. 4. plura requiri ait ad hoc vt valeat conſuetudo dandi certum quid pro quolibet mortuo. Primum quòd huiuſmodi conſuetudo habeat principium voluntarium; hoc eſt, quòd primò tale quid liberaliter ſoluerint, ita quòd non ſit iniuſtè ab eis exactum. Secundum, quod actus ab eo fiant eo animo, vt conſuetudo inducatur. Tertium quòd teſtes deponant de actuum viſu, cuius conſuetudo allegatur, & quòd deponant de actuum frequentia, & de temporis diuturnitate. Quartum quòd illud, quod ſoluitur, ſit certum arbitrio Parochianorum taxatum.

19 Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera,
dummodo non prohibeantur à Iure, cùm ſit actus
propriæ voluntatis, cap. cùm liberum 6. de ſepult.
Nat. conſ. 432. num. 6. cum ſequentib. Cæſ. de Graſſis
deciſ. 1. num. 1. de ſepultur. Læl. Zechi. de republ. ec-
cleſ. cap. 28. de Parocho, num. 17. fallent. 2. Aloyſ.
Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 563. in 2. edit.
Bellet. diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de clerico debitore, §. 3.
n. 13. Parlad. d. differ. 66. §. 1. num. 1. etiam in Fra- 20
trum Prædicatorum, & Minorum Eccleſiis, re-
licta Parochiali, vt probatur in Clem. Dudum, §.
huiuſmodi quoque ſtatute, de ſepultur. Vgolin. de
officio Epiſcopi, c. 17. num. 2. Card. Tuſch. in pract.
concluſ. lit. P. concl. 97. n. 5. Hieron. Roder. d. reſol. 21
128. n. 3. Quod Pius V. ad reliquos Religioſos
ampliauit, & ſic electio ſepulturæ in Eccleſiis Re-
gularium non poteſt à Parochis impediri, vt reſol-
uit nouiſſimè Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori ec-
cleſ. part. 4. reſol. 193. n. 32.

Et hinc S. Rituum Cong. in vna Capuana, ſub 22
die 31. Martij 1629. reſpondit ad relationem
Eminentiſſimi Cardinalis Pij Curatum Caſalis
Caſæ pullæ Capuan. Diœceſis non poſſe prohi-
bere Alicornio Natali eiuſdem terræ ius ſepul-
turæ pro ſe, & ſucceſſoribus in Eccleſia per ipſum
Alicornium ædificata, reſeruata quarta funerali
proprio Parocho. Poſtea dubitatum fuit an eue-
niente caſu liceat ſepelire mortuos in dicta Eccle-
ſia ſine præſentia dicti Curati ſi vocatus venire
nolit, & an idem fieri poſſit abſque ipſius licentia,
ſi petitam dare recuſet? Eadem Sac. Rit. Congreg. 23
eodem Eminentiſſ. Card. Pio referente, ſub die 22.
Decemb 1629. cenſuit ſi Curatus requiſitus inter-
eſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poſſe
in dicta Eccleſia tradi ſepulturæ ſupradictorum
defunctorum corpora ſine ipſius interuentu, &
licentia.

Ex qua libertate in eligenda ſepultura proue- 24
nit, vt eam poſſit quilibet reuocare vſque ad fi-
nem vitæ, Gemin. in cap. licèt, §. quamuis, de ſepult.
lib. 6. Cæſ. de Graſſis deciſ. 1. num. 5. de ſepult. Anch.
conſ. 214. n. 5. cum ſeqq. Mari. Anton. variar. re-
ſolut. l. 1. reſolut. 112. caſu 59. verſ. tertio Sebaſt. Me-
dices de ſepult. p. 1. q. 8. num. 1. Carol. Maranta re-
ſponſ. tom. 2. reſp. 14. num. 1. Ad quam electionem
ſepulturæ probandam ſufficiunt leuiores proba-
tiones, itavt etiam tacitus conſenſus admittatur,
Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. c. 817. num. 13.
& 14. Sed requiri ſaltem duos teſtes ad proban-
dam electionem ſepulturæ cùm ſit ſpecies vl-
timæ voluntatis, & agatur in ea de præiudicio
Eccleſiæ Parochialis, tenent Sebaſt. Medices de
ſepultur. q. 8. Lauret. de Franchis de controuerſ. in-
ter Epiſcopos & Regular. in quæſtionibus var. q. 64.
vbi etiam quòd probatur electio ſepulturæ per
teſtes ſingulares. Hinc etiam fit vt nullo modo poſ- 25
ſint ſub pœna excommunicationis inducere Re-
ligioſi, & ſeculares clerici ad eligendam ſepul-
turam ſub voto, vel promiſſione de non mutan-
do illam electionem, cap. 1. de ſepult. lib 6. Cor-
doba de Lara in l. ſi quis à liberis, §. parens, n. 96.
& ſeqq ff. de liber. agnoſcen. Gutier. de Iuram. con-
firmator. part. 1. c. 4. n. 11. cum ſeqq. Vgolin. de offi-
cio Epiſcopi, cap. 17. num. 1. verſ. item locum. Fr.
Emman. quæſt. Regul. tom. 3. q. 58. art. 7. Bonacin. de
cenſur. extra Bullam, diſp. 2. q. 5. puncto 4. Melch.
Phœbo Luſitan. deciſ. 8. in fine, tom. 1. Iul. Lauor.
var. lucub. tom. 1. tit. 2. de priſcis, & recent. funer. mo-
re, cap. 11. n. 3. etiam non ſequuto effectu ſepultu-
ræ, vt tenet Fr. Emman. tom. 4. ſum. cap. 130. num. 7.
ſe corrigens de eo, quod dixerat d. art. 7. §. quintò

circa

Digitized by Google

circa, quia, inquit, verba prohibitionis iam hîc
ſortiuntur ſuum effectum, ſiquidem actus talis
inductionis conſiſtit in quadam ſucceſſione con-
tinua, qui vbi primùm incipit, iam pro conſum-
mato habetur, refert Franc.Hieronym, Roderic.
*in compendio quæſt.reſol.*128.*retract.* 1. Et ideo Pa-
27 rochus violenter rapiens, vel ſpolians funus an-
te quàm veniat ad manus eorum, quibus debe-
tur, perdit ius, quod habet, & quartam Cano-
nicam, tenetúrque reſtituere cum corpore quic-
quid accepit, Fr.Emman.*tom.*3.*q.*61.*art.*3.Portel.
*in dubiis Regularib.verb.Canonica portio,n.*6. Hie-
ron .Roder. *vbi ſuprà, reſol.*18.*n.*15. Impubes ob
conſilij imbecillitatem ſepulturam ſibi eligere
non poteſt.*c, licèt, de ſepult.in* 6. niſi malitia ſup-
pleat ætatem, Lap.*alleg.*59.*num.*2. Zerol. *in praxi
Epiſcop.p.*1 *verb.ſepultura* §. 1.Iul.Lauor. *var. lu-
cub.tit.*2.*c.*11.*n.*109.Sperel. *deciſ.*89.*n.* 1. Sebaſt.
Medicis *de ſepultur.q.*8.*num.*3. nouiſſimè Didac.
Narbona *in tract. de ætate ad omnes humanos actus
requiſ. anno* 14. *q.* 47.*in princ.* vbi etiam poſt Par-
lad. *quotid.tom.*3.*differ.*66.§.1. *num.* 14. Federic.
28 Senat. *tom.*1.*conſil lib.*3.*conſ.*20.*n.*4.& alios. Idem
reſoluit in fœmina impubere duodecimum an-
num non excedente. Igitur pro illis impuberibus
eligit pater ſepulturam, ſi conſuetudo terræ id
habeat; ſi verò non ſit, ſepeliri debet in ſepultu-
ra Maiorum, aliàs in Parochia. *cap.licet*. Sebaſt.
Medices *de ſepult. quæſt.* 8. Bellet.*d* §.2.*num.*17.
Parlad.*d.differ.*66.§. 1.*num.*14. Stephani Gratian.
*diſcep.foren.cap.*94 .*num.* 79. Cùm filia Antonij
Scarpellini in minori ætate ex hac vita migraſ-
ſet, Præpoſitus S. Martini ſub noui Ritualis præ-
textu in eius Eccleſia illam ſepeliri prætendebat,
non obſtante quòd illius Maiorum ſepultura in
Eccleſia Fratrum Minorum Conuentualium S.
Franciſci exiſteret; quapropter ſac. a Congreg.
Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regula-
rium præpoſitorum *in vna Aſculana* 21. *Octobris*
1616. dictæ filiæ cadauer dictorum Fratrum Ec-
cleſiæ reſtituendum cenſuit, cùm qui ſepultu-
ram ſibi eligendi facultatem non habet, in Ma-
iorum ſuorum ſepultura humari debeat. Nouiſ-
ſimè S.Congreg. Cardinalium negotiis Regula-
rium præpoſita ſæpius cenſuit *licere parentibus in
quacunque Eccleſia voluerint, etiam Regularium, eo-
rum filiis minoribus, qui ad annos pubertatis nondū
peruenerunt, eligere ſepulturam, nec à Parochis lo-
corum impediri poſſe, aut debere, præſertim verò ſi
in dictis Regularium Eccleſiis ſepeliri conſueuerunt,
vel in eis habeant ſepulchrum Maiorum*. Romæ 10.
Ianuarij 1640. refert Laur. de Peyrin. *tom.*3.*in fi-
ne, p.*570.

Quæ quidē conſuetudo ita demum tribuit pa-
tri ius eligendi ſepulturam, ſi filius ante puberta-
tem decedat, nam ſi pubes factus moriatur, non
eſt in ſepultura à patre iam illi electa ſepelien-
dus, niſi eiuſmodi electionem ratam habuerit,
Petr.de Vbaldis *in tract.de Canon port.c.*11.Lauor.
*d.tit.*2.*c.*11.*ſub num.*18 Sperell.*deciſ.* 89. *num.* 5.
vbi concludit ita demum patrem poſſe eligere
ſepulturam filio impuberi, ſi electio fiat in vita
ſecus poſt mortem, Quamuis nonnulli doctores
ex quorum numero ſunt Vbald. *d. cap.* 11. *n.* 4.
Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep.cap.*16.
*num.*4. Aloyſ.Ricc.*in praxi rerum quotid.reſo.*666.
exiſtimauerint hoc priuilegium ſoli patri com-
petere; ex eo, quia cùm conſuetudo iſta ſit contra
ius diſponens quemlibet tumulari in ſepul-
chro patrum ſuorum, ſi fieri poſſit, aliàs in Pa-
rochia, vt per Iura ſuprà citata, & agatur de
præiudicio tertij, non debet fieri extenſio de pa-
tre ad matrem, vulgaris *l.ſi verò* §. *de viro ff. ſo-
luto matr.* Nihilominus contrarium, immò diſpo-
ſitionem *d. cap.licet*, etiam ad matrem extenden-
dam, ſuſtinet crebrior ſcribentium ſententia, vt
ibi tradunt gloſſ. Gemin.*num.* 4. & Franc.*num.*3.
Emman.Sà *in aphor.verb.ſepultura n.*11. Layman.
*in opere moral.tit.de ſepultur.n.*15. Lauor. *d. tit.*2.
*cap.*11.*num.*119 Molin.*de Iuſtit.tract.*2 *diſp.*214.
verſ.Pater eligere. Sperell.*deciſ.* 89. *a num.* 6. vſq;
latè contrariis reſpondet, vbi *num.* 16. me citato
reſoluit d. cap. *licet* non extendi ad amicum, fra-
trem, auum, conſanguineum, & affinem, & *à
n.* 17. diſputat qualiter hæc conſuetudo debeat
eſſe legitimè præſcripta.

Mulier vidua quæ habuit plures viros, ſi non 29
electa ſepultura moriatur, eſt ſepelienda in ſepul-
tura vltimi viri *cap.*1.§.*mulier, de ſepult. in* 6. Iul.
Lauor. *var. lucubrat.tom.* 1. *tit.*2.*c.*11. *num.*136.
cum ſequentibus Nouar.*de elect.fori quæſt.*3.*ſect.*3.
Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ.part.* 4.*reſo-
lut.*293.*num.*11. Parlad.*d.differ.*66 §.3.*n.* 8. Bel-
let *diſquiſit.cleric.tit.de clerico debit.*§.3 *n.*16.Spe-
rell.*deciſ.*87.*num.* 13. vbi reddit rationem, quia
vir & vxor effecti ſunt vna caro, & vidua domi-
cilium, dignitatemque retinet mariti, & *n.* 15.
ampliat etiamſi vidua rediſſet ad domum patris
ſui, latè Molin.*d.tract.*2 *diſp.* 214. *verſ.ſicut vir*,
vbi ampliat etiamſi vir fuerit ignobilior, & ipſa
longo poſt tempore decedat. De vxore autem,
quæ viro ſuperſtite deceſſit, tumulanda eſt vel
in ſepulchro Maiorum, viri, vel vbi ille elegit,
aut ſaltem declarat ſe cùm obierit velle ſepeliri,
ita ex Aneh Franch, Vbaldo, Silueſt. & Rota tra-
dit Sperell.*d.deciſ.*87.*num.*16.vbi *num.* 17. id re-
ſtringit ad caſum, quo non fuerit cognita, nec
traducta à viro, vel diuortium ob ipſius vxoris
adulterium factum fuerit, quia priori caſu non
acquiſiuit domicilium, poſteriori illud amiſiuit, &
n. 18. vel niſi vxor elegerit ſibi ſepulturam diuer-
ſam, quod & ſine viri licentia facere poteſt, &
citat Spin. *in ſpec.teſtam.gloſſ.*2.*princ.*2.*n.*41.Bel-
let.*d.*§.3.*n.*41.

Religioſi, cùm non habeant electionem ſepul- 30
turæ, *c. vlt.de ſepult.cap.religioſi,eod. tit.in.*6. ſepe-
liendi ſunt in propriis Monaſteriis, *cap. vlt. de
ſepultur. lib.*6. Fr.Emman. *quæſt.Regular.tom.*3.*q.*
60.*art.*1.*&* 2.Vgolin. *de officio Epiſcop.c.*17.*n.*9.
latè Sanch.*in præcepta Decalogi,tom.*2.*lib.*6 *c.* 14.
nouiſſimè Aloyſ. Ricc.*in praxi rerum fori eccl.p.*4.
*reſol.*293.*num.*39.Parlad. *d.differ.*66.§.1.*num.* 15.
Sperell.*deciſ.*87.*num.* 15. Nicol. Boër. *deciſ.* 175.
Laur.de Franchis *de contron. inter Epiſcop. & Re-
gul. q* 60. etiamſi extra clauſtra decedat, quia
tunc, etiam Parochis inconſultis, ad eorum Ec-
cleſias deferri debent, vt cenſuit S. Congregat.
Eminentiſſimorum Card. Concil. Trid. inter-
pretum, *ſub die* 2. *Iuly* 1620. Prout refert Lau-
rent. de Peirinis *in Conſtit. ſui Ordinis Minimo-
rum, tom.* 2. *Conſtit.* 7. *Pij V.num.*13.*verſ.ad deci-
mum, pag.* 194. niſi ſint ita remoti à propriis Mo-
naſteriis, vt commodè portari nequeant, quia
tunc poſſunt eligere ſepulturam, *d. cap.vlt.* Nau.
commento 2.*de Regularib.num.*43. Fr. Emman. *d.
q.*60.*art.*2.*verſ.aduertendum tamen eſt*, Sanch. *d.
cap* 14.*num.*3.Diana *p.* 5.*tract.*3. *reſol.*210.nouiſ-
ſimè Didac. Narbona *d.ann.*14.*q.*47.*n.*5. Si verò
in partibus ſic remotis à Monaſteriis moriantur
non electa ſepultura, ſepeliendi erunt in Eccle-
ſia

Digitized by Google

ſia Parochiali, in qua deceſſerint, inſtar ſecularium in itinere morientium, vt tenent Din. Anchar. & Franch. *in d.cap.vlt.* Sanch. *d.cap.* 14. *num.*4. ſubdens contra gloſſ. *ibi*, in caſus propoſitione, ſepeliendos adhuc in Eccleſia Parochiali, quamuis ibi ſit Monaſterium aliquod ſui Ordinis; niſi ibi fuerint cauſa perpetuæ reſidentiæ, Laurent. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcop. & Regul. in variis quæſt. q.* 60. *verſ. ideo*, vbi reſoluit quòd Religioſus, qui in remotis deceſſit, ſepeliatur in Eccleſia Parochiali, ſi non electa ſepultura deceſſerit, quia poteſt eligere ſepulturam ſi eſt in remotis, extra monaſterium. Supremus Religionis Prælatus poteſt ſibi eligere ſepulturam, quia in multis habet velle, aut nolle, Fr. Emman. *quæſt. Regul tom.* 3. *q.*60. *artic.*1. Laurent. de Franchis *dict. tract. q.*61. reſoluentes etiam quòd ſi Prælatus hic eligeret ſepulturam, & poſtea decederet, finita Prælatura non eſſet ſepeliendus in loco electo, ſed in ſuo monaſterio, quia inſpicitur tempus mortis ad habilitatem eligendæ ſepulturæ diſcernendum. De Nouitio certum eſt poſſe ſepulturam eligere, quia *d. c. fin. de ſepult. in* 6. ſolis Religioſis interdicit. Nouitius autem non eſt verè Religioſus, ita ex Franch. Armil. & Tabiena reſoluit Lauret de Franchis *d.tract.q.*56. at *q.* 57. poſt Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 60. *art.*2. *in fine*, reſoluit conſuetudine obtentum iam eſſe, vt in monaſterio ſepeliatur, attentis Religionis priuilegiis, etiamſi ille eſſet in propoſito redeundi ad ſeculum, & *q.*58. poſt Petr. de Vbaldis *de Canon. Epiſcop.cap.*13. *num.*3. & Fr. Emman. *d.q.*60. *art. vlt.* tenet quòd ſi Nouitius patrimonio caret, ſepeliendus eſt expenſis monaſterij; ſi verò patrimonium habeat, illius expenſis eſt ſepeliendus, niſi conſuetudo fuiſſet quòd in quocunque caſu expenſis monaſterij ſepeliretur, & *quæſt.*59. poſt Sanch. *d.lib.*6. *cap.*14. *num.* 13. tradit Nouitium extra monaſterium defunctum, patrimonium non habentem, nec parentes, expenſis monaſterij eſſe ſepeliendum. Si verò habeat parentes diuites, & conſuetudo ſit vt illi faciant huius expenſis, ea ſeruanda eſt.

31 Quando quis decedit non electa ſepultura, in ea ſepeliendus eſt, in qua Maiores ſui ſepeliri conſueuerunt, ſoluta quarta Parochiali, *cap. Hebron, cap. placuit* 13. *q.*2. *cap. fraternitatem, de ſepult. cap. is, qui, eod. tit. in* 6. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.*2. *princip. num.*38. Ioan. Garc. *de expenſ. cap.*8. *num.*4. Cardin. Tuſch. *tom.*7. *lit. S. concl.*194. Vgolin. *de officio, & poteſt. Epiſcopi, cap.*17. *num.* 3. *in fine*, Parlad *d. differ* 66. §. 2. *à princ.* Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.*88. *num* 1. Maiores dicuntur

32 pater, auus, & alij ſuperiores, *l. maiorum, ff. de verborum ſignifi.* citati per me, *de appellat. verbor. vtriuſque Iuris ſignif. appellat.* 137. *num.*4. latè ad propoſitum Læl. Zech. *d.c.*28 *de Parocho, num.* 17. *verſ. fallit*, vbi tenet quòd ſi pater, & auus ſint ſepulti in vno loco, & proauus, & tritauus in alio, ſepelietur filius cum patre, & auo; ſi verò in vno ſepulchro non ſunt plures Maiores, ſed in vno pater, in alio auus, ſepelietur in Parochia vbi audit Diuina. Sed credo ſepeliendum apud ſepulchrum parentum, non verò abaui, & aliorum aſcendentium, nec apud Eccleſiam in qua audit Diuina, quia ſepultura inter mortuos comparatur domicilio inter viuos, filius autem ſequitur domicilium parentum, & non aliorum aſcendentium, *l. aſſumptio, ff. ad municip. c. fraternitatem, de ſepult.* Ideò ſic docent Oldrad. *conſ.*25. Petr. de Vbaldis *de Canon. Epiſcop. c.*9. *n.*12. Abb. *in c.*1. *n.*5. *de ſepultur.* Sperell. *deciſ.*88. *num.*7. vbi rationem aſſignat, quia plus influit proximum immediatum, quàm mediatum, Villalob. *in ſum. part.*2. *tract.*31. *diffic.*3. *n.*4 Hieron. Roder. *d. reſol.* 128. *n.*28. Fr. Emman. *in addit. ſum. tom.*4. *cap.*130. *n.*12. vbi ſe corrigit de eo, quod priùs ſcripſerat *quæſt. Regul. tom.*3. *q.*58. *art.*8. Si verò quis moriatur, ſuperſtite adhuc patre, is ſepeliendus erit in ſepulchro aui, & ſic vicinioris aſcendentis, Petr. de Vbald. *d. tract. c.*9. *n.*8. At ſi omnes cæteri Maiores in vna ſepultura, pater verò in alia tumulati fuerint, dummodo non caſu, vel ex accidenti, adhuc filius in ſepultura patris ſepeliendus eſt, Panor. *in c.*1. *n.*1. *de ſepult.* Sebaſt. Medices *de ſepultur. q.*7. *num.*22. Molin. *d. tract.*2. *diſp.*214. *verſ. ſi quis è vita*, Sperell. *d deciſ.* 87. *n.* 9. reprobans contrariam ſententiam, quam ſuſtinent gloſſ. & Ioan. Andr. *in d. cap. is qui, de ſepult. in* 6. & Lanot. *d.c.*11. *n.*13. Demum ſi aliam ſepulturam proauus, aliam auus, & aliam diuerſam pater elegerit, patris ſepulchrum eſt attendendum, vt per Abb. *in c.*1. *n.*5. *de ſepultur.* Lauor quem contra Syluest. ſequitur Sperell. *d. deciſ.*87. *n.*10. vbi *num.*12. aduertit à prædictis recedendum, quoties ex coniecturis ſuadetur contrarium, puta ex qualitate patris, vel aui, vel proaui, vel ipſius ſepulcri, ex quibus Index arbitrari poterit præſumptam defuncti intentionem.

Sed ſi nullam ſepulturam Maiores ſui habebant, tunc ſepeliendus eſt in Parochia ſua, *cap. ex parte, cap. in noſtra, de ſepult.* Medic. *in tract. vltim tit. p.*2 *q.*6. *num.*1. & 2. Mari. Antonin. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 112. *caſu* 59. *verſ. quartò*, vbi ſcilicet Sacramenta ſuſcipit, gloſſ. *in formatione caſus, verſ. nota, in cap.*1. *de ſepult, lib.*6. Burſat. *conſ.*226. *num.*119. *cap.* 3. Parlad. *d. differ.*66. §. 3. *à princip.* Beller. *d.* §. 3. *num.*19. vbi *num.* 20. ſubdit, quòd eodem modo ſi clericus ſepulturam non habeat, neque illam ſibi eligat, ſepeliri debet in Eccleſia, cuius adminiſtrationem, vel curam geſſit, vel ibi reſidere tenebatur, & citat Burſat. *q. conſ.*226. *num.*18. & 19. Vbi enim quis ad præſens habitat, & animum habet ad aliquod notabile tempus permanendi, licèt non conſtituendi domicilium, ibi dicitur quoad huoc effectum habere Parochiam, vt contingit in officialibus, ſcholaribus, famulis, nutricibus, & in conducentibus domum ad annum, tametſi morte præuenti illum non compleuerint. Ita Silueſt. *in ſum. verb. ſepultura n.*8. *verſ. ſi verò*, Salzed. *ad Bernard. & pract. c.*73. *verſ.*14. *in fin.* Ceual. *comm. contr. comm. q.*458. *n.*36. Menoch. *conſ.*398. *l.*4. Sanch. *de Matrim. l.*3. *diſp.*23. *ſub n.*12. *verſ. & confirmatur.* Gutier. *in ſimili tract. c.*63. *n.*19. Steph. Gratian. *diſcep. for. c.*75. *n.*18. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 87. *n.*5. eo ipſo ac quis percipit Sacramenta in aliqua Parochia, in dubio videtur ibi elegiſſe ſepulturam, vt per Butr. *in c.*1. *n.*9. & Abb. *n.*4 *de ſepult.* Silueſt. *verb. ſepultura n.*8. Marc. *var. lib.*2. *cap.*95. *num.*11. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*94. *num.*74. Seraphin. *deciſ.*1135. *n.*3. Vt in exteris & forenſibus habentibus hoſpitium in ciuitate, qui in Parochia, in qua degunt, ſepeliendi ſunt, cùm in illa ſumant Sacramenta. Vitalin. *in Clem.* 1. *n.*19. *de priuil.* Armil. *in ſum. verb. ſepultura n.* 12. *in fine*, Silueſt. *eod. verb. n.*8. Gig. *conſ.*97. *n.*3. Mareſc. *d.l.* 2. *c.*95. *n.*9. Gratian. *d.c.* 94. *n.*73. Sperell. *d. deciſ.* 87. *n.*12.

33

Digitized by Google

34 Ius enim ſepulturæ pendet multùm ab adminiſtratione Sacramentorum, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 94. *n.* 74. Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 23. *num.* 17. Matelc. *citato loco*, Spetell. *d. deciſ.* 87. *n.* 8.

35 Peregrinus ſi moriatur, dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali, vt cenſuit ſacra Congregat. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *ſub die* 5. *Iunij* 1592. cuius meminit Sperell. *d. deciſ.* 87 *num.* 14. licet communis Doctorum tenuerit quòd vagi & peregrini, quorum paternum ſepulchrum vel ignoratur, vel commodè haberi non poteſt, ſepeliendi ſint in Parochia, in qua deceſſerunt, etiamſi Parochus non adminiſtraſſet eiſdem Sacramenta, vel quòd ex improuiſo decedant, vel quòd Parochus tepeſtiùs non fuerit ita Siluest. *d. n.* 8. Mateſc. *d. c.* 95. *n.* 10. Seraph. *deciſ.* 1135. Gratian. *d. c.* 94. *n.* 73.

36 Canonicus verò Eccleſiæ Cathedralis an in ea ſit ſepeliendus, vel potius in Parochia, vbi habet domicilium? vide Lap. *alleg.* 63. *n.* 4. Archid. *in c. ſtatutum*, §. *cùm verò*, *de reſcript. in* 6. Anchar. *conſ.* 369. Petr de Vbald. *de Canonica portione*, *c.* 9. *ex n.* 28. Card. Tuſch. *practic. concluſ. tom.* 6. *lit. P. concl.* 99. *n.* 5. Palad. *d. diſſer.* 66 §. ... *n.* 6.

37 Quanto autem tempore à morte Parochus tenere debeat mortuum ſuper terram antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die, & hora, vide Poſſeuin *de officio Curati*, *c.* 14. *n.* 1. & 2. vbi monet in hoc obſeruandas eſſe proprij Epiſcoparus Conſtitutiones, & *n.* 3. reſoluit, Parochum teneri ſepelire ſuos mortuos, & gratis, vbi ita ſit conſuetum: at poſſe recipere ſolitum dari vbi eſt laudabilis conſuetudo aliquid tribuendi pro funere petendo conſuetam largitionem poſt mortuum à ſe liberè ſepultum.

38 Caueat quam maximè Parochus ne aliquem inducat ad promittendum aut iurandum ſe accepturum ſepulturam in ſua Eccleſia, aut quam iam antea acceptaſſet non mutaturum, quia id prohibitū eſt in c. 1 *de ſepultur. lib.* 6. Melch. Phœbo *Luſitan. deciſ* 8. *in fin. t.* 1 Iul. Lauor. *var. lucubrat. t.* 1. *tit.* 2. *c.* 11. *n.* 3. cum aliis ſuprà citatis *n.* 25. Vnde ſi Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, ipſum interrogat non in genere in qua Eccleſia vult ſepeliri, ſed in ſpecie, dicendo: Vis ſepeliri in Parochia, vel in alia Eccleſia? ipſam ſpecialiter nominando; non valet hæc electio tanquam facta ad ſuggeſtionem, ſed debet in genere interrogare, Burſat. *conſ.* 226. *n.* 18. *vol.* 3. Aloyſ. Ricc. *in praxi p.* 4. *reſol.* 293 *n.* 30.

39 Ius ſepulturæ aliquibus caſibus amittitur, & præcipuè per ſimoniam, per occiſionem Rectoris, hæreſim, ſeu crimen læſæ maieſtatis, aut ſi viuus in ea ſepeliatur, & aliis modis, de quibus Lambert. *de iurepat. lib.* 3. *q.* 8. *art.* 2. Sebaſt. Medic. *q.* 56. *n.* 43. & tunc Eccleſia fit libera, ſi vnus tantùm erat dominus, qui aliquod ex illis criminibus commiſit, ſecus ſi plures, quia in caſu amiſſionis vnius accreſcit alteri, ſi erat ſepulchrum familiare.

40 Excipiuntur plura hominum genera, qui eccleſiaſtica ſepultura carent; hi enim nec in Parochia, nec alibi in loco ſacro ſepeliri debent, cuiuſmodi ſunt primò excommunicati notorij, & denunciati, *c. ſacris*, *de ſentent. excom. cap. is qui*, *eod. tit. in* 6. *Clem.* 1. *de ſepult.* Galganet. *de Iure publico*, *lib.* 3. *tit.* 109. *num.* 35. Henriq. *in ſum. lib.* 13. *c.* 11. §. 3. & *cap.* 43. §. 3. Azeued. *l.* 6. *n.* 8. *cum ſeq. tit.* 18. *lib.* 4. *noua Recopil.* Poſſeuin. *de officio Curati*, *c.* 14. *n.* 4. Vgolin. *de cenſur. tab.* 2. *c.* 9. § 5 & 6. & *de officio Epiſcopi*, *c.* 17. *n.* 4. *verſ. ſeptimo*, Ego *in collect. ad c ad hæc*, *&c.* 2. *de priuil.* niſi talis excommunicatus in articulo mortis pœnitentiæ ſigna dediſſet, vt declarauit S. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, quam cùm quidam Ioannes Baptiſta Maſtrillus dum excommunicatus eſſet, interfectus fuiſſet, proindeque extra Sacrum humatus, eiuſdem conſanguinei S. Congregationi ſupplicarunt quatenus ſtante quòd idem Maſtrillus in mortis articulo pœnitentiæ ſigna dediſſet, eius cadauer in Sacro humari ordinaret, cùmque eadem S. Cong ſuper pœnitentiæ huiuſmodi ſignis per Epiſcopum informari voluiſſet, idem Epiſcopus retulit quòd prædictus Maſtrillus in mortis articulo dixit, *Confeſſione, Madonna Santiſſima aiutame*, qua relatione ſtante, S. eadem Cong. prædictum cadauer Eccleſiaſticæ ſepulturæ tradi mandauit, *in vna Nolana ſub die* 19. *Iulij* 1619.

Secundò interdicti notorij, & denunciati, *d. Clem.* 1. *de ſepult.* Vgolin. *d. tract. tab.* 5. *c.* 13 §. 4. & *cap.* 15. §. 4. nam & generaliter per omne interdictum ſiue locale, ſiue perſonale vſus Eccleſiaſticæ ſepulturæ prohibetur, *c. cùm* & *plantare*, §. *quòd ſi Templarij. de priuil.* vbi plures citati Doctores *in collect. n.* 40 Et de ſuſpenſis ab ingreſſu Eccleſiæ, *c. is cui* 20. §. *talis quoque*, *de ſentent. excommun. in* 6. Galganet. *d. tit.* 109. *n.* 36. 41

Tertiò publici, & manifeſti vſurarij, niſi alienum reſtituerint, vel idoneam dederint de reſtituendo cautionem, *c. quia*, *de vſur. c. quanquam*, *eod. tit. in* 6. Couar. *lib.* 3. *var. cap.* 3. *num.* 9. *verſ.* 12. Galganet. *d. tit.* 109. *n.* 37. Poſſeu. *vbi ſuprà* Sayr. *in claui Regia*, *lib.* 10. *cap.* 5. *num.* 9. Vgolin. *de officio Epiſcopi*, *cap.* 17. *num.* 4. *verſ.* 5. Vnde vſurarios manifeſtos publicè excommunicatos, & nominatim interdictos exhumari facere poteſt Epiſcopus, etiam de Monaſteriis exemptis Regularium, & procul proiici ab Eccleſia, vt innuit *Clem.* 1. *de ſepult.* quam ad hoc citat Hieron. Rodet. *de reſol.* 128. *num.* 14. 42

Quartò infideles, pagani, Iudæi, hæretici, etiamſi poſt mortem appareat de hæreſi, *cap. excommunicamus*, §. *credentes*, *de hæret.* vbi *in collect. num.* 39. plures citaui Doctores, Azot. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 8. *c.* 13. *q.* 8. *verſ. ſexta*, Sanctarel. *de hæreſi*, *c.* 28. *num.* 12. 43

Quintò manifeſti raptores, niſi reſtitutione ſecouta, vel alius velit pro illis reſtituere, *c. ſuper eo*, *de raptoribus*. 44

Sexto, decedentes in torneamentis, *cap.* 1. & 2. *de torneament.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 68. *art.* 2. *verſ.* 10. Vgolin. *d. c.* 17. *n.* 4. *in princ.* Poſſeuin. *de offic. Curati*, *c.* 14 *ſub num.* 4. *verſ. caret item*, vel in duello morientes, Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 19. Galet. *in margarita caſuum Conſcientiæ*, *verb. ſepultura*, *vlt.* Mattin. Carillo *en la explicacion de la Bulla de los defunctos*, *p.* 2. *cap.* 4. *num.* 55. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 22. *num.* 76. *verſ. accedit*, Vgolin. *d. cap.* 17. *n.* 4. *verſ. a.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 410. vbi dicit quòd nec ſufficit oſtendere ante obitum ſigna pœnitentiæ, & quamuis Pereg. *de duello q.* 7. *n.* 4. exiſtimauerit priuari debere eccleſiaſtica ſepultura, qui in ipſo conflictu duelli vulneratus, eodem die, vel alio poſtea moritur; tamen probabiliter ſuſtineri poteſt decertantem in duello priuandum eſſe eccleſiaſtica ſepultura, etiamſi ob vulnus in duello acceptum non ſtatim, ſed alio die moriatur, 45

quam

Digitized by Google

quamuis fortè conſtet ante mortem pœnitentiæ ſigna dediſſe, vt per Sanc.*in ſelect.diſp.36.num.9.* Diana *reſol. moral. p. 2. tract.5. miſcel. reſol. 54.* Bonac.*de cenſ.extra Bullam, diſp.2. q.3.punct.48. num.22.* vbi addit Parochum non debere illos ſepelire nec eccleſiaſticam ſepulturam denegare, ſi non ſit notorium delictum, ſed rem ad Epiſcopum, ſeu ad ipſius Vicarium deferre debere.

46 Septimò, qui ſemel in anno confeſſus non eſt, & in Paſchate Euchariſtiam non ſuſcepit, niſi de conſilio Sacerdotis prorogaſſet, *cap. omnis vtriuſque ſexus, de Pœnit. & remiſſ.* Vgolin.*de offic. & poteſt. Epiſcopi, cap.17.n.4 verſ.tertio.*

47 Octauò Religioſi vtriuſque ſexus proprietarij ſi moniti à Superiore abſque emendatione, & pœnitentia deceſſerint, *cap. Monachi, de ſtatu monachor.* Vgolin.*d.c.17.num.4.verſ.quarto,* Galganet. *d.tit.109.num.38.* Poſſeuin.*d.loco,* Portel *in dubiis Regular.verb.ſepultura,num.11.* Hieron.Roder.*in compendio quæſt. Regul.reſol.188. num. 20.* Lauor.*de Iubilæo, p.2.cap.30.num.129.* vbi adducit exemplum de Iuſto Monacho, quem repertum proprietarium; licèt poſtea pœnituerit, & pœnitentiam fecerit, adhuc S. Gregorius voluit (ad terrorem forſan aliorum) ſepeliri in ſterquilinio. Exiſtimo tamen non eſſe ita præcipitanter priuandum eccleſiaſtica ſepultura Religioſum inuentum mortuum cum burſa denariorum; præſumi enim debet denarios non eſſe proprios, vel quòd ex obliuione, aut negligentia alterius inibi remanſerint, vt benè reſoluunt Portel.& Hieron. Roderic. *locis proximè citatis,* & *num.2.* dicit idem de Fratre Minorita: item Villalob *d.diffic.3. num.6.* vbi idem docet cum Nauar.& Fr. Emman. de Religioſo Carthuſienſi inuento mortuo cum duodecim denariis, non obſtante huius Ordinis ſtatuto; quia id debet intelligi quando conſtaret per contemptum legis, vel animo maiora appropriandi id feciſſe.

48 Nonò, peccator quilibet notorius decedens in ipſo peccato mort. & impœnitens nullo dato ſigno contritionis, gloſſ. *verb. communicabatur, in c.ex parte 11.de ſepultur.* Cou. in *cap.alma mater, p.1.§ 6.n.4* Petr.Gregor *ſyntagm.Iuris, lib.2.c.13. n.10* Vgolin.*d.c.17. num.4.verſ.poſtremo,* Gotier. *canon.lib.2.c.3.num.2.cum ſeqq.*

49 Decimò occidentes ſe ipſos ex induſtria, *cap.placuit 23.q.5* Roman.*ſing.264.* Couar.*lib.2.var.cap. 1.num.11.* Nauar.*conſ.6.* aliàs *7.de ſepultur.* Parlad. *d.differ.66.§.1.num.17.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eod.tit.deciſ.6.* Bellet.*diſquiſ.cleric.p.1.tit.de cleric. debit.§.3. num.33.* Hieron.Carat. *de iurib. Paroch. tit.7.cap.8.* Galganet. *d.tit.109.num.34.* Poſſeu.*d. cap.14.num.4.verſ. occidens ſe,* Azor.*inſtit. moral. p.1.lib.9.c.31.q.5.* Farin.*in praxi crimin. p.1.q.20. num.133.& p.5.q.128.num.16.* Vgolin. *d. cap.17. num.4.verſ.item qui ſe ipſos,* vbi excipit illum, qui ſe præcipitem dedit, non quòd ſe interficeret, ſed quoniam malum ipſi impendens, aliter euitare non poſſit, vt in muliere, quæ per feneſtras ſe proiecit, vt fugeret volentes eam violare, vel ne in manus inimicorum incideret; item in eo, qui in flumine ſe proiecit, ob huiuſmodi cauſas. Vbi tamen aliquis reperiretur mortuus in puteo, vel laqueo ſuſpenſus; non debet priuari eccleſiaſtica ſepultura, quia vbi non conſtat quòd ſe ipſum interfecerit, vel præcipitauerit, non eſt præſumendum cùm potuerit per inſidias, aut vim in puteum proiici, vel ſuſpendi, aut ex furore, ſeu

mentis alienatione id facere, ita Mari. Socin.*conſ. 51.vol.2.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep.Neapol.c.61.n.20.*

Vndecimò non reſtituentes Eccleſiæ decimas, 50
c.prohibemus, de decim. Petr.de Vbald. *de Can.Epiſcop.c.14.n.3.in fine,* Spin.*in ſpeculo teſtam.gloſſ.1. princ.n.20.* Rebuff. *de decimis.q.vlt.n.16.* Monet. *eod.tract.c.8.n.74.* & vide infrà *c.28.§.4.n.16.*

Duodecimò, parricida, Menoch. *de arbitr. caſu 387.per tot.* 51

Decimotertiò, publicè blaſphemantes Deum, 52
ſi pœnitentiam eis iniunctam non egerint, *cap.2. in fine, de maled.* Poſſeuin. *d.loco,* Vgolin.*d.c.17. n.4.verſ.ſexto.*

Decimoquartò, clericos notoriè concubinarios 53
viuens, & ſic perſeuerans vſque ad mortem ſine pœnitentia, iſte enim non eſt cum aliis fidelibus ſepeliendus, vt per text. *in cap. quæſitum, & in cap. quibus 13.q.2. & in cap.placuit, in fine, 23.q.5.* docent Turrec. *in cap.præter 6.concl.2.diſt.32.* Nau. *in man.cap.25. n.8.* mirum in modum commendans, notanſque contra eos, qui cùm ſupremæ vitæ diem agunt concubinarij, candelam tenendam concubinæ tradunt, proſequitur eleganter, Paul.Comitol *reſponſ.moral.lib.1.qu.58.* Si Parochi ſupradictos à Iure ſepulturæ priuatos apud locum ſacrum ſepelierint, peccant mortaliter, & tenentur reſtituere funus etiam à multo tempore ſepultum, ſi petatur, & quicquid ratione illius perceperunt, excepta quarta funerali, ita gloſſ. per text. *ibi, in cap.cùm liberum, de ſepult.* Fr. Emm. *quæſt. Regul.tom.3.q.61.art.3.& in addit.ſum. tom. 4.cap.131 n 6.* Suar. *de cenſur. diſp.23.ſect.5. n.2.* Villalob.*d.diffic.3.n.13.* Hier.Roder. *d.reſol.128.*
n.23. Nota quòd legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura, adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob culpam ſuam, ſepultura priuaretur, Philiarch. *p.2. lib.6.c.21.concl.4.* Galet.*in margarita caſuum conſc. verb.legatum factum Eccleſiæ.* 54

Caueant Parochi ne propter ius ſepulturæ minimè ſolutum cadauer exhumatum retineatur; 55
cùm enim S.Congreg. interueniſſet per Epiſcopum Cotronien.ne cuiuſdam Leonoræ Forcſtæ cadauer occaſione iuris ſepulturæ humaretur, prohibitum fuiſſe, S. eadem Congregatio prædicto Epiſcopo litteris iniuogi mandauit, vt ſtatim atque eaſdem reciperet prænominatum cadauer ſepulturæ tradi faciat; cùm nulla ratio patiatur, Chriſtianæque pietati repugnans videatur, maximè verò ob pecuniarum intereſſe, cadauer inſepultum remanere. Nec etiam ſub quouis prætextu compoſitionis quartę funeralis ſepultura mortuorum retardari, aut impediri debet, vt eadem S.Congreg. cenſuit *in Caſſan.3.Maij 1617.*

Supradictis igitur tantummodo exceptis, aliis
ſepultura negari non debet, & quia ea conceſſa, 56
conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter, vt dicunt Oldrad.*conſ.225.n.13.& 14.* Sebaſt. Medicea *de ſepultur.part.2.q.7.* Card.Tuſch.*lit.A. concl.77.num.9.& 10.* Ego ipſe *in collect.ad cap.acceſſorium.n.3.de regul. Iuris lib.6.* ideo videndum quæ ſint partes Parochi in ſepeliendis defunctis, & eorum funeribus ducendis. Nam licèt pompa funeralis non ſit de neceſſitate ſepulturæ, vt inquit S. Auguſtin. *de ciuitate Dei.* Sepulchrorum memoria ſumptuſque funeris magis viuorum eſt conſolatio, quàm defunctorum vtilitas: & Ambroſius *in ſermonibus. Quid proſunt*, inquit, *ſepulchorum ſuperbia, damna ſunt potius viuentium, quàm ſubſtantia mortuorum.*

g 2 Et

Et S. Gregorius vt habetur *in cap. animæ 13. q. 2.*
ait. *Curatio funeris, conditio ſepulturæ, pompa exe-*
quiarum magis ſunt viuorum ſolatia, quam ſubſidia
mortuorum. cum aliis adductis per Caſſan. *in ca-*
talogo gloriæ mundi part. 2. conſid. 6. Nihilominus
tamen cum hæc fiant tam ex conſuetudine pro
cuiuſque perſonæ qualitate, ſicut Parochus in-
dutus ſuperpelliceo, & ſtola nigri coloris pro
conſuetudine, aut ſi videbitur ratione loci, vel
perſonæ, alioqoin ſine eo cum ſuo clerico,
cum aliis Presbyteris, & clericis, qui adfuerint,
præcedente Cruce illius Eccleſiæ, ad quam
corpus portandum eſt, cùm ad domum de-
functi peruenerit, ipſe ſolus cum clerico de-
ferente vas aquæ benedictæ, ingreditur locum,
vbi defunctus iacet, quem prius aqua benedi-
cta aſpergit, deinde linteo corpus defertur fe-
retrum, ordinatur proceſſio, præcedunt Con-
fraternitates laicales, tum deferens Crucem, &
ſequitur Clerus Regularis, & ſecularis per or-
dinem, ac vltimo loco Parochus, vt ſuprà indu-
tus, qui incipit Reſponſ. *Subuenite Sancti Dei*,
&c. Ita ſcriptum reliquiſſe Cardinalem Sancto-
rium in ſuo, quod compoſuit, Sacerdotali, re-
fert Theodoſ. de Rubeis apud Stephan. Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 298. numer. 97. Defuncto-
rum corpora ſi deponantur in Parochiali, vt in-
de transferantur ad Eccleſiam Regularium, in
qua elegerunt ſepulturam, nihil debetur Eccle-
ſiæ Parochiali, exceptis iuribus Parochialibus.
Sacra Congregatio Rituum *in Placentina 23.*
Martij 1619. cuius memini *in collect. Bullarij*
verb. defunctus 3. Poſſunt tamen directè deferri
ad Eccleſiam, in qua ſepeliendi ſunt, non ob-
ſtante conſuetudine quòd prius deferantur ad
Eccleſiam Matricem, dummodo Curato ſoluan-
tur iura ſepulturæ, & emolumenta ſolita. Eadem
S. Cong. *in Vmbriaticen. 25. Februarij* 1609. *& in*
Polignanen. 25. Maij 1628.

57 Defunctorum hæredes pro defuncto ad ſepul-
turam aſſociando numerum Sacerdotum ſibi be-
ne viſum conuocare poſſunt, & numerum cero-
ſibi bene viſum ad cadauer ſepulturæ aſſocian-
dum, quolibet contrario prætextu per Parochum
deducto non obſtante ſubminiſtrare valent, vt
reſpondit ſacra Congregatio Epiſcop. & Regu-
lar. negotiis præpoſita *in d. Caſſan. 5. Maij* 1617.
ſacra Congregatio Rituum *in Camerinen. 25. No-*
uemb. 1637. quam refert Laur. de Peyrin. *de pri-*
uileg. Regul. tom. 3. in fine, vbi de decretis nouiſſ.
58 *ſacræ Congreg. decreto 10. ad 1. pag.* 567. & tunc
deſtinatos clericos ab eis, & non alios vocare de-
bebit Parochus, vt cenſuit ſacra Congreg. Ri-
59 tuum *in Landen. 20. Auguſti* 1601. Ioan. Sanci.
in ſelectis diſp. 47. num. 24. Si verò dicti hæredes
nullos deſtinauerint, tunc, & eo caſu ius conuo-
candi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus
Parocho competet, Rota *in Alexandrina fune-*
ralium 2. Iulij 1630. coram R. P. D. *Merlino*, &
ideo dicta ſacra Congregatio Rituum *in Ferra-*
60 *rien. 7. Septembris* 1613. cenſuit Parochum
poſſe ad libitum vocare ad ſuos clericos, quos
voluerit, nec cogitur vocare viciniores, niſi ali-
ter diſponant hæredes defuncti, quorum volun-
tas eſt ſeruanda. Sed an Epiſcopus poſſit adſtrin-
gere hæredes defunctorum, vt in funeralibus
conuocare debeant clericos, vel Religioſos Pa-
rochiæ tantùm, excluſis aliis, negatiuè reſpon-
det Lauret. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſco-*
pos & Regul. in quaſt. var. quaſt. 65.

Confraternitates non poſſunt accedere ad fu- 61
neralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè
vocentur, vt fuit deciſum à ſacra Congrega-
tione Rituum *in Bononien. 9. Decembris* 1617.
Et quando accedunt in actu aſſociationis cadaue-
rum, nullo modo poſſunt erigere Crucem, ea-
dem ſacra Congreg. *in Andrien. 22. Nouembris*
1635. *ad 2.*

Proprius Parochus nullatenus excludendus, 62
quamuis ad ſepeliendum cadauer Regulares dun-
taxat à defuncto acerſiri iubeantur, vt fuit reſo-
lutum à ſacra Congregatione negotiis Epiſcopo-
rum & Regularium præpoſita, *in Montiſpiloſi de*
anno 1581.

Vocati omnes ad funus debent conuenire ad 63
Parochialem defuncti, vt cenſuit ſacra Congre-
gatio Rituum *in dict. Bononien. 9. Decembris*
1617. *& in Tropien. 16. Februarij* 1631. refert
me citato *in hoc loco* Lezana *in ſumma quaſt.*
Regular. cap. 12. num. 41. verſ. ad 4. Vel ad aliam
Eccleſiam iuxta loci conſuetudinem, & nullo
modo permittendam expectari per vias, vel ad
domum defuncti, non obſtante contraria con-
ſuetudine, expectandi per vias, vel ad domum
defuncti. Eadem ſacra Cong. Rituum *in Theleſi-*
na 12. Februarij 1633.

Vnde Regulares vocati ad ſepeliendos mor- 64
tuos, etiam in eorum propria Eccleſia, debent
accedere ad Eccleſias ex quibus cadauera amo-
uentur, & inde cum clero ſeculari diſcedere, non
autem expectare extra ianuam Eccleſiæ, & alibi
ſe poſtea aſſociare, prout fuit reſolutum per
S. Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regula-
rium præpoſitam, *in Viglenanen. 13. Nouembris*
1600. quia Regulares vocati ad funus conuenire
debent in Parochiali, aut in alia Eccleſia, iuxta
loci conſuetudinem, & nullo modo expectare
per vias, aut ire ad domum defuncti; eadem
S. Congreg. Rituum *in Liman. 15. Decem-*
bris 1632.

Debent enim Fratres, cùm alicui funeri con- 65
uocari contigerit, ad Parochialem Eccleſiam ac-
cedere, & exinde cum Parocho ad domum, ex
qua cadauer extrahendum eſt, ſe conferre de-
bent; caſu autem, quo dictum cadauer in ali-
qua Eccleſia deponi contingat, ad eandem Ec-
cleſiam, vbi depoſitum erit, conuenire debent,
vt cenſuit eadem S. Congr. *Senogalien. 26. Au-*
guſti 1616.

Leuare autem de domo cadauera irrequiſito 66
proprio Parocho non licet Regularibus, & Pres-
byteris ſecularibus, Stephan. Gratian. *diſcept.*
forenſ. cap. 298. num. 12. cum ſeq. vbi *num. 78.* quod
non poteſt leuari funus niſi iubente Parocho per
aſperſionem aquæ benedictæ, refert & ſequitur
Anton. Nouar, *d. loco numer.* 4. vbi refert ſacræ
Congreg. ſuper negotiis Epiſcoporum, & Re-
gularium præpoſitæ decretum *ſub die 12. Ia-*
nuarij 1604 & expreſſiùs S. Congr. Rit *in Came-*
rinen. 21. Nouemb. 1637. dum tenet cadauera ef-
ferri, ſeu tolli non poſſe ab aliis etiam Regulari-
bus, & quibuſcunque, non vocato, nec expectato
Parocho, niſi ipſe Parochialis permiſerit, vel
adeſſe recuſauerit. S. Cong. Rit. *in Camerinen. 21.*
Nouemb. 1637. refert Laurent. de Peyrinis *de priui-*
leg. Regul. tom. 3. in fine, vbi de decretis nouiſſ. ſacræ
Cong. decreto 10 in reſp. ad 2. p. 567. Et videtur ſen-
tire S. Coog. Rit. *in Theleſina 18. Aug.* 1629. dum
cenſuit cadauera decedentiũ in Parochia, ad cuius
Eccleſiam Capitulum Cathedralis tranſlatum eſt,
non

non poſſe leuari per ipſum Capitulum, ſeu Ca-
nonicos Cathedralis Eccleſiæ; niſi requiſito Pa-
rocho dictæ Eccleſiæ, & expreſſiùs eadem ſacra
Congreg. *in Andrien. 29. Nouemb.* 1631. *ad* 1. &
ſenent Vgolin. *de poteſt, Epiſcopi c.* 17. *n.* 3. Steph,
Grat, *diſceptat. forenſ. tom.* 3. *c.* 492. *n.* 39. *cum ſeqq.*
67 Nec Religioſi poſſunt cum Cruce intrare Paro-
chias ad leuanda corpora defunctorum apud ſuas
Eccleſias ſepelienda, niſi præmonito priùs, & re-
quiſito Parocho, vt reſoluitns Gratian. *d. c.* 492 *n.*
45. Villal *in ſum. par.* 2. *tract* 31. *diffic.* 5. *n.* 3. Hie-
ron Roder. *in cõpendio queſt Reg. reſol.* 109. *n.* 7. & à
S. Cong. decıſum refert Antoo. Nou, *in ſum. Bullar.*
tit de officio ſuper cadauera defunct. n. 3. *in med.* vbi
etiam poſt Oldrad. *conſ.* 82. Fuſc. *de viſitat. c.* 25. *n.*
8. Seſſe *Arag. decıſ.* 413. reſoluit Mendicantes nõ
poſſe exire cum Cruce ad recipienda cadauera ſe-
pelienda in eorum Eccleſiis.
68 Regulares verò extra clauſtra decedentes poſ-
ſunt ad eorum Eccleſias deferri Parochis incon-
ſultis, vt declauit S. Cong. Conc. *ſub die* 2. *Iulij*
1620. referente Laurent. de Peyrinis *in conſtitutio-*
nibus ſui Ord Minimorum, tom. 2. *Conſt.* 7. *Pij V. n.*
13. *verſ. decimum, pag.* 194. Lezan. *d. c.* 57. *n.* 41. *ad*
20. nec id eiſdē Regularibus prohiberi poteſt ſub
prætextu quòd debeant priùs eius ſepulturæ ſol-
uere, quia ab huiuſmodi prætenſionibus Paro-
chos abſtinere debere mandauit S. Cong. negotiis
Epiſc. & Regul. præpoſita *in Puteolann* 22. *Maij*
1615. Fuit in S. Cong. Conc. *ſub illa die* 2. *Iuly.*
1620. dubitatum, an quando moritur aliquis ſu-
perior Religioſorũ vel magiſter, aut Cathedrati-
cos, poſſint Regulares corpus illius portare per ci-
uitatẽ, per plateas, & alias Parochias cũ muſica &
ritibus extraordinariis ſine interuentu Parochi? Et
reſcripſit Card. Lud. Archiepiſcopo Bononienſi
nõ poſſe, vt refert Lezana *d c.* 12. *n.* 41. *verſ. ad* 11.
69 Eodem modo Tertiarij ſi qualitatibus *in Bulla*
fel. record. Leonis X præſcriptis ſint præditi, vide-
licet ſi viri collegialiter, aut clauſtraliter viuant,
mulieres verò virginalem, vel cœlibem, aut caſtam
vidualem ſub expreſſo voto, & Tertiariorum ha-
bitu vitam ducant, poſſunt, & debent etiam inui-
to, ac minimè requiſito Parocho, in Fratrum Ec-
cleſiis ſepeliri; ſecus verò ſi ſupradictis qualita-
tibus careant, vt fuit reſolutum ab *eadem S. Cong.*
in Nepeſina 11. *Decemb* 1615. *ad* 1. eadē S. Cong.
ſub die 20. *Decemb.* 1616. quã refert Anton. Nou.
in ſum. Bul. tit. de Tertiariis. & illius meminit Spe-
rell. *in deciſ. fori eccl. deciſ.* 87. *n.* 17 Verùm S. Cõg.
Epiſcop & Regular. cauſis propoſita *in Modenen.*
ſub die 17. *Iunij* 1639. ita Epiſcopo illius ciuitatis
reſcripſit, *E quãto al ſecundo articulo de la Tertiaria*
ſono ſtati ſimilmente de parere queſti ſignori non ha-
uer potuto, i fratri del Conuento ſudeto in vigore de
qualſiuoglia priuilegio dell'ordine loro amminiſtrare,
i Sacramenti della Communione per viatico & Ex-
trema Vnctione, ne meno andare à leuare il cadauero
di caſa proceſſionalmente ſenſa interuento o licentia
del proprio Parocho, &c. refert Diana *moral. reſol. p.*
6. *tract.* 8. *miſcellan. reſol.* 50.
70 Sed vbi defunctorum cadauera in alterius Pa-
rochia exiſterent, & in Eccleſiis Fratrum ſepeliri
debeant prius in Eccleſiam Parochialem ad bene-
dictionem, ac vltimum vale à Parocho recipien-
dum deferenda ſunt. Sed ſi Parochus ab eiſdem
Fratribus monitus, requiſitus, & expectatos veni-
re recuſet, tunc ipſi Fratres poterunt cadauera
huiuſmodi ab ædibus, vbi fuerint, ad ſuas Eccle-
ſias recto tramite deferre, ipſo Parocho etiam in-
uito, eadem S. Cong. *in d. Nepeſina ad* 4. refert Le-
zana *d. verb. defunctus, n.* 3. Et iterum S. Cong. Epi-
ſcop. & Regul *ſub die* 14. *Iann.* 1639. cenſuit de-
functorum cadauera in Eccleſiis Fratrum ſepe-
lienda ab ædibus defunctorum ad eorundem Fra-
trũ Eccleſias recto tramite deferri licitè poſſe; mo-
nito tamen priùs & requiſito, ac expectato pro-
prio defunctorum Parocho, à quo benedictionē
& vltimum vale recipere poſſint, quo verò ex-
preſsè recuſante, poſſint iidem Fratres etiam ipſo
inuito dicta cadauera ad ſuas Eccleſias tranſpor-
tare. Conſanguinei verò talium defunctorum illis
parentare in Parochialibus, & aliis Presbyterorum
etiã Cathedralibus Eccleſiis compelli nullo modo
poſſint, refert Lezana *d. verb. defunctus ſub n.* 7.
Mortui enim ſepeliri poſſunt in Eccleſia, in 71
qua ſepulturam elegerunt ſine præſentia Parochi,
ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam li-
centiam deneget, S. Congreg. Rit. *in Capuana* 22.
Decembris 1629.
Si autem deponantur in Parochiali, vt inde 72
transferantur ad Eccleſiam Regularium, in qua
elegerunt ſepulturam, nihil debent Eccleſiæ Pa-
rochiali, exceptis iuribus parochialibus, ex S.
Cong. Rit. *in Placentina* 23. *Martij* 1619.
Suſcipientes habitum à Guardiano, vel ab alio, 73
cui ille committendum duxerit, & cum eo dece-
dentes, in Eccleſiis eiuſdem ordinis Eccleſiaſticæ
ſepulturæ ſunt tradendi, ſi Guardianus propter
habitus conceſſionem & receptionem præmonuit
eorum cadauera, vt reſoluit S. Cong. *in d. Nepeſina*
15. *Decembris* 1615 *ad* 2.
Parocho ſpectat declarare per quam viam ſit 74
exportandus defunctus, & omnia neceſſaria vi-
que ad ianuam Eccleſiæ Regularium, vbi ſepe-
liendus eſt, S. Cong. negotiis Epiſcoporum, &
Regularium præpoſita *in Caſtellana.* 3. *Iann.* 1594.
Nouat. *in lucerna Regular. verb. defunctus num.* 4.
Lezana *in ſumm. tom.* 3. *verb. defunctus. num.* 4. Et
ita tenetur vſque ad eandem ianuam funerale du- 75
cere, & proſequi, eadem S. Cong. *in Brixien.* 18.
Iunij 1591. & *in Nucerien.* 5. *Iunij* 1615.
Parochus ſecularis ſicut defert ſtolam in pro- 76
pria Parochia, & in Parochia Fratrum, dum de-
functi corpus in eorum Eccleſia ſepelitur, ita Pa-
rochus Regularis in eodem caſu, & eodem tem-
pore poterit ſtolam deferre, non ſolùm in propria
Parochia, ſed etiam in Parochia defuncti. Ita ſa-
cra Cong. Rit. *ſub die vlt. Septemb.* 1528. nam Paro- 77
chus Monachus ita poteſt eum ſtola ingredi Pa-
rochiam ſecularium, ſicut ſecularis Parochus Mo-
nachorum Parochiam ingredi valet, S. Congreg.
in Aſculann 29. *Ianuarij* 1629
In funeralibus eſt deferenda vnica tantùm 78
Crux illius Eccleſiæ, ad quam corpus transfer-
tur, poſt quam ſequi debent immediatè perſonæ
illius Eccleſiæ, & deinde cæteri ſecundùm an-
terioritatem, vt cenſuit S. Congreg. Rituum *in*
Narnien. 30. *Septembris* 1614. & *in Andrien.* 22.
Nouembris 1631. *ad* 3. vbi intelligit, dummodò
non interueniat Capitulum Cathedralis, ſub
quo omnes funus aſſociantes incedere debent.
Et eadem ſacra Congreg. Rituum *in Cameri-*
nen. 21. *Nouembr.* 1637. cenſuit vnicam tantùm
Crucem in cadaueribus efferendis eſſe deferen-
dam, & illam eſſe debere illius Eccleſiæ, ad quam
corpus defuncti defertur: refert Lauren. de Peyri-
nis *de priuileg. Regul. tom.* 3. vbi *de decretis nouiſſ.*
ſacra Congreg. decreto 10. *in reſp. ad* 4. *pag.* 567. Et
hinc Curatus, & Sacriſta Cathedralis, etiam

quòd ſint amouibiles, quando interuenit Capitulum dictæ Cathedralis, debent præcedere proprio Parocho defuncti, eadem S. Cong. Rituum *in Piſauren.* 22. *Mart.* 1631. Vnde Regulares Mendicantes quando vocantur ad funus, nō poſſunt deferre Crucem inuito Parocho per eius Parochiam, ex Bulla *Leonis X.* incip. *Sacro approbante Concilio, fol. mihi* 179. vbi limitat ſtante conſuetudine (quam vigere in tota Luſitania ocularis teſtis ſum) Hieron. Roder. *in cōpendio quæſt. Reg. reſol.* 109. *n.* 7. poſt Fr. Emm. *quæſt. Reg. tom.* 3. *q.* 28. *a.* 2. idem tenet nouiſſimè Laurent. de Franchis *de controu. inter Epiſcopos & Regul. in quæſt. var. q.* 67.

79 Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus, non autem Crux antiquæ Parochiæ, ex qua diſmembrata fuit Parochia noua, de qua eſt defunctus, & vocati ad funus in eadem propria Parochia debent conuenire, ſacra Congreg. Rit. *in nullius Prouincia Baren.* 22. *Martij* 1631.

80 Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora vſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare, ac etiam in illis permanere poſſunt, abſque tamen eo quòd in officio decantando vllatenus ſe intromittant, ſacra Congr. negotiis Epiſc. & Reg. præpoſita *in Nicoteren.* 5. *Iuly* 1615. Vnde ſacra Rituum Congregatio *in Toletana de Baraxas ſub die* 19. *Iuly* 1636 cenſuit non licere Curatis ſepelire cadauera defunctorum, nec officia facere in Eccleſiis Regularium, abſque expreſſa licentia Guardiani, aut Superioris Eccleſiarum ipſorum Regularium; non obſtante contraria conſuetudine; refert Laurent. de Peyrinis *de priuileg. Regular. tom.* 3. *in fine.* vbi *de nouiſſ. decretis S. Congreg. decreto* 9. *pag.* 566.

81 Nam Clerus ſecularis poſtquam Chriſti fidelium cadauera in fratrum Religioſorum Eccleſiis ſepelienda aſſociauerit, in eiſdem Eccleſiis ſuper huiuſmodi cadaueribus officium Defunctorum, Pſalmos, reſponſoria, aliaſve preces, vel Orationes recitare, aut pſallere non poteſt, ſed ab ipſis Fratribus dumtaxat, hæc omnia peragenda ſunt, eadem ſacra Congreg. Epiſcop. & Regularium negotiis præpoſita *in Turritana* 24. *Nouembris* 1617. Et ſacra Congreg. Rit. ſic ait. *Quoties cadauera mortuorum ad Eccleſias Fratrum Mendicantium deferuntur, officia mortuorum, & reliqua munia, quæ ſolent adhiberi in huiuſmodi monaſteriis, non a Canonicis, vel a clero, ſed ab ipſis Fratribus peragi debent, vt in ſequenti declaratione ſacra Congreg. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum ſæpius cenſuit, quoties cadauera mortuorum ad Eccleſias Fratrum Mendicantium deferuntur, officia mortuorum & reliqua munia, quæ in huiuſmodi monaſteriis adhiberi ſolent, non a Canonicis, neque a Clero, ſed ab ipſis Fratribus peragi debere, datum Romæ die* 22. *Aprilis* 1625. *Coſmas Card. de Torres Præf. Fagnanus ſecret. S. Congr.* Refert Anton. Nouar. *in ſumm. Bullar. tit. de Officio ſuper cadauera defunctorum ad Eccleſias Mendicantium delatorum faciendo.* eadem ſacra Cong. Rit. *in Camerinen.* 21. *Nouembr.* 1637. quam refert Laurent. de Peyrin. *d. tom.* 3. *pag.* 567. *& die* 27. *Nouembr.* 1628. quam refert Lezan. *d. tom.* 3. *verb. defunctus n.* 7.

82 Officium enim in tumulandis cadaueribus in Eccleſiis Regularium non per Parochum, ſeu per alios Presbyteros ſeculares, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quauis contraria conſuetudine, vt tenent Genuenſ. *in praxi Neapol. cap.* 76. *num.* 14. Laur. de Franchis *d. tract. q.* 68. cenſuit ſacra Congreg. Rituum *in Eugubina* 12. *Martij* 1612. *&* 5. *Iulij* 1614. *& in Placentina, & Licien.* 23. *Martij* 1619. *& in Catanien. Ciuitatis Platiæ* 12. *Octobris eiuſdem anni, & in Sulmonen.* 8. *Auguſti* 1629. *& in Andrien.* 12. *Februarij, &* 2. *Martij eiuſdē anni.* Itē ſacra Congr. negotiis Epiſcoporum & Regular. præpoſita *ſub die* 12. *Ianuar.* 1604. nullo modo licere cenſuit Regularibus quorumcunque Ordinum & Congregationum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, etiam ſpecialis alicuius conſuetudis prætextu, Parochias cum Cruce proceſſionaliter; aut aliàs ad efferenda & leuanda defunctorum funera intrare, vel illa leuare, & efferre, niſi vocato & expectato proprio defuncti Parocho, eoque ibidem præſente; ſi tamen ipſe aliter fieri non conſentiat, & permittat, vel niſi requiſitus venire expreſsè omnino recuſet, refert Anton. Nouar. *dict. loco num.* 4. Et eadem S. Rituum Congregatio 5. *Iulij* 1631. ad relationem Eminentiſſimi, & Reuerendiſſimi Cardin. ſancti Gregorij reſpondit immemorabilem per Capitulum Andrien. prætenſam non eſſe probatam, & Officium ſuper cadaueribus in Eccleſia S. Mariæ veteris Ordinis Fratrum Minorum de Obſeruantia ad ipſos ſpectare, non obſtante conſuetudine immemorabili.

Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaueribus exterorum, quàm ciuium, 83
ſacra Congreg. Conc. *ſub die* 27. *Maij* 1617. imò 84
pauperum cadauera gratis ſepelire debent, ſacra Congreg. Epiſcop. *in Caſſan.* 5. *Maij* 1617. Nec plus percipere poſſunt in ſepulturis quæ fiunt in Eccleſiis Regularium, quàm in eis quæ fiunt in propriis, ſeu aliorum Clericorum, Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Cum ſicut* 11. *Martij* 1638. refert. Laurent. de Peyrinis *de priuileg. Regular. tom.* 3. *in fine*, vbi *de Conſtitut. nouiſſimis Vrbani VIII. Conſtit.* 10. *pag.* 548.

CAPVT XI.

De Hoſpitalibus, Confraternitatibus, & aliis piis locis.

SVMMARIVM.

1 *Hoſpitale dicitur ab hoſpitibus, qui ibi gratis recipiuntur; vbi verò mercede ſoluta peregrini hoſpitantur, hoſpitium, vel diuerſorium appellatur.*

2 *Xenodochium deriuatum à Græco vocabulo interpretatur locus vbi peregrini gratis ſuſcipiuntur.*

3 *Noſocomium dicitur locus vbi ægroti curantur.*

4 *Parabolani dicuntur in iure miniſtri Noſocomij, qui ad ægrotantium curam adhibentur.*

5 *Brephotrophium eſt locus vbi infantes aluntur, & nutriuntur.*

6 *Ptochotrophium dicitur locus, in quo mendici aluntur, & pauperes.*

7. *Orphanotrophium dicitur locus vbi aluntur orphani.*

8 *Gerontocomium dicitur locus vbi ſenes pauperes & infirmi curantur.*

9 *Grotophonium dicitur locus vbi fæminæ debilium ſuſtentatrices habitant.*

10 *Lepro*

Digitized by Google

10 *Leproſaria ſunt loca ſeorſum ab aliis in gratiam illorum, qui morbo lepra percuſſi ſunt.*

11 *Eleemoſynaria dicuntur loca, & reditus ad eleemoſynas faciendas deputata.*

12 *Loca pia generali nomine hoſpitalia appellantur.*

13 *Hoſpitalia quædam religioſa, & quædam non religioſa.*

24 *Hoſpitale religioſum dicitur quod auctoritate Epiſcopi eſt conſtructum, & erectum.*

15 *Hoſpitale ex quibus dignoſcatur fuiſſe erectum auctoritate Epiſcopi, oſtenditur.*

16 *Hoſpitale in dubio præſumitur erectum abſque Epiſcopi auctoritate.*

17 *Hoſpitale potius præſumitur laicale, & profanum, quam eccleſiaſticum.*

18 *Hoſpitalia auctoritate Epiſcopi fundata, licèt adminiſtrationem ſolum temporalem habeant, ſunt materiæ ſimoniæ iure humano interdicta.*

19 *Hoſpitalia auctoritate Epiſcopi fundata gaudent eccleſiaſtica immunitate.*

20 *Hoſpitale non religioſum eſt illud, quod ad libitum cuiuſque perſonæ ſine Epiſcopi auctoritate fuit erectum.*

21 *Hoſpitale etiam auctoritate Epiſcopi non fundatum adhuc eſt locus pius de iuriſdictione eccleſiaſtica, & gaudet priuilegiis Eccleſiæ.*

22 *Hoſpitalium bona an poſſint alienari ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiarum alienationibus neceſſariis, remiſſiuè.*

23 *Reſtitutionis beneficio an gaudeant hoſpitalia remiſſiuè.*

24 *Gabella an debeatur ex bonis hoſpitalium remiſſiuè.*

25 *Falcidia, & Trebellianica an detrahantur ex iis, quæ relinquuntur hoſpitalibus, remiſſiuè.*

26 *Hoſpitalia an & quando ſint beneficia eccleſiaſtica, oſtenditur.*

27 *Beneficiorum appellatione veniunt hoſpitalia quæ non dantur in titulum, ſeu adminiſtrationem.*

28 *Hoſpitalia ſunt beneficia eccleſiaſtica vbi vnita fuerint Eccleſiæ, ſeu eccleſiaſtico beneficio, vel per viam electionis danda eſſent in titulum.*

29 Clem. vnic de ſequeſt. poſſeſſ. *loquens in beneficio habet locum in hoſpitali.*

30 Cap. 1. de elect. lib. 6. *procedit in hoſpitali.*

31 *Hoſpitalia data in titulum, vel adminiſtrationem ſi habeant beneficia annexa, vel reditus, aut prouentus eccleſiaſticos, tenentur ad ſeminarij contributionem.*

32 *Hoſpitalia quæ adminiſtrantur a laicis, & in quibus ſunt bona laicorũ, quæ data non ſunt in titulum, commendam, ſeu adminiſtrationẽ, non tenentur ad ſeminarij contributionem.*

33 *Hoſpitale vnius diœceſis habens beneficium annexum, quod eſt alterius diœceſis, tenetur contribuere pro rata fructuum beneficij annexi ſeminario, in qua ſitum eſt beneficium.*

34 *Simoniæ materia non ſunt hoſpitalia illa, quæ priuata auctoritate conſtructa fuerint, ſecus ſi Prælati auctoritate conſtructa fuerint, ac proinde eccleſiaſtica, vel religioſa eſſent.*

35 *Simonia lege canonica prohibita committitur etiam quando hoſpitale eccleſiaſticum eſt, & religioſum.*

36 *Hoſpitalia in beneficium conferri omninò prohibentur.*

37 *Adminiſtratio, ſeu gubernatio piorum locorum vni, & eidem perſonæ vltra triennium committi non debet, niſi aliter in fundatione loci cautum reperiatur.*

38 *Hoſpitale poteſt in commendam conferri.*

39 *Rectores hoſpitalium præfici non poſſunt religioſæ perſonæ, niſi in his locis, quæ habent curam animarum annexam, Clerici autem ſæculares, & etiam laici præfici poſſunt.*

40 *Hoſpitalarij quæ perſonæ eligendæ, oſtenditur.*

41 *Epiſcopo eſt reddenda ratio ab adminiſtratoribus de omnibus locis piis, ſiue ea ſint publica, ſiue priuata, eccleſiaſtica, vel laicalia loca.*

42 *Adminiſtratores hoſpitalium debent Epiſcopo reddere rationem adminiſtrationis ſuæ, etſi conſuetudine, priuilegio, & conſtitutione aliqua perſonis aliis ad id officium electis ratio eſſet reddenda.*

43 *Adminiſtratores piorum locorum etiam exemptorum nullam rationem reddentes poſthac eam Epiſcopo reddere tenentur.*

44 *Ordinarius poteſt ab adminiſtratoribus hoſpitalium, aliorúmque piorum locorum rationem adminiſtrationis exigere, donec coram Ordinario doctum fuerit de inſtitutione in qua ſecus expreſsè cautum ſit.*

45 *Rationes per Ordinarium ab adminiſtratoribus piorum locorum non ſolum ſingulis annis, ſed etiam pluries in anno repeti poſſunt.*

46 *Hoſpitalia, & pia loca omnia de iure communi ſubſunt iuriſdictioni, & ſollicitudini Epiſcopi in cuius Diœceſi ſita ſunt.*

47 Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 8. *non prohibet quin & iudices ſæculares, hoſpitalia, & cætera pia loca viſitare poſſint, ſi hoc eis legitimè competat.*

48 *Viſitare non poterit Ordinarius hoſpitale ſi in eius fundatione dictum ſit quod ipſe non poſſit ſe intromittere in illius viſitatione.*

49 *Ordinarius poteſt viſitare hoſpitale priuatum, & corrigere, ac reformare in iis tantum, quæ ad obſeruandam voluntatem fundatorum pertinent.*

50 *Eccleſiaſticus, & ſæcularis non poſſunt ſe intromittere in viſitatione hoſpitalis priuati in vita illius, qui ædificauit contra eius voluntatem.*

51 *Hoſpitalia adminiſtrata à Fratribus B. Ioannis Dei, non ſunt exempta à iuriſdictione Ordinarij, niſi ſolùm quoad regularem obſeruantiam.*

52 *Exequutio aduerſus adminiſtratores hoſpitalium condemnatos ſiue ſoli Ordinario reddita fuerit ratio, ſiue vnà cum aliis deputatis ad ipſum Ordinarium ſpectat.*

53 Concil. Trid. ſeſſ. 22. c. 8. de reform. *non habet locum extra viſitationem in caſibus etiam in iure non conceſſis.*

54 *Epiſcopus animaduertere poteſt in Rectorem hoſpitalium, leproſariarum, &c. qui negligũt, ſeu non verſantur vt oportet in adminiſtratione, non obſtante quacunque exemptione.*

55 *Viſitare poteſt Epiſcopus omnia hoſpitalia, & pia loca etiamſi ſint priuata laicorum, & corrigere, ac reformare in caſibus a iure conceſſis.*

56 *Hoſpitalia, & Confraternitates, quæ ſub immediata Regum protectione fuerint, non poſſunt Epiſcopi, nec eorum Officiales viſitare.*

57 *Rex Hiſpaniæ, & cæteri Catholicæ Reſp. ſupremi*

Principes ſunt protectores decretorum S. Concilij Trid.

58 *Carolus V. Imper. non ſolùm Hiſpania, vbi regnabat, ſed Germania vbi imperabat, & omni Orbe recipi Concilium Trid. curauit.*

59 *Philippus II. Regia mandata expediuit vt in vniuerſo Regno ſeruarentur decreta Concilij Trid. & Concilia Prouincialia conueniri curauit.*

60 *Rex Hiſpaniarum appellatur Concilij Trid. defenſor, & tutor.*

61 *Viſitare poteſt Epiſcopus diuinum cultum, & ornamenta in hoſpitalibus, quæ ſub Regum immediata protectione ſunt.*

62 *Hoſpitalia tantùm, quæ expreſsè reperiuntur ſub immediata Regũ protectione, continentur in exceptione Concilij Trid.* ſeſſ. 22. de reform. c. 8. *non tamen omnia, quæ ſita ſunt in prouincijs & ditionibus cuiuſque Regni.*

63 *Epiſcopo hoſpitale aliquod viſitare volenti ſi opponatur exceptio quod ſub Regum immediata protectione exiſtat, ad ipſum Epiſcopum talis exceptionis cognitio, & definitio pertinere debet.*

64 *Perſonæ ſi deficiant quæ in hoſpitali curari debent, quid faciendum de redditibus, oſtenditur.*

65 *Hoſpitalitas commendatur.*

66 *Confraternitas, & fratria vnde dicantur? oſtenditur.*

67 *Collegium, corpus, & Confraternitas, an & in quo differant? oſtenditur.*

68 *Confraternitatum, ſeu Confratriarum vſus non damnatus.*

69 *Collegia, quæ principis, aut Senatus conſulti auctoritatis fuerint approbata, non damnantur.*

70 L. ff. de colleg. illic. *declaratur.*

71 *Conuenticula appellantur congregationes plurium perſonarum ſine legitima ſuperioris auctoritate.*

72 *Monopolia dicuntur quando plures, vel omnes alicuius ciuitatis mercatores coeunt, vt merces non vendantur, niſi certo pretio, quæ ſubinde tanquam bono publico contraria improbantur.*

73 *Collegia, quæ Religionis, & pietatis cauſa inſtituuntur, permiſſa ſunt.*

74 *Confratriæ Religionis, & pietatis intuitu inſtituta, licitè inſtitui non poſſunt, niſi prius à Principe, aut alio legitimo ſuperiore earum ſtatuta examinentur & approbentur.*

75 *Confraternitates cum vſu ſacrorum nemini abſque Ordinarij licentia erigere licet.*

76 *Clemens VIII. ſtatuit vt Confraternitates non erigerentur niſi de conſenſu Ordinarij loci, & quòd ſtatuta confratrum ab eodem Ordinario examinari, approbari, & corrigi poſſunt.*

77 *Confraternitates erigere, & ſtatuta confirmare nemo poteſt inuito, vel inconſulto Epiſcopo, ſed ad ipſum priuatiuè quoad alios ſpectat.*

78 *Confraternitates, in quibus opera pietatis exercentur, piis cauſis debent annumerari, etiamſi Epiſcopi auctoritas deficeret.*

79 *Relicta piis cauſis ſolui poſſunt hoſpitalibus, & Confratriis, in quibus opera pietatis exercentur, quamuis inſtituta ſint abſque Epiſcopi auctoritate.*

80 *Confraternitates, quæ habent hoſpitale, ſeu Eccleſiam cum campanils, & Altaribus, religioſa ſunt loca, & religioſorum locorum priuilegiis gaudent.*

81 *Confraternitates cum Epiſcopi auctoritate inſtituta pia ſunt, & eccleſiaſtica, ita vt ſi ipſa corpora conueniantur, ad forum Eccleſiæ pertineat cognitio.*

82 *Bona ſpectantia ad Confraternitates Epiſcopi auctoritate ad pios vſus inſtitutas alienari non poſſunt ſine ſolemnitatibus requiſitis in rerum eccleſiaſticarum alienationibus, ſed n.* 88. *latiùs.*

83 *Confratres ſinguli, ſi merè laici ſint, coram ſæculari Iudice conueniendi.*

84 *Cauſarum ſpiritualium cognitio priuatiuè ad ſolos eccleſiaſticos Iudices pertinet.*

85 *Epiſcopis pertinet cognitio vbi agitur de recipiendis Confratribus, vel controuerſia eſt de præcedentia in proceſſionibus publicis.*

86 *Iuſpatronatus Confraternitatum laicorum, an & quando ſit laicale, vel eccleſiaſticum? oſtenditur.*

87 *Vſurpationis ſuſpicio non cadit in iurepatronatus ſpectante ad Confraternitatem, aut non requiratur exactior probatio.*

89 *Gabella an debeatur ex bonis Confraternitatum ſi vendantur? oſtenditur.*

90 *Confraternitates, & hoſpitalia an, & quando gaudeant beneficio reſtitutionis in integrum? oſtenditur.*

91 L. Omnia, & l. orphanotrophos, Cod. de Epiſc. & cleric. *procedunt in hoſpitalibus inſtitutis auctoritate Epiſcopi.*

92 *Quarta falcidia deduci non poteſt ex iis, quæ relinquuntur Confraternitatibus, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea inſtitutis.*

93 *Falcidia nulla deducitur de legatis ad pias cauſas.*

94 *Trebellianica non deducitur ex fidei commiſſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquuntur.*

95 *Confraternitas vna ſi hæres inſtituatur, & alteri Confraternitati legata præſtare, vel hæreditatem reſtituere grauetur, an falcidia, vel trebellianica deduci poſſit? oſtenditur.*

96 *Fideicommiſſum ſi vni relinquatur pro parte in cauſam piam, & pro parte non, an deducat falcidiam ſaltem pro parte?*

97 *Tempus xl. annorum neceſſariò requiritur ad præſcriptionem rerum pertinentium ad Confraternitates, & hoſpitalia, quæ Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt.*

98 *Remedium* cap. redintegranda 3 q. 1 *an concedatur contra ſingulares ſucceſſores pro recuperanda poſſeſſione rerum Confraternitatis, & hoſpitalium? oſtenditur.*

99 *Confraternitates de bonis ſuis temporalibus an teneantur contribuere in ſubſidio impoſito per Papam ad fauorem Philippi Hiſpaniarum Regis ſuper redditibus eccleſiaſticis? oſtenditur.*

100 *Quarta Canonica an debeatur ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur remiſſiuè.*

101 *Dicta de Confraternitatibus, & hoſpitalibus ſimiliter accommodanda videntur Collegiis inſtitutis pro ſuſtentatione ſtudentium pauperum.*

102 *Confraternitates laicorum in publicis proceſſionibus debeat precedere inter ſe iuxta Bullam Gregorij XIII.*

103 *Confraternitati ſanctiſſimi Roſarij non competit præcedentia*

præcedentia ſuper alias, quæ ante illam habent habitum.

104 *Confraternitas corporis Chriſti etiam in proceſſione ſanctiſſimi Sacramenti debet cedere locum digniorem aliis Confraternitatibus antiquioribus.*

105 *Confraternitates laicorum incedunt ante Regulares.*

106 *Conſuetudo non eſt, ſed abuſus vt Confraternitas laicorum præcedat Clericis.*

107 *Confraternitates non poſſunt in eorum Eccleſiis per ſuos Capellanos facere ſolemniter celebrare, Confeſſiones audire, ſepelire, &c. abſque expreſſa licentia Ordinarij, & Parochi.*

1 HOSPITALE dicitur ab Hoſpitibus, qui ibi gratis accipiuntur; vbi verò mercede ſoluta peregrini hoſpitantur, hoſpitium vel diuerſorium appellatur. Eſt autem Hoſpitalis no-
2 men generale pertinens ad omnem ſpeciem hoſpitalitatis cuiuſcumque generis illa fuerit, & ſic eſt quoddam hoſpitalia genus, quod dicitur Xenodochium, ſiue Xenon, à Græco vocabulo, id eſt, locus, vbi peregrini gratis ſuſcipiuntur: de illo loquuntur text. *in cap. de Xenodochiis, de relig. domib. & in Clem. quia contigit, eod. tit.* Gloſſ. *verb. Xenones, in cap. qualibet, §. ſancimus 23. q. 8.* Petr. Greg. *ſyntag. iuris p. 2. lib. 15. cap. 28. ex n. 33.* Stephan. VVeyma *ad conſtitutiones 24. ex Iure antiquo deſumptas, & per Concil. Trid. innouatas, conſt. 16. num. 2. pag. 171. in princ.* Item Noſocomium,
3 vel Noſconiom, dicitur locus vbi ægroti curantur, de quo *in l. ſancimus, §. ſed Deo nobis, C. de*
4 *Epiſc. & cler.* Iſtorúmque locorum miniſtri, qui ad ægrotantium curam adhibentur, Parabolani in iure vocantur, *l. Parabolani. C. illo tit.* Duaren. *lib. 1. de ſacris Eccleſ. miniſt. cap. 19.* Petr. Gregor. *d. c. 28. à num. 15.* Alciat. *lib. 4. d. punct. cap. 9.* Guid.
5 Pancirol. *in theſauro var. lib. 1. cap. 77. à princ.* Brephotrophium autem eſt locus vbi infantes aluntur & nutriuntur, de quo *in l. illud 19. C. de ſacroſ.*
6 *eccleſ.* Petr. Greg. *d. cap. 28. ex n. 4.* Ptochotrophium dicitur locus in quo mendici aluntur, & pauperes, de quo *in d. l. ſancimus, & in d. l. illud,* gloſſ. *dict. verb. Xeno.* Petr. Gregor. *d. cap. 18. ex num. 7.* vbi aduertit in huiuſmodi loco ſolùm recipiendos eſſe mendicos debiles, qui labore proprio ſuis corporibus neceſſarium victum quærere non poſſunt, vt ait text. *in l. ſi quis ad declinanda 49. §. vbi autem C. de Epiſcop. & cleric.* Orphanotrophium di-
7 citur locus vbi aluntur orphani, id eſt, parentibus orbati, de quo *l. orphanotrophos 30. C. de Epiſcop. & cleric. & in Auth. de eccleſ. tit. §. fin. collat. 9.* Petr. Gregor. *d. cap. 28. num. 3.* Galganet. *de iure pu-*
8 *blico, lib. 3. tit. 119.* Gerontocomium verò dicitur vbi ſenes pauperes, & infirmi curantur, *in d. l. illud. & in d. l. ſancimus. §. ſed Deo noſtro,* Petr. Greg. *d. cap. 28. num. 26. & 27.* Et Pelagium Papam II. anno Chriſti 590. domum ſuam gerontocomium pauperum ſenum feciſſe, ex Anaſtaſ. refert Card. Baron, *annal. Eccleſ. tom. 7. ſub eodem anno, in princ. verſ. his igitur,* Grotophoniom dicitur locus vbi fœminæ debilium ſuſtentatrices habitant, Hoſt.
9 *in ſum. de relig. domib.* ſunt & leproſariæ in gratiam illorum, qui morbo lepræ percuſſi ſunt, vt ſeor-
10 ſim habitantes contagionis periculum euitent, de quibus meminit text. *in cap. 2. de eccleſ. ædific. & in Clem. 2. de præbend. & in Clem. quia contigit, de*
11 *relig. domib.* Et eleemoſynariæ, quæ dicuntur loca & reditus ad eleemoſynas faciendas deputata, quarum meminit *d. Clem. 2. de præbend.* vbi gloſſ. *verb. eleemoſynarius d. Clem. quia contigit.* Et denique 12
alia huiuſmodi ſunt pia loca, quæ ſicut & ſuprà relata generali nomine hoſpitalia appellantur, licèt diuerſis nominibus ſecundùm diuerſos regionum mores ſoleant nuncupari, vt obſeruant. *d.* gloſſ. *verb. eleemoſynarius,* Mandoſ. *in reg. 1. Cancell. q. 9.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. §. 4. num. 11.* & quòd hoſpitalia ſint loca pia, & piæ cauſæ, vel Eccleſiæ æquiparentur, tenent citati per Valenzuel. *conſ. 58. num. 9.* nam licèt ſint purè prophana, in quibus nulla ſuperioris alicuius eccleſiaſtici auctoritas acceſſit, & ideo religioſa & ſacra non cenſeantur; ſunt tamen cenſenda pia, & ad vſum pium deſtinata, proindeque veniunt appellatione piorum locorum, caduntque ſub diſpoſitione Concilij *ſeſſ. 22. de reform. cap. 8. & 9.* nam Ordinarius ſemper fundatam habet intentionem, imò ex officio ei incumbit, vt viſitare ac diſpicere poſſit an cuncta fiant ſecundùm defuncti ordinationem. Ita Stephan. VVeyma *d. conſt. 16. num. 22.* quamuis Gabr. Pereyra *de Manu Regia p. 1. cap. 17. num. 10.* exiſtimauerit locum quemlibet tunc dici pium quando opera pia in illo exercentur auctoritate Epiſcopi, ſecus ſi auctoritate laicorum, cùm credat tunc eſſe prophanum, licèt opera pia ibi exerceantur, cuius contrarium bene probat Benedict. Ægid. *in repet. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 1. in initio num. 54.*

Quorum quidem duo ſunt genera, quædam 13
enim ſunt hoſpitalia religioſa, & quædam non religioſa, gloſ. *verb. Eccleſias, in d. Clem. 2.* Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap. 24. in princ. num. 3.* Hoſpitale reli- 14
gioſum, ſeu eccleſiaſticum dicitur, quod auctoritate Epiſcopi eſt conſtructum, & erectum, *cap. ad hæc, de relig. domib.* Tiraq. *de priuileg. piæ cauſæ, in præfat. verſ. item relictum hoſpitalibus,* Lambertin. *de iurepatron. lib. 1. p. 1. q. 11. princip. art. 11. num. 2. cum ſeq.* Pariſ. *conſ. 36. num. 15. & 17. & conſ. 44. num. 5. fol. 4.* Fuſc. *de Viſitat. lib. 2. cap. 13. n. 10.* Gutiet. *canon. lib. 1. cap. 35. n. 29.* Anton. Gabr. *comm. tit. de pia cauſa, concl. 2. n. 1. & 4.* Maſcard. *de probat. concl. 869.* Azeued. *l. 1. n. 26. tit. 1. lib. 4. noua recopil. & l. 1. r. 4. tit. 18. lib. 9.* Anton. Roch. *de Viſitat. verb. hoſpitalia,* Ioſeph. Lodou. *Peruſ. deciſ. 30. n. 6. & 7. & deciſ. 93. n. 36. & 45.* Solis *de cenſib. lib. 2. c. 3. n. 11.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 11. q. 3. num. 43.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Archiepiſc. Neapol. c. 17.* Anton. Fabric. *in praxi, & theorica benefic. tit. de xenodoch. & aliis locis piis, à princip.* & præcipuè ex *n. 56.* Hercul. Mateſcot. *var. reſol. lib. 2. cap. 3. an. 12.* Vgolin. *d. cap. 24. num. 2.* Marta *voto 169. num. 1.* Card. Mantic. *de tacitis & ambig. conuent. lib. 25. tit. 6. num. 69.* Flor. de Mena *variar. lib. 2. q. 21. n. 179. cum ſeqq.* Grilenzon. *conſ. 104.* Mari. Antonin. *var. reſolut. lib. 1. reſol. 14. num. 1.* Bened. Ægid. *in repet. l. C. de ſacroſ. eccleſ. p. 1. in initio n. 54.* Sebaſtiao. Cæſ. *in relect. de eccleſ. hierarchia, q. 2. proœm. §. 5. n. 31. & diſp. 14. §. 4. n. 3.*

Ex pluribus autem dignoſcitur hoſpitale fuiſ- 15
ſe erectum auctoritate Epiſcopi; primò ſi fuit ædificatum in forma Eccleſiæ, & in eo fuerit erectum campanile, & ibi per Sacerdotem celebrentur Diuina. Ita Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſ. 132. num 50. & præſ. 76. num. 3.* Maſcard. *concl. 869. n. 2. cum ſeq.* Franc. Marc. *Delphin. deciſ. 1017. num. 2.* declarando vt per Lotter. *de re benefic. lib. 3. q. 6. num. 28. & 29.* Marta *voto 169. num. 3.* vbi etiam eccleſiaſticum cenſendum aſſerit ſi habeat Alta-

se

Digitized by Google

te lapideum conſecratur. Secundò ſi Epiſcopus confirmaret miniſtrum, ſeu deputaret, Lambert. *de iurepatron.lib.*1.*p.*1.*q.*11.*princ.part.*12. *num.*2. Gabr.*d.tit.de pia cauſa,concl,*2. *n.*1. Roman. *conſ.* 477.*n.*8.Marta *d.voto* 169.*num.*6. Rot. *dec.* 725. *num.*1.2.*&* 5.*p.*1.*diuerſ.* Tertiò ſi haberet nomen Sancti,ſibi appropriat.Felin.*in cap de quarta.n.*13. *verſ. & ſigna cognoſcendi*, *de præſcript.* Maſcard. *concl.*869.*n.*9.*in fine.*Mart.*d.voto* 169.*n.*5.Quartò ſi in ea fuerit ſeruata hoſpitalitas per tempus antiquiſſimum,Gabr.*d.concl.*2 *num* 6. Quintò ſi in eo eſſent ſepulturæ, vel cœmeterium, Roman.*d. conſ.*477.*num.*11.Marta *d.voto* 169.*n.*4. Magon. *Lucenſi deciſ.*19.*n.*16.Ricciul. *eccleſ.lucubr. lib.*4. *cap.*4 *num.*4. *verſ.*3. Sextò ſi in eo baptizaretur, idem Roman.*d.conſ.*477.*num.*11. Septimò ſi reciperet decimas,idem Roman. *d.conſ.*477. *num.*12. Octauò ſi non ſolueret collectas, Roman.*d.conſil.*
16 477. *num.*9. Et non exiſtentibus dictis ſignis hoſpitale in dubio præſumitur erectum abſque Epiſcopi auctoritate. Aloyſ Ricc. *in collect, deciſ.*
17 *p.*3.*collect.*1886 *in princip.*ac proinde potius præſumitur laicale & prophanum, quàm Eccleſiaſticum,gloſ.*verb. Eccleſias,verſ.quid in dubio,in dict, Clem.*2.*de præbend.*vbi Imol. *n.*16.*verſ. ſi verò non apparet,*Anch.*n.*10.*verſ.quid in dubio*, Abb. *num.* 5.*in fine,*Rebuff.*de nomin.q* 15. *num.*15. Gonzal. *d.gloſſ.*5 §.4 *n.*24. Rota *deciſ.*268. *n.*5. *apud Farin.p.*1. *in poſthum.* Aduerte tamen quòd campanella, & Altare portatile poſitum in hoſpitali laicali, non faciunt quod ſit eccleſiaſticum, quia non mutant eius naturam, Federic. de Senis *conſ.* 130.Pariſ.*conſ.*34.*num.*15.*&* 16.Rot.*deciſ.*114.*n.* 1.*& ſeqq. p.*2. *diuer.* nec beneplacitum Apoſtolicum petitum in aliqua alienatione bonorum ipſius hoſpitalis laicalis, facit mutare ſtatum primum, nec per hoc infertur aliquod præiudicium, quia præſumitur petitum quatenus opus ſit, Stephan. Gratian.*diſcept.forenſ.cap.*168.*num.*8.nec adhibitum debet contrarium operari,Seraph. *deciſ.*101. *num.*13.*p.*1. nec per hoc acquiritur aliqua poſſeſſio,vt poſſit dici eccleſiaſticum, Surd. *conſ.* 127. *n.*81.Seraph.*deciſ.*1027.*n.*6.*& deciſ.*1319.*n.* 2.*p.* 2.Beltram.*ad deciſ.*162.*Gregorij XV. lit. C.* Rota *deciſ.*555.*n.*1.*p.*1.*recent.*

18 Ex quibus primò infertur hoſpitalia huiuſmodi auctoritate Epiſcopi fundata, licèt adminiſtrationem ſolum temporalem habeant,eſſe materiam ſimoniæ iure humano interdictæ,vt per tex. *in cap.Saluator* 1.*q.*3.tenent Suar. *de Relig. lib.*4. *de ſimon.cap.*27.*num.*11. *cum ſeqq.* Sebaſt. Cæſar *d.§.in fine,& d diſp.*14.§.3.*num.*5. Bonacin. *de ſi-*
19 *mon.q* 4.*n.*17. *in fine.* Secundò infertur gaudere eccleſiaſtica immunitate, ne delinquentes ad illa confugientes extrahi valeant: ita Remig. *de immunit.ampl.*7.Decian.*in tractat.crimin.lib.*6.*c.*24. *n.*31. Maſcard. *de probat. concl.* 869. *n.*18.Farin. *in crimin.q.*28.*n.*36. *&* 37.Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ.p.*1.*c.*13.*num.* 8.Suar. *de Relig. tom.*1. *lib.*3.*c.*9.*num.*3 *&* 9. Mat. Ital. *de immunit.eccleſ. lib.*1.*c.*4 §.8 Azor.*inſtit.moral.p.*2.*lib.*8.*c.*8. *q.*8. Camill.Borell.*in ſum omnium deciſ.tit.*3.*n.*64.Curi.Philipp.*p.*3.§.12.*n.*1.Ludou. Miranda *de ordine iudic.q* 16. *art.*7. *concl.*2. *in fine*, Flores de Mena *var.lib.*2.*quæſt.*21.*n.*175.*cum ſeqq.* Nicol. Garc.*de benefic.part.*5.*cap.*1.*n.*601.Valaſc.*conſ.*105.*n.*43. Cardoſ.*in praxi iudicum.verb.Eccleſ.n.*75.Sebaſt. Cæſ.*d.diſp.*14.§.4.*n.*3.*in fine.*Vide *ſup.hoc lib. c.*3. *num.*67.

20 Hoſpitale non religioſum eſt illud, quod ad libitum cuiuſque perſonæ ſine Epiſcopi auctoritate fuit erectum,*cap.inter dilectos, de donat.*gloſ. *in cap.quidam* 18.*q.*2. quod quidem cuique permiſſum eſt,& domum ſuam etiã ad tempus conſtituere hoſpitale,ſed non erit locus religioſus, & ſacer, Zabarel. *conſ.*13. *n.*6. Abb. *conſ.*3. *num.*2. *p.*3. Rot.*deciſ.*30.*n.*8.*p.*3.*recent.* Steph. VVeyms *d conſtit.*16.*num.*10.vbi tradit ædificari poſſe hoſpitalia à quolibet etiam ſine auctoritate Ordinarij, & hæc quia auctoritatem eccleſiaſticam nullam habent, cenſeri profana, minimeque religioſa, Lotter.*d.lib.*3. *q* 6.*à n.* 25. vbi quòd nulli eſt interdictum hoſpitale erigere auctoritate priuata, & ſine vlla participatione Epiſcopi, & quod tunc erit prophanum, Cabed. *de patronat. Reg.Coronæ c.*38.*n.*1.Vgolin.*d.cap.*24. *in princ.n.* 3.vnde non erit materia ſimoniæ,nec eccleſiaſtica immunitate gaudebit,vt ex Doctoribus ſupracitatis benè colligitur.

Adhuc tamen videtur eſſe locus pius de iuriſ- 21
dictione eccleſiaſtica, & gaudere priuilegiis Eccleſiæ, quia ad hoc vt pius cenſeatur, ſufficit quòd inſtitutus ſit ad pia opera exercenda,vt benè obſeruant Paul.de Caſtro *conſ.*167.*ad fin.l.* 2. Roman.*conſ.*477. *num.*2. Magdalen. *de numero teſtium in teſtam.req. p.*2.*cap.*2. *n.*13. Felician. de Vega *ad cap.cùm ſit generale,de foro comp.num.*43. Menoch.*remed.recup.num.*22. *&* 23.36. *&* 37. Cardin.Tuſch.*tom.*4.*lit.H.concl.*158.*& concl.*163. *num.*2.*&* 4.*tom.*6.*lit.P.concl.*538.Bobadil. *in ſua politica lib.*2.*c.*18.*num.*288.Suar.*de Relig. tom.*1. *tract.*3.*lib.*4. *de ſimon.d.cap.*27.*num.*11. Stephan. Gratian.*diſcept.forenſ.tom.*1.*cap.*34.*num.*1.Caſtil. *controu.lib.*1.*de vſufr.cap.*54. *n.*24. Nicol. Garc. *de benefic p.*5.*cap.*1.*num.*602. Valaſc.*conſ.*105.*n.* 2.Sebaſt. Cæſ.*d.*§.4. *ex num.*7. & dixi *ſuprà n.*12.
Sed ex profeſſo an, & quando bona hoſpitalium 22
licitè ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiaſtica- 23
rum alienationibus neceſſariis alienari poſſint? 24
item,& quando reſtitutionis beneficio gaudeant? 25
vel ex ipſorum bonis debeant gabella? & ex iis, quæ relinquuntur huiuſmodi hoſpitalibus detrahantur Falcidia, aut Trebellianica? dixi *in meo tract.de officio,& poteſt.Epiſcopi,p.*3.*alleg.*75.*n.*32. *cum multis ſeqq.*

Ex his omnibus iam poteris colligere reſolu- 26
tionem ad illud dubium an, & quando hoſpitalia iure ſint beneficia eccleſiaſtica? Si enim illa fundata fuerint priuata auctoritate, planum eſt non eſſe eccleſiaſtica beneficia, nec ſubinde in materia pœnali, vel etiam fauorabili venire appellatione beneficij: at verò ſi auctoritate Epiſcopi ita hoſpitale constructum ſit, vt Rector in perpetuum, vel ad eius vitam in titulum conferatur,non verò in adminiſtrationem, certum eſt beneficium eſſe eccleſiaſticum, vt ſatis expreſſit text.*in d.Clem.quia contigit §.vt autem,de relig.domib.*ibi,*niſi in illorum fundatione ſecùs conſtitutum fuerit,ſeu per electionem ſit de Rectore locis huiuſmodi prouidendum.*& reſoluunt gloſſa *verb. benefic. in Clem.vnic.de rerum permut.*Flamin. *Pariſ.de reſignat.benef.l.*11.*q.*3. *ex n.*43. Valaſc.*conſ.*105. *n.* 31 Zabarel.*conſ.*117 *in princ.*Gonzalez *d. gloſ.*5. §.4.*n.*14.Calderin.*conſ.*75. *in princ. alias vnic. de ſuppl.neglig.*Nicol.Garc.*d.p.*1.*c.*3. *per tot.* Anton. Fabric.*in theorica de re benef. tit. de Xenodoch. & aliis locis piis à n.*16.Cardin.Tuſch.*t.*1.*lit. A concl.* 59.*n.*4.*&* 5.Vgolin.*d.c.*24.*in princ.n.*4 Mareſcot. *variar.reſol.lib.*2.*c.*3.*num.*18. Sebaſt. Cæſar. *d.* §. *à n.* 4.Sayeo *in florib. deciſ.*1. *de relig. dom.* Aloyſ. Ricc.

Digitized by Google

Ricc.*p.3.collect.*540. *ampl.7.& p.5. collect.* 1655.
Rota *d.deciſ.*268.*à princ.apud Farin.p.1. in poſth.*
Lotter.*de re benefic.lib.3.q.6.num.5.cum ſeqq.*Ego
27 ipſe *in collect.ad.d.Clem.vnic. num.*4. Et quòd ap-
pellatione beneficiorum veniant hoſpitalia, quæ
non dantur in regimen, ſeu adminiſtrationem, re-
ſoluunt Reboff.*in reg.de deuolut.n.*73. *& in tract.*
*de nominat.q.*15. *num.*13. Sarneo. *in reg. de trien.*
*poſſeſſ.p.7.num.*4. Ioan.Franc. Pauin. *de pot.Capit.*
ſede vacant.in 1.*quæſt.p.*2.*num.*5. Rot. *deciſ.*739.
*n.*9 *p.*1.*recent.*& fuit dictum *in Alexandrina Be-*
neficij 18 *Aprilis* 1625.*coram R.P.D. Merlino*, &
28 quòd etiam hoſpitalia beneficia eccleſiaſtica ſint
vbi vnita fuerint Eccleſiæ, ſeu eccleſiaſtico be-
neficio, vel per viam electionis danda eſſent in
titulum, reſoluit Aloyſ.Ricc.*p.5. collect.*1655.*li-*
29 *mit.*2.*&* 3.Et in hunc ſenſum *Clem. vnic. de ſe-*
*queſt.poſſeſſ.*loquens, in beneficio habet locum in
hoſpitali ſecundùm Perez *l.*1. *verſ. quæro* 23.*tit.*
10.*lib.*3.*Ordinam.pag.*665.quem ibi refero *in col-*
30 *lect.n.*8.Et diſpoſitio *c.*1.*de elect.l.*6.procedit quo-
que in hoſpitali, vt per Maſcard. *de probat. concl.*
86.*n.*24.

31 Hinc etiam hoſpitalia data in titulum, vel ad-
miniſtrationem ſi habeant beneficia annexa, vel
reditus, aut prouentus eccleſiaſticos, tenentur ad
ſeminarij contributionem, iuxta formam Conc.
Trid. *ſeſſ.*23. *de reform.cap.*18. *verſ. & hoſpitali-*
bus, ita à S.Concilij Trid. Congregatione deciſum
referunt, Zerol. *in praxi Epiſcop.p.*1. *verb.hoſpita-*
le, verſ.decimum dubium. Aloyſ.Ricc. *in deciſ.cu-*
*ria Archiep.Neapol.deciſ.*196.*num.* 6.7.*&* 8.*p.*4.
Ego ipſe *de officio,& poteſt. Epiſcopi,p* 3. *alleg.*77.
32 *num.* 6. Quod quidem non ſic procedet in hoſpi-
talibus, quæ adminiſtrantur à laicis, & in quibus
ſunt bona laicorum, quæ data non ſunt in titu-
lum, commendam, ſeu adminiſtrationem. Cabed.
Luſitan.deciſ 204 *p.*1.Sebaſt.Cæſar.*d.§.*4. *num.*4.
propè finem, Armendar.*in addit. ad recopil. legum*
*Nauarra lib.*4 *tit.*29.*l* 1 *§.*5.*de hoſpital.n.*13. vbi
*num.*15.etiam teſtatur reſolutum hoſpitale vnius
33 Diœceſis habens beneficium annexum, quod eſt
alterius Diœceſis, teneri contribuere pro rata
fructuum beneficij annexi ſeminario, in qua ſi-
tum eſt beneficium, de quo latè Fuſc. *dict cap.*16.
*num.*10.

34 Hinc quoque prouenit quòd ſimoniæ materia
non ſunt hoſpitalia illa, quæ priuata auctoritate
conſtructa fuerunt, & ſubinde nulla ratione re-
ligioſa ſunt effecta; è contrario autem ſimonia
committitur in iis, quæ eccleſiaſtica, vel religio-
ſa ſunt, quia constructa Prælati auctoritate, præ-
habita tamen diſtinctione, videlicet, quòd ſi pre-
tio dentur illa, quæ in titulum data ſunt, vel
aliquam habeant ſpiritualem adminiſtrationem,
tunc vera ſimonia committitur lege diuina pro-
hibita; ſi verò nullam habeant annexam ſpiritua-
lem, ſed tantùm temporale regimen cum cura in-
firmorum, & peregrinorum, tunc non ſunt ma-
teria ſimoniæ, ſiue hoſpitalia huiuſmodi commit-
tantur ad tempus, ſiue in perpetuum, nam admi-
niſtratio temporalis non eſt res ſpiritualis, ita S.
Antonin.3 *p.tit.*11 *cap.*2.*§.vlt.* Panorm. *in repet.*
*cap. extirpanda, §. quia verò num.*55. *de præbend.*
Syluest.*de benefic.part.*1.*q.*11.*num.*14.Gam.*Luſit.*
35 *deciſ.vlt. num.*60. Verùm etiam hoc caſu quando
eccleſiaſticum eſt hoſpitale, ſeu religioſum, ſimo-
niam committi lege canonica prohibitam, ex
reg.tex.*in cap.ſaluator* 1.*q.*3.quatenus officia om-
nia eccleſiaſtica vendi prohibet ſub ratione Si-
moniæ, concludunt Suar.*d.lib.*4.*de ſimon.cap.*37.
*n.*11 *cum ſeqq.*Bonac. *de ſimon. q.*4. *n.*17. Sebaſt.
Cæſ.*d.§.*4.*n.*5.
In beneficium autem conferri hoſpitalia omni- 36
nò prohibentur, id eſt, adminiſtratio, quæ
non debet in perpetuum dari; collatio verò be-
neficij eſt perpetua, vnde hoſpitalis adminiſtratio
committi dicitur, non conferri, Lotter. *d. lib.* 3.
q. 6. *num.* 46. vbi quòd ſimplex hoſpitale ſiue
prophanum ſit, ſiue eccleſiaſticum, non eſt ſubie-
ctum aliquod conferibile, ſed tantùm commiſ-
ſibile; & propterea Vrbanus V. Pontifex con-
ſtitutione lata omnes hoſpitalium collationes in
beneficium factas poſt Clementis V. conſtitutio-
nem hac de re in Viennen. Concil. editam, de
qua *in d.Clem.quia contigit*, caſſauit, & irritas fe-
cit. Poſtea Concil.Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform.cap.*8. 37
conſtituit ne adminiſtratio, ſeu gubernatio hu-
iuſmodi piorum locorum vni & eidem perſonæ
vltra triennium committatur, niſi aliter in fun-
datione loci cautum reperiatur, vt *in d.Clem.quia*
contigit.§.vt autem, Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1.
*verb.hoſpitale n.*8. Aloyſ.Ricc. *in collect. deciſ part.*
5.*collect.*1655.*verſ.aduertendum.* Non enim debet
quiſquam adminiſtrationis, & prouentuum, quæ
pro neceſſitatibus pauperum ſunt inſtitutæ, do-
minus perpetuus conſtitui, *cap.* 2.*in fine* 1.*q.*7. In 38
commendam verò poteſt hoſpitale conferri, quia
commendatarius non ſit proprietarius, vt dice-
mus *lib.*3.*in c* 7.*de commendis*; præſertim verò vbi
commenda non habet adminiſtrationem anne-
xam, aut ſi per electionem à ſuperiore confirman-
dam eidem loco ſit de Rectore prouidendum, *d.*
Clem.quia contigit.§.vt autem.

Non poſſunt autem Rectores hoſpitalium præ- 39
fici religioſæ perſonæ, niſi in his locis, quæ ha-
beant curam animarum annexam, aut ſint mona-
ſterio ſubiecta; præfici verò poſſunt Clerici ſæ-
culares tanquam Rectores, & laici quoque. Om- 40
nes autem, præſertim ipſi hoſpitalarij, ſunt eli-
gendi, qui ſint viri prouidi, & boni teſtimonij,
quique ſciant, velint, & valeant loca ipſa, eorum-
que iura vtiliter regere, quia ad inſtar tutorum,
& curatorum inuentarium tenentur conficere &
iuramentum præſtare, & annis ſingulis admini-
ſtrationum ſuarum iis, qui præſunt rationem, red-
dere compelluntur, Concil. Trident.*ſeſſ.*22. *de re-*
*form.c.*9.Et regulariter de omnibus locis piis Epi- 41
ſcopo eſſe reddendam rationem ab adminiſtrato-
ribus, ſiue ea ſint publica, ſiue priuata, eccle-
ſiaſtica, vel laicalia loca, dicit Mart. *de iuriſdict.*
*p.*2.*cap.*18.*num.*6.9 *&* 10. Armendar. *in addit.ad*
*recopil.legum Nauarra lib.*1.*tit.*18.*l.*7.*de Epiſcopis*
*num.*88.vbi, *num* 79. ſubdit hoſpitalium admini- 42
ſtratores debere Epiſcopo reddere rationem ad-
miniſtrationis ſuæ, etſi conſuetudine, priuile-
gio, & conſtitutione aliqua perſonis aliis ad offi-
cium electis ratio eſſet reddenda prædictæ admi-
niſtrationis, reddendam tamen Ordinario cum
interuentu dictorum electorum, & *ibidem verſ.*
item & adminiſtratores, atteſtatur fuiſſe deciſum 43
à Sacra Cong. piorum locorum etiam exempto-
rum adminiſtratores nullam rationem reddentes
poſthac eam Epiſcopo reddere teneri, niſi aliis
reddere ſolitum fuerit, cùm illis tamen præſentia-
liter adhibendum eſſe Epiſcopum, qui quoties
in dicto actu ad rationem computatorum adhi-
betur, in condemnationem, vel abſolutionem vni-
cum votum habere. Et idem Armendar.*l.*4.*tit.*29.
*l.*1.*§.*1.*de hoſpitalibus n.*5.refert reſolutum Ordi- 44
narium

natium poſſe ab adminiſtratoribus hoſpitalium, aliorumque piorum locorum rationem adminiſtrationis exigere, donec coram Ordinario eodem doctum fuerit de inſtitutione, in qua ſecùs expreſsè cautum ſit, & tunc curare debere, vt
45 quod ordinatum eſt obſeruetur. Et non ſolùm ſingulis annis, vt Concil. ſtatuit, ſed etiam pluries in annotationes repeti poſſe, præcipuè quando Epiſcopo conſtiterit illas dolosè redditas fuiſſe, vel quando redditio non fuit finalis, & plena cum reſtitutione reliquorum reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 134. *in 2. edit.* quem refero Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi tom.* 3. *alleg.* 5. *n.* 73.

46 Omnia autem hoſpitalia, & pia loca de iure communi ſubſunt iuriſdictioni, & ſolicitudini Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſita ſunt, *cap. de xenodochiis, de relig. domib.* Altamitan. *de Viſit. verb. etiam teſtamentorum n,* 22. Valenzuel. *conſ.* 58. *n.* 10. *tom.* 5 Lotter. *de re benefic. l.* 3. *q* 6. *n.* 14. Quare Concil. Trid. *eadem ſeſſ.* 22. *de reform. c.* 8. decidit vt Epiſcopi ius habeant viſitandi hoſpitalia quæcumque, & eleemoſynas Montis pietatis, ſiue charitatis, & pia loca omnia quomodocumque nominantur, etiamſi prædictorum locorum cura ad laicos pertineant, ſiue exempta ſint, aut priuilegia, & omnia quæ ad pauperes ſuſtentandos inſtituta ſunt, ipſi ex officio cognoſcere, & exequi poſſunt.

47 Quod quidem Concilij decretum *dict. cap* 8, quatenus concedit facultatem Epiſcopis viſitandi hoſpitalia, & cætera pia loca, non prohibet, quin & iudices eadem viſitare poſſint, ſi hoc eis aliàs legitimè competat, vt per Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.* 1. *tit.* 6. *de Viſitat. num.* 68.

48 Si in fundatione hoſpitalis ſit dictum, quòd Ordinarius non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione, non poterit illud viſitare, plures, quos refert & ſequitur Diana *moral. reſol. part,* 5. *tract.* 2. *reſol.* 84. & teſtatur à S. Congreg. deciſum Machado *d. docum.* 8. *n.* 8. & Armendar. *d. art.* 6. *de Viſit. n.* 66. & cenſuit Rot. *deciſ.* 33. *in princ. p.* 2. *recent.* vbi fuit dictum poſſe Epiſcopum viſitare, niſi aliter cautum ſit in inſtitutione.

49 Ordinarius poteſt viſitare hoſpitale Principum, & corrigere, ac reformare in iis tantùm, quæ ad obſeruandam voluntatem fundatorum pertinent; & habet exigendi rationem ab adminiſtratoribus ipſius hoſpitalis, vna tamen cum illis deputatis, quibus ex conſuetudine ratio reddenda eſt, vt refert Armendar *d. tit.* 6. *de Viſitat. num.* 67. Vnde colligitur non eſſe veram ſententiam, quam poſt alios ſequuntur Pariſ. *conſ.* 34. *num.* 16. *lib.* 1. & Valaſc. *conſ.* 105. *n.* 5. dum putant Epiſcopum nullo modo poſſe viſitare hoſpitalia, quæ ſine ipſius auctoritate fuerunt erecta, nec in illis habere locum diſpoſitionem *cap.* 2. §. *deinde, de cenſib. lib.* 6. Mouentur primò per tex. *in cap. ſopitæ* 14. *eodem tit.* qui tamen ad rem non facit; fortius adducitur text. *in c. vlt. eodem tit.* iuncta gloſ. quæ ex eo credit Epiſcopum non poſſe procurationem exigere, quia neque viſitare poterat; ſed nec textus ille bene adducitur; (quidquid aliter intelligat Bellencin. *de charitatiuo ſubſidio q.* 38. *n.* 8.) non enim agit de Oratoriis priuata ſolùm, ſed ipſius quoque auctoritate Ordinarij erectis; patet quia, vt textus habet, monachi interdum in eiſdem celebrant, quod ſaltem abſque Epiſcopi auctoritate nullus facere poterat, poſt alios Fuſc. *de Viſit. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 6. Tandem conſiderant quòd cum priuata hoſpitalia (quæ quidem Oratoriis æquiparantur, & cum eiſdem à pari procedunt, vt per Abb. *cap. vlt.* & Fuſc. *d. cap.* 12. *n.* 6.) non ſint Epiſcopo ſubiecta neque lege Diœceſana, nec lege iuriſdictionis, & ideò in illis non habeant iura Epiſcopalia, fit conſequens nullo modo poſſe ab illo viſitari. Verùm licèt huiuſmodi conſiderationem libenter agnoſcamus, quòd loca hæc priuata viſitari non poſſint ſimpliciter, & abſolute, neque quoad iura Epiſcopalia Epiſcopo ſubiiciantur, non inde ſequitur viſitari poſſe ſaltem quoad eum finem, ne indecenter tractentur, & vt voluntas defuncti adimpleatur; vt ſatis probat *Amb. de eccleſ. tit.* §. *ſi quis ædificationem, collat.* 9. quamuis Valaſc. *vbi ſup. n.* 55. ſolummodo hoc admittat in caſu negligentiæ, quando ſcilicet deputati ad adminiſtrationem negligentes ſunt in adimplenda voluntate inſtitutoris, vel
aliàs bona diſſipant. In vita tamen illius, qui ho- 50
ſpitale, vel Oratorium priuatum ædificauit, nec eccleſiaſticus, nec ſæcularis ſe poterit intromittere, contra eius voluntatem. Card. *in Clem. quia contigit n.* 19. *de relig. domib.* Abb. *num. vltim. in fine in d. cap. ſopitæ,* & rem non habere dubium ex aliis affirmat Valaſc. *d. conſ* 105. *num.* 45. *verſ. adde,* ex vulgari ratione, quòd in re ſua quilibet eſt moderator, & arbiter, *l. in re mandata C. mandati.*

Verùm hac in re nimis confusè loquuntur Doctores, & ideo, vt prædicta breui compendio recolligamus cum Stephan. VVeyms *de conſtit.* 16. *n.* 23. tenendum eſt iſtam viſitandi, corrigendi, & rationes audiendi auctoritatem competere Epiſcopo generaliter & in vniuerſum omni caſu, exceptis dumtaxat tribus. Vno quando hoſpitalia ſunt immediatè ſubiecta protectioni Regum, de quo infrà *n.* 56. *cum ſeqq.* Secundò quando in ipſa fundatione per fundatores laicos ex conſenſu Epiſcopi, vel alterius ſuperioris eccleſiaſtici expreſsè cautum eſt ne Epiſcopus interueniat, aut ne teneantur adminiſtratores ſuis rationibus adhibere Epiſcopum, id enim poſtulant verba Concilij Trid. *ſeſſ.* 22. *de reform. cap* 9. *niſi ſecus fortè in inſtitutione, & ordinatione expreſsè cautum ſit*; nam vt ſic expreſſim cauere poſſint fundatores, ex ſpeciali conſenſu Ordinarij permiſſum ipſis eſt ne contingat laicos retrahi à fundationibus piorum locorum; eoque ſenſu interrogata S. Cong. *An ſtante prohibitione in fundatione hoſpitalis quod Ordinarius non poſſit ſe intromittere in illius viſitationem, nihilominus poſſit Ordinarius viſitare, cenſuit non poſſe*; debet interim talis qualitas fundationis probari per eum, qui eam allegat, quia in dubio auctoritas Epiſcopi cenſetur fundata ex diſpoſitione Concilij. Tertiò quandiu fundator laicus adhuc ſuperſtes eſt, & ſuæ fundationi auctoritatem Epiſcopi, vel alterius ſuperioris non adhibuit, nullæ quoque ſunt partes Epiſcopi vt adminiſtrationi hoſpitalis ſe ſe poſſit immiſcere, quia, in manu & arbitrio fundatoris permanet. Vnde in facto conſultus Thom. Noni *conſ.* 61. *Duo ſunt*, reſpondit ex diſpoſitione Conciliaris decreti *ſeſſ.* 22. *de reform. c.* 9. hoſpitale quod Mercatores Peruſini extruxerant abſque auctoritate Epiſcopi, non ſubiacere viſitationi Ordinarij, neque teneri illos adminiſtratores reddendis rationibus adhibere Epiſcopum: tum quia ſic adhuc priuatum, ſine licentia Ordinarij fundatum, cuius auctores cenſentur continuò viuere, eo quòd

collegium

Digitized by Google

collegium nunquam moriatur: tum quia Sy-
nodus Tridentina intelligitur etiam ſolummodo
remouiſſe conſuetudines,& priuilegia, quæ con-
tra Ordinarios erant introducta, non etiam im-
mutaſſe diſpoſitionem antiquorum Canonum;
tum denique,quia conſulta Sacra Cong. reſpon-
dit Ordinarium non habere auctoritatem viſi-
tandi hoſpitalia, aut Confraternitates, quæ à lai-
cis reguntur, niſi in caſibus à Iure communi ad-
miſſis,hoc eſt quæ vel eccleſiaſtica ſunt, vel fun-
datores ſuos non habent ſuperſtites. Et adhuc
Gabriel Pereira *d. c.17. n.10.* qui exiſtimauit ho-
ſpitale auctoritate laicorum fundatum eſſe pro-
phanum,licèt opera pia in eo exerceantur,fatetur
adhuc in his poſſe Epiſcopum ſe intromittere, vt
videat an Miſſæ, & alia opera pia adimpleantur,
defuncto ſcilicet iam primo ipſius hoſpitalis fun-
datore, & *num.13.* quærit an Epiſcopi poſſint ſe
intromittere in viſitandis hoſpitalibus, ſeu Con-
fraternitatibus in Eccleſiis Ordinum Militarium
conſtructis?

51 Hoſpitalia adminiſtrata à Fratribus B. Ioan-
nis Dei non ſunt exempta à iuriſdictione Ordi-
narij, niſi ſolùm quoad regularem obſeruan-
tiam. Sacra Congregat. *in Auellina 12. Ianuarij*
1630.

52 Executiod aduerſus adminiſtratores hoſpita-
lium condemnatos, ſiue ſoli Ordinario reddita
fuerit ratio, ſiue vnà cum aliis deputatis, ad
ipſum Ordinarium ſpectat, Armendar. *d. lib.4.*
tit.19.l.1.§.2.de hoſpitalib. num.4. vbi *n....* ſubdit
53 Concil.Trid. *d. cap.*8. non habere locum extra
viſitationem in caſibus etiam in iure non con-
ceſſis, & *num.* 12. ait quòd cum Epiſcopi curare
debeant vt hoſpitalia à ſuis adminiſtratoribus
quomodolibet exemptis diligenter ac fideliter
gubernentur, dubium non eſt quin illorum viſi-
tationem inſtituere debeant, vt per illam cogno-
ſcere poſſint, quæ facere debeant adminiſtrato-
res hoſpitalium. Et quod Epiſcopus animaduer-
54 tere poſſit in Rectorem hoſpitalium, leproſario-
rum,eleemoſynarum, & xenodochiorum, qui ne-
gligunt,ſeu non verſantur, vt oportet,in admini-
ſtratione, non obſtante quacunque exemptione,
probat text.*in d.Clem. quia contigit*, & reſoluunt
Eraſm.à Cochier *de iuriſdictione Ordin. in exem-*
*ptis.p.2.quæſt.45.num.*79.Ego ipſe *d.p.3. alleg.*75.
*num.*12.

55 Et demùm quod Epiſcopus viſitare poſſit om-
nia hoſpitalia, & pia loca quocumque nomine
nuncupentur, etiamſi ſint priuata laicorum, &
corrigere, ac reformare in caſibus à Iure conceſ-
ſis,ſcilicet ob negligentiam, vel dilapidationem
bonorum,tenet Mart.*de iuriſdict.p.2. cap.*18.*n.*5.
Armendar.*tit.de viſitat.n.*74.Ego ipſe *d. alleg.*75.
*num.*12.

56 Speciali fauore contra ordinarias regulas in
hac materia conſtitutum eſt, vt in hoſpitalibus,
& Confraternitatibus, quæ ſub immediata Re-
gum fuerint protectione, ſe non intromittant
Epiſcopi modo aliquo, nec eorum officiales, vt
expreſſit Concil.Trid *d.cap.*8.& notat Choppin.
*lib.2.monaſt.tit.num.*5.Azeued.*l.3.n.9.tit.* 14.*lib.*
4.*noua recopil.*Mart.*de iuriſdict p.2.cap.*18.*num.*2.
Zipæ.*in analytica poſtremi iuris Eccleſ.enarrat.lib.*
3.*tit. de relig.domib.à num.*8.Perea de Lara *de anni-*
*uerſar.& Capell.lib.*2.*c.*1. *num.*49. Ordin. Regia
Luſit.*lib.*1.*tit.*62.§ 41. cuius meminit Cabed. *de*
*patron.regiæ coronæ cap.*39.*num.*3 & *c.*42. *num.*5.
Paul.Fuſc.*de viſitat. lib.*2. *c.*13. *num.*23. Valaſc.
*conſil.*105.*num.*61.Valenzuel.*dict. conſ.*58. *n.*12.
Gabr.Pereira *de Manu Regia part.*1.*cap.*17.*n.*11.
Ciarlin.*controuerſ.forenſ.cap.*65.*num.*1. *cum ſeqq.*
vbi *num.*3.ſubdit non ſatis eſſe ſi protectioni Du-
cum ſubſint,Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.*
2.*lib.*4.*p.*6.*tit.*7.*docum.*8 *num.*9.Solorzan.*de Iure*
*Indiar.tom.*2. *lib.*3. *cap.*3. *num.* 59. Ratio autem
deducitur ex altitudine, & præeminentia Regiæ
dignitatis, quam præ cæteris conuenit anteferri,
vt ait text.*in cap.vltim.in princip. verſ.nec aliquis,*
de offic.deleg.in 6.quam rationem ad notabilis, &
vſu frequentes quæſtiones extornant Lambertin.
*de iurepatron. art.*11.*quæſtionis* 9.3.*part.lib* 1. Re-
buff.*in praxi part.*3.*Signatura à n.*61. Coo.*pract.*
*cap.*36.*num.*2.plures, de quibus Cened.*ad Decre-*
*tal.collect.*79.*num.*2. tum quia Rex Hiſpaniæ, &
cæteri Catholicæ Reipub. ſupremi Principes 57
ſunt protectores decretorum ſacri Concilij Trid.
vt ex eo colligitur *ſeſſ.*25. *reformat.cap.* 20.*in fine,*
Modern.*de protect.regia part.*1.*cap* 1.*præl.*2.*n.*73.
Et cùm eodemmet Concil.*ſeſſ.*25.*de reformat.c.*2.
ſtatueretur, vt ipſum in Conciliis Prouincialì-
bus, Synodis, & Vniuerſitatibus reciperetur,
ideo in executionem talis decreti Carolus V. 58
Imperat. non ſolùm Hiſpaniæ vbi regnabat, ſed
Germaniæ vbi imperabat, & omni Orbe recipi
Concilium Trident. curauit, & in Auguſtano
Conuentu omnes Principes ſe ſubmittunt illi,
ex Laurent. Surio *in comm. de Carolo V.an* 1547.
& 1548.*fol. mihi* 436. & Philippus II. prædicti 59
Caroli filius die 21. Iulij 1564. Regia mandata
expediunt, vt in vniuerſo Regno cuſtodirentur
decreta S. Concilij Trident. & Concilia Prouin-
cialia conuenire curauit, iuxta eiuſdem Concilij
diſpoſitionem, vt illud reciperent, prout atteſta-
tur Herrera *in hiſtoria eiuſdem Philippi II.lib.*6.
*cap.*1. *an.*1564. Fr. Emman. *quæſt. regular. tom.*2.
*quæſt.*63.*artic.*19.Bobadil.*in ſua polica lib.*2.*c.*18.
*num.*194. Valdeſ. *de dignitate Regum, regnorum-*
que Hiſpania cap. 22. *num.*5. Vnde Concilij Tri- 60
dent.defenſorem, & tutorem Regem noſtrum
Hiſpaniarum appellant, ad quem pro defenſione
contentorum in Trident. recurſum legitimum
interponi poſſe reſoluunt Suarez de Pace *in*
*practicar. tom.*2. *prel. vltim.* Bobadil. *dict. cap.*
18. *num.* 135. Flores de Mena *variar. lib.*1.*quæſt.*
4. *num.* 35. Videant ergo quantum iuſtiſſimè
hac, & aliis prærogatiuis potitur Rex noſter 61
Hiſpaniarum, & qualiter in eis manutendus
venit. Poterit tamen Epiſcopus in dictis hoſpi-
talibus viſitare diuinum cultum, & ornamen-
ta, vt per Gabr. Pereira *de manu regia part.* 2.
cap. 17. *num.* 12. Dianam *reſolut. moral. part.* 1.
*tractat.*2.*reſolut.* 100. & reſpondet Gabr. Pereira
decretum Concilij *in dict. cap.*8. procedere circa
opera, quæ in illis locis exercentur, & circa pe-
tendas rationes eorum, quæ ibi expenduntur,
non autem de viſitatione circa cultum diuinum,
quæ ad Epiſcopos neceſſariò & priuatiuè ſpe-
ctat.

In hac tamen Concilij Tridentin. exce- 62
ptione non continentur omnia hoſpitalia ſi-
ta in prouinciis, & ditionibus cuiuſque
Regni; ſed illa tantùm, quæ expreſsè re-
cipiuntur ſub immediata Regum protectio-
ne, vt reſponderunt Illuſtriſſimi Patres S. Con-
cilij Tridentin. interpretes, teſte Marta *dict.*
*cap.*18. *num.* 4. & Armendar. *dict. tit.*6. *de vi-*
ſit.num. 71.Et ideò ſi Epiſcopo hoſpitale aliquod
viſitare volenti opponatur exceptio quòd ſub

immediata Regum protectione exiſtat, non ad ſæcularem iudicem, ſed ad ipſum Epiſcopum talis exceptionis cognitionem, & definitionem pertinere atteſtatur ab eiſdem Illuſtriſſimis Patribus deciſum. Idem Matt *d.c.*18.*n.*5. Armend.*d.tit.*6. *de viſitat.n.*72. Ego ipſe *d.p.*3.*alleg.*75.*n.*20. refert me citato Cialin.*d.c.*65.*n.*4.

64 Statuit prætetea idem Concil. Trident. *eadem ſeſſ.*25.*de reformat. cap.*8 vt ſi deficiant perſonæ, quæ in hoſpitali curari debent; vel perpaucæ quandoque reperiantur, ne fructus illorum locorum depereant, vel in non pios vſus conſumantur, in alium pium vſum, qui eiuſdem loci inſtitutionis ſit proximior, ac pro loco, & tempore vtilior, conuertantur cum iudicio Ordinarij, niſi aliter ſit in eius fundatione diſpoſitum, quod officio ipſius Ordinarij erit obſeruandum.

65 Eſt poſtremò notandum illud, quod monet Trid. Concil. *eod. c.*8. vt ſcilicet non ſolùm, qui hoſpitalia, & alia pia loca quocumque titulo obtinent, impoſitum illis onus, officiumve adminiſtrent, atque hoſpitalitatem, quam debent ex fructibus ad id deputatis actu exerceant, iuxta *dict. Clem. quia contigit*, verùm etiam quæcumque beneficia eccleſiaſtica obtinentes moneri, vt hoſpitalitatis officium à ſanctis Patribus *Genſ.* 18. frequenter commendatum, quantum per eorum prouentus licebit, promptè benignéque exercere aſſueſcant, præcipuè verò Epiſcopus, docet Apoſtolus 1.*ad Timoth.* 3. *& ad Tit.* 1. hoſpitales eſſe oportere, quod ad Religioſos, vt colligitur ex *cap. decimas, verſ. communi vita* 16.*q.*1. & cæteros quoque Clericos extendendum ſacri Canones cenſuerunt, per *tot.* 42.*diſt.* De hoſpitalitate laudanda, complectenda, & amanda congerunt plura Chaſſan. *in catal. gloria mundi part.*11.*conſ.*46. Coſm. *in pragm. ſanct. in proœm. §. nam Eccleſiarum in gloſſ. hoſpitalitas* §.36. Chopin *de ſacra politia l.*3.*tit.*5.*à princ.* Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad ſum. diſt.*42.*n.*15.*pag* 315. Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi p.*1.*tit.*3.*gl.*9.*verb hoſpitalem.*

66 De Confraternitatibus, quæ inter religioſa, & pia loca ſolent connumerari, vt aliquid in ſpecie dicamus, circa earum nomen, & inſtitutionem prænotare oportet, Budæum *in prioribus annot. ad Pandectas ſub tit. de officio quæſtoris pag.*4. nominis etymologiam deducere à Græco φράτριας, quas apud Ariſtot. interpretatur eſſe Conuentus quoſdam hominum quaſi pagos propria ſibi ſacra communiter habentium ab eo dictas quod communi puteo vterentur, quia Græcè φρέατος dicitur, indeque concluditur confratriam dici quaſi communem religionem. Verùm hanc nominis deductionem reliqui Nouitiores improbarunt; in primis enim Rebuff. *tom.*2.*ad leges Galliæ tit. de Confratriis, in princip. à num.*10. ſcribit à Græco φρέατι, id eſt, puteo ſed longè petita videtur, cum proprior ſeu vicinior ſit etymologia à Latinis nominibus, frater, & fraternitas, quaſi ſocietas, & ſimul fraternitas ad vnum cultum; quia omnes ſiunt vnum corpus in Chriſto, iuxta text. *in cap. ad menſam, in princ* 12 *q.*3. At Cou. *in cap. officij, in fine de teſtam.* ait non damnare ſe hanc deductionem, ſed opinari potius dici, quia fraternitas dicitur Chriſtianorum collegium apud Cyprian. Hieronym. Ambroſ. & Tertul. quos ibi refert. Paul. Foſc. *de viſitat. lib.*1.*c.*14 *à num.*4. Azeued. *l.*3.*à princip. tit.*14.*lib.*8.*nouæ recopil.* confirmantes ex *l. verum ff. pro ſocio*, vbi ſocij dicuntur habere inter ſe ius fraternitatis, & monachi, qui eodem viuunt collegio, eademque regulam profitentur, Fratres dicuntur. Sed ſi aduertamus vtraque illa etymologia, neceſſaria eſt, ſi ad duo diuerſa referatur; ſi enim agamus de nomine Confratres, & confraternitas, Latinum eſſe concedendum eſt, & naſci ex illis dictionibus con & frater, quaſi ſimul vllum habeant ius fraternitatis: ſi autem agamus de nomine Confratriæ, quod magis accedit ad noſtrum Luſitanum *Confrarias*, & Gallicum, *Confrairies*, & Hiſpanicum *Confrarias*, non longè petitum eſt à verbo Græco φρατρίας, quatenus ſignificat communem religionem, diuinomque cultum, ſed potiùs maximè conuenit, tam ipſa notatio nominis, & vocis ſonus, quam ipſius rei ſignificatæ proprietas.

67 Ex quibus quamuis ſynonyma videantur, eandem habere ſignificationem tria illa nomina, Collegium, corpus, & Confraternitas, diuerſa tamen duo priora oſtendit particula, *&*, qua vtitur *rub. ff. de colleg. & corpor. illic.* iuxta doctrinam gloſ. *in rub. ff. de iuris, & facti ignor.* Quare in iis diſtinguendis laborant Doctores; ſed reiecta explicatione gloſ. *in eadem rub. verb. corporibus*, & reſolutione Nau. *conſ.* 3. *num* 2. *de foro compet.* exiſtimantis nullam inter hæc dari differentiam, meliùs explicabimus cum Petr. Greg. *Syntagm. Iuris lib.* 15.*c.*31.*n.*4. Decian. *tract. crimin. lib.*7.*c.*20.*n.*1. differre vt genus, & ſpecies: corpora enim dicuntur omnes Societates, & Collegia, Vniuerſitates, patrimonia, & hæreditates; Collegium verò non dicuntur niſi de hominum vniuerſitate: Confraternitas autem, prout videmus in vſu, dicitur propriè de congregatione plurium perſonarum Religionis, ſeu deuotionis cauſa, vt circa nomen φράτριας ſuprà adnotauimus.

68 Non defuere tamen qui Confraternitatum, ſeu Confrariarum vſum omninò damnârunt; ea ratione, quam ponit Budæ. *citato loco*, quia potius epulones. ſeu coëpulones dici poſſunt, quia plerumque epulandi magis quàm diuini cultus gratia conueniunt, more Gentilium, ideoque lege Franciæ omninò improbari referunt Rebuff. *d. loco*, & Duaren. *tit. de hæredib inſtit. cap* 2. *verſ. alia quæſtio*, quod melius, latéque proſequitur Petr. Greg. *de Republic. lib.* 13.*c.*3.*à princ.* atque etiam legibus Hiſpaniæ, vt in *l.*3.*tit.*14.*lib.*8. *nouæ recop.* vbi Azeued. *à num.*9 & Perez *ad l.*2.*tit.*11.*lib.*8. *Ordin.* & ipſo Iure communi confirmari videtur *in l. in princ. ff. de colleg. illic.* vbi mandatis Principum præcipitur Præſidibus, prouinciarum ne patiantur eſſe Collegia illicita, quæ ſodalitia vocat, quo nomine Confraternitates comprehendi videntur. Sed audiendi non ſunt, quia ab hac 69
prohibitione generaliter excipiuntur Collegia, quæ Principis, aut Senatuſconſulti auctoritate fuerint approbata, vt probat text. *in l.*3. *in verſ. in ſumma ff. illo tit.* vbi Bart. & Duar. atque alij communiter annotarunt, & ex Regis Tarquini lege explicat Briſſon. *antiquit. lib.*1.*c.*14. Cuiac. *lib.*7. *obſeru* 5. Petr. Greg. *d. lib.*15.*c.*32.*n.*10. Decian. *d. c.*20.*à n.*3. Mynſing. *cent.*6 *obſeru.*2.*n.*2. Auiles *ad c.*2. *Prætorum verb. Confœderatio à princ. & n.*10. Nau. *d. conſ.*3 *à n.*3. Menoch. *de arbitr. cent.*6. *caſu* 597. *à princip.*

70 Vnde ceſſat labor ſcribentium de intellectu text. *in d. l.*1. dum generaliter videtur improbare omnia Collegia, ſodalitia: alij enim mendoſam aſſerunt eſſe litteram; alij ſola Collegia ibi improbari,

Digitized by Google

bri quæ ob comeſſationes, & conuiuia ſunt inſtituta, ſodalitia *ibi* appellari; vt proſequitur Corta *in memorabil. verb. Collegia.* Sed facile eſt intelligere per viam regulæ de omnibus Collegiis, quæ à Principe, vel Senatuſconſulto non ſunt
71 approbata, iuxta *d.l.3. verſ. in ſumma.* Inde etiam Conuenticula appellantur Congregationes plurium perſonarum ſine legitimi Superioris auctoritate *in cap. multis, in princip. 16. diſt.* notant omnes *in l. conuenticula C. de Epiſcop. & cleric.* Bald. *in cap. 1. §. conuenticula,* per textum *ibi num. 5. de pace iuram. firmãda, in vſibus feud.* vbi Afflict. *n. 23* Decian. *d. cap. 20. à num. 17.* Matta *de iuriſdict. p. 2. cap. 23. à num. 1.* Ad hanc etiam ſpeciem pertinent
72 monopolia; quando plures, vel omnes alicuius ciuitatis mercatores coëunt, vt merces non vendantur niſi certo pretio, quæ ſubinde tanquam bono publico contraria improbat text. *in l. 1. C. de monopol.* & late explicant Ferrand. *in iuris partes lib. 2. cap. 64.* Decian. *d. lib. 7. cap. 11.* & poſt Fr. Ludou. Lop. *in inſtructor. negotiantium lib. 1. c. 42.* ac alios Azeued. *l. 4. tit. 14. lib. 8. nouæ recop.* Menoch. *de arbitr. caſu 569.*

73 Porrò inter Collegia non prohibita, ſed magis lege permiſſa primum ac principalem locum obtinent ea, quæ religionis, & pietatis cauſa inſtituuntur; vt expreſsè ad limitationem regulæ præcedentis negatiuæ text. *in d. l. 1. verſ. ſed religionis,* ex quo Abb. *in cap. 1. in fine, de elect.* generalem regulam deducit quòd omne Collegium eſt approbatum à Iure, quales eſſe inquit Confraternitates inſtitutas pro alendis pauperibus, pro maritandis puellis, aut ſimili, quod etiam reſoluit idem Abb. *conſ. 32. n. 104. vol. 1.* Felin. *in cap. accedentes à n. 1. de præſcript.* & poſt eum Rebuff. *d. loco,* & plenè Azeued. *d. l. 3. à pr.* Nau. *d. conſ. 3. n. 3.* Decian. *d. cap. 20. n. 7.* Verùm & iſtas Confratrias religionis, & pietatis inſtitutas licitè inſtitui non
74 poſſe, niſi priùs à Principe, aut alio legitimo Superiore earum ſtatuta examinentur, & approbentur, prudenter legibus Caſtellæ conſtitutum eſt *in d. l. 3. tit. 14 lib. 8. nouæ recopil.* vbi latè proſequitur Azeued. *à num. 22.* & ante eum Auiles *vbi ſup. num. 10* Decian. *d. cap. 20. n. 15.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 35 num. 1 in fine,* Matt. *d. p. 2. c. 23. à num. 18. & 24.* propter periculum, quod ex huiuſmodi Confraternitatibus ſub ſpecie religionis inſtitutis in Reip. damnum poſſe ſuboriri experientia ipſa compertum eſt, vt longo diſcurſu proſequitur tradens modos, quibus Confraternitatum abuſus poſſint reformari, Petr. Greg. *d. libr. 13. de Republ. cap. 3.* atque ita vſu obſeruari in omnes Confraternitates etiam intuitu Religionis inſtitutæ approbentur ab Epiſcopo vel alio Superiore atteſtantur Decian. & Azeued. *citatis locis*, 10 tantum quòd quærente Epiſcopo Chien. in India
75 occidentali, an Clericis Societatis IESV, necnon Regularibus ordinis S. Dominici nouas Chriſti fidelium ſæcularium Confraternitates, ſeu Congregationes cum vſu ſaccorum abſque loci Ordinarij licentia erigere liceret? S. Congr. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita Illuſtriſſimo Philonardo referente non licuiſſe neque licere cenſuit, *ſub die 6. Decembris* 1616. Eſt enim ad hoc conſtitutio Clementis
76 VIII. publica Romæ *die 24. Decembris* 1604. quam refert Pialec. *in praxi Epiſcop. part. 2. c. 3. ſub num. 33.* expreſsè diſponens vt Confraternitates non ſint erigendæ, niſi de conſenſu Ordinarij loci, & quòd ſtatuta confratrum ab Ordinario examinari, approbari, & corrigi poſſint. Et poſt- 77
modum S. Rit. Cong. *in vna Elboren. 7. Octobris* 1617. cenſuit quod Confraternitates erigere, & ſtatuta confirmare nemo poteſt inuito vel inconſulto Epiſcopo, ſed ad ipſum priuatiuè, quoad alios ſpectat. Ex quibus apparet tutam non eſſe reſolutionem, quàm multis comprobare latè nititur Menoch. *conſ. 28. à num. 11.* dum poſt Crauet. *conſ. 4.* reſoluit licitas eſſe ſine Superioris auctoritate Congregationes, quæ fiunt ob aliquem licitum finem. Et hæc de nomine & inſtitutione Confraternitatum breuiter prænotare ſatis ſit.

Nunc verò eſt aduertendum de duobus poſſe 78
dubitari. Primò, an huiuſmodi Confraternitates tam quoad res, quàm quoad perſonas, Eccleſiaſticæ, ſeu Religioſæ cenſendæ ſint? Secundò an ſaltem vt piæ, priuilegiis gaudeant piæ cauſæ? Diſtinctione maximè opus eſt ad reſolutionẽ plurium quæſtionum, in quibus nonnulli fruſtra & miſerè contorquentur, differentiam non ſatis percipientes, & vtrumque confundentes, vt conſtat ex Gutier. *d. cap. 35. per tot.* Gabr. *commun. lib. 6. tit. de pia cauſa, concl. 1.* Fuſch. *de viſitat. lib. 2. c. 14. à n. 5.* Marr. *de iuriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 113. n. 7.* Aloyſ. Ricc. *var. reſol. p. 3. reſol. 145.* Nouar. *in praxi elect. fori ſect. 1. q. 42. à n. 3.* Ceuall. *de cognit. per viam viol. p. 2. q. 31. in princ.* Felician. de Vega *in relect. ad cap. cum ſit generale 8. à n. 49 de foro comp.* & aliis ſtatim referendis. Quare circa vtrumque articulum ſic ſubdiſtinguere oportet. Aut enim inſtitutæ ſunt abſque Epiſcopi auctoritate, & certum eſt minimè Eccleſiaſticas, aut religioſas eſſe cenſendas: ratio facilis eſt, quia hanc qualitatem, vt Eccleſiaſticæ, ſeu Religioſæ fiant, ſecundùm Ius Canonicum tribuere non poſſunt priuati abſque Prælati auctoritate, vt per tex. *in c. ad hæc, de relig. domib.* notant ibi Doctores communiter, & alij, de quibus Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. num. 38. cum ſeqq.* & præter ſtatim referendos Valaſc. *conſ. 105. n. 7.* Perez de Lara, *de Capellan. lib. 2. c. 5. à n. 5.* vbi longam faciens diſtinctionem plurium caſuum, illum omittit quando tractatur de bonis relictis Confraternitati fundatæ auctoritate Epiſcopi; ſed ex iis quæ ibi reſoluit, iuncto *num. 15. in fine*, videtur ſupponere religioſa eſſe, vt ſtatim oſtendimus. Pias tamen non eſſe aſſerunt nonnulli, quando auctoritate Epiſcopi inſtitutæ non ſunt. Sed contrarium fateri oportet; cùm enim opera pietatis ibi exerceantur, piis cauſis debent annumerari, etiamſi Epiſcopi auctoritas deficeret, vt de hoſpitalibus ſine ea inſtitutis expreſſe reſoluit Paul. de Caſtro *conſ. 167. ad fin. vol. 2.* Abb. *in cap. de xenodochiis n. 3. de relig. dom.* Roman. *conſ. 477. n. 2.* & poſt Bald. Anch. & alios, quos refert Tiraq. *in præfat. piæ cauſæ, pag. 1. verſ. item relictum hoſpitalibus,* iuncto *verſ. ſed alij indiſtinctè.* & poſt Felin. Sein. & plures alios, Gabr. *d. tit. de pia cauſa, concl. 1. n. 2. verſ. contrarium,* Bobadil. *in ſua politica 2. lib. 2. cap. 18. n. 228. iuncta lit. C.* Card. Tuſch. *tom. 4. lit. H, concl. 158. & concluſ. 163. num. 2. & 4. & tom. 6. lit. P, concl. 338.* Caſtill. *lib. 1. de vſufructu. c. 54. n. 24.* plures per Nic Garc. *de benefic. p. 5. cap. 1. n. 606.* in terminis Confraternitatum Benedict. Ægid. *in repet. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. part. 1. in initio num. 54.* vbi hanc rem dubio carere affirmat, cùm conſtet tales Confraternitates nihil aliud quàm diuini numinis cultum & honorem (in quo vera pietas conſiſtit) tam in ſuis Sanctis, quam in operibus charitatis erga proximos proſpicere, intendere,

& exercere: vbi plura de Confraternitate ſanctæ Miſericordiæ in omnibus Portugaliæ ciuitatibus, & omnibus ferè illius oppidis erecta & fundata. Rot. *deciſ.* 373. *num.* 8. *part.* 2. *recentior.* & *coram Coccin. deciſ.* 210. latè Antonin. Ricciul. *eccleſ. lucubrat. lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 13. *cum ſeqq.* vbi probat.

79 Ex quibus planè colligitur, quòd licèt nonnulli, quos refert Gabr. *dict. concluſ.* 2. *in fine*; & *concluſ.* 1. *num.* 17. & Regens de Ponte *conſil.* 28. *lib.* 1. voluerint relicta piis cauſis ſolui non poſſe hoſpitalibus, & Confratriis inſtitutis ſine Epiſcopi auctoritate; longè verius eſt contrarium, vt tenent Tiraq. proximè citatus, Valaſc. *dict. conſil.* 105. *num* 38 Benedict. Ægid. *dict. loco n.* 55. & Ricciul. *citato cap.* 11. *num.* 13. addens quòd Doctores aſſerentes Confraternitates laicorum non eſſe loca pia, debent intelligi de Confraternitatibus quæ conſiſtunt in ſimplici collegio perſonarum citra auctoritatem Ordinarij, vel exercitium operis pij.

Interueniente autem Epiſcopi approbatione de multis poſſumus dubitare, vel de ipſis Confratriis an ſint Eccleſiaſticæ, & de foro Eccleſiæ, ſi corpus ipſum Confraternitatis conueniatur. Vel de rebus ad ipſos ſpectantibus ſubiaceant eccleſiaſticæ, an verò ſæculari poteſtati, vel de perſonis ſingularibus ipſorum Confratrum.

80 Si de ipſis Confraternitatum corporibus agamus, aut quæritur an ſint loca religioſa, & locorum religioſorum gaudeant priuilegiis. Vel vtrùm piis cauſis debeant annumerari? Circa primum diſtinguendum eſt vtrùm habeant hoſpitale, ſeu Eccleſiam cum campanili, & Altaribus; & religioſa eſſe loca concedendum eſt: aut non habent hoſpitale, nec Eccleſiam; & negatiuè reſponderim; ex ea ratione, quia quando hoſpitale, vel Eccleſiam non habent, rationem collegij, & fictæ perſonæ vicem ſuſtinent, vt latiſſimo diſcurſu comprobat Mart. *de iuriſdict. p.* 4. *caſu* 113. *num.* 7. vſque ad *num.* 17. licet perperam confundat, cum hac conſideratione quòd loca pia non ſunt, quæ diuerſa eſt ab illo, quòd fauore piæ cauſæ non gaudeant contra proximè reſoluta, quamuis pia eſſe loca contendant multi, quos refert Gabr. *d. concl.* 1. *num.* 5. à quibus recedit cum

81 aliis *num.* 9. Quoad ſecundum igitur quòd Confraternitates cum Epiſcopi auctoritate inſtitutæ piæ ſint, & Eccleſiaſticæ, itaut ſi ipſa corpora conueniantur, ad forum Eccleſiæ pertineat cognitio, probatur ex *d. cap. de xenodochiis*, iuncto *cap. ad hæc*, & tenet Nicol. Garc. *de beneficiis*, *part.* 5. *cap.* 1. *num.* 605. iuncto argumento de loco ad rem, ſeu ad perſonas, de quo *in l.* 1. *§. Officium ff. ne quis in loco*, cum aliis citatis per me *in tract. de locis communib. argument. iuris loco* 65. *n.* 1. ſi enim auctoritas Epiſcopi facit loca religioſa, & de foro Eccleſiæ, nulla ratio diuerſitatis aſſignari poteſt. quare Collegia ipſa perſonarum ex auctoritate ſummi Pontif. aut Epiſcoporum inſtituta non pertineant ad forum ipſius Eccleſiæ. Non obſtat recepta diſtinctio *in l. vlt. num.* 15. *ff. de colleg. illic.* quæ etiam deducitur ex *gloſſ. pen. in cap.* 1. *de locato*, recepta per Cou. *practic. c.* 34. *n.* 1. *ad med.* & alios, quos refert & explicat Decian. *tract. crimin. lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 41. *cum ſeqq.* & de quibus Azeued. *l.* 10. *num.* 25. *tit.* 1. *lib.* 6. *noua recopil.* dum reſoluunt quòd ſi Collegium vt Collegium conueniatur, inſpici debet, an maior pars ſit Clericorum, quia hoc ad eccleſiaſticum pertinet iudicium; ad ſæculare verò ſi maior pars ſit laicorum. nam ſi diſtinctio vera eſt (dubitat enim de ea Decian. *vbi proximè*) debet intelligi de Collegiis omnino profanis, vt in Vniuerſitatibus ſtudiorum, de quibus nominatim agunt, non ita tamen adaptatur Collegiis Epiſcoporum auctoritate fundatis ad pia opera, vt benè explicat Azeued. *d. l.* 10. *n.* 27. *cum ſeqq.*

Si verò agimus de rebus ad ipſas Confraternitates Epiſcopi auctoritate ad pios vſus inſtitutas ſpectantibus, vt eccleſiaſticas cenſendas eſſe verius eſt, & conſequenter ſine ſolemnitatibus requiſitis in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus alienari non poſſe, vt poſt Menoch. Lambert. & Sfort. comprobat Gutier. *d. cap.* 35. *num.* 23. & abſque difficultate verum eſt quando Confraternitates alicui Eccleſiæ, Capellæ, ſeu Altari vnitæ, ſeu affixæ ſunt, vt frequentiſſimo vſu receptũ videmus. Ratio verò ex dictis facilis eſt, quia huiuſmodi Confratriæ eccleſiaſticæ ſunt, propter accedentem Epiſcopi auctoritatem, ac ſubinde de foro Eccleſiæ fiunt res, quæ in earum dominio incorporantur, iuxta reg. text. *in cap. vlt. de rebus Eccleſ.* reſoluit Carol. de Graſſ. *dict. effectu* 1. *num.* 121. Lotter. *d. lib.* 2 *cap.* 10. *num.* 52. Marc. Anton. *variar. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 66. *num.* 2 & *reſol.* 203. *num* 1. latè Muta *deciſ.* 58. *num.* 19 & 21. *cum ſeqq.* Ricciul. *dict. lib.* 4. *cap.* 12. *num* 22. quicquid dicat Capic. Latro *deciſ.* 95. 82

Si autem de perſonis agamus ipſorum Confratrum, cum ſupponamus nec ſe, nec ſua religioni in totum tradidiſſe, ſed merè laicos remanere, certum eſſe debet quòd de foro Eccleſiæ non efficiuntur, ſed coram ſæculari iudice ſunt conueniendi in ciuilibus & criminalibus, ſi cauſæ ſpirituales non ſint; vt notat expreſsè Paul. de Caſtro *in l. collegium, num.* 3. *C. de hæred. inſtit.* & *in l. cum ſenatus, num.* 2. & 3. *ff de rebus dub.* vbi Socin. *n.* 10. Abb. *conſ.* 31. *n.* 2. *part.* 1. Valaſc. *d. conſ.* 105. *n.* 32. Perez de Lara *d. cap.* 1. *à num.* 7. & poſt Corn. Pariſ. & alios, Mart. *dict. part.* 4. *caſu* 113. *n.* 13. & benè Azeued. *d. l.* 10. *num.* 26. Mari. Muta *deciſ.* 58. *n.* 9. *cum ſeqq.* Rot. *in Romana Beneficiatus S. Laurentij in Damaſo* 22. *Maij* 1623. *coram Reuerendiſſimo D. Coccino Decano*, impreſſa per Alphonſ. de Leone *de officio Capellani part.* 1. *q.* 4. *num.* 10. & 11. Carol. de Graſſis *de effectib. clerical. effectu* 1. *num.* 121. latè Ricciull *eccleſiaſt. lucub. lib.* 4 *c.* 12. *à princip.* Ratióque differentiæ inter bona, & perſonas, ea eſt, quia bona efficiuntur ipſius Confraternitatis, & in eam tranſeunt, eique vniuntur, & incorporantur; & ideò tanquam connexa, & adhærentia rei piæ, ſeu religioſæ, religioſa etiam efficiuntur, iuxta reg. text. *in cap. quanto, de iudic.* cum ſimilibus. At verò perſonæ nullam faciunt, vt ſupponimus, ſui, aut ſuorum traditionem, ſed potiùs in ſæculo puri laics manent, ſicut priùs, ſolámque eleemoſynam paruam vnius denarij præſtant, vt fructum ſpiritualem bonorum operum Confraternitatis participent, vel priuilegio eccleſiaſticæ ſepulturæ interdicti tempore, vt benè expedit text *in cap. vt priuilegia, verſ. ſuos quoque, de priuileg.* & conſequenter ratio quæ efficit vt bona, ſeu loca pia, aut eccleſiaſtica cenſeantur, apertè defecit, vt in perſonis idem debeat iudicari. 83

Dixi, *ſi cauſæ ſpirituales non ſint*, quia certum eſt harum cognitionem priuatiuè ad ſolos Eccleſiaſticos iudices pertinere, iuxta regulam text. *in c. benè quidem* 96. *diſt.* & *in c.* 2. & *in c. quanto, de iudic.* & in eiſdem terminis Confraternitatum 84

notant

notant Rebuff. *in tract. in quib. cauſis ſeculares iudices,&c.num.*81.& poſt Salaz.Bobadil. *d.n.*128. Azeued.*d.l.*10.*num.*26.Nau.*d.conſ.*3.*num.*5.& 6. *de foro comp.* atque etiam Marr. *d.caſu* 113. *n.*20.

85 Exemplum proponentes ſi agatur de recipiendis, vel excludendis confratribus, quia tunc primum iudicium ſpectat ad Rectorem Confraternitatis, à quo datur recurſus ad iudicem eccleſiaſticum, Gutier. *Canon.queſt.lib.*1. *c.*35.*num.*24 Lotter.*de re benefic.lib.*2.*q.*10.*num.*52.Ricciul. *d.lib.*4 *c.*12. *n.*4. Idem reſpectu ordinationis, & correctionis ſtatutorum, quia hoc pertinet ad Epiſcopum, Ricciul. *d.c.*12.*n.*7. Idem vbi agitur contra Confratres pro delicto admiſſo in rebus ſpiritualibus, Steph.Grat.*diſcept.*517.*n.*5 Lotter. *de re benefic. lib.*2.*q.*10.*n.*52.Marcel.Vulpe *in praxi c.*11.*n.*10. Ricciul.*d.c.*12.*n.*6. Idē ſi controuerſia ſit de præcedentia in proceſſionibus publicis, cùm enim materia hæc vel ſpiritualis ſit, vel ſaltem ſpiritualibus annexa, meritò ipſius cognitio ad Epiſcopos pertinet, per Concil.Trid.*ſeſſ.*25.*de Regularib. cap.*13. & pleniùs per Conſt.13.Gregorij XIII. quamuis enim ad Tridentini auctoritatem quis poſſet reſpondere ſolum agere de controuerſiis inter Eccleſiaſticas perſonas, quæ ſubinde non ratione materiæ, ſed perſonarum ad forum trahuntur eccleſiaſticum, quo fortaſſis fundamento in hoc puncto controuerſiarum de præcedentiis ſentire videtur Bobadil. dum ſecurè ſcribit Prætoris officium eſſe, ſedulò, & diligenter componere hæc dubia de præcedentiis Confratrum laicorum in proceſſionibus, & turbantes poſſeſſionem in carcerem mittere, vel aliàs, prout opus fuerit, coërcere: reſpondebimus tamen apertiſſimè prædictam Gregorij XIII. Conſtitutionem poteſtatem hanc demandare Epiſcopis, non ſolùm inter Religioſos, & alias Eccleſiaſticas perſonas, ſed etiam inter laicos confratres. Quod verò Bobadil. teſtatur praxi receptum non negamus, ſi modò intelligamus Prætores illud agere non per modum ſuæ iuriſdictionis, quaſi ad eam pertineat ea dubia decidere, ſed quatenus tenentur ex ipſis diuinis, Canonicis, atque etiam ciuilibus legibus partes ſuas interponere, ne qua moleſtia, vis, aut perturbatio rebus ſacris, & diuinis Officiis, aliiſque actibus diuinum cultum concernentibus inferatur, propter innatum illum ordinem, quem temporalis poteſtas ad ſpiritualia habere noſcitur, iuxta teg. *cap. quoniam* 10. *diſtinct.* text. optim. *in Extrauag. Vnam ſanctam, verſ. oportet autem, de maior. & obedien.*

86 Ex quibus primò infertur reſolutio illius controuerſiæ quæſtionis, an Iuſpatronatus Confraternitatum laicorum ſit laicale, vel eccleſiaſticum? Et eſſe laicale, ſi Confratres non induantur, aut diſtinguantur aliquo ſigno religionis, & beneficium eſſet à laico fundatum, & de bonis profanis, tenent Felin. *in tract. quando littera Apoſtol. limit.*4.*verſ.induxit etiam dictam deciſionē*, Roch. *de iurepatron.verb.ius,num.*18.*q.*3. Gambat.*de poteſt.legati in conferendo, num.*414 Fuſc *de Viſitat. lib.*2.*cap.*14 *num* 12.*ad finem*, Con.*pract.cap.*56. *num* 8. Azeued. *l.*1. *num.*6.*tit.*4.*lib.*1.*nouæ recopil.* Zerol *in praxi Epiſcop.part.*1.*verb.iuſpatronatus, verſ.*53. Azot.*inſtit.moral.part.*2.*lib.*5.*& canon. quæſt.lib.*1.*q.*22.*n.*11.& fuit hic articulus diligenter examinatus per Rot. *in Romana beneficiatus S. Laurentij in Damaſo* 22. *Maij* 1623. *coram Reuerēdiſſ. D. meo Coccino Decano, & in ead.*6.*Febr.* 1628.*coram R. P. D. Duran.* inter eius deciſiones impreſſas *deciſ.*130. late Ricciul.*eccleſ.lucubr. lib.*4. *cap.*13. Et licèt Felin.Roch. & Cou.*vbi ſupra*, & eadem Rot.*deciſ.*574.*part.*1.*diuerſ.* hoc in ſum. tenuerint, quamuis Confraternitates huiuſmodi pietatis cauſa inſtitutæ adhæreant, & ſint affixæ alicui Eccleſiæ. Ego tamen contrarium ſentio in his terminis, ex quo tunc iuſpatronatus non deſumit qualitatem ab ipſis perſonis, ex quibus Confraternitas conſtatur, ſed ſpectatur Eccleſia, cui hæret Confraternitas ſi id aliquibus coniecturis deprehendi poſſit, vt bene reſoluunt Lambert.*de iurepatron.p.*1.*lib.*1 *q.*1 *art.*10.*num.*4 & 5. Nicol Garc.*de benefic part.*5.*cap.*1.*n* 65. & ideo vbi iuſpatronatus non ſpectat ad Confraternitatem ipſam, nec ad illius Confratres, ſed ſolùm ad Præſidentes, qui ſemper laici ſunt, ipſique Præſidentes præſentant, nulla facta participatione cum eadem Confraternitate, tunc cùm in hoc caſu ſpectetur perſona ipſorum Præſidentium, non autem locus, cui præſunt, erit dubio procul huiuſmodi iuſpatronatus laicale, vt non ſemel cenſuit Rot.& ſignanter *in d. dec.*574.*n.*7.*& p.*7. *recent. & in Vulterana Capellania* 7. *Maij* 1608. *coram Card. Lancellot. ian. & in d. Romana beneficiatus S.Laurentij in Damaſo, tam coram Reuerendiſſimo D. meo Decano, quàm coram Reuerendiſſimo P. D. Duran. & in Bergomen. Capellania* 18. *May* 1629. *coram R.P.D. Merlino, in primo.*

Secundò infertur reſolutio alterius quæſtionis, 87
an ſuſpicio vſurpationis cadat in iurepatronatu ſpectante ad Confraternitatem, ita vt requiratur exactior probatio, de qua per Concil. Trid. *ſeſſ.*25. *de reform. cap* 9 Et negatiuè eſt reſpondendum cum Rot. *in d. Bergomen. Capellania*, ex eo quia Confraternitas non conſtituit aliquod Collegium publicum cum iuriſdictione, ſeu poteſtate, ſed potius eſt priuata quædam Congregatio perſonarum ad exercitium pietatis inſtituta, & ſic dici non poteſt vniuerſitas, vt per Innoc. *in c. dilecta, n.*9. & *ibi* Card. *n.*7. *de exceſſ. Pral.* Bald. *in Auth. hoc ius porrectū, n.*12. *C. de ſacroſ. Eccl. & in l. id quod pauperibus n.*34. *C. de Epiſcop. & cleric.* Alex.*conſ.*102. *n* 2.*verſ.cōfirmatur lib.*7.Nau.*conſ.*3 *de foro comp.* Rot.*coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano deciſ.*472.*num.*1. & 2. & cùm nullam habeat iuriſdictionem, aut publicam auctoritatem, ſeu potentiam hæc Confraternitas in loco qualem habere ſolent Vniuerſitates, & Communitates laicorum, ſeu Barones, de quibus loquitur Concil. *d. cap.*9. non cadit præſumptio vſurpationis, quæ in illis vigere ſolet. Putc.*deciſ.*55.& 56.*libr.*1. *in correctis*, Menoch. *de præſumpt.lib.*3.*præſumpt.*90. *num.*60.*verſ. eſt obſeruandum* Gonzal.*ad reg.* 8. *Cancel gloſſ.*18.*num.*69. vbi quòd Sac. Congregatio declarauit Concilium non intrare vbi non tota Vniuerſitas, ſed certa illius pars dumtaxat; & Rot. *deciſ.*798. *num.*4.*part.*1. *diuerſ.* vbi de Capitulo Eccleſiæ Tirallonen. & *deciſ* 219. *p.*1.*recent.* quæ pariter loquitur de iurepatronatus pro parte ſpectante ad Vniuerſitatem Parochianorum; & in terminis Vniuerſitatis Iuriſtarum Cracouien. quæ non habet publicam auctoritatem, vel iuriſdictionem, idem reſoluit Rot. *in Cracouien. Parochialis* 24. *Ianuarij* 1628. *coram R. P. D. Merlino.* Amplius cùm huiuſmodi Confraternitas viſitetur ab Ordinario, & corrigatur, apparet ex auctoritate non pollere Confraternitatem, vt Ordinario formidinem incutere potuerit, & quin ipſe Ordinarius haud difficulter libertatem beneficij vindicare

voluerit, & ſic excluditur timor vſurpationis, Pute. *d. deciſ. 55. in fine lib. 1. in correct.* Rot. *deciſ. 578. num. 2. part. 4. diuerſ. & in Lucana Iurispatronatus de Podiis 2. Decemb. 1619. coram Reuerendiſſimo Selencien.*

88 Tertiò infertur reſolutio controuerſæ alterius quæſtionis. Vtrùm bona ad Confraternitates pertinentia licitè poſſint alienari ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus neceſſariis? In qua partem affirmatiuam generaliter, & indiſtinctè tuentur Bald. *in Auth. Hoc ius porrectum num. 3. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Sequitur Felin. *in cap. 2. num. 11. verſ. fraternitates, de foro compet.* Paul. de Caſtr. Parif. & alij, quos refert, & ſequitur Gabr. *d. tit. de pia cauſa, concl. 1. num. 13.* Rebuff. *in compend. alienat. num. 56.* & alij, de quibus Gutier. *d. cap. 35. num. 16.* Reduan. *de rebus Eccleſ. non alien. rub. 27. n. 15.* Baptiſta Coſta *de iuris, & facti ignor. in cenſ. poſito poſt inſpect. 98. num. 3.* Quorum fundamentum illud vnicum eſt, quòd Confraternitates laicorum, & Collegia ſunt merè profana, & ſecularia, & ideo ſolemnitas requiſita in alienationibus rerum Eccleſiaſticarum, iuxta *cap. ſine exceptione 12. q. 2. cap. nulli,* & per *tot. de rebus Eccleſ. non alien.* in illis locum obtinere non poteſt. Verùm Gutier. *d. cap. 35. à n. 22.* diſtinguendum putat: aut enim, inquit, bona relinquuntur alicui Confraternitati, vt illi deſeruiant, & ad libitum de illis poſſint diſponere, & concludit neceſſarias non eſſe prædictas ſolemnitates rerum Eccleſiaſticarum, & procedere dictam Baldi doctrinam; aut, inquit, Confraternitas locus pius, vel Oratorium extructum eſt principaliter vt ſacrum ſit, & Deo Opt. max. dicatur, & bona eo animo congeſta, vt ad opera Oratorij neceſſaria, nempe pro Miſſis, & ad pauperes ſubleuandos perpetua ſint; & concludit quòd etiamſi Epiſcopi conſenſus acceſſerit, locus, & bona pia & religioſa cenſenda ſunt, & conſequenter ſine Epiſcopi auctoritate, & aliis ſolemnitatibus rerum Eccleſiaſticarum alienari non poſſunt. Verùm hæc diſtinctio Gut. in multis peccat, nec aliqua ratione defendi poteſt. In primis enim inaduertenter & falsò ſupponit Confraternitatem, aut alium locum pium cum Oratorio inſtrui poſſe, vt ibi Miſſæ dicantur ſine Epiſcopi auctoritate contra deciſionem tex. *in c. vnicuique, de conſec. diſt. 1.* & receptiſſimam omnium traditionem, de qua ſuprà: falſum etiam apertè eſt dictum ſecundum diſtinctionis membrum, dum religioſa & Eccleſiaſtica cenſet bona Confraternitatis, aut hoſpitalis, quando ſine Epiſcopi auctoritate inſtituuntur, contra regulam *d. cap. ad hæc,* & receptam traditionem, de qua ſuprà. Falſum denique eſt, quòd in primo membro ſupponit poſſe ſine illis ſolemnitatibus alienari bona Confraternitatis inſtitutæ cum Epiſcopi auctoritate quando relicta ſunt, vt poſſint alienari ad libitum pro neceſſitatibus Confraternitatis: nam ſi in eius dominium tranſierunt, Eccleſiaſtica efficiuntur, ex ſtatim dicendis. Hanc Ioannis Gutierres diſtinctionem me improbaſſe teſtatur Ruta *in Hortana Rectoriarum 26. Iunij 1630. coram R. D. meo Coccino.* Quare neceſſariò recurrendum eſt ad noſtram reſolutionem principalem, vel enim Confraternitates inſtitutæ ſunt abſque Epiſcopi auctoritate, & de plano procedit Baldi doctrina & communis reſolutio quòd poſſint bona ad illam pertinentia licitè alienari ſine Epiſcopi auctoritate, & aliis ſolemnitatibus rerum Eccleſiaſticarum, ex ipſorum ratione quòd bona, & Collegia ipſa, ſeu loca profana ſunt: aut Confraternitates, & hoſpitalia inſtituta ſunt cum Epiſcopi auctoritate, & procedit reſolutio, quam ſuprà tradidimus, quòd religioſa ſunt, & eccleſiaſtica, & conſequenter eorum bona vt eccleſiaſtica iudicanda, & requirunt ſolemnitates rerum Eccleſiaſticarum: & in terminis Confraternitatum ita diſtinguunt Card. & Roch. quos refert, & ſequitur Gam. *Luſitan. deciſ. vlt. num. 6.* & ex antiquo Concil. Nanatenſi *cap. 15.* dum inquit, *de collectis, vel Confratriis, quas conſortia vocat, quantum rectum ad auctoritatem atque ſalutem animæ pertinet, vltra autem nemo,* &c. Ex *tom. 3. Concil.* notat Renat. Chopp. *de ſacra politia lib. 3. cap. 6. n. 6.* & in hoſpitalibus plures refert Anton. Gabr. *d. concluſ. 2. n. 9. & 10.* Valaſc. *d. conſ. 115. n. 34.* Maſcard. *d. concluſ. 869. num. 11.* Card. Tuſch. *d. lit. H. concl. 163. à num. 9.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 517.* Muta *deciſ. 58. n. 13. & 24.* nouiſſimè Ricciul. *eccleſiaſt. lucub. lib. 4. cap. 11. n. 15.*

Quartò infertur reſolutio ad aliam quæſtionem 89
præcedenti proximam, nec minus controuerſam, vtrùm ſcilicet ex bonis Confraternitatum, ſi vendantur, gabella debeatur, quæ aliàs decima venditionis appellatur? In qua Doctores ſic communiter diſtinguunt: aut Confraternitatum bona ad pios vſus relicta ſunt, pro Miſſis, ſcilicet, vel pauperibus alendis, virginibus maritandis, & ſimilia: vel in profanos expenduntur, conuiuia ſcilicet, ludos, & ſimilia. Priori caſu, inquiunt, à gabellæ ſolutione liberas eſſe huiuſmodi Confraternitates, & Collegia: exemplumque proponunt in Collegiis Salmanticæ, & aliarum Vniuerſitatum inſtitutis, pro pauperibus ſcholaſticis alendis; in poſteriori verò non ita: quam diſtinctionem ex Bald. tradit Auendan. *de exequendis mand. p. 2. cap. 14. num. 32.* & poſt eum Gabriel. & Salaz. Garcia Gironda *de gabell. 15. part. 7. in princip. num. 42.* Lazarte *de decima vendition. in addit. cap. 19. num. 9.* quos ſequitur Azeued. *l. 1. à num. 1. tit. 18. libr. 9. nouæ Recopil.* & priorum verba ad litteram transfert Gutier. *de gabell. lib. 6. quæſt. 97. num. 18.* & partem ſequitur Molin. *de Iuſtitia tom. 3. diſputat. 671. in princip.*

Diſtinctionis fundamentum illud eſt quòd priori caſu Confraternitates, & Collegia illa pia ſunt, eo quòd in eis opera charitatis, & pietatis exercentur, atque ſubinde Eccleſiaſtico, Eccleſiaſticoque priuilegio gaudere debent, ex reg. Generali tex. *in l. omnia 34. C. de Epiſcop. & cler.* ex qua vulgò colligitur pia loca omnibus gaudere Eccleſiaſticis priuilegiis. Pereg. *de imm. c. 4. num. 64.* Nonar. *in tract. de elect. fori, ſect. x. q. 56. num. 8.* Aloyſ. Ricc. *in praxi tom. 3. reſol. 141.* quos refert & ſequitur Diana *moral. reſolut. part. 4. tract. 1. reſol. 37.* Verùm reſolutio hæc difficultatem non reſoluit, nam ex eo quòd pia ſunt collegia, vel loca, vel quòd ad pios vſus ſunt inſtituta, non ſequitur eſſe Eccleſiaſtica, & religioſa, niſi acceſſerit Epiſcopi auctoritas, ex dictis ſuprà, & conſequenter ſi hoc pendet ex illa quæſt. quòd bona ſunt Eccleſiaſtica, vt à gabella eximantur, oportebat diſtinguere inter Confraternitates, & hoſpitalia, quæ Epiſcopi auctoritate, vel abſque illa inſtituuntur, quemadmodum in hoſpitalibus expreſsè diſtinguit Lazarte *in corpore tract. cap. 59. num. 90.* & poſt eum, & plures alios Gironda *d. p. 7. in princ.*

à

Digitized by Google

*à num.*67. Azened *l.*1.*num.* 4. Ego tamen aduerto exemptionem hanc à gabellis, & omnibus aliis tributis Principum ſecularium dari non ſolùm Eccleſiis, & eccleſiaſticis perſonis, verùm etiam ſpecificè, & indiuidualiter piis locis, & cauſis, vt *in Auth. Item nulla communitas C. de Epiſcop. & Cleric.* ibi, *Eccleſiis, vel aliis piis locis.* tex. optim. *in cap. non minus. de immun. Eccleſ.* ibi, *de bonis Eccleſiaſticis, Clericorum, & pauperum Chriſti vſibus deputatis*, aduertit bene Molin. *proximè citatus*, & contra alios prædictorum Iurium immemor. Marta *d. p.* 4. *caſu* 14. Quare licèt quoad alios effectus, quæſtiones pendentes ex eo, an bona ſint Eccleſiaſtica, attendi oporteat, vtrùm Confraternitas, aut Collegium ſint inſtituta auctoritate Epiſcopi; vt ſupra explicauimus; minimè tamen ista inſpectio ſeruit ad præſentem art. de exemptione gabellarum, quia ad illum ſufficit, quòd bona ad pios vſus ſint deſtinata, quod reperitur in omnibus Confraternitatibus, & Collegiis, ſeu locis, quæ ad pios vſus conſtruuntur, etiam ſine Epiſcopi auctoritate, vt ſuprà explicauimus.

90 Quintò Infertur Confraternitates, & hoſpitalia Epiſcopi auctoritate inſtituta beneficio reſtitutionis in integrum gaudere. Probatur, diximus enim huiuſmodi hoſpitalia, & Confraternitates, quæ auctoritate Epiſcopi inſtituuntur, religioſa, & eccleſiaſtica cenſeri. Certum autem eſt eccleſiaſtica loca, ſeu collegia iure minoris prædicto gaudere reſtitutionis beneficio, *cap.* 1. *de reſtit. in integr. c.* 1. *eod. tit. in* 6 *Clem.* 1. *eod. tit.* facit reg. *l. omnia C. de Epiſcop. & cleric.* Ex qua Doctores paſſim notant hoſpitalia quæcunque omnibus Eccleſiaſticis gaudere priuilegiis, & poſt Felin. Roman. Bald. & alios proſequitur Gabr. *d. concl.* 2. *n.* 4. atque ita in his Confraternitatibus, & hoſpitalibus inſtitutis Epiſcopi auctoritate indubitabilem eſſe apud ſcribentes omnes hanc reſolutionem teſtantur Sfort. in eleganti *tract. de reſtitut. in integrum p.* 1 *q.* 1. *à n.* 37. Et ſic reſtitutionem in integrum hoſpitali Eccleſiaſtico eſſe concedendam aduersùs aditionem hæreditatis, reſoluunt Vincent. de Franchis *decis.* 282. & Marta *voto* 169 *per tot.* Ricciul. *dict. lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 14. Circa alias verò Confraternitates, & hoſpitalia, quæ ſine auctoritate Epiſcopi inſtituuntur, non leuis eſt inter ſcribentes controuerſia; quòd enim indiſtinctè gaudeant prædicto reſtitutionis in integrum beneficio, tenent communiter ſcribentes, qui docent omnia loca, immo quod generalius eſt, omnium piam cauſam hoc habere priuilegium, vt iure minoris reſtituantur, ex Ioan. Andr. Archid. & Dominic *in d. cap.* 1. *de reſtit. in integrum lib.* 6. & pluribus aliis ex antiquioribus, de quibus Tiraq. *de pia cauſa, priuileg.* 138. Coſta *in c. ſi pater, verb. ipſis pauperibus num.* 4. ſequitur Cald Pereira *in l. ſi curatore, verb. minoribus, num.* 64. *C. de integrum reſtit. min.* Maſtrill. *Siciliæ deciſ.* 100. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 3. *collect.* 648. *verſ. quarto*, & conſtanter Sfort. *d. q* 3. *à num.* 6. Ricciul. *d. c.* 11. *n.* 4. Ex dictis autem conſtat omnia hoſpitalia, & Confraternitates licèt abſque Epiſcopi auctoritate inſtituantur, pias cauſas cenſendas eſſe; de hoſpitalibus, & Confraternitatibus agentes eandem reſolutionem ſequuntur Bald. & Paul. Caſtren. *in l. Orphanotrophos, C. de Epiſcop. & cleric.* arg. text. *ibi*, quatenus æquiparat hoſpitalia minoribus, & aliis, quorum meminit Tiraq. *vbi proximè*, Maſcard. *d. concl.* 869. *num.* 10. Miles, & alij, quos refert, & ſequitur Sfort. *d. q.* 3 *à n.* 46. & de Confraternitatibus Miſericordiæ Cabel. *Luſit. deciſ.* 51. *num.* 8. *per tot. p.* 2. Quorum fundamentum eſt præcipuum, ex *d. l. Orphanotrophos*, & ex generali alia concluſione, quam colligunt ex *d. l. omnia*, quòd hoſpitalia, & alia pia loca gaudent omnibus priuilegiis, quæ Eccleſiis conceduntur. Contrariam tamen ſententiam quòd ſcilicet huiuſmodi hoſpitalia, & Confraternitates hoc priuilegio iuuari non debeant quando ſine Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt, expreſsè ſequitur Anchar. *in cap. auditis, num.* 9. *de reſtit. in integ.* cuius ſententiam probant Gabriel *d. concl.* 1. *num.* 21. *& concl.* 2. *num.* 16. Gutier. *d. cap.* 35. *n.* 14. Valaſc. *d. conſ.* 105. *num.* 44. & poſt Corn. Cald. Pereira *d. verb. minoribus num.* 63. & plures alij citati per Sfort. *d q.* 3. *num.* 45. & reliqui, qui ſæpe alibi in hoc propoſito diſtinguunt an prædicta loca & Confraternitates Epiſcopi auctoritate inſtituta ſint, necne. Quorum alij ea vtuntur ratione, quia putant Confraternitates, & hoſpitalia piis cauſis annumeranda non eſſe: ſed melius ex noſtra ratione confirmabimur; diximus enim quòd licèt pia ſint, Eccleſiaſtica tamen & religioſa non ſunt, ſi Epiſcopi auctoritate non inſtituuntur, nullibi verò beneficium reſtitutionis piis cauſis indiſtinctè à Iure conceditur, ſed tantum Eccleſiis, & eccleſiaſticis, ac religioſis locis.

Ad argumenta verò in contrarium facilè videtur reſponderi poſſe. In primis ad *d. l. omnia*, reſpondemus ſolùm procedere in hoſpitalibus inſtitutis auctoritate Epiſcopi, vt ex communi ſententia interpretatur Valaſc. *d. conſ.* 105. *num.* 12. Et ad *d. l. Orphanotrophos*, ſimiliter reſpondet Anchar. *d. num.* 9. *in fine*, & ſentire videntur Maſcard. *d. concl.* 869. *num.* 9. Marta *d. p.* 4. *caſu* 13. *num.* 25. atque etiam Cabed. *d. deciſ.* 51. *num.* 2. *&* 11. quatenus in hoc puncto conſiderat prædictas Miſericordiæ Confraternitates auctoritate Prælati, & Capituli fuiſſe inſtitutas. Verùm ex alio capite priorem ſententiam, quæ indiſtinctè Confraternitatibus hoc concedit reſtitutionis beneficium, defendi poſſe non poſſum non affirmare; generaliter enim receptum eſt, non ita hoc beneficium reſtitutionis minoribus, & Eccleſiis concedi, vt aliis denegetur, in quibus idem fauor, & miſerationis ratio reperitur; quales cenſentur omnes illi, quorum bona ſub aliena cura ſunt, vel per adminiſtratores gubernantur, vt in Republ. Ciuitate, villa, Caſtro, ſeu quacunque alia Communitate probat tex. *in l. Reſpubl. C. ex quibus cauſis maiores, l. Rempubl. C. de iure Reip. lib.* 11. iuncta æquiparatione text. *in l.* 1. *§. quibus ff. quod cuiuſque vniuerſitatis nom.* Reipub. ſcilicet, & cuiuſlibet alterius Collegij, ſeu vniuerſitatis perſonarum, & in fiſco, furioſo, prodigo, & ſimilibus perſonis poſt Euerard. *loco* 30. Mench. & alios, proſequitur Cald. Pereira *d. verb. minoribus à n.* 6. & multi de quibus Alphan. *collect.* 630 & de omnibus, & ſingulis pleniſſimè reſoluit contrariis ſatisfaciens, & oſtendens non ſolùm ex generali clauſula *tit. ex quibus cauſis maior.* Sed iure minoris prædictis omnibus ſuccurrit Sfort. omnino videndus *d. q.* 3. *à princip. & art* 2. 7. *&* 9. *cum ſeqq. vſque ad finem quæſt.* Quare ſi cuilibet Communitati, ſeu Collegio huiuſmodi reſtitutio conceditur, quia per adminiſtratores 91

reguntur, irrationabile videtur eam denegare
piis locis, & Confraternitatibus; licèt eccleſia-
ſtica non ſint, quia ſine Epiſcopi auctoritate in-
ſtituta fuerunt. Accedit, quia non ſine violentia
reſtringitur littera text. *in d. l. Orphanotrophos*,
ad ea hoſpitalia, quæ cum Epiſcopi auctoritate in-
ſtituuntur, immo æquiparatio, quam tex. facit,
adminiſtratoris hoſpitalium, & tutoris minorum,
nihil commune habet cum auctoritate Epiſcopi,
ſed omnibus hoſpitalibus etiam abſque illa inſti-
tutis maximè conuenit.

92 Sextò infertur ex iis, quæ Confraternitatibus
ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea in-
ſtitutis relinquuntur, quartam falcidiam deduci
non poſſe. Probatur; diximus enim omnes Con-
fraternitates licèt abſque Epiſcopi auctoritate in-
ſtituantur, pias cenſeri, & inter pias cauſas eſſe
annumerandas: ſed conſtat de legatis ad pias
93 cauſas nullam deduci falcidiam, iuxta text. *in
Auth. ſimiliter. C. ad leg. Falcid.* & in corpore,
vnde ſumitur *in Auth. de eccleſiaſt. tit. § ſin autem
hæres, coll. 9. & ex l. ſi quis ad declinandum, ad fin.*
ibi, *nulla falcidia in hac parte intercedente. C. de
Epiſcopis, & cler.* cum ſimilibus; ex quibus ita
hanc concluſionem traduot. ſcribentes omnes
eiſdem locis, vt conſtat ex latiſſimè tradita
per Tiraq. *de priuileg. pia cauſa, priuig.* 26. Couar.
in c. Raynaldus, de teſtam. § 3. num. 7. Coſta *in cap.
ſi pater, verb. Trebellianicæ, à num.* 13. optimè Hugo
Douell. *comment. iuris Ciuilis lib. 8. c. 27. § verum
autem*, Surd. *de alimen. tit. 8 priuil. 18. à num. 2.* me
citato Ricciul. *d. lib. 4. cap. 11. num.* 18. & ſic ha-
bere communem Doctorum omnium traditio-
nem tam in ſcholis, quàm in Palatiis, profite-
tur Pereg. *de fideicom. art. 3. à num. 62.* Flores de
Mena *var. quæſt. lib. 2. cap. 21. n. 190.* inde infertena
ad quæſt. de gabellis, de qua ſuprà: ex quibus
noſtram illationem ad Confraternitates ita dedu-
xerunt Bald. Paul. de Caſtro, Socin. Alex. Dec.
& alij, quos refert & ſequitur Gabr. *d. concl.* 1.
num. 8. & poſt eum Gutier. *d. cap. 35. num.* 12.
Flores de Mena *vbi proximè*, & in hoſpitalibus
Caſtren. Felin. Barbat. & alij, quos refert, &
ſequitur idem Gabr. *d. concl. 2 num* 16. Valaſc. *d.
conſ. 105. n* 39. Maſcard. *d. concl. 869. n. 12.* Vnde
manifeſtè conuincitur ſententia, & fundamen-
tum eorum, qui contrarium reſolebant ea ra-
tione quòd Confraternitates loca pia non ſint,
vt voluit Corn. & Pariſ. quos ſequitur Menoch.
d. remed. 15. recuper. num. 34. concelſo enim ante-
cedenti, negamus conſequentiam; quamuis enim
ex dictis verum ſit Confraternitates loca pia, ſeu
religioſa non eſſe, ſunt tamen piis cauſis annu-
merandæ; at de omnibus piis cauſis falcidiam nō
deduci expreſsè decidunt Imperatores *in d. Auth.
Similiter*, cum ſimilibus. Immo ipſo iure Dige-
ſtorum hoc priuilegium piis cauſis fuiſſe con-
ceſſum contendit Tiraq. *d loco*, meliùs per text.
*in l. 1 § ad municipiū, & in l. Titia, in princip ff. ad
legē falcid.* contra Cuiac. reſoluit, Coſta *d. verb.
Trebellianica. num.* 10 Pereg. *d. art. 3. n. 62.* & Do-
nell. *citato loco.* Vnde etiam ſuppoſita communi
94 ſententia, quæ reſoluit ſimiliter ex fidei commiſ-
ſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquun-
tur, Trebellianicam non deduci, vt docet Bart.
Bald. Salicet & alij *in d. Auth. Similiter*, & plures
de quibus Tiraq. *priuileg.* 27. & poſt Cou. *vbi ſup.*
communem eſſe vtriuſque iuris Doctorum ſen-
tentiam teſtatur Coſta *d. verb. Trebellianica. n.* 21.
Pereg. *d. art. 3. à num. 62. cum ſeqq.* Riccius *d. lib. 4.*
c. 11. n. 17. ſequitur etiam Trebellianicam de-
ducendam non eſſe de eiuſmodi fidei commiſſo ſi
Confraternitatibus relinquatur, vt poſt Paul.
Caſtren. notauit Maſcard. Valaſc. & Gutier. *pro-
ximè citatis locis.*

Verùm autem ſi vna Confraternitas hæres in- 94
ſtituatur, & alteri Confraternitati legata præ-
ſtare, vel hæreditatem reſtituere grauetur, falci-
dia, aut Trebellianica deduci poſſit? Partim pen-
det hæc quæſtio ex illa generali; Verùm priuile-
giatus contra pariter priuilegiatum vtatur priui-
legio ſuo? partim ex illa, quam in ſpecie ſcri-
bentes controuertunt, vtrùm pia cauſa contra
aliam ſimiliter piam, deducat falcidiam, aut
Trebellianicam, de qua omnes *in d. Auth. Simi-
liter*, & alij de quibus Tiraq. *priuileg.* 26. Gabr.
lib. 4. comm. tit. ad Trebellian. concl 21. *à n.* 8. Coſta
d. verb. Trebellianica num. 13. Surd. *d. priuileg.* 18. *à
num.* 6. & ad vtramque partem plures refert Ce- 96
uall. *commun. contra commun. q.* 155. bene Pereg. *d.
art. 3. num.* 69. reſoluens partem negatiuam eſſe
veriorem, cum illis proſequere. Vtrùm ſi fidei-
commiſſum vni relinquatur pro parte in cauſam
piam, & pro parte non, deducat falcidiam ſaltem
pro parte? Vide text. *in l. ſi ſeruus 33. ff. ad l. Fal-
cid.* Gabr. *dict. concl.* 11. *à num.* 8. Pereg *d. art. 3.
num.* 67.

Septimò infertur ad præſcriptionem rerum 97
pertinentium ad Confraternitates, & hoſpita-
lia, quæ Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt, tem-
pus 40. annorum neceſſariò requiri Probatur, di-
ximus huiuſmodi hoſpitalia, & Confraternita-
tes eccleſiaſtica cenſeri, & vti talia eorum bo-
na piis gaudere priuilegiis, quæ rebus Eccle-
ſiaſticis conceduntur; ſed conſtat res Eccleſia-
rum minori ſpatio quàm 40. annorum præſcribi
non poſſe, *cap. ad aures, cap. illud. cap. de quarta*,
cum multis aliis. *de præſcrip.* Igitur meritò hanc
illationem deducunt Abb. per text. *ibi in cap. acce-
dentibus, notab. 2. de priuil.* quatenus agens de præ-
ſcriptione contra hoſpitalarios, exigit hanc 40.
annorum præſcriptionem, ſequuntur Felin. *in d.
cap. de quarta, à num.* 2. Balb. *de præſcript. p. 1. n. 5.
in princip. à num.* 5. Padil. *in l. 2. à num.* 45. *C. de
ſeruitut.* vbi *num.* 50. nuncupatim agit de Confra-
ternitatibus, Valaſc. *d. conſ.* 105. *num.* 42. Azeued.
d. l. 10. num. 28. contrarium expreſsè reſoluentes in
hoſpitalibus, & Confratriis inſtitutis ſine Epiſco-
pi auctoritate, quia ex dictis profana ſunt; nec
ſubinde Eccleſiæ gaudent priuilegiis; vt reſoluit
vltra præcitatos, ſic intelligendus Corn. *conſ.* 117.
num 27. *volum.* 2. & poſt eum Marta *d. caſu* 113.
num. 14. Quæ reſolutio licèt ex noſtra principali
reſolutione rectè deduci videatur, inaduerten-
ter tamen Abb. & reliqui ad eius comprobatio-
nem adducunt text. *in d. cap. accedentibus*; hoſpi-
talarij enim, de quibus ibi, verè Religioſi ſunt,
ne dubium eſt bona, quæ ad ipſorum pertinent
Religionem, verè Eccleſiaſtica cenſeri. Quare
meliùs probatur illatio ex eleganti deciſione
text. *in Authent. de eccleſiaſt. tit. § pro temporalibus.
collat.* 9. vbi expreſsè decidit contra Eccleſias, &
alia loca venerabilia ſolam quadraginta annorum
præſcriptionem opponi poſſe; & addit deinde
hoc ipſum generaliter ſeruandum eſſe in exactio-
ne eorum, quæ ad pias cauſas relinquuntur, ex
quo vltra ſuprà citatos ita notarunt plures alij,
de quibus Tiraq. *tract. pia cauſa priuileg.* 139. Cou.
in reg. poſſeſſor p. 2. num. 3. verſ. imò, Molina *de Iu-
ſtit. tract. 2. diſp. 72. verſ. hoc verò priuilegium*; vnde
abſurdum

Digitized by Google

abſurdum non erit ſi quis dicat hoc priuilegio in materia præſcriptionis gaudere hoſpitalia, & Confraternitates ad pios vſus, ſiue Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea fuerint inſtituta; cum enim ex dictis pateat hoſpitalia & Confraternitates, in quibus pietatis opera exercentur, piis cauſis annumerari, quia defectus auctoritatis Epiſcopi efficit ne religioſa, ſeu eccleſiaſtica ſint, non tamen impedit quominus piæ ſint, & text. *in d. §. pro temporalibus*, generaliter hoc quadraginta annorum priuilegium concedat pro omnibus præſcriptionibus eorum quæ ad pias cauſas relicta ſunt, non rectè communis videtur in hoc propoſito diſtinguere inter hoſpitalia, & Confraternitates, quæ auctoritate Epiſcopi vel abſque ea inſtituuntur, ſed in omnibus indiſtinctè debet admitti reg. *d. § pro temporalibus*, & benè conſiderabat Fulgoſ. *in l. omnes, n. 13. C. de ſacroſ. eccleſ.* à quo titubans recedit Padil. *in d. l. 2. n. 46.* & audacius, & minùs rectè Valaſc. *d. conſil. 105. num. 42. ad fin.* Ampliatúrque hæc reſolutio, vt procedat quando vna Confraternitas contra aliteram vult præſcribere, vt in vna Eccleſia contra alteram præſcribente probat tex. *in d. cap. ad aures, cap. illud. verſ. Eccleſia, d. cap. de quarta*, cum ſimilibus. de quibus Tiraq. *d. priuil. 26. verſ. contrarium*, Balb. *vbi ſup. n. 4.* Cou. *d. §. 2. n. 3.*

98 Octauo infert Menoch. *d. remed. 15. recuper. q. 4. & 5. per tot.* ad quæſtionem, quam nouam dicit in ea materia, vtrùm ſcilicet remedium *cap. redintegranda 3. q. 1.* concedatur contra ſingulares ſucceſſores pro recuperanda poſſeſſione, rerum Confraternitatis, & hoſpitalium? inquit enim pendere ex noſtra quæſtione principali, vtrùm huiuſmodi Confraternitates, & hoſpitalia ſint loca religioſa? nam ſi talia ſunt, procoldubio vera eſt pars affirmatiua, quòd prædictum competat remedium, & conſequenter ex noſtra reſolutione dabitur pro rebus hoſpitalium & Confraternitatum, quæ cum Epiſcopi auctoritate fuerint inſtituta, non ita quando abſque ea inſtituuntur. Verùm otioſè diſputatur quæſtio, ſi ſequamur magis communem, & praxi receptiſſimam reſolutionem, quæ docet remedium illud omnibus competere tam eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus perſonis violenter à rebus ſuis electis, vel alio modo oppreſſis. aut dolo deceptis, vt fatetur ipſe Menoch. *ibi num. 13* Mantu. *dial. 114.* Valaſc. *de iure emphyt. q. 18 num. 16.* Gutier. *Canon. lib. 1. q. 34. num. 4. cum ſeq* Cenall. *commun. contra commun. q. 53. per tot.* Anton. Theſaur. *Pedem. deciſ. 29. num. 1. in fine.* Si verò ſtrictum ſequamur Iuris rigorem, verius eſt nullum nouum remedium in eo text. concedi laicis clericis, Epiſcopis, aut Eccleſiaſticis perſonis, ſed dum agit de Epiſcopis ſpoliatis rebus propriis, vel Eccleſiæ reſtituendis, intelligendum eſſe per remedia competentia ſecundùm ius antiquum, rectè interpretatur Innoc. *in cap. cùm ad ſedem, de reſtitut. ſpoliat.* Rip & Alciat. quos refert, & ſequitur idem Menoch. *vbi ſup. num. 8.* Sarmien. *lib. 2. ſelect. cap. 13. n. 2. & in tract. de reditib. Eccleſ. p. 1. cap. 4 num. 11.* D. Barboſ. *in l. aliena 11. n. 45. ff. ſoluto matrim.* & ſuadetur, quia veroſimile non eſt Pontificem per verba vaga. & generalia nouum remedium concedere, & Iuris Ciuilis rigorem abrogare, nulla de eo facta mentione, vt aliàs ſolet, ſed potiùs referre ea, quæ antiquis legibus, ſeu Canonibus erant conceſſa, vt ſignificant illa verba, quæ ex originali referunt proximè citati, *in ſynodalibus Patrum decretis, & legum edictis legimus ſtatutum* &c. & quia ex cõtraria interpretatione oſtenditur deciſio tex. *in cap. ſæpe, de reſtit. ſpoliator.* vbi Pontifex apertè profitetur contra Iuris rigorem nouum cõcedere remedium ſpoliatis contra ſingulares ſpoliantium ſucceſſores, quod verum non eſſet ſi per dictum *cap. redintegranda* contra huiuſmodi ſingulares ſucceſſores ſic generaliter erat prouiſum.

Nonò infertur reſolutio ad quæſtionem de 99
ſubſidio impoſito per Papam ad fauorem D. noſtri Philippi Regis Hiſpaniarum ſuper redditibus Eccleſiaſticis, an Confraternitates huiuſmodi debeant in eo contribuere de bonis ſuis temporalibus? In qua quæſt. reſoluenda neceſſarium eſt recurrere ad noſtram diſtinctionem: aut Confraternitates non ſunt inſtitutæ auctoritate Eccleſiaſtica, nempe Apoſtolica, ſeu ordinaria, ſed priuata tantùm ipſorum fundatorum, & tunc non debent contribuere, quia licèt ſint loca pia, non tamen ſunt religioſa, & eccleſiaſtica; aut eccleſiaſtica auctoritate erectæ ſunt, & tunc debent contribuere, ex quo ſunt loca non ſolum pia, ſed religioſa, ſeu eccleſiaſtica, vt probatur ex verbis Bullæ Pij I V. & V. ſuper huiuſmodi ſubſidio, ibi, *Super omnium, & ſingularum Cathedralium, etiam Metropolitanarum, Collegiatarum & aliarum Eccleſiarum*, &c. *Capellaniarum, Conuentualium & aliarum menſarum fructibus & redditibus & prouentibus*, &c. Quibus verbis comprehendi videtur bona Collegiorum auctoritate Eccleſiaſtica erectorum, quòd magis confirmatur exceptione facta à Papa de hoſpitalibus actu hoſpitalitatem ſeruantibus, quod non teneantur ad dictam contributionem; ex qua remanet impoſitio certa & firma in omnibus aliis hoſpitalibus actu eam non exercentibus, & ſimiliter in omnibus locis piis, & religioſis auctoritate Eccleſiaſtica inſtitutis, ita Nicol. Garc. *de benefic p. 5. c. 4. n. 613.*

Decimò infertur reſolutio ad quæſtionem in 100
hoc propoſito admodum controuerſam, vtrùm ſcilicet ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta canonica debeatur? quam latè reſoluimus *lib. 3. cap. 19. de Canonica portione, num. 17. cum ſeqq.*

Vndecimò infertur ex eadem ratione, dicta ſu- 101
pra de Confraternitatibus, & hoſpitalibus eſſe ſimiliter accommodanda collegiis, ſeu ſeminariis inſtitutis pro ſuſtentatione ſtudentium pauperum, vel aliorum egenorum, quòd ſunt loca pia & gaudent priuilegiis Eccleſiæ, & de iuriſdictione eccleſiaſtica, & ſi ſunt inſtituta ſeu erecta auctoritate eccleſiaſtica, non ſolum ſunt loca pia, ſed etiam religioſa. Ita Garcia Gironda *de gabellis, p. 7. n. 44* Azeued. *d. l. 10. n. 26. lib. 4. noua recop.* Nicol. Garc. *d. p. 5. c. 1. num. 612.* Aloyſ. Ricc. *in praxi var. reſol. p. 3. reſol. 413.* Nauar. *in praxi elect. fori q. 43. à n. 1* Felician. de Vega *in relect. cap. cùm ſit generale 8. n. 51. in ſeq. de foro comp.*

Duodecimò infertur reſolutio ad quæſtionem,
an Confraternitates inter ſe præcedant. In qua 102
S. Rituum Congregat. *in vna Nepeſina 20. May 1608. & in alia Tholeſin. 19. Martij 1611.* cenſuit Confraternitates laicorum in publicis proceſſionibus debere procedere, & præcedere inter ſe iuxta Bullam Gregorij X I I I, incip. *Expoſcit.* de qua Ricciul. *d. lib. 4. cap. 16* Et quòd Confraternitati ſanctiſſimi Roſarij non competat præcedentia ſuper alias, quæ ante illam habent habitum

Digitized by Google

104 tum, eadem S. Congregat. *in Bononien. 9. Decembris* 1617. quod locum habere in proceſſione ſanctiſſimi ſacramenti reſpectu Confraternitatis Corporis Chriſti, quæ etiam illic debet cedere locum digniorem aliis Confraternitatibus antiquioribus declarauit eadem Sacra Congregatio
105 *in nullius* 30. *Septembris* 1628. Et quòd huiuſmodi Confraternitates laicorum incedunt ante Regulares, quas ſequuntur idem Regulares, & poſtremò digniorem locum obtinet clerus ſæcularis, cenſuit eadem S. Congreg. *in Meſſanen.* 7. *Auguſti* 1621. Vnde conſuetudinem non eſſe, ſed abuſum vt Confraternitas laicorum præcedat clericis, declarauit eadem S. Congr. *Elaen.* 10. *Ianuarij* 1604 *in 6. dub.*

Confraternitates non poſſunt in eorum Eccleſiis per ſuos Capellanos facere ſolemniter celebrare, Confeſſiones audire, ſepelire, Sacramenta miniſtrare, & ſimilia (quæ ad ſolum Parochum ſpectant) abſque expreſſa licentia Ordinarij, & Parochi, eadem S. Congreg. Rituum *in Neapolitana* 18. *Maij* 1602. *& in Cæſaraaguſtana* 14. *Ianuarij* 1612.

CAPVT XII.

De Monaſteriis, & religioſis domibus.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio materiæ.*
2 *Monaſterium à Græco vocabulo ſolitarius locus propriè dicitur.*
3 *Cœnobium à Græca ſignificatione deſumptum, communis vitæ locus appellatur.*
4 *Monaſterium, & Cœnobium idem ſunt.*
5 *Conuentus à conueniendo dicitur.*
6 *Monaſteria noua conſtrui ſine auctoritate Epiſcopi, in cuius diœceſi erigenda ſunt prohibentur.*
7 *Ordinariis non licet dare licentiam conſtruendi nouum monaſterium niſi vocatis prius, & auditis Prælatis Conuentualibus locorum, vbi ædificandum eſt, & aliis intereſſe habẽtibus.*
8 *Monaſteria olim in ſolitudine conſtruenda erãt.*
9 *Monaſteria Monialium hodie extra ciuitatem conſtrui prohibentur, & quæ extra mœnia conſiſtunt, in ciuitatem, vel oppidum reuocantur.*
10 *Monaſteria Monialium non ſunt erigenda niſi Ordinariis locorum conſentientibus, & in iis duntaxat locis, quæ muro vnita ſunt.*
11 *Papæ auctoritas etiam vltra Epiſcopi conſenſum requiritur in erigendis Regularium monaſteriis.*
De ſola licentia Ordinarij noua poſſunt conſtruere Monaſteria,
12 *Fratres Ordinis Carmel. diſcalc.*
13 *Monachi Cong. B. M. Fulien.*
14 *Superiores Cong. Cleric. Regul. ſancti Pauli.*
15 *Licentias erigendi noua monaſteria de ſola licentia Ordinarij reuocauit Vrbanus VIII.*
16 *Epiſcopus olim poterat cum conſenſu Capituli, aut ſynodi Parochialem Eccleſiam in monaſterium Religioſorum dedicare, non verò hodie.*
17 *Monaſteria alia ſunt Mendicantium, alia non mendicantium.*
18 *Religioſorum numerus quis habendus in monaſteriis mendicantium oſtenditur.*
19 *Monaſteria noua etiam Mendicantium & Capucinorum, ac Societatis Ieſu erigi non poſſunt niſi in quolibet illorum duodecim Religioſi ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant.*
20 *Monaſteria duplicia, id eſt, monachorum ſimul, & monialium fieri prohibentur.*
21 *Monaſteria omnia de iure communi ſunt ſubiecta Epiſcopo, in cuius diœceſi ſita ſunt.*
22 *Monaſteria omnia Epiſcopo cenſentur ſubiecta niſi probentur exempta.*
23 *Monaſteria ferè omnia Regularium ſunt ex priuilegiis ſpecialibus ſummorum Pont. de Ordinariorum poteſtate exempta.*
24 *Monaſteria Monachorum à quo tempore exemptionem hanc ab Ordinariorum iuriſdictione obtinuerunt, oſtenditur, & numeris ſeqq.*
Exempti ſunt ab Ordinariorum poteſtate,
25 *Canonici Regulares* à Paſchale II.
26 *Cluniacenſis Ordo* à Clemente IV.
27 *Caſſinen. Abbatia* à Zacharia.
28 *Camaldulenſis Congreg.* à Leone X.
29 *Vallumbroſana Cong.* à Paſchale II.
30 *Ciſtercienſis Ordo ab* Alex. III.
31 *Cœleſtinorum Ordo* ab Innocent. IV.
32 *Monachi B. M. montis Oliueti* à Iulio II.
33 *Monachi B. M. montis Virginis.* à Cœleſtino III.
34 *Præmonſtratenſes* ab Alexandro V.
35 *Carthuſienſes* à Bonifacio IX.
36 *S. Baſilij Ordo* à Gregorio XIII.
37 *Fratres S. Spiritus* à Sixto IX.
38 *Fratres S. Antonij Vienen.* ab Vrbano IX.
39 *Prædicatores* à Gregorio XI.
40 *Minores* à Clemente IV.
41 *Cruciferi* ab Vrbano III.
42 *Carmelitæ,*
43 *Serui B. Mariæ* ab Vrbano VI.
44 *Minimi* à Sixto IV.
45 *Theatini* à Clemente VII.
46 *Clerici regul. S. Pauli* à Paulo III,
47 *Societas Ieſu* à Paulo III.
48 *Sommaſchini* à Sixto V.
49 *Miniſtrantes infirmis* à Gregorio XV.
50 *Fratres B. Ioannis de Deo* à Paulo V.
51 *Clerici Regulares ſcholarum piarum* à Gregor. XV.
53. *Monaſteria quælibet, quibus cura imminet animarum in iis quæ ad dictam curam pertinent, ſubſunt immediatè iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, excepto monaſterio Cluniacenſi, &c.*
54 *Per exemptionem conceſſam monaſterio capella illi ſubiecta non cenſetur exempta.*
55 *Monaſteria in quibus exempta ſint de Iure à lege Diœceſana, oſtenditur.*
56 *Capitula generalia debent in monaſteriis exemptis per ſingulas Prouincias, vel regna quolibet triennio fieri.*
57 *Monaſteria monialium quãuis exempta, niſi Regularibus, vel Capitulis generalibus ſubſint, ab Epiſcopo ſpirituali gubernio ſunt regenda.*
58 *Iuriſdictio nulla eſt conceſſa Epiſcopo in monaſteriis Sedi Apoſt. immediatè ſubiectis, niſi in concernentibus ſpiritualia.*
59 *Monaſteria non ſunt inhabitacula clericorum ſecularium*

Digitized by Google

ſecularium, & multò minus laicorum conuertenda.

60 *Monaſterium de licentia Epiſcopi diœceſani benè poteſt deſtrui, & deſeri, atque cum eius fuerit in profanos vſus commutari in caſu magna alicuius neceſſitatis, & rationabili exiſtente cauſa.*

61 *Regulares ſi in monaſteriis quandoque defecerint, clerici ſeculares in eis poterunt ordinari.*

62 *Monaſteria monialium extra Vrbem, Opidàve exiſtentia, ſi Epiſcopo videbitur, ad vetera, quæ ſunt in Vrbe, reduci debent, vel ad noua quæ fiunt.*

63 *Tranſlatio monaſterij monialium extra Vrbem exiſtentis facienda eſt ad aliud monaſterium eiuſdem Ordinis, & cum introitibus, & redditibus, quos habebat.*

64 *Monaſteria iam ædificata deſerere non poſſunt Regulares niſi in manibus Ordinarij, ſeu Diœceſani.*

65 *Fratres minores deſerentes monaſterium aliquod, in quo quiſpiam legitimum titulum habet iurispatronatus, non poſſunt dormitoria, officinas, ſeu alia loca monaſterij eiuſdem deſtruere, diuendere, ſeu aliis donare.*

66 *Monaſterium deſtructum ſi ſit habentium bona in communi, & transferatur alio, illa bona acquiruntur illi monaſterio ad quod monachi transferuntur.*

67 *Monaſterium ſi penitus deſtruatur, fuerúntque proinde monachi extincti, bona eius remanebunt in diſpoſitione ſummi Pont.*

68 *Monaſterium non habentium proprium, nec bona in communi (vt ſunt Fratres S. Franciſci de Obſeruantia) ſi deſtructum ſit, poſſunt eius bona ex conceſſione Pont. transferri de prioribus locis ad alia loca.*

69 *Monaſterium vt transferatur, ſeu mutetur de loco in locum de Iure communi, licentia Papæ, & Diœceſani requiritur, niſi ex priuilegiis Pont. aliter ſit cautum.*

70 *Congregatio* S. Benedicti in Portugalia *ex priuilegio Sixti V. poteſt cum conſilio & aſſenſu Capituli generalis transferre eorum monaſteria de loco in locum.*

71 *Prior, & monaſterium* S. Benedicti Vallidoleti *poteſt ex conceſſione* Pij II. *&* Pij IV. *duo vel tria monaſteria iuſta interueniente cauſa vnire.*

72 *Mendicantibus prohibetur ædificare de nouo prope domos iam conſtructas Minorum niſi infra ſpatium trecentarum cannarum.*

73 *Ædificia nulla conſtrui poſſunt intra vnum milliare ab Abbatiis & locis Ordinis Ciſtercien ſub excommunicationis pœna.*

74 *Ædificare, aut poſſeſſiones acquirere non licet infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionum Carthuſienſium.*

75 *Cannarum quælibet debet obtinere octo palmorum longitudinem.*

76 *Eccleſias nouas, & loca conſtruere, vel alia de nouo recipere & habere non poſſunt quicunque Regulares prope domos Fratrum Prædicatorum, & Carmelitarum infra ſpatium* 140. *cannarum.*

77 *Patres Societatis Ieſu habent priuilegium vt poſſint ædificare infra* 140. *cannas prope alios Conuentus.*

78 *Mendicantes Religioſi, qui ſine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandũ, vel habitenus recepta mutant, aut quouis titulo alienationis transferunt, excommunicationem nemini reſeruatam incurrunt.*

79 *Seculares prohibentur erigere excelſas domos & ædificia prope monaſteria Monachorum, vel Monialium.*

80 *Monaſteria coram quo iudice ſint conuenienda oſtenditur.*

SEQVITVR ſecundum genus eccleſiaſticorum locorum ex ordine, quem ſuprà propoſuimus, quæ quidem religioſæ domus vocantur, ſpeciali verò nomine Monaſteria, vel Cœnobia, aut Conuentus, clauſtra, vel collegia, aut eremitoria nominantur, quamuis largiùs ſumpto vocabulo etiam Eccleſiæ ipſæ, de quibus iam egimus, & hoſpitalia quoque, de quibus *præcedenti capite* tractauimus, Religioſæ domus ſoleant appellari, vt *in tit. de relig. domib.* 1

Monaſterium igitur Græco vocabulo ſolitarius locus propriè dicitur, cuius habitatores Monachi appellantur ſolitariam, ac religioſam vitam agentes: ſolebant olim Epiſcopi ob crimen depoſitione dignum clericos in monaſteria detrudere, vt ibi tanquam in loco pœnitentiæ peccata propria lugerent, & delinquendi amplius ab ipſis ſubmoueretur occaſio, *cap. ſicut dignum.* §. *clerici, de homicid.* eademque pœna reclusionis in monaſterium infligebatur adulteræ in Iure Ciuili, *Auth. Sed hodie* §. *ſi verò C. ad leg. Iul. de adulter.* Fr. Emman. *quæſt. regul.* *tom.* 2 *q.* 22. *art.* 7. Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. regul. reſol.* Cœnobium verò à Græca item ſignificatione deſumptum, communis vitæ locus appellatur, à quo cœnobitæ, id eſt, ſimul vitam ducentes nominantur, quod tamen vocabulum ad ſolos Religioſos aptatur, vnde Monaſterium & cœnobium idem ſunt, *c.* 2. *in princ. de Ordine cognit.* quod & Conuentus à conueniendo, & clauſtrum dicitur eo quòd inde egredi cuiquam propria auctoritate non liceat, Card. *in Clem.* 1. *de ſtatu Monach. Collegij, & Eremitorij* nomina ex iis, quæ ſuprà de Regularibus diximus, declarantur. 2 3 4 5

Eſt autem ſciendum quòd monaſteria noua conſtrui ſine auctoritate Epiſcopi, in cuius Diœceſi erigenda ſunt prohibentur, *cap. quidam*, cum ſeqq. 18. *q.* 2. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regular. c.* 3. Piasec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *c.* 3. *n.* 47. Campan. *in diuer. Iuris Canon. rub.* 12. *c.* 13. *n.* 80. *&* 81. Fr. Ludouic. Miranda *in manuali Prælator. t.* 1. *q.* 33. *art.* 1. *concl.* 3. Eraſm. à Cochier *de iuriſdictione Ordinar. in exemptos p.* 1. *q.* 36. Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 55. *n.* 3. Tambur. *de iure Abbatu. t.* 3. *diſp.* 5. *q.* 1. *à princ.* Itaut nec Religioſi exempti poſſint ædificare in loco non exempto abſque conſenſu Epiſcopi, Ricc. *p.* 4. *decis.* 168. Nouar. *tit. de monaſteriorum ædificat. ſuper Bullas D. V. Vrbani VIII. n.* 4. cuius tamen aſſenſus ſufficit poſt Eccleſiam conſtructam. Ricc. *d. deciſ.* 168. *n.* 2. Nouar. *vbi proximè n.* 7. illum præſtare non poteſt Vicarius. Calderin. *conſ.* 3. *de offic. Vicar.* Nouar. *d. loco n.* 6. Non requirit quando mutatur monaſterium de loco in locum, idem Nouar. *n.* 5. nec quando Regulares vellent ampliare monaſterium. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *q* 49. *art.* 9. 6

Epiſcopi autem quem modum tenere debeant in concedenda licentia pro monaſteriis Regularium nouis ædificandis ordinauit Clemens VIII. in ſua Conſtit. incip. *Quoniam, ſub Dat.* 13. *Iulij.* 7

Digitized by Google

Iulij 160. ibi, *Declaramus locorum Ordinarios non poſſe licentiam ad nouos Conuentus cuiuſcunque Mendicantium Ordinis in Ciuitatibus, & locis eorum Ordinariæ iuriſdictioni ſubiectis erigendos impertiri, niſi vocatis, & auditis aliorum in eiſdem Ciuitatibus, & locis exiſtentium Conuentuū Prioribus, ſeu procuratoribus, & aliis intereſſe habentibus, & cauſa ſeruatis ſeruandis cognita conſtiterit*, &c. Quæ conſtitutio locum etiam habet circa erigenda monaſteria Monialium, vt cenſuit S. Cong. Conc. 19. *Decembris* 1620. & illius diſpoſitio inducit formam, itaut eius omiſſio vitiet conceſſionem. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 3. *c.* 527. Tamburin. *d. t.* 3. *diſp.* 5. *qu.* 1. *n.* 11. Aloyſ. Ricc. *p.* 2. *deciſ.* 75. Anton. Nauarr. *in ſum. Bullar. tit. de monaſteriorum ædificatore ſuper Bulla Clem. VIII. num.* 2. vbi *à n.* 7. *cum ſeq.* in pluribus caſibus dictam Bullam Clementis VIII. non habere locum ait, & primò vbi non adeſſent alij Regulares Mendicantes, per Rot. *deciſ.* 30. *p.* 3. *diuerſ.* & in mutatione vnius monaſterij in alium locum, Ricc. *deciſ.* 168. *p.* 4. Et in hoſpitio Ricc. *eod. n.* 4. *deciſ.* 139. Ex qua Conſtitut. colligunt Fr. Emman. *in addit ſum. tom.* 3. *cap.* 146. *n.* 4. *ad finem.* Portul. *in dub. Regul. verb. monaſterium. n.* 2. Hieron. Roder. *d. reſol* 55. *n.* 6. Ordinariis non licere dare licentiam huiuſmodi niſi vocatis prius, & auditis Prælatis Conuentualibus locorum, vbi ædificandum eſt, & aliis intereſſe habentibus. Illam *Conſtit. Clementis VIII.* ampliat, & innouat Gregorius XV. per aliam ſuam incip. *Cum aliàs* 17. *Auguſti* 1622. dum expreſsè prohibet ne monaſteria huiuſmodi erigantur, niſi in eo ſaltem duodecim Fratres aut Monachi, ſeu Religioſi inhabitare, ac ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant; ac etiam Priores, ſeu procuratores aliorum monaſteriorum non ſolùm in prædictis, ſed etiam in aliis per quatuor millia paſſuum circumuicinis locis ad id vocati & auditi fuerint, & tali erectioni conſenſerint.

8 Olim erant in ſolitudine monaſteria huiuſmodi conſtruenda ne populari acceſſu deuotio Religionis impediretur, aut ſi in ciuitatibus conſtruebantur., Epiſcopi in eorum Eccleſiis Miſſas ſolemnes celebrare non debebant, ne propter concurſum, & multitudinem populi Religioſorum quies turbaretur, vt voluit Greg. Pont.
9 *in cap. luminoſo* 18. *qu.* 2. Hodie verò monaſteria quidem Monialium extra Ciuitatem conſtrui prohibentur, & quæ extra mœnia conſiſtunt, in ciuitatem, vel oppidum reuocantur, ne malorum hominum prædæ & aliis facinoribus ſint abſque cuſtodia expoſita, Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform cap.* 5. *in fine verſ. & quia monaſteria*, Vgolio. *de poteſt. Epiſcopi cap.* 21. *in princ. n.* 1. Hieronym. Veneto & Leyua *in examine Epiſcopi lib.* 6. *cap.* 51. *n.*
10 13. Vnde S. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *ſub die* 23. *Septembris* 1583. cenſuit monaſteria Monialium non eſſe erigenda niſi Ordinariis locorum conſentientibus, & niſi in iis duntaxat locis, quæ muro cincta ſunt, & in quibus adeſt Presbyterorum ſecularium, vel Regularium copia ad audiendas earum Confeſſiones, niſi in facultatibus haberent Moniales, vt Confeſſarium aliunde aſcitum ſuſtentare valerent. Circa verò decentiam eo reſpectu ne Moniales, è domibus vicinis proſpiciantur, vide latè D. Sperel. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 58. *per tot.* & præcipuè *à num.* 10. vbi reſoluit quòd Moniales coguntur ad emendum à vicino ſecuritatem non proſpiciendi per feneſtras veteres, & vicinus tenetur vendere Monialibus ſeruitutem non proſpiciendi per veteres feneſtras, etiamſi eius palatium ſit inſigne; & *à num.* 19. tenet quòd Eccleſia cogit vicinum ad vendendum domum etiam pro Templi, vel monaſterij reædificatione, & pro viridario, eiuſque ampliatione, & pro annexis ipſi monaſterio, & pro ſeminario puerorum, & pro Parochi domo.

Vltra præfatum Epiſcopi conſenſum in erigen- 11
dis Regularium monaſteriis deſideratum, auctoritas quoque ſummi Pont. requiritur, nam *in cap.* 1. *de exceſſ. Prælat. lib.* 6. *& in cap. vnic. de religioſ. domibus, eodem lib.* ſtatutum eſt ne Prælati Religionum recipere valeant Conuentum aliquem, ſeu locum, abſque Sedis Apoſt. ſpeciali indulgentia, non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis, ſi de huiuſmodi prohibitione non fecerint ſpecialem mentionem. Hieron. Roderic. *d. reſol.* 55. *num.* 12. vbi citat meipſum *de officio, & poteſt. Epiſcopi p.* 2. *alleg.* 26. *num.* 4. Tamburin. *d. tom.* 3. *diſp.* 5. *q.* 1. *num.* 3. Nec Concil. Trid. *cap.* 3. *in fine* abrogauit diſpoſitionem Iuris communis, ſed prætereà indixit, vt altera quoque adhiberetur Epiſcopi loci, vt declarauit Sacra Congr. teſte Campan. *d. n.* 80. *in fine.* Quamuis Sorb. *ad compend. Mendicant. verb. ædificare, in ſua annot. verſ. circa.* §. 20. & Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 49. *art.* 3. *cum ſeq.* exiſtimauerint Epiſcopi tantùm licentiam eſſe neceſſariam.

Fratres igitur Ordinis Carmelitarum Diſcal- 12
ceatorum obtinuerunt, vt vbique de ſola licentia Ordinarij poſſent noua conſtruere monaſteria, ex conceſſione fel. record. Pauli V. *Conſt.* 10. incip.
Ad Eccleſia, de anno 1605. Item Monachi Con- 13
gregationis B. Mariæ Fulienſis ea indulgentia eiuſdem Pauli V. *Conſtit.* 51. incip. *Miniſterio*
1608. Item Superiores Congregationis Clerico- 14
rum Regularium S. Pauli decollati ex indulto eiuſdem Pauli V. *Conſtit.* 64. incip. *Eccleſia*, 8. *Maij* 1610. Quas tamen conceſſiones ſine licentias erigendi nouos Conuentus reuocauit S. Congregatio Eminentiſſimorum DD. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, Gregorio XV. approbante *ſub die* 17. *Auguſti* 1621.

Nouiſſimè S.D.N. Vrbanus VIII. *Conſtit.* 25. 15
incip. *Romanus Pontifex, ſub Dat. apud S. Mariam Maiorem ſub annulo Piſcatoris die* 28. *Auguſti* 1624. Motu proprio reuocauit, caſſauit, abrogauit, & annullauit omnes, & quaſcunque licentias, ac facultates a nonnullis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus ſuis conceſſas, etiam Motu proprio, vel aliàs obtentas fundandi, erigendi, & inſtituendi vbique locorum monaſteria, Domos, Collegia, Conuentus, & alia loca regularia quouis nomine nuncupata, ſeruata dumtaxat ſacrorum Canonum, & Concilij Tridentini decretorum forma de ſola Ordinarij licentia, ſeu etiam non ſeruata forma, & abſque licentia huiuſmodi, & hæc quoad erectiones, fundationes, & inſtitutiones monaſteriorum, Collegiorum, Domorum, Conuentuum, & aliorum Regularium locorum huiuſmodi quæ ſuum nondum ſortitæ ſunt effectum. Præcipitque ac interdicit Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum inſtitutorum Regularium Superioribus quocunque nomine nuncupatis, cæteriſque perſonis ad quos ſpectat, in virtute S. obedientiæ,

dientiæ,ac ſub priuationis vocis actiuæ, & paſſi-
uæ,necnon officiorum quorumcunque, ac inha-
bilitaris ad illa, & ad alia in futurum obtinenda,
nec non etiam excommunicationis ipſo facto
incurrendis pœnis, ne licentiarum ſeu facultatum
huiuſmodi reuocatarum, & annullatarum, ſine
alio quouis prætextu, vel cauſa etiam quantum-
uis priuilegiata noua monaſteria, Collegia, Do-
mos, Conuentus,& alia loca Regularia huiuſmo-
di niſi de expreſſa Ordinariorũ licentia,ac ſeruata
in omnibus, & per omnia, ſacrorum Canonum,
& Concilij Trid.necnon Conſtitutionibus,fel.re-
cord.Clementis VIII.quæ incipit, *Quoniam ad in-
ſtitutam,ſub Dat.Romæ apud S.Marcum ſub annu-
nulo Piſcatoris die 23.Iulij* 1603 ac decretorum de
mandato Clementis, necnon Gregorij X V. for-
ma recipere,erigere,fundare,ſeu aliàs quomodo-
libet inſtituere, ſeu incepta finire, & abſoluere
audeant, ſeu præſumant. De qua *Conſtit.*latè An-
ton. Nouar. *in ſym. Bullar. tit. de Monaſteriorum
ædificat.ſuper Bulla S.D.N.Vrbani VIII.*

16 Poterat olim Epiſcopus cum conſenſu Capi-
tuli, aut Synodi Parochialem Eccleſiam in Mo-
naſterium Religioſorum dedicare, & eidem de
Eccleſiæ fructibus ſine detrimento applicare, vt
in pluribus locis ſacrorum Canonum continetur,
& præcipuè *in cap.ſi Epiſcopus vnà,cum ſeqq.*13.
*q.2.in cap.quia Ioannes 13.q.5.& in c.conſtitutioni-
bus,& cap.paſtoralis, de donat.*quod tamen hodie
non ſine Romanæ Sedis auctoritate admittitur, ex
ſuprà dictis.

17 Duo autem ſunt monaſteriorum genera tam
mulierum, quàm virorum; quædam enim ſunt
monaſteria Mendicantium, quædam verò non
Mendicantium. Qui autem ſint Ordines mendi-
cantes, & qui de mendicantium priuilegiis par-
ticipent, oſtendimus *lib.1.cap.41.de Religioſorum
18 Ordinib.propè fin.*De quibus omnibus eſt notan-
dum primò, quod in monaſteriis Mendicantium
is tantum numerus Religioſorum haberi debet,
qui ex conſuetis eleemoſynis, & paucis redditi-
bus monaſterij commodè valeat ſuſtentari, & ſi-
militer in monaſteriis non Mendicantium non
debent ſupra eum numerum, qui ex redditibus
conſuetis ſuſtentari valeat,perſonæ aliquæ recipi,
ne ob victus inopiam extra monaſteria vagari,
aut ſordidos actus exercere, vel habitum Reli-
gionis deſerere compellantur, vt colligitur ex
*cap. quoniam, de vita & honeſt.cleric.& ex c.1.&
c.auctoritate, de inſtit.& ex cap. vnico.§.ſanè, de
ſtatu Regular. lib.6. & ex Concil.Trid.ſeſſ.25. de
Regularib.cap.*3 Et his incommodis meliùs proui-
dere volens Gregorius X V.*Conſtit.*31 incip.*Cum
19 aliàs de menſe Augusti.* 1622. prohibuit ne mo-
naſteria noua etiam Mendicantium erigi poſſint
niſi in quolibet illorũ duodecim Religioſi ex red-
ditibus & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari va-
leant, & cum conſenſu aliorum Conuentuum
infra quatuor milliaria exiſtentium, & ad id vo-
cati, & audiri fuerint, ac tali erectioni conſenſe-
rint; vel aliàs Ordinariis locorum conſtiterit Re-
ligioſos monaſterij ſic erigendi abſque detrimen-
to Religioſorum in monaſteriis antea in Ciuita-
tatibus, ſeu locis huiuſmodi erectis degentium
ibi in numero duodecim commodè, & congruè
manuteneri,& ali poſſe. Alioquin monaſteria, &
loca huiuſmodi poſthac recipienda, in quibus
duodecim Religioſi,vt ſupra,ſuſtentari,atque in-
habitare non poterunt, & actu non habitauerint
Ordinarij loci viſitationi, correctioni, atque

omnimodæ iuriſdictioni ſubiecta eſſe intelli-
gantur,vt cenſuit S. Congr. Conc. *in decretis de
celebrat.Miſſarum §.7.ſub die 21. Iunij 1625. poſt
meum tract.de officio & poteſt.Epiſcopi pag.9.*ſecun-
dùm Lugdunen.impreſſ.& comprehendi Religio-
nes Capuccinorum, & Societatis IESV, declara-
uit eadem S.Congr.*ibidem dub.* 18.

Secundò quòd monaſteria duplicia,id eſt Mo- 20
nachorum ſimul & monialium, omnino fieri
prohibentur, quia id ſcandalum multis efficitur,
vt in pleriſque Conciliis, & Pontificum decretis
continetur, de quibus *in cap.diffinimus,cum ſeqq.
18.qu.2.*

Tertiò quòd monaſteria omnia de iure com- 21
muni ſunt ſubiecta Epiſcopo, in cuius Diœceſi
ſunt ſita, ita vt Epiſcopi veluti generales mona-
chorum quoſdam ad profeſſionem admittere,
alios repellere potuiſſent. *c.qui verè 16.q.1.cap.
monaſteria il.1.18.q.2.cap.viduitatis 27.q.1.*gloſſ.
verb.Prælati in c.quanto, de officio. Ordinarij. Syl-
ueſt.*in ſum.verb.Religio.3.§.4.*Nau.*in cap. non di-
catis 12 quæſt.1.n.63.verſ.addo ſecundò.*Cabed *di-
uerſ.iuris argum.lib.3.c.18.in princip* Fr. Emman.
*quæſt.Regul.tom.2.quæſt.63.articul.1. & articul.3.
vtrobique in princip.*Campan. *in diuerſ. iuris Ca-
non.rub.12.cap.13.num.*1. vbi ſubdit quòd pro-
pterea Epiſcopi de ipſo iure communi intentio-
nem fundatam tam in ciuilibus, quàm in crimi-
nalibus contra Abbates & Regulares habent;
omnia enim monaſteria Epiſcopo cenſentur 22
ſubiecta, niſi probentur exempta,*cap.cùm dilectus,
de Relig. domib.* Ea priuilegiis verò ſpecialibus 23
ſummorum Pontificum omnia ferè Regularium
monaſteria ſunt ab Ordinariorum poteſtate
exempta, ſiue priuilegia directè, ſiue indirectè
per communicationem talem largiantur exem-
ptionem, & conſequenter monaſteria his tem-
poribus habent iuriſdictionem pleno iure quaſi
Epiſcopalem, iuxta doctrinam gloſ.receptæ *verb.
proprij in Clem.1.de rebus Eccleſiæ non alien.*Nau.
*d.n.33.verſ.addo ſecundò,*vbi gloſſam illã ſingula-
rem dicit,Cabed.*d.lib.3.cap.18.in princ.*Cochier.
de iuriſdict.Ordin.in exemptos p.1.q.17.num.9. &
25. Campan. *d.c.13.n.2* Ego ipſe *de officio & po-
teſt.Epiſcop.p.3.alleg.*105.*n.*3.Cened.*pract.& Ca-
non.q.lib.1.q.16.n.*3.Et non à tempore B. Grego- 24
rij I.vt videmr deduci *ex cap. quam ſit neceſſarium
18.q.2.*Sed potiùs per eius ſucceſſores omnes mo-
nachorum Congregationes, & monaſteria ex
ſpeciali Sedis Apoſtolicæ gratia, & ſummorum
Pontificum benignitate plenariam, ac omnimo-
dam exemptionem obtinuerunt, ſicut tradit Aſ-
can. Tambur.*de iure Abbat tom.1.diſp. 15.q.1. &
tom.3.diſp.5.q.11.à princ.*Ego ipſe *d.alleg.* 105.*n.*
12 & patet *ex libris priuilegiorum ſingulorum Or-
dinum,*ex quibus ſequentes notauimus.

Canonici Regulares præſupponuntur à Diœ-
ceſano cum imperio ſoluti *in 1.2.& 3.& 4. priui-* 25
*legiis Paſchalis II.*directo Ordini conceſſis, relatis
in eius priuilegiorum libro in princip.refert poſt
primam huius operis impreſſionem Tambur. *d.
tom.3.diſp.5.q.11.n.15.*

Cluniacenſe monaſterium exemptum fuit ab 26
Ordinarij poteſtate per Clem.I V.*anno 1265.die.
2. Nouẽbr.Pontificatus ſui anno I.*vt habetur *in eius
Pontificis Bulla* relata per Renat. Chop. *monaſt.
lib.1.tit.2.n.20.*Tamb.*d.tom.3.diſp.5.q.11.n.14.*

Caſſinen. Abbatia exempta fuit ab omnium 27
Epiſcoporum,& Ordinariorum iuriſdictione, per
priuilegium Sedis Apoſt.ei indultum à Zacharia

Digitized by Google

Papa, qui Gregorio III. ſummo Pontif. ſucceſſerat, refertur *in chron. Caſſinen. lib. 1. cap. 4.* & apud Renat. Choppio. *monaſt. lib. 2. tit. 1. n. 4. in margine.* Nam licèt Ordo ſancti Benedicti exemptionem aliquo modo habere videretur iam à tempore S. Gregorij Magni, vt colligitur ex *d. cap. quàm ſit neceſſariũ, & ſeq. 18. q. 2.* tamen hæc Caſſinen. Abbatia omnimodam exemptionẽ à Zacharia Papa obtinuit: totam verò Congregationem plenariè ab ordinariorum, & aliorum iuriſdictione exemit Eugenius IV. vt patet ex eius Conſtitutione 9. incip. *Regularem vitam ſub Dat. Bononiæ pridie Kalend. Iulij* 1436. *Pontificatus ſui anno VI.* & eſt in Bullario nouo *tom. 1. pag.* 66. Vide Tamb. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 13.*

28 Camaldulenſis Congregationis exemptio data fuit à Leone X. *Conſtit. ſua 2.* incipit. *Etſi à ſummo, ſub Dat. Romæ 4. Non. Iulij* 1513. *Pontificatus ſui anno I.* eſt in Bullario nouo *tom. 1. pag.* 460. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 16.*

29 Vallumbroſana Congregatio licet à Paſchali II. & aliis ſummis Pontificibus ſub Diui Petri, & Sedis Apoſt. protectione recepta fuerit, omnimodam tamen, & plenariam omnium ſuorum monaſteriorum atque locorum, & perſonarum exemptionem ab ordinariorum, & aliorum imperio obtinuit ab Innocent. IV. *Conſtit. ſua* incip. *Innocentius Epiſcopus, ſub Dat. Aſſiſij per manum Ioannis de Camezan. Auditoris contradictarũ. S.R.E. Vicecancellarij Vices gerentis 12. Id. Iulij Incarnationis Dominicæ anno* 1253. Tambur. *d. diſp. 5. q. 11. num. 17.*

30 Ciſtercien. Ordo ab omni Diœceſanorum imperio, & iuriſdictione ſolutus fuit ab Alexan. III. ſummo Pont. *Idib. Nouembris* 1161. *Pontificatus ſui an. III.* vt patet ex eius priuilegio incip. *Dilectus*, quod refert Renat. Choppin. *de ſacra politia foren. lib. 2. tit. 3. num. 5.* Tamb. *d. diſp. 5. quaſt. 11. num. 18.*

31 Cæleſtinorum Ordinem ab Epiſcoporum iuriſdictione immunem; & exemptum reddidit Innoc. IV. qui eremum S. Benedicti de Monte Fano, eius Ordinis caput, ſub Diui Petri, & Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcepit 5. *Kalend. Iulij* 1247. *Pontificatus eius anno V.* Tambur. *d. diſp. 5. q. 11. n. 19.*

32 Monachorum B. Mariæ montis Oliueti Ordo omnimodam, & plenariam exemptionem à Diœceſanorum iuriſdictione habuit à Iulio II. *ſua Conſtit.* 12. incipit, *Etſi ad vniuerſos, ſub Dat. pridie Non. Iunij* 1507. *Pontificatus ſui anno IV.* eſt in Bullario nouo *tom. 1. pag.* 421. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 20.*

33 Monachorum B. Mariæ Montis Virginis Ordo etiam ab Ordinariorum iuriſdictione exemptus fuit, eiuſque principale monaſterium, quod eſt totius Congregationis caput, ſub Diui Petri ac Sedis Apoſt. protectione, receptum fuit à Cæleſtino III. *ſub die 4. Nouembris* 1197. *Pontificatus ſui anno VII.* Cùm verò hanc Congregationem Leo X. vnitam & incorporatam habuiſſet Sacriſtæ hoſpitalis B. Mariæ Virginis Annunciatæ Neapolitanæ poſtmodum Sixtus V. *per eius Conſtitutionem* incip. *Dudum felicis record. ſub Dat. 27. Auguſti* 1588 *Pontificatus ſui anno IV.* eam à iuriſdictione dict. Sacriſtæ ſoluit. Tambor. *d. q. 11. num. 22.*

34 Præmonſtratenſes ab Epiſcoporum iuriſdictione exempti fuerunt per Alexandrum V. anno Domini 1409. *ſub die 31. Iulij. Pontificatus ſui anno I.* vt refert Renat. Choppio. *de ſacra politia lib. 1. tit. 3. num. 7.* Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. num. 23.*

Carthuſienſium Ordo plenariam exemptionem, & immunitatem ab Ordinariorum, & aliorum iuriſdictione obtinuit à Bonifacio IX *in eius Conſtit. 3.* incip. *Bonifacius Epiſcopus, ſub Dat. 17. Martij* 1391. *Pontificatus ſui anno II.* eſt in Bullar. nouo *tom. 1.* Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. quaſt. 11. num. 24.* 35

S. Baſilij Ordo iam penè collapſus à Gregorio XIII. inſtauratus, atque ab Ordinariorum, & aliorum iuriſdictione exemptus fuit in eius *Conſtit.* 58. incip. *Benedictus Dominus, ſub dat. Kalend. Nouembris* 1579. *Pontificatus ſui anno VIII.* eſt in Bullario nouo *tom. 1. pag... & in noua collect. Bullarij* Fr. Emman. *Conſt. 12. eiuſdem* Gregorij Tambur. *d. diſp. 5. q. 11, n. 25.* 36

Fratres S. Spiritus in Saxia à ſuperioritate, & iuriſdictione omnium Prælatorum, & aliorum, præterquam Magiſtri Generalis, exempti fuerunt à Sixto IV. *ſua Conſtit.* 22. incip. *Religionis Zelus, ſub Dat. Idus Febru.* 1483. eſt in Bullario nouo *tom. 1. pag.* 368. Tambur. *d. diſp. 5. quaſt. 11. num. 26.* 37

Fratres S. Antonij Viennen. Ordo exemptus eſt per multa priuilegia ſummorum Pontificum, præſertim Vrbani IV. Gregorij X. Benedicti XI. Nicolai IV. Martini V. Cœleſtini III. Pij II. & aliorum, quæ confirmata fuerunt à Clem. VII. *in ſua Conſtit. 2.* incip. *Rationi congruis, ſub Dat. VI. Kalend. Decemb.* 1623. in Bullario nouo *tom 1. p. p.* 558. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 27.* 38

Prædicatorum Ordinem à multis ſumm. Pont. exemptum fuiſſe teſtantur eorum priuilegia, & habetur *in compendio multorum eiuſdem Religionis*, & præcipuè à Gregorio XI. ſua *Conſtit. 7.* incipit, *Virtute, ſub Dat. 2. Martij* 1374. in Bullario nouo *tom. 1. p.* 226. & à Martino V. vt refert Fr. Emman. *quaſt. Regular. tom. 2. q. 62. art. 3.* Vnde colligitur Prædicatores communi priuilegio clauſo in corpore iuris non eſſe exemptos, ſed proprio, & expreſsè probat Abb. *in cap. nimis graue, n. 4. de exceſſib. Prœl.* quem citat Eraſm. à Cochier *de iuriſdictione Ordinum in exemptis p. 1. q. 17. n. 4. in fine*, & *num* 5. ſubdit quòd Prædicatores citati coram ordinario comparere non tenentur ad allegandum exemptionem cùm ſit notoria. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 28.* 39

Minorum Ordo à pluribus ſummis Pontificibus exemptus fuit, & præcipuè à Clemente IV. vt teſtatur Fr. Emman. *d. tom. 2. q. 62. art. 3.* Vide Alphonſ. Caſarubios *in compend. priuilegiorum Fratrum Minorum verb. exemptio num. 3. 8. &* 10. & Eraſm. à Cochier. *d. q. 17. num. 6.* Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 29.* 40

Cruciferi approbati, & ſub Sedis Apoſt. protectione fuerunt recepti ab Vrbano III. *in ſua Conſtit. 1.* incip. *Cùm anteceſſor, ſub Dat. 7. Kalend. Aprilis* 1187. eſt in Bullario nouo *tom. 1. pag.* 30. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n.* 30. 41

Carmelitæ pariter à iuriſdictione Ordinariorum, & legatorum prorſus ſunt exempti, adeo quod proceſſus, aut ſententiæ contra eos latæ ſint nullius roboris, Alphonſ. Caſarubios *d. verb. exemptio num.* 24. Eraſm. à Cochier. *d. par. 1. q. 17. num. 7. & p. 4. q. 46. num. 1.* Tambor. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n.* 31. 42

Seruorum B. Mariæ Ordo ab ordinariorum iuriſdictione exemptus fuit per Vrbanum VI. *in ſua Conſtit.* 43

*Conſtit.*2.incip.*Sacroſancta, ſub Dat.* 7. *Id. Aprilis* 1379.eſt in Bullario nouo *tom.*1. *pag.*128. Tambur.*d.tom.*3.*diſp.*5.*q.*11.*n.*34.

44 Minimorum Ordo receptus fuit ſub protectione Sedis Apoſtolicæ à Sixto IV. *in eius Conſtit V.*incip. *Sedes Apoſtolica, ſub Dat.*6. *Kalend. Iunij Incarnat. Domini* 1474. eſt in Bullario nouo *tom.*1.*pag.*335. Tambur.*d.tom.*3.*diſp.*5. *quæſt.* 11. *num.*35.

45 Theatini ſimiliter recepti fuerunt ſub protectione Sedis Apoſt. & a iuriſdictione Ordinariorum exempti per Clementem VII.*ſua Conſtit.*38. incip.*Dudum,ſub dat.die* 7.*Martij* 1533. in Bullar.nouo.*tom.*1.*p.*605. Tambur. *d. tom.*3 *diſp.*5.*q.* 11.*num.*36.

46 Clerici Regulares S Pauli decollati ſub protectione Sedis Apoſtol.recepti fuerunt à Paulo III. *in ſua Conſtit.*5.incip. *Dudum,ſub. Dat.vltimo Kalend. Auguſti* 1535.in Bullar.nouo *tom.*1.*pag.*617. Tambur.*d.q.*11.*n.*37.

47 Societas Iesv recepta eſt ſub protectione Sedis Apoſt.& à iuriſdictione Ordinariorum exempta, atque multis priuilegiis munita per Paul.III. *ſua Conſtit.*incip.*Regimini.ſub Dat.*5.*Kalēd Octobris* 1540.in Bullar.nouo *tom.*1.*pag.*653. Tambur. *d.tom.*3.*diſp.*5.*q.*11.*n.*38.

48 Clericos Regulares de Sommaſcha exemit Sixtus V.*ſua Conſt IV.*incip.*Æquum,ſub Dat.Kalend.Maij* 1585. in Bullar.nouo *tom.* 2. *pag.* 489. Tambur.*d.q.*11.*n.*39.

49 Miniſtrantes infirmis eximuntur & multis priuilegiis decorantur à Gregorio X I V. *ſua Conſt.* 27.incip. *Alius,ſub Dat. vndecimo Kalend. Octobris* 1591.in Bullar.nouo *tom.*2.*pag.*706.Tambur. *d.tom.*3 *diſp.*5.*q.*11.*n.*40.

50 Clerici Regulares Minores à Sixto V.*ſua Conſt.* 81.incip.*Sacra Religionis ſub dat.*1.*Iulij* 1588.eſt in Bullario nouo *tom.*2.*pag.*629.

51 Fratres B. Ioannis de Deo ab Ordinariorum iuriſdictione exempti fuerunt per Paulum V. *ſua Conſtit.* incip. *Romanus Pontifex, ſub Dato Romæ apud S. Mariam Maiorem die* 16. *Martij* 1619. *Pontificatus ſui anno XIV.*in hæc verba. *Ex voto tamen Congregationis S.R.E Cardinaliũ negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum, quibus negotium huiuſmodi maturè diſcutiendum, & referendũ commiſimus, congregationem Ioannis Dei huiuſmodi ac omnes & ſingulas ipſius Congregationis domos ſuperiores etiam Maiorem, ac Fratres & perſonas, ac miniſtrantes, tam in Italia, quàm Hiſpania aliiſque mundi partibus conſiſtentia, & tã hactenus fundata quàm de cætero fundanda, in his dũtaxat, quæ Regularia inſtituta iuxta conſtitutiones d Congregationis Ioannis Dei è Sede Apoſt.approbatas & confirmatas concernunt. à ſuperioritate, viſitatione, correctione, ac etiam obedientia ordinariorũ locorum, &c. penitus & omnino Apoſtolica auctoritate tenore præſentium, in perpetuum eximimus, abſoluimus, & liberamus, ac eos in præmiſſis dumtaxat ab omnimoda Ordinariorum locorum iuriſdictione perpetuò exemptos fore, eſſe declaramus.* Tambur.*d.tom.*3 *diſp.*5.*q.*11.*n.*41.

52 Clerici Regulares ſcholarum piarum ſimiliter ab ordinariorum iuriſdictione exempti fuerunt per Gregorium X V. *ſua Conſtit.* incip. *Ad vberes.ſub Dat.*15.*Octobris* 1622.Tambur.*d.q.*11. *num* 42.

53 In huiuſmodi autem rebus, quæ ad curam animarum.& ſacramentorum adminiſtrationem pertinent, monaſteria quælibet, quibus cura imminet animarum, ſubſunt immediatè iuriſdictioni, & correctioni Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſunt ſita, excepto monaſterio Cluniacenſi, cum ſuis limitibus, & aliis monaſteriis, in quibus Abbates Generales ordinum capita ſecundum Ordinariam principalem habent, ſeu in quibus Regularium ſuperiores iuriſdictionem Epiſcopalem, & temporalem, in Parochos, & Parochianos exercent, ſaluo tamen eorum Epiſcoporum iure, qui maiorem in præfata loca, vel perſonas iuriſdictionem exercent, vt Tridentinum Conc.decreuit *ſeſſ.*25.*de Regul.cap.*11.diximus latè *lib.* 1. *c.*9. *de ſtatu, & vita Regular.* Notandum eſt autem 54
quod per exemptionem conceſſam monaſterio, capellæ illi ſubiectæ non cenſentur exemptæ, vt Innocentius III.declarauit *in c.ex ore, de priuileg.* & de hoc egimus ſub *hoc lib.in.c.*8. *de Orator. & Capellis,n.*23.

Omnia tamen monaſteria, etſi de iure com- 55
muni, vt diximus, ſint ſubiecta Epiſcopo, in nonnullis exempta ſunt à lege Diœceſana, veluti in Cathedratici ſolutione, quam facere Epiſcopo non tenetur, *cap.inter cætera.verſ.monaſteriorũ.*10. *q.*3.de quo infrà *lib.*3.*in cap.de Canonica port.* videbimus. Item in parte eorum, quæ monaſterio offeruntur, Epiſcopo non præſtanda, aut in alia quacunque graui, vel inſolita exactione, *cap.cùm pro vtilitate* 16.*q.*1. quam Epiſcopus monaſteriis imponere prohibetur, *cap.quam ſit neceſſarium* 18. *q.*2.*cap.decimas* 16.*q.*1.*c.ſecentes.de cenſib.*ſicut & quietem eorum per populorum frequentias, & Miſſarum ſolemnitates turbare *cap. Abb. & c. luminoſo* 18. *q.* 2. & ſuprà oſtendimus. Et denique quoad legem Diœceſanam omnia monaſteria ſunt exempta, quoad ſimiles quas diximus, exactiones: quoad legem verò iuriſdictionis, quæ in viſitatione, & correctione conſiſtit, non omnia ſunt exempta, *cap.*1.*de ſtatu monach.*gloſ.notab.*in princ.* 10. *q.* 1. quamuis omnes Eccleſiæ in vtraque lege Epiſcopis ſint de iure communi ſubiectæ, *per tot.* 10.*q.*1.*cap. omnes Baſilicæ* 16 *q.*7. & ſupra etiam *lib.*1.*in c.de poteſt. Epiſcoporum* oſtendimus. Quare poſſunt, & debent Epiſcopi monaſteria viſitare etiam exempta, iuxta diſtinctionem tamen, quam *lib.*1.*c.de Viſitatione,*deſcripſimus.

In monaſteriis autem exemptis debent per 56
ſingulas prouincias, vel Regna quolibet triennio Capitula generalia fieri, vbi de ſtatutis, & Ordinibus in Religione ſeruandis, & aliis opportunis negotiis tractetur; qua in re ſi Religioſi Prælati fuerint negligentes. Metropolitanus eadem Capitula conuocabit, & durante contumacia ſubduntur iuriſdictioni Epiſcopi, vt diſponitur in Conc. Trid.*ſeſſ.* 25. *de Regularibus, c.* 8.& ex eo colligunt Nau. *conſ.* 83. *de Regul. in antiq. aliàs conſil.*18. *de ſtatu monach. in nouiſſ.* Sayro *in floribus deciſ.ſub illo tit. de regular. deciſ.* 89. Hieron. Venero *in examine Epiſcop. lib.* 6. *cap.* 8. *num.*12.

Monaſteria quoque monialium, quamuis 58
exempta, niſi Regularibus, vel Capitulis ſubſint ab Epiſcopo ſunt regenda, vt Trident. Concil. ſtatuit *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 9. & ex eo docet Hieronym. Venero *d.lib.* 6.*cap.*21.*num.* 5. quod quidem de ſpirituali gubernio, non verò de temporali eſſe intelligendum, tenet Armendar. 59
in addit.ad recopil.legem Nauarræ, lib. 2. *tit.* 18. *l.*7.*de religion.num.*93. vbi *num.*94. ſubdit per decretum Concilij *d. cap.* 9. nullam iuriſdictionum eſſe conceſſam Epiſcopo in monaſteriis Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectis, niſi in

concernentibus ſpiritualia, in temporalibus ve-
rò nihil agere poſſe, non enim poſſunt Ordina-
rij nec Regulares etiam in Capitulis eorum Ge-
neralibus deputare particulares Religioſos cu-
iuſcunque gradus, aut præeminentiæ, etiamſi Su-
periores monaſteriorum fuerint in bonorum
temporalium Monialium adminiſtratores, vt cen-
ſuit S. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcopo-
rum & Regularium præpoſitorum *ſub die* 5 2. *Au-*
guſti. 1605.

59 Monaſteria non ſunt in habitacula clerico-
rum ſecularium, & multò minus laicorum con-
uertenda, nec à ſecularibus gubernanda, nec
commutanda ſunt, vel vendenda, etiam ab ipſo
Epiſcopo ſine conſenſu Capituli, *cap. nemini, cum*
ſeq. 16. *q*. 7. *c. peruenit col*. 2. *cum ſeq*. 28. *q*. 2. *cap. quæ*
60 *ſemel, cum ſeq*. 19. *quæſt*. 3. Hieron. Roderic. *in com-*
pendio quæſt. regular. reſolut. 55. *num*. 7. Ludou. Mi-
randa *in man. Prel. tom*. 1. *q*. 34. *art*. 1. *concl*. 1. vbi
concl. 2 probat in caſu magnæ alicuius neceſſita-
tis, & rationabili exiſtente cauſa de licentia,
conſenſu, & auctoritate Epiſcopi Diœceſani be-
nè poſſe monaſterium deſtrui, & deſeri, atque
cum opus fuerit in profanos vſus commutari. Si
61 verò Regulares quandoque defuerint, clerici ſe-
culares in eis poterunt ordinari, *cap. inter qua-*
tuor. de relig. domib. & dicemus latè *lib. ſeq. in c*. 4.
de beneficiis in genere n. 58.

62 Monaſteria Monialium extra Vrbem, Oppi-
davè exiſtentia (quòd obiecta perditorum homi-
num periculis ſunt) ſi Epiſcopo videbitur ad ve-
tera, quæ ſunt in Vrbe, reduci debent, vel ad no-
na, quæ fiunt, inuocato quoad hoc etiam brachio
ſeculari, qui, & non obedientes, vel id impedien-
tea per cenſuras Eccleſiaſticas comprimet, ita
ſanciuit Concil. Trid. *ſeſſ*. 25. *de Regularib. cap*. 5.
verſ. & quia monaſteria. referunt Vgolin. *de officio*
Epiſcopi cap 21. *in princip. n*. 1. Hieron. Venero, &
Leyua *in examine Epiſcop. lib*. 6. *c*. 31. *num*. 13. *in*
praxi Epiſcop. p. 1. *verb. Moniales* § 17. vbi refert
deciſum iſtam tranſlationem faciendam eſſe ad
aliud monaſterium eiuſdem Ordinis, & hoc
63 quando immineret ſcandalum, vel propter ſuper-
eminentis aeris peſtilentis cauſam, additque
monaſterij tranſlationem debere fieri cum in-
troitibus, & redditibus, quos illud habebat. De-
bet etiam tranſlatio huiuſmodi fieri in aurora, vt
à paucis Moniales conſpici poſſint, atque à per-
ſonis grauibus, & honeſtis, & ſanguine eis pro-
ximioribus coniunctis deducantur, prout reſolu-
tum aſſerit Armendar *in addit. ad recop. legũ Na-*
uarræ lib. 1. *tit*. 18. *l*. 7. *de Relig. num*. 100. quæ refero
Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p*. 3. *alleg*. 102.
num. 20.

64 Loca ſeu monaſteria iam ædificata deſerere
non poſſunt Regulares niſi in manibus Ordina-
rij, ſeu Diœceſani. Ita Bonifacius VIII. *in cap. cùm*
ex eo, de exceſſibus Prælat. lib. 6. ſuper quo onerat
conſcientiam Generalis Fr. Emman. *quæſt. Regu-*
lar. tom. 1. *q*. 23. *art*. 6 Laurent. Portel. *in dubiis Re-*
gularibus verb. monaſterium n. 4. *& in addit. num*.
7. Fr. Thom. de IESV *de ſtatu monachor.*
tom. 2. *p*. 3. *ſuper c*. 2. *reg. Carmelitar. pag*. 157. Hie-
ron. Roderic. *in compendio quæſtion. Regular. reſol*.
55 *num*. 4. *in fine*.

65 Minores Fratres deſerentes monaſterium ali-
quod, in quo quiſpiam titulum legitimum ha-
bet iuriſpatronatus, ratione ædificationis, aut
donationis, ſeu ob aliam aliquam legitimam
cauſam, non poſſunt dormitoria, officinas, ſeu
alia loca monaſterij eiuſdem deſtruere, diuende-
re, ſeu aliis donare; nam hæc pertinent ad ipſos
patronos & fundatores, quorum ius omnino te-
nentur obſeruare. Ita expreſsè habetur *in cap*.
exiit qui ſeminat, de verbor. ſignif. & reſoluunt. Fr.
Emman. *d. art*. 6. Cordub *ſuper reg. Fratrum Mi-*
norum c 4. *q*. 16. *puncto* 2. *& cap*. 6. *q*. 5. Fr. Ludou.
Miranda *in man. Prælator. tom*. 1. *q*. 34. *art*. 2. *concl*.
2. Portel *d. verb. monaſterium n*. 8. Hieron. Roder.
d. reſol. 55. *n*. 8.

Si monaſterium habentium bona in commu- 66
ni, deſtructum ſit, & transferatur aliò; illa bona
acquiruntur illi monaſterio, ad quod ſupradicti
Monachi transferuntur. Ita ex Ioan. Andr. reſol-
uit Fr. Lud. Miranda *d. quæſt*. 34. *art*. 3. *concl* 1. Si 67
verò monaſterium penitus deſtruatur, nec aliò
transferatur, ex eo quod non erant ibi Mona-
chi ſiue Moniales; quia nempe fuit ſibi prohi-
bitum ob aliquam cauſam nouitios ſiue nouitias
recipere, fueruntque proinde extincti, nec re-
manſerunt niſi duo, vel tres: tunc omnia mona-
ſterij huiuſmodi deſtructi bona remanebunt in
diſpoſitione ſummi Pont. & de eius licentia, &
auctoritate applicabuntur alteri monaſterio, ſiue
Religioni: maximè ſi ad illud, ſeu ad iſtam ali-
qui eiuſdem monaſterij deſtructi Religioſi, ſeu
Religioſæ transferantur. Ita idem Ludou. Mi-
randa *citato loco concl*. 2. ſubdens *concl*. 3. quòd ſi 68
monaſterium deſtructum ſit non habentium pro-
prium, neque aliqua bona in communi, qualia
ſunt monaſteria omnia Ordinis S. Franciſci Re-
gularis Obſeruantiæ, tunc ex conceſſione Cle-
mentis IV. & Leonis X. poſſunt eorundem
monaſteriorum bona tranſferri de prioribus lo-
cis ad alia loca, vbi fit monaſterij alicuius tranſ-
latio.

De Iure communi licentia Papæ & Diœ- 69
ceſani requiritur, vt Fratres transferant ſeu mu-
tent monaſterium de loco in locum, vt proba-
tur *in cap. cùm ex eo, de exceſſibus Prælat*. dum
æqualiter, & paniformiter loquitur de monaſte-
riorum mutatione, & de erectione, conſtructio-
ne, ſiue noua ædificatione, ibi, *ſeu hactenus rece-*
pta mutare: neque Concil. Trident. *d*. 3. dictam
diſpoſitionem reuocat, ſeu videtur reuocaſſe:
ſolummodo enim ait quòd de cætero ſimilia lo-
ca non erigantur ſine Epiſcopi, in cuius Diœ-
ceſi erigenda ſunt, licentia prius obtenta; & ſic
nullam mentionem faciens de locorum muta-
tione, videtur voluiſſe, vt id remaneret in diſ-
poſitione Iuris communis. Ita Fr. Emman. *quæſt.*
Regul. tom. 2. *quæſt*. 44. *art*. 4. Fr. Lud Miranda
in man. Prælat. tom. 1. *quæſt*. 33. *artic*. 2. Portel. *in*
dubiis Regular. in addit. verb. monaſterium num. 3.
me citato *in hoc loco*. Tambur. *d. tom*. 3. *diſp*. 5.
quæſt. 4. *num*. 2. Hieronym. Roderic. *d. reſolut*. 55.
num 4. aſſerentes Sixtum IV Minoribus, & Six-
tum V. Congregationi S. Benedicti in Portu-
galia conceſſiſſe, vt eorum monaſteria, cum 70
conſilio, & aſſenſu Capituli Generalis poſſint
transferri de loco in locum cum omnibus ad
illa pertinentibus, Ordinarij, vel cuiuſuis alte-
rius licentia minimè requiſita. Et idem Hie-
ronym. Roder. *in d. compendio reſolut*. 96. *num*. 15.
refert Pium II. & Pium IV. conceſſiſſe Priori
& Monaſterio S. Benedicti Valliſoleti ad in- 71
ſtantiam Philippi II. Hiſpaniarum Regis, vt duo,
aut tria monaſteria, iuſta interueniente cauſa,
& de aſſenſu monaſteriorum vniendorum, etiam
non vocatis eorum patronis, vnire poſſit, dum-
modo

modo onera conſueta in dictis monaſteriis vni-
tis Monachi reportent ;& quòd poſſit transfer-
re monaſteria de locis ſterilibus, & inaquoſis, vel
de terris dominorum temporalium, qui eorum
bona occupant, ad alia loca magis commoda
cum ſuis redditibus, fructibus, & prouentibus:
refert me citato *in hoc loco* Tamb. *d. diſp.5. q 4.*
num.3.

72 Per priuilegium Clementis IV. confirmatum
per Iulium II. & alios Pontifices prohibetur
Mendicantibus ædificare de nouo prope Domos
iam constructas Minorum, niſi infra ſpatium tre-
centarum cannarum per aerem menſurandarum,
vbi alias rectè menſurari loci diſpoſitio non
permittit: quo priuilegio gaudent alij Mendi-
cantes communicantes in priuilegiis, refert me
73 citato *in hoc loco* Tambur. *d. tom 3. diſp.3.quaſt.*
3. num.3. Item ex conceſſione Vrbani IV. apud
compend. Ciſtercien. verb. ædificare. §. fin. nulla
ædificia conſtrui poſſunt intra vnum milliare ab
Abbatiis, & locis Ordinis Ciſtercien. ſub ex-
74 communicationis pœna. Et ex priuilegio Inno-
centij IV. apud *compend. Mendicantium verb.*
ædificare, in fine. infra dimidiam leucam à ter-
minis poſſeſſionum Carthuſienſium, nec ædifica-
re, nec poſſeſſiones acquirere licet. Ita referunt
Portel. *d.verb.monaſterium num.*1.Hieron.Roder.
d.reſol.55.n.5. Tambur.*d.tom.3.diſp.5.quaſt.3.n.*
75 *4.& 5.* Ludouic.Miranda *d.tom.1.quaſt.33.artic.*
*4. concluſ.*1. ſubdens ea eodem priuilegio quam-
libet iſtarum cannarum obtinere debere octo pal-
morum longitudinem, non obſtante varia loco-
rum conſuetudine.

76 Pro Fratribus Prædicatoribus, & poſtmodum
pro Carmelitis Clemen IV. ſtatuit, & priuile-
gium eiſdem conceſſit, vt non ſolùm Fratres Men-
dicantes, verùm etiam alij quicunque Religioſi,
& eccleſiaſticæ perſonæ vtriuſque ſexus, prope
domos prædictorum Fratrum Prædicatorum, ſeu
Ordinis de Monte Carmelo nouas Eccleſias, &
loca conſtruere, vel alia de nouo recipere, &
habere non poſſint infra ſpatium centum qua-
draginta cannarum per aerem menſurandarum,
vbi aliàs per terram commodè menſura-
ri non poſſint. Et quod ſi quis cuiuſuis con-
ditionis & ſtatus aliter agere præſumpſerit,
tam ipſa, quàm auxilium, & fauorem præ-
ſtantes ipſo facto incurrant ſententiam excom-
municationis, & nihilominus cuncta & ſin-
gula ab eis facta pro infectis habeantur. Ita
referunt Fr. Ludouic. Miranda *d. articul.4. con-*
77 *cluſ.* 3. Portel. *d. verb. monaſterium, num.* 3.
ſubdens Patres Societatis IESV habere priuile-
gium, vt poſſint ædificare intra centum qua-
draginta cannas prope alios Conuentus, & hoc
priuilegium illis ſolis conceſſum eſſe à Grego-
rio XIII. innuit illorum compendium *verb.*
ædificium §. 3. Tamburin. *d. diſp. 5. quaſt. 3.*
num. 1. & 6. vbi *num.*8. refert S. D. N. Vrbani
VIII. per ſuas litteras in forma Breuis *ſub die 7.*
Iuny 1630 prohibuiſſe ne quis alia Mendican-
tium monaſteria, Domos, ſeu Conuentus, aut
alia Regularia loca etiam vigore, ſeu prætextu
quorumcumque priuilegiorum per tres leucas
circumcirca monaſterium & Eccleſiam S. Mariæ
de Monſerrato ſine expreſſa Abbatis, & Monacho-
rum prædicti Monaſterij pro tempore exiſtentium
licentia, conſtruat, fundet, aut aliàs quomodolibet
erigat, vel inſtituat.
78 Mendicantes Religioſi, qui ſine licentia Papæ
loca de nouo accipiunt ad habitandum, vel ha-
ctenus recepta mutant, aut quouis titulo alie-
nationis transferunt, excommunicationem ne-
mini reſeruatam incurrere probat *Clem. cupien-*
tes, de pœnis, & ea illa colligunt Silu. *in ſum.*
*verb. excommunicatio 9. caſu 45. num.*85. Nauar.
in man. cap.27. num. 44. Gambar. *de caſibus re-*
*ſeru. cap.11. num.*13. Lauor. *de Iubilæo, & Indul-*
*gent. p.1. cap.13. num.*36. Filliuc. *in quaſt. moral.*
*tract.14. num.*145. Ego ipſe *de officio, & poteſt.*
Epiſcopi p.3. alleg. 30. *num.* 230. ſecundùm Lu-
gdunen. impreſſ. Cuius textus deciſio intelligen-
da eſt etiam eo caſu, quo locus dirutus deſierit
eſſe de ipſorum dominio, & habitatione; ac po-
ſtea nouo iure acquirant illum: cum ſecus di-
cendum ſit vbi Domus aliqua Mendicantium
corruat, ſed illius ſolum continuò remanſit in
ipſorum dominio; quia tunc licitum illis erit ip-
ſam de nouo ædificare ſine incurſu dictæ excom-
municationis; ſicut etiam poſſunt antiquo ædi-
ficio aliquid de nouo addere, vel mutare in to-
tum Conuentum ad commodiorem locum, pro-
pter aliquam cauſam: vt ſi propter ſanitatem exi-
ſtentem ex valle mutant ad colles, nouum enim
dicitur, quod denuò acquiritur, vel nouo quæ-
ritur titulo, non autem quod renouatur, vel
augmentatur, & ampliatur. Ita Lauret. de Fran-
chis *in ſuis controuerſ. pag. mihi* 109. *p.* 2. Ludo-
uic. Miranda *dict. tom.1. quaſt.33. artic.5.* Suar.
tom.5. de cenſur. diſp.23. ſect.5. n.33. cum duobus
ſequentibus, Hieronym Roderic. *in compend. quaſt.*
*Reg. reſolut.55 num.*10. Tambur. *d.tom.3. diſp.5.*
qu.1.n.9.

Seculares prohibentur erigere excelſas domos, 79
& ædificia prope monaſteria Monachorum, vel
Monialium, taliter quòd ab ipſis videantur Re-
ligioſi, vel Moniales: imò nec Religioſis de-
gentibus prope monaſterium aliorum Religioſo-
rum licitum eſt ſua in altum protendere ædifi-
cia, vel ianuas aperire, à quibus poſſint proſpi-
cere interiora clauſtra Conuentus; non obſtan-
te regula vulgari Iuria, quod priuilegiatus con-
tra pariter priuilegiatum non vtitur ſuo priuile-
gio, quæ fallit in eo, qui priuilegium actu ha-
bet, & practicè in ea re, & ſpecie de qua agitur,
patiturque damnum, ſeu læſionem ab habente ſi-
mile priuilegium. Ita Fr. Emman. *in addit. ſumm.*
tom.3.c.145.num.3. Portel. *in dubiis Regul. verb.*
monaſterium, n.3. Hieronym. Roderic. *in d. com-*
*pendio reſol.96. num.*11. Tambur. *d. tom.3. diſp.5.*
quaſt.2.n.4. Num ne impedimentum præſtari poſ-
ſit per Moniales ne contigua eis Eccleſia turrim
erigat ſacram, ſiue campanariam quòd proſpectus
ex illa intra earum clauſtra haberi poſſit? vide Ca-
rol.Marant. *com.2.reſp.22.*

Monaſteria coram quo Iudice ſint conue- 80
nienda, ſupereſt vt videamus? Inprimis in
cauſis temporalibus, in quibus monaſterium
perſonam gerit actoris aliquid à laico pe-
tens, debet eum conuenire coram Iudice ſecu-
lari, *cap. cùm ſit generale, cap. ſi clericus, de*
foro compet. niſi fortè laicus deſtruxerit mona-
ſterium, vel in eo ſacrilegium commiſerit, quia
tunc apud eccleſiaſticum Iudicem agendum eſt,
d.cap. cum ſit generale, cap. conqueſtus, eod.titul.
Monaſterium autem agens, & petens aliquid
apud Iudicem ſecularem, poteſt apud eundem
Iudicem reconueniri, iuxta communiorem
ſententiam, niſi reconuentio ſit ſuper cauſa
criminali etiam ciuiliter tantum intentata, aut

ſupet re ſpirituali, vel ſpirituali annexa, aut cauſata ſit per malitiam ipſius procurantis vt à monacho conueniatur coram tali Iudice, vt ipſe coram eodem ipſum reconueniat, ſciens fore ſibi maximè fauorabilem ipſummet Iudicem, iuxta ea quæ reſoluimus *lib.1.c.39.§.2. quæſt.32.* Vide Sanch. *ea præcepta Decalogi, tom.2. lib.7. cap.31. num.26.* vbi cum Cou. *practic.cap.7.num.3.* & Cabed. *Luſitan.deciſ.54.n.9. & 13.part.1.* reſoluit monaſteria Mendicantium & Monialium, etſi ditiſſima ſint, gaudere priuilegio miſerabilium perſonarum, vt agentia contra laicum poſſint illum conuenire apud Iudices Curiæ Regiæ, refert me non citato Tambur. *d.diſp.5.q.2.n.7.*

CAPVT XIII.

De Priuilegiis Eccleſiarum, & piorum locorum.

SVMMARIVM

1 *Continuatio materiæ.*
2 *Fiſci temporalis priuilegiis omnibus gaudet Eccleſia.*
3 *Militum priuilegiis gaudet Eccleſia.*
4 *Argumentum valet de milite armata militia ad militem cœleſtis militiæ.*
5 *Alimentorum priuilegiis gaudet Eccleſia quando caſus eſt applicabilis, & militat eadem ratio.*
6 *Argumentum valet de alimentis ad piam cauſam.*
7 *Dotis priuilegiis omnibus gaudet Eccleſia.*
8 *Iure minoris gaudet Eccleſia in reſtitutione conſequenda.*
9 *Hoſpitalia, & cætera loca pia gaudent iure minoris.*
10 *Eccleſia gaudet omnibus diſpoſitis in fauorem Reip. ſtante identitate rationis, & vbi caſus eſt applicabilis.*
11 *Imperij iure, & priuilegiis gaudet Eccleſia.*
12 *Poſſeſſio ſine traditione non transfertur.*
13 *Dominium transfertur in Eccleſiam abſque traditione fauore Eccleſiæ.*
14 L. quoties C. de rei vend. *non habet locum in donationibus, & venditionibus factis Eccleſiæ.*
15 *Eccleſia ſemper poſſidere, & ius habere dicitur.*
16 *Poſſeſſio ſemper manet penes Eccleſiam, licet moriatur Prælatus.*
17 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum eſt inualida, niſi ſit facta Eccleſiæ, vel pio loco.*
18 *Donatio in dubio non præſumitur niſi fauore Eccleſiæ.*
19 *Donatio licet ex cauſa ingratitudinis reuocari poſſit, tamen illa, quæ fit Eccleſiæ, propter ingratitudinem Prælati, ſeu Capituli reuocari non poteſt.*
20 *Vendere rem ſuam nullus cogi poteſt.*
21 *Eccleſia poteſt cogere vicinos contiguos ad vendenda prædia vrbana pro ſui ampliatione.*
22 *Donatio excedens valorem 500. aureorum eſt inſinuanda, niſi ſit facta Eccleſiæ, vel piæ cauſæ, quia tunc inſinuatione non indiget.*
23 *Soluens pro alio quamuis regulariter non poſſit agere ſine ceſſione, Eccleſia tamen ſine ea agere poteſt.*
24 *Eccleſia ſecularis habetur loco filij, & facit deficere conditionem ſi ſine liberis ſit.*
25 *Legata facta Eccleſiæ, vel alij pio loco non veniunt ſub generalitate.*
26 *Legata pia reuocata cenſentur reuocato toto teſtamento.*
27 *Legatum relictum Eccleſiæ à ſubſtituto ſub conditione ſi inſtitutus hæres non erit, debetur purè ab inſtituto, ſi hæres erit, fauore piæ cauſæ.*
28 *Legatum relictum Eccleſiæ pro exoneratione conſcientiæ à damnato ad mortem valet.*
29 *Donatio facta Eccleſiæ abſenti ante acceptationem non poteſt reuocari.*
30 *Inſtrumenta contra ſe tenetur quis edere in fauorem Eccleſiæ.*
31 *Pœnitentiæ locus non eſt in contractibus innominatis fauore Eccleſiæ.*
32 *Indebitum ſolutum Eccleſiæ non repetitur niſi ſoluens ex tali ſolutione ad paupertatem reduceretur.*
33 *Legatum factum in fauorem Eccleſiæ, ſeu in cauſam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, ſed abſolutè eſt præſtandum.*
34 *Trebellianica & Falcidia non detrahitur ex donationibus, & diſpoſitionibus, ac legatis factis ad piam cauſam.*
35 *Opinionibus in diuerſis illa præualet, quæ fauet Eccleſiæ, & piæ cauſæ.*
36 *Quilibet etiam ſine mandato pro Eccleſia, ſeu pia cauſa agere poteſt.*
37 *Legata pia vt executioni mandentur, & vt cauſa pia conſequatur quod illi debetur, agere poteſt quilibet de populo.*
38 *Eccleſia volens dare certum quid, poteſt compelli ad faciendum, licèt nemo pro Eccleſia recipiat.*
39 *Diſpoſitio tanquam perfecta erit valida ſi quis diſponat poſt mortem eius bona eſſe Eccleſiæ.*
40 *Dominium & poſſeſſio ſemel acquiſita per Eccleſiam nunquam vacant.*
41 *Eccleſia nunquam moritur.*
42 *Teſtamento ad valorem ſeptem teſtes requiruntur.*
43 *Teſtamentum, quo Eccleſia, vel alia pia cauſa eſt hæres inſtituta, valet cum duobus teſtibus, etiam in foro ſæculari.*
44 *Mandatum factum ad pias cauſas non extinguitur morte mandantis.*
45 *Fœmina in pia cauſa à teſtimonio non repellitur.*
46 *In dubio pro pia cauſa eſt iudicandum.*
47 *Contractus fauore Eccleſiæ claudicat.*
48 *Eccleſia quando eſt læſa in contractu circa pretium per reſtitutionem in integrum, quid.*
49 *Prælatus ſi ſpoliet poſſidentem rem Eccleſiæ, & conueniatur interdicto Vnde vi, & opponat de dominio Eccleſiæ, quid.*
50 *Priuilegium per non vſum, & de aliquid non faciendo, ne ſoluantur præſtantia, in Eccleſia non amittitur niſi ſpatio quadraginta annorum fuerit præſcriptum.*
51 *Prælatus inquiſitus de dilapidatione bonorum, inquiſitione pendente, ſuſpenditur ab adminiſtratione.*
Amplia, vt ibid.
52 *Sententia lata contra priuatum non retractatur prætextu inſtrumentorum nouiter repertorum.*

53 *Pactum*

53 *Pactum futuræ ſucceſſionis inter paganos reprobatur: inter milites habet vim vltimæ voluntatis.*

54 *Fauore Eccleſiæ, vel piæ cauſæ, eius creditor tenetur recipere partem ſolutionis.*

55 *Eccleſiæ fauore proceditur ad definitiuam ſententiam contra Prælatum dilapidatorem, lite non conteſtata.*

56 *Scriptura priuata probat fauore Eccleſiæ.*

57 *Meretrix fauore Eccleſiæ à domo propria expellenda eſt.*

58 *Fauore Eccleſiæ beneficium confertur Clericis inuitis.*

59 *Remedium c. reintegrandæ 1 q. 3. fauore Eccleſiæ tranſit in ſucceſſorem.*

60 *Dubia & incerta diſpoſitio præſumitur perpetua in odioſis fauore Eccleſiæ.*

61 *In cauſa Eccleſiæ poteſt in eius fauorem Rector venire contra factum proprium.*

62 *Fauore Eccleſiæ, vel alterius piæ cauſæ fit extenſio ex paritate rationis.*

63 *Eccleſiæ fauore, ſeu piæ cauſæ incertitudo nullo pacto vitiat promiſſionem.*

64 *Fauore Eccleſiæ fœmina poteſt eſſe procuratrix.*

65 *Reſcripta iuſtitiæ latè interpretanda fauore Eccleſiæ.*

66 *Per alienationem rei legatæ non eſt inducta reuocatio legati fauore pietatis & animæ.*

67 *In teſtamentis quando præſumatur legatum ad pias cauſas.*

1 NVNC verò poſtquam in communi & in ſpecie de Eccleſia, aliiſque locis pijs diximus capitulis præcedentibus; ſupereſt vt aliqua principaliora Eccleſiarum & locorum huiuſmodi priuilegia breuiter referamus; nonnulla autem ſup. *hoc lib. c. 3. n. 169. cum ſeqq.* alia *inf. lib. 3. c. 27.* referemus.

2 Primum igitur priuilegium eſt vt Eccleſia gaudeat omnibus priuilegijs fiſci temporalis, itavt de fiſco ad Eccleſiam valeat argumentum, dummodo ſubſiſtat identitatis ratio, & non reperiatur contrarium in iure expreſſum. Ita per *l. fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* docent Tiraq. *de priuil. piæ cauſæ priuileg. 143.* Menchac *de ſucceſſ. reſolut. lib. 2. §. 18. n. 10.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſ. tricenario 9. quæſt. 25.* Matta *de iuriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 11. n. 48. & caſu 20. num. 22.* Magden. *de numero teſtium in teſtam. requiſ. p. 1. cap. 12. n. 9 pag. 141.* & alij per me citati *in tr. de locis communibus argum. Iuris loco 40. n. 4.*

3 II. Gaudet etiam priuilegijs militum. gloſſ. & Doctores *in l. ſi vt proponis C. de rei vendicat. & verb. imperauit in c. inquirendum, de pecul. clericor.* Euerard. *in loco militum ad Eccleſiam,* Iacob. Anton. de Manto *alleg. 42. num. 2.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab q. 252. n. 1. & q. 632.* Galet. *in Margarita caſuum Conſcientiæ verb. miles & Eccleſia;*
4 valet enim argumentum de milite armatæ militiæ, ad militem cœleſtis militiæ, vt per gloſ. & Doctor. *in l. miles, in princ. ff. de re iudic.* & citatos per me in dicto *tract. de locis communib. argum. Iuris loco 71. n. 1.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q. 185. n. 3.*

5 III. Gaudet quoque priuilegijs alimentorum, quando caſus eſt applicabilis, & militat eadem ratio; cùm enim cauſa alimentorum dicatur cauſa pia, & fauorabilis. *l. Mela,* vbi gloſ. Bart. & alij, *ff. de alimentis & cibar. leg.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 3. n. 22. & de citatis & ambig. conuent. lib. 13. tit. 12. num. 1.* Marc. Anton Genuenſ. *dict. c. 252. n. 3.* citati per me *dict. tract. loco 7. num. 5.* ideo de alimentis ad piam cauſam va- 6
let argumentum, vt *ibidem* probauimus *d. loco 7. num. 4.*

IV. Gaudet omnibus priuilegijs dotis, Marc. 7
Anton. Genuenſ. *d. quæſt. 251. n. 4.* quia valet argumentum à dote ad piam cauſam, Euerard. *in topic. à dote ad piam cauſam,* plures per me citati *d. tract. loco 39. n. 1.*

V. Gaudet iure minoris in reſtitutione conſe- 8
quenda, vt per text. *in c. 1. de in integ. reſtit.* docent Bernard *reg. 219.* Cald. Pereira *in l. ſi curatorem, verb. minoribus n. 60 C. de in integ reſtit. minor.* Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. Eccleſia n. 35.* Aloyſ. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 103. in 1. edit.* aliàs *reſol. 88. in. 2. edit.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. q. 252. n. 5.* plures, quos refero *d. tract. loco 40. n. 2.* de quo 9
latè diximus *ſup. hoc lib. cap. 3. verſ. 4.* quo de etiam iure gaudent hoſpitalia, & cætera loca pia, quæ per adminiſtratores reguntur, Marant. *de ordine iudic. p. 6. tit. de appellat. num. 85.* Tiraq. *de pia cauſa priuileg. 138.* Valaſc. *conſ. 105. n. 44.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 5. cap. 5. n. 602.* Garc Gironda *de priuileg. & exempt. explicat. n. 569. in fine,* item & Capellæ, Cabed. *Luſit. deciſ. 51. n. 11. p. 2.* ac Confraternitates, Maſcard. *de probat. concl. 869. n. 10.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 35. n. 14.*

VI. Gaudet omnibus diſpoſitis in fauorem 10
Reipub. ſtante identitate rationis, & vbi caſus eſt applicabilis, ac contrarium non reperitur in iure deciſum, tunc enim æquiparantur, & valet argumentum de vno ad alium; ita Euerard. *in topicis legalibus loco à republ. ad Eccleſiam,* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. eccleſ. quæſt. 252. num. 6.*

VII. Gaudet priuilegiis, & iure Imperij, 11
gloſ. *verb. iure minoris, in cap. auditis, de in integr. reſtitut.* Perez *l. 10. gloſſ. 4. poſt princip. tit. 10. lib. 4. ordinam.* Ceuall. *commun. contra communes q. 500. à princip.* Marc. Anton. Genuenſ. *dict. quæſt. 252. num. 7.*

VIII. Licèt poſſeſſio ſine traditione non trans- 12
feratur, gloſſ. *verb. in rem, verſic. nunquid poſſeſſio, in l. vlt. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Tiraquell. *in tract. le mort part. 2. declar. 11. num. 2. & de iure mariti §. 1. gloſſ. 2. n. 43. & de conſtituto limit. 26. num 5.* Ant. Gom. *l. 45.* Tauri *num. 4. & l. 40. num. 16. & l. 5. num. 27.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. c. 3. dub. 3.* Rebell. *de oblig. iuſtit. p. 1. lib. 1. q. 8. ſect. 4. n. 18.* tamen fauore Eccle- 13
ſiæ dominium transfertur in Eccleſiam abſque traditione, *d. l. vlt. C. de ſacroſ. Eccleſiis.* Ceuall. *tom. 4. q. 899. n. 178.* Cald. Pereira *de poteſt. elig. c. 6. n. 73. & de extinct. cap. 6. num. 20.* Anton. Gabr. *commun. lib. 3. tit. de exempt. concluſ. 2. num. 15.* Leſſ. *lib. 2. c. 21. dub. 10. à n. 141.* Sayr. *in claui Regia lib. 9. c. 10. num. 9.* Matt. *de iuriſdict. part. 4. caſu 6. num. 19. & caſu 172.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. eccleſ.* 14
q. 141. ac proinde in donationibus, ac venditionibus illis factis non habet locum *l. quoties C. de rei vendicat.* vt reſoluunt Tiraquel. *de retract. lign. §. 1. gloſſ. 2. n. 43.* Mozz. *de contract. tract. de empt. cap. de naturalib. empt. c. 34.* Molin *in emporio iuris p. 1. tit. 9. in prælud. n. 51.* Matt. *de iuriſdict. part. 4. cent. 1. caſu 19. num. 5. & cent. 2. caſu 172. n. 1. cum ſeq.* Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſp. 369. verſ. quintum,* alias *num. 7.* Leſſ. *d. lib. 2. cap. 21. dub. 20. num. 141.* Rebello *d. lib. 1. quæſt. 8. ſect. 4. num. 17. & p. 2. lib. 9. quæſt. 17. ſect. 1. num. 23.* Valer. Reginald. *in praxi*

fori pœnit.lib.25.n.364. Ioan, Salas de contract.lib. tract.2.de empt.dub.46.n.4. Bonac. etiam de contractib.diſput.1.quæſt.8.punct.2.n.17.verſic.primus, Aloyſ.Ricc.p.1.deciſ.177.

15 IX. Poſſeſſio Eccleſiaſtica nunquam dicitur vacua,quia Eccleſia ſemper poſſidere, & iua habere dicitur,l.raptores.§ ſin autem C. de Epiſcop,& cleric.Gig.de penſionib.q.46.n.9. & q.47. Flamin,
16 Pariſ.de reſignat.beneſic.lib.14.q.7.num.30.& poſſeſſio ſemper manet penes Eccleſiam, licèt moriatur Prælatus, quia Eccleſia non moritur,Ioan. Garc.reg.222. num.9. Tiraquel.de iure conſtituti part.3.limit.16.num.3. Auendan.l.45. Tauri gloſſ, 6.n.8.

17 X. Licèt donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum ſit inualida,l.omnes §. Lucius, ff. de his, quæ in fraud.cred.facta tamen Eccleſiæ, vel loco pio eſt valida, l. iubemus 14.verſ. verum C.de ſacroſ.Eccleſ.Tiraq.de priuileg. pia cauſa priuil.10.Clar.§.donatio q.20.n.3. Cou.in rub.de teſtam.§.2.num.6.Vincent.de Franch.deciſ.168.n.2. Anton. Gom.ad l.69.Tauri n.6.Viui.t.2.commun. opin.tit.de donationib.n.17,verſ.ſed fallit, Spin.in ſpecule teſtam.gloſſ.11.n.29.cum ſeq. & gloſ. 121.à num.45.Gam.Luſit.deciſ.183.à n.2. Fr. Emman. quæſt.regular,tom.2.q.47. art.2. Card. Tuſch.t.2. lit. D.concluſ.648. n 41. Moliñ. de iuſtit. tract.2. diſp.280.verſ.noſtra. Gutier.de iuram.confirm.p.1. cap.11.num.7.Cardoſ. in praxi iudicum & aduoc. verb.donatio, num.12. Card. Mantic. de tacitis & ambig.conuent.lib.13.tit.28.Cald.Pereira de empt. cap.30.num.9.Marc.Anton.Genuenſ.in practicab. quæſt.310.

18 XI. Quamuis donatio in dubio non præſumatur, l. cùm de indebito.verſ.ſi verò.ff. de probat. cum latè adductis per Farin.p.4.deciſ.136.vbi addend.lit. D. tamen fauore Eccleſiæ præſumitur, Abb.& Felin.in c.ſi cautio,de fide inſtrum Menoch. de arbitr.caſu 88. n.7. Marc. Anton. Genuenſ. in practicab.q.14.

19 XII. Quamuis donatio ex cauſa ingratitudinis reuocari poſſit,l.vlt.C.de reuocat.donat.tamen illa, quæ fit Eccleſiæ, propter ingratitudinem Prælati, ſeu Capituli reuocari non poteſt, quia cenſetur facta Deo, qui eſt omnium gratiarum liberaliſſimus largitor,vt per Rip. lib.2.reſponſ. c.28. n.20. Clar §.donatio q.21.n.5. Menoch. remed.9. recup. num.102 Azor.inſtit.moral.p.3.lib.11.c.8. quæſ.5. Marc Anton.Genuenſ.in practicab.q.307.

20 XIII. Quamuis nullus cogi poſſit ſuam rem vendere, l.inuitum.C.de contrah.empt.l.nec emere, C.de iure de lib.l.55.tit.5.p.5.vbi Greg.Lop.Ordin.Reg.Luſit.lib.4.tit.11.in princ. tamen Eccleſia
21 poteſt cogere vicinos contiguos ad vendendum prædia vrbana pro ſui ampliatione, vt per Gam. Luſitan.deciſ.75 Franc.Marc.p.1.deciſ.636. Vincent.de Franch.deciſ.123.Mozz.de contract. tit.de empt.cap de rebus,quæ emi, vel vendi poſſunt, num. 58 verſ.fallit ſimiliter,Mari de iuriſdict. p.4. cent. 2.caſu 171.Rebell.de obligat.iuſtit.lib.9. quæſt.18. num.43.Molin.de iuſtit.tract.2. diſput.341. Valer. Reginald.in praxi fori pœnit. lib.25. num. 259. verſ.octauus eſt Marc.Anton.Genuenſ.in practicab. Eccleſ.q 241.

22 XIV. Quamuis donatio excedens valorem quingentorum aureorum ſit inſinuanda.l. ſancimus, C.de donat.l.8.cum ſeqq.tit.4.part.5.vbi Greg. Lop,Ordin.Regia Luſitat. lib.4. tit.62. vbi Parena mens plures Doctores refert; ſi fiat tamen Eccleſiæ, vel ad pias cauſas, inſinuatione non eget, cuiuſque ſit valoris, vt per Tiraq. de priuileg. piæ cauſæ priuileg.123.Duen.reg 224.fallent.6.Anton, Gom.tom.2.var.cap.4.n.10.Anton. Fab. in ſuo C. ſub tit.de donat. defimt.12, Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ.p.1.collect.177.verſ. item donatio ad pias cauſas,Molina de iuſtit. t.2. diſp.279. verſ. his tamen, aliàs n.3.Rebell.de obligat. iuſtit.p.2. lib.18. q.7. Azor.d.part.3.lib.11.de donat.cap.6.quæſ.7.Leſſ.d. lib.2.c.19 dub.13.num 102.Marc. Ant. Genuenſ. in practicabil. Eccleſ. quæſt.296. Sanctarel. quæſt. 69.n.4.

XV. Quamuis regulariter ſoluens pro alio 23
non poſſit agere ſine ceſſione, Bart. & Caſtr. in l. Modiſtinus,ff.de ſolut.Eccleſia tamen ſine ea agere poteſt,vt tenent Bald.in cap. vigilanti, de præſcription. Marc. Anton. Genuenſ. in practicabil. q.309.

XVI. Eccleſia ſæcularis habetur loco filij, & 24
facit deficere conditionem, ſi ſine liberis. ſicut Monaſterium; duobus ſcilicet concurrentibus. Primò perpetuò clericus in clericatu perſeueret, ſecundò, vt in fine vitæ bona illa, quæ ſubſtituto reſtituturus eſt,det Eccleſiæ, vel in alia opera pia expendat.Ita Menoch.de præſumpt.l.4. præſumpt. 83 à n.55.Marc.Anton.Genuenſ. in practicabil. q. 147.Bellet.diſquiſit.cleric.part.1.tit. de bonis cler. §.10.Benedict Ægid. in repet.l. Titia ff.de condit. & demonſt.p.2. n.45.Sanch. in præcepta Decalogi tom.2.lib.7.cap.16.num.32. aduertentes clericum illum debere eſſe in Sacris conſtitutum, & continuò habitare in domo ipſius Eccleſiæ, non autem in paterna.

XVII. Legata facta Eccleſiæ, vel alij pio loco 25
non veniunt ſub generalitate, Mohedan. deciſ. 145.aliàs 7.de priuileg.Achil.Pedroch.conſ.8.num. 117.Gregor.deciſ.237.n.11. & ideo non veniunt ſub generali reuocatione legatorum facta per teſtatorem.Guid.Papæ deciſ.200.num.3. Afflict.deciſ.111.num.11.Sebaſt.Medic. de ſepultur. part.1. q.25.n.5. Franc.Purpur.conſ.69.lib.1.Ioſeph.Ludon.concl.24.verſ.declara quintò.Surd.de aliment. tit.8.priuil.29.n.7. Ariſmin. Tepat.tit.de adimendis leg.in verb.legatis piis.Achil.Pedr.conſ.23.in fine,Nou.de priuileg.miſerabil.perſonarum priuileg. 34.& 68.niſi reuocato toto teſtamento,quia tunc 26
legata pia reuocata cenſentur.Guid.Papæ.d.deciſ. 200 Pariſ.conſ.34.n.33.lib.2. Caroc.deciſ.85. Rimin.ſen.conſ.110.n. 14 & 13. Scip. Rouita conſ. 93.l.1.Mari.Muta. Siciliæ deciſ.41. n.5. Camill. Bortel.in ſum.omnium deciſ.tom.3.tit.20.de teſtam. à n.263.Rot.deciſ.721.verſ.prædict.part.1.recent. Quicquid dicat Abb. in cap. bonæ il.2.num.3. de poſtul. Viui. deciſ. 292. num.4. Surd.conſil. 311. num.62.

XVIII.Legatum relictum Eccleſiæ à ſubſti- 27
tuto,ſub conditione ſi inſtitutus hæres non erit, debetur purè ab inſtituto, ſi hæres erit, fauore Eccleſiæ, vel alterius piæ cauſæ, arg.l.1.ff. de manumiſſ.teſtam.Tiraq.de priuil.pia cauſa priuileg.62. Card. Mantica de coniect. vltim. volunt.lib.6. titul.3.

XIX.Legatum relictum Eccleſiæ pro exone- 28
ratione conſcientiæ à damnato ad mortem valet, & debetur,quia id non eſt propriè relinquere, ſed potiùs reddere debitum,vt per Tiraquell.in l.ſi vnquam,verb.liberis,poſt num.88.C. de reuocand. donat Marc.Anton. Genuenſ. in practicabil. Eccleſ. quæſt.487.

XX. Quamuis regulariter donatio facta ab- 29
ſenti nemine pro ea acceptante non valeat, l.

absenti

*abſenti,ff.de donat l.nec ambigi. C.eod.*facta tamen Eccleſiæ abſenti, nemine pro ea acceptante valet, ita Bald.*in l.cambi in vlt.lect.col.2. de trãſact.* Caſtrenſ. *in l. decernimus, in fine, C.de ſacroſ. Eccleſ.* Panotm. *conſ.* 63. *Quedam domina col. vlt. lib.2.* Corne.*conſ.*215.*Prima facie col.4.lib.2.*Ant.Gom. *lib.2. cap.9.num.*1 Felin.*in cap.1.num.7.de pact.* Decian.*conſ.1.num.6. lib.3.*Ioſeph.Ludou. *Peruſ. deciſ.29.n.* 18. Gonzal.*ad reg.8. Cancell. gloſ.*557. *num.*11.Marc. Anton.Genuenſ.*in practicab.eccleſ. q.*131.Cardin.Mantic.*de tacitis & ambig.conuent. tom.2.lib.13.tit.7.num.16.*Molin.*de inſtit.tract.2. diſp.*263.*verſ.Felinus tamen.* Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ.c.*368.*n.*34. R. P. D. Alexand. Sperel, latè *in deciſ.fori Eccleſ.deciſ.*81.*num.*13.*cum ſeqq.* Sanctarel.*variarum reſolut.q.69.num.*3.eam rationem afferentes, quia quod donatur, vel promittitur Eccleſiæ, vel pio loco, promittitur & donatur Deo, qui vbique eſt præſens,& acceptans, ac proinde dici non poteſt donatio facta abſenti. Quamuis contrarium, imò donationem pio loco, vel Eccleſiæ abſenti factam, nemine pro ea acceptante,non valere,poſſeque reuocari ante acceptationem, reſoluant Caſtren. ſibi contrarius *conſ.* 70. *num.5.verſ.propterea,* gloſ. *verb. alia cauſa.in fine, in l.illud C.de ſacroſ.Eccleſ.*vbi idem Caſtren *n.6.* & Bald. *n.3.* latè Beroi. *in repet. cap. in præſentia n.77.& ſeq.de probat.* Bertrand. *conſ.* 218. *vol.* 5. Clar. §. *donatio q.12. verb.vlt.*Natt. *conſ.*253.*n.*1. *vol.*2.Tiraq. *de priuil.pia cauſa,priuileg.*115. *verſ. contrarium,* Cou.*in rub.de teſtam.p.3. num.*13. & *lib.1.var.cap.14.num.16* Molin.*de primog.lib.4.c.* 2.*num.*58.Surd.*conſ.*331.*n.*29.Anton.Gabr. *lib.3. commun. tit. de verbor.oblig.concl.1. n.72.* Gutier. *in repet.cap.quamuis pactum,in princ.n.35.de pact, lib 6.& conſ.*41.*n.*5. Didac.de Paz. *quæſt.ciuil.*10. *num.*2.Azeued.*l.7. n.20. verſ. facitque optima & ſingularis tit.10.lib.5.Recop.*vbi Matienzo *gloſſ.*2. *num.*10. Gam. *Luſit. deciſ.*381.*num.* 3. Alexand. Trentacinq.*var.reſolut.lib.3. tit.de donat. reſol.* 1. *n* 4.Cancer.*var.tom.1. cap.* 8. *num.* 29. Pereg. *de iure fiſci lib.4. tit.7.n.4. &* 26.Sanch.*de Matrim. lib.1.diſp.6.n.16.verſ.cæterum,* Seraph. *deciſ.*724. *num.*8.Leſſi *de iuſtit.lib.2.c.18.dub.6.n.*41.Rebel. *de obligat.iuſtitia p.2 lib.8.q.3.per tot.*Steph Grat. mihi viſus ſibi contrarius, *diſcept.forenſ.tom.3 c.* 573.*num.*2.Noguerol. *alleg. Iuris tom.1. alleg.*26. *num.*133. Nec bene reſponderent rationi, de qua ſupra, dum dicitur donantem Eccleſiæ videri donare, non immediate, & ideo cum in tali medio ſit defectus. non quæri actionem; quia licèt in donatione facta pauperibus aliquid habeat probabilitatis, quia cum ſit facta hominibus, more humano debet fieri; nihilominus etiam hoc caſu, vt dicit Cyn. quem ſequitur Cardin. Mantic. *d. tit.7. à num.*16. Deus ipſe pro pauperibus ſemper conſentit, cum præcipiat in ſacris litteris dari pauperibus; at in caſu propoſito minor eſt difficultas, quia donans Eccleſiæ dicitur immediatè donare Deo, *cap.nulli liceat*, iuncta gloſ. cum *ibi* notatis. 12. *q.*2. nam à communiter accidentibus mens donantis non fertur in rem creatam, cui donat, ſed in Deum, vt optime reſpondet Sperell. *d deciſ.81 n.17.& n.41.*poſt Sanch.*d.diſp.6.n.*17. Reginald.*lib.*23. *num.* 81. Bonacin. *de contractib. diſp.3 q 11.punct.2. ſub n.1.verſ promiſſio,* reſoluit donationem, vel promiſſionem Eccleſiæ per modum voti factam, tametſi nullus acceptat, valere ſtatim irreuocabiliter. Hinc quamuis mandatum de donando non acceptatum donatoris obitu expiret,ex *reg. generali*,quod mandatum morte mandatis expirat, *l.2. §.ſed ſi quis,*& *ibi* latè Bart. *ff.de donat. & l. mandatum C. mandati*; tamen ſi fiat mandatum de donando Eccleſiæ,non expirat, ſed adhuc poſt mortem perſeuerat, quia ſcilicet quiſque præſumitur ita tacitè voluiſſe in morte, cum opera pietatis tunc maximè ſint neceſſaria: quare ita reſoluunt Bald. *in Auth.ſi qua mulier,col. vlt.C.de ſacroſ.Eccl.*Roman.*conſ.*119.*in 1.concl...* Tiraq *de priuil.pia cauſa priuil.*82. Cou.*lib.1.var. cap.*14 *n.*16.Leſſi *d.dub.6.n* 46. Sperell. *d. deciſ.* 81.*n.*38.*cum ſeqq.*vbi *num.*35.reſoluit cum multis quos citat donationem ne dum in Eccleſiæ, ſed etiam in cuiuſlibet priuati fauorem poſt mortem donatoris acceptari poſſe, quia cum ex ipſius parte iam fuerit perfecta, quamuis reuocabiliter, perſeuerat etiam poſt mortem vſque ad acceptationem, quinimo videtur quodam modo confirmata poſt mortem donantis.

XXI. Quamuis reus in iudicio conuentus 30
non teneatur regulariter edere propria inſtrumenta contra ſe actori petenti. *c.1.de prob.* Socin. *reg.* 149.*& ſeq.& reg.*212. Cened. *ad Decretal.collect.* 167.*n.6.* in fauorem tamen Eccleſiæ tenetur quis edere inſtrumenta contra ſe, Bald. Abb. & Butr. *in cap.1.de probat.* Marc. Ant.Genuenſ. *in practic. Eccleſ.q.174.n.1.cum ſeqq.*

XXII. Fauore Eccleſiæ in contractibus inno- 31
minatis non eſt locus pœnitentiæ, vt per Tiraq. *de priuileg. pia cauſa, priuil.* 133. Card. Mantic. *de tacitis & ambig. conuent lib.1. tit.18. num.13.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabilib. Eccleſ. quæſt.* 476.

XXIII. Indebitum ſolutum Eccleſiæ,non re- 32
petitur niſi ſoluens ex tali ſolutione ad paupertatem reduceretur, Ludouic. Gom. *in §. ex maleficiis num.36.Inſtit.de actionib.*Tiraq.*de priuileg.piæ cauſæ priuil.*119. Mench. *de ſucceſſ. progreſſu lib.3. §.21.num.6.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccl.q* 486 Marta *de iuriſdict.p.4 cent.2.caſu* 170. *n.1.* Vide infrà *lib.3. c.17.n.89.*

XXIV. Legatum factum in fauorem Eccle- 33
ſiæ,ſeu in cauſam piam,non recipit interpretationem, quæ illud minuat, ſed abſolutè eſt præſtandum, ita Calder.*conſ.*342. An legata facta Eccleſiæ diminuant legitimam filij? vide Marc. Ant. Genuenſ. *in practicab. eccleſ.q.*167. Et an patiantur diminutionem pro rata ſi vires patrimonij non
ſufficiunt ad ſoluenda omnia legata, *q.*329. Ex 34
donationibus, & diſpoſitionibus, ac legatis factis ad piam cauſam non detrahitur neque Trebellianica,neque Falcidia, *Auth.ſimiliter C.ad leg. Falcid.*Bart.*lib.1.conſ.6. in fine.* Abb. *conſ.*32 *n.*4. de falcidia. Marc.Anton.Genuenſ. *vbi ſupra quæſt.* 401.de Trebellianica Tiraq.*priuil.*27. Ant. Gabr. *Commun.tit.de Trebell.concl.*10. Couar. *in c. Raynaldus §.3. n.7. de teſtam.* Marc.Anton.Genuenſ. *q.*571. *num.*3. vbi *num.*4. id ampliat ſi inſtituator hoſpitale fundatum ſine auctoritate Epiſcopi, vt non detrahatur Trebellianica. Teſtamenta, legata, donationes, & alia relicta in fauorem piæ cauſæ ſunt ſuſtinenda, Bald. *lib.1. conſil.* 216. *in fine.*

XXV. In diuerſis opinionibus illa prænalet, 35
quæ fauet Eccleſiæ, & piæ cauſæ, & ſic communis opinio Doctorum non eſt attendenda, quando altera contraria fauet piæ cauſæ. Roman. *in Auth.ſimiliter C. ad leg.Falcidiam,* Aſin. *in l. ſunt perſona,in fine.ff.de relig.& ſumpt.funer.* Alex.*conſ.* 204.*n.12.lib.6.*Nic.Boër.*cõſ.40 Viſo proceſſu,n.*89.

Marc.

Marc. Maur. *conſ.* 121. *Quamuis communis opinio num.* 3. *vol.* 2. Grammat. *conſ. ciuili* 50. *num.* 46. latè Mart. *de iuriſdict. p.* 4. *caſu* 164 Quia Eccleſiæ fauor attendendus eſt, Rot. apud Paul. de Rubeis *deciſ.* 97. *num.* 12. *tom.* 3. *diuerſ.* aliàs *part.* 7. *recentior.*

36 XXVI. Quilibet etiam ſine mandato pro
Eccleſia, ſeu pia cauſa agere poteſt. Ita Specul.
tit. de inſtrum. edit. §. *nunc aliqua, verſ. ſed non*, Felin.
in cap. fin. de accuſat. Roman. *in Auth. ſimiliter. C.*
ad leg. Falcid. & *conſ.* 19. *num.* 3. & *conſ.* 428. *n.* 11.
37 vbi ſubdit hinc quemlibet de populo poſſe agere
vt legata pia executioni mandentur, & vt cauſæ
piæ conſequantur quod illis debetur, Tiraquell.
de priuileg. piæ cauſæ, priuil. 151. quod quilibet de
populo auditur agens pro piis cauſis. Et hinc ſententia lata in fauorem Eccleſiæ cum procuratore illegitimè conſtituto eſt valida, Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. q.* 414.

38 XXVII. Volens dare certum quid Eccleſiæ, poteſt compelli ad faciendum, licet nemo pro Eccleſia recipiat. Ita Archidiacon. per text. *ibi in cap. ſcimus* 12. *q.* 1. Marcel. Maur. *allegationum tom.* 1. *alleg.* 36. *num.* 5.

39 XXVIII. Si quis diſponat poſt mortem ſuam eius bona eſſe Eccleſiæ, diſpoſitio tanquam perfecta erit valida, & per eam quæritur ius immediatè Eccleſiæ, Paul. de Caſtro *conſ.* 456. *volum.* 1. *in nouis*, quem refert Marcel. Maur. *dict. alleg.* 36. *num.* 2.

40 XXIX. Dominium & poſſeſſio ſemel acqui-
ſita per Eccleſiam, nunquam vacat, Pariſ. *conſil.* 24.
num. 7. *lib.* 1. late Iacob. Anton. de Mauro *alleg.* 17.
41 *num.* 4. vbi ampliat etiam mortuis Prælatis; nam
Eccleſia nunquam moritur. *c. liberti* 12. *q.* 2. Mart.
de iuriſdict. p. 4. *caſu* 17. *n.* 9.

42 XXX. Quamuis ad teſtamenti valorem ſe-
ptem teſtes requirantur, *l. hac conſultiſſima, in princ.*
C. de teſtam. §. *ſed cùm paulatim Inſtit. eodem*, Clar.
§. *teſtamentum, q.* 35. & 56. Maſcard. *de probat. con-*
cluſ. 1352. *num.* 14 *cum ſeqq.* Craſſ. §. *teſtamentum*
q. 44. Surd. *conſ.* 378. *num.* 9. Negreiros *in introd.*
vltim. volunt. lib. 4. *cap.* 2. *num.* 9. illud tamen, quo
43 Eccleſia, vel alia pia cauſa eſt hæres inſtituta, va-
let cum duobus teſtibus, *relatum* 11. *de teſtam.*
vbi *gloſſ. vlt.* Abb. *notab* 3. Cou. *num.* 2. Dec. *in l. ni-*
hil tam naturale, num. 6. *ff. de reg. Iuris*, Tiraquell.
priuil. 1. Mench. *de ſucceſſion.* §. 21. *num.* 3. Anton.
Gom. *l.* 36. *Tauri à num.* 2. Gom. *Luſit. deciſ.* 46.
n. 1. & 8. & *deciſ.* 81. *n.* 4 Cened. *ad Decretal. col-*
lect. 139. *n.* 1. & 3. Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 134.
Caſſ. *d.* §. *teſtamentum, q.* 18. *n.* 2. Magdalen. *de nu-*
mero teſtium in teſtam. requiſ. p. 1. *cap.* 12. *n.* 33. &
etiam in foro ſeculari idipſum obſeruari tradunt
gloſ. *verb. improbamus, in fine, in cap. cùm eſſes, de*
teſtam. Cou. *d. num.* 1. *in d. cap. relatum*, Iaſon *n.* 21.
poſt Bart. & alios *in l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Gom.
deciſ. 81. *num.* 4. & procedere non ſolùm in teſta-
mentis, quibus Eccleſia eſt hæres inſtituta; ſed
etiam in omnibus, in quibus alia pia cauſa repe-
ritur inſtituta; reſoluunt Imola *in d. cap. relatum*,
n. 1. & Abb. *n.* 7. Pariſ. *conſ.* 24. *n.* 6. *num.* 3. Mench.
Viui. & alij, quos refert & ſequitur Craſſ. *d. q.* 17.
num 2. pertranſeunt indiſtinctè, Gam. *d. loco*, Mo-
lin. *d. diſp.* 134 aliud agens Valaſc. *conſ.* 145. *n.* 3.
Intellige procedere ſupradicta, vbi teſtamentum
principaliter conſideratum pium eſt, quia ſcili-
cet Eccleſia, vel alia pia cauſa eſt hæres inſtitu-
ta; ſecus verò vbi minus principaliter; quia ſtan-
te inſtitutione circa cauſam profanam, plura ta-
men in illo pia legata relinquuntur, omnino re-
quiritur ſolemnitas Iuris Ciuilis, ſi in foro ſæcu-
lari agendum ſit, ſin autem Iuris Canonici ſolem-
nitas ſufficit, *cap. cùm eſſes, de teſtam.* Ratio diffe-
rentiæ eſt, quia actus ſortitur ſpeciem, & denomina-
tur ab eo, quod præualet, argum. *l. quæritur* 10. *ff. de*
ſtatu hominum, iuncta *reg. l.* 1. ibi, *prima enim ratio*,
ff. de auctor. tutor. gloſ. vlt. recepta *in cap. quamuis*
pactum, de pactis, lib. 6. & ideo cum hæredis inſti-
tutio ſit caput teſtamenti, §. *ante hæred. Inſtit. de*
legat. fit conſequens ab eadem vel pium, vel non
pium teſtamentum fore denominandum.

XXXI. Mandatum factum ad pias cauſas 44
non extinguitur morte mandantis, Anton. Trigo
ſing. 81.

XXXII. Fœmina in pia cauſa à teſtimonio 45
non repellitur, Felin. *in cap.* 3. *num.* 3. *verſ. quid*
autem, de teſtib. Dec. *in l.* 1. *num.* 27. *ff. de regul.*
iuris. Couar. *in cap. relatum, num.* 5. *de teſtam.* Caualer. *deciſ.* 49. *n.* 4.

XXXIII. In dubio pro pia cauſa eſt iudican- 46
dum, vt per tex. *in l. ſunt perſonæ, in fine, ff. de relig.*
& *ſumpt. funer. cap. vlt. de re iudic.* tenent Alex. *conſil.* 121. *in fine lib.* 2. & *conſ.* 71. *n.* 4. *lib.* 6. Calcan. *conſ.* 107. *num.* 6. *cum ſeqq.* Anchar. *conſ.* 46. *num.* 2. Menoch. *conſ.* 224. *n.* 33. & *conſ.* 429. *num.* 15. & *conſ.* 1076. *num.* 9 Et teſtamenta ad pias cauſas ſecundùm diſpoſitionem Iuris Canonici ſunt regulanda. Iaſ. *in Auth. nouiſſima n.* 20. *C. de inoff. teſtam.* Felin. *in c. Eccleſia S. Mariæ, de conſtit. n.* 88. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *alleg.* 68. *n.* 21.

XXXIV. Claudicat contractus fauore Eccle- 47
ſiæ, Pinel. *in l.* 1. *p.* 3. *num.* 32. *C. de bonis mat.* Surd. *deciſ.* 69. *num.* 23 Honded. *conſ.* 18. *n.* 72. *lib.* 1. Rot. apud Paul. de Rubeis *dec.* 94 *num.* 65. *tom.* 3. *diuerſ.* aliàs *p.* 7. *recent.* & ideo poteſt Eccleſia ſtare contractui etiam nullo, inuita altera parte, ſicut etiam eſt in electione Eccleſiæ recedere à dicto contractu nullo, Card. Mantica *de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 25 *tit.* 6. *num.* 48. & 49. Verùm ne altera pars ſit in ſuſpenſo, poteſt cogi Eccleſia ad declarandum an velit ſtare contractui, Surd. *d. deciſ.* 69. *n.* 23. *in fine*, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 59. *n.* 93. Garc. *de benefic. p.* 2. *c.* 1. *n.* 75.

XXXV. Eccleſia quando eſt læſa in contractu 48
circa pretium per reſtitutionem in integrum, non reſcindit totum contractum, ſed reſtituitur ad ſupplementum pretij. Ita per doctrinam Bart. *in l. ſi quidem, ff. de præd. min.* reſoluit Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q.* 417.

XXXVI. Si Prælatus ſpoliet poſſidentem rem 49
Eccleſiæ, & conueniatur interdicto, Vnde vi, & opponat de dominio Eccleſiæ, debet in illius fauorem ſuper dominio pronuntiari, Alex. *in l. naturaliter.* §. *nihil commune ff. de acquir. poſſeſſ. n.* 30. Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. eccleſ. qu.* 131. *num.* 4. & *n.* 314. *per tot.* quos refert & ſequitur D. Noguerol *alleg. Iuris tom.* 1. *alleg.* 26. *n.* 329. vbi *n.* 330. reſpondet *ad cap.* 1. *de reſtit. ſpoliat.* quod in eius terminis Eccleſia non ſpoliauit, ſed homines Eccleſiæ.

XXXVII. Quamuis priuilegium per non 50
vſum decennio amittatur. *l.* 1. *ff. de nundinis*; & priuilegium de aliquid non faciendo, ne ſoluantur præſtantiæ, vel ſimile, conceſſum perſonæ priuatæ amittatur per contrariam contrauentionem, *cap. cùm accepiſſent, de conſtitut.* nihilominus in Eccleſia ſiue priuilegium conſiſtat in faciendo, ſiue in non faciendo, non amittitur niſi ſpatio quadraginta annorum fuerit præſcriptum, *c. accedentibus*,

vbi

Digitized by Google

Vbi Innoc.& omnes, *de priuil.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic eccleſ. q.* 154. reſoluit quòd ſtatutum non tollitur per vnicum actum contrarium ſi eſt fauorabile Eccleſiæ, ſecus in priuato.

51 XXXVIII. Regula eſt quòd nemo priuari debet poſſeſſione ſua ante ſententiam. *c. volumus* 16. *q.* 4. Speciale tamen eſt fauore piæ cauſæ quod Prælatus inquiſitus de dilapidatinoe bonorum ipſius, inquiſitione pendente, ſuſpenditur ab adminiſtratione, *cap. fin.* 3. *q* 2. *cap. licèt Heli, de ſimon.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q.* 574 *n.* 1. vbi ampliat procedere etiamſi Prælatus velit dare cautionem de indemnitate rerum Eccleſiæ, & quod benè adminiſtrabat, quia non erit audiendus.

52 XXXIX. Sub prætextu inſtrumentorum nouiter repertorum ſententia lata contra priuatum non retractatur, *l. ſub ſpecie C. de re iudic.* bene tamen retractatur ex ſpeciali fauore Eccleſiæ, Felin. *in cap. cum dilectus n.* 18. *de fide inſtr.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q.* 181.

53 XL. Pactum futuræ ſucceſſinnis inter paganos reprobatur, ſed inter milites habet vim vltimæ voluntatis, *l. licèt. C. de pactis*; valet nihilominus fauore piæ cauſæ pactum ſucceſſionis, vel hæreditaris propriæ dandæ, Greg. Lop. *l.* 33. *verb. caualleros tit.* 11. *p.* 5. Xuat. *in rep. l. quoniam in prioribus*, vbi *declaratio leg. Regni limit.* 5. *n.* 10. *poſt med. verſ. & idem erit ſi illud pactum fiat ad pias cauſas*, Gulielm. Bened. *in cap. Raynutius, verb duas habens filias à n.* 206. *de teſtam.* Tiraq. *de priuileg. pia cauſæ priuil.* 105. Anton. de Petra *de fideicom. q.* 4. *poſt n.* 8. *caſu* 2. *lim.* 1. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 1. *num.* 51. Franciſc. de Barry *de ſucceſſionib. teſtat. lib.* 2. *tit* 3. *n.* 4. Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q.* 185.

54 XLI. Sicut libertatis fauore hæres creditor inuitus cogitur recipere à ſeruo partem pretij ſiue ſolutinnis, *l. cum heres. § item ſi decem. ff. de ſtatulib.* ita etiam fauore Eccleſiæ, vel cauſæ, eius creditor tenetur recipere partem ſolutionis, Euerard. *in topic. legal, in loco à libertate ad piam cauſam*, Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ. q.* 186. vbi quòd Eccleſia, quæ contraxit debitum pro vtilitate & neceſſitate, videtur illud contraxiſſe pro libertate, & redemptione animarum à manibus Diaboli quoad viuos, & à pœnis Purgatorij quoad defunctos.

55 XLII. Licèt contra abſentem, & contumacem non procedatur ad definitiuam litę non conteſtata, *cap. quoniam frequenter, lite non conteſt.* Eccleſiæ tamen fauore proceditur ad definitiuam ſententiam contra Prælatum dilapidatorem lite non conteſtata, vt per Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. eccleſ. q.* 208.

56 XLIII. Quamuis ſcriptura priuata ſine die & anno non probet, probat tamen fauore Eccleſiæ, Bald. *conſ.* 331. *Reuer. Pater. vol.* 2. Card. Tuſch. *pract. concluſ. tom.* 3. *concl.* 7. *n.* 13. Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabilib. Eccleſ. q.* 227.

57 XLIV. Meretrix à domo etiam propria eſt expellenda Eccleſiæ fauore, ſi habitet prope Eccleſiam, vel moniales, Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſ. q.* 342. *& q.* 243. tenet quòd fauore Eccleſiæ non poteſt vicinus extollere domum ſuam ſi habeat proſpectum ad monaſterium Monialium, nec facere feneſtras, ſed debent claudi, de quo etiam Gittba *deciſ.* 86. *n.* 8. *verſ. immo cogi poteſt*, Cabed *Luſit. deciſ.* 105. *n.* 4. *& deciſ.* 125. *p.* 1. Molin. *de iuſtit. tom.* 3. *diſp.* 709. *n.* 6. Bened. Ægid. *ad l. ex hoc iure. ff. de iuſtit. & iure p.* 1. *cap.* 6. *n.* 13.

XLV. Etiamſi regula ſit quòd inuito beneficium non confertur, *l. inuito. ff de regul. Iuris*; fauore tamen Eccleſiæ beneficium ſiue beneficia eccleſiaſtica poſſunt conferri clericis inuitis, ſuadente vtilitate, vel neceſſitate Eccleſiæ, vt per Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ. q.* 286. 58

XLVI. Remedium *cap. reintegranda* 2. *q.* 3. fauore Eccleſiæ tranſit in ſucceſſorem, & poſſeſſio in ſucceſſorem tranſit ſine noua apprehenſione, Guid. *Papa deciſ.* 355. Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabil. Eccleſ. q.* 290. quia beneficium illius cap. principaliter fauore Eccleſiæ inſtitutum eſt, idem Genuenſ. *q.* 407. 59

XLVII. Dubia & incerta diſpoſitio præſumitur perpetua etiam in odioſis fauore Eccleſiæ, vt per Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabil. eccleſ. quæſt.* 308. 60

XLVIII. Quamuis nullus venire poſſit contra factum proprium, iuxta tex. *in l. poſt. mortem, ff. de adopt.* tamen in cauſa Eccleſiæ poteſt in eius fauorem Rector venire contra factum proprium, vt per Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ. quæſt.* 321. 61

XLIX. Quamuis dictiones taxatiuæ excludant omnes alias perſonas & caſus præter expreſſos. *l.* 2. *C. de patrib. qui filios diſtraxer. l. ob æs C. de prædiis minor. cap. cum Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ.* nihilominus fauore Eccleſiæ, vel alterius cauſæ fit extenſio ex paritate rationis, gloſ. *verb. aliam cauſam in l. illico C. de ſacroſ. Eccleſ.* Rip. *in l. ſi conſtante n.* 86 *ff ſoluto matr.* Marc. Ant. Genuenſ. *in practic. q.* 322. 62

L. Licèt incertitudo de Iure ciuili reddat contractum inutilem, *l. triticum, ff. de verb. oblig. l. Titio cum teſtamento, ff. de leg.* 2. *§ incertis, Inſtit. de legat.* nihilominus fauore Eccleſiæ ſeu piæ cauſæ incertitudo nullo pacto vitiat promiſſionem, ſed eſt reducenda ad certitudinem arbitrio boni viri, dummodo ſcilicet poſſit incertitudo aliquo modo reduci ad certitudinem; ita Marc. Ant. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q.* 324. *per tot.* & præcipuè *n.* 2. *in fine, cum ſeqq.* Nouar. *de priuil. miſerab. perſon. priuil.* 19. Alphonſ. de Leone *de officio Capellani p.* 1. *q.* 5. *ſect.* 2. *n.* 20. *cum ſeqq.* vbi *n.* 22. ait quòd quando legatum pro Miſſis eſt incertum ratione ipſius rei legatæ, tunc commiſſarius poterit expendere in operibus piis conuenientem quantitatem ſecundùm dignitatem perſonæ, & eius patrimonium, ſeu facultates, *& n.* 25. quando legatum eſt incertum ratione quantitatis, ſeu numeri Miſſarum, non exprimendo numerum earum, nec quantitatem eleemoſynæ erogandam, tunc Miſſarum numerus & eleemoſyna pro illis eroganda boni viri arbitrio taxanda eſt inſpecta qualitate defuncti, & eius facultatibus, *& n.* 29. quærit quid quando incertitudo eſt reſpectu Eccleſiæ, vbi Miſſæ ſint celebrandæ, *& numeris ſeqq.* reſoluit materiam. 63

LI. Certum eſt fœminam non poſſe eſſe procuratricem ad iudicia, *cap. ſciſcitatus, de reſcript. cap. infamis § tria* 3. *q.* 7. At fauore Eccleſiæ poteſt eſſe procuratrix. *cap. cùm dilecta, de confirm. vtili*, vbi gloſ. *verb. procuratricem*, Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q.* 436. 64

LII. Licèt reſcripta iuſtitiæ ſint ſtrictè interpretanda, *cap. ſedes, de reſcript.* tamen fauore Eccleſiæ ſunt late interpretanda, Innoc. *in cap. Epiſcopi, de rebus Eccleſ. non alien.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. eccleſ. q.* 448. 65

LIII. Per alienationem rei legatæ non eſt 66

inducta

Digitized by Google

inducta reuocatio legati fauore pietatis, & animæ, Bart *conſ.26.num.2.& 3.lib.1.* Abb.*conſ.31.in princ.lib.1.*Capra *conſ.125.n.13.*Cot.*in memorab. verb.Eccleſia,verſ.quinto,*Tiraq.*de priuil.piæ cauſæ, priuil.41.*Verùm contrarium, nempe legatum ex cauſa pia factum cenſeri reuocatum per alienationem rei voluntariam, reſoluunt melius Natt. *conſ.623.n.3.verſ.non obſtat,* Menochac. *de ſucceſſ. progreſſu lib.3 tit.de legatis §.28.n.10,*Card.Mantic.*de coniect.vltim volunt.lib 12.tit.6.num.5.*Menoch,*conſ.429.n.7.cum ſeqq & de præſumpt. lib.2. præſ.167.n.17.* Maſcard. *de probat. concl.1287.n. 101.cum ſeqq.* Certiſſimum eſt enim, quòd legatum libertatis ſeruo factum eſt pium & fauorabile, & tamen ſi teſtator alienet ſeruum, cenſetur reuocaſſe illud legatum, niſi illud redimat, ad text.*in l.verum eſt,ff.de manum.teſtam.*Alciat.*conſ. 174 lib.9.* Menoch.*d.conſ.429.n.7.& d.præſ.167. n.18.*Card.Mantic.*d.tit.6.num.5.*Maſcard.*d.concl. 1287.n.103.* ita ſi res loco pio legata alienetur, extinguitur legatum, verùm ſi redimatur fauore pietatis reconualeſcit, Tiraq. *d. priuil 41.* Card, Mant. *d.tit.6.n.5.& 6.*Menoch. *d.conſ.429.n.7.* Maſcard.*d.concl.1287.num.112.*

67 LIV. Quamuis teſtamenta inter quæ de prioritate, ac poſteritate temporis non apparet, ſeſe inuicem confundant, adeò quod neutri hæredum ex alterutro deferatur ſucceſſio, vt voluit gloſſ.*in verb.miſſus eſt,in l.fin.C.de edicto D. Hadriani tollen.*Anton.Gom.*l.45.Tauri n.148.* nihilominus ſi in alterutro die cauſa continеatur, hoc poſterius factum præſumetur fauore legatorum ad pias cauſas relictorum, vt per Anton. Gom. *d. l.45. Tauri n.149.verſ.quarto limita,* Tiraq.*de priuileg.piæ cauſæ,priuil.35.*Andr.de Beſſetis *ad l.1.C. de ſacroſ. Eccleſ.n 212.in decimo ſpecali circa vltimas voluntates,* vbi etiam Luſit. Bened. Ægid.*p.3. §.1.n.8.& ibi n.9.* aduertit quòd quando in vno teſtamento pia cauſa, in altero profana ſcribitur, nec de prioritate conſtat, tunc licèt de Iuris rigore ex neutro hæredem poſſe exiſtere videretur, cùm tamen incertum ſit quem ſuprema voluntate vocauerit teſtator, ſed cum in incerto voluntatis ea ſit interpretatio ſumenda, quæ pietati magis fauet, æquiſſimè exiſtimatum eſt pietatis teſtamentum tanquam poſterius factum, effectum habiturum, quòd ſi pia cauſa cum altera pia contendat, tunc fatendum quidem erit ex alterutro teſtamento hæreditatem poſſe adiri, idque non tam ex aliquo piæ cauſæ priuilegio, quam ex coniecturata defuncti voluntate, & ſic ex certiſſimis, & vulgatiſſimis Iuris præceptis, quibus vltima voluntas vtrumque appareat, obſeruari iubetur.

IVRIS

IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI

LIBER TERTIVS

DE REBVS ECCLESIASTICIS.

CAPVT I.

De Rebus Eccleſiaſticis in genere.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio materiæ huius libri.*
2 *Species quot reperiantur rerum omnium Eccleſiaſticarum.*
3 *Res Eccleſiaſticæ mobiles corporales quæ ſint? oſtenditur.*
4 *Res Eccleſiaſticæ immobiles corporales, & incorporales quæ ſint? oſtenditur.*

1 CVM Eccleſia Miniſtros, ideſt, Eccleſiaſticas perſonas habeat, quarum miniſterio in diuino cultu, & Sacramentorum adminiſtratione vtitur, de quibus *lib.* 1. latè tractauimus; cùm item loca materialia poſſideat, in quibus Diuina per agere, alioſque pios actus exercere valeat, ſicut *lib.* 2. oſtendimus, neceſſe eſt etiam vt res aliquas, ac bona etiam temporalia obtineat, quibus perſonæ ipſæ Eccleſiaſticæ ſuſtentari, & loca ipſios regi, & gubernari, & diuina valeant Officia celebrari. De huiuſmodi igitur rebus, quoniam in iure Eccleſiaſtico multa deponuntur, agere hoc *lib.* 3. propoſuimus, requirentes primò quæ ſint res, & bona Eccleſiaſtica, & quomodo acquirantur & quibus, & quomodo etiam poſſideantur, & qualiter amittantur.

2 In primis igitur eſt ſciendum quòd omnium rerũ Eccleſiaſticarum, quædam ſunt mobiles, quædam verò immobiles. Item quædam corporales, & aliæ incorporales, aliæ quoque conſecratæ, & aliæ non conſecratæ. Quòd autem alij res quoque ſpirituales adiiciunt, veluti Sacramenta, hæc in noſtro propoſito pro rebus Eccleſiaſticis propriè non ponuntur, nam de his alio ordine ſub certis materiis agimus.

3 Res mobiles corporales ſunt, quibus Eccleſia indies in officiis, & miniſteriis vtitur, qualia ſunt vaſa ſacra, & linteamina, atque ornamenta Eccleſiæ, & altaris, item veſtimenta ſacra, & imagines, ſanctæ cruces & candelabra, & alia his ſimilia, quorum quædam ſunt ſacrata, aut benedicta, quædam verò minimè. Res autem im- 4
mobiles corporales ſunt prædia, vel agri, ac domus, & alia huiuſmodi immobiles poſſeſſiones. Incorporales ſunt iura percipiendi fructus Eccleſiaſticos, quorum diuerſa ſunt genera, quæ generali nomine Beneficia nuncupantur; de omnibus ergo rebus huiuſmodi ſpecialiter pertractabimus.

CAPVT II.

De vaſis ſacris, & veſtibus, ac aliis rebus ſacris in communi.

SVMMARIVM.

1 *Vaſa ſacra, & linteamina ſacra quæ dicantur, oſtenditur.*
2 *Calix ex auro, vel argento tantùm, aut ſaltem ex ſtanno olim fiebat, & nonnunquam ex vitro fieri permittebatur.*
3 *Vaſa omnia myſterij Vrbanus I. fecit aurea, vel argentea.*
4 *Calix fieri prohibetur ex ære, vel ex aurichalco, aut alia ſimili materia quæ producit æruginem, & vomitum prouocat.*
5 *Miſſam celebrare in ligneo, aut vitreo, Calice prohibetur.*
6 *Pœna depoſitionis ab officio, & beneficio impoſita eſt contra eum, qui vtitur Calice ligneo.*
7 *Patena ex qua materia facienda?*

8 *Vaſa omnia myſterij debent eſſe ab Epiſcopis conſecrata priuſquam ad ſacros vſus adhibeantur.*

9 *Epiſcopalis ordinis eſt vaſorum ſacrorum conſecratio, & ideo non poteſt fieri per ſimplicem Sacerdotem, niſi quibus Papa conceſſerit.*

10 *Abbates an poſſint vaſa ſacra conſecrare? oſtenditur.*

11 *Calix, vel patena, aut aliud vas ſacrum execratur ſi formam ſuam amittat & enormiter lædatur, non vero per aliquos ictus à fabro inflictos.*

12 *Calix non execratur vbi ſeparatio ſit abſque fractione, ſecus ſi cuppa ſeparatio fiat cum fractione.*

13 *Calix, vel patena execratur ſi ſuperficies aurea aut argentea omnino præterquam per vſum continuum auferatur.*

14 *Vaſa ſacra ſi aurum amittant, & iterum deaurentur quoad illam ſuperficiem, quæ tangit Corpus, & Sanguinem Chriſti, egent noua conſecratione.*

15 *Vas ſacrum pollutum fortè ſanguinis, vel ſeminis crimınoſa effuſione præſertim notoria eſt purgandum.*

16 *Palla quæ, & vnde dicatur? oſtenditur.*

17 *Palla linoſtima, quæ?*

18 *Corporalia fieri debent ex puro panno lineo, non autem ex ſerico, vel tincto panno.*

19 *Corporalia ſunt ab Epiſcopo conſecranda, vel ab Abbate.*

20 *Linteamina, ſiue Mappæ Altaris benedicuntur iuxta ritum Eccleſiæ.*

21 *Conſecrata vaſa non poſſunt niſi à conſecratis viris contingi, vel quibus ex neceſſitate permittitur.*

22 *Conſecrata, à fœminis etiam ſacratis tangi aut lauari non debent.*

23 *Peluim nouam & propriam habere debent miniſtri altaris pro corporalibus abluendis.*

24 *Corporalia, purificatoria, ſeu ſanguineos lauare licet laicis, & fœminis poſt primam ablutionem factam à Sacerdotibus, vel diacono.*

25 *Corporalia lota non opus eſt iterum conſecrari.*

26 *Veſtimentorum Sacerdotalium quibus in locis Iuris Canonici fiat mentio oſtenditur.*

27 *Baculi, & Mitra vſus ſunt correlatiua, & cui vnum conceditur, alterum etiam conceſſum videtur.*

28 *Ornamenta omnia tam miniſtrorum quàm altaris ſunt per Epiſcopum benedicenda, non autem per ſimplices Sacerdotes etiam ex ipſius Epiſcopi delegatione.*

29 *Paramentorum, & aliarum rerum Eccleſiaſticarum benedictio poteſt delegari à Sede Apoſtolica perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis, dummodo in eis non ſit adhibenda ſacra Vnctio, vel oleum ſanctum.*

30 *Benedictio paramentorum, & vaſorum Eccleſiaſticorum, in quibus non adhibetur ſacra Vnctio diuerſis Abbatibus, & perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis per S. Cong Rit.*

31 *Benedictio paramentorum non poteſt fieri etiam ab inferioribus Prælatis iure proprio, licet habeant territorium ſeparatum, & iuriſdictionem, niſi habeant ea, quæ ſunt ordinis.*

32 *Prælati Regulares ex priuilegio Leonis X. poſſunt benedicere paramenta ſiue ornamenta omnia Eccleſiaſtica pro ſuorum fratrum vſu.*

33 *Veſtes ſacræ, & alia ornamenta Eccleſiæ non prohibentur fieri ex materia profana.*

34 *Veſtibus ſacris non poteſt vti præterquam in Eccleſia, & ad diuinum cultum, ad quem inſtituta fuerunt.*

35 *Vſus ſacrarum veſtium quando permiſſus, & quando prohibitus? oſtenditur.*

36 *Paramenta, ſiue ornamenta Eccleſiæ quando execrentur, oſtenditur.*

37 *Alba non indiget noua benedictione ſi ad eam reficiendam aliqua adiungantur quorum additione adhuc prior figura remanet.*

38 *Stola facta de planeta benedicta debet iterum benedici.*

39 *Imagines, cruces, campanæ, & candelabra per Epiſcopos benedici ſolent.*

40 *Paramenta Eccleſiaſtica cum fuerint vetuſtate conſummata, incendio danda ſunt.*

41 *Vaſa ſacra, corporalia ſacræ veſtes, atque Altaris palla munda, & nitida aſſeruari debent.*

42 *Pignori obligari non poſſunt vaſa ſacra, & paramenta Eccleſiaſtica, præſertim laicis, vel fœminis, niſi iuſtiſſima neceſſitate vrgente.*

43 *Res Eccleſiæ ex quibus cauſis pignori dari poſſint? oſtenditur.*

44 *Decima beneficiorum ſi cuiuis ex cauſa concedantur, earum collectores, vel exactores prohibentur ex cauſa pignoris, vel diſtractionis capere, & quomodolibet occupare Eccleſiarum Calices, libros, & alia ornamenta.*

45 *Res ſacræ in vſus profanos conuerti non debent, nec ad alios vſus, quàm quibus dedicata ſunt tranferri.*

46 *Calices, patenæ, cæteraque vaſa ſacra etiam integra cùm vrgente neceſſitate venduntur, aut pignori dantur, debet id fieri ad vſus ſacros, & ſeruitium, ac miniſterium Eccleſiæ, & Altaris.*

47 *Vaſa, aut veſtimenta ſacra, & Deo benedictione conſecrata, ſi integra abſque neceſſitate vendantur, vel oppignerentur etiam ad vſus ſacros, non quatenus ſacra ſunt, ſed ratione materiæ, qua conſtant, ſacrilegium eſt, non ſimonia.*

48 *Vaſa ſacra licet Eccleſia poſſit ex iuſtis cauſis vendere laicis, tamen prius confracta, & conflata eſſe debent.*

DE rebus ſacris Eccleſiæ primùm conuenit vt tractemus. Hæc autem ſunt præcipuè vaſa ſacra, & linteamina Euchariſtiæ veſtimenta, & alia mobila non propriè ſacrata, ſed benedicta dicuntur. Vaſa ſacra ſunt Calices, & Patenæ, & vaſa ad cuſtodiam Euchariſtiæ, & aliorum Sacramentorum, ſeu ſacrarum Vnctionum, ex quibus Calices & Patenæ ſolum ſacra Altaris vaſa dicuntur, Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 2. lib. 2. cap. 14. num.* 8. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 43. *num.* 26. Linteamina verò ſacra ſunt pallæ, vel corporalia Peguer. *deciſ. crimin.* 24. *n.* 11. & 12. vbi quòd dicuntur vaſa ſacra, quæ ſunt conſecrata ad ſacramentorum ſuſceptionem, & ponit exemplum in vaſe, in quo reponitur oleum ſanctum, refert Anton. Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de ſacrilegio num.* 6. vbi *n.* 7. quòd Calices & Thuribula dicuntur res ſacræ, & *nu.* 8. idem de cuſtodia, in qua reponitur ſanctiſſimum Sacramentum, & *num.* 10. quòd pariter veſtes Sacerdotum, Diaconorum, & aliorum, in quibus diuina Officia celebrantur, res ſacræ dicuntur, & *numer.* 11. an Crux dicatur res ſacra. Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 2. *cap.* 27. *numer.* 10. vbi quòd veſtimenta, Cruces, & nauiculæ iam propriè res ſacræ dicuntur, cùm non olei 1

vnctione

vnctione conſecrentur, ſed ſolùm benedictionibus
eccleſiaſticis.
2 De Calice, & Patenis cenſuit *cap. vt calix, de conſecr. diſt.*1. vt Calix quidem ex auro vel argento
tantum fieret, aut ſaltem ex ſtanno, quod Zepherinus Papa I, *in cap. vaſa, eadem diſt.* conſtituit, qui
& ex vitro fieri permittebat; ſed poſtea Vrbanus
3 I. cuius tempore Eccleſia cœpit prædia retinere,
omnia vaſa miſterij fecit aurea, vel argentea, vt habetur *in cap. videntes* 12. *quæſt.* 1. & refert Tributienſe Concil. *in d. cap. vaſa* S. Thom. *in 3. p. quæſt.* 83.
art. 3. *ad* 6. Couarr. *lib.* 4. *variar. cap.* 12. Fagundez
4 *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 1. *lib.* 3. *cap.* 21. *num.*
11. Ex ære autem, vel ex aurichalco Calix fieri prohibetur, aut ex alia ſimili materia, quæ producit
æruginem, & vomitum prouocat, vt inquit Re-
5 men. Concil. *in d. cap. vt Calix*, quod etiam prohibet in ligneo, aut vitreo Calice Miſſam celebrare, alterum enim vino repugnat, alterum verò
fragilis materiæ exiſtit, Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.*
10. *cap.* 28. *q.* 3. Durand. *in rationali diuinor. offic. lib.* 1.
cap. 3. *num* 45. frater meus Simon Vas Barboſa *tract.*
de ſignificatis myſterioſis officij diuini cap. 26. *numer.* 2.
6 & contra eum, qui vtitur Calice ligneo, conſtituta
eſt pœna depoſitionis ab officio, & beneficio, *in cap. vlt. de celebr. Miſſ.* & tradunt S. Thom. *part.* 3.
quæſt. 83. *art.* 3. Syluest. *verb. Calix, numer.* 1. Illuſt. D.
meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. ridiculum*
5. *num.* 4. *diſt.* 12. Fagundex *d. cap.* 21. *num.* 10. Raguc.
de voce Canon. in Eccleſia qu. 31. Bonac. *de Sacramen.*
diſput. 4. *vltim. punct.* 9. *num.* 16. *in princ.* Fr. Ioao.
Serran. Epiſcop. Acernen. *in expoſit. Miſſæ prælud.*
2. *numer.* 12. *&* 13. Patena verò etſi eiuſdem mate-
7 riæ cum Calice videatur eſſe debere, *d. cap. vaſa*,
d. cap. vt Calix; non eſt tamen adeò neceſſarium
ceſſante in ea, quam diximus, ratione, vt probatur *in d. cap. vt Calix*, *in princ.* Quare hodie plerumque ex ære fieri conſueuerunt, ſicut & vas ad
cuſtodiam Euchariſtiæ in locis vbi penuria præualet. De Patena vide Azor. *d. cap.* 28. *q.* 1. Innoc. *de myſter. Miſſæ lib.* 2. *cap.* 59. Lactant. *de ſignificatis*
myſterioſis Miſſæ pag. 52. Simon Vas Barboſa *d. tract.*
cap. 27.
8 Debent autem huiuſmodi vaſa eſſe ab Epiſcopo conſecrata priuſquam ad ſacros vſus adhibeantur, *cap. vnic. in fine, de ſacra Vnct.* Gulielm. Durand. *in ration. diuin. lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 13. *cum ſeq.* Iacob.
de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 43. *num.* 4. Henriq. *in ſumm. lib.* 9. *cap.* 28. §. 2. Fagundez *dict. præc.* 1.
lib. 3. *cap.* 21. *num.* 14. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 9.
cap. 7. *q.* 1. hoc enim Ordinis Epiſcopalis eſt, Sbroz.
9 *de Vicario Epiſcopi lib.* 2. *quæſt.* 9. *num.* 8. & ideo non
poteſt fieri per ſimplicem Sacerdotem, vt approbat conſuetudo, niſi quibus Papa conceſſerit, Fr.
Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *qu.* 19. *art.* 1. Miranda *in manu. Prælat. tom.* 2. *qu.* 40. *art.* 1. *concl.* 24. Portel. *in*
addit. ad dub. Regular. verb. benedicere, num. 2. Hieron.
Roderic. *in compendio q. Regul. reſol.* 13. *n.* 1. vide *inf.*
10 *ex n.* 28. Abbates verò ſecundùm gloſ. *verb. tonſuram*
in cap. Abbates, de priuileg. lib. 6. & Aſcan. Tambur.
de iure Abbatum tom. 1. *diſp.* 23. *q.* 1. Fr. Emman. *tom.*
3. *addit. ſum. c.* 27. *n.* 1. Portel. *verb. Abbas, n.* 1. Hieron.
Roder. *in compendio q. Regul. reſol.* 13. *n.* 3. eadem valent conſecrare ſi ius habeant minores Ordines
conferendi, cum maius videatur perſonas quàm res
Eccleſiaſticas conſecrare, ſed de hoc latè diximus
lib. 1. *c. de Abbatibus, verſ. præter inſignia*, & vide Fagundez *d. cap.* 21. *n.* 14.
11 Execratur autem Calix, vel Patena, aut aliud
vas ſacrum duobus modis; primò ſi formam ſuam
amittat, & enormiter lædatur, argum. *cap.* 1. *de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* ſicut de Altari dictum eſt
ſuprà *lib.* 2. *cap.* 7. *ex n.* 19. non verò per aliquos ictus
à fabro inflictos, Armil. *in verb. Calix, numer.* 4. Barthol ab Angelo *Dialogo* 5. *de Miſſa* §. 323. Fagundez
d. cap. 21. *numer.* 17. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 10.
cap. 28. *quæſt.* 5. Nec etiam execratur, vbi ſeparatio 12
fit abſque fractione, vt accidit in Calice torneatili, cuius partes ſeparantur abſque fractione, ſecus
tamen dicendum ſi cuppæ ſeparatio fiat cum fractione, quia calix in tali euentu amittit ſuam
formam, & non eſt aptus ad vſum, ad quem fuerat factus, tum quia ſicut Altare ſi remoueatur à
tabula conſecrata, amittit conſecrationem, ita
eandem amittit calix ſi à pede cuppa ſepararetur: ita Henriquez *d. lib.* 9. *cap.* 28. §. 2. *lit. H.* Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.* 29. *numer.* 200. Azor.
d. p. 2. *lib.* 9. *cap.* 7. vbi ſe remittit ad dicta *p.* 1. *lib.* 10.
c. 28. *q.* 7. Fagundez *d. n.* 17. Raguc. *de voce Canon in*
Eccleſia q. 32. *n.* 1.
Secundò execratur Calix, vel Patena, ſi ſuper- 13
ficies aurea, aut argentea omnino præterquam per
vſum continuum auferatur, quia & hoc modo
videtur formam amittere, quæ tamen per vſum
continuum ſucceſſiuè non videtur amitti, per
gloſ. *in cap. Eccleſiis, de conſec. diſt.* 1. Verùm ſi 14
huiuſmodi vaſa etiam aurum amittant, & iterum
deaurentur, quoad illam ſuperficiem, quæ tangit
corpus, & ſanguinem Chriſti, egent noua conſecratione. Ratio eſt, quia conſecratio Calicis, &
Patenæ fit præcipuè propter contactum corporis
& ſanguinis, poſita autem noua deauratione, contactus non poteſt fieri in parte conſecrata, cum
aurum additum conſecratum non ſit: ita Gulielm.
Durand. *d. lib.* 1. *cap.* 6. *numer.* 35. Suarez *tom.* 3. *diſput.*
81. *ſect.* 3. *col.* 3. *verſ. ſolet verò*, Fr. Emman. *in*
ſum. tom. 1. *cap.* 249. *numer.* 21. Valer. Reginald. *d. lib.*
29. *num.* 199. Azor. *d. p.* 1. *lib.* 10. *c.* 28. *q.* 4. *&* *p.* 2. *lib.* 9.
cap. 7. *qu.* 3. Fagundez *d. cap.* 21. *num.* 24. Vgolin. *de* 15
poteſt. Epiſcopi, cap. 31. *numer.* 3. *verſ. ſecundo.* Pollutum verò vas ſacrum, forte ſanguinis, vel ſeminis
criminoſa effuſione, præſertim notoria, erit purgandum, & Sacerdotali benedictione reconciliandum, arg. *cap. ſi motum, cum ſeqq. de conſecrat. diſt.* 1.
ſicut de Eccleſia ſuprà oſtendimus *hoc eodem lib. c.* 1.
ex num. 16.
Pallæ, & Corporalia diuerſas videntur accipe- 16
re ſignificationes, quandoque enim palla ſumitur
pro ſuperiori linteo Altaris, ſuper quo extenditur corporale, ſecundum gloſ. *in cap. Altaris palla, de*
conſec. diſt. 1. *per cap. nemo* 41. *eadem diſt.* Simon
Vas Barboſa *de ſignificatis myſterioſ. ſacrificij Miſſæ*
cap. 25. *numer.* 3. Alij pallas, ideſt corporalia interpretantur, vt dicit gloſ. *in d. cap. Altaris*, *& in cap.*
ſacratas 23. *diſt.* nonulli, (inter quos eſt gloſ. *in*
d. cap. nemo.) Pallam accipiunt pro panno, quo poſt
conſecrationem Sacerdos manus extergit, & Calicem. Quare *in d. cap. nemo* pro vtroque ſumi videtur
hoc verbum, ideſt, pro corporalibus & mappis,
ſeu linteis Altaris, ſed corporalia quidem vocantur
ſacratæ pallæ *in d. cap. ſacratas*; linteamina verò non
conſecrata dicebantur *in d. cap. Altaris palla*, & probatur *in cap. omnis, de conſecr. diſt.* 4. *& in cap. fin. de*
cuſtodia Euchariſt. Hodie verò ſacratæ pallæ vocantur ſimpliciter corporalia, quæ ſupra Altaris linteamina in ſacrificio extenduntur, & ſacra ſuperponuntur myſteria. Palla autem dicitur quæ Calici ſuperponitur, ſed & pallium Altaris, quod vocant, à
palla denominatum videtur; dicta eſt autem palla,
ſecundùm gloſ. *in d. c. Altaris palla*, à quodam pallio

muliebri,quod *palla* vocator:alij vocari pallam opi-
nantur,eo quod palliet vel abſcondat ſacrificij my-
17 ſterium. Eſt & palla linoſtima in decreris Sylueſtri
Papæ,quod eſt linteolum lineum à lino ſtamine di-
ctum,cuius loco hodie eſt manipulus. Vide Fagun-
dez *d.cap.*21.*n.* 31.
18 Corporalia igitor ex inſtitutione Sylueſtri, &
Euſebij ſummorum Pontificum fieri debent ex pu-
ro panno lineo,non autem ex ſetico,vel tincto pan-
no, ſicut Domini Corpus fuit in munda ſyndone
inuolutum,Suarez *tom.* 3.*in* 3.*diſput.*81.*ſect.*6.*verſ.*
tertio requiritur,Fagundez *d.cap.*21.*num.*15.Scort.*de*
ſacrif. Miſſæ lib. 3. *cap.*5.*numer.*1. Fr.Diego de Guz-
man *p.*2.*de la excelencia del ſacrificio de la ley Euan-*
19 *gelica cap.* 8. §.1.& ſunt ab Epiſcopo conſecranda,
vt probatur *in cap. conſulte, de conſecr. diſt.* 1. vel
per Abbatem. iuxta ea,quæ ſuprà diximus *lib.* 1.
in cap.de Abbatibus,verſ.præter inſignia,quod de pal-
20 la Calicis dicitur. Linteamina quoque ſiue Map-
pæ Altaris benedicuntur iuxta ritum Eecleſiæ,
21 vt in Pontificali. Eſt autem differentia inter ſa-
22 crata & benedicta, quod quæ conſecrata dicun-
tur, non poſſunt niſi à ſacratis viris contingi, ſci-
licet, qui ſunt in ſacris tantùm Ordinibus con-
ſtituti, vel quibus ex neceſſitate permittitur, *cap.*
non oportet, & *cap. non liceat* 23.*diſt. cap.*1.*diſt.*24.
*cap. in ſancta, de conſecr.diſt.*1. Cardin.Bellarmin. *de*
*ſacram.Ordinis lib.*1.*cap.*7.*verſ.olim tamen*.Suarez *de*
*ſacram.diſput.*81.*ſect.*8.*art.*3.*verſ.tertium exemplum,*
ad fin. à fœminis verò etiam ſacratis tangi, aut
lauari non debent, ſicut Soter Pontif. Martyr. *in*
23 *cap.omnes Presbyter, de conſecr.diſt.*4.docet, vt Mi-
niſtri Altaris peluim nouam, & propriam ha-
beant pro corporalibus abluendis, ne fortè puluis
Dominici corporis malè decidat: poſt primam
ablutionem (quæ fit à Sacerdotibus vel Diacono)
licet laicis & fœminis (ſi conſuetudo ita ſe ha-
beat, aut Epiſcopi licentia interueniat) lauare
24 Corporalia, & purificatoria, ſeu ſanguineos
propter maiorem munditiem: ita Sylueſt. *verb.*
Miſſa 1.*qu.*2.§.4.Soto *diſt.*13 *q.*2.*art.*3.*verſ. ſed cri-*
men hoc,Henriq.*in ſum.lib.*9.*cap.*28.Suar.*de ſacram.*
diſput. 81. *ſect.*8.*verſ.tertium exemplum*, quos refert
Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad*
cap. Miniſtrum 27.*num.*6.*diſt.*29. addo Fagundez *d.*
25 *cap.*21.*numer.*26.Lota verò corporalia non opus eſt
iterum conſecrari, cum lintei forma non mutetur,
Raguc.*d.quaſt.*31.*numer.*2. Non conſecrata autem,
ſed tantummodo benedicta poterunt ab aliis quo-
que contingi,ſed hac de re *in ſeqq. cap.* pleniùs diſ-
ſeremus.
26 Veſtimenta Sacerdotalia, quibus Sacerdos, &
miniſtri Altaris atque Pontifices in Diuinorum
celebratione vtuntur, nonnunquam in ſacris Ca-
nonibus nominantur, & quædam de eis ſtatuta
inueniuntur. Primùm namque de Stola,qua Dia-
coni, & Sacerdotes vtuntur, plerumque loquun-
tur Canones ſub nomine Orarij,vt *in cap. Mini-*
ſtrum, cum ſeqq. 23. *diſt.* & *in cap. vnum Orarium,*
*cum præced.*25.*diſt.*& *in cap. Epiſcopus Presbyter* 11.
*quaſt.*3.de eo latè egimus *in collect. ad cap. Monacho.*
27.*q.*1.Stephan.Durant.*de ritibus Eccleſiæ lib.*2.*c.*9.
*nu.*14.Simon Vas Barboſa *de ſignificatis myſterioſ.of-*
*ficij diuini & ſacrificij Miſſæ cap.*18.*de Stola nu.*3.De
Planeta quoque,vel Caſula meminit Moguntinum
Concil. *in d. cap. Epiſcopus Presbyter*, & *in cap.*
degradatio, de pœnis lib. 6. Reſpondet tunicæ hya-
cinthinæ veteris Pontificis, & Caſula dicta
quòd veluti parua caſa totum hominem conte-
gat, de qua & eius myſterioſis ſignificatis vide
Fortunat.*de offic.eccleſ.lib.*2.*cap.*21. & 23. Pinel. *de*
Miſſæ ſacrific. cap. 14. *verſ. la planeta*, Innoc.*lib.*1.
de myſter. Miſſæ cap. 58. Scort. *de ſacrif. Miſſa lib.* 2.
cap. 8. *numer.* 14. Simon Vas Barboſa *dict. tract. de*
ſignificat myſterioſ.officij diuini,& ſacrif. Miſſæ. 21.
per tot. Et de Diaconorum Dalmaticis Concil.
Saleguſtæ *in cap. de ieiunio* 76 *diſt.* atque Gregorius
Pontif. *in cap. communis* 23. *diſt.* Et hoc nomine
appellantur, quia in Dalmaticæ regione Græciæ
prouinciæ primò fuerunt in vſu, de quibus Durant.
de ritib. Eccleſ. lib. 2. *cap.* 9. *numer.* 17. & 27. Fr.
Hieron.Roman.*de Republ. Chriſt.lib.* 4.*c.*20.Orozo
en el theſoro de la lengua Eſpañola, in verb. Dalmatica
pag. mihi 297. Simon Vas Barboſa *d. tract. cap.* 19.
De ſandalis quoque, & Mitra, ac Baculo, at-
que annulo Paſtorali, déque pallio Archiepiſco-
pali, alij Canones loquuntur, & præcipuè *in*
cap. peruenit il 2. 93. *diſt.* & *in dict. cap. Epiſcopus*
Presbyter 11. *quaſt.* 3. & *in cap. vnic.in fine,de ſacra*
Vnct. & *in cap. fin. de auctor.* & *vſu pallij*, & *in cap.*
Abbates, & *in cap. vt Apoſtolica, de priuileg. lib.*6.
Baculi & Mitræ vſus ſunt correlatiua, & cui vnum 27
conceditur; alterum etiam conceſſum videtur, vt
cenſuit S.Rit.Cong.*in vna Treuiren* 8.*Ianuarij* 1605.
& *alia Argent.*7.*Octobris* 1606.
Omnia autem huiuſmodi ornamenta, tam 28
Miniſtrorum, quàm etiam Altaris; ſunt per
Epiſcopum benedicenda, vt probatur *in cap. ve-*
ſtimenta, de conſecrat. diſt. 1. ita vt ſimplices Sa-
cerdotes illa benedicere non poſſint, ſecun-
dùm Vgulin. *de poteſt. Epiſcopi cap.* 32. *numer.* 4.
vbi *numer.* 6. ſubdit illos nec ex ipſius Epiſcopi
delegatione id efficere poſſe. Paramentorum au-
tem huiuſmodi, & aliarum rerum benedictio po- 29
teſt delegari à Sede Apoſtolica perſonis in Di-
gnitate Eccleſiaſtica conſtitutis, dummodo in eis
non ſit adhibenda ſacra Vnctio, vel oleum ſan-
ctum, quæ ab ipſo tantùm Epiſcopo ordinato, &
conſecrato benedicenda, inungenda, & conſe-
cranda ſunt, vt cenſuit Sac. Rituum Congregat. 30
in Brixien.9.*Octobris* 1610. Imolen. 14. *Nouem-*
bris 1615.Ianuen. 12.& 14.*Martij* 1616.Saonen.
3. *Decembris* 1616. Taurinen. Taruiſin. & Piſto-
riel. 2. *Maij* 1619. Comen. 15. *Iulij* 1619. No-
uarien. 21. *Martij* 1620. Trident. 7. *Augu-*
ſti 1621. Et ideo ad eadem ſacra Rituum Congreg.
reuenio conceſſam fuiſſe benedictionem para-
mentorum, & vaſorum Eccleſiaſticorum, in qui-
bus non adhibetur ſacra Vnctio, diuerſis Abba-
tibus, Diaconis, aliiſque perſonis Eccleſiaſticis,
vt in Aquilegien. 20. *Aprilis* 1599. Elnen. 17.
Maij 1600. Meten. 18. *Nouembris* 1606. Ru-
then. 9. *Maij* 1609. Aquilegien. 24. *Aprilis*
1610. Auguſt. 12. *Aprilis* 1614. Lucionen. & 31
Goeſnen. 4. *Septembris* 1621. Vnde infertur
benedictionem paramentorum non poſſe fieri
etiam ab inferioribus Prælatis iure proprio,
licèt habeant territorium ſeparatum, & iuriſdi-
ctionem, niſi habeant ea, quæ ſunt Ordinis, vt
cenſuit Sacr. Congregat. *in nullius* 11. *Auguſti*
1601. Prælati verò Regulares, Generales, &
Prouinciales, quin verò Cuſtodes, Guardiani
ſiue Priores, & quicumque alij in aliis Reli-
gionibus illis correſpondentes poſſunt benedi-
cere omnia ſupradicta Eccleſiaſtica paramenta,
ſiue ornamenta ex priuilegio Leonis X. quod re-
fertur *in compend. Mendicant. verb. benedicere*
Eccleſiaſtica §. 14. & de illo meminit Fr. Em-
man. *quaſt. regul. tom.* 1. *quaſt.*19.*art.*2.Hyeronym.
Roderic.*in compendio quaſt. Regul.reſol.*13.*numer.*1.

Lezam

Digitized by Google

Lezana *in ſum.tom.3.verb.benedictio numer.*8. Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.2.quæſt.*40.*artic.*1.*concl.*1.*cum ſeq.& art.*2.*concl.*1. quem refero *de officio & poteſt. Epiſcopi p.*2.*alleg.*27.*num.* 44. vbi in fine aduerto huiuſmodi Prælatos Regulares vigore priuilegij, de quo ſupra, poſſe tantùm præfata eccleſiaſtica paramenta pro ſuorum Fratrum vſu ſolemniter benedicere, quod etiam obſeruant Portel. *in dub.regul.verb. benedicere* 3. Hieron. Roder.
33 *d.reſol.*13.*num.*2.*in fine.* Lezana *vbi ſup.num.* 7. Non prohibetur autem ſacras veſtes, & alia ornamenta Eccleſiæ ex materia profana, vel etiam ex muliebri veſte fieri, quamuis aliqui per gloſſ. *in cap. ad nuptiarum, de conſecr.diſt.* 1. *& in cap.ad hæc,de relig. domib.* contrarium ſentiant: quia per conſecrationem Epiſcopi ſanctificantur & templa Idolorum, quæ in Eccleſias conuertuntur, & hac de re in ſeq. cap. agemus.

34 Statuit autem Stephanus Papa *in d.cap.veſtiment. de conſ. diſtinct.*1. ne quiſquam ſacris veſtibus, præterquam in Eccleſia, vteretur, & ad diuinum tantum cultum ad quem inſtitutæ fuerunt, neque ab aliis, quàm à Clericis ſacris Ordinibus conſtitutis deferrentur, volunt tamen Hoſt. & Innoc. vt refert Syluest. *in ſum. verb. ordo.* §. *in fine*, vt poſſit minor clericus cantare Epiſtolam etiam in veſte ſacra, modò manipulum non deferat, neque ſacra contingat, nec id muneris præſente ſubdiacono exerceat, atque id ex graui tantùm cauſa, & cum permiſſione
35 Prælati Eccleſiæ. Olim verò ſolus Rom. Pont. dabat ex priuilegio vſum Dalmaticarum Epiſcopis, & Diaconis, ſicut & Archiepiſcopis pallium, vt videtur colligi *ex cap.comm.*23.*diſt.* Ornamentis enim huiuſmodi Eccleſiaſticis vti præſertim ex noua inſtitutione, abſque Superioris permiſſione non licet, *cap.peruenit il* 2.*cum ſeq.cap. Diaconus* 93.*diſt.* neque olim Diaconus alba niſi tempore oblationis, atque lectionis, neque dalmatica niſi in ſolemnioribus feſtis vti permittebatur, *d. c. Diaconus,d.cap.de ieiunio* 76. *diſt.* Denique ſtatuit Aurelian. Concil. ne veſtes, aut aliæ res ſacræ ad nuptiarum ornatum, vel ad alios actus ſæculares præſtentur, ne dum improborum tactu, vel pompa ſæcularis luxuriæ polluuntur, ad officium ſacri miniſterij videantur inſignia, argum. *cap hæc,de Relig. domib.*

36 Execrantur autem huiuſmodi paramenta ſiue ornamenta, & amittunt, vt ſic loquar, benedictionem, ac noua indigent, quando ita franguntur vt non ſint apta ad vſum, ad quem fuerant deſtinata, aut non amplius priorem retineant figuram; ex
37 quo prouenit Albam non indigere noua benedictione, ſi ad eam reficiendam aliqua adiungantur, quorum additione remanet adhuc prior figura, etiamſi quæ adduntur non ſint benedicta; acceſſorium enim ſequitur principale, è contra vero deſinit eſſe benedicta, ſi ex ipſa abſcindatur manica, quamuis illi poſtea eadem manica aſſuatur, nam per acciſionem manicæ ita perfringitur, vt non ſit apta ad vſum, ad quem fuerat deſtinata, nec amplius retinet priorem figuram. Ita Armil. *verb. benedicere num* 3. Angel. *verb. benedictio num.*3. Bar-
38 thol. ab Angelo *dialogo* 3.§.265. Et ob hanc rationem, ſtola facta de planeta benedicta debet iterum benedici, quia ad ipſam eſt data particularis benedictio & eſt mutata forma, quæ dabat eſſe rei. Ita Paul. Fuſc. *de viſitat.lib.*1.*cap.*25. *num.* 15. Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi cap.*32. §. 1. *numer.* 6. vbi etiam reſoluit quòd ſi huiuſmodi veſtes breuiores factæ ſint, modo formam non mutent, benedicendas iterum non eſſe; & in fine ſubdit, quòd ſi vtilis ad Diuina non poſſumus, igne comburendæ erunt, ne ad profanos transferantur.

Aliæ quoque res mobiles Eccleſiaſticæ, veluti 39
Imagines, Cruces, candelabra, ſolent per Pontifices benedici; nam de conſecratione Imaginum meminit Adrianus I. Summ. Pont. *in ſcript.de imag.cap.*39. *in* 3.*vol.Concil.* & inter ritus Eccleſiaſticos hæ quoque benedictiones habentur in Pontificali. Campanæ quoque in Campania, vnde nomen ſumpſerunt, adinuentæ ſolemni conſecratione ab Epiſcopo iniunguntur, ac baptizantur, & fideles quidem populos conuocant ad Eccleſiam, & ad orandum inuitant, aërios quoque ſpiritus fugant, & grandines, procellarúmque turbines frangunt; de quo vide Angel. Roch. *in ſpeciali tract. de campanis*, & præcipuè *cap.* 5. *de campanarum conſecr.* *Colonien. Concil.tit.de Conſtitut.& conſuetud. cap.*14. Guilielmus Durand. *in ration.diuinorſ lib.*1.*c.* 4. Steph. Durant. *de ritib.Eccleſ.lib.*1 *cap.*22. Martin. Delr. *diſquiſit.clerical.lib.*6.*cap.*3.*q.*33.*ad fin.lit.FF.* vide in cap. ſequenti *in fine.*

Reſtant nonnulla de rebus huiuſmodi ſacris in 40
communi notanda. Primò enim ſtatutum eſt à Clem. I. Rom. Pont. *in d. cap. Altaris palla,de conſecr.diſt.* 1. vt cum fuerint res huiuſmodi vetuſtate conſummatæ, incendio dentur, & cineres in Baptiſterio, vel alio abdito loco condantur, ne fortè tranſeuntium pedibus conterantur, refert Galganet. *de iure publico,lib.*3.*tit.*67.*num.*3. Secundò præcipit Miniſtris ſuis Eccleſiaſ (ſicut habetur *in cap. relinqui,de cuſtodia Euchariſt.*) vt hæc omnia, præ- 41
ſertim vaſa ſacra, & corporalia, ac ſacræ veſtes, atque Altaris pallæ munda & nitida aſſeruentur; *Nimis enim*, dicitur *in d.cap. relinqui*, *videtur abſurdum in Sacris ſordes negligere, quæ dedecerent etiam in profanis*; ſi verò hæc à degradatis Miniſtris, aut aliàs indignis in miniſterio contractentur, non ideo polluuntur, nec noua indigere benedictione videntur, ſicut à Romano Pont. eſt reſponſum *in cap.à nobis, de Sacram. non iterand.* Tertiò hæc om- 42
nia, & ſimilia non ſolùm omnino alienari vetantur, vt infra ſuo loco videbimus; verum nec pignori obligari, præſertim laicis, vel fœminis permittuntur, niſi iuſtiſſima neceſſitate vrgente; ſic enim inquit Remenſe Conc. *in cap.* 1. *de pignorib. Nullus Presbyter præſumat Calicem, vel patenam; vel veſtimentum Sacerdotale, aut librum Eccleſiaſticum tabernario, vel negotiatori, aut cuilibet laico, vel fœminæ, in vadium dare, niſi iuſtiſſima neceſſitate vrgente.* Ordin. Regia Luſit. *lib.* 2. *tit.* 24. Hiſpana *lib.*7.*tit.*2.*lib.*1.*noua recop.* Couar. *lib.*2.*var.cap.* 16. *num.* 8. Mona. *de contract. tract.de pignor.cap.de rebus quæ pignori dari non poſſunt num.* 13. Vaſquez *in opuſculo de pignorib.cap.*2.§.2.*num.*6. Bellet. *de obligat. iuſtit.p.*2.*lib.*16.*quæſt.vnic.de obligat.contract. pignor. num.*4. Azor. *inſtit.moralium.p.*3.*lib.*7.*cap.*6.*q.* 4. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 1.*lib.* 3. *cap.*21.*à n.*19. Gutier. *practic.lib.*3.*q.*8.*n.* 2. vbi *n.* 3.
ſubdit cauſam præcipuam ad alienandas, ſeu pi- 43
gnori dandas res Eccleſiæ eſſe redemptionem captiuorum, & id ipſum propter imminens belli periculum, & ad carcere detentos liberandos licere reſoluunt Surd. *deciſ.*367.*num.* 43. Merl. *in emptor. iuris p.*1.*tit.*1.*q.* 16.*n.*26. Mart. *de iuriſd.p.*4. *caſu* 10. *num.* 3. Nec non pro alimentis pauperum non ſolum Parochianorum, ſed etiam cæterorum, vt expreſsè tenent Couar. *d. cap.* 16. *num.*8.*verſ.Cæterum res Eccleſiarum*, Surd. *de aliment.tit.*8.*priuil.*46.*numer.* 5. Prætereà ſi decimæ beneficiorum cuius ex cauſa
concedatur, earum collectores, vel exactores Ec- 44

eleſiarum Calices,libros,& alia ornamenta diuinis
officiis deputata ex cauſa pignoris, vel diſtractio-
nis capere,aut quomodolibet occupare prohiben-
45 tur *in Clem. 2. de decim.* Poſtremò non debent res
ſacræ in vſus profanos conuerti, quia ſemel Deo
dicatum non eſt ad vſus humanos vlteriùs trans-
ferendum,*cap qua ſemel* 18.*q.*3.*reg.ſemel,vbi gloſ.reg.*
ſunt in 6. nec ad alios vſus, quam quibus dedicata
ſunt, transferri debent, *cap. veſtimenta diſt.* 23.
cap. ad nuptiarum, de conſecrat. diſt. 1. Galganet. *de*
iure publico lib. 3. *tit.* 67.*numer.*2.*in fine.* Qui enim
ſacros Calices,vel corporalia ſacra,aut veſtes alias
vertit in profanos vſus, horrendum committit ſa-
crilegium, & vindictam vltionis diuinæ expectet,
vt Baltazar Rex inexpectato accepit, qua de re
videndus eſt Origen.*homil.* 10.*in Leuitic.* S. Greg.
Papa *homil.* 11.*in Euangelia.* S. Thom. 2.2.*q.*88.*art.*
11.Fagundez *d.c.*22.*n.* 18.

46 Non ſolùm vrgente neceſſitate vendi, aut pi-
gnori dari poſſunt Calices, & Patenæ, cæteráque
vaſa ſacra etiam integra, vt ſuprà vidimus; ſed
etiam vlteriùs requiritur, vt non detur ad vſus ſa-
cros,& ſeruitium, ac miniſterium Eccleſiæ, & Al-
47 taris,vt aduertit Fagundez *d.cap.*21.*n.*19.& Raguc.
*de voce Canon.in Eccleſia quæſt.*29.ſi tamen vaſa,aut
veſtimenta ſacra,& Deo benedictione conſecrata
integra abſque neceſſitate vendentur,vel oppigne-
rentur etiam ad vſus ſacros, & ſeruitium alterius
Eccleſiæ,non quatenos ſacra ſunt,ſed ratione ma-
teriæ,qua conſtant, ſacrilegium eſt,non ſimonia;
eſt ſacrilegium propter irreuerentiam, quæ fit re-
bus ſacris,dum ſine neceſſitate venales fiunt: non
eſt ſimonia quia non venduntur qua ſacra ſunt pro
pretio temporali,ſed venduntur, qua conſtant ex
tali materia, & ita venditor materia temporalis
pro pretio temporali; vt per Nauar. *in man.cap.*17.
num. 205.Couar.*lib.*2.*var.cap.*16.*num.* 8. Molin. *de*
*inſtit.tract.*2.*diſp.*140. *verſ. res item ſacra*, Fagundez
48 *d.cap.*21.*n.*20. Vaſa enim ſacra licèt Eccleſia poſſit
ex iuſtis cauſis vendere laïcis,tàmen prius confra-
cta, & conflata eſſe debent, *cap. aurum*, cum ibi
notatis 12.*q.* 2. Galet. *in Margarita caſuum Con-*
ſcientia, verb. Eccleſia vaſa ſacra, & verb. ſa-
crum 2.

CAPVT III.

De conſecratione & benedictione in genere.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio,& diuiſio materiæ.*
2 *Sacrare nihil aliud eſt quàm Deo dicare, & eodem modo rem ſacram efficere.*
3 *Conſecrare propriè eſt ſimul ſacrare, ideſt cum interuentu & opera plurium perſonarum.*
4 *Conſecratio non ſolum deriuatur à ſacrando, ſed res quoque ſacra, & ſacramentum, ſacrificium, Sacerdotium, ſacrarium, & ſacrilegium.*
5 *Execratio eſt rei ſacra in profanam conuerſio.*
6 *Execrabile dicitur quicquid abominabile,& nefandum videtur.*
7 *Execratio quandoque pro iuratione accipitur, quæ maledictis obſtringitur ſi contrauenerit iuramento.*
8 *Deſecratio, ſeu profanatio propriè in iure vocari ſolet rei ſacra in profanam conuerſio.*
9 *Sacrum differt à ſancto, & Religioſo, quia omne ſacrum eſt ſanctum, & Religioſum, non è conuerſo.*
10 *Sacrum largè dicitur in iure Eccleſiaſtico quidquid eſt ſanctum, vel religioſum.*
11 *Eccleſia quandoque dicitur ſacra, aliquando etiam ſancta, & religioſa nonnunquam.*
12 *Conſecrationis origo oſtenditur.*
13 *Dedicare,& conſecrare differunt.*
14 Noë *primus dicitur Altare Domino conſecràſſe,* Iacob *verò primus fuit qui cum actuali conſecratione dedicationem fecit.*
15 Moyſes *ex præcepto Domini conſecrauit.*
16 *Epiſcopi & Sacerdotes poſt* Chriſti *aſcenſum conſecrari ab Apoſtolis cœperunt.*
17 *Templa, & Altaria cum ſacri olei vnctione primum à* B.Syluestro *conſecrata fuerunt.*
18 *Conſecrationum ſpecies in Eccleſia quatuor,ſacramentorum ſcilicet, perſonarum, locorum, & rerum.*
19 *Conſecratio quianis præcipuè in verbis, & elementis conſiſtit.*
20 *Verba, in quibus conſiſtit conſecratio, ſunt certa verborum formula,quæ ſuper re conſecranda proferuntur.*
21 *Elementa in quibus conſiſtit conſecratio, ſunt aut res ipſa,quæ conſecrantur, aut quibus conſecratio ipſa perficitur.*
22 *Conſecratio duplex in nonnullis rebus interuenit.*
23 *Euchariſtia ſacramentum ſolum in ſe ipſo perficitur, cum reliqua ſacramenta non niſi in perſona eius,cui conferuntur, fiant.*
24 *Sacramenta, & conſecrationes quare in certis ſpeciebus,vel elementis conficiantur, oſtenditur.*
25 Moyſes*, qui & Rex & Sacerdos in populo dici potuit, non legitur fuiſſe perunctus ſicut &* Chriſtus.
26 *Vnctionum ſpecies duæ,vna exterior, quæ materialis eſt & viſibilis,alia interior,quæ ſpiritualis, atque inuiſibilis eſt.*
27 *Oleum conſecratur ad exibendam exteriorem ac viſibilem vnctionem, quod Chriſma, vel cathecumenorum, aut infirmorum oleum appellatur.*
28 *Chriſma in quibus adhibeatur; oſtenditur.*
29 *Confirmationis ſacramento eſſentiale eſt oliuarum oleum, balſamum verò accidentarium.*
30 *Chriſma contingi non debet niſi à Sacerdotibus.*
31 *Oleum Cathecumenorum adhibetur in baptizandis, & conſecratione altaris & ſacerdotum ordinatione,ac in baptiſmalis aqua conſecratione.*
32 *Oleum infirmorum & extrema Vnctioni, & campanis inſeruit.*
33 *Vnctionem olei non omnis conſecratio recipit, nam præter Euchariſtiam etiam ſacrorum Ordinum collatio, excepto Presbyterio ſine vnctione perficitur.*
34 *Conſecrationis ad veram perfectionem quæ requirantur? oſtenditur, & num. ſeqq.*
35 *Miniſter nullus poteſt veram conſecrationem efficere,qui conſecratus ipſe non fuerit.*
36 *Miniſter legitimus ſemper vera ſacramenta, aut conſecrationes conficit ex parte ſui, quamuis malus ſit, iniquus, ſi alia eſſentialia non omittat.*
37 *Miniſter legitimus quis dicatur? oſtenditur.*
38 *Miniſter malus non ſecus ac bonus confert gratiam cum ſacramento animæ bene diſpoſita.*

39

39 *Auguſtinus* in cap.quomodo, de conſecr. diſt. 41.*declaratur.*

40 *Sacramenta à bonis Miniſtris ſumere, & bonorum Sacerdotum Miſſas audire confert.*

41 Cap.Eccleſiam 1.q.4. *declaratur.*

42 *Conſecraturus an & quando debeat eſſe ieiunus?*

43 *Oleum non ſacrum ſacro admixtum fit ſacrum.*

44 *Vinum admixtum ſacro vino in Calice non fit ſanguis Chriſti.*

45 *Conſecrationis locus qui ſit? oſtenditur.*

46 *Tempus conſecrandi quod? oſtenditur.*

47 *Conſecrationis effectus eſt dedicatio rei ſacra, qua fit ad cultum diuinum, & ad vſum ſacrum.*

48 *Conſecrationis effectus in ſacratis perſonis eſt ſpiritualis poteſtatis acceptio ad miniſtrandum, & exercendum munus cuique Ordini aut dignitati annexum.*

49 *Ordo vel conſecratio non addit vinculum ſpirituale inter Clericum vel Prælatum, & Eccleſiam ſuam.*

50 *Conſecratum ſemel, nefas eſt iterum conſecrare, niſi eſſe execratum.*

51 *Accidentalia quædam poterunt ex cauſa iterari ad reconciliationem potius quàm ad conſecrationem pertinentia.*

52 *Reconciliatio eſt prioris gratia reparatio, quæ per culpam amiſſo ab initio cum ſacramento fuerat excluſa.*

53 *Conſecratio in quo differat à benedictione? oſtenditur.*

54 *Benedictio eſt profanitatis, vel nequitia excluſio, atque ſanctificationis infuſio.*

55 *Benedictionis nomen non tantum ad res, & perſonas ipſas, verum etiam ad hominum actiones, atque eorum futuros euentus, & ad triſtia, aduerſaque fuganda pertinet.*

56 *Benedicere contingit tripliciter, enunciatiuè, optatiuè & imperatiuè.*

57 *Benedictio eſt triplex, vna perſonarum alia rerum, tertia locorum.*

58 *Benedictionem perſonalem ſolemnem qui dare poſſit? oſtenditur.*

59 *Benedictionem ſolemnem dare non poteſt inferior Epiſcopo niſi fuerit ei ex priuilegio conceſſum.*

60 *Abbatibus vſum Mitra & Baculi habentibus eſt conceſſum benedictionem ſolemnem dare, nequeunt tamen publicè per vias populo benedicere, niſi illud expreſsè in eorum priuilegiis habeatur.*

61 *Benedictio ſolemnis vnde traxerit originem? oſtenditur.*

62 *Benedictio perſonarum ſimplex qua?*

63 *Benedictio rerum multiplex, veluti aqua, cinerum, candelarum, palmarum, oliuarum, veſtimentorum, ac linteaminum.*

64 *Aqua benedictio, qua fit cum ſale & exorciſmo ad domos, & homines aſpergendos, ad ſolum Sacerdotem ſpectat.*

65 *Aqua à ſolo Epiſcopo benedicitur cum* vino & cinere *ad reconciliandam conſecratam Eccleſiam quæ violata fuerit, ac polluta.*

66 *Aqua benedicta ad multarum rerum benedictionem, conſecrationem, & reconciliationem adhibetur.*

67 *Campanas benedicit, & Chriſmate vngit Epiſcopus.*

68 *Epiſcopus poteſt prohibere ne campana pulſentur ſi non ſunt benedicta.*

69 *Campana Sabbato ſancto non poſſunt in aliqua Eccleſia etiam Regulari S.Ioannis Hieroſolymitani pulſari ante pulſationem in Eccleſia Cathedrali vel Matrice.*

70 *Campana ad ſalutationem Angelicam poſſunt in quacunque Eccleſia pulſari ante & poſt Eccleſiam Cathedralem, vel Matricem, ſi non adſit conſuetudo.*

QVONIAM conſecrationis materia 1
frequens in iure Eccleſiaſtico habetur, & maximam obtinet in Eccleſia auctoritatem (cum & in materia fidei, & in perſonis, ac rebus locisque Eccleſiaſticis præcipuum ſibi vendicet locum) oportet vt poſtquam de ea in ſpecie dum *lib.* 1.& 2. *de perſonis & rebus* egimus, nunc de ea in genere latius pertractemus. Quia in re exponemus quid ſit conſecratio? & vbi originem duxerit? quot ſint conſecrationum genera in Eccleſia, in quibus conſecratio ipſa conſiſtat? qui poſſit conſecrare, & quas res, vel perſonas, quomodo ſingulæ fiant conſecrationes, & quid in illis ſit obſeruandum? pro loco & tempore fieri debeant; qui ſint conſecrationis effectus? demum pauca de conſecratione, & reconciliatione, & de benedictione nonnulla videbimus.

Primò igitur *conſecrationis* verbum à ſacrando 2
deducitur, *ſacrare* autem nihil aliud eſt, quàm
Deo dicare, & eodem modo rem ſacram efficere, 3
vt probatur *in* §.*ſacra*, *Inſtit.de rerum diuiſ. Conſecrare* verò propriè eſt ſimul ſacrare, ideſt, cum interuentu, & opera plurium perſonarum concordi animo, & actione ſacrare, *cap. pudenda* 24.*q.*1. gloſ. *in cap. Epiſcopus* 23. *diſt.* Quamuis per *tit. de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* quæuis ſimplex ſacratio dici
ſoleat conſecratio, à ſacrando autem non ſolùm 4
conſecratio, ſed res quoque ſacra, & Sacramentum, Sacrificium, Sacrarium, & ſacrilegium, & con-
ſecutiuè execratio, ſeu deſecratio deriuatur. Eſt 5
enim rei ſacræ in profanam conuerſio, vnde execrabile dicitur quidquid abominabile, ac nefan-
dum videtur. Verum quandoque *execratio* pro io- 6
ratione accipitur, quæ maledictis obſtringitur, ſi 7
contrauenerint iuramento, vt ait Auguſtin. iuxta il- 8
lud Geneſ. *fiat execratio inter nos, & inter te*; propriè verò rei ſacræ in profanam conuerſio vocari in iure ſolet deſecratio, ſeu profanatio, & in ſacris
perſonis degradatio. Sacrum autem differt à ſan- 9
cto, & religioſo, quod omne ſacrum eſt ſanctum & religioſum, non è conuerſo, ſunt enim muri, & portæ ciuitatis, quæ ſanctæ dicuntur, eo quod violari non debeant, & ita homines ſancti dicuntur, quamuis ſacrati non ſint, religioſus quoque locus dicitur ſepultura, quamuis non ſacrata exi-
ſtat; verùm in iure Eccleſiaſtico, etiam quidquid 10
eſt ſanctum, vel religioſum, largè dicitur ſacrum,
& è conuerſo; & Eccleſia quandoque dicitur ſa-
cra, aliquando etiam ſancta, & religioſa nonnon- 11
quam, vt colligitur ex *d.*§ *ſacra. Inſtit. de rerum diuiſ.* & ex *l.ſancimus la* 1.*C. de ſacroſ. Eccleſ.* & ex *Auth. religioſa domus*, &c. & ex *titul. de religioſ. domib.*

Duxit originem conſecratio ab antiquis Patri- 12
bus non ſolum in lege ſcripta, ſed etiam in ipſa lege naturæ, cum altaria tabernacula Deo conſecrârunt, & dedicârunt, quorum primus videtur fuiſſe *Noë*, qui poſt diluuij aquas altare Domino dedicauit, & ſuper illud obtulit holocauſta, vt habetur *Geneſ.* 8. licet enim primò *Abel & Cain* offerre Deo cœperint ſacrificia *Geneſ.* 4.

non tamen propterea dedicationis auctores extitererunt: oblatio namque & ſacrificium à conſecratione, & dedicatione differre non ambigitur, quia quod ſacrificatur, vel offertur conſumitur; dedicatum verò, aut conſecratum durat & per-
13 manet. Sed notandum eſt rurſus quòd differunt dedicare, & conſecrare, ſi has voces propriè, & ſtrictè velimus accipere, dedicatio enim abſque actuali conſecratione fieri poteſt, actualis verò conſecratio ſine dedicatione non eſt, quamuis nonnulla, quæ conſecrantur, vſibus hominum potius deputari videantur, vt Sacramenta, nihilo-
14 minus tamen ad Deum dedicatio illa refertur. *Noe* ergo primus dicitur Altare Domino dedicaſſe. Qui verò primus dedicationem cum actuali conſecratione fecerit, Iacob feciſſe videtur, *Gen.* 28. *&* 31. de quo legimus, quod poſtquam de ſomno quadam die euigilaſſet, in quo Dei viſionem acceperat, tulit lapidem, quem capiti ſuo ſuppoſue-
15 rat, & erexit in titulum, fundens oleum deſuper, vocauitque nomen loci illius, Domum Dei; poſtea verò Moyſem ex præcepto Domini conſecraſſe legimus *Exodi* 29. Aaron, & filios eius in Sacerdotes vngens oleo caput eorum, & manus cum aliis ritibus, qui *in Exodo d. cap.* 29. deſcribuntur. Deinde etiam idem Moyſes olei vnctione tabernaculum conſecrauit, & vaſa omnia, & Altare holocauſti & labrum cum baſi ſua, vt habetur *Exod.* 40. Demum Salomon 3. *Regum* 8. & 2. *Paralip* 7. Templum Domino dedicauit. Si enim Iudæi, qui vmbræ legis deſeruiebant, hæc faciebant, imo ſi & hæc faciebat ſecta erroris gentilitas, teſte Alex. ab Alex. *lib.* 6. *genialium dierum cap.* 14. multò magis & nos, quibus non ſolum veritas patefacta, ſed & gratia, per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum data eſt, Templa Domino ædificare, & quanto melius poſſumus ornare, eaque diuinis precibus, & ſanctis Vnctionibus ſuis cum Altaribus, & vaſis, veſtibus quoque, & reliquis ad diuinum cultum explendum vtenſilibus deuotè, & ſolemniter ſacrare.

16 Hinc ergo ſumpſit Eccleſia ritum conſecrandi & dedicandi Domino loca, res, & perſonas, vt habetur *in princip. de conſecrat. diſt.* 1. Et primum quidem poſt Chriſti aſcenſum conſecrari ab Apoſtolis
17 cœperunt Epiſcopi & Sacerdotes, *cap. porro* 66. *diſt.* Templa verò, & Altaria cum ſacri olei vnctione primùm à Beato Syluestro Pont. conſecrata fuerunt, vt ſup. oſtendimus *lib.* 2. *cap.* 2. *de Eccleſ. ædific. & conſecr.*

18 Sunt autem plures conſecrationum ſpecies in Eccleſia, prima eſt Sacramentorum, ſecunda perſonarum, tertia locorum, quarta & vltima rerum. Prima conſecratio in quinque tantum Sacramentis adhibetur, videlicet in Baptiſmo, Confirmatione, Euchariſtia, Ordine, & Extrema Vnctione, in Pœnitentia verò, & Matrimonio non eſt conſecratio aliqua ob eam cauſam, quam infra videbimus. Secunda conſecratio quatuor perſonarum genera comprehendit, ideſt Epiſcopos, Presbyteros, Clericos inferiores, & Virgines, quamuis in quolibet etiam Chriſtiano in Baptiſmate, & ſacro Chriſmate peruncto conſecratio ineſſe videatur, vt colligitur ex *cap. quod quidam* 1. *quæſt.* 1. Sicut etiam in Imperatore & Regibus, qui inunguntur, *cap. venerabilem* 34. vbi, *qui eum inungimus*, *de elect.* Caſtald. *de Imperator. quæſt.* 16. *&* 26. *cum ſeqq.* at illud diuerſa ratione vt oſtendimus. Sed Epiſcoporum quidem propriè dicitur conſecratio, Abbatum verò benedictio, & clericorum Ordinatio nominantur, Panormit. *in cap. ſicut pro certo, de ſimon.* Tertia conſecratio eſt triplex, ſcilicet Eccleſiarum, Cœmeteriorum, & Altarium. Quarta autem duplex, nempe ſacrorum vaſorum, & linteaminum ſacrificij, item aquæ baptiſmalis, & olei pro Sacramentis conficiendis. Erat & conſecratio imaginum, vt Adrian. Pont. teſtatur *in ſcript. de imagin. cap.* 39. & habetur *in Conc. Nicæno XI. act.* 6. quæ hodie fieri non conſueuit, vt *ſup. cap. proximo* vidimus, vbi etiam de aliis rebus ſacris egimus. Nunc verò de conſecratione ipſa quædam in genere annotabimus.

Eſt autem primò notandum duo præcipuè conſecrationem genera reperiri, vnum quod propriè 19
& ſtrictè dicitur conſecratio, aliud quod benedictio nominatur, de qua breuiter *in fine huius cap.* differemus. Nunc verò de conſecratione propriè ſumpta loquamur, quæ quidem ex ſupradictis ſpeciebus ad duo genera redigi poteſt, veluti ad Sacramenta, quæ ad fidelium ſalutem conficiuntur, & ad ea, quæ præcipuè ad diuinum cultum dedicantur; conſiſtit autem quæuis conſecratio, præci- 20
puè in verbis Clementis *cap. detrahe*, 1. *quæſt.* 1. Verba ſunt certæ verborum formulæ, quæ ſuper
re conſecranda proferuntur. Elementa verò ſunt, 21
aut res ipſæ, quæ conſecrantur, aut quibus conſecratio ipſa perficitur. In Sacramento namque Euchariſtiæ elementum ſine materia nihil aliud eſt, quàm ipſe panis, & vinum quod per conſecrationem in ipſum Chriſtum conuertitur, ita & in ſingulis rebus, quæ ſine alterius elementi interuentu conſecrantur: elementum autem, quo conſecratio plerumque perficitur, eſt oleum, quod in Confirmationis Sacramento, & in Extrema Vnctione, & in ſacro Ordine adhibetur. Item in conſecratione Eccleſiarum, Altarium & ſacrorum vaſorum, in Baptiſmo autem elementum præcipuum & neceſſarium eſt aqua, acceſſoriè verò oleum quoque adhibetur, vt infra exponemus. Sacramentum autem Matrimonij, & Pœnitentiæ ſine elementis perficiuntur ex pluribus, quæ aſſignari poſſent rationibus; hæc enim duo Sacramenta in Lege veteri initium ſumpſerunt, & abſque elementis inſtituta fuerunt; à Chriſto autem in lege Euangelica confirmata, quamuis tunc Sacramenta non eſſent. In aliis verò Sacramentis & conſecrationibus elementa ex certis cauſis requiruntur, quæ in duobus illis Sacramentis locum non habent, ſicut neque in aliis conſecrationibus, quę ſine interuentu elementorum fiunt: huiuſmodi autem cauſæ, vel rationes inferius exponentur.

Sed inter hæc notare oportet quod in nonnul- 22
lis rebus duplex interuenit conſecratio, videlicet materiæ, qua Sacramentum ipſum perficitur, & demum ipſius Sacramenti perfectio. Nam in Baptiſmo aqua prius conſecratur, & oleum, quod in aliis Sacramentis, & conſecrationibus adhibetur, per Epiſcopum conſecratur, & demum fit Sacramenti perfectio, vel rei alterius conſecratio, hoc autem illis conſecrationibus accidit, quæ cum interuentu alterius materiæ perficiuntur, excepta Euchariſtia, in qua ipſa materiæ conſecratio eſt ipſius Sacramenti perfectio vnico actu, & inſtanti, ſolum enim hoc ſacramentum in ſe ipſo perficitur, cùm reliqua Sacramenta non niſi in perſona eius, cui conferuntur, fiant, quia ſignificant gratiam, quam Deus confert animæ, in cuius perſona perficiuntur. Euchariſtia verò ſignat ipſum datorem gratiæ ſub illis ſpeciebus contineri, & cùm ſumitur, ipſam quoque gratiam cum ipſo datorem

ſumptam

Digitized by Google

ſumptam demonſtrat ; conſecratio autem mate-
riæ in cæteris Sacramentis non ſignat gratiam,
quia non ipſa rei conſecratio eſt Sacramentum,
ſicut in Euchariſtia, ſed eius vſus tantummodo ad
gratiam homini conferendam Sacramentum voca-
tur. Quare nec illa conſecratio materiæ, idest
aquæ, vel olei de eſſentia eſt Sacramenti, aut con-
ſecrationis alterius, *cap. 1. de Sacram. non iter* gloſ.
in §. prohibitio 95. diſt. Sed quoniam fit ad ſignan-
dam virtutem, & effectum Sacramenti, & ob id
inſtituta eſt ab Eccleſia, propterea grauiter de-
linqueret, qui abſque vrgentiſſima cauſa non
conſecratam materiam adhiberet, vt probatur *in
cap. vnic. de Sacram. non iter.* Sic quoque mixtio
aquæ in Calice, & azyma in materia Euchariſtiæ
non ſunt de eſſentia Sacramenti, vt ſuo loco oſten-
dimus, quia tamen propter illud, quod ſignificat,
ita præcipit Eccleſia, grauiter propterea offende-
ret, qui aduerſus præceptum iſtud committere au-
deret.

24 Quare autem in certis ſpeciebus, vel elementis
Sacramenta & conſecrationes conficiantur, di-
uerſæ ſunt rationes, ſecundùm diuerſa ſubiecta ;
nam Euchariſtiæ Sacramentum in pane, & vino
fuit propterea inſtitutum, quia ipſe Chriſtus à
nobis corporaliter ſumi voluit, vt animam no-
ſtram paſceret, & nutriret, ſicut panis, & vinum
præ cæteris alimentis humanum corpus reficit
& conſeruat ; Baptiſmum verò in aqua Chriſtus
inſtituit propter ablutionem animæ à maculis
peccatorum, quam per aquæ illius contactum in
nomine Sanct. Trinitatis ipſe Deus in anima
operatur, ſicut aqua ſolet corporis ſordes ablue-
re. In aliis autem Sacramentis oleum voluit ad-
hiberi, tum ad gratiam Sancti Spiritus deſignan-
dam, quæ per oleum denotatur ; tum etiam ad
medelam animæ indicandam, quæ plerumque
per oleum corporibus præſtatur, ad exemplum
quoque & imitationem antiquorum Patrum
oleo conſecrationes fiunt, vt ſuperius diximus,
qui non modo tabernaculum, & vaſa ſacra, & Sa-
cerdotes, ſed Reges etiam oleo inungebat, & in
his quoque gratiam, & virtutem diuinam ſignare
videbantur.

25 De qua Vnctione, quia in ea præcipuè conſe-
cratio conſiſtit, plenius eſt notandum, quòd etſi
Reges, & Sacerdotes antiquitus vngerentur,
Moyſes tamen, qui & Rex & Sacerdos in populo
dici potuit, non legitur fuiſſe perunctus, ſic nec
Chriſtus Dux noſter, & legifer, & Sacerdos, qui
de ſe ipſo illud Iſaiæ *cap. 16.* eſt interpretatus *Lu-
ca 4.* Spiritus Domini ſuper me eo quòd vnxerit
me, vnde Chriſti nomen Grecè eſt conſequutus,
26 quod vnctum Latinè ſignificat, duas igitur eſſe
Vnctionis ſpecies fateri neceſſe eſt, ſicut & In-
nocentius III. docuit *in d. cap. vnic. in princ. de ſacra
Vnct.* vnam ſcilicet exteriorem, quæ materialis
eſt, & viſibilis ; aliam interiorem, quæ ſpiritualis,
atque inuiſibilis, comprobatur exteriori, ſiqui-
dem viſibiliter corpus inungitur, interiori vero
inuiſibiliter inungitur cor ; & hac quidem tan-
tummodo Chriſtus, & Moyſes iuncti fuerunt ;
vtraque vero cæteri Reges, & Sacerdotes, & alij,
qui hodie vnctionem ab Eccleſia accipiunt. De
prima Iacobus Apoſtol. *Si,* inquit, *infirmatur quis
in vobis, inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper
eum, vngentes eum oleo in nomine Domini,* & Marcus
in Euang. 6. refert quòd Diſcipuli miſſi à Domi-
no vngebant oleo multos ægros, & ſanabantur.
De ſecunda verò Ioannes Apoſt. ait. *Vnctio, quam
habetis à Sancto maneat in vobis, ipſa enim vnctio do-
cet vos de omnibus,* de qua & Dauid Pſalm. 44. *vn-
xit te Deus oleo lætitiæ.* Vnctio viſibilis & exterior
ſignum eſt exterioris, & inuiſibilis vnctionis ;
Vnctio verò inuiſibilis & interior per exterio-
rem ſignata virtus eſt, & poteſtas, ac diuinæ gra-
tia bonitatis, quæ non æquè ab omnibus cum
exteriori accipitur, ſed ab iis tantum, qui dignè
atque canonicè eam per quam ſignificatur, acci-
piunt.

Ad exhibendam igitur exteriorem ac viſibi- 27
lem vnctionem oleum conſecratur, quod Chriſ-
ma, vel catechumenorum, aut infirmorum oleum
nominatur. Oleum namque virtutem habet pel-
lendi infirmitates, membra debilia roborandi, &
præſtandi luminis effectum operatur ; ſunt autem
huiuſmodi effectus, quos ſanctus Spiritus in ani-
ma operatur, illius, qui dignè ſuſcipit Vnctiones.
In Chriſmate verò balſamum quoque mixtum
oleo adhibetur myſtica ratione ; de qua *in d. cap.
vnic. de ſacra Vnct.* per oleum namque nitor Con-
ſcientiæ deſignatur, iuxta quod legitur Matth.
25. *prudentes Virgines acceperunt oleum in vaſis ſuis
cum lampadibus*, per balſamum verò odor famæ
exprimitur, propter quod dicitur *in lib. Sapient.
ſicut balſamum aromatizans odorem dedi,* quarum re-
rum inſtitutio tum ab ipſis Apoſtolis, tum ab
Apoſtolicis viris, id eſt Romanis Pontificibus
deſcendit. Fabianus autem Pont. *in cap. litteris, de
conſecr. diſt. 3.* ſtatuit vt Chriſma quotannis in die 28
Cœnæ Domini veteri combuſto, per Epiſcopum
renouaretur. Et adhibetur Chriſma primò, atque
præcipuè ad Confirmationis Sacramentum præ-
ſtantium, *cap. quoniam, de ſententia excommunicat. lib.
6.* & præterea ad conſecrandum Epiſcopum, &
Eccleſiam, vel Altare, Calicem quoque & Pate-
nam, *d. cap. vnic. de ſacra Vnctione,* atque ad inun-
gendos eos, qui baptizantur, *cap. Presbyteris, & cap.
ſi quis de alio, & cap omni tempore, de conſecr. diſt. 4.
d. cap. quoniam, de ſentent. excomm. lib. 6.* & ad
ipſius aquæ Baptiſmalis conſecrationem, vt Canon
antiquus teſtatur *in cap. in Sabbato, de conſecr. diſt. 4.*
qui præcipit, vt ſi quis in Sabbato ſancto, vel Pen-
tecoſtes aquam conſecratam ad aſperſionem domus
velit accipere, ante Chriſmatis infuſionem ac-
cipiat.

Confirmationis Sacramento eſſentiale eſt oli- 29
uarum oleum, Balſamum verò accidentarium, vt
probatur *in cap. paſtoralis, de Sacram. non iter.* vbi
interrogatus Innocent. III. quid eſſet agendum
de quodam confirmato oleo tantùm ? reſpondit
non eſſe iterandum, ſed cautè ſupplendum ſi quid
deeſſet ; ergo ſi illud fuit Sacramentum ſine bal-
ſamo, certum eſt balſamum non eſſe de neceſſi-
tate Sacramenti. Ita Nauar. *in manu. cap. 22. num. 5.
& conſ. vnic. de ſacra Vnctione num. 4. & 8.* Sayr. *de-
ciſ. vnic. eodem tit.* Sà *verb. Confirmatio numer. 7.* Va-
lent. *tom. 4. diſput. 7. qu. 1. puncto 1. verſ. quaſtio eſt au-
tem.* Eſt enim Chriſma huiuſmodi ab Epiſcopo
benedicendum, non à ſimplici Sacerdote, de quo
diximus *lib. 1. cap. 11. §. 2.* Hoc autem id ipſius
Chriſmatis venerationem eſt inſtitutum, quod 30
contingi ab omnibus non debet ; neque enim præ-
ter Sacerdotes hoc aliis contingere fas eſt, nec
vlli ſub prætextu medicinæ, aut cuiuſlibet rei,
omnino autem ad maleficium operandum dona-
re Presbyter præſumere debet, vt in pleriſque
Conciliis eſt conſtitutum ; cùm verò ipſi Presby-
teri quotannis à ſuo Epiſcopo illud expoſcunt, vt
colligitur ex *d. cap. literis, de conſecrat. diſput. 3.* & iis
quæ

Digitized by Google

quæ diximus *de officio & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 31. numer. 17.* non quamlibet perſonam, ſed ſaltem Subdiaconum mittere præcipiuntur, *in cap. Presbyteri ſi 2. cum ſeq. de conſec. diſt. 4.* illudque linteo, ſeu Chriſmario imponere, ſicut Sanctorum Reliquiæ aſſeruantur, & ſub ſigillo, vel clauibus cuſtodire tenentur.

31 Oleum [illegible]cumenorum præter Chriſma [illegible]is, & conſecratione Altaris, & Sacerdo[illegible]dinatione, ac in baptiſmalis aquæ conſecratione adhibetur, vt oſtendimus *d. alleg. 31. numer. 6.* & in Vnctione quoque Imperatoris, de qua habetur *in d. cap. venerabilem, de elect.* & Regum etiam vt habetur *in cap. 1. §. vnde. de ſacra Vnct.* & docent Selua *de benefic. p. 1 qu. 5. num. 1. 164. & 155.* Fuſc. *de Viſitat. lib 1. cap. 6. nu. 5.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 10. cap. 5 q. 2. & 3.* & alij citati per me *d. alleg.*
32 *31. nu. 7. cum ſeqq.* oleum autem infirmorum, & extremæ Vnctioni, & conſecrandis campanis inſeruit, vt in Pontificali.

33 Verùm non omnis conſecratio, olei recipit Vnctionem, nam præter Euchariſtiam, vt ſuprà vidimus, etiam ſacrorum Ordinum collatio, excepto Presbyterio, ſine Vnctione perficitur, *cap. præterea*, & *ibi* gloſ. *23. diſt.* Sed ſacratæ rei contractu Diaconorum, & Subdiaconorum conſecratio efficitur, ſcilicet per Epiſcopalium manuum impoſitionem, & Calicis, ac Patenæ traditionem, vt *lib. 1.* vidimus. Minorum verò Ordinum collatio non propriè conſecratio dicitur; neque enim hi ſacri Ordines nominantur, etſi tales quoque Domino conſecrati dicantur, ſicut & Virgines, & res aliæ mobiles, quæ ad vſum Eccleſiæ, aut Sacramentorum ſaciantur; quarum potius benedictio, quàm conſecratio dicitur, exceptis linteaminibus Euchariſtiæ, quæ ob ipſius Euchariſtiæ contractum ſacrati dicuntur, etſi olei Vnctionem non requirant, ita & Sacramenta nonnulla ſine Vnctione fiunt, vt ſuis quibuſque locis oſtenditur.

34 Videndum eſt igitur, quæ ad veram conſecrationis perfectionem requirantur? & quidem ſunt quatuor, quæ neceſſariò requirantur, & ſunt de eſſentia, videlicet; Miniſter verus, Materia debi-
35 ta, Forma legitima, & intentio canonica; locus quoque debitus, & tempus legitimum eſt attendendum, & ritus quidem inuenti, qui etſi non ſint de eſſentia, non tamen ſunt omittendi. De miniſtro ſciendum eſt neminem poſſe veram conſecrationem efficere, qui conſecratus ipſe non fuerit, *cap. qui perfectionem, cum ſeq. 1. quæſt. 1.* Sed nec omnis perſona ſacra quamlibet conſecrationem poteſt efficere, Presbyter namque ſimplex non omnia conficit Sacramenta, vt alibi vidimus, inferiores quoque clerici, & ſacratæ Virgines conſecrationem aliquam non efficiunt, ſed ſolus Presbyter aliquas, ſolus verò Epiſcopus omnes poteſt conſecrationes efficere; tantum clerici inferiores conſecrationibus faciendis in miniſterio deſeruiunt, & qui ſunt in ſacris Ordinibus conſtituti, res ipſas ſacras contingere valent, cæteri vero minimè, quia ſcriptum eſt *in cap. Maximilianus, in fine 81. diſt. qui ſancti non ſunt, ſancta tractare non poſſunt;* quare ſtatuit, quoque Bonifacius V. ſummus Pontif. vt *reliquias Sanctorum, quæ ſacra vtique ſunt, nec Acolytus audeat tangere.*

36 Illud autem eſt notandum quòd Miniſter qui ſit miniſter legitimus, ſemper vera Sacramenta, aut conſecrationes conficit ex parte ſui, quamuis malus ſit & iniquus, ſi alia eſſentialia non omittat, *cap. Sacramenta 1. qu. 1. cap. Schiſmatici 24. qu. 1.* & *ibi* gloſ. *verb. non poſſint §. ex his 28. qu. 1. cap. Romanus, de conſecrat. diſt. 4.* Legitimus autem dici- 37
tur miniſter. Primò ſi ſit ritè ordinatus, & hoc in qualibet conſecratione eſt de eſſentia. Secundò, ſi habeat iuriſdictionem, aut poteſtatem; hoc autem non ſemper eſt de eſſentia; nam Sacramenta omnia, excepta Pœnitentia, & Matrimonio à ritè ordinatis etiam ſine iuriſdictione verè conficiuntur & conferuntur. Illa verò duo etiam iuriſdictionem requirunt, ob rationem canonicam, & legalem, quam ſuis locis exponemus. In conſecrationibus autem reliquis iuriſdictio non eſt de eſſentia niſi quoad effectum, ſeu executionem in nonnullis, ſanè qui huiuſmodi in aliena Eccleſia, vel Diœceſi, aut in alienas perſonas, vel res, aut loca conficere, vel exercere voluerit, pœnas Canonicas ſuſtinebit, vt de Diœceſibus & Parochis vidimus. Statuit autem Anacletus Papa *in cap. Epiſcopus il. 7. quæſt. 1.* vt ſi Epiſcopus in aliena Diœceſi clericos, aut Altaria non permittente loci Ordinario conſecrauerit, amotis iis, quos ordinauerit, idest, depoſitis, vel ſuſpenſis, Altaris tantùm conſecratio maneat, & tranſgreſſor Canonum vno anno à Miſſarum celebratione ceſſare debeat, ſicut & de re aliena conſecrata reſcripſit Gregorius *in cap. comperimus 14. qu. 6.* vt ſi ſit reſtitutioni obnoxia, ipſa quidem res ſacra permaneat, eius verò pretium reddatur, quia inquit, *quod ſemel conſecratum eſt, non debet ad profanos vſus reſtitui;* ad vſum tamen ſacrum, ſi erat res Eccleſiæ, vel clerici, reſtitui poterit, ſecundùm gloſ. *ibi* per text. *in cap. Apoſtolicos 12. quæſt. 26. & in cap. quæſtis 17. quæſt. 4.* Seruus verò alienus ordinatus in Sacris Domino non volente erit reſtituendus, quamuis laico, *cap. ex antiquis, cum ſeq. 54. diſt.* cum ea tamen diſtinctione, quam ſupr. *lib. 1. cap. 33. §. 2. numer. 131.* poſuimus; quod quidem in pœnam ipſius Ordinati vult. gloſ. *in d. cap. comperimus, & in d. cap. Epiſcopus il 1. 7. qu. 1. & in d. cap* ad hæc, *de relig. domib.* eſſe conſtitutum, vt ſcilicet ſeruus ad ſeruitutem redeat, alter verò in ſuperiori caſu amoueatur; res autem examinata remanet conſecrata, eo quòd non deliquerit. Verùm cùm neque malè ordinatus ſemper deliquerit, & potius huiuſmodi in iniuriam ordinantis, quàm ipſorum pœnam amouendos eſſe legamus *in cap. 1. in fine. 70. diſt. & in cap. vel non eſt compos, de tempor. ordinat.* Alia videtur ratio aſſignanda, quod res inanimata iam conſecrata ideo retinetur, quia nec à laicis vltra tractari, nec in profanos vſus conuerti poteſt, vt dixit Gregorius *in d. cap. comperimus,* & habetur *in d. cap. adhæc, de relig. domib.* quæ ratio in perſona ſacrata ceſſare videtur; circa quam non ita poteſt conſecrationi iniuria inferri & ſi ſeruus ordinatus Domino reſtituatur, poteſt abſque iniuria Ordinis apud eum eſſe, & ei in Diuinis ſeruire, *c. frequens, in fine 54. diſt.* vt ſuprà *d. lib. 1. cap. 33. §. 1. n. 131.* vidimus.

Sed redeundo ad poteſtatem conſecrantis eſt 38
attendendum, quòd quando dicitur malum miniſtrum verum Sacramentum conficere, vel conferre; non tantùm de ipſo Sacramento, aut charactere intelligitur, verumetiam de re, aut gratia Sacramenti, ſed non æquè in omnibus Sacramentis de effectu ſiue executione Sacramenti, licèt Sacramentum ipſum cum gratia ſuſcipiatur, in qua conferenda bonitas Miniſtri non eſt de ſubſtantia. Malus enim Miniſter (qui intelligitur extra gratiam conſtitutus, videlicet aut ob infidelitatem,

Digitized by Google

delitatem, aut ob peccatum mortale) non ſecus
ac bonus Miniſter, id eſt in gratia exiſtens, con-
ſert gratiam cum Sacramento animæ bene diſpo-
ſitæ, quam gratiam Deus, per ſeipſum tam in
Sacramentis bonorum, quàm malorum confert.
Verùm in Sacramentis bonorum per preces, quas
in eis conferendis fundunt, dat Deus gratiam,
*cap.remiſſionem 1.quæſt.1.c.pen.verſ.ſufficit, de Pœnit.
diſt.* 1. In Sacramentis verò malorum non per
eorum preces, quas non exaudit, ſed abſque eis
gratiam dignè ſuſcipientibus infundit, adeò vt
dici poſſit Deum conferre gratiam, & per ſe-
ipſum, & per bonos miniſtros; in Sacramentis
verò malorum per ſe ipſum tantùm eam confer-
re,ſicut & ſine Sacramentis quando voluerit, ita
39 intelligendum videtur quod inquit Auguſtin. *in
cap. quomodo, de confec. diſt.* 4. Sacramentum ſcili-
cet gratiæ Deum conferre etiam per malos, ipſam
verò gratiam non niſi per ſe ipſum, vel per San-
ctos ſuos. vide *ibi* gloſ.not.*in verb. per Sanctos, cap.
obtineri* 23.*quæſt*.4.*cap.remiſſionem*.1.*qu*.1. Quod ve-
rò idem dicit *in d.cap.quomodo,& in eo cap. remiſſio-
nem*,ſcilicet peccatorum remiſſionem auaros, aut
homicidas, & alios criminoſos non dare, quia eis
non eſt dictum.*ſi cui remiſeritis peccata*, &c. intel-
ligere oportet per ſuas ipſorum preces in Sacra-
mentis gratiam non dare, nec eis dictum eſſe, *ſi
cui remiſeritis*, quia id eis qui Spiritum ſanctum
habebant, dictum fuit, & ita ſuo ipſorum verbo
gratiam conferebant. Quare idem Auguſtin.*in d.
cap.quomodo*, dicit,*quomodo exaudiuit Deus homici-
dam deprecantem ſuper aquam Baptiſmi, vel ſuper
oleum,vel ſuper Eucharistiam, aut ſuper capita eorum,
quibus manus imponitur. Deus ergo*,inquit, *dat etiam
ipſo baptizante, ſed non deprecante Spiritum ſanctum.*
Quod verò ſæpius in Canonibus, præcipuè *in cap.
hanc regulam* 1.*quæſt*.1.cum multis ſimilibus,dicitur
hæreticos in Sacramento gratiam nullam con-
ferre, ſed baptizatos ab eis oportere per manus
impoſitionem gratiam Spiritus ſancti ab Epiſco-
po accipere, intelligitur de baptizatis in hæreſi,
vel in Schiſmate conſtitutis, *d.cap.hanc regulam.
§ nemo*,& patet *ex cap*.Paulianiſtæ *ead*.1.*qu*.1.& ex
d.cap.quomodo,& in cap.51. de quibus, *& cap.anti-
qua*, cum ſimilibus *de conſec. diſt*. 4.quia ſicut alij
in mortali crimine conſtituti nullam gratiam ex
parte ſui reperire poſſunt donec reuertantur,
ſicut in ſpecie de ſimoniacis expreſſum habetur
in cap.1.*cum ſeqq.& in cap. gratiam* 1.*quæſt*.1. Dicit
enim Ambroſius gratiam cùm ordinaueris, non
ſuſcepiſti, quia gratuitò eam non meruiſti. Et hoc
eſt quod dicitur in ſimoniacis ordinationibus
non gratiam, ſed Spiritum mendacij, non bene-
dictionem,ſed maledictionem conferri *in d. cap*.1.
cum ſeqq. Nam ſi malus malo, aut infidelis infideli
velit Sacramenta conferre, & ipſi qui faciunt,
& quibus faciunt,inquit idem Ambr. relatus *in cap.
non ſanat*. 1. *quæſt*.1.non ſolum non prodeſt,ſed eſt
ad iudicium.Si verò malus bono,aut infidelis fideli
eadem conferre voluerit, dicit Auguſtin. *in cap. ſi
iuſtus* 1.*quæſt*.1.*& in d.cap.quomodo*, quòd Spiritualis
virtus Sacramenti, & lux pura ab illuminandis
excipitur, nec per immundos tranſiens coinqui-
natur. Quòd ſi bonus malo,aut fidelis infideli id
præſtet, nihil malo, aut infideli prodeſt,nec confe-
renti nocet, ſi ignoranter, aut ex ea cauſa id ege-
rit,quam de qualitate Ordinandorum,*lib*.1.*cap*.33.
§. 1. vidimus; facit text. *in cap.non prohibeat.de con-
ſecrat.diſt*.2.*& in cap.ex tenore,& in cap. fin. de tem-
por.Ordinat*.

Verùm etſi boni à malis Miniſtris Sacramen- 40
ta ſumentes, gratiam non amittant, vt dictum eſt;
confert tamen à bonis miniſtris ea potius ſume-
re, & bonorum Sacerdotum Miſſas audire; quia
facilius eorum precibus atque meritis, quod pe-
titur impetratur,*d.cap.remiſſionem*, vbi *gloſ*.1.*quæſt*.
1. *d.cap. obtineri* 23. *quæſt*. 4. Quomodo verò malus
Sacerdos ſit euitendus in ſacrificio Miſſæ diximus
in collect. ad cap.vltim.de cohabit. cleric. Quæ autem
diximus de malo miniſtro in Sacramentis, ea-
demmet in cæteris conſecrationibus intelligun-
tur,vt probat Gregor.*in cap.non nocet*.1. *quæſt*. 1 di-
cens,*non nocet malitia Epiſcopi neque ad baptiſmum
infantis, nec ad conſecrationem Eccleſiæ, omnia enim
hæc non ab homine, ſed à Deo ſanctificationem acci-
piunt*. Illud verò quod idem dicit *in cap. Eccleſiam* 41
1. *quæſt*. 4. Eccleſiam ſcilicet, quæ pactione fuerit
conſecrata execratam potius, quàm conſecratam
dici debere, dictum eſt in odium conſecrantis
propter ſimoniacam pactionem, quia nihilomi-
nus cum in tali conſecratione eſſentialia con-
currerint, eſt proculdubio conſecratio vera, vt
ſuo loco oſtendimus. Poſtremo de perſona con- 42
ſecrante notandum eſt quòd Canones *in cap.
quod à Patribus,cum ſeqq*.75.*diſt*.ſtatuerunt vt con-
ſecratus debeat eſſe ieiunus, ſicut & conſecran-
dæ perſonæ, *cap. vt ieiuni, de conſecrat. diſt*. 5.
non eſt tamen præcepti neceſſitas in conſecrante,
præterquam in ſacroſancto Euchariſtiæ Sacramen-
to, & ſacrificio Miſſæ, & in iis conſecrationi-
bus faciendis, quæ inter Miſſarum ſolemnia fie-
ri debent; qualis eſt ſacrorum Ordinum collatio,
vt in ſuis locis demonſtrauimus. Et hactenus de
Miniſtro.

De materia verò conſecrationis ad ea, quæ 43
ſupra dicta ſunt, hoc tantum addere oportet,
quod ſcilicet ad commixtionem pertinet; cùm
namque verteretur in dubium, an oleum non ſa-
crum ſacro admixtum ſacrum fieret, an verò po-
tiùs corrumperet ſacrum? declaratum eſt ab In-
nocent.III. *in cap. quod in dubiis, de conſecrat. Ec-
cleſ.* totum fieri conſecratum, quod ſacro miſce-
tur, Fulc. *de Viſit. lib*. 1. *cap*. 6.*num*.10.Poſſeuin.*de
offic. Curati cap*. 9. *num*. 2. Ego ipſe *d. p*. 2.*alleg*.31.
ſub numer.17.quod & de aqua ſacra, ſeu benedicta
intelligendum videtur. Nec ideo minus ſacrum
eſt putandum, id quod miſcetur, eo quòd maior
fortè ſit quantitas quàm ſit ſacrum; quia virtus
& dignitas partis ſacræ trahit ad ſe totum non
ſacrum; quod tamen ſit eiuſmodi tantummodo
ſpeciei, gloſ. *in d. cap.quod in dubiis*. Aliud tamen 44
eſt de vino admixto ſacro vino in Calice, non
enim fit ſacrum, nec ſanguini Chriſti miſcetur,
nec fit ſanguinis Chriſti, iuxta ea quæ notantur
in cap.cùm Marthæ §.quæſiuiſti,de celebrat. Miſſar.
quia ſanguis in Sacramento eſt cum corpore
Chriſti in venis, vinum verò, vel aliud admix-
tum miſcebitur accidentibus illis; ante conſe-
crationem autem aqua admixta vino in Calice,
tranſubſtantiatur in ſanguinem, quia mixta vino
tranſit in vinum, niſi tanta eſſet quantitas, quæ
vinum corrumperet. *l*. §. *quæſiuiſti*. De ratione ve-
rò quare ſi oleo conſecrato, ſeu aquæ benedictæ
miſceatur liquor eiuſdem ſpeciei non conſecratus
in minori quantitate, totum maneat conſecratum,
non ſic ſi vino conſecrato eadem vini ſpecies in
minori quantitate miſceatur reſpectu talis vini
permixti, latè egimus *in collectan. ad d*. §. *quæſi-
uiſti. numer*.8.

De forma autem conſecrationis, & intentione
non

non eſt aliquid hoc loco dicendum quia nonnolla ſupra in ſpecie vidimus. De loco autem conſecrationis faciendæ breuiter eſt notandum quòd in Eccleſia fieri quælibet conſecratio debet, præſertim verò Sacramenta, & maximè omnium Euchariſtia, cum Miſſæ ſacrificio nonniſi in Eccleſia aut in loco ad diuinum tantum cultum dicato eſt conficienda, *cap. Miſſarum, de conſec. diſt.* 1. cùm ſimilibus; niſi neceſſitas cum Prælati auctoritate aliud expoſcat, vt ſuprà diximus *lib.* 1. *cap.* 22. *verſ. circa* 2. Ordinis quoque Sacramentum in Eccleſiis inſignioribus & palàm fieri eſt conſtitutum, vt pariter vidimus *eod. lib.* 1. *cap.* 33. *de Ordine prope fin. verſ. quinto.* Reliqua item Sacramenta magis congruè in Eccleſia miniſtrantur, vt ſupr. *lib.* 2. *cap.* 3. *de immunitate Eccleſ.* vidimus, niſi neceſſitas vel vtilitas animarum vrgeret, nam & Extrema Vnctio in priuatis domibus datur, vt vſus docet. Aliæ quoque conſecrationes in Eccleſiis fiunt, niſi vt (diximus) neceſſitas vrgeat, decet namque vt res ſacræ non ſolum à Sacratis viris, ſed etiam in Sacratis Deo locis celebrentur, *d. cap. Miſſarum*.

46 Tempus conſecrandi in Sacramentis quidem eſt diuerſum; nam in Baptiſmo olim erat tempus in Paſchate tantùm Reſurrectionis, & Pentecoſtes, *cap. non ratione, cum ſeqq. de conſec. diſt.* 4. hodie verò quocunque tempore, & hora poteſt conferri ob mortis periculum, vt vſus probat. Confirmationis quoque tempus proprium eſt in feſto Pentecoſtes, & etiam Reſurrectionis, vt habetur *in c. vt Epiſcopi, de conſecrat. diſt.* 5. ex cauſa verò omni tempore poteſt conferri, arg. *cap. omnes fideles, eadem diſt.* Ordinis Sacramentum quibus temporibus conferendum, diximus ſuprà *lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 172. *cum ſeqq.* Euchariſtiæ autem Sacramentum non niſi ante prandium confici, aut conferri debet, niſi maxima inſtaret neceſſitas, vt oſtendimus. Conſecrationes Epiſcoporum, die tantùm Dominica, & inter Miſſarum ſolemnia ſunt faciendæ, *cap. fin.* 51. *diſt. c. quod ſicut, de elect. & lib.* 1. *cap.* 10. *de Epiſcoporum confirmat. & conſecrat.* latè demonſtratum eſt. Eccleſia autem & Altare omni tempore poteſt conſecrari, etiam die non feſtiuo, etſi magis deceat, vt in die feſtiuo id fiat, *cap. tua, de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* & oſtendimus *ſup. lib.* 2. *cap.* 2. *de Eccleſ. ædifican. & conſec. verſ. decet autem.* At conſecratio fontis Baptiſmalis in ſabbato ſancto Paſchæ, & Pentecoſtes fieri debet, *cap. in ſabbato, de conſec. diſt.* 4. Conſecratio verò Chriſmatis, & olei Catechumenorum, ac infirmorum in die Cœnæ Domini eſt facienda, *cap. litteris, de conſecrat. diſt.* 3. *cap. te referente, de celebrat. Miſſar.* Aliæ conſecrationes quandocunque fieri permittuntur; congruit tamen vt omnis conſecratio ante prandium fiat, feſtis diebus, & ante, vel poſt celebrationem Miſſarum, illis exceptis, quæ in ipſa Miſſarum celebratione perficiuntur.

47 Conſecrationis effectus ſunt plures ſecundùm diuerſa genera conſecrationum. Primò cuiuſque conſecrationis in genere effectus eſt dedicatio rei conſecratæ, quæ fit ad cultum diuinum, & ad vſum ſacrum; quamobrem non poteſt amplius in profanum vſum conuerti, iuxta illud *Leuit. vlt. l. ſi quis ſepulchrum ff. de relig. & ſumpt. funer. cap. quæ ſemel* 19. *quæſt.* 3. *cap. ligna, cap. veſtimenta, de conſec. diſt.* 1. *reg. ſemel Deo, de regul. Iuris in* 6. Carol. de Tapia *in Authem. Ingreſſi. C. de ſacroſanct. Eccleſ. verb. dedicant Deo, cap.* 1. *num.* 1. & non niſi à ſacratis viris contingi, aut tractari, *cap. ad hæc, de relig. domib.* quod in rebus tantum mobilibus intelligitur, nam Eccleſiæ & loca ſacra, atque ſacratæ perſonæ propter communem vſum, & miniſterium fidelium contingi quidem poſſunt, violari autem, vel lædi abſque ſacrilegio non poſſunt, vt ſuprà *lib.* 1. *cap.* 39. *de priuileg. cleric. & lib.* 2. *in cap.* 3. *de immunit. Eccleſ.* eſt demonſtratum. Effectus 48
verò conſecrationis ſpecialiter in ſacratis perſonis, eſt ſpiritualis poteſtatis acceptio ad miniſtrandum, & exercendum munus cuique Ordini, aut dignitati annexum. Quod tamen attinet 49
ad ſubſtantiam vinculi ſpiritualis inter Clericum, vel Prælatum, & Eccleſiam ſuam, nihil addit Ordo vel conſecratio; quia vinculum illud contrahitur per electionem, ſeu confirmationem; conſecratio verò perſonæ electæ eſt quaſi conſummatio, & addit tantum poteſtatem exercendi ea, quæ ſunt ordinis, vel Prælationis. Ipſius autem Sacramenti ſicut & cæterorum effectus in quantum ſunt Sacramenta, eſt gratia, quæ in ſingulis Sacramentis confertur, vt ſuo loco oſtendimus. Conſecrationis verò Chriſmatis, aut alterius olei, vel aquæ Baptiſmalis effectus alius non eſt, quàm quod ſignat virtutem, quæ in Sacramento ex elementis illis confecto continetur, vt ſupra etiam diximus (nec enim conſecratio illa de ſubſtantia eſt Sacramenti, vt alibi dictum eſt) Item non niſi à Sacerdotibus contingi poſſunt, vt ſimiliter diximus.

Sequitur vt de reconſecratione, & reconciliatione, ac de conſecratione, & reconciliatione, ac 50
demum de benedictione aliquid breuiter dicamus; & quidem de reconſecratione ac reconciliatione, quid in ſpecie iura diſponunt ſuprà *lib.* 2. *cap.* 4. in materia violationis Eccleſiæ vidimus, in genere autem eſt hoc in loco de reconſecratione ſciendum, quod propter Spiritus ſancti vim ac virtutem, qui in conſecrationibus operatur, (ita vt quod ſemel ritè eſt conſecratum, firmiter atque indelebiliter conſecratum permaneat) eſt ab Eccleſia conſtitutum *in cap. Eccleſiis* 68. *diſt.* cum ſimilibus, vt ſemel conſecratum nefas ſit iterum conſecrare, ſicut de Sacramentis imprimentibus characterem vidimus, nam idem eſt in aliarum quoque rerum, ſeu locorum conſecratione ſeruandum. Huius rei rationem Cyprianus aſſignat in ſermone de ablutione pedum, ſic inquiens. *Nemo ſacro oleo litus iterum linit aut conſecrat, nemo impoſitioni manuum, vel miniſteriis derogat Sacerdotum, quia contumelia eſſet Spiritus ſancti ſi euacuari poſſet, quod ille ſanctificat, vel aliena ſanctificatio emendare, quod ille ſemel ſtatuit, & confirmat.* Ex certis tamen cauſis poteſt res iterum conſecrari, quas alibi ſæpius vidimus, veluti ſi fuerit execrata, quod quidem contingit cum res ipſa deſtruitur, itaut non poſſit amplius dici talis, aliàs re ipſa manente maneret conſecratio, aut ſi ignoretur omnino quod antea fuerit conſecrata; tunc enim non dicitur iteratum, quod antea factum fuiſſe neſcitur, *cap. ſolemnitates* 81 (sic) 1. *de conſecr. diſt.* 1. *c. placuit. cap. nulla. etiam de conſecr. diſt.* 3. *c. veniens, de Presbytero non baptizato*, & diximus ſuprà *lib.* 2. *cap.* 2. *de Eccleſ. ædific. & conſec.* Loquitur autem de his iterandis, quæ de ſubſtantia ſunt conſecrationis. Cæterùm quædam alia accidentalia ex 51
cauſa poterunt iterari ad reconciliationem potius, quàm de conſecrationem pertinentia; qualis eſt impoſitio manuum pro reconciliandis hæreticis,

tericis, dicit enim Auguſtinus *in c. manus* 1.*q.* 1.
quòd manus impoſitio non ſicut Baptiſmus repe-
ti non poteſt; quid enim, inquit, eſt aliud niſi ſu-
per hominem deprecatio; vnde & in Confirma-
tionis Sacramento poſt Baptiſmum, & in Ordi-
nibus conferendis, atque in Sacramento Pœniten-
tiæ, & aliis fit impoſitio manuum, quæ tamen
non eſt conſecrationis, ſed alterius doni iteratio,
ac nouæ gratiæ traditio, verùm nonnulla etiam
in Sacramentis non iterantur, quæ etſi Sacra-
menta non ſint, proximè tamen ad Sacramenta
accedunt, & ex eorum iteratione nonnihil colla-
to ſemel Sacramento detrahi, videretur, veluti in
Matrimonio, ſecundarum nuptiarum benedictio,
& in Pœnitentia ſolemnis pœnitentiæ iteratio, de
52 quibus vide gloſ. *in c. vir. autem, de ſecund. nupt.*
Reconciliatio verò eſt prioris gratiæ reparatio,
quæ per culpam amiſſa, vel ab initio cum ſacramen-
to fuerat excluſa, vt ſup. *lib.* 2. *c.* 4. *num.* 27. *cum ſeqq.*
oſtendimus.

53 Nunc verò de benedictione notanda eſt pri-
mò differentia inter conſecrationem, & ipſam
benedictionem, quòd ſcilicet conſecratio bene-
54 dictionem continet, non è contra; benedictio
enim eſt tantùm profanitatis, vel nequitiæ ex-
clusio, atque ſanctificationis infuſio, at conſecra-
tio addit rei ipſius perpetuam ad diuinum cul-
tum dedicationem maiori adſtrictam vinculo ob
55 grauiorem cauſam, ac propterea cum grauiori
pœnæ adiectione contra rei ſacræ violatores. Præ-
terea benedictionis nomen latius ſumitur, vt ſci-
licet non tantùm ad res, & perſonas ipſas, verùm
& ad hominum actiones, atque eorum futuros
euentus, & ad triſtia, aduerſaque fuganda perti-
neat. Quicquid enim benedicitur in Eccleſia, aut
fit ad rei profanitatem detergendam, aut ad ne-
quitiam immundorum ſpirituum depellendam,
aut ad aduerſitatem fugandam, ex qua virtus, &
ſanctitas rei benedictæ infunditur, & rerum, vel
perſonarum proſperitas impetratur. Benedicere
56 autem contingit tripliciter ſecundum S. Thom.
ſcilicet enunciatiuè, hoc eſt laudando, item opta-
tiuè, & imperatiuè. Prima benedictio eſt, quam
Deo tribuimus, cum toties eum benedicimus, ad
quòd ſemper in Scripturis ſacris inuitamur & tra-
himur. Secunda eſt quam homo homini dare ſo-
let, non laudando ſolum, verum etiam bonum
aliquod imprecando, qualis eſt ille Pſalmiſtæ,
*Benedicat te Dominus ex Sion, vt videas bona Hie-
ruſalem.* Et hæc ſi à Sacerdotibus datur ex Sacer-
dotali officio ſuper res quidem benedicendas in
Eccleſia, eſt imperatiua, quamuis verba optatiuè
proferri videantur. Tertia verò eſt, quam dat ſo-
lus Deus per ſe, vel per miniſtros ſuos, hæc au-
tem eſt, quæ effectus prædictos operatur, & hanc
quandoque Deus dedit per ſe ipſum, Geneſ.....
quandoque verò per ſeruos, vt in Sacris literis
ſæpiùs contingit, & hodie in Eccleſia fidelibus
benedicit per Pontifices, & Sacerdotes, & Reli-
gioſos viros; & de hac tertia loquimur hoc in lo-
co: quæ quidem largè ſumpta poteſt eſſe duplex,
vna ſcilicet, quæ datur à puro homine propter
meritum ſanctitatis, in quo Chriſtus per gratiam
inhabitat, ſicut eſt illa, quæ à ſanctis Viris peti
conſueuit. Alia eſt quæ datur propter meritum
Chriſti alicui inſtrumentaliter applicatum, & in
hac danda requiritur Ordo ſacer, non autem
Sanctitas neceſſariò; eſt autem huiuſmodi bene-
57 dictio triplex vna perſonarum, alia rerum, tertia
verò locorum.

Benedictio perſonarum alia ſolemnis eſt, quam 58
in diuinis Officiis dat ſolus Epiſcopus in ſua
Diœceſi, & Archiepiſcopus, vel Patriarcha in to-
ta prouincia ſua dum viſitat, & Legati Apoſtoli-
cæ Sedis in locis ſuæ legationis, & Romanus
Pont. vbique terrarum, vt notatur *in c. antiqua, de
priuileg.* & habetur *in Clem. fin. eodem tit.* Vgolin. *de
offic. & poteſt. Epiſcopi. c.* 31. §. 1. *ex num.* 1. Ego ipſe *in
ſimili tract. p.* 2. *alleg.* 27. *ex n.* 63. vbi *num.* 64. poſt
Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *c.* 2. *num* 3. *verſ. bene-
dicit*, & Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſolut.* 203.
num. 5. tamen Epiſcopum celebrantem priuatè in
Diœceſi aliena poſſe vti benedictione Epiſcopa-
li cum verbis, *Sit nomen Domini benedictum.* Infe- 59
rior verò Epiſcopo hanc benedictionem ſolem-
nem dare non poteſt, niſi fuerit ei ex priuilegio 60
conceſſum, quod quidem Abbatibus vſum Mi-
træ, & Baculi ex Apoſt. Sedis priuilegio haben-
tibus eſt conceſſum *in cap. Abbates, de priuileg. lib.*
6. publicè verò per vias, aut per ciuitates, vel vil-
las, aut caſtella benedicere populis nequeunt,
niſi iſtud expreſsè in eorum priuilegiis habea-
tur, vt dicitur in citato *cap. Abbates*, & docent Fr.
Emman. *quæſt. Regular. tom.* 1. *q.* 28. *artic.* 1. Azor. *in-
ſtit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 20. *q.* 7. Piaſec. *d. cap.* 2. *in fi-
ne*, & cenſuit Sacra Rituum Congregatio *in vna
Eugubina* 7. *Iulij* 1604. Idem quoque nonnullis
Archipreſbyteris eadem inſignia Epiſcopalia ex
priuilegio habentibus ſolet eſſe indultum; &
hæc quidem benedictio ſolemnis inde tracta vi-
detur quod Aaron, & Dauid, ac Salomon poſt ho- 61
locauſta, & pacifica populo benedixiſſe legun-
tur, in nomine Domini: quare huiuſmodi benedi-
ctio per Pontifices poſt Diuina officia datur cum
precibus ad Domini nomen directis. Alia eſt 62
benedictio perſonarum ſimplex, quę fit à Preſ-
byteris tantum in Miſſa, non autem præſente
Epiſcopo ſine permiſſione ipſius, iuxta illud
Apoſtoli, *minor à maiori benedicitur, non è conuerſo*,
cap. denique 21. *diſt. cap. miniſtrare* 26. *quæſt.* 6. *cap.
cum ad celebrandas, de conſecrat. diſt.* 1. Ego ipſe,
d. part. 2. *alleg.* 27. *num.* 66. Eſt & alia ſpiritualis
perſonarum benedictio, cùm ſcilicet nouus mi-
les, aut monachus, vel Abbas ſolemni quodam
ritu per Pontificem benedicitur, vt ſancta ſeruat
Eccleſia.

Benedictio autem rerum eſt multiplex, veluti 63
aquæ, cinerum, candelarum, palmarum, & oliua-
rum, veſtimentorum, ac linteaminum aliarum-
que rerum vtenſilium Eccleſiæ ciborum quoque
ac earum rerum, quæ benedicendis, aut conſe-
crandis perſonis tradit Eccleſia, id eſt annuli, co-
ronæ, enſis, & pilei, vexili, & aliarum rerum hu-
iuſmodi; nihil enim ſolemniter ſine benedictio- 64
ne tradi ſolet Eccleſia. Atque benedictio, quæ fit
cum ſale & exorciſmo ad domos & homines aſper-
gendos, ac fugandos dæmones, atque ad venia-
lia delicta abluenda, *c. aquam, de conſecr. diſt.* 3. *c.
aqua, de conſecr. Eccleſ.* vbi citauimus Doctores *in
collectan. & de officio, & poteſtate Epiſcop. p.* 2. *alleg.*
28. *à n.* 58. ad ſolum Sacerdotem pertinet, adeò vt
quidam voluerint quòd inferior irregularitatem
incurrat, ſi eam præſumpſerit benedicere, ſicut
alia quoque exequi, quæ ad maiores Ordines ſpe-
ctant, vt ſuo loco dicemus. Alia eſt aqua, quæ à ſo-
lo Epiſcopo benedicitur cum vino, & cinere ad 65
reconciliandam conſecratam Eccleſiam, quæ vio-
lata fuerit, ac polluta, *d. c. aqua, c. propoſuiſti, de con-
ſecr. Eccleſ.* & ſup. vidimus *lib.* 2. *in c.* 4 *de deſtruct. &
violat. Eccleſ.* Adhibetur autem aqua benedicta ad 66

aliarum quoque rerum benedictionem, necnon conſecrationem, aut reconciliationem, omnis namque benedictio rerum, vel etiam perſonarum in aquæ aſperſione conſiſtit cum ſigni Crucis impreſſione, ac inuocatione ſanctiſſimæ Trinitatis, thurificatione etiam & aliis ritibus quos ſeruat S. mater Eccleſia. De benedictione veſtimentorum atque aliarum rerum ſuperius egimus, & reliquis verò rebus extant formulæ Eccleſiaſticorum Rituum approbare.

67 Campanas denique benedicit, & Chriſmate vngit Epiſcopus, vt ſcribunt Dorand. *in rationali diuinorum, lib.* 1. *c.* 4. Stephan. Durant. *de ritibus Eccleſia, lib.* 1. *c.* 22. Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 31. §. 1. *num.* 2. latè Angel. Roch. *in ſpeciali tract. de campanis, cap.* 5. *de campanarum conſecrat.* vbi etiam tradit formam & verba conſecrationis. Lezana *in ſum. tom.* 3. *verb. benedictio num.* 14.

68 Poteſt Epiſcopus prohibere ne campanæ pulſentur ſi non ſint benedictæ, vt cenſuit S. Congreg. Rit. *in Aprutin.* 5. *Iulij* 1614. refert Lezana *d. verb. benedictio num.* 14. *in fine.*

69 Illud eſt aduertendum campanas Sabbato
ſancto non poſſe in aliqua Eccleſia pulſari ante
pulſationem in Eccleſia Cathedrali, vel Matrice, vt
declarauit eadem S. Congregat. Rit. in Oriolen. 11.
Aprilis 1601. & in Marſicen. 21. *Martij* 1609. & in
70 Venuſin 30. *Decembris* 1614. & 14. *Nouembris* 1615.
& in Syracuſana 3. *Iunij* 1617. tam in Eccleſiis ſæ-
cularibus quàm Regularibus etiam S. Ioannis Hie-
roſolymitani, etiam prope, & extra muros exiſten-
tibus, & etiam in Eccleſiis Confraternitatum, ex ea-
dem S. Congr. in Placentina 21. *Auguſt.* 1604. & in
Mediten. Galatri 9. *Februarij* 1608. & *in Marſicin.*
71 6. *Decembris* 1621. & in d. Venuſin. Etiamſi adſit
Eccleſia Collegiata, quæ habeat omnimodam præ-
cedentiam ſupra Matricem, vt in Syracuſana Mo-
dicæ 23. *Febr.* 1619.

72 In aliis verò diebus per annum ad ſalutationem Angelicam indifferenter ante, vel poſt Eccleſiam Cathedralem, vel Matricem pulſari poſſunt campanæ, eadem S. Congregat. Rit. in Oriolen. 11. *Aprilis* 1601. niſi adſit conſuetudo, quæ ſeruanda eſt, vt fuit reſolutũ in eadẽ *cauſa ſub die* 21. *Auguſti* 1601.

CAPVT IV.

De Beneficiis Eccleſiaſtici in genere.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio materiæ.*

2 *Chriſtiani in primitiua Eccleſia ſolebant vendere prædia ſua, eorumque pretia Apoſtolis tanquam Eccleſiæ Prælatis afferebant, vt exinde Diaconorum manibus ſingulis diſtribuerentur.*

3 *Deinde magis expedire viſum fuit vt ipſamet prædia, ſiue immobilia bona Eccleſiis donarentur, ex quorum annuis redditibus miniſtrorum ſuſtentationi perpetuò prouiſum eſſet.*

4 *Clerici longo tempore pleriſque in locis nihil proprium poſſidentes ex communibus Eccleſiarum redditibus alebantur, ſed poſtea frigeſcente magis in dies charitate clericis à communione receſſerunt, & inde conuenientius viſum fuit ſingulis clericis beneficiorum titulos aſſignare, ex quibus vita neceſſaria ſibi poſſent miniſtrare.*

5 *Beneficiorum tituli quo tempore eſſe cœperunt: oſtenditur.*

6 Dionyſius Papa *primus diuiſit, & diſtinxit termines Eccleſiarum, & Parochiarum.*

7 *Beneficia Eccleſiaſtica ſunt inducta à Iure poſitiuo.*

8 *Beneficij eccleſiaſtici definitio.*

9 *Beneficium numeratur inter res incorporales, quod per ſe, id eſt per eſſentiam ſpirituale non eſt, ſed quatenus ab officio ſpirituali dependet, propter quod exercendum datur.*

10 *In beneficiis tria diſtinguuntur, videlicet ipſum beneficium, ſeu obligatio ad illud, ius percipiendi certos redditus ex bonis Eccleſiaſticis, & ipſi fructus.*

11 *Beneficium Eccleſiaſticum non datur ad tempus, ſed in titulum perpetuum.*

12 *Beneficia aliqua vt ſpeciali iure & priuilegio poſſint non eſſe perpetua, non repugnat perpetuitati beneficij.*

13 *Beneficij de eſſentia eſt, quod ſit perpetuum ſaltem quoad accipientem.*

14 *Beneficium datur propter officium.*

15 *Beneficium Eccleſiaſticum debet Epiſcopali auctoritate fundari.*

16 *Epiſcopi auctoritas dum in erectione beneficij deſideratur, non eſt beneficium, ſed res ſtat in pendenti, nec aliquod iuſpatronatus quæritur fundatori.*

17 *Beneficium ante Epiſcopi approbationem dicitur pia donatio, ac pium legatum, ſi fortè pro Miſſis celebrandis, vel pro anniuerſario, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum ſit.*

18 *Beneficium ante approbationem Epiſcopi poteſt concedi per laicum, per modum tamen ſimplicis deputationis ſacerdotis.*

19 *Capellania cum onere celebrationis Miſſarum conſtituta ſine auctoritate Epiſcopi cenſentur laicales, poſſuntque ad eas merè laici præſentari.*

20 *Legatum factum cum onere celebrandi Miſſas, carens tamen erectione ſeu inſtitutione Ordinarij in beneficium, eſt quid laicale, & temporale.*

21 *Epiſcopo pertinet in limine fundationis beneficij examine locum erectionis, dotis congruentiam, & futurum regimen.*

22 *Conſenſus expreſſus Epiſcopi exigitur in erectione alicuius beneficij, de quo ſi conſtiterit omnia præſumuntur ab eo diligenter excuſſa etiam circa congruentiam dotis.*

23 *Epiſcopi auctoritas in inſtitutione beneficij ab initio præſumitur ſi Eccleſia ædificata reperiatur in forma debita habeat dotem, & Rectorem.*

24 *Beneficium ex quibus cognoſcitur? oſtenditur, & num. ſeqq.*

25 *Beneficium vt aliquod ſit neceſſarium requiſitum eſt quod conferri non poſſit niſi ab Eccleſiaſtica perſona, non vero à laico.*

26 *Beneficij requiſitum eſt quod ſit conferendum clerico, non laico.*

27 *Beneficium cognoſcitur ex ipſius qualitate, quia habet aliquid ſpiritualitatis annexum.*

28 *Beneficium cognoſcitur ex modo prouidendi, quia debet prouideri purè, & ſine pacto, modo, vel conditione.*

29 *Beneficium conferens non poteſt illud ſibi conferre, aut retinere.*

30 *Beneficium quo nomine nuncupetur non eſt curandum.*

31 *Beneficij erectio, ſeu fundatio in indicanda eius qualitate attendi debet.*

32 *Bene*

32 *Beneficij vltimus ſtatus non attenditur quando clarè conſtat de anteriori ſtatu, ſcilicet laicalitatis, & temporalitatis.*

33 *Beneficiorum variæ diuiſiones.*

34 *Beneficiorum omnium ſumma diuiſio eſt quod alia ſunt ſæcularia, alia Regularia: ſæcularia ſunt quæ ſæcularibus. Regularia quæ regularibus, conferri conſueuerunt.*

35 *Beneficium Regulare de iure nouitio non poteſt conferri.*

36 *Beneficium Regulare poteſt dari iuxta decretum Concilij Trident. nondum profeſſis, imò his qui habitum nondum ſuſcipere, modo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur.*

37 *Clericis ſecularibus poſſunt conferri beneficia Regularia per Ordinarios collatores inconſulto Papa, dummodo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere omnino teneantur.*

38 *Ad beneficia regularia adminiſtrationem habentia nullus eligi debet, niſi prius profeſſionem expreſſè emiſerit.*

39 *Beneficia Regularia ſæcularibus, & è conuerſo conferri poſſunt, in defectum regularium, aut ſi vrgeat neceſſitas, putà quia idonei nō reperiuntur.*

40 *Regularis Sacerdos in ſubſidium admittitur ad ſæculare beneficium Curatum.*

41 *Beneficia omnia ſæcularia præſumuntur niſi ex aduerſo Regularia probentur.*

42 *Beneficia omnia in dubio præſumuntur libera.*

43 *Beneficium ſæculare quomodo in Regulare transformetur? oſtenditur.*

44 *Beneficia quæ per 40. annos conſueta ſunt regi per viros Regulares regularia dicuntur.*

45 *Beneficium Regulare obtentum per ſæculares per 40. annos, & vltra, efficitur ſeculare, concurrentibus aliquibus conditionibus.*

46 *Tempus 40. annorum requiritur ad præſcribendum ſtatum beneficij.*

47 *Papatus inter omnia beneficia primum locum obtinet, ſed non propriè, vt n. 84.*

48 *Beneficia vacant per adeptionem ſummi Pontificatus.*

49 *Epiſcopi beneficia habere dicuntur.*

50 *Beneficiorum appellatione in pœnalibus, aliiſque ſtrictæ interpretationis Canonibus non veniunt Patriarchatus, Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus.*

51 *Diſpenſatio ad omnia beneficia, & quaſcumque dignitates, non extenditur ad Epiſcopalem propter excellentiam, & culmen illius.*

52 *Cardinalitia dignitas verè eſt beneficium eccleſiaſticum.*

53 *Beneficia & dignitates in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, quæ?*

54 *Dignitates omnes tam maiores quàm minores appellatione beneficij eccleſiaſtici in fauorabilibus, & in materia largè intelligenda comprehenduntur.*

55 *Eccleſia Parochialis, ſeu Curata, eſt beneficium eccleſiaſticum.*

56 *Rectoria eſt beneficium eccleſiaſticum, & ita dicitur, quia plebem & populum ſibi commiſſum cum cura regit illius Rector.*

57 *Plebania, quæ ita dicitur à Plebe, cuius curam gerit Plebanus, eſt beneficium eccleſiaſticum.*

58 *Vicaria perpetua eſt beneficium eccleſiaſticum.*

59 *Commenda perpetua eſt beneficium eccleſiaſticum.*

60 *Canonicatus præbendati Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum ſunt beneficia eccleſiaſtica.*

61 *Canonicus ſine Præbenda non poteſt dici beneficiarius.*

62 *Aſſiſij, ſeu Manſionarij dicuntur beneficiarij.*

63 *Capellania in perpetuum auctoritate Epiſcopi inſtituta eſt beneficium Eccleſiaſticum.*

64 *Præſtimonia collata in titulum beneficij perpetui ſunt verè beneficia eccleſiaſtica.*

65 *Hoſpitalia eccleſiaſtica ſunt beneficia ſi auctoritate Epiſcopi inſtituta & conſtructa ſint, vt Rectoribus in titulum ad eorum vitam ſeu in perpetuum conferantur.*

66 *Beneficia Regularia obtinere dicuntur illi, qui poſſident, nempe illa quæ ex fundatione, dotatione, aut Ordinarij, ſeu ſuperioris inſtitutione, vel ſaltem ex præſcriptione Regularibus tantum conferuntur.*

67 *Beneficium Regulare eſt quando in eius fundatione ſtatutum reperitur illud per Regulares adminiſtrandum.*

68 *Beneficium vt propriam naturam mutans fiat ex ſeculari regulare quæ requirantur? oſtenditur.*

69 *Regularium beneficiorum nomina referuntur.*

70 *Beneficia Regularia quamuis manualia cum aptitudine ſint perpetua, ſunt verè beneficia eccleſiaſtica.*

71 *Vacatio per obitum, & remotionem datur in manualibus beneficiis.*

72 *Beneficia Regularia ſunt duplicia, quædam collatiua, quædam electiua.*

73 *Collatiua beneficia dicuntur quæ inſtar ſecularium conferuntur auctoritate ſuperioris.*

74 *Electiua beneficia ſunt, quæ per electionem Canonicam ſuffragiis electorum conferuntur, accedente Prælati confirmatione.*

75 *Beneficij electiui in literis ſemper mentio eſt facienda, ſi beneficium huius qualitatis ſit.*

76 *Regularis eſt incapax penſionis obtinendæ ſuper beneficio ſeculari ſiue ſimplici, ſiue curato abſque Romani Pont. diſpenſatione.*

77 *Canonicus Regularis, vel monachus Ordinis non Mendicantis poteſt eligi ad Epiſcopatum, vel aliam Prælaturam ſecularem.*

78 *Prælatus Ordinis tenetur tunc licentiam dare profeſſo beneficium accipiendi ſi neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ poſtulet.*

79 *Canonici Regulares an ſecularia beneficia Curata obtinere poſſint? oſtenditur.*

80 *Conuentus Regularis ſi deficiat, & per Regulares reformari non poſſit, tunc Epiſcopus clericos ſeculares ibi inſtituere poterit.*

81 *Beneficia omnia tam ſecularia quàm regularia largè continentur ſub beneficij appellatione.*

82 *Canonicatus appellatione venit etiam Canonicatus regularis.*

83 *Beneficium ſtrictè ſumptum intelligitur ſimplex tantum ſine cura.*

84 *Eccleſia appellatione plerumque intelligitur beneficium principale Eccleſiæ.*

85 *Eccleſia in ciuitate, vel diœceſi appellatione non intelligitur Cathedralis niſi aliud exprimatur.*

86 *Beneficium in materia odioſa eſt ſtrictè interpretandum.*

VIDEAMVS iam de rebus Eccleſiæ incorporalibus, quæ ſunt iura percipiendi Eccleſiæ fructus, ac redditus, & generali nomine beneficia nuncupantur. 1

De beneficiis igitur eccleſiaſticis tractaturus, primùm te ſcire volo ſtudioſe lector, in 2

primitiua Ecceleſia Chriſtianos vendere ſolitos prædia ſua, eorumque pretia Apoſtolis, tanquam Eccleſiæ Prælatis afferre, vt exinde Diaconorum manibus ſingulis diſtribueretur, prout cuique opus erat, vt conſtat ex *Act. Apoſtol. cap. 4. & 5.* non quòd Chriſtiani ad talem bonorum communicationem lege aliqua adſtringerentur; ſed id faciebant ex libero piæ voluntatis propoſito, nonnunquam etiam promiſſione, ac voto intercedente; ſicut colligere licet ex facto Ananiæ, & Sapphiræ, de quibus ita ſcribit S. Chryſoſtom. *homil. 12. in Acta. Oportebat initio habere ſine retinere, & non promittere, nunc autem poſtquam conſecraſti, maius ſacrilegium commiſiſti, tibi licebat tua retinere, cur ergo ſacra feciſti, & poſtea accepiſti.*

3 Deinde verò magis expedire viſum fuit, vt ipſamet prædia, ſiue immobilia bona Eccleſiis donarentur, & conſecrarentur, ex quorum annuis redditibus miniſtrorum ſuſtentationi perpetuò prouiſum eſſet, *cap. futuram, & ſeq. 12. q. 1.* & ex tunc quòd Eccleſia cœpit prædia & poſſeſſiones huiuſmodi habere, ac retinere, de eorum fructibus, ac prouentibus ſtipendia certa clericis, Eccleſiæque miniſtris communem vitam ducentibus, Epiſcopo præſidente, aſſignabantur, *cap. videntes, cap. expedit, cap. duo ſunt*, cum aliis *12. q. 1.* dignum enim, & congruum viſum fuit antiquis Eccleſiæ Patribus, vt qui diuinis adſcribuntur obſequiis, eccleſiaſticis quoque ſtipendiis ſuſtententur, *cap. cùm ex officiis, de praſcript.* nam lex diuina *Deuter.* 18. præcepit, vt qui Altari deſeruit de Altari quoque viuere mereatur; Apoſt. etiam 1. *ad Corinth.* 9. refertur *in cap. Sacerdos 1. qu. 2. & in cap. ex his 12. qu. 1. & in cap. eccleſiaſtici, 12. qu. 2. & in cap. doctos 16. qu. 1. & in cap. extirpanda, de preben.* Propterea Deus ipſe *Numer.* 18. *Aaron Sacerdoti, & filiis ſuis, qui Sacerdotio deſeruiebant, primitias, & alia, qua Deo offerebantur, conceſſit, dicens, Omnis oblatio, & ſacrificium, & quicquid pro peccato redditur mihi, tuum erit, & filiorum tuorum*; & iterum, *Filiis*, inquit, *Leui dedi omnes decimas Iſrael in poſſeſſionem pro miniſterio, quo ſeruiunt mihi in tabernaculo fœderis.* Denique Paul. ait ad Corinth. 9. *Si nos vobis ſpiritualia ſeminauimus, magnum non eſt ſi nos carnalia veſtra metamus*; ſicut & ipſe Dominus in *Euangelio Luca* 10. præcipit diſcipulis, vt ab his, quibus benefacerent, accipere, & comedere quæ eis opponerentur deberent. *Dignus eſt enim*, inquit idem Paul. 1. *ad Timoth.* 5. *operarius mercede ſua*

4 Porrò longo tempore clerici pleriſque in locis nihil proprium poſſidentes ex communibus Eccleſiarum redditibus alebantur; quamobrem Canonici, id eſt Regulares dicti ſunt, quia in commune viuentes ad certam viuendi normam adſtringebantur, in qua vſque ad S. Gregorij & Auguſtini tempora permanſerunt, *cap. quia, cap. ſcimus, cap. volo. cap. non dicatis, cap. quoniam 12. q. 1.* Poſtea verò frigeſcente magis in dies charitate, clerici à communione receſſerunt, vt conſtat ex text. Vrbani Pontificis, & ex S. Auguſtino *in cap. videntes, & in cap. habebat, ead. cauſa & quaſt.* & inde tandem conuenientius viſum fuit, parochias diuidere, & ſingulis clericis beneficiorum titulos aſſignare, ex quibus vitæ neceſſaria ſibi poſſent miniſtrare, vt conſtat ex *cap.* 1. aliàs *vnic. 13. quaſt.* 1. cuius verba infra referemus, & ex *conſenſu Capituli*; & hinc beneficiorum tituli eſſe cœperunt.

Primus autem locus, & nullus alius antiquior 5
reperitur, in quo ponatur vox hæc, *beneficium eccleſiaſticum*, in hac, qua vtimur ſignificatione, eſt Concil. Moguntiacum, relatum *in cap. 1. de eccleſ. adif.* quod celebratum eſt anno poſt Chriſtum natum 813. vt refert Carranz. *in ſum. Concil. ſub eodem Concilio Moguntiaco cap. 41. pag. 311.* Sed multò antea beneficiorum eccleſiaſticorum nomen vſurpauit ipſe Beatus Innocentius I. qui ſub ann. Chriſti 400. floruit, *in epiſt. ſua 2. cap. 10. vol. 1. Concil. & cap. ſi monachus ad clericatum 16 quaſt. 1.* vt refert Boër. Epo *in comment. ad cap. 1. num. 33. de teſtament.* Prout etiam multò antea præceſſerat
vniuerſalis Dionyſij Papæ diuiſio, qui ſcribens 6
Seuero Epiſcopo *Epiſt.* 2. prout refertur *in d. cap.*
vnico 13. quaſt. 1. vbi ſic ait. *Eccleſias ſingulas ſingu-* 7
lis Presbyteris dedimus, parochias, & cœmeterias eis diuiſimus, & vnicuique ius proprium habere ſtatuimus; ita videlicet, vt nullus alterius parochia terminos, aut ius inuadat, ſed ſit vnuſquiſque ſuis terminis contentus, & taliter Eccleſiam & plebem ſibi commiſſam cuſtodiat, vt ante tribunal aterni Iudicis ex omnibus ſibi commiſſis rationem reddat & non iudicium, ſed gloriam pro ſuis actibus accipiat; ex quo loco colligunt Doctores communiter præfatum Dionyſium Papam primùm diuiſiſſe, & diſtinxiſſe terminos Eccleſiarum, & Parochiarum; vt tradunt Doctores citati in meis collectan. *ad. d. cap. vnic.* & dixi *lib. 1. cap. 21. de diœceſibus, & parochiis, in princ.* indeque deducunt beneficia Ecleſiaſtica eſſe inducta à Iure poſitiuo, ſicut reſoluunt Selu. *de benef. part. 1. q. 4.* Marſil. *de reddit. part. 1. cap. 8. à princ.* Moſcon. *de maieſt. militantis Eccleſia lib. 1. part. 3. cap. 1. pag.* 418. Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 9. cap. 1. quaſt.* 1. Lotter. *de re benefic. lib. 1. quaſt.* 4. Beneficij nomen magis à benefactoribus Eccleſiæ perpetuis, benefaciendoque ſimpliciter deducere mallem quàm ad beneficiorum illorum referre ſimilitudini, quæ vel militibus olim dabantur, vel feudorum poſtea nomen induerunt; vt non à conceſſione illa Iuris in quendam quaſi vſumfructum quo quadantenus eccleſiaſtica beneficia vulgo cenſentur, ſed à liberaralitate primorum benefactorum, ſeu patronorum appellationem ſint adepta; ita Boer. Epo *in comment. ad cap. 1. de teſtament. num.* 44.

Beneficium eccleſiaſticum à Doctoribus variè 8
ſolet definiri, vt conſtat ex ſcribentibus *in rubr. de prabend. & in reg. beneficium, de regul. iur. lib. 6.* vbi Pech. *n. 2.* Corraſ. *de Sacerdot. par. 1. c. 2. n. 1.* Duaren. *de ſacris eccleſ. miniſter. lib. 2. c. 4.* Hoied. *de incompatibil. benefic. in prafat. n.* 2. Sebaſt. Medic. *de definit. part. 2. cap.* 16. Petr. Gregor. *in inſtit rei benefic. c. 6. n. 1. & ſyntagm. Iuris lib. 3. cap. 2.* Squillante *de priuil. cleric. cap. 4. num.* 1. Quintan. *ad eccleſ. lib. 1. cap.* 3. Gonzal. *ad reg. 8. cancel. gloſ. in princ. à n.* 2. Nicol. Garc. *de benef. part. 1. cap.* 2. Gabr. Peregr. *de manu Regia p. 2. c. 62. n. 1. & ſeqq.* Moſcon. *de maieſt. milit. Eccleſ lib. 1. p. 3 fol.* 419. nouiſſimè Gonzales de Salzedo *de lege politica lib 2. cap. 16. num.* 21. Sed melius definitur, vt *ſit ius perpetuum, quoad ipſum accipientem ſpiritualibus annexum ad percipiendos redditus eccleſiaſticos ratione ſpiritualis officij, eccleſiaſtica auctoritate conſtitutum*; quibus verbis omnia comprehenduntur, quæ ad beneficium eccleſiaſticum conſtituendum Doctores requirunt, vt

cum ſeqq.

Digitized by Google

Ioam Nicol. *de iurepatr. lib.* 1. *num.* 26.& cùm hac
definitione videntur coincidere, vel ſaltem parum
differunt adductæ per Azor.*inſtit.moral.par.*2.*lib.*3.
*cap.*1.*q.*2.Leſſi. *de iuſtit.lib.*2.*cap* 34.*à num.* 1. Ant.
Fabric.*in praxi benefic.in prælud.par.*2 *à n.* 20. Paul.
Layman *in Theolog.moral.lib.*4 *tract.*2.*cap.*1.Sebaſt.
Cæſ. *in relect.de eccleſ.hierarch.par.*3.*diſput.* 12.§.6.
*num.*34.

Dixi *Ius*, quia beneficium numeratur inter res
9 incorporales, quod per ſe, ideſt, per eſſentiam,
ſpirituale non eſt, ſed quatenus ab officio ſpiri-
tuali dependet, propter quod exercendum datur,
cap.vlt. de reſcript. lib. 6. explicant S. Thom. 2. 2.
*q.*100.*art.*4. Sot. *de iuſtit.lib.*9.*q.*1.*artic.* 1. Vgolin.
*tab.*1 *de ſimonia in genere cap.*34. Nicol. Garc.*d. c.*2.
*num.*6. & ideo in definitione additum eſt *ratione*
ſpiritualis officij, quod vt meliùs percipiatur cum
10 Suar.*tom.* 1.*de Relig lib.*4.*de ſimon.cap.* 14.*num.* 1.
& 2. Leſſi. *de iuſt. lib.*1. *cap.* 34. *dubit.* 1. *num.* 2.
ac Paul. Layman *in Theologia morali lib.*4. *tract.* 2.
*cap.*1. *n.* 2.*verſ. ratione*, aduertendum duai tria poſ-
ſe diſtingui in beneficio. Primum eſt ipſum be-
neficium, ſeu obligatio ad illud, & hoc eſt omninò
ſpirituale, non tamen eſt beneficium, ſed funda-
mentum, & cauſa beneficij. Secundum eſt ius
percipiendi certos redditus ex bonis eccleſiaſticis,
& hoc ius eſt propriè beneficium, naſciturque ex
officio tanquam ex ſua cauſa, & eſt qoid ſpirituale,
quia oritur ex re ſpirituali, nempè officio io quo
fundatur, & cui inſeparabiliter eſt anneaum. Ter-
tium ſunt ipſi fructus, qui temporales dici
poſſunt.

11 Dixi, *perpetuum*, quia beneficium eccleſiaſticum
non datur ad tempus, ſed in titulum perpetuum,
vt in *cap. ſanctorum* 70.*diſt.* gloſ. *verb. à Romanis*
Pontificibus in cap. ſi gratioſè de reſcript. lib. 6. facit
tex. *in cap. dilecto, verſ. præterea, de præbend. & in*
cap. ex parte, de conceſſ. præbend.& in cap.poſtulaſti,
de reſcript. Lap.*alleg.*6.*num.*3.Auhil. *deciſ.*1.*num.*4.
de offic. Vicar. Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 1071.
*Quæritur an beneficia lib.*1.*& deciſ.*120.*num.*22.Ro-
man. *conſ.* 345. *circa primum num.* 13. Azor. *inſtit.*
12 *moral. par.*2.*lib.*3.*cap.*1.*q.*2.*verſ.ex his*, Leſſi. *d.dub.*
1.*num.* 3. Card. Tuſch *pract.concl.tom.* 1.*lit.A. con-*
*cluſ.*55.*ex num.*1 Alphonſ.de Leone *de officio Capel-*
lani. p. 1.*q.* 3.*num.*46. Sed eſt aduertendum quòd
licèt perpetuitas de Iure ſit eſſentia beneficij iuxta
ſupra citatos, non tamen repugnat, vt ſpeciali iu-
re, & priuilegio aliqua beneficia poſſint non eſ-
ſe perpetua, *d. cap.ſi gratioſè*, & *ibi* gloſſ. Caſſad.
*deciſ.*12.*num.*9.*de præben.* Nicol. Garç. *de benef.p.*1.
*cap.*2.*num.*75. Rot. *in Gerunden. perſonatus, & cau-*
ſa pia 17. *Maij* 1630. *coram R. P. D. Veroſpio*,
impreſſa per Tamburin *poſt tom.*3. *de iure Abbatum*
deciſ. 14. *num.*3. *&* 4. & per Alphoſ. de Leone *d.q.*
3.*num.*48.

Addidi, *quoad ipſum accipientem*, quia id ſemper
13 in eo neceſſarium eſt, *d. cap.ſanctorum*, ibi, *in qua ec-*
cleſia quilibet intitulatus eſt, ibi, *perpetuò perſeue-*
ret.c. 1. *iuncta gloſ. verb.perpetui.de cappell.monach.*
*lib.*6. licèt ex parte dantis temporale eſſe poſſit, vt
videre eſt in beneficiis manualibus, de quibus *in*
cap.cùm ad monaſterium, verſ. ne alicui, de ſtatu mo-
nach.in Clem. vnic. verſ. præmiſſa, de ſupplen. neglig.
Prælat. & de illis infrà latiùs, & ideò de eſſentia
beneficij eſſe quod ſit perpetuum, ſaltem quoad
accipientem, meritò reſoluunt Doctores commu-
niter, vt conſtat ex Caſſad, *deciſ.*4.*num.*2. *& deciſ.*2.
num. 9. *de præben.* Cæſ. de Graſſis *deciſ.* 13.*num.* 7.
eod.tit. Azor.*inſtit moral. p.*2.*lib.*3.*c.*1.*q.*3. *verſ.quar-*
Auguſt.Barboſ.de Iur.Eccleſ.vniu.

rò quando. Buratt. *deciſ.* 224.*n.*4. Caual.*deciſ.*639.*n.*9.

Sequitur, *ratione ſpiritualis officij*, quia omne be- 14
neficium datur propter officium, qood in laudibus
diuinis conſiſtit; vt per Tiraq. *in tract. Ceſſante cauſa*
*p.*1 *limit.*23.*num.*10. Cabed. Luſit.*deciſ.* 91.*n.*4.*p.*2.
Gonzal. *ad reg.*8.*cancell. gloſ.*5.*n.*8. Nicol. Garç. *de*
*benef.p.*1.*c.*2.*n.*60.*& p.*7.*c.*11.*n.*1. Mouet. *de diſtri-*
*bus.quotid.p.*2.*q.* 2.*num.* 40.

Demum ſubdidi, *eccleſiaſtica auctoritate conſti-* 15
tutum; quia beneficiom eccleſiaſticum debet Epi-
ſcopi auctoritate fundari, gloſſ. *verb ſi beneficiorum*
verſ. quia conſtat in Clem. de decim. Cæſ. de Graſſ.
*deciſ.*13.*n.*9 *de præben.* Guid. Pap.*deciſ.*187.*n.*1.Ber-
trand.*conſ.*379.*num.*1.*lib.*6. Selu.*de benef par.*1 *q.*5.
num. 29. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 5. *num.* 7.
Melchior. Lotter.*de re benef.li.*1.*q.*5.*n.*40. Caualer.
*deciſ.*639.*num.* . Ego ipſe *de offic. & poteſt Epiſco-*
*pi p.*3.*alleg.*70 *poſt num.*35.*verſ. illud*, ſecundùm Lu-
gdunen. impreſſ. Rot. *in Monopolitana hebdoma-*
da 1. *Iulij* 1613. *coram bo. me. Patriarcha Manzane-*
do. & in Melfiten. legati pij 24. *Ianuarij* 1629. *co-*
*ram R. P. D. Dunozetto, & deciſ.*788. *num.* 2. apud 16
Fariu. *p.* 1.*in poſthum. alias p.* 3. *recent.* Interim verò
dum talis auctoritas deſideratur, non eſt benefi-
cium, ſed res ſtat in pendenti, nec aliquod iuſpa-
tronatus quæritur fundatori, Felio. *in cap. ex parte*
il. 2.*num* 2.*de reſcript.* cum aliis per Rot. *deciſ.*361.
*num.*3.*p.* 2. *recent.* Lotter.*d q.*5. *cap.*55. dicitúrque
ſimpliciter pia donatio, ac pium legatum, ſi for- 17
tè pro Miſſis celebrando, vel pro anniuerſario, vel
etiam in perpetuum quidpiam relictum ſit, Rebuf.
in praxi tit. Quare inſtituta ſunt benef. n. 10. Lotter.
d. q. 5. *num.* 56. vbi *num.* 57. ſubdit, quòd beneſi- 18
cium ante approbationem Epiſcopi poteſt conce-
di per laicum, per modum tamen ſimplicis depu-
tationis ſacerdotis, & *n.* 59. *&* 60. quòd capella- 19
niæ cum onere celebrationis Miſſarum conſtitutæ
ſine auctoritate Epiſcopi cenſentur laicales, poſ-
ſúntque ad eas merè laici præſentati, & *n.* 61. diſ-
putat an ſit neceſſaria iuſtificatio expreſſæ auctori-
tatis Epiſcopi in erigendo beneficio, vel ſufficiat
tacitæ? Et ad illud, quòd legatum factum cum 20
onere celebrandi Miſſas, carens tamen erectione,
ſeu inſtitutione Ordinarij in beneficium, eſt quid
laicale, & temporale, vide Nauar. *conſ.*5.*num.* 1.*&*
*conſ.*7.*num.*1.*de præben.* Guid. Pap. *deciſ.*187. *n.*1.*&*
ſeq. Sarnen. *in reg.de annal. q.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8.
*cancel.gloſ.*5.*num.*10.& fuit reſolutum *in dictis Mo-*
nopolitana hebdomada, & Melfiten. legati pij. Ad 21
ipſum igitur Epiſcopum pertinet in fundationis
limine examinare locum erectionis dotis con-
gruentiam, & futurum regimen, Calderin. *conſ.*
vlt.col. 1.*verſ.& ratio qua,de iure patron.* Lotter.*dict.*
*lib.*1.*q.*32.*num.*5. nec ideò ſufficeret conſilium, aut 22
ipſius conſenſus petitio, nam exigitur conſenſus
expreſſus, vt per Lambert. *de iurepatron. lib.* 1.*p.*1.
in 9. *quæſt. art.* 2. *n.* 131. de quo vbi conſtat omnia
prædicta præſumuntur ab eo diligenter excuſſa,
etiam circa congruentiam dotis, Lambert. *d. lib.*1.
*par.*1.*quæſt.*5.*art.*11. & ſequuta eſt Rota *deciſ.* 521.
num. 1.*part.* 2. *recent.* cuius meminit Lotter. *d.q.*32.
num. 7. vbi intelligit de conſenſo adhibito in ipſo
fundationis limine. Hæc autem Epiſcopi auctori- 23
tas in inſtitutione beneficij ab initio præſumitur,
ſi Eccleſia ædificata reperiatur in forma debita ha-
beat dotem, & Rectorem, vt per Cardin. *conſ.* 11.
*ſub num.*6. *verſ. item caueat*, Barbat. *conſ.* 33.*num.*1.
*lib.*1. Rota *in Hipporegien. Capellæ* 3. *Iunij* 1613. *co-*
ram R.P.D. meo Pirouano.

Et ex prædicta definitione, & ſupra relatis, 24

non tamen propterea dedicationis auctores extite- runt: oblatio namque & ſacrificiom à conſecratione, & dedicatione differre non ambigitor, qoia quod ſacrificatur, vel offertur conſumitur; dedicatum verò, aut conſecratum durat & per-
13 manet. Sed notandum eſt rurſos quòd differont dedicare, & conſectare, ſi has voces propriè, & ſtriſtè velimus accipere, dedicatio enim abſque actuali conſecratione fieri poteſt, actualis verò conſecratio ſine dedicatione non eſt, quamuis nonnulla, quæ conſecrantur, vſibus hominum potius deputari videantur, vt Sacramenta, nihilo-
14 minus tamen ad Deum dedicatio illa refertur. *Noë* ergo primus dicitur Altare Domino dedicaſſe. Qui verò primus dedicationem cum actuali conſecratione fecerit, Iacob feciſſe videtur, *Gen.* 28. & 31. de quo legimus, quod poſtquam de ſomno quadam die euigilaſſet, in quo Dei viſionem acceperat, tulit lapidem, quem capiti ſuo ſuppoſue-
15 rat, & erexit in titulum, fundens oleum deſuper, vocauitque nomen loci illius, Domum Dei; poſtea verò Moyſem ex præcepto Domini conſecraſſe legimus *Exodi* 29. Aaron, & filios eius in Sacerdotes vngens oleo caput eorum, & manus cum aliis ritibus, qui *in Exodo d. cap.* 29. deſcribuntur. Deinde etiam idem Moyſes olei vnctione tabernaculum conſecrauit, & vaſa omnia, & Altare holocauſti & labrum cum baſi ſua, vt habetur *Exod.* 40. Demum Salomon 3. *Regum* 8. & 2. *Paralip.* 7. Templum Domino dedicauit. Si enim Iudæi, qui vmbræ legis deſeruiebant, hæc faciebant, imo ſi & hæc faciebat ſecta erroris gentilitas, teſte Alex. ab Alex. *lib.* 6. *genialium dierum cap.* 14. multò magis & nos, quibus non ſolum veritas pateſacta, ſed & gratia, per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum data eſt, Templa Domino ædificare, & quanto melius poſſumus ornare, eaque diuinis precibus, & ſanctis Vnctionibus ſuis cum Altaribus, & vaſis, veſtibus quoque, & reliquis ad diuinum cultum explendum vtenſilibus deuotè, & ſolemniter ſacrare.

16 Hinc ergo ſumpſit Eccleſia ritum conſecrandi & dedicandi Domino loca, res, & perſonas, vt habetur *in princip. de conſecrat. diſt.* 1. Et primum quidem poſt Chriſti aſcenſum conſecrari ab Apoſtolis
17 cœperunt Epiſcopi & Sacerdotes, *cap. porro* 66. *diſt.* Templa verò, & Altaria cum ſacri olei vnctione primùm à Beato Syluestro Pont. conſecrata fuerunt, vt ſup. oſtendimus *lib.* 2. *cap.* 2. *de Eccleſ. ædific. & conſecr.*

18 Sunt autem plures conſecrationum ſpecies in Eccleſia, prima eſt Sacramentorum, ſecunda perſonarum, tertia locorum, quarta & vltima rerum. Prima conſecratio in quinque tantum Sacramentis adhibetur, videlicet in Baptiſmo, Confirmatione, Euchariſtia, Ordine, & Extrema Vnctione, in Pœnitentia verò, & Matrimonio non eſt conſecratio aliqua ob eam cauſam, quam infra videbimus. Secunda conſecratio quatuor perſonarum genera comprehendit, ideſt Epiſcopos, Presbyteros, Clericos inferiores, & Virgines, quamuis in quolibet etiam Chriſtiano in Baptiſmate, & ſacro Chriſmate peruncto conſecratio ineſſe videatur, vt colligitur ex *cap. quod quidam* 1. *quæſt.* 1. Sicut etiam in Imperatore & Regibus, qui inunguntur, *cap. venerabilem* 34, vbi, *qui eum inungimus, de elect.* Caſtald. *de Imperator. quæſt.* 16. & 26. *cum ſeqq.* at illud diuerſa ratione vt oſtendimus. Sed Epiſcoporum quidem propriè dicitur conſecratio, Abbatum verò benedictio, & clericorum Ordinatio nominantur, Panormit. *in cap. ſicut pro certo, de ſimon.* Tertia conſecratio eſt triplex, ſcilicet Eccleſiarum, Cœmeteriorum, & Altarium. Quarta autem duplex, nempe ſacrorum vaſorum, & linteaminum ſacrificij, item aquæ baptiſmalis, & olei pro Sacramentis conficiendis. Erat & conſecratio imaginum, vt Adrian. Pont. teſtatur *in ſcript. de imagin. cap.* 39. & habetur *in Conc. Nicæno XI. act.* 6. quæ hodie fieri non conſueuit, vt *ſup. cap. proximo* vidimus, vbi etiam de aliis rebus ſacris egimus. Nunc verò de conſecratione ipſa quædam in genere annotabimus.

Eſt autem primò notandum duo præcipuè conſecrationum genera reperiri, vnum quod propriè 19
& ſtrictè dicitur conſecratio, aliud quod benedictio nominatur, de qua breuiter *in fine huius cap.* diſſeremus. Nunc verò de conſecratione propriè ſumpta loquamur, quæ quidem ex ſupradictis ſpeciebus ad duo genera redigi poteſt, veluti ad Sacramenta, quæ ad fidelium ſalutem conficiuntur, & ad ea, quæ præcipuè ad diuinum cultum dedicantur; conſiſtit autem quæuis conſecratio, præci- 20
puè in verbis Clementis *cap. detrahe*, 1. *quæſt.* 1. Verba ſunt certæ verborum formulæ, quæ ſuper
re conſecranda proferuntur. Elementa verò ſunt, 21
aut res ipſæ, quæ conſecrantur, aut quibus conſecratio ipſa perficitur. In Sacramento namque Euchariſtiæ elementum ſiue materia nihil aliud eſt, quàm ipſe panis, & vinum quod per conſecrationem in ipſum Chriſtum conuertitur, ita & in ſingulis rebus, quæ ſine alterius elementi interuentu conſecrantur: elementum autem, quo conſecratio plerumque perficitur, eſt oleum, quod in Confirmationis Sacramento, & in Extrema Vnctione, & in ſacro Ordine adhibetur. Item in conſecratione Eccleſiarum, Altarium & ſacrorum vaſorum, in Baptiſmo autem elementum præcipuum & neceſſarium eſt aqua, acceſſoriè verò oleum quoque adhibetur, vt infra exponemus. Sacramentum autem Matrimonij, & Pœnitentiæ ſine elementis perficiuntur ex pluribus, quæ aſſignari poſſent rationibus; hæc enim duo Sacramenta in Lege veteri initium ſumpſerunt, & abſque elementis inſtituta fuerunt; à Chriſto autem in lege Euangelica confirmata, quamuis tunc Sacramenta non eſſent. In aliis verò Sacramentis & conſecrationibus elementa ex certis cauſis requiruntur, quæ in duobus illis Sacramentis locum non habent, ſicut neque in aliis conſecrationibus, quę ſiue interuentu elementorum fiunt: huiuſmodi autem cauſæ, vel rationes inferius exponentur.

Sed inter hæc notare oportet quod in nonnul- 22
lis rebus duplex interuenit conſecratio, videlicet materiæ, qua Sacramentum ipſum perficitur, & demum ipſius Sacramenti perfectio. Nam in Baptiſmo aqua prius conſecratur, & oleum, quod in aliis Sacramentis, & conſecrationibus adhibetur, per Epiſcopum conſecratur, & demum fit Sacramenti perfectio, vel rei alterius conſecratio, hoc autem illis conſecrationibus accidit, quæ cum interuentu alterius materiæ perficiuntur, excepta Euchariſtia, in qua ipſa materiæ conſecratio eſt ipſius Sacramenti perfectio vnico actu, & inſtanti, ſolum enim hoc ſacramentum in ſe ipſo perficitur, cùm reliqua Sacramenta non niſi in perſona eius, cui conferuntur, fiant, quia ſignificant gratiam, quam Deus confert animæ, in cuius perſona perficiuntur. Euchariſtia verò ſignat ipſum datorem gratiæ ſub illis ſpeciebus contineri, & cùm ſumitur, ipſam quoque gratiam cum ipſo datorem

ſumpeam

Digitized by Google

ſumptam demonſtrat ; conſecratio autem mate-
riæ in cæteris Sacramentis non ſignat gratiam,
quia non ipſa rei conſecratio eſt Sacramentum;
ſicut in Euchariſtia, ſed eius vſus tantummodo ad
gratiam homini conferendam Sacramentum voca-
tur. Quare nec illis conſecratio materiæ, ideſt
aquæ, vel olei de eſſentia eſt Sacramenti, aut con-
ſecrationis alterius, *cap. 1, de Sacram. non iter* gloſ.
in §. prohibitio 95. diſt. Sed quoniam fit ad ſignan-
dam virtutem, & effectum Sacramenti, & ob id
inſtituta eſt ab Eccleſia, propterea grauiter de-
linqueret, qui abſque vrgentiſſima cauſa non
conſecratam materiam adhiberet, vt probatur *in
cap. vnic. de Sacram. non iter.* Sic quoque mixtio
aquæ in Calice, & azyma in materia Euchariſtiæ
non ſunt de eſſentia Sacramenti, vt ſuo loco oſten-
dimus, quia tamen propter illud, quod ſignificat,
ita præcipit Eccleſia, grauiter propterea offende-
ret, qui aduerſus præceptum iſtud committere au-
deret.

24 Quare autem in certis ſpeciebus, vel elementis
Sacramenta & conſecrationes conficiantur, di-
uerſæ ſunt rationes, ſecundùm diuerſa ſubiecta;
nam Euchariſtiæ Sacramentum in pane, & vino
fuit propterea inſtitutum, quia ipſe Chriſtus à
nobis corporaliter ſumi voluit, vt animam no-
ſtram paſceret, & nutriret, ſicut panis, & vinum
præ cæteris alimentis humanum corpus reficit
& conſeruat; Baptiſmum verò in aqua Chriſtus
inſtituit propter ablutionem animæ à maculis
peccatorum, quam per aquæ illius contactum in
nomine Sanct. Trinitatis ipſe Deus in anima
operatur; ſicut aqua ſolet corporis ſordes ablue-
re. In aliis autem Sacramentis oleum voluit ad-
hiberi, tum ad gratiam Sancti Spiritus deſignan-
dam, quæ per oleum denotatur; tum etiam ad
medelam animæ indicandam, quæ plerumque
per oleum corporibus præſtatur, ad exemplum
quoque & imitationem antiquorum Patrum
oleo conſecrationes fiunt, vt ſuperius diximus,
qui non modo tabernaculum, & vaſa ſacra, & Sa-
cerdotes, ſed Reges etiam oleo inungebat, & in
his quoque gratiam, & virtutem diuinam ſignare
videbantur.

25 De qua Vnctione, quia in ea præcipuè conſe-
cratio conſiſtit, plenius eſt notandum, quòd etſi
Reges, & Sacerdotes antiquitus vngerentur,
Moyſes tamen, qui & Rex & Sacerdos in populo
dici potuit, non legitur fuiſſe perunctus, ſic nec
Chriſtus Dñs noſter, & legiſer, & Sacerdos, qui
de ſe ipſo illud Iſaiæ *cap.* 16. eſt interpretatus *Lu-
ca* 4. Spiritus Domini ſuper me eo quòd vnxerit
me, vnde Chriſti nomen Grecè eſt conſequutus,
26 quod vnctum Latinè ſignificat, duas igitur eſſe
Vnctionis ſpecies fateri neceſſe eſt, ſicut & In-
nocentius III. docuit *in d. cap. vnic. in princ. de ſacra
Vnct.* vnam ſcilicet exteriorem, quæ materialis
eſt, & viſibilis; aliam interiorem, quæ ſpiritualis,
atque inuiſibilis, comprobatur exteriori, ſiqui-
dem viſibiliter corpus inungitur, interiori vero
inuiſibiliter inungitur cor; & hac quidem tan-
tummodo Chriſtus, & Moyſes inuncti fuerunt;
vtraque vero cæteri Reges, & Sacerdotes, & alij,
qui hodie vnctionem ab Eccleſia accipiunt. De
prima Iacobus Apoſtol. *Si,* inquit, *infirmatur quis
in vobis, inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper
eum, vngentes eum oleo in nomine Domini*, & Marcus
in Euang. 6. refert quòd Diſcipuli miſſi à Domi-
no vngebant oleo multos ægros, & ſanabantur.
De ſecunda verò Ioannes Apoſt. ait. *Vnctio, quam
habetis à Sancto maneat in vobis, ipſa enim vnctio do-
cet vos de omnibus*, de qua & Dauid Pſalm. 44. *vn-
xit te Deus oleo lætitiæ.* Vnctio viſibilis & exterior
ſignum eſt exterioris, & inuiſibilis vnctionis;
Vnctio verò inuiſibilis & interior per exterio-
rem ſignata virtus eſt, & poteſtas, ac diuinæ gra-
tia bonitatis, quæ non æquè ab omnibus cum
exteriori accipitur, ſed ab iis tantum, qui dignè
atque canonicè eam per quam ſignificatur, acci-
piunt.

Ad exhibendam igitur exteriorem ac viſibi- 27
lem vnctionem oleum conſecratur, quod Chriſ-
ma, vel catechumenorum, aut infirmorum oleum
nominatur. Oleum namque virtutem habet pel-
lendi infirmitates, membra debilia roborandi, &
præſtandi luminis effectum operatur: ſunt autem
huiuſmodi effectus, quos ſanctus Spiritus in ani-
ma operatur, illius, qui dignè ſuſcipit Vnctiones.
In Chriſmate verò balſamum quoque mixtum
oleo adhibetur myſtica ratione; de qua *in d. cap.
vnic. de ſacra Vnct.* per oleum namque nitor Con-
ſcientiæ deſignatur, iuxta quod legitur Matth.
25. *prudentes Virgines acceperunt oleum in vaſis ſuis
cum lampadibus*, per balſamum verò odor famæ
exprimitur, propter quod dicitur *in lib. Sapient.
ſicut balſamum aromatizans odorem dedi*, quarum re-
rum inſtitutio tum ab ipſis Apoſtolis, tùm ab
Apoſtolicis viris, id eſt Romanis Pontificibus
deſcendit. Fabianus autem Pont. *in cap. literis, de
conſecr. diſt.* 3. ſtatuit vt Chriſma quotannis in die 28
Cœnæ Domini veteri combuſto, per Epiſcopum
renouaretur. Et adhibetur Chriſma primò, atque
præcipuè ad Confirmationis Sacramentum præ-
ſtandum, *cap. quoniam, de ſententia excommunicat. lib.*
6. & præterea ad conſecrandum Epiſcopum, &
Eccleſiam, vel Altare, Calicem quoque & Pate-
nam, *d. cap. vnic. de ſacra Vnctione*, atque ad inun-
gendos eos, qui baptizantur, *cap. Presbyteris, & cap.
ſi quis de alio, & cap omni tempore, de conſecr. diſt.* 4.
d. cap. quoniam, de ſentent. excomm. lib. 6. & ad
ipſius aquæ Baptiſmalis conſecrationem, vt Canon
antiquus teſtatur *in cap. in Sabbato, de conſecr. diſt.* 4.
qui præcipit, vt ſi quis in Sabbato ſancto, vel Pen-
tecoſtes aquam conſecratam ad aſperſionem domus
velit accipere, ante Chriſmatis infuſionem ac-
cipiat.

Confirmationis Sacramento eſſentiale eſt oli- 29
uarum oleum, Balſamum verò accidentarium, vt
probatur *in cap. paſtoralis, de Sacram. non iter.* vbi
interrogatus Innocent. III. quid eſſet agendum
de quodam confirmato oleo tantùm? reſpondit
non eſſe iterandum, ſed cautè ſupplendum ſi quid
deeſſet; ergo ſi illud fuit Sacramentum ſine bal-
ſamo, certum eſt balſamum non eſſe de neceſſi-
tate Sacramenti. Ita Nauar. *in manu. cap* 22. *num* 3.
& conſ. vnic. de ſacra Vnctione num. 4. & 8. Sayr. *de-
ciſ. vnic. eodem tit.* Sà *verb. Confirmatio numer.* 7. Va-
lent. *tom.* 4. *diſput.* 7. *qu.* 1. *puncto* 1. *verſ. quæſtio eſt au-
tem.* Eſt enim Chriſma huiuſmodi ab Epiſcopo
benedicendum, non à ſimplici Sacerdote, de quo
diximus *lib.* 1. *cap.* 12. §. 2. Hoc autem id ipſius
Chriſmatis venerationem eſt inſtitutum, quod 30
contingi ab omnibus non debet; neque enim præ-
ter Sacerdotes hoc aliis contingere fas eſt, nec
vlli ſub prætextu medicinæ, aut cuiuſlibet rei,
omnino autem ad maleficium operandum dona-
re Presbyter præſumere debet, vt in pleriſque
Conciliis eſt conſtitutum; cùm verò ipſi Presby-
teri quotannis à ſuo Epiſcopo illud expoſcunt, vt
colligitur ex *d. cap. literis, de conſecrat. diſput.* 3. & iis
quæ

quæ diximus *de officio & poteſt. Epiſcopi p.* 2. *alleg.* 31. *numer.* 17. non quamlibet perſonam, ſed ſaltem Subdiaconum mittere præcipiuntur, *in cap. Presbyteri* 2. *cum ſeq. de conſec. diſt.* 4. illudque linteo, ſeu Chriſmario imponere, ſicut Sanctorum Reliquiæ aſſeruantur, & ſub ſigillo, vel clauibus cuſtodire tenentur.

31 Oleum verò Cathecumenorum præter Chriſma etiam in baptizandis, & conſecratione Altaris, & Sacerdotum Ordinatione, ac in baptiſmalis aquæ conſecratione adhibetur, vt oſtendimus *d. alleg.* 31. *numer.* 6. & in Vnctione quoque Imperatoris, de qua habetur *in d. cap. venerabilem, de elect.* & Regum etiam vt habetur *in cap.* 1. §. *vnde, de ſacra Vnct.* & docent Sylua *de beneſic. p.* 1 *qu.* 5. *num.* 1. 164. & 155. Fuſc *de Viſitat. lib.* 1 *cap.* 6. *nu.* 5. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 10. *cap.* 5 *q.* 2. & 3. & alij citati per me *d. alleg.*
32 31. *nu.* 7. *cum ſeqq.* oleum autem infirmorum, & extremæ Vnctioni, & conſecrandis campanis inſeruit, vt in Pontificali.

33 Verùm non omnis conſecratio, olei recipit Vnctionem, nam præter Euchariſtiam, vt ſuprà vidimus, etiam ſacrorum Ordinum collatio, excepto Presbyterio, ſine Vnctione perficitur, *cap. præterea*, & *ibi gloſ.* 23. *diſt.* Sed ſacratæ rei contractu Diaconorum, & Subdiaconorum conſecratio efficitur, ſcilicet per Epiſcopalium manuum impoſitionem, & Calicis, ac Patenæ traditionem, vt *lib.* 1. vidimus. Minorum verò Ordinum collatio non propriè conſecratio dicitur; neque enim hi ſacri Ordines nominantur, etſi tales quoque Domino conſecrati dicantur, ſicut & Virgines, & res aliæ mobiles, quæ ad vſum Eccleſiæ, aut Sacramentorum ſaciantur; quarum potius benedictio, quàm conſecratio dicitur, exceptis linteaminibus Euchariſtiæ, quæ ob ipſius Euchariſtiæ contactum ſacrati dicuntur, etſi olei Vnctionem non requirant, ita & Sacramenta nonnulla ſine Vnctione fiunt, vt ſuis quibuſque locis oſtenditur.

34 Videndum eſt igitur, quæ ad veram conſecrationis perfectionem requirantur? & quidem ſunt quatuor, quæ neceſſariò requirantur, & ſunt de eſſentia, videlicet; Miniſter verus, Materia debi-
35 ta, Forma legitima, & intentio canonica; locus quoque debitus, & tempus legitimum eſt attendendum, & ritus quidem inuenti, qui etſi non ſint de eſſentia, non tamen ſunt omittendi. De miniſtro ſciendum eſt neminem poſſe veram conſecrationem efficere, qui conſecratus ipſe non fuerit, *cap. qui perfectionem, cum ſeq.* 1. *quæſt.* 1. Sed nec omnis perſona ſacra quamlibet conſecrationem poteſt efficere, Presbyter namque ſimplex non omnia conficit Sacramenta, vt alibi vidimus, inferiores quoque clerici, & ſacratæ Virgines conſecrationem aliquam non efficiunt, ſed ſolus Presbyter aliquas, ſolus verò Epiſcopus omnes poteſt conſecrationes efficere; tantum clerici inferiores conſecrationibus faciendis in miniſterio deſeruiunt, & qui ſunt in ſacris Ordinibus conſtituti, res ipſas ſacras contingere valent, cæteri vero minimè, quia ſcriptum eſt *in cap. Maximilianus, in fine* 81. *diſt. qui ſancti non ſunt, ſancta tractare non poſſunt*; quare ſtatuit, quoque Bonifacius V. ſummus Pontiſ. vt *reliquias Sanctorum, quæ ſacra vtique ſunt, nec Acolytus audeat tangere.*

36 Illud autem eſt notandum quòd Miniſter qui ſit miniſter legitimus, ſemper vera Sacramenta, aut conſecrationes conficit ex parte ſui, quamuis malus ſit & iniquus, ſi alia eſſentialia non omittat, *cap. Sacramenta* 1. *qu.* 1. *cap. Schiſmatici* 24. *qu.* 1. & *ibi* gloſ. *verb. non poſſint* §. *ex his* 28. *qu.* 1. *cap. Romanus, de conſecrat. diſt.* 4. Legitimus autem dici- 37
tur miniſter. Primò ſi ſit ritè ordinatus, & hoc in qualibet conſecratione eſt de eſſentia. Secundò, ſi habeat iuriſdictionem, aut poteſtatem; hoc autem non ſemper eſt de eſſentia; nam Sacramenta omnia, excepta Pœnitentia, & Matrimonio à ritè ordinatis etiam ſine iuriſdictione verè conficiuntur & conferuntur. Illa verò duo etiam iuriſdictionem requirunt, ob rationem canonicam, & legalem, quam ſuis locis exponemus. In conſecrationibus autem reliquis iuriſdictio non eſt de eſſentia niſi quoad effectum, ſeu executionem in nonnullis, ſanè qui huiuſmodi in aliena Eccleſia, vel Diœceſi, aut in alienas perſonas, vel res, aut loca conficere, vel exercere voluerit, pœnas Canonicas ſuſtinebit, vt de Diœceſibus & Parochis vidimus. Statuit autem Anacletus Papa *in cap. Epiſcopus* 7. *quæſt.* 1. vt ſi Epiſcopus in aliena Diœceſi clericos, aut Altaria non permittente loci Ordinario conſecrauerit, amotis iis, quos ordinauerit, ideſt, depoſitis, vel ſuſpenſis, Altaris tantùm conſecratio maneat, & tranſgreſſor Canonum vno anno à Miſſarum celebratione ceſſare debeat, ſicut & de re aliena conſecrata reſcripſit Gregorius *in cap. comperimus* 14. *qu.* 6. vt ſi ſit reſtitutioni obnoxia, ipſa quidem res ſacra permaneat, eius verò pretium reddatur, quia inquit, *quod ſemel conſecratum eſt, non debet ad profanos vſus reſtitui*; ad vſum tamen ſacrum, ſi erat res Eccleſiæ, vel clerici, reſtitui poterit, ſecundùm gloſ. *ibi* per text. *in cap. Apoſtolicos* 12. *quæſt.* 2. 6. & *in cap. queſtis* 17. *quæſt.* 4. Seruus verò alienus ordinatus in Sacris Domino non volente erit reſtituendus, quamuis laico, *cap. ex antiquis, cum ſeq.* 54. *diſt.* cum ea tamen diſtinctione, quam ſupr. *lib.* 1. *cap.* 33. §. 2. *numer.* 131. poſuimus; quod quidem in pœnam ipſius Ordinati vult. gloſ. *in d. cap. comperimus*, & *in d. cap. Epiſcopus* 1. 7. *qu.* 1. & *in d. cap* ad hæc, *de relig. domib.* eſſe conſtitutum, vt ſcilicet ſeruus ad ſeruitutem redeat, alter verò in ſuperiori caſu amoueatur; res autem examinata remanet conſecrata, eo quòd non deliquerit. Verùm cùm neque malè ordinatus ſemper deliquerit, & potius huiuſmodi in iniuriam ordinantis, quàm ipſorum pœnam amouendos eſſe legamus *in cap.* 1. *in fine.* 70. *diſt.* & *in cap. vel non eſt compos*, *de tempor. ordinat.* Alia videtur ratio aſſignanda, quod res inanimata iam conſecrata ideo retinetur, quia nec à laicis vltra tractari, nec in profanos vſus conuerti poteſt, vt dixit Gregorius *in d. cap. comperimus*, & habetur *in d. cap. adhæc, de relig. domib.* quæ ratio in perſona ſacrata ceſſare videtur; circa quam non ita poteſt conſecrationi iniuria inferri & ſi ſeruus ordinatus Domino reſtituatur, poteſt abſque iniuria Ordinis apud eum eſſe, & ei in Diuinis ſeruire, *c. frequens, in fine* 54. *diſt.* vt ſuprà *d. lib.* 1. *cap.* 33. §. 1. *n.* 131. vidimus.

Sed redeundo ad poteſtatem conſecrantis eſt 38
attendendum, quòd quando dicitur malum miniſtrum verum Sacramentum conficere, vel conferre; non tantùm de ipſo Sacramento, aut charactere intelligitur, verumetiam de re, aut gratia Sacramenti, ſed non æquè in omnibus Sacramentis de effectu; ſiue executione Sacramenti, licèt Sacramentum ipſum cum gratia ſuſcipiatur, in qua conferenda bonitas Miniſtri non eſt de ſubſtantia. Malus enim Miniſter (qui intelligitur extra gratiam conſtitutus, videlicet aut ob infidelitatem,

delitatem, aut ob peccatum mortale) non ſecus ac bonus Miniſter, id eſt in gratia exiſtens, conſert gratiam cum Sacramento animæ bene diſpoſitæ, quam gratiam Deus, per ſeipſum tam in Sacramentis bonorum, quàm malorum confert. Verùm in Sacramentis bonorum per preces, quas in eis conferendis fundunt, dat Deus gratiam, *cap.remiſſionem* 1.*quaſt.* 1.*c.pen.verſ.ſufficit, de Pœnit. diſt.* 1. In Sacramentis verò malorum non per eorum preces, quas non exſudit, ſed abſque eis gratiam dignè ſuſcipientibus infundit, adeò vt dici poſſit Deum conferre gratiam, & per ſe ipſum, & per bonos miniſtros; in Sacramentis verò malorum per ſe ipſum tantùm eam conferre, ſicut & ſine Sacramentis quando voluerit, ita
39 intelligendum videtur quod inquit Auguſtin. *in cap. quomodo, de conſec. diſt.* 4. Sacramentum ſcilicet gratiæ Deum conferre etiam per malos, ipſam verò gratiam non niſi per ſe ipſum, vel per Sanctos ſuos. vide *ibi* gloſ.not.*in verb. per Sanctos, cap. obtineri* 23.*quaſt.* 4.*cap.remiſſionem.* 1.*qu.* 1. Quod verò idem dicit *in d.cap.quomodo, & in eo cap. remiſſionem*, ſcilicet peccatorum remiſſionem auaros, aut homicidas, & alios criminoſos non dare, quia eis non eſt dictum. *ſi cui remiſeritis peccata*, &c. intelligere oporter per ſuas ipſorum preces in Sacramentis gratiam non dare, nec eis dictum eſſe, *ſi cui remiſeritis*, quia id eis qui Spiritum ſanctum habebant, dictum fuit, & ita ſuo ipſorum verbo gratiam conferebant. Quare idem Auguſtin. *in d. cap. quomodo*, dicit, *quomodo exaudiuit Deus homicidam deprecantem ſuper aquam Baptiſmi, vel ſuper oleum, vel ſuper Eucharistiam, aut ſuper capita eorum, quibus manus imponitur. Deus ergo*, inquit, *dat etiam ipſo baptizante, ſed non deprecante Spiritum ſanctum.* Quod verò ſæpius in Canonibus, præcipuè *in cap. hanc regulam* 1.*quaſt.* 1. cum multis ſimilibus, dicitur hæreticos in Sacramento gratiam nullam conferre, ſed baptizatos ab eis oportere per manus impoſitionem gratiam Spiritus ſancti ab Epiſcopo accipere, intelligitur de baptizatis in hæreſi, vel in Schiſmate conſtitutis, *d.cap.hanc regulam. §.nemo*, & patet *ex cap.* Paulianiſtæ *ead.* 1.*qu.* 1. & ex *d.cap.quomodo, & in cap.* 51. de quibus, *& cap.antiqua*, cum ſimilibus *de conſec. diſt.* 4. quia ſicut alij in mortali crimine conſtituti nullam gratiam ex parte ſui reperire poſſunt donec reuertantur, ſicut in ſpecie de ſimoniacis expreſſum habemr *in cap.* 1.*cum ſeqq. & in cap. gratiam* 1.*quaſt.* 1. Dicit enim Ambroſius gratiam cùm ordinaueris, non ſuſcepiſti, quia gratuitò eam non meruiſti. Et hoc eſt quod dicitur in ſimoniacis ordinationibus non gratiam, ſed Spiritum mendacij, non benedictionem, ſed maledictionem conferri *in d. cap.* 1. *cum ſeqq.* Nam ſi malus malo, aut infidelis infideli velit Sacramenta conferre, & ipſi qui faciunt, & quibus faciunt, inquit idem Ambr. relatus *in cap. non ſanat.* 1.*quaſt.* 1. non ſolum non prodeſt, ſed eſt ad iudicium. Si verò malus bono, aut infidelis fideli eadem conferre voluerit, dicit Auguſtin. *in cap. ſi iuſtus* 1.*quaſt.* 1. *& in d.cap.quomodo*, quòd Spiritualis virtus Sacramenti, & lux pura ab illuminandis excipitur, nec per immundos tranſiens coinquinatur. Quòd ſi bonus malo, aut fidelis infideli id præſtet, nihil malo, aut infideli prodeſt, nec conferenti nocet, ſi ignoranter, aut ex ea cauſa id egerit, quam de qualitate Ordinandorum, *lib.* 1.*cap.* 33. §. 1. vidimus; facit text. *in cap.non prohibeat, de conſecrat, diſt.* 2. *& in cap.ex tenore, & in cap. fin. de tempor. Ordinat.*

Verùm etſi boni à malis Miniſtris Sacramenta ſumentes, gratiam non amittant, vt dictum eſt; 40
conſert tamen à bonis miniſtris ea potius ſumere, & bonorum Sacerdotum Miſſas audire; quia facilius eorum precibus atque meritis, quod petitur impetratur, *d.cap.remiſſionem*, vbi *gloſ.* 1.*quaſt.* 1. *d.cap. obtineri* 23. *quaſt.* 4. Quomodo verò malus Sacerdos ſit euitendus in ſacrificio Miſſæ diximus *in collect. ad cap.vltim.de cohabit. cleric.* Quæ autem diximus de malo miniſtro in Sacramentis, eadem met in cæteris conſecrationibus intelliguntur, vt probat Gregor. *in cap.non nocet.* 1. *quaſt.* 1 dicens, *non nocet malitia Epiſcopi neque ad baptiſmum infantis, nec ad conſecrationem Eccleſiæ, omnia enim hæc non ab homine, ſed à Deo ſanctificationem accipiunt.* Illud verò quod idem dicit *in cap. Eccleſiam* 41
1. *quaſt.* 4. Eccleſiam ſcilicet, quæ pactione fuerit conſecrata execratam potius, quàm conſecratam dici debere, dictum eſt in odium conſecrantis propter ſimoniacam pactionem, quia nihilominus cum in tali conſecratione eſſentialia concurrerint, eſt proculdubio conſecatio vera, vt
42 ſuo loco oſtendimus. Poſtremo de perſona conſecrante notandum eſt quòd Canones *in cap. quod à Patribus, cum ſeqq.* 75.*diſt.* ſtatuerunt vt conſecratus debeat eſſe ieiunus, ſicut & conſecrandæ perſonæ, *cap. vt ieiuni, de conſecrat. diſt.* 5. non eſt tamen præcepti neceſſitas in conſecrante, præterquam in ſacroſancto Euchariſtiæ Sacramento, & ſacrificio Miſſæ, & in iis conſecrationibus faciendis, quæ inter Miſſarum ſolemnia fieri debent; qualis eſt ſacrorum Ordinum collatio, vt in ſuis locis demonſtrauimus. Et hactenus de Miniſtro.

De materia verò conſecrationis ad ea, quæ 43
ſupra dicta ſunt, hoc tantum addere oportet, quod ſcilicet ad commixtionem pertinet, cùm namque verteretur in dubium, an oleum non ſacrum ſacro admixtum ſacrum fieret, an verò potiùs corrumperet ſacrum? declaratum eſt ab Innocent. III. *in cap. quod in dubiis, de conſecrat. Eccleſ.* totum fieri conſecratum, quod ſacro miſcetur, Fuſc. *de Viſit. lib.* 1. *cap.* 6.*num.* 10. Poſſeuin. *de offic. Curati cap.* 9. *num.* 2. Ego ipſe *d. p.* 2.*alleg.* 31. *ſub numer.* 17. quod & de aqua ſacra, ſeu benedicta intelligendum videtur. Nec ideo minus ſacrum eſt putandum, id quod miſcetur, eo quòd maior fortè ſit quantitas quàm ſit ſacrum; quia virtus & dignitas partis ſacræ trahit ad ſe totum non ſacrum; quod tamen ſit eiuſmodi tantummodo ſpeciei, gloſ. *in d. cap.quod in dubiis.* Aliud tamen 44
eſt de vino admixto ſacro vino in Calice, non enim fit ſacrum, nec ſanguini Chriſti miſcetur, nec fit ſanguinis Chriſti, iuxta ea quæ notantur *in cap.cùm Marthæ §.quæſiuiſti, de celebrat. Miſſar.* quia ſanguis in Sacramento eſt cum corpore Chriſti in venis, vinum verò, vel aliud admixtum miſcebitur accidentibus illis; ante conſecrationem autem aqua admixta vino in Calice, tranſubſtantiatur in ſanguinem, quia mixta vino tranſit in vinum, niſi tanta eſſet quantitas, quæ vinum corrumperet. *l. §. quæſiuiſti.* De ratione verò quare ſi oleo conſecrato, ſeu aquæ benedictæ miſceatur liquor eiuſdem ſpeciei non conſecratus in minori quantitate, totum maneat conſecratum, non ſic ſi vino conſecrato eadem vini ſpecies in minori quantitate miſceatur reſpectu talis vini permixti, latè egimus *in collectan. ad d. §. quæſiuiſti. numer.* 8.

De forma autem conſecrationis, & intentione non

Digitized by Google

non eſt aliquid hoc loco dicendum quia nonnulla
ſupra in ſpecie vidimus. De loco autem conſe-
crationis faciendæ breuiter eſt notandum quòd
in Eccleſia fieri quælibet conſectatio debet, præ-
ſertim verò Sacramenta, & maximè omnium Eu-
chariſtia, cum Miſſæ ſacrificio nonniſi in Eccle-
ſia aut in loco ad diuinum tantum cultum dicato
eſt conficienda, *cap. Miſſarum, de conſec. diſt.* 1. cum
ſimilibus; niſi neceſſitas cum Prælati auctoritate
aliud expoſcat, vt ſuprà diximus *lib.* 1. *cap.* 22. *verſ.*
circa 2. Ordinis quoque Sacramentum in Ec-
cleſiis inſignioribus & palàm fieri eſt conſtitu-
tum, vt pariter vidimus *eod. lib.* 1. *cap.* 33. *de Ordine*
prope fin. verſ. quinto. Reliqua item Sacramenta ma-
gis congruè in Eccleſia miniſtrantur, vt ſupr. *lib.* 2.
cap. 3. *de immunitate Eccleſ.* vidimus, niſi neceſſitas
vel vtilitas animarum vrgeret, nam & Extrema
Vnctio in priuatis domibus datur, vt vſus docet.
Aliæ quoque conſecrationes in Eccleſiis fiunt,
niſi vt (diximus) neceſſitas vrgeat, decet namque
vt res ſacræ non ſolum à Sacratis viris, ſed
etiam in Sacratis Deo locis celebrentur, *d. cap.*
Miſſarum.

46 Tempus conſecrandi in Sacramentis quidem
eſt diuerſum; nam in Baptiſmo olim erat tempus
in Paſchate tantùm Reſurrectionis, & Penteco-
ſtes, *cap. non ratione, cum ſeqq. de conſec. diſt.* 4. hodie
verò quocunque tempore, & hora poteſt conferri
ob mortis periculum, vt vſus probat. Confirma-
tionis quoque tempus proprium eſt in feſto Pen-
tecoſtes, & etiam Reſurrectionis, vt habetur *in*
c. vt Epiſcopi, de conſecrat. diſt. 5. ex cauſa verò omni
tempore poteſt conferri, arg. *cap. omnes fideles, ea-*
dem diſt. Ordinis Sacramentum quibus temporibus
conferendum, diximus ſuprà *lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 172.
cum ſeqq. Euchariſtiæ autem Sacramentum non
niſi ante prandium confici, aut conferri debet,
niſi maxima inſtaret neceſſitas, vt oſtendimus.
Conſecrationes Epiſcoporum, die tantùm Domi-
nica, & inter Miſſarum ſolemnia ſunt faciendæ,
cap. fin. 51. *diſt. c. quod ſicut, de elect. & lib.* 1. *cap.*
10. *de Epiſcoporum confirmat. & conſecrat.* latè de-
monſtratum eſt. Eccleſia autem & Altare omni
tempore poteſt conſecrari, etiam die non feſti-
no, etſi magis deceat, vt in die feſtiuo id fiat, *cap.*
tua, de conſecrat. Eccleſ. vel Altar. & oſtendimus *ſup.*
lib. 2. *cap.* 2. *de Eccleſ. ædifican. & conſec. verſ. decet*
autem. At conſecratio fontis Baptiſmalis in ſab-
bato ſancto Paſchæ, & Pentecoſtes fieri debet,
cap. in ſabbato, de conſec. diſt. 4. Conſecratio verò
Chriſmatis, & olei Catechumenorum, ac infir-
morum in die Cœnæ Domini eſt facienda, *cap.*
literis, de conſecrat. diſt. 3. *cap. te referente, de celebrat.*
Miſſar. Aliæ conſecrationes quandocunque fieri
permittuntur, congruit tamen vt omnis conſe-
cratio ante prandium fiat, feſtis diebus, &
ante, vel poſt celebrationem Miſſarum, illis ex-
ceptis, quæ in ipſa Miſſarum celebratione perfi-
ciuntur.

47 Conſecrationis effectus ſunt plures ſecundùm
diuerſa genera conſecrationum. Primò cuiuſque
conſecrationis in genere effectus eſt dedicatio
rei conſecratæ, quæ fit ad cultum diuinum, & ad
vſum ſacrum; quamobrem non poteſt amplius in
profanum vſum conuerti, iuxta illud *Leuit. vlt. l. ſi*
quis ſepulchrum ff. de relig. & ſumpt. funer. cap. qua
ſemel 19. *quæſt.* 3. *cap. ligna, cap. veſtimenta, de conſec.*
diſt. 1. *reg. ſemel Deo, de regul. Iuris in* 6. Carol. de Ta-
pia *in Authent. Ingreſſi. C. de ſacroſanct. Eccleſ. verb. de-*
dicant Deo, cap. 1. *num.* 1. & non niſi à ſacratis viris
contingi, aut tractari, *cap. ad hæc, de relig. domib.*
quod in rebus tantum mobilibus intelligitur,
nam Eccleſiæ & loca ſacra, atque ſacratæ perſo-
næ propter communem vſum, & miniſterium fi-
delium contingi quidem poſſunt, violari autem,
vel lædi abſque ſacrilegio non poſſunt, vt ſuprà
lib. 1. *cap.* 39. *de priuileg. cleric. & lib.* 2. *in cap.* 3.
de immunit. Eccleſ. eſt demonſtratum. Effectus 48
verò conſecrationis ſpecialiter in ſacratis per-
ſonis, eſt ſpiritualis poteſtatis acceptio ad mi-
niſtrandum, & exercendum munus cuique Ordi-
ni, aut dignitati annexum. Quod tamen attinet 49
ad ſubſtantiam vinculi ſpiritualis inter Cleri-
cum, vel Prælatum, & Eccleſiam ſuam, nihil
addit Ordo vel conſecratio; quia vinculum illud
contrahitur per electionem, ſeu confirmatio-
nem; conſecratio verò perſonæ electæ eſt quaſi
conſummatio, & addit tantum poteſtatem exer-
cendi ea, quæ ſunt ordinis, vel Prælationis.
Ipſius autem Sacramenti ſicut & cæterorum
effectus in quantum ſunt Sacramenta, eſt gratia,
quæ in ſingulis Sacramentis confertur, vt ſuo
loco oſtendimus. Conſecrationis verò Chriſma-
tis, aut alterius olei, vel aquæ Baptiſmalis ef-
fectus alius non eſt, quàm quod ſignat virtutem,
quæ in Sacramento ex elementis illis confe-
cto continetur, vt ſupra etiam diximus (nec
enim conſecratio illa de ſubſtantia eſt Sa-
cramenti, vt alibi dictum eſt) Item non ni-
ſi à Sacerdotibus contingi poſſunt, vt ſimiliter
diximus.

Sequitur vt de reconſecratione, & reconcilia- 50
tione, ac de conſecratione, & reconciliatione, ac
demum de benedictione aliquid breuiter dica-
mus; & quidem de reconſecratione ac reconcilia-
tione, quid in ſpecie iura diſponunt ſuprà *lib.* 2.
cap. 4. in materia violationis Eccleſiæ vidimus, in
genere autem eſt hoc in loco de reconſecratione
ſciendum, quod propter Spiritus ſancti vim ac
virtutem, qui in conſecrationibus operatur, (ita
vt quod ſemel ritè eſt conſecratum, firmiter at-
que indelebiliter conſecratum permaneat) eſt ab
Eccleſia conſtitutum *in cap. Eccleſiis* 68. *diſt.* cum
ſimilibus, vt ſemel conſecratum nefas ſit iterum
conſecrare, ſicut de Sacramentis imprimentibus
characterem vidimus, nam idem eſt in aliarum
quoque rerum, ſeu locorum conſecratione ſer-
uandum. Huius rei rationem Cyprianus aſſi-
gnat in ſermone de ablutione pedum, ſic in-
quiens. *Nemo ſacro oleo litus iterum linit aut conſe-*
crat, nemo impoſitioni manuum, vel miniſteriis derogat
Sacerdotum, quia contumelia eſſet Spiritus ſancti ſi
euacuari poſſet, quod ille ſanctificat, vel aliena ſanctifi-
catio emendare, quod ille ſemel ſtatuit, & confirmat. Ex
certis tamen cauſis poteſt res iterum conſecrari,
quas alibi ſæpius vidimus, veluti ſi fuerit execra-
ta, quod quidem contingit cum res ipſa deſtrui-
tur, itaut non poſſit amplius dici talis, aliàs re ipſa
manente maneret conſecratio, aut ſi ignoretur
omnino quod antea fuerit conſecrata; tunc enim
non dicitur iteratum, quod antea factum fuiſſe
neſcitur, *cap. ſolemnitates* & 1. *de conſecr. diſt.* 1. *c. pla-*
cuit. cap. nulla, etiam de conſecr. diſt. 3. *c. veniens,*
de Presbytero non baptizato, & diximus ſuprà *lib.* 2.
cap. 2. *de Eccleſ. ædific. & conſec.* Loquitur autem de
his iterandis, quæ de ſubſtantia ſunt conſecra-
tionis. Cæterùm quædam alia accidentalia ex 51
cauſa poterunt iterari ad reconciliationem po-
tius, quàm de conſecrationem pertinentia; qua-
lis eſt impoſitio manuum pro reconciliandis hæ-
reticis,

Digitized by Google

ſericis, dicit enim Auguſtious *in c. manus 1. q. 1.*
quòd manus impoſitio non ſicut Baptiſmus repe-
ti oon poteſt; quid enim, inquit, eſt aliud niſi ſu-
per hominem deprecatio; vnde & in Confirma-
tionis Sacramento poſt Baptiſmum, & in Ordi-
nibus conferendis, atque in Sacramento Pœniten-
tiæ, & aliis fit impoſitio manuum, quæ tamen
non eſt conſecrationis, ſed alterius doni iteratio,
ac oouæ gratiæ traditio, verùm nonnulla etiam
in Sacramentis ooo iterantur, quæ etſi Sacra-
menta non ſint, proximè tamen ad Sacramenta
accedunt, & ex eorum iteratione nonnihil colla-
to ſemel Sacrameoto dertahi, videretur, veloti in
Matrimonio, ſecundarum nuptiarum benedictio,
& in Pœnitentia ſolemnis pœniteotiæ iteratio, de
52 quibus vide gloſ. *in c. vir. autem, de ſecund. nupt.*
Reconciliatio verò eſt prioris gratiæ reparatio,
quæ per culpam amiſſa, vel ab initio cum ſacramen-
to fuerat excluſa, vt ſup. *lib. 2. c. 4. num. 27. cum ſeqq.*
oſtendimus.

53 Nunc verò de benedictione notanda eſt pri-
mò differentia inter conſecrationem, & ipſam
benedictionem, quòd ſcilicet conſecratio bene-
54 dictionem coutioet, non è contra; benedictio
enim eſt tantùm profanitatis, vel nequitiæ ex-
cluſio, atqoe ſanctificationis iofuſio, at conſecra-
tio addit rei ipſius perpetuam ad diuinum cul-
tum dedicationem maiori adſtrictam vinculo ob
55 grauiorem caoſam, ac propterea cum grauiori
pœnæ adiectione contra rei ſacræ violatores. Præ-
terea benedictionis nomen latius ſumitur, vt ſci-
licet non tantùm ad res, & perſonas ipſas, verùm
& ad hominum actiones, atque eorum futuros
euentus, & ad triſtia, aduerſaque fugaoda perti-
neat. Quicquid eoim benedicitur in Eccleſia, aut
fit ad rei profanitatem detergendam, aot ad ne-
qoitiam immondorum ſpirituum depellendam,
aut ad aduerſitatem fugandam, ea qoa virtus, &
ſanctitas rei beoedictæ infunditur, & rerum, vel
perſonarum proſperitas impetratur. Benedicere
56 autem contiogit tripliciter ſecundum S. Thom.
ſcilicet eounciatiuè, hoc eſt laodando, item opta-
tiuè, & imperatiuè. Prima benedictio eſt, quam
Deo tribuimus, cum toties eum beoedicimus, ad
quòd ſemper in Scripturis ſacris inuitamur & tra-
himur. Secuoda eſt quam homo homini dare ſo-
let, non laudando ſolum, verum etiam bonum
aliquod imprecando, qoalia eſt illa Pſalmiſtæ,
*Benedicat te Dominus ex Sion, vt videas bona Hie-
ruſalem.* Et hæc ſi à Sacerdotibus datur ex Sacer-
dotali officio ſuper res quidem benedicendas in
Eccleſia, eſt imperatiua, quamois verba optatiuè
proferri videantur. Tertia verò eſt, quam dat ſo-
lus Deus per ſe, vel per miniſtros ſuos, hæc an-
tem eſt, quæ effectus prædictos operatur, & hanc
quandoque Deus dedit per ſe ipſum, Geneſ....
quandoque verò per ſeruos, vt in Sacris literis
ſæpiùs contingit, & hodie in Eccleſia fidelibus
beoedicit per Pontifices, & Sacerdotes, & Reli-
gioſos viros; & de hac tertia loquimor hoc in lo-
co: quæ quidem largè ſumpta poteſt eſſe duplex,
vna ſcilicet, quæ datur à puro homine propter
meritum ſanctitatis, in quo Chriſtus per gratiam
iohabitat, ſicut eſt illa, quæ à ſanctis Viris peti
conſueuit. Alia eſt quæ datur propter meritum
Chriſti alicui inſtrumentaliter applicatom, & in
hac danda requiritur Ordo ſacer, noo autem
Sanctitas neceſſariò; eſt autem huiuſmodi bene-
57 dictio triplex vna perſonarum, alia rerum, tertia
verò locorum.

Benedictio perſonarum alia ſolemnis eſt, quam 58
in diuinis Officiis dat ſolus Epiſcopus in ſua
Diœceſi, & Archiepiſcopus, vel Patriarcha in to-
ta prouincia ſua dum viſitat, & Legati Apoſtoli-
cæ Sedis in locis ſuæ legationis, & Romanus
Pont. vbique terrarum, vt notatur *in c. antiqua, de
priuileg.* & habetur *in Clem. fin. eodem tit.* Vgolin. *de
offic. & poteſt. Epiſcopi. c. 31. §. 2. ex num. 1.* Ego ipſe *in
ſimili tract. p. 1. alleg. 27. ex n. 63.* vbi *num. 64.* poſt.
Piaſec. *in praxi Epiſco. p. 1. c. 2. num 3. verſ. bene-
dicit*, & Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſolut. 203.
num. 5.* ſenuit Epiſcopum celebrantem priuatè in
Diœceſi aliena poſſe vti benedictione Epiſcopa-
li cum verbis, *Sit nomen Domini benedictum.* Infe- 59
rior verò Epiſcopo hanc benedictionem ſolem-
nem date non poteſt, niſi fuerit ei ex priuilegio 60
conceſſum, quod quidem Abbatibus vſum Mi-
træ, & Baculi ex Apoſt. Sedis priuilegio haben-
tibus eſt conceſſum *in cap. Abbates, de priuileg. lib.
6.* publicè verò per vias, aut per ciuitates, vel vil-
las, aut caſtella benedicere populis nequeunt,
niſi iſtud expreſsè in eorum priuilegiis habea-
tur, vt dicitur in citato *cap. Abbates*, & docent Fr.
Emman. *quaeſt. Regular. tom. 1. q. 28. artic. 1.* Azor. *in-
ſtit. moral. p. 1. lib. 12. c. 20. q. 7.* Piaſec. *d. cap. 2. in fi-
ne*, & cenſuit Sacra Rituum Congregatio *in vna
Eugubina 7. Iuly* 1604. Idem quoque nonnullis
Archipreſbyteris eadem inſignia Epiſcopalia ex
priuilegio habentibus ſolet eſſe indultum; &
hæc quidem benedictio ſolemnis inde tracta vi-
detur quod Aaron, & Dauid, ac Salomon poſt ho- 61
locauſta, & pacifica populo benedixiſſe legun-
tur, in nomine Domini: quare huiuſmodi benedi-
ctio per Pontifices poſt Diuina officia datur cum
precibus ad Domini nomen directis. Alia eſt 62
benedictio perſonarum ſimplex, quę fit à Preſ-
byteris tantum in Miſſa, non autem præſente
Epiſcopo ſine permiſſione ipſius, iuxta illud
Apoſtoli, *minor à maiori benedicitur, non è conuerſo,
cap. denique 21. diſt. cap. miniſtrare 26. quaſt. 6. cap.
cum ad celebrandas, de conſecrat. diſt. 1.* Ego ipſe,
d. part. 2. alleg. 27. num. 66. Eſt & alia ſpiritualis
perſonarum benedictio, cùm ſcilicet nouus mi-
les, aut monachus, vel Abbas ſolemni quodam
ritu per Pontificem beoedicitur, vt ſancta ſeruas
Eccleſia.

Benedictio autem rerum eſt multiplex, veluti 63
aquæ, cinerum, candelarum, palmarum, & oliua-
rum, veſtimentorum, ac linteaminum aliarum-
que rerum vtenſilium Eccleſiæ ciborum quoque
ac earum rerum, quæ benedicendis, aut conſe-
crandis perſonis tradit Eccleſia, id eſt annuli, co-
ronæ, enſis, & pilei, vexili, & aliarum rerum hu-
iuſmodi; nihil enim ſolemniter ſine benedictio- 64
ne tradi ſolet Eccleſia. Atque benedictio, quæ fit
cum ſale & exorciſmo ad domos & homines aſper-
gendos, ac fugandos dæmones, atque ad venia-
lia delicta abluenda, *c. aquam, de conſecr. diſt. 3. c.
aqua, de conſecr. Eccleſ.* vbi citauimus Doctores *in
collectan. & de officio, & poteſtate Epiſcop. p. 2. alleg.
28. à n. 58.* ad ſolum Sacerdotem pertinet, adeò vt
quidam voluerint quòd inferior irregularitatem
incurrat, ſi eam præſumpſeris benedicere, ſicut
alia quoque exequi, quæ ad maiores Ordines ſpe-
ctant, vt ſuo loco dicemus. Alia eſt aqua, quæ à ſo-
lo Epiſcopo benedicitur cum vino, & cinere ad 65
reconciliandam conſecratam Eccleſiam, quæ vio-
lata fuerit, ac polluta, *d. c. aqua, c. propoſuiſti, de con-
ſecr. Eccleſ.* & ſup. vidimus *lib. 2. in c. 4. de deſtruct. &
violat. Eccleſ.* Adhibetur autem aqua benedicta ad 66

aliarum quoque rerum benedictionem, necnon conſecrationem, aut reconciliationem, omnis namque benedictio rerum, vel etiam perſonarum in aquæ aſperſione conſiſtit cum ſigni Crucis impreſſione, ac inuocatione ſanctiſſimæ Trinitatis, thurificatione etiam & aliis ritibus quos ſeruat S. mater Eccleſia. De benedictione veſtimentorum atque aliarum rerum ſuperius egimus, & reliquis verò rebus extant formulæ Eccleſiaſticorum Rituum approbare.

67 Campanas denique benedicit, & Chriſmate vngit Epiſcopus, vt ſcribunt Durand. *in rationali diuinorum, lib. 1. c. 4.* Stephan. Durant. *de tribus Eccleſia, lib. 1. c. 22.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 31. §. 1. num. 2.* latè Angel. Rocb. *in ſpeciali tract. de campanis, cap. 5. de campanarum conſecrat.* vbi etiam tradit formam & verba conſecrationis. Lezana *in ſum. tom. 3. verb. benedictio num.* 14.

68 Poteſt Epiſcopus prohibere ne campanæ pulſentur ſi non ſint benedictæ, vt cenſuit S. Congreg. Rit. *in Aprutin. 5. Iulij* 1614. refert Lezana *d. verb. benedictio num. 14. in fine.*

69 Illud eſt aduertendum campanas Sabbato
ſancto non poſſe in aliqua Eccleſia pulſari ante
pulſationem in Eccleſia Cathedrali, vel Matrice, vt
declarauit eadem S. Congregat. Rit. in Oriolen. 11.
Aprilis 1601. & in Marſicen. 21. *Martij* 1609. & in
70 Venuſin 30. *Decembris* 1614. & 14. *Nouembris* 1615.
& in Syracuſana 3. *Iunij* 1617. tam in Eccleſiis ſæcularibus quàm Regularibus etiam S. Ioannis Hieroſolymitani, etiam prope, & extra muros exiſtentibus, & etiam in Eccleſiis Confraternitatum, ex eadem S. Congr. in Placentina 21. *Auguſt.* 1604. & in Mediteo. Galatri 9. *Februarij* 1608. *& in Marſicen.*
71 6. *Decembris* 1621. & in d. Venuſin. Etiamſi adſit Eccleſia Collegiata, quæ habeat omnimodam præcedentiam ſupra Matricem, vt in Syracuſana Modicæ 23. *Febr.* 1619.

72 In aliis verò diebus per annum ad ſalutationem Angelicam indifferenter ante, vel poſt Eccleſiam Cathedralem, vel Matricem pulſari poſſunt campanæ, eadem S. Congregat. Rit. in Oriolen. 11. *Aprilis* 1601. niſi adſit conſuetudo, quæ ſeruanda eſt, vt fuit reſolutũ in eadẽ *cauſa ſub die* 21. *Auguſti* 1601.

CAPVT IV.

De Beneficiis Eccleſiaſtici in genere.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio materiæ.*
2 *Christiani in primitiua Eccleſia ſolebant vendere prædia ſua, eorumque pretia Apoſtolis tanquam Eccleſiæ Prælatis afferebant, vt exinde Diaconorum manibus ſingulis diſtribuerentur.*
3 *Deinde magis expedire viſum fuit vt ipſamet prædia, ſiue immobilia bona Eccleſiis donarentur, ex quorum annuis redditibus miniſtrorum ſuſtentationi perpetuò prouiſum eſſet.*
4 *Clerici longo tempore pleriſque in locis nihil proprium poſſidentes ex communibus Eccleſiarum redditibus alebantur, ſed poſtea frigeſcente magis in dies charitate clericis à communione receſſerunt, & inde conuenientius viſum fuit ſingulis clericis beneficiorum titulos aſſignare, ex quibus vita neceſſaria ſibi poſſent miniſtrare.*
5 *Beneficiorum tituli quo tempore eſſe cœperunt? oſtenditur.*
6 Dionyſius Papa *primus diuiſit, & diſtinxit terminos Eccleſiarum, & Parochiarum.*
7 *Beneficia Eccleſiaſtica ſunt inducta à Iure poſitiuo.*
8 *Beneficij eccleſiaſtici definitio.*
9 *Beneficium numeratur inter res incorporales, quod per ſe, id eſt per eſſentiam ſpirituale non eſt, ſed quatenus ab officio ſpirituali dependet, propter quod exercendum datur.*
10 *In beneficiis tria diſtinguuntur, videlicet ipſum beneficium, ſeu obligatio ad illud, ius percipiendi certos redditus ex bonis Eccleſiaſticis, & ipſi fructus.*
11 *Beneficium Eccleſiaſticum non datur ad tempus, ſed in titulum perpetuum.*
12 *Beneficia aliqua vt ſpeciali iure & priuilegio poſſint non eſſe perpetua, non repugnat perpetuitati beneficij.*
13 *Beneficij de eſſentia eſt, quod ſit perpetuum ſaltem quoad accipientem.*
14 *Beneficium datur propter officium.*
15 *Beneficium Eccleſiaſticum debet Epiſcopali auctoritate fundari.*
16 *Epiſcopi auctoritas dum in erectione beneficij deſideratur, non eſt beneficium, ſed res ſtat in pendenti, nec aliquod iuſpatronatus quæritur fundatori.*
17 *Beneficium ante Epiſcopi approbationem dicitur pia donatio, ac pium legatum, ſi fortè pro Miſſis celebrandis, vel pro anniuerſario, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum ſit.*
18 *Beneficium ante approbationem Epiſcopi poteſt concedi per laicum, per modum tamen ſimplicis deputationis ſacerdotis.*
19 *Capellania cum onere celebrationis Miſſarum conſtituta ſine auctoritate Epiſcopi cenſentur laicales, poſſuntque ad eas merè laici præſentari.*
20 *Legatum factum cum onere celebrandi Miſſas, carens tamen erectione ſeu inſtitutione Ordinarij in beneficium, eſt quid laicale, & temporale.*
21 *Epiſcopo pertinet in limine fundationis beneficij examine locum erectionis, dotis congruentiam, & futurum regimen.*
22 *Conſenſus expreſſus Epiſcopi exigitur in erectione alicuius beneficij, de quo ſi conſtiterit omnia præſumuntur ab eo diligenter excuſſa etiam circa congruentiam dotis.*
23 *Epiſcopi auctoritas in inſtitutione beneficij ab initio præſumitur ſi Eccleſia ædificata reperiatur in forma debita habeat dotem, & Rectorem.*
24 *Beneficium ex quibus cognoſcitur? oſtenditur, & num. ſeqq.*
25 *Beneficium vt aliquod ſit neceſſarium requiſitum eſt quod conferri non poſſit niſi ab Eccleſiaſtica perſona, non vero à laico.*
26 *Beneficij requiſitum eſt quod ſit conferendum clerico, non laico.*
27 *Beneficium cognoſcitur ex ipſius qualitate, quia habet aliquid ſpiritualitatis annexum.*
28 *Beneficium cognoſcitur ex modo prouidendi, quia debet prouideri purè, & ſine pacto, modo, vel conditione.*
29 *Beneficium conferens non poteſt illud ſibi conferre, aut retinere.*
30 *Beneficium quo nomine nuncupetur non eſt curandum.*
31 *Beneficij erectio, ſeu fundatio in indicanda eius qualitate attendi debet.*

32 *Bene*

Digitized by Google

32 *Beneficij vltimus ſtatus non attenditur quando clarè conſtat de anteriori ſtatu, ſcilicet laicalitatis, & temporalitatis.*

33 *Beneficiorum varia diuiſiones.*

34 *Beneficiorum omnium ſumma diuiſio eſt quod alia ſunt ſacularia, alia Regularia: ſacularia ſunt que ſacularibus, Regularia que regularibus, conferri conſueuerunt.*

35 *Beneficium Regulare de iure nouitio non poteſt conferri.*

36 *Beneficium Regulare poteſt dari iuxta decretum Concilij Trident. nondum profeſſis, imò his qui habitum nondum ſuſcipere, modo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur.*

37 *Clericis ſecularibus poſſunt conferri beneficia Regularia per Ordinarios collatores inconſulto Papa, dummodo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere omnino teneantur.*

38 *Ad beneficia regularia adminiſtrationem habentia nullus eligi debet, niſi prius profeſſionem expreſsè emiſerit.*

39 *Beneficia Regularia ſacularibus, & è conuerſo conferri poſſunt, in defectum regularium, aut ſi vrgeat neceſſitas, putà quia idonei nō reperiūtur.*

40 *Regularis Sacerdos in ſubſidium admittitur ad ſaculare beneficium Curatum.*

41 *Beneficia omnia ſaecularia praſumuntur niſi ex aduerſo Regularia probentur.*

42 *Beneficia omnia in dubio praſumuntur libera.*

43 *Beneficium ſaculare quomodo in Regulare transformetur? oſtenditur.*

44 *Beneficia que per 40. annos conſueta ſunt regi per viros Regulares regularia dicuntur.*

45 *Beneficium Regulare obtentum per ſaculares per 40. annos, & vltra, efficitur ſeculare, concurrentibus aliquibus conditionibus.*

46 *Tempus 40. annorum requiritur ad praſcribendum ſtatum beneficij.*

47 *Papatus inter omnia beneficia primum locum obtinet, ſed non proprie, vt n. 84.*

48 *Beneficia vacans per adeptionem ſummi Pontificatus.*

49 *Epiſcopi beneficia habere dicuntur.*

50 *Beneficiorum appellatione in pœnalibus, aliiſque ſtricta interpratationis Canonibus non veniunt Patriarchatus, Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus.*

51 *Diſpenſatio ad omnia beneficia, & quaſcunque dignitates, non extenditur ad Epiſcopalem propter excellentiam, & culmen illius.*

52 *Cardinalitia dignitas verò eſt beneficium eccleſiaſticum.*

53 *Beneficia & dignitates in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, que?*

54 *Dignitates omnes tam maiores quàm minores appellatione beneficij eccleſiaſtici in fauorabilibus, & in materia largè intelligenda comprehenduntur.*

55 *Eccleſia Parochialis, ſeu Curata, eſt beneficium eccleſiaſticum.*

56 *Rectoria eſt beneficium eccleſiaſticum, & ita dicitur, quia plebem & populum ſibi commiſſum cum cura regit illius Rector.*

57 *Plebania, que ita dicitur à Plebe, cuius curam gerit Plebanus, eſt beneficium eccleſiaſticum.*

58 *Vicaria perpetua eſt beneficium eccleſiaſticum.*

59 *Commenda perpetua eſt beneficium eccleſiaſticum.*

60 *Canonicatus prebendati Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum ſunt beneficia eccleſiaſtica.*

61 *Canonicus ſine Prabenda non poteſt dici beneficiarius.*

62 *Aſſiſij, ſeu Manſionarij dicuntur beneficiarij.*

63 *Capellania in perpetuum auctoritate Epiſcopi inſtituta eſt beneficium Eccleſiaſticum.*

64 *Praſtimonia collata in titulum beneficij perpetui ſunt verè beneficia eccleſiaſtica.*

65 *Hoſpitalia eccleſiaſtica ſunt beneficia ſi auctoritate Epiſcopi inſtituta & conſtructa ſint, vt Rectoribus in titulum ad eorum vitam ſeu in perpetuum conferantur.*

66 *Beneficia Regularia obtinere dicuntur illi, qui poſſident, nempe illa que ex fundatione, dotatione, aut Ordinarij, ſeu ſuperioris inſtitutione, vel ſaltem ex praſcriptione Regularibus tantum conferuntur.*

67 *Beneficium Regulare eſt quando in eius fundatione ſtatutum reperitur illud per Regulares adminiſtrandum.*

68 *Beneficium vt propriam naturam mutans fiat ex ſeculari regulare que requirantur? oſtenditur.*

69 *Regularium beneficiorum nomina referuntur.*

70 *Beneficia Regularia quamuis manualia cum aptitudine ſint perpetua, ſunt verè beneficia eccleſiaſtica.*

71 *Vacatio per obitum, & remotionem datur in manualibus beneficiis.*

72 *Beneficia Regularia ſunt duplicia, quedam collatiua, quedam electiua.*

73 *Collatiua beneficia dicuntur que inſtar ſecularium conferuntur auctoritate ſuperioris.*

74 *Electiua beneficia ſunt, que per electionem Canonicam ſuffragiis electorum conferuntur, accedente Pralati confirmatione.*

75 *Beneficij electiui in literis ſemper mentio eſt facienda, ſi beneficium huius qualitatis ſit.*

76 *Regularis eſt incapax penſionis obtinenda ſuper beneficio ſeculari ſiue ſimplici, ſiue curato abſque Romani Pont. diſpenſatione.*

77 *Canonicus Regularis, vel monachus Ordinis non Mendicantis poteſt eligi ad Epiſcopatum, vel aliam Prelaturam ſecularem.*

78 *Pralatus Ordinis tenetur tunc licentiam dare profeſſo beneficium accipiendi ſi neceſſitas, vel vtilitas Eccleſia poſtulet.*

79 *Canonici Regulares an ſecularia beneficia Curata obtinere poſſint? oſtenditur.*

80 *Conuentus Regularis ſi deficiat, & per Regulares reformari non poſſit, tunc Epiſcopus clericos ſeculares ibi inſtituere poterit.*

81 *Beneficia omnia tam ſecularia quàm regularia largè continentur ſub beneficij appellatione.*

82 *Canonicatus appellatione venit etiam Canonicatus regularis.*

83 *Beneficium ſtrictè ſumptum intelligitur ſimplex tantum ſine cura.*

84 *Eccleſia appellatione plerumque intelligitur beneficium principale Eccleſia.*

85 *Eccleſia in ciuitate, vel diœceſi appellatione non intelligitur Cathedralis niſi aliud exprimatur.*

86 *Beneficium in materia odioſa eſt ſtricto interpretandum.*

VIDEAMVS iam de rebus Eccleſiæ incorporalibus, quæ ſunt iura percipiendi Eccleſiæ fructus, ac redditus, & generali nomine beneficia nuncupantur. 1

De beneficiis igitur eccleſiaſticis tractaturus, primùm te ſcire volo ſtudioſe lector, in 2

primitiua Ecclesia Chriſtianos vendere ſolitos prædia ſua, eorumque pretia Apoſtolis, tanquam Eccleſiæ Prælatis afferre, vt exinde Diaconorum manibus ſingulis diſtribueretur, prout cuique opus erat, vt conſtat ex *Act. Apoſtol. cap. 4. & 5.* non quòd Chriſtiani ad talem bonorum communicationem lege aliqua adſtringerentur; ſed id faciebant ex libero piæ voluntatis propoſito, nonnunquam etiam promiſſione, ac voto intercedente; ſicut colligere licet ex facto Ananiæ, & Sapphiræ, de quibus ita ſcribit S. Chryſoſtom. *homil. 12. in Acta. Oportebat initio habere ſiue retinere, & non promittere, nunc autem poſtquam conſecraſti, maius ſacrilegium commiſiſti, tibi licebat tua retinere, cur ergo ſacra feciſti, & poſtea accepiſti.*

3 Deinde verò magis expedire viſum fuit, vt ipſamet prædia, ſiue immobilia bona Eccleſiia donarentur, & conſecrarentur, ex quorum annuis redditibus miniſtrorum ſuſtentationi perpetuò prouiſum eſſet, *cap. fuimus, & ſeq. 12. q. 1.* & ex tunc quòd Eccleſia cœpit prædia & poſſeſſiones huiuſmodi habere, ac retinere, de eorum fructibus, ac prouentibus ſtipendia certa clericis, Eccleſiæque miniſtris communem vitam ducentibus, Epiſcopo præſidente, aſſignabantur, *cap. videntes, cap. expedit, cap. duo ſunt,* cum aliis *12. q. 1.* dignum enim, & congruum viſum fuit antiquis Eccleſiæ Patribus, vt qui diuinis adſcribuntur obſequiis, eccleſiaſticis quoque ſtipendiis ſuſtentrentur, *cap. cùm ex officiis, de praſcript.* nam lex diuina *Deuter.* 18. præcepit, vt qui Altari deſeruit de Altari quoque viuere mereatur; Apoſt. etiam 1. *ad Corinth.* 9. refertur *in cap. Sacerdos 1. qu. 2. & in cap. ex his 12. qu. 1. & in cap. eccleſiaſticis, 12. qu. 2. & in cap. doctos 16 qu. 1. & in cap. extirpanda, de preben.* Propterea Deus ipſe *Numer. 18. Aaron Sacerdoti, & filiis ſuis, qui Sacerdotio deſeruiebant, primitias, & alia, qua Deo offerebantur, conceſſit, dicens, Omnis oblatio, & ſacrificium, & quicquid pro peccato redditur mihi, tuum erit, & filiorum tuorum*; & iterum. *Filiis*, inquit, *Leui dedi omnes decimas Iſrael in poſſeſſionem pro miniſterio, quo ſeruiunt mihi in tabernaculo fœderis.* Denique Paul. ait ad Corinth. 9. *Si nos vobis ſpiritualia ſeminauimus, magnum non eſt ſi nos carnalia veſtra metamus*; ſicut & ipſe Dominus in *Euangelio Luca* 10. præcipit diſcipulis, vt ab his, quibus benefacerent, accipere, & comedere quæ eis opponerentur deberent. *Dignus eſt enim*, inquit idem Paul. 1. *ad Timoth.* 5. *operarius mercede ſua*

4 Porrò longo tempore clerici pleriſque in locis nihil proprium poſſidentes ex communibus Eccleſiarum redditibus alebantur; quamobrem Canonici, id eſt Regulares dicti ſunt, quia in commune viuentes ad certam viuendi normam adſtringebantur, in qua vſque ad S. Gregorij & Auguſtini tempora permanſerunt, *cap. quia, cap. ſcimus, cap. volo. cap. non dicatis, cap. quoniam 12. q. 1.* Poſtea verò frigeſcente magis in dies charitate, clerici à communione receſſerunt, vt conſtat ex text. Vrbani Pontificis, & ex S. Auguſtino *in cap. videntes, & in cap. habebat, ead. cauſa & quaſt.* & inde tandem conuenientius viſum fuit, parochias diuidere, & ſingulis clericis beneficiorum titulos aſſignare, ex quibus vitæ neceſſaria ſibi poſſent miniſtrare, vt conſtat ex *cap. 1.* aliàs *vnic. 13. quaſt. 1.* cuius verba infra referemus, & ex *conſenſu Capituli*; & hinc beneficiorum tituli eſſe cœperunt.

Primus autem locus, & nullus alius antiquior 5
reperitur, in quo ponatur vox hæc, *beneficium eccleſiaſticum*, in hac, qua vtimur ſignificatione, eſt
Concil. Moguntiacum, relatum *in cap. 1. de eccleſ.*
adif. quod celebratum eſt anno poſt Chriſtum
natum 813. vt refert Carranz. *in ſum. Concil. ſub eodem Concilio Moguntiaco cap.* 41. *pag.* 311. Sed multò antea beneficiorum eccleſiaſticorum nomen
vſurpauit ipſe Beatus Innocentius I. qui ſub
ann. Chriſti 400. floruit, *in epiſt. ſua 2. cap. 10. vol. 1. Concil. & cap. ſi monachus ad clericatum 16. quaſt. 1.*
vt refert Boët. Epo *in comment. ad cap. 1. num. 33. de*
teſtament. Prout etiam multò antea præceſſerat
vniuerſalis Dionyſij Papæ diuiſio, qui ſcribens 6
Seuero Epiſcopo *Epiſt. 2.* prout refertur *in d. cap.*
vnico 13. quaſt. 1. vbi ſic ait. *Eccleſias ſingulas ſingu-* 7
lis Presbyteris dedimus, parochias, & cœmeterias eis diuiſimus, & vnicuique ius proprium habere ſtatuimus; ita videlicet, vt nullus alterius parochia terminos, aut ius inuadat, ſed ſit vnuſquiſque ſuis terminis contentus, & taliter Eccleſiam & plebem ſibi commiſſam cuſtodiat, vt ante tribunal æterni Iudicis ex omnibus ſibi commiſſis rationem reddat & non iudicium, ſed gloriam pro ſuis actibus accipiat; ex quo loco colligunt Doctores communiter præfatum Dionyſium Papam primùm diuiſiſſe, & diſtinxiſſe terminos Eccleſiarum, & Parochiarum; vt tradunt Doctores citati in meis collectan. *ad. d. cap. vnic.* & dixi *lib. 1. cap. 21. de diœceſibus, & parochiis, in princ.* indeque deducunt beneficia Eccleſiaſtica eſſe inducta à Iure poſitiuo, ſicut reſoluunt Selu. *de benef. part. 1. q. 4.* Marſil. *de reddit. part. 1. cap. 8. à princ.* Moſcon. *de maieſt. militantis Eccleſia lib. 1. part. 3. cap. 1. pag.* 418. Azor. *inſtit. moral part. 2. lib. 9. cap. 1. quaſt. 1.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quaſt. 4.* Beneficij nomen magis à benefactoribus Eccleſiæ perpetuis, benefaciendoque ſimpliciter deducere mallem quàm ad beneficiorum illorum referre ſimilitudini, quæ vel militibus olim dabantur, vel feudorum poſtea nomen induerunt; vt non à conceſſione illa Iuris in quendam quaſi vſumfructum quo quadantenus eccleſiaſtica beneficia vulgo cenſentur, ſed à liberalitate primorum benefactorum, ſeu patronorum appellationem ſint adepta; ita Boet. Epo *in comment. ad cap. 1. de teſtament. num.* 44.

Beneficium eccleſiaſticum à Doctoribus variè 8
ſolet definiri, vt conſtat ex ſcribentibus *in rubr. de prabend. & in reg. beneficium, de regul. iur. lib 6.* vbi Pech. *n. 1.* Corraſ. *de Sacerdot. par. 1. c. 2. n. 1.* Duaren. *de ſacris eccleſ. miniſter. lib. 2. c. 4.* Hoied. *de incompatibil. benefic. in prafat. n.* 2. Sebaſt. Medic. *de definit. part. 1. cap.* 16. Petr. Gregor. *in inſtit rei benefic. c. 6. n. 1. & ſyntagm. Iuris lib. 3. cap. 2.* Squillante *de priuil. cleric. cap. 4. num. 1.* Quintan. *ad eccleſ. lib. 1. cap. 3.* Gonzal. *ad reg. 8. cancel. gloſ. in princ. à n. 2.* Nicol. Garc. *de benef. part. 1. cap. 2.* Gabr. Peregr. *de manu Regia p. 1. c. 62. n. 1. & ſeqq.* Moſcon. *de maieſt. milit. Eccleſ. lib 1. p. 3 fol.* 419. nouiſſimè Gonzales de Salzedo *de lege politica lib 2. cap. 16. num. 11.* Sed melius definitur, vt *ſit ius perpetuum, quoad ipſum accipientem ſpiritualibus annexum ad percipiendos redditus eccleſiaſticos ratione ſpiritualis officij, eccleſiaſtica auctoritate conſtitutum*; quibus verbis omnia comprehenduntur, quæ ad beneficium eccleſiaſticum conſtituendum Doctores requirunt, vt *num ſeqq.*

Digitized by Google

Ioam Nicol. *de iurepatr. lib.* 1. *num.* 26.& cùm hac definitione videntur coincidere, vel ſaltem parum differunt adductæ per Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. *q.* 2. Leſſi. *de iuſtit. lib.* 2. *cap* 34. *à num.* 1. Ant. Fabric. *in praxi benefic. in prælud. par.* 2 *à n.* 20. Paul. Layman *in Theolog. moral. lib.* 4 *tract.* 2. *cap.* 1. Sebaſt. Cæſ. *in relect. de eccleſ. hierarch. par.* 3. *diſput.* 12. §. 6. *num.* 14.

9 Dixi *Ius*, quia beneficium numeratur inter res incorporales, quod per ſe, ideſt, per eſſentiam, ſpirituale non eſt, ſed quatenus ab officio ſpirituali dependet, propter quod exercendum datur, *cap. vlt. de reſcript. lib.* 6. explicant S. Thom. 2. 2. *q.* 100. *art.* 4. Sot. *de iuſtit. lib.* 9. *q.* 1. *artic.* 1. Vgolin. *tab.* 1 *de ſimonia in genere cap.* 34. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 6. & ideo in definitione additum eſt *ratione ſpiritualis officij*, quod vt meliùs percipiatur cum

10 Suar. *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *de ſimon. cap.* 24. *num.* 1. *&* 2. Leſſi. *de iuſt. lib.* 2. *cap.* 34. *dubit.* 1. *num.* 2. ac Paul. Layman *in Theologia morali lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 1. *n.* 2. *verſ. ratione*, aduertendum duxi tria poſſe diſtingui in beneficio. Primum eſt ipſum beneficium, ſeu obligatio ad illud, & hoc eſt omninò ſpirituale, non tamen eſt beneficium, ſed fundamentum, & cauſa beneficij. Secundum eſt ius percipiendi certos redditus ex bonis eccleſiaſticis, & hoc ius eſt propriè beneficium, naſciturque ex officio tanquam ex ſua cauſa, & eſt quid ſpirituale, quia oritur ex re ſpirituali, nempè officio in quo fundatur, & cui inſeparabiliter eſt annexum. Tertium ſunt ipſi fructus, qui temporales dici poſſunt.

11 Dixi, *perpetuum*, quia beneficium eccleſiaſticum non datur ad tempus, ſed in titulum perpetuum, vt *in cap. ſanctorum* 70. *diſt.* gloſ. *verb. à Romanis Pontificibus in cap. ſi gratioſè de reſcript. lib.* 6. facit tex. *in cap. dilecto, verſ. præterea, de præbend. & in cap. ex parte, de conceſſ. præbend. & in cap. poſtulaſti, de reſcript.* Lap. *alleg.* 6. *num.* 3. Aufril. *deciſ.* 1. *num.* 4. *de offic. Vicar.* Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 1071. *Quæritur an beneficia lib.* 1. *& deciſ.* 120. *num.* 22. Roman. *conſ.* 345. *circa primum num.* 13. Azor. *inſtit.*

12 *moral. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. *q.* 2. *verſ. ex his*, Leſſi. *d. dub.* 1. *num.* 3. Card. Tuſch *pract. concl. tom.* 1. *lit. A. concluſ.* 55. *ex num.* 1 Alphonſ. de Leone *de officio Capellani. p.* 1. *q.* 3. *num.* 46. Sed eſt aduertendum quòd licèt perpetuitas de iure ſit eſſentia beneficij iuxta ſupra citatos, non tamen repugnat, vt ſpeciali iure, & priuilegio aliqua beneficia poſſint non eſſe perpetua, *d. cap. ſi gratioſè*, & *ibi* gloſſ. Caſſad. *deciſ.* 12. *num.* 9. *de præben.* Nicol. Garç. *de beneſ. p.* 1. *cap.* 2. *num.* 75. Rot. *in Gerunden. perſonatus, & cauſa pia* 17. *Maij* 1630. *coram R. P. D. Veroſpio*, impreſſa per Tamburin. *poſt tom.* 3. *de iure Abbatum deciſ.* 14. *num.* 3. *&* 4. & per Alphoſ. de Leone *d. q.* 3. *num.* 48.

Addidi, *quoad ipſum accipientem*, quia id ſemper

13 in eo neceſſarium eſt, *d. cap. ſanctorum, ibi, in qua eccleſia quilibet intitulatus eſt*, ibi, *perpetuò perſeueret, c.* 1. *iuncta gloſ. verb. perpetuus. de cappell. monach. lib.* 6. licèt ex parte dantis temporale eſſe poſſit, vt videre eſt in beneficiis manualibus, de quibus *in cap. cum ad monaſterium, verſ. ne alicui, de ſtatu monach. in Clem. vnic. verſ. præmiſſa, de ſupplen. neglig. Prælat.* & de illis infrà latiùs, & ideò de eſſentia beneficij eſſe quod ſit perpetuum, ſaltem quoad accipientem, meritò reſoluunt Doctores communiter, vt conſtat ex Caſſad. *deciſ.* 4. *num.* 2. *& deciſ.* 2. *num.* 9. *de præben.* Cæſ. de Graſſis *deciſ.* 13. *num.* 7. *eod. tit.* Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 1. *q.* 3. *verſ. quarto quando.* Burätt. *deciſ.* 224. *n.* 4. Cadal. *deciſ.* 635. *n.* 9.

Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. vniu.

Sequitur, *ratione ſpiritualis officij*, quia omne beneficium datur propter officium, quod in laudibus diuinis conſiſtit, vt per Tiraq. *in tract. Ceſſante cauſa p.* 1. *limit.* 23. *num.* 10. Cabed. Luſit. *deciſ.* 91. *n.* 4. *p.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *cancell. gloſ.* 5. *n.* 8. Nicol. Garç. *de beneſ. p.* 1. *c.* 2. *n.* 60. *& p.* 7. *c.* 11. *n.* 1. Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 2. *num.* 40. 14

Demum ſubdidi, *eccleſiaſtica auctoritate conſtitutum*; quia beneficium eccleſiaſticum debet Epiſcopi auctoritate fundari, gloſſ. *verb ſi beneficiorum verſ. quia conſtat in Clem. de decim.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 13. *n.* 9 *de præben.* Guid. Pap. *deciſ.* 187. *n.* 1. Bertrand. *conſ.* 379. *num.* 1. *lib.* 6. Selua *de beneſ par.* 1 *q.* 5. *num.* 29. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 5. *num.* 7. Melchior. Lotter. *de re beneſ. li.* 1. *q.* 5. *n.* 40. Caualer. *deciſ.* 639. *num.* [illegible]. Ego ipſe *de offic. & poteſt Epiſcopi p.* 3. *alleg.* 70 *poſt num.* 35. *verſ. illud*, ſecundùm Lugdunen. impreſſ. Rot. *in Monopolitana hebdomada* 1. *Iulij* 1613. *coram bo. me. Patriarcha Manzanedo, & in Melfiten. legati pij* 24. *Ianuarij* 1629. *coram R. P. D. Dunozetto, & deciſ.* 788. *num.* 2. apud Farin. *p.* 1. *in poſthum. alias p.* 3. *recent.* Interim verò dum talis auctoritas deſideratur, non eſt beneficium, ſed res ſtat in pendenti, nec aliquod iuſpatronatus quæritur fundatori, Felin. *in cap. ex parte il.* 2. *num* 2. *de reſcript.* cum aliis per Rot. *deciſ.* 361. *num.* 3. *p.* 2. *recent.* Lotter. *d q.* 5. *cap.* 55. dicitúrque ſimpliciter pia donatio, ac pium legatum, ſi fortè pro Miſſis celebrando, vel pro anniuerſario, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum ſit, Rebuf. *in praxi tit. Quare inſiuma ſunt beneſ. n.* 10. Lotter. *d. q.* 5. *num.* 56. vbi *num.* 57. ſubdit, quòd beneficium ante approbationem Epiſcopi poteſt concedi per laicum, per modum tamen ſimplicis deputationis ſacerdotis, & *n.* 59. *&* 60. quòd capellaniæ cum onere celebrationis Miſſarum conſtitutæ ſine auctoritate Epiſcopi cenſentur laicales, poſſúntque ad eas merè laici præſentari, & *n.* 61. diſputat an ſit neceſſaria iuſtificatio expreſſæ auctoritatis Epiſcopi in erigendo beneficio, vel ſufficiat tacitæ? Et ad illud, quòd legatum factum cum onere celebrandi Miſſas, carens tamen erectione, ſeu inſtitutione Ordinarij in beneficium, eſt quid laicale, & temporale, vide Nauar. *conſ.* 5. *num.* 1. *& conſ.* 7. *num.* 1. *de præben.* Guid. Pap. *deciſ.* 187. *n.* 1. *& ſeq.* Sarnen. *in reg. de annal. q.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *cancel. gloſ.* 5. *num.* 10. & fuit reſolutum *in dictis Monopolitana hebdomada, & Melfiten. legati pij.* Ad ipſum igitur Epiſcopum pertinet in fundationis limine examinare locum erectionis dotis congruentiam, & futurum regimen, Calderin. *conſ. vlt. col.* 1. *verſ. & ratio quæ, de iure patron.* Lotter. *dict. lib.* 1. *q.* 32. *num.* 5. nec ideò ſufficeret conſilium, aut ipſius conſenſus petitio, nam exigitur conſenſus expreſſus, vt per Lambert. *de iurepatron. lib.* 1. *p.* 1. *in* 9. *quæſt. art.* 2. *n.* 13 1. de quo vbi conſtat omnia prædicta præſumuntur ab eo diligenter excuſſa, etiam circa congruentiam dotis, Lambert. *d. lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 5. *art.* 11. & ſequuta eſt Rota *deciſ.* 521. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* cuius meminit Lotter. *d. q.* 32. *num.* 7. vbi intelligit de conſenſu adhibito in ipſo fundationis limine. Hæc autem Epiſcopi auctoritas in inſtitutione beneficij ab initio præſumitur, ſi Eccleſia ædificata reperiatur in forma debita habeat dotem, & Rectorem, vt per Cardin. *conſ.* 11. *ſub num.* 6. *verſ. item caueat*, Barbat. *conſ.* 33. *num.* 1. *lib.* 1. Rota in *Hipporegien. Capella* 3. *Iunij* 1613. *coram R. P. D. meo Pironano.*

Et ex prædicta definitione, & ſupra relatis, 24

I 3 apparet

pro monaſterio de Offera n. 1. Gonzal. *d. gloſſ.* 7. *num.* 8.
& gloſ. 8. *num.* 32. Valaſc. *conſ.* 99. *n.* 4. Sanch. *d. lib.* 7.
cap. 29. *num.* 16. & ad imprimendum nouum ſtatu-
rum regulari:atis, vt fuit dictum *in citata Neoca-
ſtren. Parochialis.*

47 Secularia beneficia ſumpta pro iure percipien-
di fructus intuitu Eccleſiæ, ſunt in multiplici dif-
ferentia. Duodecim enim genera enumerantur,
quorum primum eſt Papatus, quem inter omnia
beneficia primum locum obtinere notant omnes
per tex. *ibi in cap.* 1. *de maledic.* ibi, *beneficij noſtri.*
Corraſ. *par.* 1. *paraphr. cap.* 1. *num.* 3. Selu. *de benef.*
par. 1. *quæſt.* 2. *n* 8. *à n.* 26. Rebuff. *in praxi benef. p.* 1.
tit. ſæculare beneficium quotuplex ſit, *num.* 2. Cened.
ad Decretal. collect. 146. *num* 5. Gonzal. *ad reg.* 8. *can-
cel. gloſ.* 4. *num.* 61. Hoied. *de incompatibil. benef. par.* 1,
cap. 1. *num.* 2. Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 1. *à
num.* 5. Fulu. Pacian. *de probat. lib.* 1. *cap.* 28. *num.* 51.
Anton. Fabric. *de re benefic. tit. de maiorib. & minorib.
benef. num.* 21. Matta *de Iuriſd. p.* 2. *cap.* 39. *num.* 1.
Sebaſt. Cæſ. *in relect. de eccleſ. hierarch. p.* 3. *diſp.* 14.
§. 2. *num.* 1. Paul. Layman *d. cap.* 4. *num.* 4. hinc no-
tantes *regulam* 1. *de regul. iuris lib.* 6. quòd benefi-
cium eccleſiaſticum ſine Canonica inſtitutione
obtineri non poteſt, procedere etiam in Papa, qui
ſi Canonicè non fuerit inſtitutus à Concilio, deii-
citur de ſede, vt notauit *gloſ.* 1. per tex. *ibi in cap. ſi
duo* 79. *diſt.* Quando autem dicatur non canoni-
cè inſtitutus, diximus ſuprà *cap.* 1. *num.* 29. Vnde
inferunt Doctores ad varios caſus, in quibus le-
ges Canonicæ: que de beneficiis loquuntur, lo-
cum etiam habent in Papatu: & in primis quòd
ſicut beneficia omnia vacant ipſo iure per promo-
tionem ad Epiſcopatum, iuxta text. *in cap. cum in
cunctis*, §. *cum vero de elect.* vbi plures citaui Do-
48 ctores poſt *num.* 29. ita etiam vacant per adeptio-
nem ſummi Pontificatus, vt de facto ſeruari teſta-
tur Hoied. *d. p.* 1. *cap.* 1. *in fine*, multis rationibus
confirmans à princ. latiſſimè Hier. Gabr. *conſ.* 200.
lib. 2. & de iuris rigore communiter receptum te-
ſtatur Flamin. Pariſ. *d. lib.* 2. *q.* 1. *n.* 9. vbi *à num.* 13.
eodem fundamento adducit, quòd poſſit Papa
renunciare Papatui, vt decidit tex. *in cap.* 1. *de re-
nunc. lib.* 6. de quo latè Azor. *d. p.* 2. *lib.* 4. *c.* 6. *per tot.*

49 Secundum beneficium ſimili ratione eſt Patriar-
chatus, tertium Archiepiſcopatus, & quartum Epi-
ſcopatus, nam Epiſcopi beneficia habere dicuntur
in c. felicis. §. *quod ſi quis*, *de pœnis in* 6. & de om-
nibus Selu. *de benef. par.* 1. *q.* 1. *num.* 14. *&* 17. Azor.
d. c. 1. *quæſt.* 5. *verſ. neſcio equidem*, Mart. *de iuriſd.
part.* 1. *cap.* 39. *num.* 7. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.
gloſ.* 8. *num.* 39. *verſ. tertio. cum ſeqq.* Viuian. *d. c. n.* 79.
50 Quàmquam communi appellatione beneficio-
rum, præſertim in pœnalibus, aliiſque ſtrictæ in-
terpretationis Canonibus, comprehendi non ſo-
leant, ſicut notauit Selua *d. p.* 1. *q.* 3. *num.* 25. cùm
ſint culmina beneficiorum, ac dignitatum, vt dici-
tur *in c. pen. de praben.* & notarunt gloſ. *verb. di-
gnitatum in c.* 2. *eod. tit. in* 6. Marſil. Columna *de*
51 *redditib. eccleſ. p.* 11. *c.* 21. *num.* 7. & ideò diſpenſatio
ad omnia beneficia, & quaſcunque Dignitates,
non extenditur ad Epiſcupalem propter excellen-
tiam, & culmen illius, ſecundùm Pereg. *de fidei-
com. art.* 23. *num.* 8. Hoied. *de incompatib. benef. par.* 2.
c. vlt. num. 77. Nicol. Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 6. *n.* 66.
refero Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.* 2. *alleg.* 1.
n. 17. Alzed. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *c.* 22. *à num.* 1.

52 Quintum Cardinalatus, cùm certum ſit Cardi-
nales redditus eccleſiaſticos percipere ratione of-
ficij ſpiritualis, quod gerunt; ſunt enim conſul-
tores, fratres, & coadiutores Romani Epiſcopi,
ſicut appellantur *in cap. fundamenta*, *de elect. in* 6.
eique in Conciliis, & à Conciliis aſſiſtunt, vt ait
tex. *in c. per venerabilem*, *verſ. ſunt autem*, *qui filij
ſint legit.* Et ideò Cardinalitiam dignitatem verè
eſſe beneficium eccleſiaſticum, reſoluunt Selu. *d.
p.* 1. *q.* 1. *n.* 3. Hoied. *d. p.* 1. *c.* 2. *n.* 3. Gonz. *d. n.* 39. *verſ.
ſecundo*, Petr. Gregor. *roi benefic. c.* 10 *num.* 3. Azor.
d. c. 1. *quæſt.* 5. *verſ. ſecundo beneficium.* Mart. *d. c.* 39.
n. 2. Paul. Layman *d. c.* 4. *n.* 4. *verſ. Cardinales.* Anton.
Fabric. *de re benef. tit. de maiorib. & minorib. beneficiis*,
hinc notantes teneri Cardinales ad reſidentiam in
ſuis titulis, & vacare beneficia omnia per aſſecu-
tionem Cardinalitiæ dignitatis, & teneri ad ho-
ras Canonicas, & reliquos effectus, qui profluunt
ex eo, quòd ſit beneficium eccleſiaſticum.

Sextum beneficiorum genus in Eccleſiis Ca- 53
thedralibus reperitur, in quibus ſequentes inue-
niuntur gradus eccleſiaſtici cum dignitate, & ſuos
reliquæ dignitates præter illas ſublimes, de qui-
bus ſupra, quæ duplicia beneficia dicuntur, vida-
licet Archidiaconus, de quo latè egimus *lib.* 1.
c. 25. Archiepresbyter *ibidem*, *c.* 26. Primicerius,
c. 28. Theſaurarius *c.* 27. Primicerius Cantor, Præ-
centor, & Præpoſitus *c.* 28. *in fine*, Magiſter Scho-
læ, *c.* 29. Prior. *c.* 30. Et denique Canonici *c.* 31. &
extra Eccleſias Cathedrales aliæ reperiuntur digni-
tates eccleſiaſticæ, quæ inter huiuſmodi duplicia
beneficia connumerantur, videlicet Priores ſæcu-
lares qui in Collegiatis toti præſident Canonico-
rum collegio, vt conſtat ex *ſuper ſcript. text.* ibi,
*& Prioris ſancta Radigundis Pictauienſis in c. vlt.
de maiori. & obedient.* de illiſque fit mentio *in cap.
cum Vitonienſis* 2. *c. cum tanſam.* 27. *de elect.* & il-
los dignitatem eccleſiaſticam habere reſoluit gloſ.
verb. conuentualem in Clem. 2. *de reſcript.* Azor. *d.
lib.* 3. *c.* 20. Anton. Fabric. *d. tit. de benefic. cum dignit.
à n.* 36. & alij citati per me *c.* 30. Abbates ſimiliter,
qui etiam in ſæcularibus Eccleſiis cum dignitate,
& iuriſdictione reperiuntur, *cap. ex tranſmiſſa*, *de
renunciat.* Azor. *d. lib.* 3. *cap.* 19. Anton. Fabric. *tit. de
maiorib. & minorib. benefic. à n.* 54. & de illis ſuprà
peculariter egimus *cap.* 18. Plebani de quibus tra-
ctauimus ſuprà *cap.* 19. Quamuis ſupradicti omnes,
& alij, ſi qui ſunt, dignitatem habere dicantur,
tamen, appellatione beneficiorum largè ſumpto
vocabulo continentur, gloſ. *verb. beneficia*, ibi, *lar-
ge ſumitur*, *vt comprehendat etiam dignitates*, *in Clem.
Auditor*, *de reſcript.* Rebuff. *in tract. nominat. q.* 9.
num. 5. plores quos retuli *in tract. de appellat. verb.
vtriuſq. iur ſignificat. appell.* 22. *num.* 1. omnes enim 54
dignitates tam maiores, quàm minores appellatio-
ne beneficij eccleſiaſtici in fauorabilibus, & in
materia largè intelligenda comprehenduntur
gloſ. 1 *in reg.* 1. *de regul. iur. lib* 6. Rebuff. *in praxi tit.
ſæculare beneficium num.* 4. *cum ſeqq.* Gonzal. *d. gloſ.* 7.
ex num. 39. Nicol. Garc. *d. c.* 6. *n.* 2.

Septimum dicitur Eccleſia Parochialis, ſeu Cu- 55
rata, cui cura animarum propriè, & ſtrictè ſumpta,
iniuncta eſt, de qua *in Extrauag. Execrabilis*, *verſ.
quantum*, *de praben. inter communes*, Azor. *d. lib.* 3. *c.* 2.
q. 5. *verſ. neſcio*, *ibi*, *decimum*, Nicol. Garc. *d. cap.* 6.
n. 3. 5. *&* 6.

Octauum Rectiora, de Rectore enim meminit 56
tex. *in cap. vlt. de praben. & in c.* 3. *de clerico agroto*, qui
talis appellatur, quia plebem, & populum ſibi
commiſſum cum cura regit, iuxta text. *in c.* 1.
de capell. monach. & in c. 3. *de vita*, *& honeſt. cleric.*
Petr. Gregor. *Syntagm. lib.* 15. *cap.* 24. *n.* 10. *&* 11.
Ego ipſe *de officie & pot. Parochi p.* 1. *c.* 1. *n.* 10.

Nonum

Digitized by Google

57 Nonum. Plebània, quæ ita à plebe, cuius curam gerit Plebanus, de qua fit mentio *in c. 1. ne Clerici, vel monachi lib. 6.* & agunt Petr. Gregor. *d.c. 24. ex n.* 12. & alij per me citati *de officio & poteſt. Parochi p. 1. cap. 1. num 4. cum ſeqq.*

58 Decimum Vicaria perpetua, de qua *in c. poſtulaſti 27. de reſcript. & in Clem. 1. de offic. Vicarij*, eſt verè beneficium eccleſiaſticum, Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 2. q. 1. num.* 112. Gonzal *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 3. à n.* 19. Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. c. 6. q. 5.* Petr. Gregor. *d.c. 24. n. 15. &* 16. & nos infrà *cap. 6. de Vicariis.*

59 Vndecimum. Commenda perpetua eſt verè beneficium eccleſiaſticum, vnde Commendatarij perpetui, qui ſunt illi, quibus ad vitam beneficia commendantur in eorum fauorem propriè, & verè beneficium eccleſiaſticum habere dicuntur, & in eis locum habent Iura omnia de beneficiis loquentia, Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 8. à num.* 2. Hoied. *de incompatib. benefic part. 2. c. 14. à n.* 6. Nicol. Garc. *de beneſic. part. 5. cap. 14. à n.* 48. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 59. num. 2. cum ſeqq.* non ita ſi temporales fuerint; nam temporalem Commendam beneficium eccleſiaſticum non eſſe reſoluunt gloſ. *verb. commendare in cap. nemo deinceps 15. de elect. & in cap. ſi conſtiterit, de accuſat.* Hoied. *d.c. 14. n.* 7. Petr. Greg. *d.c. 15. c. 38. n.* 1. Suar. *de relig. tom. 1. lib. 4. de ſimon. c. 27. n.* 2. Ant. Fabr. *in praxi & theorica rei beneſ. tit. de beneſ. in titulum, & commendam à num.* 4. Gonzal. *d. §. 8. à num.* 35.

60 Duodecimum. Canonicatus Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, quorum Canonicorum officium in duobus præcipuè conſiſtit, ſtallo ſcilicet in Chorocum participatione diuinorum, & loco in Capitulo, vt colligitur ex *c. relatum 9. & ex cap. dilectus 19. & ex cap. pro illorum 21. in fine, & ex cap. dilecto 25.* cum aliis, *de praben.* horum autem Canonicorum præbenda ſpiritualia, eſt beneficium eccleſiaſticum, *cap. ex multis. §. conſtituimus 1 quaſt. 3. cap. cùm nobis, de verb. ſignif. cap. fin. §. in illis verſ. præbendas, de conceſſ. præbend. lib. 6. cap. 1. ne Sede vacan. eod. lib.* cum aliis adductis per Sebaſt. Cæſ. *in relect. de eccleſ. hierarch. diſp. 12. §. 6. nu-* 61 47. non verò Canonia, vt *in d. cap. fin. §. in illis.* atque ideo Canonicus ſine præbenda non poteſt dici beneficiarius, *cap. in noſtra, de reſcript.* vbi notarunt Abb. & Felin. Rip. *in cap. cum M. num. 36. de conſtit.* Rot. *deciſ. 29. de prebend. in nouis.* de quibus latè *in tract. de Canonicis, & dignitatibus cap. 12.*

62 Decimumtertium. Aſſiſij, ſeu Manſionarij beneficium, qui videlicet in eiſdem Eccleſiis aſſiduè, & veluti permanenter officium canendi in Choro, & diuina celebrandi obire tenetur, de quo fit mentio *in cap. ſi quis Epiſcopus 1. q. 1. & in cap. pen.* vbi gloſ. *verb. aſſiſſos, de cleric. non reſſid.* & de illis agunt latè Alberic. *in dictionar. verb. Aſſiſij.* Selu. *de benefic. par. 1. q. 2. num.* 47. Petr. Gregor. *d. lib. 75. cap. 23. à num.* 11. Azor. *d. part. 2. lib. 3. c. 9. q. 1.* Anton. Fabr. *in praxi, & theoric. benefic. tit. de reliquis ſtipend. eccleſ. ex num.* 12. Vincent. Filiuc. *tom. 3. tract. 41. cap. 1. num.* 17. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum pralud. 22. num. 6. ſecundum Romanam impreſſionem.* Ego ipſe *de tract. de Canonicis c. 4. num.* 37.

63 Decimumquartum Capellania in perpetuum auctoritate Epiſcopi inſtituta verè eſſe beneficium Eccleſiaſticum, notant gloſ. *in Clement. 2. de decim.* Fuſc. *de viſitat. lib. 2. cap. 11. à princ.* Selu. *de* [illegible] *eiuum quotuplex ex num.* 14. Petr. Greg. *d. lib. 15. c. 29. num. 5. & in inſtit. rei beneſ. cap. 11. num.* 10. Gonzal. *ad reg. 8. Cancell gloſ. 5. in princ. num.* 68. Azor. *d. p. 2. lib. 3. c. 8. q. 3.* Ant. Fabr. *tit. de Capellis, & Capellanis n.* 25. Nicol. Garc. *de beneſ. part. 1. c. 2. num.* 95. & nos infrà *cap. 5.*

64 Decimumquintum, Præſtimonia collata in titulum beneficij perpetui, verè eſſe beneficia eccleſiaſtica, colligitur ex text. *in cap. vlt.* ibi, *præſtimoniis, de conceſſ. præben. lib. 6.* Concil. Trid. *ſeſſ. 14. de reform. cap 9. & ſeſſ. 23.* etiam *de reform.* dum inter beneficia eccleſiaſtica enumerant etiam præſtimonia, ſeu præſtimoniales penſiones, & tradunt Oldrad. *conſ. 81. num.* 2. Hoied. *de incompat. beneſic. part. 2. cap. 8. à num.* 8. Azor. *d. lib. 3. cap. 7. q. 1.* Perez de Lara *de anniuerſ. & capellan. lib. 2 cap 8. à num.* 53. Gonzal. *d. gloſ. 5. § 2. num.* 9. Nicol. Garc. *d p. 1. cap. 2. à num.* 117. Antoo. Fabric. *in d. praxi, & theorica benefic. tit. de præſtimon. à num.* 4. Illa autem, quæ fuerint ſolum ſtipendia ſtudentibus, vel militantibus pro Chriſtianæ fidei defenſione dari conſueta, abſque aliquo onere ſpirituali (quæ videtur eſſe prima eorum origo, & conſtitutio) beneficia eccleſiaſtica non ſunt, vt benè aduertunt Hoied. *d. cap. 8. num.* 12. Gonzal. 2. §. 2. *num.* 10. Azor. *d. q. 1.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 2. q. 1. à num.* 114. Antoo. Fabr. *d. tit. de præſtimon. n. 4. &* 7. & de his videbimus ex profeſſo *in cap. 8. de Præſtimon.*

65 Decimumſextum. Hoſpitalia eccleſiaſtica, beneficia ſunt, ſi auctoritate Epiſcopi inſtituta, & conſtructa ſint, vt Rectoribus in titulum ad eorum vitam, ſeu in perpetuum conferantur, ſatis expreſſis text. *in Clem. quia contingit. §. vt autem,* ibi, *niſi in illorum fundatione ſecus conſtitutum fuerit, ſemper electionem ſit de Rectore locis huiuſmodi prouidendum, de re relig. domib.* Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 4. n.* 14. Mareſcot. *var. reſol. lib. 2. c. 3. n.* 18. Nicol. Garc. *d p. 1. cap. 4. à num.* 4 Anton Fabric. *tit. de xenodoch. & aliis locis piis à num.* 16. & nos latè ſuprà *lib. 2. in cap. 11. de hoſpitalibus.* Et hæc quidem ſunt ſæcularia beneficia largè ſumpta.

66 Regularia autem beneficia obtinere dicuntur illi, qui poſſident nempe illa, quæ ex fundatione, dotatione, aut Ordinarij, ſeu ſuperioris inſtitutione, vel ſaltem ex præſcriptione Regularibus tantum conferuntur; hæc enim Regularia in iure appellantur, iuxta tex. & *ibi* notata per Doctores *in c. 1. de capell. monach. & in cap. cum de beneficio 5. & in c. cum ſingula 32. de præbend. lib. 6.* Gonzal. *ad reg. 8. cancell gloſ. 8. à num.* 1. Nicol. Garc. *d. part. 1. c. 6. num.* 13. Rebuff. *in praxi tit. Regularia beneficia, à num.* 1. Tambur. *d. tom. 3. de iure Abbatum diſput. 9. q. 3. à num.* 1. latè Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 19. ex num.* 11. Bi- 67 fariam ergo contingere poteſt beneficium eſſe regulare, priori modo, quando in eius fundatione ſtatutum eſt id per Regolares adminiſtrandum, vt docent *in d.c. cum de beneficio*, Domin. & Franch. vterque *num.* 9. Rebuff. *in praxi in proœmiis. quotuplex ſit beneficium num. 5. & in concord. tit. de collationib. §. volumus, verb Regularia*, Hoied. *de incompatib. benefic. p. 1. c. vlt. num.* 9. Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. c. 26. q 1.* Tambur. *d. diſp. 9. q. 6. n.* 3. ſequitur Sanch. *d. cap. 29. num.* 14. vbi ex Domin. & Franch. ſubdit hoc ſtatutum non poſſe per Abbatem fieri, ſed per Epiſcopum, niſi Abbas ille iuriſdictione quaſi Epiſcopali præditus ſit, refert Hieroo. Roder. *d. reſol. 15. num.* 27. Po [illegible] mo-

quæ diximus de officio & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 31.
numer. 17. non quamlibet perſonam, ſed ſaltem Sub-
diaconum mittere præcipiuntur, in cap. Presbyteri
il 2. cum ſeq. de conſec. diſt. 4. illudque linteo, ſeu
Chriſmario imponere, ſicut Sanctorum Reliquiæ
aſſeruantur, & ſub ſigillo, vel clauibus cuſtoditæ te-
nentur.

31 Oleum verò Cathecumenorum præter Chriſma
etiam in baptizandis, & conſecratione Altaris, &
Sacerdotum Ordinatione, ac in baptiſmalis aquæ
conſecratione adhibetur, vt oſtendimus d. alleg. 31.
numer. 6. & in Vnctione quoque Imperatoris, de
qua habetur in d. cap. venerabilem, de elect. & Regum
etiam vt habetur in cap. 1. §. vnde. de ſacra Vnct. &
docent Selua de benefic. p. 1 qu. 5. num. 1. 164. & 155.
Fulc. de Viſitat. lib. 1. cap. 6. nu. 5. Azor. inſtit. moral. p.
2. lib. 10. cap. 5 q. 2. & 3. & alij citati per me d. alleg.
32 31. nu. 7. cum ſeqq. oleum autem infirmorum, & ex-
tremæ Vnctioni, & conſecrandis campanis inſer-
uit, vt in Pontificali.

33 Verùm non omnis conſecratio, olei recipit
Vnctionem, nam præter Euchariſtiam, vt ſuprà
vidimus, etiam ſacrorum Ordinum collatio, ex-
cepto Presbyterio, ſine Vnctione perficitur, cap.
præterea, & ibi gloſ. 23. diſt. Sed ſacratæ rei con-
tractu Diaconorum, & Subdiaconorum conſe-
cratio efficitur, ſcilicet per Epiſcopalium ma-
nuum impoſitionem, & Calicis, ac Patenæ tradi-
tionem, vt lib. 1. vidimus. Minorum verò Ordi-
num collatio non propriè conſecratio dicitur;
neque enim hi ſacri Ordines nominantur, etſi
tales quoque Domino conſecrati dicantur, ſicut
& Virgines, & res aliæ mobiles, quæ ad vſum Ec-
cleſiæ, aut Sacramentorum faciantur; quarum
potius benedictio, quàm conſecratio dicitur, ex-
ceptis linteaminibus Euchariſtiæ, quæ ob ipſius
Euchariſtiæ contactum ſacrati dicuntur, etſi olei
Vnctionem non requirant, ita & Sacramenta non-
nulla ſine Vnctione fiunt, vt ſuis quibuſque locis
oſtenditur.

34 Videndum eſt igitur, quæ ad veram conſecra-
tionis perfectionem requirantur? & quidem ſunt
quatuor, quæ neceſſariò requirantur, & ſunt de
eſſentia, videlicet; Miniſter verus, Materia debi-
35 ta, Forma legitima, & intentio canonica; locus
quoque debitus, & tempus legitimum eſt atten-
dendum, & ritus quidem inuenti, qui etſi non ſint
de eſſentia, non tamen ſunt omittendi. De mini-
ſtro ſciendum eſt neminem poſſe veram conſe-
crationem efficere, qui conſecratus ipſe non fue-
rit, cap. qui perfectionem, cum ſeq. 1. quæſt. 1. Sed nec
omnis perſona ſacra quamlibet conſecrationem
poteſt efficere, Presbyter namque ſimplex non om-
nia conficit Sacramenta, vt alibi vidimus, infe-
riores quoque clerici, & ſacratæ Virgines conſe-
crationem aliquam non efficiunt, ſed ſolus Preſ-
byter aliquas, ſolus verò Epiſcopus omnes poteſt
conſecrationes efficere; tantum clerici inferiores
conſecrationibus faciendis in miniſterio deſer-
uiunt, & qui ſunt in ſacris Ordinibus conſtituti, res
ipſas ſacras contingere valent, cæteri vero minimè,
quia ſcriptum eſt in cap. Maximilianus, in fine 81.
diſt. qui ſancti non ſunt, ſancta tractare non poſſunt;
quare ſtatuit, quoque Bonifacius V. ſummus Pontif.
vt reliquias Sanctorum, quæ ſacra vtique ſunt, nec Aco-
lytus audeat tangere.

36 Illud autem eſt notandum quòd Miniſter qui
ſit miniſter legitimus, ſemper vera Sacramenta,
aut conſecrationes conficit ex parte ſui, quam-
uis malus ſit & iniquus, ſi alia eſſentialia non
omittat, cap. Sacramenta 1. qu. 1. cap. Schiſmatici 24.
qu. 1. & ibi gloſ. verb. non poſſint §. ex his 28. qu. 1. cap.
Romanus, de conſecrat. diſt. 4. Legitimus autem dici- 37
tur miniſter. Primò ſi ſit ritè ordinatus, & hoc in
qualibet conſecratione eſt de eſſentia. Secundò,
ſi habeat iuriſdictionem, aut poteſtatem; hoc au-
tem non ſemper eſt de eſſentia; nam Sacramenta
omnia, excepta Pœnitentia, & Matrimonio à ritè
ordinatis etiam ſine iuriſdictione verè confi-
ciuntur & conferuntur. Illa verò duo etiam iu-
riſdictionem requirunt, ob rationem canoni-
cam, & legalem, quam ſuis locis exponemus. In
conſecrationibus autem reliquis iuriſdictio non
eſt de eſſentia niſi quoad effectum, ſeu executio-
nem in nonnullis, ſanè qui huiuſmodi in aliena
Eccleſia, vel Diœceſi, aut in alienas perſonas, vel
res, aut loca conficere, vel exercere voluerit, pœ-
nas Canonicas ſuſtinebit, vt de Diœceſibus &
Parochis vidimus. Statuit autem Anacletus Papa
in cap. Epiſcopus il. 7. quæſt. 1. vt ſi Epiſcopus in
aliena Diœceſi clericos, aut Altaria non permit-
tente loci Ordinario conſecrauerit, amotis iis,
quos ordinauerit, ideſt, depoſitis, vel ſuſpenſis,
Altaris tantùm conſecratio maneat, & tranſgreſ-
ſor Canonum vno anno à Miſſarum celebratio-
ne ceſſare debeat, ſicut & de re aliena conſecrata
reſcripſit Gregorius in cap. comperimus 14. qu. 6. vt
ſi ſit reſtitutioni obnoxia, ipſa quidem res ſacra
permaneat, eius verò pretium reddatur, quia in-
quit, quod ſemel conſecratum eſt, non debet ad profanos
vſus reſtitui; ad vſum tamen ſacrum, ſi erat res
Eccleſiæ, vel clerici, reſtitui poterit, ſecundùm
gloſ. ibi per text. in cap. Apoſtolicos 12. quæſt. 26. & in
cap. queſti 17. quæſt. 4. Seruus verò alienus ordinatus
in Sacris Domino non volente erit reſtituendus,
quamuis laico, cap. ex antiquis, cum ſeq. 54. diſt. cum
ea tamen diſtinctione, quam ſupr. lib. 1. cap. 33. §.
2. numer. 131. poſuimus; quod quidem in pœnam
ipſius Ordinati vult. gloſ. in d. cap. comperimus, &
in d. cap. Epiſcopus il 1. 7. qu. 1. & in d. cap ad hæc, de
relig. domib. eſſe conſtitutum, vt ſcilicet ſeruus ad
ſeruitutem redeat, alter verò in ſuperiori caſu
amoueatur; res autem examinata remanet con-
ſecrata, eo quòd non deliquerit. Verùm cùm ne-
que malè ordinatus ſemper deliquerit, & potius
huiuſmodi in iniuriam ordinantis, quàm ipſo-
rum pœnam amouendos eſſe legamus in cap. 1. in
fine. 70. diſt. & in cap. vel non eſt compos, de tempor.
ordinat. Alia videtur ratio aſſignanda, quod res
inanimata iam conſecrata ideo retinetur, quia
nec à laicis vltra tractari, nec in profanos vſus
conuerti poteſt, vt dixit Gregorius in d. cap. compe-
rimus, & habetur in d. cap. adhæc, de relig. domib.
quæ ratio in perſona ſacrata ceſſare videtur; cir-
ca quam non ita poteſt conſecrationi iniuria in-
ferri & ſi ſeruus ordinatus Domino reſtituatur, po-
teſt abſque iniuria Ordinis apud eum eſſe, & ei in
Diuinis ſeruire, c. frequens, in fine 54. diſt. vt ſuprà d.
lib. 1. cap. 33. §. 1. n. 131. vidimus.

Sed redeundo ad poteſtatem conſecrantis eſt 38
attendendum, quòd quando dicitur malum mini-
ſtrum verum Sacramentum conficere, vel con-
ferre; non tantùm de ipſo Sacramento, aut chara-
ctere intelligitur, verumetiam de re, aut gratia
Sacramenti, ſed non æquè in omnibus Sacra-
mentis de effectu ſiue executione Sacramenti, li-
cèt Sacramentum ipſum cum gratia ſuſcipiatur,
in qua conferenda bonitas Miniſtri non eſt de
ſubſtantia. Malus enim Miniſter (qui intelligitur
extra gratiam conſtitutus, videlicet aut ob infi-
delitatem,

delitatem, aut ob peccatum mortale) non ſecus ac bonus Miniſter, id eſt in gratia exiſtens, confert gratiam cum Sacramento animæ bene diſpoſitæ, quam gratiam Deus, per ſeipſum tam in Sacramentis bonorum, quàm malorum confert. Verùm in Sacrameotis bonorum per preces, quas in eis confereodis fundunt, dat Deus gratiam, *cap. remiſſionem 1.quæſt.1.c.pen.verſ.ſufficit, de Pœnit. diſt.* 1. In Sacramentis verò malorum non per eorum preces, quas non exaudit, ſed abſque eis gratiam dignè ſuſcipientibus infundit, adeò vt dici poſſit Deum conferre gratiam, & per ſe ipſum, & per bonos miniſtros; in Sacramentis verò malorum per ſe ipſum tantùm eam conferre, ſicut & ſine Sacramentis quando voluerit, ita
39 intelligendum videtur quod inquit Auguſtin. *in cap. quomodo, de conſec. diſt.* 4. Sacramentum ſcilicet gratiæ Deum conferre etiam per malos, ipſam verò gratiam noo niſi per ſe ipſum, vel per Sanctos ſuos. vide *ibi* gloſ.not.*in verb. per Sanctos, cap. obtineri* 23.*quæſt.*4.*cap.remiſſionem*.1.*qu*.1. Quod verò idem dicit *in d.cap.quomodo,& in eo cap. remiſſionem*, ſcilicet peccatorum remiſſionem auatos, aut homicidas, & alios crimínoſos noo dare, quia eis non eſt dictum *ſi cui remiſeritis peccata*, &c. intelligere oportet per ſuas ipſorum preces in Sacramentis gratiam non dare, nec eis dictum eſſe, *ſi cui remiſeritis*, quia id eis qui Spiritum ſanctum habebant, dictum fuit, & ita ſuo ipſorum verbo gratiam conferebant. Quare idem Auguſtin.*in d. cap.quomodo*, dicit, *quomodo exaudiuit Deus homicidam deprecantem ſuper aquam Baptiſmi, vel ſuper oleum, vel ſuper Eucharistiam, aut ſuper capita eorum, quibus manus imponitur. Deus ergo*, inquit, *dat etiam ipſo baptizante, ſed non deprecante Spiritum ſanctum*. Quod verò ſæpius in Canonibus, præcipuè *in cap. hanc regulam* 1.*quæſt*.1.cum multis ſimilibus, dicitur hæreticos in Sacramento gratiam nullam conferre, ſed baptizatos ab eis oportere per manus impoſitionem gratiam Spiritus ſancti ab Epiſcopo accipere, intelligitur de baptizatis in hæreſi, vel in Schiſmate conſtitutis, *d.cap.hanc regulam. §.nemo*, & patet *ex cap.* Paulianiſtæ*cad*.1.*qu*.1.& ex *d.cap.quomodo,& in cap*.51. de quibus, *& cap.antiqua*, cum ſimilibus *de conſec. diſt*. 4.quia ſicut alij in mortali crimine conſtituti nullam gratiam ex parte ſui reperire poſſunt donec reuertantur, ſicut in ſpecie de ſimoniacis expreſſum habetur *in cap.*1.*cum ſeqq.& in cap. gratiam* 1.*quæſt*.1. Dicit enim Ambroſius gratiam cùm ordinaueris, non ſuſcepiſti, quia gratuitò eam non meruiſti. Et hoc eſt quod dicitur in ſimoniacis ordinationibus non gratiam, ſed Spiritum mendacij, non benedictionem, ſed maledictionem conferri *in d. cap*.1. *cum ſeqq.* Nam ſi malus malo, aut infidelis infideli velit Sacramenta conferre, & ipſi qui faciunt, & quibus faciunt, inquit idem Ambr. relatus *in cap. non ſanat*. 1.*quæſt*.1.non ſolum non prodeſt, ſed eſt ad iudicium. Si verò malus bono, aut infidelis fideli eadem conferre voluerit, dicit Auguſtin. *in cap. ſi iuſtus* 1.*quæſt*.1.*& in d.cap.quomodo*, quòd Spiritualis virtus Sacramenti, & lux pura ab illuminandis excipitur, nec per immundos tranſiens coinquinatur. Quòd ſi bonus malo, aut fidelis infideli id præſtet, nihil malo, aut infideli prodeſt, nec conferenti nocet, ſi ignoranter, aut ex ea cauſa id egerit, quam de qualitate Ordinandorum, *lib*.1.*cap*.33. §. 1. vidimus; facit text. *in cap.non prohibeat. de conſecrat. diſt*.2.*& in cap.ex tenore,& in cap. fin. de tempor. Ordinat.*

Verùm etſi boni à malis Miniſtris Sacramenta ſumentes, gratiam non amittant, vt dictum eſt; confert tamen à bonis miniſtris ea potius ſumere, & bonorum Sacerdotum Miſſas audire; quia facilius eorum precibus atque meritis, quod petitur impetratur. *d.cap.remiſſionem*, vbi *gloſ*.1.*quæſt*. 1. *d.cap. obtineri* 23. *quæſt*. 4. Quomodo verò malus Sacerdos ſit euitendus in ſacrificio Miſſæ, diximus *in collect. ad cap.vltim.de cohabit. cleric.* Quæ autem diximus de malo miniſtro in Sacramentis, eadem met in cæteris conſecrationibus intelliguntur, vt probat Gregor. *in cap.non nocet*.1. *quæſt*. 1. dicens, *non nocet malitia Epiſcopi neque ad baptiſmum infantis, nec ad conſecrationem Eccleſiæ, omnia enim hæc non ab homine, ſed à Deo ſanctificationem accipiunt*. Illud verò quod idem dicit *in cap. Eccleſiam* 41
1. *quæſt*. 4. Eccleſiam ſcilicet, quæ pactione fuerit conſecrata execratam potius, quàm conſecratam dici debere, dictum eſt in odium conſecrantis propter ſimoniacam pactionem, quia nihilominus cum in tali conſecratione eſſentialia concurrerint, eſt proculdubio conſecratio vera, vt ſuo loco oſtendimus. Poſtremo de perſona con- 42
ſecrante notandum eſt quòd Canones *in cap. quod à Patribus, cum ſeqq*.75.*diſt*. ſtatuerunt vt conſecratus debeat eſſe ieiunus, ſicut & conſecrandæ perſonæ, *cap. vt ieiuni, de conſecrat. diſt*. 5. non eſt tamen præcepti neceſſitas in conſecrante, præterquam in ſacroſancto Euchariſtiæ Sacramento, & ſacrificio Miſſæ, & in iis conſecrationibus faciendis, quæ inter Miſſarum ſolemnia fieri debent; qualis eſt ſacrorum Ordinum collatio, vt in ſuis locis demonſtrauimus. Et hactenus de Miniſtro.

De materia verò conſecrationis ad ea, quæ 43
ſupra dicta ſunt, hoc tantum addere oportet, quod ſcilicet ad commixtionem pertinet, cùm namque verteretur in dubium, an oleum non ſanctum ſacro admixtum ſacrum fieret, an verò potiùs corrumperet ſacrum? declaratum eſt ab Innocent.III. *in cap. quod in dubiis, de conſecrat. Eccleſ.* totum fieri conſecratum, quod ſacro miſcetur, Fuſc. *de Viſit. lib*. 1. *cap*. 6.*num*.10.Poſſeuin.*de offic. Curati cap*. 9. *num*: 2. Ego ipſe *d. p*. 2.*alleg*.31. *ſub numer*.17.quod & de aqua ſacra, ſeu benedicta intelligendum videtur. Nec ideo minus ſacrum eſt putandum, id quod miſcetur, eo quòd maior fortè ſit quantitas quàm ſit ſacrum; quia virtus & dignitas partis ſacræ trahit ad ſe totum non ſacrum; quod tamen ſit eiuſmodi tantummodo ſpeciei, gloſ. *in d. cap.quod in dubiis*. Aliud tamen 44
eſt de vino admixto ſacro vino in Calice, non enim fit ſacrum, nec ſanguini Chriſti miſcetur, nec fit ſanguinis Chriſti, iuxta ea quæ notantur *in cap.cùm Martha §.quæſiuiſti, de celebrat. Miſſar.* quia ſanguis in Sacramento eſt cum corpore Chriſti in venis, vinum verò, vel aliud admixtum miſcebitur accidentibus illis; ante conſecrationem autem aqua admixta vino in Calice, tranſubſtantiatur in ſanguinem, quia mixta vino tranſit in vinum, niſi tanta eſſet quantitas, quæ vinum corrumperet. *l. §. quæuiſti.* De ratione verò quare ſi oleo conſecrato, ſeu aquæ benedictæ miſceatur liquor eiuſdem ſpeciei non conſecratus in minori quantitate, totum maneat conſecratum, non ſic ſi vino conſecrato eadem vini ſpecies in minori quantitate miſceatur reſpectu talis vini permixti, latè egimus *in collectan. ad d. §. quæſiuiſti. numer*.8.

De forma autem conſecrationis, & intentione non

non eſt aliquid hoc loco dicendum quia nonnulla
ſupra in ſpecie vidimus. De loco autem conſe-
crationis faciendæ breuiter eſt notandum quòd
in Eccleſia fieri quælibet conſecratio debet, præ-
ſertim verò Sacramenta, & maximè omnium Eu-
chariſtia, cum Miſſæ ſacrificio nonniſi in Eccle-
ſia aut in loco ad diuinum tantum cultum dicato
eſt conficienda, *cap. Miſſarum, de conſec. diſt.* 1. cum
ſimilibus; niſi neceſſitas cum Prælati auctoritate
aliud expoſcat, vt ſuprà diximus *lib.* 1. *cap.* 22. *verſ.*
circa 2. Ordinis quoque Sacramentum in Ec-
cleſiis inſignioribus & palàm fieri eſt conſtitu-
tum, vt pariter vidimus *eod. lib.* 1. *cap.* 33. *de Ordine*
prope fin. verſ. quinto Reliqua itero Sacramenta ma-
gis congruè in Eccleſia miniſtrantur, vt ſupr. *lib.* 2.
cap. 3. *de immunitate Eccleſ.* vidimus, niſi neceſſitas
vel vtilitas animarum vrgeret, nam & Extrema
Vnctio in priuatis domibus datur, vt vſus docet.
Aliæ quoque conſecrationes in Eccleſiis fiunt,
niſi vt (diximus) neceſſitas vrgeat, decet namque
vt res ſacræ non ſolum à Sacratis viris, ſed
etiam in Sacratis Deo locis celebrentur, *d. cap.*
Miſſarum.

46 Tempus conſecrandi in Sacramentis quidem
eſt diuerſum; nam in Baptiſmo olim erat tempus
in Paſchate tantùm Reſurrectionis, & Penteco-
ſtes, *cap. non ratione, cum ſeqq. de conſec. diſt.* 4. hodie
verò quocunque tempore, & hora poteſt conferri
ob mortis periculum, vt vſus probat. Confirma-
tionis quoque tempus proprium eſt in feſto Pen-
tecoſtes, & etiam Reſurrectionis, vt habetur *in*
c. vt Epiſcopi, de conſecrat. diſt. 5. ex cauſa verò omni
tempore poteſt conferri, arg. *cap. omnes fideles, ea-*
dem diſt. Ordinis Sacramentum quibus temporibus
conferendum, diximus ſuprà *lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 172.
cum ſeqq. Euchariſtiæ autem Sacramentum non
niſi ante prandium confici, aut conferri debet,
niſi maxima inſtaret neceſſitas, vt oſtendimus.
Conſecrationes Epiſcoporum, die tantùm Domi-
nica, & inter Miſſarum ſolemnia ſunt faciendæ,
cap. fin. 51. *diſt. c. quod ſicut, de elect. & lib.* 1. *cap.*
10. *de Epiſcoporum confirmat. & conſecrat.* latè de-
monſtratum eſt. Eccleſia autem & Altare omni
tempore poteſt conſecrari, etiam die non feſti-
uo, etſi magis deceat, vt in die feſtiuo id fiat, *cap.*
tua, de conſecrat. Eccleſ. vel Altar. & oſtendimus *ſup.*
lib. 2. *cap.* 2. *de Eccleſ. ædifican. & conſec. verſ. decet*
autem. At conſecratio fontis Baptiſmalis in ſab-
bato ſancto Paſchæ, & Pentecoſtes fieri debet,
cap. in ſabbato, de conſec. diſt. 4. Conſecratio verò
Chriſmatis, & olei Catechumenorum, ac infir-
morum in die Cœnæ Domini eſt facienda, *cap.*
literis, de conſecrat. diſt. 3. *cap. te referente, de celebrat.*
Miſſar. Aliæ conſecrationes quandocunque fieri
permittuntur; congruit tamen vt omnis conſe-
cratio ante prandium fiat, feſtis diebus, &
ante, vel poſt celebrationem Miſſarum, illis ex-
ceptis, quæ in ipſa Miſſarum celebratione perfi-
ciuntur.

47 Conſecrationis effectus ſunt plures ſecundùm
diuerſa genera conſecrationum. Primò cuiuſque
conſecrationis in genere effectus eſt dedicatio
rei conſecratæ, quæ fit ad cultum diuinum, & ad
vſum ſacrum; quamobrem non poteſt amplius in
profanum vſum conuerti, iuxta illud *Leuit. vlt. l. ſi*
quis ſepulchrum ff. de relig. & ſumpt. funer. cap. quæ
ſemel 19. *quæſt.* 3. *cap. ligna, cap. veſtimenta, de conſec.*
diſt. 1. *reg. ſemel Deo, de regul. Iuris in* 6. Carol. de Ta-
pia *in Authent. Ingreſſi. C. de ſacroſanct. Eccleſ. verb. de-*
dicant Deo, cap. 2. *num.* 1. & non niſi à ſacratis viris
contingi, aut tractari, *cap. ad hæc, de relig. domib.*
quod in rebus tantum mobilibus intelligitur,
nam Eccleſiæ & loca ſacra, atque ſacratæ perſo-
næ propter communem vſum, & miniſterium fi-
delium contingi quidem poſſunt, violari autem,
vel lædi abſque ſacrilegio non poſſunt, vt ſuprà
lib. 1. *cap.* 39. *de priuileg. cleric. & lib.* 2. *in cap.* 3.
de immunit. Eccleſ. eſt demonſtratum. Effectus 48
verò conſecrationis ſpecialiter in ſacratis per-
ſonis, eſt ſpiritualis poteſtatis acceptio ad mi-
niſtrandum, & exercendum munus cuique Ordi-
ni, aut dignitati annexum. Quod tamen attinet 49
ad ſubſtantiam vinculi ſpiritualis inter Cleri-
cum, vel Prælatum, & Eccleſiam ſuam, nihil
addit Ordo vel conſecratio; quia vinculum illud
contrahitur per electionem, ſeu confirmatio-
nem; conſecratio verò perſonæ electæ eſt quaſi
conſummatio, & addit tantum poteſtatem exer-
cendi ea, quæ ſunt ordinis, vel Prælationis.
Ipſius autem Sacramenti ſicut & cæterorum
effectus in quantum ſunt Sacramenta, eſt gratia,
quæ in ſingulis Sacramentis confertur, vt ſuo
loco oſtendimus. Conſecrationis verò Chriſma-
tis, aut alterius olei, vel aquæ Baptiſmalis ef-
fectus alius non eſt, quàm quod ſignat virtutem,
quæ in Sacramento ex elementis illis confe-
cto continetur, vt ſupra etiam diximus (nec
enim conſecratio illa de ſubſtantia eſt Sa-
cramenti, vt alibi dictum eſt) Item non ni-
ſi à Sacerdotibus contingi poſſunt, vt ſimiliter
diximus.

Sequitur vt de reconſecratione, & reconcilia- 50
tione, ac de conſecratione, & reconciliatione, ac
demum de benedictione aliquid breuiter dica-
mus; & quidem de reconſecratione ac reconcilia-
tione, quid in ſpecie iura diſponunt ſuprà *lib.* 2.
cap. 4. in materia violationis Eccleſiæ vidimus, in
genere autem eſt hoc in loco de reconſecratione
ſciendum, quod propter Spiritus ſancti vim ac
virtutem, qui in conſecrationibus operatur, (ita
vt quod ſemel ritè eſt conſecratum, firmiter at-
que indelebiliter conſecratum permaneat) eſt ab
Eccleſia conſtitutum *in cap. Eccleſiis* 68. *diſt.* cum
ſimilibus, vt ſemel conſecratum nefas ſit iterum
conſecrare, ſicut de Sacramentis imprimentibus
characterem vidimus, nam idem eſt in aliarum
quoque rerum, ſeu locorum conſecratione ſer-
uandum. Huius rei rationem Cyprianus aſſi-
gnat in ſermone de ablutione pedum, ſic in-
quiens. *Nemo ſacro oleo linus iterum linit aut conſe-*
crat, nemo impoſitioni manuum, vel miniſteriis derogat
Sacerdotum, quia contumelia eſſet Spiritus ſancti ſi
euacuari poſſet, quod ille ſanctificat, vel aliena ſanctifi-
catio emendare, quod ille ſemel ſtatuit, & confirmat. Ex
certis tamen cauſis poteſt res iterum conſecrari,
quas alibi ſæpius vidimus, veluti ſi fuerit execra-
ta, quod quidem contingit cum res ipſa deſtrui-
tur, itaut non poſſit amplius dici talis, aliàs re ipſa
manente maneret conſecratio, aut ſi ignoretur
omnino quod antea fuerit conſecrata; tunc enim
non dicitur iteratum, quod antea factum fuiſſe
neſcitur, *cap. ſolemnitates* 1. *de conſecr. diſt.* 1. *c. pla-*
cuit. cap. nulla. etiam de conſecr. diſt. 3. *c. veniens,*
de Presbytero non baptizato, & diximus ſuprà *lib.* 2.
cap. 2. *de Eccleſ. ædific. & conſec.* Loquitur autem de
his iterandis, quæ de ſubſtantia ſunt conſecra-
tionis. Cæterùm quædam alia accidentalia ex 51
cauſa poterunt iterari ad reconciliationem po-
tius, quàm de conſecrationem pertinentia; qua-
lis eſt impoſitio manuum pro reconciliandis hæ-
reticis,

Digitized by Google

rericis, dicit enim Auguſtious *in c. manus 1. q. 1.*
quòd manus impoſitio non ſicut Baptiſmus repe-
ti non poteſt; quid enim, inquit, eſt aliud niſi ſu-
per hominem deprecatio; vnde & in Confirma-
tionis Sacrameoto poſt Baptiſmum, & in Ordi-
nibus conferendis, atque in Sacramento Pœniten-
tiæ, & aliis fit impoſitio manuum, quæ tamen
non eſt conſecrationis, ſed alterius doni iteratio,
ac nouæ gratiæ traditio, verùm nonnulla etiam
in Sacramentis non iterantur, quæ etſi Sacra-
menta non ſunt, proximè tamen ad Sacramenta
accedunt, & ex eorum iteratione nonnihil colla-
to ſemel Sacramento detrahi, videretur, veluti in
Matrimonio, ſecundarum nuptiarum benedictio,
& in Pœnitentia ſolemnis pœnitentiæ iteratio, de
52 quibus vide gloſ. *in c. vir. autem, de ſecund. nupt.*
Reconciliatio verò eſt prioris gratiæ reparatio,
quæ per culpam amiſſa, vel ab initio cum ſacramen-
to fuerat excluſa, vt ſup. *lib. 2. c. 4. num. 27. cum ſeqq.*
oſtendimus.

53 Nunc verò de benedictione notanda eſt pri-
mò differentia inter conſecrationem, & ipſam
benedictionem, quòd ſcilicet conſecratio bene-
54 dictionem cootinet, non è contra; benedictio
enim eſt tantùm profanitaris, vel nequitiæ ex-
cluſio, atque ſanctificationis infuſio, at conſecra-
tio addit rei ipſius perpetuam ad diuinum cul-
tum dedicationem maiori adſtrictam vinculo ob
55 grauiorem cauſam, ac propterea cum grauiori
pœnæ adiectione contra rei ſacræ violatores. Præ-
terea benedictionis nomen latius ſumitur, vt ſci-
licet non tantùm ad res, & perſonas ipſas, verùm
& ad hominum actiones, atque eorum futuros
euentus, & ad triſtia, aduerſaque fuganda perti-
neat. Quicquid enim beoedicitur in Eccleſia, aut
fit ad rei profanitatem detergendam, aut ad ne-
quitiam immundorum ſpirituum depellendam,
aut ad aduerſitatem fugandam, ea qua virtus, &
ſanctitas rei beoedictæ infunditur, & rerum, vel
perſonarum proſperitas impetratur. Benedicere
56 autem cootiogit tripliciter ſecundum S. Thom.
ſcilicet enunciatiuè, hoc eſt laodando, item opta-
tiuè, & imperatiuè. Prima benedictio eſt, quam
Deo tribuimus, cum toties eum benedicimus, ad
quòd ſemper in Scripturis ſacris inuitamur & tra-
himur. Secunda eſt quam homo homini dare ſo-
let, non laudando ſolum, verum etiam bonum
aliquod imprecando, qualis eſt ille Pſalmiſtæ,
*Benedicat te Dominus ex Sion, vt videas bona Hie-
ruſalem.* Et hæc ſi à Sacerdotibus datur ex Sacer-
dotali officio ſuper res quidem benedicendas in
Eccleſia, eſt imperatiua, quamuis verba optatiuè
proferri videantur. Tertia verò eſt, quam dat ſo-
lus Deus per ſe, vel per miniſtros ſuos, hæc au-
tem eſt, quæ effectus prædictos operatur, & hanc
quandoque Deus dedit per ſe ipſum, Geneſ....
quandoque verò per ſeruos, vt in Sacris literis
ſæpiùs contingit, & hodie in Eccleſia fidelibus
benedicit per Pontifices, & Sacerdotes, & Reli-
gioſos viros; & de hac tertia loquimur hoc in lo-
co: quæ quidem largè ſumpta poteſt eſſe duplex,
vna ſcilicet, quæ datur à puro homiue propter
meritum ſanctitatis, in quo Chriſtus per gratiam
inhabitat, ſicut eſt illa, quæ à ſanctis Viris peti
conſueuit. Alia eſt quæ datur propter meritum
Chriſti alicui inſtrumentaliter applicatum, & in
hac danda requiritur Ordo ſacer, non autem
Sanctitas neceſſariò; eſt autem huiuſmodi beoe-
57 dictio triplex vna perſonarum, alia rerum, tertia
verò locorum.

Benedictio perſonarum alia ſolemnis eſt, quem 58
in diuinis Officiis dat ſolus Epiſcopus in ſua
Diœceſi, & Archiepiſcopus, vel Patriarcha in to-
ta prouincia ſua dum viſitat, & Legati Apoſtoli-
cæ Sedis in locis ſuæ legationis, & Romanus
Pont. vbique terrarum, vt notatur *in c. antiqua, de
priuileg.* & habetur *in Clem. fin. eodem tit.* Vgolin. *de
offic. & poteſt. Epiſcopi. c. 31. §. 1. ex num. 1.* Ego ipſe *in
ſimili tract. p. 2. alleg. 27. ex n. 63.* vbi *num. 64.* poſt
Piaſec. *in praxi Epiſco. p. 1. c. 2. num 3. verſ. bene-
dicit*, & Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſolut. 203.
num. 5.* tenui Epiſcopum celebrantem priuatè in
Diœceſi aliena poſſe vti benedictione Epiſcopa-
li cum verbis, *Sit nomen Domini benedictum.* Infe- 59
rior verò Epiſcopo hanc benedictionem ſolem-
nem dare non poteſt, niſi fuerit ei ex priuilegio 60
conceſſum, quod quidem Abbatibus vſum Mi-
træ, & Baculi ex Apoſt. Sedis priuilegio haben-
tibus eſt conceſſum *in cap. Abbates, de priuileg. lib.
6.* publicè verò per vias, aut per ciuitates, vel vil-
las, aut caſtella benedicere populis nequeunt,
niſi iſtud expreſsè in eorum priuilegiis habea-
tur, vt dicitur in citato *cap. Abbates*, & docent Fr.
Emman. *quaſt. Regular. tom. 1. q. 28. artic. 1.* Azor. *in-
ſtit. moral. p. 1. lib. 12. c. 20. q. 7.* Piaſec. *d. cap. 2. in fi-
ne*, & cenſuit Sacra Rituum Congregatio *in vna
Eugubina 7. Iuly* 1604. Idem quoque nonnullis
Archipreſbyteris eadem inſignia Epiſcopalia ex
priuilegio habentibus ſolet eſſe indultum; &
hæc quidem benedictio ſolemnis inde tracta vi-
detur quod Aaron, & Dauid, ac Salomon poſt ho- 61
locauſta, & pacifica populo benedixiſſe legun-
tur, in nomine Domini: quare huiuſmodi benedi-
ctio per Pontifices poſt Diuina officia datur cum
precibus ad Domini nomen directis. Alia eſt 62
benedictio perſonarum ſimplex, quę fit à Preſ-
byteris tantum in Miſſa, non autem præſente
Epiſcopo ſine permiſſione ipſius, iuxta illud
Apoſtoli, *minor à maiori benedicitur, non è conuerſo,
cap. denique 21. diſt. cap. miniſtrare 26. quaſt. 6. cap.
cum ad celebrandas, de conſecrat. diſt. 1.* Ego ipſe,
d. part. 2. alleg. 27. num. 66. Eſt & alia ſpiritualis
perſonarum benedictio, cùm ſcilicet nouus mi-
les, aut monachus, vel Abbas ſolemni quodam
ritu per Pontificem benedicitur, vt ſancta ſeruas
Eccleſia.

Benedictio autem rerum eſt multiplex, veluti 63
aquæ, cinerum, candelarum, palmarum, & oliua-
rum, veſtimentorum, ac linteaminum aliarum-
que rerum vtenſilium Eccleſiæ ciborum quoque
ac earum rerum, quæ benedicendis, aut conſe-
crandis perſonis tradit Eccleſia, id eſt annuli, co-
ronæ, enſis, & pilei, vexili, & aliarum rerum hu-
iuſmodi; nihil enim ſolemniter ſine benedictio- 64
ne tradi ſolet Eccleſia. Atque benedictio, quæ fit
cum ſale & exorciſmo ad domos & homines aſper-
gendos, ac fugandos dæmones, atque ad venia-
lia delicta abluenda, *c. aquam, de conſecr. diſt. 3. c.
aqua, de conſecr. Eccleſ.* vbi citauimus Doctores *in
collectan. & de officio, & poteſtate Epiſcop. p. 2. alleg.
28. à n. 58.* ad ſolum Sacerdotem pertinet, adeò vt
quidam voluerint quòd inferior irregularitatem
incurrat, ſi eam præſumpſerit benedicere, ſicut
alia quoque exequi, quæ ad maiores Ordines ſpe-
ctant, vt ſuo loco dicemus. Alia eſt aqua, quæ à ſo-
lo Epiſcopo benedicitur cum vino, & cinere ad 65
reconciliandam conſecratam Eccleſiam, quæ vio-
lata fuerit, ac polluta, *d. c. aqua, c. propoſuiſti, de con-
ſecr. Eccleſ.* & ſup. vidimus *lib. 2. in c. 4 de deſtruct. &
violat. Eccleſ.* Adhibetur autem aqua benedicta ad 66

I aliarum

aliarum quoque rerum benedictionem, necnon conſecrationem, aut reconciliationem, omnis namque benedictio *rerum*, vel etiam perſonarum in aquæ aſperſione conſiſtit cum ſigni Crucis impreſſione, ac inuocatione ſanctiſſimæ Trinitatis, thurificatione etiam & aliis ritibus quos ſeruat S. mater Eccleſia. De benedictione veſtimentorum atque aliarum rerum ſuperius egimus, & reliquis verò rebus extaot formulæ Eccleſiaſticorum Ritoum approbare.

67 Campanas denique benedicit, & Chriſmate vngit Epiſcopus, vt ſcribunt Durand. *in rationali diuinorum, lib.* 1. *c.* 4. Stephan. Durant. *de tribus Eccleſia, lib.* 1. *c.* 22. Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 31. §. 1. *num.* 2. latè Angel. Roch. *in ſpeciali tract. de campanis, cap.* 5. *de campanarum conſecrat.* vbi etiam tradit formam & verba conſecrationis. Lezana *in ſum. tom.* 3. *verb. benedictio num.* 14.

68 Poteſt Epiſcopus prohibere ne campanæ pulſentur ſi non ſint benedictæ, vt cenſuit S. Congreg. Rit. *in Aprutin.* 5. *Iulij* 1614. refert Lezaoa *d. verb. benedictio num.* 14. *in fine.*

69 Illud eſt aduertendum campanas Sabbato
ſancto non poſſe in aliqua Eccleſia pulſari ante
pulſationem in Eccleſia Cathedrali, vel Matrice, vt
declarauit eadem S. Congregat. Rit. in Oriolen. 11.
Aprilis 1601. & in Marſicen. 21 *Martij* 1609. & in
70 Venoſin 30. *Decembris* 1614. *&* 14. *Nouembris* 1615.
& in Syracuſana 3. *Iunij* 1617. tam in Eccleſiis ſæ-
cularibus quàm Regularibus etiam S. Ioannis Hie-
roſolymitani, etiam prope, & extra muros exiſten-
tibus, & etiam in Eccleſiis Confraternitatum, ex ea-
dem S. Congr. in Placentina 21. *Auguſt.* 1604. & in
Mediten. Galatri 9. *Februarij* 1608. *& in Marſicin.*
71 6. *Decembris* 1621. *&* in d. Venuſin. Etiamſi adſit
Eccleſia Collegiata, quæ habeat omnimodam præ-
cedentiam ſupra Matricem, vt in Syracuſana Mo-
dicæ 23. *Febr.* 1619.

72 In aliis verò diebus per annum ad ſalutationem Angelicam indifferenter ante, vel pòſt Eccleſiam Cathedralem, vel Matricem pulſari poſſunt campanæ, eadem S. Congregat. Rit. in Oriolen. 11. *Aprilis* 1601. niſi adſit conſuetudo, quæ ſeruanda eſt, vt fuit reſolutū in eadē *cauſa ſub die* 21. *Auguſti* 1601.

CAPVT IV.

De Beneficiis Eccleſiaſtici in genere.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio materiæ.*
2 *Chriſtiani in primitiaa Eccleſia ſolebant vendere prædia ſua, eorumque pretia Apoſtolis tanquam Eccleſiæ Prælatis afferebant, vt exinde Diaconorum manibus ſingulis diſtribuerentur.*
3 *Deinde magis expedire viſum fuit vt ipſamet prædia, ſiue immobilia bona Eccleſiis donarentur, ex quorum annuis redditibus miniſtrorum ſuſtentationi perpetuò prouiſum eſſet.*
4 *Clerici longo tempore pleriſque in locis nihil proprium poſſidentes ex communibus Eccleſiarum redditibus alebantur, ſed poſtea frigeſcente magis in dies charitate clericis à communione receſſerunt, & inde conuenientius viſum fuit ſingulis clericis beneficiorum titulos aſſignare, ex quibus vita neceſſaria ſibi poſſent miniſtrare.*
5 *Beneficiorum tituli quo tempore eſſe cœperunt? oſtenditur.*
6 Dionyſius Papa *primus diuiſit, & diſtinxit termines Eccleſiarum, & Parochiarum.*
7 *Beneficia Eccleſiaſtica ſunt inducta à Iure poſitiuo.*
8 *Beneficij eccleſiaſtici definitio.*
9 *Beneficium numeratur inter res incorporales, quod per ſe, id eſt per eſſentiam ſpirituale non eſt, ſed quatenus ab officio ſpirituali dependet, propter quod exercendum datur.*
10 *In beneficiis tria diſtinguuntur, videlicet ipſum beneficium, ſeu obligatio ad illud, ius percipiendi certos reddıtus ex bonis Eccleſiaſticis, & ipſi fructus.*
11 *Beneficium Eccleſiaſticum non datur ad tempus, ſed in titulum perpetuum.*
12 *Beneficia aliqua vt ſpeciali iure & priuilegio poſſint non eſſe perpetua, non repugnat perpetuitati beneficij.*
13 *Beneficij de eſſentia eſt, quod ſit perpetuum ſaltem quoad accipientem.*
14 *Beneficium datur propter officium.*
15 *Beneficium Eccleſiaſticum debet Epiſcopali auctoritate fundari.*
16 *Epiſcopi auctoritas dum in erectione beneficij deſideratur, non eſt beneficium, ſed res ſtat in pendenti, nec aliquod iuſpatronatus quæritur fundatori.*
17 *Beneficium ante Epiſcopi approbationem dicitur pia donatio, ac pium legatum, ſi fortè pro Miſſis celebrandis, vel pro anniuerſario, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum ſit.*
18 *Beneficium ante approbationem Epiſcopi poteſt concedi per laicum, per modum tamen ſimplicis deputationis ſacerdotis.*
19 *Capellaniæ cum onere celebrationis Miſſarum conſtituta ſine auctoritate Epiſcopi cenſentur laicales, poſſuntque ad eas merè laici præſentari.*
20 *Legatum factum cum onere celebrandi Miſſas, carens tamen erectione ſeu inſtitutione Ordinarij in beneficium, eſt quid laicale, & temporale.*
21 *Epiſcopo pertinet in limine fundationis beneficij examine locum erectionis, dotis congruentiam, & futurum regimen.*
22 *Conſenſus expreſſus Epiſcopi exigitur in erectione alicuius beneficij, de quo ſi conſtiterit omnia præſumuntur ab eo diligenter excuſſa etiam circa congruentiam dotis.*
23 *Epiſcopi auctoritas in inſtitutione beneficij ab initio præſumitur ſi Eccleſia ædificata reperiatur in forma debita habeat dotem, & Rectorem.*
24 *Beneficium ex quibus cognoſcitur? oſtenditur, & num. ſeqq.*
25 *Beneficium vt aliquod ſit neceſſarium requiſitum eſt quod conferri non poſſit niſi ab Eccleſiaſtica perſona, non verò à laico.*
26 *Beneficij requiſitum eſt quod ſit conferendum clerico, non laico.*
27 *Beneficium cognoſcitur ex ipſius qualitate, quia habet aliquid ſpiritualitatis annexum.*
28 *Beneficium cognoſcitur ex modo prouidendi, quia debet prouideri purè, & ſine pacto, modo, vel conditione.*
29 *Beneficium conferens non poteſt illud ſibi conferre, aut retinere.*
30 *Beneficium quo nomine nuncupetur non eſt curandum.*
31 *Beneficij erectio, ſeu fundatio in iudicanda eius qualitate attendi debet.*

32 Bene

32 Beneficij vltimus ſtatus non attenditur quando clarè conſtat de anteriori ſtatu, ſcilicet laicalitatis, & temporalitatis.

33 Beneficiorum variæ diuiſiones.

34 Beneficiorum omnium ſumma diuiſio eſt quod alia ſunt ſæcularia, alia Regularia: ſæcularia ſunt quæ ſæcularibus. Regularia quæ regularibus, conferri conſueuerunt.

35 Beneficium Regulare de iure noſtro non poteſt conferri.

36 Beneficium Regulare poteſt dari iuxta decretum Concilij Trident. nondum profeſſis, imo his qui habitum nondum ſuſcipere, modo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur.

37 Clericis ſecularibus poſſunt conferri beneficia Regularia per Ordinarios collatores inconſulto Papa, dummodo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere omnino teneantur.

38 Ad beneficia regularia adminiſtrationem habentia nullus eligi debet, niſi prius profeſſionem expreſsè emiſerit.

39 Beneficia Regularia ſæcularibus, & è conuerſo conferri poſſunt, in defectum regularium, aut ſi vrgeat neceſſitas, putà quia idonei nō reperiūtur.

40 Regularis Sacerdos in ſubſidium admittitur ad ſæculare beneficium Curatum.

41 Beneficia omnia ſæcularia præſumuntur niſi ex aduerſo Regularia probentur.

42 Beneficia omnia in dubio præſumuntur libera.

43 Beneficium ſæculare quomodo in Regulare transformetur? oſtenditur.

44 Beneficia quæ per 40. annos conſueta ſunt regi per viros Regulares regularia dicuntur.

45 Beneficium Regulare obtentum per ſæculares per 40. annos, & vltra, efficitur ſeculare, concurrentibus aliquibus conditionibus.

46 Tempus 40. annorum requiritur ad præſcribendum ſtatum beneficij.

47 Papatus inter omnia beneficia primum locum obtinet, ſed non propriè, vt n. 84.

48 Beneficia vacant per adeptionem ſummi Pontificatus.

49 Epiſcopi beneficia habere dicuntur.

50 Beneficiorum appellatione in pœnalibus, aliiſque ſtrictæ interpretationis Canonibus non veniunt Patriarchatus, Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus.

51 Diſpenſatio ad omnia beneficia, & quaſcumque dignitates, non extenditur ad Epiſcopalem propter excellentiam, & culmen illius.

52 Cardinalitia dignitas verè eſt beneficium eccleſiaſticum.

53 Beneficia & dignitates in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, quæ?

54 Dignitates omnes tam maiores quàm minores appellatione beneficij eccleſiaſtici in fauorabilibus, & in materia largè intelligenda comprehenduntur.

55 Eccleſia Parochialis, ſeu Curata, eſt beneficium eccleſiaſticum.

56 Rectoria eſt beneficium eccleſiaſticum, & ita dicitur, quia plebem & populum ſibi commiſſum cum cura regit illius Rector.

57 Plebania, quæ ita dicitur à Plebe, cuius curam gerit Plebanus, eſt beneficium eccleſiaſticum.

58 Vicaria perpetua eſt beneficium eccleſiaſticum.

59 Commenda perpetua eſt beneficium eccleſiaſticum.

60 Canonicatus præbendati Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum ſunt beneficia eccleſiaſtica.

61 Canonicus ſine Præbenda non poteſt dici beneficiarius.

62 Aſſiſij, ſeu Manſionarij dicuntur beneficiarij.

63 Capellania in perpetuum auctoritate Epiſcopi inſtituta eſt beneficium Eccleſiaſticum.

64 Præſtimonia collata in titulum beneficij perpetui ſunt verè beneficia eccleſiaſtica.

65 Hoſpitalia eccleſiaſtica ſunt beneficia ſi auctoritate Epiſcopi inſtituta & conſtructa ſint, vt Rectoribus in titulum ad eorum vitam ſeu in perpetuum conferantur.

66 Beneficia Regularia obtinere dicuntur illi, qui poſſident, nempe illa quæ ex fundatione, dotatione, aut Ordinarij, ſeu ſuperioris inſtitutione, vel ſaltem ex præſcriptione Regularibus tantum conferuntur.

67 Beneficium Regulare eſt quando in eius fundatione ſtatutum reperitur illud per Regulares adminiſtrandum.

68 Beneficium vt propriam naturam mutans fiat ex ſeculari regulare quæ requirantur? oſtenditur.

69 Regularium beneficiorum nomina referuntur.

70 Beneficia Regularia quamuis manualia cum aptitudine ſint perpetua, ſunt verè beneficia eccleſiaſtica.

71 Vacatio per obitum, & remotionem datur in manualibus beneficiis.

72 Beneficia Regularia ſunt duplicia, quædam collatiua, quædam electiua.

73 Collatiua beneficia dicuntur quæ inſtar ſecularium conferuntur auctoritate ſuperioris.

74 Electiua beneficia ſunt, quæ per electionem Canonicam ſuffragiis electorum conferuntur, accedente Prælati confirmatione.

75 Beneficij electiui in literis ſemper mentio eſt facienda, ſi beneficium huius qualitatis ſit.

76 Regularis eſt incapax penſionis obtinendæ ſuper beneficio ſeculari ſiue ſimplici, ſiue curato abſque Romani Pont. diſpenſatione.

77 Canonicus Regularis, vel monachus Ordinis non Mendicantis poteſt eligi ad Epiſcopatum, vel aliam Prælaturam ſecularem.

78 Prælatus Ordinis tenetur tunc licentiam dare profeſſo beneficium accipiendi ſi neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ poſtulet.

79 Canonici Regulares an ſecularia beneficia Curata obtinere poſſint? oſtenditur.

80 Conuentus Regularis ſi deficiat, & per Regulares reformari non poſſit, tunc Epiſcopus clericos ſeculares ibi inſtituere poterit.

81 Beneficia omnia tam ſecularia quàm regularia largè continentur ſub beneficij appellatione.

82 Canonicatus appellatione venit etiam Canonicatus regularis.

83 Beneficium ſtrictè ſumptum intelligitur ſimplex tantum ſine cura.

84 Eccleſiæ appellatione plerumque intelligitur beneficium principale Eccleſiæ.

85 Eccleſia in ciuitate, vel diœceſi appellatione non intelligitur Cathedralis niſi aliud exprimatur.

86 Beneficium in materia odioſa eſt ſtrictè interpretandum.

VIDEAMVS iam de rebus Eccleſiæ incorporalibus, quæ ſunt iura percipiendi Eccleſiæ fructus, ac redditus, & generali nomine beneficia nuncupantur. 1

De beneficiis igitur eccleſiaſticis tractaturus, primùm te ſcire volo ſtudioſe lector, in 2

primitiua Eccleſia Chriſtianos vendere ſolitos prædia ſua, eorumque pretia Apoſtolis, tanquam Eccleſiæ Prælatis afferre, vt exinde Diaconorum manibus ſingulis diſtribueretur, prout cuique opus erat, vt conſtat ex *Act. Apoſtol. cap. 4. & 5.* non quòd Chriſtiani ad talem bonorum communicationem lege aliqua adſtringerentur; ſed id faciebant ex libero piæ voluntatis propoſito, nonnunquam etiam promiſſione, ac voto intercedente; ſicut colligere licet ex facto Ananiæ, & Sapphiræ, de quibus ita ſcribit S. Chryſoſtom. *homil. 12. in Acta. Oportebat initio habere ſiue retinere, & non promittere, nunc autem poſtquam conſecraſti, maius ſacrilegium commiſiſti, tibi licebat tua retinere, cur ergo ſacra feciſti, & poſtea accepiſti.*

3 Deinde verò magis expedire viſum fuit, vt ipſamet prædia, ſiue immobilia bona Eccleſiis donarentur, & conſecrarentur, ex quorum annuis redditibus miniſtrorum ſoſtentationi perpetuò prouiſum eſſet, *cap. futuram, & ſeq. 12. q. 1.* & ex tunc quòd Eccleſia cœpit prædia & poſſeſſiones huiuſmodi habere, ac retinere, de eorum fructibus, ac prouentibus ſtipendia certa clericis, Eccleſiæque miniſtris communem vitam ducentibus, Epiſcopo præſidente, aſſignabantur, *cap. videntes, cap. expedit, cap. duo ſunt*, cum aliis *12. q. 1.* dignum enim, & congruum viſum fuit antiquis Eccleſiæ Patribus, vt qui diuinis adſcribuntur obſequiis, eccleſiaſticis quoque ſtipendiis ſuſtenentur, *cap. cùm ex officiis, de præſcript.* nam lex diuina *Deuter.* 18. præcepit, vt qui Altari deſeruit de Altari quoque viuere mereatur; Apoſt. etiam 1. *ad Corinth.* 9. refertur *in cap. Sacerdos 1. qu. 2. & in cap. ex his 12. qu. 1. & in cap. eccleſiaſtici, 12. qu. 2. & in cap. doctos 16. qu. 1. & in cap. extirpanda, de praben.* Propterea Deus ipſe *Numer.* 18. *Aaron Sacerdoti, & filiis ſuis, qui Sacerdotio deſeruiebant, primitias, & alia, quæ Deo offerebantur, conceſſit, dicens, Omnis oblatio, & ſacrificium, & quicquid pro peccato redditur mihi, tuum erit, & filiorum tuorum*; & iterum. *Filiis*, inquit, *Leui dedi omnes decimas Iſrael in poſſeſſionem pro miniſterio, quo ſeruiunt mihi in tabernaculo fœderis.* Denique Paul. ait ad Corinth. 9. *Si nos vobis ſpiritualia ſeminauimus, magnum non eſt ſi nos carnalia veſtra metamus*; ſicut & ipſe Dominus in *Euangelio Luca* 10. præcipit diſcipulis, vt ab his, quibus benefacerent, accipere, & comedere quæ eis opponerentur deberent. *Dignus eſt enim*, inquit idem Paul. 1. *ad Timoth.* 5. *operarius mercede ſua*

4 Porrò longo tempore clerici pleriſque in locis nihil proprium poſſidentes ex communibus Eccleſiarum redditibus alebantur; quamobrem Canonici, id eſt Regulares dicti ſunt, quia in commune viuentes ad certam viuendi normam adſtringebantur, in qua vſque ad S. Gregorij & Auguſtini tempora permanſerunt, *cap. quia, cap. ſcimus, cap. volo. cap. non dicatis, cap. quoniam 12. q. 1.* Poſtea verò frigeſcente magis in dies charitate, clerici à communione receſſerunt, vt conſtat ex text. Vrbani Pontificis, & ex S. Auguſtino *in cap. videntes, & in cap. habebat, ead. cauſa & quaſt.* & inde tandem conuenientius viſum fuit, parochias diuidere, & ſingulis clericis beneficiorum titulos aſſignare, ex quibus vitæ neceſſaria ſibi poſſent miniſtrare, vt conſtat ex *cap. 1.* aliàs *vnic. 13. quaſt. 1.* cuius verba infra referemus, & ex *conſenſu Capituli*; & hinc beneficiorum tituli eſſe cœperunt.

Primus autem locus, & nullus alius antiquior repetitur, in quo ponatur vox hæc, *beneficium eccleſiaſticum*, in hac, qua vtimur ſignificatione, eſt Concil. Moguntiacum, relatum *in cap. 1. de eccleſ. ædif.* quod celebratum eſt anno poſt Chriſtum natum 813. vt refert Carranz. *in ſum. Concil. ſub eodem Concilio Moguntiaco cap. 41. pag. 311.* Sed multò antea beneficiorum eccleſiaſticorum nomen vſurpauit ipſe Beatus Innocentius I. qui ſub ann. Chriſti 400. floruit, *in epiſt. ſua 2. cap. 10. vol. 1. Concil. & cap. ſi monachus ad clericatum 16. quaſt. 1.* vt refert Boer. Epo *in comment. ad cap. 1. num. 33. de teſtament.* Prout etiam multò antea præceſſerat 5
vniuerſalis Dionyſij Papæ diuiſio, qui ſcribens 6
Seuero Epiſcopo *Epiſt.* 2. prout refertur *in d. cap.*
vnico 13. quaſt. 1. vbi ſic ait. *Eccleſias ſingulas ſingu-* 7
lis Presbyteris dedimus, parochias, & cœmeterias eis diuiſimus, & vnicuique ius proprium habere ſtatuimus; ita videlicet, vt nullus alterius parochiæ terminos, aut ius inuadat, ſed ſit vnuſquiſque ſuis terminis contentus, & taliter Eccleſiam & plebem ſibi commiſſam cuſtodiat, vt ante tribunal æterni Iudicis ex omnibus ſibi commiſſis rationem reddat & non iudicium, ſed gloriam pro ſuis actibus accipiat; ex quo loco colligunt Doctores communiter præfatum Dionyſium Papam primùm diuiſiſſe, & diſtinxiſſe terminos Eccleſiarum, & Parochiarum; vt tradunt Doctores citati in meis collectan. *ad. d. cap. vnic.* & dixi *lib. 1. cap. 21. de diæceſibus, & parochiis, in princ.* indeque deducunt beneficia Eccleſiaſtica eſſe inducta à Iure poſitiuo, ſicut reſoluunt Selu. *de benef. part. 1. q. 4.* Marſil. *de reddit. part. 1. cap. 8. à princ.* Moſcon. *de maieſt. militantis Eccleſiæ lib. 1. part. 3. cap. 1. pag.* 418. Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 9. cap. 1. quaſt.* 1. Lotter. *de re benefic. lib. 1. quaſt.* 4. Beneficij nomen magis à benefactoribus Eccleſiæ perpetuis, benefaciendoque ſimpliciter deducere mallem quàm ad beneficiorum illorum referre ſimilitudini, quæ vel militibus olim dabantur, vel feudorum poſtea nomen induerunt; vt non à conceſſione illa Iuris in quendam quaſi vſumfructum quo quadantenus eccleſiaſtica beneficia vulgo cenſentur, ſed à liberaralitate primorum benefactorum, ſeu patronorum appellationem ſint adepta; ita Boer. Epo *in comment. ad cap. 1. de teſtament. num.* 44.

Beneficium eccleſiaſticum à Doctoribus variè 8
ſolet definiri, vt conſtat ex ſcribentibus *in rubr. de prabend. & in reg. beneficium, de regul. iur. lib. 6.* vbi Pech. *n. 2.* Corraſ. *de Sacerdot. par. 1. c. 2. n. 1.* Duaren. *de ſacris eccleſ. miniſter. lib. 2. c. 4.* Hoied. *de incompatibil. benefic. in præfat. n.* 2. Sebaſt. Medic. *de definit. part. 2. cap.* 16. Petr. Gregor. *in inſtit rei benefic. c. 6. n. 1. & ſyntagm. Iuris lib. 3. cap.* 2. Squillante *de priuil. cleric. cap. 4. num.* 1. Quintan. *ad eccleſ. lib. 1. cap.* 3. Gonzal. *ad reg. 8. cancel. gloſ. in princ. à n.* 2. Nicol. Garc. *de benef. part. 1. cap.* 2. Gabr. Peregr. *de manu Regia p. 2. c. 62. n. 1. & ſeqq.* Moſcon. *de maieſt. milit. Eccleſ. lib. 1. p. 3. fol.* 419. nouiſſimè Gonzales de Salzedo *de lege politica lib 2. cap. 16. num.* 11. Sed melius definitur, vt *ſit eius perpetuum, quoad ipſum accipientem ſpiritualibus annexum ad percipiendos reddituus eccleſiaſticos ratione ſpiritualis officij, eccleſiaſtica auctoritate conſtitutum*; quibus verbis omnia comprehenduntur, quæ ad beneficium eccleſiaſticum conſtituendum Doctores requirunt, vt *num ſeqq.*

Digitized by Google

Ioan. Nicol. *de iurepatr. lib.* 1. *num.* 26. & cùm hac
definitione videntur coincidere, vel ſaltem parum
differunt adductæ per Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 3.
cap. 1. *q.* 2. Leſſi. *de iuſtit. lib.* 2. *cap* 34. *à num.* 1. Ant.
Fabric. *in praxi benefic. in prælud. par.* 2 *à n.* 20. Paul.
Layman *in Theolog. moral. lib.* 4 *tract.* 2. *cap.* 1. Sebaſt.
Cæſ. *in relect. de eccleſ. hierarch. par.* 3. *diſput.* 12. §. 6.
num. 14.

9 Dixi *Ius*, quia beneficium numeratur inter res
incorporales, quod per ſe, ideſt, per eſſentiam,
ſpirituale non eſt, ſed quatenus ab officio ſpiri-
tuali dependet, propter quod exercendum datur,
cap. vlt. de reſcript. lib. 6. explicant S. Thom. 2. 2.
q. 100. *art.* 4. Sot. *de iuſtit. lib.* 9. *q.* 1. *artic.* 1. Vgolin.
tab. 1 *de ſimonia in genere cap.* 34. Nicol. Garc. *d. c.* 2.
num. 6. & ideo in definitione additum eſt *ratione
ſpiritualis officij*, quod vt meliùs percipiatur cum
10 Suar. *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *de ſimon. cap.* 24. *num.* 1.
& 2. Leſſi. *de iuſt. lib.* 2. *cap.* 34. *dubit.* 1. *num.* 2.
ac Paul. Layman *in Theologia morali lib.* 4. *tract.* 2.
cap. 1. *n.* 2. *verſ. ratione*, aduertendum duxi tria poſ-
ſe diſtingui in beneficio. Primum eſt ipſum be-
neficium, ſeu obligatio ad illud, & hoc eſt omninò
ſpirituale, non tamen eſt beneficium, ſed funda-
mentum, & cauſa beneficij. Secundum eſt ius
percipiendi certos redditus ex bonis eccleſiaſticis,
& hoc ius eſt propriè beneficium, naſciturque ex
officio tanquam ex ſua cauſa, & eſt quid ſpirituale,
quia oritur ex re ſpirituali, nempè officio in quo
fundatur, & cui inſeparabiliter eſt annexum. Ter-
tium ſunt ipſi fructus, qui temporales dici
poſſunt.

11 Dixi, *perpetuum*, quia beneficium eccleſiaſticum
non datur ad tempus, ſed in titulum perpetuum,
vt *in cap. ſanctorum* 70. *diſt.* gloſ. *verb. à Romanis
Pontificibus in cap. ſi gratioſè de reſcript. lib.* 6. facit
tex. *in cap. dilecto, verſ. præterea, de præbend. & in
cap. ex parte, de conceſſ. præbend. & in cap. poſtulaſti,
de reſcript.* Lap. *alleg.* 6. *num.* 3. Auhil. *deciſ.* 1. *num.* 4.
de offic. Vicar. Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 1071.
Quæritur an beneficia lib. 1. *& deciſ.* 120. *num.* 22. Ro-
man. *conſ.* 345. *circa primum num.* 13. Azor. *inſtit.*
12 *moral. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. *q.* 2. *verſ. ex his*, Leſſi. *d. dub.*
1. *num.* 3. Card. Tuſch. *pract. concl. tom.* 2. *lit. A. con-
cluſ.* 55. *ex num.* 1 Alphonſ. de Leone *de officio Capel-
lani. p.* 1. *q.* 3. *num.* 46. Sed eſt aduertendum quòd
licèt perpetuitas de iure ſit eſſentia beneficij iuxta
ſupra citatos, non tamen repugnat, vt ſpeciali iu-
re, & priuilegio aliqua beneficia poſſint non eſ-
ſe perpetua, *d. cap. ſi gratioſè*, & *ibi* gloſſ. Caſſad.
deciſ. 12. *num.* 9. *de præben.* Nicol. Garç. *de benef. p.* 1.
cap. 2. *num.* 75. Rot. *in Gerunden. perſonatus, & cau-
ſa piæ* 17. *Maij* 1630. *coram R. P. D. Veroſpio*,
impreſſa per Tamborin. *poſt tom.* 3. *de iure Abbatum
deciſ.* 14. *num.* 3. *&* 4. & per Alphoſ. de Leone *d. q.*
3. *num.* 48.

13 Addidi, *quoad ipſum accipientem*, quia id ſemper
in eo neceſſarium eſt, *d. cap. ſanctorum, ibi, in qua ec-
cleſia quilibet intitulatus eſt*, ibi, *perpetuo perſeue-
ret, c.* 1. *iuncta gloſ. verb. perpetuo. de cappell. monach.
lib.* 6. licèt ex parte dantis temporale eſſe poſſit, vt
videre eſt in beneficiis manualibus, de quibus *in
cap. cùm ad monaſterium, verſ. ne alicui, de ſtatu mo-
nach. in Clem. vnic. verſ. præmiſſa, de ſupplen. neglig.
Prælat.* & de illis infrà latiùs, & ideò de eſſentia
beneficij eſſe quod ſit perpetuum, ſaltem quoad
accipientem, meritò reſoluunt Doctores commu-
niter, vt conſtat ex Caſſad, *deciſ.* 4. *num.* 2. *& deciſ.* 2.
num. 9. *de præben.* Cæſ. de Graſſis *deciſ.* 13. *num.* 7.
eod. tit. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 1. *q.* 3. *verſ. quar-*
Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. vniu.

tò quando. Buratt. *deciſ.* 224. *n.* 4. Caual. *deciſ.* 639. *n.* 9.
Sequitur, *ratione ſpiritualis officij*, quia omne be- 14
neficium datur propter officium, quod in laudibus
diuinis conſiſtit, vt per Tiraq. *in tract. Ceſſante cauſa
p.* 1 *limit.* 23. *num.* 10. Cabed. Luſit. *deciſ.* 91. *n.* 4. *p.* 2.
Gonzal. *ad reg.* 8. *cancell. gloſ.* 5. *n.* 8. Nicol. Garç. *de
benef. p.* 1. *c.* 2. *n.* 60. *& p.* 7. *c.* 12. *n.* 1. Mooet. *de diſtri-
bus. quotid. p.* 2. *q.* 2. *num.* 40.
Demum ſubdidi, *eccleſiaſtica auctoritate conſti-* 15
tutum; quia beneficium eccleſiaſticum debet Epi-
ſcopi auctoritate fundari, gloſſ. *verb ſi beneficiorum
verſ. quia conſtat in Clem. de decim.* Cæſ. de Graſſ.
deciſ. 13. *n.* 9 *de præben.* Guid. Pap. *deciſ.* 187. *n.* 1. Ber-
trand. *conſ.* 379. *num.* 1. *lib.* 6. Selu. *de benef par.* 1 *q.* 5.
num. 29. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 5. *num.* 7.
Melchior. Lotter. *de re benef. li.* 1. *q.* 5. *n.* 40. Caualer.
deciſ. 639. *num.* [illegible]. Ego ipſe *de offic. & poteſt Epiſco-
pi p.* 3. *alleg.* 70 *poſt num.* 35. *verſ. illud*, ſecundùm Lu-
gduoen. impreſſ. Rot. *in Monopolitana hebdoma-
da* 1. *Iulij* 1613. *coram bo. me. Patriarcha Manzane-
do. & in Melfiten. legati pij* 24. *Ianuarij* 1629. *co-*
ram R. P. D. Dunozetto, & deciſ. 788. *num.* 2. apud 16
Farin. *p.* 1. *in poſthum. alias p.* 3. *recent.* Interim verò
dum talis auctoritas deſideratur, non eſt benefi-
cium, ſed res ſtat in pendenti, nec aliquod iuſpa-
tronatus quæritur fundatori, Felin. *in cap. ex parte
il.* 2. *num* 2. *de reſcript.* cum aliis per Rot. *deciſ.* 361.
num. 3. *p.* 2. *recent.* Lotter. *d. q.* 5. *cap.* 55. dicitúrque
ſimpliciter pia donatio, ac pium legatum, ſi for- 17
tè pro Miſſis celebrando, vel pro anniuerſario, vel
etiam in perpetuum quidpiam relictum ſit, Rebuf.
in praxi tit. Quare inſtituta ſunt benef. n. 10. Lotter.
d. q. 5. *num.* 56. vbi *num.* 57. ſubdit, quòd benefi- 18
cium ante approbationem Epiſcopi poteſt conce-
di per laicum, per modum tamen ſimplicis depu-
tationis ſacerdotis, & *n.* 59. *&* 60. quòd capella- 19
niæ cum onere celebrationis Miſſarum conſtitutæ
ſine auctoritate Epiſcopi cenſentur laicales, poſ-
ſúntque ad eas merè laici præſentari, & *n.* 61. diſ-
putat an ſit neceſſaria iuſtificatio expreſſæ auctori-
tatis Epiſcopi in erigendo beneficio, vel ſufficiat
tacitæ? Et ad illud, quòd legatum factum cum 20
onere celebrandi Miſſas, carens tamen erectione,
ſeu inſtitutione Ordinarij in beneficium, eſt quid
laicale, & temporale, vide Nauar. *conſ.* 5. *num.* 1. *&
conſ.* 7. *num.* 1. *de præben.* Guid. Pap. *deciſ.* 187. *n.* 1. *&
ſeq.* Sarnen. *in reg. de annal. q.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8.
cancel. gloſ. 5. *num.* 10. & fuit reſolutum *in dictis Mo-
nopolitana hebdomada, & Melfiten. legati pij.* Ad 21
ipſum igitur Epiſcopum pertinet in fundationis
limine examinare locum erectionis dotis con-
gruentiam, & futurum regimen, Calderin. *conſ.
vlt. col.* 1. *verſ. & ratio quia, de iure patron.* Lotter. *dict.
lib.* 1. *q.* 32. *num.* 5. nec ideò ſufficeret conſilium, aut 22
ipſius conſenſus petitio, nam exigitur conſenſus
expreſſus, vt per Lambert. *de iurepatron. lib.* 1. *p.* 1.
in 9. *quæſt. art.* 2. *n.* 131. de quo vbi conſtat omnia
prædicta præſumuntur ab eo diligenter excuſſa,
etiam circa congruentiam dotis, Lambert. *d. lib.* 1.
par. 1. *quæſt.* 5. *art.* 11. & ſequuta eſt Rota *deciſ.* 521.
num. 1. *part.* 2. *recent.* cuius meminit Lotter. *d. q.* 32.
num. 7. vbi intelligit de conſenſu adhibito in ipſo
fundationis limine. Hæc autem Epiſcopi auctori- 23
tas in inſtitutione beneficij ab initio præſumitur,
ſi Eccleſia ædificata reperiatur in forma debita ha-
beat dotem, & Rectorem, vt per Cardin. *conſ.* 11.
ſub num 6. *verſ. item caueat*, Barbat. *conſ.* 33. *num.* 1.
lib. 1. Rota *in Hipporegien. Capellæ* 3. *Iunij* 1613. *co-
ram R. P. D. meo Pirouano.*
Et ex prædicta definitione, & ſupra relatis, 24

apparet quomodo cognoſcatur beneficium eccle-
ſiaſticom; cognoſcitur enim ex ſequentibos. *Pri-*
25 *mò* ex perſona prouidentis, quia eſt perſona eccle-
ſiaſtica, eſt enim requiſitum neceſſarium, vt ſi
aliquod beneficium, quod conſerri non poſſit, ni-
ſi ab eccleſiaſtica perſona, Epiſcopo, vel Prælato,
non verò à laico, *cap. ſi quis deinceps, cap. ſi quis nul-
lus* 16. *q.* 7. Abb. *conſ.* 47. *Illud de iure, lib.* 2. Anchar.
in reg. beneficium, n. 3. *de regul. iuris lib.* 6. Lambertin.
de iurepatr. lib. 1. *q.* 9. *art.* 3. *num.* 10. *poſt princ.* Aloyſ.
Ricc. *par.* 4. *collect.* 1042. *verſ. quartum*, Rebuff. *de
pacific. poſſeſſ. n.* 287. *in princ.* Rot. *deciſ.* 318. & 319.
& 343. *par.* 2. *diuerſ.* Nicol. Garç. *de benef. par.* 1.
cap. 2. *num.* 32. Flamin. *de confid. p.* 7. *n.* 5. Cardin.
Tuſch. *tom.* 1. *lit.* A *concluſ.* 54. *num.* 5. Rota *d. de-
ciſ.* 788. *n.* 3. *apud Farin. par.* 1. *in poſth.* Gabriel Pe-
reira *de manu Regia p.* 1. *cap.* 48. *num.* 6. *verſ. Quod
ſit*, Alphoſ. de Leone *de offic. capel. p.* 1. *q.* 4. *num.* 35.
26 *Secundò* ex perſona, cui prouidetur, quia requiſi-
tum quoque eſt quòd ſit conſerendum clerico,
non laico, *cap. cum adeò, de reſcript. cap. ex litteris,
de tranſact. cap.* 2. *de inſtit.* Selo. *de benefic. num.* 2.
Gig. *de penſion. q.* 22. *n.* 12. Boët. *deciſ.* 171. Flamin.
Pariſ. *de reſignat. lib.* 4. *q.* 1. *ex num.* 1. & *de confident.
q* 7. *num.* 7. latè Card. Tuſch. *d. litt.* A. *concluſ.* 56.
par tot. latè Gonzal. *ad reg.* 8. *cancel. gloſ.* 2. *ex num.* 60.
Nicol. Garç. *de benef. par.* 1. *cap.* 2. *ex num.* 28. Ricc.
vbi ſuprà verſ tertium, & *par.* 5. *collect.* 1557. Gabr.
Pereira *d. cap.* 48. *num.* 6. *verſ. quod ſit*, Alphonſ. de
Leone *d. q.* 3. *num.* 35. & fuit conſideratum *in Me-
nopolitana hebdomada* 2. Iulij. 1613. *coram bo. mo. Pa-
27 triarcha, Manzanedo. Tertiò* ex qualitate ipſius be-
neficij, quia habet aliqoid ſpiritualitatis annexum,
nam propter diuinum Officium datur benefi-
cium, *cap. fin. de reſcript. in* 6. Abb. *d. conſ.* 47. *num.* 1.
verſ. tertium conſideratur, Anchar. *in d. reg. benefi-
cium. num.* 4. Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 1042. *verſ. ſecun-
dum*, Lambert. *d. art.* 3. *num.* 3. *verſ. tertio requiritur*,
Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 5. *num.* 8. Flamin. *de
confident. q.* 7. *num.* 22. Nicol. Garç. *d. cap.* 2. *num.* 7.
vbi *num.* 49. ex hoc infert iudicem laicum de cau-
ſa beneficij noo poſſe cognoſcere. *Quartò* ex mo-
28 do prouidendi, quia debet prouideri purè, & ſine
pacto, modo, vel coodiiione, *cap. ſi quis dater*, &
ſeq. cap. ſi quis obiecerit 1. *q* 3. *cap. ex parte il* 1. *de ef-
fic. deleg. cap.* 2. *de elect. lib.* 6. Abb *d. conſ.* 47. *n.* 1. *verſ.
quartum conſideratur*, Selu. *de benefic. in princ. num.* 5.
Rebuff. *in praxi benefic. tit. requiſita ad collationem
bonam. num.* 2. & 3. Gonzal. *d. gloſ.* 5. *num.* 15. Flamin.
de confid. q. 7. *num.* 13. Nicol. Garç. *de benefic. part.* 8.
cap. 2. *ex num.* 1. nouiſſimè Gonzales de Salxedo
29 *de lege politica lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 42. *cum ſeqq.* oec
conſciens poteſt ſibi illud conſerre, aut retinere,
iuxta tex. *in cap. fin. de inſtit.* & *in cap. relatum, de
prabend.* Gonzal. *d. gloſ.* 5. *num.* 14. vbi *num.* 16. poſt
Rot. & Doctores, concludit prædicta requiſita
eſſe ſubſtantialia in beneficio eccleſiaſtico, &
30 *num.* 17. aduertit non eſſe curandum quo nomi-
oe beneficium ouncupetur, vtrum beneficium,
Capellaoia, Præſtimonium, Officium, Portio, ſiue
penſio, vel alio nomine vocetur, quia numquam
dicitur beneficium eccleſiaſticum, ſi prædictæ
qualitates noo concurrant, ex quo non eſt vis in
nomine, ſed potius attendi debet natura rei, quàm
ſimplex nominatio, arg. *l. ſi vno ff. locati*, & *cap. ea
qua, de ſimon.*

31 Et ideò in iudicanda qualitate beneficij erectio,
ſeu fundatio tantùm debet attendi, *cap. porrò, de
priuileg.* Rota in *Ripana Oratorij* 10. *Maj* 1591.
coram bonæ memoriæ Giptio, & *in Melfiten. legati
pij* 24. *Ianuarij* 1629. *coram R. P. D. Dunozeto*, vbi
fuit dictum quòd legatum factum cum onere ce-
lebrandi Miſſas, non poterat dici beneficium ec-
cleſiaſticum, ſed erat quid laicale, & temporale.
Felin. *in cap. ex parte il* 2. *num.* 2. *de reſcript.* Nau.
conſ. 5. *num.* 1. & *conſ.* 7. *num.* 1. *de praben.* Gonzal.
ad reg. 8. *cancel gloſ.* 5. *num.* 20. Sarnen. *in regul. de
annali q.* 2. nonobſtante quòd in prouiſione facta 32
ad fauorem vltimi poſſeſſoria adſit ioſtitutio Or-
dinarij, quia hic vltimus ſtatos, qui aliàs attendi
debuerat, iuxta *cap. cùm de beneficio, de praben. lib.*
6. non attenditur, quando clarè conſtat de anteriori
ſtatu, ſcilicet laicalitatis, & temporalitatis, Dec.
conſ. 126. *num.* 3. *in fine*, Rot. *deciſ.* 2. *de praben. in no-
uis*, & *deciſ.* 188. *num.* 1. *circa med. verſ. quia licet p.* 1.
recent.

Beneficiorum variæ ſunt diuiſiones, vt videre 33
eſt apud Rebuff. *in praxi tit. Quotuplex ſit benefi-
cium*, Hoied. *de incompatibil. benefic. in præfat. num.* 7.
Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 7. *num.* 39. Nicol.
Garç. *d. p.* 1. *cum ſeqq.* Leſſi. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 34.
dubit. 2. Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. *q.* 4.
Viuian. *in praxi iuris part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 1. *ex num.* 75.
vſque ad num. 178. Paol. Layman *in Theologia morali
lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 4.

Summa tamen omnium beneficiorum largè 34
ſumptorum diuiſio eſt, quod alia ſunt ſæcularia,
alia Regularia ſæcularia ſunt, quæ ſæcularibus,
Regularia, quæ Regularibus conferri conſueue-
runt, vt deducitur ex text. *in cap. cum de beneficio* 6.
& *in cap cùm ſingula* 32. *de praben. lib.* 6. & *in Clem.*
1. *de ſupplen. negligent. Prælat.* & *in Clement.* 1.
de elect. Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 10. ex-
plicat Rebuff. *d. tit. Quotuplex beneficium ſit*, Hoied.
de incompatibil. benefic. part. 1. *c.* 24. *à num.* 92. Læl.
Zechi. *tit. benef. num.* 2. Couar. *in cap.* 2. *num.* 2. & 3.
de teſtam. Flamio. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.* 4. *q.* 5.
Quintanad. *eccleſ. lib.* 1. *cap.* 4. *à num.* 14. Gonzal.
d. gloſ. 7. *à princip.* Azor. *d. lib.* 3. *cap.* 1. *q.* 4. Cardin.
Tuſc. *tom.* 1. *litt.* B. *concl.* 67. Aloyſ. Ric. *in collect.
deciſ. part.* 4. *collect.* 763. Stephan. Gratian. *diſcept.
forenſ. c.* 574. *num* 15. *cum ſeqq.* Campan. *in diuerſ.
Iuris Canon. rubr.* 12. *c.* 7. *num.* 14. Nicol. Garç. *d.
c.* 6. *à num.* 11. & *part.* 7. *c.* 10. *à princ.* Anton. Fa-
bric. *de re benefic. tit. de ſæculari* & *regulari benefic.*
Hieron. Roder. *in compend. quæſt. Regular. reſol.* 15.
n. 1. & 4. Viuian. *d. c.* 1. *ex num.* 79. *in nouiſſ. impreſſ.*
Sebaſt. Cæſ. *in relect. de eccleſiaſt. hierarchia diſp.* 14.
§. 1. *n.* 2. Paul. Layman *d. c.* 4. *num.* 1. & 2. Squilante
de priuileg. cleric, *c.* 4. *num.* 2. nouiſſimè Tambur. *de
iure Abbatum tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 2. *num.* 4. vbi citat met-
ipſum in hoc loco, & *q.* 6. *à num.* 1. Lotter. *de re be-
nef. lib.* 3. *q.* 8. *n.* 94. Gab. Pereira *de manu Regia p.* 2.
c. 62. *num.* 4. Solorzan. *de iure Indiar. tom.* 2. *lib.* 3.
cap. 16. Clericus ſecularis ſi beneficiom regulare
per triennium poſſederit vti ſeculare, præſumitur
diſpenſatus ad illud vita durante; vti beneficium
ſeculare, Rebuff. *de pacificis poſſeſſ. q.* 20. *num.* 139. &
259. *in fi.* Rot. *apud Marcheſ. de commiſſ. p.* 1. *pag.* 368.

Licèt olim attento Iure communi fuerit con- 35
trouerſum an beneficium Regulare poſſet noui-
tio cooferri. Affirmantibus gloſſ. *verb. conferendum
in c. beneficium, de regularib. lib.* 6. & Laocell. *inſtit.
iuris canon. lib.* 1. *tit de regularib.* §. & *ſi contigerit,
verbo conferendum.* Negantibus verò & probabilios
aliis, cùm nouitius beneficj Regularis ſit incapax,
vtpotè quòd ſolis profeſſis eſt conſerendum, *Clem.
quia Regulares, de ſupp. neglig. Prel. Clem. ne in
agro*, §. *ſanè Prioratus, de ſtat. monach.* Tameo iuxta
decretum Concilij Trid. *in d. c.* 10. poteſt dari be- 36
neficium

Digitized by Google

neficium regulare non dum profeſſis, i n n͡o his,
qui habitum nondum ſuſcepere; modò habitum
ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur, vt
cenſuit Rot. *in Carpentoraten. Prioratus 19. Aprilis 1619. coram bona memoria Buratto*, inter eius im-
37 preſſas *deciſ.* 390. & ita S. Cong. declarauit clericis
ſæcularibus poſſe conferri dicta beneficia regu-
laria per Ordinarios collatores, inconſulto Papa,
dummodò habitum ſuſcipere, & profeſſionem
emittere omnino teneantur, cuius declarationis
memini. Ego ipſe *in Remiſſ. ad d. c.* 10. & de ea poſt
Gonzal. teſtatur Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 4. n. 24.*
38 Ad beneficia verò adminiſtrationem habentia
nullus eligi debet niſi prius profeſſionem expreſ-
sè emiſerit, ad not. per Put. *deciſ. 254. lib. 2. in correctis*, quia, vt habetur *in c. cùm in magiſtrum de elect.*
in magiſtrum aſſumi non debet, qui formam diſci-
poli non aſſumpſit, nec ſic præficiendus, qui ſub-
eſſe non nouit, & declarauit ſac. Congreg. his
verbis. *An præter Papam poſſint Ordinarij collatores regularia beneficia in titulum regularibus profeſſis prouideri conſueta, conferre etiam ſæcularibus, qui illius ordinis habitum omnino ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur?* Sac. Congreg. *die 12. Decembris* 1585. cenſuit iuxta *hoc c.* (*ſcilicet 10. ſeſſ. 14. de refor.*) *poſſe etiam ordinarios collatores portiones monachales, & canonicales regularibus prouideri conſuetas conferre, ne dum eius ordinis profeſſis, ſed etiam ſæcularibus, qui habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere omninò teneantur, Abbatias tamen, & beneficia adminiſtrationem habentia non niſi profeſſis, iuxta canones per ordinarios conferri poſſunt.* Ita referunt Piaſec. *in praxi Epiſcop. par. 2. c. 5. num. 23. pag.* 136. Campan. *in diuerſ. Iuris Canonici rub. 12. c. 7. num.* 16. Nicol. Garç. *de benef. par. 7. c.* 10. *num.* 10. & de ea meminit Rota
in Carpentoraten. Prioratus 20. Martij 1620. *coram bon. me. Buratto*, inter eius deciſiones impreſſas
deciſ. 463. *num.* 1.
34 Verùm in ſubſidium, in defectum ſcilicet Re-
gularium, aut ſi vrgeat neceſſitas, putà quia ido-
nei non reperiuntur, beneficia regularia ſæculari-
bus, & è conuerſo conferri poſſunt, vt probat
tex. *in c. inter quatuor, de relig. domib.* docent Re-
buff. *in concord. tit. de collat. §. volumus, verſ. conformitatem, & in praxi tit. de diſpenſat. cum regulat. num. 40. & in tract. nominat. q. 5. num. 23. verſ. fallit. niſi idonei non reperiantur*, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ. 8. num.* 43. Nicol. Garç. *de benef. part 7. cap. 10. num.* 16. Azor. *inſtit. moral. par. 2. lib. 3. c. 26. q. 5.*
Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3.*
40 *num.* 158. Paul. Layman *in Theolog. moral. lib 4. tractat. 2. c. 4. n. 2. verſ. excipe quartò.* Solorzan. *d. lib.* 3.
cap. 16. num. 2. & quòd Sacerdos Regularis in
ſubſidium vt ſuprà, admittatur ad ſæculare bene-
ficium Curatum, probat Abb. *in c. 1. de Capell. monach.* quem referunt, & ſequuntur Cephal. *conſil.* 358 *num.* 25. Ioan. Baptiſt Coſt. *de remed. ſubſid. remed. 71. num.* 2. vbi intelligit, ſiuè ſit liberum,
ſiue iuriſpatronatus laicorum. Quare Abb. *in d. cap. inter quatuor*, quem refert, & ſequitur Azor.
d. q. 5. docet hunc ordinem eſſe ſeruandum, vt ſi
alij eiuſdem cœnobij fuerint, hi adhibeantur, ſin
minus, aduocentur alij Monachi alterius cœnobij,
eiuſdem tamen Ordinis; quod ſi nec hoc fieri
queat, ſupponantur alij alterius Ordinis Religioſi,
vt colligitur ex *c. relatum, ne clerici vel monachi*;
quòd ſi etiam hi deſiderentur, tunc ſæculares cle-
rici in eorum locum ſufficiuntur, me citato *in hoc loco* Tambur. *d. tom. 3. diſputat. 9 quæſt. 91 num. 5.*
In dubio autem omnia beneficia ſæcularia præ- 41
ſumuntur, niſi ex aduerſo Regularia probentur:
huius præſumptionis ea eſt ratio, quia cum S. Dio-
nyſius Papa omnium beneficiorum titulos inſti-
tuerit, & ipſe non regularis, ſed ſæcularis fuerit,
talia præſumantur beneficia omnia, qualis fuit
eorum auctor, & deinde quia beneficia de ſæcu-
laribus conuertuntur in Regularia, non è con-
uerſo, licèt aliquando poſt ſæcularizentur. Quare
ita reſoluunt Nau. *conſ. 8. num. 1. de præben. in antiq. aliàs conſ. 3. eod tit. in nouiſ.* Maſcard. *de probat. concl.* 172. Zerol. *in prax. Epiſcop part. 1. verb. beneficium verſ.* 12. Couar. *in reg. poſſeſſor par. 2. §. 3. num.* 1.
Gonzal. *d. gloſſ 7. in princ.* Cephal *conſ.* 358 *num.* 47.
cum ſeq. lib. 3. Mari. Antonin. *var. reſolut. lib. 1. reſolut. 18. num.* 4. Nicol. Garç. *d. c.* 20. *in princ.* Ma-
reſcott. *var. 1. reſolut. lib. 2. c. 1. num.* 97. Ant. Fabric.
d. tit. de ſæcular. & regular. benefic. num. 7. Violan.
d. c. 1. num. 82. Lotter. *d. lib 3. q. 8. n.* 93. Hier. Ro-
der. *d. reſolut. 15. num* 25. Sanchez *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 29. num.* 11. Nam & benefi- 42
cia omnia in dubio præſumi libera, tenent Verall.
deciſ. 130. n. 2 par. 1. Mantic. *deciſ.* 358. *num.* 3. Rota
in Mutinen. Plebis ſeu iuriſpatronatus 20 Februarij 1625. coram D. Coccino Decano, ac ſimplex, Gre-
gor. XV. *deciſ.* 175. *num.* 3. vbi limitat, niſi aliud ex
ſtatuto conſuetudine, vel priuilegio caueatur. Ro-
ta *deciſ. 375. ſub num. 2. p. 2. recentior.* Theodoſ. de
Rubeis *in ſingul. Rota p. 2. verb. beneficium. §. 3. pag. 24. in fine.* Sed vtrùm Capellania fundata in Ec-
cleſia regulari cenſeatur in dubio Regularis, an
verò ſæcularis, dixi *hoc lib. cap. 5. num.* 14.
Beneficium ſæculare, quod ante per clericos 43
ſæculares adminiſtrabatur, ſi per 40. annos con-
tinuè, & pacificè ab vno, vel pluribus inſtitutio
Monachis in eo fuit gubernatum, in regulare trã-
formatur, & regulare dicitur; ſecundùm Nauar.
d. conſ. 8. à num. 1. Fr. Emm. *quæſt. regul. tom. 1. q. 96. art. 2. verſ. ſecundum requiſitum*, Cald. Pereira *de renouat. emphyt. q. 15. num. 10. cum ſeq.* Gonzal. *d. gloſ. 7. num. 8. cum ſeqq.* Rota *in Neocaſtren. Parochialis 11. Martij* 1630. *coram R. P. D. Duran.* inter
eius deciſiones impreſſas *deciſ.* 244. & ſic benefi-
cia, quæ per 40. annos conſueta ſunt regi per viros 44
Regulares, regularia dicuntur, ex Rebuff. *de nomin q. 15. num. 23. & in praxi benefic. tit. regularia beneficia num.* 1. Gonzal. *d. gloſ. 8. num.* 31. Tambur. *d. tom. 3 diſp 9. q. 6. num.* 6. Lotter. *d. lib. 3. q. 8. num.* 110.
ad ſeqq. vbi quòd conſuetum fieri, non poteſt di-
ci quòd ſemel tantùm factum eſt, & ſaltem duo
actus ſunt neceſſarij, Hieron. Roder. *in compend. q. regul. reſol. 15. num.* 28. vbi poſt Sanch. *d. cap. 29. num. 16. cum ſeqq.* ponit ſex conditiones, vt benefi-
cium fiat ex ſæculari regulare: eodem modo è 45
conuerſo beneficium regulare obtentum per ſæ-
culares per 40. annos & vltra, efficitur ſæculare,
Felin. *in cap. in noſtra num. 43. de reſcript.* Achil. de
Graſſis *deciſ. 8. num. 3. de reſtit.* Cephal. *conſ.* 558.
num. 16. cum ſeq. & num. 20. lib. 3. Maſcard. *d. concluſ. 172. num.* 1. 16. & 10. Mari. Antonin. *var. reſol.* 20.
num. 5. Sanch. *d. cap. 29. num.* 17. Concurrentibus ta-
men aliquibus conditionibus quas ipſe Sanch.
adducit ex *num.* 16. & nos infrà percurremus *n.* 48.
Tempus enim 40. annorum requiritur ad præſcri- 46
bendum ſtatum beneficij, vt per Anchar. *in d. cap. cum de beneficio, ſtatim in princ.* & *ibi* Franch.
n. 5. Stapbil. *tit. de formis expectatiu. §. octaua forma num.* 4. Reboff. *d. tit. regularia beneficia num.* 1. Fuſc.
de viſitat. lib. 2. cap. 16. num. 14. Cald. Pereira *in reſp.*

Digitized by Google

pro monaſterio de Oſſera n. 1. Gonzal. *d. gloſſ.* 7. *num.* 8. *& gloſ.* 8. *num.* 32. Valaſc. *conſ.* 99. *n.* 4. Sanch. *d. lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 16. & ad imprimendum nouum ſtatutum regularitatis, vt fuit dictum *in citata Neocaſtren. Parochialis.*

47 Secularia beneficia ſumpta pro iure percipiendi fructus intuitu Eccleſiæ, ſunt in multiplici differentia. Duodecim enim genera enumerantur, quorum primum eſt Papatus, quem inter omnia beneficia primum locum obtinere notant omnes per tex. *ibi in cap.* 1. *de maledic.* ibi, *beneficij noſtri.* Cottaſ. *par.* 1. *paraphr. cap.* 1. *num.* 3. Selu. *de benef. par.* 1. *quæſt.* 2. *n.* 8. *à n.* 26. Rebuff. *in praxi benef. p.* 1. *tit. ſæcularc beneficium quotuplex ſit, num.* 2. Ceued. *ad Decretal. collect.* 146. *num* 5. Gonzal. *ad reg.* 8. *cancel. gloſ.* 4. *num.* 61. Hoied. *de incompatibil. benef. par.* 1. *cap.* 1. *num.* 2. Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 1. *à num.* 5. Fulu. Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 28. *num.* 51. Anton. Fabric. *de re benefic. tit. de maiorib. & minorib. benef. num.* 22. Matta *de Iuriſd. p.* 2. *cap.* 39. *num.* 1. Sebaſt. Cæſ. *in relect. de eccleſ. hierarch. p.* 3. *diſp.* 14. §. 2. *num.* 1. Paul. Layman *d. cap.* 4. *num.* 4. hinc notantes *regulam* 1. *de regul. iuris lib.* 6. quòd beneficium eccleſiaſticum ſine Canonica inſtitutione obtineri non poteſt, procedere etiam in Papa, qui ſi Canonicè non fuerit inſtitutus à Concilio, deiicitur de ſede, vt notauit *gloſ.* 1. per tex. *ibi in cap. ſi duo* 79. *diſt.* Quando autem dicatur non canonicè inſtitutus, diximus ſuprà *cap.* 1. *num.* 29. Vnde inferunt Doctores ad varios caſus, in quibus leges Canonicæ: que de beneficiis loquuntur, locum etiam habent in Papatu: & in primis quòd ſicut beneficia omnia vacant ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum, iuxta text. *in cap. cum in cunctis*, §. *cum verò de elect.* vbi plures citaui Do-
48 ctores poſt *num.* 29. ita etiam vacant per adeptionem ſummi Pontificatus, vt de facto ſeruari teſtatur Hoied. *d. p.* 1. *cap.* 1. *in fine*, multis rationibus confirmans à princ. latiſſimè Hier. Gabr. *conſ.* 100. *lib.* 2. & de iuris rigore communiter receptum teſtatur Flamin. Pariſ. *d. lib.* 2. *q.* 1. *n.* 9. vbi *à num.* 13. eodem fundamento adducit, quòd poſſit Papa renunciare Papatui, vt decidit tex. *in cap.* 1. *de renunc. lib.* 6. de quo latè Azor. *d. p.* 2. *lib.* 4. *c.* 6. *per tot.*

49 Secundum beneficium ſimili ratione eſt Patriarchatus, tertium Archiepiſcopatus, & quartum Epiſcopatus, nam Epiſcopi beneficia habere dicuntur *in c. felicis.* §. *quod ſi quis, de pœnis in* 6. & de omnibus Selu. *de benef. par.* 1. *q.* 2. *num.* 14. & 17. Azor. *d. c.* 1. *quæſt.* 5. *verſ. neſcio equidem*, Mart. *de iuriſd. part.* 1. *cap.* 39. *num.* 7. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 8. *num.* 39. *verſ. tertio cum ſeqq.* Viuian. *d. c. n.* 79.

50 Quamquam communi appellatione beneficiorum, præſertim in pœnalibus, aliiſque ſtrictæ interpretationis Canonibus, comprehendi non ſoleant, ſicut notauit Selua *d. p.* 1. *q.* 3. *num.* 25. cùm ſint culmina beneficiorum, ac dignitatum, vt dicitur *in c. pen. de præben.* & notarunt gloſ. *verb. dignitatum in c.* 2. *eod. tit. in* 6. Marſil. Columna *de*
51 *redditib. eccleſ. p.* 11. *c.* 21. *num.* 7. & ideò diſpenſatio ad omnia beneficia, & quaſcunque Dignitates, non extenditur ad Epiſcopalem propter excellentiam, & culmen illius, ſecundùm Pereg. *de fideicom. art.* 23. *num.* 8. Hoied. *de incompatib. benef. par.* 1. *c. vlt. num.* 77. Nicol. Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 6. *n.* 66. refero Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.* 2. *alleg.* 1. *n.* 17. Alzed. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *c.* 12. *à num.* 1.

52 Quintum Cardinalatus, cùm certum ſit Cardinales redditus eccleſiaſticos percipere ratione officij ſpiritualis, quod gerunt; ſunt enim conſultores, fratres, & coadiutores Romani Epiſcopi, ſicut appellantur *in cap. fundamenta, de elect. in* 6. eique in Conciliis, & à Conciliis aſſiſtunt, vt ait tex. *in c. per venerabilem, verſ. ſunt autem, qui filij ſint legit.* Et ideò Cardinalitiam dignitatem verè eſſe beneficium eccleſiaſticum, reſoluunt Selu. *d. p.* 1. *q.* 2. *n.* 3. Hoied. *d. p.* 1. *c.* 2. *n.* 3. Gonz. *d. n.* 39. *verſ. ſecundo*, Petr. Gregor. *rei benefic. c.* 10. *num.* 3. Azor. *d. c.* 1. *quæſt.* 5. *verſ. ſecundo beneficium.* Mart. *d. c.* 39. *n.* 2. Paul. Layman *d. c.* 4. *n.* 4. *verſ. Cardinales.* Anton. Fabric. *de re benef. tit. de maiorib. & minorib. beneficiis*, hinc notantes teneri Cardinales ad reſidentiam in ſuis titulis, & vacare beneficia omnia per aſſecutionem Cardinalitiæ dignitatis, & teneri ad horas Canonicas, & reliquos effectus, qui profluunt ex eo, quòd ſit beneficium eccleſiaſticum.

Sextum beneficiorum genus in Eccleſiis Ca- 53
thedralibus reperitur, in quibus ſequentes inueniuntur gradus eccleſiaſtici cum dignitate, & ſunt reliquæ dignitates præter illas ſublimes, de quibus ſupra, quæ duplicia beneficia dicuntur, videlicet Archidiaconus, de quo latè egimus *lib.* 1. *c.* 25. Archiepresbyter *ibidem*, *c.* 26. Primicerius, *c.* 28. Theſaurarius *c.* 27. Primicerius Cantor, Præcentor, & Præpoſitus *c.* 28. *in fine*, Magiſter Scholæ, *c.* 29. Prior. *c.* 30. Et denique Canonici *c.* 31. & extra Eccleſias Cathedrales aliæ reperiuntur dignitates eccleſiaſticæ, quæ inter huiuſmodi duplicia beneficia connumerantur, videlicet Priores ſæculares qui in Collegiatis toti præſident Canonicorum collegio, vt conſtat ex *ſuper ſcript. text.* ibi, *& Prioris ſanctæ Radigundis Pictauienſis in c. vlt. de maiori. & obedient.* de illiſque fit mentio *in cap. cum Vitonienſis* 2. *c. cum cauſam.* 27. *de elect.* & illos dignitatem eccleſiaſticam habere reſoluit gloſ. *verb. conuentualem in Clem.* 2. *de reſcript.* Azor. *d. lib.* 3. *c.* 20. Anton. Fabric. *d. tit. de benefic. cum dignit. à n.* 36. & alij citati per me *c.* 30. Abbates ſimiliter, qui etiam in ſæcularibus Eccleſiis cum dignitate, & iuriſdictione reperiuntur, *cap. ex tranſmiſſa, de renunciat.* Azor. *d. lib.* 3. *cap.* 19. Anton. Fabric. *tit. de maiorib. & minorib. benefic. à n.* 54. & de illis ſuprà peculariter egimus *cap.* 18. Plebani de quibus tractauimus ſuprà *cap.* 19. Quamuis ſupradicti omnes, & alij, ſi qui ſunt, dignitatem habere dicantur, tamen, appellatione beneficiorum largè ſumpto vocabulo continentur, gloſ. *verb. beneficia*, ibi, *largè ſumuntur, vt comprehendat etiam dignitates, in Clem. Auditor, de reſcript.* Rebuff. *in tract. nominat. q.* 9. *num.* 5. plures quos retuli *in tract. de appellat. verb.*
vtriuſq. iur. ſignificat. appell. 22. *num.* 1. omnes enim 54
dignitates tam maiores, quàm minores appellatione beneficij eccleſiaſtici in fauorabilibus, & in materia largè intelligenda comprehenduntur *gloſ.* 1 *in reg.* 1. *de regul. iur. lib* 6. Rebuff. *in praxi tit. ſæculare beneficium num.* 4. *cum ſeqq.* Gonzal. *d. gloſ.* 7. *ex num.* 39. Nicol. Garc. *d. c.* 6. *n.* 2.

Septimum dicitur Eccleſia Parochialis, ſeu Cu- 55
rata, cui cura animarum propriè, & ſtrictè ſumpta iniuncta eſt, de qua *in Extrauag. Execrabilis, verſ. quantum, de præben. inter communes*, Azor. *d. lib.* 3. *c.* 1. *q.* 5. *verſ. neſcio, ibi, decimum*, Nicol. Garc. *d. cap.* 6. *n.* 3. 5. & 6.

Octauum Rectoria, de Rectore enim meminit 56
tex. *in cap. vlt. de præben. & in c.* 3. *de clerico ægroto*, qui talis appellatur, quia plebem, & populum ſibi commiſſum cum cura regit, iuxta text. *in c.* 1. *de capell. monach. & in c.* 4. *de vita, & honeſt. cleric.* Petr. Gregor. *Syntagm. lib.* 15. *cap.* 24. *n.* 10. & 11. Ego ipſe *de officio & pot. Parochi p.* 1. *c.* 1. *n.* 10.

Nonum

57 Nonum. Plebània, quæ ita à plebe, cuius curam gerit Plebanus, de qua fit mentio *in c. 1. ne Clerici, vel monachi lib.6.* & agunt Petr.Gregor.*d.c.* 24 *ex n.* 22.& alij per me citati *de officio & poteſt.Parochi p.* 1. *cap.* 1.*num* 4.*cum ſeqq.*

58 Decimum Vicaria perpetua, de qua *in c. poſtulaſti* 27.*de reſcript.& in Clem.* 1.*de offic. Vicarij*, eſt verè beneficium eccleſiaſticum, Flamin. Pariſ. *de reſignat.benefic.lib.*2.*q.*1.*num.*112. Gonzal *ad reg.*8. *Cancell.gloſſ.* 5.§.3. *à n.*29.Azor.*inſtit.moral.part.*2. *lib.*3.*c.*6.*q.*5.Petr.Gregor.*d.c.*24.*n.*15.& 16. & nos infrà *cap.*6.*de Vicariis.*

59 Vndecimum. Commenda perpetua eſt verè beneficium eccleſiaſticum, vnde Commendatarij perpetui, qui ſunt illi, quibus ad vitam beneficia commendantur in eorum fauorem propriè, & verè beneficium eccleſiaſticum habere dicuntur, & in eis locum habent iura omnia de beneficiis loquentia, Gonzal.*d.gloſ.*5.§.8.*à num.*2. Hoied. *de incompatib benefic part.*2.*c.*14.*à n.*6.Nicol.Garc. *de benefic.part.*5.*cap.*14.*à n.*48. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop.p.*3.*alleg.*59.*num.*2. *cum ſeqq.* non ita ſi temporales fuerint; nam temporalem Commendam beneficium eccleſiaſticum non eſſe reſoluunt gloſ. *verb. commendare in cap.nemo deinceps* 15.*de elect.* & *in cap.ſi conſtiterit,de accuſat.*Hoied.*d.c.*14.*n.*7. Petr. Greg.*d.c.*15.*c.*38.*n.*1. Suar.*de relig.tom.*1.*lib.*4.*de ſimon.c.*27.*n.*2.Ant. Fabr.*in praxi & theorica rei benef. tit.de benef.in titulum,& commendam à num.*4. Gonzal.*d.*§.8.*à num.*35.

60 Duodecimum. Canonicatus Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, quorum Canonicorum officium in duobus præcipuè conſiſtit, ſtallo ſcilicet in Choro cum participatione diuinorum, & loco in Capitulo, vt colligitur ex *c. relatum* 9. & *ex cap.dilectus* 19.& *ex cap. pro illorum* 22. *in fine,& ex cap. dilecto* 25. cum aliis, *de praben.* horum autem Canonicorum præbenda ſpiritualia, eſt beneficium eccleſiaſticum, *cap. ex multis.* §. *conſtituimus* 1.*quæſt.* 3.*cap. tua nobis, de verb.ſignif.cap.fin.*§. *in illis verſ. præbendas, de conceſſ. præbend. lib.*6. *cap.* 1.*ne Sede vacan. eod. lib.* cum aliis adductis per Sebaſt. Cæſ.*in relect.de eccleſ.hierarch.diſp.*12.§.6. *nu-*
61 47. non verò Canonia, vt *in d. cap. fin.* §. *in illis,* atque ideo Canonicus ſine præbenda non poteſt dici beneficiarius, *cap. in noſtra, de reſcript.* vbi notarunt Abb. & Felin. Rip. *in cap. cum M. num.* 36. *de conſtit.* Rot. *deciſ.* 29. *de præbend. in nouis.de* quibus latè *in tract. de Canonicis, & dignitatibus cap.*12.

62 Decimumtertium. Aſſiſij, ſeu Manſionarij beneficium, qui videlicet in eiſdem Eccleſiis aſſiduè, & veluti permanenter officium canendi in Choro, & diuina celebrandi obire tenetur, de quo fit mentio *in cap ſi quis Epiſcopus* 1. *q.* 1. & *in cap.pen.* vbi gloſ.*verb.aſſiſſos, de cleric. non reſſid.* & de illis agunt latè Alberic. *in dictionar. verb. Aſſiſij.* Selu. *de benefic.par.* 1.*q.*2.*num.*47. Petr. Gregor. *d.lib.*75.*cap.* 23.*à num.* 11. Azor.*d.part.*2.*lib.*3.*c.*9. *q.*1.Anton.Fabr.*in praxi, & theoric.benefic.tit.de reliquis ſtipend. eccleſ.* ex *num.* 12. Vincent. Filiuc. *tom.* 3.*tract.* 41.*cap.*1. *num.*17.Maſlobr. *in praxi habendi concurſum prælud.* 22.*num.* 6. *ſecundum Romanam impreſſionem.* Ego ipſe *de tract. de Canonicis c.*4. *num.*37.

63 Decimumquartum Capellania in perpetuum auctoritate Epiſcopi inſtituta verè eſſe beneficium Eccleſiaſticum, notant gloſ. *in Clement.* 2. *de decim.*Fuſc. *de viſitat.lib.*2.*cap.*11. *à princ.* Selu. *de* [illegible] *cium quotuplex ex num.*14.Petr. Greg.*d.lib.*15.*c.*29. *num.*5.& *in inſtit.rei benef.cap.*11.*num.* 10. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancell gloſ.*5.*in princ.num.* 68. Azor.*d p.* 2. *lib.*3.*c.*8.*q.*3.Ant. Fabr.*tit. de Capellis, & Capellanis n.*25.Nicol. Garc.*de benef.part.*1.*c.*2.*num.*95.& nos infrà *cap* 5.

64 Decimumquintum, Præſtimonia collata in titulum beneficij perpetui, verè eſſe beneficia eccleſiaſtica, colligitur ex text. *in cap. vlt.* ibi, *præſtimoniis, de conceſſ.præben.lib.*6.Concil.Trid.*ſeſſ.*14. *de reform. cap* 9. & *ſeſſ.*23. etiam *de reform.* dum inter beneficia eccleſiaſtica enumerant etiam præſtimonia, ſeu præſtimoniales penſiones, & tradunt Oldrad.*conſ.*81.*num.*2.Hoied. *de incompat. benefic.part.*2.*cap.*8.*à num.*8. Azor. *d.lib.*3.*cap.*7. *q.*1. Perez de Lara *de anniuerſ.& capellan. lib.* 2 *cap* 8.*à num.*53. Gonzal.*d.gloſ.*5 §.2. *num.* 9. Nicol. Garc. *d p.*1.*cap.*2.*à num.*117.Anton.Fabric. *in d. praxi,& theorica benefic.tit.de præſtimon.à num.*4. Illa autem, quæ fuerint ſolum ſtipendia ſtudentibus, vel militantibus pro Chriſtianæ fidei defenſione dari conſueta, abſque aliquo onere ſpirituali (quæ videtur eſſe prima eorum origo, & conſtitutio) beneficia eccleſiaſtica non ſunt, vt benè aduertunt Hoied.*d.cap.*8.*num.*12. Gonzal 2.§.2.*num.*10. Azor.*d.q.*1.Flamin.Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 2. *q.*1.*à num.*114. Anton. Fabr. *d.tit.de præſtimon.n.*4. & 7. & de his videbimus ex profeſſo *in cap.* 8. *de Præſtimon.*

65 Decimumſextum. Hoſpitalia eccleſiaſtica, beneficia ſunt, ſi auctoritate Epiſcopi inſtituta, & conſtructa ſint, vt Rectoribus in titulum ad eorum vitam, ſeu in perpetuum conferantur, ſatis expreſſis text. *in Clem. quia contingit.* §. *vt autem,* ibi, *niſi in illorum fundatione ſecus conſtitutum fuerit, ſeu per electionem ſit de Rectore locis huiuſmodi prouidendum,de re relig.domib.* Gonzal. *d gloſ.* 5. §.4.*n.* 14. Mareſcot. *var.reſol.lib.*2.*c.*3.*n.*18. Nicol. Garc. *d p.*1.*cap.*4.*à num.*4 Anton.Fabric. *tit.de xenodoch. & aliis locis piis à num.* 16. & nos latè ſuprà *lib.* 2.*in cap.* 11. *de hoſpitalibus.* Et hæc quidem ſunt ſæcularia beneficia largè ſumpta.

66 Regularia autem beneficia obtinere dicuntur illi, qui poſſident nempe illa, quæ ex fundatione, dotatione, aut Ordinarij, ſeu ſuperioris inſtitutione, vel ſaltem ex præſcriptione Regularibus tantum conferuntur; hæc enim Regularia in iure appellantur, iuxta tex. & *ibi* notata per Doctores *in c.* 1.*de capell. monach.* & *in cap. cum de beneficio* 5. & *in c. cum ſingula* 32. *de præbend. lib.*6. Gonzal. *ad reg.*8.*cancell gloſ.*8.*à num.*1.Nicol. Garc. *d. part.* 1. *c.* 6. *num.* 13. Rebuff. *in praxi tit. Regularia beneficia, à num.* 1. Tambur. *d.tom.* 3. *de iure Abbatum diſput.* 9. *q.* 3. *à num.* 1. latè Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*2. *lib.*7.*c.* 19. *ex num.*11. 67 Bifariam ergo contingere poteſt beneficium eſſe regulare, priori modo, quando in eius fundatione ſtatutum eſt id per Regulares adminiſtrandum, vt docent *in d.c. cum de beneficio*, Domin. & Franch. vterque *num.*9.Rebuff.*in praxi in proœmio tit. quotuplex ſit beneficium num.* 5. & *in concord. tit. de collationib.*§.*volumus, verb Regularia.* Hoied. *de incompatib.benefic.p.*1.*c.vlt.num.*9. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 26. *q* 1. Tambur. *d. diſp.*9. *q.*6.*n.*3. ſequitur Sanch. *d. cap.* 29. *num.*14. vbi ex Domin. & Franch. ſubdit hoc ſtatutum non poſſe per Abbatem fieri, ſed per Epiſcopum, niſi Abbas ille iuriſdictione quaſi Epiſcopali præditus ſit, refert Hieron. Roder.*d. reſol.* 15. *num.*27. Po[illegible] mo- 6

pore ad legitimam præſcriptionem ſufficienti ab
vno, pluribus regularibus inſtitutis io eo Rectori-
bus, pacificè, & continuò gubernatum eſt, etiamſi
antea, vel poſt ſæculares quandoque in eodem mi-
niſtrauerint, ſicut ſæculare dicitur id, quod iuxta
eundem modum per ſæculares gubernatum
vtrumque probat *d. cap. cum de beneficio*, & tradit
Sanch. *d. cap. 19. ex num. 15.* vbi dicit ſex deſiderari
conditiones, vt beneficium propriam naturam
mutans, fiat ex ſæculari regulare, vel ex regulari
ſæculare, quam etiam refert Hieron. Roder. *d. reſol.*
16. num. 28. Prima eſt, vt tempore ad legitimam
præſcriptionem à iure poſitiuo admioiſtratum
ſit in beneficium per ſæculares, vt fiat ſæculare,
vel per regulares, vt fiat regulare, hoc autem
tempus dicunt eſſe quadragenarium Doctores
citati *hoc eodem cap. num. 45.* Tambur. *d. tom. 3. diſp.*
9. q. 3. num. 4. Secunda conditio eſt vt poſſidentes
id beneficium, ſint in eo inſtituti, Hoied. *d. cap.*
vlt. num. 92. Sanch. *d. cap. 29. num. 21.* Hieron. Ro-
deric. *d. num. 28. verſ. ſecundo*, Tambur. *d. q. 3. num. 5.*
Tertia, vt ſint in eo beneficio inſtituti tanquam
Rectores, non verò tanquam Vicarij, vel condu-
ctitij clerici adminiſtrantes Tambur. *d. q. 3. num. 6.*
Quarta, vt adminiſtretor beneficium à Regulari-
bus, tanquàm regulare, ad hoc vt tranſeat in re-
gulare, Sanch. *ibidem num. 23.* Hieronym. Roder.
d. num. 28. verſ. quarta, Tambur. *d. q. 3. num. 7.* ſecus
ſi gubernentur tanquam ſæculares ad inſtar cleri-
corum ſæcularium, vt ſi præficiatur regularis Ec-
cleſiæ Curatæ; vel ſi beneficium regulare ſæcu-
lari, vel ſæculare regulari ex diſpenſatione con-
feratur, etſi poſſideatur per tempus quadragena-
rium, Selu. *de benef. part. 3. q. 21. num. 125.* Azor.
inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 26. q. 3. verſ. & animad-
uertundum. Quinta, vt conferens animo, & in-
tentione beneficium conferat, vt velit imprime-
re illum ſtatum beneficio, quem exprimit Sanch.
ibidem num. 25. Hieron. Roder. *d. num. 17. verſ. quin-*
ta, me citato *in hoc loco* Tambur. *d. tom. 3. diſp 9. q. 3.*
num. 9. Sexta, vt id beneficiorum Regulare poſſi-
deatur bona fide à ſæculari, & ſæculare à regula-
ri, Sanch. *ibidem num 26.* Hieron. Roder. *d. n. 28.*
verſ. Sexta.

69 Nomina verò regularium beneficiorum ſex vt
plurimum à Doctoribus traduntur. Primùm eſt Ab-
batia regularis, de qua *in cap. quanto, de offic. Ordin.*
& *in cap. cum ad monaſterium, de ſtat. monach.* & latè
egimus *lib. 1. cap. 18.* Secundum, Prioratus conuen-
tualis, cuius mentio fit *in Clem. 2. de reſcript.* Ter-
tium eſſe volunt Prioratum clauſtralem, *d. cap. cum*
ad monaſterium, & Clem. ne in agro, eod. tit. Quar-
tum Prioratum regularem, de quibus omnibus
tractauimus *eodem lib. 1. cap. 30. de Prioratibus.*
Quintum ſunt Capellaniæ fundatæ io Monaſte-
rio Regularium, quia præſumuntur regulares:
ita Rebuff. *in praxi benef. in proœm. tit. quotuplex ſit*
beneficium num. 6. Sanch. *d. cap. 29. num. 27.* Sextum
eſt monachatus, quia communiter Doctores re-
ſoluunt monachatum per ſe eſſe beneficium re-
gulare, vt ex doctrina gloſ. *verb. beneficiis, in prin-*
cip. in Clement. 2. de iudic. reſoluunt Selu. *de benefic.*
part. 1. q. 2. n. 76. Rebuff. *in praxi d. tit. regularia bene-*
ficia num. 26. Petr. Gregor. *in inſtit. res benefic. c. 10.*
num. 27. Gonzal. *d. gloſ. 8. num. 115.* me citato *in hoc*
loco Tambur. *d. diſp. 9. q. 3. n. 4.*

70 Eiuſmodi autem beneficia ſupra enarrata, &
alia Eccleſiarum Ordinum Regularium, cum
certa portione redditUum eccleſiaſticorum, pro
miniſterio ſpirituali, & admioiſtratione Sacra-
mentorum in eiſdem Eccleſiis exercenda, licet
verè, & propriè beneficia eccleſiaſtica eſſe,
quamuis manualia exiſtimauerit Azor. *inſtit. mor.*
p. 2. lib. 3. cap. 26. quæſt. 12. eò quòd cætera habeant
beneficio conuenientia præter id, quod eſt potiſ
ad nutum reuocari, tamen non eſſe propriè bene-
ficia, non deſunt, qui probabiliter ſuſtineant, eò
quòd de natura beneficij propriè, & ſimpliciter
requiratur, vt ſit perpetuum eo modo, quo expli-
caut in definitione beneficij in princ. huius cap.
enunciata, & reſoluunt Calder. *conſil. 26. num. 5.*
de præbend. Ludou. Gom. *tit. de gratia expectat. n. 94.*
Staphil. *de literis gratiæ tract. de formis expectat. in 9.*
forma num. 29. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom. 1. q. 34.*
art. 2. Anaſtaſ. Germon. *de indult. Cardine §. regula-*
ria num. 46. Quorum tres priores ex hoc inferunt
in reſeruationibus beneficiorum, quas facit Ponti-
fex non claudi beneficia manualia, quod ſola
cenſeatur reſeruare, quæ verè, & propriè benefi-
cia dicuntur. Verùm ego re maturè diſcuſſa
exiſtimo huiuſmodi regularia aptitudine eſſe
perpetua, niſi ea obtinentes amoueantur, & de
illis iudicatur, vti de perpetuis prout ſunt de ſui
natura, cum conferantur in titulum, & poſſint
impetrari, licèt obtinentes potius ratione obe-
dientiæ, & ex vi profeſſionis, quàm ex natura
eorum poſſint remoueri ad nutum Superioris,
qui poteſt quoque non remouere, vt diſtinguit
Gambar. *de offic. Legati à latere lib. 4. tit. de poteſtat.*
Legati in reſeruat. beneficij num. 14. & ſeq. Gonzal.
gloſ. 5. §. 6 num. 32. & gloſ. 8. num. 25. Rot. *deciſ. 739.*
num. 6. & deciſ. 772. p. 1. diuerſ. Buratt. *deciſ. 944.*
num. 1. me citato *in hoc loco.* Tambur. *d. tom. 3. diſp.*
9. q. 3. num. 25. in fine, & io manualibus datur va- 71
catio per obitum, & remotionem, gloſ. *verb. re-*
uocari, propè med. verſ. ſcias in Clem. vnic. §. præmiſſa,
de ſupplen. neglig. Prælat. vbi Card. *num. 8.* Vital.
num. 9. Nec regulares poſſunt amoueri ſine cauſa,
Clem. 1. de ſupplen. neglig. Prælat Rebuff. *de pacific.*
poſſeſſ. num. 331. Selu. *de benef. part. 3. q. 21. num. 5.* &
à remotione datur recurſus. Rebuff. *vbi ſuprà*, &
fuit dictum *in Seguntina Theſauraria 29. Aprilis*
1596. coram bonæ mem. Orano, & in Mileuitana
Prioratus Nauarra 11. *Ianuarij* 1627. *coram Card.*
Virili.

Beneficia regularia ſunt duplicia, quædam 72
collatiua, quædam electiua: collatiua dicuntur,
quæ inſtar ſæcularium conferuntur auctoritate 73
Superioris: electiua autem, quæ per electionem 74
canonicam ſuffragiis electorum conferuntur, ac-
cedente Prælati confirmatione, quod bene do-
docet Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 22. q. 8.* vbi
q. 9. diſputat an quando collatiua ſunt, pertineat
collatio ad ſolum Abbatem, an potius ad ipſum
cum conuentu? Et quod ſemper debeat fieri
mentio in literis beneficij electiui, ſi beneficium 75
huius qualitatis ſit, per *cap. cum in illis 16. §. illis*
vero, de præbend. lib. 6. reſoluunt Menoch. *de ar-*
bitr. caſ. 201. num. 84. Flamin. Pariſ. *de reſignat.*
benef. lib. 10. q. 2. num. 35. Card. Tuſch. *tom. 3. lit. E.*
concl. 90. per tot. vbi latè de beneficiis electiuis,
me citato *in hoc loco* Tambur. *d. tom. 3. d. diſput. 9. q. 5.*
num. 5.

Diximus *ſuprà n. 34.* ſæcularia beneficia ſæcu- 76
laribus, Regularia Regularibus eſſe conferenda,
quod adeò verum eſt, vt beneficium regulare nul-
lo modo conferri poſſit clerico ſæculari, nec vice
verſa beneficium ſæculare clerico Regulari, niſi
Pontifex diſpenſet, vt ex iuribus, & Doctoribus
ibidem citatis facilè eſt colligere, quæ ad pen-

ſionem

ſionem eatendenda eſſe ait Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 94. vbi reſoluit regularem eſſe incapacem penſionis obtinendæ ſuper beneficio ſæculari, ſiue ſimplici, ſiue Curato, abſque Romani Pontificis diſpenſatione, eodem modo, quo Regularis nullius beneficij ſimplicis ſecularis capax eſſe poteſt, etiam ex diſpenſatione Epiſcopi, vt probat Lauret. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcopos & Regul. in quæſt. uar. quæſt.* 86. Sed hoc in certis caſibus limitatur.

77 Primò ſi Caoonicus Regularis, vel Monachus Ordinis non Mendicantis eligatur ad Epiſcopatum, vel aliam Prælaturam ſæcularem, ſicut colligitur *ex cap. quod Dei timorem, de ſtatu monach.* vbi Abb. *num.* 5. *& ex cap nullus religioſus, de elect.*
78 Et ordinis Prælatus tenetur tunc licentiam dare profeſſo beneficium accipiendi, ſi neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ poſtulet, ſicut docent Abb. *in d. cap. quod Dei timorem num.* 8. Fr. Emman. *d. tom.* 1. *quæſt.* 34. *art.* 4. *&* 5. Leſſi. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 2.

79 Secundò, vt Canonici Regulares ſæcularia beneficia Curata abtinere poſſint, dummodo, ſi commodè fieri poſſit, ſocium ſæcularem ſecum habeant, prout notant Sylueſt. *in ſum. verb. religio* 7. *q.* 3. *&* 4. Leſſi. *d. lib.* 2. *c.* 41. *num.* 98. Selu. *de benef. p.* 3. *q.* 70. Roch. *de iurepatr. in verb. honorificum n.* 8. *& ſeq.* Lamber. *de iurepatron. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 7. *art.* 19 latè Gabr. Pennoto *lib.* 1. *hiſtor. tripart. Canon. Regul. c.* 72. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9 *q.* 8. *à num.* 10. & ſentire videtur Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 11. dum vult Canonicum regularem tranſlatum ad alium Ordinem non eſſe capacem beneficij ſæcularis Curati, tacitè enim innuere videtur non tranſlatum eſſe capacem, vt ibi cenſuit Sacra
80 Congregatio *de anno* 1602. Sed quamuis hoc viderim in Curia ad inſtantiam Canonicorum Regularium Lateranenſium ita per aliqnos Aduocatos approbatum, tamen non minimum mihi ſcrupulum intulit alia Doctorum reſolutio aſſerentium diſpoſitioni illius *cap. quod Dei timorem*, fuiſſe derogatum per concordata Concilij Lateranen. ſub Leone X. & ſic iam non licere Canonicis Regularibus ſæcularia beneficia Curata obtinere, prout ſignificarunt plures Pontifices apud Sanch. *d. lib.* 7. *cap.* 29. *n.* 71. Nicol. Garc. *de benef. p.* 7. *cap.* 10. 31. Quare hodie abſque Papæ diſpenſatione Canonicum Regularem ad Parochialem Eccleſiam non eſſe promouendum docet Quatant. *in ſum. Bullar. verb. Canonicus Regularis*, Gonzal. *ad Reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 7. *num.* 53. Sanch. *in præcepta Decal. lib.* 7. *c.* 29. *num.* 71. Mari. Anton. *var. lib.* 1. *reſol.* 20. *num.* 13. Nouat. *in ſum. Bullar. tit. de Canonic. Regular. n.* 2. Ludou. Miranda *in Man. Prælat. tom.* 1. *q.* 32. *art.* 5. latè Lauret. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcopos, & Regular. in quæſt. variar. q.* 86. & declarauit Sacr. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum *in vna Cremonen.* 1. *Septembris* 1603. in hæc verba. *Canonici regulares non obſtante* cap. quod Dei timorem, *non admittuntur ad curam Parochialium Eccleſiarum, abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione.* Tertiò vbi Eccleſia, ſeu Conuentus Regularis deficiat, ita vt conſideratis loci, temporis, & perſonarum circumſtantiis per Regulares reformari non poſſit, tunc Epiſcopus Clericos ſæculares ibi inſtituere poteſt, iuxta text. *in cap. inter quatuor, de relig. domib.* vbi *in collect. num.* 2. plures citaui Doctores, Gonzal. *ad reg.* 8. *cancel. num.* 43. Nicol. Garc. *de benef. p.* 7. *c.* 10. *num.* 16. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 26. *q.* 5. Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 2. *verſ. excipe quartò.*

Hæc omnia beneficia, tam ſæcularia, quàm re- 81
gularia largè contineri ſub beneficij appellatione ſolent, immo, & anouæ penſiones, quæ de Eccleſiæ redditibus præſtantur, ſed non ſunt propriè beneficia, vt *in ſeq. cap.* oſtendimus, & largiùs ſumitur beneficium in materia fauorabili, id eſt in fauorem Eccleſiæ potius, quàm perſonæ, ita vt etiam impropriè ſumptum beneficium comprehendatur, atque in materia correctionis vitæ, & morum, aut pluralitatis beneficiorum, & alia ſimilis etiam continetur, qui perpetuam obtinet Vicariam, *cap. poſtulaſti, de reſcript.* prout etiam Iura loquentia de beneficiis Curatis per receptionem aliorum ſimilium amittendis, ac de ipſorum Rectoribus promouendis ad Sacerdotium, nec non de eorum ætate in perpetuis Eccleſiarum Parochialium Vicariis locum habent. *Clem. vnic. de offic. vicar.* Flamin. Pariſ. *de reſignat benefic. lib.* 3. *q.* 1. *num.* 305. *cum ſeqq.* Gonzal. *ad reg* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 21. & quòd contineantur etiam beneficia regularia beneficiorum appellatione, reſoluunt gloſ. *ver. beneficiis in Clem.* 2. *de iudic.* vbi Card. *q.* 5. *num.* 13. & Imol. *num.* 3. Gonzal. *ad reg.*
8. *Cancell. gloſ.* 8. *num.* 13. & nomine Canonicatus ve- 82
nit etiam Canonicatus Regularis, Nau. *commento* 1. *de regular. num.* 4 *& commento* 2. *num.* 67. *verſ. addo* 14. Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib.* 11. *q.* 3. *n.* 88. Rot. *deciſ.* 667. *num.* 1. *p.* 4. *diuerſ.* Hinc *reg. de infirmis reſignantib.* capit beneficia regularia, quamuis de Regularibus nulla mentio fiat. Rebuff. *in reg. de infirm. gloſ.* 1. *verſ. item quia, & gloſſ.* 5. *in princip.* Rot. *deciſ.* 736. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ.* Gonzal. *vbi ſupra num.* 14.

Strictè verò ſumptum beneficium intelligitur 83
ſimplex tantum ſine cura, quod certum titulum & prouentus perpetuos in Eccleſia habeat, alia namque beneficia ex officio annexo nomen proprium conſequuntur, veluti Parochialis, canonicatus & alia huiuſmodi: generaliter autem beneficium eſt feudum eccleſiaſticum, vnde ad inſtar feudi in nonnullis præſtari ſolet fidelitatis iuramentum, vt *in cap. ego N. de iureiur.* refert me citato *in hoc loco* Tambur. *d. tom.* 3 *diſp.* 9. *q.* 2. *num.* 8.
Papatus ergo non dicitur propriè beneficium, 84
cum Papa non poſſit dici beneficiatus ab aliquo cui ſubiectionem debeat, niſi Deo, neque monachatus, aut alia officia regularium, præter Abbatiam perpetuam, propriè dici beneficia merentur, ſunt etiam bona de menſa, quæ ſub beneficij appellatione non continentur, & quicquid non habet ſpirituale officium in Eccleſia annexum, non dicitur propriè beneficium, non enim ſimpliciter huiuſmodi beneficia dicuntur, ſed Eccleſiaſtica beneficia nuncupantur, quare penſio, præſtimonium, & ſimilia non dicuntur propriè beneficia, & ſic de redditibus Eccleſiæ præſtantur, vt ſuo loco videbimus, refert me citato *in hoc lo-*
co Tambur. *d. diſp.* 9. *q.* 2. *num.* 9. Appellatione ve- 85
rò Eccleſiæ plerumque intelligitur beneficium principale Eccleſiæ, veluti ſi de prouiſione aga-
tur, *c. quamuis il* 1. *de præben. in* 6. & in eo propoſito 86
appellatione Eccleſiæ in ciuitate ſeu Diœceſi non intelligitur Cathedralis, niſi aliud exprimatur. gloſ. *verb. includit, in d. cap. quamuis*, Staphil. *de literis gratia tit. de forma expect.* §. *nona forma, à num.* 32. Cou. *in cap. alma mater. part.* 2. §. 1. *num.* 4.

Gonzal.

Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. *num.* 5. *& gloſſ.* 10. *num.* 3. Ego ipſe *in tract. de appellat. verbor. vtriuſque Iuris ſignificat. appellat.* 85. *num.* 3. In prouincia verò Eccleſiæ nomine in hac materia prouiſionis Cathedralis Eccleſia, & ipſa quoque Metropolitana Eccleſia continetur, & ita gloſ. *verb. prouincia in d. cap. quamuis*, & *ibi* Dominic. *num.* 9. Anchar. *num.* 4. & Franch. *num.* 8. Ego ipſe *d. appellat.* 85. *n.* 5.

87 Denique in materia odioſa beneficium eſt ſtrictè interpretandum, adeo vt quandoque appellatione beneficij non comprehendantur præbendæ, vt reſoluunt plures per me citati *d. tract. appellat.* 32. *num.* 11. nec officia, aut dignitates, dixi *ibidem num.* 10. ſed tantum beneficia ſimplicia, argum. *cap. vlt. de prabend. lib.* 6. nonnumquam verò Curata beneficia non comprehenduntur, vt expreſsè reſoluunt Gig. *de penſionib. q.* 28. *n.* 9. Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 525. *part.* 1. Petr. Gregor. *de benefic. cap.* 6. *num.* 4. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 4. *collect.* 1217. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 6. *ex num.* 1. Ego ipſe *d. appellat.* 85. *num.* 8. & ideò quando alicui prouideri mandatur, prouiſo non eſt facienda in beneficiis Curatis, gloſ. *verb. prouideri*, per text. *ibi in cap. cum in illis, de prabend. lib.* 6. vbi Anchar. *num.* 3. & Franch. *num.* 5. Rebuff. *in praxi tit. de clauſul. mand. num.* 34. *& tit. de diſpenſat. ad plura beneficia n.* 66. *& tit. Tertia pars Signatura, verb. qualitatum n.* 3. cum aliis citatis per me *in collect. ad d. cap. cum in illis num.* 4.

CAPVT V.

De Capellaniis.

SVMMARIVM.

1 *Capellania in dubio praſumuntur beneficia eccleſiaſtica.*

2 *Capellania in triplici ſunt differentia.*

3 *Capellania, qua fundari ſolent in Hiſpania, vt in illis ſuccedant clerici de parentela, licet ſint perpetua vſque ad obitum capellanorum, & habeant catera requiſita ad eccleſiaſticum beneficium conſtituendum prater auctoritatem & inſtitutionem, ſeu prouiſionem Ordinarij, non ſunt eccleſiaſtica beneficia.*

4 *Capellania, in qua ſuccedunt clerici de parentela, ratione non tenetur quis recitare diuinum Officium.*

5 *Capella cum onere faciendi celebrare certas Miſſas inſtitutas de bonis temporalibus, ſine auctoritate Epiſcopi, cenſentur laicales, & temporales.*

6 *Bona Capellaniarum priuata auctoritate inſtitutarum laicalia reputantur, ac proinde ſubiecta ſunt poteſtati Principis, & magiſtratuum ſacularium, quamuis opera pia, & Miſſarum onera eis iniuncta ſint.*

7 *Capella priuata auctoritate inſtituta tanquam profana iure ſanguinis aut hareditario deuoluuntur in Luſitania ad inſtar fideicommiſſorum, ſeu maioratuum.*

8 *Succeſſio Capellarum priuata auctoritate inſtitutarum in Hiſpania ſecundum leges maioratuum regulantur.*

9 *Conſanguineis inſtituentis Capellam deficientibus de conſuetudine Portugallia ad Regem pertinet eius conceſſio, ſicut aliorum bonorum vacantium.*

10 *Bona fideicommiſſaria deficientibus conſanguineis de Iure communi libera remanent, & alienabilia ſiunt, atque hareditaria.*

11 *Capellania priuata auctoritate inſtituta licet non ſint beneficia, tamen poſſunt tanquam opus pium viſitari ab Epiſcopo, niſi aliud in fundatione cautum ſit.*

12 *Capellania cenſetur in dubio beneficium ſi appareat de vna collatione, vel inſtitutione Ordinarij effectum ſortita; ſi verò apparet de illius initio, noluiſſe ſcilicet fundatorem eam facere collatiuam, tunc requiritur fuiſſe collatiuam vt beneficium ſpatio 40. annorum.*

13 *Capellanis proximioribus conſanguineis clericis ſua inſtitutione dari ſolitis qualiter proximitas attendatur, & computetur, & an cenſeantur etiam vocati deſcendentes illegitimi, remiſſiuè.*

14 *Capellania fundata in Eccleſia regulari an cenſeatur in dubio regularis, an verè ſacularis oſtenditur.*

15 *Capellania amouibiles ſunt, qua licet inſtituta ſint, & erecta auctoritate Epiſcopi, vt eſſent ſpirituales, tamen non ex eo ſunt exiſtimanda beneficia eccleſiaſtica.*

16 *Capellanis amouibilibus, qua eccleſiaſtica beneficia non ſunt, poteſt fieri reuocatio ſine cauſa, malitia ceſſante, & odio in amouente.*

17 *Capellania licet ſit manualis, ſi tamen quis eam longo tempore poſſidet, acquirit ius in quo eſt manutenendus, & ſpoliatus eſſet reſtituendus.*

18 *Simoniam non inducit pactum factum ſine Papa auctoritate ratione Capellania amouibilis.*

19 *Capellania amouibilis ad titulum nemo poteſt ordinari, niſi ſit in Capella Papa.*

20 *Capellania in perpetuum auctoritate Apoſtol. vel Ordinaria erecta, & in titulos creata ſunt eccleſiaſtica beneficia.*

Capellanus perpetua Capellania in titulum creata.

21 *Horas Canonicas recitare tenetur.*

22 *Fori priuilegio gaudet.*

23 *Ordinarij poteſt ad titulum.*

24 *Capellania ſi ſint ſaculares praſumuntur de ſui natura perpetua, & collatiua.*

25 *Capella, & Capellania in quo differant, oſtenditur.*

26 *Capellania, qua habet onus celebrandi certas Miſſas, & coadiuuandi in cura animarum in Eccleſia Plebanatus, requirit reſidentiam.*

27 *Capellania cum Manſionaria habita ratione ad redditus annorum fructuum vtriuſque beneficij, qui perquam tenues ſunt, ex Concilij decretis incompatibilis non eſt, ſi tamen vtrumque ſit ſub eodem tecto, vt ſimul retineri poſſint, opus eſt Sedis Apoſt. diſpenſatione.*

28 *Capellania, cui adiunctum eſt onus deſeruiendi in choro, obtineri non poteſt cum Canonicatu.*

29 *Capellanias duas, vel tres ſub eodem tecto vniformes ſi quis per annum ex collatione Epiſcopi retinuerit, incidit in priuationem omnium ipſo iure, non obſtante Epiſcopi diſpenſatione.*

30 *Epiſcopus non poteſt compellere obtinentem Capellaniam*

Digitized by Google

*pellaniam vt ipſmet celebret; licet in eius fun-
datione diſponatur quod capellani celebrent,
nam iſtis oneribus Miſſarum rectè per ſubſti-
tutos ſatisfit.*

31 *Capellania habens onus duarum Miſſarum qua-
libet hebdomada, non expreſsè quod Capel-
lanus per ſe ipsũ celebret, non eſt Sacerdotalis.*

32 *Capellania fundatione ſtante cum diſpoſitione te-
ſtatoris quòd quotieſcumque vacaret prouide-
retur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot
Miſſas qualibet hebdomada, non eſt neceſſa-
rium præſtare Presbyterum, ſed ſufficit quod
ſeruiat & Miſſas dicat per ſubſtitutum.*

33 *Capellania Sacerdotalis declaratur in caſu pro-
poſito.*

34 *Capellanus obligatus quotidie celebrare poteſt ex
cauſa maioris honeſtatis vnam Miſſam in
hebdomada omittere ſi inſtitutio Miſſæ diri-
gatur ad perſonam Sacerdotis.*

35 *Electus vt quotidie celebret ſi deinde ægrotauerit,
non tenetur celebrare per alios, ſi infirmitas
parum durauerit.*

36 *Capellanus inſtitutus, & obligatus ad celebran-
dum in certo templo, oratorio, & altari, ma-
lè faciet ſi Miſſas alibi celebret, peccatque
mortaliter, non tamen tenetur ad vllam re-
ſtitutionem.*

37 *Capellanus, qui ex promiſſione, vel fundatione te-
netur celebrare particulares Miſſas, malè
ageret ſi alius celebraret abſque iuſta cauſa.*

38 *Capellanus non poteſt nouam eleemoſynam acci-
pere, & duabus obligationibus vnica Miſſa
ſatisfacere niſi in fundatione expreſsè cau-
tum ſit quod non teneantur ſacrificium appli-
care.*

39 *Capellanus ad nutum amouibilis, qui habuerit
obligationem vnius Miſſæ qualibet hebdoma-
da cum ſtipendio legato, & confirmato de octo
annis in octo annos, poteſt demandare celebra-
tionem dictarum Miſſarum alteri cum elee-
moſyna conſueta, retenta ſibi parte ſtipendij
debiti capellano.*

40 *Capellanus per ſe ipſum tenetur Diuinis inſer-
uire poſita inſtitutione Capellæ teneris, de qua
ibi.*

41 *Capellanus in Eccleſia Cathedrali tenetur ad re-
ſidentiam ſtante fundatione ſuæ Capellæ cum
onere quarundam Miſſarum, & inſeruiendi
in choro.*

1 CAPELLANIA, quæ inſtituitur ad hoc præſertim, vt quis pro aliis Miſſam celebret, ſecundùm Vaſq. *tom. 3. in 3. p. S. Thomæ diſp. 234. ſub num. 25.* definitur vt ſi onus celebrandi annuatim Miſſam in Capella, vel Altari, Pereg. de Lara *de anniuerſ. & Capell. lib. 2. c. 1. n. 2.* Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani part. 1. quæſt. 3. ſect. 2. n. 19.* aſſerentes differentiam eſſe inter anniuerſarium & Capellaniam, quia illud contineat onus ſemel tantùm in anno Miſſam celebrandi, ſcilicet vertente die mortis defuncti, Capellania verò habet onus pluries Miſſas celebrandi ſingulis annis.

Capellaniæ (quæ in dubio præſumuntur beneficia eccleſiaſtica ſecundùm Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. num. 5.* Perez de Lara *de anniuerſ. & Capellan. lib. 2. cap. 1. num. 59.* Rot. *in Eluen. Eremitorij 27. Februarij 1631. coram R. P. D. Merlino* impreſſa per Paul. de Rubeis *deciſ. 13. part. 6. re-*

centior. num. 10. Alphonſ. de Leone *de offic. Capellan.
part. 1. quæſt. 3. num. 38.*) in triplici reperiuntur 2
differentia, quædam enim ſunt, quæ ſæpe fun-
dari ſolent, maximè in Hiſpania, abſque ali-
qua Epiſcopi, vel alterius Superioris auctorita-
te, vt in illis ſuccedant Clerici de parentela,
vel alij, quos appoſuerint patroni laici deſuper
nominati, vel aliter vocati ſint, quædam verò
ſunt, quæ, etſi auctoritate Prælati fuerint inſti-
tutæ, tamen ad certum tempus conferuntur,
vel ad nutum amouibiles ſunt. Aliæ denique ſunt
perpetuæ, auctoritate Apoſtolica, vel Epiſcopi
erectæ, & in titulos creatæ, & dicuntur Capellaniæ
collatiuæ.

Primæ licet ſint perpetuæ vſque ad obitum 3
Capellanorum, & habeant cætera requiſita ad
eccleſiaſticum beneficium conſtituendum ne-
ceſſaria, præter auctoritatem, & inſtitutionem,
ſeu prouiſionem Ordinarij, nihilominus non
erunt beneficia eccleſiaſtica, quamuis fundator
eſſet Epiſcopus, ſi fundauerat illas tanquam lai-
cus, & de bonis propriis, non verò Epiſcopali
auctoritate. Ita Nau. *conſil. 7. de præbend. in nouiſſ.*
Squillante *de priuileg. clerica cap. 4. num. 80.* Nicol.
Garc. *de benefic. par. 1. cap. 2. num. 102.* Rot. *in Eluen.
Eremitorij 7. Februarij 1631. coram R. P. D. Merli-
no, verſ. quo verò,* impreſſa per Paul. de Rubeis *de-
ciſ. 13. tom. 2. diuerſ.* aliàs *part. 6. recent.* Scip. de Ru-
beis *in aphoriſm. Epiſcopal. verb. Capellania*, latè
Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. ex num. 20.* vbi *num.*
25. hinc colligit pactum factum ratione talis
Capellaniæ ſine Papæ auctoritate non eſſe ſimo-
niacum, ex quo non eſt quid ſpirituale, cum be-
neficium eccleſiaſticum non ſit, nec quid ſpiri-
tuale auctoritate Epiſcopi erectum, & *num.* 27.
quod non requiritur ætas 14. annorum requiſita
ad obtinendum beneficium eccleſiaſticum, &
num. 30. quod ratione talis Capellaniæ non tene- 4
tur quis ad obligationem Canonici officij reci-
tandi, quæ omnia aſſerunt Didac. Narbona *de
ætate ad omnes humanos actus requiſita anno 1. quæſt.
55.* & Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. c. 2. ex num.*
102. vbi dicit huiuſmodi Capellanias perpetuas,
fundatas, & ordinatas ſine auctoritate Ordina-
rij, quæ non ſunt ab eo approbatæ, & ſpirituali-
zatæ, non eſſe beneficia eccleſiaſtica, nec ab or-
dinario conferri poſſe, ſed eſſe ſub pia diſpoſitio-
ne fundatoris, & eius hæredum, ſeu ſucceſſorum,
quæ poſſunt tales Capellanias donare ſine Epi-
ſcopo, quibus voluerint, dummodo ſint idonei,
iuxta diſpoſitionem fundatoris. Vnde Capellas
cum onere faciendi celebrare certas Miſſas, in- 5
ſtitutas de bonis temporalibus, & ſine auctori-
tate Epiſcopi cenſeri laicales, & temporales, re-
ſoluunt Guid. Pap. *deciſ. 187.* Sarnen. *in reg. 8. de an-
nal. q. 20.* Nau. *conſ. 5. n. 1. de præb.* Spin. *in ſpecul. te-
ſtam. gl. 4. princ. num. 42.* ideòque ad illas poſſe præ-
ſentari etiam laicos ſine vllo ſacro Ordine tenent
Abb. *in c. 2. n. 4. de inſt.* Lamb. *de iurepatron. 7. art. 7.
quæſtionis princ. 1. p. lib. 2. n. 6. circa finem,* & fuit di-
ctum *in Vlixbon. adminiſtrationis Capellæ 16. Ianuar.
1501. cor. bo. mem. Penia, & in Metropolitana hebdo-
made 4. Iul. 1612. cor. bo. mem. Patriarcha Mezanedo.*

Et huiuſmodi Capellaniarum ſic priuata aucto- 6
ritate inſtitutarum bona laicala reputantur, ac
proinde ſubiecta poteſtati Principis, & Magiſtra-
tuum ſæcularium, quamuis opera pia, & Miſſarum
onera eis iniuncta ſint, vt egregiè decidit *Ordin.
Regia Luſit. lib. 1. tit. 62. §. 39.* Gam. *Luſit. deciſ. 288.
num. 2. & 4.* Perez de Lara *d. lib. 2. cap. 1. à num. 3.*

7 & tanquam profanæ iure ſanguinis, aut hæredi-
tario deuoluuntur in Luſitaoia adinſtar fidei-
commiſſorum, ſeu maioratum, ſecundùm Cabed.
deciſ.51.ex n.4.part. 2. quem refert Sebaſtian. Cæſ.
8 *in d.releſt. q.2.proœm.§.4 num.* 15. & ſucceſſionem
earum io Hiſpania, ſecundùm leges maioratuum
regulari poſt Gom. Padil. Molin. atque alios, te-
ſtantur Gonzal. *d. gloſſ. 5.num.* 34. & latiſſimè expli-
cat Perez de Lara *de capellan. & anniuerſ. lib.* 2 *c.*2.
à princ. & idipſum de Capellis Luſitaniæ Cabed.
9 *Luſit.deciſ.51.num.4.cum ſeqq.part.*2. & iode etiam
profluit immemorialis Portugaliæ cooſuetudo,
quod deficientibus conſanguineis ioſtituentis
Capellam, ad Regem pertineat eius conceſſio,
ſicut aliorum bonorum vacantium iuxta *Ordin.
Reg. Luſit. lib.* 2. *tit.* 26. §. 17. quam in Capellia
etiam procedere ſæpiùs iudicauit ſupremus Lu-
ſitaniæ Senatus teſte Gam. *deciſ.* 193. *& deciſ.*288.
10 & Cabed. *vbi ſupra*; quamuis Iure communi, de-
ficientibus conſanguineis, videretur reſoluendum
bona libera remanere, & alienabilia fieri, atque
hæreditaria, iuxta teg. tex. *in l. qui ſolidum* 80. *§. præ-
dium. ff. de legat.* 1. *& in l. pater filium* 36. *§. fundum Ti-
tianum. ff. de leg.* 3. Molin. *de primog. lib.* 1. *c.*4. *à n.*1.
Perez de Lara *vbi ſuprà.*

11 Et licèt Gonzal. *d. gloſ. 5.num.* 53. com Pariſ. *conſ.*
34. *lib.* 4. teneat, quod Epiſcopus non habet in ta-
libus Capellaniis ius viſitandi, tamen in hoc il-
lum reprobat Garc. *d. cap.* 2. *n.* 104. nam quamuis
non ſint beneficia, ſunt tamen opus pium, & ſic
quoad illius implementum non poteſt viſitatio
negari, vt latè explicat Valaſc. *conſ.* 105. *num.* 55.
cum ſeqq. quem refert Sebaſt. Cæſ. *in releſt. de eccl.
hierarch. p.* 3. *diſp.* 14. §. *in fine*, & reſoluit Seip. de
Rubeis *d. verb. Capellania, num.* 2. *in fine*, oiſi aliud
in fundatione cautum ſit, vt *in cap.* 8. *&* 9. *Concil.
Trid. ſeſſ.* 22. *de reform.* tangit Garc *d. n.* 104. *in fine*,
vbi *n.* 105. ſubdit in huiuſmodi Capellaniis vale-
re ordinatiooem teſtatoris, ſeu fundatoris, quod
Ordinarius non ſe intromittat in earum proui-
ſione, ſed ad ſolos patronos ſpectet; & ſubdit ma-
lè agere Ordinarios, quia faciunt inſtitutionem, &
collatiooem de Capellaniis contra voluntatem
fundatorum, & teſtatorum, qui noluerunt eas eſſe
collatiuas.

12 Quid ſi appareat de vna collatione, vel inſtitu-
latione Ordinarij dicit Garc. *vbi ſup. num.* 112. *verſ.
rurſus*, quòd in dubio cenſetur Capellania beoe-
ficium, cum tunc ſufficiat probare ſtatum bene-
ficij, & de ea, tanquam beoeficio fuiſſe factam
collationem per Ordinarium & effectum ſorti-
tam, vt probaui *n.* 1. Verùm quando conſtiterit
fundatorem noluiſſe facere Capellaniam colla-
tiuam, & beneficium, & ſic de illius initio, ſuffi-
ciet fuiſſe collatam, vt beneficium, ſpatio 40. an-
norum, vt habeatur pro beneficio, quia eſt cauſa,
ſeu opus pium, ad cuius præſcriptionem tempus
40. annorum requiritur, *Auth. de eccleſ. tit.* §. *pro
temporalibus*, Tiraq. *de priuileg. pia cauſa priuil.* 139.
& 140. Sfort. *de integr. reſtit. part.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 5.
ex num. 31. & ſic io terminis Alphonſ. de Leone
de officio Capellani part. 1. *quæſt.* 3. *num.* 40. dum te-
net quod poteſt Capellania prophana fieri ec-
cleſiaſtica, ſi v. g. per tempus quadraginta anno-
rum ter quaterque & etiam bis legatum in teſta-
mento relictum vt celebrarentur Miſſæ per Sa-
cerdotem eligendum per hæredes teſtantis, vt
Capellaniam Ordinarius conferat oblato, &
præſentato per patronum. Vnde conuincitur
oon bene dixiſſe Perez de Lara *dict. lib.* 2. *cap.* 1. *à
num.* 50. dum ait non requiri tempus 40. anno-
rum, ſed ſufficere in propoſito tempus ordina-
rium ad præſcriptionem rei prophanæ requiſi-
tum, ex Meneſ. *in cap ſi aquam, num.* 46. *C. de ſeruit.
& aqua*, Valaſc. *conſ.* 105. *num.* 42. Et hinc quoque
reiicitur Ceuall. *commun. contra commun. q.* 767. *à
num.*6. dum exiſtimauit, quòd licet Capellania non
ſit collatiua ex ſua fundatione, tamen ſi ex con-
ſenſu patronorum expreſſo, ſeu tacito, vel ex ne-
gligentia efficiatur collatiua, & poſtea iterum va-
care contigerit, licèt opponatur, quod noo ſit col-
latiua, vltimus ſtatus eſt conſiderandus in prouiſio-
ne illius.

De his Capellaniis proximioribus conſan- 13
guineis clericis ex ſua inſtitutione dari ſolitis,
& qualiter proximitas attendatur, & compute-
tur, & an cenſeantur etiam vocati deſcenden-
tes illegitimi? vide Perez de Lara *de anniuerſ. &
Capellan. lib.* 2. *cap.* 2. Nicol. Garc. *de benef. p.* 7. *c.* 15.
latè, & eleganter Illuſtriſſ. D. Roderic. à Cunha
in comment. ad cap. nemmem 1. *diſt.* 70. *ex n.* 27. *vſque
ad num.* 42.

Verùm autem Capellania fundata io Eccleſia 14
Regulari cenſeatur in dubio Regularis, an verò
ſæcularis? Dubium eleuat. Fra. Emman. *quæſt.
regular. tom.* 1. *quæſt.* 34. *artic.* 3. vbi reſoluit propter
ſolam fundationem Capellaniæ in Eccleſia Re-
gulari manere Regularem, fauet Sanch. *in præ-
cepta Decalogi, tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 27. dum
tenet Capellanias præſumi eſſe Regulares ex eo
ſolum, quod ſunt fundatæ in Eccleſiis Ordi-
num; in quam ſententiam non ineleganter ex-
peodi poteſt tex. *in l. Mimus* 61. *in fine, ff. de rei
vend.* & *in l.* 3. *de diuerſ. & tempor.* Sed illa nihilo-
minus intelligenda eſt procedere, niſi huiuſmo-
di Capellaniæ à ſæcularibus fundatæ, ſunt in
Eccleſiis Regularibus, oon vt à Regularibus
obtineantur, ſed à ſæcularibus, quæ ratio præ-
cipuè facere debet, vt hæ Capellaniæ præſu-
mantur ſæculares, cum pro ſæcularibus funden-
tur, licet in Eccleſiis Regularibus. Ita de hac
re conſultus reſpondit Nicol. Garc. *in addit.
ad tract. de beneſic. part.* 7. *cap.* 10. *num.* 37. *verſ.
ſed hoc non obſtante*, Sanch. *dict. num.* 27. vbi ſic
etiam limitat, niſi per ſæculares teneri ſolitæ
ſiot.

Aliæ verò Capellaniæ amouibiles ſunt, quæ li- 15
cet inſtitutæ ſint & erectæ auctoritate Epiſcopi,
vt eſſent ſpirituales, tameo non ex eo ſunt exiſti-
mandæ, beneficia eccleſiaſtica. Ita Nau. *conſ.* 5. *de
præben. in nouiſſ.* Sayr. *in floreb. deciſ. ſub eodem tit. dec.*
5. benè Caualer. *deciſ.* 639. *n.* 8. *&* 9. optimè Sebaſt.
Cæſ. *d. diſp.* 14. §. 3. *n.* 2. vbi *n.* 3. ſubdit oon eſſe au-
diendum Nic. Garc. *d. p.* 1. *c.* 2. *ex n.* 81. Contra com-
munem ſcribentium omnium ſententiam con-
tendentem Capellanias etiam ad nutum amoui-
biles, vel temporales, verè, & propriè beneficia
eſſe eccleſiaſtica, inſiſtentem falſo illo funda-
mento, quod improbauimus *cap. præced.* quod ſci-
licet non requiratur ad ſubſtantiã beneficij, quod
detur in perpetuum, tamen Garciæ reſolutio ad-
mittenda mihi videtur ſi ſemel atque iterum per
Ordinarium de Capellaniis huiuſmodi facta fue-
rit collatio, quæ ſola ſatis eſſe poteſt, vt Capella-
nia etiam manualis, & amouibilis reputari, &
iudicari debeat eccleſiaſticum beneficium, vt de-
fendunt Guid. Pap. *q.* 187. *n.* 1. Rebuff. *de pacific. poſ-
ſeſſ. n.* 349. Nicol. Garc. *de beneſic. p.* 1. *c.* 1. §. 1. *n.* 313.
cum ſeq. quos refert. Rot. *in Gerunden. perſonatus, &
cauſæ piæ* 17. *Maij* 1630. *coram R.P.D. Verospio.*

In

Digitized by Google

16 In his Capellaniis amouibilibus, quæ Eccle-
ſiaſtica beneficia non ſunt, poteſt fieri reuocatio
ſine cauſa, materia ceſſante, & odio in amouen-
te, Sclu. *de benefic. part. 3. q. 68. in fine*, Nau. *comment.*
2. de Regular. num. 65. cum aliis citatis à Garc. *d.*
cap. 2. num. 88. Rot. *deciſ. 325. num. 2 part. 2. recent.* &
coram Buratt. inter eius deciſiones impreſſas
deciſ. 382. *num.* 4. & coram Caualer. *deciſ. 72. num. 5.*
vbi à princ. probat quòd licet ſit manualis, ſi
17 tamen quis eam longo tempore poſſedit, acqui-
rit ius, in quo eſt manutenendus, & ſpoliatus eſ-
ſet reſtituendus, nec in illis procedit reg. *de*
triennali, quominus poſſint amoueri, idem Garc.
d. cap. 2. *num.* 89. refert Alphonſ. de Leone *in tract.*
de offic. Capellan. part. 1. *quæſt. 5. ſect. 16. à n. 251.* nec
pactum factum ratione illius ſine Papæ auctori-
18 tate inducit ſimoniam, vt per Vetall. *deciſ.* 356.
part. 2. Rot. *deciſ.* 365. *part.* 2. Aloyſ. Ricc. *in col-*
lect. deciſ. part. 4 collect. 7. 89. in princip. Narbona *d. q.*
15. *num.* 8.
19 Vnde ad titulum Capellaniarum amouibilium
neminem poſſe ordinari reſoluunt Thoming. *de-*
ciſ. 29. Maiol. *de irregular. lib. 4. cap. 15. num.* 4. Cam-
pan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.* 8. *cap. 4. num.* 8. *ad fin.*
Nicol. Garc. *d. cap. 2. num.* 83. Sebaſtian. Cæſ. *d. §. 3.*
num. 3. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 2. al-*
leg. 19. *num.* 25. niſi obtineantur in Capella Papæ,
quia ad illarum titulum poterit quis ordinari, vt
docent Nau. *conſ. 20. de temporib. ordinat.* Sayr. *in*
florib. deciſion. ſub eod. tit. deciſ. 59. Aloyſ. Ricc. *dict.*
collect. 789. *propè finem, verſ. limita, & in praxi re-*
rum fori Eccleſ. reſol. 334. *in fine*, Molfeſ. *tract.* 6.
ſum. cap. 1. num. 77. Alphonſ. de Leone *dict. part.* 1.
q. 3. *num.* 57. Ego ipſe *d. alleg.* 19. *num.* 30. Et hu-
cuſque dicta de his duobus generibus Capella-
niarum, procedunt, & locum habent in Capellis,
Altaribus, Oratoriis, & anniuerſariis, atque aliis
ſimilibus, quia non ſunt beneficia eccleſiaſtica,
ex quo vel Epiſcopi auctoritate inſtituta non
fuerint, vel ad nutum remouibilia ſunt, aut alia
ſigna denotantia beneficium eccleſiaſticum non
habent. Vnde Mandoſ. *in reg. de annal. q. 18. ex n. 1.*
& num. fin. latè agit de ſingulis ſupradictis, & in
quo differant, refert alios Gonzal. *dict. gloſſ.* 5.
num. 61. Capellania enim non collatiua, præſti-
monium, onuſque Miſſarum, vniuoca & ſyno-
nyma nomina ſunt, vt per Gratian. *diſcept. forenſ. c.*
387. *num.* 73. Peregr. de Lara *de anniuerſ. lib.* 2. *c.* 1.
num. 10. *cum ſeqq.*
20 Aliæ denique Capellaniæ in perpetuum au-
ctoritate Apoſtolica, vel Ordinaria erectæ, &
in titulos creatæ, ſunt Eccleſiaſtica, & dicuntur
Capellaniæ collatiuæ, gloſ. *verb. beneficiorum, in*
Clem. de decim. Fuſc. *de viſitat. lib. 2. cap.* 11. *num.* 2.
& 6. cum ſeqq. Petr. Gregor. *de re benefic. cap.* 11.
num. 10. *& ſyntagm. Iuris lib. 15. cap. 29. num.* 5. Petr.
de Ledeſma *in ſumm. p. 2. tract. 9. c. 4. concluſ.* 6. Ce-
uall. *commun. contra commun. q.* 69. *num.* 19. Azot.
inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 8. q. 3. Zerol. *in praxi Epi-*
ſcop. part. 1. verb. beneficie, §. 2. *& p. 2. eod. verb.* §. 10.
Scip. de Rubeis *in aphor. Epiſcop. verb. Capellania*,
Narbona *l. 35. gloſſ. 3. n. 1. tit. 3. li. 1. Recop.* Alphonſ.
de Leone *d. part. 1. quæſt. 3. à num.* 63. Aloyſ. Ricc.
in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 190. *num.* 10.
part. 2. Illuſtriſſ. D. meus *in comment. ad cap. 12. n. 1.*
diſtinct. 55. Gonzal. *d. gloſſ. 5. num.* 68. Nicol. Garc.
d. cap. 2. n. 95. Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierar.*
q. 2. proœm. §. 4. n. 13.
21 Et ideo earum Capellani ad Horas Canonicas
recitandas tenentur, vt reſoluunt Nau. *de orat.*

cap. 20. num. 7. Medin. *in ſimili tract. q.* 7. Azot. *inſtit.*
moral. p. 1. lib. 10. cap. 3. q. 5. Vaſq. *de benefic. c. 4. art. 1.*
dub. 3. num. 10. Suar. *de relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4. c. 22.*
n. 22. Oliuer. Bonart. *de obligat. horarum canonica-*
rum lib. 11. *&* 12. Squillante *de oblig. cler. p. 1. n.* 5.
Villalob. *in ſum. p. 1. tract. 24. diffic. 8. n.* 9. Trullench.
in præcepta Decalogi lib. 1. c. 7. dub. 12. §. 3. n. 5. Sanch.
in conſil. p. 1. lib. 2. c. 2. dub. 60. n. 4. Alphonſ. de Leo-
ne *d. q. 3. n.* 64. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.*
lib. 30. *n.* 40. Molfeſ. Malder. Filiuc. & alij, quos
retuli *in collect. ad cap. dolentes n. 6. de celebrat. Miſ-*
ſar. quibus addo Sebaſt. Cæſ. *d. §. 3. n.* 5. Narbona
vbi proximè.
Item gaudent fori priuilegio, Salzed. *ad Bern.* 22
in pract. cap. 64. incip. *Coram ſæcularibus num.* 11. *&*
22. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra*
lib. 2. tit. 19. de foro compet. n. 26. Cened. *Canonic.*
quæſt. lib. 1. q. 4. num. 37. Ego ipſe *de officio & poteſt*
Epiſcop. p. 2. alleg. 11. num. 10. Squillante *de priuileg.*
cap. 7. n. 18. Torreblanca *de iure ſpirit. lib. 15. cap.* 6.
num. 6.
Et ad earum titulum poteſt quis ad ſacros Or- 23
dines promoueri, ſicut ex aliis reſoluunt Sebaſt.
d. §. 3. num 4. & Illuſtr. D. meus Roderic. à Cunha *in*
comment. ad princip. diſt. 7. n. 9. Salzed. *ad Bernard.*
in pract. cap. 18. num. 9. verſ. ſed verius, vbi dicit hoc
veriſſimum quando ab initio in fundatione in-
teruenit auctoritas Epiſcopi, & datur in titulum
perpetuum, & *in verſ. illud*, ſubdit defendi poſſe,
quòd licèt in primæua Capellaniæ fundatione
non interuenerit Ordinarij auctoritas; ſi tamen
non reluctante fundatoris voluntate poſtea Ca-
pellania in Eccleſiaſticum beneficium fuerit
erecta, nempe per collationem & Canonicam
inſtitutionem fundatoris; conſanguineus, vel
alius, qui ad eam vocatus eſt, eius nomine & ti- 24
tulo poterit ordinari. Si autem Capellaniæ ſint
ſæculares, præſumuntur de ſui natura perpetuæ,
& collatiuæ, Lap. *alleg. 9. n.* 3. Card. *conſ. 57. num.* 5.
Caſſad. *dec. 4. n. 2. de præbend.* Canalet. *deciſ. 72. n.* 3.
Huiuſmodi autem Capellaniæ aliquando ha- 25
bent de per ſe Oratorium, ſeu Eccleſiam, aut
ædem ſacram cum plebe, vel ſine illa ſeparatam,
& tunc magis propriè dicuntur Capellæ, vt *in*
rubr. & cap. 1. de Capell. monach. aliquando. Altare
tantum, in aliqua Æde ſacra, ſeu Templo ab aliis
Altaribus diuiſum, & tunc magis appellantur
Capellaniæ, vndæ litteræ Apoſtolicæ de priori-
bus loquentes, diriguntur ſub hac forma, videli-
cet, *Rectori Capellæ N.* poſterioribus verò, *N. per-*
petuo Capellano in ſacra Aede, Templo, &c. explicat
latè Petr. Greg. *ſyntag. Iuris lib. 15. cap. 29. num.* 2.
Azot. *d. lib. 3. cap. 1. q. 5. ad fin. & cap. 8. q.* 1. & Ca- 26
pellania ſi habet onus celebrandi certas Miſſas,
& coadiuuandi in cura animarum in Eccleſia
Plebanatus, dicitur requirere reſidentiam. Ita re-
ferunt à Sacra Congreg. deciſum Zerol. *in praxi*
Epiſcop p. 1. verb. beneficia §. 1. verſ. 3. Griuel. *Dolana*
deciſ. 89. num. 10. tom. 1.
Capellania cum Manſionaria habita ratione 27
ad redditus annuorum fructuum vtriuſque bene-
ficij, qui perquam tenues ſunt, ex Concilij decre-
tis incompatibilis non eſt, ſi tamen vtrumque ſit
ſub eodem tecto, vt ſimul retineri poſſint, opus eſt
Sedis Apoſtol. diſpenſatione, vt referunt deciſum
Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. cap. 5. num.* 243. Armen-
dar. *in addit. ad recop. legum Nauarra lib. 4. tit. 7. de*
pluralitate benef. n. 21. & 22.
Capellania, cui adiunctam eſt onus deſeruien- 28
di in choro, obtineri non poteſt cum Canonicatu;

non aotem ſi haberet ſimpliciter onus celebrandi Miſſam, niſi eſſent ſub eodem tecto, quia tunc Apoſt. diſpenſatio neceſſaria erit, Nau. *conſ.25. de prebend.* in vtraque edit. Sayr. *in florib. deciſ. ſub eod. tit. deciſ.* 25. Nicol. Garc. *d.c.5.n.243.in 3. declar.* Armendar. *d. loco* 23. Gratian. *Marchia deciſ.* 155. *num.* 16.

29 Capellanias duas, vel tres ſub eodem tecto vniformes non poteſt quis habere tanquam beneficia vniformia. Ricc. *p. 1. praxis deciſ.* 401. Alphonſ. de Leone *d. p.1. q.3. num.* 73. Si quis per aunum ex collatione Epiſcopi retinuerit, incidit in priuationem omnium ipſo iure, non obſtante Epiſcopi diſpenſatioue, vt per Nicol. Garc. *d. p.5. num.*98. Armendar. *d. loco num.* 18. Alphonſ. de Leone *d.p.1.q.3.num.*73.

Capellanias duas collatiuas in eadem Eccleſia non poteſt pater & filius ſimul obtinere, Azot. *inſtit. moral. tom.2. lib.6.c.4.q.17.* Ricc. *p.2. praxis reſol.*369. Alphooſ. de Leone *d.p.1.q.3.num.*74. ſecus tamen erit ſi alter obtineat Capellaniam collatiuam, & alter non collatiuam, Nouar. *in ſuis ſingul. concl.5.n* 4. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 12. *c.* 13. *num.* 67.

30 Epiſcopus non poteſt compellere obtinentem Capellaniam vt ipſemet celebret, licèt in eius fundatione diſponatur quod Capellani celebrent, nam iſtis oneribus Miſſarum rectè per ſubſtitutos ſatisfit. Ita Sacram Congregationem reſpondiſſe atteſtantur Bonacin. *de Sacram. diſt. quaeſt. vlt. punct.7.§.1.n.1.* Campan. *diuerſ. Iuris Canon. rubr.7. c.6. num.*13. Homobon. de Bonis *de examin. Eccleſ. p. 1. tract. 4. c. 13. q.* 122. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. c. 3. art. 5. num.* 4. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb. beneficium §.7. concl.4. poſt conſ.* 8. Nicol. Garc. *de beneſ. p.7. c.1. à num.* 85. Fagundez *in quinque Eccleſia pracepta, prac. 1. lib. 3. c.* 9. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi p.2. alleg.24. num.* 29. me citato *in illo loco* Diana *reſol. moral. p.2. tract. de celebrat. Miſſar. reſol.* 18. vbi ex Piaſec. *citato loco* refert, quòd tunc realiter Capellanus poſſet cogi ad Presbyteratum, quando in fundatione exprimeretur; quod debeat eſſe actu Sacerdos, & per ſe ipſum ſeruire, de quo etiam Fagundez *dict. cap. 9. num.* 5. Quoties enim non fuerit expreſsè dictum quod Capellanus teneatur celebrare per ſe ipſum, vtique poteſt celebrare per alium. Lap. *alleg.* 35. & 117. *num.* 2. Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloſ. 5.n.75. cum ſeq.* Stephan. Gratian. *Marchia deciſ.*155. *num.* 4. & *diſcept. forenſ. cap.* 133. *n.* 1. Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani p.1.q.4. praxi 1. num.*98. Rot. *deciſ.* 635. *num.2. & 3. & deciſ.* 719. *num. 3. in fine, part.2. recent. & deciſ.*108. *n.* 5. vbi adden. *n.15. coram Greg. XV.* Nec tenetur eſſe Sacerdos, quia in dubio non præſumitur, prærequiſita à fundatione, niſi expreſsè id appareat, ita poſt Roch. Lambertin. & Ricc. reſoluit Alphonſ. de Leone *de Officio Capellan. p.1.q.4. praxi 6.n.* 208. & *n.* 210. cum Rota reſoluit quòd ex eo quòd in prima fundatione vocauerit ad capellaniam Titium Sacerdotem tunc temporis, non ſequitur quòd voluerit omnea alios præſentandos ad eam debere eſſe Sacerdotes, ſed potiùs id præſumi debet factum, ex quo de facto Titius erat Sacerdos. Et hinc idem Alphonſ. de Leone *vbi ſuprà num.* 212. cum Squillante *de priuileg. cleric. cap.4. num.* 27. reſoluit Capellaniam non habere Sacerdotalem ordinem adiunctum quotieſcumque fundator dixit quod præſentetur, vel inſtituatur Capellanus, qui & Miſſas celebret, quia tunc ſufficit, vt præſentatus ſit initiatus prima Tonſura, & ætatis 14. annorum; quia illa verba cenſeri potius debent poſitá ad onus quàm qualitatem ſignificandam, ad notat per Peregrin. *de Capellan. lib. 2. cap. 5. num.*8.

31 Vnde prouenit vt Capellania habens onus duarum Miſſarum qualibet hebdomada, non expreſſo quod Capellanus per ſe ipſum celebret, non eſt Sacerdotalis. Sacr. Congregat. Concil. teſte Garc. *in addit. ad ſuum tract. de benefic. part. 3.*
cap.4. num. 15. Hinc etiam fit vt ſtante fundatione 32
Capellaniæ cum diſpoſitione teſtatoris quòd quotieſcunque vacaret, prouideretur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot Miſſas qualibet hebdomada, non eſt neceſſarium præſtare Presbyterum, ſed ſufficit quod ſeruiat, & Miſſas dicat per ſubſtitutum: eadem Sacr. Congregat. teſte Gonzal *ad regul.8. Cancell. gloſſ.5. num.*72. 80. & 83. Hinc quoque infertur Capellaniam inſtitutam à teſtatore cum his verbis. *Vt beneficiatus ipſius Capella omni die, ſeu ſaltem quinquies in hebdomada celebrare teneatur, & ſi negligens fuerit, ipſe beneficiatus incurrat pœnam duorum ſolidorum*, non cenſeri requirere perſonalem reſidentiam, nec exigere vt perſonaliter Miſſam dicat, eadem Sacr. Congregat. teſte Garc. *in addit ad 7. part. cap. 1. num.* 87. Hinc pariter colligitur Capellaniam non eſſe Sacerdotalem ſi in fundatione caueatur Capellanum debere celebrare diuina Officia, quia ea illis verbis non adſtringitur Capellanus per ſe ipſum Miſſas celebrare, ſed tantum denotatur obligatio, & onus quod fundator imponit Capellaniam obtinenti. Ita Sacr. Congregat. teſtibus Quarant. *in ſumm. Bullar. verb. ſeruitium Capellania*, Alphonſ. de Leone *d. quaeſt. 4. praxi 6. num.* 217. vbi ex Rota *in Aquilana Capellania 26. Martij 1629. coram R. P. D. Merlino* ſubdit quòd licèt hoc caſu poſſit per alium Miſſas celebrare, non tamen per alium poteſt celebrare diuina Officia, & *num.* 221. hæc tanto magis vera eſſe affirmat vbi fuit iniunctum vt adiuuet dictus Capellanus Parochum in cura animarum, quia tunc non ſolum obligabitur, ſed debet eſſe Sacerdos, & *num.* 223. affirmat neque Capellaniam dici poſſe Sacerdotalem ex eo quod fuit dictum, vt inſtituatur Capellanus, vel Sacerdos, qui celebret per ſe, vel per alium tot Miſſas.

Vice verſa ſunt plures caſus in quibus attentis fundationis verbis conſtat fundatorem velle vt Capellanus per ſe ipſum & perſonaliter Miſſas celebret, & nonnunquam velle etiam quod Capellania ſit Sacerdotalis requirens Ordinem Sacerdotis, vt in ſequentibus. Primò quando fundator vtitur verbis negatiuis, videlicet, *non præſentetur niſi Presbyter vel Sacerdos, vel non præſentetur qui non fuerit Sacerdos*, tunc enim Capellaniam eſſe Sacerdotalem reſoluunt Peregr. *de anniuerſ. & Capellan. lib. 2. cap.5. à n.*20. Alphoſ. de Leone *d. q.4. praxi 6.n.*226. & cenſuit Rit. *coram Caualer. deciſ.* 231. Secundò quando à fundatione fuerit dictum. *Ad Capellaniam debeat præſentari vnus Sacerdos bona conditionis, & famæ, Presbyter ſecularis.* Ita Steph. *deciſ.* 871. Idem erit dicendum vbi cauetur quod *præſentari debeat Capellanus de ſua linea maſculina, & ea deficiente de linea fœminina, etiàm ſi ſit clericus prima Tonſura, & vtraque deficiente extraneus, qui tamen ſit Sacerdos*, nam tunc reſpectu extranei, Capellania erit Sacerdotalis, ita quod qualitas Sacerdotis requiratur de tempore præſentationis, Rot. apud Viuian. poſt ſuum praxin

Digitized by Google

praxin iuriſpatron.*deciſ.19.num.7.verſ.præſuppoſitis.*
Idem quoque dicendum erit vbi mandauit fun-
dator quòd præſentetur Capellanus, vel Sacerdos,
qui Miſſam celebraret, & celebrare deberet, Rota *co-*
33 *ram Caualer.deciſ. 436. in fine.* Denique hinc quo-
que colligitur Capellaniam eſſe Sacerdotalem, ita
vt poſſit conferri, ei qui intra annum valeat pro-
moueri ad Sacerdotium, ſi in eius fundatione di-
ctum ſit, quod ad eam debeat præſentari vnus Ca-
pellanus, ſi de genere teſtatoris aliquis Presbyter
inueniatur, aliàs quicunque alius ſit Sacerdos, qui
Capellanus, teneatur facere ſingulis annis anniuer-
ſarium pro anima teſtatoris, & teneatur Miſſas, &
alia diuina Officia celebare in eadem Capella iux-
ta facultatem, & poſſibilitatem fructuum, & red-
dituum. Ita S.Cong. Conc. *in Salernitana* 11. *Ian-
nuary* 1620. *Ad deciſ. Mantic.* 129. vbi ſit diffe-
rentia inter Presbyterum & Sacerdotem, fuit di-
ctum non applicari ad caſum, cùm illa loquatur de
obſeruantia ſubſequuta, in qua principaliter ſe
fundat deciſio. Sacerdotium quoque actu requiri-
tur ſtante diſpoſitione teſtatoris in fundatione
duarum Capellaniarum, vt per beneficiatos proui-
deantur clerici Sacerdotes, qui teneantur, & de-
beam Miſſas celebrare, & arbitrio Capituli deſer-
uire; vel ipſis impeditis per alios ſubſtitutos à
Capellanis eiſdem, & à Capitulo approbandos.
Ita S. Congreg. Concilij *in Maternen.* 8. *Ianua-
rij* 1628.

34 Capellanus autem obligatus quotidie celebra-
re, poteſt ex cauſa maioris honeſtatis vnam Miſ-
ſam in hebdomada omittere, ſi inſtitutio Miſſæ
dirigatur ad perſonam Sacerdotis, his vel ſimili-
bus verbis, *eligatur Capellanus, qui quotidie celebret*;
non autem ſi adiungat, *per ſe, vel per aliam*, nèc
etiam ſi inſtitutio Miſſæ dirigatur ad locum, putà
ſi fiat hoc modo, *dicatur quotidie Miſſa in tali Ec-
cleſia*, vel *in tali Capella*, &c. tunc enim Sacerdos,
qui huiuſmodi onus habet, ſine vlla vacantia te-
netur quotidie celebrare. Ita in parte Nau.*conſ.*1.
*in antiquis, aliàs 6. in nouis, de preben.*Sayr. *in flori-
bus deciſ.ſub eod.tit.deciſ.6.&* 26.poſt Henriq.Azor.
Sà Fr. Emman tenet Laurent. de Peyrin. *de priui-
leg.Regul.tit. 3. in addit pag.* 405. *num.* 23. Zanard.
in di. Theolog. p. 1. de ſacram. Miſſa, cap. 13. *in
princ.* Vgolin.*de offic.& poteſt. Epiſcopi cap.* 14.*n.* 3.
Fagundez *in quinque Eccleſia præcepta, præc.*1.*lib.*3.
*cap.*16.*num.* 11. Bonacin. *de Sacram. diſp.* 4. *q. vlt.
pun.*7.§.*num.*16. *&* 17. Fraxinel.*de oblig. Sacerd.
ſect.*4.*concl.*4. §.1. Diana *d.tract. de celebrat. Miſſar.
reſol.*28.Ego *d.alleg.* 24.*num.* 31. Addit tamen idem
Diana *p.* 5.*tract.*5.*reſol.* 23. poſt Nald. *in ſum. verb.
Miſſa num.* 7. & Homobon. de Bonis *in conſult.
moral.tom.*2.*p.*7. *reſp.* 52. ex aliqua magna neceſſi-
tate dicere eidem Capellano aliquando per an-
num, putà quatuor vel ſexies celebrare pro ſe ipſo,
vel ſibi valde coniuncto, ad ſpecialem aliquam
Dei gratiam, obtinendam id enim non negaret pius
Capellaniæ inſtitutor, ſi de tali caſu cogitaſſet, vel
interrogatus fuiſſet.

35 Qui verò eligitur, vt quotidie celebret, & dein-
de ægrotauerit, non tenetur celebrare per alios
ſi infirmitas parum durauerit, ſed ad quot dies ex-
hoc extendatur non bene conſtat. Nam Petr. Nau.
de reſt. lib. 2. *cap.* 2. *num.*210. & Nald. *in ſum.verb.
Miſſa num.* 11. non obligant Capellanum ad fa-
ciendum per alium celebrare ſuper ſpatium vnius,
vel duorum menſium ægrotaret. Bariol.*in aphoriſm.
lit. C. verb. capellanus ægrotans*, Campan. *in diuerſ.
Iuris Canon.rub.*7.*cap.*6.*num.*14.Laurent.de Peyrin.
*de priuil. Regulari tom.*3. *in additam cap.* 1. *num.*24.
pag. 405. non enim, aiunt, credibile eſt fundato-
rem voluiſſe ita ſtrictè obligare, cum ſuam men-
tem non explicaret, nec certe eſt rationale tantùm
emungere. Diana verò *d. tract. de celebrat. Miſſar.
reſol.* 27. extendit vſque ad 15. dies tantùm, quod
idem ait Bonacin.*de ſacram. diſput.*8.*q.vlt. puncto* 8.
num. 17.Ego tamen *d.alleg.*24.*num.*32. probabilius
aſſero huiuſmodi Capellanum infirmum excuſari
ab onere faciendi per alium celebrare, ſi ægrotaret
per octo vel decem dies: & hanc ſententiam te-
nent Fraxinel. *d. ſect.*4.*concl.*4.§. 13. Molfeſ.*in ſum.
Theolog. moralis p.*1.*tract.* 6.*cap.* 1. *num.* 79. Homo-
bon. de Bonis *de examine eccleſiaſtico p.* 1. *tract.* 4.
*c.*13.*q.*122. & alij per me citati *vbi ſuprà.*

Capellanus inſtitutus, & obligatus ad celebran- 36
dum in certo Templo, Oratorio, & Altari, malè
faciet ſi Miſſas alibi celebret? non enim id licet,
Imol. *in cap. officij num.*27.*verſ. & hoc tenuit, de te-
ſtam.* Nau. *conſ.*8.*num.*10.*eod.tit.in nouis.* Seraphio.
*deciſ.*1149.*num.*2. *&* 3. Rot. *in Toletana Conſtitutio-
num Synodalium* 9. *Iunij* 1624.*coram Reuerendiſſimo
D. meo Coccino Decano*; & ſic talis celebrans extra
Eccleſiam, in qua fuit per illos, qui eleemoſynas
dederunt, ordinatum, peccaret mortaliter; non
tamen tenetur ad vllam reſtitutionem niſi aliquod
ſuffragium defunctis ſubtraxerit. Ita Nau. *in man.
cap.*25.*num.*134. Azor.*inſtit.moral.tom.*1.*lib.*10.*cap.*
24. *q.*8. Melch.Phœbus *deciſ.*106.*num.*4.*p.*1. Mich.
Reinoſo *in obſeruat. Iuris obſeru.* 7.*num.* 8.*cum ſeqq.*
Homobon. de Bonis *de examine Eccleſiaſtico p.* 1.
*tract.*4.*cap.*13.*q.*123.Fraxinel. *de oblig. ſacerd. ſect.*4.
*concl.*4.§.9.*num.* 3. Fagundez *in quinque Eccleſ. præ-
cepta præc.*1.*lib.*3.*cap.*9.*num.*7. Diana *d. tract. de ce-
leb. Miſſar.reſol.* 19. vbi ſubdit ex paruitate materiæ
Capellanum in hoc caſu aliquando excuſari, vt ſi,
v. gr. bis vel ter in anno in tali ſacello, ſiue Altari
non celebret. Epiſcopus verò ex iuſta cauſa poteſt
concedere vt Miſſa in alia Eccleſia, vel in alio Al-
tari celebretur, ſi nequeat celebrari in loco con-
ſtituto, colligitur ex tex. *in cap.non mediocriter, verſ.
dum igitur, de conſecr. diſt.* 5. Abb.*conſ.*99.*n.*5. *verſ.
honeſtius enim, & in fine verſ. ad tertium*, Innoc. *in
cap. fraternitatis, de ſepultur.* Henriq. *in ſum. lib.* 9.
*cap.*22 §.6. Iacob. de Graff.*in aureis deciſ.p.* 1.*lib.*2.
cap. 43. *num.* 1. *&* 2.Rot. *in d. Toletana Conſtionum.*
Veluti propter aëris intemperiem, vel bellorum
tumultum, aut aliam quamlibet iuſtam cauſam
vt expreſsè reſoluit Reinoſo *d. obſeru.* 7. *num.* 17.
cum ſeqq.

Capellanus, qui ex promiſſione, vel fundatione 37
tenetur celebrare certas, & particulares Miſſas,
veluti de Spiritu ſancto, & de Beatiſſima Virgine,
aut de Requie, malè ageret ſi alias celebraret abſ-
que iuſta cauſa, qualis erit ſi in eum diem incidat
ſolemnitas alicuius Sancti, etiam ſi de eo celebre-
tur officium ſimplex, & Sacerdos afficiatur maiori
deuotione in Miſſa de dicto Sancto; licèt enim
cæteris paribus Miſſa de Requie magis defunctis
prodeſſet, cùm eius preces ad animarum libera-
tionem directè fundantur, ſupplere tamen po-
teſt maior Sacerdotis deuotio, vel Sancti illius
interceſſio, cuius ſuffragium in Miſſa imploratur,
& licet teſtator dixerit quod ſingulis diebus dica-
tur v. g. Miſſa de B. Virgine, vel de Requie, hæc
verba tamen intelligenda ſunt ciuili modo, & mo-
raliter, non debet præualere voluntas teſtatoris
Eccleſiæ ordini, & ritui. Quare ita reſoluunt Em-
man. Sà *verb. Miſſa num.* 48. Sylu. *in* 3.*p.q.*7.*art.*9.
ad 5.Poſſeuin.*de offic.Curati cap.*2.*num.*44.*ad finem.*

Fraxinel. *d. ſect.4.concl.4.* §. 4. Homobon de Bonis *de examine Eccleſiaſtico p.1.tract. 4. cap.* 14. *q.* 126. Laurent. de Peirinis *in priuileg. Minim. tom.1.conſtit.5. Leonis X.n.2.* Azor. *inſtitut. moral.p.1. lib.10. cap.32.q.5.* Gauant. *in rub. Miſſar. tom.1.p.3.tit.13. num.* 20. *&* 21. Fagund. *in quinque Eccleſ. præcepta præcep.1.lib.3.cap. 9.num.* 6. Villalob. *in ſum.tom.1. tract.8.diffic.91. n.9.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p. 2. de ſacrif. Miſſa q. 4.dub. 2.concl.* 2. Ego ipſe *d. alleg.* 24. *num.* 32.

38 Capellanus non poteſt nouam eleemoſynam accipere, & duabus obligationibus vnica Miſſa ſatisfacere, niſi in fundatione expreſsè cautum ſit quòd non teneatur Sacrificium applicare. Ita S. Cong. Conc. *in nullius celebrationis Miſſarum* 13. *Iulij* 1630. Vnde Gauant. *in rub. Miſſalis p.3.tit.12. num.5.* Ghilen. *in ſum.verb. Miſſæ celebratio num.* 23. Bonacin. & Homobon. quos refert & ſequitur Diana *moral. reſol. p. 6. tract. reſol.* 13. reſoluunt quòd quando nullo modo conſtat de fundatione Capellaniæ, cùm nulla reperiatur ſcriptura, ſed ſolum conſtat ipſum Capellanum teneri quotidie celebrare in tali Eccleſia, tenetur obtinens Capellaniam Miſſæ ſacrificium applicare pro fundatore.

39 Ille verò etiam ad nutum amouibilis, qui habuerit obligationem vnius Miſſæ qualibet hebdomada cum ſtipendio legato, & confirmato de octo annis in octo annos poteſt demandare celebrationem dictarum Miſſarum alteri cum eleemoſyna conſueta, iuxta morem regionis, retenta ſibi parte dicti ſtipendij debiti Capellano. S. Congreg. Conc. *in Fanen. 7. Septembris* 1630.

Capellanus ſimplicis Capellaniæ perſonale aliquod ſeruitium impendere minimè tenetur, ſed illi per ſubſtitutum inſeruire valet, attenta generali conſuetudine, Felin. *in cap. dilectus* 162. *n. 1. de reſcript. & in cap. cum omnes ſub.n.3. de conſtit.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloſ.5. num.80. & gloſ.25. n.76.* Stephan. Grancian. *Marchiæ deciſ.155. num.2.* Garc. *p.3.cap.2. num.3. & ſeqq.* Rot. *deciſ.483.num.2.p.1. diuerſ. & in Aquilana Capellaniæ 26. Martij* 1629. *coram R. P. D. Merlino*, apud Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani p.1.q.4.praxi 1. num* 100. quæ limitat niſi vbi viget ſpecialis conſuetudo, ſtatutum vel Conſtitorio in contrarium, vel niſi appareret fundatorem aliter voluiſſe, poteſt enim ille etiam huiuſmodi ſimplicibus Capellanis reſidendi onus adiicere, cùm illud ſit iuris diſpoſitioni conforme.

40 Capellanus, qui tenetur in certa capella celebrare Miſſam vnam quolibet die, & inſeruire omnibus Horis Canonicis in choro, & aſſociare Confratres S. Caroli in omnibus functionibus, & proceſſionibus publicis toties quoties contigerit exire ab Eccleſia ad hoc vt poſſint participare de diſtributionis quotidianis Capituli, prout cæteri Capellani inſeruientes participant, non poteſt per ſubſtitutum deſeruire, Rot. *in dicta Aquilana Capellania* apud Alphonſ. de Leone *d.q.4 prax.1.n.*103.

41 Capellanus per ſe ipſum tenetur Diuinis inſeruire poſita inſtitutione Capellæ infraſcripti tenoris, videlicet, *Qui quidem Capellanus teneatur, & obligatus ſit in qualibet hebdomada dicere in ipſa Eccleſia pro remiſſione peccatorum teſtatoris duas Miſſas, & deſeruire Eccleſiæ in Diuinis.* Ita S. Cong. Concil. *in Viterbien. 11. Ianuarij* 1620.

Et ideo Capellanum in Eccleſia Cathedrali, teneri ad reſidentiã ſtante fundatione ſuæ Capellæ cum onere quatuordam Miſſarum & inſeruiendi in choro, cenſuit eadẽ S. Cong. *in Ferrar. 7. Decẽbris* 1627.

CAPVT VI.

De Vicariis.

SVMMARIVM.

1 *Vicarij in Iure Ciuili qui dicantur, oſtenditur.*

2 *Vicarij in beneficiis ſub duplici ſunt differentia.*

3 *Vicarij perpetui quibus caſibus conſtituendi.*

4 *Vicarij perpetui non poſſunt conſtitui abſque erectione tituli Vicariæ.*

5 *Vicarium perpetuum an, quando, & qua de cauſa Epiſcopus conſtituere debent, oſtenditur.*

6 *Vicarium perpetuum in quibus caſibus Epiſcopus deputare non valeat, oſtenditur, & num. ſeqq.*

7 *Vnio quando à tempore immemoriali facta eſt, & ex tunc conſtat Vicarios fuiſſe ſcientibus & conſentientibus Ordinariis ad nutum amouibiles, & numquam Vicarium perpetuum fuiſſe conſtitutum, tunc Epiſcopus perpetuum Vicarium deputare nequit.*

8 *Vnio quando facta eſt per viam pacti, & concordia à Sede Apoſt. approbata cum clauſ.* de ſeruiendo beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem, *tunc nequit Epiſcopus deputare Vicarium perpetuum.*

9 *Beneficium quando eſt vnitum monaſterio Monachorum, aut Mendicantium, tunc Epiſcopus non poteſt deputare pro eius ſeruitio Vicarium perpetuum, quia debent Monachi nominare Vicarium, & Epiſcopus examinare, & approbare.*

10 *Beneficium ſi eſſet vnitum ex priuilegio remunerationis cauſa conceſſo cum clauſ. ponendi Vicarium ad nutum amouibilem, tunc non poſſet Epiſcopus deputare perpetuum.*

11 *Vicarium perpetuum nequit Epiſcopus conſtituere quando pro bono pacis & ceſſatione li[illegible], rectaque beneficij gubernatione expedi[illegible] nihil innouari, ſed inſtitui Vicarium ad nutum amouibilem.*

12 *Beneficium Parochiale quando ex priuilegio Pontificio* poſt Trid. decretum *conceſſo vnitum eſſet cum* clauſ. inſtituendi Vicarium ad nutum amouibilem, *tunc nequibit Epiſcopus contra id priuilegium Vicarium perpetuum conſtituere.*

13 *Erectio de Vicaria ad nutum in perpetuum per Epiſcopum facta ex facultate ſibi conceſſa per* Concil. Trid. ſeſſ. 7. c. 7. de reform. *non alterat vnionem iam factam quoad exercitium curæ.*

14 *Vicarius perpetuò adſcriptus Eccleſiæ Cathedrali eſt de corpore Cathedralis, & conſequenter debet incedere ſub Cruce eiuſdem.*

15 *Rectores Eccleſiarum Parochialium, & perpetui earundem Vicarij, in quo conueniant, & differant, oſtenditur, & numerus ſeqq.*

16 *Portio certa vbi monachis vel Canonicis aſſignatur, & reliqui idem fructus Vicario relinquuntur, tunc ipſe Vicarius principalis cenſeri debet.*

17 *Vicarij etiam perpetui ex ſermonis proprietate non comprehenduntur in diſpoſitionibus quæ de Rectoribus*

Rectoribus Eccleſiarum faciunt mentionem, præcipuè in materia pœnali, odioſa, vel exorbitanti.

18 Beneficium Eccleſiaſticum dicitur obtinere, perpetuus Vicarius, atque in eo locum habent omnes diſpoſitiones, quæ de beneficio faciunt mentionem.

19 Vicarij perpetui habent verum titulum.

20 Diſpoſita de beneficio curato habent locum in Vicaria perpetua.

21 Iura omnia loquentia de beneficiis curatis circa vacationem per aſſecutionem, & non promotionem, & de eorum ætate, locum habent in Vicariis perpetuis.

22 Pœna Extrauag. Execrabilis, de præbend. locum habet in Vicariis perpetuis.

23 Officium diuinum recitare tenetur Vicarius perpetuus.

24 Ordinari poteſt ad titulum ſuæ Vicariæ Vicarius perpetuus.

25 Pœna cap. de multa de præben. &c. licet canon. de elect. lib. 6. habet locum in Vicario perpetuo.

26 Vicarius perpetuus Rector curæ animarum aliquando dicitur, licet propriè non ſit Rector.

27 Vicarius, Curatus, & Rector, aliquande vti ſynonima variantur.

28 Cura animarum reſidet penes Prælatum, ſeu Rectorem beneficij vniti, curæ verò exercitium penes Vicarium in dicto beneficio vnito deputatum.

29 Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud fecit quàm conſtituere illum actu Rectorem curæ animarum, licet propriè non ſit Rector Eccleſiæ.

30 Vicarius perpetuus dicitur habere curam animarum, non autem Rector principalis.

31 Rector principalis ſi exiſtente Vicario perpetuo velit ſe ingerere in cura animarum, nullo modo poſſet.

32 Cura habitualis eſt in illo, qui præeſt beneficio principali, cura tamen actualis eidem ſublata tranſlata fuit in Vicarium perpetuum.

33 Vicariæ in erectione aliquando Vicario reſeruatur tantum curæ exercitium.

34 Cura actualis, & habitualis, atque illius exercitium, & ſic tota nonnunquam, confertur in Vicarium temporalem, & tunc ille eſt prouidendus per concurſum.

35 Vicariæ perpetuæ Parochiarum vnitarum, vbi tota cura in eas non fuit tranſlata, concurſu non conferuntur, ſed ſolùm ad nominationem illorum, quorum dignitati, vel Eccleſiæ Parochiali eſt vnita & annexa, deputandi, & inſtituendi ſunt Vicarij.

36 Vicarius perpetuus non poteſt remoueri etiamſi Rector principalis moriatur.

37 Vicarius non poteſt ſubſtituere alium Vicarium, niſi eſſet conſuetudo in contrarium, vel ſubſtitutus poneretur ex cauſa parum duratura.

38 Rector, vel is, cui eſt beneficium vnitum, in decimis habet fundatam intentionem.

39 Vicarius perpetuus de Iure communi in decimis fundatam habet intentionem pro ſua tantum congrua portione aſſignata, & adhuc quoad omnes decimas, vbi nullus adeſt Rector, vel non appareret de vnione.

40 Portio competens ex fructibus beneficij aſſignanda eſt Vicario perpetuo Concil. Trid. ſeptem in locis congruæ portionis aſſignandæ Vicario meminit.

42 Portionem congruam Vicariis aſſignandam antequam decernat Epiſcopus, quæ perſcrutari oporteat, oſtenditur.

43 Portionem congruam definiuit conſtitutio Pij V.

44 Diſtributiones quotidianæ, aliàque incerta numerantur in portione congrua Vicariis aſſignanda.

45 Nominatio Vicarij perpetui Parochiali vnita ſpectat non ad Ordinarium, ſed ad eum cuius eſt beneficium in quo erigitur Vicaria, etiam quod Vicariæ vacent in menſe reſeruato, ſeu cadant ſub alia reſeruatione.

46 Concil. Trinent. ſeſſ. 7. de reform. c. 7. & conſtit. Pij V. loquuntur de Vicariis illarum Parochialium vnitarum, quæ ante Concil. non habebant Vicarios perpetuos, ſed amouibiles.

47 Vicarij, ſeu Parochi in Eccleſia exempta animarum curā exercere intendentes prius approbandi & examinandi ſunt ab Epiſcopo iuxta diſpoſitionem, cap. per exemptionem, de priuileg. in 6.

48 Epiſcopus poteſt examinare, & approbare ſimpliciter, non autem ad tempus Vicarios Eccleſiarum Parochialium vnitarum & dependentium à religione Hieroſolymitana.

49 Examinare poteſt iterum Epiſcopus Vicarios Eccleſiarum Parochialium vnitarum & dependentium à religione Hieroſolymitana ſuperueniente rationabili cauſa, & ſuſpicione ignorantiæ ad effectum cap. 6. ſeſſ. 21. de reform.

50 Vicarius temporalis dicitur, qui auctoritate alicuius in locum alterius ad tempus, vel ad voluntatem conſtituentis ſufficitur.

51 Vicaria temporalis dicitur, quæ ad tempus, non in perpetuum duratura eſt.

52 Vicarius temporalis ex quibus cauſis à Iure probaris conſtitui poſſit oſtenditur, & num. ſeqq.

53 Rector. quando è miniſterio & officio deiicitur, vel remouetur à loco, vel ſe ad Religioſæ vitæ ſtatum confert, temporalis Vicarius eſt conſtituendus.

54 Beneficium quando eſt vnitum menſæ Epiſcopi, vel Capituli, poteſt conſtitui Vicarius temporalis.

55 Vicariæ perpetuæ quando vniuntur, tunc ad vnum poſſidentis inſtituitur Rector.

56 Vicarius deputatus amouibilis in vacatione Parochialis Eccleſiæ per Epiſcopum ſolum, in cuius diœceſi Parochialis ſita eſt.

57 Vicarij temporales aſſumuntur alij vt mercenarij ab Eccleſiarum Prælatis, Rectoribus, &c.

58 Vicaria temporalis, ſeu ad nutum amouibilis, non eſt beneficium, nec titulus beneficialis.

59 Vicariis temporalibus non intrat regul. de annali, nec illæ ſubiiciuntur reſeruationibus Apoſt.

60 Ordinari non poteſt quis ad titulum Vicariæ temporalis.

61 Vicarij temporales non gaudent prærogatiuis, & emolumentis, quibus gaudent Vicarij perpetui.

62 Officium diuinum recitare non tenetur Vicarij temporales, niſi, &c.

63 Nominatio Vicariorum ad nutum amouibilium pertinet ad Prælatum monaſterij, cui beneficium vnitum eſt, & Epiſcopus ſolum debet approbare, &c.

64 *Ius nominandi Vicarium in Eccleſia ad Regulares ſpectat.*

65 *Vicarius temporalis poteſt ad nutum amoueri per eum, qui illum conſtituit, & poteſt fieri reuocatio ſine cauſa malitia ceſſante, non tamen ante annum ſeruitij finitum.*

66 *Vicarius temporalis nullo modo ſe iuuare poterit* reg. de triennali, *quominus poſſit amoueri.*

67 *Vicaria perpetua, & temporalis ex quibus cognoſcatur: oſtenditur.*

68 *Doctores referuntur de Vicariis perpetuis Parochialium vnitarum agentes.*

1 VICARII in Iure Ciuili lato ſumpto vocabulo dicuntur illi, qui in locum alterius Magiſtratus, abſentis ſcilicet, mortui, vel impediti ſubſtituuntur ab eis, qui à lege ad id poteſtatem habent, vt deducitur ex *l. 1. ff. de tutorib. & curat. datis ab his. l. Vicarius ff de legation.* Cuiac. *lib 1. quaſt. Papin ſuper l. 5. ff. de offic. Proconſ.* Morl. *in emporio Iuris, tit. 1. in prælud. num.* 84. In Iure autem Canonico multipliciter ſumuntur, de quibus, & præcipuè de omni genere Vicariorum Epiſcopi latè agimus infrà in ſpeciali *cap. de Vicariis Epiſcopi.*

2 In beneficiis verò Vicarij ſunt in duplici differentia, quidam perpetui, alij temporales dicuntur, ſecundum Abb. *in cap extirpanda, §. qui verò, n. 5. de præbend.* Læli. Zechi. *de benefic. & penſ. cap. 7. n 9.* Azor. *inſtit. moral. p. 3. lib. 3. cap* 6. Paul. Layman *in Theolog. moral. lib 4. tit. 2. cap. 5. num.* 8. Claudi Matt. *in dialog. de perpetuis, & generalibus Vicariis, p* 1. Per-
3 petui ſunt quando vnio Parochialium Eccleſiarum fit acceſſoriè; nam tunc apponitur Vicarius perpetuus, *cap. extirpandæ §. qui verò, de præbend. cap. 1. de capellis monach. c. 1. eod. tit. in 6. Clem. vnic. de officio Vicarij*, cum aliis, de quibus Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Vicar. perpet. à num.* 1. Hoied. *de incompatibilib. benef. p. 1. cap. 15. num.* 2. Gonzal. *ad regul. 8. Cancel. gloſ. 5. §. 3. ex num.* 10. Dicuntur etiam perpetuj Vicarij, quos Ordinarij duxerint conſtituendos in quibuſcumque beneficiis Curatis, quæ Cathedralibus, Collegiatis, ſeu aliis Eccleſiis, vel monaſteriis, beneficiis, & collegiis, ſeu piis locis, quibuſcumque perpetuò vnita, & annexa repeririuntur, iuxta diſpoſitionem Concil. Trid. *ſeſſ. 7. de reformat. cap.* 7. quod procedit etiamſi in litteris vnionis expreſſa ſit clauſula, vt poſſint deſeruire per Vicarios amouibiles ſi literæ ante Concil. Trident. emanauerint, non ita ſi poſt illud ſub eadem clauſula fuerint conceſſæ, prout referunt deciſum Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. cap. 2. num.* 9. Flores de Mena *var. quæſt. lib. 1. q. 10. à num. 36. cum ſeqq.* Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 72. num.* 190. vbi etiam aduerto non pugnare cum Concil. Trid. *in dict. cap.* 7. aliud eiuſdem Concilij decretum *ſeſſ. 25. de Regularibus cap.* 11. dum ſupponit in Eccleſiis monaſteriorum Vicarios remouibiles poni poſſe, eò quia illud *in dict. cap.* 7. non negat id; quod poſt *in d. c.* 11. eſt ſtatutum, ſed relinquit arbitrio Ordinariorum, vt ſi viderint expedire,
4 perpetuos ponant Vicarios, & vbi Ordinarius voluerit in executionem dicti decreti Concilij Vicarios temporales in perpetuos mutare; debet prius erigi Vicaria perpetua, quia Vicarij perpetui tunc non poterunt inſtitui abſque erectione tituli Vicariæ, vt reſpondit Sacra Congregatio teſte Nicolao Garcia *de benefic. p. 11. c. 2. num.* 15. vbi *num.* 18. poſt Flores *d. q. 10. num. 80. & num.* 10.
ſubdit, non poſſe Epiſcopum procedere ad exe- 5
cutionem dicti decreti, & poſitionem Vicarij perpetui, niſi citatis & auditis partibus, & *n.* 12. ait nec videre id poſſe fieri niſi in viſitatione, quando beneficia ſunt vnita monaſteriis, & locis regularibus, & exemptis, & *n.* 8. poſt Nau. *conſ. 11. n. 7. de ſtatu monach. in nouis*, & Flores de Mena *d. q. 10. num.* 47. reſoluit nec poſſe Ordinarium liberè, & ſine cauſa id facere, quia eius arbitrio, & iudicio videtur relictum, vt colligitur ex illis verbis, *ſolicite prouidere procurent*, & ex illis, *niſi aliter expedire videbitur*, quæ denotant arbitrium boni viri, & ſic ratione regularum, & in hac mutatione inſpiciendam eſſe expedientiam & vtilitatem Eccleſiarum, & addit Nau. *citato loco*, iuſtè poſſe appellari ab Ordinario, ſi malè arbitretur, quamuis appellatione eiuſmodi non ſuſpenderet eius ſententiam, quominus executioni mandaretur; deuolueret tamen iuriſdictionem, quia cauſa cognita illam reuocaret.

In certis tamen caſibus vigore Trid. *in ſæpe citato* 6
c. 7. non poterit Epiſcopus deputare Vicarium perpetuum. Primò quando à tempore immemoriali vnio facta eſt, & ex tunc conſtat Vicarios fuiſſe ad nutum amouibiles, ſcientibus & conſentientibus Ordinariis, & nunquam Vicarium per-
petuum fuiſſe conſtitutum. Ita Flores de Mena *d.* 7
q. 10. n. 44. Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7.* 8
c. 29. n. 191. verſ. tertio fallit. Secundò quando vnio facta eſt per viam pacti, & concordiæ à Sede Apoſt. approbatæ, cum *clauſ. de ſeruiendo beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem*, tunc enim nequit Epiſcopus deputare Vicarium perpetuum, quia Trid. *eod. c.* 7. in clauſula derogatoria contenta in eo decreto non meminit pacti, & concordiæ à Summo Pont. approbatorum, & vt his derogaretur, expreſſa mentio opus erat. Ita Flores de Mena *d. q. 10. n.* 41. Sanch. *d. n. 191. verſ. ſecundo fallit.* Tertiò quando beneficium vnitum ſit monaſterio Monacho-
rum, aut Mendicantium; tunc enim Epiſcopus non 9
poteſt deputare pro eius ſeruitio perpetuum Vicarium, ſed ad nutum amouibilem; ſic enim reſtrinxit Pius V. decretum illud Concilij Trid. *in dict. c.* 7. in quodam Motu proprio, incip. *Ad exequendum paſtoralis officij debitum, ſub dat. Kalend. Nouemb.* 1567. quem refert Stephan. Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. Vicarius perpetuus*; debent autem Monachi nominare Vicarium, & Epiſcopus examinare, & approbare. Ita Flores de Mena, *d. q. 10. num.* 40. Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. c. 2. n.* 13. Sanc. *d. n. 191. verſ. fallit primo.* Cui quidem Pij V. Conſtitutioni non obſtat, nec derogat *reg. 8.* reſeruatoria menſium, vt multis probat Gonzal. *gloſſ. 5. §. 4. num. 59. cum ſeqq.* nec etiam illi derogatum fuit per aliam Conſtitutionem Gregorij XIII. incip. *In tanta rerum & negotiorum mole*, quam refert Quarant *verb. Priuilegia regularium pag. mihi* 539. nam vltra quod dicta Gregorij Conſtitutio duntaxat procedit quoad Vicarios Parochialium vnitarum monaſteriis, poſtea idem Gregor. XIII. ore tenus reualidauit dictam Pij V. Conſtitutionem, dummodo cum fratre, ſeu Religioſo Vicario ad nutum amouibili pro monaſterio pro ſubeunda animarum cura aſſignando vnus duntaxat alius Religioſus extra clauſtrum maneat, & non plures, prout S. Concilij Trid. Congregatio declarauit, adeò quòd memorata Pij V. Conſtitutio eſt hodie ſeruanda, ita atteſtantur Gonzal. *l. gloſſ. 5. §. 4. n.* 79. Campan. *in diuerſ. iuris Canonici rub. 7. c. 6. num.* 121. Quartò, quando ex priuilegio remunerationis

cauſa

10 cauſa conceſſo beneficium eſſet vnitum cum
clauſula *ponendi Vicarium ad nutum amouibilem*,
quia in generali priuilegiorum derogatione,
quam ponit Trident. *eodem c.7.* non comprehen-
duntur priuilegia renumerationis gratia, con-
ceſſa, vt ex multis probant Flores de Mena *d. q.*
11 *10.n.46.* Sanch. *d. n. 191. verſ. quartò fallit.* Quintò,
quando pro bono pacis, & ceſſatione litium, re-
ctaque beneficij gubernatione expediret nihil
innouari, ſed inſtitui Vicarium ad nutum amo-
uibilem, tunc enim nequit Epiſcopus perpetuum
inſtituere, quia Trident. id non liberæ Epiſcopi
voluntati reliquit, ſed vſum eſt verbis arbitrium
boni viri denotantibus, *ibi, niſi ipſis Ordinariis pro
bono Eccleſiarum regimine aliter expedire videbitur.*
Quare ita docent Flores de Mena *d. q. 10. n. 47.*
Sanch. *d.n.191. verſ. quintò fallit.* Sextò quando par-
ticulariter, & per ſe fuit vnita Vicaria perpetua,
tunc enim nequit Epiſcopus Vicarium perpe-
tuum inſtituere, quia Trident. non concedit ei fa-
cultatem tollendi vnionem, ſed aſſignandi Vica-
rium beneficio Parochi vnito: ita Flores de Me-
12 na *d.q.10.n.48.* Sanch. *d. n.191. verſ. ſexto fallit.* Se-
ptimò niſi ea priuilegio Pontificio poſt Triden-
tini decretum conceſſo vnitum eſſet beneficium
Parochiale cum clauſula *inſtituendi Vicarium ad
nutum amouibilem*, tunc enim nequibit Epiſcopus
contra id priuilegium Vicarium perpetuum con-
ſtituere; quia cum Trident. nequierit poteſtatem
Pontificiam reſtringere, eum derogauit priuile-
giis, intelligitur de priuilegiis ante id decretum
conceſſis, ſic Nicol. Garc. *d.p.11.cap.2.n.5.* Flo-
res de Mena *d.q.10.num.49.* vbi *num.* 50. exigit vt
id priuilegium ex certa ſcientia, aut Motu pro-
prio, aut enim expreſſa Trident. derogatione, con-
ceſſum ſit; ſubdit, vt intelligitur etiam derogatum
illi Tridentino decreto ſi ex verbis priuilegij
conſtiterit eam fuiſſe Pontificis mentem; ac in
dubio dicit eam eſſe præſumendam, eò quòd il-
lud Tridentini decretum ſatis notorium ſit, & *n.*
51. animaduertit in prædictis caſibus, in quibus
non eſt integrum Epiſcopo Vicarium perpetuum
in eo beneficio conſtituere, teneri curare, vt be-
ne deſeruiatur beneficio, aliàs poterit eum Vica-
rium perpetuum inſtituere, quia priuilegium ob
eius abuſum amittitur, vt ex multis ibi probat.
13 Illud aduertere oportet quod erectio de Vicaria
ad nutum in perpetuam per Epiſcopum facta ex
facultate ſibi conceſſa per Concil. Trident. *d. c.7.*
non alterat vnionem iam factam quoad exerci-
14 tium curæ, Caualer. *deciſ.595. num.2.in fine.* Nec eſt
omittendum, quod Vicarius perpetuo adſcriptus
Eccleſiæ Cathedrali eſt de corpore Cathedralis,
& conſequenter debet incedere ſub cruce eiuſ-
dem, & non ſub cruce collegiatæ, vt declarauit
S. Rituum Congreg. *in vna Maceraten. 21. Martij*
1609.

15 Rectores Eccleſiarum Parochialium, & perpe-
tui earundem Vicarij licet in aliquibus conue-
niant, maximè tamen inter ſe differunt; Rectores
enim ſunt principales perſonæ in Eccleſia, ex
qua primò, & principaliter cura incumbit, at ve-
rò Vicarij tanquam minus principales, & coad-
iutores Vicariam præſtant operam, vt notat *gloſ.
vlt.in cap.ad hæc,de offic.Vicar.& in cap.fin verb. an-
nexa, de præbend.in 6.* recepta communiter per Do-
ctores *ibidem*, & per Card.*n.* 10. Aufret. *ad Capell.*
16 *Tholoſ.deciſ.*109. Petr.Greg.*rei benefic.cap.10.n.26.*
notantes meritò rubricam *de capellis Monacho-
rum*, ſic concipi, non verò *de capellis Vicariorum*; ſic
& meritò receptum eſt, quod vbi certa portio
Monachis, vel Canonicis aſſignatur, & reliqui
fructus Vicario relinquuntur, ipſe Vicarius
principalis cenſeri debet, & bonorum Eccleſia-
ſticorum habere rei vendicationem, non ita vbi
certa portio aſſignatur Vicario; vt patet in exem-
plo quotidiano, quando vnio fit acceſſoriè, notat
gloſ.*verb.neceſſitas in cap. expoſuiſti,de præbend.* rece-
pta communiter ex Abb. *ibi num.* 10. atque aliis,
quos refert additio ad eundem Abb. *in cap. poſtu-*
laſti, notab. 1. de reſcript. Atque colliges regu- 17
lam, quòd in diſpoſitionibus, quæ de Rectoribus
Eccleſiarum faciunt mentionem, Vicarij etiam
perpetui non comprehenduntur ex ſermonis
proprietate, præcipuè in materia pœnali, odioſa,
vel exorbitanti, ea notatis *in reg. odia,& in reg.quæ
à iure exorbitant, de Reg.iur.lib. 6.* Conueniunt ta-
men in eo quòd principalis Rector atque etiam
perpetuus Vicarius beneficium Eccleſiaſticum 18
dicitur obtinere hic reſpectu Vicariæ, ille autem
reſpectu Rectoriæ, ſeu prælaturæ: & conſtat, quia
omnia, quæ ad beneficium conſtituendum iure
requiruntur, reperiuntur etiam in perpetua Vica-
ria, vt percurrenti apparebit, ac proinde diſpoſi-
tiones omnes, quæ de beneficio faciunt mentio-
nem, in perpetuis Vicariis procedere, notant va-
riis in locis ſcribentes, vt per Hoied. *de incompa-
tib.benefic.p.1.cap. 10.n.10.* Nicol.Garc. *de benefic.p.
9.cap.2.n. 286. verſ.& diſpoſita*, & probat text. opti-
mus *in. d. c. poſtulaſti 27.de reſcriptis*, ibi, non enim
carere beneficio debet dici, cui competenter de
perpetuæ Vicariæ prouentibus eſt prouiſum, *cap.
Michael, de filiis Presbyt.* & ideo Vicarias perpe-
tuas Eccleſiaſtica eſſe beneficia tradunt Rebuff.
*d.tit.de Vicar.perpetuis n.14.& in tract.nominat.q 9.
n.8.aliàs 7.* Ludouic. Gonz.*in reg.de idiom.q. 11. n.
2.* Hoied. *de incompatib.benefic.p.1. cap.15.ex n.11.*
Nau.*in manu,cap.23.n.111.verſ. ad 13.* Ioan. Quin-
tin.*in repet.cap. de multa n.27. de præbend.* Leſſi. *de
iuſtit.lib.2.cap.24.n.3.* Gonzal. *d.gloſ.5.§.3.num.19.*
Azor.inſtit. moral.*p.2.lib. 3.cap.6.q. 6.& in cap. 29.
q.19.* Nicol.Garc. *de benefic.p 1.cap.2.n.93.* Anton.
Fabric. *in theoric.de re beneficial. tit.de offic. & admi-
niſtrat. ex num. 39.* Sebaſt. Caſ. *in relect. de Eccleſ.
hierarch.p.3.diſp. 14.§.8. à princ.* Ego ipſe *de appell.
verb.vtriuſque Iuris ſignificat. appel.32. ex n.4.* Nam 19
tales Vicarij perpetui habent verum titulum. *cap.
ad hæc,de offic. Vicarij*, Gambar. *de offic. & poteſt Le-
gati de latere lib.6.tit. de diſpenſat. num.10.* Gonz. *d.
§.3.num. 20.* & dicuntur habere beneficia Curata, 20
Nicol. Garc. *de benefic. part.7.cap.2. num.* 289. quæ
enim dicuntur de beneficio Curato, habent lo-
cum in Vicaria perpetua, Rebuff. *in tract. nomin. q.
9.n.7.& q.16.num.13.* Gonzal. *d.§.3.n.21.* Nicol.
Garc. *d. num. 286.in fine.* Flamin. Pariſ. *de reſignat.
benef.lib.3.qu.1.n.115.cum ſeqq.* Campan. *in diuerſ.
Iur.Canon.rub.7 c.6.n.114.* Nauar.*conſ.11.n.3. de ſta-
tu Regul. in nouis.*

Hinc omnia Iura loquentia de beneficiis Cu- 21
ratis circa vacationem per aſſecutionem, & per
non promotionem & de eorum ætate, locum ha-
bent in huiuſmodi Vicariis perpetuis, vt expreſ-
sè probat *Clem. vnic.de offic. Vicarij* quæ nihil no-
ui inducit circa Vicarios perpetuos per rece-
ptionem ſimilem admittendos, nam certum
eſt in diſpoſitionibus quantumcunque pœna-
libus appellatione beneficij Vicarios perpetuos
comprehendi, cum in materia quantumcunque
pœnali, & odioſa ea omnia comprehendantur,
quæ ſub verbi proprietate continentur, *l. cum lege,
ff. de*

Digitized by Google

ff de teſtam. cùm aliis plenè congeſtis à Tiraq. *in l.*
ſi vnquam. C. de reuocand. donat. in præfat. num. 119.
Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 20. *num.* 7. *& lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 8. *ad*
fin. vt conſtat ex *c. de multa, de præb.* ibi, *quicunque*
receperis aliquod beneficium? ergo ſequitur in ea de-
ciſione ſecundum rigorem diſpoſitionis Vica-
rios perpetuos Eccleſiarum Parochialium compre-
hendi, vt notat Hoied. *d. c.* 15. *n.* 18. & Petr. Gregor.
rei benef. c. 7. *n.* 1.

22 Vnde etiam in Vicariis perpetuis admitten-
dam eſſe pœnam *Extrauag. Execrabilis, de præbend.*
vt ſcilicet ſi quis ſecundam Vicariam retinere
contendat, vtramque amittat, & ad alia beneficia
fiat inhabilis, quòd ſcilicet *Extrauag.* illa vtitur
verbis generalibus, vt *in verſ. qui verò deinceps.* ibi,
Perſonatum, ſeu officium, aut aliud beneficium; ex qui-
bus verbis hoc notauit gloſ. *verb. admittendis in d.*
Clem. vnic. recepta ſecundùm Bonif. *n.* 47. *ibidem,*
Azor. *d. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 6. *quæſt.* 8. Hinc etiam regula
de idiomate habet locum in Vicario perpetuo, vt
per Ludouic. Gom. *ibidem q.* 21. *per tot.* nec non reg.
de annali, ſecundùm Mandoſ. *reg.* 33. *de annali q.*
13. Gonzal. *d.* §. 3. *n.* 30. *& ſeq.*

23 Ex eadem quoque ratione ad Officium diui-
num recitandum obligari Vicarios perpetuos
reſoluit Paul. Laym. *in Theologia moral. lib.* 4. *tract.*
2. *cap.* 5. *num.* 8. *verſ. his poſitis.*

24 Hinc quoque Sebaſt. Cæſ. *d.* §. 8. *ex num.* 3. notat
Vicarium perpetuum ad titulum ſuæ Vicariæ
poſſe ordinari, quod etiam reſoluunt Salzed ad
Bernard. *in pract.* 18. *num.* 7. *in nouiſſim. impreſſ.* Va-
lenzuel. *conſ.* 64. *n.* 29. *lib.* 1. Campan. *in diuerſ. Iuris*
25 *Canon. rub.* 8. *cap.* 4. *num.* 8 Addit idem Sebaſt. Cæſ.
citato loco, pœnam *d. cap. de multa de præbend.* quòd
priuatus ſit ipſo iure obtinens parochialem,
aliam ſimilem recipiens, procedere etiam in
perpetuis Vicariis; ſicut etiam pœnam *cap. licet*
canon, de elect. in 6. contra obtinentes Parochia-
lem ſi intra annum ad ſacros Ordines non pro-
moueantur, vel ſi legitimam 25. annorum æta-
tem, non habuerint, iuxta text. *in cap. cum in cunctis*
§. *in inferiora, de elect.* procedere quoque in huiuſ-
modi perpetuis Vicariis decidit. text. *in d. Clem.*
vnica, de offic. Vicar. & reſoluit Azor. *d. lib.* 3. *cap.* 8.
quæſt. 5.

26 Quæ omnia procedunt, & locum habent, ſiue
vocetur Vicarius, ſiue Curatus, ſiue Rector, ſiue
alio quouis nomine, ex Rebuff. *in tract. nominat.*
quæſt. 15. *num.* 48. *verſ.* 29. dicitur namque iſte Vica-
rius perpetuus Rector curæ animarum, licet pro-
priè non ſit Rector Eccleſiæ, Abb. *in d. c. ex parte n.*
3. *de offic. Vicar.* Vitalin. *in d. Clem. vnica n.* 24. *eod.*
tit. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ collect.* 979. *in princip.*
& ſic aliquando prædicta illa nomina vti ſynonyma
variantur, & vnum ponitur pro alio, gloſ. *verb.*
Rectoribus in Clem. 1. §. *nonnulli quoque* vbi Vitalin.
n. 35. *de exceſſ. Prælat.*

28 Cura animarum reſidet penes Prælatum ſeu
Rectorem beneficij vniti, curæ vero exercitium
penes Vicarium in d. beneficio vnito deputatum,
cap. ſuper eo, & ibi gloſ. *de præbend. in* 6. Rot. *deciſ.* 2.
de offic Vicar. in antiq Seraphin. *deciſ.* 109. *num.* 5. Bu-
ratt. *deciſ. q.* 36. *num.* 1. Rota *in Romana Vicariæ* 8.
Nouembris 1621. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coc-*
cino Decano vbi fuit dictum quòd cum Eccleſia S.
Mariæ in via lata eſſet Parochialis, & deinde
Pius V. erigeret Vicarium perpetuum in ea, pe-
nes ipſum Vicarium eſt omnimoda cura actua-
lis; habitualis verò penes Capitulum, Oldrad.
conſ. 63. *num.* 1. *in fine*, Roman. *conſ.* 325. *n.* 3. Hoſt. *in*
c. expoſuiſti, de præb. Mandoſ. *conſ.* 10. *num.* 9. Hieron.
Gabr. *conſ.* 190. *num.* 7. *lib.* 2. & quòd præterea Papa 29
erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium
transferendo curam, nihil aliud fecit, quàm con-
ſtituere illum actu Rectorem curæ animarum,
licet propriè non ſit Rector Eccleſiæ, Vitalin. *in*
Clem. 1. *num.* 24. *de offic. Vicar.* Abb. *in cap. ex parte in*
3. *notab. eod. tit.* Card. *in d. Clem.* 1. *num.* 18. *quæſt.* 9.
verſ. ſolutio, & conſ. 3. *col.* 1. *in fine, paulo ante num.* 1.
verſ. & hoc videtur, auferendo curam à Capitulo,
Nau. *conſ.* 21. *num.* 7. *de cleric. non reſid.* firma tamen
remanente cura habituali penes Capitulum, Abb.
in cap. extirpandæ. §. *quia verò num.* 15. *& in cap. ex-*
poſuiſti, in fine, de præbend. Cardin. *in d. Clem.* 1. *num.*
10. *verſ. ſolutio. de offic. Vicar.* Franch. *in cap.* 2.
de præbend. in 6. Caputaq. *deciſ.* 339. *num.* 2. *&* 3.
p. 3. Nauar *d. conſ.* 21. *num.* 8. Et in hunc ſenſum Vi- 30
carius perpetuus dicitur habere curam anima-
rum, non autem Rector principalis, vt per Card.
in d. Clem. 1. *num* 10 *quæſt.* 9. *verſ. indiſtinctè cura di-*
citur apud Vicarium, quoad omnem effectum, & in
Clement. 1. *de iurepatron. num.* 8. *verſ. & magis propriè*
in effectu ipſi inſtituti ſunt Prælati, Anchar. *conſ* 404.
num. 11. *verſ. nam Vicarius non recipit titulum a Re-*
ctore, ſed ab ipſo, & penes ipſum dicitur eſſe cura ani-
marum, & exercitium.

Quod adeò verum eſt, vt ſi principalis, ſpreto 31
Vicario, velit ſe ingerere in cura animarum,
nullo modo poſſet, vt in terminis dicit Abb. *in d.*
cap. extirpandæ §. *qui verò, de præbend. num.* 15. *in*
verſ. ex quo ſequitur quòd Rector principalis non poſ-
ſet ibi exercere curam fori pœnitentialis, refert Azor.
d. par. 2. *lib.* 3. *cap.* 6. *q.* 2. *ad finem, in verſ. & ideo Re-*
ctor Sacramenta conferre non debet, nec poteſt; ſcribit
Anchar. *in cap. expoſuiſti, de præbend. n.* 6. *in fine verſ.*
Vicarij, à Canonicis in cura dependentiam non habent
illo modo, ſed authoritate iuris habent cura exercitium
de per ſe, quam principalis Canonicus impedire non
poteſt, nec in ipſa ſe intromittere, ſicut nec Epiſcopus
inuito Rectore Eccleſiæ Parochialis poſſet aſſumere cu-
ram animarum, Seraphin. *deciſio.* 1009. *num.* 5. *verſ.*
non enim poteſt per ſe ipſum exercere, Rot. *in*
Barchinonen. Vicariæ 17. *Maij* 1624. *coram R. P.*
D. Merlino.

Intellige procedere in Vicariis Parochialium 32
vnitarum alteri beneficio indepedenter, iuxta
terminos declaratos per me *in collect. ad cap. vlt. de*
officio Vicarij; quia tunc licet habitualis cura ſit
in illo, qui præeſt beneficio principali, cura ta-
men actualis ſublata Rectori principali tranſla-
ta fuit in Vicarium, Vitalin. *in Clem.* 1. *à num.* 8.
de exceſſib. Prælat. Nau. *conſ.* 21. *num.* 7. *&* 8. *de cleri-*
cis non reſid. Campan *d. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 114. Gon-
zal. *dicto* §. 3. *num.* 23. *cum ſeq.* & ſic reſpectu Re-
ctoris cura habitualis non eſt quandoque redu- 33
cibilis ad actum: quod totum pendet ab erectio-
ne in qua aliquando Vicario reſeruatur tantum
curæ exercitium, quod illi in vnione demanda-
tum erat, iuxta terminos deciſionis Caualer. 595.
num. 2. *in fine*; interdum verò in Vicarium etiam 34
temporalem ne dum actualis cura, ſeu exercitium
illius, ſed etiam ipſa habitualis, & ſic tota con-
fertur; quo caſu tales Vicarias concurſu confe-
rendas eſſe cenſuit Rot. *in Vlixbonen. concurſus*
1615. *coram bonæ mem. Remboldo*, apud Farinac.
deciſio 710. *p.* 2. *recent.* Alias verò extra hunc vlti-
mum caſum perpetuas Vicarias Parochiarum 35
vnitarum concurſu non confert, ſed ſolum ad
nominationem illorum, quorum Dignitati, vel
Eccleſiæ Parochialis eſt vnita, & annexa, depu-

tandos,

tandos, & inſtituendos eſſe Vicarios referunt per S. Congreg. deciſum Galet. *in Margarita caſuum Conſcientiæ, verb. Vicarius* 3. Nicol. Garc. *de benefic. p. 9. c.* 2. *num.* 289. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. reſol.* 358. *n.* 1. *verſ. ſecundo*, Vgolin. *de officio Epiſcopi cap.* 50. § 3 *verſ. octauo*, Filliuc. *tom.* 3. *tract.* 41. *cap.*... *n.* 147.

36 Vicarius perpetuus non poteſt remoueri etiamſi Rector principalis moriatur, *d. cap. adhæc*, ibi, *non poteſt eundem ab Eccleſia remouere*, *de offic. Vicar.* Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 6. *q.* 7. Rebuff. *d. tit. de Vicar. perpet. num.* 15. Hoied. *de incompatib. benefic. par.* 1. *cap.* 15. *num.* 12. Gonzal. *d. gloſ.* 5. § 3. *n.* 22. Cald. Pereira *de empt. cap.* 26. *n.* 24. vbi ſubdit quòd nec poteſt remoueri à ſucceſſore beneficiatij, qui conſenſit inſtitutioni.

37 Nec poteſt ſubſtituere alium Vicarium, *c. clericos* 4 *de offic. Vicar.* Marant. *de ordine iudic. par.* 4. *diſt.* 5. *num.* 22. Auiles *ad cap.* 4. *Prætor. verb. iuſtitia num.* 7. Meneh. *illuſt. cap.* 31. *num.* 21. Azor. *inſtit. moral. p.* 2 *lib.* 3. *cap.* 6. *quæſt.* 10. Auendan. *de exequend. mand. par.* 1. *cap.* 3. *num.* 5. vbi limitat quando eſſet conſuetudo in contrarium, vel Vicarius haberet poteſtatem præponendi alium, vel ſubſtitutus poneretur ex cauſa infirmitatis, vel ex alia parum duratura. Nam licet induſtria Vicarij ad ſui conſtitutionem ſit electa, & in propria perſona reſidere teneatur, hoc tamen non impedit, quin ſi ex cauſa impeditus fuerit alium loco ſui ſubſtituere, cui partes ſuas dummodo non ex toto, ſed pro parte committere valeat, *c. cum Bertoldus de re iudic. c.* 1. *de procurat. lib.* 7.

38 Quamuis de Iure communi in decimis habeat fundatam intentionem Rector, vel is, cui eſt beneficium vnitum, Card. *in Clem. fin. ad finem, de decim.* Caputaq. *deciſ.* 353. *n.* 3. *p.* 2. *& deciſ.* 359. *num.* 3.
39 *&* 4. *p.* 3. in eiſdem tamen pro ſua tantum congrua portione aſſignata habet quoque Vicarius perpetuus de Iure communi fundatam intentionem, Rot. *deciſ.* 5. *de offic. Vicar. in antiq.* Caputaq. *d. deciſ.* 316. *num.* 2. Campan. *d. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 118. immo quoad omnes decimas, vbi nullus adeſt Rector, vel non appareret de vnione, Rot. *deciſ.* 5. *de offic. Vicar in antiq.* Vitalin. *in Clem.* 1. *num.* 71. *de iurepatron.* Rebuff. *in tract. de congrua. n.* 110. *verſ. tertius eſt*, Gonzal. *d. gloſ.* 5. § 3. *n.* 28. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 9. *cap.* 2. *num.* 299. vbi citat Rot. *in Pampilonen. decimarum* 14. *Ianuarij* 1591. coram *Bubalo*, vbi dicit quòd in iſtis Vicariis perpetuis de per ſe exiſtentibus, debebit fieri concurſus, ſicut in aliis Parochialibus.

40 Vicario huiuſmodi aſſignanda eſt competens portio ex fructibus beneficij, tum ex Iure communi per text. *in cap. extirpandæ* §. *qui verò, de præbend.* vbi notat Abb. *n.* 3. *in fine.* Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 29. *q.* 2. latè Valenzuel. *conſ.* 34. *per tot.* Rot. apud Paul. de Rubis *deciſ.* 230. *num.* 1 *tom.* 2. *diuerſ.* Tum ex Concil. Trident. quod ſeptem in locis meminit huius congruæ portionis. Primò quippe *in c.* 1. *ſeſſ.* 6. *de reform.* ibi, *Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtol. delegati per deputationem idoneorum Vicariorum, & congruæ portionis fructuum aſſignationem prouidere debent, ne cura animarum negligatur.* Secundò *in cap.* 5. *ſeſſ.* 7. etiam *de reform.* ibi, *Ipſi Ordinarij etiam per idoneorum Vicariorum deputationem, & congruæ portionis fructuum aſſignationem omnino prouideant, vt animarum cura nullatenus negligatur.* Tertiò *in c.* 7. *eiuſdem ſeſſ.* ibi, *cum tertia partis fructuum, aut maiori, vel minori arbitrio ipſorum Ordinariorum portione etiam ſuper certa re aſſignanda, ibidem deputando, animarum cura laudabiliter exerceatur.* Quartò *in cap.* 4. *ſeſſ.* 21. *de reform.* ibi, *Illis autem Sacerdotibus, qui de nouo erunt Eccleſiis noniter erectis præficiendi, competens aſſignetur portio Epiſcopi ex fructibus ad Eccleſiam matricem quomodocunque pertinentibus.* Quintò *in c.* 6. *eadem met ſeſſ.* ibi: *aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eiſdem pro ſufficienti victu aſſignare, vel aliter prouidere poſſint.* Sextò *in c.* 18. *ſeſſ.* 24. *de reform.* ibi: *idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrij fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore prouideatur.* Septimò, & vlt. *in c.* 16. *ſeſſ.* 25. *de reform.* ibi: *illa deinceps in ſimplex beneficium etiam aſſignata Vicario perpetuo congrua portione non conuertantur*; quorum Concilij decretorum, meminit Valenzuel. *conſ.* 54. *num.* 15. Multa tamen perſcrutari 42
oportet antequam Epiſcopus hanc decernat congruam portionem: nempe qualitates, & circumſtantias loci, beneficij, perſonarum, morum, regionis, & alia quamplurima recenſita à Rebuff. *in tractat de congrua portione qu.* 8. præcipuè *num.* 61. Surd. *de alimentis tit.* 4. *qu.* 25. *num.* 44. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 336. *à num.* 17. *& c.* 399. Valenz. *d. conſ.* 54. *num.* 44. vbi dicit quòd in taxanda, & aſſignanda huiuſmodi congrua portione, debet præcipuè haberi reſpectus ad quatuor; ſcilicet, ad conditionem perſonæ, Eccleſiæ ſitum, regionis conſuetudinem, & Eccleſiæ facultates, Rot. apud Paul. de Rubeis *deciſ.* 220. *n.* 11. *tom.* 3. *diuerſ. aliàs p.* 7. *recent.*

Qua de re poſt Concil. Trident. ſuperuenit dicta Pij V. Conſtitutio, quæ circa congruam portionem iſtam definiendam pro Vicariis Parochialium, ita ſtatuit. *Prælatorum arbitrio facienda ita ſe continere, & arbitrari debere, vt non maior centum, nec minor quinquaginta ſcutorum annuorum ſumma, computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & aliis obuentionibus communiter percipi ſolitis, eis omnino aſſignetur.* Sic per hanc Conſtitutionem cenſuit Rota apud Paul. de Rubeis *deciſ.* 230. *num.* 2. *tom.* 2. *diuerſ. aliàs p.* 6. *recent.* vbi *n.* 3 ſubdit debere computari incerta emolumenta, quæ habent quandam certitudinem, & *n.* 7. *&* 8. reſoluit quòd quando à principio congrua ſemel eſt aſſignata, debet Vicarius illa eſſe contentus, & ſibi imputet ſi accidat quòd congrua ſit nimis tenuis, niſi ſit ita tenuis quòd Vicarius ſe ſuſtentare poſſit. 43

Ex qua Conſt. Piana conſtat quotidianas diſtributiones, aliaque incerta numerari in huiuſmodi portione, vt aduertit Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. n.* 185. & conſuluit Ioan. Gutierez *conſ.* 8. quia ſecundùm hanc Conſtitutionem declarari præfata Concilij Trident. decreta tradunt Gutier. *d. conſ.* 8. *à num.* 3. Gonzal. *gloſ.* 5. § 3. *num.* 48. *& ſeq.* Valenz. *d. conſ.* 54. *num.* 18. licèt *num.* 19. aduertat Florem de Mena *var. lib.* 1. *q.* 10. *art.* 3. *n.* 39. exiſtimaſſe per dictam Bullam Pij V. ſolùm limitari deciſionem Concilij *ſeſſ.* 7. *cap.* 7. & idem Valenz. *vbi ſuprà num.* 20. ait Gregor. XIII. reduxiſſe Bullam Pij V. ad terminos Iuris, & ſacri Concilij Trident. Eleemoſynas verò Altarium, funeralium (addo & aliorum ſimilium iurium Parochialium) in congrua huiuſmodi numerandas non eſſe, rectè monuit Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.* 1. *c.* 31. *ſub num.* 6. eò quòd iſthac percipit Vicarius ex ſuo officio, & labore; & verba illius Conſtitutionis intelliguntur de obuentionibus, & emolumentis, quæ ſunt incertæ reſpectu ſummæ, quæ in ſpecie ignoratur, venit tamen 44

meo certificanda ex en quòd in præteritum communiter, atqoe, vt plurimùm, conſueuit percipi.

45 Nominatio Vicarij perpetui deputati Parochiali vnitæ ſpectat non ad Ordinarium, ſed ad eum, cuius eſt beneficium, in quo erigitur Vicaria, vt clarè ſtatuit d. Conſtitutio Pij V. in illis verbis, *Volumus inſuper & ita mandamus, quod dicti Vicarij perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, ſed ad nominationem illorum, in quorum Eccleſiis vnitis ponentur, cum ipſorum Ordinariorum, ſeu eorum Vicariorum prauio examine approbatione deputentur*; & ita non ſemel declarauit Sacra Congregatio, teſte Nicol. Garc. *de beneſic. p. 9. cap. 2. num. 294. & ſeq.* quæ quidem Piana Conſtitutio in hac parte locum habet etiam quando Vicariæ vacant in menſe reſeruato, ſeu cadunt ſub alia reſeruatione, prout dictum fuit *in Tiraſonen. Vicara 13. Octobris* 1595. quam refert Garc. *d. cap. 2. num.* 309. vbi *num.* 316. ſubdit in eiuſmodi Vicariis perpetuis ex decreto Concil. Trident. *in d. cap.* 7. de quibus loquitur dicta Conſtitutio Pij V. vt dictum eſt, vacantibus in menſibus Apoſt. ſeu aliàs reſeruatis poſſe fieri præſentationem, ſeu nominationem & deputationem, non obſtante reſeruatione, ita tamen quòd Vicarij deputati teneantur expedire nouam prouiſionem, nec aliàs ad poſſeſſionem admitti poſſint, *ex dicta Conſtit.* Pij V. quatenus ſtatuit quòd Vicarij perpetui pro tempore deputandi teneantur expedire nouam prouiſionem, & ſoluere annatam pro portione fructuum ſibi aſſignata, pro qua debet fieri detractio in ſolutione quinquennij, & quod ſic vult illa Conſtitutio non obſtare reſeruationes: ſi enim obſtarent, & vti reſeruatæ à Papa eſſent Vicariæ eiuſmodi prouidendæ, non opus eſſet ſtatuere quòd expediretur noua prouiſio, ſolueretur annata ne Cancellaria defraudaretur; cùm in prouiſione à Papa facienda de illis, quando vacarent in menſibus reſeruatis, ſeu ſub aliis reſeruationibus, eſſent literæ expediendæ, & ſoluenda annata, & ſic Cancellaria non defraudaretur, quod inſinuant Gonz. *d. gloſ. 5. §. 3. ex n.* 59. quamuis *num.* 63. exiſtimet & malè quod *d. Conſtit.* Pij V. grauat Vicarios ad obtinendam nouam prouiſionem etiam in menſibus Ordinariis.

46 Et licèt Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 3. num.* 57. exiſtimauerit ſupradicta locum habere, non ſolum in Vicariis, quæ ante dictam Conſtitutionem non dabantur, in titulum, ſed poſt illam ſic, verum etiam in Vicariis, quæ antè dictam Conſtitutionem conferebantur in titulum perpetuum; tamen verius eſt eandem Conſtitutionem, & Concil. Trident. *d. cap.* 7. loqui de Vicariis illarum Parochiarum vnitarum, quæ ante Concil. non habebant Vicarios perpetuos, ſed amobiles, & ſic non habere locum in Eccleſiis, in quibus ante Concilium Trident. Vicariæ perpetuæ iam erectæ erant, vt cenſuit S. Congregatio, teſte Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 311. vbi *num.* 312. ſubdit illud, quod dicitur *in d. Conſtit. verſ. volumus*, de deputatione Vicariorum ad nominationem illorum, in quorum Eccleſiis vnitis ponentur, habetur locum in Vicariis perpetuis erectis ante Concilium, ex quo eſt Iuri antiquo conforme, vt *in d. cap. extirpanda, §. qui vero, & in cap. de Monachis, de præbend. & in cap. vnic. de Capellis monach. lib. 6.* & *in Clem. 1. de iurepatron. & num.* 313. reſoluit Vicarias perpetuas erectas ante Concil. Trident. comprehendi ſub reſeruationibus beneficiorum; addit tamen in Hiſpania id non ſeruari, & *num.* 319. aſſerit certum eſſe alia beneficia, quæ dicuntur Vicariæ, quæ tamen ſunt beneficia de per ſe, & non Vicariæ Parochiarum vnitarum, & Vicarias erectas in Eccleſiis vnitis abdicando ab illis cura, & transferendo eam in Vicarios, comprehendi ſub reſeruationibus.

Et notandum Sacram Concilij Congreg. *in* 47
Caputaquen. ſub die 25. Ian. 1629. cenſuiſſe Vica-
rios, ſeu Parochos in Eccleſia exempta animarum
curam exercere intendentes, priùs approbandos
& examinandos eſſe ab Epiſcopo, iuxta diſpoſi-
tionem *cap. per exemptionem, de priuileg. lib.* 6. Et ea- 48
dem S. Congregatio *in Auguſtana iuriſdictionis ſub
die 14. Decembris* 1630. cenſuit Epiſcopum poſſe
examinare, & approbare Vicarios Eccleſiarum
Parochialium vnitarum, & dependentium à reli-
gione Hieroſolymitana, addens Epiſcopum de-
bere eoſdem Vicarios, ſi idonei reperti fuerint,
ſimpliciter approbare, non autem ad tempus,
etiam ſint temporales; nec poſſe pro libito eoſ-
dem ſubiicere nouo examini; ſuperueniente au- 49
tem rationabili cauſa, & ſuſpicione ignorantiæ,
poterit Epiſcopus examinare eoſdem ad effe-
ctum, *c. 6. ſeſſ. 21. de reform.* vt cenſuit eadem
Congregat. *in Placentina ſub. die 26. Auguſti*
1628.

Temporalis Vicarius nc dicitur, qui aucto- 50
ritate alicuius in locum alterius ad tempus, vel
ad voluntatem conſtituentis ſufficitur, vt per
Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 3. num.* 12. Layman. *d. num. 8. verſ.
Vicarij.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. c. 6. quæſt. 1. in fi-
ne.* Et Vicaria temporalis dicitur, quæ ad tempus, 51
non in perpetuum duratura eſt; putà ceſſante
cauſa, vel lapſo tempore, ob quam, vel vſque ad
quod, talis Vicaria conceſſa eſt, Gonzal. *d. gloſ. 5.
§. 3. num.* 57. Multis de cauſis Iure communi con- 52
ceſſis Vicarius temporalis conſtituitur. Primò,
quando quis legitimè duas, vel plures Eccleſias
habet; in quibus ſeruire, commorari, & reſidere
nequit, inſeruiet per ſe ipſum in vna, & in aliis
Vicarium conſtituere iure compellitur, vt colli-
gitur ex text. *in c. & temporis 26. q. 1.* Gonzal. *d.
gloſ. 5. §. 3. num.* 12. Secundò, ratione negotiorum,
& occupationum, quibus ipſe Rector cauſa ſui
muneris & officij deſtinatur, quo Iure Epiſcopus
plures Vicarios inſtituit, *cap. ad hæc, de officio Ar-
chid. c. 1. de celebrat. Miſſar.* Tertiò, ratione pe-
regrinationis ad pia, religioſaque loca ſuſceptæ, &
præſertim ad Terram ſanctam, *cap. fin. de voto.*
Quartò, ratione ægritudinis corporis, & valetu-
dinis incommodæ, vt conſtat ex toto *tit. de cleric.
ægrot.* Quintò, ratione iuſtæ abſentiæ Epiſcopi au-
ctoritate approbatæ; vnde ratione ſtudij literarij,
vel alterius occupationis iuſtæ, & idoneæ, Re-
ctor Eccleſiæ Vicarium habet, *cap. non oportet, de
conſecrat. diſt. 5. c. relatum, de clerico non reſidente,
c. cùm ex eo, verſ. porrò ſeptennio, de elect. lib.* 6. Vgo-
lin. *loco infrà citando, verſ. ſecundo.* Sextò, ratione di-
uerſæ nationis alio ſermone, & lingua loquentis,
cui Rector præficitur, *cap. 5. de offic. Ordin.* Septi-
mò, cauſa habendi conciones ad populum, *cap.
inter cætera, de præbent. c. quòd Dei timorem, de ſta-
tu Monach.* nam cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis
Eccleſiæ Vicarius conſtituitur, *c. expoſuiſti, de
præbend.* Octauò, cum Rector è miniſterio, & offi- 53
cio deiicitur, vel remouetur à loco, *c. ad audien-
tiam, de Eccleſ. ædific.* Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſc.
c. 54. §. 1. verſ. poſtremo.* Nonò, cum Rector ſe ad
Religioſæ vitæ ſtatum confert, & in probatione
verſatur

verſatur. *cap. de Monachis, de præbend.* Vgolin. *de officio & poteſtate Epiſcopi, cap. 54. §. 1. verſ. 5.* Decimò, cum ad id cedit in maius diuini cultus incrementum, *cap. vlt. cap. nihil 7. quæſt. 1.* Vndecimò, vbi Eccleſia diſpenſatiuè conceditur alicui qui in minori ætate conſtitutus eſt, *cap. 2. de ætate & qualit.* vel vbi Parochus ipſe Sacerdos non eſt, Vgolin. *d. §. 1. verſ. primo.*

54 Duodecimò, quando beneficium eſt vnitum menſæ Epiſcopi, vel Capituli, tunc enim poteſt conſtitui Vicarius temporalis, gloſ. *verb. ad menſam, in Clem. 1. de exceſſib. Prælat. Clement. 1. de ſupplend. neglig. Prælat.* Azor. *institut. moral. par. 2. lib. 6 cap. 29. quæſt. 1. verſ. item quando,* Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 3. numer. 14.* Quod tamen hodie limitatur per Conſtitutionem Pij V. vt ſupra oſtendimus. Decimotertiò, quando beneficium ſimplex alteri cuilibet iniungitur, quia tunc non ſolet conſtitui Vicarius perpetuus, ſed temporalis, gloſ. *verb. Parochialium, in d. Clem. vnic. de offic. Vicar.* Rota *deciſ. 758. num. 2. p. 1. diuerſ.* Azor. *d. quæſt. 1. verſ. quando*

55 *vero.* Gonzal. *d. §. 3. num. 15.* Decimoquartò, quando Vicariæ perpetuæ vniuntur; nam tunc efficitur temporalis, & ad nutum poſſidentis inſtituitur Rector, Gambar. *de offic. Legati in vniendo num. 102.* Hoied. *de incomp. benef. p. 1. cap. 15. num. 6.* Gonzal. *d. §. 3.*

56 *numer. 16.* Decimoquintò, in vacatione Parochialis Eccleſiæ, donec ei de Rectore prouideatur, Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 18. in princ.* eius Vicarij deputatio ſpectat ſemper ad Epiſcopum, in cuius Diœceſi Parochialis ſita eſt, prout refert deciſum Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarræ, lib. 1. tit. 18. lib. 7. de Epiſcopis, num. 86.* ac proinde inferiores, qui non habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, non poſſe conſtituere Vicarium reſolnunt Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. par. 2. cap. 18. numer. 52.* Nicol. Garc. *d. p. 9. cap. 2. num. 8.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ. 1. dub. 8. & 11.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 60. n. 3. & 4.*

57 Alij verò temporales, vt mercenarij ab Eccleſiarum Prælatis, Plebanis, Rectoribus, Capellanis, perpetuis Vicariis, cæteriſque quibuſlibet Eccleſiarum dominis, ad augmentum diuini cultus, officiique ſupplementum aſſumuntur: vt aliàs legitimè impediti, aut debilitati præfati domini ſi fuerint, Coadiutores habeant, qui eorum ſubleuent officium, *cap. illud. 7. quæſt. 1. cap. vt quiſque, de vita & honeſt. cleric.* Sed de his Vicariis nihil in præſentiarum tractabimus, de aliis autem, quos magis propriè ſupra appellauimus, erunt inferiùs à nobis aliqua dicenda.

58 Hæc igitur Vicaria temporalis, ſeu ad nutum amouibilis non eſt beneficium, nec titulus beneficialis, quia non confertur in titulum, ſed eſt ſimplex ex ſalarium, ſeu ſtipendium, Calder. *conſ. 9. num. 2. de reſcript.* Rebuff. *de nominat. quæſt. 14. nu. 62. & in praxi titul. de diſpenſ. ratione ætatis, verb. earum perpetua Vicaria,* Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. cap. 2. numer. 93.* Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 3. numer. 35.* Rot. *in Cremantina Vicaria 15. May 1596. coram Card. Blanchetto.*

59 Vnde in ea non intrat *reg. de annali,* Mandoſ. *in reg. de annali, quæſt. 11. n. 1. & 2.* Gonzal. *d. §. 3. n. 43.* nec ſubijcitur nominationibus, Rebuff. *in tract. nominat. q. 15. n. 48.* Gonzal. *d. §. 3. n. 44.* nec comprehenditur in reſeruationibus, gloſ. *verb. eſſet cauſa mandati in c. ſi pauper 30. de præbend. lib. 6.* Hoied. *de incomp. benefic. p. 1. cap. 15. nu. 16.* Petr. Gregor. *rei bene-*

60 *fic. cap. 11. n. 16. & 17.* Gonzal. *d. §. 3. nu. 45.* Nec ad

eius titulum poteſt quis ſacris Ordinibus inſigniri, Maiol. *de irregul. lib. 4. cap. 15. numer. 4.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 2. quæſt. 6. num. 2.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 18. n. 8. verſ. & ea ratione,* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. curia Archiep. Neapol. deciſ. 190. p. 2.* Gonzal. *d. §. 3. nu. 42.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 8. cap. 4. num. 8. in fine,* Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcop. p. 2. allegat. 19. numer. 25.* Et aduertit Nicol. Garc. *p. 1. cap. 2. numer. 91.* quòd ſi de facto quis ordinetur, non ex eo mutabitur eius natura, ſeu qualitas. Et ſic Vicarij temporales non gaudent 61 prærogatiuis, & emolumentis, quibus gaudent Vicarij perpetui, Gonzal. *d. §. 3. num. 40.* Nec obli- 62 gantur ratione Vicariæ ad Horas Canonicas recitandas, exceptis aliquibus caſibus; primò, niſi aliquis ſpeciatim deputandus ſit ad Canonicum officium vicè alterius in choro canendum; ſecundò, ſi Vicario plena adminiſtratio beneficij cum conſenſu, & auctoritate Epiſcopi, tametſi ad tempus vel cum poteſtate amouendi committatur; tunc enim ea tacita conditione ac pacto committi cenſetur, vt omnia officia præſtet; ſi videlicet principalis, cuius Vicarium agit, officium non perſoluat, v. g. ſi alicui commendetur Eccleſia interim dum beneficiatus puer, qui per ſe orare non poteſt, adoleſcat: aut ſi Parocho, qui ob incurabilem infirmitatem beneficio præeſſe nullo modo poteſt, Vicarius ſeu Coadiutor ab Epiſcopo deſignatur, ita vt adminiſtrationem etiam in temporalibus habeat, & ſolùm aliquam portionem congruam parocho infirmo relinquere debeat, iuxta doctrinam Abb. *in cap. de Rectoribus, num. 5. de inſtit.* aut ſi beneficium quod monaſterio vnitum eſt, auctoritate Epiſcopi committatur alicui Vicario, quamuis ad nutum remouibili. Colliges hæc ex Suar. *de Relig. tom.... lib. 4. de Horis Canon. cap. 22. numer. 15.* Paul. Layman *in Theologia morali lib. 4. tract. 2. cap. 5. num. 8. verſ. temporales autem Vicarij.*

Nominatio Vicariorum ad nutum amouibilium 63 pertinet ad Priorem, ſeu Prælatum monaſterij, cui beneficium vnitum eſt, & Epiſcopus ſolùm debet approbare, & admittere, ac licentiam adminiſtrandi Sacramenta dare, ſi Vicarius idoneus inuentus fuerit, quem poteſt examinare; nec vlla alia requiritur collatio, aut inſtitutio; vt per Flores de Mena *var. quæſt. 10. num. 26.* Nicol. Garc. *d. p. 1. c. 2. n. 93. in med.* Et quod in Eccleſia Regulari nominandi Vicarium ad Regulares ſpectet, fuit di- 64 ctum *in Ianuen. Parochialis* S. Andreæ 19. *Aprilis 1627. coram R. P. D. Duran.* inter eius impreſſos *deciſ. 74.* & impreſſa per Viui. *poſt ſuam praxim, iuriſpatron. deciſ. 86. n. 2.*

Hinc Vicarius temporalis poteſt ad nutum 65 amoueri per eum, qui illum conſtituit, Abb. *in cap. edoceri numer. 10. de reſcript.* Vitalin. *in Clem. vnica num. 56. in fine, de officio Vicarij,* Gonzal. *d. §. 3. n. 39.* non Rota ſequitur illam opinionem, vt in beneficiis manualibus amotio fieri poſſit etiam abſque cauſa, Caualer. *dec. 72. numer. 4. in fine,* Theodor. de Rubeis *in ſingular. Rota p. 2. verb. beneficium §. 5. pag. 25.* Quæ tamen opinio procedit ſi non ſubſit aliqua cauſa malitiæ, & præſumptio odij, Card. *in Clem. 1. §. præmiſſa verſ. ego puto,* & *ibi* Imol. *nu. 44.* Rota *deciſ. 778. p. 1. diuerſ.* Caualer. *d. deciſ. 72. nu. 5.* nam malitia ceſſante etiam ſine cauſa poteſt fieri reuocatio. Selua *de benefic. part. 3. quæſt. 68. in fine,* Nauar. *comment. 2. de regular. num. 65.* Fr. Emman. *quæſt. regul. tom. 1. quæſt. 34. artic. 9.* Nicol. Garc. *d. par. 1. cap. 2. num. 88.* non tamen ante annum ſer-

uirij finitum, de quo vide Rebuff. *in praxi benefic. part. 2. tit. de diſpenſ. de non reſident. numer.* 18. *& tom. 3. ad leges Galliæ tit. de mater. poſſeſſ. in benefic. artic. 9. gloſ. vnica, in præfat.* Florus de Mena *d. qu.* 10. *num.* 34. & nullo modo poterit ſe iuuare *reg. de triennali*, quominus poſſit amoueri, Mandoſ. *reg. 14. quæſt.* 11. Rot. *deciſ. 739. num. 7. p. 1. diuerſ.* Nicol. Garc. *d. c. 2. num.* 89.

67 Illud aduertere oportet quòd ad ſciendum an ſit Vicaria perpetua, vel temporalis attendendus eſt vltimus ſtatus, Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 3. numer.* 18. Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. cap. 2. numer.* 16. vbi ſubdit quòd ſi non conſtat de erectione tituli in Vicariam perpetuam, & non præſumitur, cum ſit quid facti, non eſt attendendus vltimus ſtatus; nempe quod ſi collata vt Vicaria perpetua, niſi probetur ſpatio 40. annorum, & quod ſtante Bulla vnionis cum facultate ponendi Vicarium amouibilem & decreto irritanti videtur requiri immemorialis.

68 De Vicariis perpetuis Eccleſiarum Parochialium vnitarum, qui plura ſcire cupit, legat Doctores *in cap. extirpandæ §. qui verò, de præbend.* vbi Rebuff. *in repet. & in cap. ſuper eo, eodem titul. in 6. & Clem. 1. de offic. vicar. & de in repar. & in praxi benefic. tit. de Vicar. perp. & in tract. de congrua portione*, Hoied. *de incompatib. benefic. part.* 1. *c.* 15. Gutier. *conſ.* 8. Flores de Men. *var. quæſt.* 10. Azor. *inſtit. moral. par. 2. lib. 3. c. 6. & lib. 6. c.* 29. Nicol. Garc. *de benefic. par. 9. c. 2. ex numer.* 285. *& part. 11. c.* 2. Valenzuel. *conſ.* 54. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ.* 5. §. 3. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 7. c. 5. num. 11. cum ſeqq.*

CAPVT VII.

De Præceptoriis, & Commendis Ordinum Militarium.

SVMMARIVM.

1 *Præceptores in aliquibus Religioſorum Ordinibus dicuntur ſuperiores domorum adminiſtratores, & aliorum bonorum ad ipſos Ordines pertinentium.*

2 *Beneficia Regularia an vocentur annui redditus, quos Præceptores Ordinum percipiunt? oſtenditur.*

3 *Præceptoriæ Religionis Hieroſolymitanæ ſunt veri tituli, & beneficia eccleſiaſtica.*

4 *Præceptoriæ Religionis Hieroſolymitanæ aptitudine ſunt perpetuæ, niſi eas obtinentes amoueantur.*

5 *Vacatio per obitum & remotionem datur in manualibus.*

6 *Præceptoriæ Militiæ, & Ordinis* S. Ioannis Hieroſolymitani *vacant per promotionem ad Epiſcopatum, & ſunt publicandæ earum reſignationes.*

7 *Præceptoria, ſeu Commenda Ordinis* S. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, *& ſimilium Ordinum Regularium, in quibus Milites non profitentur omnimodam caſtitatem, ſed coniugalem, ſunt eccleſiaſtica beneficia; ſed contrarium verius, vt n.* 9.

8 *Commendatarij Ordinum Militarium, Religioſæ perſonæ ſunt vel ſaltem eccleſiaſticæ.*

10 *Commendæ non dantur Religioſis ob profeſſionem tanquam ob titulum, ſed tanquam ob conditionem, ſine qua non, conferantur.*

11 *Officium militandi, quo adſtricti ſunt Commendatarij pro Eccleſiæ defenſione, eſt temporale.*

12 *Commendatarij ſunt veri domini quorumcunque bonorum ante, & poſt profeſſionem acquiſitorum, ac proinde poſſunt de illis liberè diſponere.*

13 *Commendatarij poſſunt liberè teſtari non minus, quam alij ſæculares tam de bonis patrimonialibus, quam de redditibus ſuarum Commendarum.*

14 *Commendatarij poſſunt de ſuis bonis etiam Commendarum intuitu acquiſitis maioratum inſtituere.*

15 *Ludentes cum Commendatariis non tenentur parta in ludo reſtituere.*

16 *Clerici Ordinum Militarium in clauſtris viuentium, qui ex legitima licentia extra clauſtra vitam tranſigunt, inſeruientes alicui beneficio poſſunt teſtari.*

17 *Bona, res, & redditus Commendarum non poſſunt perpetuò Commendatarij locare, ſeu alienare ad longum tempus ſine ſolemnitatibus, &c.*

18 *Commendatarij Militarium non gaudent priuilegio militum in teſtando, niſi actu ſint in bello, ſeu in caſtris contra hoſtes Fidei pugnantes.*

19 *Commendæ Militares non ſunt materia ſimoniæ.*

20 *Simoniam non committit ille, qui pecunia procurat commendam militarem, aut illam vendit, ſed peccat contra iuſtitiam.*

21 *Commendatarij ratione Commendæ nullum beneficium obtinere dicuntur.*

22 *Commendatarij de ſæcularibus beneficiis prouideri poſſunt.*

23 *Milites Regulares militiæ* S. Iacobi de Spatha *non ſunt incapaces beneficiorum ſæcularium ſiue ſimplicium, ſiue Curatorum, nec etiam penſionum.*

24 *Equites Capellani Religionis* Sancti Stephani *præſentari valent ad Eccleſias ſæculares.*

25 *Fratres Ordinum Militarium in communi viuentes, & choro deputati ſunt verè religioſi.*

26 *Equites* S. Ioannis Hieroſolymitani *veri ſunt Religioſi.*

27 *Equites Ordinum Militarium, qui matrimonium contrahunt, verè Religioſi non ſunt.*

28 *Equites Militares non ſolum* ſancti Ioannis Hieroſolymitani, *ſed etiam Chriſti,* S. Iacobi, *& ſimiles ſunt eccleſiaſticæ perſonæ.*

29 *Religioſorum appellatione veniunt in quacunque materia etiam pœnali & odioſa ex proprietate ſermonis Equites* S. Ioannis Hieroſolymitani, *non ſic alij, qui matrimonium contrahunt.*

30 *Religionem ingredi abſolutè vouens ſatisfacit voto ſi Religionem Equitum S. Ioannis Hieroſolymitani ingrediatur, ſecus ſi ingrediatur alios Ordines militares, qui matrimonium contrahere permittunt.*

31 *Milites* S. Iacobi Alcantaræ, *& ſimiles non comprehenduntur in Bulla* Pij V. *prohibente ne clerici ſæculares, vel Regulares taurorum agitationi interſint.*

32 *Matrimoniũ ratum diſſolui poteſt per profeſſionẽ in Religione.* S. Ioannis Hieroſolymitani, *non in aliis* S. Iacobi Alcantaræ, *& ſimilibus.*

33 *Milites*

33 *Milites Regulare*-*, qui matrimonium contrahunt; non comprehenduntur ſub decreto Concilij Trid.*ſeſſ.25.de regular.cap.15.*benè tamen milites* Hieroſolymitani.

34 *Equites* ſancti Ioannis Hieroſolymitani *comprehenduntur ſub decreto Concil.Trid.* ſeſſ.6. de reform.c. 3.

35 *Teſtamenta au & quando Milites regulares facere poſſint? oſtenditur.*

36 *Horas Canonicas an & quando teneantur recitare Militares Religioſi? oſtenditur.*

37 *Milites Regulares au & quando fori priuilegio gaudiant, & à ſolutione tributorum exempti ſint cenſendi, remiſſiuè.*

38 *Filius illegitimus Commendatarij profeſſi Ordinum Militarium præter* Hieroſolymitanum *non eſt ſpurius, ac proinde per ſubſequens matrimonium legitimari poteſt.*

39 *Milites* S.Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ, *& ſimiles excipit Bulla Clementis VIII. de largitione munerum.*

40 *Equites* Hieroſolymitani *nihil proprij habere poſſunt, illorumque bona ad Religionum pertinent.*

41 *Equites* Hieroſolymitani *quicquid acquirunt Religioni acquirunt ſicut cæteri Religioſi.*

42 *Hereditas delata Equiti Hieroſolymitano poſt profeſſionem emiſſam acquiritur Religioni.*

43 *Equites* Hieroſolymitani *nullam habent teſtamenti factionem.*

44 *Equites* Hieroſolymitani *non poſſunt alienare bona Commendæ.*

45 *Equites* Hieroſolymitani *non poſſunt ſe ingerere in Commendis, niſi quatenus velit Religio; poſſunt tamen ex earum redditibus ſumere alimenta, & expenſas facere.*

46 *Equites* Hieroſolymitani *non habent velle nec nolle, quia dependent prorſus à Magni Magiſtri voluntate.*

47 Commendatariis *perpetuis Ordinum Militarium, excepta facultate alienandi, competunt cuncta, quæ veris Prælatis & beneficiariis conceduntur.*

48 *Milites & Commendatarij Hieroſolymitani tenentur illo arcto præcepti vinculo, prout clerici beneficiarij in eo quod attinet ad eleemoſynam faciendam ex annuis redditibus.*

49 *Equites* Hieroſolymitani *an ſuccedant in feudis?*

50 *Equites* Hieroſolymitani *non admittuntur ad fideicommiſſum perpetuum familiæ relictum, excluſis eccleſiaſticis.*

51 *Equites* Hieroſolymitani *etiamſi degant extra Conuentum ſi nunquam à nexu obedientiæ ſoluuntur.*

52 *Equites* Hieroſolymitani *ſuperincapaces penſionis ſuper beneficio ſeculari.*

53 *Papa quando diſpenſat cum Militibus* Hieroſolymitanis *in voto caſtitatis?*

54 *Equites* Hieroſolymitani *non admittuntur ad officia iuriſdictionalia, vel ad Magiſtratus ciuitatum.*

55 *Eccleſia de alimentis modeſtis prouidere tenetur patronum non ſua culpa ad inopia redactum.*

56 *Equitem* Hieroſolymitanum *ipſa Religio alere debet.*

57 *Milites* S.Iacobi, *& ſimiles an poſſint confiteri cum ſacerdote ſeculari.*

58 *Monaſterij B. Mariæ de Roncevalles deſcriptio.*
Auguſt.Barboſ.de Iur. Eccleſ. Pars II.

59 *Bona ſua quando Prior, & Canonici de Roncesvalles cœperint commendare?*

60 *Commenda monaſterij de Roncesvalles vbi ſita, & propriùs vocantur Præceptoria, vt n. 61.*

61 *Eccleſia S. Mariæ de Lyſmiluiſen. in Regno Portugaliæ eſt Præceptoria monaſterij de Roncesvalles.*

63 *Doctor Nauarrus inſignis litteratura & ſanctitatis vir, aduerſam ſemper expertus fuit fortunam.*

IN quibuſdam Religioſorum Ordi- 1
nibus, præſertim ad militandum, vel excipiendos hoſpitio peregrinos, vel curandos ægrotos, aut ſuſtentandos egenos inſtitutis, adminiſtratores domorum, vel prædiorum, vel annuorum redditum, vel quorumlibet bonorum ad ipſum Religioſorum Ordinem pertinentium; dicuntur Præceptores; quales apud Italos vocantur in Ordine Militum S. Ioannis Hieroſolymitani, S. Antonij in diœceſi Vienneſi, Sancti Spiritus in Saxia in alma Vrbe. Huiuſmodi Præceptores tribus votis obſtricti, & regulam ipſius Ordinis, & Religionis profeſſi, ab ipſo totius Ordinis, Magiſtro, vel ab aliis ipſius nomine, & auctoritate in adminiſtrationibus domorum, prædiorum, & aliorum bonorum ad ipſum Ordinem pertinentium conſtituuntur, & certos annuos redditus, vnde commodè ſuſtentantur, ex quibus aliqui eorum certam penſionem in vſus certos & præſcriptos iuxta ipſius Ordinis regulam impendunt, & reliquum ſibi ſumunt, ac retinent tanquam ſuæ operæ & laboris mercedem. Ita Azor. *inſtit. moral p.2.lib.3.c.26.q.8.verſ.ſciendum*, vbi *q.9.* dicit nihil obſtare quominus annuos prouentus, quos Præceptores iſti percipiunt, & habent, beneficia regularia vocentur; habent enim ius eos exigendi, & capiendi ob miniſterium, & officium, quod præſtant, nec ſine Canonica inſtitutione huiuſmodi prouentus annui poſſidentur; nam Superiorum auctoritate conferuntur; & non niſi clericis ipſius Religionis regulam & inſtitutum profeſſis. Nec dantur ad certum & definitum tempus, ſed ad vitam ipſius Præceptoris, vel ſaltem ad nutum Superioris conferentis, hoc eſt ad tempus incertum, quod Superiori viſum fuerit, & *qu.* 2
10. reſoluit quòd iuxta regulas Ordinum talia beneficia dicuntur Præceptoribus huiuſmodi dari Iure adminiſtrationis, & commendari, & committi, & dicuntur pariter conferri. De commendis Indorum, latè Solorzan. *de iure Indiarum tom.2. lib.2. per tot.*

Et quòd Præceptoriæ Religionis Hieroſoly- 5
minæ ſint veri tituli, & beneficia Eccleſiaſtica, latè tradunt Cardin. Iacobat. *de Concil. pag.* 322. *col.2.verſ.ſicut dudum.* Pitte *deciſ.*392.*alias* 382.*n.*1. *lib.*1.*in correctis*, Flamin. Pariſ. *de confid. q.* 17. *n.* 3. Nicol. Garc. *de benefic. p.*1.*c.*4.*n.*1. ob idque in eis locum habere *Clem.* 1. *de ſequeſt poſſeſſ.* reſoluunt Pariſ. *conſ.*136.*n.*16. & 17. *lib.*4. Mohedan. *deciſ.*10. *de cauſa poſſeſ. & prop.* Rot. *deciſ.*569.*p.*2.*recent.* & *in Mileuitana Prioratus Nauarra* 11. *Ianuarij* 1627. *coram Card. Verili.*

Nec facit quod præfatæ Præceptoriæ ſint ad nutum amouibiles, quia Rota ſæpius reſoluit quòd præceptoriæ huiuſmodi ſunt beneficia manualia, à quibus poſſunt milites ad nutum Magni Magiſtri amoueri, ex Greg. XV. *deciſ.* 109.*num.*3. Mohed. *deciſ.*10.*num.*1. *de cauſa poſſeſ.*

n 2 &

& Achil. de Graſſ. *deciſ. 9. num. 3. de præbend.* teſtatur Theodoſ. de Rubeis *in ſingularib. Rotæ p. 2. verb. Præceptoria pag.* 81. Sperell *in deciſ. fori Eccleſ. deciſ. 1. num.* 37. Lotter. *de re benef. lib. 1. quæſt. 36. num.* 30. tum etiam; quia, quicquid ſit in manualibus ſæcularibus, quæ non dantur in titulum, nihilominus iſtæ Præceptoriæ aptitudine ſunt perpetuæ, niſi eas obtinentes amoueantur, & de iis iudicatur vti de perpetuis, prout ſunt de ſui natura, cum conferantur in titulum, & poſſint impetrari, licèt obtinentes potius ratione obedientiæ, & ex vi profeſſionis, quàm ex natura earum poſſint remoueri ad nutum Superioris, qui poteſt quoque non remouere, vt diſtinguit Gambar. *de officio & poteſt. Legati de Latere lib. 4. tit. de poteſt. legati in referu. benef. num. 14. & ſeqq.* Flamin. Pariſ. *reſign. be-*
5 *nef. d. lib. 11. qu. 3. numer.* 91. & in manualibus datur vacatio per obitum & remotionem, gloſ. *verb. reuocari propè med. verſ. ſciat, in Clem. vnic. §. præmiſſa, de ſuppl. neglig. Prælat.* vbi Cardin. *num* 8. Zabarell.
6 *num.* 9. Et ideo declarauit Gregorius XIII. Præceptorias huiuſmodi Militiæ & Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani vocare per promotionem ad Epiſcopatum, vt *in ſua conſtit.* 82. incip. *Controuerſia. ſub dat. 3. Kalend. May* 1583. quæ habetur *in Bullario nouo tom. 2. pag.* 467. & eſſe publicandas earum reſignationes ſicut aliarum beneficiorum, poſt Mantic. *deciſ. 86. num.* 7. reſoluit Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib. 11. q. 3. n. 106 & confident. q. 7. n. 1.* vbi *n. 14. &* 15. ſubdit quòd in his Præceptoriis cadit ſimonia, & confidentia. Quamuis Ioan. Quintin. *in repet. cap. de multa, de præbend. num.* 8. & ex *num.* 163. exiſtimauerit Præceptores aut Commendatarios S. Ioannis non eſſe beneficiarios, nec habere beneficium, ſed adminiſtrationem, & officium.

7 Et non ſolùm Præceptoriæ Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani, de quibus hucuſque egimus, ſunt beneficia eccleſiaſtica, ſed etiam Præceptoriæ, ſeu Commendæ Ordinis S. Iacobi Calatrauæ, Alcantaræ, & ſimilium Ordinum Nuntiarum Regularium, in quibus Milites non profitentur omnimodam caſtitatem, ſed coniugalem, vt reſoluunt Raudenſ. *conſ. 17. n.* 19. Mandoſ. *ad reg. 19. q. vlt. nu.* 7. Garc. *de benef. p. 1. c. 4. n. 6. &* 7. D. Sperel. *in deciſ. fori Eccleſ. deciſ. 2. n.* 100. Matt. *de iuriſd. par. 2. cap. 32. n. 22. & p. 4. caſu 24. nu.* 16. Mendez à Caſtro *in praxi Luſitana lib. 2. cap. 1. num.* 10. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 26. q.* 9. Nau. *de redditib. Eccleſ. q. 1. mon. 54. nu 6. & qu. 3. num.* 27. Motta *in tract. de confir. Ordin. S. Iacobi lib. 2. c. 2. §. 10. n.* 4. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. p. 1. cap. 4. ex num.* 6. Nouarr. *in lucerna Regular. verb. Præceptoria*, Mich. de Reinoſo *obſeruat. 1. n. 30. &* 45. Cabed. *de patronat. Reg. Coronæ c. 15. ex num.* 7. Ratio eſt quia Commendatarij dicto-
8 rum Ordinum, qui ex eccleſiaſtica inſtitutione miniſterio militandi aduerſus Chriſti nominis hoſtes, Eccleſiaſticos redditus percipiunt in titulum perpetuum commendæ dum viuunt, religioſæ perſonæ ſunt, *cap. cùm & plantare 3. in princip.* ibi, *fratres Templi, & Hoſpitalis, & aly religioſi, de priuileg. Ordin. Regia Luſit. lib. 2. tit. 3. in princ.* ibi. *Clericos de Ordens menores, ou Sacros, beneficiados Commendatores, è ottos Religioſos*, Reinoſo *d. obſeruat. 1. num.* 26. vel ſaltem Eccleſiaſticæ, cùm ſint in Ordine approbato à Papa, Valaſc. *conſ. 14. num.* 8. Flores de Mena *vari. quæſt. 21. num. 194. & ſeqq.* & dicuntur ab aliquibus laici ad differentiam clericorum, ſeu Ordinatorum, ſicut conuerſi monaſteriorum, qui re verà ſunt perſonæ eccleſiaſticæ, & religioſæ, & tamen dicuntur laici, Hiſpanè, *frailes leigos*, ad differentiam religioſorum clericorum, vt *in cap. ex eo, de elect. in 6. in fine*, ibi, *vel conuerſi laici cum clericis*, aduertit Nicol. Garc. *d. cap. 4. num.* 11. Et quamuis ſint in continuo armorum exercitio, hoc faciunt pro fide Catholica, quia pari modo omnes clerici etiam ſæculares dicuntur milites cœleſtes, & quotidie pro Catholica Fide militare non deſinunt, *cap. degradatio §. actualis, de pœnis lib. 6.* gloſ. *verb. facere poteſt, in l. miles 6. ff. de re milit.* Gonzal. *ad reg. 8. cancel. gloſ. 8. n.* 66.

Verùm licèt hæc ſententia ſit probabilis, & 9
rectè defendi poſſit; contraria tamen probabilior mihi videtur, nempe Præceptorias, Domini noſtri Ieſu Chriſti, Militares vulgò Commendas Ordinis S. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, & ſimilium beneficia eccleſiaſtica non eſſe, ſicut bene reſoluunt Philip. Corn. *pàrt. 3. conſ.* 66. Mandoſ. *reg. 6. Cancel. quæſt. 11. numer.* 3. Petr. Greg. *ſyntagm. Iuris lib. 15 cap. 24 numer.* 2. Cabed. *de patronat. Regia Corona cap. 15. à numer.* 15. Gabr. Pereira *de Manu Regia part. 1. cap. 48. numer. 7. cum ſeqq.* Melch. Phœbos *Luſit. deciſ. 85. num. 10. cum ſeqq. tom.* 1. Sarmient. *de redditib. in ſuo defenſorio admonit. 55. numer.* 5. vbi dicit Nauarrum erraſſe, ſubdens de hoc bene informatum eſſe, cum eius pater, & frater fuerint Commendatarij, qui contraria viuntur ratione, nempe has Præceptorias non dari propter officium eccleſiaſticum, ſeu ſpirituale, ſed potius propter operam omnino temporalem, militiam ſcilicet, in qua ſe ſtrenuè exercent, neque aliquo ſacro Ordine, vel etiam prima Tonſura eos inſignitos eſſe oportet, neque onere diuini Officij recitandi adſtringuntur, ſed tantum ad certas preces, non ex vi Commendæ, ſed ex profeſſione, & regula; & ſit frequenter laicis pro temporalibus obſequiis concederi dictæ Commendæ per Magiſtros Ordinum Militarium, quibus Commendarum libera diſpoſitio conceditur, Phœbos *d. deciſ. 85. num.* 12.

Non obſtat quòd hæ Commendæ non dantur 10
niſi Religioſis, ac proinde videntur annexæ ſtatui Religioſo, quem conſtat eſſe ſpiritualem, quia reſpondetur huiuſmodi Commendas non tradi Religioſis ob profeſſionem tanquam ob titulum, ſed tanquam ob conditionem, ſine qua non conferuntur. Pontifex enim non vult illas Commendas conferri niſi profeſſis, conſequenter in recepturo huiuſmodi Commendas requiritur profeſſio, vt ſit habilis ad eas recipiendas; non tamen hinc ſequitur huiuſmodi Commendas eſſe aliquid ſpirituale, ſicut ſi Pontifex præciperet bona aliqua temporalia diſtribui inter Religioſos, non ob id illa bona eſſent ſpiritualia, ſeu annexa titulo ſpirituali.

Nec obſtant quòd Commendatarij ex Eccle- 11
ſiæ inſtitutione officio militandi adſtricti ſunt, pro Eccleſiæ defenſione, quia reſpondetur hoc officium temporale eſſe, & ex eo quòd ſiat Eccleſiæ inſtitutione pro Eccleſiæ vtilitate, non pertinet ad beneficij naturam, ſicut videmus in pluribus aliis, qui miniſteriis temporalibus Eccleſiæ inſeruiunt, & propterea portionem aliquam redditūum Eccleſiaſticorum percipiunt, & tamen apud omnes conſtat beneficiarios proprios non eſſe, vt de Symbolyſta OEconomo, Syndico, & ſimilibus diximus *in tract. de Canonic. 22. num.* 14.

Ex

12 Ex qua ratione iam colligitur hos Commẽdata-
rios S.Iacobi & ſimilium eſſe veros dominos quo-
rumcumque bonorum ante, & poſt profeſſionem
acquiſitorum, ac proinde poſſe ne his omnibus
bonis tam patrimonialibus quocunque titulo ac-
quiſitis, quàm redditibus Commendarum, ita li-
berè diſponere, ac cæteros ſæculares; tum quia an-
tiquiſſima conſuetodo ita paupertatem eorum in-
terpretata eſt Superioribus ſcientibus, & non con-
tradicentibus, & redditus commendarum titulo
ſęculari his dantur nẽpe titulo militari, tum quia
ſicut nec omnimodam & perfectam caſtitatem
profitentur, ita nec perfectam paupertatem, ſed il-
lam ſolùm, quæ hodie eſt conſueta, ab eis ſeruari:
& ideo ita docent Alcozer *lib. de ludo cap.* 39. Fr.
Emman. *qu. regul. tom.* 3. *q.* 19. *art.* 7. *&* *q.* 69. *art.* 7.
Bonacin. *variar. tract. q.* 4. *de oblig. benefic. puncto* 2.
num. 24. Iſla *in reg. Commendatariorum D. Iacobi in
proœm.* vbi *de voto paupertatis*, Valaſc. *conſ.* 108. *à
numer.* 7. Molina Theologus *de Iuſtitia, tom.* 1.
diſputat. 141. *col.* 3. *verſic. eſt verò rigida num.* 6.
Tambur. *de iure Abbatum tom.* 3. *diſp.* 21. *q.* 14. *n.* 2.
& 4. Phœbos *d. deciſ.* 8. *num.* 18. Sperel. *in deciſ. fo-
ri Eccleſ. deciſ.* 2. *num.* 75. *&* 76. *& deciſ.* 21. *num.* 38.
in fine. Seraph. *deciſ.* 587. *per tot.* Sanch. *in præcepta
Decal. tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 8. *n.* 29. Hurtado de Mendoza
in 2. 2. *tom.* 2. *diſp.* 160. *ſect.* 7. §. 119. Diana *moral.
reſol. p.* 5. *tract.* 14. *moral.* 2. *reſol.* 94. Quamuis Nau.
de redditibus Eccleſ. q. 1. *num.* 95. *&* 96. *& q.* 3. *n.* 30.
& 31. *& in apolog. monitis* 61. Motta *in lib. inſtru-
ctionis vt Commendatarij tendant ad perfectionem,
cap.* 4. §. *num.* 50. Ayala *in compendio regula ordinum
Militarium*, exiſtimauerint eos teneri omnia bo-
na prædicta in vſus ſuos honeſtos expendere, &
quod ſuperfuerit in opera pia

13 Vnde quamuis Nau. *comment.* 1. *de Regular. n.* 56.
credidit non eſſe integrum his Commendatariis
teſtari ſecluſo priuilegio Apoſtolico, receptiſſima
tamen conſuetudo apud eos obtinuit poſſe quo-
que liberè illos teſtari non minus quàm alios ſæ-
culares, tam de bonis patrimonialibus, quàm
etiam de redditibus ſuarum Commendarum: nam
licet olim teſtari non potuiſſent, Innocent. VIII.
& Clemens VII. in hoc diſpensârunt. Nec ob-
ſtat Pium V. reuocaſſe licentias his conceſſas ad
teſtandum, quia eius Motus proprius receptus
non fuit quoad alios Commendatarios præter-
quàm Sancti Ioannis, & illum expreſsè reuocauit
Gregorius XIII. concedens eis facultatem te-
ſtandi iuxta priſtinam eorum conſuetudinem. Ita
Molin. *de iuſt. tom.* 3. *diſp.* 604. *in fine*, Motta *in tract.
de confirmat. Ordin. Milit. lib.* 2. *cap.* 1. §. 18. *num.* 8.
Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. regul. reſol.* 28.
num. & reſol. 135. *num.* 7. Gratian. *d. cap.* 880. *n.* 42.
cum ſeqq. vbi ſuſtinet hanc conſuetudinem in
Commendatariis aliarum Religionum præter
Hieroſolymitanum, de qua infrà *ex n.* 30 *cum ſeqq.*
Machado *d. tom.* 2. *lib.* 4. *p.* 4. *tract.* 2. *docum.* 4. *nu.* 1.
& nu. 6. latè Sanch. *in præcep. Decalogi tom.* 2. *lib.* 7.
c. 8. *n.* 30. vbi *n.* 31. poſt Molin. *loco proximè citato*,
14 & alios reſoluit poſſe quoque hos Commenda-
rios de vtriuſque bonis maioratum inſtituere, non
ſecus ac alios ſæculares, quibus addo Lezan. *in
dub. Regular. tom.* 2. *c.* 5. *n.* 29 me citato *in hoc loco*
Machado *d. tom.* 2. *lib.* 5. *q.* 4. *tract.* 2. *docum.* 4. *n.* 2.
& idem Sanchez *d. c.* 8. *num.* 32. cum Alcozer *de
15 ludo cap.* 39. tenent ludentes cum his Commenda-
tariis non teneri parta in ludo reſtituere, quia
cum hi Commendatarij ſint verè domini omnium
illorum bonorum, poſſintque de illis diſponere,
inſtar cuiuſcumque ſæcularis, verè transferunt
illorum dominum perdendo in ludo, & *num.* 37.
poſt Iſlam *in regul. Commendatariorum cap.* 20.
Mottam *in l. inſtruct. vt Commendatarij tendant ad
perfectionem c.* 4. §. 4. *num.* 52. firmat clericos Ordi- 16
num Militarium in clauſtris viuentium, qui ex le-
gitima licentia extra clauſtra vitam tranſigunt,
inſeruientes alicui beneficio, poſſe teſtari, ea ta-
men conditione, vt quotãnis inuentarium bono-
rum tempore præfixo Superiori præſentent, &
dummodo quintam bonorum partem monaſterio
relinquant, & tertio quoquo anno petant à Supe-
riore teſtandi licentiam. Bona autem res, & red- 17
ditus ipſarum Commendarum non poſſunt per-
petui Commendatarij locare, ſeu alienare ad lon-
gum tempus, ſine ſolemnitate à iure requiſita, vt
reſoluit Hieronym. Roderic. *in compendio quæſt.
regul. reſol.* 8. *n.* 13.

Dicti tamen Commendatarij Militarium, non 18
gaudent priuilegio militum in teſtando, niſi actu
ſint in bello, ſeu in caſtris contra hoſtes fidei pu-
gnantes, vt conſtat ex *l. milites C. de re milit. &* §.
ſed hactenus. Inſtit. eod. reſoluit F. Emman. *in addit.
ſum. p.* 4. *cap.* 145. *num.* 2. quem refert, & ſequitur
Hieron. Roderic. *in compendio q. regul. reſolut.* 135.
nu. 8. An autem Hieroſolymitani Milites poſſint
teſtari, vide *infrà n.* 41.

Ex quibus conſtat huiuſmodi Commendas 19
non eſſe materiam ſimoniæ, quia non ſunt aliquid
ſpirituale, ſed temporale; conferuntur enim ti-
tulo laico, & dantur in ſubſidium, ſeu ſtipendium
pro temporalibus ſeruitiis; & adminiſtratio illa-
rum laicis principalibus aliquando committitur;
opus enim militiæ eſt opus temporale pretio æſti-
mabile, quod æſtimationem ſuam non amittit,
etiamſi fiat ex voto, & referatur ad cultum Dei. Ita
Victor. *in relect. de ſimon. num.* 45. Arag. 2. 2. *q.* 100.
art. 4. Suar. *tom.* 1. *de relig. lib.* 4 *de ſimonia c.* 27. *n.* 6.
Vnde colligitur non committi ſimoniam ab eo, 20
qui pecunia procurat Commendam Militarem,
aut illam vendit, aut alteri confert, reſeruata pen-
ſione in ſui, vel alterius fauorem. Ratio eſt, quia
non committit ſimoniam iuris Diuini, cùm huiuſ-
modi Commenda non ſit res ſacra; neque commit-
tit ſimoniam iuris humani, cùm non extet Ius
Canonicum prohibens alienationem dictarum
Commendarum intuitu religionis, & rerum ſa-
crarum; peccaret tamen contra iuſtitiam illam
vendendo, quia vendens, vel eſt ipſe Commen-
datarius, vel magiſter Ordinis: ſi eſt ipſe Com-
mendatarius, certum eſt ipſum non poſſe huiuſ-
modi Commendam vendere, cùm non ſit domi-
nus Commendæ, ſed vſufructuarius, dum viuit:
ſi verò Magiſter Ordinis, nec ipſe illam vende-
re poteſt abſque licentia Papæ; quia ipſe non eſt
dominus, ſed diſtributor, & diſpenſator conſti-
tutus à Papa ad diſtribuendum. Ita Mandoſ. *in
reg.* 6. *Cancel. qu.* 11. *num.* 3. Petr. Greg. *ſyntag. Iuris
lib.* 15. *cap.* 34. *n.* 2. Cabed. *de patronat. Regia Corona
c.* 15. *à num.* 15. Diana *moral. reſol. p.* 6. *tract.* 8. *miſcel-
lan. reſol.* 17. Suar. *d. c.* 27. *nu.* 10. Filliuc. *tom.* 3. *tra-
ctat.* 43. *cap.* 6. *nu.* 5. me citato *in hoc loco* Machado
d. tom. 2. *lib.* 5. *p.* 4. *tractat.* 2. *docum.* 1. *num.* 4. Quam-
uis Azor. *inſtit. moral par.* 1. *lib.* 13. *cap.* 6. *q.* 3. Nicol.
Garc. *d. c.* 4. *nu.* 7. Raph. de la Torre *de Relig. tom.* 2.
quæſt. 100. *artic.* 4. *diſput.* 3. teneant in venditione
harum Commendarum committi ſimoniam, &
Flamin. Pariſ. *dict. tract. de confident. quæſt.* 17. di-
cat in Præceptoriis committi ſimoniam, & con-
fidentiam, niſi eorum opinione intelligamus

dc Præceptorijs Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani, & licèt Gabr. Pereira *dict. part. 2. cap. 48. n. 9. verſ. infertur*, dicat quod huiuſmodi Commendæ non poſſint vendi, aut dari aliquo pretio, *& n. 10.* quod non poſſuot plures vni concedi; & quòd in huiuſmodi Commendis committatur ſimonia, dicit Sperellus *dict. deciſ. 21. numer. 37. in fine.*

21 Cùm ergo Commendatarij huiuſmodi ratione Commendæ nullum beneficium obtinere dicantur, nec Militaris Ordinis cauſa veri religioſi ſint, eò quòd tria vota ſubſtantialia non profitentur, ſed potios in voto paupertatis diſpenſati reperiuntur, vt infra dicemus; ſequitur illos de ſæcularibus beneficiis prouideri poſſe, quia leges Canonicæ, quæ ſæcularia beneficia Religioſis, ſeu ſæcularibus conferri prohibent, iuxta *cap. cùm de beneficio, de præbend. in 6. cum ſimilibus,* ad iſtos, qui verè Religioſi non ſunt, trahi non
22 debent. Quare ita hanc partem ſecundùm Iuris rigorem probant Azor. *dict. lib. 13. cap. 3. quæſt. 2. in fine*, Gambar. *de officio & poteſt. legati de latere lib. 6. nu. 169.* Sanch. *in præcept. Decalogi lib. 7. c. 29. num. 102.* & ex voto Cardinalis Pamphilij ſenioris ſic deciſum fuiſſe refert Nicol. Garç. *dict. cap. 4. num. 18.* & quamuis dubitet idem *num. 12. & part. 7. cap. 10. num. 9. & 32.* tamen poſtremò *in addit. ad dict. cap. 4. num. 14.* aſſerit ſe vidiſſe quandam declarationem Sacræ Congregationis *ſub die 10.*
23 *Nouemb.* 1609 quæ ſic ait. *Congregatio Concilij cenſuit Milites Regulares militiæ S. Iacobi de Spatha, aliosque huiuſmodi non emittentes omnia tria vota ſubſtantialia, videlicet paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ, non eſſe incapaces beneficiorum ſæcularium, ſiue ſimplicium, ſiue Curatorum, nec etiam penſionum.* cuius declarationis memini Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi p. 3. alleg. 57. num. 175.* quamuis hos omnes eſſe incapaces beneficij ſæcularis, & penſionis ſicut alios Religioſos, videantur ſupponere Nauar. *conſil. 27. nu. 9. in ſolut. ad 2. de regular. in antiq. & conſil. 10. num. 9. eod. titul. in nouis,* Mandoſ. *de ſignatura gratiæ tit. diſpenſatio Monachor. pro obtinendis benefic. in fine*, Fr. Emman. *quæſt. regular. tom. 1. qu. 34. artic. 5.* & ſecundùm horum ſententiam eſt praxis datariæ, & Cancellariæ Apoſt. vt odio.

24 Equites Capellani Religionis S. Stephani Papæ, & Martyris, quamuis habere poſſint Eccleſias proprias eidem Religioni ſubiectas, præſentari valent ad alias Eccleſias ſæculares, & inſtitutionem, ac poſſeſſionem obtinere, vt habetur *in libro ſtatutorum dictæ religionis Sancti Stephani fol. 26. & ſeqq.* vbi ſunt relatæ deciſiones Rotæ Romanæ DD. Cardinalium Robuſterij, Seraphini, Pamphilij ſenioris, & Aragonij, ſicut atteſtatur Viuian. *in praxi iuriſpatron. lib. 6. cap. 2. n. 16.* ſecundùm vtramque impreſſ. & in votum reductæ *deciſ. 218. p. 1. recentiſſ.* aliàs in poſthum. Fario. quod fuit confirmatum quodam decreto *Congregationis ſuper rebus Datariæ, die 9. Septembris* 1591. in quo ſtatuitur Equites Milites S. Stephani poſſe poſſideri de beneficiis ſæcularibus, quod decretum refert Boſſi. *de triplici Iubilæi priuilegio ſect. 2. caſu 19. num. 11.*

25 De Militibus Ordinis Chriſti, S. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, S. Stephani, S. Lazari, & ſimilibus, in præſentiarū aliqua ſuot notanda circa illam controuerſam quæſtionem, an ſint verè Religioſi, vel ſecundùm quid? In qua vt certa ab incertis ſeparemus, eſt aduertendum in huiuſmodi Ordinibus, Fratres eſſe, & fuiſſe, qui in communi viuebant, & viuunt, & ſacris Ordinibus inſigniebantur, ad chorum deputati; fuiſſe etiam Milites, qui in caſtris, & extra clauſtrum verſabantur ad præliandum profeſſi. Conſtat diſtinctio, ex vſu; compertum enim eſt in omnibus prędictis Religionibus fratres eſſe, quos *freires* Luſitani appellant, qui vitam Regularem profitentur, viuentes in communi & clauſtro, ſub voto Prioris obedientia, choro inſeruientes. Apud noſtros Luſitanos de Chriſti Ordine nemo eſt, qui neſciat nobiliſſimum illud monaſteriū oppidi de Thomar, atque etiam Conimbricenſem Academiam nobili eiuſdem Ordinis Collegio cōdecorari: de Ordine S. Iacobi ſimiliter celebratiſſimus eſt Conuentus Clericorum regularium in oppido de Palmella, quod etiam conſtat de Ordine de Auis in eiuſdem nominis oppido. Habent etiam cœnobia Monialium ſimiliter Cruce ſignatarum, vbi nobiles mulieres profiteri conſueuerunt. Horum igitur Fratrū, & Monialium veram eſſe Religionem dubitandum non eſt, ſed potius apud omnes extra omnem eſt controuerſiam, vt bene notant Ouiedo *in praxi Regul. part. 1. tractat. 2. diſputat. 1. quæſt. 4.* Azor. *inſtit. moral. par. 1. lib. 13. cap. 3. quæſt. 2. verſ. ſciendum*; quia omnia ſubſtantialia & neceſſaria ad ſtatum veræ, & perfectæ Religionis, in illis reperiuntur; ſcilicet tria vota emiſſa in regula à Sede Apoſtolica approbata, & in manu Pręlati traditionem perſonę acceptantis, iuxta *cap. cum ad Monaſterium, de ſtatu regul.*

Certum eſt etiam in eiſdem Religionibus Mi- 26
lites exiſtere, qui extra clauſtrum viuunt; non ad chorum, vel ſacros Ordines, ſed ad præliandum deputati, vt vſus docet, & in iis tota verſatur controuerſia, in qua varij caſus ſubdiſtinguendi ſunt. Primus eſt de his Militibus, qui tria prædicta vota emittunt, & ad omnimodam caſtitatem obligantur, itaut matrimonium contrahere non poſſint, vt ſunt Equites S. Ioannis Hieroſolymitani, & hos verè eſſe Religioſos indubitatum eſt, quia omnia ſubſtantialia Religionis in illis reperiuntur, votum ſcilicet caſtitatis, paupertatis & obedientiæ ſub regula à Sede Apoſtolica approbata, Machado *d. p. 4. tr. 2. docum. 1. n. 1. & docum. 6. n. 4.* Azeued. per text. ibi *in l. 14. tit. 5. l. 3. Recop.* Carol. Tapia *in auth. ingreſſi verb. monaſteria cap. 34.* Maſtrill. *de magiſtrat. lib. 2. cap. 2. num. 35. & 36.* Duen. *reg. 100. ampl. 5. & reg. 103. limit. 6.* Solorzan. *de Indiarum iure tom. 2. lib. 2. cap. 5. num. 17.* Lezana *in ſum. quæſt. Regular. tom. 2. cap. 5. num. 5. cum ſeqq.* Gratian. *diſcept. forenſ. c. 452. n. 24. & 27. & c. 880. à num. 1.* Monet. *de Conſeruat. c. 10. num. 387.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 12. cap. 16. n. 44.* nouiter Theodoſ. de Rubeis *in ſingularib. Rotæ verb. Hieroſolymitani Milites tom. 2.* plures refert Doctores Giurba *conſ. 77. n. 19.* Bobadil. *in politica l. 2. cap. 19. nu. 11.* Theſaur. iun. *quæſt. forenſ. lib. 1. q. 18. n. 3.* Lotter. *de re benef. lib. 1. quæſt. 36. num. 30.* Nouar. *in praxi elect. & variat. fori q. 69. ſect. 2. & in lucerna Regular. verb. Milites num. 2.* latè Carol. Maranta *tom. 2. reſp. 6. num. 2. & 3.* Ioan. Steph. Durant. *quæſt. Iuris qu. 6. col. 6.* Sperel. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 21. num. 9. cum ſeqq.* Rota *apud poſt. in fine tract. de manut. deciſ. 326. nu. 4. & deciſ. 333. ſub n. 1. p. 1. recent. & deciſ. 87. n. 1. p. 2. etiam recent.* Greg. XV. *deciſ. 87. num. 2. & ibi adden. n. 13. & 14.* & fuit dictum in *Egitanien. Commendæ* 8. *Iunij* 1626. *coram R. P. D. Merlino*; eleganter de his S. Bernad. *in ſermone*

ſermone ad Milites Templi c.4.ad fin. in hęc verba. *Vt penè dubitem, quid potius cenſeā appellandos Monachos videlicet, an Milites, niſi quod vtrumque forſan congruentius nominari, quibus neutrum deeſſe agnoſcimus, nec Monachi manſuetudo, nec militis fortitudo.* Quòd verò non choro nec ſpiritualibus exercitiis, ſed armis ſæcularibus inſeruiant, ſubſtantiæ Religionis non repugnant, ſed ſolùm iuris humani prohibitioni vetantis clericos, & eccleſiaſticas perſonas ſęcularibus negotiis ſe immiſcere, quam prohibitionem Pontifex, & Apoſtolica Sedes tollere poteſt, iuxta teg *cap.propoſuit, de conceſſ.prabend.cum ſimilib.* & Religionem concurrentibus aliis ſubſtantialibus inſtituere in finem illum militandi pro Chriſtiana Religione, ſicut aliarum Religionum inſtitutū alios noſcimr habere fines à chori ſernitio diuerſos; nec nobiſcum pugnant Abb. *in rub.de Regularib.num.4.verſ.Ego dubito*, & alij qui eum ſequuntur, Rot. *deciſ.* 591. *n.5.part.1.diuerſ.* Mandoſ. *ſuper reg.3. Cancel.q.11. num.3.* Beller. *diſquiſit.clerical.tit.de priuil. canonic. §.1 num.17.* late Gonzal. *ad regul.8.Cancell. gloſ.8. num. 57.* videndus à *num.53.* teſolucores Milites Hieroſolymitanos, quia matrimonium contrahere non poſſunt. largo modo dici Religioſos, non enim intendunt his verbis negare hos milites veros eſſe religioſos, ſed ita loquuntur ad differentiam aliorum, qui matrimonium contrahunt, quos nec ſtricto nec largo modo Religioſos eſſe admittunt, atque differentiam regularium, qui perfectionem religioois & ſtatum profitentur. choro dedicati, addiderunt particulam *largo modo*, quæ non tollit propriè eſſe tales, argūm. text. *in l.cum lege.ff.de teſtam.*

12 Secundus caſus eſt de his Militibus, qui matrimonium contrahunt, quos verè eſſe Religioſos tenuerunt Gregorius Lop. *l.1.gloſ.1.titul.7 part.1.* Martin.de Ayala *en el compendio y declaration del Oden de Santiago, per tot. & præcipuè cap. 1. & 2.* Medina *de ſacror.hominum auth.lib.4. controuerſ.7. cap.39.* Menoch. *illuſt.lib.3.cap.105.à nu.48.& de ſucceſſ.creat. lib. 3.§.30.num.383.cum ſeqq.* Nauar. *conſ.11.de Regularib.* vbi de noſtris Chriſti Militibus, *& conſ.10. eod.tit.* vbi de Militibus S.Stephani, Fortun. Garç. *in conſ. pro militia Sancti Iacobi verſ. materia.* Burg. de Pace, & alij, quot refert Fr. Emman. *quæſt.Regul.tom.1.q.1.art.6.& q.13.art.2.* Hieron. Llamas *in methodo p.3.cap.11.§ 12.ad fin. & §. 13. & 14.* Flores de Mena *variar. lib.2.q.21. num.205.* Valaſc. *conſ.108.nu.27.* Cardin. Bellarm. *tom.1.lib.2.cap.3.verſ.alterum genus,* Gabr. Pereira *deciſ.58.num.1. & 2.* Mota *de confirmat.Ordinis S. Iacobi lib.2.per tot.* Gutier. *pract.lib.2.qu.111.n.2.* Bobaldin. *in ſua politica lib.2.cap.19.num.11.* plures refert, & ſequitur Sanc. *in præcepta Decalogi tom.1. lib.4.cap.16.nu.11.* Iul. Cæſ. Imbrian. *in tract.de iudicib. Regni, in præfat.num.42.* Bambacar. *in repet. cap.1.§. qui clericus q.2.num.31.cum ſeqq.* Rebell. *de obligat.iuſtit.par.2.lib.3.q.4.num.13.* Mendez à Caſtro *in praxi Luſitana lib.2.cap.1.nu.10.* Carol. de Graff. *de effect.lib.cleric.effect.1. n. 110. cum ſeqq.* Nicol. Garc. *de benefic.p.1.cap.4 nu.15.* Baſil. Pont. *de impediment.Martin, cap.19.§.4.* Ioan. Valer. *de different.inter vtrumque forum, verb.munera, differ.1. num.22.* Hieron. Cenedo *in tract.de paupert.Relig. dub.60.num.12.& 13.* Diana *reſolut. moral. part.1. tract.2.reſol.49.& par.6.tract.8.reſolut.17.* Traſmiera *in tract.de polygamia lib.3.quæſt.22.nu.26.* Ioan. Sancin. *in ſelectis diſput.49.à nu.11.* Lezana *in ſum. quæſt.Reg.cap.2.num.2.tom.1.* latè Sperell. *in deciſionibus fori eccleſ.deciſ.2.num.58.cum ſeqq.* idem Lezana *dict.tom.2 cap.5.num.6.* Parens meus *in comment.ad Ordinat.Reg.Luſitan.lib.2.tit.11.§.vlt.* latè Reinoſo *in practicis obſeruat.per tot.* eam afferentes rationem, quia eorum Religio à Romano Pontif. approbata eſt ſub certo modo trium votorum, obedientiæ, paupertatis, atque etiam caſtitatis non omnimodæ ſaltem coniugalis, quæ verè & propriè caſtitas eſt *cap. Nyſſena 31. diſt. cum ſimilibus.*

Verùm licet hæc opinio ſit probabilis, & aliquando nobis arriſerit, tamen hos Milites, quibus matrimonium contrahendi facultas conceditur, verè Religioſos non eſſe magis communiter receptum eſt, quia non ſpiritualibus vacant negotiis, nec in clauſtro viuunt, nec habitum & tonſuram geſtant clericalem, vel monachalem; ſed ſæcularibus armis ſtudent, & in caſtris, & Curiis Principum commorantur, ac proinde magis laici, quàm Religioſi eſſe videntur, quos oportet omni ſæculari cura vacare; ab omnique ſtrepitu temporali ceſſare ſoli Deo deuotos; vt optimè explicat S. Hieronymus relatus à Gratiano *in cap. duo ſunt. 12.quæſ.1.* & vlteriùs matrimonium contrahere poſſunt. & conſequenter deficit vnum ex votis ſubſtantialibus; nam licet caſtitas coniugalis, quam iſti profitentur, caſtitas dici poſſit *dict. cap. Nyſſena*; non tamen ea eſt caſtitas, quam vera & perfecta religio expoſcit, iuxta *dict.cap.cùm ad monaſterium, cap.vnic.de voto lib.6.* & communes reſolutiones, ibi, ex quibus receptum eſt adeò eſſe annexum votum caſtitatis omnimodæ non ſolius coniugalis ſtatui Religionis, vt ſi Pontifex Religioſo facultatem faciat contrahendi matrimonium ex cauſa boni publici, vt ſæpè feciſſe legimus, non tamen manet verus religioſus, ſed potiùs per hanc diſpenſationem fit de monacho non monachus, vt innumeris adductis latè explicat Sanchez *de matrim.lib. 8. diſp.8. num. 7. & 12.* quibus addo Azor. *inſtit. moral. par.1.lib.13.cap.7.quæſt.1.* Sayr. & alios per me citatos *in collect. ad dict. cap. cùm ad monaſterium.* Nec poteſt dici huiuſmodi Milites Sancti Benedicti; aut Sancti Auguſtini regulam profiteri eo modo, qui in ea continentur, illa enim obligat ad omnimodum caſtitatem, iſti verò ſolam coniugalem vouent. Nec refert quod in Conſtitutionibus Apoſtolicis, & Bullis iſtorum Ordo, Religio frequenter appelletur, quia non negamus Religionem eſſe, ſed ſolùm non eſſe propriè talem, vt licet reſpondeat aliquis verba illa intelligi oportere verè & propriè, adhuc replicabimus ſecundùm omnem proprietatem; Ordinem ipſum, Religionem appellari, quia in huiuſmodi religionibus non ſolum reperiunt milites, ſed etiam Clerici, & Moniales caſtitatem ſimpliciter profitentes, & in Collegiis, ſeu Conuentibus commorantes; quare propriiſſimè Ordo ipſe, qui ex his omnibus conſtat Religio dicitur; vnde ex his omnibus colligitur præfatus Milites licet aliquo modo participent aliqua pertinentia ad ſtatum Religionis, non tamen ſimpliciter dici poſſe Religioſos ſecundùm quid, vt docent S. Thomas 2. 2. *quæſt. 186. artic. 4. ad 3.* Sot. *in 4. diſtinct. 27. quæſt. 1. artic. 4.col.9. & de iuſtitia lib. 7. quæſt. 5. artic. 3.* Sarmien. *de reddit. Eccleſ.part.4.cap. 1. numer. 13.* Lazarte *de decima vendit. cap. 19. numer. 92.* Gironda *de Gabellis part. 7. in princip. numer. 47.* Aragon. *2. 2. quæſt. 88. articul. 11. pag. 738.*

ad vltim. argument. Azeucd. *l.* 14. *num.* 3. *titul.* 5. *lib.* 3. *nouæ Recop.* Emman. Sà *in aphoriſm. verb. Religio num.* 41. Valent. *tom.* 3. *in* 2. 2. *dub.* 10. *q.* 4. *puncto* 12. Machado *d. tom.* 2. *lib.* 5. *p.* 4. *tract.* 2. *docum.* 1. *nu.* 2. Coſta *conſ.* 42. *vol.* 1. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 3. *q.* 3. Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 141. *verſ. eſt verò rigida, & diſp.* 623. *n.* 5. *& tom.* 4. *art.* 3. *diſput.* 30. *num.* 5. Petr. de Ledeſma *in ſum. tom.* 2. *tract.* 10. *cap.* 8. *dub.* 2. *concl.* 2. Mart. *de iuriſdict. p.* 2. *cap.* 32. *num.* 15. *& p.* 4 *caſu* 113. *num.* 33. Iacob. de Graff. *tom.* 1. *lib.* 3. *conſ.* 11. *de regular.* Molfeſ. *in ſum. Theolog. mor. tom.* 1. *tract.* 6. *cap.* 2. *num.* 30. Monet. *de Conſeruat. cap.* 10. *n.* 189. Trullench. *in Decalog. l.* 2. *cap.* 2. *dub.* 18. *nu.* 2. Ludou. à Cruce *in expoſit. Bullæ S. Cruciatæ diſp.* 1. *cap.* 6. *dub.* 11. *nu.* 5. Rota *coram Seraph. deciſ.* 583. & apud Poſtium *in fine ſui tract. de manut. deciſ.* 326. *n.* 3.

28 Ex quibus iam primò colligitur diuerſam eſſe quæſtionem, an huiuſmodi Fratres, & Milites veri ſint Religioſi? ab ea an ſint eccleſiaſticæ perſonæ? prioris reſolutio an & quãdo Religioſi ſint, patet ex dictis, in poſteriori verò licèt gloſ. *verb. perſoluant. in cap.* 1. *de verbor. ſignific. lib.* 6. & Petr. Greg. *ſyntag. Iuris lib.* 15. *cap.* 34. *num.* 3. perperam & inaduertenter confundentes vtramque quęſtionem, in quo etiam vitio reperitur Azor. & ab eo citati *d. cap. q.* 3. verior eſt pars, quæ affirmat inter Eccleſiaſticas perſonas eſſe connumerandos non ſolùm Milites S. Ioannis, & alios, quos veros eſſe Religioſos probauimus, ſed etiam alios Chriſti, S. Iacobi, & ſimiles, quos tales eſſe negauimus, vt bene reſoluunt Valaſc. *conſ.* 14. *n.* 9. *& conſ.* 108. *à num.* 15. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *q.* 36. *artic.* 7. *in fine.* Nendes à Caſtro *in praxi Luſit. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 10. Hyeronym. Roderic. *in compendio quæſt. regul. reſolut.* 28. *n.* 1. Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 36. *n.* 35. *& ſeqq.* Sperel. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 2. *num.* 99. Raudenſ. *conſ.* 17. *n.* 9. me citato *in hoc loco* Machado *d. tract.* 2. *docum.* 1. *num.* 3. Et probatur, quia duo tantùm eſſe genera hominum, ſeu perſonarum optimè explicat text. *in cap duo ſunt.* 12. *q.* 1. Eccleſiaſticorum, ſcilicet, qui Deo & Eccleſiæ inſeruiunt, & laicorum, qui ſæcularia exercent, inter laicos autem cẽſeri non poſſe huiuſmodi Milites ea ratione oſtenditur, quia profeſſionem in huiuſmodi regula à Sede Apoſtolica approbata ſegregati ſunt à populo, & laicis, & ideo habitum geſtant cruce inſignitum, diſtinctũ ab habitu laicorum: inſuper ſeruitio Eccleſiæ deputantur ad præliandum pro ea iuxta inſtitutum ſui Ordinis, ergo neceſſariò ſequitur inter laicos, ſed inter perſonas Eccleſiaſticas ponendos eſſe, & conſequenter fori, & Canonis priuilegio, ac immunitate gaudere, vt reſoluimus *lib.* 1. *c.* 39. *de priuileg. Clericor. n.* 24. *&* §. 2. *n.* 46. *&* §. 5. *n.* 26.

29 Secundò colligitur reſolutio quæſtionis, an & quando appellatione Religioſorum veniant, & intelligantur Milites, & Fratres Ordinum Militarium? In qua venire etiam Hieroſolymitanos, & alios, qui omnimodam profitentur caſtitatem, niſi verba nimia generalia ſint, veluti; *quicunque Ordo*, &c. teneant Abb. *in d. rub. de regularib. num.* 4. & ſequantur Rot. & Gonzal. poſt illum ſuprà citati in primo caſu, cum aliis, quos ipſi referunt. Contrarium tamen eſt reſoluendum prædicta retenta diſtinctione; vel enim agimus de his qui omnimodam caſtitatem profitentur, quos diximus veros eſſe Religioſos, propriè eſſe negauimus, hos non comprehendi in ſtatutis, & diſpoſitionibus, quæ Religioſorum faciunt mentionem fatemur, & procedit reſolutio Abb. In illis verò ſcilicet S. Ioannis, & aliis, qui ex voto Matrimonium contrahere impediuntur, & oppoſitum eſt tenendum, & affirmandum, ex proprietate ſermonis venire appellatione Religioſorum in quacũque materia etiam pœnali, & odioſa, ſi aliàs de mente diſponentis contraria non appareat, vt docuit *gloſ.* 2. *in Clem.* 1. *de decim.* recepta, & laudata à Doctoribus communiter, ſecundum Nauar. *conſ.* 12. *num.* 2. *de Regular.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 2. *art.* 7. & plures per me citatos *de appellatiua verborũ vtriuſque Iuris ſignif. appell.* 233. *num.* 6. Azor. *dict. lib.* 13. *cap.* 4. optimè improbans diſtinctionem Abb. & aliorum inter materiam fauorabilem, vel odioſam, quod confirmatur ex recepta traditione, quæ docet in materia quacunque etiam pœnali venire omnia, quæ ſub proprietate verbi etiam lata continentur, vt de verbo *inteſtabilis* probat text. *in l. cum lege*, & multis adductis latè D. Barboſ. *in rub. ff ſoluto matrim p.* 4. *à n.* 47.

Vnde ſi quis voueat abſolutè ingredi Religionem, ſatisfacere voto ſi Religionem Equitum S. Ioannis ingrediatur, reſoluunt Aragon. 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. Fr. Emman. *in ſum. p.* 2. *cap.* 97. *num.* 8. Azor. *d. lib.* 13. *c.* 4. *q.* 4. Fernandez *in Examine Theologiæ moral. p.* 3. *cap.* 7. §. 18. *num.* 10. Baſil. Pont. *de impedim. cap. Matrim. cap.* 19. §. 4. Regius *in reſolut. caſuum Conſcient. caſu* 53. *nu.* 15. Hieronym. Cened. *de paupert. Relig. dub.* 10. *nu.* 6. Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad Religioſum ſtatum nouit. diſp.* 10. *dub.* 2. *n.* 4. Trullench. *d. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 18. *num.* 2. me citato Sperell. *d. deciſ.* 21. *num.* 62. Lezana *d. tom.* 1. *cap.* 5. *num.* 44. Ego ipſe *de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignific. appellat.* 233. *nu.* 8. Quamuis contrarium teneant Cordub. *in ſum. q.* 148: Barthol. à S. Fauſto *in theſauro Relig. lib.* 1. *q.* 187. *nu.* 3. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 16. *nu.* 12. Laurent. à Portel. *in addit. ad dubia regularia verb. Religioſus num.* 4. Secus autem erit ſi ingrediatur alias Religiones, quæ matrimonium contrahere permittunt, ſuo enim voto non ſatisfacere docent Sot. *de iuſtit. lib.* 7. *q.* 5. *artic.* 3. Aragon. & Fr. Emman *proximè citatis locis*, Azor. *dict. lib.* 13. *c.* 3 *q.* 2. Barthol. à S. Fauſto *dict. lib.* 1. *q.* 186. Trullench. *vbi ſuprà.* Quidquid dicant Mich. Medin. *de ſacrorum hominum continent. lib.* 4. *cap.* 39. Baſil. Pont. *d* §. 4. & alij, qui putant huiuſmodi Ordines Militares eſſe verè & propriè Religiones. 30

Sic etiam in Bulla Pij V. conſtitutum eſt ne Clerici ſæculares, vel Regulares taurorum agitationi interſint, quam refert & explicat Nau. *in man. cap.* 15. *à n.* 19. Guttier. *canon. lib.* 1. *c.* 7. Sed Milites S. Iacobi, Alcantaræ, & ſimiles non contineri declarauit Gregor. XIII. vt referunt Aragon. & Azor. *lib.* 12. *cap.* 4. *in fine dictis locis.* Lezana *dict. tom.* 2. *c.* 5. *n.* 19. 31

Sic etiam matrimonium ratum diſſolui poſſe per profeſſionem in Religione S. Ioannis, non ita in aliis S. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, & ſimilibus; rectè reſoluunt Nau. *conſ.* 3. *aliàs* 2. *in nouis, de conuerſ. coniugat.* Henriq. *in ſum. lib.* 11. *cap.* 8. §. 6. *in gloſſa lit. E.* D. Barboſ. *in rub. ff. ſoluto matrim. par.* 2. *n.* 52. Sanchez *de matrim. lib.* 2. *diſput.* 18. *numer.* 8. omniſſimè Hieronym. Roderic. *in compendio quæſt. regul. reſolut.* 28. *num.* 13. Ego ipſe *d. appellat.* 233. *num.* 9. Gratianus *diſceptat. forenſ. tom.* 3. *cap.* 880. *num.* 4. Sperellus *dict. deciſ.* 21. *num.* 45. Lezana *dict. tom.* 2. *cap.* 5. *num.* 8. Machado *dict. tom.* 2. *lib.* 5. *part.* 4. *tract.* 2. *docum.* 6. *n.* 5. 32

Tertiò

33 Tertiò principaliter colligitur ſub decreto Concilij Trid.ſeſſ.25.de regular.cap.15.dum agit de profeſſione non emittenda ante decimum ſextum ætatis annum, neque ante expletum probationis tempus, Milites Regulares, qui matrimonium contrahunt, non comprehendi, ſicut reſoluunt Flamin.Pariſ.de reſignat.benefic.lib.6.quæſt.2.n.117.cum ſeq.Azor.d.lib.13.c.4.q.2. Ludou. Beya reſponſ. caſuum Conſcientiæ p.4. caſu 28. Gonzal. ad reg. 8. à num. 61. Seraphin.deciſ.121.num.2. quæ etiam reperitur impreſſa p.1.diuerſ.deciſ.591.Sanch.de matr. lib.7.diſput.44.num.8.& in præcepta Decalogi lib.5. cap.4.num.17.Barthol. à S.Fauſto in theſauro relig. lib.3.q.169.Barthol.de Vecchis in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouit. diſput. 11. dub.1.n.4.Armendar.in addit.ad recopil.legum Nauarræ lib.2.tit.18.l.7.de Relig.n.7. Nouar. in ſingul. Iuris Canon.concl.21.num.4.Lezana d.tom.2.cap.17. Reinoſo in obſeruat. pract.obſer.1.num.25.me citato in hoc loco Ioan.Maria Nauar.in lucerna Regul.verb. Milites num. 43. Ego ipſe de officio, & poteſt.Epiſcopi p.3.alleg.101.num.5.& d.appellat.233.num.10. quod in Militibus S.Stephani nuncupatim agnoſcunt Nauar.conſ.1.num.8. de regular. Rot. d.deciſ. 591. Aloyſ.Ricc. in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 1. in 1. edit. aliàs reſol. 617.num. 6.in 2.edit.Nauar.de concl.2.n.4.

Contra Fr. Emman. in ſum.tom.1.cap. 8.num.2. concl.1.Stephan.Gratian.diſcept.forenſ.cap.363.n.27. Hieronym. Venero in Examine Epiſcoporum lib. 6. cap. 15.n.7. exiſtimantes huiuſmodi Milites Regulares in emittenda profeſſione comprehendi ſub dicto decreto Concilij.

Milites verò Hieroſolymitanos comprehendi ſub illo decreto expreſsè tenent Flamin. d. qu. 2. n.120.Azor.d.cap.4.q.2. Armendar.d.loco num.16. Fr. Barthol. de Vecchis d. dub. 1.num. 4.Ego ipſe d. alleg. 101. numer. 8. Aloyſ. Ricc.in collect.deciſ.216. Gratian.diſceptat.forenſ.cap.457.nu.32. & cap. 880. num.2.Rota deciſ.779.ante num.11.part.3.recentior. Sperell.d.deciſ.21.numer.49. vbi alios citat,& reprobat Gonzales contrarium tenentem, Lezana d.tom.2.cap.5.num.17.quod non ex alio procedit niſi, quod illi propriè Religioſi non ſunt, iſti verò maximè.

34 Quartò,infertur ſub decreto Concilij Trident. ſeſſ.6.de reformat. cap. 3. dum diſponit Ordinarios tanquam Sedis Apoſt. delegatos punire poſſe, & corrigere quemcumque clericum ſæcularem, & regulares extra monaſterium degentes, & delinquentes, non obſtantibus quibuſcumque ſui Ordinis priuilegiis, comprehendi debere ſi rigorem verborum inſpiciamus,Religioſos Hieroſolymitanos, quia verè religioſi ſunt, vt diximus, nec poſſe ſe iuuare priuilegio exemptionis; licet enim per illud eximantur à poteſtate ordinaria, non tamen à poteſtate Papæ ſunt exempti, cuius mandato & auctoritate hoc caſu procedunt Ordinarij iuxta reg.lib.1.§. qui mandatum ff.de officio eius, atque ita quemadmodum iſti dicere non poſſunt offendi ſuum priuilegium exemptionis ſi Papa contra eos proceſſerit, ita nec contra eandem exemptionem fecit Ordinarius procedens tanquam Apoſt. Sedis delegatus) qua ratione ita reſoluit ſemotis ſpecialibus priuilegiis, Nauar. conſ. 21. in antiq. aliàs 22.in nouis de regular.quem ad litteram tranſcripſit Fr.Emman.quæſt.regul.tom.2.art.7. ſequuntur Azor. d. lib. 13. cap. 4. quæſt. 3. Aloyſ. Ricc. in collect.deciſ.p.3.collect.503.Amplia primò,& deciſ.231.num.3. p.4.Sayr.in floribus deciſ.ſub tit.de regular. deciſ.26. Campan.in diuerſ.Iuris Canon.rub.12.cap.13.nu.22. Ego ipſe d.p.3.alleg.105.nu.15. & dict.appellat.133. num.11. me citato in hoc loco mei amiciſſimus Sperell.d.deciſ.2.num.51. Stephan.Gratian.d.cap. 779. num.30.Et idem Sperell.d.deciſ.21.num.54.ex Gonzal.tenet aliud decretum eiuſdem Concil.Trid.ſeſſ. 25. de Regular. cap.19. præſcribentis formam audiendi quemcumque Regularem, qui vi, vel metu vel ante tempus profeſſionem emiſiſſe prætendit, comprehendere etiam Equites Hieroſolymitanos tanquam veros Religioſos. Lezana d. tom. 2.cap.5. num. 18.

35 Quintò infertur conſtituendam eſſe differentiam quoad facienda teſtamenta inter Milites Hieroſolymitanos, qui tria ſubſtantialia Religionis vota emittunt, neque ab illorum obſeruantia reperiuntur diſpenſati, & inter alios milites S. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, & ſimiles cum quibus circa vota magna ex parte diſpenſatum reperitur, & ideo ſub alia forma profitentur, vt videre eſt per Sarmien.p.1.defenſ.ad monit. 56.numer. 2.ante finem, & hi poſteriores ſicut verè religioſi dici non poſſunt, ita nullo iure teſtari de ſuis bonis prohibentur; ita cum S. Thom. Soto,& aliis obſeruant Molin. de primogen.lib. 2. c.9. nu.69.Petr.Molin.de iuſtit.tract. 2.diſput.141.Azor. d.lib.13.cap.1.qu.1.Valaſc.conſ.108.num.6.iuxta declarationem, quam ſupra præſtitimus hoc cap. numer. 2.& 27. Non ſic dicendum de prioribus, quia verè & propriè ſunt Religioſi, vt per Sot. lib. 7. de iuſtit.quæſt.5.art.3.col.pen.verſ.ex his ergo. Greg. XV. deciſ.109.numer.1.vbi num.2.procedere ait etiamſi Milites non ſunt clauſtrales, ſed profeſſi Commendæ,& deciſ.87.num. 1. extendit procedere non ſolùm ad bona, quæ ad eos perueneſunt intuitu ſuæ Regionis,ſed etiam ad bona patrimonialia, & aliunde quæſita,refert Theodoſ.de Rubeis in ſingularib.Rota p.2. verb. Hieroſolymitani Milites.

36 Sextò infertur, ſolutio ad quæſtionem illam, an & quando Militares religioſi ad Horas Canonicas recitandas teneantur? videbatur adhibenda diſtinctio prædicta de his, qui propriè ſunt Religioſi, vel impropriè,ſed indiſtinctè reſoluendum eſt neque hos, neque illos, ſi alias Clerici non ſunt, ad Horas Canonicas ex præcepto obligari, vt enim diximus iſtorum inſtitutio fuit non vt choro inſeruiant, ſed armatæ militiæ, ac ſubinde ſolum tenentur ad certas preces in ſuis regulis ſcriptas,vt benè ex S.Thom. deducit Nauar. in man.cap.25.num.97.& de Orat. cap. 21.num. 22. Azor. dict. lib.13.cap.4.quæſt.5.Lezana dict. cap. 5. num. 32.

37 An autem huiuſmodi Regulares Milites fori priuilegio gaudeant, & à tributorum ſolutione exempti ſint cenſendi? Diximus lib. 1. cap. 39. de priuileg. Clericorum. §. 2.num. 46. cum ſeqq.& §.6.à num. 26.

38 Septimò infertur filium illegitimum Commendatarij profeſſi Ordinum Militarium, præter Hieroſolymitanum, non eſſe ſpurium, vt per Gutier.pratic.lib.2.q.111. num. 1.ad finem,Azeued. leg.7.num.14.tit.9.lib.3.noua recopilat.Molin.de iuſtit. tract. 2. diſput.141.10 puncto Melch. Phœbus Luſit.deciſ.68.per tot.tom 1. Lezana d.tom.2.cap.5. numer.41.ac proinde per ſubſequens matrimonium legitimari poſſe, de quo vide Cou. de ſponſal. p. 2. cap.8. §. 2. numer. 30.Sarmien.ſelect.lib.1.cap.6.Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 1.quæſt. 13.art.2.Molin. de primogen.lib.1.cap.2.num.6.Villalob.in ſum. p.2. tract.

Digitized by Google

tract. 35. *diffic.* 10. *num.* 7. Hieron. Roderic. *in compendio quaſt. Regul. reſol.* 76. *num.* 3. Quicquid dictos Ordinum Equites fornicantes committare ſacrilegium, exiſtimauerint Motta *lib.* 2. *cap.* 2. §. 13. *num.* 7. Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom.* 1. *q.* 13. *art.* 2. Diana *reſolut moral. p.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 30. *verſ. ſecundo*, latè Michael. de Reinoſò *in obſeruat. practicis obſeruat.* 4. *per totam*, nouiſſimè Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 2. *numer.* 55. inde aduertens tam Equitem fornicatorem, quam mulierem, quæ cum eo rem habuit, teneri aperire Confeſſario huiuſmodi circumſtantiam, quæ mutat ſpeciem, & conſtituit peccatum ſacrilegij, niſi eos intelligamus loqui de Equitibus S. Ioannis Hieroſolymitani.

39 Octauò infertur S. D. Clementem VIII. *in ſua Bulla de largitione munerum*, quæ intenderit Religioſis munerum largitionem, vt pote Religioſæ paupertati aduerſantem, expreſsè excipere Milites S. Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ, ac ſimiles, ex eo forte, quia hi verè Religioſi non ſunt, Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. munera num.* 33. Berti Lucenſ. *in explic. dicta Bulla p.* 2. *princip.* Fauſt. *in theſauro Relig. lib.* 8. *q.* 103. Diana *moral. reſolut. part.* 1. *tract.* 7. *reſolut.* 23. Lezana *d. tom.* 2. *cap.* 5. *numer.* 20. vnde videtur includere Milites Hieroſolymitanos cùm inibi non excipiantur.

40 Nonò infertur Equites Hieroſolymitanos vti verè & proprie Religioſos, vt ſuprà diximus *numer.* 26. nihil proprij habere poſſe; diſponitur enim *in lib. ſtabilimentorum tit.* 5. *ſtabilim.* 63. vt bona, quæ poſſident, intelligantur ad Religionem pertinere, & Equites grauiter ægrotantes teneri in virtute S. obedientiæ omnia bona etiam mobilia, iura, & actiones manifeſtare; vt reſoluunt Mohed. *deciſ.* 10 *de cauſa poſſeſſ* Lotter *de re benef. lib.* 1. *q.* 36 *n.* 31. Rota *deciſ.* 435. *n.* 2. *& ſeq. p.* 3. *diuerſ. & deciſ.* 87. *num.* 2. *cum ſeqq. p.* 2. *recentior.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 5. *cap.* 880. *n.* 12. *cum ſeqq.*
41 D. Sperell. *d. deciſ.* 21. *num.* 36. Quicquid enim acquirunt huiuſmodi Equites, Religioni acquirunt, prout cæteri Religioſi; Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 1. *n.* 11. *de probat.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 363. *n.* 22. *& cap.* 880. *num.* 12. Rota *deciſ.* 435. *num.* 2. *p.* 3. *diuerſ & deciſ.* 133. *ſub num.* 2. *p.* 2. *recentior.* Greg. XV. *deciſ.* 87 *num.* 12. vbi id intelligit etiam in bonis propria induſtria, & labore quæſitis, & Beltramin. *in addit. num.* 15. extendit etiam ad bona patrimonialia, Sperel. *d. deciſ.* 21. *num.* 38. & ſubdit haberi *in libro ſtabilimentorum tit.* 14. *ſtabilim.* 57. quod bona per Equitem acquiſita, ipſo ab humanis diſcedente, applicari debent Commendæ, intra cuius fines obiit, vel ſi intra nullius fines, viciniori commendæ; quidquid ſecus dicendum ſit in Religionibus Equitum Matrimonio vtentium tam quoad patrimonium, & acquiſita aliunde, quam ex Commendis, vt dictum eſt *ſuprà n.* 12. *cum ſeqq*

42 Decimò infertur hæreditatem delatam Equiti Hieroſolymitano poſt poſſeſſionem emiſſam acquiri Religioni, quæ poteſt illam adire, vel repudiare abſque ipſius miniſterio, Gratian. *d. cap.* 363. *n.* 15. *cum ſeqq & d. c.* 880. *n.* 30. Sperel. *d. deciſ.* 21. *n.* 40. Rota *d. deciſ.* 333. *p.* 2. *recent.*

43 Vndecimò infertur huiuſmodi Equites Hieroſolymitanos nullam habere teſtamenti factionem, immo eſſe inteſtabiles, prout cæteri Religioſi, vt per Gregor. XV. *deciſ.* 109. *in princ.* vbi ampliat, quamuis non eſſent clauſtrales, ſed præfecti Commendæ, Catol. Marant. *tom.* 2. *reſp.* 6. *numer.* 4. Molfeſ. *conſ.* 14. *num.* 4. 5. & 8. dum reſoluit hos Milites non poſſe in vltima voluntate diſponere de bonis ſiue mobilibus ſiue immobilibus etiam per ipſos acquiſitis ſine licentia in ſcriptis & in ſpecie à Magno Magiſtro, ſeu Capitulo generali obtenta, Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 5. *qu.* 1. Sanch. *d. lib.* 7. *cap.* 8. *num.* 36. Nonar. *in praxi elect. fori qu.* 37. *num.* 5. Gratian. *d. cap.* 880. *à num.* 8. *& numer.* 29. *cum ſeqq.* vbi latè quòd conſuetudo aliter diſponendi eſt contra ſacros Canones, & contra ſubſtantiam regulæ; licèt ſecus ſit in aliis Militibus. Lezana *d. tom.* 2. *cap.* 5. *num* 33. D. Sperel. *d. deciſ.* 21. *num.* 41. vbi teſtatur Magnum Magiſtrum poſſe licentiam concedere Equiti cuicumque diſponendi de propriis vel acquiſitis tam inter viuos, quam in vltima voluntate, & ibi poſt Gregor. *deciſ.* 87. *per tot. & d. deciſ.* 109. *in princ. & part.* 2. *recentior. deciſ.* 87. & 177. ſubdit teſtari non poſſe, licèt ſit Conclauiſta, non obſtante priuilegio Conclauiſtis conceſſo; modo tamen ſummus Pont. de eiſdem Equitibus non cogitauerit, ſed ſimpliciter conceſſerit Conclauiſtis dictum priuilegium.

Duodecimò infertur præfatos Equites non 44
poſſe alienare bona Commendæ, & ſi alienent, alienatio eſt nulla, vt per Rot. *deciſ.* 597. *p.* 4. *diuerſ.* cùm non ſint domini, ſed tantùm ſimplices adminiſtratores, Seraph. *deciſ.* 1317. *num.* 11. Franc.
Nig. Cyriac. *lib.* 2. *controu.* 221. *numer.* 44. nec poſſunt 45
ſe ingerere in Commendis, niſi quatenus velit Religio, quæ omnium Commendarum eſt domina, Seraph. *deciſ* 1460. *num.* 14. ipſi autem aſſimilantur depoſitariis, *c. nemo, de elect. in* 6. licet non in omnibus, quia ex Commendis poſſunt ſumere alimenta, & expenſas facere ex redditibus earum, Cyriac. *vbi ſupra num.* 46. Rota *deciſ.* 672. *nu.* 6 *p.* 2. *recent.* D. Sperel. *d. deciſ.* 21 *numer.* 37. *verſ. vnde*, vbi *numer.* 42. quòd nec quidem abſque licentia Magni Magiſtri, ſeu Capituli Generalis poſſunt bona etiam nouiter quæſita alienare, non enim habent velle nec nolle, quia dependent prorſus à Magni Magiſtri voluntate, Greg. *deciſ.* 87. *numer.* 4. Lotter. *dict. lib.* 1. *quaſt.* 36. *numer.* 30. Sperell. *dict. deciſ.* 21. *num.* 43.

Decimotertiò infertur omnibus Commenda- 46
tariis perpetuis Ordinum Militarium, excepta facultate alienandi, competere cuncta, quæ veris Prælatis, & beneficiariis conceduntur, Mohed. *deciſ.* 10. *de cauſa poſſeſſ.* Molfeſ. *conſil.* 24. *num.* 17. *&* 18. vbi etiam quòd poſſunt locare bona ſuarum Commendarum, ſeruata tamen forma *Extrauag. Ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alien.* Aloyſ. Ricc. *in praxi alienat. rerum Eccleſ. deciſ.* 76.
numer. 4. vbi etiam quòd locationes ad longum 47
tempus factæ per dictos Commendatarios, ſeu alienationes ſine ſolemnitatibus & cauſa requiſitis in alienationibus rerum Eccleſiæ poſſint per Conſecrationes Religionis reuocari, & reduci bona ſic alienata ad Religionem, refert & ſequitur Stephan. Gratian. *d. cap.* 880. *nu.* 37. *cum ſeqq.*

Decimoquartò infertur Milites & Commen- 48
datarios Hieroſolymitanos teneri illo arcto, & ſeuero præcepti vinculo, prout clerici beneficiarij in eo quod attinet ad eleemoſynam faciendam ex annuis redditibus, quos habent, & quos Commendas appellant, cùm ſint bona eccleſiaſtica, itaut quòd illis ſupereſt, ſit debitum pauperibus ex iure naturali, & diuino miſericordiæ,

diæ, & charitatis, & ſecundùm Canones; & legem iuſtitiæ, iuxta opinionem Nauarri, quem refert Azor. inſtit.moral.part.1.lib.12.cap.11.quæſt.5. vbi tamen id abſolutè non admittit, ſed bene reſoluit eos teneri illa bona diſpenſare in vſus permiſſos ab eorum ſtatutis, & regulis, in quibus mandatur vt aliquando impediant certam partem fructuum pro neceſſitatibus Ordinis, & reliquam ſibi retineant, ſeu etiam omnes fructus ſuo nutu diſpenſent, dummodo quotannis in catalogum redigant quicquid habent, & Magno Magiſtro deſcriptum tradant, & alioquin tanquam proprietarij habentur, & puniuntur, eo quòd contra paupertatem voto promiſſam facere, teneantur refert & ſequitur Stephan. Gratian. dict.cap. 880. num. 40. & 41. Vide Sanch. in præcepta Decalogi tom.2.lib.7.cap.8.numer. 19. Villalob. in ſum.tom.1.tract. 22.diffic.5.numer. 7. Hurtad. de Mendoça in 2. 2. diſputat. 160. ſect. 7. §. 119. Diana moral. reſolut. part. 5. tractat. 8. reſolut. 30.

49 Decimoquintò infertur, tales Equites tanquam Religioſos non ſuccedere in feudis, iuxta veriorem opinionem, quam latè comprobant Roſenth. de feudis cap.7.concl.30.num. 11.& in litt. O. fol.354.Menoch.conſ.54.numer. 14. cum multis ſeqq. Carol.de Graſſis de effect. cleric.effectu 4. numer. 68. Fab.Anna in addit.ad Vincent. Anna ſing. 207. Stephan.Gratian.d.cap.880. num. 6. vbi numer. 7. cum duobus vltimo loco citatis, ſubdit S. Ioannis Hieroſolymitani Religionem poſſe in vniuerſum habere feuda, cum ſit bonorum capax. Nouar. in praxi elect.fori qu.37.num.9.Sanch.dict.lib.7. cap.15. num. 47. & ſeq.Theſaur.iun.quæſt forenſ.lib. 1.qu.18.per tot. Sperell.d.deciſ.21.num.61.cum ſeqq. vbi in fine videtur ſequi diſtinctionem Gratiani, & quòd ſaltem de conſuetudine ſuccedant in feudis, tenent Carol. Tapia in dict. Auth.Ingreſſi,verb.ſua,cap.14.numer.19.Martin.Magerus de aduoc.arm.cap.8,num.410. cum ſeqq. Marta de ſucceſſ.legali.p.3. qu. 13. art. 6.per tot. Solorzan.d. tom.2.lib.2.c.5.n.17.& c.17.nu.70.

50 Decimoſextò infertur tales Equites non admitti ad fideicommiſſum perpetuum familiæ relictum, excluſis eccleſiaſticis, vt per Anton. Fabr. Codice lib. 6. tit. 22. de fideicom. dec. 33. Aloyſ. Ricc. in collect.deciſ. 216. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 457. numer. 28. Sperell. dict. deciſ. 21. num. 65.

51 Decimoſeptimò infertur dictos Equites etiamſi degant extra Conuentum, & præficiantur Præceptoriis, nunquam tamen à nexu obedientiæ ſolui, Greg. XV. deciſ.109.num.2.cum ſeqq. Lotter. d.lib. 1.qu.36.num. 31. Sperell. dict. deciſ. 21.num.66. Vbicumque enim ſub ſuperioris obedientia manent, cenſetur intra clauſtrum reſidere, Sperel. d. deciſ. 2.num.107.

52 Decimooctauò infertur eoſdem Equites vſque adeò eſſe verè & propriè Religioſos, vt propterea ſint incapaces penſionis ſuper beneficio ſeculari, ſicut ipſiuſmet beneficij, prout cæteri Regulares incapaces exiſtunt, Gig. de penſion. quæſt. 57. num. 5. & ſeq. Gambar. de officio legati lib. 8. tit. de penſion.num. 262. Rota apud Marcheſ. de commiſſ. p.1.§. 2. fol. 261. vbi id extendit etiamſi reſeruetur alteri; ad commoditatem tamen Equitis Hieroſolymitani, Lotter. d. lib. 1.qu.36.num.28. Sperell. dict. deciſ. 21. num. 67. vbi num. 68. poſt Gambar. lib. 6. num. 259. & alios ſubdit reſeruationem penſionis eſſe validam ſi in eius litteris expreſſum fuerit ipſum reſeruatarum eſſe Equitem Hieroſolymitanum, quia ſtante hac narratiua Papa reſeruando penſionem cenſetur diſpenſare.

Decimonono infertur, vt quemadmodum ſummus Pont. cum cæteris Regularibus non ſolet diſpenſare in voto ſolemni caſtitatis per profeſſionem emiſſo, niſi cum magna & vrgentiſſima cauſa, vt per Gratian. d. cap. 457. numer. 9. cum ſeqq. & Sperell.d.deciſ. 21.num.46. Sic etiam de his Equitibus Hieroſolym. dicendum eſt, vt nempe eadem magna cauſa requiratur in diſpenſando cum eis, quæ in aliis Regularibus requiritur. Ita Nau. conſ. 2. numer. 3. de conuerſ. coniug. Gratian. d. cap. 457. numer. 12. & numer. 36. cum ſeqq. vbi ex Aragon. refert cum iſtis Militibus nunquam fuiſſe diſpenſatum ob cauſam, quia non poterant ſeruare caſtitatem. 53

Vigeſimò infertur Equites Hieroſolymitanos tanquam veros Religioſos non admitti ad officia iuriſdictionalia, vel ad Magiſtratus ciuitatum, & per Vincent. de Franch. deciſ.479 numer.4. Caball. reſolut.crimin.vol.1.caſu 64.numer.8. Gratian. d. cap. 457.num.28. Giurb.crimin.conſ.21. num. 9. Maſtrill. de magiſtr.lib.2.cap.6.num.35. Sperell. dict. deciſ. 2. numer. 121. & deciſ.21.numer.63. vbi numer. 4. poſt Vincent. de Franc. & Cabell. tenet quòd ſi de facto eorum aliquis ad ſecularia officia fuerit à Principe laico admiſſus, in eiſque deliquerit, vel in ſyndicatu querelas habuerit, non poterit quidem per Principem, vel eius Miniſtros puniri etiam in pœnas pecuniarias, ſed vti verſùs Religioſus ad ſuos ſuperiores remittendus erit: quicquid dixerint Fr. Emman. q. Regul. tom.2.q.63.art. 13. & Bobad. in ſua politica lib.2.c.18.n.132. 54

Vigeſimoprimò infertur quòd licèt Eccleſia de alimentis modeſtis prouidere teneatur patronum non ſua culpa ad inopiam redactum, cap. nobis §. pro fundatione, de iurepatr. Suid. de aliment. tit. 1.q. 59. Campan. in diuerſ. Iuris Canon. rub.11. cap. 27. nu. 22. nihilominus Equitem Hieroſolymitanum tanquam patronum ipſa Religio alere debet, Rota deciſ. 454.n.3.& 5.part.1.recentior. citat Sperell.d.deciſ.21. num. 72. 55 56

Vigeſimoſecundò infertur adeò eos eſſe verè Religioſos, vt poſſint confiteri cum Sacerdote ſeculari non approbato ab Ordinario, prout cæteri Regulares, quod in Equitibus Hieroſolymitanis veriſſimum credo; nam licèt in aliis cæterarum Militiarum Religionibus idem reſoluat Sancius in ſuis ſelect.diſput.49.numer.11. & 13. & valde notandum dicat Diana reſol.moral.p.1.tract.2. reſol.49. ante fin.& p.2.tract. 1. reſol. 30. ipſe tamen cogitandum relinquit, quia conſuetudo eſt in contrarium; vnde Sperell. d.deciſ.1. numer. 123. aduertit debere cauere tam ipſos Milites, quàm Confeſſarios, ne Confeſſiones inualiditati ſubiaceant, & ne Confeſſarij ab Ordinariis puniantur, præſertim quia Sacra Congreg. dictam opinionem non admittit in Militibus Regularibus præter Hieroſolymitanos, vide Lezana d. tom. 2. cap. 5.num 45. vbi dicit quòd cùm in hoc attendenda ſit conſuetudo tam ea, quæ fuit inter hos Milites ante Concilium Trident. quàm poſt illud, & hæc ſit in contrarium, & tandem non eſſe aſſentiendum Ioannis Sancij ſententiæ, ſed vt falſam reiiciendam concludit. 57

Vigeſimotertiò infertur ad commendas, ſeu Præceptorias, & ad earum naturam declarandam, quas poſſident Priores Canonici Regulares inſignis Monaſterij B. Mariæ de Roncesualles, & à 58

primordus

Digitized by Google

primordiis rem percipiendo, præſuppono cum inſigni & notæ ſanctitatis viro Doctore Nauarro huius Monaſterij Canonico, in particulari quodam ſuo conſilio propria manu ſignato, & adhuc inter impreſſa non inſerto, quòd in vertice Montis Pyrenæi, qua parte mare Oceano alluitur, in finibus Regni Nauarræ eſt locus deſertus, & inſignis, cui nomen *Roncauallis*, qui à gloſ. *cap. vlt. §. compeſcendi, de hæret. lib. 6.* vocatur *Rongiballis*, & alibi *Ronſcenallis*, ſed eruditius à Paulo Æmilio dictus eſt *Roncauallis*, frigore, niue, gelu, imbribus, & ventis Borealibus rigidiſſimus, per quem omnes ferè peregrini, qui ab Italia, Gallia, & aliis Regnis à Pireneo in Septentrionem ſitis regionibus peregrinantur in Compoſtelam ad viſitandum Corpus, & ſepulchrum glorioſiſſimi Apoſtoli Iacobi, & ſimiliter omnes ferè, qui peregrinantur ab Hiſpania in limina Apoſtolorum Petri, & Pauli, & ad alia pia loca in aliis præfatis in Septentrionem ſitis tranſeunt, recipiuntur in hoſpitali in eo ſito, quod eſt omnium generalium totius Hiſpaniæ præter Compoſtellanum antiquiſſimum fundatum & dotatum à Carolo Magno, & aliis Regibus, præſertim Caſtellæ, Luſitaniæ, & Nauarræ, vbi peregrini præfati ſani, & ægroti excipiebantur, vt & nunc excipiuntur, fouentur, & liberantur ab omni tempeſtate, & neceſſitate famis, potus, & medicinæ, propter quam generalem charitatem in omnibus ferè Chriſtianorum Regnis prædicti peregrini illac tranſeuntes donauerunt in vita, & reliquerunt per vltimas voluntates multa bona eccleſiaſtica, eccleſiaſtici ſcilicet, & ſecularia, laici videlicet, ad ſuſtentandum prædictam hoſpitalitatem; ex quibus bonis fuit conſtructum monaſterium per Priorem vnum, & Canonicos Regulares Ordinis S. Auguſtini gubernandum, ſub inuocatione B. Mariæ Roncceuallis, quæ duo vnita ſubiacent immediatè ſanctæ Sedi Apoſt.

59 Deinde ne bona ſic donata & relicta perderentur, aut diſpararentur, prædicti Prior & Canonici cœperunt commendare ſingulis Canonicis ad nutum amouibilibus bona ſingulorum Regnorum, vt colligerent redditus bonorum omnium tam Eccleſiaſticorum, quàm ſecularium, quæ in illis Regnis donata fuerunt prædictis monaſterio, & hoſpitali cum onere reddendi rationem de receptis & impenſis, quos Commendatarios, ſiue Præceptores appellauerunt, quaſi procuratores ad adminiſtranda illa bona deputatos: Commendatarios inquam ſequuti morem Hiſpaniæ, ſecundum quem illos Religioſos, quibus commendantur aliquot membra, vel portiones bonorum Religionis, appellant Commendatarios, quales ſunt Commendatores ſancti Antonij, & S. Ioannis Hieroſol. Præceptores autem ſecundùm morem Gallicum appellat Cœleſtinus *in cap. cum deputati, de iudic.* in cuius caſu relato à Panor. *ibidem*, Bernardus aliquantulum declarat, & latius idem Panor. *eod. cap. num. 1. &* 2. & Fel. *num.* 1. Et quia verba Commendatarius, & Commenda non ſunt ita recepta à iure, & ab eius interpretibus, ſicut verbum Præceptoria, ideo Datarius Sanctiſſimi D. Papæ, qui erat Gallus tempore vnionis infra dicendæ noluit in Bullis nominare prætatam Præceptoriam Commendam, nec Præceptorem Commendatarium, ſed Præceptoriam more Gallico, & in Italia magis recepto.

60 His poſtmodum Commendatoribus, ſiue Præceptoribus iidem Prior & Canonici ad tollendum faſtidium reddendarum & accipiendarum rationum conceſſerunt eas pro ſuis portionibus Canonicalibus, & certis penſionibus annuis monaſterio, & hoſpitali reddendis, & ita olim habebat dictum monaſterium & hoſpitale in octo Regnis octo Commendatorios, ſeu Præceptores, quorum vnus erat is, cui commendabantur omnia bona, quæ prædictum monaſterium & hoſpitale in noſtro Regno Luſitaniæ, quem vocabant Commendatorem, ſeu Præceptorem, ſanctæ Mariæ de Luymil in diœceſi Viſenſi, & omnium bonorum Regni Portugalliæ, & alium in Caſtella veteri, quem appellabant Commendatarium, ſeu Præceptorem del Villar, & alios ſex in aliis Regnis, & ita ſicut in cæteris Regnis, ita in Regno Luſitaniæ ab eccleſiaſticis, & ſecularibus perſonis fuerunt prædicto monaſterio, & hoſpitali aliquot bona ſpiritualia, & plurima temporalia donata, & relicta, quæ per Canonicum, cui commendabantur vti legitimo procuratori ad illorum redditus colligendos ab immemoriali tempore poſſeſſa fuerunt; & eodem modo bona Caſtellæ commendabant alteri Canonico, & bona Galliæ alteri, & alia bona aliorum Regnorum aliis.

Ex dictis colligitur prædictas Commendas 61
Ronceuallis non eſſe de genere illarum, de quibus in hoc cap. egimus, nec de quibus agit *cap. nemo deinceps, de elect. lib. 6.* per quas Eccleſiæ ipſæ commendantur ad tempus, vel in perpetuum curandæ, & regendæ, aliquibus idoneis de quibus egimus *in cap. præcedenti*, ſed de genere illarum, quę, vt dictum eſt, propriùs vocantur Pręceptoriæ, & Commendatores Præceptores, quaſi Priores & adminiſtratores, qui præcipiunt in eis ea, quæ ſunt facienda, licet more Hiſpano vocentur Commendæ, eo quod aliquot bona adminiſtranda commendantur Religioſis, pręſertim ad nutum reuocabiles, de quibus ſub nomine Prioratuum agit *Clem. 1. §. eadem, de ſuppl. negl. Prælat.* approbando conſuetudinem ſeruiendi Eccleſiis, quæ intra bona ſic commendata inueniuntur per alios Clericos, ita quod Monaſterium Ronceuallis non commendabat dictam Eccleſiam B. Mariæ de Luymil in Luſitania Commendatori, vel Præceptori, vt eam curaret & regeret, per ſe neque per alium inſtituendum à ſe, quia Ronceuallis monaſterium non habebat talem iuriſdictionem, cum non eſſet ei plano iure ſubiecta, ſed vnita ei ad hoc vt perciperet fructus eius, ſoluendo iuſtum ſtipendium Vicario temporali prius examinando & inſtituendo ab Ordinario loci: & hoc modo inſignis Doctor Nauarrus fuit conſtitutus à monaſterio ſuo de Ronceuallis Commendatarius, ſeu Præceptor ad nutum reuocabilis prædictæ Eccleſiæ B. Mariæ de Luymil, qui tamen circiter quadraginta annos, & amplius fuit in poſſeſſione illius, & ſeruiuit per clericum ſecularem quolibet anno ab Ordinario inſtitutum, ſoluendo illi iuſtum ſtipendium, & reliquos fructus tam ipſius Eccleſiæ, quàm aliorum omnium bonorum in dicto Regno Portugalliæ exiſtentium ſibi percipiendo, ſed Ronceuallis monaſterio certam annuam penſionem ſoluendo.

Denique Philippus II. Rex omnium Hiſpania- 62
rum Maximus mandauit Comiti de Oliuares apud Sedem Apoſtolicam Oratori ſuo, vt indicaret Doctori Martino ab Azpilcueta Nauarro tunc Romæ in ſacro Pœnitentiariæ Prætorio Officiali perpetuo, & Commendatori, ſeu Præceptori prædictæ S. Mariæ Luymil, velle ſuam Regiam Maieſtatem vt renuntiaret prædictam Commendam

dam io manibus ſuæ Sanctitatis quo vniret eam prædicto monaſterio, aut certè reduceret in ſtatum, in quem bona eius ante tempus immemoriale pertinebant ad dictum monaſterium Roncesuallis, quod prædictus libenter effecit, & felicis record. Greg. XIII. vniuit dictam Eccleſiam monaſterio Ronceſuallis, ſiue illam reduxit ad ſtatum in quo à principio huiuſmodi bona ad illud pertinebant. Mox fuerunt expeditæ litteræ Apoſt. per quas fuit facta hæc vnio, ſiue ad priſtinum ſtatum reductio, reſeruatis tamen fructibus eidem Doctori quoad viueret loco penſionia annuæ; ipſe io fine ſcripturæ, quam hac de re eddit, multum lamentatur de R. D. Don Michaële de Caſtro tunc temporis Epiſcopo Vrſenſi, in cuius diœceſi ſita eſt dicta Eccleſia S. Mariæ de Luymil, eo quod noluerat quod dictæ litteræ Apoſt. exequerentur, vnioque præfata effectum ſortiretur, & nimis ipſe Doctor defatigatur ſuo breui, & facili ſtylo in oſteodendo quam malè procederet idem D. Epiſcopus in litterarum Apoſtolicarum executiooe retardanda, & multò prius in reſponſione, quam præſtat, ſe conſenſurum dicens ſimul ac Regia Maieſtas ſcriberet ad eum vt id faceret, quaſi (addit ille) ſimplices litteræ Regiæ maioris ponderis eſſent, quam litteræ Apoſt. plumbatæ, ſuper re ſpirituali expeditæ: nihilominus tamen vnio effectum ſortita fuit, & Mooaſterium Ronceſuallis fructibus & redditibus dictæ Eccleſiæ ad præſens iuxta for-
63 mam dictarum litterarum Apoſt. gaudet. Sed noo ſine ſpeciali obſeruatione pertranſeo hanc materiam, cum videam Excellentiſſimum Doctorem, de Republica Chriſtiana optimè meritum, inſignis litteraturæ & ſanctitatis virum, qui plurimum debemus omnes iuris Canooici profeſſores, & de quo multum gloriatur noſtra Hiſpania, ſemper in rebus ſuis acquirendis, vel conſeruandis parum felicem fuiſſe, & poſitum ad ſagittam, vt omnes illi contradicerent, ſicut videmus in hoc caſu, & in ſucceſſu Cantoriæ ſanctæ Eccleſiæ Conimbricenſis, de quo latiſſimè ſcripſit *in c. ſi quando, de reſcript.* & io contradictione, quam à ſuis expertus fuit Romæ, oe Cardinalis crearetur, & io oppoſitione, quam ei fecit Franciſcus Sarmiento Hiſpanus Rotæ tunc Auditor excedeodo voluntatis termioos, quæ tanto viro debebatur; ideo mirum ſi aliquis, qui de ſuo diſcipulo gloriatur, eandem ſeotiat infelicitatem, & contradictionem, nam, vt dicit Tac. *in vita Agricola, Fortuna vitrea eſt, cum ſplendet, frangitur.* Senec. *in Octauia,*

Regitur fatis mortale genus
Nec ſibi quiſquam ſpondere poteſt
Firmum & ſtabile; perquam caſus
Voluitur varios ſemper nobis
Metuenda dies.

Ouid. *lib. 5. de Triſtib.*

Paſſibus ambiguis fortuna volubilis errat.

Nonounquam enim Deus Opt. Max. felicitatem, quæ iuxta Eſchylij verſum, donum Dei eſt mortalibus, litteratis, & eruditis domibus, vt aliis non tanta virtute præditis præſtaret tanquam fidelis diſtributor, demit; & conducit vulgare illud dictum. *In maximo ingenio minima fortuna.* Optimè Seneca *in Hercule furente.*

Iniqua raro maximis virtutibus forma parat.

Aliquando non meritum, ſed gratia Principis felicem reddit hominem, iuxta Caſſiodor. *lib. 1. epiſt. 43.* dum ita ait. *Non eſt maius meritum, quàm gratiam inueniſſe regnantium.*

CAPVT VIII.

De Præſtimoniis.

SVMMARIVM.

1 *Præſtimonia nihil aliud ſunt quàm ſtipendia quædam inſtituta pro ſtudentibus, vel militantibus pro Chriſtianæ fidei defenſione.*

2 *Præſtimonium dicitur quaſi præſtans munium, id eſt, officium, ſeu obſequium.*

3. *Præſtimonia ex genere ſuo verè, & propriè beneficia eccleſiaſtica dici non poſſunt, neque ſub beneficiorum nomine comprehenduntur; ſed contrarium tenens citatis n. 4. componitur vtraque opinio n. 5.*

6 *Præſtimonia vtrum habeant onus ſpirituale annexum vel non, ſi apparent, tunc in dubio recurrendum eſt ad obſeruantiam, & vltimum ſtatum præſtimonij.*

7 *Præſtimonia in Hiſpania conſueta ſunt dari in titulum perpetuum beneficij.*

8 *Præſtimonium obtinentes ad eius titulum poſſunt ad ſacros Ordines promoueri.*

9 *Horas Canonicas recitare tenentur præſtimonia obtinentes.*

10 *Præſtimonia vendi non poſſunt abſque labe ſimoniæ.*

11 *Beneficij in impetratione facienda eſt mentio de præſtimonio obtento.*

12 *Gratia de beneficio ſimplici vacante per obitum N. capit præſtimonium vacans per obitum illius, ſi non fuit dictum eſſe ſeruitorium.*

13 *Præſtimonium an comprehendatur in expectatiua ad beneficium ſimplex, aut ad beneficium cum cura, vel ſine cura, oſtenditur.*

14 *Fori priuilegio gaudent habentes præſtimonium.*

15 Conc. Trid. ſeſſ. 25. de refor. c. 15. *comprehendit etiam præſtimonium ne illud filij illegitimi in Eccleſia in patres obtinere valeant.*

16 *Præſtimonium reſidentiam non requirit, nec ad aliquod ſeruitium tenentur illud obtinentes.*

17 *Præſtimonium accipiens ſine animo inſeruiendi Eccleſiæ in alijs quam recitandis horis Canonicis, non peccat, cum ad nihil aliud quam ad illas dicendas obligetur de precepto.*

18 *Præſtimonia in Hiſpania ſunt quæ neque exigunt vt clerici in Eccleſiis aſſiduè commorentur, nec vt abſentes aliquem in ſuum locum ſubſtituãt.*

PRAESTIMONIA nihil aliud ſunt, quàm ſtipendia quædam inſtituta pro ſtudentibus, vel militantibus pro chriſtianæ fidei defenſione, atque ideo 1
Præſtimonia dicuntur, quaſi præſtans munium, 2
id eſt officium, ſeu obſequium, vt docent Hoſt. *in cap. poſtulaſti, de reſcript.* Oldrad. *conſ. 71. num.* 2. Staphil. *de literis gratiæ tit. de formis expectat. form. 3. à num.* 1. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. cap. 97. num. 13. in fine,* Anton. Fab. *in Theorica de re benef. tit. de præſtimon. in princ.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. §. 2. n. 6.* Vnde cùm ex gene- 3
re ſuo nullum ſpirituale officium contineant, ideo tum propter nominis, tum propter naturæ diuerſitatem verè & propriè beneficia eccleſiaſtica dici noo poſſunt, neque ſub beneficiorum nomine comprehenduntur. Ita Ioan. Andr. *in cap. vnico, de rerum permut. lib. 6.* Domin. *conſ. 89.* Abb. *conſ. 17. Illud de Iure, per tot. lib. 2.* Staphil. *d. forma 16 n. 2, & 3.* Ludouic. Gom. *in tract. de expectat. n. 29.*

o Andr.

Andr. Gambar. *in cap. vnic. de rerum permut. lib.6. n.66.* Hoied. *de incompat. benefic. p.2.c.8.à n.1* Petr. Gregor. *de rei beneſ.c.11.n.9.* Card. Tuſch, *tom.1. lit. A. concl.19.num.6.*

4 Contrarium tamen, imò, præſtimonia verè eſſe beneficia eccleſiaſtica, & inter eccleſiaſtica beneficia debere commutari, probant multa Iura in ipſum clarè demonſtrantia, videlicet *c. vlt. de conceſſ. præbend. lib.6.* ibi, *præſtimoniis, Eccleſiis, parochialibus, ruralibus, & alijs quibuſcunque eccleſiaſticis beneficiis*, quæ particula, *aliis*, natura ſua eſt explicatiua ſimilium, & repetit ſimiles qualitates in præcedentibus, per Iura & DD. quos citant *in tr. de dictionibus vſufreq. dict. 26. num.1.* Item Concil. Trident. *ſeſſ.14. de reform. cap. 9.* ibi, *beneficia vnius diœceſis etiamſi Parochiales Eccleſiæ, Vicariæ ſeu præſtimonia, aut præſtimoniales portiones fuerint, & ſeſſ. 23. de reform. cap. 18. poſt med.* ibi, *nec non beneficia aliqua ſimplicia, cuiuſcunque qualitatis, aut dignitatis fuerint, vel etiam præſtimonia*; ex quibus hanc partem, videlicet quod Eccleſiaſtica beneficia ſint, tenent Oldrad. *conſ.81.ſub n. 5. verſ. nata præſtimonia ſunt beneficia*, Nicol. Mil. *in repert. verb beneficij appellatione continentur beneficia*, Pauin. *de officio & poteſt. Capituli, Sede vac. in 1.q. ſecundæ partis ſub n.5. verſ. & idem dicendum*, Rebuff. *in praxi tit. ſeculare beneficium quotuplex num.16.* Mandoſ. *regul 34. q.12.n.3. de monitor. q.60. num.32.* Sandoual *de officio Canon. p.5. c. 5.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.1. lib.2. c.4. n.17.* Iacob. de Graff. *de cap 97. num.13.* Gonzal *ad reg.8. Cancel. gloſ 5 §. 2. ex n.7.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib.3. c.7. q.1.* Anton. Fabric. *d. tit de Præſtimoniis n.4.* Nicol. Garc. *de benefic p.1. c.2. à n.117.* Perez de Lara *de anniuerſ. & Capellan. lib.2. c.8. à n. 53.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarchia p.3. diſp 14. §.5. num. 2.* Torreblanca *de iure ſpirituali lib.15. c.6. num.8.*

5 Ex his duabus opinionibus poſterior verior, & magis communi doctorum calculo recepta eſt; eas tamen faciè ad concordiam reduci poſſe exiſtimo, ſic diſtinguendo; aut loquimur de præſtimoniis, quæ primam illam & antiquam retinent inſtitutionem, & ſtudentibus, aut militantibus Laicis vt plurimum dantur abſque aliquo ſpirituali onere, ſed in ſola temporalitate conſiſtentia, & tunc procedit prima opinio, quam in principio retulimus; aut loquimur de Præſtimoniis, quæ clericis dantur in titulum perpetui beneficij, & habent annexum aliquod obſequium ſpirituale, ſicut in Hiſpania frequenter clericis dari teſtantur præcitati, & tunc procedit ſecunda opinio quod ſint beneficia Eccleſiaſtica. Hanc diſtinctionem, qua ſupradictæ contrariæ componuntur opiniones, præſtant Mandoſ. *in reg. de annali q. 12. n.3. verſ. poſſit diſtingui*, Hoied. *d.c. 8.n.12.* Flam. Pariſ. *de reſign. lib. 2. q.1. n. 132. cum ſeqq.* Iacob. de Graff. *d.c.97. n.14.* Anton. Fabric. *d. tit. de Præſtimoniis n.4. & 7.* Gonzal. *d.§.2. ex n. 10.* Sebaſt. Cæſ. *d. §.5. n.8.* & plures alij, quos refero *in tr. de appellat. verborum vtriuſque Iuris ſignif. appell. 32. n.6.*

6 In dubio autem ſi non appareat verum onus habeant ſpirituale annexum, vel non, tunc recurrendum eſt ad obſeruantiam, & vltimum ſtatum præſtimonij, ſecundùm Hoied. *d.c.8.n.13.* Gonzal. *d.§.2.n.13.* Sebaſt. Cæſ. *d.§.5. num.9.* & cùm in Hi-
7 ſpania conſueta ſint dari in titulum perpetuum beneficij, vt teſtantur Sot. *de inſtit. 10. q.5. art. 3. concl.2.* Salzed ad Bernard. *in pract. cap.18. n.9.* Gonzal *d.§.2. num.15.* id eſt præſumendum infert Hoied. *d.c.8. num.13.* quæ illatio non placet Sebaſt. Cæſ. *citato loco*; tum quia conſuetudo Hiſpaniæ vniformis non eſt, cum videamus huiuſmodi præſtimonia aliquando clericis in titulum dari, interdum verò laicis pro onere temporali; tum quia primæua eorum inſtitutio fuit, vt darentur ſtudentibus, & militantibus abſque ſpirituali onere, ergo id præſumendum videbatur in dubio; quod ſanè non verſatur in caſu, in quo apparet de conſuetudine, vel vltimo Eccleſiæ ſtatu.

Ex qua reſolutione habente Præſtimonia cle- 8
ricis ſolita dari in titulum, eſſe eccleſiaſtica beneficia, multa ſcitu digna colligere oportet, & primò colligitur obtinentes huiuſmodi præſtimonium ad eius titulum poſſe ad ſacros Ordines promoueri, vt per Salzed. *ad Bernardum d. cap. 18. n. 10.* Sebaſt. Cæſ. *d.§.5. n. 3.*

Secundò colligitur teneri quoque ad horas 9
Canonicas recitandas, vt per Nau. *de Orat. 21. n.9.* Oliuer. Bonarr. *de oblig. horar. Can. lib.2. c. 8. n.4.* Fagundez *vbi ſupra*, Azor. *inſtit. moral. p.1. lib.10. c. 3. q.4.* Suar. *de Relig. tom.2. tract.4. lib.4. c.22. à n.7.* Paul. Layin. *in Theolog. moral. lib.4. tit.2. c.5. num.6.*

Tertiò colligitur Præſtimonia vendi non poſ- 10
ſe ſine labe ſimoniæ; ita Suar. *tom.1. de Relig. lib.4. de ſimon. c.25. n.4.* Filiuc. *tract.45. c.5. ad fin.* Bonac. *de ſimon. q.4. n.14.* Sebaſt. Cæſ. *d.§.5. n.7.*

Quartò colligitur, in impetratione beneficij fa- 11
ciendã eſſe mentionem de huiuſmodi Præſtimonio obtento, vt per Nic. Garc. *de benef. p.1. c.2 ex n. 122.*

Quintò colligitur gratiam de beneficio ſim- 12
plici vacante per obitum N. capere præſtimonium vacans per obitum illius, ſi non fuit dictum eſſe ſeruitorium; ita Nicol. Garc. *d. cap. 2. n. 120.* vbi
num. ſeq. ſubdit quòd in expectatiua ad beneficium 13
ſimplex, aut ad beneficium cum cura, vel ſine cura, comprehenderetur de Iure præſtimonium, niſi ex conſuetudine loci & communi vſu loquendi appellatione beneficij ſimplicis, ſeu beneficij cum cura, vel ſine cura non virtute præſtimonium niſi ſpecialiter nuncupetur, vel niſi doceretur de ſtylo curiæ in contrarium.

Sextò colligitur habentes Præſtimonium gau- 14
dere fori priuilegio, Creſc. *deciſ.8. de conceſſ. præb.* Aloyſ. Ricc. *collect. 540. ampl. 3. & in praxi rerum fori Eccleſ. reſol. 327. verſ. ſufficere tertio*, quem refero. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.2. alleg. 12. n. 11.* me citato Torreblanca *d. iure ſpirit. lib. 15. c.6. num.8.*

Septimò colligitur, decretum Concilij Trid. 15
ſeſſ.25. de reform. c.15. dum vetat filios illegitimos habere beneficium in Eccleſia, in qua patres miniſtrauerunt, comprehendere etiam Præſtimonium, ne illud ibi obtinere valeant; ita Quintanad. *Eccleſ. lib.2. n.86.* Sebaſt. Cæſ. *d.§.5 n.5.*

Illud aduertere oportet Præſtimonium huiuſ- 16
modi reſidentiam non requirere, nec ad aliquod ſeruitium teneri illud obtinentes, poſſe tamen Præſtimoniarium, vt præſtimoniarium intrare chorum, & ſeruire Eccleſiæ tanquam præſtimoniarius, & Diuinis intereſſe. Ita Pute. *deciſ. 358. num.3. & deciſ. 371. in fine, lib.3. in correctis*, & inſi-
nuant Nau. *de orat. miſcel.44. num.1.* dum ait quòd 17
accipiens Præſtimonium ſine animo inſeruiendi Eccleſiæ in aliis quàm recitandis Horis Canonicis, non peccat, cum ad nihil aliud quàm ad dicendas eas obligetur de præcepto, & Azor. *inſtit. mor. p.1. lib.18. c.4. in fine*, ſic dicens. *In Hiſpania videmus*
eſſe beneficia, quæ Præſtimonia vocantur, quæ neque 18
exigunt, vt clerici in Eccleſiis aſſiduè commorentur, nec vt abſentes aliquem in ſui locum ſubſtituant. Quamuis

præſtimoniales

præſtimoniales portiones requirere de Iure communi reſidentiam exiſtimauit Menoch. *de arbitr. cent. 2. caſu* 102.*n.*55. & idem Azor. *p.2.lib.7.cap.3. q.1.verſ.quaras aliquis.*

CAPVT IX.

De Commendis beneficiorum ſæcularium.

SVMMARIVM.

1 *Commenda eſt duplex, altera temporalis, altera perpetua.*

2 *Commenda temporalis dicitur fieri quando beneficium alicui datur ad tempus in cuſtodiam, & adminiſtrationem ad vtilitatem Eccleſiæ.*

3 *Commendare nihil aliud eſt quàm deponere.*

4 *Commendatarius fit depoſitarie ſimilis.*

5 *Commendare ad tempus Eccleſiam ſeu beneficium poteſt Epiſcopus, & alius quicumque inferior habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

6 *Parochiales Eccleſias, & alia beneficia, quibus ineſt cura animarum, non poteſt Epiſcopus vltra ſex menſes commendare.*

7 *Clerico ætatem legitimam, & Sacerdotium habenti tenetur Epiſcopus Parochialem ad ſex vſque menſes commendare.*

8 *Parochiales poterunt ab Epiſcopo per aliud ſemeſtre commendari, ſi finito primo ſemeſtri adhuc duraret eadem neceſſitas, vel vtilitas.*

9 *Commenda, quæ ad ſex menſes in Eccleſiis Curatis fieri poterant ad Ordinariis iuxta* cap. nemo, de elect. lib. 6. *amplius poſt Concilium locum non habent, cum debeat in eis deputari Vicarius ad formam* c. 18. ſeſſ. 24. de refor.

10 *Vicarij deputatio in Parochialibus donec prouideatur de Rectore ſpectat ſemper ad Epiſcopum, in cuius diœceſi Parochialis eſt.*

11 *Inferiores, qui non habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, non poſſunt conſtituere Vicarium in Parochiali donec prouideatur de Rectore.*

12 *Commenda temporales non dant ius in re, nec ad rem, & quandocumque poſſunt reuocari.*

13 *Epiſcopus, qui ad ſex menſes Parochialem commendauit iuxta formam* cap. nemo, de elect. lio 6. *poteſt ante ſemeſtre finitum, nutu ſuo commendationem reuocare.*

14 *Commenda temporales ceſſant per ſuperuenientes nouos titulares.*

15 Extrauag. Iniunctæ, de elect. *inter communes non habet locum in Commendis temporalibus.*

16 *Commendatarij temporales non poſſunt agere ſpolio.*

17 *Commendatarij temporales non faciunt fructus ſuos, ſicut nec depoſitarij, niſi quatenus ad congruam ſuſtentationem ſibi, & ſuis miniſtris opus ſit, reliquo, quod ſupereſt, in vtilitatem Eccleſiæ conuertendo.*

18 *Commendatarij temporales tenentur de fructibus rationem reddere.*

19 *Officium diuinum recitare non tenetur habens Commendatum beneficium quoad exteriora, & publica ſeruitia Eccleſiæ.*

20 *Beneficium habens integrè commendatum quoad totam adminiſtrationem, tenetur recitare Officium diuinum.*

21 *Officium diuinum tenetur recitare ille, cui commendatur tota Eccleſiæ adminiſtratio auctoritate Papæ quandiu beneficiatus puer non vales recitare.*

22 *Commenda perpetua conceditur in fauorem perſonæ cum facultate diſponendi de beneficio ſicut verus beneficiarius, & nullo modo ab alio quàm à Papa fieri poteſt.*

23 *Commenda perpetua via ad quid per ſummos Pont. inuenta? oſtenditur.*

24 *Commenda perpetua dicitur diſpenſatio palliata ad obtinendum aliquod beneficium obtineri prohibitum.*

25 *Beneficium, ſeu Prioratus Regularis quando datur in Commendam perpetuam, non requiritur profeſſio.*

26 *Commenda perpetua beneficij eſt titulus Canonicus.*

27 *Formula commendæ refertur.*

28 Regulæ Cancellar. *de beneficiis loquentes habent locum in Commendis perpetuis.*

29 *Commenda perpetua eſt irreuocabilis.*

30 *Beneficium commendatum in perpetuum alteri conferri non poteſt commenda durante.*

31 *Beneficij in impetratione debet fieri mentio de commenda perpetua, alias gratia erit nulla.*

32 *Illegitimus non diſpenſatus Commendam perpetuam habere non poteſt.*

33 *Incompatibilitatem inductam à* c. de multa, de præbend. & Extrauag. execrabilis, eod. tit. *inducit Commenda perpetua.*

34 *Beneficia duo commendata in perpetuum, aut vnum iure tituli, & alterum commendatum in perpetuum, non poſſunt ſimul haberi ſine iuris relaxatione quando alioquin ſunt beneficia ipſo iure incompatibilia.*

35 *Beneficium vnum in titulum, & alterum in commendam obtinere quis poterat*, ante Concil. Trident.

36 *Commenda perpetuæ & temporales ad materiam ſimoniæ pertinent, ſi pretio fiant.*

37 *Commendatarij perpetui habentur vt titulares.*

38 *Pœna* c. licèt canon, de elect. lib. 6. *contra non promouentes ſe infra annum, habet locum in Commendatariis perpetuis.*

39 Cap. quoniam Abbas, de officio deleg. *dicens quod delegatio facta dignitati non expreſſo nomine proprio tranſit ad ſucceſſorem, habet etiam locum in Commendatario perpetuo.*

40 *Commendatarius perpetuus habet liberam poteſtatem in temporalibus, & ſpiritualibus.*

41 *Præſentare, eligere, & conferre poteſt Commendatarius perpetuus, ſicut quilibet alius prouiſus.*

42 *Tranſigere ſuper fructibus ſui beneficij commendati, & eos vendere poteſt Commendatarius perpetuus.*

43 *Permutare cum alio beneficio in titulum dato, poteſt Commendatarius perpetuus.*

44 *Reſignare etiam in fauorem poteſt Commendatarius.*

45 *Commendatarius perpetuus tenetur verificare narratiuam, ſicut quilibet alius beneficiatus.*

46 *Officium diuinum recitare tenetur Commendatarius.*

47 *Commendatarius Abbas iura quaſi Epiſcopalia habens, eſt verè, & propriè Prælatus.*

48 *Abbas Commendatarius iura quaſi Epiſcopalia habens poteſt eſſe delegatus Apoſtolicus.*

49 *Denunciationes Matrimoniales ex cauſa remittere poteſt Abbas commendatarius, iura quaſi Epiſcopalia habens, illas ſcilicet quæ fierent in ſuo territorio.*

50 *Concurſum beneficiorum Curatorum non poteſt facere Abbas cõmendatarius, iura quaſi Epiſcopalia habens, niſi eſſet nullius, habueritque ius congregandi Synodum, & legitimè conſtet illa congregaſſe, & elegiſſe examinatores.*

51 *Commendatarius Abbatiæ exiſtentis intra fines alicuius Diœceſis etiam exempta, & habentis iura quaſi Epiſcopalia, non poteſt vocare quem malnerit Epiſcopum pro miniſtrando Sacramento Confirmationis ſuis populis, niſi de licentia & conſenſu Epiſcopi, in cuius Diœceſi eſt Abbatia.*

52 *Commendatarij curam iuriſdictionalem habentes tenentur reſidere, & Sacris initiari.*

53 *Commendatarius etiam Cardinalis tenetur contribuere ſeminario.*

54 *Abbatia an vacet per obitum Commendatarij etiam perpetui ſicut prius, & commenda extinguatur? remiſſiue.*

1 COMMENOA eſt duplex, altera
temporalis, altera perpetua, ſeu altera in vtilitatem Eccleſiæ, altera in vtilitatem Commendatarij cum facultate diſponendi de fructibus, ſicut verus beneficiatus, prout diſtinguunt bene, Nau. *conſ. 9. n. 1. & 2. de præbend. in nouis,* Lælı. Zech. *de benef. & penſ c. 7* Roman. *conſ. 350. In caſu, num 5. & 6.* Card. Tuſch. *tom. 1. lit. C. concl. 473. à princip.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 1. c. 97. à n. 21.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 4. cap. 4. num. 7.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 6. cap. 31 quæſt. 2.* Sebaſt. Cæſ *in relict. de Eccleſ. Hierarch. p. 3. diſput. 14. §. 7. num. 6.* Tamburio. *de iure Abbatum tom. 1. diſput. 4. quæſt. 3.* Paul. Laym. *in Theologia morali lib. 4. tract. 1. cap. 5. num. 7.* Lotter. *de re benefic. lib. 3. quæſt. 8. num. 11. cum ſeqq.*

Temporalis Commenda dicitur fieri quando
2 beneficium aliqui datur ad tempus in cuſtodiam, & adminiſtrationem, ad vtilitatem Eccleſiæ,
3 nam commendare nihil aliud eſt, quàm deponere. *l. commendare, ff. de verborum ſignif. l. Lucius 24. ff depoſiti. cap. ne quis arbitretur, 22. q. 1.* gloſ. *verb. commandare in c. nemo deinceps, de elect. lib. 6.* Pute. *deciſ. 21. num. 1. lib. 2. in correct.* Simon. *de reſeruat. q. 69. num. 2.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancellar. gloſ. 5 n. 38.* Nicol. Garc. *d. cap. 5. n. 6.* & Solorzan. *de iure Indiarum tom. 2. lib. 3. cap. 15. num. 10.* Commendatarius
4 huiuſmodi fit depoſitario ſimilis, gloſ. *dict. verb. commendare, verſ. idem eſt quod deponere,* Menoch. *remed. 15 recuper. num. 38. cum ſeqq.* Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi p. 3. alleg. 59. num. 10.* Sed habet id amplius depoſitario quod ex fructibus alimenta ſibi comparet & expenſas, in retributionem temporarij regiminis, & gubernij, iuxta ſententiam Archid. *in cap. qui plures n. 1. 21. q. 1.* Rebuff. *in praxi tit. de commendis num. 3.* Rota. *deciſ. 772. ſub num. 3. verſ. eo quòd magis p. 2. recent.* quos refert & ſequitur Lotter. *d. lib. 3. q. 8. num. 117.* vbi *num. 119.* ait quod hodie huius Commendæ vſus exoleuit.

Commendare ad tempus Eccleſiam ſeu bene-
5 ficium poteſt Epiſcopus, & alius quicumque inferior habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vt contra Gambat. *de officio & poteſt. legati à latere lib. 4. tit. de poteſt. legati in commendando beneficia q. 21. num. 165.* reſoluunt Flores de Mena *var. lib. 2. q. 14. n. 16.* Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. diſput. 4. q. 1. n. 8. & 9.* & Nicol. Garc. *d. c. 4. n. 11. & 12.* vbi *num. 27.* hoc ait intelligendum de Commandis factis in Eccleſiæ vtilitatem, per quas non datur
licentia diſponendi de fructibus liberè, illoſque 6
conuertendi in proprios vſus. Parochiales verò Eccleſias, & alia beneficia, quibus ineſt animarum cura, oon poteſt Epiſcopus vltra ſex menſes commendare, *d. cap. nemo deinceps,* Bald. *conſ. 164. Quidam fuit, per tot. lib. 1.* Card. Tuſch. *tom. 1. lit. C. concl. 474. n. 1.* Lamber. *de iurepatron. lib. 2. p. 3. q. 7. art. 1. & p. 1. q. 1. art. 29. & 30.* Mooet. *de commun. vlt. volunt. c. 10. n. 378.* Filiuc. *tom. 3. tract. 41. c. 3. n. 132.*
Ego ipſe *d. alleg. 59. n. 15.* & clerico ætatem legiti- 7
mam & Sacerdotium habenti, intra præfatum tempus commendare tenetur, *d. cap. nemo deinceps,* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 8. q. 7.* quem refero *d. alleg. 59. n. 13.* Didac. Narbona *in tract. de ætate ad omnes humanos actus req. anno 25. q. 56. num. 5. & 6.*
Si tamen finito vno ſemeſtri, adhuc duraret ea- 8
dem neceſſitas, vel vtilitas, poterunt per aliud ſemeſtre commendari, Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 8. num. 35.* Azor. *d. q. 7.* Ego ipſe *d. alleg. 59. n. 14. in fine.*

Hodie per ſacrum Concil. Trid. correctus eſt 9
text. *in d. cap. nemo deinceps,* vt ſacra Congreg. declarauit his verbis, *Commenda, quæ ad ſex menſes in Eccleſiis Curatis fieri poterant ab Ordinariis, iuxta c.* nemo de elect. lib. 6. *amplius poſt Concilium, locum non habent, cum debeat in eis deputari Vicarius ad formam. c. 18 ſeſſ* 14. refert Nicol. Garc. *d. c. 4. n. 15.*
Cuius quidem Vicarij deputatio, donec proui- 10
deatur de Rectore, ſpectat ſemper ad Epiſcopum, in cuius Diœceſi Parochialis eſt, ſicut ab eadem S. Cong. deciſum fuiſſe atteſtatur Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſcopis n. 86.* ac proinde inferiores, qui non ha- 11
bent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, non poſſunt conſtituere Vicarium eiuſmodi, Fr. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p. 2. c. 18 n. 52.* Nicol. Garc. *p. 2. c. 1. num. 8.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ. 1. dub. 8. & 11.* Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 60. n. 3. & 4.* qui ſi fuerit ſemel conſtitutus cum congrua, non poterit ſine cauſa remoueri, quia Epiſcopus non retractat quod ſemel exequutus eſt pro executione Concilij, vt Maſſob. *de requiſ. 1. dub. 26.*

In iſtis autem Commendis temporalibus nullus 12
adeſt titulus, nec datur ius in re, nec ad rem, & quandocunque poſſunt reuocari, Ludouic. Gom. *in reg. de non tollendo iure quæſ. q. 4. n. 22.* Mand. *in reg. 32. Cancel. q. 7. n. 2.* Flam. Pariſ. *de reſign. benef. lib. 2. q. 17. n. 3.* Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 8. n. 37.* Quintanad. *Eccleſ. lib. 4. n. 124.* Anton. Fabric. *in theorica de re beneſic. tit. de beneſic. in tit. à n. 4.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 31. q. 5.* Et quòd etiam ob id Epiſcopus, qui ad ſex menſes Parochialem commendauit, iuxta
formam *d. c. nemo deinceps,* poſſit ante ſemeſtre fi- 13
nitum nutu ſuo commendationem reuocare, per gloſ. *in c. qui plures, 11. q. 1. & in cap. ſi conſtiterit, de accuſat.* reſoluit Garc. *d. c. 4. à n. 53.* Ego ipſe *d. p. 3.*
alleg. 59. num. 18. Vnde per ſuperuenientes nouos ti- 14
tulares ceſſant tales commendæ, Rom. *conſ. 350. n. 3.* Caputat. *deciſ. 146. n. 1. p. 1.* nec de illis debet fieri mentio in impetratione beneficiali, Pute. *dec. 272. n. 1. lib. 2. aliàs dec. 274. in correctis.* Gonzal.
d. gl. 5. §. 8. n. 41. Et in illa non habere locum. *Ex-* 15
trauag. Iniunctæ, de elect. inter commun. tenent Flam. Pariſ. *de reſign. lib. 7. q. 21. n. 20.* Oldrad. *conſ. 179. Quæritur.* Card. Tuſch. *d. lit. C. concl. 475. n. 1.*

Ideo

16 Ideo Commendatarij temporales non poſſunt
17 agere ſpolio, Pute. *deciſ.* 205. *lib.* 3. *in correct.* Nec
faciunt fructus ſuos, ſicut nec depoſitarij, *gloſ.*
verb. commendare, verſ. ſed nunquid facit iſte fructus
ſuos, in cap. nemo deinceps, Nau. *d. conſ.* 9. *num.* 3. *de*
præbend. niſi quatenus ad congruam ſuſtentationem
ſibi, & ſuis miniſtris opus ſit; reliquo, quod ſupe-
reſt, in vtilitatem Eccleſiæ conuertendo, ſicut tra-
dunt Roman. *d. conſ.* 350. *num.* 8. Rebuff. *in praxi*
tit. de Commendis, num. 25. Pute. *deciſ.* 22. *num.* 3. *lib.*
2. *in correct.* Card. Tuſch. *d. lit. C. concluſ.* 475. *num.*
18 12. Quapropter tenetur de illis fructibus ratio-
nem reddere. *cap. placuit* 10. *q.* 3. Hoied. *de incom-*
pat. benefic. p. 2. *cap.* 14. *num.* 4. Flamin. Pariſ. *d. lib.* 2.
quæſt. 17. *num.* 4. Gonzal. *dict. gloſ.* 5. §. 8. *num.* 40. Et
quamuis Imola *in cap. vltima, de rerum permut.* quem
ſequitur Gammar. *in cap. licet* 83. *verſ. contrarium,*
eodem titul. lib. 6. teneant licitum eſſe permutare
Commendas temporales, tamen contrarium aſſe-
rit veriſſimum Flamin. Pariſ. *d. quæſt.* 17. *num.* 6. di-
cens quod non poſſunt temporales Commendæ
reſignari in fauorem, quia illud ius non eſt perpe-
tuum, bene tamen poſſunt ſimpliciter renonciari in
manibus Superioris.

19 Et ob eas rationes ſi quis alicui commendet
beneficium quoad exteriora & publica ſeruitia
Eccleſiæ, non tenebitur recitare ex vi huius com-
mendationis; verbi gratia, ſi beneficiatus propter
negotia à ſua Eccleſia abfuturus, commendet ali-
cui clerico, etiam mercenario, vt inſeruiat pro eo
toto illo tempore abſentiæ, tunc ex vi huius one-
ris, quod in ſe ſuſcipit, non tenebitur talis ſubſtitu-
tus recitare officium, niſi quatenus fuerit neceſſa-
rium, iuxta morem Eccleſiæ, illud canere publi-
cè in ea Eccleſia, cum ſit illi commendatum ſolum
publicum, & externum miniſterium, & obligatio
recitandi priuatim, ſemper apud proprietarium ma-
net, ita vt alteri illam delegare non valeat. Ita
Suar. *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *cap.* 22. *n.* 14. Nicol. Garç.
de benefic. p. 3. *cap.* 1. *num.* 106. Squillante *de obligat.*
cleric. p. 1. *num.* 12. Paul. Layman. *d. cap.* 5. *num.* 7. *in*
20 *fine.* Si verò quoad totam adminiſtrationem quis
habeat beneficium integrè commendatum, tunc
tenebitur, licet illa commendatio Eccleſiæ non ſit
in titulum beneficij erecta, neque conferatur in
perpetuum, quia licet non obligetur ratione bene-
ficij, quod ipſe habeat, tamen cùm ſit loco benefi-
cium habentis ſubrogatus, cum tota beneficij obli-
gatione ab eo acceptata obligatur, cum pro tunc
æquiualeat obligatio titulo beneficij quoad omnia
onera eius. Ita Medio *de orat. q.* 7. §. *ex dictis apparet,*
Nau. *eod. tract. c.* 20. *n.* 16. Azor. *inſtit. mor. p.* 1. *lib.* 10.
c. 3. *q.* 6. Squillante *d. p.* 1. *n.* 12. *in princ.* vbi *num.* 13.
21 reſoluit illum teneri recitare officium, cui com-
mendatur tota Eccleſiæ adminiſtratio auctoritate
Papæ, quamdiu beneficiatus per ſe non valet recita-
re, quia hoc caſu intelligitur Vicario commiſſum
totum beneficij onus, etiam quoad recitationem,
ne Eccleſia priuetur vllo officio.

22 Perpetua Commenda conceditur in fauorem
perſonæ cum facultate diſponendi de beneficio
ſicut verus beneficiarius, vt in exemplis adductis
per Hoied. *d. p.* 1. *cap.* 14. *num.* 5. & alios citatos à
Flamin. *d. quæſt.* 17. *num.* 8. Lotter. *de re benefic. lib.* 1.
q. 17. *num.* 10. *cum ſeqq.* & *lib.* 2. *q.* 33. *ex num.* 12. &
lib. 3. *q.* 8. *n.* 120. *cum ſeqq.* vbi quòd perpetua Com-
menda confert liberam poteſtatem adminiſtrandi
tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, & per
eã conſtituitur verus Prælatus, interdicta dumtaxat
alienatione. Nullo modo ab alio, quàm à Papa fie-
ri poteſt, Æn. de Falcon. *de reſer. q.* 3. *n.* 11. Gambar.
d. tit. de poteſt. legati in commend. benef. nu. 162. & *ſeq.*
Azor. *inſtit. mor. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 31. *q.* 15. Tamburin. *de*
iure Abbatum tom. 1. *diſp.* 4. *q.* 3. Ego ipſe *d. p.* 3. *all.* 68.
n. 36. Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *n.* 13. & 22. vbi *n.* 23. con-
tra Cuch. ſubdit vt nec à Legato etiam de Latere,
niſi habeat à Papa ſpecialem facultatem. Huiuſmo- 23
di Commendæ via ad hoc per ſummos Pontifices
inuenta fuit, vt qui non eſt habilis ad titulum, ſit
habilis ad commendam; veluti quia prouidetur ali-
cui exiſtenti in minori ætate, vel de beneficio in-
compatibili, vel prouidetur Regulari de beneficio
ſæculari in commendam, & è contrario: vt aduer-
tit Nicol. Garc. *d. c.* 4. *à nu.* 24. Vnde talis Commen- 24
da perpetua dicitur diſpenſatio palliata ad obti-
nendum aliquod beneficium aliàs obtinenti prohi-
bitum, Mandoſ. *reg.* 33. *q.* 30. *num.* 1. Gonzal. *d. gloſ.* 5.
§. 8. *n.* 6. Et quando beneficium, ſeu Prioratus Re- 25
gularis datur in Commendam perpetuam, non re-
quiritur profeſſio, nec habens in Commendam be-
neficium regulare, cogi poteſt profiteri Religionẽ,
ſicut habens in titulum cogeretur, niſi aliud in Bul-
la commendationis fuerit expreſſum. Ita Cuch. *in-*
ſtit. maior. lib. 3. *tit.* 6. *n.* 48. Nicol. Garc. *d. c.* 4. *à n.* 27.
Tambur. *d. diſp.* 4. *q.* 9. Ego ipſe *d. alleg.* 59. *n.* 17.

Hæc igitur Commenda perpetua beneficij eſt 26
titulus Canonicus, *c. dudum, el.* 2. *de elect. d. cap. ſi plu-*
res 21. *q.* 1. Nau. *conſ.* 9. *n.* 2. *de præbend. in nouis.* Aloyſ.
Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. p.* 4. *reſol.* 346. Lotter.
d. lib. 3. *q.* 8. *n.* 127. plures citat Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 8.
num. 2. vbi *nu.* 3. ſubdit Commendam perpetuam de 27
beneficio parum, aut nihil diſtare ab aliis proui-
ſionibus beneficiorum, & ſic in illius Bulla ita dici.
Vt commodius onera ſuſtentare valeas, ac alicuius ſub-
ſtentationis auxilio prouidere cupientes, tale benefi-
cium auctoritate Apoſtolica concedimus, & commen-
damus, ac prouidemus, per te quamdiu vixeris; obti-
nendum & poſſidendum, ita quod durante commenda
huiuſmodi de fructibus, ac redditibus ipſius diſponere,
& ordinare valeas, &c. quam formam ponit Rebuff.
in praxi tit. de commenda, n. 28. & ſic obligare ad re-
citandum diuinum Officium reſoluit Paul. Lay-
man. *in Theologia morali lib.* 4. *tit.* 2. *c.* 5. *n.* 7. *in fine.*

Quare Regulæ Cancellariæ de beneficiis lo- 28
quentes in Cõmendis perpetuis ſibi vendicant lo-
cum, vt *de reg. de infirmis reſignantibus,* tradit *ibi* Lu-
douic. Gom. *q.* 13. Caſſard. *deciſ.* 32. *ſuper reg.* Gonzal.
d. gloſſ. 5. §. 8. *num.* 13. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 4.
collect. 999. *in princ.* Et *de publicandis reſignationi-*
bus, Ludouic. Gom. *ibid. qu.* 3. Gonzal. *d.* §. 8. *num.* 6.
Aloyſ. Ricc. *in d. praxi reſol.* 346. *n.* 11. Et *de idiomate*
te Ludouic. Gonzal. *ibid. qu.* 5. Mandoſ. *reg.* 32. *qu.* 7.
num. 14. Gonzal. *d.* § 8. *n.* 21. Et *de triennali,* Ludou.
Gom. *ibid. q.* 5. *nu.* 10. *cum ſeqq.* Gonzal. *d.* §. 8. *num.* 22.
Fab. *deciſ.* 4. *C. de Epiſcopis & clericis,* Aloyſ. Ricc.
d. reſol. 346. *nu.* 17. Et *de veriſimili notitia,* Lud. Gom.
ibid. q. 4. & Ioan. Cochier *nu.* 16. Caſſad. *deciſ.* 30. *ſu-*
per reg. Gonzal. *d.* §. 8. *nu.* 23. Et denique *reg.* 25. *Can-*
cellariæ de beneficiis vacaturis per promotionem ad
Eccleſias, & monaſteria, procedit etiam in Commen-
da perpetua, Rot. *deciſ.* 791. *num. n.* 8. *cum ſeqq.* 1. *diuerſ.*
Gonzal. *d.* §. 8. *poſt n.* 32.

Hinc quoque prouenit, vt Commenda huiuſmo- 29
di perpetua, ſit irreuocabilis, Ludou. Gom. *in reg.*
de publicand. q. 4. Rot. *deciſ.* 791. *num.* 11. *p.* 2. *diuerſ.*
Gonzal. *d.* §. 8. *n.* 29. ita vt ea durante non poſſit be- 30
neficium commendatum alteri conferri, Lud. Gom.
in reg. de impetr. benef. per obitum fam. Cardin. *q.* 6.
n. 4. *in fine,* & *in reg. de veriſimili p.* 4. *num.* 2. Gonzal.
d. §. 8. *ante n.* 33.

31 Hinc etiam in impetratione alterius beneficij
debet fieri mentio de tali Commenda, aliàs gratia
erit nulla, Capyc. deciſ. 3. num. 6. Pute deciſ. 26. in
fine lib. 2. in correct. Gonaal. d. §. 8. num. 17. Aloyſ.
32 Ricc. d. collect. 999. verſ. item in impetratione. Et il-
legitimus non diſpenſatus taleio Commendam ha-
bere non poteſt. Rebuff. in praxi tit. de Commendis,
num. 36. Gonaal. d. §. 8. num. 18. & requirit quoqne
talis Commenda ætatem, & alias qualitates legiti-
mas, ſicut verum beneficium, Caputaq. deciſ. 127. n. 3.
p. 1. Gonzal. d. §. 8. n. 9.

33 Hinc quoque talis Commenda operatur incom-
patibilitatem inductam à cap. de multa, de prabend.
& Extrauag. Execrabilis, eodem tit. Hoied. de incom-
patibil. benef. p. 2. cap. 14. à num. 16. Gonaal. dict. §. 8.
num. 20. Aloyſ. Ricc. d. collect. 999. verſ. item talis, & d.
34 reſol. 346. nu. 15. ita nec duo beneficia commendata
in perpetuum, nec vnum iure tituli, & alterum
commendatum in perpetuum poſſint ſimul haberi
ſine iuris relaxatione, quando altoquin ſunt bene-
ficia ipſo iure incompatibilia: vt ex Nau. in manu.
cap. 25. num. 15. reſoluit Azor inſtit. moral. p. 2. lib. 6.
cap. 10. q. 11. verſ. cum dubia. Flamin, Pariſ. de reſign.
lib. 3. q. 1. n. 110. & colligitur ex Conc. Trid. ſeſſ. 7. de
reform. cap. 4. ſic ſtatuente. Quicunque de cætero plura
Curata, aut aliàs incompatibilia beneficia Eccleſiaſti-
ca, ſine per viam vnionis ad vitam, ſeu Commenda
perpetua, aut alio quocunque nomine, & titulo contra
normam ſacrorum Canonum, & præſertim Conſtitutio-
nis Innocent. III. quæ incipit. De multa, recepta in
ſimul retinere præſumpſerit, beneficiis ipſis iuxta ipſius
Conſtitutionis diſpoſitionem ipſo iure, etiam præſentis
Canonis vigore, priuatus exiſtat. Quamuis Proſper.
de Auguſtino in addit. ad Quarant. in ſumma Bulla-
rij, verb. beneficiorum reſignationes cauſa 9. verſ. ſe-
cundò limita, & alij ſentiant hoc Concilij decreto
eſſe prohibitum ne quis plura ſimul beneficia in-
compatibilia habeat commendata, non tamen ve-
titum eſſe ne quis habeat vnum nomine & iure titu-
li, alterum commendatum etiam in perpetuum, quod
35 vt vidimus ſuſtineri non poteſt. Quamuis antea ſe-
cus dicendum foret. Fiat enim receptum poſſe quem
vnum beneficium in titulum, & alterum in com-
mendam habere, vt per Caſſad. deciſ. 32. num. 7. ſuper
Regul. 4. verſ. la quinta razon, tit. 16. p. 1. Caputaq.
deciſ. 147. n. 3 p. 1. Pute. deciſ. 325. num. 3 lib. 1. & deciſ.
274. num. 2 lib. 3. Sayr. in floribus deciſ. ſub titul. de præ-
bendis deciſ. 32. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. 474. in
med. Gonaal. d. §. 8. n. 21.

36 Hinc denique prouenit huiuſmodi Commendas
ad materiam ſimoniæ pertinere, ſi pretio fiant, vt re-
ſoluunt Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. de ſimon. cap. 24.
à nu. 3. Sebaſt. Cæſ. d. §. 7. prope fin. Bonacin. de ſimon.
diſput. 4. n. 14. id ipſum reſoluentes ſiue illæ ſint per-
petuæ, ſiue temporales. Ratio eſt quia hæ Commen-
dæ continent ſpiritualem iuriſdictionem, vel admi-
niſtrationem, cui temporales fructus annectuntur,
vel enim Commenda eſt temporalis, & ſic Com-
mendatarius acquirit iuriſdictionem delegatam;
vel eſt perpetua, & ſic acquirit iuriſdictionem or-
dinariam, vel quaſi.

37 Ex his apparet Commendatarios perpetuos ha-
beri vt titulares, cenſerique & reputari titulares, &
ideo diſpoſitionem & Iura loquentia de titulari-
bus, ſeu de veris Prælatis habere locum in illis.
38 Hinc pœna cap. licèt canon. de elect. lib. 6. contra non
promouentes ſe infra annum, habet locum in his
Commendatariis perpetuis, Clem. in agro §. cæte-
rum, de ſtatu Monach. ibi, infra annum computan-
dum à tempore collationis & commiſſionis, vbi per
commiſſionem intelligitur Commenda, Rebuff.
de pacif. poſſeſſ. num. 42. verſ. & ſic tenetur infra annum,
Mandoſ. reg. 32. q. 7. num. 10. & 11. Gonzal. d. gloſ. 5.
§. 8. à num. 7. Et diſpoſitio text. in cap. quoniam Ab-
bas 14. de offic. deleg. dicentis, quòd delegatio facta 39
Dignitati, non expreſſo nomine proprio, tranſit ad
ſucceſſorem, habet etiam locum in Commendatario
perpetuo, Mandoſ. d. reg. 32. q. 7. num. 8. & 9. Flamin.
Pariſ. de reſignat. benef. lib. 2. q. 17. n. 13. Gonzal. d. gloſ.
5. §. 8. n. 10. verſ. ita.

Commendatarius perpetuus habet liberam po- 40
teſtatem, in temporalibus & ſpiritualibus, Rebuff.
de pacif. poſſeſſ. num. 41. Flamin. Pariſ. d. q. 17. num. 13.
Gonzal. d. gloſ. 5. §. 8. nu. 13. Poteſt præſentare, elige- 41
re, & conferre, ſicut quilibet alius prouiſus, Rebuff.
in praxi tit. de commend. num. 61. Gonzal. d. gloſ. 5.
§. 8. num. 14. tranſigere ſuper fructibus ſui beneficij 42
commendati, ac eos vendere Capic. deciſ. 3. ſub nu. 9.
Rebuff. de pacif. poſſeſſ. ſub num. 40. Gonaal. d. gloſ. 5.
§. 8. num. 19. permutare cum alio beneficio in titu- 43
lum dato, cap. fin. de rerum permut. Rebuff. de pac.
poſſeſſ. num. 38. Petr. de Peruſio de permut. numer. 9.
Bellon. eod. tract. p. 3. q. 4. Gonzal. d. gloſ. 5. §. 8. nu. 24.
& reſignare etiam in fauorem, Flamin. Pariſ. dict. 44
q. 17. à princ. Gonaal. d. gloſ. 5. §. 8. num. 25. Et tenetur 45
verificare narratiuam, ſicut quilibet alius benefi-
ciatus, vt per Pute. deciſ. 253. lib. 3. per quam deci-
ſionem fuit receſſum à deciſ. 246. eiuſdem Putei
d. lib. 3. in correctis, in qua contrarium Rot. prius
tenuerat. Et tenetur ad penſum Canonicarum 46
precum, vt per Nau. de orat. cap. 20. num. 16. Medi-
na in ſimili tract. q. 2. Azor, inſtit. moral. p. 1. lib. 10.
cap. 3. quæſt. 6. Vaſq. in opuſc. de benef. c. 4. art. 1. dub. 3.
Suar. de Relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4. cap. 22. n. 14. Bona-
cin. de horis Canon. diſp. 1. q. 2. puncto 4. num. 3. Oliuer.
Bonart. de obligat. Horar. Canon. lib. 2. c. 4. n. 20.

Commendatarius Abbas eſt alius, iura quaſi Epiſ- 47
copalia habens, qui verè & propriè eſt Prælatus,
Dec. in c. ad docendi, num. 4. de reſcript. Barbat. conſ. 2. num.
18. & 25. lib. 2. Ludou. Gom. ſuper reg. de trienn ali
quæſt. 5. num. 17. & ſeq. Rebuff. conſ. 77. num. 1. Aloyſ.
Ricc. in collect. deciſ. in collect. 999. verſ. idem, Gonzal.
d. gloſ. 5. §. 8. num. 27. Rot. deciſ. 346. num. 1. p. 3. diuerſ.
Burat. deciſ. 610.

Vnde poteſt eſſe delegatus Apoſtolicus iuxta 48
cap. ſtatutum, de reſcript. in 6. vbi Ludou. Gom. n. 77.
in 9. ampl. Gonaal. d. gloſ. 5. §. 8. num. 10. Garc. d. p. 4.
cap. 4. num. 49. Maſſobri. de Synodo diœceſana cap. 4.
dub. 13. num. 38. Anton. Fabric. in theorica de re benef.
tit. de benefic. in titul. & commendam, num. 17. Sebaſt.
Cæſar. in relect. de Eccleſ. Hierarchia diſput. 14. §. 7.
num. 5.

Ac denunciationes matrimoniales ex cauſa re- 49
mittere poteſt, illas ſcilicet quæ fierent in ſuo ter-
ritorio, iuxta Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 1.
ſicut reſoluunt Petr. de Ledeſma in ſum. p. 1. de ſacra-
ment. vbi Sacram. matrim. cap. 6. concl. 7. dub. 1. verſ.
ſegueſſe lo ſegundo, Gonzal. d. §. 8. num. 28. Ego ipſe de
officio, & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 32. n. 32.

Contrà Franc. Leon. in theſauro fori Eccleſ. p. 2.
cap. 9. num. 55. Armendar. in addit. ad recop. legum
Nauarra lib. 4. tit. 24. lib. 1. de matrim. num. 22. exiſti-
mantes huiuſmodi Commendatarios in eorum
Abbatiis, in quibus habent iura quaſi Epiſcopalia
dictas denunciationes ſine ſpeciali conceſſione
Apoſtolica remittere non poſſe. Et contra Baſil.
Pont. de Matrim. lib. 5. cap. 20. num. 13. aſſeren-
tem deciſum non permitti hanc facultatem Com-
mendatario, licet eius Abbatia iura Epiſcopalia
habeat.

Non

Digitized by Google

50 Non poteſt tamen facere concurſum beneficiorum Curatorum, ſed hoc ſpectat ad Epiſcopum in cuius Diœceſi eſt Abbatia exempta, qui electo magis idoneo mittet eundum ad Commendatarium pro collatione, vt cenſuit S. Cong. teſte Garc. *de benefic. p. 9. cap. 2. num.* 123. Si verò omnimodam habeat iuriſdictionem Epiſcopalem, nec alicui ſubſit, ſed ſit immediatè ſubiectus Sedi Apoſtol. nullius Diœceſis proprium territorium habens, ſi habeat ius congregandi ſynodum, & legitimè conſtet illam congregaſſe, & elegiſſe examinatores, poteſt concurſum inſtituere, examinare, approbare, omniaque illa facere, quæ continentur decreto Conc. *cap. 18. ſeſſ. 24. de reform.* S. Cong. Conc. teſte eodem Garc. *de benefic. part. 2. cap. 2. num.* 136.

51 Commendatarius Abbatiæ exiſtentis intra fines alicuius Diœceſis etiam exemptæ, & habentis iura quaſi Epiſcopalia, non poteſt vocare quem maluerit Epiſcopum pro miniſtrando ſacramento Confirmationis ſuis populis niſi de conſenſu, & licentia Epiſcopi, in cuius Diœceſi eſt Abbatia ita cenſuit S. Congreg. Concilij.

52 Commendatarij curam iuriſdictionalem habentes tenentur reſidere & Sacris initiari: per omnia enim æquata ſunt hodie commendæ titulis: eadem S. Cong. Conc. teſte eodem Garc. *de benef. p. 3. cap. 2. n.* 166.

53 Commendatarius etiam Cardinalis tenetur contribuere ſeminario, S. Cong. Conc. *in Adrien.* 3. *Decembris* 1622.

An autem per obitum Commendatarij etiam perpetui vacet Abbatia ſicut prius, & Commenda extinguatur, ac expiret reſeruatio? vide Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 5. §. 8. à n. 48.* Garc. *de benefic. p. 4. c. 4. n. 61. cum ſeqq.*

CAPVT X.

De Coadiutoris.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutoria eſt duplex, quædam temporalis & reuocabilis, altera perpetua, & irreuocabilis ac cum futura ſucceſſione.*

2 *Temporalis coadiutor, & reuocabilis ille dicitur, qui propter fauorẽ, & vtilitatem Eccleſiæ adhibetur alicui eius Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, aut corporis facto inutili, & miniſtrari imponenti, vt pro eo miniſtret.*

3 *Rector inutilis ſuo non debet priuari beneficio.*

4 Cap. tua nos, de cleric. ægrot. *declaratur.*

5 *Epiſcopo, qui ex morbo non poteſt oneri iniuncto, ſatisfacere, Coadiutor dandus eſt.*

6 *Religioſus Epiſcopus poteſt dari Coadiutor Epiſcopo.*

7 *Epiſcopo ſenio confecto ita licet Coadiutorem ſibi aſſumere quemadmodum & ægroto.*

8 *Præſuli ab hoſtibus capto Coadiutor datur in ſpiritualibus, & temporalibus.*

9 *Leproſo Eccleſiæ Rectori dandus eſt Coadiutor.*

10 *Paralytico debet dari Coadiutor.*

11 *Dementi, vel furioſe datur Coadiutor.*

12 *Illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus tanquam Sedis Apoſt. delegatus, coadiutores pro tempore.*

13 *Illiterati, ſeu imperiti dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habent.*

14 *Coadiutoris datio vigore* Concilij Trid. ſeſſ. 21. de reform. c. 6. *non erit attentata quamuis ſit execata poſt appellationem impoſitam.*

15 *Coadiutoris datio non cenſetur comprehenſa in generali vicariatus commiſſione.*

16 *Rectori de coadiutore prouidendum eſt propter auctam populi numeroſitatem.*

17 *Rector ſolus quando eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poteſt, non datur iuſta cauſa diuidendi Parochiam, ſed adhibendi miniſtros coadiutores.*

18 *Epiſcopus in vim* Concilij Trid. ſeſſ. 21. de reform. c. 4. *non poteſt erigere coadiutoriam, ſed vtique cogere debet rectorem ad adiungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramentis adminiſtrandis.*

19 *Epiſcopus non poteſt diſmembrare partem curæ animarum ab Eccleſia Parochiali ſubiecta Religioni Hieroſolimitanæ, & applicare alteri Eccleſiæ eiuſdem loci ſub prætextu quod populus eſſet numeroſus.*

20 *Rectori prouidendum eſt de Coadiutore quando ſuſpectus eſt de dilapidatione bonorum Eccleſiæ.*

21 *Papa ſolus poteſt Epiſcopis Coadiutores dare.*

22 *Coadiutores deputant aliis Epiſcope inferioribus Legati, Nuncij, & Epiſcopi.*

23 *Coadiutorum poteſtas pendet à forma dationis Coadiutoriæ.*

24 *Coadsator Epiſcopo deputatus ob temporalia in temporalibus tantum liberam habebit adminiſtrationem, datus verò ob ſpiritualia, tunc poterit conferre de conſenſu ipſius Epiſcopi.*

25 *Coadiutor datus Epiſcopo dementi tunc habet in ſpiritualibus, & temporalibus generalem, & liberam poteſtatem, & poteſt beneficia in Diœceſi vacantia conferre, & illorum reſignationes recipere.*

26 *Expenſæ neceſſariæ adminiſtrandæ ſunt Coadiutori pro eius ſufficienti victu & fructibus beneficij ipſius coadiuti.*

27 *Vicerector ſeruiens Eccleſiæ, & adminiſtrans Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo conquirit emolumenta ipſius Rectoris, & licita eſt ei retentio oblationum, & eleemoſynarum ſibi factarum.*

28 *Redditus Eccleſiæ quando coadiutori, & ægrotanti Beneficiario non ſufficiunt, prius prouidendum eſt infirmo Coadiuto, & deinde in ſubſidium tenentur Parochiani ad alimenta coadiutoris.*

29 *Coadiutores conceſſio non liberat Coadiutum à reſidentia.*

30 *Coadiutus quicunque inhabilis, & illiteratus à reſidentia obeſſe non poteſt.*

31 *Coadiutoris Rectorum Parochialium auctoritate Apoſt. inſtitui ad perſonalem reſidentiam vt Rectores ipſi tenentur.*

32 *Coadiutoria perpetua licet olim concederetur, poſt* Trid. tamen Concil. *minimè permittebatur, ſed à Pontificatu Sixti V. vſque ad hæc tempora in dignitatibus, & Canonicatibus Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum conceditur.*

33 *Papa ſolus Coadiutorias concedit perpetuas, & cum futura ſucceſſione.*

34 *Coadiutor perpetuus Archiepiſcopi, & Epiſcopi,*

& cum futura ſucceſſione quam auctoritatem, & iuriſdictionem habeat, remiſſiuè.

35 *Coadiutori Epiſcopi cum futura ſucceſſione non licet ingredi ciuitatem Pontificaliter.*

36 *Coadiutor Archiepiſcopi cum futura ſucceſſione non debet vti cruce in diuinis, nec in functionibus Pontificis.*

37 *Coadiutor cum futura ſucceſſione Archiepiſcopi Pontificalia in Eccleſia exercens abſente Archiepiſcopo vti poteſt cappa.*

38 *Canonici ſunt compellendi vt Coadiutori Epiſcopo ſolemniter celebranti, & Pontificalia exercenti ſemper aſſiſtant.*

39 *Canonici non debent accedere ad circulos cum Epiſcopo Coadiutore.*

40 *Confeſſionem facere debet cum Sacerdote Canonico ſolemniter celebrante Coadiutor Epiſc.*

41 *Benedicere populo dum per ciuitatem incedit licet coadiutor Epiſcopi cum futura ſucceſſione, de licentia tamen eiuſdem Epiſcopi.*

42 *Canonici debent obuiam ire coadiutori Epiſcopi ad Eccleſiam Pontificaliter accedenti ad oſtium Eccleſiæ, eumque diſcedentem adidem oſtium deducere.*

43 *Indulgentias largiendi facultatem non habet Coadiutor Epiſcopi.*

44 *Coadiutor Epiſcopi debet in Synodo Prouinciali inter Epiſcopos prouinciales loco ſuæ promotionis ſedere.*

45 *Coadiutor Archiepiſcop. Metropolit. Bononien. debet præcedere vexillifero eiuſdem ciuitatis.*

46 *Viſitare limina Apoſtolorum tenetur Coadiutus Epiſcopus, & non Coadiutor.*

47 *Epiſcopo dandus eſt Coadiutor ſufficiens habens qualitates Paſtorali officio requiſitas.*

48 *Tenor literarum Coadiutoriæ ante omnia inſpiciendus eſt.*

49 *Coadiutores cum futura ſucceſſione non ſunt Beneficiarij, interim dum viuunt coadiuti, nec habent ius in re, ſed ad rem.*

50 *Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione non ſunt verè & propriè beneficia.*

51 *Papa coadiutoriam cum futura ſucceſſione concedendo non prouidet abſolutè de beneficio.*

52 *Canonici coadiutor cum futura ſucceſſione vocatur Canonicus fictus.*

53 *Beneficium vacat per obitum coadiuti.*

54 *Coadiutoria poſt mortem coadiuti continet gratiam coadiutoris.*

55 *Publicationi non ſubiacet coadiutoria.*

56 *Fructus ex beneficio coadiuti conſequi non poteſt coadiutor.*

57 *Diſtributiones quotidianas lucratur coadiutor abſente coadiuto ad ipſius coadiuti vtilitatem.*

58 *Coadiutor vt nihil prorſus percipere debeat de fructibus, nec diſtributionis aliquando diſponitur, interdum mandatur dari centum, nonnunquam plus, vel minus,*

59 *Officium Canonicum recitare non tenetur coadiutor, ſed proprietarius.*

60 *Profeſſionem Fidei non tenetur emittere coadiutor niſi cum fuerit ſucceſſioni locus.*

61 *Poſſeſſionem non capit coadiutor, niſi poſt ceſſationem coadiutoriæ.*

62 *Poſſeſſio noua debet capi à Coadiutore poſt mortem Coadiuti, quia non ſufficit prima capta viuente Coadiuto.*

63 *Coadiutor debet habere locum captæ poſſeſſionis poſt mortem Coadiuti, & non locum captæ poſſeſſionis viuente Coadiuto.*

64 *Poſſeſſio ab obitu Coadiuti numeranda eſt quamuis prima decederet ad annos viginti.*

65 *Sedes eadem principalis Coadiuti non aſſignatur Coadiutori, ſed ille debet ſedere vltimo loco poſt omnes Canonicos.*

66 *Coadiutores quando aliquas functiones faciunt, quæ pertinent ad ſuos Coadiutos, debent illas facere in nouiſſimo loco.*

67 *Canonici quamuis poſterius prouiſi præcedunt Coadiutoribus, quocunque conſuetudine in contrarium non obſtante, niſi aliud in forma Coadiutoriæ caueatur.*

68 *Coadiutor in dignitate, abſente vel impedito coadiuto ſuo, præcedit omnibus Canonicis, & habere debet idem prorſus ſtallum, quod coadiutus ſi præſens eſſet, obtineret.*

69 *Caſus proponitur deciſus nouiſſimè in ſacra Cong. Rituum.*

70 *Coadiutor non cenſetur comprehenſus in ſtatuto quod ex aliqua cauſa iubilare facit Canonicos.*

71 *Coadiutor non ſibi optat, ſed Coadiuto.*

72 *Coadiutor in ingreſſu non debet fabricæ ſoluere quod eſt conſuetum ſolui per Canonicos de nouo ingreſſos.*

73 *Iudex Apoſtolicus, ſeu delegatus Papæ non poteſt eſſe Coadiutor, nec deſignari Iudex Synodalis.*

74 *Coadiutor non gaudet priuilegiis, & indultis de percipiendis fructibus in abſentia.*

75 *Coadiutor non tenetur ad onera Canonicorum iuniorum, licet teneatur ad onera ſui Coadiuti.*

76 *Canonicus iunior, iuxta conſuetudinem Eccleſiæ, debent ſupplere vices hebdomadarij abſentis, vel impediti, & non Coadiutor.*

77 *Pœnæ iudiciales, & quæ non haberent rationem multæ ordinariæ, non poſſunt imponi Coadiutore, nec eius præbenda ob culpam coadiutoris.*

78 *Coadiutor non tenetur tempore conceſſionis Coadiutoriæ habere Ordinem Presbyteralem, vbi ſtatuto Eccleſiæ cautum fuerit quòd Canonicus actu ſit Sacerdos.*

79 *Coadiutor non tenetur ſe promoueri facere intra annum ad Ordinem requiſitum, ſi nunquam reſedit, ſeu inſeruiit, quia Coadiutus non vult.*

80 *Ordinari non poteſt coadiutor ad titulum coadiutoriæ tanquam ad titulum beneficij, ſed tanquam ad titulum penſionis, ſi ratione illius haberet congruam.*

81 *Officia ad quæ Coadiutus electus eſt, non poteſt exercere Coadiutor.*

82 *Diſtributiones quotidianas non amittit Coadiutus ſi per ſe deſeruiat abſente vel non ſeruiente Coadiutore.*

83 *Habitum & Tonſuram clericalem deferre tenetur Coadiutor, & fori priuilegio gaudet.*

84 *Coadiutor gaudet* reg. de annali, & triennali poſſeſſore.

85 *Menſibus datis cauſa recreationis gaudere poteſt Coadiutor, & illos conſumere ſicut principalis.*

86 *Coadiuti ſi ex forma literarum Apoſt. nunquam teneantur Horis Canonicis intereſſe Coadiutores quandiu aliqua ex tribus cauſis expreſſis* in cap. vnic. de cleric. non reſid. lib. *6. verè fuerint impediti, diſtributiones quotidianas lucrantur perinde ac ſi Diuinis intereſſent.*

87 *Coadiutor poteſt inſeruire, & reſidere in Eccleſia excommunicato exiſtente coadiuto, ſed*

non

non poteſt ad eius commodum, & vtilitatem lucrari.

88 *Coadiutor tenetur habere qualitates requiſitas ad obtinendam præbendam exemplo reſignatarij.*

89 *Coadiutores debent eſſe conſtituti in illa ætate, quæ ad illud obtinendum beneficium requiritur.*

90 *Coadiutor promoueri debet infra annum ex quo reſidet, & inſeruit ad ordinem ſuæ præbendæ annexum.*

91 *Coadiutor extra Eccleſiam Cathedralem tanquam verus, & proprius canonicus cenſendus eſt quoad præeminentias.*

92 *Coadiutor tenetur facere mentionem de obtentis beneficiis, quæ habet ſaltem ratione futuræ ſucceſſionis, quæ ipſi conceditur.*

93 *Coadiutor quamuis non ſit in Sacris conſtitutus, poteſt omnia, & ſingula facere, quæ ſine paramentis ſacris cum cappa, & cotta facere poſſet coadiutus ſi præſens eſſet.*

94 *Coadiutori tenentur Canonici inſeruire & miniſtrare, prout tenerentur inſeruire proprio Canonico coadiuto in omnibus functionibus canonicalibus.*

95 *Coadiutor ſeruiens pro coadiuto non tenetur exire de Capitulo in quo agitur de negotio ipſius coadiuti.*

96 *Coadiutus, & coadiutor poſſunt ſimul in habitu canonicali intereſſe in proceſſionibus, & Miſſarum ſolemnus, principalis in loco ſibi debito, & coadiutor poſt omnes Canonicos.*

1 COADIVTORIA eſt duplex: quædam temporalis, & reuocabilis; altera perpetua, & irreuocabilis, ac
2 cum futura ſucceſſione. Temporalis coadiutor & reuocabilis ille dicitur, qui propter fauorem, & vtilitatem Eccleſiæ adhibetur alicui eius Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, vel corporis facto inutili, & miniſtrare impotenti, vt pro eo miniſtret, & officium exerceat cum congrua portione ex redditibus beneficij ei aſſignanda. Ita Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. §. 9. *ex num.* 19. Nicol. Garc. *de benef. p.* 4. *c.* 5. *à princip.*

3 Iuſtum enim non eſt, nec rationi congruere videtur vt Rector inutilis vt ſupra effectus, ſuo priuetur beneficio, quia afflictis non eſt danda afflictio, *cap. Rectoribus, c. ex parte, cap. fin. de clerico*
4 *ægrot. c.* 1. *eodem tit. lib.* 6. Nauarr. *conſ.* 1. *eod. tit.* Gonzal. *d.* §. 9. *num.* 32. Garc. *d. c.* 5. *num.* 5. Nec contradicit text. *in cap. tua nos illo tit.* ibi, *debet officio remoueri*, quia intelligitur quoad exercitium & actum, non verò à iure, & titulo beneficij. Ita Lancellot. *in inſtit. Canon. lib.* 1. *tit. de coadiutor* §. 1. *& vlt.* Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 51. *sect.* 2. *ad fin.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canonici rub.* 11. *c.* 17. *n.* 160. *ante verſ. addo*, Garc. *d. c.* 5. *n.* 6. Salgado *de protect. Regia tom.* 1. *p* 3. *c.* 2. *num.* 44.

Ex quibus autem cauſis coadiutor huiuſmodi dari, & aſſignari debeat, latè habetur *in tit. de Clerico ægrotante, in Decretalib. & in libris Sexti*, & apud Thom. Campeg. *in ſpeciali tract. de coadiutore Epiſcoporum*, & Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.* 7. *q.*
5 10. Et imprimis quòd Epiſcopo, qui ex morbo non poteſt oneri iniuncto ſatisfacere, Coadiutor dandus ſit, probat text. *in cap. ex parte* 5. *de cleric. ægrot.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 6. *q.* 5. *n.* 15. Camill. Borell. *in ſum. omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 9. *n.* 6. Cardin. Tuſch. *tom.* 1. *lit.* C. *Concl.* 401. *num.* 2. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 6. *tract.* 18. *docum.* 1. *n.* 2. *verſ. la ſegunda*, Maſcou. *de maieſt. milit. Eccleſ. p.* 1. *lib.* 1. *c.* 8. *fol.* 135. vbi cauſas concedendæ coadiutoræ enumerat, veluti ſenectutem, infirmitatem pro maiori parte temporis, itaut illum impediat ab officio Pontificali, vt quia cæcus eſt, vel laborat lepra, dementia, epilepſia, & ſimilibus; ac tandem tam inhabilis, quod ſuum minus exercere non poſſit, refert nouiſſimè Gonzales de Salzedo *in lege politica lib.* 2. *c.* 21. *n.* 37. Azor. *inſt. moral p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *q.* 2. *verſ. porro*, & *q.* 8. reſoluit quòd Religioſus Epiſcopus 6
poteſt dari Coadiutor Epiſcopo. Hinc ſi quis impetrauerit coadiutoriam ſub narratiua quòd aliquis Canonicus non poteſt amplius in choro propter aduerſam valetudinem inſeruire, id concludenter debet probare, Rot. apud Paul. de Rubeis *deciſ.* 237. *n.* 6. *tom.* 3 *diuerſ.* vbi *n.* 8. quòd infirmitas ad effectum coadiutoriæ cum futura ſucceſſione debet præſtare perpetuum impedimentum; & eadem Rota apud eundem Paul. de Rubeis *deciſ.* 308. *num.* 17 *tom.* 2. *diuerſ.* aliàs *part.* 6. *recent.* tenet quòd coadiutoriæ gratia, & ſimiles valere non poſſunt niſi coadiutos nominatim exprimat talem morbum, qui ſit aptus impedire humanas actiones, cum non ſufficiat quæcunque inhabilitas, aut praua habitudo aſſerentis indigere auxilio coadiutoris, & *ibidem* iuncto *num.* 23. ſubdit quòd coadiutoriæ gratia obtenta ſub prætextu dolorum infirmitatis, valere non poteſt niſi quatenus illi ſint continui.

Vnde Epiſcopo ſenio confecto ita licet co- 7
adiutorem ſibi aſſumere, quemadmodum & ægroto, vt reſoluunt Anchar. *conſil.* 188. *num.* 7. Menoch. *de præſumt. lib.* 6. *præſumpt.* 46. *num.* 3. Gonzal. *d. gloſ.* §. 9. *num.* 21. Cardinal. Tuſch. *d. tom.* 1. *lit.* C. *concluſ.* 402. *num.* 1. nouiſſime Didac. Narbona *in tract. de ætate ad omnes humanos actus requiſ. anno* 60. *quæſt.* 5. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 6. *tract.* 18. *docum.* 1. *num.* 2. *verſ. Per derecho.* Et probatur *in d. cap.* 1. aliàs *vnic. de clerico ægrot. lib.* 6. vbi conceditur facultas Epiſcopo, qui ob ſenium, vel aliud impedimentum perpetuum ſuum officium nequit exercere, vt poſſit de ſui conſilio, & aſſenſu Capituli, vel maioris partis vnum, vel plures Coadiutores aſſumere ad officium exercendum; & ſi Epiſcopus fuerit demens, vel nequiuerit exprimere quod velit; Capitulum, vel duæ partes eligere poterunt prædictos, & ſi in vtroque caſu Epiſcopus teneat Coadiutores, & dicat ſe illis non egere, Capitulum nihil innouet, ſed omnia notificet Pontifici.

Præſuli quoque ab hoſtibus capto Coadiutor 8
datur in ſpiritualibus, & temporalibus, *c. ſi Epiſcopus, de ſuppl. negl. Prælat. lib.* 6. vt ea Rebuff. tradit Gonzal. *d.* §. *num.* 28.

Leproſo Eccleſiæ Rectori dandus eſt etiam 9
Coadiutor vt probatur *in cap. de Rectoribus*, & *in cap. tua nobis, de cleric. ægrot.* reſoluunt Maiol. *de irregul. lib.* 2. *cap.* 18. *col.* 3. Henriquez *in ſumm. lib.* 14. *de irregul. cap.* 18. *in princ.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 5. *quæſt.* 3. *num.* 20. & *lib.* 7. *quæſt.* 10. *num.* 8. Aloyſ. Riccius *in praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.* 494. *num.* 5. *in* 2. *edit.* latè Campan. *in diuerſor. Iuris Canno. rub.* 11. *cap.* 27. *num.* 154. *cum ſequentibus*, vbi. *num.* 160. ſubdit attenta Conſtit. Pij V. poſſe leproſum co-

rum ordinario libere reſignare, non tamen ad
id cogi inuitum, tametſi non dubitet quòd ha-
benti coram animarum etiam inuito dandus ſit
Coadiutor.

10 Paralytico item debet dari Coadiutor, *cap. vlt.
de cleric. ægrot.* Gonzal. *d.§.9.n.*24. Aloyſ. Ricc. *in
d. praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.* 494 *num.* 7. Scip.
de Rubeis *in aphoriſmis Epiſcop. verb. Coadiutor,
num.*6.

11 Dementi quoque, vel furioſo datur Coadiu-
tor, vt *in d. cap. vnic. §. ſi vero, de cleric. ægrot. lib.*
6. Anchar. *conſil.* 188. *Viſis*, *num.* 7. Bertachin.
de Epiſcopo part. 2. *lib.* 4. *num.* 24. Nauar. *conſil.*3.
num. 2. *eod. titul.* Flamin. Pariſ. *d.lib.* 7. *quæſt.* 20.
num. 9. Gonzal. *d.* §. 9. *num.* 23. Card. Tuſch. *d.
concl.* 402. *num.* 3. Aloyſ. Ricc. *in ſua praxi part.* 4.
reſol. 543.*num.*4.

12 Illiteratis, & imperitis Parochialium Eccle-
ſiarum Rectoribus, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint,
deputat Epiſcopus tanquam Sedis Apoſt. dele-
gatos, Coadiutores pro tempore ſecundum diſ-
poſitionem Concil. Trident *ſeſſ.* 21. *de reform.
cap.* 6. & tradunt Sbroz. *de officio Vicarij lib.* 2. *q.*
212. Salzed. ad Bernard. *in pract. cap.* 21. *litt.* G.
in nouiſſ. edit. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ.
part.* 2. *cap.* 2. *num.* 71. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum
fori Eccleſ. deciſ.* 574. *in* 1. *edit.* aliàs *reſol.* 494.
in 2. *edit.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1, *verb. Pa-
rochia* §. 7. vbi ſubdit procedere etiam in Paro-
chiis exemptis, Grilenzon *conſ.* 5. *num.* 3. Vgolin.
de officio Epiſcopi cap. 54. *in princ. num.* 2. Cam-
pan. *in diuerſor. Iuris Canon. rub.* 5. *cap.* 5. Nauar.
in ſingularib. Canonic. concluſ. 56. *&* 57. Scip. de
Rubeis *in aphor. Epiſcop. verb. Coadiutor*, *num.* 3.
Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi par.* 3. *alleg.* 53.
*num.*6.*cum ſeqq.*

13 Illiterati, ſeu imperiti ad hunc effectum dicun-
tur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ
incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod ha-
bent, & ſecundum dignitatem, ſtatum, & officium
ad quod aſſumuntur, ex adductis per Aloyſ. Ricc.
*in d. praxi p.*4.*reſol.*547.

14 Hæc tautem Coadiutoris datio vigore Conci-
lij citato loco non erit attentata, quamuis ſit
executa poſt appellationem interpoſitum à ſen-
tentia eius, qui iudicialiter proceſſit, quia per
illud decretum tollitur, appellatio ad effectum
ſuſpenſiuum, ſed non deuolutiuum, vt ex S.
Congregationis, & Rotæ deciſionibus probant
Garc. *d. part.* 4. *cap.* 5. *num.* 9. *&* 10. Aloyſ. Ricc.
*in d. praxi part.*4. *reſolut.* 546. Ego ipſe *d. alleg.* 63.
num. 10.

15 Nec comprehenſa cenſebitur in generali Vi-
cariatus commiſſione, vt reſoluunt Sbroz. *d. q.*
212. *num.*2. Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.*494. *num.*10. *&
in d. praxi p.*4. *reſol.* 545. Narbona *de appellat. à Vi-
cario ad Epiſcopum par.*1. *num.* 210. Nauar. *d. concl.*
56. *num.*3.

16 Propter auctam quoque populi numeroſita-
tem prouidendum eſt Rectori de Coadiutore, vt
docent Cæſ. de Graſſ. *deciſ. vnic. de Paroch.* Gonzal.
17 *d* §.9.*num.* 26. Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 494. *num.* 8.
Non enim datur iuſta cauſa deuidendi Paro-
chiam, ſed adhibendi miniſtros Coadiutores
quando ſolus Rector eodem tempore pluribus
infirmis prouidere non poteſt, Rot. *in Aquilana
nullitatis erectionis* 10. *Maij* 1613. coram. R. P. D.
meo Pirouano, impreſſa per Farinac. *deciſ.* 484.
*num.*5. *par.*1. *recent.* Nec Epiſcopus in vim Conci-
lij Trident. *ſeſſ.* 21. *de forme. cap.* 4. poteſt erigere

Coadiutoriam, ſed vtique cogere debet Recto-
rem ad adiungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſuf-
ficiant Eccleſiis in Sacramentis adminiſtrandis,
vt atteſtatur reſolutum Armendar. *in addit. ad re-
cop. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Epiſcopis*, *n.*43.
Vnde S. Congreg. Conc. *in vna Oſtunen.* 12. Iulij
1631. cenſuit Epiſcopum non poſſe diſmembrare 19
partem curæ animarum ab Eccleſia Parochiali
ſubiecta Religioni Hieroſolymitanæ, & applica-
re alteri Eccleſiæ eiuſdem loci ſub prætextu quod
populus eſſet numeroſus.

Et ſimiliter quando eſt ſuſpectus de dilapidatio- 20
ne bonorum Eccleſiæ, prouidendum eſt ei de
Coadiutore, vt ex Specul. Abb. & Mandoſ. reſoluit
Gonzal. *d.* §. 9. *num.*7. & Aloyſ. Ricc. *in d. praxi p.* 4.
*reſol.*543.*ſub num.*7.

Supereſt nunc vt videamus quis poſſit præfa- 21
tis Coadiutores huiuſmodi aſſignare. Si loquamur
de Epiſcopis, & eorum ſuperioribus, ſolus Papa
illos eis dare poteſt, vt probatur *in d. cap. vnic.* §. *ſi
autem, de cleric. ægrot. lib.* 6. & reſoluunt Gambar.
de officio, & poteſt. Legati, de latere lib. 5. *tit. de Coadiu-
tor. num.* 4. Flamin. Pariſ. *d. lib.* 7. *q.* 20. *num.* 14.
Quarant. *in ſum. Bullarij verb. Archiepiſcopi aucto-
ritas*, *num.* 9 Gonzal. *d.* § 9. *num.* 34. Campan. *in
diuerſ. Iuris Canon. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 105. *verſ. eſt
tamen*, Scip. de Rubeis *d. verb. Coadiutor*, *num.*
1. Ego ipſe *d. part.* 3. *alleg.* 50. *num.* 8. Et de his
Coadiutoribus dandis Epiſcopis aliqua dixi-
mus ſuprà *lib.* 1, *cap.* 16. *de Vicario, & Coadiutore,
in fine.*

Sed aliis Epiſcopo inferioribus Coadiutores 22
deputant Legati, Nuncij, & Epiſcopi; nam cum
poſſint inſtituere, & deſtituere, à fortiori pote-
runt Coadiutores dare, vt benè argumentantur
Gambar. *d. lib.* 5. *tit. de Coadiutorib. n.*3. & Gonzal. *d.*
§. 9. *num.*36.

Poteſtas autem Coadiutorum huiuſmodi pen- 23
det à forma dationis Coadiutoriæ, vt aduertit Pa-
uin. *de viſitat. par.*1. *q.* 2. *num.* 32. quem refert Fla-
min. Pariſ. *d. lib.* 7. *q.* 20. *num.* 19. At verò vbi de
illa conſtare non poteſt, tunc inſpiciendum eſt
ex qua cauſa fuit datus Coadiutor; nam ſi Epi- 24
ſcopo ob temporalia deputatus reperiatur, ideſt
propter timorem dilapidationis, putà quia bene
adminiſtrat ſpiritualia, ſed timetur de dilapida-
tione, tunc videtur datus propter certam cauſam,
& exercitium illius cauſæ, & per conſequens
officium Coadiutoris vertitur circa temporalia,
cap. venerabili, de offic. deleg. vnde in temporalibus
liberam habebit adminiſtrationem, ac proinde
in ſpiritualibus gubernare non poterit, nec be-
neficia conferre; quandò verò datur ad ſpiritua-
lia, vt quia datur infirmo, vel ſeni, tunc poterit
conferre de conſenſu ipſius Epiſcopi. Ita Pauin.
de officio, & poteſt. Capituli Sede vac. par. 2. *q.* 1. *num.*
8. Flamin. Pariſ. *d. quæſt.* 20. *ex num.*21. Sed quan- 25
do datur dementi, tunc habet in ſpiritualibus,
& temporalibus generalem, & liberam poteſta-
tem, & poteſt beneficia in Diœceſi vacantia
conferre, & illorum reſignationes recipere.
Ita Flamin. Pariſ. *d. quæſt.*20. *ex num.*25. Azor. *in-
ſtit. mor. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *quæſt.* 10 *& lib.* 6. *cap.* 25.
q. 15. Ego ipſe *in collect. ad d. cap. vnic. num.* 9. *& de
officio, & poteſtate Epiſcopi par.* 3. *allegat.* 63. *n.* 13.

Expenſæ neceſſariæ adminiſtrandæ ſunt Co- 26
adiutori huiuſmodi pro eius ſufficienti victu ex
fructibus beneficij ipſius Coadiuti, *c. de Rectori-
bus, in fine, cap. tua nos, de cleric. ægrot. d. cap. vnic. ante
fin. eod. titul. in* 6. ibi, *de prouentibus Prælatorum, ad*

quorum

Digitized by Google

querum aſſumetur auxilium, ſumptus recipiant mode-
rates, &c. Concil. Trid. *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 6. ibi,
partemque fructuum eiuſdem pro ſufficienti victu aſſi-
gnare, vel aliter prouidere poſſint quacunque appella-
tione & exemptione remota, &c. Vide Anchar. *conſ.*
279. *Quæſtio proponitur in fine*. Gambat. *d. tit. de Co-*
adiutorib. num. 11. Card. Tuſc. *d. concluſ.* 402. *num.* 10.
Gonzal. *d.* §. 9. *n.* 53. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori*
Eccleſ. reſol. 494. *n.* 11. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 5. *c.*
2. *q.* 9. Cauagnol. *tom.* 2. *deciſ. conſultiua* 82. *per tot.*
27 vbi quòd Vicerector ſeruiens Eccleſiæ, & admi-
niſtrans Sacramenta Parochianis pro Rectore
infirmo, conſequitur emolumenta ipſius Recto-
ris, & licita eſt ei retentio oblationem, & eleemo-
ſynarum ſibi factarum.
28 Quando autem redditus Eccleſiæ Coadiutori,
& ægrotanti beneficiato non ſufficiunt, alimen-
ta potius danda eſſe Coadiutori quàm beneficia-
rio infirmo, exiſtimauit Azor. *d. q.* 9. Ego tamen
poſt Aloyſ. Ricc. *d. n.* 11. pium magis putaui *d. p.* 3.
alleg. 63. *num. vlt.* priùs prouideri debere infirmo
Coadiuto, & deinde in ſubſidium teneri Parochia-
nos ad alimenta Coadiutoris.
29 Coadiutoris conceſſio non liberat Coadiu-
tum à reſidentia; vt in Epiſcopo declarauit S.
Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regular. præ-
30 poſita *in Nicoteren.* 7. *Septembris* 1619. quam re-
tuli *lib.* 1. *cap.* 16. *in fine*; & in ſpecie quod Coadiu-
tus quicunque inhabilis & illiteratus à reſiden-
tia abeſſe non poſſit, ne aliàs ſit melioris condi-
tionis ſtultus, & inſufficiens, quam prouidus, &
literatus, reſoluunt Gonzal. *d.* §. 9. *n.* 30. Quarant.
in ſum. Bullarij verb. Reſidentia verſ. prater ſummi-
ſtas. Garc. *d. cap.* 5. *num.* 8. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.*
2. *cap.* 3. *num.* 27. Vgolin. *de officio Epiſcopi cap.* 15. §.
3. *ad fin. & cap.* 54. *num.* 3. Ego ipſe *d. p.* 3. *allegat.* 63.
num. 8.
31 Nec ex eo quòd Coadiuti reſidere tenentur,
Coadiutores liberantur à reſidentia, quia reperi
ſacram Congreg. Conc. cenſuiſſe Coadiutores
Rectorum Parochialium auctoritate Apoſt. in-
ſtitutos ad perſonalem reſidentiam vt Rectores
ipſos teneri, prout nobis idonei teſtes ſunt Galer.
in Margarita caſuum conſcient. verb. Reſidentia 1.
Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 564. *n.*
14. *& deciſ.* 502. *in* 1. *edit.* alias *reſol.* 494. *n.* 14. *& re-*
ſol. 393. *ampl.* 5. *in* 2. *edit.* Campan. *d. rub.* 7. *cap.* 6. *n.*
104. Monet. *de optione Canonica, cap.* 4. *qu.* 8. *n.* 157.
Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.* 2.
tit. 33. *de reſident. num.* 171. Ego ipſe *d. part.* 3. *alleg.*
53. *num.* 78. Hactenus de Coadiutoria temporali, &
reuocabili nunc verò ad aliam ſpeciem accedа-
mus.
32 Coadiutoria perpetua, & irreuocabilis, ac
cum futura ſucceſſione quamuis olim facilè con-
cederetur iuxta formulam, quàm ponit Mandoſ.
reg. 21. *Cancel. q.* 6. tamen poſt Concilium Trid.
minimè permittebatur, illud enim *ſeſſ.* 25. *de re-*
form. c. 7. *verſ. In Coadiutoriis*, ſtatuerat vt nemini in
quibuſcunque beneficiis Eccleſiaſticis permit-
terentur perpetuæ, & irreuocabiles Coadiutoriæ
cum futura ſucceſſione, quod iuxta eius diſpoſi-
tionem fuit inuiolabiliter obſeruatum vſque ad
Pontificatum Sixti V. ſed ab eo vſque ad hæc
tempora huiuſmodi Coadiutoriæ perpetuæ, &
cum futura ſucceſſione conceſſæ fuerunt, & con-
ceduntur in Epiſcopatibus, Dignitatibus, Cano-
nicatibus, & Portionibus Cathedralium, & Col-
33 legiatarum Eccleſiarum, à ſolo ſcilicet Papa, &
non ab alio, quamuis ſit Legatus, ſeu Nuncius, vt
docent Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 6. *quæſt.* 5.
num. 15 *& lib.* 7. *quæſt.* 10. *num.* 14 Gonzal. *d. gloſ.* 5. §.
9. *num.* 91. Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 1. *num.*
33. Garc. *d. p.* 4. *c.* 5. *n.* 19. Campan. *d. rub.* 7. *c.* 6. *n.* 105.
prope fin.
De Coadiutore perpetuò Archiepiſcopi, & 34
Epiſcopi cum futura ſucceſſione, & quam aucto-
ritatem, & iuriſdictionem habeat, agunt Proſp.
de Auguſt. *in addit. ad Quarant. in ſum. Bullarij verb.*
Archiepiſcopi auctoritas, auctor. 13. *n.* 12. *in fine*, Pia-
ſec. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *c.* 1. *n.* 10. Campan. *d. cap.* 6.
num. 107. qui referunt ſequentem declarationem.
Die Iouis 31. *Ianuarij* 1561. Congregatio Illuſtriſ-
ſimorum DD. Cardinalium ſuper ſacris Ritibus
ad dubia nomine Illuſtriſſimorum DD. Cardina-
lium Paleothi, & Veronen. propoſita, ſic reſpon-
dendum cenſuit.
Ad primum dubium cenſuit Coadiutori cum fu- 35
tura ſucceſſione non licere ingredi ciuitatem Pontifi-
caliter, quia licet ſit Coadiutor cum futura ſucceſ-
ſione, ex quo tamen non habet ius in re, ſed ad rem,
non debet cognoſci tanquam Superior, & caput,
ſed vt Coadiutor, & eo magis, quia contingere po-
teſt, vt non ſuccedat in Epiſcopatu, ſed prior mo-
riatur.
Ad ſecundum reſpondit ipſum non debere vti cru- 36
ce in diuinis, nec in functionibus Pontificis, nec dum
incedit per vrbem, cùm Crux ſit ſignum & ornamen-
tum dignitatis, & iuriſdictionis, & Coadiutor vtra-
que careat.
Ad tertium cenſuit Coadiutorem Pontificalia in 37
Eccleſia exercentem abſente Archiepiſcopo vti poſſe
cappa, cum ea ſit tantum ornamentum dignitatis Epi-
ſcopalis, præſente autem Archiepiſcopo vti debet man-
telletto, & rochetto, neque licere vnquam Coadiutori
vti mozzetta, & rochetto etiam abſente Archiepiſcopo,
cum hoc proprium ſit eius penes quem eſt dignitas, &
iuriſdictio.
Ad quartum reſpondit negatiuè cùm vna ſedes non 38
capiat duos.
Ad quintum cenſuit Canonicos eſſe compellendos 39
vt Coadiutori Epiſcopo ſolemniter celebranti, &
Pontificalia exercenti ſemper aſſiſtant, alioquin in-
decorum videretur ſi Epiſcopus ſine Canonicorum aſſi-
ſtentia celebraret, necnon videretur eſſe contra decre-
tum Concilij Trident. quod extenſiuè huic etiam caſui
accommodari poteſt.
Quoad circulos reſpondit Canonicos non debere ac-
cedere ad circulos, cum ipſi circuli denotent membro-
rum vnionem ad ipſum caput, & ex ſuperius deductis
conſtat Coadiutorem non debere eſſe caput.
Quo verò ad confeſſionem faciendam cum celebran- 40
te ſolemniter reſpondit decere vt Coadiutor Epiſco-
pus confeſſionem faciat cum ſacerdote Canonico cele-
brante, & vt idem quoque benedicat in fine Miſſe ne
populus præſens Diuinis benedictione Epiſcopali de-
fraudetur, & iam eſt vſu receptum, vt Epiſcopus be-
nedicturus in fine Miſſæ faciat etiam confeſſionem cum
celebrante.
Ad ſextum cenſuit licere Coadiutori, de licentia ta- 41
men Archiepiſcopi benedicere populo dum per ciuita-
tem incedit.
Ad ſeptimum reſpondit maximè decere vt Cano- 42
nici prodeant obuiam Coadiutori Epiſcopo ad Eccle-
ſiam Pontificaliter accedenti ad oſtium Eccleſiæ,
eumque diſcedentem ad idem oſtium deducere, immo
eſſet valde commendandum ſi nonnulli Canonici offi-
cij, & vrbanitatis gratia ad ipſius Coadiutoris ædes
accederent.
Ad octauum reſpondit Coadiutorem non habere 43
facultatem

Digitized by Google

facultatem largiendi Indulgentias, & ſic eas Archiepiſcopi nomine, ſi quas Archiepiſcopatus concedere voluerit, eſſe publicandas. Hanc declarationem Hiſpano idiomate tranſcripſit Machado *d. tract. 18. docum. 2. num. 4.*

44 Inueni quoque deciſum Coadiutores Epiſcopi Veronen. & Trident. *in Synodo Prouinciali Aquileien.* debere inter Epiſcopos Prouinciales loco ſuæ promotionis ſedere, cum propriis radiis fulgeant. Ita Cóg. S. Rituum *ſub die 20. Septemb.* 1596.

45 Item Coadiutorem Archiepiſcopi Metropolitanæ Bononien. debere præcedere vexillifero eiuſdem ciuitatis, declarauit eadem S. Congr. *in Bononien. 4. Maij* 1592.

Item Coadiutum Epiſcopum, & non Coadiutorem teneri viſitare limina Apoſtolorum cenſuit S. Cong. Concil. *ſub die 4. Auguſti 1609.*

46 Denique monet Concil. Trid *d. ſeſſ. 25. de reform. c. 7* quòd ſi quando Eccleſiæ Cathedralis vrgens neceſſitas, aut euidens vtilitas poſtulat Præ-
47 lato dari Coadiutorem, is non aliàs cum futura ſucceſſione detur, quàm hæc cauſa prius diligenter à Sanctiſſimo Romano Pont. ſit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum ſit, quæ à Iure, & decretis eiuſdem S. Concilij in Epiſcopis requiruntur, aliàs conceſſiones ſubreptitias cenſendas ſuper his factas eſſe declarat. Ex quo Concilij loco colligit Flamin. Pariſ. *d. lib. 7. q. 20. n. 15.* Epiſcopo dandum eſſe Coadiutorem ſufficientem habentem qualitates paſturali officio requiſitas, *& n. 14. cum multis ſeqq.* referi plures cauſas, propter quas Coadiutores Epiſcopis ſint concedendi, nam ideo Coadiutoriales cum futura ſucceſſione deputandis ita euidens vtilitas, & cauſa diligenter probata requiritur. quia huiuſmodi Coadiutoriæ omni Iure deteſtabilea ſunt, & ſolo ſtylo inuentæ, Sanch. *in conſil. moral. lib. 2. c. 2. dub. 64. n. 1.* Sebaſt. Cæſ. *de Eccleſ. hierarch. q. 2. proœm. §. 4. num. 19.* At iam proh dolor! iſti Coadiutores magis ſuum commodum quàm Eccleſiæ vtilitatem & neceſſitatem proſpiciunt, & mediante Coadiutoria, voluntaria & electiua ſucceſſio conceditur pro conſanguineo, vel amico, nulla habita de Eccleſiæ neceſſitate ratione, vt videtur conſiderare Gambar. *de officio legati lib. 5. tit. de Coadiutorib.* ibi, *de Coadiutoribus autem qui hodie dantur à Pontificibus cum ſucceſſione ad petitionem impediti,* &c. *hodie non ſunt Coadiutores, ſed hæredes, plerumque, pueri, qui nec dum Coadiutore, ſed pædagogo indigerent, & quæſito colore intrat fœda ſucceſſio in Eccleſiam Dei,* &c.

48 Nunc deueniamus ad hos Coadiutores Dignitatum, Canonicatuum, & Portionum Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum hoc tempore dare ſolitos perpetuos, & irreuocabiles cum futura ſucceſſione, quorum poteſtas, auctoritas, & efficium cum à forma dationis Coadiutoriæ pendeat, illius ante omnia eſt inſpiciendus tenor literarum, ex Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. § 9. num. 94.* qui vt plurimum cauiat vt per hanc dationem & deputationem conſtituatur quis, & deputatur alteri in Coadiutorem perpetuum, & irreuocabilem in regimine & adminiſtratione Dignitatis, ſeu Canonicatus, & præbendæ, quos ille obtinet in ſpiritualibus & temporalibus cum plena, libera & omnimoda facultate & auctoritate, & poteſtate omnia & ſingula, quæ ad huiuſmodi Coadiutoris officium de Iure, vel conſuetudine, aut aliàs quomodolibet ſpectant & pertinent, faciendi, gerendi, exercendi, & procurandi, ita quòd durante Coadiutoris officio huiuſmodi talis Coadiutor Coadiuto abſente, vice, & loco illius eidem Eccleſiæ vti Canonicus ſeu Dignitas deſeruire, ſtallúmque in choro & locum ac vocem in Capitulo proceſſionibus, & aliis actibus eiuſdem Eccleſiæ habere, necnon omnes & ſingulas prærogatiuas, præeminentias & honores, quos principalis ratione Canonicatus, aut Præbendæ, ſeu Dignitatis habet, & ſi præſens adeſſet haberet, atque omnia & ſingula fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, diſtributiones quotidianas, & alia emolumenta quæcunque etiam anniuerſaria, manualia & alia quomodolibet nuncupata in quibuſuis rebus conſiſtentia, quæ per ipſum principalem, ſi perſonaliter diuinis Officiis, tam diurnis, quàm nocturnis in eadem Eccleſia intereſſet lucrifieri, & percipi poſſint in omnibus & per omnia abſque vlla prorſus differentia pro eo lucrari & percipere libere, & licitè valeat. Solet tamen apponi clauſula, quòd non poſſit, nec debeat Coadiutor niſi de ipſius principalis conſenſu & voluntate in dicto regimine & adminiſtratione quouis modo ſe intromittere, aut immiſcere, neque prætextu Coadiutoriæ quouis titulo, ſeu cauſa quicquam petere, ſeu exigere, & deinde dicitur, quod cùm primùm tale beneficium per ceſſum, vel deceſſum, ſeu quamuis aliam dimiſſionem, vel amiſſionem Coadiuti, vel alio quouis modo vacare contigerit, & ſic eodem Coadiutoriæ officio ceſſante conferatur, & aſſignetur eidem N. & in corporalem poſſeſſionem illius, & annexorum, iurium & pertinentiarum, auctoritate Apoſtolica inducatur, & defendatur. Et notat Rota apud Paul de Rubeis *deciſ. 313. n. 20. cum ſeq. tom. 3. diuerſ. diſp. 7. recent.* quòd Papa in conceſſione harum Coadiutoriatum duo facere cenſetur, primò proſpicere Eccleſiæ, occurrendo tum præſenti illius neceſſitati propter infirmitatem Coadiuti, tum futuræ eiuſdem, vocationi. Secundò videtur voluiſſe prouidere Coadiutori de beneficio præueniendo tempus vacationis, quæ eſt ſucceſſura per obitum eiuſdem Coadiuti: ſed principaliter datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & non perſonæ, cui conceditur Coadiutoria, ead. Rot. apud Paul de Rubeis *deciſ. 20. n. 11. & deciſ. 214. n. 23. tom. 2. diuerſ.* aliàs *p. 6. recent.* non requiritur tamen tempore obitus Coadiuti pro Coadiutore noua collatio cùm abſque aliquo miniſterio gratiæ Coadiutoriæ ex primo iure ſibi conceſſo effectuetur, quia Papa in iſtis Coadiutoriis ex nunc prout ex tunc facit collationem, Rota *apud Marcheſ. de commiſſion. p. 2. pag. 466.*

Coadiutores igitur huiuſmodi cum futura 49
ſucceſſione non ſunt beneficiarij interim dum viuunt Coadiuti, nec habent ius in re, ſed ad rem, vt per Nau. *in cap. ſi quando, de reſcript. prælud. 5. num. 10. & in tract. de orat. cap. ſi quando. de reſcript. prælud. 5. n. 10. & in tract. de orat. c. 20. n. 18.* Ludou. à Sarauia *in tract. de inſtſd. adiunct. quæſt. 29. num. 44.*
Rot. *deciſ. 456. n. 9. par. 1. recent.* quia Coadiutoria 50
huiuſmodi non ſunt verè & propriè beneficia, ſecundum Abb. *in c. de rectoribus, de clerico ægrot.* Petr. Greg. *de re beneſ. c. 11. n. 12.* Gonz. Mendez de Cabedo *diuerſ. Iuris arg. lib. 4. c. 1. n. 8.* Azor. *inſtit. mo-*
ral. p. 2. lib. 3. c. 2. q. 4. Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 9. n. 40. & 64.* 51
cum ſeqq. Anton. Fabric. *in theorica de re beneſic. tit. de officio & adminiſt. n. 20. cum ſeq.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. Hierarchia p. 3. diſp. 14. §. 9. à princip.* Nam

Papa

Papa Coadiutorism concedendo non prouidet abſoluté de beneficio, illud abſolutè conferendo, ſed ad effectum prouideodi neceſſitati Eccleſiæ, Butatt. *deciſ.*78.

52 Vnde Coadiutorem Canonici cum futura ſucceſſione vocari Canonicum fictum tradunt Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 9. *n.* 107. Monet. *de opt. Canon. qu.* 1. *n.* 143. Ludou. à Saraoia *d. tract. de iuriſd. adiunctorum qu.* 19. *num.* 32.

53 Per obitum enim Coadiuti dicitur beneficium vacare, Pute. *deciſ.* 225. *n.* 3. *lib.* 3. *in correctis.*
54 Caualer. *deciſ.* 116. *n.* 5. & Coadiutoria poſt mortem Coadioti cootinet gratiam Coadiutoris, ex
55 Pute. *d. deciſ.* 225. *n.* 6. *lib.* 3. *& deciſ.* 98. *lib.* 2. Goozal. *d. gloſ.* 5. §. 9. *num.* 53. *& ſeq.* Monet. *d. q.* 8. *num.* 143. ac proinde non ſubiacet publicationi, Ludouic. à Sarauia *d. qu.* 29. *n.* 23. Mandoſ. *de ſignatura gratiæ tit. de Coadiut. verb. ſi Papa*, Nouai. *in ſum. Bullar. tit. de beneſic. reſign. num.* 18. aduertit Leiua *in exam. Epiſc. lib.* 4. *&* 58. *n.* 6. ſecurius eſſe publicationem facere; licèt enim ſit ſimilis reſignationi, eſt tamen quid diuerſum ab illa, Rota *deciſ.* 10. *num.* 3. *lib.* 3. *p.* 3. *diuerſ.* Gonzal. *d.* §. 9. *num.* 69. Caualer. *d. deciſ.* 116. *n.* 4.

56 Hinc prouenit quod Coadiutor conſequi non poteſt fructus ex beneficio Coadiuti, Nau. *conſ.* 2. *num.* 3. *de cleric. agrot.* Ludouic. à Sarauia *d. qu.* 29.
57 *n.* 26. Rot. *deciſ.* 285. *lib.* 3. *part.* 3. *diuerſ.* Sed lucratur etiam diſtributiones quotidianas abſente Coadiuto ad vtilitatem ipſius Coadiuti, ita Trullench *in Decalog. lib.* 1. *cap.* 8. *dub.* 6. *num.* 3. vt cenſuit ſacra Rituum Congreg. *in vna Colimbrien.*
58 16. *Septembris* 1606. *in dub.* 6. *& in alia Elboren.* 15. *Aprilis*, 1606. & ideo quando Coadiutor habet aliunde vnde ſe valeat decenter ſuſtentare, diſponitur nonnunquam, quod nihil prorſus percipere debeat de fructibus, nec diſtributionibus, prout fuit in caſu in quo Nau. conſuluit *d. conſ.* 2. *n.* 3. & ſæpè alias fit. Et interdum mandatur dari centum ducatos, & aliquando plus, vel minus, prout partes ſe conueniunt ante porrectam ſupplicationem, habita ſemper conſideratione, ne Coadiutor egeat, refert Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 9. *n.* 96. quia aliàs Coadiutor poſſet petere à Coadiuto congruam ſuſtentationem, ſi deſeruiat vti Coadiutor Nau. *d. conſ.* 2. *n.* 130. *dub.* 36. niſi aliud caueatur in Coadiutoria huiuſmodi, in qua hodie conſuetum eſt poni clauſula, quia partes ita conueniunt, quod Coadiutor non poſſit petere congruam, nec quicquam exigere quouis titulo, ratione Coadiutoriæ, vt ipſe teſtatur Garc. *vbi proximè*, ſubdens id procedere etiamſi non narretur Coadiutorem habere beneficium, ſeu vnde ſe valeat ſuſtentare, quamuis ſi Coadiutor ob paupertatem magnam, non valeat decenter ſeruire Eccleſiæ, poſſet excuſari à ſeruitio, nec principalis poſſet illum arctare, ſeu compellere, niſi dando ei aliquid, quo decenter & honeſtè valeat deſeruire.

Nec tenetur ad officium Canonicum ratione tituli,
59 dum, ſed proprietatem, vt per Campeg. *de Coadiutore Epiſcopi*, *n.* 8. Nau. *in c. ſi quando præl.* 5. *num.* 10. *de reſcr. & de orat. c.* 20. *n.* 18. Gambar. *de offic. Legati à latere lib.* 4. *n.* 285. Rodoan. *de ſimon. part.* 2. *c.* 28. *de Rectorib.* Suarez *de relig. tom.* 2. *tract.* 4. *lib.* 4. *cap.* 22. *num.* 19. Sebaſt. Acoſta *in Bull. Cruc. qu.* 75. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract.* 6. *c.* 2. *n.* 44. Azor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 10. *c.* 4. *qu.* 1. Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. lib.* 30. *num.* 41. Nicol. Garc. *de beneſic. p.* 3. *cap.* 1. *n.* 109. Malder. *de virtut. tract.* 10. *cap.* 2. *dub.* 1. *quæſt.* 2. Oliuer. Bonart. *de obligat. Horarum Canonic. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 26. Bonacin. *de Horis Canon. diſp.* 1. *q.* 2. *puncto* 3. *& num.* 15. Squilante *de oblig. cleric. p.* 1. *à n.* 14. Ludou. à Sarauia *d. q.* 27. *n.* 24. Paul. Laymao *in Teolog. morali lib.* 4. *tract.* 2. *c.* 5. *n.* 8. *in fine.* Sebaſt. Cæſar. *d. diſp.* 14. §. 9. *num.* 3. Sanch. *in conſil. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 64. *num.* 3. Me citato *in hoc loco* Trullench *in præcepta Decalogi lib.* 1. *cap.* 7. *dub.* 12. §. 3. *numero* 10. quicquid dicat Diana *mor. reſol. part.* 5. *tractat.* 13. *miſcel.* 1. *reſol.* 75.

Nec tenetur ad fidei profeſſionem, niſi cum 60
fuerit ſucceſſioni locus, vt contra Acoſtam de Andrada *ad Bullam Cruciatæ quæſtio* 73. reſoluunt Nicol. Garc. *de beneſic par.* 3. *c.* 3. *num.* 16. Ludouic. à Sarauia *d. quæſt.* 29. *num.* 37. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi part.* 3. *alleg.* 61. *num.* 18. me citato Squillante *de priuilegiis cap.* 4. *num.* 79. Macado *tract.* 7. *doc.* 3. *num.* 2.

Nec verè capit poſſeſſionem niſi poſt ceſſatio- 61
nem Coadiutoriæ, Rot. *deciſ.* 456. *num.* 6. *par.* 1. *recent.* Ludou. à Sarauia *d. q.* 29. *num.* 51. non enim
ſufficit prima capta poſſeſſio viuente Coadiuto, 62
vt declarauit ſacra Rituum Congreg. in Patauina 30. *Ianuar.* 1616. *& in d. Colimbrien.* debet enim
poſt mortem Coadiuti noua capi, eadem S. Con- 63
greg. *in Patauina* 3. *Iunij* 1616. & ideo *in vna Terulen.* 21. *Martij* 1609. cenſuit quòd Coadiutor debet habere locum captæ poſſeſſionis poſt mortem Coadiuti, & non locum captæ poſſeſſionis viuente
Coadiuto, & *in alia Bergomen.* 7. *Augusti* 1627. 64
cenſuit poſſeſſionem ab obitu Coadiuti numerandam eſſe, quamuis prior poſſeſſio caderet ad annos 20.

Nec ei aſſignatur eadem ſedes principalis Co- 65
adiuti, ſed ſedere debet vltimo loco, poſt omnes Canonicos, prout deciſum referunt Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 9. *num.* 101. *&* 109. *cum ſeqq.* Monet. *de opt. Canon. cap.* 4. *quæſt.* 8. *ex num.* 141. Nicol. Garc. *d. par.* 4. *cap.* 5. *ex num.* 66. Sebaſt. Cæſar. *d.* §. 9. *num.* 6. Macado *d. l.* 4. *p.* 4. *tract.* 7. *docum.* 1. *n.* 5. Rot. *deciſ.* 456. *& deciſ.* 637. *part.* 1. *recent.* Ludouic. à Sarauia *d. qu.* 29. *num.* 41. vbi tenet Coadiutores antianitatem non à die eorum admiſſionis, ſed à ceſſationis Coadiutoriæ die adipiſci. Rota apud Marcheſ. *de commiſſ. p.* 1. *pag.* 468.

Et quòd Coadiutores viuentibus Coadiutis 66
ſedere debent in vltimo loco poſt omnes Canonicos, & quando aliquas functiones faciunt, quæ pertinent ad ſuos Coadiutos, vt cantare Lectiones, præintonare Antiphonas, &c. pariter debent illas facere in nouiſſimo loco, cenſuit S. Rituum Congreg. *in d. Colimbrien.* 16. *Septemb.* 1606. *in* 4. *dub.* & in Patauina 3. *Decembris* 1616. Brunduſin. 18. *Martij* 1617. Caſalen. 15. *Iulij eiuſdem anni*, *&* 10. *Decemb.* 1619. & in Vincentin. 18. *Auguſti* 1618.

Competit igitur præcedentia Canonicis quan- 67
uis poſteriùs prouiſis, niſi aliud in forma Coadiutoriæ caueatur, quacunque conſuetudine in contrarium non obſtante, eadem S. Congr. *in d. Colimbrien.* 16. *Septembris* 1612. *in* 2. *dub.* Taurinen. 10. *Nouembris* 1612. *&* 3. *Iunij* 1614. Brunduſin. 18. *Martij* 1617. Elnen. 20. *Aprilis* 1619. Tiraſonen. 13. *Iulij eiuſdem anni*, Dertonen. & Cæſarauguſtana 26. *Septembr.* 1620. Bellunen. 23. *Ianuarij* 1621. Trauiſin. 29. *Maij eiuſdem anni*, Calaritana 18. *Auguſti* 1619. vbi fuit reſolutum Coadiutoribus nullam deberi ab aliis Canonicis præcedentiam, Caſalen. 10. *Decembr.* 1619. vbi fuit dictum ſtatutum Eccleſiæ Caſalen.

diſponens quòd Coadiutores gradatim aſcendant, & præcedant poſterioribus Canonicis, vti Iuri Canonico aduerſans ſeruandum non eſſe, ſed Coadiutores poſt omnes cedere debere eundem locum, quem vigore ſtatuti auctoritate Apoſtolica minimè confirmati, nec conſuetudinis haud legitimè præſcriptæ habebat tempore Coadiuti ſed illum cedere debere omnibus Canonicis proprietariis ingreſſis durante eius Coadiutoria. Quamuis Nicol. Garc. *d. par. 4. cap. 5. num.* 68. ex Rotæ deciſione crediderit Coadiutori Canonici aſſignandam eſſe vltimam ſedem poſt omnes Canonicos proprietarios exiſtentes tempore ſuæ receptionis, & ingreſſus, acquirere tamen antiquitatem reſpectu Canonicorum poſt intrantium, & eos præcedere. Reſpectu enim honoris nunquam ſubſtitutus, ſubrogatus, viceſgerens, delegatus, & ſimiles eandem habent prærogatiuam, quam principales, Ponte *deciſ.* 15. *num.* 8. Cabed. *Luſit. deciſ.*4. *num.*6. *part.*1. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel*, *gloſ.*5.§.9. *num.*102. *&* 103. Nicol. Garcia *d. part.* 4. *cap.* 5. *num.* 65. Maſtrill. *de magiſtr. lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 61. Sic & in reuerentialibus non poſſunt locum tenentes, ſeu ſiue Rectores, & ſubſtituti adæquari principalibus, Feder. de Senis *conſ.*301. Mich. Ferio *de præcedent. qu.*1. *num.* 28.*& q.*15.*n.*7.

68 Verùm vbi Coadiutor in Dignitate eſſet, abſente vel impedito Coadiuto ſuo, præcedit omnibus Canonicis, S. Congr. Rit. *in Neritonen.* 22. *Octobris* 1619. idemque prorſus ſtallum, quod Coadiutus, ſi præſens eſſet, obtineret, habere debet, vt cenſuit ead. S. Congr. *in Brunduſin.* 29. *Maij* 1621. Vnde cum Stephan. Guerrerius prouiſus de Coadiutoria Archidiaconatus primæ dignitatis Neriton. quæſiſſet ab eadem Sacra Rit. Congr. quo in loco debeat ipſe ſedere abſente Archidiacono Coadiuto? item an ad ipſum ſpectent functiones quas faceret idem Archidiaconus, ſi præſens eſſet? eadem Sacra Rit. Congr. Eminentiſſ. Card. Creſcentio referente cenſuit Coadiutori ſupradicto iuxta formam literarum Coadiutoriæ competere locum, ſeu ſtallum in quo ſederet Archidiaconus Coadiutus ſi præſens eſſet, necnon ad eundem Coadiutorem ſpectare functiones, quas obiret idem Archidiaconus ſi adeſſet, ita *ſub die* 12.*Octobris* 1619.

69 Cùm in certa Eccleſia Metropolitana ſint duo Primicerij, & inter eos ſeruetur quòd vacante primo Primiceriatu, ſecundus Primicerius ſubintret locum primi, & efficiatur primus, prouiſus verò in locum primi ſit ſecundus, orta fuit controuerſia inter ſecundum Primicerium, & Coadiutorem primi, cui eorum abſente, vel impedito primo Primicerio Coadiuto deberetur primus locus, & præcedentia, S. Congr. Rit. *die* 17. *Iulij* 1632. vtraque parte plenè informante cenſuit, in præſenti caſu ad relationem Eminentiſſimi Card. Pamphilij durante Coadiutoria, abſente, vel impedito primo Primicerio Coadiuto, primum locum & præcedentiam deberi ſecundo Primicerio non autem Coadiutori primi Primicerij: Coadiutoria verò ceſſante, & facto loco futuræ ſucceſſioni ſecundum Primicerium effici primum, & in illius locum ſubintrare, Coadiutorem verò effici ſecundum.

70 Nec intelligitur Coadiutor comprehenſus in ſtatuto, quòd ex aliqua cauſa iubilare facit Canonicos, eadem ſacra Congr. *in Elboren.* 15. *Aprilis* 1608. *in* 3.*dubio*. Quicquid dicat Garc. *cap.*4. *num.* 89. Et Rota apud Marcheſ. *de commiſſ. part.* 1. *pag.* 467. cenſuit primò Coadiutum non priuari priuilegio iubilationis iam quæſitæ, ſecundò priuilegium iubilationis non ſuffragari Coadiutori, tertiò Coadiutum non perficere ſuam iubilationem per ſeruitium Coadiutoris.

Nec ſibi optat, ſed Coadiuto, Monet. *de option.* 71
*Canon. quæſt.*8. *num.* 151. Ludou. à Sarauia *d. quæſt.* 59. *num.* 31. & declarauit eadem ſacra Rit. Congreg. *in d. Colimbrien.* 16. *Septembris* 1606. *in* 5. *dub.*

Nec in ingreſſu debet fabricæ ſoluere, quod eſt 72
conſuetum ſolui per Canonicos de nouo ingreſſos, Nicol. Garc. *d.p.*4.*c.*5.*n.*78.

Nec poteſt eſſe Iudex Apoſt. ſeu delegatus Pa- 73
pæ; vel deſignari Iudex Synodalis, quia ex dicendis Coadiutor non eſt verè dignitatis Prælatus, ſeu Canonicus, quamuis ſit in ſeruitio Eccleſiæ, & ſic non habet qualitates, *c. ſtatutum*, *de reſcript. lib.* 6. Ita contra Acoſtam de Andrada *ad Bullam Cruciatæ quæſt.* 75. reſoluit Nicol. Garc. *d. part.* 4. *cap.* 5. *in addit. poſt num.* 130. *dub.* 28. vbi ſubdit, propterea commiſſionem factam Dignitati non tranſire in eius Coadiutorem, non ſolùm quando fuit expreſſum nomen proprium, ſed etiam quando non fuit expreſſum: quicquid dubitet Machado *d. tract.* 7. *doc.* 1. *n.* 7.

Nec gaudet priuilegiis, & indultis de perci- 74
piendis fructibus in abſentia, putà ratione ſtudij, aut lecturæ in aliqua Vniuerſitate, quibus Coadiutus gaudere poteſt, ex multis adductis per Nicol. Garc. *in d. addit. dub.* 30.

Nec tenetur ad onera Canonicorum iuniorum, 75
licèt, teneatur ad onera ſui Coadiuti, quia licèt ſedeat poſt omnes Canonicos, id non eſt ex eo quòd ſit Canonicus iunior, ſed quia non eſt verè Canonicus, & fulget aliena Dignitate non propria. Ita Nicol. Garc. *in d. addit. dub.* 33. declarauit S. Rituum
Cong. *in d. c. Colimbrien.* 16. *Septembr.* 1606. *in* 7. *dub.* 76
Vnde cenſuit in alia Elboren. 15. *April.* 1606. quòd Canonicus iunior iuxta conſuetudinem Eccleſiæ debet ſupplere vices hebdomadarij abſentis, vel impediti, & non Coadiutor, licèt ſedeat poſt vltimum Canonicum.

Nec poteſt pœnas iudiciales, & quæ non ha- 77
berent rationem mulctæ ordinariæ, impoſitas ob culpam ſuam Coadiuto, aut eius præbendæ imponere, non obſtante ſtatuto contrario, quia eſſet iniuſtum & contra Ius, niſi fortè fuiſſet à Papa in ſpecie confirmatum. Ita Nicol. Garc. *in d. addit. dub.* 34. *in fine.*

Nec tenetur tempore conceſſionis Coadiuto- 78
riæ habere ordinem Presbyteralem, vbi ſtatuto Eccleſiæ cautum fuerit, quòd Canonicus actu ſit Sacerdos tempore promotionis, ſed ſufficit habere clericatum, & legitimam ætatem ad Ordinem requiſitum. Ita Caputaq. *deciſ.*127. *num.* 1. *&* 2. Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 9. Nicol. Garc. *in d. addit. ſub dub.* 2.

Nec tenetur ſe promoueri facere intra annum 79
ad Ordinem requiſitum ſi nunquam reſedit, ſeu inſeruiit, quia Coadiutus non vult, ex quo non habet exercitium Coadiutoriæ, ſicut habens curam habitu, & non actu, non tenetur ad Sacerdotium promoueri infra annum, vt diximus *in tract. de Paroch. cap.* 5. *n.* 29. Ita Nicol. Garc. *in d. addit. ſub dub.* 23. *verſ. modo*; & ideo habilitas requiritur in Coadiuto, nec hoc caſu illa Coadiutoris ſufficeret, nam ſtante ſtatuto in Eccleſia Barbaſtren. quòd Canonici, qui infra annum non fuerint

promoti

Digitized by Google

promoti ad Subdiaconatum, amittant tertiam partem fructuum, & ſi infra alios duos annos non fuerint promoti ad Diaconatum, amittant medietatem fructuum, & ſi infra alios duos annos non fuerint promoti ad Preſbyteratum, amittant omnes fructus, & diſtributiones: quæſitum fuit an coadiutor datus Canonico non ordinato, vt ſuprà poſſit lucrari fructus & diſtributiones pro coadiuto, ſi ipſe coadiutus eſt ordinatus ad formam dicti ſtatuti? Sacra Cong. *die 1. Decemb.* 1629. cenſuit Canonicum ſuprà dictum coadiutum non lucrari fructus; nec diſtributiones mediatè ſeruitio dicti Coadiutoris.

80 Nec poteſt ordinari ad titulum coadiutoriæ, Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 18. *n.* 7. Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 9. *n.* 8. Monet. *de opt. Canon. cap.* 4. *q.* 8 *n.* 169. Sebaſt. Cæſar. *d.* §. 9. *n.* 4. *&* 9. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 2. *c.* 5. *à num.* 132. vbi ſubdit poſſe quem ordinari ad titulum Coadiutoriæ, ſi fortè ratione illius haberet congruam, non tanquam ad titulum beneficij, ſed tanquam ad titulum penſionis.

81 Nec poteſt exercere officia ad quæ Coadiutus electus eſt; nam in his, quæ ſpeciali nominatione competunt Coaduto, non venit Coadiutor, nec eum repræſentat. Ita Nicol. Garc. *in addit. ad dict. cap.* 5. *ſub n.* 88.

82 Nec eo abſente, vel non ſeruiente amittit diſtributiones quotidianas Canonicus Coadiutus, ſi per ſe deſeruiat, quia *in cauſa Vrbenetana die* 9. *Septembris* 1618. Sacra Congreg. Conc. cenſuit diſtributiones quotidianas deberi Canonico Coadiuto, infirmo, abſente vel non ſeruiente Coadiutore. latè Trullench. *in Decalog. lib.* 1. *cap.* 8. *dub.* 6. *á num.* 5.

83 In multis tamen Coadiutori effectus veri beneficiarij tribuuntur, vt eſt ille quòd tenetur habitum & tonſuram clericalem deferre, & fori priuilegio gaudet. Ita Nicol. Garc. *d. cap.* 5. *num.* 97. Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 17. *de foro compet. num.* 26. Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſ. Hierarchia diſput.* 14. § 9. *num.* 8. Squilante *de priuileg. cleric. cap.* 7. *num.* 11. Machado *d. tractat.* 7. *docum.* 2. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi part.* 2. *alleg.* 12. *n.* 4. *&* 9.

84 Gaudet regul. de annali, & triennali poſſeſſore, vt apparet ea formulis Coadiutoriæ, Nicol. Garc. *d. cap.* 5. *à n.* 89. Gonzal. *d.* §. 9. *à num.* 118. & declarauit S. Rituum Congreg. *in dict. Colimbrien.* 16. *Septemb.* 1606. *in* 3. *dub.*

85 Et poteſt gaudere menſibus datis cauſa recreationis, & illos conſumere ſicut principalis, ita tamen quòd dies per vnum ipſorum conſumpti non poſſint per alterum aſſumi, ſed quoad ambos remaneant conſumpti. Ita Gonzal. *d.* §. 9. *n.* 23. *& ſeq.* Nicol. Garc. *d. cap.* 5. *n.* 79.

86 Et ægrotans coadiutor aut aliàs legitimè impeditus haberi debet pro præſenti, & lucratur, ſicut lucraretur principalis, quando ipſe coadiutor erat actu ſeruiens tempore ſuperuenientis infirmitatis, ſeu impedimenti, aliàs poſſet dari locus fraudibus in detrimentum ſeruitij Eccleſiæ; ita dum dubitaretur in ſacra Cong. Conc. *in cauſa Barbaſtren.* an coadiutus impedito, ſeu infirmo coadiutore teneatur inſeruire, ſi habilis ſit ad effectum lucrandi diſtributiones. *Die* 9. *Nouembris* 1630. S. Congreg. cenſuit ſi ex forma literarum Apoſtolicarum coadiuti nunquam teneantur Horis Canonicis intereſſe, coadiutores quamdiu aliqua ex tribus cauſis expreſſis *in cap. vnico, de cleric. non reſid. lib.* 6. verè fuerint impediti, diſtributiones quotidianas lucrari perinde ac ſi diuinis intereſſent.

Poteſt inſeruire, & reſidere in Eccleſia excommunicato exiſtente principali Coadiuto, 87 quia non inſeruit, nec agit nomine excommunicati, ſed nomine proprio, aut nomine Eccleſiæ, vt contra Gonzal. *dict.* §. 9. *num.* 128. reſoluit Nicol. Garc. *dict. cap.* 3. *a num.* 83. vbi *num.* 85. ſubdit quòd ſi fortè Coadiutori aliquid de fructibus, ſeu diſtributionibus aſſignatum eſt pro congrua, ſeu ſeruitio, vt aliquando fit, id ſibi poterit lucrari non obſtante excommunicationis principalis, quæ ſibi non alteri debet nocere, & *num.* 86. cum Gonzal. *vbi ſuprà num.* 113. reſoluit quòd tunc Coadiutor non poteſt lucrari pro Coadiuto excommunicato, & ad eius commodum & vtilitatem, per *cap. paſtoralis*, §. *verum, de appellat.* Cùm enim in litteris Apoſt. coadiutoriæ dicatur quod inſeruire deberet coadiutor pro coadiuto, & pro ipſo coadiuto lucrari, iure conſequitur, vt hoc priuilegium intelligeretur competere coadiuto, dummodo eſſet habilis & capax, Rota *apud Marcheſam de commiſſion. p.* 1. *pag.* 467.

Et tenetur habere qualitates requiſitas ad obtinendam præbendam exemplo reſignatarij, vt per Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. l.* 4. *q.* 9. *num.* 19. Nicol. Garc. *de benef. part.* 7. *cap.* 4. *in fine.* Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 9 *n.* 6. *&* 90. Monet. *d. cap.* 4. *n.* 151. *&* 155. Ludouic. à Sarauia *d. q.* 29. *n.* 7. Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rub.* 7. *c.* 6. *n.* 103. vbi quòd Coadiutores 89 huiuſmodi debent eſſe conſtituti in illa ætate, quæ ad illud obtinendum beneficium requiritur, de quo etiam nouiſſimè Squillante *de priuil. cleric. c.* 4. *num.* 79. me citato *in hoc loco* Didac. Narbona *de ætat. ad omnes actus humanos req. anno* 30. *q.* 6. vbi *num.* 4. quòd huiuſmodi ætas tempore gratiæ adeſſe debet, de quo etiam Machado *d. tract.* 7. *docum.* 2. *num.* 1.

Et ſic debet promoueri infra annum, ex quo re- 90 ſidet, & inſeruit ad Ordinem ſuæ præbendæ annexum, vt per Nicol. Garc. *d. c.* 5. *in addit. ſub num.* 130. *dub.* 23. *verſ. modo.*

Extra Eccleſiam Cathedralem in abſentia co- 91 adiuti, tanquam verus & proprius Canonicus cenſendus, quoad præeminentias veris Canonicis conuenientes, vt cenſuit ſacra Rituum Cong. *in Piſtorien.* 15. *Martij* 1608.

Et tenetur facere mentionem de obtentis be- 92 neficiis, quæ habet; ſaltem ratione futuræ ſucceſſionis, quæ ipſi conceditur, cùm ſit gratia beneficialis, ſeu de beneficio, Nicol. Garc. *in d. addit. dub.* 38. vbi addit totam gratiam vitiari, & eſſe nullam, ſi non fiat mentio de obtentis coadiutoris, quia licèt illa de ſe ſit diuidua, & ſeparabilis tam ex intentione Papæ, & ipſius coadiutoris eſt indiuidua.

Et quamuis non ſit in Sacris conſtitutus, poteſt 93 omnia & ſingula facere, & exercere, quæ ſine paramentis ſacris cum cappa & cotta facere poſſet coadiutus, ſi præſens eſſet, ſacra Congreg. Rituum *in Bononien.* 19. *Decembris*....

Et ei tenentur Canonici inſeruire & miniſtrare, 94 prout tenerentur inſeruire proprio Canonico coadiuto in omnibus functionibus Canonicalibus, eadem Sacra Congregat. *in Caſalen.* 10. *Ianuarij* 1609.

Vtrum autem coadiutor ſeruiens pro coadiuto 95 debeat exire de Capitulo in quo agitur de negotio ipſius Coadiuti? Et videtur reſpondendum, non debere exire, quia Coadiutor non agit, nec inſeruit

nomine coadiuti, licèt eum repræſentet, quatenus agit & inſeruit loco, & vice illius, ſed agit & inſeruit nomine proprio, ſeu nomine Eccleſiæ, & ſic nihil impedit eum intereſſe, & dare vocem in Capitulo, in quo tractatur de negotio Coadiuti, vnde videtur, quòd poſſet Coadiutor dare ſuffragium ſeu vocare in electione præbendæ, quam prætenderet coadiutus, & eſſet oppoſitor, & etiam pro eo ſuffragium dare; rurſus è conuerſo coadiutus bene poteſt intereſſe in Capitulo, & dare vocem ſeu votum vbi agitur de negotio Coadiutoris, niſi fortè tractetur de re ſpectante ad ipſam coadiutoriam, quæ particulariter etiam ſpectet ad ipſum coadiutum. Ita Nicol. Garc. *d.p.4.c.5.ex n.* 103. Se-
69 baſt.Cæſ.*d.§.9.n.*12.vbi *n.*13. exiſtimat non eſſe inconueniens quòd ſimul poſſint in habitu Canonicali intereſſe coadiutus, & Coadiutor in Proceſſionibus & Miſſarum ſolemniis: ptincipalis in loco ſibi debito iuxta antiquitatem ſuam, Coadiotot poſt omnes Canonicos; quicquid dicat Nicol. Garc. *d. cap.5.ex n.*107. Cothman.*conſ.95. per tot. vol.*2. Beſold.*de praced.c.2.n.25. in fine*, quorum fundamentum, quòd vnum tantum Canonicatum repræſentant, ſolùm concludit ne duplicem vocem habeant, vel duplices lucrentur diſtributiones, non quoad intereſſentiam, quæ diuerſis reſpectibus vtrique conuenit, quod in eadem Eccleſia Rector principalis vt talis, & Viearius vt Vicarius intereſſe valeant, & vſu receptum videmus in Epiſcopo, & eius Vicario generali.

CAPVT XI.

De Penſionibus.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, & diuiſio materia.*
2 *Penſio vnde dicatur? oſtenditur.*
3 *Penſio definitur vt ſit certa portio ex aliquo beneficio, vel menſa ex cauſa ad tempus, non autem in perpetuum ſeparata, pendens à proprietate beneficij, à quo extrahitur, ſicut vſusfructus à proprietate dependet.*
4 *Penſio extinguitur, & expirat morte penſionarij.*
5 *Penſio in quibus caſibus in alium transferri poſſit.*
6 *Beneficium perpetuum dicitur, quia non dicitur per mortem extingui, ſed vacare, vt alteri concedatur.*
7 *Penſio eſt quoddam ius temporale, id eſt, ad tempus ſeparatum & formale de per ſe diſtinctum ab ipſo beneficio.*
8 *Doctores referuntur tenentes penſionem non eſſe beneficium eccleſiaſticum, nec venire appellatione beneficij.*
9 *Mandata de prouidendo de beneficiis vſque ad certam ſummam non ſuffragantur ad prouidendum de penſione.*
10 *Penſionis ad titulum non poteſt quis ordinari niſi neceſſitas, aut commoditas Eccleſia aliud ſuadeat, prout Epiſcopus iudicauerit.*
11 *Penſionarius ratione penſionis etiam clericalis, & in titulum data non tenetur diuinum Officium, quod magnum dicitur, recitare, ſed tantum Officium paruum B.Virginis.*
12 *Penſio quando reſeruata fuit in capite, ſeu perſona vnius, in commodum, & vtilitatem alterius, ille duntaxat ad officij recitationem obligatur, in cuius commodum penſio conſtituta eſt.*
13 *Officium paruum B.Virginis non tenetur recitare ille, cui confertur penſio abſque prauia conditione ſtatus clericalis*
14 *Clericus Sacris initiatus, vel habens beneficium, ſimulque penſionem, ſatisfacit ſua obligationi vnica magni officij recitatione.*
15 *Penſio clerico aſſignata quod ſit eccleſiaſticum beneficium; oſtenditur.*
16 *Penſio vel eſt merè temporalis, qua laico datur, vel clericalis, qua datur in titulum clericis, vt commodiùs valeant ſuſtentari.*
17 *Penſionem obtinentes habentur pro clericis ad effectum priuilegij fori contra citatos num. 18. quorum reſolutio intelligenda eſt de penſionibus merè temporalibus, & ſic datis titulo temporali.*
18 *Beneficij impetratione facienda eſt mentio de penſione, qua clerico aſſignatur loco beneficij, non ſic de penſione data titulo temporali.*
19 *Simonia materia non eſt penſio temporalis.*
20 *Penſio temporalis de ſtylo Curia non poteſt vendi, aut redimi propria auctoritate, aliàs reus erit ſimonia contra ius humanum.*
21 *Penſio clericalis eſt materia ſimonia non ſolùm contra ius humanum, verùm etiam contra ius diuinum, vbi recepta eſt* Pij V. *conſtitutio.*
22 *Penſionarius non poteſt penſionem transferre accepto pretio, vel reſeruatis ſibi fructibus, aut eorum fructuum parte, etiamſi alio, quia habeat facultatem illam transferendi.*
23 *Penſionarius non poteſt penſionem anticipatis quibuſdam ſolutionibus extinguere priuata auctoritate.*
24 *Penſionarius abſque ſimonia incurſu, vel alterius peccati labe poteſt penſioni propria auctoritate cedere, niſi remittens penſionem ad illius titulum Sacris initiatus fuerit.*
25 *Penſionarius abſque ſimonia labe poteſt alteri vendere, vel donare fructus ſua penſionis, etiam ad totam vitam ſuam, modò illius titulum retineat.*
26 *Penſionis clericalis, non verò temporalis collatio facta illegitimè eſt inualida.*
27 *Illegitimus catenus eſt incapax penſionis clericalis, quatenus eſt incapax Ordinis, qui illegitimus conferri non poteſt ſine diſpenſatione.*
28 *Illegitimus prauia diſpenſatione ordinatus eo ipſo cenſetur & efficitur capax penſionis abſque alia particulari diſpenſatione.*
29 *Illegitimus profeſſus fit capax penſionis recipienda.*
30 *Penſiones data in titulum clericalem vacant per matrimonium per verba de praſenti contractum.*
31 *Transactio, ſeu noua conuentio inter titularem & penſionarium poſt contractum matrimonium per verba de praſenti inita ſuper penſionis ſolutione abſque ſedis Apoſt. beneplacito non valet.*
32 *Milites* Lauretani *ex peculiari priuilegio poſſunt retinere penſionem eccleſiaſticam ſuper beneficiis etiam iuriſpatronatus, Regum, vſque ad ſummam* 200. *ducatorum auri de Camera, non obſtante matrimonio contrahendo. & bigamia.*

33 *Milites*

33 *Milites* SS. Mauritij & Lazari, *etiamſi contrahant matrimonium cum vnica, & virgine, remanent capaces retinendi penſiones vſque ad ſummam ducatorum* 400.

34 *Milites* S. Stephani *retinent penſiones vſque ad ſummam* 400. *non obſtante matrimonio contracto, & bigamia.*

35 *Penſiones, quæ laicis dantur titulo merè temporali, per matrimonium contractum non extinguuntur.*

36 *Penſiones ſi ſint reſeruatæ pro officio aliquo compatibili cum matrimonio, per illud contractum non extinguuntur.*

37 *Penſio titulo clericali reſeruata non extinguitur per matrimonium, vbi cum clerico illam habente fuerit ſufficienter diſpenſatum per Papam.*

38 *Penſio data in titulum clericalem vacat per promotionem ad Epiſcopatum.*

39 *Penſiones in titulum clericalem datæ vacant per profeſſionem Religionis, non tamen militaris, præter* Hieroſolymitanam.

40 *Penſio in titulum clericalem excommunicato data non tenet.*

41 *Reſeruatio penſionis facta ordinato prima tonſura ab alieno Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis eſt nulla, ſecus ſi illa data fuiſſet titulo merè temporali.*

42 *Penſionem non poteſt clericus obtinere ante* 14. *annum, ſed ſtylus Datariæ obtinuit ſufficere ſeptem.*

43 *Filij & nepotes hæreticorum ſunt inhabiles ad penſiones acquirendas.*

44 *Incapaces beneficiorum ſunt etiam incapaces penſionis.*

45 *Penſionis reſeruatio ſuper fructibus beneficij ſæcularis facta religioſo ſine diſpenſatione Papæ, eſt inualida.*

46 *Irregulari facta penſionis reſeruatio eſt nulla.*

47 *Penſionarius excommunicatus non facit ſuos fructus penſionis.*

48 *Filij clericorum non poſſunt habere penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt.*

49 *Penſionem obtinens tanquam clericus ſi incedat in habitu ſæculari, penſio ipſo iure remanet extincta.*

50 *Penſiones in titulum clerico aſſignatæ per militiam cenſentur vacare.*

51 *Penſionis nomen olim pro cenſu perpetuo, quod Eccleſiis, vel rebus eccleſiaſticis perpetuò conceſſis ſoluitur, accipi conſueuit.*

52 *Penſio à beneficio differt non ſolum nomine, ſed etiam natura, & effectu.*

53 *Penſiones antiquioribus Eccleſiæ temporibus non adeo in vſu fuerunt.*

54 *Origo, vel cauſa penſionum vnde potiſſimum deſcendat? oſtenditur.*

55 *Papa penſionem ſine cauſa imponere poteſt.*

56 *Epiſcopus poteſt reſeruare penſionem pro bono pacis, pro ſtudio alicuius ſcholaris pauperis, vel in vtilitatem Eccleſiæ, pro concordia litis, pro pauperibus & egenis, pro benemeritis, & pro vſu pio.*

57 *Cauſa iuſta in Epiſcopo penſionem reſeruante eſt amor, quo ſuum ex fratre nepotem proſequitur, vel vt commodius S. Scripturæ operam dare poſſet.*

58 *Cauſa iuuandi viros litteratos, & ſacris litteris ſtudentes eſt adeo fauorabilis, vt Epiſcopus poſſet etiam contra Canones diſpenſare.*

59 *Epiſcopus cum maiori parte Capituli, & contradicente minori poteſt ſtatuere, vt quilibet Canonicus de ſuis Præbendis conferat alicui pauperi ſcholari ſtudenti certam quantitatem ſingulis in ſubſidium.*

60 *Epiſcopus poteſt mandare ceſſante pacto quod recipiens beneficium pinguius ſoluat aliquam penſionem ſuo tempore duraturam ad coæquandos fructus vtriuſque beneficij permutati.*

61 *Regularium Superior poteſt penſionem imponere in beneficiis ſuæ Religionis manualibus, & amouibilibus, quæ ad proprietatem tranſeunt in Religionem.*

62 *Præceptor Generalis Militiarum poteſt imponere penſionem in Commendis ſuæ Religionis ſpectantibus ad illud ad fauorem Religioſorum, ſiue Equitum euiſdem Religionis.*

63 *Penſionem quis obtinere valeat, oſtenditur.*

64 *Filij clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio, non poſſunt obtinere penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel obtinuerunt.*

65 *Filius legitimus non prohibetur habere penſionem ſuper beneficio paterno.*

66 *Pater clericus habens facultatem, penſionem, quam poſſidet, transferendi, illam transferre poteſt in filium clericum.*

67 Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 15. de reform. *loquitur, quando penſio eſt reſeruata ſuper beneficio, quod habuit pater.*

68 *Priuilegia officiis omnibus Romanæ Curiæ conceſſa, vt laici, bigami, & clerici coniugati poſſent penſiones obtinere, fuerunt* à Pio V. *reuocata.*

69 *Cathedrales Eccleſiæ, quarum redditus ſummam ducatorum mille, & Parochiales, quæ ſummam ducatorum centum non excedunt, vllis penſionibus, aut fructuum reſeruationibus prægrauari non debent.*

70 *Penſio legitimè impoſita eſt à beneficiato ſoluenda, atque ad id compelli poteſt non ſolum in futurum, ſed etiam in præteritum pro terminis decurſis ante ſuam prouiſionem.*

71 *Penſionarius poteſt agere hypothecaria contra ſucceſſorem in beneficio, ſuper quo fuit impoſita penſio.*

72 *Penſionarij in electione erit vel agere contra beneficij poſſeſſorem, vel contra hæredem defuncti prædeceſſoris, in caſibus, in quibus hæres eſt obligatus, ſiue contra prædeceſſorem in beneficio, ſi adhuc viuit.*

73 *Penſionario datur actio contra ſucceſſorem in beneficio pro terminis decurſis, & non ſolutis in vita prædeceſſoris, ſi contra eundem prædeceſſorem diligentiæ præceſſiſſent.*

74 *Penſio quibus caſibus extinguatur? oſtenditur.*

75 *Proponitur caſus dubius.*

76 *Iudex non poteſt incipere ab executione.*

77 *Reſignatarius ante finitam litem intentati regreſſus ob non ſolutionem penſionis poteſt pœnitere offerendo illam ſoluere.*

78 *Penſionarius poteſt etiam ſine Papæ auctoritate in totum, vel pro parte remittere penſionem ſibi debitam, quaſi ius priuatum, & proprium.*

79 *Penſiones decurſas an amittat, qui vigore regreſſus ob illas non ſolutas obtinuit mitti in poſſeſſionem.*

80 *Opinio negatiua verior videtur, & probatur.*

81 *Maximè in caſu, quo penſionarius ſub iuramento ſe obligauit ad penſionis ſolutionem.*

82. *Clauſula*, raro manente pacto, *quid operetur?*

83 *In emphyteuſi appoſita operatur, vt emphyteuta poſſit expelli ob non ſolutionem canonis, etiamſi dominus diuerſus illum receperit de præterito.*

84 L.apud Celſum.§.Labeo *reſpondetur.*

85 *Ex quibus petuntur penſiones.*

86 *Intereſſe proprium homines excæcat.*

87 *Proponitur dubium.*

88 *Dictum Gig.expenditur.*

89 *Refutatur.*

90 *Canonem recipiens poſt incurſam caducitatem, videtur illam remittere.*

91 *Regreſſus renunciare quando; & quomodo, quis videatur.*

92 *Penſionarius quando non cenſeatur renuntiare regreſſui.*

93 *Penſio eſt onus fructuum, & ipſis fructibus inhærens, & debita ab eo, qui fructus percepit.*

94 *Penſio decurſa debet ſolui ex fructibus antè decurſis, & non de futuris.*

95 *Condemnatus ad dandum hominem, ſi promiſit illum tradere intra certum diem ſub pœna, tranſacto tempore non poteſt pulſari, vt ſoluat hominem, & pœnam.*

96 *In materia feudali, & emphyteutica petens canones præteritos, videtur remittere caducitatem.*

97 *Regreſſus extinctio eſt actus fauorabilis.*

98 *Penſio exacta litteris non expeditis, redditur nulla ſtante decreto in reſeruatione apponi ſolito,* vigore litterarum Apoſtol. deſuper conficiendarum, nec antè aliàs præſens reſeruatio ſit nulla.

99 *Ex ſolito decreto requiritur litterarum expeditio, quod apponitur in indultis Cardinalibus conceſſis conferendi reſeruata.*

100 *Littera dicuntur expedita, quando ſunt plumbata.*

101 *Penſio extinguitur, ſiue redditur nulla ſtante decreto*, quòd illa nulla ſit ſi non fuerit ſoluta verè, & realiter, quamdiu vixerit reſignans.

102 *Penſionem quando quis obtinet ſibi reſeruari, debet facere mentionem de alia penſione ſuper eodem beneficio reſeruata, aliàs ſecunda penſio ad ſui fauorem eſt nulla.*

103 *Idem procedit in penſione tranſlata.*

104 *Penſionis tranſlatio etiam facta in articulo mortis non eſt nouum grauamen.*

1 QVONIAM eatat conſuetudo, vt in collationibus beneficiorum certæ quædam portiones, & eorum redditus aliqui quandoque aſſignentur, quæ penſiones vocantur, & in nonnullis rebus ad inſtar beneficiorum habentur, & beneficia prædicta, ſuper quibus impoſita ſunt, comitantur; propterea viſum eſt in hoc loco, de hac quoque materia breuiter tractare, cuius frequens eſt hodie vſus, & tractatus. Qua in re breuiter videbimus. Quid ſit penſio? & quid à portione, & præſtimonio differat? & nunquid beneficij nomine comprehendatur? præterea vnde originem habuerint penſiones, & quibus de cauſis ſint concedendæ, qui eas obtinere poſſint, vel minimè, & demum de earum ſolutione atque extinctione.

2 Penſio igitur ita dicta, vel quia pendet à beneficio, vnde extrahitur, ſicut vſusfructus à proprietate ſecundùm Cardin. *in Clem.* 1. *de ſuppl. negligentia Prælat.* vel quia appenditur, id eſt, ſoluitur, nam & quælibet annua ſolutio dicitur penſio, & ipſius penſionis ſolutio dicitur penſitatio, Azor. *in ſum. C. ſi propter publicas penſitat.* variè definitur à Gig. *in tract. de penſion. q.* 1. *num.* 1. Zech. *de benefic. & penſionib. cap.* 11. *num.* 1. Gambar. *de officio legati à latere, lib.* 6. *n.* 9 *cum ſeqq.* Nau. *in man. cap.* 23. *n.* 111. *& conſ.* 63. *num.* 6. *de ſimon.* Vgolin. *tab.* 1. *de ſimonia in genere. cap.* 28. §. 3. *n.* 3. Nicol. Garc. *de benef. p.* 1 *c.* 5. *à n.* 162.

Definitur autem vt *ſit certa portio ex aliquo beneficio, vel menſa ex cauſa ad tempus, non autem in perpetuum ſeparata, pendens à proprietate beneficij, à quo extrahitur;* ſicut vſusfructus à proprietate dependet. 3 Dicitur *certa portio*, quia non ut quota fructuum, velut in dimidia, vel tertia parte, & huiuſmodi; ſed in certa quantitate ſolet aſſignari, alioquin eſſet beneficium ſcindere, quod non licet, *cap. maioribus de præben. cap. de cætero, de tranſactionib.* poteſt tamen Romanus Pontifex ea aliqua cauſa hoc facere, qui eſt in beneficialibus dominus abſolutus. *Clem.* 1. *vt lit. pend.* Ea cauſa etiam concedi dicitur penſio, quia neque ipſe Romanus Pontifex ſine aliqua cauſa penſionem aſſignat, de quibus cauſis infrà dicemus. Dicitur etiam ad tempus, non autem in perpetuum dari, quia ad inſtar vſusfructus conceditur, qui morte vſuſructuarij extinguitur, §. *finitur, Inſtit. de vſufr.* interdictum eſt autem penſionem de Eccleſiæ prouentibus pro beneficio aſſignare, *extirpanda.* §. *fin. de præben.*

Et penſionem de vna in aliam perſonam transferri ad oneris continuationem vitandam, vnde penſio expirat, & extinguitur morte penſionarij, Caputaq. *deciſ.* 303. *num.* 13. *par.* 2. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 6. *q.* 4. *num.* 3. Nicol. Garc. *de benef. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 239. vbi *num.* 240. *&* 251. *cum ſeq.* ſubdit nec poſſe in alium transferri, niſi in tribus caſibus. 4

Primò, quando in reſeruatione adeſt clauſula transferendi, vt in penſionibus pro Palatinis. Secundò, quando de conſenſu ipſius penſionarij, & ſoluentis penſionem transfertur in alium auctoritate Papæ. Tertiò, in vim priuilegiorum conceſſorum militibus ſancti Petri, & ſancti Pauli, & nonnullis aliis officialibus Romanæ Curiæ. 5

Beneficium verò perpetuum dicitur, quia non dicitur per mortem extingui, ſed vacare, vt alteri concedatur. De menſa autem, vel beneficio dicitur penſio ſeparari, quia de quibuſcunque Eccleſiæ redditibus dari ſolet: bona autem de menſa dicuntur, quorum proprietas, & vtilitas ad Eccleſiam pertinet, & neceſſitatibus Eccleſiæ in communi, atque indigentium, non autem vnius tantùm iam longo tempore ſeruiunt, quod enim vnius tantùm vtilitati deſeruit, etſi proprietas ſit Eccleſię, vocabitur beneficium, aut feudum, vel emphyteuſis. 6

Præmiſſa penſionia etymologia, & definitione, 7 eſt differendum an penſio ſit beneficium eccleſiaſticum? quod eſt principale noſtrum intentum. Quæſtio hæc eſt admodum controuerſa, in qua vna ſententia tenet penſionem non eſſe beneficium eccleſiaſticum, nec beneficij nomine intelligi, nec venire appellatione beneficij, videtur enim quoddam ius temporale, id eſt, ad tempus ſeparatum & formale de per ſe diſtinctum ab ipſo beneficio, vt habetur *deciſ.* 425. *p.* 1. *diuerſ.* & per penſionem non intitulatur quis Eccleſiæ, ſicut per beneficium; & in multis differt à beneficio, & præcipuè

quod

Digitized by Google

quod penſio non datur propter officium, ſicut be-
neficium, vt per ſe patet, & infra videbimus: item
differt à beneficio non ſolùm nomine, ſed etiam
8 natura & effectu; vt infra oſtendemus n. 51. Et ideò
hanc partem tenent Dominic. Franc. & alij in cap.
quamuis 1. de praebend. in 6. Caccialup. de penſionibus
q. 12. & vlt. Sarnen. in reg. de infirmis, q. 16. & de an-
nali q. 21. & in tract. de expectatiuis, num. 74. & 92.
Selu. de benefic. p. 1. q. 3. num. 12. Mandoſ. reg. 19. Can-
cel. q. 11. num. 11. & conſ. 55. num. 18. & conſ. 139.
Staphil. de literis gratiae 9. forma expectatiuarum, n. 27.
Couar. practic. cap. 36. num. 10. verſ. quartò quoties.
Paleoth. de nothis, & ſpur. c. 58. num. 4. Salon de iu-
ſtitia & iure q. 63. art. 2. controuerſ. 6. Card. Toler. in
inſtruct. Sacerd. lib. 5. cap. 82. num. 2. Ceuall. de cognit.
per viam violent. à q. 62. num. 16. Filliuc. de ſtatu cle-
rici tract. 42. de penſion. c. 1. num. 8. nouiſſimè Di-
dac. Narbona in tract. de aetate ad omnes humanos
actus requiſita anno 14. q. 59. num. 2. & anno 2. q. 15.
num. 7. Vgolin. de officio Epiſcopi c. 26. §. 14. num. 1.
Creſcent. deciſ. 14. de ſent. & re iud. Sanctarel. var.
lib. 1. q. 42. num. 25. Corraſ. de Sacerdot. part. 1. cap. 4.
Hoied. de incomp. benef par. 1. in praefat. n. 3. & par. 2.
cap. 7. n. 4. Azeued. l. 1. num. 5. tit. 4. lib. 1. noua recop.
Flamin. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 1. q. 10. n. 64. &
lib. 2. q. 15. num. 11. & lib. 11. q. 4. n. 21. & ſeq. Quin-
tanad. eccleſ. lib. 1. cap. 3. num. 13. Gonzal. ad reg. 8.
cancell. gloſ. 5. §. 5. num. 1. Suar. de cenſur. tom. 5. diſpu-
tat. 13. ſect. 1. num. 7. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 3.
cap. 5. q. 2. & lib. 8. cap. 5. q. 4. Aloſ. Ricc. in collect.
deciſ. par. 2. collect. 425. & par. 3. collect. 960. & in de-
ciſ. curiae Archiep. Neap. par. 2. deciſ. 71. num. 4. Flo-
res de Mena var. lib. 3. q. 23. num. 35. Grilenzon. con-
ſil. 39. à num. 16. Mateſcot. var. lib. 2. cap. 18. num. 4.
Anton. Fabric. in praxi, & theorica benefic. tit. de pen-
ſion. benefic. à num. 1. Nicol. Garc. de benef. par. 1. c. 5.
num. 3. cum ſeqq. Anton. Ricciul. de iure perſonar. ex-
tra gremium Eccleſ. exiſt. lib. 5. cap. 19. num. 6. Steph.
Gratian. diſcept. forenſ. cap. 397. num. 11. cum ſeqq.
Sebaſt. Caeſ. d. §. 13. à princ. & plures alij per me ci-
tati in tract. de appellatiua verborum vtriuſque Iuris
ſignif. appell. 32. num. 2.

9 Et haec eadem ſententia probari videtur ex text.
in cap. quamuis 4. de praeben. lib. 6. quatenus decidit
per mandata de prouidendo de beneficiis vſque
ad certam ſummam, prouideri non poſſe de pen-
ſione, prout ex illo colligunt gloſ. ibi verb. in pen-
ſione, Card. in Clem. per literas num. 5. in fine, de prae-
ben. Ludouic. Gom. in tract. expectat. num. 91. Gig.
de penſionib. q. 28. vnde datur intelligi penſionem
beneficium eccleſiaſticum non eſſe, ſed aliud
longè diuerſum, licet text. ille in d. cap. quamuis,
poſſit intelligi, vt procedat ex eo, quia dicta man-
data de prouidendo, etſi ſolius liberalitatem con-
cedentis, nullius tertij contineant praeiudicium, &
ſic fauorabilia videantur: meritò tamen odioſa
ſunt cenſenda, ob ambitionem, quam continent
ex parte impetrantis, iuxta reg. text. in l. ſi quem-
quam 30. verſ. tantum, C. de Epiſcop. & cleric. & fatetur
d. cap. quamuis, ibi, ambitioſe impetrantes, ac proinde
nil mirum ſi ad penſiones non extendantur, vt text.
10 ille habet.

Vlterius probari videtur argum. Concil. Trid.
ſeſſ. 21. de reform. cap. 2. vbi poſtquam ſtatuerat ne
quis deinceps clericus ſaecularis; quamuis aliàs ſit
idoneus moribus, ſcientia, & aetate, ad ſacros Or-
dines promoueatur, niſi prius legitimè conſtet eum
beneficium eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum
honeſtè ſufficiat, pacificè poſſidere, poſtea ſubiun-
git. Patrimonium verò, vel penſionem obtinentes or-
dinari poſt hac non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus in-
dicauerit aſſumendos pro neceſſitate, &c. quibus ver-
bis probatur ad titulum penſionis non poſſe quem
ordinari, niſi neceſſitas, aut commoditas Eccleſiae
aliud ſuadeat, prout Epiſcopus iudicauerit, ſicut
ex hoc loco colligunt Gonzal. d. gloſ. §. 5. num. 4. At-
mendar. in addit. ad recopil. legum Nauarrae lib. 1. ti-
tul. 8. l. 1. de patrimon. cleric. num. 3. Vgolin. de offic.
Epiſcop. cap. 16. §. 14. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 3.
cap. 5. q. 3. nouiſſimè Gunzal. de Salzedo de lege
politica lib. 2. cap. 16. num. 6. Ego ipſe in ſimili tract.
par. 2. alleg. 19. num. 74. vnde videtur apertè colligi
penſionem non eſſe beneficium eccleſiaſticum.
Quamuis reſponderi poſſet Concilium continere
ſpecialem prohibitionem, non ob id. quod penſio
non poſſet ſaltem latè dici beneficium eccleſiaſti-
cum, ſed ne nimium creſceret Ordinandorum nu-
merus; & ideò vbi neceſſitas, aut commoditas Ec-
cleſiae poſtulauerit, quem ordinandum ad titu-
lum penſionis, id Epiſcopi iudicio relinquit.

Deinde hoc ipſum probari videtur ex eo, quia 11
penſionarius ratione penſionis etiam clericalis, &
in titulum datae, non tenetur diuinum Officium
(quod magnum dicitur) recitare, ſicut omnes qui-
cunque beneficiarij obligantur, ſed tantùm tene-
tur recitare Officium paruum Beatae Mariae Virgi-
nis, ſub eadem poena, ſub qua beneficiarij tenen-
tur ad recitationem diuini Officij. Ita Azor. inſtit.
moral. lib. 10. cap. 4. quaeſ. 3. p. 1. Vaſq. in opuſc. de be-
nefic. cap. 4. §. 1. dub. 4. num. 17. Molfeſ. in Theolog.
moral. tract. 5. cap. 3. num. 46. Filliuc. in quaeſt. moralib.
tract. 23. cap. 5. q. 9. num. 173. Soar. tom. 2. de relig.
tract. 4. lib. 4. cap. 22. num. 6. Oliuer. Bonart. de oblig.
Horarum Canon. lib. 2. cap. 9. Trullench. in praecepta
Decal. lib. 1. cap. 7. dub. 12. §. 3. num. 6. Gonzal. de Sal-
zedo d. cap. 16. num. 13. Bonacin. de Horis Canon.
diſp. 1. q. 2. puncto 4. num. 7. vbi etiam tenet quòd 12
quando penſio reſeruata fuit in capite, ſeu perſona
vnius, in commodum, & vtilitatem alterius, ille
duntaxat ad Officij recitationem obligatur, & in
cuius commodum penſio conſtituta eſt, & num. 8.
reſoluit eum non teneri ad recitandum paruum B. 13
Virginis Officium, cui confertur penſio abſque
praeuia conditione ſtatus clericalis, etiamſi fortè de-
tur perſonae Regulari, & num. 9. aduertit penſiona-
rium, qui, vt Clericus percepit penſionem, non ita
teneri ad recitandum Officium B. Virginis, quin
ſatisfacere poſſet recitando Horas Canonicas, &
num. 10. addit Clericum ſacris initiatum, vel ha- 14
bentem beneficium, ſimulque penſionem, ſatisfa-
cere ſuae obligationi, vnica magni officij recita-
tione, etiamſi paruum officium Beatae Virginis non
recitet, & num. 11. pariter obſeruat eum, qui ceſſit
penſioni ſolùm in parte, non remanere immunem,
& exemptum ab obligatione diuini Officij, quia
dicitur adhuc penſionem titulo clericali poſſidere,
ſecus ſi liberaliter ceſſit penſionem in totum, &
idem ſibi valdè probabiliter dicendum videri aſſe-
rit de penſionario, qui conſenſit penſionem redi-
mi, accepta nonnullorum, vt quinque aut ſex an-
norum anticipata ſolutione. Ex quo fundamento
datur intelligi penſionem non eſſe beneficium,
cùm aliàs penſionarius non ad Horas canonicas re-
citandas, vt faciunt beneficiarij omnes, ſed tantùm
ex noua Pij V. Conſtitutione ad Officium paruum
B. Mariae teneantur etiam, quando penſio Clerico
datur clericali titulo, vt intelligit Suar. d. lib. 4. c. 22.
à num. 4. quem refert Sebaſt. Caeſ. d. §. 10. num. 5.
Verùm his omnibus non eſſet difficile reſponde-
re, ſi aduertas ante dictam Pij V. Conſtitutionem

penſiones, quæ in titulum beneficij dantur pro onere ſpirituali perpetuò inſeruiendi Eccleſiæ, obligaſſe ad Horas Canonicas, ſed Pontifex præfatus conſiderans dictas penſiones, partim videri ad beneficium accedere, partim verò à beneficiis recedere, medium quoddam ſequutus eſt, vt omnis qui vt Clericus penſionem, vel alias res eccleſiaſticas percipit, teneatur ad prædictum Officium paruum B. Virginis.

15 Contrariam verò partem affirmatiuam, quòd penſio ſaltem Clerico aſſignata Eccleſiaſticum ſit beneficium, probare videtur expreſsè text. *in cap. ad audientiam 31. de reſcript.* ibi, *penſiones, ſeu alia beneficia*, expendendo particulam illam, *alia*, quæ eſt implicatiua ſimilium, & in præcedentibus eandem repetit qualitatem, vt per Doctores, quos plena manu citaui *in tr. de dictionibus vſufreq. dict. 26. num. 1.* Vlteriùs probatur, quia licèt penſiones aliquando laicis dentur ratione alicuius ſeruitij temporalis, iam tamen hodie frequentiſſimè dantur clericis in ſtipendium ſuæ ſuſtentationis, & cum onere ſpirituali recitandi ſaltem prædictum Officium paruum B. Virginis, & idcò cum dentur in perpetuum, in vitam, ſcilicet penſionarij, nihil deficit de iis, quæ ad integram beneficij Eccleſiaſtici ſubſtantiam conſtituendam neceſſaria ſunt, eòque fundamento penſiones, quæ hodie in vſu ſunt, Eccleſiaſtica beneficia reputantur, quia iam ex ſtylo Romanæ Curiæ introductum eſt, vt illæ regulariter reſeruari non ſoleant, niſi Clericis, & ſi quando Pontifex reſeruat ad fauorem non Clerici, ſolet apponere clauſulam, *poſtquam charactere clericali fueris inſignitus*, vt eſt tritum in Rota, & ſignanter *in Ternten. penſionis 13. Nouembris 1596. coram bo. me. Penin. Quare* hanc partem affirmatiuam tuentur, Gig. *de penſionib. p. 1. q. 21. & 28.* Rebuff. *de nominat. q. 9. n. 37.* Rodoan. *de ſimon. par. 2. c. 14. n. 18.* Salzeda *ad Bernard. in practic. cap. 64.* aliàs 67. *n. 10.* nouiſſimè Gonzalez de Salzedo *in lege politica lib. 1. c. 16. à n. 1. vſq. ad n. 18.*

16 Ex quibus in vtranque partem adductis dubia redditur hæc quæſtio, ſed vt certa ab incertis ſeparemus, pro illius vera reſolutione eſt prænotandum duobus modis poſſe penſiones conſtitui; vel enim ſunt merè temporales, quæ laicis dantur titulo merè temporali, veluti Decano paraphernaliorum Papæ, vel Cardinalium, aut barbitonſori, vel chirurgo, ſactiſtæ, theſaurario, pulſatori campanarum, præfecto infirmorum, & ſimilibus, vel hoc expreſsè in illarum reſeruatione cauetur, hac vel ſimili clauſula. *Tibi quod penſio per præſentes reſeruata loco beneficij Eccleſiaſtici non cedat, neque in numero beneficiorum eccleſiaſticorum, ſeu penſionum etiam ſub eodem tecto conſiſtentium intret, aut illius taciturnitas in impetratione aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum deinceps per te facienda ſubreptionem, aut nullitatem aliquam faciat*, &c. vt vidi & legi in quadam reſeruatione expedita de hoc anno 1632. & tunc & in hoc caſu procedunt rationes, & fundamenta pro prima ſententia adducta. Vel ſecundò, dantur in titulum, clericis ſcilicet, vt commodiùs valeant ſuſtentari, vel ex cauſa reſignationis, vel ceſſionis, ne ex ea nimium diſpendium patiantur, & tunc clericales ſunt, & loco beneficij aſſignantur, ac proinde de iſtis intelligitur ſecunda Doctorum ſententia, & rationes in illius corroborationem adductæ. Hanc bimembrem penſionum diſtinctionem tradunt Gig. *de penſionib. q. 67. num. 7. & conſ. 33. num 10. verſ. aut ſumus*, Mandoſ. *reg. 19. Cancellar. q. 11. n. 2.* late Ciarlin. *controuerſ. forenſ. c. 115. num. 18. cum ſeqq.* Nicol. Garc. *de beneſic. par. 1. cap. 1. à num. 5.* Sebaſt. Cæſar. *in relect. de eccleſ. hierarch. p. 3. diſput. 14. §. 10.* Bonacin. *de ſimon. q. 4. §. 13. n. 1. & 2.* Paul. Layman *in Theologia morali lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 2. num. 8. & lib. 4 tract. 2. cap. 18. num. 2.* & ſic præfatæ contrariæ opiniones, vbi ſtricta, aut odioſa materia aliud non poſtulauerit, iuxta ſupradictam diſtinctionem facilè componuntur, & ſecundum illam ſunt infraſcripti caſus intelligendi.

Primò, ex dicta diſtinctione colligitur reſolutio 17
ad illam controuerſam quæſtionem, Vtrùm penſionem obtinentes fori priuilegio gaudeant? In qua duæ communes adinuicem contrarias reperio ſententias, vna tenet clericum primæ Tonſuræ, ſeu in minoribus conſtitutum habentem penſionem gaudere fori priuilegio, quam defendunt Creſcent. *deciſ. 14. de ſent. & re iud.* Lazarte *de decim. vendit. cap. 19. num. 24.* Salzed. *loco proximè citato*, Vilar. *del patronado de Calatajud. par. 4. §. 3. n. 12.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. cap. 155. n. 11.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. clericus, §. 2. dub. 2.* Marta *de Iuriſdict. p. 2. c. 32. n. 45.* Benzon. *in tr. de cenſur. tom. 1. lib. 5. diſp. 16. cap. 1. verſ. poſtulabis pag. 672.* Stephan. VVeyms *ad conſtit. 24. ex Iure antiquo, deſumptas, & per Concil. Trid. innouatas conſtit. 9. in fine*, Cidac. Narbona *d. tract. de ætate ad omnes humanos actus requiſ. anno 14. quæſt. 59. num. 10.* Suarez *contra Regem Angliæ lib. 4. cap. 26. n. 9.* Diana *reſol. moral. par. 1. tract. 2 reſol. 30.* & ſacram Congregationem decidiſſe obtinentes penſionem haberi pro Clericis beneficiatis ad effectum priuilegij fori, atteſtantur Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib. 2. tit. 19. de fore compet. num. 5. & 7.* & D. Alex. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 66. num. 35.* vbi ita loquitur. *Et reperio fuiſſe huiuſmodi dubium præſidente bonæ mem. Cardinale Alciato in ſacra Cong. propoſitum ſub die 6. Decemb. 1566. occaſione cuiuſdam Clerici Veliterni, qui penſionem eccleſiaſticam habens non incedebat in habitu, & Tonſura, nihilque decretum fuiſſe. Nam primo aſpectu videbantur obſtare verba Concilij requirentis beneficium, & ſic re ipſa corpus beneficij, cuiuſmodi non eſt penſio. Et quamuis ea largo modo, & in materia fauorabili veniat appellatione beneficij; haſitabant tamen Eminentiſſimi Patres an fauor Eccleſiæ ſuaderet, vt non incedens in habitu & Tonſura gaudeat beneficio fori, quemadmodum videmus aliàs idem Concilium non intellexiſſe appellatione beneficij venire penſionem, vt in cap. 1 ſeſſ. 21. cap. 28 ſeſſ. 13. cap. 15. eadem ſeſſ. 23. Ex alia parte valde vrgebat doctrina Gigant. in terminis de penſion. d. q. 94. num. 4. quæ in praxi obſeruatur Neapoli, Venetiis, & alibi, præſertim quia in dubio pro foro eccleſiaſtico eſt iudicandum? vnde cenſuit Congregatio eſſe maturius deliberandum. Iterumque eodem caſu propoſito ſub die 13. eiuſdem remiſit articulum decidendum ad Sanctiſſimum, qui Summus Pont. tunc Gregorius XIII. audita relatione Congregationis ſub die 18. eiuſdem mentis declarauit penſionariam cenſeri beneficiatum ad effectum gaudendi priuilegio fori eccleſiaſtici, de quo loquitur Concilium d. cap. 6. ſeſſ. 23. de reform.* &c. Hactenus D. Sperell. Et ego ipſe vidi originalem, & authenticam declarationem eiuſdem ſacræ Congregationis hoc ipſum continentem, emanatam ad inſtantiam Illuſtriſſimi D. mei Roder. à Cunha, tunc Epiſcopi Portugalenſis, cuius memini *de offic. & poteſt. Epiſc. par. 3. alleg. 151.* & hæc ſententia procul dubio procedit in penſionibus datis in titulum ſpiritualem clericis, vt obſeruant Marc. Anton. Cuch. *lib. 5. tit. 8. num. 17.* Diana *moral. reſolut. par. 1. tractat. 2. reſol. 30.* Squillante

de

de priuil. clericor. cap.7.num.20. in fine.

Altera autem ſententia negat penſionarium gaudere priuilegio fori, & eam tuentur Azeued. *l. 8. n.5. verſ. ſed an penſio, tit. 4. lib. 1. noua recop.* Flam. Pariſ. *de reſinat. benefic. lib. 1. q. 11. n. 70. & lib. 2. q. 15. num. 15.* Gonzal. *d. gloſſ. 5. §. 5. num. 6.* latè Carol. de Graſſis *de effect. clerical. effect. 1. num. 1198. cum multis ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. curiæ Archiep. Neapol. p. 2. deciſ. 71. n. 11. & deciſ. 192. n. 10. ad fin.* Nicol. Garc. *dict. cap. 5. num. 70.* Cened. *Canon. quæſt. lib. 1. q. 4. num. 32. cum ſeqq.* Bonacin. *de legib. diſp. 10. q. 2. puncto 1. num. 11.* Et licèt Bellet. *diſquiſit. clerical. tit. de fauore cleric. perſon. §. 8. num. 11.* quem aliquando ſecuti fuimus, eam intelligere velit in penſionariis non excedentibus penſionem ſexaginta ducatorum, tamen facilius credo intelligendam de penſionibus merè temporalibus, & ſic datis titulo temporali, quod etiam tradit Sperell. *d. deciſ. 66. n. 38.* aſſerens hos Doctores ſaluari poſſe quoad eos qui penſiones tanquam apud prophanum poſſident.

18 Secundò, ex eadem diſtinctione componitur alia non minùs inter Doctores controuerſa quæſtio, vtrum impetrans beneficium teneatur facere mentionem de penſione, ſicut de obtentis beneficiis, iuxta *cap. ſi motu proprio, de praben. in 6.* In qua aliqui tenent negatiuam partem, ex eo quòd penſio non ſit beneficium eccleſiaſticum. Ita Gonzal. *d. §. 5. à num. 16.* & plures citati à Nicol. Garc. *d. c. 5. num. 75.* quorum reſolutio procedit in penſionibus datis titulo temporali, ex Rebuff. *de nominat. q. 9. num. 37.* Gig. *de penſionib. q. 67. num. 1.* Gambar. Mandoſ. & alij, de quibus Garc. *d. cap. 5. num. 76.* Sebaſt. Cæſar. *d. §. 10. num. 10.* At verò de penſione, quæ Clerico aſſignatur loco beneficij, vt commodiùs ſuſtentari valeat, vel ex cauſa reſignationis, ſeu ceſſionis, ne nimium diſpendium patiatur, neceſſariò facienda eſt mentio in impetratione beneficij: nam, cùm loco beneficij ſuccedat, perinde eſt; ac ſi beneficium haberet, *cap. ad audientiam, il 2. de reſcript.* Gig. *d. q. 67. concluſ. 3.* Menoch. *de arbitr. caſ. 201. num. 52.* Hoied. *de incompatib. benefic. par. 2. cap. 7. num. 1.* Flamin. Pariſ. *de reſig. benef. lib. 2. quæſt. 15. num. 5. & lib. 6. q. 2. num. 13. & lib. 10. quæſt 2. num. 78.* Læl Zech. *de benef. & penſion. cap. 9. num. 2.* Nicol. Garc. *d. cap. 5. ex num. 81.* cum aliis citatis per me, *in collect. ad cap. 17. num. 4. de reſcript.* Sic in reſeruatione ſecundæ penſionis ſi nulla eſt facta mentio primæ penſionis, non ſuſtinetur ſecunda, ſed in totum corruit. Flamin. *de reſignat. lib. 6. q. 2. num. 4.* Garc. *de benefic. par. 1. cap. 5. num. 561.* Mantic. *deciſ. 111. num. 3.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. q. 38. num. 58. cum ſeqq.* Et quidem ipſo iure, non autem ope exceptionis, adeò vt nec reuiuiſceret, ſi prima penſio ceſſaret. Caſſad. *deciſ. 3. num. 5. & deciſ. 4. num. 5. de penſion.* Creſcent. *deciſ. 1. num. 1. & 3. de rebus Eccleſ. non alien. 1.* Lotter. *d. q. 38. n. 59.* quamuis etiam ſecunda penſio motu proprio reſeruata fuiſſet. Caſſad. *d. deciſ. 3. num. 4. de penſion.* Gig. *de penſionib q. 29. num 4.* quia non præſumitur quod Papa voluerit Eccleſiam duplici onere grauare, *cap. mandatum, de reſcript.* Pariſ. *conſ. 5. n. 134. lib. 4.* Caputaq. *deciſ 312. num. 3. & 4 p. 2.* Et vt penſio ſecunda ſuſtineatur ſufficit quod ſit facta mentio de penſione antiqua valida, Verall. *deciſ. 31. n. 1. & 2. p. 2.* Rota *deciſ. 666. n. 2. p. 1. recent.*

Remanet in hac materia videndum, vtrum penſionarius releuetur ab onere probandi per narratiuam factam in ſuppl catione, quòd ſuper fructibus beneficij erat aduerſario reſeruata penſio, & an impetrans per talem narratiuam videatur penſioni conſentire? Hanc quæſtionem diſſoluit doctiſſimè more ſuo D. Ioannes Ghinius in Romana Curia Aduocatus integerrimus, & non cauſarum Patronus, vt quidam inaduertenter dixit, cùm eſſet de ea pro veritate conſultus, & reſpondit, quòd licèt Rot. *in Elboren. penſionis coram D. Peroniano, & in Vlixbonen. penſionis coram Andrea*, quas citant addent. ad Gregorium *deciſ. 57. num. 27. in fine*, tenuerit, quód impetrans beneficium, ſi narret penſionem ſuper eo reſeruatam, videtur illi conſentire, & penſionarius non tenetur aliàs ad illius iuſtificationem, & etiam *in Auerſana penſionis 30. Martij 1626. coram R. P. D. Merlino*, attamen dubio *in eadem Auerſana penſionis* repropoſito, & pleniùs diſcuſſo *coram eodem D. Merlino*, Rot. *ſub die 27. Martij* 1628. à dictis deciſionibus receſſit, ea ratione, quod narrans penſionem fatetur quidem beneficium eſſe penſione grauatum, ſed non propterea dicit eam fuiſſe validè reſeruatam, cùm potuerit nulliter reſeruari, quod ipſe D. Merlinus cum ſuo eleuatiſſimo ingenio, pluribus aliis comprobat, & exornat, & D. meus Decanus etiam *in Meliten. penſionis 7. Iunij, & 6. Nouembris* 1630. & ferè in puncto Mantic. *deciſ. 105. num. 1.*

Non obſtat deciſio eiuſdem D. Merlini *in Toletana penſionis 1. Iulij* 1630. quia in illo caſu Franciſcus, qui penſioni conſenſerat ſuper fructibus Canonicatus, eundem Canonicatum reſignauit cum expreſſione eiuſdem penſionis ad fauorem Petri, qui Canonicatum acceptauit, & litteras expediuit, illarumque vigore poſſeſſionem adeptus fuit, & conſequenter omnia fuerunt correſpectiuè facta, ita vt conſenſus Franciſci fuerit conſenſus Petri, perinde ac ſi idem Petrus quoque penſioni conſenſiſſet, Pute. *deciſ. 511. n. 2. & 3. lib. 2. in correctis* & ideò iure merito in d. Toletana Rota tranſiuit cum fundamentis deciſionis Elboren. & aliarum, quæ ſunt in contrarium, & ita in puncto declarat eadem Rot. *in d. Auerſana penſionis 27. Martij* 1618. vbi, quòd conſenſus prædeceſſoris non præiudicabat ſucceſſori, qui non habebat cauſam à conſentiente: ergo ſecus eſt, & ita deciſio Toletana non diſcordat ab Auerſana. Nec obſtat, quòd ſufficiat conſenſus vndecunque collectus, quia procedit in conſenſu præſtito ab initio, ſcilicet tempore reſeruationis, cùm præſtatur ad gratiam reſeruationis perficiendam, & iſte liberat penſionarium à iuſtificatione gratiæ, Canaler *deciſ. 26. n. 2.* ſecùs eſt in conſenſu præſtito ex poſt, in puncto D. Coccinus *deciſ. 40. num. 26.* vbi quòd nec obligatio de ſoluendo penſionem æquipollet conſenſui. Minùs obſtat, quòd penſio narretur, vt Papa ſciat beneficium, quod ſibi confertur, eſſe tantò minoris valoris, quia potiùs narrat, vt Papa non oneret idem beneficium noua penſione, ad quem effectum, vt narratiua non ſit falſa, ſufficit quòd litteræ reſeruationis huiuſmodi fuerint expeditæ cum ſubſequuta penſionarij quaſi poſſeſſione exigendi, licèt penſio ſit nulla, Rot. *in puncto deciſ. 739. num. 3. & 4. par. 2. recent.* & ideò non ſequitur. Narrauit penſionem eſſe reſeruatam: ergo confeſſus fuit penſionem eſſe validam, cùm narratiua poſſit intelligi de ſola litterarum expeditione cum ſubſequuta quaſi poſſeſſione, vt *in d. deciſ. 739.* quia confeſſio interpretatur, vt præiudicet confitenti minus quàm ſit poſſibile, Rot. *deciſ. l. 366. num. 5. & deciſ. 633. num. 6. & 7. par. 1. recent.* Atque intrat alia Iuris concluſio, quòd confeſſio ad vnum finem & effectum, non præiudicat quoad diuerſum finem, etiamſi ſit iurata, Salic. *in l. 1. num. 37. C. de confeſſ.*

confeſſ. Sued. *deciſ.* 250. *num.* 6. *& deciſ.* 309. *num.* 3. Rot. *deciſ.* 127. *num.* 20. *in fine*, *p.* 1. *recent.* & ſicut dum quis dicit ſe mutuò accepiſſe centum à Titio, non fatetur ſe eſſe debitorem Titij, quia confeſſio eſt ad excuſandum, ne mutuum ſibi ab altero petatur; ita impetrans potuit ad mouendum Papam narrare beneficium eſſe penſione grauatum, non tamen quia penſio eſſet valida; ſed quia de facto ſoluebatur, & ex conſequenti intrat dictum deciſionum, quòd narrans factum non propterea dicit eſſe legitimè factum, cùm validitas penſionis præſertim penderet à continuata ſolutione dicti ſui prædeceſſoris, & ſic à facto alieno, & debuerat impetrans dictam penſionem narrare, ne ſi eam tacuiſſet Papa, nouam penſionem reſeruaſſet, vel etiam ne beneficium fortè non ſibi ſed alteri contuliſſet; & nihilominus dari poſſit, quòd penſio ita eſſet valida, ſicut nulla ad inſtar prouiſi de ſecundo beneficio dubio, aut litigioſo non tenetur dimittere primum, ne contingat ipſum vtroque carere, iuxta notata *in cap. commiſſa, de elect. lib.* 6. Seraphin. *deciſ.* 997. *n.* 10.

19 Tertiò, ex eadem diſtinctione dimanat, vt penſio temporalis non ſit materia ſimoniæ, quia eſt res temporalis pretio æſtimabilis; & quamuis ſit portio fructuum beneficij, eſt tamen ſeparata à titulo ſpirituali, & illo nomine collata. Ita Sot. *de Iuſtit. lib.* 9. *quaſt.* 7. *art.* 2. Victor. *relect.* 1. *de ſimon. num.* 54 Suar. *de relig. tom.* 1. *lib* 4. *de ſimon. cap.* 26. *num* 4. Leſſ. *de iuſtitia, lib* 2. *cap.* 35. *dub.* 21. *n.* 123. Filliuc. *par.* 3. *tract.* 45. *cap.* 8. *quaſt.* 1. *num.* 2. Grilenzon. *conſ.* 56. *per tot.* Rodoan. *de ſimon. p.* 2. *cap.* 14. *à n.* 26. Seb. ſt. Cæſ. *d.* §. 10. *num.* 3. Paul. Layman *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vlt.* §. 5. *num.* 46. *verſ. tertia.* latè Lotter *de re benef. lib.* 3. *quaſt.* 29. *n.* 84. *cum ſeqq.*

20 De ſtylo tamen Curiæ, qui facit legem abſque Romani Pontificis auctoritate, non poteſt huiuſmodi penſio vendi, aut redimi, qui quidem ſtylus induci potuit, vt ſic omnis ſimoniæ ſuſpicio euitaretur, vnde vendentem, aut redimentem huiuſmodi penſionem priuata auctoritate reum videri ſimoniæ, contra ius humanum tenent Azor. *inſtit. moral. par.* 2 *lib.* 8. *cap.* 10. *quaſ.* 10. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnnen. lib.* 25. *num.* 276. Suarez
21 *d. cap.* 26. *num.* 16. Filliuc. *d. quaſt.* 1. *num.* 3. At penſio clericalis eſt materia ſimoniæ non ſolùm contra ius humanum, verùm etiam contra ius diuinum, vbi recepta eſt Pij V. Conſtitutio incip. *Ex proximo*, *edita an.* 1571. Ita Paul. Layman. *d.* §. 5. *num.* 48. Bonacin. *de ſimon. q.* 4. §. 15. *ex num.* 4. vbi
22 *num.* 5. reſoluit penſionarium non poſſe penſionem transferre accepto pretio, vel reſeruatis ſibi fructibus, aut eorum parte etiamſi alioquin habeat fa-
23 cultatem transferendi penſionem, & *num.* 7. quòd penſionarius non poteſt penſionem anticipatis qui-
24 buſdam ſolutionibus extinguere priuata auctoritate, & *num.* 12. quòd penſionarius non eſt reus ſimoniæ, vel alterius peccati, liberè cedendo penſioni propria auctoritate, niſi remittens penſionem ad illius titulum Sacris initiatus fuerit & *num.* 13.
25 quòd penſionarius abſque ſimoniæ labe poteſt alteri vendere, vel donare fructus ſuæ penſionis, etiam ad totam ſuam vitam, modò illius titulum retineat. Rota ſemper tenuit quòd caſſationes regreſſuum & penſionum, quia ſunt quodammodo liberationes beneficiorum à ſeruitute, poſſunt fieri in manibus cuiuſcunque, Achil. de Graſſis *deciſ.* 313. *aliàs* 7. *de decim. p.* 2 Theodoſ. de Rubeis *in ſingularib. Rotæ p.* 2 *verb. Penſio.* §. 8. *pag.* 77. *& ibidem in* §. 5. dicit quod eadem Rota ſeruat de æquitate vt pro penſionibus debitis hæredi Penſionarij defuncti prius conueniantur hæredes titularis, quam petantur à ſucceſſoribus in beneficio, & citat Creſcent. *deciſ.* 3. *de ſolut.* & Putc. *deciſ.* 189. *n.* 2. *lib.* 2.

Quartò ex eadem diſtinctione prouenit, vt ſicut collatio beneficij facta illegitimo eſt inualida, 26
cap. 1. *de fil. Presbyt. lib.* 6. ita etiam collatio penſionis clericalis, non autem temporalis, facta illegitimo pariter eſt inualida. Ita Nauar. *conſ.* 61. *num.* 3. *de filiis Presbyt.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *verb. penſionarius*, §. 1. Squilante *d. cap.* 5. *num.* 23. Sanctarel. *var. reſolut. quaſt.* 79. *num.* 24. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 14. *num.* 16. *in princip.* Paleot. *de nothis, & ſpur. cap.* 58. *à num.* 4. Gonzal. *d. gloſſ.* 5. §. 5. *à num.* 24. Seraph. *deciſ.* 1264. Nicol. Garc. *d. par.* 1. *cap.* 5. *num.* 115. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 397. *à n.* 11. Sebaſt. Cæſ. *d.* §. 10. *num.* 6. Leſſ. *de Iuſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 203. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 8. *c.* 7.
q. 6. Sed eatenus eſt incapax huius penſionis illegi- 27
timus, quatenus eſt incapax ordinis, qui illegitimis conferri non poteſt ſine diſpenſatione, & proptere-
a ſi fuerit præuia diſpenſatione ordinatus, eò 28
etiam cenſetur, & efficitur capax penſionis abſque alia particulari diſpenſatione, prout reſoluunt Gonzal *gloſſ.* 5. §. 5. *n.* 24. Campan. *rubr.* 11. *cap.* 13. *n.* 64. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 4. *deciſ.* 186. *n.* 12. Squilante *d. c.* 6 *n.* 24. reiecta opinione Gig. & Rebuff. perpetuò Rota tenuit hanc ſententiam, prout atteſtantur Sarnen. *in reg. de annali q.* 21. *in fine*, Gambar. *de offic. & poteſt. Legati de latere, lib.* 6. *n.* 28. & ſunt deciſiones coram Oriolen. relatæ *in* 1. *par. diuerſ. deciſ.* 425. & coram Card. Seraph. *deciſ.* 1264. *n.* 2. *& coram Card. Blanchetto in Aquilien. fructuum* 14. *Ianuarij* 1599. coram Litta, relata per Nicol. Garc. *in addit. ad d. p.* 1. *cap.* 5. *n.* 117. *& in Veneta penſionis* 10. *Decemb.* 1572. *coram Robuſterio, in Cæſaranguſtana penſionis* 19. *Februarij* 1595. *coram Gipſio, in Melitena penſionis* 14. *Maij* 1614. *coram bo. me. Buratto* impreſſa per Marcheſ. *de commiſſ. tom.* 2. *pag.* 527. vbi quò perpetuò Rota ſeruat hanc opinionem, inter eius impreſſas *deciſ.* 53. *num.* 1. *& coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, deciſ.* 31. *num.* 8. in eius impreſſis, quæ citantur *in Regien. tranſlationis penſionis* 14. *Maij* 1629. *coram R. P. D. Merlino, & Firmana penſionis* 13. *Decembris* 1627. *coram R. P. D. Duran.* inter impreſſas *deciſ.* 117. & in aliis citatis à Theodoſ. de Rubeis *in ſingular. Rota p.* 2. *verb. Penſio* §. 1. *pag.* 76. & ideò penſionis re- 29
cipiendæ ſit capax illegitimus profeſſus, & Maiol. *de irregul. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 3. *&* 4. Sayr. *de cenſur. lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 3. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 5. *n.* 16. *in fine.*

Quintò, ex eadem diſtinctione infertur, quòd 30
ſicut per matrimonium per verba de præſenti contractum à clerico in minoribus Ordinibus conſtituto vacant eius beneficia *cap.* 1. *de clericis coniug.* vbi *in collect. num.* 2. plures retuli Doctores, & infrà hoc eodem *cap.* 14. *num.* 7. Sic eodem modo vacabunt eius penſiones datæ in titulum clericalem, vt per Couar. *de ſponſal. part.* 2. *cap.* 3. §. 3. *ſub num.* 6. Clar. §. *fin. q.* 74. *verſic. clericus, in fine.* Nauar. *de orat. cap.* 21. *num.* 53. Gig. *de penſion. quaſt.* 54. Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 80. *lit. E. verſ. amittit*, Ceuall. *commun. contra commun. q.* 147. *num.* 7. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 1. *q.* 1. *num.* 15. *& lib.* 6. *q.* 2. *num.* 115. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſt.* 43. *n.* 5. Card. Tuſch. *lit. P. concl.* 717. *à n.* 8. Azor. *inſtit. mor. p.* 2. *lib.* 10. *cap.* 10. Campan. *d. rubr.* 11. *c.* 14. *n.* 16. *verſ. de cælibatu.* Farinac. *fragm. crimin. part.* 1. *verb. clericus n.* 331. Carol. de Graſſis *de effectib. clerical. effectu* 5.

effectu 3. *n.* 12. Caual. *deciſ.* 180. *num.* 1. Nicol. Garc. *d. p.* 1. *cap.* 5. *n.* 107. Anton. Ricciul. *de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt. lib.* 7. *cap.* 3. *à princ.* Paul. Layman. *in Theologia morali lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 18. *n.* 2. Squillante *de priuileg. cleric. c.* 5. *n.* 18. vbi *n.* 20. atteſtatur de ſtylo Curiæ huiuſmodi penſiones per matrimonium vacare, etiamſi nullo ſpirituali onere adiecto ſint conſtitutæ, Seb. Cæſ. *d.* §. 10. *n.* 11. Caſtro Palao *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 2. *punct.* 11 §. 10. *num.* 3. Thom. Valaſc. *allegat. Iuris tom.* 1. *alleg.* 40. *num.* 7. Alphonſ. de Leone *de officio Capellani p.* 1. *q.* 4. *praxi* 1. *n.* 59. & 60. Viuian. *deciſ.* 96. *num.* 13. Caualer. *deciſ.* 180. vbi intelligit quando indubitanter conſtat de matrimonio. Gregor. XV. *deciſ.* 18. *num.* 2. Buratt. *deciſ.* 86. *num.* 14. Rot. *in Nolana penſionis* 18. *Ianuarij* 1610. *coram Card. Sacrato*, impreſſa per Marcheſ. *de commiſſion. tom.* 1. *pag.* 127. & *in Cæſarauguſtana penſionis* 16. *Iun.* 1610. *coram Lancelloto ...* & *in Ferraren. penſionis* 14. *Iunij* 1624. *coram bona mem. Remboldo*, & *in Romana penſionis* 10. *Maij* 1610. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano*, & *in Tullen. fructuum Prioratus* 21.
31 *Iunij* 1619. *coram eodem*, vbi etiam fuit dictum poſt contractum matrimonij per verba de præſenti non valere tranſactionem, ſeu nouam conuentionem inter titularem, & penſionarium ſuper eius ſolutione, abſque Sedis Apoſtolicæ beneplacito, ſimiliter & ibi dictum fuit ad iſtum effectum ſufficere probari matrimonium præſumptiuè, & hanc reſolutionem procedere, ſiue matrimonium fuerit validum, ſiue nullum, & de facto contractum, dummodo non fuerit nullum ex defectu conſenſus, quod etiam cenſuit eadem Rota coram Caual. *deciſ.* 166. *per tot.* Hinc optimè Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.* 36. *num.* 55. reſoluit clericum matrimonium contrahentem perdere beneficium, & penſionem, etiam ſponſa antequam ab eo carnaliter cognoſcatur, Religionem ingrediatur, quo caſu reſoluitur matrimonium, & tamen ipſe non recuperat penſionem.

32 Illud aduertendum duxi, quòd Milites Lauretani ex peculiari priuilegio poſſunt retinere penſionem eccleſiaſticam, vſque ad ſummam ducentorum ducatorum auri de camera, non obſtante matrimonio contrahendo, & bigamia ex conſtit. Sixti V. quam refert. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 6. *q.* 4. *num.* 51. Gregor. XV. *deciſ.* 18. *num.* 2. Reuerendiſſimus D. Coccinus *deciſ.* 299. *num.* 3. Rot. *in Hieracen. penſionis* 21. *Iunij* 1631. *coram R. P. D. Verospio*, cuius diſpoſitio vendicat ſibi locum non ſolum ſuper beneficiis liberæ collationis, ſed etiam iuriſpatronatus etiam Principum, & Regum, Rot. *in Terulen. penſionis* 15. *Se-*
33 *ptembris* 1606. *coram Card. Sacrato*: ſimiliter milites SS. Mauritij, & Lazari, etiamſi contrahant matrimonium cum vnica, & virgine, remanent capaces retinendi penſiones vſque ad ſummam ducatorum 400. auri de camera ex peculiari priuilegio ad fauorem dictæ religionis indulto per fel. mem. Clementem VIII. *in ſua Conſtit.* 102. §. 13. incip. *Decet.* 9. *Septembris* 1603. cuius priuilegij meminit Rot. *in Romana pecuniaria* 16. *Maij* 1627.
34 *coram Card. Verili.* Itaquoque Milites S. Stephani retinent penſiones vſque ad ſummam 400. ducatorum de Camera, non obſtante matrimonio contracto, & bigamia, ex Conſtit. fel. record. Pauli V. 46. incipit. *Dum generoſa* 14. *Kal. Iulij* 1608. licet prius pro ſumma 100. ducatorum tantum retinuerint, vt colligitur ex Seraphin. *deciſ.* 738. *n.* 1. Milites etiam bigami Militiæ Chriſtianæ poſſunt recipere penſiones vſque ad ſummam ſcutorum 300. Vrbanus VIII. *Conſtit.* 11. §. 13. incip. *Inſcrutabilis*, 11. *Kalend. Februar.* 1623. apud Angel. Mariam Cherub. *tom.* 4. *pag.* 15. ſic etiam Equites Pij retinent penſiones pro ſumma ducatorum 250. auri de Camera, Seraphin. *d. deciſ.* 738. Et de his meminerunt Antonius Ricciul. *de iure perſon. extra gremium Eccleſ. exiſt. lib.* 7. *c.* 3. *num.* 7. & 8. Valenz. *conſ.* 15. *n.* 20.

Verùm penſiones, quæ laicis dantur titulo me- 35
rè temporali, per matrimonium contractum non extinguuntur, vt expreſsè reſoluit Ricciul. *d. c.* 3.
n. 4. & 5. Grilenzon *conſ.* 56. *num.* 20. quod eſt con- 36
forme diſtinctioni noſtræ, quàm ſuprà præſtitimus. Idem dicendum ſi illæ reſeruatæ ſint pro officio aliquo compatibili cum matrimonio, veluti pro pulſandis campanis, vel cuſtodienda Eccleſia, vt per Gig. *de penſion. q.* 54. *num.* 3. Rot. *deciſ.*
1079. *n.* 1. *part.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* Denique hoc ipſum 37
in penſione titulo clericali reſeruata aſſerendum exiſtimo, vbi cum clerico illam habente fuerit ſufficienter diſpenſatum per Papam, vt non obſtante matrimonio poſſit retinere penſionem, ſecundum Gig. *d. q.* 54. *ſub n.* 4. *verſ. quando autem appareret*; conceſſa enim hac habilitatione nihil eſt quia retineri poſſit penſio non obſtante matrimonio, ſiue agatur de penſione reſeruata, ſiue tranſlata; cum in hoc nullum ſit diſcrimen, Rot. coram Gregorio XV. *deciſ.* 18. *num.* 2. & 3. & de beneficio loquentes idem cognoſcunt Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſput.* 42. *num.* 18. Carol. de Graſſ. *de effectib. cleric. effectu* 13. *n.* 19. & Squillante *de priuil. cleric. c.* 4. *num.* 91.

Sextò, ex eadem diſtinctione dimanat, quod 38
ſicut per promotionem ad Epiſcopatum vacant beneficia, iuxta *cap. cum in cunctis*, *de elect.* vbi citati plures Doctores *in collect. num.* 19. ita etiam vacabit penſio data in titulum clericalem, ſicut reſoluunt Gig. *de penſion. q.* 56. *num.* 2. & *conſ.* 149. *num.* 8. Seraph. *deciſ.* 91. Hieron. Gabr. *conſ.* 200. *lib.* 2. Flamin. Pariſ. *de reſig. benef. lib.* 9. *q.* 2. *num.* 121. Nicol. Garc. *d. part.* 1. *cap.* 5. *ex num.* 110. & *part.* 11. *cap.* 6. *num.* 4. & 25. Squillante *de priuil. cler. cap.* 5. *num.* 45. Sebaſt. Cæſ. *d.* §. 10. *num.* 11. vbi inſinuat ſecus, eſſe, ſi penſio data fuiſſet titulo merè temporali. Rot. *deciſ.* 133. *part.* 1. *diuerſ.* & apud *Marcheſan. de commiſſion. p.* 1. *pag.* 637. vbi etiam quòd facultas retinendi penſionem conceſſa promoto ad Epiſcopatum, non intelligitur cum facultate transferendi, quæ ante promotionem competebat, niſi fuerit expreſſa. ead. Rota apud eundem *Marcheſ. pag.* 638. vbi quòd penſio valeat per tranſlationem Epiſcopi ad aliam Eccleſiam.

Septimò, iuxta eandem diſtinctionem verius 39
videtur, quòd ſicut per profeſſionem Religionis vacant beneficia, iuxta *cap. beneficium*, *de Regular. lib.* 6. vbi plures citati Doctores *in collect. ex n.* 5. ita etiam vacant huiuſmodi penſiones in titulum clericalem datæ, vt per Gig. *q.* 57. Hieron. Gabr. *conſ.* 187. *num.* 11. *lib.* 2. Mantic. *deciſ.* 104. *n.* 7. Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 1. *ex n.* 114. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 13. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract.* 6. *c.* 3. *num.* 51. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 1. *c.* 2. *n.* 20. & 25. Squillante *cap.* 5. *n.* 58. & *d. cap.* 5. *num.* 41. vbi an idem dicendum ſit de profeſſione Equitum Militarium, S. Ioannis, S. Iacobi, & ſimilium. Rot. *in nullius, ſeu Caputaquen. penſionis* 18. *Aprilis.* 1616. *coram bon. mem. Martino Andrea*, Mart. *de Iuriſdict. p.* 2. *cap.* 32. *num.* 16. vbi limitat in ingredientibus Religionem Militarem,
præter

præter Hieroſolymitanam, Sebaſt. Cæſ. *dict.* §. 10. *n.* 11. *in fine*, vbi inſinuat ſecus eſſe, ſi penſio data fuiſſet titulo merè temporali.

40 Octauò, iuxta eandem diſtinctionem verum videtur, quod ſicut beneficij collatio excommunicato facta non tenet iuxta text. *in cap. poſtulaſtis, de cleric. excom. miniſt.* vbi plores citaui Doctores *in collect. num.* 2. ita etiam non tenet penſio in titulum clericalem excommunicato data; ſicut reſoluunt Cou. *in cap. alma mater, p.* 1. §. 7. *ſub num.* 2. *verſ. nono, eadem in penſione.* Vgolin. *de cenſur. tab.* 1. *cap.* 13. §. 2. *num.* 8. Suar. *in ſimili tract. diſp.* 13. *sect.* 1. *num.* 7. & 8. Flamin. *de reſign. benefic. lib.* 4. *q.* 3. *n.* 48. Turrian. *de cenſur. lib.* 2. *diſp.* 16. *dub.* 1. Vaſq. *in opuſc. de excommun. dub.* 6. *num.* 5. Cornejo *in* 3. *p. tract.* 5. *p.* 2. *c.* 2. *n.* 8. Diana *mor. reſol. p.* 5. *tractat.* 9. *reſol.* 103. Ioan. Cochier *eodem tract. cap.* 33. *num.* 8. Henriq. *in ſum. lib.* 13. *cap.* 13. §. 2. Sayr. *de cenſur. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 15. Auil. *in ſimili tract. part.* 2. *cap.* 6. *diſp.* 5. *dub.* 5. Paul. Layman. *in Theolog. morali lib.* 1. *tract.* 5. *p.* 2. *cap.* 2. *num.* 8. Squillante *d. c.* 5. *num.* 15. Sanctarel. *var. reſol. q.* 79. *num.* 21. Mari. Alter. *eod. tract. tom.* 1. *lib.* 2. *diſp.* 6. *cap.* 4. *verſ. ex his diuerſis modis*, Nicol. Garc. *de benefic. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 130. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 32. *num.* 45. Anton. Ricciul. *de iure perſon. extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 29. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 14. *num.* 17. Rot. *in Pacen. penſionis* 20. *Nouembris* 1609. *coram bonæ mem. Cardin. Marquemontio.*

41 Nonò, iuxta eandem diſtinctionem verum quoque videtur, quod ſicut collatio beneficij facta ordinato prima tonſura ab alieno Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis eſt nulla; ſecundum ea quæ latè reſoluit Nicol. Garc. *d. part.* 1. *cap.* 5. *ex n.* 141. ita etiam reſeruatio penſionis tali facta erit nulla, vt per Cæſ. de Graſſis *deciſ. vnic. de praeben. num.* 3. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 4. *q.* 2. *ſub num.* 60. Hieronym. Gabr. *conſ.* 181. *num.* 6. & *conſ.* 189. *num.* 3. *cum ſeqq. vol.* 2. Nicol. Garc. *d. c.* 5. *num.* 143. Rot. *in Firmana penſionis* 15. *Decembris* 1627. *coram R. P. D. Duran.* inter impreſſas *deciſ.* 117. Sebaſt. Cæſ. *d.* §. 10. *num.* 11. *in fine*, vbi inſinuat ſecus eſſe in penſio data fuiſſet titulo merè temporali, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 1. *collect.* 1578. Carol. de Graſſ. *de effect. clerical. effectu* 1. *n.* 636. Squillante *de priuil. cleric. cap.* 5. *num.* 11.

42 Decimò, iuxta eandem diſtinctionem dicendum videtur, quod ſicut ante decimum quartum annum non poteſt Clericus obtinere beneficium iuxta decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.* 23. *de reform. c.* 6. ſic nec penſionem, prout referunt à Sac. Congregatione deciſum Nicol. Garc. *d. p.* 1. *cap.* 5. *num.* 129. Emman. Sà *verb. beneficium*, *n.* 30. Campan. *in diuerſ. Iuris Canonici, rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 5. & *rub.* 11. *cap.* 1. *num.* 16. Sanctarel. *d. q.* 79. *num.* 17. *in fine*. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi, part.* 3. *alleg.* 60. *num.* 79. & me citato Squillante *dict. cap.* 5. *num.* 13.

Contra Læl. Zech. *de benef. & penſion. cap.* 11. *num.* 7. Gig. *de penſion. q.* 13. *num* 3. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 367. & *part.* 4. *deciſ.* 186. Merenda *conſ.* 29. Anton. Raguc. *in vaſe eccleſ. diſciplinæ tit. de futuris Epiſcopis*, *quæſt.* 4. Stephan. Gratian. *diſcept.* 397. *num.* 17. Nouar. *in ſingul. Can. concl.* 13. *à num.* 10. Perez de Lara *in compend. vitæ hominis cap.* 16. *num.* 71. Didac. Narbona *de ætate ad omnes humanos actus requiſ. anno* 1. *q.* 15. *num.* 6. icèt *anno* 14. *q.* 59. aſſerat priorem opinionem ſibi magis arridere, & eam defendit, exiſtimantes [illegible]

ſufficere ætatem ſeptem annorum; quibus fauet ſtylus Datariæ, prout mihi conſtitit.

Vndecimò, iuxta eandem diſtinctionem verum 43 etiam videtur, quòd ſicut filij, & nepotes hæreticorum ſunt inhabiles ad beneficia in poſterum obtinenda, iuxta text. *in cap.* 2. §. *hæretici*, *de hæret. lib.* 6. ſic etiam ſunt inhabiles ad penſiones acquirendas, vt per Nicol. Garc. *de benef. part.* 11. *cap.* 10. §. 1. *num.* 74. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 18. *n.* 35. & 36. Fario. *de hæreſi q.* 191. §. 2. *n.* 9. Sanctarel. *in ſimili tract. c.* 34. *dub.* 2. *num.* 15. Squillante *de priuileg. cleric. cap.* 4. *num.* 210. quia in materia hæreſis verbum *beneficium*, accipitur largè ſumpto vocabulo, ex Ricciul. *de iure perſonar. lib.* 5. *cap.* 19. *num.* 7. tum quia incapaces benefi- 44 ciorum, ſunt etiam incapaces penſionum, Sanch. *de matrimon. lib.* 7. *diſp.* 44. *n.* 9. Zerol. *in praxi Epiſc. p.* 2. *verb. Irregularitas*, §. 8. & *verb. Penſio*, §. 6. Nicol. Garc. *p.* 1. *c.* 5. *n.* 121. Nauarr. *conſ.* 11. *n.* 12. *de temp. ordin.* Ciarlin. *controu. forenſ. c.* 10. *à num.* 5.

Hinc prouenit quod ſicut cæteri ex priuilegio Sixti IV. non poſſunt in Regis Caſtellæ & Legionis beneficia obligare, cuius meminere *l.* 14. & 16. *tit.* 3. *lib.* 7. *recop.* Mariana *de rebus Hiſpan. lib.* 14. *c.* 16. & Gonzales de Salzedo *de lege politica lib.* 2. *c.* 15. *per tot.* & *c.* 17. *n.* 52. & plures citati per me *in collect. ad c. bonæ memoriæ, de poſtul. Prælat.* vbi idem priuilegium conceſſum refero Regnis Luſitaniæ, Galliæ, Vngariæ, Aragoniæ, Valentiæ, & aliis; ſic ad penſiones obtinendas incapaces erunt, cum eadem ratio militet in penſionibus, ac in beneficiis, vt per Cou. *pract. c.* 36. *n.* 9. Portoles *ad Molin.* § *alienigena*, Camil. Borrel. *de præſtantia Regis Cathol. c.* 50. *num.* 41. Gabr. Pereira *de manu Regia p.* 2. *c.* 64. *num.* 28. Baldel. *in Theolog. moral. lib.* 5. *diſp.* 33. *n.* 22. latiſſimè, & eleganter Gonzales de Salzedo *in lege politica lib.* 2. *c.* 16. *per tot.* vbi etiam quid dicendum in penſionibus conſtitutis in teſta de ferro?

Duodecimò iuxta eandem diſtinctionem ema- 45 nat, quod ſicut collatio beneficij ſæcularis facta Religioſo eſt inualida, *cap. cùm beneficio de præbend. lib.* 6. iunctis iis, quæ ſuprà adduximus *hoc lib. c.* 4. *n.* 34. *cum ſeqq.* Ita reſeruatio penſionis ſuper fructibus beneficij ſæcularis facta Religioſo ſine diſpenſatione ſummi Pontificis, pariter eſt inualida, ex Mandoſ. *de ſignatura gratiæ*, *tit. de penſionibus*, *verſ. Militibus*, Læl. Zech. *de benef. & penſion. c.* 11. *n.* 7. quos refert Sanctarel. *var. reſol. q.* 79. *n.* 15. Illuſtriſſimus D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad c.* 1. *n.* 4. *diſt.* 55. Regularis enim ita eſt incapax penſionis ſuper beneficio ſæculari, ſicut eſt incapax ipſiuſmet beneficij, Gig. *de penſion. q.* 57. *n.* 5. & 6. & *q.* 16. *n.* 6. Nau. *conſ.* 11. *incip. N. familiaris n.* 1. *de temp. ord.* Gamb. *de officio & poteſt. legati lib.* 6. *tit. de penſionib. n.* 262. Rota *apud Marcheſ. de commiſſion. p.* 1. *pag.* 127.

Decimotertiò, ex eadem diſtinctione prouenit, 46 quod ſicut collatio beneficij facta irregularis, eſt inualida, vt diximus *hoc lib. cap.* 13. *verſ. quarto*, ita etiam reſeruatio penſionis facta eidem irregulari nulla, vt per Nau. *conſ.* 63. *n.* 5. *de ſimon.* & *conſ.* 44. *n.* 3. *de homicid.* Vgolin. *de irregul. c.* 65. §. 1. *num.* 3. Zerol. *in praxi Epiſc. p.* 2. *verb. irregularitas*, §. 8. & *verb. penſion.* §. 6. Sayr. *de cenſur. lib.* 6. *c.* 2. *n.* 12. Auil. *eod. tract. p.* 7. *diſp.* 2. *dub.* 6. *concl.* 3. *in fine*, Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 11. *c.* 11. *n.* 5.

Decimoquartò, ex eadem diſtinctione colligi- 47 tur, quod ſicut beneficiatus excommunicatus non facit fructus ſuos beneficij, quamdiu eſt in excommunicatione

municatione, *c. paſtoralis. §. verùm, de appell.* vbi notauimus, ita nec penſionarius excommunicatus facit ſuos fructus penſionis, ex Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 13. ſect.* 1. quem refert Sanctarel. *d. q. 79. n. 19.*

48 Decimoquintò, ex eadem diſtinctione emanat, quod ſicut filij clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio, prohibentur in Eccleſiis, vbi eorum parentes beneficium aliquod habent, aut habuerunt, obtinere aliud, neque in illis Eccleſiis miniſtrare, vt ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 15.* ita nec habere penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt, vt idem Concil. Trid. parit, diſponit, & infrà diximus.

49 Decimoſextò, ex eadem prouenit diſtinctione, quod ſicut non incedentes in habitu clericali, & tonſura, ipſo facto priuati ſunt Eccleſiaſticis beneficiis, vt ſtatuit Sixtus V. *in ſua Conſtit.* incip. *Cùm ſacroſanctam, ſub die 5. Ianuary* 1586. cuius memini *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 2. alleg. 9. n. 12.* ita obtinens penſionem tanquam clericus, ſi incedat in habitu ſæculari penſio ipſo iure remanet extincta, abſque alia citatione, & Iudicis decreto, vt ſunt verba clara dictæ conſtitutionis Sixti V. & tradunt Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 15. in princ. n. 56.* Nicol. Garc. *de benef. p. 7. c. 1. n. 18.* Rot. *deciſ. 158. n. 16. p. 1. recent.* & latè fuit dictum *in Cæſaraguſtana penſionis 3. Iuny 1622. coram R. P. D. meo Coccino Decano, & in Elberen. penſionis 7. Iuny 1627. coram R. P. D. Vbaldo, & in eadem 20. Decemb. 1628. coram R. P. D. Merlino.* Requiritur tamen quòd ſpatio tanti temporis in habitu ſæculari non inceſſerit vt communi opinione reputetur laicus, Farin. *in praxi crimin. p. 1. q. 8. n. 68.* Ricciul. *de iure perſon. lib. 7. c. vlt. num. 17.* vide *ſup. lib. 1. c. 40. verſ. contra non deferentes*, vbi declaratur.

50 Decimoſeptimò, ex eadem infertur diſtinctione, quod ſicut per militiam cenſentur vacare beneficia, quæ Clericus obtinebat, vt reſoluimus *lib. 3. cap. 14. n. 31.* ita & penſiones extinguuntur, ſi quæ ſibi in titulum vti Clerico erant aſſignatæ, vt per Laur. *in Clem. 1. §. eadem, de ſuppl. negl. Prælat.* quem *ibidem* ſequitur Card. *in 6. quæſt. n. 5. & in Clem. 1. q. 18. num. 19. de rebus eccleſ. non alien.* Paul. de Roma *in tract. de penſion. cap. 3. n. 4.* Caccialup. *in ſimili tract. q. 15.* Gig. *in eod. tract. quæſt. 55. n. 2.* Ricciul. *de iure perſonar. extra grem. exiſt. lib. 7. cap. 5. num. 26.* latè Ciarlin. *contron. forenſ. cap. 36. num. 41. cum ſeqq.* vbi *num. 55.* ſubdit quòd licet miles derelinquat militiam, tamen non recuperat penſionem, quia iam extincta fuerat ob tranſitum ad militiam ipſo iure, & ſemel extractum non reuiuiſcit, & idem Ciarlin. *c. 115. n. 36.*

Decimooctauò ex eadem diſtinctione inferri videtur quod ſicut Epiſcopi, & cæteri beneficiati Clerici tenentur vt minimum erogare quartam partem fructuum ſiue reddituum in opera pia, vel medietatem reſidui congruæ ſuſtentationis, Hurtad. de Mendoz. *in 2. 2. vol. 2. diſput. 160. ſect. 15. §. 105. cum ſeqq.* Diana *moral. reſol. p. 5. tract. 8. reſol. 27.* Ita etiam penſionarij ſi penſio ſit eccleſiaſtica, Nau. *de ſpol. cleric. §. 1. num. 6. & §. 7. num. 7.* Sarmient. *de reddit. p. 3. cap. 5. num. 7.* Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſput. 145. num. 5.* Hurtad. de Mendoza *d. diſp. 160. ſect. 8. §. 117.* Caſtr. Palao *tom. 1. tract. 6. diſp. 2. punct. 7. n. 2.* Diana *d. tract. 8. reſol. 29.* Quicquid dicat Vaſq. *in opuſc. de eleemoſyna dub. vlt. n. 22.*

51 Penſionis nomen olim pro cenſu perpetuo, quod Eccleſiis, vel rebus Eccleſiæ perpetuò conceſſis ſoluitur, accipi conſueuit, *c. Eleutherius 18.* ... *Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. Pars II.* *q. 2. cap. conſtitutus, de relig. domib. c. præterea, de cenſib.* Vnde in eo ſignificatu quoque ab ea penſione, de qua hic loquimur, conſtat differre. A beneficio autem differt non ſolùm nomine ſed etiam 52
naturâ, qui beneficij natura eſt, vt perpetuò duret, nec morte extinguatur, vt diximus, nec abſque Ordinarij permiſſione valeat renuntiari, & vt illud obtinens clericus eſſe debeat, in quibus, & aliis quoque diuerſa eſt penſionis natura. Effectu quoque a beneficiis differt, quia penſio non habet beneficiorum effectum, niſi in ſupradictis caſibus, & aliis nominatim expreſſis, & vbi ſcilicet natura diuerſa non repugnat: quia vbi illa non repugnat, idem eſt vtriuſque effectus: quare cum loquimur de clerico beneficiato in materia ſuſtentationis, & victus, is etiam comprehenditur, qui obtinet penſionem, Doct. *in c. quamuis il 1. de præben. in 6. & in c. ad audientiam. il 2. de reſcript.*

Vnde autem originem traxerint penſiones non 53
ſatis compertum habetur; hoc verò ſatis probari videtur, antiquioribus Eccleſiæ temporibus non adeò in vſu fuiſſe, cùm non ita in antiquis Canonibus ſicut in recentioribus de huiuſmodi materia mentio habeatur; nam de illa ſit tantùm mentio *in d. c. Eleutherius, & in cap. querelam, de elect. & in cap. extirpandæ. §. fin. in fine, de præben. & in c. niſi eſſent, eod. tit. & in c. paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat. & in cap. quæſiuit, de his, quæ fiunt à maiori parte Cap. & in cap. conſtitutus, de religioſ. domib. & in cap. præterea, de cenſib. & in cap. quamuis il 1. de præben. in 6. & in Clem. vnic. de ſupplen. negl. Prælat.* & hoc nomen in antiquis pro cenſu potiùs, aut portione, quàm pro vera penſione, de qua agimus, ſumebatur, vt ex iis, quæ ſuperiùs diximus, conijcere licet. Origo autem, vel cauſa harum penſionum inde 54
potiſſimum deſcendere videtur, quod ſcilicet de Eccleſiæ poſſeſſionibus, aut redditibus cœpit neceſſitati, & meritis Clericorum, & religioſarum perſonarum, nec non laicorum ſimili quadam ratione ſubueniri, vt ex canone Symmachi Papæ colligitur *in c. poſſeſſiones 16. q. 1.* qui ait, *Poſſeſſiones Eccleſiæ ſub quocunque titulo, vel argumento alienari non patimur, niſi fortè aut clericis bonorum meritorum, aut monaſteriis religionis intuitu, aut certè peregrinis, ſi neceſſitas largiri ſuaſerit, ſic tamen, vt his non perpetuò, ſed temporaliter perfruantur.* Cùm ergo hac de cauſa res Eccleſiæ ad tempus alienari permitterentur, non incongruè Patres cenſuerunt partem potiùs fructuum talibus quoad viuerent aſſignare, idem quoque ex canone Gelaſij Pont. *in c. fin. 16. q. 6.* comprobatur, ſic enim ait: *Statuimus vt quaſcunque munificentias clericis, aut ſibi ſeruientibus de rebus Eccleſiæ in vſum præcedentes dederint ſacerdotes, ſubſequentes Pontifices nullatenus auferre præſumant.* Non ergo abſurdum, vt adeò nouum debet videri, ſi benemeritis clericis, aut etiam laicis ſeruientibus de Eccleſiæ redditibus aliquid ſuper certo beneficio ad victum aſſignetur, quando ſuccedentes, etiam in eodem beneficio illud eis prohibeatur auferre, ex his namque cauſis penſiones aſſignari probantur: ſed illa quoque cauſa probatur, vnde magis propriè penſionis impoſitio videtur oriri, idque ab ipſo B. Gregorio factum eſt, qui ſcilicet Epiſco propter ægritudinem renuncianti ſumptus debitos de eiuſdem Eccleſiæ redditibus quouſque vixiſſet, miniſtrari præcepit, *in cap. quamuis triſte 7. q. 1.* nec non etiam ob merita literarum, ac perſonarum ſublimium, quas Romanus Pontifex maioribus beneficiis honorandas affirmat.

55 Penſionem enim ſine cauſa imponere poteſt
Papa, quia in beneficiis pleniſſimam habet pote-
ſtatem, c. 2. de preben. in 6. citati per Nicol. Garc.
de benef. part. 1. cap. 5. num. 274. & ſeq. quibus addo
Squillant. de priuileg. cleric. cap. 5. num. 8. regulariter
tamen penſionem non aſſignat ſine cauſa, & ſine
conſenſu beneficiati, Caſſiad. decif. 4. n. 6. de penſio-
56 nib. Nicol. Garc. d. c. 5 n. 278. Epiſcopus verò licèt
non poſſit reſeruare penſiones, cum illæ non re-
ſeruentur, niſi auctoritate Papæ, ex Rot. dec. 437.
n. 2. part. 1. recent. tamen hoc intelligitur ſine iuſta
cauſa, nam ea exiſtente paſſim permittitur talis
reſeruatio, videlicet pro bono pacis, vel pro ſtu-
dio alicuius ſcholaris pauperis, vel in vtilitatem
Eccleſiæ, pro concordia litis, pro pauperibus, &
egenis, pro benemeritis, & pro vſu pio, vt per
Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 617. num. 5. vbi
num. 8. ſubdit, quòd non ſufficit aſſertio Epiſcopi
dicentis cauſam interueniſſe in ſimilibus penſio-
nibus per eum reſeruatis, & ideò aliunde debet
conſtare de cauſa, & num. 9. notat, vt talis pen-
ſio reſeruetur per vim quantitatis pecuniæ,
bladi, vel vini, non autem per viam quotæ, vide-
licet, quod detur tertia, vel quarta pars red-
dituum, & à n. 12. obſeruat, quòd in caſu, quo Epi-
ſcopus poteſt reſeruare penſionem, iſtud intelli-
geretur, vt reſeruatio ſolum fiat vſque ad vitam
onerati, ita vt tantùm teneatur ad talem penſio-
nem primus oneratus, non autem ſucceſſor in il-
lo beneficio.

57 Iuſta autem cauſa in Epiſcopo eſt quoque
amor, quo ille ſuum ex fratre nepotem proſe-
quebatur, ad tex. in cap. dilecto, vbi notant Doctores,
de preben. Rot. decif. 166. n. 4. part. 2. recent. & quò
commodius Sacræ Theologiæ operam dare poſ-
ſet, ex traditis per Rebuff. de pacif. poſſeſſ. num. 23.
Iuſtam ſimiliter cauſam reputat eadem Rot. in
vna Meliten. Canonicatus 9. Martij 1595. coram bo.
mem. Card. Millino, impreſſa per Marcheſ. de com-
miſſionib. p. 1. §. 2. pag. 611. quia ille, ad cuius fauo-
rem Epiſcopus penſionem impoſuerat, origina-
rius Meliten. erat, & in Vrbe ſacris literis ope-
ram dabat; quæ cauſa reſpicit vtilitatem, non
ſolùm illius particularis Eccleſiæ, ſed etiam vni-
uerſalis, quæ ad ſuum regimen viris literatis ma-
ximè indiget, iuxta ea, quæ dixi de officio, & po-
58 teſtat. Epiſcopi p. 2. alleg. 46. a princ. & iſta cauſa eſt
adeò fauorabilis, vt Epiſcopus poſſet etiam con-
59 tra Canones diſpenſare, Rom. conſ. 325. n. 8. cum
maiori parte Capituli, & contradicente minori
parte poteſt ſtatuere, vt quilibet Canonicus de
ſuis præbendis conferat alicui pauperi ſcholari
ſtudenti certam quantitatem ſingulis annis in
ſubſidium, Abb. in cap. vlt. n. 2. de iis, quæ fiunt à ma-
iori parte Capituli. Bolognet. in Auth. Habita n. 387.
C. ne filius pro patre, Bottæ. de Synodo Epiſcopi, p. 3.
concl. 17. in 9. col. art. 1. Rebuff. de priuileg. Schol. pri-
60 uil. 41. Poteſt quoque Epiſcopus ceſſante pacto
mandare quòd recipiens beneficium pinguius
ſoluat aliquam penſionem ſuo tempore duratu-
ram ad coæquandos fructus vtriuſque beneficij
permutati, vt per Anchar. conſ. 279. Quæſtio prope-
nitur, verſ. ex qua cauſa n. 1. Rot in d. Meliten. Cano-
nicatus. & in Albiganen. Confidentiæ 6. Martij 1606.
coram bon. mem. Card Marquemontio, Flam. Pariſ. de
confident benef. q. 28. n. 120. in princ. & in fine, verſ.
ad coæquandum, Rodoan. de ſimon. p. 2. c. 21. num. 34.
ſeqq. Stepan. Grat. d. c. 6. 18. n. 1. & 2.

61 Ex eiſdem cauſis poteſt quilibet Regularium
Superior penſionem imponere in beneficiis ſuæ
Religionis manualibus, & amouibilibus, quæ ad
proprietatem non tranſeunt in Religioſum, Abb.
in cap. niſi eſſent, num. 12. de preben. Mohed. loquens
de Hoſpitalariis S. Ioannis, decif. 10. de cauſa poſſeſſ.
& fuit dictum in Troiana penſionis 24. Iunij 1610.
coram R. P. D. meo Pirovano, vbi ampliatur etiam 62
ad omnem Generalem, Præceptorem Militia-
rum, veluti magnum Magiſtrum religionis Hie-
roſolymitanæ, in Commendis tantùm ſuæ Reli-
gionis ſpectantibus ad illum ad fauorem Reli-
gioſorum, ſiue Equitum eiuſdem Religionis,
eadem Rota in Montis Faliſci penſionis 10. Iunij
1630. coram eodem.

Obtinere autem penſiones quilibet poteſt 63
quotieſcunque ei legitimè aſſignantur, dummodo
ſaltem ſit clericali tonſura inſignitus, & legitimæ
ætatis, nullis cenſuris innodatus, nec irregularis,
nec coniugatus, nec illegitimus, de quibus om-
nibus requiſitis ad penſiones obtinendas egimus
ſupra, & refert aliqua Squillante de priuileg. cleric.
cap. 5. n. 9. cum ſeqq. Nam, licèt de Iure communi
laicus ſit capax penſionis, vt per Gigan. de pen-
ſionib q. 21. Rot. in Ferrarien. penſionis 14. Iunij 1624.
coram bona mem. Remboldo; de ſtylo autem, & ob-
ſeruantia Curiæ non dantur niſi Clericis, qui
ſunt capaces beneficiorum eccleſiaſticorum, vt
in d. Ferrarien. coram Remboldo, ita ſi penſionarius
de tempore reſeruationis non ſit Clericus, vel
perſona eccleſiaſtica, penſio ſit nulla, Gig. de pen-
ſion. q. 22. num. 8. cum ſeqq. Rot. decif. 20. & 108. lib. 3.
p. 3. diuerſ. Gambar. de officio & poteſt. legati de late-
re, lib. 6. n. 333. Rot. in Papien. fructuum 6. Iun. 1607.
coram Card. Lancellotto iun. & in Zamoren. penſio-
nis 29. Octobr. 1601. coram Ortembergo. Et procedit,
etiamſi poſtea efficeretur Clericus, Gig. d. q. 22.
num. 16. Rot. decif. 20. & 108. lib. 3. p. 3. diuerſ. Lam-
bert. de iurepatr. p. 1. lib. 2. q. 7. art. 7. n. 7. & fuit di-
ctum in Vercellen. Canonicatus 23. Ian. 1598. coram
Corduba, & in Papien. fructuum 6. Iun. 1607. coram
Card. Lancellotto iun.

Ex decreto autem Concil. Triden. ſeſſ. 25. de re- 64
form. c. 15. filij clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt
matrimonio, non poſſunt obtinere penſiones ſuper fru-
ctibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel
obtinuerint, vt docent Steph. Gratian. diſcept. tom. 3.
cap. 397. à n. 24. Campan. in diuerſor. Iuris Canon.
rubr. 11. c. 13. n. 70. Seraph. decif. 1442. n. 15. Aloyſ.
Ricc. in decif. curiæ Archiep. Neapol. p. 4. decif. 186.
n. 3. Rot. decif. 549. num. 4. par. 2. recent. & in Meliten.
penſionis 14. Maij 1614. coram bon. mem. Buratto,
inter eius impreſſas decif. 53. num. 3. Vbi Ferentil.
in annot, lit. B. Ego ipſe de officio, & poteſt. Epiſcopi
part. 3. alleg. 65. n. 26. Vnde filium legitimum non 65
prohiberi habere penſionem ſuper beneficio pa-
terno, referunt deciſum Nicol. Garc. de benefic.
p. 7. cap. 3. n. 33. Armendar. in addit. ad recop. legum
Nauarræ lib. 2. tit. 19. l. 1. de filiis cleric. num. 9. At ve- 66
rò pater clericus habens facultatem penſionem,
quam poſſidet, transferendi, illam transferre
poteſt in filium clericum, etiam illegitimum di-
ſpenſatum ſimpliciter ad beneficia, & penſiones,
vt tradunt Gig. de penſion. q. 86. n. 5. Flamin. Pariſ.
de reſignat. benefic. lib. 7. q. 4. num. 21. & 22. Gonzal.
ad reg. 8. cancell. gloſſ. 5. §. 5. num. 22. & 23. Azor. inſtit.
moral. part. 2. lib. 8. cap. 8. q. 7. Nicol. Garc. d. cap. 3.
num. 34. Stephan. Gratian. d. cap. 397. num. 1. & 7.
Aloyſ. Ricc. in collect. decif. part. 4. collect. 1267. in
fine, & d. Neapol. decif. 186. n. 1. & 7. Ego ipſe d. al-
leg. 65. n. 27. me citato in illo loco Squillante d. c. 5.
num. 26. quia Concil. Trident. d. cap. 15. loquitur, 67
quando

quando penſio eſt reſeruata ſuper beneficio, quod habuit pater, Flam. *d. q. 4. n. 22.* Bellet. *diſquiſit. cler. p. 1. tit. de diſcipl. clerical. §. 2. n. 31.* Aloyſ. Ricc. *dict. p. 4. deciſ.* 186. *n.* 19. Vnde S. Congreg. Concil. *in Zamoren. 9. Nouembris* 1619. cenſuit clericum reſeruatarium penſionis annuæ ſcutorum 200. ſuper Eccleſia, quam ipſe nunquam obtinuit, poſſe transferre medietatem ad fauorem ſui filij illegitimi.

68 Priuilegia quoque officiis omnibus Romanæ Curiæ conceſſa, vt laici, bigami, & clerici coniugati poſſent penſiones obtinere, fuerunt à Pio V. Romano Pontifice reuocata, intendens in poſterum plenius conſtituere, ne laici vſquam penſiones poſſent eccleſiaſticas obtinere, cum hodie tantopere Eccleſia redditibus, ac fructibus indigeat, non tantùm in alendis clericis, & miniſtris, quàm in Inſtaurandis Eccleſiis, & alendis pauperibus, aliiſque piis neceſſitatibus prouidendis, quibus de cauſis antea quoque *in Lateranen. Concil.* de quo *in cap. prohibemus, de cenſib.* fuerat conſtitutum, vt non liceret Prælatis nouam Eccleſiis imponere, vel veterem augere penſionem, quamuis gloſ. ibi de cenſu potius, quam penſione, de qua hìc loquimur, intelligere velit. Conci-
69 lium verò Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 13.* conſtituit, ne Cathedrales Eccleſiæ, quarum redditus ſummam ducatorum mille, & Parochiales, quæ ſummam ducatorum centum, ſecundùm verum annuum valorem non excedunt, vllis penſionibus, aut fructuum reſeruationibus prægrauentur, quæ quidem ſumma intelligitur iuxta valorem ducatorum loci, in quo eſt beneficium, vt referunt deciſum Læl. Zech. *de Republ. eccleſ. cap. 28. num. 4. pag. mihi* 323. Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Parochus, vlt. & verb. pecunia 1. & verb. penſio* 12. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 428. *in 1. edit.* aliàs *reſolut.* 365. *num. 2. & reſol.* 644. *in 2. edit.* Nicol. Garc. *in addit. ad tract. de benefic. par. 1. cap. 5. num.* 373. *& in dicto tract. num.* 375. aſſerit, quòd in penſione, quæ conſtituitur ſuper Parochiali, ſolet apponi clauſula, *dummodo remaneant centum ducati annuatim liberi pro Rectore*, & quod verbum illud, *liberi*, importat idem, quod abſque vllo grauamine, per Rot. *deciſ. 298. part. 1. diuerſ.* de qua clauſula latè diximus *in tr. de clauſulis vſufreq. clauſ. 47. & 48.* ſecundùm Lugdunen. impreſſ. *& de officio, & poteſt. Parochi cap. 29. n. 15. cum ſeqq.* Si enim lex ciuilis Falcidiam Legatis decreuit imponere, ne hæres nimium prægrauetur, vt habetur *in princ. Inſtit. de leg. Falcid.* (cum legatum ſit delibatio hæreditatis, *l. legatum. ff. de legat. 2.* ſicut penſio beneficij) quantò conſultius Canones, & Canonum ſeruatores à grauaminibus Rectores Eccleſiarum ſeruare debent indemnes? Verùm quia plerumque Chriſto in pauperibus ſuis, quod nobis diſpenſandum tradidit, reddere detrectamus, illud Auguſtini, de quo *in cap. maiores 16. q. 7.* tum hac in re, tum etiam in aliis cauſis impletur, cùm ait, *hoc tollit fiſcus, quod non accipit Chriſtus.* Statuit præterea Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 18.* vt penſiones minui poſſent ex occaſione legitima, quia is, qui eas ſoluit, teneretur portiones aliquas Epiſcopo ſoluere ex cauſis Eccleſiæ opportunis, vt idem Concil. ſtatuit *proximè citato loco*, ita & penſio immoderata redigi ad moderationem debitam poteſt, vel quando in poſterum incipit nimiùm prægrauare, vt notatur *in c. 1. de conſuet. & in c. præterea, de non ſpatr.* Denique Nicolaus V. ſummus Pontifex ſtatuit, vt habetur *in regulis Cancellariæ*, vt literæ penſionis non expediantur in Curia, niſi is, qui penſionem eſt ſoluturus, præſtet de ea re conſenſum.

Cæterùm legitimè impoſita penſio eſt à beneficiato ſoluenda, atque ad id compelli poteſt, non ſolùm in futurum, ſed etiam in præteritum pro terminis decurſis ante ſuam prouiſionem, Nau. *conſ. 1. n. 3. & 4. & conſ. 2. n. 3. & 5. de ſolution.* Franc. 70
Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 2. c. 7. n.* 46. Monet. *de diſtribut. quotid. p. 3. n.* 22. Decian. *conſ. 37. n. 12. & 14. vol. 2.* Bellet. *diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de clerico debitore, §. 8. a princ.* ita vt penſionarius agere poſſit 71
hypothecaria contra ſucceſſorem in beneficio, ſuper quo fuerit impoſita penſio, ſecundùm Roman. *conſ.* 388. & Remin. iun. *conſ. 298. n. 9. vol. 3.* quos refert. & ſequitur Bellet. *d. §. 8. num. 9.* Rot. *in Toletana penſionis 1. Iulij* 1630. *coram R. P. D. Merlino.* In cuius tamen electione erit vel agere con- 72
tra beneficij poſſeſſorem, vel contra hæredem defuncti prædeceſſoris in caſibus, in quibus hæres eſt obligatus, ſiue contra prædeceſſorem in beneficio, ſi adhuc viuit, vt per Gig. *d. q. 39. n. 11. & q. 43. n. 5.* Rot. *deciſ. 1182. n. 1. p. 3. lib. 3. diuerſ.* Franc. Leo *d. p. 2. c. 7. n.* 51. Bellet. *d. §. 8. n. 10.* vbi *n.* 11. cum Gig. *d. q. 39. n.* 13. aduertit conducibilius eſſe penſionario, quod potiùs agat contra poſſeſſorem beneficij, quam contra hæredem defuncti prædeceſſoris, quia contra poſſeſſorem beneficij procedit executiuè, quatenus non ſoluat; ſi autem vellet agere penſionarius contra hæredem defuncti prædeceſſori, tunc eſſet neceſſe iuris ordinem ſeruare; in caſu verò, quo penſionarius agat contra ſucceſſorem, idemmet ſucceſſor habebit actionem contra ſuum prædeceſſorem, ſi viuit, vel eius hæredes, Ioan. Andr. *in cap. non eſt in mora, de regul. iuris in 6.* Federic. *conſ. 209. n.* 6. Geminian. *conſ. 4. n. 9. & per tot.* quos refert, & ſequitur Bellet. *d. § 8. n.* 12. & licèt Rot. aliquando dubitauerit, an 73
detur actio penſionario contra ſucceſſorem in beneficio pro terminis decurſis, & non ſolutis in vita prædeceſſoris, vt per Caſſad. *deciſ. 3. & 4. de locato.* Achil. *deciſ. 3. de penſion. &* Creſcent. *deciſ. 6. n. 3. & 7. de ſolut.* ipſa tamen poſtmodum eam conceſſit cum hoc temperamento æquitatis, ſi diligentiæ ſcilicet præceſſiſſent contra eundem prædeceſſorem, adeò vt penſionarius nulla notari poſſit negligentia. Ita fuit dictum *in vna Canarien. penſionis 15. Ianuar.* 1597. *cor. Ceptio, & in cauſa Hiſpalen. penſionis 16. Decemb.* 1577. *cor. Cardo. Blanchetto, & in Oſcen. & Barbaſtren. penſionis 19. Aprilis* 1609. *cor. Card. Lancelloto iun. & ſæpiſſimè in aliis citatis in Neritonen. penſionis 10. Iunij* 1611. *coram Gregor. XV.* impreſſa per Farin. *deciſ. 352. n. 2. p. 2. recent.* & per Beltramin. *deciſ. 507. n. 1.* & per Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr. 11. c. 14. n.* 20. referunt, latéq; exornant Bellet. *d. §. 8. n.* 13. Franc. Leo *d. c. 7. n. 52. &* 53. Nicol. Garc. *de benef. p. 1. c. 5. n.* 299. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c. 94. n.* 59. Marescott. *var. lib. 1. c.* 28. Paciſic. *de Saluiano interdicto deciſ. 99. & inſpect. 3. c. 4. à n.* 199.

74 Sed dubitaui, an penſio poſita ſuper Canonicatu, cuius Præbenda fuit dimiſſa, & alij adiudicata, debeatur à poſſeſſore præbendæ, vel potiùs ab obtinente Canonicatum? Conſultus de hoc dubio D. Ioannes Ghinius in Romana Curia Aduocatus integerrimus, & vtriuſque iuris conſultiſſimus, ſcripſit ad penſionem huiuſmodi teneri, qui poſſidet Canonicatum, ſuper quò penſio impoſita fuit, quia ad hunc effectum non ſufficit fuiſſe dimiſſam primam, & aſſequutam nouam præben-

dam, niſi quoque fuerit renuntiatus titulus Canonicatus: quia penſio non dicitur reſeruata ſuper prædiis præbendæ in mera temporalitate conſiſtentibus, ſed ſuper præbenda, prout eſt ius percipiendi ex iſto, vel ex illo prædio, atque ita dimittitur terrenum, & ſola temporalitas, ſed retinetur idem Canonicatus cum ſua præbenda: & cum illa temporalitas non ſit perpetuò annexa Canonicatui, illius dimiſſio non facit, vt penſio deſinat eſſe reſeruata ſuper fructibus & præbenda, ſuper quibus reſeruata fuit, Gig. *de penſionib. q.63.n. 3. verſ. ſecundo caſu pulchrè*, Rot. *decıſ.8.n.1. verſ.ſecundo caſu,de conſuetud.in nouis*, Seraphin. *deciſ.1429.n.4.* vbi, quòd onus penſionis non tranſit ad alium ob ſolam bonorum tranſlationem, ſed demum ſi transferatur titulus, Monet. *de diſtribut. quotid.p.3.q 8.n.15.& 16.& de optione Canon. c.7. q.3.n.47.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell, gloſſ.34.n.45.& ſeqq.* benè Garc. *de benefic.in addit.p.1.cap.3.n.466.* Mantic. *deciſ.273.n.1. verſ. ſed eum die*, & fuit plenè reſolutum *in Lucana penſionis 19. Ianuar.* 1618. *coram bonæ mem. Vbaldo ſen.* ita vt præbenda, ſit inſeparabilis; & ita non poſſit dimitti antiqua præbenda, quominùs dimittatur etiam Canonicatus, vt per eundem Garc. vbi ſuprà, Hinc licèt quando penſio fuit reſeruata ſuper pluribus redditibus, cenſeatur diſtributa pro rata, ita vt parte ipſorum diſmembrata, penſio quoque cenſeatur diminui pro rata. Abb. *in cap. conſtitutus, num.8. de relig. domib.* Gom. *in compend. vtr. ſignaturæ num. 87. verſ.& alius caſus.* Mantic. *deciſ.224.* tamen procedit dummodo fiat diſmembratio tituli, ſecus autem ſi diſmembrentur bona, Mantic. *deciſ. 273.* Seraphin. *d. deciſ. 1429. num. 4.* Quando enim tantum diſmembratur fructus, ſufficit quod beneficio penſione grauato remaneant tot alij fructus, ex quibus penſio reſeruata ſolui poſſit, Seraphin. *vbi ſuprà num. 6.* Et quod plus eſt, dum penſio ex vtriſque debetur, quia ſunt diſmembrati tituli, penſionarius habet electionem agendi ex duobus poſſeſſoribus, contra quem velit, & pro tota penſione, dummodo fructus ſint tantæ penſionis capaces, vt declarat Seraphin. *d. deciſ. 1416. n. 7.* Et adhuc eſt manutenendus in ſua quaſi poſſeſſione exigendi; quamuis ex aduerſo dicatur, quod fructus ſunt tenues; quia hæc exceptio, & aliæ huiuſmodi ſunt ad petitorium reiiciendæ, Gregor. XV. *deciſ. 275. num. 11.* & fuit dictum *in Lucana penſionis 21. Aprilis 1616. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Fauentina penſionis 10. Ianuarij 1619. coram bonæ mem. Vbaldo ſen. & in Calagurritana penſionis 17. Iunij 1624. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo.*

74 Extinguitur autem penſio morte ipſius penſionarij per contractum matrimonij, per promotionem penſionarij ad Epiſcopum, & per profeſſionem in aliqua religione, ſicut etiam vacant beneficia, & in his omnibus caſibus notauimus ſupra, & breuiter tangit Squillante *de priuileg. clericor. cap.5. à n.42.*

75 Inter caſus extinctionum penſionis, ille eſt notabilis, quem ponit Rota *in cauſa ciuitatis Plebis penſionis 15. Iunij 1616. coram bon. mem. Carden. Sacrato.* Fabius reſignauit parochialem, reſeruata ſibi penſione, cum facultate regrediendi ad parochialem caſu, quo penſio ſibi non ſolueretur, ceſſante reſignatario ſoluere penſionem, Fabius obtinuit ſe immitti in poſſeſſionem parochialis, prout realiter fuit immiſſus, appellauit reſignatarius, & cauſam appellationis obtinuit committi in Rota cum clauſula, *Sine præiudicio legitimæ executionis*, poſtea fuit concordatum, & reſignans remiſit reſignatario poſſeſſionem Parochialis, & per multum tempus exegit penſionem, mortuo demum reſignatario, & per illius obitum prouiſo Angelo ipſe dedit de extinctione penſionis, quaſi quod per dictum regreſſum reſignantis ad Parochialem reſignatam penſio ad inſtar vſusfructus fuerit conſolidata cum proprietate, ex cumulatis per Gig. *de penſionibus, q.49.n.7.* & hoc ſtante non poterit per ſimplicem concordiam inter reſignantem, & reſignatarium ſine nouo beneplacito Apoſtolico reuiuiſcere, vt reſoluit Gambat. *de effic.& poteſt. Legati de Latere, lib.6.num.483.cum plurib.ſeqq.*

Contrariam tamen ſententiam, quòd ſcilicet 76
penſio non fuerit extincta, tenuerunt Domini de Rota in cauſa ſupradicta, moti ex eo, quia lis inter reſignantem, & reſignatarium, nunquam fuit finita, ſtante commiſſione appellationis, de qua ſupra, tum ex eo quia inde non poterat incipere ab executione, ſed debebat procedere ordinatè canonizando regreſſum. Caſſiodor. *deciſ.4. de locato* Gambat. *d. lib. 6. n. 472.* Vnde reſignatarius de facili obtinuiſſet in primis reuocari rimiſſionem hoc ſtante, quòd lis inter reſignantem, & reſignatarium non fuerit finita, pluribus rationibus ibi concludebatur penſionem non fuiſſe extin- 77
ctam; tum denique quia ipſe reſignatarius ante finitam litem poterat pœnitere, offerendo ſoluere penſionem, Sarnen. *ſuper reg. de ſubrogandis quæſt.7. verſ. ſecundus caſus eſt*, Rot. *in Placentina Decanatus 15. Nouembris 1595. coram bon. mem. Penia*, atque ita non obſtat Gambat *d. lib.6.n.483.* ſuprà allegatus, quia loquitur, quando per ſententiam eſt canonizatus regreſſus, quod debet intelligi per ſententiam, quæ fecerit tranſitum in rem iudicatam: nam aliàs ſententia per appellationem ſuſpenditur, & durante lite habetur, ac ſi non eſſet, & ipſemet Gambat. *ibidem ſub n. 439. cum ſeqq.* admittit, quòd reſignans lite pendente poſſit pœnitere, & renunciare regreſſui.

Illud denique eſt aduertendum, poſſe penſio- 78
narium, etiam ſine ſummi Pontificis auctoritate, in totum, vel pro parte remittere penſionem ſibi debitam, quaſi ius priuatum, & proprium, vt latè oſtendunt Caccialup. *de penſion. q.30.n.11.* Gig. *in ſimili tract. q.45.n.5.& q.99.n.8. & q. vlt.num.8. & conſ.112.n.7. & conſ.115.n.6. & conſ.145.n.6.* Burſat. *conſ.126.n.91.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 5. q.2. num. 123.* Franc Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.2.c.21.n.79.* Nicol. Garc. *de benefic. p.1.cap.5. n. 39.* & ſpecialiter de remiſſione partis Gig. *d. q. 99.n.4.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.5. collect. 1653. verſ. item poteſt.*

Quæſtio eſt etiam in hac materia controuerſa, 79
an penſiones decurſas amittat, qui vigore regreſſus ob illas non ſolutas obtinuit immitti in poſſeſſionem beneficij? Illas amittere tenet Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 617. n. 34.* vbi citat Alphonſ. Aluarez Guerrero *in ſpeculo Iuris Pontificij c.6. de penſionib. n.6.* & Gig. *latè diſputantem de penſionib. q. 76. per tot.* arg. text. *in l. apud Celſum. §. Labeo, de doli except.* vbi quòd condemnatus ad dandum hominem, ſi promiſit illum tradere intra certam diem ſub pœna, tranſacto tempore non poteſt pulſari, vt ſoluat hominem, & pœnam.

Contrarium tamen, his non obſtantibus, verius 80
mihi videtur, idque expreſsè colligo ex text. *in l. colonus. ff. locati*, vbi dicitur, quòd Dominus poteſt

expellere

expellere colonum contumacem in ſoluendo,& pe-
tere penſiones, & *in Auth. Qui rem, C. de ſacroſ.*
Eccleſ. vbi dicitur quòd Eccleſia poteſt expellere
emphyteutam per biennium non ſoluentem, & ha-
bere penſiones, ac retinere melioramenta: & nullus
dubitat poſſe dominum tunc expellere emphyteu-
tam, & petere penſiones, quando incepit ab expul-
ſione, vt reſoluunt Clar. *in §. emphyteuſis, quæſt.* 10.
poſt princip. Gig. *de penſion. q.* 73. *num.* 8. Surd. *dec.* 317.
num. 14. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 633. *n.* 38.
cum duobus ſeqq. vel ſaltem ab executione præteri-
tarum penſionum cum poteſtatione, Card. Mantic.
de tacitis, & ambig. conuent. lib. 22. *tit.* 33. *n.* 5. Camill.
Borell. *in ſumm. omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 33. *n.* 146. Bu-
ratt. *deciſ.* 614.

Et abſque dubio hanc ſententiam veriorem exi-
81 ſtimo eo caſu, quo penſionarius ſub iuramento ſe
obligauit ad penſionis ſolutionem: quia tunc iura-
mentum habet vim clauſulæ, *rato manente pacto, l. ſi*
quis maior. C. de tranſact. Bald. *in l. cum proponas, n.* 2.
verſ. vlterius. C. de tranſact. Seraphin. *de priuileg. iu-*
ram. priuil. 85. Cardin. Tuſcb. *tom.* 1. *lit. C. concluſ.*
82 300. *n.* 4. Clauſula autem, *rato manente pacto*, ope-
ratur, quòd debitum principale ſimul & pœna exigi
poſſint, & vtrumque debeatur. *l. qui fidem ff. de tran-*
ſact. d. l. cum proponas. Saluſtius Tiber. *in form. inſtrum.*
lib. 1. *cap.* 14. *num.* 10. *& cap* 19. *n.* 14. Gutier. *in repet.*
l. nemo poteſt. num. 413. *ff. de legat.* 1. Cald. Pereira *de*
empt. & vend c. 30. *n.* 52.

83 Vnde in emphyteuſi appoſita operatur, vt em-
phyteuta poſſit expelli ob non ſolutionem cano-
nis, etiamſi dominus directus illum receperit de
præterito, quia vtrumque conſequi poterit, videli-
cet, canonem præteritum, & expulſionem, quæ ſunt
compatibilia. Alexand. *conſ.* 196. *n.* 2. *ſeq. verſ. nec ad*
hoc obſtat, & conſ. 206. *num.* 2. *verſ. ad prædictorum,*
vol. 7. Card. Tuſch. *d. concl.* 300. *n.* 11. Mart. *de clauſu-*
lis, p. 1. *clauſ.* 131. *n.* 7. quos refero *in tract. de clauſulis*
vſufreq clauſ. 128. *n.* 7.

84 Non obſtat *d. l apud Celſum. §. Labeo.* quia ibi
pœna ſucceſſerat loco rei debitæ, cùm fuerit ma-
ior, quàm res debita, & ideò minor illa ſumma in-
erat maiori. *cap* 1. *de arbitr. lib.* 6. *l.* 1. *§. ſi ſtipulanti,*
ff. de verbor. oblig. cum aliis citatis per Card. Tuſch.
tom. 7. *lit. S. concl.* 805. At verò in hoc caſu regreſſus
non ſuccedit loco penſionum debitarum, ſed illis
accedit, ac proinde vtrumque peti poteſt, penſiones,
ſcilicet, præteritæ, & beneficium, ad not. per Bald. *in*
in d. l. cum proponas, n. 3. *verſ. tertio caſu*, & *ibi* Paul. de
Caſtro *n.* 2 *verſ. adde quartum caſum.*

85 Et maximè, quia penſiones petuntur ex debito
antiquo propter fructus beneficij perceptos, & re-
greſſus ob incurſam contumaciam in non ſoluen-
do debitis temporibus, vel potiùs ex pacto expreſ-
sè initio in litteris Apoſtolicis reſeruationis: &
tunc quando pœna apponitur loco contemptus, &
poſtea res, & pœna petuntur ex diuerſis cauſis, veluti
ſi pœna petatur ex contumacia, vel ex pacto, & de-
bitum ex actione antiqua, certum eſt, vtrumque peti
poſſe, ex adductis per Bald. *citato loco, verſ. ſed ſi non*
petitur, ibi, *interdum pœna*, & Paul. *ibidem verſ. item*
adde quintum.

86 Verùm, quia aliquando proprium intereſſe ho-
mines excæcat, & non ſinit vera agnoſcere, & ideò
vulgo dici ſolet; *In cauſa propria Aduocatum quæ-*
ro, propterea hac de re conſului ſapientiſſimum &
vtriuſque iuris conſultiſſimum D. Ioannem Ghinum
in Romana Curia primarium, & integerrimum
Aduocatum, nunc verò Cameræ Apoſt. commiſ-
ſarium meritiſſimum, qui reſpondit, vt ſequitur.

Quæritur pro inſigni viro D. Auguſtino Barbo- 87
ſa, in ſcientia legali nemini ſecundo, & de omnibus
Iuriſperitis, præſertim ſacrorum Canonum Profeſ-
ſoribus, ob tot Opera cum ſumma eius laude im-
preſſa per maximè benemerito, an ipſe, qui obti-
nens Theſaurariatum inſignis Eccleſiæ B. Mariæ
de Oliueira, illam reſignauit ad fauorem Baltha-
ſaris, cum reſeruatione annuæ penſionis ducato-
rum 200. auri de Camera, & regreſſus in euentum
non ſolutionis, & ſtante mora eiuſdem Balthaſaris
in ſoluendo penſionem huiuſmodi, obtinuit etiam
per deciſiones & rem iudicatam Rotalea canoniza-
ri dictum regreſſum, hodie valeat petere, & exige-
re terminos dictæ penſionis decurſos, & non ſolu-
tos, vel quoad eos per dictum regreſſum ſibi præ-
iudicauerit? Et pro veritate requiſitus crederem
non prohiberi dictos terminos petere vſque ad
actualem illorum exactionem.

Nam licèt Gig *in tract. de penſionib. il hac eadem* 88
quæſtione, teneat penſionarium, poſtquam obtinuit
poſſeſſorem beneficij priuari ob non ſolutionem
penſionis, non poſſe petere terminos decurſos, vt
in quæſt. 76. *ex n.* 2. *verſ. iſtis non obſtantibus*, quem
ſequuntur Gratian. *diſcept forenſ. tom.* 1. *c.* 152. *n.* 19.
& tom. 4. *c.* 617. *n* 13. *verſ. inſuper. cum ſeq* Pariſ. *de re-*
ſignat. lib. 6. *q.* 3. *num.* 30. vbi quòd regreſſarius reci-
piendo penſionem decurſam videtur renuntiare
regreſſui.

Tamen dictum Gigan. ita ſimpliciter intelle- 89
ctum non eſt verum; ſed materia videtur potius
diſtinguenda: nam, aut quæritur de eo, qui ſi vo-
luiſſet, potuiſſet habere regreſſum; quia lapſus fue-
rat terminus ſoluendi penſionem, & nihilominus
recepit eam, & tunc videtur regreſſui renuntiaſſe,
quia, cùm concernat tantum fauorem ipſius pen-
ſionarij, regreſſus reſeruatus intelligitur eo volen-
te. ita Gambar. *de officio, & poteſt. legati de latere,*
tit. de penſionib. lib. 6. *n.* 489. *verſ. primus caſus*, & in
his terminis loquuntur Caſſad. *deciſ.* 2. *n.* 3. *poſt prin-*
cip. verſ. quod procedit, & deciſ. 3. *n.* 4. *tit. de locato.* Ca-
putaq. *deciſ.* 8. *n.* 1. *p.* 3. Pariſ. *de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 3.
n. 20. *&* 22. *& q.* 3. *n.* 82. Pute. *deciſ.* 206. *n.* 1. *lib.* 1. *&*
deciſ. 86. *lib.* 2. *in correctis.* Sicuti recipiens Cano-
nem poſt incurſam caducitatem, videtur illam re-
mittere, Specul. *in tit. de locato. §. nunc aliqua, n.* 34.
verſ. 230. *quæritur.* Surd. *deciſ.* 317. *n.* 26. Mantic. *dec.*
200. *n.* 1. ex eadem ratione, quòd caducitas intelli- 90
gitur domino volente, Roland. *d. conſ.* 57. *n.* 9. *& conſ.*
82. *n.* 6. *lib.* 3. Caſſad. *d. deciſ.* 2. *de locato.* & iſte non eſt
caſus noſter.

Aut loquimur de eo, qui egit in iudicio ad pen- 91
ſionem tantùm, & de regreſſu nihil dixit, & eodem
modo recipiendo penſionem ſaltem ſine proteſta-
tione videtur regreſſui renuntiare. Gambar. *d. lib.* 6.
n. 482. *verſ. ſecundus caſus*, qui monetur ex dicto Spe-
culatoris *vbi ſuprà.* Sed nec iſte eſt caſus noſter; &
hæc concluſio etiam continet in ſe aliquam difficul-
tatem: quia remiſſio intelligitur facta etiamſi cano-
nem, vel penſionem recipiat cum proteſtatione
Gig. *q.* 73. *n.* 7. Mantic. *d. deciſ.* 200. *n.* 2. Surd. *dec.* 317.
num. 26. Corbul. *de cauſa priuata ob non ſolut. canon.*
limit. 21. *n.* 2.

Vel denique verſamur in caſu, quo penſionarius 92
egit ad vtrumque, & fuit pronuntiatum ſuper vtro-
que, ſcilicet ſuper ſolutione penſionis, & ſuper
regreſſu, prout eſt caſus noſter; & tunc certè re-
cipiendo penſionem etiam abſque proteſtatione,
non cenſetur renuntiare regreſſui, ſiue penſio ſit
de præterito, ſiue de futuro; quia, ut inquit idem
Gambar. *loco citato, num.* 483. *verſ. tertius caſus,*

per pronunclationem indicis reſolutus eſt titulus poſſeſſoris, & conſolidatur *in* penſionarium virtute regreſſus: vnde nec tacitè nec expreſsè beneficium poteſt reuertere ad ipſum; quia ſemel exclu-ſus ſemper remanet exclusus: & benè quia Papa in regreſſus de nouo confert beneficium penſionario ex nunc, prout ex tunc; adeò vt collatio cenſeatur facta ab initio, Achil. *deciſ. 7. num. 4. de renunc.* & propterea, quamuis ipſe poſtea petat penſiones decurſas, tamen non ideò videtur renunciaſſe regreſſui, quia ex quo poſſeſſor ſemel beneficium amiſit ob non ſolutionem penſionis, non poteſt abſque nouo titulo illud recuperare; etiamſi regreſſarius conſentiat; quia illius lus non pendet ab eius voluntate, ſed à Papa, quatenus velit ei beneficium de nouo conferre. Gambat. *vbi ſuprà num. 484 cum ſeqq.* quem intellexit Rota *in ciuitatis Plebis penſionis* 15. *Iunij* 1616. *coram bonæ mem. Cardin. Sacrato*, quando canonizatus eſt regreſſus per ſententiam, quæ fecit tranſitum in rem iudicatam, vt in hoc caſu, quicquid contrarium dicendum eſſet, ſi iudex nullo modo pronunciaſſet ſuper regreſſu, vt declarat idem Gambar. *dicto loco num.* 488. *& ſeqq.* vbi, quòd licèt ſola declaratio penſionarij videatur inducere vacationem, tamen magna æquitas dictat contrarium; ſi præſertim penſionarius recepit penſiones ſequentis temporis, & facit Caputaq. *deciſ.* 10. *par.* 3. vbi quòd habens regreſſum repellitur exceptione *reg. de triennali*, Mohed. *deciſ.* 2. *de cauſa poſſeſſ. & propr.* quia ex triennali præſumitur nouus titulus, latè Rot. *in Corduben. Capellaniæ* 25. *Nouembris* 1597. & ſic etiam Caputaq. tenet poſt latam ſententiam ſuper regreſſum requiri nouum titulum.

95 Non obſtant rationes Gigan. *d. q.* 79. non enim primo, quòd ſcilicet penſio ſit onus reale cohærens ipſi beneficio; quia imò potiùs eſt onus fructuum, & ipſis fructibus inhærens. & debita ab eo, qui fructus percepit, vt latè probat idem Gigas *reſp.* 29. *num.* 4. *verſ. propterea quod*, & ideò penſio decurſa de tempore, quo beneficium fuit occupatum ab intruſo, ab ipſo ſulo eſt ſoluenda, & non à titulari, qui fructus de illo tempore non percepit; Gigas *per totum dictum reſponſum*, & in eadem quæſtione intruſi ſequitur Burſat. *conſ.* 361. *n.* 19. *verſ. ſecundo quòd*, adeò vt ſi contingat verum titularem poſt recuperatum ſuum beneficium conueniri ſuper penſione decurſa durante intruſione, ipſe cedendo actiones contra intruſum liberatur, Pute. *deciſ.* 10. *lib.* 1. *in correctis*, Ferret. *conſ.* 37. *n.* 2. Burſat. *d. conſ.* 761. *n.* 18. *verſ. beneficiatuſque*, *lib.* 4. qua ratione, etiamſi quis nulliter beneficium reſignet, non ipſe reſignans, qui per reſignationem nullam ſuam poſſeſſionem beneficij amiſit, ſed reſignatarius, qui vigore reſignationis quantumuis nullæ fructus percepit, Mohed. *deciſ.* 3. *de renunc.* & ideò etiam mortuo beneficiario, qui non ſoluit penſionem, ſucceſſor non cogitur ſoluere penſionem, niſi factis diligentiis contra hæredes prædeceſſoris. Gregor. *deciſ.* 507. *num.* 3. & *ibi* adden. *n.* 7. & fuit me informante pro recollendæ mem. Scipione Collebutio viro laudatiſſimo ob eius eminentes virtutes à ſanctæ mem. Paulo V. ad Cardinalatus dignitatem exaltato, & Cardinalis ſanctæ Suſannæ nuncupato reſolutum *in Larinen. penſionis* 7. *Februarij* 1620. *coram Vbaldo ſen.* & pariter in iſto caſu ſucceſſor cedendo actiones contra hæredes prædeceſſoris liberatur, Pute. *deciſ.* 15. *de penſionib.* ergo, licèt penſio cohæreat beneficio, tamen magis inhæret fructibus, illíque tantùm ſequitur, Gig. *d. reſp.* 29. *num.* 2. *&* 4. Quod comprobatur etiam ex aliu, nam ratio, quare penſio impoſita ſuper fructibus, & diſtributionibus quotidianis debet ſolui à Capitulo, qui accreuerunt propter non reſidentiam Canonici, qui illius reſeruationi conſenſerat, non autem ab ipſo Canonico iuxta opinionem Rotæ, vt *in deciſ.* 135. *per tot. p.* 2. *recent.* Garc. *de benef. p.* 1. *cap.* 5. *n.* 206. Gonzal. *gloſ.* 5. §. 5. *n.* 44. quod non eſt, niſi quia de intentione Papæ, dum penſionem reſeruat, eſt grauare illo fructus, ſuper quibus imponitur penſio, & non beneficium, vt eſt beneficium, vt per Rot. *vbi ſuprà ſub. n.* 3. qui propterea dicuntur pro ipſa penſione affecti, & hypothecati, vt ibi: & conſequenter penſionarius agere poteſt hypothecaria contra quemcumque poſſeſſorem fructuum, Gig. *de penſionib. q.* 51. Caccialup. *q.* 9. *verſ. aut quærimus*, cum aliis citatis; igitur penſio eſt onus fructuum, illíſque, vt dixi, inhæret magis quàm beneficio, & ex conſequenti actio, quam habet penſionarius aduersùs poſſeſſorem fructuum perceptorum, non perditur per regreſſum ad beneficium, vt vult Gigas *d. q.* 76.

Minúſque concludit alia ratio eiuſdem Gigantis dicentis, quòd cùm regreſſarius ſuccedat in beneficio, eius creditum confunditur, quia illa quoque ceſſat, ex prædictis, cùm penſio decurſa debeat ſolui ex fructibus anteà decurſis, & non de futuris: quia ratione regreſſarius poteſt vtrunque petere, ſcilicet penſiones præteritas, & regreſſum; quia ex quo debetur vtrumque per acceptationem vnius, non ſequitur renonciatio alterius, Gambar. *vbi ſuprà n.* 191. *verſ. & dico.* 94

Sed neque obſtat rex. *in l. apud Celſum*, §. *Labeo. ff. de doli except.* vbi quòd commendatus ad dandum hominem, ſi promiſit illum tradere intra certum diem ſub pœna, tranſacto tempore non poteſt pulſari, vt ſoluat hominem, & pœnam, cum aliis Iuribus à Gig. citatis *d. q.* 76. ratio illius tex. eſt, quia poſtquam creditor aſſequutus fuit id, quod principaliter debebatur, petendo pœnam videtur inhoneſtis quæſtibus anhelare. Socin. iun. *conſ.* 23. *n.* 2. *& per tot. lib.* 2. & etiam valdè benè, cùm ibi in ſubſtantia debitus non eſſet, niſi homo; ideóque tex. dicit iniquum eſſe hominem, & pœnam petere; ſecùs autem in caſu noſtro, in quo non eſt ſufficienter conſultum regreſſario, ſi recuperet tantùm ſuum beneficium, quia ſemper remanet in damno propter fructus perceptos, niſi conſequatur vtrumque, ſcilicet, beneficium, & penſiones decurſas, vt tenet Gamb. *vbi ſuprà n.* 491. Hinc, licèt pœnæ conuentionales de iure Canonico debeantur, tamen ſuſtinentur ſemper pro quanto alterius partis intereſt, Roman. *conſ.* 510 *n.* 8. *verſ. eſt, & vltimò*, vbi Mandul. *ſuper verb. intereſſe*; & quando etiam ex vno malefacto reſultat pœna ciuilis, & criminalis, vna alteram non confundit. Franc. *in c. felicis*, § *per hoc, n.* 4. *in* 4. *limit. extra, de pœnis*, cum aliis per Gratian. *diſcept. forenſ. tom* 5. *c.* 859. *n.* 9. 95

Poſtremò non obſtat, quòd in materia feudali & emphyteutica petens canones præteritos, videatur remittere caducitatem: quia argumentum non applicatur caſui noſtro, ſaltem poſtquam fuit pronunciatum ſuper regreſſu, ex quo priuatus per ſententiam, reducitur ad ſtatum priſtinum, in quo erat ante renunciationem iuxta naturam regreſſus, Gamb. *dicto lib.* 8. *n.* 498. Achil. *deciſ.* 7. *n.* 3. *in fine, cum ſeq. de renunc.* vbi quòd Papa in regreſſu confert beneficium ex nunc, prout ex tunc, & ideò collatio cenſetur facta ab initio, Put. *deciſ.* 306. *n.* 2. *verſ. quia dicebatur*, 96

cebatur.lib.1.in correctis, indiget noua collatione,& nouo titulo,qui non poteſt dari à priuato, Gambar, *d.lib.6.n.485. & 487. verſ. præterea*, imò poſtquam fuit pronunciatum ſuper vtroque, vtrumque debetur, regreſſarius ſibi non præiudicat petendo tantùm penſiones præteritas,idem Gamb. *d.loco n.491. verſ.& dico.*

97 Et ea eiſdem non obſtat, quòd extinctio regreſſus eſt actus fauorabilis, vt inquit Parit. *de reſignat. lib.6 q.6. n.39.* quodque caſſetur ea ſola voluntare ipſius regreſſarij, Caputaq. *dec.12.n.1.p.3.* Parit.*d.q.5.n.88.* & per renunciationem factam coram notario,& teſtibus,Creſcent. *dec. 1. de renunc.* Achil. *dec.6. eod.tit.* Parit.*de reſignat. lib.2.q.23. n.16. verſ. quartò infero*; quia procedit antequam regreſſarius declaret velle redire ad ſuum beneficium, Pute. *d. dec.306.n.2.verſ.quia dicebatur,lib.1. in correctis*, vbi quòd declaratur ceſſionem ab initio fuiſſe nullam; vel ſi nolumus amplecti rigorem, ſed æquitatem, quæ dictat contrarium, teſte Gambar. *vbi ſuprà num. 489. verſ. tamen magna æquitas*, quæ etiam mihi placet, quouſque non ſit pronunciatum ſuper regreſſu.ſed poſt ſententiam; quia priuatus indiget noua collatione,quæ,vt dictum eſt, non poteſt dari à priuato, tacitus conſenſus regreſſarij nihil prodeſt,quia etiam expreſſus eſſet inutilis, ex allegatis. Quare,*&c.* Ioannes Ghinius Aduocatus. Hactenus vir iſte doctiſſimus, cuius in conſulendo auctoritatem tota agnoſcit Curia,& ideo huic ſuæ conſultationi ſubſcripsêre Doctores magni nominis Romæ, Bononiæ, & Neapolis, & nullus eſt, qui de hac doctrina dubitet, imò mirantur omnes in re adeò clara allucinatum fuiſſe Gigantem virum aliàs doctiſſimum,& quod peius eſt, ipſummet Gratianum,qui illum ſequitur, articulo quæſtionis minimè examinato, vnde ſpero non eſſe ampliùs relinquendum diſputationi locum.

98 Redditur quoque nulla penſio exacta litteris non expeditis ſtante decreto in reſeruatione appoſito ſolito, *vigore litterarum Apoſtol. deſuper conficiendarum, nec ante, aliàs præſens reſeruatio ſit nulla.* Ita Pute.*deciſ.199. lib. 3.* Creſcent. *dec.18. de praben.*Nicol.Garc. *de benefic.p.4.c.2.n.43.& ſeq.* Mantic. *dec.286.per tot.& dec.300.* vbi *num.1.* quòd nulla excuſatio ſuffragari poteſt ad euitandam nullitatem penſionis, Rot. *in veronen.penſionis* apud Marcheſan. *de commiſſion. p. 1. pag.611.* Rot. *apud Gregor. X V. deciſ.440.* vbi Beltram. *n.* 8. Cochier *ad reg.Cancel.de non iudicando iuxta formam 25.aliàs 26.n.38.* Quod quidem locum habet, etiamſi litteræ eſſent in parte expeditæ: nam requiritur totalis expeditio, Sarnen. *in reg.de idiomate,q.8.*Tiber. *in praxi Auditoris Cam. lib.3.c.4.in addit.* Rot.*in d. Veronen.penſionis.*

99 Eodem modo ex ſolito decreto requiritur litterarum expeditio,quod apponitur in indultis Cardinalibus conceſſis conferendi reſeruata, vt ſcilicet, per eos prouiſi de beneficiis teneantur intra ſex menſes litteras expedire, alioquin dictis ſex menſibus elapſis beneficia eo ipſo vacent: & certum eſt illis non expeditis infra dictum tempus ea vacare, vt per Gonzal. *ad reg 8. Cancel. gloſſ.15. num. 109. & 110.* Rot. *in Vlixbonen. beneficij 22. Iunij 1622. & 19. Decembris eiuſdem anni, coram bona mem.Vbaldo*, niſi prouiſi huiuſmodi fuerint à Datario impediti, ita vt infra dictum tempus litteras expedire non potuerint, ſicut fuit reſolutum *in Vlixbonen.beneficij 4. Decembris 1609.coram Cardin. Pamphilio iun.& in d.Vlixbonen.beneficij 19. Decembris 1622. coram bona mem. Vbaldo.* De quo impedimento dicitur conſtare, ſi coram Notario, & teſtibus fuerit inſtitutum coram Datario pro noua prouiſione, & proteſtatum; quòd per eos non ſtat, quin expeditio fiat intra tempus prædictum, prout tradit Gonzal *in loco mox allegato*,& Rot.*in d. Vlixbonen.coram bona mem.Vbaldo.*

100 Dicuntur autem litteræ expeditæ, quando ſunt plumbatæ.Sarnen. *in reg. de non indic. iuxta formam ſuppl. queſt 5. num. 5.* Rot. *deciſ.674. num. 1. & 2. part.1. diuerſ.* & aliis relatis Rot. *deciſ.170. part.2. recent. quæ eſt 440. apud Gregor. X V.* Caſſad. *deciſ.4. num 2. ſuper regulis*, Mandoſ.*in reg.8 queſt. 2.* Garc. *de benefic.p.4.c.2.n.56.* Rot. *in Biſſuntina penſionis 4.Iunij 1603.coram Card.Sacrato.*

101 Extinguitur etiam, ſiue nulla redditur penſio, ſtante decreto, quòd illa nulla ſit, ſi non fuerit, ſoluta verè, & realiter, quandiu vixerit, vbi actualis, & vera ſolutio facta non fuerit, quamuis penſionarius confiteatur de recepto, quia talis confeſſio non ſuffragatur; Ferentil. *in annot. ad deciſ. 156. lit. A. Buratti*, Rot. *in Bergom. penſionis 7. Nouembris, 1625. coram Reuerendiſſimo D.meo Coccino Decano, & in Parmen penſionis 27.Ianuarij, 1627. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, & in Ceruien. penſionis 22. Martij, 1632. coram R.P. D. Veroſpio*, in qua, etſi concurrerent plures ſolutiones reales, ex quarum vnica producta potuiſſet penſionarius obtinere manutentionem, vt ſæpiùs Rot, reſpondet, & ſignanter *in Lucana penſionis 21. Aprilis, 1617. coram R.P. D. meo Pirouano, & in Spoletana penſionis, 21. Iunij, 1619. coram bona mem. Vbaldo ſen.* Attamen ſtante reſcripto Signaturæ gratiæ, in quo fuit conceſſum arbitrium Rotæ ſuper cumulatione petitorij, & poſſeſſorij, & ex quo relaxatur iuris rigor, & ſtante productione omnium ſolutionum, ex quibus apparebat non omnes fuiſſe reales, ſed confeſſatas: & quidem à prætenſo procuratore penſionarij, Rot. cenſuit eſſe locum cumulationi, prout priùs in eiſdem terminis reſponſum fuerat *in Cremonen. beneficij 26. Aprilis 1621. coram bonæ mem. Vbaldo ſen.* quia ex dicta ſolutione confeſſata pro penſionario producta apparet de nullitate tituli inualidi, & ſic videbatur iuſtificatum decretum annullatiuum, quod inficit titulum, & poſſeſſionem tanquam habens vim decreti irritantis, vt in terminis huius decreti fuit dictum *in deciſ. 124. num.3.* inter impreſſas Reuerendiſſimi D.mei Decani, *& in Bergomen.penſionis 7. Nouembris, 1625. coram eodem, & in Syracuſana quartæ 14. Maij 1585. coram Card. Blanchetto*, quam refert, & ſequitur Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſſ.vlt.n.64* & Rot.*in d.Ceruien.coram R.P. D. Veroſpio.*

102 Item quando quis obtinet ſibi reſeruari penſionem, debet facere mentionem de alia penſione ſuper eodem beneficio reſeruata, aliàs ſecunda penſio ad ſui fauorem eſt nulla, quia ſi Papa ſciuiſſet beneficium illud eſſe grauatum penſione, aut illam nullo modo reſeruaſſet, aut ſaltem illam difficilius conceſſiſſet, quia non intendit Eccleſiam grauare duplici, onere, Caſſad. *deciſ.3. num. 1. & per tot. de penſionib.* vbi *num.4.* ampliat, etiamſi ſecunda eſſet reſeruata Motu proprio, Mohed.*deciſ. 11.num.1. verſ.fuit tamen dubit. de locato*, Caputaq. *deciſ. 298. & deciſ.312. num.3. verſ. fuit inſuper dictum, & num.6. part.2.* latè Boër. *deciſ.162.num.1. & 2.* Rot.*deciſ.739. num.1. part.2. recent.* vbi allegat alias deciſiones, *& in Spoletana penſionis 14. Ianuarij, 1622. coram Vbaldo ſen.* vbi quòd penſio eſſet nulla in totum: dummodo tamen huiuſ-

modi penſiones ſint validæ, ad quem effectum ſoffi-cit docere de literis reſeruationis cum ſequuta quaſi poſſeſſione exigendi, Rot. *d. dec.* 739. *n.* 3. *&* 4. inter quas computanda eſt penſio annua, quæ ſoluitur pro seruitio Sacriſtæ, Pariſ. *de reſig. lib.* 6. *q.* 2. *n.* 47.

103 Quæ videntur procedere etiam in penſione tranſlata, in his enim terminis eſt dicta deciſio. Boët. 161. *num.* 3. *verſ. contrarium*, quamuis ipſe ſuſtineat ſecundam penſionem eſſe validam, quia prima de tempore tranſlationis ſecundæ iam erat extincta, vt ibi, & meritò: quia per tranſlationem penſionis prorogatur ſeruitus beneficij, & ideò eſt odioſiſſima, Caputaq. *deciſ.* 306. *num.* 19. *p.* 2. *& deciſ.* 100. *num.* 6. *p.* 3. Sed tamen, iſtis non obſtantibus, Rota tenuit contrarium, vt apud Creſcent. *deciſ.* 1. *de rebus Eccleſ. non alien.* vbi quòd licèt quando conſtituitur ſecunda penſio, debeat fieri mentio de alia penſione vigente ſuper eodem beneficio; tamen ſi huiuſmodi expreſſio facta fuit in prima aſſignatione penſionis, & demum per penſionarium caſſetur, & in eadem ſupplicatione eadem ſimilis penſio alteri aſſignetur, fuit tantum pro validitate penſionis, etiam quòd antiquæ penſionis mentio non extiteret; & hoc, quia Eccleſia ex hac, ſcilicet tranſlatione, non recipit aliquod grauamen, ex quo ſi ſecunda penſio non valeret, prima remaneret valida, Anton. Auguſt. *in epit. tit. de tranſlat. penſion. in princ.* Rot. *deciſ.* 122. *n.* 9. *& deciſ.* 505. *n.* 4. *p.* 1. *recent.* & hoc ſequuta fuit *in Terulen. penſionis*, 15. *Decembris*, 1600. *coram bonæ mem. Card. Sacrato*, *& in Veronen. penſionis*, 14. *Ianuarij*, 1615. *coram Card. Veroſpio*, quæ eſt inter alias deciſiones diuerſorum, quæ nuper prodierunt etiam recentiores nuncupatæ, *dec.* 119. *n.* 2. *p.* 1. quæ etiã *pars* 3. *& in Mantuana penſionis*. 4. *Decembris*, 1626. *coram R. P. D. Merlino*, vbi latiſſimè firmatur, quòd ex tranſlatione penſionis nullum infertur Eccleſiæ præiudicium conſiderabile, ſed euentuale tantùm, cùm contingat aliquos tranſlatarios, etiam iuniores, præmori ipſis transferentibus, quamuis ſenioribus & quòd propterea ſemoto præiudicio non requiritur aliqua expreſſio; ſicuti etiam in retentione penſionis, quæ conceditur in limine promotionis ad Epiſcopatum, non debent de neceſſitate exprimi ea, quæ in illius reſeruatione fuiſſent exprimenda, ex quo enim diſpenſatio præuenit extinctionem penſionis, non adeſt præiudicium conſiderabile, Rot. *dec.* 327. *n.* 6. *p.* 1. *recent.* *& in Firmana penſionis*, *coram bo. mem. Card. Millino* apud Marcheſan. *de commiſſion. p.* 2. *pag.* 489. benè eadem Rota *in d. Mantuana penſionis*, ſicut in ipſa tranſlatione non eſt neceſſaria mentio iuriſpatronatus, dummodo facta fuerit in litteris prioris reſeruationis, Rot. *dec.* 505. *n.* 4. *p.* 1. *recent.*

104 Non obſtat, quòd per tranſlationem penſionis prorogatur ſeruitus beneficij, quia non eſt verum ex iam dictis, & ex dicta Mantuana, vbi quòd quicquid antiquitus Rot. ſenſerit, hodie conſtans, & receptiſſima eſt ſententia in ſacræ Rotæ Tribunali, quòd tranſlatio etiam facta in articulo mortis non eſt nouum grauamen.

CAPVT XII.

De Iurepatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, & diuiſio materiæ.*

2 *Iuſpatronatus definitur, vt ius honorificum onéroſum, & vtile alicui competens in Eccleſia, & quod de ordinarij conſenſu eam conſtruxerit, fundauerit, vel dotauerit, aut id à ſuis anteceſſoribus factum fuerit.*

3 *Iuſpatronatus eſt triplex, eccleſiaſticum, laicale, & mixtum.*

4 *Eccleſiaſticum Iuſpatronatus dicitur, quando de bonis eccleſiaſticis fundatum & creatum fuit.*

5 *Eccleſiaſticum cenſetur iuſpatronatus fundatum & creatum à clerico beneficiario, quem non conſtat habuiſſe bona patrimonialia, vel aliunde quæſita.*

6 *Eccleſiaſticum iuſpatronatus dicitur, quod clericus habet nomine ſuæ Eccleſiæ, vel aliqua Vniuerſitas, ſiue Collegium Religioſorum, ſeu clericorum.*

7 *Eccleſiaſticum iuſpatronatus dicitur, quod competit laicis vtriuſque ſexus religiosè viuentibus, & habitum Religioſorum deferentibus, & gaudentibus priuilegio fori & Canonis.*

8 *Eccleſiaſticum eſt iuſpatronatus ſpectans ad Magiſtros ſeu Milites Ordinum, & Militiarum etiam coniugatos, ratione Præceptoriarum, aut Commendarum.*

9 *Iuſpatronatus expreſsè reſeruatum perſonis eccleſiaſticis cenſetur eccleſiaſticum, etiamſi eſſet fundatum ex bonis laicalibus.*

10 *Eccleſiaſticum dicitur iuſpatronatus, quod licet originem habuerit ex patrimonio laici, fuit tamen vel ab initio, vel fundatione, teſtamento, donatione, aut alio quouis titulo in Eccleſiam, Capitulum, ſeu Collegium eccleſiaſticum tranſlatum.*

11 *Res non priuilegiata, quando peruenit ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam, & efficitur res priuilegiata.*

12 *Conditio apponi poteſt in fundatione vt iuſpatronatus reſeruatum perſonis eccleſiaſticis non cadat ſub reſeruatione, ſed habeatur pro merè laicali.*

13 *Laicale iuſpatronatus dicitur illud, quod laico, ſeu clerico ratione ſui proprij patrimonij competit.*

14 *Iuſpatronatus competens clericis reſpectu patrimonij, vel quia fundatoribus laicis ſucceſſerunt, vel quia illud ex ſuo patrimonio fundarunt, non dicitur eccleſiaſticum, ſed laicale.*

15 *Laicale dicitur iuſpatronatus Confraternitatis laicorum, cuius confratres non induuntur, aut diſtinguntur aliquo ſigno Religionis, & beneficium fuit à laico fundatum, & de bonis prophanis.*

16 *Iuſpatronatus eccleſiaſticum in laicos titulo oneroſo permutationis cum auctoritate Apoſt. tranſlatum an deſinat eſſe eccleſiaſticum, & efficiatur laicale, oſtenditur.*

17 *Mixtum iuſpatronatus illud dicitur, quod pertinet partim ad eccleſiaſticum, partim ad laicum, & ſi tunc facta ſit concordia de alternis vicibus præſentando, in turno laici cenſebitur totum eccleſiaſticum.*

18 *Mixtum iuſpatronatus ad effectum excluſionis reſeruationis cenſetur merè laicale.*

19 *Mixtum iuſpatronatus cenſetur merè laicale ad hoc, vt in eo non requiratur forma examinis per concurſum.*

20 *Hæreditarium iuſpatronatus eſt, quod tranſit ad quoſcunque hæredes etiam extraneos,*

niſi

niſi in fundatione eſſet expreſſum, quòd tranſiret tantùm ad heredes ſanguinis de conſenſu Epiſcopi.

21 Iuſpatronatus in dubio eſt præſumendum hereditarium, & tranſitorium ad quoſcunq; heredes, etiam extraneos, vbi ex fundatione, vel aliunde de contrario non doceatur.

22 Gentilitium, ſiue familiare iuſpatronatus dicitur illud, quod competit & relictum eſt tantùm illis de tali familia, & quando fundator expreſſit rationem conſeruandæ agnationis.

23 Iuſpatronatus in dubio præſumitur potius hereditarium quàm gentilitium, niſi in eius proniſionibus ſemper fuiſſet habita mentio familiæ, & deſcendentiæ, nunquam verò hereditariæ qualitatis.

24 Iuſpatronatus quando dubitatur an ſit gentilitium, leuiores ſufficiunt probationes.

25 Iuſpatronatus aliud paſſiuum, aliud actiuum.

26 Patronus quare dicatur ille qui ius obtinet patronatus, oſtenditur.

27 Iuſpatronatus antiquitus nullum, aut modicum habebatur.

28 Iuſpatronatus acquiritur ex fundatione alicuius Eccleſiæ, ſiue quis eam proprio ſolo ſuis ſumptibus omninò conſtrueret, ſiue etiam ſolum tantummodo, ſiue fundum ad eam ædificandam obtulerit, transferendo totum illius dominium.

29 Iuſpatronatus acquiritur ex ſola conſtructione ſine fundi proprij aſſignatione, ſed in ſolo ab aliis dato quis propriis ſumptibus Eccleſiam conſtruxerit.

30 Eccleſiam conſtruens cum proteſtatione recuperandi expenſas ab illa, tunc iuſpatronatus non acquiritur conſtruenti, ſed Eccleſiæ, ex cuius bonis fuit ipſa conſtructa.

31 Iuſpatronatus non acquiritur ex conſtructione neceſſariò, non voluntariè facta.

32 Iuſpatronatus acquiritur ex reædificatione, ſeu refectione Eccleſiæ penitus deſtructæ, ſeu dirutæ.

33 Iuſpatronatus vt acquiratur ex reparatione Eccleſiæ, requiritur totalis reſtauratio ipſius Eccleſiæ funditus dirutæ.

34 Eccleſia adeo diruta iudicatur, vt reædificata dicatur, & acquiſitum iuſpatronatus, ſi noua indigeat conſecratione.

35 Iuſpatronatus acquiritur ex Eccleſiæ conſtructione abſque alia reſeruatione, niſi illud expreſsè remittatur.

36 Conſtructione Eccleſiæ probata, cum aſſenſu Epiſcopi ſaltem præſumpto, non eſt neceſſe probare alium aſſenſum quoad acquiſitionem.

37 Capellania noua in abſtracto fundari poteſt in Altari iam conſtructo, & in ea reſeruari iuſpatronatus.

38 Ordinarij Diœceſani conſenſus requiritur in fundatione & conſtructione Eccleſiæ ad acquirendum in ea iuſpatronatus ſiue ille ante creationem iuriſpatronatus, ſiue poſtea, & quandocunque interueniat.

39 Ordinarij nomine qui conſenſum præſtare debet in creatione iuriſpatronatus, venit Ordinarius loci, in quo fundatur Eccleſia, etiam Prælatus inferior epiſcopalem iuriſdictionem habens, & Capitulum Sede vacante.

40 Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt aſſenſum præſtare in creatione iuſpatronatus, niſi ad hoc habeat ſpeciale mandatum.

41 Ordinarius Diœceſanus ſi nolit conſenſum præſtare creationi iuriſpatronatus, poterit compelli per Superiorem, aliàs ipſe ſuperior conſentiat, ſi adhuc Diœceſanus renuat ſine cauſa.

42 Conſenſum Ordinarij in creatione iuriſpatronatus, præſumitur interueniſſe ex diuturnitate temporis, ædificatione capellæ cum inſignibus, & armis, ac viſitatione ſuperioris.

43 Tempus triginta annorum neceſſarium eſt ad præſumendum conſenſum Ordinarij in iuriſpatronatus donatione, in eius verò creatione decennium ſufficit.

44 Conſenſus Ordinarij in creatione iuriſpatronatus poteſt interuenire ex poſt facto.

45 Conſenſus tacitus Ordinarij ſufficit pro creatione iuriſpatronatus, ille ſcilicet qui colligitur ex inſtitutionibus ipſius factis ad præſentationes patronorum.

46 Iuſpatronatus in Eccleſia Conuentuali non poteſt fundari cum ſolo Epiſcopi conſenſu, ſed eſt neceſſarium priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis, etiam ad effectum præſentationis.

47 Iuſpatronatus quando præſumatur fundatum ex priuilegio Apoſtolico, oſtenditur.

48 Iuſpatronatus in tota Eccleſia regulari non acquiritur ex ſola fundatione, & dotatione ſine particulari priuilegio Apoſt. ſecus in Altari conſtructo, vel conſtruendo de ordine teſtatoris, quia tunc ſufficit ſolum conſenſus Regularium.

49 Priuilegium Apoſt. requiſitum ad acquirendum iuſpatronatus in Eccleſia tota regulari ex fundatione, & dotatione ex curſu temporis, & obſeruantia præſumitur interueniſſe in limine fundationis, licèt non ſit enunciatum, niſi ex facie inſtrumenti fundationis conſtaret adhibitum fuiſſe ſolum conſenſum Epiſcopi, vel alterius Prælati Papæ inferioris.

50 Iuſpatronatus acquiritur ex aſſignatione dotis, ſiue certi redditus Eccleſiæ facta.

51 Patronatum in Eccleſia per emptionem nullus acquirere poteſt.

52 Iuſpatronatus per vſurpationem non acquiritur. imò tale præſumere volens, excommunicationis ſententiæ ſubiicitur.

53 Iuſpatronatus non acquiritur illi, qui fundum præſtitit, ſi Eccleſia non à ſe, nec ab alio conſtruatur, ſed neque conſtructa Eccleſia, donec dotem ab aliquo competentem acceperit.

54 Patroni pro parte ſimul tres eſſe poſſunt, ſi ſinguli ſingulas cauſas acquirendi iuſpatronatus præſtiterint.

55 Dotans Eccleſiam an, & quando fiat patronus? oſtenditur.

56 Dotans inſufficienter, quod arbitrabitur Ordinarius, non acquirit iuſpatronatus, ſed dicitur benefactor.

57 Iuſpatronatus vt quis acquirat ratione ſecundæ dotis, debet prius conſtare primam fuiſſe reductam de eſſe ad non eſſe.

58 Dos ab initio fundationis ſufficiens præſumitur.

59 Ordinarij diœceſani conſenſus requiritur in dotis datione, & aſſignatione ad acquirendum iuſpatronatus.

60 Iuſpatronatus ad acquirendum tria copulatiuè requiri, fundum, conſtructionem, & dotationem, qui tenuerint, referuntur.

61 Iuſpatronatus ex ſola dotatione, vel conſtructione acquiri, tenet receptior opinio.

62 Iuſpa

62 Iuſpatronatus honorificum vt acquiratur, ſolà ſufficit conſtructio abſque vlla reſeruatione, niſi expreſsè remittatur.

63 Iurispatronatus acquiſiti in quibuſcunque beneficiis facultates, & priuilegia conceſſa abrogauit Conc. Trid. etiamſi dicatur in priuilegio, quod eſſet eiuſdem prorſus naturæ, & coloris, ac ſi ex fundatione, & dotatione competeret.

64 Iuſpatronatus quando conſtat eſſe ex priuilegio, vel præſumitur, tunc immemorabilis non prodeſt, niſi priuilegium ſit ex cauſa onerosa.

65 Priuilegium quando dicatur ex cauſa onerosa? oſtenditur.

66 Iurapatronatus ex priuilegio etiam cum ampliſſimis clauſulis propter augmentum conceſſa, cadunt hodie ſub reſeruatione reg. de menſibus, vbi augmentum non aſcendit ſaltem ad medietatem.

67 Iurispatronatus titulus probatur ex authentico documento fundationis, vel dotationis, non autem priuilegij, aut alterius qualitatis, vel accidentis extrinſecè aduenientis.

68 Probatio vera Iurispatronatus eſt quando exhibetur inſtrumentum veri tituli fundationis, vel dotationis.

69 Iuſpatronatus probatur ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, etiamſi nullum inſtrumentum fundationis, vel dotationis, oſtendatur.

70 Poſſeſſio immemorialis verificatur in centum annis.

71 Centenaria quaſi poſſeſſio præſentandi inducit præſumptionem tituli dotationis totalis, ſeu æquiualentis.

72 Iuſpatronatus probatur ex præſentationibus per ſpatium centum annorum effectum ſortitis, et quod ex illis præſumatur titulus fundationis, vel dotationis.

73 Centenaria effectum in probatione iurispatronatus non tollit defectus modici temporis.

74 Poſſeſſio immemorabilis in probatione iurispatronatus requiritur etiam in priuatis perſonis.

75 Immemoriale tempus vt probetur, ſufficit memoria quadraginta annorum, & quòd de reliquo tempore teſtes deponat ſecundum auditum & famam.

76 Immemorialis per teſtes non dicitur ſufficienter probata, ſi teſtes minimè dicant quod non audierunt, nec viderunt contrarium.

77 Teſtes de immemoriali teſtificantes debent ſaltem habere 54. annos.

78 Immemorialis vt conficiatur tam in teſtibus quàm in inſtrumentis, concurrere debent anni elapſi vſque ad terminum controuerſiæ motæ, & non tempus decurſum vſque ad Concilij publicationem.

79 Immemorialis vt conficiatur tempus litis deducendum eſt tam in inſtrumentis quàm in teſtibus, & tempus promiſſionis Apoſt. in iurepatronatus probando.

80 Præſentationes multiplicatæ quamuis interpollatæ, & non ſucceſſiuæ probant iuſpatronatus.

81 Præſentationes multiplicatæ dicuntur, ſi ad minus fuerint duæ.

82 Præſentatio vnica ſufficeret ad probandum iuſpatronatus, ſi præſentatus per 40. annos poſſederit, nec vnquam venerit caſus nouæ præſentationis.

83 Actus quando habet cauſam ſucceſſiuam, & permanentem, necnon continuationem temporis requiſiti, inducit præſumptionem ſufficientem, quamuis ſit vnicus.

84 Præſentationes continuatæ, & immemorialis nihil ſuffragabuntur, vbi conſtaret à principio de initio inualido.

85 Iuſpatronatus probatur ex præſentationibus etiam per 40. annos effectum ſortitis, dummodo cum huiuſmodi quadragenaria poſſeſſione concurrat publica vox & fama, vel aliæ præſumptiones, quæ vim habeant famæ.

86 Fama ſola non ſufficit ad probandum iuſpatronatus.

87 Enunciatiuæ centum annorum, & hominum memoriam excedentes probant iuſpatronatus.

88 Enuntiatiuis Ordinariorum multum defertur in probatione iurispatronatus.

89 Enuntiatiua vna, etiamſi ſit antiqua, non probat iuſpatronatus.

90 Enuntiatiuæ plures ab vna perſona emanantes pro vnica tantùm habentur.

91 Enuntiatiuæ plurium inſtrumentorum à diuerſis Notariis confectorum centum annos, & hominum memoriam excedentes probant iuſpatronatus.

92 Enuntiatiuæ plures & à diuerſis perſonis non ſuſpectis emanatæ, & antiquiſſimæ plenè probant iuſpatronatus etiam contra tertium.

93 Inſignia alicuius familiæ ſculpta in Eccleſia probant iuſpatronatus, quando apparet inſignia ita eſſe antiqua, prout eſt Eccleſia, vel capella, in qua adſunt, vt n. 94.

95 Iuſpatronatus probatur ex denominatione capellæ alicuius familiæ, ſeu ex epitaphiis, aut litteris ſcriptis in lapidibus Eccleſiæ mentionem facientibus de familia, vel ex inſcriptione antiquiſſima in marmoribus, lapidibus, vel lignis poſitis in Eccleſia.

96 Sententia antiqua Epiſcopi, quæ indicauit ad præſentationem alicuius patroni beneficium pertinere, probat iuſpatronatus.

97 Sententia antiqua exiſtimabitur, quoties 50. retro annis completis lata fuerit.

98 Iuſpatronatus probatur ex litteris inſtitutionalibus Antiſtitum, quibus atteſtantur beneficium ad præſentationem alicuius patroni pertinere.

99 Papa ſemper præſumitur iuxta vacaturam, & qualitatem beneficij conferre, nec intendit præiudicare patronis.

100 Iuſpatronatus non probatur ex certo ſubſidio alicui præſtito tanquam patrono.

101 Viſitationum libri non probant iuſpatronatus.

102 Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 9. de reform. nihil alterauit circa probationem iurispatronatus in perſonis priuatis.

103 Nec grauat compræſentatos duriore probatione ceſſante vſurpationis præſumptione.

104 Iuſpatronatus poteſt præſcribi ab vno contra alium compatronum ſpatio quadraginta annorum cum titulo colorato.

105 Iuſpatronatus quando controuertitur incidenter, tunc ſemiplena ſufficit probatio, quando verò principaliter & obiectiuè, tunc plena, & concludens requiritur probatio.

106 Probatio plenior, & exactior requiritur ad docendum verũ titulũ iurispatronatus in iis perſonis, ſeu Communitatibus, in quibus, ius quæſitũ plerumque ex vſurpatione potius præſumi ſolet.

107. Pro

107 Probatio plenior & exactior qua & qualis dicatur, eſt tum arbitraria Iudici, tum etiam determinata,& aſſignata à Concilio.

108 Forma tradita à Concilio Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. in probando iurepatronatus perſonæ potentis,eſt omnino obſeruanda,etiamſi concurreret maior, vel æqualis potentia in Ordinario.

109 Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. exactiorem & pleniorem probationem requirens in probando iurepatronatus perſonæ potentis, procedit tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio.

110 Suſtulit omnem poſſeſſionem.

111 Reſpicit etiam iurapatronatus fundata ante eius publicationem.

112 Præſentationes continuatæ per tempus 50. annorum requiruntur in probando iurepatronatus perſonæ potentis.

113 Præſentationum continuatarum probatio in iurepatronatus perſona potentis debet fieri per ſcripturas authenticas, non eſt tamen neceſſaria continuatio temporis in præſentando, ſi probentur extrema,cùm tunc media præſumantur.

114 Præſentationes continuatæ non ſufficiunt, niſi ſint effectum ſortitæ.

115 Effectuatio præſentationum & prouiſionum factarum de beneficio tanquam vacante, probatur per alterius prouiſi obitum,vel renunciationem,vel per contractum matrimonij.

116 Præſentatio vnica non ſufficit, licèt fuerit effectuata ſpatio quinquaginta annorum ad probandum iuſpatronatus perſonæ potentis.

117 Probatio plenior & exactior requiſita à Concil. in iurepatronatus perſonæ potentis ita neceſſario eſt facienda per ſcripturas publicas, vt teſtium probatio remaneat excluſa, vt num. 122.

118 Scriptura authentica ad probandum iuſpatronatus cenſetur Bulla Epiſcopi, ſeu conſenſus in ſcripto datus ad fundandum, conſtruendum, ſeu dotandum.

119 Scriptura vt dicatur authentica, debet continere omnia requiſita à Iure neceſſaria.

120 Inſtrumentum authenticum vt regulariter dicatur, non ſolum debet confici cum debitis requiſitis ex diſpoſitione Iuris communis, ſed etiam interuenire debent ſolemnitates Iuris municipalis.

121 Scriptura authentica ad probandum iuſpatronatus perſonæ potentis cenſentur ipſa teſtium atteſtationes in antiqua acta redacta, & in archiuo publico reperta.

122 Præſentationes continuatæ & effectuatæ ad probandum iuſpatronatus perſonæ potentis non ſufficiunt probari per teſtes, aut aliud æquipollens.

213 Enuntiatiuæ plures antiquæ Ordinariorum in collationibus emanatæ licèt probent iuſpatronatus, nihil proſunt tamen ad probandum præſentationes ad effectum à Concilio requiſitum.

114 Concilij Tridentini ſeſſ. 25. de Regul. cap. 9. menti ſatisfactum non videtur, quamuis ipſa collationum ſcriptura eſſent authentica.

225 Nec etiamſi prætendatur authenticas ſcripturas, quæ deperdita fuerunt, probare per teſtes, iuxta formam c.olim, de priuileg.

126 Probari debet ex actis fuiſſe cognitum de iurepatronatu.

127 Procuratorem fiſcalem in cognitione iuriſpatronatus citatum fuiſſe conſtare debet, eo quod de illius intereſſe agatur.

128 Perſonæ, in quibus iuſpatronatus ex vſurpatione præſumitur acquiſitum, ſunt omnes domini ciuitatum, caſtrorum, & locorum, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & alij quicunque domini perpetuam iuriſdictionem habentes.

129 Iuriſpatronatus vſurpatio præſumitur, ſi probetur eum qui eſt in illius poſſeſſione fuiſſe dominum illius loci, in quo eſt beneficium.

130 Potentia in loco quamuis non ſit coniuncta cum iuriſdictione, ſufficit vt exigatur plena illa & exactior probatio Concilij Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 9.

131 Probatio eadem requiritur, quando ad iuſpatronatus agit familia potens & magna, prout requiritur, quando agit dominus caſtri.

132 Potentia probatur, ex diuitiis, amicis, numeroſitate perſonarum, & familiarum, ac populari exiſtimatione.

Potentes à Rota habetur, vt in eis vſurpatio iuriſpatronatus præſumatur,

133 Imperator,

134 Rex Aragoniæ,

135 Infans Portugalliæ,

136 Columnenſes,

137 Sabelli,

138 Vrſini,

139 Caraccioli,

140 Nobiles Veneti.

Facit præſumi iuriſpatronatus vſurpatio,

141 Familia potens,

142 Magnas,

143 Baro, aliuſque dominus iuriſdictionem temporalem habens.

144 Iuſpatronatus ex vſurpatione etiam præſumitur acquiſitum in Vniuerſitatibus, ſeu Communitatibus etiam Parochianorum, etiamſi paruæ ſint, vt n. 145.

146 Iuſpatronatus non præſumitur ex vſurpatione acquiſitum, ſi non totius Vniuerſitatis, ſed illius partis eſſe prætendatur.

147 Iuſpatronatus non præſumitur ex vſurpatione acquiſitum, ſi priuata perſona, ſeu familia haberet iuſpatronatus ſimul cum familia potenti.

148 Probatio præſcripta à Concilio ſeſſ. 25. de reform. c. 9. non eſt neceſſaria, ſi ſuſpectus de vſurpatione concurrit cum non ſuſpecto.

149 Suſpicio vſurpationis non cadit in iurepatronatus, cuius præſentatio ſpectat ad aliquam Confraternitatem.

150 Præſumptio vſurpationis per dict. plerunque, qua vtitur Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. an cadat in ſingulos cum iuriſdictione in loco beneficij potentes taxatiuè, vel demonſtratiuè, & vniuerſaliter oſtenditur, & n. 151.

152 Præſumptio vſurpationis non cadit in Eccleſia domina caſtri, aut iuriſdictionis temporalis.

153 Abbatis in iurepatronatus habentis temporalem iuriſdictionem non requiruntur ampliores illæ probationes, quas Concilium expoſcit in iis perſonis, quibus præſumitur vſurpatio.

154 Probatio iuriſpatronatus coram Iudice eccleſiaſtico eſt facienda.

155 Iurapatronatus conceſſa à 40. annis citra Concilium Trident. debent reuideri ab Ordinario

vio ad effectum, vt debeant reuocari, vel confirmari.

156 *Iurapatronatus conceſſa à 40. annis citra Concil. interim dum reuidentur ab Ordinario, patroni ſua quaſi poſſeſſione non ſunt priuandi.*

157 *Patronus habet ius præſentandi perſonam, quæ eius Eccleſia, cuius eſt patronus, Rector, ſeu Beneficiatus perpetuus exiſtat, dummodo ſit habilis.*

158 *Minores 14. annis ad beneficium poſſunt præſentari, quando hoc in fundatione expreſſe cauetur*

159 *Fundator beneficij ſi mandauit præſentari clericum in minoribus conſtitutum, tunc poterit præſentari, & inſtitui minor 14. annorum.*

160 *Fundator beneficij ante* Concilium Trident. *ſi mandauit præſentari clericum prima tonſura, tunc poterit minor 14. annis præſentari.*

161 *Iuriſpatronatus in erectione ſi cautum ſit, vt prouideatur de beneficio quicunque clericus, non poteſt alicui clerico conferri, qui ſit minor 14. annorum.*

162 *Excommunicatus an poſſit præſentare? oſtenditur.*

163 *Epiſcopus vel alius ad quem inſtitutio ſpectat, non poteſt abſque patroni conſenſu Rectorem in eius Eccleſia inſtituere.*

164 *Collatio facta per Epiſcopum de beneficio iuriſpatronatus abſque conſenſu patroni manebit firma ſi poſt elapſum terminum ad præſentandum, patronus non reclamauerit, nec contra dixerit.*

165 *Patronus ſi per negligentiam excedit tempus ſibi à Iure ſtatutum ad præſentandum, poterit is, ad quem ſpectat, Rectorem eligere, atque inſtituere.*

166 *Scientia patronorum, vt deuolutioni ſit locus, debet eſſe certa, nec ſufficit interpretatiua, & veriſimilis.*

167 *Ius præſentandi conſeruatur in vno ex patronis, qui ſcientiam huiuſmodi vacationis non habuit, aliis propter ſcientiam excluſis.*

168 *Tempus præſentationis præfinitum à Iure eſt quatuor menſium à die vacationis ſcita, ſi quidem patronatus eſt laicorum: ſi verò eſt clericorum, ſex menſium ſpatium conſtituitur.*

169 *Iuſpatronatus mixtum aſſumit naturam eccleſiaſtici.*

170 *Tempus ad præſentandum non currit abſenti, vel legitimè impedito.*

171 *Epiſcopus quando propter plurium compatronorum diuiſam præſentationem, ſeu quæſtionem ſuper electione poſſit Eccleſiam ordinare? oſtenditur.*

172 Cap. quoniam in quibuſdam, de iurepatronat. *inducens deuolutionem quando lis eſt inter patronos, tanquam exorbitans, & rigoroſum, non extenditur ad litem inter præſentatos, nec inter patronos, & præſentatos.*

173 *Patroni durante lite inter duos præſentatos alium tertium præſentare ſine vitio attentati non poſſunt, nec etiam alium in locum vnius præſentati mortui.*

174 *Indignum ſi præſentet patronus niſi infra tempus legitimum alium idoneum præſentauerit, poteſt Epiſcopus per ſe electionem, atque inſtitutionem perficere*

175 *Indignum ſcienter præſentantes eccleſiaſtica perſonæ priuata ſunt pro illa vice iure præſentandi.*

176 *Indignum ex ſola confeſſione præſentantes non incurrunt pœnas à Iure latas.*

177 *Patronus eccleſiaſticus ſi primum aliquem præſentauit idoneum, non poteſt variando aliquem in eius locum præſentare, ſecus in patrono laico, cui variatio permiſſa eſt, ſemel tantum, & cumulatiuè, non autem priuatiuè.*

178 *Patronus laicus ſi ſecundo æquè idoneo præſentato priorem non repudiauerit in Epiſcopi electione conſiſtet, quem voluerit inſtituere, niſi prior præſentatio nulla fuiſſet, & inualida*

179 *Epiſcopus poterit inſtituere quem voluerit, vbicunque inter plures cumulatiuè præſentatos ad idem beneficium omnia paria eſſe conſtiterit.*

180 *Eccleſia iuriſpatronatus ſi eſt conuentualis ſine interuentu patroni eſt facienda electio, ſed ipſius poſtulari debet conſenſus ad effectum vt patronus electionem approbet, & laudet.*

181 Cap. nobis 25 de iurepatron. *declatur.*

182 *Patronus præſentare poteſt Præbendas, capellas, ſeu alia beneficia, quæ extiterint in Eccleſia Conuentuali*

183 *Patronus ſi eſt clericus, aut Eccleſia, Papa, aut eius legatus de latere, poteſt abſque eius præſentatione inſtituere in eadem Eccleſia Rectorem; ſi vero ſit laicus, ſed ſolum Papa poteſt.*

184 *Patronus laicus & eccleſiaſticus, in quibus differant? oſtenditur.*

185 *Patronus putatiuus debet præſentare, & non alius, qui caret poſſeſſione, licèt bonum ius habeat in proprietate.*

186 *Exiſtens in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, ſeu præſentandi, validè præſentat, & eius præſentatio admittenda eſt, ac proinde inſtitutio ſequenda.*

187 *Præſentatus ab exiſtente in poſſeſſione præſentandi, etiam quod nullum detegatur ius poſſeſſoris, non debet amoueri.*

188 *Iuriſpatronatus poſſeſſio acquiritur etiam ex vnica præſentatione ſequuta inſtitutione.*

189 *Poſſeſſio iuriſpatronatus vt acquiratur, quæ requirantur? oſtenditur.*

190 *Præſentandi quaſi poſſeſſio non tranſit in heredes præſentantium ſine noua apprehenſione.*

191 *Præſentare alternis vicibus poſſunt ſinguli ex pluribus patronis, aut omnes ſimul in præſentatione concurrere, prout conuenerit inter eos, & ſi fuerint in præſentando diſcordes, maioris partis ſententia præferetur.*

192 *Patroni vnius defuncti plures heredes pro vno tantùm ſimul patrono reputantur, & vnius tantùm vocem habebunt.*

193 *Patronus clericus etiam idoneus, & benemeritus non poteſt ſe ipſum præſentare.*

194 *Patronus etiam ad beneficium ſimplex ſe præſentare non poteſt.*

195 *Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum, non poteſt ſe ipſum præſentare, imò nec ipſe patronus poterit procuratorem deputare, qui eundem conſtituentem ad Eccleſiam vacantem nominet.*

196 *Patroni plures poſſunt ex ſe ipſis vnum nominare, & præſentare, qui præſentationi à ſolis compatronis intra tempus debitum de ipſo facta conſentiat, non verò ſe ipſum præſentet.*

197 *Patronus poteſt filium ſuum preſentare.*

198 Cap.

198 Cap. conſuluit 15. de iurepatron. delaratur.

199 Patronus, qui unicus eſt ſi vellet ſuum de iurepatronatus adipiſci beneficium, qua medela ad illud aſſequendum uti poſſit, oſtenditur.

200 Patroni ſi differant concordari, quid debeat Epiſcopus facere? oſtenditur.

201 Patronus à præſentato nihil poteſt exigere temporale, niſi quod in ipſa fundatione conſtat impoſitum.

202 Præſentatio eſt ſimoniaca, quando aliquid datur, vel promittitur pro habendis vocibus, ſeu præſentationibus patronorum, quamuis id fiat etiam ipſo præſentato ignorante.

203 Præſentatio ſi fiat ſub conditione, ſeu onere celebrandi Miſſas, minimè erit ſimoniaca, niſi onus Miſſarum impoſitum præſentato ſpectaret ad ipſum præſentantem.

204 Conditiones, quæ de iure inſunt, non inducunt ſimoniam.

205 Patronus non poteſt promittere preſentationem, antequam vacet Eccleſia, neque ante id tempus poteſtatem præſentandi concedere.

206 Præſentatus à patrono ſi eſt idoneus, non eſt repellendus, ſed in Eccleſia inſtituendus.

207 Patronus ipſe etiam eccleſiaſticus ius inſtituendi, aut deſtituendi Rectorem in Eccleſia non habet.

208 Inſtitutio regulariter ad Epiſcopum ordinariam ſolet pertinere.

209 Capitulum Sede vacante vice Epiſcopi inſtituit.

210 Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali eius facultate non inſtituit.

211 Prælatis inferioribus poteſt ex cauſa ſpeciali, nempe ex priuilegio, ſeu præſcriptione immemorabili, aut conſuetudine legitimè præſcripta ius inſtituendi competere.

212 Inſtitutio illa, quæ fuerit facta in contradictorio iudicio, habebit vim diffinitiuæ, & cauſabit attentata

213 Inſtitutio ab aliis quàm ab Epiſcopo facta, vel eo, qui vices ipſius ſuſtinet, & præſentatio alteri facta eſt ipſo iure nulla.

214 Patrono debetur honor proceſſionis reſpectu vltimi loci, ſi in illa prouincia maior honor ſit ſequi quàm præcedere.

215 Patronus aliis debet præferri in præeminentiis honorabilioris ſedis, & dignioris loci, ac anterioritate in ſuſcipienda pace, thurificatione, & aliis conſimilibus actibus.

216 Patronum ad inopiam vergentem alit Eccleſia, quamuis in ſumma egeſtate poſitus non ſit.

217 Eccleſia debet dare alimenta patrono pauperi, ſi ſupereſt vltra id, quod neceſſarium eſt ad Dei cultum, & miniſtrorum alimenta.

218 Alimenta integra in domo propria patroni, & non in ipſa Eccleſia ſunt præſtanda, non ſolùm pro ſe, verùm etiam pro vxore, filiis, & familia.

219 Patronus ingratus non alitur ab Eccleſia.

220 Iuſpatronatus tranſit ad heredes patroni etiam extranei.

221 Iuſpatronatus tranſit ad heredes etiam cum vniuerſitate bonorum, ſed non diuiditur inter eos, intelligendo vt ibi.

222 Bona iuriſpatronatus quando vendi, & in alium transferri poſſint? oſtenditur.

223 Iuſpatronatus conſiſtens in aliqua villa, vel caſtro dato in dotem cum ea villa, ſeu caſtro tranſit in maritum

224 Dominium rei dotalis ſicut illius poſſeſſio per matrimonium in maritum tranſit.

225 Iuſpatronatus tranſit in conductorem caſtri, aut villæ, vbi illud eſt, & num. ſeqq.

227 Hæreditate vendita, in qua conſiſtit iuſpatronatus, in emptorem illud tranſit.

228 Fundo vendito, in quo exiſtit iuſpatronatus in capella intus illud ædificata tranſlatum, & venditum quoque cenſetur ipſum iuſpatronatus.

229 Palatio vendito, maximè ſi aditus ad capellam non pateat aliunde quàm per illud, venditum quoque cenſetur iuſpatronatus in illa conſiſtens.

230 Curator hereditatis iacentis poteſt preſentare ad beneficium iuſpatronatus dictæ hereditatis.

231 Tutor poteſt validè præſentare ad beneficium iuſpatronatus pupilli.

232 Iuſpatronatus in fructuarium vniuerſitatis bonorum tranſit.

233 Sequeſtratis villa, vel caſtro, aut bonis, in quibus conſiſtit iuſpatronatus, ſi durante ſequeſtro vacauerit beneficium, an ſequeſter ad illud eligere & præſentare poſſit, oſtenditur.

234 Sequeſtratione voluntaria tranſit poſſeſſio in ſequeſtrem, ſecus in neceſſaria.

235 Cap. examinata 15. de iudic. declaratur.

236 Depoſitarini non poteſt preſentare in iurepatronatus annexo villæ, vel caſtro penes ſe depoſito.

237 Creditor, cui pignerata fuit villa, cui erat annexum iuſpatronatus, non poteſt validè in vacante Eccleſia preſantare.

238 Publicato caſtro ſeu villa ob delictum patroni delinquentis, cui conſiſtebat iuſpatronatus annexum, indirectè, & acceſſoriè ipſum iuſpatronatus publicatur.

239 Iuſpatronatus perſonale, & de per ſe principale, & diſtinctum non includitur in confiſcatione bonorum, nec de per ſe Iudex laicus illud poteſt confiſcare.

240 Iuſpatronatus in feudatarium, vel emphyteuſim tranſit ſi villa, aut caſtrum, cui ineſt, infeudetur, vel in emphyteuſim detur.

241 Iuſpatronatus de per ſe in feudum dari, aut vendi non poteſt.

242 Iuſpatronatus per ſe, aut præcipue, citra ſimoniam vendi non poteſt, & talis venditio ipſo iure non valet.

243 Venditione villæ cum expreſſione iuriſpatronatus eidem annexi, an tranſeat ipſum iuſpatronatus cum vniuerſitate vendita, oſtenditur.

244 Iuriſpatronatus transfertur in alium per donationem.

245 Iuriſpatronatus tranſit de vno in alium per permutationem.

246 Epiſcopi conſenſus requiritur in donatione, aut tranſlatione, ſeu permutatione iuriſpatronatus à laico in laicum facienda.

247 Vicarij generalis auctoritas non ſufficit in donatione, permutatione, aut tranſlatione iuriſpatronatus, niſi doceatur de ſpeciali facultate.

248 Iuriſpatronatus quando ex antiqua inſtitutione delatum eſt filiis, & nepotibus etiam non heredibus, non poteſt per patrem aſſignari vni ex filiis in aliorum præiudicium, etiam cum conſenſu Epiſcopi.

249 Iuriſpatronatus Eccleſiæ competens non poteſt in alium transferri abſque beneplacito Papæ.

250 *Epiſcopi conſenſus non eſt neceſſarius in donatione, ſeu translatione facienda ab vno patrone laico, alteri compatrono ſocio, non ſic compatroni filio.*

251 *Compatroni poſſunt inter ſe conuentiones, permutationes, donationes, & ceſſiones facere abſque Epiſcopi conſenſu.*

252 *Heredes, ac ſucceſſores patronorum poſſunt propria auctoritate abſque ſuperioris conſenſu facere concordiam de Rectore alternis vicibus præſentando.*

253 *Patronus laicus vbi iuſpatronatus donat, vel concedit religioſis locis, tunc conſenſus Epiſcopi neceſſarius non eſt.*

254 *Iuſpatronatus ceſſat, & omninò amittitur destructa Eccleſia, vel Capella, aut deficientibus omninò redditibus, ſiue dote.*

255 *Patronus ſi patiatur Eccleſiam erigi in Collegiatam, aut monaſterio conferri abſque reſeruatione, perdit in ea iuſpatronatus.*

256 *Iuſpatronatus amittitur, quando cauſa, propter quam quis erat patronus, perempta eſt.*

257 *Iuſpatronatus amittitur per non vſum.*

258 *Et per defectum, aut extinctionem lineæ, & ſucceſſorum in cognatione inſtitutum.*

259 *Patronus ſi Rectorem, vel alium clericum ipſius Eccleſiæ occiderit, aut mutilauerit, iurepatronatus ipſe iure priuatur.*

260 *Patronatus ſi fiat hæreticus, ſchiſmaticus, apoſtata, &c. iuſpatronatus amittit.*

261 *Patronus ſi ingratus ſit Eccleſiæ, perdit iuſpatronatus.*

262 *Patronus ſi ſe ingerat in perceptione fructuum beneficij patronati, aut ipſius bona vſurpauerit, priuatur eo ipſo iurepatronatus, & incurrit excommunicationem reſeruatam.*

1 ANTEQVAM de beneficiorum collationibus pertractemos, videtur
poſt penſionom materiam de iis beneficiis agere, quæ ſub iurepatronatus permanent inſtituto; nam & de
huiuſmodi iure in collationibus ratio habetur.
Videndum eſt igitur, quid ſit iuſpatronatus, &
vnde originem traxerit? quid patrono competat
ratione huius iuris, & quibus modis acquiratur,
conſeruetur, & probetur? & denique quomodo
transferatur, & amittatur?

2 Solet itaque iuſpatronatus ſic quidem à Doctoribus diffiniri, vt ſcilicet ſit *ius honorificum, oneroſum, & vtile, alicui competens in Eccleſia, & quod de Ordinarij conſenſu eam conſtruxerit, fundauerit, vel dotauerit, aut id à ſuis anteceſſoribus factum fuerit.*
Ita in effecto Abb. *in rubr. de iurepatron. num.* 3. Roch. *in ſimili tract. in princ. num.* 3. *&* 4. Viuian. *in praxi Iurispatron. part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 2. *ſecundùm nouiſſim. impreſſ.* noſter, ſi dignatur, in Romana Curia amicus, vtriuſque Iuris cognitione clarus, & incomparabili vitæ virtute excellens. Ius enim *honorificum* dicitur, quia habet honorem, vt Rector Eccleſiæ ſuæ alius non inſtituatur, quamuis, quem ipſe elegerit, ac præſentauerit Superiori, vt infra videbimus. *Oneroſum* verò dicitur iſtud ius, quia patronus tenetur defendere Eccleſiam ſuam, ne eius bona depereant, eámque, cùm opus fuerit, reparare, atque impenſis neceſſariis regere, *cap. filiis* 16. *quæſt.* 7. & ſuprà de Eccleſiis vidimus. Vtile etiam dicitur, quia ſi patronus vrgeret ad inopiam, Eccleſia tenetur eum potiùs, quàm cæteros pauperes ea redditibus, qui, detractis neceſſariis impenſis, ſuperſunt, alere, ac iuuare, *cap. quicunque, il a cum ſeqq.* 16. *quæſt.* 7. *cap. nobis, de iurepatron.*

Et hoc iuſpatronatus eſt triplex, *Eccleſiaſticum*, 3
ſcilicet, *laicale*, & *mixtum*, ſecundùm Gonzal. *ad
regul.* 8. *cancell. gloſ.* 18. *à num.* 4. Nicol Garc. *de benefic. part.* 5. *cap.* 1. *num.* 153. *cum ſeqq.* Monet. *de
commutat. vltim. volunt. cap.* 10. *num.* 210. *cum ſeqq.*
quos refero Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcop.
part.* 3. *allegat.* 72. *num.* 128. Cabed. *de patronatibus Regiæ Coronæ cap.* 1. *num.* 10. *cum ſeqq.* Alphonſ.
de Leone *de offic. Capellani part.* 1. *quæſt.* 4. *à num.* 1.
Eccleſiaſticum dicitur multipliciter. Primò, quando 4
de bonis Eccleſiaſticis fundatum, & creatum fuit,
iuxta *cap. dilectus, de offic. Legati, & cap. cùm dilectus,
de iure patron.* vel de bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis, gloſ. *verb in conceſſione in d. cap. dilectus*, Flamin.
Pariſ. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 4. *à num.* 39. Vgolin *de offic.
Epiſcopi, c.* 51. *in princ. à n.* 3. Gonzal. *ad reg.* 8. *cancell.
gloſ.* 18. *n.* 5. Vel denique à Clerico beneficiario, 5
quem non conſtat habuiſſe bona patrimonialia,
vel aliunde quæſita, Roch. *de iurepatr. vel ius, n.*
18. Lambert. *eod. tract. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 8. *art.* 7. *n.* 17. Rot.
deciſ. 615. *n.* 4. *p.* 2. *recent.*

Secundò, etiam iuſpatronatus Eccleſiaſticum 6
dicitur quod clericus habet nomine ſuæ Eccleſiæ, vel aliqua Vniuerſitas, ſiue Collegium Religioſorum, ſeu Clericorum, Rot. *deciſ.* 8. *de iurepatron. antiqu.* Viuian. *part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 7
10. & ſic quòd competit laicis vtriuſque ſexus
religioſè viuentibus, & habitum Religioſorum
deferentibus, & gaudentibus priuilegio fori, &
Canonis, vt reſoluit Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.*
556. quem refert Viuian. *d. cap.* 3. num. 3. vbi *num.*
5. hinc infert iuſpatronatus ſpectans ad Magi- 8
ſtros, ſeu Milites Ordinum, & Militiarum, vt S.
Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, & ſimilium, etiam
coniugatos ratione Magiſtratuum, Præceptoriarum, aut Commendarum, eſſe Eccleſiaſticum, &
n. 3. poſt eundem Nicol. Gar. *d. cap.* 1. *n.* 555. idem
ait de iurepatronatus, quod competit Epiſcopo
ratione dominij temporalis competentis eidem
Epiſcopo occaſione ſuæ Eccleſiæ. Et quòd iuſpa- 9
tronatus expreſsè reſeruatum perſonis Eccleſiaſticis, cenſeatur Eccleſiaſticum, etiam quòd eſſet
fundatum ex bonis laicalibus, tenuit Rot. *d. deciſ.* 615. *n.* 5. *par.* 2. *recent.* vbi *numeris ſeqq.* ſubdit
hoc procedere, etiamſi vigore fundationis præſentatio ob negligentiam Eccleſiaſticorum deuoluatur ad laicos.

Tertiò, & illud quoque iuſpatronatus Eccle- 10
ſiaſticum dicitur, quod, licèt originem habuerit
ex patrimonio laici, fuit tamen, vel ab initio,
vel fundatione, teſtamento, donatione, aut alio
quouis titulo in Eccleſiam tranſlatum, aut in
Capitulum, ſeu Collegium Eccleſiaſticum, Canonicorum Regularium, aut ſæcularium, vel in
aliquam perſonam Eccleſiaſticam ratione Eccleſiæ, dignitatis, aut beneficij, vt probat *c. unic.
§. verum, de iurepatron. lib.* 6. Roch. *de iurepatron.
verb. ius, qu.* 7. *num.* 14. Lambert. *in ſimili tract. lib.*
1. *qu.* 1. *artic.* 1. Rebuff. *in praxi, tit. de præſenta. num.*
5. *&* 7. *part.* 3. *ſignatura, verb. nec non iuris patronatus, n.* 8. Couar. *pract. cap.* 36. *n.* 2. *&* 5. Flamin. Pariſ.
de reſignat. benefic. lib. 2. *quæſt.* 4. *num.* 39. Gonzal. *ad
reg.* 8. *cancell. gloſ.* 18. *n.* 5. Valaſc. *conſ.* 163. *num.* 15.
Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 553. Seraphin. *deciſ.* 1420. *n.* 1.
Rot. *deciſ.* 541. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* mutata enim
condi

Digitized by Google

11 conditione perſonæ, & bonorum conditio mutata
videtur, Valaſc. de iure emphyt. q. 17. n. 15. col. 2. &
quando res non priuilegiata peruenit ad priuilegia-
tum, amittit naturam antiquam, & efficitur res
priuilegiata, ſecundùm Tiraq. de iure primog. in
præfat. num. 133. D. Barboſ. in l. hæres abſens. in princ.
12 num. 176 ff de iudic. Poteſt tamen in fundatione ap-
poni conditio, vt iuſpatronatus reſeruatum perſo-
nis Eccleſiaſticis, non cadat ſub reſeruatione, ſed
habeatur pro merè laicali, vt fuit reſolutum in Ro-
mana iuriſpatronatus 31. Maij 1613. coram bo. me.
Card. Sacrato, cuius meminit Lotter. de re benefic. lib.
2. q. 10. num. 4.

13 Laicale iuſpatronatus dicitur illud, quod lai-
co, ſeu Clerico ratione ſui proprij patrimonij com-
petit, gloſ. verb. præſentare. in Clement. plures, de
iurepatron. Huied. de incompatib. cap. vlt. n. 113. Mo-
net. de commut. vltim. volunt. cap. 10. num. 210. Viuian.
14 d. part. 2. lib. 1. c. 3. num. 11. Et in ſpecie, quòd iuſpa-
tronatus competens clericis reſpectu patrimonij,
vel quia fundatoribus laicis ſucceſſerunt, vel quia
illud ex ſuo patrimonio fundarunt, non dicitur
Eccleſiaſticum, ſed laicale, reſoluunt Abb. per tex.
ibi in cap. dilectus, num. 4. de iure patron. Mandoſ. ſuper
reg. 1. Cancell. q. 10. n. 7. Put. deciſ. 212 in princ. lib. 2.
in correct. Cabed. de patronatib. Regiæ Coronæ cap. 1.
num. 12. Alphonſ. de Leone de officio Capellani p. 1.
q. 4. num. 3. Rota in Aſtoricen. Capellaniæ 2. Februa-
15 rij 1611. coram Card. Pamphilio iuniore. Dicitur quo-
que laicale iuſpatronatus Confraternitatis laïco-
rum, cuius Confratres non induuntur, aut diſtin-
guuntur aliquo ſigno religionis, & beneficium
fuit à laïco fundatum, & de bonis profanis: vt
per Fel. in tract. quando littera col. 7. circa med. li-
mit. 4. verſ. induxit etiam dictam deciſionem, Roch. de
iurepatr. verb. ius, n. 18. q. 3. Cou. pract. c. 36. n. 8. Gam-
bar. de poteſt. Legati in confer. n. 414. Fuſc. de viſitat.
lib. 2. c. 14. n. 12. ad fin. Zerol. in praxi epiſcop. p. 1. verb.
iuſpatronatus, verſ. 33. Azeued. l. 1. n. 6. tit. 4. lib. 1. no-
uæ Recop. Nicol. Garc. de benefic. par. 5. cap. 1. n. 604.
circa finem. Azor. Inſtit. moral. par. 2. lib. 5. c. 28. col. 2.
verſ. item iuſpatronatus eſt profanum, Ceued. pract. &
canon. quæſt. lib. 1. q. 21. n. 11. quos refert, & ſequitur
Rot. in Romana beneficia tus S. Laurentij in Damaſo 7.
Februarij, 1618. coram R. P. D. Duran. inter eius im-
preſſas deciſ. 130.

16 Verùm autem iuſpatronatus Eccleſiaſticum in
laïcos titulo oneroſo permutationis, cum auctto-
ritate Apoſtolica tranſlatum deſinat eſſe Eccle-
ſiaſticum, & efficiatur laicale? Affirmatiua pars,
quæ verior eſt, ex eo ſuadetur, quia quemadmodum
quando à principio iuſpatronatus eſt laïcale, & de-
inde tranſit in Eccleſiaſticas perſonas, efficitur
Eccleſiaſticum, & illius naturam aſſumit, ex Abb.
in cap. de monachis, num. 14. de probat. & in cap.
1. de iure patron. in 6. vbi Ioan. Monac. num. 4.
prob. in addit. n. 17. Rebuff. de nominat. qu. 8. num. 12.
Crot. conſ. 291. n. 25. lib. 3. Card. Seraph. deciſ. 1420.
iunctis aliis citatis per me in collect. ad cap. porrò 7.
num. 3. de priuileg. & fuit reſolutum in Leodien. pa-
rochialis 18. Decembris, 1623. coram R. P. D. Merli-
no. Ita etiam è conuerſo videtur, vt iuſpatronatus
exuat primordialem ſuam naturam, & dum tran-
ſit in laïcum, identidem efficitur laïcale, vt in
puncto arguit Borgnin. deciſ. 22. num. 6. p. 1. At-
tenditur enim perſona, quæ præſentat, & quæ poſ-
ſidet ius præſentandi, & proot illa eſt, ita etiam
determinatur natura ipſius iuriſpatronatus, Mohed.
dec. 9. in fine, de iurepatr. Creſcent. deciſ. 9. eod.
tit. Achil. deciſ. 1. eod. etiam tit. Put. deciſ. 90
lib. 3. & vulgatum eſt, quòd ſi laïcus ex iuſto titu-
lo, & cum ſolennitate efficiatur dominus, & ac-
quirat bona Eccleſiæ, hæc bona non dicuntur
amplius Eccleſiaſtica, ſed aſſumunt naturam; &
qualitatem perſonarum, quibus ipſa bona cohæ-
rent, & ideò efficiuntur in totum laïcalia, & patri-
monialia; late Mench. de ſucceſſ. creat. lib. 1. §. 10.
num. 684. Surd. conſ. 358. n. 9. cum ſeqq. ita vt ex illis
legitima detrahi debeat, vt per Peregrin. de fi-
deic. art. 36. num. 8. & fuit dictum in Romana legitimæ
16. Decemb. 1616. & 16. Mart. 1617. coram bo. me.
Card. Sacrato.

Non obſtat, quòd ſemper erit verum dicere
hoc iuſpatronatus fuiſſe fundatum ex bonis Ec-
cleſiaſticis; & quod hæc qualitas videatur inſe-
parabilis, etiamſi tranſeat ad laicos; & propterea
adhuc tanquam Eccleſiaſticum ſit reputandum;
quia hoc verum eſt, quando fuiſſet acquiſitum ti-
tulo lucratiuo; tunc enim iuſpatronatus ſuam
originalem teneret naturam; at verò ſi laïcus
fuiſſet adeptus hoc iuſpatronatus titulo oneroſo,
mediante ſcilicet permutatione, & cum aucto-
ritate Apoſtolica, videtur effici penitus laicale;
& illud, quod à laico in permutatione datum
fuit Eccleſiæ, videtur ſuccedere loco illius iuriſ-
patronatus Eccleſiaſtici, alioquin in valdè exor-
bitanti lucro verſaretur Eccleſia, ſi vtrunque,
nempe, & quod illa dat, & quod recipit, eccleſia-
ſticum remaneret, quod alienum omnino vide-
tur ab honeſtate Eccleſiæ, quæ religioſa cultrix
& autrix eſt iuſtitiæ, non enim patitur contra iuſti-
tiam aliqoid fieri in ſe. vel in alterum, vt dicit egre-
gius text. in cap. 1. §. ſed diuerſum, de alien. feudi, in
vſibus feud.

Mixtum verò iuſpatronatus illud dicitur, quod 17
pertinet partim ad Eccleſiaſticum, & partim ad
laicum. Felin. in d. tract. quando littera Apoſtolica,
&c. ampl. 6. Gonzal. d. gloſ. 18. n. 8. Monet. d. cap. 10. n.
210. & ſi tunc ſit facta concordia de alternis vi-
cibus præſentando iuxta Clem. plures, §. vt facilius,
de iurepatron. in turno laici cenſebitur totum
laicale, & in turno Eccleſiaſtici cenſebitur totum
Eccleſiaſticum, & vacans in turno Eccleſiaſtici in
menſe Apoſtolico erit reſeruatum, Ioan. Andr. in
cap. cùm illis, §. fin. in fine, de præbend. in 6. & tunc Ec-
cleſiaſticus conſumeret ſuum turnum; è contra, ſi
beneficium vacet in turno laici, non caderet ſub
reſeruatione; & ſi prouideretur tunc à Papa cum
derogatione iuriſpatronatus mixti, non haberet
locum derogatio, ad deciſ. Achil. 315. aliàs 2. de
iurepatr. & Put. deciſ. 107. lib. 3.

Hoc autem iuſpatronatus mixtum ad effectum 18
excluſionis reſeruationis cenſetur merè laicale,
Cou. pract. c. 36. num. 5. verſ. & ideo, Achil. deciſ. 3. de
iurepatr. Put. deciſ. 157. lib. 3. Mandoſ. ſuper reg. 1.
Cancell. q. 10. n. 8. Card. Seraph. dec. 719. n. 4. & dec.
1334. num. 7. cum aliis pluribus relatis per Gonzal.
ad reg. 8. Cancell. gloſ. 18. num. 13. & 14. & per Nicol.
Garc. de benef. p. 5. c. 1. n. 582. Lotter. de re benef. lib. 2.
q. 10. n. 76. Card. Caual. dec. 547. n. 5. & dec. 639. n. 4.
Rot. deciſ. 574. n. 10 par. 1. diuerſ. & deciſ. 541. n. 4.
p. 2. recent. & in Gerunden. beneficij de Ceruiano 19.
Aprilis 1602. coram Lana, & in Viterbien. iuriſpa-
tronatus 5. Maij 1610. coram. bo. me. Cardin. Sacrato.
Prout etiam cenſetur merè laicale ad hoc, vt in eo 19
non requiratur forma examinis per cõcurſum poſi-
ta in Conc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 18. pro conferen-
da Parochiali, quæ ſit iuriſpatronatus merè eccleſia-
ſtici, vt cenſuit S. Cong. Conc. quam refero de offi-
cio, & poteſt. Parochi, c. 2. n. 126.

20 Secunda eſt diuiſio iuriſpatronatus, quia aliud eſt hæreditarium, aliud familiare; hæreditarium eſt, quod tranſit ad quoſcunque hæredes etiam extraneos, *cap. 3. de iurepatr.* Couar. *lib. 2. var. cap. 18. num. 6.* Bonacuſ. *tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 5. n. 36. pag.* 170. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 4. collect.* 1025. Cald. Pereira *de empt. cap. 12. num. 16.* Grilenzon. *conſ. 75. num. 5.* Steph Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 645. n. 10.* Mareſcot. *var. reſol. lib. 2. cap. 55. n. 8.* Moner. *de commut. vltim. volunt. cap. 11. num. 134.* Seraph. *deciſ. 364. num. 3. & 7. & deciſ. 378. num. 1.* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap. 1. num. 2.* & alij per me citati *de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. alleg. 71.* 21 *numer. 3.* niſi in fundatione eſſet expreſſum, quòd tranſiret tantùm ad hæredes ſanguinis de conſenſu Epiſcopi, Roch *verb. ipſe vel is, numer.* 18. In dubio enim iuſpatronatus eſt præſumendum hæreditarium, & tranſitorium ad quoſcunque hæredes, etiam extraneos, vbi ea fundatione, vel aliunde de contrario non doceatur, Card. *in d. Clem. plures, quaſt. 6.* & Anchar. *num. 7. & 11.* Lambert. *de iurepatr. 2. part. 1. lib. quaſt. 2. num.* 15. Hieron. Gabr. *conſ. 196. num. 5. lib. 2.* Lotter. *de re benef. lib. 2. qu. 11. num. 19. & 20.* Maranta *lib. 2. controu. reſp. 16. num.* 23 Ciarlin. *controu. 1. num. 19. & 20.* Noguerol. *tom. 1. alleg. 28. n. 11.* Ruta *deciſ. 707. num. 8. par. 1. & deciſ. 756. num. 1. part. 2. recent.* & coram Buratt. *deciſ. 647. num. 1. & deciſ. 679. num. 1.* & apud Poſt. *poſt. tract. de manut. deciſ. 172. num* 20. & fuit dictum *in Florentina Canonicatus, 25. Maij 1616. coram bo. me Buratto*, inter eius deciſiones impreſſas, *deciſ. 183. n. 1. & in Piſtorien. Parochialis, 9. Februarij, 1624. coram R.P.D. Merlino.*

22 Gentilitium verò, ſiue familiare, dicitur illud, quod competit, & relictum eſt tantùm illis de tali familia, vel in quo vocantur ſolùm illi, qui ſunt de genere teſtatoris, Gabr. *conſ. 196. num. 2. lib. 2.* Cioff. *conſ. 18. lib. 1.* Ricc. *tract. de iurepatr. reſol. 232. n. 1.* Ciarlin. *d. c. 1. n. 18.* Maſſabor. *in ſua praxi habendi concurſum, pralud. 7. dub. 21. n. 54. ſecundum Romanam impreſſion.* & quando fundator expreſſit rationem conſeruandæ agnationis, Rot. *deciſ. 395. n. 2.* 23 *p. 8. recent.* In dubio tamen præſumitur potiùs hæreditarium, quàm gentilitium, Innoc. *in rubr. de iurepatr. n. 4.* Abb. *in c. cum ſaculum, n. 5. eod. tit.* Hier. Gabr. *conſ. 196. n. 5. lib. 2.* Peregr. *conſ. 33. num. 10 lib. 1.* Rot. *dec. 675. n. 1. p. 1. recent.* & fuit dictum *in Aſculana iuriſpatronatus, 24. Februar. 1616. coram Card. Veroſpio.* impreſſa per Viuian. *poſt praxim. iuriſpatr. deciſ. 23. n. 6.* Hæc verò præſumptio eliditur, ita vt potiùs præſumatur gentilitium quàm hæreditarium, ſi in eius prouiſionibus ſemper fuit habita mentio familiæ, & deſcendentiæ, nunquam verò hæreditariæ qualitatis; vel quando per ſpatium centum annorum nullus extraneus, aut fœmina in eo præſentauit, vt fuit reſolutum *in d. Florentina Canonicatus,* 24 *coram bo. me. Buratto*, inter eius impreſſas, *dec. 183. n. 22. & 23.* Et quando dubitatur an ſit gentilitium, leuiores ſufficiunt probationes, cùm agitur non de illius ſubſtantia, ſed de pertinentia, Rot. *deciſ. 675. n. 3. in fine, p. 1. recent.*

25 Tertia eſt diuiſio, quam ponit Monet. *de commutat. vltim. volunt. c. 10. n.* 200. quòd ſcilicet iuſpatronatus aliud ſit paſſiuum, aliud actiuum; paſſiuum eſt per quod certi de tali familia ſunt præſentandi; aliud actiuum, per quod ſit, ne quis beneficium conferat, niſi ad præſentationem talis perſonæ, vide apud illum.

26 Qui autem iſtud ius obtinet, patronus vocatur; ad ſimilitudinem eius, qui libertorum ſuorum, quos ſeruos manumiſit, patronus vocatur, & ius habet ſucceſſionis in bona ipſorum, & ius iſtud iuſpatronatus leges appellarunt, vt *in l. 1. & per tot. ff. de iurepatr.* ad cuius rei exemplum, quia Eccleſiæ perſæpè quorundam incuria deciderent in ruinam, fuit ſacris Canonibus conſtitutum, vt qui Eccleſias fundarent, aut fundatas conſtruerent, vel dotarent, quamdiu ipſi eſſent ſuperſtites, quamuis laïci extitiſſent, curam illarum, ac ſolicitudinem obtinerent, eiſque de Rectore idoneo cum conſenſu Epiſcopi prouiderent, irritaque inſtitutio illius haberetur, quem ipſi non elegiſſent, aut præſentaſſent, vt colligitur *ex c. decernimus 16. quaſt. 7.* Ius autem iſtud iuſpatronatus Canones appellarunt, vt *per tot. tit. de iurepatr.* non tantùm ad ſimilitudinem patronatus legalis, vt diximus, verùm etiam, quia Eccleſiæ illius patrocinium, aut tutelam ſuſcipere videtur, qui tale ius obtinet. Vnde etiam aduocatus dicitur, aut cuſtos, & quandoque vicedominus, vel guardiam habens, ſicut colligitur ex *cap. quia clerici*, vbi gloſ. *& ex c. praterea, il 2. de iurepatr. & ex c. in ſingulis, in fine, de ſtatu monach. & ex cap. generali, de elect. lib. 6.*

Antiquitus verò nullum, aut modicum iuſpatronatus huiuſmodi habebatur, vt refert gloſ. *in cap. pia mentis 16. quaſt. 7.* & tempore Gelaſij Papæ I. nihil aliud proprij iuris in Eccleſiis habebant, quam proceſſionis aditum, ſeu (vt alij vocant) frequentationis, qui Chriſtianis omnibus in communi debetur, vt ipſe Pontifex loquitur *in d. c. pia mentis*, quod quidem (aliis diuersè exponentibus) videtur intelligi facultas, vel libertas amplior in ea Eccleſia commorandi, aut eam frequentandi; qui aditus omnibus quidem Chriſtianis, vt inquit Pont. datur, eis tamen liberalius concedetur, vel non ita facilè ex cauſis communibus denegabitur: nam proceſſionis honor, quem nonnulli intelligunt, hodie potius, quàm olim introductus videtur, ius verò præſentandi, quod per hoc verbum volunt exponi, non poteſt intelligere, cùm Canon. expreſsè de vtroque tanquam de diuerſis loquatur *in c. nobis, de iurepatr.* nec tunc quidem adhuc fuerat inſtitutum ius præſentandi tempore Canonicis antiquioris; nam poſtea in Toletano Concil. IX. de quo *in d. cap. decernimus, 16. q. 7.* inſtitutum fuiſſe videtur, & ipſis tantùm ſuperſtitibus concedebatur, vt ibidem dicitur; poſtea verò eorum quoque ea conſanguinitate heredibus eſt ius idem conceſſum, *cap. filiis, cap. conſiderandum, cum ſeq. 16. q. 7. c. 1.* & ferè per tot. *de iurepatron.* & infrà latè videbimus. 27

Non ſolùm autem ex conſtructione Eccleſiæ iuſpatronatus acquiritur, ſed tribus de cauſis poteſt acquiri. *cap. nobis, cap. Abbates 16. quaſt. 7. cap. monaſterij, cap. filij, ead. cauſa & quaſt.* latè Lambert. *de iurepatron. lib. 1. part. 1. artic. 10. quaſt. 1. princ.* Cabed. *de patronatib. Regia Corona cap. 2. num. 1.* Prima eſt Eccleſiæ alicuius fundatio, ſiue quis eam in proprio ſolo ſuis ſumptibus omninò conſtrueret, *cap. Abbatem, 18. quaſt. 2. cap. nobis, de iurepatronat.* ſiue etiam ſolum tantum modo, ſiue fundum ad eam ædificandam obtulerit, ac donauerit, Lambert. *de iurepatronat. part. 1. lib. 1. quaſt. 2. artic. 2. num. 1. & 2.* & Doctores communiter; nec qualibet fundi donatio tribuit iuſpatronatus, ſed neceſſarium eſt, vt totum dominium transferatur, vt poſt Lambertin. reſoluit Maſſabor. *in ſua praxi habendi concurſum, pralud. 7. dub. 18. ſecundum Roman. impreſſ.* Secunda eſt etiam ſola conſtructio, ſine fundi proprij aſſignatione, 28

29 tione,ſed in ſolo ab aliis dato ipſe propriis ſumpti-
bus Eccleſiam conſtruxerit, *cap. monaſterium*, 16.
q. 7. aliàs enim ſi hæc fiant iuxta terminos *cap. ad*
30 *audientiam, il* 1. *de Eccleſ. ædif.*& cum proteſtatione
recuperandi expenſas ab ipſa Eccleſia, tunc iuſpa-
tronatus non illi acquiritur, ſed Eccleſiæ, ex cuius
bonis fuit ipſa coostructa. gloſſ. *verb. conſtruxiſſe, in
cap. Apoſtolicos*, 17. *q.* 2. Gonzal.*d.gloſ.*18.*num.*33.
Nicol.Garc.*de benefic.par.*5.*cap.*9.*à num.* 36.Monet.
31 *d.cap.*10.*num.*102. *& ſeq.* quia nec etiam acquiritur
iuſpatronatus ex conſtructione neceſſariò, non vo-
luntariè facta, Lambertin. *d. par.* 1. *lib.*1.*q.*4.*princ.
art.*7.Rot.*deciſ.*167.*n.*5.*&* 6.*p.*2.*diuerſ.& deciſ.*758.
*n.*1.*par.*2.*recent.& in Camerinen.penſionis* 10.*Decem-
bris*, 1625. *coram R.P.D.meo Pirouano*, & aliis Rot.
deciſionibus relatis,Fereotill.*in annot. ad deciſ. Bu-
rat.*22.*ſub lit. A,n.* 26.

32 Hinc etiam ex reædificatione, ſeu refectione
Eccleſiæ penitùs deſtructæ, ſeu dirutæ, ita vt noua
conſecratione indigeat, acquiritur iuſpatronatus;
ſecus verò ſi reædificaretur Eccleſia non penitus
deſtructa.Ita Abb.*in cap.de iurepatr.num.* 1. *&* 11.&
ibi Beroi.*n.*56.Iaſ.*in l.*1.§.*ſi quis ædificium,n.* 4.*ff.de
no.oper.nunc.* Staphil. *de litter.gratia, tit. de modo, &
forma impetrandi*,§.*ſequitur videre,n.*6.Roch.*de iure-
patr.in verb.conſtruxit,n.* 12. Lambert. *eod.tract.p.*1.
*lib.*1.*q.*6.*princ.art.*3.*ex n.*13.Burſat.*conſ.*310. *à nu.*3.
*vol.*3.Menoch.*conſ.*90.*n.*27.*& conſ.*336.*num.* 5. *cum
ſeqq.*Spin.*in ſpecul.teſtam gloſ.*4.*princ.num.*28.Zerol.
*in praxi Epiſc.par.*1.*verb.Iuſpatronatus.*§.2.*ad finem*,
Seraph. *deciſ.*518.*&* 907. Aloyſ. Ricc. *in collect. de-
ciſ. p.* 5. *collect.* 1559. Azor. *inſtit.moral.par.*2.*lib.*6.
*cap.*19.*q.*10.Nicol.Garc.*d.cap.*9.*num.*51.Gonzal.*ad
reg.*8.*Cancellar.gloſſ.*18.*n.*33.Campan.*in diuerſ. iuris
canon.rubr.*11.*cap.*13.*num.*337.Maſſabor.*in praxi ha-
bendi concurſum,prælud.*7.*dub.*22. *n.* 6. *ſecundùm Ro-
manam impreſſ.*Viuian.*in ſua praxi iuriſp.lib.*2.*cap.*4.
n. 6.Bened. Ægid.*in repet.l.*1.*C.de ſacroſ.Eccleſ.p.*5.
§.2.*n.*18.Rot.*in Senen.beneficij*,18. *Martij*, 1596. *co-
ram Litta,& deciſ.*54.*n.*4.*p.*1.*recent.& in Mutinem.
Plebis, ſeu iuſpatronatus* 21. *Februarij*, 1625. *coram
Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, & in Reſ-
ſanen Parochialis* 3. *Iunij*, 1626. *coram bo. me. Bu-
ratto.*inter eius impreſſas *deciſ.*949.*n.*7.vbi Fereotil.
33 *ſub lit. A*,bene Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ.c.*177.
*num.*26.vbi dicit quòd ad adquirendum iuriſpatro-
natus ex reparatione requiritur totalis reſtauratio
34 ipſius Eccleſiæ funditus dirutæ: vnde Burſat. *dict.
conſ.*380.*num.*6.Campan.*d.cap.*13.*num.*339.& Rot.
*deciſ.*306.*par.*3.*diuerſ.* dicunt Eccleſiam adeò diru-
tam iudicari, vt reædificari dicatur, & iuxta præ-
dicta acquiſitum iuſpatronatus, ſi noua indigeat
conſecratione, per *cap. de fabrica, de conſec.diſt.*1.
35 ex qua quidem Eccleſiæ conſtructione acquiritur
iuſpatronatus, abſque alia reſeruatione, niſi illud
expreſsè remittatur, Viuian.*par.*1.*lib.*2.*cap.*1.*num.*9.
36 Ferentil.*in annot.deciſ.*1. *Buratti num.* 24.*lit.B.*quia
probata coſtructione cum aſſenſu Epiſcopi, ſal-
tem præſumpto, non eſt neceſſe probare alium aſ-
ſenſum, quoad acquiſitionem, Caualer. *dec.* 336.
ex num. 4.

37 An in Altari iam conſtructo poſſit in abſtracto
fundari noua Capellania, & in ea reſeruari iuſpa-
tronatus? Affirmatiuè reſpondent Roch. *in verb.
& dotauit,numer.*1.Lambert.*d.lib.*1.*p.*2.*q.*5. *art.* 25.
in princ. verſ. nota tamen, & quæſt. 6. *art.* 2. *num.* 30.
verſ. in circa,& fuit dictum *in Gerunden. iuriſpatro-
natus* 21.*Aprilis*,1622. *coram Reuerendiſſimo D.meo
Decano*.

38 In his tantùm duabus cauſis conſenſus eius re-

quiritur, ſine cuius auctoritate conſtrui Eccleſia
non poteſt, vt *lib.* 2.*cap.*2.oſtendimus,& ſic Diœ-
ceſani Ordinarij conſenſus interuenire debet, vt
probat *d. cap. nobis*, 25.*de iurepatron.* Calderin.*con-
ſil.*10.*verſ.nam auctoritas de iurepatron.* Lambertin.
lib. 1.*part.*2.*q.*2.*art.*3. Rot. *in Gerunden. beneficij* 5.
Maij,1610.*coram Ortembergo*, Ego ipſe *dict.part.*3.
allegat. 70. *numer.* 20. & poteſt etiam ante crea-
tionem iuriſpatronatus interuenire,& poſtea, &
quandocunque, Calder. *conſ.*6. *de iurepatron.*Roch.
verb. pro eo, quæſt. 4. *numer.* 9. Lambertin. *d.lib.*1.
*par.*2.*quæſt.*1.*art.*16.*& quæſt.*11.*art.*16.*num.* 5. Rot.
in Pientina iuriſpatronatus 13. *Martij* 1609. *coram
Reuerendiſſimo D. meo Coccino, & in Brittiniorien.
iuriſpatronatus* 7. *Maij*, 1612. *coram bo. me.Vbaldo
ſen.*Beltramin. *in annot. ad deciſ.* 420.*Gregorij num.*7.
Rot.*deciſ.*101.*num.*7. apud Paul. de Rubeis *tom.* 3.
*diuerſ.*aliàs *p.*7. *recent.* vbi quod conſenſus Ordina-
rij in dotatione iuriſpatronatus, quandocunque
ſuperueniat,validat donationem etiam in præiudi-
cium tertij.Ego ipſe *d. alleg.*70.*num.*21.vbi *num.*23.
quòd præſtandus eſt ab Ordinario illius loci, in 39
quo fundatur Eccleſia, & *num.* 30. quod Ordina-
rij nomine in hac materia venit quilibet Prælatus,
etiam inferior, dummodo habeat Epiſcopalem iu-
riſdictionem, & *num.*32.amplio ad Capitulum Se-
de vacante,quem tamen conſenſum dare non pote-
rit Epiſcopi Vicarius generalis, niſi ad hoc habeat 40
ſpeciale mandatum,vt docent plures,quos ſequutus
fui *eadem par.*3.*alleg.*54.*n.*74.

Si verò nolit conſentire Diœceſanus, poterit 41
compelli per Superiorem, aliàs ipſe Superior con-
ſentiat, ſi adhuc Diœceſanus renuat ſine cauſa,
Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, prælud.* 7.
dub. 7.

Verùm autem præſumatur ex lapſu temporis? ſo- 42
let ab aliquibus in dubium reuocari,in quo com-
munis obtinuit ex diuturnitate temporis, ædifica-
tione capellæ cum inſignibus, & armis ac viſitatio-
ne ſuperioris, huiuſmodi conſenſum præſumi, vt
ex multis Sacræ Rotæ deciſionibus comprobauimus
d. p. 3. *alleg.* 70. *num.* 22.quibus addo Caualer.*dec.* 43
265.*num.*5.& regulariter tempus triginta annorum
neceſſarium eſſe ad præſumendum talem conſen-
ſum,firmauit Beltramin.ad Gregor. XV. *deciſ.* 420.
*n.*7.Rot.*deciſ.*179.*n.*1.*p.*2.*diuerſ.& dec.* 694.*num.*5,
*p.*1.*recent.& deciſ.*101.*num.*6. apud Paul. de Rubeis
*tom.*3.*diuerſor.* Verùm hac in re optimè conſidera-
uit Rot.*in Segobien. Capellaniæ*, 13. *Ianuarij*, 1623.
coram bo.me.Vbaldo ſen. quòd licèt ſupradicta pro-
cedant in donatione iuriſpatronatus,in qua nullus
poteſt conſiderari fauor Eccleſiæ, ac proinde requi-
ritur ſpatium tanti temporis ad præſumendum ta-
lem conſenſum: tamen vbi agitur de eo præſu-
mendo in erectione alicuius beneficij cum reſer-
uatione iuriſpatronatus, cum ſit in fauorem Eccle-
ſiæ,qui in eo verſatur,ne beneficium iam erectum
ſupprimatur ob defectum talis conſenſus,non vide-
tur requiri ſpatium tanti temporis,ac proinde vide-
batur ſufficere decennium, ex quo agitur de modi-
co præiudicio,ex Menoch.*de præſum.lib.* 3.*præſ.*132.
*num.*54.eo maximè,quia conſenſus Ordinarij poteſt 44
interuenire ex poſtfacto,vt ſupradiximus; & quia
Eccleſia reperitur ædificata, interueniſſe præſumi-
tur,ſecundùm Menoch.*lib.*6.*præſ.*79.*num.* 4. Nicol.
Garc.*de benef.p.*5.*cap.*9.*n.*73.tum,quia ſufficit etiam
tacitus,qui colligitur ex inſtitutionibus ipſius factis
ad præſentationes patronorum, Roch. *d. verb. pro
eo,q.*8.*n.*20.Rot.*in Aquen. iuſpatronatus*, 7. *Nouem-
bris*, 1601. *coram bo. mem. Lancelloto*, impreſſa per

Marcheſ. *de commiſſion, par.* 1. *pag* 454. Beltramin. *ad d. deciſ.* 420. *Gregor. XV. n.* 7.
46 Illud tamen quoad hoc propoſitum eſt aduer-
tendum, cùm ſolo Epiſcopi conſenſu non poſſe
iuſpatronatus in Eccleſia Conuentuali fundari, ſed
eſſe neceſſarium priuilegium Apoſtolicum in limi-
ne fundationis, etiam ad effectum præſentationis:
vt docent Hoſt. *col.* 2. & Abb. *num.* 9. *in d. cap. nobis, de
iurepatr.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1486.
Perez *l.* 1. *col.* 15. *verſ. in Eccleſia, tit.* 6. *lib. Ordinam.
p.* 141. Seraph. *deciſ.* 1305. *n.* 5. *& deciſ.* 1353. *num.* 5. *&*
47 *deciſ.* 1395. *n.* 2. Rot. *deciſ.* 53. *n.* 1. *p.* 1. *recent.* vbi *n.* 2.
ſubdit iuſpatronatus præſumi fundatum ex priui-
legio Apoſtolico, quando vltra temporis antiqui-
tatem concurrit obſeruantia præſentationum. Ve-
rùm ad effectum præeminentiarum, & ad omnes
effectus, excepto iure præſentandi, & nominandi,
poteſt in Conuentuali iuſpatronatus ex conſtructio-
ne acquiri, ſecundùm Lambert. *lib.* 1. *par.* 1. *artic.* 7.
vndecima q. n. 3. Caualer. *dec.* 265. *n.* 7. *&* 8.
48 Vnde quoque in Eccleſia regulari non acquiri-
tur iuſpatronatus ex ſola fundatione, & dotatione
ſine particulari priuilegio Apoſt. vt per Mohed. *de-
ciſ.* 140. aliàs 10. *n.* 5. *de iurepatr.* Couar. *in reg. poſſeſſ.
p.* 2. § 10. *n.* 3. *verſ. alter caſus,* Lambert. *lib.* 1. *q.* 5. *p.* 1.
art. 1. *num.* 10. *&* 11. Rot. *deciſ.* 563. *verſ. non obſtat, &
deciſ.* 564. *num.* 2. *&* 3. *deciſ.* 572. *num.* 2. *& deciſ.* 574.
num. 1. *par* 4 *diuerſ. & deciſ.* 421. *num.* 2. *par.* 1. *recent;*
Ferentill. alios cumulans *in annot. ad deciſ.* 1. *Burats.
num.* 15. Intellige ſi iuſpatronatus eſſet reſeruatum
in tota Eccleſia, ſecus verò ſi fuit reſeruatum in
Altari conſtructo, vel conſtruendo de ordine te-
ſtatoris in dicta Eccleſia regulari, quia tunc ſufficit
ſolùm conſenſus Regularium, vt citato Pariſ. *con-
ſil.* 35. *num.* 10. *lib.* 4 firmauit Rot. *in Segobien. Capella-
nia* 26. *Februarij,* 1625. *coram bo. me. Vbaldo, in verſ.
non obſtat ſecundo,* refert Ferentil. *in annot. ad dec.* 1.
Burats. num. 17. vbi *num.* 16. poſt Seraph. *deciſ.* 1395.
49 *num.* 3. ampliat deciſionem *d. cap. nobis,* quamuis Ec-
cleſia eſſet Conuentualis habitu, & non actu. Pri-
uilegium autem prædictum ex curſu temporis, &
obſeruantia præſumitur interueniſſe in limine
fundationis, licèt non ſit enunciatum, Abb. *in cap.
cura paſtorali, num.* 4. *de iurepatr.* Rota *deciſ.* 363. *n.* 1.
& deciſ. 173. *num.* 2. *par.* 4 *diuerſ.* niſi ex facie inſtru-
menti fundationis conſtaret adhibitum fuiſſe ſo-
lum conſenſum Epiſcopi, vel alterius Prælati Pa-
pæ inferioris, Anton. Gabr. *commun. tit. de præſumpt.
concl.* 1. *n* 57. Rot. *deciſ.* 53. *n.* 2 *part.* 1. *recent.*
50 Tertia eſt dotis, ſiue certi redditus aſſignatio
Eccleſiæ facta, *cap. filiis. & cap quicunque* 16. *quæſt.* 7.
Vnde illud adducitur per gloſſ. *in d. cap. pia mentis,
ead. q.* 7. *Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus,* & in
Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 12. ſic dicitur,
*Nemo quacunque ratione; niſi Eccleſiam, beneficium,
aut Capellam de nouo fundauerit, & conſtruxerit, ſeu
iam erectam, quæ tamen ſine ſufficienti dote fuerit, de
ſuis propriis, & patrimonialibus bonis competenter do-
tauerit, patronatum impetrare, aut obtinere poſſit, &*
51 *debeat.* Per exemptionem autem patronatum in Ec-
cleſia acquirere nullus poteſt, *cap. quia clerici* 6. *de
iurepatron.* quin potiùs, qui tale ius in Eccleſia
emerit, eſt illo ſpoliandus; quia iuſpatronatus nec
emi, nec vendi poteſt, *cap. de iure, eod. tit.* Azor.
inſtit. moral. p. 2. *lib.* 6. *cap.* 20. *q.* 8. Suar. *de Relig. tom.* 1.
lib. 4. *de ſimon. cap.* 28. *num.* 17. *cum ſeq.* Redoanus
de ſimon. part. 3. *cap.* 21. *num.* 12. Bonacin. *in ſimula. tr.*
52 *q.* 4. §. 1. *num.* 3. Sed neque per vſurpationem ac-
quiritur: tale autem quid præſumere volens ex-
communicationis ſententiæ ſubiacere ſtatuitur *in*

cap generali, de elect. lib. 6. cuius meminerunt Gamb.
de caſib. reſern cap. 10. *num.* 2. *in fine, & num.* 1. Filliuc.
tractat. 14. *num.* 53. *verſ. tertio. & num.* 56. *num.* 99.
verſ. 4. *& num.* 106. & alij per me citati *de offic. &
poteſt. Epiſcopi part.* 3. *alleg.* 50. *num.* 203. in impreſſ.
Lugdunen. Verùm nec ita ſimpliciter patronatus 53
ex ſupradictis cauſis acquiritur, vt ſtatim cauſa
præſtita quis efficiatur patronus, quia ſi quis fun-
dum ſolùm præſtiterit, Eccleſia autem vel à ſe, vel
ab alio non conſtituatur, nullum ius acquiſiuiſſe
putetur, ſed neque conſtructa Eccleſia, donec do-
tem ab aliquo competentem acceperit, nullum
ius ædificatoribus præbet, Eccleſia enim non dici-
tur in eſſe deducta, donec tria hæc adſint, gloſ. *in
d. cap. piæ mentis* 16. *quæſt.* 7. Innoc. *in cap.* 1. *de iure-
patr.*
Satis eſt autem per aliquem id, quod deeſt, ſup- 54
pleri, vt iuſpatronatus acquirat, qui aliquid præſti-
tit, verum pro parte tantùm ipſe, & alter pro
parte erit patronus, & ita tres poſſunt pro parte ſi-
mul eſſe patroni, ſi ſinguli ſingulas, quas diximus,
cauſas in Eccleſia dederint. Poteſt tamen is, qui 55
tantùm dotauit ſolus fieri patronus Eccleſiæ, in eo
videlicet caſu, quo Eccleſia antiqua cuius con-
ſtructor, aut fundator non extet, ab aliquo com-
petenter dotetur, modo illud ante eius conſecra-
tionem fiat, vt *lib.* 2. *in cap. de conſecrat. Eccleſ.* vidi-
mus: nam per dotis aſſignationem in conſecrata
Eccleſia nullus patronatum acquirit, vt per gloſ.
notabilem *in d. cap. pia mentis* 16. *quæſt.* 7. & quamuis
Eccleſia aliquid modicum habeat; qui tamen eam
ſufficienter dotauerit, antequam conſecretur, in
ea patronatum videtur acquirere, ſed non idem
de eo dicetur, qui iam conſtructam pro parte re-
parare voluerit, vt colligitur ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 14.
de reform. cap. 12. vbi dicitur, *competenter dotauerit,* 56
& ſic dotantem inſufficienter, quòd arbitratur
Ordinarius, non acquirere iuſpatronatus, ſed dici
benefactorem, tenent Lambertin. *d. lib.* 1. *par.* 1. *q.* 5.
num. 11. Nicol. Garc. *d. par.* 5. *cap.* 9. *num.* 52. Aloyſ.
Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 123. *num.* 3. *verſ.
declaratur.* Armendar. *ad recop. legum Nauarræ,
lib.* 4. *tit.* 30. *l.* 1. *de iurepatron. num.* 31. prout neque
acquirit quis ex augmento dotis, ſecundùm gloſ.
in cap pia mentis 16. *quæſt.* 7. vbi Armendar. *num.* 3.
& 4. & Turrec. *n.* 6. Roch. *de iurepatron. verb. & do-
tanit, quæſt.* 2. *num.* 4. Lambertin. *eod tract. lib.* 1. *par.* 1.
quæſt. 6. *art.* 1. *num.* 1. *&* 2. *& art.* 2. *num.* 11. Aloyſ.
Ricc. *in d. praxi reſolut.* 150. Stephan. Gratian. *diſce-
ptat forenſ. cap.* 177. *num.* 24. *&* 25. Rot. *deciſ.* 521.
par. 2. *recent. & deciſ.* 318. *num.* 5 *par.* 5. *recent.* refero
Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 70. *n.* 15.
& in collect. ad cap. quoniam 3. *num.* 9. *de iurepatron.*
Debet enim priùs conſtare dotem primam fuiſſe re- 57
ductam de eſſe ad non eſſe, vt quis ratione illius ſe-
cundæ acquirat iuſpatronatus, vt benè ait Gonzal.
ad reg. 8. *Cancell. gloſ.* 18. *n.* 53.
Illud autem animaduertere oportet, quòd dos 58
ab initio fundationis ſufficiens præſumitur, *cap. ne-
mo* 100. *de conſecrat. diſt.* 1. Calderin. *conſil.* 10. *poſt
med. verſ pro parte contraria,* Verall. *deciſ.* 62. *par.* 1.
Gregor. XV. *deciſ.* 483. *num.* 5. Rota *in Toletana iuriſ-
patronatus,* 11. *Februarij* 1627. *coram Reuerendiſſimo
D. meo Coccino Decano,* impreſſa per Viuian. *poſt
ſuam praxim iuriſpatron. deciſ.* 112. Quæ autem di-
catur ſufficiens dos, diximus *lib.* 2. *cap.* 2. *number.* 20.
cum ſeq. In cuius dotis datione, & aſſignatione 59
requiritur Diœceſani conſenſus, ſicut in fundatio-
ne, & conſtructione requiri ſuprà diximus, qui
Diœceſanus antea qualitates dotantis exquirere
debet,

dd. verſ. & quomodo velit dotem conſtituere, & an ſit congrua, & ſufficiens, vt benè notat Viuian. *in d. praxi iuriſpat. lib. 2. cap. 4. num.* 17. ſecundùm vltim. Romanam impreſſionem, & faciunt, quæ tradi *d. par. 3. alleg. 70. n. 9. cum ſeqq.*

60 Licèt autem non deſint, qui velint ad acquirendum iuſpatronatus tria copulatiuè requiri, ſcilicet, fundum, conſtructionem, & dotem, ſiue ab vno, ſiue à diuerſis, Roch. de Curte *de iurepatr. in princ. num. 3. in fine, & num. 4. & in verb. Eccleſia fundanti, num. 2. quæſt. 2. & verb. conſtruxit, n. 3. q. 3. & verb. dotauit, num.* 1. Abb. *conſ.* 106. *num. 2. col. 1. in fine, verſ. quod etiam par. 2. & in cap. ad audientiam, num. 4. de Eccleſ. ædif.* Ioan. de Anania *conſ. 24. num. 4. verſ. illud probo,* Gregor. Lopez *l. 1. gloſ. 3. tit. 15. p. 1.* Perez *tom. 1. Ordinam. fol. 136. verſ. fundatione igitur, fol. 137. verſ. ſextò quæritur,* Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap. 10. num. 201. verſ. ego verò,* Nicol. Garc. *de benefic. p. 5. c. 9. n. 44.* Caſſard. *deciſ. 6. n. 10. de iurepatron.*

61 Tamen contraria opinio, quòd ſcilicet ex ſola conſtructione, vel dotatione acquiratur iuſpatronatus, receptior videtur, cùm Iura alternatiuè loquantur, & propterea vnum concurrere ſufficiat, vt probare videtur tex. *in cap. nobis,* & *ibi* gloſ. *in verb. conſtruxeris, cap. quoniam, & ibi gloſ. in verb. fundatores, de iurepatron. cap. filiis, cap. decernimus, cap. monaſterium 16. q. 7. cap. ſignificauit, de teſtib. gloſ. magna in cap. pia mentis 16. q. 7.* Abb. *in cap. ad audientiam, num. 10. & 11. de Eccleſ. ædific. & in cap. propoſuit, num. 1. de filiis Presbyt. & ibi additio,* idem Abb. *in d. cap. nobis, num.* 2. Card. *num.* 3. Ioan. Andr. *num. 6. & 7.* Butr. *num.* 1. Boich. etiam *num.* 1. Anchar. *in princ. & num.* 6. Hoſtien. *num. 1. de iurepatron.* Beroi. *in cap. quoniam, num. 95. eod. tit.* Hoſt. *in ſum. de iurepatron. num.* 2. Abb. *conſ. 54. num. 1. par. 1. & conſ. 59. num. 1. & 3. par.* 2. Cardin. *conſ. 122. num. 2. verſ. ad quod reſpondeo,* Ioan. de Anania *conſ. 24. verſ. iſtud probo,* & ibi Bologner. *num.* 6. Menoch. *conſ. 241. num. 1. & 4. & lib. 3. de præſumpt. præſ. 90. num. 4. & 5.* Lambertin. *de iurepatr. lib. 1. par. 1. q. 1. art. 1. num. 18. verſ. venio igitur ad* 1. vbi reprobat Roch. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 4. princip. num. 28. & 19.* Paul de Cittadinis *de iurepatr. par. 9. num.* 1. Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, cap. 52. in princ. num.* 6. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſiaſt. par. 1. cap. 6. num.* 2. Camil. Borrell. *in ſum. omnium deciſ. par. 1. tit. 32. num.* 23. Verall. *deciſ.* 133. *pars.* 2. Rot. *diuerſ. p. 1. deciſ. 598. n. 1. & par. 4. deciſ. 583. num.* 1. eadem Rot. *deciſ. 5. de iurepatr. in antiq.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. 72. n. 5. & ſeq. part.* 1. & Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. & ſeſſ. 14. etiam de reform. cap.* 12. vbi loquitur alternatiuè, & dicit, *ſit titulus iuriſpatronatus ex fundatione, vel dotatione,* &c.

62 Quoad acquirendum tantùm iuſpatronatus honorificum, certum eſt ſufficere ſolam conſtructionem, *d. cap. nobis,* & *ibi* gloſ. Abb. *num.* 5. Ioan. Andr. *n. 13. de iurepatron.* Lambertin. *dict. lib. 1. p. 1. q. 11. art. 9. n.* 5. Ioan. de Anan. *conſ. 24. num. 4. verſ. iſtud probo,* & *ibi* Bologn. *n.* 6. Franc. Leo *d. c. 7. n.* 72. Mantic. *deciſ. 244. num.* 1. & etiam abſque vlla reſeruatione, niſi expreſsè remittatur, Lambert. *d. lib. 1. p. 1. q. 8. art. 4. n.* 12. Rot. *deciſ. 9. de iurepatr. in antiq.* & fuit dictum *in Laden. portionis 19. Nouembris 1591. coram Card. Pamphilio ſen.*

63 Alter verò acquiſiui patronatus in quibuſcunque beneficiis, facultates, & priuilegia conceſſa, tam in vim patronatus, quàm alio quocunque iure nominandi, eligendi, præſentandi ad ea cùm vacant (exceptis patronatibus ſuper Cathedralibus Eccleſiis, & aliis, quæ ad quoſcunque ſublimes Principes iura Imperij in dominiis ſuis habentes pertinent, & quæ in fauorem ſtudiorum Generalium conceſſa ſunt) in totum prorſus abrogata, & irrita cum quaſi poſſeſſione inde ſequuta intelligi ſtatuit, ac decreuit Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. in princ.* & per illud ſic docent Flamin. Pariſ. *de confident. q. 28. n. 239. & ſeq* Seraph. *deciſ. 1195. n.* 4. Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ.* 18. refert deciſum Nicol. Garc. *de benefic. par. 5. cap. 9. ex n.* 115. vbi *n.* 117. ſubdit procedere, etiamſi in priuilegio habeatur iuſpatronatus competere non ſolùm ex priuilegio, ſed ex vera, & reali fundatione, & dotatione, quod etiam teſtatur Gonzal. *reg. 8. gloſ. 18. n.* 97. & idem Garc. *vbi ſupra n.* 118. Similiter reſolutum refert hoc procedere, etiamſi in priuilegio dicatur, quòd eſſet eiuſdem prorſus naturæ, & roboris, acſi ex fundatione & dotatione competeret, & *num.* 119. 64 aſſerit etiam deciſum, quòd quando conſtat de origine priuilegij, vel præſumitur eſſe ex priuilegio aliquod iuſpatronatus, & adeſt immemorialis, illa non prodeſt: refert, & ſequitur Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum, prælud. 7. dub. 3. n. 85. & 86.* ſecundùm Romanam impreſſionem: & ideò Garc. *eodem c. 9. n.* 120. dicit retentum in Rota Conc. Trid. *d. cap.* 9. non loqui de priuilegiis conceſſis ex cauſa oneroſa, Serap. *deciſ. 499. num.* 4. Ad hoc autem, vt 65 priuilegium ſit ex cauſa oneroſa, ſpectari debet, an illud, quod expenſum fuit, æquiualeat conceſſioni: quia vbi non æquiualet, conceſſio ipſa iudicari potius debet gratioſa, quàm oneroſa, vt cenſuit Rota *deciſ. 469. apud Farinac. part. 4. recent. & in Cæſarauguſtana de Maella 14. Nouembris 1616. coram R. D. meo Coccino Decano,* impreſſa per Maſſobr. *d. prælud. 7. dub. 3. n.* 51.

Huiuſmodi igitur Iurapatronatus ex priuilegio 66 etiam cum ampliſſimis clauſulis propter augmentum conceſſa cadunt hodie ſub reſeruatione *reg. de menſibus,* vbi augmentum non aſcendit ſaltem ad medietatem, Beltram. *in annot. ad Gregor. deciſ.* 397. vt citat Rot. *in d. Cæſarauguſtana de Maella 14. Nouembris 1618. coram R. D. meo Coccino,* late Maſſobr. *d. dub. 3. per tot.*

Sed, quia iuſpatronatus colore beneficia Eccleſiaſtica in ſeruitutem à multis redigebantur, ideò idem Conc. Trid. *d. c.* 9. ſtatuit modos aliquos probandi iuſpatronatus præter cæteros ſecundùm Iuris diſpoſitionem adducendos, prout inferiùs ſigillatim oſtendemus.

Primò, ea attenta Conciliari diſpoſitione in *d.* 67 *cap.* 9. iuriſpatronatus titulus probatur ex authentico documento fundationis, vel dotationis, non priuilegij, aut alterius qualitatis, vel accidentis extrinſecè aduenientis. Ita ex eo colligunt Caſſd. *deciſ. 7 de iurepatron.* Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract. 6. cap. 5. num.* 44. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 11. cap. 13. num.* 405. Monet. *de commut. vlt. volunt. cap. 10. num.* 210. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 72. num.* 21. Rot. *in Burgi S. Domnini iuriſpatronatus 20. Iunij 1622. coram R. P. D. Merlino,* impreſſa per Vitlion. *poſt ſuam praxim iuriſpatron. deciſ. 17. num. 1. & in Albanen. Prioratus 21. Maij 1605. coram bona mem. Penia;* vbi fuit dictum quòd nihil pertinet, quod Conc. *d. cap.* 9. ſuſtulerit priuilegia, quia non ſuſtulit ea, quæ proueniunt ex fundatione, vel dotatione legitimè probata. Authentici enim documenti appellatione in hac materia venit Bullæ erectionis, ſiue conſenſus Epiſcopi, vel Summi Pont. in ſcriptis datus ad fundandum, conſtruendum, ſiue dotandum, Alphonſ. de

Leone *de officio Capellani p. 1. quæſt. 4. praxi 2.num.* 17. vbi *num.* 18. cum Rota probat Bullam erectionis idem eſſe atque inſtrumentum fundationis, vel dotationis, & *num.* 19. tenet etiam venire ſcriptum publicum continentem dictam fundationem, vel dotationem, etſi non appareat ea de conſenſu Epiſcopi quia ille ſufficit ſi ſequatur, & *num.* 22. ait ſufficere vt tale inſtrumentum dotationem ſolum, vel fundationem, ſeu conſtructionem contineat, & *num.* 24. quòd venit etiam teſtamentum vbi fuit facta dotatio, & *n.* 26. quod etiam continentur codicilli, & *num.* 36. Sacra Cong. & Rota aſſerit requiri pro forma vt probatio fiat per authenticas ſcripturas, & regulam eſſe conſtituendam quod probatio per teſtes non ſufficiat. Sed quando haberi non poteſt probatio exiſtentiæ iuriſpatronatus per authentica documenta, vt ſuprà dixi, Sacrum Concilium prouidet quomodo eadem exiſtentia probet inter priuatos, de quibus non poteſt eſſe ſuſpicio vſurpationis.

69 Secundò, probatur iuſpatronatus ex multiplicaria præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, ex eod. Conc. Trid. *in ſæpè citato c.* 9. Ita Menoch. *conſ.* 336. *& de præſ. lib.* 3. *præſumpt.* 90. *n.* 3. *cum ſeqq.* Maſcard. *de prob. concl.* 103. *n.* 9. Gonzal. *d. gl.* 18. *n.* 44. *cum ſeq.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p.* 2. *c.* 21. *n.* 3. Campan. *d. c.* 13. *ex n.* 425. Monet. *d. c.* 10 *num.* 211. Molfeſ. *d. tr.* 6. *cap.* 5. *num.* 47. me citato *in hoc loco.* Noguerol. *tom.* 1. *all.* 28. *nu.* 8. Ego ipſe *d. all.* 72. *n.* 28. Rot. *deciſ.* 148. *n.* 1. *& dec.* 211. *n.* 1. *par.* 1. *rec. & deciſ.* 674. *n.* 2. *p.* 2. *recent.* Etiamſi nullum inſtrumentum fundationis, vel dotationis oſtendatur, & quamuis in dictis præſentationibus nulla appareat facta mentio fundationis, vel dotationis, vt benè reſoluunt Gonzal. *d. l.* 18. *n.* 46. Galet. *in margarita caſuum Conſciẽt. verb. Iuſpatronatus, pag.* 145. Molfeſ. *d. tr.* 6. *c.* 5. *n.* 47. *immed.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 127. *n.* 1. *& in dec. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 4. *dec.* 238.

70 Immemorialis autem poſſeſſio verificatur in centum annis, vt per Mar. Ant. *var. reſ. lib.* 1. *reſ.* 80. *n.* 11. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p.* 2. *c.* 21. *n.* 5. Garc. *de beneſ. p.* 12. *c.* 1. *n.* 263. Aloyſ. Ricc. *de nouiſſ. probat. iuſpatr. reſ.* 205. *n.* 6. Alphonſ. de Leone *d. q.* 4. *prax.* 2.
71 *n.* 46. Quia centenaria quaſi poſſeſſio præſentandi inducit præſumptionem tituli dotationis totalis, ſeu æquiualentis, ſecundùm opinionem, quam Rota tenet *dec.* 254. *num.* 10. *vſque ad fin. lib.* 5. *p.* 3. *diuerſ. & corã Puteo. dec.* 199. *&* 206. *lib.* 1. *in correctu*, ead. Rot. *deciſ.* 312. *n.* 4. *p.* 1. *rec. & in Parmen. prioratus* 23. *Ianuary* 1621. *coram Reuerendiſſimo Seleucien. & in Ianuen. Abbatia* 13. *Iunij*, 1625. *coram bonæ me. Buratto*, inter eius impreſſas *dec.* 884. vbi Ferent. *ſub litt. A.* concordantes adducit, reſoluit Hieron. Gab. *conſ.*
72 198. *n.* 5. *lib.* 2. Vnde probari iuſpatronatus ex præſentationibus per ſpatium centum annorum effectũ ſortitis, eò quòd ex illis præſumatur titulus fundationis, vel dotationis, reſoluunt Gonzal. *d. g.* 18. *n.* 44. Rot. *dec.* 211. *n.* 1. *p.* 1. *rec. & dec.* 541. *n.* 2. *dec.* 647. *n.* 2. *p.* 2. *rec. & in Florentina capella*, 30. *Maij*, 1636. *coram R. P. D. meo Pirouano*, impreſſa per Viui. *poſt praxim. iuriſpat. dec.* 61. *nu.* 2. *& in Burgi S. Donnini iuriſpatronatus*, 20. *Iunij*, 1622. *corã R. P. D. Merlino*, Caualer. *dec.* 547. *num.* 1. *& dec.* 625. *n.* 4. Buratt. *dec.* 542. *n.* 1. *&*
73 *deciſ.* 172. *n.* 1. vbi Ferentill. alias deciſ. refert. Nec modici temporis defectus tollit huius centenariæ effectum, vt per Lotter. *de re beneſ. lib.* 2. *q.* 7. *num.* 63. Aloyſ. Ricc. *in er. de nouiſſ. probat. iuriſpatr. reſol.* 206. *num* 6. *& reſol.* 223. Rot. *in d. Florentina Capella* impreſſa per Viuian. *d. dec.* 61. *n.* 3. *& in Burgi S. Donnini iuriſpatronatus* 9. *Decembris* 1622. *coram R. P. D. Merlino*, impreſſa per eundem Viuian. *deciſ.* 18. *n.* 6. *& in eadem coram eodem*, 20. *Iunij eiuſdem anni*, impreſſa per eundem Viuian. *dec.* 17. *n.* 4. Alphonſ. de Leone *d. q.* 4. *praxi* 2. *n.* 47.

Quam quidem immemorialem poſſeſſionem intelligimus requiri etiam in priuatis perſonis, non obſtantibus verbis illis Concilij Trid. *in dict. cap.* 9. *aliàs vè ſecundùm Iuris diſpoſitionem*; quia non reſpiciunt tempus, de quo iam expreſsè immediatè ſuprà diſpoſuit, & voluit eſſe immemorabilem: ſed reſpiciunt alios modos, nempe, per famam, conſtructionem, & ſimilia, quibus ſecundùm Ius antiquum probari poterat iuſpatronatus: at tempus præcisè, & ſemper etiam in ipſis priuatis debet eſſe immemoriale: alias enim incontinenti induceretur correctio ſuperioris diſpoſitionis, quæ non præſumitur: vnde etiam in priuatis ex mente Concilij requiritur centenaria, & non ſufficit quadragenaria poſſeſſio, quando agitur contra libertatem Eccleſiæ. Ita Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part.* 2. *cap.* 6. *numer.* 8. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *numer.* 415. Garc. *de beneſic. par.* 5. *cap.* 9. *numer.* 97. *&* 141. Et adeò ex forma Concilij requiritur poſſeſſio immemorialis, dum deficit inſtrumentum fundationis, vel dotationis, vt per æquipollens non poſſit adimpleri Coccin. *deciſ.* 25. *numer.* 2. *&* 3. Lotter. *de re beneſic. lib.* 2. *quæſt.* 7. *numer.* 125. *cum ſeqq.* Imò iſtà immemorialis poſſeſſio, quando adeſt præſumptio vſurpationis, circumſcripto etiam Concilio Trid. de Iure communi requirebatur, Achil. de Graſſ. *deciſ.* 4. *num.* 4. 9. *&* 10. *& deciſ.* 6. *de iurepatr.* Verall. *deciſ.* 128. *num.* 5. *lib.* 2. Hieron. Gabr. *conſ.* 192. *num.* 1 *lib.* 2. Mantic. *deciſ.* 89. *n.* 3. 74

Ad probandum hoc tempus immemoriale ſufficit memoria quadraginta annorum, & quòd de reliquo tempore teſtis deponat ſecundùm auditum & famam, iuxta doctrinam gloſ. communiter receptæ *in cap.* 1. *de præſcript. lib.* 6. vt per Bald. *de præſcript. part.* 2. *quintæ partis, q.* 6. *numer.* 43. Cou. *in reg. poſſeſſor. p.* 2. *§.* 3. *numer.* 7. Maſcard. *de probat. concluſ.* 138. Ioan. Garc. *de expenſ. cap.* 9. *numer.* 9. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 6. *numer.* 51. Molin. Theolog. *de Iuſtit. tractat.* 2. *diſputat.* 76. *numer.* 5. Monet. *de decim. cap.* 5. *numer.* 77. Aloyſ. Ricc. *in tractat. de nouiſ.* 75 *probat. iuriſpatron. reſol.* 70. Quia immemorialis per teſtes non dicitur ſufficienter probata, ſi teſtes minimè dicant, quod non audierunt, nec viderunt contrarium, Seraph. *dec.* 1367. *numer.* 1. & tunc 76 teſtes debent habere ſexaginta annos, ſi probatio per eos facienda ſit: ſin autem per ſcripturas, & inſtrumenta, centenaria requiritur, vt per Flamin. Pariſ. *de confident. quæſt.* 28. *numer.* 235. Garc. *dict. cap.* 9. *numer.* 92. *& part.* 12. *cap.* 2. *numer.* 265. aut ſaltem debent eſſe teſtes quinquaginta quatuor annorum, ſecundùm Brunor. à Sole *in locis communib. verb. teſtis*, 20. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 128. *& in dict. tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatron. reſol.* 72. Gregor. XV. *dec.* 196. Rota *dec.* 445. *numer.* 1. *part.* 1. *recent. & dec.* 248. *ſub numer.* 3. 77 *par.* 2. *recent.* Ego ipſe *d. alleg.* 72. *numer.* 37. Ad quam immemorialem conficiendam, tam in teſtibus, quàm in inſtrumentis concurrere debent anni elapſi vſque ad terminum controuerſiæ motæ, & non tempus decurſum vſque ad Concilij publicationem, vt referunt deciſum Gonzal. *d. gl.* 18. *n.* 89. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *cap.* 5. *numer.* 7. *poſt princ.* vbi etiam reſolutum atteſtatur, probata immemoriali præſumi probatum iuſpatronatus ex fundatione. 78

Vnde

Digitized by Google

79 Vnde tempus litis deducendum aſt, tam in in-
ſtiumentis, quam in teſtibus, quando quæritur,
an ſint de Antiquo, Rot. *deciſ.* 185.*ante num.* 1.*p.* 1.
& deciſ. 233. *in fine, part.* 4. *diuerſ. & deciſ.* 160.*ſub
num.* 9. *part.* 1. *recent & in Nouarien. bonorum,* 7. *Iu-
nij,* 1619. *coram Cardin. Sacrato*; atque etiam dadu-
cendùm eſt tempus prouiſionis Apoſt. prout non
ſemel tenuit eadem Rota, vt conſtat ex alle-
gatis *in Aretina Capellania* 18. *Maij* 1616. *coram
bona mem. Buratto*, inter eius impreſſas; *deciſ.* 178.
num. 4.

80 Circa verò requiſitum aliud multiplicatatum
præſentationum notat Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum
fori Eccleſ. reſol.* 127. *num.* 2. præſentationes multi-
plicatas, quamuis interpolatas, & non ſucceſſi-
uas, probare iuſpatronatus, maximè ſi probetur
præfatas præſentationes effectuatas fuiſſe ob ſuc-
ceſſiuam præſentationem per obitum præſantato-
81 rum. Dicuntur autem multiplicatæ præſentatio-
nes, ſi ad minus fuerint duæ, ſecundùm Caualcan.
deciſ. 17. *num.* 2. *p.* 2. Mar. Anton. *var. reſol. lib.* 1.
reſol. 109. *num.* 37. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori
eccleſ. reſol.* 127. *in fine*, Campan. *d. cap.* 13. *num.* 425.
quos refero Ego ipſe *d. alleg.* 72. *num.* 31. & ma ci-
tato in illo loco Aloyſ. Ricc. *d. tract. de nouiſſ. prob.
iuſpatron. reſol.* 67. & ma citato *in hoc loco* Nugue-
rol *tom.* 1. *alleg.* 28. *num.* 8. Alphonſ. de Leone *d. q.* 4.
82 *praxi* 2. *num.* 48. Sufficeret tamen vnica præſenta-
tio, ſi is præſentatus per quadraginta annos poſ-
ſederit, nec vnquam venerit caſus nouæ præſen-
tationis, vt dicit gloſ. *verſ. vno, vel pluribus, in
cap. cùm de beneficio, de præbend. in* 6. & *ibi* Franc.
num. 3. Felin. *in cap. in noſtra, num.* 41. *verſ. cæterùm,
de reſcript.* gloſ. *verb. breuitatem, in cap. cùm Eccleſia
Sutrina, de cauſa poſſeſſ. & propr.* & *ibi* Burr. *num.* 36.
Federic de Senis *conſ.* 234. *num.* 4. *in princ. verſ. ad
id, quod quæritur*, Card. *conſ.* 62. *n.* 8. Dec. *conſ.* 134.
num. 1. *ante fin. verſ. & in caſu*, Achil. *deciſ.* 5. *num.* 1.
83 *de iurepatron.* Quia quando actus habet cauſam
ſucceſſiuam, & parmanentem, hac non continua-
tionem temporis requiſiti, inducit præſumptio-
nem ſufficientem, quamuis ſit vnicus, Abb. *in cap.
fin. num* 17. *verſ. diſtingue tamen, de conſuet.* Dec. *d.
conſ.* 134. *num.* 2. *circa fin. & verſ. in tuto*; hac Sacrum
Concil. Trid. circa probationas in patronatu
priuatorum aliquid immutauit, vt diximus *hoc
eod. c. num.* 102. & ex his ita in puncto cenſuit Rot.
in Bergomen. Capellania, 18. *Maij*, 1629. *coram R. P. D.
Merlino.*

84 In omni autem euentu, quòd conſtaret de vitio
inualido à principio, tunc continuatæ huiuſmodi
præſentationas, & immamorialis nihil ſuffraga-
buntur, vt per Gonzal. *d. gloſ.* 18. *num.* 48. Pialec.
d. cap. 5. *num.* 7. *verſ. non tamen*, Mantic. *dec.* 318. *ex n.*
1. Aloyſ. Ric. *de nouiſſ. probat. iuriſpatron. reſol.* 47.
Rot. *deciſ.* 548. *n.* 2. *p.* 2. *recent.* metipſum *d. alleg.* 72.
num. 67.

85 Tertiò probatur iuſpatronatus ex præſentatio-
nibus, etiam per quadraginta annos effectum ſor-
tiri, dummodo cum huiuſmodi quadragenaria
poſſeſſione concurrat publica vox & fama, vel
aliæ præſumptiones, quę vim habeant famæ, Caſſad.
deciſ. 3. *num.* 4. *cum ſeq. de probat.* Achil. *deciſ.* 6.
eod. tit. Alphonſ da Leone *de officio Capell. part.* 1.
q. 4. *praxi* 2. *num.* 60. *cum ſeqq.* Card. Mantic. *deciſ.*
318. *num.* 5. Cardin Seraphin. *deciſ.* 1103. *in fine, &
deciſ.* 1141. *num.* 6. Coccin. *deciſ.* 174. *num.* 2. Rot. *de-
ciſ.* 77. *num.* 2. *& deciſ.* 312. *num.* 3. *p.* 1. *recent. & deciſ.*
360. *ex num.* 8. *& deciſ.* 694. *num.* 6. *p.* 2. *recent. & in
Lucana iuriſpatronatus, de Podis* 26. *Iunij*, 1619. *co-
ram bonæ mem. Dunozetto, & in Piſtien. Capella* 10.
Ianuarij 1622. *coram Card. Veroſpio, & in Auxima-
na beneficiorum*, 6. *Februarij*, 1623. *coram R. P. D. tunc
Pirouano, & in Bergomen. Capellania*, 18. *Martij*
1629. *coram R. P. D. Merlino*, Buratt. *deciſ.* 172. *num.*
18. vbi *num.* 2. ait prædicta procedere, quando
non conſtat de initio contrario, vel de præceden-
ti ſtatu libertatis, *& deciſ.* 338. *num.* 1. vbi in fine
ſubdit quadragenariam, & famam copulatiuè re-
quiti ad docendum da iurepatronatus. Vnde for- 86
mam ſolùm non ſufficere tenuerunt Staphan. Gra-
tian. *diſcept. forenſ. cap.* 310. *num.* 80. Aloyſ. Ricc. *in
d. praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 130. & Neapol.
deciſ. 274. *num.* 8. *&* 9. *p.* 4. Mantic. *deciſ.* 198. *num.* 4.
Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 5. *num* 40. Ego ipſe *d. alleg.*
71. *num.* 43. *& ſeq.* Rot. *deciſ.* 333. *num.* 5. *p.* 1. *recent.
& deciſ.* 235. *num.* 2. *p.* 2. *recent.* Hoc tamen intalli-
gendum eſt quoad plenam probationem iuriſpa-
tronatus, veluti ſi controuerſia eſſat cum Ordi-
nario, ſecùs tamen quando ſufficiunt leuiores pro-
bationes, ſecundùm Mantic. *deciſ.* 318. *ſub num.* 5.
verſ. nec obſtat, quem citat Farentil. *in annot. ad deciſ.
Burrat.* 111. *numer.* 21. Ad hanc quadragenariam
probandam ſufficit etiam vnica præſentatio, ſi
præſentatus per quadraginta annos fuerit in poſ-
ſeſſione, nec vnquam auenerit caſus nouæ præſen-
tationis, iuxta ea, quæ ſuprà reſoluimus *num.* 81. &
in terminis Alphonſ. de Leona *d. quæſt.* 4. *praxi* 2.
numer. 61. vbi *num.* 66. diſſerit quomodo probetur
fama in hoc caſu cum dicta quadragenaria, &
numer. 67. quod per quatuor teſtas cum anunciatiuis
antiquis, aliiſque adminiculis probatur fama, &
num. 72. quærit an iſta fama & vox ſufficiat ſi ſit
quod capellania ſit de iurepatronatus tantum talis
familiæ, vel requiritur quod fuerit de fundatione,
& dotatione ab eadem familia, & *n.* 74. an poſſit
probari exiſtentia prædicta per ſolam famam abſque
quadragenaria.

Quartò probatur iuſpatronatus per enuncia- 87
tiuas centum annos, & hominum memoriam ex-
cedenıas. Ita Garc. *d. c.* 9. *numer.* 21. Aloyſ. Ricc. *in
deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. par.* 4. *deciſ.* 274. *num.* 5.
& deciſ. 306. *num.* 4. *& in tract. de nouiſſ. probat. iuriſ-
patron. reſol.* 39. Rot. *deciſ.* 224. *numer.* 4. *&* 5. *p.* 1. *re-
cent.* Ego ipſe *d. allegat.* 72. *num.* 40. *&* 41. Enuncia- 88
tiuis enim Ordinariorum multum defertur in pro-
batione iuriſpatronatus, quia præſumuntur, ſci-
re qualitates beneficiorum, vt plurimum ſe red-
dunt difficiles ad inſtituendum, Mantic. *d. deciſ.*
318. *nume.* 2. *& deciſ.* 350. *num.* 3. Coccin. *deciſ.* 229.
in fine, & deciſ. 230. *num.* 3. Rot. *deciſ.* 518. *n.* 3. *p.* 1.
recent.

Intellige tamen procedere pluribus concurren- 89
tibus: & primò, dummodo ſint duæ enunciatiuæ;
quia regulariter vnica non probat, etiamſi ſit
antiqua, Rot. *deciſ.* 160. *num.* 6. *& deciſ.* 159. *num.* 2.
p. 1. *recent. & deciſ.* 170. *num.* 3. *p.* 2. *etiam recent.* Se- 90
cundò, dummodo proueniat à diuerſis perſonis,
& à diuerſo fonte: quia, ſi ab aadem perſona pro-
uenirent, licèt plures pro vnica tantum haberen-
tur, Caputaq. *deciſ.* 137. *num.* 6. *p.* 3. Rot. *dict. de-
ciſ.* 388. *numer.* 1. *p.* 1. *& d. deciſ.* 289. *n.* 1. *p.* 2. *diuerſ. &
deciſ.* 295. *numer.* 7. *p.* 1. *recent.* Beltramin. *ad Gregor.
XV. deciſ.* 407. *num.* 6. Tertiò, dummodo non ama-
nauarint à perſonis ſuſpectis, & intereſſa haben-
tibus, ead. Rot. *deciſ.* 405. *num.* 2. *p.* 1. *recent.* Quartò, 91
dummodo ſint enuntiatiuæ plurium inſtrumen-
torum à diuerſis Notariis confectorum, Achil.
deciſ. 8. *num.* 2. *de iurepatron.* Rot. *deciſ.* 518. *num.* 2. *&*
3. *p.* 1. *recent.* & pluribus concluſionem, & declara-
tionem

tionem comprobat Ferentill. *in annot, ad deciſ. Bu-*
*rat.*172. *ſub lit. T.*

92 Vode enunciatioas plures, & à diuerſis perſonis
non ſuſpectis emanatas, & antiquiſſimas pleoè
probare iuſpatronatus etiam contra tertium cēo-
ſuit non ſemel Rota, & ſignanter coram Buratt.
*deciſ.*807.*n.*2.*& in nullius,ſeu Squillacen.iuriſdictionis*
4.*Martij*,1616.*coram bona mem.Mariano Andrea, &*
in Burgi S. Domini iuriſpatronatus, 20. *Iun.* 1622, *co-*
ram R.P.D. Merlino,

93 Quintò probator iuſpatronatus per inſignia ali-
cuius familiæ ſculpta io Eccleſia, vt per Rip. *in*
cap. cum Eccleſia, numer. 97.*de cauſa poſſeſſ.*Lamber-
tin.*de iurepatron.lib.*3.*q.*5.*art.*4.*num.*2.Roman. *ſing.*
480. Ferret. *conſ.* 297.*num.*9. Menoch.*de præſumpt.*
*lib.*3.*præſ.*90.*num.*10 *& præſ.*130.*nu.* 31.Aloyſ.Ricc.
*in tract.de nouiſſ.probat.iuriſpatron. reſol.*31. Seraph.
*deciſ.*551.*num.*2. *& deciſ.*1141,*numer.*7. vbi, quòd
concurrentibus aliis admioiculis plenè probanr
iuſpatronatus,Coccin.*deciſ.*230,*num.*1.Buratt.*deciſ.*
927.*num.*4 vbi Ferentil.Rot.*deciſ.*14,*ſub numer.*3.*ad*
*fin.& deciſ.*518.*n.*5.*p.*1.*recent.& deciſ.*548. *num.* 7.*p.*
2. *etiam recent. & in Lucana iuriſpatronatus*, 26. *Iu-*
nij. 1619. *coram bona mem. Dunozetto*, impreſſa per
Viuian.*poſt ſuum tract.de iurepatron.deciſ.*26.*num.*15.
& 16.

94 Intellige, quando apparet inſignia eſſe ita an-
tiqua, prout eſt Eccleſia, vel Capella, in qua ad-
ſunt, adeò quòd noo poſſit aſſignari alia cauſa,
ob quam fuerint appoſita niſi io fundatione Ec-
cleſiæ, aliàs enim potuiſſeot apponi ob reſtau-
rationem, vel ob eleemoſynam, ex quibus iuſ-
patronatus non acquiritur, vt dicit Rot. *in Ca-*
lagurritana præeminentiarum, 17. *Maij*, 1591. *coram*
Gipsio, Coccin. *d. deciſ.* 230. *num.*1.Card.Caualer.
*deciſ.*159.*numer.*8.quamuis eadem Rot. *d. deciſ.*13.
*ſub num.*3.*p.*1.*recent.*dixerit,quòd licèt inſignia non
appareant adeò antiqua, vt dici poſſit fuiſſe appo-
ſita in fundatione, nihilominus ſuffragantur ad
probationem iuriſpatronatus, quia præſumun-
tur per patronos appoſita ad cooſeruationem ſui
iuris.

95 Sextò, probatur iuſpatronatus ex denomina-
rione Capellæ alicuius familiæ,Rot *deciſ.*694.*num.*
6.*p.*2.*recent.& coram Buratto deciſ.* 927. *num.* 3. Seu
ex epitaphiis, aut litteris ſcriptis in lapidibus Ec-
cleſiæ mentiooem facientibus de familia, vt per
Lambert. *de iurepatron, p.* 2. *art.* 4. *quæſt.*10.*princip.*
*lib.*2.*numer.*11. Maſcard.*de probat.concl.*958.*nu.*28.
Vel ex inſcriptione antiquiſſima in marmoribus,
lapidibus, vel lignis poſitis in Eccleſia, & locis
publicis,vt per Ferret.*conſ.*293.*numer.*9. *lib.* 3.Hier.
Gabr. *conſ.* 196. *num.* 9. *lib.*2. Menoch.*de præſumpt.*
*lib.*6.*præſumpt.*73.*num.*7. Aloyſ.Ricc. *in d. praxi re-*
*rum fori eccleſ.reſolut.*125. *num.*3.*in fine,& in d.tract.*
*de nouiſſ.probat. iuſpatron. reſolut.*34. Garc.*d.cap.*9.
*num.*91.Molfeſ.*dict.tract.*6.*cap.*5.*num.* 46. Ego ipſe
*dict.allegat.*72.*numer.*50.Rot.*deciſ.*374. *num.*7.*part.*
2. *recentior. & in Mutinen. plebis*, 24. *Nouem-*
bris, 1623. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino*
Decano.

96 Septimò probatur iuſpatronatus ex ſententia an-
tiqua Epiſcopi, quia iudicauit ad præſentationem
alicuius patroni beneficium pertinere, vt per Pute.
deciſ. 237. *lib.* 2. *in correctis*, Hieron. Gabr. *conſ.*
198. *numer.* 4. *lib.* 2. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum*
fori eccleſ. reſolut. 125. *& in tract.de nouiſſima probat.*
iuriſpatron. reſol. 233.*numer.* 1. Ciarlin. *controuerſ fo-*
renſ.cap 58.*numer.*5.*& cap.*107.*num.*88.Lotter.*de re*
*beneſ.lib.*2.*quæſt.* 13. *num.*252.Ciarlin.*contrau.forenſ.*
*cap.*57.Noguerol.*tom.* 1. *alleg.* 28. *num.*9.Rot.*in Flo-*
rentina Canonicatus 21. *Decembris* 1615. *coram bona*
mem.Buratto,inter eius impreſſas *deciſ.* 42. *num. vlt.*
& apud Poſti,*poſt tract.de manut,deciſ.*172. *num.*10.
Antiqua autem exiſtimabitur, quoties quinqua-
ginta rertiò annis completis lata fuerit, vt per 97
Stephan.Gratian *diſcept forenſ.cap.*310. *ex num.* 90.
quem refero Ego ipſe *d.alleg.*72.*num.*49. addo Cam-
pan.*in diuerſor. Iuris Canon. rub.* 2. *cap.* 13.*num.*421.
Aloyſ. Ricc. *de nouiſſima probat. iuriſpatr. reſol.* 233.
*num.*2.Ciarlin.*d.cap.* 57.*num.* 7. Et propterea ſi re-
perirentur duæ ſententiæ latæ ante Concil. Trident.
hodie oon probarent iuſpatronatus ſi aliunde non
iuſtificareotur, Grilenzon.*conſ.*147.*n.*28. Ciarlin.*d.*
*c.*57.*n.*8.*& c.*107.*n.*86.

Octauò probatur iuſpatronatus ex litteris inſti- 98
tutionalibus Antiſtitum, quibus atteſtantur benefi-
cium ad præſentationem alicuius patroni pertine-
re, vt reſoluunt Flamio. Pariſ. *de reſſignat. benefi.*
lib. 8.*quæſt.*11.*numer.*38.Mar.Antonin. *var. reſolut.*
lib. 2,*reſol.*80.*numer.*1.Aloyſ. Ricc. *in tract. de nouiſſ.*
*probat.iuſpatron.reſol.*22.Ego ipſe *d.alleg.*72.*num.*47.
Rot. *deciſ.* 376. *&* 1447. *lib.* 3. *p.* 3.*diuerſ* quamuis
aliqui Beneficiati fuerint admiſſi vigore proui- 99
ſionum Apoſtolicarum, quæ non mutant ſtatum
iuriſpatronatus, quia Papa ſemper præſumitur
iuxta vacatoram, & qualitatem beneficij confer-
re, nec intendit præiudicare patronis, Garc. *de*
*benef.p.*5.*cap.*5.*à num.* 113 me citato *in hoc loco* No-
guerol.*tom.*1.*alleg.*28 *numer.*36. Caualer.*deciſ.*390.
*num.*5.Rot *deciſ.*546,*num.*3.*p.*1.*recent. & deciſ.* 347.
*num.*2.*& deciſ.*360.*num.*14.*ad fin.p.* 2. *etiam recent.*
& in Lucana Canonicatus 23. *Martij* 1610. *coram*
bon. mem. Dunozetto, & in Aſculana Plebania 12.
Ianuarij 1624.*coram R.P.D. Merlino, & in Sorana*
beneficij 28.*Februarij* 1626. *coram eodem*, quando,
ſcilicet, verè conſtat de anteriori ſtatu contrario,
oon autem ſi de illo non conſtet, vt fuit dictum
in Placentina Plebis Carpineti 7. *Nouembris* 1622.
coram R.P.D. Pirouano,& coram Caualer.*dec.*252.
*n.*2. *& deciſ.*266. *n.* 2.

Non probatur tamen ex certo ſubſidio alicui 100
præſtito,tanquam patrono, vt per Rot. *deciſ.*1245.
*num.*1.*lib.*3.*p.*3.*diuerſ.*quam refero Ego ipſe *d. alleg.*
72. *n.* 46.

Nec ex libris viſitationum, quia fiunt ad alium 101
effectum, nempe quoad viſitationem perſonarum,
& Sacramentorum, ita Præſec.*in praxi Epiſcop.p.*2.
*cap.*5.*num.*7.Aloyſ.Ricc.*in d.praxi rerum fori eccleſ.*
*reſol.*125.*n.*2.*& in tract.de nouiſſ. probat iuriſpatr. re-*
ſol. 18. Molfeſ. *d. tract.* 6. *cap.*5.*num.*45.Ego ipſe *d.*
*alleg.*72. *n.*48.

His, & aliis Iuris modis poterit probari iuſpa- 102
tronatos io perſonis priuatis, io quibus Concil.
*d. cap.*9. nihil alterauit circa huiuſmodi proba-
tionem, aliàs ſecundùm Iuris diſpoſitionem fa-
ciendam,vt per Gonzal. *d. gloſſ.* 28. *num.* 54.*&* 55.
Monet.*de commut.vltim.volunt.cap.* 10. *num.* 210.*&*
214. Aloyſ.Ricc. *in d. tract. de nouiſſima probat. iuri-*
*ſpatr.reſol.*82.Ciarlin.*controu. forenſ.cap.*57.*n.*1.Rot.
*deciſ.*798.*n.*4 *p.*1.*diuerſ. & deciſ.* 331. *prope fin. p.* 2.
etiam diuerſ.& deciſ. 360. *n.* 2. *& deciſ.*374.*n.*1.*p.*1.
*recent.& coram Caualer.deciſ.*560.*n.*1.*& Coram Coc-*
*cin.deciſ.*25.*& in Florentina Capella* 30.*Maij*,1616.
coram R. P. D. meo Pirouano, impreſſa per viuian.
poſt ſuam praxim iuriſpatron. deciſ. 62. *num.* 1. *& in*
Bergomen.Cappellaniæ 18. *Maij* 1629.*coram R.P.D.*
Merlino.

Nec etiam quando lis eſt inter compræſenta- 103
tos, qui non ſunt potentes in probando iurepa-
tronatus,

tronatus, rigoroſè eſt agendum, qoia Concil. *dict. c. 9.* non grauat eos duriore probatione ceſſante vſurpationis ſuſpicione, Caſſad. *deciſ. 2. num. 5. de probat.* & fuit dictum *in Firmana iurisſpatronatus 21. Maij 1591. coram Orano, & in Florentina Capella 20. Maij 1616. coram R. P. D. meo Pirouano.* Imò hoc caſu leuiores admiſit poſſe probationes tenent. Gonzal. *d. gloſſ. 18 n. 59.* & me citato Aloyſ. Ricc. *d. tract. de nouiſſima probat. iurisſpatr. reſol. 205. num. 11.*

104 Vnde prouenit, vt iuſpatronatus poſſet præſcribi ab vno contra alium compatronum ſpatio 40. annorum cum titulo colorato, ſicut reſoluunt Lambertin. *de iurepatron. p. 2. lib. 2. art. 5. q. 11 princ.* Gallet. *d. verb. iuſpatronatus, pag. 144. col. 2.* Gonzal. *d. gloſſ. 18. n. 57.* Franc. Leo *d. p. 2. c. 6. num 8 in fine.* Mar. Anton. *d. lib. 1. reſol. 108. n. 28.* Aloyſ. Ricc. *d. tract. de nouiſſ. probat. iurisſpatr. reſol. 205 in fine,* Ego ipſe *d. alleg. 72. n. 68.* Rot. *deciſ 146. n. 5. p. 2. recent.* Quoniam operi publico inſcribi nomen eius, cuius pecuniis id opus factum eſt, licere ſcripſit Marcel. Iureconſul. *in l. opus nouum, ff de operib. publ.* & Paul. *in l. 1 ff. eod tit.* inquit, *qui liberalitate, non neceſſitate debiti reddituus ſuos ad opera publica perficienda conceſſit, munificentia ſua fructum de inſcriptione nominis ſui operibus, ſi qua fecerit, capere per inuidiam non prohibetur.* Et Imperator Valen. pariter *in l. legatum ff. de admin. rerum ad ciuit. pertinent.* reſcripſit munificentiam eius, qui legauit municipio eſſe inſcriptione notandum, Alphan. *in l. 1. n. 120. ff. ſi certum pet.* Caſſan. *in catalogo gloria mundi, p. 1. conſid. 38. concl. 13.* Capuı. *de regim. Reipubl. in rub. n. 45.* à Ponte *de poteſt. Proregis, tit. de diuerſ. proceſſ rub. de inſignib. & armis, n. 5.* Et huiuſmodi inſcriptiones, dummodo nil contineant, quod à varietate alienum ſit, approbauit etiam Rot. *in Abulen. iurisſpatronatus 16. Iuny 1618. coram Reuerendiſſ. D meo Decano,* Refert eadem Rot. *in Romana Computorum 10. Aprilis 1630. coram R. P. D. Merlino, in fine.*

105 Sed non ſemper eſt eadem probatio in priuatis admittenda, quia debet diſtingui caſus à caſu, & ſic aduertere oportet iuſpatronatus dupliciter controuerti poſſe, nempe, principaliter, vel incidenter. Incidenter eſt, quando de eo agitur quoad iuſtificationem gratiæ, & clauſulam iurisſpatronatus, vel quoad eius pertinentiam: & tunc ſemiplena ſufficit probatio. Principaliter verò, & obiectiuè controuerti dicitur iuſpatronatus, quando de eius exiſtentia pro libertate Eccleſiæ ex parte Ordinarij, vel prouiſi Apoſt. agitur, & in iſto caſu iuſpatronatus, ſicuti & dominium, cùm qoo in probatione fraternizat, plenam, & concludentem requirit probationem; vt benè & magiſtraliter docent Achil. de Graſſ. *deciſ. 7 n. 3. & 4. de probat.* Seraphin. *deciſ. 831. n. 1. & deciſ. 1120. num. 1.* Mantic. *deciſ. 208. num. 1. & deciſ. 244. n. 5. & deciſ. 360. num. 3.* Coccin. *deciſ. 25. n. 2. & 3.* Lotter. *de re benefic. lib. 2. q. 7. num. 27. & ſeq. & q. 13. n. 100. & ſeq.* Rot. *deciſ. 522. num. 3. & deciſ. 788. part. 4. diuerſer.*

106 In iis verò perſonis, ſeu Commonitatibos, in quibus ius quæſitum plerumque ex vſurpatione potiùs præſumi ſolet, pleniorem & exactiorem probationem ad docendum verum titulum requiritur, nec immemorialis temporis probationem talibus ſuffragari, niſi præſentationes etiam continuatas non minori ſaltem quàm quinquaginta annorum ſpatio, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, aothenticis ſcripturis probauerint, ſtatuit Concil. Trident. *d. c. 9.* & aduertit Monet. *de commutat. vlt. volunt. cap. 10. n. 215.* quòd iſta ple- 107
nior & exactior probatio, quæ & qualis dicatur, eſt tum arbitraria Iudici, tum etiam determinata, & aſſignata à Concilio.

Quæ quidem forma à Concilio tradita, eſt om- 108
ninò obſeruanda, etiamſi concurreret maior, vel æqualis potentia in Ordinario, prout tenet Nouar. *in ſingul. Canonic. ſing. 95. n. 2.* Beltramin *ad Gregor. XV. deciſ. 221. n. 11. verſ. & hac forma.* Lotter. *de re benefic. lib. 2. q. 13. n. 129. & ſeq.* Aloyſ. Ricc. *in tr. de nouiſſ. probat. iurisſp. reſol. 109.* Rot. *in Lucana iurisſpatronatus 14. Iunij 1611. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, & in Ferrarien. Archipresbyteratus, 16. Iunij 1628. coram eodem,* & reprobata deciſione iuris decimandi *coram Card. Blanchetto* firmauit eadem Rota *in Sorana iurisſpatronatus 28. Aprilis, 1603. coram bonæ mem. Card. Pamphilio, & in Iacen. Parochialis. 23. Iuny, eodem anno, coram eodem.* Quamuis contrarium tenuerint Hieronym. Gabr. *conſ. 192. lib. 2.* Mareſcot. *var. lib. 2. c. 52. n. 6.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. collect. 1240. & in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 135. n. 2. & in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p. 3. deciſ. 127. n. 1.* Viuian. *in praxi iurisſpatr. lib. 11. c. 5. n. 77.*

Et procedit illud conciliare decretum dictam 109
exactiorem & pleniorem, probationem requirens, tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, vt per Gonzal. *d. gloſ. 18. n. 13.* Aloyſ. Ricc. *in d. tract. de nouiſſ. probat. iurisſpatr. reſol. 84.* Gregor. X V. *deciſ. 122. n. 1. verſ. quod probare,* Rot. *deciſ 756. num. 31. verſ. vnde ſequitur, p. 2. recent. & in d. Ferrarien. Archipresbyteratus, 16. Iunij, 1628. coram Reuerendiſſimo D. meo Cochino Decano; in verſ. ſecundum,* quia Concil. Trident. *d. c. 9.* ſubſtulit omnem poſſeſſionem. Se- 110
raphin. *deciſ. 1395. n. 4. verſ. neque obſtat, & n. 5. verſ. & ex eo.*

Reſpicit etiam iurapatronatus fundata ante 111
eius publicationem: quia licèt lex futura reſpiciat, non præterita. *l. leges, C. de legib.* tamen iſta lex, quamuis noua, eſt tamen iuris antiqui declaratoria, ac proinde trahi debet ad præterita, vt reſoluunt citati per me *in collect. ad cap. 3. num. 3. de conſtit.* Et licet non inuenerim Doctorem in his terminis agentem; tamen legi non paucos de iurepatronatus fundato ante Concilium loquentes, qui pleniorem illam & exactiorem probationem in eo requirunt, ad probandum titulum, vbi ex vſurpatione præſumitur: ita colligitur ex Pariſ. *de confident. q. 18. num. 210.* Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap. 10. num. 204.* Nou. *quæſt. forenſ. lib. 1.* Seraph. *deciſ. 1312. 1367. 1395. & 1411.* Mantic. *deciſ. 89. 208. & 253.* Coccin. *deciſ. 25.* Non obſtat deciſio S. Congregationis, quam refert Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p 4. deciſ. 157.* quia non cadit ſuper *d. cap. 9. Concilij,* vt ipſe falsò exiſtimauit, ſed ſuper *cap. 12. ſeſſ. 14. de reformat.* quòd vltimum intelligendum eſſe de iuribus patronatibus in futurum acquirendis poſt Concilium, non verò de acquiſitis, cenſuit illa deciſio S. Congregationis à Riccio malè allegata, prout eam referunt Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 4. tit. 30. l. 1. de iurepatron. num. 22.* Cauagnol. *in addit. ad conſ. 90. Menochij.*

Requiruntur ad eodem decreto *in verſ. In iis autem perſonis,* præſentationes continuatæ, vt, ſcilicet, vna ſeqoatur aliam, ex adductis per Flamin. Pariſ. *de confidens. q. 28. num. 255.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. reſol. 133. verſ. amplia ſecundò, & in d. tract. de nouiſſ. probat iurisſpatron. reſol. 113. num. 4.*

num.4. & reſol. 112. *num.* 2. vbi reſoluit præſentationes debere eſſe continuatas ſulùm per tempus 50.annorum,& *reſol.* 120. ait tempus 50. annorum non requirit, vt ſit ſeparatum ab immemorabili.

113 Quarum quidem præſentationum continuatarum probatio debet fieri per ſcripturas authenticas Rot.*deciſ.*199.*n.*4.*p.*2.*diuerſ.* Mareſcot. *var. lib.* 2.*cap* 52. *num.* 52. Aloyſ.Ricc. *in d. tract. de nouiſſ. probat.iuriſpatr.reſol.* 118. Non eſt tamen neceſſaria probatio continuati temporis in præſentando, ſi probentur extrema, cùm tunc media præſumantur, Caſſad.*deciſ.*2.*num.*7. *de probat.* Seraphin. *deciſ.*337.*& deciſ.* 1141. Aloyſ. Ricc. *in d. tract. de nouiſſ.probat.iuriſpatr.reſol.*114. Rot.*in d. Florentina Capella*,30.*Maij.*16 6.*coram R.P.D. meo Puteano*, impreſſa per Viuian. *poſt ſuam praxim iuriſpatron. deciſ.*61.*n.*4.*& in Ianuen. Albatiæ*, 13. *Iunij.* 1625. *coram bonæ mem.Buratto*, impreſſa per eundem *deciſ.*28.*n.*4.

114 Nec ſufficiunt continuata; niſi ſint effectum ſortitæ, vt diſponit claris verbis idem Concil. Trid.*d.c.*9. quæ tales dicuntur, ſi ſint confirmatæ præſentationes, Flamin. Pariſ. *d. q.* 28. *num.* 256. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 133. *verſ. ampliа tertiò*, Seraphin. *deciſ.* 1141. Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum. prælud.* 13. *dub.*4.*ex num.* 3. *ſecundum Romanam impreſſ.* Aloyſ. Ricc. *in dict. tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatronat. reſolut.* 115. *&* 116.

115 Rota ſæpiùs canonizauit doctrinam Oldradi *conſ.*229. vbi dicitur probari affectuationem præſentationum, & prouiſionum factarum de beneficio, tanquam vacante per alterius prouiſi obitum, vt apud Seraphin. *deciſ.* 337.*num.* 1. *&* 2.*& deciſ.*1141.*num.* 1. *verſ. & iſta*, Gregorius XV *deciſ.*215.*num.* 1. vbi adden. *num* 8. Card. Caualer. *d. deciſ.*625.*num* 3.*& in Aquilana beneficij*, 6. *Aprilis*, 1620. *coram bonæ mem. Remboldo*, *& in nullius*, *ſeu Taurinen. Prioratus*, 12.*Ianuarij* 1625.*coram R.P.D. Merlino*, *& in Ianuen. Parochialis*,13. *Martij* 1626. *&* 19. *Aprilis*,1627.*coram R.P.D. Duran.* inter eius impreſſas *deciſ.* 23. *& deciſ.* 72. quæ doctrina procedit, nedum quando beneficium vacauit per obitum, verùm etiam per renuntiationem: in quibus terminis loquuntur Seraphin. *deciſ.* 317. *num.*1.Rot.*deciſ.*423.*n.*2.*p.*2.*recent.* Card.Caualer. *deciſ.*424.*in princ.& deciſ.*655. *num.*6. *& in Lucana iuriſpatronatus*,26.*Iunij* 1619. *coram bonæ mem. Dunozetto*, *& in Romana iuriſpatronatus*, *ſeu beneficiatus*,9.*Decembr.*1619.*coram bonæ mem. Vbaldo*, *& in Neocaſtren. Parochialis*, 30.*Ianuarij*, 1623. *coram R.P.D.meo Nauarro*,*& in Sulmonen. beneficij*, 9. *Iunij* 1623.*coram eodem*,*& in d.nullius*, *ſeu Taurinen. Prioratus.* Quamuis contrarium ſenſerit eadem Rota *deciſ.*264.*ſub num.*10.*verſ.quamuis autem effectuatio*, *p.*4.*diuerſ.* & in aliis, quas refert,& ſequitur Gonzal. *d.gloſ.* 18. *n.* 85. *verſ. hoc tamen.* Habet etiam locum dicta doctrina, quando beneficium vacauit per contractum matrimonij, & alius poſtea ad illud præſentatus, & prouiſus fuit, Rot.*in Auximana beneficiorum* 6.*Februarij* 1623.*coram R.P.D. meo Puteano.*

116 Vnde non ſufficit vnica præſentatio, licèt fuerit effectuata ſpatio quinquaginta annorum, & vltra: quia Conc.Trid.*d.c.*9.non contentatur vnica præſentatione, cùm requirat plures, eáſque effectuatas,vt ait Rot. *deciſ.*557.*ſub n.*1.*verſ. hoc autem*, *part.* 4. *diuerſ.& in Sorana iuriſpatronatus* 28. *Aprilis*,1603.*coram bonæ mem. Card. Pamphilioſen.* Ferentil.*in annot.ad Buratt. deciſ.*139.*n.*12.

Probationem autem prædictorum omnium per ſcripturas publicas neceſſariò eſſe faciendam ſtatuit idem Concil. *d. cap.* 9. & ex eo colligunt Gonzal. *d.gloſ.*18.*num.*76. Garc. *d.part.*5.*c.*3.*n.*98. *&* 113. Lotter. *de re benef lib.*2.*q.* 13. *ex num.* 128. Aloyſ.Ricc.*in dicto tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatr. reſolut.*2. 117

Authentica verò ſcriptura quoad hoc propoſitum cenſetur Bulla Epiſcopi, ſeu conſenſus in ſcripto datus ad fundandum, conſtruendum, ſeu dotandum, vt per Piaſec. *in praxi Epiſc. p.*2.*cap.* 5. *n.*6. Viuian. *in praxi iuriſpatronat. p.*2. *lib.*11.*cap.*5. *n.*12.Garc.*d.c.*9.*n.*8.*cum ſeqq.* Molfeſ. *d.c.*5.*n.*44.*in fine* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori eccleſ. reſolut.* 118
125. *in* 2. *edit. & reſol.* 126. reſoluit, vt ſcriptura 119
dicatur authentica, debere continere omnia requiſita à Iure neceſſaria, tam in confectione, quàm in extractione; *& in tract. de nouiſſima prob. iuriſp. à reſol.* 1. *vſque ad reſol.* 65. oſtendit, quibus caſibus dicatur inſtrumentum authenticum ad probandum iuſpatronatus: & vbi *reſol.* 50. reſoluit, quòd vt regulariter dicatur inſtrumentum authenticum, non ſolùm debet confici cum debitis requiſitis ex diſpoſitione Iuris communis, ſed etiam interuenire debent ſolemnitates Iuris municipalis, & *reſol.*58 *cum ſeqq.*tradit, quibus caſibus debeat recognoſci inſtrumentum, vt dicatur au- 120
thenticum ad effectum probandi iuſpatronatus: & *reſol.* 61. an debeat eſſe integrum, & integraliter edi: & *reſol.* 65. tenet inſtrumentum poſſeſſionis captæ per prædeceſſores beneficiatos dici poſſe authenticam ſcripturam ad hunc effectum, *& reſol.*30.*n.*4. tenet quod conſenſus præſtitus per patronum in reſignatione beneficij dicitur ſcriptura authentica ad effectum probandi iuſpatronatus, prout illum refert Noguerol *tom.*1.*alleg.*28. *n.* 88. Conſenſus enim patronorum in reſignationibus habetur loco præſentationis, & præſeruat quaſi poſſeſſionem præſentandi, Creſc. *deciſ.*2. *de iurepatr.* Hieron. Gab. *conſ.* 162. *in fine lib.* 2. Rota *apud Farin.deciſ.*260.*n.*1.*p.*2.*recentior.& deciſ.* 661. *n.*3.*p.*1.*in poſth &* apud Poſtit. *poſt tract. de manut. deciſ.*172.*n.*1.

Cenſentur quoque authenticæ ſcripturæ, quo- 121
ad hunc effectum, ipſæ teſtium atteſtationes in antiqua acta redactæ, & in archiuo publico repertæ, vt benè reſoluunt Menoch. *conſ.* 336. *n.* 23. Monet. *de commutat. vlt.vol.c.*10.*n.* 210. Campan. *d.rub.*11.*c.*13.*n.*410. Viuian. *d.c.*5.*num.* 18. Aloyſ. Ricc. *in nouiſſ. probat. iuriſpatron. reſol.*56. Ego ipſe *d.alleg.*72.*n.* 26.Rot. *deciſ.*542. *&* 580.*p.*4. *diuerſ.* per egregiam doctrinam Angeli *in l.vlt. col.* 2. *verſ. ſed Innocentius*, *C.de edicto D. Andriani tollen.*

Teſtium igitur probatio remanet excluſa: cùm 122
enim Concil. Trid.*d. cap.* 9. requirat pro forma, quòd de præſentationibus conſtet per authenticas ſcripturas, non ſufficit præſentationes illas per teſtes, aut aliud æquipollens probare: ita Flamin. Pariſ. *de confidem.q.*28.*num.*147.Gonzal. *dict. gloſ.*18.*n.*79.*&* 80. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.*2.*c.*5. *n.*5. Mareſcot. *var.lib.*2.*c.*52. *num.*2. Franc. Leo *d. c.*6.*n.*6.Garc.*d.cap.*9.*num.*113. Aloyſ. Ricc. *in dict. tract. de nouiſſ.probat. iuriſpatron.reſol.*3. Mantic.*deciſ.*89. *num.* 2. vbi quòd ita reſpondit Sacra Cong. Illuſtriſſ. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, Beltramin.*in annot.ad Gregor. XV. deciſ.*222. *num.*11. Rot. *deciſ* 299. *num.*3.*&* 4.*p.*2. *diuerſ. & in Hieracen. iuriſpatronatus*, 28. *Aprilis*, 1616. *coram Card. Vereſpio*, impreſſa per Viuian. *poſt ſuam praxim iuriſpatronat. deciſ.*9. *num.*9. *& in Calaguritana iuriſpa*

iuriſpatronatus de Viana, 2. *Decembris*, 1624. *coram bonæ mem. Remboldo*, *& in eadem cauſa*, 18, *Decembris*, 1626. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano*, *& in Ferrarien. Archiepresbyteratus* 16. *Iunij* 1628. *coram eodem.*

123 Vnde licèt enunciatiuæ Ordinariorum plures antiquæ emanatæ in collationibus probent iuſpatronatus, Mantic. *deciſ.* 318. *n.* 2. *& deciſ.* 350. *n.* 3. Rot. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano deciſ.* 229. *in fine*, *& deciſ.* 130. *num.* 3. inter eius impreſſas, *& p.* 1. *recent. deciſ.* 518. *num.* 3. *& in Caſertana beneficij*, 17, *Martij*. 1627. *coram R. P. D. Duran.* inter eius impreſſas *deciſ.* 71. tamen nihil proſunt ad probandum huiuſmodi præſentationes ad effectum à Concilio requiſitum: ita in terminis Seraphin *deciſ.* 1367. *n.* 5. *& in Sorana iuriſpatronatus*, 28. *Aprilis*, 1603. *coram bonæ mem. Card. Pamphilio*, *& in Iacen. Parochialis*, 27. *Iunij* 1603 *coram eodem*, *& in d. Ferrarien. Archipresbyteratus in verſ. neque in hac. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano*, *& in Terracinen. iuriſpatronatus*, 10. *Aprilis*, 1628. *coram R. P. D. Merlino*, in qua redditur ratio, quia cùm Concil. de teſtibus omninò non confidat, vbi adeſt vſurpationis præſumptio, & ideò ipſis excluſis requirat pro forma ſcripturas authenticas, neceſſariò ſequitur, vt non ſint admittendæ tales enunciatiuæ Ordinariorũ in collationibus emanatæ, quæ nihil aliud videntur eſſe, nec magis operari, quàm teſtium depoſitiones, Ferentil. *ad d. deciſ.* 139. *n.* 14.

124 Nec ſatisfactum menti Concilij videtur, quãuis ipſæ collationũ ſcripturæ eſſent authenticæ: quia Conc. excludit omnem teſtificationem, non ſolùm implicitam, ſed etiam expreſſam, & requirit omninò ſcripturas authenticas ipſarum præſentationum, ita vt nedum ſcriptura, verùm etiam probatio ipſa ſit authentica, & authenticè reſultans: quod fieri non poteſt, niſi per ſcripturas, quæ confectæ fuerint ſuper actu ipſo præſentationis, & cadant ſuper præſentationibus primariò ac directè: aliàs enim redderetur eluſoria diſpoſitio Concilij, quæ reiicit teſtes: nam ſequeretur, ſemper poſſe admitti probationes factas per teſtes, ſi quando redigerentur in inſtrumenta, & in ſcripturas authenticas, quia etiam hæc poſſet dici probatio per ſcripturas authenticas; ita ſingulariter Rot. *in d. Terracinen. iuriſpatronatus*, *coram R. P. D. Merlino.*

125 Nec etiam quoad hunc effectum ſufficeret, ſi prætendatur authenticas ſcripturas deperditas fuiſſe, illas probare per teſtes, iuxta formam *cap. olim*, *de priuileg.* cum ſimilib. vt benè reſoluunt Flamin. Pariſ. *de confide. t. q.* 18. *n.* 258. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. reſol.* 136. *& in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 3. *deciſ.* 113. *& in d. tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatron. reſol.* 119. *&* 121 latè in puncto Rot. *in Calaguritana iuriſpatronatus de Viana*, 2. *Decembris*, 1624. *coram bonæ mem. Remboldo*; licet contrarium tenuerint Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 63. *nu.* 21. Garc. *de benefic. p.* 3. *cap.* 9. *num* 153. quos nuncupatim refert, & reprobat Rot. *in d. Calaguritana de Viana*, *coram Remboldo.*

126 Illud eſt in hac materia maxima conſideratione dignum, quòd debet ex actis probari fuiſſe cognitum de iurepatronatus, iuxta terminos Concilij *d. c.* 9 & non ſtatur aſſertioni factæ per Ordinarium, Rot. *deciſ* 421 *n.* 3. *verſ. minus obſtare*, *p.* 1. *recent. & in d. Ferrarien. Archipresbyteratus*, 16. *Iunij*, 1628. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano*, *in verſ. his poſitis.* Et debet etiam conſtare 127
fuiſſe citatum procuratorem fiſcalem, de cuius intereſſe agitur, Seraph. *deciſ* 1395. *num.* 7 *verſ. nec fuit citatus*, Rot. *in Ferrarien. Archipresbyteratus.*

Supereſt nunc, vt videamus, quæ ſint perſonę, 128
in quibus iuſpatronatus plerũque ex vſurpatione præſumitur acquiſitum, & Gonzal. *d. gloſ.* 18. *n.* 66. teſtatur Sacram Congreg. Concilij declaraſſe perſonas iſtas eſſe omnes dominos Ciuitatum, Caſtrorum, & locorum, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & alios quoſcumque dominos perpetuam iuriſdictionem habentes.

Præſumitur enim iuriſpatronatus vſurpatio, 129
ſi probetur eum, qui eſt in poſſeſſione iuriſpatronatus fuiſſe dominum loci illius, in quo eſt beneficium, Rot. *deciſ.* 219. *nu.* 1. *part.* 1. *recent. & deciſ.* 421. *num.* 1. *& deciſ.* 756 *n.* 3. *p.* 2. *etiam recent.* Sicut è contra, quando patroni non ſunt domini temporales loci, in quo fundatum eſt iuſpatronatus, illud dicetur priuatorum ad effugiendam vſurpationis præſumptionem, Rot. *deciſ* 364 *num.* 1 *p.* 2. *recent.* vbi fuit dictum, quòd iuſpatronatus probatur ſecundùm quod Ius commune diſponit, & non ſecundùm Concil. *d. cap.* 9. quando patroni ſunt perſonæ priuatæ, & non domini temporales, prout refert Egn ipſe *d. alleg.* 72. *num* 66 Et ſic comprehendi ſub diſpoſitione Concilij d. loco habentes iuriſdictionem in loco, reſoluunt Mohed. *deciſ.* 10. *n.* 2. *de iurepatr.* Caputaq. *dec.* 128. *p.* 2. Putc. *deciſ.* 55. *&* 56. *lib.* 1. Greg. XV. *deciſ.* 522. *n.* 5. Rota *apud Paſſi. in fine ſui tract. de mandato de manutenendo deciſ.* 238. *n.* 13.

Ex quo videtur inferri non habere locum for- 130
mam datam à Concil. *d. c.* 9. circa pleniorem illam, & exactiorem probationem, ſi ſola concurreret potentia prætendentium iuſpatronatus abſque iuriſdictione, vt reſoluunt Hieron. Gabr. *conſ.* 192. *n.* 3. *&* 4 *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 374 *p.* 2. *recent. & in Lucana iuriſpatronatus*, 26. *Iunij*, 1619. *coram bonæ mem. Dunozetto ſen.* confirmata 2. *Decembris eiuſdem anni*, *coram eodem.* Verùm ab hac ſententia penitus receſſit eadem Rot. *in d. Ferrarien. Archipresbyteratus*, 16. *Iunij* 1628. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino*, *in verſ. & prædicta*, quæ reperitur impreſſa *p.* 5. *recent. deciſ.* 197 aſſerens ſufficere potentiam in loco, quamuis non ſit coniuncta cum iuriſdictione; additque potentem prætendentem iuſpatronatus ex perſona propria, egere eadem probatione; quia decretum Conc. *d. c.* 9. propter dictionem, *plerumque*, qua vtitur, habet locum etiam quando ceſſat præſumptio vſurpationis, ſi iuſpatronatus prætendatur à perſona potenti, vel Magnate, ſiue Vniuerſitate, & teſtatur, Sacram Congreg. Concilij ita cenſuiſſe, refertque idem fuiſſe deciſum *in Sorana iuriſpatronatus* 28. *Aprilis*
1603. *coram bonæ mem. Card. Pamphilio ſen.* Eadem 131
enim probatio requiritur, quando ad iuſpatronatus agit familia potens & magna prout requiritur quando agit dominus Caſtri; Rot. *conſ.* 104. *lib.* 1. aliàs 123. *lib.* 3. *p.* 4. *diuerſ. & deciſ.* 342. *eadem p.* 3. *recent. in d. Ferrarien. Archipresbyteratus*, *in*
verſ. ſi vero. Potentia autem probatur ex diuitiis, 132
amicis, numeroſitate perſonarũ & familiarum ac populari exiſtimatione, Doctores *in l. C. ne liceat in potentiorẽ*, *& in c. fin.* vbi Card. *n.* 3 *&* 5. *de alienat. iudic. mutandi cauſa facta.* Rota *apud Poſi. d. deciſ.* 238. *n.* 17. Sed, quia hæc nõ ſemper certa eſſe poſſunt, melius erit illa relinqui arbitrio, & religioni iudicantis, vt in his terminis tenent Bald. *conſ.* 151. *ſub num.* 1. *verſ. nam illa lex*, *libro* 1.

Rot.*in Lucana iuriſpatronatus de Podiis*, 14. *Iunij* 1621.*coram Reuerendiſſimo D.meo Coccino Decano*, *& in d.Ferrarien. Archi presbyteratus, in verſ.in propoſito* Et ideo potentia non præſumitur in perſona, quæ per Papam in Bulla nuncupatur nobilis vir, Rot.in Alphana iuriſpatronatus 1.*Iunij* 1629. *coram R.P.D. Ghislerio*, impreſſa per Alphonſ.de Leone *d.q.4.praxi* 2.*n.*85.

Perſonæ, & familiæ nonnullæ potentes expreſsè per Rotam fuerunt canonizatæ ad effectum, vt in eis iuriſpatronatus vſurpatio præſumatur, ac proinde plenior & exactior probatio, de qua *in d.cap.verſ.in perſonis*, requiratur: ſunt autem quæ ſequuntur.

133 Imperator, vt refert Pute. *deciſ.* 60.aliàs 56 *lib.* 1.*in correctis*.

134 Rex Aragoniæ, Mohed. *deciſ.*10.*n.*4.*de iurepatr.*

135 Infans Portugalliæ Pute. *deciſ.* 57.aliàs 55 *lib. in correctis*.

136 Quilibet ex familia Columnæ, Caputaq. *deciſ.* 128 *p.*2.Rot.*deciſ.*199.*lib.*2.*diuerſ.& in Lucana iuriſpatronatus de Podiis*, 5.*Martij* 1621.*cor.R.P.D. meo Coccino Decano*, impreſſa per Viuian.*poſt ſuam praxim iuriſpatronatus*, *deciſ.*31.

137 Quilibet ex familia de Sabellis, Rot.*in Sabin. iuriſpatronatus 26.Octobris*, 1594.*coram Litta*, *&* 6. *Martij*, 1596 *coram Penia*, *& in d.Lucana iuriſpatronatus de Podiis*, *coram R.P.D.meo Coccino Decano*.

138 Ex ex familia Vrſinorum, Rot.*deciſ.*842.*lib.*3. *p.*2.*diuerſ.& deciſ.* 199.*num.*1.*p.*2 *etiam diuerſ.& in d.Lucana iuriſpatr de Podiis*, *coram R.P.D.meo Coccino Decano*.

139 Et quilibet etiã ex familia Neapolitana de Caracciolis, Rot.*in Neapolitana Capellaniæ*, 29.*Ianuarij*, 1571. *coram bonæ mem. Card. Lancellotta ſen.* & apud Poſt.*d.deciſ.*238.*n.*16.*in fine*.

140 Et nobiles Veneti in Statu Venetorum, Rot. coram Seraph.*deciſ.*951.*n.*6.*& in d. Lucana iuriſpatronatus de Podiis*, *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino*, *Decano*, & apud Poſti.*d. deciſ.* 238.*n.*16.*in fine*.

141 Item, quæcumque alia ſimilis familia potens, Pute.*deciſ.*55.*cum ſeqq.& deciſ.*99.*lib.*1.*in correctis*, Mar.Anton.*var.reſol.lib.*1.*reſol.*33 *n.*2.Garc.*d.c.*9. *ex n.*98.Mãric.*deciſ.*257.*n.*5. Greg.XV.*deciſ.*225. *n* 1, Aloyſ.Ricc.*in tract.de nouiſſ. probat. iuriſpatron.* 1 *fol.*99.*cum ſeqq.*Rot *deciſ.*5.*p.*2.*lib.*2.*diuerſ.& deciſ.*532.*p.*3.*lib.*3.*etiam diuerſ. & in Lucana iuriſpatronatus de Podiis*, *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano*, *& in Comaclen.& Ferrarien. Præpoſituræ*, 15.*Decembris*, 1625.*coram bonæ mem.Remboldo*, & apud Poſt. *poſt d. tract. mandati de manutenen. deciſ.* 238.*n.*16.

142 Vel alter Magnas, Caputaq.*deciſ.*128 *n.*1.*p.*2. éſtque *deciſ.*1273.*lib.*3.*p.*3.*diuerſ.*Rot. *in d.Lucana iuriſpatronatus de Podiis*, *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano*, & apud Poſt. *dict. deciſ.* 238. *num.*16.

143 Seu Baro, aliúſque dominus iuriſdictionem temporalem habens, Rot.*deciſ.*53. *n.*1.*&* 6.*p.*1 *recent.*Gonzal.*d.gloſſ.*18.*num.* 66. *verſ.in his perſonis*, Aloyſ.Ricc.*in d.praxi rerum fori eccleſ.* 138. *num.*1. Molfeſ.*d.tract.*6.*c.*5.*n.*61.

144 Statuit inſuper Concil.Trident.*d.cap.*9 iuſpatronatus ex vſurpatione etiam præſumi acquiſitum in Vniuerſitatibus, ſeu Communitatibus, etiam Parochianorum, vt ex eo colligunt Caualcan.*deciſ.*17.*num.*7.*p* 2.Gonzal.*d.gloſſ.*18.*num.*63. Aloyſ.Ricc.*in praxi rerum fori eccleſ.reſol.* 131.*& in dict.tract.de nouiſſ.probat.iuriſpatron.reſol.*82 *&* 108. vbi de Parochianis, Garc.*de benefic.p.*5.*c.*9.*n.*102. Mantic.*deciſ.*134.*num.* 1. Rot.*in Calagurritana iuris prouidendi de Viana*, 15.*Maij* 1609 *coram Penia*, *&* 9.*Maij*.1616.*coram bonæ mem. Remboldo*, *&* 2.*Decembris*, 1624.*coram eodem*, *& in dicta Ferrarien. Archipresbyteratus*, 16.*Iunij*, 1628.*coram Reuerendiſſimo D.meo Coccino Decano in verſ. & prædicta*, vbi ampliat, quamuis non habeant iuriſdictionem in loco.

Quod quidem locum habet etiamſi Vniuer- 145
ſitates, ſeu Communitates huiuſmodi paruę ſint, vt in puncto reſoluunt Garc. *d. c.*9. *n.*102.Aloyſ. Ricc.*in d.praxi rerum fori eccleſ.reſol.* 135. *& in collect.deciſ.p.*4.*collect.*1240.*& de nouiſſ.probat. iuriſpatron.reſol.* 101. me citato Ciarlin. *controuerſ.forenſ. cap.*57.*num.*13.Rot.*deciſ.*481.*n.*1. *p.* 1.*recent.& in Lucana iuriſpatronatus*, 31.*Ianuarij*, 1620.*coram bonæ mem. Dunozetta*, impreſſa per Viuian.*poſt ſuam praxim iuriſpatron.deciſ.*28.*n.*1. eadem Rot.*in nullius Archipresbyteratus*, 2.*Maij* 1588.*coram Card. Pamphilio ſen.& in Calagurritana iuriſpatronatus de Viana*, 18.*Decembris*, 1626.*coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano*, & apud Poſti.*d.deciſ.*238.*n.*18. & Paul. de Rubeis *deciſ.* 82. *num.* 18.*tom.*3.*diuerſ.* aliàs *p.*7 *recent.*Et quamuis Parochiani, ſeu vicini, à quibus prætenditur iuſpatronatus, ſint pauci, Rot.*apud Ricc.in d.tract de nouiſſ probat iuriſpatron. reſol.*82.eadem Rot.*in d.Ferrarien.Archipresbyteratus*, *coram Reuerendiſſimo D.meo Coccino Decano*, *in verſ.& prædicta*.

Non præſumitur tamen iuſpatronatus ex vſur- 146
patione acquiſitum, ſi non totius Vniuerſitatis, ſed illius partis eſſe prætendatur, vt per Gonzal. *d.gloſſ.*18.*n.*69.Aloyſ.Ricc.*in d.praxi rerum fori eccleſ.reſol.*135.*in fine*, *& in d.tract.de nouiſſ. probat.iuriſpatron.reſol.*102.*&* 107.Viuian.*d. c.* 5.*n.*77.met-ipſum *d.alleg.*72.*n.*64.Rot.*deciſ.*210.*n.*2.*p.*1.*recent.* quæ loquitur de iurepatronatus pro parte ſpectante ad Vniuerſitatem Parochianorum, & *deciſ.* 798. *num.* 4.*p.*1.*diuerſ.*vbi de Capitulo Eccleſiæ Tyraſſonen. refert eadem Rot. *in d.Bergomen.Capellaniæ*, 18.*Maij*, 1629.*coram R.P.D.Merlino*.

Sicut nec præſumitur, ac proinde neceſſario 147
non eſt probatio præſcripta à Concilio *d.cap* 9 ſi priuata perſona, ſeu familia haberet iuſpatronatus ſimul cum familia potenti, ſecundùm Menoch.*de præſumpt.lib.*3.*præſ.*99.*n.*15.*&* 16.*& conſ.* 634.Rot.*deciſ.*154.*ſub n.*7.*p.*2.*recent. & in Firmana Altaris de Doriis*, 15.*Februarij*, 1610.*coram bonæ mem.Card.Marquemont*.

Proinde nec etiam exigitur eadem probatio, ſi 148
ſuſpectus de vſurpatione concurrit cum non ſuſpecto; quia tunc Ordinarius temoto ſuſpecto, nihilominus libertatem beneficij non acquirit, ſuſpicio illa non releuat; vt intret forma præſcripta per Concilium; ſed ſufficit probatio ordinaria: ita Rot. *in Feſulana iuriſpatronatus*, 15. *Februarij*, 1610.quę eſt 89.inter impreſſas *bo. mem. D.Card. Caualerij*, *& deciſ.* 224. *n.* 9. *p.*1.*recent.*cum aliis, per adden *ad deciſ.*222.*num.*11. Gregorij XV.refert, & ſequitur eadem Rot.*in Papien. iuriſpatronatus*, 28. *Iunij* 1630.*coram Reuerendiſſimo P. D.meo Peronam*, apud Alphonſ.de Leone *d. q.*4 *praxi* 2. *num* 87.

Et in hac materia, meo iudicio, ſingularis deci- 149
ſio Rotę *in d.Bergomen.Capellaniæ* 18. *Maij*, 1629. *coram R. P. D. Merlino*, apud Alphonſ. de Leona *dict.quæſt.*4.*praxi* 2.*n.* 89. dum aſſerit ſuſpicionē vſurpationis non cadere in iurepatronatus, cuius

præſentatio

præſentatio ſpectat ad Confraternitatem aliquam; quia illa non conſtituit aliquod collegiũ publicum cum iuriſdictione, ſeu potentia, ſed potiùs eſt priuata quædam congregatio perſonarum ad exercitium pietatis inſtituta, & ſic dici non poteſt Vniuerſitas, ex adductis per Innoc. *in cap. ui electa, numer. 9* & *ibi* Cardin. *numer. 7. de exceſſ. Prał.* Alexand. *conſ. 102. num. 2. verſ. confirmatur, n. 7.* Nau. *conſ. 3. de foro comp.* Rot. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, deciſ. 472. num. 1. & 2.* Item quando principaliter non eſt quæſtio ſuper libertare beneficij, ſed ſolùm agitur de pertinentia inter patronos, non requirũtur probationes iuxta formam Cõcilij, ſed ſufficiunt ordinariæ, Rota apud Paul. de Rubeis *deciſ. 83. num. 19. cum ſeqq. tom. 7. recent.*

150 Sed dubium eſt, an præſumptio vſurpationis per dictionem, *plerumque*, qua vtitur Concil. *d. c. 9.* cadat in ſingulos cum iuriſdictione in loco, beneficij potentes, taxatiuè, vel demonſtratiuè, & vniuerſaliter? In quo dubio videtur reſpondendum, præſumptionem vſurpationis iuriſpatronatus ex Concilio vniuerſaliter abſque vlla reſtrictione & diſtinctione comprehendere omnes, & cadere in ſingulos potentes iuriſdictionem habentes in loco, vbi ſitum eſt beneficium; quia dicta præſumptio, etiamſi de facto, & actualiter ceſſaret; adhuc tamen de iure, ſeu ex diſpoſitione Concilij ſemper præſumitur: nam ea tantùm oritur ex potentia cum iuriſdictione, & non aliunde. Vnde & ceſſet talis præſumptio, neceſſe eſt, vt deſtruatur, & penitùs annihiletur potentia cum iuriſdictione: ſtat igitur illa dictio, *plerumque*, non taxatiuè, & reſtrictiuè, ſed demonſtratiuè, & vniuerſaliter Quare quiſquis ſit in iudicio, ſi petens iuſpatronatus eſt potens cum iuriſdictione in loco beneficij, præſumitur ſemper vſurpator, & tenetur probare iuſpatronatus ad formam Concilij, etiamſi actualiter, & de facto in eo non adſit vſurpatio, quamuis etiam eſſet ipſe potens, eiuſque anteceſſores fundatores beneficij pij & iuſti, bonæque vitæ, pietatis, & auctoritatis. Colliguntur ex Aloyſio Ricc. *in tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatronatus reſol.* 109 Lotter. *de re benef. lib. 2. quæſtio. 13. numero 129. & ſeq.* Nonar. *in ſingul. iuris canon. ſing. 95. numero* 2. Rot. *deciſ. 590. p. 4. diuerſ. & deciſ. 219. p. 1. recent. & coram Manzan. deciſ.* 253. & Apud Viuian. *deciſ. 34. numero 1. & 2.* in hoc dubio de potentia cum iuriſdictione in loco, non ſemel memini, non quia verumque ſecundùm noſtram opinionem ſuprà poſitam requiratur, ſed, quia Doctores & deciſiones Rotales proximè citati cum hac phraſi loquuntur, eò quòd illi exiſtimant, potentiam prætendentium iuſpatronatus abſque iuriſdictione non ſufficere, quos tamen cum iudicio ſuprà reprobaui.

151 Non obſtat Seraph. *deciſ.* 468. quia loquitur in diuerſis terminis, videlicet, in caſu vſurpationis bonorum beneficij iuriſpatronatus per patronũ, quo debet vſurpatio probari ad hoc vt incurratur excommunicatio ab aliqua perſona, de qua in Conc. Trid *ſeſſ. 22. de reform. c. 11.* cùm tunc de iure non præſumatur talis vſurpatio, ſicut ex diſpoſitione eiuſdem Conc. *in d. c. 9.* ſemper præſumitur. Neque contrarium velle videtur Monet. *de commut. vlt. vol. c. 10. n.* 214. dum aſſerit in ſuo caſu dictam dictionem, *plerumque*, ſtare taxatiuè; quia loquitur de perſonis potentibus, & Vniuerſitatibus, comprehendendo, & includendo Imperatorem, Reges, & Principes habentes iura imperij, & Vniuerſitates, ac Collegia in ordine ad ſtudia vniuerſalia: verùm, quia Conc. *in d. cap.* excipit has perſonas, reſpectu huius exceptionis Monet. affirmat, dictionem, *plerumque*, ſtare taxatiuè, ſicut & taxatiuè ſtare reſpectu potentium & Vniuerſitatum habentium iuſpatronatus ſimul cum aliquo priuato ſuprà reſoluimus *numero* 147. ſicut & in aliis caſibus quandoque non præſumi protulit Rot. *deciſ. 224. n. 9. p. 1. recent.* quà ex re Ego ipſe *d. alleg. 72. n.* 63. Præcipuè ſtante initio acquiſitionis ex alia cauſa, vt fuit dictum *in Leodien. Parochialis, 18. Decembris, 1623. coram R. P. D. Merlino, in verſ. nec etiam.* Vel conſtito de initio ex inſtrumentis fundationis, eadem Rot. *deciſ. 211. n. 3. p. 1. recent.* Aut ſtantibus præſentationibus ſimiliũ beneficiorum per tempus à Concilio requiſitum, ead. Rot. *deciſ. 381. n. 1. p. 1. recent.* ſeu continuatis ſpatio quadraginta annorum, eadem Rot. *d. deciſ. 481. n. 1.*

Eccleſia, cùm ſit iuſtitiæ cultrix, nec connumeranda inter Magnates, quibus cùm Ordinarius ob illorum potentiam contradicere non poſſit, inde oritur præſumptio vſurpationis, vt ponderauit Put. *deciſ. 57. & 59. lib. 1. deciſ. 3. & 8. de iurepatron* ideò præſumptio vſurpationis non cadit in ipſa domina Caſtri, aut iuriſdictionis temporalis, vt in puncto fuit reſolutum in Rota *in 4. Papien. iuriſpatronatus, 28. Iunij 1630. coram R. P. D. Pirouano*, quæ reperitur impreſſa *p. 5. recent. deciſ.* 401. & declarauit S. Congreg. Concil. *in Sublacen. 11. Septembris, 1621.* in iurepatronatus Abbatis temporalem iuriſdictionem habentis non requiri ampliores illas probationes quas Concil. expoſcit in his perſonis, quibus præſumitur vſurpatio. Non enim de Eccleſia domina Caſtri poteſt timeri, ne quis ei contradicere valeat; quia ſemper ſubijcitùr ſuo Superiori abſque contradictione aliqua, nec acquirendo iuſpatronatus bona Eccleſiæ vſurpare præſumitur, prout contra laicum ſuſpicari poteſt, ex quo eidem Eccleſiæ acquiritur iuſpatronatus; non autem hæredibus fundatoris. Abb. *in cap. ad audientiam, numero 12. de Eccleſ. ædifican.* Felin. *in cap. cùm venerabilis, numero 32. de except.* Roch. *de iurepatron. d. verb. & dotauit, quæſtio. 6. num. 26.* Rot. *in Mantuana bonorum, 17. Maij, 1617. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanello, & deciſ. 648 p. 1. recent.* 152 153

Probatio autem iuriſpatronatus coram iudice eccleſiaſtico eſt facienda, ſicut & omnes cauſæ iuriſpatronatus ad Iudices eccleſiaſticos ſpectant, *c. quanto, de Iudic. Ordin. Regni Luſit. lib. 1. tit. 1. §. 7.* vbi Parens meus plures refert, Cald. Pereira *qu. forenſ. conſ. 5. num. 6 & 7* Bernard Greuæ. *ad pract. Camera Imper. lib. 1. concl. 8. conſ. 1* Cabed. *de patronat. Regia Corona, cap. 5. numero 5. & cap. 49. anu. 1.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarro tit. 4. l. 4. n. 41.* 154

Iurapatronatus conceſſa à quadraginta annis citra Concil. Trid debere reuideri ab Ordinario, ad effectum, vt debeant reuocari, vel confirmari, ſecus in illis, quæ fuerunt conceſſa quadraginta annis ante Concilium, vt idem Concil. *d. cap. 9.* ſtatuit, & poſt Nicol Garc. tradit Filliuc. *in quæſt. moral. tom. 1. tract. 4. cap. 2. nu. 62.* cenſuit Rot. *in Lucana canonicatus, 14. Maij 1590. coram Bubalo, & deciſ. 4. numer. 4. p. 2. recent.* Dum enim Concil. *d. cap. 9.* ſubiicit examini, & reuiſioni Ordinarij iuſpatronatus conceſſum ex augmento à 40. annis citra, ſignum euidens eſt quòd vult cætera Iurapatronatus ex augmento conceſſa ante 40. 155

annos valida remanere, Nicol. Garc. *d. cap. 9. num.*
104. & ſeq. Beltramin. *ad Gregor. XV. deciſ. 197. n. 6.*
156 Interim verò dum reuidentur patronos ſua quaſi
poſſeſſione non eſſe priuandos fuit dictum *in*
Barchinonen. Prioratus, 11. Maij, 1609. coram D.
mea Coccino Decano; & in Cæſaraguſtana de
Mella 6. Nouembris, 16.7. coram eodem, quas
refert Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, prae-*
lud. 7. dub. 3 numer. 66 ſecundùm Romanam impreſſio-
nem.

157 Habet autem patronus ius præſentandi per-
ſonam, quæ eius Eccleſiæ, cuius eſt patronus, Re-
ctor, ſeu Beneficiatus perpetuus exiſtat, *cap. 1. verſ.*
ædificatori. 16. q. 5. §. hic autē diſtinguendū, & c. mona-
ſterium, verſ. liceatque 16 q. 7. cap. nobis. verſ. ſecùs ta-
men, de iurepatron. cap. ad audientiam, de Eccleſ. ædi-
fican. dummodo ſit habilis ad beneficia obtinen-
da, nec incapacitatem aliquam patiatur, iuxta ea,
quæ diximus infrà *cap. 13. de collat. verſ. quibus au-*
tem perſonis, cum ſeq. quod circa ætatem 14. anno-
rum requiſitam ad beneficium ſimplex iuxta for-
mam Conc. Trid. *ſeſſ. 23. de reform. cap. 6.* requiri-
tur, nam in beneficiis iuriſpatronatus locum ha-
bet, cum abſolute loquatur, prohibendo ne aſſu-
matur ad beneficium minor 14. annorum; ita
Squillante *de priuil. cleric. cap. 4. dub. 3. nu. 62.* Mari.
Anton. *var. reſolut. lib. 1. reſol. 112. caſu 51.* Aloyſius
Ricc. *in deciſion. Curiæ Archiep. Neapol. p. 3. dec. 26.*
& p. 4. deciſ. 343. quicquid aliud velint Ioan. Ma-
ria Nouar. *in quæſt. forenſ. p. 1. q. 71. num. 5. cum ſeq. &*
in nouo Iure Pontif. concl. 14. r. 7. Diana *moral. reſol.*
158 *p. 3. tract. 6. reſol. 64.* Limitatur, ne procedat, quando
in fundatione expreſsè cauetur, etiam minores
14. annis poſſe admitti, vt fuit dictum *in Grana-*
ten. Capellaniæ, 12. Ianuarij 1607. coram bonæ mem.
Card. Marquemont. quam refert Lotter. *de re benef.*
159 *lib. 1. q. 32 num. 15.* & eſt *deciſ. 194. p. 2. recent.* Vel ſi
fundator tacitè id voluiſſet, nempe, ſi mandauit
præſentari clericum in minoribus conſtitutum:
nam tunc etiam poterit præſentari, & inſtitui
minor 14. annorum, non obſtante diſpoſitione
160 Concil. *d. cap. 6.* Rot. *deciſ. 482. ad fin. par. 1. diuerſ.*
Garc. *de benefic. p. 7. cap. 4. n. 9. &* 10. Vel ſi manda-
uit præſentari clericum primæ tonſuræ, quia tunc
poterit minor 14. annis præſentari, vt fuit reſolu-
tum *in Monopolitana beneficij 6. Iunij, 1622. coram*
R. P. D. Merlino, quod intelligitur, vbi fundatio
facta eſt ante Concil. Trid. de quo tempore, ſe-
cundùm Iuris communis diſpoſitionem, clericus
etiam primæ tonſuræ, & in ſeptimo anno conſti-
tutus erat capax beneficij ſimplicis, *cap. ſi eo*
tempore, de reſcript. & declarauit Rot. *in Corduben.*
Capellaniæ, 5. Decemb. 1629. coram R. P. D. Durar.
161 *dec. 228* in impreſ. Si verò iuriſpatronatus erectio-
ne cautum ſit, vt prouideatur de eo quicumque
clericus, non poteſt alicui clerico conferri, qui ſit
minor 14 annorum Sac. Congregat. Concil. *ſub*
die 4. Auguſti 1619 Dixi, *in iuriſpatronatus erectio-*
ne, quia in Iure cautum eſt, non licere patrono ex
interuallo poſt fundationem adiicere conditio-
nes, Abb. *in cap. cùm dilectus, numero 5. de conſuet.*
Roch. *de iurepatr. verb. pro eo, q. 13. nu.* 29. Lambert.
lib. 1. p. 2. q. 4. art. 4. n. 3. verſ. & ſic verteretur, Monet.
de commut. vltim. volunt. c. 11. num. 199. Rot. *in To-*
letana Capellaniæ maioris 16. Iunij, 1631. coram R.
P. D. Merlino.

Sed an excommunicatus poſſit præſentare, vi-
162 detur ab aliquibus in dubium reuocari? In quo
quantum ad præſentationem iuriſpatronatus ec-
cleſiaſtici certum eſt, non poſſe; quia talis præ-
ſentatio confert ius, & æquiualet electioni,
quæ ab eodem excommunicato facta non valet,
vt colligitur *ex c. cùm autem, de iurep. atr.* Ita Sayr.
de cenſur. lib. 2. cap. 6. numero 7. licèt Suar. *tom. 5. di-*
ſput. 14. ſect. 2. numero 31. aliter ſentiat. Quantum
ad præſentationem laicalem eſt valida, cùm huiuſ-
modi præſentatio non tribuat ius, ſed ſit quædam
expreſſio voluntatis, & ſic quid facti tantùm. Ita
Nicol. Garc. *de benefic. p. 3. c. 4. numero 307.* Sayr. *d.*
numero 7. vbi aduertit præſentantem tam in iure-
patronatus eccleſiaſtico, quàm in laicali, peccare
mortaliter, cùm vtatur hominum communicatio-
ne, qua eſt priuatus.

Non igitur abſque patroni conſenſu Epiſco- 163
pus, vel alius, ad quem inſtitutio ſpectat, Recto-
rem in eius Eccleſia inſtituet, aliàs enim nulla
atque irrita erit inſtitutio, ſed ab alio fiet iuxta
patroni votum, vt velle videtur Toletanum Con-
cilium, de quo *in cap. decernimus*, vbi *gloſ. 16. quæſt.*
7. quod quidem hodie ſeruabitur, vbi Epiſcopus
nollet factum ſuum reuocare, quo caſu ad Supe-
riorem haberetur recurſus, arg. *cap. nullus, de iure-*
patron. Sed Ego *de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. al-*
leg. 72. & 171. tenui talem collationem firmam
eſſe, irritari tamen ex patronorum diſſenſu, velu-
ti illis præſentantibus, aut expreſsè contradicen-
tibus cùm videantur ſperni: ex tunc enim collatio
à Iure reputabitur irrita, argum. *d. cap. decernimus.*
Vnde, ſi fuerit elapſus terminus ad præſentan- 164
dum, patrono non reclamante, nec contradi-
cente, manebit omninò firma collatio, vt meritò
reſoluunt Rebuff *in praxi. par. 3. ſignatura, verb. nec-*
non iuriſpatronatus, numero 52. & de nomin. quæ-
ſtio. 17. numero 11. Spin. *in ſpeculo teſtament. gloſſ.*
4. princ. numero 99. Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib. 8.*
q. 10. numer. 11. Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. iuſ-*
patronatus, §. 8. dub. 8 Cald Pereira *de poteſt. eligen-*
di, cap. 10 numero 24. Nicol. Garc. *d. cap. 9. numero*
232. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſiaſt. reſo-*
lut. 154.

Verùm, in nonnullis caſibus valet inſtitutio 165
Rectoris facta abſque conſenſu, & præſentatio-
ne patroni. Primò, ſi patronus per negligentiam
excedit tempus ſibi à iure ſtatutum ad præſen-
tandum, poterit is, quem ſpectat, Rectorem
eligere, atque inſtituere, ne Eccleſia diu ſine Re-
ctore permaneat, *cap. ſi verò, & cap. cum te deceat. de*
iurepatron. cap. 2. in fine, de ſupplen. neglig. Prælat. de
quo vide quæ diximus *cap. ſeqq. verſ. in primis*: dum-
modo priùs conſtet de lapſu temporis à die ſcien-
tiæ patronorum, Caputaq. *deciſ. 248. numero 3. p. 3*
Seraph. *deciſ. 380. num. 1.* Rot. *deciſ. 173. ſub numero*
1. & deciſ. 186. ſub num. 1. part. 1. recent. Beltramin. *in*
annot. ad deciſ. 177. Greg. XV. num 9. & fuit dictum
in Praten. beneficij 24. Februarij, 1620. coram bonæ
mem. Buratto, quæ quidem ſcientia patronorum, vt 166
deuolutioni ſit locus, debet eſſe certa, nec ſuffi-
cit interpretatiua, & veriſimilis, Seraph. *deciſ.*
1173. numero 3. Rot. *d. deciſ. 173. ſub numero 1. & de-*
ciſ. 186. ſub numero 2. par. 2. recent. Hieronym. Gabr.
conſ. 185. numero 6. lib. 2. Nicol. Garc. *de benef. par.*
10. cap. 3. numero 34. & ius præſentandi conſerua-
tur in vno ex patronis, qui ſcientiam huiuſmodi 167
vacationis non habuit, aliis propter ſcientiam ex-
cluſis, Rot. *in Spoletana 28. Maij 1590. coram Car-*
din. Blanchetto, impreſſa per Garc. *d. p. 10. cap. 2. nu.*
41. Tēpus autem huiuſmodi præſentationis præfi- 168
nitum à iure, eſt quatuor menſium à die vacatio-
nis ſcitæ, ſi quidem patronatus eſt laicorum. *cap.*
quoniam in quibuſdam, in fine, & cap. cùm propter, de
iurepatron.

iurepatro.cap.vnico,eod.tit. in 6.ſi verò eſt Clerico-
rum,ſex menſium ſpatium conſtituitur,in d.cap.
eam te decet,& in cap.vnico.Ita Perez l 2.tit.3.lib.1.
Ordin.pag.59 Aloyſ.Ricc.in collect. deciſ.par.1 col-
lect.119.& in deciſ.Curia Archiep.Neapol deciſ.218.
num 14.& 15.part.2.Cardoſ.in praxi iudicum ,verb.
Iuſpatronatus,numer.15.& 16.Nicol.Garc.d.cap.9.
num.209.quod quidem ſemeſtre ad præſentandũ
non ſolùm habent eccleſiaſtici patroni,ſed & eo-
rũ cauſa compatroni laici;Perez vbi ſuprà,Nicol.
Garc.d.cap.9.num.210.Aloyſ.Ricc. in praxi aurea,
reſol.558.Ego ipſe d.alleg.72.num.132.& me cita-
to Viuian. in praxi iuriſpatron. lib. 7.cap.1.num.9.
in vlt.impreſſ.vbi n.10. poſt me ead.alleg 72.n.131.
169 ampliat,etiamſi laicus habeat maiorem partem,
iuſpatronatus enim mixtum aſſumit naturam ec-
cleſiaſtici , ſecundùm Flamin.Pariſ. de reſignat.be-
nef.lib.2.q.4.num.50.Sed hoc non eſt abſolute ve-
rum,per ea quæ reſoluunt Gabr.Pereira de manu
Regia p.1.cap.7.n.32.cum ſeqq.Melch.Phœb.Luſit.
deciſ.214.per tot. tom 2. Ego ipſe de officio.& poteſt.
Epiſcop.part.3.alleg.60.n.1710 vltima impreſſ.de
anno 1641.
170 Non currit tamen præfinitum tempus abſenti,
vel legitimè impedito,veluti ſi patronus ſit abſẽs
Reip.cauſa,vel iniuſtè carceratus , vel ſi non ha-
beret tutum acceſſum propter perhorreſcentiam
alicuius inimici , cùm Eccleſia ſit pia,& cultrix
iuſtitiæ;Reboff.de pacif.poſſeſſ.num. 304.Flores de
Mena var.q.3.n. 4. vbi n. 5.ſubdit,quòd abſentia
in dubio præſumitur,refero Ego ipſe d.alleg.72.
n.138.& ſeq.vbi n.136.ea Hier.Gabr.conſ.185.n.11.
vol 2.& Menoch.de præſump libro 6. præſumpt.77.
n.14.teneo præſumptionem eſſe pro patrono ,vt
dicatur ignoraſſe vacationem,niſi ſciuiſſe probe-
tur:& a n.140 latè trad. an, & quando patronis
præſentare contendentibus currat tempus? Quid
autem faciendum , quando vacauerit parochialis
iuriſpatronatus eccleſiaſtici,vel laicorũ. & intra
quod tempus eius prouiſio ſit facienda,& quo-
modo? dixi in tract. de officio, & poteſt.Parochi,cap.2.
num.124.cum ſeqq.
171 Secundò,ſi propter plures compatronos diuiſa,
vel diſcors præſentatio fiat.adeò vt ſine ſcandalo
non valeat vnius ex præſẽtatis inſtitutio fieri,po-
terit Epiſcopus Eccleſiam , vt meliùs ſecundùm
Deum ei viſum fuerit,ordinare,c. quoniam in qui-
buſdam,de iurep. Zerol. in praxi Epiſc. part.1 .verb.
iuſpatronatus.§ 5 Et id ipſũ facere poterit,ſi intra
quatuor menſes quæſtio patrono.ũ ſuper electio-
ne non fuerit terminata,d.cap quoniam,c.cùm pro-
pter , 27. eod.tit.Tiraq.de tract.lign.g §.11.gloſ.10.
n.37.Cald.Pereira de renouat emphyt.q.7.n 13 Cã-
pan.in diuer .Iuris Canon.rub 11.c.13.n.486. Ioan.
Anton.Maſſobr.in ſua praxi habendi con ur um, re-
quiſ.1.dub.10.à n.14.Rot deciſ 586 n.2.p.4 diuerſ.
aut intra ſex mẽſes,ſi quæſtio non ſuper electio-
ne,ſed ſuper iurepatronatus extiterit , d. c eam te
172 decet,vbi gloſ c ſi verò,eod.tit. Vnde notabis textũ
in d.c.quoniam,inducentem deuolutionem,quãdo
lis eſt inter patronos, tanquam exorbitantẽ,& ri-
goroſam,nõ extendi ad litem inter præſentatos,
vt tenuit Rota deciſ.586.n.7.par.4 diuerſ.prout nec
etiam extendi ſtante lite inter patronos & inter
præſentatos,reſoluunt Ioan.Andr in cap. cum vos,
num.2.verſ.vnde iura,de offic.Ordin.vbi etiam Butr.
n.7.verſ iura ergo,& Imol.nu. 7.verſ.nec obſtat,Lap.
alleg.78.num. 15. Rot.deciſ.81.in fine,par 1.recent.
173 quamuis patroni,durante lite inter duos præſen-
tatos,alium tertium præſentare ſine vitio attẽ-

tati non poſſint , Sarnen. ſuper reg. de ſubrogandis
qu.13.Couar.pract cap. 36.num.7.verſ.quam ratio-
nem , Lancellot. de attent.cap.4.in præfat.num.608.
Nicol.Garc d.cap.9.numer.217.Seraph. deciſ.990.
num.6.cum ſeqq.Rot.deciſ.504.num.2.part.1.recent.
nec etiam alium in locum vnius præſentati mor-
tui ſecundum Calderin.conſ.1.ſub tit.de iurepatron.
Lap.alleg.21.n.3.Caſſad.deciſ.3.n.5 vt lite pẽd.Rot.
deciſ.306.n.1.p.2.recent.
Tertiò,ſi patronus præſẽtet indignum,niſi in- 174
fra tempus legitimum alium idoneũ præſentaue-
rit,poteſt Epiſcopus per ſe electionem,atque in-
ſtitutionem perficere,c.ſicut , in fine,de ſupplen.ne-
glig.Prælat.cap ad audientiam , il 1 .de Eccleſ.ædific.
quod quidẽ in eo Patronatu volũt prædicati tex-
tus eſſe intelligendũ,qui ad eccleſiaſticas perſo-
nas pertinet,& ad ipſum inſinuat c.cum vos,de of-
fic.Ordinar.ibi,in quibus eccleſiaſtica perſona præſen-
tationem non habet,niſi ſcienter indignum præſen- 175
tauerint:quia tũc huiuſmodi eccleſiaſticæ perſo-
na priuatæ ſunt pro illa vice iure præſentãdi,gloſ.
verb. minus idonea. in d. cum vos,Stephan. Gratian.
diſcept. forenſ.cap. 8. num. 11. Mar.Anton.var.reſ.
lib.1.reſol.19 num.vlt.Vgolin.de offic.Epiſcop.c 51.
§.1.num.4 verſ.ſecundo,quas tamen pœnas non in- 176
currunt illi,qui indignum ex ſola cõfeſſione no-
tum præſentant,quia pœnæ huiuſmodi pertinent
ad forum externũ,Sanch.de matrim.lib 3.diſp.16,
n.6.in fine.Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta,
præc.2.lib.6.cap.2.numer.7.in fine. Nam , quod ad
laicos pertinet,etiã elapſo tempore eis permitti-
tur alterius idonei præſẽtatio,modò intra termi-
nũ aliquem præſentauerint:interim verò,ne Ec-
cleſia diu vacãs diſpendium patiatur, idoneus in
ea Vicarius,aut œconomus ab Epiſcopo cõſtitua-
tur,d.cap.cùm vos;licet quippe Epiſcopis præſen-
tatos à patronis,ſi idonei non fuerint , repellere,
Concil.Trid ſeſſ.24.de reform.c.18.& ſeſſ. 25.etiam
de reform.cap.9.
Quartò,ſi patronus primùm aliquem præſen- 177
tauit idoneum,& ante inſtitutionem illius velit
variando alium in eius locum præſentare ,poteſt
Epiſcopus non attẽta hac ſecũda præſentatione,
abſque conſenſu patroni priorem præſentatũ in-
ſtituere,cap.cum autem,de iurepatr. Quod quidem
in patronatu eccleſiaſticarũ perſonarum eſt inte-
lligendũ,quæ in præſentatione variare nõ per-
mittuntur,ſecundùm citatos per me d.allegat.71.
nu.151.quibus addo Sanch.in conſil.moralib.lib.2.
c.2.dub 65.n.2.quia earum præſentatio vim ele-
ctionis videtur habere:electio autem eccleſiaſtica
mutari nõ poteſt,c publicato,de elect cum aliis per
me adductis d alleg 72.num 114.Laicorum verò
variatio eſt admittenda & vltima præſentatio eſt
attendenda antequam prioris facta fuerit inſtitu-
tio,d.cap.cùm autem 24.cap.paſtoralis,cap. quod au-
tem,de iurepatron.Intellige tamen, huiuſmodi va-
riationem permiſſam eſſe ſemel tantùm,& cumu-
latiuè,non autem priuatiuè,id eſt non recedendo
à priori præſentatione,ſed ſolummodo addendo,
& cumulando d.c.quod autem,cap. cùm autem,cap.
paſtoralis.de iurepatron. Calderin. conſ.16 eodem tit.
Nauar.in cap. placuit , num.167.cum ſeqq.de pœnit.
diſtinct 6. Gutier. de iurament, confir. p.3.cap.13,
num. 4. & 5 Rot.in Compoſtellana Parochialis , 30.
Februarij , 1630 coram. R. P.D.Merlino,Roch.de
iurepatronatus,verb.honorificum,q.10. Franc. Marc.
deciſ.488.poſt.n.6.p.1.Tiraquel.in l.boues §.hoc ſer-
mone,in reg.num.25.ff.de verb ſignific.Cald.Pereira
de poteſt. elig. cap. 3. num. 10.Nicol.Garc.d cap.9.

*num.*214. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *num.* 440. vbi *num. ſeq.* ſubdit, quod ſi nihil addatur de variatione, aut cumulatione, & alter ſimpliciter præſentetur, tunc præſumendum eſt cumulatiuè, præſertim cùm cenſeri debeat velle voluiſſe facultate à Iure ſibi conceſſa variandi, & citat Lambertio. *part.* 2. *lib.* 2. *quæſt.* 7. *art.* 22. *n.* 7. Gutier. *d. c.* 13. *n.* 5.

Verùm cõcluſio illa, quòd patronus laicus poteſt variare ſolùmodo addendo & cumulando, habet plures limitationes, duaſque principaliores: quarum prima eſt, quando accumulatio fit lite pendente; quia tunc vti attentata licita non eſt, Crauet. *conſ.* 63. *n.* 3. *in fine.* Creſcent. *deciſ.* 10. *de iurepatr.* Con. *pract. cap.* 36. *n.* 7. *verſ. tertio quandoque,* Lancellot. *de attent. p.* 2. *c.* 4. *in præfat. n.* 585. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 12. *q.* 3. *nu.* 57. Garc. *de beneſic. p.* 5. *c.* 9. *n.* 217. Rot. *deciſ.* 442. *n.* 6. *p.* 1. *diuerſ.* & *in Zamoren. beneficij de Morales* 30. *Maij* 1586. *corã Orano,* me citato *in hoc loco* Noguerol *tom.* 1. *alleg.* 28. *nu.* 76. Niſi tamen hæc noua præſentatio, ſiue accumulatio, fieret in collitigantem, ita vt non inde difficilior euaderet exitus litis, nec diutiùs protraheretur iudicium: tũc enim ceſſat ratio *c.* 2. *vt lite pend.* vt benè per Roch. *de iurepatron. in verb. honorificũ, q.* 23. *n.* 53. Lanc. *de attent. lite pend. in præfat. n.* 576. & 590. Garc. *d. c.* 9. *n.* 220. & fuit dictum *in Mediolanen. iuriſpatron.* 29. *Ianuarij* 1596. *coram bonæ mem. Card. Blanchetto,* quæ eſt impreſſa apud eundem Garc. *de benef. p.* 10. *cap.* 3. *n.* 8. & *in Aretina Capellaniæ,* 24. *Ianuarij,* 1603. *coram bo. mem. Card. Pamphilio,* & *in Romana iuriſpatronatus,* 9. *Maij,* 1603. *coram bo. me. Iuſto,* & *in d. Compoſtellana parochialis, coram R. P. D. Merlino;* quia non liceret patrono lite pendente ſuper titulo beneficij etiam cumulando collitigantem præſentare; quãdo per illam præſentationem daretur occaſio litigandi, & aperiretur via, ne lis finiatur, Rot. *deciſ.* 216. *nu.* 7. *p.* 1. *recent.* Secunda limitatio eſt, quando quis ſub iuramento promittit non reuocare, nec etiã, quod magis eſt, cumulare: vbi enim patronus ſimpliciter promiſit, & iurauit non reuocare, non dicitur contrauenire per ſecundam præſentationem; quia reuerà non reuocat primam, ſed ſolummodo addit, & cumulat, ita vt Ordinarius poſſit etiam primum præſentatũ inſtituere; ſic rectè animaduertunt Caſtr. *conſ.* 361. *num.* 4. *lib.* 1. Rip. *in rub. de indic. n.* 68. Lambert. *de iurepatr. p.* 1. *lib.* 2. *q.* 4. *art.* 13. *n.* 3. & *p.* 2. *lib.* 1. *q.* 7. *art.* 16. *nu.* 2. quos refert, & ſequitur Burſat. *cõſ.* 369. *num.* 14. *lib.* 4. & Rot. *deciſ.* 347. *num.* 4. *p.* 3. *diuerſ.* Sed quod patroni ſignanter ſub iuramento promiſerunt, quòd non reuocarent, neque accumularent, tunc noua præſentatio in ſpretum religionis iuramenti non eſt attendẽda. Regulariter enim, licèt actus geſtus contra priùs emiſſum iuramentum ſuſtineatur, quamuis ipſe contrauenions efficiatur periurus, prout ſi quis promiſerit, & iurauerit nõ reuocare procuratorẽ, tamen reuocatio facta ſubſiſtit, *c. fin.* & ibi gloſ. communiter approbata *in verb. reuocatus, de procuratorib. lib.* 6. Iuratus non reuocare teſtamentum, ſi reuocaret, deierat quidem, ſed valida eſt reuocatio, gloſ. *in cap. vltima voluntas* 13. *quæſtio.* 2. quam extollit Couar. *in rubr. de teſtament. part.* 2. *num.* 15. *verſ. eſt & alia ratio.* Et ſi quis contrahat ſponſalia, & iuret ſe non contracturum matrimonium cum alia, ſi tamen contrafacit, & contrahit cum alia, validum eſt matrimonium, & penitus irritantur priora ſponſalia, vt ex text. *in cap. ſicut ex litteris, de ſponſalib.* Quibus rationibus inductus ita in his terminis præſentationis etiam conſuluit Alexand. *conſ.* 16. *num.* 3. *cum ſeq. libr.* 3. cuius dicta ponderat Roch. *de iurepatron. verb. honorificum, q.* 12. *num.* 37. *in princip.* Nihilominus in terminis præſentationis contrarium eſt dicendum, quod illa ſcilicet, non attendatur contra iuramentum prius emiſſum, quoniam actus geſtus contra emiſſum iuramentum ſuſtinetur, quoties talis actus eſt, qui liberè & abſolutè pendeat à ſola voluntate faciẽtis, prout eſt conſtituere procuratorem, contrahere matrimonium, facere teſtamentum. Ita obſeruant Couar. *in cap. quamuis pactum, p.* 2. §. 2. *n.* 5. *ſub verſ. ſed in gloſ. de pactis, lib.* 6. Sanch. *de matrim. lib.* 6. *diſp.* 13. *n.* 3. Nõ poteſt enim quis per iuramẽtum efficere, quòd actus ille non ſit validus, nec coërcere volũtatem, nec validè velle poſſit, quod volitura eſt, ſed hoc eſt ſolùm poteſtatis Superioris, vt doctè explicant Suar. *de Relig. tom.* 2. *tr. de iuram. lib.* 2. *c.* 19. *n.* 17. Sanch. *in præcepta Dec. tom.* 1. *lib.* 3. *c.* 12. *n.* 32. At quoties actus non pendet ad ſui perfectionẽ à ſola voluntate facientis, ſed vel infringitur à iure, vel expectat approbationem, & factum iudicis, prout eſt præſentatio, quæ debet admitti ab Ordinario mediante inſtitutione, tũc iuramentum priùs emiſſum impedit, ne Ordinarius teneatur approbare ſecundam præſentationem, nec inſtituere hunc ſecundo loco præſentatum, quia aliàs fieret particeps delicti, priutiúmque illud cõfoueret: ita in his terminis reprobato Alexandro, dixerunt Lambertin. *de iure patron. p.* 2. *lib.* 2. *q.* 7. *art.* 16. *per tot.* vbi *n.* 4. dicit ſe mirari Alexandrum ita conſuluiſſe, Grammat. *conſ. ciuil.* 32. *n.* 8. & 9. Cou. *in d. cap. quamuis pactum, p.* 2. §. 2. *n.* 5. *verſ. prædicta verò concluſio.* Anton. Gom. *ad l.* 50. *Tauri, num.* 58. Gutier. *d. cap.* 13. *verſ. his autem non obſtantibus.* Spin. *in ſpeculo teſtamentor. gloſ.* 4. *n.* 77. Matienſ. *l.* 3. *gloſ.* 13. *num.* 7. & *tit.* 10. *lib.* 5. *Recop. cũ ſeqq.* latè & eleganter Rot. *in d. Compoſtellana Parochialis,* 20. *Februarij.* 1630. *coram R. P. D. Merlino,* vbi reſpondit aliis fundamentis, quæ in contrarium adduci poſſent.

Verùm, ſi laicus ſecundo æquè idoneo præſen- 178
tato priorem non repudiauerit, in Epiſcopi electione conſiſtet, quem voluerit inſtituere, *d. cap. cum autem.* 24. *Clem. plures, in fine, de iurepatr.* cùm ex præſentatis ab Eccleſia patrona prior tempore etiam in iure potior ſit habendus, quod tamẽ ita eſt intelligendũ, ſi vtraque præſentatio poſt vacationem Eccleſiæ facta fuerit: nam ſi antequam Eccleſia vacaret, vnius facta fuerit præſẽtatio, nihil ſecundo præiudiciat, qui poſt vacationẽ fuit præſentatus; quia prior præſentatio nulla extitit, & inualida, *cap. illud, de iurepatr.* Item præſentatio ſecunda etiam ab Eccleſiaſticis facta eo caſu eſt admittẽda ſi prior fuerat minùs legitimè inſtitutus aut præſentatus indignus, *cap. fin. eod. tit.* ſicut etiam inſtitutio à laicis, vel Eccleſiæ conceſſio non canonicè facta irritatur, & alterius præſentatio admittitur, *cap. cùm laici.* & *cap. ſuggeſtum, eod. tit.* Vbicunque autem inter plures cumulatiuè 179
præſentatos ad idem beneficium omnia paria eſſe conſtat, habens inſtituere poterit optare, & quem voluerit inſtituere, cùm hoc caſo locus ſit gratificationi, gloſſ. *verb. iudicio Epiſcopi, in dict. cap. cùm autem.* Roch. *dict. verb. honorificum, quæſt.* 15. *num.* 4. Cæſar. de Graſſis *deciſ.* 1. *num.* 9. *de iurepatr.* Cald. Pereira *de renou. emphyt. q.* 17. *n.* 33. *cum ſeqq.* & *q.* 18. *n.* 23. Mar. Anton. *var. reſol.* 104. *n.* 2. *in fine.* Campan. *d. c.* 13. *n.* 443. vbi *n.* 446. ſecùs ait dicendum, ſi reliqua non eſſent paria.

Quintò

180 Quintò, ſi Eccleſia iuriſpatronatus eſt conuentualis, inſtituit Epiſcopus ſine præſentatione patroni; quia in Conuentuali Eccleſia (vbi ſcilicet, plures cõuenientes ius habent eligendi Prælatũ) electio Prælati ad Capitulum ſpectat, vt *lib. 1. c. de elect.* vidimus, quæ ſine interuentu patroni eſt facienda; ſed ipſius poſtulari debet conſenſus, gloſſ. *verb. honeſtius.* Abb. *numer.* 8. Zabarell & alij *in dict. cap. nobis 25. de iure c...* idem Abb. *num.* 1. *in cap. cum terra, de elect.* Roch *de iurepatron. verb. in Eccleſia, quæſt.* 2 *numer.* 2. & *quæſt.* 3. *num.* 8. Paul. de Citrad. *part.* 3 *quæſt.* 32. *numer.* 41. Lambertin. *d. lib.* 2. *part.* 1. *q.* 5. *art.* 1. *à num.* 9. & *art.* 2. *à princ.* qui
181 intelligunt procedere in poſtulatione conſenſus, ad effectum, vt patronus electionem approbet, & laudet, manente ipſius validitate quantumcunque illam recuſauerit, nam, cùm huiuſmodi conſenſus tantummodo in obſequium, & remunerationem beneficij accepti poſtuletur; & tale obſequium, ſeu remuneratio non dicat prædictum conſenſum præcisè eſſe obtinendum, rectè fit, vt talis conſenſus ita requiratur vt velit, nolitve validitas electionis permaneat, prout explicant Abb. *in cap. ſacroſancta, num.* 6. *de elect.* Paul. de Citrad. *dict. n.* 41. Roch. *d. q.* 2. *n.* 2. Cauaier. 4. *deciſ.* 321. *num.* 5. & *deciſ.* 445. Pro quo intellectu facit verbum illud, *honeſtius*, de quo *in d. cap. nobis*, quod quidem ſupponit honeſtè fieri, ſi patroni cõſenſus non requiratur, prout in ſimili probat text. *in cap. commiſſum.* 16. *de ſponſ.* ibi, *tutius*, & c iuncta communi interpretatione, de qua ibi. Nec huic intellectui refragatur text. *in c. Abbatem, il* 2. 18. *q.* 2. ſiquidẽ omiſſis multis declarationibus, de quibus cõmuniter Doctores, ſatisfit ſi dicas text. illum ſolùm euincere habendam eſſe rationem ipſius patroni, & certiorem eſſe faciendũ de electione Prælati in Monaſterio, cuius patronus exiſtit non verò conſtituere cõſenſum patroni præcisè eſſe requirendum, vt aliquid impediat, vel officiat electioni iã factæ, prout voluit *gloſſ.* 1. *in cap. principalis* 63. *diſt.* Vnde iam colliges non videri veram ſententiam gloſſ. *verb. honeſtius in d. cap. nobis*, dum videtur velle, de neceſſitate præciſa fore poſtulandum aſſenſum patroni, ita vt ſine illo non confirmetur electio: idem dicit apertiùs gl. *verb. Princeps in cap. de hoc, de ſimon.* ſequitur Hoſt. relatus à Zabarel. *in dict. cap. nobis quæſt.* 5. aduertere namque debuiſſent ſolùm poſtulari conſenſum in obſequium & reuerentiam patroni ad illum tantùm effectum, vt coram Diœceſano, ſi aliqua ſciat opponat, quæ de Iure debeant impedire cõfirmationem, prout reſoluunt ſupracitati, aliàs data confirmatione ſine requiſito conſenſu, vel illo non dato, permanet ipſa in ſua firmitate, vt admittit Lambert. *d. lib.* 2. *p.* 1. *quæſt.* 5. *art.* 2. *n.* 9. Supradicta autem limitantur nõ procedere ſtãte conditione in contrarium in eadem Eccleſia Cõuentuali appoſita de conſenſu Epiſcopi in fũdatione, conſtructione, vel donatione ipſius; ſiquidẽ illa prædicto modo opponi poteſt, per quam patronus in eadem Eccleſia Conuentuali Prælatũ præſentare poſſit. Ita in ſpecie Paul. de Citrad. *d. loc.* Roch. *d. quæſt.* 2. *num.* 3. Lambertin. *d. lib.* 2. *p.* 1.
182 *quæſt.* 5. *art.* 1. *n.* 23. Eodem modo limitatur locum non habere reſpectu Præbẽdarum, Capellarum, ſeu aliorum beneficiorum, quæ extiterint in eadem Eccleſia Conuentuali: in his enim non datur incõueniens, quominùs patronus præſentare poſſit, vt probatur *d. c. nobis, verſ. ſecus tamen*, Concil. Trid. *d. ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 9. *verſ. reliqua.* Abb. *in cap. ſuggeſtum, num.* 3. *de iurepatron.* Paul de Citrad *vbi ſupra* Roch. *d. q.* 2. *n.* 3. Lambertin. *d. q.* 5. *art.* 1.

Sextò, ſi patronus eſt Clericus, aut Eccleſia, 183
Romanus Põtifex, aut eius Legatus de latere, poteſt abſque eius præſentatione inſtituere in eadẽ Eccleſia Rectorem, *cap. dilectus, de offic. legati*, *cap. cum dilectus, de iurepatr.* Si verò ſit laicus, id ſolùm Pontifex poteſt, gloſ. *verb. quemquam præſentare, in d. cap. cum dilectus.* Cabed. *de patronatib. Regiæ Coronæ, cap.* 35. *num.* 1. & 2. Viuian. *in praxi Iuriſpatron. lib.* 14. *cap.* 1. *à num.* 98. *in vltim. impreſſ.* & diximus *lib.* 1. *cap.* 1. *verſ.* 37.

Denique, ſi patronus iuſpatronus amittat, 184
eius de cætero præſentatio non attendetur: quomodo autem hoc ius amittatur dicemus infrà *hoc eod. cap. n.* 254. *cum ſeqq.* Eſt autem circa prædicta notandum primò, quòd differentia eſſe videtur inter patronum laicum, & Eccleſiaſticum, vt ex iis, quæ diximus, conijcere licet, Porrò patronus eccleſiaſticus intelligitur perſona eccleſiaſtica, quæ nomine Eccleſiæ, aut Monaſterij, vel Capituli ſit patrona; adeò vt alioquin nihil ea in re à laico patrono differat, vt ſuprà diximus. Plus autem Iuris videtur Eccleſia laicis patronis, quàm eccleſiaſticis dare: nam eccleſiaſticus non poteſt, ſicut laicus, in præſentatione variare; neque ſi præſentet indignum, excedere Iuris terminũ ad alium præſentandum poteſt, ſicut laicus poſſe videtur, qui & dat Epiſcopo electionem, quem ex duobus æquè idoneis præſẽtatis inſtituere velit, cùm in præſentatione eccleſiaſtici patroni prior nominatus debeat priùs inſtitui, & denique laici præſentatio à ſolo Romano Pontifice poteſt contemni, cùm Eccleſiaſtici præſentationem etiam Legatus ſpernere valeat, vt proximè vidimus. Eſt & alia differentia ex Concilij Trident. decreto *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 18. quòd patronus laicus ad parochialem Eccleſiam vnicum eligit, & præſentat, atque examini ſubiicit, alios ad examen teneri videtur admittere, ex approbatis verò digniorem, quem præſentet, eligere. Cauſa huiuſmodi imparitatis ea potiſſimùm eſſe videtur, quòd iſtud iuſpatronatus magis in laicorũ fauorem ab initio probatur fuiſſe inſtitutum *in c. piæ mentis, cum ſeqq.* & *in cap. quicunque, cum ſeq.* 16. *quæſt.* 7. vt ad iuuandam Eccleſiam patroni efficerentur, quò magis ipſi indigere, quàm perſonæ eccleſiaſticæ comprobantur; hæc generalis cauſa videtur præter eas cauſas, quæ iuxta ſubiectam materiam ſpecialiter diuerſitatem oſtendunt, vt vidimus.

Reſtant quædam de præſentatione notanda, an- 185
tequàm de tranſlatione iuriſpatronatus agamus. Notandum eſt igitur primò, quòd patronus putatiuus debet præſentare, & non alius qui caret poſſeſſione, & licèt bonum ius habeat in proprietate, ita per tex. *in cap. conſultationibus, de iurepatr.* reſoluunt Roch de Curte *verb. competens, quæſt.* 19. *num.* 39 *cum ſeqq.* Gutier. *conſil.* 4. *num.* 34. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 45 §. 2. *num.* 6. Salgado *de protect. regia, tom.* 1. *par.* 3. *cap.* 10. *cum ſeqq.* Rot. *deciſ.* 167. *num.* 7. *part* 2. *diuerſ.* Exiſtens enim in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, ſeu præſentandi, validè præſentat, & eius præſentatio admittenda eſt, ac proinde inſtitutio ſequenda *gloſſ.* 1. Innocent. Butr. *numer.* 1. Ancharan. *num.* 1. & 5. *in d. cap. conſultationibus*, Roch. *dicto verb. competens, q.* 14. *num.* 28. & *q.* 22. *num.* 44. Aloyſ Ricc. *in ir. de nouiſſ. prob. iuriſpatr. reſol.* 84. Seraph. *deciſ.* 1382. *n.* 4.

Mantic.deciſ.86.num.1.Maſcard.de prob.concl.173.
num.5 Rot.deciſ.376 num.3.par.2.recent.vbi benè
& in Ferrarien. Archipresbyteratus,16.Iunij,1628.
187 coram R.D.meo Coccino,in verſ.& prædicta,vbi fuit
dictum, præſentatum ab exiſtente in poſſeſſione
præſentandi, etiam quòd nullum deregatur ius
poſſeſſoris,nõ debere amoueri:latiſſimè Ego ipſe
188 in cit. tit.au d.cap.conſultationibus,num.5.vbi n.6.re-
fero plures Doctores ad hoc, quòd iuriſpatrona-
tus poſſeſſio acquiritur etiã ex vnica præſentatione
ſequuta inſtitutione,de quo etiam Garc.de benef.
p.5.cap.5 n.59.Rot.in Sarnen.benefic.j,quam re-
fert Aloy. Ricc.de nouiſſ.probat.iuriſpatr. reſol. 229.
& 21. Poſti de manut.obſ.71.n.53. me citato in
hoc loco Noguerol.tom.1.alleg.28.n.54.

189 Ad acquirendum verò huiuſmodi poſſeſſionẽ
iuriſpatronatus, plura requiruntur: & primò,
quòd ille, qui vult præſentare,præſentauerit bo-
na fide: ſecundò,quòd præſentatio fuerit admiſ-
ſa:tertiò,quòd inſtitutus fuerit habitus tanquam
Rector in poſſeſſione Rectoriæ:quartò,quòd præ-
ſentans credat vti iure ſuo: quintò,quòd ille in
cuius præiudicium poſſeſſio quæritur,hoc ſciat,
& patiatur. Colliguntur hæc ex Caldin.conſ. 12.
de iurepatron Roch.d.verb. compeiens, quæſt. 14. à
num.35.Lambert.lib.2.part.1. q.3.art. 10. Aloyſ.
Ricc.vbi proximè,reſol.214.cum ſeqq.Rot.in d. Fer-
rarien. Archipresbyteratus.

190 Sed eſt notandum, quòd hæc quaſi poſſeſſio
præſentandi nõ tranſit in hæredes præſentatoriũ,
ſine noua apprehenſióne, Achil. deciſ. 5. de cauſ.
poſſeſſ.Caputaq.deciſ.135.& 420.part.1. Verall.de-
ciſ.420 part.1.Rot deciſ.150.num.2.& deciſ. 260.
numer 4 & deciſ 337.num 5.part.2. recent. Mantic.
deciſ.88.numer.5 Rot.in Lucana Parochialis, 7.Fe-
bruarij,1620.coram bo.mem.Vbaldo,& in Vrbinata-
na fideicommiſſi,5.Aprilis,1609. coram R. D.meo
Coccino Decano, quam refert Aloyſ.Ricc. in tract.
de nouiſſ.probat.iuriſpatron.reſolut. 216. vbi fuit di-
ctum,quòd licèt præſentans ab eo,qui eſt in qua-
ſi poſſeſſione præſentandi debeat inſtitui, hoc
tamen eſt intelligendum,quando conſtat de iure-
patronatus, & quando ille met, qui hodie præ-
ſentat, aliàs præſentauit: quia Rota tenet illam
opinionem,quòd poſſeſſio defuncti nõ tranſfer-
tur in hæredem ſine noua apprehenſione, iuxta
text.in l.cum hæredes,vbi Doctores,ff.de acquir.poſſ.
me citato in hoc loco Noguerol.dict.allegat. 28. nu-
mero 64.

191 Secundò nota,quòd ex pluribus patronis ſin-
guli poſſunt alternis vicibus præſentare,aut om-
nes ſimul in præſentatione concurrere,prout cõ-
uenerit inter eos, Clem.plures, de iurepatron. &
ſi fuerint in præſentando diſcordes, maioris par-
tis ſententia præferetur, cap.quoniam 3.de iurepa-
tron. Maſſobr.in ſua praxi habendi concurſum, præ-
lud.7.dub.82.num.12.ſecundùm Roman. impreſſ.
Mar.Anton.var.reſol.lib.1.reſol.104.num.1.Aloyſ.
Ricc.in dict.praxi reſol.173.Rot.deciſ.625.num. 2.
& 3.part.1.recent. vbi numer. 3.ſubdit, quòd ſi à
maiori parte electus fuerit indignus, & à minori
præſentatus dignus ſit, is vltimus admitti debet
ad beneficiũ:quia,vbi præſentatio indigni ſcien-
ter fit à maiori parte patronorum,totum ius de-
uoluitur ad præſentatum à minori parte, ſi præ-
ſentatio fit à pluribus patronis,vti ſingulis,non
autem à Collegio, vel Vniuerſitate, vt obſeruat
192 ea Rot.deciſ.568.num.2 dict. part. 1. recent. Plu-
res tamen hæredes vnius patroni defuncti pro
vno tantùm ſimul patrono reputantur, & vnius

tantùm vocem habebunt ad Clem.plures, Azeued.
l.9.numer.2.tit.6.lib.1.nouæ recop. non enim poteſt
diuidi inter eos patronatus, cùm ſit res incorpo-
ralis,c.1.de iurepatr.Cou.var.lib.3.c.19.n.5.in princ.
Marãt.in repet.l.is poteſt n.33.& 34.ff.de acquir.hæ-
red.Gonzal.ad reg.8.Cãcell.gloſſ.45.§1.n.6.Peregr.
conſ.34.n.8.cũ ſeqq.vol.1.Camp.d.rub.81.c.13.ex n.
379.quare plures hæredes non ſuccedunt in ius
iſtud in capita,ſed in ſtirpes, vt infrà videbimus.

Tertiò nota, quòd patronus Clericus, etiam 193
idoneus,& benemeritus,nõ poteſt ſe ipſum præ-
ſentare,cap. per noſtras 26. de iurepatron. Paul de
Citrad.part.6.quæſt.48.artic. 3. num. 89. cum ſeqq.
Lambertin.d.lib.2.part.1.quæſt.8.art.1.num.6.Fla-
mio.Pariſ.de reſignat.benefic.lib.9.quæſt.17.n.112.
Campan.d.rubr.12.c.13.num.398. Mar. Antonio.
variar.reſolut.lib.1.reſolut.51.num.1. Ego ipſe dict.
allegat 62.num.85.Rot.in Spoletana Capellania 16.
Maij 1623.coram bo.me.Buratto, & in Regien. Iu-
riſpatronatus 15. Ianuarij,1624.coram R.P. D.meo
Pirouano, & in eadem 5. Martij, 1625. coram bo.
mem.Vbaldo. Ratio eſt,quia in præſentatione pa-
troni de ſe ipſo facta vitium ambitionis reperiri
cenſetur:nam, cùm non ſolùm prohibeantur il-
la, quæ per ſe mala ſunt,verùm etiam illa, quæ
ſpeciem mali repræſentant, & præſentatio de ſe
facta propter prædictum vitium in illo præſum-
ptum mali ſpeciem habere cenſeatur,argum.text.
in cap.quia in tantum, & in cap. cum inàultum, de
præbend. meritò patronus ſe ipſum ad Eccleſiam
patronatam vacantem præſentare non poteſt.

Vnde,cùm in d.c.per noſtras, ſolùm de eccleſia- 194
ſtica prælatione mentio haberetur,videbatur in-
ferri ad beneficium ſimplex ſe patronũ præſenta-
re poſſe,vt probant Lambertin.dict.lib.2.p.1.q.8.
art.2.à numer.6.Peregr.conſil.18.num.15.lib.5.Io-
ſeph.Ludouic.concl.42.col.16.verſ.ampliatur quin-
tò.Ciarlin.controuerſ.forenſ.c.59 num. 8. vbi n. 13.
declarat niſi ſit primus fundator.Rot in d.Regien.
Iuriſpatronatus, 15. Ianuar. 1624. coram R.P.D.
meo Pirouano. Sed contrariam ſententiam tenuit
Ioan.Andr. & communis in præſenti:pro qua facit,
quia d.cap.per noſtras agit de Perſonatu, ad quem
dicit patronum non poſſe ſeipſum præſentare, &
tamen conſtat Perſonatum eſſe beneficium ſim-
plex, cap.ſuper eo.de præbend. lib. 6. Facit rurſus,
quia ratio,in qua text.in d.c.per noſtras, fundatur,
& in deciſione exprimitur, etiam in ſimplicibus
beneficiis reperitur,& colligitur ex Cõcil. Trid.
ſeſſ.24.de reformat.cap.17.ibi, improba cupiditatis
affectu. & ibi, vnum tantùm beneficium, &c. ac pro-
inde dicendum eſt in illis etiam prohibitionem
illius text. locũ habere:licèt enim aliqua deciſio
exorbitans etiam contra Iuris regulas ſit,non eſt
inconueniens, quòd accomodetur ad caſus, de
quibus non loquitur, ſi in illis verificatur ratio
ipſius diſpoſitionis: dummodo tamen in eadem
diſpoſitione exprimatur,prout notatur in reg.odia,
de regul.iuris,lib.6.& ideò Rot.re maturiùs diſcuſ-
ſa adhærere noluit opinioni Lambert. & ſequa-
cium, vt videre eſt in Regien. Iuriſpatronatus, 5.
Martij,1625.coram R.P.D.meo Pirouano, refert &
ſequitur Ferentill.in annot.ad deciſ. 306. Buratti,
lit.A.

Quod adeò verum eſt,vt nec procurator cõſti- 195
tutus à patrono ad præſentandũ, poſſit ſe ipſum
præſentare,vt per Gonzal ad reg.8.Cancell.gloſſ. 8.
n.57 & ſeq.quem refero Ego ipſe d.alleg.72.n.88
imò nec ipſe patronus poterit procuratorẽ depu-
tare,qui eundẽ conſtituente ad Eccleſiã vacãtem
nominet,

nominct, Flamin. *d.q.* 1 *numero* 113. Caputaq *de-*
ciſ. 397 *par.* 1. Ciælin. *d.c.* 59. *nn.* 11. Rot. *deciſ.* 185.
par. 2. *diuerſ.* vbi etiam fuit dictum ; quòd ſi procu-
rator deputatus fuerit à pluribus patronis ad præ-
ſentandum , & vnum ex dictis conſtituentibus
præſentet , dummodo comparuerit nomine om-
nium, valet actus, refert Campan. *d.c.* 13. *numero*
196 399. quia etiam quando plures patroni ſunt cle-
rici, videlicet, aut vnus laicus , & alter clericus,
poſſunt ex ſe ipſis vnum nominare, & præſentare,
cui præſentationi à ſolis compatronis intra tem-
pus debitum de ipſo factæ conſentiat , non verò
ſe ipsū præſentet, gloſ. *verb. concedant. in c. conſuluit.*
15. *de iurepatron.* Roch. *verb. honorificum. qu.* 4. *princ.*
numero 20. Abb. *conſ.* 25. *vol.* 2. Lambertin. *d. lib.* 2.
par. 1. *q.* 8. *art.* 5. Aluyſ. Ricc. *in d. praxi reſol.* 179. *n.*
3. Mat. Antonin. *var. lib.* 1. *reſol.* 51. *num.* 5. Ego ipſe
d. alleg. 72. *numero* 91.

197 Et quamuis iuxta ſupradicta patronus non
poſſit ſe ipſum præſentare , poteſt tamen filium;
cùm in illo, & quòd ſit alia perſona diuerſa, defe-
cerint rationes, propter quas prohibetur patronus
ſe ipſum præſentare, tum quia filius patroni non
debet eſſe deterioris conditionis , quàm reliqui
omnes extranei, qui per patronum parentem præ-
ſentari poſſunt; aliàs enim fauor , quem Ius Ca-
nonicum in remunerationem beneficij patronis
facere intendit, in illorum odium retorqueretur,
contra reg. text. *in l. quod fauore, ff. de legib. & in reg.*
quod ob gratiam, de reg. iuris, lib. 6. Quare ita reſol-
uunt gloſſ. *d. verb. concedant.* Paul. de Citad. *part.*
6. *numero* 3. Lamber. *lib.* 2. *par.* 1. *quæſtio.* 8. *art.* 12. Ti-
raq. *de iure primog. q.* 33. *numero* 1. Richard. & Kit-
chnu. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 4. *numero* 5. *&* 6.
pag. 167. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 4. *princ. numero*
80. Azor. *Inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 21. *quæſ.* 1. *&* 2.
198 Flamin Pariſ. *de reſignat. lib.* 9. *q.* 17. *numero* 121. *&*
plures alij per me citati *d. alleg.* 72. *numero* 93 Non
obſtat *d. cap. conſuluit*; quia tantummodo prohibet
patronum filio ſuo Eccleſiam patronatam con-
ferre, ſicut ſimiliter vnicuique extraneo conferre
non poteſt, *cap. præterea,* 4. *de iurepatron. iuris*, non ve-
rò prohibet in eadem Eccleſia patronata filium
patroni per patrem præſentari Prælato, qui eidem
inſtitutionem exhibere tenetur ; idque manifeſtè
colligitur ex verbis illius textus, *ibi , propria au-*
ctoritate detineantur , & ibi, *concedant* ; quæ quidem
verba benè in collatione, minimè verò in præſen-
tatione verificantur.

199 Si autem patronus, qui vnicus eſt, vellet ſuum
de iurepatronatus adipiſci beneficium, qua mede-
la ad illud aſſequēdum vti poſſit, non abs re quæ-
ret aliquis? Et vno ex duobus modis ſibi ſuccur-
rere poſſe tradunt communiter Doctores, quorum
vnus eſt, vt Epiſcopus conferat dictum beneficiū
eidem patrono inhærenti , atque aſſentienti hu-
iuſmodi collationi, vt longa ſerie poſt alios tra-
dit Lambertin. *par.* 1. *lib.* 2. *q.* 8. *art.* 4. Ciatlin. *d. cap.*
59. *numero* 16. Alter verò eſt , & magis ſecurus, vt
patronus procedat per viam deprecationis & ſup-
plicationis factæ Epiſcopo, vt ſibi conferat bene-
ficium, quo caſu poterit Ordinarius illum gratifi-
cando admittere, Lambertin. *d. q.* 8. *art.* 3. Ioſeph.
Ludou. *decl.* 41. *verſ. amplius* 6. Zerol. *in praxi*
Epiſcop. p. 1. *verb. uſpatron.* §. 21 Rot. *in d. Regien. iu-*
riſpatr. 15. *Ianuar.* 1624 *coram R.P.D. meo Piranano,*
& in eadem, 5. *Martii,* 1625. *coram bona mem. Vbaldo,*
& in Barchinonen. benef. 2. *Maii* , 1625 *coram eodem*
D. meo Pirouana , cum aliis citatis per Ferentill.
in annat. ad dec. 316. *Burattin. n.* 19.

Quartò ; quòd propter diſcordiam patrono- 200
rum, vbi differunt concordare , nec poteſt alteri
Eccleſiæ prouideri , debet Epiſcopus ibi Miſſæ
celebrationem interdicere , & oſtia claudere , ac
Reliquias inde extrahere , donec ad concordiam
venerit, *c. ſi plures,* 16. *q.* 7. *cap.* 1. *&* 2. *de iurepatron.*
Lambert. *d. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 1. *art.* 31.

Quintò, quod patronus à præſentato nihil po- 201
teſt exigere temporale , niſi quod in ipſa funda- 202
tione conſtat impoſitum, *c. ſicut, de ſupplen. neglig.*
Prælat. cap. præterea, de iurepatron. Simoniaca enim
dicitur præſentatio , quando aliquid datur , vel
promittitur pro habendis vocibus, ſeu præſenta-
tionibus patronorum, *cap. veniens* , *il* 1. vbi Abb. &
Dec. *in* 2. *not.* Nauar. *in man. cap.* 23. *numero* 100. *verſ.*
nam, cùm quis. Roch. de Curte *de iurepatron. verbo,*
& vtile, quæſt. 3. *numero* 19 Lambert. *in ſimili tract.*
lib. 2. *par.* 1. *quæſt.* 9. *art.* 8. Rot. *in Commen. capella,* 16.
Martii, 1595. *& in Romana iuriſpatronatus,* 19. *Ian-*
narii, 1601. *coram bona mem. Card. Millini*; quamuis
id fiat, etiam ipſo præſentato ignorante, *cap. pen. de*
elect. cap. nobis, de ſimon. Rot. *deciſ.* 285. *numero* 3. *par.*
1. *diuerſ. & in d. Commen. capella.* Si verò præſentatio 203
fiat ſub conditione , ſeu onere celebrandi Miſ-
ſas, minimè erit ſimoniaca , niſi onus Miſſarum
impoſitum præſentato , ſpectaret ad ipſum præ-
ſentantem , cùm per tale pactum releuetur ab il-
lo onere , vt fuit reſolutum *in Romana iuriſpatro-*
natus , 10. *Decembris* , 1600. *coram eadem Card.*
Millino; vbi etiam habetur , conditiones , quæ
de iure inſunt , non inducere ſimoniam ; ac pro- 204
pterea ſimoniaca non erit præſentatio facta cum
onere defendendi iura beneficij , recuperandi
bona, & congerendi in vnum ſcripturas attinen-
tes ad beneficium , cùm hæc ſpectent ad inſtitu-
tum in beneficio, vt per Lambertin. *lib.* 3. *quæſt.* 2. *in*
princ. numero 2.

Neque poteſt patronus promittere præſenta- 205
tionem, antequam vacet Eccleſia, nec ante id tem-
pus poteſtatem præſentandi concedere , *cap. fin. de*
conceſſ. præb. Caſſad. *deciſ.* 5. *de iurepatron.* Coſm. *in*
pragm. ſanct. tit. de collat. §. *reſeruationes in gloſ. verb.*
vacaturorum. verſ. quemadmodum enim , Nicol. Del-
phin. *de iurepatronatu, lib.* 2. *n.* 191. Put. *deciſ.* 238. *n.*
3. *lib.* 1. *in correct.* Nicol. Garc. *de benefic. part.* 10. *cap.*
1. *à numero* 4. Rot. *in Fauentina beneficii* , 13. *Iunii,*
1614. *coram bona mem. Buratto.* inter eius impreſſas
deciſ. 61. *numero* 1. vbi Ferentill. *in annot. lit. A.* re-
fert plures.

Sextò, quòd præſentatus à patrono , ſi eſt ido- 206
neus, non eſt repellendus , ſed in Eccleſia inſti-
tuendus, alioquin ad Superiorem recurſus habe-
bitur, *cap. ſignificaſti, de iurepatr.*

Septimò, quoad ius inſtituendi notandum eſt,
quòd patronus ipſe ius inſtituēdi, aut deſtituendi 207
Rectorem in Eccleſia non habet, *cap. præterea, cap.*
quòd autem, in fine, cap. querimoniam, cap. cùm laici, c.
conſuluit, de iurepatr. quamuis eſſet eccleſiaſticus
patronus, *cap.* 1. 16. *quæſt.* 1. *cap. ſicut* , *de ſupplen. ne-*
glig. Prælat. Inſtitutio autem regulariter ad Epi-
ſcopum Ordinarium ſolet pertinere, *d. c.* 1. *ex fre-* 208
quentib. de inſtit. c. 1. *eod. tit. lib.* 6. *cap. cùm ſatis, de offic.*
Archid. Lambertin. *d. lib* 2. *par.* 3. *q.* 1. *princip. art.* 10.
num. 1. Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap.* 51. §. 4. *numero* 1.
Mat. Anton. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 47. *n.* 6. *& reſol.* 55.
numero 11. *in fine*: quamuis aliis quoque eccleſiaſti-
cis perſonis vel Capitulis, aut Monaſteriis à fun-
datoribus ſit relicta; quia in ipſa fundatione con-
ditum apponi poteſt , quòd inſtitutio ſpectet ad
inferiorem, de conſenſu tamen Epiſcopi. Abb. *in*

c. cum

c.cùm dilect.et.nota.3.de conſuet. Roch. de iure pa-
tron.verb.praeter,quod de Diœceſani conſenſu. num.25.
Lamber.in fin.de tract.lib.1.par.2.qu.9.princ.nu.1.
num.55.& 96 Mar.Antonin.var.reſolut.12.num.4.
quod tamen hodie per decretum Concilij Trid.
ſeſſ.14 de reform.c.12.& 13 corrigitur, quo caue-
tur,vt deinceps in fundatione, vel datione Ec-
209 cleſiæ inſtitutio Rectoris Epiſcopo, non autem
inferiori ſit reſeruanda: Sede autem vacante Ca-
pitulum vice Epiſcopi inſtituit, cap.1.de inſtit.lib.
6.Quarant.in ſum.Bullar.verb.Capitulum Sede va-
cante,verſ.qua concluſi pag.138 Nicol.Garc.p.5.c.
210 7.numero 54.Et Vicarius etiam viuente Epiſcopo
abſque ſpeciali facultate id valet efficere, d.cap.ex
frequentibus,cum citatis per me par.3.alleg.54.nu-
211 mero 70 Poteſt quoque Prælatis inferioribus ius
inſtituendi competere ex cauſa ſpeciali, nempe,
ex priuilegio, ſeu præſcriptione immemoriali,
aut conſuetudine legitimè præſcripta, vt latè
212 probaui d.c.3.alleg.72.numero 184.cum ſeqq.Inſti-
tutio autem illa,quæ fuerit facta in contradicto-
rio iudicio, habebit vim diffinitiuæ, & cauſabit
attentata,gloſ.verb.Ioannes,in cap.fin. de elect. in 6.
Ioan.Andr. in cap.auaritiæ,ante numero 4 verſ.item
fact. Gemin.ante num.8.Franc.num.5. de elect.lib.
6. Rota in Ferrarien. Archipresbyteratus 16. Iunij,
1628.coram Reuerendiſſimo D.meo Coccino Decano,in
verſ.primo.

213 Octauò,quòd inſtitutio ab alio, quàm ab Epi-
ſcopo,facta, vel eo, qui vices ipſius ſuſtinet, &
præſentatio alteri facta, eſt ipſo iure nulla, atque
inualida,cap.illud,cap.relatum,de iurepatron. niſi(vt
præfati ſumus)antiqua fundatio id alteri, quàm
Epiſcopo reſeruaſſet, ita & inſtitutio ab ipſo pa-
trono propria auctoritate facta eſt irrita,d.cap.il-
lud,ſicut & illa, quam Epiſcopus abſque patroni
præſentatione fecerit,cap.decernimus 16. quæſtio.7.
extra caſus exceptos quos ſuprà expoſuimus.In-
ſtituti autem ab Epiſcopo non poſſunt ſine eius
auctoritate deſtitui, cap. vnic. de Capell. Mo-
nach. lib. 6. patronus verò, ſicut nec inſtitue-
re,ita deſtituere Rectorem non poteſt, vt dixi-
mus.

214 Nonò, quoad præeminentiam, & vtilitatem
patrono obuenientes,eſt aduertendum,illi debe-
ri honorem proceſſionis,cap.nobis,de iurepatron.vbi
gloſ.verb.modeſte.Butr.numero 2.Abb.n.5 & Anan.
n.9.Roch.verb.honorificum,q.63.n. 98. Lambertin.
lib.3.q.1.art.1.à princip.Azor.inſtit.moral.p.2 lib 6.
c.20 q.2.Intellige de honore continuo proceſſio-
nis reſpectu vltimi loci illius,in quo patronus re-
trò præcedere debet prope Prælatum in ſolemni
proceſſione,ſi in illa Prouincia maior honor ſit
ſequi,quàm præcedere, prout in ſpecie reſoluunt
Angel.in ſumma,verb.iuſpatronatus,Paol de Cittad.
215 par.6. q. 1. Nam patronus aliis debet præferri in
præeminentiis honorabilioris Sedis dignioris lo-
ci,ac anterioritate in ſuſcipienda pace, thurifica-
tione,& aliis conſimilibus, Roch vbi proximè nu.
99.Mantic.decis.244 numero 1. Franc. Leo in the-
ſauro fori Eccleſ.par.2.cap.16.num.72.Beller.diſqui-
ſit.clerical.par.1.tit.de Clerico debitore,§.14.num.10.
verſ.ratio.Caualer.d.decis.311.num.2. vbi n.4. ſubdit
pariter præeminentiam habere,vt poſſit defende-
re Eccleſiam, & denuntiare perſonas lapidantes
eius bona,imò & perſcrutari,ne à beneficiato di-
lapidentur Roch verb.onerosum,q.3. Lambertin.d.
lib.3.q.2. princ. art.5. necnon reuocare alienatio-
nem perperam, & indebitè factam, idem Roch.
honorificum ſub n.10.

Patronum ad inopiam vergentem alit Eccle-
ſia,vt probatur in d.cap.nobis, & in cap. quicunque, 216
ibi,ſuffragium,vitæ,&c.16.q.7 Butr. n.22. Abb.n.6.
Anan.n.9.in d.c.nobis,Roch.verb.vtile,q.1.numer.1.
Lambertin.d.lib.3.q.3.art.1.Gig.de penſionib.q.23.
n.1.Molin.de primogen.lib.1.cap.24.num.21.Cordu-
ba de Lara in l.ſi quis à liberis.§.ſolent.n.26.cum ſeqq.
ff.de liber.agnoſc.Surd.de alimen.tit.1. qu.54.per tot.
Grilençon.conſ.151.n n.22. Campan. d.rubr. 1 1.c.
27.ſub n.22.Rot.dec.594.num.5.p.4.diuerſ. vbi fuit
dictum ad hoc ipſum patronum ſummam egeſta-
tem probare teneri. Sed ego exiſtimo, non eſſe
neceſſarium, quòd patronus in ſumma egeſtate
poſitus ſit,ſed ſufficere, quòd iam iam ad pauper-
tatem deueniat,ita vt verum ſit dicere, quòd iam
ſecundùm qualitatem ſuæ perſonæ ſuſtentari non
poteſt ex ſuis bonis,vel aliunde, puta ex aliquo
opere ſuo,quod licitè, & honeſtè exercere poſſit,
attenta qualitate ſuæ perſonæ, propter text.in d.
l.ſi quis à liberis.§.ſed ſi filius,de liber.agnoſcen. Patet,
ſi expendas id importare venire ad inopiam, vt
probat text.in cap.1.§.ſanè, de ſtatu Monach. lib.6.
iuncta deciſione text.in l.nepos Proculo 1.;5.in fine,
verſ.poteſt.ff.de verbor. ſignif. & ita in ſpecie Lam-
bert.d.lib.3.q.3.art.3.n.6. Quidquid gloſ. verb ad
inopiam,in c.quicumque.16.qu.7.contrarium velit,
exiſtimans oportere in ſummam egeſtatem eſſe
deductum patronum: contra quam,vltra prædi-
ctam rationem,vrget text.in d.cap.nobis,ibi,ad ino-
piam vergat; quę quidem verba non requirunt ni-
ſi tantùm illum caſum, in quo iam ex his bonis
commodè,vel aliunde ſuſtentari nequeat, vt ele-
ganter probat Iuriſconſult.in l.ſi conſtante, 24.in
princ.ff.ſolut.matrim. vbi agens de illo, qui vergit
ad inopiam,ad effectum,vt repetitio dotis contra
illum intentetur,dicit talem eſſe, qualem conſtat
iam aliquid minùs habere ex illis bonis, quibus
antea dos poterat præſtari. Patet ibi, ex quo eui-
dentiſſimè apparuerit mariti facultates ad dotis exa-
ctionem non ſufficere;prout tradit in ſpecie Nouell.
de dote,p.6.q.70 Campeg.eod.tract.p.3.q.19.Palat.in
repet.c.per veſtras,de donat.inter vir.& vxor.§.17.&
18.Anton.Gom.l.50.Tauri,n.33.

Declara, tunc demum Eccleſiam debere dare 217
alimēta patrono pauperi,ſi ſupereſt,vltra id,quod
neceſſarium eſt ad Dei cultum, & miniſtrorum
alimenta,vt per Abb.d.cap.nobis.num. 6. & Butr.n.
22.Roch d.verb.vtile,num.1.& 2.Caſſad.dec.3.n.2.
de iurepatron.Roland.conſ.2.n.33.lib.3. Surd.de ali-
ment.7.q.32.à princ.Rot.dec.454 p.1.recent.Alimē- 218
ta autem huiuſmodi in domo propria patroni, &
non in ipſa Eccleſia, ſunt præſtanda, Reboff.in
tract.congrua portionis.n.97. Corduba de Lara in d.
l.ſi quis à liberis,§.ſolent.n.28.Surd. de aliment.tit.4.
qu.14.num.21.non ſolùm pro ſe, verùm etiam pro
vxore,filiis & familia,idem Surd.d.tit.4.q.18.num.
18.& tit.7 q.32.n.30.Grilenzon conſ.151.n.25.in-
tegra,ſcilicet,id eſt,cibus, potus, veſtis, lectum,
& alia omnia, quæ ſub alimentorum vocabulo
continentur, ſi ei ſuppetāt facultates:idem Surd.
d.tit.4.q.23.à num.12.ita vt ex ex fructibus ſint de-
ducenda,non verò ad ea vendenda eſt proprietas:
idem Surd.d.tit.4.q.9.n.11.præſtando ampliora &
pinguiora patrono nobili,quàm ignobili, vt ait
eod.tit.4.q.18.n.15. Limita tamen in patrono in-
grato,qui non alitur ab Eccleſia, ſecundùm Surd. 219
d.tit.7.q.32.n n.6.

Nunc verò circa tranſlationem iuriſpatrona- 220
tus ſciendum eſt, quòd ius illud non extinguitur
morte,ſed tranſit ad hæredes patroni, etiam ex-
traneos,

trancos. *cap. filiis* 16. *q.* 7. *c.* 1. *de iurepatr.* Couar. *lib.* 2. *var. c.* 18. *n.* 6. & alij per me citati *d. p.* 3. *alleg.* 71.
221 *n.* 3. Iunctis iis, quę ſuprà notauimus; & ad huiuſmodi hæredes tranſit etiam cum vniuerſitate bonorum, ſed non diuiditur inter eos, *c. ex litteris, c. cum ſæculum, de iurepatron.* Lambert. *lib.* 1. *p.* 2. *q.* 5. *art.* 11. *cum ſeqq. & art.* 5. *&* 6. *& qu.* 8. *art.* 1. Ioan. Garc. *reg.* 341. Emman. Coſt. *in cap. ſi pater. de teſt. lib.* 6. *p.* 2. *verb. Trebellianica. n.* 7. *q.* 32. Ioſeph. Ludou. *commun. tit. de iurepatron. concl. vnica, verſ. declaratur ſecundò, cum ſeqq.* Azor. *Inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 20. *q.* 8. Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *q.* 54. *à num.* 49. D. Barboſ. *in l. diuortio. §. ſi vir. num.* 56. *ff. ſolut. matrim.* Mar. Anton. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 40. *n.* 5. *& reſol.* 60. *n.* 13. *& reſol.* 108. *n.* 22. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1679. Campan. *d. rubr.* 13. *c.* 3. *n.* 353. Intellige, ſiue res principalis, cui annexum eſt iuſpatronatus, ſit vniuerſitas bonorum, ſiue ſit res particularis; dummodo tamen ita inſeparabiliter adhæreat, vt rem illam, quaſi ſuum principale ſequi dicatur: tranſit enim iuſpatronatus cum bonorum poſſeſſione, quibus inſeparabiliter inhæret, Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 4 *princ. n.* 111. Surd. *de aliment. tit.* 9. *q.* 22. *n.* 27. *&* 28. Suar. *de Relig. tom.* 2. *tract.* 1. *de ſimon. lib.* 4. *c.* 28. *n.* 12. *cum ſeqq. & à n.* 18. quod quidem colligitur *ex d. cap. ex litteris.* ibi, *villæ, in qua Eccleſia ſita eſt.* ex quibus verbis apparet iuſpatronatus, de quo illic, annexum, & acceſſorium fuiſſe fundo, in quo Eccleſia fuerat ædificata: nam, cùm in illo textu partium intentio ſit villam transferre in totum per illam conceſſionem factam ad firmam, veluti tranſlato principali, dicit Pontifex iuſpatronatus veluti acceſſorium transferri, quod neceſſariò ſequi debebat naturam ſui principalis, cui inſeparabiliter ad-
222 hærebat, ex *reg. acceſſorium, de reg. iuris, lib.* 6. Intelligę etiam, vbi bona, & iuſpatronatus habent quidem connexionem inter ſe, non tamen iuſpatronatus cohæret bonis, ſed potiùs bona cohærent ipſi iuripatronatus, hoc pacto, vt ipſe poſſideat bona: cum hoc tamen onere, vt conſulat neceſſitati, & egeſtati Eccleſiæ, cùm opus fuerit, quia tunc bona iuriſpatronatus vēdi, & in alium transferri poſſunt, dum poſſidens illa bona poteſt aliquos fructus in ſui vtilitatem conuertere, ſeu dum ſuperſunt aliqui fructus præter illos, qui in vtilitatem Eccleſiæ conuertendi ſunt. Ita Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de ſimon. c.* 28. *n.* 22. Fillinc. *tract.* 45. *c.* 6. *q.* 9. *n.* 15. Dummodo tamen huiuſmodi bona iuriſpatronatus cariùs non vendantur ob iuſpatronatus illis annexum, quia ipſum ius eſt ſpirituale, ac proinde non eſt pretio æſtimabile, ſed ipſa bona ſunt pretio æſtimabilia, quæ exinde vendi poſſunt, quantum ex ſe æſtimantur, nō habita ratione iuriſpatronatus, alioquin ipſum ius vendi cenſeretur. Ita Vgolin. *de ſimon. tab.* 1. *c.* 49. *§.* 1. *n.* 15. Suar. *d. lib.* 4. *de ſimon. c.* 28. *n.* 13. Bonacin. *de ſimon. q.* 4. *§.* 11. *n.* 5.

223 Ex quibus primò infertur, iuſpatronatus conſiſtens in aliqua villa, vel caſtro dato in dotem, cum ea villa, ſeu caſtro, tranſire in maritum, vt per Palat. *in repet. c. per veſtras. de donat. inter vir. & vxor. §.* 43. *à princip.* Baëça *de decima tutorum. c.* 23. *n.* 19. *& in tract. de non meliorandis filiabus. c.* 26. *n.* 1. Tiraqu. *poſt leges connub. gloſ.* 9. *n.* 7. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 3. Menoch. *conſil.* 66. *num.* 17. Mantic. *deciſ.* 140. *num.* 2. *&* 13. Nicol. Garc. *d. cap.* 9. *à n.* 147. quos refero Ego ipſe *d. p.* 3. *alleg.* 71. *n.* 38. quibus addo Aloyſ. Ricc. *in tract. de nouiſſ. prob. at. iuriſpatron. reſolut.* 192. *num.* 2 Cuius illationis principale fundamentum eſt, quia negari non poteſt iuſpatronatus annexum rei tranſire in illum, in quem eiuſdem rei dominium, vel ſaltem poſſeſſio transfertur, vt fatentur ſcribentes *in d. c. ex litteris*, & Doctores ſuprà citati: conſtat autem 224
dominium rei dotalis, ſicut illius poſſeſſionem, per matrimonium in maritum tranſire, *l. doce ancillam. C. de rei vend.* & docent Cordub. de Lara *in l. ſi quis a liberis. §. ſi quis ex his, a n.* 247. *ff. de liber. agnoſ.* Anton. Gom. *l.* 50. *Tauri, n.* 33. D. Barboſ. *in l. dotalem. ff. ſolut. matrim. a n.* 1. *&* 4. Si ergo iuſpatronatus, & illius dominium, ſeu poſſeſſio tranſit in maritum, neceſſariò dicendum eſt, quòd virtute illius poterit maritus præſentare, ne aliàs dicamus manente Eccleſia patronata, deficere præſentationem ad illam; vt in terminis concludit D. Barboſ. *in l. diuortio. § ſi vir. n.* 57. *ff. ſolut. matrim.* Accedit, quia dato matrimonio, fructus dotis ad maritū ſpectant, iuxta reg. text. *in d. §. ſi vir.* à qua regula poteſtas præſentandi excepta non reperitur, cùm fructus iuriſpatronatus eſſe dicatur, *gloſ. vlt. in cap. cùm Bertoldus. de re iudic.* & hæc eſt communis, & verior ſententia: quicquid dicant Abb. *in cap. vlt. n.* 8. *de conceſſ. præbend.* Iaſ. *in d. §. ſi vir n.* 7. Felin. *in cap. cùm olim. de maior. & obed. & in cap. cauſam quæ, n.* 8. *de præſcript.* Guillelm. Bened. *in c. Raynutius. verb. cætera bona, n.* 37. Vnde iam apparet, quàm fruſtratoria ſit dubitatio, in qua torquentur Doctores, vtrùm concurrente viro, & vxore ad præſentandum, quæ præſentatio ſit præferenda: de qua agunt Abb. *d. n.* 8. Lambert. *d. lib.* 1. *par.* 2. *q.* 10. *art.* 2. *&* 3. Tiraquell. *poſt leges connub. gloſ.* 9. *n.* 6. Carnin. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 12. *tit.* 30. *à n.* 20. Campan. *d. cap.* 13. *n.* 362. Siquidem ex prædictis ſoli marito ius præſentandi competere conſtat: vnde non ſolùm præſentatio illius præferenda eſt, ſed & alia per vxorem facta nequaquam admittenda. 225

Secundò infertur in conductorem caſtri, aut villæ, vbi eſt iuſpatronatus, illud tranſire, vt clarè annuere videtur text. *in d. c. ex litteris*, dum ait iuſpatronatus tranſire in cōductorem villæ datæ ad firmam. Verùm in explicando, an hoc ſolùm procedat in conductione ad longum tempus, an etiam in illa, quæ ad modicum fit? mirè variant Doctores. Nam Abb. *in citat. c. ex litteris, n.* 5. ſub diſtinctione rem componit, dicens illationem procedere, vbi locatio ad longum tempus facta cernitur; ex aduerſo verò adducta per Doctores contrarium tenentes, ſi ad modicum: ſequuntur Palat. *in repet. c. per veſtras, de donat. inter vir. & vxor. §.* 43. *col.* 3. Roch. *verb. ipſe velut, q.* 26. *num.* 14. Lambert. *d. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 8. *art.* 2. *in princ.* Caballin. *milleloq.* 145. *incip. Ius præſentandi, n.* 3. *p.* 1. Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 24. *à n.* 2 Menoch. *conſ.* 90. *per tot.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 4. *princ. n.* 519. D. Barboſ. *in d. § ſi vir. n.* 58. Cened. *ad Decretal. collect.* 5. *num.* 10. Aloyſ Ricc. *d. reſol.* 192. *n.* 3. Pro quibus facit efficaciter: quia locatio ad modicum tempus nullum dominium, nullámve poſſeſſionem transferre ſolet, vt docet Iureconſ. *in l. non ſolet. ff. locati, iuncta l. genere* 3. *ff. de acquir. poſſeſſ.* ſicut trāsfert locatio ad longū tempus, vt probat text *in l.* 1. *§. quod autem. ff. de ſuperfic.* conſtat manifeſtè *d. cap. ex litteris* agere de locatione ad longum tempus; id enim importat conceſſio ad firmam, vt tradit Bart *in l.* 1 *n.* 8. *C. de iure emphyt.* eò quòd inſpecta lingua Anglicana talis conuentio ſic appellata ſignificat annuum cenſum, & vti talis cenſetur facta ad decennium, & importat alienationem: quod quidem

Digitized by Google

dem videtur probare text. *in c. 2. de locato.* dum in fine loquit ad firmam concedi poſſe decimas, de quibus ibi agebatur, ita vt ad alienationem non videatur extendiſſe planè inducit, contractum iſtum ad firmam de ſe alienationem importare. Deinde faciunt verba eiuſdem *c. ex litteris*, ibi, *vel antequam*, &c. quibus vult text. quòd ſi præſentatus à milite præſentaretur, antequam eſſet ſuborta controuerſia inter militem, & Abbatiſſam, ille prævaleat in Eccleſia, etiam ſi prædicta Abbatiſſa obtineat: quod quidem fieri non poterat caſu, quo per ſolam locationem, de qua illic reſultaret tantùm detentio, qualis reſultat ex locatione ad modicum tempus; ſed, quia poſſeſſio in eundem militem tranſlata fuit, iuxta text. *in cap. conſultationibus, de iurepatr. & in cap. querelam, de elect.* ideò neceſſario text. ille *in d. cap. ex litteris* ſupponit prædictum militem non conduxiſſe villam ad modicum tempus, ſed ad longum; aliàs non eſſet poſſeſſor, vt text. ſupponit, ſed ſolùm detentor, vt probat *l. malè agitur, C. de præſcript.* 30. cuius præſentatio prævalere non poterat, iuxta *d. c. conſultationibus*. Non defecerunt tamen qui abſolutè tenuerint iuſpatronatus annexum villæ, vel caſtro in his terminis tranſire ſolummodo, cùm datur in emphyteuſim, vel feudum, cuius opinionis auctor eſt Paul. de Caſtro *conſ. 262. incip. Venerabilis vir, vol. 1.* vbi *n. 2.* aſſerit *d. c. ex litteris* procedere vbi tranſlatum eſt vtile dominium, ſcilicet, cùm datur in emphyteuſim, vel in feudum, explicans illud verbum, *ad firmam*, de emphyteuſi: & hæc Pauli de Caſtro opinio iudicatur communis ſecũdùm Roch. *verb. ipſe, vel is, à quo. in 26. q. num. 58.* Lambert. *art. 2. q. 8. princ. par. 1. lib. 1.* Ioſeph Ludou. *tom. 3. commun. opin. ſub tit. de iurepatr. concl. ... vetſ. acquiritur etiam. pag. 534. col. 2.*

226 Ego tamen nec vni, nec alteri aſſentior opinioni, ſed in eam fortaſſe ſententiam deflecti poſſe ſentio, vt contractus iſte ad firmam de quacunque locatione, & affictu conceſſo, quamuis breui, intelligatur: etiam diſpoſitio *d. cap. ex litteris* militer etiam, vbi Caſtrum, ſeu villa locata fuit ad modicum tempus, atque ideò illius conductor, tanquam patronus beneficij exiſtentis in eodem caſtro valeat præſentare, ſi illius vacatio contingat in tempore conductionis, vt videtur ſentire gloſ. *verb. ad firmam*, ibi, *dicunt quidam*, &c. *in d. c. ex litteris*, ſequitur *ibi* Hoſt. *col. vlt.* & apertiùs Zabarell. *q. 1. ad fin.* Campan. *d. c. 13. n. 358.* Pro quibus vrget; quia per locationem ad modicum tempus tranſit commoditas ipſius rei locatæ in ipſum conductorem, ita vt illi liceat vti frui re conducta, vt probat text. *in l. ex conducto, 16. in princ. ff. locati.* tradit Bart. *in l. 1. § 1. ff. ſi ager vect. & in l. 1. n. 3. C. de iure emphyt.* vnde dicendum videtur, tranſire ius præſentandi, ſeu præſentationem, quæ eſt commoditas, vel quidã fructus iuriſpatronatus, iuxta doctrinam gloſ. receptæ *verb. capitulo, ad fin. in c. cùm olim. de maiorit. & obedient. gloſ. vlt. in c. Bertoldus. de re iud.* Facit etiam, quòd quemadmodum iuſpatronatus eſt ſpiritualibus annexum, ita etiã ius decimandi, & ſpiritualibus coniungitur, vſque adeò vt laici reſpectu illius dicantur habere incapacitatem: probat text. *in cap. cauſam quæ, de præſcript.* & conſtat per locationem beneficij, etiã ad modicum tempus factam, ius decimandi trãſire, & poſſe conductorem decimas percipere, vt probat text. vbi Abb. *n. 3. in d. c. 2. de locato, & in c. ... Prædiũ vicere ſuat*, Tiraq. *de retract. lignag. § 1. gloſ. 7. n. 51.* Doen. *reg. 249.* Rebuff. *de decimis qu. 10.* *n. 34.* Vnde ſimiliter non inconueniet, quòd conductor, etiamſi laicus ſit, mediante locatione rei temporalis principalis, iuſpatronatus eidem rei annexum retineat, & illius fructus, hoc eſt, præſentationes percipiat; ex quibus hæc ſententia defendi poteſt, licèt prima receptior ſit, & forſan melioribus nitatur fundamentis.

Tertiò infertur hæreditate vendita, in qua 227 conſiſtit iuſpatronatus, in emptorem illud tranſire, vt per Roch. *verb. ipſe, vel is. q. 22. n. 40.* Lambert. *d. p. 2. lib. 1. quæſt. 5. art. 15.* Ioan. Gare. *reg. 341.* Mozz. *de contract. lib. tit. de empt. & vendit. §. de naturalib. empt. & vendit. n. 41. verſ. ſed quæro.* Molin. *de primog. lib. 1. c. 24. n. 25.* Aloyſ. Rice. *d. collect. 1679. verſ. infero*, Salaz. *de vſu, & conſuet. c. 12. n. 7.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. c. 61. n. 26.* Sic etiam fundo vendito, in quo exiſtit iuſpa 228 tronatus in Capella intus illum ædificata, tranſlatum, & venditum quoque cenſetur ipſum iuſpatronatus, vt per Beroi. *in c. 1. n. 39. & in c. ex litteris. in vlt. concl. de iurepatr.* Bart. Roman. Lambert. & Ioſeph. Ludou. quos refert, & ſequitur Campan. *d. c. 13. n. 355.* Idem in palatio vendito, maxi- 229 mè ſi aditus ad Capellam non pateat aliunde, quàm per illud, vt per Zabarel. *in c. cùm ſecundùm. verſ. idem dico in palatio vendito, de iurepatron.* Boërius *deciſ. 321. in fine.* Bertazol. *de clauſul. inſtrum. clauſ. 56. gloſ. 13. ſub n. 3.* Campan. *d. c. 13. n. 356.* Quicquid contrarium teneat Innoc. Ioan. Andr. & Hoſt. *in d. cap. ex litteris.* & Ioſeph Ludouic. *d. concluſ. 41. verſ. declaratur ſ. primò.*

Quartò infertur curatorem hæreditatis iacen- 230 tis poſſe præſentare ad beneficium iuriſpatronatus d. hæreditatis, vt per Campan. *d. c. 13. n. 360. in med.* Aloyſ. Rice. *in tract. de nouiſſima probat. iuriſpatron. reſol. 192. n. 5.* Prout etiam tutor poteſt validè 231 præſentare, ſecundùm Federic. de Senis *conſ. 212. in 1. dub.* Lambertin. *d. lib. 2 pag. 1. qu. 2. art. 1. n.* & fuit dictum *in Foroliuien. iuriſpatronatus, 25. Octobris 1599. & 15. Maij 1600. coram bo. me. Card. Lancellotto*, & ſufficit, quòd communiter reputaretur tutor, etiamſi eſſet minùs legitimus, Socin. *conſ. 153. n. 3. lib. 2* Capuraq. *deciſ. 323. in fine, p. 3.* & fuit reſolutum in dictis deciſionibus *coram Card. Lãcellotto, & in Segobien. Capellaniæ, 13. Ianuarij, 1623. coram bo. memor. Vbaldo.*

Quintò infertur iuſpatronatus in vſufructua- 232 rium vniuerſitatis bonorum trãſire, vt per Roch. *d. verb. ipſe, vel is, à quo. in q. 28. à num. 62.* Molin. *de primogen. lib. 1. c. 24. n. 3.* Spin. *d. gloſ. 4. n. 113.* Menoch. *cõſ. 66. n. 26.* Cenced. *d. collect. 5. n. 5.* Campan. *d. c. 13. n. 262.* Aloyſ. Ricc *de nouiſſ. probat. iuriſpatr. reſol. 194. & reſol. 192. n. 6.* Nõ tranſit tamen in fideicommiſſarium, ſed remanet penes hæredem, Bart *in l. quia perinde. §. 1.* & *ibi* Nicol. de Neapol. & Alex. *ff. ad Trebell.* Couar. *var. lib. 1. c. 18. ſub n. 8. verſ. quibus & alia*, Roch. *d. verb. ipſe, vel is, à quo, n. 20. & ſeq.* Emman. à Coſta *in c. ſi pater, verb. Trebellianica. n. 4. de teſtam. lib. 6.* communem fatetur Molin. *d. c. 24. n. 4. in fine*, licèt ipſe teneat contrariam ſententiam; & fuit dictum *in Vicen. beneficij 15. Decembris 1619 coram bon. mem. Vbaldo.*

Sextò infertur villa, vel Caſtro, aut Bonis ſe- 233 queſtratis, in quibus cõſiſtit iuſpatronatus, ſi durante ſequeſtro vacauerit beneficium, cuius electio, vel præſentatio ad ſequeſtratam villam, vel Caſtrum pertinebat, ſequeſtrem ad illud beneficium vacans eligere, vel præſentare poſſe, vt per Lambertin. *d. par. 2. lib. 1. q. 9. art. 3.* Perez. *l. 1. tit. 10. lib. 3. Ordinam.* Ioan. Andr. Imol. Felin. Roch. Gambar.

bar.Coſm.Gig.Gorſt.Veſtr.& plures alios,quos refert,& ſequitur Nicol.Garc.*de benef.par.1.5.c.6. num.1.*quibus addo Gutier.*de tutel.part.3.cap.7. num.8.& 16.*Ceuall.*commun.contra commun.quæſt.740.à n.3.*Gonzal *ad reg.8 Cancell.gloſ.23.num.17.* Cened.*Canon.quæſt.lib.1.q.10.per tot.*Azor. *Inſtit. moral.par.2.lib.6 cap.25.q.17.*Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.30.tract.3.num.* 245. Campan. *in diuerſ.Iuris Canon.rubr.11.c.13.num.36.*Aloyſ. Ricc.*in d.tract.de nouiſſ.probat.iuriſpatron.reſol.*191.

234 *num.7.*Intellige procedere in ſequeſtratione voluntaria,quæ fit voluntate, & conſenſu partium; in hac enim poſſeſſio tranſit in ſequeſtrem, vt probat text.ſic intelligendus *in l.licet.§.rei depoſitæ.ff.de poſit.* ſecùs autem dicendum in neceſſaria, quæ iubente iudice fit, in qua certum eſt in ſequeſtrem poſſeſſionem non tranſire, niſi id expreſsè actum ſit, vt probat *l.intereſſe.39.ff.de acquir.poſſeſſ.*qui ita venit interpretãdus;& ideò ſic prædicta Iura conciliant, & intelligunt Gregor. Lop.*l.1.gloſ.2.tit.9.p.3.*Corraſ.*Miſcell.lib.3.cap.2. n.12.*Menoch.*remed.1.retinen.à n.86.* Caroc.*de ſequeſt.p.1.q.4 à n.2* Gam.*Luſit.deciſ.277.n.1.& deciſ.331.n.3.*Aceued.*ad rub.tit.12.n.7.cum ſeqq.lib.4.nouæ recop.*Cald.Pereira *quæſtion.forenſ.lib.1.q.21.*

235 *n.9.*Seraph.*deciſ.746.n.3.*Non obſtat text. *in cap. examinata.15.de iudic.* quatenus probare videtur per ſequeſtrum etiam iudiciale non amitti poſſeſſionem:quia reſpondetur cum Sahag.*ad cap.1. n.23.cum ſeqq.de ſequeſt.poſſeſſ.*in illo text.Pontificem minimè decidere hanc quæſtionem de ſequeſtrata poſſeſſione; ſed actorem ab Inſtantia repuliſſe, propter libelli ineptitudinem; quia in ipſius forma intentabat rei vendicationem, petens Eccleſiæ proprietatem,ſeu iuſpatronatus, & inſimul ſe poſſeſſorem eſſe dicebat,quæ duo incompatibilia ſunt,iuxta reg text.*in l.officium.9 ff. de rei vend.cum ſimilib.*

236 Ex qua ratione colligitur depoſitarium non poſſe præſentare in iurepatronatus annexo villæ, vel Caſtro penes ſe depoſito,quia in eum nec dominium,nec poſſeſſio transfertur,iuxta gloſ.a. *in fine, cap.bona fide.de depoſito.* Anton.Gom.*l.48. Tauri, num.8.& tom.2.var.cap.7.num.2.* Emman.

237 Coſta *in l.ſi ex cautione.fallent.3.num.7.*Eadem ferè ratione videtur dicendum creditorem,cui pignerata fuit curia,ſeu villa, cui erat annexum iuſpatronatus; non poſſe validè in vacante Eccleſia præſentare,vt per text.*in c.cùm Bertoldus, de ſent. & re iud.*reſoluunt Greg.*l.9.verb.empenado.tit.13. par.3.*Roch. *verb. à ſe, vel iis,num.6.*Lambert.*d. lib.1.par.2.q.9.art.2.n.5.*Spin.*in ſpecul. teſtam. gloſ. 4.num.118.*D.Barboſ.*in l.diuortio.§.ſi vir.num. 57. ff.ſolut.matrim.* Cened *ad Decretal.collect.5.num.15. & pract. canon. quæſt. lib.1.quæſt.10.num vlt.* Nam certum eſt propterea in creditorem iuſpatronatus non tranſire, quia illius iuris, ſicut & ipſius rei pigneratæ nullum dominium,nullave poſſeſſio in illum transfertur, ſed ſolùm nuda detentio, donec debitum perſoluatur à domino, vt probat text.*in l.ſi pignus.37.ff.de pign. act.*& text. *in l.1.§.per ſeruum.il 2.ff.de acquir.poſſeſſ.*ac proinde cùm ad præſentationem faciendam dominiũ, vel ſaltem poſſeſſio in præſentante requiratur vt fundamentum validitatis ipſius,*cap. querelam, de elect.cap conſ.ultationibus, de iurepatron.* meritò effectum eſt, vt propter rem pigneratam iuſpatronatus illi annexum in creditorem non tranſeat. Nec obſtat,quòd ius præſentandi, ſeu præſentatio ipſa eſt commoditas,vel quidam fructus iuriſpatronatus,iuxta doctrinam gloſ.receptæ,*verb. Capitale,ad fin.in cap.cùm olim, de maiorit. & obed. gloſ.vlt.in d.cap.cùm Bertoldus,* qui fructus à creditore percipiuntur:ſatisfit enim, ſi aduerſus receptionem illorum non proprio nomine prout à poſſeſſore,ſed nomine alieno fieri,& rei talem in facto conſiſtere:vnde nil mirum, ſi id contingat abſque poſſeſſione; validè tamen ad effectum reſtituendi,vel computandi ex intentione contrahentis:at verò præſentatio, licèt fructus ſit;nihilominus tamen talis eſt,cuius effectus non cõſiſtit ſolùm in facto recipientis,hoc eſt,præſentantis ſed etiã dependet ab inſtitutione per Epiſcopum facienda, qui validitatem illius, & merita præſentati iudicare debent,& tenetur,iuxta text. *in c.decreuimus.16.q.7.*Vnde,cùm Inſtitutio attento iure non exhibeatur,niſi illi,qui à vero patrono,vel ſaltẽ à poſſeſſore Iuris præſentãdi præſentatur,vt ſupradictum eſt; rectè fit,vt cùm creditor,nec verus dominus,nec poſſeſſor ſit,facta per illum præſentatio non valeat.At data conuentione de facienda præſentatione per creditorem, ſi per illum facta ſit, nulla vſura committitur, ſiquidem in hac ſpecie creditor nihil lucratur, quod debitori reſtituere,vel in ſortem principalem computare teneatur,ac proinde vſura ceſſat, quæ aliàs reperitur in receptione rei pecunia æſtimabilis:& ita in ſpecie reſoluit Berni.*in d. c.ex litteris,de iurepatr.*Pro quo etiam facit,quia deformitàs vſuræ conſiſtit in eo,quòd pro vſu rei mutuatæ pretium à mutuante recipitur: vnde, cùm præſentatio propter coniunctionem,quam habet cum rebus ſpiritualibus,non recipiat æſtimationem,nequaquam in illa vſura dabitur,eò quòd ex ſe non poſſit ſubire vicem pretij,per quod prædictus vſus rei mutuatæ appretiatur,iuxta reſoluta per S.Thom.*2.2.q.77.art.2.in corpore.* Abb.*in cap. vlt.n.16.de vſuris.*Sot.*lib.6.de iuſt.qu.1.art.2.* Nau. *in man.c.17.n.207.*

Septimò infertur,publicato Caſtro, ſeu villa 238
ob delictum patroni delinquentis, cui conſiſtebat iuſpatronatus annexum,indirectè,& acceſſoriè, ipſum iuſpatronatus publicari, de quo vide Doctores per me citatos *d.par.3.alleg.71.num.45.*

Iuſpatronatus verò perſonale,& de per ſe principale,& diſtinctum, non includi in confiſcatione bonorum, nec de per ſe iudicem laicum ex defectu iuriſdictionis poſſe illud confiſcare, ſed remanere penes delinquentem,donec per iudicem eccleſiaſticum priuetur, tanquam indignus; vt pleniſſimè reſoluunt poſt antiquiores à ſe relatos,Farin.*de hæreſi,q.190.§.1.n.24.*Nicol.Garc. *de benefic.part.5.c.9.n.25.cum ſeqq.*Sanch. *in præcepta Decalogi,tom.1.lib.2.cap.19.à princip.*Anton. Ricciul.*de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium,lib.5.cap.34.*qui cùm olim fuiſſet in Romana Curia mei amiciſſimus, eſſetque in vtroque Iure ſupra modum doctus,tandem poſt duos Epiſcopatus obtentos, Eccleſiæ Cuſentinæ in Calabria præficitur,ibique anno præterito 1643. annis & meritis plenus ærumnoſam huius ſeculi vitam cum morte æternæ vitæ delicias peritura feliciter commutauit.Sanctarel.*de hæreſi, cap. 19.à princip.* quo caſu Eccleſiam libertatem acquirere tenuit Rot.*deciſ.53.n.5.p.2.recent.& in Lucana iuriſpatronatus,12.Iunij,1606.coram Reuerendiſſimo D.meo Coccin. Decano,*impreſſa per Viuian.*poſt praxim iuriſpatron.deciſ.106.* [239 in margin beside "Iuſpatronatus verò perſonale"]

Octauò infertur,in feudatarium,vel emphyteutam tranſire iuſpatronatus,ſi villa, aut Caſtrum, 240

cui ineſt, infeudetur, vel in emphyteuſim detur,
vt reſoluunt Azor. *Inſt. moral. par. 2. lib. 6. cap. 20.*
241 *q. 12.* Campan. *d. rubr. 11. c. 13. n.* 361. de per ſe au-
tem iuſpatronatus in feudum dari, aut vendi nõ
poteſt. *d. c. cum ſecundùm, d. c. ex litteris, de iurepatron,*
Roman. *conſ.* 368 Lambertin. *lib. 1. par. 2. q. 1. art.*
29. n. 35. ſed cum vniuerſitate bonorum vtique
poteſt, niſi hac præcipuè de cauſa vendi bona vi-
242 deantur, vt ius iſtud vendatur, eſt enim iuſpatro-
natus ſpirituali annexum, & ideò per ſe aut præ-
cipuè, citra ſimoniam vendi non poteſt. *cap. de*
iure. 16. de iurepatron. Roch. *verb. vtile, q. 3. à num.* 8.
Lambertin. *lib. 1. p. 2. q. 1. art. 12. n. 17.* Redoan. *de*
ſimon. p. 3. c. 13. n 22. Azor. *d. lib. 6. c. 20. q. 8.* Suar. *d.*
lib. 4. de ſimon. c. 28. n. 17. cum ſeqq Bonacin. *de ſimon.*
q. 4. §. 11. n. 3. & tunc talem iuriſpatronatus ven-
ditionem ipſo iure non valere reſoluunt gloſſ.
verb. irritum, in d. c. de iure Roch. *verb. ipſe, vel is. q.*
25. n. 51. Lambert. *lib. 1. p. 2. q. 5 art. 1. n.* 4 Concil.
verò Trid. *ſeſſ. 25. de reform c.* 9. decreuit, vt nulli
liceat iuſpatronatus in alios titulo venditionis,
aut quocunque alio titulo transferre, contra Ca-
nonicas ſanctiones, pœna excommunicationis
propoſita, & amiſſionis ipſius iuris, vt in eo de-
243 creto plenius continetur. Vtrùm autem in ven-
ditione villæ cum expreſſione iuriſpatronatus ei-
dem annexi transeat ipſum iuſpatronatus cum
vniuerſitate vendita? vide Roch. *verb. ipſe, vel is.*
q. 25. n. 46. Lambert. *d. lib. 1. p. 2. q. 5. art. 20.* Cou. *lib.*
2. var. cap. 18. n. 8. verſ. his verò rationibus, Rot. *deciſ.*
399. n. 4. & 5. p. 2. recent. vbi videtur amplecti di-
ſtinctionem Ioan. Andr & Calder. *in c. vnico, de*
iurepatr. lib. 6 diſtinguentium inter expreſſionem
factam declaratiuè, vt tunc transeat iurepatrona-
tus, & inter expreſſionem factam coniunctiuè, &
tunc non transeat, quod meliùs declarat Sanch.
in præcepta Decalogi, tom. 1 lib 2. c. 19. ſub n. 12. dum
hac vtitur diſtinctione; vel fit alienatio rei vni-
uerſalis addita mentione iuriſpatronatus dicen-
do, *& iuſpatronatus*; vel dicendo, *& cum iurepa-*
tronatus: priori caſu ait non tranſire in empto-
rem, vtique verò in poſteriori dicit. Vide Cabed.
de patron. Regiæ Coronæ, c. 3. n. 2.

244 Transfertur quoque in alium iuſpatronatus
per donationem, *cap. illud,* cum gloſ. *cap ex inſinua-*
tione, c. nullus, & cap præterea, de iurepatron. cap. vnic.
eod. tit. lib. 6. Lambert. *lib. 1. par. 2. q. 4. art. 1.* Vgolin.
de offic. Epiſcopi, c. 51. in princ. n. 6. verſ. quarto. Aloyſ.
Ricc. *in d. tract. de noniſſ. probat. iuriſpatron. reſol.* 186.
Ego ipſe *d. part. 3. alleg. 71. n. 20.* vbi *n.* 21. quòd in
donatione omnium bonorum, iurium, & actio-
num venit iuſpatronatus: & *n.* 22. quòd nõ venit
in donatione generali facta à Rege, niſi de eo
ſpecifica fiat mentio.

245 Tranſit quoque iuſpatronatus de vno in aliũ
per permutationem, Roch. *d. verb. ipſe, vel is, q. 6.*
n. 28. Azor. *d. c. 20. q. 7.* & per ceſſionem, Brunor à
Sole *in locis commun. verb. ius, n. 15.* Rot. *deciſ.* 736.
246 *n. 6. par. 1. recent.* In hac tamen iuriſpatronatus do-
natione, aut tranſlatione, ſeu permutatione à lai-
co in laicum facienda, conſenſus Epiſcopi requi-
ritur Aloyſ. Ricc. *vbi proximè, reſol.* 187. Campan.
d. rub. 11. c. 13. à n. 365. Card Mantic. *deciſ. 86. num.*
5. Seraph. *deciſ. 884. num. 1.* Rot. *deciſ. 337. num. 4 &*
deciſ. 257. num. 1. par. 1. recent. in tantum, vt ſi fiat
abſque Ordinarij conſenſu, nulla ſit, ex eadem
Rot. *deciſ. 576 par. 2. recent.* qui tamen ex 40. annis
præteritis interueniſſe præſumitur Mantic. *d. de-*
ciſ. 66. n. 10. prout præſumitur ſtante donationis
effectuatione, Lambert. *lib. 1. p. 2. q. 19. art.* 8. Dec.
conſ 659. n. 1. & ſeq. Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 475.
n. 3. par. 1. Rot. *deciſ. 707. n. 5. par. 2. recent.* Auctori 247
tas verò Vicarij generalis non ſufficit, niſi do-
ceatur de ſpeciali facultate, vt per Calder. *conſ. 1.*
de offic. vicar. Ferret. *conſ. 347. n. 7. lib. 2.* Stephan.
Gratian. *diſcept. forenſ. c. 303. num. 10. cum ſeqq.* latè
Aloyſ Ricc *in tract. de noniſſ. probat. iuriſpatron. re-*
ſol. 189. vbi ampliat, vt nec etiam valeret conſue-
tudo in contrarium, Rot. *deciſ. 337. n. 5. part. 1. re-*
cent. vbi ampliat, etiamſi abſens ſit Epiſcopus:
& *n.* 7 differit, an donatio iuriſpatronatus facta
ſine conſenſu Epiſcopi poſt mortem donantis,
poſſit ab Epiſcopo confirmari? & eadem Rota
deciſ. 257. n. 1. d. p. 1. recent. tenet non ſufficere cõ-
firmationem Vicarij, niſi doceatur de ſpeciali
facultate illi ad hoc conceſſa: & *deciſ. 576 part. 2.*
recent. reſoluit, quòd Vicarius non poteſt acqui-
rere ius approbandi per conſuetudinem. Quãdo 248
verò ex antiqua inſtitutione iuſpatronatus dela-
tum eſt filiis, & nepotibus, etiam non hæredi-
bus, non poteſt per patrem aſſignari vni ex filiis
in aliorum præiudicium, etiam cum conſenſu
Epiſcopi, ſecundùm Molin. *de primog. lib. 1. cap. 23.*
n. 30. & 31, Couar. *d. lib. 2. var. cap. 18. num. 9. & 10.*
Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 177. num. 18.*
Vtrùm autem iuſpatronatus Eccleſiæ competẽs 249
poſſit in alium transferri abſque beneplacito Pa-
pæ? Negatiuè cenſuit Rota *deciſ. 346. n. 6. part. 2.*
recent.

Limita tamen, quòd ſuprà diximus de conſen- 250
ſu Epiſcopi interuenire debente in donatione,
ſeu tranſlatione facienda de laico in laicum, vt
non procedat, ſi fiat ab vno patrono alteri com-
patrono ſocio: quia tunc neceſſarius non eſt Epi-
ſcopi conſenſus. Caputaq. *deciſ. 184. p. 1. & deciſ.*
151. n. 4. p. 2. Verall. *deciſ 311. n. 1. p. 2.* Peregr. *conſ.*
87. n. 6. vol. 3. Azor. *d. par. 2. lib. 6. cap. 20. q. 6.* Cam-
pan. *d. cap. 13. num.* 368. Piaſec. *in praxi Epiſc. par. 2.*
cap. 5. num. 9. verſ. deſcendentes. Zerol. *in ſimili praxi*
part. 1. verb. iuſpatronatus, 6. 2. verſ. ſecundum dubium,
vbi dicit, quòd licèt poſſit fieri donatio compa-
trono ſine conſenſu Epiſcopi; non tamen filio
compatroni abſque illo, optimè Card. Pereira *de*
reſol. emphyt. cap 8. num. 3. & de poteſt. alig. c. 1. n. 24.
Quinimò, & poſſunt compatroni inter ſe con- 251
uentiones, donationes, permutationes, & ceſſio-
nes facere, abſque Epiſcopi conſenſu, Peragr. *vbi*
ſuprà, Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 45. §. à num.* 58.
imò & poſſunt hæredes, ac ſucceſſores patrono- 252
rum propria auctoritate, abſque Superioris con-
ſenſu facere concordiam de Rectorem alternis
vicibus præſentando, vt per *Clem. plures. 2. de iure-*
patr. reſoluunt Tiraquel. *de iure primog q. 17. opin. 6,*
n. 9. Cened. *ad Sextum collect. 7. n. 2.* Azeued. *l. n. 2.*
tit. 6. lib. 1. nouæ recop.

At verò quando laicus patronus iuſpatronatus 253
donat, vel concedit religioſis locis; huiuſmodi
conſenſus neceſſarius non eſt, *d. c. illud* 8. *de iure-*
patron. d. cap. vnic. eod. tit. lib. 6. Roch. *verb. pro eo,*
quod. q. 2. à num. 3. & q. 3. à num. 6. Lambert. *lib. 1.*
part. 2. q. 6. art. 4. n. 3. & q. 1. n. 3. Viuian. *tom. 1. com-*
mun. opin. lib. 1. tit. 4. n 9. pag. 167. Azor. *d. c. 20. p.* 5.
Steph. Gratian. *d. c. 177. n. 3.* Suar. *d. tom. 1. de Relig.*
lib. 4. de ſimon, c. 28. n. 15. Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 71. n.*
26. vbi *num.* 27. Addo dictum conſenſum requiri,
vbi donatio fit ab Eccleſia alteri Eccleſiæ: quia
ſine illo Eccleſia alienare non poteſt, *c. ſine exce-*
ptione, 12. q. 2.

Amittitur autẽ iuſpatronatus pluribus modis, 254
ſiue cauſis. Primò enim, deſtructa Eccleſia, vel
Capella,

Capella, aut deficientibus omninò redditibus, ſiue dote, ceſſat iuſpatronatus, & omninò amittitur, arg. §. *fin. Inſtit. de vſufructu.* Gregor. XV. *deciſ.* 405. *n.* 1. vbi Adden Viuian. *in praxi iuriſpatr. lib.* 15. *c.* 1. *n.* 1. *in vltim. impreſſ.* ita vt niſi ab eodem reſtituatur, vel iterum dotetur iuſpatronatus, ad eum non reuertatur. Roch. *verb. conſtruxit. q.* 8. *n.* 12. Viuian. *c.* 1. *n.* 3. *&* 4.

255 Secundò, ſi patiatur patronus Eccleſiam erigi in Collegiatam, aut Monaſterio conferri, abſque reſeruatione, perdit in ea iuſpatronatus. *cap. nobis. de iurepatron.* vbi gloſ. *verb. capella,* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, prælud.* 7. *dub.* 5. *n.* 5. *& prælud.* 2. *dub.* 5. Viuian. *d. c.* 1. *n.* 12.

256 Tertiò, quando cauſa, propter quam quis erat patronus, perempta eſt, vt per Paul. de Cittad. *de iurepatron. part.* 3. *in prima cauſa acquir. iuſpatron. quæſt.* 16. Lamber. *de iurepatron. lib.* 3. *quæſtio.* 7. *art. primo.*

257 Quartò amittitur iuſpatronatus per non vſũ, ſi, videlicet, præſentationes de Rectore Eccleſiæ facere patronus omiſerit, & duabus ſaltem vicibus Rector fuerit abſque præſentatione inſtitutus, ceſſante, ſcilicet, eius legitimo impedimento, ita per expreſſam ceſſionem, Abb. *conſ.* 106. *col. pen. lib.* 2. Viuian. *d. c.* 1. *n.* 8. *&* 9.

258 Quintò perditur per defectum, aut extinctionem lineæ, & ſucceſſorum in cognatione inſtitutorum: amiſſo autem, vel extincto iurepatronatus, Eccleſia, ſiue capella, aut beneficium libertatem conſequitur: ita vt ab Ordinario liberè conferatur. Tranſlato verò hoc iure in alium, non eſt ius parochiale, quod in ea Eccleſia habet Epiſcopus, vllatenus minuendum, *cap. cum ſecundum, de iurepatron.*

259 Sextò, ſi patronus Rectorem, vel alium Clericum ipſius Eccleſiæ occiderit, aut mutilauerit, eo iurepatronatus ipſo iure priuatur, *c. in quibuſdam.* §. *ſacri, & cap. ad aures, de pœnis.* Viuian. *d. lib.* 15. *c.* 2. *n.* 9. vbi *n.* 10. quòd ius deuoluitur ad Eccleſiã, cui facta eſt iniuria: & limitat, niſi id faceret ad ſui neceſſariam defenſionem vim vi repellendo cum moderamine inculpatæ tutelæ, vel ſi aliter mortem euitare non poſſet.

260 Septimò, ſi patronus fiat hæreticus, quia bonis omnibus ſpoliatur, & iuſpatronatus amittit, ad not. *in c. fin. de hæretic.* quod etiam procedit in receptatoribus, & defenſoribus Hæreticorum, in ſchiſmaticis, apoſtatis, & excommunicatis inſordeſcentibus in excommunicatione maiori per annum, quando cenſentur vt Hæretici, vt per Marescot. *var. lib.* 1. *c.* 83. *nu.* 13. *&* 14. Mooet *de commut. vltim. volunt. c.* 11. *n.* 158. *cum ſeq.* Viuian. *d. lib.* 15. *c.* 2. *n.* 6.

261 Octauò, ſi patronus ingratus ſit Eccleſiæ, perdit iuſpatronatus, vt per Surd. *de aliment. tit.* 7. *qu.* 32. *numero* 9. *&* 10. *& q.* 38. *n.* 2. Viuian. *d. lib.* 15. *c.* 2. *n.* 4.

262 Nonò, ſi patronus ſe ingerat in perceptione fructuum beneficij patronati, aut ipſius bona vſurpauerit: quia ipſo iure priuatur iurepatronatus, & incurrit excommunicationem reſeruatam, Concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *de reform. cap.* 11. *verſ. quòd ſi eiuſdem Eccleſiæ.* Galler. *in Margarita caſuũ conſcient. verb. iuſpatronatus, pen.* Viuian. *d. lib.* 15. *c.* 2. *n.* 13. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſiaſt. part.* 2. *c.* 21. *n.* 31.

CAPVT. XIII.

De Collationibus, & reſeruationibus beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia multis modis canonicè acquiruntur.*

2 *Collationis appellatione continetur præſentatio, cõfirmatio, inſtitutio, & omnis modus, per quem quis prouidetur de beneficio.*

3 *Collatio beneficij eſt, à ſuperiore gratuita facta conceſſio, quæ & prouiſio dicitur.*

4 *Inſtitutio, ſicut & præſentatio ad iuſpatronatus pertinet.*

5 *Inueſtitura eſt inſtitutionis, vel collationis confirmatio, & miſſio in poſſeſſionem.*

6 *Beneficium acquiritur per renunciationem, permutationem, vnionem, vel acceſſionem.*

7 *Beneficium item dicitur acquiri per optionem, ſi videlicet, Canonici, aut Eccleſiaſtici de Collegio antiquiores vigore conſuetudinis, vel ſtatuti optent gradatim meliores præbendas decedentium, intra 20. dies, qui currunt ſimul omnibus optare volentibus, & computantur à die verisimilis ſcientiæ vacationis.*

8 *Antiquiores regulariter prius optare debent, quàm iuniores.*

9 *Antiquiores in optione præbendæ dicuntur non ætate, ſed receptione, & qui diutius in Eccleſia militarunt.*

10 *Optare abſens poteſt.*

11 *Excommunicatus an poſſit optare, oſtenditur.*

12 *Optare an poſſint cæcus, ſurdus, mutus, coadiutus, & coadiutor.*

13 *Optio locum non habet in beneficiis, ſeu præbendis, vel apud Sedem vacantibus, nec in beneficiis quomodocumque reſeruatis, nec in menſibus Apoſtolicis, reſeruatis per regul. 8. nec in beneficiis, quæ permutantur, & reſignantur.*

14 *Optio habet locum in præbendis, quæ deuoluuntur ad Papam ex negligentia inferiorum in non conferendo intra ſex menſes.*

15 *Beneficia eccleſiaſtica quomodocunque vacantia de iure communi antiquo ad ordinarij diſpoſitionem, & collationem pertinebant, in cuius Diœc. ſi conſiſtebant, excepta tamen ſuis auctoritas Papæ.*

16 *Gratias beneficiales concedere cœperunt primùm Romani Pont. monẽdo quidem Ordinarios, poſtea per reſcriptum mandando, & quandoque executores concedendo.*

17 *Innocentij IV. temporibus concedebatur, vt is, pro quo Romanus Pont. reſcribebat, poſſet beneficium vacaturum obtinere, quod ſibi videretur acceptandum.*

18 *Reſeruationes beneficiorum olim à Romanis Põt. non fiebant, ſed à tempore Innocentij III. fuerunt aliqua vſu introducta.*

19 *Beneficia ea, quæ apud Sedem Apoſt. vacare contigiſſent, collationi Summi Pont. reſeruata cenſentur.*

20 *Prouiſus ab Ordinario de beneficio vacãte apud Sedem, non habet titulum coloratum.*

21 *Beneficia illorum, qui in Vrbe degunt, ratione originis, vel domicilij, non ſunt reſeruata,*

ſi apud Sedem moriantur, niſi etiam Curiam ſequantur, & Curiales exiſtant.

22 *Beneficia vacantia apud Sedem, licèt dicantur etiam vacare in Curia, non tamen quæ vacãt in Curia, vel ratione obitus, vel alterius reſeruationis, dicuntur vacare apud Sedem, ſi deficiat qualitas curialitatis.*

23 *Reſtrictio* cap. præſenti. §. ſanè *de præbend. in 6. eſt localis, ac proinde non comprehendit alia beneficia, quàm illius loci, in quo eſt ipſa Curia.*

24 *Curiales ad effectum, vt per obitum illorum apud Sedem beneficia maneant reſeruata, dicuntur illi, qui Papæ, aut Cardinalibus Romana Curia inſeruiunt, aut alias occaſione Curiæ in Vrbe commorantur.*

25 *Protonotarij Apoſt. creati à Legatis de latere non dicuntur Curiales; quia nullum officium, neque ſeruitium in Curia habent, ſed creati ſunt Notarij honoris cauſa tantum.*

26 *Curialis vt qui ſemel fuerit, non ſufficit ad hoc, vt beneficia ſua per eius obitum apud Sedem reſeruata maneant, niſi etiam probetur curialitas continuata vſque ad mortem.*

27 *Curialitas præſumitur continuata vſque ad obitum, niſi mutata probetur, ſed aduerſus hanc præſumptionem admittitur lenior probatio, etiam per alias præſumptiones, & coniecturas.*

28 *Beneficia iuriſpatronatus laicorum non veniunt ſub reſeruatione beneficiorum vacantium apud Sedem.*

29 *Papa ſi prouideat de beneficio iuriſpatronatus laicorum, vacante apud Sedem cum derogatione iuriſpatronatus, valida erit prouiſio.*

30 *Beneficia regularia veniunt ſub reſeruatione beneficiorum vacante apud Sedem.*

31 *Indulta etiam ampliſſimis clauſulis concepta non capiunt beneficia apud Sedem vacantia.*

32 *Papa intra menſem à die vacationis prouidere debet de his beneficiis apud Sedem Apoſt. vacantibus, alioquin dicto tempore elapſo valebunt collationes ab Ordinariis facta poteſtate ordinaria.*

33 *Litteræ de beneficiis vacantibus in Curia ſolent datari ſub die obitus.*

34 *Papæ in cæteris beneficiis præter vacantia apud Sedem nullum eſt præfinitum tempus ad conferendum.*

35 *Papa moram purgare poteſt in conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ intra menſem non contulerat, ſi tamen res ſit integra.*

36 *Vacare apud Sedem, & vacare in Curia, in quo differant oſtenditur.*

37 *Reſeruationes quando inceperint, & à quibus innouatæ, auctæ, & declaratæ fuerint.*

38 *Reſeruatio eſt, alicuius beneficij eccleſiaſtici vacaturi per habentem poteſtatem ad ſe facta adnotatio.*

39 *Reſeruatio alia generalis, alia ſpiritualis, & quæ ſint oſtenditur.*

40 *Reſeruatio, ſiue generalis, ſiue ſpecialis, habens decretum irritans, operatur eundem effectum.*

41 *Reſeruationis effectus eſt, vt Ordinarij collatio facta de beneficio reſeruato, nihil præſtet, nec quidem titulum coloratum.*

42 *Reſeruationes ceſſant in Gallia, & Germania.*

43 *Beneficia affecta in quibus differant à reſeruatis oſtenditur.*

44 *Affectio Papæ reſultat ex commenda, vel vnione ad vitam, vel ex mandato de prouidendo, vel ex præuentione collationis nullæ, vel ex renunciatione facta in manibus Papæ, vel ex manus appoſitione ſuper electione, &c.*

45 *Beneficia vacatura per obitum S. R. E. Cardinalium, Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni reſeruantur.*

46 *Beneficia vacatura per obitum Officialium Sedis Apoſtol. reſeruantur Sedis Apoſt. diſpoſitioni.*

47 *Abreuiatorum de minori beneficia ſunt reſeruata.*

48 *Protonotariorum reſeruatio poteſt dici clauſa in corpore Iuris.*

48 *Papæ familiares veri, & continui commenſales, qui ſint, referuntur.*

50 *Beneficia vacantia, & vacatura per promotionem ad Patriarchatum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel Monaſteriorum regimina, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.*

51 *Beneficia vacantia per diſpoſitionem, priuationem, tranſlationem, aut muneris conſecrationis ſuſceptionem auctoritate Apoſt. factas, vel fiendas, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.*

52 *Beneficia vacantia, & vacatura per aſſecutionem pacificam quorumcumque Prioratuum, Dignitatum, Perſonatuum, Officiorum Canonicatuum, Apoſt. auctoritate prouiſorum, ſeu prouidendorum, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.*

53 *Beneficia, de quibus in concordia, vel diſcordia electi, vel poſtulati, fuit facta electio, vel poſtulatio, quæ poſtmodum fuit caſſata, ſeu repulſa, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.*

54 *Beneficia vacantia per execrabilitatem, quando ſint Sedi Apoſt. reſeruata, oſtenditur.*

55 *Beneficia quæcunque, de quibus ordinarij collatores contra Concilij Tridem. decreta diſpoſuerunt, & diſponent in futurum, reſeruantur Sedi Apoſt.*

56 *Monaſteria virorum valorem annuum 200. flor. auri communi æſtimatione excedentia, Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur.*

57 *Beneficia vacatura, Sede Epiſcopali, aut abbatiali vacantia, diſpoſitioni Sedis Apoſt. reſeruantur.*

58 *Dignitates maiores poſt põtificalem in Cathedralibus valorem decem flor. excedentes, & principales in Collegiatis Eccleſiis, ſunt diſpoſitioni Sedis Apoſt. reſeruata.*

59 *Dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis Eccleſiis, ex conſuetudine prouinciarum, & Eccleſiarum dignoſci poſſunt.*

60 *Prioratus, Præpoſituræ, Præpoſitatus, ac alia Dignitates conuentuales, & Præceptoria generales Ordinum quorumcunque, ſed non militarium, reſeruantur Sedis Apoſt. diſpoſitioni.*

61 *Familiarium, & continuorum commenſalium S. R. E. Cardinalium beneficia, quæ obtinuerint, & obtinebunt, eorum familiaritate durante, ſunt reſeruata; quamuis priùs illa adepti fuiſſent, etiamſi ab ipſa familiaritate per obitum dictorum Cardinalium, vel aliàs receſſerint.*

62 *Collectorum, vnicorum in quacunque ciuitate,*

vel

vel diœceſi,& ſubcollectorum fructuum,& proventuum Cam. Apoſt. debitorum beneficia, quæ durante eorum officia obtinebant, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata.

63 Subcollector ad effectum reſeruationis beneficiorum ſufficit, quòd aliqua temporis parte quis fuerit vnius, quamuis ſubcollectoriam non acceptauerit, aut exercuerit.

64 Subcollector vnicus præſumitur, niſi contrarium probetur.

65 Curialium beneficia ſunt Sedi Apoſt. reſeruata, quæ dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam ſequendo decedere contigerit in quouis loco, quantumcunque etiam à dicta Curia remoto.

66 Cubiculariorum etiam honoris nuncupatorum, & Curſorum Papæ beneficia omnia ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata.

67 Curſores Papæ qui ſunt oſtenditur.

68 Canonicatus in S. Ioannis Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum, & B. Mariæ Maioris de Vrbe Eccleſiis, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata.

69 Beneficia omnia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, regularia, & qualitercunque qualificata, extra Romanam Curiam vacantia, in ſingulis menſibus Ianuarij, Februarij Aprilis, Maij, Iulij, Auguſti, Octobris, & Nouembris, ſunt reſeruata.

70 Germaniæ Regni beneficia vacantia in menſibus Iannarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur.

71 Cæſarauguſtonæ Eccleſiæ canonicatus, & præbendæ, quæ vacauerint in menſibus Ianuarij, Aprilis, Iulij, & Octobris ſunt reſeruata.

72 Beneficia vacantia in Abbatia S. Crucis Ordinis Camadulen. diœceſis Eugubinæ, Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur.

73 Abbatia S. Crucis Ordinis Camadulen. fuit vnita Collegio Germanico de Vrbe pro ſuſtentatione nobilium Germanorum.

74 Hæreſis propter crimen beneficia quæcunque vacantia ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.

75 Simoniæ propter crimen beneficia vacantia reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſt.

76 Beneficia collata perſonis prohibitis propter ſuum genus, ſunt reſeruata diſpoſitioni Sedis Apoſt.

77 Beneficia quæcunque recepta in confidentiam, quæ vacant ipſo iure, Apoſt. Sedi ſunt reſeruata.

78 Parochialia beneficia collata, non ſeruata forma Concilij Trid. ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.

79 Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorúmque iudices, aduocatos, & procuratores, teſtes, & Notarios, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.

80 Beneficia vacantia ob non factam publicationem reſignationis, reſeruantur Sedi Apoſt. diſpoſitioni.

81 Beneficia vacantia per violationem ſequeſtri, lite pendente in Romana Curia, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata.

82 Beneficia illorum, qui ſe ipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt pro conſequendis beneficiis, &c. ſunt reſeruata Sedis Apoſt. diſpoſitioni.

83 Beneficia vacantia ob non delationem habitus clericalis, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata.

84 Beneficia per admiſſionem vacantia ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.

85 Beneficia collata à Cardinalibus vigore ſuorum indultorum, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata, quando illi, quibus fuerunt collata, intra debitum tempus litteras Apoſt. non expediuerint.

86 Litigioſa beneficia ſunt affecta Sedi Apoſtolicæ.

87 Litigioſum beneficium quod dicatur oſtenditur.

88 Beneficia deuoluta ad Papam Sedis Apoſt diſpoſitioni reſeruantur.

89 Affecta beneficia ſunt reſeruata Sedis Apoſt. diſpoſitioni.

90 Affecta beneficia in quibus caſibus dicantur oſtenditur, & numeris ſeqq.

91 Papa ſi electoribus beneficij mandet, ne ad electionem procedant, tale beneficium remanet affectum.

92 Affectum remanet beneficium per reſignationem de eo factam in Curia in qua Papa ſemel manum appoſuit prouidendo reſignatorium, ſi reſignatio vel ſit inualida, vel affectuationem non fuerit ſequuta, & quid in reſignatione ad fauorem certæ perſonæ oſtenditur ibid. n. 93.

94 Manus appoſitio Papæ in reſignatione, an, & quando faciat beneficium reſignatum affectum, oſtenditur.

95 Beneficia reſeruata quouis modo vacantia Sede Apoſt. vacante liberè confert Epiſcopus.

96 Regularum Cancellariæ ius, & auctoritas per mortem Papæ conditoris expirat.

97 Papa tempore aſſumptionis ad Summi Apoſtolatus apicem, ſibi reſeruat aliquando beneficia vacantia, Sede Apoſt. vacante, de quibus ordinarij collatores tunc minimè diſpoſuerint.

98 Beneficia reſeruata ratione temporis, non cenſentur reſeruata, ſi vacent Sede Apoſt. vacante; ſecus ſi ſint reſeruata ratione perſonarum, vel ipſius beneficij, vt ibi optimè explicatur.

99 Mandata illa de prouidendo, & expectatiua ad beneficia vacatura nemini deinceps conceduntur.

100 Expectatiuæ ſunt omninò ſublatæ.

101 Viſitator, ſeu Vicarius Eccleſiæ Cathedralis vacantis à Papa deputatus beneficiorum conferendorum in ea diœceſi habet facultatem.

102 Capitulum Canonicorum, aut Regularium quandoque ius habet beneficia conferendi ex conſuetudine, aut priuilegio.

103 Collatio beneficij, ſi ad Capitulum, & Epiſcopum ſimul ſpectet, alter ſine altero conferre non poteſt, præterquam in duobus caſibus.

104 Concilium generale, ſeu Collegium Cardinalium non poteſt Sede Romana vacante ea beneficia conferre, vel alia negotia agere, quæ ſunt Romano Pontifici ſpecialiter reſeruata.

105 Beneficia omnia ſunt intra certum tempus conferenda.

106 Cathedrali, vel Regulari Eccleſia vacante intra tres menſes Prælati electio, & Eccleſiæ collatio fieri debet.

107 Beneficia intra ſex menſes à die notitiæ vacationis numerando ſunt conferenda.

108 Patronus, vbi neglexerit ad beneficium eccleſiaſticum præſentare intra tempus ſibi præſtitutum, tunc ius conferendi ad inſtitutorem deuoluetur.

109 Prælatus Epiſcopo inferior, ſi legitimè ius conferendi beneficia eccleſiaſtica habuerit, eo negligente conferendi poteſtas deuoluetur ad Epiſcopum.

110 *Capitulo Cathedralis Eccleſia negligente in conferendis beneficiis, quæ ad ſuam collationem ſeparatam ab Epiſcopo pertinent, ad Epiſcopum fit deuolutio.*

111 *Epiſcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad ſuam collationem ſeparatam à Capitulo iure proprio ſpectantia, tunc deuolutio fit ad ipſum Capitulum; ſecùs ſi iure ſpeciali, vel deuoluto.*

112 *Epiſcopus vbi fuerit exemptus, & Romano Pont. immediatè ſubiectus, tunc illo negligente poteſtas ad ſolum Romanum Pont. non autem ad Capitulum deuoluetur.*

113 *Deuolutio fit, ſi ij, ad quos ſpectat, prouident indignis, ſeu inhabilibus, & incapacibus.*

114 *Vicarius, ſi contulit beneficium indigno, non eſt Epiſcopus conferendi poteſtate priuatus.*

115 *Deuolutio gradatim de inferiore ad proximum ſuperiorem facienda.*

116 *Papa in beneficiis inferiorum conferendis vti poteſt non ſolùm iure deuolutionis, ſed etiam iure præuentionis.*

117 *Deuolutio ex negligentia dimanans fit cum onere, & qualitatibus requiſitis in prima prouiſione.*

118 *Collatio facta à collatore negligente poſt tempus elapſum eſt nulla, quamuis poſtea deuolutio contingat, nec per huiuſmodi ſuperuenientiam conualeſcet.*

119 *Ius conferendi per priuationem perditur, aut ad tempus, aut in perpetuum.*

120 *Collationis ius prouidè, & optima ratione fuit ab Eccleſia inſtitutum.*

121 *Regreſſus, & acceſſus ad beneficia vacatura cuiquam permitti, aut concedi non debent.*

122 *Beneficia, antequam vacent, conferri, aut promitti non debent.*

123 *Pactum de futura ſucceſſione in aliena hæreditate prohibetur.*

124 *Officia temporalia promitti poſſunt, antequam vacent.*

125 *Officia temporalia poteſt Rex promittere in tempus quo vacent.*

126 *Coadiutores Epiſcopis, vel Curatis cum futura ſucceſſione in eorum Eccleſiis dari prohibentur.*

127 *Pactiones omnes, quæ labem ſimoniacam inducere poſſunt, prohibentur.*

128 *Permutationes, & reſignationes reciprocæ, vel in fauorem alterius, cum obſeruationibus debitis, & Eccleſiæ auctoritate fieri permittuntur.*

129 *Beneficia vacantia non poſſunt collatores ſibi ipſis conferre, & quid an poſſint procuratorem conſtituere ad ſibi conferendum, oſtenditur.*

130 *Beneficia illis tantùm perſonis ſunt conferenda, quæ omni careant impedimento clericatus.*

131 *Hæretici, eorúmque fautores, receptatores, defenſores, eorúmque filij vſque ad ſecundam generationem beneficiorum ſunt incapaces.*

132 *Crimen ſuperueniens non facit quem inhabilem ad beneficium iam obtentum.*

133 *Filij, & nepotes hæreticorum, &c. qui tales eſſe, aut tales deceſſiſſe probentur, ſunt inhabiles ad beneficia non autem filij illorum, quos emendatos eſſe conſtiterit.*

Inhabiles ſunt ad beneficia conſequenda.

134 *Apoſtatæ,*

135 *Schiſmatici,*

136 *Excommunicati excommunicatione maiori.*

137 *Beneficium excommunicato collatum, ſeu reſignatum, non poteſt ab ipſo in conſcientia retineri, ſiue excommunicatio ſit lata de iure, ſiue ab homine.*

138 *Abſolutio ſequens non tollit incapacitatem præcedentem.*

139 *Excommunicatus nulliter non eſt inhabilis ad beneficia conſequenda.*

140 *Excommunicatus poteſt acceptare beneficium iam ſibi, cùm non erat excommunicatus, collatum.*

141 *Poſſeſſor triennalis non poteſt moleſtari ex eo, quòd collatio ſibi fuerat facta tempore, quo erat excommunicatus.*

142 *Excommunicatus poſt interpoſitam appellationem poteſt beneficium acquirere.*

143 *Diſpenſare an, & quando poſſit Epiſcopus, vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis oſtenditur.*

144 *Suſpenſi ab officio, vel beneficio, beneficia conſequi non poſſunt.*

145 *Beneficia amittit qui contumaciter per annum ſtetit in ſuſpenſione.*

Beneficia conſequi non poſſunt,

146 *Irregulares,*

147 *Sodomitæ notorij,*

148 *Bigami,*

149 *Aleatores.*

150 *Simoniaci in beneficio aſſequendo.*

151 *Clericus malè vſurpans bona Eccleſiarum,*

152 *Clerici non beneficiati veſtes publice portantes contra decretum Concilij Viennen.*

153 *Clerici concubinarij incorrigibiles,*

154 *Clericus coniugatus.*

155 *Coniugatus quicunque qui aliquem de ſacris Ordinibus matrimonio durante, etiam nondum conſummato, præſumit ſuſcipere, niſi ſeruata Canonum regula, ad quodcunque beneficium promoueri prohibetur.*

156 *Coniugatus matrimonio durante ad ſacros Ordines promotus efficitur irregularis.*

157 *Sæcularis, & non profeſſus regularia beneficia, in titulum Regularibus conferri conſueta, obtinere non poteſt niſi habitum eiuſdem Ordinis omninò ſuſcipiat, &c.*

158 *Religioſus vnius Religionis non eſt capax beneficij regularis alterius Religionis.*

159 *Laicus nullus eccleſiaſtica beneficia quantumuis ſimplicia, conſequi poteſt.*

160 *Clericus prima tonſura ab alieno Epiſcopo ſine litteris, aut cum falſis dimiſſoriis, beneficia conſequi non poteſt.*

161 *Filij Clericorum legitimi paterna beneficia immediatè obtinere non poſſunt, & ad hoc egent diſpenſatione*

162 *Canonicatum in Eccleſia, in qua pater, obtinere non poteſt illegitimus per ſubſequens matrimonium.*

163 *Beneficium aliquod obtinere non poteſt minor 14. annis, ſed ſtandum, fundationi ſtatuenti contrarium.*

164 *Epiſcopus non poteſt indulgere cuiquam, vt ante 14. annum beneficium obtineat.*

165 *Illiterati beneficia conſequi non poſſunt; ſed qui tales dicantur, oſtenditur.*

166 *Infamis beneficium obtinere non poteſt.*

167 *Corpore vitiati beneficia conſequi non poſſunt.*

168 Clerici

168 Clerco incidenti in cacitatem, beneficium etiam ſimplex conferri non poteſt.

169 Periurus, vti infamis, beneficium conſequi non poteſt.

170 Filij & nepotes offendentium Cardinalem beneficia obtinere non poſſunt.

171 Beneficia incompatibilia ſecùm formam praeſcriptam in Extrauag. Execrabilis, dimittentes, inhabiles penitùs ad quaecunque alia fiunt.

172 Beneficium vnum curatum habens non poteſt aliud curatum, vel alias incompatibile adipiſci.

173 Beneficium curatum, aut perſonatum, vel dignitatem habens, ſi recipiat ſecundum ſimile, ipſo iure vacat primum, & ſi illud retinere contenderit, etiam ſecundo ſpoliari debet.

174 Poſſeſſio pacifica quando dicatur, vt inducatur vacatio prioris beneficij, oſtenditur.

175 In beneficiis ſimplicibus reſidentiam requirentibus, vel aliàs quomodolibet incompatibilibus, inducitur vacatio primi ipſo iure per adeptionem ſecundi pacificè poſſeſſi.

176 Papae reſeruata eſt facultas diſpenſandi, vt ſublimes, & litterata perſona retentis minoribus, maioribus valent beneficiis honorari.

177 Diſpenſandum eſt cum litteratis iuris circa beneficiorum pluralitatem.

178 Litteratis eſt fauendum, cum hac tempeſtate miſeri vagentur.

179 Beneficia ſimplicia, & quae ſunt ſine titulo, faciliùs pluralitatem admittunt.

180 Epiſcopus non poteſt plura beneficia ſimplicia vltra duo vni conferre, vſque ad ſufficientem eius ſuſtentationem abſque Apoſtolica diſpenſatione.

181 Epiſcopus poterit conferre beneficium habenti iam in penſionibus eccleſiaſticis.

182 Epiſcopus, ſi de facto conferat tertium beneficium habenti duo beneficia ſimplicia, aliàs ad ſuſtentationem inſufficientia, collatio tertij eſt valida: ſed, ſi iterum ſit ſufficiens, vacant duo priora, & ſi continuauerit in poſſeſſione, recipiendo ex eis fructus vacant omnia.

183 Beneficium quod dicatur ſufficiens ad congruam ſuſtentationem oſtenditur.

184 Collatio tertij beneficij ſimplicis ei, qui alia duo habet ſufficientia, poteſt fieri ab Epiſcopo, & poteſt recipi; ſed non ad effectum retentionis omnium.

185 Beneficium vnum ſufficiens habens, non poteſt retinere duo; & habens duo per ſe ſeparatim inſufficientia, ſed ſimul iuncta ſufficientia, non po. poteſt retinere tertium.

186 Per retentionem plurium ſimplicium beneficiorum an, & quando vacent omnia ipſo iure? oſtenditur, & numeris ſeqq.

189 Votum Illuſtriſſimi D. Paulutij S. Congregationis Concilij Secretarij, & num. ſeqq.

193 Beneficia ſimplicia de iurepatronatus laicorum ſunt ſicut caetera incompatibilia.

194 Prouiſi de beneficiis incompatibilibus, etiam ſimplicibus, non poſſunt ſe tueri triennali poſſeſſione.

195 Beneficium impetrans debet indicare, ſi quod aliud obtinet, aliàs collatio eſt nulla, niſi in prouiſione Ordinarij, vt num. ſeq.

196 Prouiſus ab Ordinario, ad validitatem ſuae gratiae, nihil tenetur iuſtificare.

197 Data litterarum ſtabitur, vbi plures in eadem Eccleſia idem beneficium impetrarent, & prior impetrans praefertur.

198 Data facit, vt gratia dicatur in rerum natura.

199 Gratia an dicatur perfecta ex ſola ſignatura? oſtenditur.

200 Collatio ſi facta ſit duobus diuerſis eo die, nec appareat, cui prius facta fuerit, potior eſt conditio poſſidentis.

201 Iudex nullus in Curia etiam Cardinalis debet iudicare ſecundum tenorem ſupplicationis concernentis gratiam, ſed ſecundùm litterarum expeditarum tenorem.

202 Bullarum expeditio de iure communi non requiritur quoad eſſentiam, & effectum gratiae.

203 Bullarum expeditio requiritur de ſtylo Curiae quoad exercitium gratiae, ſiue illius probationem, & canonizationem.

204 Supplicatio ſola ſine litteris ſufficit, vbi non agitur de canonizatione gratiae, vel ad effectum obtinendi ſimplicem abſolutionem.

205 Supplicatio ſola ſine litteris ſufficit, quando agitur poſſeſſorio pro manutentione in quaſi poſſeſſione erigendi proceſſionem.

206 Supplicationi ſine litteris creditur contra ſupplicantem.

207 Signatura ſupplicationis ſtabitur ad probandam impetrationem, & praecedentem veram vacationem.

208 Rota procedit ad diſputationem dubiorum cum ſola ſupplicatione abſque litteris.

209 Mandatum ſpeciale requiritur ad acceptandam collationem beneficij, ſeu inſtitutionem.

210 Mandatum ſpeciale requiritur in apprehenſione poſſeſſionis beneficij per procuratorem.

211 Mandatum ad acquirendam poſſeſſionem talis beneficij in indiuiduo non requiritur.

212 Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus & ratione illorum poteſt quis ſe defendere, quamuis vtroque titulo non poſſit agere.

213 Intellige in gratiis diuerſis, non autem in contrariis.

214 Beneficiorum in collatione, aut qualibet prouiſione nihil eſt detrahendum iniunctis oneribus, aut aliis qualitatibus in ipſorum beneficiorum fundatione, aut erectione conſtitutis.

215 Clerici minùs nobiles non ſunt à beneficiis conſequendis repellendi, niſi propter vitium aliquod ſint viliores.

216 Statutum, ſiue conſuetudo non valet, quòd non admittantur ignobiles in Canonicos Cathedralium.

217 Clerici certa originis non ſunt eligendi, ſed vndecunque ſint, modò idonei exiſtant, ſunt ad beneficia admittendi.

218 Statutum prohibens Clericos forenſes admitti ad Capitulum, tanquam illicitum, ambitioſum, & contra Ius non tenet.

219 Neophyti, ſi aliàs digni ſint, & idonei, non ſunt à beneficiis conſequendis repellendi.

220 Conuerſi ad fidem ſunt honorandi propter adeptam ſacri Baptiſmatis dignitatem, & non vituperandi.

221 Beneficij eccleſiaſtici capax eſt ille, qui à Iudaeis originem ducit.

222 Beneficia ſi aliquando conferantur, aut aliàs contra Canones collatio fiat, ipſa irrita eſt, ſi is, cui facta fuit, omninò ſit de iure inhabilis ad beneficia conſequenda.

223 Idoneus intrinſecè praeſumitur is, cui Papa

beneficium contulerit,etiam cum clauſ. Si idoneus fuerit.

224 *Capitulo obiicienti impuritatem,& ortum à parentibus impuris,vel infidelibus,incumbit onus probandi.*

225 *Nemo natus inter Chriſtianos,de iure grauatur onere probandi ſe eſſe natum ex puris Chriſtianis,ſed in dubio præſumitur.*

226 *Collatio beneficij, antequam fiat, debent coram Iudice executori iuſtificari ea omnia, quæ ſunt de narratiua ſubſtantiali gratia,vt illius executioni ſit locus. Sed an, & quando,& in quibus caſibus id verum ſit,oſtenditur.*

227 *Narratiua duplex eſt, alia cauſa conceſſionis, quæ debet plenè,& concludenter probari; alia, quæ eſt pars gratia, cuius ſemiplena probatio ſufficit.*

218 *Narratiua ſufficit iuſtificari de facto.*

229 *Probatio plena requiritur narratiua,quæ eſt pars gratia,quando adeſt concurſus alterius tituli.*

2,0 *Caſus tres diſtinguendi in materia iuſtificationis gratia.*

231 *Originale litterarum Apoſt. eſt producendum vt Iudex, qui illas exequi debet,ſit certus de ſua iuriſdictione.*

1 VIDIMVS iam de omnibus generibus beneficiorum;nunc verò quomodo acquirantur ,eſt videndum. Multis nanque modis beneficia Canonicè acquiruntur;veluti per collationẽ,ſeu prouiſionẽ;per inſtitutionem,ſeu inueſtiturã,per reſignationem,ſeu renũciationem ;per vnionem, & acceſſionem , permutationem , optionem,electionem poſtulationem , & translationem. Per emptionem verò , aut venditionem , ſeu quamlibet illicitam occupationem minimè , *cap. alienationes,verſ. illud.* 1 s.*q.* s. Verùm electio, poſtulatio, & translatio locum habent præcipuè in Epiſcopatibus,& Prælaturis , ac Dignitatibus electiuis atque ad perſonas ipſas eligendas ſpectare viden-
2 tur,propterea de his *ſuprà lib.*1.egimus : hic verò de cæteris pertractabimus , quæ quidem omnia, electionẽ,ſcilicet, præſentationem , confirmationem,inſtitutionem,& omnem modum,per quem quis prouidetur de beneficio,collationis appellatione contineri probant *Clem. vnic.* iuncta gloſſ. *verb. conferatur , in fine , de rerum permut.* Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.gloſ.*16 *n.*9 & citati per me *de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſig.appel.*54 *n.*1.

3 Eſt autem collatio beneficij,à Superiore gratuita facta conceſſio,quæ & prouiſio dicitur:quia is,cui eſt facta collatio,dicitur de beneficio prouiſus,aut beneficium de perſona prouiſum.Impetrans beneficium à vero collatore ſi concurrit cũ eo,qui impetrauit ab alio communiter reputato vero collatore , vtique præferendus eſt, per *cap. ſuſceptum,de reſcript.in* 6.Lap.*alleg.*89.*n.*14.*in fine, & n.*15.Boer. *deciſ.*150. *num.* 13.Rota *in Aſſiſien. Canonicatus* 15. *Iunij* 1599.*coram Litta*,vbi fuit dictum non tenere collationem Canonicatus factã ab Epiſcopo Aſſaſſienſi,qui tunc ſuſpenſus erat, quippe qui aliud beneficium in manibus eius reſignatum fratri germano reſignantis contra formã Cõſtitutionis Pij V. 58.contulerat;nec ſuffragari quod communiter habebatur pro non ſuſpẽſo,& quod propterea per *l.Barbarius.ff.de off.c.Præſid.* deberet ſuſtineri actus,quia *d. l. Barbarius* nõ poterat ſibi vendicare locum ſtãte concurſu prouiſi Apoſt.refert Spetel.*dec.*30.*n.*35.

Inſtitutio autem,ſicut & præſentatio ad iuſpa- 4
tronatus pertinet.Beneficium nanque iuriſpatronatus non dicitur propriè conferri:nõ enim Ordinarius perſonam eligit prouidẽdam,nec patronus ipſe electum dicitur prouidere , ſed propriè Ordinarius dicitur inſtituere:patronus verò dici-
tur præſentare.Inueſtitura verò eſt inſtitutionis, 5
vel collationis cõfirmatio,& miſſio in poſſeſſionem , & in Principibus beneficia conferentibus accipitur pro collatione ipſa,& confirmatione,vt colligitur ex *cap. Adrianus , & cap. in Synodo.* 63. *diſtinct.* atque in ſæcularibus collatio feudi propriè inueſtitura vocatur , vt *in lib.feudorũ*,videre licet.Per reſignationem, ſeu renunciationem , &
permutationem , vnionem , vel acceſſionem ac- 6
quiritur beneficium iis modis ,quos *infra ſuis lo-*
cis expunemus. Per optionem verò beneficium 7
ita dicitur acquiri,ſi,videlicet, Canonici aut Eccleſiaſtici de Collegio antiquiores vigore cõſuetudinis,vel ſtatuti optent gradatim meliores præbendas decedentium , hoc eſt , ſuas deteriores cum melioribus vacantibus permutent ,vt Bonifacius VIII. conſtituit *in cap. vltim. de conſuetud. lib.* 6. quæ quidem optio regulariter fieri debet intra viginti dies, *dict. c. vlt.* Franc Marc. *Delphin. deciſ.*1258.*nu.*5. Gonzat.*ad reg.*8.*Cancell.gloſſ.*34. *numer.* 75 Monet. *de opt.Canon.cap.* 4.*à numer.*1.& currunt ſimul omnibus optare volentibus, gloſſ. *verb. duntaxat in d. cap. vltimo.*Gonzal.*d.gloſſ.*34. *num.*76 Monet.*d.tract.c.*6.*n.*11. Sed minui poteſt hoc tempus per Capitulum,Pariſ.*conſ* 10.*num.*17. *vol.*4.Monet.*d.c.*4 *n.*3.ſicut & prorogari valet,vt docent Zerol.*in praxi Epiſc.p.*1.*verb.Canonica,*§.7. Monet.*d.c.* 4.*à n.*7.Computantur autẽ huiuſmodi viginti dies à die veriſimilis ſcientiæ vacationis Gloſ.*verb.viginti,in d.cap.vlt.*Zerol *d.*§.7. Gonzal. *d.gloſ.*34.*nu.*75.cùm tempus optandi præbendas nõ currat ignorantibus. Tiraq.*de retractu lig* §.35. *gloſ.*4.*num.*14.Monet.*d tract.cap.*6 *à n.*18.*vbi n.*21. notat, quòd ad hoc , vt currat hoc tempus ad optandum,nõ ſufficit ficta illa notitia , de qua *in Clem.vnic.* §. *ceterùm,de conceſſ.præbend.& num* 39. firmat,probabile eſſe,quòd ſi ij omnes, qui optare debebant , iuſtè impediti fuerint, durante tali impedimento illud tempus iis non currat:& *à n.* 43.ait,quòd vbi etiam ipſo iure currit illud tempus optandi,adhuc competet , tam minoribus ex cauſa ætatis,quàm abſentibus, aliiſve iuſtè impeditis in integrum reſtitutio.

Antiquiores regulariter priùs optare debent 8
quàm iuniores,vt decidit text. *in d. c. vlt.*Monet. *d.tract. cap.* 4.*q.* 1.*n.* 15.vbi cum Bellarm.*dec.* 229. ait hoc ita procedere, vt huiuſmodi antiquiores vigore ſtatuti,aut conſuetudinis de optando non ſemel duntaxat , ſeu pro prima vice ſeu quoties caſus euenerit ,modò aliud non obſtet , optare poſſint,cùm hic actus ſua natura repetibilis, ſeu iterabilis ſit Si Canonicus antiquior differt optare intra legitimum tempus, itaut ſit periculum, ne illud labatur , ad damnum iuniorum , poterit iunior ſequens optare præbendam , quàm ille optare debebat,& tenebit opinio iunioris in euentum,quo ſenior , ſiue antiquior , intra tempus ſtatutum non optauerit, vt per Tiraquell.*de retract. conuent.* §. 5. *gloſſ.* 1.*numer.*66.Zerol. *dict. verb. Canonica* , §.7.*concluſ.* 4.Gonzal *dict.gloſſ.*34. *nu.*76 Monet.*dict. tractat cap.*5.*quæſtio.*1. *numer.*3. Intellige de antiquioribus nõ ætate,ſed receptione,gloſſ.*verb. antiquiores , in d cap. vltim.*Rota *deciſ.*6.*num.*5.*de conſuetud.antiq.&* *deciſ.* 411.*n.*2.*p.*1.

d. verſ.

di verſ. Falcon. in tract. de reſeruat. beneſic. eff. Ecu 49. Miles in ſuo repert. verb. conſuetudo, per quam diſpo- nitur, vt 1. Zerol. d. verb. Canonica, §. 7. concl. vltim. Azor. Inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 26. qu. 13. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. §. proœm. à num. 22. Monet. d. tract. c. 4. q. 1. n. 15. Et ſic antiquiores in opinione præ- bendæ illi dicuntur, qui diutiùs in Eccleſia mi- litarunt, Menoch. de arbitr. caſu 124. num. 5. & fue- runt in poſſeſſione priores, licèt ſint in prouiſio- ne poſteriores, Gonzal. d. gloſſ. 34. n. 49. Vnde anti- quior non cenſebitur ille, ac proinde præferen- dus non erit, qui cùm priùs eſſet Canonicus, poſtea mutauit præbendam, & Canonicatum, per impetrationem, & collationem, ſed præferri debebit is, qui poſt primam illius receptionem, ante tamen ſecundam receptus fuit in Canoni- cum, vt poſt Pariſ. reſoluit Monet. d. tract. c. 5. q. 1. n. 12. Antiquior non ſit ille, qui per Cameram poſſeſſionem accepit iis, qui eam poſtea per ſe ipſos vel procuratores cœperunt: Vide Monet. d. c. 5. n. 12 & 13.

10 Abſens optare poteſt, Monet. d. tract. cap. 4. q. 3. à num. 31 per procuratorem ſcilicet, Gonzal. d. gl. 34. num. 12. Monet. d. c. 4 numero 52. cum ſeqq. vbi numero 55. id ampliat, etiamſi procurator non ha- beat ſpeciale mandatum, dummodo conſtitutus ſit cum libera & à num. 58. ſubdit, quòd ſi procu- rator habeat generale mandatum, vel negotiorũ

11 geſtor optet nomine meo, & ego ratam habeam optionem, valebit optio. Nec ab optione huiuſ- modi excluditur excommunicatus, ſecundùm Con. in cap. alma mater, n. 1 §. 7. num. 4 Gig. de pen- ſionib. q. 63. num. 15. Vgolin. de cenſur. tab. 1. cap. 13. § 2 num 15. Sayr. in ſimili tract. lib. 2. cap. 6. numero 1. Monet. d. cap. 4. à num. 26 vbi poſt n. 30. limitat, ſi ex ſpeciali ſtatuto vel conſuetudine optandos ſit titulus, veluti quando portionarius optat Ca- nonicatum, vel Canonicus dignitatem, aut aliàs, vbi requiratur in optione noua collatio, quod etiam tenent Gonzal. d. gloſſ. 34. n. 63. & num. 72. Suar. tom. 5. de cenſur. diſp. 13. ſect. 1. num. 19. Nicol. Garc. de beneſic. p. 1. c. 13. num 48. cum ſeqq. Anton. Ricciul. de iure perſonar. extra gremium Eccleſ. exi- ſtentium lib. 4. c. 11. per tot.

12 Vbi aliquis propter aliquod corporis vitiũ repellitur ab Ordinibus accipiendis alicui præben- dæ, vel beneficio in Eccleſia Cathedrali, ſeu Col- legiata, non poterit quoque in ea Eccleſia opta- re vacantem præbendam, aut portionem, vt re- ſoluit Monet. d. c. 4 q. 46. à numero 109. & à numero 117. obſeruat clericum, qui cæcus eſt, poſtquam beneficium in Eccleſia aliqua Cathedrali, vel Collegiata obtinuit, non ideo excludendum eſſe ab optione, quæ deinceps facienda occurrat: & n. 126. idem quoque dicendum putat de ſurdo, muto, & aliis ſimilibus corpore vitiatis: & à n. 128. ait, peccatorem etiam notorium regulariter, vt ſic non eſſe arcendum ab optione: & à n. 136. tenet irregularitatem præcedentem receptionem Ordinis, aut beneficij, impedire quoque optio- nem. An autem coadiutor & coadiutus optare poſſint, latè diſputat idem Monet. vbi proximè, à n. 139. vbi n. 158. firmat Dignitatem, Canonica- tum, vel portionem in Cathedrali, vel Collegia- ta Eccleſia obtinentem, perinde optare poſſe, ac ſi non haberet coadiutorem cum futura ſucceſ- ſione: & n. 163. dicit coadiutorem minimè optare poſſe, de quo tamen vide, quæ latè ſcribunt Gon- zal. d. gloſ. 34. n. 97. Nicol. Garc. de beneſic. p. 4. cap. 5. n. 118. cum ſeqq.

Optio locum non habet in beneficiis, ſeu præ- bendis in Curia, vel apud Sedem vacantibus, d. c. vlt. Simonet. de reſeruat. benef. q. 45. n. 3. Falcon. in ſimile tract. q. 4. eff. Ecu 1. Flamin. de reſignat. benef. lib. 2. q. 10. n. 7. Azor. d. p. 2. lib. 6. cap. 26. q. 13. Mo- net. d. tract. cap. 3. à num. 12. Nec in beneficiis quo- modocũque reſeruatis, ſiue generaliter, ſiue ſpe- cialiter, Franc. Marc. Delphin. deciſ. 1271. nu. 2. p. 2. Flamin. Azor. d. q. 20. n. 3 Azor. d. p. 2. lib. 6. cap. 26. q. 13 Anaſtaſ. Germon. de indultis Card. §. etiam ex eo, num. 12. Gonzal. d. gloſſ. 34. numero 2. Nicol. Gar. de beneſic. p. 5. c. 1. n. 42. Monet. d. cap. 3. qu. 3. à 31. Nec in mẽſibus Apoſtolicis, ſeu beneficiis reſer- uatis per reg. 8. Cancel. de alternatiua, vt in ſpecie tradunt Paul. Granut. in addit. ad Simonet. de reſeru. benef. q. 45. verb. ſuperfluum, Gonzal. d. gloſſ. 34. à n. 1. Monet. d. q. 3. n. 78. Nec in beneficiis, & præbẽ- dis, quæ permutantur, & reſignantur, ſiue in ipſa permutatione, & reſignatione, Petr. Greg. de benef. cap. 39. num. 4. Azor. d. p. 2. lib. 7. cap. 30. q. 7. Flam. Pariſ. d. q. 20. numero 2. Gonzal. d. gloſ. 34. num. 35. & ſeq. Monet. d. cap. 3. q. 3. à n. 124. Habet tamẽ lo- 13

cum in iis Præbendis, quæ deuoluuntur ad Pa- pam ex negligentia inferiorum in non conferẽ- do intra ſex menſes à die notitiæ vacationis, vt per Franc. Marc. Delphin. deciſ. 1239 n. 2. p. 1. Gon- zal. d. gloſſ. 34. numero 75. Azor. d. c. 26. q. 13. Monet. d. q. 1. n. 106. 14

Nunc verò de collationibus in genere pertra- ctemus, diſcutientes, ſcilicet, quis, & quæ bene- ficia poſſit conferre, vbi de reſeruationibus age- mus, & quibus perſonis ſint conferenda, & alia nonnulla circa beneficiorum acquiſitionem. Quod ad primum attinet, eſt ſciendum, quòd de Iure communi antiquo beneficia eccleſiaſtica quomodocumque vacantia, ad Ordinarij diſpoſi- tionem, & collationem pertinebant, in cuius Diœceſi conſiſtebant, gloſ. & Doctores in cap. fin. de ſuppl. neglig. Prælat. niſi ad alium ex ſpeciali ſtatuto, vel conſuetudine pertineret: Excepta ta- men fuit ſemper auctoritas Romani Pontificis, qui tanquam totius Eccleſiæ Ordinarius in mul- tis caſibus ſemper beneficia quæcumque ad libi- tum contulit, c. ſi à Sede, de præbend. lib. 6. Clem. 1. vt lite pend. habet enim vbique liberam benefi- ciorum diſpoſitionem, cap. 2 vbi gloſ. & Doct. de præbend. lib. 6. d. Clem. 1. Sæpiùs autem idem Ro- man. Pontifex conſueuit Ordinariis mandare, vt alicui de beneficio vacaturo prouiderent, ac præterea beneficiorum conferendorum ſibi re- ſeruationes generales, & ſpeciales fecit, vt oſten- demus. 15

Eſt enim ſciendum, quòd cœperunt primùm Romani Pontifices gratias beneficiales conce- dere monendo quidem Ordinarios, cap. capitulum, cum ſeqq. de reſcript. poſtea per reſcriptum man- dando, & quandoque executores conſtituendo idem facere conſueuerunt, cap. conſtitutus, cap. ex inſinuatione, eod. tit. c. pro illorũ, de præbend. Clem. 1. de conceſſ. præbend. Illud tamen obſeruantes, vt pro vno tantùm Ordinarium grauarent; propterea enim in mandatis de prouidendo, clauſulam ap- ponebant, ſi pro alio non ſcripſerimus, c. mandatum, cum ſeqq. de reſcript. Temporibus autem Innocen- tij IV. prout refertur in cap. 1. de conceſſ. præbend. lib. 6. dabatur facultas beneficium acceptandi, vt ſcilicet is, pro quo Romanus Pontifex reſcribe- bat, poſſet beneficium vacaturum obtinere, quòd ſibi videretur acceptandum. Clemens verò V. in d. Clem. 1. de conceſſ. præbend. eandem gratiam intra 16 17

meoſem

18 menſem tantummodo à die vacationis concede-
re voluit. Reſeruationes verò beneficiorum à
Romanis Pontificibus non fiebant; quamuis, tē-
pore Innocētij III. nonnullæ reſeruationes ſpe-
ciales ſuper primo vacaturo, & pro certa perſo-
na factæ inuenirentur, vt colligitur ex *cap. cùm*
dil. lib. 1. de ſurrept. atque illud deinceps fuit vſu
introductum, vt ea beneficia, quæ apud Sedem
Apoſtolicam vacare contigiſſet, Summi Pontifi-
19 cis collationi reſeruata intelligerentur: quam
conſuetudinem Clemens IV. Conſtitutione lata
firmauit, de qua *in cap. 2. de præbend. lib. 6.* cùmque
Bonifacius VIII. *in c. præſenti, eod. tit.* ad vacantia
extra duas dietas extra Curiā extendit. Simonet.
in tract. de reſerua. q. 10 num. 1. Ludouic. Gom. *in*
reg. de triennal. q. 11. Rebuff. *in prax. benefic. tit. de re-*
ſeruat. n. 2. Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib. 2. q. 16. num.*
55. Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. beneficium, §. 2.*
Cardinal. Tuſch. *tom. 1. lit. A, concl. 76.* Azor. *inſtit.*
moral. p. 2. lib. 7. cap. 30. q. 9 Nicol. Garc. *de benef. p.*
5. c. 1. n. 68 Rot. *in Sauonen. beneficij, 14. Mar-*
tij, 1621. coram R. P. D. Veroſpio, vt præcluderetur
via Ordinariis præueniendi prouiſiones Apoſt.
per procuratores in Curia conſtitutos ad con-
ferendum, vt obſeruauit gloſ. *verb. per ſe ipſos, in*
d. c. de præbend. lib. 6 Flamin. Pariſ. *d. num. 18.* Re-
buff. *in praxi tit. de forma Vicariatus, num. 228.* Va-
20 laſc. *conſ. 79. num. 6.* vbi propterea dicit prouiſum
ab Ordinario de tali beneficio, nec habere titu-
lum coloratum, quod antea dixerat Rot. *deciſio.*
805. lib. 3. par. 3. diuerſ. Ludouic. Gom. *d. quæſtio. 31.*
num. 9.

21 Quod quidem locum non habet in iis, qui in
Vrbe degunt ratione originis, vel domicilij, niſi
etiam Curiam ſequantur, & Curiales exiſtant, *d.*
cap. præſenti, verſ. ſanè ſi quis, Rot. *deciſ. 616. n. 1. p. 4.*
diuerſ. & in Romana beneficiatus S. Petri 27. Ianua-
rij, 1693. coram Card. Blanchetto, quam refert Ni-
col. Garc. *de benef. p. 5. cap. 1. num. 8*, & latiſſimè *in*
alia Romana beneficiatus S. Petri, 8. Aprilis, 1622.
& 20. Nouembris, 1624. coram R. P. D. meo Pirouano,
& in Romana Capellaniæ, 20. Nouembris, 1618 &
22 *23. Martij, 1619. coram eo.* Licèt enim beneficia
vacantia apud Sedem dicantur etiam vacare in
Curia non tamen, quæ vacant in Curia, vel ra-
tione obitus, vel alterius reſeruationis, dicuntur
vacare apud Sedem, ſi deficiat qualitas curialita-
tis; Sarnen. *in reg. de triennali, q. 31. verſ. & ideo pro*
clariori, Gonzal. *d. gloſ. 13. numer. 49. & 5* Rot. *in d.*
Romana beneficiatum S. Petri 8. Aprilis, 1622. coram
R. P. D. meo Pirouano, & in d. Romana Capellania, co-
ram eodem. Intellige tamen reſtrictionem *§ ſanè d.*
23 *c. præſenti*, eſſe localem, ac proinde non compre-
hendendere alia beneficia, quàm illius loci, in
quo eſt ipſa Curia, vt ea mente gloſ. *ibi verb. mo-*
raretur. ſcripſit gloſ. Gonzal. *d. gloſ 13. n. 14* Lotter. *de*
re beneſi. p. 2. c. 27. nn. 73. & hunc intellectum ap-
probauit ſemper ſtylus Datariæ, quę hanc diſtin-
ctionem Curialitatis non obſeruat, niſi in bene-
ficiis ſitis in loco Curiæ, & dat in aliis, quæ va-
cent per obitum in Curia, prouiſiones indiſtin-
ctè vti de vacantibus apud Sedem: & fuit hæc
eadem firmata, & perpetuò ſibi conſtans Rotæ
ſententia, vt pro reſeruatione ex capite vacatio-
nis apud Sedem hæc qualitas Curialitatis in
perſona defuncti: & iuxta diſpoſitionem *d. §. ſa-*
nè, non ſit attendenda, niſi quando agitur de be-
neficiis ſitis in loco Curiæ, vt in Capellaniis
clericalibus, & aliis beneficiatis Eccleſiarum Vr-
bis, ſuper quibus emanarunt deciſiones ſuprà ci-
tatæ. Ita eleganter Rota *in d. Sabinen. beneficii, 24.*
Martii 1631. coram R. P. D. Veroſpio.

Curiales autem ad effectum prædictum di- 24
cuntur illi, qui Papæ, aut Cardinalibus Romanę
Curiæ inſeruiunt, aut aliàs occaſione Curiæ, in
Vrbe commorantur, Mandoſ. *ad reg. 5. Cancell. q. 1.*
num. 18. verſ. concludo igitur, Rot. *deciſ. 616. num. 2.*
p. 4. diuerſ. & in d. Romana beneficiatus S. Petri 20.
Nouembris, 1624. coram R. P. D. meo Pirouano Ca-
pellania, coram eodem; in qua propterea fuit re- 25
ſolutum Protonotarios Apoſtolicos creatos à Le-
gatis de latere non dici Curiales, quia nullum
officium, neque ſeruitium in Curia habent, ſed
creati ſunt Notarij honoris cauſa tantùm; pote-
ſtas enim omnimoda, tam in ſcribendis acta
Martyrum, quàm in aliis functionibus, quę priùs
ad iſtos Protonotarios ſpectabant ex Conſtit.
Sixti V. & aliorum ſucceſſorum, conceſſa fuit
Collegio Protonotariorum participantium pri-
uatiuè quoad alios.

Non ſufficis tamen ad effectum prædictum, 26
quòd quis ſemel fuerit Curialis, niſi etiam pro-
betur Curialitas continuata vſque ad mortem,
Anch. Archid. Ioan. Andr. & Monach. *in cap. præ-*
ſenti, Mandoſ. *in reg. 5. cancel. q. 5. in fine*, Rot. *in d.*
Romana beneficiatus S. Petri 20. Nouēbris 1624. &
30. Martii 1626. coram R. P. D. meo Pirouano. Præ- 27
ſumitur tamen Curialitas continuata vſque ad
obitum, niſi mutata probetur, vt de familiaritate
tradunt Sarnen. *de impetrat. beneſic. per obitum fa-*
mil. q. 13. num. 6. Rot. *deciſ. 145. num 4. p. 1. recent.* &
de ciuilitate firmat Bart. *in l. aſſumptio, §. vlt. ff. ad*
municip. Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſ. 25. n. 3. &*
præſ. 42. n. 12. & de curialitate Mandoſ. *ſuper d. reg.*
5. q. 4. in fine, & num 6. verſ. ad illud. Verùm aduer-
sùs hanc præſumptionem admittitur lenior pro-
batio, etiam per alias præſumptiones, & conie-
cturas. Alciat. *de præſumpt. reg. 2. præſ. 21. num. 12. &*
13. Menoch. *lib. 4. præſ. 64. n. 65.* Rot. *in d. Romana*
beneficiatus S. Petri, 20. Nouembris, 1624. & 10.
Martii, 1626. coram R. P. D. meo Pirouano, refert
Ferentil. *in annot. ad dec. 540 Bur. ittilii. C.*

Sub hac reſeruatione beneficiorum vacantiū 28
apud Sedem non veniunt beneficia iuriſpatro-
natus laicorum, vt per gloſ. *verb. collatio, in d. cap.*
2. vbi Gemin. *num. 11.* Franch. *n. 8.* & plures, quos
refero *alleg. 57. numer. 26* quibus addo Nouar. *in*
ſum. Bullar. tit. de beneficior. reſeruat. num. 6. reſoluit
Rot. *in Placentina Capellania, 19. Ianuarii, 1612. co-*
ram R. P. D. meo Coccino Decano, & admiſit *in Co-*
maclen. & Ferrarien. Præpoſituræ, & beneficii 15. De-
cembris, 1625. coram bonæ mem. Remboldo: quòd ſi
Papa prouideret de beneficio iuriſpatronatus 29
laicorum vacante apud Sedem cum derogatione
iuriſpatronatus, poſſet quidem, cùm ſit dominus
omnium. Nec beneficia regularia veniunt ſub 30
hac reſeruatione, Gonzal. *gloſ. 11. num. 2.* me citato
Nouar. *vbi ſuprà num. 7.* Ego ipſe *d. alleg. 57. n. 29.*
Nec Epiſcopatus, & Abbatiæ, quia ſunt ſpeciali
nota digna, Monach. *num. 1.* & Prob. ad eundem
n. 41. & 48. in d. c. 2. Lap. *alleg. 48.* vbi Mandoſ. *lit.*
B. Coſm. *in prag. ſanct. tit. de elect. cap. licet. §. ſtatuit,*
verb. obſtaculo, Franc. Marc. *deciſ. 1112. à nu. 3. p. 3.*
Petr. Gregor. *de re beneſic. cap. 24. num. 1.* quamuis
in Abbatiis contrarium teneatur Simon. *q. 18.*
Gonzal. *gloſ. 9. à num. 35.* Nicol. Garc. *de benef. p. 3.*
c. 1. n. 114.

Indulta autem etiam ampliſſimis clauſulis 31
concepta non capiunt beneficia apud Sedem va-
cantia, niſi de illis præcipuam, ac præciſam
mentione u

mentionem faciam,vt *in d.cap.* 2.notat Lap.*nu* 4.
Franch *num.* 3.& Anchar.*n.* 1.Gemin.*conſ* 12.*n.*4.
Gom.*ad reg.de annali q* 31.*n.*19.Simonet.*de reſeru.*
*q.*73.*n.*1.& *q.*83.*nu.*4 Rota *in Saſburgen.Prepoſi-*
tura 7.*Iunij* 1621.*coram Card.Veroſpio, & in d.Sa-*
binen Beneficij.
32 De his tamen beneficiis apud Sedem Apoſtol.
vacantibus Pontifex intra menſem à die vaca-
tionis prouidere debet alioquin dicto tempore
elapſo valebunt collationes ab Ordinariis factæ
poteſtate Ordinaria,perinde ac ſi nulla vnquam
reſeruatio extitiſſet,*cap.ſtatutum,de prebend.lib.*6.
Anton.Fab.*lib.*1 *defini.forenſ.tit.*2.*defini.*32.Gom.
*de expectã.num.*21 & *in reg. de triennali q.* 21. Si-
monet.*de reſeruat.q.*30,Rebuff.*in praxi beneſic. tit.*
*de reſeruat.num.*2.Nicol.Garc.*de beneſic.p.* 5.*cap.*1.
*num.*96.Ioan.à Cochier *ſuper reg.*1.*Cancell. n.* 22.
verſ. prima igitur, Maſſobr.*in praxi habendi concur-*
*ſum,requiſ.*7.*dub.*48.*ſecũdum Romanam impreſſ* vbi
33 ſubdit hodie litteras de beneficiis vacantibus
apud Sedem ſolere datari ſub die obitus, vel
cum dict. *nuper*: numeratur autem menſis iſte à
die vacationis,non ſcientiæ, gloſ.*verb.numeran-*
dum,in d.cap.ſtatutum. Zerol *in praxi Epiſcop.p* 2.
verb reſeruatio,verſ.decimo, Anton.Fab. *d tit* 2.*de-*
34 *fini.*35.quod verum eſt in vacantibus apud Se-
dem:nam in cæteris nullum eſt præfinitum tem-
pus ad conferendum.Æneas de Falcon.*q.*4.*princ.*
effectu 10.Gaſp.de Perut *in tract.de reſeru. quæſt.* 5.
Granut. *ad Simonet.q.*47.*num* 24.Gonzal *ad reg.*8.
Cancel.§.5.*proœm.à.num.*143.Nicol.Garc.*d cap.*1.
35 *num.*97.Ego ipſe *d.p.* 3.*alleg.*57.*ſub num.*24. Non
operatur tamen hæc reſtrictio ad menſem, vt
poſt menſem omninò excludatur Papa, vt con-
ferre non poſſit,ſed ad hoc tantùm ,vt poſt hunc
menſem manus Ordinarij non cẽſeantur vlteriùs
ligatæ, & ideò poteſt Papa moram purgare in
conferendo beneficia vacantia in Curia ,quæ in-
tra menſem non cõtulerat,ſi tamen res ſit inte-
gra:ita Maſſobr.*requiſ.*7.*dubitat.* 49. quem refero
Ego ipſe *d.alleg.*57.*ſub num* 14.iuxta Lugdunen.
impreſſ.
36 Denique hac de re te ſcire volo, aliud eſſe
vacare apud Sedem,& aliud vacare in Curia:va-
care enim apud Sedem eſt, quando beneficium
vacat per obitum in Curia,iuxta *d. cap.* 2.*d.c ſta-*
tutum d.cap.præſenti,de prebend.lib. 6. Vacare au-
tem in Curia dicuntur beneficia , non ſolùm
quando vacant apud Sedem *per d.cap.* 2.ſed plu-
ribus modis,quos proſequũtur Monet. *de option.*
canon.cap 3.*num.*18.Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell.gl.*a 3,
per tot. Nicol Garc.*d.cap.*1.§.1. *à num.*68.veluti,
quando in Curia priuatio, aut alij vacationis
modi inducuntur vt per Monet.*d cap.*3.*num.* 36.
Nicol. Garc *d.cap.*1 *num.* 73.vbi *num.*79.ſubdit
quòd vbi priuatio inducitur à Iure,ſeu ex decre-
to propter actum poſitiuum, beneficium dicitur
vacare,vbi fit actus,ob quem inducitur priuatio
à Iure,ſeu decreto , vnde beneficium vacans per
ſententiam priuationis latam in Curia contra ſe
defendentem,vel verum contumacem,qui de Iu-
re habetur pro præſenti,dicitur vacare in Curia;
quia data tali præſentia, ſiue vera,ſiue ficta,pro-
pter talem contumaciam, etiam moraliter lo-
quendo, verè, & realiter talis vacatio in Curia
contingit,vt conſiderat Verall.*deciſ.*64.*num.* 1.&
2.*p.*2.& *deciſ.*327.*p.*3.ſecundùm quam intelligẽ-
da eſt Rota *deciſ.*35.*de prebend.in antiq* quatenus
ponit regulam vniuerſalem beneficium vacare
in loco,vbi quis eo priuatur,ex doctrina Franch.
*in d.cap.in præſenti ſub num.*4.*verſ.quartò adde*,vbi
refert hunc inter caſus vacationis in Curia; di-
ſtinguens tamen inter effectum directum , &
conſequentiuum,vt ibi per eum aliis allegatis per
Verall. *vbi ſup.*& Lotter *de re beneſic. lib.*2.*q.*27.*ex*
*n.*14.Quare , licèt vacatio apud Sedem per *d.c.*2.
quæ alias dicitur clauſa in corpore Iuris , ſit va-
catio in Curia ; non tamen aliæ vacationes in
Curia dicuntur vacationes apud Sedem,in pun-
cto Ludouic. Gom. *de triennali q.* 31.*à princip.vſ-*
que ad §.*ſecundus igitur,*Cou.*pract.cap.*36.*numer.* 4.
verſ.cæterùm ad hanc Pute.*deciſ.*36.*alias* 38. *lib* 1.*in*
correct. Rot. *in Corduben. Capellania*, impreſſa per
Nicol. Garc. *dict. part.* 5. *cap.* 1.*numer.* 415.Gon-
zal. *dict. gloſſ.* 13. *num.*29.vbi firmat,quid ſit va-
care apud Sedem : & *num* 48. tenet vacare apud
Sedem , eſſe vacare in Curia : non tamen è
conuerſo , & *num.* 49. & 50. reſpondet ad gloſſ.
verb.in Curia , in cap.dict.ſtatutum, quod vacare in
Curia impropriè dicitur vacare apud Sedem &
*n.*52.ſubdit,quòd vulgariter dici ſolet vacare in
Curia,pro vacare apud Sedem,& *n.*54.concludit,
quòd propriè loquendo , licèt vacare apud Se-
dem ſit vacare in Curia ;non tamen è contra , ex
Pute.*d.deciſ.*38. Et ego concludo, quòd vacatio
apud Sedem eſt vacatio per obitum vera : aliæ
autem vacationes dicuntur fictæ in Curia;& illa
dicitur in corpore Iuris clauſa ; aliæ verò non:
quod nõ ſemel inter diſputandum mihi animad-
uertit Colluſitanus noſter Doctor Odoardus
Pinto , vtriuſque Iuris conſultiſſimus,ac in Ro-
mana Curia Aduocatus integerrimus.
Demum à Ioanne XXII.*in Extrauag.Ex debi-*
to,de elect.& à Benedicto XII. *in Extrauag. Ad* 37
regimen,de prebend. reſeruata fuerunt Apoſtolicæ
Sedi omnia beneficia electiua , & ea , quæ per
obitum Cardinalium , & quorumcumque Offi-
cialium Romanæ Curiæ vacarent. Verùm , cùm
dictæ Extrauagantes fuiſſent temporales,& cum
conditore expiraſſent , vt de dict. *Extrauag. Ex*
debito , tradunt Mandoſ *reg.*1. *Cancel q.*1.*ſub n.*1.
Zerol *in praxi Epiſc.p.*1.*verb beneficium,*§.2.*fallẽt.*
5.Nicol. Garc.*de beneſic p.*5.*cap.*1.*num.*85. Lotter
*de re beneſic.lib.*2.*q.*27.*num.*90.*Et de d. Extrauag.*
Ad regimen docent Nicol. Garc.*d.cap.*1.*num.*86.
Lotter.*d.c.* 17.*num.*97. ideò ab Innocentio VIII.
& aliis ſubſequentibus Romanis Pontificibus
eædem reſeruationes innouatæ , auctæ,ac decla-
ratæ fuerunt , vt in regulis Cancellariæ Apoſt.
continetur,quas ſigillatim inferiùs exprimendas
duximus.
Sed antequam reſeruata beneficia ſimul & af-
fecta Sedi Apoſt.referamus , videndum eſt , quid 38
ſit reſeruatio,& quid affectio?& in quo differant?
Reſeruatio igitur eſt alicuius beneficij eccleſia-
ſtici vacaturi per habentem poteſtatem ad ſe fa-
cta aduocatio , Æn.de Falcon.*in tract de reſeruat.*
*q.*1.Iacob Simon.*eod.tract.q.*1. Gonzal.*ad reg.*8.
*Cancel. gloſſ.*31.*à princip.* Ioan à Cochier *in reg.*1.
*Cancel.num.*12.Viuian.*in praxi iuriſpatr. lib* 14.*c.*1.
*num.*5.Alia eſt reſeruatio generalis,alia ſpecialis
Generalis, quando Papa reſeruat beneficia , quæ 39
tali modo vacabunt,v. g. quę per adeptionem ſe-
cũdi,vt *in Extrauag Execrabilis*,vel quę in Curia
vacabunt,vel beneficia Officialium , ſeu familia-
rium Papæ , & Cardinalium, vt *in Extrauag. Ad*
*regimen.*Simonet *de reſeruat.q* 4.Denique quoties
reſeruatio eſt in corpore Iuris clauſa,vel per Ex-
trauagantem inducta aut per regulas Cancella-
riæ,ea generalis dici poteſt Ægid. Bellam.*cõſ.*34.
incip.

Digitized by Google

incip. Statuto, col. 5. verſ. ad tertium, Simonet *de reſer-
uat. qu. 4. num. 3. & 14.* Specialis verò reſeruatio
ea eſt quando certum corpus beneficij reſerua-
tur non tamen pro certa perſona? vt quando re-
ſeruat certam Præpoſituram, vel Eccleſiam Ca
thedralem ſuæ diſpoſitioni, vt *in cap. ſi eo tempore*
40 *de elect. in 6.* Æn. de Falcon. *d. tract. q. 2.* Operatur
tamen eundem effectum reſeruatio, ſiue genera-
lis ſit, ſiue ſpecialis, habens decretum irritans.
41 Mãdoſ. *in rub. regularum Cancel. q. 4.* Effectus autem
illius eſt, vt Ordinarij collatio facta de beneficio
reſeruato nihil præſtet, nec quidem titulum co-
loratum, Simonet. *de reſeruat. q. 48* & qui illud ob-
tinet, ſi ſpolietur, non poſſit agere ſpolio, Simon.
de reſeruat. qu. 40. per tot. Ioan. à Cochier *d. reg. 1. à
num. 18.* Et demum tanta eſt vis reſeruationis, vt
etiamſi Papa daret alicui facultatem conferendi
omnia, & quæcunque beneficia; non tamen in-
cluderentur reſeruata Roſ. *decis. 3. de offic. Legati,
in nouiſſ.* Æn. de Falconib. *de reſeruat. effectu. 6.* Si-
42 monet. *eodem tract. q. 41. per tot.* Ioan. à Cochier *d.
reg. 1. ex num. 87.* Reſeruationes iſtas ceſſare in
Gallia, & Germania referunt Rebuff. *ad reg. 4 Can-
cel. in princip.* & Simonet. *de reſeruat. quaſt. 1. num. 3.*
quibus in locis plurimũ Iuriſconſultorũ aucto-
ritate docent ex eo procedere, quia habent facul-
tates beneficia conferendi reſeruationibus, & ex-
pectatiuis non obſtantibus, Galli, ſcilicet, à Leo-
ne X annõ 1516. Germani verò à Nicolao V. Be-
neficia quoque quouis modo vacantia etiam re-
ſeruata Epiſcopus liberè confert, quod *infrà poſt
numerum* 94. latè declarabimus.

43 Quod ad beneficia affecta attinet, de quibus
infrà poſt verſ. 35. tractabimus, te ſcire volo, illa
in multis diſtare à reſeruatis: quia reſeruatio re-
ſpicit actum verbalem & expreſſum, vt ſi Papa
per Conſtitutionem, aut ſolo verbo dicat, *reſer-
uamus*; dicitur reſeruatio. Affectio verò reſpicit
actum realem, & factum, ex quo tacita reſeruatio
oritur, vt cùm Papa apponit manum ſuper diſ-
poſitione alicuius beneficij, etiamſi prouiſio fue-
rit nulla, vtporè facta inhabili, incapaci, vel
propter ſubreptionem, aut aliam defectum, Si-
monet. *in tract. de reſeruat. beneficij, q. 64.* nam tunc
dicitur affectio, ita vt omnes inferiores ampliùs
ſe intromittere non valeant, vt declarant Æn. de
Falconib. *de reſeruat. prat. 3.* Mandoſ. *in proœm. reg.
Cancell. 5. num. 1.* Burſat. *conſ. 1 6. n. 62. lib. 2.* Gom-
zal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5 1. à princip.* Viuian. *d. c. 8.*
44 *ex nu. 59* Hinc dicitur, quod affectio Papæ indu-
citur, ſeu reſultet ex commenda, vel vnione ad
vitam, vel ex mandato de prouidendo, vel ex de-
creto appoſito per Papam de dimittendo, vel ex
præuentione collationis nullæ, vel ex renuncia-
tione facta in manibus Papæ, vel ex manus ap-
poſitione ſuper electione, de quibus omnibus *in-
fra* agemus poſt *n. 86.* nunc verò videamus, quæ
ſint beneficia reſeruata?

45 Primò igitur diſpoſitioni Sedis Apoſtol. reſer-
uantur quæcunque beneficia vacatura per obi-
tum S. R. E Cardinalium. Ita habetur *in d. Ex-
trauag. Ad regimen.* innouata per *reg. 1. Cancellar.*
& docent Hieronym. Paul. *in praxi Cancell. §. de
beneficiis generaliter reſeruatis, verſ. item beneficia
Cardinalium.* Ludouic. Gom. *in reg. de impetran. be-
nefic. vacan. per obitum famil. Card. q. 13. ſub num. 11.*
Burſat. *conſil. 126. num. 9. lib. 2.* Gonzal. *ad reg. 8.
Cancell. gloſ. 51. num. 6.* Lotter. *d. lib. 2. q. 27. num 48.
& 85.* Viuian. *in praxi iuriſpatron. lib. 14. cap. 1. n. 14.
in vlt. impreſ.*

Secundò, Eiuſdem S. Sedis Apoſtolicæ diſpoſi- 46
tioni reſeruantur quæcumque beneficia vacatura
per obitum Officialium Sedis Apoſt videlicet,
Camerarij, Vicecancellarij, Notariorum, Audi-
torum, litterarum contradictarum, & Apoſtolici
Palatij cauſarum Auditorum, Correctorum, &
Scriptorum litterarum Apoſtolicarum, ac Pœni-
tentiarij præfatæ Sedis, ac Abbreuiatorum, nec-
non commenſalium, & aliorum quorumcumque
Capellanorum Sedis eiuſdem, & etiam quorum-
cumque Legatorum, ſiue Nunciorum, ac in terris
Eccleſiæ Romanæ Rectorum, & Theſaurario-
rum, per Romanos Pontifices ſpecialiter deputa-
torum, ſeu miſſorum, aut deputãdorum, aut mit-
tendorum in poſterum, vbicumque dictos Lega-
tos, vel Nuncios, ſeu Rectores, aut Theſaurarios,
antequam ad Romanam Curiam redierint, ſeu
venerint, rebus eximi contigerit ab humanis, vt
in d. Extrauag. Ad regimen. expreſsè dicitur, quas
reſeruationes in eadem *Extrauag.* expreſſi Apo-
ſtolicæ Sedis Officiales ante obitum eorum eſſe
deſierint, quoad beneficia, quæ tempore, quo of-
ficiales erant, obtinebant, declarans nihilominus
beneficia quæ dictæ Sedis Officiales, qui ratione
officiorum ſuorum huiuſmodi eiuſdem Sedis
Notarij erant etiam dimiſſis ipſis officiis, & quã-
documque aſſequuti fuerint, ſub huiuſmodi re-
ſeruationibus comprehendi. Vnde Put. *deciſ. 257.* 47
lib. 1. correct. ait *per Extrauag.* beneficia Abbreuia-
torum de minori eſſe reſeruata, & Lotter. *d. q. 27.
n. 97. in fine*, per Rot. *in Ferrarien. Canonicatus 26.
Aprilis 1624. coram R. P. D. meo Pirouano* tenet, re-
ſeruationem Protonotariorum poſſe dici clauſam
in corpore Iuris. Et eſt notandum quoad hunc 48
effectum reſeruationis, veros familiares, & conti- 49
nuos Papæ commenſales eſſe omnes Referenda-
rios, & alios Officiales ex Palatio Apoſtolico
panem habentes, Protonotarios, Subdiaconos,
Auditores Rotæ, Acolytos, Scutiferos, Secreta-
rios, litterarum Apoſt. ſcriptores, Cubicularios,
ac Milites S. Petri, & reliquos Officiales Roma-
no Pontifici pro tempore exiſtenti in Palatio de-
ſeruientes, aut cuſtodiam facientes, licèt in eo-
dem non habitauerint, nec habitent, nec forſan
habitabunt, nec in titulo comederint, nec com-
edant, nec in futurum forſan comedant, vt ſta-
tuitur *in Conſtit. 78. & 79* Pauli III. *& conſtit. 44.*
Iulij III. prout referunt Gonzal. *d. gloſ. 51. n. 17.* &
Ioan. à Cochier *in reg. 3. Cancell. n. 34.*

Tertiò. Beneficia quæcumque vacantia, & va- 50
catura, per promotionem ad Patriarchatum, Ar
chiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel Monaſterio-
rũ regimina, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata; *d. Extra-
uag. Ad regimen.* Æn. de Falcon. *de reſeru. q. 2. princ.
ſub n. 12.* Simonet. *eod. tract. q. 27.* Mandoſ. *ad reg. 8.
Cancell q. 13. & 14* Anaſtaſ. Germon. *de indult Card,
§. Si vero, à num. 20.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic.
lib. 3. q. 1. n. 76.* Gõzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 51. n. 35.*
Nicol Garc. *de benefic. p. 2 c. 6. n. 30.* Ego ipſe *d. p.
3. alleg. 58 n. 66.* vbi *numeris ſeqq.* latè tractauimus,
an, & quando beneficia obtenta vacent per pro-
motionem ad Epiſcopatum?

Quartò. Beneficia vacantia per diſpoſitionem, 51
priuationem, tranſlationem, aut muneris conſe-
crationis ſuſceptionem Auctoritate Apoſt. factas
vel fiendas, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata, *d. Extrauag.
Ad regimen.* Flamin. Pariſ *de reſign. lib. 2. q. 16. n. 27.*
Gonzal. *d. gloſ. 51. num 32.* Ioan. à Cochier *ad reg. 1.
Cancel. n. 22. verſ. quintus*, Viuian. *in praxi iuriſ patr.
lib. 14. c. 2. n. 16 in vlt. impreſ.*

Quintò.

52 Quintò. Beneficia vacaotia, & vacatora per aſſecutionem pacificam quoromconque Prioratuum, Dıgoitatum, Perſonatuum, Officiorum, Caoonicatuum, Præbeodarum, Apoſtolica auctoritate prouiſorum, ſeu prouidendorum, ſunt Sedi Apoſt. reſeroata *Extrauag. Ad regimen*, Simonet. *q* 26 *num.* 1. vbi declarat procedere non ſolùm in vacatione, quæ prouenit ex decteto Papæ, ſed etiam ex diſpoſitione Iuris, quamuis tale decretum non adſit, Burſat. *conſ.* 126. *n.* 96. *lib.* 2. Gonzal. *d. gloſ.* 51. *à n.* 51. Viuiã. *d. cap* 1. *n.* 18. *&* 19. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 27. *à n.* 37. Secùs autem erit, ſi collatum fuerit ſecuodum beneficium, non à Papa, ſed ab Ordioario: qoia tonc, ſi primum beneficium iocompatibile vacauerit io meoſe Ordinarij, illius prooiſio ſpectabit ad Ordinarium, iuxta ea, quæ reſoluit Gonzal *gloſ.* 55. §. 2.

53 Sextò. Beneficia quoqoe, de quibus in concordia, vel diſcordia electi, vel poſtulati, fuit facta electio, vel poſtulatio, quę poſtmodũ fuit caſſata, ſeu repulſa, vel reoociata, admiſſaque reſeroatio, vt *in d. Extrauag. Ad regimen. verſ. necnon ſi forſan.* Ludouic. Gom. *ad reg. de triennali, q.* 13. *num.* 10. Hieron. Paul. *in praxi Cancel.* §. *ſequuntur beneficia ſuper quibus*, Viuian. *d. c.* 1. *n.* 57. Ioao. à Cochier *in reg.* 1. *Cancel verſ. Sextus.*

54 Septimò Beoeficia vacantia per execrabilitatem, nempe, quando quis aſſequutus fuit ſecundum beneficium incompatibile cum primo: quia non ſolùm vacat primum, & eſt reſeruatum Sedi Apoſtolicæ, ſi ab eadem Sede ſecuodum beneficium obtinuit; ſed etiamſi ſtatim priuoum non dimittit, ſed de facto illud com ſecuodo habere prætendat, vacat ſimiliter ſecundum, & ſic vtrunque, & eorum prouiſio remanet Sedi Apoſtol. reſeruata, *Extrauag. Execrabilis.* § *qui verò deinceps, &* § *quæ omnia, de præbend.* Ioan. XXII. quæ etiam renouata eſt *per regul. Cancell.* referunt Gonzal. *dict. gloſ.* 51. *num.* 38. Ioan. à Cochier *vbi ſup. verſ. octauus.*

55 Octauò. Beoeficia quæcumque, de quibus Ordinarij collatores contra Concilij Trid. decreta diſpoſuerunt, & diſpooent in futurum, & ea etiã, de quibos per dictos Ordioarios: aut alios collatores contra eiuſdem Concilij decretorum formam diſpoſitum fuerit, diſpoſitioni ſummi Pontificis reſeruantur *in reg.* 1 *Cancel.* vt referunt Gõzal. *d. gloſ.* 51 *num* 48. Ioao. à Cochier *vbi ſup. verſ. Decimus.* Viuian. *d. cap.* 1 *ex n.* 21. Veluti, ſi conferant aliquod beneficium Curatom ei, qui vigeſimumquintum ſuæ ætatis aooum nondum attigerit: quod eſt contra decretum eiuſdem Concil. *ſeſſ.* 7. *de reform. cap.* 3. Vel, ſi conferaot, Perſonatus, Officia, Præbendas, Portiones, aut quęlibet alia beneficia, quibus onera varia ſuot annexa, puta, vt alij Miſſas, alij Euangelium, alij Epiſtolas dicant, ſeu caotent, iis qui ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoſcantur, quod eſt contra decretum Coocilij Trid *ſeſſ.* 2 . *de reform. cap.* 4. Vel ſi conferant beneficium aliquod, etiam ſimplex, alicui, qui ſaltem Prima tonſura initiatus, & decimoquarto ſoæ ætatis anno coo-ſtitutus non ſit, quod eſt contra decretum Concilij *ſeſſ.* 23. *de refor cap* 6. Vel, ſi cooferant officia, aut dignitates, quæ Scholaſtriæ dicuntor, iis, qui non ſint Doctores, vel Magiſtri, aut Licentiati in ſacra Pagina aut in Iure Caoonico, quod eſt cõtra decretum eiuſdem Concilij *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 18 *verſ. de cætero.* Vel, ſi confeiaot aliquam ex Dıgoitatibus, quibus aoimarum cura ſubeſt, ei, qui ſaltem vigeſimumqointum ſuæ ætatis aonũ non attigerit, & in clericali ordine verſatus, doctrinam ad ſuum munus exequendom neceſſariam non haboerit, aut ſi conferant Dignitatem, Canonicatum, ſeu portionem ei, qui eo Ordine ſacro non ſit initiatus, quem illa Dıgoitas, Præbeoda, aut Portio requirit, aut in tali ætate conſtitutus, vt infra annom initiari non valeat, qood eſt contra decretum eiuſdem Concilij *ſeſſ.* 24. *de reform cap.* 12. Vel, ſi Præbendam Pœnitentiariæ cooferant alicui, qui Magiſter non ſit, vel Doctor, aut Licentiatus io Theologia, vel Iore Caoonico, & annorom 40. qood eſt contra eiuſdem Concilij *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 8. Vel, ſi conferant beneficia filiis Clericorum, qui noo ex legitimo oati ſunt matrimooio, conſiſtentia io Eccleſiis, vbi eorum patres beneficium aliquod eccleſiaſticum habeot, aot haboeruot, quod eſt contra decretum Concilij *ſeſſ.* 25 *de reform c.* 15.

Nonò Monaſteria virorum valorem annoum 200. florenorum communi æſtimatiooe excedeotia, vt *in reg.* 4. referunt Ioan. à Cochier *d. reg.* 1. *Cancel. verſ. duodecimus.* & Viuiao. *d. cap.* 1. *num.* 31. 56

Decimò. Beneficia vacatura Sede Patriarchali, Primatiali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, aut Abbatiali, vel alterius collatoris, ſeu collatricis vacaote per obitum, aut dimiſſionem, ſeu amiſſionem, vel priuatiooem vſque ad promotionem, vel prouiſionem ſucceſſorum, & pacificam illorom poſſeſſionem adeptam, quando collatio, ſeu diſpoſitio, ad quemlibet illorum, vel illarum pertinet, dummodo noo ſit ſimultanea cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præſentatiooem, vel electionem pertineat, vt *per Bullam Pij V.* incip. *Sanctiſſimus, de anno* 1576. *in reg.* 3. *Cancellariæ, in* 2. *p* referunt Ioan. Gabr. *conſ.* 197. *lib.* 1. Ioan à Cochiet *d. reg.* 1. *Cancel. verſ. decimusquartus*, Viuiãn. *d. c.* 1. *n.* 32 Ego ipſe *d. p.* 3. *alleg.* 57. *ex num.* 90. latè Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de beneficiis vacantibus Sede Epiſcop. vacante*, vbi moltipliciter declarat. 57

Vndecimò. Omnes Dıgoitates maiores poſt Pootificales io Cathedralibus etiam Metropolitanis, & Patriarchalibos, necnoo valorem decem florenorum auri commuoi æſtimatione excedentes, principales in Collegiatis Eccleſiis, vt *in reg.* 4. *Cancel in* 2 *p.* referont Ioan à Cochier *d. reg.* 1 *verſ decimusquintus.* Viuian. *d. cap.* 1. *n.* 23. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1670. Ego ipſe *d. alleg.* 57 *ex n.* 94. latè Rot. *in Arian. Archidiaconatus* 26. *Iunij* 1637. *coram R. P. D. Veroſpio*, impreſſa per Paol de Rubeis *d. deciſ.* 136. *tom.* 3. *diuerſ. alias p* 7. *recen* vbi etiam quod vt hæc *reg.* 4. locum habeat, non ſolùm requiritur qualitas dignitatis, ſed etiam vt illius redditus excedat aonuũ valorem decem florenorum, & *à n.* 18. atteſtatur Cancellarium in Dignitatibus vacantibus in Eccleſiis Cathedralibus, aot Metropolitanis nunquam requirere expreſſionem valoris, ſed ſecus eſſe in Collegiatis Quæ autem dicantur dignitates maiores poſt Pontificalẽ io Cathedralibus Eccleſiis, & principales in Collegiatis, ex conſuetudine prouiocia. ũ, & Eccleſiarũ, dignoſci poteſt gl. *verb. electione, prope fin. in c. deliberatione, de offic. Legati, lib.* 6. Azor. *Inſtit. moral. p.* 2 *lib.* 6 *cap.* 34 *q.* 10. *verſ. per tertiam regulam*, Flam. Pariſ. *de reſign. benef. lib.* 2. *q.* 1 *n.* 8. *&* 83 quos refero *d. alleg.* 57. *n.* 95. vbi *n.* 9 addo principalẽ eam dici dignitatem, qoæ in Eccleſia Collegiata omniũ maxima eſt; & *n.* 98. intelligeodo de dignitatibus principalibus actu; 58 59

& *n.*100.*& ſeqq* quòd ſub hac reſeruatione inclu-
ditur vna tantùm principalis qualibet Collegia-
ta, niſi in aliqua Cathedrali eſſent duæ dignita-
tes maiores poſt Ponficalem, & in Collegiata
duæ principales,æquales;quia ambæ erunt reſer-
uatæ:& *n.*102.amplio etiam, vbi tantùm adeſt &
vna dignitas,& quamuis prima dignitas eſſet vni-
ta Capitulo.

60 Duodecimò Prioratus, Præpoſituræ,Præpoſi-
tatus,ac aliæ Dignitates Conuentuales,& Præce-
ptoriæ generales Ordinum quorumcumque,ſed
non Militarium vt *in eadem reg.4.Cancel.in 2.p.*re-
ferunt Ioan à Cochier.*d reg 1 verſ.decimus ſextus*,
Viuian.*d.cap.1.n.*34.Ego ipſe *d.alleg.57 ex n.*103.
vbi *n.*104.addo, quòd ſub hac reſeruatione ca-
dunt Dignitates principales Regularium, Con-
uentualium, ſeu Monaſteria Fratrum,quæ non
reguntur per Abbates;non tamen Prioratus,Præ-
poſituræ,& aliæ Dignitates temporales,vt Ordi-
num Mendicantium: & *n.* 105. quòd dum reſer-
uantur Prioratus Conuentuales,veniunt Priora-
tus ſoliti dari in Commendam.

61 Decimotertiò Beneficia familiarium, & con-
tinuorum commenſalium S. R. E. Cardinalium,
quæ obtinuerint,& obtinuebũt,(eorum familia-
ritate durante;)quamuis priùs illa adepti fuiſſent
etiamſi ab ipſa familiaritate per obitum dicto-
rum Cardinalium, vel aliàs receſſerint, vt *in d.*
reg.4.Cancel.in 3 p & referunt Ioan.à Cochier *d.*
reg.1.verſ.decimusſeptimus,Viuian.*d.c.*1.*n.* 35.Ego
ipſe *d.alleg.57.ex n.*106.vbi latè,qui dicantur fa-
miliares quoad hoc propoſitum?

62 Decimo quartò.Beneficia quorumcunque Col-
lectorum(vnico tum in quacumque ciuitate, vel
diœceſi,qui ſuo tempore officia exercuerunt,)&
Subcollectorum, fructuum,& prouentuum Ca-
meræ Apoſtolicæ debitorum;illa,videlicet,bene-
ficia duntaxat,quæ durãte eorum officio obtine-
bant,& in quibus,ſeu ad quæ ius tunc eis com-
petebat,vt *in reg.5.Cancel.*referũt Ioan.à Cochier
d.reg.1.verſ.decimusoctauus,Simonet.*de reſeru.q.*15.
Aloyſ. Ricc. *in collect.deciſ.p.5.collect.*1647.Caua-
ler. *deciſ.* 16.Viuian *d.c.1.n.*37.Rot. *in Cremonen.*
*Canonicatus,14.Ianuarij,& 15. Aprilis,*1630.*coram*
R. Duran.& in Cæſaraugustana Canonicatus,10.*Iu-*
nij, 1630.coram eodem,quæ reperitur impreſſa
*p.5.recent.deciſ.*485.& eadem Rota coram Duno-
zetto *deciſ.*261 *ead.p.5.recent.* Ego ipſe *d.alleg.57.*
*ex n.*115.vbi *n.*116.reſoluo non requiri exercitiũ
officij Collectoris,vt eius beneficia ſint reſerua-
ta:& *nu.* 118. addo reſeruata eſſe beneficia Sub-
collectoris vnici in vna ciuitate, vel diœceſi:li-
cèt ibi ſit Collector generalis, vel in prouincia
Subcollector generalis:& *n.*113. quòd beneficia,
quæ Collectores habuerunt tempore officij,ſunt
reſeruata,etiamſi ante officium illa obtinuiſſent,
63 Et ſufficit,quòd aliqua temporis parte quis fuerit
vnicus Subcollector, Rot.*in Licien.Canonicatus*,
19.*Febr.*1629.*cor.R.P.D.Durã* quamuis Subcol-
lectoriam non acceptauerit, aut exercuerit,cùm
ſola deputatio ſufficiat,etiam quòd illam non vi-
derit,nec receperit, iuxta magis receptam ſen-
tentiam,Mandoſ.*ad reg.* 4.*Cancel.q.*4.Simonet *de*
*reſer.q.*33.*n.*8.*cum ſeqq* Æn.de Falcon.*eodem tract.*
*q.*3.*princ.n.*16.Cochier *ſuper d reg.*4.*n.*20.Veral *de-*
ciſ 141.*n.*2 *p.*1.Pute.*deciſ.*329.*nu* 4 *p.* 2.*in correct.*
Rot.*deciſ.*11.*de Præbend.in nouis,& in dictis Cremõ.*
64 *Canonicatus, & Cæſaraugustana Canonicatus*, vbi
quoque fuit dictum, quòd quis vnicus Subcol-
lector præſumitur,niſi contrarium probetur.

Decimoquintò. Omnia & ſingula beneficia 65
eccleſiaſtica quorum cumque Curialium, quos
dum Curia Romana de loco ad locum transfer-
tur,eam ſequendo decedere contigerit in quouis
loco,quantumcumque etiam à dicta Curia remo-
to,vt *in reg 6.Cancel.* referunt Ioan à Cochier *d.*
reg 1.verſ.decimusnonus, Viuian *d.c 1 num.* 39.Ego
ipſe *d.alleg.57.ex n.*127.

Decimoſextò. Beneficia omnis Cubiculario- 66
rum,etiam honoris nuncupatorum,ac Curſorum
ſuorum, vt *in reg. 7. Cancel.* referunt Ioan.à Co-
chier *d.reg. 1. verſ. vigeſimus*, Aloyſ.Ricc.*p.5.col-*
*lect.*1695.Viuian.*d.cap.1.num.*40.Ego ipſe *d.alleg.*
*ex n.*129.vbi *n.*131. addo Curſores Papæ eſſe il-
los,qui habent locum ad inſtar Tribunalis,quòd
vulgò *banchum curſorum*,nuncupatur;quorum of- 67
ficium eſt Cardinalibus intimare Capellas, &
Conſiſtoria Papæ, & alia ſimilia; vocantúrque
Curſores ad differentiam eorum,qui mandatarii
dicuntur.

Decimoſeptimò. Quicumque Canonicatus, 68
Præbendæ, ac Dignitates, perſonatus,& officia
in S.Ioan.Lateranenſis,& Principis Apoſtolorũ,
ac B.MARIÆ Maioris de Vrbe Eccleſiis, necnõ
ad collationem,prouiſionem,& præſentationem,
ſeu quamuis aliam diſpoſitionẽ S.R.E. Cardina-
liũ à Romana Curia abſentium ratione ſuorum
Epiſcopatuum Cardinalatus, ac ipſorum Cardi-
naliũ titulorum,& Diaconiarum ſpectantia,quã-
diu abſentia ſua durauerit,Canonicatus, & Præ-
bendæ,Dignitates Perſonatus, & adminiſtratio-
nes,& officia, cæteraque beneficia cum cura,&
ſine cura vacantia,& in antea vacatura, tã in ea-
dẽ Vrbe quã in Eccleſiis,ciuitatibus, & diœceſi-
bus dictorũ Epiſcopatuum conſiſtentia, vt *in reg.*
8.*Cancel.*referunt Viuian.*d.c.*1.*n.*41.Ego ipſe *d.*
*alleg.57.ex n.*152.Aloyſ.Ricc.*p.5.collect.*1672.

Decimooctauò. Beneficia omnia eccleſiaſtica 69
cum cura, & ſine cura ſæcularia, & quorumuis
Ordinum Regularia qualitercumque qualifica-
ta, & vbicumque exſtentia in ſingulis Ianuarij
Februarij,Aprilis,Maij,Iunij, Augusti,Octobris,
& Nouembris menſibus, extra Romanam Cu-
riam alias quàm per reſignationem quocumque
modo vacatura, vt *in reg.8 a'ias 9. Cancel.*de qua
latè dixi *d.alleg.57.ex n.*140.

Decimonono.Beneficia Regni Germaniæ va- 70
cantia in menſibus Ianuarij, Martij, Maij,Iulij
Septembris, & Nouembris,vt *in Conſtit.2.Nico-*
lai V.& referunt Gõzal.*d.gloſſ.*51.*n.* 17. *&* 99.Vi-
uian. *d. c.*1.*n* 43.Ioan.à Cochier *d.reg.*1.*verſ.*23.
Ego ipſe *d.alleg.57.n.*54.

Vigeſimò.Canonicatus,& Præbendæ Eccleſiæ 71
Cæſaraugustanæ Metropolitanæ de regulari in
ſæcularem erectæ, quæ vacauerint in menſibus
Ianuarij,Aprilis,Iunij,& Octobris,vt in eius ere-
ctione fuit ſtatutum,& referunt Ioan.à Cochier
*d.reg.1.verſ.*25.Viuian.*d.c.1.n.*55.Gonzal.*d.gl.*51.
*n.*116.Ego ipſe *d.alleg.57.n.*..

Vigeſimoprimò.Beneficia vacantia in Abbatia 72
S. Crucis Ordin. Camaldul. diœceſis Eugubinæ
*per Conſtit.*107.Gregorij XIII.incip.*Vt Apoſtolicæ*
de anno 1578.referunt Ioan. à Cochier *d. reg.1.*
verſ 27.Viuian *d.cap.1.n.*47. Ego ipſe *d.alleg.*57.
*n.*13.Sed deinde fuit vnita hæc Abbatia Collegio 73
Germanico de Vrbe pro ſuſtentatione nobilium
Germanorum,qui in d.vrbe litteris,ac Theologiæ
aſſiduè operam nauant.

Vigeſimoſecundò.Beneficia cum cura, & ſine 74
cura ſæcularia,& quorumuis Ordinum, etiam S.
Ioannis

Ioannis Hieroſolymitani,& aliarum quarumuis Militiatum regularia quæcumque vacantia propter crimen hæreſis *per Conſtit.* 29. Pij V incip. *Cum ex Apoſtolatus,ſub dat.6.Kalen.Februar.*1566. *in Bullario nouo,tom.*2. *pag.* 113. vt referunt Flam. Pariſ.*de reſignat.benef.lib.*2.*q.*16.*n.* 29. Nic. Garc. *de benef.p.*5.*c.*2.*nu.*81. Gonzal. *d.gloſ.*5 1. *num.* 101. Aloyſ Ricc.*in praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.* 33. *verſ.* 2. Piaſec.*in praxi Epiſcop.p.*1.*c.* 3.*anie num.* 4. Azot. *Inſtit.mor.p.*2.*lib.*6.*c.*34 *q.*12.*verſ.Pij quoque*, Vgolin.*de poteſt.Epiſcopi*, .50.§.2.*verſ.ſecundo*, Viuian.*d.cap.*1.*n.*45. Ioan.à Cochier *d.reg.*1.*verſ.*25. Aloyſ.Ricc.*in collect.deciſ. collect.* 1699. Nonat. *in ſum.Bullar.tit.de beneficiorum reſeruatione ob hæreſim.* Ego ipſe *d.alleg.*57.*n.*36.

75 Vigeſimotertiò. Beneficia vacantia per ſimoniam,quia æquiparatur hæreſis,ſeu læſæ maieſtatis crimini.*cap.*2. vbi *gloſ. vlt.de teſtib.lib.*6. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſiaſtici,p.*2 *c.*5.*n.*16.

76 Vigeſimoquartò. Beneficia collata perſonis prohibitis propter ſuum genus,veluti deſcendẽtibus ex ſanguine infecto,aut ex genere,ſeu ſtirpe de hæreſi condemnato , aut ratione alicuius particularis ſtatuti à Sede Apoſtolica confirmati,vel conceſſionis, aut priuilegij *per Conſtit.* 66. Gregorii XIII.incip. *In Eccl ſiæ,ſub dat.Idib.Nouembris* 1580.*eſt in Bullario nouo* , *tom.*2 .*pag.*448. referunt Flamin.*d.q.*16.*n.*31.Gonzal.*d.gloſ* 51.*nu.* 103.Aloyſ.Ricc.*d.reſol.*333.*verſ.tertio*, Azot.*d.qu.* 12.*verſ.Greg.XIII.*Vgolin *d.§* 2.*verſ.tertio* Ioan.à Cochier *d.reg.*1.*verſ.*26.Viuian.*d.cap.*1.*n.*46.Ego ipſe *d.alleg.*57 *n.*40.

77 Vigeſimoquintò Beneficia quæcumque recepta io confidentiam , quæ vacaot ipſo iure Apoſtolicæ Sedi ſunt reſeruata,per *Conſtit.* 85.Pii IV. incip *Romanum Pont.*in Bullario nooo,*tom.*2.*pag.* 110.*& per Conſtit.*78.Pij V.incip.*Intolerabilis*, referunt Nau.*in manu.c.*23.*ſub n.*120.*verſ.*3. Flamin: *de reſign.benefic.lib.*2.*q.*16.*n.*28. *& de confident.benef.q.*7.Aloyſ.Ricc.*d.reſ.*333.*verſ.ſeptimo*, Azot.*d.q.*12.*verſ.idem Pius IV.*Vgolin.*d.§.*2. *verſ.ſeptimo*, Piaſec.*d.c.*5.*n.*4.*in princ.*Franc.Leo *d.cap.*5. *n.*24. Io.à Cochier *d.reg.*1.*verſ.*24 Viuian.*d.c.* 1.*nu.*44. Ego ipſe *d.alleg.*57.*nu.*41.Sanch. *in conſil. moralib. lib.*2.*c.*3.*d.*34.*n.*13.*verſ.tertia pœn*.Filliuc.*de ſtatu clericor.tr.*41.*cap.*21.*n.*16. nouiſſimè Goozalez de Salzedo *de lege politica lib.*2.*cap* 16.*n.*65.vbi etiam quòd fructus decuſſi Sedi Apoſt acquiruntur.

78 Vigeſimoſextò Beneficia Parochialia collata non ſeruata forma Concilij Trid.*ſeſſ.*24. *de reſor. cap.*18.*per Conſtit.*32. Pii V incip. *In conferendis*, quæ habetur in Bullario nouo,*tom.*2.*pag.*219.referunt Flam.*d.lib.*2 *q.*16 *n.*12.Azot. *d. qu.*12.*verſ. eiuſdem Pij V.*Aloyſ.Ricc. *d.reſol.* 333. *verſ.octauo.* Vgol.*d §.*2.*verſ.octauo* Frãc Leo *d.c.*5.*n.*26.*&* 12.

79 Vigeſimooctaoò,Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romaoa Curia eorúmque Iudices,Aduocatos, & Procuratores, teſtes & Notarios,*per Conſtit.*2 Alexandri VI. incip.*In eminentia*,in Bullario oouo, *tom.* 1.*p.* 400. referunt Rota *deciſ.*161.*p.*2.*diuerſ.*Gonzal. *d.gloſ.* 55.*n.*105.Ioan.à Cochier *d.reg.*1.*Cancel. verſ.*28. Viuian.*d.c.*5.*n.*48.ego ipſe *d.alleg* 57.*n.*55.

80 Vigeſimononò. Beneficia vacantia ob non factam publicationem reſignationis , per *Conſtit.*85. Gregorii XIII.incip *Humano vix iudicio,ſub dat. Nonis Ianuarij,*1584.*in Bullario nouo,tom.*2.*p.*469. referunt Flamin.*de reſign.lib.* 12. *in præf.*1. *num.* 5. Quarant.*in ſum.Bullarij. verb. benefic. reſignatorum public.*Goozal.*d.gl.*51.*n.*106.Nicol Garc.*de benef.*

*p.*11.*c.*3.*à n.*273.Ioan.à Cochier.*d.reg.*1 *verſ.*29. Viuian.*d.c.*1.*n.*49.Ego Ipſe *d.alleg.*57.*n.* 46.

Trigeſimò.Beneficia vacantia per violationem ſequeſtri,lite pendente in Romana Curia, *Clem. vnic.§.ſi quis autem,de ſequeſt.poſſeſſ.*Gonzal. *ad reg.* 8.*Cancel.*§.7.*proœm.n.*8.*&* 59. Verùm autem beneficium , quod vacat per violationem ſequeſtri, poſſit impetrari per quemcumque?& an comprehendatur ſub clauſ.*ſiue alio quouis modo?* vide Mohed *dec.*2.*de ſequeſt.poſſeſſ.* 81

Trigeſimoprimò.Beneficia illorũ , qui ſe ipſos pro aliis examini ſupponunt,vel annuas penſiones offerunt,pro conſequeodis beoeficiis,aut beneficia impetrant pro aliis , vt aliquid con equãtur, vel quaodo pro ſe ipſis impetraot beneficia cum intentione illa reſignandi , per *Conſtit.*12. Pauli IV.incip.*Inter cæteras,ſub dat.*27. *Nouembr.* 1557.*in Bullario nouo,tom.*1.*pag.*731 referunt Gõzal.*d.gloſ.*51.*n.*107.Ioan.à Cochier *de reg.* 1.*verſ.* 30.Viuian.*d.c.*1.*n.*30.Ego ipſe *d.alleg* 57.*n.* 56. 82

Trigeſimoſecundò. Beneficia vacantia ob non declarationem habitus clericalis , *per Conſtit.*92. Sixti V.incip.*Cum ſacroſancta*, publicatam *Romæ* 18.*Ianuarij*.1589.*in Bullario nouo*, *tom.*2. *pag.*653. refert Quaran.*in Sum.Bullarij*, *verb. Habitus clericalis* 83

Trigeſimotertiò Beneficia omnia, quæ per reſignationem,vel obitum auctoritate Apoſt.conferuntur cum decreto,quòd prouiſus beneficium tunc obtentom in manibus Papæ intra duos meoſes,aut aliud tempus dimittere teneatur , & quòd de eo per Sedem Apoſtolicam duntaxat prouideri poſſit,vt per Monet.*de opt.Canon.c.*3.*n.* 44.Franc.Leo *d.c.*4.*n.*37. 84

Trigeſimoquartò. Beneficia collata à Cardinalibus vigore ſuorum Indultorum,quando illi, quibus fuerunt collata ſi citra montes intra quatuor menſes,& ſi vltra montes intra octo menſes nouas prouiſiones non obtinuerint , ac litteras Apoſtolicas non expedierint ; nam lapſo dicto tempore eo ipſo vacant de nouo talia beneficia, & diſpoſitiooi Sedis Apoſtolicæ reſeruantur per Cardinalium indultum prope fin. vt referunt Gonzal.*d.gl.*51.*a n.*109.Ioan à Cochier *d. reg.*1. *verſ.*31.Viui.*d.c.*1.*n.*51.Ego ipſe *d.alleg.* 57. *n.*52. 85

Trigeſimoquintò.Beneficia litigioſa,quę licèt non dicantur propriè reſeruata , tamen ad effectum,vt Ordinarius non poſſit prouidere , idem importat litigium,quod reſeruatio, *cap.*2. *vt lite pend.lib.*6 Gonzal.*ad reg.*8 *Cancel.*§. 7. *proœm.n.* 3. *à n.* 1 6 *& gloſ.*51.*a n.*111.Viuian.*d.c.*1.*n.* 53. Io. à Cochier *d.reg.*1.*verſ.* 31. vbi id intelligendum eſſe ait in beneficiis impetratis propter crimen quia tunc illa non ſunt litigioſa,ſed perſona accuſata:vnde beneficium collitigatoris vacans per eius obitum in menſe Ordinarij,poterit Ordinarius liberè conferre,Simonet *de reſeruat.q.* 10 *nu.* 5. Quoad hunc effectũ beneficiũ dicitur litigioſum,quando agitur de iure reali ſuper collatione facta.Rota *deciſ.*342.*n* 2.*p.*1.*recen* . & ex commiſſione cauſæ appellationis ex citatione cum inhibitione,vt illius exequutione,ead. Rota *dec.*4 5. *n* 1.*p.*2.*recent.*Et ideò non dicitur litigioſum,niſi lis ſit ſuper titulo:eadem Rota *dec.* 156 *n.*3.*in fine p* 5.*recent.* vel quando non petitur vt ſuum, ſed vt ſibi conferendum,eadem Rota *dec.*253.*n.* 5 *p.*2.*recent.* 86 87

Trigeſimoſextò Beneficia deuoluta ad Papam, ſecundùm Flem Pariſ.*de reſignat.benef.lib.* 2.*q.*16. *num.*21.Ioan.à Cochier *d.reg* 1.*verſ.*33. Viuian.*d.* 88

c.p.1.num.52. quamois Goozal. *d.gloſſ. 51.n. 19.*
contrarium non probabiliter ſentiat.

89 Trigeſimoſeptimò Beneficia affecta, vt docent
Ioan à Cochier. *d.reg.1.verſ.34.* Viuian. *d.c.2.nu.*
90 54 Multis autem caſibus dicũtur eſſe affecta be-
neficia. Primò, ſi Papa beoeficium det in com-
mendam, vel in eo adminiſtratorem apponat: nã
ex appoſitiooe manus Papæ in tali Commenda,
remanet beneficiom affectum, vt ceſſaote Com-
menda, vel adminiſtratione Papa ſolus prouide-
re debeat, Gonzal *gloſ.52.n.11. cum ſeqq.* Vioian.
d. .1.n.63. qui ex aliis adduot hoc ipſum proce-
dere in vnione facta de aliquo beneficio ad vi-
tam alicuius. Secundò, ſi Papa concedat alicui
maodatum de prouidendo de certo beneficio, et-
iam ante vacationem, *Extrau.ag.fin §. Romani, de
prebend.* Simonet. *de reſeru.q.60.n.1.* Flamio. Pariſ.
de reſign.benef.lib.12.q.10.n.9. Gonzal. *gloſ. 52.nu.
15.* Viuian. *d.c.1.n.64* Tertiò, ſi Papa apponat de-
cretum alicui de dimittendo beneficium in eius
manibus, de quo ſuprà diximus *n.* 84. vide Gon-
zal. *gloſſ.52.n.14.* Viuian. *d.c.1.n.65.* Quartò, ſi Pa-
pa inter præuentioois, ac præueniſſe intendens,
contulit alicui beneficium, & collatio nõ teneat
ex aliquo defectu impetrantis, vel aliàs ſit inuti-
lis, quia ampliùs non poterit Ordinarios ſe in-
tromittere in diſpoſitione illius vacatioois quã-
tis contigerit in ſuo menſe Ordinario, Gonzal.
gloſ.52.n.15. Viuian. *d.c.1. n. 66.* vbi cum Nicol.
Garc. *de benef.p.5.c.1.§. 2.n. 138.* idem dicit vbi
collatio facta fuerit abſenti, qui ante collationẽ
91 deceſſit. Quintò ſi Papa electoribus beneficii mã-
det, ne ad electionem procedat, *c.ſi eo tempore 45.
de elect.lib.6.* Æn. de Falcon. *de reſeru.prel.3.ſub n.*
92 4. Gonzal. *gloſ.52.n.19* Viuiao. *d.c.1.n. 68.* Sextò,
beoeficium remanet affectum per reſignationem
de eo factam in Curia, in qua Papa ſemel manũ
appoſuit, prouidendo reſignatarium, ſi reſigna-
tio vel ſit inualida, vel effectuatione noo fuerit
ſequuta, Ludouic. Gom. *in reg. de infirm. reſign.q.38
n.1.verſ. & tenendo iſtam partem,* Gonzal, *gloſ.52.n.*
93 16. Viuian. *d.cap.1.n.67.* qui de reſignatione ſim-
plici ſont intelligendi: nam, ſi loquamur de illa,
quæ fit in fauorem, contrarium ſuſtinuit Rot. *in
Leodien. Canonicatus S. Dionyſii, 25. Maii, 1626. co-
ram R.P.D. meo Pirouano.* ex eo, quia quando reſi-
gnatio emanauit ad fauorem certæ perſooæ, &
non ſuſtinetur, & interim reſignans moritor, tũc
ſecundùm voluntatem Papæ limitatè manum
apponentis ad vacationem per reſignationem,
cenſetur beoeficium vacare per obitum, ſecun-
dùm Achil. *deciſ.14 de reſtit.ſpoliator. & deciſ. 419.
p.1 diuerſ.* Flamin. Pariſ. *de reſign.benef.lib.11.q.2.n.*
4 Gonzal. *ad reg.8.Cancel gloſ.52.n.49.* Nic. Garc.
de benef.p.5.c.1.n.155. & ſeq. & fuit reſolutum *in
Vallisoletana Decanatus 11. Decembris 1600. coram
bona mem. Card. Millino, & in Leodien. Canonicatus*
94 28. *Iunij 1621. coram bonæ memoriæ Kembeldo*; tum
quia io iſtis reſigoationibus ad fauorem iorentio
reſignantis nõ eſt reſignare, niſi qoatenus acqui-
ratur reſigoatario; nec intentio Papę eſt admitte-
re, niſi iuxta intentionem reſignantis, atque ita
quatenus acquiratur reſignatario: vnde data reſi-
gnatione inualida ex quacumqoe cauſa vacatio
non cootingit; quia nonquam ius à reſignante
abdicatur, dum oon acqoiritur perſonæ oomina-
tæ, & ea ceſſante ceſſat & voluntas Papæ appo-
nendi manum ad prooiſionem ex vacatione per
reſigoationem, poſt qoam mouetur, in quantum
deſiderat reſignans, & hæc eſt ratio, quam pōda-

rauit Rot. *deciſ.14. de reſtit. ſpoliat.* penes Achil. *&
deciſ. 419.p.1.diuerſor.* & priùs dictum fuerat per
Abbat. *in cap. inter dilectos, n. 10. de exceſſib. Prel.* &
per alios vim non facientes, ſiue Papa prouideat
coodicionaliter, ſiue purè, ſed in præſumpta vo-
luntate Papæ, quæ totum facit in diſtingoenda
affectione ſecundùm contingentiam caſuum,
prout adoertunt Lap. *in c.ſi tibi abſenti,* & *ibi* Ge-
min. *n.18* & Franch. *n.14. de prabend. in 6* Anchar.
conſ.58. in princip. Roman. *conſ.335.n.14.* Non ob-
ſtat, quòd contrarium etiam, quando prouiſio
emaoauit ad fauorem certæ perſonæ, & remanet
ex aliqua cauſa inualida reſignatio, tenuerint
Dec. Roman. Simonet. Anchar. & alii quamplu-
res allegati à Rot. *deciſ.570.n.4.p.1.recent. per Ex-
trauag. ad Romanum. §. Romani quoque de preben. in-
ter commun.* quia tex. ille loquitur, quando Papa
beoeficium reſeruat, & inhibet Ordinario, ne cõ-
ferat, tunc niſi coonſummata prouiſione Papæ ſẽ-
per ſecundùm magiſtralem doctrinam Abb. *in d.
c. inter dilectos, n.10.* beneficium remanet affectum,
quia quando mandauit conferri, ſiue de vacaturo,
ſiue de vacanti, inde conſtat de mente, vt Ordi-
narius noo poſſit ſe iotromittere, dum præuenit
vacationem, & Ordinarium io ipſa vacatione
tanquam Ordinarius Ordioariorum, *c.1. de preb. in
6 c.ſi Papa, de priuil. eod. lib.* Roma. *conſ.335.n.6.* At
verò *d. deciſ 570.* loquitur in coadiutoria cũ gra-
tia præuentiua futuræ ſucceſſionis, quę argueba-
tur de ſubreptione ex falſa narratiua, & dum ea-
dem deciſio iterum poneretur *ſub die 9. Nouemb.
eiuſd. anni* 1614 dictum fuit, vt corrigeretu[r] ...
deretur, an gratia eſſet iuſtificata; auctoritates
enim in ea allegatæ non loquuntur de reſigna-
tione ad fauorem certæ perſonæ, qoæ ob ooo ſe-
quotum effectum remaneat inualida.

Beneficia etiam reſeruata quouis modo vacan- 95
tia Sede Apoſt. vacante liberè confert Epiſcopus;
qoia tuoc ceſſant regulæ reſeruatoriæ, & omnes
menſes ſunt Ordinarii, poſſuntque Epiſcopi tan-
quam ad Ius commune redeuntes prouidere de
beoeficiis vacantibos in quolibet meoſe. Ita Ca-
put. *deciſ 86.p.1. & deciſ.214.p.2.* Gonzal. *ad reg.
8. Cancel. §.5. proœm. n.46.* Ioan à Cochier. *d.reg.1.
n.22 verſ. ſexto,* Maſſobr. *in praxi habend. concurſ. re-
quiſ.7. dub.43.* Ratio eſt, quia per mortem Ponti-
ficis conditoris vis, & auctoritas regularum Cã-
cellariæ expirat, Caputaq. *deciſ.83. nu. 3.p.1.* Lud.
Gom. *in proœm. reg. q.1.n.2.* Seraph. *deciſ.980. n.12.*
Piaſec. *in praxi Epiſc.p.2.c.5.num.2.verſ. Sede item,*
Zerol. *in ſimili praxi p.1.verb. regula Cancel. §7.* Gõ-
zal. *d.§.5. proœm. n.5* vbi *n.46.* ſubdit, quòd nõ ſo-
lùm erunt omnes menſes Ordinarii ante aſſum-
ptionem noui Papæ, ſed etiam antequam faciat
regulas Cancellariæ, quæ ſemper fieri ſolent die
immediatè ſeqoenti dictæ aſſumptioni; ita qoòd
ſi etiam in illo medio tempore ab aſſumptione
vſque ad editionem regularum vacaret aliquod
beneficium in menſibus aliàs reſeruatis, nullum
obſtaculom Ordinarius habere diceretur, & *nu.*
54 addit, quòd vt ligent huiuſmodi regulæ, non
eſt neceſſaria earum publicatio: & *n.56.* quòd ſta-
tim incipiunt ligare quoad effectum nullitatis
actus io contrarium, non tamen niſi poſt publi-
cationem quoad pœnas incurrendas; refert Ioan.
à Cochier. *in proœm. reg. Cancell. n.10,*

Quod procedit, dummodo Papa tempore aſ- 96
ſumptionis ad ſummi Apoſtolatus apicem dicta
beneficia & de qoibos Ordinarii collatores tuoc
minimè diſpoſuerunt, oon reſeruauerit, prout
fecit

fecit S. D. N. Vrbanus VIII. *reg*. 68. *Canc*.ab eo nouiter addita,tenoris ſequentis. *Item S.D.N. proui'è conſiderans conſueuiſſe quandoque Rom. Pont. prædeceſſores ſuos beneficia, quæ vacante Sede Apoſt. vacare contigerant, diſpoſitioni ſuæ reſeruare, intendens de beneficiis huiuſmodi, tam Conclauiſtis, quàm pauperibus Clericis, & aliis benemeritis perſonis prouidere,omnia & ſingula beneficia per regulas Cancellariæ Apoſt. aut quas vis alias Apoſt. Conſtitutiones temporales Rom.Pont. pro eo tempore exiſtentis diſpoſitioni quomodolibet, & ex quauis cauſa reſeruari ſolita, quæ à die obitus felic.recor.Greg. XV. prædeceſſoris ſui vſque ad diem ſupradictam ſeptimam Auguſti vacauerunt, & de quibus per quoſcunque Ordinarios Collatores tunc diſpoſitum non fuerat,ſuæ diſpoſitioni reſeruauit,decernens irritum*,&c.refert Maſſobr.*in praxi habendi concurſum, requiſ.* 1. *dub*.10 *n*.2.ſecundùm Roman impreſſ.

98 Intellige ſupradictam principalem reſolutionē procedere,quando agitur de reſeruatione,quæ fit ratione temporis,prout *in reg* 8 *alias* 9.tunc enim reſeruatio,& affectio nō contrahitur,nec inducitur,niſi in mēſibus *in d reg*.8 ſtatutis vacatio beneficij contingat,& ad effectum huius reſeruationis conſideratur illud tempus vacationis,Caſſād.*dec*. 8.*n*.9.*&* 12.*de præb*. Rot *deciſ*.774.*n*.3.*&* 10.*lib*.3, *p*.1.*diuerſ*.quia hæc reſeruatio beneficij inducitur ſolū in ipſo obitu poſſeſſoris,& vacationis cōtingentis tali menſe Sedi Apoſt ad conferendum aſſignato;vnde ſi talis vacatio cōtingeret Sede ipſa Apoſt. vacante,etiamſi aliàs eſſet mēſis Apoſt.nihilominus collatio ſpectaret ad Ordinariū; quia vacatio Sedis Apoſt impedit,& excludit reſeruationē,& regulę Cancellariæ tunc non perdurant,& ita procedūt Doctores ſuprà allegati,& conſiderat Gonzal *d*.§.5 *proœm*.*n*.94. *poſt med.verſ.ſecùs verò*, & alij inferiùs allegādi.At verò quādo agitur de reſeruatione,quæ inducitur,vel ratione perſonarū,vt purà quia poſſidēs beneficiū erat familiaris Cardinalis, vel Collector, aut Subcollector,ſeu alia adeſſet reſeruatio,quę perſonæ poſſeſſoris adhæreret,vel ratione ipſius beneficij,vel quia eſſet prima dignitas,Monaſteriū,vel alio modo ratione rei affectum Sedi Apoſt tunc enim etiamſi vacatio cōtingat Sede Apoſt vacante;attamē collatio ſpectat ad futurū Papā, quia reſeruatio hoc caſu non inducitur in ipſo obitu poſſeſſoris,& ſic in vacatione,quo tēpore iā regulæ Cancellariæ expirarūt:ſed reſeruatio fuit inducta,& iam infixa à principio ſtatim ac ille fuit familiaris,Collector, vel Subcollector,ſeu beneficiū fuit prima dignitas,aut alio modo antea affectū Sedi Apoſt.quo tēpore regulę Cancellariæ vigebāt, & ſuum effectū,nēpe reſeruationem iā induxerant:& quāuis Sede Apoſt.vacāte dictę regulę Cancellariæ,tanquam auctoritate tūc deſtitutæ, nō inducant eo tēpore reſeruationē;non inde tamē reſeruationes priùs viuente Papa,& regulis vigētibus inductę, & infixæ deſinūt,nec expirāt,imò beneficiū ſemel affectum ſemper remanet affectum,*d. Extrauag.ad Romani.de præb*.Anch.*conſ*.138.*n*.3.Gemin.*conſ*.93. *n*.16.qui hoc tutiſſimū dicit axioma.Rot.*dec*.10. *de præb.in nouis*,*&* *dec*.11.*n*.2.*&* *dec*.31.*n*.1.*eod.tit*.& in terminis reſeruationis ratione familiaritatis & alterius qualitatis perſonalis,quòd etiamſi familiaris,vel alius decedat Sede Apoſt vacāte;nihilominus collatio ſpectet ad Papam,& Ordinarius nō poſſit ſe intromittere,tradūt Gemin.ſeu potiùs Fel.*ad d illius cōſ*.93.*n*.16.idē Fel.*vnc in noſtra.corol*. 2.*nu*.20.*verſ*.*&* *caue,de reſcr*. Sarn. *ſuper reg.de pub*.

reſ.q.6 *n*.6.*verſ.ſic etiam*.Simonet.*de reſer.q*.17.*n*.1. *verſ.ſed hodie.&* *n*.5 & etiam in terminis reſeruationis ex eo,quòd beneficium ſit prima Dignitas obſeruant Gōzal.*d*.§.5.*proœm.n*.93.*verſ.quia ſit prima dignitas*, *&* *verſ. quia hoc rectè procedit*, Nicol. Garc.*de benef.p*.5.*cap*.3.*n*.789.vbi *n*.791.refert ita Rotam cenſuiſſe *in Abulen Parochialis*,14.*Ianuar*. 1594.*coram Corduba*,quæ omnia ita eleganter tradita deſumpſi ex adductis *in Adrien, Archidiac*.5. *Decemb* 1625 *coram R.P.D.Merlino*.

Mandata autem illa de prouidendo,quæ in fauorem alicuius dari ſolebāt,& gratias,quæ expectatiuæ dicuntur ad Beneficia vacatura, nemini omninò de cętero quouis colore cōcedendas eſſe nec hactenus conceſſas valere ſtatuit Conc.Trid. 99
ſeſ.24.*de refor.c*.19.& per illud docēt Gōzal.*ad reg*. 8 *Canc*.§.1.*proœm.n*.57.*cū ſeqq*.vbi *n*.63 ſubdit expectatiuas eſſe omninò ſublatas,quāuis factę ſine de cōſenſo Ordinariorū,Maſſobr.*in praxi hab.concurſ.prel*.23.*in prin.n*. 10.ſecundùm Rom.impreſſ. 100
Lotser.*de re benef lib*.1.*in apparatu*,*n*.26.Quod etiā reſeruationes mētales, vel quaſcūque gratias ad vacatura,id eſt,promiſſiones certorū beneficiorū, cùm vacauerint,ſeu indulta ad alienas Eccleſias, vel beneficia.idē Cōcil.*d.c*.19 penitùs abrogauit, nec etiā ex S.R.E. Cardinalibus cōcedenda eſſe decreuit Reſeruationes autē mentales dicebātur, quādo Papa reſeruabat beneficiū vel in ſpecie,vel in genere,per Bullā,ſeu Breue, vt perſonæ gratæ prouideret,quam nō exprimebat:ſed in mente retinebat,ſecundùm Gōzal.*d*.§.1 *proœm,n*.67.Et hactenus de collatione Papę,& Epiſcopi:nūc autem eſt ſciendū,quòd etiam Legatus Apoſtolicę Sedis habet beneficiorū ſuæ prouinciæ collationem,ſi eſt Legatus de latere,vel poteſtatē habeat Legati de latere,de quo latè diximus *lib*.1.*c*.6.*de Legatis & Nunciis Sedis Apoſtol.verſ ſecundò*.

Quartò loco,Viſitator,ſeu Vicarius Eccleſiæ Cathedralis vacantis à Romano Pont.deputatus beneficiorū conferendorū in ea diœceſi habet facultatem,quod ab alio deputatus viſitator facere nequit,vt Bonifacius VIII.declarauit *in c.fin.inſt. de ſuppl.neglig.Prel.lib*.6,vbi Dominic.*n*.3.Frāc. *ſub n*.2 & Menoch.*ſub n*.1.*&* 2.Rebuff. *in praxi benef.p*.1 *tit.de deuol.n*.99.Cardoſ.*in praxi Iudicū verb. Viſitatio,n*.14.Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi, p*.3.*all*.1 22.*n* 29.ſecūdùm Lugdunen.impreſſ.Neque Vicarius Epiſcopi poteſt beneficiū conferre, niſi id ei ſpecialiter permittatur,vt *lib*.1.*c*. 15.*nu*. 20 oſtēdimus.Permittitur enim Ordinario collatori poteſtatem conferendi,quam habet alteri demandare,vt patet *in c.conſtitutus,de conceſſ.præb*. 101

Quintò,Capitulū Canonicorū,aut Regularium quandoque ius habet beneficia cōferendi ex cōſuetudine,aut priuilegio,ſicut & aliquę Cōgregationes Clericorū,& Abbates nōnulli,& alii Prælati inferiores Epiſcopis,qui Eccleſias,& beneficia ſuis Prælaturis,vel Eccleſiis annexa obtinēt,quorum aliqui etiā ſimul cū Epiſcopo poſſunt cōferre,& alij conſiliū,vel aſſenſum in collatione Epiſcopi pręſtant,vt colligitur ex *c.vni*.§.*cùm verò*,*&* §.*vbi verò,ne Sede vacante,lib*. 6 qua in re eſt notandum,quòd ſi ad Capitulū, & Epiſcopū ſimul ſpectet collatio,alter ſine altero cōferre nō poteſt præterquā in duobus caſibus,videlicet.Sede Epiſcopali vacante,& cùm ſuſpenſus eſſet Epiſcopus à collatione,vel maiori excōmunicatione innodatus:in his nāque caſibus poteſt Capitulū per ſe beneficia huiuſmodi cōferre:cōtrà quoque poteſt Epiſcopus Capitulo à collatione ſuſpēſo,vel 102 103

excommunicatis Canonicis beneficia conferre, quæ ſimul conferri debebant *d.c.vnic.* Quarant. *in ſum. Bullary, verb. Capitulum Sede vacante, verſ. qua concluſio, pag. mihi* 138. Quòd ſi collatio pertinet ad Epiſcopum tantùm, cum conſilio tamen Capituli, vel aſſenſu, non poſſet Capitulum Sede vacante, huiuſmodi beneficia conferre: ſuſpenſo tamen Epiſcopo, & perſiſtente in mora petendę relaxationis à ſuſpenſione, poſſet Capitulũ illa cõferre. Ratio differentiæ eſt: quia Sede vacante beneficia Epiſcupi ſunt reſeruata Papæ; non autem Epiſcopo ſuſpenſo: ſed, ſi Capitulum è conuerſo, vel alius conferre deberet cum conſilio Epiſcopi, defuncto Epiſcopo, vel in remotis agẽte, eò quòd in breui eius præſentia haberi non poſſet, abſque ipſo fieri collatio poterit. *d.c.vnic. §. vlt.* Cæterùm extra prædictos caſus Capitulũ nõ poteſt ea beneficia conferre, quæ ad collationẽ Epiſcopi pertinent. *cap. illa, ne Sede vacan. d. cap. vnic. eod. titulo, in* 6. Præſentatos tamen à Patronis, qui eſſent ab Epiſcopo inſtituendi, poteſt Capitulum Sede vacante inſtituere, *c.1. de inſtit. in* 6. vt ſuprà *lib.1.c* 32. *de Capitulo, verſ.* 14. vidimus.

104 Concilium quoque generale, ſeu Collegium Cardinalium non poteſt, Sede Romana vacãte, ea beneficia conferre, vel alia negotia agere, quę sũt Romano Pontifici ſpecialiter reſeruata, gloſ *in c. quanquam, de elect lib* 6. iuxta quod *ſup. hoc lib. c.* 5. *prope fin. verſ Collegium autem*, expoſuimus: laici verò de iure non habent beneficiorũ cõferendorum poteſtatem, *c. ſi quis deinceps.* 16. *q* 7 quin potiùs Clerici, qui inueſtituram beneficij alicuius, aut Eccleſiæ de manu laicorum ſine conſenſu & auctoritate Epiſcopi præſumunt accipere, pœna excommunicationis afficiuntur, & ſi in ea perſtiterint, deponuntur, *d.c. ſi quis deinceps, cum ſeqq. c. ſacroſancta, de elect. c. in Lateranenſi, de prabend. c. ex frequentibus, de inſtitut.*

105 Hæc autẽ poteſtas beneficia conferendi quandoque amittitur, quod præcipuè in duobus caſibus contingere ſolet, quorum primus eſt deuolutio, alius verò priuatio. Circa primum ſciendum eſt, quòd beneficia omnia ſunt intra certum tempus conferenda, quod ab eccleſia eſt definitum, ne diu vacatio illorum plura valeat detrimẽta afferre: quare eſt ſtatutum *in cap. ne pro defectu, de*
106 *elect. & in c. dilectus*, vbi gloſ. *de conceſſ. prabend.* vt Cathedrali, vel Regulari Eccleſia vacante intra tres menſes Prælati electio, & Eccleſiæ collatio
107 fieri debeat, vt *lib.1. c.* 20. *de elect.* diximus. Cætera verò beneficia intra ſex menſes ſunt conferenda, *cap. nulla*, Vbi Panor. *de conceſſ. prabend. cap.2. cum ſeq de ſupp. negl. Pralat.* cum citatis per me *de offic. & poteſt. Epiſc. p.3. alleg.* 126 *n.* 40. & 41. ſecundõ Lugdunen. impreſſ. quod tempus à die notitiæ vacationis currere incipit, *c. quia diuerſitatẽ, in fine, de conceſſ. prabend. c. licet, de ſuppl. negl. Pral* Ego ipſe *d. alleg.* 126. *n.* 42. vbi *n.* 43. & *ſeqq.* an intelligatur continuum? & *n* 49. an & quando currat legitimè impeditis? & *n.* 50. quòd non poteſt per ſuperiorẽ arctari. Quo elapſo abſque legitimo collatoris impedimento, vel priuilegio, ad quem fiat deuolutio, à nobis erit explicandum.

108 In primis vbi patronus neglexerit ad beneficium eccleſiaſticum præſentare intra tempus ſibi præſtitutum, iuxta ea quæ diximus *hoc lib. cap.* 12. *verſ habet autem patronus, cum ſeq.* tunc ius conferendi ad inſtituentem, tãquam ad proximum huius negotij Superiorem, deuoluetur, iuxta text *in cap.* 3. & *in cap. cùm propter, & in cap cum te de iure-patron* docent Card. *In Clem. vnica, num.* 5. & 9. *cum ſeqq de ſuppl. negl. Pralat.* Panor. & alii communiter *in cap.2. de conceſſ. prab.* Greg. Lop. *l.* 9 *gloſ.1. tit.* 16. *part.1.* Rebuff. *in praxi beneſic tit. de deuolut. num.* 54. Roch *de iurepatr. verb. honorificum, q.* 33 Petr Greg. *ſyntagm. Iuris, p.2 lib.7. cap.9. num* 38. Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.6. cap.* 26 *q.5.* obſeruantes hoc idem reſoluendum eſſe, quamuis inſtituens fuerit Epiſcopo inferior, & cui ex aliquo ſpeciali titulo, veluti præſcriptionis, aut ſimili ſpectauerit inſtituẽdi poteſtas; adhuc enim ad eundem ius conferendi in prædictis terminis deuoluetur, idque adeò vt Epiſcopus illud nullatenus prætendere poſſit. Quod adeò verũ eſt vt procedat etiam in patronis Regularibus; adhuc enim, his negligentibus, collatio iuxta ſupradicta deuoluetur ad inſtituẽtem; quamuis non ſit Epiſcopus, ſed alius ipſi inferior, vt benè reſoluit gloſ. *verb. diſpoſitionem, in dict. Clem. vnica*, quam expreſsè ſequũtur *ibi* Imola *n.* 33. Cardinal. *n.* 5. & Rebuff. *d. tit. de deuol. n.* 16. Facta ſit prædicta ad inſtituentẽ deuolutione ex negligentia patroni non præſentantis, inſtituẽti ad cõferendum ſex menſes à die deuolutionis, & notitiæ ad hoc munus reſeruantur, etiamſi patronus eſſet laicus, cui ſoli quatuor menſes ad præſentandum competerent, iuxta text. *in cap.1. de iurepatr. lib.6*, & ideò ſic docent Roch. *vbi ſup. n.* 63. Azor *d.c.* 27 *q* 11.

At vbi Prælatus Epiſcopo inferior ratione, v.g. 109
iuriſdictionis quaſi Epiſcopalis ſibi legitimè alioquin acquiſitæ, habuerit ius conferendi beneficia eccleſiaſtica, eo negligente, cõferendi poteſtas deuoluetur ad Epiſcopum tanquam ad proximum Superiorem, vt probant *d cap.2. de conceſſ. præbend. Clem. vnic de ſuppl. neglig. Pral* Rebuff *d. tit. de deuol. n.* 25. Petr. Greg. *d. n.* 8. *in fine*, Azor. *d. cap.* 27. *q* 4. nullatenus tamen ad Capitulum, Sede vacãte, ſecundùm Panorm *in cap. cùm olim, ſub n.2. col.2. in med. de maior. & obedien.* Ioan. Monach. *in cap.* 27. *n.* 93. Quicquid contrà ſent Ioan. Andr. *in d. cap. quanquam*, Panorm. ſibi cõtrarius *in c.2. n.3. ne Sede vacante*, Petr. Greg. *d. cap.9. num.* 43. Et procedit hęc reſolutio in Collatoribus etiam Regularibus: horum enim poteſtas ex negligentia in conferẽdis beneficiis ad Epiſcopum deuoluetur, vt ipſe poſſit conferre tanquam Ordinarius, ſi illi exẽpti non fuerint: at verò tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, ſi exẽpti ſint, & Romano Põt. immediatè ſubiecti, vt colligitur ex text. *in d. Clem. vnic.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. n* 37. & 39. Petr. Greg *d. cap.9. n.* 38. Zerol. *in praxi epiſcopali, p.1. verb. beneſic. verſ. ad tertium*, Azor. *d. cap.* 27 *q.4.* optimè id intelligentes de Epiſcopo illius loci, in quo ſita fuerint beneficia, etiamſi Collatores in alia diœceſi morentur, quod etiam vltra gloſ. *verb. locorum, in dict. Clemen. vnic.* tradunt Cald. Pereira *de empt. cap.* 14. Nicol Garc. *de beneficiis, p* 5. *c.3. n.* 28.

Capitulo Cathedralis Eccleſiæ negligente in 110
conferendis beneficiis, quæ ad ſuam collationem ſeparatim ab Epiſcopo pertinent, ad Epiſcopum tanquam immediatum Superiorem fit deuolutio iuxta text. *in d.c.2. de conceſſ. prabend.* vbi Panorm. *n.6* gloſ. *verb. Capitulum, in cap. irrefragabili, de offic. Ordin.* Rebuff. *d. tit. de deuol. n.* 21. Petr. Greg. *d.c.9. n.* 40. Azor. *d cap.* 27 *q.1.* quamuis Epiſcopus ipſe, tanquam Canonicus, eorum collationi intereſſe debuerit: nam adhuc in his terminis, niſi eam dolosè impedierit, & ita ipſum Capitulũ in negligentiam induxerit, vtetur iure deuoluto, vt conſtat *ex c. poſtulaſti, de conceſ prabenda, verſ. niſi forte.*

Rot.

Rot.*deciſ.1.de ſuppl.neglig.in nouis*, aliàs *deciſ.313.* exponit eleganter *l.9.tit.16.part.1.* vbi Greg.Lop. Si verò collatio ad Capitulum,& Epiſcopum cõmuniter ſpectauerit,tunc deuolutio ex capite negligentiæ,non fiet ad Epiſcopum, ſed potiùs ad Archiepiſcopum, tanquam ad proximum Superiorem,*d.cap.poſtulaſti & d.l.9.Partitarum.*

112 Epiſcopo autem negligente intra debitum tempus cõferre beneficia ad ſuam collationem ſeparatim à Capitulo ſpectantia,tunc deuolutio fit ad ipſum Capitulum, *d.cap.2.de conceſſ.præb.*Rebuff. Greg.Lop & Azor.*vbi proximè*,Nicol.Garc.*de benefic.p.10.cap.3.n.33.* & licèt in hoc caſu fiat deuolutio à Superiore ad inferiorem,id tamẽ ex eo procedit,quia ſic expreſsũ in Iure reperitur, prout etiam in aliis caſibus,de quibus *in cap.vlt.verſ. quod ſi,65.diſt.& in cap.2.verſ.ſi verò,87.diſt.& in cap.cùm ſumus 9.q.3.* Quod quidem locum tãtùm habet in beneficiis ſpectantibus ad collationem Epiſcopi proprio iure, non verò vbi ad eundem pertinuerint iure ſpeciali, vel deuoluto:tũc enim hæc collatio,negligente Epiſcopo,non deuoluetur ad Capitulum,ſed ad Superiorem, vt docent Abb.*in d.c.2.n.6.& 8.de conceſſ.præb.* Felin.*in d.cap.irrefragabili,n.3.*Franc.*in cap.vnico,§.cùm verò,n.3.& 4. ne Sede vac.in 6.*Rebuff.*d.tit.de deuolut.à n.21.*Anaſtaſ.Germon.*de indultis Card.§.volumus,n.56.*Azor.*d.cap.57 q.2.*Nicol.Garc *d.cap.3.n.34.*

115 Vbi verò Epiſcopus fuerit exemptus,& Romano Pontif.immediatè ſubiectus,tunc illo negligente poteſtas ad ſolum Romanum Pontificem,nõ autem ad Capitulum deuoluetur, vt reſoluunt Panot.*in d.c.2.n.7.& 8,*Rebuff.*d.tit.de deuolut.n.36.& in concord.tit.de collationib.§.ſi quis verò, in gloſ. ad alium,verſ.in exemptu.* Rota apud Nicol. Garc. *d.p.10.c.3.n.3.*

113 Fit quoque deuolutio huiuſmodi, ſi ij,ad quos ſpectat,prouidẽt indignis,ſeu inhabilibus, & incapacibus,*cap.cùm in cunctis,§.fin.de elect.c.ſi compromiſſarius,eod.tit.in 6.*Zech.*de benefic.p.10.cap.3.n.2.*Card Mantic.*deciſ.158.*vbi ait,quòd quamuis non poſſit argui negligentia Ordinarij,niſi à die ſcientiæ, tamen ille debebat ſcire conditionem eius,cui cõtulit beneficium,quia ita præſumitur, cùm,antequam conferat,de vita & moribus illius debeat inquirere, & plenam eius notitiam habere,*c.innotuit,de elect.cap.bonæ.il 2.in fine,* vbi Abb.*n.15.de poſtul.Prœl.*Rebuff *in praxi benefic.ſ b.tit.de*
114 *pœnis contra collatores indignis conferentes num.3* Verùm,ſi Vicarius contulerit beneficium indigno, non fieri deuolutionem,nec eſſe Epiſcopum cõferendi poteſtate priuatum,niſi habeat ratam collationem,reſoluunt Rebuff.*in d.praxi tit.forma Vicariatus,n.140* Strobz. *de officio Vicarij,lib.3.queſt.37.*quos refero Ego ipſe *in collect.ad d.cap.cùm in cunctis n.38.*

115 Eſtque facienda deuolutio hæc gradatim de inferiore ad proximũ Superiorẽ,donec perueniat ad Papam,*d.cap.poſtulaſti*,Panot.*in d.c.1.n.7.*Rebuff.*d.tit.de deuolut.n.7.*Mantic.*deciſ.160.n.5.*Rot.*deciſ.186.p.2.recent.*non tamen per hoc ligantur interim eius manus, quominùs poſſit procedere ad collationem huiuſmodi beneficiorũ inferioribus collatoribus competentium;ea enim ſi ordinariis legibus,& iuri eorũ ordinatio deferre noluerit,poterit ex vi maioris poteſtatis ſibi ſemper reſeruatæ conferre, quin prædictũ deuolutionis ordinem ſpectare teneatur,ex reg.tex.*in c. ita dominus,19.diſt.& in c.cunctaper mundum*, cum ſimilib. *9.q.3.* Ideo ſic docent Rebuff.*d.tit.de deuolut.n.46.cum ſeqq.*Petr.Gregor.*d.c.9.n.53.* optimè reſoluentes ſummum Pont. in beneficiis inferiorũ conferendis vti poſſe,non ſolùm iure deuolutionis,ſed etiam iure præuentionis, iuxta text. *in c.dudum,de præbend.lib.6.* vel iure concurſus,per *cap.quia diuerſitatem,verſ.niſi,de conceſſ.præb.& in c.ſi* 116
te tempore,de elect.lib.6 Fit denique huiuſmodi deuolutio ex negligentia dimanans,cum onere, & qualitatibus requiſitis in prima prouiſione, vt per Rebuff.*d.tit.de deuolut.n.40.cum ſeqq.*Petr.Gregor.*d.c.9 n.53.*Gutier.*conſ.1.n.31.*Azor.*d.cap 27.q.8* Nicol.Garc.*d.p.10.c.3.n.42.* 117

Collatio autẽ facta à collatore negligente poſt tempus elapſum,eſt nulla, quãtumuis poſtea deuolutio contingat, nec per huiuſmodi ſuperuenientiã conualeſcet,niſi denuò fiat,vt per text.*in cap.ex parte,verſ.nos igitur,de conceſſ.præbend.* reſoluunt Felin.*in cap.cùm ex officij num.37.de præſcr* pt. Rebuff.*d.tit.de deuolut.n.35.*Petr.Gregor.*d.cap.9.n.23.*Azor.*d.cap.57.q.6.*Nicol.Garc.*d.p.10.cap.3.n.31* quod procedit,etiamſi is,qui iure deuoluto à ſe putato contulit, haberet poteſtatem ad conferendum iure ordinario:quod enim potuit, noluit;quod voluit,adimplere nequiuit,*c.cùm ſuper,de officio deleg.l.multùm intereſt,verſ.ſi verò C. ſi quis alteri,vel ſibi.* Ita docet Rebuff *d.tit. de deuolut.n.52* vbi *n.53.*inde infert ad caſum notabilẽ.Hęc omnia de tempore conferendi beneficia intelliguntur:aliud nanque eſt de tempore præſentãdi, de quo *ſup.cap proxime* vidimus;& aliud de tempore eligendi,vt *lib.1.cap.de elect.* viſum eſt:& hoc quidem modo amittitur ius conferendi per deuolutionem;non tamen omninò,ſed in eo tantùm caſu,& in collatione illa,quæ pro ea tantùm vice eſt ad alium deuoluta,vt *in cap.cùm Vintan.& in cap.cùm in cunctis §.fin.de elect.* 118

Per priuationem verò perditur ius conferendi, aut ad tempus,aut in perpetuũ:ad tempus perditur ius conferẽdi in caſibus,quibus collator à beneficiorum collatione ſuſpenditur,vt *in c.poſtulaſti,de cleric.excom.miniſt.& in cap. graue nimis, de præbend.* quod quidem per ſe ſimpliciter parũ ſeruatur,vt,ſcilicet,aliquis à collatione tantùm beneficiorũ ſuſpendatur;ſed aut pro præſenti tãtùm collatione facienda ea poteſtate priuatur in pœnã,veluti ſi elegerit ſcienter indignum : quo etiã caſu fit deuolutio,vt *in d.cap.cùm in cunctis. § fin. & in d.cap.cùm Vintan,de elect.* aut cùm maiori excommunicatione ligatur:quo caſu eſt conſequẽter, excommunicatione durante, ab huiuſmodi collatione ſuſpenſus,*d.cap.vnic.ne Sede vacante,in 6.* in perpetuum, cùm verò perditur collator ab ea dignitate deponitur,quæ ob hoc ius habet annexum,vt beneficia conferat, aut cùm eius beneficia Papæ,vel alteri reſeruantur,de quibus pœnis alibi commodiùs tractabimus, 119

Eſt autem ſciendum, quòd ius iſtud collationis prouidè,& optima ratione fuit ab Eccleſia inſtitutũ,atque Prælaris ipſius Eccleſiæ munus hoc demandatũ : quia enim beneficia eccleſiaſtica ex Chriſti & pauperũ patrimonio ſunt conſtituta,& ſpirituale munus,diuiduúmq; officium habet annexum,in eis propterea hæreditaria ſucceſſio,vel ea,quæ hæreditariæ ſucceſſionis imaginem referunt,ſacris conſtitutionibus, & Patrum decretis ſunt omninò cõtraria;imò expreſsè interdicta,atque damnata,vt *in cap.Apoſtolica 8 q.1.& in capite ex tranſmiſſa,& in c.ad extirpandas, de filiis Presbyt. & in cap.1.de præb,& in cap.conſulti,de intep &* in Concil.Trid.*ſeſſ.26.de reformat.cap.7.* Quare fuit 120

V 4 conſtitutum,

conſtituentum, vt vacante beneficio, alius quilibes
nõ deberet per ſæcularem ſucceſſorem illud ac-
quirere, ſed Chriſti miniſter idoneus ac diſpenſa-
tor fidelis illud ab Eccleſia conſequeretur.

121 Ac prætereafuit interdictum primò regreſſus,
aut acceſſus ad beneficia vacatura cuiquam per-
mitti, aut cõcedi per Concil. Trid. d.c.7. quod in-
telligitur de acceſſibus, & regreſſibus, per ceſſum,
aut deceſſum: habebãt enim ſpeciem ſucceſſionis
hæreditariæ, & dabant occaſionem captãdæ mor-
tis, vt per Paul. Fuſc. tit. B. ſing. 11. in princip. Aloyſ.
Ricc. in praxi aureæ, reſol. 337. Ego ipſe in collect. ad
c.1. n.3. de prabend. non autem de illis, qui ob non
ſolutionem penſionum cauſa reſignationis cõce-
di ſolent, vt tradũt Mandoſ. in reg. de impetr. benef.
vac. per obitum, q.31. n.3. Flam. Pariſ. de reſignat. be-
nefic. lib. 6. q. 5. num. 110. Interdictum quoque eſt
indulta ad alienas Eccleſias, aut expectatiuas ad
122 certa beneficia concedi, vt ſuperiùs vidimus. Se-
cundò, ne conferri debeant, aut promitti benefi-
cia, antequã vacent, ne deſiderare quis mortem
proximi videatur, in cuius locũ, & beneficium ſe
crediderit ſucceſſurum, c.2. & 1. & c. conſtitutus,
de conceſſ. prabend. cap. deteſtanda, & cap. ne captanda.
eod. tit. in 6. Flamin. Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 6. q.
4. n. 104. Nicol Garc. de benefic. p. 10. cap. 2. num. 1.
Valer. Reginal. in praxi pœnit. lib. 30. tr. 3. n. 147.
123 ſicut & Gentilium legibus pactum de futura ſuc-
ceſſione in aliena hæreditate eadẽ ratione prohi-
betur, vt probatur in l. ex eo instrumento. C. de inutil.
124 ſtipulat. & l. fin. C. de pactis; quamuis dictarum le-
gum Canonicarũ prohibitio ſolùm in beneficiis
eccleſiaſticis, non verò in officiis temporalibus
procedat, vt benè tradunt Fr. Emman. quæſt. regu-
lar. tom. 1. quæſt. 1. art. 6. col. 3. poſt princ p. Cabed. de
125 patronat. regia Corona, c. 15. num. 15. & 20. proinde
temporalia huiuſmodi officia poteſt Rex promiſ-
tere in tempus, quo vacauerint. Didac. de Britto
in fine reſponſo pro Comite de Salinas q. 1. n. 15. Ste-
phao. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 5. c. 818. n. 38. Pa-
rens meus in comment. ad Ordin. Reg. Luſit. lib. 1. ti-
tul. 98. in fine, Melch. Phœbo Luſit. dec. 2. Quicquid
alter ſentiat Valaſc. conſ. 108. n. 18. tom. 2. & licèt
æquiparet officia, & beneficia ad effectum, vt nõ
poſſint impetrari ante vacationem, Rebuff. tom. 2.
ad leges Galliæ tit. vt benefic. ante vacat. art. 1. gloſſ. 1.
ad mea. Promiſſio autem, vel collatio de beneficio
non vacante nullius eſt momenti, d. cap. 1. & 2. c.
ex tenore, de conceſſ. prabend. vnde ea non obſtante
poterit beneficium illud, cùm vacauerit, alteri cõ-
ferri. cap. relatum, eod. tit. poteſt tamen beneficium
aliquod, aut Eccleſia loco religioſo applicari, vel
vniri, antequam vacet, vt, ſcilicet, poſtquam vaca-
uerit, locus ille immediatè ſuccedat, & nullum in-
terim præiudicium fiat ei, qui illud obtinet, dum
ipſum retinuerit, c. conſultationibus, de donat. Conc.
126 Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 18. Tertiò propter ean-
dem rationem coadiutores Epiſcopis, vel Curatis
cum futura ſucceſſione in eorum Eccleſiis dari
prohibentur, iuxta ea, quæ ſupr. l. 1. c. de Vicario, &
coadiutore Epiſcopi, vidimus. Sed à tẽpore Sixti V.
conceditur, vt oſtendimus hoc lib. 3. c. de Coadiuto-
127 riis. Quartò omnes pactiones, quæ labẽ ſimonia-
cã inducere poſſunt, iuxta c. cũ pridẽ, cum ſeq. de pa-
ctis, vel confidentiam aliquam ſucceſſionis ſecũ-
dùm Bullam Pij IV. & V. de confident. Omneſque
contractus, & etiam tranſactiones de beneficiis
eccleſiaſticis fieri prohibentur, c. conſtitutus, cum
128 ſeq. de tranſ. Permutationes verò, ac reſignationes
reciprocæ, vel in fauorem alterius, & cum penſio-

nis, ac fructuum reſeruatione, cum obſeruationi-
bus debitis, & Eccleſiæ auctoritate, fieri permit-
tuntur, vt infrà ſuis locis videbimus. Denique be- 129
neficia vacantia non poſſunt collatores ſibi ipſis
conferre, ſed ea alteri conferre tenentur. c. fin. de
inſtit. c. ad aures, de exceſſ. Pral. Dec. conſ. 151. n. 10.
Mantu. dial. 54. Socin. conſ. 11. vol. 1. Paul de Cittad.
de iurepatr. p. 6. q. 48. art. 3. Roch. eod. tr. verb. honoriſi-
cum, n. 10. Lambertin. in ſimili tract. lib. 2. p. 1. q. 5. ar-
tic. 2. imò nec poſſunt ab eis procuratores conſti-
tui, cum facultate conferendi virtute mãdati col-
latores conſtituentes in beneficiis, ſiquidem per
ipſos procuratores cenſentur cõſtituentes ſe ip-
ſos inſtituere, iuxta regul text. in c. mulieres, §. illi,
de ſentent. excomm. c. qui per alium, de reg. iuris, lib. 6.
vnde, cùm conſtituens ſe ipſum inſtituere non
poſſit, vtique nec per alium, nempe procurato-
rem, id poterit efficere, qui non aliter conſtitui
poteſt, quam poſt vacationem Eccleſiæ, propter
tex. in c. vlt. de conceſſ. prab. qua data vacatione ma-
xima fraus reſultat reſpectu conſtituentis per cõ-
ſtitutionẽ procuratoris. Accedit, quia procurator
nõ aliter poteſt in beneficio inſtituere, quàm no-
mine ipſius conſtituentis, cuius perſonam in tali
inſtitutione repræſentat, fatetur Lambert. d. lib. 2.
p. 1. q. 8. art. 9. n. 3. quo dato neceſſariò videtur di-
cendum conſtituentem ſe ipſum in effectu inſti-
tuere contra tex. in d. c. vlt. de inſtit. & reg tex. in c.
per noſtras, de iurepatr. cuius ratio ambitionis etiã
& maximè in inſtitutione verificatur: & ita in
ſpecie hanc ſententiã tenẽt Abb. n. 6. Ioan. Andr.
& alij in c. vlt. Zabarel. in cap. ex inſinuatione, de iu-
repatr. Pauin. de poteſt. Capituli Sede vac. p. 2. q. 5. in
fin. Roch. verb. ipſi, vel ei, q. 10. Lamb. d. art. 9. Quã-
uis contrarium teneat gloſſ. verb. damnum, ad fin. in
d. c. vlt. exiſtimans procuratorem poſſe inſtituere
dominũ, cuius ſententia poterit procedere, quã-
do dominus conſtituens legitimè transfert in
alium omnimodam, & abſolutam, poteſtatem in-
ſtituendi, ita vt is, qui libertatem recepit, debeat
ſuo nomine conferre, non nomine eius, qui in eũ
hanc facultatem tranſtulit, vt benè obſeruant Io.
Andr. n. 4. Butr. num. 8. verſ. quaro. cum eadem gloſſ.
Anch. col. vltim. n. 6. verſ. quaro gloſ. Zabarel. num. 7.
verſ. tertio quaro. Panor. num. 6. verſ. & in fine. Imol.
num. 5. verſ. in eadem gloſ. Guid. Papæ num. 3. verſ.
quaritur ponamus, in d. cap. vlt. Lambert. d. q. 9. art. 12.
quod quidem eſt faciendum interuenire iuſta
cauſa concedendi, ſeu transferendi tali modo, ne
aliàs fraus præſumatur, vt aduertit Lambert. dict.
q. 8 art. 9. n. 4. & art. 11. ex n. 1.
Quibus autem perſonis poſſint, aut debeant 130
beneficia conferri, eſt in præſenti videndum: ſed
de electiuis quidem, in quibus, ſcilicet, Prælatus
eligitur, ſupra lib. 1. c. 10. de elect. Pralatorum, in ge-
nere oſtendimus. Cætera autem beneficia illis
tantùm perſonis ſunt conferenda, quæ omni ca-
reãt impedimento clericatus, de quibus impedi-
mentis ſimiliter vidimus eod. lib. 1. c. 33. de ordine,
in §. de qualitatibus ordinand. nec illis deſignandis
præcipitanter ſe gerere debet collator: quia cele-
ritas in approbatione perſonarum eſt de iure re-
probata. gloſ. verb. celeritate, in cap. fin. de elect. lib. 6.
inducit namque ſuſpicionem fraudis, Iacobat. de
Concil. lib. 7. art. 5. n. 144. Redoan. de alienat. rerũ ec-
cleſ. q. 22. n. 69. Nec abs re dixit Thucydides apud
Plutarch. in Moralib. Duo pracipuè ſunt contraria
ad benè conſulendum, & iudicandum, celeritas & ira.
Sunt enim nonnulli, qui nec de iure, neque per
diſpenſationem, nullũ poſſunt ordinẽ clericatus
accipere

accipere,qui oec beneficium eccleſiaſticom aſſeqoi valent,niſi fortè beneficium aliquod regulare Mooialibus competat. Aliqui verò ſunt , qui ex diſpenſatione poſſuot,ſaltem minoribus Ordinibus initiari , & hi poſſuot beneficiũ aliquod ſimplex obtinere. Qui autem de iure inhabiles ad beneficia conſequeoda reddaotur in pœoam, ſunt hi.

231 Primò.Hæretici,corúmqoe faotores, receptatores,defenſores,corúmque filij,vſque ad ſecundam generatiooem ; hi enim omoes ad beneficium quodcunque , aot officium eccleſiaſticum admitti oon poſſunt,adeò vt ſi admittereotur,irrita eſſet & nulla talis admiſſio,electio, vel collatio.*cap.quicunque,§.hæretici,cap. conſtitutum,tit 2. de hæret.lib.6.*vnde de beneficio iam obtento ante declaratiooem criminis parenti ſecùs diceodum videtot , cùm ſuperueoiens crimeo non fa-
232 ciat quem inhabilem ad beoeficium iam obtentũ vt per Simanch.*de cathol.inſtit.tit.19. num.2.& in Enchirid.tit.69 num.9.*Clar.§. *Hæreticus num.16.* Otalor.*de nobil.par.4.princ.cap.9.*Cou.*lib.2.cap.8. num.1.*Hoied *de incomp.beneſic.par.1. cap.pen.num.* 100.Perez *l.1.tit.7.lib.8.Ordin.* Decian. *in tract.crimin.lib 5.c 45.num.6.limit.7.* Menoch. *conſ.* 805.*n.* 33.*& conſ.*808.*num.*36.Azeued *l.1.num.*206.*tit.*3. *lib.*8.*no u recop.*Petr.de Ledeſma *in ſum p. 2.tract.* 1.*cap.6.poſt concl.17.diffic.* 2. Param. *de origine S. Inquiſ.lib.3 quæſt.9.num.203.cum.ſeqq.*Suar. *de cenſur.tom.5.diſp.41.ſect.1.num.2.in fine,*Sanch.*in præcepta Decalogi,tom 1.lib.2.c.* 28. *numero* 28.Quicqoid dicat Nicol Garc.*de beneſic. par. 11.cap.* 10. *n.*77.Squillante *de priuileg.Cleric.c.4.ex n.* 216.me citato *in hoc loco* Tambor.*de iure Abbatum tom.* 3. *d.ſp.9.q.7.n.2.*

233 De filiis autem & oepotibus omoium prædictorum eſt intelligendum,qui tales eſſe,aut tales deceſſiſſe probentur ; non autem illorum , quos emeodatos eſſe conſtiterit, & pœnitentiam egerint.*d.cap.ſtatutum.*quamuis ante peractam pœnitentiam obierint,dummodo tamen parati eſſeot ad eam recipiendam,vt docent Caiet.*de hæret.n.* 241.*verſ.limita,niſi pater,*Gundiſalu. *eod. tract.qu.* 23.Pariſ.*conſ.2.n.185.lib.4.*Surd.*conſ.368.num.*24. Didac.Quanter.*in quæſt.crimin.tit. de hæret. cap.1. num.11.verſ.quod ſupradictum eſt,*Decian.*d.lib.* 5.*c.* 45.*num.5.verſ.limita tertio,*Sanch.*d.lib.2. c.* 27.*n.* 26.Ant.Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium,lib.5.cap.30.num.* 41. Fariuac. *de hæreſi.quæſt.*191.*§.2.num.* 64 Squillante *d.cap.*4. *numero* 217 Rot.*in Colimbrien.Canonicatus,* 13.*Iunij,*1616.*coram bona mem.Card.Sucrato,* vbi etiam fuit dictum oon eſſe faciendam diſtinctionem ioter ſponte confeſſum &coodemoatum.Secuoda verò generalior in hac re paternam tantùm lioeam compreheodit , ex linea verò materoa ad primam tantummodo generationem pœoa extenditur , vt Bonifac.VIII. expoſuit *in d.c.ſtatutum.*

234 Idem , quod ſuprà diximos de hæreticis , dicendum eſt etiam de apoſtatis, cùm ipſi hæretici ſint,Valent,1.2.*diſput.* 1.*quæſtio.*12.*puncto* 1.*notab.* 2.Sanch. *d.lib.2.cap.7.num.*18.Squillante *d.cap.*4.
235 *num.*221.vbi *num.*222.*de ſchiſmaticis*; idem quoq; reſolueodom ait , vbi ſchiſma cum hæreſi cooiooctum eſt,etiam poſt ſchiſmatis pœnitentiam, vt conſtat ex *cap qui diligentia , de elect.* Et oota, qoòd hæreſis patrui non impedit, quominus nepos ad beneficia obtinenda habilis exiſtat, prout Epiſcopo Squillacen.reſcripſit S. Congreg.Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum *ſub die Ianuarij* 1598.& me citato *in hoc loco* illius meminit Tamburin. *d.tom.3.diſp.* 9.*q.7.n.2.in fine.*

Secundò : Excommuoicati omoes excommunicatiooe maiori iohabiles ſunt ad quæcuoque beneficia conſequeoda,alioquio collatio eſſet irrita,*cap.poſtulaſtis , de cleric.excommunicato miniſtr.* Gig.*de penſionib.qu.*41 *num.* 2. Cou. *in c.alma mater,par.*1 § 7.*num.*1.Selu.*de beneſic.par.3.qu.4.*Rebuff.*in concord. tit.de excom. non vitand. verſ. aduertendum eſt,& conſ* 53.*per tot.*Heoriq. *in ſum.lib. cap.3.§.3.& cap.13.§.1.*Mandoſ.*de ſignat gratia,tit. de prouiſion.verſ.clauſula,*Philiarch.*de offic. Sacerd. par.1.lib.13.cap.12.*Nauar.*in man.cap.27. num.*21. *& 271.verſ.8.aliàs num.173. & conſ.13. num.4.de cleric.excommunic.*Squillante *de priuileg.Cleric.cap.* 4.*ex num.*130.*& de obligat.Cleric.par.3. ex numero* 68.Tolet.*in inſtruct.Sacerd.lib.1.cap.*13. Flam.Pariſ.*de reſign.beneſic.lib.4.q.3.num.*12.*cum ſeq.& lib.* 5.*q.*6.*à num.*77.Vgolin.*de cenſur.tab.2. cap.*13. §. 1.Sayro *eod.tract.lib.2.c.5. ù princ.* Suar.*etiam eod. tract.diſp.13.ſeſſ* 1.Bonacio. *in ſimili tract. diſput.*2. *qu* 2.*puncto* 4.§.1.Mar.Alter.*in ſimili quoque tract. tom.1.lib.2.diſp.6.cap.2.*Azor.*inſtit. moralium part.* 2.*cap.7.qu.2.*Ioan.à Cochier.*de permut. beneſ.cap.* 33.*num* .5.Latè Nicol.Garc.*de beneſ.par.7. cap.*13. *à princ.*Leſſ.*de iuſtit.lib.2.par.34.dub.22. num.*118. *&* 119.Lezana *in ſum.quæſt.Regul. verb. beneficium num.*5.Valer.Reginald.*de praxi fori pœnit. lib.*32. *num.*43.*cum ſeqq.*Campan.*in diuerſ. Iuris Canonici, rub.11.cap.15.num.*11.Beller.*diſquiſit. clerical. par.* 1.*tit.de diſciplina clericali,§.10.num.*4. Antoo.Ricciu.*de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſt, lib.4.cap.6.per tot.*Tambur *d.tom.3.diſp.9.quæſt.7. num.4.*Sanch.*in opuſc.moral.lib.2.cap.2.dub.*10.nouiſſimè Goozales de Salzedo *de lege politica lib.2. cap.16.num.63.& ſeqq.*Aotonin Diana *moral.reſolut.par.5.tract.9.reſol* 99.Rot.*in Tuden. beneficij* 5. *Aprilis* 1604.*corã Penia,& Pampiloneu. Parochialis* 8. *Iunij,*1619.*coram bona mem. Andrea , & in Oxomen.Canonicatu* 2.*Martij,* 1622. *coram R.P. D.Merlino.* 236

Amplia in quoconque genere beneficij eccle- 237
ſiaſtici,ſiue ſint beneficia minora, ſiue ſint maiora,vt Dignitates,Epiſcopatus;ſiue ſint ſæcularia, ſiue Regularia;vt poſt alios docent Suar. *d.ſect.*1. *num.*4.Valer.Regioald *d.lib.32.n.*48. Mar. Alter. *d.tom.2 lib.2.diſp.6.cap. 6. verſ. dubitari contingit,* Anton.Ricciul.*d.cap.7.num.* 21.& noo ſolùm in collatione huiuſmodi beneficiorum,ſed etiam in eorum permotatione,ſeu reſignatiooe , Vgolio. *d.cap.13.num.*6.Flamio.*d.lib.4.qu.3.n.* 45.Sayr.*d. lib.5.num.*14.Azor.*d.cap.7.q.*4 Ioan. à Coch. *cap.* 33.*num.7.&* 11.Nicol.Garc.*d.par.7.cap.* 13.*num.* 15 Bonacin.*de cenſur.diſp.2.quæſt.2. puncta* 4. §. 1. *num.*6 Ricciul *d.cap.6.num* 18.Et in penſiooibus, quæ dantur titulo ſpirituali,Suar.*d. cenſur. diſput.* 11.*ſect.1.num.*9.Villalob.*in ſum.tom.1.tract.17.difficul.9.num.*3.Gordon.*in ſum.tom.1.lib.* 7.*q.9.num.* 45.Diana *d.par.5.tract.9.reſol.*103.Amplia ſecundò procedere etiam in foro Conſcientiæ, io quo beneficiom excommuoicato collatum, ſeu reſignatum,ab ipſo retineri non poteſt, vt per Vgolin.*d.cap.13.§.5.num.*1.Sayr. *d.cap.5.num.* 21. Valer.Reginald. *d.lib.32.num.48.in fine.* Amplia tertiò,quamuis collatio ſit facta Motu proprio,ſecundùm Cou.*d.§.7.num.2.*Rebuff. *in repet. d. cap. poſtulaſtis,num.47.& d.tit.de excommun. non vitan. verſ.aduertendum,*Aotoo.Gabr.*commun.tit. de clanſul.*

*ſul.concl.2.num.*43.Nicol.Garc.*d.cap* 13. *numero* 5.
Mar.Alter.*d.cap.*1.*verſ.ſimiliter eadem ratio.* Antõ.
Ricciul.*d.cap.*6. *num* 6. Amplia quartò, ſiue ex-
communicatio ſit à Iure, ſiue ab homine:nam in
vtraque eadem militat ratio.Ita Rebuff. *in repet.*
d.cap.poſtulaſtis.numero 46.*&* *in prax. benefic. tit.de*
*forma nouæ prouiſionis,verb.ſéque abſoluentes,num.*4.
Cou.*d.*§.7. *ante nu.* 2.*verſ.tertiò conſtat*,Anton.Ric-
ciul.*d.cap.* 6.*numero* 4. ſiue per ſententiam gene-
ralem,ſiue particularem,Suarez;*d.diſp.*23. *ſect.* 1.
numero 30 Mar.Alter.*d.cap.* 2.*verſ.quare concluden-*
*dum,pag.*219.Amplia quintò, etiamſi excommu-
nicatio ſit iniuſta dummodo ritè lata fuerit, vt
per Rebuff.*in repet.d.cap.poſtulaſtis num.*67. Cou.
d.§.7.*num.*7.*in fine.*Lancel.*de attent.par.*3.*c.*24.*q.*3.
*n.*8.Calder.*deciſ.*1.*de prebend.* Henriq. *in ſum.lib.*
13.*cap.*14 §.1.*in commento, lit. A. & cap.*15.§.2.
Sayr.*d. cap.* 5.*numero* 10. Anton.Ricciul.*d.c.*6.*n.*
34.Amplia ſextò,quamuis excommunicatus non
ſit adhuc denunciatus;quia ad effectum, vt non
poſſit obtinere beneficium denunciatio non eſt
de ſubſtantia,*cap.Rodulphus*,vbi Felin. *ſub numero*
38.*verſ.limita quartò,de reſcript.*Cou.*d.*§. 7.*num.*2.
Dec.*conſ.*145.*num* 4.Rebuff.*conſ.*53.*num.* 6. Cæſ.
de Graſſ.*dec.*2.*n.*12.*&* 15.*de ſentent.excomm.* Franc.
Marc *deciſ.*67.*num.*5. Coninck *de Sacram. tom.*2.
*diſp.*14 *dub.*9.*num.*70.Auil.*de cenſur.par.* 2. *cap.*6.
*diſp.*5.*dub.*2.*concl.*1.Diana *d.par.*5.*tract.*9.*reſol.*99.
vbi quod collatio beneficii facta excommunica-
to tolerato eſt inualida.Amplia ſeptimò,quamuis
ſit excommunicatus occultus;nam nihilominùs
collatio eſt nulla; quia in his, quæ geruntur iure
priuato, nulla eſt differentia inter excommuni-
catum occultum,& publicum, vt per Vgolin.*d.*
*cap.*14.§.1.*numero* 2.Henriq.*d.lib.*13.*cap.* 3. §.3.*&*
*c.*13.§.1 Cou.*d.*§.7.*numero* 2. *verſ. hac principalis,*
Nau.*in man.cap.*27.*numero* 21.*&* 271.*&* 273. *&*
*conſ.*13.*num.*4.*de Cleric.excomm.*Mandoſ.*de ſignat.*
gratia,tit.de prouiſionib.verſ.clauſ. vt eum abſolutione
à cenſuris,Cæſ.de Graſſ.*d.deciſ.*2.*num.* 12. Caſſad.
*deciſ.*1.*de prabend.*Franc Marc.*d.deciſ.* 967.*num.*2.
Suar.*d.diſp.*13.*ſect.*1.*num.*25.*&* 50.Sayr.*d. cap.*5.
*num.*8.*&* 9 Salzed.ad Bernard.*in pract.cap.*53.*ad-*
*dit.*1.Lancel.*de attent.par.*3.*cap.*24.*quaſt.*3.*num.*7.
Azor.*d.par.*2.*lib.*6.*cap.*7.*q.*8.Campan.*d.cap.* 15.*n.*
11.Nicol.Garc.*d par.*7.*cap.*13. *numero* 9. Auil. *de*
*cenſur.part.*2.*cap.*6.*diſp.*5.*dub.*2.Leſſ.*de inſtit.lib.*2.
34.*numero* 117.Paul.Layman *in Theolog. moral.lib.*
1.*tract.*5.*part.* 2 *cap.* 2.*numero* 7.*in princip.* Amplia
octauò,etiamſi excommunicatus reputetur com-
muni opinione pro abſoluto: quia in hac mate-
ria, in qua agit vt excommunicatus ſit incapax
ad obtinendum beneficium,veritas prænalet opi-
nioni.Ita gloſſ.*verb.ſolet,in cap. fin. de ſentent-ex-*
*communic.*Abb.*in cap.paſtoralis* §. *verum,num.*15.&
ibi Franch.*num.*11.*de appellat.*Rebuff.*in repet.d.c.*
*poſtulaſtis.num.*61.Mar.Alter.*d.lib.*2. *diſp.*6.*cap.* 6.
Anton Ricciul.*d.cap.*6 *num.* 12. quicquid dicat
158 Spetell.*in deciſ.fori,eccleſ.deciſ.*30.*num* 18. Amplia
nonò,quamuis poſt collationem ſequatur abſo-
lutio;quia ſequens abſolutio non tollit incapa-
citatem præcedentem,cùm in iſtis ſpectetur ini-
tium,*cap.dudum,de elect.*Rebuff.*in repet. d.cap. po-*
ſtulaſtis,numero 50.Cou.*d.*§.7.*ſub num.*2.*verſ.ſepti-*
mò,Suar.*d.ſect.*1.*ante num.* 3.Nicol Garc.*d.cap.* 13.
*num.*8.Ioan à Cochier *d.cap.*33.*num.*8.Mar.Alter.
*de cenſur.tom.*1.*lib.*2.*cap.*2.*pag.* 227. *ſub lit. B.verſ.*
*item eadem concluſio,& cap.*7. *in princip.* Ant. Ric-
ciul.*d.cap.*6.*num.*32. Et etiamſi excommunicatus
eſſet abſolutus cum reincidentia poſt aliquod
tempus,quia ſi poſt tempus præfixum ac reinci-
dentiam fiat ſibi collatio,erit nulla,non obſtan-
te quòd non adfuerit aliqua Iudicis declaratio
vt per integram conſultationem reſpondit Dec.
*conſ.*145.*& in cap intelleximus,num.* 3 *de iudic*,Ripa
*in cap.*1.*num.*25.*eodem tit.* Quas ampliationes me
citato *in hoc loco* ponit Tambur. *d. tom.* 3.*diſp.*9.*q.*
7.*num.* 5. Et etiamſi ipſe ſuam excommunicatio-
nem ignoret,vt quia oblitus eſt ſe eam incurriſſe,
aut falsò putat ſe valide abſolutum eſſe,quia etſi
ignorantia excuſet aliquem à peccato,non tamen
reddit eum habilem ad aliquem actum ad quem
aliàs inhabilis eſt; ita Philip.Fab.*de cenſur.in* 4.
*ſent.diſt.*25.*q.*1.*diſt,*1.*diſp.* 4.*cap.*4.*num.*19. Sanch.
*in opuſc.moral.lib.*2.*cap.*1.*dub.*10.*num* 6.Villalob.
in ſum. tom. 1.*tract.* 17. *diffic.* 9.*num.*5.Turrian.*de*
*cenſur lib.*2.*diſp.*16.*dub.*3. Rainaud.*de monit.par.*2.
*cap.*2.*num.*29.

Limita tamen primò, vt non procedat,ſi ex- 159
communicatio ſit nulla, ſecundùm Cou *d.*§.7.*n.*
5. Nau. *in cap. cùm contingat, de reſcript. remed.*6.
*num.*9 *&* 11.Vgolin.*d.cap.*13.§.1.*num.* 2.Sayr.*d.c.*
5.*numero* 10.Henriq.*d.lib.*13.*cap.*14.§.1. *cap.*15.§.
2.*in commento lit. A.*Valer.Reginald.*lib.* 32.*n.*47.
Anton.Ricciul.*d.lib.*4 *cap.* 23.§.1. Limita ſecun-
dò,quãdo excommunicatio ſuperuenit poſt col-
lationem vel electionem factam;quia,licèt non-
dum ſit effectuata,tamen valet.Anton. Ricciul.*d.*
*lib.*4.*cap.*13.*numero* 7.Rot.*deciſ.* 554. *numero* 10.
*par.*1.*recent.* Vnde poteſt excommunicatus acce-
ptare beneficium iam ſibi,cùm non erat excom- 140
municatus,collatum,quia *in d.c.poſtulaſtis*,quam-
uis inualidatur collatio beneficij excommunica-
to facta,non tamen acceptatio, cum ibi tantum
inualidetur actio, per quam acquiritur ius ad
beneficium.Et ideo ita docent Cou.*d.*§.7.*numero*
3.*& lib.*3.*var.*16.*numero* 4.Anton. Gabr. *commun.*
*tic.de probat.concl.*8.*n.*43 Nau.*in c.ſi quando,except.*
10.*n.*9.*de reſcript.*Rebuff. *in repet.d.cap. poſtulaſtis.*
numero 124.*& d. tit. de excommun. non vitand.ſub*
*gloſſ.verſ.tertiò fallit.*Vgolin.*d.c.*13.§. 1. *numero* 2.
& §.2.*numero* 7.Suar.*d.diſp.*13.*ſect.*1.*numero* 15.*&*
16.Henriq.*d.c.*13.§. 3.Zerol.*in praxi Epiſcop.part.*
1.*verb.Beneficia.*§.5.*dub.*1.*& verb. excommunicatio-*
*nis cauſa formalis,dub.*8.Flamin. Pariſ. *de reſignat.*
*benef.lib.*10.*q.*8.*numero* 39.Sayro *d. cap.* 5. *numero*
11 Azor.*d.par.*2.*lib.*6.*c.*7.*q* 9.*lib.*7.*c.*23.*q.*5. Gon-
zal.*ad reg.*8.*Cancel.gloſ.*58.*numero* 26 Rendina *in*
*prompt.recept.ſent.tit.*7.*numero* 5. Bonacina *de cen-*
*ſur.diſp.*2.*q.*2.*puncto* 4.§.1.*numero* 9.Squillante *de*
*obligat.Cleric.par.*3.*numero* 73.*& d. c.*4.*n.*145.Cã-
pan.*d.c.*15.*numero* 19.Mar.Alter.*d. lib.* 2.*diſp.*6.*c.*
5.Aloyſ.Ricc.*in praxi aurea,reſol.*214.Anton.Ric-
ciul.*d.lib.*4.*c* 10.*à princip.*Diana *d.par.* 5. *tract.* 9.
*reſol.*102.Leſſ.*de Inſtit.lib.*2.*c.*34.*dub.*22.*num.*118.
Quicquid contra ſentiant Coninck *de Sacram.*
*tom.*2.*diſp.*14.*dub.*9.*num.* 78. Layman. *in Theolog.*
*moral.lib.*2.*tract.*5.*par.*2.*c.*2.*q.* 3. *numero* 11. Hur-
tad.*de cenſur.diſp.*6 *de excommun.diffic.*3.*numero* 8.
Raynaud.*de monit.p.*2.*c.*2.*numero* 29. prout etiam
validè huiuſmodi beneficii poſſeſſionem capit,
ſecundùm Henriq.*d.lib.*13.§.3. Zerol. *d. verb.ex-*
*communicatio formalis,dub.*8.Sayr.*d.c.*5.*numero* 21.
Azor.*d.par.*2.*lib* 6.*cap.*7.*qu.* 10. Squillante *d.cap.*
4.*numero* 137.Limita tertiò, quando prouiſus eſ- 142
ſet poſſeſſor triennalis,quia tunc non poteſt mo-
leſtari,nõ obſtante, quòd collatio ſibi fuerat fa-
cta tempore,quo erat excommunicatus;ita Nau.
*in d.cap.ſi quando except.*10.*n.*9.Nicol. Garc.*d.par.*
7.*cap.*13.*num.*7.Quicquid contrarium teneat Re-
buff.

142 buff. *de pacific. poſſeſſor. num.* 253. Limita quartò in eo, qui fuit excommunicatus poſt interpoſitam appellationem: quia pendente cauſa appellationis eſt capax collationis, vt per Rebuff. *in repet. d. cap. poſtulaſtis, n.* 71. Cou. *d.* § 7. *ſub n.* 5. Mar. Alter. *de cenſur. tom.* 2. *diſp.* 6. *cap.* 6. *verſ. vnde.* Anton Ricciul. *d. lib.* 4. *cap.* 13. *n.* 4. vbi *num.* 5. hoc intelligit, quando eſt certum appellationem eſſe validam: ſecùs ſi eſſet notorium eam non valere; quia friuola appellatio non ſuſpendit iuriſdictionem Iudicis, & *n.* 6. reſoluit, quòd quando appellatio eſſet dubia, tunc validitas, vel inualiditas collationis regulatur à futuro euentu, ita vt ſi conſtabit appellationem fuiſſe legitimam, collatio erit valida, ſin autè contrà, erit nulla. Limita quintò in prouiſione Papæ, vel Legati facta in fauorem excommunicati cum clauſ. abſolutionis à cenſuris, ad effectum gratiæ duntaxat conſequendum in litteris Apoſtolic. apponi ſolita per illa verba, *Téque a quibuſuis,* &c. de quo latè egimus *in tract. de clauſulis vſufreq. clauſ.* 179. *per tot.*

143 Poteſt Epiſcopus diſpenſare, vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, ex reg. quòd omnis diſpenſatio, quæ in Canone nõ reſeruatur Papæ, poteſt ab Epiſcopo concedi, arg. *cap. nuper, de ſent. excommun.* cum ergo in hoc text. diſpenſatio non ſit reſeruata Papæ, conſequens eſt, vt poſſit concedi etiam ab Epiſcopo. Ita gloſ. *verb. diſpenſatum, in d. cap. poſtulaſtis.* vbi Abb. *num.* 8. & Reboff. *num.* 64. Cou. *in c. alma mater, p.* 1. § 7. *n.* 8. Duen. *reg.* 248. *num.* 2. *verſ. contra quam,* Vgolin. *d. cap.* 13. § 1. *n.* 21. Gomez. *in expoſit. Bullæ Cruciatæ clauſ.* 10. *n.* 57. Henriq. *in ſum. lib.* 14. c. 19. § 2. Suar. *d. ſect.* 1. *ſub n.* 34. Sanch. *de matrim. lib.* 8. *diſp.* 5. *n.* 1. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 7. *qu.* 2. Ant. Ricciul. *d. lib.* 4. *cap.* 12. *n.* 5. Squillante *d. cap.* 4. *num.* 138. quæ reſolutio procedit etiam in Epiſcopo, qui contulit beneficium excommunicato ignoranter, ſcilicet, & bona fide putans illum, cui facta eſt collatio, non eſſe excommunicatum, vt per Abb. *in d. c. poſtulaſtis, n.* 9. Suar. *d. ſect.* 1. *ſub num.* 36. Anton Ricciul. *d. c.* 12. *n.* 6. & quamuis collatio non ſpectaret ad ipſum Epiſcopum, ſed ad inferiorem collatorem; quia nihilominùs ſufficit diſpenſatio Epiſcopi, Abb. *d. num.* 9. *verſ. & intellige;* dummodo tamen is, ad quem ſpectat collatio, diſpenſationi conſentiat, & non aliàs, vt doctè ſcribit Cou. *d.* § 7. *n.* 8. *verſ. ego verò non admitterem,* quem ſequitur Suar. *d. n.* 36. *verſ. addit. Panor.* Vnde diſpenſare non poterit Epiſcopus, qui ſcienter contulit beneficium excommunicato, ex Abb. *d. n.* 9. *verſ. idem tamen.* Sayro *d. cap.* 5. *n.* 22. *verſ. tertio,* Anton. Ricciol. *d. c.* 12. *num.* 10. quicquid dicant Suar. *ſect.* 3. *n.* 36. Nicol. Garc. *d. c.* 13. *ex n.* 48. nec quando ſimul cum excommunicatione cõcurrit ſcienter intruſio in beneficio, vt per Nicol. Garc. *d. c.* 13. *n.* 88. Anton. Ricciul. *d. c.* 12. *n.* 13. *verſ. tertiò declaratur.*

144 Tertiò Suſpenſi ab officio, vel beneficio beneficia conſequi non poſſunt, ſed illorum ſunt incapaces, prouiſióque eis facta eſt nulla, *c. cum dilectus, verſ. quia nobis, de conſuet.* & ibi gloſ. *verb. ceſſauimus, cap. per inquiſitionem, de elect.* gloſ. *verb. ſuſpenſi, in cap. cum bona, de ætate & qualit.* vbi Abb. *n.* 8. & *verb. irritas, in c. tanta, de exceſſ. Prælat. & verb. beneficiis, in fine, in c. cupientes, §. cæterum, de elect. lib.* 6. Lambertin. *de iurepatronat.* 1. *p.* 2. *lib.* 4. *q.* 9. *art.* 2. Maiol. *de irregul. lib.* 3. *c.* 19. *n.* 10. Vgolin. *de cenſur. tab.* 4. *de ſuſpenſ. c.* 6. § 7. *n.* 4. & *cap.* 8. § 6. *n.* 1. Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.* 5. *q.* 6. *n.* 84. Leſſ. *de iuſt. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 116. Azor. *Inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 7. *qu.* 2. Turrian. *de cenſur. lib.* 4. *diſp.* 39. *dub.* 2. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 14. *ex num.* 1. Viuian. *in praxi iuriſpatron. lib.* 6. *cap.* 5. *n.* 16. Layman. *lib.* 1. *tract.* 5. *par.* 3. *cap.* 1. *n.* 3. Mar. Anton. *var. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 19. *ex num.* 1. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 7. *n.* 7. Sanch. *d. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 15. Coninck. *de Sacram. tom.* 2. *diſp.* 15. *dub.* 2. *num.* 7. Auila. *de cenſur. par.* 3. *diſp.* 2. *dub.* 10. Anton. Diana *moral. reſol. p.* 5. *tract.* 9. *reſol.* 100. & *tract.* 10. *reſol.* 2. vbi videtur tenere ſuſpenſo abſolutè ab officio, quamuis validè cõferri beneficium. Squillante *de priuileg. Clericor. cap.* 4. *n.* 148. vbi me citato *d. cap.* 8. *num.* 14. ſubdit collationem eſſe ipſo iure nullam: intellige de ſuſpenſis ab omnibus Ordinibus, cùm ſecùs dicendum ſit in ſuſpenſo ab vno Ordine ſacro tantùm quia ratione alterius Ordinis, quem ſine ſuſpenſione habet, poteſt obtinere beneficium: text. optimus *in cap. vel non eſt compos, de tem. per. ordin.* Abb. *in d. cap. cum bona, n.* 6. Lambert. *d. q.* 9. *princ. art.* 2. vbi ſubdit. quòd ſuſpenſus ab Ordine presbyterali tantùm non poteſt obtinere præbendam Sacerdotalem, ſed benè poterit habere Diaconalem, Mar. Anton. *d. reſol.* 19. *n.* 6. Viuian. *d. cap.* 5. *num.* 16. *in fine.* Qui verò per annum con- 145
tumaciter ſtetit in ſuſpenſione, non ſolùm amplius nequit beneficia conſequi, ſed & quæ interim acquiſiuit, & ea, quæ primitùs obtinebat, amittit, vt expreſsè probat tex. *in d. cap. cum bona, de ætate, & qual.*

Quartò. Interdicti perſonaliter beneficia con- 146
ſequi non poſſunt, vt per gloſ. *verb. irritas, in d. cap. tanta.* Lambertin. *d. q.* 9. *a.* 13. Nau. *in man. c.* 25. *n.* 133. Vgolin. *d. tab.* 5. *c.* 13. § 1. *n.* 2. Nicol. Garc. *d. c.* 14. *n.* 3. Viuian. *d. c.* 5. *n.* 21. Leſſ. *d. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 116. Squillante *d. c.* 4. *num.* 150. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *qu.* 7. *n.* 8.

Quintò. Irregulares beneficia conſequi non poſſunt, eiſque facta collatio ipſo iure eſt nulla, *cap.* 1. *in fine, de cleric. pugnan. in duello, cap.* 2. *de cleric. non ord. miniſt. cap. fin. de cleric. excommun. miniſt.* Leſſ. *de iuſt. lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 120. Sanctarel. *var. reſol. q.* 79. *num.* 22. Squillante *d. cap.* 4. *ex num.* 151. Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 30. § 6. *num.* 4. Cou. *in d. cap. alma mater, p.* 1. § 7. *num.* Nau. *d. cap.* 27. *num.* 149. *verſ.* 6. *aliàs n.* 161. Sanch. *de opuſc. moral. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 14. Lezana *in ſum. tom.* 3. *verb. benefic. n.* 7. Nicol. Garc. *d. p.* 7. *cap.* 11 *à princip.* Molin. *de iuſt. tract.* 3. *diſp.* 78. *num.* 2. Viuian. *d. cap.* 5. *ex num.* 37. Auil. *de cenſur. par.* 7. *diſp.* 2. *dub.* 6. Sayr. *eod. tract. lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 21. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *qu.* 7. *n.* 9. Turrian *de cenſur. lib.* 8. *diſp.* 58. *dub.* 2. Diana *par.* 4. *tract.* 2. *reſol.* 79. vbi contrariam probabilẽ putat.

Sextò, Sodomitæ notorij ad beneficia conſe- 147
quenda inhabiles ſunt, ac proinde collatio eis facta eſt nulla, vt reſoluimus *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 2. *alleg.* 44. *n.* 28. addo nunc Viuian. *d. c.* 5. *ex n.* 100. Squillante *d. cap.* 4. *n.* 215. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 7. *n.* 10.

Septimò Bigami ſicut ordinari, ita pariter ec- 148
cleſiaſtica conſequi beneficia prohibentur, vt per Rebuff *de pacific. poſſeſſ. n.* 193. Corraſ. *de benef. p.* 3. *cap.* 4. *n.* 2. Sayr. *de cenſur. lib.* 6. *c.* 5. *num.* 9. Auil. *eod. tract. par.* 7. *diſp.* 8. *dub.* 1. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 6. *n.* 1. & 2. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *qu.* 7. *n.* 11. & propterea collationem beneficij factam bigamo inualidam eſſe fatentur Nau. *conſ.* 3. *n.* 1. *de bigam.* Flamin. Pariſ. *de reſign. lib.* 5. *qu.* 3. *n.* 192. etiamſi accedat Epiſcopi conſenſus, Azor. *Inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *q.* 11.

Octauò

149 Octauò. Aleatores beneficia conſequi non poſſunt, ita vt collatio eis facta, ſi publici ſint, ipſo iure nulla ſit, ſi occulti, veniat irritanda, Rot. *deciſ.* 42 *par.* 1. *diuer.* Salzed *ad Bernard. in pract. c.* 73. *lit. D. in nouiſſ. ed.* Flamin Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 4. *q.* 3. *ad fin.* Valer Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *num* 199 Nicol. Garc. *de p. tr.* 7. *cap.* 8. *n.* 40. Carol de Graſſ. *de effect. clerical. effect.* 22. *n.* 17. Squillante *d. c.* 4. *num* 117. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9 *qu.* 7. *num.* 12 Ego ipſe *de officio Epiſcopi, par.* 2. *all.* 43 *num.* 12.

150 Nonò. Simoniaci in beneficio aſſequendo poſt priuationem fiunt etiam inhabiles ad quæcunque alia beneficia obtinenda, ex *Conſtit.* 5. Pij V. incipit, *Cum primum. ſub Dat. Kalend. Aprilis* 1566. ibi, *illo ſit ipſo iure priuatus, & perpetuo ſit inhabilis ad ea, & quæcunque alia beneficia eccleſiaſtica obtinenda*, Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *qu.* 7. *n.* 13. quæ quidem inhabilitas ad alia beneficia non incurritur ipſo iure, donec delinquens condemnetur, vt docent Nau. *conſ.* 95. *n.* 5. *& conſ.* 92. *etiam num.* 5. *de ſimonia*, Petr. Nauar. *de reſtit. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 435. *cum ſeq.* Arragon. 2. 2. *qu.* 100. *art.* 6. *dub. pen.* Quicquid aliter ſentiant Vgolin. *de ſimon. tab.* 4. *cap* 6. § 6 Bonacin. *eod. tract. qu.* 3. *puncto* 2. *diffic.* 2. *num.* 3. Filliuc. *in qu. moralib. tom* 3. *tract.* 45. *quæſt.* 9. *n.* 26. Squillante *d. c.* 4. *n* 203.

151 Decimò, Clericus malè vſurpans bona quæcunque, vel iura Eccleſiarum aut locorum piorum vel alijs conſenſum ad id, aut conſilium, vel opem præſtans, poſt alias pœnas & beneficiorum priuationem, etiam inhabilis fit ad alia quæcunque beneficia conſequenda, ex Conc. Trid. *decret. ſeſſ* 22. *fin. in fine, de reform. cap.* Tambur. *d. diſp* 9 *q.* 7. *n.* 14.

152 Vndecimò. Clerici non beneficiati, qui veſtes publicè contra decretum Concilij Viennen. portare præſumpſerint, inhabiles ad beneficia conſequenda redduntur, iuxta ea, quæ in eiuſdem Concilij decreto continentur, de quo *in Clem. quoniam, de vita, & honeſt. cleric.*

153 Duodecimò. Clerici concubinarij incorrigibiles poſt multas pœnas, & priuationem etiam inhabiles ad beneficia conſequenda redduntur vſque ad emendationem, arbitrio Ordinariorum ſuorum: vt ſtatuit Conc. Trid *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 14 Farin. *in praxi crimin. t.* 5. *qu.* 138. *num.* 54. *&* 66. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 7. *n.* 15.

154 Decimotertiò. Clericus coniugatus, etſi clericaliter viuat beneficia tamen eccleſiaſtica, matrimonio durante, conſequi nullatenus poteſt, *cap.* 2. *cap. diuerſis fallaciis, cap. cum accorem, de Cleric. coniugat.* Hoied. *de incompatib. benefic. p.* 1. *cap. vlt. n.* 7. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 4. *qu.* 2. *n.* 72. Camill Borell. *in ſum. omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 8. *num.* 29. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 149 Squillante *d. cap.* 4. *à n* 82. Campan. *in diuerſ. rub.* 55 *cap.* 14. *n.* 11. *verſ.* 4. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 7. *n.* 16. Ciarlin. *controu. forenſ. c.* 53. *n.* 40. *cum ſeqq.* & præcipuè *n.* 46 vbi *n.* 10. dixerat coniugatum poſſe habere beneficium in ſtipendium, & non in titulum. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *alleg.* 49. *à princ.* Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 44. vbi reſoluit, quòd licèt non poſſit habere beneficium eccleſiaſticum in titulum beneficij, poteſt tamen habere ratione ſtipendij, aut alterius miniſterij temporalis, & *num. vlt.* ſubdit Clericum coniugatum incapacem eſſe penſionis, quæ titulo clericali conferri ſolet, niſi ex Summi Pont diſpenſatione. Vnde à fortiori ſequitur, Epiſcopum minimè poſſe cum eo diſpenſare, vt habeat beneficium eccleſiaſticum etiam ſimplex; vt tenent Selua *de benefic. p.* 1. *q.* 7. *num.* 17. *&* 18. Flamin. *d. q.* 2. *num.* 29. Sanch. *d. lib.* 7. *diſp.* 42. *num.* 18. Nicol. Garc. *d. p.* 7. *cap.* 5. *num.* 4. Carol. de Graſſius *de effect. clerical. effect.* 5. *n.* 25. *in fine*, Gonzal. *d. gloſ.* 2. *n.* 69. Ciarlin. *d. cap.* 53. *n.* 42. vbi *n.* 47. reſoluit clericum coniugatum poſſe habere beneficium vigore fundationis. Thom. Valaſc. *d. alleg.* 49. *num.* 3. Squillante *d. c.* 4. *n.* 92. vbi Reſpondet ad text. *in c. Ioannes, de Cleric. coniug.*

Decimoquartò. Coniugatus quicunque, qui 155
aliquem de ſacris Ordinibus, matrimonio durante, etiam nondum conſummato, præſumit ſuſcipere, niſi ſeruata Canonum regula, etiam ad quodcunque beneficium, vel officium eccleſiaſticum promoueri prohibetur, *in Extrauag. Antiqua, de voto, Ioan. XXII.* Palat. *in repet. cap. per veſtras. de donat. inter virum & vxorem, §.* 18. *num.* 27. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 49. *num.* 2. Tambur. *d.*
tom. 3. *diſp.* 9. *qu.* 7. *n.* 17. quia talis ſic promotus ad 156
Ordinem ſacrum, efficitur irregularis, ſecundùm Maiol. *de irregul. lib* 1. *cap.* 4. *n.* 10. Cou. *de ſponſal. p.* 2. *cap.* 6. *§.* 3 *n.* 2. Petr. de Ledeſma *de matr. qu.* 53. *art.* 4. *paulò poſt princip.* Azor. *Inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 34. *quaſ.* 3. Henriq. *in ſum. lib* 13. *cap.* 19. *§.* 5. Rebello *de obligat. iuſtit. p.* 2. *lib.* 1. *qu.* 12. *n.* 15. Sayr. *de cenſur. lib.* 4. *c.* 14. *num.* 18. Bonacin. *de matrimon. q.* 3. *puncto* 9. *in fine, n.* 20.

Decimoquintò. Sæcularis, & non profeſſus re- 157
gularia beneficia in titulum Regularibus conferri conſueta, obtinere non poteſt, niſi habitum eiuſdem Ordinis omninò ſuſcipiat, & profeſſionem emittat, vt ſtatuit Concil Trid *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 10. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9 *q.* 6. *n.* 7 intelligendo iuxta ea, quæ *ſupra* diximus *cap.* 4. *de benefic. eccleſ. in genere*; ſæcularia verò beneficia Regularibus quandoque conceduntur, ſecundùm ea, quæ *ſup. lib.* 1. *cap.* 43. *de ſtatu Monach* oſtendimus. Ad quæ tamen omninò ſit incapax Regularis de vno ad alium Ordinem tranſlatus ſine conditione, aut promiſſione perpetuæ obedientiæ, & ſubiectionis; vt idem Concil. *ead. ſeſſ.* 14. *de reform. c.* 11. Ita & quandoque regularia ſæcularibus conceduntur, non quidem in titulum, ſed in com-
mendam, vt *ſupra de beneficiis* expoſuimus Nec 158
Religioſum vnius Religionis eſſe capacem beneficij regularis alterius Religionis, docent Rebuff. *in praxi benefic. tit. de diſpenſat. cum regular. à n.* 2 Nau. *commento* 4. *de regular. num.* 23. *in princ.* Fr. Emman. *quaſt. regul. tom.* 1. *qu.* 34. *art.* 8. Gonzal. *ad reg* 8. *Cancel. gloſ.* 8. *num.* 96. *cum ſeqq.* Tambur. *d. diſp.* 9. *qu.* 6. *n.* 8. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. vbi *num.* 30 aduertit nec Pontificem ſolitum eſſe concedere Regularibus gratiam aſſequendi beneficium alterius Religionis, niſi transferendo illos ad id Monaſterium, ad cuius collationem beneficium aſſequuntur: & *num.* 35. colligit integrum non eſſe duobus Religioſis diuerſorum Ordinum permutare beneficia regularia de licentia ſuorum Prælatorum; quia neuter eſt beneficij alterius capax; & citat Bellam. *de permut. benefi. p.* 2. *q.* 11. *n.* 2.

Decimoſextò. Laicus eccleſiaſtica beneficia, 159
quantumuis ſimplicia, conſequi non poteſt, *ex lib. erit, de tranſact. & ſup. lib.* 5. *c.* 39. *de priuileg. Cleric.* oſtendimus Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 51. *c.* 14. *n.* 18. *verſ. ſecundo.* Vgolin. *de offic. Epiſcopi, c.* 50. *§.* 6. *n.* 2. Iacob. de Graff *in aureis dec. p.* 1. *lib.* 2.
c. 97. *à n.* 35. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 7. *n.* 19 Sed 160
nec

nec Clericus initiatus prima Tonſura ab alieno
Epiſcopo ſine litteris, aut cum falſis dimiſſoriis:
quia licèt per talem Ordinationem fuerit im-
preſſus character, tamen non poterit obtinere be-
neficium, cùm non habeat executionem Ordi-
nis, & quoad ſe ſit ſuſpenſus; & ideò nulla erit
collatio beneficij ei facta, Caputaq. *decif.* 126. *p.* 1.
Aloyſ.Ricc. *in collect. dec. p.* 5. *collect.* 1678. Flamin.
Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 4. *qu.* 2. *n.* 58 Ego ipſe *de*
offic. & poteſt. Epiſcopi, par. 2. *alleg.* 8. *num.* 3. Carol. de
Graſſis *de effectib. Cleric. effect.* 1. *num* 636. *& effect.*
15. *n.* 28. vbi cum Flamin. *n.* 96. idem dicit de Or-
dinato ab Epiſcopo hæretico, vel ſchiſmatico,
aut excommunicato, vel ſuſpenſo, ſi hoc ſciebat
ordinatus, quod etiam tenuerunt Syluest. *in ſum.*
verb. Irregularitas, qu. 7. Maiol. *de irregul. lib.* 4. *cap.*
22 Ego ipſe *d. p.* 2. *alleg.* 48. *num.* 3. ac idem dicen-
dum eſt de ordinato per ſaltum, vel ante ætatem
ſine diſpenſatione. Carol de Graſſis *d. effectu* 15.
n. 34. *&* 38. vbi *n.* 13. idem ait de Clerico priuato
priuilegio clericali.

161 Decimoſeptimò, Filij Clericorum ex legiti-
mo matrimonio procreati, in Eccleſiis, vbi eo-
rum patres quodcunque habent, aut habuerunt
beneficium, obtinere non poſſunt, *cap.* 2. *& cap*
cum decorem, & fere per tot. *de filiis Presbyt.* Con-
cil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 15. quod cùm id in
illegitimis filiis tantùm expreſſè conſtituat, ibi,
qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio, Tambur. *d.*
tom. 3. *diſp.* 9. *q.* 7. *n.* 20 latè Nouat. *in ſum. Bullar. tit.*
de illegitimis ad beneficia parentum non ſuccedentibus.
Et tenent aliqui, quos refero *de officio, & poteſt.*
Epiſcopi, p. 3. *alleg.* 65. *n.* 16. filios legitimos Cleri-
corum poſſe adipiſci beneficia quæcunque in ea-
dem Eccleſia, in qua genitores habuerũt, vel
etiã habent, *per c. ad hæc, de filiis Presbyt* Sed huiuſ-
modi legitimos Clericorũ filios paterna benefi-
cia immediatè obtinere non poſſe, ſed mediatè *per*
c. ex tranſmiſſa, & c. ad extirpandas de filiis Presbyt.
etiam attenta noua Concilij Trid. diſpenſatione
in d. cap. 15. meliùs ſuſtinent Salzed. ad Bernard.
in pract. cap. 50. *n.* 3. Fr Emman. *quæſt. regul. tom.* 1.
q. 13. *art.* 7. Seraphin. *deciſ.* 1441. *num* 6. Gonzal. *ad*
reg. 8. *Cancel. gloſ.* 5. *n.* 33. Nicol. Garc. *de benefic. par.*
7. *cap.* 3. *num.* 18. *& in addit. num.* 19. *in fine,* Illuſtriſ-
ſimus D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad*
cap. 13. *n.* 5. *diſt.* 56. Vnde filius, quantumuis legi-
timus, eget diſpenſatione ad obtinendum imme-
diatè beneficium paternum, vt refert deciſum
Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib* 2.
tit. 19. *lib.* 1. *de filiis Presbyt. n.* 4. & S. Congr. Con-
cilij *ſub die* 23. *Auguſti,* 1631. cenſuit filium ex
legitimo matrimonio natum egere diſpenſatio-
ne, aliàs ex gratia concedenda, vt poſſit imme-
diatè obtinere beneficium de iurepatronatus,
quod obtinuit pater; ad quod beneficium in
fundatione ſunt vocati proximiores de genere.

162 Et eadem S. Congreg. *ſub die* 17. *Auguſti,* 1626.
declarauit, quòd Canonicatum in Eccleſia, in
qua pater, obtinere non poteſt illegitimus ex
Canonico, qui fuit deinde legitimatus per ſubſe-
quens matrimonium. Cætera dubia, quæ circa
hanc materiam occurri poſſunt, iam diſſoluimus
d. alleg. 65. *per tot.* Et declarauit S. Congreg Con-
cilij *ſub die* 23 *Auguſti* 1622. nepotem legitimum
ex filio illegitimo non comprehendi decreto
Concil. *d. cap.* 17. & idem cenſuit *in vna Mace-*
raten. 18. *Nouembris,* 1628. patrem non prohibe-
ri obtinere immediatè beneficium filij ſui illegi-
timi.

Decimooctauò. Nec aliquis prima Tonſura 163
initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus cõ-
ſtitutus ante 14. ætatis annum beneficium ali-
quod poteſt obtinere, vt ſtatuit Concil Trid. *ſeſſ.*
23. *de reform. cap.* 6. docent Gregor. *lib.* 3. *verb. qua-*
tenus annos. tit. 16. *part.* 1. Henriq. *in ſum. lib.* 10. *cap.*
19. §. 1 Pech. *in reg. beneficium, de regul. iuris, lib.* 6.
n. 27. *verſ. cæterum, quod in iſtis,* Gutier. *canonic. lib.*
1. *c.* 26. *n.* 33. Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.* 3. *q.* 7.
num. 65. *& lib.* 4. *q.* 1. *num.* 7. *& q.* 11. *num.* 13. Petr.
de Ledeſma *in ſum. par.* 1. *de Sacram. Ordinis, cap.*
7. *verſ. de la prima, & par.* 2. *tract.* 7. *p.* 1. *concl.* 7. *pro-*
pe fin. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 4. *collect.* 860.
& in praxi fori eccleſ. deciſ. 385. *in* 1. *edit. aliàs reſol.*
331. *&* 325. *num.* 3. *in* 2. *edit & in deciſ. Curia Ar-*
chiepiſcop. Neapol. p. 4. *deciſ.* 281. *num.* 2. Leſſ. *de iu-*
ſtit. lib. 2. *cap.* 34. *dub.* 20. *num.* 109. Nicol. Garc. *d. p.*
7. *cap.* 4. *num.* 8. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon.*
rub. 7. *cap.* 6. *num.* 2. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral.*
tract. 6. *cap.* 7. *num.* 44 Humobon. de Bonis *de exa-*
mine eccleſiaſtico, p. 1. *tract.* 1. *cap.* 10. *q* 60. *in princip.*
verſ. quinimò. Armendar. *in addit. ad recopil. legum*
Nauarra, lib. 1. *tit.* 20. *lib.* 1. *de ætate, num.* 5. Nouat.
in ſingul. Canon. concl. 13. Squillante *d. cap.* 4. *num.*
59. Ego ipſe *d. par. alleg.* 60. *num.* 73. Tambur. *d.*
tom 3. *diſp.* 9. *quæſt.* 7. *n.* 1. non oportet tamen eſſe
expletum decimumquartum annum ad benefi-
cium ſimplex obtinendum, ſed ſufficit cœptum,
vt benè docent Henriq. *d. c.* 19. §. Gallet. *in mar-*
garita caſuum conſcient. a, verb. benefic. num 4. Ceuall.
q. 513. *num* 4 *& q.* 593. *num.* 18 Aloyſ. Ricc. *de col-*
lect. 860. *verſ limita ſecundo, & d. reſol.* 325. *num.* 3.
verb. nihilominùs Azor *d. cap.* 5. *q.* 7. *in fine.* Ar-
mendar. *d. l.* 1. *de annib. num.* 5. Leſſ. *d. lib.* 2. *cap.* 34.
num. 109. Gonzal. *d. gloſ.* 5. *numero* 90 Campan. *d.*
cap. 6 *num.* 2. Nouat *d. conſ.* 13. *n.* 4 Thom. Valaic.
alleg. Iuris, tom. 1. *alleg.* 8. Squilante *d. c.* 4. *n.* 61. Ego
ipſe *d. alleg.* 60. *n.* 76. Quæ quidem prohibitio de
obtinendo beneficio ante illam ætatem 14. anno-
rum ſubſiſtit, nedum ſi per viam collationis da-
tor, verùm etiam præſentationis, electionis, aut
alterius cuiuſcunque prouiſionis, ſtante generica
Concilij prohibitione, & ob verbum, *obtinere,*
de quo ibi: vt docent Mandoſ. *de mino i a ate, c.*
4. *num.* 17. Campan. *d. cap.* 6 *num.* 6. Squill. *d. cap.* 4.
num 62. *verſ. & hæc prohibitio.* Ego ipſe *d. alleg* 60.
num. 78. ſtandum tamen erit fundationi ſtatuenti
vt beneficium etiam minor 14 annorum adi-
piſci valeat, cùm ei derogatum non fuerit per
Concil Trid *d. c* 6. vt referunt Gonzal. *d. gloſ.* 5.
num. 91. Aloy. Ricc. *d. collect.* 860. *verſ. nunc limita,*
& primo, Campan. *d. cap.* 6 *num.* 1. *in fine,* Maſſobr.
in praxi habendi concurſum, requiſ. 7. *dub.* 12 *& re-*
quiſ. 10. *dub.* 11. *num.* 30. *ſecundùm Romanum im-*
preſſ. Nouar. *d. concl* 13. *num.* 5. Squilante *d. cap.* 4.
num. 61. Rot *deciſ.* 194. *par.* 2. *recent.* declarando,
iuxta ea, quæ diximus *ſupr. hoc lib. cap.* 12. *de iure-*
patronat. verſ. habet autem patronus, & eleganter Fe-
rentil *in annot. ad deciſ.* 757. *Buratti* in erectione
autem iuriſpatron. ſi cautum ſit, vt prouideatur
de eo quicunque Clericus, non poteſt huiuſmo-
di clerico conferri, qui ſit minor 14. annorum.
S. Congr. Concil. *ſub. die* 4. *Auguſti,* 1619. Vnde 164
Epiſcopus non poterit indulgere cuiquam, vt an-
te 14 annum beneficium ſimplex obtineat, ſed
ſolus Summus Pontifex, vt per Azor. *d. c.* 5. *q.* 9.
verſ. ſi quæras, Nauar. *d. conſ.* 13. *num.* 2. Armendar.
d. lib. 1. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Epiſcopis, num.* 102 Aloyſ.
Ricc. *d. reſol.* 331. *num.* 2. vbi in fine reſoluit, Epi-
ſcopum conferentem beneficium minori 14.

annorum peccare mortaliter,& collationem eſſe nullam:refero Ego ipſe *d.alleg.* 60.*n.*75. Intellige ſupradicta procedere in beneficiis ſimplicibus: quæ autem ætas legitima ſit maioribus, veluti Papatu, Cardinalatu, Epiſcopatu Dignitate, Canonicatu, & Parochiali ſeu aliis curam animarum habentibus, diximus *ſup.lib.*1. dum de vnoquoque particulariter agebamus.

165 Decimononò, Illiterati qui ſcilicet, ſcientiam, & litteraturam competentem, aptam & idoneam pro beneficio obtinendo non habent, beneficia conſequi non poſſunt, *c.illiteratos, diſt.*36.*c.penitentes, diſt.*55. Hoied. *de incompat.benefic.p.* 1. 1. 24. *n.*18. Flamin. *de reſignat.benefic.lib.*5.*q.*3.*n.*25. Campan. *in diuerſ.Iuris Canon.rub.*12.*cap.*14.*ex n.*5 Carol. de Graſſ. *de effect.lib.cleric.in prælud.n* 72. Squillante *d.cap.*4.*ex n.*98. Tamburin. *d.tom.*3 *diſp.* 9.*q.*7.*n.*22. in tantum, quòd collatio beneficij facta penitus illiterato ſit ipſo facto inualida,& irrita, ſecundùm Flamin. *d.q.*3.*n.*76. Carol. de Graſſ. *vbi ſup.n.*71. Nauar. *de orat.miſcel.*32.*n.*7 *&* *miſcel.*4.*n.*8. Azor. *inſtit.moral.p.*2.*lib.*5.*c.*6.*q.*3.*cum ſeqq.* *&* *c.*26.*q.*1. Leſſ. *d.lib.*2.*c.*34.*n.*129. Nicol. Garc. *d.p.*7.*c.*7.*n.*12. Campana *d.rub.*11.*c.*14.*n.* 5. Squillante *c.*4.*n.*193 quorum plures refero Ego ipſe *d. p* 3. *alleg.*63.*n.*11. vbi *n.*5. aduertit ſecùs eſſe dicendum de illis, qui non ſunt penitùs illiterati, ſed beneficium acquirunt requiſita ad illud ſcientia carentes, quia tunc prouiſio illis facta non eſt ipſo iure irrita, ſed venit irritanda, ex Concil. Trid. *ſeſſ.*7.*de reform.c.*3. ibi, *omninò irritetur*; poterant enim intereà addiſcere, & neceſſariam acquirere ſcientiam. Vnde, ſi ille poſtea litteras addiſcat, & eum, qui beneficium contulit, non pœniteat priſtinæ collationis, tacita quadam collatione reuiuiſcit, vt ex Salzed. & Belletro, aduertit Squillante *d.cap* 4.*num.*103. *verſ.inquit tamen.* Quæ autem ſcientia requiratur ad Papatum, Cardinalatum, Epiſcopatum, & alias inferiores Dignitates, ad Canonicatum, & Parochiale beneficium, diximus *ſup.lib.*1. dum de quolibet eorum ſigillatim agebamus.

166 Vigeſimò. Infamis beneficium obtinere non poteſt, arg. *l.vnic.C.de infam.lib.*12. *cap. inter dilectos, de exceſſ.Prælat.cap.infamib.de regul.iuris, lib.* 6. accipiendo ibi dignitatem pro quolibet beneficio, ſecundùm Lambert. *de iurepatron.*1.*p.*2.*lib.*9*q.*9.*art.*16 docent Duaren. *de benefic.lib.*4.*c.* 1. Petr. Gregor. *de benefi. cap.*17.*num.*9. Nicol. Garc. *d.p.*7.*cap.*8.*n.*3. Squillante *d.cap.*4.*ex n.*125. Tambur. *d.tom* 3.*diſp.*9.*qu.*7.*n.*23. non eſt tamen ipſo iure nulla collatio, electio, ſeu prouiſio facta infami, ſeu crimino ſo crimine non inducente irregularitatem, ſeu inhabilitatem ad beneficia: quia non eſt tex. hanc nullitatem conuincens. vt per Ludouic. Gom. *de grat.expectatin.n.*87. Leſſ. *d.lib.* 2. *c.*34.*n.*126. Nicol. Garc. *d.cap.*8.*n.*47. Squillante *d. cap.*4.*n.*127.

167 Vigeſimoprimò. Corpore vitiati, id eſt, illi, qui inſigniter corpore deformati ſunt, itaut ſine notabili horrore, aut ſcandalo miniſtri eccleſiaſtici minimè eſſe poſſint, ad beneficium eccleſiaſticum tanquam irregulares promoueri non

168 poſſunt, vt per Squillant *d. c.* 4. *ex n.* 192. Vnde clerico incidenti in cæcitatem beneficium etiam ſimplex conferri non poteſt, ex quo Horas Canonicas recitare nequit, Campan. *d.rub.*11.*verſ. verum.*8. Nicol. Garc. *d.p.*7.*cap.*12.*n.*21. Tambur. *d.tom.*3.*diſp.*9.*qu.*7.*n.*24. Leſſ. *d.lib.*2.*c.*34.*n.* 130. Squillante *d.cap.*4.*n.*196. vbi *num.* 19. poſt Aloyſ. Ricc. *in d.praxi fori eccleſ.reſol.* 590. ſubdit Clericum laborantem morbo caduco non eſſe inhabilem ad obtinenda beneficia ſimplicia; ſecùs, ſi beneficium requireret Ordinem ſacrum. Incidens tamen in irregularitatem, quæ naſcitur ex defectu ad vſum vnius Ordinis, & non alterius, iam ſuſcepti, poteſt obtinere beneficium non requirens maiorem vſum, vt in caſu *c.* 2. *de clerico ægro*. Ita docet Sayr. *de cenſur.lib.*6.*cap.*2.*n.* 23. *&* Leſſ. *d.lib.*2.*c.*34.*n.*121.

Vigeſimoſecundò. Periurus, vtpote infamis, 169
beneficium conſequi non poteſt, vt per Mil. *in repert.verb.periurus*, Clar. *in pract.§. periurium. num.* 3. Campan. *in ritu* 57. *Curiæ Archiepiſc. Neapol. num.*12.*&* *in diuerſor.Iuris Canon.rub.*11.*cap.*19.*num.*12. Squillante *d.cap.*4.*ex num.*410. Tambur. *d.diſp.*9.*q.*7.*n.*25.

Vigeſimotertiò. Filij,& nepotes offendentium 170
Cardinalem ad eccleſiaſtica beneficia in poſterum obtinenda efficiuntur inhabiles, *cap. felicis, verſ. quòd ſi quis prædictorum, de pœnis, lib.* 6. Decian. *in tract.crimin.lib.*7.*cap.*41.*num.*32. Menoch. *de arbitr.caſu* 351.*num.*7.*cum ſeqq.* Farinac. *in praxi crimin.part.* 5. *qu.* 112. *num.*121. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.*1.*lib.*2.*c.*28.*num.*20. Tambur. *d. diſp.*9.*q.*7.*n.*26.

Vigeſimoquartò. Non dimittentes beneficia 171
incompatibilia ſecundùm formam à Ioanne XXII. præſcriptam *in Extrauag. Execrabilis, de præbend.* poſt priuationem eorum, quæ obtinebant, inhabiles penitus ad quæcunque obtinenda beneficia redduntur, vt *in d. Extrauag. verſ. quod ſi non fecerint, & in Extrauag. vt quos, de offic. Ordinarij, inter commun.* Tambur. *d. diſput.* 9.*quæſt.*7.*num.*17.

Denique Habens beneficium vnum Curatum 172
non poteſt aliud Curatum, vel aliàs incompatibile adipiſci: eſt enim *in c.vnico, §.pen.* 10.*q.*3.*&* *in cap.*1. 21.*q.*1.*cum ſeqq.* interdictum, ne plures Eccleſiæ vni Presbytero committantur, quia iure naturali prohibetur, ne quis plura ſimul beneficia obtineat, quæ iure diuino aſſiduam beneficiarij præſentiam requirunt; vt docent Carthuſian. *de vita Chriſti, part.*2.*cap.*68.*§.*1.*fol.* 115. Comitol. *reſponſ.moral.lib.*1.*q.*75. Azor. *d.p.*2.*lib.*6.*c.*11.*q.*5. Valer. Reginald. *in praxi fori pœn. lib.* 39. *tract.* 3. *num.*277. Tambur. *d.diſput.*9.*q.* 7. *num.* 28. Vnde Thom. Cantiq. *lib.*1.*apum, c.*19.*pag.*6.7.*&* 10. non paucos plura beneficia poſſidentes infeliciſſima morte extinctos, & idcircò damnatos eſſe commemorantes allegat, & Prat. ſpirituale *lib.* 5. *in floribus de apibus, cap.*6.7.*&* 8. Quare, ſi quis Eccleſiam Cathedralem, aut Parochialem, aut eccleſiaſticam Dignitatem, vel Præbendam aliam ex huiuſmodi obtinens, accipiat, ſiquidem Romanæ Sedis auctoritate id egerit, ipſo iure vacat prima, *cap.quanto, de tranſlat. Epiſcop. cap. de multa,* vbi Doct. *de præbend. cap. dudum, el* 2. *de elect. cap. literas, de conceſſ.præbend. cap. quia nonnulli, de cleric. non reſident. cap. cum te decet, de ætate & qualit.* Sed ſi abſque eius auctoritate id fiat, amittit vtrunque, nec conſuetudo contraria ſuffragatur, *cap.*1. *de conſuet.lib.*6. *dicta Extrauag. Execrabilis*, Concil. Trident. *ſeſſ.*7.*de reform.cap.* 2.4.*&* 5. Quæ quidem Extrauag. & eius pœna locum habet, etiamſi Dignitas, Perſonatus aut Officium ſit ſine cura, ita quòd ad incurrendam eius pœnam non ſit neceſſarium retinere duo Curata, aut beneficium Curatum cum Dignitate, Perſonatu, vel Officio habentibus curam animarum, ſal-

tem

rem fori contentioſi : ſed ſufficit retinere benefi-
cium Curatum, ſiue ſtrictè, ſiue largè cum Digni-
tate, perſonaro, vel officio ſine vlla cura; vel duas
Dignitates, Perſooatus, aut alia officia ſine cura;
aut Dignitatem cum Perſonatu , vel officio ſine
cura, &c. Ita Staphil. *de litteris gratia* , *tit. de var.
mod. vacat. §. tertius vacationis modus. num. 1. & tit. de
qualit. & ſtat. benefic. §. huiuſmodi. num.* 7. aliàs 41.
Caſſador. *deciſ. 1. de conſtit. n.* 2. Maodoſ. *ad reg. 1.
Cancel. q.* 14. Naoar. *in c. ſi quando, de reſcript. except.
6. n. 5. & in c. accepta, de reſtit. ſpoliat. oppoſ. 10. in ſo-
lut. n.* 10 Axor. *inſtit. moral. par. 1. lib. 6. c. 13. q. 1.* Nic.
Garc. *de benefic. p. 11. c. 3. n.* 24.

173 Vnde habeos beneficium Curatum , aot Per-
ſonatum, vel Dignitatem, ſi recipiat ſecondum ſi-
mile, ipſo iore vacat primum; & ſi illud retinere
contenderit, etiam ſecoodo ſpoliari debet; vt pee
text. *in d. cap. de multa* , inoouatom per Coocil.
Trid. *d. ſeſſ. 7. de refor. c. 4.* docent Beroard. *in pract.
cap. 49. in nouiſſ. edit.* Gutier. *conſ.* 10. Spin. *in ſpecule
teſtam. gloſ. 3. à num.* 72. Viui. *tom. 1. commun. opin.
lib. 1. tit. 9. n.* 6 Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefi. lib. 3.
q. 1. num.* 51. Latè Flores de Mena *var. lib. 2. q. c. 13. à
princip.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 16. q.* 9. Mo-
oet. *de opi. Canon. cap. 6. q. 6. num.* 69. Nicol. Garc. *de
benefic. p. 11. cap. 5. num.* 7. Ad inducendam vacatio-
nem primi beneficij incompatibilis per aſſecu-
tiooem ſecundi, non ſufficit collatio ſola , & ac-
ceptatio eius, ſed requiritur adeptio poſſeſſionis
pacificæ ſecũdi, vel quod per prouiſum ſtet, quo-
minus eam adipiſcatur. Ita per text. *in d. cap. de
multa*, ibi, *receperit*, merirò ſuſtinent Flamin. Pariſ.
d. lib. 3. q. 1. n. 129. Nicol. Garc. *d. cap. 5. à n.* 100. Fe-
reotil. *in annot. ad deciſ. 19 Buratti, n.* 18. Nec hæc
vacatio prioris impeditur per pacificam ſecundi
poſſeſſiooẽ, ſi illius prius ſit litigioſum: nõ enim
reqoiritur, qnòd vtriuſqoe , ſed tantùm ſecundi
habeatur pacifica poſſeſſio, Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. cap.
34. numero* 141. Nicol. Garc. *d. cap. 5. numero* 107. &
108.

174 Quæ quidem poſſeſſio ſecondi pacifica debet
eſſe oon ſolùm de facto, ſed etiam de iore; id eſt,
ooo litigioſa, ſed abſque controuerſia iuris, & fa-
cti iodiciali, & extraiudiciali, Flamin. *d. lib. 3. q. 1.
n.* 150. Axor. *d. p. 2. lib. 7. cap. 16. qu.* 9. Nicol. Garc. *d.
cap. 5. n.* 104. Seraphin. *deciſ. 1254 n. 1. &* 2. vbi ha-
betur, qoòd ad effectum, vt oon teneatur quis di-
mittere primum beneficium, ſufficiunt moleſtiæ
etiam extraiudiciales, & de facto , & idem dicit
deciſ. 997. n. 2. & deciſ. 833. n. 3. Adden. ad Gregor.
XV. *deciſ. 451. n.* 12 ac etiam iotelligenda eſt oon
de poſſeſſione ſterili, ſed fructuum, & maioris par-
tis eorom, Seraphin. *deciſ. 93. num.* 1. Azor. *d. cap. 16
q.* 7. Nicol. Garc. *d. cap. 3. n.* 123. Ego ipſe *d. p. 3. al-
leg. 57. num.* 201. Ex ea ratiooe, quia beneficiarius
non habet in totum pacificam beneficii poſſeſ-
ſionem, niſi qoando fructus beoeficii , per ſe, vel
per alium nomioe ipſius percipiuntor: in quibus
terminis loquitur tex. *in cap. ſi tibi concesso, de pre-
bend. lib.* 6. & in ſpecie reſoluunt *ibi* Franc. *num.* 4.
Caſſad. *deciſ. 9. de cauſa poſſeſ.* Staphil. *de litteris
gratia, tit. de ſtatu , & qual, benefic. §. huiuſmodi. nu-
mero* 14. Hoied. *de incompatibil. benefic. par. 1. cap. 13.
num.* 78.

175 Queſtio eſt cootrouerſa. An in beneficiis ſim-
plicibus, reſidentiam tãmen requirentibus , vel
aliàs quomodolibet iocompatibilibus , per illud
decretum Coocilii *d. cap.* 4. ioducatur vacatio pri-
mi ipſo iure per adeptionem ſecundi ? In qua de
rigore Ioris negatiuè eſſe reſpondendum , aſſe-
runt Nao. *conſ. 17. de prabend.* Sayr. *in florib. dec. ſub
eod. tit. dec. ſ.* 38 Flores de Mena *d. qu. 13. à num.* 5.
plures citati per Nicol. Garc. *d. cap. 5. n.* 80. Verùm
cootrariam ſententiam , & ſic partem affirmati-
uam, teoet Hoied. *d. p. 1. c. 9. n.* 3. dicens , qood per
tex. *in d. cap. de multa*, qui loquitur de Curatis , &
Dignitatibus, & Perſonatibus extenditur *ex d. de-
creto Concilij*, ad quæcunque beneficia incompati-
bilia: nam, vt dicitur *in deciſ. 483. p. 1. diu ſ.* Con-
cilium ibi loquitur de quibuſcunque incompa-
tibilibus vigore quorumcunque Canonum , nec
ſe reſtrinxit *ad d. cap. de multa*. Quia dicit , *præſer-
tim*, quę dictio eſt ampliatiua, & implicat idem in
aliis, & includit alia iuxta ea, quæ dixi *de diction.
vſufrequent. dict.* 277 & hoc eſt, quod deootant il-
la verba, *iuxta ipſius Constitutionis diſpoſitionem* , *et-
iam præſentis Canonis vigore*, &c. quaſi dicat, bene-
ficia quæcuoque iocompatibilia vacant ipſo iu-
re per aſſecutionem ſecundi, iuxta diſpoſitionem
text *in cap. de multa*; ſed quia ille ooo loquitur in
quibuſcunqoe incompatibilibus , etiam vigore
præſentis Canoois illum extendeotia ad quæcũ-
que iocompatibilia vaceot , refert , & ſeqoitur
Nicol. Garc. *d. cap. 5. à num.* 91. Quæ quidem ſeo-
tentia approbata fuit per S. Congregatiooem
DD. Cardinalium Concilii Trid. Interpretum, vt
idooei teſtes nobis ſunt idem Nicol. Garc. *d. cap.
5. n. 84. in 6. declar.* Armeodar. *in addit. ad recop. le-
gum Nauarra, lib. 4. tit. 8. lib. de benefic. incompatibil.
n.* 17. Mooet. *de opi. Canon. c. 6 q. 6. n.* 70. Aloyſ. Ric.
in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 593. *in 1. edit.* aliàs
reſolut. 331. n. 12. in 2. edit. atteſtantes eandem Sa-
cram Coogregationem ceoſuiſſe io beneficiis re-
quirentibus reſidentiam , aut aliàs quocunque
modo iocompatibilibus, etiãſi Caoonicatus ſint ,
ioduci vacationem primi ipſo iure per adeptio-
nem ſecuodi pacificè poſſeſſi; addentes, item pre-
cipuè Nicol. Garc. *d. c. 5. n. 381. in 3. & 4. declar.* &
Armendar. *d. loco, n. 43. & 44.* eandem Sanctã Con-
gregatiooem pariter cenſuiſſe detinentem Ca-
nonicatos duos ſimol abſque diſpeoſatione Apo-
ſtolica per trienoiom, & vltra, vtroque ipſo iore
eſſe priuatum, in tantum , quòd poſſeſſor vtriuſ-
qoe Canonicatos ex *reg. de triennali* poſſeſſionem
tueri, & defeodere non poſſit; refero Ego ipſe *d. p.
3. alleg. 61. à n.* 28.

Papæ nihilominùs facultas eſt reſeruata circa
ſublimes, & litteratas perſonas diſpenſandi , vt 176
retentis mioorib9, maioribus valeant beneficiis
honorari, *d. cap. de multa* , ibi *circa ſublimes verò, &
litteratas perſonas*, &c. qood Ioaones XXII. ex-
preſſit de Cardioalibos & Regom filiis , vt *in d.
Extrauag. Execrabilis*; verbom enim, *ſublimes* , id
eſt, nobiles interpretantur Tiraqo. *de nobilit. cap.
20 num.* 13. & alij apud Aloyſ. Ric. *in praxi aurea,
reſol. 446. num.* 7. Sed an hæc nobilitas, de qua ibi
agitur, ſit illa, qoæ moribus , & virtutibus acqoi-
ritur, an potiùs illa, quæ à ſanguine ortum habet,
tradunt Gamb. *de offic. & poteſt. Legati à Latere,
lib. 7. ex num.* 259. Torreblanca *de Magia lib. 3. de
criminis punit. cap 12. ex num.* 16. vide apud eos. Et 177
quòd cum litteratis viris circa beoeficiorum
ploralitatem ſit quoqoe diſpenſaodom *ex eod. c.
de multa*, colligunt Ludooic. Gom. *in reg. de anna-
li, q. 36. n.* 3. Staph. *de litteris gratia, forma 3. expectat.
n.* 3. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de diſpenſat. ad plura
benefic. à n. 43. & de priuilegiis ſcholaſticor. priuil.* 39.
Gambar. *d. tract. lib. 5. tit. An legatus poſſit plura be-
neficia vni conferre, n.* 137. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel.
gloſ. 4. n.* 26. Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 446. n.* 1. Bellet. *diſ-*

quiſ.clerical.p.2.tit.de diſciplina cleric.§.4. n. 13. Benius *de priuileg.Iuriſ.conſ.2.priuil.*35. vbi *n.2.* ſubdit ſcientiam ſine gradu Doctoratus ad diſpenſandum non inducere; quia hodie moribus receptum eſt non diſpenſari cum litteratis, niſi habeant gradū Doctoratus, Licenciaturæ, ſiue Baccalaureatus in Theologia, vel Iure Canonico, vt concludunt Rebuff. *d.tit.de diſpenſatione ad plura beneficia, n.*44. Gambar. *d.lib.*5.*n.*138. Aloyſ. Ricc. *d.reſol* 446.*n.*5.

178 Sed ſalua pace Doctores iſti non loquūtur, vt Curiales, dum credunt cum litteratis diſpenſandum circa beneficiorum pluralitatem, ſi omnes ferè, qui litteris incumbunt, quaſi à conſortio Curialium ſegregati, nec vnum quidem beneficium, vtpote litterato conferendum, obtinere valent: cùm vtplurimùm indignus indebitè commendetur, & ideò ignoranter digniori poſtponatur: qua de re optimè Æneas Syluius poſtea Pius II. *in opuſculo de moribus Germanorum, charta mihi* 1045. ita loquitur *Fatemur in Romana Curia, quā regant homines, non omnia eſſe nitida, & plurima fieri digna correctione, nec ambigimus ipſos prima Vrbis Antiſtites, cùm Chriſti Dei noſtri Vicariatum aſſumunt, homines remanere, ac propterea falli, errare, labi, & decipi poſſe. Sedent pij Patres in thalamo ſuo: veniunt ad eos nunc Cardinales, nunc Epiſcopi, nunc fortis alterius homines, & modò hunc, modò illum laudibus cumulant, dignúmque graui regimini adſcribunt, adſtruunt: credit Apoſtolica pietas, hiſque beneficia mandat, quos commendatos accipit: atque ita fit, vt aliquando virtus pecuniæ cedat; non quia Pontifex probitati præferat aurum, ſed quoniam internuntij, ſiue, vt aiunt, mediatores, argento, aut amicitia victi indignum digno præponunt.* Quod ego in propria perſona expertus fui: nam cùm die 23. Iulij 1630. Summo Pontifici Vrbano VIII. in viridario ſuo montis Quirinalis deambulanti occurrerem, & humiliter neceſſitatem meam exponerem, & quòd adhuc contra intentionem ſuam non fuiſſem in præmium laborum meorum de aliquo ſubuentionis auxilio ſuccurſus, piè cum Pio reſpondit doctiſſimus Pontifex. Domum ego reuerſus mecum coniicere non deſtiti, his temporibus in iure diſtributiuo dicendo, reddendóque, fortunam, id eſt cæcam rerum humanarum arbitram, longè primas partes haud dubiè obtinere: non ſufficit enim me diu, noctúque per decennij tranſcurſum, quo in alma hac Vrbe detineor, diligenter in multis libris componendis, edendiſq; laboraſſe, & toto illo tempore ſtudiis huiuſmodi occupatus, & penitùs intentus: nec ludere, nec ludi, aut comœdiarum ſpectator, ſeu in otio eſſe vnquam viſus fui: ob idque aulicis litteris minimè imbutus, locum & præmiū amittere vereor; honores enim, aut ab iis teneri neceſſe eſt, qui opibus, & neceſſitudinibus recreatiuis præualent; aut ab iis certè proſtitutæ frontis petitoribus, qui ambiendo, efflagitādo, ſe ſe vēditando aulicos obtundere, atque etiam enecare ſuſtinent; ſic interdum aſſolet, faciúntque homines cynomia procaciores, (ſic enim muſcam caninam vocant) vt quod impetrare non poſſunt, extorqueant; quod exorare, aut mereri nequeunt, eblandiantur, & extundant. Reſtat, vt homines ingenui animi, & ex ſe ſe magis, quàm ex fortuna pendentes, quibúſque omnis ſpes in ſe ſe eſt, ſi nullum huiuſmodi nacti ſunt, qui apud Principem eis adeſſe optima fide velit, vt ipſi ſibi deeſſe ac dignitati ſuæ nolint, integrámque (vt ita dicam) perſonam aliqua in dignitate deliberare. Præſtat igitur egregiis viris potiùs in receſſu latere, aut in priuata vita conſeneſcere, quàm turpiter, & obnoxiè in prætexta innoteſcere. Magnum eſt autem ſolatium hoc modo præteritis obſolentia videre in hominibus indignis honorum inſignia. Maius & illud ex dicto Catonis ſenioris, qui cùm multas erectas ſtatuas ſpectaſſet, eorum, qui præclaras res geſſerant, *Equidem*, inquit, *malo homines de me percunctari, quamnam ob cauſam quoque ſtatua mihi poſita non eſt?*

Beneficia verò ſimplicia, (vt ad rem redeamus) 179
& quæ ſunt ſine titulo, faciliùs pluralitatem admittunt, *cap.fin.verſ.licèt enim* 70.*diſt.* Qua de re Conc. Trid. *ſeſſ.*24.*de reform.cap.*17 decreuit, vt in poſterum vnum tantùm beneficium eccleſiaſticum, cuiuſcunque qualitatis exiſtat, ſingulis cōferatur; quòd ſi ad eius vitam honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens eidem conferri, dummodo vtrunque perſonalem reſidentiam non requirat. Super
quo S.Congregatio DD. Cardinalium Concilii 180
Trid. Interpretum declarauit non poſſe Epiſcopum plura beneficia ſimplicia vltra duo vni cōferre, vſque ad ſufficientem eius ſuſtentationem abſque Apoſtolica diſpenſatione; vt referunt Nicol. Garc. *de benefic.par.*11.*cap.*5.*numero* 310. *in* 1. *&* 2.*declarat.* Armendar. *in addit.ad recopilat.legum Nauarræ, lib.*4.*tit.*7.*de benefic.incompetat.numero* 32 *&* 33.*&* 34. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ.*7.*dub.*16. Ego ipſe *d par.*3.*alleg.*62. *numero*
6. Poterit tamen conferre beneficium Epiſcopus
habenti iam in penſionibus eccleſiaſticis ſuffici- 181
entem ſuſtentationem, vt docent Azor. *d.par.*2.*lib.*8 *cap.*10.*quaeſ.*8.*cap.*12.*q.*6. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.gloſ.*5.§.5.*à numero* 14. Maſſobr. *d. requiſ.*7.*dub.*17.& referunt deciſum Nicol. Garc. *d.c.*5.*numero* 310 *dub.*4. Armendar. *d.loco numero* 37.*in* 4.*reſp.* Ego ipſe *d.alleg.*62.*numero* 7. Et pariter conferri poterit ſecundum beneficium obtinenti primum ſufficiens iuxta ſuum verum valorem, & honeſtam ipſius poſſidentis ſuſtentationem, ſi tempore, quo ſecundum confertur, non ſufficiat propter onus penſionis ſuper tali beneficio impoſitum, dūmodo prouiſus poſt collationem ſibi factam non conſenſerit penſioni. Ita Nicol. Garc. *d.c.*5.*numero* 310.*in* 3.*dub.* Armendar. *d.loco, n.*73.*in* 3.*dub.*

Si verò de facto Epiſcopus conferat tertium 182
beneficium habenti duo beneficia ſimplicia aliàs ad ſuſtentationem inſufficientia, collatio tertiì eſt valida: ſed ſi tertium ſit ſufficiens, vacant illa duo priora beneficia; ſin minùs, tenetur prouiſus dimittere alterū ex illis, & ſi continuauerit poſſeſſionem amborū recipiēdo ex eis fructus, vtrūque beneficiū vacat: ſicut per S.Congregationem reſolutum fuiſſe teſtantur Nicol. Garc. *d.p.*5.*c.*5.*n.*310.*in* 1.*&* 2.*dub.* Armendar. *d.loco, n.* 57. *dub.*1.*&* 2.*& in eorum reſponſ.* Vgolin. *d.officio Epiſc.c.*14.§.2.*n.*3.*verſ.tertio*; ſed nouiſſimè in eadem S.Cōcilii Trid. Cōgregatione propoſito dubio, ſi Epiſcopus conferat tertium beneficium ſimplex & inſufficiens habenti iā pariter duo ſimplicia inſufficientia, an vacet primum, vel eorum vltimū, ſemel, bis, & iterum tandem *ſub die* 13.*Nouembris*, 1627. cenſuit vacare primum.

Quod autem dicatur beneficium ſufficiens ad 183
congruam ſuſtentationem, arbitrio iudicis relinqui paulò plùs, vel minùs æſtimandum, conſideratio

ſideratis cunſiderandis,qualitate,ſcilicet perſunaruin,locorum & temporum,vt reſoluunt Flam. Pariſ.*d.lib.5.q.6.n.131.& ſeq.*Menoch.*de arbitr.caſu* 216 Zerul.*in praxi Epiſc.part.1.verb.beneficium,§.7.concl.8.princ.*Gunzal.*ad reg.*8.Cancel.*gloſſ.*15.*n.*39.Valer.Reginald.*in praxi fori pœnit.l.30.tract.3.n.*185.Proſper de Auguſtino *in addit. ad Quarant.in ſum.Bullarij,verb.beneficiorum reſignationes, cauſa* 8.Nicul.Garc.*de beneficiis,p.11.cap.5.n.* 320. Maſſobr.*in praxi habendi concurſum,requiſ.* 7. *dub.* 14.*cum ſeq.*Egu ipſe *d.alleg.*62.*n.*15.

184 De duubus vidi hac de re acerrimè diſputari in S.Cungregat.Coucilij Trident. hoc anuo 1632. Primo, an cullatio beneficij ſimplicis facta ab Epiſcupo,quurum duo priura erát ſufficientia ad ſuſteutationem, ſuſtineantur ad effectum retentionis,vel ſalrem ad effectum receptionis? Secundò, quòd ſi ab Epiſcopo teitium puteſt cunferri, an ex iſtius, & duorum priurum retentione per ſpatium vltra triū annurum abſque diſpenſatiune Apoſtulica vacauerint omnia ipſo iure. His dubitationibus,vir quidam doctus reſpundebat ad primum,collatiunem tertij beneficij ſimplicis.ei, qui alia duo haber ſufficientia,puſſe fieri ab Epiſcupo, & poſſe recipi, ſed nun ad effectum retentionis omniū,quod eſt generale in omni incompatibilitare,quòd habenti vnum incompatibile,poſſit conferri aliud incompatibile, non ad effectum retinendi omnia,ſed vnum,*cap.referente, cap.præterea,c.de multa,c.extirpanda.§.qui verò, de præbend.Extrauag.Execrabilis,eod. tit.* Cunc. Trid. *ſeſſ.7.de reform.c.*4.Nicol.Garc.*de benefic.p.*11.*c.*5.*n.*188.*&* 311 & S.Congreg.multoties declarauit, vt apud eūdem Garc.*d.c.5.n.*84. 88. 283.*&* 310. Et ad hoc propoſitum eſt maxima conſideratione dignum,quud Coocil.Trid.*ſeſſ.*24.*de reform.c.*17. vtitur verbo *conferri*,in paſſiua ſignificatiune:diceretur enim cunferre in actiua,ſi Epiſcopus non poſſet conferre. Neque aliæ declaratiunes allegatæ per Garc.*ſub d.n.* 310. quòd Epiſcopus nun poſſit cunferre tertium,aduerſantur:quia debent intelligi reſtrictè ad effectum retentiunis; nun autē ad effectum receptionis, vt cōtrarietas inter declarationes euiterur, & vt cenſeantur conformes diſpoſitiuni Iuris, à quu nec S. Cuncilium recedere voluiſſe declarat, dum profitetur *in d. c.* 4.*ſeſſ.*7.*& in d. c.*17. *ſeſſ.* 24.innuuare diſpoſitiunem ſacrurum Canonum.

185 Ad ſecundum nun eſt dubium, quod Concil. Trid.*in d. cap.* 17.approbat incompatibilitatem, quud ſcilicet, habens vnum ſufficiens non puſſit retinere duo, & habens duu per ſe ſeparatim inſufficientia,ſed ſimul iuncta ſufficientia,nū puſſit retinere tertium, vt per Huied. *de incompatib. part.1.cap.19. num. 1. cum ſeqq.* Flamin. Pariſ. *de reſignat.benefic.lib* 2.*quæſt.1.num.*138.Nicul. Garc. *dict.c.5.number.* 168.& S. Cungregat.*in impreſſis ad dict. cap.* 17. ſuper qua incumpatibilitate plutium ſimplicium erant diuerſæ cuntrarię opiniones Doctorum, vt per Hoied. & Garc. *eiſdem locis.*

186 An autem per retentionem iſturum ſimpliciū incumpatibilium ipſu iure vacent omnia,eſt præſenti inſtituti quæſtiu diſputanda. In qua nun poteſt negari, Sacram Cungregationem pluties declaraſſe vacare umnia, vt in ſequenti declaratione,*Obtinens beneficium eccleſiaſticum ſufficiens ad honeſtè ſuſtentandum, qui fuit inſtitutus ab Epiſcopo ad illud beneficium ſufficiens iurispatronatus ad præſentationem patroni laici, & vtrunque beneficium retinuit, eorum denique fructus percepit per duos annos abſque diſpenſatione Apoſtol. quæritur, quodnam ex dictis beneficiis vacauerit? S. Congreg. cenſuit vtrunque ipſo iure vacaſſe.* Quæ declaratio, & aliæ ſimiles, cùm luquantur de duubus beneficiis, procedunt eadem & maiuri ratiune in caſu trium beneficiurum; *Clement. ſi plures, de præbend.* Garc. *d.c.5.n.*169.

187 Nihilominus videntur huiuſmodi declarationes inducentes vacatiunem umniū ipſu iure, reſtringi debere ad caſum,in quu quis monitus retinere tentauerit, & præſumpſerit: non autem procedere ſimpliciter per lapſum ſex menſium: quia in rei veritate Cuncil,Trid.nun indúcit vacatiunem omnium ipſu iure *in dict. c.* 17. ſed ſolum in vltima dict.c.parte:contra illus, qui tunc temporis plures Paruchiales, aut vnam Cathedralem, & aliam Parochialem ubtinebant, qui debebant cugi vna retenta, alias dimittere infra ſex menſes; aliuquin umnia vacare ipſu iure ſimul cum umnibus aliis beneficiis,& hoc in pœnam,quæ vltima pars Concilij, ſi benè conſideretur,nihil habet commune cum aliis diſpuſitis in eudem cap.

188 Quod verò attinet ad pœnam vacationis omnium ipſo iure,de qua *in dict.c.4.ſeſſ.4.* in executionem executiunis *dict. cap. multa, de præbend.* aduertendum eſt,quòd aut hic caſus retentiunis plurium ſimplicium nun continetur ſub diſpoſitione *dict.c.de multa*, & cunſequenter *dict. cap.4.ſeſſ.* 7. aut, ſi nun continetur, certè nun ſubiacet illius pœnali diſpoſitiuni, & aliunde nō habetur talis pœna,imò datur uptio, vt quis retineat, quud maluerit, *cap.referente, de præbend.* vbi Doctores Abb. *in cap. fin. numer.* 7. *de Cleric. non reſiden.* plenè de cummuni atteſtans,Flamin. Pariſ. *de reſignat.benefic.lib.3. quæſt.* 1. *numer.* 132. *&* 138.Ruta *decis.*484. *part.* 1. *diuerſ.* Si verò continetur,vt fortè S.Cungregat. cuntineri cenſuit, propter illa verba *dict.cap.4.aut aliàs incompatibilia*, &c. *contra formam ſacrorum Canonum, & præſertim cap.de multa*,notata illa particula, *præſertim*, & in fine, *etiam præſentis Canonis vigore*,vt aduertit Garc.*in dict.cap.5.num.* 91. *& ſeq.* huiuſmudi pœna amiſſionis omuiū beneficiorum debet intelligi iuxta diſpoſitiunem *d c. de multa*, ſcilicet ſi quis cunteuderit, ſeu præſumpſerit retinere, quibus verbis *in d.cap.de multa*, ſignificatur,ſi in iudicio cōtentiusè retinere tentauerit,gloſſ.*verb. contenderis,in dict.c.de multa*,Ruta *decis.*484. *p.* 2. *diuerſ.* Quòd ſi velimus nun requiri moniriunem, ſed ſufficere retentiunem,quæ doloſa & malitioſa videtur,dum non adeſt diſpenſatio Apoſtulica, quu pactu verificari verbum *præſumpſerit* dicit Garc.*d.c.5.n.95.cum ſeqq.* tamen negari non poteſt,quin eſſet nimius rigor, vt de doluſa & malitioſa retentiune quis cōdemnaretur in hoc caſu:in cuius declaratiune inſudat ipſa Cōgreg.ob rei perplexitatem, cùm præſertim in cauſa hactenus tam dubia & implicata agatur de priuando aliquem inauditum omuibus ſuis beneficiis. Hactenus vir quidam doctus, & mei ſtudiuſiſſimus. Sed ſalua pace Illuſtriſſimus & R.D. Franc. Paulutius eiuſdem S. Congregatiunis Cuncilij Secretarius, vir ſanè Pontificij, & Cæſarei iuris ſtudioſiſſimus, in ſuo voto contrarium ſenſit, quud per manus Eminentiſſimorum DD.Cardinalium tranſmiſit *ſub die 5.Iunij* 1631.& eſt,prout ſequitur.

189 In præcedenti Cōgregatione propoſito dubio,

an ſi N. ab Ordinario prouiſus de vno beneficio fuerit à Sede Apoſtolica de alio prouiſus, & deinique ab eodem Ordinario prouiſus de tertio, eique tam duo priora annui valoris ſcutorum 140. deductis oneribus, & ſic ad congruā ſuſtentationem ſufficientia, quam tertium retinuerit vltra triennium abſque diſpenſatione Apoſtolica, in quā omnia iſta beneficia ipſo iure vacauerint, ex diſpoſitione Concilij Tridentini? Eminentiſſimi Patres, admiſſo quòd agitur de tribus beneficiis ſimplicibus, & quòd duo priora erant ad ſuſtentationem ſufficientia, mandarunt diſcuti articulos: An collatio tertij beneficij ſimplicis facta ab Epiſcopo ſuſtentetur ad effectum retentionis? an ſaltem ad effectum recipiendi, ſeu cōſequendi: quòd ſi ab Epiſcopo poſſit conferri, an ex iſtius & duorum priorum retentione per dictum tempus abſque diſpenſatione Apoſtolica vacauerint omnia ipſo iure, & ſi huiuſmodi tertium beneficium ad nullum effectum per tempus conferri potuerit, an iſtud ſaltem ipſo iure vacet?

Vt aliàs dicebā, collatio ab Epiſcopo facta de tertio ſimplici beneficio habenti alia duo ſimilia, præſertim ad ſuſtentationem ſufficientia, ſuſtinetur ad effectum receptionis, ſeu conſequutionis; non autem ad effectum retentionis; ea ratione, quòd incōpatibilitas ſequitur ex retentione, non ex conſequutione, nec ante poſſeſſionem quis plura beneficia, & inſimul obtinere dicitur ex *cap. de multis, & Extrauag. Execrabilis, de præben.* tennit Rota deciſ. Card. Seraph. 774. *& in Salmātina 27. Martij, & 12. Decembris, 1585. coram bonæ mem. Orano;* & ita loquitur Garc. in cōtrarium allegatus *de benefic. p. 11. c. 15. n. 311.* à qua opinione nō diſſentit Sacra Congregatio, vt in ſequentibus declarationibus. *In vna Caetana S. Congregatio, &c. cenſuit non prohiberi Epiſcopum inſtituere ad beneficium obtinentem duo alia ſimplicia, ſed ipſum inſtitutum poſtea non poſſe illud vna cum duobus aliis prius obtentis vtrunque ad ſuſtentationem in ſufficientia retinere abſque noua prouiſione, ſeu diſpenſatione Apoſtol. die 10. Maij 1607. Sacra Congregatio, &c. cenſuit poſſe quidem Ordinarium habente duo ſimplicia beneficia aliud conferre: ſed quamuis duo priora ſint ad obtinentis ſuſtentationem inſufficientia, non poſſe retinere ſimul cum tertio abſque noua prouiſione Apoſtol. In vna Bononien. 13. Nouembris 1629. dubitatum fuit, an habens duo beneficia ſimplicia, tertium de iurepatronatus ad præſentationem patronorum auctoritate Ordinaria aſſequi, & retinere poſſit abſque diſpenſatione Apoſtolica? Sacra Congregatio cenſuit, tertium beneficium ſimplex, etiamſi de iurepatronatus, non poſſe retineri cum duobus aliis abſque Sedis Apoſtolica diſpenſatione.* Et in fortioribus de parochiali *in vna Mediolanen.* ad inſtantiam S. Caroli Cardin. Borromęi dubitatur, an Ordinarius habēti parochialem Eccleſiam, poſſit eidem aliam parochialem conferre. S. Congregatio, &c. cenſuit poſſe cōferre, ſed adepta poſſeſſione ſecundæ Parochialis vacare primam, quam Gregorius XIII. ſeruari mandauit 5. Septembris 1578. *in lib. ſig. 16. fol. 112.* Ac propterea aliæ declarationes regiſtratæ à Barboſa *poſt cap. 17. ſeſſ. 24.* & à Garc. *de benefic. p. 11. cap. 15. n. 310.* quæ prima facie videntur aliquo modo repugnare, ſunt intelligendæ de collatione ad dictum effectum retentionis non receptionis, ſeu conſequutionis, cùm hoc ſacrum Concilium non receſſerit à diſpoſitione Iuris communis, ex ſupradictis declarationibus.

Eo autē ipſo, quòd collatio ab Epiſcopo facta de tertio beneficio ſimplici ſuſtinetur ad effectū conſequutionis, ſeu receptionis; & non ad effectum retentionis; abſque dubio intrat diſpoſitio S. Concil. Trid. *cap. 17. ſeſſ. 24. de reform.* quod ex porrectione extenſionis iſtius tertij cū aliis duobus præcedentibus, per triennium abſque Apoſt. diſpenſatione omnia ipſo iure vacant, cum ratione pluralitatis beneficiorum ſimplicium ad ſuſtentationem ſufficientium inducatur incōpatibilitas in retinendo, ex diſpoſitione *eiuſdem c. 17.* ibi, *vnum tantùm beneficium*, &c. & ibi, *non ſufficiat, liceat aliud ſimplex*, &c. Hæc enim diſpoſitio data ſufficientia primi beneficij ſimplicis inducit incompatibilitatem ſecundi, & multò magis tertij abſque diſpenſatione Apoſt. Rebuff. *in ſua praxi beneficiali, tit. de diſpenſ. ratione ætatis, in verb. incompatibilia, n. 6.* Card. *conſ. 3. prope fin. verſ. attento.* poſt Barbat. *in Clem. gratia, de reſcript. in gloſſ. verb. beneficium, col. 3. verſ. Ego autem, vſque ad verſ. & in quantum*, cum concord. 190

Et conſequenter reſultat vacatio omnium per porrectionem in illorum retētione vltra ſex mēſes, ex diſpoſitione *d. c. 17.* quod extendit Ius cōmune ad beneficia, etiam ſimplicia, Hoieda *de incompatib. lib. 1. cap. 9. ſub num. 5. verſ. aduertendum tamen eſt*, cum concord. Ideò, ſicuti in diſpoſitiua loquitur, tam de Curatis, quàm de ſimplicibus; ita dum in fine inducit vacationem ex porrectione retentionis per tātum tempus, vtendo verbis, tam Parochiales, quàm beneficia omnia, in neceſſariam conſequentiam, illius diſpoſitio locum habet, etiam in beneficiis ſimplicibus, cùm ex retentione ſimplicis ſufficientis ad ſuſtentationē, reſultet, vt dixi, incompatibilitas, prout ex diſpoſitione eiuſdem ſacri Concilij, & ita in puncto cenſuit hæc eadem Congregatio in ſequentibus declarationibus. *Obtinens beneficium eccleſiaſticum ſufficiens iurispatronatus ad præſentationem patroni laici, & vtrunque beneficium retinuit, eorúmque fructus percepit per duos annos abſque diſpenſatione Apoſtolica, quæritur quodnam ex dictis beneficiis vacauerit? S. Congreg. cenſuit vtrunque ipſo iure vacaſſe. In vna Salmantina 31. Maij, 1607. S. Congregatio, &c. ad primum reſpondit huiuſmodi duo beneficia eſſe conformia, cùm ſint ambo ſimplicia ſub eodem tecto non requirentia reſidentiam, licèt diuerſo nomine. Ad ſecundum primum beneficium ob aſſecutionem ſecundi procul dubio ipſo iure vacaſſe: ſecundum verò ita demum vacare, ſi vtrunque retinere ſciens prudens; ferit. In vna Hiſpalen. Archiepiſcopus* ſupplicat declarari infraſcriptum dubium. *An caſu, quo ex decreto S. Concil. cap. 17. ſeſſ. 24. de reform. per aſſecutionem ſecundi beneficij vacet primum, & nihilominus illud habens continuat poſſeſſionem amborum, recipiendo in eis fructus, poſſe à Sede Apoſtolica fieri impetratio, tam de primo, quàm de ſecundo beneficio? S. Congregat. &c. cenſuit vtrunque vacare; an autem collatio ſpectet ad Sedem Apoſt. remiſit ad Sanctiſſimum.* Itē, *Obtinens, beneficium eccleſiaſticum ſufficiens ad honeſtè ſuſtentandum, fuit inſtitutus ab Epiſcopo ad aliud beneficium iurispatronatus, eorúmque fructus percepit per duos annos, & vltra abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ ſupplicatur declarari, quodnam de dictis beneficiis vacauerit ipſo iure; primum, an ſecundum, an vtrunque? Sacra Congreg. cenſuit vtrunque ipſo iure vacaſſe: & cum iſtis aliæ declarationes concordantur.* 191

Nec repugnat declaratio regiſtrata à Garc. *de benefic. part. 11. cap. 5. num. 310. circa fin. & num. ſeq.* 192

nam,

nam, propter quod illam non reperi in libris S. Congregationis,& loquitur de duobus prioribus beneficiis inſufficientibus ad ſuſtentationẽ,quatenus eſſet vera,non poſſet procedere ſecundùm terminos *d.cap.* 17.quando ſcilicet obtinens tertium petrexerit, & præſumpſit illud retinere vltra ſex menſes, vnà cum aliis duobus prioribus, in qua ſola porrectione,& præſũptione retentionis,tanto tempore fundatur diſpoſitio *d.c.*17.ſed procederet,quando prouiſus de tertio fuit cõſequutus tantũ illius poſſeſſionem abſque eo,quòd inſimul retinere vltra ſex menſes præſumpſerit, prout benè diſtinguitur *in d. cap. de multa,circa medium.* Hoc idem colligitur apertè ex ſupradicta declaratione,incip. *In vna Salamantin.* ac propterea idemmet Garc.*d num.* 3 51. ſe reſtringit ad ſolum effectum retentionis.

193 Et ſupradictæ concluſiones locum habent, etiamſi huiuſmodi beneficia ſint iuriſpatronatus laicorum,cùm ad effectum,de quo agitur,ex opinione huius S Cõgregationis,idem iudicandum de beneficiis iuriſpatronatus,quod de beneficiis liberis,vt in ſequentibus declarationibus:*In vna Aquilana*, &c. *S. Congregatio,*&c. *reſpondit ad primum, Epiſcopum habentem vnum ſimplex beneficium non ſufficiens ad illius ſuſtentationem poſſe aliud ſimile conferri, ſed non poſſe plura,quamuis ſimplicia vſque ad eius ſufficientem ſuſtentationem eidem conferre. Ad ſecundum,idem quod ſuperius de beneficiis liberis iudicandum eſſe de beneficiis iuriſpatronatus laicorum.* Concordat ſupra allegata declaratio,incipit, *Obtinens beneficium eccleſiaſticum*,quæ loquitur de beneficiis iuriſpatronatus. Quamuis Lambert. *de iurepatron p.*1.*lib.*2.*qu.*7.*art* 15.*num.*15 crediderit Concil Trid. *dict.cap.*17 locum non habere in beneficiis iuriſpatronatus,aſſerens vniuerſalem obſeruantiam,& praxim eſſe,vt Epiſcopi inſtituant præſentatos à patronis,tametſi tertium,& quartũ habeant beneficium,atteſtans etiam ſe fuiſſe inſtitutum in trigintaſeptem beneficiis,quorũ maxima pars erat patronorum laicorum, & clericorum, quorum inſimul fructus non aſcendebant ad ſummam ducatorum 130,de Camera,refert,& ſequitur Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ.*7 *dub.*18.

194 Nec poteſt dictus prouiſus ſe tueri poſſeſſione triennali, cùm ſit ſublata in iis, quæ repugnant diſpoſitioni S.Concilij Trid vt poſt alios tradit Garc.*de beneficiis,p.*11.*cap* 5.*num.* 379. & firmauit Rota *in Hiſpalen beneficij de Caſmona*,17. *Iunij*,1588 *coram bonæ mem. Card.Pluto*, *& in Calagurritana*, 1. *Iulij*, 1594. *coram bonæ mem. Card. Pamphilio*, & cenſuit in his terminis hæc eadem Congregatio in ſequentibus declarationibus: *Quæritur, an præſumpta diſpenſatio, in qua fundatur reg. de triennali, habeat locum contra Decreta Sacræ Congregationis Concilij cap.* 4. *ſeſ.*7.*& cap.*17.*ſeſſ.* 24.*& cap.*15 *de reform.ita vt poſſidentes beneficia contra diſpoſitionem dictorum Decretorum ex tali præſumpta diſpenſatione ſuam poſſeſſionem tueri valeant? S. Congregatio cenſuit non habere locum contra ſupradicta Concilij Decreta, qua declaratione ad Summum Pont. relata ſua Sanctitas dixit benè Congregationem cenſuiſſe,atque ita exequendum eſſe.In vna Leodien. Sacra Congreg. reſpondit obtinentem plura beneficia incompatibilia non poſſe ſe iuuare reg.de triennali*,cum quibus aliæ concordant.Ex quibus reſpondendum ſecundùm ea,quæ proponũtur,omnia dicta beneficia,quamuis ſimplicia,& de iurepatronatus ipſo iure vacaſſe per porrectionẽ in retentione tanto tempore.Hactenus Illuſtriſſimus D. Secretarius,& ſecũdùm eius votum cenſuit dicta S.Cong.Concilij de eodem anno 1623.

Ad pluralitatem vitandam fuit conſtitutum *in* 195
c.ad aures in cap cùm adeò, & in cap. po in aſti, & in cap pen.de reſcr.pt. vt impetrãs beneficium debeat
indicare,ſi quod aliud obtinet,alioquin ſi à Sede
Apoſtolica facta eſt impetratio,litteræ impetrationis inualidæ exiſtunt,& collatio eſt nulla.Nicol.
Garc.*de benef.p.*1.*c.*2.*n.*122.latè Menoc.*de arbitr.*
caſu 201.*n.*41.vbi *n.*42.hoc ampliat etiamſi beneficium eſſet tenue:& *n.*43.etiamſi impetrãs ſecũdum beneficium,re ipſa primum conſequutus nõ
fuiſſet,ſed ſolùm habeat litteras ſuper impetratione:& *n.*45.quãuis impetrans poſſideret aliud beneficium,quod violenter occupauerat.Hoc autem
cum Nauar.*conſ* 9.*de reſcript.in nou.*limitat Nicol.
Garc.*d.c.*2.*n.*125.niſi impetrãs de facto ignoraret
ſe habere alia beneficia,per text.*in cap. gratia, de reſcript lib.*6.quem aſſerunt procedere in ignorãtia facti,& non iuris. Et idem Garc.ibi obiter
notat erraſſe Gonzal.*ad reg.* 8. *Cancel gloſ.*15.§.2,
*nu.*68.quatenus habet,quòd beneficium vacaturum tanquam incompatibile per aſſecutionem ſecundi nõ eſt opus narrari,vt obtentum in gratia
ſecundi, quia Mohed. *deciſ.*14. *de prebend.* quem
pro ſe allegat, id non dicit,ſed quòd non eſt
opus facere mentionem de qualitate,quòd ſit ſimile ſub eodem tecto. Quòd adeò verum, impetrationem eſſe nullam, in quaquis de alio obtento non fecit mentionem,vt ſi Imperator velit
dimittere primum,cuius non meminit.gratia non
conualeſcat,vt tenent Fert.*conſil.*11.*col.vltim.n.*54.
Specul.Hoſt.Ioann.Andr.Card.Butr.Imol.& alij,
quos refert,& ſequitur Rẽdina *in promptuar.recep.
ſenten.titul.*7. *numer.* 11. *tom.*1.vbi ſecùs dicit, ſi
impetrationis tempore nondũ beneficium habebat,ſed erat illud recepturus: tunc enim reſignando iuri quærendo,litteræ conualeſcunt.Idẽ
quoque, quod ſupra diximus, erit, ſi à Legato
Apoſtolicæ Sedis impetratio fiat, vt oſtendimus
*lib.*1.*cap.*6. *verſ. beneficij collatio.* Verùm, ſi collatio à Romano Pontifice non ad impetrantis
preces,ſed proprio motu facta fuerit, non erit
inualida, ſi talis indicatio omiſſa fuiſſet,vt probat *Clement ſi Romanus* 4.*de cõceſſ.prebẽd.*Azor.*inſtitut.mora..part,*2.*lib.*6.*cap.*10.*q.*3. *verſ.quæres quintò.*

Aliud verò eſt, ſi ab Ordinario beneficium 196
impetretur,cui etſi indicatio huiuſmodi eſſet facienda;ſi tamen non fiat,valet collatio. *Clement.
vlt.de offic Ordin.*Azor.*d.cap.*10 *q.*4. Nicol. Garc.
*de benefic.p.*11.*cap.*4.*num.*96.Sanctarel.*variar.reſo.* 197
lut q 50. *num.* 5. Prouiſus enim ab Ordinario ad
validitatem ſuæ gratiæ, nihil tenetur iuſtificare,
quia Ordinarius, tanquam informatus de ſtatu
Eccleſiarum,& perſonarum, prouidet motu proprio Eccleſiis;non autem perſonis, Felin.*in cap.
ad aures, num.*15. *de reſcript.*Card *in Clement. vlt.
num.*13.*de offic. Ordin.* Selu *de benefic.part.*3.*q* 25.
Menoc.*de arbitr.caſu* 201.*num.*154.*& ſeq.*Gonzal.
*ad reg.*8.*Cancell.*§.6.*proœm num.*10.*& gloſ.*5.*n.*173.
& 184.Seraphin.*deciſ.*1026.*num.*3.*& deciſ.*1467.
*num.*1.Rot.*deciſ.*190.*num.*1.*p.*2.*recent.& in Placentina Canonicatus* 14. *Ianuarij* 1600. *coram Cardin.
Lancelloto,& in Pampilonen.de Aguero*, 12. *Iunij*,
1609.*coram Ortembergo, & in nullius beneficij S.
Sixti* 26.*Iunij* 1615.*coram Card.Sacrato,& in Leodien.Canonicatus S.Dionyſij*,27. *Martij* 1623. *coram R. D. meo Coccino Decano, & in eadem* 25.

x 4 Mai

Maij 1626. coram R.P.D. meo Pirouano; quod procedit, etiamſi Ordinarius prouideat vigore indulti; quia nihilominus non deſinit prouidere motu proprio, Put. *decif. 395. num. 2. lib. 3. in correct.* & ſecuta eſt Rota *in d. Leodien. Canonicatus*, *corā R.D. meo Decano & Pirouano*. Limitatur tamen hæc reſolutio, quando Ordinarius prouidet ad preces prouiſi, Buratt. *decif. 84. num. 6* Et quando prouiſus ab Ordinario agit ad excluſionem prouiſi Apoſtol. de beneficio, vel de reſeruato ratione menſis; tunc enim tenetur probare vacationem in menſe ordinario, in quo fundat intentionem ſuam, Fetr. *conf. 2. num. 13. lib. 1.* Put. *decif. 266. lib. 3. in correct.* Marcſcot. *variar. reſolut. lib. 2. cap. 2. numero 179. & ſeqq.* quos refert, & ſequitur Ferentill. *in annotat. ad decif.* 484. Buratt. *litte. A.*

198 Reſtant nunc circa beneficiorum collationem quædam adnotanda, & primò, quòd ſi contingat, vt plures in eadem Eccleſia idem beneficium impetrent, ſtabitur datæ litterarum, & prior impetrans præfertur, *cap. capitulum, de reſcript.* etiamſi ſit in hora, vel puncto, Caſſad. *decif.* 10. *numero* 1. *de præbend.* Menoch. *de arbitr. caſu* 48. *numer.* 1. *cum ſeq.* Rota *decif. 9. numer. 2. cum ſeq. part. 2. & decif. 88. num. 5. lib. 12. part. 3. diuerſ.* Nam data facit, vt gratia dicatur in rerum natura, & tunc incipit operari, cùm priùs ante datam poſſit lacerari, & ſic tempus datæ inſpiciendum eſt, Felin. *in cap. eam te.* 18 & *ibi* Abb. *num.* 5 Imol. *num.* 8. & 9. & Zabarel. *num. 7. de reſcript.* Gig. *conſil. 3. numer. 1. & conſil. 54. num* 20. Bero. *conſil. 107. num. 57.* Rebuff. *ſuper concord. in tit. de reform. mand. Apoſt. verb. datum* Caputaq. *decif. 180. num 3 part 2* Rot. *dec.* 28. *num. 2. de reſcript. in antiq.* & coram Card. Seraph. *decif. 341. num* 9. Et ſignatura trahitur ad tempus datæ, Caſtr. *in l. 1. num. 2. in fine, C. quando libel. Principi dat.* latè Mandoſ. *conſil. 16 num. 1. & 6. in fine, verſ. ſi verò accipimus, cum tribus ſeqq.* Put. *decif* 94. *num. 2 lib. 12.* Rot. *decif. 514 numer. 3. par. 3 diuerſ.* Hieronym. Gabr. *conſ.* 93. *num. 56 lib. 2.* Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 91. *ex num.* 1. nec quæuis aliæ præcedentes diligentiæ attenduntur, *cap. ſi eo tempore*, & *ibi* Franch. *numero 3. in 2. notab. & in cap. de duobus, de reſcript. lib.* 6 Pariſ. *conſil. 43. num. 2. lib. 4.* & plures cumulat Mandoſ. *d. conſil. 16. num. 3.* Denique Papa ſignat, & ſcit huiuſmodi gratiis apponendam eſſe per Datarium, qui eſt illius organum, certam diem, virtualiter declarat etiam, quòd olùm à die datæ debeat operari eius ſignatura, & ſæpè ſæpiùs gratiæ non datantur ſub eadem die, qua fuerunt à Pontifice ſignatæ, ita ſuadente aliqua ratione, & iubente ipſo Papa, imò quod plus eſt, etiam aliquando iuſtis de cauſis lacerantur ſupplicationes iam ſignatæ, & Datarius ex officio muneris ſui ſupplicationibus tam ſignatis, quàm ſignãdis, vt ratio poſtulat, addit & detrahit, vt per Gonzal. *ad reg. Cancel. gl.* 63. *ex n.* 59.

199 Nõ obſtat, quòd ex ſola ſignatura dicatur perfecta gratia, Sarnen. *in reg. de inform. q. 18. n. 5. verſ. nam non eſt dubium*, Caſſad. *decif. 4. n. 2 de cauſa poſſeſſ* Rot. *dec* 418. *n. 3. p. 1. diuerſ.* & apud Put. *dec. 94. lib. 2. in correct.* imò & ſolo verbo Principis gratia perficiatur, Bart. *in l. bene à Zenone, in fine verſ. breuiter. C. de legib.* Pariſ. *conſ. 5. num. 60. lib. 4.* Rot *in Bononien. de Bonarinis, 5. Martij*, 1618. *coram bonæ mem. Andrea*, quoniã ſimul ſtant, quòd gratia recipiat perfectionem à ſignatura Papę, & quòd tamẽ hæc perfectio incipiat à die datæ, quia cẽſetur Papam ſignaſſe publicationem à die, ſub qua apparet datata à Datario per ipſum Papam ad hoc munus deputante: & ita hoc intelligit Caputaq. *dec.* 88 *n. 2 & 3. p. 3.* Put. *d. dec. 94. num. 2. lib. 2.* vbi inquit quòd ſupplicatio præſumitur ſignata tẽpore datæ, & quòd non admittitur probatio in contrariũ, & Hieronym. Gabr. *conſ. 193. num. 3. & 4 lib. 2.* Steph. Grat. *d. c. 191. n. 1. cum ſeq.* Colliguntur hæc ex optimè adductis *in Meten. Prioratus*, 17. *Maij*, 1627. *coram R.P.D. Merlino*, impreſſa per Viui. *poſt praxim iuriſp. dec.* 54.

Si verò collatio facta ſit duobus à diuerſis eodem die, nec appareat, cui priùs facta fuerit, potior eſt conditio poſſidentis, vt per Tiraq *de primog. q. 17. opin. 11. n. 1. & opin. 12. n. 2* Menoch. *de arbitr. caſu* 48. *n. 10. cum ſeq.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 2. verb. beneficium, verſ. 2.* & alios, quos refero *de officio & poteſt. Epiſcopi, p. 3. all. 57. n. 13.* vbi *n. 14.* addo, quòd ſi nondũ adepta poſſeſſione vnus habeat collationem beneficij à Papa, alius ab Ordinario, ſi non appareat de prioritate, pręfertur, qui à Papa impetrauit, propter prærogatiuam concedentis, niſi in collatione Ordinarij appoſita hora, & in collatione Papæ non; quia tunc collatio Ordinarij præualet vt *ibidem* dixi *n.* 15. 200

Secundò notandum eſt, quòd iuxta *reg. 27. Cãcel. de non iudicando iuxta formam ſupplicationum, ſed litterarum expeditarum*, nullus Iudex in Curia, etiam Cardinalis, debet iudicare ſecundùm tenorem ſupplicationis concernentis gratiam, ſed ſecundùm tenorem litterarum expeditarum; quia licèt quoad eſſentiam & effectum gratiæ non requiratur Bullarum expeditio de Iure communi, Caſſad. *decif. 8. num. 3. de reſtit. ſpoliat.* Mascard. *de probat. concluſ.* 846. *num.* 41. de ſtylo tamen Curiæ, & quoad exercitium gratiæ, ſiue illius probationem, & canonizationem aliud dicendum eſt, cũ executor non aliter gratiã exequatur, niſi Bullis expeditis, cùm demum ab illis poteſtas ipſorũ, & probatio gratiæ pendeat, *cap. paſtoralis, §. fin. de reſcript.* Simonet. *de reſeruatione beneficior. q. 55. n. 1.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb ſupplicatio, in princ.* VVameſ. *conſ. 1. num 5 lib.* 1. Vnde ſi non agatur de canonizatione gratiæ, ſola ſupplicatio ſine litteris ſufficit, Caſſad. *decif. 35. n. 2. ſuper reg. & dec. 8. de reſtit. ſpoliat. & dec. 2. de ſentent. & re iud.* Caputaq. *dec.* 235 *p.* 3 Put. *dec. 537. lib. 2. correct.* Hier. Gabr. *conſ. 190. n. 13. lib. 1.* Seraph. *decif. 538. num. 4. & dec. 775. num.* 3 Gregor. XV. *decif. 540. num. 6.* vbi Beltramin. *lit. C.* Buratt. *decif. 540. num. 13. & decif.* 707. Rot. *dec. 503. num. 4. p. 1. recent.* ſicut etiã ad effectum obtinendi ſimplicem abſolutoriam; licèt ſecùs ad effectum adiudicationis, Nic. Garc. *de benefic. p. 4. cap. 2. num. 23 & 24.* Rota *decif. 645. num. 5. part. 1. recent. & in Ilerden. Canonicatus*, 19. *Aprilis*, 1624. *coram R.P.D. meo Pirouano.* 201 202 203 204

Sic etiam ſupplicatio ſola ſine litteris ſufficit, quando agitur poſſeſſorio pro manutentione in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, Rot. *in Anconitana penſionis*, 10. *Iunij*, 1587. *coram Pluto* impreſſa per Nicol Garc. *de benefic. p. 2. cap. 5. n.* 446. & fuit dictum *in Troiana penſionis*, 14. *Maij*, 1629. *coram R.P.D. Otalora*, Buratt. *dec. 542. n. 2.* 205

Sic etiam ſupplicationi ſine litteris creditur contra ſupplicantem, qui eam dedit, purà, ſi dixerit beneficium vacaſſe in menſe Ordinarij, vel dixit valorem fructuum non aſcendere ad ducata 24. vel quid ſimile, Mandoſ. *in d. reg. de non iudicando, q. 8. n. 7.* Belſam. *conſil. ſuppoſito ſtatuto, col. 7. verſ. puto contrarium.* 206

Signaturæ

207 Signaturæ quoque ſtabitur ad probãdum im-
petrationem,& præcedentem veram vacationem,
Rot. *dec.* 332. *tituli* 17. *de reſcript. in nouiſſ.*

208 Denique Rota procedit ad diſputationem du-
biorum, cum ſola ſupplicatione abſque litteris,
etiamſi in ea derogatum non fuerit *d. reg.* 27. de
non iudicando iuxta formã ſupplicationis: quia
derogatio prædictæ regulæ eſt neceſſaria, quando
cauſa foret terminanda,& ferenda ſententia: ſe-
cùs verò ad effectum diſputationis dubiorũ, quæ
eſt actus merè extraiudicialis. Ita fuit reſo-
lutum *in Com. ben. beneficij*, 10. *Iunij*, 1624. *co-
ram bona memoria Patriarcha Manzanedo*, & *in
Neocaſtren. Parochialis*, 28. *Februarij*, 16?0 *coram
Reuerend. P. D. Duran.* in qua aliæ deciſiones refe-
runtur.

209 Tertiò eſt notandum, quòd ad acceptandam
collationem beneficii, ſeu inſtitutionem, requiri-
tur ſpeciale mandatum, gl. *verb. habuerit*, *in cap. ſi
tibi abſenti, de præbend.* Staphil. *de litteris gratia, tit.
de vi & effectu clauſ. in rub. iuram. præſt. n.* 4. Couarr.
lib. 3. *variar. cap.* 16. *num.* 4. & 5. Villalob. *in t. com-
mun. opin. lib.* 4. *tit.* 24. *n.* 15. *pag.* 611. Brunor. à Sole
in locis commun. verb. mandatum, numero 14. Flam.
Pariſ. *de reſignat. beneficior. lib.* 10. *q.* 8. *n.* 54. Camill.
Borel. *in ſumma omnium deciſ. to.* 1. *tit.* 66. *num.* 165.
Azor. *inſtitut. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 13. *q.* 5. Maſſobr. *in
praxi habendi concurſum, vrgend.* 25. *num.* 8. *ſecundum
Roman. impreſſ.* Rot. *in Mindonien. Canonicatus*, 26.
Nouembris, 1616. *coram bona memor. à Buratto*, in-
210 ter eius impreſſa *deciſ.* 209. *numero vlt.* Et in poſ-
ſeſſionis beneficij apprehenſione per procurato-
rem requiri ſpeciale mandatum, & non ſufficere
generale tradunt Couarr. *d. cap.* 16. *numero* 18. Fla-
min. Pariſ. *d. lib.* 20. *q.* 6. *num.* 13 Buratt. *d. dec.* 209.
n. 12. non requiritur tamen in indiuiduo man-
datum ad acquirendam poſſeſſionem talis bene-
ficij, Alexand. *in l.* 1. §. *per procuratorem*, *ff. de acqui-
renda poſſ.* Ferret. *conſ.* 220. *num.* 12. *in fine*. Rot. *in
Auerſana beneficij*, 1. *Iulij*, 1620. *coram bona memor.
Vbaldo.* Et circa poſſeſſionem capiendam aduer-
211 tas quòd Pius Papa V. innouando *Extrauag. In-
iunctæ, de elect.* mandauit in quadam ſua Conſtit.
incip. *Sanctiſſimus in Christo Pater*, prouiſũ à Se-
de Apoſt. de quocumque beneficio nõ poſſe poſ-
ſeſſionem illius adipiſci niſi litteris expeditis, &
capientem poſſeſſionem ex ſola ſupplicatione ſi-
gnata, litteris ſuæ prouiſionis nõ expeditis, om-
ne ius, quod in beneficio habet, amittere, & de
cætero ad illud obtinendum inhabilem reddi, cu-
ius conſtitut. meminit, & illam interpretatus eſt
Io. Ant. Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de beneficiorum poſ-
ſeſſione capienda.*

Quartò eſt notandum, quòd in beneficialibus
212 datur multiplicatio titulorum, vt per Abb. *nu.* 4.
in cap. poſt electionem, de conceſſ. præbend. Caſſad. *de
cauſa poſſ. & propr. deciſ.* 5. *n.* 8. Verall. *deciſ.* 339. *n.*
4. *p.* 1. Coccin. *deciſ.* 47. *numero* 20. & *dec.* 357. *nu.* 4.
Caualer. *deciſ.* 159. *num.* 6. & 7. Ciarlin. *cap.* 107. *n.*
90. Rota *Ianuen. Abbatia* 24. *Maij* 1624. *cor. bonæ
mem. Bur.* & *in eadem coram eodem* 5. *Martij* 1625.
apud Viuian. *poſt præxim iuriſpatr. deciſ.* 6. & 37. *in
fine*, & *in Mutinen. plebis ſeu iuriſpatr.* 27. *Iunij*
1625. *cor. R. D. meo Coccino Decano.* Et ratione il-
lorum poteſt quis ſe defendere, quamuis vtroque
titulo non poſſit agere, vt *in cap. vt quis duas*, *de
elect. lib.* 6. ſicut benè declarant Abb. *d. numero* 4.
Lap. *allegat.* 132. *num.* 2. Roman. *conſil.* 455. *num.* 7.
Felin. *in cap. in noſtra num.* 2 *de reſcript.* Dec. *in cap.
bonæ numero* 21. *de appellat.* ad idem eſt text. *in c.
conſtitutus* 2. *de teſtib.* & *in cap. ex litteris de reſtit.
in integr.* Caſſad. *deciſ.* 21. *ſuper reg.* & talis multi-
plicatio ſanat defectus, & iuuat ad conſeruandũ
ius quæſitum, Card. Mantic. *dec.* 359. *n.* 8. Ciarlin.
controuerſ. forenſ. cap. 41. *num.* 11. Intellige notabi- 213
le hoc procedere in gratiis diuerſis; non autem
in contrariis: quia ſufficit; vt duplex titulus ten-
dat ad eundem effectum, ſcilicet, ad collationem
beneficij; non autem ad diuerſos; ſeu contrarios
in eadem perſona, ſecundùm Roman. *conſ.* 359. *n.*
1. *verſ. quarto* & vbi quòd habens titulũ in bene-
ficio conferentem ius in re, ſi poſtea impetrat
Commendam, deſinit habere illum primum titu-
lum cõferentem ius in re, quia titulus Cõmendæ
non eſt illi conformis quoad effectum, cùm con-
ferat ſolùm detentionem; & differant effectuali-
ter in multis: & in iſtis terminis tituli dicuntur
contrarij: ſequuntur Felin. *in d. cap. in noſtra*, *n.* 2.
verſ. ſecundo intellige. Selu. *de benefic. p.* 3. *qu.* 29. *col.
pen. verſ. iſtud eſt limitandum*, ſequitur etiam Rota
in d. Mutinen. plebis.

Quintò eſt notandum, quòd in beneficiorum 214
collatione, aut qualibet prouiſione nihil eſt de-
rogandum, aut detrahendum iniunctis oneribus,
aut aliis qualitatibus in ipſorum beneficiorum
fundatione, aut erectione conſtitutis: aliter autẽ
facta prouiſio cenſenda eſt ſubreptitia, vt ſtatuit
Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformatione*, *c.* 5. latè Monet.
de commut. vltim. volunt. cap. 10. *n.* 348. *cum ſeqq.* et-
iam pro vna vice. Vgolin. *de officio Epiſcopi* *c.* 52. §.
1. *n.* 8 Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſco-
pi, Neapolit. c.* 24. *n.* 10. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 9. *c.*
1. *num.* 111. & in qualibet collatione obſeruari
debet diuiſio *cap. quam pio* 1. *q.* 2. vt ſcilicet omnis
abſit pactio, omniſque ceſſet conuentio, Spin. *in
ſpeculo teſtam. gloſ.* 7. *numero* 33. Sanch. *in conſil. mo-
ral. lib.* 2. *c.* 3. *dub.* 34. *n.* 6. latè Gõzales de Salzedo
de lege politica lib. 2. *cap.* 16. *numero* 42. *cum ſeq.* Syl-
uius *in reſolut. var. verb. ſimonia* 2. *concl.* 2. ſine vitio
autem ſimoniæ in obtinendis beneficiis licet pa-
ciſci de aliquo temporali retribuendo pro recõ-
penſatione gratuita, & ſpectato ſecundum com-
munem rationem labore, prout ex obligatione
onoroſa ſuſcipitur, vide Ghilin. *in pract. reſol. caſ.
Conſcient. verb. beneficium n.* 7. Diana *reſol. moral. p.* 6.
tract. 7 *reſol.* 42.

Sextò eſt notandum, quòd à beneficiis conſe- 215
quendis non ſunt Clerici minùs nobiles, aut et-
iam non eminentis ſcientiæ (vbi non eſt adeò ne-
ceſſaria) repellendi, contraria conſuetudine, ſiue
ſtatuto minimè obſtante, *cap. venerabilis* 37. *de
præbend.* niſi propter vitium aliquod ſint viliores:
ſic enim intelligitur illud, quod de vilitate di-
citur *in cap. inter dilectos, de exceſſ. Prælat.* Vnde non 216
valere ſtatutum, ſiue conſuetudinem, quòd non
admittantur ignobiles in Canonicos Cathe-
dralium per *d. cap. venerabilis*, tenet Abb. *ibi nume-
ro* 4 Bellae *diſquiſit. cleric. p.* 1 *tit. de diſciplina cleri-
cali*, §. 15. *num.* 7. Et hinc colligit Bennius *de priui-
leg. iuriſconſult. p.* 2. *priuileg.* 30. quòd, etſi ſtatuto,
vel conſuetudine caueatur, nobilem ſolum in
Canonicorum numerum in Eccleſiis Cathedra-
libus admitti; illud tamen non ita in genere,
quàm virtute atque ſcientia nobili viro verifica-
tur. Vnde dicit gloſ. *verb. inuidia, in c. quoniam* 24.
q. 1. *Petro piſcatori ſucceſſorem quærimus, non Augu-
ſto*, quã in id referunt Felin. *in c. cùm à Deo n.* 7. *de
reſcript.* Abb. *in cap. conſtitutus*, *il* 2. *de appellat.* Lam-
bert. *de iurepatron.* 1. *p.* 2. *lib. q.* 5. Selu. *de benefic. p.* 3.
q. 7. *n.* 1. iuxta med. Tiraq. *de nobilitat. c.* 20. *num.* 16.

Nec

217 Nec certæ originis clerici ſunt eligẽdi,ſed vnde-
cumque ſint,modò idonei exiſtant, ſunt admit-
tendi,*cap.ad decorem, de inſtit.* Camill. Borell *in*
218 *ſum. commun. doctr.tit.* 1,*tit.*6 *n.*3.& ideò non ſe-
mel in Rota fuit dictum ſtatutum prohibens
Clericos forenſes admitti ad Capitulum, tan-
quam illicitum,ambitioſum, & contra Ius, non
tenere; & ſignanter *in Placentina admiſſionis ad
Capitulum* 26. *Aprilis* 1585, *coram Card. Blanche-
to*, & *in Segnmina admiſſionis ad Capitulum*, 26.
Iunij 158 *coram bonæ mem. G pio*, & *in eodem*, 7.
Iunij, 1610.*coram bonæ mem.*, *Patriarcha Manzane-
do*, *in Toletana confraternitatum* 3. *Decembris*,
16 8. *coram bonæ mem. Vbal o.* In quibus autem
Regnis exteri ex Summorum Pontificum indul-
tis beneficia obtinere non poſſunt,latè dixi *in col-
lect. ad* ... *p.* ... 2.*de poſtulat.*

219 Ita neque Neophyti, ſi aliàs digni ſunt, &
idonei,ſunt à beneficiis conſequendis repellen-
220 di,*cap.* ... vbi gloſ. & doct. *de conſecr.* ... tales
enim ad fidem conuerſi ſunt honorandi propter
adeptam ſacri Baptiſmatis dignitatem, & non
vituperandi,Montal. ... 2.*verb.sanadizo,tit.*3.*lib.*4.
for. Suar.*commun.opin.tom.*2.*lib.*1.*tit.*16.*n.*17.*pag.*
212.Vaneg.*p.*1.*tit.de las differencias de libros,lib.*3.
221 *del officio, y vſo de la razon,cap.*9.*pag.* 122.& idcò
capax beneficij eccleſiaſtici ille eſt, qui à Iudæis
originem ducit,vt aliàs bene dixit Rot. *in Vlix-
bonen. quaternaria*, 15 *Ianuarij*, 1624. *coram R.D.
meo Coccino Decano* Vide quæ hac de re latè dixi-
mus *de Canonicis,cap.*13.*n.*27.*cum ſeqq.*

222 Septimò eſt notandum,quòd ſi contingat, vt
beneficia quandoque cõferantur,aut aliàs contra
Canones collatio fiat, ipſa irrita eſt,ſi is,cui fa-
cta fuit omninò ſit de Iure inhabilis ad beneficia
conſequenda,vt ſuperiùs vidimus. Qui verò ta-
lem fecit collationem, à beneficiorum collatio-
ne ſuſpenditur, *cap.paſtoralis, de clerico excommun.
minist. cap.inter dilectos,de exceſſ Prælat.*

223 Octauò eſt notandum,quòd is,cui Papa bene-
ficium contulerit,etiam cum clauſula, *ſi idoneus
fueris*,eſt præſumendus idoneus, niſi contrarium
appareat: vnde ipſe non tenetur ſe probare ido-
neum,vt habetur *in cap. fin. de præſumpt.* quia ta-
lis ad beneficia quis præſumitur,Lambert. *de iu-
repat.* ... 2.*p.*1.*q.*10.*art.*2.*à n.*1. Alciat. *de præ-
ſumpt. reg.*3.*præſ.*3.Menoch.*in ſimili tract.lib.*6.*præſ.*
91 Maſcard. *de probat.concl.*878.Flamin. Pariſ. *de
reſign.benef. lib.*10.*q.*3.*n.*54.*cum ſeqq.* Gonzal. *ad
reg.*8.*Cancellar. gloſ.*4 *à num.* 168.quod tamen in-
telligitur de idoneitate intrinſeca,ſcilicet, puri-
tatis,& ſimilium;non verò ſcientiæ & litteratu-
ræ,quæ,cùm ſit quid extrinſecum, & accidentale
homini, ineſſe alicui non præſumitur, ex addu-
ctis per me *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 2.*allegat.*
224 ... *n.*17 Vnde Capitulo obiicienti impurita-
tem,& ortum à parentibus impuris,vel infideli-
bus, incumbit onus probandi: & quidem con-
cludenter,vt ſæpè ſæpiùs cenſuit Rota,& ſignan-
ter coram Mantica *decif.*174.*num.*1.& *decif.* 307.
& *coram Card.Seraphin. decif.* 353.& *in Legionen.
denegatæ poſſeſſionis*,8.*Martij*,1593.*coram Cardin.
Blancheto*,& *in Toletana Canonicatus* 20.*Decembris*
1608.*coram bonæ mem.Card.Marquemont.* quæ eſt
inter recent.*decif.*567.*part.*1. & *fuit confirmata ſub
die* 3.*Aprilis*,& 10.*Iunij*,1609.*coram eodem*, & *in
Placen. puritatis*, 6 *Aprilis*, 1609.*coram bonæ mem.
Patriarcha Manzanede*,quæ eſt *decif.*182.*p.*1.& *in
Legionen. Canonicatus*,1602.*coram R. D. meo Coccino
Decano*,inter eius impreſſas *decif.*68.& nouiſſimè
in alia Legionen.puritatis ſanguinis. 26 *Maij* 1632.
coram R. P. D. Queiſo; tum, quia de Iure nemo 225
natus inter Chriſtianos grauatur onere proban-
di ſe eſſe natum ex puris Chriſtianis, ſed in du-
bio præſumitur,ex reg.text.*in cap.fin.de præſumpt.*
& *in l.ab ea parte*,*ff.de probat.*vt dicit Rot. *in Vlix-
bonen.quaternaria* 15.*Ianuarij* 1624 *coram R.D.meo
Coccino Decano*;aſſiſtit enim puritati generis præ-
ſumptio iuris,Gregor.*decif.* 498.*n.* 1. vbi adden.
Rot.*in d. Legionen,puritatis ſanguinis.*

Nonò eſt notandum,quòd antequam collatio 226
beneficij fiat coram Iudice executore, debent iu-
ſtificare ea omnia,quæ ſunt de narratiua ſubſtan-
tiali gratiæ,vt illius executioni ſit locus, vt per
Flamin,Pariſ.*de reſignat.benefic.lib.*10.*q.* 3.*per tot.*
Card. Seraphin *decif.*422.*num.*4. Rot. *decif.* 160.
num. 3.*p.*3.*diuerſ.*& *in Illerden.Canonicatus*, 2. *De-
cembris* 1624.*coram bonæ mem. Burato* inter eius
impreſſas *decif.*838.*n.*5.Mantic.*decif.* 358. *numer.*
4. vbi dicit gratiam non iuſtificatam tanquam
obreptitiam nullius eſſe momenti, & iuſtificatio
eſt facienda de tempore datæ.Felin.*in cap. cum* 10.
*num.*18.*de reſcript.*Imol.*in Clem.fin.num.*20.*eod.tit.*
Rot *decif.*445.*n.*2.*p.*2.*recent.*& *in Moten.Canonica-
tus*,28.*Maij* 1625.*coram Burato*, inter eius im-
preſſas *decif.*786.

Narratiua duplex eſt, alia cauſa conceſſionis, 227
vt menſis reſeruatus, pertinentia collationis ex
qualitate beneficij,impetratio ex delicto,& ſimi-
lia,in quibus Papa ſe fundat, quæ debent plenè,
& concludenter probari, nec ſufficit ſemiplena
probatio pro iuſtificatione gratiæ;Put.*decif.*265.
*lib.*3.Rot.*decif.*268.*num.*3.*p.*1.& *decif.*46.*p.* 2. *di-
uerſ.*fuit dictum *in Placentina Canonicatus*, & *Præ-
benda*, 1.*Martij*,1599.*coram Orano*, & *in Salaman-
tina benefic. de Aprilis* 3.*Iulij*,1600. *coram Penia*,
& *in Cæſaraugustana penſionis* 21 *Iunij* 1604.*coram
Iuſto* & *in Terraconen.beneficij*,11.*Aprilis* 1622. *co-
ram R.P.D.Nauarro*,vbi de delicto narrato, Fe-
rentil.*in annot.ad decif.*175.*Burati,ſub lit. A.* Alia
eſt narratiua,quæ eſt pars gratiæ; vt valor, Do-
ctoratus, & ſimilia, & ad iſta ſufficit ſemiplena
probatio,Rot.*decif.*14.*de probat.in antiq.*Put.*decif.*
29.*lib.*1.Gregor. *decif.*35.*num.*1.& *decif.*471.*n.*10.
Caualer. *decif.* 201. *num.* 3. Et quòd narratiuam 228
ſufficiat iuſtificare de facto,latè Garc. qui plures
cumulat,*de benefic.p.*7.*c.*1.*n.*205.& 206.Rot.*decif.*
410.*num.*4.*p.*1.*recent.*& *in Boſſanen. Parochialis*,15.
Maij 1617.*coram Card.Verall.*,& *in Tullen. iuriſdi-
ctionis* 30. *Martij* 1629.*coram R. P. D. Dunozetto*,&
ſæpè in aliis.Quod quidem locum habet, etiam-
ſi agatur de executione Breuis Apoſt. cum clauſ.
Conſtito; quia nihilominus ſufficit illam iuſti-
ficare de facto,vt Breue exequatur, Gonzal. *ad re-
gul.*8.*Cancel.gloſſ.*15.§ 1.*num.*60.61.& 81.Rot.*de-
cif.*484.*n.*1.*p.*2.*recent.*Beltramio.*ad Greg.decif.* 84.
*num.*6.

Verùm quando adeſt concurſus alterius tituli, 229
requiritur plena probatio narratiuæ huiuſmodi,
quæ eſt pars gratiæ,Rot.*d.decif.*484.*n.*2.& *in Hi-
ſpalen.beneficiorum*,10.*Iunij*,& 7.*Nouembr.*1611.*cor.
Card.Pamphilio iun.*& *coram eodem in Burgen. Ca-
nonicatus* 24.*Ianuarij*,1618.Et idem dicendum eſt
in probatione vacationis in menſe reſeruato,quę
aliàs iuſtificatur ſufficienter ex ſemiplena pro-
batione,Caſſad poſt Ægid.*decif.* 1.*de probat.* *n.* 1.
ver. *nam pro ea facit.* Rota *coram Reuerendiſſimo
Coccino Decano*,inter eius impreſſas *decif.* 87.*n.* 2.
& *in Burgen.de Pancorbo*,*coram G pzo*,impreſſa per
Marcheſan.*de commiſſionib.tom.*1.*pag.*346.

Decimò,

o Decimò, circa eandem materiam iuſtificationis gratiæ tres caſus ſunt diſtinguendi.

Primus eſt, quando prouiſus habet ſubrogationem gratioſam, & tamen beneficium non eſt reſeruatum aut affectum, vel litigioſum: & iſto caſu, licèt regulariter ad effectum immiſſionis debeat iuſtificari tota gratia principalis attamen ſecus eſt, ſi non adſit legitimus cõtradictor; quia iſto caſu ſufficit iuſtificari iudici etiam extraiudicialiter ſolam ſubrogationem gratioſam, & in iſtis terminis procedit *decſ.* Card. Mantic. 71. *numer.* 16.

Secundus verò caſus eſt, quãdo quis obtinuit immiſſionem; & iſto caſu, ſi non adſit legitimus contradictor in cauſa appellationis, iſte, qui non eſt legitimus, non poteſt opponere gratiam non fuiſſe iuſtificatam; non quia executor poſſit concedere immiſſionem abſque iuſtificatione gratię; ſed quia cùm non adeſſet legitimus contradictor, potuit executor extraiudicialiter ſe informare, & ſe informatum credendum eſt; quia pro executore præſumitur, & in iſtis terminis procedit deciſio *in cauſa Pacen. portiatu, 10. Decembris, 1609 coram bona mem. Patriarcha Manzanedo*, & deciſ. ſanctæ mem. Greg. XV. 521.

Tertius caſus eſt, quando petitor immiſſio vigore litterarum Apoſtolic. in quo diſtinguendũ eſt, quòd aut adeſt legitimus contradictor, & gratia debet iuſtificari firmiter in actis parte citata, Mohedan. *deciſ. 35. de renunciat. per tot.* Cæſar. *de* Graſſ. *deciſ. 15. num. 3. & 4. de probat.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 9. in annot. num.* 128. aut non adeſt legitimus cõtradictor, & ſufficit, quòd iudex extraiudicialiter ſe informet ſuper iuſtificatione, vt clarè probant deciſiones modò allegatæ, & addo Canalec. *deciſ.* 664. *n.* 2. Rot. *in Piſana Beneficij 1. Februarij 1630. coram R. P. D. Merlino*, & ead. Rot. *deciſ.* 71. *num.* 6. apud Paul. de Rubeis *tom.* 1. *diuerſ.* aliàs *p.* 6. *recent.* Ratio cur in vtroque caſu gratia debeat iuſtificari, illa eſt: quia ſemper habet tacitam conditionem, *ſi preces veritate nitantur*, ſiue, *ſi ita eſt*: aut: *veris exiſtentibus prænarratis, l. fin. in princip. C. de diuerſis reſcript. cap.* 2. *de reſcript.* vbi Rip. *num.* 19. & hinc fit, quòd omnis narratiua ante omnia eſt iuſtificanda, Roman. *conſ.* 33. *n.* 1. Rot. *deciſ.* 10. *ad me.* 1. *de probat. in nouis*, Caputaq. *deciſ.* 240. *p.* 2 & latè exornat Gonzal. *vbi ſuprà d. n.* 128 *cum ſeqq.*

231 Vndecimò notandum eſt originale litterarum Apoſtolicarum producendum eſſe, vt Iudex, qui illas exequi debet, ſit certus de ſua iuriſdictione, Rot. *deciſ.* 21. *de conceſſ. præb. in nouis*, Ferret. *conſ.* 85 *n.* 4. Pute. *deciſ.* 245. *lib.* 3. *in correctis*, Achil. *deciſ.* 1. *de offic. deleg.* & latè Rot. *deciſ.* 143. *p.* 1. *recent. & in Barbaſtren. decimarum* 14. *Iunij* 1614. *coram bona mem. Vbaldo ſen.* Probat autem tranſumptum extractum ex regiſtro Palatij Apoſt. cui fides eſt adhibenda, Rot. *deciſ.* 18. *de probat. in antiq.* cum aliis *in Burgen. Abbatia,* 14. *Martij,* 1611. *& in d. Barbaſtren. decimarum, coram bona memor. Vbaldo ſen.* Imò, quòd ſufficiat copia impreſſa ad firmandam iuriſdictionem iudicis, tenent Rot. *deciſ.* 689. *in fine p.* 4. *diuerſor.* in qua allegatur Put. *d. deciſ.* 245. & fuit firmatum *in Bononien. penſionis,* 1. *Iunij* 1616. *coram Card. Pamphilio ſen. & cor. Caualer. dec.* 644. *num.* 4. *verſ. præterea de exhibitione, & n* 9. & ſequuta eſt *in d. Barbaſtren. coram bona mem. Vbaldo*, & priùs *in eadem* 10. *Nouembris* 1623.

CAPVT XIV.

De Vacationibus beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vacat per mortem naturalem beneficiati.*

2 *Beneficium ita vacat per mortem beneficiati, vt ſi ille miraculosè reſurgeret, non recuperaret illud.*

3 *Religionis ingreſſus, & profeſſio emiſſa facit vacare beneficium.*

4 *Religioſi Societatis* IESV *non amittunt poſſeſſionem beneficiorum ab eis priùs obtentorum, niſi poſt emiſſam ſolemnem profeſſionem, vel vota coadiutorum formatorum.*

5 *Beneficia, & penſiones non vacãt, nec extinguuntur per biennij vota in Societate* IESV, *ſed durant vſque ad profeſſionem ſolemnem.*

6 *Beneficium dicitur vacare per renunciationem, ſeu reſignationem ex cauſa permutationis.*

7 *Beneficium vacat ipſo iure, ſi beneficiatus in minoribus Ordinibus conſtitutus contrahat matrimonium, aut ſponſa per verba de præſenti.*

8 *Matrimonium indubitanter debet probari, vt ex eo inducatur vacatio beneficii; & non ſufficit, quòd lata eſſet ſententia pro validitate matrimonii, ſi pendet cauſa reſtitutionis in integrum.*

9 *Clericus poſt contractum matrimonium nullatenus poteſt beneficia retinere, ſed tenetur ſtatim illa dimittere, aliàs peccaret mort.*

10 *Clericus matrimonium contrahens beneficio priuatur, ſiue matrimonium fuerit conſummatum, ſiue non.*

11 *Clericus non recuperat beneficia, quæ iam per matrimonium contractum vacarunt, etiam poſt illud vxor ingreſſa fuerit religionem, non ſequuta adhuc copula carnali.*

12 *Clericus ipſo iure beneficiis priuatur per matrimonium contractum, licèt nulliter ex defectu ſolemnitatis, vel in gradu conſanguinitatis, vel affinitatis prohibito, vt aliàs de facto.*

13 *Clericus contrahens matrimonium nulliter in gradu conſanguinitatis, vel affinitatis prohibito, ſiue illud ſciat, ſiue neſciat, ſemper cenſetur beneficiis ipſo iure priuatus.*

14 *Penſionibus eccleſiaſticis priuatur clericus contrahens matrimonium per verba de præſenti.*

15 *Regreſſus, & acceſſus, ac alia quæcunque iura ad beneficia eccleſiaſtica competentia vacant per matrimonium contractum per verba de præſenti.*

16 *Clericus in ſacris conſtitutus de facto contrahens matrimonium, beneficiis eſt priuatus per ſententiam.*

17 *Vacatio beneficiorum non inducitur poſt ſponſalia per verba de futuro.*

18 *Matrimonium quando eſt nulliter contractũ ex defectu conſenſus Clerici, tunc non dicitur inducta beneficiorum vacatio.*

19 *Græci vxorati, ſi Clerici, vel Presbyteri fuerint, poſſunt legitimè obtinere beneficium eccleſiaſticum, dummodo tale beneficium ſit conſtitutum more Græcorum.*

20 *Beneficium*

20 *Beneficium vacat per aſſecutionem alterius incompatibilis.*

21 *Parochialem Eccleſiam obtinens, ſi non ordinetur Sacerdos infra annum vacare intelligitur Eccleſia illa, vel beneficium.*

22 *Beneficia vacant ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum.*

23 *Papa in promotione ad Epiſcopatum conſiſtorialiter decernit beneficia vacare eo ipſo à die promotionis.*

24 *Beneficia de iure non vacant per promotionem ad Epiſcopatus in terris infidelium.*

25 *Per tranſlationem Prælati ad aliam Eccleſiam vacat prima, litteris tamen expeditis, & oſtenſis Capitulo.*

26 *Electus ſi intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſtituto non conſenſerit electioni de ſe factæ, vacat beneficium.*

27 *Electus ſi intra tres menſes poſt conſenſum electioni præſtitum non petierit confirmationem, ipſo facto priuatur iure per electionem quæſito.*

28 *Electus, vel præſentatus, quando ante confirmationem, vel inſtitutionem per ſe, vel per alium ſe immiſcerit, vel adminiſtrauerit, priuatur eo ipſo iure ſibi quæſito, & beneficium vacat, vt prius; ſecus in prouiſionibus Apoſtol.*

29 *Poſtulatus ius amittit per repulſionem poſtulationis.*

30 *Electus per electionis caſſationem amittit ius ex ea ſibi quæſitum.*

31 *Beneficium ipſo iure vacat per militiam ſæcularem*

32 *Eccleſia pro derelicta habetur eo ipſo, quòd beneficiarius fit miles, ita vt Ordinarius iure poſſit illam alteri concedere.*

33 *Beneficium vacat, ſi habeatur pro derelicto per ſpatium decem annorum.*

34 *Beneficium vacat ipſo iure per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis coram Ordinario, poſtquam beneficiatus monitus fuerit.*

35 *Beneficium vacat, quando illud reſignans non ſuperuixit per viginti dies.*

36 *Beneficium ipſo iure vacat ob non factam publicationem reſignationis, iuxta formam Conſtitutionis Gregorij XIII.*

37 *Beneficium curatum vacat ipſo iure ob non ſeruatam formam Conſtitutionis Pij V. in conferendis.*

38 *Beneficium vacat ipſo iure per apprehenſionem poſſeſſionis, ſi conferatur à Papa.*

39 *Beneficium vacat ipſo iure per obitum Papæ collatoris, quando fuit collatum ad beneplacitum illius.*

40 *Beneficium vacat eo ipſo iuxta decretum.*

41 *Scripturas ſpectantes ad Cameram Apoſt. indebitè retinens, & illas non reſtituens, necnon ſcientes, & non reuelantes ipſo iure beneficia amittunt.*

42 *Beneficium vacat ipſo iure per alienationem rerum Eccleſiæ, ſiue ipſius beneficij factam ſine ſolemnitate* Extrauag. Ambitioſæ.

43 *Poſſeſſionem beneficij violenter ingrediens eo ipſo perdit ius, quod ad illud habet; ſecus in ſe intrudente in poſſeſſionem alicuius ipſius beneficij.*

44 *Sequeſtrum violans, quod impoſitum fuit vigore ſententiæ definitiuæ in Romana Curia, prolatæ in cauſa beneficiali, amittit ius, quod habet in beneficio.*

45 *Beneficium vacat per depoſitionem, ſeu priuationem.*

46 *Hæreſis ob crimen vacat ipſo iure beneficium, & Sedi Apoſt. eſt reſeruatum.*

47 *Hæretici beneficia cùm ipſo iure vacent, poſſunt tanquam vacantia impetrari ante ſententiam criminis declaratoriam, & alteri conferri.*

48 *Hæreticus ante ſententiam declaratoriam, non tenetur ad dimittendum beneficium, nec ad ſe ſpoliandum.*

49 *Hæreticus in ſententia criminis declaratoria non ſolum beneficio, ſed etiam fructibus perceptis à die commiſſi delicti priuatur.*

50 *Beneficia, quæ fuerunt obtenta per preces Hæreticorum, vacant ipſo iure.*

51 *Simoniæ realis ob crimen vacat ipſo iure beneficium.*

52 *Beneficium vacat ipſo iure per crimen læſæ maieſtatis.*

53 *Falſitatis litterarum Apoſt. ob crimen vacant ipſo iure beneficia.*

54 *Cardinalem percutientis beneficia vacant ipſo iure.*

55 *Epiſcopum occidens, vel percutiens, amittit ipſo iure illa beneficia, quæ obtinet in Eccleſia, cui talis Epiſcopus præeſt.*

56 *Rectorem ſuæ Eccleſiæ occidens perdit beneficia ipſo iure.*

57 *Aſſaſſini beneficia vacant ipſo iure.*

58 *Beneficium illius, qui carcerauit Clericum, donec reſignauerit ſuum beneficium, vacat ipſo iure.*

59 *Beneficia ipſo iure vacant illorum, qui pro obtinendis beneficiis ſe ipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt.*

60 *Beneficia offendentium litigantes in Romana Curia, eorúmque Iudices, Aduocatos, & Procuratores, ac Notarios, vacant ipſo iure.*

61 *Beneficia per confidentiam vacant ipſo iure.*

62 *Sodomiæ ob crimen vacat ipſo iure beneficium.*

63 *Beneficia eorum, qui non incedunt in habitu clericali, vacant ipſo iure.*

64 *Beneficia vacant, aut ipſo iure, aut per ſententiam.*

65 *Crimen nullum etiam priuatione dignum inducit priuationem beneficij ipſo iure, niſi ſit iure cautum.*

66 *Beneficium vbi vacat ipſo iure, vacat in ipſomet puncto, quo contrahitur matrimonium, aut emittitur profeſſio, vel contrahitur delictum, &c.*

67 *Priuatus ſi poſt vacationem ipſo iure moriatur, antequam dimittat poſſeſſionem, tunc non vacaret beneficium per obitum illius, ſed per militiam, profeſſionem, incompatibilitatem, &c.*

68 *Delictum committens, ob quod priuatur ipſo iure, ſeu ipſo facto beneficiis, ſeu officiis publicis, ita illorum amittit titulum, & dominium, vt non faciat fructus ſuos, & ad illorum reſtitutionem teneatur.*

69 *Beneficium quando vacat ipſo iure, poteſt tanquam vacans impetrari, vt vacuum; ſecus quando per ſententiam eſſet priuandus.*

70 *Reſignari non poteſt in fauorem alterius beneficium, quod ſemel vacauit ipſo iure.*

71 *Beneficia vacant de iure tantùm, aut de facto, aut de iure, & facto ſimul.*

72 *Beneficium*

72 *Beneficium impetrans non tenetur de iure exprimere modum vacationis, exceptis Canonicatibus.*

73 *Vacationis nullo modo expreſſo omnis vacandi modus continetur.*

74 *Vacationis appellatione venit omnis vacatio, ſeu vacandi caſus.*

75 *Si in ſupplicatione fiat mentio de vacatione ſimpliciter, non expreſſo vacandi modo, comprehenditur omnis caſus vacandi.*

76 *Vacandi vno modo expreſſo, non venit alius.*

77 *Clauſ.* Siue præmiſſo, ſiue alio quouis modo, *includit omnem modum vacandi, ſiue directum, ſiue indirectum.*

78 *Clauſula,* Siue præmiſſo, *&c. comprehendit vacationem apud Sedem, ſeu in Curia, & per reſignationem.*

79 *Clauſula,* Siue præmiſſo, *&c. debet reſtringi, vbi fuerit diſpoſitiuè datus modus vacandi.*

1 VIDENDVM eſt nunc, quibus modis beneficia vacent, aut amittantur, ita vt alteri conferri liberè valeant: hoc autem contingit multis modis. Primò enim vacat beneficium per mortem naturalem beneficiati, *cap. ſuſceptum, de reſcript. in 6.* Petr. Gregor. *de re benefic. cap. 32. à numer. 1.* Pauin. *de offic. & poteſt. Capituli Sede vacante, part. 7. num. 4.*
2 vbi dicit, quòd ita vacat per mortem beneficium, quòd ſi miraculosè beneficiatus reſurgeret, non recuperaret illud, Gonz. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 15. à num. 4.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. cap. 2. à num. 1.* Viuian. *in praxi iuriſpatr. p. 2. lib. 3. num. 25. in vlt. impreſſ.* Lotter. *de re benefic. lib. 3. quæſt. 10. à princip.* quorum plures hoc limitant, vbi beneficium ſuppreſſum eſſet ab habente poteſtatem, vel quando eſt vnitum, vel de menſa, vel Eccleſia non eſt numerata.

3 Secundò, per mortem ciuilem, veluti per ingreſſum Religionis, & profeſſionem emiſſam, *c. beneficium, de regularib. lib. 6.* Henriq. *in ſum. lib. 12. c. 5. §. 4. in commento lit. X.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 5. q. 6. à num. 64. & lib. 7. q. 14. n. 28.* Cald. Pereira *in l. ſi curatorem, verb. improbare num. 27. C. de in integr. reſtit.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. q. 37. art. 1.* Sayr. *in claui regia, lib. 9. c. 5. n. 25.* Sanch. *de matrim. lib. 9. diſp. 33. num. 19.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 15. n. 45* Nicol. Garc. *de benef. part. 11. c. 9.* ferè per tot. Ioan. à Cochier. *in reg. 8. Cancel. gloſſ. 7. poſt n. 19. verſ. tertiò,* Molfeſ. *in ſum. Theologia moralis, tract. 6. cap. 12. num. 18.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, reg. 2. dub. 2. num. 9. ſecundum Roman. impreſſ.* Viuian. *d. c. 5. n. 49.* latè Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani p. 1. q. 4. praxi 1. num. 65. cum ſeqq.* Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum Nouis. diſput. 8. dub. 7. n. 4. poſt med.* vbi cum Rot. *deciſ. 543. n. 4. p. 2. recent.* ſubdit ſtatim poſt profeſſionem integrum eſſe ei, ad quem ſpectat collatio, illud liberè conferre: quod etiam procedere in penſione tenent citati *hoc lib. cap. 11. de penſionibus. verſ. ſeptimò.* Nõ ſufficit ad hunc effectum vacandi beneficium, & extinguendi penſiones profeſſio Equitum Militarium S. Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ S. Stephani, S. Lazari & ſimilium, qui non ſolemnem profeſſionem emittunt, idcoque ſunt capaces beneficij eccleſiaſtici acquirendi, Seraphin. *deciſ. 221.* vbi loquitur de penſione, ſecus de militibus S. Ioannis Hieroſolymitani, cùm illi ſolemnem profeſſionem emittant, Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 29. num. 5. & 35.* Alphonſ. de Leone *d. quæſt. 4. num. 69* vbi *num. 80.* tenet quòd interim dum beneficiatus eſt nouitius, non vacat beneficium, & facit fructus ſuos, & à *num. 87.* diſſerit qui nam poſſit diſpenſare cum beneficiato profitente vt retineat beneficium, & per conſequens non vacet ob eius profeſſionem. Quoad 4
Religioſos Societatis IESV eſt aduertendum poſſeſſionem beneficiorum ab eis priùs obtentorum amitti poſt emiſſam ſolemnem profeſſionem, vel vota Coadiutorum formatorum, per quę redduntur omninò incapaces, bona, & iura quæcumque acquirendi, & retinendi, non autem per emiſſionem ſimplicium votorum biennij, per quæ iuxta dictæ Societatis Conſtitutiones à Sede Apoſtolica approbatas tales Religioſi non ſunt incapaces retinendi dominium bonorum, & beneficia, quæ in ſæculo habebant, vt diximus *lib. 1. cap. 41. de Religioſorum Ordinibus,* vbi de 5
hac Religione latè egimus: quare beneficia, & penſiones non vacare, nec extingui per dicta biennij vota, ſed durare vſque ad profeſſionem ſolemnem, reſoluit Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 4. n. 7. & cap. 27. num. 32. & c. 29. n. 10.* & fuit dictum *in nullius, ſeu Caputaq. penſionis, 18. Aprilis, 1616 coram bonæ mem. Martino Andrea,* apud Alphonſ. de Leone *vbi ſupra n. 68.* & apud Viuian. *lib. 5. praxis c. 5. in fine.*

Tertiò, vacare dicitur beneficium per renunciationem, ſeu reſignationem, ex cauſa permutationis, vt in tot. tit. *de renunciat.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib. 1. q. 5. a nu. 15.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 15. num. 8.* Nicol. Garc. *de benef. p. 11. cap. 3. à princip.* Viuian. *d. cap. 5. num. 28.* latè Lotter. *d. lib. 3. q. 14.* & Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani p. 1. q. 4. n. 105. cum ſeqq.* & *in ſequenti cap.* oſtendemus. 6

Quartò, vacat beneficium, ſi beneficiatus in 7
minoribus Ordinibus conſtitutus contrahat matrimonium, aut ſponſalia per verba de præſenti, *c. 1. & 3. de cleric. coniug. c. vnic. eodem tit. in 6. reg. 58. Cancellariæ,* Staph. *de litteris gratiæ, tit. de variis modis vacat. §. quintus vacationis modus,* Capell. Theol. *deciſ. 239.* Clar. *§. fin. q. 73. n. 5. verſ. clericus beneficiatus,* Tiraq. *de retractu lig. §. 26. gloſ. 2. n. 9.* Bonacoſ. *comm. crim. p. 1. verb. clericus, fol. 16. verſo,* Couarr. *de ſponſ. p. 2. c. 6. §. 3. n. 4.* Menoch. *de ſucceſſ. progreſſu lib. 3. §. 22. n. 36.* Petr. Gregor. *de re benef. c. 25. n. 4.* Maſcard. *de probat. concluſ. 182.* Perez *l. 1. verſ. item, quia, tit. 1. lib. 5. Ordinam.* Matienſ. *in rubr. tit. 1. gloſ. 1. num. 158. & l. 7. gloſ. 12. n. 2. tit. 8. lib. 5. nona recop.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib. 1. quæſt. 1. num. 41.* Verall. *deciſ. 215. num. 2. p. 1.* Ceuall. *commun. contra commun. quæſt. 147.* Sayr. *de cenſur. lib. 6. cap. 5. n. 10. & ſeq.* Pech. *in reg. beneficium, n. 16. de regul. iur. lib. 6.* Mandoſ. *de reſignat. gratia, tit. de priuat. verſ. impetratur beneficium,* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 16. n. 43.* Gutier. *pract. lib. 2. q. 104. num. 3.* Caldas Pereira *de poteſt. elig. c. 5. num. 14.* Card. Tuſch. *lit. C. concl. 392. & lit. M. concl. 148.* Farinac. *fragment. crimin. part. 1. lit. C. verb. Clericus, n. 325.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 312. cum ſeqq.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 15. n. 43.* Nicol. Garc. *de benef. p. 11. c. 8. n. 1. cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 240. n. 1. in edit.* aliàs *reſol. 212. in 2. edit.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. cap. 34. dub. 21.* Giorba *ad conſuetud. Meſſanenſes, cap. 1. gloſ. 1. part. 1. num. 39.* Cened. *Canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 30. num. 27.* Sanchez *de matrim. lib. 7. diſp. 42. num. 4. cum ſeqq.* Azor *inſtit. moral. p. 2. lib. 7. c. 15. quæſ. 4. & 5.* Carol. de Graſſis *de effectib. clericalib. eff. 15. a. n. 12.* Ant. Ricciul.

de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſt. lib. 7. cap. 1. à numer. 3 Paul. Squillante *de priuileg. Cleric. cap. 4. num* 8 ; Filliuc. *tom. 2. tract. 41. cap. 8. num.* 5. Ioan. à Cochier *ad reg 8. Cancell. gloſſ. 7. poſt. nn.* 18. *verſ.* 2 Viuian. *d. cap. 5. num.* 48. latè Lotter. *d. libr.* 3. *q.* 26. *num.* 64. *cum ſeqq* Eſcobar. *de puritate probanda p.* 1 *q.* 4 §. 7. *numer.* 55 nouiſſimè Tranſmiera *de polygamia lib.* 2. *q.* 4. *n.* 20. *cum ſeqq.* latè Thom. Valaſc. *alleg. Iuris tom.* 1. *alleg.* 40. Alphonſ. de Leone *de officio Capellani p.* 1. *q.* 6. *num.* 57. *cum ſeqq.* Rota *in Lucana Capellaniæ,* 23. *Februar.* 1609. *coram bonæ mem. Penia, & in Burgi S. ſepulchi beneficij,* 25. *Maij* 1626 *coram R. P. D. Merlino,* quorum plures cum *gloſ.* 1. *in d. cap.* 1. *de Clericis coniug.* reſoluunt huiuſmodi vacationem induci ipſo iure, adeò vt non requiratur ſententia priuatoria: quicquid dicat Fr. Emman. *in ſumm. tom.* 1. *cap.* 123. *num.* 1. *in* 2. *edit.* niſi eius opinionem intelligamus procedere reſpectu poſſeſſionis, quā niſi ſponte Clericus dimittat, ad eam relinquendam eſt cogen-
8 dos manu militari Et quoad hunc effectum matrimonium indubitanter debet probari, vt ex eo inducatur vacatio beneficij: & non ſufficit, quòd lata eſſet ſententia pro validitate matrimonij, ſi pendet cauſa reſtitutionis in integrum, Cardin. Caualer *deciſ.* 180. *num.* 1. *&* 2. Vnde ſequi inferunt Sanchez *d. diſput.* 41. *à num.* 10. & Anto. Ric-
9 ciul. *d. cap* 1. *à num.* 10. Poſt contractum matrimonium Clericum nullatenus poſſe beneficia retinere; ſed teneri ſtatim illa dimittere, aliàs peccaret mortaliter, & teneretur reſtituere omnes fructus perceptos. Similiter inferunt, renunciationem per eum ad fauorem factam, nullius eſſe momenti, & poſſe ſtatim poſt contractum matrimonium beneficia tanquam vacantia impetrari.

10 Amplia multis modis; & primò, ſiue matrimonium fuerit conſummatum, ſiue non: quia remanet nihilominus Clericus beneficio priuatus. Ita Capell. Thol. *deciſ.* 219. Pauin. *de poteſtate Capituli Sede vacante, prælud.* 7. *col.* 3. Ceuall. *commun. contra communes, q.* 147 *num.* 1. Carol. de Graſſis *d. effectu* 5. *num.* 13. Caualer. *deciſ.* 266. *num.* 2. Maſcard. *concluſ.* 182. *num.* 3. Anton. Ricciul. *d. cap* 1. *num.* 17. Squillante *d. cap.* 4. *num* 85. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 26.
11 *num.* 72 etiamſi poſt matrimonium contractum vxor ingreſſa fuerit Religionem, non ſequuta adhuc copula carnali: quia non ideò Clericus recuperabit beneficia, quæ iam per matrimonium contractum vacarunt, vt per Butr. *in d. cap.* 1. *num.* 7. & Abb. *numer* 6. Cou. *d.* §. 3. *n.* 4. *&* 9. Sayr. *d. cap.* 5. *num.* 14. Sanchez *d. diſp.* 42. *num.* 6. Farin. *d. verb. clericus, num.* 329. Nicol. Garc. *d. c.* 8. *num.* 3. Anton. Ricciul. *d. cap.* 1. *num.* 20. Squillante *d. c.* 4.
12 *num* 86. Amplia ſecundò, etiamſi matrimonium nullum ſit ex defectu ſolemnitatis, veluti, quia non eſt contractum coram Parocho, & teſtibus, vel aliàs fuit contractum contra formam præſcriptam à Concilio Trident. *ſeſſ.* 24 *de reformat. matrimon. cap.* 2. adhuc enim Clericus ipſo iure beneficiis priuatur, vt in facti contingentia reſpondit Rota, cuius auctoritate ita reſoluunt Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 5. *ſub num.* 39. *&* Anton. Ricciul. *d. lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 32. quicquid contrarium poſt Fr. Emman. & Veg. crediderit verius Nicol. Garc. *d. cap.* 8. *num.* 12. præterquam quòd ex defectu conſenſus, ex Lotter. *vbi ſuprà num.* 75. Vel etiamſi contractum fuerit in gradu conſanguinitatis, vel affinitatis prohibito, aut aliàs de facto, quamuis ignarus impedimenti contraxiſſet, vt per Cou. *d.* §. 3. *ſub n.* 4 *verſ. quòd ſi is, qui habet.* Tiraq *de retract. ligr.* §. 26. *gloſ.* 2. *nu* 9. Carroſ. *de benefic. p.* 1. *cap.* 10. *nu.* 10. Bonacoſ. *tom.* 1. *comm opin. lib.* 1. *tit.* 7. *n.* 11. *&* 13. *pag.* 173. *& tom* 2. *lib.* 9 *tit.* 7. *num.* 3. *verſ. & ita communiter pag.* 467 Hippol. *conſ.* 70. *num.* 16. Flamin *d. q.* 1. *num.* 12. Sanchez *d. lib.* 7. *diſp.* 43. *& lib.* 3. *diſp.* 2. *num.* 3. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 15. *num.* 44 *& gloſ.* 57. *num.* 44 Frãc. Molina *de ritu nupt. lib.* 1. *comp.* 19. *num.* 147. vbi tranſcripſit ad hoc deciſionem S Rotæ *in Lucana de Inſula ſancta,* 6. *Iunij,* 1575 *coram Card. Lancellotto ſeniore,* cuius etiam meminit Anton. Ricciul. *d. cap.* 2. *num.* 20. quamuis contra teneat Nicol Garc. *d. cap.* 8 *num.* 8. *& ſeq.* Lotter. *vbi ſupra num.* 79. *cum* 13
ſeqq. Et addit Ricciol. *d. cap.* 2. *num.* 24 concluſionem eſſe firmandam generaliter, vt ſiue ſciat, ſiue neſciat Clericus impedimentum, ſemper cenſeatur ipſo iure priuatus. Amplia tertiò, vt per 14
contractum matrimonium per verba de præſenti clericos non ſolùm priuetur beneficiis, ſed etiam penſionibus eccleſiaſticis, de quo latè diximus *hoc lib. cap.* 11. *de penſionib. verſ. quartò. n.* 30. Amplia 15
quartò, vt etiam per eundem matrimonium contractum à Clerico expirent regreſſus, & acceſſus, aut alia quæcunque iura ad beneficia eccleſiaſtica competentia, gloſ. *verb. clericalis, in cap.* 1. *de cleric. coniug. lib.* 6. vbi Ioan. Andr. *num* 5. Gemin. *num* 6. & Prob. *num.* 5 Clar. *d. q* 73. *num.* 5. Flamin. *d. q* 1. *n.* 14. Ceuall. *d. q.* 147. *n.* 2. Sãch. *d. diſp.* 43. *num.* 7. Farin. *d. verb. clericus, n* 330. Nicol. Garc *d. cap.* 8. *n.* 2. Ioan Baptiſt. Coſta *de reintegra, diſt.* 84. *num.* 6. Giurba *ad conſuet. Meſſanen. cap.* 1. *gloſ.* 1. *p.* 1. *n.* 44. Gutier. *de matrim. cap.* 97. *num.* 4. Carol. de Graſſis *d. effectu* 5. *numer.* 14. Anton Ricciul. *d. libr.* 7. *cap.* 1. *num.* 14. Denique amplia in Clerico contrahente 16
matrimonium in ſacris conſtituto, quem etiam amittere beneficia tenent omnes infrà citandi, inter quos tamen grauis eſt concertatio, an priuatio in hoc caſu introducatur ipſo iure, vel per ſententiam? Et in tali ſpecie eſſe priuatum ipſo iure cenſuerunt Abb. *in d. cap.* 1. *de cleric. coniug. num.* 7. & Zabarel. *num.* 2. Aufret. *ad Capell. deciſ.* 240. *num.* 4. Cou. *d.* § 3. *num.* 4. Azor. *d. lib.* 7. *cap.* 16. *q.* 5. Verùm, communiter cæteri Doctores exiſtimant eſſe priuatum per ſententiam: ita gloſ. *verb. dimittere, in d. can.* 1. Ioan. Andr. *in cap. Ioann. de cleric. coniug. num.* 23. *verſ ſi vero,* tenet Butr. *numer.* 19. *ad fin.* Anch. *num.* 14. Imol. *n.* 24. Clar *d. q.* 73. *nu.* 5. Maſcard. *concl.* 182. *n.* 5. Nauar. *in man. c.* 25. *n.* 120. Henriq. *in ſum. lib.* 7. *c.* 16. § 1. Sanch *d. lib.* 7. *diſp.* 42. *ſub n.* 4. Leſſ. *d. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 115. Nic. Garc. *d. cap.* 8. *n.* 17. Filliuc. *d. tract.* 41. *c.* 8. *n.* 6. Anton. Ricciul. *d. lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 12. vbi *à n.* 14. rationes reddit, quare Clericus in minoribus conſtitutus priuetur ipſo iure, non ita qui in Sacris eſt conſtitutus.

Limita pariter aliquibus modis, & primò in 17
ſponſalibus per verba de futuro: per illa enim non induci vacationem beneficiorum tenent Butr. *in d. c.* 1. *n.* 1. Abb. etiam *n.* 1. Cou. *d.* §. 3. *num.* 4. Clar *d. q.* 73. *n.* 3. Tiraq. *de iure mariti, gloſ.* 2. *n.* 18. *in fine,* Perez *ad tit.* 1. *lib.* 5. *Ord. pag.* 4. Cald. Pereir. *in l. curatorē. verb. læſis, n.* 127. *col.* 6. *C. de in integ. reſt. min.* Farin. *d. verb. Clericus,* 331. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gl.* 15 *n.* 43. Sanch. *d. lib.* 7 *diſp.* 43. *num.* 1. *&* 5. *& diſp.* 43. *n.* 6. Nicol. Garc. *d. p.* 11. *c.* 8. *n.* 19. *cum ſeqq.* Gutier. *de matr. c.* 97. *nu.* 1. Anton. Ricciul. *d. libr.* 7. *c.* 4. Squillante *d. c.* 4. *num.* 90. Lotter. *d. lib.* 3 *q.* 26. *n* 74. Thom. Valaſc. *d. alleg.* 46. *num.* 13. Alphonſ. de Leone *de officio Capellani part.* 1. *quæſtio.* 4. *praxi numer.* 60 *cum ſeqq.* Rot. *deciſ.* 772. *ſub num.* 2. *verſ.*

&

& quamuis p. 2. recent. Limita ſecundò, quando
matrimonium eſt nolliter contractum ex defectu
conſenſus clerici : tunc enim non dicitur indu-
cta beneficiorum vacatio, vt per Abbat. *d.cap. 1.*
ſub num.7.verſ.quandoque enim, Nicol.Garc *d.p.11.*
c.9.n.10.& 11. Maſſobr.*in praxi habendi concurſum,*
requiſ.7.dub.33.ſecundùm Roman.impreſſ. Squillante
d.cap.14.n.89. latè Anton.Ricciul.*d.lib.7.c.2.n. 5.*
vbi *n.ſeqq.* exemplificat in Clerico amente, & im-
pubere, in quo malitia non ſupplet ætatem, ac in
contrahente per metú cadentem in conſtantem
virum: & *à n.7.* diſputat, an prædicta procedant,
vbi nullitas procedit ex defectu conſenſus mu-
lieris; nempe, quia erat amens, vel impubes, aut
conſenſum præſtitit metu cópulſa, Clericus verò
præſtitit conſenſum omni ex parte legitimum:
vide eundem. Limita tertiò in Clericis, & Pres-
19 byteris Græcis, ſeu Orientalibus: hi enim poſſunt
legitimè obtinere beneficium eccleſiaſticum, dú-
modo tale beneficium ſit conſtitutum more Græ-
corum, ſecus, ſi eſſet beneficium Latinorum, vt
per Carol.de Graſſ.*d.eff.cl.5. n. 25. & 42.* Piagg.
in tract.de conſuetud.q.9.à num.5. Squillante *d. c.4.*
num.94.

20 Quintò, vacat beneficium per aſſecutionem
alterius incompatibilis, *cap.de multa, de prabend.*
cap. quia nonnulli, de cleric. non reſiden. Extrauag.
Execrabilis, §.qui verò, de prabend. Concil. Trident.
ſeſſ.7.de reform cap.4. Gonzal.*ad reg.8.Cancell. 15.*
à num.9. Nicol.Garc.*d.p.11.cap.5 à princip.* Ioan.
à Cochier *ad reg.8.Cancel.gloſſ.7.poſt num.13. verſ.*
primus igitur, Monet.*de optien.Canon.cap.3.quaſt.3.*
num.38. Viuian.*d.lib.5.cap.5.num.36.* Latè Lotter.
d.lib.3.q.23. Et de hoc vacationis modo plura di-
ximus *cap.præcedenti.*

21 Sextò, ſi obtinens parochialem Eccleſiam non
ordinetur Sacerdos infra annum, vacare intelli-
gitur Eccleſia illa, vel beneficium, *cap. licèt canon.*
cap.ſtatutum, cap.commiſſa, de elect. in 6. Staphil. *de*
litteris gratiæ, tit. de variis modis vacat. § quartus
principalis, Ioan.à Cochier *ad reg 8.Cancel.gloſ. 7.*
poſt num.13 verſ.quartus, Viuian.*d.lib.5.n.50.* cum
aliis per me citatis *in tract.de offic. & poteſt. Paro-*
chi, cap. 5. per tot. vbi latiſſimè cum ampliationi-
bus, & limit. hanc materiam declarauimus. Idem
quoque eſt, ſi ad Subdiaconatum intra id tempus
non ordinetur, in caſu, quo fuerit cum eo diſpé-
ſatum, vt ſtudiorum cauſa vſque ſeptennium pro-
moueri ad ſacerdotium minimè teneatur, iuxta
textum *in cap.cùm ex eo, de elect.lib 6.*

22 Septimò, per promotionem ad Epiſcopatum
vacant ipſo iure beneficia obtenta poſt adeptam
poſſeſſionem, & conſecrationem ſequutam, vel
poſtquam præfixum tempus ad conſecrationem
petendam lapſum fuerit, *cap.cùm in cunctis §. cùm*
verò, de elect. Concil.Trid.*ſeſſ 7.de reform. c. 9. ſeſſ.*
23. etiam *de reform.c.2.* Hoied.*de incomp.p. 1. c. 4.*
Caputaq.*deciſ.403.& ſeq.& 400.p.2.* Ioan. à Co-
chier.*in d.reg.8.Cancel.gloſ 7.poſt num.13. verſ..9.*
Viuian.*d.lib.5.cap.5.num.56.* Leſſi *de Iuſtit. lib. 2.*
c.34.dub.27. Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ.c.223.*
num 32. Alzed.*de præcellent.Epiſcop.dignit.c.3.num.*
76. me citato nouiſſimè Gonzales de Salzedo *de*
lege politica lib.2.cap.14.num.6.cum ſeqq. vbi *à n.8.*
latè diſputat an retentio beneficiorum valeat
ſine patroni conſenſu. Aloyſ.Ricc. *in collect. deciſ.*
p.4.collect.1213.verſ ſexto. Lotter.*d.lib.3.q.26.n.50.*
cum multis ſeqq. Nouat.*in ſum. Bullar.an.de beneficiis*
vacantibus per promotionem ad Epiſcopatum, vbi re-
fert Bullam Iulij III. & ex Achil. de Graſſis *de*

eiſ.1.de elect. ait procedere in beneficiis, non au-
tem in officiis: citati per me *in collect. ad cap. cùm*
in cunctis num.27. Verum de ſtylo Curiæ Romanę
vacatio hæc fit per ſolam promotionem ad Epi-
ſcopum, non expectata poſſeſſionis apprehen-
ſione, vt teſtatur, Rot. *in Terdonen.penſionis, 2. De-*
cembris 1585.coram Card.Blancheto, & in Cartha-
gin.penſionis, 13.Februar.1604.coram Card.Pamphi-
lio. Stylus autem ex eo procedit, quòd Papa in 23
promotione conſiſtorialiter decernit illa vacare
eo ipſo à die promotionis, Rot. *in Caputaq. Abba-*
tia, 15.Maij, 1620.coram bona mem. DunoZetto ; &
ideò eadem Rot. *coram Seraphin.deciſ.110.num. 2.*
articulo maturè diſcuſſo declarauit prædictum
ſtylum procedere, quando Papa in actu promo-
tionis, vel tranſlationis decernit vacare benefi-
cia, aliàs, vbi non adeſt expreſſum decretum va-
cationis, ſtandum eſt diſpoſitioni iuris. Ita Fe 24
reotil. *in annot.deciſ.464.* Buratti *lit. A.* Limita in
terris infidelium; quia per talem promotionem
eorum beneficia de Iure non vacant, vt docet
Anaſtaſ.Germon. *de indultis Cardin. § ſi verò, num.*
26. Nauarr. *conſ 14.num.3.de elect.* Ioan.à Cochier.
ad reg.24.Cancel.num.26. Flamin.Pariſ. *de reſignat.*
benefic.lib.3.q.1.n.9.& num.89. Azor. *inſtitut.p.2.*
lib.7.cap.16.num.12. Nicol.Garc. *de benefic.p.1.c.6.*
num.44 Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 3.*
alleg. 57. num. 74. & nouiſſimè *die 22. Decembris*
1640. Sacra Congreg. Eminentiſſimorum Cardina-
lium Concilij Trident.interpretum, reſpondit per pro-
motionem titularem non vacare obtentam curam ani-
marum, ſeu reſidentiam non requirentia, vt in caſu de
quo agitur, nec reſultare incapacitatem ad ſimilia
obtinenda. Sed ego pariter hoc ipſum intelligo, ſi
Papa in promotione conſiſtorialiter non decer-
nat ea vacare eo ipſo, prout fecit, quando promo-
uit R D. Viuianum, amicum noſtrum, in Epiſco-
pum Salonen. de Decanatu, quem priùs obtinebat
in Eccleſia Piſana. De ſtylo & obſeruantia quu
nominari per Regem Catholicum ad Epiſcopa-
tus ſui iurispatronatus, renunciant beneficia per
promotionem huiuſmodi vacatura in fauorem
eorum, quos ipſe nominauerit, vide Gonzales de
Salzedo *d.lib.2.cap.14.num.21.cum ſeqq.* & citatos
per me *de officio Epiſcopi p.3.alleg.57.num.76. in*
fine.

Octauò, per tranſlationem Prælati ad aliam 25
Eccleſiam vacat prior; litteris tamen expedi-
tis, & oſtenſis Capitulo, *cap.inter corpora, §.tranſlatis.*
7.q.1.c.1. cap.quanto, de tranſlat. Epiſcopi, Extra-
uag.Iniuncta, de elect. inter commun. Flamin Pariſ.
de reſignat.benefic.lib.7.quaſt.21. num. 14. & quaſt.
23.num.4. Ioan à Cochier *in d.reg.8.Cancell.gloſſ.*
7.poſt num.13.verſ.quintus. Viuian *d.lib. 5. cap 5.*
num 51. Sed quoad hoc extat nouiſſima declara-
tio, quæ ſic cantat: *Die 14.Decemb.1614.Sac.Con-*
gregatio Illuſtriſſ. DD. Cardinalium negotiis Epi-
ſcoporum præpoſita S. D. N. approbante cenſuit Ec-
cleſiam, à qua voluntariè abſoluitur, ſeu quam dimittit
Epiſcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Epiſco-
pus ab illius vinculo abſoluitur in Conſiſtorio Sancti-
tatis ſuæ, etiam ante expeditionem litterarum Apo-
ſtolicarum, vel adeptam poſſeſſionem ſecundæ Eccle-
ſia. Refero Ego ipſe *in collect. ad cap.1. num.5. de*
tranſlat.Epiſcop. & me citato Maſſobr. *in praxi ha-*
bendi concurſum, requiſ.1 dub.9. ſecundùm Romanam
impreſſ.

Nonò, ſi electus intra menſem à tempore ele- 26
ctionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſti-
tuto, non conſenſerit electioni de ſe factæ, *cap.*

cium ſit, §. electus verò, de elect. lib. 6. Menoch. *de arbit. caſu* 477. Ioan. à Cochier *in reg.* 18. *Cancel. gl.* 7. *poſt num.* 13. *verſ. ſextus.* Viuian. *d. lib.* 5. *c.* 5. *num.* 52. Aloyſ. Ricc. *de collect.* 1213. *verſ. quartò.* Gonzal. *d. gloſ.* 15. *n.* 50. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſit.* 1. *dub.* 1. *n.* 11. *ſecundùm Roman. impreſſ.*

27 Decimò, ſi electus intra tres menſes poſt conſenſum electioni præſtitum non petierit confirmationem: nã ipſo facto priuatur iure per electionem quæſito, *d. cap. quam ſit. §. cæterùm.* Doctores citati per me *lib.* 1. *c.* 10. *in princip.*

28 Vndecimò, quando electus, vel præſentatus ante confirmationem, vel inſtitutionem, per ſe, vel per alium ſe inieccerit, vel adminiſtrauerit: nam eo ipſo priuatur iure ſibi quæſito, & beneficium vacat, vt priùs, text. eſt *in cap. auaritiæ* 5. *de elect. lib.* 6 Creſcent. *deciſ.* 6. *de irrepar.* Rot. *dec.* 183. *p.* 3. *diverſ.* Aloyſ Ricc. *d. collect.* 1213. *verſ. quinto,* Gonzal. *d. gloſ.* 15 *num.* 52. Lauor. *var. lucubrat. tomo* 1. *tit.* 4. *c.* 45. *n.* 6. Lotter. *de re benef. tom.* 1. *lib.* 2. *q.* 11. *à princip.* Intellige de electis ingerentibus ſe in adminiſtratione beneficiorum, non curando de confirmatione, ne ſe ſubmitterent periculo caſſationis: ſecus autem in prouiſionibus Apoſtolicis, in quibus non proceditur per viam confirmationis, cùm prouiſio vnico actu habeat validam electionem, & confirmationem, Rot. *in Bracharen. Parochialis d. Morerro,* 13. *Iunij* 1605. *coram Orsembergo.* Aduertit benè Gonzal. dicto loco, quòd proximè præcedentes tres modi vacationis ſunt improprij, quia per electum non dicitur vacare beneficium, ſed ſemper durat prima vacatio, ex quo collatio non adeſt.

29 Duodecimò, per repulſionem poſtulationis, *Extrauag. ex debito. §. huiuſmodi. de elect. inter commun.* Ioan à Cochier *poſt d. n.* 13. *verſ.* 12. Viuian. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 61.

30 Decimotertiò, per electionis caſſationem, *c. ſuper eo* 12. *de elect.* Ioan. à Cochier. *poſt d. n.* 13. *verſ.* 23. Viuian, *d. c.* 5. *n.* 61. Gonzal. *d. gloſ.* 15. *n.* 56. vbi *num.* 32. *in fine.* ſubdit, hos duos vltimos modos propriè dici non poſſe modos vacationum.

31 Decimoquartò vacat ipſo iure beneficium per militiam ſæcularem: nam clericus miles effectus ita dicitur à ſtatu clericali alienus, vt proinde ſtatim atque declaratur miles, videatur ipſo facto beneficio renunciare, *cap. vlt.* vbi gloſ. *verb. redierunt, de cleric. coniug.* Clar. *§ fin. q.* 75. *ſub num.* 6. *verſ. item clericus.* Gig. *de penſion. q.* 55. *num.* 2. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 1. *q.* 1. *nu.* 22. *& de confid. benef. q.* 9. *num.* 15. Farin. *fragm. crim. p.* 1. *lit. C. n.* 183. Ioan. à Cochier *poſt d. n.* 13. *verſ.* 10. Viuian. *d. lib.* 5. *cap.* 5. *n.* 78 Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 26. *num.* 84. *cum ſeqq.*

32 Ciarlin. *controuerſ. forenſ. c.* 56. *n.* 41. nam Eccleſia pro derelicta habetur, eo ipſo, quòd beneficiarius ſit miles, ita vt Ordinarius iure poſſit illam alteri concedere, ex Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 15. *in princ.* Quod adeò verum eſt, vt ſi ex integro redeat ad clericatum, non recuperet beneficium quamuis nõ ſit alteri collatum; quia iam per militiam fuit inducta vacatio ex præſumpta, & ſpontanea ipſius militis voluntate, quæ proinde ſine noua collatione non reuiuiſcit. Anton. Ricciul. *de iure perſonar. lib.* 7. *cap.* 5. *numero* 17. vbi *numero* 19. & 20. ex eadem ratione contra Iacob. de Graff. *conſil.* 1. *de cleric. coniug.* ſentit, idem dicendum etiamſi poſtquam fuerit in matricula militum deſcriptus, pœniteat, & paucis pòſt diebus, antequam ſæua exerceat, depoſito cingulo militari, iterum veſtes clericales reaſſumat: nam nihilominus dicetur à ſtatu Ordinis receſſiſſe, ita quòd noua clericalis habitus reaſſumptio ad recuperãda beneficia, quæ ante militiam obtinebat, & per militiam ipſo iure vacarunt, illi non ſufficiat: & *numero* 31. poſt multos, quos refert, reſoluit in Clerico in Sacris Conſtituto non cenſerĩ ipſo iure inductam vacationem beneficiorum, ſed magis venire inducendam per ſententiam: & *numero* 33. ait quòd, quamuis per militiam dicatur ipſo iure inducta vacatio beneficiorum, nihilominus illa operaretur tantùm quoad vacationem poſſeſſionis, adeò vt ſi miles adhuc retineat poſſeſſionem beneficij, non poterit alter de beneficio prouiſus capere poſſeſſionem, niſi vel miles conſentiat, vel primùm ab eo auferatur poſſeſſio auctoritate iudicis, illo etiam non citato, neque aliàs vocato.

Decimoquintò, vacat beneficium, ſi habeatur pro derelicto per ſpatium decem annorum, ad 33 not. *in cap. ex parte* 8. vbi gloſ. *verb. per decem annos,* & *ibi* Abb. *n.* 2. *de cleric. non reſid.* Pauin. *de poteſt. Capituli Sede vacante, prælud.* 7. *n.* 12. *verſ. ſeptimò, ſi habeatur pro derelicto,* Flamin. Pariſ. *d. lib.* 1. *q.* 15. *nu.* 21. Gonzal. *d. gloſ.* 15. *n.* 64. Viuian. *d. lib.* 5. *n.* 66. Io. à Cochier *poſt d. n.* 15 *verſ.* 17. latè Lotter. *d. lib.* 5. *q.* 26. *cum ſeqq.*

Decimoſextò, vacat ipſo iure beneficium per 34 non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis coram Ordinario, poſtquam beneficiatus monitus fuerit, *c. Ordinarij, §. quod ſi fortè,* vbi gloſ. *verb. eo ipſo, de officio Ordinar. lib.* 6. innouatũ per Conc. Trid. *ſeſſ.* 7. *de reform. c.* 5. Gonzales *d. gl.* 15. *nu.* 62. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, reg.* 1. *dub.* 1. *n.* 23. *ſecundùm Roman. impreſſ.* Viuian. *dict. lib.* 5. *c.* 5 *n.* 64. Ioan à Cochier poſt *d. num.* 13. *verſ.* 15. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 14.

Decimoſeptimò, quãdo reſignans beneficium non ſuperuixit per viginti dies, iuxta *reg.* 19. *Cancel.* 35 ita Gonzal *d. gl.* 15. *n.* 84. Viuian. *d. lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 81. Ioan. à Cochier *poſt d. num.* 15. *verſ.* 29 latè Lotter. *de re benef. lib.* 5. *q.* 15. *per tot.* niſi fuerit dictæ regulæ derogatum, Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 12. *q.* 14. *numero* 3 vbi ſubdit, quòd hodie communiter, & de ſtylo derogatur illi regulæ, quando reſignans eſt abſens à Curia. Circa reſeruationem aduertit Lotter. *d. q.* 15. *ex nu.* 57. quòd beneficium ſic vacans quatenus reſignatio fuerit facta extra curiam in manibus inferioris à Papa ſiue ſimpliciter, ſiue ex cauſa permutationis non remanere affectum, aut reſeruatum, etiamſi iſte fictus obitus contigiſſet in menſe Apoſt. neque ex diuerſo euitari reſeruationem regulæ reſeruatoriæ menſium, ſi poſt huiuſmodi tentatam reſignationem obitus verus contigiſſet in menſe Apoſtolica. Sed quatenus reſignatio fuerit facta in Curia remanere reſeruatum aſſerit, ex reſeruatione clauſa in corpore Iuris *c.* 2. *de preb. in* 6.

Decimooctauò, vacat ipſo iure beneficium ob 36 nõn factam publicationem reſignationis, iuxta formam conſtitut. Gregorij XIII. *de publicandis reſignationibus.* Flam. Pariſ. *de reſignat. lib.* 11. *qu.* 7. Viuian. *d. lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 81. Ioan. à Cochier *poſt d. num.* 13. *verſ.* 30. latè Lotter. *de re benef. lib.* 3. *q.* 21. Gonzal *d. gloſ.* 15. *n.* 85. vbi *n.* 86. ſubdit, quòd iſta vacatio eſt ita fortis, & potens, vt quamuis reliquæ omnes vacationes comprehendantur ſub clauſ. *vel alio quouis modo,* vacatio tamen iſta ob non factam publicationem nullatenus comprehenditur ſub quibuſcumque clauſulis ampliſſimis, niſi ſpecialiter exprimantur.

Decimononò.

37 Decimooónò,vacat ipſo iure beneficium Curatum,ob non ſeruaram formam Conſtitutionis Pij V.iocip.*in conferendis,ſub Dat.15. Kalend. Aprilis* 1566.quam refere Quaraot. *in ſum.Bullarij, verb.beneficiorum parochial. collatio.* Ita Gonz. *d.gl.*15.*n.*88.Ioan à Cochier *poſt d.n.* 13.*verſ.*31.Viui. *d.lib.*5.*c.*5.*n.*84.

38 Vigeſimò, vacat ipſo iure beneficium per apprehenſionem poſſeſſionis ante litterarom expeditionem,ſi cooferatur à Papa,iuxta *Conſt.*33.*Iulij III.ſub Dat.*27.*Maij*,1553 Maodoſ. *ad reg.*17. *de non iudicando iuxta formam ſupplicationis*, *q.*3. *à n.*3.Rot.*deciſ.*205.*p.*1.*diuerſ.*Aloyſ.Ricc. *d.collect.* 1213.*verſ.duodecima*,Gonzal.*d.gloſſ.*15.*n.*98.Viui. *d.lib.*5.*c.*5.*n.*92.Ioan.à Cochier.*vbi ſup.verſ.*36.latè Lotter.*d.lib.*3.*q.*9.*per tot.*

39 Vigeſimoprimò,vacat ipſo iure beneficium per obitum Papæ collatoris,quando fuit collatum ad beneplacitum illius,*c.ſi gratioſè,de reſcript.in* 6.Vi. *d.lib* 5.*c.*5.*n.*88.Io.à Cochier.*vbi ſup.verſ.*33.

40 Vigeſimoſecundò,vacat ipſo iure beneficium iuxta decretum,quaodo,ſcilicet,Papa confert beneficium alicui,& apponit in ipſa collatione decretum,quòd iofra ſex menſes primum beneficiũ in illius maoibus dimittat,aliàs eo ipſo vacet ſecundum:nam,ſi non adimplet, ioxta formam decreti vacat ipſo iure vltimum beneficium collatum vigore decreti,à die,ſcilicet, captæ poſſeſſioois pacificæ,ſeu notitiæ eiuſdem Gonzal· *d.gloſſ.*15.*n.*112.Io.à Cochier *vbi ſup.verſ.*34. Viuian.*d.lib.*5.*c.*5.*n.*97.

41 Vigeſimotertiò,vacaot ipſo iure beneficia retinantibus indebitè ſcripturas ſpectaotes ad Camerã Apoſt & illas non reſtituentibus, nec non ſcientibus,& oon reoelantibus, ex Conſt. Iulij III.*ſub die vlt. Aprilis*,152.Io.à Cochier *vbi ſup. verſ.*37.Vi.*d.lib.*5.*c.*5.*n.*93.

42 Vigeſimoquartò,vacat ipſo iure beneficiũ per alienationem rerum Eccleſiæ, ſiue ipſius beneficij factam ſine ſolemnitate. *Extrauag. Ambitioſa, §.inferiores verò de rebus Eccleſ.non alien. inter communes.*Petr Greg.*de re benef.c.* 25. *n.* 26. Gooxales *d.gl.*15.*n.*63.Maſſobr.*in praxi habendi concurſum, req* 1.*dub.*2.*n.*24.*ſecundum Roman.impreſſ.*Io.à Cochier *vbi ſup.verſ.*16.Viuian.*d.lib.*5.*c.*5.*n.*65.

43 Vigeſimoquintò, per violentam ingreſſioоem io poſſeſſionem beneficij:nam eo ipſo perdit ius, quod ad illud habet,& vacat ipſo iure, *cap. cum, qui* 18.*de prabend.in* 6.Couar.*lib.*3.*var.cap.*16.*n.*7. Leſſ.*de iuſtit.lib.*2.*c.*34.*n.*187.Ioan. à Cochier *vbi ſup.verſ.*13.Gonxal.*d.gloſſ.*13.*n.*58.*& gloſſ.*57.*n.*46. Pontan.*de ſpoliis,lib.*1.*cap.*9.*n.*91. *cum ſeqq.*Zerol. *in praxi Epiſcopi,part.*2.*verb. poſſeſſio beneficij, verſ. ad* 2.Farinac.*in praxi crimin.p.*6.*q.*175. *n.*64. *cum ſeq.*Aloyſ.Ricc.*in collect.dec.p.*5.*collect.* 1475.Maſſobr.*in praxi habendi concurſum.requiſ.*1. *dub.* 2.*nu.* 18.*ſecundùm Roman.impreſſ.*Viui.*d.lib.*5.*cap.*5.*n.*62 latè Lotter.*de re benefic.lib.*3.*quaſt.* 22.*per tot.*Rot. *dec.*66.*n.*1.*cum ſeqq.* apud Farinac. *p.* 4. *ſua praxis crimin.* Iotellige, de intrudente ſe io beoeficio, noo autem in ſe iotrudeote in poſſeſſionem alicuios prædii ipſius beneficij, cùm ſint diuerſa,ad tradita per Tiraq.*de retract.lign.§.*36.*gl.*2.*n.*5.Rot. *dec.*19.*numero* 10.*par.*2.*diuerſ.*& ita intellexit Rota *in Mutinen.Canonicatus* 14.*Martij*,1603. *coram Card.Lantelloto iun.*

44 Vigeſimoſextò, per violationem ſequeſtri impoſiti vigore ſeoteotiæ diffinitiuæ io Romana Curia,prolata in cauſa beneficiali, *Clem.* 1. *de ſequeſt.poſſeſſ.& fruct.*Gooxal.*d.gl.*15.*num.*59.*&* §.7. *proœm.n.*59.Mohed.*dec.*2.*de ſequeſt. poſſeſſ.* Ioan.à Cochier *vbi ſup.verſ.*14.Vi.*dict.lib.*5.*c.*5.*num.*63. Aloyſ.Ric.*d.coll.*1213.*verſ.octaua*,vbi limitat,quãdo ſequeſtrum fuiſſet appoſitum propter offenſã Iudicis,latè Lotter.*d.lib.*3.*q.*22.*n.*40.*cum ſeqq.*vos etiam de intellectu dictæ Clem. & quod cùm à iure exorbitet ad alios caſus non extendenda.

45 Vigeſimoſeptimò,per depoſitionem,ſeu priuatiooem,*cap. ex litteris*, *& cap.graue de exceſſibus Pralat.*Mandoſ.*in reg.*32.*Cancel.q.*8. *à num* 13.Viuian.*d.c.*5.*n.*91.Mandoſ.*ad reg.*32.*Cancel.q.*8. *nu.*13. *cum ſeqq.* Io.à Cochier.*vbi ſup. verſ.*35.

46 Vigeſimooctauò, vacat ipſo iure beneficium propter crimen hæreſis,*cap.ad abolendam*, §.1. ibi, *ſit omni beneficio ſpoliatus,de haret.*Flamin. Pariſ. *de reſignat.benefic.lib.*5.*quaſt.*1.*num.*31. *& ſeqq.* Grilẽzoo.*conſ.*60.*per tot* Petr de Ledeſma *in ſum. par.*2. *tract.*1.*cap.*4.*concl.*14.Azor.*inſtit.moral.part.* 2.*lib.* 7.*c.*17.*in princip.*Nicol.Garc.*de benef.p.*11.*cap.*10 *num.*60.*cum ſeqq.*Gonzal.*d.gloſſ.*15.*num.*65. Ioan. Cochier *vbi ſup.verſ.*18 Suarez *de Fide diſput.* 21. *ſect.*5.*in fine*,Caſtr Palao *tomo* 1.*tractat.* 4. *de Fide diſputat.*4.*puncto* 5.*numero* 4. *&* 5. Trullcoch. *in pracepta Decal.lib.*1.*c.*3 *dub.*15.*n.* 2. *& dub.*12. *n.* 1.Viui.*d.lib.*5.*c.*5.*n.*67.latè Lotter.*d.lib.*3.*q.*28.latè Alphooſ.de Leone *de offic. Capell.p.*1. *quaſt.*4. *praxi* 1.*tract.*169.*cum ſeqq.*Sanctarel.*de hareſi,cap.* 35. *numero* 1. vbi refert ex Pii V. Conſtitutione Sedi Apoſt.eſſe reſeruatum ius confereodi beneficia, quibus Clerici priuati ſunt propter hæreſim,& nuoquam intelligi eſſe collata huiuſmodi beoeficia,niſi in collatione fiat expreſſa mentio, quòd beneficia vacauerint propter hæreſim:quod adeò verum eſt, vt mioimè requiratur ſententia priuatoria,ſicut doceot Rebuff.*in praxi par.* 3.*tit. de modis amittendi benef.*,*numero* 24 Cou.*lib.*2.*var. c.*8.*numero* 4.*verſ.nihilominus.*Burſat.*conſ.*14.*numero* 58.*lib.*1.Nau.*conſil.*19.*de haret.* Roiaſ. *ſing.*75. Menoch.*de arbitr.caſu* 416.*numero* 6.Pena *in direct. inquiſ.par.*3.*commento* 162. Suarez *de cenſur. diſput.* 43.*ſect.*1.*numero* 4.*& de fide.diſput.*21 *ſect.*5.*numero* 20.Flamin.Azor.Gonzales de Ledeſma & Nicol Garc.*locis proximè citatis*, Farinac. *de hareſi qu.* 189.*numero* 77.Sactarel.*eodem tract.c.*33.*numero* 2. Valer.Reginald.*in praxi fori pœnit.lib.*30. *tract.*5. *numero* 318.Sanchez *in pracepta Decalogi, tom.* 1. *lib.*2.*c.*26.*numero* 5. Antou. Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſia exiſt.lib.*5.*c.*19.*numero* 9.Rota *deciſ.*707.*&* 728.*lib.*3.*p.* 3. *diuerſ.& in Colimbrien.Canonicatus* 13. *Iunij,anni* 1616. *coram bona mem.Cardin.Sacrato*,& alibi ſæpiſſimè.Quãuis contrariam opioionem, nempe quòd requiratur ſententia priuatoria, teoeat Caſtro *de iuſta hareticorum punit.lib.*2.*cap.*9. quem ſequuntur Simanch.*de cathol. inſtitut. titul.* 46. *numero* 72.& Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 114.*littera A.* oam, licèt iſtorum opioio in rigore diſputatiooís defendi optimè poſſit, vt obſeruaui *de officio, & poteſt.Epiſcopi,part.*5.*allegat.*57. *numero* 37. prior tamen eſt adeò recepta, vt videatur ab omniom ſenteotia diſcedere velle, qui illam impugoare auderet. Cùm ergo beoeficia hæretitici ipſo iure vacent, poſſuot tanquam vacantia impetrari aote ſenteotiam criminis declaratoriam, & alteri conferri, vt meritò aduertunt 47 Grilenxon.*dict.conſil.*60.*numero* 4. Burſat. *conſil.* 14.*numero* 18.*cum ſeq.lib.*1.Flamin. Pariſ.*de reſign. lib.*1.*quaſt.*3.*numero* 2.*lib.*3.*quaſt.*1. *numero* 33.Decian.*in tractat.crim.lib.*5.*cap.* 44. *numero* 26. Saochez *d.cap.*26.*num.*12.Ricciol.*d.cap.* 19 *.num.*11.

48 Sanctarel. d. cap. 33. num. 8. ſed ante illam non te-
netur hæreticus ad dimittendum beneficiũ, nec
ad ſe ſpoliandum, vt per citatos à Ricciul. d. c. 19.
n. 11. quibus addo Suar. in d. tract. de Fide, diſp. 21.
49 ſect. 5. n. 19. & Sanctarel. d. c. 33. n. 9. licèt in ſentẽ-
tia huiuſmodi criminis declaratoria nõ ſolùm be-
neficio, ſed etiam fructibus perceptis à die com-
miſſi delicti priuetur, ſecundùm Henriq. in ſum.
lib. 13. cap. 11. §. 5. 2. Mol. de iuſt. tr. 2. diſp. 86. Ricc.
d. c. 19. n. 14. Sanctarel. d. n. 9.

Vigeſimononò, vacat ipſo iure beneficia, quæ
50 fuerunt obtenta per preces hæreticorum, c. 2. §.
ad hæc, de hæret. in 6. Gonzal. d. gl. 15. n. 68. Azor. in-
ſtit. mor. p. 1. lib. 8. c. 13. q. 8. verſ. Octaua pœna, Ioan. à
Cochier vbi ſup. verſ. 19. Viuian. dict. lib. 5. cap. 5.
n. 69.

51 Trigeſimò, vacat ipſo iure beneficium per cri-
men realis ſimoniæ commiſſæ, vt habetur in Ex-
trauag. Cum deteſtabile, de ſimon. inter. inter comm.
Caſſad. dec. 5. de ſimon. Cou. in reg. peccatum, p. 2. §.
8. n. 7. Menoch. remed. 1. recup. n. 155. & nu. 336. &
remed. 5. n. 68. & conſ. 67. n. 4. Caputaq. dec. 201. p. 1.
& dec. 238. part. 3. Flam. Pariſ. lib. 7. q. 2. à n. 12. Gõ-
zal. d. gloſ. 15. n. 69. Aloyſ. Ricc. d. collect. 1113. verſ.
nono, Paul. Comitol. reſponſ. moral. lib. 6. c. 41. Farin.
fragm. crimin. p. 1. lit. C. n. 299. Viuian. d. lib. 5. cap. 5.
n. 70. Bonacin. in tract. de ſimon. q. 7. puncto 2. diffic. 2.
à n. 1. Ioan. à Cochier vbi ſuprà verſ. 20. latè Lot-
ter. d. lib. 3. q. 29. Alphonſ. de Leone de officio Capel-
lani p. 1. q. 4. n. 127. cum ſeqq. Pius V. in ſua Conſtit.
incip. Cùm primùm, ſub Dat. Romæ Kalend. April.
1566. in hæc verba: Qui beneficium, aut officium ec-
cleſiaſticum ſimoniacè adeptus fuerit, illo ſimiliter ſit
ipſo iure priuatus, & ad fructuum omnium, quos per-
ceperit, reſtitutionem teneatur, & perpetuò ſit inhabi-
lis ad ea, & quæcunque alia beneficia eccleſiaſtica ob-
tinenda.

Trigeſimoprimò, vacat beneficium ipſo iure
52 per crimen læſæ maieſtatis, vt per Rebuff. in pra-
xi benefic. tit. de modis amittendi beneficia, num. 32.
Gonzal. d. gloſ. 15. num. 72. Ioan. à Cochier vbi ſu-
prà, verſ. 21. Viuian. d. lib. 5. c. 5. n. 72. latè Lotter. d.
lib. 3. q. 30. per tot. vbi n. 71. quòd perduellis cleri-
cus ex commiſſo contra Romanum Pont. incur-
rit pœnam priuationis ipſo iure, & num. 82. quòd
Romanæ Eccleſiæ loca inuadentes, vel occupan-
tes Maieſtatis Rei declarantur, & ipſo iure bene-
ficio, & officio eccleſiaſtico priuantur, & n. 111.
quòd arma ſicariorum deferentes veluti Maieſta-
tis Rei priuantur ipſo iure beneficiis, & n. 123.
quòd Alexandrina Conſtitutio contra offenden-
tes colligitantes, vel miniſtros Curiæ infert cri-
men Maieſtatis, & pœnam priuationis ipſo iure
beneficiorum, & n. 140. quod franchiriam accla-
mantes, & eos fouentes efficiuntur Rei Maieſta-
tis, priuanturque beneficiis ipſo iure, & n. 141.
quòd bannitorum receptatores & fautores ſub-
iiciuntur crimini Maieſtatis, priuanturque bene-
ficiis eccleſiaſticis ipſo iure, & à n. 144. diſputat
an clericus ob offenſam Principis temporalis in-
currat crimen læſæ maieſtatis.

Trigeſimoſecundò, & propter crimen falſita-
53 tis litterarum Apoſtolicarum, cap. ad falſario-
rum, de crimine falſi, Petr. Gregor. rei benefic.
cap. 26. numer. 12. Gonzal. dict. gloſſ. 15. numer. 73.
Nicol. Garc. dict. par. 11. cap. 10. numer. 170. Azor.
dict. part. 2. lib. 7. cap. 17. quæſt. 1. verſ. quintum, Ioan.
à Cochier vbi ſuprà, verſ. 22. Viuian. dict. lib. 5.
cap. 5. numer. 73. Lotter. dict. lib. 3. quæſtio. 30. nu-
mero 90.

Trigeſimotertiò, vacat ipſo iure beneficia per- 54
cutientis Cardinalem, c. felicis, §. ſi qua verò, de pœ-
nis, lib. 6. Rebuff. d. tit. de modis amittendi benef. num.
39. Gonzales d. gl. 15. n. 74. Nicol. Garc. d. p. 11. c.
10. n. 55. Azor. d. p. 2. lib. 7. c. 17. q. 1. verſ. tertium. Io.
à Cochier vbi ſuprà, verſ. 33. Flamin. Pariſ. de reſi-
gnat. benef. lib. 12. q. 10. in princ. & n. 24. & lib. 3. q. 1.
n. 55. Maſſobr. in praxi habendi concurſum, req. 1. dub.
2. n. 32. ſecundùm Romanam impreſ. Viuian. d. lib. 5.
cap. 5. num. 74. Lotter. d. lib. 3. q. 30. n. 109. cum ſeqq.
intelligendo iuxta ea, quæ ſuprà dixi lib. 1. cap. 5.
de dignit. & priuileg. Cardin. verſ. tertium.

Trigeſimoquartò, vacant ipſo iure beneficia 55
occidentis, vel percutientis Epiſcopum illa, ſcili-
cet, quæ obtinet in Eccleſia, cui talis Epiſcopus
præeſt, Clem. 1. §. ſi feudis, de pœnis, Petr. Gregor. d.
cap. 26. p. 10. Azor. d. p. 2. lib. 7. cap. 17. q. 1. verſ. quar-
tum eſt, Gonzal. d. gloſſ. 15. n. 75. Nicol. Garc. d. p. 11.
cap. 10. n. 56. Ioan. à Cochier vbi ſuprà, verſ. 24. Vi-
uian. d. lib. 5. cap. 5. numero 75. Lotter. d. lib. 3. q. 30.
numero 112. ſi tamen Epiſcopus ſit conſecratus:
nã qui occidit electum, nõ dicitur occidere Epi-
ſcopum, vt diximus, ſup. lib. 1. cap.

Trigeſimoquintò, vacant ipſo iure beneficia 56
occidentis Rectorem ſuæ Eccleſiæ, cap. in quibuſ-
dam 12. de pœnis, Rebuff. d. tit. de modis amittendi be-
neficia, numero 45. Turzan. tomo 1. comm. opinio, lib. 1.
tit. 9. n. 50. pag. 185. Petr. Greg. d. c. 26. numero 13.
Hieron. Gabr. conſ. 196. numero. lib. 1. & conſ. 187. n.
8. lib. 2. Gonzales d. gl. 15. à numero 77. Nic. Garc.
d. p. 11. c. 10. n. 57. Lotter. d. lib. 3. q. 30. n. 13. cum ſeq.
Farin. in praxi crim. p. 5. q. 119. n. 68. vbi ſubdit hãc
priuationem ipſo iure ſpecialiter procedere in
beneficio illius Eccleſiæ, in qua videtur deliquiſ-
ſe, non autem in aliis beneficiis, quæ obtinet in
aliis Eccleſiis, Ioan. à Cochier vbi ſup. verſ. 26. Vi-
ui. d. l. 5. c. 5. n. 77. Lotter. d. lib. 3. q. 30. num. 116. Al-
phonſ de Leone d. q. 4. n. 14.

Trigeſimoſextò, vacant ipſo iure beneficia aſ- 57
ſaſſini, cap. 1. de homicid. lib. 6. Zerol. in praxi Epi-
ſcopi, p. 1. verb. priuatio, §. 1. Gonzal. d. gl. 15. numero
76. Azor. d. c. 17. q. 1. verſ. octauum eſt, Farin. dict. p. 5.
q. 123. per tot. Maſſobr. d. requiſ. 1. dub. 2. n. 34. Ioan. à
Cochier vbi ſuprà, verſ. 25. Viuian. d. lib. 5. c. 5. nu-
mero 76. latè Lotter. d. lib. 3. q. 31. n. 34. cum ſeq. Al-
phonſ. de Leone d. q. 4. n. 139. & latiùs à n. 150.

Trigeſimoſeptimò, vacat ipſo iure beneficium 58
illius, qui carcerauit Clericum, donec reſignaue-
rit ſuum beneficium, Clem. multorum, §. quod ſi in-
feriores, de pœnis, Gonzal. d. gloſſ. 15. n. 80. Ioan. à
Cochier vbi ſuprà, verſ. 27. Viuian. dict. lib. 5. cap. 5.
numero 78.

Trigeſimooctauò, vacant ipſo iure omnia il- 59
lorum beneficia, qui pro obtinendis beneficiis ſe
ipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas
penſiones offerunt, aut beneficia impetrant pro
aliis, vt ab iis aliquid conſequantur, vel quando
pro ſe ipſis impetrant beneficia cum intentione
illa reſignandi, reſeruata ſibi penſione, vel nõ re-
ſeruata ad fauorem, vt cauetur in Conſtit. 33. Pauli
IV. ſub die 26. Decembris, 1557. quæ irrogat pœnã
excommunicationis in tales, à qua abſolui ne-
queunt niſi à Pontifice, præterquam in mortis
articulo, & priuationis omnium beneficiorum
obtentorum. Vide Ioan. à Cochier vbi ſup. verſ.
31. Viuian. d. lib. 5. c. 5. n. 85. Lotter. d. lib. 3. q. 29. n.
110. cum ſeq.

Trigeſimononò, vacant ipſo iure beneficia of- 60
fendentium litigantes in Romana Curia, eorũm-
que Iudices, Aduocatos, & Procuratores, vel
Notarios.

Notarios, vt habetur *in Conſtit.* 11 Alexandri VI. incip. *In eminenti Sedis*, de qua Pute. *dec.* 97. *cum duabus ſeqq. lib.* 1. *in correct.* Mandoſ. *conſ.* 60. & 61. Gonzal. *dict. gloſſ.* 15. *n.* 100 Ioan à Cochier *vbi ſup. verſ.* 38. Viuian. *d. lib.* 5. *cap* 5. *n.* 94.

61 Quadrageſimò, vacant ipſo iure beneficia per confidentiã, vtpote quando quis reſignat alicui beneficium ſub confidentia, quod reſignatarius poſtea reſignet alteri perſonæ reſignanti dilectæ, vel in aliis caſibus cõtentis *in Conſtit* Pij. IV. incip. *Romanum Pontificẽ, ſub dat.* 17. *Kalend. Iunij,* 1564. *& in Conſtit.* Pij V. *ſub dat Kalend Iunij,* 1569 de quibus plenè Flamin. Pariſ. *de confidẽt benefic q.* 68 *per tot.* Bonacin. *de ſimon. q.* 7. *puncto* 1. §. 1. Lotter *d. lib.* 3 *q.* 20. *n.* 105 *cum ſeqq.* & hunc modum vacationis referunt Ioan. à Cochier *vbi ſup. verſ.* 20. Viuian. *d. lib.* 5. *num.* 103.

62 Quadrageſimoprimò, vacat ipſo iure beneficium propter crimẽ ſodomiæ, ex *Conſtit* 20. Pij V, incip. *Horrendũ, publ. Romæ die* 3. *Septembris,* 1568. vbi Laërt. Cherub. *ſchol.* 1. Quarant. *in ſum. Bullarij verb. Sodomia, ad fin.* Campan. *in diuerſ. iuris canon. rub.* 11. *cap.* 12. *num.* 10. Nicol. Garc. *d. p.* 11. *c.* 1 *n.* 5. *n.* 196. Ioan à Cochier *vbi ſuprà, verſ.* 28 Viuiã. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 80. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 31 *n.* 59. *cum ſeqq.* vbi *n.* 68. quòd impetrationes ex hoc capite in Curia inpracticabiles ſunt. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi. p.* 2. *alleg* 44 *ex n.* 29.

63 Quadrageſimoſecundò, vacant ipſo iure beneficia eorum, qui non incedũt in habitu clericali, vel illum iugiter nõ deferũt, vt ſtatuit Sixtus V. *in Conſtit.* 50 incipit. *Cum ſacroſancta, ſub. dat.* 18. *Ianuarij,* 1589 de qua Lotter. *de re benefic. lib.* 3. *q.* 16 *n.* 91 *cum ſeqq.* requiritur tamen neceſſariò, quòd ſpatio tanti tẽporis in habitu clericali inceſſerit, vt communi opinione reputaretur laicus, iuxta cõſil. Chriſtoph. de Caſtell. 5 *n.* 9. quem probat Farin *in praxi crimin. p.* 1. *q.* 8. *n.* 68. & reſoluit Nauarr. *in ſum. Bullar. tit. de habitu clericali*, & ideò vt Clericus in hac materia dicatur priuatus, non ſufficit, ſi ſemel, aut bis inceſſerit in habitu laicali, quia, licèt prædicta Conſtitutio requirat geſtationem habitus, nihilominus debet intelligi cũ aliquali modificatione, iuxta tradita per Felin. *in proœm. Decretal.* dum exponit verbum, *continuè*, & ſequitur Vrſill. ad Afflict. *deciſ.* 24. *nu.* 7. Et ſic requiritur inceſſus in habitu laicali in locis publicis & populo frequẽtibus ac ſine rationabili cauſa, vt putà amoris, niſi ioco, aut amœnitatis gratia id cõtigerit, ita benè Lotter. *dict. lib.* 3. *q.* 16. *n* 95. *cũ ſeqq.* latè Nauar *d. tit. de habitu clericali*, vbi multis modis diſpoſitionẽ dictæ Conſtit. limitat. Et aduertas quòd licèt beneficiatus non incedens in habitu perdat beneficia, tamen requiritur ſententia declaratoria, Achil. de Graſſis *deciſ. vnic. de pœn.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neap. c* 7. *n.* 8. Gratiã. *diſcept forenſ. c.* 440. quoad ſcilicet amiſſionem fructuũ beneficij, quia beneficiatus in foro Conſciẽtiæ ante declaratoriã Iudicis nullatenus tenetur ad reſtitutionẽ, vt per Viuald *in candel. aureo tit. de habitu. & tonſura q.* 3. Nauar *vbi ſuprà n.* 7. vbi ſecus putat quoad amiſſionem tituli, an poſſit beneficium ante declaratoriam Iudicis à quocunque impetrari. Nõ ob id quòd beneficiatus perdit beneficiũ ob nõ geſtationẽ habitus, & tonſuræ, amittit priuilegiũ clericale, Nauar *vbi ſup. n.* 8. *ante Canon. ſi quis. ſuadente* Gõzal. *gloſſ.* 5. §. 5 *n.* 7. Gratian. *deciſ.* 168. *in addit n.* 8 Nauar. *d. loco n.* 10. nec inhabilitatem incurrit ad obtinendã pręſẽtationẽ, Rot. apud Viuian. *poſt ſuam praxim Iuriſpatron. deciſ.* 62. Nauar. *dict. loco num.* 12. Quando vigore dictæ Conſtit. Sixti V. impetratum fuerit beneficium tanquam vacans ob clericalis habitus non delationem, neceſſe eſt vt coram executore Apoſt. citetur poſſeſſor beneficij, aliàs eſto probetur illum publice habitum laicalẽ detuliſſe, proceſſus erit nullus, & poſſeſſor debet in poſſeſſione beneficij manuteneri, vt multis probat D. Spetell. *in deciſion. fori eccleſiaſtici deciſ.* 66. *num.* 20. *cum ſeq.* & *n.* 19. poſt Iacob. de Graſſis, quem citat, tenet quod is, qui ex dicta Conſtitutione in priuationẽ incidit, tenetur in foro conſciẽtiæ dimittere beneficium, & ante dictã dimiſſionem non eſt abſoluendus, niſi ſit perſona grauis, & promittat dimittere, vel immineat dies Paſchatis, vel ſit ſpes diſpẽſationis obtinendæ.

Quadrageſimotertiò. Clerici abortũ animatũ procurantes ipſo iure priuantur beneficiis quantumcunque ſimpliciſſimis, *Conſtit. Sixti V. in ordine Bullarij* 87. *ſub dat. Romæ* 4. *Kalend. Nouemb.* 1588. Iacob de Graſſ. *in aureis dec. part.* 1 *lib.* 2. *cap.* 63. *ſub num.* 27. *verſ. ſed an poſſit habere*, Lotter. *dict. lib.* 3. *q.* 31. *n.* 5.

Quadrageſimoquartò. Clerici corruptores Iudicum, ſeu dantes & recipientes pro obtinenda iuſtitia vel gratia, priuantur beneficiis ipſo iure, ex *Conſtit. Gregorij XIII. in ordine Bullarij* 24. *ſub dat. Non. Nouembris* 1574. vt refert Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 31. *n.* 10. vbi *n.* 40. quod illa Conſtitutio eos quoque afficit qui dant, vel promittunt pro obtinenda ſententia iuſta, & *n.* 42. quod non obtinet in minimo.

64 Nunc verò de vacatione beneficiorum eſt notandũ primò, quòd beneficia vacant, aut ipſo iure, aut per ſententiam: hoc autem loco de priuatione tantùm, quæ ipſo iure contingit, vidimus; cauſas verò, ex quibus priuatio per ſententiam fieri poteſt, aut debet, alio in loco referemus: ſed interim eſt ſciendum, nullum crimen etiam priuatione dignum, inducere priuationem beneficij ipſo iure, niſi ſit iure cautum; ſed criminoſus eſt priuandus per ſententiam, & ita in dubio præſumitor, vt cum multis reſoluit Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *cap.* 10. *num.* 5. hic verò eſt notandum, plures effectus ex priuatione ipſo iure facta reſultare. Primus eſt, quod vbi vacat beneficium ipſo iure, ratione alicuius caſus ex ſuprà relatis, vacat in ipſomet puncto, quo contrahitur matrimonium; aut emittitur profeſſio, vel cõtrahitur delictum, &c. ita Prob. ad Monoch. *in cap. fin. num.* 19. *de conſt.* Gonzal *dict. gloſſ.* 15. *num.* 141. Rota *dec.* 707. *num.* 2. & 3. *lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ.* Viuian. *dict. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 126. Ioan. à Cochier *in reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 7. *n.* 13. *verſ. primus.* Secundus, ſi poſt vacationem ipſo iure moriatur priuatus, antequã dimittat poſſeſſionem; tunc non vacaret beneficium per obitum illius; ſed per militiam, profeſſionem, incompatibilitatem, vel aliam cauſam, ex ſupradictis: nam prima vacatio impedit ſequẽtem; & ſic per obitum vacare non poterat beneficium, quod non habebat, ex quo prius ipſo iure vacauerat. *cap. ſuſceptum, de reſcript. in* 6. Flamio. Pariſ. *de reſignat benef. lib.* 9. *q.* 25. *n.* 4. & *lib.* 12. *q.* 14. *n.* 35 Viuian. *d. lib.* 5 *c.* 5. *n.* 121 Ioã. à Cochier *d. n.* 13. *verſ. ſecundus.* Tertius eſt, quòd committens delictũ, ob quod priuatur ipſo iure, ſeu ipſo facto beneficiis, ſeu officiis publicis, ita illorũ amittit titulum, & dominium, vt non faciat fructus ſuos & ad illorũ reſtitutionem teneatur. Hoied. *de incompatib.*

65 66 67 68

compatib.beneſic.p.1.c.13.n.61. Gonzal. *d.gloſſ.* 15. *n.*150.Flamin.Pariſ.*de reſignat.benef.lib.*4.*q* 1.*n.*81. Viuian.*d.lib.*5.*c.*5.*num.*125 Ioan.à Cochier *dict.* 69 *num.*23.*verſ.quintum.* Quartus eſt,quia, quandu beneficium vacat ipſo iure,poteſt tanquam vacans impetrari,vt vacuum;ſecus ſi quando quis per ſẽtentiam eſſet priuandus.Rebuff.*in praxi benef.tit. de modu amittendi benefic.n.*52.& 53 Flamin.*d.q.*1. *n.*81.Gonzal.*d.gloſſ.*15.*à n.*148.Nicol.Garc.*d.c.*10. *n.*23.Ioan.à Cochier *d.n.*23.*verſ.quartus.* Viuian. 70 *d.lib.*5.*cap.*5.*n.*124.Quintus eſt,quia beneficium, quod ſemel vacauit ipſo iure,non poteſt reſignari in fauorem alterius:quia nemo poteſt renũciare,aut reſignare,quod non habet.*cap.qui perfectionem* 7.*qu.*1.Flamin.Pariſ.*d.lib.*1.*q.*15.*n.*1.*& lib.*2. *q.*22.*n.*2.vnde in his terminis ita tenẽt idem Flamin.*lib* 3.*q.*1.*n.*21.Gõzal.*d.gloſſ.*15.*à n* 146.Ioan. à Cochier *d.n.*23.*verſ.tertius,*Viuian.*d.lib.*5.*cap.*5. *n.*122.

71 Secundò notandũ eſt,vt ex ſupradictis colligitur,quòd vacant beneficia,aut de iure tantùm,aut de facto,aut de iure,& facto ſimul. De iure tantùm vacare dicitur beneficiũ,veluti cùm quis obtinet beneficium ſecundũ cum pacifica poſſeſſione,quod ſit cum primo incompatibile;eo nãque caſu primum beneficium dicitur vacare de iure tantum,*cap.de multa,de præbend.*& ſuprà vidimus: de facto autem non poteſt dici;quia adhuc poſſidetur,*cap.cùm noſtris,de conceſſ.præb.*ſimiliter de iure tantùm vacare dicitur beneficium ,non autem de facto,quotieſcumque ipſo iure ex aliis cauſis, quas vidimus,vacat beneficium ;retinetur tamen de facto,ſicut etiamſi per obitum vacet,& aliquis in eius poſſeſſione reperiatur ſaltem colorate,*d c. cum noſtris,& c.licet Epiſcopus,de conceſ.præb* De facto autem tantum vacare dicitur beneficium,veluti cùm quis indebitè eſt ſuo beneficio ſpoliatus, *c.ad audientiam,& cap. Abbas,de iis quæ vi metúſve cauſa,fiunt,cap item cum quis.de reſtit.ſpoliator* quãuis hoc caſu non poſſit dici propriè beneficium vacare:ſed de facto tantùm vacare dicitur beneficium,cum aliquis longo tempore eſt abſens à beneficio,ita vt de eo nulla habeatur notitia:eo nãque caſu non eſt,qui de facto eidem beneficio inſeruiat,niſi Vicarium reliquiſſet:de iure autẽ nõ vacanit hoc caſu:nam,etſi alteri conferatur , non obeſt reuertẽti collatio,niſi poſt Canonicam monitionem fuerit in contumaciam priuatus,*c. tua,* vbi Panorm.*de Cleric.non reſid.*De iure autem , & de facto ſimul vacare dicitur beneficium ex quacunque cauſa ſuprà expoſita,vbi de facto non retinetur à quoquã;ſpecialiter,verò in reſignatione in qua expreſsè quis iuri ſuo renũciat,& de facto à ſe beneficium abdicat, *cap.inter,de præb.*De iure autem propriè vacare dicitur quoad titulũ;de facto verò quoad poſſeſſionem : illa ſanè eſt inter hæc differẽtia,quòd cùm beneficium vacat,de iure tantùm poteſt cõferri,nõ obſtante alterius detentione,& ius ei acquiritur,cui eſt collatũ,etiam abſenti,*cap.ſi tibi abſenti,de præb.in* 6.ſicut & quãdo vacat de iure,& de facto ſimul.Verùm,cùm de iure tantùm vacauerit , neceſſe eſt exprimere detentionem alterius coloratam,alioquin impetratio eſt irrita,ſecùs ſi abſque vllo colore eſſet detentio,*d.cap.cùm noſtris,de conceſſ.præbend.*Sine colore autẽ detentio dicitur,quando ſine aliquo iure eſt poſſeſſio. De facto tantùm vacans beneficium conferri non poteſt,vt vidimus.

72 Tertiò eſt notandum,quod impetrans beneficium non tenetur de iure exprimere modum vacationis,*gloſ.verb.quamuis,in Clem.*1.*de præb.*Doctores *in cap.ſuſceptum,de reſcript.in* 6 exceptis tamen Canonicatibus , cùm ſint diuerſorum ordinũ;& nullo vacationis modo expreſſo omnis vacandi modus continetur,*gloſ d.verb.quamuis*, Fel. *in cap.in noſtra,de reſcript.corol.*32.*verſ.& nota,quod ſi nullus modus,n.*27.*& corol.*37.Selu.*de benef p* 3.*q.* 13. *verſ.decimaquinta qualitas*, Menoch.*de arbitr. caſu* 201.*n.*100.Rend.*in promptuario recept.ſent.ſũ.* 1.*tit.*7.*n.*14.Vult tamen Papa,vt illa impetratio nõ valeat,quæ fit de beneficio vacãte per modum in cãcellaria exprimendũ,& alia huiuſmodi praxis in regulis Cãcellariæ Apoſtolicæ continẽtur. 73

Vacationis autem appellatione venit omnis vacatio,ſeu vacandi caſus,*gloſ.verb. vacabunt,in c.ſi propter,de reſcript.lib.*6.*gloſ.verb.vacantibus,in c.cupientes , & verb.vacat,in cap.quia ſæpè,de præbend. lib.*6.Felin. *in cap.licet vndique,ſub n.*2. *de offic.deleg & in c.ad petitionem,ſub notab.* 1. *de accuſ.*quos refero *in tr.de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignif.appell.*266.*n.*1.vbi *n.*3.amplio procedere in materia etiam pœnali. 74

Vnde,ſi in ſupplicatione fiat mentio de vacatione ſimpliciter,non expreſſo vacandi modo,cõprehenditur omnis caſus vacandi ;& ideò impetrans beneficium,vt vacans,illud obtinet quocũque modo vacet,vt notabiliter tradit Bald *in l.ſi quis ſit ſtipulatus,ff ſoluto matr.*à quo non audet,licèt inuitus,recedere.Barbat.*conſ.*82.*col.fin. vel non obſtat,vol.*4.Mandoſ.ad Lap.*all.*6.*n.*5.*lit.K.* 75

Quia verò regulariter expreſſo vno modo vacãdi,non venit alius,*cap.ſuſceptum,de reſcript.in* 6. 76 ideò ſolet in impetratione beneficij apponi clauſula.*ſine præmiſſo,ſine alio quouis modo,*&c per quam 77 includitur omnis modus vacandi,ſiue directus,ſiue indirectus,etiã acceſſorius ex intentione concedentis , vt per Caſſad. *deciſ.* 5. *de præbend* Pariſ. *conſ.*35.*n.*20.*lib.*3 Flamin.Pariſ.*de reſignat. benefic. lib.*8.*q.*7.*n.*64.Ioã.à Cochier *ad reg.*62.*de clauſulis in beneficiis vacan.ponen.n.* 20.Rot.*dec.*309 *n.*2.*p.*2. *recent.& in Aretina Parochialis* , 27.*Iunij* ,1629.*coram R.P.D.Motmãno:*latè reſolui *in tract.de clauſulis vſufreq.clauſ.*162 *ſecundùm Lugdunen.impreſſ.* vbi dixi comprehendere dictam clauſulam etiam 78 vacationem apud Sedem,ſeu in Curia, & per reſignationẽ.Verùm,ſi fuerit diſpoſitiuè datus mo- 79 dus vacandi,per deuolutionem ſcilicet,& cõſtet nullam aliam poſſe dari modi narratiui iuſtificationem,tũc ita ad eum huiuſmodi clauſula debet reſtringi,vt ad validitatem impetrationis in alio non ſuffragetur,Caſſad.*deciſ.*5.*n.* 3.*de præb.*Mohedan.*dec.*17.*eod.tit.*Cæſ.de Graſſis *dec* 14.*n.*8.Rota *in dicta Aretina Parochialis,coram R.P.D.Motmanno.*

Denique notandum eſt Pium Papam IV.*in ſua* 80 *Conſtit.*incip.*Cupientes vnicuique,*ſtatuiſſe beneficia huiuſmodi vacantia non poſſe impetrari per nepotes,cõſanguineos,affines,procuratores, ſolicitatores domeſticos,vel familiares Iudicis priuãtis. adeo vt prædicti Iudices beneficia iſtis conferre prohibeãtur,de qua & illius interpretatione agit Nauar *in ſum.Bullar.tit.de beneficiorũ priuat.*vbi dicit hic conſanguineorum appellatione venire cõſanguineos vſque ad quartum gradum de Iure Canonico , & familiarium ſub vocabulo venire magiſtrum actorum,Carcerarium,Vicarium Epiſcopi,non verò eius familiarem.

CAPVT

CAPVT XV.

De Renunciatione, & permutatione beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *Renunciare quid ſignificet, oſtenditur.*

2 *Renunciatio eſt ſpontanea iuris proprij demiſſio, vel meliùs definitur, vt ſit legitima beneficij demiſſio à ſuperiore admiſſa.*

3 *Verba,* renunciare, cedere, *&* reſignare, *inter ſe confunduntur, & vnum pro alio paſſim accipitur.*

4 *Renunciationis de ſubſtantia eſt, quòd à Superiore admittatur.*

5 *Renunciari poteſt litteris ad beneficia, ac iuri ad rem abſque ſuperioris auctoritate.*

6 *Superioris auctoritas non requiritur in renunciatione beneficij litigioſi, vbi ius anceps eſt, & ambiguum.*

7 *Superior legitimus ad admittendam renunciationem dicitur, non collator, ſed is, qui poteſtatem habet inſtituendi, & deſtituendi.*

Renunciationes admittere poſſunt

8 *Epiſcopus,*

9 *Inferior habens Epiſcopi iuriſdictionem,*

10 *Superior omnis eccleſiaſticus habens ſpiritualia,*

11 *Coadiutor datus Epiſcopo dementi,*

12 *Vicarius Epiſcopi habens ſpeciale mandatum,*

13 *Capitulum Sede vacante,*

14 *Beneficiarij in ſola voluntate non conſiſtit beneficium dimittere, ſed ad Prælatum hoc ſpectat.*

15 *Beneficij in collatione inter Prælatum, & ipſum beneficiarium celebratus cenſetur quidam quaſi contractus.*

16 *Renunciatio beneficij ſine ſuperioris auctoritate facta, an nullius ſit momenti, oſtenditur.*

17 Cap.quod in dubiis, *de renunciat. declaratur.*

18 *Renunciatio, quandiu à Superiore admiſſa non eſt, valida eſt in præiudicium renunciantis, poteſt tamen per Superiorem repudiari.*

19 *Beneficium non vacat per ſolam renunciationem à Superiore non admiſſam.*

20 Cap.admonet, de renunciat *declaratur.*

21 Cap.ſuſceptum, de reſcript.in 6. *declaratur.*

22 *Conſenſus duplicatus requiritur in reſignationibus in Curia Romana celebrandis.*

23 *Procurator reſignantis poteſt poſt eius obitum, ante reuocationem ſibi intimatam compelli per reſignatarium ad poſteriorem conſenſum præſtandum.*

24 *Reſignatarius poteſt pœnitere, donec in libris Cameræ conſenſus fuerit extenſus, non tamen attento hodierno ſtylo, ſecundùm quem primùm extenditur conſenſus, quam ſignetur ſupplicatio.*

25 *Superioris admiſſio, & acceptatio neceſſaria eſt in renunciatione beneficij, ac ſola partis admiſſio ſufficit in cedente.*

26 *Beneficium ſi abſenti conferatur, poterit illud ante acceptationem inconſulto Prælato dimittere, poſtea verò minimè.*

27 *Beneficium vacare non dicitur per eum, cui facta fuit in abſentia collatio ante acceptationem.*

28 *Electus ad aliquod beneficium poteſt cedere iuri ſuo, & electioni de ſe factæ abſque ſuperioris licentia.*

29 *Electo per electionem acquiritur ius ad beneficium, non ius in re.*

30 Cap.cùm inter. 21. de election. *declaratur.*

31 *Electores, publicato ſcrutinio facta electionis, pœnitere nequeunt.*

32 *Poſtulantes à poſtulatione retrocedere poſſunt, antequam à Superiore fuerit acceptata.*

33 *Renunciare poteſt vnuſquiſque gratiæ ſibi factæ, aut expectatiuæ abſque concedentis auctoritate.*

34 Cap.duæ ſunt 19.q.2. *declaratur.*

35 Cap.ſic vine, cap.ſi clericatus, *cum aliis,* 16.q.1. *declaratur.*

36 Cap.cum pridem, de renunciat. *declaratur.*

37 *Renunciatio beneficiorum duplex eſt, tacita, & expreſſa.*

38 *Beneficiarius in minoribus Ordinibus conſtitutus matrimonium contrahens, an tacitè beneficio renunciare videatur oſtenditur.*

39 *Beneficiarius conſequens pacificam poſſeſſionem ſecundi beneficij incompatibilis cum priori, etiamſi non tacitè, nec expreſſè illi renunciat, ſed a lege ipſo iure privatur.*

40 *Renunciatio tacita quæ ſit, deſcribitur.*

41 *Renunciatio tacita & priuatio, in quo differant, oſtenditur.*

42 *Renunciatio expreſſa, alia ſimplex & pura, alia conditionalis.*

43 *Renunciatio ſimplex & pura à iure recepta eſt, conditionalis verò à iure reprobata erat.*

44 *Beneficiarius quilibet poteſt ſuum beneficium cum acceſſu, regreſſu, penſione in fauorem, aut ſub qualibet conditione coram Papa renunciare.*

45 *Prælatus Papa inferior conditionales renunciationes tanquam ſimoniacas admittere non poteſt, contra citatos n.48.*

46 *Epiſcopus, in cuius renunciatione conditionalis facta fuit, non poteſt reiecta conditione renunciationem tanquam puram acceptare, & beneficium tanquam vacans ex vi ſuæ poteſtatis ordinariæ conferre.*

47 *Actum ſub conditione celebratum conditione non impleta nullum operatur effectum.*

49 *Renunciatio facta coram Epiſcopo, & cæteris ordinariis Collatoribus ſub conditione retinendæ penſionis, aut alicuius rei temporalis, eſt ſimoniaca.*

50 Cap.niſi eſſent, de præben. *declaratur.*

51 Cap vlt. de rerum Permut *declaratur.*

52 *Renunciatio conditionalis in fauorem certæ perſonæ abſque vlla penſionis reſeruatione, an coram Ordinario fieri poſſit, oſtenditur, & n.53. & 54. & 55.*

56 Cap.vlt. de pactis. *declaratur.*

57 Cap.nemo, de ſimon & in c.vnic. verſ.circa, vt eccleſ.benef. *declaratur.*

58 Cap.dilecto, de præbend. *declaratur.*

59 *Renunciatio coram Ordinario ſimpliciter facta ea intentione, & ſpe, vt certa perſonæ conferatur, non inducit ſimoniam, quamuis eidem beneficium collatum ſit.*

60 *Renuncianti in vtroque foro licitum eſt poſt renunciationem liberè & purè factam procurare, & humiliter poſtulare, vt beneficium illud certæ perſonæ conferatur.*

61 *Reſignatio dum tractatur, optima præſeruatiua eſt, omnia gerere ea intentione, ſi S.D.N. placuerit.*

62 *Reſigna-*

62 *Reſignationes omnes beneficiorum etiam ſimplices apud Ordinarios inferiores fieri prohibuit Pius V. permiſit tamen in certis caſibus,&c.*

63 *Conſtitutio, 8. Pij V. habet locum in Parochialibus dimiſſis ob alterius Parochialis aſſecutionem.*

64 *Reſignans beneficium de ſuo iurepatronatus poteſt præſentare quem vult ad dictum beneficium,& Ordinarius tenetur inſtituere non obſtante Conſtitutione Pij V.*

65 *Renunciatio ſimpliciter facta ea manente,& ſpe,vt certæ perſonæ conferatur,an ſit cenſenda ſimoniaca,& an liceat renuncianti id procurare,& ab Ordinario petere attentis Conſtitutionibus Pij V. oſtenditur.*

66 *Renuncians amittit omne ius,quod in beneficio habet per puram & ſimplicem renunciationem à quocunque legitimo ſuperiore acceptatam, & tanquam vacans poteſt a quolibet conferri.*

67 *Renuncians an amittat etiam poſſeſſionem per ſimplicem beneficij renunciationem à Superiore admiſſam tollendur,& n. ſeqq.*

69 Cap. ſolicitè, de reſtit. ſpoliat *declaratur.*

70 Cap accepta, de reſtit. ſpol. *declaratur.*

71 *Reſignans condiſionaliter non amittit titulum, nec vllum ius abs te abdicare cenſetur.*

72 *Beneficij collatio ſi facta ſit alteri, non verò ei, in cuius fauorem renunciatum fuit, tale beneficium vacare non cenſetur, ſed poterit reſignans ex antiquo titulo poſſeſſionem continuare.*

73 *Reſignans in fauorem certæ perſonæ à ſe ſui beneficij ius abdicare non intendit, niſi beneficium reſignatario acquiratur, in cuius fauorem ceſſio, ſeu reſignatio facta fuit.*

74 *Renuncians ad fauorem certæ perſonæ, conditionaliter reſignat, dummodo, ſcilicet, dicta perſona beneficium perfectè acquiratur, ac proinde donec reſignatio ſit effectum ſortita, ius,& poſſeſſionem non amittit.*

75 *Renunciatio non probatur effectuata, nec ius abdicatur à reſignante, donec litteræ fuerint executæ,& beneficium reſignatario acquiſitum.*

76 *Beneficium non vacat, nec ius à reſignante abdicatur, ſi ex aliqua cauſa beneficium à reſignatario quæſitum non ſit.*

77 *Renunciatio eſt nulla, in qua non fuit facta mentio, quòd reſignans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij reſignati.*

78 *Permutatio beneficij eſt nulla, in qua non fuit facta mentio, quòd permutans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij permutati, niſi quando adeptus eſſet alterius pacificam poſſeſſionem.*

79 *Renuncians, ſi reſeruata penſione reſignauerit,& penſio non reſeruetur, vel ex aliqua cauſa annullari contingat, nulla erit talis reſignatio,& ius a reſignante abdicatum non cenſetur.*

80 *Conditionibus no ſeruatis ius non abdicatur à reſignante.*

81 *Beneficij titulus,& poſſeſſio per renunciationem dimiſſa non dicitur, niſi adimpleta conditione.*

82 *Penſio vbi in parte non ſubſiſtit, non erit reducibilis ad minorem quantitatem, ſed in totum ipſa gratia corruit,& reſignans poteſt regredi ad beneficium reſignatum.*

83 *Clauſula,* Siue alio quamuis modo, *& alia,* adhuc per obitum N &c. *ac ſimiles, ſunt acceſſoriæ ad reſignationem narratam,& ſic illa nulla, ſeu inualida exiſtente, nihil operantur.*

84 *Litteræ Apoſtol. reſeruationis penſionis, ex quibus ſubreptitiæ dicantur oſtenditur.*

85 *Renuncians non ſolùm titulum, ſed etiam poſſeſſionem retinet, quandiu conditio adimpleta,& beneficium reſignatario quæſitum non fuerit.*

86 *Procurator ad reſignandum ſub certo modo,& forma conſtitutus, mandati formam tranſgredi non poteſt, niſi reſignantis conditionem meliorem fecerit.*

87 *Procurator poteſt tranſgredi formam mandati in his, quæ nunquam, aut ſaltem difficillimè concedi ſolent.*

88 *Procuratorem ad reſignandum ſub certa forma,& conditionibus conſtituens; procurator autem mandati formam non obſeruet, an huiuſmodi reſignatio ſuſtineri poſſit, ſi reſignans poſtea talem reſignationem tacitè, aut expreſſè ratam habuerit oſtenditur.*

89 *Renunciatio, ex quibus cauſis fieri poſſit? oſtenditur.*

90 *Debilis quis dicatur ad effectum, vt poſſit Eccleſiam ſuam renunciando dimittere? oſtenditur.*

91 *Senectus, quæ Prælatum impotentem reddit ad exequendum officium paſtorale, ſummo Pont. arbitrio relinquitur.*

92 *Ignarus intelligetur, qui ex defectu ſcientiæ ita eſt Eccleſiæ inutilis, vt nec ea norit, quæ ad officij ſui executionem ſunt neceſſaria.*

93 *Criminoſus ad renunciandum admittitur, ſi propter crimen admiſſum non fuit priuatus.*

94 *Irregularis poteſt facilè renunciare.*

95 *Odioſus plebis malitia poteſt cedendi licentiam petere.*

96 *Scandala dans cedere facilè poteſt, vt illa euitentur.*

97 *Renunciare volens laboris vitandi gratia, aut alia minus legitima cauſa, non eſt audiendus.*

98 *Cauſa, propter quas Epiſcopi ſimplices beneficiorum reſignationes recipere,& admittere poſſunt, referuntur numeris ſeqq.*

99 *Conſtitutio Pij V. refertur.*

100 *Senio confecti qui dicantur, remittitur Iudicis arbitrio conſiderata perſonarum qualitate propter complexionum diuerſitatem.*

101 *Infirmitas eſt cauſa legitima ad reſignandum beneficium.*

102 *Corpore impeditus ad reſignandum beneficium coram Ordinario admittitur, ſi impedimentum ſit tale, vt non poſſit præſtare id, ad quod tenetur.*

103 *Corpore vitiatus ad reſignandum coram Ordinario admittitur.*

104 *Crimina committentes faciliùs ad reſignanda beneficia admittuntur.*

105 *Cenſuris eccleſiaſticis irretiti ad reſignanda beneficia coram Ordinariis admittuntur.*

106 *Eccleſia, vel beneficio non potentes, aut non debentes inſeruire ad reſignanda ſua beneficia coram Ordinariis admittuntur.*

107 *Beneficium aliud, aut plura retinens faciliùs ad reſignandum coram Ordinario admittitur.*

109 *Beneficia coram Ordinario reſignare admittitur Religionem ingreſſurus, vel matrimonium contracturus, ſi ſtatim re ipſa id exequatur.*

110 *Beneficia coram Ordinario reſignare admittuntur, qui ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecuri.*

111 *Beneficium, ad cuius titulum quis promotus fuit,*

ſi

ſi quis reſignare velit, id efficere non poteſt, niſi facta mentione, quod fuerit ad illius titulum promotus.

112 *Ordinarij admittentes beneficiorum reſignationes ex cauſis permiſſis, non debent illa conferre ſuis, aut admittentium conſanguineis, & affinibus, vel familiaribus,* &c.

113 *Renunciationis facta in manibus Ordinarij reiectio, vel admiſſio, quando, & intra quod tempus debeat ab ipſo Ordinario fieri, & a proviſo publicari? oſtenditur.*

114 *Beneficij reſignatio vt validè fieri poſſit, qua requirantur? oſtenditur numeris ſequentibus.*

125 *Renunciatio beneficij fieri debet liberè, & purè, ſine aliqua pactione, aut conditione,* &c.

116 *Renunciatio beneficij facta coactè, vel per metum nulla eſt, & inualida.*

117 *Actus geſti propter metum, regulariter veniunt reſcindendi.*

118 *Renunciatio beneficiorum in manibus laici fieri non poteſt.*

119 *Renunciare omninò compellitur, qui renunciandi facultatem cum inſtantia petiit.*

120 *Reſignationes reciproca inter illegitimos filios Clericorum, & ipſos parentes, nullius ſunt momenti.*

121 *Beneficio ſuo renunciare quis poteſt, non ſolùm per ſe ipſum, verùm etiam per procuratorem Clericum, vel laicum.*

122 *Praſens in Curia perſonaliter tenetur conſenſum reſignationi praſtare.*

123 *Cardinales, quando reſignant, praſtant conſenſum per ſchedulam, quam mittunt Notariis, vel ipſi Notarij accedunt ad eorum palatia ad recipiendum conſenſum*

124 *Beneficia qua ſint, in quorum reſignationibus requiruntur etiam aliorum prater reſignantes conſenſus, referuntur.*

125 *Beneficia omnia, quantumuis maxima, renunciari poſſunt.*

126 *Beneficiis renunciari poteſt, etiamſi reſignans ſenex ſit.*

127 *Infirmis etiam morti vicinis iure communi attento licitum eſt beneficia reſignare.*

128 *Regula Cancellaria de infirmis reſignantibus, refertur.*

129 *Beneficia omnia ſub reg.* de infirmis, *comprehenduntur.*

130 *Beneficia in manibus Ordinarij reſignata, an comprehendantur ſub reg.* de infirmis, *ſi reſignans infra viginti dies moriatur? oſtenditur.*

131 *Beneficiarius poteſt beneficio renunciare, etiamſi illud ſtatim vacare debeat.*

132 *Beneficiarius beneficio ſuo ante adeptam illius poſſeſſionem renunciare poteſt.*

133 *Beneficio etiam onere penſionis grauato renunciari poteſt.*

134 *Minor 25. annorum, maior tamen 14. beneficium abſque curatoris auctoritate reſignare poteſt.*

135 *Beneficia Apoſtolica Sedi reſeruata poſſunt non ſolùm coram Papa, ſed etiam coram Ordinariis reſignari.*

136 *Epiſcopus reſignationes beneficiorum Sedi Apoſt. reſeruatorum recipere, non autem illa conferre poteſt.*

137 *Beneficij reſeruatio ex renunciatione facta coram Ordinario, an dicatur ius à reſignante abdicatum? oſtenditur.*

138 *Epiſcopus poteſt recipere reſignationes beneficiorum exiſtentium in ſua diœceſi, etiam in Curia, non tamen conferre.*

139 *Beneficium ſimpliciter, aut in fauorem quis reſignare non poteſt, in quo reſignans tempore reſignationis nullum ius omnino habebat.*

140 *Beneficiarius propter crimen ipſo iure beneficio priuatus, illi renunciare non poteſt.*

142 *Beneficia iuriſpatronatus ſine conſenſu patroni, ſiue laicus, ſiue Clericus ille ſit, renunciari ad fauorem, aut permutari non poſſunt.*

143 *Reſignatio, ſeu permutatio beneficij ſpreto patrono facta, non eſt ipſo iure nulla, ſed venit annullanda*

144 *Papa in quibus caſibus deroget iuripatronatus laicorum? oſtenditur.*

145 *Beneficia electiua ſine conſenſu eligentium reſignari non poſſunt.*

146 *Beneficium, in quo alij fuit reſeruatus regreſſus, non poteſt renunciari.*

147 *Beneficia litigioſa renunciari non poſſunt.*

148 *Beneficium vacat per reſignationem à Superiore admiſſam.*

149 *Beneficiarius poſt ſimplicem, & puram beneficij renunciationem à ſuperiore admiſſam, an, & quando poſſeſſionem vlteriùs retinere valeat, oſtenditur.*

150 *Renuncians poſt admiſſam renunciationem beneficij, an, & quando poſſit beneficij fructus percipere, oſtenditur.*

151 *Renuncians poſt admiſſam renunciationem, penſionem ſuper beneficio impoſitam, & catera illius onera ampliùs ſoluere non tenetur.*

152 *Renuncians poſt renunciationem admiſſam Horas canonicas recitare non tenetur, niſi ad eas recitandas ratione ſacri Ordinis, aut aliunde obligetur.*

153 *Reſignatarius à quo tempore diuinum Officium recitare teneatur? oſtenditur.*

154 *Renuncians poſt renunciationem admiſſam ad reſidentiam ampliùs non tenetur.*

155 *Beneficiarius poſt legitimam reſignationem non poteſt pœnitere, nec dimiſſum beneficium iterum repetere.*

156 *Permutatio eſt reciproca quadam reſignatio ad inuicem inter permutantes facta.*

157 *Permutatio beneficiorum a partibus fieri poteſt, obſeruata forma à iure praſcripta.*

158 *Commutationem ſpiritualium pro ſpiritualibus lex eccleſiaſtica vtplurimùm ſub ratione ſimonia non prohibuit.*

159 *Beneficiorum eccleſiaſticorum permutatio quando permiſſa, & quando prohibita, oſtenditur.*

160 *Permutatio beneficiorum, qua fit ſine Epiſcopi auctoritate, quare ſimoniaca iudicetur? oſtenditur.*

161 *Lex canonica tantùm prohibet, ne partes ex ſola auctoritate priuata nullo modo permutent, ſeu de permutando per conſenſum abſolutè praſtitum paciſcantur:*

162 *Permutationis negotium licet partibus inter ſe priùs tractare, & concludere cum ordine, & ſubmiſſione ad ſcientiam, & conſenſum legitimi Superioris.*

163 *Tractatus de renunciando certo modo beneficio non eſt prohibitus: ſed pactio firma eſt prohibita.*

164 *Beneficia omnia liberè permutari poſſunt, quamuis nondum illorum adepta poſſeſſio.*

165 Per

165 *Permutatio triangularis, vel quadrangularis prohibetur.*

166 *Beneficiorum reciproca reſignatio eſt illorum permutatio, ac propterea vtraque vocare cenſetur.*

167 *Collatio de beneficiis cauſa permutationis reſignatis facta aliis, quàm ipſis permutare volentibus, non tenet.*

168 *Expectantes Apoſtolici non poſſunt acceptare beneficia ex cauſa permutationis vacantia.*

169 *Beneficium cùm vacet renunciatione facta ex cauſa permutationis, non poterit ad illud redire renuncians ſine noua collatione, etiamſi permutatio non ſequatur effectum.*

170 *Permutare volentibus permiſſum eſt re adhuc integra reſilire.*

171 *Permutare volentes debent ſinguli beneficium in ſuperioris manibus reſignare.*

172 *Cauſa iuſta requiritur in permutatione beneficiorum, quam Epiſcopus diſquirere & cognoſcere debet, & quæ illa ſit, oſtenditur.*

173 *Permutatio facta ſine Superioris auctoritate erit ſimoniaca.*

174 *Ordinarij poſſunt ſimpliciter admittere beneficiorum permutationes.*

175 *Beneficiorum permutationes admittere poſſunt habentes iuriſdictionem epiſcopalem, vel quaſi, etiamſi forte dignitatem epiſcopalem non habeant.*

176 *Capitulum, Sede vacante, poteſt interponere auctoritatem in beneficiorum permutationibus, quæ non ſpectant ad collationem Epiſcopi tantùm.*

177 *Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt permutationes expedire, niſi mandatum habeat ſpeciale.*

178 *Permutatio beneficij debet fieri cum beneficio, non beneficij cum penſione.*

179 *Permutatio cum penſione, aut alio onere facta, ab Epiſcopo, vel alio inferiori à Papa approbari, & admitti non poteſt.*

180 *Permutatio non poteſt fieri coram Epiſcopo, cum pacto, vt vnus ſoluat omnes expenſas, vel expediat ſuis ſumptibus Bullas ad vtrunque pertinentes.*

181 *Beneficia, quãuis inæqualia, in temporalibus permutari non poſſunt cum penſione, aut alia re pretio æſtimabili coram Epiſcopo.*

182 *Beneficiorum in permutatione requiritur conſenſus illorum, ad quos collatio, electio, ſeu præſentatio pertinet.*

183 *Collatio beneficiorum vacantium ex cauſa permutationis debet interuenire poſt illorum reſignationem à ſuperiore admiſſam.*

184 *Collatio beneficiorum reſeruatorum ex cauſa permutationis vacantium, à Papa tantùm facienda eſt.*

185 *Litteræ permutationis beneficiorum ſimul expediri debent.*

186 *Publicatio facienda eſt in permutatione beneficiorum.*

187 *Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis reſignationibus refertur.*

188 *Minor 14. annorum, cum quo per Papam fuit diſpenſatum, tenetur publicare, & non publicãdo incurrit pœnas, quamuis ignoret.*

189 *Publicatio facienda eſt, etiamſi Papa, in cuius manibus renunciatio fuit facta, moriatur intra illud tempus datum ad publicandum.*

190 *Commendarum, & iurispatronatus reſignationes comprehendit Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis.*

191 *Beneficia quæcunque, etiã regularia, reſeruata, electiua, conſiſtorialia minora comprehendit Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis, non tamen ceſſiones Epiſcopatuum, Archiepiſcopatuum, & ſimilium.*

192 *Publicare tenentur impetrantes ob non publicationem.*

193 *Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis quando non habeat locum, oſtenditur.*

194 *Tempus ad publicandum quandoque prorogatur, vel aduerſus lapſum conceditur reſtitutio.*

195 *Publicatio quibus verbis, & quomodo facienda, oſtenditur.*

196 *Publicatio facta probatur ex inſtrumento, vbi Notarius refert, ſe feciſſe dictam publicationem in omnibus, & per omnia iuxta formam Conſtit. Gregorij XIII.*

197 *Probatio negatiua non publicationis incumbit impetranti.*

198 *Publicatio præſumitur facta per reſignatarium, niſi in tribus caſibus relatis.*

199 *Negatiua non publicationis quomodo probanda, oſtenditur.*

PROSEQVENDO nunc modos, quibus beneficia acquiruntur, aut vacant, de renunciatione, & permutatione videamus: ex renunciatione enim acquiritur beneficium ei, cui fit renunciatio, & idem beneficium vacare ex parte renunciantis intelligitur, vt vidimus. Renunciare apud Iureconſultos, linguæ Latinæ Profeſſores varia ſignificat: aliquando enim ſumitur pro eo, quod eſt referre, ſeu renunciare, vt *in l. 1. in princ ff. ſi menſor falſum modum dix.* vnde reuelantes ſecreta Regis, renunciatores appellantur à Iureconſulto *in l. ſi quis aliquid. 38. ff. de pœnis.* notat Alciat. *in l. deteſtatio, ff. de verborum ſignif.* frequentiùs tamen accipitur pro repudiare, reſignare, vel cedere, vt colligitur ex *l. 2. ff de diuort. l. 1. C. de ſponſ. cap. ex parte, de cleric. ægrot. cap. ſuſceptum. in fine, de reſcript. lib. 6.* tradit Ottoman. *de verbor. ſignif. verb. renũciare,* Theſaur. *verb. renunciatio, à princ.* 1

Definitur autem renunciatio, vt *ſit ſpontanea iuris proprij demiſſio,* vt tradunt Hoſt. *in ſum. tit. de pactis. §. 1. num. 6.* Petr. Gregor. *Syntagmat. iuris lib. 17. cap. 17 num. 13.* Sebaſt. Medices *in tract. de definit. defini. 96.* & eſt communis definitio hæc, ex Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 1. q. 1. num. 30.* Sed hæc definitio definiti ſubſtantiam non explicat, nec totum definitum comprehendit. Expreſſa igitur renunciatio planiùs definiri poteſt, vt ſit *legitima beneficij dimiſſio à Superiore admiſſa.* Loco generis ponitur *demiſſio*: complectitur namque quemcunque actum, per quem quis à ſe ius proprium abdicat, vt colligitur ex Mandoſ. *in reg. de infirmis, q. 13. num. 8.* Petr. Gregor. *d. cap. 17. num. 14.* quo ſæpiùs in hac materia vtuntur Pontifices, vt colligitur *ex cap. ſi beneficia, de prœbend. lib. 6. Extrauag. Execrabilis, eod. titul. Ioan. XXII.* Reliquæ verò particulæ loco differentiarum apponuntur. Dixi, *legitima*, ad excludendas renunciationes à Iure reprobatas, qualis eſt illa, in qua dolus interuenit: illa etiam, quæ fit de alieno beneficio, aut coram inferiori Or- 2

dinario

dinatio ſine legitima cauſa celebratur:tales nan-
que renunciationes nullius ſunt momenti,vt col-
ligitur ex text.*in cap. ſuper hoc,de renunciat. cap ad*
audientiam,de iis,quæ vi.cap. dilectus, in fine, de præb.
Dixi , *beneficij* ; quia ad veram & propriam re-
nunciationem oportet , vt reſignans habeat ius
in re , non autem ius ad rem : talis nanque iuris
demiſſio,ceſſio potius,quàm renunciatio dici po-
teſt , ſi ad veram & propriam verbi ſignificatio-
nem attendamus,vt poſt Mandoſ.*de ſignat. gratiæ,*
verb.ceſſiones, tradit Petr.Gregor.*d.cap.* 17.*num.*21.
3 non negamus tamen,verba hæc , *renunciare,cedere,*
& reſignare , inter ſe confundi , & vnum pro alio
paſſim accipi , vt notat Flamin.*d libr.*1.*q.*1.*numer.*
4 70.Addidi verba illa, *Superiore admiſſa* , vt oſten-
derem de ſubſtantia renunciationis eſſe , quòd à
Superiore admittatur,vt notant Doctores *in cap.*
admonet, de renunc. tradunt Rebuff.*in reg. de infir-*
mis,gloſ. 12.*num.*1.Menoch.*remed.*1.*recup.num.*374.
Nau *in cap.accepta.oppoſit.*7.*n.*28.Gonzal.ad *reg.*8.
*Cancel.gloſ.*14.*à num.*21.Flamin.*d.lib.* 1. *q.*12.*num.*
1.Azor. *inſtit. moral.p.*2.*lib.*7.*cap.*29 *qu.*4.Vgolin.
*de officio Epiſcopi,cap.*50.§.18.*in princ.* Nicol. Garc.
*de benefic.p.*11.*cap.*3.*n.* 219.*cum ſeqq.* vbi *num.*247.
id limitat,vt non procedat in renunciatione lit-
5 terarum ad beneficia , ſeu iuris ad rem:nam abſ-
que Superioris auctoritate renunciari poteſt lit-
teris ad beneficia , ac iuri ad rem ad beneficium
competenti per electionem,præſentationem,&c,
6 & *n.*249. pariter limitat,vt non procedat in re-
nunciatione beneficij litigioſi , in qua,ſi tamen
ius anceps ſit,& ambiguum , Superioris auctori-
tas non deſideratur.

7 In propoſito dicitur legitimus Superior non
collator,ſed is,qui poteſtatem habet inſtituendi,
& deſtituendi,gloſ.*in Clem.vnic.de renunciat.* Fla-
min.*lib.*7.*q* 10.*per tot.& q.*15.& 16.Azor.*d part.* 2.
*lib.*7.*cap.*19.*q.*7 cum renunciationem admittere
iuriſdictionis ſit,ideo in manibus eius ad quem
inſtitutio , & deſtitutio pertinet , facienda eſt,
Marta *in ſuo digeſt. nouiſſ. tit Reſignatio,cap.*1. Velu-
ti Papa,*cap.denique* 6.*q.*3.Flamin.*d.lib.*7.*q.*11. Le-
gatus à Latere , *cap. ſi Abbatem.* §.*fin. de elect.in* 6.
8 Flamin.*d.lib.*7.*q.*13.Epiſcopus,*cap. nullus.* 16 *qu.*7.
d.cap.admonet.de renunc. Azor. *d.lib.* 7.*c.*29.*quæſt.*4.
Vgolin.*de poteſt.Epiſcopi* , *cap.*50.§.18.*à princ.*Fla-
min.*d.lib.*7.*q.*14.Gonzal.*ad reg* 8.*Cancel.gloſ.*14 *à*
*n.*21.Item , inferior habens Epiſcopalem iuriſdi-
9 ctionem,Flores de Mena *variar.lib.*5.*q.*24.*n.*21 &
10 ſic omnis Superior Ordinarius eccleſiaſticus ha-
bens ſpiritualia,Fuſc.*de viſitat.lib* 2.*cap.* 28.*nu.*11.
Flamin.*d.lib.*7.*q.*15.*n.*18. Eraſm. à Cochier *de iu-*
*riſdict.Ordin.in exemptos p.*4.*q.*68.*in princ.*Quapro-
pter reſignationes factæ in manibus laicæ perſo-
næ , etiamſi habeat ius patronatus in eo benefi-
cio,& quamuis ſit Rex,vel Imperator,nullius ſũt
roboris,vt per Flamin.*de reſign.lib.*7 *quæſt.*9.*num.*
14.Maſtrill.*deciſ.*31.*n.* 11. Borrell.*in ſum.deciſ tom.*
1.*tit.*26.*de benef.reſign.num.*11.Card. Mantic *deciſ.*
260.*n.*41.Aloyſ.Ricc.*in deciſ.p.*3.*deciſ.*289.*num* 5.
Card.Tuſch.lit. *R.concl.*165.*n.*1. & 2. *per text. in c.*
quod in dubiis,de renunciat.

11 Item quoad hunc effectum ſuperior ordinarius
eccleſiaſticus eſt Coadiutor datus Epiſcopo de-
menti,cùm in ſpiritualibus , & temporalibus ge-
neralem,& liberam poteſtatem habeat , Flamin.
d.lib 7.*q.*20.*à n.*25.vbi *à num.* 23. reſoluit , quòd
quando Coadiutor datur infirmo,vel ſeni , tunc
cum conſenſu ipſius Epiſcopi reſignationes va-
let recipere ; Vicarius autem ipſius Epiſcopi non
poteſt reſignationes admittere , niſi habeat ſpe-
ciale mandatum,vt per Rebuff.*tit.de forma Vicar.* 12
*n.*106.Sbroz *de Vicario Epiſcopi,lib.*2.*q.*130.Zerol.
in praxi Epiſcopi. p. 1. *verb.renunciatio*,§ 4.Flamin.
*d.lib.*7.*qu* 24.Aloyſ.Ricc. *in praxi aurea* , *reſol.*471.
Azor *d.cap.*29 *q.*4 Nicol.Garc.*de benefic p.*11.*cap.*
3.*n.*255.Ego ipſe *de officio,& poteſt Epiſcopi* , *par.*3.
alleg 54 *nu.*66.vbi *n.*67.addo, quòd nec data ſpe-
ciali facultate admittendi reſignationes abſolu-
tè,& ſimpliciter facta , intelligitur data facultas
reſignata beneficia conferendi. Procedit autem
hæc reſolutio , quæ habet reſignationem benefi-
cij receptam per Vicarium habentem ad hoc
facultatem , ſubſiſtere , etiamſi Epiſcopus obierit
ante receptionem reſignationis , ſi obitus eius
ignorabatur,Pariſ *de reſign.benefic.lib.*7.*q* 24.*n.*33.
Sbroz *de officio Vicar.lib.*3.*q.*36.*n.*10 Anaſtas.Ger-
mon.*de indultis Cardin.*§ *tibi quoad vixeris num.* 63.
refert & ſequitur Sperell.*in deciſ. fori eccleſ. deciſ.*
30.*n.*16.vbi etiam dicit quòd licèt nonnulli vim
faciunt in ignorantia Vicarij ,putat nihilomi-
nus idem in foro externo dicendum , ſi ipſe ſcie-
bat , quia l. *Barbarius* ſe fundat in communi
aliorum errore. Sed benè poteſt eam admittere
Capitulum Sede vacante , cùm fungatur vice 13
Epiſcopi,& in eius iuriſdictione ſuccedat , non
autem conferre , Bellacomb. *tom.* 1. *commun. opin.*
*lib.*1.*tit.*1.*num.*21.Quarant.*in ſumma Bullarij,verb.*
Capitulum Sede vacante. q. 10.*prope fin. verſ.quartò*
limita, Flamin *d.lib.*7.*q.*23.Nicol.Garc.*d p.*11.*cap.*
3.*n.*256.*& cap.*4.*à n.*75.Aloyſ.Ricc.*in praxi aurea*
*reſol.*243.

Ex quibus primò infertur in ſola beneficiatij 14
voluntate non conſiſtere beneficium dimittere,
& ſeruiendi munus ab ſe abdicare ; ſed ad Præla-
tum ſpectare ponderatis omnibus circumſtantiis
inſpicere,vtiliúſne ſit Eccleſiæ renunciationem
admittere,an penitùs repudiare. Sicut ab eius vo-
luntate non dependet ratificare renunciationem
nullam , quia non ſolum voluntas partium , ſed
etiam ratificatio Papæ in beneficialibus requira-
tur,vt ex multis Rotæ deciſionibus probat Theo-
doſ. de Rubeis *in ſingularib. Rotæ verb reſignatio be-*
neficiorum §.2.*pag* 91. *tom.*2. ratio huius rei ea eſt: 15
quia in beneficij collatione inter Prælatum , &
ipſum beneficiarium initus,& celebratus cen-
ſetur quidam quaſi contractus , per quem bene-
ficiarius obligatur Eccleſiæ ſeruire ; ipſa verò
Eccleſia ad eundem pro ſeruitio alendum ad-
ſtringitur,argum. text. *in cap. niſi cum pridem* , §.
*verum,de renunciat.*ibi,*ſi de media copulaſti* , quem
ad id commendat Felin. *in cap. quæ in Eccleſia-*
*rum,num.*14.*de conſtit, & in cap.quoniam frequenter,*
§.*porro* , *vt lite non conteſt.* Hoſt. *in ſum. eiuſdem tit*
num 8.

Vnde iam colligo dubiam eſſe doctrinam In- 16
noc. *in cap. quod in dubiis ,numer.* 1.*de renunciat.* ab
omnibus receptam,vt teſtatur Flamin.*d.libr* 7.*qu.*
5.*à n.*9 dum abſolutè docet, renunciationem ſine
Superioris auctoritate factam nullius eſſe momē-
ti,per tex quem putat expreſſum,*in cap. non opor-*
*tet.*7.*q.*1.ibi,*hoc factum prorſus irritum denunciatur.*
Aduertimus nanque renunciationem in propoſi-
to dupliciter poſſe conſiderari : aut enim agimus
de verbali renũciatione beneficij nondum à Su-
periore admiſſa: aut de reali,quæ quamuis benefi-
cium in totum dimiſit abſque Superioris licẽtia,
renunciatio , ſeu potiùs dimiſſio beneficij priori
modo conſiderata,quantumuis perfecta renuntia-
tio dici nõ poſſit , dũ pendet Superioris admiſſio,

interim tamen valida eſt, quandiu per Superiorem reiecta & repudiata non fuerit, vt videre eſt in diſſoluendo quocunque contractu duorum conſenſu celebrato: diſſenſus enim vnius, dum alter voluntatem ſuam non declarat, quamuis nõ ſufficiat ad contractum diſſoluendum, eſt tamen validus ex ſe ad effectum, vt alter, ſi velit, ex ſua parte diſſentiat, & contractus omninò diſſoluatur; non negamus tamen poſſe reſignantem pœnitere, quandiu renunciatio à Superiore admiſſa non fuerit, ac proinde continuare ſuam poſſeſſionem, & ſine nouo titulo miniſtrare, cùm neque proprietatem, neque poſſeſſionem perdidiſſet, ſed rea adhuc integra dicatur, iuxta reg. text. *in l. ſi pecuniam, ff. de condict. ob cauſam*, explicat Nau. *d. oppoſ. 7. n. 28.* Flam. *d. lib. 1. q. 11. n. 6.* Si verò agamus de reali dimiſſione beneficij propria auctoritate facta, tunc poteſt beneficiarius per Superiorem cõpelli ad dimiſſum beneficium iterum regredi, quantumuis aliud acceptaſſet, eritque in Superioris poteſtate renunciationẽ acceptare, & alteri beneficium conferre, vel cogere antiquum Prælatum, vt ad beneficium, quod propria auctoritate dimiſerat, iterum reuertatur: & ita intelligitur tex. *in d. cap. non oport. 1*, cum ſimilibus, nec in hoc caſu nouus titulus erit neceſſarius: quia, quamuis per realẽ beneficij dimiſſionem, de qua agimus, beneficiarius poſſeſſionem amittat, retinet tamen proprietatem & titulum ſui beneficij, quandiu renunciatio per Superiorem acceptata non fuerit, vt poſt Innoc. ei 1. Abb *n. 8. in d. c. quod in dubiis de renunc.* tradit Zabar. *in Clem. 1. eod. tit. n.* 17. Menoch. *de arbitr. caſu* 201. *n.* 48. Rot. *dec. 3. n. 2. de renunc.* Nau. *vbi ſup. nu.* 25. rationem reddit Flam. *d. lib. 7. q. 1. n. 39* quia, ſcilicet, poſſeſſio eſt quid temporale, quod abſq; Superiore amittitur. Vnde cõcludit Nau *d. oppo. 7. n. 12.* eũ, qui per realem dimiſſionem beneficij poſſeſſionem amiſit, ſi, antequam per Superiorem acceptetur, ad illud regrediatur, incipere iterum poſſidere, & ad hanc nouam poſſeſſionem apprehendendam Superioris auctoritatem præexequiri, & in hoc ſenſu defendi poteſt doctrina *gloſ. a. in c. quod Dei, de ſtatu monach.* quam aliàs reprobat Nau. *d. oppoſit. 7. num. 31.* malè citatus à Flam *d. lib. 7. q. 1. n. 51.*

Nec obſtat tex. *in d. c. quòd in dubiis*, ibi, *ſunt be-*
17 *neficio ſpoliandi*, quaſi per renunciationem, de qua ibi, reſignans poſſeſſionem non amiſiſſet. Reſpõdetur enim, verba illa eſſe intelligenda reſpectu proprietatis, quam renuncians retinet, quandiu
18 renunciatio per Superiorem admiſſa non eſt, non verò de poſſeſſione, quam per nudam beneficij dimiſſionem amiſerat, vt docet Zabarel. *in d. Clem. 1. nu.* 17. Concludo igitur renunciationem, quandiu à Superiore admiſſa non eſt, validam eſſe in præiudicium renunciantis; poſſe tamen per Superiorem repudiari, & ita intelligendi ſunt Doctores, dum vocant prædictam renunciationem nullam reſpectu Superioris, validam tamen reſpectu renunciantis.

19 Secundò infertur non eſſe veram doctrinam Ludou. Gom. *in reg. de infirmis, q.* 19. dum affirmat per ſolam renunciationem per Superiorem non admiſſam ſtatim beneficium vacare, idem tenet Rot *dec. 152.* aliàs *deciſ. 4. in nouis, ſub tit. de renunciat* nam, ſi, vt ſuprà oſtendimus, præter renũciationem à beneficiario factam auctoritate Superioris opus eſt, vt beneficium vacare dicatur, re-
20 ctè ſequitur, per ſolam renunciationem nondum admiſſam beneficium non vacare, Nec obſtat tex. *in d. c. admonet, de renunciat.* ibi, *te dimittere inconſultè*; quibus verbis Roman. Pont. ſolùm reprobat renunciationem, quæ fit inconſulto, & ignorante Superiore, nec approbationem, aut conſenſum ipſius vlteriùs prærequirit: cùm verò conſilium ad deliberandum excitet, non adſtringit ad ſequendum, *cap. cùm olim, de arbit.* notat Tiraq. *Ceſſante cauſa limit. 20. n. 32.* Anton. Gom. *l. 50. Tauri, n. 29.* videbatur dicendum reſignantem ſolùm teneri Superiorem de reſignatione admonere, non autem ipſius conſenſum expectare. Cui difficultati reſpondetur cum Communi verbum, *inconſulto*, quod conſilium regulariter importat, pro conſenſu eſſe accipiendum *in d. cap. admonet*; nec nouum eſt, vt conſilium pro conſenſu ſecundùm materiam ſubiectam à Pontificibus accipiatur, vt videre eſt *in c. nouit, & in cap. quanta, de his*
quæ fiunt, notat gloſ. *in c. venerabili, de offic. deleg.* Mi- 21
nùs obſtat tex. *in cap. ſuſceptum, de reſcript. lib. 6.* ibi, *per conceſſionem eiuſdem ipſo proponente vacare*; quaſi ſola ceſſio, ac dimiſſio beneficiatij vacationem inducat: reſpondemus enim tex. illum ſolùm agere de duobus modis vacationis, per mortem, ſcilicet, & per reſignationem: vnde verbũ illud, *per ceſſionem*, ſolùm ponitur ad differentiam alterius vacationis, quæ fit per mortem, & accipiendum eſt ſeruatis ſeruandis, nempe de ceſſione à Superiore acceptata, de qua Pontifex egerat in principio eiuſdem tex. ibi, *reſignatione recepta.* Hinc fit, vt ſi reſignans ante admiſſionem moriatur, beneficium per obitum, non per reſignationem vacare dicatur, vt reſoluit Puteo. *dec. 92. n. 6. lib. 2.* dicit communem Flam. *lib 1. q. 4. n. 42.*

Quod tamen declarandum eſt, vt procedat in 22
renunciatione facta coram Epiſcopo, vel alio inferiore, in qua primus conſenſus à Superiore admiſſus ſufficiens eſt: ſecùs dicendum in ea, quæ in manibus Romani Pontificis celebratur, in qua præter primum conſenſum, ſecundus conſenſus deſideratur: quod vt faciliùs percipiatur ſupponendum eſt in reſignationibus in Curia Romana celebrandis duplicatum requiri conſenſum: primus, qui à Curialibus paruus conſenſus nuncupatur, eſt ille, quẽ reſignans præſtat tempore, quo ipſe, aut eius procurator porrigit ſupplicationẽ, in qua renunciatio continetur: hęc autem ſupplicatio porrigitur officialibus Datariç, per quos in calce ſupplicationis apponitur ſummarium eorũ, quæ in ea continentur, quod Datarius Romano Pontifici legere, aut referre ſolet: Pontifex verò ſupplicationem ſignat per hęc verba, *Fiat vt petitur*; poſtquam ſignata eſt ſupplicatio, & tranſit per Reuiſores, mittitur Datario, vt ipſe apponat datã: deinde regiſtrata ad Notarium Cancellariæ, vt eã inter Abbreuiatores diſtribuat: poſtea verò regreditur ad Cameram, vel ad Cancellariam, ibique per ipſummet reſignantem, ſi præſens eſt, vel ſi abſit, per illius procuratorem ad id ſpecialiter deputatum, expreſſus iterum præſtatur cõſenſus ad aliquas fraudes vitandas, qui per Notarios in libris Cameræ, vel Cancellariæ extenditur, & à tergo ſupplicationis adnotatur. Inter duos autem cõſenſus huiuſmodi illa eſt potiſſima differentia; quia primus, qui ex ſupplicationis oblatione reſultat, dicitur conſenſus formalis, dans valorem gratiæ, & eſt de eſſentia & ſubſtantia ipſius: ſtatim enim quòd reſignans, vel eius procurator ſupplicationem porrigit, in qua dicatur, quòd ex tunc reſignat tale beneficium, ſi à Papa admiſſa ſit, firma remanet renunciatio, quia legitimus

Domini

a

Domini conſenſus, & Superioris auctoritas in
teruenit: poſterior autem conſenſus, qui extenſus
appellatur, pro eſſentia reſignationis non requi-
ritur, ſed pro illius exequutione: quia, quamuis
renunciatio per primum conſenſum à Romano
Pont. admiſſum perfecta ſit, non poſſunt tamen
litteræ expediri ſine extenſione prædicti conſen-
ſus, quibus non expeditis renuntiatio non pro-
deſt, cùm ſine litteris, nec poſſeſſio capi, nec fru-
ctus beneficij percipi poſſint. Colligitur hæc ex
Caſſad. *dec. 1. n. 4. de renunc.* Mohed. *dec.* 60. Flamin.
d. lib. 8. *q.* 7. *à princ. & q.* 8. *n.* 138.

23 Vnde primò colligitur, procuratorem reſignã-
tis poſſe poſt eius obitum, aut reuocationem ſibi
intimatam compelli per reſignatarium ad poſte-
riorem conſenſum præſtandum; quia eo ipſo,
quòd procurator ſupplicationem porrexit, iam
ex ſua parte adimpleuit, quòd potuit, & videtur
perfecta reſignatio, cùm cætera in conſequen-
tiam veniant, nec mora, & retardatio, quæ in ex-
peditione litterarum propter negotiorum multi-
tudinem plerunque contingit, reſignatario im-
putari aut nocere debet, ſic limitata reg. text. in
Clem. vnic. de renunciat. explicat Flamin. *lib.* 11. *quæſt.*
1. *nu.* 67. Quæ reſolutio licèt vera ſit, dubito ta-
men an potuerit in praxi admitti propter reg.
Cancellariæ *de extendendo conſenſu*, quæ ſpeciali-
ter requirit, vt hic ſecundus conſenſus perſona-
liter præſtetur, vel ſaltem per procuratorem ad
id ſpecialiter deputatum: ea verò, quæ ſpeciale
mandatum requirunt, non poteſt generalis pro
curator, etiam in conſequentiam exercere, vt no-
tant Doctores *in cap. qui ad agendum, de procurat.*
24 *libro* 6. Secundò colligitur dubiam reddi aliam
eiuſdem Flaminij opinionem *lib.* 8. *q.* 8. *n.* 69. *& lib.*
9. *q.* 25. *n.* 8. dum inquit reſignantem poſſe pœni-
tere, donec in libris Cameræ conſenſus fuerit ex-
tenſus: & ita videtur concludere poſt primum
conſenſum à reſignante, aut eius procuratore
præſtitutum eſſe locum pœnitentiæ, donec per ſe-
cundum conſenſum extenſum renunciatio perfi-
ciatur, & refert, & ſequitur Ioan. à Coch. *in reg.*
44. *de conſenſu in reſignat. ex n.* 24. Borſat *conſ.* 193. *n.*
8. *cum ſeqq.* Lotter. *de re benefic. lib.* 3. *q.* 16. *n.* 18. *cum
ſeqq.* Quod videtur ex diametro præcedentibus
repugnare: nam ſi reſignans, aut eius procurator
poſt primum conſenſum compelli poteſt ad præ-
ſtandum conſenſum extenſum; quia ex parte ſua
gratia perfecta eſt, vt fatetur ipſe Flamin. *d. qu.* 11.
n. 67. rectè ſequitur non poſſe iam prædictam re-
nunciationem reuocare; niſi illum intelligamus,
antequam renunciatio per Pontificem acceptata,
& ſignata ſit; quia ante Superioris acceptationem
licitum eſt pœnitere; ſed verba Flaminij hunc
ſenſum capere non poſſunt, cùm admittat reuoca-
tionem, donec in libris Cameræ conſenſus fuerit
extenſus: extenditur autem multò poſt accepta-
tionem Pontificis: quare intelligenda eſt Flami-
nij opinio, vt procedat ex ſtylo Curiæ de ſuo tem-
pore; ſecundùm quem vſque ad extenſum con-
ſenſum licitum erat pœnitere. Cuius praxis ratio
eſſe potuit, quia Pontifex acceptando renuncia-
tionem ſub ea tacita conditione illam videtur
admittere, ſi partes eadem voluntate vſque ad
extenſum conſenſum perſiſtant, vt tenent Putt.
dec. 15. *de renunciat.* Mohed. *dec.* 187. Caſſad. *deciſ.* 1.
& 2. *de renunc.* teſtatur Flamin. *lib.* 9. *q.* 25. *n.* 8. Rot.
in Fauentina beneficij, 1. *Iul.* 1612. *coram R. P. D. Na-
uarro.* Cæterum diſtinctio hæc inter paruum con-
ſenſum & extenſum iam eſt ſublata, vt refert Lot-
ter. *de re benef. lib.* 3. *q.* 16. *num.* 59. & hodie ne fieret
fraus in huiuſmodi conſenſibus præſtandis, & du-
bia tollerentur, quæ hincinde oriebãtur, primùm
conſenſus extenditur in Cancellaria, vel Camera,
& adnotatur à tergo ſupplicationis, antequam il-
la à Sanctiſſimo ſignetur, & ideò ceſſant omnia
ſupradicta dubia, indeque fruſtratoria eſt inda-
gatio temporis an ſit præſtitus conſenſus ante, vel
poſt datam extenſam, quod vix olim quoque erat
practicabile, cum inter paruam datam, & exten-
ſam reſpectu temporis nulla ſit differentia; nec
quidquam ſit quin eodẽ die quo ſupplicatio fuit
ſignata parua data, valeat datarius eandem datam
extendere: quemadmodũ inutilis quoque remanet
conſideratio quod à tergo litterarum non potue-
rit annotari conſenſus, niſi poſt earum ſcriptio-
nem, & ſolutas taxas: ita Lotter *d. n.* 59.

Tertiò infertur longam dari differentiam inter 25
reſignationẽ beneficij, in quo reſignans habet ius
in re, & inter ceſſionẽ illius, in quo habet ius ad
rẽ, quia in priori caſu, cùm ſit vera & propria re-
nunciatio, Superioris admiſſio, & acceptatio ne-
ceſſaria eſt, vt ſupra oſtendimus: in poſteriori verò
nõ requiritur, vt in manibus Superioris celebre-
tur, ſed ſola partis dimiſſio ſufficit, vt notauit gl.
verb. renunciat. in c. ſi electio de elect. lib. 6. recepta ex
Boër *dec.* 308. *n.* 1 ſecundùm quam iudicauit Rota
dec. 7. *n.* 3. *de iurepatr. & dec.* 8. *n.* 2. *eod. tit. in nou.* Ra-
tio differentiæ eſt: quia eo ipſo quòd beneficiarius
perfectum ius in beneficio acquirit ſtatim Eccle-
ſiæ ius competit, per quod ipſi Eccleſiæ inſeruire
cõpellitur, nec ab eius ſeruitio ſe poteſt eximere,
niſi Prælati conſenſus accedat: ſecùs dicendũ ca-
ſu, quo beneficiarius ius tantùm habet ad rẽ, quia
ante collationem nullũ Eccleſiæ conſiderari po-
teſt ius acquiſitum, ad quod remittendũ Superio-
ris conſenſus requiratur. Intellige tamẽ prædicta
in hoc corol. procedere in ſimplici, & libera re-
nunciatione: non autem in ea, quæ fit ad fauorem
certæ perſonæ, aut cum reſeruatione penſionis;
quia tales renũciationes nõ admittuntur, niſi re-
nunciãs habeat ius in re, cùm ius ad rem non ſit
tantæ potentiæ, vt poſſit in alium transferri, ſicut
notauit Rot. *dec.* 17. *de præben. in nouis*, Flam. *lib.* 2. *q.*
23. *n.* 5. Vnde, ſi abſenti beneficium cõferatur, po- 26
terit illud ante acceptationẽ inconſulto Prælato
dimittere; poſtea verò minimè, quia per accepta-
tionẽ conſequitur ius in re, *c. ſi tibi abſenti, de preb.
in* 6. *c. fin. de conceſſ. preb. eod. lib.* quod ſine Superio-
ris approbatione dimittere nequit. Vnde notat 27
Gonz. *ad reg.* 7. *Cancellariæ, gl.* 15. §. 1. *n.* 6. quòd va-
care nõ dicitur beneficium per eum, cui facta fuit
in abſentia collatio ante acceptationem. Hinc fit 28
poſſe electum ad aliquod beneficium cedere iuri
ſuo, & electioni de ſe factæ abſque Superioris li-
centia, vt colligitur ex *c. in præſentia, de renunciat. &
ex c. ex ore, de his, quæ fiunt a mai. parte Cap.* quamuis 29
electioni de ſe factæ conſenſiſſet. Ratio eſt, quia
per electionẽ acquiritur electo ius ad beneficiũ,
non verò ius in re, iuxta text. *in c. nam ſit, de elect.
lib.* 6. notat Fel. *in c. in noſtra. n.* 28. *de reſcr.* Abb. *in c.
cũ Bertoldus. de re iud.* Rot. *dec.* 6. *de elect. in nou.* Lud.
Gom *in reg. de non tol. iure quæſito, q.* 1. Nau. *in d.
c. accepta. oppoſ.* 8. *n.* 7. receptum fatetur Flam. *lib.* 2.
q. 23. *n.* 7. Nicol. Garc. *de benef. par.* 11. *cap.* 3. *n.* 247. 30
Non obſtat tex. *in cap. cùm inter,* 21. *de elect.* vbi per
mutuum electi, & eligentium conſenſum, quaſi
coniugale vinculum contrahitur: quia intelligẽ-
dus eſt text. ille cum gloſ. ibi verbo, *quaſi*: poteſt
etiam intelligi, vt loquitur de vinculo, quod ex

ſponſalibus de futuro reſultat, vnde quemadmodum ſponſalia ſolo contrahentium diſſenſu dirimuntur, *cap. 2. de ſponſal.b.* ita vinculum illud mutuo erecti, & eligentium conſenſu diſſoluitur, & ideò valet renunciatio, quæ in manibus electoris abſque Superioris licentia celebratur, vt notauit gloſ. *verſ. renunciauit, in cap. 2. de tranſlat. Prælati*: vnde renuncians electioni de ſe factæ amplius non exauditur, nec eius appellatio ad nouam electionem impediendam admittenda eſt, vt cum communi reſoluit Flamin *d. quæſt. 23. num. 9.*

1 Hinc etiam colligitur vera differentiæ ratio inter electores, & poſtulantes: electores namque publicato ſcrutinio factæ electionis pœnitere nequeunt, iuxta textum *in cap. cùm inter. 21. c. publicato. 58 de elect.* Poſtulantes verò à poſtulatione
32 retrocedere poſſunt, antequam à Superiore fuerit acceptata, vt probat *cap. bona. el 2. verſ. fin. de poſtul. Prælat.* & diximus *ſup. lib. 1. c. 20. de elect.* Ratio differentiæ ea eſt: quia per Canonicam electionem acquiritur electo ius ad rem, vt ſuprà oſtēdimus, quod ab eo abſque ipſius facto auferri nō debet; poſtulato verò nullum ius ex poſtulatione quæritur, *c. pen. de poſtul. Præl.* Tiraq. *in l. boues. §. hoc ſermone limit. 23. n. 12 ff. de verb. ſignif.* Rebuff *in concord. tit. de Regia nomin. §. 1. verb. per poſtulationem*; nec lucrum, quod poſtulato aufertur, conſiderabile eſt, nec in eius perſona radicatur, ſed à mera Superioris voluntate dependens: vnde priuatio illius præiudicium non infert conſiderabile, arg. *l. vlt. ad fin. C. de condit.* reſoluit Padil. *in lib. 3. n. 3. C. de iuris & facti ignor.* Hinc denique fit, poſſe vnumquē-
33 que gratiæ ſibi factæ, aut expectatiuæ, abſque cōcedentis auctoritate renunciare, vt colligitur ex *dicto c. ex ore, de his, quæ fiunt à maior. part. Cap. c. 2. de reſtit. in integ.* Rot. *dec. 8. de renunc. in antiq.* Boër. *dec. 308. n. 1.* cùm per illam ius ad rem tantummodo cōſequatur, vt notat Zabar. *in Clem. auditor. de reſcr.*

34 Vltimò infertur difficilem reddi Pontificis deciſionem *in c. duæ ſunt, 19. q. 2* dum habet poſſe Presbyterum, cui animarum cura commiſſa eſt, Eccleſiam ſuam dimittere, etiam inuito ſuo Epiſcopo, & ad Religionem tranſire difficultas in eo verſatur; quia ſi beneficiatius Eccleſiam ſuam dimittere nequit, niſi ſui Prælati conſenſus accedat, vt *ſuprà* oſtendimus; non poterit, aut quilibet alius beneficiarius inuito Epiſcopo Religionem ingredi, & ſuæ Eccleſiæ ſeruitium deſerere, ne quod vna via prohibetur, alia admittatur, contra *reg. cùm quid vna via, 84. lib. 6.* Cui difficultati reſpondere nititur gloſ. *verb. afflatus in d. c. duæ ſunt*, cum qua tranſeunt omnes *in. licèt. de Regular.* Parochum, ſeu quemcunque alium beneficiarium, qui dimiſſo beneficio Religionem ingreditur, lege Spiritus ſancti duci, & ideò à lege ſæculi liberati. Sed contra prædictam interpretationem facit primò, quòd eadem Spiritus ſancti inſpiratione, qua Parochus mouetur, moueri poteſt ſeruus, aut debitor; quia Spiritus, vbi vult, ſpirat, vt docet tex. *in d. cap. niſi cùm pridem. de renunciat.* & tamen ſerui inuitis dominis, debitores inconſultis creditoribus, propter eorum præiudicium ad Religionem non admittuntur, de ſeruis eſt tex. *in c. 1. & 2. diſt. 53.* vbi plenè diximus, & ſuprà *lib. 1. c. 24. de tranſeuntibus ad Religionem*, ideò Parochi ſuas Parochias cum maximo earum præiudicio deſerere non poſſunt, & ad Religionem conuolare, ſed potiùs cum B. Martino dicere debuiſſet: *Domine, ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius, non recuſo laborem.* Secundò, contra prædictam reſolutionem facit, quòd nullus de perfectiori ſtatu ad minus perfectum propria auctoritate tranſire poteſt, vt colligitur ex *d. c. licet, de Regularib. c. qui poſt*, vbi gloſ. *verb. latiorem, eod. tit. lib. 6.* tradunt ſcribentes *in c. 1. & in c. ſcriptura, de voto.* Sed Clericorum ſtatus perfectior eſt ſtatu Religioſorum iuxta tex *in c. ſic viue, cap. ſi clericatus, 16. quæſtio. 1.* tradit S. Th. 2. 2. q. 184 *art.* 8. igitur Clericus propriam Eccleſiam, cui addictus, & intitulatus eſt, dimittere, & ad Religioſorum vitam conuolare nequit. Tertiò vrget, quod faciens contra publicam legem præcipientem, vt nullus inconſulto Superiore beneficium dimittat, non eſt præſumendum, quòd Spiritus ſancti inſtinctu ducatur, vt docet Pontifex *in d. cap. niſi cùm pridem, verſ. ſed dices*, ibi, *quomodo Spiritu Dei agitur, qui contra Spiritum Dei agit*; ac per conſequens non poterit Clericus propria auctoritate dimiſſo beneficio ad Religionem conuolare.

His tamen non obſtantibus vera eſt prædicta 35
reſolutio deſumpta ex *d. c. duæ ſunt, 19. q. 2.* dum habet poſſe Parochum inuito ſuo Epiſcopo Religionem ingredi, & in eo principaliter fundatur: quia, quamuis Parochus acceptando beneficium actu obligetur; id tamen intelligendum eſt, manendo in eodem ſtatu, non verò mutando illum in alium euidēter meliorem; qualis eſt ſtatus Religionis, nec Parochus quoad mutationē ſui ſtatus Epiſcopo obligatur, ac omiſſio melioris boni ſub prædicta obligatione cadere nō poſſit: & hæc eſt vera ratio decidendi ad tex. *in d. c. duæ ſunt.* Nec in contrarium facit, quòd ſtatus Religionis excellentior eſt matrimonio; & tamen poſt matrimonium copula conſummatum non poteſt alter coniugum altero inuito Religionem ingredi, iuxta *c. 2. & c. ex publico, de cōuerſ. cōiug.* ergo poſt matrimonium ſpirituale, quod fortius vinculum iniicit, iuxta *c. inter corporalia, de tranſlat. Prælati*, non licebit beneficiario ab Eccleſia diſcedere, & ad Religionem conuolare; quia reſpondetur matrimonium conſummatum ſignificare indiſſolubilē inter Chriſtū cum Eccleſia per carnis aſſumptionem connexitatem; & ideò habere vinculum omninò indiſſolubile, quod in ſpirituali nō datur, vt poſt alios reſoluit Gutier *lib. 1. Canon. c. 17. nu. 35.* Sanch. *de matrim. lib. 2. diſp. 19. n. 3. ad fin.* Nō obſtāt igitur, quæ ſuprà contra huiuſmodi verā ſolutionem adduximus: nam ad primum reſponderi poteſt cum Sot. *lib. 3. de iuſtit. q. 3. a. 1.* Deum non acceptare obligationē melioris boni cū tertij præiudicio, vt colligitur ex *cap. vna ſola, in fine 33. q. 5.* tradit S. Th. 2. 2. *q.* 32. *a.* 7. Vnde ſerui, debitores, & obligati ad ratiocinia inuitis his, quibus præiudicant, Religionem ingredi prohibentur: beneficiarij non ita, quia noua illa obligatio, & electio melioris boni non cadit ſub Prælati obligatione: quapropter ſuppoſita ſtatus mutatione in melius falſum eſt dicere talem beneficiarium ſuæ Eccleſiæ eſſe obligatum. Ad ſecundū verò reſpondetur, fatēdo Clericorum ſtatum perfectiorem eſſe ſtatu Religioſorum, vt conſtat ex *d. c. ſic viue, c. alia, c. ſi clericatus*, cum aliis. 16. *q.* 1. docet S. Th 2. 2. *q.* 184. *art.* 8. quamuis enim Religioſorum vita quaſi regulari diſciplinæ ſubdita Clericorum ſecularium vita ſit præſtantior, iuxta tex. *in c. 1. & in d. cap. duæ ſunt, 19. q. 1* ſtatus tamē clericalis Religionis ſtatu præſtatior eſt, quia præſtantiori, & aptiori medio, mediantibus, ſcilicet, diuinis laudibus, & Altaria miniſterio, cui Clerici ſunt adſtricti, ad diuinam

dilect. onem

dilectionem dirigitur, vt explicat Caiet. *to. 2. opuſcul. lib. 6. q. 1.* quare neceſſariò fatendum eſt Sacerdotis ſtatum perfectiorem eſſe ſtatu Monachorum, & ideò dum Altaris miniſterium Monachis per antiquos Canones nō permittebatur, *c. nemo, c. ex auctoritate 16. q. 1.* ad monachalem Ordinem Clericis, aut Canonicis regularibus trāſire nō licuit, iuxta *c. 1. & 2. 19. q. 3.* poſtquam tamen licitū fuit Monachis eſſe Clericos, & vterque ſtatus cōpatibilis eſt, ceſſat diſpoſitio tex. *in d. c. 1. 19. q. 3.* & ideò Clerici Religionem ingredi nō prohibētur, quia potiùs laudabile eſt ſuo ſtatui clericali vitam adiicere monachalem: & poſt S. Th. *2. 2. q. 189. artic. 8. ad 2.* reſoluit Soto *de iuſt. lib. 10. q. 7. ar. 3.* quare tex. *in d. c. ſic viue*, & ſimilia Iura intelligi poſſūt ſecundùm tempus primitiuæ Eccleſiæ, quo Monachi Sacerdotes non erant, vt ea Dionyſio *de eccleſiaſt. Hierarchia*, deducit Sebaſt. Medic. *in cōcordia Decreti 16. q. 1. art. 5.* poſſunt tamen etiā intelligi prędicta Iura, vt ſolùm diſponant, quòd Monachi prædicare, Sacramēta miniſtrare, Miſſas publicas cantare, & ſimiles actus exercere nō præſumant: quia ſolus actus Religionis ex ſe non dat eis poteſtatem talia faciendi, niſi ab Ordinariis 36 committantur. Ad tex verò *in d. c. cum pridem, in verſ. ſed dices*, reſpondetur, agere de Epiſcopo, qui reſignandi licentiā à Romano Pont. poſtulabat, vt Religionem ingrederetur, quod Epiſcopis propria auctoritate non licet facere. Ratio eſt, quia quamuis cōtemplatiua Religioſorum vita tutior & melior ſit actiua, iuxta illud Lucæ 10. *Maria optimam partem elegit*. vt poſt S. Thom. *2. 2. q. 182. art. 1.* docet S. Antonin. *p. 4. tit. 10. c. 4. §. 5.* Caſſan. *in catal. gloriæ mundi, p. 12. conſider. 32.* Status tamen Epiſcopalis Religioſorū ſtatu perfectior eſt, vt multis rationibus confirmat S. Thom. *d. q. 182. art. 2.* vbi Caiet. *verſ. ad tertium. & q. 188. art. 6.* Nō ſic dicendum de Parochis, quorum ſtatus, licèt etiam verſetur circa curā paſtoralem, ex ſe tamen eſt imperfectior: ex S. Th. & *ibi* Caiet. *2. 2. q. 184. art. 4. & 8.* pro quo expendi poſſunt plures differentiæ, quas inter officium paſtorale competēs Epiſcopis, & illud, quod Curatis competit, tradit Petr. Bollo *in ſua Oeconomia Canonica, 7. Claſſic. 1. §. 1. & cap. 2. §. 2. n. 1.*

§. I.

Renunciatio quotuplex ſit? & an, & quando coram Ordinario validè fiat?

RENunciatio beneficiorū duplex eſt, vna, tacita, altera expreſſa. 37 Tacita dicitur illa, quę à iure abſque aliqua verborum expreſſione fieri intel- 38 ligitur, vt docent Rebuff. *in praxi tit. de tacita renunc. n. 1.* Flam. *lib. 1. q. 1. n. 9.* qui primùm tacitę renūciationis exemplum ponit in eo, qui in minoribus Ordinibus conſtitutus matrimoniū contraxit: nam iſte tacitè videtur renunciare beneficio, quod ante matrimonium habebat, cùm exerceat actum clericatui omninò contrariū, vt colligitur ex *c. 1. c. quod à te, de Cleric. coniug.* & poſt gloſ. Hoſt. & Abb. ac alios *ibi*, reſoluit Cou. *de ſponſalib. p. 2. c. 6. §. 3. n. 5.* Maſcard. *de prob. concl. 182. n. 5.* Bernard. Diaz *in pract. cap. 88. num. 5.* Sed hoc tacitæ renūciationis exemplum, dato, quòd in ſe verum ſit, de quo etiam dubitari poterat, cum verba illorum Iurium magis in priuationem per ſentētiam, quàm ipſo iure incurſā ſonare videantur, vt patet ex *d. cap. quòd à te*, ibi, *beneficiis ſunt priuandi*; illud tamen opinior, id totum poteſtati legis non taciti beneficiarij voluntati, aut renunciationi eſſe tribuendum: potuit enim lex, imò voluit vt beneficiarius, ſimul ac per verba de præſenti matrimonium contraxiſſet, ius omne, quod in beneficio habebat, ipſo iure amitteret, cùm voluptatibus, & carnalibus deſideriis, ac diuinis & eccleſiaſticis obſequiis inſimul vacare non poſſit: non tamē vlla datur coniectura ex parte beneficiarij, ex qua colligamus, contrahendo matrimonium voluiſſe beneficio renunciare, nec lex priuationem inducens ſe fundat in aliquo actu ad renunciandum ordinato, ex quo intentio renunciantis verosimiliter deprehendatur; quod ad tacitam renunciationem inducendam neceſſarium eſt: quare priuatio potiùs à lege inducta, quàm renunciatio dicenda eſt. Secundum tacitæ renunciationis exem- 39 plum adducit idem Flamin. *d. q. 1. à n. 16.* de eo qui conſequitur pacificam poſſeſſionem ſecundi beneficij incompatibilis cum priori: quia eo ipſo priori renunciaſſe videtur, iuxta *cap. de multa, de præb. Extrauag. Execrabilis.* Ioan. XXII. § *qui verò, eodem tit.* Cōcil. Trid. *ſeſſ. 7. de reform. c. 4. & ſeſſ. 24. de reform. c. 17.* quę Iura ſic interpretatur Maſcard. *de probat. cōcl. 183.* Petr. Gregor. *Syntag. iuris lib. 17. cap. 17. n. 12.* Hoied. *de incompatib. benef. p. 1. cap. 13. n. 17.* & alij quos ſequitur Flamin. *d. n. 16.* adducētes pro ſua opinione textum, quē putant expreſſum *in Clem. gratiæ, de reſcript.* ibi, *renunciare videris*, quæ interpretatio ad prædicta Iura placere nō poteſt: quia ille, qui poſterius beneficium acceptat, non intendit prius beneficium renūciare; ſed perdere potiùs, & pati priuationis pœnā à lege inflictam: nam, ſi tacita renunciatio in hoc caſu eſſet præſumenda, quomodo *in cap. cum te, de ætate & qualitat.* acceptanti poſterius beneficium concedi- tur electio: aut *in d. c. de multa*, retinendo vtrūque, perditur etiam poſterius, tanquam incompatibile cum priori? Quare reſoluendum puto, beneficiatū in propoſito neque tacitè, nec expreſsè priori beneficio renūciare, ſed à lege ipſo iure priuari, vt optimè aduertit Nauar. *in cap. accepta, oppoſit. 8. n. 4. de reſtit. ſpoliat.* Nec contrarium probat text. *in d. Clem. gratiæ*, quia reſponderi poteſt cum Nau. *d. oppoſit. 8. n. 7.* non valere argumentum de expectatiua, per quam renuncians conſequitur tantū ius ad rem, ad renunciationem beneficij, in quo habet ius in re. Deinde verba *d. Clem. gratiæ*, ſi rectè expendatur, neque de tacita, neque de expreſſa renunciatione ſunt intelligēda; ſed de quadam priuatione à lege inducta, quæ quoad effectū, de quo loquitur, vim renunciationis habet, quod illius cōſtitutionis auctor intellexiſſe creditur, eò quòd non dixit renunciaris, ſed renūciare videris: quod improbitatem denotat, iuxta doctrinā gloſ. *verb. videor, in l. 1. §. deieciſſe. ff. de vi armata*, cum aliis per me citatis *in tract. de diction. vſufreq. dict. 424. n. 1. ſecundum Lugdunen impreſſ.*

Reiectis igitur his, & aliis tacitis renuncia- 40 tionis exemplis adductis per Petr. Gregor. & Flamin. *vbi ſuprà*, planiùs deſcribi poteſt tacita renunciatio, vt ſit illa, quæ non ex verbis, ſed ex actu ad renunciandum accommodato à iure inducitur. Poteſt proponi exemplum in caſu *c. tranſmiſſa, de renunc.* vbi, ſcilicet Clericus bona, quæ Eccleſiæ ſuæ donauit, iterum repetit; quia ex tali repetitione colligitur prædictā Eccleſiam voluiſſe dimittere. Poteſt etiam poni exemplū tacitę renūciationis in caſu *c. ex ore, de his quæ fiūt à maiori*,

vt i litigās ſuper quadam præpoſitura, ex eo, quod colligāti ſuo . ucteutiam exhibuit, iuri ſuo renunciaſſe cēſeditur; quia vtroque caſu ex parte beneficia. præ tenuenit factum ad renuntiandum ordinariū, ex quo lex talem præſumptionē elicere potuit, & ideò ſi in terminis horum iurium partia protestatio interueniſſet, ceſſabat omnis renunciationis præſumptio.

41 Vnde iam colligo veram differentiæ rationē inter priuationem & tacitam renunciationem: quia in priuatione quāuis beneficiarius expreſsè proteſtetur ſe nolle, nec intendere per talem actum beneficiū dimittere talis proteſtatio nullius erit momenti, & ea non obſtante poterit Prælatus beneficium conferre ex doctrina gloſſ. *verb. renunciare, in dict. Clem. gratia, de reſcript.* quæ proteſtatio tunc tēporis releuaret, quando vacatio primi beneficij ex tacita voluntate ipſius proteſtatoris induciuur, non verò quando ex ſola Iuris diſpoſitione, contra quam nihil valet proteſtatio, cùm nemo proteſtando efficere poſſit, quòd leges priuationem inducentes in ſua diſpoſitione locum habeāt iuxta reg. *l. nemo poteſt. ff. de legat.* 1. & de hac proteſtatione dici ſolet, quòd tāquam contraria facto nihil operatur, vt *in cap. cùm M. de conſtit. & in c. quis dicat, de elect. lib. 6* cum aliis per me citatis *in tract. de axiomat. Iuris vſufreq. axiomat.* 194. *num.* 1. Contrarium dicendum eſt in tacita renunciatione, quæ cùm ex veroſimili mente partis colligatur proteſtatio, proteſtantis mentem declarat, & ſuos effectus operatur, quod ſequenti exemplo efficaciter comprobatur. Notum eſt in iure, quòd ſi creditor cui res aliqua pro debito erat obligata eandem rem alteri obligare conſentiat, ius pignoris remiſiſſe videatur, per tex. *in l. Paulus* 12. *ff. quibus modis pignus.* Si tamen proteſtetur, ſe ſalua cauſa pignoris cōſentire, valida eſt talis proteſtatio nec noua pignoris conſtitutio eidē nocebit, vt docet Iureconſ. *in l. ſi debitor* 24 §. 1. ibi, *niſi ſalua cauſa pignoris . . tit.* Negnſant. *de pignor.* 6. *p.* 5. *memb.* 3. *n.* 26. D. Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 5. *p.* 64. quia lex illo actu ad renuntiandum accommodato tacitam renunciationem induxit, quam proteſtatio impedire potuit.

42 Expreſſa autem renunciatio eſt illa, quæ à reſignante verbo, aut ſcripto iuxta formam à iure præſcriptam celebratur. Hæc verò duplex eſt: altera ſimplex, & pura, quæ ex mera liberalitate abſque vllo pacto & conuentione fit, altera verò conditinnalis, quæ in fauorem certæ perſonæ, vel ſub aliqua conditione celebratur: meminerunt vtriuſque Rebuff. *in praxi tit. de expreſſa renunciat. à* in. 1. Pariſ. *conſil.* 1. *lib.* 2. Dec & alij *in cap. ex parte,* l. 1 *de offic. deleg.* Nau *in Man c.* 23. *n.* 107. Maſcard. *de probat. concl.* 1395. *n.* 10. & licèt marginalis additio ad Put. *deciſ.* 418. *lib.* 1. *in correct.* & Flamin. *l.* 1. *q.* 1. *n.* 3. & alij exiſtiment, renunciationem conditionalem à Summis Pontificibus etiam tempore Clementinarum fuiſſe incognitam; falluntur tamen, quia renunciatio, quæ fit ex cauſa permutationis, conditionalis eſt, vt reſoluit Felin. *in cap. cum venerabilis, de exceptionibus.* Petr. Greg. *d. c.* 17 *n.* 31. Hieronymus Gabr. *conſ.* 199 *lib.* 2. Flamin. *d. lib.* 1. *q.* 2. *n.* 13. & tamen conſtat beneficiorum permutationes in iure quaſi paſſim admitti, vt conſtat *ex cap. vnic. de rerum permut. l.* 6. *Clem.* 1. *eod. tit.* igitur cōditionalis reſignatio à Sūmis Pontificibus cognita fuit. Inter vtranque verò renunciationis ſpeciem duæ principaliores differentiæ à Doctoribus aſſignari ſolent.

Prima ſit, quòd ſimplex, & pura renunciatio à 43
Iure recepta eſt, & coram Diœceſano Epiſcopo fieri poteſt, vt colligitur ex toto tit. *de renun. est.* Rebuff. *in praxi tit. de pura reſign. à n.* 1 Rip. *in c. cum M. num.* 23. *de conſtit.* Renunciatio verò cōditionalis à Iure reprobata erat, iuxta gloſ. *verb. dimittere, in cap. ex parte il.* 1. *de offi . . leg.* Praxis tamen, & ſtylus Romanæ Curiæ à multis ſæculis obſeruatus obtinuit, vt hæc conditionalis renunciatio à Romano Pont. admittatur, cuius meminere Coſm. *in pragmat. ſanct. tit. de Ann . . . in gl. ſ. verb. ſimplices,* Reboff. *in d. praxi de renunciat. expreſſa,* Mendoſ. *de ſignatura gratia, tit. de ing eff.* , *verſ. notandum,* Nau. *d. cap.* 23. *n.* 107. *verſ. ad octimum.* Et ſic certum eſt poſſe quenquam bene- 44
ficiatium ſuum beneficium cum acceſſu, regreſſo, penſione in fauorem, aut ſub qualibet conditione coram Romano Pontifice renunciare, cùm à ſimonia, quia prohibita, illa, ſcilicet, quæ à Iure communi inducta eſt, auctoritas & ſententia Sūmi Pontificis omninò excuſet, vt notant gloſſ. *verb illicitè, in cap. cum pridem, de pact.* vbi Imol. *n.* 8. Caſſad. *deciſ.* 2. *de ſimon. n.* 3. Schaphil. *de litteris gratiæ, tit. de var. modis vacat. n.* 28. Dec. *conſ.* 141. n. 2. Redoan *d. ſimon. p.* 2. *cap.* 1. *n.* 18. Rot. *in Oſtca. penſionis* 27. *Iun j,* 1601. *coram R. D. meo Coccino Decano, & in Balneoregien ſimonia,* 17. *Maij,* 1624. coram eod. & ita de ſtylo Curiæ obſeruari teſtatur Nau. *loco proximè citato,* & Flamin. *lib.* 14. *q.* 13. *n.* 14.
Non ſic dicendum in Epiſcopo, Legato, Nuncio, 45
vel quocunque alio inferiori Prælato, qui conditionales renunciationes tanquam ſimoniacas admittere non poteſt, vt poſt Abb. & alios *in d. c. ex parte, de offic. deleg.* tradit Redoan. *d. p.* 2. *cap.* 10. *à num.* 1. Cou *lib.* 1. *var. cap.* 5. *num.* 3. Suar. *de Relig. tom.* 1 *tract.* 3. *lib.* 4. *de ſimon. cap.* 25. *n.* 2 a. Bonacio. *de ſimon. quæſt.* 4. §. 14. *ex num.* a. At Valent. *tom.* a. *diſp.* 6. *q.* 16. *part.* 3. *verſ. ſunt tamen,* quem ſequuntur Palao *tom.* 3. *tract. vlt. puncto* 4. *num.* 2. & Diana, licèt dicat aliquibus non placere, *reſolut. moral. p.* 6. *tr.* 7. *reſol* 41. *prope fin.* tenet quòd ſi reſignes beneficium ea intentione, & ſpe vt alteri tibi à Superiore conferatur, aliàs non reſignaturus, non eris ſimoniacus, ſi non intendas obligare Superiorem obligatione alia præter antidotalem.

Quod adeò verum eſt vt Epiſcopus, in cuius 46
manibus renunciatio conditionalis facta fuit, nō poſſit reiecta conditione renunciationem tanquā puram acceptare, & beneficium tanquam vacans ei vi ſuæ poteſtatis ordinariæ conferre, vt benè reſoluunt Dec. *in cap. cùm venerabilis, num.* 18. *de except.* Pariſ. *conſ.* 10. *num.* 18. *lib.* 4. Flamin. *lib.* 1. *quæſt.* 5. *num.* 15. ex eo, quia actus ſub conditione 47
celebratus conditione non impleta nullum effectum operatur, argum. textus *in* §. *ex conditionali, Inſtit. de verbor. oblig. l. item quia.* §. 1. *ff. de pactis,* nec actus cum qualitate geſtus reiecta qualitate acceptari poteſt, iuxta doctrinam Bart. *in l. Aurelius ff. de liber. leg.* recepta ex Iaſ. *in l. non ſolùm.* § *ſciendum, num.* 1. *ff. de noui oper. nunciat.* Felin. *in cap. cùm inter. de re iudic.* Sed in forma ſpecifica eſt adimplēdus, iuxta reg. *l. Mauius, l. qui heredi ff. de condit. & demonſtr.* latè exornatam per Flamin. *d. q.* 5. *num.* 15. cùm verò renunciatio beneficij ſub conditione facta proponatur, non poterit Epiſcopus conditione reiecta beneficium tanquam vacans alteri conferri, neque per talem renunciationem ius à reſignante abdicatur, imò reſignatio habetur pro infecta, ſi cum prædicta conditione & qualitate acceptata non fuerit. Pro qua opinione pōderari

poteſt

Digitized by Google

poteſt text. *in cap. ſi beneficia, de prabend. lib. 6. & Clem. vnic. de rerum perm.* quæ Ius nouum non ſtatuit, vt perperam ex aduerſo opinatur.

48 Quamuis cõtrarium, imò poſſe Legatum, Epiſcopum, vel quemlibet alium Ordinarium collatorem conditionalem renunciationem factam cũ clauſula, *non alias, aliter, nec alio modo*, reiecta conditione quaſi ſimplicem admittere, & beneficium alteri conferre, minùs benè exiſtimauerint Boër. *in tractat. de poteſt. Legati, q. 2.* quem ſequitur Redoan. *d. p. 2. c. 13. n. 19.* Cou. *d. cap. 5. n. 5.* Pro quibus non facit, quòd per reſignationem beneficiũ abſolutè vacat, vt colligitur ex *cap. ecce, 7. q. 1. cap. ex tranſmiſſa, de renunciat. c. ſuſceptum, de reſcript. in 6.* & ideò ad reſignatum beneficium abſque noua prouiſione redire non licet, ſed poterit Ordinarius ex noua collatione prædictum beneficium conferre, ex *ex d. c. ex tranſmiſſa, in fine*, quia reſpondetur hæc tantùm procedere in pura renunciatione, non autem in conditionali, de qua in præſenti agimus. Nec facit pro eis, quòd turpes cõditiones à matrimonio carnali repelluntur, *c. fin. de condit. appoſ.* ergo à fortiori à ſpirituali coniugio remoueri debent, iuxta tex. *in c. inter corporalia, de tranſlat. Prælati*. Quare reiecta cõditione, tãquam turpi & Canonicæ inſtitutioni contraria pura remanere videtur renũciatio: quia reſpõderi poteſt, æquiparationem, quã de matrimonio carnali ad ſpirituale facit Pontifex *ibid. c. inter corporalia*, non ſemper eſſe admittendam, præcipuè in hoc caſu, in quo iure ſpeciali conditiones turpes à matrimonio repelluntur, iuxta *d. c. fin. ad finem*, contra reg. *l. 1.* cũ aliis, *ff. de cond. ob turpem cauſam*: & ideò argumentũ de matrimonio carnali ad ſpirituale in propoſito non procedit, imò prædicta conditio in matrimonio ſpirituali appoſita actũ potiùs vitiaret, cùm naturæ Canonicæ inſtitutionis cõtraria videatur, iuxta reg. *d. c. fin. in princ.* Nec deniq; iuuat, quòd renunciatio ex cauſa permutationis conditionalis eſt, vt omnes fatentur, & tamen ſi quis ex cauſa permutationis beneficium renunciauit, quamuis permutatio ex altera parte non impleatur, ex ſola ſua renunciatione titulum perdit, nec ad illud beneficium ſine noua collatione redire poterit, vt colligi videtur ex tex. *in c. cùm vniuerſorum, de rerum permut.* quem ſic interpretatur Abb. *in d. c. cùm venerabilis, n. 23.* dicit communem Dec. *ibidem, n. 18.* Soc. *in conſ. 167. lib. 2.* Ludou. Com. *in reg. de triennali, q. 24.* igitur per conditionalem renunciationem beneficium vacat, ac per conſequens poterit Epiſcopus neglecta conditione beneficium tanquam vacans conferre; quia reſpondetur reſignantem ex cauſa permutationis, ſi permutatio effectum non conſequatur, poſſe ſine noua prouiſione ad ſuum beneficium redire, vt colligitur ex *Clem. vnic. in fin.* & ex verbis eiuſdem text. ibi, *cum reſtitui ſtatuit eidem.* quibus verbis Pontifex oſtendit beneficiũ à recipiente quaſi alienum detineri, & vti tale reſtituendum, & inſuper ſolam reſtitutionem abſque alia Prælati prouiſione ſufficere, vt renuncians prædictum beneficium recuperare poſſit, quam ſententiam contra communem tenent Io. Andr. *in c. vnic. de rerum permut. in 6.* Imol. Felin. & Dec. *in d. cap. cùm venerabilis*, Boër. *deciſ. 96* & ita ſeruari affirmat Rebuff. *in praxi tit. de permut. n. 12.* Pro qua ſententia ponderari poteſt tex. *in d. cap. ſi beneficia, de prabend. lib. 6.* cui Abb. & ſequaces minimè ſatisfaciunt. Nec contrarium probat alia verba eiuſdem *cap. cùm vniuerſorum*, ibi, *vt tamen ſimplicitati venia tribuatur*, quibus ſignificare videtur Pontifex prædictam beneficij reſtitutionẽ ex æquitate potiùs, quã ex iuris rigore fuiſſe cõceſſam: reſpondetur enim cõpermutantes ibi inter ſe de permutandis beneficiis tractaſſe, quòd iure facere non poſſent vt text. habet, ac proinde rectè per Pontificem beneficio ſuſpendi, aut alia pœna cõdemnari potuiſſe, niſi ſimplicitati venia daretur, vnde prædicta verba ad culpam, quam in renunciatione commiſerant, non ad reſtitutionem de rigore iuſtitiæ referenda ſunt.

Ex quibus iam colligitur renunciationem factam coram Epiſcopo, & cæteris Ordinariis collatoribus ſub conditione retinendæ penſionis, aut alterius rei temporalis, eſſe ſimoniacam, vt benè reſoluunt gloſſ. *verb. dimittere in cap. ex parte 12. de offic. deleg.* Caſſad. *deci. 2. numero 3. cum ſeqq. de ſimon.* Rot. *deciſ. 46. lib. 2. p. 3. & deciſ. 56. & 921. lib. 2. eadem p. 3. diuerſ. & in Balneoregien. ſimoniæ, 17. Maij, 1624. coram R. P. D. meo Coccino Decano.* Suarez *citat. lib. 4. de ſimon. cap. 35. numero 22.* Filliuc. *tom. 3. tractat. 45. cap. 8. quæſt. 1. num. 3.* Bonacin. *de ſimon. q. 4. §. 14. num. 2.* cum in hoc caſu temporalis conditio in ſpiritualibus adiicitur, per quam conuẽtio non fit gratuita, & aliquid continet, quod pretij rationem habere videatur, vt colligitur ex *cap. iam nos, de ſimon.* Neque contrarium probat text. *in cap. niſi eſſent, de prabend.* dum approbat arbitrorũ compoſitionem ſub ea forma celebratam, vt alter ex litigantibus ſuper beneficio liti cederet, & certam pecuniæ quantitatem ab altero ſingulis annis recuperaret, cùm tamen ſimile arbitriũ *in c. vlt. de tranſact. & in c. 2. de arbitris*, tanquã ſimoniacum improbetur. Reſpondetur namque ideò *in d. c. niſi eſſent*, certam illam pecuniæ quantitatem abſque ſimoniæ labe dari poſſe, quia non ex conuentione partium, ſed ex arbitrorum prouidentia pro bono pacis id factum fuit. Colligitur hic intellectus ex Hoſt. *in dict. cap. niſi eſſent*, ex Abb. & Imola *in d. cap. 2.* vbi Beroi. *à num. 48.* communem dicit, plures refert & ſequitur Padil. *in l. vlt. num. 13. C. de tranſact.* quod vt licitè, & abſque ſimoniæ vitio fieri poſſit, tria potiſſimùm requiruntur. Primum, vt nulla inter partes conuentio, aut conditio, etiam pro bono pacis, interueniat, ſed ex mera Iudicum prouidentia arbitrium incipiat. Secundum, vt arbitri ſint viri bonæ opinionis, etiamſi priuati ſint, qui nec ordinariam, neque delegatam iuriſdictionem habent. Tertium requiſitum eſt, vt beneficium adiudicetur ei, qui Canonicum titulum habeat, vel talis ex actis appareat, aliter non tantùm iniuſtitia, ſed ſimonia inſuper committetur; quia magis pro ſpirituali iure, quàm pro bono pacis pecunia data videtur: quibus concurrentibus ceſſat omnis ſuſpicio ſimoniæ, & aliquod temporale pro bono pacis ad vitam ſolius dantis dari poteſt, imò realis etiam penſio ad recipientis vitam in fructibus beneficij poteſt conſtitui, dummodo ab ordinario Epiſcopo id fiat, qui ſolus poſt Romanum Pontificem penſionem ex cauſa conſtituere poteſt, vt colligitur ex *cap. de cætero, & ex cap. veniens, de tranſaction.* & cum communi reſoluit Felin. *in cap. ad audientiam, de reſcript.* Gig. *de penſionibus, quæſt. 6. num. 4.* Nec contrarium probat 51
textus *in dict. cap. vlt. de rerum permut.* quia agit de arbitris iudicantibus, vt pars ſpirituali iuri renũciaret, ſi temporalia acciperet: quo caſu ex Iudicis mandato ſimonia excuſari non potuit, cùm temporalia pro ſpiritualibus reciperentur, nec

ſuprapoſita requiſita interueniſſent, ad quæ datio temporalis referri poſſit: lógè aliter ſe res habuit *in d.c. niſi eſſent*, vbi pars iuri ſuo ſpirituali nó ceſſit, ſed habenti titulum, adiudicarum fuit beneficium. Minùs obſtat textus *in d.c. 2. de arbitr.* quia arbitrium ibi propter iniquitatem, & iniuſtitiam Clericorum malè arbitrantium, non propter ſimoniam improbatur, vt ex ſerie eiuſdem textus facilè colligitur.

52 Secundò, colligitur reſolutio ad illam difficilem quæſtionem, vtrùm renunciatio conditionalis in fauorem certæ perſonæ abſque vlla penſionis reſeruatione coram Ordinario fieri poſſit? In qua Boër. *in tract. de poteſt. Legati, q. vnica, num.* 111 Sot. *de iuſtit. lib. 9. quæſt. 7. artic.* 2. & Cou. *l. 1. variar. cap. 5. num.* 5. contendunt validam, & licitam eſſe huiuſmodi renunciationem conditionalem corá Epiſcopo factam in fauorem certę perſonæ, dummodo inter reſignantem, & reſignatarium nulla contentio, aut temporalitatis repromiſſio interueniat Pro quibus primo facit, quòd illa tantùm conuentio tanquam ſimoniaca reprobatur, in qua temporale pro ſpirituali datur, aut aliquod interuenerit, quod pretij imaginem habere videatur; ſed, quando beneficiarius renunciat beneficio cum pacto & conditione, vt certæ perſonæ conferatur, nihil temporale interuenit, quod pretij ſimilitudinem habere videatur: igitur talis códitio, tanquam ſimoniaca improbanda non eſt. Maior nota eſt, & probatur ex *cap. 1. cum ſeqq. 1. q. 1. cap. nemo, cap. tua nos, de ſimon.* Minor patet, quia conditio de ſe ſimoniam non inducit, vt probat *cap. ſignificatum, de præbend.* Secundò, pro hac parte ſic arguitur. Renunciatio, quæ fit ex cauſa permutationis, conditionalis eſt, & reſpectiua, in qua ſaltem virtualiter continetur clauſ. *non alias, aliter, nec alio modo*, vt docent ſcribentes *in cap. vnic. de rerum permut. lib. 6.* ibi, *qui aliàs minimè reſignaſſet*, &c. *Clem. vnic. eodem tit.* ibi, *ex cauſa permutationis reſignata*, &c. ſed talis reſignatio ex cauſa permutationis non ſolùm ſub virtuali, vt prædicta Iura probant, ſed etiam ſub expreſſa códitione, vt alter alterius beneficium habeat, valida & licita eſt, vt colligitur ex *cap. ad quæſtiones, cap. vlt. iuncta gloſſ. verb. temporalia, de rerum permut.* reſoluit Couar. *d. cap. 5. numero* 5. Sot. *dict. lib. 9. quæſtio. 5. art.* 2. Igitur conditionalis reſignatio ab Ordinariis collatoribus reiicienda non eſt, quod noſtrum petebat argumentum; in cuius rei confirmationem adducitur textus *in d. c. cùm vniuerſorum*, vbi reſignatio facta in fauorem tertij tanquam ſimoniaca non improbatur: quia ſimoniaca reſignatio adeò nocet contrahentibus, vt nec ipſe reſignans illud repetere, neque reſignatarius retinere poſſit, vt poſt gloſſ. *verb. pecunia, in cap. ſuper hoc, de renunciat.* docet Tiraqu. *de retract. conuent. §. 26. gloſſ. 2. num.* 10. dicit communem Rebuff. *in praxi tit. de ſimonia n.* 1.

53 Contrarium verò, immò prædictam renunciationem abſque labe ſimoniæ fieri non poſſe, tenent gloſ. *c. ordinationes* 1. *quæſt. 1. gloſſ. 1. in cap. dilecto, de præbend. gloſſ. 2. in cap. ex parte, il 2. de offic. deleg* & poſt Ordinarios præcitatis locis præceptũ fatetur Felin. *in cap. ad audientiam, il 2. num. 3. de reſcript.* Rebuff. *in praxi tit. de reſignatione cond. nu.* 1. Ludon. Gom. *in reg. de infirmis, quæſt.* 12. Redoan. *de ſimon. part. 2. cap.* 21. *numero* 14 Nau. *in man. cap. 23. numer.* 107. *& in cap. ſi quando, de reſcript. except.* 4. Flam. *lib. 14. q. 3. n.* 12. Bonacin. *de ſimonia, q. 4. § 14. n. 5. &* ita de ſtylo Curiæ obſeruari teſtatur Caſſad. *dec. 3. de renunciat. & deciſ. 3. de ſimon.* Pro quorum ſententia tria in medium afferri poſſunt fũdamenta: primum eſt, quòd in beneficialibus omnis pactio tãquã ſimoniaca per ſacros Canones reprobatur, iuxta textum *in cap. vlt. de pactis, cap. quæſitum, de rerum permut.* ſed reſignatio facta ſub conditione, *vt Titio conferatur*, pactum continet, iuxta reg. *l. 1. ff. de pactis.* igitur ſimoniaca eſt cenſenda, quamuis ille in cuius fauorem renunciatur, alioquin ſit digniſſimus. Secundum eſt, quod reſignatio vt valeat, libera eſſe debet, vt probat textus *in c. dilecto, de præbend.* ibi, *intendentis prouidere nepoti ſuo liberaliter reſignauit, cap. ex parte, de offic. deleg.* Hæc autem liberalitas tollitur Ordinario, ſi teneatur beneficia conferre illi, in cuius fauorem renunciatio facta fuit: non autem digniori cui aliàs attento Iure conferre tenebatur, ex doctrina S. Th. 2. 2. *quæſt. 63. art.* 2. intelligendo tamen, prout dixi *ſuprà lib. 1. c. 19. nu. 140. cum ſeqq.* Igitur conditionalis reſignatio tanquã ſimoniaca, & ſacris Canonibus contraria reprobatur. Tertium eſt textus *in clem. vnic. de rerum permut.* ibi, *conceſſione iuris vtentibus*; quibus verbis ſignificat, reſignationem reciprocam ex cauſa permutationis ſpecialiter permitti, quaſi ſecundùm iuris regulas licita nó eſſet: aliàs nulla permiſſio erat neceſſaria; quia in his quæ ſunt de iure humano, quicquid non prohibetur, licèt, *l. nec non, §. quod cu. ff. ex quibus cauſis maiores.*

Ego verò exiſtimo prædictam renunciationis formam attento Iuris rigore, non eſſe ſimoniacam, nec tranſgreſſores tanquam ſimoniacos puniendos; ſacris tamen Canonibus inimicam eſſe non diffiteor, ac proinde nec per inferiores Prælatos admittendam. Ad primam reſolutionem tenendã moueor, quia ſi prædicta renunciatio eſſet ſimoniaca, proueniret hoc ex aliqua lege diuina, aut humana Conſtitutione, quæ ſimoniã induceret, iuxta celebrẽ doctrinam gl. *verb. dimittere, in c. ex parte, de offi. deleg.* cum qua omnes tranſeũt. Sed nulla lex diuina, aut humana Conſtitutio talem renunciationem tanquam ſimoniacam reprobauit: de lege diuina patet; quia ſimonia diuinis legibus prohibita tũc contrahitur, cùm ſpiritualia ſupernaturalia, vel eis annexa, quatenus talia ſũt, verè pretio æſtimantur; circa illa tamen tales pactiones, aut conuentiones natura ſua nó gratuitę adhibentur, quæ venditionis imaginem præſeferunt, & quandã eorum æſtimationem exprimere videntur, quod illis tantùm caſibus eſt admittẽdum, qui Iure reperiuntur expreſſi, in quibus lex aliquid velut ſimoniacum fieri prohibet: nam ad actum ſimoniacum iudicandum non ſufficit, vt per legem improbetur, cùm nó omnis prohibitio actum ſimoniacum conſtituat, ſed illa tantùm, quæ aliquid circa ſpiritualia prohibet ſub figura, & ratione ſimoniæ, quod imaginẽ habet contractus nó gratuiti, vt colligitur ex *c. quàm pio*, 2. dũ ante pactionem ſpiritualiũ, pactionem de dãdis temporalibus fieri vetat; poſtea verò dari non prohibet, quoniã prius venditionis habet figurã, poſterius verò nó ita: idem colligitur ex *c. tua nos, cap. ad Apoſtolicam, de ſimon.* Planè in noſtro caſu, quando, ſcilicet, quis renunciat ſuum beneficium coràm inferiore ſub conditione, vt certę perſonę conferatur; nec datur text. qui talem renunciationem tanquam ſimoniacam condemnet, neque actus de ſe talis eſt, qui iuxta formam, & naturã, imaginem pretij præſeferat, ſed affectionem ad illam perſonam, in cuius fauorem renunciat. 54

Ad

55 Ad ſecundum verò reſolutionem firmandam circa renunciationem conditionalem in fauorem certæ perſonæ ſacris Canonibus inimicam, & pluribus de cauſis à Iure reprobatam, moueor pariter; quia in ſpiritualibus illicitæ pactiones dari poſſunt, quæ nec cõtra ius diuinum, nec humanum ſimoniam contineant, vt videre eſt in permutationibus, quæ de ſpiritualibus ad ſpiritualia abſque interuentu rei temporalis ſine auctoritate Superioris celebrantur, quas conſtat non eſſe ſimoniacas, ſed tantùm illicitas, & Iuri contrarias improbari, vnde illicitas pactiones diſtinguit Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. c. 14.* & in litteris beneficialibus clauſula apponi ſolet, *nec ſimonia, aut alia illicita pactio*, &c. vt optimè aduertit Con. *d. cap. 5. n. 4.* Ratio autem ob quam talis conditio improbetur, ne ex parte reſignantis apponi, aut ab Epiſcopo acceptari poſſit, colligitur *ex cap. plerique 8. q. 1.* vbi Hilarius Papa in Romana Synodo [illegible] beneficiarij in ſuum locum alios reſignare, ſubrogare, aut eis gratificare poſſint; quia quæ Dei ſunt, ab homine dari non poſſunt, ſed auctoritate Eccleſiæ, quæ in Prælatorum inſtitutione conſiſtit, conferenda ſunt: vnde Pontifices pro regula conſtituerunt, ne ſanctuarium Dei hæreditario iure, aut ſanguinis affectu, ſed libera electione deferatur, iuxta textum *in cap. Epiſcopo, & in cap. Moyſes, & in cap. Apoſtolica, 8. quæſt. 1. cap. ad hæc, de decim. cap. conſuluit, de iurepatron.* & iuxta hanc interpretationem intelligendus eſt text. *in cap. 3. de præbend.* vt poſt Hoſt. Ioan. Andr. Abb. Imol. *in princip.* Dec. *n. 55.* & alios ibi tradunt Rebuff. *in praxi, de diſpenſ. ex defectu natal. num. 25.* Ludouic. Gom. *in reg. de infirmis, quæſt. 1. in princip.* Mandoſ. *de ſignatura gratiæ, §. diſpenſatio ſuper defectu natal. num. 12.* Hinc etiam ſacri Canones iuſtiſſimè prohibuerunt acceſſus, regreſſus, coadiutorias cum futura ſucceſſione, per quos beneficiarij, non ſimpliciter & liberè, ſed certis quibuſdam conditionibus beneficia reſignabant, vt colligitur *ex cap. petiſti, 7. q. 1. & ex* Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 7.* Conſtat autem ex prædictis Iuribus id non prohiberi ratione ſimoniæ veræ, aut præſumptæ; ſed, quia repugnat, vt beneficia, quæ Dei ſunt, & ad congruam Sacerdotum ſuſtentationem inſtituta, iuxta tex. *in cap. cùm ſecundùm, de præbend.* ex miniſtrorum, potiùs voluntate, quàm ex Prælatorum ordinatione deferantur. Alia ratio ex eo deſumitur: quia ille, qui verè, & abſolutè dominus non eſt, ſed tantùm adminiſtrator, conditiones adiicere non poteſt, per quas Domino præiudicium, aut ſucceſſori grauamen imponatur, vt in poſſeſſore maioratus, & aliis temporale dominium habentibus reſoluit Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 8. n. 21.* & colligitur ex *cap. 1. de ſolution. & cap. ex præſentium, de pignorib.* cùm verò beneficiarius ſui beneficij dominus abſolutè dici non poſſit, ſed potiùs adminiſtrator *cap. 2. de donat.* eo ipſo, quod adminiſtrationis curam dimittit, & in manibus Prælati beneficium renunciat, grauamen, aut conditiones ei imponere non poteſt, ſed beneficio deſeruire, aut liberè dimittere tenetur, iuxta textum *in cap. ex parte, de offic. deleg. & in cap. dilecto, de præbend.*

56 Nec contrarium probant Iura, & fundamenta pro communi adducta; ad textum *in d. cap. vlt. de pactis*, & ſimilia Iura, dum habent omnem pactionem, & conuentionem in ſpiritualibus reprobari; reſponderi poteſt illas tantùm conuentiones in ſpiritualibus prohiberi, in quibus temporale datur, retinetur, aut promittitur verè, aut præſumptiuè: Eccleſia namque, vt omnem ſiniſtram ſuſpicionem, & mali ſpeciem remoueret, nõ ſolùm veram, & realem ſpiritualium venditionem, ſed omnes non gratuitas pactiones circa ſpiritualia prohibuit, in quibus temporale aliquid interueniret, quod pretij imaginem habere videretur; quamuis recta fuiſſet partium intentio, iuxta tex. *in cap. audiuimus, de ſimon.* Trident. Concil. *ſeſſ. 24. de reform. c. 14.* Vnde verba illa vniuerſalia, *omnis pactio, omniſque conuentio*, &c. ad illas pactiones reſtringi debent, in quibus temporale aliquod interuenit: nec nouum eſt in Iure vniuerſalia verba ad terminos habiles reſtringi, iuxta reg. *l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ.* eò maximè, quia plures conuentiones in ſpiritualibus abſque ſimoniæ labe dari poſſunt, vt colligitur ex *cap. quæſtiones, de rerum permut. cap. ſignificatum, de præbend. cap. ad audientiam, iuncta gloſ. de reſcript. cap. ſuper eo, de tranſact.* & plurimis aliis locis, in quibus conuentiones in ſpiritualibus continentur, vt reſoluit Couart. *lib. 1. var. cap. 5. num. 4.* Quòd ſi quis vlteriùs replicaret ad ſingulos caſus, tanquam ſimoniacos condemnandos, non ſemper ſpecialem legem requiri, ſed ſufficere generalem; facilè reſpondetur id ſolùm procedere, quando materia talis eſt, quæ ſub generali prohibitione cadere poſſet: non ſic dicendum in propoſito, vbi nihil temporale cõſiderari poteſt, in quo præcipua ratio ſimoniæ, & generalis prohibitio fundatur, leges verò pactiones circa ſpiritualia improbantes non pertinent ad hanc renunciationem, quæ ſine conuentione fit.

Nec obſtat textus *in d. cap. nemo, de ſimon. &* 57
in cap. vnic. verſ. circa, vt eccleſiaſt. benefic. ſine dimin. conf. quibus Iuribus carnalitas, & affectio animi in ſpiritualibus ſimoniã inducit, ac ſi temporale interueniſſet. Sed non eſt negandum, quòd conditio in fauorem certæ perſonæ à renunciante appoſita ex carnalitate, & animi affectu procedat: igitur potens eſt talis conditio ad ſimoniam inducendam; reſpõdetur enim carnalitatem animi in prædictis Iuribus non tanquam ſimoniacam, ſed tanquam iniuſtam, & iniquam in ſpiritualibus improbari, vt poſt alios reſoluit Cou. *d. cap. 5. n. 4.* Flamin *lib. 14. q. 7. nu. 19.* Nec contrarium probat tex. *in d. cap. nemo*; ſolùm enim euincit non poſſe Presbyterum gratia, vel amore, ſeu conſanguinitatis reſpectu, aut pro quocumque temporali emolumento peccatorum celare, & reconciliare impœnitentem, aut pœnitentem à reconciliatione remouere; quia vtrumque ſimoniacum eſt, ſcilicet, ſi in vtroque temporale emolumentum, de quo egerat, interueniſſet, non autem ſi ſola animi affectio, aut conſanguinitatis reſpectus reperiretur, qui iniuſtitiam, non ſimoniam inducit.

Ad text. *in cap. dilecto, de præbend.* ibi, *liberaliter* 58
reſignaui, reſpondemus fatendo conditionalem renunciationem per inferiores Prælatos nequaquam admitti; ſed purè & liberaliter eſſe faciendam: fatemur etiam, ſolam renunciantis intentionem, & ſpem, quòd ſuum beneficium certæ perſonæ conferatur, ſimoniam non efficere, vt docet Nau. *in man. cap. 23. n. 107.* non tamen inde ſequitur talem conditionem, ſi de facto ab Ordinario acceptetur, & beneficiũ illi cõferatur, in cuius fauorem fuit appoſita, actum efficere ſimoniacum. Nec text. *in d. cap. dilecto*, ſi rectè ponderetur, id

euincit,

165 *Permutatio triangularis, vel quadrangularis prohibetur.*

166 *Beneficiorum reciproca reſignatio eſt illorum permutatio, ac propterea vtrumque vacare cenſetur.*

167 *Collatio de beneficiis cauſa permutationis reſignatis facta alteri, quam ipſis permutare volentibus, non tenet.*

168 *Expectantes Apoſtolici non poſſunt acceptare beneficia ex cauſa permutationis vacantia.*

169 *Beneficium cùm vacet renunciatione facta ex cauſa permutationis, non poterit ad illud redire renuntians ſine noua collatione, etiamſi permutatio non ſequatur effectum.*

170 *Permutare volentibus permiſſum eſt re adhuc integra reſilire.*

171 *Permutare volentes debent ſinguli beneficium in ſuperioris manibus reſignare.*

172 *Cauſa iuſta requiritur in permutatione beneficiorum, quam Epiſcopus diſquirere & cognoſcere debet, & quæ illa ſit, oſtenditur.*

173 *Permutatio facta ſine Superioris auctoritate eſt ſimoniaca.*

174 *Ordinarij poſſunt ſimpliciter admittere beneficiorum permutationes.*

175 *Beneficiorum permutationes admittere poſſunt habentes iuriſdictionem epiſcopalem, vel quaſi, etiamſi fortè dignitatem epiſcopalem non habeant.*

176 *Capitulum, Sede vacante, poteſt interponere auctoritatem in beneficiorum permutationibus, quæ non ſpectant ad collationem Epiſcopi tantùm.*

177 *Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt permutationes expedire, niſi mandatum habeat ſpeciale.*

178 *Permutatio beneficij debet fieri cum beneficio, non beneficij cum penſione.*

179 *Permutatio cum penſione, aut alio onere facta, ab Epiſcopo, vel alio inferiori à Papa approbari, & admitti non poteſt.*

180 *Permutatio non poteſt fieri coram Epiſcopo, cum pacto, vt vnus ſoluat omnes expenſas, vel expediat ſuis ſumptibus Bullas ad vtrunque pertinentes.*

181 *Beneficia, quãuis inæqualia, in temporalibus permutari non poſſunt cum penſione, aut alia re pretio æſtimabili coram Epiſcopo.*

182 *Beneficiorum in permutatione requiritur conſenſus illorum, ad quos collatio, electio, ſeu præſentatio pertinet.*

183 *Collatio beneficiorum vacantium ex cauſa permutationis debet interuenire poſt illorum reſignationem à ſuperiore admiſſam.*

184 *Collatio beneficiorum reſeruatorum ex cauſa permutationis vacantium, à Papa tantùm facienda eſt.*

185 *Litteræ permutationis beneficiorum ſimul expediri debent.*

186 *Publicatio facienda eſt in permutatione beneficiorum.*

187 *Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis reſignationibus refertur.*

188 *Minor 14. annorum, cum quo per Papam fuit diſpenſatum, tenetur publicare, & non publicãdo incurrit pœnas, quamuis ignoret.*

189 *Publicatio facienda eſt, etiamſi Papa, in cuius manibus renunciatio fuit facta, moriatur intra illud tempus datum ad publicandum.*

190 *Commendarum, & iuriſpatronatus reſignationes comprehendit Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis.*

191 *Beneficia quæcunque, etiã regularia, reſeruata, electiua, conſiſtorialia minora comprehendit Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis, non tamen ceſſiones Epiſcopatuum, Archiepiſcopatuum, & ſimilium.*

192 *Publicare tenentur impetrantes ob non publicationem.*

193 *Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis quando non habeat locum oſtenditur.*

194 *Tempus ad publicandum quandoque prorogatur, vel aduerſus lapſum conceditur reſtitutio.*

195 *Publicatio quibus verbis, & quomodo facienda oſtenditur.*

196 *Publicatio facta probatur ex inſtrumento, vbi Notarius refert, ſe feciſſe dictam publicationem in omnibus, & per omnia iuxta formam Conſtit. Gregorij XIII.*

197 *Probatio negatiua non publicationis incumbit impetranti.*

198 *Publicatio præſumitur facta per reſignatarium, niſi in tribus caſibus relatis.*

199 *Negatiua non publicationis quomodo probanda oſtenditur.*

PROSEQVENDO nunc modos, qui- 1
bus beneficia acquiruntur, aut vacant, de renunciatione, & permutatione videamus: ex renunciatione enim acquiritur beneficium ei, cui fit renunciatio, & idem beneficium vacare ex parte renunciantis intelligitur, vt vidimus. Renunciare apud Iureconſultos, linguæ Latinæ Profeſſores varie ſignificat: aliquando enim ſumitur pro eo, quod eſt referre, ſeu renunciare, vt *in l. 1. in princ ff. ſi menſor falſum modum dix.* vnde reuelantes ſecreta Regis, renunciatores appellantur à Iureconſulto *in l. ſi quis aliquid. 38. ff. de pœnis.* notat Alciat. *in l. deteſtatio. ff. de verborum ſignif.* frequentiùs tamen accipitur pro repudiare, reſignare, vel cedere, vt colligitur ex *l. 2. ff de diuort. l. 1. C. de ſponſ. cap. ex parte, de cleric. ægrot. cap. ſuſceptum. in fine, de reſcript. lib. 6.* tradit Ottoman. *de verbor. ſignif. verb. renũciare,* Theſaur. *verb. renunciatio, à princ.*

Definitur autem renunciatio, vt *ſit ſpontanea* 2
iuris proprij demiſſio, vt tradunt Hoſt. *in ſum. tit. de pactis. §. 1. num. 6.* Petr. Gregor. *Syntagmat. iuris lib. 57. cap. 17. num. 13.* Sebaſt. Medices *in tract. de definit. definit. 96.* & eſt communis definitio hæc, ex Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 1. q. 1. num. 30.* Sed hæc definitio definiti ſubſtantiam non explicat, nec totum definitum comprehendit. Expreſſa igitur renunciatio planiùs definiri poteſt, vt ſit *legitima beneficij dimiſſio à Superiore admiſſa.* Loco generis ponitur *demiſſio*: complectitur namque quemcunque actum, per quem quis à ſe ius proprium abdicat, vt colligitur ex Mandoſ. *in reg. de infirmis, q. 13. num. 8.* Petr. Gregor. *d. cap. 17. num. 14.* quo ſæpiùs in hac materie vtuntur Pontifices, vt colligitur *ex cap. ſi beneficia, de præbend. lib. 6. Extrauag. Execrabilis, eod. titul. Ioan. XXII.* Reliquæ verò particulæ loco differentiarum apponuntur. Dixi, *legitima*, ad excludendas renunciationes à Iure reprobatas, qualis eſt illa, in qua dolus interuenit: illa etiam, quæ de alieno beneficio, aut coram inferiori Ordinario

dinario ſine legitima cauſa celebratur: tales nanque renunciationes nullius ſunt momenti, vt colligitur ex text. *in cap. ſuper hoc, de renunciat. cap. ad audientiam. de iis, quæ vi. cap. dilectus, in fine, de præb.* Dixi, *beneficij*; quia ad veram & propriam renunciationem oportet, vt reſignans habeat ius in re, non autem ius ad rem: talis nanque iuris demiſſio, ceſſio potius, quàm renunciatio dici poteſt, ſi ad veram & propriam verbi ſignificationem attendamus, vt poſt Mandoſ. *de ſignat. gratiæ, verb. ceſſiones*, tradit Petr. Gregor. *d. cap. 17. num. 21.*
3 non negamus tamen, verba hæc, *renunciare, cedere, & reſignare*, inter ſe confundi, & vnum pro alio paſſim accipi, vt notat Flamin. *d. libr. 1. q. 1. in numer.*
4 70. Addidi verba illa, *à Superiore admiſſa*, vt oſtenderem de ſubſtantia renunciationis eſſe, quòd à Superiore admittatur, vt notant Doctores *in cap. admonet, de renunc.* tradunt Rebuff. *in reg. de infirmis, gloſ. 12. num. 1.* Menoch. *remed. 1. recup. num. 374.* Nau. *in cap. accepta, opp. 8. ſit. 7. n. 28.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 14. à num. 21.* Flamin. *d. lib. 1. q. 24. num. 1.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 29. qu. 4.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 50. §. 18. in princ.* Nicol. Garc. *de beneſic. p. 11. cap. 3. n. 219. cum ſeqq.* vbi *num. 247.* id limitat, vt non procedat in renunciatione litterarum ad beneficia, ſeu iuris ad rem; nam abſ-
5 que Superioris auctoritate renunciari poteſt litteris ad beneficia, ac iuri ad rem ad beneficium competenti per electionem, præſentationem, &c.
6 & *n. 249.* pariter limitat, vt non procedat in renunciatione beneficij litigioſi, in qua, ſi tamen ius anceps ſit, & ambiguum, Superioris auctoritas non deſideratur.

7 In propoſito dicitur legitimus Superior non collator, ſed is, qui poteſtatem habet inſtituendi, & deſtituendi, gloſ. *in Clem. vnica, de renunciat.* Flamin. *lib. 7. q. 10. per tot. & q. 15. & 16.* Azor. *d. part. 2. lib. 7. cap. 19. q. 7.* cum renunciationem admittere iuriſdictionis ſit, ideo in manibus eius ad quem inſtitutio, & deſtitutio pertinet, facienda eſt, Marta *in ſuo digeſt. nouiſſ. tit. Reſignatio, cap. 1.* Veluti Papa, *cap. denique 6. q. 3.* Flamin. *d. lib. 7. q. 11.* Legatus à Latere, *cap. ſi Abbatem. §. fin. de elect. in 6.*
8 Flamin. *d. lib. 7. q. 13.* Epiſcopus, *cap. nullus. 16. qu. 7. d. cap. admonet. de renunc.* Azor. *d. lib. 7. c. 29. quæſt. 4.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi, cap. 50. §. 18. à princ.* Flamin. *d. lib. 7. q. 14.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 14. à n. 21.* Item, inferior habens Epiſcopalem iuriſdi-
9 ctionem, Flores de Mena *variar. lib. 4. q. 24. n. 21.* &
10 ſic omnis Superior Ordinarius eccleſiaſticus habens ſpiritualia, Fuſc. *de viſitat. lib. 2. cap. 28. nu. 11.* Flamin. *d. lib. 7. q. 15. n. 18.* Eraſm. à Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos p. 4. q. 68. in princ.* Quapropter reſignationes factæ in manibus laicæ perſonæ, etiamſi habeat ius patronatus in eo beneficio, & quamuis ſit Rex, vel Imperator, nullius ſũt roboris, vt per Flamin. *de reſign. lib. 7. quæſt. 9. num. 14.* Maſtrill. *deciſ. 31. n. 11.* Borrell. *in ſum. deciſ. tom. 1. tit. 26. de beneſ. reſign. num. 11.* Card. Mantic. *deciſ. 260. n. 41.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. p. 3. deciſ. 289. num. 5.* Card. Tuſch. lit. *R. concl. 165. n. 1. & 2. per text. in c. quod in dubiis, de renunciat.*

11 Item quoad hunc effectum ſuperior ordinarius eccleſiaſticus eſt Coadiutor datus Epiſcopo dementi, cùm in ſpiritualibus, & temporalibus generalem, & liberam poteſtatem habeat, Flamin. *d. lib. 7. q. 20. à n. 15.* vbi *à num. 23.* reſoluit, quòd quando Coadiutor datur infirmo, vel ſeni, tunc cum conſenſu ipſius Epiſcopi reſignationes valet recipere; Vicarius autem ipſius Epiſcopi non poteſt reſignationes admittere, niſi habeat ſpeciale mandatum, vt per Rebuff. *tit. de forma Vicar.*
n. 106. Sbroz. *de Vicario Epiſcopi, lib. 2. q. 130.* Zerol. 12
in praxi Epiſcopi. p. 1. verb. renunciatio, §. 4. Flamin. *d. lib. 7. qu. 24.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol. 471.* Azor. *d. cap. 29. q. 4.* Nicol. Garc. *de beneſic. p. 11. cap. 3. n. 255.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, par. 3. alleg. 54. nu. 66.* vbi *n. 67.* addo, quòd nec data ſpeciali facultate admittendi reſignationes abſolutè, & ſimpliciter facta, intelligitur data facultas reſignata beneficia conferendi. Procedit autem hæc reſolutio, quæ habet reſignationem beneficij receptam per Vicarium habentem ad hoc facultatem, ſubſiſtere, etiamſi Epiſcopus obierit ante receptionem reſignationis, ſi obitus eius ignorabatur, Pariſ. *de reſign. beneſic. lib. 7. q. 24. n. 33.* Sbroz. *de officio Vicar. lib. 3. q. 36. n. 10.* Anaſtas. Germon. *de indultis Cardin. § tibi quoad vixeris num. 63.* refert & ſequitur Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 30. n. 16.* vbi etiam dicit quòd licèt nonnulli vim faciunt in ignorantia Vicarij, putat nihilominus idem in foro externo dicendum, ſi ipſe ſciebat, quia l. *Barbarius* ſe fundat in communi aliorum errore. Sed benè poteſt eam admittere
Capitulum Sede vacante, cùm fungatur vice 13
Epiſcopi, & in eius iuriſdictione ſuccedat, non autem conferre, Bellacomb. *tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 1. num. 11.* Quarant. *in ſumma Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante. q. 10. prope fin. verſ. quartò limita,* Flamin. *d. lib. 7. q. 23.* Nicol. Garc. *d. p. 11. cap. 3. n. 256. & cap. 4. à n. 75.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 243.*

Ex quibus primò infertur in ſola beneficiarij 14
voluntate non conſiſtere beneficium dimittere, & ſeruiendi munus ab ſe abdicare; ſed ad Prælatum ſpectare ponderatis omnibus circumſtantiis inſpicere, vtiliſne ſit Eccleſiæ renunciationem admittere, an penitùs repudiare. Sicut ab eius voluntate non dependet ratificare renunciationem nullam, quia non ſolum voluntas partium, ſed etiam ratificatio Papæ in beneficialibus requiratur, vt ex multis Rotæ deciſionibus probat Theodoſ. de Rubeis *in ſingularib. Rotæ verb. reſignatio be-*
neficiorum §. 2. pag. 91. tom. 2. ratio huius rei ea eſt: 15
quia in beneficij collatione inter Prælatum, & ipſum beneficiarium initus, & celebratus cenſetur quidam quaſi contractus, per quem beneficiarius obligatur Eccleſiæ ſeruire; ipſa verò Eccleſia ad eundem pro ſeruitio alendum adſtringitur, argum. text. *in cap. niſi cùm pridem, §. verùm, de renunciat.* ibi, *ſi de media copulaſti*, quem ad id commendat Felin. *in cap. quæ in Eccleſiarum, num. 14. de conſtit. & in cap. quoniam frequenter, §. porro, vt lite non conteſt.* Hoſt. *in ſum. eiuſdem tit. num. 8.*

Vnde iam colligo dubiam eſſe doctrinam In- 16
noc. *in cap. quod in dubiis, numer. 1. de renunciat.* ab omnibus receptam, vt teſtatur Flamin. *d. libr. 7. qu. 1. n. 9.* dum abſolutè docet, renunciationem ſine Superioris auctoritate factam nullius eſſe momenti, per tex. quem putat expreſſum, *in cap. non oportet. 7. q. 1.* ibi, *hoc factum prorſus irritum denunciatur.* Aduertimus nanque renunciationem in propoſito dupliciter poſſe conſiderari: aut enim agimus de verbali renũciatione beneficij nondum à Superiore admiſſa, aut de reali, quæ quamuis beneficium in totum dimiſit abſque Superioris licẽtia, renunciatio, ſeu potiùs dimiſſio beneficij priori modo conſiderata, quantumuis perfecta renunciatio dici nõ poſſit, dũ pendet Superioris admiſſio,

interim tamen valida eſt, quandiu per Superio-
rem reiecta & repudiata non fuerit, vt videre eſt
in diſſoluendo quocunque contractu duorum
conſenſu celebrato: diſſenſus enim vnius, dum
alter voluntatem ſuam non declarat, quamuis nō
ſufficiat ad contractum diſſoluendum, eſt tamen
validus ex ſe ad effectum, vt alter, ſi velit, ex ſua
parte diſſentiat, & contractus omninò diſſolua-
tur; non negamus tamen poſſe reſignantem pœ-
nitere, quandiu renunciatio à Superiore admiſſa
non fuerit, ac proinde continuare ſuam poſſeſſio-
nem, & ſine nouo titulo miniſtrare, cùm neque
proprietatem, neque poſſeſſionem perdidiſſet, ſed
res adhuc integra dicatur, iuxta reg. text. *in l. ſi pe-
cuniam, ff. de condict. ob cauſam*, explicat Nau. *d. op-
poſ. 7. n.* 18. Flam. *d. lib. 1. q.* 11. *n. 6.* Si verò agamus
de reali dimiſſione beneficij propria auctoritate
facta, tunc poteſt beneficiarius per Superiorem
cōpelli ad dimiſſum beneficium iterum regredi,
quantumuis aliud acceptaſſet, erítque in Supe-
rioris poteſtate renunciationē acceptare, & alteri
beneficium conferre, vel cogere antiquum Præ-
latum, vt ad beneficium, quod propria auctorita-
te dimiſerat, iterum reuertatur: & ita intelligitur
tex. *in d. cap. non oport* 1, cum ſimilibus, nec in hoc
caſu nouus titulus erit neceſſarius: quia, quamuis
per realē beneficij dimiſſionem, de qua agimus,
beneficiarius poſſeſſionem amittat, retinet tamen
proprietatem & titulum ſui beneficij, quandiu
renunciatio per Superiorem acceptata non fue-
rit, vt poſt Innoc. *c.* 1. Abb *n. 8. in d. c. quod in dubiis
de renunc.* tradit Zabar. *in Clem. 1. eod. tit. n.* 17. Me-
noch. *de arbitr. caſu* 201. *n.* 48. Rot. *dec. 3. n. 2. de re-
nunc.* Nau. *vbi ſup. nu.* 15. rationem reddit Flam. *d.
lib. 7. q. 1. n.* 39 quia, ſcilicet, poſſeſſio eſt quid tem-
porale, quod abſq; Superiore amittitur. Vnde cō-
cludit Nau *d. oppoſ. 7. n.* 12. eū, qui per realem di-
miſſionem beneficij poſſeſſionem amiſit, ſi, ante-
quam per Superiorem acceptetur, ad illud regre-
diatur, incipere iterum poſſidere, & ad hanc no-
uam poſſeſſionem apprehendendam Superioris
auctoritatem prærequiri, & in hoc ſenſu defendi
poteſt doctrina *gloſ. a. in c. quod Dei, de ſtatu monach.*
quam aliàs reprobat Nau. *d. oppoſit. 7. num.* 31. malè
citatus à Flam *d. lib. 7. q. 1. n.* 51.

Nec obſtat tex. *in d. c. quod in dubiis*, ibi, *ſunt be-*
17 *neficio ſpoliandi*, quaſi per renunciationem, de qua
ibi, reſignans poſſeſſionem non amiſiſſet. Reſpō-
detur enim, verba illa eſſe intelligenda reſpectu
proprietatis, quam renuncians retinet, quandiu
18 renunciatio per Superiorem admiſſa non eſt, non
verò de poſſeſſione, quam per nudam beneficij
dimiſſionem amiſerat, vt docet Zabarel. *in d.
Clem. 1. nu.* 17. Concludo igitur renunciationem,
quandiu à Superiore admiſſa non eſt, validam eſ-
ſe in præiudicium renunciantis; poſſe tamen per
Superiorem repudiari, & ita intelligendi ſunt
Doctores, dum vocant prædictam renunciatio-
nem nullam reſpectu Superioris, validam tamen
reſpectu renunciantis.

19 Secundò infertur non eſſe veram doctrinam
Ludou. Gom. *in reg. de infirmis, q.* 19. dum affirmat
per ſolam renunciationem per Superiorem non
admiſſam ſtatim beneficium vacare, idem tenet
Rot *dec.* 152. aliàs *deciſ. 4. in nouis, ſub tit. de renun-
ciat.* nam, ſi, vt ſuprà oſtendimus, præter renūcia-
tionem à beneficiario factam auctoritate Supe-
rioris opus eſt, vt beneficium vacare dicatur, re-
20 ctè ſequitur, per ſolam renunciationem non-
dum admiſſam beneficium non vacare. Nec ob-
ſtat tex. *in d. c. admonet, de renunciat.* ibi, *te dimittere
inconſultè*; quibus verbis Roman. Pont. ſolùm re-
probat renunciationem, quæ fit inconſulto, &
ignorante Superiore, nec approbationem, aut
conſenſum ipſius vlteriùs prærequirit: cùm verò
conſilium ad deliberandum excitet, non adſtrin-
git ad ſequendum, *cap. cum olim, de arbit.* notat Ti-
raq. *Ceſſante cauſa limit.* 20. *n.* 32. Anton. Gom. *l.* 50.
Tauri, n. 19. videbatur dicendum reſignantem ſo-
lùm teneri Superiorem de reſignatione admone-
re, non autem ipſius conſenſum expectare. Cui
difficultati reſpondetur cum Communi verbum,
inconſulto, quod conſilium regulariter importat,
pro conſenſu eſſe accipiendum *in d. cap. admonet*;
nec nouum eſt, vt conſilium pro conſenſu ſecun-
dùm materiam ſubiectam à Pontificibus accipia-
tur, vt videre eſt *in c. nouit, & in cap. quanto, de his
quæ fiunt*, notat gloſ. *in c. venerabili, de offic. deleg.* Mi- 21
nùs obſtat tex. *in cap. ſuſceptum, de reſcript. lib. 6.* ibi,
per conceſſionem eiuſdem ipſo proponente vacare; quaſi
ſola ceſſio, ac demiſſio beneficiarij vacationem
inducat: reſpondemus enim tex. illum ſolùm age-
re de duobus modis vacationis, per mortem, ſci-
licet, & per reſignationem: vnde verbū illud, *per
ceſſionem*, ſolùm ponitur ad differentiam alterius
vacationis, quæ fit per mortem, & accipiendum
eſt ſeruatis ſeruandis, nempe de ceſſione à Supe-
riore acceptata, de qua Pontifex egerat in princi-
pio eiuſdem tex. ibi, *reſignatione recepta.* Hinc fit,
vt ſi reſignans ante admiſſionem moriatur, bene-
ficium per obitum, non per reſignationem vaca-
re dicatur, vt reſoluit Pute. *dec. 92. n. 6. lib. 2.* dicit
communem Flam. *lib 1. q. 4. n.* 42.

Quod tamen declarandum eſt, vt procedat in 22
renunciatione facta coram Epiſcopo, vel alio in-
feriore, in qua primus conſenſus à Superiore ad-
miſſus ſufficiens eſt: ſecùs dicendum in ea, quæ in
manibus Romani Pontificis celebratur, in qua
præter primum conſenſum, ſecundus conſenſus
deſideratur: quod vt faciliùs percipiatur ſuppo-
nendum eſt in reſignationibus in Curia Romana
celebrandis duplicatum requiri conſenſum: pri-
mus, qui à Curialibus paruus conſenſus nuncu-
patur, eſt ille, quē reſignans præſtat tempore, quo
ipſe, aut eius procurator porrigit ſupplicationē,
in qua renunciatio continetur: hęc autem ſuppli-
catio porrigitur officialibus Datarię, per quos in
calce ſupplicationis apponitur ſummarium eorū,
quæ in ea continentur, quod Datarius Romano
Pontifici legere, aut referre ſolet: Pontifex verò
ſupplicationem ſignat per hęc verba, *Fiat vt peti-
tur*; poſtquam ſignata eſt ſupplicatio, & tranſit per
Reuiſores, mittitur Datario, vt ipſe apponat datā:
deinde regiſtrata ad Notarium Cancellariæ, vt eā
inter Abbreuiatores diſtribuat: poſtea verò re-
greditur ad Cameram, vel ad Cancellariam, ibi-
que per ipſummet reſignantem, ſi præſens eſt, vel
ſi abſit, per illius procuratorem ad id ſpecialiter
deputatum, expreſſus iterum præſtatur cōſenſus
ad aliquas fraudes vitandas, qui per Notarios in
libris Cameræ, vel Cancellariæ extenditur, & à
tergo ſupplicationis adnotatur. Inter duos autem
cōſenſus huiuſmodi illa eſt potiſſima differentia;
quia primus, qui ex ſupplicationis oblatione re-
ſultat, dicitur conſenſus formalis, dans valorem
gratiæ, & eſt de eſſentia & ſubſtantia ipſius: ſta-
tim enim quòd reſignans, vel eius procurator
ſupplicationem porrigit, in qua dicatur, quòd ex
tunc reſignat tale beneficium, ſi à Papa admiſſa
ſit, firma remanet renunciatio, quia legitimus

Domini

Domini conſenſus, & Superioris auctoritas interuenit: poſterior autem conſenſus, qui extenſus appellatur, pro eſſentia reſignationis non requiritur, ſed pro illius exequutione: quia, quamuis renunciatio per primum conſenſum à Romano Pont. admiſſum perfecta ſit, non poſſunt tamen litteræ expediri ſine extenſione prædicti conſenſus, quibus non expeditis renuntiatio non prodeſt, cùm ſine litteris, nec poſſeſſio capi, nec fructus beneficij percipi poſſint. Colligitur hæc ex Caſſad. *dec. 1. n. 4. de renunc.* Mohed. *dec.* 60. Flamin. *d. lib. 8. q. 7. à princ. & q. 8. n.* 138.

23 Vnde primò colligitur, procuratorem reſignantis poſſe poſt eius obitum, aut reuocationem ſibi intimatam compelli per reſignatarium ad poſteriorem conſenſum præſtandum; quia eo ipſo, quòd procurator ſupplicationem porrexit, iam ex ſua parte adimpleuit, quòd potuit, & videtur perfecta reſignatio, cùm cætera in conſequentiam veniant, nec mora, & retardatio, quæ in expeditione litterarum propter negotiorum multitudinem plerunque contingit, reſignatario imputari aut nocere debet, ſic limitata reg. text. *in Clem. vnic. de renunciat.* explicat Flamin. *lib. 11. quæſt. 11. nu. 67.* Quæ reſolutio licèt vera ſit, dubito tamen an potuerit in praxi admitti propter reg. Cancellariæ *de extendendo conſenſu*, quæ specialiter requirit, vt hic ſecundus conſenſus perſonaliter præſtetur, vel ſaltem per procuratorem ad id ſpecialiter deputatum: ea verò, quæ ſpeciale mandatum requirunt, non poteſt generalis procurator, etiam in conſequentiam exercere, vt notant Doctores *in cap. qui ad agendum, de procurat.*
24 *libro 6.* Secundò colligitur dubiam reddi aliam eiuſdem Flaminij opinionem *lib. 8. q. 8. n. 69. & lib. 9. q. 15. n.* 8. dum inquit reſignantem poſſe pœnitere, donec in libris Cameræ conſenſus fuerit extenſus: & ita videtur concludere poſt primum conſenſum à reſignante, aut eius procuratore præſtitutum eſſe locum pœnitentiæ, donec per ſecundum conſenſum extenſum renunciatio perficiatur, & refert, & ſequitur Ioan. à Coch. *in reg. 44. de conſenſu in reſignat. ex n.* 24. Burſat *conſ. 393. n. 8. cum ſeqq.* Lotter. *de re benefic. lib. 3. q. 16. n. 18. cum ſeqq.* Quod videtur ex diametro præcedentibus repugnare: nam ſi reſignans, aut eius procurator poſt primum conſenſum compelli poteſt ad præſtandum conſenſum extenſum; quia ex parte ſua graria perfecta eſt, vt fatetur ipſe Flamin. *d. qu. 11. n. 67.* rectè ſequitur non poſſe iam prædictam renunciationem reuocare; niſi illum intelligamus, antequam renunciatio per Pontificem acceptata, & ſignata ſit; quia ante Superioris acceptationem licitum eſt pœnitere; ſed verba Flaminij hunc ſenſum capere non poſſunt, cùm admittat reuocationem, donec in libris Cameræ conſenſus fuerit extenſus: extenditur autem multò poſt acceptationem Pontificis: quare intelligenda eſt Flaminij opinio, vt procedat ex ſtylo Curiæ de ſuo tempore, ſecundùm quem vſque ad extenſum conſenſum licitum erat pœnitere. Cuius praxis ratio eſſe potuit, quia Pontifex acceptando renunciationem ſub ea tacita conditione illam videtur admittere, ſi partes eadem voluntate vſque ad extenſum conſenſum perſiſtant, vt tenent Puteo. *dec. 15. de renunciat.* Mohed. *dec.* 189. Caſſad. *deciſ. 1. & 2. de renunc.* teſtatur Flamin. *lib. 9. q. 25. n.* 8. Rot. *in Fauentina beneficij, 1. Iul. 1612. coram R. P. D. Nauarro.* Cæterum diſtinctio hæc inter paruum conſenſum & extenſum iam eſt ſublata, vt refert Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 16. num.* 59. & hodie ne fieret fraus in huiuſmodi conſenſibus præſtandis, & dubia tollerentur, quæ hinc inde oriebãtur, primùm conſenſus extenditur in Cancellaria, vel Camera, & adnotatur à tergo ſupplicationis, antequam illa à Sanctiſſimo ſignetur, & ideò ceſſant omnia ſupradicta dubia, indeque fruſtratoria eſt indagatio temporis an ſit præſtitus conſenſus ante, vel poſt datam extenſam, quod vix olim quoque erat practicabile, cum inter paruam datam, & extenſam reſpectu temporis nulla ſit differentia; nec quidquam ſit quin eodẽ die quo ſupplicatio fuit ſignata parua data, valeat datarius eandem datam extendere: quemadmodũ inutilis quoque remanet conſideratio quod à tergo litterarum non potuerit annotari conſenſus, niſi poſt earum ſcriptionem, & ſolutas taxas: ita Lotter. *d. n.* 59.

Tertiò infertur longam dari differentiam inter 25
reſignationẽ beneficij, in quo reſignans habet ius in re, & interceſſionẽ illius, in quo habet ius ad rẽ, quia in priori caſu, cùm ſit vera & propria renunciatio, Superioris admiſſio, & acceptatio neceſſaria eſt, vt ſupra oſtendimus: in poſteriori verò nõ requiritur, vt in manibus Superioris celebretur, ſed ſola partis dimiſſio ſufficit, vt notauit gl. *verb. renunciat. in c. ſi electio de elect. lib. 6.* recepta ex Boër *dec. 308. n. 1* ſecundùm quam iudicauit Rota *dec. 7. n. 3. de in rep. & dec. 8. n. 2. eod. tit. in nou.* Ratio differentiæ eſt: quia eo ipſo quòd beneficiarius perfectum ius in beneficio acquirit ſtatim Eccleſiæ ius competit, per quod ipſi Eccleſiæ inſeruire cõpellitur, nec ab eius ſeruitio ſe poteſt eximere, niſi Prælati conſenſus accedat: ſecùs dicendũ caſu, quo beneficiarius ius tantùm habet ad rẽ, quia ante collationem nullũ Eccleſiæ conſiderari poteſt ius acquiſitum, ad quod remittendũ Superioris conſenſus requiratur. Intellige tamẽ prædicta in hoc corol. procedere in ſimplici, & libera renunciatione: non autem in ea, quæ fit ad fauorem certæ perſonæ, aut cum reſeruatione penſionis; quia tales renũciationes nõ admittuntur, niſi renuncians habeat ius in re, cùm ius ad rem non ſit tantæ potentiæ, vt poſſit in alium transferri, ſicut notauit Rot. *dec. 17. de præben. in nouis,* Flam. *lib. 2. q.*
23. n. 5. Vnde, ſi abſenti beneficium cõferatur, poterit illud ante acceptationẽ inconſulto Prælato 26
dimittere; poſtea verò minimè, quia per acceptationẽ conſequitur ius in re, *c. ſi tibi abſenti, de preb. in 6. c. fin. de conceſſ. preb. eod. lib.* quod ſine Superioris approbatione dimittere nequit. Vnde notat 27
Gonz. *ad reg. 7. Cancellariæ, gl. 15 §. 2. n. 6.* quòd vacare nõ dicitur beneficium per eum, cui facta fuit in abſentia collatio ante acceptationem. Hinc fit 28
poſſe electum ad aliquod beneficium cedere iuri ſuo, & electioni de ſe factæ abſque Superioris licentia, vt colligitur ex *c. in præſentia, de renunciat. & ex c. ex ore, de his quæ fiunt a mai. parte Cap.* quamuis 29
electioni de ſe factæ conſenſiſſet. Ratio eſt, quia per electionẽ acquiritur electo ius ad beneficiũ; non verò ius in re, iuxta text. *in c. quam ſit, de elect. lib. 6.* notat Fel. *in c. in noſtra. n. 28. de reſcr.* Abb. *in c. cũ Bertoldus. de re iud.* Rot. *dec. 6. de elect. in nou.* Lud. Gom. *in reg. de non tol. iure quæſito, q. 1.* Nau. *in d. c. accepta. oppoſ. 8 n. 7.* receptum fatetur Flam. *lib. 2. q. 23. n. 7.* Nicol. Garc. *de benef. par. 11. cap. 3. n.* 247. 30
Non obſtat tex. *in cap. cùm inter, 21. de elect.* vbi per mutuum electi, & eligentium conſenſum, quaſi coniugale vinculum contrahitur: quia intelligẽdus eſt textus ille cum gloſ. ibi verbo, *quaſi*: poteſt etiam intelligi, vt loquitur de vinculo, quod ex

ſponſalibus de futuro reſultat, vnde quemadmodum ſponſalia ſolo contrahentium diſſenſu dirimuntur, *cap. 2. de ſponſal.b.* ita vinculum illud mutuo erecti, & eligentium conſenſu diſſoluitur, & ideò valet renunciatio, quæ in manibus electoris abſque Superioris licentia celebratur, vt notauit gloſ. *verſ. renunciauit, in cap. 2. de tranſlat. Prælat.*: vnde renuncians electioni de ſe factæ amplius non exauditur, nec eius appellatio, ad nouam electionem impediendam admittenda eſt, vt cum communi reſoluit Flamin. *d. quæſt.* 23. *num.* 9.

31 Hinc etiam colligitur vera differentiæ ratio inter electores, & poſtulantes: electores namque publicato ſcrutinio factæ electionis pœnitere nequeunt, iuxta textum *in cap. cùm inter. 21. c. publicato.* 58 *de elect.* Poſtulantes verò à poſtulatione
32 retrocedere poſſunt, antequam à Superiore fuerit acceptata, vt probat *cap. bona. el 2. verſ. fin. de poſtul. Prælat.* & diximus *ſup. lib. 1. c. 20. de elect.* Ratio differentiæ ea eſt: quia per Canonicam electionem acquiritur electo ius ad rem, vt ſuprà oſtẽdimus, quod ab eo abſque ipſius facto auferri nõ debet; poſtulato verò nullum ius ex poſtulatione queritur, *c. pen. de poſtul. Præl.* Tiraq. *in l. bouet. §. hoc ſermone limit.* 13. *n.* 12. *ff. de verb. ſignif.* Rebuff. *in concord. tit. de Regia nomin. §. 1. verb. per poſtulationem*; nec lucrum, quod poſtulato aufertur, conſiderabile eſt, nec in eius perſona radicatur, ſed à mera Superioris voluntate dependens: vnde priuatio illius præiudicium non infert conſiderabile, arg. *l. vlt. ad fin. C. de condit.* reſoluit Padil. *in lib.* 3. *n.* 3. *C. de iuris & facti ignor.* Hinc denique fit, poſſe vnumquẽ-
33 que gratiæ ſibi factæ, aut expectatiuæ, abſque cõcedentis auctoritate renunciare, vt colligitur ex *dict. c. ex ore, de his, quæ fiunt à maior. part. Cap. c. 2. de reſtit. in integ.* Rot. *dec. 8. de renunc. in antiq.* Boër. *dec.* 308. *n.* 1. cùm per illam ius ad rem tantummodo cõſequatur, vt notat Zabar. *in Clem. auditor. de reſcr.*

34 Vltimò infertur difficilem reddi Pontificis deciſionem *in c. duæ ſunt,* 19. *q.* 1. dum habet poſſe Presbyterum, cui animarum cura commiſſa eſt, Eccleſiam ſuam dimittere, etiam inuito ſuo Epiſcopo, & ad Religionem tranſire difficultas in eo verſatur; quia ſi beneficiarius Eccleſiam ſuam dimittere nequit, niſi ſui Prælati conſenſus accedat, vt *ſuprà* oſtendimus; non poterit, aut quilibet alius beneficiarius inuito Epiſcopo Religionem ingredi, & ſuæ Eccleſiæ ſeruitium deſerere, ne quod vna via prohibetur, alia admittatur, contra *reg. cùm quid vna via,* 84. *lib.* 6. Cui difficultati reſpondere nititur gloſ. *verb. afflatus. in d. c. duæ ſunt,* cum qua tranſeunt omnes *in licèt. de Regular.* Parochum, ſeu quemcunque alium beneficiarium, qui dimiſſo beneficio Religionem ingreditur, lege Spiritus ſancti duci, & ideò à lege ſæculi liberari. Sed contra prædictam interpretationem facit primò, quòd eadem Spiritus ſancti inſpiratione, qua Parochus mouetur, moueri poteſt ſeruus, aut debitor, quia Spiritus, vbi vult, ſpirat, vt docet tex. *in d. cap. niſi cùm pridem. de renunciat.* & tamen ſerui inuitis dominis, debitores inconſultis creditoribus, propter eorum præiudicium ad Religionem non admittuntur, de ſeruis eſt tex. *in c. 1. & 2. diſt.* 53. vbi plenè diximus, & ſuprà *lib. 1. c. 24. de tranſeuntibus ad Religionem,* ideò Parochi ſuas Parochias cum maximo earum præiudicio deſerere non poſſunt, & ad Religionem conuolare, ſed potiùs cum B. Martino dicere debuiſſet: *Domine, ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius, non recuſo laborem.* Secundò, contra prædictam reſolutionem facit, quòd nullus de perfectiori ſtatu ad minus perfectum propria auctoritate tranſire poteſt, vt colligitur ex *d. c. licet, de Regularib. c. qui poſt,* vbi gloſ. *verb. latiorem, eod. tit. lib.* 6. tradunt ſcribentes *in c. 1. & in c. ſcriptura, de voto.* Sed Clericorum ſtatus perfectior eſt ſtatu Religioſorum iuxta tex *in c. ſic viue, cap. ſi clericatus,* 16. *quæſtio.* 1. tradit S. Th. 2. 2. *q.* 184. *art.* 8. igitur Clericus propriam Eccleſiam, cui addictus, & intitulatus eſt, dimittere, & ad Religioſorum vitam conuolare nequit. Tertiò vrget, quod faciens contra publicam legem præcipientem, vt nullus inconſulto Superiore beneficium dimittat, non eſt præſumendum, quòd Spiritus ſancti inſtinctu ducatur, vt docet Pontifex *in d. cap. niſi cùm pridem, verſ. ſed dices,* ibi, *quomodo Spiritu Dei agitur, qui contra Spiritum Dei agit*; ac per conſequens non poterit Clericus propria auctoritate dimiſſo beneficio ad Religionem conuolare.

His tamen non obſtantibus vera eſt prædicta 35
reſolutio deſumpta ex *d. c. duæ ſunt,* 19. *q.* 2. dum habet poſſe Parochum inuito ſuo Epiſcopo Religionem ingredi, & in eo principaliter fundatur: quia, quamuis Parochus acceptando beneficium actu obligetur; id tamen intelligendum eſt, manendo in eodem ſtatu, non verò mutando illum in alium euidẽter meliorem; qualis eſt ſtatus Religionis, nec Parochus quoad mutationẽ ſui ſtatus Epiſcopo obligatur, ac omiſſio melioris boni ſub prædicta obligatione cadere nõ poſſit: & hæc eſt vera ratio decidendi ad tex. *in d. c. duæ ſunt.* Nec in contrarium facit, quòd ſtatus Religionis excellentior eſt matrimonio; & tamen poſt matrimonium copula conſummatum non poteſt alter coniugum altero inuito Religionem ingredi, iuxta *c. 1. & c. ex publico, de cõuerſ. cõiug.* ergo poſt matrimonium ſpirituale, quod fortius vinculum inijcit, iuxta *c. inter corporalia, de tranſlat. Prælati,* non licebit beneficiario ab Eccleſia diſcedere, & ad Religionem conuolare; quia reſpondetur matrimonium conſummatum ſignificare indiſſolubilẽ inter Chriſtũ cum Eccleſia per carnis aſſumptionem connexitatem; & ideò habere vinculum omninò indiſſolubile, quod in ſpirituali nõ datur, vt poſt alios reſoluit Gutier. *lib. 1. Canon. c.* 17. *nu.* 35. Sanch. *de matrim. lib. 2. diſp.* 19. *n.* 3. *ad fin.* Nõ obſtãt igitur, quæ ſuprà contra huiuſmodi verã ſolutionem adduximus: nam ad primum reſponderi poteſt cum Sot. *lib. 3. de inſtit. q. 3. a.* 1. Deum non acceptare obligationẽ melioris boni cũ tertij præiudicio, vt colligitur ex *cap. vna ſola, in fine* 33. *q.* 5. tradit S. Th. 2. 2. *q.* 32. *a.* 7. Vnde ſerui, debitores, & obligati ad ratiocinia inuitis his, quibus præiudicant, Religionem ingredi prohibentur: beneficiarij non ita, quia noua illa obligatio, & electio melioris boni non cadit ſub Prælati obligatione: quapropter ſuppoſita ſtatus mutatione in melius falſum eſt dicere talem beneficiarium ſuæ Eccleſiæ eſſe obligatum. Ad ſecundũ verò reſpondetur, fatẽdo Clericorum ſtatum perfectiorem eſſe ſtatu Religioſorum, vt conſtat ex *d. c. ſic viue, c. alia, c. ſi clericatus,* cum aliis. 16. *q.* 1. docet S. Th 2. 2. *q.* 184. *art.* 8. quamuis enim Religioſorum vita quaſi regulari diſciplinæ ſubdita Clericorum ſecularium vita ſit præſtantior, iuxta tex. *in c. 1. & in d. cap. duæ ſunt,* 19. *q.* 1. ſtatus tamẽ clericalis Religionis ſtatu preſtãtior eſt, quia præſtantiori, & aptiori medio, mediantibus, ſcilicet, diuinis laudibus, & Altaris miniſterio, cui Clerici ſunt adſtricti, ad diuinam

dilect. onem

Digitized by Google

dilectionem dirigitur, vt explicat Caiet. *to. 2 opuſcul. lib. 6. q. 1.* quare neceſſariò fatendum eſt Sacerdotis ſtatum perfectiorem eſſe ſtatu Monachorum, & ideò dum Altaris miniſterium Monachis per antiquos Canones nõ permittebatur, *c. nemo, c. ex auctoritate 16. q. 1.* ad monachalem Ordinem Clericis, aut Canonicis regularibus tráſire nõ licuit, juxta *c. 1. & 2. 19. q. 3.* poſtquam tamen licitũ fuit Monachis eſſe Clericos, & vterque ſtatus cõpatibilis eſt, ceſſat diſpoſitio tex. *in d. c. 1. 19. q. 3.* & ideò Clerici Religionem ingredi nõ prohibẽtur, quia potiùs laudabile eſt ſuo ſtatui clericali vitam adiicere monachalem: & poſt S. Th. 2. 2. *q. 189. artic. 8. ad 2.* reſoluit Soto *de iuſt lib. 10. q. 7. ar. 3.* quare tex. *in d. c. ſic viue*, & ſimilia Iura intelligi poſſũt ſecundùm tempus primitiuæ Eccleſiæ, quo Monachi Sacerdotes non erant, vt ex Dionyſio *de eccleſiaſt. Hierarchia*, deducit Sebaſt. Medic. *in cõcordia Decret. 16. q. 1. art. 2.* poſſunt tamen etiã intelligi prędicta Iura, vt ſolùm diſponant, quòd Monachi prædicare, Sacramẽta miniſtrare, Miſſas publicas cantare, & ſimiles actus exercere nõ præſumant: quia ſolus actus Religionis ex ſe non dat eis poteſtatem talia faciendi, niſi ab Ordinariis 36 committantur. Ad tex verò *in d. c. cum pridem, in verſ. ſed dices*, reſpondetur, agere de Epiſcopo, qui reſignandi licentiã à Romano Pont. poſtulabat, vt Religionem ingrederetur, quod Epiſcopis propria auctoritate non licet facere. Ratio eſt, quia quamuis contemplatiua Religioſorum vita tutior & melior ſit actiua, iuxta illud Lucæ 10. *Maria optimam partem elegit.* vt poſt S. Thom 2. 2. *q. 182. art. 1.* docet. S. Antonin. *p. 4. tit. 10. c. 4. §. 2.* Caſſan. *in catal. gloriæ mundi, p. 12. conſider. 32.* Status tamen Epiſcopalis Religioſorũ ſtatu perfectior eſt, vt multis rationibus confirmat S. Thom. *d. q. 182. art. 2.* vbi Caiet. *verſ. ad tertium. & q. 188. art. 6.* Nõ ſic dicendum de Parochis, quorum ſtatus, licèt etiam verſetur circa curã paſtoralem, ex ſe tamen eſt imperfectior, ex S. Th. & *ibi* Caiet 2. 2. *q. 184. art 4. & 8* pro quo expendi poſſunt plures differentiæ, quas inter officium paſtorale competẽs Epiſcopis, & illud, quod Curatis competit, tradit Petr. Bollo *in ſua Oeconomia Canonica, 7. Claſſic. 1. §. 1. & cap. 2. §. 2. n. 1.*

§. I.

Renunciatio quotuplex ſit? & an, & quando coram Ordinario validè fiat?

37 RENunciatio beneficiorũ duplex eſt, vna, tacita, altera expreſſa. Tacita dicitur illa, quę à Iure abſque aliqua verborum expreſſione fieri intel-38 ligitur, vt docent Rebuff. *in praxi tit. de tacita renunc. n. 1.* Flam. *lib. 1. q. 1. n. 9.* qui primùm tacitę renũciationis exemplum ponit in eo, qui in minoribus Ordinibus conſtitutus matrimoniũ contraxit: nam iſte tacitè videtur renunciare beneficio, quod ante matrimonium habebat, cùm exerceat actum clericatui omninò contrariũ, vt colligitur ex *c. 1. c. quod à te, de Cleric. coniug.* & poſt gloſ. Hoſt. & Abb. ac alios *ibi*, reſoluit Con. *de ſponſalib. p. 2. c. 6. §. 3. n. 5.* Maſcard. *de prob. concl. 182. n. 1.* Bernard. Diaz *in pract. cap. 88. num. 5.* Sed hoc tacitæ renũciationis exemplum, dato, quòd in ſe verum ſit, de quo etiam dubitari poterat, cum verba illorum Iurium magis in priuationem per ſentẽtiam, quàm ipſo iure incurſã ſonare videantur, vt patet ex *d. cap. quod à te*, ibi, *beneficiis ſunt priuandi*; illud tamen opinior, id totum poteſtati legis non taciti beneficiarij voluntati, aut renunciationi eſſe tribuendum: potuit enim lex, imò voluit vt beneficiarius, ſimul ac per verba de præſenti matrimonium contraxiſſet, ius omne, quod in beneficio habebat, ipſo iure amitteret, cùm voluptatibus, & carnalibus deſideriis, ac diuinis & eccleſiaſticis obſequiis inſimul vacare non poſſit: non tamẽ vlla datur coniectura ex parte beneficiarij, ex qua colligamus, contrahendo matrimonium voluiſſe beneficio renuntiare, nec lex priuationem inducens ſe fundat in aliquo actu ad renuntiandum ordinato, ex quo intentio renunciantis veroſimiliter deprehendatur, quod ad tacitam renunciationem inducendam neceſſarium eſt: quare priuatio potiùs à lege inducta, quàm renunciatio dicenda eſt. Secundum tacitæ renunciationis exem- 39 plum adducit idem Flamin. *d. q. 1. à n. 16.* de eò qui conſequitur pacificam poſſeſſionem ſecundi beneficij incompatibilis cum priori: quia eo ipſo priori renunciaſſe videtur, iuxta *cap. de multa, de præb. Extrauag. Execrabilis.* Ioan. XXII. § *qui verò, eodem tit.* Cõcil. Trid. *ſeſſ. 7. de reform. c. 4. & ſeſſ. 24. de reform. c. 17.* quę Iura ſic interpretatur Maſcard. *de probat. cõcl. 183* Petr. Gregor. *Syntag. iuris lib. 17. cap. 17. n. 12.* Hoied. *de incompatib. benef. p. 1. cap. 13. n. 17.* & alij quos ſequitur Flamin. *d. n. 16.* adducẽtes pro ſua opinione textum, quẽ putant expreſſum *in Clem. gratiæ, de reſcript.* ibi, *renunciare videris*, quæ interpretatio ad prædicta Iura placere nõ poteſt: quia ille, qui poſterius beneficium acceptat, non intendit prius beneficium renũciare; ſed perdere potiùs, & pati priuationis pœnã à lege inflictam: nam, ſi tacita renunciatio in hoc caſu eſſet præſumenda, quomodo *in cap. cum te, de ætate & qualitat.* acceptanti poſterius beneficium conceditur electio? aut *in d. c. de multa*, retinendo vtrũque, perditur etiam poſterius, tanquam incompatibile cum priori? Quare reſoluendum puto, beneficiatũ in propoſito neque tacitè, nec expreſsè priori beneficio renũciare, ſed à lege ipſo iure priuari, vt optimè aduertit Nauar. *in cap. accepta, oppoſit. 8. n. 4. de reſtit. ſpoliat.* Nec contrarium probat text. *in d. Clem. gratiæ*, quia reſponderi poteſt cum Nau. *d. oppoſit. 8. n. 7.* non valere argumentum de expectatiua, per quam renuncians conſequitur tantũ ius ad rem, ad renunciationem beneficij, in quo habet ius in re. Deinde verba *d. Clem. gratiæ*, ſi rectè expendantur, neque de tacita, neque de expreſſa renunciatione ſunt intelligẽda; ſed de quadam priuatione à lege inducta, quæ quoad effectũ, de quo loquitur, vim renunciationis habet, quod illius cõſtitutionis auctor intellexiſſe creditur, eò quòd non dixit renunciaris, ſed renũciare videris: quod improbitatem denotat, iuxta doctrinã gloſ. *verb. videor, in l. 1. §. deieciſſe. ff. de vi armata*, cum aliis per me citatis *in tract. de diction. vſufreq. dict. 424. n. 1. ſecundum Lugdunen impreſſ.*

Reiectis igitur his, & aliis tacitis renuncia- 40 tionis exemplis adductis per Petr. Gregor. & Flamin. *vbi ſuprà*, planiùs deſcribi poteſt tacita renunciatio, vt ſit illa, quæ non ex verbis, ſed ex actu ad renunciandum accommodato à iure inducitur. Poteſt proponi exemplum in caſu *c. trãſmiſſa, de renunc.* vbi, ſcilicet Clericus bona, quæ Eccleſiæ ſuæ donauit, iterum repetit: quia ex tali repetitione colligitur prædictã Eccleſiam voluiſſe dimittere. Poteſt etiam poni exemplũ tacitę renũciationis in caſu *c. ex ore, de his, quæ fiũt à maiori*, vbi

vbi litigis ſuper quadam præpoſitura, ex eo, quod colligitanti ſuo reuerentiam exhibuit, iuri ſuo renunciaſſe creditur; quia vtroque caſu ex parte beneficiati interuenit factum ad renuntiandum ordinatū, ex quo lex talem præſumptionē elicere potuit, & ideò ſi in re minis horum iurium partis proteſtatio interuenisset, ceſſabat omnis renuntiationis præſumptio.

41 Vnde iam colligo veram differentiæ rationē inter priuationem, & tacitam renunciationem: quia in priuatione quāuis beneficiarius expreſsè proteſtetur ſe nolle, nec intendere per talem actum beneficiū dimittere, talis proteſtatio nullius erit momenti, & ea non obſtante poterit Prælatus beneficium conferre ex doctrina gloſſ. *verb. renunciare, in Clem. gratiæ, de reſcript.* quæ proteſtatio tunc tēporis releuaret, quando vacatio primi beneficij ex tacita voluntate ipſius proteſtatoris inducitur, non verò quando ex ſola Iuris diſpoſitione, contra quam nihil valet proteſtatio, cùm nemo proteſtando efficere poſſit, quòd leges priuationem inducentes in ſua diſpoſitione locum habeāt iuxta reg. *l. nemo poteſt. ff. de legat.* 1. & de hac proteſtatione dici ſolet, quòd tāquam contraria facto nihil operatur, vt *in cap. cum M. de conſtit. & in c. quis dicas, de elect. lib. 6* cum aliis per me citatis *in tract. de axiomat. Iuris vſufreq. axiomat.* 194. *num.* 1. Contrarium dicendum eſt in tacita renunciatione, quæ cùm ex veroſimili mente partis colligatur proteſtatio, proteſtantis mentem declarat, & ſuos effectus operatur, quod ſequenti exemplo efficaciter comprobatur. Notum eſt in iure, quòd ſi creditor cui res aliqua pro debito erat obligata eandem rem alteri obligare conſentiat, ius pignoris remiſiſſe videatur, per tex. *in l. Paulus.* 12. *ff. quibus modis pignus.* Si tamen proteſtetur, ſe ſalua cauſa pignoris cōſentire, valida eſt talis proteſtatio nec noua pignoris conſtitutio eidē nocebit, vt docet Iureconſ. *in l. ſi debitor* 24 §. 1. ibi, *niſi ſalua cauſa pignoris . . . tit.* Neguſant. *de pignor. 6. p. 5. memb. 3. n. 26.* D. Barboſ. *in l. 1. ff. ſoluto matrim. p. 5. n. 64.* quia lex illo actu ad renuntiandum accommodato tacitam renunciationem induxit, quam proteſtatio impedire potuit.

42 Expreſſa autem renunciatio eſt illa, quæ à reſignante verbo, aut ſcripto iuxta formam à iure præſcriptam celebratur. Hæc verò duplex eſt: altera ſimplex, & pura, quæ ex mera liberalitate abſque vllo pacto & conuentione fit, altera verò conditionalis, quæ in fauorem certæ perſonæ, vel ſub aliqua conditione celebratur: meminerunt variis que Rebuff. *in praxi tit. de expreſſa renunciat. à in.* 1. Paris. *conſil. 19. lib. 2.* Dec. & alij *in cap. ex parte, l. 1 de offic. deleg.* Nau *in Man c. 23. n.* 107. Maſcard. *de probat. concl.* 159 *c. n.* 10. & licèt marginalis additio ad Pot. *deciſ.* 418. *lib. 1. in correct.* & Flamin. *l. 1. q. 1. n. 3.* & alij exiſtiment, renunciationem conditionalem à Summis Pontificibus etiam tempore Clementinarum fuiſſe incognitam; falluntur tamen, quia renunciatio, quæ fit ex cauſa permutationis, conditionalis eſt, vt reſoluit Felin. *in cap. cum venerabilis, de exceptionibus.* Petr. Greg. *d. c.* 17 *n.* 31. Hieronymus Gabr. *conſ.* 199 *lib.* 2. Flamin. *d. lib. 1. q. 2. n.* 13. & tamen conſtat beneficiorum permutationes in iure quaſi paſſim admitti, vt conſtat *ex cap. vnic. de rerum permut. l. 6. Clem. 1. eod. tit.* igitur cōditionalis reſignatio à Sūmis Pontificibus cognita fuit. Inter vtranque verò renunciationis ſpeciem duæ principaliores differentiæ à Doctoribus aſſignari ſolent.

Prima ſit, quòd ſimplex, & pura renunciatio à 43
Iure recepta eſt, & coram Diœceſano Epiſcopo fieri poteſt, vt colligitur ex toto *tit. de renun. . . .* Rebuff. *in praxi tit. de pura reſign. . . . à n.* 1 Rip. *in c. cum M. num.* 23. *de conſtit.* Renunciatio verò cōditionalis à Iure reprobata erat, iuxta gloſ. *verb. dimittere, in cap. ex parte il. 1. de offi. . . . leg.* Praxis tamen, & ſtylus Romanæ Curiæ à multis ſæculis obſeruatus obtinuit, vt hæc conditionalis renunciatio à Romano Pont. admittatur, cuius meminere Coſm. *in pragmat. ſanct. tit. de An. . . . gl. ff. verb. ſimplices*, Rebuff. *in d. praxi de renunciat. expreſſa*, Mendoſ. *de ſignatura gratiæ, tit. de ... eff., verſ. notandum*, Nau. *d. cap. 23. n. 107. verſ. ad decimum.* Et ſic certum eſt poſſe quenquam bene- 44
ficiarium ſuum beneficium cum acceſſu, regreſſu, penſione in fauorem, aut ſub qualibet conditione coram Romano Pontifice renunciare, cùm à ſimonia, quia prohibita, illa, ſcilicet, quæ à Iure communi inducta eſt, auctoritas & ſententia Sūmi Pontificis omninò excuſet, vt notant gloſſ. *verb illicitè, in cap. cum pridem, de pact.* vbi Imol. *n.* 8. Caſſad. *deciſ. 2. de ſimon. n.* 3. Stephal. *de litteris gratiæ, tit. de var. modis vacat. n.* 28. Dec. *conſ.* 141. *n.* 2. Redoan *d. ſimon. p. 1. cap. 1. n.* 18. Rot. *in Oſcen. penſionis 27. Iunij, 1601. coram R. D. meo Coccino Decano, & in Balneoregien ſimoniæ, 17. Maij,* 1624. coram eod. & ita de ſtylo Curiæ obſeruari teſtatur Nau. *loco proximè citato,* & Flamin. *lib. 14. q. 13. n.* 14.
Non ſic dicendum in Epiſcopo, Legato, Nuncio, 45
vel quocunque alio inferiori Prælato, qui conditionales renunciationes tanquam ſimoniacas admittere non poteſt, vt poſt Abb. & alios *in d. c. ex parte, de offic. deleg.* tradit Redoan. *d. p. 2. cap. 10. à num.* 1. Cou *lib. 1. var. cap. 5. num.* 3. Suar. *de Relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. de ſimon. cap. 25. n.* 22. Bonacin. *de ſimon. quæſt. 4. §. 14. ex num.* 2. At Valent. *tom. 2. diſp. 6. q. 16. part. 3. verſ. ſunt tamen*, quem ſequuntur Palao *tom. 3. tract. vlt. puncto 4. num.* 1. & Diana, licèt dicat aliquibus non placere, *reſolut. moral. p. 6. tr. 7. reſol 42. prope fin.* tenet quòd ſi reſignes beneficium ea intentione, & ſpe vt alteri tibi à Superiore conferatur, aliàs non reſignaturus, non eris ſimoniacus, ſi non intendas obligare Superiorem obligatione alia præter antidoralem.

Quod adeò verum eſt vt Epiſcopus, in cuius 46
manibus renunciatio conditionalis facta fuit, nō poſſit reiecta conditione renunciationem tanquā puram acceptare, & beneficium tanquam vacans ei vi ſuæ poteſtatis ordinariæ conferre, vt benè reſoluunt Dec. *in cap. cùm venerabilis, num. 18. de except.* Pariſ. *conſ. 10. num. 18. lib.* 4. Flamin. *lib. 1. quæſt. 3. num.* 15. ex eo, quia actus ſub conditione 47
celebratus conditione non impleta nullum effectum operatur, argum. textus *in §. ex conditionali, Inſtit. de verbor. oblig. l. . . . quia. §. 1 ff. de pactis*, nec actus cum qualitate geſtus reiecta qualitate acceptari poteſt, iuxta doctrinam Bart. *in l. Aurelius. ff. de liber. leg.* recepta ex Iaſ. *in l. non ſolum. § ſecundum, num. 2. ff. de noui oper. nunciat* Felin. *in cap. cùm inter. de re iudic.* Sed in forma ſpecifica eſt adimplēdus, iuxta reg. *l. Mæuius, §. qui hæredi ff. de condit. & demonſtr.* latè exornatam per Flamin. *d. q. 5. num.* 15. cùm verò renunciatio beneficij ſub conditione facta proponatur, non poterit Epiſcopus conditione reiecta beneficium tanquam vacans alteri conferri, neque per talem renunciationem ius à reſignante abdicatur, imò reſignatio habetur pro infecta, ſi cum prædicta conditione & qualitate acceptata non fuerit. Pro qua opinione pōderari

poteſt

poteſt text. *in cap. ſi beneficia, de prabend. lib. 6. & Clem. vnic. de rerum perm.* quæ Ius nouum non ſtatuit, vt perperam ex aduerſo opinatur.

48 Quamuis contrarium, imò poſſe Legatum, Epiſcopum, vel quemlibet alium Ordinarium collatorem conditionalem renunciationem factam cũ clauſula, *non alias, aliter; nec alio modo*, reiecta conditione quaſi ſimplicem admittere, & beneficium alteri conferre, minùs benè exiſtimauerint Boër. *in tractat. de poteſt. Legati, q. 2.* quem ſequitur Redoan. *d. p. 2. c. 13. n. 19.* Cou. *d. cap. 5. n. 5.* Pro quibus non facit, quòd per reſignationem beneficiũ abſolutè vacat, vt colligitur ex *cap. ecce. 7. q. 1. cap. ex tranſmiſſa, de renunciat. c. ſuſceptum, de reſcript. in 6.* & ideò ad reſignatum beneficium abſque noua prouiſione redire non licet, ſed poterit Ordinarius ex noua collatione prædictum beneficium conferre, ex *ex d. c. ex tranſmiſſa, in fine*, quia reſpondetur hæc tantùm procedere in pura renunciatione, non autem in conditionali, de qua in præſenti agimus. Nec facit pro eis, quòd turpes conditiones à matrimonio carnali repelluntur, *c. fin. de condit. appoſ.* ergo à fortiori à ſpirituali coniugio remoueri debent, iuxta tex. *in c. inter corporalia, de tranſlat. Prælati.* Quare reiecta cõditione, tanquam turpi. & Canonicæ inſtitutioni contraria pura remanere videtur renũciatio: quia reſpõderi poteſt, æquiparationem, quã de matrimonio carnali ad ſpirituale facit Pontifex *ibid. c. inter corporalia*, non ſemper eſſe admittendam, præcipuè in hoc caſu, in quo iure ſpeciali conditiones turpes à matrimonio repelluntur, iuxta *d. c. fin. ad finem*, contra reg. *l. 1.* cũ alia, *ff. de cond. ob turpem cauſam*: & ideò argumentũ de matrimonio carnali ad ſpirituale in propoſito non procedit, imò prædicta conditio in matrimonio ſpirituali appoſita actũ potiùs vitiaret, adm naturæ Canonicæ inſtitutionis cõtraria videatur, iuxta reg. *d. c. fin. in princ.* Nec deniq; iuuat, quòd renunciatio ex cauſa permutationis conditionalis eſt, vt omnes fatentur, & tamen ſi quis ex cauſa permutationis beneficium renunciauit, quamuis permutatio ex altera parte non impleatur, ex ſola ſua renunciatione titulum perdit, nec ad illud beneficium ſine noua collatione redire poterit, vt colligi videtur ex tex. *in c. cum vniuerſorum, de rerum permut.* quem ſic interpretatur Abb. *in d. c. cum venerabilis, n. 23.* dicit communem Dec. *ibidem, n. 18.* Soc. *in conſ. 167. lib. 2.* Ludou. Com. *in reg. de triennali, q. 24.* igitur per conditionalem renunciationem beneficium vacat, ac per conſequens poterit Epiſcopus neglecta conditione beneficium tanquam vacans conferre; quia reſpondetur reſignantem ex cauſa permutationis, ſi permutatio effectum non conſequatur, poſſe ſine noua prouiſione ad ſuum beneficium redire, vt colligitur ex *Clem. vnic. in fine*, & ex verbis eiuſdem text. ibi, *cum reſtitui faciatis eidem.* quibus verbis Pontifex oſtendit beneficiũ à recipiente quaſi alienum detineri, & vt tale reſtituendum, & inſuper ſolam reſtitutionem abſque alia Prælati prouiſione ſufficere, vt renuncians prædictum beneficium recuperare poſſit, quam ſententiam contra communem tenent Io. Andr. *in Clem. vnic. de rerum permut. in 6.* Imol. Felin. & Dec. *in d. cap. cum venerabilis*, Boër. *deciſ. 96.* & ita ſeruari affirmat Rebuff. *in praxi tit. de permut. n. 12.* Pro qua ſententia ponderari poteſt tex. *in d. cap. ſi beneficia, de prabend. lib. 6.* cui Abb. & ſequaces minimè ſatisfaciunt. Nec contrarium probat alia verba eiuſdem *cap. cum vniuerſorum*, ibi, *vt tamen ſimplicitati venia tribuatur*, quibus ſignificare videtur Pontifex prædictam beneficij reſtitutionẽ ex æquitate potiùs, quã ex iuris rigore fuiſſe cõceſſam: reſpondetur enim cõpermutantes ibi inter ſe de permutandis beneficiis tractaſſe, quòd iure facere non poſſent vt text. habet, ac proinde rectè per Pontificem beneficio ſuſpendi, aut alia pœna cõdemnari potuiſſe, niſi ſimplicitati venia daretur, vnde prædicta verba ad culpam, quam in renunciatione commiſerant, non ad reſtitutionem de rigore iuſtitiæ referenda ſunt.

Ex quibus iam colligitur renunciationem factam coram Epiſcopo, & cæteris Ordinariis collatoribus ſub conditione retinendæ penſionis, aut alterius rei temporalis, eſſe ſimoniacam, vt benè reſoluunt gloſſ. *verb. dimittere in cap. ex parte 12. de offic. deleg.* Caſſad. *dec. 2. numero 3. cum ſeqq. de ſimon.* Rot. *deciſ. 46. lib. 2. p. 3. & deciſ. 56. & 921. lib. 4. eadem p. 3. diuerſ. & in Balneoregien. ſimoniæ, 17. Maij, 1614. coram R. D. meo Coccino Decano.* Suarez *at. lib. 4. de ſimon. cap. 35. numero 22.* Filliuc. *tom. 3. tract. 45. cap. 8. quæſt. 10. num. 34.* Bonacio. *de ſimon. q. 4. §. 14. num. 2.* cum in hoc caſu temporalis conditio in ſpiritualibus adiicitur, per quam conuentio non ſit gratuita, & aliquid continet, quod pretij rationem habere videatur, vt colligitur ex *cap. in nos, de ſimon.* Neque contrarium probat text. *in cap. niſi eſſent, de præbend.* dum approbat arbitrorũ compoſitionem ſub ea forma celebratam, vt alter ex litigantibus ſuper beneficio liti cederet, & certam pecuniæ quantitatem ab altero ſingulis annis recuperaret, cùm tamen ſimile arbitriũ *in c. vlt. de tranſact. & in c. 2. de arbitris*, tanquã ſimoniacum improbetur. Reſpondetur namque ideò *in d. c. niſi eſſent*, certam illam pecuniæ quantitatem abſque ſimoniæ labe dari poſſe, quia non ex conuentione partium, ſed ex arbitrorum prouidentia pro bono pacis id factum fuit. Colligitur hic intellectus ex Hoſt. *in dict. cap. niſi eſſent*, ex Abb. & Imola *in d. cap. 2.* vbi Beroi. *à num. 48.* communem dicit, plures refert & ſequitur Padil. *in l. vlt. num. 15. C. de tranſact.* quod vt licitè, & abſque ſimoniæ vitio fieri poſſit, tria potiſſimùm requiruntur. Primum, vt nulla inter partes conuentio, aut conditio, etiam pro bono pacis, interueniat, ſed ex mera Iudicum prouidentia arbitrium incipiat. Secundum, vt arbitri ſint viri bonæ opinionis, etiamſi priuati ſint, qui nec ordinariam, neque delegatam iuriſdictionem habent. Tertium requiſitum eſt, vt beneficium adiudicetur ei, qui Canonicum titulum habeat, vel talia ex actis appareat, aliter non tantùm iniuſtitia, ſed ſimonia inſuper committetur; quia magis pro ſpirituali iure, quàm pro bono pacis pecunia data videtur: quibus concurrentibus ceſſat omnis ſuſpicio ſimoniæ, & aliquod temporale pro bono pacis ad vitam ſolius dantis dari poteſt, imò realis etiam penſio ad recipientis vitam in fructibus beneficij poteſt conſtitui, dummodo ab ordinario Epiſcopo id fiat, qui ſolus poſt Romanum Pontificem penſionem ex cauſa conſtituere poteſt, vt colligitur ex *cap. de cætero, & ex cap. veniens, de tranſaction.* & cum communi reſoluit Felin. *in cap. ad audientiam, de reſcript.* Gig. *de penſionib. quæſt. 6. num. 4.* Nec contrarium probat textus *in dict. cap. vlt. de rerum permut.* quia agit de arbitris iudicantibus, vt pars ſpirituali iuri renũciaret, ſi temporalia acciperet: quo caſu ex Iudicis mandato ſimonia excuſari non potuit, cùm temporalia pro ſpiritualibus reciperentur, nec 51

ſuprapoſita requiſita interueniſſent, ad quæ datio temporalis referri poſſit: lógè aliter ſe res habuit *in d.c. niſi eſſem*, vbi pars iuri ſuo ſpirituali nó ceſſit, ſed habenti titulum, adiudicatum fuit beneficium. Minùs obſtat textus *in d.c.* 2. *de arbitr.* quia arbitrium ibi propter iniquitatem, & iniuſtitiam Clericorum malè arbitrantium, non propter ſimoniam improbatur, vt ex ſerie eiuſdem textus facilè colligitur.

52 Secundò, colligitur reſolutio ad illam difficilem quæſtionem, vtrùm renunciatio conditionalis in fauorem certæ perſonæ abſque vlla penſionis reſeruatione coram Ordinario fieri poſſit? In qua Boët. *in tract. de poteſt. Legati, q. vnica, num.* 111 Sot. *de iuſtit. lib.* 9. *quæſt.* 7. *artic.* 2. & Cou. *l.* 1. *variar. cap.* 5. *num.* 5. contendunt validam, & licitam eſſe huiuſmodi renunciationem conditionalem corã Epiſcopo factam in fauorem certę perſonæ, dummodo inter reſignantem, & reſignatarium nulla conuentio, aut temporalitatis repromiſſio interueniat. Pro quibus primo facit, quòd illa tantùm conuentio tanquam ſimoniaca reprobatur, in qua temporale pro ſpirituali datur, aut aliquod interuenerit, quod pretij imaginem habere videatur; ſed, quando beneficiarius renunciat beneficio cum pacto & conditione, vt certæ perſonæ conferatur, nihil temporale interuenit, quod pretij ſimilitudinem habere videatur: igitur talis cõditio, tanquam ſimoniaca improbanda non eſt. Maior nota eſt, & probatur ex *cap.* 1. *cum ſeqq.* 1. *q.* 1. *cap. nemo, cap. tua nos, de ſimon.* Minor patet, quia conditio de ſe ſimoniam non inducit, vt probat *cap ſignificatum, de præbend.* Secundò, pro hac parte ſic arguitur. Renunciatio, quæ fit ex cauſa permutationis, conditionalis eſt, & reſpectiua, in qua ſaltem virtualiter continetur clauſ. *non alias, aliter, nec alio modo*, vt docent ſcribentes *in cap. vnic. de rerum permut. lib.* 6. ibi, *qui aliàs minimè reſignaſſet*, &c. *Clem. vnic. eodem tit.* ibi, *ex cauſa permutationis reſignata*, &c. ſed talis reſignatio ex cauſa permutationis non ſolùm ſub virtuali, vt prædicta iura probant, ſed etiam ſub expreſſa cõditione, vt alter alterius beneficium habeat, valida & licita eſt, vt colligitur ex *cap. ad quæſtiones, cap. vlt. iuncta gloſſ. verb. temporalia, de rerum permut.* reſoluit Couar. *d. cap.* 5. *numero* 5. Sot. *dict. lib.* 9. *quæſtio.* 5. *art.* 2. Igitur conditionalis reſignatio ab Ordinariis collatoribus reiicienda non eſt, quod noſtrum petebat argumentum; in cuius rei confirmationem adducitur textus *in d.c. cùm vniuerſorum*, vbi reſignatio facta in fauorem tertij tanquam ſimoniaca non improbatur: quia ſimoniaca reſignatio adeò nocet contrahentibus, vt nec ipſe reſignans illud repetere, neque reſignatarius retinere poſſit, vt poſt gloſſ. *verb. pecunia, in cap. ſuper hoc, de renunciat.* docet Tiraqu. *de retractu conuent.* §. 26. *gloſſ.* 2. *num.* 10. dicit communem Rebuff. *in praxi tit. de ſimonia n.* 1.

53 Contrarium verò, immò prædictam renunciationem abſque labe ſimoniæ fieri non poſſe, tenent gloſ. *c. ordinationes* 1. *quæſt.* 1. *gloſſ.* 1. *in cap. dilecto, de præbend. gloſſ.* 2. *in cap. ex parte,* el 1. *de offic. deleg.* & poſt Ordinarios præcitatis locis præceptũ fatetur Felin. *in cap. ad audientiam,* el 2. *num.* 3. *de reſcript.* Rebuff. *in praxi tit. de reſignatione cond. nu.* 1. Ludou. Gom *in reg. de infirmis, quæſt.* 11. Redoan. *de ſimon. part.* 2. *cap.* 22. *numero* 14 Nau. *in man. cap.* 23. *numer.* 107. *& in cap. ſi quando, de reſcript. except.* 4. Flam. *lib.* 14. *q.* 3. *n.* 12. Bonacin. *de ſimonia, q.* 4. § 14. *n.* 5. *&* ita de ſtylo Curiæ obſeruari teſtatur Caſſad. *dec.* 3. *de renunciat. & deciſ.* 3. *de ſimon.* Pro quorum ſententia tria in medium afferri poſſunt fũdamenta: primum eſt, quòd in beneficialibus omnis pactio tãquã ſimoniaca per ſacros Canones reprobatur, iuxta textum *in cap. vlt. de pactis, cap. quæſitum, de rerum permut.* ſed reſignatio facta ſub conditione, *vt Titio conferatur*, pactum continet, iuxta reg. *l.* 1. *ff. de pactis.* igitur ſimoniaca eſt cenſenda, quamuis ille in cuius fauorem renunciatur, alioquin ſit digniſſimus. Secundum eſt, quod reſignatio vt valeat, libera eſſe debet, vt probat textus *in c. dilecto, de præbend.* ibi, *intendentis prouideri nepoti ſuo liberaliter reſignauit*, *cap. ex parte, de offic. deleg.* Hæc autem liberalitas tollitur Ordinario, ſi teneatur beneficia conferre illi, in cuius fauorem renunciatio facta fuit: non autem digniori cui aliàs attento Iure conferre tenebatur, ex doctrina S. Th. 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 2. intelligendo tamen, prout dixi *ſuprà lib.* 1. *c.* 29. *nu.* 140. *cum ſeqq.* Igitur conditionalis reſignatio tanquã ſimoniaca, & ſacris Canonibus contraria reprobatur. Tertium eſt textus *in clem. vnic. de rerum permut.* ibi, *conceſſione iuris venientibus*; quibus verbis ſignificat, reſignationem reciprocam ex cauſa permutationis ſpecialiter permitti, quaſi ſecundùm iuris regulas licita nõ eſſet: aliàs nulla permiſſio erat neceſſaria; quia in his quæ ſunt de iure humano, quicquid non prohibetur, licèt, *l. nec non, §. quod ius, ff. ex quibus cauſis maiores.*

Ego verò exiſtimo prædictam renunciationis formam attento Iuris rigore, non eſſe ſimoniacam, nec tranſgreſſores tanquam ſimoniacos puniendos; ſacris tamen Canonibus inimicam eſſe non diffiteor, ac proinde nec per inferiores Prælatos admittendam. Ad primam reſolutionem tenendã moueor, quia ſi prædicta renunciatio eſſet ſimoniaca, proueniret hoc ex aliqua lege diuina, aut humana Conſtitutione, quæ ſimoniã induceret, iuxta celebrẽ doctrinam gl. *verb. dimittere, in c. ex parte, de offi. deleg.* cum qua omnes tranſeũt. Sed nulla lex diuina, aut humana Conſtitutio talem renunciationem tanquam ſimoniacam reprobauit: de lege diuina patet; quia ſimonia diuinis legibus prohibita tũc contrahitur, cùm ſpiritualia ſupernaturalia, vel eis annexa, quatenus talia ſũt, verè pretio æſtimantur; circa illa tamen tales pactiones, aut conuentiones natura ſua nõ gratuitę adhibentur, quæ venditionis imaginem prę ſeferunt, & quandã eorum æſtimationem exprimere videntur, quod illis tantùm caſibus eſt admittẽdum, qui Iure reperiuntur expreſſi, in quibus lex aliquid velut ſimoniacum fieri prohibet: nam ad actum ſimoniacum indicandum non ſufficit, vt per legem improbetur, cùm nõ omnis prohibitio actum ſimoniacum conſtituat, ſed illa tantùm, quæ aliquid circa ſpiritualia prohibet ſub figura, & ratione ſimoniæ, quod imaginẽ habet contractus nõ gratuiti, vt colligitur ex *c. quàm pio*, 2. dũ ante pactionem ſpiritualiũ, pactionem de dãdis temporalibus fieri vetat; poſtea verò dari non prohibet, quoniã prius venditionis habet figurã, poſterius verò nõ ita: idem colligitur ex *c. tua nos, cap. ad Apoſtolicam, de ſimon.* Planè in noſtro caſu, quando, ſcilicet, quis renunciat ſuum beneficium corãm inferiore ſub conditione, vt certę perſonę conferatur; nec datur text. qui talem renunciationem tanquam ſimoniacam condemnet, neque actus de ſe talis eſt, qui iuxta formam, & naturã, imaginem pretij præſeferat, ſed affectionem ad illam perſonam, in cuius fauorem renuntiat. 54

Ad

55 Ad ſecundum verò reſolutionem firmandam circa renunciationem conditionalem in fauorem certæ perſonæ ſacris Canonibus inimicam, & pluribus de cauſis à Iure reprobatam, mouear pariter; quia in ſpiritualibus illicitæ pactiones dari poſſunt, quæ nec cõtra ius diuinum, nec humanum ſimoniam contineant, vt videre eſt in permutationibus, quæ de ſpiritualibus ad ſpiritualia abſque interuentu rei temporalis ſine auctoritate Superioris celebrantur, quas conſtat non eſſe ſimoniacas, ſed tantùm illicitas, & Iuri contrarias improbari, vnde illicitas pactiones diſtinguit Concil. Trident. *ſeſſ.24. de reform.c.14.* & in litteris beneficialibus clauſula apponi ſolet, *nec ſimonia, aut alia illicita pactio*, &c. vt optimè aduertit Cou. *d.cap.5.n.4.* Ratio autem ob quam talis conditio improbetur, ne ex parte reſignantis apponi, aut ab Epiſcopo acceptari poſſit, colligitur *ex cap. plerique 8.q.1.* vbi Hilarius Papa in Romana Synodo ... beneficiarij in ſuum locum alios reſignare, ſubrogare, aut eis gratificare poſſint; quia quæ Dei ſunt, ab homine dari non poſſunt, ſed auctoritate Eccleſiæ, quæ in Prælatorum inſtitutione conſiſtit, conferenda ſunt: vnde Pontifices pro regula conſtituerunt, ne ſanctuarium Dei hæreditario iure, aut ſanguinis affectu, ſed libera electione deferant, iuxta textum *in cap. Epiſcopo, & in cap. Moyſes, & in cap. Apoſtolica, 8. quæſt. 1. cap. ad hæc, de decim. cap. conſuluit, de iurepatron.* & iuxta hanc interpretationem intelligendus eſt text. *in cap. 1. de præbend.* vt poſt Hoſt. Ioan. Andr. Abb. Imol. *in princip.* Dec. *n. 15.* & alios ibi tradunt Rebuff. *in praxi, de diſpenſ. ex defectu natal. num. 25.* Ludouic. Gom. *in reg. de infirmis, quæſt. 1. in princip.* Mandoſ. *de ſignatura gratiæ, §. diſpenſatio ſuper defectu natal. num. 12.* Hinc etiam ſacri Canones iuſtiſſimè prohibuerunt acceſſus, regreſſus, coadiutorias cum futura ſucceſſione, per quos beneficiarij, non ſimpliciter & liberè, ſed certis quibuſdam conditionibus beneficia reſignabant, vt colligitur *ex cap. petiſti, 7. q. 1. &* ex Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 7.* Conſtat autem ex prædictis Iuribus id non prohiberi ratione ſimoniæ veræ, aut præſumptæ; ſed, quia repugnat, vt beneficia, quæ Dei ſunt, & ad congruam Sacerdotum ſuſtentationem inſtituta, iuxta tex. *in cap. cum ſecundùm, de præbend.* ex miniſtrorum, potiùs voluntate, quàm ex Prælatorum ordinatione deferantur Alia ratio ex eo deſumitur: quia ille, qui verè, & abſolutè dominus non eſt, ſed tantùm adminiſtrator, conditiones adiicere non poteſt, per quas Domino præiudicium, aut ſucceſſori grauamen imponatur, vt in poſſeſſore maioratus, & aliis temporale dominium habentibus reſoluit Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 8. n. 21.* & colligitur ex *cap. 1. de ſolution. & cap. ex præſentium, de pignorib.* cùm verò beneficiarius ſui beneficij dominus abſolutè dici non poſſit, ſed potiùs adminiſtrator *cap. 2. de donat.* eo ipſo, quod adminiſtrationis curam dimittit, & in manibus Prælati beneficium renuntiat, grauamen, aut conditiones ei imponere non poteſt, ſed beneficio deſeruire, aut liberè dimittere tenetur, iuxta textum *in cap. ex parte, de offic. deleg. & in cap. dilecto, de præbend.*

56 Nec contrarium probant Iura, & fundamenta pro communi adducta; ad textum *in d. cap. vlt. de pactis*, & ſimilia Iura, dum habent omnem pactionem, & conuentionem in ſpiritualibus reprobari; reſponderi poteſt illas tantùm conuentiones in ſpiritualibus prohiberi, in quibus temporale datur, retinetur, aut promittitur verè, aut præſũptiuè: Eccleſia namque, vt omnem ſiniſtram ſuſpicionem, & mali ſpeciem remoueret, nõ ſolùm veram, & realem ſpiritualium venditionem, ſed omnes non gratuitas pactiones circa ſpiritualia prohibuit, in quibus temporale aliquid interueniret, quod pretij imaginem habere videretur; quamuis recta fuiſſet partium intentio, iuxta tex. *in cap. audiuimus, de ſimon.* Trident. Concil. *ſeſſ. 24. de reform. c. 14.* Vnde verba illa vniuerſalia, *omnis pactio, omniſque conuentio*, &c. ad illas pactiones reſtringi debent, in quibus temporale aliquod interuenit: nec nouum eſt in Iure vniuerſalia verba ad terminos habiles reſtringi, iuxta reg. *l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ.* eò maximè, quia plures conuentiones in ſpiritualibus abſque ſimoniæ labe dari poſſunt, vt colligitur ex *cap. quæſtiones, de rerum permut. cap. ſignificatum, de præbend. cap. ad audientiam, iuncta gloſ. de reſcript. cap. ſuper eo, de tranſact.* & pluribus aliis locis, in quibus ... ſpiritualibus continentur, vt reſoluit Conart. *lib. 2. var. cap. 5. num. 4.* Quòd ſi quis vlteriùs replicauerit ad ſingulos caſus, tanquam ſimoniacos condemnandos, non ſemper ſpecialem legem requiri, ſed ſufficere generalem; facilè reſpondetur id ſolùm procedere, quando materia talis eſt, quæ ſub generali prohibitione cadere poſſet: non ſic dicendum in propoſito, vbi nihil temporale cõſiderari poteſt, in quo præcipua ratio ſimoniæ, & generalis prohibitio fundatur, leges verò pactiones circa ſpiritualia improbantes non pertinent ad hanc renunciationem, quæ ſine conuentione fit.

Nec obſtat textus *in d. cap. nemo, de ſimon. & in cap. vnic. verſ. circa, vt eccleſiaſt. benefic. ſine dimin. conf.* quibus Iuribus carnalitas, & affectio animi in ſpiritualibus ſimoniã inducit, ac ſi temporale interueniſſet. Sed non eſt negandum, quòd conditio in fauorem certæ perſonæ à renunciante apposita ex carnalitate, & animi affectu procedat: igitur potens eſt talis conditio ad ſimoniam inducendam; reſpõdetur enim carnalitatem animi in prædictis Iuribus non tanquam ſimoniacam, ſed tanquam iniuſtam, & iniquam in ſpiritualibus improbari, vt poſt alios reſoluit Cou. *d. cap. 5. n. 4.* Flamin. *lib. 14. q. 7. nu. 19.* Nec contrarium probat tex. *in d. cap. nemo*; ſolùm enim euincit non poſſe Presbyterum gratia, vel amore, ſeu conſanguinitatis reſpectu, aut pro quocumque temporali emolumento peccatorum celare, & reconciliare impœnitentem, aut pœnitentem à reconciliatione remouere; quia vtrumque ſimoniacum eſt, ſcilicet, ſi in vtroque temporale emolumentum, de quo egerat, interueniſſet, non autem ſi ſola animi affectio, aut conſanguinitatis reſpectus reperitetur, qui iniuſtitiam, non ſimoniam inducit. 57

Ad text. *in cap. dilecto, de præbend.* ibi, *liberaliter reſignauit*, reſpondemus fatendo conditionalem renunciationem per inferiores Prælatos nequaquam admitti; ſed purè & liberaliter eſſe faciendam: fatemur etiam, ſolam renunciantis intentionem, & ſpem, quòd ſuum beneficium certæ perſonæ conferatur, ſimoniam non efficere, vt docet Nau. *in man. cap. 23. n. 107.* non tamen inde ſequitur talem conditionem, ſi de facto ab Ordinario acceptetur, & beneficiũ illi cõferatur, in cuius fauorem fuit appoſita, actum efficere ſimoniacum. Nec text. *in d. cap. dilecto*, ſi rectè ponderetur, id euincit; 58

Digitized by Google

euincit Tex ſimiliter *in d. cap. vnic. de rerum permut. lib. 6.* rectè probat, Iure communi attento, reciprocam beneficiorum permutationem coram Ordinario fieri non poſſe, ſed ſpecialitate illius text. poſſet Prælatus reiecta conditione beneficium alteri conferre, vt interpretatur gloſ. *verb. dimittere in d. c. ex parte, de officio deleg.* Rebuff. *in praxi tit. de renunciat. condit. in princ.* Cou. *d. c. 5. n. 5.* Nec, quòd prædicta conditio tanquam ſimoniaca per illum tex. improbetur, ſed ex aliis cauſis, & rationibus, quas ſuprà diximus.

59 Vnde à fortiori, renunciatio coram Ordinario ſimpliciter facta ea intentione, & ſpe, vt certæ perſonæ conferatur, attenta communi opinione non inducit ſimoniam; quamuis eidem beneficium collatum ſit, vt notat gloſ. *verb. pretio in d. c. ordinationes 1. q. 1.* Nau *in man. cap. 23. num. 107. & conſ. 38. de ſimon.* & alij, quos ſequitur Flamin. *d.*
60 *lib. 14. q. 6. num. 5.* Imò in vtroque foro licitum eſt renuncianti poſt renunciationem liberè & purè [...] poſtulare, vt beneficium illud certæ perſonæ conferatur, vt colligitur ex text. *in cap. tua nos in 2. reſponſ. de ſimon.* reſoluunt Caſſiodor *deciſ. 2. eod. tit.* Felinus *in cap. ad euidentiam num. 2 de reſcript.* S. Antonin. *p. 2. tit. 1. cap. 5. §. 11.* Nau. *d. n. 107.* Redoan. *de ſimon. parte 1. cap. 25.* Suàr. *d. lib. 4. de ſimon. num. 18. verſ. hac ergo.* Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. beneficii reſignatio, verſ. pro complemento,* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 23. n. 249.* Filliuc. *in quaeſt. moralibus, tom. 2. tract. 45. cap. 8 q. 9. num. 26.* Ratio eſt: quia ad ſimoniam conſtituendam datio temporalis, aut ſaltem pactum, & conditio dandi neceſſariò requiritur. Secunda tamen ſpecies, & humiles ſupplicationum preces ſimoniam non efficiunt, vt notat Nau. *d. cap. 23. n. 100.* niſi renuncians intenderit ſpem ipſam in pactum & conuentionem deducere; talis enim intentio ſimoniæ peccatum efficit ſecundùm communem ſententiam, de qua
61 Nau. *conſ. 11. 38 & 43. de ſimon.* reſoluit Flamin. *d. q. 1. num. 11.* Et ideò, dum tractatur reſignatio, optima præſeruatiua eſt omnia gerere ea intentione, ſi S. D. N placuerit, & ab eo approbata fuerit, Felin. *in cap. ad audientiam il 1. col. 3. num. 3. de reſcript* Anan. *in c. audiuimus. col. 2. n. 2 de colluſ. deteg.* Nau. *conſ. 48. aliàs 33. de ſimon.* Rot. *in Balneoregien. ſimoniæ 17. Maii 1624. coram R. D. meo Cotino.*

62 Hactenus reſoluta Iure communi attento rectè procedunt, nouiſſimè tamen Pius V. *Conſtit. 58. incip. Quanta Eccleſia,* omnes reſignationes beneficiorum, etiam ſimplices, apud Ordinarios inferiores Motu proprio fieri prohibuit: poſtea verò vtilitatis gratia ſimplices renunciationes permiſit: ita tamen vt nec verbo, nec ſigno, aut intentione in alterius fauorem fiant, nec conſanguineis, affinibus, aut familiaribus reſignantis, ſeu conferentis dentur, pœna nullitatis, & aliis grauiſſimis impoſitis: & ita obſeruari teſtatur Flamin. *lib. 12 q. 5. num. 12.* vide infrà *n.* 112. quod idem Pontifex iterum confirmauit alia Conſtit. circa confidentias beneficiorum, quæ Conſtit.
63 habet locum etiam in Parochialibus dimiſſis ob alterius Parochialis aſſecutionem, vt cenſuit S. Congregatio negotiis Epiſcoporum & Regula-
64 rium præpoſita *ſub die 19. Decembris,* 1610. Non habet tamen locum in reſignante beneficium de ſuo iurepatronatus; hic enim poteſt præſentare, quem vult ad dictum beneficium, & Ordinarius tenetur inſtituere, nõ obſtante *dicta Conſtitutione* Pij V. *in §. cæterùm.* ita S. Congreg. Conc. *in Viterbien. 18. Martij, 1618.*

Quibus ſuppoſitis dubitari poteſt, an hodie 65
propter prædictas Pij V. Conſtitutiones ſimoniaca ſit cenſenda renunciatio ſimpliciter facta ea mente, & ſpe, vt certæ perſonæ conferatur: & inſimul, an liceat renuncianti id procurare, & ab Ordinario petere? Dubitationis reſponſum perhibent verba illius Conſtit. quæ incipit *Quanta,* ibi, *nec futuri ſucceſſores ab eiſdem verbo, nutu, aut alio ſigno deſignentur,* &c. quibus tamen reſpondetur in prædictis verbis non imponi præceptum ſubditis reſignantibus, ſed ſolùm Prælatis conferentibus, cùm ad eos ſolùm referantur, imò nec præceptum importabant, ſed ſolùm admonitionem, vt ex verborum forma, & contextura colligitur: quia *in eo verſ.* vtitur Pontifex verb. *caueat,* *in ſequenti verſ.* inquit. *Cæterùm præcipimus, & omnino interdicimus,* &c. Deinde lex humana internos actus non iudicat [...] *nouit, ut ſent. excomm. cap. vlt. de ſimon.* igitur nec renunciantis intentionem, quæ ad actus externos non exit: ſunt ergo prædicta verba intelligenda de intentione expreſſa, vel tacita in conuentionem deducta, vt explicat Flamin. *d. q. 6. num. 7.* Nau. *conſ. 38. num. 3. de ſimon.* Ad alteram verò Conſtit. de confidentiis, per quam omnis ſpes & intentio tanquam ſimoniaca videtur condemnata, ſatisfacit idem Nau. *in manu. c. 23. à n. 109.*

Secunda verò principalis differentia, quæ in- 66
ter ſimplicem & conditionalem renunciationem conſideratur, ea eſt; quia per puram & ſimplicem renũciationem à quocunque legitimo Superiore acceptatã amittit renuncians ius omne, quod in tali beneficio habet, & tanquam vacans à quolibet impetrari, & conferri poteſt, vt poſt Abb. Imol. & alios *in cap. ſoliciiè, de reſtit. ſpoliat.* tractat Caſſad. *deciſ. 4. eod. tit.* Pute. *deciſ. 158. n. 4. lib. 3.* & eſt vulgare, quòd ſic reſignans regulariter omnem proprietatem, & titulum amittit, *cap. ſuper hoc, de renunciat.* Rot. *deciſ. 597. num. 1. p. 1. diuerſ.* & *in Leodien. Canonicatus S. Pauli. 25. Iunii 1621. coram Card. Veroſpio, & in Nucerina Parochialis 28. Iunii 1630. corã R. P. D. Motmanno & coram Card. Caualer. deciſ 104. num. 2.* & eſt recepta ſententia, de qua Doctores non dubitant. In eo verò verſatur controuerſia, an per ſimplicem beneficii renunciationem à Superiore admiſſam renuntians poſſeſſionem etiam amittat, ita vt beneficio ſimpliciter reſtituendus non ſit? In qua communis obtinuit renunciantem non ſolùm beneficij proprietatem, ſed etiam poſſeſſionem perdidiſſe, neque, ad nudam detentionem, quam retinet, eſſe reſtituendum, ſi ab ea deiiciatur: ita Innoc. *in cap. ſuper hoc, de renunciat.* communiter receptus ex Nau. *in cap. accepta, de reſtit. ſpol. oppoſit. 6. num. 5.* Flamin. *lib. 5. q. 5. num. 7.* Præcipuum autem huius opinionis fundamentum deſumitur ex *dicto cap. accepta.* vbi Pontifex decidit exceptionem ſpontaneæ renunciationis impedire beneficij reſtitutionem: quia ſcilicet, renunciatio ante ſpolium facta fuit: ex eo autem beneficiarius poſt ſpontaneam renunciationem non dicitur à poſſeſſione deiectus quia tempore deiectionis iam poſſeſſionem non habebat, quam per renunciationem perdiderat: contrarium dicendum, quando renunciatio poſt ſpolium facta fuit; quia eo ipſo, quòd renunciatio poſt ſpolium facta proponitur, iam conſtat ſpoliatum per talem renunciationem poſſeſſionem, quam non habet, non dimittere,

mittere,ſed ſolam proprietatem, & titulum reſi-
gnaſſe ; & ideò exceptio renunciationis factæ
poſt ſpolium , cùm proprietatem reſpiciat , non
obſtat ſpoliato reſtitutionem petenti,iuxta text.
in d.cap.ſolicitè:ita illum text. cum *d.cap. accepta*,
conciliare nititur *gloſ.2.in d.c.ſolicitè*, communi-
ter recepta per Bero.ibi *num.26.*Nau.*oppoſ.1.n.4.*
Menoch.*remed. 1.recup. num. 297.* Anton. Gabr.
commun.tit.de reſtitut.ſpoliat.concl.1.n.57. quod to-
tum fundatur in eo , quia renuncians ante ſpo-
lium, titulum & poſſeſſionem amittit ; poſt ſpo-
lium verò amittit tantùm titulum , quem habe-
bat,non verò poſſeſſionem,à qua per ſpoliatorem
jam erat deiectus.Deinde,eſto beneficiarius per
ſpontaneam renunciationem poſſeſſionem non
amitteret,amittit ſaltem titulum , qui ad peten-
dam reſtitutionem in beneficialibus neceſſarius
eſt , ſaltem coloratus , patitur etiam notorium
proprietatis defectum,per quem reſtitutio impe-
ditur : vtrumque communis ſententia probat,
quam ſequuntur plures : elati per Cou.*pract.c.ap.*
*23.num.4.*Menoch.*remed.15.recuper.n.* 458. & ita
ſeruari in praxi teſtatur Collectan.*in cap.in litte-*
ris,de reſtit.ſpoliat. Caſſad.*deciſ.4.eod.tit.*Staphil.*in*
tit.de ſignatura Iuſtitiæ,§.verùm.n.11. Vnde neceſ-
ſariò videtur fatendum beneficiarium poſt ſpon-
taneam renunciationem non eſſe reſtituendum,
ſi à beneficio deiiciatur.

68 Quæ tamen doctrina,licèt communis ſit,& in
praxi ſeruanda,in rigore Iuris verius puto bene-
ficiarium per renunciationem non amittere poſ-
ſeſſionem,in qua ſicut antea, inſiſtit, & ideò re-
ſtituendum,ſi ab ea deiiciatur. Moueor , quia in
temporalibus non aliter . poſſeſſio amittitur,
quàm ſi poſſideos eam dimittere intendat , vt
docet Iureconſ.*in l.ſi quis vi,§.differentia,l. 3. §.in*
amittenda,l.quemadmodum.ff.de acquir. poſſeſſ. Cùm
verò regula hæc in beneficialibus limitata non
reperiatur, idem ſtandum eſt Pondero etiam pro
hac parte,quòd per ſolam beneficiorum collatio-
nem poſſeſſio,antequam apprehendatur,non ac-
quiritur,vt colligitur ex *cap.cùm veniſſet*, ibi *non-*
dum eſſet poſſeſſionem adeptus.de inſtitut. ca. licet. de
prabend. in 6. igitur per ſolam renunciationem,
quæ ſtricti iuris eſt,& ſtrictiùs interpretanda,an-
tequam ex animo poſſidentis non dimittatur,
perditur. Vnde,ſi beneficiarius poſt renunciatio-
nem , antequam poſſeſſionem retineat , eandem
licèt iniuſtè,validè tamen , continuabit , & ſi ab
ea deiiciatur,reſtituendus erit, vt poſt Imol. *in*
c.ſuper eo,de renuncia. tenet Rot. *deciſ.1.eodem ti .in*
nouis,quos refert Anton.Gabr.*commun.tit.de reſtit.*
ſpoliat.concl.1.n.59 Nau.*vbi ſup.oppoſ.7. n 5.*Pro
qua etiam ſententia adduci poſſunt multi , qui
contendunt,eum, qui poſt renunciationem diu
beneficium retinet,& in eius poſſeſſione inſiſtit,
ſpoliatum eſſe reſtituendum , quantumcumque
renunciatio præceſſiſſet:ita poſt Abba. *n. 7.* Bero.
25.in d.cap ſolicitè , tenent plures , de quibus per
Menoch *remed.1.recup.n.299* igitur per renuncia-
tionem beneficii eius poſſeſſio non amittitur,
quia diuturna inſiſtentia & detentio poſſeſſio-
nem ſupplere non poteſt,iuxta text. *in l. 2. C. de*
*praſcrip.triginta l.neque,C.de vſufructu.*Licèt titu-
lum,& eius præſumptionem inducere,& ita poſ-
ſeſſionem iuſtificare poſſit,ex reg.*l.cùm de in rem*
verſ.,ff.de vſur.l.cùm filium,C.de petit.hared.

69 Nec contrarium euincit text.*in d. cap. ſolicitè*,
quia licèt probet renunciationem factam poſt
ſpolium non impedire reſtitutionem,non tamen
euincit à contrario ſenſu renunciationem ante
ſpolium ſemper reſtitutionem impedire , quaſi
per eam & proprietas, & poſſeſſio amittatur , vt
communis exiſtimat;ſed tantùm concludit poſſe
aliquo caſu obſtare,quando, ſcilicet. renuncians
cum proprietate poſſeſſionem ſimul dimitteret;
quod nuſquam contingere poteſt,vbi ſpoliũ re-
nunciationem præcedit. Non obſtat etiam text.
in d.cap.accepta ; omiſſis enim multis, de quibus
per Nau.*ibidem oppoſ. 1.* probabilius dici poteſt;
ſpoliatum,de quo ibi,non egiſſe iudicio poſſeſ-
ſorio ex interdicto,*vnde vi*,ſed poſtulaſſe reſtitu-
tionem ſui beneficij per remedium petitorium,
contra quod exceptio renunciationis,& quæcũ-
que alia proprietatem reſpiciens opponi poteſt.
Suadetur hic intellectus ex vltimis eiuſdem text.
verbis. ibi, *perpetuum ſilentium imponatis*,quæ ver-
ba iudicium petitorium reſpiciunt,iuxta *cap.cùm*
Eccleſia,de cauſa poſſeſſ. Nec poſſeſſorio rectè con-
ueniunt, in quo ſpoliatus incumbat , proprie-
tatis tamen quæſtio eidem ſalua manet,*cap.ſigni-*
ficauerunt,in fine,de teſtib.cap.ex conqueſtione , de re-
ſtit.ſpoliat. Nec verba text.*in d.cap. accepta* , com- 70
munem intellectum patiuntur:quia,ſi text. age-
ret de renunciatione ante ſpolium ad effectum,
vt proprietas & poſſeſſio amiſſa cenſeatur,& im-
pediretur reſtitutio,vt communis exiſtimat. fru-
ſtra Pontifex expenderet ſpontaneam renuncia-
tionem, cùm & coacta , & facta per metum vali-
da eſſet mero iure,iuxta *c.2.de his , quæ vi* , & po-
tens eſſet ad titulum , & poſſeſſionem auferen-
dam,vt aduertit Nau *d.oppoſit.1. n. 1. verſ. quinto.*
Deinde fruſtrà Pontifex ponderat *in d. cap. acce-*
pta renunciationem factam coram legitimo Su-
periore,cùm etiam,per eam , quæ abſque eo ſit,
perdatur poſſeſſio,ſecundùm communem ſentẽ-
tiam,de qua Nau.*ibi n. 3.* Quare planiùs text. ille
intelligitur de remedio petitorio,quod ſpoliatus
intentauit,iuxta *cap.eod.tit.*quem intellectum *poſt*
gloſ.x.ibi,ſequitur Imol.*in d.cap.ſolicitè*, Xuar.*in*
*leg.23.à n.16.*Minùs obſtat poſterius fundamen-
tum pro communi adductum ex notorio tituli
defectu,qui per renunciationem inducitur, quia
non omnis renunciatio eſt notoria,ac per conſe-
quens non omnis renunciatio notoriũ tituli de-
fectum inducit : potuit etiam quis nulliter re-
nunciare,in quo caſu , nec patitur tituli defectũ,
nec impeditur reſtitutio , vt poſt Rot. reſoluit
Gabr.*d.concl.1.n.60.*ſola denique poſſeſſio abſque
titulo colorato ſufficiens eſt ad reſtitutionem
petendam , vt contra communem reſoluit Abb.
*n.4.*Imol.*n.8.*Bero.*86.in d.cap.ex litteris , de reſtit.*
*ſpol.*Carduſ.*in cap.ex parte , eod. tit.* & alij , vt per
Menoch.*remed.1.recuper.n.459.*

Sed,quamuis per ſimplicem,ac puram reſigna- 71
tionem à ſuperiore admiſſam renuncians ius om-
ne,quod in beneficio habebat , ipſo iure amittat,
vt hucvſque probauimus,per reſignationem ta-
men conditionalem,nec titulum amittit, nec vl-
lum ius ab ſe abdicare cenſetur, niſi conditioni-
bus impletis,quæ ſi ad vnguem,& in forma ſpe-
cifica ſeruatæ non fuerint,perinde eſt , ac ſi reſi-
gnatio facta non eſſet:colligitur hæc differentia
ex *reg.l.qui heredi,l. Maniu.ff.de condit.& demonſt.*
cum aliis adductis per Flamin.*d.lib.1. q. 3. n. 15.*
tradit in ſpecie Pariſ.*conſ.5.n.7.lib.4.* Iaſon.*conſil.*
*86.lib.3.*Puteo *deciſ.155.lib.1.*Mandoſ.*in ſignatura*
gratia,tit.de regreſſu,c.x.

Ex qua reſolutione iam primò infertur , quòd ſi 72
beneficij collatio facta ſit alteri,non verò ei , in
cuius

cuius fauorem renunciatum fuit, tale beneficium
vacare non cenſetur, ſed poterit reſignans ex an-
73 tiquo titulo poſſeſſionem continuare. Ratio eſt:
quia reſignans in fauorem certæ perſonæ à ſe ſui
beneficij ius abdicare non intendit, niſi benefi-
cium reſignatario acquiratur, in cuius fauorem
ceſſio, ſeu reſignatio facta fuit; neque Pontifex
reſignationē pro alio, quàm pro eo, admittere in
tendit ita Caſſad. *deciſ. 3. n. 1. de renunc.* Mandoſ. *de
ſignatura gratiæ, tit. de reſignat. à princip.* Rebuff. *in
praxi, tit. de benefic. poſſeſſ. n. 146.* Burſat. *conſ. 411. n. 5.
lib. 4.* Flamin. *d. q. 3. n. 47. cum ſeqq.* Rot. *in Leodien.
Canonicatus S. Dionyſij, 25. Maij, 1628. cor. R. P. D.
74 meo Pirouano.* Tum, quia reſignans ad fauorem
certæ perſonæ conditionaliter reſignat, dummo-
do, ſcilicet, dictæ perſonæ beneficium perfectè
acquiratur, ac proinde donec reſignatio ſit effe-
ctum ſortita, ius & poſſeſſionem non amittit,
Achil. *deciſ. 10. n. 1. & 4. de reſtit. ſpoliat.* Mohedan.
deciſ. 36. per tot. de renunc. & fuit dictum. *in Cordu-
ben. præſtimoniorum, 4. Maij 1603. coram bonæ mem.
Card. Lancelloto, in Leodien. Canonicatus, 25. Iunij
1621. coram Card. Veroſpio, & in alia Leodien. Cano-
nicatus, 27. Martij, 1623. coram Reuerendiſſimo D.
meo Coccino Decano. & in Romana Canonicatus S.
Mariæ in via lata, 29. Maij, 1624. & in Moten. Ca-
nonicatus, 28. Maij 1625. coram bonæ mem. Buratto:*
75 nec probatur effectuatio, nec ius abdicatur à re-
ſignante, donec litteræ fuerint executæ, & bene-
ficium reſignatario acquiſitum. Rot. coram Gre-
gor. XV. *deciſ. 159. n. 6.* & fuit dictum *in Abulen. &
Zamoren. beneficiorum, 17. Iunij 1594. coram Penia,*
impreſſa per Garc. *de benefic. p. 6. cap. 2. num. 126. &
in Burgen. Canonicatus, 28. Aprilis 1597. coram
Card. Pamphilio ſen.* impreſſa per Marcheſan. *de
commiſſ. tom. 1 pag. 143. & in Ampurien. beneficij 17.
Februarij 1624. coram R. P. D. Merlino, & in Nu-
cerina Parochialis 28. Iunij 1630. coram R. P. D.
Motmanno*, vbi extenditur, quamuis reſignans
tanquam œconomus ab Ordinario deputatus
beneficium adminiſtraſſet; quia huiuſmodi actus
non concludit neceſſariò, quòd reſignans ha-
buerit animum abdicandi à ſe beneficium, &
poſſeſſionem in euentum, in quē illud perpetuò
non acquireretur reſignatario: nam deficiente
hac conditione ius remanet penes reſignantem,
donec ea purificetur, Achil. *deciſ. 4. num. 1. de ce-
rum permut.* & in terminis poſſeſſionis captæ per
reſignatarium, etiam volente reſignante: ſi verò
beneficium non acquiratur reſignatario, eſt *de-
ciſio* Mohed. *vlt. de. renunciat.* quam ſequuta eſt
Rot. *in d. Nucerina Parochialis*, & hæc dicitur in-
tentio reſignantis, vt dixit etiam Rot, *in Leodien.
Canonicatus S. Dionyſij, 25. Maij, 1626. Coram R. P.
D. meo Pirouano.* Hinc reſignans non cadit à iure
ſuper beneficio, niſi litteræ Apoſtol. *in forma di-
gnum*, ad fauorem reſignatarij expeditæ, executio-
ni fuerint demandatæ, vt dixit Rota coram Bu-
ratt. inter eius impreſſas *deciſ. 871. & in dicto
Ampurien. beneficij coram R. P. D. Merlino.* Hinc
eadem Rota *in Colimbrien. Canonicatus 4. Februarij
1632. coram R. P. D. Merlino*, impreſſa per Paul de
Rubeis *deciſ. 92. à num. 13. tom. 2. diuerſ.* aliàs *p. 6.
recent.* dicit, quòd ſi gratia reſignationis fuerit ex-
pedita in forma *dignum*, per quam datur dumtaxat
mandatum de prouidendo; quatenus reſignata-
rius reperiatur idoneus, nullumque tribuitur ei-
dem reſignatario ius in re, nec à reſignante ius
præmium abdicatur, niſi poſtquam gratia me-
diante collatione facta reſignatario fuerit execu-
tioni mandata. Pendente lite ſuper validitate, vel
inualiditate reſignationis, & an ſint purificatæ
conditiones, antequam reſignatarius adipiſcatur
poſſeſſionem, datur reſignanti manutentio, etiam
contra reſignatarium, ſaltem reſpectu detenta-
tionis, Rot. *deciſ. 1. de renunciat. in nouis*, cum aliis
*in Leodien. Canonicatus S. Pauli, 25. Iunij 1621. co-
ram Card. Veroſpio*; ſecus autem, ſi reſignatarius re-
periatur in poſſeſſione; quia ipſi, non reſignanti
danda eſt manutentio, Rot. *deciſ. 92. p. 1. recent.* in
qua aliæ deciſiones referuntur.

Secundò infertur beneficium non vacare, nec 76
ius à reſignante abdicari, ſi ex aliqua cauſa bene-
ficium à reſignatario quæſitum non ſit, v. g. ſi ex-
communicatus ſit, ſi ſit laicus, ſi abſens ſit, & ac-
ceptare noluerit, aut ante acceptationē moriatur,
quia in his, & ſimilibus caſibus reſignans per re-
ſignationem nullum ius amiſit. Poteſt etiam po-
ni exemplum in eo, qui beneficium iuriſpatro-
natus abſque patroni conſenſu, aut legitima de-
rogatione reſignauit, quia eo caſu reſignatio
nulla eſt, & ius penes reſignantem remanet, vt
tenent Burſat. *conſ. 411. n. 4.* communis ex Flamin.
d. q. 3. n. 96. idem dicendum de eo, qui reſignauit
in manibus non habentis facultatem recipiendi
reſignationem, vt teſtatur Guido *conſ. 172.* aut ſi
verus beneficij valor à reſignatario expreſſus non
ſit: quia, cùm reſignatio ob verum valorem non
expreſſum nulla ſit, nec ex ea reſignatario ius
quæratur propter regulam de valore exprimēdo,
& communem ſtylum, rectè ſequitur ius apud re-
ſignātem illæſum manere, vt poſt Boër. *deciſ. 243.* 77
n. 8. reſoluit Flam. *vbi ſup. n. 107.* aut denique ſi in
reſignatione nō fuit facta mentio, quòd reſignās
reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij reſi-
gnati, contra formam Concil. Trid. *ſeſſ. 21. de re-
form. c. 2.* Flam. Pariſ. *d. tract. de reſign. lib. 2. q. 9. n. 36.
& 39.* Gonz. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. §. 10. n. 35.* Ni-
col. Garc. *de benef. p. 2. c. 5. n. 192. cum ſeqq.* & fuit
firmatum *in Leodien. Canonicatus S. Ioannis 28. Iu-
nij 1621. coram bonæ mem. Remboldo, & in Ilerden.
Canonicatus 2. Decembris 1624. coram bonæ mem Bu-
ratto*, Inter eius impreſſas *dec. 838. n. 13.* quod pro-
cedit etiam in reſignatione ex cauſa permutatio- 78
nis, Rot. *deciſ. 614. p. 3.* niſi quando quis adeptus
eſſet pacificam poſſeſſionem beneficij permutati,
Gregor. *deciſ. 441. n. 3* Reuerendiſſimus Coccinus
deciſ. 317. Buratt. *d. deciſ. 838. n. 14.*

Tertiò infertur, quòd ſi reſignans reſeruata 79
penſione reſignauerit, & penſio non reſeruetur,
aut ſi reſeruata ſit, in minori tamē ſumma, quàm
à reſignante fuerit præfinita, vel ſi reſeruatio pē-
ſionis ex aliqua cauſa annullari cōtingat; quia in
his, & ſimilibus caſibus nulla erit talis reſignatio,
& ius à reſignante abdicatum non cenſetur, ad
tradita per Caputaq. *deciſ. 216. p. 1.* Flamin. *d. lib.
1. q. 3. n. 82. cum ſeqq. & n. 117.* Seraphin. *dec. 21. n. 1.*
Buratt. *deciſ. 833. n. 3.* Rot. *deciſ. 419.* & *deciſ. 699.
num. 4. p. 1. diuerſ. & deciſ. 92. n. 5. p. 1. recent. & deciſ.
4. n. 2. & deciſ. 432. n. 2. p. 2. recent. & in d. Leodien.
Canonicatus S. Dionyſij.* Ius enim non abdicatur à 80
reſignante non ſeruatis conditionibus, Flamin.
d. lib. 1. q. 14. n. 7. Hieron. Gabr. *conſ. 185. nu. 2. cum
ſeqq. lib. 1.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 746.
n. 20. & 21.* Rot. *in Verdunen. Abbatia, 5. Maij 1614.
n. 9. & deciſ. 833. n. 4.* & titulus ac poſſeſſio non 81
dicitur dimiſſa, niſi adimpleta conditione, Fla-
min. *d. q. 14. num. 10.* Nec vbi penſio in parte non 82
ſubſiſtit, erit reducibilis ad minorem quantitatē,
quia deficit reſignantis conſenſus, & ſic in totum
ipſa

ipſa gratia corruit, & reſignans poteſt regredi ad beneficium reſignatum, vt fuit reſolutum *in Toletana penſionis*, 28. *Ianuarij*. 1597. *coram Gipsio*, & *in Vincentina penſionis*, 21. *Maij*. 1610. *coram R. P. D. nunc Pirouano*, impreſſa per Farin. *deciſ.* 260. *n.* 2. *p.* 2. *recent*.
83 Nec refert, quod reſignatarius non retineat beneficium ex cauſa reſignationis, ſi fuerit nulla, ſed ex aliis clauſulis, de quibus in litteris; qui etiam tunc tenetur ſtare conditioni pro conſeruatione iuris reſignantis, cum clauſula, *ſiue alio quouis modo*, vel alia, *adhuc per obitum N.* & ſimiles ſint acceſſoriæ ad reſignationem narratam, & ſic illa nulla, ſubreptitia, ſeu inualida exiſtente, nihil operantur, Pute. *deciſ.* 267. *lib.* 3. *an correct.* & fuit latè deductum *in Meſſanen. regreſſus*, 24. *Ianuarij* 1612. *coram bone mem. Vbaldo*.

84 Vnde, ſi in ſupplicatione dictum ſit penſionem à reſignante impoſitam tertiam partem fructuum non excedere, cùm tamen excedat, aut beneficiū, ſuper quod penſio conſtituitur, liberum eſſe, cùm tamen alia iam eſſet grauatū, de qua in ſupplicatione mentio facta non fuit, certum eſt tales litteras, tanquam ſubreptitias, vitiari, & reſignantē ad ſuum beneficium poſſe regredi. In eo verò magna eſt difficultas, an ſi reſignans per aliquot annos penſionē percepiſſet, poſſit ex poſtfacto ſuū beneficium recuperare, an verò penſio in eo, quod excedit, ad iuſtam quantitatem reducenda ſit? In qua difficultate diſtinguendum puto inter eum, qui bona fide renunciauit, putans penſionem legitimè conſtitutam, & inter eum, qui ſciens penſionis litteras eſſe ſubreptitias, eandem nihilominus per aliquos annos percepiſſet. Priori caſu, neque titulum, neque poſſeſſionē renuncians amiſit; ſed ad ſuum beneficium liberè redire poteſt; cùm ius quæſitum non ſit ei, in cuius fauorem renunciauit; neque reſignans titulum aut poſſeſſionem dimittere intendat, niſi caſu, quo alteri cum effectu acquiratur. In poſteriori verò caſu titulum non amiſit, qui per collationem nulliter factam in reſignatariū tranſire non potuit; amiſit tamen poſſeſſionem, quam ſolo animo potuit amittere, & ex tali penſionum perceptione dimiſiſſe creditur, quicquid Flam. *vbi ſup. à n.* 80. aliter inuoluat. Idem, quod de penſione diximus, de reſeruatione acceſſus, ſeu regreſſus, vel de reſeruatione omnium fructuum, aut medietatis dictum volumus; quia, ſi reſeruatio iuxta formam à reſeruante præfinitam facta non ſit, ſui beneficij titulum non amiſit, cùm conſenſus conditionalis cōditione nō impleta perinde ſit, ac ſi præſtitus non fuiſſet; ita reſoluit Hier. Gabr. *conſ.* 185. *lib.* 1. plures deciſiones allegat Flamin. *d. q.* 3. *n.* 78.

85 Quartò infertur reſignantem non ſolùm titulum, ſed etiam poſſeſſionem retinere, quandiu cōditio adimpleta, & beneficium reſignatario quęſitū non fuerit, niſi aliunde colligatur poſſeſſionem dimittere voluiſſe, iuxta celebrem doctrinā Nau. *in c. accepta, oppoſ.* 7. *n.* 23. & 33. *de reſtit. ſpoliat.* Vnde colligunt aliqui poſſe reſignatorem fructus ſui beneficii percipere, quandiu poſſeſſio per reſignatarium quæſita non fuerit, & ita nō à tēpore notitiæ, ſed à tempore apprehenſæ poſſeſſionis per reſignatarium fructus ad reſignantem pertinere, de quo loco diſputandum erit.

86 Quintò, & vltimò infertur, procuratorem ad reſignandum ſub certo modo, & forma conſtitutū, mandati formam tranſgredi non poſſe; quòd ſi in fauorem alterius, non verò nominati, vel ſi diuerſa forma, aut cum minori penſione reſignatio facta ſit, nullius erit momenti, neque reſignās titulū, & poſſeſſionem amittit; imò ſi gratia iuxta ſupplicationis & mandati formā reformata non fuerit, reſignās aduersùs reſignatariū ſpolio agere poterit, ſi beneficij poſſeſſionem ingreſſus ſit, cùm mandatū non fuerit iuxta ſuos fines obſeruatum. Colligitur hæc doctrina ex reg. *l. diligenter ff. mandati, c. cum dilecta, de reſcript. c. cùm olim. de officio deleg.* tradit in ſpecie Seraph. *dec.* 263. Burſat. *conſ.* 380. *n.* 15. Rebuff. *in praxi. tit. de publicana. gloſ. vlt. n.* 32. Flamin. *lib.* 9. *q.* 17. *n.* 3. Limitatur tamen doctrina ſuprapoſita, vt non procedat, quando procurator non ſeruando formam mandati, reſignantis conditionem meliorem effecit: v. g. ſi maiorem penſionē eidem reſeruari fecerit: tūc enim licet non ſecundum verba, ſed ſecundùm mentem reſignantis eius mandatum obſeruatur, vt 87
poſt alios tenet Flamin. *d. q.* 17. *n.* 146. Declaratur tandem prædicta doctrina, vt non procedat in his quæ nunquam, aut ſaltem difficillimè concedi ſolent; quia cùm impoſſibilia reputentur, à mandato reiiciuntur, & pro non appoſitis habentur, iuxta reg. *l. Iulianus*, §. *conſtat. ff. de legat.* 1. poteritque procurator ſupplicationē reducere ad eam formam, quę reſignanti fuerit vtilior, ſi Datarius ſupplicationem iuxta formā mandati admittere noluit, dummodo conſtet procuratorem facta omni diligentia obtinere non potuiſſe, vt tradit Pute. *deciſ.* 324. *alias* 552. *n.* 2. *lib.* 2. Ex qua declaratione infert Flamin. *d. q.* 17. *n.* 141. quod ſi datum ſit mandatum ad renunciādum beneficiū, reſeruata certa penſione cū facultate transferendi, & procurator iuxta formam mādati ſupplicationem porrigat, Datarius verò clauſulam transferendi concedere noluit, imò eam à ſupplicatione caſſet, vel ſi mandauit, vt reſignatio fiat cum reſeruatione omnium fructuum, Datarius autem ſolùm medietatem cōcedat, quia in his & ſimilibus caſibus reſoluit Flamin. validas eſſe tales renūciationes, & in Romana Curia paſſim admitti, licèt mādati forma ad vnguem obſeruata non ſit: quā doctrinam libenter admitterem, quando mandatū rem prope impoſſibilem cōtineret, quæ rarò fieri conſueuit; non verò ſi aliquando ſolita fuit concedi, & nunc à Romano Pont. iuſtis aliquibus de cauſis interdicta eſt, v. g. ſi Romanus Pontif. qui nunc præeſt, renunciationes cum reſeruatione omnium fructuum admittere ſoleat, & ſucceſſor tales renūciationes fieri omninò prohibeat: tunc enim non credo poſſe procuratorem mandati formam immutare, licèt pro eo tempore forma in mandato expreſſa difficillima videatur; quia non cōſtat eam fuiſſe mentem reſignantis, qui fortaſſe aliter renunciare non intendit, quàm ſi omnes fructus ſibi reſeruētur, prout paucis antè annis fieri conſueuerat, in cuius ei cōfirmationem facit, quia mandatum ad reſignandum ſtrictiſſimè eſt interpretandum, vt notat Pariſ. *conſ.* 243. *n.* 35. *lib.* 3. Burſat. *conſ.* 395. Rebuff. *in praxi, tit. de procurator. ad reſignand. conſtitutus n.* 12.

Solet tamen in propoſito controuerti, ſi quis 88
procuratorem ad reſignandum ſub certa forma, & cōditionibus conſtituat; procurator autem mandati formam non obſeruet, an huiuſmodi reſignatio ſuſtineri poſſit, ſi reſignans poſtea talem reſignationem tacitè, aut expreſsè ratā habuerit? In qua difficultate reſoluendum puto non valere prædictā reſignationem, quamuis reſignans eandem ex poſtfacto ex variis actibus ratificauerit. Ratio eſt, quia cōſenſus per procuratorem contra

formam mandati præſtiti, nullius eſt momenti, vt poſt. Alex. *conſ. 11. n. 4. lib.* ... *n. 6* Dec *conſ 77 nu. 1. lib. 1.* tradit Burſat. *conſ. 395. n. 11. lib. 4.* Ratificatio non retrotrahitur, quãdo actus à principio nullus fuit, ea Bartoli doctrina *in l. obſeruare. ff. de offic. proconſ.* recepta per Alex. *conſ. 16. n. 19 lib. 6.* Pariſ. *conſ. 49 n. 61. lib.* præcipuè in beneficialibus: in quibus Superioris cõſenſus deſideratur, qui in tacita ratificatione non datur: vnde, cùm legitimè Superioris auctoritas in beneficiorũ renũciationibus requiratur, quæ à principio nulliter, in ratificatione verò nullo modo interuenit, rectè fit ratificationem collationis nullæ nullius eſſe momenti, vt docent Guid. *cõſ. 189.* Flam. *d. q. 17. n. 71.* Sed ius omne apud reſignantem remanſiſſe, ex doctrina Abb *in c. cùm olim, 19. de re iudic.* atque etiam poſſeſſionem, ſi reſignans renunciationem fuiſſe nullam probabiliter ignorabat, quæ doctrina, licèt in ſe dubia videatur per text. *in l. licèt 56. ff de iud.* vbi iudicium per falſum procuratorem nulliter agitatum, accedente dominij conſenſu confirmatur, nobiſcum tamen non pugnat text. ille, cùm ad renũciandum vtriuſque conſenſus renunciantis, ſcilicet, vt legitimi Superioris inſimul requiratur, qui in ſimplici ratihabitione non reperitur. Quare ad prædictam renonciationem ratificandam noua renunciantis, & Pontificis approbatio eſt neceſſaria, quod efficaciùs comprobatur per reg. *Cancel.* 44. iuxta quam expreſſus, & formalis conſenſus in renonciationibus prærequiritur, qualis non eſt ille, qui in ratificatione reperitur. Ampliatur tandem ſupradicta doctrina, vt procedat, etiamſi in mandato appoſita ſit clauſula, *vt procuratori benè viſum fuerit expedire*; quia per eam de ſtylo Curiæ libera poteſtas procuratori circa cauſam principalem data non cenſetur, ſed potiùs circa expeditionem litterarum, ad quam prædicta clauſula referenda eſt vt cum Burſat. *d. conſ. 395. n. 25.* reſoluunt plures citati à Flamin. *d. q. 17. n. 48.* Aliter dicendum, ſi appoſita ſit clauſ. *modo & forma eidem procuratori benè viſis*, quia hæc ſufficiens eſt ad maiorem, ſeu minorem conſtituendum, dummodo penſio reſignanti non alteri reſeruetur, vt multis confirmat Flamin. *vbi ſup. n. 82.* Illud in hac materia ſingulare, & ſcitu digniſſimum exiſtimo, reſignationem, ſcilicet, fieri non poſſe ad fauorem procuratorum ad reſignandum conſtitutorum, qui mandatum acceptarunt, ſecus ſi non acceptarunt: quia, ſi in vno mandato plures fuerint conſtituti procuratores, qui illud acceptauit, poterit reſignare ad fauorem alterius comprocuratoris, qui non acceptauit, cùm tunc ille reputetur extraneus: ita Rota *in Romana Canonicatus S. Mariæ in lata via, 29. Maij 1624. coram bonæ mem. Buratto* inter eius impreſſas *deciſ. 797. n. 1.*

§. II.

Quibus ex cauſis renunciationes beneficiorum validè fiant.

89 EX certis cauſis poteſt quiſquam Prelatus Eccleſiam ſuam cum Superioris licentia renũciando dimittere, vt habetur *in c. niſi cùm pridem*, vbi gloſ. & Doctores *de renunciat.* quæ quidem ſolent his verbis comprehendi:

Debilis, ignarus, malè conſcius, irregularis,

Quẽ mala plebs odit, dans ſcandala, cedere poſſit.

& hæ quidem cauſæ ad duas præcipuas rediguntur, ſcilicet, ad vtilitatem Eccleſiæ, & ad ſalutem propriam, vt dicetur *in cap. quidam, eodem tit.*

Debilis intelligitur tali infirmitate, vel impotentia, qua redditur ab officij executione inutilis, 90
aut valdè difficilis, *d. c. niſi cùm pridem*, ibi, *alia vero cauſa eſt debilitas corporis*, &c. Gig. *de reſidentia Epiſc. c. 17. n. 12.* Fuſc. *de viſit. lib. 2. c. 28. n. 3.* Flam. *de reſign. benef. lib. 6. q. 3. n. 15. cum ſeqq.* aut ſi non poteſt abſque mortis periculo in loco Eccleſiæ ſuæ permanere. *c. ad ſupplicationem, eod. tit. de renunciat.* Ei verò, qui eſt ſenio confectus, ſi nihilominus ſit Eccleſiæ vtilis, non datur renunciandi facultas, ſed potius ei coadiutor adiungitur, *c. 1. eod. tit.* Senectus autem, quę Prẹlatũ impotentem reddit ad exequendum officium paſtorale, Iudicis, hoc eſt, Summi Pont. arbitrio relinquitur, vt per Menoch. *de arbitr. caſu 33. n. 3.* Maſcard. *de probat. cõcl. 1295. n. 8.* Flam. *d. q. 3. n. 56. & q. 6. n. 5. cum ſeqq.* Marc. Anton. Genuenſ. *c. 53. n. 1.* Rendina *in propr. recept. ſent. tom. 1. prope finem Miſcel. n. 4.* 91

Ignarus intelligitur, qui ex defectu ſcientiæ ita eſt Eccleſiæ inutilis, vt nec ea norit, quæ ad officij ſui executionem ſunt neceſſaria, *d. c. niſi cùm pridem, ibi, pro defectu quoque ſcientiæ*, Gig. *d. c. 17. n. 13* Fuſc. *d. c. 28 n. 4. verſ. ex defectu.* Flam. *d. q. 3. à n. 67.* vbi *n. 83.* ampliat, vt propter defectum ſcientiæ non ſolùm ſit concedenda licentia Prælato petenti & volenti renunciare, ſed etiamſi non petat, põterit, compelli, vt renunciet, & *n. 84.* interpretatur verbum, *poteſt*, de quo *in d. c. niſi cùm pridem*, id eſt, debet; aliquando tam ardens in homine charitas eſſe poteſt, vt ſcientiæ defectum ſupplere valeat *d. c. niſi cùm pridem.* ibi, *& ideò imperfectum ſcientia*, &c. vt de Macedonio, & Ant. Anachoretis cuiuſuis diſciplinæ expertis ob eorum incredibilem charitatem Sacerdotio dignis, referunt Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 21. lit. A. in fine, verſ. aliquando*, Maiol. *de irregul. lib. 1. c. 32. n. 4. cum ſeqq.* Flam. *d. q. 3 n. 112. cum ſeq.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de diſciplina clericali. §. 4. n. 37.* Sed hoc caſu quoque datur coadiutor ſecundùm ea, quæ *ſup. lib. 1. c. de Vicario, & Coadiutor.* oſtendimus. 92

Malè conſcius intelligitur, qui propter crimen admiſſum, ex quo non fuit priuatus, petit renunciare, eò quòd propterea officij ſui executio impedimentum aliquod videatur habere, *d. c. niſi cùm pridem*, ibi, *propter conſcientiam enim criminis*, &c. vbi Abb. *n. 3.* Redoan. *de ſimon. p. 2. c. 13. n. 11.* Gig. *d. c. 17. n. 15.* Fuſc. *d. c. 28. n. 2. verſ. & de primo.* Flam. *d. q. 3. numer. 8.* vbi hoc intelligit eo tantùm caſu, quando committit crimen, quod poſt peractam pœnitentiam impedit Ordinis executionem, & citat gloſ. *verbo, ſed dumtaxat, verſ. qua erge, cap. niſi cum pridem.* & Innoc. *n. 1. & 3.* ac Abb. *n. 7.* 93

Irregularis eadem ratione poteſt facilè renunciare, *d. c. niſi cùm pridem*, ibi, *perſona verò irregularitas*, &c. Guid. *d. c. 17. num. 10.* Fuſc. *d. cap. 28. num. 7.* Flamin. *d. q. 3. num. 177.* vbi *n. 179.* ſubdit, quod ſtante huiuſmodi irregularitate Prælatus cogi poteſt renunciare. 94

Quem mala plebs odit, aut populus, quem regit, ſi tam duræ ceruicis exiſtat, aut adeò moribus ipſius Prælati aduerſarius, vt in eis quicquam ampliùs proficere non valeat, poteſt cedendi licentiam petere, *d. c. niſi cùm pridem*, ibi, *propter malitiam autem plebis*, &c. vbi Hoſt. *n. 4.* & Abb. *n. 10.* Guid. *d. cap. 17. num. 18.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de reſignat. expreſſa.* Fuſc. *d. cap. 28. num. 5.* Flamin. *d. q. 3. à num. 117.* nam & Apoſtoli Iudæis aduerſantibus diſceſſerunt, & ad gentes ſe conuerterunt, *Actor. 13.* 95

Dans

Dans ſcandala etiam cedere facilè pot[illegible] ſcilicet, ſcandala euitentur, quibus aliter prouidere non poteſt d.c.niſi cùm pridem, ibi, pro graui quoque ſcandalo, S.Thom. 2.2.q.185. art. 4. verſ.reſpondeo. Roman.ſing.794.incip. An Epiſcopus; Marſil.ſing. 654.n.2.Cou.in reg.peccatum p.2. in initio, ſub n. 5. Franc.Marc. Delphin.deciſ.944.num. 1.p.1. Anton. Ricciul. de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent.lib.9.c.3.n.8.Bellet.diſquiſit.cleric.p.1. tit.de diſcipl cleric.§.15.num.19 vbi ampliat, etiamſi ipſe non ſit in culpa ſcandali, Gig d.cap.17. Fuſc.d. c.28.n.6.Maiol.de irregular.lib.1.cap.2.n.4.& c.13. n.7.Flamin.d.q.3.n.153.vbi numero 176. declarat, vt quoties cogitur Prælatus renunciare ob ſcandalum, ei ſit danda compenſa, aut contracambium redditunm, vt poſſit viuere, & non habeat mendicare.

97 Cæterùm laboris vitandi gratia, vel ambitus, aut auaritiæ cauſa, aut alia minùs legitima cauſa renunciare volens, non eſt audiendus, cap ſicut vir, & per tot.7.q.1, d.c.niſi cùm pridem.§.Verùm, Flamin. dict.q.3.à num.216.nec ratione inſpirationis, vel humilitatis, d.c.niſi verſ.ſed dices, Flamin. d.q.3.à num.217.

98 Cauſæ verò, propter quas Epiſcopi, & alij facultatem habentes, ſimplices vt ſuprà beneficiorum reſignationes recipere, & admittere poſſunt, referuntur in Conſtit.58 Pij V.incip. Quanta Eccleſia ſub dat, Kalend. Aprilis, 1568. quam referunt Quarant.in ſum. Bullarij.verb. beneficiorum reſignationes, Flamin, de reſignat.lib.5.q.6.n.2. Vgolin.de officio Epiſcopi, cap.50.§.18.n.3.&de ea meminit Io. Anton.Nonar.in ſum. Bullar.tit. de benefic. reſignat. & permutat. cuius particula quoad hoc propoſitum ſic habet.

99 Poſt hac Epiſcopi, & alij facultatem habentes eorum dùntaxat renunciationes recipere & admittere poſſint, qui aut ſenio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxij, cenſuriſque eccleſiaſticis irretiti, aut nequeant, aut non debeant Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire, ſiue qui vnum, aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri, Religionem quoque ingreſſuri, vel matrimonium contracturi, ſi ſtatim poſtea id re ipſa exequantur: denique cùm quis ex aliis caſibus acciderit, qui Conſtitutione fel. record. Innocentij Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Eccleſiis edita continentur, qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecuri, ſed neque horum vllus ſacro Ordini mancipatus, niſi religionem ingreſſurus valeat vllo modo beneficium, vel officium eccleſiaſticum reſignare, niſi aliunde ei ſit, quo in vita poſſit commodè ſuſtentari. Ad hæc beneficiorum & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis ſanctionibus & Apoſtolicis Conſtitutionibus permittuntur. Caueant autem Epiſcopi, & alij prædicti, itemque omnes electores, præſentatores, & patroni tam eccleſiaſtici quàm laici, quicunque ſint, ne verbo quidem, aut nutu, vel ſigno fauere in huiuſmodi beneficiis, & officiis ſucceſſores ab ipſis reſignantibus, aut alias eorum ſignificatione, vel hortatu deſignentur, aut de his aſſumendis promiſſio inter eos, vel etiam intentio qualiſcunque intercedat. Cæterùm præcipimus, atque interdicimus, ne ipſi Epiſcopi, aut alij collatores de beneficiis & officiis reſignandis prædictis, aut ſuis, aut admittentium conſanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum audeant prouidere: quod ſi fecus, etiam quicquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocunque temerè attentatum, id totum ex nunc vires, & effectum decernimus non habere: qui verò contra fecerint, vt in eo, quo deliquerint, puniantur, à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione, præſentatione, confirmatione, & inſtitutione, pro vt cuique competierit; tandiu ſuſpenſi remaneant, donec remiſſionem à Romano Pontifice meruerint obtinere; & qui talia beneficia, ſeu officia receperint, eos prædictis pœnis volumus ſubiacere. Et nihilominus in eos, qui ſic ſuſpenſi conferre, eligere, præſentare, confirmare, vel inſtituere auſi fuerint, excommunicationis quoad perſonas, quo verò ad Capitula, & Conuentus à diuinis ſuſpenſionis ſententias ipſo facto promulgamus, quibus etiam nullus alius, quàm ipſe Romanus Pontifex, ſiue abſolutionis, ſiue relaxationis gratia (excepto mortis articulo) valeat impartiri, prohibitione, & litteris noſtris prædictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuò valituris non obſtantibus, &c.

Senio confecti. Qui autem tales dicantur, remittitur Iudicis arbitrio, conſiderata perſonarũ qualitate propter complexionum diuerſitatem, Menoch. de arbit.caſu 59.n.3.Flamin.lib.5.q. 6.num.8. Proſper de Auguſtino in addit. ad ſum. Bullarii, verb.beneficiorum reſignationes, in princ.Marc. Antõ. Genuenſ.in praxi Archiepiſc.Neapol.c.53.nu. 1.in nouu edit.Nouar.d.tit.de benef.reſign.n.2. in princip. 100

Valetudinarii Infirmitas igitur eſt cauſa legitima ad reſignandum beneficium, Flam.d.q. 6.nu.9. Proſper de Auguſtin.vbi ſuprà, verſ. ſecunda. Valetudinarij qui dicantur, etiam Iudicis arbitrio relinquitur Menoch.d.caſu 6n. Marc. Anton. Genuenſ.d.c.53.verſ.aut valetudinarii, Nouar. d. nu.2. verſ.ſecunda eſt infirmitas. 101

Corpore impediti. Si impedimentum ſit tale, vt non poſſit præſtare id, ad quod tenetur, vel aliàs ipſi Ordinario videretur eſſe ſufficiens, Proſp.de Auguſtino d.loco verſ.tertia. Ioan. Anton. Nonar. d.n.2.verſ.tertia, Marc.Anton.d.cap. 53. Flamin.d. q.6.n.31.& 35.vbi à num.36.exemplificat in octo morborum generibus, videlicet, in leproſo, in ſcabioſo, in herculeo, in paralytico, in apoplectico, in habente morbum comitialem, in lunatico, in laborante morbo Gallico, producente vlcera per corpus, in habente tremulas, vel chiragram continuam. 102

Vel vitiati. Flam.d.q.6.Proſp.de Auguſt.vbi ſup. verſ.quarto, Nonar.d.n.2.verſ. ſexta, vbi exemplificant in ſex corporis deformitatibus, ſcilicet, in cæco, in claudo, in habente manum mutilam, vel articulatas manus ad vtendum inefficaces, in habente crus penitus abſciſſum, aut adeò cõtractũ, vt ligneo pede ſit opus in gibboſo, & tandem in diminuto qualibet parte corporis notabili. 103

Crimini obnoxij. Quia criminoſa committentes faciliùs ad reſignanda beneficia admittuntur, cùm ad eorum priuationem Iura conueniant, Fuſc.d.c. 28.n.25.Flam.d.q.6.n.57.Nouar.d.n.2.verſ.quinta, Proſp.de Auguſtino d.loco verſ.quinta, qui exemplificat in caſibus, in quibus ob crimen commiſſum venerit beneficio priuandus, videlicet in homicida, in ſimoniaco, in adultero, in concubinario, qui poſt admonitionem nõ reſipiſcit, in ſuſtinente excommunicationem per annum, in periuro, & in blaſphemo. Huiuſmodi criminoſi inquiſitione pendente, etiam poſt receptas probationes, & concluſum in cauſa, imò & pendente appellatione à ſententia priuationis, ſimpliciter poſſunt beneficiis coram Ordinario renunciare, modò fiat mentio criminis, & proceſſus incepti, niſi crimen illud renunciantem indignum redderet. Flamin.d.lib.3.q.16.n.23. Proſper de Auguſtino loco proximè citato. Marcus Anton. Genuenſ. cap.53.in annot. 104

Cenſuriſque eccleſiaſticis irretiti. Ita Fuſc. d.cap.28. n. 14. 105

n.14.Flamin.d.q 6.n.67. Proſper de Auguſtinò d. loco,verſ.ſexta.Marc. Antnn.Genuenſ.d.c. 53.Nouat.d.num.a.verſ.quarta, & hæc cenſuræ diuiditur in excommunicationem,ſuſpenſionem, & interdictum,c.querenti,de verbor.ſignific.vbi diximus; & in tr.de appell.verb.vtriuſque iuris ſignific. appel...

106 *Aut nequeunt, aut non debent Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire* Referunt Flamin.d.q.6.n.91. Proſper de Auguſtino d.loco,verſ.ſeptima.Nnuat.d.num.a.verſ. octaua,qui exemplificant quoad primam partem in Clerico bannito, in dæmoniaco, & in muto effectu: quoad ſecundam partem,de illis,ſcilicet, qui,etſi poſſint,non tamen debent Eccleſiæ, vel beneficio deſeruire,exemplificant in Clerico turpiter,& ſcandalosè viuente,in lunatico, in patiẽte ſtomachi languorem,& ſic vomitum, in illiterato,& habente morbum caducum.

107 *Seu,qui vnum aliud,aut plura obtinuerit beneficia*, referunt Flamin.d.q.6.à n.108 Proſper de Auguſtino dicto loco,verſ.octaua,Nouat.d.n. a. verſ.nona, iuxta ea,quæ dixi ſupr.hoc lib.13.de collat. verſ. 24.

108 *Vel,quos ad aliud contigerit promoueri*. Referunt Flamin.d.q.6.n.157.cum ſeqq. Proſper de Auguſtino dicto loco,verſ. nona, quia talis reſignatio non tam dicitur fieri propria voluntate,quàm neceſſitate,iuxta text.in cap. de multa,de præbend. & in Extrauag. Execrabilis,verſ.qui verò deinceps,eodem titulo,inter commun.

109 *Religionem quoque ingreſſuri,vel matrimonium contracturi,ſi ſtatim ipſa id exequantur*. Referunt Fuſc. d.c.28.n.18.Flamin.d.q 6.à n.163.Nouat.d.num.a. verſ.decima,Proſper de Auguſt. d.loco verſ. decima; qui vnam differentiam conſtituũt inter Religionem ingredientes, & matrimonium contrahentes:quia,ſi Ordinarius admiſit renunciationem illius,qui vult matrimonium contrahere,illo contracto de præſenti poteſt conferre illud beneficium:ſi verò admittat renunciationem illius, qui vult ingredi Religionem,ſtatim non poteſt conferre illud beneficium, ſed debet expectare per annum,intra quem poteſt exire.

110 *Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficii reſidere ſecuri*. Referunt Fuſc.d.cap.28.num.8 Flamin.d.q.6.n. 169. Proſper de Auguſtino d.loco.verſ. vndecima. Marc. Anton. Genuenſ.d.c.53.n. 4. Oriuntur autem capitales inimicitiæ ex lite ſuper omnibus bonis, vel maiori illorum parte,ex criminali accuſatione, vel ſi moueatur quæſtio ſtatus, vt latè reſoluunt per me citati de officio & poteſt.Epiſcopi,p.2.alleg.41.n. n.11.cum ſeqq.

111 *Sed nec horum vllus*,&c.Ex his verbis colligitur maximè debere obſeruare Epiſcopus, vt curam eis renunciantes,ſi ſint in Sacris conſtituti, habeant aliunde, vnde viuere, & vitam commodè ſuſtentare poſſint.Prohibet quoque Trid. Conc. ſeſſ.21.de reform.cap.2.ne beneficium, ad cuius titulum quiſquam promotus fuerit, ipſe reſignare valeat, niſi facta mentione, quòd fuerit ad illius titulum promotus, quo quidem caſu minimè tũc erit dimittenda iſta reſignatio,niſi conſtito,quòd aliunde viuere commodè poſſit ipſe renuntians, & aliter factam reſignationem irritam eſſe decernit. Ita Flam.d.lib.2.q.6 num.36.& 39. Aloyſ.Ric. in praxi rerum fori eccleſ.deciſ.314.in 1.edit.alias reſol.272 n.1.in fine,& n.2.in 2.edit.Gonzal.ad reg. 8 Cancel.gloſ.5.§.10.n.35.Nicol.Garc. de benefic.p. 2.c.217.vbi num.214. ſubdit, etiam in foro conſcientiæ nullam eſſe,Campan.in diuerſ.iur. Canon. rub.8.cap.6.n.2.Armendar.in addit. ad recop. legum Nauarræ lib.2.tit.8.l.1.de patrimon.n. 21. vbi n. 22. cum Garc.vbi ſuprà n.193.refert in S. Congregatione Concilij fuiſſe deciſum pro forma traditum eſſe, vt reſignans teneatur facere mentionem ſe ad titulum beneficij reſignati fuiſſe promotum, adeo quòd per æquipollens adimpleri non poſſit, quod etiam fuit reſolutum in Rota in vna Leodien.Canonicatus S.Ioannis 28. Iunii 1621.coram bonæ memoriæ Remboldo.

Cæterùm præcipimus, &c. Collige ex his verbis 112 Ordinarios admittentes beneficiorum reſignationes ex dictis cauſis, non debere illa beneficia conferre ſuis, aut admittentium conſanguineis, & affinibus,vel familiaribus,etiam per circuitum: quia ſi hoc facerent,hæc reſignatio præſumeretur tacitè & indirectè facta ad fauorem, quæ etiam eis fieri non poteſt. Ita Flamin.d.lib.5.cap.6. num. 180.Villalob.in ſum.tom.1.tract.37.diffic. 32. num. 2.Filliuc.tom.3.tract.45 cap.8. num. 29. Sanch. in opuſc.moral.lib 2.cap.3.dub.36.num. 24. Franc.Leo in theſauro fori eccleſ.p.2.cap.3.n.69.Proſper de Auſtino d.loco, poſt vndecimam cauſam, verſ. & quare, me citato Nouat. d.loco n.22.vbi n. 23. cum Ricc. deciſ.40.p. 4. dicit hanc prohibitionem non eſſe extendendam ad alias vacationes, & num.24.cum eodem Ricc.p.3.deciſ.81.limitat in benef.iuriſpatronatus,& in parte non videri huiuſmodi Conſtitutionem in Hiſpania ſeruari,ſed eſſe ab ea ſupplicatum,aſſerit Nicol Garc.de benef.p.11. cap.3.num. 270.Caſtro Palao tom.2.tract.13.diſp.6. puncto 2.§. 1.num.7. Alphonſ.Moſcoſ.in ſum.tract.15. c.10. n. 2. Diana moral.reſolut.p.5.tract.14.reſolut.26. Pœnas autem contra Ordinarios talia attentantes ponũtur in d. Conſtit.verſ.Qui verò contra fecerint; quas quidem incurrunt, licèt eas ignorauerint, vt aduertunt Flamin.d.q.6.num.221.Nicol. Garc. d.p. 11.cap.3.n.271.Proſper de Auguſtino d.loco, poſt vndecimam cauſam,verſ.& quod Ordinarii. Non tamen per ſolam admiſſionem reſignationis, ſed ita demum ſi fuerit ſequuta collatio, Triuiſan. deciſ. 7.p.1.Nouar.d.tit.de benef.reſign.num.21.vbi numero 22.addit pœnam prædictam non incurri quando reſignatur beneficium ad effectum vniendi fabricæ Eccleſiæ.

Reſtat nunc,vt videamus,quãdo, & intra quod 113 tempus reiectio, vel admiſſio reſignationis factæ in manibus Ordinarii debeat ab ipſo Ordinario fieri,& à prouiſo publicari, in quo adeſt expreſſa diſpoſitio in Conſtit. Gregorij XIII. de publicandis reſign.incip. Humano vix iudicio. in hæc verba. *De beneficiis autem,quæ deinceps in manibus Ordinariorũ collatorum etiã Cardinalium,etiam indulta,& facultates ad hoc ab Apoſtolica Sede habentium, ac Legatorũ etiã de latere,& Delegatorum etiã ſpecialium eiuſdem Sedis extra Romanam Curiã reſignari, etiam ex cauſa permutationis contigerit, ipſi intra menſem negotium vniuerſũ admiſſionis,vel reiectionis reſignationis huiuſmodi,& ſi per eos facienda erit,prouiſionis reſignati beneficii iuxta Apoſtolicas,& alias Canonicas Sanctiones omninò abſoluant,& qui ſic prouiſus fuerit, intra tres menſes à die ſibi factæ prouiſionis illam publicet,& poſſeſſionẽ beneficii capiat modo,& forma ſupradictis;alioquin illis elapſis nulla ſit eius prouiſio, & beneficiũ vacare cenſeatur eo ipſo,Ordinariique,& alij prædicti,qui hæc,vti eis præſcribuntur,non perfecerint, eo caſu,poteſtate diſponendi de ipſis beneficiis ſint ea vice priuati, eorum diſpoſitio, eo ipſo ad Sedem Apoſtolicam deuoluta exiſtat,aut aliis idoneis ab ipſa Sede dumtaxat, modo,& forma prædictis concedatur.* huius Conſtit. meminit Nouar.in ſum.Bullar.tit.de beneficior. reſignator.poſſeſſione intra certum tempus capiendi; licèt enim de iure Canonico nullum tempus

ſic

ſit præſeram ad capiendam poſſeſſionem benefi-
ciorum, nihilominus à Sanctiſſimo Gregorio
XIII. fuit ſancitum collationem, ſeu priuatio-
nem beneficij reſignati in manibus Ordinarij eſſe
faciendam intra menſem, & quod ille, qui de eo
prouiſus fuerit intra tres menſes à die ſibi factæ
prouiſionis illam publicet, & poſſeſſionem bene-
ficij capiat, quibus elapſis nulla eſt eius prouiſio,
& beneficium vacare cenſetur ipſo iure, & ad
ſanctam Sedem Apoſt. deuolutũ exiſtit; quod qui-
dem tempus vnius mẽſis prouiſionem faciendam
non currit, niſi à die ſcientiæ factæ reſignationis
Nouar *d. loco num. 5. & num. 6.* reſoluit menti di-
ctæ Conſtitutionis ſatisfactũ ſi nõ fuiſſet poſſeſ-
ſio capta ob metum, & enim ipſi prouiſo illatam,
putà quia in loco beneficij adſtitiſſent viri armati
& *num.* 28. poſt Cuccin *deciſ.* 147. ſubdit non ſuf-
fragari ad pœnam euadendam poſſeſſionem ca-
ptam per procuratorem reſignatarij abſque ſpe-
ciali mandato. Hinc ex dicta Conſtitut. colli-
git Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *q.* 2 *n.* 6. quòd in re-
ſignationibus quæ fiunt extra Curiam, ij, coram
quibus fiunt, debent admittere vel reiicere illas
renunciationes intra menſem, & intra eundem
conferre beneficia illa vacantia per reſignatio-
nem, ſi eam admiſerint, ſubdens, quòd hoc non
fuerat conſideratum per reg Cancellariæ, nec per
ſupradictam conſtitutionem Pij V. & quòd opti-
ma ratione videtur poſitũ, ne fiat fraus. & ſic no-
tat quòd reſtringitur tempus, vt conferat intra
menſem, idem annuit *eodem lib.* 11. *q* 5. *num.* 4. 10.
& 13. referunt, & ſequuntur Nicol. Garc *de benef.*
p. 11. *cap.* 3. *num.* 185 & 357. Ioan. à Cochier *in reg.*
de publicand. reſignat. num. 13. *verſ. ſed hoc intereſt.* vbi
dicit, quòd Ordinariis locorum, vel Legatis de
Latere, in quorum manibus fit reſignatio benefi-
cij, præſcribitur ſpatium vnius menſis, vt admit-
tant, reiiciãt, & conferãt, & prouiſus debeat publi-
care, &c. Verùm, quoad tempus conferendi, ho-
rum reſolutio non videtur tuta: nam particula,
&, *in d. conſtit.* Gregorij XIII. disiungit ac proin-
de orationem ſeparatam facit, quaſi dicat, quòd
negotium prouiſionis reſignati beneficij iuxta
Apoſtolicas & alias Canonicas sãctiones omninò
abſoluãt, & ſic collationis tempus regulari debet
iuxta diſpoſitionem Iuris communis *in c. nulla* 2.
de conce. præbenda. ſola enim admiſſio, & reiectio,
in quibus cadere poſſet fraus, cenſentur reſtrictę,
& limitatæ ad menſem: de prouiſione enim id
nequaquam dici poteſt, vt ex ſequenti exemplo
apparet: nam, cùm certum ſit, attenta diſpoſitione
Concilij Trid *ſeſſ.* 14. *de reform. cap* 18. concurſum
in Parochialibus etiam vacãtibus per reſignatio-
nem eſſe faciendum, & per *Conſtit.* Pij V *incipit. In*
conferendis. ad conferendum ſemeſtre ſit conceſ-
ſum, nec fuerit huic Cõſtit. per ſupradictam Gre-
gorij derogatum, videbatur cõtrarietatem impli-
care, ſi intra menſem facienda eſſet collatio hu-
iuſmodi Parochialis præcedente concurſu, vt ad-
uertit Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum, re*
quiſit. 7. *dub.* 1. *ſecundùm Romanam impreſſ.*
114 Vt igitur reſignatio beneficij fieri poſſit, & va-
lida exiſtat, adeò vt per eam vacare beneficium in-
telligatur, & liberè poſſit alteri cõferri requiritur
primò poteſtas, ſeu facultas renunciandi, quæ nõ
facilè, aut ex quacunque cauſa, ſed tantùm ex his,
quas vidimus, cauſis eſt concedenda.
115 Secundò requiritur, quòd reſignatio fiat liberè
& purè ſine aliqua pactione, aut conditione, vel
modo, aliàs ſimoniaca eſt & nulla, *cap. cùm pridem.*
cap. fin. de pactis; c. tua nos; de ſimon. Flamin. *lib.* 14.
q. 3. *n.* 1. Nicol Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 3. *ex n.* 145.
& ſuprà latè egimus.
Tertiò requiritur, vt reſignatio fiat ſponte, alio- 116
quin facta coactè, vel per metum nulla erit, ac in-
ualida, *cap. Abbas, cap. ad audientiam. de his, quæ vi,*
metuſve cauſa fiunt, Rebuff. *in praxi benefic. tit. de*
reſignat. metu extorta, & tit. de vi in reſignat. adhibita,
Coraſ. *de benefic. part.* 1. *cap.* 8. *n.* 10. & 11. Flamin.
lib. 13. *q.* 1. & 2. Valer. Reginald *in praxi fori pœnit.*
lib. 30. *tract.* 3. *num.* 246. *num.* 2. Nicol. Garc. *d. p.* 3 *à*
num. 1. hoc eſt, venit reſcindenda, *d. cap. Abbas*, ibi,
debent in irritũ reuocari, Fortun. Garc. *de vltimo fine.*
illat. 1. *nu* 2. 0. Nau. *in cap accepta, oppoſit.* 5. *n.* 11. *de*
reſtit. ſpoliat. Flamin. *d. lib.* 13. *q.* 2. *in princip.* Valer.
Reginald. *d. tract.* 3. *n.* 333. Azor. *inſtit moral. part.* 2.
lib. 7. *c.* 27. *q.* 2. Actus enim geſti ob metum regu- 117
lariter veniunt reſcindendi, Sebaſt. Medic. *de ca-*
ſibus fori. p. 1. *q.* 7. *n.* 62. Anton. Gom. *tom.* 3. *var. c.* 4.
n. vnic. ad fin. caſu 6. Gregor. Lop. *l.* 56. *verb. deſfecho,*
tit 3. *part.* 5. Menoch *cõſ* 2. *n.* 17. Seraphin. *de priui-*
leg iuram. priuileg. 110. *in princip.* Sayr. *in claui regia,*
lib. 2. *cap.* 1. *n.* 10. Farin. *fragm crimin. p.* 2. *lit. M, n.* 25.
Sanch *de matr. lib. lib.* 4. *dub.* 8. *n.* 4. Gutier. *eod. tract.*
cap. 76. *à n.* 2.
Quartò quòd fiat in manibus legitimi Superio- 118
ris, qui ſit perſona eccleſiaſtica, vt ſuprà diximus
ex *nu.* 7. Vnde in manibus laici non poteſt bene-
ficiorum renunciatio fieri, alioquin reſignatio eſt
irrita. *cap ad aures, cap. quod in dubiis, de renunciat.*
Flamin *de reſignat. lib.* 7 *q.* 9. *ex n.* 8.
Notandum eſt autem, quòd qui renunciandi 119
facultatem cum inſtantia petiit, & obtinuit, renũ-
ciare omninò compellitur; quia id aut propter
commodum Eccleſiæ ſuæ, aut propter ſalutem
ſuam præſumitur petiiſſe, *cap. quidam, de renunc.*
Caſſad. *deciſ.* 1 *n.* 3. & *deciſ.* 2. *n.* 7. *de renunciat.* Man-
doſ. *in reg. de infirmis reſign. q.* 9. *n.* 4. Maiol. *de irregu-*
lar. lib. 3. *cap.* 6. Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *c.* 28. *n.* 1. Valer.
Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 328.
verſ. aduerte. Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *q.* 18. *n.* 48. *cum*
ſeq. vbi *n.* 59. aſſerit procedere nedum in ſimplici
beneficiato, ſed in habẽte Dignitatem eccleſiaſti-
cam, etiam Epiſcopalem, & *n.* 62. ampliat, ſiue fue-
rit petita & habita licentia à Papa, ſiue etiam ab
aliis inferioribus Ordinariis, & *n.* 63. ſiue fuerit
hęc licẽtia petita & obtenta per ſe, ſiue per alios,
de mãdato tamen, & ad inſtantiam beneficiatorũ:
& *à n.* 67. atteſtatur deciſionem *d. cap. quidem*, ho-
die non procedere in beneficiis inferioribus, &
Dignitatibus, quæ expediuntur extra Conſiſto-
rium, quia in his licita eſt pœnitentia poſt petitã
& obtentã licentiam renunciandi, donec conſen-
ſus fuerit extenſus in Camera, vel in Cancella-
ria, & *à n.* 68. refert procedere etiam hodie in Epi-
ſcopis, qui ſi petierint, & obtinuerint licentiam,
poſſunt poſtea cogi reſignare.
Item notandum eſt, quod reſignationes reci- 120
procę inter illegitimos filios Clericorum, & ipſos
parentes, vt, ſcilicet, alter alterius beneficium cõ-
ſequatur, nullius momenti exiſtere decreuit Cõ-
cil. Trident. *ſeſſ.* 25 *de reform. cap.* 15. quin potiùs in
fraudem ſacrorum Canonum, & illius decreti
factas vult cenſeri, ac propterea ipſis Clericorum
filiis nullatenus ſuffragentur, Nau. *cõſ.* 5 *in antiq.*
aliàs *conſ.* 11. *in nouis, de renunciat.* Sayr. *in floribus*
deciſ. ſub eod. tit. deciſ.…. Flamin. *de reſignat. lib.* 14. *q.*
9. quod quidẽ Cõcilij decretum diſpoſuit tantùm
circa reciprocas reſignationes poſt ipſum Con-
cilium in fauorem filiorum faciendas, Armendar. *in*

*addit.ad recop.legum Nauarræ,lib. 2.tit.10. de filiis, Presbyt n.*43.

121 Præterea notandum, quòd poteſt quiſquam
non ſolùm per ſe ipſum, verùm etiam per procu-
ratorem vnum, vel plures coniunctim, vel diuiſim
Clericum, vel laicum, beneficio renunciare, *c.1.de*
122 *procurator.in* 6. Flamin. *de reſignat. lib.9.quaſt.*3.*ex*
*n.*19. Præſens tamẽ in Curia perſonaliter præſtare
debet conſenſum, ideóque non poterit conſtitue-
re procuratorem, Flam.*lib.*8.*q.*8.*n* 22 quamuis ſit
conſtitutus in magna dignitate etiam Cardina-
123 latus Vnde videmus Cardinales, quando reſignãt
præſtare conſenſum per ſchedulam, quam mittũt
Notariis, vel ipſi Notarij accedũt ad eorum pala-
tia ad recipiendum conſenſum, vt tradit Nau. *in*
*d.c.accepta,oppoſit.*7.*n.*27.*reſtit.ſpol* aliter verò ſit in
Camera: quando præſtatur ibi conſenſus Notarij
Cameræ admittunt procuratores etiam præſen-
tium, Flamin.*d.lib* 9.*q.*12.*& lib.*8.*q.*8.*n.*22.

124 Denique notandum, quòd, licet ad effectum
perficiendę reſignationis requiratur cõſenſus re-
ſignantis vel cedentis, ſunt tamẽ aliqua beneficia
quæ aliorum adhuc requirunt conſenſum pro va-
liditate reſignationis, vt sũt beneficia iuriſpatro-
natus, in quibus requiritur vltra conſenſum
reſignãtis, & admiſſionem Papæ, etiam patroni, ſi-
ue laici, ſiue Clerici, Roch.de Curte *in tractat. de*
*iure patron. verb.honorifi cum,col.*3. Couar.*pract.q.c.*36.
*n.*9. Flamin *d.lib* 8.*q.*10 *n.*4.*&*. 5 vbi ſcribit, quòd
huiuſmodi conſenſus poteſt præſtari ante proui-
ſionem, in prouiſione, & poſt prouiſionem. Secũ-
dò beneficia electiua, in quibus debent conſentire
ij, qui ius eligendi habent, Zabarell.*in Clem.vnic.*
*n.*18.*de renunc.* Flam.*d.q.*10.*n.*11. Tertiò, beneficia,
quæ ſunt ad nominationem alicuius Cardinalis:
nam in his conſenſum ipſius requiri ſcribit idem
Flamin.*d.q* 11.*numer.*4. ſed in aliis beneficiis, quę
non ſunt ad nominationem Cardinalium, non
requiritur eorum conſenſus, ſi illa per eorum
familiares reſignentur, vt tenet idem Flamin.*dict.*
quaſt. 10. *num.*2. De his omnibus latiùs infrà ex
*num.*142.

§. III.

Quæ beneficia reſignari poſſint.

125 OMnia beneficia, quantumuis maiora, renun-
ciari poſſe colligitur ex generalitate text.*in*
*cap.admonet.*ibi, *vniuerſis perſonis tui,*&c.*de renunc.*
*& in cap.*1. *eodem. tit lib* 6. notant. Burg.*in cap.ex*
*parte num.*12.*de reſcript.* Boër.*deciſ.*105.*num.* 4. Bel-
lam.*in tractat.de permut.benefic.*3.*p.in princip. nu.*3.
& alij, quos refert, & ſequitur Flamin. *de reſignat.*
lib. 2. *quaſt.*1 *num.* 1. adducentes pro fundamento
huius concluſionis vulgare illud principium,
quo docemur vnunquenque fauori ſuo, tam in
temporalibus, quàm in ſpiritualibus renunciare
poſſe, *l. pen.C.de pactis,cap. quàm periculoſum,* 7.
quaſt. 1. quod licet in ſe verum ſit, beneficiis ta-
mẽ eccleſiaſticis non rectè adaptur, quorum reſi-
ſignatio, non ex mera cedentis voluntate; ſed
ex legitima cauſa à Superiore admiſſa dependet,
*cap.*1. *cap.niſi cùm pridem , de renunciat.* Vnde
patrimonialia beneficia, & Eccleſiæ non nume-
ratæ, & etiam illa, quæ cadunt ſub conſuetudi-
ne optandi, ac Hoſpitalia in titulum collata reſi-
gnari poſſunt, vt tradit Viuian.*in praxi iuriſpatr.*
*lib.*13.*cap.*10.*ex num.* 22. & etiam Summus ipſe
Pontificatus, vt ſuprà diximus *lib.*1.*cap.*2.*n.*21,
vbi etiam *num.*212. latè egimus, an deberet apud
aliquem huiuſmodi reſignatio Summi Pontifica-
tus fieri, cùm non detur Superior, qui illam
poſſit acceptare?

Amplia primò, vt procedat, etiãſi reſignans ſe- 126
nex ſit vt poſt Archid.*in cap. nihil* 7.*q.*1. reſoluit.
Mandoſ.*in reg.de infirmis,q.*4 *n.*7. Flam.*lib.*3 *q.*17.
*à n.*1. licèt talis renunciatio difficilius admittatur
ex Rouill.*in tr de inſt.p.*2.*c.*14.*n.*2.

Amplia ſecundò, in infirmis etiam morti vici- 127
nis quibus Iure communi attento licitum eſt be-
neficia reſignare, vt colligitur ex *cap quamuis*, 7.
q 1 conſulit Dec.*conſ* 214. Roman.*conſ.*342. Mã-
doſ *d.q.*4.*num* 7. idque duobus potiſſimùm fũda-
mentis ſuaderi poteſt: primò, quia legitimi actus
infirmis non denegantur: vnde teſtamentum cõ-
dere, matrimonium contrahere, teſtimonium di-
cere, & ſimiles actus ſibi non prohibitos ſpecia-
ter efficere poſſunt: de teſtamento eſt tex.*in l.*2 *ff.*
de teſtam. l. iubemus. C. eod. in matrimonio probat
text.*in c.*2.*verſ.leproſi autem,* vbi Abb & Doct.*de cõ-*
iug.lepros. fatetur Communem Alex *in l.ſi quis poſ-*
thumos.ff de libr.& poſth. de teſtimonio agit text.*in*
cap.quoniam frequenter,verſ.niſi fortè,vt lite non con-
teſt. Secundum fundamentum colligo ex *cap.niſi*
cùm pridem , verſ.alia verò cauſa, de renunciat. vbi
inter alios cauſa, ob quas beneficiarius reſignare
poteſt, connumeratur infirmitas, per quam ægro-
tus impotens redditur ad paſtorale munus exer-
cendum; planè quo quis magis vicinior eſt, eò ma-
gis impotens efficitur ad ſuum munus ſubeun-
dũ: igitur ægrotus etiam morti propinquus bene-
ficium renunciare poteſt Dixi, *Iure communi atten-* 128
to, vt oſtenderem contrariũ hodie præcticari per
reg. Cancellariæ , de infirmis reſignantibus, qua caue-
tur, quòd ſi quis in infirmitate conſtitutus, ſiue
ſimpliciter, ſiue ex cauſa permutationis, benefi-
cium reſignauit, & poſtea infra viginti dies à die
præſtiti cõſenſus computandos de ipſa infirmita-
te deceſſerit, ſi beneficium per talem reſignatio-
nem conferatur, collatio nulla ſit, & beneficium
per obitum vacare cenſeatur: quam regulam, à
Bonifacio VIII. priùs conditam, deinde à cæteris
Pontificibus confirmatam, & in multis additam
oſtendit Ludouic. Gom.*in præfat. eiuſdem reg.n.*8.
Flam.*lib.*12 *in princip.à n.*2. eiúſque varias rationes
congerunt Dec.*conſ.*224.*n.*1. Mandoſ.*in eadem reg.*
*q.*1.*n.*3.*& q.*13.*n.*12. Rebuff.*in praxi benef.tit de in-*
firm.reſignat.gl. 1. *n* 2 Prima ratio fuit, ad euitan-
das fraudes; quæ Ordinariis collatoribus, & ha-
bentibus expectatiuas fieri poterant, ſi infirmis
licitum eſſet beneficia ſua vſque ad extremã diem
renunciare, vt colligitur ex *cap.*2.*de renunc.libr.*6.
ex quo regulam hanc fuiſſe deductam putauit
Ioan.Andr.*in cap.vlt.de colluſ.detegen* Selu.*de benef.*
*p.*1.*q.*18. Caſſad.*dec.* 32.*à num.*5 & alij quos refert
Flamin.*d.lib.*12.*q.*1.*numer.*3. quod mihi efficaciter
non probatur, quia *in d.cap.*2. non conſideratur
dolus & fraus ex parte infirmi renunciantis, ſed
potiùs ex parte illius, qui tenue beneficiũ renun-
ciauit, vt in eo expectatiua, aut alternatiua locũ
habere poſſet, & ita beneficium infirmi fortè pin-
guius ſibi conferatur. Per contrarium verò *in re-*
gula de infirmis, ſi fraus aliqua cõſideratur ex par-
te infirmi reſignantis, eſt potiùs præſumenda, qui
cùm beneficia per mortẽ dimittere cogatur, vult
potiùs conſanguineo, amico, aut Ordinario in cu-
ius menſe renunciauit, gratificari, quam habenti
expectatiuam, aut alteri Ordinario in cuius mẽſe
decedere poteſt, beneficium liberè dimittere. De-
inde

inde *in d. cap.* 2. ad fraudem præſumendam tria conſiderantur, tempus renunciationis, beneficiũ pingue, & grauis infirmitas: at verò *in reg. de infirmis*, venit omne beneficiũ, vt infrà, tempus ad viginti dies coarctatur, ſufficit leuis infirmitas, reſignatio inſuper facta contra formam regulæ annullatur: quare, licèt fateamur prædictam regulã ad fraudes euitandas emanaſſe, non tamen puto ex *d. c.* 2. fuiſſe deſumptam. Altera ratio fuit, ne infirmus de beneficiis per viam ſucceſſionis diſponere videatur contra reg. text. *in c.* 1. *de prabend. c. ad decorem, cap. ad abolendam, de filiis Presbyt.* Illa enim, quæ Dei ſunt, ab homine dari non poſſunt *cap. plerique* 8. *q.* 1. Alias rationes ad prædictam regulam aſſignare otitor Cranet. *conſ.* 88. *n.* 1 2. *d. t.* & Flamin. *d. lib.* 1 2. *q.* 1. *à n.* 25.

129 Beneficia omnia ſub dicta *reg. de infirmis*, comprehenduntur, vt in ea tradit Reb. *gl.* 5 etiã patrimonialia Mandoſ. *q.* 1 5. *n.* 1 0. *in fine*, Gom *qu.* 2 1. Flamin. *d. lib.* 1 2. *q.* 3. *n.* 1 0. & præceptoriæ, ſi ſint perpetuæ, & datæ in titulum perpetui beneficij, Mandoſ. *q.* 20. & Commendæ, Rebuff. *gloſ.* 7. & etiam quæcunque beneficia, etiam reſeruata, litigioſa, & electiua, Azor. *p.* 2. *l.* 7. *cap.* 18. & regularia Rebuff. *gl.* 5. *in fine*. Anaſtaſius Germon. *de indultis Cardinal.* §. *Regularia*, *n.* 33. ac etiam iuriſpatronatus, Gom. *q.* 17. Flam. *d. lib.* 1 2. *q.* 3. *n.* 28. Azor. *d. lib.* 7. *c.* 28. *q.* 6.

130 Illud tamen controuerſum eſt, an ſub illa regula cõprehendantur beneficia in manibus Ordinarij reſignata, ſi reſignans infra viginti dies moriatur. Negatiuã partẽ ſequuntur, Dec. *conſ.* 224. *n.* 4 Mandoſ. *in d. reg. q.* 16. Papon. *lib.* 3. *art.* 2. *arreſto* 1. quia verba illius non conueniunt renũciationibus, quæ fiunt extra Curiã, cùm dicat viginti dies à die præſtiti conſenſus, non verò à die reſignationis eſſe cõputãdos; planè in renũciationibus, quæ fiunt corã Ordinariis in ipſo actu renunciationis præſtatur cõſenſus, nec alius extenſus vlteriùs requiritur: ergo verba illius regulæ his renunciationibus adaptari nõ poſſunt, quinimò nõ ſolùm verba, ſed etiam rationes, in quibus prædicta regula fundatur, in renunciationibus coram Ordinariis factis deficere videntur, cùm infirmus corã Ordinario non poſſit renunciare in fauorẽ, ſed tantùm ſimpliciter, vt ſuprà oſtendimus, ac proinde omnis fraudis ſuſpicio, & hæreditariæ ſucceſſionis figura deficere videtur. Contrarium tamen, imò regulam *de infirmis*, habere etiam locũ in renũciationibus coram Ordinariis celebratis, reſoluit Gom. *in d. reg. q.* 26. Caſſad. *dec.* 31. *n.* 9. Reb. *in praxi, tit. de infirm. reſig. gl.* 1 2. *n* 3. *& de nominat. q.* 16. *n.* 18 Flam. *d. lib.* 1 2. *q.* 5. *n.* 8. VVameſ *conſ.* 257. *n.* 1 2. *de prabend.* Azot. *d. lib.* 7. *cap* 26. *q.* 4 cùm ratio fraudis, in qua regula illa principaliter fundatur, in quacunq; renunciatione locũ habere poſſit, & verba, *praſtiti conſenſus*, poſſint quoque in Ordinariis verificari, apud quos conſenſus in ipſo actu renunciationis præſtatur, inter quæ viginti dies numerantur, cùm tamen in renunciationibus in Romana Curia celebratis à die conſenſus extenſi computari debeant.

131 Amplia tertiò, vt locum habeat, etiamſi beneficium ſtatim vacare debeat; adhuc enim beneficiarius tale beneficiũ renunciare poteſt, cùm interim ius habeat in re, quod per renunciationem transferre poſſit. Poni poteſt exemplũ in eo, qui Parochialem Eccleſiam obtinuit, & in fine anni, intra quem promoueri tenebatur, iuxta *c. licet canon. de elect. lib.* 6. prædictũ beneficium reſignauit, talis namque reſignatio vltima die anni fieri poteſt, notauit Anchar. *in c. commiſſa, de elect. in* 6. Caſſad. *dec.* 27. *de locate.* Rot. *dec.* 38. *de prabend.* communem dicit Flam. *lib.* 3. *q.* 2. *n.* 8.

Amplia quarto in beneficiario, qui nondum ſui beneficij poſſeſſionem adeptus eſt; quia tale beneficium ante apprehenſam poſſeſſionem renunciare poteſt, vt reſoluunt Anchar. *in c. ad audientiam* 31. *numer.* 1. *de reſcript.* Burg. *in cap. caterum, numer.* 161. *eod. tit.* Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris, lib.* 17. *c.* 17. *n.* 16. Nau *conſ.* 4. *n.* 2. *de ſimon.* Flam. *d. lib.* 2. *q.* 26. Boër. *dec.* 308. *n.* 1. 132

Amplia quintò, in beneficio onere penſionis grauato quòd reſignans ſimpliciter, ſeu, in fauorem reſignare poteſt, dummodo aliam penſionem ſibi non reſeruet; quia tunc tenebitur prioris penſionis validè reſeruatæ mentionem facere. Ita reſoluunt Gig. *de penſion. quaſt.* 29. Caſſad. *deciſ.* 3. 133

Amplia ſextò in minore 25. annorum, maiore tamen 14. talis namque, ſi beneficium eccleſiaſticum habeat, illud abſque curatoris auctoritate reſignare poteſt, vt notauit gloſſ. *verb. quamuis, in c. ex parte, de reſtit. ſpoliat.* communiter recepta, vt per Abb. *num.* 14. & alios *ibi*, Cou. *lib.* 1. *var. c.* 5. *num.* 1. *&* 3. Flamin. *lib.* 2. *q.* 7. *num.* 11. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 20. *q.* 9. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tr.* 3. *r.* 334. 134

Amplia ſeptimò, in beneficiis Apoſtolicæ Sedi reſeruatis poſſunt enim non ſolùm coram Romano Pont. ſed etiam coram Ordinariis reſignari, quia reſeruatio ſolùm afficit beneficium quoad poteſtatem conferendi, non tamen quoad poteſtatem renunciandi, vt reſoluunt Rota *deciſ.* 4. *de renunciat. in nouis, & deciſ* 8. *numer.* 9. *de prabend.* Hieron. Gabr. *conſ.* 189. *num.* 6 *lib.* 1. Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris lib.* 17. *c.* 17. Flamin. *lib.* 1. *q.* 16. *n.* 3 *& lib.* 7. *q* 14. *num.* 6. Viuian. *in praxi iuriſpatron. lib.* 13. *cap.* 10. *n.* 35. & ſic poterit Epiſcopus reſignationes dictorum beneficiorum recipere, non autem illa conferre, vt proxime citati Doctores aduertunt. Sed an ex tali renunciatione dicatur ius à renunciante abdicatum? diſtinguendum eſt cum Ænea Falcon. *de reſeruat. benefic. q* 4. *ff. ti.* 3. *verſ. ad quid, ſi de facto, numer.* 9. aut beneficium erat reſeruatũ ratione perſonæ obtinentis, vt purà, quia eſſet familiaris, vel officialis & tunc per reſignationem factam coram Ordinario non vacat, non quia reſeruatum, ſed quia renuncians erat exemptus à iuriſdictione Ordinarij; aut verò eſt reſeruatum ſpecialiter, ad fauorẽ certæ perſonæ, & tunc vacat, Rot. *in Caſulen. beneficiorum*, 10. *Decembris*, 1627. *coram R. P. D. Merlino. in verſ. nec videbatur.* 135 136 137

Amplia octauò, vt poſſit Epiſcopus recipere reſignationes beneficiorũ exiſtentium in ſua Diœceſi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicuntur in Curia vacare per reſignationem, & ideò eo caſu collatio ſolũ ad Summum Pontificem ſpectat Ita Cou. *lib.* 3. *var. c.* 10. *ſub num.* 8. Flam. *lib.* 7. *q.* 14. *n.* 23. Proſper de Auguſtino *in addit. ad Quarant. verb. beneficiorum reſignationes, prope fin. verſ. an autem Ordinarij*, qui tamen adhibent hanc cautelam in conferendo, vt exeant ab Vrbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diœceſi. 138

Limita primò illam regulam, qua docetur omnibus licitum eſſe beneficia ſua quæcunque illa ſint, ſimpliciter, aut in fauorem reſignare, vt non procedat in beneficio, in quo reſignans tempore reſignationis nullum ius omninò habebat, vt 139

 ex

ex Boër. & aliis colligit Flamin. *lib.* 3. *q.* 1. *n.* 20. Lãcel. *de atent. c.* 3. *n.* 34 ex ratione *cap. quod autem* 5.
140 *de iurepatron.* vnde fit beneficiarium propter crimen ipſo iure beneficio priuatum illi renunciare non poſſe, vt poſt Felin. *in cap. in noſtra, num.* 38. *de reſcript.* tradit Hieron. Gabr. *conſ.* 106. *n.* 11. *lib.* 2. Rebuff. *conſ.* 64 *n.* 4. Nan. *conſ.* 1 *aliàs* 12. *de reſcript.* & alij per me citati *ſuprà hoc lib. cap.* 14. *prope fin. ante verſ. ſecundò notandum.*

141 Limita ſecundò, in beneficio, ad cuius titulum quis fuit ad ſacros Ordines promotus, quòd reſignare non poteſt, niſi facta mentione, ſe ad illius titulum fuiſſe promotum, & aliunde commodè poſſe viuere; aliter facta reſignatio nulla erit, vt expreſſe decreuit Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *de refor. cap.* 2 Flamin, *lib.* 1. *q.* 6. *à n.* 1. & diximus *ſuprà hoc cap. ſuper verba Conſtit. Piana, n.* 211.

142 Limita tertiò, in beneficiis iurispatronatus, quę ſine conſenſu patroni, ſiue laicus, ſiue clericus ille ſit, renunciari ad fauorem, aut permutari non poſſunt, vt poſt alios reſoluunt Roch. *de iurepatron. verb. honorificum, quæſt.* 3. Puteo. *deciſ.* 402. *lib.* 1. Con *pract. c.* 35. *n.* 3. Flamin. *lib.* 2. *q.* 4. *n.* 4. *& lib.* 7. *quæſt.* 14. *num.* 8. Viuian. *in praxi iurispatron. lib.* 13. *cap.* 10. *num.* 24. *cum ſeqq. in vlt. impreſſ.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 18. *à numer.* 2. *& gloſſ.* 47. *num.* 20. Coccin. *deciſ.* 174. *num.* 3. Rota *deciſ.* 427 *num.* 1. *part.* 1. *recent.* Gratian. *diſceptat. forenſ. tom.* 5. *c.* 835. Cabed *de patronatibus Regiæ Coronæ c.* 10. *&* 11. vbi latè diſputat an Eccleſia Regij patronatus poſſit renunciari in fauorem alicuius, vel cũ alia
143 permutari ſine cõſenſu Regis. Reſignatio igitur, ſeu permutatio ſpreto patrono facta non eſt ipſo iure nulla, ſed venit annullãda, niſi expreſſus, aut tacitus patroni conſenſus ſuperueniat, aut Pontificis derogatio, quæ in iurepatronatus laicorũ expreſſa requiritur, vt poſt Felin. *in tract. quando litteræ Apoſtolicæ noceant patronis*, reſoluit Couar. *dict. c.* 36. & Cabed. *dict. tract. de patron. Regiæ Coronæ cap.* 11 *num.* 3. vbi *n* 6. ſubdit in patronatibus Regiis non valere permutationem Eccleſiæ abſque
144 Regis conſenſu, & illo inſcio. In quibus verò caſibus Romanus Pontifex derogationes concedere ſoleat, frequentiùs tradunt Selu. *de benefic. p.* 2. *quæſt.* 13. & Rebuff *in tract. nominat. quæſt.* 15. *n.* 9. hodie derogat in totum in caſibus infrà ſcriptis. Primò, in vacatione per obitum apud Sedem. Secundò, in vacatione per reſignationem ex cauſa permutationis. Tertiò, quando beneficium, vel iuſpatronatus eſt litigioſum. Quartò, quando patroni in præſentatione commiſerunt ſimoniam. Quintò, quando prouiſio eſt pro filio patroni, vel cõ patrono. Sextò, quando iuſpatronatus eſt mixtum. Mohedan. *deciſ.* 136. *in fine*, quia in tali mixtura eminet qualitas patronatus laicalis, Flamin. *dict. lib.* 3. *q.* 4. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 5. *c.* 1. *§.* 11. *n.* 583. Vidi dubitari an coadiutor poſſit dari in beneficio patronato conſenſu patroni? & inueni Lambert. *de iurep.* 2. *p. lib.* 2. *q.* 6. *princ. art.* 20. reſoluentem quòd cum coadiutorem dare ſapiat ordinationẽ ſtatus Eccleſiæ, & in eo vertatur intereſſe Eccleſiæ, quã patroni defendere tenentur, ideo requiri patronorum cõſenſum aſſerit, ſiue coadiutor detur vt ſit futurus & perpetuus ſucceſſor, ſiue vt ſit temporalis eo quod titularis ſit ſenex, infirmus, vel demens, etiam in terminis *c. vnic. de clerico ægrot. lib.* 6. Intelligendam tamen duxi hanc reſolutionem caſu, quo neceſſitas Eccleſiæ adeò non vrgeret vt quæcunque dilatio illi nocere poſſit, quia tunc poterit deputari coadiutor etiam ſine patroni conſenſu per Ordinarium, vel iuxta terminos *d. c. vnic.* dummodo tamen quamprimum eius requiratur aſſenſus, quem, velit nolit ve, conſtito ſibi de Eccleſiæ neceſſitate præſtare tenebitur; ſiunt enim iſta per modũ prouiſionis, quæ idcirco non mutant ſtatum Eccleſię. Rebuff. *de ſent. prouiſ. in præfat. num.* 17 Duran. *dec.* 74. *n.* 41. & ideo Ordinarius ſua ordinaria auctoritate poteſt deputare vicariũ ſeu œconomũ in beneficio vacãte de iurepatronatus interim & quouſque de rectore prouidetur, aut cognoſcitur de iuribus eligentiũ, Duran. *d. deciſ.* 74. *n.* 50. vbi *n.* 39. poſt Federic. de Senis *conſ.* 95. *n.* 3. *verſ. item ſuper eo*, reſoluit quòd vicecuratus poteſt deputari per Ordinarium ſine conſenſu patroni.

Limita quartò, in beneficiis electiuis, quæ ſine conſenſu eligentium reſignari nõ poſſunt, Card. *in Clem. vnic. numero* 18. *de renunciat.* Flamin. *lib.* 8. *q.* 10. *num.* 11. Viuian. *dict. lib.* 13. *cap.* 10. *num.* 28. vbi *num.* 29. pariter reſoluit non poſſe reſignari beneficia vnita, antequam vnio ſortiatur effectũ, niſi reſignatio ſit facta coram Papa ad fauorem alterius cum narratiua vnionis, & *n.* 31. quòd nec illa, ſuper quibus conceſſæ ſunt expectatiuæ à Sede Apoſtolica, reſignari poſſunt. 145

Limita quintò, in beneficio, in quo alij fuit reſeruatus regreſſus, vt per Mandoſ. *in praxi ſignaturæ gratiæ, verb. regreſſus, col.* 3. Verall. *deciſ.* 215. *in princ. part.* 1. Viuian. *d. lib.* 13. *c.* 10. *n.* 38. vbi *n.* 46. poſt Caſſad. *deciſ.* 4. *num.* 4. *de legato*, ſubdit pariter non poſſe reſignari beneficium, quando is, cui ſuper illo reſeruata eſt penſio, egit pro ea non ſoluta contra beneficiatum ad priuationem, ſeu ad regreſſum. 146

Limita ſextò, in beneficiis litigioſis, Lancell. *de atent. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 254. Flamin. *lib.* 2. *quæſt.* 3. *à num.* 1. vbi *num.* 36. *&* 37. ſubdit id non procedere, quoties lis eſſet ſuper priuatione beneficiati, niſi priuatio peteretur ad eam adiudicandam alteri Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *quæſt.* 5. 147

§. IV.

Qui ſint renunciationis effectus?

PRimus renũciationis effectus, ex quo reliqui oriuntur, eſt per reſignationem à Superiore admiſſam beneficium vacare; argum. tex. *in cap. ſuſceptum. de reſcript. lib.* 6. cùm renuntians ius omne, quod in beneficio habebat, ipſo facto amittat, *cap. quod in dubiis, de renunciat.* Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt.* 5. *num.* 27. Viuian. *in praxi iurispatron. lib.* 13. *cap.* 10. *ex n.* 6. *in vltimis impreſſ.* ita vt ab eo omninò Eccleſia maneat ſoluta, vt colligitur ex tex. *in cap. ex tranſmiſſa, eodem tit.* Vnde non poterit reſignans in beneficio reſignato ampliùs ſe intromittere, ſed quoad illum pro mortuo reputatur, vt benè notauit gloſſ. *verb. cedentium in cap. quamuis,* 38. *de præbend. in* 6. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.* 12. *cap.* 27. *num.* 60. *verſ. alterum quòd in dicta.* 148

Secundus renunciationis effectus eſt nõ poſſe beneficiarium poſt ſimplicem, ac puram beneficij renunciationem à Superiore admiſſam, poſſeſſionem vlteriùs retinere; ſed ſtatim de idoneo Paſtore eſſe prouidendum, vt ex Concil. Trident. & aliis Iuribus colligit Flamin. *lib.* 1. *quæſt.* 7. *nu.* 7. Viuian. *dict. cap.* 10. *num.* 11. aliter dicendũ in reſignatione conditionali in fauorẽ certæ perſonæ celebrata, 149

celebrata,in qua Rebuff. *in praxi tit. de ſimoniaca reſignat.n.27* Roſſiniac.*in tract.de benef. cap.* 14 *n.* 26 & Flamin.*vbi ſuprà*.reſoluendum putant poſſe reſignantem beneficij poſſeſſioni incumbere, & omnia ad illud ſpectantia exercere,donec reſignatarius eiuſdem poſſeſſionem apprehendat: quia, cùm in reſignatione conditionali ius à reſignante non abdicetur, niſi reſignatario cum effectu fuerit quæſitum, nec illi ante captam poſſeſſionẽ quæſitum cenſeatur,rectè ſequitur poſſe reſignantem vſque ad illud tempus poſſeſſionem retinere.Ego verò prædictam opinionem dubiam exiſtimo:quia,aut agimus de naturali & vera poſſeſſione, aut de ciuili & iuſta:ſi de vera & naturali per ſimplicem reſignationem,illa non admittitur vt *ſup.*oſtendimus: ſi de iuſta & ciuili vſque ad poſſeſſionem per reſignatarium apprehenſam, durare non poteſt: cùm reſignans amiſſo titulo iuſtam & ciuilem poſſeſſionem amittat;perdit autem titulum ſimul ac ius reſignatario fuerit quæſitum.

150 Tertius renunciationis effectus eſt, non poſſe reſignantem poſt admiſſam renunciationem beneficij fructus percipere, cùm per illam canonicus titulus ſit extinctus. ſine quo beneficium iuſtè poſſideri nequit quod in ſimplici ac pura reſignatione de plano procedit,quoad fructus à ſolo ſeparatos ante diem reſignationis,Rot.*dec.*179 *p.2.recent.*quam refero *de offic.& poteſt. Epiſcopi,p.3.alleg.*117.*num.*2 *in vltim.impreſſ.* in conditionali verò ſatis controuerſum eſt, ac proinde varias opiniones referunt ſcribentes, vt per Rebuff. *in praxi tit.de ſimon.reſignat.num.*40.*& in tract. nominat.q.*14.*n.*157.Roſſiniac.*de beneſic.c.* 14. *num.*26. Ioan.Garc.*de expenſ.q.*26.Cou.*lib.*1.*var.c.*15.*n.*12. Molin.*de primogen.lib.*3.*c.*11.Gam. *Luſit.dec.*128. Caualcan.*dec.*44.*n.*4.Gutier.*canonic. quæſtio.lib.*1. *cap.*33.Flamin.*lib.*1.*q.*6.*à num.*10. Cabed. *diuerſ. iuris argum.c.*3.*n.*18.D Barboſ.*in l.diuortio, par.*2.*in princ.num.*49.*ff ſoluto matrimonio*, Caſtill.*de vſufructu,lib.*1.*c.*79.Hieron.Gabr.*conſ.*192.*lib.* 1. Ceuall. *commun.contra commun.q.*561. Nicol.Garc.*de benefic.p.*2.*c.*1.*ex n.*125.Viuian.*d.lib.* 13.*c.* 10. *ex num.* 8.Rot.*decis.*179.*p.*2.*recent.* Ego verò in hac quæſtione tres caſus diuerſos conſiderandos eſſe exiſtimo:primum ad illud vſque tempus, quo ius à reſignante abdicatur,& reſignatario quæritur:ſecundum, quando ea de re reſignanti plenè non conſtat:tertium à tempore notitiæ,donec beneficij poſſeſſio per reſignatarium capta ſit. In priori caſu,cùm in conditionalibus reſignationibus ius & dominium à reſignante non abdicatur,niſi reſignatario purificatis conditionibus tranſlatum ſit,interim reſignans dominus eſt,& integros beneficij fructus facit ſuos. In ſecundò verò caſu, nempe,ab eo tempore vſque ad tempus ſcientiæ, cùm reſignans bonæ fidei poſſeſſor ſit, & iuſtam poſſeſſionem præcedenti titulo adhuc coloratam retineat, ſicut quilibet bonæ fidei poſſeſſor, fructus percipere & retinere poteſt,iuxta diſtinctionem,quam inter extantes,& conſumptos tradunt Bart.&Doctores *in l.ex diuerſo ff.de rei vendicat.& in l.certum.C.eodem.*Cou.*lib.*1.*var.cap.*3.*n.*6.D.Barboſ.*vbi ſuprà,num.*46.*cum ſeq.* In tertio verò caſu, ſcilicet, à tempore ſcientiæ vſque ad apprehenſam poſſeſſionem,quoſcunque reſignãs percepit, aut percipere potuit,deductis expenſis, tanquam malæ fidei poſſeſſor reſignatario reſtituere tenetur;quæ verò ſcientia in propoſito requiratur,explicant Flamin.& D.Barboſa *dictis locis.*

151 Quartus effectus eſt, non teneri reſignantem poſt admiſſam renunciationem penſionem ſuper beneficio impoſitam, & cætera illius onera amplius ſoluere,quia, cùm penſio onus ſit reale ſuper fructibus beneficij impoſitum, vt poſt Ioan. Andr.& alios *in cap.niſi eſſent.de præbend.*reſoluunt Gig.*de penſionib.q.*63.*n.*2.Burſat.*conſ.* 361.*lib.*4.& alii plenè per me citati *de offic. & poteſt. Epiſcop.p.*3 *alleg.*120.*n.*1.*ſecundum Lugdunen. impreſſ.*& reſignans poſt admiſſam reſignationem fructus amplius percipere nequeat,vt ſuprà oſtendimus, rectè ſequitur, reſignantem ad futuras penſiones, & cætera onera realia non obligari, ad decurſas tamen vſque ad diem reſignationis teneri,vt cum communi reſoluit Flamin.*lib.*1.*q.*8. *n.*18.quæ doctrina, licèt in ſimplici renonciatione vera ſit, in conditionali tamen fallit,quando reſignans poſt admiſſam reſignationem fructus vſque ad tempus ſcientiæ bona fide percipit, tunc enim ad penſionem quoque pro eo tempore obligatur. Quare planiùs dici poteſt, reſignantem tandiu ad penſiones,cenſus,collectas, & cætera onera realia teneri quandiu beneficii fructus ſuos fecerit,imò ſi poſt ſolutam penſionem fructus reſtituere cogatur,penſiones iam ſolutas rectè computabit, vt poſt Gig.*conſ.*124.*num.*1. reſoluit Flamin.*d.quæſt.*8.*num.*43.

152 Quintus effectus eſt, non teneri reſignantem poſt renunciationem admiſſam Horas canonicas recitare,niſi ad eas recitandas ratione ſacri Ordinis,aut aliunde obligetur, vt tradunt Nauar. *in tract.de Horis canon.cap.*7.*num.*19.*& in cap.accepta, oppoſ.*5.*n.*21.Flamin *lib.*1.*q.*9 *à n.*1. quia, cùm ad id ratione beneficii teneatur, eo dimiſſo ceſſat obligatio,arg.tex.*in cap.cùm ceſſante, de appell.* Facit efficax ratio:nam ſi ille, qui ſui beneficii fructus non percepit, nec per eum ſtetit quominùs perciperet,à diuino Officio recitando deobligatur,vt cum Palud.& aliis reſoluit Nau.*d.c.*7.*n.*28. à fortiori in noſtro caſu, vbi reſignans, nec fructus percipit, nec vllum iam in beneficio ius habet: quòd ſi interim dum ſibi de renunciatione legitimè non conſtat,fructus bona fide percipiat, eundem ab obligatione non deobligarem. De reſignatario autem à quo tempore diuinum Officium recitare teneatur,controuerſum eſt? 153 Nau.*in d.cap.*7.ſtatim poſt collationem teneri exiſtimat, cùm per eam ius in beneficio conſequatur,*c.ſi tibi abſenti,de præbend.lib.*6.Flamin verò *d. q.* 9.cum communi,& magis recepta ſententia reſoluit reſignatarium poſt captam poſſeſſionem obligari; quia tunc fructus incipit recipere, & ab eo tempore eſſe computandos ſex menſes per Leonem X.& Pium V præfinitos ad priuationem fructuũ incurrendam,de quibus per Nau.*in man.cap.* 25.*n.* 122.*& conſ.*14.*de celebrat.Miſſar. aliàs* 17. *eodem tit.in nouis.*Ego verò Flaminii ſententiam admitterem in præbendis Eccleſiarum Cathedralium, & aliis beneficiis,quorum fructus ſolis præſentibus debentur,nec ad reſignatarium, niſi poſt apprehenſam poſſeſſionem,pertinere incipiunt; in aliis verò beneficiis, quorum fructus poſt reſignationem ſucceſſori reſeruantur, reſignatarium poſt collationem ad diuinum officium obligarem,cùm iam beneficii dominium obtineat, & fructus in effectu conſequatur, & in hoc caſu Nau.opinioni adhærendum puto.

154 Sextus renunciationis effectus eſt, reſignantem poſt reſignationem admiſſam ad reſidentiam ampliùs non teneri,cùm per reſignationem obligatio

gatio reſidendi in prædicto beoeficio omniuo eeſſet, ea recepta omnium ſeotentia, quam ſequitur Flamin. *lib.* 1. *q.* 10. *n.* 2. quam Ego in reſignante in fauorem intetim, dum fructus bona fide percipit, limitandam, & declatandam exiſtimo, iuxta *ſuprà* dicta.

155 Septimus & vltimus effectus eſt, ooo poſſe beoeficiarium poſt legitimam teſigoationem pœnitere, nec dimiſſum beneficium iterum repetere, argum. teat. *in cap. ex tranſmiſſa, de renunciat. cap. quum periculoſum, 7. quæſt.* 1. tradit Nauar. *in cap. accepta, oppoſit. 7. n. 16. de reſtit. ſpol.* Menoch. *de arbitr. caſu* 201. *num.* 47. Flamin. *lib.* 1. *quæſt.* 12. *cum ſeq.* Viuian. *in praxi iuriſpatroa. lib.* 13. *cap.* 10. *num.* 16.

ſ. V.

De Permutatione beneficiorum.

156 DE permutatione beneficiorum agentes, quæ nihil aliod eſt, niſi qoædam reciproca reſignatio ad inuicem inter permutantes facta, Caſſad. *decıſ.* 1. *num.* 2. *de rerum permut.* Flamin. *de re-*
157 *ſign. lib.* 11. *q.* 5. *n.* 19. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 14. *n.* 40. obſeruandum eſt, in permutaodis beneficiis à iure præſcriptam eſſe formam eertam, ſicque ea obſeruata fieri à partibus poſſe illorũ permutationem, *cap. ad quæſtiones, de rerum permut. c. vnic. eodem tit. lib.* 5. *Clement. vnic. eodem tit.* Anton. de Curte *in ſuo compend. Iuris Canon. par.* 3. *ſub tit. de rerum permutat. col.* 3. *in fine, & col.* 5. *in princip.* Ioan. Nicol. *in Enchirid. Sacerd. tit.* 5. *c.* 5. *n.* 3. *& c.* 8. *n.* 4. *&* 5. Rebuff *in praxi, ſub tit. de permut. n.* 52. *&* 53. Petr. Gregor. *Syntagm. iuris lib.* 17. *cap.* 17. *n.* 31. *&* 32. Corral. *de Sacerdot. p.* 1. *c.* 9. *n.* 2. *&* 3 Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 5. *n.* 6. Sot. *de iuſtit. lib.* 9. *qu.* 7. *artic.* 2. Syluest. *in ſumm. verb. permutatio,* 2. *q.* 5. Redoan. *de ſimonia, par.* 3. *cap.* 18. *à num.* 5. *cum ſequent.* Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *quæſtio.* 18. Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 35. *dubit.* 3. *à num.* 22. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de ſimon. cap.* 32. *à princip.* maximè *numero* 4. *cum ſeqq.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 50. *num.* 3.

158 Et quamuis lex eccleſiaſtica vt plurimum ſub ratione ſimoniæ non prohibuerit commutationem ſpiritualium pro ſpiritualibus, ſecundùm Leſſ. *d. dub.* 3. & Suar. *d. lib.* 4. *c.* 32. *a.* 1. *int ſto c.* 30.
159 *n.* 5. *cum ſeqq* tamen commutatiooem beneficiorũ eccleſiaſticorum, etiamſi ſpiritoalia ſint non omninò permiſit, nec etiam reliquit in ſua licita & honeſta natura, quam vtpote terminata ad ſpiritualia ex ſe haber de iure diuino, vbi nullus alicuius temporalis pro ſpirituali illicitus reſpectus à parte rei habitus fuerit, imò eam ſub quibuſdam ſolennitatibus, ne ſcilicet, occultè, & ex priuata, ſed ex Epiſcopi auctoritate fieret, ita circonclusit, vt aliter factam commutationem, & prohibuerit, & ſimoniacam iudicauetit. Etenim, quòd eam ſolùm permiſerit, vbi fit ex auctoritate Epiſcopi: at verò ea ſola priuata factam prohibuerit, conſtat ex Concil. Turonen. *in cap. quæſitum, de rerum permut. & in cap. maioribus, & in cap. cùm olim, & in cap. cùm vniuerſorum, eod. tit.* Quòd autem aliter factam beneficiorum commutationem, quamuis à parte rei ſimpliciter, & abſque ioteruentu pecuniæ, vel alterius temporalis æquiualentis fiat; lea Canonica in d. Concilio Turon ſimoniacam quia prohibitam iudicauit; verum etiam eſt, vt ſatis probatur ea *d. cap. quæſitam*, ibi, *præſertim pactione præmiſſa*, quæ circa ſpiritualia, vel annexa ſpiritualibus labem ſemper continet ſimoniæ, ſi eadem verba cum Suar. *d. cap.* 31 *numer.* 8. intelligamus, oon de pactione dandi temporale aliquid pro ſpirituali, ſed de ſola ſimplici pactione, per quam expeditur ipſa commutatio, quaſi non circa illam, ſed circa haoc ſolam per ordinem ad dictam Concilij Turonen. prohibitionem in eo tex. dubitatio verſaretur.

Ratio autem hoius prohibitionis ea eſt; quia 160
licèt titulus beoeficiorum eccleſiaſtieorũ ſit ſpiritualis, cum tamen habeat prouentus tẽporales, eóſqoe ita ſpiritoalibus functionibus anneaos, vt ex illo neceſſitate quadam dimaneot, iuxta text. *in cap. vlt. de reſcript. in* 6. *& c. cùm ſecundum, de præb.* proindeque probabiliter contingere poſſet, vt in commutationibus huiuſmodi titulorum minor eorum ratio, quàm temporalium prouẽtuum haberetur, ſicque ageretur principaliter de dando temporali pro ſpirituali, ideò iure optimo, vt hæc mali ſpecies & occaſio ab omnibus Chriſtianis, nedum ab Eccleſiaſticis perſonis maaimè io pertractandis ſpiritualibus rebus cauenda exterminaretur, ſtatuit, vt beneficiorum commutationes non occultè, ex priuata ſolùm, ſed Epiſcopi auctoritate fierent; aliter autem commutatio beneficiorum ſimoniaca eſſet, ac ſi ſpiritoalia, quæ in eis ſunt principalia pro temporalibus fructibus, qui ſunt acceſſorij, darẽtur, vt benè explicat Suar. *d. lib.* 4. *c.* 31. *n.* 5. iuncto *n.* 12. *prope fin.* Nec aduersùs hanc reſolutionem obſtat, quòd in beneficiis eccleſiaſticis temporales prooentus ſunt tantùm acceſſorij reſpectu tituli ſpiritualis, ac proinde quòd non debeant eſſe in conſideratione, ſed ſolùm principale, ex reg. *l.* 1. *ff. de auctoritutor.* iuncta *reg. acceſſorium, de reg. iuris, lib.* 6. qnia reſpondetur, id quidem procedere ea natura rei, ſi non peruertatur ille ordo, per quem ſecundùm illam acceſſorium ſequitur principale: quia tandem homines ſæpè hoc ordine abutentes pro modo ſuæ malitiæ, & commodi temporalis, amant acceſſorium magis, quàm principale, ſubindéque motale periculum inſurgit, ne quando videntur principale pro principali videlicet titulum beneficii ſpiritualem pro alio ſpirituali titulo permutare, permotent potiùs pro acceſſorio, ſcilicet, pro fructibus temporalibus, meritò lea canonica huiuſmodi permutationem beneficiorum, ac ſi verè, & à parte rei in hunc illicitum modum conciperetur, abſolutè prohibuit fieri ex ſola auctoritate priuata permutantium.

Prædicta verò eccleſiaſtica prohibitio de per- 161
mutandis beneficiis eccleſiaſticis nil ampliùs expreſſom cõtinet, niſi quod partes ea ſola auctoritate priuata nullo modo permutẽt, ſeu de permutãdo per conſenſum abſolutè præſtitum paciſcãtur, abſque arbitrio legitimi Superioris, vt cõſtat *ex d. c. cùm olim, & ex d. c. cùm vniuerſorũ*, qui poſſit cuncta timari, ſuique arbitrii interpoſitione ſiniſtram quamlibet ſuſpicionem exterminare, ioxta reg. text. *in c. in præſentia, de renunc at.* cũ ſimilibus: illo verò interueniẽte poterunt beneficia ab ipſiſmet partibus permutari, *d. c. quæſitum, verſ. ſi autem. d. c. vnic. & d. Clem. vnic.* Azor. *d. q.* 18. Leſſ. *d. dub.* 3. Suar. *d. c.* 32. *à princ.* maaimè *a.* 4. *cum ſeqq.*

Vnde ſit coonſequens licere partibos negotiũ 162
permutationis inter ſe priùs tractare & concludere, eum ordine & ſubmiſſione ad ſcientiam & conſenſum legitimi Superioris. Ratio eſt, qua in hia terminis nil geſtum dici poteſt occul-

tè,

tè,& auctoritate priuata,cùm totum teferatnr ad
ipſum Superiotem , ac proinde eiuſdem arbitriũ
cenſura iuris intetueotre cenſeatur in eodem
tract.ex reg.*i.aſſe toto* , cum *ibi* ootatis *ff. de hæred.*
163 *inſti*. prout etiam tractatus de renunciando cer-
to modo non eſt prohibitus,ſed pactio firma eſt
prohibita, *capite cùm pridem 7.de pactis*. Ionoc.*in*
cap.aut.num.5. in fine, de ſimon. Caccialup. *de pen-*
ſion.q 19.num.16.Rot. *in Balneoregien. ſimoniæ, 17.*
Maij, 1624. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino*.
Hinc ex modò reſolutis non poteſt cenſeri pro-
hibitus huiuſmodi tractatus , imò eum poſitiuè
permiſſum eſſe in hunc ſenſum conſtat ex ea ra-
tione:quia aliter magna ex parte inutilis redde-
terut facultas illa permutandi cum auctoritate
Superioris partibus conceſſa, quippe quod mo-
raliter loquendo non poteſt vt plurimùm ad per-
mutationem peruenire , niſi mediante partium
tractatu , per quem inter ſe conſerant , & intel-
ligant huius negotij circumſtantias: vnde ſuc-
cedit reg text.*in l.2.ff de iuriſdict.omn. Iudic. & in*
cap.P.& G.de offic.deleg.Quare ita docent Syluest.
in ſum.verb.permutatio, quæſt. 3. Bonacin. *de ſimon.*
quæſt.4.§.12.num.5.vbi *numero ſ q*.cum Suar.*d.cap.*
31.num.7.Reginald.*lib. 13. numero 262*.addit vo-
lentes inter ſe beneficia permutare , poſſe inter
ſe pactum inire , ſéque obligare ad perſiſtendum
in conuentione, donec Superior conſenſum de-
negauerit,ac proinde eis liberum non eſſe à con-
uentione recedere , antequam Prælatus conſen-
ſum deneget.

164 Beneficia omnia liberè permutari poſſunt, vt
conſtat ex *toto titul. de rerum permut*. Soar.*d.lib.4.*
cap 34.num 1.non ſolùm, quæ habentur in titu-
lum,ſed etiam in commendam, Azor. *deciſ.lib. 7.*
capite 29 q.11.Flamin.*lib.2.q.17*.& citati à Nicol.
Garc.*de beneſic.par.11.cap.4 numero 12*. quamuis
nondum illorum adepta ſit poſſeſſio , quia ha-
bens ius in re, non tamen poſſeſſionem , poteſt
cum alio compermutare,Petr. de Peruſ. *de per-*
mut.beneſic.part.1.numero 1.& 2.Bellam.*eodem tract.*
par.2.q.1,Gambar.*in capite vnic. de rerum permut.*
lib.6.numero 86.Nicol Garc.*d.cap.4 numero.15*.vbi
à.num. 23. latè oſtendit an , & quando beneficia
165 vnita poſſint permutari ? Intellige, dummodo
hæc permutatio ſit inter duos, non triangularis,
vel quadrangularis,Caputaq.*deciſ.325.p.1*. Gon-
zal.*d.gloſ.14.numero 58*.Nicol. Garc. *eod. capite 4.*
numero 22.& modò fiat de proprijs beneficiis, vt
ex aliis reſoluit idem Garc.*d.loco.numero 16*.vnde
numero & ſeqq. infert non poſſe fieri permutatio-
nem de iure ad rem , nec valere permutationem,
quando vnus ex permutantibus non habet ius in
beneficio.

166 Quando inter aliquos beneficiorum fit per-
mutatio,fieri intelligitur beneficiorum recipro-
ca reſignatio,ac propterea vtrunque vacare cen-
ſetur:nam ex permutatione inducitur vera bene-
ficij vacatio cum titulo,& poſſeſſione,Doct *in c.*
vnic.de rerum permut.lib.6.Bellam. *de permut. beneſ.*
p.9.q.1.Petr.de Peruſ.*eod.tract.ſ.2 n.21.23.& 42.*
Flamin.*lib.11.q.5. à* n. 20.quamuis non debeant
niſi permutantibus beneficia ex illa cauſa reſi-
gnata conferri : nam aliàs collatio de beneficiis
cauſa permutationis reſignatis facta aliis , quàm
ipſis permutare volentibus,non tenet vt expreſsè
probat *Clem.vnic.de rerum permut*. tradit Cou. *lib.*
2.var. .5.vbi ſubdit,quòd ante deciſionem illius
tex.erat veteri iure compertum Prælatum, coram
quo eſt facta renũciatio,ex cauſa permutationis.
ex ſummo iuris rigore. ſecluſa æquitate ita po-
tuiſſe liberè conferre beneficium eccleſiaſticum,
cui renunciatum fuerat , ſicut ſi ex ſimplici re-
nunciatione vacaret,& ſic iam de æquitate ipſis
tantùm permutantibus conferri debent,vt etiam
expectantes Apoſtolici non poſſint acceptare be- 168
neficia ex cauſa permutationis vacantia. *d. capite*
vnic.Azor.*d.lib.7.c.30.q.8*.Flores *var.lib.1.q.13. n.*
20. Vnde , cùm beneficium vacet renunciatione 169
facta ex cauſa permutationis , non poterit ad il-
lud redire renuncians ſine noua collatione,etiã-
ſi permutatio non ſequatur , ſeu non teneat, nec
habeat effectum,gloſſ.*verb.ſimplicitati,in d.cap. cum*
vniuerſorum,de rerum permut.Selu.*de beneſic.p.3 q.*
24.Gambar,*in d.cap.vnic.ex n.62*.Rebuff. *in praxi*
tit.de permut.n.11.& 16.& de pacif.poſſeſ.num.166.
al.a 145.Maſcard.*de probat.concl.1401.n.5* Rot.*de-*
ciſ.1.& 4.de rerum permut.in nouis, & in Gerunden.
permutationis,5.Iul j.1593.coram Litta, & *in Caſtel-*
len.beneficiorum,10. Decembris.1627.coram R.P.D.
Merlino.Nicol.Garc.*d.c.4.n.5*.vbi *n.10*. ex Gonz.
gloſ.15.§.2.à n.40.addit,quòd ſi duo reſignant ſua
beneficia ex cauſa permutationis , & facta colla-
tione vni,alter decedat ante factam ſibi collatio-
nem,ſuperſtes non habet regreſſum ad beneficiũ
à ſe dimiſſum , quia quoad eum permutatio ha-
buit effectum,quamuis ſuperſtes,cui fuit collatũ
beneficium à compermutatore reſignatum, ante-
quam ipſe ſuum reſignaret,poſſit ambo,ſi incom-
patibilia non ſint, illo decedente retinere , cùm
per eum non ſtet,quin permutatio adimpleatur;
at ſi compermutans,qui reſignauit,decederet an-
te ſactam collationem ſuperſtiti , qui nondum
ſuum reſignauerat,cùm permutatio iam nõ poſſit
habere effectum,non debebitur illud beneficium
ſuperſtiti , ſed liberè prouidebitur, tanquam va-
cans per dictam reſignationem.Quamuis, ſi per-
mutatio non habuit effectum,permutantes poſſe
redire ad ſua beneficia abſque noua collatione
exiſtimauerint Frecil.*in rub. de renunciat. n.51*.Fla-
min.*lib.1.q.14.n.12*.Ceuall.*commun.contra commun.*
q.361.à n.6 Azor.*d.lib.7.c.29.q.11*.Leſſ.*d.c. 34.n.*
195.Permiſſum tamen eſt ipſis permutare volen- 170
tibus,re adhuc integra reſilire,*l.1.ff.de rerum per-*
mut.l.ſi pecuniam,ff.de condict.cauſa data & cùm per
alterum ſteterit,ne permutatio ſequatur,alius eſt
ad ſuum beneficium reſtituendus,*d.cap.cùm vni-*
uerſorum.

Requiritur demum in permutatione , primò 171
renunciatio vtriuſque beneficij in manibus Su-
perioris.*c. 1. de rer. permut.lib. 6* Mar. Antonin.
var.reſol.lib.1.reſol.112.caſu 39.Ricc.*collect. 1267.*
Nouar.*d.tit.de beneſ.reſignat.nu. 7*. nam permutare
volentes debent ſinguli beneficiũ in Superioris
manibus reſignare.*d.Clem.vnic*.altero enim recu-
ſante non fiet permutatio,*d.capite vnic* Fit autem
reſignatio huiuſmodi cum conditione permuta-
tionis.& nihilominus differt à reſignatione illa
conditionali, quæ fit in fauorem alterius ; quæ
quidem ſine Romani Pontificis auctoritate fieri
nequit,eò quòd in eam facile labes ſimoniæ ca-
dere poſſit , quam Ordinarius purgare non po-
teſt.*c.ex parte 1.de offic.Ordin*.Azor.*inſtit.moral. p.*
3.lib.12.de ſimon cap.22.

Secundò requiritur iuſta cauſa,quam Epiſco- 172
pus diſquirere & cognoſcere debet,*c.quæſitum, de*
rerum permut.Rebuff.*in praxi tit.de permut.num.19.*
Duaren.*de beneſ.lib.8.c.3*. Bellam. *de permut. beneſ.*
6.p.in princ.& q.1.Nicol Garc.*d.c.4.n.44*. Nouar.
in ſum.Bullar.tit.de beneſ.reſignat.à n.11.Et quam-
uis

Digitized by Google

uis non deficiunt, qui dicant, hanc cauſam de-
bere eſſe neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiæ, non
autem perſonarum, ex quorũ numero ſunt Boër.
dec. 205. *n.* 7. Flamin. *lib.* 11. *q.* 3. *n.* 24 Zerol. *in praxi*
Epiſcop. p. 1. *verb. renunciatio, ſeu permutatio, §.* 3. *dub.*
5. Cardin. Tuſch. *lit. P. concl.* 363. *nu.* 5. qui ex Ge-
min. *conſ.* 105. *n.* 3. vtilitatem vtriuſque Eccleſiæ
requirit; tamen ſufficere expedientiam, ſeu vtili-
tatem perſonarum permutantium, videntur te-
nere gloſ. *verb. vtilitati, in d. c. cùm vniuerſorum*, vbi
Abb. *n.* 7. Petr. de Peruſ. *de permut. benef.* 3. *p. q.* 2. *&*
7. Lambert. *de iurepatron.* 8. *p.* 5. *lib.* .. *q.* 6. *art.* 6. *n.* 39.
Gambar. *in d. c. vnic. n.* 9. dum ait, poſſe etiam fieri
permutationem attenta vtilitate perſonarum,
Vgolin. *tab.* 1. *de ſimonia, c.* 27. *§.* 1. *n.* 6. *in fine*, dum
ait, quòd ſimoniam non committit, qui ob ini-
micitias, ob peſtilentem aërem, & huiuſmodi
cauſas beneficium permutat, Aloyſ. Ricc. *p.* 1. *dec.*
41. Nicol. Garc. *d. c.* 4. *ex n.* 45. vbi benè intelligit,
modò non reſultet Eccleſiæ damnum, ſed vtili-
tas ſaltem conſecutiua: & *n.* 49. ſubdit ſufficere
cauſam ex parte vnius ex compermutantibus,
modò ex parte alterius non ſit in damnum Ec-
cleſiæ conſiderabile: & *n.* 52. reſoluit non præſu-
mi in dubio permutationem factam ex iuſta
cauſa, nec credi Ordinario dicenti, ſe feciſſe il-
lam iuſta de cauſa, niſi probetur illa, ſi non eſt fa-
cta cum cauſæ cognitione, & *n.* 100 *cum ſeqq.* cre-
dendum eſſe ait permutationem non in fraudem,
ſed ex honeſta affectione proceſſiſſe, cùm deli-
ctum præſumendum non ſit, niſi contrarium
vrgeant coniecturæ. Facta autem permutatione
cum cauſa, ſi poſtea ea deficiat, non poterit an-
nullari dicta permutatio, vt in facti contingen-
tiã ſe reſpondiſſe aſſerit Nouar. *vbi ſuprà no.* 16.
vbi *n.* 17. tenet Epiſcopum non poſſe diſpenſare
in defectu cauſæ, vel vtilitatis: *& num.* 18. *&* 19.
quòd conſtito de cauſa, vel vtilitate Eccleſiæ, te-
nentur Ordinarij admittere permutationem, &
ſi illam admittere recuſauerit, dabitur appellatio
ad ſuperiorem.

173 Tertiò requiritur auctoritas Superioris: nam
ſine ea permutatio facta erit ſimoniaca, *d. c. quæ-*
ſitum, vbi Abb. *num.* 3. *de rerum permut.* Vgolin. *de*
ſimon. .. *cap.* 27. *§.* 1. *num.* 6. Azor. *d. lib.* 7. *cap.* 19. *qu.* 3.
Suar. *de Relig. tract.* 3. *lib.* 4. *cap.* 32. Nouar. *d. loco*
num. 8. Sanch. *in opuſc. moralib. lib.* 1. *cap.* 1. *dub.* 38.
& ſic propria auctoritate beneficia ſua permu-
tantes, illis priuantur per ſententiam, *d. cap. cùm*
olim. eod. tit. Petr. de Peruſ. *de permut. benefic. part.* 1.
num. 30. *aliàs* 51 Leſſ. *d. lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 100. Ni-
col. Garc. *d. cap.* 4. *ex num.* 56. vbi *numero* 59. addit
hodie *per Extrauag. Cùm deteſtabile, de ſimon. in*
princ. videri illis ipſo iure priuari, & incurrere
excommunicationem, de qua ibi *in §. Statuentes.*

174 Et Superior in hac materia intelligitur non ſo-
lùm Papa, ſed etiam Epiſcopus proprius loci, in
quo eſt ſitum beneficium. *d. cap. quæſitum. de rerum*
permut. d. cap. 1. *eod. tit. lib.* 6. Petr. de Peruſ. 2. *par. q.*
vlt. num. 27. *aliàs* 46. *& par.* 4. *in princ. num.* 42. *alias*
69 Azor. *d. lib.* 7. *cap.* 29. *q.* 4 Nicol. Garc. *d. cap.* 4.
num. 60. Bonacin. *de ſimon. q.* 4. *§.* 12. *numero* 7. & ſi
ſunt beneficia in diuerſis diœceſibus, fieri debet
libera reſignatio in manibus vtriuſque Ordi-
narij, vel quilibet in manibus ſui Epiſcopi, vel
alter alteri committet, quod melius videtur,
gloſ. verb. collectionem in capite 2. *de rerum perm. in* 6.
Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *numero* 65. Nouar. *vbi ſuprà*
num. 20. Et quamuis Flamin. *lib.* 5. *quæſt.* 6. *numero*
231. crediderit minùs bene hodie Epiſcopos
non poſſe admittere beneficiorum permutatio-
nes, eò quòd Pius V. *in Conſtit. ſua* 42. ſuſpen-
dit facultates Ordinariorum recipiendi reſigna-
tiones, & permutationes beneficiorum, donec
detur modus, & poſtea *in alia Conſtit. ſua* 58. *in-*
cip. Quanta, dando modum reſignationibus, nihil
locutus fuit de permutationibus. Sed ipſe non
aduertit *ad. d. Conſtit.* 58. per ſe tranſcriptam *in*
princip. d. quæſt. 6. quæ *in verſ. ad hæc.* expreſsè con-
cedit Ordinariis facultatem admittendi benefi-
ciorum permutationes, quæ Canonicis ſanctio-
nibus & Apoſtolicis Conſtitutionibus permit-
tuntur; & ideo conceſſum eſſe Ordinariis admit-
tere permutationes ſimpliciter ſecundùm ius
commune, meritò ſentiunt Zerol. *in praxi Epiſcop.*
part. 1. *verb. renuntiatio, ſeu permutatio.* *§.* 3. *dub.* 1.
Flores de Mena *var. libro* 3. *quæſt.* 24. *numero* 21.
Vgolin. *d. tab.* 1 *de cenſur. cap.* 27. *§.* 3. *num.* 2. *de of-*
ficio Epiſcopi, cap. 50. *§.* 19. *num.* 1. Nicol. Garc. *d.*
cap. 4. *num.* 62. *& ſeq.* Bonacin. *d. §.* 12. *num.* 7. *in fine*,
vbi ampliat, etiamſi vnum beneficium ſit pin-
guius altero, & in quolibet menſe etiam Apoſto-
lico, vt cenſuit S. Congr. Epiſcoporum *ſub die* 24.
Maij, 1583.

Epiſcopi nomine aliqui Doctores intelligen- 175
dum putant illum ſolum, qui iuriſdictionem &
dignitatem ſimul epiſcopalem habet, per text. *in*
d. capite quæſitum, verſ. ſi autem. dum ſoli Epiſcopo
idem munus deferre videtur. *& in d. cap. vnico*, ibi,
in manibus tuis ipſa reſignant, &c. Alij verò intelli-
gendum putant quemlibet collatorem, ad quem
ſpectat collatio beneficij, etiamſi fortè nec di-
gnitatem, nec iuriſdictionem epiſcopalem ha-
beat, vt per Syluest. *verb. permutatio*, 2. *num.* 2 &
Angel. *eod. verb. num.* 5. Sed omnes ferè meliùs in-
telligunt eum, qui iuriſdictionem habet Epiſco-
palem, vel quaſi, etiamſi fortè dignitatem Epiſco-
palem non habeat. Ratio eſt, quia hæc facultas
conuenit Superiori ratione iuriſdictionis, non
verò ratione dignitatis. Ita Abb. *in d. capite quæſi-*
tum, n. 4. Gambar. *in d. cap. vnico, num.* 112. *&* 148.
Flores *d. q.* 24. *num.* 21. Azor. *d. c.* 29. *q.* 4. Bonacin.
d. q. 4. *§.* 12. *n.* 7. *verſ. alij verò.* Nicol. Garc. *d. c.* 4. *nu.*
70. vbi *n.* 71. ſubdit, quòd Epiſcopus habens col-
lationem, ſeu ius conferendi beneficium in alie-
na diœceſi ex conſuetudine, vel alio iure ſpeciali,
non poteſt admittere reſignationem illius, etiam
ex cauſa permutationis, Vnde poterit Capitulũ, 176
Sede vacante, interponere auctoritatem in bene-
ficiorum permutatione, quando eorum collatio
ſpectabat communiter ad Epiſcopum, & Capitu-
lum, & quando beneficia pertinent ad collatio-
nem tertij, non autem ſi ſpectarent ad collatio-
nem Epiſcopi tantùm, vt diximus *lib.* 1. *cap.* 32. *de*
Capitulo, verſ. 26. Vicarius verò generalis Epiſco- 177
pi non poteſt permutationes expedire, niſi man-
datum habeat ſpeciale. Bellam. *part.* 1. *q.* 3. Azor. *d.*
cap. 29. *q.* 4. Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *nu.* 74. vbi ſubdit,
non ſufficere, quòd habeat poteſtatem conferẽ-
di: & cenſuit Rot. *in Barchinonen. beneficij*, 3. *Iulij*,
1628. *coram R. P. D. Duran.* Si autem Epiſcopi
ipſi voluerint permutare aliqua beneficia, quæ
ipſi poſſident in ſua diœceſi, ex diſpenſatione
Apoſtolica coram Metropolitano id efficere po-
terunt, qui quoad hoc inſtar proprij Epiſcopi
habetur, Suar. *d. lib.* 4. *cap.* 32. *n.* 9. Filliuc. *tract.* 45.
c. 7. *quæſ.* 8. *n.* 20.

Et in permutationibus, quæ coram Epiſcopo 178
fiunt, duo maximè ſunt animaduertenda. Primũ,
vt permutatio beneficij fiat cum beneficio; non
verò

verò beneficij cum penſione. Ratio eſt: quia Epi-
ſcopus non poteſt facultatẽ ſibi in iure præſcri-
ptam excedere: in iure autem permiſſum eſt Epi-
ſcopo ſolo, vt approbet, & admittat permutatio-
nes beneficiorũ: & cùm verſemur in materia po-
tius odioſa, quàm fauorabili, vtpote cõtra diſpo-
ſitionem antiquorum Canonũ, generaliter pro-
hibentium quamlibet pactionem in beneficiis,
non eſt facienda extenſio à permutatione bene-
ficiorum ad permutationem penſionum, vt opti-
mè reſoluit Bonac. *d. §. 12. n. 8.*

179 Alterum eſt, quòd permutatio huiuſmodi purè
fiat: nam, ſi cum penſione, aut alio onere facta
proponatur ab Epiſcopo, vel alio inferiori Papa
approbari, & admitti non poteſt, vt docent Suar.
d. lib. 4. c. 33. n. 4. Leſſ. *d. lib. 2. c. 35. n.* 86. Filliuc. *d.
tract. 45. c. 7. n. 16.* Bonacin. *d. §. 12. ſub n* 8. vbi *n. 9.*
hoc reſoluit, non poſſe priuata auctoritate, vel
etiam Epiſcopi, permutari beneficium cum pen-
ſione temporali, aut commenda militari, vel alia
re temporali, alioquin committeretur ſimonia
non ſolùm iuris canonici, verùm etiam diuini.
180 Vnde colligitur, non poſſe coram Epiſcopo fieri
permutationem cum pacto, vt vnus ſoluat omnes
expenſas, vel expediat ſuis ſumptibus Bullas ad
vtrumque pertinentes: quia non eſt pura permu-
tatio, licèt coram Papa fieri ſoleat, vbi id ei ex-
primitur, & ipſe conſentit. Ita Azor. *inſtit. moral. p.*
181 *3. lib. 12. c. 12. q. 4.* Suar. *d. lib. 4. c. 34. ad fin.* Nec etiã
beneficia, quamuis inæqualia, in temporalibus
permutari poſſunt cum penſione, aut alia re pre-
tio æſtimabili coram Epiſcopo, aut alio inferio-
re Papa, etiamſi penſio, aut alia res temporalis
exigatur ratione beneficij pinguioris, quod cum
tenuiori permutatur: quia iam nõ eſſet pura per-
mutatio, nec huiuſmodi compenſatio fieri poſſet
re pretio æſtimabili, quin vendatur id quod eſt
ſpirituale in beneficio: nam exceſſus fructuum
beneficij eſt annexus beneficio, ſeu titulo ſpiri-
tuali, ac proinde emi non poteſt ſeparatus à titu-
lo, cùm à permutantibus ſeparari nequeat ſola
Epiſcopi auctoritate. Ita Sot. *de iuſtit. lib. 9. q. 3. art.
2. & q. 7. art. 2.* Cou. *lib. 2. variar. cap. 5. nu.* 8. *& ſeq.*
Nau. *in manu. cap. 23. num.* 100. *verſ. 3.* Suar. *d. lib* 4
cap. 34. n. 10. Filliuc. *d. tract. 45. cap. 7. quæſt.* 11. Va-
ler. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 23. num.* 264.
Contra Caiet. 2. 2. *q.* 100. *art.* 4. Fabien. *verb. beneſi-
cium, 3. num.* 15. Syluest. *verb. permutatio, 2. q.* 6. exi-
ſtimantes in permutatione beneficiorum inæ-
qualium in fructibus temporalibus licitum eſſe
compenſare numerata pecunia illam fructuum
inæqualitatem, modò permutatio fiat auctoritate
Prælati.

182 Quartò requiritur in permutatione conſenſus
illorum, ad quos collatio, electio, ſeu præſentatio
pertinet; quia ipſorum intereſt, quamuis Epiſco-
pus eorum debeat expedire, gloſ. *verb. collationem.
in d. c. vnic. de rerum permutatione, lib. 6.* vbi Franc.
n 6. cum ſeqq. & Gambat. *n.* 110. 112. 118. *&* 121.
Rebuff. *d. tit. de permut. n.* 20. *&* 21. Leſſ. *d. cap.* 34.
n. 198. Azor. *d. lib. 7. cap. 29. q. 6. &* 32. Suar. *d. lib. 4.
cap. 32. n.* 12. Nicol. Garc. *d. cap. 4. n.* 71. Bonacin. *d.
q. 4. §. 12. num. 3. verſ. veruntamen.* Vnde beneficium
iuris patronatus non poteſt permutari ſine con-
ſenſu patroni, vt reſoluunt Mouet. *de commut. vl-
tim. volunt. c. 10. n.* 369. Stephan. Gratian. *diſcept. fo-
renſ. c.* 835. Rot. *in Gerunden. beneficij de Agulana,* 8.
Martij, 1627. *&* 21. *February,* 1628. *coram R. P. D.
Pirouano.*

183 Quintò requiritur poſt reſignationem, quę in

permutatione debet interuenire, à Superiore ad-
miſſam, collatio ipſorum beneficiorum ſic vacã-
tium, Bonif. *in d. Clem. 1. n.* 17. Petr. de Peruſ. *p.* 4. *n.*
42. *aliàs* 69 Leſſ. *lib. 2. cap. 34. n. 1.* Nicol. Garc. *d.
c. 4. n.* 85. quamuis Gonzal. *gloſ. 14. d. n.* 43. *& gloſ.
15. §. 2. à num.* 57. exiſtimauerit, admiſſionem reſi-
gnationis ex cauſa permutationis continere in ſe
tacitam collationem: dummodo beneficia ipſa 184
non ſint reſeruata, ſiue generaliter, ſiue ſpeciali-
ter; quia tunc collatio à Papa tantùm facienda
eſt. Azor. *d. lib. 7. cap. 19. q.* 10. Æn. de Falconib. *de
reſeruat. q. 4. effectu* 3. Mandoſ. *ad reg. 1. Cancellariæ
q.* 13. Nicol Garc. *d. cap. 4. ex n.* 82. Rota *in Caſolen.
beneficiorum,* 10. *Decembris* 1627. *coram R. P. D.
Merlino.*

Sextò requiritur, quòd litteræ permutationis 185
ſimul expediantur, Rot. *deciſ. 7. de conſuetud. in
antiq.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 50. §. 20. n. 3.
verſ. tertio.*

Septimò requiritur, vt antequam poſſeſſio ac- 186
cipiatur, publicatio fiat de hac permutatione in
Eccleſiis permutatis iuxta formam Conſtitutio-
nis Gregorij XIII. incip. *Humano vix iudicio,* de
qua agimus *infra §. ſequenti,* quamuis quoad reſi-
gnationes, & permutationes coram Ordinario
factas, illam conſtit. non videri vſu receptam in
partibus Hiſpaniæ, referat Nicol. Garc. *d. p. 11. cap.
3. § 4. num.* 289.

§. VI.

De publicandis reſignationibus.

GRegorius XIII. *in ſua conſtit. incip. Humano* 187
vix iudicio. ſub dat. nonis Ianuarij, 1583. relata
per Flamin. *de reſignat. lib. 11. in præfat.* & per
Quaranr. *in ſum. Bullarij, verb. beneficiorum reſigna-
torum publicationem* Lotter. *de re benef. lib. 3. qu. 21.
num. 1.* & Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de benefic. reſign.
publicat.* primò ſtatuit, *quòd omnes reſignationes,
etiam cauſa permutationis de quibuſcunque beneficiis,
necnon ceſſiones litis, & iurium beneficij per ceſſiona-
rium tempore ceſſionis non poſſeſſi facta in manibus
Papæ, & ſuper eis prouiſiones, ſeu mandata de pro-
uidendo, publicari debeant cum litteris Apoſtolicis
deſuper confectis intra ſex menſes, ſi beneficium in-
tra montes fuerit; vltra verò, intra nouem à data con-
ceſſionis gratiæ, non autem à die præſtiti ſuper ea con-
ſenſus numerandos. Secundò, quod ipſa publicatio fiat
in Cathedrali, & in beneficij Eccleſia, vel Eccleſiis,
ſi illud in pluribus ſit, & ſi Eccleſia eſt ruralis, in Pa-
rochiali, intra cuius limites conſiſtit: & ſi locus Bel-
lo, peſti, aliiſve manifeſtis periculis ſubiacet, in proxi-
ma Parochiali, dum frequens populus ad Miſſarum
ſolemnia conuenerit, palam omnibus prædictas litteras
Apoſtolicas, earúmve tranſumptum authenticum ex-
hibendo, claráque & intelligibili voce pronunciando
reſignationem, ſeu ceſſionem, ac beneficij qualitatem,
& inuocationem, nomináque, & cognomina reſi-
gnantis, ſeu cedentis, ac illius, in cuius fauorem
gratia facta eſt, ita vt hæc omnia poſſint ad notitiam
ibi exiſtentium veriſimiliter peruenire, & de qui-
bus omnibus ſcripto exemplo collato valuis aliarum
Eccleſiarum affixum relinquatur. Tertiò, quòd intra di-
ctum tempus gratiam habens, poſſeſſionem beneficij
etiam litigioſi, & à cedente non poſſeſſi vigore littera-
rum Apoſtolicarum deſuper confectarum, nec aliàs
apprehendere debeat; & ſi propter litem, vel aliud le-
gitimum impedimentum nequiuerit, ſaltem litteras
Apoſtolicas cum earum publicatione, ſi tunc facta*

erit Iudici, ſeu executori illarum, vel iis, ad quos pertinet, intra idem tempus præſentare, & apud illum, vel illos pro ipſarum literarum executione inſtare, & poſſeſſionem huiuſmodi inſtanter petere teneatur, aliàs gratia ſit irrita, & inanis, nullaque alia gratia ſuper huiuſmodi beneficio, ſeu iure ceſſo iis, quibus conceſſa fuerit, ſuffragetur; ſed ipſi inhabiles, & incapaces ſint ad huiuſmodi beneficia quandocunque obtinenda, ipſaque ſint iura ab ipſa ſtatim prima reſignatione, ſeu ceſſione, etiamſi illa aliàs nulla, & inualida eſſent, vacauiſſe, & tunc vacare cenſeantur eo ipſo, &c. Quartò, quòd reſignationes beneficiorum, etiam ex cauſa permutationis, in manibus Ordinariorum, & aliorum inferiorum à Papa facta infra menſem debeant admitti, vel reiici, & prouiſio, ſi per eos facienda erit, fieri, & prouiſus infra tres menſes à die factæ prouiſionis illam publicet, & poſſeſſionem beneficij capiat modo & forma prædictis, alioquin nulla erit prouiſio, & beneficium vacare cenſeatur eo ipſo, eiúſque diſpoſitio ad Sedem Apoſtolicam deuoluta exiſtat.

188 Ex quibus clarè apparet, quando, quomodo & vbi beneficiorum reſignatorum publicatio ſit facienda, quæ eſt pars reſignationis, vt ex pluribus Rotæ deciſionibus firmat Theodoſ. de Rubeis *in ſingularib. Rota part. 2. verb. publicatio §. 3. pag.* 88. & procedit etiam in minore 14. annorum, cum quo per ſummum Pontificem fuit diſpenſatum ad huiuſmodi beneficia reſignata obtinenda: quia, licèt in minore ceſſet ratio fraudis, quam dicta Conſtit. conſiderauit, vigent tamen aliæ, quæ ſunt æquè principales, propter quas requiritur publicatio beneficiorum reſignatorum, de quibus per Flamin. *libro* 11. *qu.* 1. intelligendo etiam præſuppoſita ignorantia ex parte ipſius minoris ex communi omnium ſententia, Flamin. *d. lib.* 11. *quæſt.* 4. *numero* 62. quem refert Proſper de Auguſtin. *in addit. ad Quarant. in ſum. Bullarij, verb. beneficiorum reſignat. publicatio. verſ. tertiò amplia.*

189 Debet quoque publicatio fieri, etiamſi Papa, in cuius manibus renunciatio fuit facta, moriatur, intra illud tempus datum ad publicandum intra eundem terminum præſcriptum. Ratio eſt: quia renunciatio huiuſmodi iam habuit ſuum effectum, tunc temporis, quo Papa viuebat, per cuius obitum ſuperuenientem non poteſt tolli, cùm ſit iam cauſatus, Flamin. *d. lib.* 11. *q.* 2. *nu.* 32. Proſper de Auguſtin. *vbi ſupr. verſ. quintò amplia*, vbi intelligit, niſi propter impedimentum Sedis vacantis, quia tunc ius non redditur, Bullas expedire non poſſet. Et huiuſmodi publicatio facta cum ſolis litteris expeditis in forma Dignum ante obtentam prouiſionem ab executore ſufficiens eſt, quia Conſtitutio contentatur publicatione ſolius mandati de prouidendo, quod tamen nõ dicitur prouiſio, Rota *apud Marcheſ. de commiſſion. p.* 1. *pag.* 370.

190 Comprehendit autem dicta Gregorij Conſtitutio renunciationes Commendarum, & iuriſpatronatus, Seraphin. *deciſ.* 1289. Nouar. *d. loco nu.* 9. Flamin. *d. lib.* 11. *q.* 5. *num.* 32. & hoſpitalium, tam quæ dantur in titulum, quàm quæ dantur in adminiſtrationem, Flamin. *d. lib.* 11. *quæſt.* 3. *numero* 45. Proſper de Auguſtino *vbi ſuprà, verſ. quartò amplia.* Nouar. *d. loco num.* 8 Lotter *d. lib.* 3. *quæſt.* 21. *num.* 28. vbi *num.* 9. poſt Rot. *deciſ.* 662. *ex num.* 1. *& deciſ.* 666. *ex num.* 1. *part.* 4. *diuerſ.* Seraphin. *deciſ.* 1309. *num.* 1. *&* 4. ſubdit neceſſitatem publicandi intrare in ſimplici reſignatione, ſeu di-
191 miſſione in manibus Ordinarij. Comprehendit quoque beneficia quæcunque etiam Regularia Flamin. *d. quæſt.* 3. *num.* 86. Nouar. *d. loco num.* 6. reſeruata *ibidem num.* 4. electiua *ibidem numero* 30. & denique beneficium, ſiue ſit ſimplex, ſiue cum dignitate, ſiue non, & beneficia conſiſtorialia minora: vt Abbatiæ, & ſimilia, quæ etſi ſint conſiſtorialia, ſolent tamen prouideri extra Conſiſtorium; ſecùs in ceſſione Epiſcopatus, & Archiepiſcopatus, & ſimilium, vt latè probat idem Flamin. *d. lib.* 11. *quæſt.* 3. *per tot.* Procedit in beneficiis etiam parui redditus, nam conſtitutio loquitur de quibuſcunque beneficiis, Nouar. *d. loco num.* 10. *& num.* 14. extendit etiam ad beneficia ad nutum amouibilia. Comprehendit etiam reſignationes nullas, ſeu inualidas, vt in ipſa dicitur, & refert Nicol. Garc. *d. part.* 11. *cap.* 3. *nu.* 276. vbi *num. ſeq.* id limitat, quando reſignatio eſt nulla ex defectu conſenſus: quia tunc verè non eſt reſignatio: & *num.* 279. pariter limitat, vbi reſignatio fuerit nulla, quia reſignans, in Sacris conſtitutus non habet aliunde, vnde commodè viuere
poſſit, vt Papa vult. item comprehendit impe- 192
trantes ob non publicationem: quia & ipſi tenentur publicare, Seraphin. *deciſ.* 1064. *num.* 5. Nicol. Garc. *d. c.* 3. *n.* 301. & cauetur *in ipſa Conſtit.* Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 21. *n.* 22.

Non habet tamen locum dicta Conſtitutio 193
Gregoriana in beneficiis vacantibus per adeptionem aliorum iuxta decretum apponi ſolitum de dimittendo liberè in manibus Sanctiſſimi intra duos menſes, vt ex deciſione Rotali reſoluit Nicol. Garc. *d. cap.* 3. *numero* 334 Nec in tranſlatione penſionis in aliquem, Ludouic. Gom. *in regul. de publicandis quæſt.* 10. Proſper de Auguſtino *vbi ſuprà, verſ. ſecundò limita.* Nec in ſimplici ceſſione ad fauorem eius, qui iam exiſteret in poſſeſſione Caualer. *deciſ.* 458. *numero* 4. *&* 5. Lotter. *d. lib.* 3. *quæſt.* 21. *num.* 8. Nec quoties prætextu legitimi impedimenti publicatio fieri non poterit, vt cauetur in ipſa Conſtit. Proſper de Auguſtino *vbi ſuprà verſ. tertiò limita* Sayr. *deciſ.* 4. *de renunc.* Nouar. *d. loco numero* 24. Nec quoties Datarius ſignata ſupplicatione mandauerit ad alicuius inſtantiam in ea apponi, vt nihil tranſeat, dummodo citauerit partem aduerſam coram ipſo Datario ad dicendum, quare vult impedire ipſius ſupplicationis regiſtrationem, & per conſequens litterarum expeditionem, & inſtare, vt ſupplicatio relaxetur: quòd ſi datarius ex cauſa ſibi benè viſa noluerit ipſam dimittere, adhuc excuſabitur reſignatarius à publicatione, modò vſus fuerit diligentia per totum tempus datum ad publicandum per ſe, vel per procuratorem ad petẽdam ſupplicationis relaxationem. Flamin. *deciſ. libro* 11. *quæſt.* 13. *à num.* 111. *vſque ad numer.* 120. vbi *numero* 121. ſubdit idem eſſe dicendum, ſi reſignatarius ex eo, quòd fuerat carceratus, litteras expedire, nec per alium potuerat, vel ipſæ litteræ expeditæ detinerentur à Iudice, modò proteſtetur coram eo Notario, & teſtibus, per ipſum non ſtare, nec culpa ſua tempus tranſire: refert Proſper de Auguſtino *vbi ſuprà, verſ. quartò, & denique limita.* Nec etiam habet locum in Coadiutoria, vt dixi ſupra *hoc lib. c.* 10. *n.* 55. Nec quando reſignatarius deceſſerit intra tempus datum ad publicãdum, nam cum ipſe reſignatarius iam mortuus ſit, intra tempus datum ad publicandum, nõ intrat Bullæ pœna, ex quo iam nõ eſt, qui debeat publicare. Nouar. *d. loco num.* 19. Nec Bulla obſtat

reſigna-

reſignatario nolenti capere beneficij poſſeſſionem ex reſignatione, ſed ex alia vacatione propter clauſulas generales, *ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo vacauerit*, &c. Garc. *d. par. 2. c. 3. n. 332.* Nauar. *d. loco n. 21.* vbi *n. 22.* declarat etiam non habere locum in beneficiis vacantibus per adeptionem aliorum, & *n. 27.* declarat non habere locum in beneficiis electiuis, & *n. 28.* poſt Greg. XV. *dec. 288. n. 2.* reſoluit ſufficere publicationem fieri ab altero ex permutantibus.

194 Nec denique dicta Conſtitutio habet locum, quoties fuiſſet prorogatum tempus à Sum. Pont. vel reſtitutio concederetur aduersùs lapſum temporis præfati, ſcilicet, tribus concurrentibus: primum, vt ſi allegetur reſignantem adhuc viuere, hoc iuſtificetur, ſi ſuper hoc fundatur ipſa reſtitutio: ſecundum, vt poſtea fiat publicatio infra illud tempus in prorogatione conceſſum: tertium, vt iſta prorogatio non operetur, ſi medio tempore eſſet ius alteri acquiſitum per collationem factam ab eodem Summo Pont. ideóque apponi ſolet clauſula præſeruatiua iuris tertij, hoc modo: Et dummodo tempore datæ præſentium non ſit alicui ob lapſum tempus huiuſmodi in dicto beneficio ſpecialiter ius quæſitum, & dicta publicatio intra quatuor menſes proximos fiat, & cum expreſſione, quòd orator ex dicto beneficio nullos fructus percepit. Flamin. *d. lib. 11. qu. 7. à n. 69.* Prorogatio autem prima datur ad quatuor menſes, & ſic formatur ſupplicatio *Beatiſſime Pater, aliàs beneficio ſimplici vacante in Eccleſia N. per liberam reſignationem N. ibidem, quod obtinebat in manibus S. V. ſponte factam & admiſſam de voto S. V. Oratori N. Apoſtolica auctoritate prouideri mandatum fuit. Cùm autem, Pater Sancte, dictus Orator certis ex cauſis præpeditus reſignationem huiuſmodi iuxta formam Conſtitutionis Gregorij Papæ XIII. Prædeceſſoris veſtri, de publicandis ſimilibus reſignationibus editam infra tempus in ea præfixum, publicari facere non ſperet. Supplicat igitur humiliter S. V. Orator præfatus, quatenus ſibi ſpecialem gratiam faciens nouem menſes ſibi à dicta Conſtitutione præfixos, infra quos adhuc exiſtit ad alios quatuor menſes à fine præfatorum nouem menſium computandos, quibus durantibus reſignationibus huiuſmodi publicare, ac omnia alia iuxta præfatam Conſtitutionem quomodolibet tenetur facere, & adimplere licitè & liberè valeat, Apoſtolica auctoritate prorogare, extendere, & ampliare dignetur de gratia ſpeciali, non obſtantibus præfata, ac aliis Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcunque, cum clauſulis opportunis*, &c. Alia prorogatio datur itē ad tres menſes, & alia ad duos, &c. ſed iſtæ prorogationes cenſentur factæ cum eiſdem qualitatibus, & conditionibus, quibus actus fuit celebratus. Pro eo verò, qui obtinuit prorogationem, & petit aliam, datur hæc clauſula: *Et cum decreto, quòd Orator reſignationem præfatam publicare, & alia in dicta Conſtitutione contenta adimplere omninò teneatur intra tres menſes proximos, aliàs præſens gratia nulla ſit eo ipſo, & dummodo ob lapſum dictorum menſium prorogatorum non ſit hactenus alicui in dicta Eccleſia ſpecialiter ius quæſitum.* Per ſignaturam iuſtitiæ ſæpe-ſæpius conceditur reſtitutio in integrum aduersùs publicationem non factam, Card. Mant. *dec. 113.* Non. *d. loc. n. 20.*

195 Publicatio, vt mandat dicta Conſtitutio Gregoriana, facięda eſt in Eccleſia beneficij reſignati, vel in Cathedrali Eccleſia, vel Metropolitana, aut alia ſuperiori Eccleſia, cui beneficium reſignatum, vel ceſſum ſubeſt, vbi frequens populus ad Miſſarum ſolemnia conuenerit, ſiue diebus feſtiuis, ſiue non exhibitis litteris Apoſtolicis, vel earum tranſumpto authentico, & declaratione qualitatis beneficii, nominis, & cognominis reſignantis, ac illius in cuius fauorem eiuſmodi gratia facta eſt, ita vt veriſimiliter hæc omnia poſſint ad omnium notitiam peruenire, ſic dicendo: *Notum ſit omnibus, quatenus N. reſignauit in manibus ſuæ Sanctitatis beneficium ſimplex Eccleſiæ N. huius ciuitatis, ſeu beneficium curatum Eccleſiæ loci de N. huius diœceſis, & de eo facta eſt gratia N. vt conſtat ex his Bullis, ſeu litteris Apoſtolicis, aut tranſumpto authentico, quas in manu habeo.* Nec opus eſt litteras ipſas legere, nec earum datam, Flam. *d. lib. 11. q. 6. nu. 41.* Nic. Garc. *d. c. 3. n. 290. cum ſeq.* debétque talis publicatio fieri alta & intelligibili iure, nec in choro tantùm, ſed in ipſa Eccleſia: vnde publicatio facta in choro, coram Canonicis, & Presbyteris duntaxat, eſt nulla. Flamin. *d. quæſt. 6. n. 18.* Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 594.* Inſuper affigitur valuis Eccleſię diploma, quod cōtineat ea, quæ dicta ſunt, nimirum, reſignationem, ac beneficii qualitatem, & inuocationem, nominaque & cognomina reſignantis, ac illius, in cuius gratiā facta eſt; & ſufficit, quòd ſit ſimplex charta, vt innuunt verba dictæ Conſtitutionis, *Scriptique de his omnibus exemplo collato, valuis dictarum Eccleſiarum affixum relinquatur*, Flam. *d. q. 6. n. 56. & 59.* Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 295.* vbi *n. 296.* ſubdit ſufficere affigi in vna porta, quamuis Eccleſia plures habeat, & *n. 597.* ex Flam. reſtatur praxim habere, vt affigatur copia integra ipſarum litterarum. Ideoque cum requiruntur actus publici, non ſatis erit, ſi reſignatarius publicè miſſus ſit in poſſeſſionem beneficij, cùm vltra illud requiratur ſolemnitas publica; quicquid dicat Ant. Fab. *lib. 1. definit. forenſ. tit. 2. definit. 14.* & 59. Publicatio verò facta probatur ex 196 inſtrumento, vbi Notarius refert ſe feciſſe dictam publicationem in omnibus, & per omnia, iuxta formam Conſtitutionis Gregorii XIII. quæ relatio ſufficit, vt firmat Flamin. Pariſ. *lib. 11. q. 6. n. 51. & 65.* quem ſequitur Rot. *in Colonien. Canonicatus S. Vrſul. 26. Aprilis 1627. coram bonæ mem. Vbaldo*, impreſſa per Viuian. *poſt praxim iuriſp. aurea. deciſ. 52. num. 1.* Sic etiam facta cenſetur quando intra tempus quis accepit poſſeſſionem beneficii populoſam, id eſt coram multis perſonis, ſecus ſi coram aliquibus particularibus, ad not. per Gemin. *conſ. 75. incip. In cauſa n. 2. verſ. ſecundò dicitur*, Abb. *conſ. 99.* incip. *Illud in præſentiarum, num. 2. & ſeqq. vol. 1.* Theodoſ. de Rubeis *ſingular. Rota tom. 2. p. 3. pag. 183. §. 6.*

Dubium autem eſt in hac materia, vtrum incumbat onus probandi non publicationem, an 197 impetranti beneficium, tanquam vacans ob publicationem non factam; an verò reſignatario, qui ad illam tenebatur? Flamin. *d. lib. 11. quæſtio. 14.* in vtranque partem hanc quæſtionem diſcutit, & tandem reſoluit impetranti probationem negatiuæ incumbere. Ratio eſt: quia negatiua qualiſcunque ſit, probanda eſt per eum, qui in ea ſuæ intentionis fundamentum facit, & eò magis quia præſumitur factum, quod de iure erat faciendum. Decianus *conſ. 446. numero. 7.* Crauet. *conſ. 22. num. 5. & conſ. 149. num. 12.* Et ideò publicatio præſumitur facta per reſignatarium, & quidem in tempore, nec tenetur id probare, maximè ſi ipſe poſſederit, per triennium beneficium reſignatum, quia ex triennali præſumitur publicatio, vt fuit reſolutum ſæpiùs in Rota, teſte Nicol. Garc. *d.*

p.1c.c.3.n.313.& Theodoſ de Rubeis *in ſingularibus Rotæ par.2.verb.publicatio* §.1.licèt, ſi probatur non publicatio, non proſit triennalis, imò nec decennalis poſſeſſio. Flamio. *d.lib.*11.*q.* 6.*num.*91.*&*
198 312.vbi *n.*19 expreſsè tenet, regulam de triennali mioimè prodeſſe reſignatario non publicanti: in tribus tamen caſibus id limitatur, & primò, quaodo ſumus in ſpolio: nam tunc nec triennalis hunc effectum produceret, vt præſumatur publicatio. Flamin. *d.lib.*11.*q.*14.*numero* 31. Proſper de Auguſtin. *citato loco, verſ. quam conclusionem.* Nicol. Garc. *d.cap.*36.*n.*314 Secundò, ſi Superior ex officio procedens vellel videre publicationem; quia tunc teneretur reſigoatarius eam exhibere. Flamin. *d.q.*14.*num.*33 *cum ſeqq.* vbi *num.* 37. id intelligit, nedum in Epiſcopo, & in eius Vicario viſitáte, ſed etiam in miniſtris Cameræ Apoſtolicæ: & *n.* 38. id reſtringit, quoties Superior conſtituiſſet ſe aduerſarium eius, qui beoeficium obtioet; quia tuoc nec compellere poterit ad eum probaodum titulum, oec etiam ipſe cognoſcere de titulo. Tertiò, quoties ipſe reſignatarius peteree ſuam gratiam canonizari ad aliquem effectum: oam tunc deberet, ſicuti & titulum, illam probare, Flamin *d.q.*14.*n.*39.

199 Impetrans igitur beneficium vacans ob non factam publicationem à reſignatario, tenetur docere de non publicatione, & negatiuam huiuſmodi plenè & cooclusdeoter probare Greg. XV. *deciſ.*210. Nouar. *d.loco n.* 29. Sed qualiter hæc negatiua probari debeat difficile eſt inueſtigare, & difficilius ad praxim reducere. Quidam putaot, id aſſequi poſſe per teſtes, per quos affirmatiua ſcire potuit, verbi gratia per Canonicos, & alios Clericos eiuſdem Eccleſiæ, qui io ea ſolent diebus feſtiuis diuinis ioteresse, vel per perſooas, per quas actus publicarioois fieri oportebat, vt ſunt Notarij Flamin. *d.q.*14. *ex n.*60. Proſper de Auguſtino *d.loco, n.*19. *verſ. modos autem probandi.* Itè ex non petitione poſſeſſionis infra tempus, & ex eo, quòd infra tempus datum ad publicandum non habuit reſignatarius collationem, ſine qua poſſeſſio adipiſci non poteſt: nam Conſtitutio iotelligitur de valida poſſeſſione, & apprehenſio poſſeſſionis ſine collatione oulla eſt, *c.*2. *ne Sede vac. cap.*2. *de priuileg.* Nicol. Garc. *d.cap.*5. *ex num.* 419. addeo *ad Greg. deciſ.*188. *num.* 3. Verùm, ne fidas his probandi modis: quia impetratio ea illis minimè veniret iuſtificanda, niſi huiuſmodi oegatiuam noo publicationis probaueris per confeſſionem partis, vel quòd litteræ non fuerunt expeditæ intra tempus ad publicandum, vt fuit reſolutum *in Ripan. beneficij* 17. *Aprilis*, 1600. *coram bonæ memor. Cardin. Sacrato*, cuius meminit Nicol. Garc. *d.par.*3.*num.*316. Lotter. *d.lib.*3.*q.*21. *num.*15. *cum ſeqq.* Sed prior modus de confeſſione partis de non facta publicatione, tutus noo eſt, nam inde non concluderetur negatiua abſoluta non publicationis, cum potuerit fieri per reſignantem, cui nec minus ea permiſſa eſt ex dicta Conſtitutione Gregor. XV. *deciſ.* 288. *numero* 2. Lotter. *d.q.* 21. *num.* 22. At vltimus modus tutior eſt & irrefragabilis, cum Cooſtitutio vellet publicationem fieri cum litteris ipſis originalibus, aùt earum tranſumpto, Rota *in Mediolanen. beneficij* 14. *Aprilis* 1624. *coram Cardin. Sacrato*, cuius meminit Lotter. *d. quæſtio.* 21. *numero* 26. Et idem eſt, quando litteræ fuerunt expeditæ intra tempus datum ad publicandum, ad fioem tamen termini, itaut non potuerint deferri in tempore ad locum, vbi erat facieuda publicatio, Flamin, *d. quæſt.* 14. *num.*56. *&* 5[illegible]. Proſper de Auguſtino *loco proximè citato*, Nicol. Garc. *d.cap.*3. *num.*317. vbi *n.* 318. ſubdit, negatiuam noo expeditionis litterarum probari ex diligentiis factis io Cancellaria, Camera, & regiſtro ſecreto parte citata: & dum perquirerem in Curia, an aliquando habuerit Rota pro probata huiuſmodi negatiuam, nihil potuit inueoire.

CAPVT XVI.

De Vnionibus beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *Vnio eſt duorum, vel plurium beneficiorum aut Eccleſiarum ab Epiſcopo, vel alio ſuperiore facta annexio.*

2 *Diuiſio materiæ.*

3 *Vniones quædam ſunt perpetuæ, quædam temporales; & quæ ſint oſtenditur.*

4 *Vnio in dubio præſumitur facta potiùs contemplatione Eccleſiæ, quàm perſonæ.*

5 *Vnio fit tribus modis.*

6 *Vnio fit primo modo, vt ex duobus beneficiis vnum fiat, & quid operetur oſtenditur.*

7 *Vnio fit ſecundo modo, vt vna Eccleſia alteri ſubiiciatur, ſeu vnum beneficium alteri accessoriè.*

8 *Beneficium acceſſoriè vnitum per vnionem manet extinctum, & fit prædium beneficij principalis.*

9 *Beneficium acceſſoriè vnitum exprimi non debet.*

10 *Vacare nunquam cenſetur beneficium acceſſoriè vnitum.*

11 *Litteræ vnionis acceſſoriæ non dicuntur litteræ beneficiales, ſed de proprietate, & re profana.*

12 *Cauſa vnionis non dicitur cauſa beneficialis.*

13 Cap 1. de filiis Presbyt. in 6. *non habet locum in Parochialibus acceſſoriè annexis.*

14 *Epiſcopo ſpurium ad ſimplex beneficium promouere licet, cui eſt acceſſoriè annexa Parochialis.*

15 *Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, quamuis acceſſorium ſit magis dignum, & pretioſum quàm ipſum principale, cui annectitur.*

16 Cap. licèt canon, de elect. in 6. *non habet locum in Parochialibus Eccleſiis acceſſoriè vnitis.*

17 *Promiſſus ſufficit eſſe conſtitutus in ea ætate, quam requirit beneficium, cui Parochialis acceſſoriè reperitur vnita.*

18 Cap. ſi motu proprio, de præbend. in 6. *non procedit in beneficio vnito acceſſoriè.*

19 *Poſſeſſione capta Eccleſiæ, ſeu beneficij principalis, etiam alterius illi vniti intelligitur capta.*

20 Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 18. *ſuper habendo concurſu in vacatione Parochialium locum non obtinet in vnitis acceſſoriè.*

21 *Vnio tertio modo fit duorum beneficiorum, ſeu Eccleſiarum inuicem æquè principaliter.*

22 *Epiſcopatus duo æquè principaliter vniti reputantur vna diœceſis, & Epiſcopus poteſt reſidendo in vna explere ſeruitium alterius.*

23 *Caſtella*

23 *Caſtellan., & Hertana ciuitatum Epiſcopatus æque principaliter ſunt vniti.*

24 *Reſoluuntur dubia circa hos duos Epiſcopatus æque principaliter vnitos.*

25 *Valuen. & Sulmonen. Epiſcopatus æquè principaliter vniti ſunt.*

26 *Clericus vnius Epiſcopatus non eſt ad carceres alterius etiam vniti ducendus.*

27 *Clericos ex vna Diœceſi ad aliam vnitam pro ſuis cauſis ire cogere non poteſt Epiſcopus.*

28 *Calagaritanus, & Calciaten. Epiſcopatus eſt vnus, & vnica Diœceſis, & vnicus Decanus.*

29 *Epiſcopus poteſt facere quorumcunque beneficiorum vniones, etiamſi illa reſeruata ſint à Pontifice, ſine tamen poſſidentis, ſeu expectantis præiudicio, niſi reſeruatio eſſet perpetua.*

30 *Beneficia quæ ſeminario vnire poſſit Epiſcopus oſtenditur.*

31 *Beneficia ſuæ diœceſis non exempta vnire poteſt Epiſcopus, quamuis eorum collatio ob Epiſcopi negligentiam deuoluta eſſet ad Papam.*

32 *Beneficium ſuæ Diœceſis, licèt de Iure communi liceret Epiſcopo vnire cum altero alienæ diœceſis, accedente conſenſu Epiſcopi illius, hodie attento Conc. Trid. non licet.*

33 *Parochiales Eccleſiæ Monaſteriis quibuſcunque, aut Abbatiis ſeu Dignitatibus, ſiue Præbendis Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, ſiue aliis beneficiis ſimplicibus, aut Hoſpitalibus vnire prohibentur.*

34 *Vniones Parochialium, quæ fiunt pro fundatione, dotatione, augmento ſeu conſeruatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum ad fidei catholicæ defenſionem, & propagationem ſuſtineri poſſunt.*

35 *Vnio aliquot beneficiorum ſimplicium poteſt fieri ſingulis Præbendis tenuibus Cathedralium, & Collegiatarum inſignium, non omnibus ſimul indiſtinctè vnum, aut plura beneficia.*

36 *Beneficium ſuæ Diœceſis ſæculare poteſt Epiſcopus alicui Religioni vnire.*

37 *Cauſa vnionum faciendarum, aut eſt neceſſitas, aut vtilitas Eccleſiarum.*

38 *Neceſſitas faciendæ vnionis quæ ſit? oſtenditur.*

39 *Vtilitas faciendæ vnionis eſt, quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur Clerici idonei ad deſeruiendum.*

40 *Citatio eorum omnium, quorum intereſt, requiritur in vnione facienda per Epiſcopum, non tamen eſt neceſſariò vocanda plebs.*

41 *Rector, ſiue poſſeſſor beneficij non eſt vocandus in vnione facienda per Epiſcopum.*

42 *Capituli Eccleſiæ Cathedralis conſenſus requiritur in vnione facienda per Epiſcopum.*

43 *Canonici ſi conſentire nolint, & iuſta cauſa vnionis faciendæ ſubeſſet, poſſent compelli.*

44 *Conſenſus Capituli defectum quilibet opponere poteſt.*

45 *Capituli conſenſus ſatis eſt, ſi poſtea accedat.*

46 *Capituli conſenſus an requiratur in vnione facienda per Legatum oſtenditur.*

47 *Vnio facta ab Epiſcopo ipſi capitulo non valet.*

48 *Epiſcopus non poteſt vnire Eccleſiam ſubiectam Abbati, aut alij inferiori Prælato abſque illius conſenſu.*

49 *Vocatio & conſenſus patroni, ſiue eccleſiaſtici, ſiue laici, ac inferioris collatoris, & electorum requiruntur in vnione per Epiſcopum facienda.*

50 *Beneficium iuriſpatronatus abſque patronorum conſenſu per Epiſcopum vniri non poteſt, & quid ſi vniatur per Legatum de latere? vide ibi.*

51 *Vnio ex defectu ſolemnitatum quibus caſibus fiat irrita oſtenditur.*

52 *Vnio ex falſa cauſa impetrata an ſit irrita oſtenditur.*

53 *Papa ſolus poteſt vnire Epiſcopatus.*

54 *Epiſcopus poteſt vnire beneficia, & Eccleſias ſuæ diœceſis.*

55 *Legatus à Latere poteſt ex cauſa rationabili, & legitima vnire beneficia ſuæ prouinciæ, quæ conferre poteſt.*

56 *Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt beneficia vnire niſi ſpecialiter ſibi ab Epiſcopo committatur.*

57 *Capitulum Sede vacante poteſt vnire beneficia, quæ poteſt Epiſcopus, dummodo per talem vnionem iuriſdictioni epiſcopali nihil detrahatur.*

58 *Archiepiſcopus vnire poteſt beneficia in ſua diœceſi.*

59 *Abbates, atque alij Prælati Epiſcopo inferiores, quando poſſint vniones facere, oſtenditur.*

60 *Vnio non præſumitur, ſed probari debet ab eo, qui factam dicit.*

61 *Vnio probatur per inſtrumentum, ſeu litteras ipſius vnionis, & ex diuturnitate temporis immemorialis.*

62 *Vnio probatur ex verbis enunciatiuis plurium inſtrumentorum antiquorum, modò originem haberent à diuerſis perſonis non ſuſpectis.*

63 *Vnio probatur in antiquis ex teſtibus de publica voce & fama.*

64 *Vnio probatur ex diſmembratione, quæ per neceſſe præſupponit vnionem.*

65 *Vnio quando dicatur ſortiri effectum?*

66 Reg. 12. Cancel. *reuocatoria vnionum non ſe extendit ad vniones factas ex cauſa neceſſaria, putà ex cauſa dotis pro beneficij erectione, vel pro augmento dotis neceſſario pro ſuſtentatione cultus diuini.*

67 *Vniones perpetuæ à 40. annis citrà factæ examinari ab Ordinariis tanquam à Sede Apoſt. delegatis poſſunt.*

SEQVITVR, vt de Vnionibus beneficiorum dicamus, quibus nonnumquã beneficia acquiruntur, vt in ſuperioribus vidimus. Vnio autem eſt duorum, vel plurium beneficiorum, aut eccleſiarum ab Epiſcopo, vel alio Superiore facta annexio: dicta vnio quia ex duobus, vel pluribus fit vnum tantùm, Ioan. Baptiſta Caccialup. *in tractat. de Vnionibus, artic.* 1. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Vnion. benefic. ex n.* 1. Lancell. *inſtit. Canon. lib.* 2. *tit. de Vnion.* §. 2. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 12. *c.* 2. *n.* 3. Vgol. *de offic. Epiſcopi, p.* 2. *c.* 52. *num.* 1 Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 38. *q.* 1. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 3. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 245. vbi ſubdit nomine Eccleſiarum comprehendi Epiſcopatus; nomine autem beneficiorum quæcunque alia beneficia maiora, vel minora, regularia, vel ſæcularia, & dignitates includi. 1

Et in hac materia agitur, aut de ipſarum Eccleſiarum Vnione quoad iuriſdictionem, vel ſubiectionem; aut beneficiorum ipſorum quoad fructus & redditus. De primo genere egimus ſuprà *lib.* 1. vbi de Diœceſibus, & Parochiis eſt tracta- 2

tum. De ſecundo verò, id eſt de beneficiorum
Vnione, quod ad fructus præcipuè attinet, hoc in
loco videbimus.

3 Huius igitur Vnionis duo ſunt genera: quædã
enim ſunt Vniones perpetuæ, & quædam tẽpo-
rales. Perpetua Vnio eſt illa non ſolùm, quæ fit
cõtẽplatione Eccleſiæ, vt, ſcilicet duæ Eccleſiæ
inuicem vniantur, *cap. 1. ne Sede vacante. c. cum ve-
niſſent, de inſtitut.* quæ ideò perpetua dicitur, quia
Eccleſia nunquam moritur, *cap. ſi gratioſè, de reſcr.
in 6.* ſed etiam reſpectu beneficiorum poteſt Vnio
perpetua fieri, ſi videlicet exprimatur, vt perpetuò
duret, ſicut conſtat ex *c. exposuiſti, de prabend.* ibi,
de capellis in perpetuũ annectendis, ad not. per Reb.
d. tit. de Vnionibus benefic. num. 7. & 8. Hoied. *de in-
compatib. benefic. p. 2. c. 3. n.* 1. vel quando dicitur,
ad perpetuam rei memoriam, vel *beneplacitum Sedis
Apoſt. d. cap. ſi gratioſè*, Sanch. *d. cap. 23. numer.* 145.
vbi ſubdit quòd quando eſt perpetua, ſolet in ea
dici, *in perpetuum vnimus.* Temporalis verò eſt
Vnio, quæ ad tempus eſt facta: non autem, vt in
perpetuum ſit duratura, & eſt illa, quæ fit con-
templatione perſonæ, non autem Eccleſiæ, vel
beneficij: mortua enim perſona Vnio expirat, *cap.
nouit. verſ. ne plus caruiſſet, ne Sede vac. cap. quoniam
Abbas, de offic. deleg.* Rebuff. *d. tit. de Vnionib. benefic.
num. 9. &* 10. Hoied. *eod. num.* 1. Sanch. *d. num.* 145.
verſ. temporalis. Sed ea quoque, quæ fit ad bene-
placitum ipſius Papæ ſuperſtitis, non autẽ Apo-
ſtolicæ Sedis, intelligitur temporalis; quia eo Põ-
tifice mortuo ſimiliter expirat vnio, niſi ante fuiſ-
ſet ab eodem extincta, *d. cap. ſi gratioſè*, cum ibi
notatis.

4 In dubio autem Vnio præſumitur facta potiùs
contẽplatione Eccleſiæ, quàm perſonæ, quòd Ec-
cleſiæ potiùs fauendũ ſit, eiúſque neceſſitati, aut
vtilitati in his Vnionibus cõſulatur, & cõſequẽ-
ter erit intelligenda perpetua, *d. c. 1. ne Sede vac.
c. requiſiſti, de teſtam.* Rebuf. & Hoied *in locis pro-
ximè citatis* adnotarunt. Sicut & illa, quæ fit ad
commodum Rectorum pro tempore, vt commo-
diùs viuere, ac ſuſtentari valeant, quæ ratione
beneficij facta dicitur: hæc enim quamuis non
principaliter, ſecundariò tamen contemplatione
Eccleſiæ intelligitur facta, & conſequenter per-
petua, niſi expreſſum fuiſſet, eam duraturam quo-
vſque fructus Eccleſiæ deueniant pinguiores, aut
ad beneplacitum ſuperioris. Vnio facta de bene-
ficio quamprimum vacauerit, non poteſt capere
vacationẽ ex reſignatione ad fauorem certæ per-
ſonæ, Caſſad. *dec. 3. de renunc.* Angel *de legitimo con-
trad. q. 15. art. 5. num.* 147. etiamſi appoſita ſit clau-
ſula *per ceſſum: vel deceſſum*, cùm locum habeat in
reſignatione ſimplici, non autem in reſignatione
ad fauorem, Caſſad. *d. dec.* 3. Argel. *d. art. 3. à num.*
149. ex ea ratione quia in reſignatione ad fauorẽ
beneficium nunquam videtur vacare cum eo tẽ-
poris momento, quo ab vno aufertur, ſtatim in
alium transferatur.

5 Tribus potiſſimùm modis fit Vnio, vt tradunt
gloſſ. *verb. vnire, in cap. & temporis 16. q. 1. & verb.
vniendo, in cap. 1. ne Sede vacante*, Rebuff. *d. tit. de
vnionib. benefic. n. 11. & in repet. c. extirpanda, §. qui
verò, de prabend. in 4. pramiſſ.* Petr. Gregor. *de bene-
fic. cap. 10. num.* 11. Hoied. *d. cap. 3. ſub num.* 2. Azor.
d. cap. 27. q. 2. Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. cap. 2. n.* 3.
Sanch. *d. lib. 7. cap. 29. n.* 146. Tambur. *de iure Ab-
batum tom. 3. diſp. 15. q.* 5.

6 Primo modo fit Vnio, vt ex duobus beneficiis
vnum fiat, ſicut probatur ex *cap. decimas, ad fin. 16.
q. ult.* Operatur vt conſuetudo, & priuilegia da-
ta vni, competant alteri; & ſi ſunt contraria me-
liora, & fauorabiliora conſeruabuntur. Petr. de
Peruſ. *de Vnion. cap. 2. num.* 3 Petr. Gregor. *d. c.* 10.
num 15. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 5. §. 7. nu.* 28.
& 55. Nicol. Garc. *d. cap. 2. n.* 10. Tambur. *vbi ſup.
num.* 2. Operatur etiam quòd Canonici, qui ſunt
in vna Eccleſia, ſint in alia, & faciant vnum cor-
pus. Petr. de Peruſ. *d. tract. cap. 1. num. 6. & cap. 2.
num.* 3. Nicol. Garc *d. cap. 2. num.* 11 & ſic beneficia
vnius Eccleſiæ cenſebuntur eſſe, & alterius, Puteo
dec. 412. lib. 1. in correct. & hic modus videtur pa-
rum frequens.

Secundo modo fit Vnio, vt vna Eccleſia alteri 7
ſubiiciatur, ſeu vnum beneficium alteri acceſſo-
riè vniatur, & tunc vnum tantùm eſt beneficium
principale; acceſſoriè verò vnitum per vnionem
ideò manſit extinctum. Doctores *in c. cùm acceſſe-* 8
runt, de conſtit. gloſſ. *verb. Eccleſiæ, in Clem. per litte-
ras, de prabend.* Nicol Garc. *p. 3. c. 2. n.* 510. & fuit fa-
ctũ prædium beneficij principalis, Gambar. *lib. 5.
de poteſt. Legati de latere, n.* 139 Verall. *dec. 349. n. 2.
p.* 3. vt ac ſi non eſſet, exprimi nõ debeat. Sernen. 9
*in reg. de idiomate, q. 11. ad med. verſ. ſi per viam ad-
herentia*, Clarius Card *conſ. 30. n. 2. ad fin. in verſ. pa-
rochia enim adharens pro nulla aſtimatur*, per tex *in
cap. ſtatutum, de elect. lib.* 6. Menoch *conſ. 14. n.* 14.
verſ. cùm vnita eſt principaliter alteri acceſſoria; tunc 10
de acceſſoria, vt pediſſequa non curatur, nec de
illa expedit facere mentionem: nunquam enim
cenſetur vacare. Rota *dec. 124. num. 5. p. 2. diuer.* Lu.
Gom. *in reg. de triennali, q. 8. n.* 2. Seraph. *dec.* 1011.
n. 1. Gonzal. *d. gl. 5. §. 7. n.* 7. Nicol. Garc. *d. p. 12. c. 2.
n. 1.* Rot. *dec. 658. p. 2. recent.* ac proinde in eo nul-
lus valet inſtitui, Franc. *in cap. 1. n. 7. verſ. non ob-
ſtat. de fil. Presbyt. lib.* 6. Nicol. Garc. *p. 11. cap. 5. nu.*
193. quia ſolummodo regimen, & titulus profa-
nus in beneficiarium tranſit, Rot. *dec. 2. de exceſſ.
Prælat. in nouiſſ.* Caſſad. *dec. 3. n. 1. de indic.* Mantic.
deciſ. 350. n. 1. Nicol. Garc. *p. 5. c. 1. n.* 270. in tantũ 11
quòd litteræ Vnionis huiuſmodi non dicuntur
litteræ beneficiales, ſed de proprietate, & re pro-
fana, Rota *dec. 1. n. 5. de rebus Eccleſ. non alienan. in
antiq.* Practicabilia Rotæ impreſſa *poſt. 2. p. dec. di-
uerſor. tit. de Vnionib. n.* 13. Nicol. Garc. *p. 11. c. 2. n.*
33. & cauſa Vnionis nõ dicitur cauſa beneficia- 12
lis, Caſſad *dec. 3. de indic. num.* 1. Gonzal. *d. gloſſ. 5. §.
7. n.* 17. & lis ſuper beneficio, vt vnito non eſt lis
ſuper beneficio Mantic. *dec. 359. n.* 1. Nicol. Garc.
d. p. 12. c. 2. n. 31.

Vnde primò infertur text. *in cap. 1. de filiis Pres-* 13
byt. in 6. prohibentem Epiſcopo cum illegitimis
diſpenſare ad Parochiales Eccleſias, aliaque bene-
ficia cura animarum habentia, non eſſe intelli-
gendum de annexis acceſſoriè, vt benè docent
Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 3. q.* 14. Gonzal. *d.
gl. 5. §. 7. n.* 18. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 273.
n.* 47. Campan, *in diuerſorio Iuris Canon. rub. 11. c. 13.
n.* 83. quos refero *de officio & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alle-
gat. 45. n.* 24. reſoluentes licere Epiſcopo ſpurium 14
ad ſimplex beneficium promouere, cui eſt acceſ-
ſoriè annexa Parochialis, vel alterum beneficium
curæ animarum coniunctũ; idque non ex alia ra-
tione, niſi quia Parochialis per vnionẽ acceſſoriè
factã beneficio ſimplici, cui per ſe nulla animarũ
cura ineſt, nomen & titulum amiſit, vt ſupradictũ
eſt, omnimodã naturam, & conditionem benefi-
cij ſimplicis aſſumens, Azor, *d. lib 6. c. 28. q. 20. in
fine*, Nicol. Garc. *p. 11. c. 5. n.* 193. Nau *conſ. 10. n. 3. de
maioris. & obedient. in nouis*, ex illa vulgari regula.
Acceſſorium

25 *Acceſſorium ſequitur naturā ſui principalis*, quę procedit, etiamſi acceſſoriū ſit magis dignum, & pretioſum, quàm ipſum principale, cui annectitur, ſecundùm D. Barboſ. *in l. cum prætor*, §. *fin. n.* 221. *ff. de iudic.* Card. Tuſch. *tom. 1. lit. A. concl.* 76. *n.* 26.

26 Secundò infertur tex. *in d. cap. licèt canon, de elect. lib.* 6. dum decidit obtinentes Parochiales Eccleſias debere attingere 25. annum, & infra annum ordinari, non habere locum in Parochialibus Eccleſiis acceſſoriè vnitis vt tenet gloſſ. *ibi verb. Parochialis, verſ. quòd ſi Eccleſia*, Rebuff. *in praxi. tit. de non promotis intra annum, num.* 29. *verſ. ideò quia procedit*. Boër. *dec.* 119. *nu.* 7. Azor. *d. lib.* 6. *cap.* 8. *qu.* 8. vbi reddit rationem, quia id quod ad alterum accedit, ſequitur naturā principalis, ad quod accedit,
27 & ideò cenſuit Sacra Congreg. Concilij *ſufficere promotum eſſe conſtitutum in ea ætate, quam requirit beneficium, cui Parochialis acceſſoriè reperitur vnita*, prout referunt Galer. *in Margarita caſuum conſcientiæ. verb. Canonicus* 5 *& verb. Paroch.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. *nu.* 4 Nicol. Garc. *d. p.* 12. *cap.* 2. *n.* 26. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 512. *in* 1. *edit.*

28 Tertiò infertur textum *in cap. ſi motu proprio, de præbend. in* 6. dum habet, quòd quando Papa habenti beneficium confert aliud, ſi non fiat mentio beneficij obtenti, licèt ſit modicum gratia eſt ſubreptitia, & nulla, nō procedere in beneficio vnito acceſſoriè, ſufficit enim in impetratione exprimi tantùm principale, Menoch. *de arbitr. caſu* 201. *n.* 67. Rota *dec.* 786. *num.* 5. *p.* 1. *diuerſ.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 10. *q.* 1. *num.* 56. Campan. *d. c.* 13. *n.* 19. Nicol. Garc. *d. p.* 12. *c.* 2. *n.* 20. & per collationem principalis habetur vtrūque, gloſſ. *verb. de iure in cap. gratia, de reſcript. lib.* 6. quam ibi ſequūtur Domin. & Frāch. *n.* 6 & tenuit Rota *in Verdunen. Decanatus* 9. *Martij* 1590. *coram Ca d. l. ā elloeto*, impreſſa per Nicol Garc. *p.* 5 *c.* 1. *nu.* 270 Et capta
29 poſſeſſione Eccleſiæ, ſeu beneficij principalis, etiam alterius illi vniti, intelligitur capta, Ferret. *conſ.* 236. *n.* 8. Gonzal. *d. gl.* 5 §. 7. *n.* 6.

20 Quartò infertur Concil Trid. *ſeſſ.* 24 *de reform. cap.* 18. ſuper habendo concurſu in vacatione Parochialium, locū non obtinere in vnitis acceſſoriè, vt cēſuit S. Congregatio Cōcilij, prout nobis idonei teſtes ſunt, Galer. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. beneficium*, Gonzal *d. gl.* 5. §. 7. *n.* 11. *& gl.* 6. *n.* 161. Nicol. Garc. *p.* 9. *c.* 2. *n.* 193. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.* 381. quos refero *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 60. *n.* 25. *& ſeq.*

21 Tertio modo fit Vnio duorum beneficiorum, ſeu Eccleſiarum inuicem ęquè principaliter, vtraque manente Epiſcopatu, vel Parochiali, vt priùs erat, & tūc vtraque Eccleſia erit principalis, fruetúrque quælibet ſuis priuilegiis, & habebit ſua ſtatuta, idque operabitur Vnio, vt idē ſit beneficiatus, Epiſcopus, aut Parochus vtriuſque, gloſſ. *verb. vnire in d. c. & temporis* 16. *q.* 1. *& verb. vniendo, in d. c.* 1. *ne Sede vacant.* Rota *dec.* 114. *n.* 72. *p.* 2. *diuerſ.* Gonzal. *gl.* 5. §. 7. *nu* 212. *cum ſeqq.* Nicol. Gar. *d. p.* 12. *cap.* 1. *num.* 37. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 15 *q.* 5. *num.* 4 latè Stephan. Gratiā. *diſceptat. forenſ. tom.* 4. *cap.* 655. vbi per totum ex profeſſo diſputat, an pro Epiſcopatibus Viterbien. & Tuſcanen æquè principaliter vnitis vnus tantùm, vbi Epiſcopus Sedem habet, ſit cōſtituendus Vicarius generalis.
22 Et ſic reſpectu Epiſcopi duo Epiſcopatus æquè principaliter vniti reputātur vna diœceſis, & poteſt reſidendo in vna explere factum alterius, vt ait Rebuff. *d. tit. de Vnion. benefic. numer.* 16. iunctis alliis per me adductis *de offic. Epiſcopi p.* 3. *alleg.* 54. *n.* 111.

Pro Epiſcopo Ciuitatis Caſtellanæ, & Hortanæ, poſita Cōſtitutione fel. record. Eugenij IV. ſuper vnione Eccleſiæ ciuitatis Caſtellanæ, & Hortanæ, *An reſidens Epiſcopus in aliquo loco eius diœceſis, quāuis non reſideat in ciuitate Caſtellana, & Hortana, ſatisfaciat ſuæ obligationi circa reſidentiā? Secundò, in qua ex dictis ciuitatibus ſit primò inchoanda Synodus, & an Epiſcopus poſſit cogere clerum illius ciuitatis, in qua in ea non celebratur, ad intereſſendum illi? Tertio, an, quando Epiſcopus conficit Chriſma in vna ex dictis ciuitatibus, Clerus illius ciuitatis, in qua illud non conficitur, teneatur illud ab Epiſcopo accipere, & an Epiſcopus ad illi intereſſendum poſſit cogere Clerum illius ciuitatis? Quartò, an Clerus Hortanus monitus ad recipiendum oleum ſanctum in ſpretum ſui proprij Epiſcopi, accipient illud ab alieno, poſſit aliis pœnis plecti, vltra peccatum mortale. Quintò, an Epiſcopus volens in ciuitate Caſtellana agnoſcere cauſas ciuitatis Hortanæ, & illius diœceſis, & ſic è contra poſſit per ſe ipſum illas cognoſcere, ſcribente Notario, quem maluerit, non ſolùm proceſſus cauſarum, verùm etiam viſitationum? Sextò, an Epiſcopus exiſtens in diœceſi Hortana, in negotiis tunc peragendis illius diœceſis poſſit, ſe denominare Epiſcopum ciuitatis Caſtellanæ, & Hortanæ, aut Hortanæ, & Ciuitatis Caſtellanæ, & quomodo etiam debeat denominari, quando exiſtens extra reſidentiam, committit aliquid peragendum in aliqua ex dictis Diœceſibus?* 23

24 *Sacra Congreg. Concilij ſub die* 8. *Iunij*, 1624. *reſpondet ad primum, Epiſcopum in aliqua parte alterutrius ex diœceſibus reſidentem ſuæ obligationi circa reſidentiam vtrique ſatisfacere, dum in aliqua ex ſuis Cathedralibus reſideat, temporibus à Conc. præſcriptis decreto c.* 1. *verſ. eoſdem interim admonet, ſeſſ.* 23. *Ad ſecundum, proximam futuram Synodum eſſe indicendam & celebrandam in ciuitate Caſtellana, in qua ad præſens Epiſcopus reperitur, deinde verò in ciuitate Hortana, & ſic deinceps ſingulis annis obſeruari debere, abſque tamen præiudicio partium, tam in petitorio, quam in poſſeſſorio iudicio, & donec articulus præcedentiæ plenè cognitus, & definitus fuerit. Cæterum ad Synodum in altera ex dictis ciuitatibus celebrandam nequaquam teneri accedere Clerum alterius ciuitatis. Ad tertium Clerum vnius ciuitatis non ſolùm teneri ſacrum oleum accipere ab Epiſcopo illud in alia ciuitate conficiente, verùm etiam cogi poſſe eidem Epiſcopo in eiuſmodi miniſterio aſſiſtere ad ſacrorum Canonū praſcriptum. Ad quartum poſſe puniri ab Epiſcopo. Ad quintum Epiſcopum in vna ex dictis ciuitatibus exiſtentem poſſe per ſe ipſum cognoſcere cauſas alterius ciuitatis, vel diœceſis adhibito Notario ſibi benè viſo, tam in proceſſionibus conferendis, quam in actis viſitationis cōſcribendis, ſed tamen debere eum habere rationem, vt id non paſſim, ſed raro, & æqua ex cauſa fiat, & in arduis tantùm, & in grauioribus negotiis, ne conſtitutio vnionis eludatur. Ad ſextum, quemadmodum Epiſcopus in ciuitate Caſtellana, vel eius diœceſi exiſtens, ciuitatis Caſtellanæ & Hortanæ Epiſcopus eſt appellandus, ita è conuerſo dum in ciuitate, vel diœceſi Hortana moram trahit, Hortanæ, ac ciuitatis Caſtellanæ Epiſcopum nuncupari eum, atque inſcribi debere. Quòd ſi extra diœceſim reſideat, in negotiis ad ciuitatem & diœceſim Hortanam pertinentibus, Hortanæ, & ciuitatis Caſtellanæ, in ſpectantibus verò ad ciuitatem Caſtellanam, & illius diœceſis, ciuitatis Caſtellanæ, & Hortanæ Epiſcopum eſſe denunciandum*, 8. *Iunij*, 1624. *Coſmus Card. de Torres.*

25 In cauſa Valuen. & Sulmonen. fuit dictum, quòd cùm ſuperioribus annis Capitulum & Clerus Valuen. ſæpiùs conqueſti eſſent apud S. Congregationem, quòd etiam extarent peculiares carceres in Palatio Epiſcopali Valuen. vbi Epiſcopi Vicarius morabatur, nihilominus Epiſcopus prędeceſſor, cùm aliquis è diœceſi Valuen. in carcerem erat coniiciendus, ad Salmonen. Ciuitaté duci mandâret, in maximum eorum damnum, & incommodum, S. Cõgreg. Concilij Trid. 17. *Ianua-*
26 *rij* 1604. dedit litteras ad Epiſcopũ infraſcripti tenoris, videlicet: *Quamdiu Amplitudo tua Valuen. & Sulmonen. Eccleſiæ Dei, & Apoſt. Sedis gratia præeſt, ipſam vtriuſque ciuitatis Diœceſano æquè proſſuere decet, & propterea cùm aliquis ex dictis Valuen. in carcerem fuerit conijciendus, non ad Sulmonen. ciuitatem ducendus eſt, ſed carceribus Valuen. Palatij Epiſcopalis, vbi Amplitudo tua moratur, mancipare debebis, ne accedat ſqualori carceris etiam itineris incommodum, ac rerum neceſſariarum defectus. quas vltra propriam patriam, conſanguinei seu ægre ſuppeditant, id ſumma æquitas poſtu'at, & ab Amplitudine tua obſeruari mandat. Illuſtriſſimi Patres Conc. Trid. Interpretes.*

27 In alia cauſa Sutrina, & Nepeſina, *conquerente Sutrina Ciuitatis Capitulo de Epiſcopo, qui adſtringit Clericos ex Sutrina ad Nepeſinam ciuitatem ire pro ſuis cauſis. Eadem igitur Cong. ſub die 15. Maij, 1594. mandauit Epiſcopo, quòd ſi ita eſt, Vicarium ſtatim deputet in ciuitate Sutri, & mãdet Officiali b. Curiæ Nepeſinæ, ne Clericos Sutri in aliquo moleſtent, nec ſe ingerant.*

28 In alia cauſa Calaguritana, & Calciaten. iuris corrigendi inter Epiſcopum Calaguritanum, & Capitulum Calciaten. præſuppoſito, quòd Epiſcopatus Calsguritanus, & Calciaten ſit vnicus, vnica diœceſis, & vnicus Decanus, necnon præſuppoſitis deciſionibus Rotalibus in hac cauſa factis, dubitatum fuit in hac S. Congreg. Concilij Trid. *An per idem S. Concilij cap. 6. ſeſſ. 25. de reform. ſit derogatum conſuetudini immemoriali à Capitulo prætenſa, videlicet, quod Epiſcopus volens procedere ad punitionem, correctionem, & carcerationem Capitularium Calciaten. delinquentium ad præſcriptum d. cap. 6. teneatur hoc facere in ipſa ciuitate Calciaten. & in carceribus ibidem aſſiſtentibus; non autem in qualibet parte dictæ ſuæ diœceſis, vbi domum, aut tribunal. habet. Die 7. Septembris, 1630. S. Congreg. Eminentiſſimorum Card. Concil. Trid. Interpretum procuratoribus, & Aduocatis vtriuſque partis auditis, iuribuſque, & rationibus hinc inde allatis maturè perpenſis cenſuit per S. Concilij Trid. d. cap. 6 ſeſſ. 25. de reform. huiuſmodi immemoriali conſuetudini fuiſſe derogatum.*

His ita præmiſſis videndum eſt, quorum beneficiorum vniones fieri poſſint, & quibus ex cauſis faciendæ ſint, & quis eas facere valeat, & quomodo factæ probentur, ac quando dicantur ſortitæ effectum.

§. I.

Quorum beneficiorum vniones fieri poſſint.

29 EPiſcopus poteſt facere quoruncunque beneficiorum Vniones, etiamſi illa reſeruata ſint à Pontifice, vitato poſſidentis, ſeu expectantis pręiudicio, id eſt, non vt ſtatim habeant effectum in poſſidẽtis, vel expectantis præiudicium, ſed poſtquam illud demiſerit. Ita Abb. *in d. cap. ſicut vnire, de exceſſ. Prælat. num.* 7. & ibi Anchar. *num.* 5. Card. *num* 3. *quæſt.* 5. Mat. Socin. ſen. *art.* 4. *quæſt.* 6. *n.* 69. Gamb. *de offic. & poteſt. Legati de latere, lib.* 5. *tit. de poteſtate Legati in vniendo, num.* 63. Rebuff. *d. tit. de Vnionibus benefic. numer.* 31. Hoied *de incompatibil. benefic. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 7. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 12. *cap.* 2 *num* 91. Sanch *in præcepta Decalogi lib.* 7. *c.* 29. *num.* 150. Præterquam ſi reſeruatio beneficij eſſet perpetua reſpectu collationis illius à Romano Pont. ſemper faciendæ, vt contingit in prima Dignitate poſt Pontificalem cuiuſcunque Eccleſiæ Cathedralis, quæ reſeruata manet ſemper per regulam Cancellariæ; & ideò non poteſt vniri per Epiſcopum, vt per Hoied. *d. num.* 7. Nicol. Garc. *d. cap* 2. *num.* 91. Sanch. *d. nu.* 150. *verſ. poſterior,* vbi idem dicit, quando reſeruatio non ſolùm collationem reſpectu tituli concernebat, ſed reſeruauerat Pontifex certam Eccleſiam ſuæ diſpoſitioni: tunc enim ea verba generalia impedirent prorſus Epiſcopi diſpoſitionem circa id beneficium, ad not. per Abb. *in d. c. ſicut vnir, numer.* 7. Augetur etiam hæc poteſtas iure antiquo conceſſa Epiſcopis faciendi quoruncunque beneficiorum Vniones, etiamſi illa reſeruata ſint, per Concil Trid. *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 5. vt id quoque poteſtate delegata efficere valeant, vt conſtat ex illis verbis, ibi, *poſſint Epiſcopi etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati,* &c. & ſic eis licebit vtraque poteſtate procedere, & tunc ad ſolum Pontificem appellari poterit, iuxta ea, quæ latè notauimus *de offic. & poteſtate Epiſc. p.* 3 *alleg.* 92. Cùm Epiſcopus delegatus in cauſa ſibi delegata maior ſit, quàm legatus, etſi maiorem cum Capitulo, quàm Legatus coniunctionem non habeat; tamen ſicut Legatus, ita etiam Epiſcopus tanquã Apoſtolicæ Sedis delegatus ſine conſenſu Capituli beneficia vnire poteſt, Nau. *conſ.* 10. *de offic. delegat. in nouis,* deeſt *in antiq.* Sayr. *in florib. dec. ſub eodem tit. dec.* 50. Sed contrarium eſt dicendum, vt notat addit. *ad d. conſ. Nauarri,* dicens aduertendum referri Sacram Cong. cenſuiſſe contrarium, Nicol Garc *d. p.* 12. *c.* 2. *n.* 158. Sanch. *d. c.* 20 *n.* 182. *cum ſeqq.*

Beneficia aliquot ſimplicia cuiuſcũque qualitatis, & dignitatis fuerint vel etiã præſtimonia, 30
vel præſtimoniales portiones, nũcupatas, etiã, ante vacationem ſine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio, ſeminario incorporare, & vnire valet Epiſcopus, etiã ſi ſint reſeruata, vel affecta, ex decreto Concilij Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 18. *verſ. nec non beneficia,* Paul Fuſc *de Viſitat. lib.* 1. *c.* 16. *num.* 9. quod intelligitur, dummodo nõ vniat beneficia omnia ſimplicia, Aloyſ. Ricc. *in praxi rerũ fori eccleſ. dec.* 492. *&* 720. *in* 1. *edit. aliàs reſ.* 383. *n.* 4. *& reſol.* 620. *n.* 10. *in* 2 *edit.* Molfeſ. *in ſumma Theolog. moralis, tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 60. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 77. *n.* 20 nec aliquot ſimplicia ad collationem inferiorũ ſpectantia, neque Canonicatus, aut beneficia iuriſpatronatus etiam eccleſiaſtici, nec reſeruata Sedi Apoſt. poſt ipſorum vacationem, nec propterea vacantia in mẽſe reſeruato: quia per Epiſcopum hæc omnia ſeminario vniri non poſſe referunt deciſum Molfeſ. *in ſum. Theolog. moralis, tract.* 6. *cap.* 14. *à nu.* 62. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p.* 2. *cap.* 16. *nu.* 33. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 102. & idẽ erit, ſi Epiſcopus vniret beneficia ante ipſorum vacationem, ſi tempore vnionis erant affecta, vt quia erant Subcollectorum, familiarium, Militum, vel officialium Curię, vt reſoluit Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 106. & nouiſſimè

fuit

fuit reſolutum in ſequenti caſu. *Præſuppoſito, quòd Archiepiſcopus Brundusinus de anno 1610. ſeu alio veriori tempore, poſt tamen annum 1602. vnierit Seminario Brundusino nonnulla beneficia ſimplicia per Epiſcopum Oritanum ante eius promotionem obtenta, quæ ſecundùm Extrauag. Ad regimen, cùm ſint affecta, & conſequenter vniri nequeant; petitur dictam vnionem declarari nullam, & inualidam. Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum cenſuit, ſi beneficia huiuſmodi ab Epiſcopo Oritano tempore ſuæ promotionis obtinebantur, tunquam propterea Sedi Apoſtolicæ reſeruata minime potuiſſe vniri Seminario Brundusino, & vnionem, vt ſuperius proponitur, factam ab Archiepiſcopo nullã prorſus, atque irritam eſſe. C. Card. de Torres.* Litigioſa autem beneficia Epiſcopus ſeminario vnire non poteſt; quia aliud eſt beneficium reſeruatum, aliud verò litigioſum, Nicol. Garc. *de benefic. p. 1. cap. 5. numero 155.* Rot. *in Corduben. præstimonij, 13. Ianuar. 1623. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo.* Seminarium, cui ex decreto Concilij Trid. eſt facta vnio per Epiſcopum, cuius vigore poſſidet, dicitur legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem gratioſè ſubrogato, licet non doceat de validitate vnionis, vt ex multis Rotæ deciſionibus reſoluit Angel. *de legitimo contrad. q. 15. art. 5. n. 145.*

31 Beneficia quoque ſuæ diœceſis non exempta vnire poteſt Epiſcopus, quamuis eorum collatio ob Epiſcopi negligentiam deuoluta eſſet ad Papam, quòd alio iure deuoluatur, alio autẽ vniatur. Deuolutio enim concernit titulum, impeditque, ne illud Epiſcopus in titulum dare valeat, vnio autem reſpicit proprietatem. Ita Abb. *in d. c. ſicut vnire, num. 6.* Anchar. *n. 5.* Mar. Socio. ſen. *à n. 67.* Boër. *deciſ. 346. ad fin.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 28. q. 15.* quos refert, & ſequitur Sanch. *d. c. 29. n. 149.*

32 Beneficium ſuæ diœceſis integrum erat Epiſcopo de Iure communi vnire cum altero alienæ diœceſis, accedente conſenſu Epiſcopi illius, vt benè reſoluit Mar. Socin ſen. *in d. cap. ſicut vnire, art. 4. q. 13. n. 80. & art. 6. concl. 11. cum duobus ſeqq.* At attento Concilij Trid. decreto *ſeſſ. 14. de refor. cap. 9.* nulla ratione id licet, cùm ita diſponat. *Beneficia vnius diœceſis, etiamſi Parochiales Eccleſiæ, Vicariæ perpetuæ, aut ſimplicia beneficia, ſeu præſtimonia, aut præſtimoniales portiones fuerint, & ratione augendi cultum diuinum, aut numerum beneficiorum, aut alia quacunque de cauſa, alterius diœceſis beneficio, aut Monaſterio, ſeu Collegio, aut loco etiam pio perpetuò non vniantur.* Ita per hoc Concilij decretum obſeruant Paul. Fuſc. *de Viſitat. lib. 2. cap. 26. numer. 24.* Zerol *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Vnio § 8.* Nic. Garc. *d. cap. 2. num. 85.* Valer Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 3. tract. 3. numer. 302.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 492. in 1. edit. aliàs reſolut. 383. num. 5. limit. 5. in 2. edit.* Sanch. *d. cap. 29. n. 150.* Sanch. *in conſil. moralib. lib. 2. c. 2. dub. 3. num. 1.* Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 66. n. 9.*

33 Parochiales Eccleſias Monaſteriis quibuſcunque, aut Abbatiis, ſeu Dignitatibus, ſiue Præbendis Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ ſiue aliis beneficiis ſimplicibus, aut Hoſpitalibus, Militiiſve vniri prohibet Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 13.* quod non ſolùm de ipſorum Parochialium vnione intelligendum videtur; ſed etiam de aliqua parte fructuum ipſarum, vt refert deciſum Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 492. in 1. edit. aliàs reſol. 383. numero 5. verſ. limita ſextò in 2. edit.* Saluari tamen, & excipi poſſunt vniones, quæ fiunt pro fundatione, dotatione, augmento, vel conſeruatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum, ad fidei Catholicæ defenſionem, & propagationem, bonarúmque artium cultum, vt reſoluit Gonzal *gloſ. 5. §. 7. numero 46.* Et ſub illo decreto vtique non comprehenduntur Parochiæ, quæ certos fines non habent, ſed certum tantùm populum, & per certas familias diſtinguuntur, vſque adeò vt Sacramenta promiſcuè non adminiſtrentur, (vt audiui obſeruari in ciuitate Aquilana,) ſicut refert deciſum idem Gonzal. *gloſ. 6. n. 96.*

In Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus, vbi frequentes, adeóque tenues præbendæ ſimul cum diſtributionibus quotidianis, vt ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui pro loci, & perſonarum qualitate non ſufficiant, licet Epiſcopis cum conſenſu Capituli aliquot ſimplicia beneficia, non tamen regularia, iis vnire, vt expreſsè ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 15.* 35 quod cùm vtatur d. particula, *iis*, quæ refertur ad præbendas, clarè deſiderat, vt vnio fiat ſingulis præbendis diſtributiuè, non autem menſæ Rot. *deciſ. 365. p. 2. recen.* & ideò ſingulis præbendis ſingula beneficia vnire debere, non omnibus ſimul indiſtinctè vnum, aut plura, reſoluunt Hier. Gabr. *conſ. 188. num. 3. & 4. lib. 2.* Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 274. num. 34. in fine.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 37 num. 25.* vbi etiam tenet Concil. *d. loco*, non concedere facultatem vniendi menſæ Capitulari, ſed omnibus præbendis ſingulorum Capitularium: quod etiam tenent Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 4. collect. 1067. in fin. & d. reſo. 379. n. 5.* Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 171.* Ego ipſe *d. alleg. 67. n. 9.*

36 Beneficium ſuæ diœceſis ſæculare poteſt Epiſcopus alicui Religioni vnire, vt cum multis reſoluit Azor. *d. lib. 6. cap. 28. q. 19.* Sanch. *d. c. 29. num. 148.* vbi *n. 187.* id licitum quoque aſſerit ſtantibus decretis Concilii Trid. cum duplici tamen limitatione: prior ſit, vt beneficium non ſit extra diœceſim, in qua eſt monaſterium; quia Trid. *d. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 9.* interdicit vnire beneficia alterius diœceſis, vt *ſuprà* oſtendimus: poſterior eſt, ne beneficium illud vniendum, ſit Curatum, quia Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 13.* prohibet vnire beneficia Curata loco religioſo, ſicut vidimus *ſuprà.*

§. II.

Quibus ex cauſis Vniones faciendæ ſint, & qua forma, & ſolemnitas in eis requiratur?

FAciendarum Vnionum cauſa, aut eſt neceſſitas, aut vtilitas Eccleſiarum, *cap. expoſuiſti, de præbend.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. num. 38.* Hoied. *de incomp. benef. p. 1. c. 3. nu. 8.* Azor. *d. p. 2. lib. 6. cap. 28. q. 4. & 13.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 12. cap. 2. n. 108.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 29. n. 161.* quia eſt contra iura, quæ volunt, vt diſtincti ſint cuiuſque Eccleſiæ, & Parochiæ limites, fructus, & Rectores, vt *ſuprà lib. 1. cap. de diœceſibus, & Parochiis* vidimus. 37

Neceſſitas autem faciendæ Vnionis eſt, ſi duæ Eccleſiæ, vel præbendæ adeò ſint tenues, vt ad victum duorum Rectorum non ſufficiant: hoc enim caſu poteſt earum vnio fieri, niſi aliud obſtet, *cap. vnic. 10. q. 3. cap. poſtquam. 16. q. 1. Clem. ne* 38

in

in agro,§. id hac.de ſtatu Monach. Concil. Tridene. *ſeſſ.21.de reform.cap.1.* ibi *, propter eorum paupertatem.* Quando autem, & quæ Eccleſia pauper, aut tenuis dici poſſit, hoc relinquitur arbitrio Superioris, gloſ. *in Auth. Præterea, C. vnde vir, & vxor.* Si etiam Eccleſia ab hoſtibus ſit deſtructa, vel deſolata, poteſt alteri vniri, *d.cap.2.de relig. domibus.* Et denique Eccleſiarum vicinitas, aut populi decrementum, vel incommodum, Religionis quoque deformitas, & mutatio temporum neceſſitatem pleiumque tribuunt vniendi, *cap.1.& c.fin.§.beſtiliarum 25.q.2.*

39 Vtilitas autem eſt, quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur Clerici idonei ad deſeruiendum, vt probatur *in d. cap. expoſuiſti, & in d.c.1.ne Sede vac.* ibi, *ne plus fuiſſe perſonu, quam Eccleſia videremur,* Rebuff *d.tit.de Vnionib.benefic.n.* 39 Hoied. *d.p.2.c.3.n.8.* Azor. *d.lib.6.cap.* 28. *q.11.* Vgolin. *de offic. Epiſcop.cap.52.in princ.num.4* vel vt diuinus cultus augeatur, vt colligitur ex text. *in c. ex parte, de conſtit.* Sanchez *d.c.29.n.161. in fine.* vbi *num.162.* hinc infert exigi cauſæ cognitionem in huiuſmodi vnione facienda, ita vt ſic Ordinarius vnionem faciens debeat priùs inquirere & cognoſcere de cauſa vnionis, & ſi Papa illam facit, exigatur, vt etiam de cauſa inquiratur in partibus, aliàs vnio reuocabitur.

40 Requiratur quoque in Vnione facienda per Epiſcopum, vt citentur ij omnes, quorum intereſt, *Clem.1.§.ad hac, de ſtatu Monach.* Hoied. *d.c.3.n.9. verſ.ſecundùm quod.* Azor. *d.lib.6.c.28.quæſt.* 14. Nicol. Garc. *d.cap.2.num.*105. non tamen eſt neceſſariò vocanda plebs, licet videatur quodam modo intereſſe, quia interdum laborat contra ſua propria commoda, Rebuff *in praxi benefic.reg.22.Cancel. de vnion.gloſ.*11.*numero* 1.11.& 12. Hoied. *d.c. 3.numero* 9. Nicol. Garc. *d.c.2.num.* 219. & Sanch. *d.cap.29.num.*163 qui tamen aduertunt audiri de-
41 bere, ſi cauſam iuſtam impedientem vnionem allegauerit. Nec eſt vocandus Rector, ſiue poſſeſſor beneficij, aut ſi vacet, defenſor illius, ſed, eis non citatis, poterit Epiſcopus vnionem facere, vt expreſsè deciditur *in Clem. 2. de rebus Eccleſ. non alien.* Rebuff. *d.gloſ.11.n.8.* Hoied. *d.c.3. numer.9.verſ.ſed vtrium,* Seraph. *deciſ.*1459.*num.*13. Ioan. à Cochier *in reg.22.Cancel.de vnion.n.*28. Nicol Garc. *d.p.*12. *cap.2.n.*214.& *num.*215. ſubdit procedere etiam in vnione faciẽda per Legatum. Et ratio eſt: quia, etſi beneficium illud nondum vacans alteri vniatur, nullum poſſeſſori illius damnum infertur, eò quòd vnio illa non ſortitura ſit effectum, donec ipſe morte; vel alio modo dimiſerit beneficium, *cap. conſultationibus, de donationib.* Quòd ſi replices præiudicium generare: quia impeditur, ne cum alio permutari valeat, vel in gratiam alterius illi renunciari: reſpondent Rebuff. *d.gloſ.11.n.9.*& 10. Hoied. *d.cap.3 nu.9* Azor. *d.c.28 q.* 11. id præiudicium non eſſe conſiderabile, eò quòd permutatio illa, & reſignatio pendeant à voluntate Superioris, & ſint modi extraordinarii comparandi beneficia: quare id præiudicium cedere debet vtilitati communi.

42 Requiritur etiam in Vnione facienda per Epiſcopum conſenſus Capituli Eccleſiæ Cathedralis, vt expreſsè deciditur *in d. Clem. 2. de rebus Eccleſ. non alien.* Petr. de Peruſ. *de Vnion.cap.5.qu.7.* Gambar. *de offic.& poteſt. Legati de latere, lib. 5.tit. de poteſt. Legati in vniendo, numero* 58.& 108. Rebuff. *d.gloſ.11.num.1.* Hoied. *d.cap.3.num.9.* Azor. *d.c.28. q.12.* Nicol. Garc. *d.cap.2.ex num.* 145. vbi *n.* 252. *cum ſeqq.* ſubdit Vnionem poſſe fieri per Epiſcopum abſque Capitulo, vbi hoc habuerit conſuetudo immemorialis, Sanch. *d.c.29.n.164.* & quamuis Rotæ olim *deciſ.445.num.5.p.2.recent.* viſum fuerit conſenſum Capituli eſſe ſolemnitatem propter Eccleſiæ vtilitatem deſideratam, nihilominus eidem Rotæ *deciſ.318.numero 15.p.5.recent.* magis deinde placuit conſenſum Capituli in vnione non fuiſſe inductum in eius fauorem, ſed potius pro forma & ſolemnitate, per doctrinam Nicol. Garc *d.c.2.numero* 164. & Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſ.deciſ.*487.*numero* 2. Tractatus enim non requiritur ſolemnis, à Iure in rei eccleſiaſticæ alienatione petitus, cùm ille nullibi deſideretur, nec hæc Vnio rationem veræ alienationis ſubeat, vt per Boër. *deciſ.345.n.2.* Hoied. *d.cap.3. numero 9. verſ.ſed vtrium,* Nicol. Garç. *d.cap.2.n.*146. Sanch. *d. c.29.numer.*172. Quòd ſi Canonici conſentire no- 43
lint, & iuſta cauſa Vnionis faciendæ ſubeſſe, poſſent compelli, vt docent Rebuff. *d.gloſ.11.num.* 3. Mar Socin. ſen. *in d.cap.ſicut vnire, art. 6.concl.1.n.* 92. Azor. *d.qu.*12. Et defectu conſenſus Capituli 44
quemlibet poſſe opponere, contra nonnullos cẽſuit Rot. *deciſ.247.numero 5.par.1.diuerſ. & in Vercellen. Vnionis, 23. Aprilis* 1610. *coram Cardin. Lancelloto iun.*

Et hic conſenſus Capituli ſatis eſt, ſi poſtea 45
accedat, arg. text. *in cap. cùm vos, de his, quæ fiunt à Pral.& cap.cùm, de iurep.tron.* Boër. *deciſ.* 345. *n.* 3 & 4. Rebuff *d.gloſ.11.n.20.& 21.* Hoied. *loco proximè citato,* ſubdens in dubio præſumi huiuſmodi conſenſum interueniſſe ex temporis diuturnitate, Nicol. Garc. *d.cap.2.num.*147. Sanch. *d. cap.* 29. *num.*165 Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 578. *num.*32. Aloyſ. Ricc. *in d.praxi deciſ.* 158. *num.* 16. *p.*4. Rota *deciſ.133.num.9.p.2.diuerſ. & deciſ.* 455. *num.5.par.1.recent.& deciſ.*318 *num.42.part. 2.recent.*

In Vnione tamen facienda per Legatum, con- 46
ſenſus huiuſmodi non requiritur, eò quòd Legatus nullum conſortium cum Capitulo habeat, vt habet Epiſcopus, vt per Nau. *conſ.10.nu.1. de offic. deleg.* Hoied. *d.cap.5.num.9* Nicol. Garc. *d.cap. 2.n.* 150. Sed diſtinguendum eſſe exiſtimo, inter eum caſum; quo eam vnionem faciat ex Pontificia commiſſione, in qua conſenſus Capituli mentio non fiat, & inter illum, quo id faciat ex ſua poteſtate ordinaria, ita vt in primo non exigatur conſenſus: quia tunc non vnit, vt Ordinarius; ſed vt Pontificis delegatus: quare, Pontifex poteſt abſque conſenſu Capituli vnire; ita & ipſe: in ſecundo verò exigitur conſenſus Capituli, quia tunc non ampliorem in beneficiis vniendis habet poteſtatem, quàm Epiſcopus: ſi ergo hic indiget conſenſu Capituli: ergo & ille. Ita diſtinguunt Mar. Socin. ſen. *in d.c.ſicut vnire.art.6.concl.14.n.*115. & Sanch. *d.c.29.n.166.*

Vnio autem facta ab Epiſcopo ipſi Capitulo 47
non valet, cùm quis non poſſit auctorizare in facto proprio, *d.Clem.2 §.fin.* cuius deciſio procedit, quando vnio fit Capitulo principaliter & directè: non verò quando in conſequentiam, & indirectè eſt in vtilitatem Capituli, vt benè ex aliis tradit Nicol. Garc *d.cap.12.numer.168.& ſeq.* Vnio enim facta per Epiſcopum menſæ Capitulari non poteſt fieri abſque Sedis Apoſt. auctoritate *S. Cong. Concil. 13. Sept.* 1609.& 11. *Februarij.* 1611. vt refert Argel. *de legitimo contradict. quæſt.15.art.5.numero* 162.

Rurſus, ſi Eccleſia ſit ſubiecta Abbati, aut alij 48
inferiori

Digitized by Google

inferiori Prælato, non poteſt Epiſcopus eam vnire abſque illius conſenſu, vt bene tradunt Card. *in Clem.* 1. *§. ad hac, n.* 1. *oppoſ.* 1. *&* 2. *de ſtatu Monach.* Mari Socin. ſen. *in d. cap. ſicut vnire, art* 4 *q.* 5. *n.* 62. qui optimè ait, *art.* 6. *n.* 95. *concl.* 4. exigi quoque conſenſum Clericorum conſtituentium Capitulum cum eo Prælato inferiore & *concluſ.* 5. *n.* 96. benè etiam dicit, exigi quoque conſenſum Capituli Eccleſiæ Cathedralis refert, & ſequitur Sanch *d. cap.* 29. *n.* 167.

49 Inſuper requiritur in Vnione vocatio, & conſenſus patroni, ſiue eccleſiaſtici, ſiue laici, ac inferioris collatoris, & electorum, *d. Clem. vnic. §. ad hac, de ſtatu Mon.* Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de refor. cap.* 15. ibi, *cum patronorum conſenſu*, &c. Boër. *deciſ.* 345. *n.* 4. *in fine* Roch *de iurepat. verb. honorifi um, num.* 8. Lambert. *eod. tract. lib.* 3. *q.* 6. *toto art.* 2. Cou. *pract. c.* 31. *n.* 10. *&* 12. Fuſc. *d. lib.* 2. *cap.* 26. *n.* 26. Flamin. *de reſign. benefic. lib.* 2. *q.* 4. *n.* 11. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. vnio*, *§.* 7. *dub.* 4 Azor. *d. c.* 28. *q.* 12. Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *n.* 201. Sanch. *d. cap.* 19. *num.* 168. me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatum tom* 3. *diſp* 25. *q.* 2. *num.* 9. nam beneficium iuriſpatronatus abſque patronorum conſenſu per Epiſcopum vniri non poteſt, Roc. *in Vercellen. vnionis* 23. *Aprilis* 1610. *coram Card. Lancellotto iun.* Si autem à
50 Legato de Latere fiat hæc vnio, exigitur quoque patroni conſenſus, ſi iuſpatronatus ſit ſæcularis: ſi autem ſit eccleſiaſticum, poteſt illi derogare, ac proinde abſque eius conſenſu vnionem facere vt conſtat ea *cap. cum dilectus, de iurepatron.* Gambar. *d. libr.* 5. *tit. de poteſtate Legati quoad Vnion. beneſic.* Lambert. *d. q.* 6. *art.* 1. *num.* 4. *verſ. & idem decerem. & art.* 1. *n. pen.* Rebuff. *d. tit de vnionib. num.* 28. Azor. *d. q.* 12. vbi ſubdit non poſſe derogare, quando iuſpatronatus eſt mixtum, partim ſæculare, & partim eccleſiaſticum, ob fauorem & gratiam laici patroni ne laici à fundandis Eccleſiis facilè auocentur, additque, cùm patronus eſt laicus, non iure fundationis, vel dotationis Eccleſię, ſed ſola conſuetudine, vel præſcriptione, aut priuilegio poſſe huic patronatui derogari per Legatum à latere, refert Sanch. *d. cap.* 29. *n.* 169. vbi *nu.* 170. ait, quòd conſenſus Capituli non neceſſariò præcedere debet, ſed ſatis eſt ſi vnionem ſubſequatur, vt *ſuprà* diximus: ita ſimiliter ſatis eſt ſubſequi conſenſum patroni, & Prælati illius inferioris, ſiue Capituli, quorum conſenſum diximus exigi.

51 Harum ſolennitatum defectu fit ipſo iure irrita vnio in tribus caſibus. Primus eſt, quando non citantur ij, quorum intereſt, quos neceſſariò citandos eſſe diximus. Secundus eſt, quando non præmiſſa cauſæ cognitione vnio fit. Vtrumque docent Rebuff. *d. reg.* 21. *Cancel. gloſ. in princ.* Azor. *dict. lib.* 6. *cap.* 28. *q.* 14. Si verò Ordinarius, vel Legatus in ipſa vnione enunciet adhibuiſſe cauſæ cognitionem, & ſolemnitates requiſitas; & reperiſſe cauſas eſſe veras, videtur ſtandum eius aſſertioni, & præſumendum eſſe pro vnione, donec contrarium probetur, etiamſi proceſſerit parte non vocata; quia fortè nullus tunc aderat, qui deberet vocari, Nicol. Garc. *d cap.* 2. *n.* 121. vbi *nu.* 126. id intelligit, quando cauſæ & ſolemnitates requiſitæ nominatim, & in ſpecie exprimuntur; ſecus in genere. Tertius eſt, cùm non exprimitur valor beneficij vniendi, vt expreſsè habetur *reg.* 22. *Cancel. de Vnionibus*, vbi Alphonſ. *n.* 2. Ioan. à Cochier *lit B.*

52 Vtrùm autem, ſi in cæteris ſeruetur debita forma, ſit Vnio irrita, eò quòd ex falſa cauſa ſit impetrata? Eſt diſtinguendum inter Vnionem factam à Põtifice, & inter illã, quæ facta fuit per inferiores ab eo: nam, ſi fiat à Pontifice ex falſa cauſa allegata, erit ipſo iure irrita; quia in reſcriptis Pontificis intelligitur ſemper clauſula, *ſi preces veritate nitantur, cap.* 2. *de reſcripti.* Ita docent Mil. *in repert. verb. vnio*, *n.* 6. *ſtatim in princ.* Rebuff. *d. reg.* 21. *de vnionib. gloſ.* 5. *in fine.* Bellam. *deciſ.* 617. Caſſad. *deciſ.* 1. *in fine, de vnionib.* Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *numer.* 115. vbi *num* 116. id intelligit, quamuis vnio facta ſit motu proprio, Sanch. *d. cap.* 29. *num.* 176. Si verò fiat per Ordinarium, ſeu alium inferiorem Pontifice; non eſt ipſo iure irrita, ſed irritanda venit ope exceptionis; quia, cùm vnio concedatur ex cauſa neceſſaria, magis concernit iuſtitiam, quàm gratiam: id autem diſtat inter reſcripta gratiæ, & iuſtitiæ, quòd illa per ſubreptionem obtenta ſint ipſo iure irrita: quare quiquid victui eorum factum fuerit, eſt nullius prorſus momenti: hæc autem valida ſint, donec ope exceptionis elidatur, id eſt, donec aduerſarius, contra quem impetrata ſunt, excipiat, allegans ea eſſe ſubreptitia: quare proceſſus virtute illorum factus valebit, ſi de ſubreptione non excipiatur: & ideò ſic docent Mar. Socin. ſen. *in d. cap. ſicut vnire, art. vlt. queſt.* 2. *num.* 144. Rebuff *d. reg.* 21 *de vnionibus, gloſ.* 5. *in fine, & gloſ.* 6. *caſu* 2. vbi ſubdit propterea non poſſe in beneficium impetrari tanquam vacans, donec vnio illa irritetur, Azor. *d. lib.* 6. *c.* 28. *q.* 14. Quamuis vnionem factam per Ordinarium ex falſa cauſa, etiam ſeruata iuris forma, eſſe ipſo iure nullam exiſtimauerint, Abb. *in d. c. ſicut vnire n.* 6. *& conſ.* 207. *num.* 7. *vol* 1. Boër. *deciſ.* 345. *in fine*, Hoied. *d. c.* 3. *à n.* 16. Mãdoſ. *d. reg.* 13. *q.* 6. *n.* 3. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 113.

§. III.

Quis Vniones facere valeat, & quomodo facta probentur, ac quando dicantur ſortita effectum.

PApa ſolus poteſt vnire Epiſcopatus, *cap ſicut vnire, de exceſſib. Prælat.* & plures Doctores citauimus *lib.* 1. *cap.* 2. *verſ. nono*, qui etiam poteſt vnire omnia alia beneficia, Petr. de Peruſ. *de vnionibus, cap.* 4. *num.* 2 Rebuff. *in praxi benefic. tit. de vnionib. benef. n.* 23. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 28. *q.* 6. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 12. *cap.* 2. *n.* 60. *&* 61. 53

Epiſcopus poteſt vnire beneficia, & Eccleſias ſuæ diœceſis, *d. cap. ſicut vnire*, Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *ex n.* 62. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 29. *ex num.* 147. & *ſupra* §. 1. oſtendimus qualiter poteſtas hæc vniendi conceſſa Epiſcopis ſit immutata, ampliata, vel innouata per decreta Concilij Trident. Quæ quidem poteſtas dupliciter reſtringenda eſt. Primò, niſi beneficia illa eſſent exempta à iuriſdictione Epiſcopi; quia tunc nequiret Epiſcopus ea vnire; vtpote quæ ſuæ diſpoſitioni ſubiecta non ſunt; & ideò tunc vnio pertinebit ad Pontificem, ita Rebuff. *d. tit* 9. *de vnionib. benef. n.* 22. Hoied. *de incompatib. benef. p.* 2. *c.* 3. *num.* 7. Ioan. à Cochier *in d. reg.* 21. *de vnionibus, n.* 33. *in princip.* Eraſm. à Cochier *de iuriſ. dict. ordin. in exemptos, p.* 4. *qu.* 131. Secundò, dummodo vnio ſit perpetua: ſi enim ſit temporalis, eſt interdicta Epiſcopo, quia vniones ad vitam beneficiarij ſunt odioſæ, tanquam introductæ contra formam 54

Iuris

Iuris communis,aut ſaltem præter illam: quippe per hanc vnionem temporalem fie,vt duo beneficia concedantur vni,ab ſitque ille ab altera Eccleſia toto tempore vitæ : præterea ,quia per talem voionem non Eccleſiis , ſed perſonis prouidetur:tandem,quia talis vnio eſt nomine tenus, ac re ipſa eſt quædam iuris relaxatio. Ita docent Staphil.*de litteris gratia,tit.de modis prouiſionis,num.*19.Azor.*d.lib.6.cap.*28.*q.*17.Papon.*lib.*3.*arest.tit.*8.*arest.o* 1.Zerola *in praxi Epiſc.p.*1. *verb. vnio.§.*7. Nicol.Garc.*d.p.*12.*cap.* a.*n.*84.Ioan. à Cochier *d.n.*33.*verſ.item limita.*

55 Legatus à Latere , qui eſt maior Epiſcopo,poteſt ex cauſa rationabili,& legitima voire beneficia ſuæ prouinciæ,quæ conferre poteſt,iuxta ea, quæ ſupra diximus *lib.*1.*c.*6.*de Legatis,verſ.in vniendis*,ideò repetere non oportet.

56 Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt beneficia vnire,oiſi ſpecialiter ſibi ab Epiſcopo committantur,vt per Mari. Socin.*in d.cap.ſicut vnire. art.*3.*n.*43.*cũ ſeqq* Pariſ.*conſ.*40.*n.*1.*&* 2.*vol.*4.Rebuff *d.tit.de vnionibus benef.n.*37.*& tit.de forma Vicariatus,n.*102.Cuch.*lib.*2.*inſtit.maior.tit.* 8.*n.*106. Petr.de Peruſ.*de vnion.c.* 4.*n.*32.Caccialup.*eodem tract.art.*3.*q.*8.*n.*23.Hoied.*d.cap.*3.*n.*7.*verſ.non eſt etiam omittendum*,Sbroz *de Vicario Epiſcopi, libr.*2. *q.*115.Aaor.*d. lib.* 6 *cap.*28.*q.* 10.Nicol.Garc *d.p.*12.*cap.*2.*n* 69 Sanch *d.lib.*7.*cap.*29.*num.*153 Ioao. Narbona *de appellat.de Vicario ad Epiſcopum , p.* 1. *numer.* 223. quorum aliqui , præcipuè Rebuff. Pariſ. Sbroz. & Sanch ampliant procedere, etiamſi Vicario data ſit poteſtas conferendi beoeficia eum generali clauſula , contra Mohed. *deciſ.*3 *de officio Vicar.*& Hieron.Gabr.*conſ.*200.*nu.*3.*vol.*1 exiſtimantes,Vicarium poſſe vnire ex ſuo officio.

57 Capitulum,Sede vacaote,poteſt vnire ea beoeficia,quæ poteſt Epiſcopus , dummodo per talem vnionem iuriſdictiooi Epiſcopali nihil detrahatur;quòd ea,qoæ ſunt iuriſdictionis, in Capitulũ tranſeant,*c.vnico,de maior.& obedient.lib.*6.hęc autem Vnio eſt iuriſdictionis , vt patet:ſic docent Doctores,quos plena maou citauimus *lib.*1.*cap.*32.*de Capitulo,verſ.*27.

58 Archiepiſcopus vnire poteſt beneficia in ſua diœceſi , eùm in ea eaodem iuriſdictionem exerceat , quam Epiſcopus in ſua : at nequit vnire beneficia io diœceſi Suffragaoeorum;quod conſtat *ex d. cap. ſicut vnire* : tum ,quia non habet ioriſdictionem aliquam in diœceſi Suffiaganeorom,præter eam,quæ in aliquibus caſibus in Iote expreſſa eſt , ioter quos hic non numeratur, Ita Abb.*in d.cap.ſicut vnire num.*4 & ibi Mar.Socin.ſen.*art.*3.*q.*4 *num.* 35.Rebuff.*d.tit.de vnionib. benefic.n.*29. *&* 30. Hoied.*d.c.*3.*n.*7.Aaor.*d.lib.*6. *cap.*28.*q* 7.quos reſert & ſequitur Sanch. *d. c.*29. *num.*156.

59 Abbates , atque alij Prælati Epiſcopo inferiores , etiamſi habeant facultatem conferendi,oon poſſunt vniones facere , niſi boc eis competeret ex priuilegio , vel præſcriptione immemoriali, aut quadragenaria, cum titulo. Ita docent gloſ. *verb.ordinarios in Clem.* 1. *§. ad hac,de ſtatu monach.* vbi Imol.*num.*31.& Bonifac.*eodem §.ad hac,nu.* 8. gloſ.*verb.Epiſcoporum , in Clem.*2. *de rebus Eccleſ.non alienand.*vbi Imol.*num.*9.Bonifac.*in princip.n.* 12. Rebuff.*d.tit de vnionib.&* 32.*&* 33.Hoied.*d.cap.*3 *num.*7.*verſ.denique inferiores*,Sanch.*d.c.*29. *nu.*159. Nicol Garc.*d.p.*12.*cap.*2.*num.* 71. & niſi quando ita plenè ſubiectas Eccleſias haberent , vt iuriſdictione quaſi Epiſcopali in eis fungerentur, quia hi Prælati poſſunt in ſuis Diœceſibus omnia ad iuriſdictionem ſpectantia , quę poſſunt in ſuis Epiſcopi : cùm ergo hæc vnio ſit iuriſdictionis , poterit ab his Prælatis fieri : tum,quia non eſt propria Epiſcoporum , quaſi conſecrationi illorum aonexa ; ſed eſt propria iuriſdictionis Epiſcopalis ; quia poteſt fieri ab Epiſcopo confirmato , nondum tamen conſecrato,vt benè aduertit Mat Socin.*in d.cap.ſicut vnire art* 3 *n.*53.*&* 54.*q.*10. Quare ſic reſoluunt. Abb.*in d.cap ſicut vnire.n.*3. & ibi Mar. Socin.ſen.*art.*3.*n.*41.*&* 42. Fr.Emman.*quæſt.regul.tom.*3.*q.*70.*art.*1. Flores de Mena *var.lib.*3.*q.*24.*num.*13.Nicol.Garc.*d.cap.*2. *num.*72.vbi *num.*73.ſubdit poſſe etiam inferiores Epiſcopo facere vniooes , ſtante conſuetudine propriè ſumpta præſcripta , licèt oon immemoriali,Sanch.*d.c.*29.*n.*160.

Cùm vnire ſit quid facti.& odioſum,oon pręſumitur,ſed probari debet ab eo,qui factum aſſe- 60
rit.Alex.*conſ.*70.*n.*1.*libr.*3.Caualer.*deciſ.*405.*nu.*2. Maſcard.*de probat.concl.*1418.*num.*1.*&* 2.Menoch. *de præſumpt.lib.*6.*præſ.*80.*n.*1 Rot.*deciſ.*557.*num* 5. *lib.*3.*p.*3.*diuerſ.& deciſ.*233.*num.* 5.*p.*1.*recent.*Pro- 61
batur autem Vnio per inſtrumentum , ſeu litteras ipſius voionis.Aym.*conſ.*258.*n.*10 *&* 11.Maſcard. *concl.* 587. *n.*1.Zerol.*in praxi Epiſc p.*1 *verb. vnio,§.*8.Nicol. Garc *d.p.*12.*c.*2.*numer.* 226.Et ex diuturnitate temporis immemorialis,quòd,ſcilicet,beneficiom ſemper fuit tãquam vnitum poſſeſſum,vt multis probat idem Nicol.Garc. *d.c.*2. *ex n.*229.vbi *à n.*234.ex Rotæ deciſionibus oſtẽdit ad probaodum Vnionem requiri immemorialem cum requiſitis à gloſ.*in cap.*1.*de præſcript. libr.*6. vel quadragenariam cum titolo habili ad præſcribendum : & *nu.*239.ex aliis deciſionibus ait,quòd hoc ſolùm videtor procedere in Vnione acceſſoria,& extioctiua tituli, ſecùs in Vnione æquè principaliter , in qua beneficium remanet in ſuo ſtatu,& retinet nomen,& iura ſua , & ſolùm agitur , vt vnus ſit Rector vtrioſque , vt ſuprà diximus:& ſic noo ita reſiſtit Ius commone : vnde in ea non erit neceſſaria immemorialis,aut quadragenaria com titulo : ſed ſofficiet quadragenaria ſioe titulo,cum bona tamen fide.
Probatur etiam vnio ex verbis eounciatiuis plu- 62
rium inſtrumentorum antiquorom , ad minus duorum,in quibus talia beneficia ,ſaltem virtoaliter , tanquam vnita enonciantur , modò originem haberent à diuerſis perſonis non ſuſpectis: vt multis oſtendit Nicol.Garc *d.c.*2.*ex num.* 145. *cum ſeqq.*Capuraq.*deciſ.*344 *n.*2.*p.*3. Seraph.*deciſ.* 626.*n.*2.*in fine*,Pute.*deciſ.*240.*n.*1.*lib.* 2.Boratt.*deciſ.*660.*num.* 2. Rot. *deciſ.*724.*n.*3.*p.* 2.*recent.& in Barchinonen.Vicaria,*9.*Februarij,*1624.*corã R.P.D. Merlino,& in eadem cauſa,*11.*Februarij,*1625.*coram bona mem. Patriarcha Manzanedo* , Caualer.*deciſ.* 599.*n.*6.Et hoc maximè procedit,quando enunciatiuæ emanarunt ab iis,qui poterant vnionem facere , Card. Maotic. *deciſ.*355. *numer.*6.*& deciſ.* 359.*num.*7.Rot. *in d.Barchinonen.Vicaria* , *coram R.P.D.Merlino* , *& bona mem Patriarcha Manzanedo* , vt refert Ferentil.*in annot.ad deciſ.* 660.Boratt.*n.*6.

Probatur quoque Vnio in antiquis ex teſtibus 63
de poblica voce & fama,Rot.*deciſ.*626.*n.*4. *p.* 1.*& deciſ.*724.*n.*4 *p.*2.*recent.*dummodo tamen cum fama poſſeſſionis de vnito probetur etiam titulus, vt fuit reſolutum *in Tiraſonen.Vicariæ ,*15. *Decembris* 1617. *coram bona mem. Martino Andrea , & in*

eadem

eadem cauſa,10. Martij,1623.coram R.P.D.meo Peroſano,refert D.Ferentil.*vbi ſupra,n.7*.

64 Denique probatur vnio ex diſmembratione, quæ per neceſſe præſupponit vnionem, Oldrad. *conſ.296.n.4*.Caputaq.*1.deciſ.344.n.3.p.3*. Gũzal. *ad reg.8.Cancel.gloſ.53*.Rot.*n.34.deciſ.371.n.1.p.1.recen*.Buratt.*d.deciſ.660.n.4*.

65 Per *reg. 12. Cancellariæ* ab omnibus Summis Pontificibus edi ſolitam, reuocantur omnes vniones, annexiones, incorporationes &c.factæ quibuſcumque Eccleſiis, Monaſteriis, Dignitatibus, Vniuerſitatibus, & aliis piis locis, quæ ſuum non ſunt ſortitæ effectum. Dicitur autem vnio ſortita effectum quoad reg & decretum Concilij Trid.*ſeſſ.7.de reformat.cap.6.& ſeſſ.21.de reform.c.9. verſ.Inſuper acceſſiones*, quando ipſius vigore fuit capta poſſeſſio, aliàs non, & ſic non ſequuta poſſeſſione ante illam reg quæ per omnes Pontifices poſtridie aſſumptionis ad Pontificatum cum aliis publicatur, & ſuccedente vacatione poteſt de beneficio, tanquam verè vacante, legitimè prouideri. Ita Ioan.à Cochier *in d.reg.12.n.21*. Mandoſ.*q.3.& 5*.Hoied.*de incompatib. benefic p.3.n.21*. Nicol.Garc.*d.p.12.c.281.cum ſeq*.Maſſobr.*in praxi habendi concurſum,prel.3.dub.4.n.5.ſecundùm Rom. impreſſ*.Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ.reſol.376.n.2* vbi *n.6*.tenet, vt vnio dicatur ſortiri effectum, non requiri fructuum perceptionem ex ipſa poſſeſſione capta: quod etiam contra Manduſ. tenet Nicol. Garc.*d c.2.n.29*.vbi *nu. 293*.ait nec pariter requiri, quòd poſſeſſio ſit pacifica.

66 Quæ tamen regula Cancellariæ non ſe extendit ad vniones factas ex cauſa neceſſaria, putà ex cauſa dotis pro beneficij erectione, Pute.*dec.329 lib. 1*. Garc. *de beneſic.p.12.c.2.num.283 cum ſeqq*. Valenzuel.*conſ.12.n.55.cum ſeqq*.Rot. *dec. 109.ex n.14*.apud Paul.de Rubeis *tom.2.diuerſ*.Seraphin. *deciſ. 982. ſub n.1*. Caualer.*deciſ.435.n.3.& deciſ.449.num.6*.& fuit dictum *in Traſſonen. vnionis,12. Nouemb.1693.coram Gypſio,& in Peruſina vnionis,1.Aprilis,1596.coram Card. Blanchetto*, Buratt.*dec.734. n. 9*.vel pro augmento dotis neceſſario pro ſuſtentatione cultus diuini, vt per Mohe d.*deciſ.7.nu.1.de priuileg*.Creſcent *deciſ.1. num.1 in fine,de Parach* Rot. *deciſ. 1143. lib.3.p.2.diuerſ*.Marc.Ant. Genuenſ *in pract. Eccleſ.q.440*.Maſſobr.*de prælud.2 3.dub.4.n.3.6.& 14*.Monet *de commut.vltim.vol.c.11.n.389.& 470*.Gonzal.*ad reg.8.Cancel.gloſ.5.§.7.n.49* Garc.*d.c.2.n.283.verſ.& licet*, Seraphin.*d.deciſ 932 in princ*.Beltramin. *ad deciſ. 419*.Gregorij XV.*lit.A*.Canaler.*d.deciſ.449.n.4*.Lotter.*de re beneſic.lib.1.q.29.n.15*.Nec ſe extendit ad vniones factas ſeminariis, nec ad alias factas auctoritate Concilij Trid.Flamin.*de reſign.lib.2.q.9.n.18.cum ſequens*. Gonzal.*d gloſ.5.§.7 n.46.& ſeq*.Valenz. *conſ.22.nu 54*.nec ad illam, quæ fit ex cauſa onerofa, in recompenſam, Gonzal. *ad reg.8.Cancel.gloſ.5.§ 7.num.50*.Nicol.Garc. *d.c.2.num.297*. vbi *n.289 in fine*, cum eodem Gonzal.tradit, quòd non habet locum *d.reg*. quando vnus Ordo ſupprimeretur in totum, & eius beneficia applicarentur alteri.

67 Vniones perpetuæ à quadraginta annis citrà factæ examinari ab Ordinariis, tanquam à Sede Apoſtol.delegatis poſſunt, & quæ per ſubreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarari debent illæ verò, quæ à dicto tempore citra conceſſæ, nondum in toto, vel in parte ſortitæ ſunt effectum, & quæ deinceps ad cuiuſuis inſtantiam fiunt, niſi eas ex legitimis, aut aliàs rationabilibus cauſis coram loci Ordinario vocatis quorum intereſt verificandis, factas fuiſſe conſtiterit, per ſubreptionem obtentæ præſumuntur, ac proptereà niſi aliter à Sede Apoſt. declaratum fuerit, viribus omninò carent; vt expreſsè ſtatuit Concil Trid. *ſeſſ. 7.de reformat.c.6*. & referunt Zerol.*in praxi Epiſc.p.1.verb.vnio.§.6.& verb.Viſitatio,verſ decimum dub*.Paul.Fuſc.*de Viſitat.lib.2.cap.26.n.1.& 23*.Flores de Mena *var.lib.3.q.13.n.50* Hi autem quadraginta anni computandi ſunt à die, qua Tridentinum auctoritate Apoſtol.eſt promulgatum, Azor.*d.p.2.cap.28.vlt*. Sanch.*d.lib.7.c.29.n.178*.

Vnionem ille poteſt diſſoluere, & renocare, qui potuit illam facere; & Epiſcopus non ſolùm à ſe factam, ſed etiam à Papa, vel Legato ex Ordinaria poteſtate poteſt reuocare, ceſſante, ſcilicet, cauſa, propter quam facta fuit: vel aliàs ex cauſa neceſſitatis, & vtilitatis Eccleſiæ: vel, quia redundat maius damnum, & ad huiuſmodi vnionem reuocandam requiritur cauſæ cognitio, & conſenſus Capituli, ac vocatio defenſoris, quod totum aduertunt Azor. *d.libro 7. cap.29.quæſt.5.& 6*.Nicol.Garc.*d.part.12.cap.2.ex num 301. vſque ad num.308*.vbi *num.309*.ſubdit, quòd reuocatio vnionis operatur, quòd Eccleſia vnita remaneat in ſtatu antiquo, & ſicut erat ante vnionem.

CAPVT XVII.

De Fructibus beneficiorum in genere, & de ſucceſsione in bonis Clericorum.

SVMMARIVM.

1 *Bona Clericorum in quintuplici differentia reperiuntur.*
2 *Fructus, vel redditus beneficiorum in quibus conſiſtant, oſtenditur.*
3 *Bona propria in Eccleſia primitiua primis illis temporibus, neque ipſa Eccleſia, nec Chriſtiani poſſidebant.*
4 *Laici Chriſtiani cùm ſummoperè in primitiuâ Eccleſia creſcere cœpiſſent, bona propria ex commiſſione retinere cœperunt.*
5 *Clericus quando approbatiue permiſſum extitit bona habere, oſtenditur.*
6 *Parochia diuiſa fuerunt, ſingulaque ſingulis Presbyteris Eccleſia aſſignata.*
7 *Epiſcopi in pleriſque Eccleſiis habent tertiam partem fructuum, & reliquas partes habent Rectores Eccleſiarum cum onere fabricæ.*
8 *Pauperibus quarta pars beneficiorum debita nulla contraria conſuetudine tollitur.*
9 *Clerici an habeant dominium in redditibus, & fructibus ratione ſuorum beneficiorum acquiſitis, oſtenditur, & numeris ſequentibus.*
10 *Dominium ille dicitur habere, qui habet ius diſponendi nomine proprio in ſuam vtilitatem lege non prohibente.*
11 *Clerici ſecundùm aliquos quandoque vſurarij, nonnunquam, tam in vita, quam in morte vſufructuarij dicuntur.*
12 Cap.ſicut 47.diſt.*declaratur.*
13 *Bona, quæ, ſuperſunt ex beneficiis, an ſint pauperibus eroganda.*

14 *Dominium bonorum eccleſiaſticorum quomodo dicatur eſſe penes Chriſtum, oſtenditur.*

15 *Papa an mutuueris bonorum eccleſiaſticorum naturam ea diuidendo?*

16 *Auctoritas* Luc. 11. quod ſupereſt, &c. *declaratur, & n.17.18.& 19.*

20 *Fructus neceſſarij indicuntur, qui ad beneficiarij, & ipſius familiæ ſuſtentationem neceſſary indicantur; & qui tales dicantur, oſtenditur.*

21 *Fructus beneficiorum, qui ad congruam ſuſtentationem neceſſarij non ſunt, ſed ſuperflui, in pauperes, & pios vſus erogare debet beneficiarij.*

22 *Fructus beneficiorum ſuperflui poſſunt à beneficiario inſumi in pauperes cuiuſcunque loci, vel in alios pios vſus.*

23 *Pauperes dicuntur illi, qui oſtiatim eleemoſynam quærunt, & qui vitam ex ſuo patrimonio commodè, & honeſtè iuxta ſui ſtatus conditionem traducere non poſſunt.*

24 *Clerici turpiter, vel in profanos vſus expendentes fructus beneficiorum, & bona intuitu Eccleſiæ quæſita, licèt grauiter peccent, non tamen ad reſtitutionem tenentur.*

25 Cap. Epiſcopus, 12.q.1. cap. placuit. in princ. 12.q.3. *declaratur.*

26 *Clerici poſſunt patrimonium habentes illud conſeruare, & redditus eccleſiaſticos in vſus proprios expendere.*

27 Cap. Clericos. cap. paſtor. cap. ſi quis. 1.q.2. cap. illi autem. cap. ſi priuatim. 12. quæſt. 1. *declarantur.*

28 *Beneficiarius viuens ex redditibus patrimonij, aut inſumens bona patrimonij in vtilitatem Eccleſiæ, vel in alia opera pia, poteſt tantundem ex beneficij fructibus capere, illúdque vt voluerit inſumere.*

29 *Beneficiarius debet, quod ſibi de beneficij fructibus, & prouentibus ſupereſt, expendere in pios vſus.*

30 *Beneficiarius poteſt fructus ſibi ſuperfluos in opera hoſpitalitatis expendere.*

31 *Beneficiarius poteſt diſtributiones pro ſua libertate, & arbitrio diſponere, & iuxta ſuæ voluntatis nutum impendere.*

32 *Beneficiarius poteſt pro ſuo arbitrio diſponere, expendere, & teſtari de his, quæ ſibi obueniunt ratione ſtipendij perſonalis.*

33 *Penſionem eccleſiaſticam percipiens ex aliquo beneficio, non poteſt, vt voluerit, eam diſpenſare, & proprio teſtamento de redditibus ex ea perceptis teſtari.*

34 *Commendatarij Equites S. Iacobi, & ſimiles de fructibus, & redditibus Commendarum ita liberè diſponere, & expendere poſſunt, ac cæteri ſæculares.*

35 *Beneficiarius poteſt ex beneficij fructibus alere filios non ſolùm legitimos, verùm etiam ſpurios, dum aliunde non habet, quo ipſos alat.*

36 *Filius illegitimus poteſt tuta conſcientia accipere ſibi neceſſaria ad alimenta ex bonis eccleſiaſticis patris, & Camera Apoſt. tenetur ei conſulere ex bonis patris, quæ ſpolio ſubiecit.*

37 *Beneficiarius ſororem inopem, ac fratres egentes alere poteſt, & alios quoque pauperes conſanguineos.*

38 *Empta ex fructibus, & redditibus Eccleſiæ, fiunt ipſius Eccleſiæ.*

39 *Beneficiarius ex fructibus beneficij moderatam, & rationabilem dotem filiæ ſpuriæ, vel ſorori tradere poteſt, dum aliunde non habet, quo illis conſulat.*

40 Cap. 3. de arbitr. *declaratur.*

41 Cap de cætero. cap. veniens. de tranſact. *declaratur.*

42 *Beneficij redditus capi poſſunt ad tempus in cauſam iudicati pro debito patrimoniali, vel alterius ſpeciei.*

43 *Beneficiarij de ſuis redditibus, vel portionibus ac ſimilibus bonis ratione Eccleſiæ quæſitis in alias perſonas præter Eccleſias, teſtari nõ poſſũt, ex legis humanæ prohibitione.*

44 *Eccleſiarum bona, fructus, & redditus non debent malè à beneficiariis, & earum Prælatis impendi.*

45 *Bona Eccleſiarum Beneficiariis data non ſunt, vt eorum ditèſcant nepotes, nec vt alta erigant palatia.*

46 *Benedictus XI. dicere ſolebat Pontifices non habere nepotes.*

47 *Nicolaus IV. cognatis, & affinibus nihilo plus debere dicebat, quàm cuiuis bono.*

48 *Clemens IV. ſolebat dicere, Pontificibus Romanis filios non eſſe, nec eis licere, quod ſuum non eſſet, propinquis dare.*

49 *Pius V. dicere ſolebat, ſe ad Summum Pontificatum à Deo vocatum fuiſſe, vt Eccleſiæ ſuæ, non vt conſanguineorum, aut commodis inſeruiret, aut cupiditati.*

50 *Clerici de ſuis propriis, & patrimonialibus bonis, aut aliunde quam per Eccleſiam licitè acquiſitis poſſunt pro libito liberè diſponere, & ad hæredes tranſmittere.*

51 *Clericus, ſi tempore, quo adeptus eſt beneficium, nihil proprij habuiſſe probetur, quicquid moriens reperitur habere, præſumitur de Eccleſiæ redditibus comparaſſe, ſecus ſi conſtiterit, ante adeptum beneficium bona habuiſſe, ipſiúſque beneficij redditus tenues eſſe.*

52 *Peculium relictum à Clerico, an ſit de bonis Eccleſiæ profectitium, an vero potius aliunde quæſitum, ſi dubitetur, erit pro Eccleſia præſumendum.*

53 *Bona vt manifeſtè appareant, quæ ſint Eccleſiæ, & quæ beneficiarij, debet eius rei ſcriptum Eccleſiæ nomine ab eodem beneficiario confici.*

54 *Oblationes, & relicta fidelium, vt Eccleſiæ donata inter Eccleſiæ bona deputantur.*

55 *Clericus, vel Prælatus damnum aliquod Eccleſiæ bonis inferens, reſarcire de propriis bonis tenetur.*

56 *Succeſſorum tria genera poſſunt in bonis eccleſiaſticis ius habere.*

57 *Clericorum in bonis patrimonialibus, vel quaſi, ſuccedunt cognati eorum, aut conſanguinei, vel alij, qui de iure ciuili ab inteſtato eſſẽt legitimè ſucceſſuri, quibus deficientibus, ſuccedunt Eccleſiæ, quibus ſeruierunt.*

58 *Eccleſia immediatè ſuccedit in bonis eius intuitu acquiſitis, & in aliis, de quibus teſtari liberè poterat, in eo caſu, quo legitimos ſucceſſores non habeat.*

59 *Fiſcus in bonis laicorum deficientibus hæredibus in ſubſidium ſuccedit.*

60 *Eccleſia in bonis Clericorum duobus modis ſuccedere poteſt.*

61 *Papa bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem quatenus habeat, & quomodo ex publica cauſa,*

&

& pro vniuerſalis Eccleſia ſtatu illa reſeruare valeat? oſtenditur.

61 *Spoliorum nomine quæ veniant? oſtenditur.*

63 *Spolia in quibus partibus Sedes Apoſt. ſibi vendicet? oſtenditur.*

64 *Bona decedentium Clericorum ſibi non competentia occupans, quas pœnas incurrat? oſtenditur.*

65 *Papa, ſeu Ordinarius poteſt concedere Clerico egenti prædium, quod in loco Eccleſiæ à ſe dimiſſe conſtruxit, quoad vixerit, modò eo moriente ad Eccleſiam reuertatur.*

66 *Expenſas, quas Clericus in meliorandis rebus Eccleſia de ſuo patrimonio fecit, tam ipſe, quam eius hæres repetere poteſt.*

67 *Clericus vt de fructibus beneficiorum ſuorum teſtari poſſit, an conſuetudine introduci poſſit? oſtenditur.*

68 *Molina* de Iuſtitia, tract.2.diſp.147.concl.7. *reprobatur.*

69 *Conſuetudine introduci poteſt, vt Clerici teſtentur ad pia de immobilibus, quæ aliàs intuitu Eccleſia compararunt.*

70 *Conſuetudo valet, ſecundùm quam in aliquibus Hiſpaniæ locis mortuo beneficiario Epiſcopus de mobilibus, aut ſe mouentibus bonis ipſius beneficiarij elegit vnum.*

71 *Clericus non poteſt beneficij ſui redditus alteri vltra triennium locare, nec ad duo triennia, eo adiecto pacto, vt poſt primum incipiat ſecundū.*

72 *Beneficiarius poteſt obligare ſe obligatione perſonali ad dandam commoditatem, & ius percipiendi fructus ad multos annos, vel durante eius vita.*

73 *Triennium, vltra quod Clericus non poteſt locare beneficij ſui redditus, computandum eſt ex tribus fructuum collectionibus.*

74 *Locatio facta vltra triennium, an in totum vitietur; an verò quoad triennium ſuſtineatur, oſtenditur.*

75 *Fructus beneficij eccleſiaſtici qualiter inter hæredem beneficiarij defuncti, & ſucceſſorem in beneficio ſint diuidēdi, oſtenditur, & numeris ſeqq.*

78 *Bulla Iulij III. quid diſponat quoad hanc materiam, refertur.*

79 *Bulla Iulij III. de fructibus beneficiorum poſt mortem beneficiatorum, non eſt vſu recepta in Hiſpania, nec in Luſitania.*

80 *Bulla Iulij III. eſt vſu recepta in ſtatu Mediolanen. non tamen in prouincia, vt n.81.*

1 QVINQVE potiſſimùm bonorum genera apud Clericos reperiri poſſunt ſecundùm Nauar. *de redditibus eccleſ.q.1.monitu* 19. & Mol. *de iuſt. tract.2.diſp.* 141. Quædam ſunt patrimonialia, quæ, ſcilicet, nullo habito reſpectu ad beneficium, ad eos ſpectant iure hæreditario, ſucceſſione, donatione, contractu, aut alia ſimili ratione, quæ ſibi cum laicis communis eſt, & hæc à Doctoribus nuncupantur patrimonialia Clericorum bona. Alia ſunt, quæ ratione miniſterij eccleſiaſtici acquiruntur; non tamen ad titulum alicuius beneficii eccleſiaſtici, cuiuſmodi ſunt illa omnia, quæ Clerici ſimplices acquirunt concionando, Confeſſiones audiendo, Miſſas celebrando, exercendo funeralia Officia tanquam Capellani, œconomi, aut Vicarii temporales. Alia verò ſunt directè ſpectantia ad Eccleſias, Hoſpitalia, aliave eccleſiaſtica loca, ſiue mobilia, ſiue immobilia ſint, ſiue ad fabricam, ſiue ad infirmos curandos, aut aliud Monaſterium ſimile deporetur. Quartum bonorum genus eſt reddituum eccleſiaſticorum, qui directè deputantur ad miniſtri ſuſtentationem ratione tituli, beneficii, & reſidentiæ. Patet in redditibus, qui ratione Officii eccleſiaſtici perpetuò percipiuntur. Tandem alia ſunt, quæ actuali intereſſentiæ deputantur, & hæc diſtributiones quotidianæ dicuntur. Nunc de duobus poſterioribus bonorum generibus eſt pertractandum: videbimus namque, in quibus rebus fructus beneficiorum conſiſtere ſoleant; &
quomodo debeant diſpenſari? Fructus igitur, vel 2
redditus beneficiorum conſiſtunt, aut in poſſeſſionibus bonorum immobilium, veluti agrorum, domorum, & ſimilium immobilium bonorum, aut in decimis, vel primitiis, & oblationibus, aut in canonica portione, & diſtributionibus quotidianis, de quibus ſingulis in ſpecie pertractabimus. Nunc verò ſolùm de fructibus in genere diſſeremus, videlicet, an Clerici in eis dominium habeant? & quomodo eos diſpenſare debeant, ac in alium transferre?

Pro quorum omnium faciliori cognitione 3
quinque potiſſimùm tempora conſideranda ſunt. Primum igitur tempus fuit, in quo neque Eccleſia, neque Chriſtiani, tam Clerici, quàm laici, nec in communi, neque in particulari bona propria poſſidebant; ſed Euangelicam perfectionem imitatores omnia ſibi oblata vendebant, pretiúmque ad Apoſtolorum pedes ponebant, vt ſuis, & cæterorum indigentium neceſſitatibus ſubuenirent; diuidebatur ſingulis, prout cuique opus erat, patet *Actor.c.4. prope fin.*ibi, *Nec quiſquam eorum, quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat; ſed erant illis omnia communia.*& ibi, *Diuidebatur autem ſingulis, prout cuique opus erat, & Ioan.12.poſt princ.*ibi, *Loculos habens, ea, quæ mittebantur, portabat, c.ſumus, cap. habebat,*cum multis *ibidem,* 12.q.1.eleganter Boët. Epo *in comment. ad c.1.de teſtam.n.*8.ibi, *Hieroſolymis initio poſt Chriſtum rediuiuum, & in Cœlos reuerſum, fideles (qui poſtea dici cœperunt Antiochiæ Chriſtiani) bona ſua diuidebant, pretiumque in commune conferebant, potiſſimum propterea quod Hieroſolymis immineret excidium, ſibique proſpicerent eſſe migrandum. Quod idem durantibus poſtea diuturniſſime perſequutionibus factitarunt ſub Imperatoribus paſſim Chriſtiani auiti, non aliis penes Eccleſiam conſtitutis tunc bonis, quam pecuniis monetalibus, quæ toti communitati, prout quilibet habebat opus, diſtribuebantur, & in pauperes erogabantur. Qualis Eccleſiæ facies ad Imperatoris Conſtantini Magni tempora perdurauit, vt ex Eccleſiaſticis paſſim liquet hiſtoriis,*&c.

Secundum tempus fuit, quòd cùm numerus fi- 4
delium ſummoperè excreſceret, & ideò commodè, nec in communi vitam agere, nec ad victum, aut veſtitum neceſſaria eiſdem ſuppeditari poſſent, laici Chriſtiani cœperunt bona propria ex commiſſione retinere; Clerici verò, & Eccleſiæ adhuc communem vitam agebant, nihil proprium habentes in particulari; prædia tamen illo tempore à fidelibus donata, vel aliàs quæſita materialibus Eccleſiis tradebantur, quibus Epiſcopi præſidebant: vt ex illorum redditibus, decimis, & oblationibus, aliiſque eleemoſynis Clerici communem vitam ducentes ſuſtentarentur, *cap.videntes, cap. expedit, cap. duo ſunt,* cum aliis 12.*queſt.1.cap.vlt.cap.decimæ,* 16.*queſt.1.* & eruditè notauit Cardin. Baron. ex verbis Conſtantini Imp.*tom.1. annal. anno Chriſti* 57. *Apud Euſebium lib.*10.*hiſtor.cap.*5.colligitur, *quoniam ipſi*

Chriſtiani(dicitur ibi) *non ſolùm ea loca, in qua conuenire ſolent, ſed alia etiam habuiſſe cognoſcuntur, quæ non priuatim ſingulos, ſed ad eius totius ipſorum Communitatis, id eſt Chriſtianorũ ſpectabant, ſingulis, qui ea poſſident, mandes vellem, vt omnia per legem quam ſupra poſuimus abſque vlla controuerſia Chriſtianis, id eſt ſocietati ipſorum, & Conuentui reddant*, &c. Et infra in reſcripto ad Anuelinũ has vocat poſſeſſiones ad Catholicam Chriſtianorum Eccleſiam pertinentes, quibus priuatæ fuerant per Superiores Gentiles Imperatores, præſertim per Diocletianum, & ideo eas mandat Eccleſiæ reſtitui. Et Pius Papa primus *in Epiſt. 1. decretali*, conqueritur quòd prædia diuinis vſibus tradita, quidam humanis vſibus applicarent; fuit autem Pontifex vndecimus à Petro prope annum domini 140. & indicat conſuetudinem illam fuiſſe adeo antiquorum, vt refrigeſcente charitate iam cœpiſſet introduci abuſus aliquis intra talia bona. Eiuſdem meminit Vrbanus I. *epiſt. 1.* vbi originem illius conſuetudinis declarat, dicens. *Videntes, Sacerdotes ſummi, & alij, atque Leuitæ, & reliqui fideles plus vtilitatis poſſe afferre, ſi hæreditates & agros, quos vendere ſolebant, Matricibus Eccleſiis & ex ſumptibus eorum viuere*, &c. Et infra. *E quibus Epiſcopi & fideles diſpenſatores eorum omnibus communem vitam degere volentibus miniſtrare cuncta neceſſaria debent*, &c. Optimè Boët. Epo *in comment. ad d. cap. 1. de teſtam. numero 8. & 9* ibi. *Cæterùm liberè tandem Chriſtianis vbique viuentibus, atque Sedem fixam tenentibus, poſtquam templa paſſim ſunt erecta, diœceſes Epiſcopatuum Chriſtianorum diſtincta, Reſpublica quædam eccleſiaſtica ſeu hierarchia palam agnita; tum demum cœperunt Eccleſiis matribus per homines pios ipſa prædia dari, vel coemi, quorum prouentus non præſenti tum duntaxat ætati, ſed vniuerſæ poſteritati poſſit abunde ſufficere, ſiue Cleri ſpectaretur victus, ſiue Eccleſiarum tum ornamenta tum ſarta tecta, ſiue pauperum cura, &c. & infra. Diu quidem poſt Conſtantini tempora permanſiſſe videtur bonorum illorum omnium eccleſiaſticorum communio, vix aliis repertis clericis, quam qui communionem bonorum ſequerentur, aut certè perpaucis*, &c. Et de hoc tempore in illis terminis intelligendus eſt S. Thom. 2. 2. *quæſtio. 43. art. 8. in corpore*, dum inquit bona eccleſiaſtica committi Prælatis ad erogandum aliis, ſicut bona Reipub. communia Rectoribus: loquitur enim attento hoc tempore ante bonorum diuiſionem, de quo ſtatim; vel quod magis placet, loquitur de proprietate bonorum eccleſiaſticorum, quorum conſeruatio Prælatis incumbit, vt ſatis deprehenditur ex facto S. Thomæ Archiepiſcopi Cantuarienſis, de quo diſputat in eodem articulo, & ideò nec ſecum pugnat in opinione.

5 Tertium tempus fuit, in quo Clerici ægrè ferebant carere rebus propriis: & ideò fuit eiſdem approbatiuè permiſſum, vt parentum patrimonia, vel bona aliunde quæſita habere poſſent; ita tamen vt proprium habentes nihil caperent de bonis deputatis ad pauperum, & laicorum ſuſtentationem. Meminerunt huius temporis, *cap. clericos, cap. Paſtor Eccleſiæ, cap. ſi quis propter.* cum multis ibidem 11 *q. 2. cap. certè ego, cap. Epiſcopi, cap. Epiſcopus 12. q. 1.*

6 Quartum tempus fuit, in quo Parochiæ ſunt diuiſæ, ſingulæque ſingulis Presbyteris Eccleſiæ aſſignatæ, bonaque Eccleſiarum quoad redditus in quatuor partes diſtributa; vna Epiſcopo, ſeu Diœceſano; altera Parocho; tertia fabricæ; quarta hoſpitibus, peregrinis, & pauperibus, *cap. vobis, c. Vulterrana, cum ſeq. cap. quatuor, cap. de redditibus, cap. cognouimus, c. mos eſt, cap. ſancimus 12. q. 2. cap. 1. de Eccleſ. ædific.* Executio autem, ſeu applicatio huius diuiſionis per Epiſcopum fieri ſolebat, *d. cap. conceſſo*. De quo tempore Boët. Epo *in comment. ad d. cap. 1. n. 1 1. de teſtam.* ibi. *Sed cum paulatim communio in viuendo, ſicut ſolet, diſcordias pareret, Epiſcopis præſertim plus æquo ſibi ſumentibus, eoque cæteris Clericis frequentius conquerentibus, facta tandem fuit eorumdem bonorum partitio talis, vt Epiſcopus tum pro ſe ſolo, tum pro hoſpitalitatis exercendæ neceſſitate, quartam omnium obuentionum partem retineret, & reliquus Clerus aliam quartam acciperet, & fabrica cederet pars item quarta; pauperibus denique pars reliqua quarta, ſic tamen vt omnes Eccleſiarum prouentus coniunctim redigerentur in maſſam communem, ſeu commune corpus, ex quo deinceps quicquid ad ſingulos redibat iure partitionis huius, id communi maſſæ decederet, & quicquid ſingulos de ſua portione fortaſſis ad vitæ neceſſitatem, decentemque ſui tuitionem ſuperfuiſſet, id rurſus in commune rediret, non enim ceſſauit bonorum in vniuerſum communio, ſed cum Epiſcopo conuiuendi conſuetudo*, &c. & latiùs *n. 45. cum ſeqq.*

Quintum, & vltimum tempus eſt hodiernum 7
quod Epiſcopi exceptis bonis, quæ ſuæ menſæ in ſolidum ſunt applicata, & inſuper Capitula Sedium Cathedralium, in pleriſque Eccleſiis habent tertiam partem fructuum, reliquas partes habent Rectores Eccleſiarum cum onere fabricæ circa ornamenta neceſſaria, veſtes ſacras, vaſa, & alia id genus; & denique circa eam partem Eccleſiæ, quæ dicitur Sancta Sanctorum, vulgò, *Capilla maior*, nam cum fieri potuerit vt vnica quarta bonorum eccleſiaſticorum pars, quæ ex illa quadripartita eorumdem diuiſione ceſſit reliquis Clericis, omnino ſufficeret ad eos extra communionem præſertim alendos, eo quod ſumptuoſum ſit alere familiam ſingulos, neceſſario videtur in conſequentiá veniſſe, vt illa partitio quadrimembris non amplius obſeruaretur, ſed omnes communi bonorum Eccleſiæ communium prouentus inter ſolos Epiſcopum & Eccleſiam reliquam diuiderentur, vt animaduertit Boët. Epo *in comment. ad d. cap. 1. numero 55.* Quod enim ad illam partem attinet, quæ Epiſcopo, aut Clericis, vel fabricæ dicitur diuidenda, hodie in his tantùm locis obtinet, vbi talis eſt conſuetudo, text cum gloſ. notabili *in cap. de his, in fine. 15. q. 1.* Doctores *in d. cap. 2. de Eccleſ. ædificand.*; quia iá omnes Epiſcopi, aut Clerici, nec omnes Eccleſiæ indigent, vt Eccleſiarum Rectores eis ſubuenire teneantur, cùm proprios redditus ſeparatos plerique Epiſcopi, & Capitula Clericorum, nec non fabricæ Eccleſiæ obtineant, ita vt rigor ille de quarta parte fructuum eroganda remittatur; quadrimembris enim illa bonorum partitio iuris fuit humani, ſeu poſitiui, quod vel alio iure vel conſuetudine mutari potuit, vt reſoluit Boët. Epo *in comment. ad d. cap. 1. n. 56.* non tamen Clericus abſoluitur, quin teneatur Eccleſiæ ſuæ; vel etiam Epiſcopo indigenti iuxta cõſuetudines, vel ſtatuta locorũ ſubuenire, & de portione quidẽ debita Epiſcopo *infra ſuo loco* dicemus. Quarta verò pau- 8
peribus debita nulla contraria conſuetudine tollitur, quin ſaltem in foro conſcientiæ debeatur; quia inopia pauperũ ſemper eſt præſens; ſed hoc quoque ita exponitur, vt detractis ſibi ad victum neceſſariis, quod ſupereſt, pauperibus eroget, vel in vtilitates Eccleſiæ expendat: ita tamen, vt pauperum neceſſitates Eccleſiæ ornamentis præponantur.

Digitized by Google

præponātur, vt eleganter probāt Sancti Eccleſiæ Doctores Hieronymus, & Ambroſius *in cap. aurū, & in cap. gloria Epiſcopi, 12. q. 2.*

9 Quibus ſic præmiſſis maxima eſt inter Doctores controuerſia, vtrum Clerici dominium habeant in redditibus, & fructibus ratione ſuorum beneficiorum acquiſitis, in qua tres reperiuntur contrariæ ſententiæ. Prima tenet, Clericos dominos non eſſe, ſed ſolummodo diſpenſatores, vt ſibi aſſumere valeant, & illis, qui ſibi inſeruiunt, neceſſaria ad ſuſtentationem, ita vt redditus illi non proprij, ſed communes, hoc eſt, ſibi & pauperibus erogandi, vel ſi ſuperſint, in vtilitatem Eccleſiæ conuertendi ſint: quòd ſi aliter fecerint, furtum committunt, & ſacrilegium, & ad reſtitutionem tenentur. Huius ſententiæ auctor fuit Archid. *in princip. 45. diſt. & in cap. ſi Epiſcopus 12. q. 2. & in cap. ſtatum. §. acceſſorem, nu. 13. de reſcript. lib. 6.* Innoc. *in c. indecorum, de ætate & qualit.* acriter nimis Nauar. *de redditib. eccleſ. q. 1. n. 17. & in apologia, q. 1. num 24. 27. & 38.* Læl Zanchin. *de priuil. Eccleſ. priuil. 116. num 13.* Barbat. *conſ. 33. n. 1. vol. 1.* vbi exclamat ita tenēdum eſſe. plures ex Theologis, qui hanc partem ſequuntur, refert Azor. *inſt. moral p. 2. lib. 7. cap. 8. verſ. prima igitur ſententia, & verſ. quod attinet*, ſubdit hanc opinionem cum Iure Canonico, & Sanctorum Patrum teſtimoniis plurimùm cōuenire. Paul. Comitol. *reſponſ. moral libr. 1. q. 70. & 71.* Pro quibus expenditur primò *cap. 1. §. ordinandus, verſ. quomodo etiam 24. diſt.* ibi, *aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur, cap. 1. 12. q. 3. cap. vlt. in princ.* ibi, *quicquid habent Clerici, eſt pauperum, 16. q. 1.* bonus rex. *in c. ſicut hi*, ibi, *eſurientium panis eſt, 47. diſt.* ergo exceptis neceſſariis ad ſuam ſuſtentationem, cæterorum, quæ ſuperſunt, dominiū non habent: quinimò, ſi retineāt, furtum, vel ſacrilegium committere dicentur, *cap. quod autem 23. q. 7.* ibi, *non ſunt illa noſtra, ſed pauperum*, ibi; *quorum procurationem quodammodo gerimus*, iuncta reg. *cap. 1. de donat.* Secundò à priori facit, quòd bona eccleſiaſtica fuerunt Eccleſiis donata pia fidelium deuotione, ad miniſtrorum, & pauperum congruam ſuſtentationem: debebatur enim omni Iure inſpectu miniſtro laboranti iuſta merces, & præmium laboris. Vnde Iura paſſim vocant bona eccleſiaſtica, ſtipēdia ſanctis laboribus debita, *c. vlt. 1. qu. 2.* conſtāt hæc ex plerique ſacræ Scripturæ locis, *Math. & Luca 10* D. Paul. 1. ad Timoth. 5. *cap. charitatem, c. quicunque 12. q. 2. cap. cùm ſecundùm, 16 de præbend.* ergo ſaltem eorum, quæ ſuperant congruam ſuſtentationem, dominium habere non poſſunt. Confirmatur hæc ratio ex eo, quia alienatio nullius eſt momenti, quę fit ſine cauſa contra voluntatem domini prohibentis, vel deſtinantis rem ad alios vſus: ita Doctores communiter *in l. filiusfamilias. §. Diui. ff. delegat. 1. & in l. 2. C. de vſucap. pro empt. & in Clem quia contigit, de relig. domib.* Igitur, cùm fideles à principio bona ſua Eccleſiis donauerint ad miniſtrorum, & pauperum ſubſtētationem, atque ita ſaltem tacitè prohibuerint in alios vſus transferri, fit conſequens extra hos terminos dominium non poſſe penes Clericos remanere. Vltimò, in idem expenduntur innumeræ propemodum Sanctorum Patrum auctoritates cōgeſtę à S. Thoma 2. 2. *quæſt. 185. artic. 7. princip.* à Nau. Soto, Sarmien & aliis citatis à Cenedo *ad Decretal. collect. 12. num 5. & ad Sextum collect. 15 in fine.* Igitur cōtra tot Sanctorum Patrum auctoritates oppoſitum affirmari non poteſt; eo maximè, quia dominium vnus rei non poteſt penes duos eſſe in ſolidum, *l. ſi vt certo, §. ſi duobus ff. commodati*, iunctis his, quæ tradunt Pinel. *in l. 1. p. 3. ex n. 10. C. de bonis mater.* Gam. *Luſitan. dec. 244.* dominium autē horum bonorum eſt penes Chriſtum, *d. cap. cùm ſecundum, cap. tua nobis, 26. verſ. cùm enim, de decim. cap. cum ex eo 34. de elect. libro 6.* licèt enim omnia bona, tam profana, quàm eccleſiaſtica ſint Dei, & ipſius Chriſti, iuxta illud Pſalmi 23. *Domini eſt terra, & plenitudo eius, orbis terrarum, & vniuerſi, qui habitant in eo*; iſta tamen ſpecialiùs ſunt eius, *cap. ſaluator. 1. q. 3. cap conuenior. 23. q. 8.* Abb. *in cap. cùm eſſes, n. 29. de teſtam.* Nau. *d. lib. 2 de redditib. q. 1. n 19. & in apologia, q. 1. monitu 24. n. 8.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. manera different. 1. numer. 5.* Ergo ſimul penes Clericos eſſe non poteſt.

Secunda ſententia primæ directè contraria eſt 10
S. Thom. *d. q. 185 art. 7 in corpore, verſ. de his autem*, qui licèt ex inſtituto principaliter articulum de Epiſcopis examinauerit, ſatis id ipſum inſinuat de cæteris miniſtris, vt quemadmodum Epiſcopi de portione ſuo vſui deputata poſſunt in vita, tanquam de ſuis patrimonialibus, diſponere abſque vllo peccato contra iuſtitiam, & ideò ad reſtitutionem minimè tenentur, quamuis male impendant; ita ſimiliter Clerici diſponere valent de portione ſuo vſui deſtinata; ita quòd ſanctus Doctor rectè expenſus manifeſtè agit ſuppoſita diuiſione bonorū eccleſiaſticorum inter miniſtros pauperes, Eccleſiā, fabricā, de qua ſuprà meminimus, quo tēpore inſpecto ſatis ſignificat, Epiſcopus & Clericos redditus ſuorū beneficiorum ita proprios facere, vt de illis eodē modo diſponere valeant, quo de patrimonialialibus, quòd ſi eiſdē redditibus abutantur, nullam iuſtitiæ legem offendere, nec ad reſtitutionem malè expenſorū teneri; ſed ſolummodo peccare contra legem charitatis, clariùs ſuppoſita eadem bonorū diuiſione. Idipſum expreſſit idem S. Thomas *quodlib. 6. quæſt. 8. artic. 12 ad 3.* in hæc verba. *Aliter ergo dicendum de illis eccleſiaſticis bonis, quæ principaliter ſunt attribuenda neceſſitatibus miniſtrorum, ſicut ſunt præbendæ, & alia huiuſmodi: nam in prioribus bonis peccatum committitur non ſolùm ex abuſu, ſed etiam ex ipſa rerum conditione, dum aliquis in ſuos vſus aſſumit, quod eſt alterius; & ideò tenetur ad reſtitutionem, tanquam defraudator rei alienæ in ſua diſtributione: de aliis verò bonis, non committitur peccatum, niſi per abuſum, ſicut & de patrimonialibus dictum eſt: vnde non tenetur quis ad reſtitutionē, ſed ſolùm ad pœnitentiamā peragendā.* Planè, qui hæc verba S. Thomæ perlegerit, quamuis maximè ſcrutari velit, nō inficiabitur in ea fuiſſe opinione, vt exiſtimaret redditibus beneficiorū, & fructus bonorū patrimonialiū æquiparari, eiſdémque regulis conſiſtere quoad dominiū & legem iuſtitię in materia reſtitutionis quāuis enim Nauar. atque alij arbitrentur S. Thō. in alia fuiſſe opinione, gratis videtur dictū cōtra ipſius verba & mentem: ad alia verò loca eiuſdem S. Thomæ, quæ Nau. & aduerſarij expendunt, vt ſuadeant contrariam opinionem tenuiſſe, & doctè reſpondet Sarmien. *de redditibus p. 1. cap. 2.* vbi pro hac S. Thomæ opinione plures refert Doctores. Fuit hæc opinio gloſſ. *verb. proprietatem, in cap. duo ſunt 12. q. 1.* Caiet. 2. 2. *q 62. art. 5.* Abulen. *ſuper Matth. c. 6. q. 74.* Adrian. *in 4. diſt. 4. q. 9. art. 3. concl. 2.* Mar. Ledeſma 2. 4. *q 18. art 5. col. pen.* Sot. *lib. 10. de iuſt. q. 4 art. 3.* Cou. *in cap. cùm in officiis, n. 6. de teſt.* Sarm.

de redditibus, p. 4. cap. 6. num. 1. Marſil. de Columna in ſimili tract. q. 2. cap 1. & cap. 13. & 15. vbi recenſet quinquagintaquinque Canoniſtas, ac ſexdecim Theologos hanc ſententiam ſectantes, & Archidiaconum confutantes, Cler. in §. teſtamentum q. 27. verſ. quartò videndum, vbi hanc eſſe communem, tenendam, & à conſuetudine approbatam opinionem dicit, Benzó de fuga in beo. p. ſte, & fame lib. 2. q. 2. art. 3. Banez 1. 2. q 32 a. 16. dub. vlt. & ibi Aragon. Valent. tom. 3 diſp. 10. q. 3 punct. 7. Molin. de iuſtit. tract. 2. diſp. 142. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſſ. 14 ſub num. 4. D. Barboſ. in l. diuortio. p. 2. n. 59. ff. ſoluto matrim. Gutier. pract. lib. 2. q. 114. Nicol. Garc. de benefi. part. 2. cap 1 num. 5. Cordub. lib. 1. quaeſt. theolog. quaeſt. 18. Valer. Reginald in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 78. Leſſ. de iuſtit. lib. 2. c. 4. dub. 6. num. 44. Vaſq. de reddit. cap. 1 §. 1. dub. 1. Molfeſ. in ſumma Theologiae moralis tract. 6. cap. 10. n. 42. Sanch. in praecepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 20. n. 24. Filliuc. in quaeſt. moralib. tom. 3. tract. 43. cap. 4. n. 7. & tract. 41. cap. 6. quaeſt. 8. Bonacin. var. tractat. diſput. 4. de obligatione benefic. punct. 1. num. 5. Squillante de obligat. Cleric. p. 2. num. 28. Pro quibus primo expenditur Auth. Presbyteros C. de Epiſcop. & Cleric. ibi, quolibet modo ad dominium eorum, & ibi, quaſi caſtrenſium, cap. vnic. de Cleric. non reſid. lib. 6. ibi, dominium, cap. peruenit, cap. conſtitutus, cap. quod quibuſdam, de fideiuſſor. Secundò, fortiùs vrget, quòd diuiſio bonorum, quae à principio erant communia, emptioni ſimilis eſt ad effectum, vt vel dominium transferat, ſi fiat inter dominos, vel inter alios vſucapiendi conditionem: ergo cùm eccleſiaſticorum bonorum, quae à principio erant communia, diuiſio facta fuerit poſtea d. c. de redditibus, d. cap. quatuor, cum multis ibidem 12. q. 2. fit conſequens, ſuppoſita illa diuiſione, per quam certa portio miniſtris cõſtituta eſt, verum in eoſdem dominium tranſlatum eſſe. Antecedens conſtat ex l. 1. gloſſ. l. 2. ibi, dominium in actione, cum multis ibidem, C. commun. vtriuſque iudicij. Vltimò facit, quia ille dicitur habere dominium, qui habet ius diſponendi nomine proprio in ſuã vtilitatem lege non prohibẽte, vt ex Bart. in l 3. §. differentia, n. 4. ff. de acquir. poſſ. obſeruant Bald. in c. 1. col. 1. de poſtul. Praelat. Rabuff. in concord. in proœm. gloſſ. verb. dominus, Felin. in cap. quae in Eccleſiarum, num 40. de conſtit. Alciat. lib. 12. parerg. cap. 13. Conan. lib. 3. cap. 3. numer 1. Coraſ. lib. 6. miſcel. cap. 20. Sot. de iuſtit. lib. 4. quaeſt. 1 art. 1. Pinel in l. 1. C. de bonis mater. p. 2. num. 2. Medin. in C. de reſtit. quaeſt. 1. Ant. Gom. l. 41. Tauri, num. 3. Planè haec omnia, quoad omnes particulares conueniunt Clericis reſpectu ſuorum redditũum: habent enim ius diſponendi nomine proprio ad ſuam vtilitatem in vſus lege non prohibitos: dantur namque huiuſmodi redditus miniſtris expendendi in proprios vſus, neque reperitur lex aliqua, quae poſt diuiſionem certum ſolummodo vſum conceſſerit, vel prohibuerit eiſdem vti nomine proprio, vt patet: igitur nihil eſt, quod impediat verum dominium reſpectu ſuarum portionum, vt Sanctus Thom. & citati docent.

11 Tertia ſententia eſt illorum, qui mediam ferè inter vtranque partem ſequuntur viam, vt ſcilicet beneficiarius in vita aequiparetur vſufructuario, in morte vſuario. Ita gloſſ. 2. in c. quia nos 3. de teſtam. gloſſ. verb. obitus, in cap. vlt. de pecul. Cleric. & ver. ſeruari, in cap. praeſenti, de offic. Ordin. libro 6. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 1 n. num. 37. & 43. Menoch. conſ. 66. num. 32. & de arbitrar. caſu 433. n. 35. Fr. Emman. quaeſt. regul. tom. 3. quaeſt. 74. art. 4. verſ. quarta ratio. D. Barboſ. in l. diuortio. in princ. p. 2. num. 53. cum ſeqq. Valaſc. de partit. cap. 36. numer. 4. Card. Pereira de reſolut. emphyt. cap. 15. nu. 43. & de empt. cap. 16. n. 1. Con. in cap. cum in officiis n. 6. de teſtam. Mench. de ſucceſſ. creat. libr. 3. §. 22 numer. 39. Borgnio. deciſ. 44. num. 3. part. 1. Sod. conſ. 333. n. 9. & ſeq. lib. 3. nouiſſimè D. Alexand. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ 82. num. 9. & à Rota recipitur, vt in deciſ. 41. de probat. in antiq. & deciſ. 761. & 809 p. 1. diuerſ. & deciſ. 240. num. 6. apud Fario. p. 1. recent. & coram Card. Seraph. deciſ. 594. n. 7. & coram Card. Cavaler. deciſ. 304. numer. 7. Vnde Beneficiarium poſſe quidem eius vita durante de fructibus beneficij ad inſtar vſufructuarij ad libitum diſponere; at eo decedente ſecundas eſſe leges de vſuario loquentes, tenent Redoan. de ſpol. eccleſ. §. 9. num. 52. Mareſc. variar. lib. 2. c. 1. n. 9. & 10. Surd. d. conſ. 333. n. 7 Borgnin. d. deciſ. 44. numer. 1. cum ſeqq. p. 1. Seraph deciſ. 394. numer. 8. Coccin. deciſ. 476. Rota apud Marcheſ. de commiſſion. p. 2 pag 4. 4.

Ex his tribus ſententiis ſecunda S. Thomae lõgè verior eſt, quàm prima: vnde ad fundamenta, quae pro prima firmanda ſuprà adduximus, neceſſe eſt, vt reſpondeamus. Ad primum igitur ex d. cap. 1. §. ordinandus, verſ. quomodo, & ad dict. cap. Epiſcopus, cum aliis ibi citatis, facilè reſpondetur Iura illa, & ſimilia procedere ante diuiſionem in quatuor partes, cuius ſuprà mentionem fecimus, quo tempore bona omnia eccleſiaſtica communia erant, nec miniſtri poterãt aliquid accipere vltra propriam ſuſtentationem: tunc enim, ſi aliter praedictis bonis vtebantur, & furtum & ſacrilegium committebant: at verò rea iura & rationes, quae pro ſeconda S. Thomae ſententia adduximus, procedunt poſt factam diuiſionem propter efficacia fundamenta ibi expreſſa, vel aliter intelligi poſſunt verba Hieronymi in d. cap ſicut 47. diſt. ibi, eſurientium panis, &c. vt ſint prolata lato modo, & impropriè ad maiorem exaggerationem vt per Card. in cap. cum in officiis, 7. numer. 11 de teſtam. S. Thom. 2. 2. quaeſt. 66. art. 7. Sot. lib. 5. de iuſtit. q. 3. art. 4. vel aliter, vt per Caiet. 2. 2. q 118 artic 4. ad 2. Con. in reg. peccatum, p 2. §. 1. num. 3. & lib. 3. var. cap. 14. num. 3. 12

Ad ſecundum libenter agnoſcimus bona illa pia fidelium donatione donata fuiſſe Eccleſiis ad congruam miniſtrorum, & pauperum ſuſtẽtationem, vt iura ibidem citata euincunt: vnde illo tempore bona erat conſequentia, eroganda fore pauperibus omnia, quae ſuperſunt, iuxta illud Lucae 11. Quod ſupereſt, &c. Caeterùm, cùm poſt diuiſionem deputata fuerit Clericis certa portio, quae eiſdem pro congrua ſuſtentatione conceditur, pauperibus quoque alia pars fuerit diſtributa, iam in lege iuſtitiae Clerici nõ tenentur ad pauperum ſuſtentationem: ſicut enim fabrica, & pauperes ſuarum portionum dominium acquirunt; ita & Clerici, vt ſuprà pro dicta ſecunda ſententia conſiderauimus: vnde alienatio, quam Clerici faciunt de ſuis redditibus, non dicitur facta contra, ſed ſecundum domini voluntatẽ, vt patet, cùm ipſimet domini ſint. 13

Ad tex. verò in d. cap. cùm ſecundum, & in d. cap. tua nobis, cum ſimilibus, in quibus probatur dominium bonorum eccleſiaſticorum eſſe penes Chriſtum; reſpondetur intelligenda eſſe illa iura de dominio pleno & abſoluto: quod vt clarius pareat, ſciendum eſt dominium in hac ſpecie tripliciter capi: aliud eſt ſupremum, quod maximum, 14

Digitized by Google

mum, & abſolutum vocatur: aliud medium, ſeù ſubalternum: aliod infimum, ſeu minùs propriũ. Primum, vt eſt ius diſponendi de re ad libitum, ſolùm competit Deo iure creationis, & Chriſto iure redemptionis, qui ſpecialiùs habet hoc abſolutum dominium in rebus Eccleſiæ: & in hoc caſu intelligitur illud Pſalmi 23. *Domini eſt terra, & plenitudo eius*, habetur *in d. cap. tua nobis*, docent S. Auguſtinus *de fide ad Petrum c. 45.* Couar. *lib. 3. var. c. 6. n. 8.* Ioan. Valer. *d. differ. 1. n. 10.* Secundum eſt, quod habemus in rebus propriis, & deſcribitur, quòd ſit ius diſponendi nomine proprio in ſuam vtilitatem, lege non prohibente, vel in quemcunque vſum lege permiſſum: & hoc modo ſumitur dominium *toto tit. ff. de acquir. rer. domin.* quod dominium habent tam laici, quàm Clerici, non ſolùm in bonis ſuis profanis, & patrimonialibus, ſed etiam in redditibus occaſione beneficiorum ſuorum acquiſitis, iuxta opinionẽ, quam ſequimur, & ſicut veri domini, poſſunt eã alienare, & donare, & eis pro libito lege permiſſo, *l. ſed etſi. §. cõſuluit, ff. de petit. hered. l. in re mã data, ff. mandati.* Tertium & vltimũ dicitur illud, quod eſt ius diſponendi de re lege non prohibente in bonum tantùm commune Bart. *in l. ſi quis vi. §. differentia, num. 4. ff. de acquiren. poſſ.* Bald. *in c. 1. col. 1. de poſtul. Prael.* Felin. *in c. quæ in Eccleſiarum, nu. 40. de conſtit.* Rebuff. *in concord. in proœm. verb. dominus*, quale eſt illud, quod habet Summus Pont. in beneficiis, & bonis Eccleſiæ, vt ea diſtribuat in bonum commune, vt docent S. Thom. *2. 2. q. 100. artic. 1.* Sot. *lib. 3. de iuſtit. q. 6. art. 2. col. pen.* & illud, quod Princeps in ſuis ſubditis, & in bonis illorũ habet, quod infimum, & impropriũ dicitur, quippe qui non in ſuam, ſed communem ſubditorum vtilitatẽ exerceatur, de quo gloſſ. *verb. omnia*, per tex. *ibi* ſic neceſſariò intelligendum, *in l. 3. verſ. quæ enim, C. de quadrien. præſcrip.* iuncta reg. *l. nẽ ſi verberatum 45. §. 1. verſ. item ſi fortè. C. de rei vendic. l. 1. C. quibus ex cauſis ſerui pro præmio*, iunctis iis, quæ tradunt Tiraq. *de nobilit. cap. 6. nu. 6* Matant *de ordine iudic. p. 3. num. 25.* Anton. Gabr. *Commun. tit. de iure quæſito, concl. 1 n. 9* Sot. *de iuſtit. lib. 4. q. 4. art. 4.* Cou. *in reg. peccatum, p. 2. §. 9. num. 8.* Nouar. *de ſpol. Cleric. § 17. num. 4. ad med.* Pinel. *in rub. de reſcind. vendit. p. 1. cap. 1. nu. 29* Franc. Patrit. Senenſ. *lib. 2. de regno, & Regis inſtitut.* Ioan. Valer. *d. differ. 1. n. 11.* de quo in præsẽti materia nulla nobis diſputatio eſt, quippe cùm ad poteſtatem publicam ſpectet, non verò ad priuatam ſingulorum vtilitatem.

15 Non obſtat aduerſùs huiuſmodi reſponſiones ad contraria adductas, ſi quis vlteriùs vrgeat diuiſionem non mutaſſe, nec mutare potuiſſe talium bonorum naturam, argument. *Clem. quia contigit, de relig. dom.* vnde etiam hodie eandem retinere conditionẽ, vt quæcunque ſuperexcreuerint, pauperibus erogentur, ne contingat abſurdum, quòd bona contra dominorum voluntatem in alios vſus expendantur, quia reſpõdetur multipliciter: & primò diuiſionem illam factam fuiſſe à Summis Pontificibus, penes quos eſt poteſtas commutandi defunctorum voluntatem in alios vſus, *d. Clem. quia contingit*, cum citatis per me *de officio & poteſt. Epiſcopi, part. 2. alleg. 81.* Vnde nullum eſt abſurdum, data cauſa per illam diuiſionem Pontifices mutaſſe talium bonorum naturã. Secundò reſpondetur, quòd cùm communia vt plurimùm negligi ſoleant, & ex cõmunione frequenter rixæ, & contentiones inſurgant, *cap. d. lectiſſimis*, ibi, *per iniquitatem*, ſecundùm veriorem ſenſum, *12. quæſt. 1.* ideò diuiſio facta fuit, vt per eam vnuſquiſque eorum, inter quos fieret, dicere poſſet, meum, tuum, &c. arg. *d. cap. dilectiſſimis*, vnde non inconuenit, quòd bona illa à principio cõmunia, poſtea diuiſa, per diuiſionem mutaſſent naturam, atque ita in poteſtatem tranſiſſet, vt cõtra primæuam bonorum naturã poſſet vnuſquiſque dicere, hoc meum, tuum, &c. Tertiò reſpondetur bona illa fuiſſe à principio Eccleſiis donata cum onere, vt in Eccleſiarum, miniſtrorũ, & pauperum cederent alimoniam, poſtea verò Epiſcopis, miniſtris inferioribus, Eccleſiis, & pauperibus ſingulas partes aſſignatas; vnde cùm iuxta bonorum ſubſidium ſit prędicto oneri ſatisfactũ, non eſt cur vnus alterius portionem ambiat, ſed ſua contentus, tanquã verus dominus, de ſua diſponat in vſus proprios lege non vetitos. & ideò ſicut iniuſtum foret, vt poſt aſſignatas ſingulas ſingulis laborantibus mercedes, teneretur alter alteri ex lege iuſtitiæ de ſuo contribuere; ita in propoſito affirmandũ eſt. Denique reſponderi poteſt diuiſionẽ non immutaſſe bonorum naturam, ſed qualitatem ſolummodo, vt ita, quod cõmune erat, fieret ſingulorum, quod ex cauſa factum per habentem poteſtatem, nec diuinæ, nec humanæ legi repugnat. Si autem contra hanc reſponſionem, dum qualitatis mutationem admittit, replicetur de ſacro Concil. Trid. *ſeſſ. 5. de reform. cap. 5.* facilè reſpõdetur agere de prouiſione particolari beneficiorum à patribus impetrata cõtra qualitates eorundem impoſitas in erectione, vel fundatione, ibi, *in beneficiorum collatione*, & *in fine*, ibi, *aliter facta prouiſio ſub epitia cenſeatur*: non verò in mutatione qualitatum facta per legem Summi Pont. in bonum cõmune, de qua in antiquiſſima illa, & iuſtiſſima bonorum diuiſione, multò ante Concil Trid. à pluribus Conciliis approbata ab omnibus ſummis Pontif. totiúſque Eccleſiæ, vſu & conſuetudine recepta.

Nec etiam obſtat auctoritas illa Lucæ 11. *quod ſupereſt, &c.* dum probat iure diuino primæuo, & poſtea ex Apoſtolorum inſtituto iniunctum eſſe rebus, vt quod ſupereſt dent in eleemoſynam: ergo ſtante hac lege diuina nõ potuit humana dominium transferre eorum, quæ ſuperſunt, ac proinde non humana ſolùm, ſed diuina quoque lex teſtari, & diſponere prohibet, tanquam de rebus alienis. Cui difficultati reſpondere conatur Sarmient. *de redditibus, ar. 4 cap. 2. num. 6.* legem illam diuinam generalem eſſe, & indeterminatam; determinationem verò factã hoc, vel illo modo, tali, vel tali tempore, ſub hac, vel illa quantitate, quod ſupereſt, expendatur, legem eſſe, non diuinam, ſed humanam; & ideò ſuppoſita determinatione legis humanæ, tam in portionũ diuiſione, quàm in beneficiorum erectione, ſi quis illud, quod ſuperfuerit, in pauperes nõ expendat, nulla lex diuina offẽditur, nec aliquod iuſtitiæ præceptum violatur. Itaque idẽ Sarmient. ex doctrina S. Thom. *2. 2. quæſt. 85. art. 1. ad 1. & quæſt. 87. art. 1.* cõtendit innumeris propemodum exemplis probari poſſe, legem humanam determinare legem diuinam generalem, cuius determinationibus ſi ſatisfiat, liberantur ſubditi à lege diuina naturali. Vnde, cum lex illa, *quod ſupereſt*, &c. iam determinata ſit per legem humanam ſua vnicuique portione aſſignata, ſi ſatisfaciat huic determinationi, liberantur Clerici à lege diuina generali, ac ſubinde ex præcepto iuſtitiæ nõ tenentur pauperibus, quod ſupereſt, erogare; quia potuit Eccleſia 16

fructibus beneficiorum à tali onere exemptos aſſignare Clericis loco ſtipendij.

17 Verùm hæc Sarmienti conſideratio ad auctoritatem Lucæ *d.c.* 11. nec in ſe vera eſt, nec difficultatem tollit. Primò, quia non video, cur magis lex illa de ſuperfluo dando pauperibus, ſit generalis, quàm lex de honorandis parentibus, de non iurando in vanum, non furando, & ſimilibus, ſi ad ſtrictam verborum ſignificationem reſpiciamus; ſed lex nulla humana poteſt contra vllam ex illis in particulari aliquid determinare, ergo nec cótra illam, *quod ſuperest*, &c. Deinde facit, quia etſi diligenter enumeremus omnes legum humanarum determinationes, quarum plura exempla adducit Sarmien. *d. loco*, nullam inueniemus, quæ cótra legem diuinam generalem aliquid ſtatuat, quinimò totæ ſunt in obſeruantia illarum, & vt ad praxim, ſeu executionem reducantur, vt rectè intuenti conſtabit; hæc tamen lex humana (quę beneficia erexit; ſingulaſque ſingulis miniſtris portiones diuiſit, vt Sarmien. vult, & nos defendimus,) non agit de obſeruantia illius legis diuinæ de ſuperfluo dando pauperibus, neque illã ad praxim, ſeu executionem perduxit, quinimò de applicanda ſingulis portione libera ab omni onere: igitur non poteſt dici determinatio illius legis diuinæ: erit quidem determinatio alterius, cuius *ſupra* meminimus, in pleriſque ſacræ Paginæ locis: *Dignus eſt operarius mercede ſua*, quia lex hæc diuina generaliter docet, cuicunque laboranti deberi in præmium laboris, non tamen determinat quantitatem, tempus, nec locũ: vnde, quod quarta pars debeatur: quòd in ſuo beneficio quis tantam, ac talem portionem habeat, determinatio dicetur, non quidem reſpectu legis diuinæ de eo, quod ſupereſt dando pauperibus, ſed alterius longè diuerſæ, nempe de congrua laboranti mercede diffinienda.

18 Quare, reiecta Sarmienti reſponſione, Sot. *lib.* 10. *de iuſtit. q.* 4. *art.* 3. *col.* 8. diſtinguendum putat inter bona tempore primitiuæ Eccleſiæ à fidelibus donata & inter decimas, & cætera omnia, quæ poſt beneficiorum creationem data ſunt, vt prioribus onus inhæreat legis diuinæ iniunctum ad erogandum pauperibus, quę ſuperexcreuerint, idque ex debito iuſtitiæ ſpeciali, qua tenentur omnes, in quos à Domino, cum aliquo onere res tráſfertur arg. *leg. vlt. §. vlt. ff. de contr. empt.* cũ aliis: poſterioribus verò affirmat nulla lege diuina tale onus fuiſſe iniunctum; & ideò ceſſare debitum iuſtitiæ. Verùm, neque hæc reſponſio placet: quia Sotus non probat bona illa à principio cum onere fuiſſe donata: quinimò, etſi illud concederemus, non tollitur difficultas ex auctoritate *Lucæ* 11. ſecundùm quam, quod ſupereſt, in pauperes erogandum eſt.

19 Idcircò his, atque aliis exploſis, locus ille facillimè vnico verbo abſque tot laboribus intelligetur cũ S. Thom. 2. 2. *q.* 32. *art.* 5 *&* 6. vt ſolummodo in vnico caſu ſit in præcepto, data ſcilicet, extrema neceſſitate ex parte recipientis; quæ tamen, nec in dante, nec in ſois contingat, in cæteris verò aliis ſpeciebus de conſilio procedat, & ideò nõ obligat tranſgreſſorem, argum. *c. nullus*, 62. *de reg. Iuris, in* 6. cum ibi reſolutis. Inſuper conſidero locum illum generalem eſſe in quacũque perſona, tam eccleſiaſtica, quàm ſæculari: vnde ex illo contra eam, quam ſequimur, opinionem, nihil efficaciter colligi poteſt. & in hũc ſenſum reducit S. Thom. *d. art.* 5. *ad* 2. auctoritatem Baſilij, quæ ſimillima eſt cum Ambr. de quo *in c. ſicut ii* 47. *diſt.*

Quibus ſic præmiſſis ſciendum eſt fructus & prouentus beneficij alios eſſe neceſſarios ad cõgruam ipſius beneficiarij ſuſtentationẽ; neceſſarij autem dicuntur, qui ad beneficiarij, & ipſius familiæ ſuſtentationẽ neceſſarij iudicantur, habita ratione ſcientiæ, & litteraturæ, nobilitatis, aut dignitatis, quã beneficiarius obtinet, aut loci, in quo beneficium habet: maior enim quantitas neceſſaria eſt in ciuitate, quàm in villa; in loco, vbi eſt inopia, quàm vbi eſt annonæ copia; in Prælato, quàm in ſimplici Sacerdote: quia, cùm non ſit par omnium conditio, æquum non eſt, vt eadem pars omnibus aſſignetur. Quare ſic reſoluunt Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſput.* 145. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 15. *num.* 39. Molfeſ. *in ſum theol. moral. tract.* 6. *cap.* 9. *num.* 42. Filliuc. *tract.* 41. *cap.* 7. *quæſt.* 4 *num.* 19. & citati per Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 5. *num.* 320. Et in aſſignanda quantitate cuilibet beneficiario ſufficiente hanc rationẽ habuerunt Nau. *de Orat. Miſcel.* 16. *n.* 7. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 10 *q.* 9 Filliuc. *d. q.* 4. *n.* 20. vt, videlicet, pro beneficiario infimæ ſortis ea quãtitas ſufficiat, qua ipſe, famulus vnus, coquus, & equus ali poſſint pro beneficiario Doctore, aut ſimili, ea quantitas ſatis eſt, qua ipſe, famuli duo, coquus & equus, iuxta patriæ morem ſuſtentari queant: pro beneficiario nobiliori ea quantitas ad victũ aſſignetur, qua ipſe, famuli tres, vel quatuor, equi duo cum curru, coquo, & rhedario ali poſſint, & ſic de cęteris habita ratione qualitatis perſonæ, aliarúmque circunſtantiarum; Cardinalibus verò aliqui Doctores mille aureos in ſingulos menſens ſufficere arbitrãtur, exceptis Cardinalibus Principibus, & nepotibus Summorum Põtificum, à quibus mille aureos ſingulis hebdomadis ad ſui, & familiæ ſuſtentationem tuta cõſcientia inſumi poſſe nõnulli Doctores exiſtimãt. Sed in iis omnibus arbitrio boni & prudẽtis viri ſtãdum eſſe cenſeo. Cæteri autem fructus ſuperflui iudicantur. Circa vtroſque expendendos magna verſatur differẽtia: neceſſarij enim ad congruam ſuſtentationem diſpenſari poſſunt ad libitu Clericorum, ſeu beneficiatorum, ſicut poſſunt bona patrimonialia, vel quaſi: quamobrem in illis caſibus, in quibus beneficiarij non tenerentur bona patrimonialia, vel quaſi patrimonialia in opera pia expendere, nec tenẽtur fructus beneficij ſibi ad congruam ſuſtentationem neceſſarios in pia opera erogare; quia huiuſmodi fructus tradũtur, tanquam merces ſeruitij præſtiti: ſicut autẽ operario liberum eſt mercedem inſumere, in quos voluerit vſus; ita etiam beneficiario liberum eſt, fructus neceſſarios ad congruam vitæ ſuſtentationem expẽdere, in quem voluerit vſum: & ideò ita docent Cou. *in cap. cum in officiis, n.* 5. *de teſtam.* Nauar. *de redditib. q.* 1. *monitu* 26. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 14. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. munera diff.* 1. *num.* 14. 20

Illos autem fructus, qui ad congruam ſuſtentationem neceſſarij nõ ſunt, ſed ſuperflui, in pauperes & pios vſus erogare debẽt beneficiarij, peccarent enim grauiter, ſi in profana opera expenderent, v. gr. ad ditandos amicos, vel conſanguineos, vel illis facerent amplas donationes, non vt pauperibus, ſed ad eorum ſtatum, & pompam augendam: quia ita iubet Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 1. cum quia appellantur patrimonium 21

Chriſti,bona Eccleſiæ,bona pauperum, *in c.1.12.*
q.2.& in c.quicquid.16.q.1.& in c.cùm ex eo,de elect.
*lib.6.*Ideò ita docent Nau.*de redditib. q.3. monitu*
4 Monet. *de diſtribut.quotid.p.3.q.1.numer.*15.Mol-
feſ.*d.cap.9.n.*48.Ioan Valet.*de different.inter vtrun-*
22 *que forum,verb.donatio,differ.7.* & non eſt neceſſa-
rium fructus huiuſmodi ſuperfluos impendere in
pauperes,vel pios vſus illius loci,in quo benefi-
cium habent;quia hoc nullo iure cauetur; ſed ſuf-
ficit,vt in pauperes cuiuſcunque loci,vel in alios
pios vſus inſumat, vt benè Nauar. *de redd.tibus*
Eccleſ.quæſt.1.monitu 27. Molin. *de inſtit. tract.* 2.
23 *diſp.*146.Azor.*d.p.2.lib.7.c.*10 *q.* 2. Nomine pau-
perum intelligo,non ſolùm illos,qui oſtiatim ele-
emoſynam quærunt;verùm etiam illos, qui vitam
ex ſuo patrimonio commodè & honeſtè, iuxta
ſui ſtatus conditionem traducere non poſſunt, vt
per Valer.Reginald.*in praxi fori pœnit.lib.*30 *tract.*
3.*numero* 101.Nauar.Azor.& Molina, *citatis locis,*
Iacob.de Graff.*in aureis decis.par.1.lib.2.cap.* 100,
numero 4.vbi hinc infert, quòd ſi homo illuſtris
genere, vel eminentis ſcientiæ habeat victum
ſuum,ſed iuxta decentiam ſuam indumenta,ſocie-
tatem,& alia neceſſaria non habeat, & ſolo victu
ſine dedecore ſtatus ſui contentus eſſe non po-
teſt, negari non debet, quin iſte ſecundùm ſe
mendicare dicatur:& *num.*28.ſubdit,poſſe benefi-
ciarium de beneficij ſui redditibus expendere nō
tantùm ea, quæ decentiæ, & qualitati beneficij
neceſſaria videntur; ſed etiam quæ conditionem
perſonæ decere videntur,ſeruata ratione generis,
gradus,& ordinis.

24 Ex quibus primò infertur Clericos turpiter,
vel in profanos vſus expendentes fructus benefi-
ciorum, & bona intuitu Eccleſiæ quæſita, licèt
grauiter peccent;non tamen ad reſtitutionem te-
neri,vt benè reſoluunt S Thom.Adrian. Præpoſ.
Dried.& alij plures,quos refert, & ſequitur Cou.
in cap.cùm in offic.n.3.verſ.quartum,de teſtam. Iacob.
de Graff.*in aur.decis.p.1.lib.2.c.*100.*n.*17. Sot *lib.*
10.*de iuſt.q.4.art.3.*Spin.*in ſpeculo teſtam. gloſ.* 14.
*rub.n.*18.Martin.de Ledeſm.2.4.*q* 18.*a.* 5. *dub.vlt.*
Anton.Molin. *in inſtruct. Sacerd. tract.* 2. *cap.* 15.
*§.2.& c.16.§.2.*Rebello *de obligat.iuſt. p.2.lib.*12.*q.*
1.*n.*10.vbi ait opinionem contrariam Nauarri,nec
à praxi, nec à communi ſententia hoc tempore
admitti,Leſſ.*d.lib.2.c.4.n.*43. Molin. *diſp.*144.*n.*
29.*verſ.his itaque conſtitutis.*Bonacin.*d.diſp.* 4 *pun-*
cto 4.*n.*1.Leſſ.*de iuſtit.lib.2.c.3.dub.6.n.*43.Vgolin.
*de offic.Epiſcopi,c.*14.*§* 9.*&* §.11.Tambur.*tom.* 3.*de*
*iure Abbat.diſp.*11.*q.*15.*n.*18.& denique ſequun-
tur illi omnes, qui Clericos veros eſſe dominos
ſuorum redditunm arbitrantur,quos pro opinio-
ne S.Thomę ſuprà citauimus,ac tandem innume-
ri propemodum,quos referunt Sarmien.Marſil.&
alij citati à Ceued.*ad Decretales collect.* 12. *num.* 5.
verſ.pro contraria tamen. Nunquam enim vidimus
Eccleſiam coëgiſſe Clericos ſic turpiter expendē-
tes ad reſtitutionem pauperibus faciendam: quia
dominus etiam abutendo re propria, ad reſtitu-
tionem nullatenus obligatur. arg. *l. ſed etſi* 28.*§.*
conſuluit,ff.de petit.hæred.l.in re mandata,C.mandati,
cum vulgaribus.Quamuis Alexand.de Ales, Ri-
chard.Gabr.Maior,Palud.& alij, quos refert Cou.
*d.n.*3.& poſt Abbat.Felin. & alios Burg. *in cap.*1.
*n.*28.*de empt.*& Nau.*in manu.c.17.n.*94. *& in apo-*
logia de redditib.quæſt.2.monitu 7. & poſt Ludouic.
Beiam,Ioan.Valer.*de different.inter vtrunque forum,*
verb.beneficium different.4.prope fin.& verb.teſtamen-
tum different. 11. Cæſar.Coſta *lib. 1. var. dubitat.*
Iuris, cap. 40. Salon *in vita B. Thomæ à Villanoua,*
*cap.*12.*&* 13 contrarium exiſtimauerint Pro qui-
bus nihil faciunt c.1.*verſ.vnde.44.diſt.*ibi, *Tibi ô*
Sacerdos,de Altari viuere, non luxuriari permittitur,
*c.1.verſ.quomodo.24.diſt.*vbi Hieron. inquit agens
de Sacerdote: *Aliena rapere conuincitur,&c.& c.vlt.*
*in princ.16.quæſt.1.*dum idem Hieron.inquit, om-
nia,quæ Clerici habent, vltra congruam ſuſten-
tationem pauperum eſſe;quia reſpondetur huiuſ-
modi auctoritates eſſe D Hieronymi, qui floruit
tempore antiquo ante factam bonorum diuiſio-
nem:vnde nil mirum,ſi rapere, & furari diceren-
tur Clerici,qui ſuperflua in pauperes non eroga-
bant:modò autem, cùm ſua vnicuique portio ſit
aſſignata,locum non habet, vt latè ſupra demon-
ſtrauimus Nec etiam pro illis faciunt *cap. Epiſco-*
pus,11.q.1.cap.placuit,in princ.12.q.3 quia reſpon- 25
det Cou.*d.n.*3.Iura illa eò tendere,& ſolùm con-
cludere illicitam eſſe, ſeu peccaminoſam talem
eccleſiaſticorum redditunm diſtributionem, non
verò reſtitutioni eſſe obnoxiam Nec denique fa-
cit ſyllogiſmus,cui plurimùm deferre ſolent con-
trariæ ſententiæ Auctores,videlicet, omnis ille
qui furatur, ad reſtitutionem tenetur, *cap.ſi res*
aliena.14.q.6.cap.peccatum,de regul.Iuris, lib 6.ſed
Clerici furantur redditus, quos turpiter expen-
dunt:igitur,&c. quia conceſſa maiori, negamus
minorem: non enim clarè conſtat bona fidelium
à principio fuiſſe donata expreſsè cum illo onere
erogandi in pauperes;tum vel maximè,quia, etſi
conſtaret,cùm iam vnicuique ſua ſit portio,ſicut
neque pauperes erogando in alios vſus ad reſti-
tutionem tenerentur ex eo,quia domini ſunt ef-
fecti ſuæ portionis, ita de Clericis omninò affir-
mandum eſt.

Secundo infertur poſſe Clericos patrimonium 26
habentes illud conſeruare, & redditus eccleſia-
ſticos in vſus proprios expendere:non enim co-
gitur quis propriis ſtipendiis militare, etiamſi
diues ſit.*ca.charitatem,in fine,12.q.* 2. vel de pro-
prio facere beneficium,*cap.precaria, prope fin. ea-*
dem cauſa & q.& conſeruare redditus eccleſiaſti-
cos,qui ſunt Clericis, veluti merces ſuis labori-
bus deputata,*c.pen.*ibi,*Clerici omnes,*& ibi, *ſtipen-*
dia ſanctis laboribus debita,1.q.2.c.cùm ſecundùm, de
præbend. vnde ſeruant æquitatem miniſtrando, &
recipiendo ſuſtentationem: nam, quod poſſunt
aliunde habere, eſt per accidens Ideò ita tenent
Cou.*in c.1.de teſtam.n.2.*Sot.*lib.1.de iuſtit.q.4.art.*
3.Nau.*de redditib.q.1.n.* 78. Sarmient. *in ſimili tr.*
*p.1.cap.11.n.*18.Mench.*illuſtr.cap.*105. *n.* 9. Iacob.
de Graff.*in aureis decis.p.1.lib.2.cap.*100.*numer.*23.
Menoch,*de arbitr.caſu* 145.*num.*5.Molin. *de inſtit.*
*tract.2.n.*145.Suar. *de Relig.tomo 3.tract.3.lib.4.de*
*ſimon.cap.46.n.*7.Bonacin.*var. tract. diſp.* 4. *puncto*
4.*n.*6.plores apud Ceued.*ad Decretal.collect.* 33.*n.*
4.Tambur.*d.diſp.11.q.15.num.*14. Quamuis con-
tradicant Dec.*in cap. Epiſcopus.num.* 6. *de præbend.*
Adrian.*in 4.tit.de reſtitut.q.3* a.Palud. *ibidem, diſt.*
34.*q.*3.Maior etiam *in* 4. *q.21.in fine.* Syluest. *in*
*ſum.verb.ſimonia,quæſt.*16.Non obſtant *cap. Cleri-*
cos,cap.paſtor,cap.ſi quis,1.quæſt.1.cap.illa autem, c.
ſi priuatim,12.q.1.c.vlt.16.q.1. quib. Iuribus pro- 27
batur illum, qui ſumptibus propriis ſuſtentari
poteſt, ab Eccleſia ſtipendia accipere nō debere:
quia reſpondet Suar.*d.c.46.nu* 8 non eſſe eccleſia-
ſticas leges,ſed dicta quædam Hieronymi, Augu-
ſtini, & Proſperi, quæ legem poſitiuam non fa-
ciunt,ſed declarant ea,quæ magis decent ſtatum
clericalem: & licèt interdum vtantur verbis ſi-
gnificantibus

gnificantibus grauem culpam; oon ideò ita loquontur;quia id per ſe malum eſt;ſed.quia io tali ſtatu facilè committi poteſt, cùm magis ad congregandas diuitias,quàm ad ſuboeniendum pauperibus Eccleſiaſticis redditibus vtantor. Vel, ſi magis placet, reſponderi poterit text. *in d.c.Clericos* procedcre attento tempore antiquo, quo bona Eccleſiæ erant ſolommodo deſtinata ad alendos pauperes Chriſtiaoos,& Clericos egenos, vt ſatis inſinoat *c.certè.12.q.1.* aduertunt Sot. *d.à.3.* Sarmient.*d.par.1.c.5.n.17.* Cou.*in d.c.1. de teſtam. n.2.verſ.prima.* Ad text.verò *in d.c.illi autem*, faciliùs reſpondebitur procedere ioſpecto eodem tẽpore aotiquo, quo Eccleſia Catholica veluti nouum germen,floreſcere iocipiebat, & Apoſtolicis Conciliis ita addicta, vt multitudinis Chriſtianorum eſſet cor vnum, & aoima vna:omnia nanque erant commonia,nemo ſibi aliquid proprium vendicabat,*d.c.illi autem,in fine*, refert plures,quos

28 ſequitur Cou.*d.num.2.prope finem.* Vnde à fortiori poterit beneficiatius viuens ex redditibus patrimonij,aut ioſumens bona patrimonij in vtilitatem Eccleſiæ,vel beneficij, vel in alia opera pia, tantundem ex beneficii fructibus capere,illùdque vt voloerit inſumere:quia ipſe oon eſt deterioris conditionis;tom,quia hoc nihil aliud eſt, quàm quædam compeoſatio,quæ iure naturæ licita eſt. Ita Sylu.*in ſum.verb.Clericus,4.quæſtio 14.* Leſſ.*d.c.4.n.38.* Nau *de redditibus,q.3. monitu 4.n.3.* Valer. Reginald.*in praxi fori pœnit.lib.30.tract.3.num.99. verſ.ſextum.* Fillioc.*in quæſt.moral.tom.3.tract. 43.c.3.q.7.& numero 9.* Contra Rudoao.*de ſpoliis, q.3. §.1.n.2.*

29 Tertiò infertur beneficiatium debere,quod ſibi de beoeficii fructibus,& prooentibus ſupereſt, expeodere in pios vſus,vt in vſum fabricæ Eccleſiæ,domus religioſæ,& ſimilia: & hoc verum videtor,etiamſi præfati fructos,& prouentus à beneficiario recepti, iocorporati iam ſint reliqois ipſius beneficiarij boois;tum, qoia per huiuſmodi incorporationem, & vnionem non fiunt bona patrimonialia,vel quaſi;nec beneficiarius efficitur dominus,liber,& abſolotus; ſed cum obligatione expendeodi ſuperfluos, in pios vſus. Ita Naoar. *de ſpoliis Cleric.§.2.numero 1. & ſeqq. & de reddit. Eccleſ.q.1.mon.16.n.2.& mon.30.n.1.* Fillioc.*tract. 43.c.3.q.5.* Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſcop. verb.fructus,n.7.* niſi de ſuo victu parcius viuendo aliquid ſeruauerit, quia tunc etiam io non pios vſus illud erogare poterit,Iacob. de Graff. *d.p.1. lib.2.c.10.n.22.*

30 Quartò infertor beoeficiarium poſſe fructus ſibi ſuperfluos in opera hoſpitalitatis expendere, vt domi peregrinos,aduenas,aot etiam amicos,& notos excipiendo,vel titulo paupertatis parentibus & conſanguineis tradere: ſic enim non dicitur profaoè erogare,cùm hoc ſit opos charitatis, & vrbanitatis, ſi debito modo fiat intra præſcriptos prodentiæ limites: non tamen licitum eſt huiuſmodi fructus in liberali & magnifica donatione, aut in ludis, aut canibus ad veoationem alendis,aut in ſeculari pompa inſumere:quia oon diceretur in pios vſos inſomi,licèt nonnonquam licitum foret, aliquos beneficii fructus in ludos, aliáſque honeſtas & moderatas animi recreatiooes ſpectata clericatos conditione expeodere, quod totum arbitrio boni & prudentis viri regulare oportet,me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatum tom.3.diſp.15.q.15.n.13.*

31 Quiotò infertur beoeficiarium poſſe diſtributiones,pro ſoa libertate & arbitrio diſponere, & iuxta ſuæ voluntaris nutum impendere, non ſolùm quia eſt domioua diſtributionum,vt colligitur *ex cap.vnic.de Clericis non reſid.lib.6.* vbi ionuitur mancipatos diuinis Officiis dominium diſtributionnm acqoirere, ſi Choro interſint: verùm etiam,quia diſtributiones tiaduntor ob miniſterium perſonale tanqoam merces operis, & tanquam ſtipendium laboris, & conſequenter ſunt bona quaſi patrimonialia,qoorum beneficiarius abſolurus eſt domious:& ideò ſic doceot Domioic.*in cap.præſens.9.de offic.Ordin.lib.6.n.16.cum duobus ſequentibus*, vbi Franc.*n.10.& in d. cap. vnic. §.quia verò,à n.3.* Syloeſt.*in ſum.verb.Clericus, 4.q.4.n.3.* Couar.*in d.cap.cùm officiis.n.4.* Pariſ. *conſ.33. n.10.lom.4.* Graſſ *commun.§.teſtamentum,q.34.in pr. n.38.* Goozal.*ad reg.8.Cancel.§.7.proœm.n.164.* Monet.*de diſtribut.quotidian.p.3.q.1.n.18.& quæſt.4. num.12* Ioan. Valer.*d.verb.Munera,differ.1. num. 14.* Galec.*in margarita caſuum conſcientia, verb.fructus.* Filliuc.*tract.43.cap.3.quæſt.10.* Tamburin. *d. diſp.11.q.15.n.15.* Sonh.*d.lib.2.c.2.dub.46.* qoamuis contrarium teneat Nau.*de reddit.quæſt.1.monitu 30.n.2.*

Sextò infertur ex eadem ratione poſſe beneficiarium pro ſuo arbitrio diſponere, expendere,& teſtari de his,quæ ſibi obocniunt ratione ſtipendii perſonalis,vt quid erat Doctor,aot boous ſcriptor,ſeu etiam de his, quæ acquiſiuit ex officiis defunctorum,ex anniuerſariis, ex Sacrificio Miſſæ,aut occaſione audiendarom Cõfeſſionum, aut pro concionibus,& ſimilibos, ſicut de patrimonialibus: quia hæc non ſuot bona beoeficij,ſed ſtipendium propriæ induſtriæ & laboris quorum beneficiarius abſolutus eſt domioos:vt per Nau. *de ſpol.Cleric.§.1.n.2.in fine,& de redditibus,q.1.monitu 19.* Craſſ.*d.q.34.n.2.* Iacob. de Graff. *in aureis dec.p.1.lib.2.c.100.n.19.* 32

Septimò infertur eum,qui percipit penſionem ex aliquo beoeficio,non poſſe, vt voloerit, eam diſpenſare, & proprio teſtamento de redditibus ex ea perceptis teſtari: quia penſio æquiparatur beneficio in hac materia,vt per Nau. *de reddit.q.1.monitu 32.n.2.& 3.& de ſpoliis §.8.n.8.per Extrauag.* Pij V.*de ſpoliis Cleric.* quam citat *eod.§.8.in princip.* Redoan.*de ſpoliis eccleſ.q.3.n.12.& de rebus Eccleſ.rub.33.q.1.ad fin.* Nicol.Garc. *de benefic.p.2. c.3.n.161.* Filliuc.*tract.43.cap.4.q.12.* Oppoſitum tamen tenent Gig.*de penſionib.quæſt.52.n.2.* quem refert,& ſequitor Cou.*in d.cap.cùm in officiis, n.6. in fine,* Menoch.*de arbitr.caſu 172.n.12.* Nald.*verb. fructus,num.7.* Galet.*in margarita caſuum conſcientiæ, verb.fructus,verſ.diſtributiones,* Zerol.*in praxi Epiſcop.verb.Penſionarius,§.25.* Axor.*inſtit. moral.p.2. lib.7.cap.9.q.12.& lib.8.cap.12.q.4.& 5.* me citato *in hoc loco* Tamburin.*d.diſp.11.q.15.n.17.* Sanch. *in opuſc.moralib.lib.2.c.2.dub.47.n.4.cum ſeq.* ex eo, quia hodie penſiones non ſoleot pro eccleſiaſticis beoeficiis depotari, & ideò regulariter laicis noonooquam aſſignari vidimus; tùm quia traduntur ad ſuſtentaodam Clerici vitam, ac proinde reputaotur neceſſariæ ad hoc;tum etiam, quia vſu Cameræ receptum eſt,vt penſiones decurſæ, & oondom ſolutæ traoſeant ad hæredes; tum denique quia Concil.Trid.*ſeſſ.25.de reformat. cap.1.* loquitur de habentibus beoeficia; non autem de penſionariis.Ego tamen cum Couar. *de ſponſal.p. 2.cap.6.§.3.num.6.* Ludouic.Gom.*in reg.de triennali,quæſtio.21.à princ.* Maodoſ. *in reg. 16. de concur. ſuper beneficio, quæſt.36.* & aliis citatis per me *hoc* 33

lib.

lib. cap. 11. de penſion. ſtatim poſt princ. diſtinguendum puto, inter penſionem eccleſiaſticam, quæ conceditur ad titulum beneficij aliquo onere ſpirituali adiecto, & inter illam, quæ ad talem titulum non conceditur: in primo caſu procedit opinio Nauarri: ſecundo verò Gigantis, Cou. & aliorum, nec ad ſummum aliud euincunt vtriuſque partis fundamenta Extrauagãtis autem Pij V. nõ eſt ſimplex & abſoluta; ſed ſecundùm quid, & ad effectum, quem Pius V. intendit.

34 Octauò infertur, non poſſe Commendatarios Equites S. Iacobi, & Calatrauæ, Alcantaræ & ſimiles, de fructibus & redditibus Commendarum ita liberè diſponere, & expendere, ac cæteros ſæculares, ex rationibus & fundamentis, quæ latè adduximus *hoc lib. cap. 7. de præ ſptor. verſ. ex qua ratione.*

35 Nonò infertur, beneficiariũ poſſe ex beneficij fructibus alere filios, nõ ſolùm legitimos, verùm etiam ſpurios; dum aliunde nõ habet, quo ipſos alat: hoc enim eſt opus pietatis, ex qua patet tenetur erga filios; vt per Palat. *in repet. c. per veſtras, de donat. inter §. 23. n. 13.* Aueodan. *reſp. 10. n. 5.* D. Barboſ. *in l. 1. p. 4. n. 133. ff. ſoluto matrim.* Nau. *de ſpoliis Cleric. §. 19. n. 10. cum ſeqq.* Molin. *de iuſtit. tract. 2 diſp. 146.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 10. q. 10.* Filliuc. *tract. 43. c. 4. q. 29. n. 36* Tambur. *d. diſp. 11.* 36 *q. 15. n. 16.* qui etiam aſſerunt filium illegitimum poſſe tuta conſcientia accipere ſibi neceſſaria ad alimenta ex bonis eccleſiaſticis patris, & Cameram Apoſtolicam teneri ei conſulere ex bonis 37 patris, quæ ſpolio ſubiecit. Imò & ſororem inopem, ac fratres egentes alere poſſe, & alios quoque pauperes conſanguineos reſoluunt Corduba de Lara *in l. ſi quis à liberis § idem reſcripſit n. 95 & ſeq.* D Barboſ. *in d. l. 1. p. 4. n. 132. ff. ſoluto matr.* Surd. *de alimen. tit. 1. q. 25 n. 18. & 28.* Ioan. Garc. *de expenſis, cap. 3. num. 32.* Nau. *in apolog. de redditib. q. 2. monitu 26. n. 2.* D. Roderic à Cunha *in admonit. ad cap. omninò, n. 4. diſt. 31* Iacob. de Graff. *d. p. 1. lib. 2. cap. 100. n. 27.*

38 Decimò infertur empta ex fructibus, & redditibus Eccleſiæ fieri ipſius Eccleſiæ, vt apertè habetur ex Carthag. Conc. III. *in c. placuit, 12. q. 2.* & ex Conc. Tolet. IX. *in cap. Sacerdotes, 12. q. 4.* & ex Conc. Agathen. *in cap. Presbyter 12. q. 4.* & ex Cõc. Brachar. III. *cap. 8. in cap. quicunque, eadem cauſa & q.* vbi ſtatuitur, quòd non poſſint illa donari alicui, vt ex Concil. Hiſpaleo. I. *in cap. fixum. 12. q. 5. & in cap. res in Epiſcopum. 12. q. 2.* & docent Sarmien. *de redditib. eccleſ. p. 3. cap. 2. n. . cum ſeqq.* vbi *n. 5.* ſubdit, quòd ipſo facto dominium transfertur in Eccleſiam, Azor. *inſtit. moral p. 2. lib. 7. cap. 10. q. 1.* Cou. *in cap. 1. de teſtam. n. 5.* Redoan. *de ſpol. q. 3. n. 27.* Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract. 6. cap. 9. n. 56.* Vaſq. *de redditib. eccleſ. cap. 1. §. 3. dub. 1. per tot.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. n. 110.* Filliuc. *tract. 45. cap. 4. q. 6. n. 9.* Tambur. *d. diſp. 11. q. 15. n. 18.* Ratio eſt: quia bona ex pecuniis & fructibus beneficiorum empta ſubiiciuntur Cameræ, & Fiſco Apoſtolico, vbi eſt vſus ſpoliorum ex Conſtit. Pij IV. & Pij V. Ergo non fiunt bona quaſi patrimonialia ipſius beneficiarij, tum, quia Eccleſia comparatur pupillo, minori, & ciuitati; ſed empta à tutore, curatore, vel adminiſtratore, ex pecuniis pupilli, minoris, vel ciuitatis fiunt ipſius minoris, pupilli, vel ciuitatis, ex cuius pecuniis empta ſunt, *l. vs prouenit, C. de rei vindic.* ergo etiam empta à beneficiario ex pecuniis Eccleſiæ, ſunt Eccleſiæ.

39 Vndecimò infertur poſſe beneficiarium ex fructibus beneficij moderatam & rationabilem dotem filiæ ſpuriæ, vel ſorori tradere, dum aliunde non habet, quo illis conſulat: nam dos in locum alimentorum ſufficitur, & ſubrogatur. Sicut ergo licitum eſt alere, ita etiam competentem, ſpectato beneficiarij gradu, dotem tradere. Ita Anton. per text. ibi *in c. 3. de arbitr.* Palat. *in repet. c. per veſtras, de donat. inter virum & vxor. §. 23. n. 12.* Sylu. *in ſum. verb. Cleric. 4 q. 15.* Nau. *de ſpoliis Cleric. §. 19 n. 19. cum ſequentibus,* vbi *num. 11* limitat procedere in filiis, qui aliunde nõ haberent, quo ſe alerent, Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſp. 146.* Mart. *de iur. ſtatt. p. 4. caſu 163* Valer. Reginald. *in praxi fori pœn. lib. 30. tract. 3. n. 10. & ſequentibus.* & plures alij, quos illi referunt, Iacob. Anton. de Mauro *alleg. 6 à num. 8.*

Sed quærendum à nobis eſt, quid ſit in cauſa, quòd cùm Clericus ſorori dotem dederit iuſtè quidem ſecundùm ſupra reſoluta, iudicauerit, tamen text. *in d. cap. 3. de arbitr.* arbitrium pernicioſum, quo Clericus ex fructibus beneficij cogitur promiſſam ſorori dotem ſoluere: etenim conuentio Clerici fidei interpoſitione firmata, qua quinque ſolidos ſorori in dotem promiſit annuatim ſoluendam ex decimis ſuæ Eccleſiæ, licita eſt, & ab omni ſimoniæ labe remotiſſima, quippe cùm nullum omninò ſpirituale detur pro temporali, ſed temporalis obligatio ſoluendæ dotis executioni detur, & adimpleatur ex fructibus beneficii, qui in mera temporalitate conſiſtunt: ergo arbitrium in ea forma prolatum nullam iniuſtitiæ, aut ſimoniæ labẽ inuoluit, eò maximè, quia, vt expendit Cened. *d. collect. 102. n. 2.* Clerici verum habent dominium redditum eccleſiaſticorum, & qua tales illis poſſunt diſponere, vt *ſuprà* latè oſtendimus. Contra eundem text. *in c. 3.* non parum obſtat, quòd Clericis liberum eſt alienare fructus ſuorum beneficiorum, idque ad vitam alienantis, *c. de cætero, & c. veniens. 8. de tranſact.* vel ſaltem ad ſeptennium, *cap. vlt. ne Prælati vices ſuas,* vbi *gloſ. vlt. c. 2. de locato, Clem. 1. de rebus Eccleſ. non alien.* quamuis enim Extrauag. *Ambitioſæ, illo titulo inter communes,* ſecundùm aliquorum intellectum prohibeat alienari, vel etiam vltra triennium locari bona immobilia, Eccleſiæ, vel mobilia pretioſa Deo dicata, iuxta priora verba eiuſdem Extrauag. à quibus Paulus II. ibidem exorditur; non tamen prohibet alienationem fructuum talium bonorum: vnde tempore illius Extrauag. liberũ erat beneficiariis, redditus & obuentiones locare vltra triennium, & etiam alienare ſaltem ad modicum tempus. *d. Clem. 1.* obſeruant Doctores cõmuniter, Cou. *lib. 2. var. c. 16. n. 4.* Auendan. *de exequend. mand. c. 4. n. 32.* Rodoan. *de rebus eccleſ q. 6. de locat. rerum eccleſ. §. & Extrauag à n. 4.* Cened. *d. collect. 102. n. 3.* qui in hunc ſenſum putat videri intelligendum S. Concil. Trid. *ſeſſ 25. de reform. c. 11. verſ. locationes verò;* & tandem ipſe Cened. harum difficultatum mole oppreſſus affirmat ex diametro pugnare cum deciſione *d. c. 3.* & rem hanc vſque adeò eſſe difficilem, vt velut ænigma obſcuriſſimum interpretatione indigeat, ad maiorãque ingenia remittendum.

40 Quare Anton. *in d. cap. 3. n. 11.* Imol. *n. 15.* Abb. *notab. 2.* communis ex Tiraq. *de retract. lig. §. 1. gloſ. 7. n. 50.* D. Barboſ. *in d. l. 1. p. 4. n. 133. verſ. & notabis;* intelligũt propterea in ſæpè citato *c. 3.* damnari arbitrium, tanquam pernicioſum, quia præſtabat facultatem creditori, vt ipſe poſſet propria

auctoritate

auctoritate ſibi capere fructos beneficij, donec ſibi ſatisfieret de debito, contra *reg. l. non eſt ſingulis. 137. ff. de reg. iuris*, cum his, quæ Cou. *in c. quamuis pactum. in initio, 2. p. n. 6.* Valaſc. *conſ. 173. à n. 17.* Sed non placet; tum qoia id, quod præcipitur ex ſententia arbitrorum, non dicitur capi propria auctoritate, vt patet, nec io aliquo offenditur d. reg. *non eſt ſingulis.* tum etiam, quia licèt verbum, *capere*, & verbum, *accipere*, differaot in eo, quòd Iureconſ. expendit *in l. aliud eſt capere. 71. ff. de verbor. ſignif.* nunquã tameo importauit, quòd quis propria auctoritate capiat, vel accipiat, quaodo illud per Magiſtratus faciendum eſt. Exiſtimo tameo rem eſſe facillimam, & abſque vllo labore. text. *in d. c. 3* intelligendum *cum gloſ. 2. & 3.* ibi propteres arbitrium damnari, qnia, vt text. habet, poterat in poſterum pernicioſum exiſtere Eccleſiæ, veluti ſi poſt mortem Clerici ſoror, & ipſius maritos eaſdem decimas retinere contendiſſeot, vexando Eccleſiam litibus & impẽſis, & quod graue eſt præiudicium. arg. *l. minoribus. 6. in fine*, cum multis ibidem, *ff. de minor.* qoi intellectus euidenter conſtat ex rationibus, & verbis text. ibi, *quoniam huiuſmodi arbitrium Eccleſia poſſet in poſterum pernicioſum exiſtere*; præſertim, cùm arbitrium fuerit abſqoe vlla temporis præfinitione abſolutè cooceptum, & ita in perpetuom, arg. *l. 1 ff. pro ſocio*, gloſſ. *verb. viuus, in d. Clem. 1.* vnde alienationem cootinebat *d. Clem 1.* & ideò abſqoe debitis ſolemnitatibus, & euideoti vtilitate valere non poterat. text. ibi, com his, quæ Cou. *d. c. 16. in princ. & à n. 1.* Valaſc. *conſ. 76. n. 2.*

41 Quo ſuppoſito intellecto, parum obſtant, quę Cened. *d. loco* in contrarium expendit. Ad primu enim libenter agnoſcimus licitam eſſe conoentionem, qua Clericus etiam ex redditibus beneficij ſorori dotem promiſit oeque vllam in ſe, aut ioiuſtitiæ aut ſimoniæ labem inuoluere; & ideò arbitrium neutro ea his capite improbati; ſed ex eo, quia vel in poſterum eſſe poterat Eccleſiæ pernicioſum, vt tex. habet, vel, quia alienatiooem continet, vt modò conſiderauimus: quòd aotem beneficiarij verum dominium habeant ſuorum redditnum, & quia tales de eiſdem valeant diſponere (vt conſtat ex ſuprà reſolutis,) non poteſt operari, vt arbitrium Eccleſiæ pernicioſum ſuſtineatot. arg. *l. nemo poteſt 58.* cum ſua materia, *ff. de legat. 1.* Ad vltimum oegandum eſt liberum eſſe beneficiariis alienare redditus ſuorum beneficiorum ad vitam, ſiue alienantis, ſioe percipientis, vt ſatis conſtat ex *d. c. 2. d. c. vlt. ne Prælati vices ſuas*, d. gloſ. *verb. eius*, per text. *ibi in d. Clem. 1.* Ad text. verò *in d. c. de cætero, & d. c. veniens*, reſpondetor, ſi ſupponamus Iura illa agere de tranſactione ad vitam ſolummodo tranſigentium abſque vllo ſucceſſorum præiudicio, atque ita ibidem non dari veram & abſolutam alieoationem, de qua Iura, & Doctores loquontur, dum prohibitũ alienare prohibent tranſigere, *l. ſi non ſolùm. 4. C. de præd. minorum.* quo ſuppoſito reſpondetur *d. c. de cætero, & d. cap. veniens*, agere de tranſactione, & ita de compoſitione ſuper re dubia, & lite incerta, vt conſtat ex recepta tranſactionis definitione, ac ſubinde certò dici non poſſe, qualiſnam ex tranſigentibus rem ad ſuam Eccleſiam ſpectantem alienet, cùm ſob iudice lis ſit, vt ſopponimus, & contingere poſſit, vt dans certam quantitatem ad multò maiorem poſtea per ſententiam condemnetur, & vice verſa, & ideò non mirum, ſi huiuſmodi cõpoſitiones ad vitam dantis auctoritate Iudicum factæ ſeruari præcipiantur; quia directè non offendunt regulam *can. ſine exceptione. 12. quæſt. 2.* neque tit. *de rebus Eccleſ. non alien.* Sed nihil ex his defendit arbitrium, de quo agimus: quippe cùm ita abſolutè, & indefinitè conceptum poſſet in poſterum reddi Eccleſiæ pernicioſum, propter illa, quæ modò expendimus.

Duodecimò infertur pro debitó patrimoniali, vel alterius ſpeciei redditus beneficij capi poſſe in cauſam iudicati, oon in perpetuum, ſed ad tempus, donec debitom ſatisfiat, dummodo Clerico relinquantur neceſſaria ad ſuſtentationem: quod autem in perpetuum capi noo poſſint; probat text. ſic neceſſariò intelligẽdus *in d. c. 3. de arbitr.* vbi Abb. *n. 2.* Tiraq. *de retractu lig. § 1. gloſ. 7. n. 50. arg. c. 2. de locato, d. c. vlt. ne Prælati vices, ſua, d. c. de cætero. d. c. veniens, de tranſact. c. niſi eſſent, ad finem. de præbend. c. præterea. 8.* & *ibi gloſ. pen. de cenſib.* Ratio eſt, qoia redditus beneficij capi non poſſunt à iudice io cauſam iudicati, quaodo notabile præiudiciom Eccleſiæ irrogatur, & alienatio inuoluitur abſque iuris ſolennitatibus, vt ſuprà oſtendimus *coro. 3.* ſed vtruoque inconueniens reſultat, quando redditus beneficij capiuntur in perpetuum, etiam in cauſam iudicati, vt inſinuat *d. c. 3.* ibi, *pernicioſum exiſtere* & ibi, *Eccleſia.* vbi gloſſa *verb. exiſtere*, reſoluit præiudicium hoc de iure Eccleſiæ non inferri; de facto tamen conſiderat irrogari in eo, quòd ille, cui ex cauſa dotis redditus fuerõt iodicati poſt Clerici dotantis mortem eos retineret, in quo Eccleſiæ conditio ſatis deterior reddebatur, gloſ. *d. verb. exiſtere.* Abb. *n. 2.* & omnes *in d. cap. 3.* Igitor, &c. quæ qoidem ratio præiudicij ſic conſiderari, ceſſat, quando adiudicatio legitimè fit ad tempus, donec debitum perſoluatur, *l. cap. 2. de fideiuſ.* ibi, *tandiu*, &c. Valaſc. *conſult. 76. n. 2.* 42

Decimotertiò infertur, quòd licèt ſecundùm veriorem ſententiam, beneficiarij ſuorom redditnum vel portionum, ſoppoſita diuiſione, verũ, & proprium dominium habeant, vt *ſuprà* reſoluimus; de illis tamen bonis, vel ſimilibus ratione Eccleſiæ quæſitis in alias perſonas præter Eccleſias teſtari non poſſunt ex legis humanæ prohibitione. Probatur. Is, qui neque ex defectu ætatis, vel iotellectus, neque ex defectu dominij, aut ex vi alterios inhabilitatis teſtari neqoit; ſed ex eo ſolùm, qoia lex propter debitum charitatis interdixit, teſtari nõ poteſt ex ſola legis humanæ prohibitione: ſed de hoioſmodi bonis Clerici teſtari nequeunt, non ex defectu ætatis, aut intellectus, neqoe ex defectu dominij, aut ex vi alterius inhabilitatis; ſed ex eo ſolùm, quia lex interdixit, ne officio charitatis offenſa fieret: igitor hoc totom ex legis humanæ prohibitione factum cenſeri debet. Maior conſtat: quia, vbi proponitor teſtator verus dominus com legitima ætate, & iotellectu, nec alia datur inhabilitas, ſed ſolùm ne ſpeciem ingratitudinis incurrat, oéve in officio charitatis neqnidem concludenti, ſed ſuaſorio deficiat, nollam inueniemus legem diuinam neque naturalem, neque poſitiuam, quæ teſtari prohibeat; ſed ſolummodo legem humanã antiquorum Canonum, & præcipuè Apoſt. *can. 77. tom. 1. Concil. c. vlt. de pecul. Cleric.* & in ſimili in Epiſcopis cooſtitutum eſt *in cap. Epiſcopi. 12 q. 1. c. res in Epiſcopatu, 12. q. 2. c. ſtatuto 12. q. 5.* Mioor patet ex ſoppoſitione. Igitur, &c. Probant corol. Doctores *in c. cùm in officiis, & in c. quia nobis, & in c. relatum*, 43

cum

Digitized by Google

com ſimilibus, *de teſtam.* Nec conerarium probat *d.c.cùm in officiis*, ibi, *antiquis Canonibus*, ſi intelligamus nõ de prohibitione alicuius legis diuinæ, ſed ſolius humanæ verantis teſtari de prædictis boois io alias perſonas præter Eccleſiam, cuius iotuitu quæſita fuerunt, vt *ſuprà* probauimus: eò maximè, quia vſitatiſſimum eſt apud Pontifices, quaodo aliquid lege diuina, etiam iudiciali ſtatutum fuit, illios expreſsè meminiſſe. Patet exẽplum *in c.cum eſſet, 10.verſ.quia verò, c.rel ituro*, ibi, *quoniam*, &c. *de teſtam.c.9.venit, 13.in princ.de iudic. c.in omni 4.in princip.de teſtib.c.ep.Parochianos 14.* cum multis *ibid.de decim.c.30.quanquam, 4. de cenſib.lib.6.* & alibi paſſim. Et ergo, cùm in propoſito nullius legis diuinæ mentio fiat *in d.c.cùm in officiis*, ſed ſolummodo antiquorum Cannnõ, ſatis probabile eſt nullius legis diuioæ, ſed humanæ tantummodo prohibitionem referri, quod ibi Con.*n.5.verſ.ſeptimo*, expreſsè fatetur. Quamuis omnes Auctores contẽdeotes Clericos dominos non eſſe redditoum ſuorum beneficiorum, in effectu velent eoſdem teſtari prohiberi etiam ex lege diuina naturali, quæ furtũ prohibet, & om nem iniuſtam diſpoſitionem de re aliena: quia omnia Iura, quæ ad hoc cõprobandum allegant, procedunt ante diuiſionem in quatuor partes, de qua *ſuprà* egimus; quo tempore bona omnia eccleſiaſtica communia erant, nec miniſtri poterãt aliqoid accipere vltra propriam ſoſtentationem: tunc enim, ſi aliter prædictis bonis vtebantur, & furtum, & ſacrilegium committebant.

44 Quapropter Eccleſiarum bona, fructus, & redditos non debent malè à beneficiariis, & earum Prælatis impendi: illis enim tãtùm licèt erogare, quantum ad vitam honeſtè, & cum dignitate, vel mediocriter ſuſtentandam ſatis eſſe videatur: reliquam autem ex pecunia partem, ne otioſa in arca ſit, nulliúſque protſus vſui, omnẽ pauperibus erogandam cenſen, non propter hominũ taotùm gloriam, quæ res quidem nos vanitatis nomine redargueret; non commodorum cauſa noſtrorũ, vtilitatiſque gratia, quod ſine dubio in ſordidiſſimo quæſtu poneretur; nõ denique inhoneſtæ cupiditatis, libidiniſque cauſa, qoa in re intemperantiæ crimine meritò damnaremor; ſed propter honeſtatem ipſam maximè & charitatem; pauperibus inquam, ſpectatiſque virtute viris, non improbis, ſceleſtiſque hominibus, ſeruis etiam his, qui ſingulari in dominos, & beneuolentia & fide ſunt. non ſcurris, ſycophantis, adulatoribus, quòd pleruoqoe fit; non denique diuitiis affluentibus, ſed his omninò, quos, vt dictum eſt, egentiſſimos, re ſimque omoium inopia laborare non ignoramus; atque ille quidem maxima laude digniſſimus cenſeri debet, qui magno animo, pio, excelſo, miſerrimorum hominum indigentiam, oon precibus aliorum, vel flagitationibus defatigatus, ſed vltrò, benignè, prolixéqoe ſubleuat.

45 Meminerint tandem bona huiuſmodi, oõ ſibi data eſſe, vt ſuos diteſcãt nepotes, nec vt alta erigant palatia; talia, nempe, in domibus Regũ ſont ad hoſce vſus: nec conſanguineis diuitibus altera dere poſſunt, quàm illa, qoæ ſibi parcè viuendo ſubtraxerunt: nam, ſicot illa extraneis, ita etiam cõſaoguineis licitè tradere poſſoot, vt per Sqoillante *d. oblig.Cleric.p.2.n.26.* Nulin. *de ſuſt.tract.2. diſp.c.46.* quem refert Bonac. *var.tract.diſp.4.de obligat.benef.puncto 2.n.14.* ſubdens Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform.c.1.* non extendi ad huiuſmodi caſum, cuius verba, quia pulchra ſunt admodum, in præ-

ſentiarum annectenda duxi. *Omninò verò eis interdicit, ne ex redditibus eccleſiaſticis conſanguineos, familiaréſve ſuos augere ſtudeant, cùm & Apoſtolorũ Canones prohibeant, ne res eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, cõſanguineis donent; ſed ſi pauperes ſunt, vt pauperibus diſtribuant, eas autem non diſtrahant, nec diſſipent, illorũ cauſa.* Ex quibus verbis clarè conſtat non eſſe iudicandum de fructibus beneficiorum, ſicut de bonis patrimonialibus: quia in iſtis habet Clericus liberam poteſtatẽ diſponendi, & tã in vita, quàm in morte ea dandi conſanguineis, etiam vltra ſtatum habentibus, & ſic diuitibus: in illis verò eccleſiaſticis non ſic ampla ei tribuitur poteſtas,
niſi iuxta terminos à nobis ſoprà prepoſitos. Cer- 46
tè præclarum exemplum eſt Benedicti XI, qui oullum ex ſuis propinquis ad aliquod Eccleſiæ munus acceſſiuit: dicere oaoque ſolebat, Pontifices propinquos nõ habere, vt refert Matth. Tymp.
in ſpeculo Eccleſ. ſigno 104 Nicolaus IV. in cogna- 47
tos, & affines ita ſemper affectus fuit, vt iis nihilo plus debere ſe diceret, quàm cuiuis bono. Itaque hoc quaſi domeſtico vinculo expeditus, eò faciliùs omnes ſuas curas in communibus Eccleſiæ
commodis curandis defigebat Clem. IV. qui cùm 48
ante Pontificatum duas filias legitimè ſuſcepiſſet, vni in Monaſterio collocatæ triginta tantùm libras dedit; alteri, quæ marito ſuæ cõditionis nupſerat, trecẽtas libras dotis nomine numerauit, & hac conditione, ne quid ampliùs peteret. Habuit & nepotem Clericũ, qoem ex tribus præbendis, quas habebat, vnã vt eligeret, & reliquas dimittere coëgit. Inſtantibus amicis, vt potiùs nepoti maiora tribueret, reſpondit ſe Deo, nõ autẽ carni & ſanguini acquiſiturũ, & Pontificibus Romanis filios non eſſe, nec eis licere, quod ſoum nõ erat propinquis dare, referũt Matth. Tymp. *vbi ſup. ſigno 13.* Pelag *de planctu Eccleſiæ, lib. 2. cap. 15.* Vnde, quia lectu iucunda, & fructuoſa eſt epiſtola, quam ad nepotẽ Petrũ Groſſum ſcripſit, eius verba ſubiungit. *Multis de noſtra promotione gaudentibus, nos ſoli ſumus, qui certius immenſitatem oneris experimur: id itcò quod aliis gaudium, nobis ſubminiſtrat metũ & fletum. Sanè vt ſcias, qualiter his auditis debeas te gerere, ſcire te volumus, quòd humilior ſolitò debes eſſe: nec enim, quod nos vehementer humiliat, debet noſtros extollere, maximè cùm honor huius ſæculi, momẽtaneus ſit, & ſicut ros tranſit matutinus. Nec ad nos te, nec fratrẽ tuum, vel ex aliis noſtris aliquem venire volumus ſine noſtro ſpeciali mandato: quia ſpe ſua fruſtratus, ſi ſecùs venire præſumeret, oporteret, vt rediret confuſus: ſed neque in ſororis tuæ nuptiis quæras propter nos altiorem: nec enim nos habebis propitios, nec in aliqao adiutores: ſi tamen eã filio militis deſponſaueris, in trecentis libris Turonenſibus tibi proponemus ſubuenire; & ſi altiora quæſieris, nec à nobis denarium ſperes vnũ: & hoc ipſum ſecretiſſimum eſſe volumus, & tibi, & matri ſolummodo notum eſſe. Illud etiam ſcias, quòd nullum, nullámque de ſanguine noſtro ſub noſtra ſublimationis obtentu inflare volumus: ſed tam Mobiliã, quàm Cæciliam, illos viros habere volumus, quos haberẽt, ſi eſſemus, in ſimplici clericatu. Sibylam viſita, & dic ei, quòd locũ non mutet, ſed remaneat apud Suſam, & omnem maturitatem, & habitus honeſtatẽ obſeruet, & preces, apud nos pro aliquo non præſumat aſſumere: nam & ei, pro qua fierent, eſſent inutiles, & ipſis, qui rogauerint, dãnoſæ. Et ſi forte per aliquos ex hac cauſa munera offerãtur, caueſpuat, ſi vult noſtrã gratiã retinere. Salutu matrem, & fratres.*
Pius V. Cardinalem Alexandrinum nepotẽ re- 49
bus agendis ſuum adiutorem ſic adhibuit, vt ſuã ipſe auctoritatem retinendo, noo voi omnia

deferret, ſed graniora quæque ipſe cognoſceret, & com ampliſſimorum Patrum conſilio moderaretur. Et cùm multi Magnates, & Principes viri aliquando ei ſubiicerent dotes, & alia propinqois data ſobſidia, tenuiora videri, quàm talis, tantique Principis cognatos deceret, poſſeque largiori manu cum illis agi, reſpondit: *Quin etiam de his medicis, an ſalua conſcientia dederimus, ſæpè nobis venit in mentem dubitare; hæc enim bona ſunt Eccleſiæ, in eos tantum ſacros vſus, non ad luxũ, aut ad ditandos propinquos à ſanctis legibus deſtinata. Se ad ſummum Pontificatum a Deo vocatum fuiſſe dicebat, vt Eccleſia ſua, non vt conſanguineorum, aut commodis inſeruiret, aut cupiditati*; refert Gabut. *in eius vita, lib. 6. c. 14.* Illud etiam liquet, Magnatem quandam titulis & fortunis illuſtrem miſiſſe, qui filiam, nepotis Pontificis, Cardinalis Alexandrini fratri non ſine perampla dote vxorem offerret, eam vnam ob rem, vt Pontifici ſanguine iungeretur, cui Pontifex reſpondit, eius voluntati magnam habere ſe gratiam, veruntamen nec Ducis, nec Marchionis, nec Baronis titulos velle ſe in ſuam gentem inducere, quibus honorum inſigniis nunquam antea claruiſſet. De hoc eodem nepote, qui viuebat apud fratrem ſuum Cardinalem, & ſuum habebat ſeparatim magiſtrum, alloquutus Pontificem ipſum Cardinalis ipſius Oeconomus, cùm familiam augeri dicere oporteret famulis domino Antonio Hieronymo aſſignandis. Tum Pontifex: *Quiſnam verè eſt*, inquit, *iſte dominus Antonius Hieronymus?* Cùm ille Cardinalis Alexandrini fratrem reſpondiſſet, ſubiratus Pontifex: *Cur*, ait, *dominus Antonius? Antonius eſt, & erit Antonius, non dominus Antonius*: eique famulum vnum, vel alterum iuſſit attribui, addens velle vt ſibimet ipſe miniſtraret, vt antea: ita habetur *in Epiſtol. 5.* aliquorum grauiũ virorum de geſtis Pij V. impreſſa per Fr. Archangelum Caracciam de Papalta, Procuratorem canonizationis eiuſdem Pij V. *Quis mihi det*, exclamabat S. Bernard. in epiſt. ad Eugenium *antequam moriar, videre Eccleſiam Dei, ſicut in diebus erat antiquis, quando Apoſtoli laxabant retia in capturam, non in capturam argenti, vel auri, ſed in capturam animarum?*

50 Decimoquartò infertur de ſuis propriis & patrimonialibus bonis, aut aliunde, quàm per Eccleſiam licitè acquiſitis, Clericos diſponere pro libito poſſe, & ad hæredes tranſmittere, *cap. Epiſcopi, cum ſeqq. 12. q. 1. c. de laicis, verſ. Epiſcoporum, 12. q. 2. cap. 1. cum ſeqq. 12. q. 3. cap. 1. & 2. 12. q. 4. c. 1. & c. quia nos, cap. relatum, il 2. verſ. cæterum, & c. requiſiſti, de teſtam.* Cou. *in d. cap. 1. de teſtam. num. 3. & n. 11.* Molin. *de primog. lib. 2. c. 10. à n. 26.* Marta *de iuriſdict. p. 4. caſu 24. n. 3. & caſu 26. ex n. 1.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. c. 100. n. 29. verſ. rurſum.* Sanch. *in opuſc. moral. lib. 2. c. 2. dub. 50.* Sed & periculum intuitu Eccleſiæ, vel clericatus quæſitum, niſi ſit profectitium, id eſt, de bonis, vel redditibus Eccleſiæ acquiſitum, patrimoniale intelligitur, ita vt tranſmittatur ad hæredes, ſicut notatur *in c. ſi manifeſte. 12. q. 1.*

51 Verùm, ſi Clericus ten pore, quo adeptus eſt beneficium, nihil proprij habuiſſe probetur, quicquid moriens reperitur habere de immobilibus bonis, aut etiam mobilibus, non modicæ æſtimationis præſumitur de Eccleſiæ redditibus comparaſſe; & ideò tranſire non poterunt ad hæredes, *c. 1. de pecul. Cleric.* At, ſi conſtiterit ante adeptum beneficium bona habuiſſe, ipſiúſque beneficij redditus tenues eſſe, tunc ſemper bona, quæ reperta fuerint, præſumũtur potiùs quæſita ex bonis Clerici, quàm Eccleſiæ, Abb. *in d. c. 1. n. 3. & in d. c. cùm eſſet, n. 24. de teſtam.* Roman. *conſ. 346.* Beroi. *conſ. 7. n. 7. vol. 2.* Rot. *deciſ. 181. n. 7. & 10. p. 3. diuerſ.* Maſcard. *de probat. concl. 1171. n. 31. & 32.* Bellet. *diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de bonis Cleric. § 6. n. 8.*

In dubio autem, an peculium relictum à Clerico ſit de bonis Eccleſiæ profectitium, an verò potiùs aliunde quæſitum? erit pro Eccleſia præſumendum, vt ad hæredes defuncti non tranſeat; *cap. quicunque. in fine, 12. q. 3.* notatur, *in d. c. 1. cum ſeqq. de periculo Cleric.* Menoch. *de arbitr. caſu 95. n. 9. & de præſumpt. lib. 3. præſ. 53.* Marta *de iuriſdict. p. 4. caſu 24. n. 10.* Petr. Euriq. *conſ. 17. n. 4.* Bellet. *d. tit. de bonis Cleric. § 10. à princip.* Rot. *in Arbiten. ſpolij 17. Ianij. 1624.* coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo. Quòd ſi Clericus aliquid proprium obtinebat; ignoretur autem, de quibus rebus in ſpecie, vel cuius quantitatis ſit peculium quæſitum, quod in morte ipſius reperitur, erit inter Eccleſiam, & hæredes defuncti diuidendum, *cap. 1. in fine, 12. q. 4. arg. cap. Sancto*, & ibi Hoſt. *de ſucceſſion. ab inteſt.* 52

Ad huiuſmodi autem ambiguitates tollendas, cùm Canones non patiantur, vt neque Eccleſiæ bona minuantur, aut pereant, neque Clerici in rebus propriis damnum patiantur, ſtatuerunt in *cap. manifeſta. cum ſeqq. 12. q. 1. & in cap. 1. 12. quæſt. 3.* vt manifeſta eſſe debeant, quæ ad Eccleſiam pertinent, & vt ſint etiam manifeſtæ res propriæ Clerici, vel Epiſcopi, aut cuiuſcunque Prælati, ac propterea ſi Clericus, vel Prælatus de bonis Eccleſiæ alia bona, præſertim verò immobilia, acquiſierit, debet eius rei ſcriptum Eccleſiæ nomine conficere, non autem propriis vſibus deputare, *cap. 1. & fin. 12. quæſt. 4. cap. Presbyter. de pecul. Cleric.* ne inuaſor rerum eccleſiaſticarum iudicetur *cap. 1. 12. q. 3.* ſed neque alieno nomine poteſt Clericus eadem vſurpare, *cap. inquirendum. de pecul. Cleric.* 53

De his autem rebus, vel bonis, quæ Clericis, vel Prælatis poſt beneficium adeptum conferuntur, vel donantur, aut accedunt, ita quidem eſt Canonibus definitum, vt ſi ſint oblationes, vel relicta fidelium, quæ pro ſalute animarum ſuarum Eccleſiæ intuitu relinquuntur, aut etiam ipſis nõ cum Eccleſia offeruntur; quia id pro redemptione animæ ſuæ, non pro commodo Sacerdotis probantur offerre, non quaſi ſua propria, ſed vt Eccleſiæ donata inter bona Eccleſiæ deputentur, niſi, videlicet, tales ſint res, quæ pro victu, aut neceſſitate perſonæ ad quotidianos vſus donãtur, quamuis etiam pro anima offerantur, *cap. Epiſcopi 12. q. 1. c. Pontifices. 12. q. 3. d. cap. inquiſiſti, de teſtam. d. cap. inquirendum, de pecul. Cleric.* Et Pius IV. *in ſua Bulla* incip. *Graue nimis*, prohibuit beneficiatos quoſcunque teſtari, donare tam inter viuos, quàm cauſa mortis, codicillos facere, legare acquiſita in fructibus Eccleſiaſticis etiam ad fauorem piæ cauſæ, abſque licentia S. Sedis Apoſt. cuius meminerunt Nald. *in ſum. verb. beneficium n. 4.* Nouar. *in ſum. Bullarij tit. de beneficiorũ fructibus prohibitis teſtari.* Sanè quicquid Presbytero intuitu tantùm cõmodi ſui ex amicitia, vel cognatione, quocũque modo donetur, aut etiam Eccleſiæ per fideicommiſſum, vt ſcilicet, ipſa illud alteri præſtare grauetur, inter facultates ſuas Eccleſia numerare, aut retinere non poterit. *cap. quicunque 12. q. 3. d. c. Pontifices, in fine.* 54

Præterea,

55 Præterea, ſi Clericus, vel Prælatus damnum aliquod Eccleſiæ bonis intulerit, aut quia alienauit, aut verò deſeruit, ſtatuitur *in cap. Epiſcopus, qui filios 12. q. 2. & in can. 21. 2. quæſt. 4* vt reſarcire de proprijs bonis teneatur, ſicut contra quoque, ſi ipſe pro rebus Eccleſiæ detrimentum in bonis ſuis pertulerit & id comprobare potuerit, eſt ei de rebus ipſius Eccleſiæ reſarciendum.

Pluribus modis, & aliquibus caſibus poſſunt Clerici de bonis & fructibus Eccleſiarum intuitu acquiſitis diſponere. Primò ſi ſint Curiales & incolæ vrbis, ac ciues Romani originarij in vrbe, & eius diſtrictu intra decem milliaria decedentes, iſti enim poſſunt liberè diſponere de fructibus, & emolumentis ſuorum beneficiorum, & ſimiliter non faciunt ſpolia de bonis in dicta vrbe, & eius diſtrictu producto exiſtentibus, *Paulus V. in ſua Conſtit.* incip. *In eminenti, ſub die* 8. *Aprilis* 1606. cuius meminerunt Nald. *in ſum. verb. Clericus n.* 45. & Nouat. *in ſum. Bullarij tit. de beneficiorum fructibus num.* 4. quo priuilegio minimè gaudent beneficiatij beneficia perſonalem reſidentiã requirẽtia obtinentes, ſi extra reſidentiam decedant, iuxta Conſtit. Pij IV. *de anno* 1564 contra non reſidentes editam quorum bona ex eccleſiaſticis fructibus acquiſita Cameræ Apoſt. applicat, ſublata eiſdem licentia generali eis conceſſa, & ſpeciali, ſi eã obtinuerint, quam eis ſaluam eſſe vult ſi reſideant. Secundo de diſtributionibus quotidianis poterunt teſtari, Azor. Fr. Emman. Vgolin. Bellet. & alij, quos refert & ſequitur Nauar. *vbi ſupra n.* 11. Tertiò de penſionibus, idem Nauar. *numer.* 14. Quartò ex cauſa renunciationis, idem Nauarr. *d. loco num.* 7. Quintò de bonis & rebus acquiſitis occaſione beneficiorum, quæ ſibi acquiſiuit parcè viuendo, vt per Garc. *de benefic. p.* 2. *cap.* 1. *num.* 9. Nald. *d. loco num.* 15 Nau. *d. tit. de beneficiorum fructibus n.* 5 Greg XV. *dec.* 401. *n.* 6.

56 Hucuſque dicta deſeruiunt, vt ſcire poſſimus, de quibus rebus Clerici morientes diſponere poſſint, aut minimè. Nunc verò eſt perquirendum in caſu, quo nullum fecerint teſtamentum, aut factum iuribus non ſubſiſteret, ſeu effectum defuncti voluntas non habuerit, quis in bonis eorum ſuccedere debeat. qua in re ſciendum eſt tria genera ſucceſſorũ poſſe in huiuſmodi bonis ius habere, videlicet, eos, qui legitimè de iure abinteſtato ſuccedunt; item Eccleſiam, cui ſeruiuit, tertiò, Romanum Pontificem, ſeu Cameram Apoſt.

57 Quod enim ad primos ſucceſſores attinet, reſpondemus, quòd in his tantùm bonis, quæ tranſmitti poſſunt ad hæredes, quæ ſcilicet, patrimonialia verè, aut quaſi patrimonialia exiſtunt, id eſt, quæ intuitu magis perſonę, quàm Eccleſię, quamuis ratione Eccleſiæ ſint acquiſita, de quibus oſtẽdimus Clericos poſſe teſtari, ſuccedunt cognati eorum, aut conſanguinei, vel alij, qui de Iure ciuili abinteſtato eſſent legitimè ſucceſſuri, *cap. Epiſcopi* 12. *q.* 1. *cap. ſint manifeſta, cap. ſtatuimus*, cum ſimilib. 12. *q.* 3. *Auth. de eccleſ. tit.* §. *ſi quis Epiſcopus*, Roland. *conſ.* 12. *num.* 19. *&* 61. *vol.* 4. Bellet. *diſquiſ. cleric. p.* 1. *tit. de bonis Cleric.* §. 14. *num.* 1. His verò deficientibus, (aut quia non extent, aut quia ex cauſis iure expreſſis à legitima ſucceſſione excluduntur,) ſuccedet Eccleſia, cui ſeruiuit, *c. fin.* 12. *q.* 5. *cap. requiſiſti, c. relatum il* 2. *de teſtam. c.* 1. *de ſucceſſ. abint.* Purpur. *conſ.* 758. *col.* a. Pereg. *de iure fiſci, lib.* 4. *tit.* 3. *n.* 10. Azor. *inſt. mor. p.* 2. *lib.* 8. *c.* 3. *q.* 11. Bellet. *d. tit. de bonis Cler.* §. 14. *n.* 3. Si tamẽ ſit Clericus cõiugatus, eius vxor in bonis illius pręferetur Eccleſiæ, *d. c. ſint manifeſta* 12. *q.* 1. *l. ſi quis Presbyter, C. de Epiſ. & Cler.* quòd enim canones aliqui indiſtinctè affirmant Clericis abinteſtato decedentibus, nõ alios quàm Eccleſiam ſuccedere, vt *in c. quicunque in fine,* 12. *q.* 3. *& in c. fin.* 12. *q.* 5. *& in c.* 1. *de ſucceſſ. abinteſt.* hoc per alios Canones exponitur, vbi alios nõ habent legitimos ſucceſſores, ſicut colligitur ex *d. c. Epiſcopi, & ex d. c. ſint manifeſta, & ex d. c. quicũque.* cum alijs. Hoc tamen conſulitur *in c. Epiſcopus, qui filios,* 12. *q.* 2. vt qui legitimos ſucceſſores non habet, ſi condere teſtamentum voluerit, alium, quàm Eccleſiam, non relinquat hæredem.

De ſecundo igitur genere ſucceſſorum dicitur, 58
quòd nõ ſolùm in bonis Eccleſię, vel intuitu Eccleſiæ acquiſitis, de quibus Clericus teſtari non poteſt, cognatis excluſis, immediatè ſuccedit Eccleſia, cui ſeruiunt id eſt cuius eſt beneficiũ, quod moriens obtinebat, *c. illud*, cum ſimilibus 12. *q.* 2. *c. fin. de pecul. Cleric. c.* 1. *c. relatum il* 2. *c. requiſiſti, de teſtam. c.* 1. vbi gloſſ. & Doctores, *de ſucceſſion. abinteſt.* ſed etiam in iis, de quibus teſtari libere potuit, in eo, ſcilicet, caſu quo legitimos ſucceſſores non habeat, *c.* 2. *&* 1. 12. *q.* 3 ſicut in bonis laicorũ 59
eo caſu fiſcus in ſubſidium ſuccedit, *l.* 1. *C. de bonis vacan. lib.* 10. O. din. Reg. Luſit. *lib.* 2. *tit.* 26. §. 17. & apud Caſtellanos *l.* 3. *tit.* 13 *p.* 6. *& l.* 12. *tit.* 8. *lib.* 5. *noua recop.* Mol. *de iuſt. tr.* 2. *diſp.* 164. *concl.* 11. Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 11. *à n.* 16. Cabed. *Luſitan. d.* 8. 51. *&* 52. *&* 61. *à n.* 1. *p.* 2 Si verò cõtingeret, vt Clericus aliquis inteſtatus decedat, qui in pluribus Eccleſiis beneficia obtinebat, eo caſu bona illius inter omnes Eccleſias illas erunt diuidẽda, pro rata beneficij quod à ſingulis obtinebat, *d. c. relatum.* §. *fin. de teſtam.* arg. *cap.* 1. *verſ. Si verò* 12. *q.* 4. Quòd ſi beneficiũ erat in Altari tantummodo, vel Capella Eccleſiæ, nõ Eccleſia ipſa, ſed Capella, ſiue Chapellanus ſucceſſor in bonis huiuſmodi, vel eorum parte ſuccedet, vt notatur *in d. c. fin.* 12. *q.* 5. *& in d.* §. *ſi quis Epiſcopus, in Auth. de eccleſiaſticis titulis.*

Porrò, dum dicimus Eccleſiam ſuccedere, duobus modis intelligẽdum inuenimus: aut enim Eccleſia illa eſt Collegiata, ſeu Conuentualis; & eo caſu Collegium ipſum, vel Conuentus, aut Congregatio, non autem Epiſcopus vel ſucceſſor in beneficia ſuccedere intelligitur. *c. illud* 12. *q.* 2. *c. relatum il* 2. *verſ. nominis.* Aut Eccleſia eſt ſimplex; & tunc ſucceſſor in beneficio illius Eccleſiæ, vel Capellæ ſolus pro Eccleſia ipſa, vel Capella ſuccedit, quare nõ patronus Eccleſię, vel Capellę ſuccedet in bonis defuncti, quamuis etiam eſſet perſona eccleſiaſtica, in bonis verò eorum, qui beneficium abſque Eccleſiæ alicuius, aut Capellæ adminiſtratione obtinebant, ſi nullum legitimum ſucceſſorem habuerint, Collegium vel Conuentus aut Cõgregatio, ad quã ille pertinebat, vel Epiſcopus ea deficiẽte, vel ex loci cõſuetudine in omnibus bonis ſuccedet, *d. c. requiſiſti, in fine, de teſt.* Hoſt. *in ſum. de ſucceſſ. abinteſtato,* §. *qualiter Eccleſia.* 60

61 Verum circa hæc omnia ſciendum eſt quod ad tertium genus ſucceſſorum attinet, quòd cũ Romanus Pont. tanquam Chriſti Vicarius omnium bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem de iure obtineat, & ſupremum ius in omnibus Eccleſiis, & beneficiis habeat, *cap. ſi à Sede, de prabend, in* 6. *Clem.* 1. *vt lite pend.* quãuis Epiſcopis ſingulis, & Eccleſiarũ Rectoribus hoc jus in ſuis diœceſibus & Eccleſiis, atque bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationẽ, quantùm, & quomodo Eccleſiæ neceſſarium, atque expediẽs videbatur, dimiſerit, &

& propterea etiam ſtatuerit, vt bona, & redditus Eccleſiarum vacantium ipſis Eccleſiis], vel in earum vtilitatem expendendi, vel ſucceſſori in beneficio dimittendi aſſeruarentur; nihilominus ius illud ſupremum, quod in huiuſmodi bonis obtinere dignoſcitur, non adeò à ſe abdicauit, vt nouis emergentibus cauſis non valeat de huiuſmodi rebus, prout neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ ſuaſerit, liberè diſponere, atque tractare. Hinc eſt, quòd multoties conſueuit fructus Eccleſiarum vacantium aliquibus Epiſcopis ad certum tempus concedere, pro ſubleuando onere debitorum, quo Eccleſiæ grauabantur, *cap. ina. de verbor. ſignif. c. ſi propter, de reſcript. in 6. cap. ſi tibi, de præbend. ead. lib. Extrauag. poſtul. ſti, eodem tit. inter commun.* Hinc eſt etiam, quòd de fructibus beneficiorum vacantium certam penſionem alteri ab Eccleſia perſoluendā certis de cauſis ſæpiùs aſſignauit, vt *ſuprà de penſionibus*, vidimus. Rurſus & hinc eſt, quòd fructus aut bona vnius Eccleſiæ alteri ex cauſa aliqua perpetuò tradidit, & vniuit, aut partem eorum alteri tradendam conſtituit, vt de vnionibus viſum eſt. Et denique hinc eſt, quòd pro ſubleuandis oneribus Cameræ Apoſt. & ad ſubueniendum neceſſariis ſumptibus, qui pro vniuerſalis Eccleſiæ ſtatu, his præſertim temporibus inſtare noſcuntur; tum partem fructuum beneficiorum vacantium, qui ab eadem Sede conferuntur; tum etiam bona Clericorum decedentium eo modo, quem exponemus, ſibi, & Cameræ Apoſtolicæ reſeruare cenſuit, ac deberi conſtituit, de quo extat exemplum *in Extrauag. ad vniuerſalis, verſ. vt quia propter aſſiduas, de treugu, & pace inter com.* necnon decimam, vel aliam partem fructuum omnium beneficiorum, pro certo tempore ſibi, aut Principibus ſæcularibus ex publica cauſa plerunque exolui præcepit. Vide *Extrauag. de. Lauationes, de decim. inter comm.* S. Antonin *p. 2. tit. 4. c. 3. §. 4.*

62 Nunc verò circa bona Clericorum decedentium, quæ ſpolia nominantur ex Summorum Pōtificum Pauli III. & ſucceſſorum Conſtitutionibus, & ad earum intelligētiam breuiter eſt notandum, quòd nomine ſpoliorum, ea tantummodo bona etiam immobilia ad prædictam Cameram declarantur pertinere, quæ à perſona eccleſiaſtica defuncta etiam Regulari ex bonis, vel redditibus eccleſiaſticis mediatè, vel immediatè quæſita fuerunt, aut redditus ipſos, vel fructus extantes: ex patrimonialibus verò, vel quaſi patrimonialibus, de quibus, ſcilicet poſſet teſtari, nihil niſi ea, quæ ex illicita negotiatione quæſita fuiſſent, quæ ſibi etiam tanquam ſpolia exoluat Apoſtolica Sedes: ſed neque empta, aut comparata ex Eccleſiæ fructibus, ex quibus Eccleſia, vel beneficiatus percipit, redditus, vel ipſe donauit Eccleſiæ, per *cap. fin. de pecul. Cleric.* nec ornamenta, aut veſtimenta, vel vaſa ſacra, & alia huiuſmodi ad coltum diuinum parata, etſi nondum ſint Eccleſiis tradita, quia in iis Eccleſia ſuccedit, neque lignea quædam vtenſilia domus, veluti ſcamna, vel Cathedræ, aut menſæ, & arcæ, & ſimilia lignea, vel lapidea etiam de Eccleſiæ fructibus comparata, quæ vult in defunctorum domibus conſeruari. Et denique nulla bona Clericorum, qui dum viuerent, beneficia eorum, vel penſiones valorem 30. ducatorum cameralium non excedebant, nec fructus ante litterarum Apoſt. expeditionem, aut aliàs male perceptos & beneficiorum Italiæ reſeruatorum, vel affectorum, dum vacant, & Clericorū bona extra reſidentiam morientium ſpoliorum nomine ſibi deberi cōſtituit. Cæterùm reliqua bona immobilia empta, vel etiam reædificata, aut reſtaurata ex fructibus eccleſiaſticis, niſi (vt præfati ſumus) pro ſua Eccleſia ac victu ſucceſſoris hæc facta fuerint, *d. c. fin. de pecul. Cleric.* & mobilia omnia veluti veſtes & ſupellectilia linea, necnon gemmæ, & alia pretioſa, atque pecuniæ; item ſe mouentia, & iumenta, & cætera animalia, & denique iura, & actiones, ſiue credita, & ea, quæ Eccleſiæ illi, aut beneficio debentur à die tantum vacationis ipſius Eccleſiæ vſque ad diem perfectionis; ſeu prouiſionis, aut collationis, vel commendæ de ipſo beneficio faciendæ per ipſam Cameram exigenda, & omnes fructus, ac redditus iam percepti, vel ſaltem à ſolo ſeparati, & eidem debiti ad ipſam Cameram ſpoliorū nomine pertinebunt. Vide quæ diximus *in tr. de appellatiua verborum vtriuſque iuris ſignif. appell. 147.* Et de ſpoliis clericorum latè Redoan. *in ſpeciali tr. de ſpoliis*, Ricc. *in praxi reſol. 425. cum ſeq. p. 3* Ioan. Anton Nauar. *in ſum. Bullar. tit. de ſpoliis clericor. ſuper Bulla Pij V.*

Et hoc quidem etſi in omnibus per vniuerſū Orbem Eccleſiis Romana Sedes ſibi valeat vēdicare, per totam Italiam tantùm, & non vltra Mōtes, & maria vult ad huiuſmodi manum extendere: ſed neque eorum, qui in Vrbe Romana deceſſerint, aliquid nomine ſpoliorum percipere intendit, imò alibi quoque intra Italiam, vbi ſpolia huiuſmodi ad Epiſcopales menſas ex conſuetudine, vel priuilegio aut ad ipſas Eccleſias deſcendentium peruenire noſcuntur, aut non conſueuerūt ſpolia huiuſmodi perquiri, nihil horum nomine exigit. Et denique eorum, qui ex priuilegio ipſius Sedis de bonis huiuſmodi teſtari potuerūt, nihil, etiamſi inteſtati deceſſerint, exigere intendit: cùm autem Eccleſia quælibet, aut quiſquam in huiuſmodi bonis ſuccedēs etiam onera ipſius Eccleſiæ à defuncto relicta ſuſtinere, ac debita perſoluere teneatur, quæ, ſcilicet, pro neceſſitate tantū ipſius Eccleſiæ, aut pro ſumptibus neceſſariis ipſius defuncti, contracta fuerint, *c. 1.* iuncta gl. & ibi Doctores *de ſolutionib. c. 2. eod. tit. c. quòd quibuſdam de fideiuſſor. cap. præſenti, in fine, de offic. ordin. in 6.* ſic quoque Cameræ Apoſt. eius Eccleſiæ, cuius ſpolia percipit, onera, ac debita ſimilia exoluere cōſueuit. 63

Si verò aliquis etiam Prælatus, vel Ordinarius, cui hoc non competeret, bona huiuſmodi decedentium Clericorum occupare, aut in vſus ſuos conuertere præſumeret, ſuſpenſionis, & interdicti ſententiis ſubiacere conſtituit Bonifac. VIII. *in d. cap. præſenti, de officio Ordin. lib. 6.* & ne vſurpētur, fuit conſtitutum *in cap. ſicubi, 12. q. 5.* Vbi verò ex priuilegio, aut conſuetudine, vel alia rationabili cauſa huiuſmodi percipiuntur, ea tantùm bona competere intelligūtur, quæ ſolutis debitis, ſi quę ſint, & iis reſeruatis, quæ fuerint neceſſaria pro famulis, & miniſtris, ac incumbentibus oneribus vſque ad nouos redditus ſupportandis ex ipſis reperta fuerint ſupereſſe, vt idem Pontifex ſtatuit *in d. c. præſenti.* 64

Poteſt tamen Ordinarius, aut Romanus Pōtifex Clerico, qui in loco Eccleſiæ, aut ipſius Eccleſiæ nomine prædium, aut vineam, vel aliud ſimile conſtruxit, ſi viuens Eccleſiam illam dimiſerit, illud ei, quoad vixerit, concedere poſſidendum: præſertim ſi egeat; modò eo moriente ad Eccleſiam reuertantur. Doctores per text. ibi *in d. c. fin. de pecul. Cleric.* Burſat. *cōſ. 216. n. 93. & ſeq. vol. 3.* Beller. *diſquiſ. Cleric. p. 1. tit. de bonis Cleric. §. 4. n. 2.* Marc. Anton. Genueoſ. *in practicabil. eccleſiaſtic. quæſt. 654.* 65

per

per tot. Ioan. Ant. Nouar. *d. tit. de beneficiorum fructibus num.* 3. Expenſas tamen, quas in meliorãdis rebus Eccleſiæ de ſuo patrimonio fecit, tam ipſe, quàm eius hæres repetere poteſt, Surd. *conſ.* 333. *n.* 32. Paul. Comitol. *reſponſ. mor. p.* 1. *quæſt.* 81. *in fine*, vbi intelligit, niſi fecerit animo donandi, Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 117. *n.* 26. Card. Peteira *de empt. cap.* 27. *n.* 2. Bellet. *d.* §. 4. *n.* 3. vbi *n.* 5. cum Abb. *in d. cap. fin. num.* 2. notat, quòd Clericus, qui ex induſtria ſuæ perſonæ rem Eccleſiæ meliorem fecit, non poteſt repetere, quod ſic ex induſtria ſua impendit; ſed illud cedit Eccleſiæ.

67 Verùm autem conſuetudine introduci poſſit, vt Clericus de fructibus beneficiorum ſuorũ licitè teſtari poſſit, ſecurúſque in conſcientia ſit? Partẽ affirmatiuam defendunt Con. *in cap. cum in officiis, n.* 9. *de teſtam.* vbi teſtatur, conſuetudinẽ hanc introductam eſſe in tota Gallia, & Hiſpania, ſcientibus, & conſentientibus Summis Pontificibus, ac cæteris Prælatis, vt conſtat ex *l.* 4. *&* 5. *tit.* 21. *part.* 1. *& ex Ordin. Regia Luſitan. lib.* 2. *tit.* 18. §. 7. *in fine*, aduertunt Duen. *reg.* 366. *n.* 11. Sot. *de iuſt. lib.* 10. *q.* 4. *art.* 3. Sarmien. *de redditib. p.* 4. *cap.* 1. *à n.* 8. Salzed. *ad Bernard. in practic. cap.* 135. *lit. A.* Cened. *ad Decretal. collect.* 12. *n.* 1. Viui. *tom.* 1. *opin.* 41. *ad fin.* Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 10. *à n.* 53. Ricc. *in collect. deciſ. col.* 1718. Nauar. *vbi ſuprà, n.* 12 Boët. Epo *in comment. ad cap.* 1. *de teſtam. num.* 84. *cum ſeqq.* Pro quibus expenditur primò *c. cùm tibi* 18. *de verbor. ſignific. c. præſenti* 9. ibi, *vel conſuetudine iam præſcripta*, & ibi, *conſuetudine, ſeu alia, de offic. Ordin. lib.* 6. *Extrauag. ſuſcepti* 2. *de elect. Ioan. XXII.* quibus habetur valere conſuetudinem, qua introductum eſt fructus beneficiorum vacantium per aliquod tempus ad defunctum pertinere, vel ad alias perſonas præter Eccleſiam, reſpectu cuius fuerunt acquiſita. Secundò facit, quia poteſt Summ. Pontifex concedere Epiſcopis facultatem teſtandi de bonis quæſitis intuitu Epiſcopatus, vt reſoluunt Doctores per me citati *in collect. ad cap.* 1. *num. .. de teſtam.* quia Papa nihil aliud facit, quàm prorogare, ſiue extendere ad gerendos actus vltimę volũtatis adminiſtratione eorundem bonorum, quam in vita habebant: ſi ergo Papa hoc facit, & facere poteſt, quare id ipſũ in minoribus terminis circa Clericos inferiores nõ poterit legitima conſuetudo à tanto tempore in tota Eccleſia catholica obſeruata? eſt enim, vt Doctores arguunt, de priuilegio ad conſuetudinem, & vice verſa, bonum argumentum, vt notatur per text. ibi *in l.* 3. §. *ductus aquæ ff. de aqua quotidiana c. ſuper quibuſdam.* §. *præterea, de verbor. ſignific. c.* 1. *de præſcript. in* 6. & declarant citati per me *in tract. de locis comm. argum. Iuris, loco* 88. *num.* 1. Igitur, &c. Tertiò expenditur, quia aliàs ſequeretur, omnes beneficiarios totius ferè vniuerſalis Eccleſiæ in peccato mori, & in ſtatu dãnationis, ſi talem damnemus conſuetudinem, quam neque Pontifices noſtris temporibus, nec iura huc uſque condemnarunt: quia, vt rectè conſiderat Con. *d. n.* 9. *ad finem princip.* Papa *in c. relatum* 12. *verſ. licèt autem, de teſtam.* approbans cõſuetudinem ad pia, non reprobat hanc, quę modò frequentiſſimè obſeruatur: planè non eſt par credere, quod ſi Summi Pontifices intelligerent, tot animas illaqueari, & in peccato mori, controuerſiam hanc inter Doctores, tam acriter agitatã non diremiſſent, declarando non ſtatum periculoſum, & conſuetudinis deformitatẽ: quòd cùm huc uſq; nõ fecerint, ſatis probabile eſt conijcere, conſuetudinẽ vt licitã, & rationabilẽ, ab eiſdẽ approbari.

Quibus conſequens eſt veram non eſſe ſententiam Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 147. *concluſ.* 7. *ad finem*, dum putat conſuetudinem, de qua agimus, quamuis legitimo tempore inductam, efficere nõ poſſe, vt beneficiarij licitè, hoc eſt, ſine peccato, vel inter viuos, vel per vltimam voluntatẽ, expendant bona intuitu Eccleſiæ quæſita in vſus non pios; quia, vt ille ait, expendere talia bona in vſus non pios eſt illicitum, & contra ius naturale, aduersùs quod nulla conſuetudo vim habet, poterit tamen conſuetudo hæc facere, vt validè talia bona impendant per vltimam voluntatem in vſus pios, quemadmodum valida eſt donatio eorundẽ bonorum inter viuos ad eoſdem vſus. Rationem huius rei cõſiderat, quia ſolo iure humano ſublata eſt beneficiariis facultas teſtandi ad quoſcunque vſus: conſuetudo autem legitima præſcripta vim habet contra ius humanum, *c. vlt. de conſuetud.* Qua in re in multis peccauit Molin. Primo, dum affirmat conſuetudinem, quamuis legitimo tempore inductam facere non poſſe licitam conſumptionem huiuſmodi bonorum in vſus non pios, quia contra ius naturale: ſi enim conſuetudo ex eo capite eſt peccaminoſa, ſit conſequens, neceſſariò valere non poſſe, *d. c. vlt. c. fin. verſ. cum generaliter, de præſcript.* Secundò, dum putat donationem eorundem bonorum inter viuos factam in vſus non pios, quamuis validam, eſſe tamen peccaminoſam: quia, cùm illa, ſecundùm regulas in materia conſuetudinis, ſit approbata, (ſiue cum veriori ſentẽtia Clericos veros eſſe dominos affirmemus, ſiue largos adminiſtratores,) ſiue in pios, ſiue in non pios aliàs licitos exerceatur, & illa legis auctoritate fiat; nullum peccatum inuoluit, arg. *l. Gracchus* 4. cum ibi notatis, *C. de adulter. cap. qui peccat.* 23. *q.* 4. igitur vtroque caſu affirmandum eſt conſuetudinem & validam, & licitam: ſi enim ſolummodo offendit ius humanum, vt fatetur idem Molin. neceſſariò ſequitur, quòd ſicut validè, ita & licitè potuit introduci.

Secundò conſequens eſt poſſe à fortiori conſuetudine introduci, vt Clerici teſtẽtur ad pia de immobilibus, quæ aliàs intuitu Eccleſiæ compararunt, cùm ea ſola legis humanæ prohibitio impediat teſtari, tã de immobilibus, quàm de mobilibus intuitu Eccleſiæ quæſitis, conſuetudo aliàs legitimè præſcripta maximè ad pia poteſt oppoſitũ introducere etiam in immobilibus, iuxta *d. c. vlt. de conſuetud. l. de quibus. ff. de legibus*, cũ aliis. Iuuat maximè, quia nõ minùs pòtens eſt conſuetudo, quàm priuilegium, arg. *d.* §. *ductus aquæ, d. c. ſuper quibuſdam,* §. *præterea.* Cùm ergo priuilegium concedi valeat, vt Clerici de immobilibus teſtẽtur ad pia, poſt alios Decian. *conſ.* 512. *num.* 8. ſimiliter conſuetudine introduci poſſe affirmandum eſt, vt fatetur Nau. *de reddit. q.* 3. *monitu* 5. *n.* 2. affirmãs conſuetudinem in his terminis ſolùm offendere legem humanã, & ideò legitimè introduci poſſe, iuxta reg. *l.* 2. *C. quæ ſit longa conſuet.* cum modò citatis. Nec obſtat, quòd *d. c. relatum. verſ. licèt*, ſolùm approbat conſuetudinem teſtãdi ad pia de mobilibus, quaſi videatur improbare cõſuetudines teſtandi de immobilibus, etiã ad pia, vt voluit Card. *ibid. oppoſ.* 1. *ad finem*, Barb. *in c. cùm in officiis* moti ea eo potiſſimũ, quòd immobilia alienari nõ poſſunt, abſque debitis ſolemnitatibus, & euidenti vtilitate, *c. ſine exceptione* 12. *q.* 2. *per tot. de rebus Eccl. non alien.* Reſpondetur enim dupliciter: & primò *d. verſ. licèt* directè nõ improbari cõſuetudinem teſtandi ad pia de immobilibus, & ideò 68

69

patuin vrgere. Secundò, quòd etſi directè prohiberet, ad ſummum prohibitio eſt legis humanæ, contra quam legitima conſuetudo admittitur, vt palam eſt, & fatetur in ſpecie Nau. *vbi proximè*. Ad aliam verò Cardin. conſiderationem reſpondetur non habere locum ſtante conſuetudine in cõtrarium legitimè præſcripta, de qua agimus; vel meliùs dicendũ in propoſito non agi ed immobilibus Eccleſiæ, ſed de illis, quæ Clerici intuitu Eccleſiæ compararunt, & in quibus adhuc retinet dominium, quo caſu ſumus extra terminos *d. c. ſine exceptione*, cum aliis.

70 Tertiò conſequitur admittendam fore receptam conſuetudinem, quam vigere in aliquibus Hiſpaniç locis, & apud noſtros Luſitanos teſtatur Nau. *de ſpoliis Clericor*. §. 9. *n*. 6. & §. 16. *n*. 1. Molin. *d. diſp*. 147. *col*. 9. & 10. ſecundùm quam mortuo beneficiario Epiſcopus de mobilibus, aut ſe mouentibus bonis ipſius beneficiarij eligit vnũ, ſiue mancipium ſit, ſiue mula, aut alia res pretioſa, ſiue illa fuerit introducta in conſolationẽ Prælati, de morte ſui beneficiarij, vt Nauar. vult *dicto loco*; ſiue ad ſedandas lites, vt Molin. contendit *citata col*. 10. parui enim momenti eſt hæc diſputatio; etenim conſuetudo legitimè præſcripta potens eſt, vt bona, quç Eccleſiç, vel futuro ſucceſſori debuerant reſeruari, iuſtis de cauſis in hanc, vel illam perſonam transferantur, *d. cap. cùm tibi, de teſt*. quia legem diuinam non offendit, ſed ſolam humanã: talis eſt hæc circa luctuoſa Igitur, &c. Qua in re obiter notamus cõtra Nau. *d*. §. 16. & Molin. *d. col*. 10. *in fin*. dum putant luctuoſam non niſi in vſus pios ab Epiſcopo expendẽdam eſſe: vnde vitio vertunt cuidam Prælato, quòd mulam valoris 200. aureorum, quam pro luctuoſa acceperat, illicò donauerit cognato ſuo diuiti: ſi enim conſuetudo hoc iuſta de cauſa introduxerit, vt in vſus prufanos aliàs licitos expendatur, ſine dubio illud facere poterit, vt ex iis, quæ circa generalem conſuetudinem in ſimili ſuprà reſoluimus, manifeſtè patet.

71 De his fructibus & redditibus eccleſiaſticis aliqua ſunt notanda: & primò, quòd poteſt Clericus beneficij ſui redditus alteri locare; non tamẽ adeò ad longum tempus, vt locatio huiuſmodi ad feudũ, vel ad alienationem videatur extendi, *c. veſtra, de locato*; quare nonnulli dixerunt, vſque ad ſeptẽnium, *c. fin*. cum gl. *ne Prælati vices ſuas*: alij verò vſque ad nouennium tantùm poſſe fieri locationẽ, Panorm. *in d. c. veſtra*. Poſtremò Paulus II. Sũmus Pont. *in Extrauag. Ambitioſæ. de rebus eccl. non alien. inter commun*. declarauit non poſſe locationes huiuſmodi vltra triennium fieri, Cou. *lib*. 2. *var. c*. 16. *n*. 4. Perez *ad tit*. 7. *lib*. 5. *Ordin. pag*. 202. Maſcard. *de prob. concl*. 603. *n*. 28. Azeued. *l*. 33. *tit*. 3. *lib*. 1. *noua Recop*. Catoc. *de locato, p*. 3. *tit. de rebus Eccleſ. locãd. concl*. 5. 6. & 9. Matta *voto* 204. Grilenzon. *conſ*. 86. *à n*. 1. Vaſq. *in opuſcul. de redditib. c*. 2. §. 2. *dub*. 1. *cum ſeqq*. Cald Pereira *de reſol. emphyt. cap*. 2. *n*. 18. Azor. *inſtit. moral. p*. 2. *lib*. 7. *cap*. 10. *q*. 5. & *p*. 3. *lib*. 8. *tract. de locato, c*. 5. *q*. 3. Squillante *de obligat. Cleric. p*. 2. *ex n*. 33. Leſſ. *de iuſtit. lib*. 2. *c*. 24. *dub*. 11. *n*. 68. Bonacin. *tom. tract. lib*. 1. *tract*. 2. *de alienat. bonorum eccleſ. q*. 2. *punct*. 2. *n*. 24. Vnde ad duo triennia locari nõ poſſunt, etiam adiecto pacto, vt poſt primum, incipiat ſecundũ, Cou. *d. n*. 4. Bonac. *d. puncto* 2. *n*. 24. Scott. *in ſelect. theſ. epiſt*. 43. *theor*. 115. & citati per me *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p*. 3. *all*. 95. *n*. 17. Cùm autem

72 promiſſio de re locanda non ſit locatio, nec alienatio, ſeu obligatio perſonalis alienandi, poterit beneficiarius obligare ſe obligatione perſonali ad dandã commoditatem, & ius percipiendi fructus ad multos annos, vel durante vita ipſius benaficiarij: quia hoc pacto non dicitur rẽ eccleſiaſticam alienare, cùm nullum ius rei transferat in alterũ, ſed ſolùm obligetur perſonaliter. Ita Gutier. *Canon. lib*. 2. *cap*. 13. Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. alienatio rerum eccleſ. num*. 18. *verſ*. 3. Molin. *de iuſtit. tract*. 2. *diſput*. 466. *num*. 5. *verſ. in tertio autem*, Filliuc. *in qq. mor. tom*. 3. *tract*. 44. *cap*. 2. §. 1. *q*. 8. Bonacin. *d. q. vnica, puncto* 2. *ſub n*. 24. *verſ. addo cum Molina*. Hinc dicit Rota *coram Dunan. deciſ*. 182. *n*. 4. quòd titulares benè poſſunt obligari ad annuã penſionem ex fructibus beneficiorum ſoluendam, vita ſua durãte, iuxta doctrinam Bart. *in l. codicillis*. §. *inſtituto n*. 4. *ff. de legat*. 2. in puncto Vitralin. *in Clem*. 1. *num*. 47. *de rebus Eccleſ. non alien*. quæ Clementina & alia Iura, quæ ex aduerſo citari poſſunt, loquuntur in venditione, & locatione, ſeu aliis ſimilibus contractibus, ex quibus transfertur ius percipiendi fructus iure proprio, & propria auctoritate, qui ideò quodammodo alienationes dicuntur.

Triennium huiuſmodi computandum eſt ex 73
tribus fructuum collectionibus, ita vt ſi ex quolibet triennio vnus tantùm fructus percipiatur, tunc triennium pro vno anno computari debebit, & locatio fieri poterit vſque ad nouennium, ſicut docent Cou. *d. cap*. 16. *n*. 6. Gutier. *Canon. lib*. 1. *cap*. 8. *n*. 12. Nouar. *in tract. de alienat. rerum eccleſiaſt. n*. 21. Quarant. *d. verb. alienatio rerum Eccleſiæ, n*. 18. Vaſq. *d. opuſc. de redditibus, c*. 2. §. 2. *dub*. 6. *n*. 30. Gardin. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. tom*. 1. *lib*. 5. *tit*. 3. *num*. 22. Cald. Pereira *d. cap*. 2. *num*. 31. Azor. *d. p*. 2. *lib*. 7. *c*. 10. *q*. 8. & *lib*. 9. *cap*. 2. *q*. 1. Marc. Anton. Genueuſ. *in praxi Archiep. Neapol. cap*. 60. *num*. 10. Filliuc. *d. tract*. 44. *c*. 2. *q*. 3. Bonacin. *d. puncto* 2. *num*. 24. *verſ. aduertendum*, Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p*. 3. *alleg*. 95. *n*. 4.

Verùm autem locatio facta vltra triennium in 74
totum vitietur, aut quoad triennium ſuſtineatur? Quæſtio eſt dubia, in qua vna opinio tenet, hanc locationem in totum nullam eſſe, nec quoad triennium ſuſtineri, vt probari videtur ex verbis *dicta Extrauag*. ibi, *nullius omninò ſit roboris, & momenti*, quæ propter illam particulam, *omninò*, omnes annos comprehendit, ac omnino ex parte locationem annullat. Quare ita docent Bart. *in auth. qui rem*, *n*. 7. & ibi Iaſon. *n*. 21. *C. de ſacroſ. Eccleſ*. Cou. *d. c*. 16. *n*. 5. Pinel. *in l*. 1. *p*. 3. *n*. 73. *in fine C. de bonis mat*. Gutier. *in repet. l. nemo poteſt. n*. 53. *ff. de legat*. 1. Valaſc. *de iure emphyt. q*. 29. *n*. 15. Cald. Pereira *de reſolut. emphyt. c*. 2. *n*. 30. & *de empt. c*. 32. Squillante *de obligat. Cleric. p*. 1. *n*. 35. Azor. *d. p*. 2. *lib*. 7. *c*. 10. *q*. 4. & *lib*. 9. *c*. 2. *q*. 4. Card. Mantic. *d. lib*. 5. *tit*. 5. *in princip*. Vaſq. *d. cap*. 2. §. 2. *dub*. 5. Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. cap*. 162. *num*. 21. Camil. Borel. *in ſumma omnium deciſ. tom*. 1. *tit*. 16. *num*. 5. Rot. apud Fariu. *deciſ*. 30. *p*. 1. *recent*. Altera opinio ex diametro contraria tenet locationem rerum Eccleſiæ factam ad plures annos, validam manere quoad dictum triennium, per reg. *vtile, de reg. iur. lib*. 6. eámque ſuſtinent Bald. *in auth. ſi quis vtrumque C. de ſacroſ. Eccleſ*. Clar. *in* §. *emphyteuſis, q*. 6. & *in* §. *donatio, q*. 17. *num*. 2. Molin. *de primog. lib*. 1. *cap*. 21. *n*. 38. *verſ. contrarium*. Molin. *de iuſtit. tract*. 2. *diſput*. 467. *col*. 2. Perez. *l*. 1. *tit*. 7. *lib*. 5. *Ordinam. pag*. 203. *col*. 1. Stephan. Quarãt. *d. verb. alienatio rerum eccleſ. n*. 18. Gam. *Luſit. dec*. 390. Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap*. 14. §. 7. *num*. 5. *verſ*. 4. Rebell. *de obligat. iuſtit. part*. 2. *lib*. 16.

lib.1 q.6. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſiaſt. reſol. 102. in 2. edit. Quas contrarias opiniones adhibita diſtinctione ad concordiam reduximus d. p. 1. alleg. 95. nu. 11. cum ſeqq. vt, ſcilicet prima procedat, quãdo tempus licitum ab illicito ſeparari nõ poteſt, veluti ſi conſtiterit, cõtrahentes ad minus tempore non eſſe contracturos; vel quando pro multis annis datur vnicum pretium, ſeu merces. At verò ſecunda opinio procedit, vbi tempus licitum ab illicito ſeparari poteſt; quod erit, ſi ex coniecturis appareat, contrahentes etiam pro tẽpore licito contracturos, & non dari notabile illorum intereſſe, etiamſi contractus non duret pro omni tempore.

75 Secundò adnotandum valde dubium eſſe qualiter fructus beneficij eccleſiaſtici inter hæredem beneficiari defuncti, & ſucceſſorem in beneficio ſint diuidendi? In primis attento Iure communi, quidam cenſent fructus huiuſmodi inter beneficiatum defunctum, ſeu etiam renunciantem, & ſucceſſorem eſſe diuidendos pro rata anni, arg. l. diuortio ff. ſoluto matrim. nam cùm beneficium detur propter officium, & ſeruitium Eccleſiæ, cap. cum ſecundum Apoſtolum, de præben. cap. fin. de reſcript. in 6 ſicut dos propter onera matrimonij. l. pro oneribus. C. de iure dotium. reducenda videtur diſpoſitio, & deciſio d. l. diuortio. Ideò hanc partem ſequuntur Cou. libro 1. var. 15. à n. 12. Flamin. Pariſ. de confident. benefic. q. 35. nu. 49. Sarmient. de redditib. eccleſ. libr. 4. cap. 6. num. 15. Eſcobar de ratiocin. tom. 1. comput. 10. n. 23. Molin. de primogen. lib. 3 cap. 11. n. 4. Gutier. canon. lib. 1. q. 33. Zerol. in praxi Epiſcop. p. 1. verb. beneficium, §. 6. & p. 2. verb. renunciatio §. 2. Parlador. differ. 120. §. 1. Caſtil. quotid. lib. 1. de vſufructu, cap. 79. à princip. Marc. Anton. Genuenſ. in pract. Archiep. Neapol. cap 53. in annot. nu. 11. Mol. de iuſtit. tract. 2. diſp. 635. num. 7. Nicol. Garc. de benefic. p. 2. cap. 1. num 97. Filliuc. in quæſt. moral. tom 3. tract. 41. c 6. quæſt. 6. num. 44. quorum opinionem procedere poſſe in locationibus domorũ, & ſimilibus in quibus ſua portio ſingulis diebus reſpõdet etiamſi dies ſolutionis non aduenerit, ait Bonacin. var. tract. diſput. 4 de oblibat. benefic. puncto 3. num. 7. verſ. ego tamen, in princ. quod etiam prius animaduerterat Monet. de diſtrib. quotid. part. 1. q. 4. num. 24. aſſerens meritò admitti poſſe opinionem Cou. de rata temporis, quoad fructus, qui percipiuntur ex domibus locatis propter rationem, quam affert idem Cou. non quidem d. num. 12. ſed nu. 4. Vincent. de Franch. deciſ. 79. Surd. conſ. 313. num. 2. Hieron. Gabr. conſ. 191. nu. 2. vol. 2. Honded. conſ. 84. num. 17. cum ſeqq. col. 2. Sperell d. dec. 82. 1. nu. 26.

76 Alij verò ſuſtinent fructus à ſolo ſeparatos inexactos ſpectare ad ſucceſſorem, non autem ad hæredes prædeceſſoris, vt per multa iura concludit Calderin. conſ. 1. num. 2. & verſ. tertius caſus, de pecul. Cleric. & Iaſ. conſ. 75. num. 6. & ſeq. vol. 3. Card. conſ. 110. nu. 2. Surd conſ. 313. num. 6. verſ. contrarium tamen, cum pluribus ſeqq. Ioan. Valer. de differen. inter vtrumque forum, verb. beneficium, differ. 2. Rota in Palentina fructuum, 26. Februarij, 1580. coram bonæ mem. Card. Lãcelloto ſen. & in nullius, ſeu Romana pecuniaria, 4. Iunij, 1593. coram Card. Blanchetto, impreſſa per Macheſ. de commiſſion. p. 1. pag. 424. nu. 5. & in Papien. fructuum, 21. Februarij, 1622. coram bo. mem. Remboldo.

77 Cæteri autem magis communiter tenent ad hæredem defuncti tranſire fructus ante obitum eius, qui beneficium habebat, collectos; pendẽtes verò ad Eccleſiam, vel ſucceſſorem in beneficio pertinere: quia Clerici in vita æquiparantur vſufructuariis, qui faciunt ſuos fructus iam collectos, & à ſolo ſeparatos, & eos tráſmittunt ad hæredes. Ita gloſſ. verb. primi anni, in cap. ſi propter, vbi Dom. num. 9. & Franch. num. 5. ac alij, de reſcript. in 6. gloſ. etiam verb. reſeruari, in cap. præſenti. vbi Prob. ad Monach. n. 1. de offic. Ordin. in 6. Hoſt. in cap. fin. n. 5. & ibi Zabarel. Imol. & Barbat. de pecul. Cleric. Antonius Corſet. in ſing. verb. Clericus, Nicol Gimen. in enchirid. benef. tit. 4 de gratiis expect. num. 24. Nau. de reddit. eccleſ. quæſt. 2. monitu 13. & conſ 7 ſub tit. de ſucceſſ. ab inteſtato, & conſ. 3. de pecul. Cleric. & conſ. etiam 3. de donat. D. Barboſ. in d. l. diuortio, p. 1. n. 44. & à nu. 56. Bellet. diſquiſ. Cleric. p. 1. tit. de bonis Cleric. §. 15. Rendinа in pro. aſtu. ar. recept. ſent. tit. 50. n. 6. tom. 1. Monet. de diſtrib. quotid. p. 3. q. 4. à n. 21. Bonac. loco proximè citato.

Superuenit tamen Bulla Iulij III. incip. Motu proprio, edita & publicata de anno 1550. qua expreſsè diſponitur fructus, vbi non ſpectant ad Cameram tanquam ſpolia, ſpectare ad ſucceſſores, etiam quòd maturati fuerint tempore beneficiati, dummodo realiter, & cum effectu percepti non fuerint, & aliis propriis bonis non incorporati, etiam quòd per beneficiarios non ſteterit, quominus illos exegerint, imò etiamſi pro eorum exactione omnem diligentiam iudicialiter agendó adhibuerint, cuius Bullæ meminit Rota in Mediolanen. fructuum 9. Martij, 1592. corã Orano, & in allegatis nullius, ſeu Romana pecuniaria, & in Papien. fructuum, Nauar. in ſum. Bullar. verb. tit. de beneficiorum fructibus non exactis in vita beneficiati, Alexãd. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 82. n. 53. 78

Sed dubitatur, an dicta Bulla Iulij III. ſit vſu recepta in Regnis Hiſpaniarũ, & in ſtatu Mediolanen. n. 11. Quoad Regna Hiſpaniarum Nauarr. conſ. 4. de ſucceſſ. ab inteſtato, & Nicol. Garc. d. cap. 1. num. 102. aſſerunt dictam Bullam in illis Regnis non eſſe vſu receptam, & generali conſuetudine in illis introductum, quòd hæredes beneficiatorũ ſuccedant in fructibus à ſolo ſeparatis, & nondum exactis, quam Rota firmauit in pluribus Regnis ſub eodem nomine Hiſpaniæ comprehenſis, nempe, pro Regno Caſtellæ in Palentina fructuum 26. Februarij, 1580. coram Card. Lancelloto ſen. & pro Regno Nauarræ in Pampilonen. fructuum apud Guidobon dec. 50. & pro Regno Cordubæ in Corduben. beneficiorum, 14. Februarij, 1620. coram bonæ mem. Card Caualerio, & pro comitatu Cataloniæ in Barchinonen fructuũ, 4. Iulij, 1607. corã bonæ mem. Iuſto. & in eadem 10. Decembris, eiuſdem anni, & 3. Decembris, 1610. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, & in Gerunden fructuum, 24. Maij 1599. coram bonæ mem. Iuſto, & pro Regno Luſitaniæ in Bracharen. fructuum, 3. Decembris 1617. coram R. P. D. meo Pirouano; quia Hiſpaniæ appellatione venit Luſitania, vt dicit Nau. conſ. 1. n. 1. de decimis, quem refert de appellat. verborum vtriuſque iuris ſignificat. appellat. 115. n. 1. 79

Quoad ſtatum Mediolanen. pariter aſſerũt dictam Bullam in eo non eſſe vſu receptam, Caualcan. dec. 40. num. 5 p. 5. & Nicol Garc. d. cap. 1. num. 103. Sed contrarium firmauit Rota in dicta Papien. fructuum, coram bonæ mem. Remboldo, in hæc verba Nec obſtat, quòd dicta conſtitutio non fuit vſu recepta, vel quòd ſaltem præſumptiua obſeruantia dictæ Conſtitutionis eludatur ex iuribus ponderatis in Mediolanen. fructuum, 9. Martij, 1592. coram bonæ mem. Orano, quia præterquam quòd videbatur, quod dicta Conſtitutio 80

ſtitutio fuerit publicata, habeatque decretum irritans, non poſſet dari de non vſu ipſius, nec minùs prætendi quòd fuerit per contrarium vſum abrogata, ex deductis per Gabr. de clauſ. lib. 6. concl. 3. num. 4 Rota dec. 197. n. 3. p. 1. in recent. Ceſſat enim difficultas, ex quo etiam dicta Conſtitutione circumſcripta dicti fructus inexacti ſpectant iuxta diſpoſitionem iuris communis ad ſucceſſorem, vt dictum eſt, non verò ad hæredem. Nec obſtat, quòd dicta diſpoſitio locum non habeat, quando in contrarium vrgeat conſuetudo Calderin. d. conſ. 2. ante fin. verſ. puto concludendum. Cou in cap. cum in officiis, num. 6. de teſtam. quia non probatur, quòd adſit aliqua conſuetudo in contrarium in ciuitate Papien. quæ tamen plenè, & concludenter probanda erat, gloſ. in l. 1. in verb. probatis. C. quæ ſit longa conſuet. Alex. conſ. 131. n. 9. lib. 2. Sotd. conſ. 313. num. 23. Cęſar. de Graſſis deciſ. 6. n. 5. de præbend cum aliis per Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 3. tit. 9. num. 72. Nec dici poteſt, quod dicta conſuetudo ſit probata ex quadam enuntiatiua eiuſdem Iulij III. in Breui, ſeu litteris anni 1553 quarum copia datur, quicquid eſſet dicendum, an dictæ literæ eſſent in forma probanti, & virium dicta enunciatiua, vtpote quæ emanauit ad patris ſuggeſtionem, probet, & præſertim quia, vt aliqui ex Dominis dicebant, Papa in dicto Breui non dicit, quòd fuit deducta, vt apparet ex lectura dicti Breuis, & inſuper viſum fuit, quòd, cùm Papa narrat, quòd in ſtatu Mediolanen. antiqua viget conſuetudo, quòd ſpolia perſonarum eccleſiaſticarum ad eorum hæredes tranſeant, huiuſmodi narratiua intelligi debeat de fructibus ſic exactis, & in horreum reconditis, aut de bonis ex fructibus ſic exactis emptis, quæ verè & propriè dicuntur ſpolia Clericorum, quia ſpolia ſunt rerum ad beneficiatos ſpectantium, & quæ in eorum peculio reperiuntur, vt in puncto fuit dictum in Romana, ſeu Vercellen. pecuniaria, coram bonæ mem. Card. Seraphino, quæ eſt inter impreſſas dec. 594 num. 5. non autem de fructibus inexactis, quos idemmet Iulius per Conſtit. vt ſuprà dictum eſt, ante dictum Breue editum voluit pertinere ad ſucceſſores, adeò quòd dicta narratiua non poſſit deſeruire ad probandum aliquam conſuetudinem quoad dictos fructus inexactos, de quibus agitur, ſed tantùm quoad ſpolia id eſt fructus exactos, qui ſunt extra controuerſiam. Et in omnem euentum ad effectum de quo agitur, ſufficit, quod ex dicta narratiua Breuis non remanet clarè probatum, quòd adſit in ſtatu Mediolani talis conſuetudo quoad fructus inexactos, cùm maximè huiuſmodi conſuetudo eſſet plenè & concludenter probanda, ex ſuprà allegatis. Hactenus Rota in dicta Papien. fructuum.

21 Hæc quæ circa non receptionem dictæ Bullæ ex relata deciſione colliguntur, habent locum in ſtatu Mediolaneo, nõ verò in Prouincia: nam Papia cuius illa deciſ. meminit, eſt de Statu, non verò de Prouincia: quia exempta & immediatè ſubiecta eſt Sedi Apoſt. Pro prouincia autem adeſt optima *Conſtitutio Concilij Prouincialis Mediolanen. VII. tit. de fructibus eccleſiaſt. verſ. ſi verò.* vbi agens de diuiſione fructuum, & prouentuum, præſcribit modum alendi ſucceſſorem, qui onera ſuſtinere debet illius beneficij, ex quo anteceſſor fructus percepit, ſic eleganter diſponit. *Fructus omnes à ſolo ſeparatos, etiamſi nondum exacti fuerint, aut reconditi, modò illo beneficiati hæredes priuſquam maturati eſſent in ſucceſſoris præiudicium à ſolo minimè ſeparauerint, & parte colonica duntaxat excepta, hæredibus ipſis: pendentes autem ſucceſſoribus in beneficio, excepta item parte colonica, adiudicamus, quod ſi fructus omnes, cùm beneficiatus obiit, à ſolo ſeparati fuerint, omnes quidem hæredum ſint, ij tamen oneribus beneficij ſatisfacient. At ſi Parochialis Eccleſia ſit, vel beneficium requirat reſidentiam perſonalem, ſucceſſori eam partem relinquere tenebuntur, quæ Ordinarij arbitrio definienda ad ipſius victum, & reliqua onera ſuſtinenda, vſque ad nouos fructus ſufficiat, habita temporis, & quantitatis annui redditus ratione. Si verò fructus in aditum locationibus, annuis cenſibus, ſimilibuſque conſiſtant, ad ratam temporis diuidantur. Penſiones autem pro fructibus bonorum ſimplici locatione debita, & loca fructuum ſuccedentes, ſiue dies ſolutionis ceſſerit, ſiue non, ad eum omninò pertineant ad quem fructus pertinere ſuprà decretum eſt. Quòd verò ad æs alienum ratione beneficij per beneficiatum contractum attinet, cuiuſmodi ſunt decimæ, penſiones non ſolutæ, ſalarium coadiutoris, reparationes bonorum immobilium, ornamenta Eccleſiæ aliave huius generis, ſi ſuperioribus annis contractum appareat, ipſius beneficiati hæredes creditoribus integrè ſatisfaciant. Si verò eo anno, quo ipſe deceſſerit, fructuum perceptorum, & temporis rationem habebit Epiſcopus, vt ſcilicet pro rata fructuum, quam quiſque perceperit, & temporis, quo nouos fructus percipientur, alienum æs perſoluatur.*

Verùm fructus beneficiorum peti poſſiot coram iudice laico? vide Mart. *de iuriſdict. p. 2. c. 40. in fine.*

CAPVT XVIII.

De Diſtributionibus quotidianis.

SVMMARIVM.

1 *Diſtributiones quotidianæ ita dicuntur, quia iuxta cuiuſque merita, ac laborem, & qualitatem diſtribuuntur.*

2 *Diſtribuere eſt ſuum cuique tribuere.*

3 *Diſtributiones quædam ſunt, quæ non diſtinguuntur à præbendis, & quædam, quæ à præbendis ſeparata, atque diſtincta ſunt.*

4 *Quotidianæ dicuntur diſtributiones; ſiue, quia quotidie diſtribuuntur, ſiue, quia diſtribuuntur iis, qui quotidie Horis Canonicis, diuiniſque Officiis interſunt.*

5 *Diſtributiones propriè definiuntur, vt ſint ſtipendia quædam perſonalia, quæ ex redditibus Eccleſiæ Canonicis, & Beneficiariis, ſeu Clericis Cathedralium diuinis Officiis intereſſentibus pro diuino Officio tribuuntur.*

6 *Beneficia manualia dicuntur diſtributiones quotidianæ, quia ad manum dantur iis, qui diuinis Horis interſunt.*

7 *Diſtributiones quotidianæ beneficia propriè, hoc eſt, pro eccleſiaſtico titulo ſumpta dici non poſſunt.*

8 *Diſtributiones non veniunt appellatione redditu um beneficij, nec appellatione fructuum.*

9 *Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione redditum, & prouentuum, dum de corpore beneficij non ſunt, ſed percipiuntur ratione beneficij perſonalis.*

10 *Diſtributiones quotidianæ ſecundùm aliquos tunc computantur inter fructus, redditus, & prouentus beneficij, quando agitur de ſola conſideratione, & æſtimatione beneficij, quæ in beneficiis ſolet exprimi ad hoc, vt Papa ſciat valorem ipſius.*

11 Diſtributiones ſaltem largè fructus dici poſſunt, ſecundùm ſubiectam materiam.

12 Diſtributiones inſtitutæ fuerunt, vt præter ſpiritualia præmia, quæ à Deo pro diuinis Officiis Clerici conſequuntur, etiam temporale ſtipendium pro victu ab Eccleſia reciperent.

13 Diſtributiones dantur propter interreſſentiam, tanquam propter cauſam, & rationem formalem.

14 Concil. Trid. ſeſſ. 21. de reform. c. 3. refertur.

15 Diſtributiones quotidianæ, quæ acceptæ fuerunt in tertia parte fructuum Dignitatum alicuius Eccleſiæ, aſſignari debent, non duobus tantùm Horis Canonicis, ſed etiam reliquis omnibus aliis, quibus non interfuerit, diſtributionem amittit.

16 Pars tertia in diſtributiones conuertenda non poteſt deduci, niſi ex Canonicatibus, & aliis beneficiis reſidentiam requirentibus in Cathedralibus, ſeu Collegiatis exiſtentibus.

17 Pars aliqua fructuum beneficiorum, quæ ſunt extra Eccleſiam Cathedralem applicanda diſtributionibus, non poteſt detrahi, niſi ipſa beneficia eſſent incorporata præbendis canonicalibus.

18 Pars tertia in diſtributiones conuertenda, ex omnibus Dignitatibus detrahenda eſt, niſi diſtributiones non habeant, quamuis locum in Capitulo teneant.

19 Pars tertia in diſtributiones conuertenda deduci debet de fructibus, non ſecundum taxam antiquam, ſed ſecundum valorem currentem.

20 Penſiones, & alia onera legitimè impoſita deducenda ſunt prius, quam detractio tertiæ partis in diſtributiones conuertendæ fiat.

21 Epiſcopus poteſt Dignitatibus, Perſonatibus, & Officiis ſtatuere certam officij & ſeruitij formam præter ſolitam, & pro lucrantur tertia parte præbendæ in diſtributiones conuerſa.

22 Diſtributiones, vbi eſſent ſufficientes, & tolerabiles, tertia pars fructuum præbendarum applicanda diſtributionibus detrahi non poteſt.

23 Licentia cauſa ſtudiorum etiam obtenta à Sede Apoſt. non excuſat ab amiſſione cæterarum diſtributionum quotidianarum.

24 Licentia conceſſa percipiendi fructus in abſentia, diſtributiones huiuſmodi abſentibus debebuntur, ſi totum in eis conſiſtat.

25 Canonicis Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum competit ius percipiendi quotidianas diſtributiones.

26 Canonice diſpenſato in ætate competit ius percipiendi diſtributiones: ſed, an competat vox in Capitulo oſtenditur.

27 Canonicis ſupranumerariis, & etiam cum expectatione præbendæ, competit ius percipiendi diſtributiones.

28 Canonici ſupranumerarij cum expectatione præbendæ, habent ſtatim omnia iura Canonia, veluti ſtallum in Choro, & vocem in Capitulo, niſi conſuetudo aliud habeat, & in aliis caſibus ibi relatis.

29 Canonia plenum ius, neque quotidianas diſtributiones habet ille, quem Papa mandat ſimpliciter recipi in Eccleſia, in qua eſt certus numerus Canonicorum, neque derogat certo numero, aut mandat recipi cum plenitudine iuris canonicalis.

30 Coadiutorem habens, ſiue ille ſit ſimplex, ſiue cum futura ſucceſſione, diſtributiones quotidianas lucratur.

31 Diſtributiones duplicatæ debentur habenti Dignitatem, & Canonicatum ex vi conſuetudinis, vel diſpenſationis in eadem Eccleſia.

32 Diſtributiones quotidianæ debent aſſignari ſingulis Horis Canonicis, & Miſſæ Conuentuali.

33 Conſuetudo valet, vt diſtributiones quotidianæ tribuantur non modo iis, qui integris Horis non interfuerint, verùm etiam non omnibus, ſed aliquibus, & certis duntaxat.

34 Canonicus de quotidianis diſtributionibus, poteſt pro ſuo libito & arbitrio diſponere; etiam per vltimam voluntatem.

35 Canonicus tranſmittit ſolùm ad ſucceſſorem, hæredemve ſuam diſtributiones quotidianas ad ratam temporis, quo diuinis in quolibet anno interfuit.

36 Diſtributiones quotidianas qui lucrentur.

37 Auditores Rotæ percipiunt diſtributiones in abſentia.

38 Inquiſitores contra hæreticam prauitatem percipiunt diſtributiones in abſentia.

Diſtributiones percipiunt in abſentia, eorum officio durante,

39 Collector generalis Cameræ Apoſt.

Subcollectores,

Aduocati, & Procuratores fiſcales,

Notarij in cauſis ſpoliorum.

40 Archidiaconus, vel Canonicus viſitans Eccleſiam, iure, vel redditus ſuæ Præbendæ, non amittit diſtributiones quotidianas: ſecùs ſi viſitaret ex officio, & iure ſibi competenti.

41 Archidiaconus viſitando Eccleſiam, iura, ſeu redditus ſuæ præbendæ, non poteſt percipere fructus illius Canonicatus quem obtinet ex diſpenſatione.

42 Pœnitentiarius, ſi dum recitantur diuina officia, audiat in Eccleſia confeſſiones, percipit quotidianas diſtributiones, etiamſi audiat confeſſiones peccatorum venialium, & non reſeruatorum.

43 Theologus diebus, quibus legit, habendus eſt tanquam præſens in Choro pro tota die.

44 Concilio generali intereſſentes, tanquam Theologi, vel Canoniſtæ, lucrantur diſtributiones quotidianas.

45 Concilio Prouinciali, vel Synodali intereſſentes diſtributiones quotidianas percipiunt.

46 Curæ animarum incumbentes imminenti ſuæ Dignitati, vel Canonicatui, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, diſtributiones quotidianas lucrantur.

47 Canonicus ab Eccleſia, cui eſt adſtrictus, abſens ex Pontificis priuilegio poteſt percipere quotidianas diſtributiones.

48 Canonicus miſſus à ſuo Epiſcopo ad viſitanda Limina Apoſtolorum eius nomine, & comitans ipſum Epiſcopum ad eadem Limina, diſtributiones quotidianas lucratur.

49 Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, Sede vacante, electus in Vicarium generalem, Officialem, & & Viſitatorem, non percipit quotidianas diſtributiones, ſi abſit à Choro.

50 Diſtributiones quotidianæ non debentur Canonico, qui munere Vicarij Epiſcopi fungitur.

51 Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repreſaliarum cauſa captus, & detentus, diſtributionibus quotidianis priuandus non eſt.

52 Diſtributiones quotidianas non amittit abſēs pro euidēti vtilitate Eccleſiæ, ſtāte cōſuetudine, &c.

53 Canonicus

55 *Canonicus Procurator Capituli, & pro negotiis Capituli aſſiſtens, tanquam preſens reputandus eſt.*

54 *Abſens à ſeruitio Eccleſiæ pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ, vel ſui beneficij debentur fructus, & diſtributiones.*

55 *Infirmus, qui perſonaliter diuinis Officiis intereſſe non poteſt, quotidianas percipit diſtributiones in abſentia.*

Diſtributiones quotidianas in abſentia lucrantur,

56 *Debilis in cruribus, vel tibiis,*

57 *Cæcus,*

58 *Podagra laborans.*

59 *Medicinam ſumens, vel ſanguine minutus,*

60 *Sanitatis cauſa balnea petens,*

61 *Lepra, aut alio morbo contagioſo laborans.*

62 *Infirmi tunc diſtributiones in abſentia lucrantur, quando diuinis Officiis intereſſe conſueuerunt, dum erant ſani.*

63 *Diſtributiones quotidianas percipere poſſunt infirmi, quamuis propria culpa in infirmitatem inciderint.*

64 *Senio ita confectus, vt reſidere, & intereſſe diuinis non poſſit, percipere debet quotidianas diſtributiones.*

65 *Abſens à choro, ac etiam à ciuitate, ob metum, ne occideretur ab inimicis, à Principe, &c. percipere debet quotidianas diſtributiones.*

66 *Timens redire ad patriam, vel in ea commorari ob bellum ciuile, aut externum, poteſt percipere diſtributiones.*

67 *Peſtis ob cauſam abſens à ſua Eccleſia diſtributiones quotidianas percipit, ſi probaretur ex antiqua conſuetudine eas dari ſolitas abſentibus ex iuſta cauſa.*

68 *Carceratus iniuſtè lucratur diſtributiones quotidianas ſi veniat abſoluendus.*

69 *Canonicus, qui per vim ab alio detinetur, & propterea non poteſt in illa Eccleſia diuinis intereſſe Officiis, poteſt diſtributiones lucrari.*

70 *Exulatus iniuſtè non admittit quotidianas diſtributiones.*

71 *Excommunicatus iniuſtè lucratur diſtributiones quotidianas, quamuis abſit à choro, ſi eo tempore, quo excommunicatio iniuſtè in eo lata fuit, præſens erat in loco beneficij.*

72 *Diſtributiones quotidianas amittit iuſtè excommunicatus.*

73 *Suſpenſus iniuſtè ab officio, vel beneficio, lucratur diſtributiones quotidianas, quamuis diuinis Officiis non interſit.*

74 *Diſtributiones non lucratur ſuſpenſus iuſtè ab officio, vel beneficio.*

75 *Interdictus iniuſtè ab Eccleſiæ ingreſſu lucratur diſtributiones.*

76 *Diſtributiones quotidianas amittit iuſtè interdictus.*

77 *Priuato iniuſtè debentur fructus, & quotidianæ diſtributiones.*

78 *Canonici celebrantes, dum diuina officia recitantur, lucrantur diſtributiones, ſi ad celebrandum compulſi fuerint ab eo, ad quem pertinet, vel ſi conſuetudine, &c.*

79 *Diſtributiones quotidianas amittunt ipſo iure ante vllam iudicis ſententiam, non intereſſentes diuinis Officiis.*

80 *Canonici obligantur ſub onere, & obligatione reſtitutionis diſtributionum pſallere, ſeu cantare in Choro cum aliis, & non ſatisfaciunt, ſi ſolum aſſiſtant, &c. contra citatos n.81.*

82 Cap licet, de præbend. & c. vnic. de Cleric. non reſident. in 6. *declaratur.*

83 *Canonici ſatisfaciunt Choro intereſſendo, & faciendo, vt Capellani, & cantores tantum in iis Eccleſiis, vbi talis viget conſuetudo.*

84 *Diſtributiones quotidianas amittunt dormientes & confabulantes in Choro, non in totum, ſed proportionaliter pro parte correſpondente defectibus, vt n.85.*

86 *Diſtributiones non intereſſentium diuinis Officiis, accreſcunt aliis Clericis, qui illis interſunt.*

87 *Concil. Trident.* in c.3. ſeſſ.21. de reformat. & in c.3. ſeſſ.22. etiam de reform. & numeris ſeqq. *declaratur & conciliatur.*

90 *Diſtributiones abſentium an debeantur, non ſolum actu intereſſentibus, verùm etiam aliis, qui iuris fictione cenſentur intereſſentes? oſtenditur.*

91 *Epiſcopus, & Capitulum non poteſt amiſſas diſtributiones ob non reſidentiam remittere, aut condonare illi ipſi, qui eas amiſit.*

92 *Canonicorum conſenſus non poteſt facere, vt qui non interfuit diuinis, habeat diſtributiones quotidianas, & neque ſtatuto, aut lege id poteſt conſtitui.*

93 *Capitulum totum per conſuetudinem non poteſt concedere, quòd abſens lucretur diſtributiones quotidianas, etiamſi per momentum temporis durauerit abſentia.*

94 *Diſtributiones præteritas retinere poſt Concilium Trid. prohibitum eſt, quamuis abſit omnis fraus, & conuentio.*

95 *Canonicus poteſt diſtributiones, quas alter amiſerat ſibi iam applicatas, & traditas poſtea illi ipſi donare.*

96 *Tranſactio fieri poteſt ſine ſuperioris auctoritate, quando controuerſia oritur ſuper diſtributionibus præteritis; ſed, an id liceat ſuper futuris diſtributionibus, ſeu ſuper iure illas in futurum percipiendi? oſtenditur, numer.97.*

QVIA diſtributiones quotidianæ nõ ſolùm fructus ſunt beneficiorum, vt vidimus, verùm etiam nonnunquã per ſe beneficia, vt infrà videbimus, propterea de his hîc primũ agemus: 1
& incipiendo ab etymologia nominis aduertendum eſt, diſtributiones dici; quia iuxta cuiuſque merita, ac laborem, & qualitatem diſtribuuntur: nam diſtribuere eſt ſuum cuique tribuere, *l.1. ff. familia herc.* Harum quædam ſunt, quæ non diſtinguuntur à præbendis, ſed ipſæmet præbendarum vice funguntur, vt ſunt diſtributiones illarũ Eccleſiarum, quarum fructus omnes in communi reponũtur, & Canonicis diſtribuuntur, de quibus *in cap. olim, de verbor. ſignif.* & apud Decian. *conſ.43. num.13. vol.1.* Menoch. *conſ.436. num.25.* quædam verò ſunt diſtributiones à præbendis ſeparatæ atque diſtinctæ, quales ſunt diſtributiones illarum Eccleſiarum, in quibus Canonici certas habent præbendas, & propterea quotidianas diſtributiones, quæ dantur intereſſentibus diuinis Officiis, de quibus *in cap. fin. de reſid. in 6. & in cap. vnic. de Cler. non reſid. eod. lib. & in cap. vlt. de conceſſ. præbend. eod. lib.* Pariſ. *conſ.32. num.7. & conſ.34. num.4. cum ſeq. vol.4.* Cou. *lib.3. var. cap.13. n.1.* Dec. *conſ.69. n.1.*

n.1.& 2.vol.1.& conſ.41.n.4 vol 3. Menald. *conſ.17. num. 4. vol.1.* Galet. *in margarita caſuum conſcient. verb. diſtributiones* 1. Barthol. à S. Fauſto *de Horis canon.lib.1.q.1.*

Quotidianæ autem dicuntur, ſiue quia quotidie diſtribuuntur, ſiue potiùs quia diſtribuuntur
iis, qui quotidie Horis canonicis, diuiniſque
Officiis interſunt, quaſi quotidianum, & diurnum ſtipendium, ſeu denarij diurni, vt docent
Cou. *d.c.13.in princ.* Monet. *de diſtrib. quot.p.1.q.1. à n.9.* Azor. *inſtit. mor. p. 2.lib. 7.c.7.in princ.* Trullench. *in præcepta Decalogi lib. 1.c. 8.dub.1.num.1.*
5 Barthol. à S. Fauſto *d.lib.3.q.1.* qui varias afferunt
diſtributionum huiuſmodi diffinitiones, & magis propriè definiuntur, vt ſint ſtipendia quædam
perſonalia, quæ ex redditibus Eccleſiæ (præter
præbendam, aut portionem certam pro beneficio
competentem) Canonicis, & Beneficiariis, ſeu
Clericis Cathedralium diuinis Officiis intereſſentibus pro diuinis Officio tribuuntur, quæ
etiam manualia, beneficia nuncupantur, *in d.cap. olim, & in d.cap.vnic.de Cleric. non reſid.lib 6.* ſiue,
quia ad manum dantur iis, qui diuinis Horis intereſſunt; vt voluerunt Prob. ad Monach. *in d.cap. vnic.n.3.* & Franc. Duaren. *de benef. lib.7.c.4.paulo*
6 *poſt princip.* ſiue quia pendent, & tribuuntur à manu eas diſtribuentis illis duntaxat, qui Eccleſiis
inſeruiunt, & pro ratione ſeruitij prout exiſtimauit Steph. Duraot. *de ritib. eccleſ. lib.3.c.15.num.3.*
7 quem citat Monet. *d.p.1.q 2 n.15.* non eſt tamen
propria appellatio illa; quia quotidianæ diſtributiones, beneficia propriè, hoc eſt; pro eccleſiaſtico titulo ſumptæ dici non poſſunt, vt reſoluunt citati per me *de appellatiua verbor. vtriuſque Iuris ſignificat.appellat.173.n.4.*

8 Quod adeò verum eſt, vt appellatione redditus beneficij non veniant diſtributiones, vt
conſtat ex *cap licet. de preben.* ibi, *prouentus ſuos eccleſiaſticos faceret integrè miniſtrari; volumus tamen, vt quotidianas diſtributiones percipiat, &c. cap. 2.de priuileg.lib.6.* & probauimus *d. tract.de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignif.appell.251.n.5.* & *ibi* citatis addo Barthol. à S. Fauſto *d.lib. 3.q.4.* Sanctarel. *var.reſol q.6.n.14.* Prout nec etiam comprehenduntur appellatione fructuum, ſicut colligi
videtur ex Conc. Trid. *ſeſſ.24.de reform. c.12 verſ. præterea*, vbi cùm conſtituiſſet ſancta Synodus
eos, qui obtinent Canonicatus, Dignitates, Præbendas, aut Portiones in Eccleſiis Collegiatis, ſi
vltra tres menſes abfuerint, primo anno priuari
dimidia parte fructuum, quos ratione præbendę,
ac reſidentiæ fecerunt ſuos, & ſi iterum eadem
vſi fuerint negligentia, priuari omnibus fructibus, ſubdit poſtea, *diſtributiones verò, qui ſtatis horis interfuerint, recipiunt;* dictio enim illa aduerſatiua,
verò, poſita inter fructus, & diſtributiones, apertè
oſtendit ea inter ſe potiùs aduerſari, quàm quòd
alterū alterius appellatione cōtineri poſſit, & ideo
ſic docent Cou. *lib.3.c.13.n.1.* Cæſ. de Graſſis *deciſ. 5.n.1.de præben.* Caſſad. *deciſ.vn.de clericis non reſid.* Rot. *deciſ.330.n.2.p.1.& deciſ.1170.num.2.p.3.diuerſ.* Alexand. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ.deciſ.96. n.23.* Ojeda *de incompat. benef.p.1 2.c.1.n.8.* Eſcob. *de ratiocin.c.19.n.17.* Rot. *deciſ.330 n.1.& 1.p.2.diuerſ.* vbi quòd hæ diſtributiones non dicuntur
fructus beneficiorum, ſed potiùs dantur ratione
certi miniſterij perſonales, Modero. *de protect.Regia p.4.c.3.n.63.cum ſeqq.* Carol. Marant. *tom.1.cōtrouerſ.reſp. 18. n. 51.pag.127.* Fr. Emman. *quæſt.regul.tom.2 q 74.art.4.* Azor. *inſtitut.moral p.2.lib.7.* Vaſq. *in opuſc.de beneficr.cap.10.§.3.* Marign. *de diſtrib.c.71.num.4.* Barthol à S. Fauſto *d lib.3.q.3.* &
eſt communis ſententia, de qua Sanctarel. *d.q.6.*
9 *à n.6.* Nec denique appellatione redditurum, &
prouentuū, dum de corpore beneficij non ſunt,
ſed percipiuntur ratione ſeruitij perſonalis, *cap. licet vobis, cum gloſ. de præbend.* & cum hac parte
tranſit verior opinio, de qua per Cæſ. de Graſſis
deciſ.9 de præben. Achil. *deciſ.8.n. 2 de penſion.* Grilenzon. *conſ.81.n.2.* & alios congeſtos per Monet.
d.p 1.q.6. & idem fuit firmatum *in Reatina penſionis, 10. Iunij, 1588 coram bonæ mem. Card. Pamphilio ſen. & in Calagurritana penſionis, 26. Decembr 1589. coram bonæ mem. Penia.*

10 Verùm, licèt hoc regulare ſit, tamen quandò
agitur de ſola conſideratione, & æſtimatione beneficij, quæ in litteris ſolet exprimi, ad hoc vt
Papa omnibus computatis ſciat valorem ipſius
ſecundùm vſum communem loquendi: tunc quia
computatio non fit ad effectum grauandi, ſed ad
alium, nempe ſuſtinendi gratiam penſionis intra
valorem præbendæ beneficij, debent diſtributiones quotidianæ computari inter fructus, redditus, & prouentus beneficij; ſecundùm Gemin. *in c. fin.n.2.* & Franch. *n.1.de reſcript. in 6.* Caſſad *deciſ. vnic. de Cleric.non reſiden* Boër. *deciſ.340.ante n.4.*
Sed nec hæc declaratio videtur admittenda: quia
Gemin. & Franch. non diſtinguunt caſum à caſu,
ſed ſimpliciter tenent diſtributiones comprehendi: quorum opinio aduerſatur veriori ſuprà
relatæ; at Boër. refert quidem opinionem Gem.
ante n.4. ſed immediatè contrariam adducit, &
ſequitur. Nec attenditur in narratis litterarum
Apoſt. communis vſus loquendi, ſecundùm vulgarem ſermonem: ſed modus loquendi litteraliter, ex quo gratia in litteris eſt Latinè concepta,
Bald. *in lege, circa fin.ff.de legit.hæred.* Caſſad. *d.deciſ. vnic.n.4.de Cleric.non reſid.*

Etſi in aliquibus caſibus veniant diſtributio- 11
nes ſub nomine fructuum, eò quòd ſaltem largè
illæ fructus dici poſſint, ſecundùm Puteo. *deciſ. 239. num. 3.& 4.lib. 1.in correctis*, & alios citatos
per Monet. *d.p.1.q.7.num.13.& q.7.num.8.* tamen
comprehenſio earum non ſemper, & indiſtinctè
ſequitur, ſed ſecundùm ſubiectam materiam regulari debet, atque ita dum agitur de fructibus
alicuius Canonicatus non habentis præbendam,
aliuſve fructus præter diſtributiones quotidianas, tūc per expreſſionem fructuum etiam diſtributiones erūt comprehenſæ, ne diſpoſitio otioſa
remaneat, Gemin. *in cap. præſenti, num. 19.de offic. Ordin.lib.6.* Prob. ad Monach. *in d.cap.vnic. nu.60. & 64. de Cleric. non reſid.* Tiber. Decian. *conſ.43. num.14.vol.1.* Trullench. *d. lib.1.cap.8.dub.1.num. 2*, idem videtur in caſu Mohed. *deciſ.6. de præbend* vbi agitur de condemnatione fructuum in cauſis beneficialibus ſuper beneficiis Capitularibus
propter ſtylum Rotæ, ex quo non fit condemnatio, niſi cum fructibus perceptis, & qui percipi
potuerunt, Potan. & alij citati per Monet. *d. q. 6.num.16.* & ſecundùm eandem ſubiectam materiam, Rot. *in Oriolen. Canonicatus, 10. Iunij 1620. coram bonæ mem. Remboldo*, dicit narratiuam non
eſſe iuſtificatam, quod Archidiaconatus nullos
prouentus haberet ad effectum illum retinendi
ſimul cum Canonicatu, dum habebat diſtributiones quotidianas: quia, ſi Papa ſciuiſſet tales
habere, non dediſſet retentionem Canonicatus:
eodem modo intelligendus venit Caſſador. *deciſ. 6.de præbend.* ad ſuſtinendam prouiſionem Apoſt.

reſpectu beneficij, etiam quòd nihil dixerit impetrans de quotidianis diſtributionibus, pendẽte lite perceptis: quia ſubiecta materia, id eſt, æquitas ſuadebat, vt in expreſſione fructuum comprehenderentur pro ſuſtinenda gratia prouiſionis beneficij, quam æquitatem Domini de Rota non conſiderarunt pro ſuſtinenda penſione ſine cauſa reſeruata, & ſi quæratur de ratione differentię inter vnum, & alium caſum, illa patens eſt, quia prouiſio beneficij vtilis eſt Eccleſiæ propter ſeruitium: penſio verò ſine cauſa odioſa eſt de ſui natura, & oneroſa Eccleſię Non obſtat *deciſ. 550. n. 5. p. 1. recent.* quia eo caſu reſeruatio legebatur ſuper omnibus fructibus, iuribus, obuentionibus & emolumentis, & ſic per verba vniuerſalia, quæ non cadunt in præſenti lectura, quæ ſi extarent, aliter certè eſſet dicendum propter deciſionem *Reatina penſionis* ſuprà allegatam.

12 Inſtitutæ fuerunt diſtributiones huiuſmodi, vt præter ſpiritualia præmia, quæ à Deo pro diuinis Officiis Clerici conſequuntur, etiam temporale ſtipendium pro victu ab Eccleſia reciperent, *cap. clericus victum* 20. *diſt.* ac propterea etiam frequẽtius, ac diligentius pro Officiis diuinis recitãdis ad Eccleſiam conuenirent, *d. c. vnic. de Cleric. non reſid. lib.* 6. Vgolin. *de officio Epiſcopi*, *c.* 19. §. 2. *n.* 2. Trullench *d. lib.* 1. *c.* 8. *dub.* 1. *in fine*, *& dub.* 3. *n.* 1. & ſic datur propter intereſſentiam tanquam
13 propter cauſam, & rationem formalem, Monet. *d. p.* 1. *q.* 4. *n.* 15. nec ſimonia committitur, cùm imprimis dentur, vt Deo inſeruiant, & munera ſua obeant, Vgolin. *de ſimon. tab.* 1. *c.* 9 §. 6. *n.* 4. ac propterea eſt conſtitutum *in c. licet de præbend.* vt intereſſentibus tantùm diuinis Officiis tribuãtur, aliis verò minimè, quacunque contraria conſuetudine non obſtante; & qui eas, cùm præſentes non fuerint, recipere audent, earum dominium non acquirant, nec faciant eas ſuas, ſed ad earum rẽſtitutionem teneatur, *d. cap. vnic.* Excipiuntur autem multi caſus, de quibus infrà.

14 Ne qua ex parte minuatur diuinus cultus, ſed ei debitum in omnibus rebus præſtetur obſequium, ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.* 21. *de refor. c.* 3. in Eccleſiis, tam Cathedralibus, quàm Collegiatis, in quibus nullæ ſunt diſtributiones quotidianæ, vel ita tenues, vt veriſimiliter negligantur, tertiam partem fructuum quorumcumque, reddituum, tam Dignitatum, & Canonicatuum, quàm aliorum omnium eiuſdem Eccleſiæ beneficiorum, ſeparari debere, & in diſtributiones quotidianas conuerti, quæ inter omnes diuinis intereſſentibus proportionabiliter iuxta diuiſionem Epiſcopi diuidantur. Vnde S. Congreg. Conc.
15 cenſuit *diſtributiones quotidianas, quæ acceptæ fuerunt in tertia parte fructuum Dignitatum alicuius Eccleſiæ, aſſignari debere, non duabus tantùm Horis Canonicis, ſed etiam reliquis omnibus aliis, quibus qui non interfuerit, diſtributionem amittit*, vt referunt Nicol. Garc. *de benefic. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 489. Vgolin. *de officio Epiſcopi*, *cap.* 19. §. 2. *num.* 4. Petr. Enriq. *theor.* 21. Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 1. *q.* 3. *n.* 1.

Hæc tertia pars non poteſt deduci, niſi ex Ca-
16 nonicatibus, & aliis beneficiis reſidentiam requirentibus in Cathedralibus, ſeu Collegiatis exiſtentibus, quia extra Eccleſiam Cathedralem, vel Collegiatam decretum Conc. *d. ſeſſ.* 21. *c.* 3. *de reform.* locum non habet, vt cenſuit S. Congreg. Conc. quam refert Garc. *d. p.* 3. *c.* 2. *nu.* 473. *cum ſeq.*
17 Vnde detrahi non poteſt aliqua pars fructuum beneficiorum, quæ ſunt extra Eccleſiam Cathedralem, applicanda diſtributionibus, niſi ipſa beneficia eſſent incorporata Præbendis Canonicalibus, Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *cap.* 3 *n.* 7. *verſ. de diſtributionibus*, Zerol. *p.* 1. *verb. diſtributiones quotidianæ*, §. 2. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 288. *num.* 3. *verſ. de diſtributionibus.* Detrahenda 18
quoque eſt huiuſmodi tertia pars ex omnibus Dignitatibus, vt clarè diſponit idem Conc. *ſeſſ.* 21. *c.* 3. *de reform.* quamuis de iurepatronatus ſint, niſi repugnet fundatio, cui *in d. c.* 3. *ſeſſ.* 21. *&* 22. non eſt derogatum, Garc. *d. c.* 2. *n.* 492. *& ſeqq.* Non comprehenduntur tamen Dignitates, quæ, etſi locum habent in choro, nullas tamen habent diſtributiones quotidianas, nec ſufficientes præbendas, vel fructus tenues, quæ retineri poſſunt cùm Canonicatibus, vbi eſt conſuetudo abſque alia diſpenſatione, per *c. licet, de conſuetud. in* 6. ex Nicol. Garc. *d. c.* 7. *n.* 483 & ita facienda eſt deductio ex illis Dignitatibus, quarum fructus ſunt illius Eccleſiæ, in cuius choro hæ Dignitates ſedem habent; ſecùs verò ſi nullos fructus perciperent ex illis Eccleſiæ, ſed haberent proprios, & diſtinctos à menſa Capitulari, idem Garc. *d. cap.* 7. *n.* 465. Et aduertat Epiſcopus, quod quando vſus eſt remedio *d. c.* 3. *ſeſſ.* 21. in detrahenda tertia parte ex Dignitatibus, non poteſt vti remedio altetius *cap.* 1. *ſeſſ.* 22. in detrahenda ex illis alia tertia parte; ita ex ſententia S. Congreg. idem Garc. *d. c.* 7. *n.* 472.

Hæc deductio facienda eſt de fructibus non 19
ſecũdùm taxam antiquã, prout eſt in libris Capitulorum, ſed ſecundùm valorem currentem, Garc. *d. p.* 3. *c.* 2. *n.* 467. *& c.* 4. *nu.* 22. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 488. *n.* 3. & ita ſecundùm verum valorem, & non ſecundùm taxam præbendarum, idem Garc. *d. p.* 3. *c.* 2. *n.* 467. Et antequã iſta 20
detractio fiat, deducendæ ſunt priùs penſiones, & alia onera legitimè impoſita, quandiu iſta durauerint; ſed de nouo impoſita non comprehendunt iſtam tertiam partem, idem Garc. *d. c.* 7. *num.* 468 vbi etiam, quòd de fructibus alteri reſeruatis non fit iſta detractio, donec reſeruatarius vixerit. Et nouiſſimè quòd huiuſmodi aſſignatio, vt *ſuprà* facienda intelligatur deductis oneribus, cenſuit S. Cong. Conc. *ſub die* 7 *Aprilis* 1629.

Epiſcopus poteſt Dignitatibus, Perſonatibus, 21
& Officiis ſtatuere certam Officij, & ſeruitij formam præter ſolitam pro lucranda tertia parte Præbendæ in diſtributiones conuerſa. Ita ex S. Congregationis ſententia Garc. *d. p* 3. *c.* 2. *n.* 490. Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de epiſcopis*, *n.* 81.

In illis Eccleſiis, in quibus diſtributiones nõ 22
ſunt regulariter tenues, ſed pingues, licèt ſint aliquæ Horæ, quæ non habẽt diſtributiones, aut tenues, debent eis rationabiles aſſignari, detrahẽdo aliquam partem fructuum à præbendis; non autem ab aliis diſtributionibus cæteris Horis aſſignatis: idem Garc. *d. c.* 2. *n.* 484. Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 3. *n.* 1. Nam, vbi eſſent diſtributiones ſufficientes & tolerabiles, tertia pars fructuũ præbendarũ applicanda diſtributionibus detrahi non poteſt, Piaſec. *vbi ſup.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 388. *n.* 2. Zerol. *p.* 2. *verb. diſtributiones quotidianæ.*

Licentia cauſa ſtudiorum etiam obtenta à Se- 23
de Apoſt. non excuſat ab amiſſione cæterarum diſtributionum quotidianarum, vt refert deciſum Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. n.* 179. Sed, vbi nulla eſt Canonicorum, aut Clericorum Præbenda

24 da,vel portio,ſed totum in diſtributionibus beneficiorum conſiſtit,conceſſa licentia percipiendi fructus in abſentia, diſtributiones illæ huiuſmodi abſentibus debebuntur, vt probatur *in d.c.cùm olim,de verbor ſignif.* gloſ.*in cap.licèt 32.de præbend.* vbi Abb.& alij communiter,*gloſ.pen.in d.cap.vnic.de Cleric.non reſid.in 6.* Rebuff.*de priuileg.ſchol.priuil.31.n.12.* Horat Lut.*eod.tract.priuil. 98. verſ. primò limita.* Patiſ.*conſ.32.à num.7.lib.4* Aym.*conſ. 135.n.24.* Benni.*de priuileg.Iuriſconſult.p. 1.priuil. 55.num.8.*& ideò ſi eſſet aliquis Canonicus ſine Præbenda , debentur ei diſtributiones pro intereſſentia; ſicut & aliis,*c.dilectus,de præbend.*

25 Ius percipiendi quotidianas diſtributiones competit Cathedraliũ , & Collegiatarum Eccleſiarum Canonicis,vt probatur *in d.c.vnic.de Cler. non reſid.lib.6 & in Clem. 2.de ætate,& qual.& in Extrau.nonnullis,la 1.§.præterea, de præbend. in er commun.* & conſtat ex *cap. licet , de præbend. & ex* Conc.Trid.*d.ſeſſ.21.de reform.c.3.& ſeſſ. 24. etiam de reform.c.12.verſ.præterea* , ac etiam Clericis earundem Cathedralium,& Collegiatarum Eccleſiarum,vt clarè colligitur ex *d.c.vnic.*ibi,*conſuetudinem,quam Canonici , & alij beneficiati , ſeu Clerici Cathedralium,& aliorum Collegiatarum Eccleſiarum diſtributiones quotidianas* , &c. iuncta lectura *d. Clem.2.*& Conc.Trid.*d.cap.12.verſ.præterea* , latè probat Monet.*de diſtrib.quotid.p.2.q.1. ex num.5.* Sanctarel.*var.reſol.q.12.à princ.* Barthol à S. Fauſtn *de Horis canon.lib.3.q.7.*

Competit quoque ius percipiendi quotidianas
26 diſtributiones Canonico diſpenſato in ætate: nam eo ipſo,quòd fuit ſic diſpenſatus , & prouiſus de Canonicatu, præbenda,fructibus,& ſtallo, debet admitti ad diſtributiones quotidianas,prout alij Canonici:ea ratione, quia Concil. Trid.*c. 4.ſeſſ.22.de reform.& Clem.vt ij,de ætate , & qual.* locum non habent in impedito defectu ætatis, nec in legitimè diſpenſato , ſed ſolùm in negligente,& nolente,ex gloſ.*verb.legitimo, in d.Clem. vt ij*,& cenſuit S.Cong Concil.inhærendo reſolutionibus antiquis; *in vna Reatina, 10.Iulij 1627 & in alia montis Politiani 13. Ianuarij 1629.* & nouiſſimè Carol.de Anſaldis Clericus S.Miniati in ætatis ſuæ anno 16. prouiſus à Sanctiſſimo D.N.D.Vrbano VIII.ad Canonicatum obtinendum in Cathedrali eiuſdem ciuitatis , petiit declarari,ſe vocem in Capitulo habere.ac diſtributiones quotidianas, dum Diuinis Officiis intereſt lucrari. *Die 15.Septembris 1629.* S. Cong.Cardinalium Conc.Trid interpretum ſecundùm ea, quæ proponuntur,cenſuit *prædictum Oratorem vocem in Capitulo habere, & diſtributiones quotidianas, dum Diuinis Officiis intereſt, lucrari.* Sed quoad vocem pro indubitato teneo , illas deciſiones procedere ex ſufficientia diſpenſationis ; aliàs enim contrarium verius exiſtimo , & reſoluit Rota *in Senen. Archipresbyteratus 23.Iunij 1606 coram bonæ mem.Card.Lancellotto tun.* in hæc verba. *Nec obſtat,quòd Felin.dicit in c.poſtulaſti,n. 1.de reſcript. dum tenet,quòd diſpenſatus , vt poſſit habere præbendam habentem ſacrum Ordinem annexum , non ſit diſpenſatus.vt poſſit habere vocem in Capitulo, cùm diſpenſatio operetur,ſine illo acceſſorio,nempe ſuper Canonicatu;quia loquitur in minori , qui eget duplici diſpenſatione ad obtinendum Archidiaconatum , & diſpenſatione ad obtinendum ſacrum Ordinem, cui eſt, votum annexum propter duo impedimenta ; ita vt diſpenſatus quoad vnum , non ſit diſpenſatus quoad aliud,&c.*

Et non ſolùm ad illos,qui ſunt de numero Canonicorum,pertinet ius percipiendi quotidianas diſtributiones , ſed etiam ſupranumerariis , & creatis cum expectatiua præbendæ , vt docent Ludouicus Gomez *in tract de gratia expect.q.n.28* Staphil.*de forma expect.form.1.n. 8. & 12.* Hoied.*de incompatibilitate beneficiorum.p.1.c.12.num. 6.per text.in cap.cùm M.*Ferrarienſis,*de conſtitut.* hi enim 27
Canonici recepti vltra numerum , habent ſtatim omnia iura Canoniæ , veluti ſtallum in choro,& 28
vocem in Capitulo,atque ideò poſſunt eligere,& eſſe delegati Papæ , & habere prærogatiuas omnes,quibus cæteri Canonici gaudent ; ſicut tradunt Doctores *in d.cap.cùm M.* Ludou Gom.*de gratia expectat.num.35.& 38.*Staphil. *form. 1. à n.2.*Hoied.*d.cap.12. num. 6.* niſi ſit conſuetudo; quòd Canonici huiuſmodi vltra numerum excepti non habeant iura Canoniæ,Felin *in d cap.cùm M.num.23.in fine,*Staphil.*d.form.1.num.11.& 12.* aut niſi eſſet conſuetudo , quòd Canonicus non poſſit adminiſtrare iura Canoniæ,niſi priùs fuerit inſtallatus Doctores *in d.cap.cum M.* , vbi Rip. *num.187.* Vel niſi etiam receptus in Canonicum quis ſit,non ſimpliciter ,ſed cum hoc , quòd ſit ſupranumerarius: nam tunc conſtat,quòd Canonici voluerunt frangere numerum , & ius integrum de nouo creare,iuxta text.*in cap. dilecto , de præbend.*ſed ſolùm illi dare quoddam ius extraordinarium , & præparatorium ad futurum ius integrum obtinendum. Abb. *in d.c. cùm M. n. 11. in fine,*Felin.*num.23.verſ hanc.concluſionem*,&Rip.
num.188. Et denique non habet plenum ius Ca- 29
noniæ , neque quotidianas diſtributiones ille, quem Papa mandat ſimpliciter recipi in Eccleſia,in qua eſt certus numerus Canonicorum,nec derogat certo numero , aut non mandat recipi cum plenitudine iuris Canonicalis , vt per Abb. *in d.c.cùm M.num.32.*Rip.*n.189.* Steph. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.877.n.8.*Menoch.*conſ.179.n.22.* Lotter.*de re benef.lib.1 q.19.n.48.*Latè Monet.*d.p. 2.q.1.à n.4.*vbi *n* 20.ſubdit Canonicos Eccleſiarum non numeratarum,de quibus meminit tex. *in d.cap.dilecto,de præbend.*capaces eſſe diſtributionum quotidianarum,

Quotidianarum quoque diſtributionũ capax
eſt obtinés in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata Dignitatem,Canonicatum,aut portionem, cui ab habente ad id poteſtatem datus ſit Coadiutor ſimplex,vt reſoluit Monet.*d.p.2.q.1.n.* 22.vbi *n.* 24.ſubdit Epiſcopum iure Ordinario poſſe dare talem ſimplicem Coadiutorem Archidiacono ratione ſui officij,vt habetur *in cap.fin. de Cleric. ægrot.*Idem dicendum, vbi Coadiutor datus eſſet à Summo Pont.cum futura ſucceſſione: nã etiam tunc Coadiutus capax eſt quotidianarum diſtributionum , ac nullum talem haberet coadiutorem,vt per Nau.*conſ 5.aliàs 2.n.23.& 6. de Cleric. ægrot.*Gonzal.*ad reg.8.Cancel.gloſ.5.§ 9.num.* 15.S. Cong.Conc.*in Vrbeuetana 9.Sept.* 1628. cenſuit diſtributiones quotidianas deberi Canonico Coadiuto,infirmo,vel non ſeruiente Coadiutore. 30

Dignitatem & Canonicatum ex vi conſuetu-
dinis , vel diſpenſationis in eadem Eccleſia habenti debentur diſtributiones duplicatæ , vt reſoluunt Doctores per text.ibi *in cap. cum olim , de ſent.& re iudic.*Duen.*reg.206.limit.4.* Coo.*lib. 3. var.c.13.n.6* Nau.*de Orat.miſcel.60 n. 15.* Hoied. *d.p.1.c.12 à n.15.*Rebuff. *in praxi tit. de diſpenſat. ratione æt verſ.in Cathedralibus, ad fin.* Azor. *inſtit. moral.p.2.lib.7.cap.7.q. 13.* Adrian. Neguſaot. *in* 31

*ſylua reſponſ.q.*294.*num.*3.Nald.*in ſum. verb.Canonicus,num.*1.Vaſq.*in opuſculo de benefic.cap.* 4.*dub.*1.§.;.Barthol à S.Fauſto *de Horis* canon.*lib.*3.*q.* 32. Filliuc.*in quaſt.moral.lib.tom.*3.*tract.*41.*c.*6.*num.*35. Rot.*in Piſana diſtributionum* 5. *Iulij* 1628. *coram Card.Virili.*Monet.*d.p.*2.*q.*4 *per tot.*vbi *à num.*19. ſubdit,quòd obtinẽs duos Canonicatus in diuerſis Eccleſiis citra diſpenſationem , nequit duplices habere diſtributiones , & quidem ſi eodem tempore diuina Officia recitentur ; & quòd ſi ex diſpenſatione Apoſt.Canonicus qui ſit in pluribus Eccleſiis,tunc pro tempore , quos in eiſdem Diuinis intereſt,lucrari poterit vbique diſtributiones , cùm id faciat , ad quod illæ tribuuntur, & alioquin iuſtè retineat vtrumque Canonicatum,me citato *in hoc loco* Trullench *d.lib.*1.*cap.*8. *dub.*5.*n.*2.

32 Singulis Horis Canonicis, & Miſſæ Conuentuali debent diſtributiones quotidianæ aſſignari, gl.*verb.ordinationem,in d.c.vnic. de Cleric. non reſid. in* 6.*& verb.Canonicus,in Clem.*1. *de celeb. Miſſar.* Sanctarel.*var.reſol.q.* 18.*à n* 4.Monet.*d.p.* 2.*q.*3.*ex n.*1.vbi *n.*46.rationabiliorẽ & honeſtiorẽ ſit eſſe ordinationem, quæ omnibus Horis , ac ſingulis ſuam propriam diſtributionum portionem aſſignat,& *n.*14.ſubdit,quòd poteſt etiam,& fortaſſe debet non modò ipſis diuinis Officiis , verùm & ſupplicationibus,Conuentibus,Capitularibus,& aliis ſimilibus , quæ communiter à Clericis Eccleſiarum Collegiatarum obeuntur,portio aliqua diſtributionum quotidianarum aſſignari:& *n.* 13. reſoluit,quòd ad Epiſcopum, & vnanquanq; Eccleſiam ſpectat ſtatuere , quænam portio diſtributionum vtrique Horæ Canonicæ,diuino Officio,eccleſiaſticæ functioni aſſignanda ſit;& *n.* 20. quòd diſtributiones quotidianæ aſſignatæ intelliguntur Horis , ac diuinis Officiis,non quouis modo,ſed integris & completis.

33 Valet tamen conſuetudo , vt diſtributiones quotidianæ tribuantur nõ modò iis, qui integris Horis non interfuerint,verùm etiam non omnibus , ſed aliquibus, & certis duntaxat,vt colligi videtur *ex Clem.*2. *de ætate,& qual.* vbi gloſ. *verb. certis horis*,Card.*q.*17.Anch.*n* 8.Imol.*nu.* 33.*circa med.ibid.*Duen.*reg.*206.*limit.*2.Roch. de Curte *in repet.c.fin.n.*485.aliàs *ſect.*5.*n.*43.*de cõſuet.* Hoied. *d.p.*1.*c.*27.*n.*11.Monet.*d.p.*2.*q.*3.*n.*43.vbi *num.* 47. ait inducendam huiuſmodi conſuetudinẽ,quod, nimirum qui aliquibus Horis intereſt,omnes diſtributiones etiam cæteris Horis aliàs aſſignatas, acquirat, requiri aliquam rationem , & prætereà ſpatium quadraginta annorum, iuxta tex. *in d.c. fin.*cum ibi traditis per gloſ. & Doctores *de conſuet.* idem tamen Monet.*vbi ſuprà num.* 50.fatetur non valere conſuetudinem,quòd diſtributiones vnius diei vnica Hora acquirantur.

34 De his quotidianis diſtributionibus poteſt Beneficiarius pro ſuo libito, & arbitrio diſponere, etiam per vltimam voluntatem,& iuxta ſuæ voluntatis nutum impendere,quia earum dominus
35 eſt,vt diximus *hoc eodem lib.c.*17.*num.* 31. Et trãſmittit ſolùm ad ſucceſſorem, hæredémve ſuum, diſtributiones quotidianas ad ratam temporis, quo Diuinis in quolibet anno interfuit , atque Eccleſiæ inſeruiunt,cùm dentur pro labore , & ſeruitio ſingulis diebus præſtito , vt reſoluit Monet.*de diſtribut.quotid.p.*3.*q.*6. *num.* 28. *cum ſequentibus.*

36 Supereſt nunc,vt aliqua dicamus de his diſtributionibus lucrandis , amittendiſve , & quibus illæ amiſſæ , accreſcant, & an remitti , & donari valeant? Et quoad primum ſciendum eſt,diſtributiones quotidianas lucrari, quos *ſuprà* illarũ capaces eſſe monuimus,ſi diuinis Officiis interſint, quibus aſſignatæ fuerint,iuxta ea , quæ *ſuprà* reſoluimus,*verſ.ſingulis horis n.*32.exceptis iis , qui etſi à Choro abſint,& præſentes diuinis Officiis non ſint:ex priuilegio tamen,vel alia rationabili cauſa has quotidianas diſtributiones , tali non obſtante abſentia,lucrantur. Et ideò

Auditores Rotæ Romanæ percipiunt fructus, 37
& diſtributiones ſuorum beneficiorum in abſẽtia,ac ſi actualiter intereſſent diuinis Officiis , ex *Conſtit.*Clementis VIII.incip *Conuenit.ſub dat.nonis Auguſti*,1323.Ita docent Lęl.Zech.*de Republ. eccleſiaſt.cap.*11.*n.*2.Cened. *pract. & Canon. quaſt. lib.*1.*n.*63.Ego ipſe *de officio,& poteſt.Epiſcopi,p.*3. *alleg.*53.*n.*153.& me citato *in illo loco*, Sanctarel. *var.reſolut.q.*11.*n.*1.

Inquiſitores contra hæreticam prauitatem 38
gaudent priuilegio percipiendi fructus, & diſtributiones quotidianas in abſentia in fidei fauorẽ à Paulo III.& Pio V.ſibi conceſſo , vt per Roias *d.priuil.Inquiſ.n.*410.*& in tract.de hæretic.ſing.* 96. Spin.*in ſpeculo teſtam.gloſ.*3.*princ.n.*78.Garc.*de benef.p.*3.*c.*2.*n.*356.Memetipſum *d.alleg.*53.*n.* 156. me citato *in illo loco*,Sanctarel.*d.q.*11.*n.*3.

Collector generalis Cameræ Apoſt. Subcol- 39
lectores,Aduocati,Procuratores Fiſcales, & Notarij in cauſis ſpoliorum , & aliorum iuriũ dictæ Cameræ eorum officio durante lucrantur diſtributiones quotidianas in abſentia, vt ex Conſtit. Sixti V.*ſub dat.*8.*Martij*,1590. colligunt Monet. *d.p* 2.*q.*11.*n.*111. Sanctarel.*d.q.*11.*n.* 6. Ego ipſe *d.alleg.*53.*n.*157.Ioan.Anton.Nouar. *in ſum. Bullar.tit.de Subcollectorib.n.*2.

Archidiaconus,vel Canonicus viſitans Eccle- 40
ſiam,iura,vel redditus ſuæ præbendæ,non amittit diſtributiones quotidianas , cùm viſitando prædicta iura,& loca, ſeruiat Eccleſiæ iure vtili; vt per Nicol.Garc.*d.p.*3.*c.*2.*n.*333. *cum ſeq.* Azor. *inſtit.moral.p.*2.*lib.*7.*c.*7 *q.*10.Monet.*d.q.*11.*n.* 63. Cened.*d.q.*1.*n.*36.metipſum *d.alleg.*53.*n.* 163. me citato *in illo loco* Sanctarel.*d.q.*11.*n.*9.& me citato *in hoc loco* Trullench.*d.lib.*1.*c.*8. *dub.*12. *in princip. n.* 13. Si verò non viſitaret propriam Eccleſiam ſuæ diœceſis,etiamſi illam viſitaret ex officio,& iure ſibi competenti, hinc non poterit percipere diſtributiones,vt referunt deciſum Monet.*d.q.*11. *n.*63.Cened.*d.q.*1.*n.*36.*&* 74.Garc. *d.c.* 2. *n.* 332. Armendar.*in addit.ad recop.leg.Nau.lib.*1.*tit.*6.*l.*6. *de Viſit.n.*81.*&* 108.Sanctarel.*d.q.* 11. *n.* 10. Ego 41
ipſe *d.alleg.*53.*n.*126.Et hoc caſu durante viſitatione non poteſt Archidiaconus percipere fructus illius Canonicatus,quem obtinet ex diſpẽſatione, vel ex illius Eccleſiæ conſuetudine, ſtante,quòd fructus Canonicatus diſtincti ſint à fructibus præbendæ ; niſi pro tribus menſibus vacationis cauſa à Conc.permiſſis, vt reſoluunt, atteſtantur Garc.*d.c.*2.*n.*332.*in* 2.*dub.*& Armendar. *d.l.*6.*de Viſitat.n.*81.

Pœnitentiarius, ſi dum recitantur diuina Of- 42
ficia , audiat in Eccleſia Confeſſiones , percipit quotidianas diſtributiones, vt referunt deciſum Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 498. *in* 1. *edit.* aliàs *reſolut.* 389.*numero* 3. *in* 2.*edit. & reſol.*477.*num.*6.Salazar.de Mendoça *in libello de inſtit.Canon.Pœnitent.*§.6. Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap.*19.*num.*6.*verſ.tertiò excipitur,& cap.*33.*num.*3. Monet.*de diſtribut.quotid.p.*2 *q.*11.*n.*64.*cum ſeqq.*

Campan.

Campan.*in diuerſ Iuris Canon.rub.* 7.c.6.n. 27.Barthol. à S.Fauſto *de Horis canon. lib.* 3.q.74.Garc.*de benefic.p.5.c.4.num.* 124.*& ſeqq.*Bonacin.*de Horis Canon. q.5.punct.* 3.§.5.Raguc.*de voco Canon.in Capitulo q.vlt.n.7.*Ego ipſe *d.* .3.*alleg.*53.*num.*180.*& alleg.*55.*numer.*50. me citato *hoc in loco* Sanctarel. *var reſolut. q.7.n.*13 latè Trulleoch *d.lib.* 1.*cap.*8.*dub.*12.§.5.Machado *en ſu perfetto Confeſſortom.*2.*lib.4.p.5.tract.5.docum.* 5. Etiamſi audiat Confeſſiones peccatorum venialium, & non reſeruatorum, ex Garc.*n.* 123.Monet.*n.*65.Sanctarel *proxime citatis loco*; dummodo tamen intra Eccleſiam, non verò extra etiam infirmorum Confeſſiones audiat, Garc.*in addit.ad p.5.cap.4 num.*125 *in fine*, Ego ipſe *d.alleg.*55.*n.*12.quicquid dicat Machado *d.tract.docum.*5.*n.*3.

43 Theologus ſeu obtinens præbendam theologalem diebus, quibus legit habendus eſt tanquã præſens in choro, non modò pro illis horis, vt ſi manè legat pro Horis matutinis, & Miſſa ſolẽni, ſed etiam pro tota die, & percipere poteſt diſtributiones quotidianas, ita declarante Gregorio XIII. deciſum referunt Garc. *d. c.* 2.*n.*118.Aloyſ. Ricc.*in d praxi rerum fori eccleſ.reſol.*386.*num.*6.*& reſol.*389 *n.* 6.Nald.*verb.diſtributiones n.* 9.Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel* §.7.*proœm.n* 180.Armendar.*d.tit de reſidentia Canonicorum*, *n.*68.Monet.*d p.2.q.*10.*n.*27 *& q.*11.*n.*75.Bonac.*d q.5.punct.* 3.§.6.Ego ipſe *d.p.3.alleg.*56 *nu.*6.me citato *in illo loco*, Sanctarel. *d.q.*11.*n.*15.Sanch.*in conſil.p.*1 *lib.*2.*c.*2.*dub.*5.*n.*5.me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib.* 1.*c.*8.*dub.*12.§.6.Machado *d.lib.4 p.4.tract.5 docum.*7.

44 Concilio generali intereſſentes lucrantur diſtributiones quotidianas, vt reſoluunt Coſm. *in pragm.ſanction. tit.de col at.* §.1 *in gloſ.nihil,in fine*, Iacobat *de Conc.l. ib.5.art.6.ad fin.*Rebuff.*in praxi p.3.tit.de diſpenſ.de non reſid.n.*34.Salzed. *ad Bern. in pract.c.*52.*lit.C.verſ quartus caſus*, Cened. *d.q.*1. *n.*67.Ego ipſe *d.alleg* 53.*num.*158 me citato *in illo loco* Sanctarel.*d.q.*11.*n.*7. Sed contra Cened Monet.*d.p.*2.*q* 11.*num.*90.quia iſti non abſunt cauſa vtilitatis Eccleſiæ vniuerſalis; in eo tamen omnes conueniunt Canonicum non eſſe priuandum diſtributionibus, quando tanquam Theologus, vel Canoniſta Concilio generali intereſt, miſſus à ſuo Capitulo, vt ibi interſit nomine Capituli: quia tunc abeſſet in vtilitatem ſuæ Eccleſiæ, & eius rem vtiliter gerere cenſeretur, Cened.*n.*67.*verſ aduerte* Monet.*n.*91.Sanctarel.*n* 7.*in fine*, Ego ipſe *n.*158.*proxime citatis locis*: ſicut etiam poſſet percipere diſtributiones ſi à Capitulo gratulationis cauſa mitteretur ad Pontificem, vel Principẽ, vel ciuitatem; quia tũc abeſſet cauſa ſuæ Eccleſiæ. Ita Monet.*d.q* 11.*n.*91.Sanctarel.*d.q.*11.*n.*8.

45 Concilio Prouinciali, vel Synodali intereſſentes diſtributiones quotidianas percipiunt, vt reſoluunt Salzed.*ad Bernard in pract.c.*52.*lit.C.verſ. idemque pari ratione*, Cened.*d.q.*1 *num.*68 *verſ.idem pari ratione*, Sanctarel *d q.*11.*n.*12. Bartol.à S Fauſto *d.lib.*3 *q* 51.Caſtro Palao *tom.*2.*diſp.*3.§ 3.*n.*5.me citato *in hoc loco* Trullench *d.lib.*1.*c.*8.*dub.*12.*in princip.n.*7.

46 Animarum curæ incumbentes imminenti ſuæ Dignitati, vel Canonicatui, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ ſpectant ad ipſam curam, diſtributiones quotidianas lucrantur, & tanquam præſentes in choro habentur, vt referunt deciſum Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p.* 1.*c.*2.*n.*24.Aloyſ Ricc.*d.reſolut.*389.*n.*4.Raguc.*de voco Canonicorum in Capitulo,q.vlt.n.*6.Garc.*d.c.*2.*n.*335.Armendar. *d.lib.*1.*tit.*13.*l.*2.§.2.*de reſidentia Canon.n.*58.Cened.*d.q.*1.*n.*75.Zerol.*in praxi Epiſc.p.*1.*verb.diſtributiones,n.*3.*verſ. ſecundo debentur*, Lzl.Zech.*de Repub.eccleſ.c.*24.*n.*6.Barthol.à S Fauſto *d.lib.*3.*q.*76.Bonac.*d. q.* 5.*punct.*3 §.7.Ego ipſe *d.allg.*53.*n.*127.& me citato *in illo loco*, Sanctarel *d.q.*11.*n.* 11. me etiam citato *in hoc loco* Trullench *d.cap.* 8.*dub.* 12.§.7.Vnde S. Cong Cardinalium negotiis Epiſcoporũ & Regularium præpoſitorum *in Lauden.* 24. *Nouemb.* 1617.cenſuit, *Canon cum à choro abſentem occaſione ſeruitis cura eius Canonicatui annexa, quotidianas diſtributiones lucrari, tanquam ſi eſſet præſens, ideóque Epiſcopum curam animarum eidem Canonico auferre, & Manſionario ſibi, eiuſque ſucceſſoribus beneuiſo conferre non debere.* At ſi haberent curam animarum in aliis Eccleſiis, dum in eis reſiderent, ac Sacramenta adminiſtrant, non poſſunt percipere diſtributiones, quas perciperent, ſi in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, in qua habent Canonicatus, vel Dignitates, reſiderent, vt reſoluunt Monet.*d.p.*2.*q.*11.*n.*69.Sanctarel.*d.q.*11.*num.*13. Barthol à S Fauſto *d.lib.*3.*q.*76.

Canonicus ab Eccleſia, cui eſt adſtrictus, abſẽa ex Pontificis priuilegio, poteſt percipere quotidianas diſtributiones, vt reſoluunt Gemin.*nu.* 4. & Franch.*n.*3.*in cap.vnic.de Cleric.non reſid. lib.* 6. Cened.*d.q.*1.*n.*26 Sanctarel.*var.reſol.q.*10.*num.*1. Barthol.à S.Fauſto *d.lib.*3.*q.*83.Caſtr.Palao *to.* 2. *d ſſ.*3.*pun.*9.§ 10 Trullench *d.l.*1.*c.*8.*dub.*12.§.13. 47

Canonicus miſſus à ſuo Epiſcopo ad viſitanda Limina Apoſtolorum, eius nomine, & comitans ipſum Epiſcopum ad eadem Limina, *ex Conſtit.* Sixti V. diſtributiones quotidianas lucratur, vt per Aloyſ.Ricc.*in d.praxi deciſ.*498.*in* 5.*edit. aliàs reſol.*389.*n.*3.*in* 2.*edit.* Garc.*d.c.*1.*n.*349.Monet.*d.p.*2.*q.*8.*n.*28.Armendar.*vbi ſupra,n.*62.Franc. Leo *d.c.*2.*n.*23.Barthol. à S. Fauſto *d. lib.*3.*q.* 52. Ego ipſe *d.alleg.*53.*n.*159.me citato *in illo loco*, Sanctarel, *d.q.*11.*n.*14.vbi *in fine* cum Garc. ſubdit idem eſſe dicendum in aliis Præbendatis, licèt nõ ſint de Capitulo, me citato *in hoc loco* Trullench.*d.lib.*1.*c.*8. *dub.*12.*in princ.n* 8.vbi limitat ſi ab Epiſcopis aliarum Eccleſiarum mittantur. 48

Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, Sede vacante, electus in Vicarium generalem, Officialem, & Viſitatorem, non amittit diſtributiones, ſi abſit à choro, quamuis ob huiuſmodi officia ei ſalarium aſſignetur, vt reſoluunt Cened.*d.q.*2.*n.* 72. Sanctarel.*d.q.*11.*n.*18.Barthol à S.Fauſto *d.l.*3.*q.*68. Verùm quotidianas diſtributiones illum nõ percipere, præcipuè vbi conſuetudo eum abſentem nõ excuſaret, meliùs reſoluũt Monet. *d.p.*5.*q.* 15. *n.*83.Ego ipſe *d.p.*3.*alleg.*54.*n.*166.Et Canonico, qui munere Vicarij Epiſcopi fungitur, non deberi quotidianas diſtributiones, ſi Horis Canonicis non interſit, etiamſi à tempore immemoriali obſeruatum ſit, vt debeantur, reſoluit Trullench *d.c.*8.*dub.*8.*in princ.n.*6 & cenſuit S.Cong.Cõcil. *Biuecten.* 18.*Decemb.*1627.& ante, idem tenuerat teſte Garc.*in ad lit.ad ſuum tract.de benef.p.*3.*cap.*2.*n.*3.8.Ratio eſt, quia non abeſt ex iuſta cauſa, cùm Vicarius deſeruiat ſoli Epiſcopo, & non Eccleſiæ, Rot.*deciſ.*222.*n.*5.*p.*2.*diuerſ.* 49 50

Obſes datus ab Eccleſia, aut etiã repræſaliarũ cauſa captus, & detentus diſtributionibus quotidianis priuandus non eſt, vt reſoluunt Monet *d.p.*2.*q.*5.*n.*56.*cum ſeqq.*quẽ referro *d.alleg.*55.*n.* 165. 51

Abſens pro euidenti vtilitate Eccleſiæ diſtributiones quotidianas nõ amittit, præcipuè ſtãte 52

conſuetudine, quòd Canonicus miſſus à Capitulo pro aliquo ſeruitio ipſius Eccleſię, ſeu Capituli, percipiat omnes fructus, & quotidianas diſtributiones, vt per c. vnic. de cleric. non reſid. lib. 6. tenent Aloyſ. Ricc. in d. praxi rerum fori eccleſ. reſol. 389. q. 2. Seraphin. deciſ. 1239. part. 2. Garc. d. c. 2. n. 362. Armendar. d. loco, num. 73. & 95. latè Trullench. d. lib. 1. c. 8. dub. 12. in princ. Machado d. tract. 4. docum. 7. Barthol. à S. Fauſto d. lib. 3. q. 48. vbi intelligit, ſi aliàs Choro intereſſe ſolebat, & abeſt in euidentem ſuæ Eccleſiæ vtilitatem, hoc eſt, manifeſtam, S. Cong. Concil. 31. Ianuarij. 1603. vbi intelligit, dummodo non ſit ei conſtitutum
53 ſalariũ. Et quod Canonicus Procurator Capituli, & pro negotiis Capituli aſſiſtens, tanquam præſens reputandus eſt, & habere debet diſtributiones quotidianas, cenſuit S. Cong. Rit. in Saonen. 22. Auguſti 1604.

54 Abſenti à ſeruitio Eccleſiæ pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ, vel ſui beneficij, debentur fructus, & diſtributiones, Bart à S. Fauſto d. lib. 3. q. 52. num. 1. Seraphin. deciſ. 1098. n. 5. Caſtr. Palao tom. 2. diſp. 3. §. 3. num. 10. Trullench. d. lib. 1. cap. 8. dub. 12 §. 3. num. 1. & 2 & fuit dictum in Aßten. fructuum 15. Martij 1615. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo, & in Calagurritana fructuum & distributionum 26. Martij 1614. coram bona mem. Vbaldo ſen. S. Congreg. Conc. teſte Garc. in addit. ad tract. de benefic. p. 3. c. 2. n. 49 cenſuit, quòd abſentia iuſtam cauſam cenſetur habere, qui ſuper iuribus Eccleſiæ ſ. a litigat; quod intelligitur, & locum habet etiamſi nulla præcederet Epiſcopi licentia, ſecundùm Carol. Macign. de Horis Canon. c. 68. n. 14 Barthol à S Fauſto d. lib. 3. q. 59.

55 Infirmus, qui perſonaliter diuinis Officiis adeſſe non poteſt, quotidianas percipit diſtributiones in abſentia. Ita probat cap. 1. de Cleric. non reſident. lib. 6. & reſoluunt Cou. lib. 3. var. cap. 13. n. 8. Nau conſ. 1. n. 3. de Cleric. non reſid. & de Horis can. c. 21. n. 10. Selu. de benefic. p. 4. q. 6. n. 9. Fuſc. de viſit. lib. 1. c. 15. n. 25. verſ. & infirmo, & c. 20. n. 26. Thom. Act. in tract. de infirmis, ſ. 1. c. 50. n. 25. Hoieda de incompatib. benef. p. 1. c. 17. n. 25. Ludou. Gom. in reg. de infirmis reſign. q. 9. verſ. 47. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſ. 9. princ. n. 30. Gutier. canon. lib. 1. cap. 1. num. 140. Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 3. c. 2. n. 1. Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 2. c. 3. n. 9. verſ. infirmus, Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 7. c. 7. q. 10. Garc. d. p. 3. c. 2. n. 363. Monet. d. p. 2. q. 5. n. 48. & q. 6. a n. 1. Vgolin. de officio Epiſcopi, c. 19. §. 2. n. 6 verſ. excipitur, Carol. de Graſſis de effectib. clerical. effectu 1. n. 1572. Caſtr. Palao tom. 1. diſp. 3. puncto 9. §. 1 num. 1. Trollench d. lib. 1. cap. 8. dub. 8. num. 1. Machado en ſu perfecto Confeſſor tom. 2. lib. 4. p. 4. tract. 4. docum. 1. nu. 1. Armendar. d. rub. de reſidentia Canonic. num. 75. Raguc. d. q. vlt. n. 8. Cened. d. quaeſt. 1. num. 7. Sanctarel. var. reſolut. q. 8. à princ. Bonacio. de Horis Canon. diſput. 3. quaeſt. 5. puncto. 1. Barthol. à S. Fauſto eod. tract. lib. 3. q. 26.

56 Veluti, ſi ad Eccleſiam ſe conferre non poſſit: quia eſt debilis in cruribus, vel tibiis, Menoch. de arbitr. caſu 60. n. 14. & ſeq. Monet. d. q. 6. num. 16. Cened. d. quaeſt. 1. num. 13. Barthol. à S. Fauſto d. lib. 3. q. 31.

57 Vel, ſi ſit cæcus; putà quia lumen oculorum amiſit, & propterea non poteſt Miſſas, & diuina officia celebrare, Monet. d. p. 2. q. 6. n. 26. Cened. d. q. 1. num. 23. Aloyſ. Ricc. in praxi aurea reſol. 397. Trullench. d. dub. 8. num. 6. verſ. an autem cæcus S. Cong. negotiis Epiſcoporum & Regul. præpoſita in Alatrin. de menſe Aprilis, 1619. S. Congreg. Conc. ſub die 11. Auguſti, 1618 & ſub die 20. Iulij 1619.

Vel, quia podraga laborat, idem Monet. d. p. 2. q. 6. n. 18. & Cened. d. q. 1. num. 13. Trullench dict. loco. n. 6. 58

Vel, quia medicinam ſumit, aut ſanguine minuitur, Iacob. de Graff. in aureis deciſ. p. 2. lib. 3. c. 15. n 10. Monet. d. p. 3. q. 6. n. 8. Trullench. d. c 8. dub. 9. n. 2. Cened. d. q. 1. n. 7. Bartol à S. Fauſto d. lib. 3. q. 30. Ego ipſe d. alleg. 53. n. 169. me citato in illo loco, Sanctarel. d. q. 8. n. 4. 59

Vel, quia ſanitatis cauſa ad balnea, vel alium locum iret, Monet. d. q. 6. num. 10. Cened. d. q. 1. num. 11. Sanctarel. d. q. 8. n. 4. me citato in hoc loco Trul. d. dub 8. n. 3. verſ. fin. Ego ipſe d. alleg. 53. n. 169. 60

Vel quia lepra, aut alio morbo contagioſo cogitur ab Vrbe diſcedere, Monet. d q. 6. n. 11. Cened. d. q. 1. n. 12. Ego ipſe d. alleg. 53. n. 170. me citato in illo loco, Sanctarel. d. q 8. n. 5. 61

Intellige, ſi dum erant ſani, conſueuerant intereſſe diuinis Officiis, alias ſecus Azor. d. c. 7. q. 11. Vaſq. in opuſculo de benef. c. 4. dub. 3. Macign. de Horis canon. c. 71. n 56. Cened. d. q. 1. n. 9. Monet. d. q. 6. n. 21. Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum, verb. Hora canonica, differ. 2 Bartol. à S. Fauſto d. lib. 3. quaeſt. 27. Ego ipſe d. alleg. 55. numer. 167. me citato in illo loc, Sanctarel d. q. 8. nu. 8 me citato in hoc loco, Sanctarel. d. dub. 8. n. 5 quicquid cum Petr. Nauarra dubitet Machado d. tract. 4. docum 1. n. 2. Intellige etiam ſi infirmitas illi obueniat in loco ſuæ reſidentię, non extra, vt per Cou. lib. 3. var. c 13. n 8. Gutier. canon. lib. 1. c. 1. n. 1. Vaſq. in opuſc. de benef c 4 §. 3. n. 189. niſi abſentia ſua, Eccleſiæ ex iuſta cauſa interueniret, vt per Monet. de diſtrib. p. 2. q 6. a n. 9 Caſtr. Palao tom 2. tract. 7. diſp. 3 punct. 9. §. 1. n 6. verſ. caeterum, Bonac. de Horis Canon. diſp. 2. q. 5 punct. 1 n. 6. 62

Et his omnibus infirmitatibus detenti poſſunt diſtributiones quotidianas percipere, quamuis propria culpa in eas inciderint, vt benè reſoluũt Petr. Nau d. reſit. lib. 6 c 2. dub 4. n. 259. Gutier. d. c. 1 num. 138. Zerol. in praxi Epiſcop. p. 1 verb. diſtributiones, §. 3. ver. 6. Azor. d. c. 7. q. 11. Macign. de Horis canon. c 71. n. 58. Garc d p. 3. c. 2. n. 363. Nald. in ſum. verb. diſtributiones, n. 11. Monet d. q. 6. n. 12 Cened. d. q. 1. n. 8 Bartol. à S. Fauſto d. lib. 3. q. 28. Ego ipſe d. alleg. 53. n. 168. me citato in illo loco, Sanctarel. d. q. 8. n. 6. Caſtro Palao tom. 2. diſp. 3. punct. 9 §. 1. nu. 3. me citato in hoc loco Trullench d. lib. 1. c. 8. dub. 8. n. 4. Machado d. tract. 4. docum. 1. n. 4. 65

Senio ita confectus, vt reſidere, & intereſſe Diuinis non poſſit, modò aliàs conſueuerit, percipere debet quotidianas diſtributiones, ſicut reſoluunt, deciſiónque referunt Azor. d. lib. 7. c. 7. q. 12. Franc. Leo d. c. 2. n. 27. Monet. d. p. 2. nu 7. Armendar. d. loco, n. 75 Cened. d. q. 1. n. 15. Aloyſ. Ricc. d. reſol. 389. num. 7. Bartol. à S Fauſto d. lib. 3. q. 34. Ego ipſe d. alleg. 53. num. 264. me citato in illo loco, Sanctarel d. q. 8. n. 12. vbi n. 13. aſſerit iudicis arbitrio ſtandum eſſe, cùm quis propter ſenectutem excuſatur, quominus poſſit in Choro intereſſe Diuinis Officiis, & tamen poſſit lucrari diſtributiones, me citato in hoc loco Trullench. d. dub. 8. n. 6. Machado d. tract. 4. docum. 1. n. 5. 64

Abſens à Choro, ac etiam à ciuitate ob metum, nec occideretur ab inimicis, à Principe, &c. poteſt percipere quotidianas diſtributiones, vt docent Cou. lib. 3. var. cap. 13 n. 8. verſ. decimo, eadem ratione Azor. d. c. 7. q. 11 Garc. d. c. 1. n. 351. Monet. d. part. 2. q 5. nu. 71. Cened. d. q. 1. num. 20. verſ. idémque erit, Sanctarel.

by Google

Sanctarel.var.reſol.q.9. n. 2.me citato in hoc loco
Trullench.d.c.8.dub.9 num. 5. Vnde S.Congreg.
Conc.die 17.Septembris,1616.ad inſtantiam Ioan
nis Blaſij, Canonici Carpen. qui ex facto Principis
temporalis loci reſi lere non poterat,cenſuit dandas eſ-
ſe ad Ordinarium literas, vt Capitulum cogeret ad
integras diſtributiones ei aſſignandas vſque ad men-
ſem Aprilis futuri. Caterum ipſi Ioanni Blaſio ſi-
gnificari voluit, vt interim curet Canonicatum reſi-
gnare,vel permutare,aut rationem aliquam inire, qua
& ſibi, & Eccleſia indemnitati conſultum ſit. Die 22.
Aprilis,1617.prorogata fuit licentia ad alios ſex men-
ſes cum eo,quod interim curet,&c.Et die 23. Septem-
bris,1617.prorogata fuit ad alios ſex menſes ſine ſpe
vlterius prorogationis.

66 Timens redire ad patriam,vel in ea commorari
ob bellum ciuile,aut externum, poteſt percipere
diſtributiones,vt tenent Sfort.Odd. in tract. de in
integ.reſtit.artic.9 num.92.Menoch. de arbitr. caſu
153.num.12.Sanctarel.d.q.9.num.4.Machado dict.
tr.4.docum 2.n.4.

67 Peſtis ob cauſam abſens à ſua Eccleſia diſtribu-
tiones quotidianas percipit,ſi probaretur ex an-
tiqua conſuetudine eas dari ſolitas abſentibus ex
iuſta cauſa, Menoch. d.caſu 153.n.10.Sfort.Odd.
d.art.9.num.94.Monet de diſtribut.p.2.q.5.n. 76.&
77.Bonacin.de Horis Canon.diſp.1.q.5.punct. 2.n.7.
Barthol.à S.Fauſto eod.tract.3.q.35. Scip. de Ru-
beis in aphoriſm.Epiſcop.verb peſtis,n.4.Trullench.
d.lib.1.cap.8.dub.9.num.4. latè Ciarlin.controu. fo-
renſ.cap.25.per tot. me citato Machado d.tract. 4.
docum.1.nu.3.& nouiſſimè S.Cong.Conc.in Me-
diolanen.9.Nouemb.1630.cenſuit Canonicis, qui ex
cauſa peſtis abfuerint, non deberi quotidianas diſtri-
butiones,niſi peſtis graſſetur, & probetur legitima con-
ſuetudo, quòd diſtributiones huiuſmodi dari conſueue-
rint abſentibus ex iuſta cauſa: quando autem dicatur
peſtis graſſari,vt ſit iuſta cauſa abſentia,relinquendum
eſſe iudicio Epiſcopi.

68 Carceratus iniuſtè lucratur diſtributiones quo-
tidianas, ſi veniat abſoluendus,vt per Cou. lib.3.
var.cap.13.n.8.verſ.undecimo,Nau.conſ 10.& con-
ſil.11.n.3.& ſeq.de Cleric.non reſiden.Læl.Zech. de
Republ.eccleſ.c.24.n.6.Sayr.in floribus dec.ſub illo tit.
de Cleric.non reſid.deciſ. 9. Zerol. in praxi Epiſcop.
p.1.verb.diſtributiones §.8.Ceuall.comm.contra com-
munes,q.585.n.15.Gonzal. ad reg.8.Cancel.gloſ.5.§.
9.n.15.Azor.inſt.moral.p.2.lib.7.cap.7.q.21.Maci-
gn.de Horis canon.cap.71.num.66.Armendar. d tit.
de reſidentia Canon.n.77.Garc.d.c.2.n.362.Monet.
d.p.2.q.5.n.80.Nald in ſum.verb.Diſtributiones n.10.
Grilenzon.conſ.165.per tot.Bonacin. de Horis can.
diſp.2.q 5.puncto 2.§.1.Barthol.à S. Fauſto in ſimili
tract.l.3.q.31.metipſum d.alleg.13.n.178. me cita-
to in illo loco,Sanctarel d.q.9.n 5. & me citato in
hoc loco Trullench.lib.1.cap.8 dub.10.n.2. Macha-
do d.tract.4.docum.1.n.3.& cenſuit S.Cong.nego-
tiis Epiſcoporũ & Regul.præpoſita ſub die 5.De-
cembris,1600 & S.Cong Conc.die 9. Maij, 1626.
dum reſpondit, contraria conſuetudine non ob-
ſtante deberi Oratori,de quo ibi, diſtributiones
quotidianas totius temporis, quo propter dene-
gationem diſtributionum eo tempore indebitæ
carcerationis abfuit à reſidentia, vt recurreret ad
Sacram Congregationem pro declaratione ſuper
dicta denagatione;

69 Vnde poterit Canonicus lucrari diſtributiones,
cùm per vim ab aliquo detinetur:& propterea nõ
poteſt in illa Eccleſia diuinis intereſſe Officiis,vt
reſoluũt Nau.d.conſ.11.n.4.Iacob.de Graff.in au-

reis dec.p.1.c.15.n.10.Azor.d.c.7.q.16 Monet.d.p.
2.q.5.n.54.Cened.d.q.1.n.20.verſ quinto. Sancta-
rel.d.q.9.n.8 Trullench.dict.c 8.dub.9.n.6.

Exulatus iniuſtè nõ amittit quotidianas diſtri- 70
butiones, vt docent Cou.d.c.13.n.8.verſ.decimo,
Ceuall.d.q.585.n.16.Bernard. Sandoual de officio
Eccleſ.p.6.c.17 cir a med.Cened d.q.1.n.43.Sãcta-
rel.dict.quæſt.9.num.9.Caſtro Palao tom. 1.diſp.3.
punct.1.§.3.n.3.me citato in hoc loco Trullench d.
c.8 dub.10.n.2.in fin.

Excommunicatus iniuſtè lucratur diſtributio- 71
nes quotidianas,quamuis abſit à Choro,ſi eo tẽ-
pore,quo excommunicatio iniuſtè in eo lata fuit
præſens erat in loco beneficij ſui,ſolitũ que erat
diuinis Officiis ante impedimẽtum excomunica-
tionis adeſſe,vt reſoluunt Cou.d.c.13.n.8.verſ. ca-
terum.Henriq.in ſum.lib.12.c.13.§.4.in fine, Surd.
de aliment.tit.1.q 81.nu 15.verſ.alias ſecus. Sayr.de
cenſ.lib 2.c.5.n.27 Auila eod. tr. p.2.c.6 diſp.2.dub.
1 concl 1.Bonac.in ſimili tract.diſp.1.q 2.puncto 4.§.
2.n.5.& de Horis Canõ.diſ 2.q.5 pũcto 2.§.1.Mo-
net.d.p.2 q.15.n.32 Caſtro Palao d.puncto 1 §.2 n.
4.me citato in hoc loco Trullench.d.c.8. dub.11.n 1.
Machado d.tract.4.docum 4.per tot.Sãctarel.d.q. 9.
num.9.Bartol à S.Fauſto de Horis canon.lib.3.q.36.
Ego ipſe d.alleg.53.n 1-4 & in colect. ad c.paſtora-
lis,53 n.14.& 15.de appellat. Secus autem dicen- 72
dum,ſi iuſte excõmunicatus ſit:quia tunc quoti-
dianas diſtributiones eo ipſo amittit,nec eas re-
cuperat,vt probatur in d.c.paſtoralis.§.verum,de ap-
pellat.vbi Papa ait excommunicato prouentus ec-
cleſiaſticos meritò ſubtrahi, cùm Eccleſiæ com-
munio denegatur: omnino autem prouentuum
eccleſiaſticorum contineri quotidianas diſtribu-
tiones decidit Bonifacius VIII.in Extrauag. vnic.
verſ.& quia non occurrit,de decim.inter commun. Ita
Cou.d.cap.13.n.8.verſ.12.Rebuff.in cap. poſtulaſti.
n.84.de Cleric.excom miniſt Vgolin.de cenſur tab.2.
c.12.in princ.n.2.Flam Pariſ.de reſignat.benefic.lib 4.
q.3.n.52.Gutier.canon.lib.1.cap.1 ex n.90. Monet.
d.p 2.q 15.n.18.Garc.de benefic.p 7.cap.13. n 115.
Bonac.de cenſur diſp 2. q 2.puncto 4.§.2.nu. 7 Mar.
Alter. in ſimili tract.tom.1. lib.2.diſ.6. c.8.verſ ad
dubitationem.Bartol.à S Fauſto de Hor. Canon lib.
3.q.37.Anton.Ricciul de iure perſonarum extra gre-
mium Eccleſia exiſtent.lib.4.cap.14.n.7.Rot in Eb-
boren.fructuum,17.Nouembris, 1619.coram.R.P.D.
Ghiſlerio.

Suſpenſus iniuſtè ab officio,vel beneficio,lucra- 73
tur diſtributiones quotidianas,quamuis diuinis
Officiis nõ interſit,vt docent Monet.d.p.2. q.15.
n.46.Cened.d.q.1.n.56 Bonacin dict.puncto 2.§.4.
Squillanta de obligat.Cleric.p 4.n.25.Ego ipſe d.al-
leg.53 n.176.me citato,in illo loco.Sanctarel.d.q.9.
num. 3.Caſtro Palao tom.2.diſp.3 puncto 1.§. 2 n.
4.& 5 me citato in hoc loco Trullench.d.lib 1. c.8.
dub 11.n. 3. Machad.docum.4 num. 3.Secùs autem 74
dicendum in iuſtè ſuſpenſo ab officio,quia diſtri-
butionas minimè dantur iis,qui diuinis Officiis
non interſunt,quemadmodum ſuſpenſus àb offi-
cio intereſſe nequit Ita Nau d conſ.11.n. 6. Vgol.
d.tract.de cenſur.tab.4 c.6.§ 3.in fine, verſ.poſtremò
excipiuntur,Sanch.de matrim.lib.3.diſp.51.ſub.n.10
Monet.d.q.15.n.37 Bonacio.de cenſur.diſp. 3.q.6.
puncto 2 n.16.Caſtr.Palao vbi ſupra n. 9 & Trul-
lench.d.dub.11.n.4.Idem quoque concludendum
in ſuſpenſo iuſtè à beneficio,ex Vgolin.dict. tab.
4. cap. 8.§.7. numer. 4. quod eſt de mente om-
nium,qui de ſuſpenſione ſcripſerunt: fatentur
enim hanc eſſe proprium effectum ſuſpenſionis

à beneficio, vt omnibus prouentibus, & emolumentis ipſius beneficij priuet, vt inter cęteros videre eſt apud Sayr. *de cẽſur. lib. 4. c. 6. n. 9. &* 10 licèt ille *n* 11. velit adhuc ſuſpenſum à beneficio, ſi interſit Diuinis, lucrari diſtributiones, in qua opinione eſt ſingularis, neque eius ratio vrget Limitat tamen poſt Vgolin. Couar, & Sayr hác reſolutionem Monet. *d. loco n.* 40. vt ſuſpenſo etiam à beneficio, vbi aliunde non habet, vnde ſe ſuſtentet ſubueniendum ſit de fructibus ipſius beneficij, vbi ſuſpenſio pro pœna lata eſt; non autem ſi pro contumacia: nam, cùm tunc parendo ab ea ſe eximere, & liberare poſſit, non eſt ei ſubueniendum de dictis redditibus, ac fructibus, niſi ſumma neceſſitas adſit.

75 Interdictus iniuſtè ab Eccleſiæ ingreſſu, lucratur diſtributiones: quia nec eas amittit, cùm Eccleſia interdicitur, ſi cauſam nõ dedit interdicto, & ſolitus eſſet diuinis Officiis intereſſe, vt reſoluunt Parıſ. *conſ.* 32. *n.* 24. *vol.* 4 Cened *d. q.* 1. *n* 59. Monet. *d p.* 2. *q.* 16. *n.* 19. me citato *in hoc loco* Trull. *d. dub.* 11. *n.* 5. Machado *d docum.* 4. *n.* 6. Sicut nec eſt priuandus diſtributionibus huiuſmodi, quádo Eccleſia fuit polluta, ſi pollutioni cauſam nõ dedit, Cened. *d. q.* 1. *n.* 60. Bonacin. *d puncto* 2. §. 6. Sãctarel. *d. q.* 9. *numer.* 14 Trullench *d. dub.* 11. *num.* 8.

76 Iuſtè verò interdictus amittit ipſo iure quotidianas diſtributiones, nec eas recuperat, Monet. *d. q.* 16. *a n.* 46 vbi *n.* 30 ampliat procedere, ſiue interdictum latum ſit à iure, ſiue ab homine: *& nu.* 32 ampliat etiá procedere, licèt iſte Canonicus fuiſſet in alia ciuitate interdictos ab ingreſſu Eccleſiæ: & *num.* 5 limitat in feſtiuitatibus, quæ habẽtur *in c. alma mater, §. in feſtiuitatibus, de ſent. excõm. lib.* 6.

77 Priuato iniuſtè debentur fructus, & quotidianæ diſtributiones, cæteraque emolumenta, quæ pręſentibus tantùm, & intereſſentibus lucri cauſa fieri conſueuerunt pro toto eo tempore, quo ob dictam priuationem munera ſuo beneficio incũbentia obire, atque Horis Canonicis intereſſe nõ potuit, vt cenſuit S. Congr. negotiis Epiſcop. & Regul. propoſita. 26. *Maij*, 1625. & S. Cong. Cõc. *ſub die* 11. *Iunij, eiuſdem anni, in vna Aquilana, partibus auditis, declarauit Capitulum teneri, cogendúmque eſſe reſtituere fructus, diſtributiones, cateráque emolumenta iniuſte priuato.* De irregulari, depoſito, & degradato, vide Trullench. *d. dub.* 11. *numer.* 9. & 10. Machado *d. tractatu* 4. *docum.* 5. & 6.

78 Canonici celebrantes, dum diuina Officia recitantur, lucrantur diſtributiones, ſi ad celebrandum compulſi fuerint ab eo, ad quem pertinet: vel ſi cõſuetudine fuerit introductum, quòd Clerici recedentes à Choro ad celebrandam Miſſam, dum preces horariæ recitantur, eas lucrentur: ſecùs verò erit, ſi compulſi non fuerint, vel conſuetudo id non habeat Ita Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. num.* 180. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *cap.* 3. *n.* 8. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p.* 1. *c.* 13. *n.* 6. Gallet. *in margar. caſuum conſcient. verb. diſtributiones, pag.* 81. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ dec.* 494. *in* 1. *edit, aliàs reſol* 385. *num.* 2. *edit. & in dec. Curia Archiep Neapol. dec.* 113. *p.* 4. Theodoſ. de Rubeis *inter diſceptat. forenſ* Stephani Gratian. *cap.* 298. *num.* 21. Armendar. *in addit ad recop. legum Nauarre, lib* 2. *tit.* 23. *l.* 2. §. 1. *de reſidentia Canon. nu.* 81. & 83. Bonacin. *de Sacram. diſpu.* 4. *q. vlt. puncto* 7. §. 3. *num.* 7. & *de Horis Canon. diſp.* 2. *q.* 3. *puncto* 3. §. 4. Squillan. *de obligat. Cleric. p.* 1. *n.* 122. Cened. *d. q.* 1. *n.* 76. Monet. *d. p.* 2. *q.* 11. *num.* 32. Sanctarel. *d. lib.* 1. *var. reſolut. q.* 7. *num.* 10. Balthol. à S. Fauſto *d. lib.* 3. *q.* 73. laté Trullench. *dict. lib.* 1. *cap.* 8. *dub.* 12. §. 4. S. Cong. Conc. *in Gallien.* 29. *Iunij*, 1618. *in reſp. ad* 4.

Vidimus iam, qualiter diſtributiones quotidianæ lucrentur ab intereſſentibus diuinis Officiis, & quibus caſibus abſentes illas lucrari poſſint: ſupereſt nunc, vt videamus, quomodo amittãtur? & quibus accreſcant? & an ab aliis malè perceptę poſſint per Clericos condonari, vel remitti, ſeu ſuper eiſdem tranſigi?

Dico igitur primò, nõ intereſſentes diuinis Officiis ipſo facto ante vllam Iudicis ſententiã quotidianas diſtributiones amittere, vt patet ex *cap. vnic. §. qui verò, de Cleric. non reſid. lib.* 1. & colligitur ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 12. *verſ. diſtributiones*, docent Monet. *de diſtribut quotid. p.* 3. *q.* 7. *à num.* 71. Sanctarel. *var. reſol. lib.* 1. *q.* 13. *num.* 1. me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib.* 1. *c.* 8. *dub.* 20. *num.* 8. 79

Non intereſſentes autem dicuntur, qui vel abſũt à choro, exceptis iis, qui ex priuilegio, vel iuſta cauſa tanquam præſentes ibidem reputantur, de quibus ſuprà meminimus, vel in Choro præſentes ibi non canunt cum aliis: obligantur enim Canonici ſub onere, & obligatione reſtitutionis diſtributionum pſallere, ſeu canere in choro cũ aliis, & non ſatisfaciunt, ſi ſolùm aſſiſtãt, & interſint Horis, & per Capellanos, & alios Beneficiarios pſallant, ipſi verò vel ibi, vel domi priuatim recitent Horas, quia inſtitutio Canonicatuũ eſt, vt non adſint tantùm in choro, ſed vt canendo aſſiſtant & ob id eis dantur diſtributiones. Ita per Conc. Trid. *d. cap.* 12. *verſ. omnes verò*, tenent Nau. *de Orat. cap.* 10. *num.* 47. & *cap.* 11. *num.* 41. & *miſcel.* 79. Sandoual. *de officio diuino, l.* 6. *cap.* 16. Lud. Lop. *in inſtruct. conſcient. p.* 2. *c.* 90 Læl Zech. *de Republ. eccleſ. cap.* 24. *de Canon. ſub num.* 6. Iacob. de Graff. *in aureis dec. p.* 1. *cap* 51. *numer.* 12. & *cap.* 52. *num.* 22. & *cap.* 33. *num.* 4. & 5. Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *cap.* 145. *num.* 5. Fernandez *in examine Theolog. moralis part.* 4. *cap.* 5. §. 12. *num.* 2. Suar. *de Relig. tom.* 2. *tract.* 4. *lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 8. *cum ſeqq.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *q.* 62. *à num.* 2. Petr. de Ledeſma *in ſum. p.* 2. *tract.* 9. *cap.* 4. *concl* 1. *diffic.* 1. Azor. *inſt. moral. part.* 1. *lib.* 10. *c.* 11. *q.* 12. Leſſ. *de iuſtitia. lib.* 1. *cap.* 34. *num.* 184. Squillante *de obligat. Cleric. par.* 1. *à num.* 60. Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 7. *num.* 6. Oliuert. Bonart. *de obligat. Horarum Canon. lib.* 2. *cap.* 23. *num.* 9. Tambur. *de iure Abbatum to.* 2. *diſp.* 10. *q.* 3. *n.* 4. *prope fin.* Barthol. à S Fauſto *de Horis canon. lib.* 3. *q.* 13 latiſſimè Sebaſt. Cæſ. *in relect. de eccleſiaſt. hierarchia diſput.* 12. §. 1. *nu.* 7. *cum ſeqq.* S. Cong. Conc. *ſub die* 20. *Aprilis.* 1602. 80

Contra Medin. *in inſtruct. Confeſſ. p.* 1. *cap.* 14. §. 11. *ad fin.* Petr. Nauar. *de reſtit. lib.* 2. *cap.* 2. *ex n.* 21. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 18. *à n.* 175. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 3. *cap.* 1. *num.* 514. Monet. *de diſtrib. quotid. p.* 2. *q.* 2. *per tot.* Cened. *d. lib.* 1. *quaſt.* 2. *per tot.* & *præcipuè à n.* 14. Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. præc.* 3. *art.* 3. *dub.* 7. *concl.* 4 Gauant. *in comment. ad rub. Miſſalis, tom.* 2. *tract.* 1. *c.* 5. *num.* 4. Anton. Diana *reſol. moral. p.* 2. *tract. de Horis canon. reſolut.* 6. exiſtimantes non pſallentes diſtributiones ſuas facere, licèt non canant, ſed priuatim, vel voce ſubmiſſa recitent. 81

Et pro illis non faciunt nonnulla Iura, quæ intereſſentibus, non verò cantantibus diſtributiones 82

deberi

deberi affirmant, vt *in cap.licèt,de prabend.*ibi,*qui interſunt Horis Canonicis, exhibeantur, cap. vnic. de Clericis non reſidẽt. lib.6.*ibi,*qui eiſdem officiis in ipſis Eccleſiis abſuerint, recipiant*, Concil. Trid.*d.c.12, verſ.diſtributiones*. ibi, *qui ſtatis horis interfuerint, recipiant*, cum aliis:quia reſpondetur ex Iuribus illis,quę probant diſtributiones quotidianas deberi, & tribuendas eſſe intereſſentibus,rectè cõcludere negatiuè, ſcilicet ſolis intereſſentibus eſſe tribuẽdas: affirmatiuè autẽ, quòd debeantur iuxta modum, & formam præſcriptam à Iure, & Eccleſiarum ſtatuta.

83 Poterit tamen hæc vltima ſententia, quam reiicimus,retineri in iis Eccleſiis,in quibus viget cõſuetudo, aut ſtatutum,vt Canonici,& Beneficiarij Choro ſatisfaciant intereſſendo, & faciẽdo vt Capellani,& cantores cantent,& pſallant,& reliqua exequantur munera,vt facilè admittunt Doctores poſterioris ſententiæ, atque etiam plures ex iis,qui primam ſequuntur, vt videre eſt apud Petr Nau.*d.lib.2.cap.*217.*&* 222. Azor.*d.q.*6.Nicol.Garc.*d.c.2.n.*522.Suar.*d.c.*12,*n.*11.*&* 13.Cened.*d.q.2.n.*12 Leſſ.*d.cap.*34. *num.*185. Squillãte *de obligat.Cleric.p.*1.*num.*61.*in fine*, Oliuer Bonart. *d.lib.2.cap.*23.*n.*13.Paul Laymann *d.n.6.verſ.Dico ſecundò*.Anton.Diana *d.reſol.6.in fine*, Sebaſt.Cæſ. *d.§.1.num.*18.Trullench.*d.lib.1.cap.8.dub.7.à princip.*Barthol.à S Fauſto *de Horis Canõ.lib.3.q.14.per tot.* vbi *num.*15. ſubdit valere hanc conſuetudinem,etiam poſt Concilium Trid.& Pij V. Conſtitutionem, ex quo conſuetudo eſt optima legũ interpres, *l.ſi de interpretatione,ff.de legib.cap.cum dilectus, de conſuet.*cum aliis per me citatis *de axiomat. Iuris vſ.freq.axiom.*56.*n.*6.

84 Et quotidianas diſtributiones nõ ſolùm amittunt non pſallentes, & canentes in Choro cum aliis,vt ſuprà reſoluimus,ſed etiam ibi dormientes, vel confabulantes, vt per Iacob.de Graff.*d.lib.2.c.*51.*num.*22.Frangip.*in direct. eccleſ. diſciplina tit.de reſidentia*,Veg.*in ſum.p.1.cap.*128.Petr.de Ledeſma *d.tract.9.c.4. concl.vlt.diffic.*1.*&* 2. Raph. de la Torre *in* 2.2.*q.*83.*de Horis Canon.controu.*10. *diſp.9.num.*5.Suar. *de Relig.tom.2.lib.4.c.14.num.*9. Squillante *de obligat. Clericor.p.1.num.*61. Anton. Diana *d.tract. de Horis Canon.reſol.*7. me citato *in hoc loco* Trullench *in Decalog. lib.1.c.8.dub.3.n.*6. Barthol à S.Fauſto *d.lib.* 3. *q.*17. vbi de illo, qui ſponte animo diſtracto diuinũ Officium perſoluit,vel ad ſocios recitãtes non attẽdit.Quamuis Nicol.Garc.*d.p.3.cap.2.num.*514.aſſerat,Canonicos notabiliter confabulantes in choro peccare mortaliter,non tamen teneri ad reſtitutionem diſtributionum.

85 Intellige,tamẽ,quod *ſuprà* dixi de quotidianis diſtributionibus amittendis ab illis,qui in Choro cum aliis non cantant, vel ibi dormiunt, aut confabulantur, vt non procedat quoad totas diſtributiones; ſed proportionaliter pro parte correſpondente defectibus,quos commiſit,nam,qui in Choro non cãtat,vel dormit, aut cõfabulatur in totum non deeſt ſuo muneri, ex quo exhibet præſentiam ſuam, & partem etiam cãtus implere videtur audiendo cum attẽtione:vnde ex ratione defectus in canendo ſubmiſsè ex natura rei videtur,vt dimidiam partem diſtributionum non lucrifaciat, ſicut aduertunt Suar. *d. cap.12.num.*10. Squillante *d.part.1.num.*61.quia,licèt iſti non canant,quatenus tamen interſunt,& præſentia ſua Choro auctoritatem conciliant, aliquam partem diſtributionum merentur, vt ex Fr.Lud.Lopez,& Beia tradit Sebaſt. Cæſ *d.§.1.n.*17. Trullench.*d. dub.3 n.6.in fine.*

86 Diſtributiones non intereſſentium diuinis Officiis,accreſcũt aliis Clericis,qui illis interſũt, vt per gloſſ.*verb.pars dimidiã, in Clem. 2. de ætate & qual,& verb.ſuſpenſis, in Clem. 2.de vita, & honeſt. Cleric.*Caſſad.*dec.vnic.de Cleric.non reſid.* Nauar. *in Man.cap.25.num.*123. *de Orat. cap.6. num.4. & miſcell.59.num.*9 Gig.*conſ.* 144.*num* 30.Azor.*inſti moral.p.2.lib.7.cap.7.q.8.&* 9. Monet.*de diſtribut. quotid.p.3.q.6.q.*16. Sanctarel. *var.reſol.q.13.n.2.* Barthol. à S.Fauſto *d.lib.3.q.*87. me citato *in hoc loco* Trullẽch.*d.lib.1.cap.8.dub.*10.*n.*2.Idque optimè probatur ex *d.cap.vnic.de Cleric.non reſid.lib.6.* & ex Conc.Trid.*d.cap.*12. *verſ.diſtributiones*, ibi, *qui ſtatis horis interfuerint, &c.& ſeſſ.21.de reform. cap.3.ibi,in diſtributiones quotidianas, quæ inter Dignitates obtinentes,& cæteros Diuinis intereſſentes proportionabiliter*, &c.

87 Verùm obſtat decretum eiuſdem Conc.*ſeſſ.*22. *de reform.cap.*3. dum decidere videtur Portionem diſtributionum iis contingentem,qui non interſunt,applicari debere fabricæ Eccleſiæ, quatenus indigeat,vel Altari,ſeu pio loco, arbitrio Ordinarij.Sed illud poteſt intelligi ſtante conſuetudine,vel ſtatuto,vt non accreſcant intereſſentibus, ſed in Eccleſiæ vtilitatem conuertantur, ſecundùm Franc. Marc. *Delphin. dec.*882. *n.6.& 7.p.2.* Franc.Monald.*conſ.*27.*num.*4 Vel vbi omnes abfuerint à diuinis Officiis, quia tunc diſtributiones quotidianas Eccleſiæ applicandas eſſe reſoluunt Caſſad. *dec. vnic. n.3. de Cleric. non reſid,* Gig.*d.conſ.*144.*n.*30.Couar.*lib.3.var. cap.13.n.7.* Azor *d.cap.7.q.*8.

88 Meliùs tamen Nauar. *miſcell.*59. *de Orat.* n.9. vtramque Concilij Trid.deciſionem ad concordiam reducit,vt ſcilicet *d.c.3.ſeſſ.*22. *& d.c.12.ſeſſ.* 24. intelligantur de diſtributionibus ordinariis, & propriis,quæ conſtituuntur de fructibus communibus lucrifaciendæ ab obeuntibus communiter Officia diuina;aliud verò *c.3 ſeſſ.*22.intelligatur tantùm de diſtributionibus extraordinariis, & impropriis, quæ de redditibus particularibus Dignitatum,Perſonatuum,& Officiorum conſtituũtur lucrifaciendæ ab eis ſolis,qui huiuſmodi beneficia habent,implendo Officia,& ſeruitia diuina eis ab Epiſcopo præſcribenda,ac deſignãda: & ideò ſubdit Nau. has extraordinarias meritò aliis non accreſcere,quibus ordinariæ accreſcũt, quoniam hæ de communibus fructibus conſtituũtur pro Officiis communiter ab omnibus obeundis;illę verò de fructibus particularibus præfatarũ Dignitatum,Perſonatuum, & Officiorum pro Officiis, ac ſeruitiis à ſolis ea obtinentibus faciendis, & obeundis. Hanc Nauarri ad vtrunque Decretorum conciliationem, ſequuntur Paul. Fuſc.*de Viſitat.lib.1.cap.15.num.*25 Gallet.*in margarita caſuum conſcient.verb. Officium diuinum. pag.* 190.Azor.*d.cap.7.q.*8.Campã.*in diuerſor.Iuris Canon.rub.7.cap.6.n.15.verſ.conſului*, Monet.*d.p.3.q.6.num.*29.

89 Ego verò aliter præfata Concilij Trid decreta eſſe conciliãda exiſtimo, vt ſcilicet *d.c.3.ſeſſ.*22. ſequantur in Dignitatibus: à quibus ordinarius tertiam partem fructuum in diſtributiones quotidianas conuertẽdo ſeparare poteſt,& dato,quòd diſtributiones quotidianæ non ſint tenues, & in odium obtinentium Dignitates, & negligentium reſidere;& quando illa tertia pars ita ſubtracta per non ſeruientes amittitur,locis piis eſt ap-

plicanda. At verò *d.cap.1.ſeſſ.21.* vt loquatur ſolùm, quando diſtributiones ita ſunt tenues, vt negligantur: & hoc caſu tertia fructuum pars ita ſeparata, & in diſtributiones ab Ordinario cõuerſa, ſi per nõ ſeruientes amittatur, proportionabiliter ſeruientibus accreſcit, vt refert deciſum Nicol. Garc. *de benefic. part.1. cap.2. num.465.* & declaraſſe ſacram Cõgr. Concil. teſtatur Rot. *in Aſtoricen. reſidentiæ, 6. Iunij, 1616. coram R. D. meo Coccino Decano, impreſſa poſt tract. de diſtribut. quotid.* Alexandri Monet.

90 Vtrùm autem diſtributiones abſẽtium debeantur non ſolùm actu intereſſentibus, verùm etiam aliis, qui iuris fictione cenſentur intereſſentes, vt qui adſunt ea cauſa infirmitatis, vel in Eccleſiæ ſuæ vtilitatem, vel ob iuſtam, ac rationabilẽ corporis neceſſitatem? Solùm deberi actu intereſſentibus conſtat ex *cap. vnic. verſ. ſtatuimus, de Cleric. non reſid. lib.6.* vbi Bonifac. VIII. indiſtinctè mandat, ac ſtatuit, vt quotidianæ diſtributiones iis Canonicis, & Clericis Collegiatarum Eccleſiarum tribuantur, qui diuinis Officiis adfuerint, atque adeò cum eas quoque diſtributiones complectantur, quas ij, qui non interſunt, acquirerẽt, ſi intereſſent; neceſſarium eſt, eas acquiri, & accreſcere iis, qui interſunt. Hoc idem colligitur ex Conc. Trid. *ſeſſ.21. de reform. c.3.* vbi decernitur quotidianas diſtributiones diuidendas eſſe inter obtinentes Dignitates, & cæteros Diuinis intereſſentes; & clariùs ex *d.c.12. ſeſſ.14. de reform.* vbi ſtatuitur, vt diſtributiones ij, qui ſtatis horis interfuerint, recipiant; reliqui verò quauis colluſione, aut remiſſione excluſa his careant. Facit etiã: quia, cùm maiorem laborem ſubeant reliqui Canonici, quando aliquis eorum abeſt, meritò maioris mercedis loco illis debentur huiuſmodi diſtributiones iure accreſcendi; ex quibus & aliis hanc partem defendit Barthol. à S. Fauſto *de Horis Canonic. lib.3. q.88.*

91 Dico ſecundò, quod attinet ad amiſſas diſtributiones condonandas, vel remittendas, nõ poſſe Epiſcopum, neque Capitulum amiſſas diſtributiones ob non reſidentiam remittere, aut condonare illi ipſi, qui eas amiſit, vt expreſſè ſtatutum eſt in *d.c.12. verſ. diſtributiones verò,* & docẽt Nau. *de Horis Canon. c.21. miſcel.14. n.48. & conſ.7. n.1. de Cler. non reſid.* Menoch. *de arbitr. caſu 439. n.6.* Piaſec. *in praxi Epiſc. p.2. c.3. in fine, pag.124.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib.2. tit.23. de reſident. sub. An Canonici, vel alij habentes Dignitatem teneantur reſidere in ſuis Eccleſiis? n.90. & 91.* Gallet. *in margar. caſuum conſcient. verb. Diſtributiones 4.* Rot. *in Hiſpalen. diſtributionum 2. Maij 1603. coram R. D. meo Coccino*, eſt prima inter impreſſas poſt *tr. de diſtrib. quotid.* Alexandri Monetæ; Ego ipſe *d.p.3. alleg.53. n.350.* me citato *in hoc loco* Sanctarel. *var. reſol. q.13. n.7.* & me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib.1. c.8. dub.16. n.2.*

62 Conſenſus enim Canonicorum non poteſt facere, vt qui non interfuit Diuinis, habeat diſtributiones quotidianas, & neque ſtatuto, aut lege id poteſt conſtitui, ſicut reſoluunt Nau. *de Horis can. c.5. n.20. & c.21. n.63.* Menoch. *d. caſu 429. n.6. in addit.* Mendez de Cabedo *diuerſ. Iuris arg. lib.1. c.9.* Bonac. *de Sacram. diſp.4. q. vlt. puncto 7. §.5. n.8.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. dec.493. in 1. edit. aliàs reſol.384. n.7. in 2. edit.* Imò nec totum

93 Capitulum per conſuetudinem poteſt concedere, quòd abſens lucretur diſtributiones quotidianas, etiamſi per momentum temporis durauerit abſentia, vt tenent Aloyſ. Ricc. *d. reſ.384. n.8.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.266. n.31.* Rot. *in d. Hiſpalen. diſtributionum.*

Et quamuis nonnulli exiſtimauerint non eſſe prohibitum remittere diſtributiones præteritas, ſi abſit omnis fraus, & conuentio, ſed ſolùm eſſe prohibitum conuenire de remittendis diſtributionibus in futurum, vt probabiliter putat Monet. *d.p.3. q.5. n.8.* cuius opinio attento Iure cõmuni vera eſt, ſi credimus gloſſ. *verb. ſuas, in d.c. vnic.* quæ id dicit; tamen poſt Concil. Trid. id ampliùs non licet, vt ſentit Nauar. *de orat. miſcel.59. n.3.* dum tenet ſententiam illius gloſſ. eſſe per Concil. Trid. ſublatam. Steph Durãt. *de ritib. Eccl. lib.3. c.25. n.5.* dum dicit prædictam gloſſam eſſe nunc delendam, Azor *d. lib.7. c.7. q.9.* quos refert, & ſequitur Sanctarel. *d.q.13. n.6.* vbi addit hanc opinionem hoc tempore eſſe communem, & fauere cultui diuino: quia alioquin daretur occaſio Clericis abſentandi ſe à Choro, ſperantes ſibi faciendam eſſe remiſſionem à ſuis Concanonicis amicis, & ita quoque ipſe Canonicus cogeretur, ſaltem ex gratitudine, remittere diſtributiones aliis Canonicis in diminutionem cultus diuini. 94

Poterit tamen Canonicus diſtributiones, quas alter amiſerat, ſibi iam applicatas, & traditas poſtea illi ipſi donare: quia nulla colluſio poteſt ſuſpicari, cùm donetur id, quod iam amiſſum eſt, & per alios perceptum. Ita gloſſ. *verb. ſuas, in d.c. vnic.* & ibi Gemin. *in §. qui verò n.10. de Cleric. non reſid. lib.6.* Nauar. *miſcell.59. de Orat. n.3. & 5.* Azor. *d.c.7. q.9.* Monet. *d.p.3. q.5. n.6.* Sanctarel. *d.q.13. n.5.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib.1. cap.8. dub.16. num.4.* 95

Dico tertiò, quod attinet ad trãſactiones ſuper diſtributionibus faciendas, quòd vbi dubium aliquod, vel cõtrouerſia oritur ſuper diſtributionibus præteritis, hoc eſt, quarum percipiendarum dies iã ceſſit ſiue perceptæ fuerint, ſiue non, tranſigi poteſt, etiam ſine Superioris auctoritate. Ratio eſt: quia illæ diſtributiones sũt merè temporales, ſicut fructus decimarum, qui ideo vendi poſſunt, & alienari, *cap. fin. ne Prælati vices ſuas, cap.2 de locato.* vbi gloſ. & Doctores, Monet. *de decim. c.5. q.3. concl.1.* tum etiam, quia ſuper præteritis alimentis tranſigi poteſt, Surd. *de alim. tit.8. priuil.56. n.94.* Ex quibus ita tenet Monet. *de diſtrib. quotid. c.3. q.5. num.11. cum ſeqq.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib.1. c.8. dub.16. n.7.* 96

Super futuris autẽ diſtributionibus, ſeu ſuper iure illas in futurum percipiendi, ſine Superioris auctoritate tranſigi non poteſt. Ratio poteſt eſſe: quia ius percipiẽdi diſtributiones in futurum ſpirituale eſt, vel ſaltem ſpirituali annexũ, cùm immediatè cõpetat ratione beneficij, vel Canonicatus. *cap. dilectus, il 1. de præbend.* cum aliis adductis per Monet. *de diſtribut. quotid. p.2. q.18. n.53.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib.1. c.8. dub.16. n.8.* ac proinde ſuper eo tranſigi non poteſt ſine Superioris auctoritate, ad tex. *in cap. præterea il 1. & cap. ſuper eo, de tranſaction.* & plenè reſoluit Monet. *d.p.3. q.5. à num.14.* vbi *num.17.* limitat, niſi detur pro ſpirituali aliud ſpirituale quoad euitandam ſimoniam: nam quoad validitatem ait requiri auctoritatem Superioris, vt habetur *in cap. ſtatuimus, de tranſaction.* 97

CAPVT

CAPVT XIX.

De Canonica portione Epiſcopali.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio ex redditibus, & prouentibus Eccleſiæ obuenientibus detrahitur, & Prælatis debetur.*

2 *Canonica portio ita dicitur, quaſi pars à Canonibus inſtituta, & approbata.*

3 *Canonica portio duplex: vna, quæ debetur Epiſcopo ab Eccleſiis ſuæ diœceſis: & alia, quæ debetur Eccleſiæ Parochiali, ſeu Rectori.*

4 *Canonica portio Epiſcopalis debetur Epiſcopo ex omnibus legatis, quæ fiunt quibuſcumque Eccleſiis, aut piis locis ſuæ diœceſis, necnon ex decimis,* &c.

5 *Canonica portio debetur Epiſcopo intuitu curæ paſtoralis, tribus potiſſimum ex cauſis.*

6 *Canonica portio debita Epiſcopo intelligitur, vbi, id de conſuetudine obſeruatur: contraria autem conſuetudo, vel priuilegium tollit illam Epiſcopo.*

7 *Epiſcopus ſuper Canonica portione fundatam habet intentionem de iure communi.*

8 *Canonica portio Epiſcopalis quanta fuerit, & hodie ſit? oſtenditur.*

9 *Canonica portio Epiſcopalis debetur etiam Prælato inferiori, qui habet in ea Eccleſia iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

10 *Canonica portio Epiſcopalis penitus abrogata eſt in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus, & loco illius ſubrogatum fuit ius quoddam Epiſcopale, quod vulgo dicitur, luctuoſa.*

11 *Legatum ſi relinquatur loco exempto, non debetur Epiſcopo canonica portio.*

12 *Epiſcopus neque exigit, neque percipit iura Epiſcopalia in locis exemptis.*

13 *Eccleſia exempta, quæ Capellas, vel populum non exemptum habuerit, tenetur Epiſcopo ad Canonicam portionem, niſi populus ille pleno iure ſubiectus eſſet Eccleſiæ exemptæ.*

14 *Eccleſiæ pleno iure dicuntur ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id eſt, in ſpiritualibus, & temporalibus, eidem ſubiectæ ſunt.*

15 *Canonica portio Epiſcopalis an debeatur, ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis, ſubiectæ verò tempore teſtamenti? oſtenditur.*

16 *Canonica portio Epiſcopalis non debetur ex legato pauperibus relicto, vel conſanguineis intuitu pietatis.*

17 *Canonica portio an debeatur ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur? oſtenditur, & numer.* 18.

19 Clem. dudum, de ſepultur. *declaratur.*

20 *Canonica portio an debeatur ex relictis Hoſpitali?*

21 *Hoſpitalia ad pia inſtituta ſine Epiſcopi auctoritate, licèt eccleſiaſtica non ſint, ſunt tamen loca pia, cùm in eis opera pietatis exerceantur.*

22 *Canonica portio non debetur de iis, quæ pro ornamentis, cereis, fabrica Eccleſiæ, & cæteris, de quibus* in cap. vlt. de teſtam. *relinquuntur.*

23 Clem. 2. §. verùm, de ſepultur. *declaratur.*

24 *Canonica portio non debetur ex legato relicto pro operibus piis: ſi executores illud diſtribuerint in fabricam, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, vel in concernentia diuinum cultum.*

25 *Canonica portio an debeatur de relictis pro reſtauratione Eccleſiæ matricis, ædificatione, & reparatione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Hoſpitalium, ſi Eccleſiæ huiuſmodi, Monaſteria, ſeu Hoſpitalia non indigent, ædificiis, vt refectione parietum? oſtenditur.*

26 *Canonica portio non debetur ex donatione facta Eccleſiæ inter viuos.*

27 *Canonica portio non debetur ex legato pro maritandis duabus puellis ſingulis annis, & pro vna puella conſanguinea.*

28 *Epiſcopus, cui legatum relictum eſt, an poſſit inſimul canonicam vendicare portionem? oſtenditur.*

29 *Legatum, quando relinquitur alicui, eo adiecto, vt ampliùs non petat, eo ipſo quòd acceptat, videtur debito renunciaſſe.*

30 *Teſtator ſi exprimat, ſe non aliter legare, quàm ſub conditione, ne Epiſcopus canonicam portionem exigat, & Epiſcopus legatum acceptet, non poteſt vltra legatum aliquid ampliùs exigere.*

31 L. dotalem 13. § vlt. ff. de fundo dotali. *declaratur.*

32 *Beneficiarius teſtator, ſi abſolutè leget Epiſcopo, an poſſit ille, & luctuoſam exigere, & legatum vendicare? oſtenditur, & n.* 33.

34 *Epiſcopus an poſſit non ſolùm legatum, ſed etiam Canonicam portionem vendicare, ſtante fraude ex parte teſtatoris modicum legantis? oſtenditur.*

35 *Epiſcopo ſi quid fuerit relictum, Cathedralis Eccleſia de eo poterit Canonicam petere portionem niſi teſtator expreſſerit, vt nihil quæratur Eccleſiæ, quamuis quando relinquitur Eccleſiæ ſub eadem conditione, ne Epiſcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum.*

36 *Epiſcopo, vel Eccleſiæ, quando aliquid abſolutè relinquitur, inter eoſdem fit diuiſio, ſicut etiam eſt facienda, quando Epiſcopo, & Eccleſiæ coniunctim relinquitur.*

SEQVITVR Canonica portio, quę 1
ſcilicet ex relictis, & prouentibus Eccleſiis obuenientibus detrahitur, & Prælatis debetur, *cap. 1. cum ſeq. 10. q. 3. cap. de his & cap. decreuimus, 10. q. 1. cap conſtitutum, 16. q. 1. Clem. dudum, de ſepult.* dicta Canonica portio, id eſt, pars à Canonibus inſtituta, & approbata, Syluest. *in ſum. verb. Canonica portio, n. 1.* Fr. Ludouic Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 48. art. 1. in pr.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 86. num. 2.* Et duplex eſt: vna, quæ debetur Epiſcopo ab Eccleſiis ſuæ diœceſis, *d. cap. de his,* cum ſimilibus *cap. officij, cum ſeq. de ſepultur.* de qua agemus *in hoc cap.* alia, quæ debetur Eccleſiæ Parochiali, ſeu Rectori, quæ quarta Parochialis quandoque dicitur, de qua *in c. 11.* tractabimus.

Canonica portio Epiſcopalis debetur Epiſcopo ex omnibus legatis, quæ fiunt quibuſcunque Eccleſiis, aut piis locis ſuæ diœceſis, *d. cap. de his, cum ſeqq. 10. q. 1. c. vobiſcum. cum ſeqq. 12. q. 2.* hoc eſt intra ſuam diœceſim exiſtentibus, Lap. de Caſtillione *§. quia de Canonica, à n 8.* Vbald. *p. 2. c. 4. q. 7.*

q.7.in princ. Solorzan. de iure Indiar. tom. 2.lib.3.c. 22.n.24. necnon ex decimis, & ex iis, quæ occaſione funeris obueniunt Eccleſiæ, cap. conquerente, de offic. Ordin. vbi gloſ. verb. mortuariorum, gloſ. notabilis in cap. cum olim. de cenſib. & denique de omnibus, quæ pro anima relinquuntur, cap. Pontifices, 12.q.3.c. requiſiſti, de teſtam. Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. p.2.c.14.n.6. Aloyſ. Ricc. in praxi aurea, reſol.209.

5 Debetur autem Epiſcopo curæ paſtoralis intuitu, ſicut etiam Rectori Parochialis Eccleſiæ, cap. 1. cap. de his, de ſepultur. tribus potiſſimum ex cauſis: prima eſt, in recognitionem ſuperioritatis, ſicut cætera iura Epiſcopalia, de quibus in c. conquerente. de offic. Ordin. & cap. de quarta, & in cap. auditis, de præſcript. Secunda, ob communicationem, quæ inter Epiſcopum, & Eccleſias ſibi ſubiectas reperitur, cap. requiſiſti, verſ. ſicuti, de teſtam. Tertia, ob curam, & cæleſte pabulum, quod impartitur Eccleſiis inferioribus, vt ſatis conſtat ex c.1. ibi, cæleſti pabulo, de ſepult. Ita Lap. de Canonica portione, p.2.n.1. Et hæc aliquando legitima, vt in c. officij, de teſtam. aliquando Canonica portio nuncupatur, vt in c. vlt. eod. tit.

6 Ita debita Epiſcopo hæc portio intelligitur, vbi id de conſuetudine obſeruatur, contraria autem conſuetudo, vel priuilegium tollit illam Epiſcopo, c. de quarta, de præſcript. d.c. officij, in fine, de teſtam. Panor. in c. certificari, de ſepultur. Syluest. in ſum. verb. Canonica portio. 2.q.1.n.3. in fine. Azor. inſtit. moral. p.2. lib.9.c.12.q.3. Fr. Ludou. Miranda d. tom.2.q.48.art. 5. concl. 1. Machado en ſu perfetto Confeſſor tom.2. lib.4.p.6. tract.9. docum.4. n.2.& 4. qui addunt ad illam præſcribendam, ſi cõſuetudo ſit cum titulo, ſufficere tempus quadraginta annorum: ſi verò ſit ſine titulo, requiri tẽpus, cuius in contrarium initij non ſit memoria; quorum rationem adducunt: nam cùm ius commune ſit pro Epiſcopo, & conſequenter cùm præſumptio ſit contra poſſidentem qui ſoluere tenuerit, oportet quòd titulum alleget, & probet, per quam talis præſumptio tollatur; quòd non fit niſi modo prædicto: Epiſcopus enim ſuper hac Canonica portione fundatam habet intentionẽ de Iure communi, Seraph. deciſ. 1449. num. 4. Gregor. 7 XV. deciſ. 519.n.1 Rot. deciſ. 31. num. 5. p.1. diuerſ. & dec. 402.n.1.p.2. recent. & fuit dictum in 1. Paten. decimarum 12. Februarij, 1608. coram bonæ mem. Card. Sacrato. Nunc deſcendo ad plura dubia in hac materia reſoluenda.

8 Et primò, quæro, quãta fuerit hęc portio? Felin in d. cap. de quarta, in princ. n.1. affirmat in Iure nullibi reperiri certam quotam præfinitam, argumento tex. cui innititur in d.c. certificari, 9. de ſepul. & hęc ſententia in effectu fuit Abb. in d. cap. vlt. n.2. de teſtam. ſed minùs benè textũ illum citant, cùm Clemens III. ibidem manifeſtè doceat attento iure pluries certam quotam fuiſſe determinatam: patet ibi in verſ. cùm autem. Quare gloſ. verb. conſuetone, in d.c. vlt. cui ſimilis, verb. mortuariorum in d. cap. conquerente, arbitrantur hac in re ad conſuetudinem recurrendum; ex eo, quia Iure nihil certum reperitur: aliquando enim portio importabat partem dimidiam, cap. 2. de ſepultur. aliquando tertiam, cap. 1. illo tit. aliquando quartam, d. cap. requiſiſti, d.c. de quarta, c. cum ſuper 8. de ſepultur. Ciem. Dudum. verſ. verum, illo tit. Sed hoc non eſt dubium reſoluere, neque Iura ad cõcordiam reducere, & meritò improbatur per Couar. in d.c. vlt. in princip. Et ideò dicendum attento Iure certam portionem fuiſſe definitam, quartã, ſcilicet partem reddituum eccleſiaſticorum, & oblationum, cæterarúmque obuentionum, quæ intuitu pietatis Eccleſiis inferioribus acquirebantur, bonus tex. in cap. conceſſo, 12. quæſt. 2. c. mos eſt, cum multis ibidem, eadem cauſa & quæſt. Poſtea verò tertia pars fuit aſſignata iuxta varietatem prouinciarum, eo adiecto onere, vt Epiſcopus incumberet fabricæ Eccleſiarum inferiorum, vt in noſtra Luſitania factum probat c. priſcis, cap. vnio, cum aliis ibid. 10. quæſt. 3. Si tamen agatur de illis bonis, quæ defunctorum iudicio relinquuntur Eccleſiis inferioribus, tertia pars ad Epiſcopos pertinet abſque illo onere, d.c. 1. de ſepultur. vbi de hac tertia agitur, neque alicuius oneris mentio fit, d. cap. certificari, eod. tit. aliquando quarta, interdum medietas iuxta diuerſarum prouinciarum diuerſas conſuetudines, d.c. certificari, de c. requiſiſti, in princ. ex aliis Couar. in d. cap. vlt. in princip. Bertachin. de Epiſcopo, lib.4. in 4. par. nu.40. Aloyſ. Ric. in praxi aurea reſol. 209. concl. 5. Fr. Ludou. Miranda d.q.48. art. 1. plures apud Solorzan. de iure Indiarum tom. 1. lib.3.c.22.n.12. cum ſeqq.

Secundò quæro, vtrùm hæc Canonica portio 9 ita dicatur Epiſcopalis, vt non debeatur alij, quàm Epiſcopis? Reſp. in hac materia Epiſcopi nomine venire quemcumque alium Prælatum inferiorem, qui habet in ea Eccleſia iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Ratio eſt, quia Canonica hæc portio eſt de lege iuriſdictionis Epiſcopo debita iure Epiſcopali, ſecundùm Innocent. in c. 1. de ſtatu Monach. Vbald. in tract. de Canonica portione, c.1. n.4. quòd cùm huiuſmodi Prælati habeant in Eccleſiis ſibi pleno iure ſubiectis, habere etiam debent cum omnibus emolumentis connexis, & annexis: ita Vbald. d. tract. c.4. quæſt.4. princ. num. 1. verſ. notandum.

Tertiò quæro vtrùm vbique hæc quarta ſit in 10 vſu? Reſp. in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus loco illius, quæ penitus abrogata eſt, ſubrogatum fuiſſe ius quoddam Epiſcopale, quod vulgò dicitur, Luctuoſa, quæ ſolui ſolet ex bonis immobilibus beneficiarij mortui illius Eccleſiæ, quæ habebat quartam huiuſmodi, & in aliquot locis eſt certa quantitas argenti, vel in materia: in aliis eſt pretioſior ſupellex, quam habent beneficiarij prædicti, de qua Luctuoſa egi de officio & poteſt. Epiſcopi par. 3. alleg. 83. num. 6 & infrà hoc e. d. lib. c. 23.n.32.

Quartò quæro. Vtrùm ſi legatum relinquatur 11 loco exempto, debeatur Epiſcopo Canonica portio? Partem negatiuam, quæ vera eſt, tenent Syluest. in verb. Canonica portio. q.3. num. 4. Angel. eod. verb. n.7. Lap. d. tract. q.4. Vbld. eod. tract. cap. 4. q. 6. Ludou. Miranda d.q.48 art. 2. Ratio eſt: quia Epi- 12 ſcopus neque exigit, neque percipit iura Epiſcopalia in locis exemptis. cap. luminoſo. 18.q.2. c. cùm Epiſcop. 7. de offic. Ordin. lib. 6. vbi gl. recepta verb. exempto. Si verò Eccleſia exempta capellas, vel 13 populum non exemptum habuerit, tenebitur Epiſcopo ad Canonicam portionem, vt per Ioan. Andr. in c. in noſtro, de ſepultur. Lap. d. tract. §. quia, n. verſ. ſecundo quæritur. Vbald. d. cap. 4. q. 5. & 8. Eraſ. Cochier. de iuriſdict. Ordin. in exemptos, p. 4. q. 6. nu. Tamburin. de iure Abbatum. tom. 1. diſp. 16. qu. 13. fine. niſi populus ille pleno iure ſubiectus eſſet Eccleſiæ exemptæ, Vbald d.c.4.q.9 n. 3. Pleno au- 14 tem iure dicuntur Eccleſiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id eſt, in ſpiritualibus, & tẽporalibus, eidem ſubiectæ ſunt. gloſ verb. pleno iure,

iure, in c. cùm & plantare. §. in Eccleſiis, de priuileg. vbi dixi.

25 Quintò quæro, Vtrùm hæc Canonica portio debeatur, ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis, ſubiectæ verò tempore teſtamenti. Reſp. ſequentes diſtinguendo caſus. Primus eſt, ſi vtroque tempore, teſtamenti, ſcilicet, & mortis, exemptio ſit, non debebitur canonica portio ex rationibus antea dictis. Secundus, ſi ſubdita ſit tempore teſtamenti, exempta verò tempore mortis, non debebitur quoque Canonica, quia inſpicitur conditio, & ſtatus temporis, quo legatum cedit, non verò qui legatur, *l. poſt diem. ff. quando dies legati, l. quæ legata. ff. de regul. iuris.* Lap *d. §. quin. n. 15.* Tertius ſi exempta ſit tempore teſtamenti, ſubdita verò tempore mortis, debebitur Canonica: quia inſpiciendum eſt tempus mortis, non autem teſtamenti, *l. ſi cognatus, ff. de rebus dub.* Vbald. *d. cap. 4. q. 7. n. 3.*

26 Sextò quæro, Vtrùm ex legato pauperibus relicto, vel conſanguineis intuitu pietatis, debeatur Epiſcopo Canonica portio? Partem negatiuam quæ vera eſt, ſequuntur gloſ. *verb. decreui, in cap. 2. de ſepult. & verb. Trebellianica, in cap. ſi pater, de teſtam libr. 6.* Abb. *in cap. vlt. numer. 7. eod. tit.* Tiraq. *de priuileg. piæ cauſæ priuileg.* 28 Roman. *conſ. 233. numer. 2. verſ. tertiò facit.* Vbald. *d. tract. 5. numer. 10. & 11. & cap. 6. numer. 15. & 50.* Franc. Leo *d. cap. 14. num. 9.* Azor. *d. ca. 12. q. 9.* Mouentur duobus potiſſimùm: primò, quia de relictis pauperibus abſque alicuius loci determinatione, nullibi reperitur iniunctum, quòd portio debeatur: patet, quia ſolummodo reperitur cautum deberi de relictis Eccleſiis, vel aliis piis locis, text. *in d. cap. requiſiſti, & in d. cap. vltim. de teſtam.* Denique quia, quando pauperibus relinquitur abſque aliqua loci reſtrictione, legatum cenſetur relictum perſonis, in quibus terminis portio non debetur, vt conſtat *ex præcitatis Iuribus*; Vbald. *vbi proximè,* Fr. Ludou. Miranda *d. quæſt. 48. art. 3. concl. 3.* licèt, quando cum loci determinatione, cenſeatur magis haberi reſpectum ad locum, quàm ad perſonas, *l. annuum, 20. in fine,* ibi, *datum templo, ff. de annuis leg.* Vnde, quamuis in poſteriori caſu portio debeatur, non tamen in priori, iuxta modò dicta. Hinc, ſi quid legetur certo alicui Clerico, vel leproſis, qui in certo loco curantur, vel Religioſis in certo loco commorantibus, habito reſpectu ad locum, portio Epiſcopo debetur, quicquid aliter ſentiat Azor. *d. cap. 12. q. 10.*

27 Septimò quæro. Vtrùm ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, portio, ſeu quarta Canonica debeatur? Partem negatiuam tenent *gloſ. 3. in d. c. 2. de ſepultur.* dum reſoluit pro relictis in pauperum vſus nihil eſſe detrahendum, & per text. *in l. ſi quis ad declinandam. §. in omnibus, C. de Epiſcopis & Clericis,* quatenus illud ipſum diſponit, notat Bald. *ibi num. 19.* Abb. *conſ. 31. dubitat. 2. vol. 1.* Roman *conſ. 4 7. à numer. 18.* & alij, de quibus Petr. de Vbaldis *de Canonica portione. quæſt. 14. num. 15.* & plures, de quibus Tiraquel. *de pia cauſa priuileg. 28.* & poſt Rebuff Menoch. *remed. 15. recup. numer. 32.* & magis communis ex Gutier. *Canon. 1. cap. 35. numer. 13.* atque etiam Marta *de iuriſdict. part. 4 cent. 1. caſu 113. numer. 19.* Azor. *d. lib. 9. cap. 12. quæſ. 11.* qui omnes mouentur (vltra text *in d. l. ſi quis ad declinandum,* ex ea ratione: quia ſolum Iure reperitur expreſſum, vt huiuſmodi quarta præſtetur ex iis, quæ relinquantur Eccleſiis, vel piis locis, *c. officij, c. vlt de teſtam.* At conſtat huiuſmodi Confraternitates, pia loca nō eſſe, neque ea, quæ eis relinquuntur, locis relinqui, ſed perſonis. Verùm contrariam ſententiam, quòd de illis, quæ Cōfraternitatibus relinquuntur, quarta indiſtinctè debeatur, tenuit Lap. *in tract. de Canon. portione, n. 13. & 16.* & multis argumentis confirmat Petr. de Vbaldis *in ſimili tract. q. 14. à n. 18* & poſt eum, Barbatiam, & alios. Communem profitetur, & ſequitur Cou. *in c. officij, n. 2. de teſtam.* & eius verba tranſcribens Gutier. *d. c. 35. n. 7.* Azeued. *l. 6. 10 n. 27. tit. 1. lib. 4. nouæ recop. 50.* Boer. Epo *in comment. ad c. officij 13. n. 23. de teſtam.* adducti fundamento: quia, vt quarta hæc debeatur, non requiritur quòd Eccleſiis, vel locis piis relinquatur; ſed ſufficit, quòd ſit relictum in cauſam piam, vt probare videtur tex. *in d. c. requiſiſti. in princ. de teſtam.* ibi, *teſtatori pro anima ſua legat,* iuncto ibi, *Epiſcopus debet illis ſecundùm diuerſas conſuetudines tertiam, vel quartā portionem habere.*

Pro faciliori tamen huius quæſtionis reſolutione ſequētes caſus diſtinguere oportet. Primus eſt, quando Confraternitates Epiſcopi auctoritate eriguntur, & alicui loco ſacro, aut religioſo, ſeu Capellæ vnitæ ſunt, vel affixæ, & in his certum eſt procedere opinionem Lapi & aliorum, qui eum ſequuntur, reſoluentes deberi Canonicam portionem, quia in toto rigore in illis verificātur verba prædictorum Iurium, quæ indiſtinctè decidunt quartam deberi de relictis Eccleſiis, vel piis locis. Secundus caſus eſt de Confraternitatibus merè profanis, quæ neque auctoritate Epiſcopi, neque ad pia opera exercenda inſtituūtur: exemplum proponit Bald. in collectis mercatorum, vel Scholaſticorum, & ſimilium artium profanarum; & in his ſecurè procedit ipſius reſolutio, & aliorum, qui eam ſequuntur, reſoluentes quartam non deberi: quia, cùm non ſint loca pia, ceſſat totū fundamentum eam exigendi. Tertius caſus eſt, & in quo tota verſatur difficultas, de Cōfraternitatibus, ſcilicet, quæ deuotionis cauſa fuerint inſtitutæ Epiſcopi auctoritate, vt ibi celebrentur diuina, & alia pietatis opera exerceātur: nam indiſtinctè ex illis quartā deberi dicendum videbatur: etiamſi Eccleſię, aut alio religioſo loco affixæ non ſint, ex ratione, quam ex Con. & aliis ſecundo loco retulimus; quòd, ſcilicet, piæ ſint cauſæ; & quia in iuriſdictione ſint Epiſcopi: atq; ita ceſſat fundamentum Romani, de quo *proximè.*

Contrarium verò in rigore Iuris probabilius 28 mihi videtur, eò quòd ex illis ſolùm quartam deberi Iure expreſſum reperio, quę Eccleſiis, vel locis piis relinquuntur, qualia non ſunt Cōfraternitates, quę nulli Eccleſię, Hoſpitali, Capellę, aut alij pio loco adhærent, ſeu vniuntur. Nec aliud 29 probat tex *in d. c. requiſiſti*: quia ex eius lectura cōſtat manifeſtè facere Pontificem differētiam inter ea, quæ pro animæ ſalute relinquuntur perſonis: cùm ergo cōſtet, Confraternitates huiuſmodi loca nō eſſe, ſed potius corpus quoddam fictū plurium perſonarū repræſētare; nō videtur quòd ex iis quarta ſolui debeat, iuxta motiuum Baldi, Romani, & aliorū, qui hoc ipſum confirmant ex auctoritate tex. *in d. l. ſi quis ad declinandā, in fin. tit. §. omnibus,* vbi aiunt probari de relicto pauperibus nullam portionem deducere Prælatos. Nec etiam obſtat *Clem. dudum, de ſepult.* vbi habetur, teneri Religioſos ſoluere quartam Eccleſiæ Parochiali de relictis quibuſcunque ipſis Fratribus intuitu pietatis: quia reſpondetur textum agere de quarta debita

Digitized by Google

debita Eccleſiis, Parochialibus, in qua longè diuerſæ rationes dantor, vt text habet. Inſuper reſpondetur ibidem agi de relictis Monaſteriis, vel Fratribus, habito reſpectu ad illa loca, ſeu Monaſteria, in quibus commorantur.

20 Octauò quæro, Vtrùm, ſi à teſtatore relinquatur aliquid Hoſpitali, debeatur Canonica portio? Cõmunis diſtinguit inter Hoſpitale auctoritate Epiſcopi conſtructum, & inter illud; quod ſola priuata auctoritate, vt de relictis priori Canonica portio debetur, non ſic dicendum de poſteriori. Patet: quia qoando aliquid relinqoitur Eccleſiis, vel locis piis, Epiſcopo ſua debetur portio, *d. c. offic.* 3, *d. c. vlt. de teſtam.* bonus tex. *in d. c. requiſiſti, verſ. ſecun.* & *ſup.* probauimus. Planè Hoſpitale auctoritate Epiſcopi conſtructũ, locus pius eſt, *c. ad hæc.* 4. *de relig. domib. l. in tantum,* 6. *verſ. ſacra autem. ff. de rerum diuiſ.* com larè adductis ſopr. *hoc l. c.* 11. *in princ.* & ſacer dicitur: quia benedictione quadã ſanctitatis conſtitutiua dedicator in vſum pium, explicat poſt S. Th. & alios, Nau. *de ſpoliis Cleric.* §. 17. *n.* 7. quæ ſpecialis dedicatio cum Epiſcopali benedictione non datur io Hoſpitali, quod ſola priuata auctoritate conſtructum eſt. Igitur, &c. Ita in effectu obſeruant & diſtioguunt Abb. *conſ.* 31. *n.* 2. *vol.* 1. Sylo. *in ſum. verb. Canonica portio.* 5. *q.* 5. Ant. Gabr. *lib.* 6. *commun. tit. de pia cauſa, concl.* 2. *n.* 17. Valaſc. *conſ.* 106. *n.* 13. & 14 Card Tuſch. *tom.* 4. *lit. H, concl.* 164. & *tom.* 6 *verb. quarta, concl.* 21. *n.* 22.

21 & 35. Fr. Ludou. Miranda *d. q.* 48. *art.* 3. *concl.* 2 Et quamuis Hoſpitalibus ad pia ſine Epiſcopi auctoritate inſtitutis quartam deberi ex ea ratione dicendum videretor; quia, licèt eccleſiaſtica noo ſint; tamen ſunt pia loca, cùm io eis opera pietatis exerceaotur, Tiraq. *in præfat. pia cauſa pag.* 1. *verſ. item relictum Hoſpitalibus* Aot. Gabr. *d. concl.* 2. *n.* 2. *verſ. contrarium,* Bobadil. *in ſua politica, lib.* 2. *c.* 18. *n.* 228. Card. Tuſch. *tom.* 4. *lit. H, concl.* 138. & *concl.* 163. *n.* 2. & 4 & *tom.* 6. *lit. P, concl.* 358. exquiſita tamen ratione contra Card. *conſ.* 23. contrarium reſoluit Rom. *d. conſ.* 477. *n.* 15. & 19. quia, ſcilicet, quarta debetur Epiſcopis ratione iuriſdictionis ſpiritualis, & curæ, quam habẽt io Eccleſiis ſuis, & ideò io locis exemptis, quia ſuæ iuriſdictiooi, non ſubiiciuntur, huiuſmodi quartam ooo deducunt, vt probat tex. *in d. Clem. dudum,* §. *vltrà. de ſepultur.* Quare, cùm hoioſmodi Hoſpitalia, etiamſi pia ſint, Epiſcopo non ſubiiciantur, vt reſoluuot Doctores citati, oon videtur ex illis huiuſmodi quartam deduci poſſe.

22 Nonò qoæro. Vtrùm de his, quæ pro ornamẽtis, cereis, Fabrica Eccleſiæ, & cæteris, de quibus *in d. c. vlt.* relinquuntur, Canonica portio Epiſcopo debeatur? Negatiuè reſp. *d. c. vlt.* vbi Abb. *n.* 2. Cou. *n.* 4. Petr. de Vbaldis *de Canonica portione,* 1. 6. Lap. *eod. tract. p.* 2. *à n.* 24. Ludou. Mirãda *d. q.* 48. *art.* 2 *concl.* vbi idem dicit, ſi legetur pro dictis ornamentis redimendis, ornandis, vel reparandis. Franc. Leo *d. c.* 14. *n.* 6. Azor. *d. c.* 12. *q.* 7. *caſu* 2. 4. & 5. Perez de Lara *de anniuerſ. & Capell. lib.* 1. *c.* 25. *n.* 56. & 57. Valaſc. *conſ.* 105. *ex n.* 11. Horat. Viſcontus *in concl. iuris lit. Q, pag.* 241. Solorzan. *d. lib.* 3. *c.* 22. *n.* 30. Bovi. Epo. *in comment. ad cap. requiſiſti* 15. *n.* 33. *de teſtam.*

23 Non obſtat *Clem.* 2. §. *verum, de ſepultur.* vbi Canonica portio indiſtinctè ſolui præcipitur de omnibus obuentionibos nõ obſtante conſuetudine, vel iure in cõtrarium; quia ſunt, qoi reſpondeant, *d. c. vlt.* non procedere in Fratribus Minoribus, & Prædicatoribus propter ſpecialem deciſionem *d.* §. *verum,* ita gloſ. *ibidem, verb. de iure.* Abb. Alber. & alij, quos refert, & ſequitur Cou. *in d. cap. vlt. n.* 6. exiſtimantes correctoriam eſſe Conſtitutionẽ *d.* §. *verum.* & ideò ad alios, qoàm Prædicatores, & Minores nollatenus extendendam, arg. *l. quod verò.* 13. *ff. de legib. reg. quæ à iure.* 28. *de regul. iuris, in* 6. Verùm, quamuis hic reſpondendi modus veriſſimus ſit reſpectu portionis debitæ Eccleſiis Parochialibus, vt tex. habet, ioxta terminos controuerſiæ, quæ excitata fuit inter Rectores, & Parochos Eccleſiarum Parochialium, & inter prædictos Fratres, vt ſatis deprehenditur ex principio *d. clem.* 2. reſpectu tamen portionis Epiſcopo debitæ, de qua agimus, defendi non poteſt; quia reſpectu illios non receſſit dictus §. *verum à diſtione d. c. vlt.* in quo noo ſolùm agitur de portione debita Epiſcopo, ſed etiam de illa, quæ ſpectat ad Eccleſias Parochiales: vnde, quamois exorbitet circa portionem Eccleſiarum Parochialiom, quæ ſolui iubetur, vt conſtat *ex eod.* §. noo tamen circa portionem Epiſcopalem, de qua non agit, arg. *l. præcipimus C. de appellat.* ideò reſpondemus §. illum agere de illa portiooe diuerſa: proindèque nobiſcum non pugnare

Decimò quærò. Vtrùm ex legato relicto pro operibos piis, debeator Canonica portio, ſi executores illod diſtribuerint in fabricam, lumioaria, & ornamenta Eccleſiæ, vel in concernentia diuinum cultum? Negatiuè reſpondet Cou. *in d. c. vlt. n* 7. Et ratio eſt: quia diſtributio, quam facit executor, cenſetur facta ab ipſo teſtatore, *l. vnum ex familia,* §. 1 *ff. de legat.* 1. ſecùs ſi executores diſtribuerent legatum in vſum noo priuilegiatum locorum piorum. 14

Vndecimò quæro. Vtrùm de relictis pro reſtauratiooe Eccleſiæ matricis, ædificatione & reparatione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Hoſpitalium, ac aliorum piorum locorum, debeator Caoonica portio, ſi Eccleſiæ huiuſmodi, Monaſteria, ſeu Hoſpitalia, non iodigent ædificiis, aut refectione parietom? Quæſtio eſt dubia, in qoa oe ſic fraus Epiſcopo, aut Parochiali fiat, Caoooicã portionem eſſe detrahendam reſoluuot Cou *in d. c. vlt. n.* 4. *verſ. eſt tamen,* Fr. Ludou Miranda *d q.* 48. *a.* 3. *concl.* 1. *verſ. tertio,* Azor *d. c.* 12. *q.* 3 *caſu* 3. Contrariom tamẽ tenuerunt Goffr. Card. Barbat. *in d. c. vlt.* relati ab eodem Coo. *cit. loco;* ſequitur Franc. Leo *d. c.* 14. *num.* 8. per tex. *in c. vobis,* 12 *q.* 2. Verùm Rot. *in Syracuſana quarta,* 5. *Martij,* 1586. coram Seraphioo, impreſſa per Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. Quarta Epiſcopalis,* cenſuit hac in re attendendam eſſe formam legati: ſi eoim teſtator vult ſtatim, vel in ſingulos anoos ſolui aliqoid pro reſtauratinoe Eccleſiæ, quoties ea iodigebit, tunc ſeruari poterit prior ſentẽtia: ſi verò legat pro reſtauratione Eccleſiæ, quoties ea indigebit tuoc poſterior ſententia contraria erit ſeqoẽda: & ſub hoc articulo caduot etiam relicta pro ſubuentione Eccleſiæ reſpectu luminariũ, oroamentorũ, & aliorom ad coltum diuinum pertioentium, ex his naoque nõ debetur quarta *d. c. vlt.* Si verò vſus eſt indeterminatus, & nõ deſtinatos perpetuo coltui diuioo, tuoc debetur quarta *d c. parte, il* 3. *de verb. ſignif. d. c. requiſiſti, de teſtam.* Ad perpetuum aotem cultum diuinum cẽſetur factũ legatom, quod relinquitur, vt annuatim fiat feſtum alicuius Sãcti, vel vt dicatur officium in voa Capella, ſed quòd conſtituatur præbenda, Altare, aut pulpitum, vel aliud hoiuſmodi; qoia tũc nõ debetur Caoooica portio, ſecundũ Innoc. *in d. c. vlt.* Frãc. Leo. *d. c.* 14. *n.* 9. 25

*n.9.in princ.*Axor.*d.c.*12.*c.*7. Fr.Ludou. Miranda
*d.q.*48.*a.*3.*concl.*1.*verſ.quinto,*vni *in verſ.ſexto,*ſub-
dit de oblationibus non deberi quartam.
26 Duodecimò quæro,an ex donatione facta Ec-
cleſiæ inter viuos, quarta huiuſmodi debeatur?
Non deberi reſoluunt Syluest.*in ſum.verb.Canoni-
ca portio,4.quæſt* 4.Axor.*d.cap.*12.*quæſ.7.caſu* 8. Fr.
Ludou.Miranda *d.q.*48.*art.*3.*concl.*1.*verſ.&tandem
ſeptimo.*
27 Decimotertiò quæro.Vtrùm ex legato pro ma-
ritandis duabus puellis ſingulis annis, & pro vna
puella conſanguinea debeatur Canonica portio?
Non deberi cenſuit Rot.*in d.Syracuſana quartæ*,ex
eo,quia,aut ſunt pauperes,& non debetur quar-
ta,cùm legatum ſit factum perſonis, & non locis,
vt ſuprà diximus:aut non ſunt pauperes & tunc
nec etiam debetur; quia vltra præfatam rationem
militat alia ratio, quòd ſcilicet tale legatum non
dicitur pium, & idcò ex eo quarta non debetur,
vt pariter ſuprà dictum fuit.
28 Decimoquartò quæro. Vtrùm Epiſcopus, cui
legatum relictum eſt, poſſit inſimul Canonicam
vendicare portionem? Cuius dubij reſolutionem
aliqui Doctores ineptè petunt ab alterius deci-
ſione,vtrùm,ſcilicet, debitor legans cenſeatur le-
gatum cum debito compenſare? etenim dubium
noſtrum diuerſum eſt ab alio:patet,quia Canoni-
ca portio non debetur Epiſcopo à teſtatore legã-
te,ſed ab eo,iis,& Monaſteriis, quibus legata pia
relicta ſunt; vnde teſtator reſpectu portionis de-
bitor non eſt, ſed Monaſteria ipſa, vel Eccleſiæ
legatariæ.Aliunde igitur præſentis dubii reſolu-
tio eſt petenda,in quo tenendũ omninò eſt, Epi-
ſcopũ,cui teſtator legatum abſolutè reliquit,poſ-
ſe illud vendicare, & Canonicã petere portionẽ.
Probatur ratione:quãdo duo ex diuerſo capite,&
à diuerſis perſonis debita concurrunt,& nõ datur
animus compenſandi ex parte legantis,vtrumque
debitũ peti poteſt:iuuat *l.Tertia* 19 *§. qui Martem, ff.
de annuis leg.*ſed quando teſtator abſolutè legat E-
piſcopo & locis piis, concurrunt duo ex diuerſo
capite, & à diuerſis perſonis debita. Deinde ex
parte legantis nõ proponitur animus compẽſan-
di cũ Canonica portione Igitur,&c Maior eſt ma-
nifeſta;quia nihil eſt, quod impediat vtriuſq; de-
biti petitionẽ.Minor oſtenditur;quia proponitur
legatũ legitimè relictũ,& Canonica portio, quæ
debetur à locis piis,reſpectu quorũ teſtator debi-
tor nõ eſt,vt ſuprà diximus, & omninò ceſſat cõ-
iectura cõpenſationis, cùm nullũ proponatur de-
bitũ ex parte Epiſcopi,& teſtatoris reſpectu Ca-
nonicæ portionis,atque ita deficiant termini ne-
ceſſarii ad compenſationem Igitur,&c. Quare ita
reſoluunt Ant.*n.*6 Abb.*n.*4.& Cnu.*n.*3 Boet Epo
à *n.*14.per text.ibi *in d.c offi* ∫j, *de teſta*. & plu-
res citati à Iac.Vald.*in add.*... *Xi ar.l.*1.*tit.de*
*arrhas ad n.*36.*verſ.ſed pone.*Dixi, *abſolutè*, quia, ſi
teſtator ſub cõditione legauerit Epiſcopo,vt con-
tentus legato nil ampliùs petat de Canonica por-
tione,& Epiſcopus acceptauerit, nil ampliùs va-
29 lebit exigere,vt probat tex.*in d.c.offi* j.*verſ.conſul-
tationi*:vbi omnes reſoluũt.Ratio eſt:quia quando
legatur alicui,eo adiecto, vt ampliùs non petat,
eo ipſo quòd acceptat,videtur debitor renunciaſ-
ſe,*d.c.offi* ij ibi,*renunciaſſe*,&c.iũcta *reg.l. cum ab uno.*
55.*de leg.*2.ita Alex.*in l.ſi cũ dotẽ.*23.*§.ſi pater. n.*2.
*ff.ſolut.matr.*Rom.*conſ.*79.*lib.*2 Soc iun. *conſ.*173.
*n.*3.*lib.*2 communiter receptum ex aliis affirmat
Graſſ.*§.legatũ q.*16.*n.vlt.*Sed hac de re *infr.*latiùs.
30 Decimoquintò quæro.Vtrùm ſi teſtator expri-
mat,ſe non aliter legare,quàm ſub conditione,ne
Epiſcopus Canonicam portionem exigat,& Epi-
ſcopus legatum acceperit,poſſit nihilominus vltra
legatum aliquid ampliùs exigere? Negatiuè re-
ſpondet tex.*in d. c.offi* 9,ibi, *non poterit*: iuncta ra-
tione renunciationis,cui innititur. Non obſtat *l.*
doralem, 3.*§.vlt ff.de fundo dotal.* vbi habetur quod
ſi debitor dotis minorem quantitatem mulieri in 31
hæreditate reliquerit,ſub ea conditione, vt hære-
ditate contenta nil ampliùs petat,licèt hæredita-
tem acceperit,quod deeſt,ad debitam dotis quan-
titatem poterit exigere: quia reſpondetur, pro-
pterea ibidem non obſtante aditione hæreditatis,
& dicta conditione adiecta,potuiſſe nihilominùs
mulierem exigere ſupplementum; quia debitum
dotis non eſt ab illa remiſſibile,*l.lucè*.18 *ff.de pa-
ctis dotal. Auth.ſiue a me. C. ad Velleian.* ſimili ferè
ſolutione tollitur difficultas de conditione adie-
cta in legitima filij,tum,quia conſenſus filii lege
improbatur;tum vel maximè, quia cùm lex omnẽ
conditionẽ,& grauamen remoueat à legitima, iã
legatum purum manet,& ideò nil impedit, quo-
minùs agere poſſit ad ſupplementum, vt probat
tex.*in l.ſi quarta*.31.*§.& generaliter, ff.de inoffic.te-
ſtam.*iuncta *reg.l.ſ...mus.*36.*§.re...lotionem illo tit.*
Decimoſextò quæro. Vtrùm ſi Beneficiarius
teſtator abſolutè leget Epiſcopo,poſſit ille,& lu- 32
ctuoſam exigere & Legatum vendicare? Luctuo-
ſa autem eſt ius quoddam Epiſcopale in aliqui-
bus Hiſpaniæ diœceſibus ſubrogatum loco Ca-
nonicæ portionis, quæ in illis penitus abrogata
eſt, & ſoluitur ex bonis mobilibus beneficiarii
mortui, & in aliquot locis eſt certa quantitas ar-
genti,vel in materia, in aliis eſt pretioſior ſupel-
lex,quam habebat prædictus Beneficiarius Huius
dubii pars affirmatiua ſuadetur ex *d.c.offic* j, 14. *de
teſtam* vbi habetur,quòd ſi teſtator abſolutè legat
Epiſcopo, poteſt ille abſque compenſatione le-
gatum inſimul, & Canonicam petere portionem:
ergo ſimiliter de luctuoſa, & legato affirmandum
eſt.Confirmatur hæc ratio.quia luctuoſa,vt dixi-
mus, ſubrogatur in locum Canonicæ portionis;
ergo eiſdem, quibus illa, regulis conſiſtit; quia
ſubrogatum ſapit naturam,&c. habetur *in l.ſi eum*
10.*§.qui iniuriarum,ff.ſi quis caution.*cum aliis cita-
tis per me *in tr. &t.de axiomat. iuris vſufruq. axiom.*
213.*n.*1.Secundò, quia, ſi Epiſcopus non poſſet
legatum,& luctuoſam exigere, nullum foret diſ-
crimen inter eum caſum, quo legatum abſolutè
relictum eſt,& inter illum, quo conditio adiici-
tur,vt legato cõtentus luctuoſam petere nequeat:
conſequens eſt falſum: ergo & antecedens.Con-
ſequentia bona eſt.Minor manifeſta eſt, per text.
in d.c. offi j, vbi inter vtrunque caſum notabilis
differentia conſtituitur. Sequela patet:quia quã-
do conditio adiicitur,non vtrunque, ſed alterum
tantùm peti poteſt,tex.*in d.c.offic.*j,*in* 1.*p* ibi, *non
poterit exigere*.Vltimò, quòd vbi debitum non eſt
à teſtatore,ſed à tertio, nullus fit compenſationi
locus,Iaſ.*n.*20.Dec.*n.*13 & Doctores communiter
*in auth.præterea,C.unde vir,& uxor.*communem ex
aliis teſtatur Craſſ.*§.legatum.q.*16.*nu* 10.Planè te-
ſtator videtur debitor reſpectu luctuoſæ, etſi non
neceſſarius,cùm nulla lege cogatur, ſed ad ſum-
mum voluntarius; in quibus terminis ſaltem ſe-
cundùm communem non admittitur compenſa-
tio. Igitur,&c.
*Ego tamen in hoc dubio nondum per alium
excitato,vt certa ab incertis ſeparare poſſim, ſe- 33
quentes caſus diſtinguere operæpretium duxi.

Primus ille eſt, quòd ſi teſtator ea coodirione legatum Epiſcopo relinquat, vt illo contentus luctuoſam non exigat, ſi Epiſcopus legatum acceptet, luctuoſam petere non poterit: quia ipſi videtur renunciaſſe, vt conſtat *ex d.c.officy*, & ex iis, quæ *ſuprà* diximus Secundus, ſi fraudulenter Epiſcopo legatum vel donatio fiat, & poſtea de fraude conſtiterit, poterit Epiſcopus reſtituto legato, vel compenſato luctuoſam exigere. Probatur manifeſtè ex *d.c.officij.ad finem*. Tertios, quando beneficiarius teſtator abſolutè legat Epiſcopo, oon poterit Epiſcopus legatum, & luctuoſam ſimul retinere. Probatur apertè. Non luctuoſæ verè debitor eſt neque enim illa exigitur ab aliqua Eccleſia inferiori, vt de Canonica portione diximus: deinde oeque ab aliquo tertio, ſed ab hærede, prout defunctum repræſentat. Nau. *de ſpol Cleric §.9.n.7.* Mol. *de iuſtit.tract.2.diſp* 147.*col*.10. Vlteriùs teſtator debitor eſt nō volūtarius, ſed neceſſarius, quippe cùm ex vi conſuetudinis cogatur, velit, nolit, luctuoſam ſoluere, vt modò citati reſoluunt: ergo non ſolùm ſecundùm noſtrã, ſed etiam ſecundùm communem ſententiam cenſetur legaſſe animo compenſandi. Conſonat illa omnis, propter quæ Doctores omnes arbitrantur debitorem neceſſarium in dubio cenſeri cum debito compenſare velle: (ſi aliàs, proponantur termini habiles, quòd res vtrimque detur æſtimata, vel aliter, de quo adeſt exemplum *in d.§ ſi pater. & in l.rei iudicata. 6.§.heredi.* vbi gl. *verb. pecuniariam ff.ſolut matr.*) Nec contrarium probat tex. *in d.c. Officij*, in principio huius dubij expenſus: quia facilè reſpondetur agere in terminis longè diuerſis. Patet: quia Canonica portio ibidem noo eſt debita ab ipſo teſtatore, ſed ab Eccleſiis legatariis; & ideò, vt ſæpè diximus, non dantur termini habiles ad compenſationem. Longè aliud in propoſito dicendum, cùm luctuoſa verè ſit debita ex parte beneficiarij. Ad confirmationem verò dicendum cum Nauar. & Molina *dictis locis*, luctuoſam oon ſubrogari io locum Canonicæ portionis, ſed conſuetudine fuiſſe introductum, vt lites circa ſpoliorum exactionem, quæ frequenter oriebantur, ceſſarent, ſicut ait Molin. *d.col*.10. *lit.C*.

34 Decimoſeptimò quæro. Vtrùm ſtante fraude ex parte teſtatoris modicum legantis, vt Epiſcopum defraudet, poſſit ille non ſolùm legatum ſed etiam Canonicam portionem vendicare? Affirmatiuè reſpondere videtur text. *in d. cap.officij. verſ. ſi verò*; ſi aduerſatiuè intelligamus ad præcedentia, *d.cap.requiſiſti, verſ. ſi verò iſtud. cap.vlt. de teſtam.cap.in noſtra.* 10. *§. talem.verſ.niſi dolo. de ſepultur.* Vbi enim teſtator modicum legat Epiſcopo, vt nihil ampliùs exigat, qoamuis acceptet, ſi fraudem interueniſſe probetur poteſt reſtituto, vel compenſato legato, integram exigere portionem; dummodo tamen ſciens, & prudens fraudem commiſſam, oihilominus tamen non acceptet: quia aduerſatioa, de qua *in d.verſ.ſi verò*, non eſt referenda *ad verſ. quod ſi*, immediatè præcedentem: in quo abſque vlla fraude interueniente, quinimò à fortiori illa ſtante, poteſt Epiſcopus, cui abſolutè legatum relictum eſt, & legatum, & Canonicam portionem vendicare, vt ſuo loco explicauimus; cùm tamen *in d.verſ.ſi verò*, reſoluatur ſolummodo data fraude poſſe Epiſcopum integram ex legatis portionem exigere: eſt ergo aduerſatiua referenda *ad verſ. Conſultationi*, in hunc ſenſum, vt, licèt, quando teſtator adiecta conditione Epiſcopo legat, amplius petere nequeat; Canonicam tamen portionem, interueniente fraude, petere poſſit reſtituto legato, vel legitimè compenſato.

Sicut Epiſcopo ſua portio competit, ſi quid Eccleſiæ relinquatur, vt ſuprà vidimus, ita è conuerſo, ſi quid fuerit relictum Epiſcopo, Cathedralis Eccleſię de eo poterit Canonicam petere, niſi teſtator expreſſerit, vt nihil quæratur Eccleſiæ: quia tunc diuiſio facienda non eſt, ſed totum cedet lucro Epiſcopi. Ita habetur *in cap requiſiſti* 15. *in verſ. & hoc verum eſt, de teſtam* quamuis quando relinquitur Eccleſiæ ſub eadem coodicione, ne Epiſcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum: differentiæ rationes proponit gloſ. *verb.exprimat, in d.cap.requiſiſti*; aliquid, apud Lap *de Canon.portione, à numer*.25. Petrus de Vbald *eodem tract.q*.2. inter quas illa videtur probabilior, quam præſtitit gloſ. *d. verb.exprimat*, quia Eccleſia eſt corpus mixtum, cuius caput eſt Epiſcopus, *cap.nouit.4.de his.quæ fiunt à Pral.* Vnde non poteſt Eccleſia ſine illo conſiderari: quia maneret monſtrum ſine capite, contra *c cùm non liceat, de præſcript.* poteſt verò Epiſcopus conſiderari vti priuata perſona ſine Eccleſia, & ideò in ſecundo caſu ſuppoſita conditione non datur communicatio bonorum; datur verò in primo, vt tex. habet. 35

Hinc prouenit, quod quemadmodum quando Epiſcopo, vel Eccleſiæ aliquid abſolutè relinquitur, inter eoſdem fit diuiſio: ita etiam quando Epiſcopo, & Eccleſiæ coniunctim relinquitur, diuiſio facienda eſt, *dict. cap. requiſiſti, verſ. quòd ſi relinquatur & verſ. ſi verò*. Vnus, & alter caſus in eo conueniunt, quòd in vtroque diuiſio facienda eſt ſecundùm Canonicam portionem, differunt tamen maximè, quòd in priori Epiſcopus, & Eccleſia cenſentur coniuncti ab homine, nempe, ab ipſo teſtatore. Vnde & illa alia inſurgit notabilis differentia, quòd in priori, ſi Epiſcopus ſuæ portioni renunciet, non accreſcet Eccleſiæ, & vice verſa, ſi Eccleſia renunciauerit, Epiſcopo non acquiritur: non ſic dicendum in poſteriori. Ratio eſt: quia in coniunctis à lege non eſt locus iuri accreſcendi, *l. & Proculo*. 10. *ff. de legat*. 2. ſecùs dicendum in coniunctis ab homine, *l. re coniuncti*, 87. vbi omnes, *ff. de legat*. 3. *l. vnic. C. quando non pet. partes*. Ita Bart. Paul. & omnes *in d. l. & Proculo.* vbi Peralta affirmat omnium communem eſſe doctrinam nemine diſcrepante, diſcutit, & meliùs declarat Alciat. *libr.4 paradox.cap.8.in fine.* De Canonica portione latè & ex profeſſo tractarunt Lap. de Caſtellione *in vol. 7. tract. Doctor* Petr. de Perufio, & Petr. de Vbaldis, & Bartholomæus de Hutio, *de duabus quartis, libr* 5. & 6. *tit*. 13. *part*.1. vbi Greg. *gloſ*. 11. Bertachin. *in repertorio verb. Quarta Epiſcopalis, & in tract.de Epiſcopo par.4. lib* 4. *num*.40. Ioan. Hugo *de officio quatuor Patriarchar. cap. de Canonica port.* Bernard. *regul*. 237. Ioan. Garcian. *reg*. 400. Fr. Emman. *quæſtion.Regular. tom. 1. quæſt*. 39. *artic*. 1. Ioan. Baptiſt. Coſta *de portione rata quæſt*. 144. *num*. 6. Quarant. *in ſum. Bullarij verb. Quarta Epiſcopalis*, Azor. *inſtit. moral.part.2.lib.9.cap*.12. Gutier. *de iuram. conform. part. 2. cap*. 4. Ioan. Franciſc. Leo *in theſauro fori eccleſ.part.2.cap*.14. Seraphin. *deciſ*. 1449. Miranda *in manuali Prælat. tom. 2. quæſt*. 48. Raph. de la Torre 1.2 *tom.1.ex num.7.pag*.447. Perez de Lara

de Capellan.& anniuerſ.lib.1.cap 25. num. 34. cum ſeqq. Ioan.Fileſac.*de ſacra Epiſcop. auctorit. c.p.18. cum ſeqq.* Hnrat. Viſcontus *in concluſ. Iuris in* Q. *pag.*241.Iul.Lauor. amicus meus, *var. lucubrat. titul. 2. cap. 27.* latè Solorzan. *de Iure Indiarum tom.2.lib. 3.cap.22.* Ioan Machado *en ſo perfetto Confeſſor tom. 2. lib. 4. par. 6. tract. 9.documm.4.*

CAPVT XX.

De Cathedratico, & Quarta decimationum.

SVMMARIVM.

1 *Cathedraticum ſoluitur in honorem Cathedræ Epiſcopalis.*
2 *Synodaticum appellatur portio quædam Epiſcopo debita, quia in Synodo annis ſingulis celebranda ab omnibus vocatis ad illam præſtari conſueuit.*
3 *Cathedraticum non intelligitur donatum Eccleſia donata ab Epiſcopo, ſed ſolui à donatario debet.*
4 *Epiſcopus non poteſt eximere à Cathedratico.*
5 *Præſcriptio contra Epiſcopum non currit pro tota libertate Cathedratici, ſed benè in parte.*
6 *Cathedraticum per contrariam conſuetudinem alterari poteſt.*
7 *Epiſcopus poteſt à ſingulis ſuæ diœceſis Eccleſiis Cathedraticum exigere.*
8 *Cathedratici diſtributio fiebat in feſto Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini, præterquam à Monaſteriis.*
9 *Monaſteria à lege diœceſana ſunt exempta.*
10 *Taxa Cathedratici quæ ſit, oſtenditur.*
11 *Conſuetudo bona, & rationabilis propria, vel diuerſorum Cathedralium, attendenda eſt in taxatione Cathedratici.*
12 *Quarta debetur Epiſcopis ex omnibus decimis Eccleſiarum Parochialium ſui Epiſcopatus ſine vllo onere fabricæ.*
13 *Quarta decimarum debetur Epiſcopis iure proprietatis.*
14 *Verbum,* habere, *dominium importat.*
15 *Quarta decimarum Epiſcopis debita eſt legis diœceſana.*
16 *Epiſcopus fundat intentionem ſuam ſuper quarta decimarum.*
17 *Procedere videtur contra Rectorem, à quo Epiſcopus exigere debet ſuam canonicam portionem, non autem contra Parochianos incolas, qui tenentur reſpondere de decimis ſuo Rectori, & non Epiſcopo.*
18 *Epiſcopus de iure communi non habet fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos.*
19 *Epiſcopis officio Iudicis ſubueniendum eſt ad agendum contra laicos pro ſua quarta decimarum.*
20 *Officium Iudicis nobile competit Epiſcopo contra laicos pro recuperatione ſuæ quartæ decimarum, ne obligati cum iactura Epiſcopi per retentionem illarum locupletentur ob carentiam directæ actionis.*
21 *Iudex etiam non requiſitus poteſt ex officio compellere poſſeſſores terrarum ad ſoluendum decimas, ſi ei conſtet eſſe intra limites, & terminos Parochiæ.*

QVÆ DAM eſt portio Epiſcopo debita, quæ dicitur Cathedraticum, 1
& illi ſoluitur in honorem Cathedræ Epiſcopalis gloſ. per text. ibi *in cap.conquerente,de offic. Ordin.* Flamin.Pariſ.*de confident.qu.5.num.6.* Solorzan.*de iure Indiar.tom.2.lib.3.cap.22.num.39.in fine*,& ab 2
aliis appellatur Synodaticum, quia in Synodo annis ſingulis celebranda ab omnibus vocatis ad illam præſtari conſueuit, vt innuit text.*in c. vlt.de cauſa poſſeſſ. & propriet.* ad hoc vt Epiſcopi ad Synodum celebrãdam allicerentur, ſicut diximus *de officio,& poteſt. Epiſcopi, p.3.alleg.130. numero 4.*

Et ideò debitum eſt, vt donata Eccleſia ab Epi- 3
ſcopo, non intelligatur hoc ius donatũ, ſed ſolui à donatorio debeat, vt probatur *in c.paſtoralis, de donation.* vbi gloſ.*verb.Cathedraticum*, quia Epiſcopus non poteſt ab illo eximere, Eraſm.à.Cochier. *de iuriſdict.Ordin.in exemptos,p.1.q. 3. num.4.verſ. quarto.*

Quod adeò verum eſt, vt pro tota libertate 5
Cathedratici non currat præſcriptio cõtra Epiſcopum, Bald,*de præſcript.in 5.p.q.16* Henric.Bottæ.*de Synodo,p.3.n.87.* Zerol.*in praxi Epiſcop.p.1. verb.Cathedraticum,§.4.* Aloyſ.Ricc.*in praxi aurea, reſol.182.n.2.* cùm tamen in parte præſcribi poſſe non dubitauerint, Abb.*in d.cap.paſtoralis*, & Bottæ.*de Synodo p.2.n.90.* nec per contrariam conſue- 6
tudinem alterari poſſe negauerint Zerol. & Aloyſ Ricc.*citat.locis.*

Epiſcopus poteſt à ſingulis ſuæ diœceſis Eccleſiis Cathedraticum exigere, gloſ.*in cap.quicunque 16.q.6.* Pariſ.*conſ.22.n.2.lib. 4.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.2.lib.4.p.6.tract.9.docum.3.n.* 7
a Buratt.*dec.578.n.10.* Rot.*in Calagurritana iuriſdictionis,26.Iunij.1604.coram bonæ mem.Penia.* Fiebat 8
autem illius diſtributio in feſto Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini, vt habetur *in cap.olim, de cenſib.* Zerol.*d.verb.Cathedraticum,§.1.* Aloyſ Ricc. *d.reſol.182.n 1.* præterquam à Monaſteriis, *c.inter cætera.10.q.3.* ibi, *Monaſteriorum tamen Baſilicis ab hac ſolutionis penſione ſeiunctis*; ipſa enim à lege diœceſana ſunt exempta, *c.cùm pro vtilitate. 16.q. 1.c.quàm ſit,18.q.2.* 9

Taxam verò ponit gloſ.*verb. duos ſolidos.in d. cap.conquerente*,&dicitur *in cap.1.10.q.3.* vt nullus 10
Epiſcoporum per ſuas diœceſes ambulans præter honorem Cathedræ ſuæ, id eſt, duos ſolidos, aliud aliquid per Eccleſias tollat; qui ſoluendi ſunt ſecundùm taxam, quæ antiquitus ſolui conſueuit, Surd.*conſ.454.num.12.* Aloyſ. Ricc.*d. reſolut. 182.numero 1.* Aliquando tamen plus, vel minus iuxta conſuetudinem exigitur. gloſ. *verb. duos* 11
ſolidos,in d.cap.1. quia in eius taxatione, & ſolutione attendenda eſt propria, vel diuerſarum Cathedralium conſuetudo bona & rationabilis, Zerol.*d.verb.Cathedraticum.§ 1.* Aloyſ.Ricc. *d.numero 1.in fine*, Piaſec.*in praxi Epiſcop.p.2.cap. 2.numero 10.*

Alia eſt portio Epiſcopo debita, quæ quarta 12
decimarum appellatur: nam, cùm olim Epiſcopi eſſent pauperes, fuit ſtatutum in Conc. Aurelianenſi,1.*cap 16.* relato *in cap.antiquos,10. quæſt.1.* vt ipſi de his, quæ in Altario oblatione fidelium conferebantur, medietatem ſibi vendicarent.

ff 2

Poſtea decretum exiuit, vt ex Parochialibus tantùm tertiam oblationum, decimarum, & frugum partem haberent, vt colligitur ex *c. de his, & ex c. decreuimus. ad. cauſa, & quæſt.* cum onere tamen fabricæ Eccleſiarum, *cap. 1. & c. vnio, 10. q. 3.* Demum quartam tantùm deberi Epiſcopis ex omnibus decimis Eccleſiarum Parochialium ſui Epiſcopatus ſine vllo onere fabricæ, determinant nouiores Canones *in d. c. vnio, & in cap. conquerente, de offic. Ordin. & in c. quoniam, & in c. dudum, de decim. & in c. de quarta, de præſcript.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. decimæ,* §. 10. Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 1. de diuino cultu, c. 28. n. 9* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 2. c. 14. n. 33.* Caualer. *deciſ.* 447. & 648. Rot. *dec. 31. n. 5. p. 2. diuerſ. & dec. 302. n. 1. p. 2. recent.* vbi firmatur hæc ſententia ex communi Canoniſtarum aſſenſu, nempe, Abb. Card. Butr. Ioan. Andr. & Rebuff. plenè fuit firmatum *in Nouarien. decimarum, 5. Decembris,* 1629. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

13 Eſt enim indubitatum quartam huiuſmodi deberi, & quidem iure proprietatis per illa verba, *habeas quartam decimationum,* de quibus *in d. c. conquerente;* cuius verbi, *habeas,* natura eſt dominium
14 importare, *l. habere duobus modis accipitur, l. apud ſe quis habere, ff de verbor. ſignif.* cum aliis per me citatis *in tract. de diction. vſufrequent. dict.* 130. *ex numero 1. ſecundùm Lugdunen. impreſſ.* & non ſine ratione, propter coniunctionem, & vniuerſalem curam, quam habet Epiſcopus in Eccleſiis ſubiectis, Butr. poſt Hoſt. & alios *in c. cùm contingat, n. 9. verſ. item quia, de decim.* Innoc. *in c. requiſiſti, n. 3. de teſtam.* Tyndar. *in tract. de decim. n. 2.* Monet. *eod. tract. c. 7.*
15 *concl. 6. n. 14. in fine.* Vnde ſequitur hanc quartam eſſe legis diœceſanæ, Eraſm à Cochier. *de iuriſdict. Ordinarij in exemptos p. 1. quæſt. 15. n. 6.* à qua exempta ſunt Monaſteria, idem Cochier. *d. part. 1. quæſtio. 16.*

16 Sed non exiguum dubium eſt, à quo hæc quarta ſic de iure Epiſcopo debita, poſſit idem Epiſcopus exigere, vel à laicis Parochianis immediatè, vel à Rectoribus illam percipientibus? Pro cuius dubij reſolutione ſciendum eſt, Iura hac de re loquentia ſolùm indiſtinctè ſtatuere, quòd Epiſcopus fundat intentionem ſuam ſuper quarta decimarum, vt *in cap. quoniam,* ibi, *ſua parte retenta. cap. dudum,* ibi, *intentione ſua de Iure communi fundata, d. decim. d. cap. vnio 10. quæſt. 3. d. cap. conquerente, de offic. Ordin. cap. fin. de ſucceſſ. ab inteſt.* Hoſt. Abb. Card. Butr. Ioan. Andr. Anchar. *in d. cap. de quarta,* idem Hoſt. Ioan. Andr. & Abb. *in d. cap. cùm contingat,* quorum auctoritate Rot. firmauit hanc opinionem eſſe communem, & Rebuff. eandem tenuit, *de decim. quæſtio. 7. numero* 31. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 6. numero* 87. & 88. Seraphin. *deciſ.* 1449. *numero* 4. vbi reprobat opinionem illorum, qui tenuerunt iſtam quartam non de Iure communi, ſed de conſuetudine ad Epiſcopum pertinere.

17 Quæ quidem opinio videtur benè procedere contra Rectorem, à quo Epiſcopus exigere debet ſuam Canonicam portionem, non autem contra Parochianos incolas, qui tenentur reſpondere de decimis ſuo Rectori, & non Epiſcopo, *cap. cùm contingat, de decim.* ibi, *quòd cùm perceptio decimarum ad Parochiales Eccleſias de Iure communi pertineat. & cap. cùm in tua, eod. tit.* ibi, *alioquin Parochialibus excluantur;* ad quas de Iure communi ſpectat perceptio decimarum, Caſtrenſ. *conſ. 38. per tot. part. 1.* Seraphin. *deciſ.* 1149. *numero* 5. Gregor. XV. *deciſ.* 519. *numero* 2. Sed hanc contrarietatem ſentiens Hoſtienſ. illam conciliat *in d. cap. cùm contingat, numero 1. verſ. vnde:* nam verum eſt, quod *d. cap. quoniam, & d. cap. dudum,* dicunt Epiſcopum fundare ſuam intentionem in portione Canonica, *& d. cap. cùm contingat, & d. cap. cùm in tua,* aiunt de Iure communi decimas ſpectare ad Eccleſias Parochiales, ſed inquit ille, Epiſcopus fundat quoad Canonicam: Parochialis verò Eccleſia quoad alia, & ita vna diſpoſitio aliam non deſtruit, ſed benè inter ſe conueniunt, & Ioan. Andr. *in d. cap. cùm contingat, numero* 4. ſequitur hanc diſtinctionem: præterea, aut Rector non eſt in cauſa, aut negligit exigere decimas, & Epiſcopus pro ſua portione Canonica poteſt agere iure proprio, aut vult agere pro omnibus decimis, & etiam poteſt, ſed nomine Eccleſiæ Parochialis, cui tenetur illas conſeruare, *d. cap. fin. de ſucceſſ. ab inteſt.* Hoſtienſ. *in d. cap. cùm contingat, numero* 2. & Ioan. Andr. *in d. cap. quoniam numero* 3. aſſerentes Ordinarios habere fundatam intentionem, etiam quoad petitionem nomine ſuarum Eccleſiarum Parochialium, quod etiam admiſit Rot. *in Cariten. decimarum, 13. Martij,* 1584. *coram Orano,* & per hanc diſtinctionem conueniunt deciſiones *coram bonæ mem. Card. Pamphilio, & bonæ mem. Iuſto in Conchen. decimarum dell' Infantado,* quæ referuntur *in deciſ.* 442. 485. & 520. *par. 2. recent.* & poſtmodum *coram bonæ mem. Martino Andrea* 18. *Decembris,* 1617. in quibus fuit firmatum Epiſcopum habere in prædiis decimatoriis ius reale, & coæquale cum Rectoribus, & eſſe inter ſe quaſi portionarios, & proinde tales nuncupantur per Hoſt. *in d. cap. quoniam, numero* 2. & Ioan. Andr. *numero* 3. quæ realitas, & coæqualitas tolli non poteſt per negligentiam, aut malitiam Rectorum non comparentium, cùm ſit fundata in proprio iure immediato, non autem mediato ex perſona Rectorum: ſimiliter ſi idem Rector eſt in cauſa, & Epiſcopus ſimul agentes contra laicos Parochianos, minor eſſet difficultas: quia vterque agit ex iure ſuo, & admittitur iſta ſimultanea actio *in Cornien. decimarum* 22. *Aprilis,* 1602. *coram bonæ mem. Penia:* ac demum quando Rector neque eſt in cauſa, aut negligit, ſed eſſe, aut agere, aut negligere non poteſt: quia decimæ ad ipſum non pertinent, qui eſt caſus noſter, tunc iura non prohibent, quin Epiſcopus fundet intentionem ſuam contra laicos, & alios quoſcunque pro decimis prædialibus, *d. cap. fin. de ſucceſſ. ab inteſt. d. cap. dudum, de decim.* & idem admittitur *in Foſſanien. decimarum,* 28. *Martij,* 1591. *coram Giptio:* ex quibus patet, conſequentiam, quam faciunt Caſtren. *in d. conſ.* 38. & Gregor. *deciſ.* 539. non eſſe tutam, quòd decimæ debent percipi à Rectoribus, & ab ipſis Epiſcopis exigunt quartam, & ſic mediatè, non autem immediatè à laicis: qui etſi *etſi d. cap. cùm contingat, & d. cap. cùm in tua,* expreſsè dicant perceptionem decimarum de Iure communi pertinere ad Eccleſias Parochiales, non tamen excludunt Epiſcopos, quin & ipſi fundent intentionem quoad eorum Canonicam portionem, iuxta *d. cap. quoniam, & dict. cap. dudum, de decim.* attenta compatibilitate, quam ponit Hoſtienſ. vt dicebam *in d. cap. cùm contingat, numero 3. verſ. non obſtat.* Ita latè Rot. *in Nouarien. decimarum, 7. Maij* 1627. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Verùm, quamuis ſupradicta videantur ſuſtineri poſſe; tamen magis placet concluſionem firmare 18

mare Epiſcopum de Iure communi non habere fundatam intentiooem in quarta decimarum cõtra laicos, ex verbis, *d. cap. conquerente, de officio Ordin.* ibi, *tu autem hic iuribus in præfatis Eccleſiis conſentus exiſtens nõ ampliùs ab eis exigas*, &c ex quibus dicebatur actionẽ fuiſſe reſeruatam Ordinariis contra Rectores, oon autem contra laicos, contra quos io tex aliqua actio non dirigatur: quã ponderationem priùs Rota fecit coram Gregor. XV. *d. dec.* 519. *num.* 2. & tenuit coram Seraphin. *d. deciſ.* 1449. *numero* 5. & fundatur io auctoritate Abb. antiqui *in d. cap. conquerente, num.* 5. Panorm. *ante num.* 3. Card *n.* 4. Bellam. *num.* 12. *gloſſ. marginal. s, in d. cap. conquerente*, Caſtr. *conſ.* 38. *per tot. pars.* 2. quæ opinio poterit comprobari ex *d. c. de quarta, de præſcript.* io quo admittitur Rectorem, præſcribere poſſe quartam hanc decimationum, quæ ſi à laicis eſſet exigenda, non daretur præſcriptio Rectori defectu poſſeſſionis, ſine qua præſcriptio non procedit. gloſſ. *in l. malè agitur*, & *ibi* Bald. *n.* 6. *C. de præſcript.* Bartol. *in l.* 3. §. *ex contrario, num.* 4. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Caſtr *in l.* 1. *n.* 12. *C. de ſeruus fugit.* Nec obſtat, quòd cùm hæc quarta decimarum debeatur in proprietate Epiſcopo, & ratione iuriſdictionis, & vniuerſalis curæ, quam habet in Eccleſiis ſubiectis ex *ſupra* allegatis, verba *dict. cap. conquerente*, inferant quidem actionem competere Epiſcopo contra Rectores, ſed quòd eadem denegetur Epiſcopo contra laicos ad tollendam actiooem realem, quæ datur pro decimis præteritis conſequendis contra eoſdem laicos, ex Abb. *in cap. cum ab homine, nu.* 6 *eod. tit. de decim.* Rebuff. *in ſimili tract. q.* 9. *n.* 9. hoc non firmetur in contextu, neque per neceſſe inferatur: vnde videbatur adhuc vigere reſponſiooem *ſuprà* datam, quòd conſequeotia non ſit tuta, quam Caſtr & Rota *ſuprà* allegati ſcilicet, oon ampliùs ab eis exigas: ergo à laicis non exigas, quia ſimul eſſe poteſt quod Rectores decimam integram percipiant, & eo caſu Epiſcopos non poſſit petere ſuam quotam à laicis, qui per integram ſolutionem conſequuti ſunt liberationem, & prout ad hunc caſum ſe reſtringunt Abb. antiq. & Abb. Panor. à quibus alij Canoniſtæ rationes ſimpliciter reaſſumpſerunt; & tamen in aliis caſibus, quando ſunt decimæ inexactæ, aut quando negligendo Parochus non eſt in cauſa, aut dum ad illum decimæ non pertinent, remaneat integra actio Epiſcopo agendi pro ſua quota contra quencunque debitorum, actione reali ſibi de iure competenti, & intent diſpoſitiones *d. cap. quoniam, & d. cap. dudum, de decim.* Quoniam reſpondetur ſufficere pro fundamento concluſionis firmatæ ex diſpoſitione *d. cap. conquerente*, actionem pro qnarta decimationum eſſe directam contra Rectores, non autem contra laicos, & quòd opinio Abb. & aliorum *ſupra* relatorum io hac parte noo habet contradicentem, ita vt ab eis, tanquam à caſu legis, non ſit recedendum, Iaſ. *in l. penult. numero* 21 *Cod. de pactis*, Becc. *conſ.* 13. *num.* 6. Surd. *dec.* 229. *n.* 36. Noo tamen E-
19 piſcopus aliis remediis erit deſtitutus ad agendum contra laicos, & ita officio Iudicis ei ſubueniendum eſſe exiſtimo, quòd ſemper datur æquitate, quando defuit actio ad conſequendum, quod ſuum eſt, vel ad compellendum aliquem ad impleodum id, quod actione nõ poteſt adſtriogi, *c.* 2. *de offic. Iudicis, l. Quintus, ff. de annuis leg.* vbi Bartol. *n.* 1. Oſach *dec.* 40. *n.* 7. Surd. *de alimentis tit.* 3. *q.* 3. *n.* 24. & *conſ.* 528. *n.* 20. Rot. *dec.* 503. *nu.* 4. coram Gregorio XV. & ſolet concedi ad inſtar actionis, Bart. *in l.* 1. *num.* 10. *ff. de iuriſd. omnium Iudic.* quem ſequuntur Abb. *in d. cap.* 2. *n.* 1. Imol. *n.* 4. Felio. etiam *num.* 4. dicentes, quòd etſi officium Iudicis idem non ſit quòd actio, lato tameo ſumpto vocabulo idem poteſt dici *per l. actionis verbo. ff. de action. & oblig. quod ſi minor.* §. *fin. ff. de minorib.* Neguzant *de pignorib.* 4. *memb.* 2. *p. n.* 51. Cùm igitur laici cogi poſſint per Rectores ad præſtationem decimarum, Rectoréſq; teneantur de exactis quartam dare Epiſcopo: benè intrare debet Iudicis officium nobile ad incompellendum obligatos ad ſolutionem decimarum, vt Epiſcopus, quod ſuum eſt, conſequi poſſit, Rectore negligente agere, vel nolcote, aut non valente ne per malitiam, aut illorum negligentiam, vel voluntatem, ius ſuum amittat, quod quidem reſpicit æquitatem, in qua fundatur officium Iudicis nobile, *l. ſi me & Titium ff. ſi certum pet.* Socin. iun. *conſ.* 52. *num.* 3. *lib.* 2. Nat. *conſ.* 534. *num.* 6. Roland. *conſ.* 1. *num.* 55. *vol.* 1. Surd. *de alimen. tit.* 2. *q.* 1. *num.* 17. Ita Rota *in d. Nouarien. decimarum*, 5. *Decembris*, 1629. *coram R. P. Dimeo Piruano.*

Nõ obſtat, quòd Epiſcopo debeatur quarta de- 20
cimarum ſolùm reſpectu earum, quæ percipiuntur ab Eccleſia, Ioan. Andr. *in d. cap. conquerente, nu.* 40. Rot. *deciſ.* 519. *coram Gregorio XV.* vt propterea Epiſcopus non poſſit dirigere actiones contra Parochianos ante exactionem ab Eccleſia factam, ſed officium Iudicis nobile plus de facto Ordinariis tribuere non poſſit, quàm quod habeant de Iure contra laicos, à quibus non poſſunt exigere, vt ex verbis *d. cap. conquerente*, firmatur *in d. dec.* 519. *coram Gregorio XV.* ergo contra eos Iudicis officio nobili experiri non poterit, quia, ſi probatur Rectorem decimas à Parochianis percepiſſe, noo poteſt Epiſcopos ab eis, tanquam quod iam liberationem ſint conſequuti, deouò eas exigere. Cæterùm, quia Parochiani adhuc debitores ſunt in hac parte, intrat officium Iudicis nobile, ne obligati cum iactura Epiſcopi per retentionem decimarum locupletentur ob carentiam directæ actionis, Imol. *in c. licèt cauſam, n.* 23 *de probat.* Felio *in c. ex parte il* 2. *n.* 18. *de offic. deleg.* Calc. *conſ.* 28. *num.* 24 Neuizan. *conſ.* 20. *n.* 24. Barb. *conſ.* 6. *in fine, lib.* 1. quod officiom Iudicis eò magis in materia decimarum intrare debet, in qua ſi non ſoluaotur, concurrit periculum animarum, *c. prohibemus, de dec.* propterea Card. *in Clem. diſpendioſam, n.* 28. *de iudic.* poſt Guillel. & alios dicit, quòd Iudex, etiam non requiſitus, poteſt ex officio com- 21
pellere poſſeſſores terrarum ad ſoluendum decimas, ſi ei conſtet eſſe intra limites, & terminos Parochiæ. Nec etiam obſtat, quòd impoteotia, voluotas, oegligentia, aut malitia Rectoris noo ſufficiat ad hoc, vt competat officium Iudicis nobile contra Parochiaoos, cùm Epiſcopus poſſit dirigere actiones ſuas ad ſolutionem quartæ, quæ debetur cootra Rectorem: nam ſi exegit dicebatur indubitatum, ex quo Parochiani conſequuotur libertatem ſoluendo Rectori: ſi verò oon exegit, agere poterit ad intereſſe, quod ſuccedit loco quartæ debitæ, Dec. *conſ.* 1. *n.* 8. Curt. iun. *in l. vnum in fine. ff. ſi certum petat.* quia in ſecundo caſu non intrat æquitas, in qua fundator officium Iudicis, vt Rectores ſoluant debitum Parochianorum, aut tanquam non valentes ſoluere debitores decimarum locupletentur cum damoo Epiſcopi actione carentis: ita fuit firmatum *in dicta Nouarien. decimarum* 15. *Martij*, 1630. *coram eodem R. P. D. meo Piruano.*

Illud quoque, quod ex cauſa aliqua conſueuerunt Prælati à ſuis Eccleſiis exigere pro ſubſidio aliquo, dicitur charitatiuum ſubſidium, de quo *in cap. ſequenti* eſt particulariter tractandum.

CAPVT XXI.

De Charitatiuo ſubſidio.

SVMMARIVM.

1 *Charitatiuum ſubſidium dicitur charitatis auxilium: quia à principio ex charitate peti debet.*

2 *Charitatiuum ſubſidium petitur, quando reddiꝰ propria Eccleſia non ſufficiunt pro oneribus incumbentibus.*

3 *Epiſcopi, & ſuperiores Prælati data manifeſta, & rationabili cauſa licitè poſſunt ſubditos cogere (cum charitate tamen, & debito moderamine) ad charitatiuum ſubſidium, quo ſuis conſulant neceſſitatibus.*

4 *Beneficium tenetur quis ei conferre, à quo aliud accipit.*

5 *Epiſcopus, quando à Clero ſuo exigere vult charitatiuum ſubſidium, debet facere cum conſilio Capituli ſui, & etiam ipſorum Clericorum.*

6 *Charitatiuum ſubſidium non eſt iure aliquo definitum, quantum debeat eſſe.*

7 *Nullus cogi debet ad maiorem ſolito contributionem charitatiui ſubſidij.*

8 *Papa ab omnibus Clericis, & Eccleſiis poteſt ſubſidium charitatiuum exigere.*

9 *Exemptio generalis non cenſetur eximere à ſubſidio charitatiuo per Papam impoſito, niſi quis ſpeciali priuilegio ab huiuſmodi onere nominatim eximeretur.*

10 *Cardinales in Eccleſiis titulorum ſuorum charitatiuum ſubſidium petere poſſunt*

11 *Legatus Papæ habet ius exigendi charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis prouinciæ ſibi delegatæ.*

12 *Patriarcha, Primas, & Archiepiſcopus ab Eccleſiis, & Clericis ſuæ prouinciæ extra diœceſim ſuam iure tale ſubſidium exigere non poſſunt.*

13 Cap. præteritæ, de elect. *declaratur.*

14 Cap. cùm Apoſtolis, verſ. ſuſtinemus, de cenſib. *declaratur.*

15 *Prælati Epiſcopo inferiores iure quidem non poſſunt ab Eccleſiis ſibi ſubiectis charitatiuũ ſubſidium exigere, niſi hoc priuilegio, vel conſuetudine ſibi competat.*

16 Cap. dictum 94, diſt. *declaratur.*

17 *Dicta in præfationibus alicuius diſpoſitionis cenſentur in fine repetita.*

18 *Abbates, vel priores non poſſunt exigere charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſæcularibus vel regularibus Monaſteriis ſibi pleno iure ſubiectis.*

19 *Coadiutor, ſeu adminiſtrator datus Epiſcopo per Papam, vel Eccleſiæ Cathedrali vacanti poteſt à ſubditis illius Eccleſiæ charitatiuum exigere ſubſidium.*

20 *Commendatarius perpetuus Eccleſiæ Cathedralis poteſt ab eius ſubditis exigere charitatiuum ſubſidium.*

21 *Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt tale ſubſidium exigere, niſi ſpeciali ipſius Epiſcopi mandato.*

22 *Cauſa ad charitatiuum ſubſidium exigendum debet eſſe manifeſta, & rationabilis; ne ſubditi grauentur, pluſquam par eſt.*

23 *Cauſa rationabilis præſumenda non eſt ad exigendum charitatiuum ſubſidium.*
Iuſta cauſa ad ſubſidium exigendum eſt,

24 *Conſecratio, & Bullarum expeditio,*

25 *Expenſa in negotiis totius diœceſis communibus pertractandis,*

26 *Fabrica ſuæ Eccleſiæ.*

27 *Iter ad Papam, Imp. ſeu Regem ob ſuæ Eccleſiæ, vel diœceſis commune bonum,*

28 *Viſitatio Liminum Apoſtolorum,*

29 *Iter ad Concilium Prouinciale,*

30 *Expenſa neceſſaria facta in aduentu Imperatoris, Regis vel Principis.*

31 *Epiſcopus poteſt ex iuſta cauſa non ſolùm ſemel, ſed etiam pluribus vicibus charitatiuum ſubſidium exigere.*

32 *Charitatiuum ſubſidium à perſonis Clericorum ratione ſuorum beneficiorum, & propter eorum reditus peti poteſt.*

33 *Charitatiui ſubſidij onus ſuſtinent beneficiarij ratione Eccleſiarum, quas habent, & quid ſi illæ ſint in confinio duarum diœceſum, ibid. n. 34.*

34 *Clericus non tenetur ſoluere charitatiuum ſubſidium, niſi de fructibus, & redditibus beneficiorum*

35 *Clericus pauper, vtpote quia ex ſui beneficij redditibus nihil habet vltra commodum, & honeſtum victum, minimè cogi poteſt ad charitatiuum ſubſidium præſtandum.*

36 *Clericus, ſi nullum eccleſiaſticum beneficicium habeat, non eſt cogendus ſoluere charitatiuum ſubſidium, quamuis ampla poſſideat patrimonia.*

37 *Laici non tenentur ad ſubſidium charitatiuum ſoluendum*

38 *Succeſſor in beneficio ſoluere ſubſidium cogitur, quod anteceſſor beneficij non ſoluit.*

39 *Penſionarius debet pro rata penſionis ſoluere charitatiuum ſubſidium, non autem clericus poſſidens beneficium tenebitur ſoluere ſolidum.*

40 *Penſio, ſeu cenſus imponitur ſuper fructibus beneficij.*

41 *Redditus non dicuntur niſi illi, qui ſuperſunt deducto cenſu, vel penſione.*

42 *Vſu fructuarius tenetur ad collectas, & onera realia, quæ ratione fructuum imponuntur.*

43 *Penſionarius in Iure æquiparatur vſu fructuario.*

44 *Penſio auctoritate Papæ alicui aſſignata ex ſtylo Curiæ, eſt immunis & libera ab omni onere, etiam ſubſidij charitatis.*

45 *Charitatiuum ſubſidium non eſt ſoluendum Epiſcopo de quotidianis diſtributionibus.*

46 *Hoſpitalia cauſa communis pietatis extructa, quando titulum beneficij habent, obligantur ad ſubſidium charitatiuum.*

47 *Hoſpitalia, quæ auctoritate Epiſcopi conſtructa non ſunt, & fundata, grauari nequeunt onere ſubſidij charitatiui.*

48 *Capitulum, ſeu Canonici Eccleſiæ Cathedralis* tenentur

tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum ſubſidium, quando ab eo petitur ex legitimis cauſis.

49 *Monaſteria non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium.*

50 *Charitatiui ſubſidij exactio eſt de lege diœceſano, & non iuriſdictionis.*

51 Clem. 1. & 2. de cenſib *declaratur.*

52 *Fratres S. Ioannis Hieroſolymitani, ſiue eorum Vicarii in Parochialibus Religioni prædictæ vnitis non tenentur, neque compelli poſſunt ad ſolutionem charitatiui ſubſidij.*

53 *Eccleſiæ exemptæ non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium.*

54 *Charitatiuum ſubſidium exigi poteſt ab exemptis reſpectu populi non exempti, quem habent.*

55 Clauſ. Volumus autem, quòd Eccleſiæ, &c. *eximit à præſtatione charitatiui ſubſidij.*

56 *Subditi præſcribere non poſſunt, vt ſubſidium præſtare non debeant.*

1 CHARITATIVVM ſubſidium
ſecundùm Hoſt. & alios, *in cap. conquerente, de offic. Ordin.* & nouiſſimè
Tambur. *de iure Abbatum tom. 3. diſp.*
10. *quæſt. 1. num. 1.* dicitur charitatis
auxiliũ, quia à principio ex Charitate peti debet,
non per vim extorqueri, vt colligitur ex *c. ex parte de cenſib.* & appellatur ſubſidium, quia ſicut ſubſidiaria
actio datur, quãdo deficit propria, & ſpecialis, vt *in §. fin. Inſt. ad leg. Aquil. & in §. fin.* vbi
2 gloſſ. *Inſt. de interdict.* ita ſubſidium petitur, quando
redditus propriæ Eccleſiæ non ſufficiunt pro
oneribus incumbẽtibus, Bellencin. *in tract. de charitatiuo ſubſidio, q. 14.* Guid. Papæ *dec.* 371. Aloyſ.
Ricc. *in collect. dec. p. 1. collect. 52.* Azor. *inſt. mor. p. 2. lib. 9. c. 14. q. 2.*
3 Epiſcopus igitur, & ſuperiores Prælati, data manifeſta, & rationabili cauſa, licitè poſsũt ſubditos
cogere, cum charitate tamẽ, & debito moderamine, ad charitatiuum ſubſidium, quos ſuis conſulant
neceſſitatibus, *cap. conquerente, in fine. de offic. Ordin. cap. cùm Apoſtolus, verſ. ſuſtinemus autem, de cenſib.* Doctores vtrobique, poſt alios Oldrad.
conſ. 104. & 234. Lap. *alleg.* 10. Duen. *reg.* 89. Palat.
in repet. cap. per veſtras, not. 6. 2. §. 27. à n. 10. Caſſan.
in conſuet. Burgũd. rub. 1. §. 4. gloſ. 6 à n. 13. Menoch.
de arbitr. caſu 178. *nu. 1.* Nauar. *conſ. 7. aliàs 3. in nouis, de cenſib.* Sayr. *in floribus deciſion. ſub eod. tit. dec.*
7. Bellencin. *d. tract. de charitatiuo ſubſidio, q. 8. n. 1.*
Cened. *ad Decretal. collect.* 115. *nu* 6. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 2. num. 13.* Azor. *d. cap. 14. qu. 5.*
Ratio eſt: quia in his, quæ ad charitatem ſpectant, prout eſt huiuſmodi ſubſidium, illis tenemur
obnoxij, à quibus beneficia recipimus *cap. in officijs 7. de teſtam.* Planè ſubditi à ſuis Epiſcopis, tam in
regimine in ordine ad ſpiritualia, quã in ipſorum ſpiritualium miniſterio, maxima accipiunt beneficia,
iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 4.
Sic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores miniſteriorum, &c. iuuat. arg. l. *ſed et ſi* 28.
§. conſuluit, ibi, *quamuis ad remunerandum,* iũcta gl.
4 *ibidem. ff. de petit. hered.* cum his, quæ de obligatione qua quis tenetur beneficium referre ei, à quo
aliud accepit, tradunt Ariſtot. *lib. 8. Ethicor. c. 13.*
latè S. Thom. *2. 2. q. 106. art. 1. cum ſeqq.* Fortun. *in l. 1. §. ius naturale illat. 10. ff. de iuſt. & iure.* Cardin.
* Tuſch. *practic. concluſ. tom. 1. lit. A, concl. 48. num. 1.*
Ego ipſe *de axiomat. Iuris vſufruct. axiom. 35. num. 2.*
Quamuis aliam rationem, propter quam ſubſidium nuncupetur charitatiuum, præſtiterit poſt
alios Bellencin. *d. q. 14.*

Sed illud aduerrere, oportet, quòd quando Epi- 5
ſcopus à Clero ſuo exigere vult charitatiuũ ſubſidium, debet facere cum conſilio Capituli ſui, &
etiam ipſorum Clericorum, vt per tex. *in c. nouit, & in cap. quanto, de iis, quæ ſiunt à Prælatis,* reſoluit
Bellencin. *d. tract. qu.* 10. Et ſufficit, quòd ſit electus, & confirmatus, licèt nondum conſecratus.
Bellencin. *d. q. 9.* Azor *d. cap. 14. q. 5. in fine.* quia hoc
eſt iuriſdictionis, non Ordinis, *d. c. conquerente, in fine, de officio Ord.*

In quanã quantitate ſubſidium huiuſmodi ſit 6
exigendum, poterit ab aliquibus in dubium reuocari, in quo placet ſequi opinionem Cardin. *in
d. cap. cum Apoſtolus, num. 4. verſ. ſeptimò quæro,* vbi
dubium à nemine tactum affirmat, Lap *allegat.* 37.
ſentit Dominic. *in cap. felicis, n. 6. de cenſib. lib. 6.* &
Boër. quem refert, & ſequitur Menoch. *de arbitr. caſu* 178. *num. vlt.* Neque in hoc dignus eſt reprehenſione
vir non leuis auctoritatis. Afflict. *dec.*
136. dum affirmat decimam annui redditus partem iuſtam eſſe ſubſidij quantitatem: neque enim
de iure loquitur, ſed ſuppoſito Cõcilio Neapolitano de ſolo ſubſidio ſæculari à Rege exigẽdo, &
ideò quoad intentum non applicatur illa quantitas, vt rectè aduertit Menoch. *vbi proximè, nu. 1.*
Deinde non ſunt audiendi, qui putant illã quantitatem ſeruandam eſſe, quam Extrauagãs Benedicti
XII. incip. *Vas electionis,* præfiniuit; quoniam Extrauagans recepta non fuit, vt ex aliis fatetur
Menoch. *vbi proximè;* non eſt enim iure aliquo definitum, quantũ debeat eſſe hoc ſubſidiũ,
ſicuti tradunt Nauar. *conſ. 10. in antiq. aliàs 5. in nouis, de cenſib.* Sayr. *in floribus dec. ſub illo tit. dec.* 10.
Piaſec. *d. n. 11. verſ. neque.* Et in omni euentu nul- 7
lus cogi debet ad maiorem ſolito contributionem, vt cenſuit S. Cong. negotiis Epiſcop & regular.
præpoſitorum. *ſub die 17 Ianuarij,* 1589.

Papa ab omnibus Clericis, & Eccleſiis poteſt
hoc ſubſidium exigere, vt docent Bellencin. *de charitatiuo ſubſidio, qu. 1. n. 2.* Azor. *d. lib. 9. cap.* 14.
qu. 5. in princip. quia habet adminiſtrationem omnium beneficiorum, *cap. 1. de præbend. in 6. Clem. 2.
vt lite pendente,* tum, quia eſt dominus, & Ordinarius Ordinariorum, vt oſtendemus *lib. 1. cap. 2. à
princ.* Et ab hoc ſubſidio per Papam impoſito generalis exemptio non cenſetur eximere, Ioan. 9
And. *in c. cum inſtantia, de cenſib.* Eraſm. à Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos, part. 4. quæſt.* 7. niſi quis
ſpeciali priuilegio ab huiuſmodi onere nominatim eximeretur. Bellencin. *d. tract. quæſt. 58. n. 3.* vbi
ſubdis, non eſſe præſumendum, quippe quòd illud concedi non conſueuerit, per tex. *in d. c. cùm
inſtantia,* ibi, *niſi fortè per ſpeciale priuilegium Sedis Apoſtol. quod non concedimus, ſit exempta,* & per tex.
in cap. accedentes, de præſcript. ibi, *niſi per ſpeciale priuilegium,* &c.

Cardinales, cùm in Eccleſiis titulorum ſuorũ 10
iuriſdictionem habeant, de iure communi, iuxta
ea, quæ ſuprà reſoluimus *lib. 1. cap. 5. de dignit. priuil. & offic. Cardin. verſ. 1.* tale ſubſidiũ petere poſſunt
Ioan. Monach. *in cap. 1. de maior. & obed. lib. 6.*
Bellencin. *de charitat. ſubſid. q. 3.* Azor. *d. lib. 9. c. 14. q. 5. verſ. quæres*

Legatus Papæ, cui commiſſum eſt plenæ lega- 11
tionis officium in ſua prouincia, cùm omnia liberè, & immediatè poſſit, quæ quilibet Ordinarius
iure, ſiue conſuetudine poteſt, vt oſtendimus *ſup. lib. 2. c. 6. de legatis,* habet ius exigendi huiuſmodi

ſub ſidiũ ab Eccleſiis prouinciꝗ ſibi delegatꝗ. Bel-
lencin. *d.tract.de charit.ſubſid.q.12.* Azot. *d.q.5.verſ.*
quid dicendum.
22 Patriarcha, Primas, & Archiepiſcopus ab Eccle-
ſiis, & Clericis ſuæ prouinciæ extra diœceſim ſuã
iure tale ſubſidium exigere non poſſunt. Ratio
eſt: quia attento iure Archiepiſcopi, & cæteri Pri-
mates regulariter non poſſunt in ſubditos ſuorũ
Suffraganeorũ iuriſdictionem exercere, niſi qua-
tenus iure reperitur expreſſum, *cap.conqueſtus 9.*
q.3.cap.duo ſimul 9. de offic. Ordin.cap. ſicut vnire 8.
in fine, de exceſſ.Prælat.cap. 1. in princip.de foro com-
pet.lib.6.cap.1.de ſuppl.negl. Prælat. eod.lib. cum ad-
ductis per me *lib.1.cap.8.de Archiep.ſeu Metropol.*
Planè nullibi reperitur in iure cautum, quòd
Archiepiſcopi valeant à ſubditis Suffraganeorum
exigere ſubſidium. Igitur, &c. Propter quæ ita
reſoluunt Dominic. & alij quos refert, & ſequitur
Bellencin. *d.tract.q.1.nu.1.* Azor. *d. cap.14.q.5.verſ.*
23 *ſed dubia quæſtionis eſt.* Non obſtat *cap.præterita,*
de elect. quia reſpondetur, ſolùm agere de expen-
ſis factis à Capitulo vacãte Sede pro negotio ele-
ctionis: deinde non loqui de bonis Eccleſiarum
inferiorum, quæ ad Suffraganeos ſpectant, ſed de
bonis Cameꝗ eccleſiaſticꝗ Patriarchalis, vt rectè
24 poſt alios intelligit Bellencin. *d.q.2.n.6.* Sed non
inde ſequitur, poſſe Archiepiſcopos in noſtris ter-
minis ſubſidium exigere, quamuis ſolam procura-
tionem, de qua *in ſequenti cap.* agendum erit. Ad
tex verò *in d.cap.cùm Apoſtolus.verſ.ſuſtinemus au-*
tem, reſpondetur, intelligendum eſſe continuatiuè
ad § prohibemus, immediatè præcedentem in ſenſu
aduerſatiuo, in hunc modum: *Prohibemus, ne Epi-*
ſcopi ſubditos ſuos grauare præſumant talliis, & exactio-
nibus: ſuſtinemus tamen, quòd Epiſcopi pro multis, &c.
cum charitate moderatum ab eis valeant auxilium po-
ſtulare, atque ita dictus verſ. non eſt referendus ad
§. remotiorem, *Quocirca,* qui reſtrictiue loquutus
fuit circa æquiparationum numerum Lateranenſi
Conc. præfinitum. Ratio eſt: quia in dubio relatio
facienda eſt ad illud, quod proximè, & immediatè
antecedit, argum. *cap.cùm dilecti 6.* ibi, *non ad ſupe-*
riorem, &c. de donat. ita in terminis Boët. quem re-
fert, intelligit Menoch. *d.caſu 178.n.1.*
25 Prælati Epiſcopo Inferiores iure quidem non
poſſunt ab Eccleſiis ſibi ſubiectis charitatiuum
ſubſidium exigere, niſi hoc priuilegio vel cõſue-
tudine ibi competat, vt bene reſoluunt Archidia-
conus *cap.iuxta ſanctionem 16.quæſt.1.* Hoſt. & alij,
cum quibus communem dicit Bellencio. *d. tract.*
q.4 Abb. *in d.cap.cùm Apoſtolus, num.6* & Cardin.
n.1 Cened *d.collect.115.num.7.ad fin.* Duen. *reg.91.*
Aloyſ. Ricc. *d.collect.52.* Azor. *d.cap.14.quæſt.5.verſ.*
quid dicendum. latè Tambur. *de iure Abbatum tom.*
3 diſputat.10.quæſt.1.num.1. Pro quibus non leui-
ter expenditur *d. cap. cùm Apoſtolus. §. prohibemus,*
verſ. Archidiaconi verò, aduerſatiuè ad §. præceden-
tem, vt quamuis Epiſcopi poſſint, Archidiaconi
verò, ſiue Decani minimè: eſt enim hæc pro-
prietas aduerbij *verò,* reſpectu præcedentis diſpo-
ſitionis *c.ſtatutum 11.§.cum verò,* iuncto gloſſ. *1.de*
reſcript lib.6. cum aliis per me citatis *in tract. de di-*
ctionibus vſufreq.dict.420.n.1.ſecũdum Lugd impreſſ.
Deinde expẽditur vniuerſalis negatiua, ibi, *nullas*
exactiones, quæ omnes in vniuerſum excludit, arg.
cap.ſolitæ, ad fin.de maiorit.& obed & aliorum, quæ
adduximus *d.tract.229.numer.1.* illis exceptis, quæ
lege ſpeciali, vel conſuetudine fuerũt introductꝗ:
planè legẽ nõ inueniemus, quꝗ inferioribus Prꝗ-
latis circa charitatiuum ſubſidium exigendum de-
derit poteſtatem. Igitur, &c. Non obſtat *cap.di-* 16
ctum 94.diſt. per quod oppoſitum tenuit ibi Ar-
chid. ſibi contrarius *n.1.* quia reſpondetur, magis
pro noſtra ſententia adduci poſſe, vt per Bellẽcin.
d. §. 4. ſolùm enim arguit à maiori ad minus in
hunc ſenſum, ſi Epiſcopis non licet in Presbyteris
tyrannidem exercere, à fortiori nõ licebit Archi-
diaconis: deinde tex. ille dicat, Epiſcopis non li-
cere, ſatis demonſtrat, non agere de ſubſidio
charitatiuo, quod ſatis liquet, vt palã eſt. Nec etiã
obſtat, quod Concil. *in præfatione d.§. prohibemus.*
in verſ.ſuſtinemus, conceſſerit Epiſcopis poteſtatẽ
exigendi charitatiuum ſubſidium, quod poſtea
cenſeri debet repetitum *infra verſ. Archidiaconi*
circa Prælatos inferiores, nã dicta in præfationibus 17
alicuius diſpoſitionis cenſentur in fine repetita.
l.Titia 1.4.§.2.ff.de verbor.obl. & l.item quia 4.§.vlt.
ff.de pact. Bart. *in l.pact.nouiſſima, C.illo tit.* Iaſon. *in*
l.ſi quis in fundi vocabulo, num.39.ff.de legat.1.1, Ca-
gnol. *in l.2.num.196.C.de pactis inter empt.* quia re-
ſpondetur, hanc doctrinam procedere, quando
in præfationibus fit mẽtio, quòd inferius aliquid
apponit: tunc enim, etſi expreſsè non apponatur,
repetitum cenſetur, nõ autem quando in præfa-
tionibus nulla eius rei facta mẽtio reperitur, vt
in d.§.prohibemus, vbi de ſolis Epiſcopis fit mẽtio
circa exactionẽ ſubſidij, de inferioribus verò Prꝗ-
latis in dubio: non autẽ, vbi ex coniecturis aliud
deprehenditur, vt *in d.§.prohibemus,* ex aduerſati-
ua Archidiaconi, *verò,* & ex vniuerſali negatiua
nullas, vt *ſuprà* explicauimus.
Vnde Abbates, vel Priores non poſſe exigere 18
charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſæcularibus,
vel Regularibus Monaſteriis ſibi non pleno iure
ſubiectis reſoluit Bellencin. *d.tr.q.5.* vbi *n. 2.* ex
Cald. *conſ.3.de cenſib.* addit Præpoſitum, ſiue Præ-
fectum totius Ordinis regularis poſſe huiuſmodi
ſubſidium petere à Monaſteriis Ordinis ſui pro
ſũptibus neceſſariis ad gubernationẽ Ordinis, ſi
aliunde ratione præfecturæ nõ habeat bona, quꝗ
ad onus ſuſtentandum deſtinata ſufficiãt, de quo
Tambur. *d.diſp.10.q.2.num.2.* vbi *n. 4.* de Abbati-
bus habentibus territorium & diœceſim.
Coadiutor, ſeu adminiſtrator datus Epiſcopo 19
per Papam, vel Eccleſiæ Cathedrali vacãti, poteſt
à ſubditis illius Eccleſiæ exigere charitatiuum
ſubſidiũ, ad not, *in cap is cui, de elect.lib.6. & in c.*
in fine, de ſuppl.negl.Prælat.eod.lib. Bellencin. *d.tract.*
q.8. Idem de Commendatario perpetuo Eccleſiæ 20
Cathedralis aiunt Bellencio. *vbi ſup.q.6.* Azor. *d.*
q.3.verſ.Commendatarius. Tãbur. *d.diſp.10.q.2.n.3.*
Vicarius generalis Epiſcopi nõ poteſt tale ſub- 21
ſidium exigere, niſi ſpeciali ipſius Epiſcopi mã-
dato: hoc enim nullo iure eſt illi conceſſum, &
proinde in generali mandato, quod accipit ab
Epiſcopo, non continetur, Bellencin. *q.21.* Azor.
d.c.14.q.5.verſ.Vicarius.
Cauſa autem ad tale ſubſidium exigendũ de- 22
bet eſſe manifeſta, & rationabilis, ne ſubditi gra-
uentur, pluſquam par eſt, vt dicitur *in dict.c. con-*
querente, & in dict.c. cùm Apoſtolus. §. prohibemus.
Quænam dicatur manifeſta, & rationabilis cauſa
quoad intentum, nil certum in iure definitur, ſed
arbitrio Iudicis relinquendum arbitrãtur, gloſſ.
verb.rationabilis in d.§.prohibemus, recepta, vt per
Abb. *num.4.in fine,* Cardin, *num.2.* Anton. *num.vlt.*
Cardin. *in Clem. 1.§.1.num.4. de exceſſib. Prælat.*
Hippol. *in l. quæſtionis modum, num.6. ff. de quæſt.*
Bellencin. *dict.tractat.quæſt.16 numero 6.* alij, quos
refert & ſequitur Menoch. *dict.caſu 178. num. 2.*

me citato *in hoc loco* Tamburin *.d.diſp.* 10*.q.* 3*.nu.* 5.
Pro quibus adducitur 1o ſimili *c.non minus,*4*.prope
fin.*ibi,*aſpexerint.iuncta gloſ.verb.tantam neceſſitatem,
de immun.Eccleſ.*Illud addo, in dubio cauſam ra-
tionabilem præſumendam non eſſe:quia text *in d.
c.cùm Apoſtolus* §*. prohibemus* .non ſolum requirit
cauſam rationabilem,ſed quòd ſit manifeſtè talis
vt caſum dubiom excludat, aduertit doctè Bel-
lencio*.d.q.*18.

24 Plures rationabiles cauſas ad huiuſmodi ſub-
ſidium exigendum cumulant Doctores, quarum
ſeptem vti principaliores referam, & prima eſt,
ſi exigat pro ſua conſecratione, & Bullis expe-
diendis, Grammat. *deciſ.* 88.quem refert Aloyſ.
Ricc.*d.collect* 52. dummodo expenſas factas non
excedat,vt cenſuit S.Cong. Epiſcoporum *ſub die
24.May,*1583.vel pro ſolutione debitorom,quæ
Epiſcopus contraxit pro ſuæ Eccleſiæ iure tuen-
do,videlicet,quando multa, & magna ſunt debi-
ta, & aliunde ex bonis Eccleſiæ ſolui commo-
de nequeunt.Butr. & Imol.*in dict.cap. conquerente.*
Piaſec *in praxi Epiſcop p.*2*.cap.*2*.*1*.n.*1.Azor *d.cap.*
14*.quæſt.*4*.in princip.*Tambur.*d.diſp.*10*.quæſt.* 3*.n.*3.
25 Secunda, ſi Epiſcopus magnas fecerit expenſas
in negotiis totius diœceſis communibus pertra-
ctandis. Azor.*d.c.*14*.q.*4*.verſ.ſecunda*, vel ſi lites
magnæ in bonis Eccleſiæ moueantur. Menoch.
d.caſu 178*.num.*12.Tambur.*d.diſp* 10*.q.*3*. numer.*4.
26 Tertia, ſi pro fabrica ſuæ Eccleſiæ, vel alia re
continente illius publicam vtilitatem,vel con-
ſeruationem, fecerit magnam emptionem, Ol-
drad.*conſ.* 140*.incip. Circa propoſitam q.*Bellencin.
d. tract. q. 59. Azor. *d.q.*4*. verſ.tertia.*me citato *in
hoc loco*Tamburin *d.diſp.* 10*.q.*1*.numer.*5.Quarta,ſi
27 iter facturus ſit ad Papam,vel Imperatorem, aut
Regem ob ſuæ Eccleſiæ,vel diœceſis, aut etiam
totius Eccleſiæ generalis commune bonum,
Innoc.*in c.*1*.circa fin de ſtatu Mon.*Bellenc.*d.tract.
q.* 2. Azor. *d. q.*4*.verſ.quarta* Menoch.*d.caſu* 178.
28 *n.*9*.&* 10.Quinta, ſi viſitaturus ſit Apoſtolorum
Limina, vt iuſiurandum impleat,iuxta formam
*cap. Ego N. in fine, de iureiur.& conſtitut.*Sixti V.
Bellencin.*d.q.* 20*.verſ.vel quando.* Azor.*d. q.*4*.verſ.
quinta.*Piaſec.*d.c.*2*.n.*11.Sexta,ſi velit ire ad Con-
29 cilium Prouinciale,Bellenc.*d.tract.q.*21.Iacobat.
de Conc.*lib* 1*.art.*5*.ſol.*110*.col.*1.Piaſec.*d.c.*2*.n.*11.
Tambur.*d diſp.*10*.q.*3*.num.* 7. Laurat.de Franchia
de controu.inter Epiſcopos & Regul.in quæſt.var.quæſt.
71*. prope fin. verſ. tertia,* vbi de aliis cauſis.Marc.
Anton.Genueñ.*in praxi Epiſc.Neapolitana.cap.* 71.
n. 8.Azor. *d.q.*4*.verſ.ſexta.*Quarant.*in ſum. Bullar.
verb Concilium Prouinciale, numer.* 8. vbi intelligit
quando Epiſcopus eſſet pauper,qui non haberet
ad faciendum expenſas.Septima,ſi impenſas ne-
30 ceſſarias,& alicuius momenti fecerit in aduentu
Imperatoris, Regis,vel Principis,præſertim ſi ab
eo habeat Regalia,dummodo Clericos,& Eccle-
ſias nimiùm in hoc grauare, vel ad hoc compel-
lere non debeat Bellenc.*d.tract.q.*25. Azor.*d.q.*4,
*verſ.ſeptima,*me citato *in hoc loco* Tambur. *d.diſput.*
10*.q.*3*.num.*8. Et exiſtente qualibet ex prædictis
31 cauſis, poteſt Epiſcopus non ſolùm ſemel, ſed
etiam pluribus vicibus,quoties, ſcilicet rationa-
bilis cauſa ſubſit,charitatiuum ſubſidium exige-
re,Bellencin.*d.tract.q.* 23. Remig.*q.*31.Azor.*dict.
cap* 14*.q.*8.

Reſtat nunc videre, à quibus perſonis chari-
32 tiuum ſubſidium exigi poſſit?In primis à perſo-
nis Clericorum ratione ſuorum beneficiorum, &
propter eorum redditus peti poſſe,per text.*in dict.
c.conquerente,& in d.c.cùm Apoſtolus,* docent Nau.
*conſ.*10*.in antiq. aliàs* 5*. in nouis,ſub tit. de cenſib.*
Sayr.*in floribus deciſ.ſub eodem tit.deciſ.*10. ſiue bo-
na,ſiue mala fide poſſeſſor beneficij ſit, Azor. *d.
c.*14*.q.*6*.verſ.Cleric.*Si verò contingat,vt Clericus
Eccleſiam habeat in vna diœceſi, in alia verò 33
prædia,& poſſeſſiones,ex quibus fructus benefi-
cij percipit, debet ſoluere ſubſidiom Epiſcopo;
in cuius diœceſi eſt Eccleſia: quia tale onus ſu-
ſtinent beneficiarij ratione Eccleſiarum, quas 34
habent. Ita Bellencin. *d. tract.q.*35.Azor. *d.q.* 6.
*verſ.quid dicendum.*At ſi Eccleſia in confinio dua-
rum diœceſum exiſtat,ambo Epiſcopi ſe concor-
dare debent, vt alternis vicibus ſubſidium exi-
gant,arg.*Clem.plures,de iurepatron.*quòd ſi conue-
nire renuant, tunc iure poterit Archiepiſcopus
præcipere,vt conueniant, eò quòd talis eorum
diſcordia eſt Eccleſiæ damnoſa. Ita Bellencin. *q.*
52.Azor.*d.q.*6*.verſ.quid dicendum.*

Cùm ergo Clericus non teneatur ſoluere hu- 35
iuſmodi ſubſidium,niſi de fructibus, & redditi-
bus beneficiorom,vt docent Bellencin.*d.tract. q.*
31*.num.*1*.&* 2*.& q.*33*.&* 34*.in princip.*Remig.de
Gonni *in ſimili tract.q.*37*.cum ſeq.& q.*40*.&* 41*.in
princ.*Monet.*de diſtrib.quotid.p.*3*.q.*9*.n.*21*.in princ.*
ſi ille pauper fuerit, vtpote quia ex ſui beneficij
redditibus nihil habet vltra commodom, & ho-
neſtum victum,minimè cogi poterit ad tale ſub-
ſidium præſtandum:nam certè grauaretur, ſi eo-
rom victus minueretur. Ita Bellécin.*d.tract. q.*30.
Quaranta *vbi ſuprà,*Piaſec.*d.c.*2*.n.*15.Azor.*d.q.*6.
*verſ.quid dicendum,*Monet.*d.q.*9*.num.*21*.in princip.*
ſicut nec etiam cogendus foret,ſi nullum eccle-
ſiaſticum beneficium habeat, quamuis ampla
poſſideat patrimonia,Bellencin.*q.*31.Azor.*d.q.*6.
*verſ.inſuper.*Vnde à fortiori non tenerentur laici, 36
vt colligitur ex *c.quia cognouimus* 10*.q.*3. Quam- 37
uis enim *in d.*§*.prohibemus,* indiſtinctè habeatur,
poſſe Epiſcopum huiuſmodi ſubſidium à ſubdi-
tis petere, & tam Clerici, quàm laici tales dici
poſſunt, tamen de Eccleſiaſticis hoc eſt intelli-
gendum,vt loquitur *d.c.conquerente,*& aduertunt
Bellencin.*d.tract.quæſt.*26.Azor.*dict.cap.*14*.q.*6*.in
princip.*

Succeſſor in beneficio ſoluere ſubſidium cogi- 38
tur,quod anteceſſor beneficij non ſoluit, arg. *l.
Imperatores,ff. de expenſis,& l.hactenus ff. de vſufr.*
reſoluunt Bellencin.*d.tract.q.*51.Azor.*d.q.*6*.in fi-
ne,*vbi ſubdit poſſe Epiſcopum conuenire ſucceſ-
ſorem, vel anteceſſorem, ſi adhuc viuus ſit, vt
maluerit,& ſubſidium petere.

Penſionarius debet pro rata penſionis ſoluere 93
charitatiuum ſubſidium;nō autem Clericus poſ-
ſidens beneficium tenebitur ſoluere ſolidum,ſeu
pro omnibus fructibus,ex ſeqq.Primò,quia cen- 40
ſus,vel penſio imponitur ſuper fructibus benefi-
cij.Bellencin.*d.tract.q.*37*.n.*2.Gig. *de penſionib. q.*
38*.in princip.* Ergo, cùm exactio ſubſidij fiat ab
Eccleſiis iuxta redditus,ſeu fructus illarum, *d.c.
conquerente,*ibi,*penſatis facultatibus,*& ibi, *non am-
pliùs ab eis exigas,*fit conſequens,veluti onus reale
diuidendum fore inter beneficij poſſeſſorem, &
penſionarium pro rata fructuum perceptorum.
Iuuat in ſimili *cap.tua nobis* 26*.prope fin.de decim.*
vbi onus ſoluendi decimas,quod reale eſt,*cap.pa-
ſtoralis* 28*.verſ.fructus autem,eo tit.*diuiditur inter
colonum,& dominum feudi ad effectum,vt vnuſ-
quiſque pro rata ex fructibus, quos perceperit,
decimas ſoluere teneatur: ſic aliàs penſionarius
pro rata tenetur contribuere pro ſeminario,
Concil.

q.7.in princ.Soloızan.de iure Indiar. tom. 2.lib.3.c.
22.n.24.necoon ex decimis , & ex iis,quæ occa-
ſione fuoeris obueoiunt Eccleſiæ,cap.conquerente,
de offic.Ordin.vbi gloſ.verb.mortuariorum,gloſ.no-
tabilis in cap.cum olim.de cenſib.& denique de om-
nibus,quæ pro anima relinquuntur, cap. Pontifi-
ces,12.q.3.c.requiſiſti, de teſtam. Fraoc. Leo in the-
ſauro fori eccleſ.p.2.c.14.n.6. Aloyſ. Ricc. in praxi
aurea,reſol.209.

Debetur autem Epiſcopo curæ paſtoralis in-
5 tuitu,ſicut etiam Rectori Parochialis Eccleſiæ,
cap 1.cap.de his, de ſepultur. tribus potiſſimum ex
cauſis:prima eſt, in recognitionem ſuperioritta-
tis,ſicut cætera iura Epiſcopalia, de quibus in c.
conquerente.de offic.Ordin.& cap.de quarta,& in c.p.
audiuit,de præſcript. Secuoda , ob communicatio-
nem,quæ inter Epiſcopum,& Eccleſias ſibi ſub-
iectas reperitur,cap.requiſiſti,verſ. ſecus , de teſtam.
Tertia,ob curam,& cæleſte pabulum , quod im-
patritur Eccleſiis ioferioribus,vt ſatis conſtat ex
c.1.ibi,cæleſti pabulo,de ſepult.Ita Lap. de Canonica
portione.p.2.n.1.Et hæc aliquando legitima , vt in
c. officij , de teſtam. aliquando Canonica portio
nuncupatur,vt in c.vlt.eod.tit.

6 Ita debita Epiſcopo hæc portio iotelligitur ,
vbi id de conſuetudine obſeruator,contraria au-
tem coosuetudo, vel priuilegium tollit illam,E-
piſcopo,c.de quarta,de præſcript.d.c.officij,in fine , de
teſtam.Panor.in c.certificari,de ſepultur. Syluest. in
ſum.verb.Canonica portio.2.q.1.n.3.in fine.Azor.in-
ſtit.moral.p.1.lib.9.c.12.q.3.Fr Ludou. Miranda d.
tom.2.q.48.art. 5. concl. 2. Machado en ſu perfeto
Confeſſor tom.2.lib.4.p 6.tract.9.docum.4. n.2.& 4.
qui adduot ad illam præſcribendam , ſi cõſuetu-
do ſit cum titulo , ſufficere tempus quadraginta
aonorum:ſi verò ſit ſine titulo,requiri tẽpus,cu-
ius in contrarium initij non ſit memoria; quo-
rum rationem adducunt:nam cùm ius commune
ſit pro Epiſcopo,& conſequenter cùm præſum-
ptio ſit contra poſſidentem qui ſoluere tenuerit,
oportet quòd titulum alleget , & probet , per
quam talis præſumptio tollatur;quòd oon fit niſi
modo prædicto : Epiſcopus enim ſuper hac Ca-
nonica portione fundatam habet intentiooẽ de
Iure communi,Seraph.deciſ.1449.num.4.Gregor.
7 XV.deciſ.519.n.1 Rot.deciſ.31.num. 5. p.1.diuerſ.
& dec.402.n.1.p.1.recent &ſuit dictum in 1.Pacen.
decimarum 12.Februarij , 1608. coram bona mem.
Card. Sacrato. Nunc deſcendo ad plura dubia in
hac materia reſoluenda.

8 Et primò, quæro,quãta fuerit hęc portio ? Fe-
lin in d.cap.de quarta,in princ.n.1. affirmat in Iure
nullibi reperiri certam quotam præfinitam , ar-
gumentorex cui innititur in d.c.certificari,9.de ſe-
pul .& hęc ſententia io effectu fuit Abb. in d.cap.
vlt.n.2 de teſtam. ſed minùs benè textũ illum ci-
tant,cùm Clemens III. ibidem manifeſtè doceat
attento iure pluries certam quotam fuiſſe deter-
minatam:patet ibi in verſ.cùm autem. Quare gloſ.
verb.canonica tione,in d.c.vlt.cui ſimilis , verb.mortua-
riorum in d.cap.conquerente , arbitratur hac io re
ad conſuetudinem recurrendum ; ex eo,quia Iu-
re nihil certum reperitur : aliquando eoim por-
tio importabat partem dimidiam,cap. 2. de ſepul-
tur aliquando tertiam, cap. 1. illo tit. aliquando
quartam,d.cap.requiſiſti,d.c.de quarta,c.cùm ſuper 8.
de ſepultur.Clem.Dudum.verſ.verum,illo tit.Sed hoc
non eſt dubium reſoluere , oeque Iura ad cócor-
diam reducere,& meritò improbatur per Couar.
in d.c.vlt. in princip. Et ideò dicendum attento

Iure certam portionem fuiſſe definitam , quartã,
ſcilicet partem reddituum eccleſiaſticorum , &
oblarioonum,cæterarúmque obuentionum , quæ
intuitu pietatis Eccleſiis ioferioribus acquire-
bantur,bonus tex.in cap.conceſſo,12. quæſt. 2.c.mos
eſt,cum multis ibidem,eadem cauſa & quæſt. Poſt-
ea verò tertia pars fuit aſſignata iuxta varieta-
tem prouinciarum, eo adiecto onere , vt Epiſco-
pus incomberet fabricæ Eccleſiarom inferiorum,
vt in noſtra Luſitania factum probat c.priſ is,cap.
vnio,cum aliis ibid.10.quæſt.3.Si tamen agatur de
illis bonis, quæ deſunctorum iudicio relinquuo-
tur Eccleſiis inferioribus , tertia para ad Epiſco-
pos pertioet abſque illo onere, d.c. 2. de ſepultur.
vbi de hac tertia agitur , neque alicuius oneris
mentio fit,d.cap.certificari,eod.tit.aliquando quar-
ta,interdum medietas iuxta diuerſarum prouio-
ciarum diuerſas conſuetudines,d.c.certificari , de
c.requiſiſti,in princ. ex aliis Couar. in d.cap. vlt. in
princip Bertachin.de Epiſcopo,lib.4.in 4.par. nu.40.
Aloyſ.Ric.in praxi aurea reſol.209.concl.5. Fr.Lu-
dou.Miranda d.q.48.art.1.plures apud Soloızan.
de iure Indiarum tom.1,lib.3.c.22.n.12. cum ſeqq.

Secundò quæro, vtrùm hæc Canooica portio 9
ita dicatur Epiſcopalis , vt non debeatur alij,
quàm Epiſcopis?Reſp. io hac materia Epiſcopi
nomine venire quemcumque alium Prælatum in-
feriorem,qui habet io ea Eccleſia iuriſdictionem
quaſi Epiſcopalem.Ratio eſt,quia Caoonica hæc
portio eſt de lege iuriſdictionis Epiſcopo debita
iure Epiſcopali,ſecundùm Ionocent.in c.1.de ſta-
tu Monach.Vbald.in tract.de Canonica portione,c.2.
n.4.quòd cùm huiuſmodi Prælati habeaot in Ec-
cleſiis ſibi pleno iure ſubiectis, habere etiam de-
bent cum omnibus emolumeotis connexis , &
annexis:ita Vbald.d.tract.c.4.quæſt.4.princ. num.1.
verſ.notandum.

Tertiò quæro Vtrùm vbique hæc quarta ſit in 10
vſu?Reſp.in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus lo-
co illius,quæ penitus abrogata eſt ; ſubrogatom
fuiſſe ius quoddam Epiſcopale , quod vulgò di-
citur,Luctuoſa,quæ ſolui ſolet ex bonis immobi-
libus beneficiarij mortui illius Eccleſiæ, qoæ ha-
bebat quartam huiuſmodi,& in aliquot locis eſt
certa quantitas argeoti , vel in materia : io aliis
eſt pretioſior ſupellex, quam habent beneficiarij
prædicti , de qua Luctuoſa egi de officio & poteſt.
Epiſcopi par. 3.alleg.83.num.6 & infrà hoc e.d.lib.c.
23.n.32.

Quartò quæro.Vtrùm ſi legatum relinquatur 11
loco exempto,debeatur Epiſcopo Canooica por-
tio?Partem negatiuam,quæ vera eſt , tenent Syl-
ueſt.in verb.Canonica portio.q.3.num.4. Angel.eod.
verb.n.7.Lap.d.tract.q.4.Vbld.eod.tract.cap. 49.6.
Ludou.Miranda d.q.48 art.2.Ratio eſt:quia Epi- 12
ſcopus neque exigit,neque percipit iura Epiſco-
palia in locis exemptis.cap.luminoſa.18.q.2.c.cùm
Epiſcop.7.de offic.Ordin.lib.6. vbi gl.recepta verb.
exempto. Si verò Eccleſia exempta capellas , vel 13
populum noo exemptum habuerit, tenebitur
Epiſcopo ad Canonicam portionem,vt per Ioao.
Andr.in c.in noſtro,de ſepultur.Lap.d.tract.§.quia,n.
verſ.ſecundo quæritur.Vbald.d.cap.4.q. 5. & 8.Eraſ.
Cochier.de iuriſdict.Ordin.in exemptos,p. 4.q. 6.nu.
Tamburin.de iure Abbatum.tom.1.diſp. 16.qu.13.
fine. niſi populus ille pleno iure ſubiectus eſſet
Eccleſiæ exemptæ,Vbald.d.c.4.q.9 n. 3.Pleno au- 14
tem iure dicuntur Eccleſiæ ad aliquem pertine-
re,quando vtroque iure,id eſt,in ſpiritualibus,&
tẽporalibus,eidem ſubiectæ ſuot. gloſ verb.pleno
iure.

iure, *in c. cùm & plantare. § in Eccleſiis, de priuileg.* vbi dixi.

15 Quintò quæro, Vtrùm hæc Canonica portio debeatur, ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis, ſubiectæ verò tempore teſtamenti. Reſp. ſequentes diſtinguendo caſus. Primus eſt, ſi vtroque tempore, teſtamenti, ſcilicet, & mortis, exemptio ſit, non debebitur canonica portio ex rationibus antea dictis. Secundus, ſi ſubdita ſit tempore teſtamenti, exempta verò tempore mortis, non debebitur quoque Canonica, quia inſpicitur conditio, & ſtatus temporis, quo legatum cedit, non verò qui legatur *l. poſt diem. ff. quando dies legati, l. quæ legata. ff. de regul. iuris*. Lap *d. §. quæ, n. 15.* Tertius ſi exempta ſit tempore teſtamenti; ſubdita verò tempore mortis, debebitur Canonica: quia inſpiciendum eſt tempus mortis, non autem teſtamenti, *l. ſi cognatus, ff. de rebus dub.* Vbald. *d. cap. 4. q. 7. n. 3.*

16 Sextò quæro, Vtrùm ex legato pauperibus relicto, vel conſanguineis intuitu pietatis, debeatur Epiſcopo Canonica portio? Partem negatiuam quæ vera eſt, ſequuntur gloſ. *verb. decreuit, in cap. 2. de ſepult. & verb. Trebellianica, in cap. ſi pater, de teſtam. libr. 6.* Abb. *in cap. vlt. numer. 7. eod. tit.* Tiraq. *de priuileg. piæ cauſæ priuileg. 28* Roman. *conſ. 233. numer. 2. verſ. tertiò fallit.* Vbald. *d. tract. 5. numer. 10. & 11. & cap. 6. numer. 35. & 50.* Franc. Leo *d. cap. 54. num. 9.* Azor. *d. ca. 11. q. 9.* Mouentur duobus potiſſimùm: primò, quia de relictis pauperibus abſque alicuius loci determinatione, nullibi reperitur iniunctum, quòd portio debeatur: patet, quia ſolummodo reperitur cantum deberi de relictis Eccleſiis, vel aliis piis locis, text. *in d. cap. requiſiſti, & in d. cap. vltim. de teſtam.* Denique quia, quando pauperibus relinquitur abſque aliqua loci reſtrictione, legatum cenſetur relictum perſonis; in quibus terminis portio non debetur, vt conſtat *ex præcitatis Iuribus*; Vbald. *vbi proximè*, Fr. Ludou. Miranda *d. quæſt. 48. art. 3. concl. 3.* licèt, quando cum loci determinatione, cenſeatur magis haberi reſpectum ad locum, quàm ad perſonas, *l. annuum, 20. in fine*, ibi, *datum templo, ff. de annuis leg.* Vnde, quamuis in poſteriori caſu portio debeatur; non tamen in priori, iuxta modò dicta. Hinc, ſi quid legetur certo alicui Clerico, vel leproſis, qui in certo loco curantur, vel Religioſis in certo loco commorantibus, habito reſpectu ad locum, portio Epiſcopo debetur, quicquid aliter ſentiat Azor. *d. cap. 12. q. 10.*

17 Septimò quæro. Vtrùm ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, portio, ſeu quarta Canonica debeatur? Partem negatiuam tuetur gloſ. *3. in d. c. 2. de ſepultur.* dum reſoluit pro relictis in pauperum vſus nihil eſſe detrahendum, & per text. *in l. ſi quis ad declinandam. § in omnibus, C. de Epiſcopis. & Clericis*, quatenus illud ipſum diſponit, notat Bald. *ibi num. 59.* Abb. *conſ. 31. dubitat. 2. vol. 1.* Roman. *conſ. 47. à numer. 18.* & alij, de quibus Petr. de Vbaldis *de Canonica portione. quæſt. 14. num. 15.* & plures, de quibus Tiraquel. *de pia cauſa priuileg. 28.* & poſt Rebuff. Menoch. *remed. 15. recup. numer. 31.* & magis communis ex Gutier. *Canon. 1. cap. 35. numer. 13.* atque etiam Marta *de iuriſdict. part. 4. cent. 1. caſu 113. numer. 19.* Azor. *d. lib. 9. cap. 12. quæſ. 11.* qui omnes mouentur, vltra text. *in d. l. ſi quis ad declinandum*, ex ea ratione: quia ſolum Iure reperitur expreſſum, vt huiuſmodi quarta præſtetur ex iis, quæ relinquuntur Eccleſiis, vel piis locis, *c. officij, c. vlt. de teſtam.* At conſtat huiuſmodi Confraternitates, pia loca nõ eſſe, neque ea, quæ eis relinquuntur, locis relinqui, ſed perſonis. Verùm contrariam ſententiam; quòd de illis, quæ Cõfraternitatibus relinquuntur, quarta indiſtinctè debeatur; tenuit Lap. *in tract. de Canon. portione, n. 13. & 16.* & multis argumentis confirmat Petr. de Vbaldis *in ſimili tract. q. 14. à n. 18* & poſt eum, Barbatiam, & alios. Communem profitetur, & ſequitur Cou. *in c. officij, n. 5 a. de teſtam.* & eius verba tranſcribens Gutier. *d. c. 35. n. 7.* Azeued. *l. 6. 10 n. 27. tit. 1 lib. 4. nouæ recop. 20.* Boet. Epo *in comment. ad c. officij 13. n. 21. de teſtam.* adducti fundamento: quia, vt quarta hæc debeatur, non requiritur quòd Eccleſiis, vel locis piis relinquatur; ſed ſufficit, quòd ſit relictum in cauſam piam, vt probare videtur tex. *in d. c. requiſiſti. in princ. de teſtam.* ibi, *teſtatori pro anima ſua leget*, iuncto ibi, *Epiſcopus debet illis ſecundùm diuerſas conſuetudines tertiam, vel quartã portionem habere.*

Pro faciliori tamen huius quæſtionis reſolutione ſequẽtes caſus diſtinguere oportet. Primus eſt, quando Confraternitates Epiſcopi auctoritate eriguntur, & alicui loco ſacro, aut religioſo, ſeu Capellæ vnitæ ſunt, vel affixæ, & in his certum eſt procedere opinionem Lapi & aliorum, qui eum ſequuntur, reſoluentes deberi Canonicam portionem, quia in toto rigore in illis verificãtur verba prædictorum Iurium, quæ indiſtinctè decidunt quartam deberi de relictis Eccleſiis, vel piis locis. Secundus caſus eſt de Confraternitatibus merè profanis, quæ neque auctoritate Epiſcopi, neque ad pia opera exercenda inſtitutũtur: exemplum proponit Bald. in collectis mercatorum, vel Scholaſticorum, & ſimilium artium profanarum; & in his ſecurè procedit ipſius reſolutio, & aliorum, qui eam ſequuntur, reſoluentes quartam non deberi; quia, cùm non ſint loca pia, ceſſat totũ fundamentum eam exigendi. Tertius caſus eſt, & in quo tota verſatur difficultas, de Cõfraternitatibus, ſcilicet, quæ deuotionis cauſa fuerint inſtitutæ Epiſcopi auctoritate, vt ibi celebrentur diuina, & alia pietatis opera exerceãtur: nam indiſtinctè ex illis quartã deberi dicendum videbatur, etiamſi Eccleſię, aut alio religioſo loco affixæ non ſint, ex ratione, quam ex Cou. & aliis ſecundo loco retulimus; quòd, ſcilicet, piæ ſint cauſæ; & quia in iuriſdictione ſint Epiſcopi: atque ita ceſſat fundamentum Romani, de quo *proximè*.

Contrarium verò in rigore Iuris probabilius 18
mihi videtur, eò quòd ex illis ſolùm quartam deberi Iure expreſſum reperio, quę Eccleſiis, vel locis piis relinquuntur, qualia non ſunt Cõfraternitates, quę nulli Eccleſię, Hoſpitali, Capellę, aut alij pio loco adhærent, ſeu vniuntur. Nec aliud 19
probat tex. *in d. c. requiſiſti*: quia ex eius lectura cõſtat manifeſtè facere Pontificem differẽtiam inter ea, quæ pro animæ ſalute relinquuntur perſonis: cùm ergo cõſtet, Confraternitates huiuſmodi loca nõ eſſe, ſed potius corpus quoddam fictũ plurium perſonarũ repræſẽtare; nõ videtur quòd ex iis quarta ſolui debeat, iuxta motiuum Baldi, Romani, & aliorũ, qui hoc ipſum confirmant ex auctoritate tex. *in d. l. ſi quis ad declinandã, in fin. tit. §. omnibus*, vbi aiunt probari de relicto pauperibus nullam portionem deducere Prælatos. Nec etiam obſtat *Clem. dudum, de ſepult.* vbi habetur, teneri Religioſos ſoluere quartam Eccleſiæ Parochiali de relictis quibuſcunque ipſis Fratribus intuitu pietatis; quia reſpondetur textum agere de quarta

dabita

Digitized by Google

debita Eccleſiis,Parochialibus, in qua longè diuerſæ rationes dantur,vt text habet. Inſuper reſpondetur ibidem agi de relictis Monaſteriis, vel Fratribus,habito reſpectu ad illa loca,ſeu Monaſteria,in quibus commorantur.

20 Octauò quæro, Vtrùm,ſi à teſtatore relinquatur aliquid Hoſpitali, debeatur Canonica portio? Cõmunis diſtinguit inter Hoſpitale auctoritate Epiſcopi conſtructum,& inter illud; quod ſola priuata auctoritate,vt de relictis priori Canonica portio debetur,non ſic dicendum de poſteriori. Patet:quia quando aliquid relinquitur Eccleſiis,vel locis piis,Epiſcopo ſua debetur portio, *d. c.offic.* j,*d.c.vlt.de teſtam* bonus tex. *in d.c.requiſiſti, verſ.ſecus.*& *ſup.*probauimus.Planè Hoſpitale auctoritate Epiſcopi conſtructũ,locus pius eſt, *c.ad hæc.4.de relig.domib.l.in cantum,6. verſ.ſacra autem. ff.de rerum diuiſ.*cum latè adductis ſupr.*hoc l.c.*11. *in princ* & ſacer dicitur:quia benedictione quadã ſanctitatis conſtitutiua dedicatur in vſum pium, explicat poſt S.Th.& alios,Nau.*de ſpoliis Cleric.*§.17.*n.* 7.quæ ſpecialis dedicatio cum Epiſcopali benedictione non datur in Hoſpitali, quod ſola priuata auctoritate conſtructum eſt.Igitur,&c.Ita in effectu obſeruant & diſtinguunt Abb.*conſ.* 31. *n.*2.*vol.*1. Sylo.*in ſum. verb. Canonica portio.*5.*q.*5. Ant.Gabr.*lib.6.commun.tit.de pia cauſa,concl.* 2.*n.* 57.Valaſc.*conſ.*106.*n.*13.& 14 Card Tuſch.*tom.*4. *lit.H,concl.*164.& *tom.*6 *verb.quarta,concl.*21.*n.*22.
21 & 35.Fr.Ludou.Miranda *d.q.*48.*art.*3.*concl.*2 Et quamuis Hoſpitalibus ad pia ſine Epiſcopi auctoritate inſtitutis quartam deberi ex ea ratione dicendum videretur;quia, licèt eccleſiaſtica non ſint;tamen ſunt pia loca,cùm in eis opera pietatis exerceantur, Tiraq.*in præfat.pia cauſa pag.*1. *verſ. item relictum Hoſpitalibus* Ant.Gabr.*d.concl.* 2. *n.*2. *verſ.contrarium*,Bobadil.*in ſua politica,lib.*2.*c.* 18. *n.* 228.Card.Tuſch.*tom.*4.*lit.H, concl.* 138. & *concl.* 165.*n.*2.& 4 & *tom.*6.*lit.P,concl.*358.exquiſita tamen ratione contra Card.*conſ.*23.contrarium reſoluit Rom.*d.conſ.*477.*n.*15.& 19. quia, ſcilicet, quarta debetur Epiſcopis ratione iuriſdictionis ſpiritualis,& curæ,quam habẽt in Eccleſiis ſuis, & ideò in locis exemptis,quia ſuæ iuriſdictioni, non ſubiciuntur,huiuſmodi quartam non deducunt,vt probat tex.*in d.Clem.dudum,§.vltra. de ſepultur.*Quare,cùm huiuſmodi Hoſpitalia, etiam ſi pia ſint,Epiſcopo non ſubiciantur,vt reſoluunt Doctores citati,non videtur ex illis huiuſmodi quartam deduci poſſe.

22 Nonò quæro. Vtrùm de his, quæ pro ornamẽtis,cereis,Fabrica Eccleſiæ,& cæteris, de quibus *in d.c.vlt* relinquuntur,Canonica portio Epiſcopo debeatur? Negatiuè reſp.*d.c.vlt.* vbi Abb.*n.*2. Cou.*n.*4.Petr.de Vbaldis *de Canonica portione, r.* 6.Lap.*eod.tract.p.*2.*a. n.*24.Ludou.Mirãda *d.q.* 48. *art.*2.*concl.* vbi idem dicit, ſi legetur pro dictis ornamentis redimendis,ornandis,vel reparandis. Franc.Leo *d.c.*14.*n.*6.Azor.*d.c.*12.*q.*7.*caſu* 2.4. & 5.Perez de Lara *de anniuerſ.& Capell. lib.* 1.*c.* 25. *n.*56.& 57.Valaſc.*conſ.*105.*ex n.*11.Horat.Viſcontus *in concl.Iuris lit. Q.pag.* 245.Solorzan.*d.lib.*3.*c.* 22.*n.* 30.Boct.Epo *in comment.ad cap. requiſiſti* 25. *n.* 35.*de teſtam.*

23 Non obſtat *Clem.*5.§.*verum,de ſepultur.*vbi Canonica portio indiſtinctè ſolui præcipitur de omnibus obuentionibus nõ obſtante conſuetudine,vel iure in contrarium;quia ſunt,qui reſpondeant,*d.c.vlt.*non procedere in Fratribus Minoribus,& Prædicatoribus propter ſpecialem deciſionem *d.§.verum*,ita gloſ.*ibidem,verb de iure.* Abb. Alber. & alij, quos refert, & ſequitur Cou.*in d. cap.vlt.n* 6. exiſtimantes correctoriam eſſe Conſtitutionẽ *d. § verum.* & ideò ad alios,quàm Prædicatores, & Minores nullatenus extendendam, arg.*l.quod verò.*1 3.*ff de legib.reg.quæ à iure,*28.*de regul.iuris,in 6.* Verùm, quamuis hic reſpondendi modus veriſſimus ſit reſpectu portionis debitæ Eccleſiis Parochialibus, vt tex. habet, iuxta terminos controuerſiæ,quæ excitata fuit inter Rectores, & Parochos Eccleſiarum Parochialium, & inter prædictos Fratres,vt ſatis deprehenditur ex principio *d.clem.* at reſpectu tamen portionis Epiſcopo debitæ,de qua agimus,defendi non poteſt;quia reſpectu illius non receſſit dictus §.*verùm à diſtione d.c. vlt.*in quo non ſolùm agitur de portione debita Epiſcopo,ſed etiam de illa,quæ ſpectat ad Eccleſias Parochiales : vnde,quamuis exorbitet circa portionem Eccleſiarum Parochialium, quæ ſolui iubetur,vt conſtat *ex eod.*§.non tamen circa portionem Epiſcopalem, de qua non agit,arg.*l.præcipimus C.de appellat.* ideò reſpondemus §.illum agere de illa portione diuerſa : proindèque nobiſcum non pugnare

Decimò quærò. Vtrùm ex legato relicto pro operibus piis,debeatur Caoonica portio, ſi executores illud diſtribuerint in fabricam, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, vel in concernentia diuinum cultum? Negatiuè reſpondet Cou. *in d. c.vlt.n* 7.Et ratio eſt:quia diſtributio, quam facit executor, cenſetur facta ab ipſo teſtatore,*l.vnum ex familia,§* 1.*ff.de legat.* 1. ſecùs ſi executores diſtribuerent legatum in vſum non priuilegiatum locorum piorum. 24

Vndecimò quæro. Vtrùm de relictis pro reſtauratione Eccleſiæ matricis,ædificatione & reparatione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Hoſpitalium,ac aliorum piorum locorum, debeatur Canonica portio, ſi Eccleſiæ huiuſmodi,Monaſteria,ſeu Hoſpitalia, non indigent ædificiis,aut refectione parietum? Quæſtio eſt dubia,in qua ne ſic fraus Epiſcopo,aut Parochiali fiat, Canonicã portionem eſſe detrahendam reſoluunt Cou *in d. c.vlt.n.*4.*verſ.eſt tamen,*Fr.Ludou Miranda *d q.*48. *a.*3.*concl.*1.*verſ.tertio,*Azor *d.c.*12.*q.*3 *caſu* 3.Contrarium tamẽ tenuerunt Goffr.Card. Barbat.*in d. c.vlt.*relati ab eodem Con.*cit.loco;*ſequitur Franc. Leo *d c.*14.*num.*8.per tex.*in c.vobis.*12 *q.*2.Verùm Rot.*in Syracuſana quartæ*, 5. *Martij,*1586.coram Seraphino,impreſſa per Quarant.*in ſum.Bullarij. verb. Quarta Epiſcopalis*,cenſuit hac in re attendendam eſſe formam legati:ſi enim teſtator vult ſtatim,vel in ſingulos annos ſolui aliquid pro reſtauratione Eccleſiæ, quoties ea indigebit, tunc ſeruari poterit prior ſentẽtia:ſi verò legat pro reſtauratione Eccleſiæ, quoties ea indigebit tunc poſterior ſententia contraria erit ſequẽda:& ſub hoc articulo cadunt etiam relicta pro ſubuentione Eccleſiæ reſpectu luminariũ, ornamentorũ,& aliorum ad cultum diuinum pertinentium,ex his nanque nõ debetur quarta *d.c.vlt.*Si verò vſus eſt indeterminatus,& nõ deſtinatus perpetuo cultui diuino,tunc debetur quarta *d c.parte,*& 3.*de verb. ſignif.d.c.requiſiſti ,de teſtam.*Ad perpetuum autem cultum diuinum cẽſetur factũ legatum,quod relinquitur,vt annuatim fiat feſtum alicuius Sãcti, vel vt dicatur officium in vna Capella, ſed quòd conſtituatur præbenda,Altare,aut pulpitum ,vel aliud huiuſmodi;quia tũc nõ debetur Canonica portio,ſecundũ Innoc.*in d.c.vlt.*Frãc.Leo. *d.c.*14. *n.*9. 25

n.9.in princ. Azor.*d.c.12.c.7.* Fr. Ludou. Miranda *d.q.48.a.3.concl.1.verſ.quinto*, vbi *in verſ.ſexto*, ſubdit de oblationibus non deberi quartam.

26 Duodecimò quæro, an ex donatione facta Eccleſiæ inter viuos, quarta huiuſmodi debeatur? Non deberi reſoluunt Syluest. *in ſum.verb.Canonica portio,4.quæſt.4.* Azor. *d.cap.12.quæſ.7.caſu* 8. Fr. Ludou. Miranda *d.q.48.art.3 concl.1.verſ.& tandem ſeptimo.*

27 Decimotertiò quæro. Vtrùm ex legato pro maritandis duabus puellis ſingulis annis, & pro vna puella conſanguinea debeatur Canonica portio? Non deberi cenſuit Rot. *in d.Syracuſana quartæ*, ex eo, quia, aut ſunt pauperes, & non debetur quarta, cùm legatum ſit factum perſonis, & non locis, vt ſuprà diximus: aut non ſunt pauperes & tunc nec etiam debetur; quia vltra præfatam rationem militat alia ratio, quòd ſcilicet tale legatum non dicitur pium, & ideò ex eo quarta non debetur, vt pariter ſuprà dictum fuit.

28 Decimoquartò quæro. Vtrùm Epiſcopus, cui legatum relictum eſt, poſſit inſimul Canonicam vendicare portionem? Cuius dubij reſolutionem aliqui Doctores ineptè petunt ab alterius deciſione, vtrùm, ſcilicet, debitor legans cenſeatur legatum cum debito compenſare? etenim dubium noſtrum diuerſum eſt ab alio: patet, quia Canonica portio non debetur Epiſcopo à teſtatore legante, ſed ab eo, iis, & Monaſteriis, quibus legata pia relicta ſunt; vnde teſtator reſpectu portionis debitor non eſt, ſed Monaſteria ipſa, vel Eccleſiæ legatariæ. Aliunde igitur præſentis dubii reſolutio eſt petenda, in quo tenendũ omninò eſt, Epiſcopũ, cui teſtator legatum abſolutè reliquit, poſſe illud vendicare, & Canonicã petere portionẽ. Probatur ratione: quãdo duo ex diuerſo capite, & à diuerſis perſonis debita concurrunt, & nõ datur animus compenſandi ex parte legantis, vtrumque debitũ peti poteſt: iuuat *l.Titia 19.§.qui Marti, ff.de annuis leg.* ſed quando teſtator abſolutè legat Epiſcopo & locis piis, concurrunt duo ex diuerſo capite, & à diuerſis perſonis debita. Deinde ex parte legantis nõ proponitur animus compẽſandi cũ Canonica portione. Igitur, &c. Maior eſt manifeſta: quia nihil eſt, quod impediat vtriuſq; debiti petitionẽ. Minor oſtenditur: quia proponitur legatũ legitimè relictũ, & Canonica portio, quæ debetur à locis piis, reſpectu quorũ teſtator debitor nõ eſt, vt ſuprà diximus, & omninò ceſſat cõiectura cõpenſationis, cùm nullũ proponatur debitũ ex parte Epiſcopi, & teſtatoris reſpectu Canonicæ portionis, atque ita deficiant termini neceſſarii ad compenſationem. Igitur, &c. Quare ita reſoluunt Ant. *n.6* Abb. *n.4.* & Cou. *n.3* Boet Epo à *n.14.* per text. ibi *in d.c.officij,1, de teſta.* & plures citati à Iac. Vald. *in addit. ad Xuar. l. tit. de* *arrhas ad n.36.verſ.ſed pone.* Dixi, *abſolutè*, quia, ſi teſtator ſub cõditione legauerit Epiſcopo, vt contentus legato nil ampliùs petat de Canonica portione, & Epiſcopus acceptauerit, nil ampliùs valebit exigere, vt probat tex. *in d.c.officij.verſ.conſultationi:* vbi omnes reſoluũt. Ratio eſt: quia quando

29 legatur alicui, eo adiecto, vt ampliùs non petat, eo ipſo quòd acceptat, videtur debitor renunciaſſe, *d.c.officij* ibi, *renunciaſſe*, iũcta *reg.l. cum ab uno. 55.de leg.2.* ita Alex. *in l.ſi cũ dotẽ.23.§.ſi pater. n.2. ff.ſolut.matr.* Rom. *conſ.79.lib.2* Soc iun. *conſ.173. n.3.lib.2.* communiter receptum ex aliis affirmat Graſſ. *§.legatũ q.16.n.vlt.* Sed hac de re *infr.* latiùs.

30 Decimoquintò quæro. Vtrùm ſi teſtator exprimat, ſe non aliter legare, quàm ſub conditione, ne Epiſcopus Canonicam portionem exigat, & Epiſcopus legatum acceptet; poſſit nihilominus vltra legatum aliquid ampliùs exigere? Negatiuè reſpondet tex. *in d.c.officij*, ibi, *non poterit*: iuncta ratione renunciationis, cui innititur. Non obſtat *l. dotalem, 3.§.vlt ff.de fundo dotal.* vbi habetur quod ſi debitor dotis minorem quantitatem mulieri in 31 hæreditate reliquerit, ſub ea conditione, vt hæreditate contenta nil ampliùs petat, licèt hæreditatem acceptet, quod deeſt, ad debitam dotis quantitatem poterit exigere: quia reſpondetur, propterea ibidem non obſtante aditione hæreditatis, & dicta conditione adiecta, potuiſſe nihilominùs mulierem exigere ſupplementum; quia debitum dotis non eſt ab illa remiſſibile, *l.licèt.18 ff.de pactis dotal. Auth.ſiue a me. C. ad Velleian.* ſimili ferè ſolutione tollitur difficultas de conditione adiecta in legitima filij, tum, quia conſenſus filii lege improbatur; tum vel maximè, quia cùm lex omnẽ conditionẽ, & grauamen remoueat à legitima, iã legatum purum manet, & ideò nil impedit, quominùs agere poſſit ad ſupplementum, vt probat tex. *in l.ſi quando.31.§.& generaliter, ff.de inoffic.teſtam.* iuncta *reg.l.ſ*... *36.§.reſ...ationem illo tit.*

Decimoſextò quæro. Vtrùm ſi Beneficiarius teſtator abſolutè leget Epiſcopo, poſſit ille, & luctuoſam exigere & Legatum vendicare? Luctuoſa autem eſt ius quoddam Epiſcopale in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus ſubrogatum loco Canonicæ portionis, quæ in illis penitus abrogata eſt, & ſoluitur ex bonis mobilibus beneficiarii mortui, & in aliquot locis eſt certa quantitas argenti, vel in materia, in aliis eſt pretioſior ſupellex, quam habebat prædictus Beneficiarius. Huius dubii pars affirmatiua ſuadetur ex *d.c.officij, 14. de teſtam.* vbi habetur, quòd ſi teſtator abſolutè legat Epiſcopo, poteſt ille abſque compenſatione legatum inſimul, & Canonicam petere portionem: ergo ſimiliter de luctuoſa, & legato affirmandum eſt. Confirmatur hæc ratio, quia luctuoſa, vt diximus, ſubrogatur in locum Canonicæ portionis; ergo eiſdem, quibus illa, regulis conſiſtit; quia ſubrogatum ſapit naturam, *&c.* habetur *in l.ſi eum 10.§.qui iniuriarum, ff.ſi quis caution.* cum aliis citatis per me *in tract.de axiomat. iuris vſufreq. axiom. 213 n.1.* Secundò, quia, ſi Epiſcopus non poſſet legatum, & luctuoſam exigere, nullum foret diſcrimen inter eum caſum, quo legatum abſolutè relictum eſt, & inter illum, quo conditio adiicitur, vt legato cõtentus luctuoſam petere nequeat: conſequens eſt falſum: ergo & antecedens. Conſequentia bona eſt. Minor manifeſta eſt, per text. *in d.c.officij*, vbi inter vtrunque caſum notabilis differentia conſtituitur. Sequela patet: quia quãdo conditio adiicitur, non vtrunque, ſed alterum tantùm peti poteſt, tex. *in d.c.officij, in 1.p.* ibi, *non poterit exigere.* Vltimò, quòd vbi debitum non eſt à teſtatore, ſed à tertio, nullus fit compenſationi locus, Iaſ. *n.20.* Dec. *n.13* & Doctores communiter *in auth.præterea, C.unde vir, & uxor.* communem ex aliis teſtatur Graſſ. *§.legatum.q.16.nu* 10. Planè teſtator videtur debitor reſpectu luctuoſæ, etſi non neceſſarius, cùm nulla lege cogatur, ſed ad ſummum voluntarius; in quibus terminis ſaltem ſecundùm communem non admittitur compenſatio. Igitur, &c.

Ego tamen in hoc dubio nondum per alium excitato, vt certa ab incertis ſeparare poſſim, ſe- 33 quentes caſus diſtinguere operæpretium duxi.

Primus ille eſt, quòd ſi teſtator ea conditione legatum Epiſcopo relinquat, vt illo contentus luctuoſam non exigat, ſi Epiſcopus legatum acceptet, luctuoſam petere non poterit: quia ipſi videtur renunciaſſe, vt conſtat *ex d. c. officij*, & ex iis, quæ *ſuprà* diximus. Secundus, ſi fraudulenter Epiſcopo legatum vel donatio fiat, & poſtea de fraude conſtiterit, poterit Epiſcopus reſtituto legato, vel compenſato luctuoſam exigere. Probatur manifeſtè ex *d. c. officij, ad finem*. Tertius, quando beneficiarius teſtator abſolutè legat Epiſcopo, non poterit Epiſcopus legatum, & luctuoſam inſimul retinere. Probatur apertè. Non luctuoſæ verè debitor eſt neque enim illa exigitur ab aliqua Eccleſia inferiori, vt de Canonica portione diximus: deinde neque ab aliquo tertio, ſed ab hærede, prout defunctum repræſentat. Nau. *de ſpol. Cleric. §. 9. n. 7.* Mol. *de iuſtit. tract. 2. diſp.* 147. *col.* 10. Vlteriùs teſtator debitor eſt nõ volũtarius, ſed neceſſarius, quippe cùm ex vi conſuetudinis cogatur, velit, nolit, luctuoſam ſoluere, vt modò citati reſoluunt: ergo non ſolùm ſecundùm noſtrã, ſed etiam ſecundùm communem ſententiam cenſetur legaſſe animo compenſandi. Conſonant illa omnia, propter quæ Doctores omnes arbitrantur debitorem neceſſarium in dubio cenſeri cum debito compenſare velle: (ſi aliàs, proponantur termini habiles, quòd res vtrimque detur æſtimata, vel aliter, de quo adeſt exemplum *in d. §. ſi pater. & in l. rei iudicatæ.* 16. *§. heredi.* vbi gl. *verb. pecuniariam ff. ſolut. matr.*) Nec contrarium probat tex. *in d. c. Officij*, in principio huius dubij expenſus: quia facilè reſpondetur agere in terminis longè diuerſis. Patet: quia Canonica portio ibidem non eſt debita ab ipſo teſtatore, ſed ab Eccleſiis legatariis; & ideò, vt ſæpè diximus, non dantur termini habiles ad compenſationem. Longè aliud in propoſito dicendum, cùm luctuoſa verè ſit debita ex parte beneficiarij. Ad confirmationem verò dicendum cum Nauar. & Molina *dictis locis*, luctuoſam non ſubrogari in locum Canonicæ portionis, ſed conſuetudine fuiſſe introductum, vt lites circa ſpoliorum exactionem, quæ frequenter oriebantur, ceſſarent, ſicut ait Molin. *d. col.* 10. *lit. C.*

34 Decimoſeptimò quæro. Vtrùm ſtante fraude ex parte teſtatoris modicum legantis, vt Epiſcopum defraudet, poſſit ille non ſolùm legatum ſed etiam Canonicam portionem vendicare? Affirmatiuè reſpondere videtur text. *in d. cap. officij. verſ. ſi verò*; ſi aduerſatiuè intelligamus ad præcedentia, *d. cap. requiſiſti, verſ. ſi verò iſtud. cap. vlt. de teſtam. cap. in noſtra.* 10. *§. talem. verſ. niſi dolo. de ſepultur.* Vbi enim teſtator modicum legat Epiſcopo, vt nihil ampliùs exigat, quamuis acceptet, ſi fraudem interueniſſe probetur poteſt reſtituto, vel compenſato legato, integram exigere portionem; dummodo tamen ſciens, & prudens fraudem commiſſam, nihilominus tamen non acceptet: quia aduerſatiua, de qua *in d. verſ. ſi verò*, non eſt referenda *ad verſ. quod ſi*, immediatè præcedentem: in quo abſque vlla fraude interueniente, quinimò à fortiori illa ſtante, poteſt Epiſcopus, cui abſolutè legatum relictum eſt, & legatum, & Canonicam portionem vendicare, vt ſuo loco explicauimus; cùm tamen *in d. verſ. ſi verò*, reſoluatur ſolummodo data fraude poſſe Epiſcopum integram ex legatis portionem exigere: eſt ergo aduerſatiua referenda *ad verſ. Conſultationi*, in hunc ſenſum, vt, licèt, quando teſtator adiecta conditione Epiſcopo legat, amplius petere nequeat; Canonicam tamen portionem, interueniente fraude, petere poſſit reſtituto legato, vel legitimè compenſato.

Sicut Epiſcopo ſua portio competit, ſi quid Eccleſiæ relinquatur, vt ſuprà vidimus: ita è conuerſo, ſi quid fuerit relictum Epiſcopo, Cathedralis Eccleſię de eo poterit Canonicam petere, niſi teſtator expreſſerit, vt nihil quæratur Eccleſiæ: quia tunc diuiſio facienda non eſt, ſed totum cedet lucro Epiſcopi. Ita habetur *in cap. requiſiſti* 15. *in verſ. & hoc verum eſt, de teſtam.* quamuis quando relinquitur Eccleſiæ ſub eadem conditione, ne Epiſcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum: differentiæ rationes proponit gloſ. *verb. exprimat, in d. cap. requiſiſti*; aliquid, apud Lap. *de Canon. portione, à numer.* 25. Petrus de Vbald. *eodem tract. q.* 2. inter quas illa videtur probabilior, quam præſtitit gloſ. *d. verb. exprimat*, quia Eccleſia eſt corpus mixtum, cuius caput eſt Epiſcopus, *cap. nouit. 4. de his, quæ fiunt à Præl.* Vnde non poteſt Eccleſia ſine illo conſiderari: quia maneret monſtrum ſine capite, contra *c. cùm non liceat, de præſcript.* poteſt verò Epiſcopus conſiderari vti priuata perſona ſine Eccleſia, & ideò in ſecundo caſu ſuppoſita conditione non datur communicatio bonorum; datur verò in primo, vt tex. habet. 35

Hinc prouenit, quod quemadmodum quando Epiſcopo, vel Eccleſiæ aliquid abſolutè relinquitur, inter eoſdem fit diuiſio: ita etiam quando Epiſcopo, & Eccleſiæ coniunctim relinquitur, diuiſio facienda eſt, *dict. cap. requiſiſti, verſ. quòd ſi relinquatur & verſ. ſi verò.* Vnus, & alter caſus in eo conueniunt, quòd in vtroque diuiſio facienda eſt ſecundùm Canonicam portionem, differunt tamen maximè, quòd in primo Epiſcopus, & Eccleſia cenſentur coniuncti ab homine, nempe, ab ipſo teſtatore. Vnde & illa alia inſurgit notabilis differentia, quòd in priori, ſi Epiſcopus ſuæ portioni renunciet, non accreſcet Eccleſia, & vice verſa, ſi Eccleſia renunciauerit, Epiſcopo non acquiritur: non ſic dicendum in poſteriori. Ratio eſt: quia in coniunctis à lege non eſt locus iuri accreſcendi, *l. & Proculo.* 20. *ff. de legat.* 2. ſecùs dicendum in coniunctis ab homine, *l. re coniuncti*, 87. vbi omnes, *ff. de legat.* 3. *l. vnic. C. quando non pet. partes.* Ita Bart. Paul. & omnes *in d. l. & Proculo.* vbi Peralta affirmat omnium communem eſſe doctrinam nemine diſcrepante, diſcutit, & meliùs declarat Alciat. *libr. 4 paradox. cap. 8. in fine.* De Canonica portione latè & ex profeſſo tractarunt Lap. de Caſtellione *in vol. 7. tract. Doctor* Petr. de Peruſio, & Petr. de Vbaldis, & Bartholomæus de Hutio, *de duabus quartis, libr. 5. & 6. tit. 13. part. 1.* vbi Greg. *gloſ.* 11. Bertachin. *in repertorio verb. Quarta Epiſcopalis, & in tract. de Epiſcopo par. 4. lib. 4. num.* 40. Ioan. Hugo *de officio quatuor Patriarchar. cap. de Canonica port.* Bernard. *regul.* 237. Ioan. Garcian. *reg.* 400. Fr. Emman. *quæſtion. Regular. tom. 1. queſt. 39. artic.* 1. Ioan. Baptiſt. Coſta *de portione rata quæſt.* 144. *num.* 6. Quarant. *in ſum. Bullarij verb. Quarta Epiſcopalis*, Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 9. cap.* 12. Gutier. *de iuram. conform. part. 2. cap.* 4. Ioan. Franciſc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part. 2. cap.* 14. Seraphin. *deciſ.* 1449. Miranda *in manuali Prælat. tom. 2. quæſt.* 48. Raph. de la Torre 1. 2. *tom. 1. ex num. 7. pag.* 447. Perez de Lara 36

de

de Capellan.& anniuerſ.lib.1.cap 25. num. 54. cum ſeqq. Ioan.Fileſac. *de ſacra Epiſcop. auctorit. c.p.18. cum ſeqq.* Horat. Viſcontus *in concluſ. Iuris* *Q. pag.*241.Iul.Lauor. amicus meus, *var. lucubrat. tit. 2. cap. 17.* latè Solorzan. *de Iure Indiarum tom.2.lib. 3.cap.22.* Ioan Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom. 2. lib. 4. par. 6. tract. 9. docum.4.*

pellere poſſeſſores terrarum ad ſoluendum decimas; ſi ei conſtet eſſe intra limites, & terminos Parochiæ.

CAPVT XX.

De Cathedratico, & Quarta decimationum.

SVMMARIVM.

1 *Cathedraticum ſoluitur in honorem Cathedræ Epiſcopalis.*
2 *Synodaticum appellatur portio quædam Epiſcopo debita; quia in Synodo annis ſingulis celebranda ab omnibus vocatis ad illam præſtari conſueuit.*
3 *Cathedraticum non intelligitur donatum Eccleſia donata ab Epiſcopo, ſed ſolui à donatario debet.*
4 *Epiſcopus non poteſt eximere à Cathedratico.*
5 *Præſcriptio contra Epiſcopum non currit pro tota libertate Cathedratici, ſed benè in parte.*
6 *Cathedraticum per contrariam conſuetudinem alterari poteſt.*
7 *Epiſcopus poteſt à ſingulis ſuæ diœceſis Eccleſiis Cathedraticum exigere.*
8 *Cathedratici diſtributio fiebat in feſta Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini, præterquam à Monaſteriis.*
9 *Monaſteria à lege diœceſana ſunt exempta.*
10 *Taxa Cathedratici quæ ſit, ostenditur.*
11 *Conſuetudo bona, & rationabilis propria, vel diuerſarum Cathedralium, attendenda eſt in taxatione Cathedratici.*
12 *Quarta debetur Epiſcopis ex omnibus decimis Eccleſiarum Parochialium ſui Epiſcopatus ſine vllo onere fabricæ.*
13 *Quarta decimarum debetur Epiſcopis iure proprietatis.*
14 *Verbum, habere, dominium importat.*
15 *Quarta decimarum Epiſcopis debita eſt legis diœceſana.*
16 *Epiſcopus fundat intentionem ſuam ſuper quarta decimarum.*
17 *Procedere videtur contra Rectorem, à quo Epiſcopus exigere debet ſuam canonicam portionem, non autem contra Parochianos incolas, qui tenentur reſpondere de decimis ſuo Rectori, & non Epiſcopo.*
18 *Epiſcopus de iure communi non habet fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos.*
19 *Epiſcopis officio Iudicis ſubueniendum eſt ad agendum contra laicos pro ſua quarta decimarum.*
20 *Officium Iudicis nobile competit Epiſcopo contra laicos pro recuperatione ſuæ quartæ decimarum, ne obligati cum iactura Epiſcopi per retentionem illarum locupletentur ob carentiam directæ actionis.*
21 *Iudex etiam non requiſitus poteſt ex officio com-*

QVÆDAM eſt portio Epiſcopo debita, quæ dicitur Cathedraticum, & illi ſoluitur in honorem Cathedræ Epiſcopalis gloſ. per text. ibi *in cap. conquerente, de offic. Ordin.* 1
Flamin. Pariſ. *de confident. qu.5. num.6.* Solorzan. *de iure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 22. num. 39. in fine.* & ab 2
aliis appellatur Synodaticum, quia in Synodo annis ſingulis celebranda ab omnibus vocatis ad illam præſtari conſueuit, vt innuit text. *in c. vlt. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* ad hoc vt Epiſcopi ad Synodum celebrandam allicerentur, ſicut diximus *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.3. alleg.130. numero 4.*

Et ideò debitum eſt, vt donata Eccleſia ab Epiſcopo, non intelligatur hoc ius donatū, ſed ſolui à donatorio debeat, vt probatur *in c. paſtoralis, de donation.* vbi gloſ. *verb. Cathedraticum*, quia Epiſcopus non poteſt ab illo eximere, Eraſm. à Cochier. *de iuriſdict. Ordin. in exemptos, p.1. q. 3. num.4. verſ. quarto.* 3

Quod adeò verum eſt, vt pro tota libertate Cathedratici non currat præſcriptio cōtra Epiſcopum, Bald. *de præſcript. in 5. p. q. 16* Henric. Botteæ. *de Synodo, p.3. n.87.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb. Cathedraticum, §.4.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.182. n.2.* cùm tamen in parte præſcribi poſſe non dubitauerint, Abb. *in d. cap. paſtoralis*, & Botteæ. *de Synodo p.2. n.90.* nec per contrariam conſuetudinem alterari poſſe negauerint Zerol. & Aloyſ Ricc. *citat. locis.* 5 6

Epiſcopus poteſt à ſingulis ſuæ diœceſis Eccleſiis Cathedraticum exigere, gloſ. *in cap. quicunque 16. q.6.* Pariſ. *conſ.22. n.2. lib. 4.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom. 2. lib.4. p.6. tract.9. docum.5. n.2.* Buratt. *dec.578. n.10.* Rot. *in Calaguritana iuriſdictionis, 26. Iunij. 1604. coram bonæ mem. Penia.* Fiebat autem illius diſtributio in feſto Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini, vt habetur *in cap. olim, de cenſib.* Zerol. *d. verb. Cathedraticum, §.1.* Aloyſ Ricc. *d. reſol.182. n.1.* præterquam à Monaſteriis, *c. inter cætera. 10. q.3.* ibi, *Monaſteriorum tamen Baſilicis ab hac ſolutionis penſione ſeiunctis*; ipſa enim à lege diœceſana ſunt exempta, *c. cùm pro vtilitate. 16. q. 1. c. quàm ſit. 18. q.2.* 7 8 9

Taxam verò ponit gloſ. *verb. duos ſolidos. in d. cap. conquerente*, & dicitur *in cap.1. 10. q.3.* vt nullus Epiſcoporum per ſuas diœceſes ambulans præter honorem Cathedræ ſuæ, id eſt, duos ſolidos, aliud aliquid per Eccleſias tollat; qui ſoluendi ſunt ſecundùm taxam, quæ antiquitus ſolui conſueuit, Surd. *conſ.454. num.12.* Aloyſ. Ricc. *d. reſolut. 182. numero 1.* Aliquando tamen plus, vel minus iuxta conſuetudinem exigitur. gloſ. *verb. duos ſolidos, in d. cap.1.* quia in eius taxatione, & ſolutione attendenda eſt propria, vel diuerſarum Cathedralium conſuetudo bona & rationabilis, Zerol. *d. verb. Cathedraticum. § 1.* Aloyſ. Ricc. *d. numero 1. in fine*, Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.2. cap. 2. numero 10.* 10 11

Alia eſt portio Epiſcopo debita, quæ quarta decimarum appellatur: nam, cùm olim Epiſcopi eſſent pauperes, fuit ſtatutum in Conc. Aurelianenſi, 1. *cap 16.* relato *in cap. antiquos, 10. quæſt.1.* vt ipſi de his, quæ in Altario oblatione fidelium conferebantur, medietatem ſibi vendicarent. 12

Poſtea decretom exritit, vt ex Parochialibus tantùm terciam nblarinnum, decimarum, & frugom partem haberenr, ve colligitue ex *c. de his*, *& ex c. decreuimus. ad. conſo*, *& quaſt.* cnm nnere tamen fabricæ Eccleſiarum, *cap. 1. & c. vnio, 10. q. 3.* Demum quartam tantùm deberi Epiſcopis ex nmnibus decimis Eccleſiatum Parnchialium ſui Epiſcopatus ſioe vllo nnere fabricæ, determinant nnuiores Canones *in d. c. vnio, & in cap. conquerente, de offic. Ordin. & in c. quoniam, & in c. dudum, de decim. & in c. de quarta, de praſcript.* Zernl. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. decime, §. 10.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 1. de diuino cultu, c. 28. n. 9.* Franc. Len *in theſauro fori eccleſ. p. 2. c. 14. n. 33.* Caualer. *deciſ. 447. & 648.* Rnt. *dec. 31. n. 5. p. 2. diuerſ. & dec. 302. n. 1. p. 2. recent.* vbi firmator hæc ſententia ex cnmmuni Canoniſtarum aſſeoſu, nempe, Abb. Card. Butr. Ioan. Anch & Rebuff. plenè fuit firmatum *in Nouarien. decimarum, 5. Decembris, 1619. coram R. P. D. meo Pironono.*

13 Eſt enim iodubitatum quartam huiuſmodi de-
heri, & quidem iure penprietatis pee illa vecba,
habeas quartam decimationum, de quibus *in d. c. con-
querente*; cuius verbi, *habeas*, oacura eſt dnminium
14 impnetare, *l. habere duobus modis accipitur, l. apud ſo
quis habere, ff. de verbor. ſignif.* cnm aliis per me cita-
tis *in tract. de diction. vſuſrequent. dict. 130. ex nnmero
1. ſecundùm Lugdunen. impreſſ.* & nnn ſine racin ne,
penpter cnniunctinnem, & vniuerſalem curam,
quam habet Epiſcnpus in Eccleſiis ſubiectis,
Butr. pnſt Hnſt. & alins *in c. cùm contingat, n. 9. verſ.
item quia, de decim.* Innoc. *in c. requiſiſti, n. 3. de teſtam.*
Tyndar. *in tract. de decim. n. 2.* Mnnet. *eod. tract. c. 7.*
15 *concl. 6. n. 14. in fine.* Vnde ſequitue hanc quartam
eſſe legis diœceſanæ, Eraſm à Cochie *c. de iuriſdict.
Ordinarij in exemptos p. 1. quaſt. 15. n. 6.* à qua exem-
pta ſunt Monaſteria, idem Cochiet. *d. part. 1. quaſtio. 16.*

16 Sed non exiguum dubium eſt, à qun hæc quartà ſic de iure Epiſenpn debita, poſſie idem Epiſcnpus exigere, vel à laicis Parochianis immediatè, vel à Rectoribus illam percipieotibus? Prn cuius dnbij teſolutione ſciendum eſt, Iura hac de re loquencia ſolùm indiſtinctè ſtatuere, qood Epiſcnpus fundat iotcotiouem ſuam ſuper quarta decimarum, vt *in cap. quoniam*, ibi, *ſua parte recenta. cap. dudum*, ibi, *intent one tua de Iure communi fundato, d. decim. d. cap. vnio 10. queſt. 3. d. cap. conquerente, de offic. Ordin. cap. fin. de ſucceſſ. ab inteſt.* Hoſt. Abb. Card. Butr. Ioao. Andr. Anchar. *in d. cap. de quarta*, idem Hoſt. Ioan. Andr & Abb. *in d. cap. cùm contingat*, qunrum auctoritate Rot. firmauit hanc npinionem eſſe cnmmunem, & Rebuff. eandem tenuit, *de decim. quaſtio. 7. numero 11.* Goozal. *ad reg. 8. Cancel. gl. 5. ſ. 6. numero 87. & 88.* Seraphin. *deciſ. 1449. numero 4.* vbi reprobat npininnem illnrum, qui tenuerunt iſtam quartam nnn de Iure cnmmuni, ſed de cnnſuetudine ad Epiſcopum pertinere.

17 Quæ quidem npinio videtur benè procedere cnntra Rectnrem, à qun Epiſenpus exigere debet ſuam Cannnicam poctinoem; nnn autem cōtra Parochianos incnlas, qui tenentur reſpnudere de decimis ſun Rectori, & nnn Epiſcopo, *cap. cùm contingat, de decim.* ibi, *quòd cùm perceptio decimarum ad Parochiales Eccleſias de Iure communi pertineat. & cap. cùm in tua, eod. tit.* ibi, *alioquin Parochialibus excluantur*; ad quas de Iuce cnmmuni ſpectat perceptio decimarum, Caſtrenſ. *conſ. 38. per tot. part. 1.* Seraphio. *deciſ. 1149. numero 5.* Gregor. XV. *deciſ. 519. numero 2.* Sed hanc contrarietatem ſentiens Hoſtienſ. illam conciliat *in d. cap. cùm contingat, numero 1. verſ. vnde*: oam verum eſt, quod *d. cap. quoniam*, & *d. cap. dudum*, dicunt Epiſcopum fuodare ſuam ioteurinnem in portione Caonnica, *& d. cap. cùm contingat, & d. cap. cùm in tua*, aiunt de Iure commuoi decimas ſpectare ad Eccleſias Parnchiales, ſed ioquit ille, Epiſcopus fuodat qunad Cannnicam: Parochialis verò Eccleſia quoad alia, & ita vna diſpoſitio aliam noo deſtruit, ſed benè inter ſe conueniunt, & Ioan. And. *in d. cap. cùm contingat. numero 4.* ſequitur hanc diſtinctinnem, præterea, aut Rector non eſt in cauſa, aut oegligit exigere decimas, & Epiſcopus pro ſoa portiooe Canonica poteſt agere iure proprio, aut vult agere prn nmnibns decimis, & etiam poteſt, ſed nnmine Eccleſiæ Parochialis, cui tenetur illas cnnſeruare, *d. cap. fin. de ſucceſſ. ab inteſt.* Hoſtienſ. *in d. cap. cùm contingat, numero 2.* & Inan. Andr. *in d. cap. quoniam numero 3.* aſſerentes Ordinarins habere fuodatam intentionem, etiam qunad peticinnem nomine ſuarum Eccleſiarum Parochialium, quod etiam admiſit Rnt. *in Carinen. decimarum, 13. Martij, 1584. coram Orano*, & per hanc diſtinctinnem cooueoiunt deciſiones *coram bona mem. Card. Pamphilio, & bona mem. Iuſto in Conchen. decimarum dell' Infantado*, qoæ referuntur *in deciſ. 442. 485. & 520. par. 2. recent.* & poſtmodum *coram bona mem. Martino Andrea 18. Decembris, 1617.* in qoibns fuit firmatum Epiſcopum habere in prædiis decimatoriis ius reale, & coæquale cum Rectoribus, & eſſe inter ſe quaſi portionarins, & prnut tales nuncupantur pee Hnſt. *in d. cap. quoniam, numero 2.* & Inan. Andr. *numero 3.* quæ realitas, & coæqualitas tolli nnn poteſt per negligentiam, aut malitiam Rectorum non comparētium, cùm ſit fundata in prnprio iure immediato; nnn autem mediato ex perſnna Rectnrum: ſimiliter ſi idem Rector eſt in cauſa, & Epiſcopus ſimul agentes cnutra laicns Parnchianns, minnr eſſet difficoltas: quia vterque agit ex iure ſun, & admittitur iſta ſimnltanea actio *in Cornien. decimarum 22. Aprilis, 1601. coram bona mem. Penia*: ac demum quando Rector neque eſt in cauſa, aut negligit, ſed eſſe, aut agere, aut negligere non pnteſt: quia decimæ ad ipſum onn pertinent, qui eſt caſus oſter, tunc iura nnn prohibent, quin Epiſcopus fundet intencinnem ſnam cnntra laicns, & alins quoſcunque pro decimis prædialibus, *d. cap. fin. de ſucceſſ. ab inteſt. d. cap. dudum, de decim.* & idem admittitue *in Foſſauien. decimarum, 18. Martij, 1591. coram Giptio*: ex qoibus pater, cnnſequentiam, quam faciunt Caſtren. *in d. conſ. 38.* & Gregor. *deciſ. 519.* onn eſſe tutam, quòd decimæ debent percipi à Rectoribus, & ab ipſis Epiſcnpis exigúnt quartam, & ſic mediatè, nnn autem immediatè à laicis: qui ceſi *ipſi d. cap. cùm contingat, & d. cap. cùm in tua*, expreſsè dicant perceptionem decimarum de Iuce cnmmuni pertinere ad Eccleſias Parochiales, non tamen excludunt Epiſcopos, quin & ipſi fundent intentionem qunad eorum Cannnicam portinnem, iuxta *d. cap. quoniam, & dict. cap. dudum, de decim.* attenta compatibilitate, quam ponit Hoſtienſ. vt dicebam *in d. cap. cùm contingat, numero 1. verſ. non obſtat.* Ita latè Rnt. *in Nouarien. decimarum, 7. Maij 1627. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Verùm, qnamuis ſupradicta videantur ſuſtineri pnſſe; tamen magis placet cnncluſinnem firmare 18

mare Epiſcopum de Iure communi non habere
fundatam intentionem in quarta decimarum cō-
tra laicos, ex verbis, *d. cap. conquerente, de officio Or-
din.* ibi, *tu autem hiis iuribus in præfatis Eccleſiis con-
tentus exiſtens nō ampliùs ab eis exigas*, &c ex qui-
bus dicebatur actionē fuiſſe reſeruatam Ordina-
riis contra Rectores, non autem contra laicos,
contra quos in rex aliqua actio non dirigatur: quā
ponderationem priùs Rota fecit coram Gregor.
XV. *d. dec. 519. num. 2.* & tenuit coram Seraphin.
d. deciſ. 1449 numero 5. & fundatur in auctoritate
Abb. antiqui *in d. cap. conquerente, num. 5.* Panorm.
eo. num. 3. Card. *n. 4.* Bellam. *num. 12. gloſſ. margina-
lis, in d. cap. conquerente*, Caſtr. *conſ. 38. per tot. part. 2.*
quæ opinio poterit comprobari ex *d. c. de quarta,
de præſcrips.* in quo admittitur Rectorem, præſcri-
bere poſſe quartam hanc decimationum, quæ ſi à
laicis eſſet exigenda, non daretur præſcriptio Re-
ctori defectu poſſeſſionis, ſine qua præſcriptio
non procedit. gloſſ. *in l. malè agitur*, & *ibi* Bald. *n.
6. C. de præſcript.* Bartol. *in l. 3. §. ex contrario, num. 4.
ff. de acquir. poſſeſſ.* Caſtr *in l. 1. n. 12. C. de ſeruis fu-
git.* Nec obſtat, quòd cùm hæc quarta decimarum
debeatur in proprietate Epiſcopo, & ratione con-
iūctionis, & vniuerſalis curæ, quam habet in Ec-
cleſiis ſubiectis ex *ſupra* allegatis, verba *dict. cap.
conquerente*, inferant quidem actionem competere
Epiſcopo contra Rectores, ſed quòd eadem de-
negetur Epiſcopo contra laicos ad tollendam
actionem realem, quæ datur pro decimis præteri-
tis conſequendis contra eoſdem laicos, ex Abb.
in cap. cum ab homine, nu. 6. eod. tit. de decim. Rebuff.
in ſimili tract. q. 9. n. 9. hoc non firmetur in contex-
tu, neque per neceſſe inferatur; vnde videbatur
adhuc vigere reſponſionem *ſuprà* datam, quòd
conſequentia non ſit tuta, quam Caſtr & Rota
ſuprà allegati ſcilicet, non ampliùs ab eis exigas:
ergo à laicis non exigas, quia ſimul eſſe poteſt
quod Rectores decimam integram percipiant, &
eo caſu Epiſcopus non poſſit petere ſuam quotam
à laicis, qui per integram ſolutionem conſequuti
ſunt liberationem, & prout ad hunc caſum ſe re-
ſtringunt Abb. antiq. & Abb. Panor. à quibus alij
Canoniſtæ rationes ſimpliciter reaſſumpſerunt;
& tamen in aliis caſibus, quando ſunt decimæ in-
exactæ, aut quando negligendo Parochus non eſt
in cauſa; aut dum ad illum decimæ non pertinent,
remaneat integra actio Epiſcopo agendi pro ſua
quota contra quencunque debitorum, actione
reali ſibi de iure competenti, & intrent diſpoſi-
tiones *d. cap. quoniam, & d. cap. dudum, de decim.*
Quoniam reſpondetur ſufficere pro fundamento
concluſionis firmatæ ex diſpoſitione *d. cap. con-
querente*, actionem pro quarta decimationum eſſe
directam contra Rectores, non autem contra lai-
cos, & quòd opinio Abb. & aliorum *ſupra* relato-
rum in hac parte non habet contradicentem, ita
vt ab eis, tanquam à caſu legis, non ſit receden-
dum, Iaſ. *in l. penult. numero 21 Cod. de pactis*, Becc.
conſ. 13. num. 6. Surd. *dec. 259. n. 36.* Non tamen E-
19 piſcopus aliis remediis erit deſtitutus ad agen-
dum contra laicos, & ita officio Iudicis ei ſubue-
niendum eſſe exiſtimo, quòd ſemper datur æqui-
tate, quando defuit actio ad conſequendum, quod
ſuum eſt, vel ad compellendum aliquem ad im-
plendum id, quod actione nō poteſt adſtringi, *c. 2.
de offic. Iudicis, l. Quintus, ff. de annuis leg.* vbi Bar-
tol. *n. 1.* Oſach *dec. 40. n. 7.* Surd. *de aliment. tit. 3. q.
3. n. 24. & conſ. 528. n. 20.* Rot. *dec. 503. nu. 4.* coram
Gregorio XV. & ſolet concedi ad inſtas actionis,

Bart. *in l. 3. num. 10. ff. de iuriſd. omnium Iudic.* quem
ſequuntur Abb. *in d. cap. 3. n. 1.* Imol. *n. 4.* Felin. et-
iam *num. 4.* dicentes, quòd etſi officium Iudicis
idem non ſit quòd actio, lato tamen ſumpto vo-
cabulo idem poteſt dici *per l. actionis verbo. ff. de
action. & oblig. quod ſi minor. §. fin. ff. de minorib.* Ne-
guzant *de pignorib. 4. memb. 2. p. n. 31.* Cùm igitur
laici cogi poſſint per Rectores ad præſtationem
decimarum, Rectoréſq; teneantur de exactis quar-
tam dare Epiſcopo: benè intrare debet Iudicis of-
ficium nobile ad incompellendum obligatos ad
ſolutionem decimarum, vt Epiſcopus, quod ſuum
eſt, conſequi poſſit, Rectore negligente agere, vel
nolente, aut non valente ne per malitiam, aut il-
locum negligentiam, vel voluntatem, ius ſuum
amittat, quod quidem reſpicit æquitatem, in qua
fundatur officium Iudicis nobile, *l. ſi me & Titium
ff. ſi certum pet.* Socin. iun. *conſ. 52. num. 3. lib. 3.* Nat.
conſ. 534. num. 6. Roland. *conſ. 1. num. 55. vol. 1.* Surd.
de alimen. tit. 2. q. 1. num. 17. Ita Rota *in d. Nouarien.
decimarum, 5. Decembris, 1629. coram R. P. D. meo Pi-
rouano.*

Nō obſtat, quòd Epiſcopo debeatur quarta de-
cimarum ſolùm reſpectu earum, quæ percipiun- 20
tur ab Eccleſia, Ioan. Andr. *in d. cap. conquerente, nu.
40.* Rot. *deciſ. 519. coram Gregorio XV.* vt propterea
Epiſcopus non poſſit dirigere actiones contra
Parochianos ante exactionem ab Eccleſia factam,
ſed officium Iudicis nobile plus de facto Ordina-
riis tribuere non poſſit, quàm quod habeant de
Iure contra laicos, à quibus non poſſunt exige-
re, vt ex verbis *d. cap. conquerente*, firmatur *in d. dec.
519. coram Gregorio XV.* ergo contra eos Iudicis
officio nobili experiri non poterit, quia, ſi proba-
tur Rectorem decimas à Parochianis percepiſ-
ſe, non poteſt Epiſcopus ab eis, tanquam quod
iam liberationem ſint conſequuti, denuò eas exi-
gere. Cæterùm, quia Parochiani adhuc debitores
ſunt in hac parte, intrat officium Iudicis nobile,
ne obligati cum iactura Epiſcopi per retentio-
nem decimarum locupletentur ob carentiam di-
rectæ actionis, Imol. *in c. licèt cauſam, n. 23 de pro-
bat.* Felin. *in c. ex parte il 2. n. 18. de offic. deleg.* Calc.
conſ. 28. num. 24. Neuizan. *conſ. 20. n. 24.* Barb. *conſ.
6. in fine, lib. 1.* quod officium Iudicis eò magis in
materia decimarum intrare debet, in qua ſi non
ſoluantur, concurrit periculum animarum, *c. pro-
hibemus, de dec.* propterea Card. *in Clem. diſpendio-
ſam, n. 28. de iudic.* poſt Guillel. & alios dicit, quòd
Iudex, etiam non requiſitus, poteſt ex officio com-
pellere poſſeſſores terrarum ad ſoluendum deci- 21
mas, ſi ei conſtet eſſe intra limites, & terminos
Parochiæ. Nec etiam obſtat, quòd impotentia, vo-
luntas, negligentia, aut malitia Rectoris non ſuf-
ficiat ad hoc, vt competat officium Iudicis nobi-
le contra Parochianos, cùm Epiſcopus poſſit diri-
gere actiones ſuas ad ſolutionem quartæ, quæ de-
betur contra Rectorem: nam ſi exegit dicebatur
indubitatum, ex quo Parochiani conſequuntur li-
bertatem ſoluendo Rectori: ſi verò non exegit,
agere poterit ad intereſſe, quod ſuccedit loco
quartæ debitæ, Dec. *conſ. 1. n. 8.* Curt. iun. *in l. vnum
in fine. ff. ſi certum petat.* quia in ſecundo caſu non
intrat æquitas, in qua fundatur officium Iudicis,
vt Rectores ſoluant debitum Parochianorum, aut
tanquam non valentes ſoluere debitores decima-
rum locupletentur cum damno Epiſcopi actione
carentis: ita fuit firmatum *in dicta Nouarien. deci-
marum 11. Martij, 1630. coram eodem R. P. D. meo
Pirouano.*

Illud quoque, quod ex cauſa aliqua conſueuerunt Prælati à ſuis Eccleſiis exigere pro ſubſidio aliquo, dicitur charitatiuum ſubſidium, de quo *in cap. ſequenti* eſt particulariter tractandum.

CAPVT XXI.

De Charitatiuo ſubſidio.

SVMMARIVM.

1 *Charitatiuum ſubſidium dicitur charitatis auxilium: quia à principio ex charitate peti debet.*

2 *Charitatiuum ſubſidium petitur, quando redditus propriæ Eccleſiæ non ſufficiunt pro oneribus incumbentibus.*

3 *Epiſcopi, & ſuperiores Prælati data manifeſta, & rationabili cauſa licitè poſſunt ſubditos cogere (cum charitate tamen, & debito moderamine) ad charitatiuum ſubſidium, quo ſuis conſulant neceſſitatibus.*

4 *Beneficium tenetur quis ei conferre, à quo aliud accipit.*

5 *Epiſcopus, quando à Clero ſuo exigere vult charitatiuum ſubſidium, debet facere cum conſilio Capituli ſui, & etiam ipſorum Clericorum.*

6 *Charitatiuum ſubſidium non eſt iure aliquo definitum, quantum debeat eſſe.*

7 *Nullus cogi debet ad maiorem ſolito contributionem charitatiui ſubſidij.*

8 *Papa ab omnibus Clericis, & Eccleſiis poteſt ſubſidium charitatiuum exigere.*

9 *Exemptio generalis non cenſetur eximere à ſubſidio charitatiuo per Papam impoſito, niſi quis ſpeciali priuilegio ab huiuſmodi onere nominatim eximeretur.*

10 *Cardinales in Eccleſiis titulorum ſuorum charitatiuum ſubſidium petere poſſunt.*

12 *Legatus Papæ habet ius exigendi charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis prouinciæ ſibi delegatæ.*

12 *Patriarcha, Primas, & Archiepiſcopus ab Eccleſiis, & Clericis ſuæ prouinciæ extra diœceſim ſuam iure tale ſubſidium exigere non poſſunt.*

13 Cap. præteritæ, de elect. *declaratur.*

14 Cap. cùm Apoſtolis, verſ. ſuſtinemus, de cenſib. *declaratur.*

15 *Prælati Epiſcopo inferiores iure quidem non poſſunt ab Eccleſiis ſibi ſubiectis charitatiuũ ſubſidium exigere, niſi hoc priuilegio, vel conſuetudine ſibi competat.*

16 Cap. dictum 94. diſt. *declaratur.*

17 *Dicta in præfationibus alicuius diſpoſitionis cenſentur in fine repetita.*

18 *Abbates, vel priores non poſſunt exigere charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſæcularibus vel regularibus Monaſteriis ſibi pleno iure ſubiectis.*

19 *Coadiutor, ſeu adminiſtrator datus Epiſcopo per Papam, vel Eccleſiæ Cathedrali vacanti poteſt à ſubditis illius Eccleſiæ charitatiuum exigere ſubſidium.*

20 *Commendatarius perpetuus Eccleſiæ Cathedralis poteſt ab eius ſubditis exigere charitatiuum ſubſidium.*

21 *Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt tale ſubſidium exigere, niſi ſpeciali ipſius Epiſcopi mandato.*

22 *Cauſa ad charitatiuum ſubſidium exigendum debet eſſe manifeſta, & rationabilis; ne ſubditi grauentur, pluſquam par eſt.*

23 *Cauſa rationabilis præſumenda non eſt ad exigendum charitatiuum ſubſidium.*
Iuſta cauſa ad ſubſidium exigendum eſt,

24 *Conſecratio, & Bullarum expeditio,*

25 *Expenſa in negotiis totius diœceſis communibus pertractandis,*

26 *Fabrica ſuæ Eccleſiæ.*

27 *Iter ad Papam, Imp. ſeu Regem ob ſuæ Eccleſiæ, vel diœceſis commune bonum,*

28 *Viſitatio Liminum Apoſtolorum,*

29 *Iter ad Concilium Prouinciale,*

30 *Expenſa neceſſaria facta in aduentu Imperatoris, Regis vel Principis.*

31 *Epiſcopus poteſt ex iuſta cauſa non ſolùm ſemel, ſed etiam pluribus vicibus charitatiuum ſubſidium exigere.*

32 *Charitatiuum ſubſidium à perſonis Clericorum ratione ſuorum beneficiorum, & propter eorum reditus peti poteſt.*

33 *Charitatiui ſubſidij onus ſuſtinent beneficiarij ratione Eccleſiarum, quas habent, & quid ſi illæ ſint in confinio duarum diœceſium, ibid. n. 34.*

34 *Clericus non tenetur ſoluere charitatiuum ſubſidium, niſi de fructibus, & redditibus beneficiorum*

35 *Clericus pauper, vtpote quia ex ſui beneficij redditibus nihil habet vltra commodum, & honeſtum victum, minimè cogi poteſt ad charitatiuum ſubſidium præſtandum.*

36 *Clericus, ſi nullum eccleſiaſticum beneficium habeat, non eſt cogendus ſoluere charitatiuum ſubſidium, quamuis ampla poſſideat patrimonia.*

37 *Laici non tenentur ad ſubſidium charitatiuum ſoluendum*

38 *Succeſſor in beneficio ſoluere ſubſidium cogitur, quod anteceſſor beneficij non ſoluit.*

39 *Penſionarius debet pro rata penſionis ſoluere charitatiuum ſubſidium, non autem clericus poſſidens beneficium tenebitur ſoluere ſolidum.*

40 *Penſio, ſeu cenſus imponitur ſuper fructibus beneficij.*

41 *Redditus non dicuntur niſi illi, qui ſuperſunt deducto cenſu, vel penſione.*

42 *Vſu fructuarius tenetur ad collectas, & onera realia, quæ ratione fructuum imponuntur.*

43 *Penſionarius in Iure æquiparatur vſu fructuario.*

44 *Penſio auctoritate Papæ alicui aſſignata ex ſtylo Curiæ, eſt immunis & libera ab omni onere, etiam ſubſidij charitatis.*

45 *Charitatiuum ſubſidium non eſt ſoluendum Epiſcopo de quotidianis diſtributionibus.*

46 *Hoſpitalia cauſa communis pietatis extructa, quando titulum beneficij habent, obligantur ad ſubſidium charitatiuum.*

47 *Hoſpitalia, quæ auctoritate Epiſcopi conſtructa non ſunt, & fundata, grauari nequeunt onere ſubſidij charitatiui.*

48 *Capitulum, ſeu Canonici Eccleſiæ Cathedralis tenentur*

tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum ſubſidium, quando ab eo petitur ex legitimis cauſis.

49 *Monaſteria non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium.*

50 *Charitatiui ſubſidij exactio eſt de lege diœceſana, & non iuriſdictionis.*

51 Clem.1.& 2.de cenſib *declaratur.*

52 *Fratres S.Ioannis Hiereſolymitani, ſiue eorum Vicarii in Parochialibus Religioni prædictæ vnitis non tenentur, neque compelli poſſunt ad ſolutionem charitatiui ſubſidij.*

53 *Eccleſia exempta non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium.*

54 *Charitatiuum ſubſidium exigi poteſt ab exemptis reſpectu populi non exempti, quem habent.*

55 Clauſ.Volumus autem, quòd Eccleſia, &c. *eximit à præſtatione charitatiui ſubſidij.*

56 *Subditi præſcribere non poſſunt, vt ſubſidium præſtare non debeant.*

1 CHARITATIVVM ſubſidium ſecundùm Hoſt.& alios, *in cap. conquerente, de offic.Ordin.* & noviſſimè Tambur.*de iure Abbatum tom.3.diſp. 10. quæſt.1.num.1.* dicitur charitatiuum auxiliũ, quia à principio ex Charitate peti debet, non per vim extorqueri, vt colligitur ex *c. ex parte de cenſib.*& appellatur ſubſidium, quia ſicut ſubſidiaria actio datur, quãdo deficit propria, & ſpecialis, vt *in §.fin.Inſt. ad leg. Aquil. & in §. fin.* vbi
2 gloſſ.*Inſt.de interdict.* ita ſubſidium petitur, quando redditus propriæ Eccleſiæ non ſufficiunt pro oneribus incumbẽtibus, Bellencin.*in tract.de charitatiuo ſubſidio, q.14.* Guid. Papæ *dec.* 371. Aloyſ. Ricc.*in collect.dec.p.1.collect.52.*Azor.*inſt.mor.p.2. lib.9.c.14.q.2.*

3 Epiſcopus igitur, & ſuperiores Prælati, data manifeſta, & rationabili cauſa, licitè poſsũt ſubditos cogere, cum charitate tamẽ, & debito moderamine, ad charitatiuum ſubſidium, quos ſuis conſulant neceſſitatibus, *cap.conquerente, in fine. de offic. Ordin.cap.cùm Apoſtolus, verſ.ſuſtinemus autem, de cenſib.* Doctores vtrobique, poſt alios Oldrad. *conſ.*104.& 234.Lap.*alleg.*20.Dnen.*reg.* 89.Palat. *in repet.cap.per veſtras, not.ab.2.§.27.à n.10.*Caſſan. *in conſuet.Burgũd.rub.1.§.4.gloſ.6.à n.13.*Menoch. *de arbitr.caſu* 178.*nu.*1.Nauat.*conſ.7.aliàs 3.in nouis, de cenſib.*Sayr.*in floribus deciſion. ſub eod. tit. dec.* 7.Bellencin.*d.tract.de charitatiuo ſubſidio, q.1.n.1.* Cened.*ad Decretal.collect.*115.*nu* 6.Piaſec.*in praxi Epiſcop.p.2.cap.2.num.*13.Azor.*d. cap.14. qu. 5.* Ratio eſt: quia in his, quæ ad charitatem ſpectant, prout eſt huiuſmodi ſubſidium, illis tenemur obnoxij, à quibus beneficia recipimus, *cap. in officiis 7. de teſtam.* Planè ſubditi à ſuis Epiſcopis, tam in regimine in ordine ad ſpiritualia, quã in ipſorum ſpiritualium miniſterio, maxima accipiunt beneficia, iuxta illud Pauli 1.ad Corinth.4. *Sic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Christi, & diſpenſatores miniſteriorum,* &c. Ionat. reg.*l. ſed etſi* 28. *§.conſuluit,* ibi, *quamuis ad remunerandum*, iũcta gl.
4 *ibidem.ff.de petit hæred.* cum his, quæ de obligatione qua quis tenetur beneficium referre ei, à quo aliud accepit, tradunt Ariſtot.*lib.8. Ethicor. c. 13.* latè S.Thom.2.2.*q.106.art.1.cum ſeqq.* Fortun. *in l.1.§.ius naturale illat.10.ff.de iuſt. & iure.* Cardin. Tuſch.*practic.conclus.tom.1.lit. A, concl.* 48. *num.* 1. Ego ipſe *de axiomat. Iuris vſufreq.axiom.35.num.* 2. Quamuis aliam rationem, propter quam ſubſidium nuncupetur charitatiuum, præſtiterit poſt alios Bellencin.*d.q.14.*

Sed illud aduertere oportet, quòd quando Epiſcopus à Choro ſuo exigere vult charitatiuũ ſubſidium, debet facere cum conſilio Capituli ſui, & etiam ipſorum Clericorum, vt per tex. *in c. nouit. & in cap.quanto, de iis, quæ fiunt à Prælatis*, reſoluit Bellencin.*d.tract.qu.*10. Et ſufficit, quòd ſit electus & confirmatus, licèt nondum conſecratus. Bellencin.*d.q.9.*Azor *d.cap.14.q.5.in fine.* quia hoc eſt iuriſdictionis, non Ordinis, *d.c.conquerente, in fine, de officio Ord.* 5

In quanã quantitate ſubſidium huiuſmodi ſit exigendum, poterit ab aliquibus in dubium reuocari, in quo placet ſequi opinionem Cardin.*in d.cap.cum Apoſtolus, num.4.verſ. ſeptimò quæro,* vbi dubium à nemine tactum affirmat, Lap *allegat.*37. ſentit Dominic.*in cap.felicis, n.6.de cenſib.lib. 6.* & Boër.quem refert, & ſequitur Menoch. *de arbitr. caſu* 178.*num. vlt.* Neque in hoc dignus eſt reprehenſione vir non leuis auctoritatis. Afflict.*dec.* 136.dum affirmat decimam annui redditus partem iuſtam eſſe ſubſidij quantitatem: neque enim de iure loquitur, ſed ſuppoſito Cõcilio Neapolitano de ſolo ſubſidio ſæculari à Rege exigẽdo, & ideò quoad intentum non applicatur illa quantitas, vt rectè aduertit Menoch.*vbi proximè, nu.*1. Deinde non ſunt audiendi, qui putant illã quantitatem ſeruandam eſſe, quam Extrauagás Benedicti XII. incip. *Vas electionis,* præfiniuit; quoniam Extrauagans recepta non fuit, vt ex aliis fatetur Menoch.*vbi proximè;* non eſt enim iure aliquo definitum, quantũ debeat eſſe hoc ſubſidiũ, ſicuti tradunt Nauar.*conſ.10.in antiq.aliàs 5.in nouis, de cenſib.*Sayr.*in floribus dec.ſub illo tit. dec.* 10. 6
Piaſec.*d.n.11.verſ.neque.* Et in omni euentu nul- 7
lus cogi debet ad maiorem ſolito contributionem, vt cenſuit S.Cong.negotiis Epiſcop & regular.præpoſitorum.*ſub die 17 Ianuarij,* 1589.

Papa ab omnibus Clericis, & Eccleſiis poteſt hoc ſubſidium exigere, vt docent Bellencin. *de charitatiuo ſubſidio, qu.1.n.2.*Azor.*d. lib. 9. cap. 14. qu.5.in princip.* quia habet adminiſtrationem omnium beneficiorum, *cap.1.de præbend.in 6.Clem.1. vt lite pendente,* tum, quia eſt dominus, & Ordinarius Ordinariorum, vt oſtendemus *lib. 1.cap.5. à princ.* Et ab hoc ſubſidio per Papam impoſito generalis exemptio non cenſetur eximere, Ioan. 9
And.*in c.cùm inſtantia, de cenſib.* Eraſm.à Cochier *de iuriſd.Ordin.in exemptos, part. 4. quæſt.* 7. niſi quis ſpeciali priuilegio ab huiuſmodi onere nominatim eximeretur. Bellencin.*d.tract.quæſt.*58.*n.*3. vbi ſubdit, non eſſe præſumendum, quippe quòd illud concedi non conſueuerit, per tex. *in d. c. cùm inſtantia,* ibi, *niſi fortè per ſpeciale priuilegium Sedis Apoſtol.quod non concedimus, ſit exempta,* & per tex. *in cap.accedentes, de præſcript.* ibi, *niſi per ſpeciale priuilegium,* &c.

Cardinales, cùm in Eccleſiis titulorum ſuorũ iuriſdictionem habeant, de iure communi, iuxta ea, quæ ſuprà reſoluimus *lib.1.cap.5.de dignit. priuil.& offic.Cardin.verſ.1.* tale ſubſidiũ petere poſſunt Ioan.Monach.*in cap.1.de maior.& obed.lib.6.* Bellencin.*de charitat.ſubſid.q.3.*Azor.*d.lib.9.c.14. q.5.verſ.quæres.* 10

Legatus Papæ, cui commiſſum eſt plenæ legationis officium in ſua prouincia, cùm omnia liberè, & immediatè poſſit, quæ quilibet Ordinarius iure, ſiue conſuetudine poteſt, vt oſtendimus *ſup. lib.2.c.6.de legatis,* habet ius exigendi huiuſmodi 11

ff 4 ſubſidium

ſub ſidiũ ab Eccleſiis prouinciẹ ſibi delegatẹ. Belleocin. *d. tract. de charit. ſubſid. q. 12.* Azor. *d. q. 5. verſ. quid dicendum.*

12 Patriarcha, Primas, & Archiepiſcopus ab Eccleſiis, & Clericis ſuæ prouiociæ extra diœceſim ſuã iure tale ſubſidium exigere noo poſſuot. Ratio eſt: quia attento iure Archiepiſcopi, & ceteri Primates regulariter non poſſuot io ſubditos ſoorũ Suffragaoeorũ iorisdictionem exercere, oiſi quatenus iure reperitur eapreſſum, *cap. conqueſtus 9. q. 3. cap. duo ſimul 9. de offic. Ordin. cap. ſicut vnire 8. in fine, de exceſſ. Prælat. cap. 1. in princip. de foro compet. lib. 6. cap. 1. de ſuppl. negl. Prælat. eod. lib.* cum adductis per me *lib. 1. cap. 8. de Archiep. ſeu Metropol.* Planè nollibi reperitur in iure cautum, quòd Archiepiſcopi valeant à ſubditis Suffragaoeorum exigere ſubſidium. Igitur, &c. Propter quæ ita reſoluoot Dominic. & alij quos refert, & ſequitur Belleucin. *d. tract. q. 2. nu. 1.* Azor. *d. cap. 14. q. 5. verſ.*

13 *ſed dubia quæſtionis eſt.* Noo obſtat *cap. præteriſa, de elect.* quia reſpondetur, ſolùm agere de expeoſis factis à Capitulo vacãte Sede pro negorio electioois: deiode non loqui de bonis Eccleſiarum ioferiorom, quæ ad Soffraganeos ſpectant, ſed de boois Cameræ eccleſiaſticæ Patriarchalis, vt rectè

14 poſt alios iotelligit Bellencin. *d. q. 2. n. 6.* Sed non inde ſequitor, poſſe Archiepiſcopos io noſtris terminis ſubſidiom eaigere, quamois ſolam procoratiooem, de qua *in ſequenti cap.* agendum erit. Ad tex verò *in d. cap. cùm Apoſtolus. verſ. ſuſtinemus autem*, reſpondetur, iotelligendom eſſe continoatiuè *ad § prohibemus*, immediatè præcedentem in ſenſu aduerſatiuo, io hunc modum: *Prohibemus, ne Epiſcopi ſubditos ſuos grauare præſumant talliis, & exactionibus: ſuſtinemus tamen, quòd Epiſcopi pro multis, &c. cum charitate moderatum ab eis valeant auxilium poſtulare*, atque ita dictus verſ. ooo eſt referendus ad §. remotiorem, *Quocirca*, qui reſtrictiue loqootus fuit circa æquiparatiooum numerom Lateranenſi Cooc. præfioitum. Ratio eſt: quia in dubio relatio facieoda eſt ad illud, quod proximè, & immediatè antecedit, argum. *cap. cùm dilecti 6.* ibi, *non ad ſuperiorem, &c. de donat.* ita in terminis Boër. quem rafert, iotelligit Menoch. *d. caſu 178. n. 1.*

15 Prælati Epiſcopo Inferiores iure quidem oon poſſunt ab Eccleſiis ſibi ſubiectis charitatiuom ſubſidium exigere, oiſi hoc priuilegio vel cõſuetudine ibi competat, vt beoe reſoluunt Archidiacooin *cap. iuxta ſanctionem 16. quæſt. 1.* Hoſt. & alij, cum quibus communem dicit Bellencin. *d. tract. q. 4.* Abb. *in d. cap. cùm Apoſtolus, num. 6* & Cardin. *n. 2* Cened *d. collect. 1. § num. 7. ad fin.* Duen. *reg. 91.* Aloyſ. Ricc. *d. collect. 52.* Azor. *d. cap. 14. quæſt. 5. verſ. quid dicendum.* latè Tambur. *de iure Abbatum tom. 3 diſputat. 10. quæſt. 1. num. 1.* Pro quibus non leuiter expenditur *d. cap. cùm Apoſtolus. §. prohibemus, verſ. Archidiaconi verò*, aduerſatiuè ad §. præcedentem, vt quamuis Epiſcopi poſſint, Archidiaconi verò, ſiue Decani miolmè: eſt enim hæc proprietas aduerbij *verò*, reſpectu præcedentis diſpoſitionis *c. ſtatutum 11. §. cum verò*, iuncto gloſſ. 1. *de reſcript. lib. 6.* cum aliis per me citatis *in tract. de dictionibus vſufreq. dict. 420. n. 1. ſecũdùm Lugd impreſſ.* Deinde expẽditur vniuerſalis negarioa, ibi, *nullas exactiones*, quæ omnes io voioerſum exclodit, arg. *cap. ſoluitas, ad fin. de minorit. & obed* & aliorum, quæ addu aimus *d. tract. a 29. numer. 1.* illis exceptis, quæ lege ſpeciali, vel cooſuetudine fuerũt introductæ; plaoè legẽ nõ inueniemus, quæ inferioribus Prælatis circa charitatiuum ſubſidium exigendum dederit poteſtatem. Igitur, &c. Non obſtat *cap. dictum 94. diſt.* per quod oppoſitum ieouit ibi Archid. ſibi contrarius *n. 1.* quia reſpoodetur, magis pro noſtra ſententia adduci poſſe, vt per Bellẽcin. *d. §. 4.* ſolùm enim argoit à maiori ad minus in huoc ſenſom, ſi Epiſcopis oon licet io Presbyteris tyraooidem exercere, à fortiori nõ licebit Archidiaconis: deinde tex. ille dicat, Epiſcopis non licere, ſatis demonſtrat, non agere de ſubſidio charitatiuo, qood ſatis liqoet, vt palã eſt. Nec etiã obſtat, quod Coocil. *in præfatione d. §. prohibemus. in verſ. ſuſtinemus*, conceſſerit Epiſcopis poteſtatẽ eaigendi charitatiuum ſubſidium, quod poſtea cenſeri debet repetitom *infra verſ. Archidiaconi circa Prælatos inferiores*, nã dicta io præfationibus 17 alicuius diſpoſitionis cenſentur io fine repetita. *l. Titia 1. 4. §. 1. ff. de verbor. oblig. l. item quia 4. §. vlt. ff. de pact.* Bart. *in l. pact. nouiſſima, C. illo tit.* Iaſon. *in l. ſi quis in fundi vocabulo, num. 39. ff. de legat. 1.* Cagnol. *in l. 2. num. 196. C. de pactis inter empt.* quia reſpondetur, hanc doctrinam procedere, quaodo in præfationibus fit mẽtio, quòd inferius aliqoid apponit: tunc enim, etſi expreſsè oon appooatur, repetitum cenſetur, nõ autem quando in præfatiooibus nulla eius rei facta mẽtio reperitur, vt *in d. §. prohibemus*, vbi de ſolis Epiſcopis fit mẽtio circa eaactionẽ ſubſidij, de inferioribus verò Prælatis io dubio: non autẽ, vbi ea coniecturis aliud deprehenditur, vt *in d. §. prohibemus*, ea aduerſatiua Archidiaconi, *verò*, & ex voiuerſali oegariua *nullas*, vt *ſuprà* eaplicauimos.

18 Vode Abbates, vel Priores ooo poſſe exigere charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſæcolaribus, vel Regularibus Monaſteriis ſibi oon pleno iure ſubiectis reſoluit Bellencin. *d. tr. q. 5.* vbi *n. 2.* ex Cald. *conſ. 3. de cenſib.* addit Præpoſitum, ſiue Præfectum totius Ordiois regularis poſſe huiuſmodi ſubſidium petere à Mooaſteriis Ordinis ſoi pro ſũptibus neceſſariis ad gubernationẽ Ordiois, ſi aliuode ratiooe præfecturæ nõ habeat bona, quæ ad onus ſuſtentandum deſtinata ſufficiãt, de qoo Tambur. *d. diſp. 10. q. 2. num. 2.* vbi *n. 4.* de Abbatibus habentibus territorium & diœceſim.

19 Coadiotor, ſeu adminiſtrator datus Epiſcopo per Papam, vel Eccleſiæ Cathedrali vacãti, poteſt à ſubditis illius Eccleſiæ exigere charitatiuum ſubſidiũ, ad oot, *in cap. is cui, de elect. lib. 6. & in c. in fine, de ſuppl. negl. Prælat. eod. lib.* Bellencin. *d. tract.*

20 *q. 8.* Idem de Commendatario perpetuo Eccleſiæ Cathedralis aiunt Bellencin. *vbi ſup. q. 6.* Azor. *d. q. 3. verſ. Commendatarius.* Tãbur. *d. diſp. 10. q. 2. n. 3.*

21 Vicarios geoeralis Epiſcopi nõ poteſt tale ſubſidium exigere, niſi ſpeciali ipſius Epiſcopi mãdato: hoc enim nullo iure eſt illi conceſſum, & proinde in geoerali mandato, quod accipit ab Epiſcopo, non contioetur, Bellencin. *q. 21.* Azor. *d. c. 14. q. 5. verſ. Vicarius.*

22 Cauſa aotem ad tale ſubſidium exigendũ debet eſſe manifeſta, & ratiooabilis, ne ſubditi grauentur, pluſquam par eſt, vt dicitur *in dict. c. conquerentes, & in dict. c. cùm Apoſtolus. §. prohibemus.* Quænam dicatur manifeſta, & rationabilis cauſa quoad inteotum, nil certum in iore definitur, ſed arbitrio Iodicis relinquendum arbitrãtur, gloſſ. *verb. rationabilis in d. §. prohibemus*, recepta, vt per Abb. *num. 4. in fine*, Cardin. *num. 2.* Antoo. *num. vlt.* Cardin. *in Clem. 1. § 1. num. 4. de exceſſib. Prælat.* Hippol. *in l. quæſtionis modum, num. 6. ff. de quæſt.* Belleocin. *dict. tractat. quæſt. 16 numero 6.* alij, quos refert & ſequitur Meooch. *dict. caſu 178. num. 2.*

me

me citato *in hoc loco* Tamburin *.d.diſp.* 10.*q.* 3.*num.*2.
Pro quibus adducitur in ſimili *c.non minus*,4.*prope*
*fin.*ibi,*aſpexerint.iuncta gloſ.verb.tantam neceſſitatem,*
*de immun.Eccleſ.*Illud addo, in dubio cauſam ra-
tionabilem præſumendam non eſſe:quia text *in d.*
c.cùm Apoſtolus §.prohibemus .non ſolum requirit
cauſam rationabilem,ſed quòd ſit manifeſtè talis
vt caſum dubium excludat, aduertit doctè Bel-
lencin.*d.q.*18.

24 Plures rationabiles cauſas ad huiuſmodi ſub-
ſidium exigendum cumulant Doctores, quarum
ſeptem vt principaliores referam, & prima eſt,
ſi exigat pro ſua conſecratione, & Bullis expe-
diendis, Grammat. *deciſ.* 88.quem refert Aloyſ.
Ricc.*d.collect.* 52. dummodo expenſas factas non
excedat,vt cenſuit S.Cong. Epiſcoporum *ſub die*
24.*Maij*,1583.vel pro ſolutione debitorum, quæ
Epiſcopus contraxit pro ſuæ Eccleſiæ iure tuen-
do,videlicet,quando multa, & magna ſunt debi-
ta, & aliunde ex bonis Eccleſiæ ſolui commo-
de nequeunt.Butr. & Imol.*in dict.cap. conquerente.*
Piaſec *in praxi Epiſcop p.*2.*cap.*2.2.*n.*11.Azor *d.cap.*
14.*quæſt.*4.*in princip.*Tambur.*d.diſp.*10.*quæſt.*3.*n.*3.
25 Secunda, ſi Epiſcopus magnas fecerit expenſas
in negotiis totius diœceſis communibus pertra-
ctandis.Azor.*d.c.*14.*q.*4.*verſ.ſecunda*, vel ſi lites
magnæ in bonis Eccleſiæ moueantur. Menoch.
d.caſu 178.*num.*12.Tambur.*d.diſp* 10.*q.*3. *numer* 4.
26 Tertia, ſi pro fabrica ſuæ Eccleſiæ, vel alia re
continente illius publicam vtilitatem, vel con-
ſeruationem, fecerit magnam emptionem, Ol-
drad.*conſ.* 140.*incip. Circa propoſitam q.*Bellencio.
d. tract. q. 19. Azor. *d.q.*4. *verſ.tertia.*me citato *in*
hoc loco Tamburin *d.diſp.* 10.*q.*1.*numer.*5.Quarta,ſi
27 iter facturus ſit ad Papam,vel Imperatorem, aut
Regem ob ſuæ Eccleſiæ,vel diœceſis, aut etiam
totius Eccleſiæ generalis commune bonum,
Innoc.*in c.*1.*circa fin.de ſtatu Mon.*Bellenc.*d.tract.*
q. 2. Azor. *d. q.*4.*verſ.quarta* Menoch.*d.caſu* 178.
28 *n.*9.& 10.Quinta, ſi viſitaturus ſit Apoſtolorum
Limina, vt iuſiurandum impleat,iuxta formam
*cap. Ego N. in fine, de iureiur.& conſtitut.*Sixti V.
Bellencin.*d.q.*20.*verſ.vel quando.* Azor.*d. q.*4.*verſ.*
*quinta.*Piaſec.*d.c.*2.*n.*11.Sexta,ſi velit ire ad Con-
29 cilium Prouinciale,Bellenc.*d.tract.q.*21.Iacobat.
de Conc.*lib* 1.*art.*5.*fol.*110.*col.*1.Piaſec.*d.c.*2.*n.*11.
Tambur.*d diſp.*10.*q.*3.*num.* 7. Lauret.de Franchia
de controu.inter Epiſcopos & Regul.in quæſt.var.quæſt.
71. *prope fin. verſ. tertia*, vbi de aliis cauſis.Marc.
Anton.Genueſ.*in praxi Epiſc.Neapolitana.cap.* 71.
n. 8.Azor. *d.q.*4.*verſ.ſexta.*Quarant.*in ſum.Bullar.*
verb.Concilium Prouinciale, numer. 8. vbi intelligit
quando Epiſcopus eſſet pauper,qui non haberet
ad faciendum expenſas.Septima,ſi impenſas ne-
30 ceſſarias,& alicuius momenti fecerit in aduentu
Imperatoris, Regis,vel Principis, præſertim ſi ab
eo habeat Regalia, dummodo Clericos,& Eccle-
ſias nimiùm in hoc grauare, vel ad hoc compel-
lere non debeat Bellenc.*d.tract.q.*21. Azor.*d.q.*4.
verſ.ſeptima,me citato *in hoc loco* Tambur. *d.diſput.*
10.*q.*3.*num.*8. Et exiſtente qualibet ex prædictis
31 cauſis, poteſt Epiſcopus non ſolùm ſemel, ſed
etiam pluribus vicibus,quoties, ſcilicet rationa-
bilis cauſa ſubſit,charitatiuum ſubſidium exige-
re,Bellencin.*d.tract.q.* 23. Remig.*q.*31.Azor.*dict.*
cap 14.*q.*8.

32 Reſtat nunc videre, à quibus perſonis chari-
tiuum ſubſidium exigi poſſit? In primis à perſo-
nis Clericorum ratione ſuorum beneficiorum, &
propter eorum redditus peti poſſe,per text.*in dict.*
c.conquerente,& in d.c.cùm Apoſtolus, docent Nau.
conſ. 10.*in antiq. aliàs* 5. *in nouis,ſub tit. de cenſib.*
Sayr.*in floribus deciſ.ſub eodem tit.deciſ.*10. ſiue bo-
na,ſiue mala fide poſſeſſor beneficij ſit, Azor. *d.*
*c.*14.*q.*6.*verſ.Cleric.*Si verò contingat,vt Clericus
Eccleſiam habeat in vna diœceſi, in alia verò 33
prædia,& poſſeſſiones,ex quibus fructus benefi-
cij percipit, debet ſoluere ſubſidium Epiſcopo,
in cuius diœceſi eſt Eccleſia: quia tale onus ſu-
ſtinent beneficiarij ratione Eccleſiarum, quas 34
habent. Ita Bellencin. *d. tract.q.*35.Azor. *d.q.* 6.
*verſ.quid dicendum.*At ſi Eccleſia in confinio dua-
rum diœceſum exiſtat,ambo Epiſcopi ſe concor-
dare debent, vt alternis vicibus ſubſidium exi-
gant,arg.*Clem.plures,de iurepatron.*quòd ſi conue-
nire renuant, tunc iure poterit Archiepiſcopus
præcipere,vt conueniant, eò quòd talis eorum
diſcordia eſt Eccleſiæ damnoſa. Ita Bellencin. *q.*
52.Azor.*d.q.*6.*verſ.quid dicendum.*

Cùm ergo Clericos non teneatur ſoluere hu- 35
iuſmodi ſubſidium,niſi de fructibus, & redditi-
bus beneficiorum,vt docent Bellencin.*d.tract.q.*
31.*num.*1.& 2.& *q.*33.& 34.*in princip.*Remig.de
Gonni *in ſimili tract.q.*37.*cum ſeq.& q.*40.& 41.*in*
*princ.*Monet.*de diſtrib.quotid.p.*3.*q.*9.*n.*21.*in princ.*
ſi ille pauper fuerit, vtpote quia ex ſui beneficij
redditibus nihil habet vltra commodum, & ho-
neſtum victum,minimè cogi poterit ad tale ſub-
ſidium præſtandum:nam certè grauaretur, ſi eo-
rum victus minueretur.Ita Bellēcin.*d.tract. q.*30.
Quaranta *vbi ſuprà*,Piaſec.*d.c.*2.*n.*12.Azor.*d.q.*6.
verſ.quid dicendum,Monet.*d.q.*9.*num.*21.*in princip.*
ſicut nec etiam cogendus foret,ſi nullum eccle-
ſiaſticum beneficium habeat, quamuis ampla
poſſideat patrimonia,Bellencin.*q.*31.Azor.*d.q.*6.
*verſ.inſuper.*Vnde à fortiori non tenerentur laïci, 36
vt colligitur ex *c.quia cognouimus* 10.*q.*3. Quam- 37
uis enim *in d.§.prohibemus*, indiſtinctè habeatur,
poſſe Epiſcopum huiuſmodi ſubſidium à ſubdi-
tis petere, & tam Clerici, quàm laici tales dici
poſſunt, tamen de Eccleſiaſticis hoc eſt intelli-
gendum,vt loquitur *d.c.conquerente*,& aduertunt
Bellencin.*d.tract.quæſt.*26.Azor.*dict.cap.*14.*q.*6.*in*
princip.

Succeſſor in beneficio ſoluere ſubſidium cogi- 38
tur,quod anteceſſor beneficij non ſoluit, arg. *l.*
Imperatores,ff.de expenſis,& l.hactenus ff. de vſufr.
reſoluunt Bellencin.*d.tract.q.*51.Azor.*d.q.*6.*in fi-*
ne,vbi ſubdit poſſe Epiſcopum conuenire ſucceſ-
ſorem, vel anteceſſorem, ſi adhuc viuus ſit, vt
maluerit,& ſubſidium petere.

Penſionarius debet pro rata penſionis ſoluere 93
charitatiuum ſubſidium;nō autem Clericus poſ-
ſidens beneficium tenebitur ſoluere ſolidum,ſeu
pro omnibus fructibus,ex ſeqq.Primò,quia cen- 40
ſus,vel penſio imponitur ſuper fructibus benefi-
cij.Bellencin.*d.tract.q.*37.*n.*2.Gig. *de penſionib.q.*
38.*in princip.* Ergo, cùm exactio ſubſidij fiat ab
Eccleſiis iuxta redditus,ſeu fructus illarum, *d.c.*
conquerente,ibi,*penſatis facultatibus*,& ibi, *non am-*
pliùs ab eis exigas,fit conſequens,veluti onus reale
diuidendum fore inter beneficij poſſeſſorem, &
penſionarium pro rata fructuum perceptorum.
Iuuat in ſimili *cap.tua nobis* 26.*prope fin.de decim.*
vbi onus ſoluendi decimas,quod reale eſt,*cap.pa-*
ſtoralis 28.*verſ.fructus autem,eod tit.*diuiditur inter
colonum,& dominum feudi ad effectum,vt vnuſ-
quiſque pro rata ex fructibus, quos perceperit,
decimas ſoluere teneatur: ſic aliàs penſionarius
pro rata tenetur contribuere pro ſeminario,
Concil.

Concil Trid. *ſeſſ. 23 de reform. cap. 18. verſ. ad hanc*
41 *autem.* Vlteriùs facit quòd redditus nō dicuntur
niſi illi, qui ſuperſunt deducto cenſu, vel penſio-
ne, quæ non dicitur eſſe in ſuis redditibus, ante-
cedens conſtat ex *l. non amplius 26. in princip ff. de*
legat. 2. l. ſed ſi hoc 61. §. 1 ff. de condit. & demonſtrat.
42 Vltimò ſuadetur id ipſum: quia vſufructuarios
tenetur ad collectas, & onera realia, quæ ratione
fructuum imponuntur, *l. hactenus 3. l. arbores 66. in*
fine, ibi, *ad vſuf·uctuarium pertinet. l. ſi pendentes 34.*
§. ſi quid cloacarum, cum aliis *ibidem, ff. de vſ. fr. &*
quemadmodum. l. quaro 28 ff. de vſufr. leg. vbi Bart.
& Doctores communiter, Iaſon *in l. res obligata.*
n. 10. ff. de leg. 1. Peralta *in l. ſi quis ſeruum, in princip.*
illo titulo. Gigas *d. q. 38. n. 1.* Pinel. *in l. 1. cap. de bonis*
43 *mater. p. 2. n. 72. verſ. ſeptimò, ex ſupradictis*, Gam.
Luſitania deciſ. 145. Sanè penſionarius in Iure æ-
quiparatur vſufructuario, poſt alios Gig. vbi pro-
ximè *n. 2.* Igitur, &c. Propter quæ hanc partem
ſequuntur plures, quos refert, & ſequitur Bellen-
cin. *d. q. 37.* Gig. *d. q. 38* Azor. *d. c. 14. q. 6. verſ. ſi qua-*
ras Flamin. Pariſ. *de confident. benef. q. 23. n. 7.* Trul-
44 lench. *in Decalog. lib. 1. c. 8. dub 18. n. 2.* Sed reuera
Curiæ ſtylus habet, vt penſio auctoritate Papæ
aſſignata alicui ſit immunis, & libera ab omni
onere etiam ſubſidij charitatis; Tambur. *d. tom. 3.*
diſp. 10. q. 1. n. 7 & ideò quando Papa Clerico pē-
ſionem aſſignat liberam ab omni ſubſidio cha-
ritatis, Rector beneficij debet ex toto illud ſol-
uere.

45 De quotidianis diſtributionibus non eſt ſol-
uendum Epiſcopo charitatiuum ſubſidium: quia
illud ſoluere non tenentur Clerici, niſi de fru-
ctibus, & redditibus beneficiorum, vt ſuprà
oſtendimus: nomine autem fructuum, & benefi-
ciorum non continentur quotidianæ diſtribu-
tiones, vt ſuprà vidimus *hoc lib. cap. 18. de diſtribut.*
quotid. paulò poſt princip. Et ideò ſic docent Bellen-
cin. *d. tract. q. 76.* Gōzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 7. proœm.*
n. 174. Monet. *de diſtribut. quotid. p. 3. q. 9. à num. 19.*
Tambur. *d. tom. 3. diſp 10. q. 1. n. 10.* me citato *in hoc*
loco Trullench *in Decalog. lib. 1 c. 8. dub. 17. n. 5.*

46 Hoſpitalia cauſa communis pietatis extructa,
quando titulum beneficij habent, obligantur ad
ſubſidium, Bellencin. *d. tract. q. 38.* Azor. *d. c. 14. q.*
47 *6. in verſ. ſic ſi roges*, qui etiam reſoluunt, quòd ſi
huiuſmodi Hoſpitalia auctoritate Epiſcopi fun-
data non ſint, grauari nequeunt onere ſubſidij;
quia religioſa & ſacra loca non ſunt, & poſſunt
ad profanos vſus redire priuata fundatoris aucto-
ritate; ſecùs tamen ſi Epiſcopi auctoritate fun-
dentur, cùm ab illis ſicut ab Eccleſiis ſuæ diœce-
ſis exigere ſubſidium charitatis, & alia iura epi-
ſcopalia Epiſcopus poſſit.

48 Capitulum, ſeu Canonici Eccleſiæ Cathedra-
lis tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum
ſubſidium, quando ab eo petitur ex legitimis
cauſis, de quibus dictum eſt ſuprà, quia fortiùs
ipſi debent ei ſubuenire, quàm cæteri, cùm di-
gnius ſit quòd membra ſubueniant capiti ſuo,
quàm extraneis, arg. *cap. cùm non liceat. de praſcript.*
c. requiſiſti, de teſtam. docent Bellencin. *d. tract. q. 27.*
Remig. Gonni *in ſimili tract. q. 38.* Monet. *d. q. 9.*
num. 20.

Monaſteria non tenentur præſtare Epiſcopo
49 charitatiuū ſubſidiū. Ita Ioan. Andr. Butr. Imol.
in c. dilectus, de offic. Ordin. Innoc. *in c. 1. de ſtatu Mo-*
nach. Bellencin. *d. tract. q. 26.* Remig. *in ſimili tract.*
q. 21 Fr. Emman. *quaſt. regul. tom. 2. q. 66. art. 5. & 2.*
Azor. *d. cap. 24. q. 6. verſ. item non poteſt.* Tambur. *d.*
tom. 3. diſp. 10. q. 4 à n 1 & admittit ſtante conſue-
tudine Laurer. de Franchis *in controuerſ. inter Epi-*
ſcopos & Regulares in quaſt. var. q 71. Ratio eſt: quia 50
exactio charitatiui ſubſidij eſt de lege diœceſana,
& non iuriſdictionis. Bellencin. *vbi ſup. quaſt. 18.*
Eraſm. à Cochier *de iuriſd. Ordinarij in exemptos,*
quaſt 25. num. 8. à qua lege diœceſana Monaſteria
ſunt exempta, *c. ne pro cuiuslibet. 16. q. 1 & c. 1. de ſta-*
tu Monachor.

Non obſtat *Clem 1. & 2. de cenſib.* vbi dicitur 51
Religioſos debere ſoluere iura epiſcopalia, &
ſubire onera, niſi ſe tueri poſſint ſpeciali priuile-
gio Papæ, & conſuetudine: quia reſpondetur, ibi
ſermonē eſſe de Monaſteriis habentibus Eccleſias
ſæculares ſibi ſubiectas, quæ Eccleſiæ, antequam
Monaſterio ſubiicerentur, ſoluere conſueuerant
Epiſcopo tale ſubſidium charitatis, & alia iura
epiſcopalia, ac proinde cenſentur vnita Mona-
ſterio cum ſuo onere, cum quo tranſiuit res, *cap.*
paſtoralis, de decim. cap. quia Monaſterium, de relig.
Domib. ita Azor. *loco proximè citato*, Eraſm. à Co-
chier *d. num. 9. verſ. limita primò.* vbi *in verſ limita*
ſecundò, ſubdit quòd ſi Monaſterium habeat po-
pulum, ratione illius tenebitur ad omnia, quæ
ſunt legis diœceſanæ, & per conſequens ad cha-
ritatiuum ſubſidium, me citato *in hoc loco* Tambur.
d. tom. 3. diſp. 10. q. 4. n 6. verſ nec obſtat.

Fratres S. Ioannis Hieroſolymitani, ſiue eorum
Vicarij in Parochialibus Religioni prædictæ vni- 52
tis, non tenentur, neque compelli poſſunt ad ſo-
lutionem charitatiui ſubſidij, vt cenſuit S. Cong.
Conc. *in Auguſtana 4. Decembris, 1630.*

Exemptæ Eccleſiæ non tenentur præſtare Epi- 53
ſcopo tale ſubſidium, vt per Card. *in Clem. fre-*
quent §. nonnulli in 3. oppoſ. de exceſſib. Pralat. vbī
Anchar. *in verſ. 8.* notat Bellencin. *d. tract. quaſt. 32.*
Azor. *d. q. 6. ver. item non poteſt.* Eraſm à Cochier *de*
iuriſdict. in exemptos, p. 4. q 9. per totum. quod maxi-
mè procedit, ſi exemptio ſit data cum plena li-
bertate, id enim importat exemptionem, non mo-
dò à iuriſdictione, ſed etiam ab omnibus, quæ
ſunt de lege diœceſana, inter quæ charitatiuum
ſubſidium numeratur, vt ſuprà dictum fuit: ita
Bellencin. *d. q 32. n. 8* Eraſm. à Cochier *d. q. 9. n. 1.*
Limitatur tamen primò, niſi exempti haberent 54
populum non exemptum, quia eius reſpectu exi-
gi poſſet huiuſmodi præſtatio. Bellencin. *d q. 32.*
n. 5 verſ. & pro talibus Eraſm. à Cochier. *d. q. 9. nu. 2.*
Limitatur ſecundò, niſi in priuilegio exemptio- 55
nis appoſita eſſet clauſula vulgaris, videlicet. *Vo-*
lumus autem, quòd Eccleſia huiuſmodi exempta cum
charitate, Prioris cum Epiſcopo ſuo remaneat. Abb. *cōſ.*
202. incip. Omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio, vol. 1.
Bellencin. *d. q. 32. in fine.* Eraſm. à Cochier. *d. p. 1. q.*
9. n. 9. & p. 4. q. 9. n. 3.

Subditi præſcribere non poſſunt, vt ſubſidiū
præſtare non debeant: quia hoc eſſet præſcribere 56
contra charitatem, & ſic præſcriptio non poſſet
habere iuſtam cauſam, ſeu iuſtum fomentum;
tum, quia petere tale ſubſidium, pendet à faculta-
te ſuperioris cauſa rationabili ſubſiſtente, ideò ibi
non currit præſcriptio, quæ non currit in iis, quę
ſunt facultatis, iuxta notata per Innocentium *in*
c. cùm Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ. & in c. bona il
2. de poſtul. Pralat. Quare ita reſoluunt Bellencin.
d. tract. q. 50. Azor. *d. c. 14. q. 7.*

CAPVT

CAPVT XXII.

De Procuratione.

SVMMARIVM.

1 *Verbum,* procoro, *accipitur pro ſuſtento, & pro*curatio, *pro ſuſtentatione.*

2 *Procuratio in tres ſpecies diuiditur.*

3 *Procuratio vnica eſt, quamuis modi, quibus inducitur, varij ſint.*

4 *Poſſeſſio eſt vnica, quamuis plures, & varij ſint modi, quibus acquiritur.*

5 *Procuratio apud Pontifices paſſim dicitur ſuſtentatio, vel refectio illa, quæ Ordinarius ratione viſitationis, vel Legatus Apoſt. iure legationis debent.*

6 *Procuratio moderata & honeſta eſſe oportet, attentis facultatibus Eccleſiarum, & omnibus aliis circumſtantiis, prout neceſſaria viſitantium, & ſuorum refectio poſtulauerit.*

7 *Procuratio, quæ ratione viſitationi annexa fuerit ſtatuta? oſtenditur.*

8 *Procuratio viſitationis, iure communi attento, debetur etiam ab Eccleſiis ſitis intra ciuitatem, in qua viſitans ipſe commoratur, domum, & familiam habet, ſecus attento Concilio Trident.*

9 *Simoniæ vitium ceſſat in procuratione exigenda, cùm non in pretium viſitationis, ſed in ſtipendium laboris concedatur.*

10 *Viſitare ſemel in anno poteſt Prælatus, & vnicam recipere procurationem, niſi data cauſa intellexerit oportere pluries viſitare.*

11 *Epiſcopus, quamuis pluries viſitet, non poteſt plures quàm binas exigere procurationes.*

12 *Epiſcopus non poteſt pro annis futuris procurationem ratione viſitationis exoluendam remittere.*

13 *Procurationum pro ſolutione an ſint tantummodo obligati Eccleſiarum redditus, an verò laici quoque contribuere teneantur, oſtenditur.*

14 *Procuratio ſoluenda eſt Epiſcopo viſitanti beneficium à Cardinali poſſeſſum.*

15 *Hoſpitalia, Oratoria, & alia pia loca eccleſiaſtica authoritate erecta non tenentur Epiſcopis ſoluere procurationem.*

16 *Hoſpitalia ſolo data in titulum, vel adminiſtrationem, ſi habeant beneficia annexa, vel redditus, aut prouentus eccleſiaſticos, tenentur ſoluere pro ſeminario.*

17 *Procuratio à ſolis locis viſitatis debetur.*

18 *Procurationes viſitationum ſoluere non adſtringuntur ij, qui non fuerint viſitati.*

19 *Regulares à procurationum contributionibus ſunt omninò liberi, niſi Parochialem aliquam Eccleſiam Conuentui ſuo vnitam haberent.*

20 *Præſcriptio omnis prohibetur contra procurationem ratione viſitationis iure communi debitam manente viſitandi onere.*

21 *Præſcriptio admittitur contra procurationes, quæ ratione viſitationis iure aliquo ſpeciali debentur.*

22 *Procuratio præſcribi poteſt inſimul cum viſitandi onere.*

23 *Præſcriptio omnis prohibetur contra procurationem, ſiue totam, ſiue partem.*

24 *Præſcriptio contra procurationem non prohibetur reſpectu modi.*

25 *Præſcriptio prohibetur contra procurationem futuram, ne, ſcilicet, in futurum eximatur quis à ſolutione illius.*

26 *Præſcriptio non valet, per quam Clerici in præiudicium aliorum eximuntur à procuratione, ita vt reliqui ad integram procurationem teneantur.*

27 *Eccleſiæ ſpeciali priuilegio exemptæ an teneantur ad procurationem, oſtenditur.*

28 *Procuratio non debetur Epiſcopo viſitanti Eccleſias Parochiales vnitas, & dependentes à Religione Hieroſolymitana à Vicariis earundem Eccleſiarum.*

29 *Priuilegium ſpeciale quare potens ſit eximere à procuratione, præſcriptio verò minimè, oſtenditur, & n. 30. cum ſeqq.*

31 *Priuilegium in quacumque materia, & præſcriptio immemorialis, ſi non in vim præſcriptionis, ſaltem in vim priuilegij æquiparantur.*

32 *Præſcriptio in quibus rebus ſimpliciter, & abſolutè prohibetur, agens non alleget tempus immemoriale in vim præſcriptionis, quia ſuccumbet, ſed potiùs allegare debet titulum, vel priuilegium, & ad illius probationem docere de immemoriali poſſeſſione.*

33 *Præſcriptionem ſimpliciter, & abſolutè ſi lex prohibeat, nulla præſcriptio, quamuis longiſſima, qua talis, poſſit priuilegio æquiparari.*

VLTRA plures acceptiones, de qui- 1
bus per Calepin. Theſaur. & alios, ver-
bum *procuro*, accipitur pro ſuſtento; &
procuratio, pro ſuſtentatione, vt ex aliis
obſeruant idem Calepin. & Theſaur. in quo ſen-
ſu frequenter Iure Canonico procuratio impor-
tat ſuſtentationem, quæ aliquando prandium, in-
terdum conuiuium, nonnunquam refectio di-
citur; de qua paſſim *in tit. de cenſibus, in Decre-*
talibus, Sexto, & Clem. & iuxta hanc acceptio- 2
nem procuratio in varias ſpecies diſtribuitur,
vt per gloſ. & Doctores *in c. accedentes, de præ-*
ſcript. gloſ. 1. & omnes *in cap. procurationes, de cen-*
ſib. meminit *Clem.* 2. ibi, *de conſuetudine, vel de iure,*
& in verſ. ipſis, eod. tit. Marian. *de viſitat. numero* 3. in
effectu Pauin. *in ſimili tract. p. 1. q. 4. n. 21. & q. 9. n.*
34. Fuſc. *de viſitat. lib. 1. cap. 1. numero 1.* Communis
diuiſio tres ſpecies conſiderat, quarũ vna debetur
ratione viſitationis, vt conſtat *ex c. cùm ex officij,*
verſ. nos igitur, de præſcript. cap. cùm venerabilis, d. cap.
procurationes, in princip. cap. cùm nuper. 25. *de cenſi-*
bus, cap. 1. ibi, *procurationes à locis tantùm recipere*
viſitatis, eodem titul. lib. 6. Altera ex vi conſue-
tudinis, vel alterius iuris ſpecialis, *cap. ſeruitium,*
in princip. 18. *quæſt.* 2. *cap. ſcientes* 3. *de cenſibus*, iun-
cta regulas *capite cùm Apoſtolicum* 42. *de ſimon.*
Tertia, ex pacto legitimè celebrato, tempore, ſci-
licet, fundationis, *c. Eleutherius*, ibi, *tempore, quo,*
&c. 18. *q.* 2. *cap. præterea* 23 *verſ. præſens, de iurepatr.*
cap. quanto 26. *de cenſib.* ibi, *ab ipſo primordio,* & ibi,
procurationem eccleſiaſticam, &c. Vnica tamen eſt 3
procuratio, quamuis modi, quibus inducitur, va-
rij ſint, ſicut aliàs ſecundùm veriorem ſenten- 4
tiam vnicam dicimus eſſe poſſeſſionem, Alciat.
in l. 1. *n.* 22. vbi Doct. *ff. de acquirend. poſſeſſ.* Cou. *in*
reg. peccatũ, p. 2. *in initio, n.* 4. Valaſc. *de iure emphyt.*
q. 18. *n.* 5. per text. quem ſic intelligunt *in l.* 3 *§. tot.*
ſunt genera, verſ. & in ſum. ff. de acquirenda poſſeſſ.
quamuis

quamnis plures & varij ſint modi quibus acquiritur, veluti in traditione clauium, io conſpectu rei, *l. clauibus 74 ff. eod. tit.* in conſtitoto *l. quod meo 18. in prin. eod. ff. eod.* in reſeruatione vſusfructua, *l. quiſquis C. de donat.* Et denique ex vi conſuetudinis, de qua *in cap. 1. de conſuet.*

5 Procuratio igitur apud Pontifices peſſim dicitur ſuſtentatio, vel refectio illa, quæ Ordinariis ratione viſitationis, vel Legatis Apoſt. iure legationis debetur. De prioribus agit *c. conquerente, de offic. Ordin. d. cap. procurationes, d. cap. cùm ex officij*, de poſterioribus verò *d. cap. accedentes, cap. cùm*
6 *inſtantia, de cenſib. Clem. 1. eod. tit.* Intellige procorationem huiuſmodi moderatam & honeſtam eſſe oportere, attentis facultatibus Eccleſiarum, & omnibus aliis circumſtantiis, prout neceſſaria viſitantium, & ſuorum refectio poſtulauerit, *cap. ſopita, 14. in fine. d. cap. cùm inſtantia, 17. verſ. ſanè d. cap. cùm venerabilis, ad fin. de cenſib. d. cap. conquerente, cap. vlt. prope fin. 10. q. vlt.* Sic enim finis per inſtitutionem prætenſus obtinebitur, & viſitantes, non quæ ſua ſont, quærere videbuntur, ſubditique minùs onerabuntur, quod citata Iura ſummoperè intendunt. Quamobrem Concil. Lateranen. *in cap. cùm Apoſtol. 6. de cenſib.* certum equorom numerum præfiniuit, qoos ſecū ducere poſſent Prælati viſitantes: prohibuitque, ne canibus, & auibus venatoriis vterentur: qua de re vltra Doctores ibidem, vide latè nouitiores citatos per Ceoed. *ad Decretal. collect. 515. à princip.* Dixi, *attentis facultatibus Eccleſiarum*, tum propter text. *in d. c. ſopita*, vbi gloſſ. *verb. facultates, d. cap. cùm Apoſtolus, verſ. ſanè d. cap. conquerente*, ibi, *conſiſtit facultatibus*, tum vel maximè, ne aliàs inſurgeret iniquitas, quòd Eccleſiæ pauperior æquè, vel plus contribuere cogatur ad procurationem, quàm opulenta, & redditibus affluens, iuxta text. *in d. verſ. ſanè* Dixi, *prout neceſſaria viſitantium*, &c. tum vt reiiceretem epulas, *d. cap. cùm Apoſtolus, verſ. neque ſumptuoſas*, vbi gloſ. & omnes: vnde S. Hieronymus *in cap. Eccleſia 35. diſt.* acriter inuehitur in Prælatos, qui lauta conuinia, & epulas multo labore conquiſitas procorant, quibus æterna præparari tormenta ex Euāgelij loco teſtatur; quæ vtinam Prælati in vita perhorreſcant, *cap. gloria Epiſcopi 12. q. 2.* tum etiam, vt ſignificaret refectionem illam in victualibus, non verò in pretio pecunia numerato inuitis Eccleſiis exigi poſſe, *cap. 1. §. procurationes*, ibi, *in victualibus expenſas tantum recipiant*; quinimò nec volentibus, *cap. 2. ibi, pecuniam, vel etiam à volente, de cenſib. in 6.* inoouatum hodie quoad pœnas per Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. c. 3.* quamuis poſtea iure nouiori à Bonifacio VIII. *in cap. 3. eod. tit. in 6.* aliud fuerit ſtatutom, vt conſentientibus Eccleſiarum Rectoribus poſſent viſitantes pecuniam recipere, ibi, *victualium*. Qua io re conſiderandum eſt com gloſ. *verb. concedimus, in d. cap. Felicis*, Bonifaciom ius oouum conſtituiſſe reſpectu Gregorij X quia *in d. capite 2.* contrarium diſpoſuerat, interim tamen ſe reduxiſſe ad ius antiquum, quo id ipſum iam fuerat ſtatutum *in cap. relatum 10. q. 3.* hodie tamen ſeruabitur diſpoſitio ſacri Concil. Trid. *d. cap. 3. prope fin. verſ. exceptis tamen, & verſ. ſi tamen.* Quibus ita præmiſſis, ad dubia aliqua venio io hac materia non contemnenda.

7 Primò quæro, Qua ratione procoratio viſitationi annexa fuerit ſtatuto, & quare lex Canonica eam conſtituerit ab Eccleſiis viſitatis præſtandā eſſe, Archiepiſcopis, & Epiſcopis viſitātibus, quibus pro ſpiritualium adminiſtratione ad congruam eorundem ſtatus, & onerom ſuſtentationem aſſignaotur redditus opulenti, qoi pro his omoibus ſatis ſufficiunt, arg. *c. cùm ab omni, verſ. no, de vita, & honeſt. Cleric.* Varias rationes congerit Marian. *de viſit. n. 37.* inter qoas probabilior videtur illa, quæ colligitur *ex d. cap. cùm ex officij, verſ. quia ſecundum, & ex c. ſi Epiſcopus, de offic. Ord. lib. 6* ſcilicet, quòd cùm viſitantes ſpiritoalia ſeminent in vtilitatem Eccleſiarum, quas viſitant; meritò ab eiſdem præſtantur procuratiooes, & temporalia in ſuſteotationem: licèt enim redditus Epiſcopatus, vel Archiepiſcopatus ſufficiant etiam ad huiuſmodi opus viſitationibus peragēdum, nihilominus lex Caoonica prudenter intellexit, ne contemnatur negotium booo publico maximè cootrauenicos, ſed faciliùs expediatur, & vt viſitantes magis alliciantur, neque pertimeſcant difficultatem in victualibos de loco ad locum deferendis, aut io eiſdem inquirendis per Epiſcopatum, vel prouinciam, ſatius, & vtilius eſſe procurationes viſitantibus ſolui, vt ſic toti incumbant viſitatiooi, & prouentus, quos illi interim non expendunt, cedaot in alios vſus, & neceſſitates commuoes, vt beoè conſiderant Abb. *in d. c. cùm ex offic. 1, n. 9. & in d. c. procurationes, n. 5.* Marian. *vbi ſup.* & alij, ſic in ſimili, vt Epiſcopi ad Synodum celebrandam alliciaotur, ſtatutū foit, vt Cathedraticum in hooorem Cathedræ ſolueretur ab omnibus vocatis ad Synodū, vnde & Synodaticū dicitur, pro quo duo ſolidi, id eſt, duo aurei perſolui iubentur, *d. c. conquerente*, vbi *gloſ. 2. c. placuit 10. q. 3.* gloſ. *in ſum. ead. quæſt.* Bottæ. *de Synodo, n. 38. & 81.* Cou. *de numiſmat. c. 3. §. 2. n. 8.* iūctis his, quæ diximus hoc *lib. c. 19. pro eſi verſ. præterea eſt ſciendum* Haber autem ſolutio io Sy- 8
nodo, vt Epiſcopi ad Synodum conuocandam faciliùs inuitarentur, nec reformidarent maiores expenſas tunc futuras: ſic ſanè iure communi attento, procuratio viſitationis debetur etiam ab Eccleſiis ſitis intra ciuitatem, in qua viſitans ipſe commoratur, & domum & familiam habet, *cap. venerabilis 24. de cenſib.* vbi Doctores, Marian. *vbi ſup. n. 35. ad med.* Surd. *de aliment. tit. 4. q. 21. n. 9.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p. 1. & t. de bonis Cleric. §. 11. num. 2.* Azor. *inſtit. mor. p. 1. lib. 3. c. 24. q. 4.* Quamuis atteota noua diſpoſitione Concilij Trident. *d. c. 3.* ibi, *ore temporis ex iuſta necessitate*, contrarium ſit omninò reſoluendum, quando Epiſcopus poſſet redire ad domū, vt tenet Marc. Anton. Genueoſ. *in pract. Archiepiſcop. Neapol. c. 35. n. 9.* quem refero Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 3. allegat. 73. num. 46.* & ita declaraſſe Sacram Congreg. teſtatur Piaſec *in praxi Epiſcopi. part. 2. cap. 3. n. 65. verſ. dum autem viſitat.* Ceſſat igitor ſimoniæ vitium io huiuſmodi procuratione exigenda, cùm non io pretium viſitationis, ſed io ſtipendium laboris concedatur, ex Sanct. Thom. *2. 2. quæſt. 100. art. 3. ad 3.* Sot. *lib. 9. de iuſtit. quæſt. 6. art. 2. verſ. addit autem*, qui tamen putat Epiſcopis habenti- 9
bus aliàs redditus pingues, ex quibus ſuſtentari valeant, oon eſſe ſatis tutum accipere procurationes huiuſmodi: ſed hæc ſeoteotia Iure oon probatur; imò refragari videtur text. *in dict. c. cùm ex officij*, & plerique ſimiles; dum abſolutè loquuotur, nec diſtinguunt inter Epiſcopos pauperes, & inter eos, qui piogues redditus habent; & rurſos dum conſtituuot procoratinnem io ſtipendium laboris, quo tota conſcientia accipitur,

tur, etiam ab his, qui alios opuleotos habent redditus, iuxta illud, *Dignus eſt operarius mercede ſua, Lucæ 10.* & Paul. *1. ad Corinth. 9. & 1. ad Timoth. 5.* & iuxta ſimilia, de quibus *in cap. cum ſecundum. de prabend.*

10 Secundò quæro. Vtrùm, ſi Prælatus pluries quàm ſemel in anno viſitauerit, plures poſſit in anno exigere procorationes? Partem oegatiuam, quòd ſemel in anno viſitare, & vnicam recipere in anno valeat procorationem, ſuades ſaltem à communiter accidentibus *d. cap. conquerente*, & ibi, *viſitationem annuam*, & ibi, *non amplius*, idque multò antè Iure reperitur expreſſum *in cap. relata*, ibi, *per annum, c. decernimus*, ibi, *annuis vicibus*, & ibi, *per ſingulos annos 10. q. 1.* Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 3* ibi, *quotannis*. Fuſc. *de viſitat. lib. 1. c. 2. n. 13.* niſi Epiſcopus data cauſa intellexerit oportere plories viſitare, *cap. regenda*, ibi, *circum ire, vt ſibi viſum fuerit. 10. q. 1. c. non ſemel, in princ. 17. q. 2. c. mandamus 6. verſ. niſi fortè, de offic. Archid.* & ſaltem qoòd bis in anno *cap. cùm venerabilis, 21. ad*

11 *finem, de cenſib.* Verùm, quoad procurationis exactionem videtur aduertendum, ex reperita viſitatione pluries in aono licitè ex iuſta cauſa non prouenire totidem vicibus exigi poſſe procurationes, quod ſanè Eccleſiis inferioribos maximè fore onerosum, & ideò meritò prouiſum extitit *in d. c. cum venerabilis*, quatenus decernit, ne Epiſcopus, quamuis pluries viſitet, plures poſſit quã binas exigere procurationes: qui textus noo reſtringit exercitium viſitationis ad binas vices, ſed ſolummodo circa procorationis receptionem, quia Pont. ibidem declarauit ius dubiom circa percipiendas procorationes, & duas non excedas.

12 Tertiò quæro. Vtrùm Epiſcopus poſſit expreſsè procurationem huiuſmodi ratione viſitationis exoluendam remittere? Negatiuam partem pro annis futuris videtur amplecti gloſ. *verb. veniens*, ibi, *ſed non eſt verum, in c. cùm ex officij, de praſcript.* arg. *d. c. cùm venerabilis, de cenſib.* latè explicant Abb. *à n. 52. & 14.* Imol. *col. 1. poſt alios*, Felin. *à n. 7.* Pariſ. *à n. 12. in d. c. cùm ex officij.* Mariao. *de viſitat. à n. 57.* multipliciter declarantur.

13 Quartò quæro. Vtrùm redditus Eccleſiarum ſint tantummodo obligati pro ſolutione procurationum, an verò laici quoque contribuere teneantur? Pars, quæ affirmat, Eccleſias ſolommodo teneri, ſuadetur ex iuribus, quibus procuratio Eccleſiis viſitatis iniungitur, iuxta earum facultates laicorum verò nulla fit mentio, *c. conquerente* ibi, *penſatis facultatibus eorundem, de offic. Ordin. c. 1. §. deinde*, ibi, *à locis tantùm recipere viſitatis, de cenſib. lib. 6. c. cùm Apoſtolus 6.* ibi, *facultatibus Eccleſiarum, eod. tit. d. c. ſopita*, ibi, *ſecundùm facultates*, vbi *gl. vlt.* obſeruat, in ſpecie gloſ. *verb laicos, in d. cap. 1.* Hoſt & Monach. citati à Domin. *in d. cap. 1. in*

14 *princ. n. 9.* Et facit, quia cùm procuratio ſit onos reale ſuper beneficio, non perſonale ſuper perſonam, quæ ſoluere debet, ideò S. Cong. Conc. *in Neritonen. 13. Septembris 1631.* cenſoit *procurationem ſoluendam eſſe Epiſcopo viſitanti beneficium à Cardinali poſſeſſum.* Contrariom tamen defendit *gloſ. vlt. in c. placuit. 10. q. 1.* gloſ. *verb. ſubditos, in cap. cauendum, 10. q. 3.* Archid. Ioan. Andr. & Imol. quorum opinionem de Iure veriorem affirmat Dominic. *d. num. 9* Pro quibus efficaciter expenditur illud Pauli *1. ad Corinth. 9. qui ſpiritualia ſeminat*, &c. & quia nemo cogitur ſuis ſtipendiis militare, vt habetor in propoſito *in dict. capite cùm ex officij, de praſcript. dict. cap. ſi Epiſcopus, 6. de offic. Ordin. lib. 6.* Ergo cùm munus viſitandi, & labor impenſus æquè dirigatur in Clericos, Eccleſias; & laicos, æquè ab vtriſque procoratio debebitur. Inſuper expenditur *dict. cap. cauendum*, vbi agitur de viſitandis ſubditis, tam Clericis, quam laicis, & ſolummodo prohibetur, ne immoderatè & cum ſcandalo aliquid procurationis nomioe exigatur: facit *dict. cap. placuit*, ibi, *vlia duo ſonnorata plebi*: ſi intelligas cum *gloſ. vltim* ibi de alia die, tam in labore, quàm in mercede. Propter quę hæc pars poſterior in puncto Iuris verior eſt; quamuis conſuetudo aliud receperit, vt Domin. & modò citati rectè àgnoſcunt Iura autem pro aduerſariis adducta oppoſitum non probant, quia ſolùm euincont pro ea parte; qoia ab Eccleſiis viſitatis procuratio ſoluenda eſt, illud commenſurandum fore iuxta Eccleſiarum facultates.

Quintò quæro Vtrùm Oratoria, Hoſpitalia, & alia pia loca eccleſiaſtica auctoritate erecta teneantur Epiſcopis ſoluere procurationem? Negatinè reſpondet text. *in c. vlt. de cenſib.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 42. quaſ. 1.* Nuoar. *in opuſculo noni iuris Pontificij, concluſ. 5. num. 5.* Marc. Anton. Genueuſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap. 17. n. 2.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. part. 4. reſol. 551* Ratio eſt: qoia, licèt hoiuſmodi loca eccleſiaſtica ſint, & vti talia ſubiiciantur Diœceſanis quoad iura epiſcopalia, *cap. de Monach. 52. de prabend. cap. omnes Baſilica 16. q. 7.* cum aliis; qoia tamen loca iis locis deputata ad alios vſos pios deſtinantor, ne fiat contra inſtituentis voluntatem, meritò ad huiuſmodi procurationis onos, vel ad aliud ſimile ooo tenebuntur, vt colligitur 15

ex *d. cap. vlt.* Vnde eſt, quòd loca hæc non tenebuntur pro ſeminario contribuere, de qoo in Conc. Trid. *ſeſſ. 23. de reform. c. 18.* ſola enim Hoſpitalia data in titolum, vel adminiſtratiooem, ſi habeant beneficia annexa, vel redditus, aut prouentus eccleſiaſticos, tenentur ſoluere, vt à S. Cung. deciſum referuns Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. hoſpitale, verſ. decimum dubium*, Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib. 4. tit. 29. l. 1. §. 2. de Hoſpitalib. n. 13.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 77. num. 6.* & affirmat iudicatom Cabed. *Luſit. deciſ. 204. in fine, p. 1* ergo ſimiliter ad procurationem, vel Cathedraticum noo tenebuntur; quia nec habens titulum beneficij, nec beneficia annexa, neque redditus, aut prouentus eccleſiaſticos: admittimus nanque, loca hæc ab Epiſcopis viſitari poſſe, ne inhoneſtè tractentur, arg *cap. 3. de relig. domib.* negamos tamen ad procurationem, Cathedraticum, vel ſeminarium teneri, optimè Card. *in Clem. quia contingit, illo tit. n. 18.* Valaſc. *d. conſ. 105. n. 46.* qoi aliam huius rei rationem reddit: quia huc nullibi in Iure reperitor expreſſum, quæ illo caſo erit admittenda, ſi quærat aliqois, cur Epiſcopus, ſaltem eo viſitationis modo laborem ſubiens, non poſſit ab huiuſmodi Hoſpitalibus, & aliis locis mercedē recipere, iuxta ſuprà citata S Paginæ loca: illi enim ſatisfieri poteſt, reſpondendo; quòd cùm illud in Iure non reperiatur expreſſum, quinimò oppoſitum *per d. c. vlt.* Epiſcopi contenti eſſe debent redditibus ſuorum Epiſcopatuum pro congrua mercede. 16

Sextò quæro. Vtrùm procuratio hæc à ſolis locis viſitatis debeatur? Partem affirmatiuã defendit gloſ. vlt. *in cap. ſopita 14. de cenſib.* communiter recepta, vt per Doctores ibi, *gloſ. 2. in cap. 1 viſitan-* 17

di. 18. *quaſt.* 1. Abb. *num.* 17. *in fine.* Card. *oppoſit.* 11. Patiſ. *n.* 11. & omnes *in d. c. cùm ex officij*, reſoluentes, quòd ſi Prælatus ex alia cauſa, veluti pro negotiis propriis, aut aliud agens ad locum acceſſerit, procuratio hæc minimè debeatur. Pro quibus expenditur *c.* 1. *poſt princ. in verſ. deinde*, ibi, *à loco tantùm recipere viſitatæ, de cenſib. lib.* 6. vbi Dominicus *n.* 3. Franch. *n.* 2. *notab.* 3. & communis, qui rectè aduertit, quòd ſi prælatus tranſeat per vnum locum ad viſitandum alium, non ſit procurandus ab illo, obſeruant modò citati: iuuat *d. cap. procurationes* 23. *eod. tit. in princ.* Cõſonat maximè, quòd, cùm procuratio ratione laboris in viſitando impenſi debeatur, vt ſupra oſtenſum eſt, extra eam cauſam exigi nequit, arg. *c. cùm ceſſante* 60. *in princ.*
18 *de appell.* Quare S. Cong. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum *in*
19 *vna Spoletana* 27. *Auguſti* 1577. cenſuit quòd *ad contribuendum, aut ſoluendum procurationes viſitationum non adſtringuntur ij, qui non fuerint viſitati.* Vnde ab huiuſmodi contributionibus ſunt omninò liberi Regulares, niſi Parochialem aliquam Eccleſiam Conuentui ſuo vnitam haberent. Oppoſitum tamen, imò etiam ex alia cauſa procurationem deberi defendit *gloſ.* 1. *in d. c. cùm ex officij*, ex verbis eiuſdem text. ibi, *tranſitum faciens*, & ibi, *neceſſe habuit declinare.* Sed gloſ. in duobus decipitur. primò, dum putat procurationem, de qua ibi, eſſe diuerſam ab illa, de qua in hoc c. tractamus, cùm tamen ibidem expreſsè agatur de procuratione debita ratione viſitationis, contra quã præſcriptio non admittitur; non verò agitur de illa, quæ ratione hoſpitalitatis debetur, de qua *in c. Ego N.* 4. *verſ. legatum, de iureiur.* Abb. *n.* 2. *in d. c. cùm inſtantia.* Secundò decipitur, dum in effectu credit verba illa, *tranſitum faciens*, importare tranſitum ob aliam cauſam diuerſam à viſitatione; cùm tamen de ſola illa agatur, & de tranſitu neceſſario ad eandem, patet ibi, *neceſſe habui*, &c.

20 Septimò quæro, vtrum prohibita ſit præſcriptio contra procurationem debitam ratione viſitationis? In quo dubio verior ſententia tenet, omnem præſcriptionem prohiberi contra procurationem ratione viſitationis Iure communi debitam, manente viſitandi onere: nam omnis præſcriptio tollens viſitationem Iure communi inductam, meritò prohibetur, vt colligitur ex *d. c. cùm ex offic. j, de præſcript.* ibi, *nec contra viſitationem*, &c. at præſcriptio contra procurationem ratione viſitationis Iure communi debitam, ſaltem iuris præſumptione, tollit in effectu viſitationẽ ipſam, quam Ordinarij præſumuntur negligere, & omittere admiſſa præſcriptione contra procurationem, quæ ad viſitationem peragendam iure conſtituitur, vt ſuprà diximus: igitur, &c. & ita hanc rationem ſatis perſentit Pontif. *in d. cap. cùm ex officij*, dum dicit, contra procurationem ratione viſitationis debitam præſcribi non poſſe, quemadmodum nec contra viſitationem ipſam: eandem rationem probant omnes *in d. cap. cùm ex officij*, Marian. *de viſitat. à num.* 7. Bernard. *reg.* 604. Fuſc. *de viſitat. lib.* 1. *nu.* 16. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* .. *verb. viſitatio*, §. 6. *dub.* 8. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 42. *q.* 13. *& ſeq.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, p.* 4. *reſol.* 154. aduertentes procurationem eſſe annexam viſitationi, ac ſubinde de illa, & de iſta circa præſcriptionem idem eſſe iudicium, arg. *cap. ſuper eo, de Parocho.* Dixi, *Iure communi debitam.*
21 quia de hac agit *d. cap. cùm ex officij*: & ita excluduntur procurationes, quæ ratione viſitationis iure aliquo ſpeciali debentur, contra quas non prohibetur, ſed admittitur præſcriptio, per quam, manente procuratione debita Iure communi, non tollitur, nec efficitur inutilis viſitandi poteſtas: & ita obſeruant poſt Imol. Card. & alios *vbi ſupra*, Marian. *d. tract. de viſitat n.* 54. Felin. *in d. cap. cum ex officij, n.* 15. Bernard. *d. reg.* 604. *verſ. ſexto.* Iuuat illud vulgare: quia faciliùs tollitur id quod competit iure ſpeciali, quàm quod Iure communi nititur. *l. eius § miles aff. de milit. teſtam.* Adieci, *manente viſitandi onere*; quia eo manente prohibetur præſcriptio, & viget inconueniens, de quo *ſupra*: aliàs enim (niſi aliud obſtet) in ſimul cum 22
viſitandi onere procuratio præſcribi poteſt: quia non tollitur, nec impeditur tunc viſitatio, quæ à præſcribente exercenda eſt; in quem ſenſum poſſunt accipi verba *d. c. cùm ex officij*, ibi *quamuis alius contra eundem præſcribere poſſit vtranque.* nam, quia Pontifex ibi incipit à procuratione, de qua erat controuerſia, meritò dictio illa, *vtraque*, intelligenda eſt de vtraque in ſimul, id eſt, procuratione, & viſitatione; non verò de vna, vel altera per ſe: quia procuratio abſque viſitatione non præſcribitur, licet incipiendo à viſitatione, poſſit illa, quæ iure ſpeciali competit, abſque procuratione præſcribi, aut quando transfertur, vel alij accumulatur.

Intellige omnem præſcriptionem prohiberi 23
contra procurationem, vt *ſupra*, ſiue totam, ſiue partem, veluti cùm minuitur quantitas alias ſoluenda: iuuat *d. cap. cùm Apoſtolus, de cenſib. Extrauag.* 1. *eo tit. inter communes*: idque intendit *gloſſ.* 1. *in fine, in c. relata* 10. *q.* 1. Abb. *num.* 13. & alij, vt per Felin. *num.* 16. & Pariſ. *num.* 10 *in d. cap. cum ex officij*; quæ ſententia ſuadetur ex illius verbis, ibi, *quæ ratione viſitationis debetur*: ſiquidem procuratio, quæ debetur ratione viſitationis, eſt illa integra, de qua *in d. cap cum Apoſtolus*; & ruſſus ex eod. text. ibi, *nec aliquo modo*, &c. nam aliquo modo præſcribitur contra procurationem, ſi quoad aliquam eius partem admittatur præſcriptio. Iuuat & ratio, quam ſupra adduximus, ſicut enim omittetur, & negligetur viſitatio admiſſa præſcriptione contra totam procurationem; ita etiam ſi contra partem illius notabilem admittatur manente reſidua, quæ fortaſſe minima, cùm non ſufficiat, Ordinarius de ſuo expenſurus à viſitatione retardabitur, & conſequenter cùm eadem ſit ratio in parte, quæ in toto, idem vtrobique dicendum eſt, arg. *l. quæ de tota. ff de rei vendic.* Ex quibus hæc ſententia non eſt improbabilis licèt Doctores communiter, vt per Abb. *d. num.* 13. & Marian. *de viſitat. num.* 47. *&* 55 & alios, contradicant, admittentes præſcriptionem contra partem procurationis: quorum opinio non probatur hodie *per d. Extrau.* 1. vt exiſtimant Felin. & Pariſ. *vbi ſuprà*: quia tex. ille non approbat præſcriptiones minuentes procurationem, de qua ibi, ſed conſuetudines, in quibus lõgè diuerſa videtur ratio: & inſuper verſ. ille referri poteſt ad conſuetudinem alicuius loci, vel prouinciæ, vt intendunt Abb. *n.* 17. poſt alios Pariſ. *n.* 11. *in d. c. cùm ex officij*, Anch. & communis *in c. vlt. de cenſibus lib* 6. Marian. *vbi ſup.* 56. quorum ſententia licèt non probetur *in d. c. cùm ex officij*, quod de præſcriptione, non verò de cõſuetudine agit, ſatis tamen probatur *in d. cap. vlt.* iuncto *cap. irrefragabili, in princip.* ibi, *nulla conſuetudo*, *de offic. Ord.* Verùm id hodie locum non habet ex Conc. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 3. *verſ. in his verò*, quæ

text.

text. de conſuetudine propria intelligendus eſt, iuxta *tit. de conſuetud.* Vnde non habet locum in præſcriptione; tum, quia deciſio illa, tanquam exorbitans à Iure communi, de quo *in d. cap. vlt.* reſtringenda eſt ad conſuetudinem propriam, de qua loquitur, non verò extendenda ad præſcriptionem, quæ ex proprietate ſermonis differt à conſuetudine, vt patet ex *tit. de præſcript. & ex tit. de conſuetud.* tum etiam, quia in conſuetudine admittenda viget multò maior, & longè diuerſa ratio, cùm in ea detur frequentia actuum totius multitudinis, vel maioris partis, pro qua magis præſumitur, & cui magis fauendum eſt, vt inquit, cùm conſuetudo rationabilis eſſe debeat, *cap. vlt. de conſuet.* neceſſariò in ea ſupponitur ratio, ſeu cauſa aliqua iuſta, per quam cohoneſtatur; at verò in præſcriptione nec ratio eiuſmodi requiritur, nec multitudinis, vel maioris partis, ſed vniuſcuiuſque ſingularis præſcribentis actus ſupponitur.

24 Intellige etiam præſcriptionem in propoſito non prohiberi, reſpectu modi, vt ſcilicet, procuratio potiùs in fructibus his, vel illis, quàm in pecunia, vel è conuerſo, ſeu iuxta alium quemuis modum diuerſum præſtetur, vt obſeruant Doctores communiter *in d. cap. cum ex officij*, ex Felin. à *n. 13.* Marian. *vbi ſup. num. 59.* Bernard. *d. reg. 604. verſ. 1.* iuuat gloſ recepta *verb. compoſitiones, in Clem. 2 de cenſibus*, & quod habetur *in cap. exigit, eod. lib. 6.* & in Concil. Trid. *d. c. 3. verſ. ſit tamen in optione.*

25 Intellige tandem prohiberi præſcriptionem contra procurationem futuram, ne, ſcilicet, in futurum eximatur quis à ſolutione illius; admittitur tamen præſcriptio contra procurationem præteritam, id eſt, annorum præteritorum, ſecundùm omnes: quia ceſſat ratio, quam ſuprà expendimus, cùm nullum vertatur præiudicium viſitationis, quæ iam pro illis annis præceſſit; ſed ſolius Ordinarij, cui quantitas ſoluenda eſt, & contra quem præſcribi poſſe apertè docent Pontifex in *d. cap. cum ex officij*, ibi, *quamuis alias, contra eundem*, &c.

26 Octauò quæro. Vtrùm valeat præſcriptio, per quam Clerici in præiudicium aliorũ eximuntur à procuratione, ita vt reliqui ad integram procurationem teneantur? Pars negatiua, quæ verior eſt, efficaciter ſuadetur ex *d. cap. cum inſtantia*, ibi, *nullum habere volumus excuſatam* & ibi, *etſi longiſſimo tempore*, & ibi, *cum longiſſimo*: planè vniuerſalis illa negatiua ſatis demonſtrat præſcriptionem neminem excuſare à procuratione, & ideò neque ad effectum transferendi onus in reliquos; ſic enim aliquem excuſaret, quod text. negat: deinde expenditur exceptio ibi adiecta, *niſi fortè*, quæ regulã firmat in contrarium, *l. quam quod liquit, ff. de penu leg.* ergo remoto priuilegio ſpeciali nullus excuſari poteſt; ac ſubinde præſcriptio potens non eſt transferre onus in reliquos; quia ſic abſque priuilegio excuſaretur præſcribens, contra text. *in d. cap. cum inſtantia.* Inſuper adducitur *d. c. accedentes*, tam in ſerie, quam in verbis: cùm enim Ordinarij maioris Eccleſiæ contenderent, ſe onerate ab onere procurationis debitæ legatis, onuſque hoc transferre in reliquos ex vi præſcriptionis, text. inquit, quòd niſi priuilegio oſtendant ſe immunes, omninò cogendi ſunt: quia id, quod omnibus imminet, ab omnibus debet comportari: ergo text. vtrumque probat, quòd nec præſcriptio liberat præſcribentem, nec potens eſt in alios transferre: quia iam nec omnibus comportaretur, contra text. ibi, *nuat*, quia deterior redditur conditio illorum, quibus procuratio ratione viſitationis debetur, cùm non ab omnibus procurationem recipiant, ſed cogantur à certis recipere: deinde viſitationis bonum aliquatenus impeditur, cùm viſitantes aliquo modo retardentur viſitare illos, à quibus vident ſe nil omninò ob eam cauſam fore percepturos, & tandem facilior redditur exactio procurationis, quam alij non ita ferre poſſunt, ſicut quando omnes inſimul comportant, arg. *l. ſi ita vulneratus 51. §. vlt. in fine, ad leg. Aquil. c. mandata 6. in princ. de præſumpt.* Propter quorum aliqua hanc partem ſequuntur Abb. *in d. c. cum inſtantia, & in d. c. accedentes n. 3.* vbi Card. *gloſ. vlt.* Felin. *ibi, n. 6. verſ. ceterum*, qui vtranque dubij partem probabilem affirmat, ita vt neutri adhærere videatur, quo pacto intendit excuſare Abb. ſibi contrarium *conſ. 26. num. 5. lib. 1. & conſ. 94 num. 2. lib. 1.* qui ſequutus Ioannem, & alios, affirmat præſcriptionem fore, ad effectum, vt reliqui ad integram procurationẽ teneantur: ſequitur expreſsè Felin. *in d. cap. cum ex officij, n. 11.* poſt Lap. Greg. Marian. & alios, quos refert Bernard. *reg. 64. num. 2.* ſed prior opinio verior eſt, vtpote litteræ *d. cap. cum inſtantia*, & ſimilium magis conſona.

Nonò quæro. Vtrùm Eccleſiæ ſpeciali priuilegio exemptæ teneantur ad procurationem? Negatiuè reſpondit *d. c. cum inſtantia, verſ. niſi fortè*, ibi, *ſpeciale priuilegium, de cenſib. d. cap. accedentes*, ibi, *per ſpeciale, Clem. 1. eod. tit.* Iuuat efficax ratio: etenim id, quod omnibus incumbit, per viam regulæ, quæ aliter aliquid diſponit, ita incumbit, vt niſi inde ſpecialem oſtendant exemptionem, minimè liberentur, *d. c. accedentes*, iuncta reg. vulgari, de qua *in l. 1. ff. de reg. iuris, & in l. cũ qui 22. ff. de prob.* cũ aliis: atq; ita in propoſito obſeruãt omnes in prædictis locis, Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. c. 41. q. 12.* & ideò S. Cong. Conc. *in Auguſtana 14. Decembris* 1630. cenſuit *procurationem non deberi Epiſcopo viſitanti Eccleſias Parochiales vnitas, & dependentes à Religione Hieroſolymitana à Vicariis earundem Eccleſiarum.* 27 28

Quid autem ſit in cauſa vt priuilegiũ ſpeciale potens ſit eximere à procuratione, præſcriptio verò minimè? dubium eſt in hac materia non cõtemnendũ. Communis arbitratur differentiæ rationem in eo eſſe, quia ſpeciale priuilegium habet ſcientiam ex parte illius, qui poteſt concedere, qua ſtante expreſsè tollit in caſu particulari legem à ſe latam, aliàs obligantem, arg. *l. quidam conſulebant, 57. verſ. ſed etſi ff. de re iudic. l. Barbarius adſi* ibi, *ſed etſi ſciſſet. ff. de officio Prætor.* iuncta diſpenſationis natura, de qua per gloſ. receptam *in c. ſi cunde requiſitis, verſ. niſi rigor. 1. q. 7.* Præſcriptio verò priuata vt plurimùm non habet ſcientiam ex parte legiſlatoris: vnde illo ignorante, non debet cenſeri voluiſſe in ſua lege diſpenſare; quia conſenſus nõ fertur in illud, quod omninò ignoratur, *l. qui vas 49. verſ. vetare*, ibi, *qui ignorat, hoc eſt, vis non conſentit. ff. de furtis*: quod ſi fortaſſe, inquit Commonis, daretur ſcientia præſcriptionis in legiſlatore, tunc præſcriptio eandem omninò vim haberet cum priuilegio: ſic aliàs conſuetudo tunc habet vim legis, quando ab illo inducitur, qui habet poteſtatem ferendi legem, *l. de quibus 30. ver. quid enim intereſt. ff. de legibus*: ſic, qui patitur vſucapionem finiri, alienare dicitur, quando aliàs alienandi poteſtatem habet, *l.* 19

alienationis verbum 28. *ff. de verbor. ſignific.* aduertit Pinel. *in Auth niſi num.* 18. *verſ. verus igitur. C de bonis matern.* Cùm ergo ſpeciale priuilegium poſſeſſionis ſit conceſſum ab illo, qui poteſt, & in ſe includat ſcientiam, ſit conſequens omninò validum. Contrà verò in priuata præſcriptione, in qua prorſus deficit huiuſmodi ſcientie. Ita Abb. communiter receptus *n.* 3. *in d. c. accedentes*, plures per Felin. *ibi n.* 6. *verſ. quintò*, & Abb. *conſ.* 94. *n.* 2. *lib.* 1.

30 Verùm Communis ex multis diſplicet: quamuis enim negari non poſſit in priuilegio ſpeciali dari ſcientiam, & conſenſum ex parte Principis eximentis ſubditum à legis obligatione: ſupponimus enim expreſſum ipſius priuilegium, in quo iuxta verborum tenorem, & proprietatem expreſſa reperitur voluntas, arg. *l. non aliter* 67. *ff. de legat.* 3 *c. humana aures* 22. *q.* 5. *c. intelligentia*, *de verbor. ſignif.* tamen in dubio, & in hac materia, in qua difficilè ſolet concedi, non creditur emanaſſe, *d. cap. inſtantia, verſ. niſi*, ibi, *quod non credimus*, &c. ac ſubinde inaduertenter expeditum præſumitur, nec aliter executioni mãdatur, quam ſi ſecunda iuſſio ſubſequitur, Abb. *n.* 6. *in d. c. cùm inſtantia*; vnde de primo ad vltimum in dubio non præſumitur ſcientia, nec conſenſus in concedente, & per conſequens communis differentiæ ratio non eſt abſolutè vera. Deinde confunditur: quia ſequeretur, præſcriptionem quantuncunque immemorialem minime æquiparari priuilegio: quia in illa quantuncumque inueterata non reperitur ſcientia, aut conſenſus in Principe; quod tamen eſt abſurdum, contra *l.* 3 *§. ductus aquæ, ff. de aqua quotid. & c. ſuper quibuſdam*, 26. *§. præterea*, *de verbo. ſignific.* Et tandem quia ſequeretur quòd conſuetudo, quamuis inueterata & præſcripta legitimè, nunquam poſſet vincere legem, cùm in illa vt plurimum non detur ſcientia legiſlatoris, *cap.* 1. *de conſtitut. lib.* 6. quod tamen eſt contra reg. *cap. vlt. de conſuetud. l.* 2. *C. quæ ſit longa conſuetudo*, quòd ſi dicamus in conſuetudine dari conſenſum generalem Principis approbantis per viam regulæ conſuetudines rationabiles, & legitimè præſcriptas, vt *in d. c. vlt.* ſimiliter in priuata præſcriptione datur conſenſus legis per viam regulæ approbantis legitimas præſcriptiones, *per tot. ff. de vſucap & per tot. de præſcript.* cum aliis: ergo Communis nullo modo defendi poteſt. Quare *gloſ.* 1. *in d. cap. Catholicæ* 11. diſtinguit inter illa quæ priuilegio tantùm haberi poſſunt, & inter illa, quæ etiam per alios modos acquiri valent, vt in prioribus priuilegium & præſcriptio minimè æquiparentur; ſicque procedãt Iura, quæ in propoſito priuilegium tantùm admittunt, præſcriptionem verò repellunt: quia exemptio à procuratione, de qua hic, ſolummodo per priuilegium haberi poteſt, *cap. cùm inſtantia*, cum ſup adductis, Gloſſæ diſtinctionem ſequitur, & auream dicit Felin. *in d. cap. accedentes num.* 6. *in princ.* per text. *in cap. contra morem* 100. *diſt.* Sed Gloſſæ opinio multò minus placet, & petit principium: id enim eſt, quod quærimus, quid ſit in cauſa, cur illa priuilegio comparari valeant, præſcriptione verò minimè; cùm hæc duo æquiparentur, *dict. §. ductus aquæ, & d. §. præterea, cap. duo ſimul*, *de offic. Ordinar. cap. cùm contingat.* 13. *de foro compet.* Deinde corruit ex eo, quia etiam vbi ſolum admittitur priuilegium, admittitur quoque æquiparatio; de qua *in dict. §. ductus aquæ, & in dict. præterea.*

Quapropter, vt dubium hoc à Doctoribus nõ plenè reſolutum, decidatur, oportet certa ab incertis ſeparare, & ſic aduertere ſatis probabile 31
eſſe priuilegium, in quacunque materia, & præſcriptionem immemorialem, ſi non in vim præſcriptionis, ſaltem in vim priuilegij æquiparari, text. optimus *in d. §. ductus aquæ, & in d. §. præterea*, Doctores ſtatim citandi Ratio eſt: quia, cùm lex in quacunque materia legitimum aliàs Principis Priuilegium approbet, & admittat in ſpecie *d. cap. cum inſtantia*, & paſſim alibi, præſcriptio autem immemorialis loco priuilegij habeatur, & vt tale reputetur, *d. §. ductus aquæ*, conſequens eſt dicere, in quacunque materia, vbi legitimum Principis priuilegium admittit, admittendam quoque immemorialem præſcriptionem, ſaltem in vim priuilegij. Dixi, *in quacunque materia*, vt comprehenderem non ſolùm illam, in qua præſcriptio abſolutè prohibetur, vt in propoſito *d. c. cùm inſtantia, verſ. cùm in talibus, d. cap. accedentes, d. cap. cum officij, l. vbi lex* 24. *l. vlt. ff. de vſucap. l. viam publicam* 2. *ff. de via publica l. præſcriptio* 5. *C. de operib. publ. l.* 3. *tit.* 29. *part.* 3 cum aliis, ſed etiam à fortiori illam, in qua regulariter præſcriptio admittitur, *l. vſucapionem* 9. *ff. de vſucap* cum aliis, in quibus pro regula conſtituitur res omnes regulariter præſcribi poſſe. Dixi, *ſi non in vim præſcriptionis*, &c. vt ſignificarem lege ſimpliciter, & abſolutè prohibente præſcriptionem, neque etiam immemorialem admitti in vim præſcriptionis; tum quia lex generalis, quantuncunque odioſa, comprehendit omnes ſpecies, quæ ſub verborum proprietate continentur, *l. cum lege. ff. de teſtib. l.* 1. *§. quod autem*, ibi, *quod non puto verum ff. de alea luſu l. ſi ſeruitus* 21. *ff. de ſeruitut. verb. cap. ad audientiam*, *de decimis*, tum vel maximè, quia lex prohibens præſcriptionem, potiùs fauorabilis, quàm odioſa cenſenda eſt, quippe cùm per illam fiat ingreſſus ad priſtinam naturam, & ius antiquum: ita in ſpecie poſt alios Borſat. *conſ.* 13. *n.* 23. *lib.* 1. Roland. *conſ.* 59. *num.* 3. *lib.* 4 Vnde, cùm præſcriptio ex verbi proprietate etiam immemorialem comprehendat, nihil impedit, imò iuuat cõprehenſionem: quamuis abſque efficaci fundamento contradicant gloſ. *verb. præſcriptione in Auth. vt de cætero commutationes, collat.* 5. Communis, vt per Tiraq. *de retractu tit.* 2. *§.* 1 *gloſ.* 2. *n.* 22. *&* 25. Pinel. *in Auth. niſi num.* 19. *C. de bonis mater.* Roland. *conſ.* 21. *à n.* 3 *lib.* 2. Gabr. *comm. tit. de præſcript. concl.* 1. *num.* 27. Itaque licèt immemorialis poſſeſſio non admittatur in vim præſcriptionis ſecundùm veriorem ſententiam iuxta modò dicta, admittitur tamen in vim priuilegij, ſi poſſeſſor allegauerit pro ſe tempus immemoriale, cui lex vſque adeò defert, vt præſumat titulum, ſeu priuilegium in eo, qui tanto tempore poſſedit, *d. §. ductus aquæ. d. §. præterea*, cum aliis.

Qua in re Aduocati debent eſſe cauti, vt in rebus, quibus præſcriptio ſimpliciter, & abſolutè 32
prohibetur, agens non allegat tempus immemoriale in vim præſcriptionis; ſic enim ſuccumbet: ſed potiùs allegare debet titulum, vel priuilegiũ, & ad illius probationem docere de immemoriali poſſeſſione: tunc enim in vim priuilegij admittitur, quòd in vim præſcriptionis omninò prohibetur, *d. c. ductus aquæ*, ſic intelligendus, *l.* 1. *§. vlt. ff. de aqua pluuia*: fuit hæc differentia Ripæ *in l. quominus n.* 42. *&* 102. *ff. de fluminib.* vbi D. Barboſa *in primaris ſcholiis* Greg. *l.* 17. *tit.* 2. *tit.* 29. *p.* 3. prout illos refert & ſequitur Auendan. *de exequendis mand.*

mand.p.1.cap.12.à num 6. Maſcard. *de probat. concl.* 1177.*num.*24.*&* 29. Couar.*lib.1.var.cap.*17.*nũ.*5. Mench.*illuſt.c.*80.*à n.*11. plures, quos referunt, & ſequitur Valaſc.*conſ.*141.*à num.*10. Cabed.*Luſit. deciſ.*41.*p.*2.Quamuis contradicant Abb. *in cap. Apoſtolicæ,n.*12.*de his,quæ fiunt à Prælat. ſine conſ. Cap.*Felin.*num.* 4. *in cap. cauſam quæ, de præſcript.* Ruin.*in l.nemo poteſt col.*35.*ff.de legat.* 1. Aym. *de antiquit.tempor.p.*4.5.*abſolutio num.*52.plures citati à Cou.*dict.loco.*Quibus non multùm ſuffragatur, quòd ſi præſcriptio immemorialis admittitur in vim priuilegij,ſaltem præſumpti;iam id, quod vna via prohibetur,alia non admittitur,contra reg. *cùm quid* 84.*de regul.iuris,lib.*6. Inſuper Iura prohibentia præſcriptionem manent illuſoria contra reg.*cap.erit autem lex,* 4. *diſt.* reſpondetur enim, præſcriptionem,quæ vna via prohibetur,alia non admitti,etiam in vim præſcriptionis immemorialis poſſeſſionis;cùm aduersùs tituli præſumptionem admittatur probatio in contrarium per modos legitimos,quibus conſtet titulum, vel priuilegium fuiſſe inualidum , vel aliter iure probatũ.

33 Deinde, pro eiuſdem dubii reſolutione aduertendum eſt,(ſemota præſcriptione priuilegii propter tempus immemoriale,de qua modò dixi,)ſi lex ſimpliciter,& abſolutè præſcriptionem prohibeat,nullam præſcriptionem , quamuis longiſſimam,qua talē,poſſe priuilegio æquiparari. Ratio eſt : quia ſuppoſita prohibitione lex reſiſtit præſcriptioni, *d.l.vbi lex* ,iuncta reg. *l.non dubium* , & ideò non proponitur aliquid,quod priuilegio valeat æquiparari;neque enim æquiparatio verificari poteſt,niſi quando concurrit præſcriptio valida,& quæ iure ſubſiſtit,quæ in propoſito dari nõ poteſt,propter *reg.d.l. vbi lex* , cum ſup.adductis. Confirmatur id ipſum:quia priuilegium,cùm ſit à legitimo Superiore indultum cõtra legem humanam,non ita prohiberi poteſt , & iniuſtũ præſumi,quando idemmet legiſlator data cauſa poſſit oppoſitum indulgere:nec enim ſibi præcipere poteſt,*l.pen.ff.de recept.arbitr.*iuncta *reg. cap.propoſuit* 4 *de conceſſ.prabend.*gloſſ. recepta *in cap. requiſitis,verſ.niſi rigor.*1.*q.*7. Cùm ergo contra quancunque præſcriptionem concurrat abſoluta legis prohibitio,vt ſupponimus , pro priuilegio autem expreſſa legiſlatoris voluntas potentis,& volẽtis in ſua lege diſpenſare,*d.cap.propoſuit,* nequaquam dicendum eſt præſcriptionem qua talem priuilegio poſſe æquiparari:ſic aliàs , quamuis legis , & conſuetudinis eadem ſit potentia,ita vt in omnibus,& per omnia æquiparetur, *cap. conſuetudo* 1. *diſt.cap.vlt.de conſuetud.*ſi tamen conſuetudo , vel quia rationabilis,vel quia non legitimè præſcripta expreſsè improbetur,nullatenus legi æquiparabitur,*d.cap.vlt.ad fin.*Sic quamuis priuilegium, &conſuetudo æquiparentur,*d.§.propterea,*cũ aliis, ſi tamen conſuetudo in ſpecie reprobetur , vt *in cap.quanto* 3.*de conſuetud.* nullatenus admittitur text.*ibidem,*quamuis priuilegium omninò approbetur,*cap.peruenit* 95.*diſt.* Vnde , quia eo caſu conſuetudo in ſpecie reprobatur, priuilegio minimè æquiparatur,ex Iuribus modò citatis:ſic tã. dem in terminis *cap.*2.*de Pœnit.lib.* 6. conſuetudo in ſpecie reprobata minimè æquiparabitur priuilegio:vnde quamuis conſuetudo introducere nequeat , vt aliquis abſque ſui Superioris licentia ſibi valeat eligere Confeſſorem,in priuilegio tamen aliud dicendum erit,text.*ibidem,in princip.& in verſ.nu la.*

34 Quibus præhabitis iam faciliùs dubium reſoluemus,ſi dicamus propterea priuilegium potens eſſe eximere à procuratione,præſcriptionem verò minimè;quia contra legem ſimpliciter,& abſolutè prohibentem nulla admittitur præſcriptio in vim præſcriptionis , vt *ſuprà* oſtendimus;priuilegium verò ſic:quia nec prohibetur, neque prohiberi poteſt,cùm ſibi legiſlator præcipere non poſſit,neque auferre libertatem diſpenſandi, vt pariter *ſuprà* conſiderauimus : & hæc eſt ratio immediata,propter quam priuilegium admittitur;præſcriptio verò minimè : vnde æquiparationi locus eſſe non poteſt.Si verò vlteriùs quis vrgeat, quæ ſit ratio,propter quam lex prohibuit præſcriptionem,non autem priuilegium , reſpondendum illã eſſe , quia lex non ita tribuendum cenſuit præſcriptioni,ſicut priuilegio,quod immediatè à Superiore emanat cum cauſæ cognitione.

CAPVT XXIIII.

De Oblationibus.

SVMMARIVM.

1 *Oblationes generaliter ſumpta quid importent oſtenditur.*
2 *Oblationum appellatione continetur quicquid fidelis offert Deo , & Eccleſiæ,ſiue ſint res mobiles ſiue immobiles.*
3 *Oblationum tres ſunt ſpecies.*
4 *Oblationum vſus antiquiſſimus.*
5 *Oblationes, quæ in vſus miniſtrorum expenduntur, ſunt de iure parochiali.*
6 *Laici non debent recipere à Clericis oblationes.*
7 *Parochus non debet candelas benedictas tranſmittere ad ædes ſæcularium,ſed in Eccleſia populus eas recipere tenetur.*
8 *Oblationes,& anniuerſaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium,& non ad Commendatarios , ſeu Præceptores eorum.*
9 *Oblationes non debentur ex præcepto , niſi in quatuor caſibus enumeratis n.*10.
11 *Parochiani quando ſoliti fuerint in quibuſdam feſtiuitatibus certas facere oblationes, illis neglectis,aut non præſtitis , poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſeruandam.*
12 *Conſuetudo,licèt à principio voluntaria, & minimè obligatoria, ſenſim poteſt habere vim legis, & obligare.*
13 *Oblatio vt verè dicatur oblatio , & ſit Deo accepta,& quæ requirantur oſtenditur.*
Oblationes offerre non poſſunt,
14 *Diſſidentes fratres,*
15 *Pauperes opprimentes,*
16 *Sacrilegi,*
17 *Extrahentes ſeruos ſuos ab Eccleſia,*
18 *Raptores,*
19 *Pœnitentes,*
20 *Meretrices publicæ.*
21 *Oblationes extra Eccleſiam ad ſuſtentationem debita exigi poſſunt ab illis,qui offerre prohibentur.*
22 *Oblationes alicui capellæ in Eccleſia exiſtenti, non Capellano , ſed Eccleſiæ, & Rectori debentur.*

23 *Oblationes, quæ fiunt in aliquo Altari, in dubio præſumuntur fieri intuitu Eccleſiæ.*

24 *Oblationes, quæ fiunt in capella, vel Oratorio ſito intra Parochiæ fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali adiudicari debent.*

25 *Oblationes factæ in Capellis, vbi erecta ſunt diſtincta beneficia, Parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cedunt.*

26 *Oblationes factæ imagini depictæ in pariete domus alicuius perſonæ priuatæ, Parochiali quæruntur, niſi fierent contemplatione domini domus.*

27 *Oblationes, quæ fiunt tempore Iubilei, vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſpectant ad Archipresbyterum eiuſdem Eccleſiæ, non autem ad Epiſcopum.*

28 *Oblata celebranti in Eccleſia, cedunt Rectori.*

29 *Oblationes, quæ ſacris Imaginibus deferuntur, an debeantur Epiſcopo, vel potius Parocho, oſtenditur, & n. 30.*

1 OBLATIONES, licèt generaliter ſumptæ importent omnes actiones, per quas quæcunque res ad diuinum cultum exhibentur, vt explicat Sot. *de iuſtit. lib. 9. q. 3. art. 1.* & ita in verbo, *oblatio*, ſit accepto, decima & primitia contineatur, vt aduertit in ſpecie Syluest. *in ſum. verb. decima, num. 2.* ſicut continentur omnia illa, quæ Deo Opt. Max. offeruntur, prout in decima patet ex illo *Gen. cap. 28.* in finalibus verbis, ibi, *decimas offeram tibi*, &c. & *Numer. cap. 18.* ibi, *decimarum oblationem*, in primitia probat text. *in cap. 1. 16. q. 7.* ibi; *offerent*, iunctis verbis præcedentibus, strictè tamen, & propriè oblationes dicuntur res illæ, quæ intuitu Religionis immediatè Deo ab hominibus abſque immolatione exhibentur, vt, ſcilicet, vel in vſum Eccleſiæ, vel in vſum miniſtrorum cedant, iuxta illud Matth. 5. *Si offers munus tuum ante Altare*, &c. & *Deuteron. cap. 23.* ibi, *non*
2 *offeres mercedem*, &c & *Malachio cap. 1.* ibi, *ſi offeratis*, &c. explicat Sot. *d. q. 3. art. 1.* Et ſic oblationum appellatione contineri quicquid fidelis offert Deo, & Eccleſiæ, *per cap. cum inter, de verb. ſignif.* docent Old. ad *conſ. 293. in fine*, Iſidor. Moſcon. *de maieſt. milit. Eccleſ. lib. 1. p. 3. cap. 3. pag. 466.* Card. Tuſch. *to. 5. lit. O. concluſ. 11. n. 1.* quos refero *in tr. de appellat. verbor. vtriuſque iuris ſignif. appellat. 172. n. 1.* quibus addo Bonac. *de legib. q. vltim. puncto vlt. n. 2. & de ſuſpenſ. omnibus in particulari, diſp. 3. quæſt. 3. puncto 6. num. 3.* ſiue ſint res nobiles, ſiue immobiles, nec refert teſtamento legentur, vel aliter donentur, *cap. quæ obligationes, cap. Clerici, 13. quæſt. 2.* Mar. Socin. *in tract. de oblation. libel. 1.* Troil. Maluat. *in ſimili tract. ferè per tot.* Azor. *inſt. moral. p. 1. lib. 7. c. 27. q. 8.* Monet. *de decim. c. 2. num. 9. & c. 3. num.*
3 *2.* Galgan. *de iure publico, lib. 3. tit. 53. n. 1.* Nam oblationum tres ſunt ſpecies: prima dicitur donatio rei inter viuos facta Deo, & Eccleſiæ: ſecunda dicitur donatio cauſa mortis, quæ fit pro animæ redemptione, & ſolet mortuarium appellari, *c. ad ij. è, 13. q. 2.* tertia dicitur vſualis, & eſt illa, quam faciunt fideles, dum offerunt ad Altare, vel ad manum Sacerdotis, *cap. cauſa, & cap. cum inter, de verbor. ſignificat.* Rebuff. *de decim. quæſtio. 1. num. 27.* Hieron Carat. *in opuſculo de iuribus Parochialib. tit. 3. n. 1.*

4 Oblationum vſus antiquiſſimus: cœperunt autem tempore Cain, & Abel, vel ſecundùm alios tempore Noë, vt *in Gen. 4. & 8.* vbi dicitur *Noë ædificauit Altare Domino, tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundis, & obtulit illa in holocauſtum ſuper Altare*, & *in lib. Numer. c. 6.* vbi habetur, quod Principes Iſraël obtulerunt munera coram Domino, ſex plauſtra tecta cum duodecim bobus, & alia quæ præcepit Dominus. Et in lege Gratiæ, dum pariter in Altari, vel Eccleſia, tempore Miſſæ, panis, oleum, vinum, mel, cera, & alia huiuſmodi offerri cõſueuerunt, antiquiſſimus quoque vſus exiſtit, vt conſtat ex Canonibus Sextæ Synodi, & *in can. 28. Trullano* declaratur, qua ratione poſſint fructus aliqui, v. g. vuæ, non vt diſtribuantur cum Euchariſtia, ſed vt benedicantur: at *can. 57.* dicitur non oportere offerre ad Altare lac, & mel, quod Suar. *de Relig. to. 1. lib. 1. de diuino cultu, c. 4. n. 2.* tantum putat propter aliquas ſuperſtitiones, quæ ex oblatione mellis, & lactis, introducerentur: & quamuis ibi Suar. nullam exprimat cauſam; exiſtimo tamen eam fuiſſe ad obuiandam multorum hæreticorum inſaniam, qui putabant materiam ſanguinis in ſacrificio eccleſiaſtico eſſe lac, contra quos definitum fuit in Conc. Bracharenſi III. celebrato circa annũ 675. cùm malum adhuc ſerperet, iterum ablatum eſt à ſacris oblationibus lac à Patribus, qui Canones Trullanos edidêre triginta plúſve annis poſt celebrationem tertij Bracharenſis.

Oblationes igitur, quæ in vſus miniſtrorum 5
reponuntur, ſunt de iure parochiali, *c. quia Sacerdotes 13. cap. Sanctorum 14. 10. q. 1.* l. *Regia Caſtellæ, tit. 19. p. 1.* & ſuper illis omnibus, quæ fiunt intra Parochiam, habet Parochus fundatam intentionem. Marc. Socin. *de oblation. libello 18. n. 6.* Troil. Maluet. *eod. tract. in 4. dub. col. 7.* Laurent. de Frãchis *in controuerſ. inter. Epiſcop. & Regular. in var. quæſt. 69.* quia illis propter Sacramentorum adminiſtrationem ſunt debitæ, Hoſt. *in ſum. tit. de Paroch. num. 3. verſ. & hæc Presbytero*, Roman. *conſ. 356. n. 2. verſ. item in oblationibus.* Ioan. Andr. *in cap. cum quæ num. 3. de præb. lib. 6.* vbi Anchar. *num. 3.* Gem. *in §. inſuper, numer. 9.* Rot. *in Hiſpalen. Parochianorum, 13. Maij, 1622. coram R. P. D. Nunar.* Vnde laicos nõ
debere recipere à Clericis oblationes, nec aliquã 6
in hoc conſuetudinem eſſe admittendam, reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi p. 4. reſol. 265. num. 5.* vbi *num. 6.* id limitat, ſi fuerit conſuetudo introducta, prout eſt in tota Italia, per quam in feſto Purificationis B. Virginis laici recipiunt oblationes candelarum benedictarum à Sacerdotibus.
Caueat tamen ſibi Parochus huiuſmodi candelas 7
benedictas tranſmittere ad ædes ſæcularium, ſed iuxta laudabilẽ, & obſeruatã ab Eccleſia vniuerſali conſuetudinẽ in Eccleſia populus eas recipere teneatur, vt cẽſuit S. Congreg. negotiis Epiſcop. & Regul. præpoſita, *in vna Fulginaten. de anno 1581.* & celebrãs, qui diſtribuit candelas, cineres, & palmas, detecto capite diſtribuere tenetur, vt cenſuit S. Rituum Cong. *ſub die 18. Iulij 1626.*

Vnde oblationes, & anniuerſaria pertinere ad 8
Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium, & non ad commendatarios, ſeu Præceptores earum, quia illa non veniunt appellatione decimarum, quæ tantùm conceduntur, & debentur Commendatariis, reſoluunt Fr. Emman. *q. regul. to. 1. q. 34. art. 7.* Didac. de la Motta *de confirm. Ordinis S. Iacobi, lib. 2. c. 1. §. 10. probat. 8. pag. 193.* nouiſſimè Hieron. Roder. *in compend. q. Regul. reſol. 15. n. 18.*

Quærit gloſſ. *verb. oblationes, in c. ſtatuimus. 16.* 9
q. 1.

q.1. an detur præceptum de ſoluendis oblationibus. In quo dubio ſecurè tenendum eſt oblationes non deberi ex præcepto, cùm id in ſacris Canonibus nuſquam appareat: nam illud *Exodi c.* 23. eſt dictum cæremoniale, & docent Card. *conſ.* 6. *ad fin. de relig. domib.* Armil. *in ſum. verb. oblatio, n.* 3. Grilenzon. *conſ.* 55. *à n.* 22. *& conſ.* 167. *n.* 27. Azor. *inſt. mor. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 7. *q.* 12. Leſſ. *de iuſt. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 6. *num.* 34. Suar. *de relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 2. *c.* 5. *n.* 2. Gabr. Pereira *de manu Regia p.* 1. *cap.* 15. *num.* 1. Gotier. *canon. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 153. Fr. Philip. de la Cruz. *de decim fol.* 107.

10 Limitatur tamen hæc reſolutio in quatuor caſibus ennmeratis à S. Thom. 2. 2. *q.* 86. *art.* 1. & à Hieron. Carat. *in opuſcul. de iuribus parech. tit.* 3. *c.* 4. & optimè ab Aloyſ. Riec. *in praxi, p.* 4. *reſ.* 295. *num.* 3. Primus eſt, cùm debentur per modum cenſus, penſionis, aut conuentionis antea factæ cum Eccleſia, Angel. *in ſum. verb. oblatio, n.* 1. Grilenzon. *d. conſ.* 167. *nu.* 28. Trullench. *d. c.* 3. *dub.* 13. *n.* 3. Secundus, cùm debentur ex teſtamento, legato, donatione, voto, &c Rebuff. *de decim. q.* 1. *num.* 24. Trullench *vbi proximè.* Fr. Philip de la Crux *citato loco.* Tertius, quando miniſtri Eccleſiæ non habent congruam ſuſtentationem. Tenetur enim Parochia ex præcepto naturali & diuino ad exhibendas oblationes Presbyteris miniſtrantibus ſpiritualia, vbi ipſi Presbyteri indigẽtes ſunt, nec habent vnde poſſint ſibi neceſſaria miniſtrare, Sot. *de Iuſti. lib.* 9. *q.* 3. *art.* 1. Gutier. *canon. lib.* 2. *cap.* 21. *numer.* 159 qui addunt prædictos Parochianos per viam excommunicationis hoc caſu compelli poſſe ad eas ſoluendas, niſi tanta inopia laborent Parochiani, quod ei ſufficienter prouidere non poſſint, quo caſu mendicus victum quærere debet ne Parochianis oneroſus exiſtat. Quartus, cùm alicubi oblationes conſuetudine ſunt introductæ: nam, vbi extaret, quòd in qui-

11 buſdã feſtiuitatibus Parochiani ſoliti ſint certas facere oblationes, illis neglectis, aut nõ præſtitis, poſſunt per Superiorem cogi ad illã conſuetudinem ſeruandam; & videtur dici de conſuetudine per decem annos recepta. Ita Nauarr. *in man. c.* 21. *n.* 19. referunt Azor. & Suar. *citatis locis*, ſubdens ipſe Suar. *num.* 7. circa tertium caſum eſſe aduertendum, obligationem, de qua ibi, verificari, quando neceſſitas miniſtrorum oritetur ex eo, quòd Parochiani non ſoluerent decimas ſufficiẽtes ad ſuſtentationem: nam, ſi ſoluerent, non daretur talis obligatio: additque *n.* 8. non currere hanc obligationem Parochianis, quando adeò pauperes, & tenues ſunt, vt non poſſint conferre ad congruam Parochi ſuſtentationem.

12 Sed circa vltimum caſum aduertendum, hanc conſuetudinem, licèt à principio voluntariam, & minimè obligatoriam, ſenſim poſſe habere vim legis, & obligare, quia acceptata eſt, & præſcripta, vt obligatoria. Ita Gutier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 140. Azor. *d. lib.* 8. *cap.* 30. aliàs 27. *q.* 12. Leſſ. *de Iuſtit. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 6. *nu.* 34. Suar. *d. cap.* 5. *n.* 12. vbi *num.* 21. & Leſſ. *num.* 39. *citato loco*, addunt ad huiuſmodi præſcriptionem ſufficere decennij tẽpus, Perez de Lara *de anniuerſar. & Capellaniis cap.* 12. *num.* 21. *cum multis ſequentib.* Et hac de re latè agit Gabr. Pereira *d. p.* 2. *cap.* 15. *ferè per tot.* vbi tamen *à nu.* 10. ad tres caſus materiam reducit Primus eſt quoad oblationes lato modo ſumptas, prout ſunt legata pia, & redditus annui, qui pro operibus piis exoluendis, & peragẽdis relinquũtur, Suar. *dict. cap.* 5. *num.* 4. hæ inquam oblationes tam reſpectu primi donantis, ſeu contrahentis, quàm ſucceſſurũ continet obligationem iuſtitiæ vt in foro contentioſo exigi poſſint, ita Gabr. Pereira *dict. cap.* 15. *n.* 10. vbi quod pro his oblationibus non agitur priuatiue in foro Eccleſiæ, ſed mixtim, ita vt præuentioni ſit locus. Secundus eſt quando oblationes fiũt reſpectu exequiarum, vel alterius operis ab illis miniſtris peragendi, qui ad illud ex officij neceſſitate nõ tenebantur, quibus ſi aliquid ex conſuetudine ſolet præſtari, exigi poteſt ſine ſimoniæ labe, vel tanquã mera ſolutio laboris accidentalis, vel ad ipſius miniſtri ſuſtentationem, non hoc caſu conſuetudinẽ non reperiri reprobatam, reſoluit Gabr. Pereira *dict. cap.* 15. *num.* 11. ſubdens, ſi petantur tales oblationes conſuetæ dari clericis pro talibus obeundis, laicos ad iudicium Eccleſiæ trahi poſſe, cum hæc omnia ſint ſpiritualibus annexa, & Eccleſię foro reſeruata. Tertius eſt quando oblationes petuntur per miniſtros, qui ratione proprij officij illa opera exhibere tenebantur, veluti quando Parochus pro mortuorum obſequiis, vel ſacramentis præſtandis aliquid prætextu conſuetudinis exigit, & hoc caſu aduertit Gabr. Pereira *d. cap.* 15. *num.* 13. quod ſi conſuetudo à pia fidelium deuotione incœpit, poſt aſſignatam Parochis congruam ſuſtentationem, adhuc ex parte offerentis vtilitas conſiderari poteſt, vt cauſa dandi ſubſiſtat, & pręſumamus voluntatem obligandi in offerente, qui ſi deſiſtat, nec velit offerre, poterit à ſuo Epiſcopo compelli, quia cunctis caſibus debeat præcedere cognitio an illa conſuetudo legitimũ habuerit initium, vt ſimoniaca, vel laudabilis iudicetur, hæc diſcuſſio eſt mere eccleſiaſtica, prout late ibi comprobat, & *à num.* 14 diſputat an laici negantes tales oblationes, nunquamque eas ſoluiſſe, vel non tantam fuiſſe obligationem ex actibus oblationum, debeat pro his pulſari in iudicio ſæculari, vel Epiſcopi?

13 Vt oblatio verè dicatur oblatio, & ſic Deo accepta, tria requirũtur, ſecundùm Panorm. *in cap. fin. de verb. ſignif.* primum, quòd offerens ſit Chriſtianus, quia Eccleſia ab infidelibus non recipit oblationes, niſi fortè damnũ paſſa ſit ab eiſdem, pro quo tamen non oblationes, ſed earum recipit æſtimationem, vt notatur, *in cap. quanto, de vſur.* ſed nec aliquid, quod fuerit oblatũ idolo, Eccleſia recipit, vt *in Concil. Eliber* eſt conſtitutum. Secundò requiritur, vt offeratur Eccleſię: nam, quod priuatæ perſonæ offertur, nõ eſt propriè oblatio, ſed donatio, aut eleemoſyna, etiamſi eccleſiaſticæ perſonæ donetur. Tertiò, vt res oblata ſit licitè, & honeſtè acquiſita, alioquin pro oblatione non recipit, *d. cap. cauſa, de verb. ſignific. cap. quia in omnibus, de vſur. cap. ex tranſmiſſa, de decim.* Illicitè autem intelligitur acquiſitum quicquid ex furto, vſuris, vel alio illicito exercitio, aut ex meretricio eſt acquiſitum: nam *Eccleſ.* 38 legitur: *Dona iniquorum non probat Altiſſimus, nec reſpicit in oblationes iniquorum, nec in multitudine ſacrificiorum eorum propitiabitur peccatis.* Hoc idem affirmat S. Auguſt. *lib. de verb. Domin. ſerm.* 35. & S. Greg. *in præf. in Iob*, ait: *Victimæ impiorum abominabiles Deo ſunt, vota iuſtorum placabilia: neque enim omnipotentis iudicio, quid, ſed à quo detur, inſpicitur: hinc ſcriptum eſt: Reſpexit Dominus ad Abel, & ad munera eius; ad Cain autem, & ad munera eius non reſpexit.*

Ideò gloſſ. *verb. dona, in cap.* 1. *diſtinct.* 90. ſeptem enumerat perſonarum genera, quibus prohibitũ eſt oblationes offerre. Primum, diffidentium fra-

ctum.*cap.oblationes 90 diſt.*Caſtro Palao *d.tract.*10.
15 *diſp.vnic.p.*18.*n.*3.Trullench *d.dub.* 13.*num* 1.Se-
cundum pauperes opprimentium, *d.c.*2 Fuſc.*de*
*viſitat.lib.*1.*c.*24.*à n.*19.S.Thom.2.2.*qu* 86.*art* 3.
Suar.*de Relig.tom.*1.*lib.*1.*de diuino cultu,c.*7 *à n.*4.
vbi *n.*10.intelligit de oblationibus tantùm, quæ
16 fiunt ad Altare.Tertium ſacrilegiorum, *cap.diuino*
17 12.*quaſt.*2. Quartum extrahentium ſeruos ſuos
ab Eccleſia,ad quam confugerant, *cap.miror.* 17.
*quaſt.*3.Gambacurt.*de immunit. Eccleſ.lib.*8.*cap* 1.
*num.*10.Ludou.Correa *in repet.cap.inter alia,de im-*
munitate Eccleſ. p. 4. *numer.*7. *prope fin. verſ.quinta*
18 Quintum raptorum,*cap.ſuper,de raptorib.* Suar.*de*
*relig.tom.*1.*tract.*2.*lib.*1.*cap.*6.*num* 6.Sextum vſu-
rariorum,*cap.quia in omnibus,de vſur.*Suar.*tom.*5.*de*
*cenſur.diſputat.*31.*ſect.*2.*num.* 7.Valer.Reginald.*in*
praxi fori pœnit.lib. 23.*numer.* 95.Azor.*inſtit.moral.*
*p.*1.*lib.*7.*cap.*38.*alias* 27.*quaſ.vlt.* qui intelligunt
de oblationibus, quæ fiunt in Altari ad offerto-
rium Miſſæ, Squillante *de obligat.Cleric.p.*4.*nu.*90.
nouiſſimè Bonacin.*de ſuſpenſionibus omnibus in par-*
19 *ticulari.diſputat.*3.*quaſt.*3.*puncto* 6 Septimum pœ-
nitentium,*cap eos, quos, de conſecr. diſt.*4 vbi addi-
to: hanc pœnam extendi non debere,niſi quate-
nus reperitur delictum,quòd idem eſt,ac non ex-
tendi debere ad alios caſus, etiamſi ſimiles eſſe
videantur,Sylueſt.*verb.decima,n.*8.

20 Sentit eadem gloſ.*d.verb.dona*,publicans mere-
trices nõ poſſe oblationes offerre:quia eas recipi
prohibentur *Deuteron.*23.*n.*17 & admittit S Th.
2.2 *quaſt.*86.*art.*1.*ad* 1 dum ait in veteri Lege ta-
les oblationes propter immũditiam prohiberi:in
noua autem Lege propter ſcandalum,& ſimiliter
*quaſt.*32 *art.*7.*ad* 2.eandem reddit rationem,tum
propter ſcandalum,tum propter reuerentiam,&
ideò Suar.*d.cap.*6.*num.*8.docet, ſecluſo ſcandalo,
bene poſſe Eccleſiam oblationes meretricum ac-
cipere,vt etiã aliorũ peccatorũ, licèt publici ſint,
dummodo ſcandalum nõ detur,nec ipſorum ob-
lata ita malè parta ſint, vt veris dominis reſtitui
debeãt,aut aliis operibus charitatis ſint obnoxia,
puta ſuſtentationi patrũm,filiorum, &c.de qui-
bus idem Suar.*d c* 6.*num.*6.*&* 7.

21 Videtur hanc prohibitionem ex parte offerẽtis
eſſe pro oblationibus ſpontaneis tantùm,de qui-
bus Amos *cap.*4.*num* 5. ibi.*vocate oblationes volun-*
tarias,& *Numer.cap.*29.*numer.* 39.& *Deuteron.*16.
*num.*10.alioquin ſuprà enumerati mercedem re-
ciperent de ſua iniquitate, vt gloſſ. Archidiac.&
Turrecrem.*n.*2.ſuſtinent *in d.cap.*2.At Suar.*d.c.*6.
*num.*10.*cum ſeqq.*meritò pro omnibus eſſe intel-
git,ſubditque eas in Eccleſia inter Miſſarũ ſolem-
nia recipiendas non eſſe,vt tales peccatores con-
fundantur,licèt tamen oblationes debitæ ad ſu-
ſtentationẽ exigi poſſint,& compelli Parochiani,
vt eas tradant extra Eccleſiam;quia modus,& lo-
cus vbi offeruntur,eſt valdè accidentarius:& pro-
bat ex *c quanto,de vſur.* addit verò pretium obla-
tionum,quæ ex conſuetudine debentur,ſed non
ad ſuſtentationem,accipi poſſe ab iis peccatori-
bus extra Eccleſiam,ſed non exigi.

Oblationes factę alicui Capellę in Eccleſia exi-
22 ſtenti,non Capellano,ſed Eccleſiæ,& Rectori de-
bentur,Felin.*in c dilectus,nu.*1.*de offic. ordin.* Socin.
*de obl. libel.*18 *quaſt.fin.*niſi appareat relictum eſ-
ſe intuitu ipſius Capellæ,non Eccleſię,Marc. An-
ton Genoenſ.*in pract. Archiepiſcop.Neapol cap.*72.
numer. 14. Aloyſ.Ricc.*in praxi,part.*4.*reſolut.*296.
numer 1 Hieron. Carat. *in opuſc de iuribus paroch.*
tital. 3. *cap.*9. vbi ſubdit, quòd in dubio obla-
23 tiones,quæ fiunt in aliquo Altari, præſumuntur 24
fieri intuitu Eccleſiæ.Sic etiam oblationes, quæ
fiunt in Capella,vel Oratorio ſito intra Parochię
fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali adiudi-
cari debere, reſoluunt Troill. Maluet. *de oblat.*
*dub.*4 *num.*29 Mar. Socin. *eod. tractat. dict. libell.*
18.*num.*9.*&* 10. Franc. Marc. *Delphin. deciſ.*36.5.
*num.*2.*part.*2.Rebuff. *de decim.quaſt.*1.*num.*29.Fer-
ret.*conſil.*143. *numero* 4. Rip *de oblation.Eccleſ. re-*
*ſponſ.*1.*num.*2.*cum ſeq.*Decian.*conſil.*16.*num.*8.*lib.*2.
Borgnin.*deciſ.*17.*num.*71.*part.*2. *Pedem. deciſ.* 99.
*num.*2.Gutier.*canon.lib.*2.*cap* 22.*num.* 539. Franc.
Leo *in theſauro fori eccleſ.part.*2.*cap.*18.*num.* 19. *&*
32 Mar.Antonio.*variar.reſolut.lib.* 1 *reſolut.* 112,
caſu 2. Hieronym. Carat. *dict. tit.*3.*cap.*10. Rota
deciſ 256.*part.*1.*recent.* Adeò vt procedat, etiamſi 25
oblationes fierent in Capellis, vbi erecta eſſent
diſtincta beneficia:quia nihilominus Parochiali,
& Parocho, non Capellis, & Beneficiatis cede-
rent,Abb.*in d.cap.paſtoralis,num.*2. Socin. *d. libell.*
58.*num.*10.Fuſc.*de viſitat.lib.*1 *c.*14.*n.*12. Maluet.
*d. dub.*4.*num.*29.Rota *deciſ.*308.*num.*1.*part.* 2. *re-*
*cent.& in Hiſpalen.Primitiarum,*3.*Maij* 1621. *co-*
ram R.P.D.Nauarro. Addit Carat.*d.tit.*3.*cap* 11. 26
oblationes factas imagini depictæ in pariete do-
mus alicuius perſonæ priuatæ,Parochiali quæri,
intra cuius fines ſitus eſt paries, niſi offerens ob-
tuliſſet contemplatione domini domus,putà ſi ta-
lis eſſet pauper,vel offerens ſciret dominũ domus
ex conſuetudine cõuertere oblationes in ſuas ne-
ceſſitates,vel impios vſus: additque non obſtare
cap. hanc conſuetudinem 11. *quaſt.*1.qui loquitur de
oblatis in Eccleſia,non in loco profano.

Oblationes,quæ fiunt tempore Iubilæi, vel an- 27
no Sancto in Eccleſia Cathedrali ſpectant ad Ar-
chipreſbyterum eiuſdem Eccleſiæ, non autem ad
Epiſcopum: nam, cùm Archipresbyter habeat
curam animarum,& Sacramentorum adminiſtra-
tionem,habet per conſequens de Iure communi
fundatã intentionem in omnibus oblationibus,
idque priuatiuè ad Epiſcopum vt per Abb.*in cap.*
*quoniam notab.*1.*de decim.*Maluet *de Oblation. dub.*
4.*n.*401.Ferret *conſ.*143.*nu.*4 Hieron. Carat. *dict.*
*tit.*3.*cap.*12.Aloyſ Ricc.*d.reſolut.*296.*num.*6. Rot.
in Beneuentana ſcolij 2.*Decembris*,1585. *corã Ora-*
*no.*quam citat Bellet.*diſquiſit.clerical.part.* 1. *tit. de*
bonis Clericor.§.3.*num.*19. vbi *num.*50. refert plu-
ra, quæ veniunt oblationis nomine. Oblata ce- 28
lebranti in Eccleſia cedunt Rectori,Hieron Ca-
rat.*d.tit.*3. *cap.*13.*in princip.* vbi in fine reſoluit,
quòd oblationes, quæ fiunt in Miſſa de ſponſo,
quæ celebratur à Parocho in aliena Parochia,de-
bent eſſe celebrantis, cùm eius contemplatione
dentur.

Quæſtio eſt dubia, an oblationes, quæ ſacris 29
Imaginibus deferuntur,debeantur Epiſcopo, vel
Parocho.Et multi partes Epiſcoporum tuetur, vt
Angel.*in diſput.*incip.*In reſ igẽtes,in* 2.*dub* Maluet.
de oblat.in 4.*dub.num.*14.Petr.de Vbald. *de Canoni-*
*ca portione,c.*4.*q.*16.refert Decian.*conſ.*16.*ſub n.* 7.
*lib.*2 Attamẽ verior,& hodie receptiſſima eſt ſen-
tentia quòd,ſiue in parochiali poſitæ ſint huiuſ-
modi Imagines ſacræ, ſiue extra, intra tamen
limites Parochiæ, habet fundatam intentionem
Parochus ſuper omnibus obuentionibus contin-
gentibus intra limites ſuæ Parochiæ, & ad eum
ſpectat, vrgéoſque eſt text. *in cap. paſtoralis*, &
ibi Canoniſtæ, *de his,quæ fiunt à Prælat.ſine conſenſu*
Cap.& tex.*in cap.hanc.*10.*quaſt.*1.*& in cap. dilectus,*
de offic.Ordin. vbi Abb.*num.* 4. qui ſubdit *in verſ.*
quoad

quod primam. Epiſcopo ſolùm debeti oblatinnes, quando ſacræ Imagines reperiontur extra nmnem Parochiam, Felin *ibidem in princip.* & *n.3.* & Abb. *in c. quoniam, n.1. de decim.* vbi ſignanter, quòd ſpectant ad Parochum, & non ad Epiſcopum, Capell. Thol. *dec.* 483. Ferret. *conſ.* 143. qui benè diſtinguit *n.2.3.* & 4. Aznr. *inſtit. moral. p.1. lib.7. c.38. quaſ.13.* Decian. qui fusè pro Parocho contra Epiſcopum in his oblationibus, quæ iconi Sanctiſſimi Crucifixi offerebantur, conſuluit *d. conſ. 16. per tot. lib.2.* Gutier. *Canō. quaſt. lib.2 c.21. n.162.* Mateſc. *variar. reſolut. libr.1. c.42. n.6.7.* & S.Bellet. *diſquiſit. cleric. par. 1. tit. de bonis Cleric. §.3. n.3.* & 6. Aloyſ Ricc. *in deciſion. Curia Ar. hiep. Neapol. par 4. dec.170. n.7.* me citato Truilench *d. lib. 3. c.3. dub. 13. n* 8. Marc. Anton. Genueuſ. *in practicab. eccleſ. q. 130.* & hanc eandem opinionem videtur amplcaus S.Thom. *2. 2. qu. 86. art. 2 præſertim in reſp. ad 2. argum.* & eapreſsè ſequota eſt Rot *in Aquilana nullitatis erectionis, 10. Decembris, 1610. coram R. R. D meo Pirouano.* quæ eſt *deciſ. 256. p.1. recent.* & *in Beneuentana ſpolij 2. Decembris 1585.* & *eodem die 1587 coram Orano,* vbi dictum fuit oblationes factas in Eccleſia Cathedrali ſpectare non ad Epiſcopum, ſed ad Archipresbyterum, qui curam onimatum ibi exercebat: & idem reſpondit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Interpretum Concilij Tridenr. *in vna Cauen.* Ius enim vniuerſale habet Parochus intra limites ſuæ Parochiæ, mediúſque eſt inter Deum, & populum; vnde quemadmodum dogmata, & Sacramenta, quæ proueniunt à Deo, eahibet populo; ita vice verſa eahibet Deo ea, quæ ſunt populi, nempe, preces, & oblationes, & qui Altari ſeruiunt, de Altari participant, vt egregiè ratiocinatur S. Th. *d. art. 2.*

30 Et quamuis hæc concluſio ſibi locum vendicet, niſi oblationes in certum vſum ex piorum offerentium voluntate fuerint deſtinatæ; in dubio enim ſolummodò ſpectant ad Parochum tat, quoties à Fidelibus præſtantur ad certum finem, p.o Miſſis, ſcilicet, & fabrica, tunc ad Parochum nullo modo ſpectant, & voluntas eorum, qui eleemoſynam, ſeu oblationes dederunt, præcisè ſeruari debet, vt præcitati Doctores monent, & præſertim adden. ad Capell. Tholoſ. *d deciſ.* 483. Mareſcot. *d. c.42. num. 1. lib.2.* Aloyſ. Ricc. *d. dec.170. num.1* Rot. *in Bracharen. Oblationum. 17. Decembris 1612. coram Card. Pamphilio iun.* Attamen aduertendum eſt, quòd non habet quidem fundatam intentionem Parochus ad effectum, vt hoc caſu oblationes conuertat in proprium, cùm debeant in vſum à largientibus deſtinatum erogari. Verùm adminiſtratio harum oblationum, etiam tali caſu, ad Parochum videtur ſpectare ex eodē iure Parochialitatis, & qua ratione oblationes ſpectant ad Parochum, niſi fuerint in determinatum vſum datæ, eadem, imò & maiori ratione ad eundem Parochum ſpectat ſaltem adminiſtratio oblationum, quoties in certam cauſam ſunt erogandæ; cùm & & regulariter de iſtis oblationibus Parochus debeat eſſe fidelis adminiſtrator, ac diſpenſator, partim conuertēdo in proprium vſum, partim erogando in iis, quæ concernunt cultum diuinum, & partim ad pauperum inopam ſubleuandam, vt per S. Thom. *loco prææilegato,* & de harum oblationum diſtributione idem ſancitum fuit *in c. Vulterana,* & *in cap. quatuor. 12. q.2.* & quòd huiuſmodi oblationum ſolus Parochus habeat adminiſtrationem, dixit Abb. *in c. poſtulaſtis, n.2. verſ. adminiſtrationem autem, de his, quæ fiunt à Prel. ſine conſ. Cap.* & Ferret *d. conſil. 143 numer. 4 verſ.* & *quod.* Plurimùm tamen admittendam eſſe conſuetudinem in hac materia Oblationum, tradunt omnes, vt per Mar. Socin *de oblat. lib 16. numer. 17. 18.* & *26.* Maluet. *eod. tract. p.4. n. 61.* Ferret. *conſil. 278* Decian. *d. conſil. 16. num.1.* Aloyſ. Ricc. *d. deciſ. 170. n.2.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 395. n. 25.* Et ea Theologis admittit Sot. *de iuſtit. lib.2. q. 3. art.2. verſic. quicquid.* Ita eleganter Rot. *in Lunen. Sarzanen. oblationum. 8. Februarij, 1627. coram R.P. D. Merlino.* 31

In pleriſque diœceſibus Regni Portogaliæ, & alibi viget antiqua conſuetudo vt ea bonis & rebus à defuncto relictis debeatur, ac danda ſit Parocho melior veſtis, ſiue ſupellex, aut vas aliquod argenteum, ſeu alia res mobilis, quam ipſe Parochus elegerit, pro cuius conſuetudinis validitate pugnāt Caſſador. *dec. vnic. de conſuet. in princ.* Cou. *var lib 1. c.17. n.3. verſ. ſic ſanè.* latè Gutier. *canonic. lib.2. c.21. n.160.* vbi *n.161.* idem procedere ait, ac ſeruandom eſſe in veſte ſciſſa Parochiani decedentis exiſtentis penes ſartorem nōdum ſita, nec completa electa vigore dictæ conſuetudinis à Rectore Eccleſiæ Parochialis. Hoc ius Parochi ad meliorem ſupellectilem defuncti luctuoſa vocatur apud noſtros Luſitanos, quia ex luctu ob mortem defuncti eaigitur, ſiue defertur in prædicta conſuetudine; quamuis propriùs ab effectu poſſit vocari gaudioſa eam habere debentibus, vt aduertit Gutier. *d. c. 21. n.161. in fine,* qui affirmat luctuoſam quoque vocari apud ſuos Ciuitatenſes, de qua dixi aliqua ſuprà *hoc eodem lib. cap.19. n. 10.* & *de officio* & *poteſt. Epiſcopi, part.3. alleg. 83. num.6.* 32

CAPVT. XXIV.

De Quarta parochiali, ſeu Canonica portione.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio inducta eſt iure Canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Parochianis.*

2 *Canonica portio de iure eſt quarta, & poteſt induci per conſuetudinem, quòd ſit medietas, vel tertia, & quæ conſuetudo in hoc attendenda ſit oſtenditur.*

3 *Eccleſia illa, apud quam defunctus fuerit ſepultus, tenetur partem eorum, quæ ille pro anima ſua eidem Eccleſiæ relinquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat.*

4 *Religioſi omnes, etiam Mendicantes, tenentur ſoluere quartam funeralem, quando quis elegit ſepulturam apud ſuas Eccleſias: & quid apud Eccleſias Monialium ibid. n.5.*

6 *Quarta funeralis ſemper pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur.*

7 *Quartam funeralem ſoluere non tenentur Religioſi, ſeu alij, qui ſunt exempti à ſolutione quartæ per priuilegia conceſſa ab habente poteſtatem.*

8 Clem. dudum, de ſepult. *debet ſpecialiter derogari, non autem generaliter, vbi Religioſi eximuntur à ſolutione quartæ funeralis.*

9 Commu

9 *Communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præiudicialia.*

10 *Clauſ.* Salua iuſtitia Eccleſiarum Parochialiũ, *appoſita in priuilegio ſpecialiter derogante* Clem. dudum. de ſepult. *non efficit, quin per talia priuilegia non concedatur exemptio à ſolutione quartæ funeralis.*

11 *Priuilegia habentes non ſoluendi quartam funeralem, ſi licentiam obtinuerint ædificandi aliquod Monaſterium cum conditione, vt ædificaretur ſine præiudicio iurium Eccleſiarum Parochialium, à ſolutione eiuſdem quartæ non eximuntur.*

12 *Regulares, qui 40. annis ante confirmationem Concilij erant ſoliti ſoluere quartam Parocho, vel Epiſcopo, iam etiam poſt Concil. tenentur ſoluere, licèt ex priuilegio ſoluere non tenerentur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis.*

13 *Regulares non tenentur ad ſolutionem quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra, & ſunt exempti per priuilegia.*

14 *Conſtitutio Pij V.* Etſi Mendicantium, *fuit per Gregorium XIII. redacta ad terminos Concilij, non autem reuocata.*

15 *Eccleſiæ, vel Monaſteria ædificata 40. annis ante Concilij confirmationem, quæ non erant ſolita ſoluere quartam funeralem, ad illam etiam poſt Concil. non tenentur.*

16 *Quarta funeralis vſque ad quartam excluſiuè poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo: at conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabilis requiritur, vt præſcribatur infra quartam, vel vt nihil debeatur.*

17 *Quartam funeralium tenentur hæredes mortuorum ſoluere Parocho.*

18 *Parochianus, quando elegit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquiualens reliquit propria, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ relinquit Eccleſiæ extraneæ oſtenditur.*

19 *Quarta funeralis debetur Eccleſiæ in qua Parochianus conſueuit audire diuina, & recipere Sacramenta.*

20 *Rectoribus Parochialium de Iure debetur quarta funeralis.*

21 *Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, debetur quarta funeralis, ſi nullus adeſſet Rector.*

22 *Cathedrali Eccleſiæ debetur quarta funeralis, vel præſcriptione, vel ex eo, quòd illã ſibi reſeruauit, quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis.*

23 *Quarta funeralis non debetur Parocho, intra cuius fines viator deceſſit, ſtante conſuetudine in ciuitate, quòd ius ſepeliendi peregrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem.*

24 *Parochianus, ſi in vna Eccleſia ſolet audire Miſſam, in altera verò recipere Sacramenta, Canonica portio debetur ei, à quo recipit Sacramenta.*

25 *Quarta funeralis quando non conſtat ex conſuetudine, vel alia ratione, cui debeatur, Epiſcopone, vel Parocho, in hoc dubio præfertur Parochus.*

26 *Quarta funeralis debetur Parochiæ, vbi quis habet domicilium, licet obierit defunctus in villa, ad quam ſe contulerat animo redeundi.*

27 *Quarta funeralis ſuæ Parochiali Eccleſiæ debetur, etiamſi quis ægrotus ad aliam deferri ſe feceri, & ibi mortuus fuerit.*

28 *Quartam funeralem Eccleſiæ Parochiali debet, qui in ægritudine conſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia tranſtulerit, ſecus ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſiæ dederit.*

29 *Sepultura electa apud Eccleſiam, vbi defuncti Maiores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſueuit audire diuina, & recipere Sacramenta.*

30 *Parochialis Eccleſia culpa Parochi interdicta, ſi in alia eius Parochianus ſepeliatur, nihil percipit de iis, quæ occaſione illius ſepulturæ obuenerunt.*

31 *Defunctus, ſi, dum vixit, elegit ſepulturam in alia Eccleſia, priuſquam Parochialis eſſet interdicta, huiuſmodi ſequens interdictum non tollit quartam Parochialem, quæ antea deberi cœperat.*

32 *Parochus quartam funeralium quâ actione petere poſſit, oſtenditur.*

33 *Renunciatio Canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius eſt valoris.*

34 *Compoſitiones, & pacta ſuper iuribus Parochialibus facta inter Prælatos Conuentuales, & Parochos, quando ſint valida, oſtenditur.*

35 *Renunciare iuri quæſito de non ſoluendo quartam, quando per vnum, vel binos actus contrarios cenſeantur Religioſi, oſtenditur.*

36 *Quarta funeralis debetur de omnibus, quæ obueniunt ratione funeris.*

37 *Funeralia dicuntur, quæ ratione ſepulturæ obueniunt, & quæcunque occaſione funeris ad Eccleſiam perueniunt, & ea, quæ cum funere portantur.*

38 *Quarta funeralis debetur Parocho ex funeralibus ſequenti die poſt funus ſolenniori pompa factis.*

39 *Quarta funeralis non debetur Parocho de candelis, quas Fratres, & alij Presbyteri in funeralibus præ manibus deportare ſoleat.*

40 *Intorſitiorum, ſeu cereorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quarta funeralis Parocho minimè debetur.*

41 *Quarta funeralis debetur de candelis, ſiu cereis accenſis, quæ circa Crucem, & cadauer deferuntur.*

42 *Intorſitia, cerei, & candelæ, quæ per viam deferuntur, & circa cadauer accenduntur, ſunt diuidenda pro æquali portione inter Parochum defuncti, & illum, ad cuius Eccleſiam defunctus defertur.*

43 *Quarta funeralis debetur de illis, quæ dantur pro Miſſis dicendis.*

44 *Quarta funeralis debetur de armis, liberis, banderiis, talcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur, niſi aliter ſit ex conſuetudine, vel priuilegio.*

45 *Quarta funeralis non debetur de illis, quæ offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis, v.g. tempore interdicti ſepelitur.*

46 *Quarta funeralis an, & quando debeatur de illis, quæ offeruntur in funere alicuius Nouitij, oſtenditur.*

47 *Quarta funeralis non debetur de legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro fabrica, ornamentis cereis,*

Digitized by Google

ceræis,luminaribus, & anniuerſario poſt ſextum diem.

48 *Canonica portio debet ſolui de rebus quomodolibet donatis,ſeu relictis,ſiue ſit donatum vni ex Regularibus,ſiue toti Monaſterio.*

49 *Quarta funeralis non debetur de veſtibus non datis pauperibus.*

50 *Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ iure iuſtum ionis relinquuntur Monaſteriis, ſiue aliis piis locis,non verò de iis,quæ teſtator in pios vſus iuſſit diſtribui.*

51 *Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam,ſi relinquantur ratione loci, non autem ratione perſonæ,neque in fraudem.*

52 *Quarta funeralis non debetur ex legatis factis Monaſterio, quòd ſit exemptum per priuilegium, & ex legatis factis Eccleſiæ, in qua teſtator non ſepelitur, & ex legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, ornamentis, cereis, luminaribus, anniuerſario poſt ſextum diem,&ex legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica.*

1 CANONICA portio, quæ ab aliis Quarta Parochialis dicitur, inducta eſt Iure Canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Parochianis, id eſt, propter onus,quod in eorum adminiſtratione ſubit,*c. 1. & cap.relatum,cap.de his,de ſepult.*Nouar.*forenſ.q.22. num.8.tom.2.* Aloyſ Ricc.*in praxi,par.4.reſol. 299. num.1.& 2.*Hieron.Roderic.*in compend.quæſt.Regul.tr.reſol.18.num 1.* Eſt illa portio quæ debetur Parocho ex omnibus,quę obueniunt ratione funeris alteri Eccleſiæ vbi eius Parochianus ſepelitur,Alphonſ de Leone *de offic.Capellani. 1. q.5. ſoll 8.n.96.*

2 De Iure eſt quarta,*cap.cum ſuper, de ſepultur.Clem.dudum,eod.tit.*poteſt tamen induci per conſuetudinem,quòd ſit medietas,vel tertia,*cap. antiquos.10.q.1.& c.certificari,de ſepultur.* Bald.*lib. 4.conſ.70* Lap.*de Canonica portione, cap. 1.num.4.* Iul.Lanor.*var.lucub tom.1.tit.2.cap.17.ex num.4.* Card.Tuſch.*lit.Q.concl.23.*Vgolin. *de officio Epiſcopi,c.17.*. Hieron Roder.*vbi ſupr.*Quæ cōſuetudo debet eſſe rationabilis,& legitimè præſcripta ſpatio 40 annorum; quod intelligitur de quarta non expreſſa à Iure:ſi verò ſit expreſſa à Iure,ſufficit conſuetudo, etiam non præſcripta, Petr.de Vbaldis *de Canon.port.p.2 cap. 5.* Ludou. Miranda *in man.Prel.tom.2.q.48.art.5.concl.1.* vbi intelligit neceſſarium tempus illud quadraginta annorum ad hoc,vt valeat conſuetudo, quòd detur Epiſcopo,vel Eccleſiæ Parochiali vltra dimidiam partem;vt putà quòd dentur duæ partes ex tribus, vel quòd detur citra quartam partem, id eſt,minùs quarta pars: at verò ad hoc, vt detur infra dimidiam, vel quartam partem, non eſt neceſſum, quòd huiuſmodi conſuetudo ſit præſcripta ſupradicto 40.annorum numero; ſed ſufficit numerus decem annorum,Iul. Lanor.*loco proximè citato*,vbi *à numero* 8.poſt Sebaſt. Medic. *de ſepultur.quæſt.n.7*,aduertit,quòd quando in Eccleſia Parochiali non eſt certa conſuetudo,quantum exigat,tunc ea ſeruari debebit, quæ viget in Eccleſia, cui legatur: ſi verò in Eccleſia Parochiali eſt vna conſuetudo, & in Eccleſia, cui legatur, eſt altera, tunc inſpicietur conſuetudo Eccleſiæ Parochialis, quæ prætendit titulum oneroſum propter adminiſtrationem curæ: ſed Eccleſia, cui legatur, prætendit titulum lucratiuum, & duobus titulis concurrentibus potior eſt conditio tituli oneroſi, quàm lucratiui. Si denique nulla eſt conſuetudo Parochiali in Eccleſia,nulla in Eccleſia legataria, ſed in aliis Eccleſiis einſdem diœceſis eſt aliqua conſuetudo, tunc ſi eſt vniformis, debet ſeruari; ſi difformis, ſeruabitur, quæ eſt magis conformis iuri communi.

A quo debeatur Quarta Parochialis?

Ne Parochialium Eccleſiarum Rectores, quibus cura incumbit animarum, debitis fraudentur ſubſidiis,ſtatutum fuit *in cap. 1. de ſepultur.& in Clem.dudum,eod.tit.*vt Eccleſia illa,apud quam talis fuerit ſepultus, teneatur partem eorum, quæ defunctus pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit,Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat.Ita docent Læl.Zech. *de Republ.eccleſ.cap.28.de Parochis, numer.18.* Menoch.*de præſumpt.lib.1.præſumpt.109. num. 56.*Fr. Emman.*quæſt.regul.tom.1.q.39. art.2. in princ.* Fr. Archang.Caraccia *in tract. de quarta funeral. cap. 1.*Ludou.Miranda *in man.Prælat.tom. 1. quæſt.48. art.10.concl.1.*Iul.Lauor.*var.lucubrat. tom. 1.tit.2. c.17.n.33.* 3

Amplia,vt omnes Religioſi,etiam Mendicantes,teneantur ſoluere huiuſmodi quartam quando quis elegit ſepulturam apud ſuas Eccleſias, *d. Clement. dudum, §. verum.* Ioan. Maria Nouat.*in lucerna Regul.tr. verb. Quarta, in princ.* Vt de Fratribus B Mariæ de Victoria Ordinis Minimorum S.Franciſci de Paula dixit Rot.*in Granaten.quarta funeralium, 21.Maij.1640.coram bonæ mem.Card.Caualeria,*inter eius impreſſas *deciſ. 101.* & quamuis Azor.*d.part. 2. lib. 9. cap. 13. quæſtio.5. §. inſuper*, crediderit id non extendi, quando quis elegit ſepulturam apud Monaſteria ſeu Eccleſias Monialium Ordinis Minorum, & Prædicatorum, ibique de facto ſepelitur, quia,inquit,*d.Clement.dudum*, loquens de Fratribus,cùm ſit pœnalis, non eſt extendenda, ſed reſtringenda: tamen hoc nullo Iure probatur poſt Concilium Trident.*d.cap.13.*cùm in illo generaliter in quibuſcunque locis piis, ac Monaſteriis, vbi ſolita eſſet perſolui,id obſeruari precipiatur;vnde, quantum ad hoc, conſuetudini loci ſtandum eſſe omninò cenſeo,idque innuere videntur illa verba Tridentini, *ſolita eſſe perſolui*, ideóque id abſolutè tenet Portel.*l.verb. Canonica portio,numero* 8 referens quandam Bullam Pij V.vbi expreſsè ſit mentio de Monialibus, & earum Monaſteriis, & declarat Pontifex non deberi quartam, ſeu portionem Canonicam de Miſſis,& aliis relictis Fratribus, & Monialibus, ac earum Monaſteriis,refert & ſequitur Hieron. Roderic.*in compend.quæſt Regul.reſol.18. numer.17.* Et iſtam quartam ita Eccleſiæ Parochiali deberi,vt electio ſepulturę in aliquo Monaſterio nulla ſit, ſi Parocho non relinquatur quarta exiſtimauit Hoſt.*in ſum. de ſepult. § apud quam Eccleſiam,verſ.vel non reddatur.* Sed contrarium eſt verius,quia ſemper debetur quarta, & pro relicta cenſetur,etiamſi id non exprimatur,Abb. *in cap. de his.in 2.not.de ſepultur.*Greg.Lap.*l.5.verſ.ò ſi nō dexaſen.tit.13.par.1* Fr Emman.*d.quæſt. 39. art. 6.* Miranda *vbi ſuprà,art.11.*Hieronym Roder.*d.reſol.18.n.7.* 4 5 6

Limita primò in Religioſis,ſeu aliis, qui ſunt 7
exempti

exempti à ſolutione quartæ per priuilegia conceſſa ab habente poteſtatem, Fr. Emman. *d. q. 39. art. 2.* Nauar. *d. verb. quarta n. 2.* Archangel Caraccia *de quarta funerali, cap. 1.* Gutier *de iuram. confirm. p. 2. cap. 4. n. 4* vbi loquitur de Bulla Pij V. & de Patribus Theatinis Clericis Regularibus dixit. Rot. *in d. Licien. quarta funeralis, 15. Ianuarij, 1618. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*; & de Fratribus Prædicatoribus *in Hiſpalen. quarta funeralium 4. Iunij, 1590. coram bonæ mem. Card. Pamphilio ſen.* de quibus etiam Steph. Gratian *diſcept. forenſ. c. 925. à princ.*

8 Declara hanc limitationem procedere, dummodo per priuilegia fuerit ſpecialiter derogatum *d. Clem. dudum, de ſepult.* non autem generaliter; Rot *in d. Granaten. quarta funeralium*, per *cap. ex parte. de capellis Monach* Rot *dec. 162. p. 1. diuerſ.* de qua te bene Petr. de Vbaldis *de Canon. paroch. c. 6. n. 8.* vbi quòd *dicta Clem. dudum*, derogatur etiam per clauſulas generales, ſi conſtet de voluntate Principis derogare volentis, omnibus in contrarium obſtantibus.

9 Ita autem eſt neceſſarium, vt derogetur *dicta Clem. dudum*, vt ſi in aliquibus priuilegiis conceſſis, v.g. Prædicatoribus, fuerit *dicta Clem* ſpecialiter derogatum, & hæc eadem priuilegia fuerint communicata Religioni Sancti Franciſci de Paula, non communicetur, nec extendatur dicta derogatio in fauorem Religionis Sancti Franciſci de Paola, vt in his terminis fuit tentum *in d. Granaten. quarta funeralium, & in Valliſoletana quarta funeralis, 19. Aprilis, 1606. coram Iuſto*: quia communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præiudicialia.

10 Et licèt huic *Clem.* per aliquod priuilegium ſit ſpecialiter derogatum; ſi tamen fuit appoſita clauſ. *Salua iuſtitia Eccleſiarum Parochialium*, non cenſetur Pontifex per talia priuilegia conceſſiſſe exemptionem, ita vt non teneatur ſoluere quartam funeralem, Rot. *in d. Valliſoletana quarta funeralis.* Contrarium tamen tenebat Reuerendiſſ. D. Coccinus in ſuo voto, quia ſtante ſpecifica derogatione *dictæ Clement. dudum*, hæc clauſula debet intelligi quoad alia, non quoad expreſſa, aliàs priuilegium inſeruiret de nouo, & hoc credo verius: quia, licèt priuilegia debeant ſtrictè interpretari, non tamen ita debent intelligi, vt deſtruantur.

11 Sublimita, vt non procedat, quando habentes huiuſmodi priuilegia, habuerunt licentiam ædificandi aliquod Monaſterium, cum conditione, vt ædificaretur ſine præiudicio iurium Eccleſiarũ Parochialium, Rot *in d. Granaten. quarta funeralium, 31. Maij, 1610 coram bon. mem. Cardin. Caualerio*, inter eius impreſſas *dec.* ... quia hæc conditio eſt valida, cùm res ad ſuam naturam redeat, *c. 1. & vlt. de pactis, in 6. c. ab exordio, 35. diſt.*

12 Secundò limita, vt non procedat in Regularibus, qui 40. annis ante confirmationem Concilij, erant ſoliti ſoluere quartam Parocho, vel Epiſcopo: hi enim etiam poſt Concilium tenentur ſoluere eandem quartam Epiſcopo, vel Parocho, licèt ex priuilegio hæc quarta non ſolueretur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis, vel locis, Rot. *in d. Valliſoletana quarta funeralis, 19. Aprilis, 1606. coram Iuſto, & in d. Licien. quarta funeralis, 15. Ianuarij. 1618. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano* & clara ſunt verba Concilij Trid. *ſeſſ. 25. de reform. c. 13* quæ ſequuntur: *Decernit ſancta Synodus, vt quibuſcunque in locis iam ante annos 40. quarta, quæ funeralium dicitur, Cathedrali, aut Parochiali Eccleſia ſoluta eſſet perſolui, ac poſtea fuerit ex quocunque priuilegio aliis Monaſteriis, Hoſpitalibus, aut quibuſcunque locis piis conceſſa, eadem poſt hac integro iure, & eadem portione, qua antea ſolebat, Cathedrali, ſeu Parochiali Eccleſia perſoluatur, non obſtantibus conceſſionibus, gratiis. &c.*

Ex hac ſecunda limitatione colligitur illos 13
Regulares nõ teneri ad ſolutionem quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra, & ſunt exempti per priuilegia, vt cenſuit S. Congreg. Concilij *ad d. cap. 13* Rot. *in d. Licien.* Fr. Archang. Caraccia *d. cap. 1. fol. 20. §. nec ſacri Concilij.* Fr Hieron. Roderic *in compend. quaſt. regular. reſol 18. num. 2.* & declarauit Pius V. *Conſtit. ſua* incip. *Etſi Mendicantium 17. Kalend. Iulij 1567.* vt refert Caracc. *loco citato*, & Gutier. *de iuram. confirm. p. 1. cap. 4. num. 3.* Cuius Conſtitutionis verba, quæ hac de re agunt, ſunt, quæ ſequuntur: *Quartam autem funeralium, de qua ſeſſ. 25. cap. 13. nequaquam ſoluere teneantur Monaſteria, quæ à 40 annis citra fundata exiſtunt, poſtquam Concilium ipſum loquitur tantùm de Monaſteriis ante annos 40. fundatis, quæ ipſam quartam ſoluere conſueuerunt, & vbi ſolui conſueuit id tantùm ceræ, & aliorum, quæ in aliquibus partibus deferri contigerit tempore, quo defunctorum corpora ad ſepulturam deferuntur, non autem de Miſſis, ſeu legatis, vel aliis Fratribus ipſis, ſeu Monialibus relictis, aut aliàs quomodolibet donatis ſolui debet, ſicque intelligi Concilij decretum quoad quartam huiuſmodi ſoluendam debere decernimus. Vbi verò non eſt conſuetudo ſoluendi quartam huiuſmodi, de nullo ſupra ſcriptorum ſolui debere declaramus.* Quæ Conſtitu- 14
tio licet loquatur ſimpliciter de Monaſteriis ædificatis à 40. annis citra Concilij confirmationem, nulla facta mentione de priuilegiis, tamen ita eſt intelligenda; quia per Gregorium XIII. *die 10. Octobris, 1586.* cuius Conſtitutionem refert Nauar. *in Man. c. 27. in fine*, fuit redacta ad terminos Concilij non autem reuocata, vt in declaratione, quam refert Fr. Archang. Caraccia *in ſine tractatus*, & in declarationibus impreſſis Concilij *ſeſſ. 23. de reform. cap. 15. §. ab Epiſcopis*, & ſequitur Rot. *in d. Licien.* cuius particula, quæ ad rem plurimùm facit, ita ſe habet: *Nec obſtat* Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 13. de Regularib. quia, cùm iſtud Monaſterium ſit fundatum poſt publicationem Concilij, & quatenus eſſet fundatum antea, cùm non eſſet ſolitum ſoluere dictam quartam, Concilium ei non obſtat, vt declarauit* Sanctiſſimus Pius V. in ſua Conſtit. de anno 1567. quam refert Archang. Caraccia *de quarta funer. cap. 1.* Gutier. *de iuram. confirm. p. 2. cap. 4. num. 3.* Emman. Roder. *in quaſt. regul. tom. 1. q. 11. art. 2 & ita reſoluit* Congreg. Illuſtriſſ. interpretum, *vt refert* Roder. loco prædicto. *Nec eſt verum, quòd prædicta Conſtitutio Pij V. fuerit reuocata, per Gregorium XIII. vt in eius Bulla, quam refert.* Nau. in Man. *cap. 27. in fine, quia cum dicta Bulla Pij plura contineret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, vt cenſuit* Congregatio Illuſtriſſ. interpretum, *ſicut teſtatur* Caraccia loco citato, *qui etiam in fine tractatus refert ipſam declarationem, & bene aduertit* Gutier. vbi ſuprà Hactenus Rota. Vide Lezan. *in ſum. quaſtio. Regulari. cap. 3. numer. 12. & 13.*

Tertiò limita in Eccleſiis, vel Monaſteriis 15
ædificatis 40. annis ante Concilii confirmationem, quæ non erant ſolita perſoluere dictam quartam: nam tunc ad illam etiam poſt Concilium non tenentur, vt *in d. cap. 13. Conc.* Fr. Archang.

chang. Caraccia *d.c.1.§.ſecundum eſt.fol.* 20. Pius V. *in d.Conſtit.* quam referunt idem Caraccia, & Fr. Emman. *citatis locis*.

16 Quartò limita, vt non procedat in iis perſonis, ſeu Eccleſiis, quæ præſcripſerunt portionem Canonicam: nam, cùm alibi ſoluatur dimidium, alibi pars tertia, alibi pars quarta, vſque ad quartam excluſiuè, poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo: ad hoc autem vt præſcribatur infra quartam, vel vt nihil ſoluatur, requiritur conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabili, Alexand. *conſ.* 196. *num.* 15, *verſ. de præſcriptione, lib.* 2. Syluest. *in ſum. verb. Canonica portio*, *num.* 1. *&* 3. Lap. de Caſtellione *de Canon. portione*, *cap.* 2. *num.* 64. *&* 65. Petr. de Vbald. *de Canon. parochiali, cap.* 5. *num.* 3. *& ſeq. & cap.* 6. *num.* 34. *& ſeq.* Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 215. *n.* 7.

17 Et quamuis quartam funeralium non teneri hæredes mortuorum ſoluere Parocho, nec aliquid aliud exiſtimauerit Fr. Archang. Caraccia *de quarta funerali, cap.* 4. *ante med. verſ. hæc ſit mea ſententia, per cap.* 12. 14. 15. *xiij. quæſt.* 2. *cap. non ſatis, & cap. cùm Eccleſia, de ſimonia*, contrarium tamen videtur verius, vt tenent Couar. *in cap. officij, num.* 9. *verſ. nec obſtat. de teſtam. ſub tit. de legatorum imputat. in debitum, in noua impreſſ. Antuerpienſi*, Molin. *d. diſp.* 215. *num.* 5.

18 Sed quando Parochianus eligit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquiualens relinquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ reliquit Eccleſiæ extraneæ? Quæſtio dubia eſt, in qua vna ſententia tenet tale legatum imputari in quartam: ita Gregor. Lop. *lib.* 5. *verb. de mas, tit.* 1. *part.* 1. Fr. Emman. *d. quæſt.* 39. *art.* 6. vbi refert Feder. de Senis *conſ.* 3. vbi latè, & loquitur etiam in caſu, quo legatum eſſet minùs quarta Canonica, Anton. Imol. Abb. *in d. cap. officij*, Salyc. Alex. & Corn. *in Auth. præterea. C. vnde vir, & vxor.* idem tenent Ludou. Miranda *d. tom.* 2. *q.* 48. *art.* 11. *concl.* 2. Portel. *in dub. Regularib. verb. Canonica portio, num.* 7. nouiſſimè Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regular. reſol.* 18. *num.* 8. Altera verò tenet legatum, & portionem integrè ſoluendam eſſe Eccleſiæ Parochiali ab Eccleſia extranea, bonus text. *in Clement.* 1. *§. verum*, ibi, *largiri integrè teneantur, de ſepultur.* vbi gloſſ. *verb. integrè* interpretatur, non eſſe minuendam Canonicam portionem; iuuat *cap.* 1. ibi, *integraliter faciendam, eod. tit. lib.* 6. Secundò expenditur, quòd reſpectu Canonicæ portionis ſoluendæ ab Eccleſia extranea, teſtator non eſt debitor, ſed ſolummodò Eccleſia ipſa: patet ex *d. cap.* 1. cùm ergo non eſſet debitum ex parte teſtatoris, quamuis à tertio verè debitum ſit, deficiunt termini neceſſarij ad compenſationem. Tertiò facit, quia, vt ſupponimus, teſtatur abſolutè abſque conditione legauit Eccleſiæ Parochiali, ſicut in terminis huius quartæ legauerat Epiſcopo: ergo, ſicut quando abſolutè legat Epiſcopo, poteſt ille, & legatum, & Canonicam portionem petere, vt per text. *in d. cap. officij, de teſtament.* infrà reſoluimus, ita quando abſolutè legat Eccleſiæ Parochiali, poterit Eccleſia & legatum, & portionem ab Eccleſia extranea ſibi debitam exigere abſque vlla compenſatione. Vltimò, & fortiùs vrget *d. cap. requiſiſti verſ. ſicuti autem, de teſtament.* vbi, quando aliquid legatur Epiſcopo, & aliud capellis, Monaſteriis, aut aliis piis locis, quod legatur Epiſcopo eius, eſt inſimul cum Canonica portione, quam habet ex legatis Eccleſiarum inferiorum: ergo ſimiliter in propoſito Parochus legatum obtinebit, & Canonicam portionem abſque vlla compenſatione. Propter quæ hanc partem ſequuntur gloſ. *d. verb. largiri, in d. §. verum*, Card ibi *num.* 20. Cou. *in d. cap. officij, num.* 6. aliàs *num.* 9. *ſub titul. de legatorum imputatione in debitum, in noua impreſſ.* Non obſtat *cap. ex his* 4. *de ſepultur.* vbi probari videtur, Parochianum debere Canonicam portionem Eccleſiæ Parochiali, à qua Sacramenta percipit, in ſtipendium ſui laboris, ſicut reſpectu decimarum, quas ſoluere tenetur, verè debitor eſt ipſi Parocho, à quo ſpirituale pabulum recipit, *cap. cùm contingat, de decim.* quia reſpondetur extraneas Eccleſias, quibus Parochiani ibidem ſepulturam eligentes legata relinquunt, debitrices eſſe Canonicæ portionis, non verò Parochianos ipſos: patet, ſi recurramus ad verba dicti *§. verum*, ibi, *dictorum Ordinum Fratres*, & ibi, *largiri integrè teneantur*; quæ verba relata ad Monaſteria, ſeu Eccleſias extraneas, ſatis demonſtrant ipſaſmet teneri ad ſolutionem huiuſmodi portionis, *d. cap. de his*, ibi, *ipſis Eccleſiis, à quibus aſſumpti ſunt.*

Cui debeatur Quarta funeralium, & qua actione peti poſſit?

Quarta funeralis debetur Eccleſiæ, in qua Parochianus conſueuit audire Diuina, & reci- 19
pere Sacramenta, *cap. cùm quis, de ſepultur. in* 6. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 39. *artic.* 5. Rot. *deciſ.* 376. *num.* 1. *part.* 1. *recent.* vbi de Eccleſia Parochiali. Et ſic de Iure debetur Rectoribus Parochialium, *dict. Clem. dudum, §. verum*, Vgol. 20
de officio Epiſcop. cap. 17. *num.* 11. Mantic. *deciſ.* 294. Canaler. *deciſ.* 101. *num.* 1. Rot. *in Mediol. quarta funeralium*, 14. *Martij*, 1622. *coram R.P.D. Merlino*, vbi etiam fuit dictum ex hac ſola Iuris aſſiſtentia Rotam non ſolere manutentionem impartiri in aliis cauſis non iuriſdictionalibus, & ſic vbi nullus adeſſet Rector, debetur Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, 21
cap. requiſiſti, de teſtament. cap. cùm ex eo, de elect. Aloyſ. Ricc. *in praxi parte* 4. *reſolut.* 299. *num.* 4.

Item debetur Eccleſiæ Cathedrali, vel præ-
ſcriptione, vel ex eo, quòd illam ſibi reſeruauit, 22
quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis, Rot. *d. deciſ.* 376. *num.* 2. *&* 3. & tunc inter Clericos Eccleſiæ diuidetur cura non reſidente penes certam perſonam, Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 199. *num.* 4. Vnde ſtante con-
ſuetudine in ciuitate, quòd ius ſepeliendi pe- 23
regrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem, quarta funeralis non debetur Parocho, intra cuius limites viator repertus pro delicto, & habilitatus cum cautione decedit, vt cenſuit S. Congr. Concil. *in Piſaurien.* 12. *Ianuarij*, 1628.

Et ſi in vna Eccleſia ſolet Parochianus audi-
re Diuina, in altera verò recipere Sacramenta, 24
Canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta, *cap.* 1. *de ſepultur.* Fr. Emman. *d. q.* 39. *art.* 5. Syluest. *in ſum. verb. Canonica portio, num.* 11. Sed ſi vtraque habet ius funerandi, credit Greg. Lop.

Lop. *l.* 1. *in gloſ los Sacramentos, tit.* 13 *p.* 1. quòd ſit locus præuentioni, per *c. duobus, de reſcript. in.* 6.

25 At in dubio, quando non conſtat ea conſuetudine, vel alia ratione cui debeatur, Epiſcopóne, an Parocho, præfertur Parochus, quia habet magis ſpecialem curam, quàm Epiſcopus, qui habet generalem, & quia Parochis debetur quarta ex cauſa onerosa, *d. cap.* 1. *de ſepult.* Petr. de Vbaldis *de quarta Canonica*, 2. *p. cap.* 8. *n.* 14. *in fine*, & vti æs alienum, Abb. *in cap. certificari, n.* 11. *de ſepult.* Epiſcopo verò, ex cauſa lucratiua, Vbald. *vbi ſupra, n.* 14. & potior eſt conditio prætendentis ex cauſa onerosa, ad tex. *in l. Sanctorum. C. de iure delib.* Rot. *in Neritonen. quartæ funeralis*, 9. *Iunij*, 1608. *coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo.*

26 Amplia primò principalem concluſionem, vt procedat, etiamſi quis propter bellum, aut peſtem, in villam, ſeu alium locum ſe contulerit, & ibi diem ſuum obierit, quia, nihilominus quarta funeralis debetur Parochiæ, vbi habebat domiciliũ, ſi diſceſſit animo redeundi, vel animi gratia Ita Fr. Emman. *quæſt. Reg. tom.* 3. *q.* 46. *art.* 1. Miranda *d. tom.* 2. *q.* 48. *art.* 9. *cõcl.* 2. Villalob. *in ſum. par.* 2. *tract.* 31. *diffic.* 7. *num.* 3. Fr. Hieron. Roder. *in comp. quæſt. Regul. reſol.* 18. *nu.* 12. per Ioan. Andr. *in c. is, qui, de ſepult. in* 6. & Abb. *in c. de his, eod. tit. in Decretal.* vbi quatuor caſus conſiderat.

27 Amplia ſecundò, vt procedat, etiamſi quis ægrotus in vna Parochia, ad aliam deferri ſe fecerit: quia nihilominus primæ Eccleſiæ ſua portio debetur, Syluest. *in ſum. verb. Canonica portio, num.* 15.

28 Amplia tertiò, etiamſi quis in ægritudine conſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia tranſtulerit: quia nihilominus ſi ex eadem infirmitate deceſſerit, Canonica portio Eccleſiæ Parochiali debetur; ſecùs autem, ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſiæ dederit: caſus eſt *in c. de his, de ſepultur.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prel. tom.* 2. *quæſt.* 48. *art.* 9. *concl.* 3. refert, & ſequitur Fr. Hieron. Roder. *in comp. en. quæſt. Regul. reſol.* 18. *n.* 15. Vnde Tiraq *de retract. lig.* §. 1. *gloſ.* 8. *n.* 23 colligit Canonicam portionem non deberi Eccleſiæ, cuius Parochianus Religionem ingreditur, & pendente anno profeſſionis obiit, niſi ingreſſus eſſet animo exeundi, vt obſeruat Læl. Zech. *de Republ. eccleſ. c.* 28. *de Paro. ho, n.* 18. *fallent.* 3.

29 Amplia quartò, vt procedat, etiamſi quis Eccleſia vna dimiſſa, vbi Maiores ſui ſepulturam elegerant, licèt ſua Parochialis non eſſet, alibi ſepulturam elegerit: quia etiam tunc non Eccleſiæ dimiſſæ, ſeu Parochiali debebitur Canonica portio, vt habetur *in cap.* 2. *de ſepult. libr.* 6. Ludou. Miranda *d. tom.* 2. *quæſt.* 48. *art.* 9. *concl.* 4. quia electa ſepultura apud Eccleſiam, vbi defuncti Maiores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſueuit audire Diuina, & recipere Sacramenta, Azor. *d. cap.* 13. *q.* 8. Villal. *in ſum. p.* 2. *tract.* 31. *diffic.* 7. *n.* 3.

30 Limita, ſi eo tempore, quo defunctus eſt in alia Eccleſia ſepultus, Parochialis Eccleſia erat interdicta: quia, cùm nullus poſſet in ea ſepeliri, ius erat aliis Eccleſiis ſepeliendi, ac conſequenter ea relicta integrè percipiendi, quæ occaſione illius ſepulturæ obueniunt. Ita Gemin. *in c.* 1. *de ſepult. lib.* 6. Fr. Lud. Miran. *d. tom.* 2. *q.* 48. *a.* 10. *concl.* 10. Sylu. *d. verb. Canonica portio, n.* 8. §. *ſeptimus*, vbi loquitur, quãdo Eccleſia culpa Parochi eſt interdicta, non defuncti Parochiani, quod etiam tradunt Fr. Emman. *d. tom.* 1. *q.* 39. *a.* 3. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 9. *c.* 13. *q.* 4. *caſu* 5. & 6. Mirand. *d.* 48. *a.* 10. Portel. *in addit. ad dubia Regul. verb. Canonica portio, n.* 3. Hieron. Roder. *d. reſol.* 18. *n.* 4.

Quòd ſi talis defunctus antea elegerat ſepulturam in alia Eccleſia, priuſquam Parochialis eſſet interdicta, non videtur interdictum ſequẽs tollere quartam Parochialem, quæ antea deberi cœperat, & idem reſpondendum videtur in aliis caſibus, quibus non defertur defunctus ad Parochialem Eccleſiam, ſi antea alibi elegerat ſepeliri, quàm dictus caſus euenerit; imò etſi nullam antea elegerit ſepulturam, ſed erat ad Parochiam deferendus, alibi tamen citra culpam Parochi ſepeliatur, non debet quartam ſuam amittere; quam tamen, perderet, ſi culpa ſua, vel negligentia, defunctus ad aliam Eccleſiam ſit delatus: eſt enim ratio attendenda, ob quam huiuſmodi portio eſt inſtituta: non enim pro ſepultura tantummodo eſt inſtituta, ſed pro onere etiam, quod ipſis Curatis incumbit ſubditis ſuis ea, quæ ad ſalutem pertinent, miniſtrandi, ne debitis, & neceſſariis beneficiis defraudentur, *d. c.* 1. *cap. de his, de ſepultur.* cùm operariis mercedis exhibitio debeatur, vt dicitur *in d. Clem. dudum, verſ. verum.* 31

Vnde Parochus quartam funeralium poteſt petere tanquam debitum, & mercedem laboris, quaſi actione locati, Feder. de Senis *conſ.* 3. *num.* 9. vel condictione ex Canone, vel actione ex teſtamento, Petr. de Vbaldis *de Canonica Parochiali, c.* 3. *num.* 2. vbi latè, Lap. de Caſtellione *de Canon. portione, n.* 56. 32

Renunciatio Canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius eſt valoris, niſi fiat cum proteſtatione, quòd per hoc non fiat præiudicium iuri Eccleſiæ: compoſitiones tamen, & pacta ſuper iuribus parochialibus facta inter Prælatos Conuentuales, & Parochos, ſunt valida, etiamſi celebrata ſint abſque licentia Superiorum, Prouincialium, ſcilicet, vel Generalium, dummodò ſint licita, & honeſta, & fiant cum conſenſu Conuentus, nec irritentur per ſequens Capitulum generale, vel Prouinciale, ex decreto Leonis X. in Concilio Lateranen. Imò, etiamſi dictæ compoſitiones, ſeu Conuentiones ſint repugnantes *dicta Clem. dudum.* §. *cæterùm*, quia ibi tantum reuocantur factæ ante illam, non verò faciendæ de nouo, vbi Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 1 *quæſt.* 39. *art.* 8. & *tom.* 3. 46. *art.* 4. Azor. *d. par.* 2. *lib.* 9. *cap.* 12. *quæſ.* 4. Syluest. *d. verb. Canonica portio, quæſt.* 2. Fr. Ludou. Miranda *vbi ſuprà, art.* 12. licèt ibi contendat *in dicta Clem.* etiam reuocari conuentiones futuras, & non tantùm præteritas: ſed Leo X. fuit poſt illam, & potuit Ius commune reuocare, vt benè notat Portel. *verb. Canonica portio, num.* 9. & 10. Ita Fr. Hieron. Roder. *in compend. quæſt. Regul. reſol.* 18. *num.* 9. 33 34

Neque per vnum, aut binos actos contrarios cenſendi ſunt Religioſi renunciare iuri quæſito de non ſoluendo quartam, niſi talis ſolutio facta ſit per ſpatium annorum, iuxta diſpoſitionem Iuris *in cap. accedentibus*, & *in cap. ſi de terra, de priuileg.* quia priuilegium ad non faciendum non perditur vno, aut bino actu, *cap. cùm accesſiſſent*, vbi gloſſ. *de conſtitut.* imò, etiamſi per dictum ſpatium annorum ſoluta ſit quarta, adhuc præſcriptio non tenet; quia contra bona 35

& iura

& iura Regulariũ,nonniſi centenaria currit præſcriptio,ad inſtar Eccleſiæ Romanæ, ex quodam ſingulari priuilegio Eugenij IV. Vide Miranda d q.48.*art.*13.Portel.*vbi ſuprà,n.*8.

De quibus ſolui debeat Quarta Parochialis.

36 Quarta funeralis, ſeu Canonica portio debetur de omnibus,quæ obueniunt ratione funeris, ſcilicet in die funeris, Fr. Emman. *quæſtio regul. tom.*1.*q.*39.*art.*2 *in princ.* Couar *in cap.vlt. num.*7. *de teſtam* vbi poſt Abb. ait moribus receptum eſſe, vt Eccleſiæ parochiali quarta portio à Monachis ſoluatur, ex his tantùm, quæ offeruntur tempore, quo funus,ſeu exequiæ defuncti celebrantur,Molin.*de iuſt.& iur.* *tract.*2.*diſp.*215.*num.*4.vbi quòd debetur de omnibus oblationibus,& commodis funeris, Syluest.*in ſum.verb. Canonica portio,num.*7.*&* 15.§*tertia.*vbi quòd hoc procedit de conſuetudine,Petr.de Vbaldis *de Canon.parochiali,cap.*4.*n.*10.Et Pius V.*in d.ſua Conſtit.*incip *Etſi Mendicantium* declarauit huiuſmodi quartam debere ſolui de iis.quæ offeruntur in die funeris ex Concil Trid.quod ita interpretatur. Sequitur hanc declarationem Fr. Emman. *d.art.*2.*in fine*, Archang. Catacc. *de quarta funerali, q.*3 *verſ. for an,fol.*45.Gutier *de iuram.confirmator.p.*2 *cap.*4. *num* 3.Ioan de la Cruz *de ſtatu Relig.par.*2. *cap.*9. *dub.*5.*verſ.tertia concluſio*,& Benedictus XI. inter *Conſtitutiones Prædicatorum,pag.*72 ſic ait *Funeralia verò intelligantur hoc caſu, quæ cum funere deferuntur*,& idem declaraſſe Sixtum dicit Molin.*dicta diſp.*215 *n.*9.

37 Funeralia igitur dicuntur,quæ ratione ſepulturæ obueniunt,*cap.cùm liberum, cap.noſtra,de ſepult.*Alberic.*in l.ſeruo alieno,*116 §.*inepte.num.* 13. *ff. de legat.* 1.Aloyſ.Ricc.*in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.*670.*num.*4.aliàs *reſol* 571.*num.*4.*in* 2.*edit. & p.*4.*reſol.* 100 Et quæcunque occaſione funerum ad Eccleſiam perueniunt, Federic.de Senis *conſ.* 6.*num.* 2. *in princip.*vbi ſubdit, quòd mortuaria, ſeu funeralia dicuntur, quæ occaſione funeris deueniunt,etiam præter voluntatem morientis. Item & ea, quæ cum funere portantur, gloſ. *verb. funeralibus, in d.Clem.dudum*, vbi Zabarel. *verſ. verum. numer.* 4. Azor. *inſtit.moral.part.* 1.6. *cap.*14.*q*13.*verſ.funeralia*,Vbald.*d tract.cap.*4. *nu.* 16.Rub.*conſ.*23.*numer.* 5.Bertach.*in Repertor.verb. quarta parochialis*.Enriquez *conſ.*56.*n.* 9 Portel.*in dub.regul.verb.Canonica portio,n.*5 Hieron. Rodet. *in com end.quæſt.Regul.reſol.*18.*n.*3. Rot.*in Elnen. iurium Parochialium* 6.*Iunij* 1631. *coram Reuer. D. Queipo*, nunc Epiſcopo Pampilonen. Apud Alphonſ.de Leone *d q.*5.*ſect* 8.*n* 112. Siue,antequam corpus ſit in terra conditum,ſiue poſt, & vſque ad trigeſimum diem,& quamdiu fit memoria de funere,Calderin, *conſ* 4.*de ſepult.*vbi in caſu,quòd propter peſtem nõ potuit die obitus ſolenniter tumulari,Ioan.Franc.Leo *in theſauro fori eccleſ.p.*2.*c.*14 *n.*12.Aloyſ Ricc *d.reſol* 571. vbi in caſu,quo exequiæ poſt diem funeris fuerunt factæ cum maxima pompa, Sylu *in ſum verb. Canonica portio,num.*15.*verſ.tertia*.Zabarel.*in d.Clem.dudum.*§. *verum, verſ.tertiò quæro* vbi refert opinionem aliquorum,qui,cùm funus dicatur à funibus quibus mortui ligati conſueuerunt,& poſtquam mortuus terræ eſt conditus,funes amplius locum non habeant, putant funeralia non dici, niſi quando corpus eſt in funibus extra terram.*Sed,*

inquit,*deſipit,qui ſic ſapit,nec inſiſtendum eſt in hoc ſcientia Grammaticorum.*56.*diſt.c.ſi quis.Dic ergo melius,quòd ſiue ante corpus reconditum in terra,ſiue poſtea, obueniant occaſione funeris,dicuntur funeralia,& debent Canonica.*Quicquid dicat Cou *in c.vlt de teſtam.n.*6.Fr.Emman.*d.tom.*1.*q.*39.*à* 2.*in fine*,Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. p.*2 *c* 9.*dub.*5. Gutier.*de iuram.confirm.p.*1.*c.*4.*n.* 3.Caraccia *de quarta funer.c.*1.Molin.*d.diſp.*215.*n.*9.vbi, quòd hoc conceſſum eſt Mendicantibus per priuilegium,& ita conſuetudine ſeruatur.

Ex his forſan patet reſolutio ad quæſtionem præteritis temporibus ventilatam,vtrùm ſi Parocho in die funeris data ſit ſola candelarum,& factum quarta; & deinde ſequenti die ſolenniori pompa,magno,ſcilicet, adhibito Religioſorum, Confraternitatum, & Presbyterorum numero in alia Eccleſia, vbi mortuus ſepulturæ mandatus fuerat heſterna die,pro eius anima ſolennis Miſſa cantetur cum diſtributione candelarum,& intorſtitiorum in maiori quantitate diei præcedentis.debeatur ex his quoque Parocho quarta? In qua controuerſia Sacra Congregatio *negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita* ſemel,& iterum partibus hinc inde auditis *die* 3 *Auguſti* 1621. nemine diſcrepante, cenſuit deberi quartam Parocho ex funeralibus ſecundo loco factis, cuius meminit Alphonſ. de Leone *de officio Capellani p.*1.*q.*5.*ſect* 8.*n.*110. 38

Non loquimur de candelis, quas Fratres, & alij Presbyteri in huiuſmodi funeralibus præ manibus portare ſolent; has enim deferentes ſibi quærunt,nec alia portio de eis debetur,vt declarauit Benedictus XI. *vbi ſuprà* ibi, *de candelis autem,quas Fratres portant,portio non petatur.*tradunt Iul Laur.*var.lucubrat.tit.*2.*c.*3.*ſub n.* 78. Alphonſ. de Leone *de offic.Capellani q.*5.*ſect.*8.*n.*119. Hier. à Sorbo *in compendio priuileg.verb.Canonica portio, pag.*103.Piaſec.*in praxi Epiſc.p.*2.*c.*3 *de viſitat.Regular.*§.*funeralium etiam,pag.*190.Fr.Emman. *d.q.* 39.*art.*1.Fr. Archang. Caraccia *de quarta funer.c.* 3.Quicquid teneat gloſ.*verb. funeralibus,in fin. in d.Clem.dudũ*.Calder.*conſ.fin.de ſepultur.*& Federic. de Senis *conſ.*4.*n.*8. 39

Item Sacra Congr. Cardinalium *negotiis Epiſcoporum,& Regularium præpoſita ſub die* 5.*Martij,* 1616. *à Parochis montis S. Petri Angelorum Firmanæ diœceſis conſulta, Eminentiſſim. Lancelloto referente, reſpondit, intorſtitiorum, ſeu cereorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quartam funeralem eiſdem Parochis minimè deberi.* Et idem de intorſtitiis, quæ portantur à locis piis ad aſſociandum pauperes perſonas ad ſepulturã, declarauit eadem S. Congreg. 29. *Nouembris* 1588. 40

Debetur quoque quarta funeralis de cande- 41
lis,ſeu cereis accenſis, quæ circa Crucem, & cadauer deferuntur,Petr. de Vbaldis *de Canon. Paroch.cap.*4.*num.*10.Fr.Archang Caraccia *de quarta funeral.cap.* 3. *verſ. præfata etenim.* Et de can- 42
delis oblatis Feder.de Senis *d.conſ.*4.*numero* 8 Et hac de re ſciendum eſt, quòd *die* 21. *Martij,* 1619. *S. D. N. Vrbanus VIII. approbauit decretum Congregationis RR.DD.Præfectorum Vrbis, habita coram Eminentiſſimo Vrbis Vicario, in qua ad effectum remouendi diſſenſiones, & ad euitanda ſcandala, ac aliis iuſtis de cauſis, reſolutum fuit, & declaratum, tam intorſtitia, cereos, & candelas, quæ per viam deferuntur, quàm etiam omnia ea,quæ circa cadauera, antequam terræ tradantur, in*

quibuſcunque priuatis Eccleſiis diuidenda fore, & eſſe pro aequali portione inter ipſos Parochos, & miniſtros aliarum Eccleſiarum, quarumcunque etiam Regularium, & Nationalium, ſeu aliàs priuilegiatarum. Ac propterea quando huiuſmodi intorſitia, ſeu cerei, & candelæ in præfatis Eccleſiis pro celebrandis diuinis Officiis præſenti corpore accenduntur, finito Officio extinguenda, & cuiquam medietatem conſignandam eſſe.

43 Item debetur quarta de illis, quæ dantur pro Miſſis dicendis, gloſ. *verb. funeralibus, in d. Clem. dudum. §. verum.* Bald. *in repetit. cap. ſi pater. de teſtament. lib. 6. in 6. q.* Alexand. *conſ. 196. num. 3 & 86. verſ. nec excuſaretur. in fine, lib. 2.* Sylueſt. *in Sum. verb. Canonica portio, num. 6.* vbi quòd de legato facto Rectori Eccleſiæ, in qua quis eligit ſepulturam, pro Miſſis dicendis debetur quarta, Vbald. *de Canon. portione, cap. 4. num. 5. & cap. 7. verſ. quod ſi teſtator.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part. 3. allegat. 86. num. 20. cum ſeqq.* Iul. Lauor. *var. lucub. tom. 1. tit. 2. cap. 7. de priſco & recenti funerandi more num. 18.* me citato Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani q. 4. ſect. 8. num. 185.* Quicquid dicat Fr. Emman. *d. q. 39. n. 1. in fine,* niſi eius opinionem procedere dicamus de conſuetudine, vel propter priuilegia.

44 Item debetur de armis, libris, banderiis, culcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur. Petr. de Vbaldis *d. c. 4. n. 10.* Oldrad. *conſil. 211. n. 7.* vbi de rebus, pannis ſericis, ſeu aureis veſtibus, putà ſtamine, vel cilicio, per *cap. cum inter nos, de verbor. ſignificat. & cap. in noſtra, de ſepultur.* vbi ſpeciale dicitur in Hoſpitalariis, in equis, &c. ergo in contrarium eſt Ius commune. Contrarium tenet Caraccia *de quarta funerali, cap. 1. verſ. adſunt indumenta*; quod credo procedere de conſuetudine, vel priuilegio, & declarauit Pius V. *in d. ſua Conſtit.* incip. *Et ſi mendicantium.* quam ſequitur F. Emman. *d. tom. 1. q. 49 art. 2.* Fallit in equis, & armis, quæ relinquuntur in ſubſidium Terræ ſanctæ, Molin. *d. tract. 2. diſp. 215. n. 8.* per *cap. in noſtra de ſepultur.*

45 Primò, limita principalem reſolutionem in illis, quæ offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis, v. g. tempore interdicti ſepelitur, Alber. *in l. ſeruo alieno. 116 §. ineptas. n. 82 ff. de legat. 1.* Feder. de Senis *conſ. 119.* Gemin. *in cap. 1. de ſepult. lib. 6.* Fr. Emman. *to. 1. quæſt. 39. art. 3.* quia non debetur quarta in caſu prohibito, *cap. ex parte, cap. liberum, cap. in noſtra, de ſepult.* Sylueſt. *d. verb. Canonica portio, n. 8. §. ſ. primus,* vbi quòd tenetur corpus, & omnia, quæ habuit, reſtituere; Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 39. n. 3.* vbi reſtringit in illis Religionibus, ſeu Eccleſiis, quæ habent priuilegia, vt tempore interdicti poſſint in eorũ Eccleſiis aliquos ſepelire.

46 Secundò limita in illis, quæ offeruntur in funere alicuius Nouitij mortui in Religione, Anchar. & Frãch. *in c. nullus, de tempor. ordin. in 6.* Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 8. § quartus,* Fr. Eman. *d. tom. 1. q. 39. a. 4.* vbi extendit limitationem, etiamſi mortuus fuerit in domo parentum, ad quam ſe contulerat, vt curaretur, de quo etiam Villalob. *in ſum. p. 2. tract. 38. diffic. 7. n. 10.* Fr. Ludou. Mirãda *d. tom. 2 q 48. a. 9. concl. 3.* Azor. *d. p. 1. lib. 9. c. 13. q. 4 verſ. quid ſi in Monaſterium, caſu 3.* Hier. Roder. *in compend. qq Regul. reſol. 18. n. 5.* Reſtringitur tamen limitatio multis modis: & primò, vbi quis morbo iam affectus ingreſſus eſt in Religionem, & ibi Nouitius ob illum morbum mortuus eſt, quia tunc quarta debetur, Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 8. verſ. quintus;* Molin. *d. diſp. 215. n. 4.* Secundò, reſtringitur in eo, qui periit cum habitu Fratrum ſepelitur Sylu *loc. proximè citat.* Tertiò reſtringitur in Nouitio, qui non habuit propoſitum mutandi vitam, Petr. de Vbaldis *de Canon. Paroch. c. 6. n. 24.* Sylu. *d. n. 8. verſ. quintus.* Quartò reſtringitur in iis Confratribus, qui ingrediuntur in loca religioſa, retentis bonis ſuis: quia etiam de legatis factis per ipſos debetur Canonica portio. Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 12.*

47 Tertiò, limita in legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, pro fabrica, ornamentis, cereis, luminatibus, anniuerſario poſt ſextum diem, & aliis ad cultum diuinum perpetuum, Molin. *d. diſp. 215. n. 8.* Quicquid teneant Paul. de Eleazar. *in Clem. dudum. §. verum, de ſepultur.* Alex. *conſ. 196. n. 5. lib. 2.* Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 15. §. ſecunda, cum ſeqq.* vbi quod debetur de relicto pro cõſtruenda Capella, Petr. de Vbaldis *d. Canon. Paroch. c. 4. n. 22.* Cald. *conſ. fin. de ſepult.* vbi de relictis pro planeta.

4P Canonica portio debet ſolui de rebus quomodolibet donatis, ſeu relictis, *d. Clem. dudum. §. verum,* & *ibi* gloſ. *de ſepultur.* ſiue ſit donatum vni ex Regularibus, ſiue toti Monaſterio, *d. Clem. dudum,* vbi gloſ. *verb. indirectè,* Feder. de Senis *conſ. 4. n. 4.* latè Gemin. *conſ. 46.* vbi etiam ſi fuerit donatum vni Fratri, & conſanguineis, Sylueſt. *d. verb. Canonica portio, n. 15. §. ſexta,* Petr de Vbaldis *d. c. 4.* Vt de donatis cauſa mortis loquitur *d. Clem. dudum. in §. verum,* Syluaſt. *d. verb. Canonica portio, n. 8. in fine,* Petr de Vbaldis *d. c. 4. n. 19.* etiamſi donatio cauſa mortis, vel legatum factum in infirmitate ſit ſolutum in vita, gloſ. *verb. datis, in d. Clem. dudum.* Sed contrarium tenent propter priuilegia, vel conſuetudinem, Fr. Emman *d. q. 39. art. 2.* vbi refert declarationẽ Pij V. Molin. *d. diſp. 215. n. 4.* vbi ait hoc non procedere, ſi fiat in fraudem, per Abb. *in c. de his, de ſepult.* Et quòd non

49 debeatur de veſtibus datis pauperibus, tenet Fr. Archangel. Carracia *d. quarta funer. cap. 3. verſ. inſuper. cum funere.* Ioan. à Cruce *de ſtatu Relig. p. 2. c. 9. dub. 3* Nec de frumento in illis regionibus, in quibus datur, Caraccia *vbi ſuprà, verſ. de frumento verò.* Non procedit ſupradicta reſolutio in donatis in vita, & in ſanitate, Oldrad. *conſ. 225. n. 13.* Petr de Vbaldis *d. c. 4. n. 21.*

50 Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ iure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſiue aliis locis piis, Molin. *d. diſput. 215. num. 4.* per Abb. *in cap. 1. num. 7. de ſepultur.* Sylueſt. *d. verb. Canonica portio, numero 10.* Alexand. *conſil. 199. num. 6. lib. 2.* Item debetur de relictis pro anima Alexand. *d. conſ. 196. numero 7* Non tamen debetur de iis, quæ teſtator in pios vſus iuſſit diſtribui, in vaſa, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, Couar. *in cap. vlt. numero 8. de teſtam.* quia ab ipſo teſtatore cenſetur facta hæc diſtributio, *l. vnum ex familia. 81. ff. de legat. 2.* vbi Dyn. Bart. & Doctores, Fr. Archangel. Caraccia *d. cap. 4. verſ. quare non video.* Declaratur tamen hæc reſolutio, vt non procedat, quando aliquis Regularis electus eſt executor, vt diſtribuat aliquam ſummam pro ſuo arbitrio, & ipſe in Fratres diſtribuit, quibus nihil erat relictum, gloſ. *verb. obuentionibus, & verb. indirectè in d. Clem. dudum,* Sylueſt. *d. verb. Canonica portio numero 15. verſ. ſecunda,* vbi loquitur etiam, quando Fratribus nihil eſt relictum, ſed mandatur executoribus, vt dent, vel promittant aliquid Fratribus.

Fratribus. An quarta debeatur de illo, quod relinquitur vni ex Regularibus? Vide Federic de Senis *conſ.4.* Calderin. *conſ. fin. de ſepult.* Alber. *in l. ſeruo alieno 116. §. inepti, n. 10. ff. de legat. 1. n. 12. & 13.* Petr. de Vbaldis *d. c. 4.*

51 Debetur etiam quarta funeralis de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, *cap. 1. & 2. de ſepult.* Oldrad. *conſ. 225. num. 18.* Syluest. *d. verb. Canonica portio, in fine*, Couar. *in c. vlt. num. 2. de teſtament.* Fr. Emmao *tom. 1. q. 39. art. 2. in princip.* Molin. *d. d. ſp. 215. n. 4.* vbi, quòd quarta debetur de omnibus, quæ relinquuntur in vltima voluntate, etiamſi legata facta ſint Prædicatoribus, aut Mendicantibus, Alber. *in d. l. ſeruo alieno §. ineptas num. 10. ff. de legat. 1.* Cou. *in c. vlt. num. 8. de teſtam. per d. Clem. dudum.* Quæ tamen procedunt, ſi legatum relinquatur ratione loci non autem ratione perſonæ, neque in fraudem, Syluest. *d. verb. canonica portio, numer. 7* Oldr. *conſ. 225. num. 16.* qui tamen indiſtinctè dicit quartam deberi.

52 Id limitatur aliquibus modis, & primò, vt non procedat in legatis factis Monaſterio, quod ſit exemptum per priuilegium, Syluest. *d. verb. Canonica portio, num. 8.* Fr. Emao. *quaeſt. Regul. tom. 3. q. 46. art. 1. & tom. 1. quaeſt. 39. art. vlt.* Ioan. de la Crux *de ſtatu Relig. p. 2. quaeſt. 9. dub. 5.* Archaogel. Caraccia *de quarta funerali, cap. 2.* Secundò, vt non procedat in legatis factis Eccleſiæ, in qua teſtator ſepelitur, Alber. *d. n. 10* Oldrad. *conſ. 225. n. 15.* Syluest. *d. verb. Canonica portio, num. 8. §. ſextus*, per gloſ *in c. 1. de ſepultur.* quod non procedit, ſi legatum factum eſt Eccleſiæ, ad hoc vt conſtruat Capellam in Eccleſia, in qua eſt ſepultus. Alex. *conſ. 196. num. 5. lib. 2.* Zabarel. *in d. Clem. dudum, §. verum, quaeſtio. 16* vel ſi eſt factum in fraudē Eccleſiæ Parochialis Tertiò, vt non procedat in legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro ornamentis, cereis, luminaribus, anniuerſario poſt ſextum diem, Old. *d. conſ. 225. num. 20.* Molin. *d. diſp. 215. n. 8.* Quartò, vt nō procedat in legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica: quia ex tali legato non detrahitur quarta, Cou. *in cap. vlt. nu. 5. de teſtam* quod verum eſt, ſi Eccleſia tunc indiget reparatione, ſecùs ſi non indigeat, Cou. *vbi ſupra.*

CAPVT XXV.

De *Primitiis.*

SVMMARIVM.

1 *Primitiæ dicuntur, quaſi primi fructus eo anno collecti.*
2 *Primitiæ ſunt res, per quas initia, ſeu primitiua frugum in recognitionem diuini beneficij Deo Creatori rependuntur.*
3 *Primitiæ non ſolùm dabantur ab hominibus in veteri Lege, ſed etiam à Gentilibus.*
4 *Primitiæ ex ſua origine videntur eſſe de conſilio, non de præcepto.*
5 *Ingratitudo contra Deum inducitur ex conſuetudine non dandi illi primitias de frugibus terræ, qui abundantior nobis dona concedit.*
6 *Primitiæ debentur de præcepto, vbi extat conſuetudo illas dandi.*

7 *Primitiæ quantitas non eſt determinata in Iure, ideo conſuetudini ſtandum eſt.*
8 *Primitiæ debent ſolui illi Parochiæ, in qua prædia exiſtunt; ſi conſuetudo non ſit in contrarium.*
9 *Primitiæ ſunt onus prædiale, non perſonale.*
10 *Clerici, qui terras colunt, tenentur ſoluere primitias.*

PRIMITIÆ dicuntur quaſi primi fructus terræ eo anno collecti: quia dātur primæ, vt aduertit Syluest. *in ſum. verb. decima, n. 1. in fine*, Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 7. c. 17. q. 1.* nouiſſimè Fr. Philip. de la Cruz Vaſconcillos *in tract. de decim. & primit. fol. 105.* Sunt res, per quas initia, ſeu primitiua frugū in recognitionem diuini beneficij, quo iucundiſſimos terræ fructus ſuſcipimus, Deo, tanquā Creatori, & datori illorū rependuntur, quaſi damus Domino, quod ab eo accepimus, & ideò meritò primum, & optimū damus horum bonorum primo, & optimo Auctori. De his primitiis loquitur *Exod. c. 20.* ibi, *Decimas, & primitias non retardabis reddere*, & cap. 23. *Primitias frugum terræ tuæ deferes in domum Domini Dei tui*, & cap. 26. *Primitias ab omni homine*, &c. & *Deuter. cap. 26.* ibi: *Tolles de cunctis frugibus tuis primitias*, &c. 18. *omnes primitias*, &c. & de eis ait tex. *in cap. decimas, verſ. oportet autem 16 quaeſt. 7* & Faguod. *in quinque Eccleſ. præcepta lib. 4. cap. 1.* Trullench. *in Decalog. lib. 3. c. 4. dub. 12* Machado *en ſu perfecto Confeſſor. tom. 1. lib. 2. p. 4. tract. 10. docum. 5. nu. 1. & 2.* Rota *in Terraconen. primitiarum 17. Ianuarij, 1633. coram R. P. D. Bucabella*, impreſſa per Paul. de Rubeis *deciſ. 261. num. 2. tom. 2. diuerſ.* aliàs *p. 6. recent.* Quæ non ſolùm dabantur ab hominibus in veteri Lege, vt à populo Dei, ſed etiam à Gentilibus: & Romani non guſtabant vina, aut nouas fruges, priuſquam Sacerdotes primitias libaſſent, vt referunt Alexand ab Alex. *dierum genial. lib. 5. cap. 18.* Plin. *lib. 18. c. 2.* Et Athenienſes Apollini dabant primitias crinium, cùm ex ephebis exceſſiſſent, ad exemplum Theſei, qui poſt ſuam pueritiam primas comas, quas primò totondit, Phœbo, & Æſculapio, aut Libero in primitias obtulit. 1 2 3

Quamuis videatur primitias ex ſua origine eſſe voluntarias, non neceſſarias, & ſic de cōſilio, nō de præcepto; Deus enim illas non vult, niſi ſpōte oblatas, vt legitur *Exodi c. 25.* vbi Dominus loquēs Moyſi dixit: *Loquere filiis Iſrael, vt tollant mihi primitias: ab omni homine, qui offert vltroneus, accipietis eas.* Tamen dicendū, quòd ex cōſuetudine nō dādi primitias Deo de frugibus terræ, inducitur ingratitudo cōtra Deū, qui abundāter nobis bona concedit. Reb. *de decim. q. 1. n. 21.* Vnde ne eius benignitatis obliti videamur, tales primitias ſic de Iure naturę ſoluere tenemur, vt benefacientibus benefacere debeamus, *c. Chriſtianis 11. q. 2.* & vox Dei talē datorē dilexiſſe oſtenditur. *c. quia tua 12. q. 1.* nā primitiæ eiuſdē iuris diuini eſſe videntur, cuius sūt decimæ, vt patet ex *c. reuertimini, in princ.* ibi, *in decimis & primitiis*, &c. 1691. Gutier. *can. lib. 2. c. 21. n. 6.* Fr. Philip. de la Crux *d. tr. fol. 105.* 4 5

Vbi autem extet conſuetudo illas dandi, tunc etiam debentur de præcepto, Suar. *de Relig. tom. 2. lib. 1. cap. 8. n. 16.* Caſtr. Palao *tom. 2. tractat. 10. p. 1. n. 1.* Villalob. *in ſum. to. 2. tract. 13. diffic. 5. n. 1.* Machado *d. tract. 10. docum. 5. num. 4.* Hieron Carat. *in opuſculo de Iuribus Paroch. tit. 4. c. 3.* vbi *cap. 4.* dicit, quòd quātitas nō reperitur terminata in libris

Moſis, ſed S. Hieronymus *ſuper Ezech.* dicit, quòd ex Maiorum traditione inductum fuit, vt maior pats primitiarum eſſet quadrageſima, minor ſexageſima, & eiat in arbitrio ſoluentis dare maiorē vel minorem partem de fructibus terræ: de animalibus autem dabant tantùm primogenitutam, quamuis alij dicant, quòd de ducentis daretur vnū, & qui tot animalia non habebat, dabat æſtimationem pro pretio, alij quòd de centeſimo numero daretur vnum; ſed in hoc, cùm nihil ſit determinatum in Iure ſtandum eſt conſuetudini: quod etiam aduertit Azor. *d. ſt cap.* 27. *queſ.* 4. Et ſic ex determinatione Eccleſiæ homines hodie obligantur vt Primitias ſoluant ſecundum patriæ conſuetudinē, *l.* 4. *tit.* 19. *part.* 1. Gutier. *d. lib.* 2. *can. cap.* 21 *num.* 11. Verùm poſt aliquas huius tractatus impreſſiones vidi nouiſſimè Theodoſ. de Rubeis *in ſingularib. Rotæ to.* 2. *p.* 2. *verb. S. Thomas pag.* 229. qui tenet quòd licèt S. Thom. 2. 2 *q.* 86. *art. vlt.* velit Primitias non eſſe de neceſſitate ſoluendas, nihilominus Rota coram Achil. *deciſ.* 307. *aliàs* 2. *de decim.* incip. *in eadem*, cenſuit iſtam opinionē Iuribus nō ſubſiſtere, quia licet libertas ſit fortè quoad quantitatem, non autem quoad neceſſitatem ſoluendi. Dubitatum fuit in ſacra Cōgreg. *Concilij in Bononien. ſub* 2. *Iulij* 1620. *an Regulares poſſint recipere triticum, vuas, ligna, & ſimilia antequam Parochus receperit ſuas primitias? & reſpondit non eſſe id prohibitum Regularibus*, prout refert Lezana *in ſum. quaſt. Regular. cap.* 12. *num.* 41. *v. ad decimum.*

8 Solui autem Primitiæ debent illi Parochiæ, in qua prædia exiſtunt, ſi conſuetudo non ſit in cōtrarium, vt per Rebuff. *de decim. quaſt.* 1 *à nu.* 16. Azor. *d. cap.* 27. *queſ.* 7. Ludou Beia *reſponſ. caſuum Conſcient. p.* 1. *caſu* 52. *verſ. his pranotatis*, Trullench *d. cap.* 3. *dub.* 12. *num.* 5. Rota *d. deciſ.* 261. *num.* 3. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 5. *lib.* 4. *cap.* 2. *num* 4. vbi reddit rationem, quia primitiæ ſunt onus prædiale, nō perſonale: offerūtur enim Deo pro recognitione dominij naturalis, quod habet in omnes fructus terræ, & *n.* 5 poſt Nauar. Fr. Emman. & alios ſubdit Clericos, qui terras colunt, teneri ſoluere primitias. Vnde Primitiæ de
9 Iure prout & decimæ, debentur Eccleſiæ Parochiali, & in hoc Rector fundet intentionem ſuā, Rot. *in alia Terraconen. Primitiarum* 26. *Ianuarij*, 1637. *coram bona mem. Pironano*, impreſſā per Paul. de Rubeis *deciſ.* 192. *num.* 1. *tom.* 3. *diuerſ.* aliàs *p.* 7. *recent.* vbi *num.* 3. quòd primitiæ debentur monaſterio curam animarum habenti in proprietate, non autem Rectori actu habenti curam.

CAPVT XXVI.

De *Decimis*.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ ſunt res, quæ Eccleſiarum miniſtris ratione miniſterij Sacramentorum perſoluuntur.*

2 *Decima definiri ſolet, vt ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, eiuſque miniſtris diuina inſtitutione, humana verò conſtitutione dictante etiam naturali ratione debita*

3 *Decimæ, prout in iure conſiſtunt, ſunt ius ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexum dependenter.*

4 *Decima pars potiùs, quàm vigeſima, vel alia quota electa fuit à Domino: quia denarius numerus erat primus terminus numerorum, cùm vltra eum non procedatur, niſi iteretur.*

5 *Decima duplici modo conſideratur, vel reſpectu congruæ ſuſtentationis, vel habito reſpectu ad quotam.*

6 *Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis non ſolùm humano, ſed etiam ex iure diuino poſitiuo, & naturali debita ſunt.*

7 *Decimæ non habito reſpectu ad congruam ſolummodo iure humano debitæ ſunt.*

8 *Leges tam ceremoniales, quàm iudiciales, Euangelica Lege lata ceſſarunt.*

9 *Decimæ aliæ prædiales, perſonales appellantur; priores debentur ex fructibus prædiorum; poſteriores ex fructibus hominis induſtria, & miniſterio quæſitis.*

10 *Decimæ prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur, perſonales verò, licèt olim poſſent ſolui, non tamen erant in obligatione.*

11 *Decimæ tam prædiales, quàm perſonales, ſtante congrua ſuſtentatione, pro temporum, locorum, & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt.*

12 *Decimæ, & primitiæ ſunt in præcepto obligante*

13 *Oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur.*

14 *Decimæ primitiæ, & Oblationes in quo differant breuiter oſtenditur.*

MATERIA decimarū paſſim tractatur tam à noſtris, quàm à Theologis quos omnes plena manu citaui *in collect. ad rubr. de decimis, in Decretalia*, ſed quia ſunt hac in re plures Sacræ Rotæ deciſiones, & doctrinæ non vulgares ab aliis, qui in Romana Curia non verſantur, prorſus ignotæ & ideò illis Lectorem priuandū eſſe non exiſtimaui, ac proinde pro faciliori totius materiæ diſpoſitione eam in §§. diuidendā duxi, & in primis oſtendam quid ſit decima? quomodo diuidatur? & in quo differat à primitiis, & oblationibus? Deinde ex quibus rebus perſoluantur? vt in §. 1. & quibus perſonis ſoluendæ? vt in §. 2. à quibus perſonis? vt in §. 3. & quis ſit competens Iudex in cauſa decimarum? an, & quādo ſit ſummaria, & executiua, & quibus pœnis afficiantur illas non ſoluentes? & demū quid poſſit compoſitio, & tranſactio in decimis auctoritate Papæ, & Epiſcopi facta, vt in §. 4.

Et primò ſciendum decimas eſſe res, quæ ab Eccleſiarū miniſtris ratione miniſterij Sacramētorum perſoluuntur, de quibus agit illud *Leuit. cap.* 27. *& Geneſ. cap.* 8. *in fine*, ibi *Decimas offeram tibi*, & *Numer. cap.* 18. ibi, *Decimarum*, &c. & *Deuter. cap.* 14. ibi, *Decimam partem ſeparabis*, &c. Definiri ſolet, vt ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, eiuſque miniſtris diuina inſtitutione, humana verò conſtitutione, dictante eriā naturali ratione debita, ſecundùm Turrecrem. *in cap. reuertimini*, *num.* 7. 16. *quaſt.* 1. Sot. *de iuſtit. lib.* 9. *quaſt.* 4. *artic.* 6. Couar. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 2. Rebuff. *de decimis, quaſt.* 4. Monet. *in ſimul. tractatu, cap.* 2. *à princip.* Vel ſecundùm alios, 1 2

vt

vt ſit decima pars ſructuum, ad quam petendam
ius cōpetit Eccleſiis Parochialibus ratione mini-
3 ſterij Sacramentorum. Sic ſanè decimæ, prout in
Iure conſiſtunt, ſunt ius ſpirituale, ſeu ſpirituali-
bus annexum dependenter, eò quòd illæ depen-
dent ab officio ſpirituali, nempe, miniſterio Sa-
cramentorum, prout cenſet S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 87.
art. 3. idque procedit, ſiue decimæ competant in
titulū, ſiue in proprietatem, ex Card. *in Clem. diſ-*
4 *pendioſam, q.* 14. *de iudic.* Decima igitur pars potiùs
quam vigeſima, vel alia quota electa fuit à Domi-
no: quia decennarius numerus erat primus termi-
nus ſnumerorum, cùm vltra eum non procedatur,
niſi iteretur, & ſic aliquid perfectionis habet, vt
per S. Thom *d. q.* 87. *art.* 1, Tiraq. *de præſcript.* §. 1.
gloſ. 4. *in princip.* Petr. Burg. *de myſter. numer. tit. de*
numero denario, Tyndat. *de decim. n.* 29. Rebuff. *eodem*
tr. q. 2. *n.* 8.

5 Decimæ duplici modo conſiderantur, vel re-
ſpectu congruæ ſuſtentationis, vel rurſus habito,
reſpectu ad quotam, ſeu partem, quæ de rebus
acquiſitis ſoluenda eſt. Meminerunt huius diui-
ſionis S. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art.* 1. *in corpore*, Sot. *d. q.* 4.
art. 1. *verſ prima concluſio.* Couar. *d. cap.* 17. *nu.* 2. no-
uiſſimè Trullench *in præcepta Decalogi lib.* 3. *cap.* 1.
6 *dub.* 1. *num.* 3. Inter vtrunque modum illa eſt diffe-
rentia, quia ſi decimę priori modo cōſiderentur,
non ſolùm ex humano, ſed etiam ex Iure diuino
poſitiuo, & naturali debitæ ſunt, vt reſoluunt
plures relati à Cou. *d. nu.* 2. de Iure humano pro-
bat text. ſecundùm vnum intellectum *in cap. paro-*
chianos, de decim. De Iure diuino poſitiuo dedu-
citur ex illo Chriſti Domini, Luc. *cap.* 10. ibi, *Di-*
gnus eſt operarius mercede ſua, & ex illo D. Pauli 1.
ad Corinth. cap. 9. *Nemo ſuis ſtipendiis militauit*
vnquam, &c. De Iure naturali ſimiliter conſtat, ſi-
quidem euidenti ratione naturali oportet ſtipen-
dium, ſeu ſuſtentationem accipere ab illis, quibus
ſeruitium aliquod neceſſarium miniſtratur: con-
ſtat autem adminiſtrationem diuini cultus, & re-
rum ſpiritualium maximè eſſe neceſſariam: vnde
Iure naturali conuincitur aliquod ſtipēdium, ſeu
ſuſtentationem eſſe ſoluēdam, vt concludit illud
D. Pauli *d. cap.* 9. ibi. *Si nos vobis ſpiritualia ſemi-*
nauimus, magnum non eſt, ſi nos carnalia veſtra me-
tamus Facit illud Chriſti Domini Luc. *d. cap* 10.
Et iuxta hūc ſenſū accipienda eſt communis Ca-
noniſtarum ſententia, qui docent decimas à Deo
inſtitutas eſſe, & iure diuino nunc quoque debe-
ri, ex quorum numero ſunt gloſſ. *in cap. à nobis,*
& in cap. nuper, de decim. Tyndar. *d. tract. à num.* 10.
Rebuff. *eod. tract. quæſt.* 1. *num.* 14. Paul. Fuſc. *de vi-*
ſit. lib. 2. *cap.* 21. *num.* 40 Perez *l.* 1. *tit.* 5. *lib.* 1. *ordin.*
col. 117. Ceuall. *quæſt* 437. Bonacuſ. *commun. opin.*
lib. 1. *tit.* 10. *num.* 2. *cum ſeqq. pag.* 185. Nicol. Reuſ-
ner. *deciſ.* 2. *num.* 4. *lib.* 4 Ioſeph. Lodou. *Peruſ. deciſ.*
106. *num.* 33. Grilenzon. *conſ.* 165. *n* 22. Petr. Gre-
gor. *ſyntagm. Iuris lib.* 2. *cap.* 21. Anaſtaſ Germon. *de*
ſacror. immunit. lib. 3. *cap.* 19. *à num.* 11 Camil. Borrel.
conſ. 20. *num.* 14. *cum ſequentib. cent.* 1. *& de compro-*
miſſ. §. 2 *gloſſ.* 1. *numer.* 314. *& in ſum. omnium deciſ.*
tom. 1. *tit.* 19. *de decim. à num.* 2. Trullench *d. dub.* 1.
num. 4. Peregrin. *deciſ.* 143. *n.* 3. *&* 4. & ex Theolo-
gis ſequuntur Andr Hiſpan. *in reg. decimarū, verſ.*
decima eſt de Iure naturali num. 1. 5. 6. *&* 15. Alber.
Pigh. *lib.* 5. *hierarchia eccleſiaſt. cap.* 7. Fagundez *in*
quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 5. *lib.* 1. *cap.* 1. Villa-
lob. *in ſum. part.* 2. *tract.* 33. *diffic.* 1. *num.* 2. Caſtro
Palao *in opere morali tom.* 2. *tract.* 10. *diſp. vnica pun-*
cto 1. *num.* 4. Machado *en ſu perfecto Confeſſor. tom.* 1.
lib. 2. *part.* 4. *tract.* 10. *docum.* 1. *num.* 7. Et ideò Rot.
in Corduben. decim. de Lucerna, 7. Februarij 1639. *co-*
ram R. P. D. Merlino, dicit quòd decimæ à Iure
diuino inſtitutæ & præceptæ fuerunt in ſubſi-
dium, & alimentum Sacerdotū, & Dei miniſtro-
rum, vt Populo ſpiritualia miniſtrantes tempora-
libus nō egeāt, & ſic dicūtur de ſanctuario Dei, &
ſunt cibus in domo Domini, & etiam in reco-
gnitionem dominij vniuerſalis ipſius Dei.

Si verò decimæ poſteriori modo conſiderentur, 7
ſolùmodò, Iure humano debitæ ſunt, vt patet ex
tex. *in d. cap. Parochianos, & in cap. in quibuſdam.* §.
ille quippe, cum multis *ibidem. de decim.* in quibus
terminis procedit ſententia Theologorum aſſe-
rentium de Iure humano, & Pontificio decimas
deberi; qui ſunt Hugo de S Victore *lib.* 1. *de Sa-*
cram. part. 11. *cap.* 4. *&* 11. S. Thom. *d. q.* 84. *art.* 1.
in corpore, S. Antonin. *part.* 2. *ſum. tit.* 4. *cap.* 3. § 5.
Aſten. *part.* 2. *ſum. lib.* 6. *tit.* 35. *rub. de decim.* Abulen.
in Matth cap 23. *q.* 50. Henriq. *in ſum. lib.* 7. *c.* 27.
§. 1. *& lib.* 14. *cap.* 1. §. *vlt. lit.* Y. Azor. *inſtit. moral. p.* 1.
lib. 7. *cap.* 25. *quæſ.* 4. Monet. *de decim. cap.* 1. *à n.* 11.
Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 1. *num.* 5. *cum ſeqq.*
Suarez *de Relig. tom* 1. *tract.* 1. *lib.* 1. *cap.* 10. *&* 36.
Villalob. *d. diffic.* 1. *à num.* 4. Fagundez *d cap.* 1. *n.* 3.
Caſtro Palao *d. puncto* 1. *num.* 4. Ex noſtris Cano-
niſtis Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num* 2. *&* 3. Nauar. *in*
Man. cap. 21. *nu.* 28. *&* 31. *& de redditib. eccleſ. q.* 1.
m *n.* 59. *num.* 1. *& conſ* 2. *n.* 3. *de decim.* Gutier. *can.*
lib. 1. *cap.* 21. *num.* 2. *&* 7. Ioan. Garc. *de expenſ. c.* 9.
ex num. 90. D. Barboſ. *in l. Titia nu.* 35. *ff. ſoluto ma-*
trim. Valenzuel. *conſ.* 114. *tom.* 2. Britto *in cap.* 2. *de*
locato part. 2. *à num.* 30. Mench. *illuſtr. ca.* 89. *num.* 1.
in fine, Ceuali. *commun. contra commun. quæſt.* 437.
Trullench. *d. lib.* 3. *cap.* 3. *dub.* 1. *num.* 7 Azeued. *ad*
l. 1. *num.* 4. *&* 5. *tit.* 5. *lib.* 1. *noua Recop.* Mar. Anton.
var. lib. 1. *quæſt.* 77. *num.* 3. *in fin.* Fontanel. *de pactis*
nuptialib. tom. 1. *deciſ.* 4. *gloſſ.* 19. *p.* 1. *num.* 3. Franc.
Carraſc. *ad leges Regias cap.* 6. *de decim. ex num.* 6.
Ramirez *de lege Regia* §. 31. *num.* 3 *&* 4. Caſtill. *de*
tertiis tom. 7. *cap.* 10. *num.* 8. *&* 9. D Solorzan. *de In-*
diar. gubern. lib. 1. *cap.* 21. *num.* 45 & hoc modo de-
cimæ, nec Iure naturali, nec diuino poſitiuo ob-
ligante debitæ ſunt. De Iure naturali patet: quia 8
Ius naturale, licèt dicat ſoluendum eſſe ſtipen-
dium, ſeu dandam ſuſtentationem, vt ſupra di-
ctum eſt, non tamen concludit decimam partem
magis, quàm tertiam, vel quartam eſſe perſol-
uendam. De Iure poſitiuo obligante idem con-
ſtat, ſiquidem non apparet aliquod Ius diuinum
obligans, quod determinet decimam partem eſſe
perſoluendam: ſolùm enim dicit operarium di-
gnum eſſe mercede ſua, in loco ſupra cita-
to. Quòd autem decima iubeatur dari in
Lege veteri, illa quidem non obligat, ſiue ali-
quo modo decima cenſeatur ad legem cæremo-
nialem pertinere; ſiue, vt verum eſt re vera iudi-
cialem legem in decima conſideremus, prout cō-
ſiderat S. Thom. *d. quæſt.* 87. *art.* 1. *in corpore*, Sot. *d.*
quæſt. 4. *art.* 1. & Archid. *in d. cap. decima, num.* 16.
q. 1. & quod leges illæ, tam Cæremoniales, quàm
Iudiciales, Euangelica Lege lata ceſſarunt, & vim
legum amiſerunt, iuxta illud Pauli *ad Galat. c.* 3.
& 4. *& ad Hebr. cap.* 7. *&* 8 *& ad Epheſ. cap.* 2. re-
ſoluunt Doctores per text. *ibi, in cap. vnic. de purifi-*
cat. poſt partum. tradunt in ſpecie S Thom. Sot. &
Cou. *vbi ſuprà.* Ex quibus infertur decimā qua-
tenus eſt neceſſaria ad ſuſtentationē Eccleſiæ, &
miniſtrorū, præſcriptione non tolli, vt ex Couar.
optimæ reſoluit D. Barboſ. *ad l. competit.* 6. *n.* 79.

Digitized by Google

C. de praeſcript. 30. Virùm autem cõſuetudine, vel
vſu longiſſimi temporis præſcribatur & acquira-
tur liberatio à ſolutione decimarum, quæ deben-
tur Eccleſiæ? Vide latè Pereg. *tom.* 1. *conſ.* 14. *n.* 18.
cum ſeqq. vbi etiam diſputat, an idem ſit dicendum
vbi ius decimandi reperitur ab Eccleſia infeuda-
tum laico.

9 Nonnulli Doctores decimas in triplici conſti-
tuunt differentia: putant enim quaſdam eſſe prę-
diales, ſeu reales, prout ſunt illæ, quæ ex fructi-
bus prædiorum colliguntur, nonnullas appellant
perſonales, vt ſunt illæ, quæ nomine perſonæ, pu-
tà ex lucro humana induſtria quęſito comparan-
tur, alias denique mixtas eſſe arbitrantur, prout
dicunt eſſe illas quæ ex fructibus pecorum per-
cipiuntur, eò quòd partim ratione loci in quo paſ-
cunt, partim ratione perſonæ, cuius induſtria cu-
ſtodiuntur, æſtimant debitas eſſe prout in ſpecie
tradunt Hoſt. *in ſum. huius tit.* §. 1. Maior. *in 3. ſen-
tent. diſt.* 37. *q.* 38. *in princ.* Silueſt. & Angel. *in ſum.
verb. decima, in princip.* Azor. *d. lib.* 7. *cap.* 34. *quaeſt.* 3.
Monet. *cap.* 3. *num.* 9. Fagundez *d. praecepto* 5. *lib.* 1.
cap. 2. *num.* 1. Fr. Philip. de la Cruz *in tract. de deci-
mis num.* 4. *fol.* 6. *cum ſeqq.* Sed hæc triplex diuiſio
nequaquam placet, tum propter tex. *in l. pecudum
ff. de vſur.* tum etiam, quia vix dari poſſunt reales,
quarum perceptio, etiam ex perſonæ induſtria
non reſultet. Quare dicendum eſt decimas ad duas
tantùm ſpecies attento Iure reduci poſſe, iuxta
tex. & quę ibi notant Doctores, *in cap. ad Apoſtoli-
ca, de decim.* & ita aliæ sũt prędiales, aliæ verò per-
ſonales appellantur: priores ſunt, quæ debentur
ex fructibus prædiorum; poſteriores verò, quę de-
bentur ex fructibus humana induſtria, & miniſte-
10 rio quæſitis. Inter quas ſpecies illud eſt diſcri-
men: quia priores ex Lege veteri debebantur, &
percipiebantur. At verò poſteriores, licèt olim
poſſent ſolui, non tamen erant in obligatione, vt
aduertit S. Thom. *d. q.* 87. *art.* 2. *in corpore*, modò ta-
men à Romanis Põtificibus conſtitutę inueniau-
tur, iuxta text. *in dict. cap. ad Apoſtolica, & in cap.
paſtoralis, de decim.* tradit S. Thom. *vbi proximè.* Co-
uar. *d. cap.* 17. *à num.* 8. *verſ. tertio*, Nau. *conſ.* 1. *à n.* 7.
11 *de decim.* Datur tamen in prædictis decimis quæ-
dam conuenientia, quòd ſtante congrua ſuſtenta-
tione prædictæ decimæ pro temporum, locorum,
& perſonarũ qualitate mutationem recipere poſ-
ſunt, & ſic ex conſuetudine, priuilegio vel con-
ſtitutione Eccleſiæ poteſt maior, vel minor quã-
titas ſecundùm illius iudicium inſtitui. Nam
cùm pro prædictis qualitatibus leges humanæ
mutationes recipiant ex tex. *in c. non debet, in princ.
de conſang. & affinit.* & decima tam prædialis,
quàm perſonalis reſpectu certæ, & determinatæ
partis ſit à Lege humana inſtituta, meritò, effectũ
eſt, vt ſtante congrua ſuſtentatione intra illius li-
mites circa extenſionem, vel diminutionem deci-
mæ, maior vel minor pars deſignari poſſit ex Ec-
cleſiæ priuilegio, ſeu conſtitutione, vel conſue-
tudine legitimè pręſcripta, prout in ſpecie reſol-
uit Sot. *d. q.* 4. *art.* 1. *verſ. quarta concluſio.* & antea S.
Thom. *d. art.* 1. *in corpore*, in finalibus verbis, Cou.
d. 17. *num.* 8. Silueſt. *verb. decima, n.* 10. Quicquid
contrarium teneat *gloſſ. vlt. in d. cap. in quibuſdam.
§. ille quippe, de decim.* quam explicat Sot. *in d. art.* 1.
col. pen. dum in decimis prædialibus talem impro-
bant conſuetudinem ex defectu rationabilitatis,
quæ quidem rationabilitas neceſſariò ſupponẽda
eſt, vt conſuetudo operetur.

12 Inter oblationes, primitias, & decimas, illud
diſcrimen, quòd licèt decimæ, & primitiæ ſint in
præcepto obligãte, prout in decimis probat text.
in c. decimae, ibi, *ſed tardiùs dare, peccatum eſt*, & ibi,
*decimae ex debito requiruntur, & qui eas dare noluerit,
res alienas inuadit*, 16. *q.* 1. S. Th. *d. q.* 87. *art.* 1. Sot. *d.
q.* 4. *art.* 1. in primitiis probat tex. *in c.* 1. *verſ. opor-
tet autem* 16. *q.* 7. tradit gloſ. *in c.* 1. *de decim.* optimè
defendit S. Thom. 2. 2. *q.* 86. *art.* 4. & Sot. *vbi ſup.
art.* 4. nihilominus tamen Oblationes regulariter 13
in præcepto eſſe non dicuntur: de ratione enim
Oblationis eſt quòd ſponte fiat iuxta illud *Exod.
cap.* 5. ibi, *ab omni homine, qui offert vltroneus, acci-
pietis eas*; qualis ſpontanea oblatio dici non poteſt
illa, quæ ex vi præcepti facta eſt, argũ. tex. *in prin-
cip. Inſtit. de oblig.* In aliquibus tamẽ caſibus ob-
latio poterit eſſe in pręcepto, putà pręcedẽte pro
miſſione, conſuetudine, ſeu alio actu oblationem
inducente, iuxta tex. ſic intelligendum *in c. qui ob-
lationes el* 1. *cum ſeqq.* 10. *q.* 1. vel ſi Parochus non
ſufficientibus decimis egeat reſpectu congruę ſu-
ſtentationis, tradit gloſſ. *in cap. omnis Chriſtianus,
de conſec. diſt.* 1. recepta communiter ex Cou. qui
alios refert, *d. cap.* 17. *n.* 3. vel aliis ſimilibus caſi-
bus, iuxta quæ intelligendus eſt tex. *in d. c. omnis
Chriſtianus, & in cap. ſtatuimus* 16. *q.* 1. vt aduertit
Sot. *d. quaeſt.* 3. *art.* 1. *col.* 4. de quo latè diximus *c.* 14.
à num. 6. Breuior autem & cõmunis illa eſt diſtin-
ctio, quòd decimæ ſunt quota pars frugum, & 14
aliorum licitè acquiſitorum, debita ex præcepto
Eccleſiæ miniſtris: at verò primitiæ ſunt ſolùm
primæ, quæ naſcuntur fruges, ſeu prima frugum
pars; oblationes autem quicquid Deo, vel Eccle-
ſiæ, eiúſve miniſtris volũtariè exhibetur, regulari-
ter loquendo. Ita Sot. *d. q.* 3. *art.* 1. *& q.* 4. *art.* 1. Re-
buff. *q.* 1. *n.* 17. *cum ſeqq.* Tyndar. *ex n.* 84. Monet. *c.*
2. *n.* 10.

---

§. I.

De Rebus, ex quibus decima perſoluuntur.

SVMMARIVM.

1 *Decima, tam prediales, quàm perſonales, de omni-
bus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio
productis, ex quibus petita fuerint, de neceſſita-
te precepti ſunt ſoluenda.*
Decimam ſoluunt,
2 *Frumentum, & granum,*
3 *Palea.*
4 *Vinum,*
5 *Faba, & alia legumina,*
6 *Nuces, & amygdala, & caſtanea,*
7 *Oliua,*
8 *Folia mororum,*
9 *Saccharum,*
10 *Piſces,*
11 *Apes, ſeu fructus earum,*
12 *Lac, lana, & foetus animalium, cùm nutriti
ſunt,*
13 *Venatio, & aucupium,*
14 *Paſcua,*
15 *Ligna.*
16 *Foenum,*
17 *Linum, & canabe,*
18 *Negotium, & artificium.*
19 *Stipendia militum,*
20 *Aduocatio, procuratio, merces, & ſalarium.*

21 *Furna,*
22 *Lapadicina,*
23 *Fodina metallorum,*
24 *Molendina.*
25 *Decima an ex hæreditate,legato , vel donatione ſit ſoluenda?oſtenditur,& numeris ſeqq.*
29 *Decima de fructibus illicitè acquiſitis ſoluenda non eſt.*
30 *Fructus,qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur,in duplici ſunt differentia.*
31 *Fructus acquiſiti ex cauſa iniuſta, & iniurioſa,licitè tamen retenti , dupliciter conſiderari poſſunt,*
31 *Meretrices,& hiſtriones tenentur de rigore iuris ex proprio miniſterio acquiſitis decimam perſoluere , & poſt peractam pœnitentiam eſt ab illis accipienda.*
33 *Decima eſt ſoluenda ab vſurario, vel ab alio iniuſtè detinente ex fructibus prædij , quod pecunia vſuraria , vel malè retenta comparauit.*
34 *Decimæ prædiales ex fructibus ſunt ſoluendæ abſque aliqua impenſarum deductione.*
35 *Expenſa in decimis prædialibus quare non deducantur?oſtenditur,& n.ſeq.*
36 *Fructus aliquando accipiuntur ciuiliter, aliquando naturaliter.*
37 *Fructus diuerſimodè accipiuntur in decimis prædialibus ac in decimis perſonalibus.*
38 *Expenſa in decimis perſonalibus quare deducantur?oſtenditur.*
39 *Colonus partiarius pro portione ſua in ſoluendis decimis non deducit expenſas.*
40 *Decima integrè , & ſine diminutione ſoluenda ſunt , priuſquam ex fructibus deducantur expenſa,tributa,& cenſus.*
41 *Decima,vbi debetur,integra ſolui debet.*
42 *Parochus ad excludendas fraudes poteſt cuſtodes apponere , vel prohiberi facere,ne fructus ex agris efferantur,niſi ſolu a priùs decima ,vel quòd ipſe,aut eius nuncius ſit præſens.*
43 *Fructus omnes Eccleſiæ debiti,excepto caſu decimarum prædialium , non aliter intelliguntur quàm deductis expenſis.*
44 *Decima duplex de vna & eadem re , ſiue de eodem ſolui non debet.*
45 *Redecima eſt contra ius.*
46 *Redecima poteſt acquiri præſcriptione immemorabili,vel quadragenaria cum titulo.*

1 DECIMÆ,tã prædiales, quàm perſonales,de omnibus fructibus ex prędio,vel hominis miniſterio productis , ex quibus petitæ fuerint, neceſſitate præcepti ſunt ſoluendę, *cap.non eſt, cap.tuncrot, c. ex parte , il.1. de decim.* Andr.Hiſpan.*in reg.decimarum,verſ. decimò ſui interrogatus*.Monet.*de decim.c.4 n.1.*Suar.*de Relig. tom.1.tract.2.lib.1.c.34.n.1.& 4.*Grilenzon.*conſ. 165.& n.23.*Aloyſ.Ricc.*in praxi aurea.reſol.* 109. Fagond.*in quinque Eccleſiæ precept.prac.5.lib.1.c.2. n.2.& c.4.à n.1.*Hiec.Carac.*de iurib. paroch. tit. 5. c.17.*Trullench.*in Decalog.lib.3.c.3.dub. 2.à princ.* Probatur.Siquidem decimæ tam prædiales,qoàm perſonales debent correſpondere ſpiritualibos, ratione quorum adminiſtratori debitæ ſont,& conſtat omnia ſpiritualia fidelibus admioiſtrari; vnde neceſſariò dicendum eſt ratione omniom temporaliom ax illorum fructibus decimas , tam prædiales,qoàm perſooales,ex oeceſſitate præcepti eſſe perſoluendas,vt deducit S.Thom. 2.2.*q. 87.art. 1 in corpore*, ex auctoritate D. Pauli *1.ad Corinth.c.9.*Accedit , quòd decimæ ex intentione Eccleſiæ ſont inſtitutæ ad congruam ſuſtentatiooem miniſtrorum,vt ſuprà dictum eſt, ac proinde æqoiſſimum erat,vt noo in certis tantùm rebus,ſed in omnibos,quæ vnuſquiſque ad ſoæ vitæ ſubſidium acquirit,conſtituerentur. Dixi , *ex neceſſitate præcepti*,ad ſigoificãdõ teneri omnes ad decimas ſoluẽdas ſub pręcepto peccati mortalis, iuxta text. *in c. peruenit. & in c.frequenti ,de decim,* iuncto text.*in c.nemo 11.q.3.* eò quòd ſubtrahunt illnd,quod ſpiritualium miniſtris debitom eſt, ex lege ioſtiſſima, prout reſoluũt Cou.*var libr.1. c.17.a.4.*S.Thom.*1.2.q 87.art.1.ad 4* Sot.*lib. 9 de iuſtit.q.3.art.2.col.9 verſ.primò ergo.*Caſtro *aduerſus hæreſes,verb.decima*,vbi conuincit cõtrariam opinionem Hæreticorum,qui voluerunt arguere iniuſtitiam in iuſtiſſimo , & ſanctiſſimo præcepto.

Ex his ergo fructibus debetur decima. Primò, 2
ex omni frumento,& grano,*cap.non eſt , de decim.*
Rebuff *q.8.n.3* Monet.*c.4.n.2.*vbi *n.3.*idem dicit 3
in palea.Soar *tom.1.de religione,lib.1.de diuino cultu, c.34.num.2* Fagund.*dict.prac.5.lib.1.c.4.n.2.*

Secundò,ex vino,*d.c.non eſt.*

Tertiò,de oleo,& melle.Rebuff.*d.q.8.numer.8.* 4
Monet.*d.cap.4.num.10.*Mantic.*deciſ. 341. n. 1.*vbi etiam de croco.

Quartò,ex faba,& aliis leguminibus , *cap.3.de* 5
*decim.*ibi,*de blado,& vniuerſis leguminibus.* Rebuff. *d. tract. q 5 n.4* Fagund.*d lib.1.c.4.num.3.*Monet. *d.cap.4.num.4.*vbi *n.11.*ſubdit,quòd ſi huiuſmodi legumina colligantur in parua quantitate, ita vt ſolùm ſufficiant ad quotidianom vſum , tuoc ad vſom Rectoris ex illis decima ita dari poſſet,vt hodie ex meo horto Curatus ſumat, quantum ſibi opus eſt illo die:ſin autem in magna quantitate,ita vt aliis vendantur , tunc de his integra decima ſoluetur:& idem eſt dicendum de hortis olitoriis,in quibus tantùm herbæ,vt caoles , & alia olera creſcunt veſceodi gratia : ſeruanda tamen eſt conſuetudo , quòd decimæ olerum ſoluantur in pecunia,& non in ſpeciebus,vt teouit Rot.*in Pampilonen. Vicaria, 5.Iuly.1593.coram Giſtie.*

Quintò,ex nucibus,amygdalis, caſtaneis , & 6
aliis fructibus arborum,*cap.decima 16.q.1.d.c.non eſt c.cùm homines,de decim.*Bertrand.*conſ.247.vol.3.* Reboff.*d.q.5.n.5.*Monet.*d.c.4.n.5.*

Sextò,ex oliois,niſi propter earum exiguitatẽ 7
per multum temporis ſpatium decima ſoluta non fuerit,vt dictum extitit *in Ciuitaten.decimarum 26. Martij 1618.coram Card.Veroſpio.*

Septimò,ex foliis mororum,ſaltem ex coosue 8
tudine,Seraphin *deciſ.827.*

Octauò , ex ſacchato.Ferret.*conſ. 195.n.1.*Rot. 9
in Mediolanen.decimarum, 8. Februarij 1610.coram bona mem.Card. Marquemont. impreſſa per Farin. *deciſ.a23.part.1.recent* Pute.*deciſ. 80. lib.1.in correctis* , vbi habetur , quòd ad effectum decimarum ſaccharum dicitur fructus naturalis,& ex re elementata proueniens potiùs,quàm fructus induſtrialis:nam,licèt , ſimpliciter loqoendo , ſaccharum dicatur fructus induſtrialis , iuxta gloſ.*in l. diuerſo , ad lit.G.ff de rei vendicat. & in cap. grauis verb. fructus , de reſtit. ſpoliat.*cùm in eo magna induſtria hominis requiratur,prout dicitur io ſegetibus , vt in grauo , vioo,& oleo , tamen qooad effectum

effectum decimarum reputatur fructus naturalis;
quia, niſi prouidentia Dei operaretur, vana eſſet
omnis induſtria perſonæ, vt dicit Abb. *in cap. cùm
non ſit, notab. 1. de decim. & in cap. non eſt. notab. etiam
1. eod. tit.*

10 Nonò, ex piſcibus, vt fuit dictum *in Vlixbonen.
decimarum piſcium, 22. Ianuarij. 1568. coram Oradi-
no.* Abulen. verò *in Matth. c. 23 q. 160.* vult de pi-
ſcatione, quæ fit in flumine publico, ſiue priuato,
ſine proprio, abſque ſolutione pẽſionis, ſoluen-
das eſſe decimas de lucro piſcationis : de piſca-
tione verò quæ fit in ſtagno, vel flumine, aut alio
loco, propter quam ſoluitur penſio, ſoluendam
eſſe decimam de prouentibus, per *cap. peruenit, de
decim.* de quo etiam Fagund. *d. lib. 3. num. 4.* de-
ducendæ tamen ſunt expenſæ, & pecuniæ factæ
in emendis, & reficiendis retibus, & cymbis ad
piſcationem deſtinatis, & in coëmendis hamis,
Fagund. *d. prac. 3. lib 1. c. 2. n. 20.*

11 Decimò, de apibus, ſeu fructu earum, hoc eſt,
cera, & melle, *cap nuncios, de decim.* vel de pecunia,
quam ex melle & cera habuerunt vendentes, Re-
buff. *d q. 8. num. 15.* Monet. *d. cap 4. n. 18.* vbi ſub-
dunt, ſolui debere, vbi apes conſiſtunt, quod
etiam ait Fag. *d. cap. 5. n. 13.* De apum examinibus,
alueariibuſve ſoluendam eſſe decimam, vt habet
conſuetudo, tenet Azor. *d. c. 35. q. 9.*

12 Vndecimò, ex lacte, lana, fœtu, & aliis fructi-
bus animalium, quorum decima ſoluitur illi Ec-
cleſiæ, in cuius Parochia animalia paſcunt, &
morãtur, gloſ. *verb. perſonalis, in cap. ad Apoſtoli-
cæ 20. de decim.* Si verò in vna Parochia paſcant
in hyeme, & in æſtate in alis, vel in vna paſcant
continuò, & in alia iaceant, & dormiant, tunc
diuidi debent decimæ inter has Parochias, vt
per Greg. Lop. *l. 6. tit 20. part. 1.* Rebuff. *d. tract. q 6.
num. 25. cum ſeqq.* Perez *ad tit 5. lib. 1. Ordin. pag.
116.* Menoch. *conſ. 398. num. 36. & num. 40.* Soar.
de Pace *in pract. tom. 2. 2. c. 5. n. 8 cum ſeqq.* Suar.
de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap 5. num. 8. cum ſeqq.
Steph. Fagund. *de ſep. in Eccleſia præcept. præc. 5. lib.
1. c. 3. num. 3. cum ſeqq.* Baſil. Pont. *de Sacram. Ma-
trim lib. 3. cap. 13. §. 3. num. 23. & 24.* vbi *num.* 23.
reſoluit, quando huiuſmodi oues nec paſcuntur,
nec morantur per vllam anni partem in terris
Eccleſiæ domini ſui, ſed in aliis, nullam partem
decimarum deberi Eccleſiæ Parochiali domini,
ſed illis, vbi paſcuntur & morantur, Monet. *d. c.
4. num 16.* vbi *num.* 17. reſoluit decimam lactis
deberi illi Eccleſiæ, vbi extrahitur, & caſeorum
illi, in qua fiunt. de fœtibus decimæ non deben-
tur ſtatim vbi nati ſunt, ſed cùm illi nutriti ſunt,
nec indigent lacte materno. Ita Andr. Hiſpan. *in
reg. decimarum q. 14. num. 5.* Rebuff. *d. tract. q. 6. n. 3.
30. & 31.* Vinc. de Franch. *deciſ. 114.* Suar. *d. lib. 1.
cap. 37. num. 6* Fagundez *d. cap. 3. num. 2. & 14.* Mo-
net. *de decim. cap. 6. num. 14.* Aloyſ. Ricc. *in praxi
aurea, reſol. 152.* vbi rationem aſſignat: quia, ſi ani-
malia ipſis ſtatim natis conſignarentur, eſſet in-
utilis talis decimatio, & ſic melius eſſet illam
non præſtare.

13 Duodecimò de venatione, *d. cap. non eſt.* Re-
buff. *d. q. 8. n. 15.* Monet. *d. c. 4. n. 19.* vbi *n. 21.* idem
dicit de aucupio.

14 Decimotertiò, de paſcuis, hoc eſt, paſtura iu-
mentorum, quæ locatur, vbi venditur, *cap. com-
miſſum, 3. de decimis* Card. *in Clem. num. 15. de decim.*
Rebuff. *d. q. 8. n. 22.*

15 Decimoquartò de lignis, Rebuff. *d. quaſt. 8. num.
26.* Azor, *dict. cap. 35. quaſt. 9.* nimirum, vt ex de-
cem faſciculis decimus ſoluatur Rectori illius
Parochiæ, vbi ligna creuerunt. Monet. *d. c 4. n. 13.*

16 Decimoquintò ex fœno, quod in faſciculos al-
ligatum redigitur, *cap. peruenit 5. de decim.* Rebuff.
d. quaſt. 8. num. 9. Fagundez *d. prac. 5. lib. 1. c. 4. n. 4.*
Monet. *d. c. 4. n. 6.* vbi addit, quòd ſi herba creſcat
ſolùm pro paſcuis iumentorum, id tunc facien-
dum, quod de leguminibus, & herbis hortorum
ſuprà diximus.

17 Decimoſextò, ex lino, & canape, Rebuff. *d. q. 8.
num. 8.* Monet. *d. cap. 4. num. 8.* vbi idem dicit de
croco.

18 Soluitur quoque decima de omni negotio, &
artificio, *c. decimæ 16. q. 1.* ibi, *de negotio, & artificio
ſolue decimas.* Rebuff. *d. q. 8. n. 19.* Monet. *d. c. 4. n. 24.*
Sed in noſtra Hiſpania conſuetudine receptum
eſt quòd ex opificum & negotiatorum laicis de-
cimæ non ſoluantur, vt tradunt Sot. *de Iuſtit. lib.
9. q. 4. art. 2. col. 3.* Nau. *in man. c 21. n. 31.* Gutierr.
canon. lib. 2. cap. 21. n. 33. Suar. de Paz *in pract. p. 1.
tom. 2. c. 5. n. 34.* Azeued. *l. 1. n. 12. & l. 4. per tot. tit. 5.
lib. 1. Recop* Solorzãn. *de Indiar. gubernat. lib. 1. c. 22.
num. 40.* Azor. *d. c. 35. q. 7.* Viget tamen in aliqui-
bus diœceſibus vt famuli, qui ſtipendium pro
ſuo ſeruitio quotannis accipiunt, decimam ſti-
pendiorum ſoluant, Molin. *de iuſtit. tract. 1. diſput.
75.* Vnde pro locis vbi hæc non viget conſue-
tudo, colligimus de negotiatione ſoluendam eſ-
ſe decimam, *d. cap. non eſt, cap. paſtoralis, de decim.*
Rebuff. *d. q. 8. num. 18.* Monet. *d. cap. 4. n. 25.* Item 19
de militia, ſeu captis in iuſto bello, *d. cap. non eſt:*
quin & de ſtipendiis, quæ milites habent, Re- 20
buff *d. q. 8 num. 11.* vbi *numeris ſeqq.* idem dicit de
aduocatione, procuratione, mercede, ſalario, & de 21
omni lucro aduentitio, & profectitio : de furtis
quoque decima ſoluitur, hoc eſt, de commodo il-
lorum, ſiue illud in pane ſiue in pecunia, ſiue in
quauis alia re conſiſtat Rebuff *d. q. 8. n. 20.* Mo-
net. *d. cap. 4 num. 32.* Item, de lapidicinis decimæ 22
ſoluuntur, Azor. *d. cap. 35. q. 9.* non quòd ex de-
cem lapidibus detur vnus, ſed ex pecunia, quam
inde quis lucratur Eccleſiæ, vbi audit Diuina,
decimam ſoluit, Rebuff. *d. q. 8 n. 23.* Monet. *d. cap.
4. num. 33.* vbi *num. 34.* idem dicendum ait de ar- 23
genti, & auri, aliorúmque metallorum fodinis. Et 24
denique de molendinis, vt ſi decem ſextaria ſi-
liginis, tritici, aut alterius grani molendini no-
mine quis lucretur, tenetur vnum pro decima
ſoluere, *cap. ex tranſmiſſa, de decim.* quòd ſi pecunia
pro molendini penſione ſoluatur, ex illa pecu-
nia decima ſoluitur Eccleſiæ, in qua ſitum eſt
molendinum. Rebuff. *d. q. 8. num. 6.* Monet. *d. cap. 4.
num. 35.*

Ex quibus infertur primò reſolutio ad illam 25
quæſt. an ex hæreditate, legato, vel donatione de-
cima ſit ſoluenda? In qua partem affirmatiuam
tuentur Abb. *in c. 3 paſtoralis à n. 3.* dicens contra-
rium ex conſuetudine obſeruari, *& in cap. perue-
nit, num. 2. de decim.* & Fagundez *d. præcepto 5. lib. 1.
cap. 2. à num. 5.* Pro qua ſententia facit primò:
quia decimæ attento Iure ſoluendæ ſunt de omni
lucro: patet ex text. *in d. cap. paſtoralis,* ibi, *quaſi de
lucro decimas perſoluendas,* &c. & non eſt negan-
dum hæreditatem, legatum, & donationem lo-
crum continere, & à titulis lucratiuis prouenire.
Facit inſuper, quòd res hæreditariæ, legatæ, vel
donatæ ſunt bona mobilia, vel immobilia, prout
in inſtitutione, legato, vel donatione reperiun-
tur: hæreditas enim nihil aliud eſt, quàm ſucceſ-
ſio in vniuerſum ius defuncti, ex tex. *in l. hæredi-
tas,*

Digitized by Google

ras, ff. de regul. iuris: & tamen conſtat, de omnibus bonis acquiſitis decimam eſſe perſoluendam, vt expreſsè tex. *in d. c. non eſt*, ibi, *de omnibus bonis decimæ ſunt miniſtris*, &c. Facit denique, quia decimæ ſoluuntur in recognitionem vniuerſalis dominij, iuxta text. *in cap. tua nobis, 26. verſ. cum enim, de decim.* & in honorem Dei, qui dignatus eſt totum dare, iuxta text. *in cap. decimæ 16. quæſt. 1.* quæ quidem recognitio, & honor verificatur in ſoluenda decima de hæreditate, legato, vel donatione.

26 Contrariam tamen ſententiam tenuerunt Innoc. *in d. cap. non eſt num. 2.* Syluest. *in ſum. verb. decimas, num. 12.* Rebuff. *d. q. 8. n. 31.* Monet. *d. c. 4. num. 37.* Pro qua facit primò: quia decimæ ſolummodo ſoluuntur ex fructibus à terra, vel ab hominis miniſterio productis, vt ſuprà notauimus, & videmus res hæreditarias, legatas, vel donatas, non eſſe fructus ex terra, vel hominis miniſterio productos, ſed ex alterius hominis voluntate dependere: vnde videtur dicendum, quòd de illis decimæ non debentur. Facit ſecundò: quia in Lege veteri Dominus dedit ipſas terras, & poſſeſſiones; & tamen conſtat, non ex ipſis, ſed ex ipſarum fructibus ſibi dare decimas iuſſiſſe, iuxta illud *Numer. cap.* 18. ac proinde cùm Romani Pontifices circa decimas conſtituendas imitarentur Legem veterem, neceſſariò videtur dicendum voluiſſe, vt magis de ipſarum rerum (quæ per illos titulos transferuntur) fructibus, quàm de eiſdem rebus decimæ ſoluerentur. Facit denique: quia, ſi de rebus hæreditariis, legatis, vel donatis decimæ ſoluerentur, vtique quàm citò res, præſertim immobiles omnes, ad Eccleſiam peruenirent, quod quidem non conuenit.

27 Gloſ. igitur *verb. negotio, in d. cap. decimæ 16. q. 1.* exiſtimat faciendam eſſe differentiam inter hæreditatem, quæ prouenit ex teſtamento, & inter illam, quæ accipitur ab inteſtato, ita vt in priori caſu decima debeatur, minimè verò in poſteriori: ſequitur Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 7. c. 35. quæſt. 8.* quæ diſtinctio fundatur in eo, quòd in priori caſu lucrum cernitur, & ita procedat prior ſententia: in poſteriori verò caſu, debitum reperitur, iuxta text. *in l. ſcripto §. 1. &c. ff. vnde liberi*, quæ conciliatio placere non poteſt: in primis, quia, licèt hæres ab inteſtato ex voluntate expreſſa defuncti non ſuccedat, *l. qui liberis, 8. §. hæc verba, ad finem, ff. de vulgari*, nihilominus tamen cõtra illius voluntatem ſuccedere non dicitur, imò magis ex ipſius veroſimili mente, in qua lex ipſa fundatur ad hæredis ſucceſſionem conſtituendam, ac proinde quamuis ſuppoſita lege debitum videatur; tamen cenſetur procedere ex volũtate defuncti, qui potens de hæreditate diſponere, non diſpoſuit: & ita dicendum eſt hæredem quantumcũque ab inteſtato lucrum recipere. Conuincitur rurſus: quia illud, quod Aduocato pro patrocinio, mercenario pro mercede tribuitur, debitum eſt, & quidem efficax, vt probat text. *in l. qui operas 38.* vbi omnes *ff. locati*, reſoluunt, Duen. *reg. 66. limit. 1.* Anton. Gom. *variarum tom. 2. cap. 1. num. 3.* ex quo lucro dato decima perſoluenda eſt, vt fatetur gloſ. *d. verb. negotio*, & omnes *ſuprà* citati propter text. *in d. cap. decimæ*, ibi, *de artificio*, &c. & in ſtipendio militis aduertit Innocen. per text. *ibi, in d. cap. non eſt.* Sot. *lib. 9. de iuſtit. quæſt. 4. art. 2. col. 4.* quod quidem debitum eſſe nemo negabit. Vnde gloſ. *quaſi de lucro, in d. cap. paſtoralis*, aliam facit diſtinctionem inter hæredem filium, qui ſuus eſt, & inter hæredem extraneum: ita vt in priori caſu decima minimè ſit ſoluenda, & poſterior opinio procedat: contrà verò in poſteriori caſu, in quo prior opinio procedere poteſt; ſequitur eandem ſententiam Syluest. *d. verb. decimas, n. 12.* Mouetur gloſ. quia, cùm filius poſt mortem patris reſpectu hæreditatis illius non dicatur de nouo acquirere, ſed magis dominium rerum continuare, iuxta text. *in l. in ſuis ff. de liber. & poſthum.* ibi, *vt nulla videatur hæreditas fuiſſe*, &c. & ibi, *non hæreditatem percipere*, &c. decimam ſoluens, magis ex re propria, quàm ex lucro, illam ſoluere diceretur, quod eſt inconueniens. Contrà verò in poſteriori caſu, in quo, cùm re vera lucrum acquiratur, decimam ſoluendam eſſe putat ſecundùm priorem opinionem. Mouetur etiam, quia inſpecto iure pater, & filius vna perſona cenſentur, *l. vlt. C. de impub.* & aliis, vnde, cum pater ex eiſdem bonis decimam non debebat, *d. l. in ſuis*, ibi, *quia etiam viuo patre quodammodo domini exiſtimantur*. Sed hæc gloſſæ conſideratio ſimiliter non placet, ſiquidem licèt filius poſt mortẽ patris dicatur tunc de nouo non acquirere propter continuationem dominij, non tamen negãdum eſt, aliquo tempore de nouo acquiſiuiſſe, & tunc ſaltem quoad poſſeſſionem, ac ſubinde reſpectu illius acquiſitionis verificantur fundamenta prioris ſententiæ. Accedit, quòd licèt filius de nouo non acquirat dominium ciuile, quod aliàs in vita patris eidem communicatur, non tamen negandum eſt, de nouo acquirere dominium naturale, quod mediante traditione transfertur, & ſic lucrum comparare.

Quare ego reſoluendum exiſtimo, quòd ſi hæreditas, legatum, vel donatio fiat de ipſis rebus fructiferis, ſimul cum fructibus, ſine dubio decima perſoluenda eſt, quòd tunc temporis cenſentur dari, ſeu relinqui cum ſuo onere, vt expreſſè probat text. *in d. cap. paſtoralis, verſ. fructus autem.* 28
Si verò fieri contingat de ipſis rebus, in quibus fructus non reperiuntur, tunc decima non deberet iuxta fundamenta poſterioris ſententiæ. Nec pro priori contraria refragatur text. *in dicto cap. paſtoralis*, dum agit de lucro, & *in dict. cap. non eſt* dum agit de bonis: ſiquidem reſpondetur illa eſſe intelligenda de lucro, & de bonis, quæ ex fructibus dicuntur reſultare, propter quòd fructus eſſe cenſentur, & in quibus ratio prædictæ recognitionis verificatur.

Secundò infertur de fructibus illicitè acquiſitis decimam non eſſe ſoluendam. 29 Diximus ſuprà ſoluendas eſſe decimas de omnibus fructibus, ex quibus fuerint petitæ: atqui ex fructibus illicitè acquiſitis decimæ non pariuntur. Igitur, &c. Probant corollarium text. *in cap. ex transmiſſa 3.* vbi gloſ. *verb. licitè*, Abb. *num. 3.* Innocent. & alij, *de decim.* S. Thom. *2. 2. q. 87. art. 2. ad 2.* Sot. *lib. 9. de iuſtit. quæſt. 4. art. 2. col. 5.* Pro pleniori tamen huius articuli declaratione ſciendum, quòd fructus, ex quibus decimæ ſoluuntur, dupliciter conſiderari poſſunt: vel enim ſunt reales, qui ex aliquo prædio producuntur, vel rurſus ſunt perſonales, qui per miniſterium perſonæ acquiruntur. Inter vtrunque modum illud eſt diſcrimen, quòd de prioribus, ſiue licitè, ſiue illicitè acquirantur, ſeu percipiantur, ſemper decima ſoluenda, & recipienda eſt. Patet, ſi expendamus, tales fructus ab ipſa terra, quæ de illis decimam præſtare obligata eſt, produci, & in illa ineſſe, ac

ſubinde

ſubinde à quocumque poſſeſſore de illis decimam eſſe perſoluendam, iuxta text. *in cap. à nobis 24. de decim.* & idem ſic reſoluunt gloſ. *verb. negatio, in d. cap. decima*, vbi Terrec. *num. 5. & verb. licitè, in dict. cap. ex tranſmiſſa.* Abb. *in cap. paſtoralis num. 3. & in cap. commiſſum etiam num. 3. & in cap. cùm homines 6. de decim.* Tyndar. *d. tract. num. 49.* Rebuff. *eod. tract. quæſt. 5. num. 18.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 35. q. 13* Monet. *d. cap. 4. num. 39* Contra verò in poſterioribus ſecundùm diſtinctionem modò referendam.

30 Deinde ſciendum eſt fructus, qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici eſſe differentia: quidam enim ſunt, quorum acquiſitio, & retentio iniuſta eſt, & iniurioſa, veluti furtum, & aliud ſimile: alij verò ſunt, quorum acquiſitio, licèt reſpectu actus ſit iniuſta; retentio tamen non eſt in ſe iniurioſa, nec iniuſta, prout in meretrice, & hiſtrione. Inter vtrumque modum illud eſt diſcrimen, quòd de prioribus nequaquam decima recipienda eſt, nec perſoluenda Patet, ſi expendamus huiuſmodi fructus neceſſariò eſſe veris dominis reſtituendos, iuxta *reg. peccatum, de regul. iuris, lib. 6.* & circa illos dari repetitionem, & vti tales in effectu non dici fructus ipſorum acquirentium, ex regul. *l. non poſſunt. ff. de iure fiſci*, ac proinde decimari poſſunt, vt concludunt Tyndar. *num. 5.* & Rebuff. *proximè citatis locis*, Fagundez *d. præcept. 5. lib. 1. cap. 1. n. 14. cum ſeqq.* Monet. *d. cap. 4. ex n. 41.* ne aliàs acquirens contra domini voluntatem, de eiſdem fructibus diſponere dicatur: non ſic dicendum in poſterioribus, iuxta diſtinctionem modò ponendam.

31 Denique ſciendum fructus acquiſitos ex cauſa iniuſta, & iniurioſa, licitè tamen retentos, dupliciter conſiderari: vel enim acquirens non perſiſtit in tali cauſa iniuſta, turpi, ſeu iniurioſa; vel rurſus adhuc in eadem perſeuerat. Inter vtrumque modum illa eſt differentia, quòd in priori caſu, attento Iure, fructus decimari poſſunt, & decimæ ex illis recipiuntur: contrà verò in poſteriori caſu, in quo licèt debeantur, Eccleſia tamen decimas, attento iure, non recipit, ne aliàs recipiendo videatur acquirentium improbitatem approbare, & illorum peccatis communicare, ad quod alludere videtur illud *Deuteron. cap. 23.* ibi: *Non offeres mercedem proſtibuli*, &c.

32 Ex his colligo primò meretricem, & hiſtrionem teneri de rigore iuris ex proprio miniſterio decimam perſoluere, & poſt peractam pœnitentiam eſſe ab illis recipiendam. Conſtat ſiquidem tales acquirentes, licèt turpiter faciant in acquirendo, non tamen turpiter retinent, *l. 4. §. ſed quod meretrici, ff. de condict. ob turpem cauſam*; ac proinde de rigore Iuris teneri ex prædictis acquiſitis decimam ſoluere; & poſtquam pœnituerint, ab illis eſſe recipiendam, prout in ſpecie reſoluunt gloſ. *verſ. licitè.* Innocent. Abb. *numero 3.* & alij, *in d. cap. ex tranſmiſſa*, S. Thom. *2. 2. quæſt. 87. art. 2. ad 2.* Con. *in reg. peccatum, p. 2. §. 11. numero 1. cum ſeqq.* Monet. *d. cap. 4. n. 49.* Licèt Sot. *lib. 9. de iuſtit. q. 4. art. 2. verſ. ad 2.* dicat talem opinionem nullibi practicari, nec talium decimarum, obſeruationem præſtari.

33 Colligo ſecundò decimam eſſe ſoluendam, & recipiendam ab vſurario, vel alio iniuſtè detinente ex fructibus prædij, quod pecunia vſuraria, vel male retenta comparauit: nam, licèt vſurarius pecuniam mediante vſura acquiſitam reſtituere teneatur, quam ſoluens reſtituere poteſt, vt tradit gloſ. *in cap. debitores, de iureiur.* communis ex Cou. *libr. 3. var. cap. 3. num. 7.* Baptiſta *comment. vlt. de vſuris, num 46.* nihilominus tamé prædium illud tali pecunia comparatum, & ipſius fructus (dum aliunde poteſt) reſtituere non tenetur ex reg. text. *in l. ſi ex ea, 6. C. de rei vendicat.* tradunt in ſpecie plures, quos refert, & ſequitur Cou. *d. cap. 3. num. 6.* Baptiſt *d. loco, num. 56.* Sot. *lib. 6. de iuſtit. quæſt. 1. art. 4.* Nauar. *in man. c. 17. num. 25.* Medina *de rebus per vſuram quæſitis, quæſt. 4.* Quicquid aliter intendant Bald. *in l. 1. num. 11. C. pro ſocio.* Dec. *in l. certi conditio §. vlt. num. 3. ff. ſi certum petatur.* & alij, quos referunt Adrian. *de reſtit. tract. de vſura, §. occurrit, verſ. ad 3.* Accedit, quòd fructus prædij reales ſunt, ac ſubinde cùm decimæ prædiales ſint illæ, quæ ex illis colliguntur, neceſſariò, ſiue licitè, ſiue illicitè recipiantur, decimæ perſoluendæ ſunt, iuxta ſuprà reſoluta: ſic ceſſat opinio Baldi, & eius fundamentum, & hanc ſententiam tenet Moner. *d. c. 4. num. 28.* aduertens ibi poſt Tyndar. *num. 52.* & Petr. Roiz *Lituan. deciſ. num. 219.* de vſuris, aliíſque per vſuram acquiſitis ſolui non poſſe deciman perſonalem. Vtrùm verò de minimis, etiam licitè acquiſitis, decima ſit ſoluenda? Dicendum eſt, quòd non: ſiquidem indecens eſt, & rationi minimè conſentaneum, quòd miniſtri Eccleſiæ ſint exactores minimorum, cùm id virtuti liberalitatis repugnet, & vitium auaritiæ in perſonis, maximè eccleſiaſticis, improbetur, iuxta text. *in cap. auaritiæ, de elect. in 6.* iuuat deciſio text. *in cap. cauſam, de pœnis.* Nec obſtat generalitas, quòd de omnibus fructibus ſoluenda eſt decima, ſiquidem appellatione omnium non veniunt minima, argum. *l. ſcio, ff. de integr. reſtit.* vbi tamen conſuetudo loci aliud ſuaderet, illi ſtandum erit.

Tertiò infertur decimas prædiales ex fructibus 34
eſſe ſoluendas abſque aliqua impenſarum deductione: probant text. *in cap. non eſt, verſ. volumus* tex. melior. *in cap. paſtoralis, verſ. expenſas*, text. opt. *in cap. tua nobis, de decim.* tradunt gl. *verb. præcedat, in cap. pen. eo tit. & verb. fructus, in cap. graue*, Card. vbi Doctores *de reſtit. in l. fructus, ff. ſoluto matrim.* Tiraq. *de retract. lig. §. 15. gloſ. 1. num. 10. & de primogen. q. 74. num. 9.* Ioan. Garc. *de expenſ. c. 1. nu. 17.* Sot. *de iuſtit. lib. 9. q. 4. art. 2.* Cened. *ad Decretal. collect. 66.* D. Barboſ. *in l. fructus, à num. 6. & 16.* Rebuff. *quæſt. 11. num. 3.* Menoch. *de arbit. caſu 215. numer. 1.* Gama *Luſitan. deciſ. 150. numer. 1. & deciſ. 232. numer. 1.* Ranchin *part. 3. concl. 301.* Valaſc. *de iure emphyt. q. 17. numer. 10.* Perez *tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 125.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. decima, §. 9.* Cald. Pereira *de empt. cap. 27. numer. 75.* Valer. Reginald *in praxi fori pœnit. lib. 19. num. 101* Suar. *de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 35. numer. 4.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. cap. 39. de decimis, dub. 3. n. 16.* Camill. Borel. *in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 19. de decimis, nu.* Monet. *de decim. cap. 9. q. 4. à n. 28.* Trullench. *d. c. 3. dub. 3. à n. 1.*

Rationem autem, quare expenſæ ex his deci- 35
mis non deducantur, cùm aliàs fructus intelligantur deductis expenſis, *ex d. l. fructus*, cum ſimilibus difficile erit inueſtigare: nam gloſ. *verb. credimus, in d. cap. paſtoralis*, exiſtimat limitandam eſſe regulam *d. l. fructus*, in decimis prædialibus, in quibus ſpeciale eſſe putat, vt expenſæ non deducantur: ſequitur Bart. *in d. l. fructus, num. 6.* dicit communem Legiſtarũ Addit. *ad Bernard. reg. 302. verſ.*

ſexto

ſexto. Sed conuincItur maoifeſtè: In primis, quia prædicti nun aſſignant congruum rationem talis ſpecialitatis iſtum, quia *l. fundus, qui 52. ff. famil. ercisc.* ibi *nullus caſus* &c. propter ſignum vniuerſale, *nullus*, talem ſpecialitatem non ſolùm in decimis, ſed etiam in quocunque aliu caſu excludere, ſeu denegare videtur: qoemadmodum enim dictiu, *omne*, oihil exclodit, iuxta reg Iuriſconſ. *in l. Iulianus*, aliàs incip. *teſtatorem, ff. de legat.* 3. cum aliis citatis per me *de dict. ien. vſufreq. dict.* 241. *n.* 1. Ita qooque dictio, *nullus*, nihil admittit, & omnia excludit, *dict.* 129. *num.* 1. *&* 2. Tum denique, quia *d. cap. tua nobis. verſ. cùm enim*, apertè ſignificat id ipſum, quod diſpooitur in decimis, procedere etiam io fructibus, qui debentur dominis temporalibus, qoorum prædia ab aliis coluntur. Secundo loco alij Doctores exiſtimant propterea sales expenſaa non deduci, quia decimæ prædiales iubentur ſolui integræ, vel cum integritate, vt probatur *in d. cap. non eſt, ad fin.* ibi, *cum integritate*, &c. *&* *in d. c. tua nobis, in fine*, ibi, *cum integritate*, &c. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 12. ibi, *integrè perſoluant*: ac ſubiode, cùm deducantur, vbi quis integrus fructus reddere tenetur, arg. *l. vlt.* ibi, *ſuper integra*, &c. *C. ad leg. Falcid.* meritò inquiūt illi, deductio expeoſarum non contingit in decimis prædialibua perſoluendia: ita io ſpecie Roman. *in d. l. fructus*, poſt alios, Tiraq. *d. §.* 15. *gloſ.* 1. *num* 9. Addit. *ad Bernard. vbi ſup.* Sed oeque hæc ratio placet, ſiquidem prædicta Iura, & alia ſimilia, dum de integritate decimarum loquuntur, non conſtituunt aliquod Ios oouum, imò reſpondent conſultationibus, vt patet ex *d. c. tua nobis, in princ.* ibi, *tua nobis fraternitas intimauit*, ac ſubinde ex eo, quòd reſpondent, attento Iure decimas eſſe ſoluendas abſque expeuſarum deductione, iubent caſdem cum integritate perſoloi; tom, quia verior, & receptior ſententia eſt impenſas eſſe deducendas, etiāſi quis integros fructus reſtituere teneatur, vt reſoluunt plures citati à Tiraq. *vbi ſuprà n.* 8. Tertio loco, nonnulli pro vera ratione iodaganda exiſtimarunt, faciendam eſſe diſtinctiooem inter reſtitutionem omnium fructuum, & inter illam, quæ fit de aliqua certa illorum parte, ſeu quota, veluti quando agitur de quarta, vel quinta reſtituenda: ita vt in priori caſu procedat reg. *d. l. fructus*, & intelligatur *d. cap. grauis, de reſtit. ſpoliat.* minimè verò in poſteriori caſu: tunc enim potat abſque vlla expenſarum deductione, ſemper verbum, *fructus*, eſſe intelligendum. Ita in propoſito Abb. *n.* 9 & alij *in d. c. paſtoralis*, plores relati à Tiraq. *vbi ſup. n.* 17. *& de primog. c.* 74. *n.* 9. Capic. *deciſ.* 20. *à n.* 12. Vio. *deciſ.* 4. *n.* 13. Mooet. *d. cap.* 6. *num.* 31. Sed nec hæc ratio placet: repugnat enim deciſioni tex. *in d. l. fructus*, vbi non ponitor verbum, *omnes*, ſed ſimpliciter, & abſolutè agitur de fructibus; & ſic de parte, ſeu quota illorum in qua quoad boc oon apparet diuerſa ratio: licèt enim verbom indefinitè prolatum, ſi negatioè concipiatur, æquipulleat vniuerſali, iuxta text. *in l.* 1. *§. quod autem*, ibi, *iudicium non dabo, ff. de aleat. luſu, & aleat.* ſi tamen affirmatiuè fuerit conceptum, particolari ceoſetur æquipollere, vt deducitur ex tex. *in cap. licèt canon. iuncto cap. ſtatutum, de elect. lib.* 6. ac pro inde neceſſariò ſuccedit reg. *l. qua de tota. ff. de rei vendic.*

36 Quare ex mente S. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art.* 2. pro declaratiooe, & vera ratione indaganda ſciendum eſt, primò verbum, *fructus*, duplici modo accipi: aliquando enim accipitur ciuiliter, aliquādo verò naturaliter. Priori modo capitur verbum, *fructus*, ſecundùm cenſuram & interpretationem Ioris Ciuilis: poſteriori verò ſumitur ſecundùm naturam, & veritatem rei, & iuxta verbi proprietatem. Inter duos modos illud eſt diſcrimen, quòd verbom, *fructus* ciuiliter acceptum non aliter intelligitur, quàm deductis expenſis factis gratia eorundem fructuum, eò quòd illis deductis expenſis in reſiduo interpretatur lex Ciuilis cooſiſtere vtilitatem, quæ ex froctibus recipitur: ſic procedit tex *in d. l. fructus*, *& in l.* 1. *C. de fruct. lib. & litium expenſ. & d. l. fundus qui, ff. fam. erciſc.* Non ſic dicitur, ſi verbum, *fructus*, naturaliter accipiatur: tunc eoim fructus abſque expenſarum dedoctione conſiderari debent. Patet, ſi expendamus froctus prout Dei auctoris beneficio proueniūt, eſſe qunquot in fundo naſcuntur, & percipiūtur, & videmus omnes fructus abſque vlla expenſarum deductione naſci in fundo, & Dei beneficio prouenire. Sic aliàs ſolent homines, præſertim ruſtici, & Iuris Ciuilis ignari, dicere tot ſe fructus percipere, quot nati, & collecti ſunt io fundo, intelligentes verbum, *fructus*, naturaliter, & ſecundùm rei veritatem abſque vlla impenſarum deductione.

Deinde ſciendum eſt verbum, *fructus*, diuerſimodè accipi in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus: ſiquidem in prioribus accipitur naturaliter, & ſecundùm rei naturam & verbi proprietatem: in perſonalibos verò ciuiliter, hoc eſt, ſecundùm interpretationem, & cenſuram Iuris Ciuilis. Ratio hoios diuerſitatis illa eſt: quia Deus Opt. Max. in Lege veteri inſtituens decimas prædiales, quas Leuitis præſtari iuſſerat, reſpexit ad Ius Ciuile futurū, nec ad illius futuram interpretationem, & cenſuram, ſed ad naturam, & veritatem rei: ac proiode, cùm decimæ prædiales; licèt hodie ex auctoritate Eccleſiæ debeantur, ſunt tamen inſtitutæ ad exemplum, & ſimilitudiocm illarum, quæ in Lege veteri debebaotur; vnde meritò effectum, vt in decimis hodiernis prædialibos verbum, *fructus*, intelligatur naturaliter, prout io fundo percipiontur, & Dei beneficio proueniunt: at verò cùm perſonales decimæ debeantur ex ſola auctoritate Eccleſiæ, nec vllum de illis in Lege veteri ſit præceptum, vt aduertit S. Thom. *d. q.* 87. *art.* 2. *ad* 1. meritò effectum eſt, vt illis iure humaoo iouentis, & poſt ius ciuile inſtitutis, verbum, *fructus*, non naturaliter accipiatur, ſed ciuiliter, boc eſt ſecundum eiuſdem iuris humani, & ciuilis interpretatiooem, & cenſuram, & ſic decimas perſonales regulariter deberi expenſis priùs deductis, per tex. *in d. cap. paſtoralis*, docens Rebuff *d. tract. q.* 11. *n.* 4. Viu. *d. deciſ.* 4. *n.* 21. *&* 22. Tiraq. *d. §.* 1. *v. gloſ.* 1. *n.* 14. Trullench *d. c.* 5. *dub.* 3 *n.* 3 Monet. *c.* 6. *n.* 32 vbi *n.* 33. ſubdit deberi non ſolùm deductis expenſis vtiliter erogatis, vt in mediatoribus, verùm etiā voluntariis, dummodo in fraudem factæ non ſint. Nec refragatur tex *in d. c. non eſt, de decim.* ibi, *de bonis pro militia*, &c. iunctis verbis præcedētibus, ibi, *de negotiatione, de ipſa militia*, &c. Satisfit enim, ſi dicamus tex. illū in ſua generalitate circa expeoſas non ducēdaa ad decimas prædiales eſſe reſtringeodum, ne aliàs abſordum ſequator cōtra tex. *in d. c. paſtoralis*: & licèt determinatio reſpiciēs plura determinabilia, ſoleat illa æquè determinare, iuxta tex. *in l. tam hoc iure, verſ. incongruens enim, ff. de vulgari*, id tamen non procedit, quando

37

colligitur expreſsè contrarium ex alia deciſiune, quæ expreſsè obſtare videtur, prout eſt tex. in d. cap. paſtoralis.

38 Ex his primò colliguntur rationes*, propter quas decimæ prædiales abſque deductione expenſarum ſunt ſoluendæ; minimè verò perſonales: & vlteriùs id ipſum non ineptè deprehenditur ex text. in dicto cap. tua nobis, & aliis, de quibus in tit. de decim. dum in propoſito expendunt, quòd Deus Dominus eſt terræ, & plenitudinis, & ſibi reſeruauit decimas omnium fructuum terræ in ſignum vniuerſalis dominij; ac ſubinde videtur dicendum decimam partem fructuum accipi debere eodem modo, quo Deus Dominus eſt terræ, & plenitudinis eius. Nec refragratur dicere, quòd quando domino reſtituuntur fructus à colono in quota, verbum, fructus, non ciuiliter, ſed naturaliter accipitur, & ſic fit reſtitutio abſque impenſarum deductione, d. cap. tua nobis. Satisfit enim, ſi aduertamus id procedere, ſuppoſita natura conuentionis, quæ quidem inter dominum, & colonum fieri ſolet fructibus naturaliter conſideratis, hoc eſt, de fructibus, quos Deus de terra dederit; ac proinde nil mirum, ſi debeant reſtitui ſine deductione impenſarum, prout dicit text ſic intelligendus in cap. tua nobis: ſecus verò, ſi fiat mentio de fructibus ſimpliciter, & non detur alia coniectura, vel conſuetudo, qua ſtante ſupponatur prædicta natura conuentionis iuxta ſuprà reſoluta; quod tamen limitandum eſt, ſtante rationabili conſuetudine, qua data expenſæ deducentur ex decimis prædialibus; ſi tamen congrua portio remaneat miniſtrantibus ſpiritualia: quoniam, ſicut conſuetudo efficere poteſt, vt decima alteretur, vel diminuatur, manente cõgrua ſuſtentatione iuxta ſuprà reſoluta; ſic etiam eadem conſuetudo efficere poteſt, vt ex decima parte fructuum deducantur expenſæ, quarum deductio in effectu nihil aliud importat, quàm quòd minor efficiatur portio, quæ illis non deductis maior erat.

39 Colligitur ſecundò colonum partiarium pro portione ſua in ſoluendis decimis non deducere expenſas, vt probat d. cap. tua nobis, ibi, ſicut colonus de parte fructuum, &c. Valaſc. de iure emphyt. q. 30. num. 9. Menoch. de arbitr. caſu 213. n. 2. Ioan. Garc. d. cap. 1. num. 22. Surd. deciſ. 294. num. 1. D. Barboſ. in d. l. fructus num. 18. Suar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 19. num. 13. latè Monet. d. cap. 6. num. 40. cum ſeqq. vbi num. 42. cum Axor. inſtit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 34. q. 4. agens de colono, & quomodo, & cui Eccleſiæ ſoluere debeat decimam? Diſtinguit in hunc modum: Aut colonus colit nummis, ſeu pro certis menſuris à domino dandis, & tunc ſoluit Eccleſiæ parochiali perſonalem decimam, tanquam de lucro ſuæ perſonæ; quo caſu intelligendus eſt text. in cap. quæſti, in fine, 16. q. 1. aut demum colonus conducit totum prædium, ſiue nũmis, ſiue pro certis menſuris domino ſoluendis, & tunc debet colonus ſoluere integram decimam ex omnibus fructibus Eccleſiæ parochiali.

40 Colligitur tertiò integrè, & ſine diminutione ſoluendas eſſe decimas, priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus, aut vlla alia debita, d. cap. tua nobis, ibi, decimam reddere ſine diminutione &c. Cou. var. lib. 1. cap. 17. n. 13. col. 1. Leſſ. de iuſtit. lib. 2. c. 39. dub. 3. num. 16. Suar. d. lib. 1.
41 c. 15. Cald. Pereira de empt. c. 9. n. 7. Decima enim vbi debetur, integra ſolui debet, Rot. deciſ. 469. n. 1. & deciſ. 541. in fine, p. 1. recent. & ideò nec propter ſterilitatem deneganda eſt, Rebuff. q. vlt. num. 22. Monet. cap. 8. num. 62. nec prætextu, quòd ſibi debetur, cùm in futuris decimis non admittatur compenſatio, Rebuff. d. q. vlt. num. 19. Cened. ad Decretum collect. 66. num. 2. Monet. d. cap. 8. num. 61. Quare non eſt Iuri conſonum quod in aliquibus locis agricultores faciunt dum in ſuis areis ante decimationem ex cumulo tritici elargiuntur eleemoſynas Religioſis, niſi id legitima conſuetudine approbatum fuerit, Villalob. in ſum. part. 2. tract. 33. diffic. 2. nu. 7. Trullench. d. lib. 3. c. 3. dub. 3. n. 2. de quo etiam latiùs Fr. Philip. de la Cruz de Vaſconcellos in tract. de decim. & primis §. 3. n. 8. in
fine pag. 91. cum ſeqq. Ad excludendas igitur frau- 42
des poteſt Curatus cuſtodes apponere, vel probiberi facere, ne fructus ex agris afferantur, niſi ſoluta priùs decima, vel quòd ipſe, aut eius nuncius ſit præſens, vt aduertunt Cou. d. cap. 17. numer. 8. Valaſc. d. q. 30. n. 13. col. 2. Perez l. 2. tit. 5. lib. 1. Ord. pag. 131. Hieron. de Laurent. Auenion. deciſ. 54. in fine, Suar. d. lib. 1. cap. 37. numer. 7. Rebuff. quæſtio. 5. num. 13. Cened. dict. collect. 66. nu. 3. Camill. Borel. in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 19. num. 78. Monet. q. 6. num. 4.

Colligitur quartò, excepto caſu decimarum 43
prædialium, reliquos Eccleſiæ fructus debitos nõ aliter intelligi quàm deductis expenſis, Fagũd. d. prac. 3. lib. 1. c. 2. n. 18. Patet, ſi expendamus Eccleſiam nullibi habere priuilegium, quòd ex fructibus eidem debitis non deducantur expenſæ, ac proinde in illa procedere regulam text. in d. l. fructus: cùm contrarium non reperiatur expreſſum, prout in ſpecie aduertit Tiraq. vbi ſup. num. 3. Pro quo facit etiam tex. in d. cap. grauis; qui agens de fructibus debitis Eccleſiæ, intelligitur deductis expenſis, prout intelligit gloſſ. vlt. & omnes ibi. Sic ſanè in hoc ſenſu rectè defendi poteſt communis explicatio Legiſlatorum ſuprà relata, dum dicit ſpeciale eſſe in his decimis prædialibus, ita vt ſpecialitas in eo verificetur, quòd in decimis prædialibus fructus non accipiantur ſecundum cenſuram Iuris Ciuilis, de qua in d. l. fructus, ſed ſecundùm rei naturam, & veritatem.

Quartò, & vltimò infertur de vna, & eadem re, 44
ſiue de eodem aceruo duplicem decimam ſolui non debere, gloſ. verb. deducendas, in c. paſtoralis, de decim. Gig. de penſ. q. 58. num. 3. & 4. Azeued. l. 7. in
princ. tit. 5. lib. 1. noua Recop. Et ideò redecima, ſeu 45
duplex decima eſt contra Ius, Innoc. in c. cùm non ſit à n. 1. de decim. Abb. in c. cùm ſint n. 6. ante fin. verſ. aliàs ſequeretur eod. tit. Sot. de iuſtit. lib. 9. q. 4. art. 2. verſ. hæc ſuperiùs colligebamus, in fine, Hócala de decim. p. 2. propoſit. 6. Seraph. deciſ. 148. num. 9. Rot. in Cordub. redecimarum, 19. Nouemb. 1607. & 27. Martij, & 10. Maij 1619. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano. Quatenus, ſcilicet, petitur ſecunda decima de tributo, vel penſione, quam recipit dominus propter locationem prædij, ex cuius fructibus decima fuit ante ſoluta: tunc enim cùm ſemel decima de fructibus prædij ſit ſoluta, non debet ſolui ſecunda decima de penſione, quia locatio cenſetur facta ſalua decima. Ita Ioan. And. in c. cùm non ſit n. 4. verſ. vnde dicit, Innoc. ibid. n. 2. verſ. in domino autem fundi, Collect. n. 3. Anch. n. 4. Hoſt. n. 2. Butr. num. 6. Card. num. 2. verſ. & ex hoc. de decim. Vitalin. in Clem. Religioſi n. 25. cum ſeqq. eod. tit. Rot. in d. Corduben. redecimarum, 19. Nouemb. 1607. coram D. meo Coccino Decano.

Præſcriptione tamen immemorabili, vel qua- 46

dragenaria

dragenaria cum titulo poteſt redecima acquiri, vt cenſuit Rota *Conchen. redecimarum, 1. Februarij, 1591. coram Gipsio, & in Cordubēn. redecimarum 18. Maij 1618. coram Reuerendiſſ. Dunozo, Coccino Decano*; & illam ſic acquiſitam ſoluendi obligationem, eiuſque ſubſtantiam non alterat, nec mutat ſeminis, ſeu qualitatis mutatio in prædio decimatorio facta, ſecundùm Hoſt. *in ſum. §. & veriùm praeſcrib. verſ. decimò quæro de decim.* Rebuff. *q. 5. n. 54. cum ſeqq.* Rot. *in d. Conchen. redecimarum, coram Gipsio.*

---

§. II.

De perſonis, quibus decima ſoluendæ ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Decima aliquando ſumitur pro iure ipſo percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus.*

2 *Decima, quatenus importat ipſum ius percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non poteſt, ſecus ſi ipſam perceptionem.*

3 *Decima conſiderata, vt ius percipiendi fructus decimarum, poſt diuiſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competit, vt nullus alius illam habere poſſit.*

4 *Decima totius diœceſis ante Parochiarum diuiſionem ad ſolos Epiſcopos ſpectabant.*

5 *Parochia ſingula ſingulis Presbyteris in diuiſione fuerunt conſtituta, ſinguliſque Parochis territoria per ſuos terminos diuiſa.*

6 *Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur.*

7 *Decimarum perceptio ad ſolos Parochos de Iure communi pertinet.*

8 *Parochus, & alij, quos ipſi ad participandum de decimis admittunt, de Iure communi habent fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium.*

9 *Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas ſibi competere, ſed contrarium aſſerenti incumbit onus probandi.*

10 *Iuris communis aſſiſtentia in decimis non ſuffragatur Parocho ad effectum obtinendæ manutentionem.*

11 Cap. quoniam, de decimis, *declaratur.*

12 Cap. dudum, eod tit. *declaratur.*

13 *Epiſcopus reſpectu Cathedralis dicitur propriè, & immediatè Parochus, non verò aliarum Parochianorum.*

14 *Decima, quæ non ſunt intra certam Parochiam, ſpectans ad Epiſcopum.*

15 *Decima ſpectans ad Epiſcopum in illis diœceſibus, in quibus Parochia non ſunt diſtincta.*

16 *Decimarum perceptio Iure communi attento pertinet ad capellam, quæ nouiter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcumque intra limites alterius Parochiæ erigatur.*

17 *Eccleſia matrix de Iure communi fundata eſt quoad decimas prædiales ſuæ Parochiæ.*

18 *Eccleſia matrix, ſi conſentit aſſignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe ius decimandi, & alia iura parochialia quoad illam portionem limitum.*

19 *Eccleſia parochialis de nouo erecta fundatam habet intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam matricem, cui priùs decimæ debebantur, ſi Epiſcopus illas nouo Parocho ad praeſcriptum Concilij aſſignauit.*

20 *Noualia debentur Parochiæ, in cuius finibus ſurgunt.*

21 *Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſoluere, niſi aliud conſuetudine ſit introductum.*

22 *Decimas conſuetas tardiùs dantes peccant mortaliter.*

23 *Decimæ debentur ſtatim, abſque eo, quòd à Parocho petantur.*

24 *Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, niſi conſuetudo ſit in contrarium.*

36 *Parocho alij decima non eſt ſoluenda, præterquam illi, apud quem eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur.*

36 *Decimæ perſonales attento iure non alij Parocho debeantur quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur eccleſiaſtica Sacramenta.*

27 *Decimæ perſonales in multis Hiſpaniarum partibus ſunt in vſu.*

28 *Decimæ perſonales non ſpectant ad Eccleſiam habitationi connexam, ſed domicilio.*

29 *Parochianus habens duo domicilia, ſi vnum acceſſorium eſt principali, ſoluet decimam perſonalem; ſi verò in vtroque æqualiter ſe collocat, inter vtrumque diuidetur.*

30 *Artifex, ſi habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas ſoluere illi Parochiæ, vbi eſt pars domicilij, in qua ſemper laborat.*

31 *Decimæ prædiales ſoluuntur ex prædiis, ſitis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia;*

32 *Decimæ perſonales, & prædiales intra propriam Parochiam conſtituta, non alij, quàm proprio Parocho ſunt perſoluenda.*

33 *Decima in aliena Parochia conſiſtente, cui Parocho, prædiali, ſcilicet, an ſacramentali, ſint ſoluenda, recurrendum eſt ad conſuetudinem.*

34 *Decima in aliena Parochia conſtituta, cui Eccleſia debeatur non eſt Iure expreſſum.*

35 *Decennium ſufficit ad introducendã conſuetudinem, cui ex duabus Eccleſiis parochialibus debeantur decimæ; immemorialis verò, aut quadragenaria cum titulo requiritur, ſi ageretur inter Eccleſiam parochialem, & alteram, cui ius reſiſtet.*

36 *Decima in aliena Parochia conſtituta, ſemota conſuetudine, potiùs prædiali, quàm baptiſmali Eccleſiæ ſunt ſoluenda.*

37 *Ouium fructus dicuntur induſtriales, & non naturales.*

38 *Oues, ſi dimidia parte anni paſcant in Eccleſia prædiali, dimidium totius decimæ illi perſoluendum eſt; reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochiali, ſi altera dimidia parte anni in eadem oues paſcant.*

39 *Decima ouium diuidenda ſunt inter duas Parochias, ſi in earum vna iaceant, & dormiant, & in alia paſcant.*

40 *Oues quando nec paſcuntur, nec morantur per vllam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis; nulla pars debetur Eccleſiæ parochiali domini, ſed illi, vbi paſcuntur, & morantur.*

41 Cap. commiſſum, de decim. *declaratur.*
42 *Decima ex omnibus non eſt ſoluenda Eccleſiis illarum regionum, per quas paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium.*
43 *Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas intra ipſam Parochiam poſſidebat, non aliter eſt reſtituendus, quam ſi oſtendat titulum, vel cauſam iuſtam, qua poſſeſſio eiuſdem iuſtificetur.*
44 Cap. in litteris, de reſt. ſpoliat. *declaratur.*
45 Cap. cùm Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ. prop. *declaratur.*
46 *Laici ſpoliati decimis agẽtes interdicto,* Vnde vi, *an ſint ante omnia reſtituendi? oſtenditur, & num. 47.*
47 *Decimæ abſque Parochia an præſcribi poſſint, ita vt virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? oſtenditur, & n. 48.*
49 *Præſcriptio non eſt admittenda, ſi non detur capacitas poſſidendi in præſcribente.*
50 *Laici decimas poſſidere, & præſcribere non poſſunt.*
51 *Laicus poteſt poſſidere decimas, quas verè, & præſumptiuè conſtat obtentas eſſe ante Lateranen. Concil. & præſcribere contra laicum qui ante Lateranen. acquiſierat.*
52 *Laicus decimas præſcribere poteſt, ſi priuilegium Papæ accedente eius fama alleget, & ad eius probationem tempus immemoriale oſtendat, ex quo præſumptione iuris reſultat titulus priuilegij allegatus.*
53 *Laicus in decimis percipiendis tutus eſt, ſi accedat fama priuilegij, ſeu feudi obtenti ante Concilium Lateran. immemoriali præſcriptione allegata.*
54 *Decimas, quæ iuſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poteſt laicus contra laicum præſcribere.*
55 *Decimæ abſque Parochia præſcribi poſſunt, præcedente titulo cum ſpatio quadraginta annorum.*
56 *Præſcribenti contra illum, qui habet decimas, de iure ſpeciali ſufficit bonam fidem probare.*
57 *Eccleſia vna, vt præſcribat decimas Epiſcopo de iure communi debitas, quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi.*
58 *Præſcriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad noualia non extenditur.*
59 *Interpretatio ſtricta facienda eſt in præſcriptione.*
60 *Decimas tritici in aliena Parochia præſcribens, ſeminario millij, vel alio, non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi ſeruntur.*
61 *Decimas præſcribens in vna parte fundi, maximè per limites deſignati, ita vt vnus dicatur, ſi poſtea in altera Parochia fiat noualis, decima præſcribenti ſoluenda eſt.*
62 *Decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco præſcribens, ſi aliquis de nouo ad illum locum venerit, præſcribens ab illo decimas habebit.*

1 DECIMA quoad hoc propoſitum, duobus modis poteſt conſiderari: aliquando enim ſumitur pro iure ipſo percipiendi fructus decimarum; aliquando verò importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus qui decimarum nomine capiuntur. Meminit huius diuiſionis S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 3. Inter quos modos illud eſt diſcrimen: quia, ſi priori modo conſideretur ius illud, eſt ius ſpeciale dependenter. Ratio eſt: quia, cùm competat propter miniſterium ſpirituale, ab eodémque miniſterio depẽdeat, meritò veluti quoddam acceſſorium eidem miniſterio ius ſpirituale dependenter appellabitur: non ſic dicendum de perceptione fructuum, quæ quidẽ res temporalis eſt, eò quòd in rebus temporalibus conſiſtit, quas res conſtat ad hominis alimoniam ordinari. Sic ſanè priori modo decima conſiderata in laicos cadere non poteſt, prout notauit gloſ. & communis ibi *in cap. cauſam quæ, de præſcrip. gloſ. 2.* & communis *in cap. quamuis 17. de decim.* poſt alios Cou. *var. lib. 1. cap. 17. num 6.* Mench. *illuſtrium c. 89. n. 6.* Gutier. *canõ. lib. 2. c. 31. n. 64. & 71.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q. 39. n. 1.* Ioſeph. Seſſe *deciſ. 162. n. 10.* Moneta *de decim. c. 5. q. 3. n. 17.* Mareſcot. *lib. 1. var. c. 95. n. 19.* Caſtil. *lib. 7. de tert. c. 10. n. 5.* Reinoſo *obſer. 50. à n. 4.* eò quòd laici non poſſunt adminiſtrare ſpiritualia, à quibus inſeparabiliter dependet, iuxta tex. *in cap. 1. ibi, iure Sacerdotum, 16. q. 7. & in cap. tua 25. in princ. de decim.* obſeruat S. Thom. *d. art. 3.* Sot. *lib. 8. de Iuſtit. q. 4. ar. 3* Cou. *d. c. 17. n. 1.* Cõtra verò erit, ſi poſteriori modo decima cõſideretur: tunc enim in laico cadere poteſt, vt docet Pont. *in cap. 2. de locato*, fatetur communis ex Tiraq. *de tract. lig. §. 1. gloſ. 7. n. 11.* Rebuff *de decim. q. 10. n. 34.* dũmodò tamen non ſit per titulum habilem ad transferendum dominium, & producentem vſucapiendi conditionem, prout colligitur ex tex. ſic intelligẽdo *in dicto c. 2. de locato, in verſ. ita tamen*, eò quòd per talẽ titulũ laicos habere decimas, datur iuris reſiſtentia, de quo *in d. cap. 1. 16. q. 7. & in c. fin. verſ. quod autem 16. q. 1. & in cap. peruenit. 1. q. 3.* qua quidem reſiſtentia inficitur, & impeditur ſaltem poſſeſſio ciuilis, & iuſta, hoc eſt, habilis, ſine qua præſcriptio non procedit, iuxta *reg. ſine poſſeſſione, de regul. Iuris, lib. 6.* & ita etiam intelligi poteſt deciſio tex. *in cap. cauſam, quæ*, vt procedat quoque in decima poſteriori modo conſiderata: non enim par credere eſt in illo tex. imò omninò ineptum videtur laicum ibi contendiſſe decimas ad ſe pertinere, tanquam proprium ſtipendium pro ſpirituali miniſterio, quod conſtabat ab ipſo præſtari non poſſe. 2

Quibus præmiſſis, iam patet decimam priori modo conſideratam poſt diuiſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competere, vt nullus alius illam habere poſſit. Probatur: etenim cùm decima priori modo conſiderata illis ſolũ modò competat, qui ad populi ſobientis ſalutem ſpiritualia ex obligatione officij miniſtrant, & ſoli Parochi hoc efficiunt miniſterium, vt per Sot. *lib. 9. de iuſtit. q. 4. art. 1. col. 3.* Suar. *de Pœnit. p. 2. diſp. 32. ſect. 1. à n. 2.* rectè fit, vt illi ſoli, & nullus alius, talem decimam recipere poſſint poſt factam Parochiarum diuiſionem: quia ante illam decimæ totius diœceſis ad ſolos Epiſcopos ſpectabant qui ſoli pro illo tẽpore erant Parochi, quibus ſcilicet, totius plebis diœceſanæ cura imminebat, iuxta tex. *Epiſcopus, & in c. percipimus, 12. q. 4.* cæteri autem Presbyteri, veluti idem coadiutores, ex tex. *in cap. in nona, 21. diſt.* ad eorundem Epiſcoporũ nutum promiſcuè, modò in hac, modò in illa Parochia paſtorale munus exercebant. Poſtmodum verò facta redditaum eccleſiaſticorum diuiſione iuxta text. *in cap. de reditibus,* 3 4

bus,

bus, & in cap. quatuor 12. quæſt. 1. Parochiæ ſingulæ ſingulis Presbyteris fuerunt conſtitutæ, ſinguliſque Parochiis territoria per ſuos terminos ſunt diuiſa, vt tandem vnicuique Presbytero tota ſuæ Parochiæ cura remaneret, tex. opt. *in cap. 1. 13. q. 1.* reſoluit Nau. *in cap. placuit, in princ. de pœnit. diſt. 6.* Selu. *de beneſ. part. 1. quæſt. 4. num. 11.* Duen. *reg. 72.*
6 *à princip.* Sic ſanè Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur, Syluest. *in ſum. verb. Parochia*, iuxta quæ dicendum eſt, quòd Parochus eſt Presbyter ille, qui habet curã totius Parochiæ in foro Cõſcientiæ: contrà verò Parochiani ſunt ſinguli de ipſa plebe.

7 Ex quibus primò infertur perceptionem ipſam decimarum ad ſolos Parochos attento Iure communi pertinere. Dixi ſuprà, decimam priori modo conſideratam, hoc eſt, ius percipiendi decimas, ſolis Parochis competere: atqui perceptio ipſa fructuum attento Iure cõmuni ſpectat ad illum, qui ius percipiendi habeat, vt docet Iureconſ. *in l. vſufructu legato 7. in princ. ff. de vſufr.* Igitur, &c. Probant corol. tex. *in cap. 1. ibi, iure Sacerdotum, & in d. cap. ſtatuimus, 16. q. 1.* tex. melior *in cap. vlt. de Paroch. & in d. cap. cùm contingat, de decim.* vbi Abb. *num. 7.* S. Thom. *1. 2. q. 87. art. 3. in corpore.* Syluest. *verb. decima, num. 14.* Cou. *lib. 1. variar. cap. 17. numer. 7.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 4. numer. 61.* Rebuff. *de decim. quæſt. 4. num. 4.* Gonzal. *ad reg. 8. Canc. 1. gloſ. 5. nu. 75.* Ioſeph. Ludou. *dec. 72. num. 3. 9. & 10.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 3. cap. 3. dub. 8. num. 3.* Machado *en ſu perfetto confeſſor tom. 1. lib. 2. p. 4. tract. 10. docum. 3. n. 1.* Seraphin *deciſ. 1449. num. 5.* Gregor. XV. *dec. 519. num. 2.* Caualer. *deciſ. 73.* Rot. *in Nouarien. decimarum, 7. Maij, 1627. coram R. P. D. Pirouano, & in Sabien. decimarum, 16. Martij, 1609. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano, & in Abulen. decimarum, 17. Decembris, 1657. coram eodem, & in Auguſtana decimarum, 28. Martij 1631. coram R. P. D. Vbaldo.*

8 Parochus enim de Iure communi habet fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium, vt per Aloyſ. Ricc. *in praxi, p. 4. reſol. 594. n. 1.* Rot. *dec. 178. num. 5. p. 1. & deciſ. 135. & 291. num. 5. & deciſ. 247. n. 1. p. 2. recent.* & fuit dictum *in Conchen. decimarum, 11. Maij, 1615. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Ciuitatẽ. Decimarum, 18. Iunij, 1618. coram Card. Veroſpio,* & apud Tambur. *in fine tom. 1. de iure Abbatum deciſ. 99. nu. 4.* vbi ampliat etiam quoad decimas debitas ex prædiis nouiter ruptis, & cultis, & coram Seraph. *deciſ. 802. num. 1. 2. & 10.* & coram Gregorio XV. *dec. 449. num. 1.* & coram Coccino *deciſ. 16. num. 1. deciſ. 55. num. 8. & deciſ. 234. in fine,* & apud Poſt. *poſt tractat. mandati de manuten. deciſ. 157. num. 1. & 2. deciſ. 187. numer. 6. & deciſ. 211. nu. 4.* D. Solorzan. *de Indiarum gubernat. lib. 1. c. 21. num. 11.* & hęc iuris aſſiſtentia non ſuffragatur nedum ipſis Parochis; verùm etiam aliis, quos iidem ad participandũ de decimis admittunt. Seraph. *deciſ. 899. num. 3. 4. & deciſ. 908. num. 3.* & fuit dictũ *in allegata Ciuitatẽ decimarum, coram Card. Veroſpio.*

9 Quæ quidem aſſiſtentia prodeſt Parochis in petitorio, vt non teneantur aliter probare decimas ſibi competere; ſed contrarium aſſerenti incũbat onus probandi, cùm habeat contra ſe Iuris aſſiſtentiam. Rebuff. *de congrua portione, num. 19. cum ſeqq.* Mareſcot. *variar. reſol. lib. 1. c. 12. num. 14.* Rot. *d. deciſ. 135. in fine, & d. deciſ. 193. num. 5. in fine, p. 2. recent.* Non ſuffragatur tamen ad effectum obtinendi manutentionem, quæ ex ſola Iuris cõmunis aſſiſtentia nõ datur, niſi in iuriſdictionalibus, iuxta opinionem, quam hodie Rota ſeruat, quicquid aliàs tenuerit, vt notauit Ferentil. *in annotat. ad deciſ. 219. Buratti, litera A.* & ſic iuxta opinionem quam frequentius tenuit Rota non ſuffragatur Parocho, & Parochiali Eccleſiæ pro manutẽtione ſolum fundamentum huiuſmodi iuris aſſiſtentiæ abſque poſſeſſione probata, vt ipſamet Rota cenſuit *deciſ. 685. n. 2. p. 2. recent. & deciſ. 291. n. 14. poſt tom. 2. conſil. Farin.* Adden. *ad deciſ. 312. in fine Gregorij XV.* Poſt. *d. tract. obſer. 41. numer. 47.* 10
Nec etiam in his terminis Parocho danda eſt manutentio in perceptione decimarum ex ſola iuris aſſiſtentia, quando conſtat de poſſeſſione alterius Rot. *d. deciſ. 291. num. 14. in fine, & num. 17. poſt vol. 2. conſ. Farin.* Nec quando ex diuerſo allegatur & iuſtificatur priuilegium. Seraph. *d. deciſ. 1497. n. 2. in fine,* licèt ſecus ſi validitas priuilegij ſit in cõtrouerſiam deducta, & dum ea diſcutitur, Rot. poſt *d. tr. Poſtij dec. 157. n. 5.*

Non obſtat tex. *in d. cap. quoniam 13. de decim.* dum probat ad Epiſcopum etiam pertinere perceptionẽ decimarum: quia omiſſa reſponſione gl. *in d. cap. cùm contingat & verb. decimationum, in cap. conquerente, de offic. Ordin.* contendentium, text. illum loqui de conſuetudine, ſecundùm quam putant Epiſcopos habere quartam decimarum in Parochiis ſuæ diœceſis, cõtra tex. *in d. cap. conquerente*, vbi enumerantur illa, quæ de Iure pertinent ad Epiſcopos, prout eſt viſitatio, iuriſdictio eccleſiaſtica, & alia plura, cum quibus quarta decimarum comparatur, reſponderi poteſt prædictam quartam, de qua *in dict. cap. quoniam.* de Iure debitam Epiſcopis, non dari illis, quaſi eam exigere poſſint immediatè à Parochianis, ſed ab ipſis Parochis, prout expendit Abb. *num. 2. in dict. cap. quoniam, & in cap. cùm contingat, num. 7.* idem Abb. & communis *in d. cap. conquerente, & in cap. de quarta. de præſcript.* iuxta quam reſponſionem verba illa tex. *in d. cap. quoniam.* ibi, *tua parte retenta*, ſunt intelligenda, vt videlicet, pars illa ducenda ſit è manibus Parochorum, nempe ex toto decimarum cumulo, qui obuenit Parochiali Eccleſiæ, quam quidem quartam iam antea dicit inſtitutam tex. *in cap. concesſo*, cùm multis *ibidem, 12. quæſt. 2.* & de illa agit tex. *in dict. cap. conquerente.* 11

Nec obſtat tex. *in cap. dudum, de decim.* ſatisfit enim ſi dicas tex. illum, dum dicit Epiſcopum habere fundatam intentionem Iure communi ſuper decimas, agere de decimis, quæ debentur Parochiæ ipſius Epiſcopi, qualis eſt Eccleſia Cathedralis, reſpectu cuius dicitur propriè & immediatè Parochus, non verò aliarum Parochiarũ, Abb. *in d. cap. cùm contingat, num. 7.* Rebuff. *de decim. q. 7. num. 7.* Monet. *eo tract. cap. 7. n. 7.* Coccin. *dec. 38. num. 1. & dec. 154. n. 4.* Poſt. *d. obſeru. 45. n. 45.* 12
13

Sic ſimiliter quando prædia, ex quibus decimæ penduntur, non ſunt intra certam Parochiam, tunc remanent prædicta prędia immediatè in Parochia Epiſcopi, ac proinde decimæ illorum Iure communi ad Epiſcopum, tanquam ad proprium, & immediatum Parochum pertinere dicuntur, *d. cap. quoniam, in fine.* ſic neceſſariò intelligendum, vbi Abb. *num. 2. & 4.* gloſ. *verb. iure communi, in d. cap. cùm contingat.* Rebuff. *q. 7. n. 8.* Verall. *deciſ. 340. num. 2. part. 3.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 7. cap. 25. q. 9. verſ. deinde.* Monet. *cap. 7. nu. 9.* Baſil. Pont. *de Sacr.* 14

*Matrim.lib.5.cap.13.§.3.num.21.*Rota *in Pacen.de-
cimarum del' Hebrero, 9. Iunij, 1603.& 21.Iunij,
1604.coram Reuerendiſſ.D.meo Coccino Decano, &
in Placentina decimarum perſonalium de Truxillo,* 18.
*Martij,*1618 *coram bona mem.Buratto*, inter eius
impreſſas *deciſ.164.& in Cōchen.decimarum del In-
fantado*, 18. *Decembris,coram bona mem. Martino
Andrea.*

15 Sic etiam in illis Diœceſibus,in quibus Paro-
chiæ non ſunt diſtinctæ, ſolus Epiſcopus dicitur
totius Diœceſis vniuerſalis Parochus,ac proinde
ei debentur decimæ,*c.fin.*vbi gloſſ.*de Paroch.*Re-
buff.*d.q.7.numer.9.*Azor.*inſtit. moral. par.1.lib. 7.c.
36.quæſt.9.*Rot.*dec.309.num.5 p.2.diuerſ.* Monet.
*d.c.7.num.*10 Burat.*d deciſ.164.num.2.* & fuit re-
ſolutum *in dicta Ciuitaten.decimarum,coram Card.
Veroſpio.*Et in Regnis Hiſpaniarum Eccleſiæ Ca-
thedrales,Dignitates, & nonnulla alia beneficia
ſont fundata ſuper decimis,& ideò Parochi in il-
lis Regnis non poſſunt dici habere intentionem
fundatam contra huioſmodi Beneficiatos ſoper
decimis,ſed tenentur probare,vt dixit Rot.coram
Greg.XV.*dec.429.n.6.*

16 Ex bis colligitor primò,decimarum perceptio-
nem,Iure communi attento,pertinere ad capellã,
qoæ nouiter & legitimè in Parochiam fuerit ere-
cta,quantuncũque intra limites alterius Parochię
erigatur.Patet,ſi expendamus in illa reperiri Pa-
rochum,quem ſupponimus legitimè oblatum ad
adminiſtranda ſpiritualia in ſui populi ſalutem;ac
proinde nil mirum, ſi Iure cõmuni ioſpecto per-
ceptio decimarum ad illum ſpectare dicatur,iuxta
ſuprà reſoluta;ita in ſpecie reſoluunt Abb.*num.*8.
& Doctores communiter *in dict.cap.cum contingat.*
Nec refragatur tex.*in cap. Eccleſia, in cap.quicun-
que 16.quæſt.*1.dum dicunt,nouas Eccleſias con-
ſtruendas non eſſe cum præiudicio antiquiorom,
ſaltem qooad decimas;ſatisfit enim, ſi aduertas,
inta illa non procedere,quaodo ex iuſta cauſa,&
cõcludeore ioſtitiam interueniente Epiſcopi ao-
ctoritate,& aliis requiſitis non deficientibus,ca-
pella in Parochiam erigitur,iuxta terminos tex.
*in c.ad audientiam il 1.de Eccleſ.ædific.*Conc.Trid.
*ſeſſ.*21.*de reformat.c.*4 prout in ſpecie intendit gl.
*in d.cap.Eccleſiæ,*facit tex.*in cap.ſicut vnire, de ex-
ceſſ.Prælat.* Sic ſanè ſine prædicta iuſta cauſa,&
neceſſaria non poteſt Epiſcopus Capellæ nouiter
erectæ deputare certam Parochiam cùm præiudi-
cio Eccleſiæ baptiſmalis,cuius cõſenſus ad talem
deputationem neceſſarius eſt,prout in ſpecie ad-
oertit gl.*verb.antiquiores,in d.c.quicunque,* Lamb.*de
iure patr.lib.1.p.1.q.4 art.*8 Reb.*q 6.à n.9.*& mol-
toties prædictæ Capellæ erectio ſolet fieri com
quadam tranſactione, & compoſitione celebrata
inter Eccleſiam antiqoam,& ipſam Capellã circa
decimas,fructus,& oblationes recipiendas, oon
conſtitnendo Vicariũ in eadem Capella,ſed mer-
cenarium per Parochum Eccleſiæ antiquæ deſi-
gnandum:quòd ſi Capella habens Parochiam in-
tra limites alterius inueniatur,& non conſtet de
iuſta,& neceſſaria cauſa Parochię deputationis,&
ſic dubiũ proponatur,illam quidem interueniſſe,
& reliquas ſolemnitates præſomeodum eſt,iuxta
reſoluta per Archid.*in cap.nemò,n.3.de conſec.diſt.*1.
Felin *in cap.de quarta,n.*12.*de præſcript.*quæ ſeotē-
tia data temporis diuturoitate,putà decem anoo-
rum,extra controuerſiã procedit,ſiquidem licèt
ſolemnitas extrinſeca,qualis eſt Epiſcopi conſeo-
ſus,& interuentio iuſtæ,& neceſſarię cauſæ ex ſe
non præſumator,iuxta reg.tex.*in l.quacunque* 15.
*§.vlt.ff.de publ.in rem.act.*reſoluit Boër. *deciſ.* 34.*n.*
2. Gam. *l.uſit deciſ.48.à n.* 3.diuturnitate tamen
temporis interueniente neceſſariò præſumuntur
reg.tex.*in l.ſi filius,C.de petit.hered* tradit commu-
nis per tex.*in l.cùm in rem verſo,ff.de vſuris,& in c.
peruenit.de empt.*

Secundò colligitur Eccleſiam matricem de Iu- 17
re communi fundatam eſſe quoad decimas præ-
diales ſuæ Parochiæ.Ita gl. *verb.de Iure communi,
d.cap.cum contingat*, Rebuff.*q.6.n.*12. Suar *de Re-
lig.tom.1.lib.1.de decim.cap.* 28. Rota *in Nouarien.
decimarum,7.Maij* 1627.*coram R.P.D.meo Pirou-
ano.*Si verò Eccleſia matrix conſeotit aſſigna- 18
tioni limitum,& fundationi parochiæ,tunc ceo-
ſetor remiſiſſe ius decimãdi,& alia iura parochia-
lia quoad illam portionem limitũ,qoi nouæ Ec-
cleſiæ aſſignati ſuot,Rebuff *d.q.6.n.* 20 Monet.*d.
cap.7.n.*30.Rot.*deciſ.*314.*n.6. p. 3.in poſthum.*aliàs
p. 4 recent. vbi quòd erecta noua Parochia intra
fines antiquæ, noua parochia habebit decimas,
quæ aliàs competiiſſēt antiqoę,etiamſi hoc io no-
ua erectione minimè caueretur,Grat.*diſcept.foreſ.
tom.3.cap.*458.*n.*14.Ita vt Eccleſia parochialis de 19
nouo erecta fundatam habeat intentionem ſoper
decimis contra Eccleſiam matricem,cui priùs de-
cimæ debebantur,Rot.*in Mediolanen. decimarum
de Garlutio,*18.*Martij,*1616.*coram bona mem.Mar-
tino Andrea,& in Comen.decimarum,*28.*Iunij,*1602,
& 27.*Nouembris,*1616.*coram Card. Sacrato, & in
Conchen.decimarum de Caſtecon*, 11.*Maij,*1615.*co-
ram R.P.D.meo Pirouano,& in Mediolanen.decima-
rum S.Iuliani,*16.*Ianuarij,*1613.*coram Card. Pam-
philio iun.*vbi vult hoc procedere,quãdo diſmem-
bratio eſt facta ſimpliciter, non autem, quando
eſt facta cum clauſ. *ſine præiudicio alicuius*, Calde-
rin.*conſ.1.de decim.*Abb.*in d.cap.cùm contingat,n.*8.
*in 4 caſu,*poſt Butr.*num.*8.*in fine,verſ.quandoque in-
tra limites.*idem Abb.*in cap.ad audientiam,num.*14.
*de Eccleſ.ædific.& conſ.*58.*ad ver.hanc inſuper lib.*1.
Pariſ.*conſil.*73.*num.*1.*lib.*4.Menoch.*conſ.*73.*nu.* 10.
Ruin.*conſ.*169.*num.*78.& oon eſt oeceſſe, quòd
reales limites aſſignentur:ſed ſufficit, quòd ma-
trici,cui debebantur decimæ,& primitiæ,in ere-
ctione nouæ parochiæ,relinqoantor ſolæ primi-
tiæ ex gratia,Rot.*in d. Mediolanen decimarum, de
Carlatio;*per incluſionem enim primitiarum ex-
cluduntur decimæ,& cenſentur aſſignatæ Paro-
chiali nooiter erectæ,arg.tex.*in l.cùm Prætor.ff. de
iudic. & in l.maritus*, vbi gloſſ.*verb.præſcrip. C.de
procurat.*ſtãte maximè conſenſo præpoſiti Eccle-
ſiæ Matricis in ipſa diſmembratione. Aduerteo-
dum quoque eſt,Rot.*in d.Mediolanen. decimarum
de Carlatio,*de hac concluſione dobitaſſe,an,ſcili-
cet,decimæ abſque alia aſſignatione, & diſmem-
bratione facta per Epiſcopum tranſirent ipſo iore
in Eccleſiam parochialem oouiter erectam, pro-
pter.Conc.Trid.*ſeſſ.*21 *de reform.cap.*4.ibi,*aſſigne-
tur competens portio arbitrio Epiſcopi*, &c. & ideò
cauſam remiſiſſe ad Eminentiſſ.S.Cõgregationis
Cõcilij Trid.Ioterpretes,qui partibus auditis *ſub
die* 11.*Martij,anno* 1617. cenſuerunt *decimas ad
Eccleſiam Matricem pertinentes non tranſire ipſo iure
in Parochialem Eccleſiam nouiter erectam, ſed rema-
nere apud Eccleſiam matricem,niſi eas Epiſcopus nouo
Parocho ad præſcriptum Concilij aſſignauerit.*

Quid autem dicendum de decimis Parochialis
vnitæ monaſterio alicui, an penes ipſum rema-
neant,vel Vicario ſint adiudicandæ?vide Rotam
apud Tamburin.in fine tom.3.de iure Abbatum deciſ.
102.*num.*1.*cum ſeq.* vbi quòd monaſterium tao-
quam

Digitized by Google

quam Parochus ratione curæ, quæ in illud tranſiuit, debet indiſtinctè percipere omnes decimas, & citat Rebuff. *de decim. q. 7. n. 4. & 5. & q. 13. n. 83.* Monet. *eod. tract. c. 2. n. 2* Rota *deciſ. 31. n. 1. p. 2. diuerſ. & deciſ. 469. n. 1. & dec. 541. n. 4. p. 1. recent.* & apud Tambur. *in fine d. tom. 3 dec. 102. n. 1.*

20 Tertiò colligitur deberi noualia Parochiæ, in cuius finibus ſurgunt, *d. cap. cum contingat, & dict. cap. quoniam, de decim.* Quòd ſi noualia appareant inter duas Parochias, & neſciatur intra quam illarũ, quia ignorãtur limites, tunc inter illas fiet diuiſio, vt voluit Henric. Boich. *in c. peruenit, col. 1. de decim.* vel Epiſcopus, cui voluerit, iudicio ſuo concedit, ſecundùm Rebuff. *d. tract. q. 14. num. 5. per d. cap. quoniam,* vbi habetur, quòd tunc Epiſcopus ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, vel alij Eccleſiæ deputare, vel ad opus ſuum retinere debet. Si verò limites quoquo modo apparent, pro modo, & portione limitum cuilibet earum Parochiarum debet aſſignari, vt diſponitur *in d. c. quoniam,* & notauit Rebuff. *d. q. 14. n. 4.*

21 Quartò colligitur Parochianos teneri denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſoluere, ad quorum ſolutionem debent eſſe parati, quoties per Parochum, vel eius Procuratorem fuerint petitæ, aliàs peccatũ mortale incurrunt. Ita gloſ. *verb. fructibus, in cap. cùm homines, de decim.* Couar. *lib. 1. var. cap. 17. num. 8. verſ. tertio.* Rebuff. *d. tract. q. 13. n. 50.* Fagundez *d. prac. 5 lib. 1. cap. 4. num. 11.* Gutier. *canon. lib. 2. cap. 21. num. 43.* Suar. *d. lib. 1. cap. 36. num. 10. & cap. 37. nu. 2.* Quòd enim decimæ prædiales ſolui debeant ſtatim ac fructus collecti ſunt, probat expreſsè text, *in d. c. cùm homines,* ibi, *ſtatim frugibus collectis,* &c Læl. Zech. *de priuileg. eccleſ. priuil. 120. num. 31.* Rebuff. *d. tract. q. 12. num. 1. & 3* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon rub 12. cap. 13. num. 160.* Guid. Pap. *deciſ. 70.* vbi etiam intelligit, *ſtatim,* id eſt, quanto citiùs poſſunt. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſolut. 152. num. 1.* Paul. Layman. *in Theolog. morali lib. 4. tractat. 6. c. 5. nu. 1.* Caſtro Palao *tom. 2. tract. 10. diſp. vnic. part. 8. num. 4.* me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib. 3. c. 3. dub. 4. num. 1.* Monet *d. tract. cap. 6. q. 1. n. 8.* vbi *n. 9.* cum Reb. *d. q. 12. n. 2.* & Azor. *d. p. 1 lib. 7. cap. 24. q. 16* tenet ſufficere quòd fructus ſint collecti, licèt granum ſit cum palea: & *n. 15.* ſubdit valere conſuetudinem, vt decimæ prædiales non ſoluantur
22 ſtatim, ſed certo tempore. Vnde mortale peccatum incurrere conſuetas decimas tardiùs dantes reſoluunt Marcheſ *de commiſſion. p. 1 cap. 16. ſub n. 17.* Campan. *dict. rub. 12. cap. 13. nu. 155.* imò teneri ſoluere, vel monere debentem, quando frumentum, vel vinum periit, ſi decimæ ſolutæ non fuerunt, ſtatim ac fructus collecti ſunt, vel ſaltem, iuxta conſuetudinem monito Curato, vt decimam reciperet, voluit gloſ, *d. verb. fructibus,* ſequũtur Rebuff *d. quæſt. 12 num. 1* Monet. *d. cap. 6. num.*
23 *10.* debentur enim ſtatim abſque eo, quòd à Parocho petantur, vel exigantur: quia dies ipſe ſiue tempus ſolutionis pro creditore interpellat, Rebuf. *dict. q. 12. n. 7.* Gutier. *d. cap. 21. n. 44.* Paul. Layman. *in Theolog. moralis lib. 4. tr. 4. cap. 5. num. 1. in fine.*

24 Non tamen prædicti Parochiani tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, cùm ad id nullo pacto, nullàve lege obligẽtur, vt in ſpecie tradit Guid. Pap. *deciſ. 283.* Adrian. *quodlib. 5. art. 1. §. 2.* licèt contrarium teneant Doctores communiter, vt per Gutier. *d. ct. cap. 21. num. 43.* quorum ſententia poterit procedere data conſuetudine in contrarium, quæ non datur, imò, inſpecta illa, Clerici ſolent mittere pro decimis ad agros, fundóſque tempore collectionis, vt teſtatur Gutier. vbi *ſuprà n. 45.* nam in hac re ſtandum eſt conſuetudini legitimè preſcriptæ, Suar. *dict. cap. 27. num. 7.* Fagundez *dict. cap. 4. num. 12.* Caſtro Palao *dict. puncto 8. num. 5.* Trullench. *dict. dub. 4 num. 2.* Sic ſanè reprobanda eſt ſententia Pariſ. *conſil. 15. n. 25. lib. 1.* aſſerentis Parocho non petente ſuas decimas tempore collectionis, poſtea petere non poſſe: contra quem eſt gloſſ. *dict. verb. fructibus,* & illam opinionem tanquam falſam reprobant Couarruuias *dict. cap. 17. num. 8. verſi. 8.* & Rebuff. *dict. tr. quæſt. 13. numer. 50.*

Infertur ſecundò alij Parocho decimam non eſ- 25
ſe ſoluendam, præterquam illi, apud quem eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur. Diximus ſuprà decimam priori modo conſideratam, poſt diuiſionem Parochiarum, ideò ſolis Parochis competere, vt nullus alius illam habere poſſit: atqui nulli alij ſunt Parochi ad hunc effectum, niſi illi, apud quos eccleſiaſtica Sacramenta recipiuntur, vt docet text. *in cap. 2. de Paroch.* Igitur, &c. Probant corol. text. *in cap. vlt.* ibi, *nec ab iis temporalia exigant, de Paroch.* tex, melius *in cap. quæſt. 16. q. 1. & in cap. 2. verſ. illi, de decim, & in cap. ad decimas, de reſtit. ſpoliat. lib. 6.* tradunt S. Thom. *2. 2. quæſt. 87. art 3* Syluest. *verb. decima, num. 14.* Rebuff. *d. tract. quæſt. 5. à num. 16. & quæſt. 14. num. 39. & quæſt. 6. num. 12.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 3. c. 3. dub. 5. num. 1.* Verùm, iſti Doctores nimis generaliter loquuntur, & ad indiuidua minimè deueniunt, nec de quibus decimis intelligant, ipſi declarant. Quare pro terminorum cognitione, & 26
pleniori huius corollarij declaratione ſciendũ eſt primò decimas dupliciter conſiderari: aliæ nanque perſonales ſunt, aliæ verò prędiales appellantur, prout ſæpiùs hoc c. meminimus, inter quas, quoad noſtrum propoſitum, illud eſt diſcrimen, quòd priores, attento Iure, non alij Parocho debentur, quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur eccleſiaſtica Sacramenta, vt probat text. *in cap. ad Apoſtolica 20. verſ. nouerit, de decim. & in cap. fin. de Paroch.* reſoluunt Syluest. *verb. decima, nu. 14.* Rebuf. *d. tract quæſt. 5. num. 2. & quæſt. 6. à n. 24. & quæſt. 13. num. 63.* Gutier. *practic. lib. 1. quæſt. 17. num. 8.* Suarez *de Relig. tom. 1. tractat. 2. lib. 1. cap. 21. & 22. num. 8.* Monet. *dict. tract. cap. 7. ex num. 21.* Baſil. Pont. *de ſacrament. Matrimon. lib. 5. c. 13. §. 3. n. 19.* Fagundez *d. precept. 5. lib. 1. cap. 3. à num. 1.* Rota *apud Tamburin. in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 97. num. 3.* vbi quòd decimæ ſacramentales vt debeantur, neceſſariò requiritur adminiſtratio Sacramentorum & *n. 4.* quòd decimas exigere non poteſt Rector ſacramenta non adminiſtrans, & *n. 5.* quòd decimarum ſacramentalium ſolutio extinguitur cum perſonarum interitu, & *n. 6.* quòd decimæ ſacramentales ab eo, qui domicilium mutauit, non debentur priori Curato, ſed ſecundo Ratio eſt, quia, ſicut proprius Parochus ſua perſona, & illius miniſterio prædicta Sacramenta adminiſtrat; ita quandoque oportet, vt ille, in cuius fauorem fit prædicta adminiſtratio, eidem Parocho ſoluat decimas de illis, quæ ex propria perſona, & illius miniſterio acquiſiuit, qui Parochus eſſe non deſinit, etiamſi Parochianus cauſa comitandi Regem, vel fugiendi peſtem, vel recreandi animum, vel agendi aliqua negotia, vel denique cauſa belli extra illam Parochiam reſideat, abſque tamen animo transferendi domiciliũ

in perpetuum, prout colligitur ex tex. *in cap. 3. de*
ſepult. lib. 6. aduertit in ſpecie Nau. *conſ. 2. num. 5. de*
decim. quamuis per accidens in eadẽ Eccleſia per
totum tempus abſentiæ non recipiat Sacramẽta:
& optimè obſeruat Baſil. Pont. *loco proxim è citato,*
27 huiuſmodi decimas perſonales, ſi alicubi ſint in
vſu, (prout ſunt in multis Hiſpaniarum partibus,
vt atteſtantur Nau. *in man. c. 21. num. 31.* Gutier. *d.*
cap. 21. num. 34. Rot. *in Placentina decimarum de*
Truxillo, 23. Nouembris, 1621. coram bona mem. Bu-
ratto, inter eius impreſſas, *dec. 172.* nam vt pluri-
mùm non eſſe in vſu docent Sà *verb. decima, n. 1.*
28 & Suarez *d. lib. 1. c. 21.*) non ſpectare ad Eccleſiam
habitationi connexam, ſed domicilio: quia deci-
mæ iſtæ perſoluuntur ad ſuſtentationem eorum,
qui ſpiritualia miniſtrant, tum quia tranſeũt hæc
onera cum perſona; non enim inhærent rei: qua-
re æquum videtur, vt illi Eccleſiæ ſoluantur, quæ
ſpiritualiter fidelem alit Sacramentis, atque do-
ctrina. Vnde ſubdit idem Baſil. Pont. quòd ſi quis
mutet domicilium, licèt habeat in alia Parochia
poſſeſſiones, illi debentur, vbi domicilium habet;
& licèt non mutet domicilium, ſi tamen extra
ſuam parochiam laboret etiam per magnam anni
partem ſemper decimas perſonales ſoluet illi Ec-
cleſiæ, vbi habet domicilium; quia ibi per ſe reci-
pit diuina, licèt ex accidenti, occaſione abſentiæ,
contingat quandoque alibi recipi Sacramenta,
de quo etiam Fagundez *d. p. 5. lib. 1. c. 3. n. 2.*
29 Quòd ſi contingat habere duo domicilia, ſi
vnum acceſſorium eſt, principali ſoluet; ſi verò in
vtroque æqualiter ſe collocat, inter vtrumq; di-
uidentur. Ita Rebuff. *de decim. quaſt. 6. num. 5.* Suar.
d. lib. 1. cap. 21. num. 2. Fagnodez *d. cap. 3. num. 5.* vbi
30 *nu. 6* ſubdit, quòd ſi quis artifex habeat domici-
lium in confinio ſuarum Parochialiũ tenetur de-
cimas perſonales ſoluere illi Parochię, vbi eſt pars
domicilij, in qua ſemper laborat: & *num. 7.* addit,
quòd ſi dubitetur, de qua Parochia domicilium
ſit, tunc inſpiciẽda eſt ianua, ſeu porta illius prin-
cipalis. In poſterioribus verò prædialibus non
ſic dicendum, ſed ſecundùm diſtinctionem infrà
referendam.
31 Sciendum eſt quoque decimas prædiales in du-
plici eſſe differentia: aliæ enim veniunt ſoluendę
ex prædiis ſitis intra propriam Parochiam: aliæ
verò colliguntur ex prædiis ſitis in aliena Paro-
chia, inter quas illa eſt differentia: quia priores
etiã ſine dubio non debentur alij, niſi Parocho, à
quo Parochianus recipit Sacramenta ex ratione
proximè dicta: & ita probat tex. *in d. c. ad decimas,*
& in d. c. quoniam, & ſic procedunt tex *in d. c. quaſt.*
& in d. c. 2. de decim. contrà verò poſteriores, quæ
ſi non ſoluerentur Eccleſiæ prædiali, vtique iniu-
ria quodãmodo inferri videretur illius Parocho,
cùm ſit paratus miniſtrare Sacramenta dominis
prædiorum, tum etiam, quia daretur confuſio Pa-
rochiarum contra bonum publicum illarum ter-
minos ſtatuens, iuxta tex. *in cap. 1. diſt. 80. & in c.*
1. 13. q. 1. & conſequenter reſultaret maximum in-
conueniens, quod conſiderauit tex. *in d. cap. cùm*
ſint homines, & in cap. ſuper eo, de Paroch. & in cap.
quicunque, & in cap. liceat, 16. quaſt. 3. Vnde deci-
mas prædiales ſpectare ad Eccleſiã intra cuius fi-
nes ſita ſunt prædia, *cap. cùm homines, cap. cùm in*
tua, c. cùm contingat, de decim. Rebuff. *de decim. q. 6.*
Rota apud Tambur. *in fine tom. 3. de iure Abbatum*
deciſ. 98. num. 1. vbi *num. 14.* reſoluit Eccleſiã præ-
dialem præſumi percepiſſe decimas omnium fru-
ctuum exceptis illis, quæ probantur alrari ſolu-
tæ, & *dec. 99. num. 7.* ait quòd Parochus prædialis
habet ius decimandi vniuerſale, & in genere re-
ſpectu quorumcunque fructuum etiam nouorũ.
Ex his colligitur primò decimas perſonales, ſic- 32
ut prædiales, intra tamen propriam Parochiã cõ-
ſtitutas, ſine dubio nõ alij, quàm proprio Parocho
eſſe perſoluendas, Patet ſi expendamus nulli alij
niſi illi eſſe debitas iuxta reſoluta, & quòd ſint in-
ſtitutæ ob miniſteriũ Sacramentorũ, quod quidẽ
in perſonis exerceretur: & ita probant tex. *in d. c.*
ad Apoſtolica, & in d. cap. 2. & alia Iura ſuprà cita-
ta, reſoluunt Syluest. Reb. & alij poſt eos relati,
Colligitur ſecundò, non ſic dicendum eſſe 33
in decimis in aliena Parochia conſtitutis, in qui-
bus recurrendũ eſt ad conſuetudinem, vt inquit
tex. *in d. c. cùm ſint homines,* & per illum ſic docent
Abb. *conſ. 38. num. 2. verſ. ex his argumentis,* Con. *d.*
cap. 17. num 8. verſ. 4. Perez. *l. 1. poſt princ. verſ. huiuſ-*
modi autem decima. tit. 3. lib. 1. Ordin. pag. 16. & l. 3.
in princ. tit. 6. eod. lib. 1. pag. 133. Gutier. *pract. lib. 1.*
quaſt. 17. num. 2. & 5. & canon. lib. 2. cap. 21. num. 58.
Pute. *deciſ. 130. num. 4. verſ. tamen iſtis, lib. 1.* Rota
deciſ. 163. num. 3. p. 2. diuerſ. & deciſ. 174. num. 1. &
deciſ. 283. part. 2. recent. & in Abulen. decimarum, 17.
Decembris, 1627. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino
Decano, verſ. tertio tollitur, vbi fuit dictum, quòd ſi 34
ageretur inter Eccleſiam prædialem, & Sacramẽ-
talem, cui decimæ deberentur, tunc ſtandum erit
cõſuetudini & eadem Rota *in Placentina decima-*
rum 10. Maij, 1628. coram R. Coccino Decano, im-
preſſa per Tamburin. *in fine tom. 3. de iure Abbatũ*
deciſ. 98. num. 2. Patet, ſi expendamus, in huiuſ-
modi decimis non eſſe Iure compertum, cuinam
Eccleſiæ debeantur, Achil. *dec. 6. num. 2. de decim.*
Pute. *deciſ. 176. num. 4. lib. 3.* & propterea in earum
ſolutione Iuris obſcuritatem reperiri, vt fatetur
Pontifex in *dict. cap. cùm ſint homines & in d. c. ad*
Apoſtolica, ac proinde, cùm conſuetudo ſit optima
legum declaratio, *cap. cùm dilectus, de conſuetud.* vti-
que ad illam in hac dubietate erit recurrendũ, vt
ſecuriùs procedatur: nec aliud euincit neceſſariò
tex. *in l. Imperatores, in princ. ff. de public.* ſiquidem
intelligi poteſt de oneribus aliis realibus, quæ ra-
tione rei debentur: nos verò agimus de decimis,
quæ, licèt reales appellentur, non tamen ratione
rei, ſed ratione perſonæ debitæ ſunt, quæ quidẽ
conſuetudo per decennium inducetur, eò, quòd
non contra Ius expreſſum, ſed magis præter ius 35
cenſetur propter obſcuritatem illius, quod per il-
lam declaratur, ac proinde nil mirum, ſi longo
tempore, hoc eſt per decennium, rectè induca-
tur, iuxta gloſſ. receptam *in cap. vlt. verb. conſuetu-*
dine, de conſuetud. lib. 6. obſeruant in ſpecie Achil.
deciſ. 3. num. 3. de decim. Abb. *in d. cap. cum ſint homi-*
nes, in fine, Con. *d. num. 8. verſ. 4.* Rebuff. *d. tract. q. 13.*
num. 47. & 60. Mont. *d. tract. c. 3. num. 101.* Gutier.
dict. cap. 21. num. 58. Quicquid contradicat gloſ.
in d. cap, cùm ſint homines. Quod quidem intelli-
gendum eſt de prædiis noualibus, in quibus præ-
dicta cõſuetudo verificatur, ſecùs verò, ſi antiqua
ſint, & per tẽpus ſufficiens alij Eccleſiæ parochia-
li decimæ ſint acquiſitæ: tunc enim longioris tẽ-
poris conſuetudo erit neceſſaria, vt infrà notabi-
mus *corol. quarto.* Intellige quoque, ſupradictam
reſolutionem, dum habet ſufficere decennium ad
introducendam conſuetudinẽ huiuſmodi, vt ha-
beat locum, quando agitur inter duas Eccleſias
parochiales, ſecùs ſi ageretur inter Eccleſiã paro-
chialem, & alteram, cui ius reſiſtit: tunc enim re-
quireretur immemorialis, aut quadragenaria cũ
titulo.

titulo. Rebuff. *d. q. 13 n. 83. cum ſeqq.* Rot. *in Calu-
guritana decimarũ, 19. Martij, 1610. coram Card. Ca-
ualerio,* Et manutentio in poſſeſſione exigẽdi de-
cimas peti poteſt, nedum ex propria perſona, ſed
etiam nomine Eccleſiæ, & ſolet dari, vt *in cauſa
Foſſinen. decimarum. 2. Marti j, 1622. coram R. P. D.
meo Pirouano.*

36 Colligitur tertiò, ſemota conſuetudine, tales
decimas potiùs prædiali, quam baptiſmali Ec-
cleſiæ eſſe ſoluendas, ſiquidem pro illa & æqui-
tas, & aliquis rigor Iuris, in quo æquitas funda-
tur, reperitur ex ſupradicta conſideratione. Iuuat
deciſio Iuriſconſ. *in l. Barbarius. ff. de offic. Prat.* vbi
æquitas in efficaci Iuris ratione fundata præualet
alicui Iuris rigori, non tamẽ ſcripto apertè, pro-
pter tex. *in l. proſpexit. ff. qui, & à quibus.* Accedit,
quòd licèt prædictæ decimæ ratione perſonæ de-
beantur, vt ſuprà proximè conſiderauimus; non
tamen negandum eſt, ab ipſo prædio deberi, & ita
debitas eſſe Eccleſiæ prædiali. cui idem prædium
manet obligatum, & in quo eadem Eccleſia ius
acquirit: ac ſubinde, cùm parata ſit prædicta Ec-
cleſia ad exercendũ præfatum miniſterium, quod
per accidens ſuppoſita mutatione domicilij non
exercetur, aliquo modo induci poteſt, ex reg. tex.
in d. l. Imperatores. Sic aliàs infideles commorãtes
in terris Chriſtianorum, & habentes poſſeſſiones
in aliqua Parochiali Eccleſia, eidem tenentur de-
cimas ſoluere; quos tamen conſtat non recipere
in illa aliquod miniſterium ſpirituale, prout
oſtendimus infrà §. 3. *corol.* 1. Facit tandẽ, quia ap-
paret ratio boni publici, quod ex effectu contra-
rio periclitatur in parochialium cõfuſione; quod
quidem bono priuato ſemper anteponitur: vnde
videtur dicendum, prædictæ Eccleſiæ prædiali
tales decimas eſſe ſoluendas, prout in ſpecie mihi
ſentire videtur tex. *in d. c. cùm ſint homines.* ibi, *quia
difficile nimis videtur* &c. tradunt S. Thom. 2. 2. *q.*
87. *art. 3. ad* 2. Cou. *d. n. 8. ver. 2.* Sylueſt. *verb. deci-
ma, n. 14.* Nau. *conſ. 2. n. 7. de decim.* Gutier. *d. lib. 2. c.*
21. *num.* 54. Achil *deciſ. 3. num. 1. de decim.* Pute. *de-
ciſ. 176. n. 3. lib.* 3. Rota *in Placentina decimarum,* 10.
Maij, 1628. *coram Reuerendiſſimo D. meo Cecino
Decano.*

37 Infertur tertiò, quid dicendum de decimis
ouium, quæ ad varias partes tranſeunt, cuinam
Eccleſiæ ſoluendæ ſint? Et in primis pro Eccleſia
domicilij, ſeu baptiſmali facit, quia fructus ouiũ
dicuntur illarum fructus induſtriales, & non na-
turales, ſecundùm Bald. *in l. ancillæ. C. de furtis,* eò
quòd multum in illis operatur domini, & cuſto-
dis induſtria, vt aduertunt Cou. *var. lib. 1. p. 3. n. 6.*
Menoch. *de arbitrar. caſu* 12. *è num.* 3. *&* 19. & vti
tales dicendi ſunt perſonales, veluti acquiſitæ
per hominis perſonam, & illius miniſterium:
conſtat autem decimas perſonales abſolutè, &
in totum ſoluendas eſſe illi Parocho, apud quem
eccleſiaſtica recipiuntur Sacramenta, vt notaui-
mus *corol. proximo*; qualis eſt Parochus domici-
lij, licèt per accidens ad alium locum ſe tranſ-
ferat Parochianus, iuxta tex. *in cap. 3. de ſepultur.*
dummodo tamen fiat tranſlatio ſine animo con-
ſtruendi, & conſeruandi domicilium, propter tex.
*in l. 4. & in l. aſſumptio. §. filius, verſ. viris pruden-
tibus, ff. ad municip. & in l. pen. ff. de Senator. & in c. ex
parte, & in cap. poſtulaſti, de foro comp.* Facit rurſus
tex. *in cap. commiſſum,* ibi, *in cuius Parochia commo-
rantur,* &c. *de decim.* Pro Eccleſia verò loci, vbi
oues paſcunt, facit, quia decimæ animalium in-
ter prædiales connumerantur, tradit gloſ. *verb.
perſonales, in d. cap. Apoſtolica. de decim.* commu-
niter recepta ex Nauar. *d. conſ. 2. num.* 7 ac ſubinde
ſemota conſuetudine, prædictæ Eccleſiæ prædia-
li in totum, & abſolutè perſoluendæ ſunt, prout
eadem gloſ. affirmat. Facit inſuper doctrina Hoſt.
in ſum. de decim. §. 1. quem ſequitur Angel & Syl-
ueſt. *in ſum. verb. decima, num.* 1, dum appellant de-
cimas mixtas illas, quæ ex fructibus animalium
perſoluuntur: vnde non eſt verum dicere, quòd
ſoluendæ ſunt illi Eccleſiæ, in cuius Parochia
commorantur, iuxta reg. tex. *in l. Imperatores. ff. de
publican.*

Quapropter reſoluendum videtur, quòd ſi 3
oues dimidia parte anni paſcunt in Eccleſia
prædiali, dimidium totius decimæ illi perſol-
uendum eſt, reliquum verò dimidium pro ra-
ta temporis Eccleſiæ parochiali, ſi altera di-
midia parte anni in eadem oues paſcunt: ita in
effectu gloſ. *verb. perſonales, in d. cap. ad Apoſto-
lica.* S. Thom. *d. quæſtio 87. articul. 3 ad* 1. Gregor.
Lop. *lib. 9. titul. 10. part.* 1. Rebuff. *d. tract. quæſtio 6.
num. 25 cum ſeqq.* Suar. de Pace *in pract. tom. 2 par.
1. cap. 5. numer 8 cum ſeqq.* Suar. *de Relig. tom. 1.
tract. 2. lib. 1. cap. 5. numer. 8. cum ſeqq* me citato *in
hoc loco* Trullench. *d. cap. 3. dub. 5 num.* 4 Monet. *d.
tract. cap. 4. num.* 16. vbi ait decimas quoque diui-
dendas eſſe inter duas Parochias, ſi in earum vna 39
iaceant, & dormiant oues, & in alia paſcant,
Fagundez *de ſeptem Eccleſ. præceptis, prec 5. lib. 5.
cap. 5. num.* 10 Baſil. Pont. *de Sacram. Matrim. lib. 5.
cap. 13. §. 3 numer. 13. & 24.* vbi *num.* 15 ſoluit.
quando huiuſmodi oues nec paſcuntur, nec mo- 40
rantur per vllam anni partem in Eccleſia domi-
ni ſui, ſed in aliis, nullam partem decimarum
deberi Eccleſiæ parochiali domini, ſed illi, in
qua paſcuntur, & morantur. Nec prædictæ re-
ſolutioni refragatur dicere, quòd decimæ ani-
malium propter induſtriam, & miniſterium ho-
minis in illis acquirendis neceſſarium, ſunt per-
ſonales, ac ſubinde ſine aliqua diminutione eſ-
ſe perſoluendas Eccleſiæ baptiſmali. Satisfit
enim, ſi aduertas induſtriam, & miniſterium ho-
minis tantummodò conuincere prædictos fru-
ctus animalium non eſſe purè naturales, hoc
eſt, naturaliter productos, & in quibus ſo-
lummodo natura operatur; nihil tamen reales
eſſe, & non perſonales, ſicut ſunt ſegetes, &
alij plurimi, in quibus multùm opera, & indu-
ſtria hominis reperitur, qui ſimiliter ex rebus
natura producente, & iuuante producti reales
dicuntur: nequaquam verò perſonales, qui
tantummodo ſunt illi, qui ſine re aliqua per ho-
minis perſonam, & illius miniſterium acquirun-
tur, prout ſunt illi, qui ex artificio, & militia pro-
ueniunt.

Ad tex verò *in d. c. commiſſum,* reſpondetur illũ 41
quidem agere de animalibus, quæ exiſtunt & pa-
ſcunt in eadẽ Parochia baptiſmali, cui Monachi,
de quibus ibi, ex prædictis animalium fructibus
decimas ſoluere nolebant, allegantes cõſtructio-
nem Monaſterij ſui factam in territorio eiuſdem
Eccleſiæ, qua reiecta allegatione Pontifex iubet,
vt eidem Eccleſiæ, ſicut antea, decimæ perſoluan-
tur: quæ quidem reſolutio intelligenda eſt, atten-
to iure, non tamen data conſuetudine, quæ in hac
ſpecie maximè conſideranda eſt.

Verùm verò decima ſit ſoluenda ex prædictis 42
animalibus Eccleſiis illarum regionum, per quas
illa, ſeu oues paſcendo tranſitum faciunt, & re-
deunt in domicilium? Dicendum eſt, quòd non:
ſiquidem

4

ſiquidem licet eundo,& redeundò paſcant in paſcuis prędictarum Eccleſiarum;hoc tamen nutrimentum minimum eſt,& paruæ conſiderationis:vnde,cùm de minimis decima ſoluenda non ſit ,arg.*l.ſcio.ff.de in integ.reſtit.l.ſi oleum.§ fin.cum l.ſeq.ff.de do o*.cum aliis per me citatis *in tractatu de axiom.vers vſufreq.axiom* 150.*num*.1.neceſſariò videtur dicendum prædictis Eccleſiis nil deberi loco decimarum. Accedit,quia,vt aduertit Nauar. *vbi ſu ra num*.3.mortaliter loquendo,videtur impoſſibile rectè iudicare quænam quantitas prædictis Eccleſiis ſolui debeat,& quinam ſit valor illius:vnde neceſſariò dicendum eſt non eſſe faciendam maiorem impenſam,nec maiorem laborem aſſumendum,quàm ſit res ipſa,propter quam aſſumitur.

43 Infertur quartò ſpoliatum per Parochum à perceptione decimarum,quas intra ipſius Parochiam poſſidebat, non aliter eſſe reſtituendum, quàm ſi oſtendat titulum,vel cauſam iuſtam , qua poſſeſſio eiuſdem iuſtificetur. Diximus *ſupra in princip.huius* §.attento Iure,decimam priori modo conſideratam poſt diuiſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competere,vt nullus alius illam habere poſſit: atqui reſiſtente Iure communi,& illius præſumptione , ſpoliato ,fauentéque ſpoliatori non eſt ſpoliatus reſtituendus , donec oſtendat titulum,vel cauſam ſufficientem , qua præſumptio aduersùs illum reſultans purgata ſit. Igitur,&c.Probant corol.tex. optim. *in cap. decimas*,ibi,*niſi euidenter docueris*. &c. *de reſtit.ſpol.lib.* 6.Innoc.*in c.in litteris* vbi Beroi,*n*.87 dicit communem,*eod.tit.in antiq*.Rip.*in c.cùm Eccleſia Sutrina. col. pen. de cauſis poſſeſſ*.Felin.*in cap.ad petitionem num.*7.*de accuſat*.Cou.*lib*.1.*var.c*.17.*n*.6.Nau.*in c.accepta.oppoſit*.10 *n*.7.*&* 21 *de reſtit.ſpol*.Mench.*illuſtr.cap*.86.*à princ.& c*. 89. *n*.4.Rebuff.*de decim.q*.13.*n* 83.Monet.*eod.tract.cap*.5.*n*.82.Gutier. *lib*. 2.*Canon.cap*.21.*n*.74.Anton.Gabr.*commun.ſub tit. de reſtit.ſpoliat.concl*.1.*num*.107.Menoch.*remed. recuper.*[illegible] *num*. 167. Pro quibus etiam facit,quia, ſi aliàs reſtitutio concederetur non purgata prædicta Iuris præſumptione,vtique lex concedens talem reſtitutionem iniuſta cenſeretur , velute conſentiens,vt ſpoliatus in peccato,& in retentione iniuſta perſeueret contra domini voluntatem , ád quem ex prædicta iuris præſumptione pertinere dicitur decima de qua agitur , ad quod alludere videtur tex.*ad d cap.ad decimas*,ibi,*iniuſtè occupaſſe*,&c.

44 Nec contra corol.obſtant verba generalia tex. *in d.c.in litter*.,*de reſtit.ſpoliat*.& ratio illius in fine poſita,ſi dicatur ſimiliter ius reſiſtere illi , qui abſque Canonica inſtitutione retinet eccleſiaſticum beneficium,iuxta *reg*.1 *de regul. Iur. lib*. 6.*& c*.3.*de inſtit*. Siquidem reſpondent reſiſtentiam iuris reſultantem ex defectu tituli,ſolam reperiri in proprietate beneficij,non verò in poſſeſſione illius , quæ quidem , licèt iniuſta,vera tamen data capacitate poſſidentis reperiri poteſt abſque Canonica inſtitutione,eò quòd beneficia ſua natura ſint poſſibilia, dum quis aliquando poſſidendi capax per vſum adæquatum,& ſufficientem tanquam dominus apprehendit,iuxta definitionem poſſeſſionis,ac proinde nil mirum ſi *in d.c.in litteris*.reſtitutio ſpoliato concedatur contra ſpoliatorem,non oſtenſa Canonica inſtitutione aliqua , quod quidem ſignificare videtur tex.ille in ratione,quam aſſignat de prædone reſtituendo:contrà verò in decimis , de quibus agimus, quarum poſſeſſioni ex defectu Parochiæ Ius cõmune videtur reſiſtere ? Verum aduersùs talem intellectum vrget : quia defectus Canonicæ inſtitutionis videtur arguere reſiſtentiam Iuris nõ ſolùm circa proprietatem , verùm etiam circa poſſeſſionem:& ita verbum, *obtineri,in d. reg.beneficium*,non tantùm ad proprietatem, ſed etiam ad poſſeſſionem referendum eſt, vt multi Doctores arbitrantur. Sic aliàs, deficiente titulo , fructus recipi non poſſunt,prout in ſpecie reſoluunt Couar.*de ſponſal.part*.2. *c*.6. §. 8.*num*.8 Hoied.*de incompat.benefic.part*.1.*cap*.12.*à princ*. Menoch. *vbi ſ.eq.cap*.16.qui quidem fructus reciperentur,ſi ſine titulo legis reſiſtentia non daretur circa poſſeſſionem beneficij,ex reg.tex.*in l.bonæ fidei. ff. de acquir.rerum dom* & ex his,quæ reſoluunt Couar. *vbi ſupr.num*.16.*& in reg.poſſeſſor.part*.2.§.2.*nu*. 7. Nauar. *in princ.de pœnit.diſt*.6. *num*. 23. Vrget inſuper quòd defectus Parochiæ etiamſi arguat reſiſtentiam iuris in proprietate decimarum , non tamen arguit illam neceſſariò circa poſſeſſionem, data capacitate retinentis:nulla enim datur lex, quæ talem poſſeſſionem inficiat propter defectum Parochiæ,arg.tex.*in cap.cauſam,q.a de præſcript.& in cap.prohibemus.de decim*. imò colligitur ex tex.*in d.cap.ad decimas*.ibi,*poſſediſſe*. Vrget denique : quia idem *cap. ad decimas* procedit etiam data ſupradicta reſiſtentia circa proprietatem, vt Doctores ibidem fateri videntur. Vnde meliùs reſpondetur quòd, licèt fateamur , aduersùs ſpoliatum à beneficio dari legis reſiſtentiam, dum titulum,vel cauſam ſufficientem non oſtendit ; nihilominùs tamen eadem lex non aſſiſtit ſpoliatori,prout aſſiſtit Parocho , quando à perceptione decimarum intra ſuam Parochiam alium ſpoliat,in quo caſu procedit text.*in d.c. ad decimas*.Et ſecundùm hoc Corollarium ſic explicatum declaratur tex.*in cap.ex inſinuatione, de procuratorib*. vbi habens plura beneficia incompatibilia,ab altero ſpoliatus reſtituitur & *in c.licet, de præbend.lib*.6.iunctis reſolutis per Abb.*in d.c.in litteris*,*n*.24 plures,quos refert Nau. *in dicto c. accepta. n*.6.Cou.*d.c*.17.*n*.6.Sic aliàs ſi laicus proponatur ſpoliatus ab alio laico ſpoliatore ſine alia oſtenſione tituli, & iuſtificatione, reſtituendus eſt ad perceptionem decimarum , quantumcunque ſpoliator velit probare ad ſe illud ius pertinere,prout in ſpecie dicit communem ſententiam Mench. qui plures refert , *illuſtr. cap*.89. *num*. 5.

Nec ſimiliter refragatur tex.*in cap.cùm Eccleſia Sutrina,de cauſis poſſeſſ. & propr.* vbi Ius commune reſiſtebat Clericis ſpoliatis poteſtate eligendi Epiſcopum, & aſſiſtebat Canonicis Eccleſiæ Cathedralis ſpoliatoribus,de quibus ibi, vt illic fatetur Pontifex in illis verbis , *Canonica inſtituta*, &c.& tamen tex.ſupponit abſque vlla tituli oſtenſione prædictos Clericos fore reſtituendos, niſi in ſimul actum fuiſſet petitorio;in quo Clerici defecerunt.Siquidem omiſſis variis explicationibus, de quibus Abb.*n*.44.Rip.*n*.12.*ibidem* , & alij relati à Cou.*d.cap*.17.*n*.7.latiſſimè Mench. *d.c*.86.*à princip*.ex mente nonnullorum Doctorum reſpondent Præceptores *in d. cap.cùm Eccleſia*. propterea non fuiſſe factam reſtitutionem , quia Clerici , de quibus ibi,non breui tempore, ſicut in *d.c. ad decimas*. (prout illi intelligunt aduerbium , *aliquandiu*,ibi poſitum) poſſeſſionem habuerunt,ſed diuturnam,& longam quaſi poſſeſſionem,eò quòd conſtat ex littera , non tantùm 45

in

Digitized by Google

in vna, vel in duabus, ſed in trium Epiſcoporum electionibus inſimul cum Canonicis concurrere. Patet ex tex. ibi, *electio trium Epiſcoporum*, &c. inſuper non ſolùm per ſe, ſed etiam per ſuos prædeceſſores concurrere. Patet ex princip. tex. *verſ. verum*, ibi, *ipſi ac prædeceſſores eorum*, &c. ex qua diuturna quaſi poſſeſſione inſurgit præſumptio tituli præcedentis, & ex illa iuſtificatur poſſeſſio eligendi, iuxta reg. tex. *in l. cum de in rem verſ. ff. de vſuris, & in l. ſi filius. C. de petit. hæredi.* qua de cauſa tex. ille expendit tres illas electiones: aliàs enim ad probandam poſſeſſionem per ſe ſola ſufficiebat vnicus actus, qui effectum ſortiretur, iuxta reg. tex. *in c. conſultationibus, de iurepatr.* communis ex Cou. *in reg. poſſeſſor. p. 2. in princ. n. 6.* quæ quidem explicatio ſimiliter probabilis eſt, & vti talis defendi, & teneri poteſt, prout defendimus *in collect. ad d. cap. ad decimas. nu. 7. & 8.* Sed tamen vrget aliquo modo: quia aſſiſtentia trium electionum, de neceſſitate nõ conuincit longinquitatem temporis, ſiquidem poterant Epiſcopi electi breui viuere tempore. Vrget inſuper: quia text. non expendit illas tres electiones in cauſa poſſeſſorij; de qua ibi directè non agebatur, (tunc enim vnica tantùm electio ſufficiebat;) ſed in cauſa petitorij, ſuper qua ſententia prolata fuit. Vrget tertiò: quia tex. *in dict. cap. ad decimas*, indiſtinctè loquens, talem diſtinctionem temporis non facit, quæ quidem facienda erat, ſi de neceſſitate requireretur. Vrget denique: quia aduerbium, *aliquandiu*, poſitum *in dict. cap. ad decimas*, etiam longinquitatem temporis, licèt non magnam, importare ſolet, ac proinde videtur inconueniens, vt poſſeſſio in illo text. iuſtificetur, recurrere, ad longinquitatem temporis. Quare aduertimus *in d. cap. cùm Eccleſia*, per euidentem præſumptionem conſtare de titulo; ſiquidem in illo tex. Clerici, de quibus ibi, ex ſcientia, & patientia Canonicorum fuerunt recepti ad electionem faciendam, ex qua ſcientia, & patientia vrgenti præſumptione reſultauit priuilegium, ſine quo non eſt veroſimile Canonicos recepiſſe prædictos Clericos: vnde neceſſariò dicendum eſt in ſpecie illius text. Clericos habuiſſe titulum, vel ſaltem aliquid loco tituli, & de illo conſtare, iuxta reg. *lib. 2. C. de ſeruitut.* quo quidem titulo, ſeu cauſa ſufficiente iuſtificabatur poſſeſſio, qua iuſtificata text. ſupponit Clericos fore reſtituendos, ſi ſolùm remedio poſſeſſorio ageretur.

46 Verùm autem laici ſpoliati decimis agentes interdicto *Vnde vi*, ſint ante omnia reſtituendi? Quæſtio eſt in præſenti non contemnenda: in qua reſoluendum exiſtimo, quòd ſi laici ſint ſpoliati decimis, id eſt, iure decimandi, & petendi decimas, & agant prædicto interdicto, nequaquã reſtituendi ſunt, ex eo, quia, cùm neceſſarium ſit poſſeſſionem probare, iuxta *c. conſultationibus, in fine, de offic. deleg.* & laici prædictum ius decimãdi nullo modo poſſidere poſſint, *cap. cauſam, quæ de præſcript.* iuxta communem intellectum, quinimò illius iuris ſint omninò incapaces, quia dependet à ſpiritualibus, ſcilicet, ab adminiſtratione Sacramentorum, & officio ſpirituali, vbi tanquam acceſſorium inſeparabiliter adhæret, *cap. t. ibi, vero Sacerdotum, 16. quæſt. 7. cap. quamuis, 17. de decim.* cum ſimilib. rectè fit, vt laicis ſpoliatis, tanquam omninò prædicti iuris incapacibus, nullatenus competat reſtitutio, & circa hunc caſum nulla poteſt eſſe difficultas.

Tota verò controuerſia verſatur, quando laicus ſpoliatur fructibus ipſis temporalibus, qui decimarum nomine ipſi nomine proprio ſoluūtur ex aliquo titulo temporali manente iure ſpirituali decimandi penes ſpiritualium miniſtros, in qua diſtinguendi ſunt duo caſus. Primus eſt; quando laicus ſpoliatur decimis ab alio laico, & contra illum agit interdicto *Vnde vi.* in quo reſoluendum, contra illum reſtituendum eſſe; vt tenet Brixien. relatus à gloſ. *verb. præſumuntur, in d. c. ad decimas*, gloſ. 1. *in cap. 1. 14. quæſt. 1.* ſequuntur alij, vt per Gabr. *commun. ſub tit. de reſtit. ſpoliat. concl. 1. à num. 71.* Beroi. *in cap. item, cùm quis. à num 45. eod. tit.* obſeruat praxis Galliæ ex Guid. Pap. *deciſ. 288.* Doctores communiter, vt per Mench *illuſtr. c. 89. n. 5.* Cou. *d. c. 17. n. 6.* Cuius rei ratio eſt: quia; cùm laicus proponatur ſpoliatus decimis, quas poſſidebat, neceſſariò ſequitur illum eſſe reſtituendum, ſi agat interdicto, *Vnde vi.* iuxta vulgares regulas. Quicquid contrarium teneant gloſ. *d. verb. præſumuntur*, ſtatim in princip. & alia *verb. commodo, in c. ex parte. de reſtit. ſpoliat.* & frequentiùs videantur Doctores probare, teſte Franc. *in d. cap. ad decimas.* Abb. *n. 19. in d. c. ex parte.* & alij citati à Cou. *d. n. 6. in princip.* & à Mench. *d. c. 89. n. 4* Debebant enim conſiderare non eſſe neceſſarium, quòd laicus probare poſſet poſſeſſionem decimarum ſpecialiter ei prohibitam, quando ipſe laicus ſpoliatur ab alio laico, contra quem etiam eſt iuris præſumptio, idque ex eo, quia prohibitio legis antea, & poſt Concil. Lateranen. reſpectu poſſeſſionis decimarum aduersùs laicos operabitur, ne habeant ciuilem, & iuſtam earum poſſeſſionem: & tamen, quæ ſufficiat ad prædictas decimas præſcribendas; non tamen exinde ſequitur laicum non poſſe habere naturalem, & iniuſtam decimarum poſſeſſionem, qualem habet quicumque prædo, quæ ſufficiens ſit, vt ſpoliatus reſtituatur, iuxta *d. c. in litteris, de reſtit. ſpoliat.* Alter caſus eſt, quando laicus ſpoliatur ab eo, cui Ius commune aſſiſtit, veluti à Parocho intra ſuam Parochiam, iuxta terminos tex. *in d. c. ad decimas*, in quo ſecurè reſoluimus reſtituendũ non eſſe, niſi euidẽter docuerit ſe vel ex priuilegio Romani Pont. vel ex conceſſione feudali ante Lateran. Concilium, vel alio ſimili modo probauerit ſe poſſeſſionem decimarum fuiſſe legitimè aſſequutum. Cuius rei ratio eſt: quia, ſi Canonicis ſpoliatis decimis à ſpoliatore intra ſuam Parochiam reſtitutio denegatur, niſi euidenter docuerint ſe illarum poſſeſſionem legitimè aſſequutos, iuxta *d. c. ad decimas*, quia, ſcilicet, Ius commune reſiſtit illis, & inſimul aſſiſtit huic, à fortiori multò magis id ipſum locum habebit, ſi à Parocho intra ſuam Parochiam laicus ſpolietur decimis, cui multò magis reſiſtit Ius commune, & iuxta hunc caſum poſſunt intelligi Doctores, quos citat Cou. *d. n. 6. in princip.* 47

Infertur quintò reſolutio ad illam quæſt. vtrùm decimæ abſque Parochia præſcribi poſſint, ita vt virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? In qua partem negatiuam in ſpecie tuetur S. Anton. *p. 2. tit. 4. c. 3. §. 3. verſ. & notat.* videtur ſentire S. Thom 2. 2. *q. 87. art. 3. ad 3.* Pro qua facit primò tex. *in c. peruenit.* ibi, *decimas*, &c. *16. quæſt. 1.* vbi tex. dicit abſque Parochia decimas obtineri non poſſe. Facit rurſus: quia ius percipiendi decimas eſt acceſſorium miniſterio Sacramentorum, & ita vti tale ſine prædicto miniſterio, tanquam ſine fundamento exiſtere non poteſt: vnde 48

cùm

cùm præſcribens, qui Parochus noo eſt, minimè dicatur miniſter aliqoorum Sacramentorum, neceſſariò videtur dicendum, abſque Parochia decimas non eſſe præſcriptibiles. Facit tertiò, quòd decimæ debitæ ſont in recognitiooem vniuerſalis domioij, & ſubiectiooem, iuxta tex. *in cap. tua nobis, de decim.* & tamen cooſtat probiberi illas præſcribi, quæ in talem recognitionem perſoluuntur, vt probat *l. competit. C. de praſcript. triginta*, reſoluunt Abb. *n.* 18. Felin. & alij *in cap. ad audientiam, de praſcript.* iuuat deciſio tex. & quæ ibi notant Doctores *in cap. cùm non liceat, de praſcript.* Facit quartò, quia non debet operari præſcriptio illa, quæ omninò tollit Sacramentorum adminiſtrationem, & animarum ſaluti præiudicialis morum correctionem, & fideliom reformationem auferre poteſt, arg. tex. *in cap. cùm ex officij, de praſcript.* Cooſtat autem, data præſcriptiooe, qua decimæ abſque Parochia exigantur, tolli, aut ſaltem diminui Sacramentorum admioiſtrationem, & cooſequenter morum correctionem & reformationem auferri, eò qoòd Parochus vident ſublatum ſibi ius decimandi, difficilè incitabitur ad exerceoda ſopradicta, quæ animarum ſaluti ſuot maximè neceſſaria.

Contrariam tamen ſeotentiam tenuit in ſpecie gloſ. *verb. componendum*, vbi Abb. *n.* 5. *in c. pen. de decim.* Cou. *lib.* 1. *var. c.* 17. *n.* 8. *verſ.* 3. Reboff. *d. tract. q.* 13. *n.* 63. Gutier. *lib.* 2. *Canon. c.* 21. *n.* 60. Monet. *d. tract. c.* 5. *n.* 107. Rot. *in Florent. Parochialis, 22. Maij, 1630. coram Reuerend. D. meo Coccino Decano*, & eſt communis ſententia. Pro qua in primis faciunt multa Iura, quæ paſſim in decimis præſcriptionē recipiunt, vt eſt tex. *in c. ad Apoſtolica, & in c. cùm ſint, & in c. cùm contingat, & in c. dudum, de decim. & in c. de quarta, & in c. ad aures, de praſcript. & in c.* 1. *eod. tit. lib.* 6. *& in c. ſtatuto. §. pen. de decim. lib.* 6. Facit rurſus, quia priuilegiom, & præſcriptio æquiparātur, vt vulgò deducitur, & eſt tex. *in c. ſuper quibuſdam, verſ. præterea, de verb. ſignif. & in c. accedentibus.* in fioe vbi gl. *de exceſſ. Prælat.* & oon eſt negādum, mediante priuilegio decimas acquiri poſſe abſqoe Parochia: probat tex. *in c. tua.* 25. §. 1. *de decim.* fatentur omnes *in d. c. cauſam. quæ, de praſcript.* Cou. *d. c.* 17. *n.* 13. Gutier. *conſ.* 5. *num.* 2. *&* 17. Facit etiam, quia omnes res, in quibos dominium reperitur, niſi ſpecialiter prohibeantur, præſcriptionem recipiunt, iuxta text. *in c.* 2. *& in c. auditis & in c. accedentes, & in c. cùm ex officij de praſcript.* & conſtat ius decimandi eſſe in dominio Parochi adminiſtraotis Sacramenta ioata ſuprà reſoluta *in princ. huius c.* Inſoper, nullam dari prohibitionem particularem, qua decimæ præſcribi prohibeantur. Facit denique, quia quemadmodom attento iure Parochis ius decimandi reſeruatur: ita quoque attento eodem iure Canonicis Eccleſiæ Cathedralis ius Epiſcopum eligendi reſeruatum eſt, iuxta text. *in c.* 1 cum multis ibidem, *de elect.* quod quidem ius eligendi præſcriptionem recipere conſtat ex text. *in d. cap. cùm Eccleſia, de cauſa poſſeſſ.*

Quibus fundamentis hæc communis ſententia verior videtur, qua retenta, non obſtant ſopradicta pro contraria opinione fundamenta. Ad primum enim de text. *in d. cap. peruenit*, ſatisfit, ſi dicas in illo text. & ſimilibus, taotùm prohiberi Monachis iura parochialia vſurpare; non tamen oegat tempore habili ad præſcribendom poſſideotes mediante illo acquirere poſſe, vt aduertit Gotier. *d. num.* 60. Ad ſecundum dicendum eſt verum quidem eſſe, quòd ius percipiendi decimas neceſſarium eſt prædicto miniſterio Sacramentorum; non tamen eſt incoouenieus, vt præſcribatur manente congrua Parochi ſuſtentatione, in qua principaliter, immediatè, & inſeparabiliter ius percipiendi fundatur, & contra quam præſcriptio dari oequit. Vnde, quamuis præſcribeos Parochus noo ſit; lex tameo, dum particulariter non prohibuit, voloit, vt tale ius mediante præſcriptione in illum tranſiret, iuxta reg. text. *in l. vſucapionem. ff. de vſucap.* Ad tertium reſpondetur text. *in d. l. comperit*, procedere in bonis publicis, in quibus domioium, & poſſeſſio non reperitur, & ideò non verificari io iure decimandi: quod quidem, licèt publicam habeat auctoritatem, eò quod decimæ ſiot inſtitutæ in prædictam recogoitionem; tamen reſpectu ipſius Parochi, ius particulare eſt. Ad quartum deoique fuudamentum ſatisfit, ſi aduertamus, manente congrua ſuſtentatione ex ſe mediante præſcriptiooe non auferri, nec diminui Sacramentorum adminiſtrationem, ſicut non aufertur, nec diminuitur morum correctio, aut fidelium reformatio: quod ſecùs eſt, ſi præſcriptio congruam Parochi ſuſtentationem auferat, quæ quidem ex ſupradicta conſideratione dari nequit, veluti contra Ius diuioum, contra quod procedere non poteſt, arg. text. *in cap. vltim. de praſc.* iunctis addoctis per me ſuprà *lib.* 1. *cap.* 2. *ex n.* 119.

Intellige ſupradictam ſeotentiam procedere 49
data capacitate poſſidendi in præſcribente: ſi
enim talem capacitatem præſcribens oon habuerit, nequaquam præſcriptio admittenda eſt. Abb. Felin. & alij *in d. c. cauſam, quæ*, Cou, *lib.* 1. *var. c.* 10. *num.* 14. Anton. Gabr. *commun. lib.* 5. *tit. de praſcript. concl.* 1. *n.* 16. Pereg. *de iure fiſci, lib.* 6. *tit.* 8. *n.* 18 *&* 19. Patet, ſi expēdamus ſine poſſeſſione præſcriptionem procedere noo poſſe, iuxta *reg. ſine poſſeſſione, de regul. Iuris, in* 6. Monet. *de decim. c.* 4. *n.* 80. ac proinde, qui poſſeſſiooem habere non poteſt, nequaquam præſcribere valet; ſic aliàs ſolùm perſonæ eccleſiaſticæ, noo verò laici, ius decimandi præſcribere poſſunt: ſiquidem illæ capaces ſunt; iſti verò minimè valent ſpiritualia adminiſtrare, quo-
rum ratione decimæ perſoluuntur: ac ſubinde il- 50
læ benè; iſti verò minimè poſſunt decimas poſſidere, & præſcribere, prout in ſpecie probat tex. *in d. c. cauſam quæ de praſcript.* Bald. *de praſcript.* 1. *p.* 4. *princ. q.* 7. *n.* 53. *&* 1. *p.* 5. *à n.* 56. Cou, *d. lib.* 1. *var. c.* 17. *n.* 6. *verſ. quarto.* Rebuff, *d. tract. quæſt.* 13. *à n.* 67. Giouagnol. *conſ.* 27. *n.* 3. *&* 4 *lib.* 2. Ioſeph. Ludou. Peruſ. *deciſ.* 106. *n.* 8. *&* 9. Anaſtaſ. Germon. *de ſacrorum immunit. lib.* 3. *c.* 19 *à n.* 50. Gutier. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 15. *à n.* 2. Valaſc. *de iure emphyt. p.* 17. *n.* 15. Soar. *d. lib.* 1. *c.* 17 *nu.* 3. Axor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 36. *q.* 11. Gilcheo. *de praſcript. par.* 3. *c.* 8. *à n.* 16. Pereg. *d. tit.* 8. *n.* 18. *& conſ.* 74. *vol.* 1. Camill. Borrel. *in ſum. omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 19. *à n.* 114. Rot. apud Paul. de Rubeis *deciſ.* 103. *num.* 10. *tom.* 3. *diuerſ.* aliàs *par.* 7. *recent. & in Corduben. decimarum de Lucena* 29. *Maij* 1638 coram *R. P. D. Carrillo, & in ead.* 7. *Febru.* 1639. *coram Merlino.* Et procedit in omnibus decimis, quocunque titulo, etiam temporali, à laico percipiendis, vt multis argumentis ex profeſſo comprobant Beroi. *conſ.* 21. *n.* 8. Cou. & alij, quos refert Gutier. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 16. *à princip.* & plures alij, quos plenè adducit Gilchen. *d. cap.* 8. *num.* 17. & ita omnes ſentire affirmat, & ſequitur Suar. *d. cap.* 27. *n.* 1.

Limitatur

Limitatur tamen, vt locum non habeat quoad decimas, quas verè & præſumptiuè conſtat obtentas eſſe ante Lateranen. vel ſi agatur de præſcribente contra laicum, qui ante Lateranenſe acquiſiuerat, vt ex aliis reſoluunt Cou. *d.c. 17. n. 5. verſ. ſed, ſi dubitetur.* & multis adductis Gilchen, *d.c. 8. n. 19.* Soar. *d.c. 27. n. 4.* quia, cùm eo tempore à Prælatis inferioribus in feudum laicis dari potuiſſe conſtituant, ceſſat prohibitio legis, ex qua poſſeſſio, vel præſcriptio ipſa potuit impediri, nihilve repugnat; quòd ea, quæ ab inferioribus Prælatis in feudum obtineri potuerunt præſcriptione etiam acquiri valeant, iuxta vulgarem æquiparationem præſcriptionis & priuilegij, de qua *in d.c. ſuper quibuſdam, verſ. præterea. de verb ſignif.* cum ſimilibus, & ideo ſic cenſuit Rota *d. dec. 103. n. 8. & 9. tom. 3. diuerſ.* aliàs *p. 7. recent.*

Quòd autem ſuprà diximus laicos, ſcilicet, nul
52 la præſcriptione, etiam immemorabili, decimas acquirere poſſe, intelligendum eſt, vt procedat, ſi præſcriptio allegetur, vt talis propter defectum poſſeſſionis, quæ debet eſſe ciuilis, id eſt, iuſta, & probata à lege quoad omnes ciuiles affectus; & in materia, de qua agimus, non eſt legibus ſimpliciter approbata, ſed potiùs damnata, vt colligitur *ex d. cap. cauſam quæ.* bene Rota *d. dec. 103. n. 9.* Verùm, ſi priuilegium Summi Pont. allegetur, quod ſolùm in hac materia ſufficit, & ad eius probationem tempus immemoriale fuerit oſtenſum, tunc præſumptione iuris probato immemoriali tempore probatur titulus priuilegij allegatus; cùm enim decimæ titulo temporali ex conceſſione Pōtificis laico acquiri poſſint, iuſtiſſimè præſumendum eſt, quòd ſi tot annorum interuallo nemo ipſi quæſtionem mouit, iuſtum initium habuit poſſeſſio, vt per text. *in d. cap. ſuper quibuſdam. & lib. 1. §. ductus aquæ ff. de aqua quotid.* multaque alia explicant Gabr. *d. tit. de præſcript. concl. 1. à num. 44.* late Maſcard. *de probation. concl. 1377. à n. 17.* Card. Tuſch *tom. 6. lit. P. concl. 550. à num. 4* Ex quibus ad noſtrum caſum de laico decimas præſcribente, vt ſuccumbere debeat, ſi immemoriale tempus in vim præſcriptionis allegauerit, & tamen tuendus, ſi in ſua poſſeſſione priuilegium Romani Pont. alleget, & in probationem oſtendat poſſeſſionem temporis immemorialis, docent poſt alios à ſe relatos Cou. *d. n. 5. verſ. ſed ſi dubitetur.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 86. n. 4* Mench. *illuſtr. c. 89. n. 7.* Maſcard. *d. concl. 1377. n. 32.* Gilchen. *d. c. 8. num. 23.* Suar. *d. c 27. num. 4.* in quo tamen aduertimus, quod communiter requiritur vltra tempus immemoriale, quòd probetur fama priuilegij habiti à Romano Pont. vel inferioribus Prælatis ante Lateraneo. ex Beroi *conſ. 21. num. 15.* & Rebuff. *d. q. 13. num. 69* Menoch. *d. præſ. 86. num. 3.* Quamuis ab illis recedant Cou. Gilchen. & Suar. *proximè citatis locis.* Vnde accedente fama priuilegij, ſeu feu-
53 di obtenti ante Concil. Lateranen. immemoriali præſcriptione allegata, laicum tutum eſſe tenuit latè Rot. *deciſ. 215. per tot. p. 2. diuerſ. & in Pampil. decimarum, 8. Martij, 1613. coram R. D. meo Coccino Decano,* & alij, vt per addit ad Mooet. *de decim. c. 3. numer. 118. in vlt. edit.* vbi cum eadem Rot. *in Valentina decimarum, 21. Iunij, 1613. coram Card. Caualerio,* inter eius impreſſas *deciſ. 258. numero 3. & in Toletana decimarum, 4. Decembris, 1615. coram bonæ mem. Danozetto.* ſubdit ſolam immemorialem præſcriptionem ſuffragari perſonæ eccleſiaſticæ ad acquirendum ius decimandi. Immemorialis enim eatenus ſuffragatur laico circa perceptionem decimarum, ſi addatur & concurrat vel fama priuilegij, vel recognitio, vel aliud æquipollens probetur, Menoch. *conſ. 291. num. 45.* Rot. *deciſ. 215. n. 2. par. 2. diuerſ.* Seraph. *deciſ. 1102. num. 1.* Mantic. *dec. 289. numero 2.* Coccin. *deciſ. 3.* ead Rota *in Cordubeu decimarum de Lucena 7. Februarij 1639. coram R. P. D. Merlino,* & in eadem *29. Maij 1638. coram R. P. D. Carillo.* quæ deciſiones reperiuntur impreſſę in fine partis 6. Antonini Dianæ.

An autem decimas, quæ iuſtè, & ex legitima 54
conceſſione à laicis obtinentur, poſſit laicus contra laicum præſcribere, ſolet ab aliquibus in dubium reuocari? In quo affirmatiua ſentētia verior eſt: quia per illam legitimam conceſſionem laici patrimonium, & quodammodo profanæ, & laicales efficiuntur, ex generali reg. text. *in l. Paulus,* aliàs *per procuratorem. ff. de acquir. hared. c. 1. §. verùm de iurepatron. in 6.* cum ſimilibus, in quibus probatur mutata perſonæ poſſidentis conditione mutari etiam ipſorum bonorum conditionem. Quare ita tenet Fel. *in d. c. cauſam, quæ. num. 4.* & poſt Caſſan. Balb. & alios Mench. *d. c. 89. n. 3.* Valaſc. *de iure emphyt. q. 17. n. 15.* qui omnes poſt Felin. intelligunt procedere in decimis, quæ titulo perpetuo feudi, vel ſimili ſunt penes laicos; nō ita ſi ad tempus ei fuerint conceſſæ, atque ita reſpectu ſolius iuris ad laicos ſpectantis, non verò vt aliquo modo cedat in Eccleſiæ præiudicium.

Intellige ſecundò ſupradictam reſolutionem, 55
videlicet, decimas abſque Parochia præſcribi poſſe, procedere præcedente titulo in præſcriptione cum ſpatio 40. annorum: ſiquidem, deficiente illo, præſcriptio non admittitur, niſi immemorialis: conſtat nanque titulum eſſe neceſſarium ad præſcriptionem, quando illi Ius commune reſiſtit, vt in ſpecie probat eleganter text. *in c. 1. de præſcript. lib. 6.* ac proinde cùm præſcriptio decimarum in aliena Parochia repugnet Iuri communi, neceſſariò dicendum eſt titulum ad illam requiri, quo purgetur præſumptio malæ fidei, reſultans ex talis Iuris reſiſtentia, prout in ſpecie aduertit Imol. & communis ex Rip. *ibidem, n. 123. in c. cum Eccleſia Sutrina. de cauſ. poſſeſſ. & prop.* Cou. *var. lib. 1. c. 17. n. 7. & 8. ad fin.* Padil. *in lib. 2. C. de ſeruitut. n. 19* Rebuff. *de decim. q. 13. n. 8.* Mench. *illuſtr. c. 87. n. 1.* Gutier. *lib. 2. canon. c. 11. n. 60. & 67.* Rot. *in Ciuitaten. decimarum 18. Maij, 1596. coram Gipprio, & in Cornon. decimarum, 3. Martij, 1604. coram Ortembergo, & in Taurinen. decimarum, 18. Maij, 1607. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, & in Sabinen. decimarum, 1. Iulij, 1609. coram eodem, & in Nouarien. decimarum, 26. Februarij, 1631. coram R. P. D. meo Pirouano,* vbi fuit dictum, quòd ſi agatur de præſcribenda quota in totum, non ſufficit poſſeſſio, ſed requiritur implicitus titulus per immemorabile cum fama priuilegij, vel explicitus cum quadragenaria quæ eſt impreſſa per Tamburin. *in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 101.*

Ad præſcribendum verò contra illum, qui ha- 56
bet decimas de iure ſpeciali, putà ex donatione, ſufficit præſcribenti bonam fidem probare gloſ. *verb. titulum, prope fin. verſ. & ſecundùm hoc poſſemus. in c. 1. de præſcript. lib. 6.* Butr. *in c. peruenit. n. 14. de cenſib.* Anchar. *conſ. 162. ſub n. 3* Balb. *de præſcript. 1. p. 3. princ. q. 8. n. 6.* Rot. *in Conchen. decimarum, 20. Aprilis, 1592. coram Cardin. Pamphilio ſen. & in Valentina decimarum de Candia, 12. Maij, 1603. coram eodem.* Item, ad hoc vt vna Eccleſia præſcribat decimas Epiſcopo de Iure communi debitas:

quas tamen Epiſcopns nunquam poſſedit, cùm non agatur de iure quæſito amittendo, ſed de iure non quæſito, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi. Ita Rip. *num. 25. in c. ad decimas. de cauſa poſſeſſ. & prop.* & *ibi* Abb. *num. 46.* Felio. *in c. ſi diligenti. num. 7. circa fin. verſ. ſecunda reſeruatio, de præſcrip.* Rot. *in d. Sabinen. decimarum. 1. Iulij, 1609. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.*

58 Intellige tertiò præſcriptionem percipiendi decimas intra alienam Parochiam, ad noualia non extendi. Patet, ſi expendamus præſcriptionem priuilegio comparari iuxta reg. *d. cap. ſuper quibuſdam, verſ. præterea*, cum aliis ſupracitatis; ac ſubinde cùm priuilegium percipiendi decimas non extendatur ad noualia, *cap. ſuggeſtum, cap. tua. 25. §. 1. de decim. cap. 2. in princ. & §. 1. illo tit. lib. 6.* Cou. *lib. 1. var. cap. 17. num. 13.* Gutier. *d. cap. 21. num. 116.* meritò dicendum eſt præſcriptionem percipiendi decimas ad noualia non eſſe trahendam: & ita in ſpecie probat text. opt. *in cap. cùm contingat. 19. de decim. & in c. vlt. §. vlt. eod. tit. lib. 6.* Cou. *d. cap. 27. num. 13* Rebuff. *d. tract. quæſt. 14. num. 18. & 25.* Gutier. *d. c. 21. num. 77.* Monet. *de decim. cap. 4. n. 79. & cap. 5. num. 110.*

59 Pro quibus etiam facit, quia in præſcriptione debet fieri ſtricta interpretatio, vt aduertit Martian. Socin. *conſ. 275. vol. 2.* Monet. *d. cap. 4. num. 81.* ac proinde cùm noualia antea non poſſideantur, ad illa trahi non poteſt, iuxta illud, quod colligitur ex reg. *ſine poſſeſſione, de regulis Iuris, in 6.* tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum vt in materia decimarum tenent Gutier. *d. c. 21. n. 78. cum ſeqq.* Giouagn. *conſ. 28. n. 1. lib. 2* Pure. *deciſ. 107. lib. 2.* Rota apud Tambur. *in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 99. num. 8.* hinc inferentes quòd decima vnius ſpeciei præſcripta, non cenſetur præſcriptum ius percipiendi decimas aliarum ſpecierum. Sic aliàs præſcribenti decimas in vna villa, ſeu Parochia, in qua ſunt prædia diuerſa, & habentia diuerſos terminos, ſi aliqua penitùs inculta de nouo redigantur ad culturam, decima inde proueniens ſoluenda non eſt, ſed illi, ad quem de Iure communi decimæ eiuſdem villæ ſpectant, vt tradunt Rebuff. *d. q. 14. n. 9.* Gutier. *d. c. 21. n. 80.* quod quidem temperandum eſt procedere reſpectu ipſius agri, non verò ſuppoſito illo reſpectu fructuum eiuſdem: nam, ſi ager, ex quo ſyluæ cęduæ, fœni, aut herbæ redditus percipiebantur, & ex his decima, vel alia portio præſcribenti ſoluebatur, de nouo fuerit proſciſſus, & ad culturam redactus, ex eodem agro decima erit perſoluenda ex frumento, vel alio quocumque fructu, prout benè aduertit Gutier. *d. c. 21. n. 92.* & Monet. *d. c. 4. n. 89.* Parum enim refert fructus ipſius agri eſſe mutatos, cùm præſcriptio realis debeat cenſeri, id eſt, concernens terram, non ſpeciem fructuum perceptorum, vt obſeruat idem Gutier. *d. loco, n. 94. 103. & 107.* alioquin eſſet in poteſtate ſoluentis priuare aliquem decimis, contra tex. *in c. cùm in tua, de decim.* Sic ſanè, ſi quis præſcripſerit decimas tritici
60 in aliena Parochia ſeminato millio, vel allio, vtrique non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi ſeruntur, ſecundùm Anch *in d. c. cùm contingat. in fine.* communis ex Cou. *pract. c. 38. num. 5. in princ.* Rebuff. *d. tract. q. 14. n. 19. & q. 6. n. 35.* Gutier.
61 *d. loco.* Sic ſimiliter, qui præſcripſit decimas in vna parte fundi, maximè per limites, & clauſuram deſignati, ita vt vnus dicatur, ſi poſtea in altera parte fiat noualis, decima præſcribenti ſoluenda eſt, vt per Rebuff. *d. quæſt. 14. num. 20.* Abb. *conſ. 71. vol. 2.* Gutier. *d. cap. 21. n. 101.* Monet. *d. tract. cap. 4. num. 84.*

Sed ad maiorem dictorum declarationem diſtinguendum eſt inter caſum, quo Parochus percipiebat decimas ex antiquis fructibus iure vniuerſali & reali concernente ipſam terram ſeu prædia, & tunc ratione cauſæ vniuerſalis, & ob vnitatem, & identitatem prædij eidem Parocho decima deberetur ex terra etiam nouiter culta, & ex fructibus poſt culturam naſcentibus, qui in locum antiquorum fructuum ſubrogantur, & comprehenduntur ſub iure vniuerſali, & generico decimandi: ita procedit text. *in cap. cum in tua*, & notant *ibi* Doctores, & ſignanter Butr. *numero 2. & 5.* Anan. *n. 3. de decim.* Abb. *conſ. 71. num. 2. verſ. ſecundò principaliter lib. 2.* Cou. *var. lib. 1. c. 17. n. 13.* Decian. *conſ. 22. n. 33. & 34. lib. 1.* Rimin. iun. *conſ. 679. n. 99.* Gutier. *d. c. 21. n. 94. 96. 114. cum ſeqq. lib. 2.* Giouagn. *conſ. 28. n. 5. & ſeq. lib. 1.* quia mutatio fructuum, ſeu plantationis non mutat, aut minuit obligationem ſoluendi decimam, de nouis fructibus, ſicuti prius ſoluebatur de aliis, Butr. *n. 2. & 5. in d. c. cum in tua*, Rebuff. *d. q. 14. n. 23.* Card. Mantic. *dec. 341. n. 1.* Modern Bonon. *var. reſol. lib. 2. c. 93. n. 16.* Et inter caſum, quo Parochus percipit decimas ex iure particulari ſolum quoad certam ſpeciem fructuum, & tunc ſecus eſt, quia prædium non dicitur effectum decimale, ſed omne ius decimantis reſtringitur ad illos fructus particularis ſpeciei duntaxat, & iis ceſſantibus, ceſſat eius decimatio, nec vlterius tranſitur, aut extenditur, *c. cùm contingat*, & *ibi* Butr. *n. 4. verſ. quandoque diſpoſitio ſtricta il 2.* quia ſic concordat *textum in c. ex parte, & in c. cùm in tua*, cum diſpoſitione dictæ decretalis *in c. cum contingat*, & ſequitur Anan. *n. 7. in fine, de decim. & in c. tua, eod. ti.* quem textum non fuiſſe promulgatum ad aliud quàm ad hoc decidandum, tradit Caſſan. *conſ. 14. n. 17.* Abb. *in d. c. cùm contingat n. 9.* Rebuff. *conſ. 133. n. 8. & de decim. q. 6. n. 35. in fine.*

Sed dubitari poteſt, quid dicendum, quando 62
quis præſcripſit decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco, & aliquis de nouo ad illum locum venerit? Reſpondendũ videtur quòd præſcribens ab illo decimas habebit: ita in ſpecie Gutier *d. c. 21. n. 112.* eò quòd talis præſcriptio reſpectu habentium in illo loco realis eſt, & præſcriptio cauſata à iure reali extenditur ad omnes illos, aduersùs quos præſcriptum non fuit: ſiquidem tunc non dicitur præſcriptio in vna perſona ad aliam extendi, ſed iam facta reſpectu generis comprehendit ſpeciem, quæ offertur, quamuis aduersùs illam ſpecificè præſcriptum non ſit, ex doctrina Bart. *in l. miles ita §. 1. ff. de milit. teſtam.* Accedit, quòd ſemota aliqua perſona ex illa Parochia, & in aliam ſe transferente, præſcriptio manens in genere habitantium, illam perſonam non ſequitur, eò quòd adhuc in eodem genere verificatur: vnde ſimiliter de nouo veniente præſcriptio in eodem genere habitantium manebit, ac ſubinde talis veluti pars illius generis in eodem contenta decimam perſonalem ſoluere tenetur.

§. III.

A quibus perſonis decimæ ſint perſoluendæ?

SVMMARIVM.

1 *Parochiani omnes fideles, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati.*

2. Re

2 *Reges, Principes, ac etiam ipſi pauperes, tenentur ad decimarum ſolutionem.*

3 *Iudæi, & alij infideles non tenentur ad ſolutionem decimarum perſonalium.*

4 *Decimas prædiales ſoluere cogendi ſunt Iudæi, & infideles, reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in prouincia Chriſtianorum; non verò reſpectu illarum, quas infideles in ſuis prouinciis habent, vt n. 5*

6 *Clerici in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, tenentur ſoluere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cuius territorio commorantur.*

7 *Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur, non ſunt debitores decimarum.*

8 *Clerici non tenentur ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum.*

9 *Parocho non ſunt ſoluendæ decimæ ex prædiis eiuſdem Eccleſiæ, quorum fructibus ipſi Clerici clericali iure viuunt.*

10 *Clerici tenentur ſoluere decimas ex fructibus prædiorum ſæcularium, quæ ſæculari iure, puta hæreditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt.*

11 *Clerici ex lucris, ac redditibus ſuis temporali titulo acquiſitis per ſe, & perſonali debito obligantur ad decimas præſtandas Sacerdoti parochiali, à quo Sacramenta percipere debent.*

12 *Priuilegio Romani Pont. poteſt dari exemptio à ſolutione decimarum, dummodo miniſtris congrua, & ſufficiens ſuſtentatio remaneat.*

13 *Priuilegium Papæ poteſt aliquos, ſiue in parte ſiue in totum, eximere à ſolutione decimarum, manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione.*

14 *Priuilegium, quo quis, ſiue in parte, ſiue in totum, à ſolutione decimarum ſimpliciter eximitur, non extenditur ad noualia, quæ ex poſt facto orta fuerint.*

15 *Priuilegium de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum ad noualia non extenditur.*

16 Cap. ex parte il 1. de decim *declaratur.*

17 *Religioſi omnes ſunt exempti priuilegio in Iure ſcripto, à ſolutione decimarum, de noualibus tantùm, quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt.*

18 *Ciſtercienſes, Templarij, & Hoſpitalarij priuilegio in Iure ſcripto non tenentur ſoluere decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt.*

19 *Priuilegia Ciſtercienſibus, Templariis, & Hoſpitalariis conceſſa circa decimas non ſoluenda, non ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, neque reſpectu arrendatariorum, neque reſpectu prædiorum locatorum ad pecuniam.*

20 Cap. ex parte il 1. de decimis *reuocatum eſt* per tex. in cap. nuper. 34. eodem tit. *non verò quoad partem, vbi agitur de animalibus, vt num. 47.*

Obtinent exemptionem à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt,

21 *Monachi Cœleſtini, & Cluniacenſes,*

22 *Monachi Congr. Caſſinen.*

23 *Monachi Congreg. S. Benedicti Valliſoletani.*

24 *Monachi Eremi Camaldulen.*

25 *Monachi B. M. Montis Virg.*

26 *Syluestrini,*

27 *Fratres B. M. de Mercede,*

28 *Fratres S. Antonij Viennen.*

29 *Cruciferi,*

30 *Fratres Prædicatores,*

31 *Fratres Conuentuales S. Franc.*

32 *Canonici Regulares S. Saluatoris,*

33 *Monachi S. Baſilij,*

34 *Minimi S. Franciſci de Paula,*

35 *Carthuſiani,*

36 *Moniales S. Claræ.*

37 Cap. nuper. 34. de decim. *eſt neceſſaria derogatiò expreſſa in priuilegiis eximentibus à decimarum ſolutione.*

38 *Exemptio à decimis non ſuffragatur, niſi in ſpecie derogetur* c. nuper. 34. de decim.

39 *Priuilegium habentes non ſoluendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſoluere decimas de agris, quos aliis colendos tradunt.*

40 *Priuilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideò non tranſeunt ad colonos, arrendatarios, ſeu emptores prædiorum.*

41 *Papa communicando priuilegia alicuius Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum, alteri Religioni, non cenſetur etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio.*

42 *Parochus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti priuilegio.*

43 *Prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere, ac proinde Regulares tenentur illas ſoluere parochialium Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priuſquam bona ipſa in Monaſterij proprietatem tranſiuiſſent.*

44 *Priuilegia eximentia à ſolutione decimarum amittuntur, ſi incipiant eſſe enormiter læſiua Eccleſiæ parochiali.*

45 *Priuilegium quando dicatur enormiter lædere, ſpectat ad declarationem Papæ.*

46 *Religioſi omnes priuilegio in iure ſcripto eximuntur à ſolutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipſi nutriunt.*

48 *Leproſi in communi viuentes de hortis ſuis, qui ſunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium ſuorum, decimas ſoluere non coguntur.*

49 *Epiſcopus non poteſt alicui concedere immunitatem à ſolutione decimarum per viam priuilegij.*

50 *Epiſcopus non poteſt contra Concilium diſpenſare.*

51 *Epiſcopus poterit interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum.*

52 *Epiſcopus poterit decimas, quas nunquam poſſedit, poſt earum recuperationem, vel illas ad opus ſuum retinere, vel ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, alteri Eccleſiæ concedere.*

53 *Decimas, quas aliquando poſſedit Epiſcopus, ſi reuertantur ad menſam epiſcopalem, non poteſt ipſe transferre in perſonam, quæ nunquam moritur.*

54 *Decimas aliis Eccleſiis concedere poterit Epiſcopus cum aliqua cauſa.*

55 *Epiſcopus non poteſt ius percipiendi decimas laicis concedere.*

56 *Decimarum in concesſione laicis facienda, eſt adeò neceſſaria authoritas Sedis Apoſt. vt non ſufficiat immemorabilis abſque ſcatu priuilegij.*

57 *Beneplacitum Apoſt. quando eſt reſeruatum in conceſſione iuris decimandi facta laicis, non præſumitur ex lapſu triginta annorum, & vltra.*

58 *Epiſcopus ex quibus cauſis poſſit laicis decimas concedere, oſtenditur.*

59 *Prælati inferiores poterant ante Concil. Lateranenſe decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum, ſed veriùs, vt n. 61.*

60 *Decimæ ſi laicis conceſſæ reperiantur, & neſciatur, an poſt, vel ante Concilium Lateranen. fuerint conceſſæ, poſt Concilium conceſſæ cenſentur.*

62 Cap. 2. §. ſanè. de decim. lib. 6. *declaratur.*

63 *Laici an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre poſſint, oſtenditur.*

64 *Conſuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum, ſi adhuc remaneat Parocho congrua ſuſtentatio.*

65 *Conſuetudo valet, vt ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſoluatur.*

66 *Conſuetudo valet, vt ex certis fructibus, puta fœno, oleo, decima non ſoluatur.*

67 *Conſuetudo valet, quòd ex eodem prædio vna Eccleſia decimas maiores percipiat, & alia minores.*

68 *Conſuetudine poteſt introduci, vt decimæ vni Eccleſiæ aliàs debitæ, alteri adſcribantur, & ſoluantur.*

69 *Conſuetudo non ſoluendi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum à decima de iure debita, probari cum requiſitis immemorabilis, ſeu legitimæ præſcriptionis.*

70 *Conſuetudo operari poteſt circa omnes decimas perſonales in pluribus prouinciis.*

71 *Conſuetudo in ſoluendis decimis eſt conſideranda.*

72 *Conſuetudo in ſolutione decimarum quæ ſit attendenda, locine viciniores, an loci, vbi prædia exiſtunt, vel vbi fit ſolutio decimarum, an diæceſis? oſtenditur.*

73 *Conſuetudo ſpecialis præferenda eſt generali.*

74 *Conſuetudo illa potiùs eſt attendenda, quæ fauet parochiali, quàm quæ fauet prædiali Eccleſiæ.*

1 OMnes fideles Parochiani, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati: cùm enim omnes recipientes ſpiritualia, teneantur ſoluere decimas, vt *in princ. huius cap.* oſtendimus, & omnes fideles Parochiani à ſuis Parochis recipiant eccleſiaſtica Sacramenta; de ratione enim Parochianorum eſt, vt tanquam Parocho ſubditi, prædicta Sacramenta ab alio non ſuſcipiant; qui ob id proprius Sacerdos appellatur, Sot. *in 4. d. 18. q. 4. n. 2* Nau. *in c. placuit. n. 1 2 4. de pœn. diſt. 6.* rectè fit, vt omnes fideles Parochiani, niſi exempti eſſe dicantur, ad decimarum ſolutionem ſint obligati, *cap. ex tranſmiſſa.*
2 *23. & cap. à nobis. 24.* ibi, *quilibet, de decim.* Rebuff. *de decim. q. 5. à princip.* Hieronym. Carat. *de Iurib. parochial. tit. 5. c. 9.* Azot. *inſtitutionum moralium part. 1. lib. 7. cap. 24. quæſt. 1.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 19. n. 87.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 1. de diuino cultu, cap. 16 num. 1.* Leſſ. *de iuſt. tom. 1. lib. 2. cap. 39. dub. 5. num. 22.* Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 5. lib. 2. cap. 1. num. 1.* Machado *in ſu perfecto Confeſſor. tom. 1. lib. 1. p. 4. tract. 10. documen. 2. n. 1.* Monet. *de decim. cap. 5 à princip.* vbi *num.* 26. ait, quòd Reges, & Principes tenentur ad decimarum ſolutionem, & *num.* 28 quòd & ipſi pauperes, etiam obligantur ad decimas ſoluendas, ſicut & alij, qui pauperes non ſunt, Carraſc. *d. c. 6. §. 1.* Suar. *d. c. 16. n. 15.* Solorzan *de Indiarum guberna. lib. 1. c. 21. n. 15. & 16.* vbi tamen *n. 54.* poſt Valenz. Piſcat. *ad l. omnes penſitare n. 7. ad fin. C. de annon. & trib. lib. 10.* & Cenall. *commun. q. 229. n. 22. & 23.* contrarium videtur tenere.

Vnde infertur primò Iudæos, & alios infideles 3
non teneri ad ſolutionem decimarum. Diximus ſuprà omnes fideles Parochianos obligari ad decimas perſoluendas: atqui infideles, neque fideles ſunt, neque Parochiani, iuxta illud Pauli 1. *ad Cor. 5. De his, qui foris ſunt, nihil ad nos,* habetur *in c. gaudemus, de diuort.* Igitur, &c. Probat corollar. tex. à ſpeciali *in cap. ex tranſmiſſa. 23. de decim.* tradunt gloſ. *verb. perſoluendas, in cap. de terris, illo tit.* Lambert. *de iurepatron. lib. 1. part. 1. quæſt. 7. art. 3. num. 5.* Carol. Tapia *in rub. de conſt. 1. Princip. c. 1. n. 55* quorum reſolutio vera eſt in decimis perſonalibus, cùm illarum nullo modo infidelis debitor ſit, vt tenent gloſ. *verb. perſoluendas,* ibi, *vnde perſonales decimas non perſoluunt, in d. cap. de terris,* vbi Butr. *ſub num. 2. verſ. vel oppono,* Sot. *de iuſtit. lib. 6 quæſt. 4. art. 4.* Suar. *d. lib. 1. cap 16. n. 4. verſ. in qua diſtinctio.* Azot. *inſtitut. moral. part. 1 lib. 7. c. 24. quæſ. 3.* Monet. *d. cap. 5. n. 38.* Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtent. lib. 2. cap. 9. num. 1* Fagundez *d. præc. 5. lib. 2. cap. 1. ex n. 4* Carat. *d. tit. 5. cap. 9. verſ. in ſtancies,* nouiſſimè Trullench. *in Decalog. lib. 3. cap. 3. dub. 10. n. 1.* Machado *d. tract. 10. docum. 2. n. 1.* D. Solorzan. *de Indiar. gubernat. lib. 1. c. 21. n. 8.* Probatur ratione: etenim, cùm decimæ in ſuſtentationem Clericorum miniſtrantium, & ratione Sacramentorum à ſubditis ipſius Eccleſiæ dari iubeantur, ita vt ſi prædicta non adminiſtrarentur, nulla ratione exigi deberent, iuxta illud Pauli 1. *ad Corint. 9.* ibi, *Si nos vobis,* &c. & infideles non ſunt ſubditi, Eccleſiæ, nec in gremio illius exiſtere dicantur; inſuper Sacerdotes quidpiam ſpirituale illis non miniſtrent; rectè fit, vt eiſdem Sacerdotibus nullum ius competat aduersùs illos, nec illi decimarum debitores eſſe dicantur. Quamuis contrarium in his decimis perſonalibus tenuerint gloſ. *in c. quamuis, ſub figuratione caſus, in fine, de vſur. & cap. decimæ. 16. quæſt. 1.* quam ſequitur Anchar. *in dicto c. de terris. ſub n. 1. & ibi* Abb. *n. 6.* Rebuff. *d. tract. q. 5. n. 11.* Syluest. *in ſum. verb. decima n. 13. q. 7.* Lech. *de Iuſtit. l. 2. c. 39. dub. 5. n. 22* Baſſeus *verb. decima n. 5.* Pro quibus facere videtur, quòd infideles ſub poteſtate, & dominio Dei exiſtunt, ac proinde cùm in eiuſdem dominij vniuerſalis ſignũ decimæ ſint reſeruatæ, neceſſariò videtur dicendum infideles ad illarum ſolutionem eſſe obligatos, ſiquidem in illis reperitur ea ratio, propter quam decimæ inſtitutæ ſunt. Sed facilè reſpondetur reſeruationem illam non fuiſſe factam in vniuerſo Orbe, ſed ſolùm in terra Chananæorum à Deo, populo Iſraelitico donata, ac proinde prædicta reſeruatio nõ reſpexit illos, qui in aliis regionibus habitabant: & eò maximè, quia illa ſuſtẽtationis moderatio Leuitis congruebat; propterea

per

per præceptum indictum illi populo, vt ſolueret eis decimam partem fructuum, alij non comprehẽdebantur:quod ſimiliter Eccleſia pro ſuis Sacerdoribus ad inſtar illius præcepti impetrauit ſuis ſubditis,quo præcepto illos,qui illius fidem nunquam amplexi ſunt, nequaquam comprehendit, vt eleganter Sot.*lib.9 de inſtit.q.4.art.4.col.4.in fine.* Vnde neceſſariò dicendum eſt infideles ad tales decimas perſoluendas nullo modo obligari:quod quidem aliquatenus temperandum videbatur, vt procedat reſpectu ipſarum decimarum, non reſpectu ſatisfactionis illius intereſſe,quod Eccleſia parochialis eſt perceptura ab alio Chriſtiano qui poterat in eadem Parochia habitare:tale enim Eccleſia petere poterat,ne aliàs defraudetur: & ita in ſpecie tradit gloſ.*verb.prætextu,in d. cap. tua nobis*.Abb.*in d. cap. de terris num. 6.*Sot.*d. art.4 col.3. ad fin.*licèt prætextus ille,quòd Eccleſia defraudetur,non mihi ſolidus videatur: quia decima perſonalis debetur intuitu laborum.*d.c.decima 16.q. 1. in cap. ad Apoſtolica,& cap.ex tranſmiſſa,de decim.* ergo nulla ratione poſſet Eccleſia parochialis intereſſe prætendere à quocunque nobili fideli non laborante,vel induſtriam non exercente, propterea quòd ſi nobiles ibi non habitarent,poſſent in illis domibus habitare artifices,vel alij induſtrioſi homines, ex quibus poſſet Parochialis decimam recipere, vt benè obſeruat Ricciul.*d.c.9 n 4.*

4 Ad decimas verò prædiales perſoluendas cogendi ſunt Iudæi, & infideles,reſpectu tamen poſſeſſionum,quas ipſi in terris Chriſtianorũ titulo emptionis,vel alio comparatione,prout colligitur ex text. *in d. c.de terris.*ibi,*vel poſſeſſiones penitus renunciandas*,& ibi, *compellas*. quæ verba non verificantur,niſi reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in prouinciis Chriſtianorum,& meliùs ex *c. quanto,in pen.de vſuris*,ibi,*quas à Chriſtianis*, &c Xuar. *alleg. 28.n.4.& 5.*Azor.*d.lib.7.c.14 q. 1.* Vaſq. *in opuſc. de benefi. cap.1.§.vnic.dub.9.*Monet. *dicto c. 5. à n. 36.*vbi extendont ad Paganos,Turcas, & Hæreticos.Probatur ratione: etenim, cùm decimæ prædiales ab eiſdem prædiis,ad illas obligatis ita debeantur,vt reſpectu illorum onera realia cenſeantur,& infideles teneantur ad omnia onera realia reſpectu poſſeſſionũ,quas in prouinciis Chriſtianorum poſſident,arg.tex.*in d.l.Imperatores.ff.de public. & vectig.*rectè fit,vt prædicti infideles, reſpectu talium decimarum,attento Iure,debitores eſſe cenſeantur,prout Syluest. tradit *verb. decima n.13.*Accedit, quia Eccleſia non debet fraudari à ſuo iure quæſito in prædio propter infidelitatem acquirentis,à quo iure neceſſariò fraudatur,ſi decimæ prædiales in hoc caſu ab infidelibus non ſoluantur,prout conſiderat tex.*in d.cap.de terris,verſ. ne forte,& in d.cap.quanto,in fine.* Verùm autem iſta decimarum ſolutio fiat ab infidelibus,vti de decima formali, an verò tanquam de onere annexo? Old.*conſ.91.*Mantu.*conſ.188.col.2.* & Abb. *in d.c. de terris ſub n 5* videntur tenere,quòd fiat tanquã de decima vera,& formali,ex eo,quòd decimarum realium ſolutio eſt de Iure diuino,*d.c.tua nobis,de decim.*ac proinde ad eam obligantur etiam infideles,quia & ipſi tenentur recognoſcere Deum, vt ſupremum Dominum.Sed contrarium,quòd,ſcillicet,ſolutio fiat,vti de onere,per tex.*in d.c. quanto,§.fin.de vſur.* innuere videtur gloſſ. *in d. c. de terris*, dùm rationem aſſignat, quòd ad eum ſpectat fructuum onus,ad quem ſpectat fructuum perceptio:ſequitur Suar.*d.lib.1.cap.16. ex num.6.* vſque *ad num. 13* vbi *n.8.& 11.* ad fundamentum contrariæ ſententiæ reſpondet præceptum de decimis realibus perſoluendis eſſe quidem de Iure poſitiuo, quod non fuit datum omnibus hominibus, ſed populo Iſraëlitico,& conſequenter hodie non extendi niſi ad fideles.

At verò reſpectu poſſeſſionum,quas infideles in ſuis prouinciis habent,non tenentur ad decimas prædiales perſoluendas,eò quòd ceſſat in prædiis ius acquiſitum per Eccleſiam,& in ipſis infidelibus ceſſat ratio, propter quam debitum decimarum conſtituitur. Non obſtat quòd ſicut Eccleſia parata eſt infidelibus Baptiſmum, & deinde alia Sacramenta miniſtrare; ita quoque videtur illos teneri in Chriſtianiſmũ nomina ſua,dare,& ſacramenta ſuſcipere;& ideò cùm ratione ſacramentorum decimæ debeantur,vt *in princ.huius cap.* diximus, vtique dicendum videbatur voluntatem infidelium non eſſe Eccleſiæ imputandam,& ſic nõ debere defraudari à ſuis decimis,quę eidem Eccleſiæ debitæ ſont. Satisfit enim dicendo cum Sot.*d. art.1.col.4.in princip.*quòd licet omnes mortales ad fidem ſuſcipiendam teneantur; donec tamen illam profiteantur,nequaquam noſtris legibus obligantur,neque noſtris Prælatis obedire tenentur; quando preceptum directè in illos dirigitur,iuxta illud Pauli *1.ad Corinth. 5. De his,qui foris ſunt*, &c. ac ſubinde cùm ceſſet obligatio legis,ceſſat quoque obligatio perſoluendi decimas,quantumcunque ex parte Eccleſiæ non deficiat voluntas adminiſtrandi illis eccleſiaſtica ſacramenta. Quòd ſi poſſeſſiones iam aliquando in poteſtatẽ Chriſtianorum peruenerunt tunc non ſolùm decimæ ex illis perſoluendæ ſunt, & infideles illarum ſunt debitores in futurum;verùm etiam tempore præterito conſiderato ratio habetur præteritarum decimarum, ſi prædictæ poſſeſſiones iterum ad gremium Eccleſiæ reducantur: nam, cùm talia prædia non ita tranſeant in infideles, quin penes illos dominia, & obligationes retineantur,ita vt recuperata integra rei veritate,vel ſaltem iure poſtliminij apud Chriſtianos ſemper exigere cenſeantur,vt probat opt.text.*in cap.prima actione 16. q.3* facit tex.*in l.ſi captiuus 20.verſ.verum.ff. de captiuis;* reſoluit D.Barboſ *in l.diuortio. §. interdum, num.7. ff ſolut. matrim.*rectè fit, vt reſpectu illorum propter ius Eccleſiæ quæſitum prædicti infideles debitores decimarum etiam præteritarum cenſeantur:adoertit in ſpecie Abb.*in d.cap.de terris num.5. in fine*,dicens debere Eccleſiam,cui debentur,cum illis miſericorditer agere. 5

6 Infertur ſecundò,Clericos,in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, teneri ſoluere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cuius territorio commorantur.Diximus ſuprà,omnes fideles Parochianos,niſi exempti proponantur, ad decimas ſoluendas obligari:atqui Clerici habitantes in territorio alicuius Eccleſiæ, fideles Parochiani ſunt;nec enim,ex eo quòd ſunt Clerici,deobligantur à ſubiectione Parochiæ ſuæ iuxta reſoluta per Doctores *in c.omnis vtriuſque ſexus, de pœnit.& remiſſ.*Igitur,&c.Probant corol. tex. *in c. 2. verſ. illi verò,& in cap.commiſſum 4.de decim.* tradũt S.Thom.*2.2.quæſt.87.art.4.*Sot.*lib.9.de inſtit.quæſt.4.art.4.*Cou.qui alios refert,*var.lib.1.cap.17. n.8. verſ.1.*Leſſ.*de iuſtit.lib.2.cap.39.dub.5.n.21.*Gutier. *lib.1.can.quæſt.c.11.n.26* Fagundez *d.prac.5. lib. 2. cap.2.à n.1.*Trullench.*d.c.3.dub.10. n. 2.* Villalob. *in ſum.part.2.tract.33.diffic.4.* Caſtr. Palao *tom. 2. tr.10.diſput.vnic.puncto 11.n.3.& 4.*Clerici verò,vt tales conſiderati, non ſunt debitores decimarum

ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur: ſiquidem ſic conſiderari non ſunt Parochiani, de ratione enim Clerici eſt, vt aliis ſpiritualia miniſtret; ac proinde cùm decimæ ratione adminiſtrationis ſpiritualium debeantur à Parochianis, quibus illa facta eſt, vtique Clerici, quibus, in quantum tales, prædicta adminiſtratio non fit, & propterea non dicuntur Parochiani, ad decimarum ſolutionem non tenebuntur.

8 Ex his iam primò colligitur Clericos non teneri ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorũ beneficiorum. Patet, ſi expendamus reſpectu illorum fructuum, non Parochianos, ſed Clericos miniſtrantes ſpiritualia conſiderari: vnde nil mirum, ſi ex illis ſoluere decimas non teneantur: ita in ſpecie probat tex. *in d. c. 2. in princip.* qui neceſſariò ſic intelligendus eſt, eò, quòd Pontifex ibi adduxit exemplum Leuitarum, quos conſtat nihil aliud poſſediſſe, quàm decimas, quas loco beneficiorum obtinebant, vt habetur *Ioſue cap. 25. in fin. & Num. cap. 18.* ac proinde vt ſimilitudo rectè procedat, tex. ille in princ. neceſſariò intelligendus eſt de beneficiis Clericorum, prout in illis reſoluunt S. Thom. & Sot, *vbi ſuprà*, vel interpretandus, vt probet Clericum non debere decimam ſoluere Clericis ex illis decimis, quas ipſe percepit, ſicut aiunt Rebuff. *q. 5. n. 6.* Monet. *d. c. 3. q. 1. num. 8.* & Azor. *d. c. 24. q. 5.* Quicquid aliter, atque aliter intelligere nitantur Perez *l. c. prope fin. verſ. eſt & aliud tit. 3. lib. 1. Ordin. pag. 67.* Suar. *d. tract. 2. de decim. lib. 1. cap. 17. num. 23.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 2. c. 12. de decimis, à n. 52.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de Clerico debitore, §. 12. a n. 35.* Valer. Reg. *in praxi fori pœnit. lib. 19. n. 88.* Vaſq. *in opuſc. de benef. cap. 1. q. vnica, dub. 8* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. eccleſiaſt. quæſt. 628.* Paul. Layman *in Theo-*
9 *logia morali lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 5.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. c. 39. dub. 3. num. 23.* vbi intelligit de Clericis eiuſdem Eccleſiæ. Machado *d. tract. 10. docum. 2. num. 5.* Sic ſanè decimæ non ſunt ſoluendæ Parocho ex prædiis eiuſdem Eccleſiæ, ex quorum fructibus ipſi Clerici clericali iure viuũt, prout in ſpecie reſoluunt Doctores *ſuprà citati*, ſi modo prædicta prædia etiam dotalia Eccleſiæ fuerint intra limites eiuſdem, aliàs ſecùs, vt tradunt gloſſ. *verb. nullo, in c. 1. de cenſib.* Abb. *n. 6 in d. cap. 2. & in cap. nuper, notab. 1. de decim.* Rebuff. *d. q. 5. n. 20.* Cou. *d. lib. 1. cap. 17. num. 8. verſ. ſecundo.* Azor *d. quæſ. 5.* Valer. Regiald *d. num. 88.* Gutierr. *d. cap. 12. n. 54.* Bellet. *d. § 12. num. 36.* Quicquid indiſtinctè contrarium ſentiant *gloſſ. 1. in d. cap. 2. ibi, hoc intellige de dote Eccleſiæ, de qua Clerici non debent dare decimas.* S. Thom. *d. art 4.* Balb. *de præſcript. part. 5. princip. quæſt. 7.* Vtrum ex fructibus perſonalibus, quos ipſi Clerici ex officio clericali accipiunt, ſoluere teneantur decimas perſonales? Dicendum eſt, quòd ſimiliter non tenentur, ex ſupradicta ratione: & ita fatentur Cou. *d. cap. 17. num. 8. verſ. 1.* Monet. *d. c. 5. num. 4.*

10 Colligitur ſecundò Clericos teneri ſoluere decimas ex fructibus prædiorum ſæcularium, quæ ſæculari iure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt. Patet, ſi expendamus reſpectu huiuſmodi prædiorum magis Parochianos, quàm Clericos conſiderari, ac proinde nil mirum, ſi decimas ſoluere teneantur. Ita in ſpecie probat text. *in d. cap. 2. verſ. his profectò*, ſic neceſſariò intelligendus, tradunt Sot. *d. q. 4. art. 4.* Cou. *d. cap. 17. num. 8. verſ. primum hinc conſtat,* Azor. *d. q. 5.* Monet. *d. cap. 5. num. 3.* latè Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 605. in 1. edit. aliàs in fol. 419. in 2. edit.* vbi probat Clericum teneri ſoluere decimam de eo quod percepit ex patrimonio, ad cuius titulum fuit ordinatus; refert me citato Trullench *d. dub. 10. num. 2.* Machado *d. docum. 2. num. 6.* Cardoſ. *in praxi Iudic. verb. decima num. 8.* Vaſq. *in opuſcul. de benefic. cap. 1. §. vnic. dub. 8.* Suar. *d. tom. 1. de Relig. lib. 1. cap. 17. num. 13.* vbi quòd etiam Epiſcopi ad decimas prædiales ſæculari titulo poſſeſſas tenentur, & *num. 16.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. eccleſ. quæſt. 628. num. 1.* dum ait quòd omnes clerici, qui diuina ab aliis accipiunt, tenentur de patrimonialibus ſoluere decimas prædiales, Caſtr. Palao *in opere morali tom. 2. tract. 10. diſputat. vnica, punct. 11. num. 3. & 4.* Villalob. *in ſum. p. 2. tr. 33. diffic. 4.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta prax. 5. lib. 2. c. 7. num. 2. cum ſeqq.* Trullench *d. lib. 3. cap. 3. dub. 10. num. 3.* Quod ampliandum eſt primò, ſiue prædicta prædia ſint in aliena, ſiue in propria Parochia: vtroque enim caſu procedit ratio de qua ſuprà. Ampliandum eſt quoque, ſiue Clerici ſint Rectores earundem Eccleſiarum vt aduertunt S. Thom. & Cou. *locis proximè citatis*, ſiue epiſcopali, ſeu quacumque alia dignitate præfulgeant, iuxta tex, per locum à ſpeciali *in cap. quæſitum 16. quæſt. 1.* Gutierr. *d. cap. 12. num. 2.* Nec refragatur dicere, quòd Prælati exempti non ſubſunt Parocho, arg. text. vbi gloſſ. & Doctor. *in cap. cùm et de pœnit. & remiſſ.* Siquidem reſponderunt Prælatos non ſubeſſe Parocho per accidens, quia, ſcilicet, alteri ſubiiciuntur, nempe, Romano Pont. vel Prælato ſuperiori; ſed nihilominus attenta rei natura Parochiani eſſe ſicut ſunt alij fideles, arg. tex. *in d. c. omnis vtriuſque ſexus*, & inde eſt, quòd illorum familia remanet ſubiecta ipſis Parochis, vt aduertit Sot. *in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 2. col. 8.* facit tex. *in d. cap. quæſit.*

Colligitur tertiò Clericos ex lucris, ac reditibus ſuis temporali titulo acquiſitis per ſe, & perſonali debito obligari ad decimas præſtandas Sacerdoti parochiali, à quo ſacramenta percipere debent, vt per Couar. *d. c. 17. n. 8. verſ. primum, hinc conſtat* Suar. *d. l. 1. c. 17. num. 21.* Rebuff. *d. q. 5. n. 9.* Fagund. *d. præc. 3. lib. 2. cap. 2. n. 2.* Monet. *d. cap. 5. n. 4.* Paul. Layman *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 2.* vbi aduertit, quòd licèt hæc reſolutio hodie nullum vſum habeat in decimis merè perſonalibus, quippe quas nec laici, multò minùs Clerici pendere ſolent, locum tamen habet in terris noualibus, quas ſi excolat Clericus, cùm antè nullum, aut modicum fructum afferrent, ad decimas Parocho ſuo ex illis ſoluendas obligari incipit, non per accidens ratione rei, ſiue terræ, ſed per ſe, & ratione propriæ perſonæ. 11

Verùm pro clariori intelligentia eorum, quæ Doctores paſſim inculcant in ea quæſtione decidenda: *An ex bonis Eccleſiaſticis, & prædiis titulo ſpirituali affectis pro dote Capellaniarum, & aliorum beneficiorum deputatis, & aſſignatis, teneantur ipſi beneficiarij decimas ſoluere?* aliqui ſunt diſtinguendi caſus.

Primus eſt quando ipſa prædia ſunt ſæcularia, & ſæculari titulo, veluti emptionis, hæreditatis, vel alio ſimili poſſidentur à Clericis etiam curã animarum habentibus, tam in propria, quàm in aliena Parochia, & tunc nullus dubitat ea decimarum ſolutioni obnoxia eſſe: quia prędia per ſe illi oneri ſunt ſubiecta, res autem cum ſuo onere tranſit, & per accidẽs eſt quod nunc à laico, nunc à Clerico poſſideantur: tum quia cum illa prædia poſſideantur

fideantur titulo ſæculari,ſunt affecta onere decimarum,ac ſi eſſent ſæcularia,& reſoluunt Doctores ſuprà citati *num.10.*

Secundus eſt quando prædia ſunt dotalia Eccleſiæ Parochialis, ad Parochi ſuſtentationem 10
fundatione applicata,tunc enim decimarum ſolutioni obnoxia non eſſe per text.*in cap. nonum genus*, Rebuff.*d.quæſt.* reſoluunt gloſſ *ibi, verb. à Clericis*, *num.16.in fine*,Cātuc. *num.6.in princip*, Suar.*d. cap. 17.* Anton. Geouenſ.*d.quæſt.6.* ... *b.decima,num.* 8. Marc. ... *n.4.in med.*Fagundez *d.cap.7.num.9.*Trullench.*l.d.* ... *num.4.post med.*Filliuc.*in ſum,tom.2.tract.27.cap.8.* ... *q.3.n.165.& 168.*Bonacin.*de præceptis Eccleſiaſt.d.* ... *quæſt.5.punct.3.propoſ.2.n.8.* Paul.Layman *in ſum. Theol.moral.lib.4.tract. 6. cap. 3. num.* 3 Ratio eſt, quia cùm ad ipſos pertineat miniſtrare ſacramenta, & conſequenter recipere decimas,à quibus ipſi miniſtrant, non obligantur aliis ſoluere, quia non eſt præter ſe,qui eas de iure lucretur.& recipiat:& ſic intelligendi ſunt omnes ferè Theologi reſoluentes Clericos non teneri ad ſoluendas decimas prædiales ex redditibus Eccleſiæ,quos percipiunt,ſeu ex fundis ad eam ſpectantibus, vt loquuntur de Clericis in quantum Parochi ſunt,& Parochianis ſacramenta adminiſtrant , ac decimas ab eis percipiont,nam id inſinuant verba,quibus ſe explicare ſtudent , de Clericis intelligentes in quantum ſunt miniſtri Altaris ſpiritualia populo ſeminantes, & Clericali iure,de decimis ſcilicet Eccleſiæ,viuunt ; vel ex prædiis ipſi Eccleſiæ Parochiali pro dote,& ſuſtentatione Curati relictis, vel ratione beneficij,ex cuius fundatione onus eſt illi inſeruiendi , aut ſimul cum Parocho de decimis pro dote participant , quod in parte inſinuat Petr.de Ledeſm.*in ſum.tom.2.tract.de Relig.concl.7.* ibi, *Los Clerigos en quanto Clerigos , eſto es en quanto viuen de los diezmos,y de otras coſas que ſe les dan por el miniſterio ſpiritual,y Eccleſiaſtico; no eſtan obligados a pagar los diezmos,&c.*

Intellige hunc ſecundum caſum, ſi ea prædia pro dote dictæ Eccleſiæ aſſignata , intra limites eiuſdem conſtituta ſint, aliàs ſecus,vt per Cou. *d. num.8.verſ. Secundo*,Rebuff.*d. quæſt.5.num.* 19. Gutier. *d. cap.21.num.54.*Azor.*d.cap.14.quæſt.5.*Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.19.num.*88 Bellet. *diſquiſit.Cleric.part.1.tit.de Clerico debi .§.12.n. 36.* Monet. *d.quæſt.5.num.7.*quos refero Ego ipſe *de Parocho,cap.28 §.3.num.9.& in collect.ad d.cap. nonum genus ſub num.2.verſ.Ex quibus colligitur*,Trullench.*d.dub.10.num.5.*Villalob.*in ſum p. 2.tr. 53. diffic.4.n 3*

Tertius caſus eſt quando prædia conſtituta ſunt pro dote alicuius beneficij Eccleſiaſtici , vel Capellaniæ collatiuæ , cui ex fundatione nulla animarum cura imminet,licèt caſu illam habeat, qui Capellaniam obtinet ; & hic eſt caſus noſter. In quo duæ reperiuntur ſententiæ. Vna fauet parti beneficiati Petri Stephani , & affirmat Clericos non teneri de fundis Eccleſiæ , eorumque fructibus,ex quibus iure Clericali viuunt, decimas ſoluere.Ità *l.2.tit. 20 part.1.*vbi loquens de perſonis, quæ decimas Deo date tenentur , circa Clericos ita decidit. *E eſſo miſmo es de los Clerigos , ca tambien lo deuen ellos dar , como los legos de todo lo que ouieren : fueras ende de aquellas heredades que han de las Igleſias de ſiruen,&c.l.2.tit.5.lib.1. Recop. verſ. Y de todos los otros bienes que han , que no ſean de ſus Igleſias*,&c.S.Thomas *1.2.quæſt.87.artic.4.verſ. Reſpondeo*,dum ait quòd Clerici in quantum Clerici ſunt,id eſt in quantum habent Eccleſiaſticas poſſeſſiones,decimas ſoluere non tenentur,Sot. *dict. lib.9.quæſt 4 artic.4.*duabus concluſionibus propoſitæ quæſtioni ſic ſatisfacit:*Vna eſt:Clerici,in quantum Clerici , hoc eſt in quantum de decimis , quas pro ſuo ſpirituali munere recipiunt , & de Eccleſiæ fundis , quorum fructibus Clericali iure viuunt , nullas tenentur ſoluere decimas. Altera:Clerici non quatenus Clerici ſed qua ratione ſæculari iure , vel hæreditario , vel emptione,vel quouis alio terras poſſident ſæculares,decimarum ſunt debitores*,&c.Rebuff.*de decim.quæſt 5.num.6.*ibi,*Clerici etiam de prædialibus,ſed non de dote Eccleſiæ decimas ſoluunt,per d.cap.2.nod.*&c. Aragon.*d. quæſt.87.*S Thomæ *art.4.verſ. Littera huius art.* ibi: *Prima concluſio,Clerici in quantum Clerici , hoc eſt in quantum de decimis,quas pro ſuo ſpirituali munere recipiunt , & de Eccleſiæ fundis,quorum fructibus Clericali iure viuunt nullatenus tenentur decimas ſoluere,* &c. Perez *l. 1. in fin. tit. 5. libro 1. Ordin. pag. 67.* ibi : *Eſt & aliud priuilegium , ſcilicet quod Clerici in quantum de decimis pro ſuo ſpirituali munere recipiunt, ac de fundis Eccleſiæ,eorumque fructibus iure Clericali viuunt,nullas tenentur ſoluere decimas , cap.nonum genus , de decim.* Domin. Sot. &c.Fr. Emman.*in ſum. tom.1.cap 87.concluſ.4* ibi: *Los Clerigos en quāto Clerigos,no tienen obligacion de pagar diezmos de ſus rentas Eccleſiaſticas*,&c.

Et id eo caſu , quo prædia pro dote Eccleſiæ data in propria Parochia exiſtant,locū habere admittunt Gregor.Lop *in l.2.verb.heredades,titul.* 20 *par.* 1 & Rebuff. *d. tract.de decim quæſt* 5. *num* 19 Et in his terminis procedere , & intelligendas eſſe leges Regias ſup.à citatas dicit Gutier *d.lib.2.c.21. num.* 57.aſſerens ſecus eſſe quando ſunt in aliena Parochia , vel admittunt vbi decimæ debebantur primùm illi Eccleſiæ , cui poſtea prædium donatum eſt,tunc enim has decimas extingui reſoluūt Villalob.*d.tract. 23.diffic.4.numer.2.* Filliuc.*d tract. 27. cap. 8.quæſt.8 num.178.in fin.*Leſſ. *d.lib.2.c.39. num 23.*vbi intelligit *d.cap.nonum genus* ,de Clericis eiuſdem Eccleſiæ,& prædiis ad eandem Eccleſiam pertinentibus : addens prætérea ,quod in fine *d.cap.*dicitur *Clericos illos,qui à Clericis ſpiritualium miniſtrorum labores accipiunt decimas eis debere* intelligendū vel de decimis perſonalibus , vel bonorum patrimonialium,vel certè de Clericis coniugatis,vt gloſſa ſentit.

Et tantò magis locum habebit hæc ſententia,ſi iſti Capellani,ſiue beneficiarij ex debito,Eccleſiæ inſeruierint,cui debentur decimæ vt per Sylueſt. *in ſum verb.decima,quæſt.7.*dum refert Clericos inſeruientes Eccleſiis quibus decimæ debentur,non teneri illas ſoluere,quem refert Azor. *inſtit.moral. par. 1. lib. 7.cap.24.quæſ.5.in princip.* & *in fine* concludit Clericos ideò decimas ſoluere non debere Eccleſiæ,in qua inſeruiunt,quia ipſi in ea Eccleſia ſunt Parochi adiutores , Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ.part.1.cap.12.num.57.*Filliuc.*in ſum.tom. 2.tr.27.c.8.q.8.n.178.*

Altera ſententia negatiua,cui tanquam probabiliori ad hæreo,tenet Clericos reſpectu prædiorum,quæ titulo beneficiali , aliove ſpirituali acquiſierunt , perinde ac laicos obligari ad decimarum ſolutionem Ita qui ſequuntur,

Abb.Panor.*in cap.1.de cenſib num.* 4. ibi : *Nota quòd de dote Eccleſiæ praſtatur ſeruitium Eccleſiaſticum , & ex hoc infertur ad quæſt. gloſſ. vtrùm debeat ſolui decima ex dote Eccleſiæ ? & tandem gloſſ.concludit quod ſic , ſi prius illa prædia erant tributaria,* &c.

Couar. *var. lib. 1. cap. 17. num. 8. verſ. Secundò*, vbi dicir communiter receptum ex prædiis Eccleſiarum Parochiæ, vbi ſita ſuoe, decimas ſoluendas eſſe.

Azeued, *l. 1. num 12. cum ſeqq. tit. 5. lib. 1. noue Recopil.* vbi propoſito dubio, An ex donatione Capellæ decima debeatur? putà ſi quidam laicus inſtituiſſet Capellam, & pro dote eius ſundum fructiferum conſtituiſſet, oum ex fructibus illius fundi percepria debeatur decima Eccleſiæ Parochiali, ſub cuius diſtrictu fundus ille conſtitutus eſt? Partem negatiuam ſoſtinet ex eo, quia terræ, quę aliàs decimales erant, quamuis tranſeant in Clericum, vel aliam Eccleſiam, decimandæ ſunt in Eccleſia, vbi antea decimabantur, quia tranſeunt cum oonere ſuo, text *in cap. paſtoralis, & ibi* gl. *de decim.*

Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. dec. 60 num. 4. cum ſeqq.* aliàs *reſolut. 429.* ſecundum nouam impreſſ. idem tenet his potiſſimom fundamentis. Primò, quia decimæ de omni fructu, & ab omnibus ſoluendæ ſunt, *cap. ex parte, de decim.* ex quo euidenter apparet oeminem eximi. Secundò, quia ita Clerici ſicut laici percipiunt ſacramenta io Eccleſia Parochiali, & propterea eidem Eccleſiæ decimas perſoluere debent, *cap. Apoſtolicæ, de decim.* Tertiò, quia onus ſoluendi decimas eſt appoſitum rei, & non perſonæ, Abb *in cap. cum homines, n. 6 de decim.* Azeued. *d. l. 1. num. 13.* & ideò ſi ad Clericum perueniant, tranſeunt cum ſuo onere, *l. traditio, ff. de acquir. rer. dom. l. alienatio, ff. de contrah. em. l. ſi debitorem, ... de diſtract. pignor.*

Perez mihi viſus ſibi contrarius, *l. 1. tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 223.* ibi: *Ex prædictis igitur conſtat prædiũ Eccleſiæ, ſiue Capellaniæ, ſiue Oratorio in dotem aſſignatum, eſſe decimarum exactioni ſubiectum, &c.*

Marc. Anton. Genneoſ. *in practicab. Eccleſ. dict. quæſt. 628. num. 3.* vbi reſoluit quòd Clerici, qui Diuina ab aliis percipiunt, quales ſunt omnes, qui non ſunt curati, teoentur de dote beneficij decimas Eccleſiæ Parochiali ſoluere.

Azor. *inſtit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 24* aliàs *cap. 25. quæſt. 5.* vbi tenet huiuſmodi decimas prædiales eſſe à Clerico perſolueodas, quia etſi dotalia ſint Eccleſiæ prædia, ſunt tamen illi oneri ſubiecta, & ea ſeruiture affecta: tum quia prædium aliter non potuit in Eccleſiam transferri niſi cum onere: tum etiam, quia vna Eccleſia non poteſt cum alterius damno extrui, fundari, dotariue: tum quia non debet diſcooperiri vnum Altare, vt alterum cooperiatur: tum denique, quia *ex cap. Eccleſia, & cap. quicunque 16. q. 1. & cap. nuper, de decim.* colligitur prædia collata ad Monaſterium fundandum nequaquam liberari à lege & obligatione decimę perſoluendæ.

Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. d. par. 2. cap. 12. num. 45.* vbi reſoluit quòd Clerici tenentur ſoluere decimas etiam ex prædiis dotalibus Eccleſiæ.

Suar. *de Relig. d. tom. 1. lib. 1. cap. 27. num. 12.* vbi tenet quod ſoluere tenentur decimas Clerici ex prædiis Eccleſiaſticis ſuorum beneficiorũ, quando ſubduntur Parochorum curæ in Sacramcotorum receptione, id eſt, quando non ſunt illorum coadiutores in cura animarum, ac vei tales cum illis decimis participant.

Leſſ. *de inſtit. d. lib. 2. cap. 39. num. 23.* vbi concludit non videri vniuerſè verum concluſiooem illam, quòd de prædiis Eccleſiaſticis non teneantur Clerici ſoluere decimas. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib. 9. cap. vlt. num. 87.* ibi, *De Clericis autem peculiariter notandum eſt, reſpectu prædiorum, quæ titulo patrimonij aliove non ſpirituali acquiſierunt, ipſos perinde ac laicos obligari,* prout D. Th. *in citata q. 87. artic. 4. ad 1.* expreſſit. *Et ratio eſt, quod talia prædia per ſe ſint ſubiecta ei oneri, reſque cum ſuo onere tranſeat ab vno ad alium; quem Clericum eſſe non laicum tantum eſt accidentarium ex cap. ex litteris, de pignor.* Et deinde ſubdit S. Thomam dicentem ex prædiis eccleſiaſticis ooo deberi decimam, ... alicui gendum loqui de prædiis, quæ Eccleſiæ decimæ ex Eccleſiæ darentur, nulli al... illis debebaotur.

Infertor ... etolutio ad illam quæſt. vtrùm 21
priuilegio Romani Pontificis poſſit dari exemptio à ſolutione decimarum? In qua partem affirmatiuam in ſpecie teoueruot Doctores commuoiter *in cap. à nobis, de decim* Dec. *conſ. 225. num. 2.* Cou. *lib. 1. var. cap. 17. n. 9.* Gutiet. *conſ. 5. num. 8. & canon. quæſt. lib. 2. cap. 21. num. 26. & 130.* Fr. Lodon. Miranda *in man. Prał. tom. 2. q. 49. artic. 6.* Monet. *de decim. cap. 5. num. 46.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. cap. 39. dub 5.* Suar. *d. lib. 1. cap. 18. num. 1.* Fagundez *d. prac. 5. lib. 2. c. 4. num. 1* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 4. n. 63.* nouiſſimè Hier. Roderic. *in compendio quæſt. regular. reſolut. 50. num. 2. cum ſeqq.* D. Solorzan, *de Indiar. guber. lib. 1. cap. 21. num. 50. cum ſeqq* Trullench *in Decalog. libr. 3. cap. 3. dubitat. 12. num. 2. & 5.* Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. diſputat. 55. q. 17. num. 30.* late Rota *in Corduben. decimarum de Lucena 30. Ianuarij 1637. coram bonæ mem, Coccino,* impreſſa per Paul. de Rubeis *deciſ. 193. num. 9. cum ſeqq tom. 3. diuerſor.* aliàs *p. 7. recent.* vbi *num. 16.* tenet quòd ſi Papa eximit aliquem à ſolutione decimarum, ſi verſemur in decimis aotiquis, non eſt ſacienda mentio in priuilegio exēptionis quòd ad alium ſpectarēt decimæ, ſiue de iure communi, ſiue de iure ſpeciali, ſcilicet ex priuilegio, donatione, aut præſcriptione. Et quod Papa non ſolũ poteſt laicos immunes facere à ſolutione decimarum, verum & capaces percipiendi decimas ab aliis laicis, Cou. *d. cap. 17 n. 10.* plures ac propemodum infioitos refert D. Solorzan. *d. tract. 5. de Indiarum gubern. lib. 3. c. 1. num. 10.* vbi *num 13.* poſt Gregor. Lop. Calixtum Ramirez & alios tenet poſſe Papam concedere alicui Principi laico fauore Fidei quod percipiat decimas omnium locorũ Paganorum, aut ſchiſmaticorum, aut hæreticorum, quos potuerit ſubſignare, vt patet io decimis Regni Granatæ, & Valentiæ, & Indiarum pro quibus faciunt plura Iura, quæ circa ſolutionem decimarum de priuilegiis Romanorum Pontificũ mentionem faciuot, prout eſt tex. *in d. cap. à nobis,* ibi, *exemptis, & in cap. ſuggeſtum 9. & in cap. ex parte 10. & in cap. ad audentiam 12. & in cap. pen. de decim. & in cap. ſi terra 6. & in cap. accedentibus 15. & in cap. dudum 31. de priuil.* Faciunt etiam plura alia priuilegia, quæ oon ſolùm aliquibus Religioſis circa decimas non ſoluendas à Sũmis Pontificibus ſunt conceſſa, de quibus *infrà* mentiooem faciemus; ſed etiam Regi Catholico pro Regnis Granatæ, & Valentiæ, ac aliis Proceribus per totam Hiſpaniam, vt conſtat *ex dec. 702. p. 1. diuerſ. & deciſ. 665. par. 3. recent.* quæ quidem priuilegia oequaquam Pontifices concederent, ſi ad illa concedenda poteſtatem oon habereot.

Laborant tamen gloſſ & Canooiſtæ noſtri, tenentes decimas eſſe de Iure diuioo, in aſſignaoda ratiooe, ob quam contra illud diſpenſare videatur Summus Pont. cùm tamen alioquin oon poſſit, vt videtur probari ex *cap. ſunt quidam, & c. ſtatuta 25. q. 1. cap. litteras, de reſt. ſpol. cap. cùm ad Monaſterium, in fine, de ſtatu Monach.* & tuentur plures, quos plena

Digitized by Google

plena manu citaui *ſuprà, lib. 1. de perſonis, cap. 2. de poteſt. & auctorit. Romani Pont. num.* 159. in primis gloſ. *verb. exemptus in c. a nobis*, exiſtimat, per talem conceſſionem exemptionis non tolli omninò Ius naturale, aut diuinum, quo debetur congrua ſuſtentatio, ſed ſolùm limitari in illo caſu particulari, quo ſuo priuilegio aliquem eximit à ſolutione decimarum, quod quidem prædicta gloſ. exiſtimat non eſſe inconueniens, vt fiat à Pontifice. Sequitur gloſſæ explicationem Dec. *vbi ſup. & in cap. cùm ordinem, in princ. de reſcript.* dicit receptum Mench. *illuſtr. cap.* 89. *n.* 11. Verùm hæc Gloſſæ explicatio non placet: conuincitur enim inprimis, quia ſuppoſita illius explicatione non valeret tale priuilegium exemptionis abſque iuſta cauſa, eò quod ſine illa deficit poteſtas diſpenſandi in Iure naturali, & diuino, vt oſtendimus *d. c.* 2. & tamen apparet prædictum priuilegium validum eſſe, quantuncunque ſine iuſta cauſa concedatur, vt fatentur multi ex ſuprà relatis. Conuincitur etiam, quia talis cauſa iuſta non præſumeretur in dicto priuilegio, niſi per ipſum concedentem eſſet expreſſa, iuxta tradita per doctores *in cap. quæ in Eccleſiarum, de conſtit.* quod tamen non videmus in multis priuilegiis, quæ circa exemptionem decimarum ſunt conceſſa; prout plura reperiuntur. Vnde alij Doctores exiſtimant Pontificem non aduerſari Iuri naturali, & diuino in concedenda exemptione decimarum, eò quod tantummodo illud ius decimarum eodem diuino, & naturali Iure debitum dicitur remittere, prout in effectu tradit Gutier. *d. c.* 21. *n.* 26. & ante illum apertè Syluest. *verb. decim. n.* 15. Pro qua declaratione facit, quia in decimis, ſicut in aliis rebus ſpectantibus ad Chriſti patrimonium, habet Eccleſia ius adminiſtrationis, vt reſoluit Abb. *n.* 20. & alij *in cap. cùm ſuper, de cauſ. poſſeſ. & propr.* Quocirca, ſicut procurator cum libera adminiſtratione cenſetur habere ſpeciale mandatum ad diſtrahendas res domini ſui conſtituentis, iuxta text. *in l. procurator. ff. de procurat.* ita quoque Eccleſia cenſetur habere prædictum ſpeciale mandatum, ac ſubinde nil mirum, ſi Põtifex ſuo priuilegio diſtrahens remittat prædictũ debitũ decimarum, iuxta reg. tex. *in c. ſine exceptione*, 12. *q.* 2. Sic ſimiliter idem Pontifex diſpenſat in voto, cuius obligationem Iuris diuini eſſe conſtat: quæ quidem explicatio, licèt defendi valeat, nobis tamen placere non poteſt: ſiquidem illa remiſſio fieri poteſt à Pontifice circa illa, quæ ſunt in illius adminiſtratione, & nullum inde Eccleſiæ reſultat præiudicium, iuxta reg. text. *in cap.* 2. *de præbend. lib.* 6. nihilominus tamen, dato aliquo præiudicio in tali remiſſione, ius naturale, & diuinum offenditur, arg. tex. *in cap.* 1. *verſ. nec nos, de cauſa poſſeſ.* quod præiudicium apparet fieri Parocho, cui ius quæſitum eſt ad recipiendas decimas à ſuis Parochianis. At Molin. *d. cap.* 5. *n.* 53. putat Papam poſſe aliquibus immunitatem à decimis concedere; non autem in vniuerſum præceptum de decimis ſoluendis tollere; quia primo caſu Iuri humano Pontificio, non verò naturali, aut diuino derogat; in ſecundo verò, quia tale decretum eſſet irrationabile, nec conueniens Chriſtianæ Reip. cuius intereſt ſpiritualium miniſtros inopes non eſſe; & quia Iuri naturali, & diuino congruit, vt laborantes in vinea Domini mercedem aliquam decentem à laicis accipiant, quique ſpiritualia ſeminant, temporalia metant. Sed nec hæc explicatio difficultatem abſoluit.

Quare Ego pro vera declaratione aduertendum exiſtimo, exemptionem decimarum dupliciter poſſe conſiderari: vel enim talis eſt, per quam miniſtri ſuſtentatio offenditur: vel rurſus talis proponitur, qua conceſſa adhuc remanet prædicti miniſtri congrua, & ſufficiens ſuſtentatio. Meminit huius diuiſionis Cou. *var. libr.* 1. *cap.* 17. *num.* 9. Gutier. *d. cap.* 21. *num.* 29. Hoc ſuppoſito reſoluendum eſt in priori caſu priuilegio Romani Pontificis fieri non poſſe, vt talis exemptio procedat; ſiquidem congrua miniſtri ſuſtentatio, quæ in hac ſpecie offenditur, & aufertur, Iure diuino debita eſt, vt ſuprà oſtendimus; quod quidem Ius diuinum, & naturale priuilegium Romani Pont. offendere nequit. Non ſic dicendum in poſteriori caſu, in quo per priuilegium illius, talis exemptio concedi poteſt: ſiquidem præceptum de ſoluendis decimis, quatenus excedit prædictam congruam miniſtri ſuſtentationem, non eſt diuinum, ſeu naturale, ſed ſolùm humanum, contra quod priuilegium dari poteſt.

Ex his colligitur primò, poſſe priuilegium aliquod, ſiue in partem, ſiue in totum eximere à ſolutione decimarum: vtroque enim caſu, manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione, verificatur ratio, de qua ſuprà, prout in ſpecie reſoluit Cou. *citato loco*, Gutier. *d. c.* 21. *n.* 19. Azor. *d. lib.* 7. *c.* 37. *q.* 6. D. Solorzan. *de Indiarum gubernat. lib.* 1. *c.* 11. *n.* 52. Nec obſtat dicere, quod axioma illud diuinum: *Dignus eſt operarius mercede ſua*, ſine dubio adſtringit omnes illos, ad quorum vtilitatem operarius ipſe laborat, ac ſubinde omnes debere concurrere in miniſtrãdo cibo iuxta illud Pauli 1. *ad Corinth.* 9. ibi: *Quis ſuis ſtipendiis militauit vnquam?* vnde cùm Parochus ad omnium Parochianorum vtilitatem laboret, videtur dicendum, quòd quantuncunque ille Parochus ſufficientem habeat alimoniam; nihilominus tamen, attento iure naturali, & diuino, debitores ſunt decimarum, & conſequenter nullus ex prædictis Parochianis poteſt priuilegio eximi, ſaltem in totum, à ſolutione decimarum. Satisfit enim, ſi aduertamus prædictum axioma procedere quidem collectiuè, ita vt in illa Parochia ab alia immediatè Parochus habeat cibum, hoc eſt, congruam ſuſtentationem pro miniſtrandis ſpiritualibus omnibus illis, qui in eadem continentur, & eandem conſtituunt: non verò procedit diſtributiuè, ita vt ſinguli ex eadem in indiuiduo, niſi aliud Ius humanum addatur, teneantur. Pro quo facit, quia conſuetudo potens fuit, vt homines à decimis perſonalibus in totum excuſarentur, quorum multi in illo tempore, ſicut & modò, alios non habebant, nec habent fructus, ex quibus decimas ſoluere poſſent: & non eſt dicendum, quòd magis operetur conſuetudo, quàm priuilegium Romani Pont. arg. tex. *in cap.* 5. *de conſtit. lib.* 6. & per conſequens, quòd auctoritas illa non diſtributiuè, ſed collectiuè intelligenda eſt. Facit etiam, quia, vt Doctores fatentur, non priuilegio fieri poteſt, vt tanta quantitas perſoluatur, & videtur dicendum maiorem, vel minorem quantitatem non variare obligationem ſoluendi decimas in ſuo fundamento, arg. tex. *in vlt. ff. de fundo inſtr.* ac proinde ſi priuilegium manente congrua ſuſtentatione aliquem, vel aliquos in parte eximere poteſt, vtique dicendum eſt in totum eoſdem manente eadem ſuſtentatione eximere poſſe. 13

Colligitur ſecundò priuilegium, quo quis, ſiue in partem, ſiue in totum à ſolutione decimarum ſimpliciter 14

Digitized by Google

ſimpliciter eximitur, non extendi ad noualia, quæ ex poſtfacto orta fuerint. Patet, ſi expendamus huiuſmodi priuilegium de decimis non ſoluendis eſſe quidem odioſum; tum, quia contra ius procedit; tum etiam, quia Parochi præiudicium in ſe continet, ac ſubinde data in aliquibus illius operatione, in alijs, quantum fieri poteſt, reſtringendum eſt, iuxta reg. text. *in l. 2. § ſi quis à Principe, ff. ne quid in loco publico*, iuuat reg. *odia, de regul. iuris lib. 6.* & ita in ſpecie tradit Rebuff. *d. tract. q. 14. n. 3* refert alios, & ſequitur Gutierr. *d. c. 2. n. 130.* Monet. *c. 4. n. 67.* nouiſſimè Hier. Rodet. *in compen-*
15 *dio quæſt. reg. reſol. 50. n. 6.* Accedit, quia priuilegium de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum, ad noualia non extenditur, prout in ſpecie probat text. *in c. 2 § 1. de decim. lib. 6* latè reſoluit Cou. *d. lib. 1. var. c. 17. n. 13.* ex eo, quia tale priuilegium ex prædictis duobus odioſum, reſtringendum eſt. Quod ſi priuilegium concedatur de non ſoluendis decimis de propriis laboribus factis, tunc etiam noualia, quæ propriis fiunt manibus, comprehenduntur, iuxta tex. *in c. ad audientiam 12. & in c. ex parte il 1. de decim.* Rebuff. *d. q. 14. n. 28.* Gutier. *d. c. 21. n. 31.* Monet. *d. c. 4. num. 68.* Accedit, quia priuilegium, quantumcunque ſit odioſum, vt ſuprà dictum eſt, & vt tale in dubio ſtrictè intelligendum ex Gutier. *l. conſ. 1. n. 15.* nihilominus tamen, non refragante, imò iuuante concedentis intentione, ſemper intelligendum eſt ſecundùm propriam ſignificationem, ita vt illa comprehendantur, quæ in propria veniunt ſignificatione: ducet in ſpecie Dec. *conſ. 113 num. vlt.* Rebuff. *d. tract. q. 13 n. 32.* & conſtat appellatione laborum propriè noualia contineri, vt probat text. *in d. c. ad audientiam*, text. ſic intelligendus *in cap. quid per noualia, de verbor. ſignific.* ac ſubinde nil mirum, ſi in tali priuilegio noualia, quæ fiunt manibus, comprehendantur: & ita in effectu tenet Monet. *d. c. 4. n. 68.* vbi *num. 69.* ſubdit, priuilegium ſoluendi decimas noualium intelligendum eſſe de his noualibus, in quibus alter non habet tempore datæ immunitatis quaſi poſſeſſionem iuris percipiendi decimas, per text. *in cap. dudum pen. de priuileg. & in c. ſtatuto in princ. de decim. in 6.*

16 Verùm obſtat maximè tex. aliàs difficilis *in cap. ex parte il 2 de decim.* quatenus probat priuilegium eccleſiaſticæ perſonæ conceſſum, vt ſibi accipiat decimas ſuorum prædiorum, noualia comprehendere; quia, quando maius conceditur, etiam minus conceſſum eſſe videtur; de cuius intellectu multa tradunt Cou. *l. c. 17. num. 13* Gutier. *d. cap. 21. num. 116. cum ſeqq.* Menoch. *conſ. 6. n. 21.* Rebuff. *d. tract. q. 14.* Valaſc. *conſ. 58. n. 9.* Suar. *d. tract. 2. de decim. lib. 1. c. 24. n. 4.* Monet. *d. c. 4. n. 65. & 66* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 782. n. 15.* Caſtill. *tom. 7. de tert. cap. 14. n. 14.* inter quos ille videtur melior intelligendi modus, quòd procedat ex mente concedentis, & maximè, quia in eo text. non agitur de priuilegio percipiendi decimas in aliena Parochia; hoc enim reſtringendum erat, idque colligitur ex illis verbis, ibi, *parochiarum tuarum*; & in his terminis rectè conuenit ratio; quia, cui maius conceditur, minus conceſſum eſſe videtur: nam quidam contendebant ad Abbatem in ipſius Parochia decimas noualium non pertinere, vel quia eas non poſſidebat, vel quia præſcriptione, aut alia ratione eas amiſerat; vel denique, vt ex integra refert Rebuff. *d. loco num. 8* quia Epiſcopus decimas noualium cuidam Canonico conceſſerat, vnde priuilegium hoc Pontificis hoc caſu fauorabile debet cenſeri; quia per illud fit regreſſus ad ius commune, iuxta reg. text. *in l. ſi vnus, § pacti ne, ff. de pactis*, cum vulgaribus. Sed iſte Rebuffi intellectus ex originali, & integra, quam refert, nequaquam defendi poteſt: quia, ſi benè aduertamus; integra relata per Rebuff. non eſt originale *d. c. ex parte*, nec vllo modo pertinet ad eius ſpeciem, imò ſuper alia longè diuerſa emanauit, idque conſtat non ſolùm ex verbis vtriuſque, in quibus longè differt littera vnius ab aliis, & in integra non habentur verba, ſicut nec ratio ſcripta in illo text. verùm etiam, quia text. ille agit de Abbate S. Columbæ Senon. in Epiſcopatu Pariſien. & illi Abbati facta fuit conceſſio, de qua agit text. & ad eundem, vt ex ſupraſcriptione conſtat, dirigitur Decretalis: at verò integra per Rebuffum relata agit de caſu, qui contigit in Epiſcopatu Nouarien. Prouinciæ Mediolanen. & iuxta ſupraſcriptionem eiuſdem Rebuffi dirigitur ad Rectorem Eccleſiæ Beatæ Mariæ, cui decimarum facta fuerat conceſſio; tum etiam, quia in præfata integra non dicit Papa Rectorem, de quo agit, ſecundùm ius, & ex vi primæ conceſſionis poſſe percipere noualium decimas, ſed potiùs ex noua indulgentia concedit id, vt quandiu vixerit Canonicus, qui eas noualium decimas percipiebat, & ſententiam pro ſe obtineret, nullum eidem in perceptione præiudicium inferatur, ſed tamen eo mortuo indulget Papa prædictas decimas Rectori, & illi Eccleſiæ. At *in d. cap. ex parte*, abſque noua indulgentia ex rigore Iuris communis, tanquam indubitatum decidit Papa Abbatem poſſe decimas noualium percipere, vt conſtat ex littera, ibi, *ex gere ſatis potes*, iuncta ratione, quæ ſequitur. Quare retenta mente communi, quòd text. agat de priuilegio percipiendi decimas (licèt ſummarium contra verba Pontificis priuilegium non ſoluendi) tentari poſſet, priuilegium illud ideò comprehendere, & veteres, & noualium decimas, quia conceſſum fuit ſub ea forma pleniori, ſcilicet, de laboribus terræ parochiarum tuarum integraliter decimas percipias, quæ verba, & priuilegij forma ex intentione concedentis omnes decimas includũt. Sed, quia ratio, quam text in fine reddit, non ſat conuenit huic intellectui, nec apparet, aut iure probatur Pontificem in priuilegio percipiendi decimas alienas, quod eſt magis nociuum, & odioſum, quàm ſit illud non ſoluendi, ex traditis per Rebuff. *d. q. 14. n. 28. & 30.* admiſiſſe illas diuerſas formas, quas alibi expendimus.

Ego igitur probabilius exiſtimo *d. cap. ex parte*, non agere de priuilegio, aut conceſſione ſpeciali circa decimas recipiendas, ſed magis de conceſſione Iuris communis, per quam, eodem attento, potuiſſet Abbas ille, vel Parochus quicumque percipere decimas de laboribus terræ Parochiarum ſuarum. Senſus ergo eſt, *cùm tibi conceſſum ſit* (ſcilicet, à iure communi) *quod maius*, &c. & ita in effectu ille text. explicat id ipſum, quod habetur *in c. cùm contingat, verſ. vnde, de decim.* & integra relata per Rebuff. ſcilicet, noualium decimas pertinere ad Parochos, quibus abſolutè, & cum integritate decimæ intra Parochiam iure communi conceſſæ ſunt: cui intellectui ſatis conueniunt verba text. Siquidem conceſſum, propriè loquendo, dicitur etiam illud, quod lege, & iure communi tribuitur, *l. 2. in princ. ff. ne quid in loco publico*, & vulgò dicimus. *Fruſtra precibus impetratur, quod à Iure communi conceditur.* Inſuper, con-

gruit

gruit ratio, quam tex.ille in fine reddit, quippe quæ propriè, & abſolutè loquendo vera eſt, & procedit in his, quæ à Iure communi conceduntur, ſicut & in aliis fauoribus; non ita verò in cæteris, quæ iure ſingulari, & ex priuilegio contra Ius commune conceduntur, ſicut nec in reliquis ordinis, iuxta *reg.cum licet, de regul. Iuris, in 6. & l. non debet, eodem. tit.* cum iis, quæ latè tradunt ſcribentes ibidem. Et iuxta hunc intellectum, dubitandi ratio in eo eſſe potuit, quòd Epiſcopus, vel alius præter eos decimas noualium, in quarum poſſeſſione Abbas non exiſtebat, arbitrabatur illas ad Abbatem non pertinere; quia de nouo inſurgebant: & fortaſſe etiam ex eò, quòd Abbas non vnam tantùm, ſed multas Parochias habebat, vt conſtat ex littera, ibidem, *parochiarum ſuarum*; quas tamen ex diſpenſatione, & in quibuſdam caſibus Iure expreſſis iuſtè potuit obtinere, & conſequenter in eiſdem ex conceſſione iuris decimas nouallium exigere. Nec retento hoc intellectu obſtat *c.tua 15. in fine, de decim.* Quoniam vltra alios intellectus Abb. & aliorũ vtrobique, & tradita per *gloſſ.* 1. & Doctores *in c.peruenit. 1.q.7.* & poſt Fortun. Cou. *lib.1. var.c.17.n.13.* Rebuff *d.q.14.n.2.* & 29. tex. ille non agit de conceſſione decimarum ſimpliciter, & abſolutè facta, ſed de illa, per quam decimæ antiquæ, quas Eccleſia poſſidebat, alicui concedebantur, veluti in feudũ, in qua ſpecie non includuntur decimæ nouallium, & neceſſaria eſt ad hoc noua, & ſpecialis conceſſio, *iuxta c.2. in princ.* vbi notat gl. in caſus poſitione, & alij, *de decim. lib.* 6. idque ſatis intendit *d.c.sua.* ibi, *occaſione decimationis antiqua*, & clariùs ibi, *non ſit extendenda licentia, ſed reſtringenda*, quæ verba ſignificat conceſſionem, de qua tex. agit, quippe quæ referebatur ad decimas antiquas, nonniſi per extenſionem nouallium decimas includere potuiſſe.

Infertur quartò, Religioſos omnes eſſe exem-
17 ptos priuilegio in Iure ſcripto à ſolutione decimarum de nouallibus tantùm quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt, vt probatur *in cap. ex parte il 1. de decim* & docent *ibid.* Hoſt. *num.*4. Butr. *num.*9. & Anch. *n.*3. Rebuff *d.tract.quaeſt* 14. *nu.* 45. Monet. *d.c.4.num.*56 Gutier. *conſ.* 5. *num.* 1. Suar. *d. tract.* 1 *lib.*1. *cap.*19. *num.* 1. Fagund. *d prec.* 5. *lib.*2. *c.* 3 *à num.*7. Lezana *in ſum.tom.* 3. *verb.decima n.* 2. *cum ſeqq.* Lauret. de Franchis *de controu. inter Epiſc. & Regul. quaeſt.* 72. Rot. *in Carthaginen. decimarum*, 16. *Februarij* 1615. *coram bonæ mem. Dunozeno.* Intellige procedere in his tantùm nouallibus, quæ deſeruiunt pro vſu Monaſterij, vt expreſsè declarant in illo tex. Abb. *n.* 3. Ioan. de Anan. & Anchar. *n.* 2. Rebuff. *d.q.14. circa fin.* quos refert, & ſequitur Rot. *in Corduben. decimarũ*, 22. *Maij* 1617. *cor. bonæ mem. Patriarcha Manzanedo.* Limita tripliciter hanc illationem, & primò, vt locum non habeat, vbi nouallia ab iiſdem exemptis aliis traduntur excolenda, ſicut colligitur ex *d.c. ex parte*, ibi, *propriis manibus*, Rebuff, *d.q.14. num.*17. Monet. *d.cap.4. num.*58. Secundò, niſi pacto expreſſo ad hoc teneantur, gloſ. *verb. laborum, in d.cap. ex parte*, Rebuff. *d.quaeſt.* 14. *n.* 53. Monet, *d.cap.4. num.*59. Tertiò, niſi ſoluendo tacitè renunciauerint priuilegio ſuo, gloſ. dict. *verb. laborum*, Rebuff. *d. q.* 14. *num.*54. Monet. *d.c.4. num.*60.

Priuilegio quoque iure ſcripto Ciſtercienſes
18 Templarij, & Hoſpitalarij non tenentur ſoluere decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt, vt expreſsè probatur *in d.cap. ex parte il 1. & in cap. licèt, eodem tit.* quod quia quidam intelligebant, ſolùm de nouallibus, Pont. *in c. ad audientiam, eodem tit.* exponit intelligi dictum indultum debere, non tantùm de nouallibus, ſed etiam de prædiis, quæ propriis manibus à Religioſis prædictis coluntur. Quod intelligitur etiam de prædiis, quæ poſt Concil. Lateranen. Ciſtercienſes acquirunt, vt cauſa acerrimè diſputata reſoluit Rot. *Pampilonen. decimarum*, 18. *Decembris* 1615. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano*, præſertim propter priuilegia Sixti IV. ibi: *Singulares perſonas dicti Ordinis, præſtatione decimarum, tam de poſſeſſionibus habitis ante, & poſt Concil. quàm de cætero habendis, quæ propriis ſumptibus excolunt, & excolent.* referunt Renat. Chopin. *de ſacra politia, libro* 3 *tit.* 2. *numer.*8. Fr. Emman. *in collect. Bullarum Apoſt. pro Regularibus, Bulla* 5. *Martini V.*
Quorum priuilegia cùm ſint perſonalia, ideò non 19
ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, vt in puncto priuilegiorum Ciſtercienſium eſt *deciſ.* Puteí 522. *lib.*2. & dicit Rot. *in Toletana decimarum* 17. *Iunij* 1611. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.* Nec etiam ſuffragatur reſpectu arrendatariorum, etiamſi ipſi Fratres aliquam culturam exiguam adhibeant. Seraph. *deciſ.*827. *num.*3. *cum ſeqq.* Prout nec etiam ſuffragantur, ſi prædia locentur ad pecuniam: tunc enim in nihilo Ciſtercienſes exemptos eſſe non ſemel tenuit Rota, & ſignanter *deciſ.*2. *de priuileg. in antiq.* & coram Pute. *deciſ.*450. *lib.*2. *in correct. & p.* 1. *diuerſ. deciſ.* 23. *n.*4. *& ſeq. & in Carthaginen. decimarum*, 26. *Nouembris*, 1600. *coram bona mem. Penia.*

Verùm diſpoſitio *dicti cap. ex parte il* 1. quoad 20
ſupradicta reuocata eſt per tex. *in cap. nuper.* 34. *de decim.* quo attento Ciſtercienſes, & omnes Regulares, qui gaudent iiſdem priuilegiis, de terris alienis, & in poſterum acquirendis, etiamſi eas propriis manibus, & ſumptibus excolant, debent ſoluere eaſdem decimas, quas antea domini terrarum ſoluebant, vel ſe inter ipſos componere: verba enim text. clara ſunt: *Decernimus, vt de alienis terris, & amodò acquirendis, etiamſi eas propriis manibus, aut ſumptibus excolant, decimas perſoluant Eccleſiis, quibus ratione prædiorum antea ſoluebantur: niſi cum ipſis Eccleſiis aliter duxerint componendum.* Et ideò omnes ferè Religioſi per ſpecialia priuilegia à Summis Pontif. exemptionem obtinuerunt à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt, & de multis meminit Fr. Ludou. Miranda *d. tom.* 2. *q.*49. *art.* 12. *in concl.* & nunc paſſim de conceſſo pro Mo- 21
nachis Cæleſtinis, & Cluniacenſibus teſtatur Renat. Chopin. *monaſticon lib.* 2. *tit.* 1. *n.* 5. Tamb. *de iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 15. *q.*17. *n.*13.

Et pro Monachis Congregationis Caſſinen. 22
aliàs S. Iuſtinæ de Padua, eſt priuilegium Eugenij IV. *ſub dat.* 7. *Kalend. Martij* 1434. relatum per Fr. Emman. *in d. collect. Bullarum dicti Pont. Bulla* 7. Tamburin. *d.q.*17. *n.*9.

Et pro Monachis Congregationis S. Benedi-
cti Valliſoleti eſt priuilegium Clementis VII. 23
ſub dat. 8. *Decembris* 1530. de quo *in eodem Bullario nouo tom.* 2. *Bulla* 7. *eiuſdem Pont.* Tambur. *d. quaeſt.* 17. *num.* 15.

Et pro Monachis Eremi Camaldulenſis, & 24
Congregationis S. Michaëlis de Murano adeſt priuilegium Leonis X. *ſub dat.* 5. *Non. Iuly* 1513. §. 29. relatum *in eodem Bullario nouo, tom.* 1. *Bulla* 2. *eiuſdem Pont.* & per Tamburin. *dict. quaeſtio*, 17. *num.* 10.

Et pro Monachis B. Mariæ Montis Virginis 25
adeſt

adeſt priuilegium Cæleſtini III *ſub dat. 4. Nouembr.* 1097. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 3. eiuſdem Pont.* & per Tambur *d. q. 17. n. 17.*

26 Et de Sylueſtrinis adeſt priuilegium Innocentij IV. *ſub dat. 5. Kalend. Iulij* 1247. relatum *in eod. Bullario nouo tom. 1. Bulla 5. eiuſdem Pont.* & per Tambur. *d. q. 17. n. 18.*

27 Et pro fratribus B. Mariæ de Mercede adeſt priuilegium Gregorij IX. *ſub dat. 6. Kalend. Iulij* 1372. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 3. eiuſdem Pontif.* & per Tamburin. *d. q. 17. n. 22.*

28 Et pro Ordine S. Antonij Viennenſis ad priuilegium Clementis VII. *ſub dat. Kalend. Decembris,* 1523. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 2. eiuſdem Pont.*

29 Et pro Cruciferis adeſt priuilegium Vrbani III. *ſub dat. 7. Kalend. Aprilis* 1187. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 1. eiuſdem Pont.* & per Tambur. *d. q. 17. n. 24.*

30 Et pro Fratribus Prædicatoribus adeſt priuilegium Gregorij XI. *ſub dat. 2. Non. Martij Pontif. ſui anno* 4. relatum *in eodem Bullario nouo Bulla 7. eiuſdem Pont.* & per Tambur. *d. q. 17. n. 26.*

31 Et pro Fratribus Conuentualibus Ordinis S. Franciſci adeſt priuilegium Sixti IV. *ſub dat. pridie Kal. Decembris, anno Incarnat. Dom.* 1474.

32 Et pro Canonicis Regularibus S. Saluatoris adeſt priuilegium Iulij II. *ſub dat. 4. Non. Aprilis,* 1512. relatum *in eod. Bullario nouo tom. 1. Bulla 30. eiuſdem Pont.* & per Tambur. *q. 17. n. 19.*

35 Et pro Monachis S. Baſilij adeſt priuilegium Gregorij XIII. *ſub dat. 8. Kalend. Iulij,* vt per Tamburin. *d. q. 17. n. 20.*

34 Et pro Ordine Minimorum S. Franciſci de Paula adeſt priuilegium Iulij II. *ſub. dat. 5. Kalend. Auguſti* 1506. relatum per Laurent. de Peirinis *tom. 1. priuileg. dicti Ordinis, Bulla 2. eiuſdem Pontif.* §. 19 & per Tamburin. *dict. q. 17. n. 23.*

55 Et pro Carthuſianis eſt priuilegium Martini V. *ſub dat. 8. Kalend. Octobris* 1420. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 1. eiuſdem Pont.* & per Tamburin. *d. q. 17. numer.* 25. Et de omnibus me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. decimæ num. 2.* Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom. 5. verb. decima num. 3.*

Et quamuis omnes ſupradictæ Religiones priuilegiis Summorum Pontificum ſe munierint, ne ſoluere tenerentur decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, ac ſumptibus excolunt, propter derogationem *d. c. ex parte il 1. & d. cap. nuper,* tamen vbi conſuetudine legitimè præſcripta, & allegata, vt ſuprà, introductum fuerit, vt Religioſi hac exemptione fruantur abſque alio priuilegio, derogatione illa non obſtante, exiſtimo eos non eſſe hac de re moleſtandos, cum potuerit exemptio illa legitimo titulo fundato in pleniſſima exemptione eis conceſſa *in cap. quæſti, & in c. decimas,* 16. *q.* 1. vſque ad hodiernum diem continuari, poſteriori derogatione non admiſſa, prout in Hiſpaniarum partibus exemptionem adeſſe mihi retulit vir Religioſus, & teſtium dicta legit: nec mirum, ſi derogatio in dictis Iuribus contenta, tunc non fuiſſet in exequutionem deducta, quia tempore, quo illa emanauit, Hiſpania è manibus Maurorum de recenti recuperata Clericorum numerum ſufficientem non habebat, qui animarum curæ incumberent, quam cùm Religioſi libenter ſuſciperent, æquum tunc viſum fuit (vt creditur) illos non fuiſſe priuandos exemptione ſibi conceſſa *in d. cap. decimas,* ad quod forſan reſpicere videtur lex antiqua Hiſpaniæ 5. *tit. 20. p. 1.* quæ dum loquitur, de quibus prædiis decimas ſoluere debent Religioſi, ita concludit: *Eſſo miſmo ſeria, ſi labraſſen eredades agenas por ſus manos, ò por ſus deſpenſas, cano ſe pueden eſcuſar, que non den diezmos dellas, otro tal ſeria, ſi ellos dieſen à otro tales eredades, que ſi ellos las labraſſen, non darian diezmo dellas.* Quod eò magis admittendum videtur, ſtante conſuetudine huiuſmodi in illis partibus, ſi Religioſi ex inſtituto Clerici fuerint communiter viuentes: quia, cùm iis, Monachis, & Regularibus exemptionem conceſſerit, *d. c. decimas,* & derogatio in poſterioribus iuribus tantùm loquatur de Monachis, & Religioſis, videtur quoad alios nihil ibidem innouari: incluſio enim vnius eſt excluſio alterius, *cap. nonne, de præſumpt.* cum citatis *in collectan. ibid. n.* 4. & hæc ſine præiudicio iurium alicuius.

Moniales non ſolùm S. Claræ, verùm etiam & 56
aliæ quæcunque Regulares perſonæ, quarum redditus, & prouentus eccleſiaſtici adeò ſunt tenues, & exiles, quòd de illis ſuſtentari non poſſunt; ſed pro habenda vitæ ſuæ ſuſtentatione neceſſe habent mendicare, & eleemoſynas publicè petere, decimas non tenentur perſoluere. Ita *ex quadam Extrau.* Bonifacij VIII. *incip. Decimas,* refert Fr. Lud. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 49. art. 13. in concl.* Rota apud Tamburin. *in fine tom. 3. de iure Abbatum decis. 96. n. 1. & tom. 1. diſp. 15. q. 17. n. 29.* Nouar. *in Lucerna Regul. verb. decima num. 5.* Præterea, Abbatiſſæ, Conuentos, & Moniales Sanctæ Claræ per priuilegia Sixti IV. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III. confirmata à Gregorio XIII. de quibuſcumque terris, & poſſeſſionibus ſuis, quas per ſe, vel colonos, ſeu ſeruitores excoli, & cultiuari faciunt, aut in poſterum fecerint, nullas decimas, & primitias parochialibus Eccleſiis, & aliis perſoluere tenentur, nec ipſæ, aut poſſeſſionum earundem coloni ad earum ſolutionem à quocumque cogi poſſunt. Ita referunt Fr. Emman. *quæſt. regular. tom. 2. q. 44. art. 5. & tom. 3. q. 34. art. 25.* Fr. Ludou. Miranda *d. art. 13. verſ. & præterea.* Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol. 50. num. 4.* Portel. *in dubiis regularibus, verb. decima, num. 3.* vbi refert in Portugallia praxim eſſe in contrariũ pro decimis ſoluendis à Monialibus de poſſeſſionibus colonis conductis, Rota *in Conchen. exemptionis decimarum,* 30. *Ianuarij* 1589. *coram Orano,* quæ eſt *deciſ. 23. p. 2. diuerſ.* & canonizatur ab eadem Rot. *in eadem cauſa* 12. *Maij* 1623. *coram bonæ mem. Buratto,* inter eius impreſſas *deciſ.* 704. De bonis autem emptis tenentur Abbatiſſa, & Moniales ad ſoluendas decimas, & primitias Parochiali Eccleſiæ, vt referunt deciſum Portel. *d. verb. decima, n.* 4. & Hier. Roder. *d. reſ. 50. ſub. n.* 5.

Conuerſi, vel Confratres mediæ Crucis del Than Ordinis Hieroſol. decimas ex bonis ſuis patrimonialibus, prædiis, poſſeſſionibus, agris, & terris omnino integrè & realiter perſoluere debent etiamſi ipſa bona patrimonialia per proprias perſonas, & proprios colonos ab eis colantur: at ſi aliqui ex prædictis Confratribus mediæ Crucis obtulerint ſuas perſonas Religioni, & actu illi inſeruiunt, nunc & eo caſu ſunt exempti à decimis perſonalibus dumtaxat, quæ in fructibus dictorum bonorum patrimonialium, poſſeſſionum, & prædiorum non conſiſtunt, etiamſi propria induſtria & labore percipiantur. Si verò obtulerunt perſonas, & omnia ſua bona Religioni, ita vt ſint verè donati profeſſi, & non coniugati, & in ipſam Religionem

Digitized by Google

Religionem fuerit tranſlatum dominium,& poſſeſſio eorundem bonorum,non poſſunt moleſtari ſuper decimis realibus de ipſis bonis oblatis, prout cæteri profeſſi eiuſdem Religionis Hieroſ. vigore ſuorum priuilegiorum hactenus illis conceſſorum,conſueuerunt. Ita ſtatuit Clemens VIII. *in ſua Conſtit.* incip *Quæ ordini Eccleſiaſtico , ſub die 2. Decembris* 1600. Qui deinde Romanus Pontifex in alia ſua Conſtit. incip. *Romanum decet Pontif. ſub die* 17. *Iunij* 1601. Motu proprio, & ex certa ſcientia declarauit quoſcumque, qui hactenus habitum de deuotione hoſpitalis ſancti Ioannis Hieroſol.tam ex ſpeciali ipſius & Apoſt. Sedis indulto, quam ab ipſiuſmet Magiſtro, & Conuentu eiuſdem Hoſpitalis ſuſceperunt, aut In poſterum quandocumque ſuſcipient, & ſi in litteris illius, aut pro tempore exiſtentis Romani Pont.ſuper huiuſmodi habitus ſuſceptione, & in forma Breuis expeditis & expediendis, quod omnibus,& ſingulis priuilegiis,gratiis, indultis,exemptionibus,prærogatiuis,& præeminentiis,quibus alij eiuſdem Hoſpital. fratres de deuotione, aut alias,vti,frui,potiri,& gaudere ſolent, & poſſunt, ac poterunt quomodolibet in futurum, ſine aliqua differentia frui, potiri,& gaudere poſſint, & debeant,ſpecialiter,ac nominatim conceſſum fuerit,nihilominos nullis omnino gratiis,& priuilegiis,ac fori,& exemptionis à decimarum ſolutione frui,ac potiri debere,ſed ad ſolutionem earundem decimarum in omnibus, & per omnia teneri,& obligatos eſſe.

Virgioes,& viduæ,ac forſan aliæ mulieres tertij Ordinis ſancti Franciſci, ſancti Dominici,ſancti Auguſtini, B.Mariæ de monte Carmelo, Redemptionis Captiuorum,Minimorum,& ſanctiſſimæ Trinitatis, ac forſan aliorum Ordinum,Beatæ nuncupatæ, quæ non in communi, vel ſub clauſura, ſed in propriis quæque domibus, aut alienis ſeparatè viuunt, ac in parochiis, vbi degunt, Sacramenta Eccleſiaſtica recipiunt, quorumcunque priuilegiorum præditis, ſeu quibuſuis aliis Ordinibus,quibus sũt aggregatæ,Apoſt. ſeu alia quauis auctoritate conceſſorum, ſeu approbatorum, & confirmatorum prætextu, à ſolutione decimarum, ſeu aliarum rerum Parochiis, quarum fines dictæ mulieres exiſtunt, vel aliis Eccleſiis alioquin debitorum, non ſunt exemptæ, ex *conſtit. Clementis VIII.* incip. *Roman. Pontif. ſub die* 12.*Septembris* 1600.

Patres Societatis IESV à Paulo & Gregor. & aliis Summis Pontificibus pleniſſimam exemptionem à ſolutione decimarum obtinnerunt: quibus priuilegiis reuocatis & derogatis, Lcp XI. *in ſua Conſtit.* incip. *Impoſiti nobis, ſub die* 23. *Aprilis* 1605. Motu proprio & ex certa ſcientia ſtatuit, decernit,& ordinat,vt ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus Societas IESV, & illius domus etiam probationum, atque Collegia, & loca quæcumque vbiuis locorum in Regnis Caſtellæ, & Legionis exiſtentia ratione prædiorum,poſſeſſionum,vinearum, Oliuetorum, terrarum, hortorum,& bonorum quorumcumque quæ nunc poſſident, quomodocumque, & vndecumque ad eos peruenta, aut per eos acquiſita fuerunt, & etiam eorum, quæ in poſtea perpetuis futuris temporibus ex Sede Apoſt. Domorum, ſeu Collegiorum fundationibus,aut aliis largitionibus, donationibus,legatis,teſtamentis,codicillis,ſeu vltimis voluntatibus dumtaxat acquirent,& non ſolum eorum,quæ locare & arrendare ſolent,ſed etiam eorum, quæ per proprios colonos, ac propriis quoque manibus excolant, loco decimæ, vigeſimam ſcilicet,ex ſingulis viginti vnum eorum fructuum cuiuſcumque generis,& ſpeciei,quos in illis colligent, necnon pecorum, & aliorum animalium, quæ in illis enutrient piſcationum, auium, aliarumque rerum & ſpecierum,de quibus de iure,vel de conſuetudine decimari ſolet, Eccleſiis quibus alioquin circumſcriptis dictis priuilegiis decimas perſolui deberet,perſoluere teneantur,& obligati exiſtant,& quia eueniri poterit vt Religioſi dictæ Societatis alia prædia,poſſeſſiones,terras, & bona exemptionis titulo locationis ab aliis conduxerint, ipſi colent,aut coli facient, non vigeſimam, ſed integram decimã iis Eccleſiis, quibus & prout antequam ipſi Religioſi illa tenerent, debebatur, pariter ſoluere teneantur, & obligati exiſtant. Ab huiuſmodi autem vigeſimæ,ſeu decimæ ſolutionis hortos,ſeu viridaria, quæ apud eorum domos,ſeu Collegia intra ciuitates,& oppida habuerint, necnon etiam vnum tantùm prædiolum in agro pro vnaquaque domo,ſeu collegio, quod tamen muris circundatum ſit, & quatuor fanegarum illarum partium menſuram non excedat,exempta eſſe voluit, & ordinauit, decernens ipſos Societatis IESV Religioſos ad mediæ decimæ, ſeu vigeſimæ & integræ decimæ huiuſmodi reſpectiuè ſolutionem faciendam de cætero omnino teneri, & ad id cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis conſtringi poſſe.

Poſtmodum Gregorius XV. *in ſua Conſtit.* edita *ſub die* 15. *February* 1622. eidem Societati conceſſit quòd ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus omnia & ſingula illius domus, Collegia,& loca vbicumque in Caſtellæ & Legionis Regnis dumtaxat exiſtentia præſentia, & futura ad ſolutionem,& præſtationem decimæ integræ, & dimidiæ ratione prædiorum, poſſeſſionum, vinearum,oliuetorum, terrarum,locorum, & aliorum bonorum quorumcunque eiuſdem Societatis in eiuſdem Caſtellæ & Legionis Regnis dumtaxat,& quæ propriis manibus,ac ſumptibus,& per proprios colonos tunc excolebant,& pro tempore excoluiſſent,ſiue prædia, poſſeſſiones, oliueta, & alia bona huiuſmodi ad ſocietatem, illiuſque domos, & Collegia, & alia loca prædicta ex eorum fundatione, aut aliis largitionibus, donationibus,legatis,teſtamentis,codicillis,aut aliis vltimis voluntatibus, vnionibus, applicationibus, conceſſionibus, emptionibus, & aliis acquiſitionibus, & aliàs quomodocumque eatenus iam eſſent acquiſita ſiue in poſterum ad eandem Societatem, Religioſoſque illius deferri contigiſſet, niſi prout alij Mendicantes ſoluere conſueuerant, minimè tenerentur. Leonis prædeceſſoris litteris in aliis omnibus firmis,& illæſis remanentibus, Apoſtolica auctoritate conceſſit,& indulſit.

Denique S.D.N. Vrban. VIII. *in ſua conſt.* incip. *alias à felicis record. ſub die* 20. *Nouemb.* 1623 Motu proprio, & ex certa ſcientia Gregor. XV. litteras, omniaque & ſingula in eis quomodolibet contenta & expreſſa perpetuo reuocauit, caſſauit, abrogauit,& annullauit, itavt neque in poſſeſſorio, nec in petitorio dictæ Societati, illiuſque domibus, Collegiis, & aliis locis Regularibus, eorumque perſonis, & bonis ſuffragari poſſint, &c.

Circa præfata priuilegia primò eſt aduertendum, quòd in quolibet eorum, & in aliis, ſi quæ 37
fuerint, eſt expreſsè derogandum diſpoſitioni *d. c. nuper*, quòd cùm ſit Conciliare, cenſetur habere clauſulam derogatoriam ad futuras diſpoſitiones, adeò quòd ſit propriè neceſſaria illius derogatio expreſſa,

expreſſa, vt docent Marcheſ. *de commiſſion. p. 2. pag.*
596. n. 1. & 2. in vlt. im. reſſ. Tambur. *de iure Abbatum*
tom. 1 diſp. 15. q. 17. num. 38. Campan. *in diuerſ. Iuris*
Canon. rub. 12. c. 13 n. 154 Rot. *deciſ. 122. & ſeq. p. 1.*
diuerſ. & in Oriolen. decimarum 21. Maij 1586. & 9.
Iunij eiuſdem anni, coram Orano, & coram Caualer.
38 inter eius impreſſas. *deciſ. 229. n. 3.* in qua fuit di-
ctum exemptionem à decimis non ſuffragari, niſi
in ſpecie derogetur *d. cap. nuper, & coram Card.*
Pamphilio iun. in Viterbien. decimarum 25 Iunij 1618.
& coram Burat. d. deciſ. 704. n. 2 vbi latè, & eligan-
ter Ferentil *in annot. n. 13.* & apud Tambur. *in fine,*
tom. 3 de iure Abbatum deciſ. 94. & deciſ. 95. n. 4. vbi
quòd derogatio ſpecialis *d. c. nuper.* requiritur tam
in priuilegio exemptionis à decimis quam com-
municationis, *& deciſ. 96. n. 2.* latè Noguerol *tom.*
1. alleg. 39. num. 24.

39 Eſt aduertendum ſecundò quòd priuilegium
habentes non ſoluẽdi decimas de agris, quos pro-
priis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſol-
uere decimas de illis, quos aliis colendos tradunt,
vt probat expreſsè tex. *in c. li. et ec. de decim.* & tra-
dunt Azor *inſtit. p. 1. lib. 7. c. 27. q. 7.* Suar. *de Relig.*
tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 19. n. 14. Tamb. *de iure Abbatum*
tom. 1. diſp. 15. q. 18. ſub n. 5. Ratio eſt, quia priuile-
40 gia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt per-
ſonalia, non autem realia, & ideò non tranſeunt
ad colonos arrendatarios, ſeu emptores prædio-
rum, aut fructuum, vt non ſemel cenſuit Rot. &
ſignanter *deciſ. 23. p. 2. diuerſ.* & coram Seraph. *dec.*
827. n. 2. & in Placentina decimarũ 7. Decemb. 1584.
coram Card. Blanchetto, & in Pampil. decimarum 15.
Decemb. 1615. coram R. D. meo Coccino Decano, & in
Leoden. decimarum 20. Decemb. 1628. coram Card. Vi-
rili. refert me citato *in hoc loco* Trullench. *d. c. 3 dub.*
11. n. 4. in princ.

Aduertendum quoque eſt tertiò Papam com-
41 municando priuilegia alicuius Religionis, in qui-
bus adeſt expreſſa mentio à ſolutione decimarũ,
alteri Religioni, non cenſeri etiam communicaſſe
exemptionem a ſolutione decimarum, niſi de hac
exemptione fiat ſpecialis mentio, cùm difficulter
concedatur, vt per Butr. *conſ. 19 n. 9* Bald *in l. fiſtu-*
las §. frumenta ff de contrah. empt. Cremen *ſing. 108.*
Fel. *in c. ſedes n. 3 de reſcript.* Trullench. *d. dub. 11. n.*
4. poſt med. Pute *deciſ. 65. lib. 3.* Seraph. *dec. 591. nu. 2.*
Caualer. *deciſ. 247. n. 10.* Rot. *in Valentina decimarũ,*
28. Nouemb. 1603. coram Card. Lancellotto iun. & in
Cordub. decimarum 13. Maij 1613. coram bonæ mem.
Patriarcha Manzanedo, & in Conchen. decimarum, 12.
Maij 1623. coram bonæ mem. Buratto, inter eius im-
preſſ. *deciſ. 704.* & apud Tamb. *in fine tom. 3. de iure*
Abbatum deciſ. 95. num. 2. vbi quod communicatio
priuilegiorum non comprehendit exemptionem
à ſolutione decimarum, de quibus nulla in ea
facta eſt mentio: quia exemptio à ſolutione deci-
marum non ſolet concedi, vel ſaltem cum magna
difficultate. Trullench. *ad præcepta Decalogi lib. 3.*
cap. 3. dub. 11. num. 4. verſ. hinc fit, me citato *in hoc loco*
Noguer. *tom. 1. alleg. 39. n. 17.* Quod quidem proce-
dit, etiamſi Papa in dicta communicatione priui-
legiorum fecerit mentionẽ de decimis: quia, ſi non
apparet de expreſſa mente concedentis, verbum,
decimæ, referri poteſt ad decimas extraordinarias,
quæ imponuntur ab homine; non autem ad ordi-
narias, & prædiales, quæ ſint debitæ de iure diui-
no: & hoc maximè prouenit in communicatione
priuilegiorum, in qua non derogatur *d. cap. nuper,*
quòd cùm contineat conſtitutionem conciliarem,
cenſetur habere clauſulas derogatorias ad ſe-
quentes diſpoſitiones, & ideò requirit ſpecifi-
cam derogationem; vt ſuprà diximus *num.* 37.

Eſt notandum etiam quartò, quòd Parochus 42
manutenẽdus eſt in poſſeſſione exigendi decimas
ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares,
donec doceant de ſufficienti priuilegio, vt cenſuit
S. Cong. Conc. *in Piſauren. 13. Aprilis 1630.* refert
me citato Trullench. *d. cap. 3. dub. 11. n. 4. poſt med.*
nam prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Re- 43
gularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere, ac
proinde Regulares tenẽtur illas ſoluere parochia-
lium Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum
tenebantur laici, priuſquam bona ipſa in Mona-
ſterij proprietatem tranſiuerint: ita eadem S. Con-
gr. *in cauſis Ripan. Vrbinaten. & Firman. 4. & 18.*
Decemb. 1627. & in Callien. 1. Septembris 1629.

Aduertendũ denique eſt priuilegia huiuſmodi 44
eximentia à ſolutione decimarum amitti, ſi inci-
piant eſſe enormiter læſiua Eccleſiæ Parochiali,
quæ habet intentionem de iure fundatam in de-
cimis, *c. ſuggeſtum, c. dilecti.* & ibi gloſſ. *verb. enormi-*
ter, de decim. cap. quod per nouale, de verborum ſignif.
Rebuff. *d. q. 14. n. 55.* Menoch. *conſ. 156. n. 9. vol. 2.*
Rot. *in ſpecie, de priuilegiis Ciſtercienſium, in Pamphil.*
decimarum 6. April. 1615. coram R. D. meo Coccino
Decano, vel ſaltem moderari iuxta tex. *in c. 2. §. vbi*
autem, de decim. lib. 6 Rot. *in d. Pampil.* ad declara-
tionem verò Papæ ſpectat, quando dicatur priui-
legium enormiter lædere, ſecundùm Abb. *in d. cap.*
ſuggeſtum n. 4 niſi alteri putà iudicio Rotæ, Papa
commiſerit, vt euenit *in d. Pampil. decimarum.* An 45
autem, & quando Religioſi non vtentes etiam
ex negligentia, vel ignorãtia, ſpeciali priuilegio
eximẽte illos à ſolutione decimarum, præiudicent
iuri ſuo ex tali priuilegio obtento? vide Hieron.
Roder. *d. reſol. 50. n. 5.* Priuilegium exemptionis à
decimis amittitur per ſolutionem per quadragin-
ta annos factam, Rota apud Tambur. *in fine tom. 1. de*
iure Abbatum deciſ. 96. vbi *n. 12.* quod Priuilegium
amittit priuilegiarius per non vſum quando per
eum ſtat quominus priuilegio vtatur, *& n. 9.* quòd
priuilegium exemptionis conceſſum alicui Ordi-
ni non amittitur per non vſum vnius tantum mo-
naſterij, ſed eius ius conſeruatur ſi in cæteris mo-
naſteriis ſit in vſu

Infertur quintò Religioſos omnes priuilegio 46
Iure ſcripto eximi à ſolutione decimarum de nu-
trimentis animalium, hoc eſt, de animalibus, quæ
ipſi nutriunt, vt expreſsè habetur *in d. c. ex parte,*
il 1. de decim. & *Regia 4. tit. 20. p. 1.* ibi: *Que todas las*
Religiones, quales quiera que ſean, non deben pagar
diezmos, ni de ſus huertas, ni de los ganados que crian.
Petr. Greg. *ſyntagm. Iuris, p. 1. lib. 1. c. 24. n. 7. & c. 21.*
n. 10 Hoc tamen procedit in his tantùm, quæ de-
ſeruiunt pro vſu Monaſterij, vt expreſsè declarat
ibi Abb. *n. 3.* Ioan. de Anania *n. 2.* Anchar. etiam
n. 2. Rebuff. *d. q. 14. circa fin.* Monet. *d. c. 5. n. 17.* &
in animalibus, quæ ipſi Religioſi nutriunt ſuis
ſumptibus; non autem in illis, quæ dant aliis nu-
trienda, & tenenda. *Clem. 1.* vbi gloſ. *verb. animali-*
bus, & verb. teneri, de decim. Abb. *in d. c. ex parte, in fi-*
ne, & ibi Anchar. *d. n. 1. verſ. iſtud etiam.* Henric.
Bohic. *n. 2. verſ. quod intellige.* Butr. *in 3. not.* Rebuff.
d. q. 14. n. 57. vbi dicit: quòd ſi dentur aliis tenen-
da, & cuſtodienda, requiritur, quòd veſperi redu-
cantur ad Monaſterium: quod etiam tenet Mo-
net. *d. c. 5. n. 14.* Rot. *in Cochen. decimarum 23. Iunij*
1614. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, vbi
ait diſpoſitionem *dicti c. ex parte* non eſſe reuocatã 47
per d. c. nuper, de decim. quoad hanc partẽ: quia ille
tex. loquitur de decimis prædialibus, & non gre-
gũ, circa quos nihil innouauit, vt expreſsè ſenſit
Butr.

Bott. *in dicto c. ex parte, prope fin. verſ. relinquitur ergo.*
Infereur ſextò, per priuilegium in iure ſcriptū
48 leproſos in communi viuentes de hortis ſuis, qui
ſunt in circuitu domus, & de nutrimentis anima-
lium ſuorum, decimas ſoluere cogi non debere
vt voluit Pontif. *in c. 2. de Eccleſ. ædific.* Hiſpan. *in*
tr. regul. decimarum, q. 12. *n.* 1. Rebuff *d. tr. q.* 5. *n.* 21.
Monet *d. c.* 5. *n.* 15. Rot. *in d. Conchen. decimarum* 23.
Iunij 1614. *coram bonæ mem. Patriarcha Manzane-*
do, vbi fuit dictum, quòd ad hoc, vt ſit locus exce-
ptioni, de qua *in d. c.* 2. leproſos debere communi-
ter viuere, & ſimul congregatos extare; ita vt ſi
adeſſet Hoſpitale, in quo curarentur etiam lepro-
ſi, quando ad aliud accederent ibidem alij infir-
mi cæteris morbis laborantes, & leproſi retine-
rentur ſeparati ab aliis infirmis, adhuc non habe-
ret locum *h. c.* 2. quia leproſi non videntur cōſti-
tuere corpus ſeparatum, cùm talis ſeparatio fiat
ad euitandum contagium, & cùm priuilegium *d.*
c. 2. ſit ſpeciale, nō videtur extendendum ad Ho-
ſpitale commune leproſis, & aliis infirmis, quod
etiam ead. Rota confirmauit *in Corduben. decimarum*
22. *Martij* 1617. *coram Patriarcha Manzanedo*, im-
preſſa per Tambur. *d. loco deciſ.* 94. vbi *in fine*, refert
hoſpitalis Fratrum B. Ioannis de Deo non gau-
dere priuilegiis leproſorum.
Infertur ſeptimò Epiſcopum non poſſe alicui
49 concedere hanc immunitatē à decimarū ſolutio-
ne per viam priuilegij, vt docent Rebuff *de decim.*
q. 5. *n.* 28. *&* 32. Fagund. *d. præc.* 5. *lib.* 2. *c.* 4. *n.* 6. tum,
quia ſi ſūt à Papa aſſignatæ ſingulis Eccleſiis, *c.* 1.
15. *q.* 1. tū, quia in Conc. Cabilon. ſtatutum fuit,
ne Eccleſiæ antiquitus conſtitutę decimis priua-
50 rentur, *c. Eccleſia, cum ſeqq.* 16 *q.* 1. Epiſcopus autem
non poteſt contra Concilium diſpenſare, gloſ.
ſingularis *verb. in ætate, in cap. cùm dilectus, de elect.*
plures per me citati *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 2.
alleg. 33. *n.* 25. Poterit tamen Epiſcopus remittere
decimas, maximè ſuæ menſę debitas, ex iuſta cau-
51 ſa vt habetur *in cap. quia circa, de priuileg.* Item
poterit Epiſcopus interponere decretum, & con-
ſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decima-
rum, *c.* 2. *de tranſact.* Rebuff. *d. tract. q.* 13. *n.* 15. *cum*
52 *ſeqq.* Monet. *eod. tr. c.* 5. *à n.* 119. Item poterit Epi-
ſcopus decimas, quas nunquam poſſedit poſt ea-
rum recuperationem, vel illas ad opus ſuum reti-
nere, vel ſecundum diſcretionem à Deo ſibi da-
tam, alteri Eccleſiæ cōcedere, *c. quoniam de decim.*
Rot. *in Sabin. decimarum* 2. *Iulij* 1609. *cor. R. P. D. meo*
53 *Coccino Decano.* Illas verò, quas aliquando poſſedit,
ſi reuertantur ad menſam epiſcopalem, nō poteſt
transferre in perſonam, quæ nunquam moritur,
ne adimatur ſpes deuolutionis, eadem Rot. in
Taurin. decimarū 12. *Ianu.* 1607. *cor. bon. mem. Card.*
54 *Marquemont.* Et deinde poterit decimas conce-
dere aliis Eccleſiis cum aliqua cauſa, *c. plures, cap.*
ſtatuimus, & c. fin. 16. *q.* 1. Monet. *c.* 5. *nu.* 60. Verall.
deciſ. 340 *p.* 3. Rot. *in Conchen decimarum* 5. *Maij*,
1600. *coram Card. Pamphilio ſen.*
Vnde à fortiori colligitur regulariter Epiſco-
55 pum non poſſe ius percipiendi decimas laicis
concedere, *c. benè quidem* 96. *diſt. c. peruenit.* 1. *q.* 4. *c.*
venerabilis, de confirm. vtili, Rebuff. *d. tract. q.* 5. *n.* 32.
56 *& q.* 13. *n.* 73. In conceſſione enim decimarum, &
iuris decimandi laicis facienda, eſt adeò neceſſa-
ria auctoritas Sedis Apoſt. vt non ſufficiat imme-
morabilis abſq; fama priuilegij, vel recognitione
feudali, Io. Andr. & alij *in c. cùm Apoſtolica, de his,*
quæ fiunt à Prælat. Fel. *in c. cauſam, quæ nu.* 3. *de præ-*
ſcrip. & in c. cùm contingat. ſub n. 4. *verſ. ſi tamen*, *de*

foro comp. Rot. *in Toletana iuris decimandi* 27. *Apri-*
lis 1584. *coram Card. Blanchetto. & in Mediolanen.*
reſciſſionis permutationum 21. *Maij* 1597. *corā Card.*
Pamphilio ſen. & in Taurinen. decimarum, verſ. ſuppo-
ſito autem 12. *Ianu.* 1607. *coram Card. Marquemont,*
& in Ferrarien. decimarum 23. *Iunij* 1617. *cor. Card.*
Pamphilio iun. ead. Rot. *deciſ.* 215. *n.* 2. *&* 5. *p.* 2. *di-*
uerſ. & deciſ. 702. *n.* 1 *p.* 1. *recent.* Seraph. *deciſ.* 1101.
n. 1. Alias deciſiones refert Theodoſ. de Rubeis
in ſingul. Rot. *to.* 2. *p.* 2. *circa ſtylum & obſeruantiam*
Rotæ, verb. laicus §. 1. *pag.* 61. vbi atteſtatur in Rota
receptum eſſe quod quaſi poſſeſſio immemora-
bilis decimandi non ſuffragatur laico, niſi etiam
fama priuilegij, vel recognitio, ab Eccleſia, vel
aliud æquipollens concurrat. Rota in dictis deci-
ſionibus *Corduben. decimarum de Lucena.*
Et aduerte confirmationē beneplaciti Apoſt. 57
quando eſt reſeruatū in cōceſſione iuris decimā-
di facta laicis, nō præſumi ex lapſu 36. annorū,
& vltrà, cum obſeruantia reſpectu illius iuris
propter incapacitatem laici nihil operetur, Alex.
conſ. 70. *n.* 4. *lib.* 3. Rot. *in d. Mediolanen. reſciſſionis*
permutationum, & in d. Ferrarien. decimarum. Poteſt 58
tamen Epiſcopus alicui laico ex iuſta cauſa, pu-
tà, quia Eccleſiam, eiuſve patrimonium à tyranni
oppreſſione liberauit, concedere, ad vitā, aliudve
tempus, non quidem ius percipiendi decimas, ſed
ipſarum decimarū fructus, vt eas nomine, & titu-
lo Eccleſiæ conſequatur, vt voluit gloſ. & magis
communiter Doctores *in c. quamuis, de decim.* Re-
buff. *d. tr. q.* 10. *n.* 34. *& q.* 13. *n.* 110. Couar. *d. c.* 17. *n.*
5. Azor. *d. lib.* 7. *c.* 36. *q.* 11. *&* 14. qui tamen id tan-
tùm concludit de breui tempore, non ad vitam.
Item, poterit concedi ab Epiſcopo cum conſen-
ſu eius, de cuius intereſſe agitur, non in vim pri-
uilegij, ſed alienationis cum cauſæ cognitione,
& aliis ſolemnitatibus, tex. eſt *in c.* 2. *de his, quæ fiūt*
à Præl. Rebuff. *q.* 5. *n.* 35. Monet. *d. c.* 5. *num.* 62. quia
tunc iam non erit ſpirituale ius tali laico con-
ceſſum, cùm ſpiritualia non miniſtraret, ſed tem-
porale, hoc eſt, fructus & commoditas decima-
rum, quæ quid temporale ſunt, Abb. *in cap. ad hæc,*
n. 4. *de decim.* Azor. *d. lib.* 7. *c.* 36. *q.* 11. & temporales
decimæ non ſunt propriè decimæ, vt aduertit
Bald. *conſ.* 419. *vol.* 1. ſed ſunt certæ decimationes,
ſeu annuæ præſtationes in quantitate frumenti,
vel pecuniæ, deſcendentes à iure temporali, &
ex contractu pro rebus debitæ, Rot. *in Ferrarien.*
decimarum 16. *Iunij* 1615. *coram R. P. D. meo Pire-*
nane, impreſſa *deciſ.* 420. *p.* 1. *recent.*
Ante Lateranenſe Conciliū ſub Alexandro III. 59
de anno 1179. poterāt inferiores Prælati decimas
titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere,
ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum, vt per text. *in*
c. cùm Apoſtolica, de his, quæ fiunt à Prælat. & ino. 1.
§. *ſanè, de decim. lib.* 6. tradunt Cou. *lib.* 1. *var. c.* 17.
n. 5. *verſ. olim.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſ.* 86.
n. 2. D. Barboſ. *in l. Titia num.* 45. *verſ. non obſtat ſe-*
cunda ff. ſoluto matrim. Gutier. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 14.
num. 5. *& quæſt.* 15. *num.* 4. Azor. *inſtit. moral. part.* 2.
lib. 7. *cap.* 36 *quæſ.* 12. Fagundez. *d. præc.* 5. *lib.* 3. *c.* 1.
num. 32. Monet. *d. cap.* 5. *n.* 66. & in hoc omnes
conuenire profitetur, & ſequitur Suar. *de Relig.*
tom. 1. *tract. de decimis, lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 2. *&* 3. In
dubio autem, ſi decimæ laicis conceſſæ reperian-
tur, & neſciatur, an poſt, vel ante Conciliū Late-
ranen. fuerint conceſſæ, poſt Concilium cōceſſæ
cenſentur, Beroi. *conſ.* 21. *n.* 14. *lib.* 1. Rot. *in Tau-*
rinen. decimarum, 12. *Ianuarij* 1607. *verſ. non obſtat,*
coram Card. Marquemont, quæ reperitur impreſſa
 deciſ. 193.

*deciſ.*193.*n.*9.*p.*2.*recent.*& fuit dictum *in Gerand. iuris patronatus,*22.*Aprilis* 1622.*coram Reuerendiſſ. D.meo Coccino Decano,verſ.quantum attinet.*

61 Verùm hæc communis reſolutio in ſe vera nũ eſt,ſi aduertamus multò ante Concil.Lateranen. hoc ipſum prohibitum fuiſſe ab Vrbano II *in c. decimas* 39.*in ord.* 16.*q.*7.& manifeſtiùs *in cap.*1. *Epiſcopum,vel Abbatem,in vſib.feud.*qui annos ferè centum præceſſit hoc Concil.Lateranen.vt videre eſt apud citatos per Aragon.2.2.*quæſt.*87.*art.*3. Quare,ſi materia benè perſcrutetur, nullus text. Inuenietur,qui probet, potuiſſe laicos licitè retinere decimas à Prælatis inferioribus cõceſſas, ſed ſolùm, quod obtentas ante Concil.Lateran. poſſunt transferre in locum religioſum de conſenſu Epiſcopi, quod nõ ex ea ratione prouenit, quòd eas licitè retinent;ſed magis, quia hoc voluit Eccleſia permittere ad vitanda ſcandala,vtilius iudicans, ſi decimas, quas laici cum animarum ſuarum periculo illicitè detinebant, ſponte dimitterent aliis Eccleſiis, vel religioſis locis, quàm ſi eos eccleſiaſticis cenſuris,vel modis aliis cogerent ad reſtitutionem faciendam eidem Eccleſiæ,ad quam pertinent,vt aduertit Rebuff *d.tr. q.*10.*n.*22.& melius Gilchen,*de præſcript.p.*3.*c.*8. *n.*7.nec omninò diſplicet Suar.*d. c.* 16.*nu.*5.dum reſoluit,Concilium non concedere laicis,vt decimas conceſſas à Prælatis inferioribus retineant ſed ne transferant in alios abſolutè,vt *in c.prohibemus de decim.*nec Religioſos ſine Epiſcoporum auctoritate,vt *in d.c.cum Apoſtolica:*quæ prohibitio inducta ad priuationem minimè operatur conceſſionem,iuxta *reg.l.legata inutiliter ff.de adimend.legat.* cum ſimilibus.

62 Cur autem tex.*in d.c.§.ſanè*,diſtinguat tempora ante,vel poſt Lateranen ad effectũ,vt laici decimas antea habitas à Prælatis inferioribus trãſferre poſſint in Religioſos, non poſtea obtentas, ſi poſt,& ante dictum Concilium ſemper ille titulus habitus ab inferioribus Prælatis fuerit illicitus, & iure reprobatus, difficile eſt inueſtigare,ſeorie difficultatem ſuam,adhærens opinioni,dum exiſtimat,faciendam non eſſe diſtinctionem à temporibus ante,vel poſt Lateranenſe;ſed ante,vel poſt Vrbanum II.Suar.*d.c.* 16 *n.*6.*ad finem*,dum quærit,ſi iam ab Vrbano erat prohibitum Prælatis inferioribus, ne decimas laicis darent in feudum,quare tex.habitas poſt illam prohibitionem ante Lateranenſe transferre concedit,& reſpondet hoc ita,vel conſuetudine, vel præſcriptione,vel expreſſa aliqua Concilij auctoritate,quam tamen hactenus non inueniſſe fatetur,factum fuiſſe,vt conſtitutio Vrbani,quæ infeudationes antea factas ſuſtinebat, extenderetur vſque ad tempora Lateranen.Concilij. Sed his diuinationibus omiſſis quoad noſtrum propoſitum reſpondetur, Concilium propter rationes eminentis ſcandali permiſiſſe, vt antea habitas à Prælatis inferioribus,licèt iniuſtè,poſſent transferre in Religioſos;quia ſic aliquo modo Eccleſiarum vtilitati occurrebatur,vt verò permitteret hoc ipſum in decimis de cætero concedendis,rationem illam non ſubeſſe; ſed quòd rigor iuris obſeruetur, vt in pleriſque aliis materiis factum videmus,quòd illicitè facta in præteritum ſuſtineantur,ac de cætero,& in futurum ſtrictiùs ſeruetur prohibitio, vt notant omnes per tex.*ibi in c.vlt.de ſponſa duorum*,ibi,*de cætero,c.prouidendũ* 44. *in fine*,ibi,*de cætero,de elect.lib.*6.cum multis aliis.

63 Circa verò poteſtatem transferendi decimas à laicis retentas, tres caſus diſtinguere oportet. Primus eſt de laicis intruſis,qui ſine titulo aliquo decimas detinebant;hi enim neceſſariò tenentur illas reſtituere Eccleſiæ, ad quam de iure pertinent, cui Epiſcopus conſenſu ſuo præiudicium facere non poteſt,iuxta reg generalem.tex.*in cap. id,quod noſtrum ff.de regul.iuris*,vt aduertit Suar.*d. c.*26.*n.*10.Secundus eſt de decimis,quas laici obtinent titulo feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælatis,qui etiam ante Lateranen. Concilium erat inualidus ſecundùm noſtram opinionem, & procedit in his permiſſio huius Concil. vt eas de Epiſcoporum conſenſu transferre ſufficiat in aliam Eccleſiam, vel religioſum locum, neque ſit neceſſarium facere reſtitutionem eidem Eccleſiæ, ad quam pertinebant,vt expreſsè probat tex.*in d.c.cum Apoſtolica,in verſ.quia verò*,iuncto fine,& ex vltimis verbis *d.§.ſanè*,dum ſemper hanc Lateranenſis Concil. prohibitionem, & conceſſionem reſtringunt ad decimas, quas laici titulo feudi perpetui ante Lateranenſe obtinebant; atque ita non procedere in aliis,quæ ſine huiuſmodi titulo feudi perpetui in laicum ſunt alienatæ.Tertius caſus eſt,quando decimæ à laicis titulo iuſto,& valido in perpetuum obtentæ ſunt, vel à Summo Pont.vel aliis Prælatis, qui ſufficienti poteſtate ad hoc fuerint muniti, & in eo non videtur neceſſarius Epiſcopi conſenſus, vt in locum religioſum transferantur, prout in donationibus tertiarum, quas à Summo Pont. obtinent Luſitaniæ, & Caſtellæ Reges,communiter receptum eſt poſt Sot.*de iuſt.lib.* 9.*q.*4 *art.*3. *& q.* 7. *art.* 1.& poſt Gregor.Lop.& alios, Ioan. Garc.*de expenſis,cap.*9.*n.*97.& poſt Gutier.D.Barboſ.*in l.Titia n.*42.*verſ adde ff.ſoluto matr.* Cabed. *Luſit deciſ.*63.*n.*5.*p.*2.vnde etiam in laicos transferri poſſe reſoluunt Mench.*illuſtr.c.*89.*n.*2.Ioan. Garc.*d.c.*6.*à n.*97.Gutier.*pract.lib.*1.*q.*15.*num.*6. Ceual. *commun. contra commune*1,*q.*367.Cabed.*d. deciſ* 63. *num.* 8. Gilchen.*d.cap.*8.*a num.*6.contra Couarr. & plures alios, quos refert,& ſequitur Azor *d.lib* 7.*cap.*16.*quæſt.*13.Et oſtenditur:quia,ſi huiuſmodi decimæ titulo feudi perpetui iuſto,& valido ſemel in laicum ſunt alienatæ,efficiuntur ipſius patrimonium,nec in diſputationem cadere poteſt,an reſtitutio ſit facienda Eccleſiæ, ad quã de iure pertinent:ſiquidẽ, poſtquam in perpetuum alienatæ ſunt in laicum titulo iuſto, & valido,non pertinent iam ad Eccleſiam aliquam; & tamen text.*in cap.cum Apoſtolica in verſ.taliter*, in his decimis, quæ ad Eccleſiam aliam pertinebant,decidit,neceſſarium non eſſe eidem Eccleſiæ facere reſtitutionem, ſed ſufficere,quòd religioſo loco,vel alteri Eccleſię fiat:ergo non de decimis titulo iuſto obtentis,ſed iniuſto modo prędicto,ſcilicet,habito à Prælatis inferioribus,iura iſta ſunt intelligenda.

Infertur octauò,cõſuetudinem habere vim, & 64
efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum. Diximus ſuprà,Parochianos,niſi exempti proponantur, eſſe obligatos ad decimas perſoluendas:atqui conſuetudo habet vim & efficaciam, per quam obligatio prædicta auferatur; habet enim vim legis humanæ,iuxta *l.*2.*C.quæ ſit longa conſuet.cap.conſuetudo* 1.*diſt.*qua lege humana decimæ inſtitutæ ſunt,vt ſupra notauimus. Igitur,&c. Probant corol *gloſ.verb.præſumpta,in cap. quia cognouimus* 10.*q.*3.*gloſ.vlt.in cap.in quibuſdam,* *§.fin.de decim.* Sot. *lib.* 9.*de iuſtit. quæſt.*4.*art.*1.*col. antepen.*refert alios Couar.*lib.*1.*var.cap.*17.*num.*8.

Gutier.

Gutier. *canon. lib. 2. cap. 21. num. 31.* Rebuff. *de decim. q. 13. num. 46.* Moner. *eodem tract. cap. 5. q. 1. num. 89.* mecitato Trullench. *d. cap. 3. dub. 11. num. 7.* Caſtr. Palao *d. tract. 10. diſp. vnic. p. 4. num. 1.* Seraphin. *dec. 1204.* Rot. *in Nouarien. decimarum, 26. Februarij, 1631. coram R. P. D. meo Pirouano,* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quæſt. 49. art. 5.* Cabed. *Luſit. deciſ. 205. num. 2. part. 1.* vbi ait iudicatum valere conſuetudinem in modo, & tempore ſoluendi, qui multipliciter declarant. Decimarum enim ſolutio regulatur ab obſeruantia, Seraph. *dec. 1047. num. 6.* Rota *deciſ. 440. num. 3. p. 1. recent.* quæ quidem, nec non conſuetudo, ſeu præſcriptio acquiſita in vno loco non extenditur ad alium. Solorzã. *de gubernat. Indiar. lib. 1. cap. 22. num. 20.* Sed Ego, omiſſis variis eorum declarationibus, exiſtimo, pro vera huius coroll. intelligentia, faciendam eſſe diſtinctionem inter conſuetudinem, quæ ita auferet decimas ab ipſo Parocho, vt illi congrua ſuſtentatio non remaneat: & tunc verum eſt dicere talem conſuetudinẽ non valere, ſiquidem Ius diuinum, & naturale offẽdens rationabilis eſſe nequit. Secùs verò, ſi illa operante adhuc remanet prædicta ſuſtentatio, quo caſu procedit hoc corol prout in priuilegio ſuprà notauimus, eò quòd manente congrua ſuſtentatione ſolùm remanet obligatio iuris humani, contra quod operari poteſt conſuetudo ex reg. tex. *in cap. vlt. de conſuet.* ſi tamen talis conſuetudo rationabilis fuerit, prout ille tex. requirit: & ſic ceſſat labor plurium Doctorum, quos referunt Cou. & Gutier. *dictis locis.*

65 Ex his colligitur primò, defendendam eſſe conſuetudinem, qua introductum eſt, vt ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſoluatur. Patet, ſi expendamus manente congrua ſuſtentatione miniſtri, in reliquis tãtummodo ius humanum per exemptionem violari, ac ſubinde nil mirum, ſi talis conſuetudo rationabilis obſeruetur, prout in ſpecie tradunt Cou. *var. lib. 1. c. 17. n. 8. verſ. 7.* Rebuff. *d. tr. q. 13. n. 46.* Azot. *d. lib. 7. cap. 37. q. 2.* Monet. *c. 5. n. 92. in fine.*

66 Colligitur ſecundò, valere conſuetudinem, vt ex certis fructibus, puta fœno, oleo decima non ſoluatur, Cou. *loco proximè citato,* Azot. *d. c. 37. q. 9.* Monet. *d. c. 5. n. 94.* vbi *n. 93.* ſubdit valere quoque conſuetudinem, vt de minutis decimæ non ſoluãtur, Caſtill. *d. tom. 7. de tert. cap. 5. n. 8.* Caocer. *variar. tom. 1. c. 23. n. 11.*

67 Colligitur tertiò, valere quoque conſuetudinem, quòd ex eodem prædio vna Eccleſia decimas maiores percipiat, & alia minores, Hoſt. *in cap. cùm in tua. § reſpondemus,* quem ibi omnes ſequuntur, *de decim.* Rot. *in Conchen. decimarum, 1. Iulij, 1591. coram Card. Pamphilio ſen. & in Nouarien. decimarum, 26. Februarij, 1631. coram R. P. D. meo Pirouano.*

68 Colligitur quartò, poſſe ex conſuetudine decimas vni Eccleſiæ aliàs debitas, alteri adſcribi, & ſolui, tex. *in cap. cùm ſint homines & in cap. ad Apoſtolica, de decim.* Cou. *d. cap. 17. num. 8.* Perez *lib. 1. poſt princ. verſ. huiuſmodi autem decima tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 116. & lib. 3. in princ. tit. 6. eod. lib. pag. 135.* Fagundez *d. prac. 5. lib. 3. cap. 1. num. 4.* Gutier. *pract. lib. 1. quæſt. 17. n. 2. & 5.* Rebuff. *d. tr. q. 13. num. 47.* vbi *n. 48.* limitat, id nõ procedere in decimis, quæ limitibus adhærent, hoc eſt, in prædiis, quæ limitibus proxima ſunt, refert & ſequitur Monet. *d. c. 5. n. 97. & 98.* vbi *n. 101.* poſt Cou. *d. n. 8. verſ. quartò, fortiori ratione,* concludit, in hac ſpecie ſufficere conſuetudinem decem annorum, cùm ea non ſit contra ius, ſed præter: & *n. 103.* poſt eundem Couar. *d. num. 8. verſ. decimò,* reſoluunt, quòd in aliis caſibus conſuetudo, quæ circa decimas obſeruanda eſt, requiritur, & ſufficeret, vt ſit quadraginta annorum, & quod tex. *in c. 1. de præſcr. in 6.* qui contrarius videtur, procedit in præſcriptione, non autem in cõſuetudine. Quando autem agitur ad effectum excludendi Parochum à decima de iure debita, debet 69 conſuetudo non ſoluendi integras decimas probari cum requiſitis immemorabilis, ſeu legitimæ præſcriptionis, Rebuff. *d. q. 13. n. 55. & ſeqq. & n. 69.* Ant. Gab. *commun. tit. de præſcript. concl. 1. n. 16. & 18.* Seraphin. *dec. 1404. n. 2.* Stephan. Gratian. *diſcept. for. cap. 595. n. 16.* Rot. *dec. 474. num. 5. & deciſ. 469. n. 2. p. 1. recent. & deciſ. 262. n. 3. part. 2. recent. & in Auguſtana decimarum, 28. Martij, 1631. coram R. P. D. Vbaldo.*

70 Colligitur quintò, conſuetudinem operari poſſe circa omnes decimas perſonales in pluribus Prouinciis, eò quòd non obſtante illarum exemptione apparuit manere prædictam congruam miniſtrorum ſuſtentationem, vt tenent, quamuis alia ratione moti, Turrec. *in cap. reuertimini 16. quæſt. 1. art. 7. n. 11.* Pariſ. *conſc. 25. col. 1. vol. 4.* Viui. *Neapol. deciſ. 4. numer. 46.* Couar. *dict. cap. 17. num. 8.* Monet. *d. c. 5. n. 92.*

71 Colligitur denique, in ſoluendis decimis conſiderandam eſſe conſuetudinem, vt tradunt Valẽzuel. *conſ. 49. ex num. 1.* Caſtill. *d. tom. 7. cap. 2. num. 4.* Viu. *tom. 1. commun. op. in lib. 1. tit. 10. num. 15. pag. 187.* Gutier. *pract. lib. 1. quæſt. 19. n. 3.* Azeued. *lib. 1. n. 12. tit. 5. lib. 1. noua Recopil. & lib. 6. num. 4. eod. tit. & lib.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. decimæ, § 7. & 8.* Suar. *de Releg. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 21. n. 5. & c. 30. num. 2.* Cabed. *Luſit. deciſ. 205. num. 2. par. 1.* Rota apud Tambur. *in fine tom. 3. de iure Abbatum dec. 98. num. 3. & dec. 99. num. 2.* & coram Puteo *deciſ. 154. num. 6. cum ſeqq. lib. 1.* & Coram Caualer. *deciſ. 73. n. 3. & deciſ. 107. à num. 1.*

72 Sed dubitari poteſt, quę conſuetudo in ſolutione decimarum ſit attendenda, locine viciniorís, an loci, vbi prædia exiſtunt, vel vbi fit ſolutio decimarum, an Diœceſis? Sub diſtinctione ſic reſpondendum erit: aut nulla adeſt conſuetudo in loco, vbi ſita ſunt prædia, aut fit ſolutio decimarum, vel ſi adeſt, eſt dubia, & tunc attendenda eſt conſuetudo loci viciniorís, vel loci prædominantis. Achil. *deciſ. 3. num. 2. 6. & 8. ſub tit. de decim.* Item, ſi in loco vbi fit ſolutio decimarum, vel ſita sũt prædia, nulla adeſt conſuetudo, in loco verò viciniori adeſt aliqua conſuetudo, & in loco dominanti adeſt diuerſa conſuetudo, & tunc attendenda eſt conſuetudo loci viciniorís, non verò loci dominantis, aut ius commune. Pute. *deciſ. 176. lib. 3. in correctu.* Aut in loco, vbi ſita ſunt prædia, adeſt particularis cõſuetudo, & illa tunc eſt attendenda. Item, ſi in loco adeſt aliqua conſuetudo, & in diœceſi alia, & tunc etiam attendenda eſt conſuetudo loci particularis, & non diœceſis: ita Put. *deciſ. 176. n. 6. & 7. lib. 3.* Caualer. *deciſ. 95. num. 3. & deciſ. 107. num. 1.* Trullench. *d. dub. 11. num. 11.* Rota *in Tuden. decimarum. 19. Nouemb. 1591. coram Card. Pamphilio ſen. & in Ciuit. decimarum. 18. Martij, & 28. Iunij, 1596. coram bonæ mem. Penia.* Rota apud Tambor. *d. deciſ. 98. n. 5. 6. & 7. & dec. 49. n. 4.* Conſuetudo enim 73 ſpecialis præferenda eſt generali. Rota *in Calaguritana decimarum, 19. Martij, 1610. coram Card. Caualerio,* inter eius impreſſas, *dec. 106. & in Hiſpalen. decimarum, 18. Iul. 1612. coram bo. mem. Vbaldo.* Item 74 & attendenda eſt potiùs ea conſuetudo, quæ fauet Parochiali, quàm quæ fauet prædiali, cùm ſit

rationabilior, & conformior iuri communi. Curt. iun. *conſ. 2. in fine.* Afflict. *deciſ. 8n. num. 9.* Rot. *in Segobien. decimarum. 10. Octob. 1583. coram Alexandrino, & in Pacen. decimarum, 20. Iunij, 1598. coram bonæ mem. Card. Millino.*

Dubitari etiam poteſt quanto tempore hæc cõſuetudo inducatur? Decennium ſufficere tenent Abb. *in cap. cum ſint homines n. 6. de decim.* Achil. *deciſ. 3. num. 5. eod. tit.* Pute. *deciſ. 155. aliàs 154. num. 2. lib. 1.* & Rot. *deciſ. 163. part. 2. diuerſ.* & apud Tamburin. *in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 97. num. 9.* præcipuè quando agitur inter duas Eccleſias, cum non ſit contra, ſed præter ius. Rota *d. deciſ. 163. n. 4. p. 2. diuerſ.* & coram Caualer. *deciſ. 73. & deciſ. 95. num. 2. in princ.* & apud Tambur. *vbi ſup. deciſ. 99. num. 3.* vbi *num. 9.* ſubdit quòd decimandi poſſeſſio decennalis requiritur ad inducendam conſuetudinem ad fauorem Eccleſiæ ſacramentalis contra Eccleſiam prædialem; ſecus verò quãdo agitur inter poſſeſſorem prædiorum, Rota apud Tambur. *d. deciſ. 97. num. 11.* Vel quando inducitur conſuetudo non ſoluendi decimas, quia tunc quadraginta anni requiruntur, quãquã, ſi de præſcriptione agitur, diuturnum requiratur tempus, vt tenẽt Couar. *d. lib. 1. var. cap. 17. num. 8. verſ. decimo,* Perez *l. 1. verſ. eſt tamen tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 124.* Gutier. *d. cap. 21. num. 65.* Parlad. *d. c. 39. num. 9.* Solorzano *d. lib. 1. cap. 22. num. 26.* Monet. *d. cap. 5. num. 103.* vbi *num. 104.* ſubdit titulum non requiri ad hanc conſuetudinem, licèt ei aduerſetur Iuris communis præſumptio, & reſpondet ad text. *in d. cap. 1. de præſcript. lib. 6.* qui contrarius videtur, vt procedat in præſcriptione, non autem in conſuetudine, Valẽzuel. *conſ. 146. num. 16. cum ſeq. tom. 2.* Rota *apud Poſtium in fine ſui tract. mandati de manutenendo deciſ. 281. num. 3.* Concurrente tamen ſcientia & patiẽtia dominorum qui ad eas decimas exigendas ius habent, itaut non ſufficiat ſcientia & patientia laboratorum, affectuum, & conductorum, Grauſgnol. *conſ. 28. num. 28. & 29. lib. 2.* Poſt. *d. tr. obſeru. 35. n. 84.*

ſ. IV.

Quis ſit Iudex competens in cauſa decimarum, & an & quando ſit ſummaria, & executiua, & quibus pœnis afficiantur eas non ſoluentes, & quomodo componi, & tranſigi ſuper illis poßit?

SVMMARIVM.

1 *Decimarum controuerſia in petitorio, vbi quæſtio iuris eſt etiam incidens, ſpectat ad Iudicem eccleſiaſticum: ad ſæcularem verò, quando quæſtio eſt meri facti.*

2 l. ſi ex plagis § in cliuin. ff. ad leg. Aquil. *declaratur.*

3 *Iudex eccleſiaſticus an de poſſeſſorio decimandi cognoſcat? remiſſiuè.*

4 *Cauſa decimarum reputatur profana quoad effectum remiſſoria.*

5 *Decimarum in cauſis proceditur ſummariè, præcipuè quando eſt inter Clericos, quibus de iure debentur decimæ, & eos, qui ſoluere debent, & quãdo quæſtio fuerit inter duas Eccleſias ſuper iure percipiendi decimas.*

6 *Miniſtri nomine Eccleſiæ pro decimis non ſolutis rei vendicatione, vel perſonali actione, vel ex officio Iudicis contra laicos agere poſſunt.*

7 *Decimas ſoluere appellatione remota cogendi ſunt ſubditi, ſed limitatur ibi tribus modis.*

8 *Decimarum collector, quando modum excederet, ab exceſſu poteſt appellari.*

9 *Decimarum debitor non poteſt prætextu eius, quod ſibi debetur, decimas denegare.*

10 *Onus ſoluendi decimas eſt reale, & ſequitur poſſeſſorem.*

11 *Poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conueniri poteſt.*

12 *Fundus cenſetur tacitè hypothecatus pro decimis.*

13 *Tributum ex certo fundo debitum, tranſit in quemlibet poſſeſſorem.*

14 *Cenſus poſſeſſor pro præteritis redditibus tenetur non excuſſo principali venditore.*

15 *Decimas non ſoluens, cùm teneatur, excommunicari poteſt, ac debet, monitione præmiſſa.*

16 *Decimas ſubtrahentes, ſiue non ſoluentes, vel earum ſolutionem impedientes, abſolui non poſſunt, niſi plena reſtitutione ſequuta, vel ſaltem remittuntur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes ſint ad reſtituendam.*

17 *Parochus an poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolunt ſoluere decimas remiſſiuè.*

18 *Vicarius an poſſit imponere interdictum perſonale contra renitentes ſoluere decimas, remiſſiuè.*

19 *Sepultura eccleſiaſtica priuari debet, qui ſoluere tenetur decimas, neque eas ſoluit, aut reſtituit Eccleſiæ.*

20 *Religioſi Confeſſarij, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad ſolutionem decimarum.*

21 *Religioſi omnes excommunicantur* in Clem. 1. de decim. *qui decimas Eccleſiis debitas vſurpant.*

22 *Religioſi, qui aliqua, vt audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi proferre præſumunt, excommunicationem ipſo iure incurrunt.*

23 *Religioſis ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis præcipitur, vt confitentibus conſcientiam faciant de ſoluendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur.*

24 *Compoſitio facta inter perſonas eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſoluendas, valet, modò cauſa cognitio a Superiore facta interueniat, conſenſuſque, ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat.*

25 Cap. veniens, de tranſact. *concordatur* cum c. 2. eodem tit.

26 *Compoſitio ſuper decimas in futurum ſoluendas, ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non totum vitiatur, ſed valet pro vita componentium.*

27 *Compoſitio de decimis præteritis non ſolùm cum eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis fieri poteſt ſine auctoritate Superioris.*

DECIMARVM controuerſia in petitorio, vbi quæſtio iuris eſt etiã incidẽs, ſpectat ad Iudicem eccleſiaſticum: ad ſæcularem verò ſolùm, quãdo quæſtio ſit meri facti, an nimirũ, talis perceperit, vel ſoluerit, ſeu etiã an percipiat, 3

ſeu

ſeu ſoluat decimas, ad effectum quoque, vt is, de quo non dubitatur, an iure ſoluere debeat decimas, eas ſoluere Eccleſiæ, eiúſve Rectori cogatur, vel quia agitur contra detentorem fructuum decimandorum. Ita Cou. *pract. cap. 35. num. 2.* Nauar. *conſ. 1. de conſtit. num. 80. in antiq.* Rebuff. *de decim. q. 10. à n. 55. & de except. num. 213. cum ſeqq. & num. 219.* Perez *ad tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 130. & ſeq.* Henriq. *in ſum. lib. 7. cap. 27. §. 2. lit. L.* Reuſner. *dec. 2. num. 41. lib. 4.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. decimæ, § 6.* Marcheſ. *de commiſſion. p. 2. cap. 4. num. 30.* D. Barboſ. *in l. Titia, num. 20. & 48. ff. ſoluto matrim.* Seraphin. *decíſ. 1047. num. 3.* Gabed. *Luſit. dec. 63. num. 4. part. 2.* Steph Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 238. num. 16.* Bernard Græuæ. *ad practicam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 38.* latè Monet. *de decim. cap. 8. à prin.* Gomez Leo *decíſ. 49.* Ceuall. *in tract. de cognit. per viam violent. part. 2. quæſt. 25.* Galet. *in margarita caſuum conſcienc. verb. decima, pen.* Sigiſm. Scacc. *de ſentent. & re iud. gloſſ. 7. quæſt. 3. limit. 5. num. 4. cum ſeqq.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 4. num. 59. in prin.* Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcept. præc. 5. lib. 3. c. 5. n. 1. & 2.* Diana *reſolut. moral. p. 1. tract. 2. reſolut. 89.* Trulleoch. *in Decalog. lib. 3. cap. 3. dub. 8. à num. 11.* Solorzan. *de iure Indiarum tom. 2. lib. ... cap. 1. n. 35.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor. tom. 2. lib. 2. part. 4. tract. 10. docum. 3. num. 5.* Tom. Valaſc. *tom. 1. à leg. 75. à num. 12.* Quamuis Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 36. quæſt. 5.* & Homobon. de Bonis *de examine Eccleſ. part. 2. tracta. 8. cap. 8. quæſt. 24.* exiſtimauerint, etiam quando quæſtio eſt facti, ſolum eccleſiaſticum eſſe Iudicem competentem circa decimas. Pro quibus non facit, quòd cognoſcens de facto rei ſpiritualis, cognoſcit etiam de re ipſa ſpirituali: quia ex facto ius oritur, atque ideò quæſtio facti ex quæſtione iuris videtur inſeparabiliter dependere, iuxta reg. *l. ſi ex plagis §. in clino. ff. ad legem Aquil.* cum aliis adductis per Menoch. *conſ. 2. num. 208.* & D Barboſ. *in l. Titia num. 25.* quia reſpondetur *d. § in cliuo.* ſolùm euincere ex circun-
2 ſtantiis facti pendere deciſionem quæſtionis iuris, minimè verò quæſtionem facti ita eſſe à iuris quæſtione inſeparabilem, vt qui de facto cognoſcit, de quæſtione iuris videatur, & neceſſario debeat cognoſcere, cùm compertum ſit, vnam ab altera eſſe diſtinctam, vt quia ſolùm ponitur in controuerſia, an ſoluerit, ſeu perceperit; minimè verò dubitatur, an ſit ſoluenda, vel ex quibus fructibus debeat ſolui.

Itidem cauſa decimarum, quæ datæ ſint in feudum ſæcularibus, diſcutienda eſt coram Iudice eccleſiaſtico: licèt enim dominium huiuſmodi decimarum, ſcilicet, fructuum illorum, omninò ſpectet ad laicos, & feudum cenſeatur ſæculare; tamen quia oritur, & dependet à iure ſpirituali, & eccleſiaſtico, non poteſt Iudex laicus de illis cognoſcere, Feder. de Senis *conſ. 245. num. 1.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 7. c. 39. q. 3.* Monet. *de decimis, cap. 8. quæſt. 1. n. 15.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcept. præc. 5. lib. 3. cap. 5. num 5.* vbi Cou Rupell & alios contrarium ſentientes refellit Rota *in Rauennaten. emphyteuſis, 18. Maij, 1611. coram R. P. D. Merlino.* Quamuis Iudicibus laicis competere iuriſdictionem priuatiue, quando decimæ Regibus, & Principibus Chriſtianis priuilegio Apoſt. ſunt conceſſæ, exiſtimauerit Cou. *pract. c. 35. num. 2. verſ. tertio quoties,* D. Barboſ. *in l. Titia num 41. ff. ſolut. matr.* Gutier. *practic. lib. 1 quæſt. 14 n. 1.* Calixt. Ramirez *de lege Regia, §. 32. num. 4.* Hieron Leo *decíſ. 3.* Caſtill. *lib. de tertiis, cap. 12. à num. 20.* Felician. de Vega *ad cap. qualiter, & quando, de iudic. num. 10.* Didac. de Britto *ad cap. 2. de locato part. 2. num 36. in fine.*

Verùm autem de poſſeſſorio decimandi eccle- 3
ſiaſticus Iudex cognoſcat? vide Gail. *lib. 1. obſer. 38. num. 3. & 4.* Menoch *remed. 15 recuper. ſub num. 34.* Rebuff. *d. tract. quæſt. 10. num. 3.* Boër *decíſ. 69. n. 13.* Afflict. *decíſ. 2. n. 10 & decíſ. 24 n. 9.* Cacher. *dec. 116.* Grauat. *ad Veſtrium in praxi Romanæ Curiæ, libr. 5 cap. 1. à num. 5.* Camil. Borrell. *de præſtantia Regis Catholici cap. 71. n. 349. & 350. & in ſum. omnium deciſ. tom. 1. ſub tit. 19 à num. 18. & tit. 43. n. 125.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de conſt. decíſ. 41.* Azeued. *lib. 6. num. 3. tit. 5. lib. 1. nouæ Recop.* Suar. de Paz *in pract. tom. 2. prælud. à num. 21.* Gutier. *pract. lib. 1. q 4. nu. 1.* Curi Philip. *p. 1. §. 5. num. 5. cum ſeqq.* Bobadil. *in ſua politica, lib. 2. cap. 28. n. 145.* D. Barboſ *in d. l. Titia, à n. 39. & n. 47.* Monet. *d. cap. 8. à n. 14.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c. 238.* Bernard. Græuæ. *d. concl. 38. n. 7. & 8.* Diana *d. tr. 2. reſol. 92.* Germon *de ſacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 95. & 96.* Sperell. *in dec. fori eccl. dec. 98. à n. 21.*

In qua quæſtione affirmatiua pars verior mihi videtur: nam matrimonij poſſeſſorium, quamuis agatur inter perſonas merè laicas, quia habet admixtam cauſam, & titulum ſpiritualitatis definendum eſt à Iudice eccleſiaſtico, Cou. *de Sponſal. p. 2. cap. 7. §. 6. num. & c. 8. §. 12. num. 3.* Valaſc. *conſult. 8. 93. n. 2. ad med. verſ. etiam cauſa matrimonialis.* latè Molin. *de ritu nupt. lib. 2. differ. 10. num. 19 cum ſeqq.* Rota *in d. Rauennaten. emphyteuſis.* Poſſeſſio enim rei ſpiritualis, licèt ſit merè temporalis, & laicalis, attamen etiam de poſſeſſione ſolùm cognoſcit Iudex eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſa proprietate, non autem laicus; cùm qualitas ſpiritualitatis qualitatem temporalitatis abſorbeat, & ad ſe trahat, Beroi. *in rub. de iudi. n. 51.* Crauet. *conſ. 258 n. 8.* Roland. *conſ. 12. cum ſeq. lib. 2.* Valaſc. *d. conſ. 93. n. 3.* Menoc. *remed. 15. recup. n. 205. cum ſeqq.* Cou. *pract. cap. 35. num. 2.* Gutier. *canon. cap. 34. numer. 16. & ſeqq.* latè Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 5. cap. 14. q. 3.* Duard. *ad Bullam Cœnæ lib. 2. can. 25 quæſt. 19. n. 47.* Pute. *decíſ. 561 lib. 1 in antiq.* Rota *in d. Rauennaten. emphyteuſis.*

Illud aduertere oportet in hac materia non cō- 4
temnendum, quòd ad effectum remiſſoriæ cauſa decimarum reputatur profana, vt cenſuit Rota *coram Caputaq. decíſ. 54 lib. 2. & dec. 68. p. 5 & in Legionen. decimarum, 4. Decembris, 1615. coram bonæ mem. Dunozetto, & in Valentina decimarum, 21. Iunij, 1613. coram Card. Caualerio,* inter eius impreſſas, *dec. 258.*

In cauſis decimarum procedit ut ſummariè, præ- 5
cipuè quando eſt inter Clericos, quibus de iure debētur decimæ, & eos, qui ſoluere debēt, *Clem. 2. de iudic.* Monet. *de decim. c. 8. num. 41.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 4. num. 59. in princ.* imò & procedi poteſt ſine aliqua Iuris ſolemnitate, vt tradit Card. *d. Clem. 2. n. 18.* & Imol. *n. 7.* item tempore feriarum ob neceſſitates, ſicut docet Euerar. *in topicis legalibus, in loco à tribut. ad decimas. num. 24.* Amplia, vt procedat etiam, quando quæſtio fuerit inter duas Eccleſias ſuper iure percipiendi decimas, ſecundùm Rotam *dec. 14. n. 2. de decim. in nouis,* Maranta *de ordine iudic. part. 4. diſt 9 num. 179.* Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. decima verſic. ad ſextum,* Monet. *d. cap. 8 numer. 43.* vbi *num. 47.* ſubdit, quòd, ſi quæſtio ſit inter laicos, etiam de decimis eccleſiaſticis, tunc cauſa non eſt ſummaria, nec habet locum *d. Clem. 2.* & *num. 51.* addit, quòd contra Aduocatos, & alios detinentes, & impedientes, ne

decimæ ſoluantur, ſimiliter procedi poteſt ſum-
mariè: & *num.* 36. quòd in materia decimarum, ſi
Rector agat contra ſubditum ad decimas non ſo-
lutas, incipi poteſt à præcepto cũ monitione ſub
6 eacommunicarioois pœna. Miniſtri quoque nomi-
ne Eccleſiæ pro decimis non ſolutis rei vindica-
tione, vel perſonali actione, vel ex officio Iodicis
contra laicos agere poſſunt gloſſ. *verb. tributa. verſ.
verius eſt, in cap. tua il 2. de decim.* Rebuff. *dict. tract.
quæſt. 3. à num. 13. & quæſt. 9. num. 6. & 9. cum ſeqq.*
Perez *l. 1. verſ. eſt & alia quæſtio tit. 5. lib. 1. Ord. pag.*
129. Azor. *inſt. mor. p. 1. lib. 7. cap. 23. q. 9.* Leſſ. *de iuſt.
lib. 2. cap. 39. num. 13. in fine,* Suar. *de Relig. tom. 1. tr. 2.
lib. 1. c. 36. n* 4

7 Subditi omnes eogendi ſunt ad ſoluendas de-
cimas appellatione remota, *d. cap. tua, il 2. de decim.*
Rebuff. *d. tract. quæſt. vlt. n.* 21. Triuiſ Venet. *dec.* 29.
num. 16. Socin. *reg.* 40. *verſ. fallit.* 12. Viuian. *dec.* 73.
num. 1. lib. 1. Sebaſt. Næu. *ad l. 3. num. 61. ff. quis, & à
quo appelletur.* Nicel. *de concord. gloſſar. concord. 6. fal.
lent. 57. num.* 93. Petr. Gregor. *de appellat. lib. 2. cap. 9.
num.* 2. Monet. *de decimis, cap. 8. à num.* 58. Piaſec. *d.
part. 2. cap. 4. num.* 59. latè Salgad. *de protect. regia,
tom. 1. part. 3 cap. 2. n. 63. cum ſeqq.* Rota apud. Tam-
bur. *in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 91. n.* 2. vbi
n. 3. ait appellationẽ quoad vtrumque effectũ ad-
mitti in cauſis decimarum quando non allegatur
ſola præſcriptio, ſeu conſuetudo, ſed oſtenditur
priuilegium, ad quod ſufficit ſola exhibitio inte-
rim donec priuilegium diſcutitur, vt dicitur *in de-
ciſ. 93. num.* 4. Mar. Antonin. *var. reſol. lib. 1. reſol.* 11. 2.
caſu. 17. vbi etiam reſoloit appellationem non da-
ri à ſententia lata ſuper primitiis, & eapenſis factis
io lite, latè Sigiſ. Scacc. *de appellat. q. 17. limit.* 18.
per tot. vbi *n.* 5. iotelligit quoad effectum ſuſpen-
ſiuom, oon autem deuolutiuum. Quæ quidem
reſolutio limitatur primò non procedere, quando
agitur cum perſona eccleſiaſtica, quæ prætendit
habere potiora iura in decimis, vt per Hoſt. *in d. c.
tua il 2. ſub num. 22. verſ. item ſecus.* Henr. *num. 7. in
fine, verſ. ſuper eo, & num.* 8. Præpoſ. *in cap. fin. §. quo-
ties n.* 32 *q.* 6. & ibi Gemio. *ſub num. 22. de appellat.*
Secondò limitator, quando agitur inter duas Ec-
cleſias contendentes de iore decimandi, Hoſt. &
Henric. *vbi proximè* Scacc. *d. limit. 18. nu.* 3. Salgad.
d. cap. 2. num. 77. Rota *in Corduben. decimarum, 2. De-*
8 *cembris,* 1605. *coram Card. Pamphilio iun.* Tertiò li-
mitatur, quando collector decimarum modom
excederet, quia ab eaceſſu poteſt appellari, Scacc.
d. limit. 18. num. 4. Salgad. *d. c. 2. n.* 77.

9 Item, debitor decimarum non poteſt prætextu
ẽius, quod ſibi, debetor, decimas denegare, cùm in
futuris decimis non admittatur compenſatio, vt
poſt gloſſ. *in cap. decima 16. quæſt.* 1. & alios tradit
Rebuff. *d. tract. quæſt. vlt. num.* 19 Euerard. *in topicis
legalib. in loco à trib. ad decim. num.* 2. imò neqoe pro-
pter ſterilitatem, vt fuſè oſteodit idem Rebuff. *d.
quæſt. vlt. n.* 22. & Vio. *in communibus, opin.* 153. *verſ.
conſuetudo non ſoluendi.*

10 Cùm onus ſoluendi decimas, ſit reale, & ſequa-
tur poſſeſſionem. gloſſ. *verb. ſic & dominus in d. cap.
tua il 2. de decim* Franc Marc. *Delphin. dec. 345. n.* 5.
& 6. vol. 1. Bapriſt. Coſta *de portione rata, quæſt.* 149.
num. 11 Camill. Borell. *in ſum. omnium deciſ. tit.* 19.
11 *num.* 63. Fagundez *dict. præc. 5. lib. 3. cap.* 6. ideò
poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conueniri
poteſt, vt reſoluunt Capic. *deciſ. 20. à num.* 26. Caſ-
ſan. *de conſuetud. Burgun. rub. 4. §. 6. verb. & ſupporter
num 4. pag. 155. in princ. & rub. 11. §. 6. numero 3. pag.*
361. Tiraq. *de retractu lig. §. 6. gloſſ. 1. num.* 7. Valaſc.
de iure emphyt. quæſt. 17. num. 18. Vincent. de Franc.
deciſ. 107. num. 11. cum ſeqq. Cened *ad Decretal. col-
lect. 86. num.* 3. Azor. *d. lib. 7. cap. 24. quæſt. 2. verſic.
quæres,* & præcipuè *quæſt.* 18. Suar. *d. lib. 1. cap.* 38.
num. 8. Monet. *de decim. cap. 6. à num.* 18. vbi etiam
ait cum Rebuff. *d. q. 9. n.* 9. & Gig. *de penſion. q.* 30.
num. 12. & quæſt. 43. num. 4. atque aliis, in optione 12
Eccleſiæ eſſe, quem velit conuenire, nouom, an
antiquum prædij poſſeſſorem: & quòd pro deci-
mis fundus cenſeatur tacitè hypothecatus, dicit
Rebuff. *tom. 2. ad leges Galliæ art. 1. gloſſ. 14. num.* 25.
quia tributum ex certo fuodo debitum, cùm ſit 13
onus reale, pro quo cenſetur tacitè hypothecatus,
tranſit in quemlibet poſſeſſorem, vt per Guid. Pa-
pæ *q. 432. n.* 15. Cened. *d. collect. 86. n.* 3. Gamb. *Lu-
ſit. dec.* 145. Morl. *in emporio Iuris p. 1. tit. de locato, n.*
37. quod in fundo emphyteutico nominatim re-
ſoluunt Valaſc. *de iure emphyt. q. 4. n. 6. & q* 17. Cal.
Pereira *de nomin. emphyteuſis, q. 13. num. 27. & de
extinct. emphyt. cap. 3. num. 18. & 23.* Gabed. *Luſit.
deciſ. 149. part.* 1. & ceoſus poſſeſſorem pro præteri- 14
tis redditibos teneri non excuſſo principali ven-
ditore, firmarunt Valaſc. *de iure emphyt. q. 32. n. 13.
& 14.* Gam. *Luſit. deciſ.* 145. Surd. *deciſ. 162. num.* 11.
Stephan. Gratiao. *diſcept. forenſ. c. 16. n. 16. & c.* 141.
num. 3.

Non ſoluens decimas, cùm teneatur, excom- 15
municari poteſt, ac debet, text. *in cap. decimæ 16. q. 1.
cap. peruenit, cap. ad hæc, cap. ex parte, il 1. cap. tua no-
bis, cap. ſi aliquibus, de decim. Clem. diſpendioſam n.
de iudic.* Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap.* 12. ibi,
excommunicetur, Aloyſ. Ricc. *in praxi, par. 4. reſ.* 500.
Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſp. 756. n.* 4. Monet. *d. c.* 8.
num. 64. Fagundez. *d. præcept. 5. lib. 3. cap. 6. num.* 3.
Trullench. *d. lib. 3. cap. 3. dub. 11. num.* 19. Lauret. *de*
Francbis *de controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. in
quæſt. var. q.* 76. Rot. *in Dertuſen. decimarum,* 11.
Maij. 1609. *coram Card. Marquemont.* impreſſa per
Marcheſan. *de commiſſion. part. 1. pag* 675. *& in Mo-
tulen. decimarum,* 31. *Ianuarij,* 1614. *coram bona mem.
Card. Sacrato.* Intellige mooitiooe præmiſſa, ſe-
cundùm Monet. *d. cap. 8. n.* 69. Azor. *inſtit. moral. p. 1.
lib. 7. cap. 24. q.* 17. Suar. *d. lib. 1. cap.* 37. Aloyſ. Ricc.
*in deciſion. Curiæ Archiepiſcop. Neapol. dec. 195. n. 6.
part.* 2. Caſus accidit, vt ſequitur. *Cùm Epiſcopus
Vmbriaten. quoſdam occaſione decimarum excommuni-
catos declaraſſet, abſolutione Sanctiſſimo, vel Sacræ
Congregationi reſeruata, iidem excommunicati ad Ar-
chiepiſcopum Sanctæ Seuerinæ, vti Metropolitanum,
recurſum habuerunt, ab illiuſque Vicario inhiberi, &
reſpectiuè abſolui obtinuerunt: quo per Congregationem
Epiſcoporum audito, S. eadem Conge. ſub die 19. Iulij.
1619. reſpondit, quòd Archiepiſcopus S. Seuerinæ ex-
communicatos reintrudat, cauſamque ad Sacram Con-
gregationem remittat, & eius Vicarium aduertat, vt
in ſimilibus cauſis abſtineat ab abſolutione, & ab amiſ-
ſione appellationis ſuſpenſiuæ, quia excommunicatio ho-
minis trahit ſecum executionem.*

Subtrahentes, ſiue non ſoluentes decimas vel 16
earum ſolutionem impedientes, vltra prædictam
eacommuoicationem, quam præmiſſa monitione
incurruot, ab hoc crimine, oiſi plena reſtitutione
ſequuta, abſolui oon poſſunt, vt per Saoch. *in præ-
cepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 20. num.* 19. Nauar.
in ſingular. iuris canon. concl. 6. Molin. *d. num. 4. verſ.
his ita relatis.* vel ſaltem remittantur ab eo, cui de-
bentor. Nau. *in man. cap. 21. n.* 32. Azor. *inſt. moral.
part. 1. lib. 7. cap. 37. quæſt.* 9. Fagundez *dict. præcept. 5.
lib. 3. cap. 6. n.* 4. oiſi, qoando ad Confeſſionem ac-
cedit, impoteus ſit ad reſtituendom; quia tunc
abſolui

abſolui poſſe tenent Nauar. *in man. cap. 17. num. 59.* Molin. *cit. loco*, Ioan. Valer. *de diff. rem. inter. vtrunque forum, verb. abſolutio, differ. 5. n. 5.* Nouar. *d. concl. 6. num. 3.* ex ea ratione, quia Concil. *loco citato*, non prohibet abſolui, niſi eum, qui pro tunc tenetur reſtituere, quique peccat non reſtituendo. Paupertas autem à decimarum ſolutione non excuſat, niſi ſit tanta quod ſi eas ſolueret debite, fame periret, Ioan. Andr. *in d. c. cum homines verb. perſolnam*, & *ibi* Abb. *n. 5* & alij, *de decim.* Rebuff. *eod. tract. q. 5. num. 14. & ſeq.* Franc. Marc. *deciſ. 198. n. 6. & ſeq. p. 2.* Rota apud Tambur. *in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 95. n. 7.* & non ſufficit aliquo modo de ea in genere conſtare, nam quando agitur de paupertate reſpectu certi, & determinati effectus, debet de ea conſtare ſpecialiter reſpectu illius effectus. Ruin. *conſ. 81. n. 6. lib. 5.* Rota *deciſ. 17. num. 1. part. 1. & deciſ. 48. n. 2. & ſeq. p. 2. diuerſ.* & apud Tambur. *d. deciſ. 95. num. 8.* vbi *num. 9.* tenet quòd decimas ſoluere nõ tenentur Moniales, quæ pro earum ſuſtentatione neceſſe habent mendicare, & eleemoſynas publice petere.

17 An autem Parochus poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolũt ſoluere decimas? Vide Aloyſ.
18 Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neap. deciſ. 195. ordine. part. 4.* Et an contra retinentes ſoluere decimas, poſſit Vicarius imponere interdictum perſonale? vide eundem Ricc. *d. p. 4. dec. 380.*

19 Is quoque, qui ſoluere tenetur decimas, neque eas ſoluit, aut reſtituit Eccleſiæ, debet eccleſiaſtica ſepultura priuari, text. eſt *in cap. prohibemus. de decimis* Rebuff. *d. quæſt. vlt. n. 16.* And. Hiſp. *in reg. decimarum. quæſt. 2. n. 8.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 2. princip. num. 20.* Monet. *d. cap. 8. num. 74.* Iul. Lauor *variarum lucubr. tom. 1. tit. 2. c. 12. n. 48.* Trullench. *d. c. 3. dub. 11. n. 19.* Lauret. de Franchis *d. loco q. 80.* Vide *ſup. c. 26. n. 50.*

20 Religioſi Confeſſarij, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad ſolutionem decimarum, vt probatur *in cap. diſcretioni veſtræ. de decim. in 6* vbi dicitur, quòd Gregorius IX. mandauit diſtrictè Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, ne talia, quæ audientes à decimarum, ſeu aliarum rerum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, vel aliàs animas corrumpant audientium, in ſermonibus ſuis, vel alibi proponere præſumant, imò verbo, & opere informent eoſdem, vt ad ſolutionem prædictarum promptæ voluntatis animo ſine intenti. Sed ad tollẽdum ſcrupulum Eugenius IV. conceſſit; quòd Fratres Minores non teneantur facere conſcientiam de decimis in confeſſionibus, niſi quando fuerint requiſiti ab Ordinariis, & quòd tunc ſufficiat dicere: Facio tibi conſcientiam, & inducere peccatorem, quãtùm potuerint, ad ſoluendum; non tamen propter hoc teneantur denegare abſolutionem: ita referunt Collector. priuil. *in comp. verb. Abſolutio quoad ſeculares, 2 §. 1.* Fr. Ludou. Miranda *in manuali Prel. tit. 2. quæſt. 49. art. 14.*

Excommunicationis verò ſententiæ ſubiacent
21 ipſo facto illi Religioſi, qui aliqua, vt audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi, proferre præſumunt, vt habetur *in Clem. cupientes, de pœnis.* vnde colligitur Religioſum non affici hac excommunicatione, dum alicui mandat, vt alteri, qui decimarum onere tenetur, ſuadeat, ne ſoluat: hic enim non dicitur aliquid proferre ipſius auditoribus, qui decimas ſoluere debent, vt benè reſoluunt Suar. *de cenſ. diſp. 23. ſect. 5. n. 37.* Filliuc. *tract. 14. c. 8. quæſt. 8. n. 146.* Bonac. *d. q. 8. punct. 13. n. 3.* vbi *n. 4.* addit ad incurrendam iſtam excommunicationem non ſufficere præfata verba proferre ex inaduertentia, ſed requiri dolum, & ſcientiam, cum intentione retrahendi auditores à ſolutione decimarum.

Religioſis quoque præcipitur *in d. Clem. cupien-* 22
tes, ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis, vt confitentibus conſcientiam faciant de ſoluendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur: ſi autem ſcienter negligant confitentibus conſcientiam facere de ſoluendis decimis, dum à Rectoribus Eccleſiarum requiruntur, ſuſpenſionem incurrunt, quæ ſuſpenſio durat, donec confitentibus conſcientiam fecerint: quòd ſi interim, antequam negligentiam oblata opportunitate purgent, id eſt, antequam conſcientiam confitentibus faciant, præſumpſerint prædicare, vinculo excommunicationis obſtringuntur. Hinc colligitur ad incurrendam iſtam excommunicationem duo requiri. Primum, vt Religioſi requiſiti ſint à Rectoribus Eccleſiarum, & ſcienter non admonuerint pœnitentes de ſolutione decimarum: quamobrem, ſi non admoneant, dum requiſiti non ſunt, excommunicationem nõ incurrunt, ex declaratione Eugenij IV. Ita Syluest. *verb. excommunicatio, 9. num. 89* Tab. *eod. verb. 5. caſu 45.* Angel. *eod. verb. 7. caſu 44.* Fillinc. *cap. 33. n. 42.* Hieron. Roder. *in compendio quæſt. reg. reſol. 50. num. 8.* vbi ſubdit requiſitionem debere fieri Dominica prima, quarta, & vltima Quadrageſimæ, & in feſtis Aſcenſionis Domini, Pentecoſtes, Natiuitatis S. Ioannis Baptiſtæ, Aſſumptionis, & Natiuitatis B. Mariæ Virginis, iuxta diſpoſitionem *d. Clem.* contra Caiet. *verb. excommunicatio, cap. 66.* & Nau. *in man. cap. 27. n. 145.* hòc expreſsè non requirentes. Secundum, vt prædicare præſumant, nondum purgata negligentia: ſi verò purgata negligentia cõcionentur, excommunicationem non incurrunt; quia in text. dicitur, *ſi prædicare præſumpſerint, prædicta negligentia non purgata.* Ita Caiet. Sayr. Fillinc. & alij *citatis locis.*

Excommunicantur etiam *in Clem. 1. de decim.* 23
omnes, ac quicumque Religioſi, qui decimas Eccleſiis debitas, & ad ipſos iure aliquo, vel cauſa legitima non pertinentes vſurpant, aut vſurpare audent dolis, & malis artibus; & qui prohibent Eccleſiis decimas ſolui ex animalibus ſuorũ familiarium, vel paſtorum, vel ex aliis animalibus, quæ ſuis permiſcentur, vel ex illis, quæ in Eccleſiarum fraudem emunt: & ſi admoniti, ex his intra menſem non deſiſtunt, aut ſi id, quod auſu temerario vſurparunt, intra duos menſes poſt admonitionem non reſtituerint iis, quibus iure debetur, excommunicationi ſubiiciuntur, quæ nulli in iure reſeruatur: referunt Gambarup. *de caſibus reſeru. cap. 11. num. 7.* Azor. *inſt. moral. part. 1. lib. 12. cap. 13. quæſ. 13.* Rainer. *in catal. cenſurarum extra Bullam, cap 3. excomm 15.* Filliuc. *tract. 14. num. 125. verſ. quinta nouiſſimè.* Bonac. *de cenſ. extra Bull. diſp. 2. quæſt. 8. punct. 12.* Lauret. de Frãchis *in dictis controuerſ. inter Epiſcopos & Regul. q. 77. & 78.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. par. 3. alleg. 40. numer. 22. ſecundùm Lugd. impreſſ.* Et quia text. *in d. Clem. 1.* generaliter loquitur, ibi, *Religioſi quicunque.* ideò non ſolùm viros Religioſos, verùm etiam fœminas Religioſas comprehendit, vt per gloſ. ibi *verb. quicunque*, Sayr. *de cenſ. lib. 3. cap. 34. num. 24.*

Mar.

Mat. Alter. *de cenſ.* vbi *de ſuſp. diſp. 17. cap. 1. col. 3. ver. necondum tertiò*, Bonac. *d. punct. 1 a. num. 8.* vbi etiam poſt Suar. *de cenſ. diſp. 31. ſect. 6. n. 9.* addit iſtam excommunicationem extendi ad Equites Militares, qui verè ſunt Religioſi.

84 Compoſitio facta inter perſonas eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſoluendas, vt, ſcilicet, decimæ vni Curato, vel Parochiæ debitæ, alteri Parochiæ, & Curato ſoluantur in poſterum, valet, modò cauſæ cognitio à Superiore facta interueniat, conſenſúſque, ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat, *cap. veniens, de tranſact. c. ex multiplici, de decim.* Ruin. *conſ. 142. verſ. clarum eſt, n. 13. vol. 5.* Rebuff. *in tract. de decim. q. 13. à n. 16.* Capuc. *dec. 165. t. 3.* Bonacoſ. *tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 10. n. 12. p. 186.* Marc. Ant. Gennenſ. *in praxi Archiep. Neap. c. 60. n. 19.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 4. cap. 1. n. 2. in fine.* Bellet. *diſquiſ. cleric. p. 1. tit. de Clerico debitore, §. 5. n. 31.* Azor. *inſt. mor. p. 1. lib. 7. c. 26. quæſ. 5.* Monet. *de decim. c. 5. q. 7. n. 126.* Bonac. *de legib. diſp. vlt. q. 4. punct. 5. n. 3. & de ſimonia, q. 4. §. 15. n. 4. verſ. ſecundò, ſi tranſigentes.* Trullench *d. cap. 3. dub. 11. n. 14.* Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 5. lib. 3. cap. 2. n. 2.* vbi *n. 18.* idem dicit de tranſactione: & *n. 9.* ſubdit quòd valet compoſitio inter perſonas eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum facta de conſenſu Epiſcopi, ſeu Superioris, vt de rebus minutis nulla ſoluatur decima: item, vt non ſoluatur decima integra de vino oleo, frumento, &c. & *n. 14.* quòd poteſt

85 compoſitio fieri auctoritate Epiſcopi cum laicis, ſuper tempus, & locum ſoluendarum decimarum. Non obſtat *d. c. veniens.* quatenus videtur exigere conſenſum, ſeu auctoritatem Apoſtol. quia, vel ibi agebatur de magno præiudicio, videlicet, ſoluenda tantùm tertia parte decimæ: vel quia nulla cauſa interuenerat vtilitatis, neceſſitatis, vel alia ſimilis: vel, quia hæc erat propriè tranſactio: illa verò, de qua *in c. 2. de tranſact.* quod contrariari videtur, compoſitio erat: vel denique, quia in ea Parochia, in qua erant prædia, de quibus tranſactio facta fuerat de non ſoluenda, niſi tertia parte decimarum, coloni Monaſterij à Parocho etiam recipiebant eccleſiaſtica Sacramenta. Ita Monet. *d. q. 7. n. 137.* Duo igitur requiruntur ad valorem iſtius compoſitionis ſuper decimas in futurum ſoluendas, vt, ſcilicet, cauſæ cognitio præcedat ab Epiſcopo, vel Superiore facta; & conſenſus, ſeu auctoritas eiuſdem Epiſcopi, vel Superioris, ita vt non ſufficiat ſolus Parochi conſenſus, ſecundùm Rebuff. *d. q. 13. n. 22.* Fagund. *d. c. 2. n. 3. & 4.* Appellatione autem Superioris in hac materia venit quilibet Prælatus Epiſcopo inferior, modò habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſecundùm Rebuff. *d. q. 13. n. 23.*

86 *&* 24. Fagund. *d. c. 2. n. 5. & 6.* id amplians ad Vicarium Epiſcopi generalem, declarantéſque huiuſmodi compoſitionem, ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non in totum vitiari, ſed valere pro vtra componentiũ: non enim mortuo eo, qui illam fecit, ſucceſſori præiudicat, *d. c. 2. de tranſact.* Duen. *reg. 127. in fine*, Rebuff. *d. q. 13. n. 25.* Bonacoſ. *to. 1. communium opin. lib. 1. tit. 10. n. 12. p. 186.* D. Barboſa *in l. ſi filiofam. §. fin. n. 20. ff. ſoluto matr.* me citato Trullench *d. c. 3. dub. 11. n. 12.* Rot. *in Mediolanen. decimarum, 10. Aprilis, 1606. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, & dec. 585. n. 3. p. 1. recent. & in Auguſtana decimarum, 28. Martij, 1631. coram R. P. D. Vbaldo.*

De decimis verò præteritis non ſolùm cum 87 eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis poteſt fieri compoſitio, ſine auctoritate Superioris. Ita gloſ. & Doctores *in c. vt ſuper, de rebus Eccleſ. non alien.* Rebuff. *d. q. 13. n. 25. & 33. & in tract. except. n. 217.* Fagundez *d. c. 2. n. 7.* vbi *n. 17.* idem dicit de tranſactione. Monet. *de decimis, c. 5. n. 128.* vbi reddit rationem; quia tunc non agitur de tollendo, aut remittendo aliquo iure Eccleſiæ, ſed ſolùm de commodo illius Parochi, ad quem illæ decimæ iam ſpectant, refert me citato *in hoc loco* Trullench. *d. c. 3. dub. 11. n. 13.* vbi *n. 17.* idem de tranſactione.

CAPVT XXVII.

De Legatis ad pias cauſas.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, & diuiſio materiæ.*

2 *Legatum ad pias cauſas dicitur, quicquid in vltima voluntate intuitu Dei relinquitur.*

3 *Legatum an fuerit relictum intuitu pietatis, & amore Dei, an ſecus, colligitur ex qualitate perſonæ, cui relictum eſt.*

4 *Cauſa, vt ſit pia, requiritur, vt interueniat pietas perſonæ, & vt ſiat cauſa pietatis.*

5 *Legatum ad pias cauſas apparet factum ex qualitate perſonarum legatariarum, & ex cauſa legati.*

6 *Cauſa pia non eſt, ſi quis diuiti leget, quamuis amore Dei ſe legare aſſerat.*

7 *Teſtamentum, vel legatum factum in fauorem priuati, qui non eſt pauper, non dicitur ad piam cauſam, licèt in tali teſtamento, vel legato diceretur, quòd amore Dei teſtator id facit.*

8 *Legatum pium non eſt, vbi pauperi legaſſet aliquis non intuitu pietatis.*

9 *Legatum factum pauperi cenſetur intuitu pietatis relictum, vbi teſtator non expreſſerit, quo titulo reliquerit.*

10 *Legatum pium an cenſeatur, ſi aliquis leget conſanguineo ſuo pauperi? oſtenditur.*

11 *Legatum dicitur factum ad piam cauſam, ſi fiat pro anima.*

12 *Relictum pro anima, quid dicatur, oſtenditur.*

13 *Relictum ad pia opera, quid intelligatur, oſtenditur.*

14 *Libertatis cauſa eſt cauſa pia.*

15 *Libertatis cauſa an alij piæ cauſæ præferenda ſit oſtenditur.*

16 *Relictum pro monachanda paupercula, intelligitur ad pia opera.*

17 *Legatum pro maritandis pauperibus puellis relictum, vel pro earum dote, intelligitur ad pia opera.*

18 *Legatum pupillis, vel pro alimentis pauperi relictum, intelligitur ad pia opera.*

19 *Studij cauſa relictum, ſaltem largo modo, intelligitur ad pia opera.*

20 *Relictum pro conſtructione monumenti, vel pro reficiendis Eccleſiis, intelligitur ad pia opera.*

21 *Relictum pro anima, latè ſumpto vocabulo, intelligitur, quòd pro bono publico legatur.*

22 *Indeg*

22 *Iudex eccleſiaſticus, & ſæcularis, in quibuſcumque vltimis voluntatibus exequendis in ſe, non habito reſpectu ad perſonas teſtantium, iuriſdictionem à iure obtinet.*

23 *Miſerabilium perſonarum cauſa ad cognitionem pertinent Epiſcoporum.*

24 *Defunctorum voluntates adimplere ſatis pium eſt.*

25 *Voluntas defuncti impleri poteſt ab executore intra tempus præfinitum: ante illud verò elapſum, neque ſæculares, neque eccleſiaſtici Iudices ſe poſſunt intromittere.*

26 *Annus conceditur à lege, vt executor adimplere teneatur voluntatem defuncti, dummodo de profanis agatur, & executor legitimè teneatur.*

27 L. nulli, C. de Epiſcopis & Cler. *in quibus terminis loquatur? oſtenditur.*

28 *Epiſcopus fit executor, vt voluntas defuncti in profanis adimpleatur, tranſacto anno.*

29 *Executio teſtamenti impeditur ante aditam hæreditatem.*

30 *Iudex poteſt, vel ex officio, vel ad partis petitionem, ſtatim compellere hæredem, vt exequatur teſtatoris voluntatem, ſimul atque adierit hæreditatem.*

31 *Spatium à lege conceſſum pro exequendis vltimis voluntatibus, non incipit currere, niſi poſt aditam hæreditatem, & monitionem ſubſequentem ad effectum, vt poteſtas exequendi ad Epiſcopum deuoluatur, vel vt hæres priuetur emolumentis.*

32 *Poteſtas exequendi vltimas voluntates deuoluitur ad omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem.*

33 *Dict.* Diœceſanus, *propriè comprehendit omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem.*

34 *Monitio neceſſaria eſt, etiam ad effectum, vt data negligentia hæredis, ad Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas; & an tunc ſufficiat vnica monitio, oſtenditur, num. 35. & an neceſſariò ſit à Iudice perſonaliter facienda, an verò per nuncium, vel epiſtolam? oſtenditur n. 36. & an ſufficiat generalis, an verò ſpecialis requiratur? ibid. n. 37.*

38 *Tempus à iure, vel ab homine præfinitum, an currat ignoranti, & legitimè impedito? oſtenditur.*

39 *Tempus vnius anni, ſimiléque ſpatium à lege præfinitum ad executionem vltimarum voluntatum, an poſſit à Iudice reſtringi? oſtenditur.*

40 *Epiſcopus an non ſolum poſſit, ſed etiam teneatur exequi teſtatoris mandata, conſtito legitimè de executoris negligentia, oſtenditur.*

41 *Teſtator ſi ſecundos executores conſtituat, interdicátque, ne ad Epiſcopum executio deuoluatur, an nihilominùs poſſit ipſe exequi, vel executores compellere, oſtenditur.*

42 *Teſtator ſi prohibeat, ne executores rationes reddere compellantur, an valida ſit rationis remiſſio?*

43 *Fauor animarum publicus eſt, ita vt nemini liceat eidem renunciare.*

44 L. Aurelio. 21. §. vlt. ff. de liber. leg. *declaratur.*

45 *Electio pupillorum, vel pauperum, inter quos quantitas diſtribuenda ſit, ſi alicui committatur elapſo anno cum negligentia electoris, an deuoluatur ad Epiſcopum electio, ſicut executio? oſtenditur.*

46 *Legatum, quando non poteſt impleri de iure, nec de facto, poteſt in alium vſum conuerti.*

47 *Pecunia legata ad aliquem vſum, ſi non ſufficiat, tunc in alium vſum conuerti poteſt.*

48 *Legatus vſus quando non poteſt adimpleri, tunc in alios pios vſus conuerti poterit.*

49 *Monaſterium ſi in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, tunc in alio conſtrui poterit.*

50 *Miſſa ſi nequeat celebrari in loco conſtituto, tunc iure poterit concedi, vt in alia Eccleſia, vel in alio Altari celebretur.*

51 *Sacerdos celebrans non in determinata Eccleſia, vel Altari, minimè ſatisfacit.*

52 *Diuina celebrari debent in illa Eccleſia, vel loco, in quo iuſſa ſunt celebrari.*

53 *Eccleſia determinata pro Miſſis celebrandis, ſi eſſet violata, aut Capella impedita, tunc in alia Eccleſia iuſtè poterit celebrari.*

54 *Legatum ſi eſſet factum ad vnum vſum non ita neceſſarium, tunc in alium vſum pium eidem Eccleſiæ magis neceſſarium commutari poterit.*

55 *Defuncti voluntas commutari valet, etſi de facto tantùm impleri non poſſit, quamuis de iure poſſet impleri.*

56 *Epiſcopi auctoritate poteſt fieri commutatio voluntatis defuncti ex iuſta, & rationabili cauſa.*

57 *Epiſcopus pro vna tantùm vice, & ad tempus poteſt cum conſenſu hæredis voluntatem defuncti alterare.*

58 *Commutatio vltimarum voluntatum non poteſt abſque Papæ auctoritate fieri, vbi nulla, vel minus legitima cauſa ſubeſſet, niſi vrgeat aliunde neceſſitas commutandi, & non poſſit Papa adiri.*

59 *In commutationibus vltimarum voluntatum faciendis tria ſunt præcipuè obſeruanda.*

60 *Teſtator ſi iuſſerit certam quantitatem expendi ſingulis annis, vel inter pauperes, vel ad virgines maritandas, poteſt executor totam quantitatem inſimul primo anno expendere.*

61 *Executor datus ad bona inter pauperes diſtribuenda, an ſibi poſſit tanquam pauperi diſtribuere, oſtenditur.*

62 *Miſſarum numerus propter eleemoſynarum tenuitatem, an, quando, & à quibus reduci poſſit?*

63 *Epiſcoporum, & Prælatorum Ordinum facultas reducendi Miſſarum onera, intelligenda eſt de illarum oneribus ante Concil. Trid. impoſitis, & iuſta interueniente cauſa.*

64 *Epiſcopus vigore Concilij Trid. poteſt reducere numerum anniuerſariorum, & Officiorum pro defunctis.*

65 *Miſſas in fundatione Eccleſiæ impoſitas, aut in beneficiis requirentibus in ſui fundatione certum numerum, non poteſt Epiſcopus reducere, & ad minorem numerum reuocare.*

66 *S. Congr. Conc. ademit Epiſcopis in diœceſana Synodo, & Generalibus in Capitulis generalibus, vel aliàs quomodolibet, facultatem reducendi onera Miſſarum celebrandarum.*

67 *Priuilegia piæ cauſæ quot?*

68 *Legatum ad pias cauſas in teſtamento defectuoſo cenſetur validum, & omninò præſtandum, quotieſcumque de mente teſtatoris conſtiterit.*

69 *Teſtamentum ad pias cauſas imperfectum ratione voluntatis, inualidum eſt.*

70 *Teſta*

70 *Teſtator, ſi velit pro ſalute animæ ſuæ piè relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Christi, miſerabiles perſonas incertas; valida erit diſpoſitio huiuſmodi.*

71 *Pauperum generalis inſtitutio, quos Titius voluerit, an valida ſit, oſtenditur.*

72 *Teſtamentum, quo hæredis inſtitutio alterius voluntati committitur, non valet: ſecùs, ſi inſtitutio fiat ad pias cauſas.*

73 *Captatoria voluntas in teſtamento, tanquam bonis moribus contraria improbatur; tamen fauore piæ cauſæ valet.*

74 *Filiusfam. etiam de conſenſu patris, teſtari non valet, niſi teſtetur ad pias cauſas.*

75 *Religioſi non poſſunt hæredes inſtitui, ſi bona in communi obtinere non valent.*

76 *Fratres Minores Ordinis S. Franciſci, tam de familia, quàm reformati, ſunt capaces legatorum, quæ vnica præſtatione, ſeu ſolutione adimplentur, tam in pecunia numerata, quàm in aliis ſpeciebus.*

77 *Fratres Minores non ſunt capaces annuorum reddituum perpetuorum, etiamſi illa relinquantur adiecto onere perpetuo celebrationis Miſſarum.*

78 *Fratres Minores non ſunt capaces anniuerſariorum perpetuorum, quæ illis relinquuntur in ſtipendium Miſſarum, & diuinorum Officiorum celebrandorum.*

79 *Legatum annuum quando continet præſtationem modicæ, ſeu minimæ quantitatis, tunc illius capaces ſunt Fratres Minores, cuius tamen contrarium ſequuntur alij.*

80 *Legatum annui redditus perpetui factum Fratribus, ſeu potiùs Eccleſiæ, & Sacriſtiæ Fratrum Minorum, non ad ipſorum victum, ſed ad certum diuini cultus vſum, omninò ſuſtinetur.*

81 *Legatum factum ſub aliqua conditione, non exit perſonam ipſam, cui legatur.*

82 *Legatum ad pias cauſas peti poteſt, ſi hæres differat adire hæreditatem, aut illam repudiet.*

83 *Legata videntur effecta fuiſſe caduca, ſi in hæreditate non fuerunt reperta res deſtinatæ à teſtatore pro ſolutione legatorum.*

84 *Falcidia, & Trebellianica de legatis ad pias cauſas non eſt detrahenda.*

85 *Falcidia non deducitur, ex relictis Confraternitatibus.*

86 *Trebellianica non deducitur ex fideicommiſſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquuntur.*

87 *Pia cauſa an contra aliam piam cauſam deducat Falcidiam, & Trebellianicam?*

88 *Donatio, vel legatum factum loco pio conſtruendo, eſt validum.*

89 *Legatum Eccleſiæ factum Iure Ciuili indebitum, ſi illi ſolutum fuerit, repeti non poteſt.*

90 *Legatum factum Eccleſiæ, quam in ſpecie non expreſſit defunctus, adeò vt ignoretur, quam voluerit intelligere, non erit inualidum.*

91 *Teſtator ſi legauit Eccleſiæ S. Mariæ ſimpliciter, & plures eiuſdem nominis reperiantur, erit Parochiali Eccleſiæ præſtandum legatum, ſi altera ex Eccleſiis huius inuocationis ſit Parochialis: in dubio autem, quia hinc inde æquales vrgent coniecturæ eius nominis, pauperiori legatum præſtandum eſt, vt n. 92.*

93 *Teſtator ſi duas habuerit Eccleſias Parochiales, in quibus promiſcuè, & æqualiter recipit eccleſiaſtica Sacramenta, & legauerit Parochiali, vtrũ huiuſmodi legatum ſuſtineatur, oſtenditur.*

94 *Monaſterium Monialium ſi concurrat cum Monaſterio virorum Mendicantium, & iſtud cum non Mendicante, an præferenda ſint in propoſito Monaſteria mulierum, & Mendicantium? oſtenditur.*

95 *Legata relicta in pias cauſas in minus ſolenni teſtamento, in quo cauſa profana fuerit hæres inſtituta, non valent.*

96 *Legata profana in teſtamento ad pia cum duobus, vel tribus teſtibus conſeruantur.*

97 *Teſtamentum nutu, & ſignis conditum nihil valet, ſecus ad pias cauſas.*

98 *Legatum pium, & piam cauſam continens ſuſtinetur, ſi tali ſcripturæ, ſeu legato ſubſcribant duo teſtes.*

99 *Legatum factum in fauorem animæ, ſeu in cauſam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, ſed abſolute eſt præſtandum.*

100 *Defuncti ſola ſcriptura non ſufficit in foro exteriori, ſi non fuerit ſubſcripta à teſtibus, quamuis fuerit ſcripta manu teſtatoris.*

101 *Scriptura defuncti ſi facta fuerit in fauorem piæ cauſæ, valebit, etiam nullis adhibitis teſtibus.*

102 *Teſtamentum, ſeu legatum ad pias cauſas, ſi fiat pro ſalute animæ, debet fauorabiliter ſuſtineri, nec de apicibus iuris eſt in eius validitate diſputandum.*

103 *Statutum laicorum inducens nouam probationem vel ſolemnitatem circa legata pia, & diſpoſita ad pias cauſas, non valet.*

104 *Quilibet de populo poteſt agere, vt legata pia executioni mandentur, & vt cauſa pia conſequatur, quod illi debetur.*

105 *Legatum tali anno, vel tempore, debetur in fine anni: ſecus in cauſa pia, vbi debetur in principio.*

106 *Legatum quando efficitur genericè, debet intelligi de re minori, niſi efficiatur pro cauſa pia.*

107 *Legatum pro dotandis puellis, poteſt dari puellæ iam nuptæ ſine dote, vel cum dote modica: ſecus ſi legatum ſtat pro virginibus maritandis.*

108 *Legatum factum pro maritandis puellis pauperibus, extenditur etiam ad viduas mulieres pauperes.*

109 *Puellæ ſi quis legaret mille, vbi nupſerit, bis centum autem ſi ingrediatur monaſterium, bis centum conſequitur, ſi ingreſſa fuerit monaſterium.*

110 *Eccleſiæ ſi teſtator aliquid reliquit, cum prohibitione ne alienetur, ſine cauſa tamen expreſſione, talis prohibitio nullius erit momenti.*

111 *Legatum rei alienæ, quam teſtator ſuam eſſe ignoranter putauerit, Eccleſiæ, ſeu piæ cauſæ relictum valet.*

112 *Eccleſia quantumcunque abſque beneficio inuentarij adeat hæreditatem, vltra vires hæreditarias nunquam tenebitur.*

QVONIAM fructus, & redditus beneficiorum, de quibus tractare proſequimur, quandoque etiam in legatis, ſeu relictis in vltimis morientiũ diſpoſitionibus conſiſtunt, de legatis huiuſmodi hoc in loco conuenit, vt tractemus: qua in re compendioſè videbimus, quæ verè dicantur legata ad pias cauſas: ad quem eorum executio pertineat? an, & quando valeant in aliud opus commutari? & demum quæ ſpecialia habeant præ cæteris legatis priuilegia?

Quod

2 Quod igitur ad primum attinet, legatum ad
pias cauſas dicitur quicquid Eccleſiæ relinqui-
tur, nam relicta Eccleſiæ, capellæ, aut monaſteriis
pio loco & conſequẽter ad pias cauſas, gloſ. *verb.
ad pias, in auth. de eccleſ. tit. §. ſi autem hæres*, Tiraq.
*in præfat. ſui tract. de priuileg. piæ cauſæ. verſ. primus
igitur.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib 6.
tit. 3. n. 18.* Magdalen. *de numero teſtium in teſtam. re-
quiſito cap. 1. num 26. & cap. 2. num. 1.* Quia reli-
cta Eccleſiæ dicũtur relicta Deo pro ſalute ani-
mæ, & è conuerſo, ex eodem Magdaleno *d. cap. 1.
num. 27.* Item dicitur legatum ad pias cauſas
quicquid in vltima voluntate intuitu Dei relin-
quitur. Abb. *in proœmio Decretal. in §. Gregorius di-
ve l. num. 25. & 26.* vbi Felin. *verb. Gregorius Epi-
ſcopus num. 25.* Tiraq. *in tract. de priuileg. cauſæ in
præf. num. 1.* Sanchez *de matrimon. lib. 1. diſp. 4. num.*
3 *9.* Ex qualitate enim perſonæ, cui relictum eſt
legatum, colligitur an fuerit relictum intuitu
pietatis & amore Dei, an ſecus, Alberic. *in l.
nulli, num. 24. C. de Epiſcop. & Cleric.* Cardin. Man-
tic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 3. titul. 3. num. 12.* Imò
Bald. *in l. illud. num. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ.* ait duo re-
4 quiri ad hoc vt cauſa ſit pia: primum quidem
vt interueniat pietas perſonæ: ſecundum vt fiat
5 cauſa pietatis: inde legatum ad pias cauſas cen-
ſeri factum ex qualitate perſonarum legataria-
rum, & ex cauſa legati reſoluunt Menoch. *de
præſumpt. lib 4 præſumpt. 115. num. 2.* & Card. Caua-
ler. *deciſ. 27. num. 2.* Eleganter Benedict. Ægid.
Luſit. *in rep. l. 1. C. de ſacroſanct. Eccleſ. par. 3. § 1.
num. 4.* vbi ait legatum pium tripliciter conſide-
rari poſſe: aut enim pium dici ait propter reci-
pientis perſonam, vel ſolum propter cauſam, in
quam legatur, vel denique propter intentionem
agentis, licet id vltimo loco relatum locum ha-
beat in ſolo tribunali diuino.

6 Ex quo infert Bald. *citato loco*, quòd ſi quis di-
uiti leget, quamuis amore Dei ſe legare aſſerat,
non eſſe cauſam piam: quia deficit pietas in per-
ſona, cui res legatur, refert & ſequitur Sanch. *d.
diſp. 4. num. 9. in prin.* nam quòd legatur diuiti non
eſt ad pias cauſas, vt patet *ex d. illud*, & tenet Lop.
alleg. 1. n. 4. in fine, Anchar. *conſ. 25. n. 5 verſ. præterea
à iureconſult.* Card. Mantic. *d. tit. 3. num. 27.* Card.
Tuſch. *tom. 6 lit. P. concl. 332. num. 62.* & conſuluit
7 Bald. *conſ. 330. lib. 7.* dicens quod teſtamentum, vel
legatum factum in fauorem priuati, qui non eſt
pauper, non dicitur ad piam cauſam, licet in tali
teſtamento, vel legato diceretur, quod amore Dei
teſtator id faceret: nam pietas non ſtat in nomine
pietatis, ſed in ſubſtantia veritatis *l. 1. C. de mendi-
cant. lib. 11.* Quicquid teneat Marc. Ant. Genuenſ.
in practicab. eccleſ. q. 446. quam ſequi videtur No-
uar. *in addit. ad Vincent. de Franchis deciſ. 565. in fine
verſ. & delegato.*

8 Hinc etiam inferunt idem Bald. & Sanchez
proximè citatis loci, quòd ſi è contra pauperi le-
gaſſet aliquis non intuitu pietatis, non eſſet le-
9 gatum pium: quia deficit pietas in cauſa: in du-
bio tamen, vbi teſtator non expreſſerit, quo ti-
tulo reliquerit, cenſetur legatum factum pauperi
intuitu pietatis relictum, *l. id, quod pauperibus,
l. ſi quis ad declinandam, C. de Epiſcop. & Cle-
ric.* Bald. *d. num. 1.* Cardin. Mantic. *d. titul. 3.
num. 21.*

10 Sed ſi aliquis leget conſanguineo ſuo paupe-
ri, an cenſeatur legatum pium? Controuertunt
Doctores: quidam negant, ex quorum numero
ſunt Bald. *in auth. Similiter, n. 5. C. ad leg. Falcid.* &
ibi Roman. *num. 3.* Dec. *conſ. 120. n. 4.* Cephal. *conſ.
216. n. 23.* Alciat. *conſ. 213. n. 15. lib. 9.* Menoch. *de
præſumpt. lib. 4. præſumpt. 115. à n. 6.* Sanch. *d. diſp. 4.
n. 9. verſ. hinc quando.* Pro qua opinione facit tex.
in l. tutor §. quæ tutoribus, ff. de excuſ. tutor. vbi lega-
tum cenſetur potius relictum ratione cauſæ na-
turalis, & conſanguinitatis, quam accidentalis.
dicit enim quod legatum relictum filio, quem
pater dedit tutorem eius fratri, ei debetur, licèt
ſe à tutela excuſauerit, quia magis videtur ei re-
lictum tanquam filio, quam tanquam tutori, &
ſic attendi debet cauſa naturalis conſanguinita-
tis, & non accidentalis pietatis. Facit etiam *c. re-
quiſiſti, de teſtam.* vbi relictum factum Epiſcopo à
conſanguineo, cenſetur potiùs factum ratione
conſanguinitatis, quam dignitatis.

Contrarium verò, imò huiuſmodi legatum
pium eſſe, & intuitu pietatis & non conſangui-
nitatis relictum, meritò ſuſtinent Iaſ. *conſ. 183.
col. 2. in princ. verſ. 6. vol. 2.* Boër. *deciſ. 94. n. 2* Alex.
conſ. 159. ad fin. vol. 7. Gutier. *conſ. 26. n. 8.* Tiraq. *de
priuileg. piæ cauſæ, in præfat. n. 16. & 17.* vbi in hanc
ſententiam videtur magis inclinare, Marc. An-
ton Genuenſ. *in practicab. eccleſ. q. 573.* vbi reſpon-
det *ad d. l. tutor, §. quæ tutoribus, & ad d. c. requiſiſti,*
bene Bened. Ægid. *in repet. d. l. 2. C. de ſacroſ. Ec-
cleſ. part. 3. §. 1. n. 6.* vbi verum putat, etſi certo cõ-
ſtet nullo ſpiritus motu, ſed ſanguinis & amici-
tiæ affectione omnino ductum teſtatorem reli-
quiſſe. Mouentur præcipuè, quia in dubio præſu-
mendum eſt teſtatorem, dum cogitat de ſua ſa-
lute pauperi conſanguineo legaſſe, vt animæ ſuæ
conſulat, cum anima cunctis rebus ac perſonis
ſit anteponenda. *l. ſancimus, in fine, C. de ſacroſ.
Eccleſ. cap. cum infirmitas, de pœnis & remiſſ.* Tum
quia conſanguinitatis ratio non impedit quin
poſſit præſumi tale legatum eſſe relictum ex mi-
ſericordia, præſertim cum eleemoſyna magis ſit
facienda conſanguineis pauperibus, quam aliis
perſonis, *cap. non ſatis 86. diſt. gloſ. in cap. 1. de co-
hab. cleric. & mulier.* vbi Abb. *num. 4.* Afflict. *deciſ.
290. num. 10.* Et eo maximè locum habet hæc
opinio, & præſumitur potiùs legatum eſſe fa-
ctum intuitu pietatis, quam conſanguinitatis,
quando in legato non fuit adhibita ſolemnitas
Iure communi requiſita: non enim credendum
eſt quempiam elegiſſe viam, per quam ſuum iu-
dicium impugnetur *lib. 3. ff. de milit. teſtam.* & in
dubio capienda eſt illa præſumptio, per quam
diſpoſitio valeat, *l. quoties, ff. de reb. dub.* vel quan-
do in legato relicto pauperi conſanguineo fit
mentio paupertatis, quia tunc pium eſſe fatentur
Gutierrez & Sanchez, licèt in principali reſolu-
tione diſcordes exiſtant. Et hoc verum eſſe cre-
dit Magdalen. *de numero teſtium in teſtamento re-
quiſ. part. 2. cap. 2. n. 42.* quando legatum eſſet mo-
dicæ quantitatis, & proportionabile ad ſubue-
niendum paupertati, ſecus ſi eſſet exceſſiuum;
quia tunc videretur potius fieri ex affectu huma-
no ratione conſanguinitatis, & amicitiæ, quam
cauſa pietatis. Vide latè Ciarlin. *controuerſ. fo-
renſ. cap. 33. num. 101. cum ſeqq.*

Dicitur quoque legatum factum ad piam cau- 11
ſã ſi fiat pro ſalute animæ & pro remiſſione pec-
catorum, & amore Dei, *auth. & cum, de appellat. co-
gnoſc. §. ſi vnum de prædictis, circa med. gloſ. in l. ſi quis
Titio 17. ff. de legat. 2.* Paul. de Caſtr. *conſ. 167. n. 2.
lib. 2.* Tiraq. *in d. præfat. de priuilegiis piæ cauſæ, verſ.
item relictum pro anima*, Alex. *conſ. 209. lib. 2.* Em-
man. Coſta *in cap. pater 1. verb. in ſuo teſtamento
num. 8.*

num. 8. *cum ſeq. de teſtament. lib.* 6. P. Molioa *de inſtit. tract.* 2. *diſp.* 134. Magdaleo. *d. parc.* 2. *cap.* 1. *num.* 23. *& cap* 3. *num.* 79. *cum ſeqq.* Valaſc. *conſ.* 145. *num.* 5. Thom. Valaſc. *alleg. Iuris tom.* 1. *alleg.* 68. *num.* 4 Benedict. Ægid. *in d. repet. lib.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. p.* 3. *in initio n.* 1. Ciarlin. *contrau forenſ. c.* 5. *n.* 9. *& c.* 33. *n.* 25.

12 Relictum autem pro anima iotelligitor uon ſolùm quod qnis legar pauperi, P. Molio. *de Iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 134. *in princ.* Leſſ. *in ſimili tract. lib.* 2. *c.* 19. *dub.* 2. *num.* 4. Card. Mantic. *d. tit.* 3. *num.* 22. Ciarlin. *d. cap.* 5. *num.* 8. *& cap.* 21. *num.* 17. Nau. *de redditib. eccleſ. quaſt.* 1. *mon.* 26. *num.* 4. addens hoc eſſe verum, quamuis reſtator non dicar ſe id facere amore Dei, vel miſericordia pauperis: verum etiam quod relinquitur Eccleſiæ pro celebratione Miſſarum, & alimentis clericorum, ſeu Religioſorum, ſeu pro conſtructione, vel oroamentis ipſius Eccleſiæ, Romau. *conſ.* 235. *num.* 5. & ibi Apoſtilla *in verb. cauſas*, Federic de Senis *conſ.* 217. vbi de legato relicto Frattibus Prædicatoribus, vel Minoribus, Corn. *conſil.* 18. *num.* 10. *col.* 4. vbi de legato facto Conucotui Clericorum, Magdalen. *d. part.* 1. *cap..* *num.* 22. vbi de relictis pro luminariis, cereis, anoiuerſariis, & cæteris ad perpetuum cultum diuinum, ſioe etiam temporalem pertinentibus. Item quod relinquitur hoſpitalibus, vel aliis lucis in quibus pauperes, & miſerabiles perſonæ fouentur, aut alia charitatis opera exercentur, latè Magdaleo. *d. part.* 1. *cap.* 2. *num* 2. *cum multis ſeqq.* vbi *num.* 13. quod relicta Oratoriis, Altaribos, & Capellis dicontur relicta ad pias cauſas, *& num.* 17. *cum ſeqq.* ſubdit relicta Imagini Saluatoris Domini noſtri, eiuſque Glorioſæ Virginis Genitricis Mariæ, vel alicuius Sancti, dici relicta ad pias cauſas, ſiue Imago ſit depicta in Eccleſia, ſiue Altari, aot alio loco ſacro, ſiue in aliqoo muro, & loco ptiuato & domo profana, talis eoim pictura, per quam repræſentatur Saluator, B. Maria, & ille Saoctus, dicitur res ſacra & religioſa, iuxta gloſ. *in l. ſi vna, ff. de vſufr. & n.* 24. *cum ſeqq.* reſoluit relicta Collegiis ſacris, & religioſis, Confraternitatibus etiam ſecularibos, & profanis inſtituta ad exercenda opera pietatis & charitatis, Templariis, Hoſpitalariis, Militibus, Frattibus de Pœnitentia, ſeu tertij Ordinis S. Franciſci, Eremitis qui eliguot ſolitariam vitam, & Conuerſis dici relicta ad pias cauſas.

13 Ad pia quoque opera iotelligitur relictum. Primò quod pro redimeodis captiuis relinquitur, *vt in l. nulli, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Tiraq. *in d. præfat. tract. de priuileg. pia cauſa, verſ. item relictum pro redemptione*, Magdaleo. *d. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 47. *cum ſeqq.* latè Perez de Lara *de Capellan. & anniu. lib.* 2. *cap.* 22. *à princip.*

14 Secuodò pro exearcerandis carceratis, Crauet. *conſ.* 3. *num.* 10. & latè eleganter Perez de Lara *d. lib.* 2. *cap.* 22. *num.* 25. *cum ſeqq.* vbi quòd Dominus ooſter nos ioſtruit alere, & liberare carceratos, quorum eſt miſerendum, & benefaciendum, licèt iuſtè patiantur, cum carcerati dicantur perſooæ miſerabiles, & carcer æquiparetur morti. Etenim caoſa libertatis, pia cauſa eſt, Sarm. *lib.* 2. *ſelect. cap.* 7. *num.* 35. *verſ. præterea*, Alex. Treotacinq. *var. reſolut. lib.* 2. *tit. de pia cauſa reſ.* 2. *num.* 4. Magdalen. *part.* 1. *c.* 11. *num.* 52. dicens quòd legatum libertatis dicitur pium, quia cootinet actum pietatis, *& num.* 13. quod valet argumentum de libertate ad pias cauſas, latè Benedict. Ægid. *in d. c. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. p.* 3. §. 2 *à num.* 1. vbi *n.* 2. intelligit quamuis ea cauſa pietatis animo relicta non ſit.

Libertatis cauſam adeò fauorabilem quidam exiſtimarunt, vt cuilibet alij piæ cauſæ eam præferant, cuios opinioois noo paucos, nec paroæ auctoritatis viros retulit Tiraq. *in d. præfat. verſ. quin etiam videtur, & in l. ſi vnquam, verb. donatione largitus n.* 319. *cum ſeqq. C. de reuoc. donat.* Idqoe non lcui ratiooe probare videbaotor dedocta ex reg. *Si vinco vincentem te, a fortiori vincam te*, de qoa *in l. de acceſſionibus, ff. de diuerſ. & tempor. præſcript.* qooniam piæ cauſæ legatum filiorum legitimam nunquam miouit, vt *in cap. quicumque* 17. *quaſt.* 4. *Auth. ſi qua mulier*, vbi notant Doctores, *C. de ſacroſ. Eccleſ.* & tamen libertatis legatum non ſolom minuit filiorum legitimam, ſed etiam auferc in totum, vt notant omnes, per text. ibi *in l. Papinianus, §. quarta autem, ff. de inoff. teſtam.* Vnde libertatis legatum ipſa legitima fauorabilius eſſe culdeoter colligitur, vt ootat Fulgoſ. *n.* 3. & Paol. qui hoc mirandum dicit *in d. §. quarta autem. num.* 4. quod tameo *ibi* gloſ. & communiter Doctores, vt conſtat ex Paul. *d. num.* 4. & Tiraq. *locis ſuprà citatis*, exiſtimant eſſe correctum *per Auth. de triente & ſemiſſe. §. prohibemus collat.* 3. Sed Bened. Ægid. *d. p.* 3. §. 2. probat non eſſe veram concluſionem, qoam deducuot Doctores ex *d. §. quarta autem*, legitimam, ſcilicet, per libertatem minui, aut tolli, quia nulla inquit ratio perit, vt quod parens grauitare præſtitit oaturali, & ciuili iure debitum tollere, aut minuere poſſe, de quo copioſè agunt Cald. Pereira *in l. ſi curatorem, verb. læſis, n.* 158. *C. de in integ. reſtit. minor.* & Valaſc. *conſ.* 67. *n.* 3. *&* 4. Vide apud illos. Imò addit Beoedict. Ægid. *cit. loco*, non ſemper, & iodiſtinctè libertatis cauſam alteri piæ cauſæ præferendam eſſe; cùm magis cooueniat pietati in piis cauſis pro ea conſolere, & iodicare, cui ſubeuodæ ſeruitutis æteroæ periculum imminet. Vnde, inquit, ſi in propoſita quæſtione captiuotum redemptio cum ſeruorum libertate coocurreret, illorum potiùs quàm iſtorũ cauſam eligerem, tam propter aſperius ſeruitutis iugum, qood apud infideles patiuntur; quàm & præcipuè propter infidelium coouerſationem ſcandalis, ac periculo pleoam, & animarum ſaluti admodum pernicioſam. 15

Tertiò, ad pia opera intelligitur relictum, quod pro monachanda paupercula legatur. Bald. *in d. l. illud. num.* 1. *C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Alex. *conſ.* 190. *n.* 7. *&* 8. *lib.* 6. quamuis talis fœmina eſſet conſanguinea ipſius teſtatoris legaotis: non enim ob conſanguinitatem tale legatum deſinit eſſe pium, Bald. *cit. loco*, Alex *conſ.* 158. *n.* 9. cum deductis ſuprà *n.* 10. *verſ. contrarium.* 16

Quartò, quod pro maritãdis pauperibus puellis relinquitur, Cauæler. *d. deciſ.* 27. *&* 49. & ita pro earum dote, Rom. *conſ.* 69. *col.* 1. Socin. *conſ.* 81. *n.* 35. *lib.* 4. Anan. *conſ.* 57. latè & elegaoter. 17

Sextò, quod pro alimentis pauperi relioqoitur, *l. nulla, ff. de aliment. & cibar. leg.* Craoett. *conſil.* 199. *n.* 10. Tiraq. *in d. præfat. pag.* 9. Magdalen. *d. p.* 2. *t.* 2. *n.* 34. vbi extendit ad legata relicta perſonis miſerabilibos, & oppreſſis viduis, & aliis humaoo auxilio deſtitutis, *& à n.* 37. id intelligit quando quis verè pauperibus, & miſerabilibus perſonis legaſſet cauſa pietatis motus, non conſanguinitatis, vel amicitiæ ratione, Nouat *vbi ſupr. verſ. & legatum alimentorum.* 18

Septimò quòd reliquitur caoſa ſtudij dicitus

ad

Digitized by Google

ad pia opera relictum, Horat. Luti *in tract. de priuileg. Scholar. in priuil.* 1. Rimin. iun *conſ.* 117. *n.* 15. Hon ded. *conſ.* 57. *num.* 9. *lib.* 2. ſi non ſtrictè & propriè, ſaltem largo modo pium eſſe intelligimus, iuxta diſtinctionem Bald *in l.* 1. *n.* 20. *ff. de legat.* 2. & Cuman. *conſ.* 28. *col.* 2. *verſ. nec hac dicitur*, & Baldum ſequitur Iaſ. *in l.* 1. *n.* 35. *C. de ſacroſ. Eccleſ. & in l.* 1. *in fine ff. ſoluto matr.* ſentit Tiraq. *in d. præfat. verſ. ita relictum cauſa ſtudij, circa fin.* qui poſt relatam vtramque opinionem, videtur reſidere in hac tanquam vltima, Roman. *d. conſ.* 117. *num.* 13. dum ait in caſu ſuo ceſſare difficultatem, quia legatum erat factum pauperibus, latè Bened. Ægid. *in d. repet. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. par.* 3. §. 6. *à princip.* vbi tenet cauſam ſtudij, quo ad ſacram Theologiam dirigitur, piam ſemper eſſe, eam vero, quæ dirigitur ad Sacrorum Canonum diſciplinam, piam eſſe exiſtimat, ſi tali perſonæ Iuri Canonico operam danti relictum fuerit, cuius ea vitæ profeſſio aut iam ſit, aut eſſe ſperetur, quæ huius ſtudij diſciplina eccleſiaſticis vſibus inſeruiat, & *n.* 3. & 4. diſputat quid dicendum in relictis cauſa ſtudij Iuris Ciuilis, & Medicinæ, & *n.* 6. reſoluit relictum alicui cauſa ſtudij non iudicari ve pium, ſi legatario pro neceſſariis ſtudij expenſis aliunde prouiſum excuſet, & *n.* 10. quòd relictum ſcienter homini locupleti quamuis teſtator dicat quòd pro amore Dei, ſeu pro anima relinquit, non iudicabitur ad pias cauſas relictum. Magdalen *d. par.* 2. *cap.* 2. *num.* 72. vbi ait legatum cauſa ſtudij dici legatum ad pias cauſas largo modo, eo reſpectu, quod reſpicit vtilitatem publicam, & fauorabilem cauſam, non autem ſtrictè, Ciarlin. *d. c.* 5. *n.* 10.

20 Octauò quod relinquitur pro conſtructione monumenti dicitur quoque relictum ad pia opera. Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſ.* 115. *n.* 25. Intrigl. *ſingul.* 97. *num.* 150. quos refert & ſequitur Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. par.* 4. *reſolut.* 351. *num.* 2. Magdalen *d. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 23. vbi idem dicit de illo, quod relinquitur pro ſepultura, & pro ſepeliendis mortuis, ſeu funeris impenſa, de quo etiam Nouar. *in addit. ad Vincent. de Franchis deciſ.* 565. *verſ. & quod pro ſepultura.*

Nonò quod relinquitur pro reficiendis Eccleſiis, Barbat. *conſil.* 26 *lib.* 3. Surd. *conſ.* 62. *num.* 5. & *ſeq* latè Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 351. Nouar *de elect. & variat. fori quæſt.* 51. *ſect.* 2. *ſub n.* 22. *in vlt. impreſſ.*

Decimò. Relicta facta pro incertis & malè ablatis ſine dubio dicuntur relicta ad pias cauſas, ex quo ſunt pro exoneratione Conſcientiæ, & ſalute animæ teſtatoris, Tiraquel. *in d. præfat. verſ. item relictum pro incertis*, Magdalen. *d. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 73. *cum ſeqq.* latè Nouar. *in addit. ad d. deciſ.* 565. *Vincentij de Franchis verſ. adde autem*, latè Bened Ægid. *in d. repet. l.* 1 *C. de ſacroſ. Eccleſ. par.* 3. §. 7.

21 Lato ſumpto vocabulo relictum pro anima intelligitur quod pro bono publico legatur, veluti pro reſtauratione pontium, vel viarum: *gloſ. in l.* 1. §. *ad municipium. ff. ad leg. Falcid.* Nouar. *citato loco verſ. & pro refectione*, aut pro ciuitatis cuſtodia, & publicorum locorum, argum. *cap.* 2. *de immun. Eccleſ.* & notatur *in d. l. illud*, modò neceſſitatem loca huiuſmodi paterentur: quia tunc præſumuntur legata illa pro bono publico, & perſonarum vtilitate, ac conſequenter pro animæ ſalute relicta: ſed ſi nun adeſſet eius rei neceſſitas, nullam habet ſpeciem legati ad pias cauſas, arg. *d. cap.* 2. & *cap. non minus, & cap. aduerſus, de immun. eccleſ.* & *l. ad inſtructiones, C. de ſacroſ. Eccleſ.* vbi verò pro huiuſmodi neceſſitate relinquitur pro legato ad pias cauſas, omninò accipietur, præterquam quod eius exequutio ad eccleſiaſticos non ſpectabit, vbi ius Eccleſiæ aliqua in re non attingeret. Et aduertit Marc. Anton. Gēuenſ. *practicab. eccleſ. q.* 418. quod relictum Eccleſiæ pro ſalute animæ præſumitur relictum pro male ablatis, & reſtitutione facienda, vel ea liberalitate, vel pro peccatorum remiſſione.

De hac autem legatorum piorum executione 22
eſt ſciendum, quòd in his, ſeu quibuſcunque vltimis voluntatibus exequendis in ſe non habito reſpectu ad perſonas teſtantium, iuriſdictionem à iure obtinet, non ſolùm eccleſiaſticus Iudex, verùm etiam ſæcularis, *Auth. de Eccleſ. tit.* §. *ſi quis ædificationem, collat.* 9. quippe cùm talis executionis cognitio lege, & conſuetudine ad vtrumque forum æquè principaliter ſpectet, *l. hereditas.* 53. *in fine ff. de petit. hæred.* vbi *gloſ. vlt.* bonus text. *in d. l. nulli,* 28. *prope fin.* ibi, *vel in viri clariſſimi Rectoris Prouinciæ, vel in Vrbe Epiſcopi notitiam deferendi, C. de Epiſcop. & Cleric. Auth. hoc amplius, C. de fid. com.* Abb. *num.* 4. & Cou. etiam *num.* 4. *in cap. ſi hæredes, de teſtam.* Padil *in lib.* 1. *num.* 29. *ff. de legat.* 2. Henric. Botteæ *de ſynodo* 3. *part. art.* 2. *num.* 175. Peralta *in l. vnum ex familia, in princ. num.* 28 *ff. de legat.* 2. Valaſc. *conſ.* 105. *num.* 65. à Ponte *conſ.* 37. *num.* 31. *lib.* 2. Mart. *de ſucceſſ. legali tom.* 2. *par.* 4. *q.* 15 *art.* 2. *num.* 1. me citato *in hoc loco* Carol. Marant. *tom.* 1. *reſp.* 24. *num.* 3. latè Molin. *de iuſt. tract.* 2 *diſp.* 250. Suuat Cōcil Trident. *ſeſſ.* 22. *de reform cap.* 8. *in princip.* Cuius rei ratio reddi poteſt: quia, vt ex Nouel. conſiderat Sarmien.
lib. 1. *ſelect. cap.* 11. *num.* 13 ſatis conueniens eſt 23
omnia facta ad pietatem ſpectantia, qua talia, etiam ad Epiſcoporum cognitionem pertinere: vnde eſt, quòd cauſæ miſerabilium perſonarum ad cognitionem pertinent Epiſcoporum, *cap. ſuper quibuſdam,* 26. §. *vlt. in fine, de verb. ſignif.* vbi *gloſ. vlt. c. ſi quis de potentibus,* 24. *q.* 3. Palat. *in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. notab.* 2. *num.* 3. Cou. *pract. c.* 65. *n.* 1. *in fine princip.* Sanè hoc, quod eſt
adimplere defunctorū voluntates, ſatis pium eſt, 24
Auth. de hæred. & Falcid. § *ſi vero expreſſim, coll.* 1. *l. pen.* § *illo, C. de neceſſ. ſeru. hær.* vbi Bald. Paul. Salyc. & omnes *d. l. nulli in fine,* ibi, *pietate non careat*, cum his, quæ Tiraq. *in tract. le mort.* *p.* 7. *decl.* 5. *n.* 8. Gutier. *in l. nemo poteſt, n.* 308. *ff. de legat.* 1. cum vel maximè, quia ſatis pium eſt defunctorū animas, ſaltem per indirectum, à pœnis Purgatorij liberare: quod quidem fit quando iuſtæ illorum voluntates executioni mādantur, arg. *c. in litteris* 5. *in fine, de raptorib.* Quibus omnibus conſequens eſt, in terminis inter ſęcularem, & eccleſiaſticum locum fore præuentioni, vt in ſpecie reſoluunt Couar. *in d. c. ſi hæredes, n.* 1. Anch. *conſ.* 196. *in fine*, Dec. *in c. Eccleſia, n.* 38. *de conſtit.* Molin *d. diſp.* 250. *in princ.* *iuncta col. ſeq.* Quis autem præferendus ſit pro executione piorum legatorum, an Epiſcopus originis, an domicilij, vel potiùs relictæ? vide latè Ciarlin. *contrmuch. forenſ. c.* 1. *à n.* 15.

Secundò, circa ſpatia executoribus competen- 25
tia ad exequendas teſtantium voluntates notandum tria inter ſe longè diuerſa poſſe conſiderari: vel enim ſpatium fuit à teſtatore præfinitum; vel à lege; vel denique ſpeciali Principis

beneficio conceſſum eſt. Primo caſu voluntas
impleri poteſt ab executore intra tempus præ-
finitum; ante illud verò elapſum, neque ſæcula-
res, neque eccleſiaſtici Iudices ſe poſſunt intro-
mittere, neque cogere, vt intra breuius tempus
adimpleat. Ita expreſsè Abb. *in cap. nos quidem.*
num.10. de teſtam. vbi Couarr. *num.1.in 2.conclus.*
affirmat communem ex aliis Molin. *d. diſp.251.*
in princ. idque à priori facilè deprehenditur ex
ratione generali, ſecundùm quam pro lege ſer-
uari iubetur, quicquid teſtator iuſtè diſponit,
Auth. de nuptiis, § diſponat. collat.4. Illúdque Do-
ctores citati hac in re vlteriùs conſiderant: quòd
ſi fortaſſe teſtator priorem terminum præfiniat
vſque ad certum tempus, eo adiecto, vt ſi præfi-
nito tempore executor adimplere non poſſit, ſe-
quenti anno exequatur, tenebitur tunc coram
Iudice probare ſe non potuiſſe perficere intra
priorem terminum, vt tunc ſecundus eidem con-
cedatur, vel tertius, & ſic de cæteris, Molin. *vbi*
26 *proximè.* Secundo caſu, quando à teſtatore nul-
lum tempus præfinitum eſt, à lege conceditur
annus; dummodo de profanis agatur, & execu-
tor legitimè moneatur, *Authem. de hæred. & Fal-*
cid. §. ſi quis autem non implens, collat.1. (text. enim
27 *in d. l. nulli*, in id vulgo citari ſolitus, dum vnius
anni ſpatium præfinit, in noſtris terminis non
loquitur, neque de executoribus agit, ſed ſolum-
modo Epiſcopos cogit, vt poſt vnius anni ſpa-
tium, captiuorum numerum, & ſoluta pro illis
pretia manifeſtare teneantur; quod eſt aliud di-
uerſum. Deinde text. ille agit de piis relictis, vt
poſt alios aduertit Anton. Gom. *lib. 36. Tauri,*
num.1.) Couar. *in d. cap. nos quidem, num.2. verſ. ſe-*
cunda concluſio, Molin. *d. diſput.251. colum.2. verſ.*
28 *quando à teſtatore*, quo anno tranſacto Epiſcopus
fit executor, vt voluntas defuncti impleatur,
Gabr. Pereira *de manu Regia, part.1. cap.16. num.5.*
Diana *reſolut. moral. part.5. tract.2. reſolut.98.* Sin
autem legatum pium fuerit, omninò intra ſex
menſes adimplendum eſt, *Authent. de eccleſiaſt. tit.*
§. ſi autem hæres, verſ. ſi autem legatum, collat.9. Abb.
in d. cap. nos quidem, num.10. & Couar. *in princip.*
Communis, vt per Padill. *in l. neceſſitatem, num.14.*
C. de bonis, quæ liber. Molin. *d. loco, colum.1. prope*
fin. Quamuis autem in plerìſque Iuribus am-
plioris ſpatij mentionem factam reperiamus, vt
conſtat *ex d. cap. nos quidem.* ibi, *intra annum, dict.*
Authent. de eccleſ. titul. §. ſi quis ædificationem, ibi,
intra quinque annos, illud ita accipiendum eſt;
quia breuiori tempore opus adimpleri non po-
terat: longè aliter dicendum, vbi intra ſex men-
ſes opus pium expediri valet, iuxta *d. verſ. ſi au-*
tem, licèt aliter reſoluant plures, quos refert &
ſequitur Couar. *d. num.6. verſ. quinta concluſio.* Vl-
29 timò tandem caſu, ſpeciali Principis beneficio
conceſſum dicitur, quando non obſtante termi-
no à teſtatore, vel lege præfinito, Princeps ex
cauſa aliquando breuiùs, aliquando longiùs elar-
gitur, & hoc duobus, ſiue à teſtatore, ſiue à lege
præfinitis æquiparatur, eoſdémque operatur ef-
fectus: ſupradictus autem terminus, ſiue à teſta-
tore, ſiue à lege præfinitus, non aliter incipit,
quàm à tempore aditæ hæreditatis, argum. *l. à fi-*
lio.15. in princ. ibi, *poſtquàm legatum ſuum accepe-*
rit, ff. de alim. & cib. leg. & *in Authent. de hæred. &*
Falcid. §. illud quoque, ibi, *poſt aditionem, collat. 1.*
iuuat *l. vnico, §. in nouiſſimo.* ibi, *niſi fuerit adita, C.*
de caduc. tollend. Ratio à priori illa eſt, quia an-
te aditam hæreditatem executio teſtamenti im-
peditur, neque aliter cum effectu valent relicta
in teſtamento, niſi adeatur, *l. ſi nemo 9. cum l. ſeq. ff.*
de teſtament. tut. gloſ. *verb. liber*, *in l. qui filio 38. ff.*
de hæred. inſtit. quam ſingularem dicunt plures, vt
per Couar. *in d. cap. nos quidem, n.3.* cum his, quæ
Gom. *l.24. Tauri, num.1. verſ.9.* Mench. *de ſucceſſ.*
§.27. num.4. Coſta *in cap. ſi pater. verb. deferuntur, n.*
3. de teſtam. lib.6. Viu. *tom.1. opin.143.* atque ita in
terminis Abb. *n.15.* & communis *in d. cap. nos qui-*
dem. Cou. *d. n.3.* Roch. *de iurepatron. verb. conſtruxit,*
q.10. Molin. *d. diſp.251. col.1* In legatis verò piis à
tempore inſinuationis teſtamenti, ſeu publica-
tionis, ſex menſium ſpatium connumerandum
eſt, vt manifeſtè colligitur ex *d. §. ſi autem hæres,*
verſ. ſi autem legatum.

Tertiò eſt ſummoperè notandum, longè aliud 30
eſſe cogere executorem, vt exequatur teſtatoris
voluntatem: aliud verò agere ad effectum, vt, illo
negligente, ad Epiſcopum, vel ſæcularem Iudi-
cem deuoluatur poteſtas exequendi, priuandíque
hæredem hæreditatis emolumento, & ſic de cæte-
ris. Primo caſu, ſi ſolummodò de coactione aga-
tur, vbi teſtator aliud non exprimit, nullum ſpa-
tium præfinitum eſt, quinimò poteſt Iudex, vel ex
officio, vel ad partis petitionem ſtatim compelle-
re hæredem ſimul atque adierit hæreditatem,
arg. *l. cum, qui.41. §. quoties. ff. de verb. oblig. l. quod de-*
cimus.105. ff. de ſolut. l. cedere diem.213. verſ. vbi ergo.
ff. de verb. ſignif. in l. omnibus obligationibus.14. ff. de
reg. iur. §. omnis obligatio. in princ. vbi gloſ. recepta
verb. confeſtim. Inſt. de verb. oblig. quibus Iuribus
docemur, quòd quoties obligatio ex contractu,
vel quaſi orta eſt purè, debitū ſtatim peti poteſt.
Planè ſpatium vnius anni, vel alterius temporis
à lege conceſſum prædictas regulas nō infringit:
& ideò relicta ſtatim peti poſſunt, vt in praxi ſer-
uari vidimus, eò maximè, cùm ſpatium illud non
in fauorem hæredum, aut executorum, ſed ſolum-
modò defunctorum fuerit præfinitum, vt infrà
demonſtrabimus; & ideò illo iuuari nequeunt,
quominus ſtatim cogi valeant, vt ex Abb. Cou. &
aliis concludit Molin. *d. diſp.251. col.6.* & ideo
aduertit Bened. Ægid. *in repet. l.1. C. de ſacroſ. Eccl.*
part.6 §.1. n.27. quòd aliquando poteſt Epiſco-
pus ante legalis termini, lapſum cogere hæredes
& executores ad implendam defuncti volunta-
tem per cenſuram Eccleſiaſticam, vel interdictam
adminiſtrationem bonorum illius, cum ſcilicet
conſtiterit defuncti bona eſſe, è quibus legata
ſolui commodè poſſint, & ita defuncti voluntas
ante legis terminum executioni mandari. In ſe- 31
cundo, ſi vlterius agatur ad effectum, vt ad Iudi-
cem deuoluatur exequendi poteſtas, vel, vt hæres
priuetur emolumento, ſpatium à lege concedi-
tur, de quo *ſupr.* egimus; quod ſanè non aliter cur-
rere incipiet, niſi poſt aditam hæreditatem, &
monitionem ſubſequutam, *d. c. nos quidem*; in quo
agitur ad effectum, vt poteſtas exequendi ad Epi-
ſcopum deuoluatur; & tamen præcisè requiritur
monitio hæredis; patet ibi, *eum commoneas*, & ibi,
tunc per te ædificetur. Iuuat ratio; quia ſentētia, qua
aliquis de negligentia condemnatur, & ſuo iure
priuatur, ne teſtatoris voluntatē exequatur, nul-
latenus ferri poteſt, niſi in conuictum, vel ſpōte
confeſſum, *l. de vnoquoque, ff. de re iud. c. nos in quem-*
quam. 2. q. 1. c. 1. de cauſ. poſſeſſ. & propr. eò maximè,
quia ex iure exequēdi in plerìſque caſibus plures
commoditates poſſunt inſurgere, de quibus *infr.*
fatemur ergo, quòd ſi copulatiuè agatur de po-
teſtate exequendi deuoluenda in Iudicem, &
in

ſo ſimili de prioando hærede, alióve executore ſois emolumeotis, à fortiori monitio neceſſaria erit, vt probat *d. Auth.loc.ampliùs,d.§.illud quoque*, affirmans tamen, qoòd licèt ſolummodo agatur de poteſtate deuoloenda, priuandóque hærede executioois iure, adhuc mooitio requiretur, *per dict.cap.nos quidem*, & reg. *dict.l.vnoquoque*. Tandem oſtenditur idipſum ex eo, quia, vbi agitur de condemnaoda hæredis negligentia, deuoloendáque ex eo capite executione ad Iudicem, neceſſariò coo ſequitur, quòd hæres, & execotor hæreditario emolumento priuantur, ac ſubinde cùm ex primo poſterios conſequatur, oeque primum, neque ſecundum, abſque monitione fieri poteſt: quamuis enim multum maius præiudiciũ inſurgat ex priuatione emolumenti; tamen etiã quale quale ioſurgit ex priuatione executionis: quod ſanè notabile eſt, ſaltem ſi conſideretur, quatenus antecedens, à quo prioatio emolumenti conſequitur.

32 Quibus breuiter prænotatis, ad aliquas quæſtiones deſcẽdere oportet: & primò quæro. Vtrùm poteſtas exequendi vltimas voluntates deuoluatur ad ſolos Epiſcopos, an verò ad omnes habeotes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem? Affirmatiuam partem tuentur Abb. *in cap. Ioannes, n. 2. de teſtam.* & *ibi* Couarruuias *n.1* Molin. *de iuſt. tractat. 2. diſputat. 250. col. vlt*, & probat *d. cap. Ioannes*, ibi, *per Diœceſanum*, quod verbũ propriè cõprehendit
33 omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, gloſſ. *verb. Diœceſanis, in Clem. vnic. de foro compet.* Sanch. *de matrim. lib. 3. diſp. 29. n. 14. & 16.* Flores de Mena *var. lib. 3. quæſt. 14. n. 9.* Ego ipſe *in tract. de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignific. appell. 73. num. 1.* Et quamuis gloſſ. *in Clem. 1. de iurepatr.* videatur tenere, quòd appellatione Diœceſani ſimpliciter, & abſolutè, ſolus Epiſcopus cootineatur, non alius inferior quantumcunque iuriſdictionẽ habeat quaſi Epiſcopalem; hoc tamen procedit in illis, quæ potiùs exigunt officium dignitatis Epiſcopalis, quàm eius iuriſdictionem, vt aduertit Couar, *d. n. 1.* Ego ipſe *de appell. 73. num. 2.*

Secundò quæro, Vtrùm neceſſaria ſit monitio,
34 etiam ad effectum, vt data oegligentia hæredis ad Epiſcopum deuoluatur exeqoendi poteſtas? Partem affirmatiuam defendunt Abb. *n. 3. & 10. in cap. nos quidem, de teſtam.* Couar. *ibid. n. 2.* vbi citat Anch. Cardin. Bald. Roch & alios: ſequitur Padil. *in Auth. hoc ampliùs, num. 16. C. de fideicom.* Pro quibus primò facit, qoòd Gregorios Papa, tam *in d. c. nos quidem*, quàm *in originali lib. 3. epiſtol. indict. 12. Epiſtol. 10.* ſummoperè iniungit Epiſcopo Ianuario, quòd ſi Theodoſia Religioſa fœmina, vel in loco conſtituto, vel, ſi ibidem fieri non poſſit, alibi, iuxta Epiſcopi arbitrium neglexerit ordinare Monaſteriũ, vel per calliditatem diſtulerit, tunc per Epiſcopum ordinetur. Patet ex verbis originalis, ibi, *negligentia, vel calliditate diſtulerit*, & ibi, *tunc volumus, vt fraternitatis tuæ ædificetur ſtudio.* Planè, oeqoe de negligentia, neque de calliditate cõuinci poteſt, abſque eo, quòd priùs moneatur, vt ille tex. habet: cùm ergo non aliter in Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas, niſi præcedente priùs negligeotia, vel calliditate hæredis, vt idem tex. habet, ſit conſequens, etiam ad hunc ſolummodo effectum neceſſariam eſſe monitionẽ. Secundò expenditur, qoòd huiuſmodi monitio, ſeu notificatio facta hæredi ad conuincendam ipſios negligentiã, reſoluuor in citationẽ. Planè ſecundùm regulas: *Nemo poteſt condemnari abſque citatione*, arg. *c. 1. de cauſ. poſſeſſ.* ergo ſolummodo ad effectũ, vt prætextu negligentiæ poteſtas exequendi ad Epiſcopũ deuoluatur, monitio eſt neceſſaria. Tertiò facit ſententia Abb. *in c. pen. n. 19. de iudic.* quẽ ſequuntur plures, vt per Meooch. *de arbitr. caſ. 498. n. 55.* dùm habet, quòd ſi ſtatuto cautũ fuerit Iudicem teneri iotra certũ tempus cauſam ſibi commiſſam definire, intelligitur, ſi à partibus fuerit interpellatus; aliter neque moroſus iudicabitur, neque pœnã incurret: ergo ſimiliter, vt ſpatium vnius anni, vel aliud à lege præfinitũ executori currat, etiam ad effectum deuoluendi ad Superiorem, monitio neceſſaria erit.

Tertiò quæro. Vtrùm in propoſito, vnica tan 35
tùm monitio ſufficiat? Pro parte affirmatiua vrgẽt maximè tex. *in cap. nos quidem, de teſtam.* ibi, *commoneat. & in c. tua nobis, in fine*, ibi, *monitione præmiſſa, eod. tit. & in d. Auth. hoc ampliùs*, ibi, *moniti*, dũ loquuntur in numero ſingulari, abſque aliqua duplicatione adiecta: & in terminis docent Bart. Salicet. & Doctores cõmuniter *in dict. Auth. hoc ampliùs*. vbi Iaſon. *n. 3.* & Padil. *n. 16.* Greg Lop. *l. 8. gl. 1. tit. 10. part. 1.* Guillelm. *in c. Raynutius, verb. ſi abſque liberis il 2. n. 201.* plures per Menoch. *de arbitr. caſ. 498. cum. 53.* Cened. *ad Decretal. collect. 114. n. 3.* Oppoſitum tamen, imò, quòd bina ſaltem requiratur monitio, defendit gloſ. *verb. moniti, in dict. Auth. hoc ampliùs.* Alex. *in l. 2. ff. de feriis*, prout illum refert Guillelm. *d. n. 201.* per tex. *in Auth. de eccleſiaſt. §. ſi quis autem pro redempt. verſ. ſi autem, qua hoc facere*, ibi, *ſemel, & ſecundò, collat. 9. Auth. licèt. C. de Epiſcop. & Cleric.* ibi *ſemel, vel bis*. Sed has contrarias opiniones fœdere diſtinctionis cõciliant Couar. *in c. ſi hæredes, n. 2. de teſtam.* & Abb. *in d. c. nos quidem, n. 11.* vt, ſcilicet prima procedat, quando agitur de priuando hærede poſt anoum; ſecunda verò, quando tractatur de priuando hærede ante annum, cõmodis ſibi ex teſtamento delatis; ex eo, quòd legata pia exequi neglexerit, quo caſu bina ſaltem monitio requiritur. Ego tamen ex mente Iurium aliter ſic cõpooendas eſſe exiſtimo. Vel enim agitur ſolũmodo de deuoloẽda exequẽdi poteſtate, abſque eo, quòd hæres, vel executor ſuo priuentur emolumento: vel vlteriùs agitur de priuatiooe talis emolumenti: primo caſu vnica monitio requiritur, & ſufficit, & procedit prima opinio: in ſecũdo ſaltẽ bina deſideratur, & procedit altera ſeotentia. Ratio differentiæ illa eſt, qoia longè grauius præiudiciũ verſatur io eo, quòd quis ſuo emolumẽto priuetur, quàm in eo, quòd ius exequẽdi ſibi auferatur, cùm ioibi à labore executionis liberetur, & ideò ſaltẽ formaliter, & immediatè lucrum non admittit: vnde ſecundo caſu cautiùs agendũ eſt, arg. *c. vbi periculũ, 3. in pr. de elect. lib. 6. l. ea, quod noſtrũ. 11 ff. de reg. iur.*

Quartò quæro. Vtrùm hæc mooitio neceſſariò 36
ſit à iodice perſonaliter facienda, an verò per officiom, vel epiſtolam? Quòd perſonaliter facienda ſit à Iudice, tuẽrut Paul. & Angel. *n. 2.* vbi Iaſ. *n. 3. in d. Auth. hoc ampliùs*. Abb. *in d. c. nos quidem. n. 10.* plures, quos refert, & ſequitur Guillelm. *d. verb. ſi abſque liberis, il 2. n. 199 & 201.* & alij citati à Cened. *d. collect. 114. n. 3.* Pro quibus facit tex. prima facie expreſſus *in d. c. nos quidem*, ibi, *eam commoneas, & in d. Auth. hoc ampliùs*, ibi, *moniti à Iudice.* Oppoſitum tamen, imò ſufficere, quòd per Iudicem, vel per nuncium, epiſtolam, aut publicũ miniſtrũ moneatur, ſequũtur plures, vt per Padil. *in d. Auth. hoc ampliùs, n. 16.* Greg. Lop. *d. l. 8. gl. 1. tit. 10.* *p. 6.*

part.6.Cuius opinionis illud eſt vnicum fundamentum, quia attento Iure,monitiones,citationes,& alia id genus,fieri poſſuot inter ſubditos per Iudicē,nunciū,epiſtolā,vel aliud ſimile, gl. vlt.recepta in l.ſancimus 13.C.de iudic.Sanè huiuſmodi regula non reperitur limitata in monitione, de qua agimus:ergo ſtare debet,arg.l. præcipimus, C.de appellat.Ego tamen vtrao qoe opinionē breui diſtinctione ad cōcordiam reduci poſſe exiſtimo.Aut enim agimus de decreto monitionis,ſeu de præcepto,quod fiat,& tunc nullus præter Iudicem poterit monitionem decernere:patet,quia præceptum eſt actus legitimi Superioris,quod ab alio imponi non poteſt,iuxta reg.l.vlt.ff.de iuriſd. om. Iudic. cap.vlt.de conſtit. lib.6.cap. vlt.verſ. quod præcipitur 14.q.1.in ſpecie cap.pen.ibi,à te legitimè citatus ad cauſam,de foro comp. cum his,quæ S. Th. 2.2.q.88.art.1.Hippol.in l.de vnoquoqu,n.115.ff. de re iudic.Tiraq.de retractu lignag.§ 8.gloſſ.9.n.20. & in hoc caſu procedunt text.in d.c.nos quidem,& in d.Auth.hoc.amplius,& Doctores pro prima opinione citati.Aut rurſus agimus de inſinuatione, ſeu ootificatione huius monitioois iam à Iudice decretæ,quæ executori facienda eſt;& tonc, vel per Iudicem fieri poteſt, ſi velit, vel per nuncium,aut epiſtolam,vt fuodamentum pro poſteriori opinione addnctum rectè concludit.

37 Quintò quæro.Vtrùm ſufficiat monitio generalis,an verò ſpecialis requiratur?Quo in dubio Felin in cap.cum ſit Romana,n.20.verſ.9.de appellat. Henric.de Synodo Epiſcopi,par.3.art.2.num.179.& alij plures per eos citati arbitrantur geoetalem ſufficere.Mouentur ex eo,qoia,cùm Epiſcopi,vel alij ſæcnlares Iudices, vt plurimùm probabilem habeant ignorantiam de ipſis executoribus, qui quotidie conſtituūtur,ſpecialis vt plurimùm fieri non poteſt,& ideò iuſta reputari debet generalis mooitio.Ita Heoric.vbi proximè,vbi id intelligere videtur, de conuincenda in genere execnrorum negligentia,quaſi ſecùs dicendum foret,ſi ageretur de conuincēda negligentia in ſpecie alicuius execucoris, priuandóque tam exequendi poteſtate,quàm ſuo emolumento:quia tunc ſpecialis monitio neceſſaria erit.

38 Sextò quæro.Vtrùm tempus à Iure,vel ab homine præfinitum,currat ignorāti,& legitimè impedito? Pro parte negatiua ſtat regula l. in fine. C.de annal.except.&in fortioribus terminis,etiam data culpa ex parte impediti,quæ tamen non ſit ordinata ad caſum,cap.quia diuerſitatem 5. verſ.ſic tamen de conceſſ.præben.Iuuat maximè tex.in d.c.nos quidē,de teſtamen.ſi expendamos primò Gregoriū ibi agere contra fœmioam hæredem,quæ deſiderium teſtatoris in Monaſterio cooſtruendo indebitè protrahebat.Sanè ignorans,& legitimè impeditus,non dicitur indebitè protrahere:deinde, ſi conſideremus loqui de hærede cōmonita, quæ ignorās dici non poteſt,ſuppoſita monitione:tādem,ſi aduertamus tex.agere de executrice, quæ implere negligebat,patet ibi,implere neglexit, planè verba hæc important contemptum, & malitiā, quæ nō poteſt dari in probabiliter ignoraote,vel legitimè impedito,iuxta reſoluta in reg. ignorātia, de reg.iur.lib.6 & in d.l.1.in fine,ibi quæ enim inuenire vos poteris,&c.aduertunt Abb. Imol. Roman. & alij citati à Cou. in d.c.nos quidem,n.3.ad fin.& num.4.Angel.Aretin.in tract.de teſtā.gloſſ 97.n.12. & pro regula ſtatuit Ruch.de iurepatr.verb.cōſtruxit,q.11.Tiraq.de priuil.pia cauſæ.priuil. 97. Padil. d.Auth.hoc amplius,n.16.ad fin.Cou.in Clem.ſi furioſus part.2.in princ.n.4.verſ.ad hæc,Pinel.in Auth. niſi num.46.C.de bonis matern.Viu.tom.2.opin. 104. Quamuis contrarium, imò etiam legitimè impedito,& ignoranti tempus currere poſt Specul. quem refert,defendat Card.in d.c.nos quidem,n.4. verſ 6.quæro,Bald.in l.captatorias,ad fin.C.de teſtam. mil.Felin.in cap.cùm inter, n.20. limit.3.de except. plures,vt per Coo.d.n.4.per c.vlt.§.1.de teſt.lib.6. niſi eorum reſolutio intelligatur,vbi impedimētum ſuperueniens executori ſua natura perpetuū ſit,ſaltémve diuturnum,v.g.mors,abſentia in remotis:quia,ſi hoc caſu non curreret, vel in torū, vel ex magna parte inutilis redderetur teſtatoris volontas,quod tamen non ita contingit,vbi impedimentum non eſt perpetuum, neque diuturnum,v.g.ægritudo temporalis,& abſentia in propioquo,ſicut rectè conſideranti palàm fiet,fauore tamen conſcientiæ defuncti tempus currit ignoraoribus,& impeditis,vt in legatis piis,& fauore alimeotorū,Tiraq.de pia cauſa,priu.97.Surd. de alim.tit.8.priuil.32.n.8.Grat.diſcept.73.n.14.

Septimò quæro.Vtrùm ſpatium vnius anni,ſiméque à lege præfinitum ad executionem vltimarum volūtatum,poſſit à Iudice reſtringi? Pars affirmatiua,quę veriſſima eſt,ex eo ſuadetur;quia in legatorum præſtatione illud obſeruandū eſt, quod veriſimilius fuerit,teſtatorem voluiſſe præſtari,l.cùm res 49.in princ. ibi,veriſimile eſt,eum voluiſſe,&c. ff.de legat.1. cum iis,quæ Bartol.ibid. in princ.Abb.prope fin. Con.n.6.in c.iudicante,de teſt. Peralta in l,ſi quis ſeruum, in pr.n.5.ff.de leg.2.Planè oullus inficiabitur ſatis veriſimile eſſe teſtatorem voluiſſe,quantò citiùs fieri poſſet,omnem ſuam vltimam voluntatē adimpleri, arg.l.1. C.de ſacroſ.Eccl.l.in teſtamentis 12.ff.de reg.iur.cū vulgat. Igitur,&c. Iuuat maximè d.l.cùm res,in princ. vbi habetur, quòd ſi hæres copiam habet rei legatæ, teoetur abſque mora eandem præſtare, l.ſi domus 74.§.in pecunia.ff.de legat.1.ibi,Conſitenti hæredi modicū tēpus,&c.aduertit gl.verb.modicū,in d.§.in pecunia,fateotur Abb.in d.c.nos quidem,n.11. plures, vt per Con.à n.5.Padil.in d. Auth.hoc amplius,n.9. 39

Octauò quæro.Vtrùm conſtito legitimè de negligentia executoris,oon ſolùm poſſit,ſed etiam teneatur Epiſcopus exequi teſtatoris mādata?De potentia nulla eſt dubitatio,quod teneatur: oſtēditur primò ex d.c. nos quidem, in verbis importaotibus præceptum,ibi,per te ædificetur& ibi,aſſignentur:quæ verba,cùm à Pontifice in Epiſcopum dirigantur, omninò videtur præceptum inducere,iuxta doctrinam S.Thom. 2.2. q.88. art.1. & Sot.de iuſtit.lib.7.q.1.art.2. ſimilia ferè reperiuntur in c.ſi hæredes,6.eod.tit.de teſtam. Conſonat ratio,etenim ſuppoſita executorum oegligentia,ad Epiſcopum deuoluitur executio,vt illorum defectum ſuppleat,vltimæque teſtatorum voluntates, quàm citò fieri poſſit, adimpleantur. Sanè ſi in his terminis oullum Epiſcopo cenſetur iniunctum præceptum,non ita benè executorum ſuppletur negligentia, neque tam citò adimplentur teſtantium voluntates, vt palam eſt.Igitur, &c. Propter quæ ſatis probabile exiſtimamus, quòd licèt expreſsè Doctores non affirment Epiſcopum de præcepto teneri, ſed ſolùm illud facere, vt per Abb.n.5.in d.cap.ſi hæres.vbi Con.n.4.Henric.de Synodo, 3.p.art.1.n.172. ex mente tamen Iurium ſecuodùm probabilem teſtatorum voluotatem, præceptum in his terminis negari non poteſt. 40

Nonò quæro. Vtrùm,ſi teſtator ſecundos exe- 41
cutores

cutores conſtituat,interdicárque,ne ad Epiſcopũ
executio deuoluatur,poſſit ipſe nihilominus exe-
qui, vel executores compellere? Affirmatiuam
partẽ probat.tex.opt.*in cap.tua nobis*,17.*de teſtam.*
ibi, *licèt etiam à teſtatoribus id contingeret interdi-
ci*,vbi gloſſ.*verb.interdicit*,*Auth.licet,in prin. C. de
Epiſcop.& Cleric. Auth.de eccleſ.tit.§.ſi quis autẽ pro
redempt.verſ.licet collat.*9 ſequuntur plures, vt per
Cou.*in d.cap.tua,num.*6.Rip.*in l.nemo poteſt,n.*127.
*ff.de legat.*1.Mench.*de ſucceſſion.*§.3.*n.*8 Sarmient.
*ſelect.lib.*1.*cap.*11.*num.*13.plures in ſimili, vt per
Valaſc.*conſult.*105.*num.*57.Spin. *in ſpeculo teſtam.
gloſ.*28.*princip.n.*20 Mart.*de iuriſdict.p.*4.*caſu* 88.*à
num.*14.*& caſu* 113.*n.*31.Cald.Pereira *de nominat.
emphyt.q.*19.*n.*56 Fr.Leo *in theſauro fori eccleſ.p.*4.
*cap.*2.*num.*46.Et pro hac parte facit, quòd ineptæ
teſtatoris voluntates ſunt reiiciendæ,*l.ſeruo* 116.
§.*vlt.ff.de legat.*1.ſanè pluſquam inepta eſt teſta-
toris prohibentis,ne Epiſcopus inquirat de non
impleta illius voluntate: quia in effectu tribuit
executori occaſionẽ delinquendi, contẽnendiq;
pias fortaſſe teſtatoris voluntates,cõtra reg *l.con-
uenirè* 5.*ff.de pactis dotal.c.ex parte, pen. de conſuet.*

42 Decimò quæro. Vtrum, ſi teſtator prohibeat,
ne executores rationes reddere compellãtur,va-
lida ſit rationis remiſſio? Partem negatiuam pro-
bat text.*in Clem.vnic.in fine,de teſtam.*ibi,*quacunq;
non obſtante*:docent Salicet. Dyn. & alij ex anti-
quioribus,quos refert Iacob.de Canib.*de execut.
ult.volunt.p.*2.§.*nouiſſimè à n.*1.poſt Card.*in d.Cl.
vnic.q.*11.plures vt per Cou.*in cap.tua,n.*6.*de teſt.*
Fr.Emman.*quæſt.regular.tom.*3.*q.*70.*art.*5.*prope fin.*
& per me *de offic.& poteſt.Epiſcopi,p.*3.*alleg.* 82.*n.*
28.quibus addo Ioann.Bapt.Thoro *priuil.*239. à
Ponte *conſ.*37.*n.*6.*&* 7.*l.*2.Carol.Marant.*reſp.*20.
*n.*15.*& reſp.*22.*n.*51.*tom.*1.vt nos citat *in hoc loco.*
pro quibus primo facit reg.*d.l.conuenire* 5. *& l. ſi
vnus* 28.§.*illud.ff.de pactis*;ſecũdùm quã omnis re-
miſſio doli futuri omninò nulla eſt. Vnde teſtator
remittere non poteſt vſufructuario cautionẽ de
vtendo,& fruendo arbitrio boni viri,*l.pen.C.vt in
poſſeſſ.leg.*vbi gloſſ.vlt.*l.*1.*C.de vſufructu*,Bart. *in l.
nemo poteſt,n.*3.*de legat.*1.receptus, vt per Alciat.
ibi.*n* 29.Viu.*to.*1.*opin.*30 Clar.*in pract.*§.*teſtam n-
tum,q.*64.Sic quamuis diſtributio alicuius quãti-
tatis relinquatur conſcientiæ executoris, adhuc
diſtribuens tenebitur reddere rationes ad effectũ,
vt ſi malè diſtribuat,per Superiorem emendetur,
vt arg.gloſſ.*verb.oneramus in Clem.*1 *de iurepatron.*
aduertit ex aliis doctè Padilla aſſirmans pluries
43 iudicatum *in l.cùm quidam,n.*11.*ff.de legat.* 2. Ex-
penditur etiã pro citatis Doctoribus,quòd fauor
animarum publicus eſt,ita vt nemini liceat eidẽ
renunciare,arg.*l.liber homo.ff.ad leg.Aquil.cap.con-
tingit*,36.*de ſententia excomm.*in ſpecie *cap. vlt. de
except.lib.*6.*gloſſ.in ſum.*35.*q.*9.*gloſſ. vlt. poſt prin. in
cap.inter Monaſteria*,20.*de re iudic.*Feliu.*in cap.la-
tor,num.*16.*eod.tit.*Tiraq.*de retract.conuent.* §. 1.
*gloſſ.*2.*num.*37.planè ſaltem per indirectum in eo,
quòd rationes ab executoribus per competentem
iudicem exigantur, vertitur fauor animarum, dũ
opera à teſtatore iniuncta integrè & citò adim-
plentur,& ipſorum animæ piis operibus à pœna
Purgatorij liberantur,arg.*cap.in literis* 5. *in fine,*
44 *de raptor.& in cap.vlt.de ſepultur.*Nõ obſtant text.
in l. Aurelio 21.§ *vlt.ff.de liber.leg.*ibi,*quæſtionem cu-
ratoribus meis nemo faciat*,*l.ſi quis rationes* 10.*l. pe-
titur* 31.*ff.eod.tit.*quia,cum Padil.*in l.cùm neceſſita-
tem*,18.*num.*3. *C. de fideicom.* poterit reſponderi,
quod loquantur de damno, ſi quod fortè in po-
ſterum executor adminiſtrãs receperit in ſuo pa-
trimonio,ex eo capite,quòd aliena negotia geſſit.
Vel meliùs,vt intelligantur de liberatione facta
circa adminiſtrationem præteritã, Bart. receptus
in d.leg.Aurelio, §.*Caius,n.*8.*& in d.leg.quidam de-
cedens,in princip.* Iacob.de Canib.*d.loco*,Alex. *con-
ſil.*62.*num* 7.*vol.*4. Vel denique, vt remiſſæ cen-
ſeãtur rationes de futuro quoad illa,quę leui,vel
leuiſſima culpa in ipſa adminiſtratione fortaſſe
cõtigerint,non autem ſi dolo,vel lata culpa,quæ
dolo æquiparatur,*l.quod Nerua,ff depoſiti*,cenſ-
ſet:licèt enim teſtator nõ poſſit executori remit-
tere obligationẽ reddendi rationes,quatenus in-
cludit remiſſionem doli,vel latæ culpæ arg.*d.l.ſi
vnus.*§.*illud.*& ideò non obſtante tali remiſſione
executor reddere cogatur,ſi tamen teſtator ſolù-
modo reſpiciat ad remittenda illa, quæ vel leui
vel leuiſſima culpa contingerent,bona erit remiſ-
ſio:ita intelligit gloſſ. *verb. cenſerit, in d.l quidam
decẽs,gloſſ vlt.in d.l.cum neceſſitatem.*Car.*in d. Clem.
vnic.q.*11.Gut.*in d. nemo poteſt.n.*2.
Vndecimò quæro. Vtrùm ſi alicui committatur 45
electio pupillorum, vel pauperum, inter quos
quantitas diſtribuẽda ſit,elapſo anno cum negli-
gentia electoris deuoluantur ad Epiſcopũ electio
ſicut executio? Partem affirmatiuam tenent *in d.
cap.nos quidem.* Anch.*n* 10.Imol.*num* 14 & Couar.
*n.*7.Mulin *de iuſtit.tract.*2.*di p vlt dub.vlt.* plures,
vt per Padil.*in l.cùm quidam,n.*27 *ff.de legat.*2. vbi
in praxi cõmuniter ſeruari affirmat. Idque effica-
citer probatur:quia,ſicut,quando teſtator centũ
legat,v.g.& hæres neget præſtare legatũ, deuol-
uitur ad Epiſcopum poteſtas adimplendi,vt apud
omnes in confeſſo eſt,ita,ſi legauerit poteſtatem
eligendi,vel nominandi,& elector intra annum
non eligat,ſimiliter deuolui debet;neque enim,
etſi maximè elaboremus, aliquam aſſignabimus
differentiæ rationem:ſicut namque primo caſu vl-
tima voluntas adimpletur per legati præſtationẽ;
ita ſecundo per electionem,vel nominationem.
Igitur,&c. Secundò oſtenditur:quia quando di-
ſtributio pecunię fieri iubetur perſonis ab electo-
re nominatis,nominatio eſt pars ipſius diſtribu-
tionis,vel ſaltem antecedens neceſſariũ,ſine quo
diſtributio fieri non poteſt,vt patet:ergo,cùm di-
ſtributio,ſeu executio in Epiſcopum trãsferatur,
vt ſatis probat *l.nulli*,28.*C.de Epiſcop.& Cleric.*Si-
militer neceſſe eſt,vt trãsferatur ipſa electio ſine
qua diſtributio fieri non poteſt,iuxta reg.*l.*2.*ff.de
iuriſd.omn.iudic.cap præterea* 5.*de offic.deleg.* Vltimò
expenditur,quia,quando alicui competit electio
& is debito tempore non eligit ſtatim perimitur
ęligendi poteſtas,*d.l.cùm quidam,verſ.idem ait,&
verſ videtur enim*,vbi Peralta *n.*8.& Padil.*num.*23.
Molin.*de primogen.lib.*2.*cap* 4. *num.*42. Cùm in
propoſito elector debito tempore non elegerit,
perempta cẽſeri debet electio reſpectu ipſius ele-
ctoris,& ideò vt teſtatoris voluntati ſatisfiat,cùm
eligendi ſint certi de incertis,oportet,vt ad Epi-
ſcopum talis poteſtas deuoluatur. Propter quæ
hæc opinio receptior & verior eſt,quamuis oppo-
ſitum,imò ad Epiſcopum non deuolui poteſtatem
eligendi,teneant Bart.*n* 9 vbi additio ad eundem
in d.l.cum quidam,plures,vt per Felin.*in cap.ſi quis
contra,n.*2.*de foro compet.* Iacob.à Canibus *de exe-
cutorib.vlt.volunt.p.*3.*n.*14.
Circa executionem autem huiuſmodi legato- 46
rum nonnunquam ſolet accidere,vt commutetur
voluntas defuncti,ſi in alium vſum conuerten-
dum videatur id,quod ad certum vſum fuit teſta-

mento relictum; quod quidem fieri poteſt, quan-
do legatum non poteſt impleri de iure, nec de fa-
cto, veluti ſi relictum ſit, vt Monaſterium ædifi-
cetur Superioris autem auctoritas haberi nõ poſ-
ſit, ſine qua de iure ædificari non poteſt, cap. nemo
de conſec. diſt. 1. cum citatis per me libr. 2. cap. 12. n.
47 6. Aut ſi neceſſaria ad ædificium non habean-
tur, ſine quibus de facto conſtrui non poteſt, vel-
uti ſi pecunia legata ad aliquem vſum nõ ſuffice-
ret, qoia tunc in alium vſum conuerti poteſt, vt
reſoluunt Bertachio. in tract. de Epiſcopo, lib. 4. p. 4.
n. 71. Roch. de Curte de iure patron. verb. conſtruxit,
q. 11. Lambert. eod. tract. lib. 2. p. 1. q. 4. art. 12. Aloyſ.
Ricc. in collect. dec. p. 3. collect. 558. verſ. tertia cauſa,
48 Monet. de commut. vlt. volunt. cap. 5. num. 530. Ego
ipſe de offic. & poteſt Epiſcopi, p. 3. alleg. 83. n. 7. Aut ſi
vſus legatus non poteſt adimpleri: quia in alios
pios vſus conuerti poterit, ſecundùm Guid. Papæ
deciſ. 556. Aloyſ. Ricc. d. collect. 558. verſ. prima. Mo-
net. d. cap. 5. n. 322. me citato Trullench. in Decalog.
lib. 7. cap. 18. dub. 12. numer. 30. verſ. tertiò. Ego ipſe
49 d. alleg. 83. n. 8. Veluti ſi Monaſterium in certo lo-
co teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, Gambar. de
offic. Legati à latere, lib. 6. à nu. 224. Aloyſ. Ricc. col-
50 lect. 558. in fine. Ego ipſe d. alleg. 83. num. 10. Aut, ſi
Miſſa neqoeat celebrari in loco cooſtituto; quia
tunc iure poterit concedi, vt in alia Eccleſia, vel
in alio Altari celebretur, vt colligitur ex text. in c.
non mediocriter, verſ. dum igitur, de conſec. diſtinct. 5.
Abb. conſ. 99. num. 5. verſ. honeſtius enim, & in fine,
verſ. ad tertium, Innoc. in cap. fraternitatis, de ſepult.
Henriq. in ſum. lib. 9. cap. 12. §. 6. Iacob. de Graff. in
aureis deciſ. p. 1. lib. 2. cap. 53. n. 1. & 2. Rot. in Toleta-
na Conſtitutionum Synodalium, 9. Iunij, 1624. coram
51 Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano. Licèt enim Sa-
cerdos celebrans, in nõ determioata Eccleſia, vel
Altari, minimè ſatisfaciat, Sylueſt. in ſũ. verb. Miſ-
ſa, 1. q. 10. in fine. Nauar. de orat. cap. 5. n. 2. & 22. Ia-
cob. de Graff. d. cap. 53. n. 9. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib.
10. c. 24. q. 8. Vgolin. de offic. Epiſcopi, cap. 14. num. 4.
Fraxinel. de Sacerdotum obligation. ſect. 4. concl 4. § 9.
52 cum diuioa Officia celebrari debeãt in illa Eccle-
ſia, vel loco, in quo iuſſa ſunt celebrari, Nau. conſ.
14. n. 10. de teſtam. in antiq. aliàs conſ. 8. n. 10. eodem
tit. in nouis, Seraphin. dec. 1149. n. 2. & 5. Rot. in dict.
53 Toletana Conſtitutionum ſynodalium; nihilominus
tamen, vbi iuſtum ſubeſt impedimentum, veloti
ſi Eccleſia determinata eſſet violata, aut Capella
impedita, tunc in alia Eccleſia ioſtè poterit cele-
brari, Iacob. de Graff. d. c. 53. num. 21. Azor. d. c. 24.
q. 4. Fraxinel. d. concl. 4. §. 11. Marc. Anton. Genueſ.
54 in man. Prælat. cap. 72. à n. 4. Vel denique ſi legatum
eſſet factum ad vſum non ita neceſſarium, quia
tunc in alium vſum pium eidem Eccleſiæ magis
neceſſarium commutari poterit. Aloyſ. Ricc. in
collect. dec. collect. 1270. verſ. limita ſextò. Marc. An-
ton. Genuenſ. in praxi Archiepiſc. Neapol. cap. 19. in
vlt. impreſſ. & in practic. Eccleſ. q. 213. Vgol. de offic.
Epiſcopi, cap 61. numer. 5. Marc. de iuriſdict. p. 4. caſu
74. nu. 18. & 11. Monet. d. c. 5. n. 554. Ego ipſe d. al-
leg. 63. num. 12. Intellige tamẽ, quòd vbi quis pie-
tatis animo aliquid in pias cauſas reliqoit, quod
in cauſam à teſtatore deſignatam expendi nõ po-
teſt, in ſimilem pietatis vſũ conuerti debet, vt te-
net Bened Ægid. in repet. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 5.
§. 3. n. 10. aduertitque n. 26. quòd in omnibus caſi-
bus, in quibus ex hac piæ voluntatis coniectura
res in alium vſum expendenda eſt, debet quidem
expendi io alium vſum ſimilem illi, quem præce-
perat teſtator, ſi id fieri poterit.

55 Ita quoque voluntas defuncti cõmutari valet
ſi de facto tantùm impleri noo poſſit, quamuis de
iure poſſit impleri: licèt etiam teſtator expreſſerit
ſe nolle, vt commutetur, ſicut probatur in d. c. nos
quidem, de teſtam. quia voluntas teſtatoris eſt ſe-
cundùm Ius cõmune interpretanda, vt res magis
valeat, quàm pereat. cap. Abbate, de verbor. ſignific.
Si verò impleri quidem de facto poſſet; de Iure
autem minimè, veluti ſi ita legatũ eſſet, vt in Ec-
cleſia fierent ea, quę non decent, aut aliud ſimile,
neceſſe nõ eſt commutari: quia tale legatum ipſo
iure nullum eſt, & inutile, ad not. per gloſ. in l. 1.
ff. de condit. inſtit. Verùm, ſi aliquid impleodom
legetur, quòd de ſe non eſt indecens, ſed tantùm
circa modum, vel locum, noo eſſet impleodum de
iure: veluti ſi iubeatur, vt in domo propria ipſius
defuncti Miſſæ pro anima ſua celebrentur, qnod
Ius eccleſiaſticum prohibet, aut quid aliud ſimile
non eſt legatum ioutile, l. legatum, ff. de vſufruct. le-
gato, ſed poterit teſtatoris voluntas io eo cõmu-
tari, quod ſecundùm ius illud fiat, qnod ipſe coo-
tra ius mandauerat fieri d. cap. nos quidem. Ea verò
legata, quæ de iure, & de facto poſſunt adimpleri,
noo ſunt facilè commutanda. Quare cùm ioterſit
teſtatorum voluntates cooſeruari, fuit conſtitutũ
in Clem. quia contingit, de relig. domib. vt io qualibet
commutatione facieoda, quantuncuoque legatũ
impleri nõ poſſet, Eccleſiæ auctoritas requiratur.
Nec ſupradictis obſtat, quòd, vbi volũtas teſtato-
ris adimpleri noo poteſt, legatum redditur cadu-
cum, vel habetur pro noo ſcripto, & ideò cõuer-
titur in vtilitatem hæredis, vel grauati l. pater filiũ
36. §. Tuſculanus l. vnic §. in primo. C. de caducis tol-
len. quia reſpoodetur cum gl. Abb. n. 13. & Cou. n.
vlt. in d. c. nos quidem, Tiraq. de priuil. piæ cauſæ, priuil.
38 non obſtante mutatione loci, legatum oeque
fieri caducum, neque haberi pro non ſcripto, id-
que fauore piæ cauſæ.

56 Eſt ergo ſciendum, quòd vbi ſubeſt cauſa legi-
tima commotandi; poteſt auctoritate Epiſcopi
commutatio fieri, quam tamen non oiſi ex iuſta,
& rationabili cauſa fieri debere ſtatuit Conc. Tri-
dent. ſeſſ. 22. de reform. cap 6. quod refert Monet de
comm. vlt. volunt. c. 6. à n. 86. & n. 110. apertè docet
iuſtam, vel rationabilẽ cauſam de per ſe ſufficere
ex eo, quia cùm ſit cõmutatio ex cauſa neceſſaria,
illa neceſſitas iuſta, hoc eſt non iniuſta eſſe debet.
57 Pro vna tantùm vice, & ad tempus poſſet Epiſco-
pus cũ conſenſu hæredis voluntatem defũcti al-
terare, tradũt Mar. Socin. in tract. de oblation. lib. 19.
n. 19. Cuch. inſtit maior. lib. 2. tit. 9. num. 62. Vgolin.
d. c. 61. num 7. Aloyſ. Ricc. d. collect. 558. verſ. quinto
Monet. d. cap. 5. num. 332. citati à Gutier. conſ. 1. n.
19. qui contrariũ tenet, Ego ipſe d. alleg. 83. n. 14.
vbi tamen poſt Nicol. Garc. aduerto, hoc oon pro-
cedere attenta diſpoſitione Concilij Trid. ſeſſ. 25.
de reform. cap. 5. quod prohibet Epiſcopis tollere,
etiam cum conſeoſu patrooi qualitates in funda-
tione beneficiorum appoſitas. Vbi verò nulla, vel
58 minùs legitima cauſa ſubeſſet, oon poteſt abſque
Romani Pontificis auctoritate commutatio fieri,
d. Clem. quia contingit, iuncta gloſſ. verb. Sedis Apo-
ſtol. Melch. Phœb. Luſit. dec. 47. n. 2. cum ſeqq. tom. 1.
Cened. pract. & canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 35. num. 12.
& citati per me d. alleg. 83. num. 1. niſi vrgeat aliũ-
de oeceſſitas commutandi, & non poſſit ſummus
Pontif. adiri, vt per Monet. d. c. à num. 548. Cooc.
verò Trid. ſeſſ. 22. de reform. cap. 6. hac de re ſtatuit
vt in huiuſmodi commutatiooibus (quas ex iuſta
tantùm & neceſſaria cauſa fieri debere aſſerit)
Epiſcopi

Epiſcopi tanquam Sedis Apoſt.delegati ſummariè,& extraiudicialiter cognoſcant,nihil in precibus tacita veritate, vel ſuggeſta falſitate fuiſſe narratum,priuſquam commutatione huiuſmodi ab eadem Sede obtenta executioni mandentur.

59 In commutationibus autem faciendis etia ſunt præcipuè obſeruanda.Primum eſt,quòd,licèt commutatio volũtatis in caſibus permittatur, vt vidimus;non eſt tamen niſi in alium vſũ pium faciẽda,vt ex his,quæ hactenus diximus,perſpici poteſt:nec enim in vſum profanum eſt conuertendum,quod pia teſtantium voluntate ſemel eſt Deo dicatum,neque contra defunctorum voluntatem eſt quicquam,quoad fieri poteſt, commutandum.Quare eſt etiam ſecundo loco obſeruandum,vt in eum quoque pium vſum,qui voluntati defuncti ſit proximior, & ſaluti animæ ſuæ vtilior,conuerſio fiat,ſicut de conuerſione fructuũ locorum piorum ſubſiſtente cauſa ſtatuit Conc. Trid.*ſeſſ.*25.*de refor.c.*8.Tertiò obſeruandum erit, in facienda commutatione ex quacunque cauſa, vel ſaltem ex ea, quæ eſt ex parte rei, conſenſus hæredis grauati,necnon legatarij quoque requiratur, cùm vtriuſq; interſit defuncti voluntatem non præcisè ſeruari, ad not. per Doct.*in d.Clem. quia contingit.*

60 Vtrùm,ſi teſtator iuſſerit certam quantitatem expendi ſingulis annis,vel inter pauperes,vel ad virgines maritandas,poſſit executor totam quantitatem inſimul primo anno expendere?Pars affirmatiua,quæ vera eſt,ſatis oſtenditur ex reg. *l. ſtipulatio iſta* 38 *§. inter certam ff.de verbor. oblig.l. poſt mortem* 21.*C de fideicom. l. vxorem* 39 *Scæuola, ff.de legat.*3.quibus habetur grauatum reſtituere poſt mortem,poſſe ſtatim in vita reſtituere. Secundò expenditur,quòd præmatura hæc diſtributio multò magis fauet animæ defuncti arg.*cap. in literis,in fine de raptorib.c.anima* 13.*q.*2.vnde meliùs facta,ſeu opportunius iudicari debet, quippe cùm magis ſecundùm defuncti voluntatem facta ſit,arg.*l.in teſtamentis* 12.*ff.de regul.iur.in l. in conditionibus* 19 *ff de condit.& demonſtr.* igitur præmaturè fieri poterit:quinimò,ſi teſtator ſciuiſſet, hoc hæredem libenter facturum,ſtatim fieri præcepiſſet:obſeruant Bald.*in d.l.poſt mortem num.*10. Dec.*num.*2.vbi Cagnol.*num* 7.communem teſtatur,*in l.cùm tempus ff.de reg.iuris*,Cou.*in cap.tua nobis nu.*1.*de teſtam.*Anton. Gom.*l.*17.*Tauri, num.*7. Mench.*de ſucceſſionib.§*.7.*num.* 19. Peralta *in l.cùm pater.*79.*§.a filia n.*3.*de legat.*2.refert plures,affirmans olim & nunc ſibi veriorem videri opinionem.Padil.*in l.vnum ex fam.in princ. n.* 12.*ff.de leg.*2.Molin.*de iuſt.tract.*2.*diſp.*249.*col.*2 *in princ* Non obſtat *d.l.cùm pater.§.à filia*,quia reſpondetur cum Padil.*in d.l.cùm vnum ex famil n.*13.quòd ibidem facienda erat reſtitutio perſonæ incertæ de certis,hoc eſt, vni ex liberis filiæ fideicommiſſariæ, nepotibus, ſcilicet, teſtatoris,ad quas perſonas ſuperſtites haberi poteſt affectio,& ideò ſpectandum erit tempus à teſtatore præfixum:contra verò in diſtributione inter pauperes facienda,teſtator iurauit perſonas incertas de incertis,ad quas nullam potuit habere affectionem ſecundùm iuris cenſuram Vel aliter reſponderetur,quod ibidẽ facienda erat reſtitutio vni ex nepotibus teſtatoris,qui viuus reperiretur tempore mortis fideicommiſſariæ:vnde cum priuilegio illius non admittitur præmatura reſtitutio,ſiquidem fieri poteſt,vt ipſe ſolus viuat tempore mortis fideicommiſſariæ, & mortuus ſit ille,cui de præſenti ſit reſtitutio:at verò in noſtris terminis diſtributio facienda eſt in certis de incertis:quo caſu nemo ius habet:& ideò nulli ſit præiudicium ex præmatura diſtributione. Illud eſt annotandũ quod executor deputatus ad diſtribuenda bona inter pauperes,non videtur,quod poſſit vnum tantum eligere,& illi ſolum omnia dare, ſed debet inter plures bona diſtribuere,ſeruato modo,*c.ſepulchra* 86.*diſt.*ibi,*vt abundes pluribus,nec conciliandi fauoris gratia,vltra modum fluere*,&c. Magdalen. *de numero teſtium in teſtam.remiſ.p.*2.*c.*1.*n.*43.vbi *n.* 45 ſubdit quod è contra executor,qui tenetur eligere pauperem in ſingulari,poſſet inter plures bona diſtribuere.

Et vtrùm executor datus ad bona inter paupe- 61
res diſtribuẽda poſſit ſibi tanquã pauperi diſtribuere?Solet ab aliquibus in dubium reuocari:in quo inſpecto iure,& mente teſtatoris,& verborũ proprietate collecta,partẽ negatiuã veriorẽ duco, ex tex.*in d.c.tua nobis*,ibi, *non dubitat aliis vſibus*, &c.& ibi,*cum ſecundùm defuncti voluntatem*, &c. planè iuſſus à teſtatore pauperibus diſtribuere, diſtribuendo ſibi, non facit ſecundùm defuncti voluntatem,arg.*l.ſi mandatuero* 22.*§.ſi ſibi centum. ff.mandati*,vbi mandans per verba,*cui voles*, (quæ omnimodam in dando libertatem important, *l. cùm quidam* 24.*in princ.ff.de legat.*2.)cenſetur prohibere mandatario,ne ſibi capiat:quòd ſi fecerit, mandati fines excedit,vt tex.habet. Secundò adducitur *Auth.quibuſcunque modis*,ibi, *interdicitur accipere.C.de ſacr. Eccl.* iuncta reg. *qui iuriſd.* 10. *ff.de iuriſd.omn.iud.*cum aliis. Tertiò facit,quòd inter dantem,& accipientẽ debet dari differentia perſonalis,*c.vlt.de inſtit* arg.*c.debitum* 4.*de Baptiſmo c.per veſtras* 26.*de iurepatr.*gloſ.recepta *in cap. cùm in iure* 33.*d elect.*Tandem expenditur ſuſpectum eſſe,& minùs idoneum executorem, ſi ſibi capere poſſet,iuxta reg.*l.ſi quis legatum* 6.*ff.de falſis,per tot.C.de his,qui ſibi adſcribunt.* Propter quorum aliqua in effectu,ſi aliud non addatur, hanc partem ſequuntur Bart.vbi addit *lit.B.in d.§.ſi tibi centum n.*1.Card.in *Clem vnic.n.*22.*de teſt.*plures citati à Felin.*in c irrefragabili.§.cæterum n.*1. *ff.de offic.Ordin.*Palat.*in rep.rub.de donat. inter virum & vxor.§.*56.*n.*42.& in effectu huic opinioni, ſaltẽ excepto caſu extremæ neceſſitatis,annuere videtur S.Thom.2.2.*q.*61.*art.*5. *ad* 4. & denique oppoſitum ſolummodo in foro Conſcientiæ cum auctoritate Epiſcopi,vel Confeſſarij, quando aliorũ pauperum grauior non fuerit miſeria, defenderont Sot.*lib.*4.*de iuſtit.q.*7.*ar.*1.*ad* 3.*col.*15.Martin Ledeſma 2.4.*q.*18.*art.*5.*verſ.ſed vtile eſt dubiũ*, poſt Bald.Anch.& Calder.quos refert,& ſequitur Nau.*in Man.c.*25.*n.*153.*& de Orat.c.*7.*n.*34.inde inferẽtes ad beneficiarios,& ſimiles, qui in pœnã fructus amiſerũt, eoſq; pauperibus reſtituere tenentur,vt ſibi,ſi pauperes ſint,capere poſſint in foro Cõſcientiæ,cõcurrentibus modò adiunctis.

Sed an poſſit in filium ſuum pauperem diſtribuere,non deſunt qui dubitent,Communis tenet quod poſſit,dummodo non in totam hæreditatẽ filios,vel coniunctos eligat,ſed in partem minutã putà quoad alimenta,ita Card. Mantic. *de coniect.lib.*6.*tit.*5.*n.*9.*&* 10.Surd.*de alim.tit.* 1. *q.* 94. *n.*5.Bened.Ægid.*in repet.C.de ſacroſ.Eccleſ.p.*6.*§.*1. *n.*29.vbi intelligit quando legatum,vel hæreditas vnius duntaxat pauperis, & non plurium alimentis ſufficere poſſit, & *n.* 30.ſimiliter intelligit procedere ſi pater non habeat vnde alium alere poſſit,aliàs enim diſtributionis huiuſmodi filius

Digitized by Google

filios particeps effici nõ poterit,& vbi etiam diſputat electione commiſſa Priori fratrum Prædicatorum,an poſſit eligere Fratres ſoos.

62 Circa relicta verò pro Miſſis defunctorum dicendis perpetuò, certis per annum diebus, cùm propter earum numerũ in nonnullis Eccleſiis,vel propter eleemoſynæ tenuitatem noo poſſit piæ teſtantium voluotati plenè ſatisfieri, Conc. Trid. *ſeſſ 25. de refor. cap. 4.* dat facultaté Epiſcopis,vt io Synodo diœceſana; Abbatibos verò,& Geoeralibus Ordinum io ſois Capitulis generalibos,rediligẽter perſpecta, poſſint in ſuis Eccleſiis, vbi prædicta neceſſitas ioeſt, pro ſoa conſcientia ſtatoere circa hæc,qoidquid magis ad Dei hooorem & coltum,atque Eccleſiarum vtilitatem viderint expedire; ita tameo vt ſi aliquid de voluntate teſtantium hac in re commutetur, ſemper cõmemoratio ſaltem illorum defunctorum fiat,qui ſuarum animarum ſalute legata illa ad pios vſus reliqueruot: cui commemorationi ſatisfieri poſſe, vel io *Memento*, vel *in collectis* poſt Vgol. *de offic. Epiſc. c. 61. n. 1.* reſoluit Monet. *de commutat. vltim. volunt. c. 5. n. 376.*

63 Quę quidem Epiſcoporum,& Pręlatorum Ordinũ facoltas iotelligeoda eſt de oneribus Miſſarum ante Conc. Trid. impoſitis, proue à S. Coogreg. fuiſſe deciſum referunt Hier. à Sorbo *in annot. ad compend. priuil. Regul. verb. Miſſa, 3.* Confect. *in ſum. priuileg. Ordinum Mẽdicant. tit. 19. de diuinis Offic. & Miſſar. celebrat. c. 3.* Gaſpar Paſſatel. *de remed. c. 60.* Fr. Emmao *q. regul. tom. 1. q. 43. art. 13.* Ludou. Miraoda *in man. Prælat. tom. 1. q. 41. art. 24. concl. vnic.* Fraxinel. *de oblig. Sacerdot. ſect. 7. in remed §. 5. num. 2.* Aloyſ. Ricc *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. dec. 25. n. 3. in fine, p. 4.* Aotoo. Diana *moral. reſol. p. 1. tr. de celebr. Miſſ. reſol. 2.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 29. n. 5.* Intelligenda quoqoe eſt eadem facoltas Epiſcopis & Prælatis eoocefſa iuſta interueniente cauſa, ſecuodùm Fr. Emman. *in ſum. p. 1. cap. 251. ad fin.* alias *cap. 251. concl. 13.* Nau. *conſ. 9. n. 9. de celebr. Miſſar.* Molin. *de Iuſtit. tract. 2. diſp. 149.* Booac. *de Sacr. diſp. 4. q. vlt. punct. 7. §. 2. n. 12.* Fraxinel. *d. §. 5. num. 1.* vbi *in verſ. tum quia tractatur*, ſobdit iuſtam cauſam eſſe, ſi curſu temporis Clericorũ,aot Religioſorum nomerus eſt diminutus,aot Eccleſiæ,vel Monaſterij redditus extenoantur,vel impenſę maiores fiunt, & cætera hoiuſmodi, refero Ego ipſe *d. alleg. 29. n. 2.* me non citato io illo Aloyſ. Ricc. *d. Neapol. deciſ. 25. n. 3. p. 4.*

64 Vnde vigore Concil. Trid. *d. cap. 4.* poterit Epiſcopus reducere numerũ anoiuerſariorum,& officiorũ pro defunctis,ex Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. Miſſa pag. mihi 401.* Galet. *in margarita caſuum conſciẽtiæ verb. Miſſa 4.* Piaſec. *in praxi Epiſc. p. 2. c. 3. n. 15. in fine*, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſ. deciſ. 404. in 1. edit.* aliàs *reſol. 341. n. 2. in 2. edit.* Monet. *d. c. 5. n. 367.* qoos refero Ego ipſe *d. alleg. 29. n. 4.* Anniuerſaria, ſcilicet,io totidem Miſſas conuertendo, Vgol. *d. c. 61. n. 1.* Mooet. *d. c. 5. n. 370. & ſeq* vbi *n. 368.* reſoluit poſſe Epiſcopum reducere oomerũ Miſſarũ non modò,quæ præſcribontur in teſtamentis. & aliis ſimilibus diſpoſitiooibus caoſa mortis; ſed etiam quæ in donationibos, & aliis

65 actibos inter viuos. Non poterit aotem redocere & ad mioorem numerum reuocare Miſſas in fũdatione Eccleſiæ impoſitas,vt cenſuit S. Coogr. prout nobis idonei teſtes ſoot Piaſec. *d. c. 3. n. 31.* Ludou. Miranda *d. art. 24. concl. vnic. in fine.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 341. ex n. 4.* Monet. *d. c. 5. n. 376.* Ant. Diaoa *d. p. 1. tract. de celebr. Miſſar. reſol. 1.* Ego ipſe *d. alleg. 29. n. 9.* aut io beoeficiis requirẽtibus in ſui fuodatiooe certum numerum Miſſarum, eadem S. Congr. ſic reſoloente, vt teſtantor Booac. *d. §. 2. n. 10.* Galet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. beneficium, pag. 24. col. 2. & verb. Miſſa, vlt.* Nald. *eod. verb. n. 18.* Poſſeoin. *de officio Curat. cap. 2. n. 35. q. 9.* Nec denique poterit diminuere Miſſas particulares votiuas,vel pro defunctis,quæ iuſtis ſtipendiis ſigillatim à particularibus perſonis petũtor, niſi cooſeoſus eorum,quibus illæ debeotor,habeantur,qood ratò,vel nonquam accidere poteſt, vt reſoluoot Nau. *d. conſ. 9. n. 9. & conſ. 21. n. 1. de celeb. Miſſar.* Fraxinel. *d. ſect. 7. in remed. §. 5. n. 3.* Ego ipſe *d. alleg. 29. n. 11.*

Nouiſſimè Sacra Cong. Illoſtriſſimorum Cardinalium Concilij Trid. Ioterpretum *in decretis de celebrat. Miſſar.* publicatis,& Typographia R. Cameræ impreſſis *de anno 1625.* S. D. N. Vrbani VIII. auctoritate ſibi ſpecialiter attributa, *decreuit, ac primo diſtrictè prohibet, atque interdicit, ne Epiſcopi in diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel alias quomodolibet, reducant onera illa Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut lumine fundationis, ſed pro his omnibus reducendis, aut moderãdis, vel cõmutandis, ad Apoſtolicã Sedem recurratur, quæ re diligenter perſpecta id ſtatuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiuſmodi, ſi quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas atque inanes decernit. Præterea, ne in Eccleſiis, in quibus onera Miſſarum in perpetuum impoſita ſunt, Sacerdotes in eis, vt par eſt, adimplendis eo tepidiores & ſegniores reddantur, quòd onera huiuſmodi, cum nulla, aut parua ſint vtilitate coniuncta, ſtatuit atque decernit, vt pecuniæ, ac bona mobilia Eccleſiis, Capitulis, Collegiis, Hoſpitalibus, Societatibus, Congregationibus Monaſteriis, Conuentibus, ac locis omnibus, tam ſæcularibus, quàm Regularibus, atque illorum perſonis in futurum ſimpliciter acquirenda cum onere perpetuo Miſſarum celebrandarum ab iis, ad quos pertinet ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda à die realis acquiſitionis, ſtatim deponi debeant penes ædem ſacram, vel perſonam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, ſeu illorum pretium quamprimùm inueſtiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expreſſa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur, ac ſi eadem bona immobilia auctoritate apoſtolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium ſub eadem pœna, vt ſupra deponi, ac in aliis bonis ſtabilibus itidem fructiferis cum einſdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat.* Super qoibus decretis eadem ſacra Congregatio S. D. N. Vrbano Papa VIII. approbante, aliqoot edidit declarationes, quas originales, & in Typographia R. Cameræ Apoſt. impreſſas vidi de anno 1626. Et qooad hãc partem declaraoit, *etiam ſtante legato adeò tenui pro reductione oneris, vt ſupra impoſiti ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apoſt. eſſe adeundã, quæ abſque vlla impenſa id ſtatuet, quod magis in Domino conueniens eſſe iudicauerit: veruntamen, ſi in ipſa beneficij erectione expreſſè cautum fuerit, vt liceat Epiſcopo iniunctum onus reducere, ac moderari, legem bone fundationis, quam decreta hac de re edita non ſuſtulerunt, eſſe validam, & obſeruandam. Deinde declarauit pœnam interdicti, & alias ſuprà in decreto appoſitas non comprehendere, niſi ſuſcipientes, quamuis priuatos Sacerdotes onere perpetuo Miſſarum celebrandarum, ſine licentia Epiſcopi, vel eius generalis Vicarij, aut* 66

Generalis

Digitized by Google

Generalis, vel Prouincialis Per hæc Decreta fuerunt reuocata priuilegia Regularium circa reductionem Legatorum Miſſarum, at poſt eorum publicationem ſummum Pontificem conceſſiſſe Fratribus Ordinis Minimorum monaſterij Ianuenſis, vt Legata Miſſarum perpetua & oneri annexa in paria ad rationem quinquaginta ſcutorum monetæ Romanæ pro qualibet Miſſa quotidiana reducerentur, referunt March. de Sacram. Ordinis tract. 5 p. 2. c. 20. n. 7. Diana moral. reſolut. p. 6. tract. 6. reſolut. 11. vbi reſol. 10. poſt eundem Marchin. d. tract. 3 p. 2. cap. 19. num. 31. tenet per verba Sacræ Congreg. non cenſeri reuocatum priuilegium moderandi Miſſas & anniuerſaria à teſtatore ante Concilium relicta, quod mihi dubium videtur.

67 Nunc verò reſtat, vt priuilegia quædam præcipua videamus, quę ſpecialiter fauore piæ cauſæ legatis huiuſmodi ſupra cætera legata conceduntur, quamuis plura enumerent Barbol. Socin. in fallent. regularum, qui 72. ponit, & Andr. Tiraq. in tract. de priuilegiis piæ cauſæ, qui 167. enumerat priuilegia. Plura etiam enumerat Ioan. Baptiſta de Thoro in ſingularib. piarum cauſarum, & in ſumma priuilegiorum piarum cauſarum: nos verò ea tantùm quæ præcipua, & certiora eſſe videntur, ſub compendio enumerabimus.

68 Primum ergo, cùm defectu teſtamenti etiam legatum in factum vitietur. §. ante hæredes, Inſtit. de legat. ſi tamen legatum ſit ad pias cauſas, cenſebitur validum, & omninò præſtandum, quotieſcunque, videlicet, de mente teſtatoris, & de poteſtate legandi cõſtiterit, c. indicante, de teſtam. cap. cum dilectus, de ſucceſſ. ab inteſt. & notatur in l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. quia ad valorem diſpoſitionis ad pias cauſas, ſufficit quod teſtator potuerit diſponere, & quod de facto diſpoſuerit, idque conſtet ipſi hæredi, Cou. in cap. cùm eſſet, num 8. de teſtam. Molin. de Iuſt. tractatu 2. diſp. 134. verſ. quin verò, Lazar. de monitor. q. 6. num 72. & 73. Vaſq. in opuſc. de teſtam. c. 1 n. 27. Leſſi. de Inſtit. lib. 2. c. 19. n. 7. Alphonſ. de Leone de officio Capellani p. 1. q. 5. ſect. 5. numer. 54. vbi etiam poſt Lazar. vbi ſup. n. 32. & Iacob. de Graff in aureis deciſ. p. 1. c. 8. num. 20. reſoluit talẽ poſſe cogi per cenſuras ad exequenda dicta legata pia in teſtamento minus ſolemni ſcripta. Et ideo legata pia deberi etiam quod fuerint relicta in minus ſolemni teſtamento, reſoluunt Canaler. deciſ. 168. Alphonſ. de Leone ci-

69 tato loco. Teſtamentum enim ad pias cauſas imperfectum ratione voluntatis inualidum eſt, vt benè reſoluunt Menoch. de ſucceſſionib. §. 22. num. 7. Clar. § teſtamentum q. 7 n. 4. Greg. Lop. l. 23. gloſ. 1. tit. 1. p. 6. Cou. in cap. relatum il 1. numer. 10. in princ. de teſtam. Tiraq. de priuil. piæ cauſæ priuil. 7. in princ. Aluarad. de coniectur. mente defuncti, lib. 3. cap. 2 §. 1. n. 12. in fine, Anton. Gom. l. 3. Tauri, n. 106. Cened. ad Decretal. collect. 91. n 5. Magdalen. d. p. 2. cap. 5. à princ. Valaſc. cõſ. 74. n. vlt. Guilielm. in c. Raynutius, verb. teſtamentum, il 1. num. 71. de teſtam. Viu. tom. 1. commun. opin. lib. 6. tit. 13. n. 96. Surd. deciſ. 292. in n. 11. Quicquid contrarium teneat Pare. in l. teſtamento n. 2. ff. de fideicomm. libert. quem ſequitur Abb. in cap. 1. n. 2. de ſucceſſ. ab inteſt.

70 Secundò, cùm de Iure communi hæres certus ſit nominandus, vt valeat teſtamentum, d. §. ante hæredis, Inſtit. de legat. l. in tempus. §. quoties ff. de hæred. inſtit. l. hac conſultiſſima, in princ. C. qui teſtam. fac. poſſ. Mantic. libr. 8. tit. 4. numer. 1. & 4 cum ſeqq. Thom. Valaſc. tom. 1. alleg. 68. vbi quod eſt dandus curator bonis; ſi tamen teſtator velit pro ſalute animæ ſuæ piè relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Chriſti, aut miſerabiles perſonas incertas, valida erit diſpoſitio huiuſmodi; l. id quod, & l. nulli, C. de Epiſcop. & Cleric. gloſ. verb. diſpoſitionem, in cap. cùm tibi, de teſtam. Tiraq. priuileg. 55 & 56. Rebuff. de priuileg. ſchol. priuileg. 133. Cened. d. collect. 91. n. 3. Menoch. de ſucceſſ. §. 27. n. 42. Menoch. conſ. 292. n. 12. Perez de Lara de anniuerſ. & Capellan. lib. 1. cap. 10. nu. 97. cum ſeqq. Buccaron. de different. inter iudicia ciuilia, & criminal. differ. 100 n. 18 Garc. Gironda de priuileg. & except. expliceat. num. à 371 & n. 1503. reſoluit, quòd pauperes conſanguinei ſemper ſunt præferẽdi in legato generaliter relicto, latè Magdal. d. par. 2. c. 5. num. 18. & 19. vbi num. 21. ſubdit dictum ſupra de incertitudine perſonarum, eſſe quoque dicendũ de incertitudine rerum, vt ad pias cauſas non vitiet, licet alias vitiaret, & num. 22. addit quod quemadmodum incertitudo à principio non vitiat relicta ad pias cauſas, ita nec ſi ex poſt facto incertitudo ſuperueniat, putà ſi teſtator iuſſit conſtrui monaſterium in certo loco, vbi ex aliqua cauſa poſtea conſtrui non poſſit, vel quia pecunia legata in aliquem certum pium vſum, non ſit ad illud ſufficiens per hoc legatum nõ extinguitur, ſed in aliquam aliam piam cauſam conuerti debet: & num. 23. addit quòd ſi hoſpitale, vel monaſterium, cui legatum eſt factum, interim deſtruatur, non extinguitur legatum, ſed debetur aliis pauperibus, & remanet apud Papam, & Romanam Eccleſiam, quæ repræſentat Deum immortalem, cui relictum cenſetur.

Vtrùm autem generalis pauperum inſtitutio, quos Titius voluerit, valida ſit? Partem affirmatiuam indiſtinctè probare videntur Bart. in l. illa inſtitutio. n. 9. ff. de hæred. inſtit. Paul. in l. captatorias, n. 3. C. de teſtam. milit. plures vt per Cou. in c. cùm tibi. à n. 10. de teſtam. in effectu alij, quos refert, & ſequitur Tiraq. priuil. 8 in princip. Coſt. in c. ſi pater verb. pauperes. n. 5. de teſtam. lib. 6. Pro quibus Coſta tria potiſſimùm expendit, vt oſtendat de iure, ſemoto fauore piæ cauſæ, ita reſoluendũ fore: primũ, quia, ſi pauperum inſtitutio ſimpliciter facta valet, vt ſuprà reſoluimus, à fortiori valere debet, vbi non omnimoda illa, & abſoluta incertitudo proponitur, ſed reſtricta ad certam perſonam. Deinde, cõſiderat, quia, ſi aliqua ratione, huiuſmodi inſtitutio poſſet de iure periclitari, maximè foret ex regula & ratione d. l. illa. vt patet: neque enim aliud proponitur, quod magis obſtare videatur: ſed hoc in propoſito non impedit. Probatur: quia inſtitutio illa, quos Titius voluerit, ideò vitioſa eſt, quoniam Titio nõ declarante nullus eſt, qui deprehendatur hæres inſtitutus. Cæterùm hæc inſtitutio pauperum, quos Titius voluerit, non poteſt videri ſimiliter vitioſa, cùm non omninò pendeat à voluntate Titij. Patet, quia Titio non declarante, aut non eligente, ſimpliciter manent omnes pauperes hæredes inſtituti, ex Bart. Suar. Cou & aliis communiter receptũ affirmat Coſt. vbi proximè per tex. in l. ſi quis Titio. 17. §. 1. l. cùm quidam. 24. l. cùm pater. 79. §. hæreditatem. il 1. ff. de legat. 2. l. verum. 8. §. cùm quidam. ff. de rebus dub. l. fideicommiſſa in 46. verſ. vlt. ff. de fideicom. libert. Igitur, &c Oppoſitum tamen, imò hoc non attento Iure cõmuni, ſed ad ſummum ex gratia & fauore pauperum procedere defendit Franc. in d. c. ſi pater. n. 63. de teſtam. lib. 6. ex eo, quòd regulę generales, de quib. in d. l. illa, & in §. incertis, Inſtit. de legat. refragantur,

gantur. Ego verò pro harum opinionum concordia diſtinguendum puto inter caſum, in quo generalis pauperum inſtitutio quoad ſubſtantiam committitur liberæ alterius voluntati, & inter illum, in quo ſola electio, vel declaratio voluntatis, aut ſimilis executio. Primo caſu, neque attento Iure communi, neque fauore piæ cauſæ valere poteſt, vt poteſt, contra ſubſtantiam vltimæ volũtatis, & contra reg. *d. l. illa d. §. cùm quidam*, iuncto ſummario, quæ in propoſito nullibi reperitur limitata: & hoc ſenſu, neque opinio Bart. Pauli, Tiraquel. Cou. & Coſtæ in prædictis locis vera eſt; neque tam attento Iure communi, quàm fauore piæ cauſæ defendi poteſt. In ſecundo verò attento Iure communi valet inſtitutio, nec vllus piæ cauſæ fauor deſideratur quoad interim, quia non ſubſtantia, ſed ſola electio, ſeu declaratio cõmittitur, quod nullo iure improbatur. *d. l. ſi quis Titio d. l. cùm quidam*; & in hoc ſenſu nullus piæ cauſæ fauor neceſſarius eſt, contra Franc. *vbi proximè*, & tunc ſolummodo Bart. Pauli, Coſtæ, & aliorum opinio de iure procedit.

72 Tertiò, cùm non valeat communiter illud teſtamentum, quo hæredis inſtitutio alterius voluntati committitur, *d. l. illa inſtitutio*, Craſſ. *verb. inſtitutio, q. 18 n. 3.* valida tamen erit huiuſmodi inſtitutio, ſi ad pias cauſas fiat, vt per tex. *in c. cùm tibi, de teſtam. & in l. fideicommiſſaria 46. in princ. ff. de fideicommiſſ. libert.* Olan. *in antinom. lit. H. ex n. 4. & ex n. 9.* Conan. *comment. iuris Ciuilis, lib. 10. c. 6. n. 5.* Anton Gabr. *lib. 6. comm. tit. de pia cauſa, concl. 3. n. 6.* Clar. *§. teſtamentũ q. 6. n. 6.* Tiraq. *priuileg. 64. & in tract. de mort. p. 7. declarat. 5. num. 14.* Anton. Gom. *l. 32. Tauri, n. 4.* Sarmien. *lib. 2. ſelect. cap. 4. n. 8.* Petr. Magdalen. *de numero teſtium in teſtam. requiſ. p. 2. cap. ex n. 18* Matienſ. *l. 5. gloſ. 1. & ſeq. & l. 6 gloſ. 3. tit 4 lib. 5. noua recop.* Craſſ. *d. §. inſtitutio q. 18. n. 8.* Cou. *in d. cap. cùm tibi, n. 12.* Padil. *in l. de ligat. 13. num. 50.* Valaſc. *conſ. 68. n. 4. & conſ. 145. num. 5.* latè Benedict. Aegid. *in repet. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 6 §. 1. à princip.* vbi *numero* 24. dicit differentiam eſſe inter hanc diſpoſitionem, *piis cauſis quas Titius voluerit centũ*, & illã, *piis cauſis ſi Titius voluerit centum*, nam primam valere ſecundum ius ordinarium, ſecundam verò ſtricto iure non valere reſoluit, & *n. 15.* aliam differentiam aſſignat, quòd ſcilicet in prima diſpoſitione Titio non eligente non deficit legatum, ſed eligendi facultas ad Epiſcopum deuoluetur, cui executio teſtamenti de iure competit, nulla ad id deſignata perſona à defuncto; in ſecunda verò tanquam defecta conditione, ſub qua relictum fuit, deficiet relictum, & *n. 26.* tertiam aliam differentiam inter diſpoſitiones prædictas aſſignat, quòd in illa, *piis cauſis centum relinquo ſi Titius voluerit*, cogi non poteſt Titius intra tempus à lege definitum pro executione vltimarum voluntatum, vel poſtea vt declaret an velit deberi relictum, ſed eius voluntas libera & poſitiua in vtrumvis euentum erit expectanda, ita vt tandiu diſpoſitio in ſuſpenſo ſit, quandiu voluntatis ſuæ declarationem ſuſpenderit ille. In diſpoſitione verò illa *piis cauſis, quas Titius voluerit centum*, is, cuius arbitrio, piarum cauſarum electio commiſſa eſt, ad eligendum cogi poterit, non quidem neceſſitate præciſa, ſed cauſatiua, itaut ſi intra præſcriptum terminum non eligat, eligendi facultas ad Epiſcopum deuoluatur, & *num. 27.* ſubdit quòd aliquando poteſt Epiſcopus ante legalis termini lapſum cogere hæredes & executores ad implendam defuncti voluntatem per cenſuram eccleſiaſticam, vel interdicta adminiſtratione bonorum illius, cum conſtituerit defuncti bona eſſe, è quibus legata ſolui commode poſſint; & *num. 28.* aliam quartam differentiam aſſignat, quia in illa diſpoſitione, *ſancti Petri Eccleſia centum, ſi Ioannes voluerit*, non poſſe Ioannem aliam Eccleſiam, etiam pauperiorem, & quæ relicti commodo magis indigeat, loco nominatæ à defuncto eligere etiam de diœceſani conſenſo; in illa verò diſpoſitione, *piis cauſis, quas Titius voluerit*, libero Titij arbitrio piarum cauſarum electio commiſſa eſt.

Quartò, cùm captatoria voluntas in teſtamẽto 73 tanquam bonis moribus contraria improbetur, *l. captatorias 70. ff. de hæred. inſtit. l. captatorias 11. C. de teſtam. milit.* tamen fauore piæ cauſæ valet, Butr. *in l. 1. n. 64. C. de ſacroſ. Eccleſ.* communis vt per Abb. *conſ. 32. n. 3.* Iaſon. *in d. l. captatorias num. 12.* vbi Dec. *n. 16. C. de teſtam. milit.* Tiraq. *priuil. 64.* Padil. *in l. 1. n. 50. ff. de legat. 2.* Craſſ. *d. §. inſtitutio q. 18. n. fin.* ſub diſtinctione, Bened. Aegid. *in rep. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 6. §. 2. n. 6. cum ſeqq.* Alexand. Trentacinq. *var. reſol. lib. 1. tit. de pia cauſa, reſol. 1. à princ.* qui hoc ipſum colligũt *ex d. c. cùm tibi*, dum probare putant in piis cauſis omnem prorſus iuris Ciuilis prohibitionem ſublatã eſſe, & ideò volũtates captatorias, quãuis aliàs iure prohibitas, in piis admitti; & expendũt, quòd ratio, propter quã inhibetur captatoria voluntas, eſt ad vitandas fraudes, & dolum futurum, & denique ad vitandam occaſionem captandæ mortis alienæ: ſed in Eccleſiis, & cæteris piis cauſis, ceſſant omnino fraudes, & prædictæ occaſiones, *arg. cap. per tuas 5. de donat. & in cap. ſuam, de pœnis*, bonus tex. *in cap. vlt. 10. q. vlt.* Igitur, &c.

Quintò, cùm filiusfam. etiam de conſenſu patris teſtari non valeat, 74 *l. qui in poteſtate. l. filiusfam. 15. l. ſi filiusfam. 19. ff. de teſtam. princip. Inſtit. quibus modis non eſt permiſſum facere teſtam.* Ordin. Regia Luſitan. *lib. 4. tit. 81. §. 3.* vbi Parens meus plures Doctores refert; ſi tamen ad pias cauſas teſtetur, validè facit, cuius opinionis auctor eſt Bart. *in l. 1. n. 25.* per tex. ibi *C. de ſacroſ. Eccleſ.* ſequitur Alex. *in l. ſi ſeruum, num. 4. C. qui teſtam. facere poſſ.* teſtatur Commonem Cou. *in rub. de teſtam. p. 3. n. 23.* alij, vt per Tiraq. *priuil. 78.* Mench. *de ſucceſſ. §. 22. n. 8. verſ. contrariam*, teſtatur etiam Communem ex aliis in iudicando, & conſulendo eſſe ſeruandã, Craſſ. *§. teſtamentum q. 17. n. 12.* Molin. *de iuſt. tract. 2. diſp. 138. verſ. dubium, aliàs num. 8.* Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c. 79. n. 20.* Thom. Valaſc. *alleg. Iuris tom. 1. alleg. 29. n. 15.* Luſit. Ægid. *in repetit. d. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 1. § 7. n. 16.* Quamuis oppoſitum teneãt Crot. *in l. frater à fratre n. 113. C. de condict. indeb.* Tiraq. *d. priuil. 78. verſ. contrarium*, Iaſon Io. Andr. & alij, quos refert, & ſequitur Mench. *d. n. 8.* 75

Sextò ei, qui hæres inſtitui de iure non poteſt, quandoque tamen legari poteſt ad pias cauſas, veluti Religioſis, qui nec proprium in communi obtinere poſſunt; & ideò nec hęredes inſtitui valent, *Clem. exiui. §. cupientes, de verbor. ſignif.* Mich. Graſſ. *tom. 2. commun. opin. lib. 6. tit. 14. n. 32. pag. 71.* Fr. Emman *quæſt. regular. tom. 2. q. 78. art. 1. cum ſeqq.* legari tamen eis poſſunt redditus annui pro alimentis ad modicum tempus, Sorb. *in compẽd. priuileg. Mendicant. verb. legata, in ſuis annot. verſ. ſi verò aliquid annuum, non perpetuum* Emman. Sà *in aphor. verb. Relig. n. 57.* Cordub. *in reg. S. Franciſci. cap. 6. q. 11. punct. 3.* item & in perpetuum ad certum diuini cultus vſum, vt ad frumentum, vel

vinum

vinum neceſſaria materiæ conſecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta, calices, &c. Card. *in d. Clem. Exiui n.* 13. & Anch. *n.* 18. *&* 21. Cordub. *d. q.* 11. *punct.* 2. Nau. *cõſ.* 13. *n.* 3. *in antiquis, alias* 9 *n* 3. *ſub tit. de teſtam.* Menoch. *conſ.* 1014. *nu.* 36. *&* 37. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 2. *q.* 126. *art.* 5. Ribadeneira *de inſtituto Societatis* IESV, *cap.* 23 *fol.* 191. Verùm, quia poſt hæc ſcripta inueni doctiſſimam S. Rotæ deciſionem *in vna Romana computorum,* 10. *Aprilis* 1630. *coram R.P.D. Merlino*, optimè reſoluentem, quæ reperitur impreſſa *p.* 5. *recent. deciſ.* 365. & de illius materia latè Carol. Maranta *tom.* 1. *cap.* 41. ideò tribus concluſionibus ex illa deſumptis hanc materiam à Doctoribus inculcatam explicare operæpretium duxi, prout ſequitur.

76 Prima eſt concluſio, quòd Fratres Minores Ordinis S. Franciſci, tam de Familia, quàm reformati, ſunt capaces legatorum, quæ vnica ſolutione, ſeu præſtatione adimplentur, tam in pecunia numerata, quàm in aliis ſpeciebus, vt purà frumenti, vini, olei, & ſtabilium, dummodo tamen duo copulatiuè concurrant. Primò, quòd legatum fiat modo licito, atque ipſis Fratribus iuxta eorum Conſtitutiones permiſſo; hoc eſt, vt in eorum neceſſitates conuertatur, vel nullus explicetur vſus, ſed abſolutè illis legetur: quo caſu præſumitur legatum eo modo, quo ad legati valorem neceſſarius eſt; non autem fiat modo illicito, & illis prohibito, vt purà, ſi legentur bona ſtabilia ad excolendum, vel locandum: tunc enim, cùm legatum capiat ſubſtantiam à modo, ſiquidem Fratres Minores ex ſe non ſunt rei immobilis relictæ capaces, ſed ratione ſolius modi illis liciti capaces redduntur, vtique legatum corruit, nec etiam æſtimatio debetur. Secundò, quòd legati quantitas non ſit ingens, & immoderata, quæ ſapiat theſaurizationem, ex qua violetur votiua paupertas, & videatur fieri in fraudem, hoc eſt, relinqui hæreditatem ſub nomine legati, ſed modica, & ſufficiens ad ſolam neceſſitatem, & executioné officiorum ſui Ordinis, quod relinquitur arbitrio Superioris, attenta perſonarum, & temporum qualitate, & conditione locorum, atque aliis circunſtantiis. Ita ad normam Regulæ S. Franciſci ſanxerunt Summi Pont. Nicolaus III. *in d. c. exiit.* & Clem. V. *in d. Clem. Exiui, de verbor. ſignific.* & tradunt Bart. *in tract. Minorit. lib.* 2. *diſt.* 1 *n.* 2. *cum ſeqq.* Bald. *in Auth. Ingreſſi, n.* 5. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Card. Zabarel. *in d. Clem. Exiui. §. proinde n.* 11. & ibidem Anch. *n.* 13. *&* 15. Butr. *in cap. in præſentia num.* 25. vbi etiam Felin. *n.* 52. *ad fin. de probat.* Gab. *cõ. l.* 1. *n.* 4. *de legat.* Nauar. *conſ.* 8. *n.* 1. *&* 2. *de teſtam.* Peregrin *de iure fiſci, lib.* 3. *tit.* 14. *n.* 2 *& concl.* 10. *&* 11. Menoch *conſ.* 1014 *à n.* 4. *cũ ſeqq. vſque ad fin.* Fr. Emman. *quæſt. regular. tom.* 2. *q.* 127. *art.* 1 *per tot.* Cordub. *ſuper Reg. S. Franciſci, cap.* 6. *q.* 8. *ſuper* 2. *puncto*, Hieron à Polytio Capuccin. *ſuper dicta Reg. cap.* 6. *num.* 62. *&* 72. benè Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 6. *à n.* 10. *vſque ad* 19. *& n.* 28. Nec deficit ratio: quoniã per receptionem huiuſmodi legatorum non prouidetur tali neceſſitati Fratrum, nec excluditur mendicitas, ita vt precariò, & oſtiatim ſibi quærere victum non cogantur, vt præcipitur *in c.* 1. *de relig. domib. in* 6. *cap. nimis, il.* 2. *de exceſſ. Prælat.* Sed hæc legata ſunt quædam eleemoſynæ, quæ nullum tribuunt dominium, proprietatem, aut poſſeſſionem, quæ repugnant eorum ſtatui; nec tollunt, qui Fratres diuinæ ſoni tantum prouidentię, & quemadmodum Fratres ſunt capaces donationis ſub modo licito; ita etiam legati, quod eſt quædam donatio, *§. legatum. Inſtit. de legatis*, Sãch. *d. lib.* 7. *c.* 26. *n.* 10. Sanctes Capoccinus *ſuper Reg. S. Franciſci c.* 6. *fol.* 305.

Secunda eſt concluſio, quòd Fratres Minores 77
non ſunt capaces annuorum redditum perpetuorum, etiam ſi illa relinquantur adiecto onere perpetuo celebrationis Miſſarum: ita videntur decidere tex. *in d. Clem. Exiui, verſ. cumque annui reddit*, *de verborum ſignific. in* 6. & idem voluit gloſ. *verb. Mendicantium, in c. quorumdam, de elect. in* 6. *& in d. c.* 1. *de relig. domib. eod. lib.* Abb. *in d. cap. nimis il* 2. *ſub n.* 2. & ibidem Ioan Andr. Anch. *n* 2. *de exceſ. Prælat.* Geminian. *conſ.* 40 *num* 8. *cum ſeqq.* quod eſt etiam inter conſilia Fulgoſ. 104. Bald. *in d. Auth. Ingreſſi num.* 59. *C. de ſacroſ. Eccl.* Bart. *in l. legatum num.* 2. *ff. de capite dimin.* Zabarel. *in d. Clem Exiui, d. § cùmque annui redditus, per tot.* Federic de Senis *conſ.* 12. *n.* 4. *&* 5. Nau. *conſ.* 8. *n.* 3 *cum ſeqq. de teſtam.* Polyt. Capuccin *ſuper Reg. S. Franciſci, cap.* 6 *num.* 56. vbi teſtatur Capuccinos non admittere huiuſmodi legata, Sanctes Theſaur. Capuccin. *ſuper d. Reg. cap.* 26. Sanch. *d. c.* 26. *n.* 34. latè Marant. *d. reſp.* 41. *n.* 62. *cum ſeqq.* Quæ quidẽ concluſio illa potiſſimùm ratione ſubnititur: quia nihil eſt, quod magis arctiſſimæ paupertati Minorum repugnet, quam redditus annui, qui, cùm ſint certi, & determinati, ſapiunt nimiam proprietatem, atque inter immobilia connumerantur *in d. Clem. Exiui, §. cumque annui*, & *ibidem* notant Doctores, & latè in his terminis Borrel. *conſ.* 17. *n.* 23. per quorum poſſeſſionem in perpetuum prouideretur Fratrũ neceſſitati, & penitus excluderetur mendicitas, vel in ea certè mentiretur, quod eſt abſonum, vt *in l. ſi quis, C. de cẽſib. & cenſit.* 11 in propoſito Bald. *in d. Auth. Ingreſſi n* 60. *ad fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Si qui Fratres reciperent huiuſmodi annua legata, & obligationes perpetuas, etiam pro Miſſis, & anniuerſariis celebrandis, tractu temporis nedum mendicitatem dëſererent, ſed conflatis pluribus annuis redditibus, qui ſuperabundarent ad alimenta, & vitæ ſuſtentationem, apertè diteſcerent, quod eſſet magnum abſurdum eorum ſtatui repugnans, vt perpendit Nauar. *d. conſ.* 8. *num.* 6. & Sanctes Theſaur. Capuccin. *d. cap.* 6. *fol.* 308. qui ampliùs aſſerit ſuper hoc emanaſſe Conſtitutionem Leonis X. prohibentem receptionem huiuſmodi legatorum. Et demum modus ſimilis legati, vt quotannis aliquid ſoluatur ſemper, ſecũdùm eorum Conſtitutiones eſt illicitus: amodò autem capere ſubſtantiam legata facta minoribus, dicit Bald *in d. Auth. Ingreſſi n.* 59. Sanch. *d. lib.* 7. *cap.* 26. *num.* 18.

Et quamuis ab hac opinione, quoad anniuerſa- 78
ria perpetua relicta minoribus in ſtipendium Miſſarum, & diuinorum Officiorum celebrandorum, diſſentire videatur Syluest. *in. Sum. verb. legatum, sl* 2 *ſub n.* 4. *verſ. tertium Petrus*, quem ſequitur Fr. Emman. *quæſt. regul. tom* 2. *q.* 127. *art.* 4. & Fr. Thom à IESV MARIA, diſcalceatus Carmelit. *in expoſit. Reg. S. Franciſci p.* 5. *c.* 3. *verſ. poſſunt præterea*, idem Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1 *c.* 299. *in verb. eleemoſyna, n.* 8 Hierõ. Roder. eius ex fratre nepos *in cõpendio quæſt. Regul. reſol.* 88 *n.* 19. Miranda *in expoſit. r qu'a cap.* 63 *diffic* 12. *fol. mihi* 416. *verſ. Pero ſin embargo*, Villalob. *in ſum. p.* 2. *tr.* 35. *diffic.* 33. attamẽ etiã quoad iſta anniuerſaria benè procedit ſuprà firmata concluſio, & militant prædallegatæ ratio-

beneficio conceſſom eſt. Primo caſu volontas impleri poteſt ab executore intra tempus præfinitum; ante illud verò elapſum, neque ſæculares, neque eccleſiaſtici Iudices ſe poſſunt intromittere, neque cogere, vt intra breuius tempus adimpleat. Ita expreſsè Abb. *in cap. nos quidem. num.* 10. *de teſtam.* vbi Couarr. *num.1.in 2.concluſ.* affirmat commuoem ex aliis Molin. *d. diſp.* 251. *in princ.* idque à priori facilè deprehenditur ex ratione generali, ſecundùm quam pro lege ſeruari iubetur, quicquid teſtator iuſtè diſponit, *Auth. de nuptiis, § diſponat. collat.* 4. Illúdque Doctores citati hac in re vlteriùs conſiderant: quòd ſi forraſſe teſtator priorem terminom præfiniat vſque ad certum tempus, eo adiecto, vt ſi præfinito tempore executor adimplere oon poſſit, ſequenti anno exequatur, tenebitur tunc coram Iudice probare ſe noo potuiſſe perficere intra priorem terminum, vt tunc ſecondus eidem concedatur, vel tertius, & ſic de cæteris, Molin. *vbi*
26 *proximè.* Secuodo caſu, quando à teſtatore nullum tempus præfinitum eſt, à lege conceditur aonus; dummodo de profanis agatur, & executor legitimè moueatur, *Authent. de hæred. & Falcid. §. ſi quis autem non implens, collat.* 1. (text. enim
27 *in d. l. nulli*, io id vulgo citari ſolitus, dom vnius anni ſpatium præfinit, in noſtris terminis oon loquitur, neque de executoribus agit, ſed ſolummodo Epiſcopos cogit, vt poſt vnius aooi ſpatiom, captiuorum numerum, & ſoluta pro illis pretia manifeſtare teneantur; quod eſt aliud diuerſum. Deinde text. ille agit de piis relictis, vt poſt alios adoertit Anton. Gom. *lib.* 36. *Tauri, num.* 1.) Coosr. *in d. cap. nos quidem, num.* 2. *verſ. ſecunda concluſio*, Molin. *d. diſput.* 251. *colum.* 2. *verſ.*
28 *quando à teſtatore*, quo anno tranſacto Epiſcopus fit executoe, vt voluntas defuncti impleatur, Gabr. Pereira *de manu Regia, part.* 1. *cap.* 16. *num.* 5. Diana *reſolut. moral. part.* 1. *tract.* 2. *reſolut.* 98. Sio autem legatum pium fuerit, omninò intra ſex menſes adimpleudum eſt, *Authent. de eccleſiaſt. tit. §. ſi autem hæres, verſ. ſi autem legatum, collat.* 9. Abb. *in d. cap. nos quidem, num.* 10. & Couar. *in princip.* Communis, vt per Padill. *in l. neceſſitatem, num.* 14. *C. de bonis, quæ liber.* Molin. *d. loco, colum.* 1. *prope fin.* Quamuis autem in pleriſque Iuribus ampliorìs ſpatij mentionem factam reperiamus, vt cooſtat *ex d. cap. nos quidem.* ibi, *intra annum, dict. Authent. de eccleſ. titul. §. ſi quis ædificationem*, ibi, *intra quinque annos*, illud ita accipiendum eſt; quia breoiori tempore opus adimpleri non poterat: longè aliter dicendum, vbi intra ſex menſes opus pium expediri valet, iuxta *d. verſ. ſi autem*, licèt aliter reſoluant plures, quos refert & ſequitur Couar. *d. num.* 6. *verſ. quinta concluſio.* Vl-
29 timò tandem caſu, ſpeciali Principis beneficio conceſſum dicitur, quaodo oon obſtante termino à teſtatore, vel lege præfinito, Princeps ex cauſa aliquando breuiùs, aliquaodo loogiùs elaegitur, & hoc duobus, ſiue à teſtatore, ſiue à lege præfinitis æquiparatur, eoſdémque operatur effectus: ſupradictus autem terminus, ſiue à teſtatore, ſiue à lege præfinitus, oon aliter incipit, quàm à tempore aditæ hæreditatis, argum. *l. à filio.* 55. *in princ.* ibi, *poſtquàm legatum ſuum acceperit, ff. de alim. & cib. leg. & in Authent. de hæred. & Falcid. §. illud quoque*, ibi, *poſt aditionem, collat.* 1. iouat *l. vnica, §. in nouiſſimo.* ibi, *niſi fuerit adita, C. de cadur. tollend.* Ratio à priori illa eſt, quia ante aditam hæreditatem executio teſtamenti impeditur, neque aliter cum effectu valent relicta in teſtamento, niſi adeatur, *l. ſi nemo* 9. *cum l. ſeq. ff. de teſtament. tut.* gloſ. *verb. liber, in l. qui filio* 38. *ff. de hæred. inſtit.* quam ſingularem dicunt plures, vt per Couar. *in d. cap. nos quidem, n.* 3. cum his, quæ Gom. *l.* 24. *Tauri, num.* 1. *verſ.* 9. Mench. *de ſucceſſ. §.* 27. *num.* 4. Coſta *in cap. ſi pater. verb. deſeruiunt, n.* 3. *de teſtam. lib.* 6. Viu. *tom.* 2. *opin.* 143. atque ita io terminis Abb. *n.* 11. & commuois *in d. cap. nos quidem.* Cou. *d. n.* 3. Roch. *de iure patron. verb. conſtruxit, q.* 10. Molin. *d. diſp.* 251. *col.* 1 In legatis verò piis à tempore ioſinuationis teſtamenti, ſeu publicationis, ſex menſium ſpatium connumerandum eſt, vt manifeſtè colligitur ex *d. §. ſi autem hæres, verſ. ſi autem legatum.*

Tertiò eſt ſummoperè ootandom, longè aliud 30
eſſe cogere executorem, vt exequatur teſtatoris voluntatem: aliud verò agere ad effectum, vt, illo negligente, ad Epiſcopum, vel ſæcularem Iudicem deuoluatur poteſtas exeqoendi, priuandique hæredem hæreditatis emolumento, & ſic de cæteris. Primo caſu, ſi ſolommodò de coactione agatur, vbi teſtator aliud ooo exprimit, nullum ſpatium præfinitum eſt, quinimò poteſt Iudex, vel ex officio, vel ad partis petitionem ſtatim compellere hæredem ſimul atque adierit hæreditatem, arg. *l. cum, qui.* 41. *§. quoties. ff. de verb oblig. l. quod decimus.* 105. *ff. de ſolut. l. cedere diem.* 213. *verſ. vbi ergo. ff. de verb. ſignif. in l. omnibus obligationibus.* 14. *ff. de reg. iur. §. omnis obligatio. in princ.* vbi gloſ. recepta *verb. confeſtim. Inſtit. de verb. oblig.* quibus Iuribus docemur, quòd quoties obligatio ex contractu, vel quaſi orta eſt purè, debitũ ſtatim peti poteſt. Planè ſpatium vnius anni, vel alterios temporis à lege conceſſum prædictas regulas nõ iofringit: & ideò relicta ſtatim peti poſſunt, vt in praxi ſeruari vidimus, eò maximè, cùm ſpatium illud non in fauorem hæredum, aut executorum, ſed ſolommodò defunctorum fuerit præfinitum, vt infrà demonſtrabimus; & ideò illo iuuari oequeunt, quominus ſtatim cogi valeant, vt ex Abb. Cou. & aliis concludit Molin. *d. diſp.* 251. *col.* 6. & ideo aduertit Bened. Ægid. *in repet. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccl. part.* 6 *§.* 1. *n.* 17. quòd aliquando poteſt Epiſcopus ante legalis termini, lapſum cogere hæredes & executores ad implendam defuncti voluntatem per cenſuram Eccleſiaſticam, vel interdictam adminiſtrationem bonorum illius, cum ſcilicet conſtiterit defuncti bona eſſe, è quibos legata ſolui commodè poſſint, & ita defuncti voluntas ante legis terminum executioni mandari. In ſe- 31
condo, ſi vlterius agatur ad effectom, vt ad Iudicem deuoluatur exequendi poteſtas, vel, vt hæres priuetur emolumeoto, ſpatiom à lege conceditur, de quo *ſupr.* egimus; quod ſanè oon aliter currere incipiet, niſi poſt aditam hæreditatem, & monitionem ſubſequutam, *d. c. nos quidem*; in quo agitur ad effectum, vt poteſtas exequendi ad Epiſcopum deuoluatur; & tamen præciſè requiritur monitio hæredis; patet ibi, *eam commoneas*, & ibi, *tunc per te ædificetur.* Iouat ratio; quia ſententia, qua aliquis de negligentia condemnatur, & ſuo iure priuatur, ne teſtatoris voluntatẽ exequatur, nullatenus ferri poteſt, niſi io conuictum, vel ſpõte coofeſſum, *l. de vnoquoque, ff. de re iud. c. nos in quemquam.* 2. *q.* 1. *c.* 1. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* eò maximè, quis ex iure exequẽdi in pleriſque caſibus plures commoditates poſſunt ioſurgere, de quibus *infr.* fatemur ergo, quòd ſi copulatiuè agatur de poteſtate exequendi deuoluenda in Iudicem, &

In ſimili de priuando hærede, alióve executore
ſuis emolumentis, à fortiori monitio neceſſaria
erit, vt probat d. Auth. hoc. amplius, d. §. illud quoque,
affirmans tamen, quòd licèt ſolummodo agatur
de poteſtate deuoluenda, priuandóque hærede
executionis iure, adhuc monitio requiretur, per
dict. cap. nos quidem, & reg. dict. l. vnoquoque. Tandem
oſtenditur idipſum ex eo, quia, vbi agitur de con-
demnanda hæredis negligentia, deuoluendáque
ex eo capite executione ad Iudicem, neceſſariò
conſequitur, quòd hæres, & executor hæredita-
rio emolumento priuantur, ac ſubinde cùm ex
primo poſterius conſequatur, neque primum,
neque ſecundum, abſque monitione fieri poteſt:
quamuis enim multum maius præiudiciũ inſur-
gat ex priuatione emolumenti; tamen etiã qua-
le quale inſurgit ex priuatione executionis: quod
ſanè notabile eſt, ſaltem ſi conſideretur, quatenus
antecedens, à quo priuatio emolumenti conſe-
quitur.

32 Quibus breuiter prænotatis, ad aliquas quæ-
ſtiones deſcẽdere oportet: & primò quæro. Vtrùm
poteſtas exequendi vltimas voluntates deuolua-
tur ad ſolos Epiſcopos, an verò ad omnes haben-
tes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem? Affirmati-
uam partem tuentur Abb. in c. p. Ioannes, n. 2. de te-
ſtam. & ibi Couarruuias n. 1 Molin. de iuſt. tractat.
2. diſputat. 250. col. vlt. & probat. d. cap. Ioannes, ibi,
per Diœceſanum, quod verbũ propriè cõprehendit
33 omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictio-
nem, gloſſ. verb. Diœceſanis, in Clem. vnic. de foro
compet. Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 29. n. 14. & 16.
Flores de Mena var. lib. 3. quæſt. 24. n. 9. Ego ipſe
in tract. de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſi-
gnific. appell. 73. num. 1. Et quamuis gloſſ. in Clem. 1.
de iurepatr. videatur tenere, quòd appellatione
Diœceſani ſimpliciter, & abſolutè, ſolus Epiſco-
pus contineatur, non alius inferior quantuncun-
que iuriſdictionẽ habeat quaſi Epiſcopalem; hoc
tamen procedit in illis, quæ potiùs exigunt offi-
cium dignitatis Epiſcopalis, quàm eius iuriſdi-
ctionem, vt aduertit Couar, d. n. 1. Ego ipſe de ap-
pell. 73. num. 2.

Secundò quæro, Vtrùm neceſſaria ſit monitio,
34 etiam ad effectum, vt data negligentia hæredis
ad Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas?
Partem affirmatiuam defendunt Abb. n. 3. & 10. in
cap. nos quidem, de teſtam. Couar. ibid. n. 2. vbi citat
Anch. Cardin. Bald. Roch & alios: ſequitur Padil.
in Auth. hoc amplius, num. 16. C. de fideicom. Pro
quibus primò facit, quòd Gregorius Papa, tam
in d. c. nos quidem, quàm in originali lib. 3. epiſtol. in-
dict. 12. Epiſtol. 10. ſummoperè iniungit Epiſcopo
Ianuario, quòd ſi Theodoſia Religioſa fœmina,
vel in loco conſtituto, vel, ſi ibidem fieri non poſ-
ſit, alibi, iuxta Epiſcopi arbitrium neglexerit or-
dinare Monaſteriũ, vel per calliditatem diſtule-
rit, tunc per Epiſcopum ordinetur. Patet ex verbis
originalis, ibi, negligentia, vel calliditate diſtulerit, &
ibi, tunc volumus, vt fraternitatis tuæ ædificetur ſtudio.
Planè, neque de negligentia, neque de calliditate
cõuinci poteſt, abſque eo, quòd priùs moneatur,
vt ille tex. habet: cùm ergo non aliter in Epiſco-
pum deuoluatur exequendi poteſtas, niſi præce-
dente priùs negligentia, vel calliditate hæredis, vt
idem tex. habet, fit conſequens, etiam ad hunc ſo-
lummodo effectum neceſſariam eſſe monitionẽ.
Secundò expenditur, quòd huiuſmodi monitio,
ſeu notificatio facta hæredi ad conuincendam
ipſius negligentiã, reſoluunt in citationẽ. Planè
ſecundùm regulas: Nemo poteſt condemnari abſque
citatione, arg. c. 1. de cauſ. poſſeſſ. ergo ſolummodo
ad effectũ, vt prætextu negligentiæ poteſtas exe-
quendi ad Epiſcopũ deuoluatur, monitio eſt ne-
ceſſaria. Tertiò facit ſententia Abb. in c. pen. n. 19.
de iudic. quẽ ſequuntur plures, vt per Menoch. de
arbitr. caſ. 498. n. 55. dùm habet, quòd ſi ſtatuto
cautũ fuerit Iudicem teneri intra certũ tempus
cauſam ſibi commiſſam definire, intelligitur, ſi à
partibus fuerit interpellatus; aliter neque moro-
ſus iudicabitur, neque pœnã incurret: ergo ſimi-
liter, vt ſpatium vnius anni, vel aliud à lege præ-
finitũ executori currat, etiam ad effectum deuol-
uendi ad Superiorem, monitio neceſſaria erit.

Tertiò quæro. Vtrùm in propoſito, vnica tan- 35
tùm monitio ſufficiat? Pro parte affirmatiua vrgẽt
maximè tex. in cap. nos quidem, de teſtam. ibi, commo-
neat. & in c. tua nobis, in fine, ibi, monitione præmiſſa,
eod. tit. & in d. Auth. hoc amplius, ibi, monitus, dũ lo-
quuntur in numero ſingulari, abſque aliqua du-
plicatione adiecta: & in terminis docent Bart. Sa-
licet. & Doctores cõmuniter in dict. Auth. hoc am-
plius. vbi Iaſon. n. 3. & Padil. n. 16. Greg Lop. l. 8. gl.
1. tit. 10. part. 1. Guillelm. in c. Raynutius. verb. ſi abſ-
que liberis il 2. n. 201. plures per Menoch. de arbitr.
caſ. 498. num. 53. Cened. ad Decretal. collect. 114. n. 3.
Oppoſitum tamen, imò, quòd bina ſaltem requi-
ratur monitio, defendit gloſ. verb. monitus, in dict.
Auth. hoc amplius. Alex. in l. vlt. ff. de feriis, prout il-
lum refert Guillelm. d. n. 201. per tex. in Auth. de
eccleſiaſt. §. ſi quis autem pro redempt. verſ. ſi autem,
qua hoc facere, ibi, ſemel, & ſecundò, collat. 9. Auth.
licèt. C. de Epiſcop. & Cleric. ibi ſemel, vel bis. Sed has
contrarias opiniones fœdere diſtinctionis cõci-
liant Couar. in c. ſi hæredes, n. 2. de teſtam. & Abb. in
d. c. nos quidem, n. 11. vt, ſcilicet prima procedat,
quando agitur de priuando hærede poſt annum;
ſecunda verò, quando tractatur de priuando hæ-
rede ante annum, cõmodis ſibi ex teſtamento de-
latis; ex eo, quòd legata pia exequi neglexerit,
quo caſu bina ſaltem monitio requiritur. Ego ta-
men ex mente Iurium aliter ſic cõponendas eſſe
exiſtimo. Vel enim agitur ſolũmodo de deuoluẽ-
da exequẽdi poteſtate, abſque eo, quòd hæres, vel
executor ſuo priuentur emolumento: vel vlteriùs
agitur de priuatione talis emolumenti: primo ca-
ſu vnica monitio requiritur, & ſufficit, & proce-
dit prima opinio: in ſecũdo ſaltẽ bina deſideratur,
& procedit altera ſententia. Ratio differentiæ illa
eſt, quia longè grauius præiudiciũ verſatur in eo,
quòd quis ſuo emolumẽto priuetur, quàm in eo,
quòd ius exequẽdi ſibi auferatur, cùm inibi à la-
bore executionis liberetur, & ideò ſaltẽ forma-
liter, & immediatè locum non admittit: vnde ſe-
cundo caſu cautiùs agendũ eſt, arg. c. vbi periculũ,
3. in pr. de elect. lib. 6. l. ea, quod noſtrũ. 11 ff. de reg. iur.

Quartò quæro. Vtrùm hæc monitio neceſſariò 36
ſit à iudice perſonaliter facienda, an verò per nũ-
cium, vel epiſtolam? Quòd perſonaliter facienda
ſit à Iudice, tuẽtur Paul. & Angel. n. 2. vbi Iaſ. n. 3.
in d. Auth. hoc amplius. Abb. in d. c. nos quidem. n. 10.
plures, quos refert, & ſequitur Guillelm. d. verb. ſi
abſque liberis, il 2. n. 199 & 201. & alij citati à Ce-
ned. d. collect. 114. n. 3. Pro quibus facit tex. prima
facie expreſſus in d. c. nos quidem, ibi, eam commo-
neres, & in d. Auth. hoc amplius, ibi. monitus à Iudice.
Oppoſitum tamen, imò ſufficere, quòd per Iudi-
cem, vel per nuncium, epiſtolam, aut publicũ mi-
niſtrũ moneatur, ſequũtur plures, vt per Padil. in
d. Auth. hoc amplius, n. 16. Greg. Lop. d. l. 8. gl. 1. tit. 10.

part.6. Cuius opinionis illud eſt vnicum fundamentum, quia arrento Iure, monitiones, citationes, & alia id genus, fieri poſſunt inter ſubditos per Iudicē, nunciū, epiſtolā, vel aliud ſimile, gl. vlt. recepta *in l. ſancimus* 13. *C. de iudic.* Sanè huiuſmodi regula non repetitur limitata in monitione, de qua agimus: ergo ſtare debet, arg. *l. præcipimus, C. de appellat.* Ego tamen vtranque opinionē breui diſtinctione ad cōcordiam reduci poſſe exiſtimo. Aut enim agimus de decreto monitionis, ſeu de præcepro, quod fiat, & tunc nullus præter Iudicem poterit monitionem decernere: patet, quia præceptum eſt actus legitimi Superioris, quod ab alio imponi non poteſt, iuxta reg. *l. vlt. ff. de iuriſd. om. Indic. cap. vlt. de conſtit. lib. 6. cap. vlt. verſ. quod præcipitur* 14. *q.* 1. *in ſpecie cap. pen.* ibi, *à te legitimè citatus ad cauſam, de foro comp.* cum his, quæ S. Th. 2. 2. *q.* 88. *art.* 1. Hippol. *in l. de vnoquoqu, n.* 115. *ff. de re iudic.* Tiraq. *de retractu lignag.* § 8. *gloſſ.* 9. *n.* 20. & in hoc caſu procedunt text. *in d. c. nos quidem, & in d. Auth. hoc amplius*, & Doctores pro prima opinione citati. Aut rurſus agimus de inſinuatione, ſeu notificatione huius monitionis iam à Iudice decretæ, quæ executori facienda eſt; & tunc, vel per Iudicem fieri poteſt, ſi velit, vel per nuncium, aut epiſtolam, vt fundamentum pro poſteriori opinione adductum rectè concludit.

37 Quintò quæro. Vtrùm ſufficiat monitio generalis, an verò ſpecialis requiratur? Quo in dubio Felin *in cap. cum ſit Romana, n.* 20. *verſ.* 9. *de appellat.* Henric. *de Synodo Epiſcopi, par.* 3. *art.* 1. *num.* 179. & alij plures per eos citati arbitrantur generalem ſufficere. Mouentur ex eo, quia, cùm Epiſcopi, vel alij ſæculares Iudices, vt plurimùm probabilem habeant ignorantiam de ipſis executoribus, qui quotidie conſtituūtur, ſpecialis vt plurimùm fieri non poteſt, & ideò iuſta reputari debet generalis monitio. Ita Henric. *vbi proximè*, vbi id intelligere videtur, de conuincenda in genere executorum negligentia, quaſi ſecùs dicendum foret, ſi ageretur de conuincēda negligentia in ſpeciali. cuius executoris, prioandóque tam exequendi poteſtate, quàm ſuo emolumento: quia tunc ſpecialis monitio neceſſaria erit.

38 Sextò quæro. Vtrùm tempus à Iure, vel ab homine præfinitum, currat ignorāti, & legitimè impedito? Pro parte negatiua ſtat regula *l. in fine. C. de annal. except.* & in fortioribus terminis, etiam data culpa ex parte impediti, quæ tamen non ſit ordinata ad caſum, *cap. quia diuerſitatem* 5. *verſ. ſic tamen de conceſſ. preben.* Iuuat maximè tex. *in d. c. nos quidē, de teſtamen.* ſi expendamus primò Gregoriū ibi agere contra fœminam hæredem, quæ deſiderium teſtatoris in Monaſterio conſtruendo indebitè protrahebat. Sanè ignorans, & legitimè impeditus, non dicitur indebitè protrahere: deinde, ſi conſideremus loqui de hærede cōmonita, quæ ignorās dici non poteſt, ſuppoſita monitione: tādem, ſi aduertamus tex. agere de executrice, quæ implere negligebat, patet ibi, *implere neglexit*, planè verba hæc important contemptum, & malitiā, quæ nō poteſt dari in probabiliter ignorante, vel legitimè impedito, iuxta reſoluta *in reg. ignorātia, de reg. iur. lib. 6 & in d. l. 1. in fine*, ibi *quis enim incuſare vos poterit*, &c. aduertunt Abb. Imol. Roman. & alij citati à Con. *in d. c. nos quidem, n.* 3. *ad fin. & num.* 4. Angel. Aretin. *in tract. de teſtā. gloſſ* 97. *n.* 12. & pro regula ſtatuit Roch. *de iurepatr. verb. cōſtruxit, q* 11. Tiraq. *de priuil. pia cauſa. priuil.* 97. Padil. *d. Auth. hoc amplius, n.* 16. *ad fin.* Coo. *in Clem. ſi furioſus part.* 2. *in princ. n.* 4. *verſ. ad hæc*, Pinel. *in Auth. niſi num.* 46. *C. de bonis matern.* Viu. *tom.* 2. *opin.* 104. Quamuis contrarium, imò etiam legitimè impedito, & ignoranti tempus currere poſt Specul. quem refert, defendat Card. *in d. c. nos quidem, n.* 4. *verſ.* 6. *quæro*, Bald. *in l. captatorias, ad fin. C. de teſtam. mil.* Felin. *in cap. cùm inter, n.* 20. *limit.* 3. *de except.* plures, vt per Con. *d. n.* 4. *per c. vlt.* §. 1. *de teſt. lib.* 6. niſi eorum reſolutio intelligatur, vbi impedimētum ſuperueniens executori ſua natura perpetuū ſit, ſaltémve diuturnum, v. g. mors, abſentia in remotis: quia, ſi hoc caſu non curreret, vel in totū, vel ex magna parte inutilis redderetur teſtatoris voluntas, quod tamen non ita contingit, vbi impedimentum non eſt perpetuum, neque diuturnum, v. g. ægritudo temporalis, & abſentia in propinquo, ſicut rectè conſideranti palàm fiet, fauore tamen conſcientiæ defuncti tempus currit ignorantibus, & impeditis, vt in legatis piis, & fauore alimentorū, Tiraq. *de pia cauſa, priu.* 97. Surd. *de alim. tit.* 8. *priuil.* 32. *n.* 8. Grat. *diſcept.* 73. *n.* 14.

39 Septimò quæro. Vtrùm ſpatium vnius anni, ſiméque à lege præfinitum ad executionem vltimarum volūtatum, poſſit à Iudice reſtringi? Pars affirmatiua, quę veriſſima eſt, ex eo ſuadetur; quia in legatorum præſtatione illud obſeruandū eſt, quod veriſimilius fuerit, teſtatorem voluiſſe pręſtari, *l. cùm res* 49. *in princ.* ibi, *veriſimile eſt, eum voluiſſe*, &c. *ff. de legat.* 1. cum iis, quæ Bartol. *ibid. in princ.* Abb. *prope fin.* Coo. *n.* 6. *in c. iudicante, de teſt.* Peralta *in l. ſi quis ſeruum, in pr. n.* 5. *ff. de leg.* 2. Planè nullus inficiabitur ſatis veriſimile eſſe teſtatorem voluiſſe, quantò citiùs fieri poſſet, omnem ſuam vltimam voluntatē adimpleri, arg. *l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccl. l. in teſtamentis* 12. *ff. de reg. iur.* cū vulgar. Igitur, &c. Iuuat maximè *d. l. cùm res, in princ.* vbi habetur, quòd ſi hæres copiam habet rei legatæ, tenetur abſque mora eandem præſtare, *l. ſi domus* 74. §. *in pecunia. ff. de legat.* 1. ibi, *Conſiſtenti heredi modicū tēpus*, &c. aduertit gl. *verb. modicū, in d.* §. *in pecunia*, fatentur Abb. *in d. c. nos quidem, n.* 11. plures, vt per Con. *à n.* 5. Padil. *in d. Auth. hoc amplius, n.* 9.

40 Octauò quæro. Vtrùm conſtito legitimè de negligentia executoris, non ſolùm poſſit, ſed etiam teneatur Epiſcopus exequi teſtatoris mādata? De potentia nulla eſt dubitatio, quod teneatur: oſtēditur primò ex *d. c. nos quidem*, in verbis importantibus præceptum, ibi, *per te ædificetur* & ibi, *aſſignentur*: quæ verba, cùm à Pontifice in Epiſcopum dirigantur, omninò videtur præceptum inducere, iuxta doctrinam S. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 1. & Sot. *de iuſtit. lib.* 7. *q.* 1. *art.* 2. ſimilia ferè reperiuntur *in c. ſi heredes*, 6. *eod. tit. de teſtam.* Conſonat ratio, etenim ſuppoſita executorum negligentia, ad Epiſcopum deuoluitur executio, vt illorum defectum ſuppleat, vltimæque teſtantium voluntates, quàm citò fieri poſſit, adimpleantur. Sanè ſi in his terminis nullum Epiſcopo cenſetur iniunctum præceptum, non ita benè executorum ſuppletur negligentia, neque tam citò adimplentur teſtantium voluntates, vt palam eſt. Igitur, &c. Propter quæ ſatis probabile exiſtimamus, quòd licèt expreſsè Doctores non affirment Epiſcopum de præcepto teneri, ſed ſolùm illud facere, vt per Abb. *n.* 5. *in d. cap. ſi hæres.* vbi Con. *n.* 4. Henric. *de Synodo*, 3. *p. art.* 1. *n.* 172. ex mente tamen Iurium ſecundùm probabilem teſtatorum voluntatem, præceptum in his terminis negari non poteſt.

41 Nonò quæro. Vtrùm, ſi teſtator ſecundos executores

cutores conſtituat,interdicátque,ne ad Epiſcopũ executio deuoluatur,poſſit ipſe nihilominus exequi, vel executores compellere? Affirmatiuam partẽ probat.tex.opt.*in cap.tua nobis,17.de teſtam.* ibi, *licèt etiam à teſtatoribus id contingeret interdici*,vbi gloſſ.*verb.interdici, Auth.licet,in prin. C. de Epiſcop.& Cleric. Auth.de eccleſ.tit.§.ſi quis autẽ pro redempt.verſ.licet collat.9* ſequuntur plures, vt per Cou.*in d.cap.tua,num.6.*Rip.*in l.nemo poteſt.n.127. ff.de legat.*1.Mench.*de ſucceſſion.§.3.n.*8 Sarmient. *ſelect.lib.1.cap.11.num.13.* plures in ſimili, vt per Valaſc.*conſult.105.num.*57.Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.28.princip.n.*20 Matt.*de iuriſdict.p.4.caſu* 88.*à num.14.& caſu* 113.*n.*31.Cald.Pereira *de nomin.et, emphyt.q.19.n.*56.Fr.Leo *in theſauro fori eccleſ.p.4. cap.2.num.*46.Et pro hac parte facit, quòd ineptæ teſtatoris voluntates ſunt reiiciendæ,*l.ſeruo* 116. §.*vlt.ff.de legat.*1.ſanè pluſquam inepta eſt teſtatoris prohibentis,ne Epiſcopus inquirat de non impleta illius voluntate: quia in effectu tribuit executori occaſionẽ delinquendi, contẽnendiq; pias fortaſſe teſtatoris voluntates,cõtra reg.*l.conuenire 5.ff.de pactis dotal.c.ex parte, pen. de conſuet.*

42 Decimò quæro.Verum, ſi teſtator prohibeat, ne executores rationes reddere compellãtur,valida ſit rationis remiſſio?Partem negatiuam probat text.*in Clem.vnic.in fine,de teſtam.*ibi,*quocunq; non obſtante*:docent Salicet. Dyn. &alij ex antiquioribus,quos refert Iacob.de Canib.*de execut. vlt.volunt.p.1.§.nouiſſimè à n.*1.poſt Card.*in d.Cl. vnic.q.*11.plures vt per Cou.*in cap.tua,n.6.de teſt.* Fr.Emman.*quæſt.regular.tom.3.q.70.art.5.prope fin.* & per me *de offic.& poteſt.Epiſcopi,p.3.alleg.*82.*n.*28.quibus addo Ioann.Bapt.Thoro *priuil.*239. à Ponte *conſ.37.n.6.& 7.l.2.*Carol.Marant.*reſp* 20. *n.15.& reſp.22.n.51.tom.*1.vt nos citat *in hoc loco.* pro quibus primo facit reg.*d.l.conuenire 5.& l.ſi vnus 28.§.illud.ff.de pactis*;ſecũdùm quã omnis remiſſio doli futuri omninò nulla eſt.Vnde teſtator remittere non poteſt vſufructuario cautionẽ de vtendo,& fruendo arbitrio boni viri,*l.pen.C.vt in poſſeſſ.leg.*vbi gloſſ.vlt.*l.1.C.de vſufructu*,Bart. *in l. nemo poteſt,n.3.de legat.*1.receptus, vt per Alciat. ibi.*n* 29.Viu.*to.1.opin.*30 Clar.*in pract.§.teſtam num,q.*64.Sic quamuis diſtributio alicuius quãtitatis relinquatur conſcientiæ executoris, adhuc diſtribuens tenebitur reddere rationes ad effectũ, vt ſi malè diſtribuat,per Superiorem emendetur, vt arg.gloſſ.*verb.oneramus in Clem.1 de iurepatron.* aduertit ex aliis doctè Padilla aſſirmans pluries
43 iudicatum *in l.cùm quidam,n.11.ff.de legat.2.* Expenditur etiã pro citatis Doctoribus,quòd fauor animarum publicus eſt,ita vt nemini liceat eidẽ renunciare,arg.*l.liber homo.ff.ad leg.Aquil.cap.contingit,36.de ſententia excomm.*in ſpecie *cap. vlt, de except.lib.6.gloſſ.in ſum.35.q.9.gloſſ. vlt. poſt prin. in cap.inter Monaſterin,20.de re iudic.*Felio.*in cap.lator,num.16.eod.tit.*Tiraq.*de retractu convent, §.1. gloſſ.2.num.*37.planè ſaltem per indirectum in eo, quòd rationes ab executoribus per competentem iudicem exigantur,vertitur fauor animarum, dũ opera à teſtatore iniuncta integrè & citò adimplentur,& ipſorum animæ piis operibus à pœna Purgatorij liberantur,arg.*cap.in literis 5. in fine,*
44 *de raptor.& in cap.vlt.de ſepult ur.*Nõ obſtant text. *in l.Aurelio 21.§ vlt.ff.de liber,leg.*ibi,*quæſtionem curatoribus meis nemo faciat,l.ſi quis rationes 10. l. petitur 31.ff.illo tit.*quia,cum Padil.*in l.cùm neceſſitatem,18.num.3.C.de fideicom.* poterit reſponderi, quod loquantur de damno, ſi quod fortè in poſterum executor adminiſtrãs receperit in ſuo patrimonio,ex eo capite,quòd aliena negotia geſſit. Vel meliùs,vt intelligantur de liberatione facta circa adminiſtrationem præteritã, Bart. receptus *in d.leg.Aurelio, §.Caius,n.8.& in d.leg.quidam decedens.in princip.*Iacob.de Canib.*d.loco,*Alex. *conſil.62.num.7.vol.4.* Vel denique, vt remiſſæ cenſeãtor rationes de futuro quoad illa,quę leui,vel leuiſſima culpa in ipſa adminiſtratione fortaſſe cõtigerint,non autem ſi dolo,vel lata culpa,quæ dolo æquiparatur,*l.quod Nerua,ff depoſiti*,eueniſſet:licèt enim teſtator nõ poſſit executori remittere obligationẽ reddendi rationes,quatenus includit remiſſionem doli,vel latæ culpæ arg.*d.l.ſi vnus.§.illud.*& ideò non obſtante tali remiſſione executor reddere cogatur,ſi tamen teſtator ſolũmodo reſpiciat ad remittenda illa, quæ vel leui vel leuiſſima culpa contingerent,bona erit remiſſio:ita intelligit gloſſ.*verb. ſenſerit, in d.l quidam decẽs,gloſſ vlt.in d.l.cùm neceſſitatem.*Cat.*in d. Clem, vnic.q.11.*Gut.*in d. nemo poteſt.n.2.*

Vndecimò quæro.Verùm ſi alicui committatur 45
electio pupillorum, vel pauperum, inter quos quantitas diſtribuẽda ſit,elapſo anno cum negligentia electoris deuoluantur ad Epiſcopũ electio ſicut executio?Partem affirmatiuam tenent *in d. cap.nos quidem.*Anch.*n.*10.Imol.*num* 14 & Couar. *n.7.*Molin *de iuſtit.tract.2.di p vlt dub.vlt.* plures, vt per Padil.*in l.cùm quidam,n.27 ff.de legat.2.* vbi in praxi cõmuniter ſeruari affirmat. Idque efficaciter probatur:quia,ſicut,quando teſtator centũ legat,v.g.& hæres neget præſtare legatũ, deuoluitur ad Epiſcopum poteſtas adimplendi,vt apud omnes in confeſſo eſt;ita,ſi legauerit poteſtatem eligendi,vel nominandi,& elector intra annum non eligat,ſimiliter deuolui debet;neque enim, etſi maximè elaboremus, aliquam aſſignabimus differentiæ rationem:ſicut nãque primo caſu vltima voluntas adimpletur per legati præſtationẽ; ita ſecundo per electionem,vel nominationem. Igitur,&c.Secundò oſtenditur:quia quando diſtributio pecunię fieri iubetur perſonis ab electore nominaris,nominatio eſt pars ipſius diſtributionis,vel ſaltem antecedens neceſſariũ,ſine quo diſtributio fieri non poteſt,vt patet:ergo,cùm diſtributio,ſeu executio in Epiſcopum trãsferatur, vt ſatis probat *l.nulli,18.C.de Epiſcop.& Cleric.*Similiter neceſſe eſt,vt trãsferatur ipſa electio ſine qua diſtributio fieri non poteſt,iuxta reg.*l.2.ff.de iuriſd.omn.iudic.cap præterea 5.de offic.deleg.* Vltimò expenditur,quia,quando alicui competit electio & is debito tempore non eligit ſtatim perimitur eligendi poteſtas,*d.l.cùm quidam,verſ.idem aut,& verſ videtur enim*,vbi Peralta *n.*8.& Padil.*num.*13. Molin.*de primogen.lib.2.cap 4.num.42.* Cùm in propoſito elector debito tempore non elegerit, perempta cẽſeri debet electio reſpectu ipſius electoris,& ideò vt teſtatoris voluntati ſatisfiat,cùm eligendi ſint certi de incertis,oportet,vt ad Epiſcopum talis poteſtas deuoluatur. Propter quæ hæc opinio receptior & verior eſt,quamuis oppoſitum,imò ad Epiſcopum non deuolui poteſtatem eligendi,teneant Bart.*n* 9.vbi additio ad eundem *in d.l.cum quidam*,plures,vt per Felin.*in cap.ſi quis contra,n* 2.*de foro compet.*Iacob.à Canibus *de executorib.vlt.volunt.p.3.n.*14.

Circa executionem autem huiuſmodi legato- 46
rum nonnunquam ſolet accidere,vt commutetur voluntas defuncti,ſi in alium vſum conuertendum videatur id,quod ad certum vſum fuit teſta-

mento relictum:quod quidem fieri poteſt,quan-
do legatum oon poteſt impleri de iure,nec de fa-
cto, veluti ſi relictum ſit,vt Monaſterium ædifi-
cetur Superioris autem auctoritas haberi oó poſ-
ſit,ſine qua de iure ædificari nou poteſt,*cap. nemo
de conſec.diſt.*1.cum citatis per me *libr.2.cap.*1 a *n.*
47 6. Aut ſi neceſſaria ad ædificium non habean-
tur,ſine quibus de facto cooſtrui non poteſt,vel-
uti ſi pecunia legata ad aliquem vſum uó ſuffice-
ret,quia tunc in alium vſum conuerti poteſt, vt
reſolount Bertachin.*in tract.de Epiſcopo,lib.4.p.4.
n.*71.Roch.de Curte *de iure patron.verb.conſtruxit,
q.*11.Lambert.*eod.tract lib.*1.*p.*1.*q.4.art.*12.Aloyſ.
Ricc.*in collect.dec.p.3.collect.*558.*verſ. tertia cauſa,*
48 Monet.*de commut.vlt.volunt.cap.*5.*num.*330. Ego
ipſe *de offic.& poteſt Epiſcopi,p.*3.*alleg.*83.*n.*7.Aut ſi
vſus legatus non poteſt adimpleri: qoia in alios
pios vſus conuerti poterit,ſecundùm Guid.Papæ
*deciſ.*536.Aloyſ.Ricc.*d.collect.*358.*verſ.prima.*Mo-
net.*d.cap.*5.*n.*322.me citato Trullench.*in Decalog.
lib.7.cap.*18.*dub.*12.*numer.*30.*verſ.tertiò.* Ego ipſe
49 *d.alleg.*83.*n.*8.Veluti ſi Monaſterium iu certo lo-
co teſtatoris iuſſu couſtrui nou poteſt,Gambar.*de
offic.Legati à latere,lib.6.à nu.*223.Aloyſ. Ricc.*col-*
50 *lect.*538.*in fine.*Ego ipſe *d.al'eg.*83.*num.*10.Aut,ſi
Miſſa uequeat celebrari in loco couſtituto; quia
sunc iure poterit eoocedi,vt in alia Eccleſia, vel
in alio Altari celebretur,vt colligitur ex text.*in c.
non mediocriter,verſ.dum igitur,de conſec. diſtinct.*5.
Abb.*conſ.*99.*num.* 5. *verſ. honeſtius enim,& in fine,
verſ.ad tertium,*Iouoc.*in cap.fraternitatis, de ſepult.*
Henriq.*in ſum.lib.9.cap.*12.§.6.Iacob.de Graff. *in
aureis deciſ.p.*1.*lib.*2.*cap.*53.*n.*1.& 2.Rot.*in Toleta-
na Conſtitutionum Synodalium,*9.*Iunij*, 1624.*coram*
51 *Reuerendiſſ. D.meo Coccino Decano.* Licèt enim Sa-
cerdos celebrans,iu nó determinata Eccleſia,vel
Altari,minimè ſatisfaciat,Syluest.*in ſũ.verb. Miſ-
ſa,*1.*q.*10.*in fine.*Nauar.*de orat.cap.*3.*n.*2.& 12.Ia-
cob.de Graff.*d.cap.*53.*n.*9.Azor.*inſtit.moral.p.*1.*lib.*
10.c.24.*q.*8.Vgoliu.*de offic. Epiſcopi,cap.*14.*num.*4.
Fraxinel.*de Sacerdotum obligation.ſect.*4.*concl.*4.§.9.
52 cum diuina Officia celebrari debeãs in illa Eccle-
ſia,vel loco,iu quo iuſſa ſunt celebrari, Nau.*conſ.*
14.*n.*10.*de teſtam.in antiq. aliàs conſ.*8.*n.*10.*eodem
tit.in nouis,*Seraphin.*dec.*1149.*n.*2.& 3.Rot.*in dict.
Toletana Conſtitutionum ſynodalium*; uihilominus
53 tamen,vbi iuſtum ſubeſt impedimentum, veluti
ſi Eccleſia determinata eſſet violata, aut Capella
impedita,tunc iu alia Eccleſia iuſtè poterit cele-
brari,Iacob.de Graff.*d.c.*53.*num.*12.Azor.*d.c.* 24.
*q.*4.Fraxiuel.*d.concl.*4.§.11.Marc.Anton. Genueſ.
54 *in man. Prælat.cap.*72.*à n.*4.Vel denique ſi legatum
eſſet factum ad vſum uon ita neceſſarium, quia
tunc in alium vſum pium eidem Eccleſiæ magis
neceſſarium commutari poterit. Aloyſ. Ricc. *in
collect.dec.collect.*1270. *verſ. limita ſextò.*Marc.An-
ton.Geuueuſ.*in praxi Archiepiſc.Neapol.cap.*19.*in
vlt.impreſſ.& in practic.Eccleſ.q.* 123. Vgol.*de offic.
Epiſcopi,cap* 61.*numer.*5.Mart. *de iuriſdict.p.4.caſu*
74.*nn.*18.& 11.Monet.*d.c.*5.*n.*354.Ego ipſe *d.al-
leg.*63.*num.*12.Intellige tamē,quòd vbi qois pie-
tatis animo aliquid in pias cauſas reliquit, quod
in cauſam à teſtatore deſignatam expendi uó po-
teſt,io ſimilem pietatis vsũ conuerti debet,vt te-
net Bened Ægid.*in repet.l.*1.*C.de ſacroſ. Eccleſ. p.*3.
§.3.*n.*10.aduertitqoe *n.*26.quòd in omnibus caſi-
bus.in quibus ex hac piæ voluntatis coniectura
res in alium vſum expendenda eſt,debet quidem
expendi in alium vſum ſimilem illi,quem præce-
perat teſtator,ſi id fieri poterit.

Ita quoque voluntas defuncti cõmutari valet 55
ſi de facto tantùm impleri non poſſit,quamuis de
iure poſſit impleri: licet etiam teſtator expreſſerit
ſe nolle,vt commutetur,ſicut probatur *in d.c. nos
quidem, de teſtam.* quia voluntas teſtatoris eſt ſe-
cundùm Ius cõmune interpretanda,vt res magis
valeat, quàm pereat.*cap. Abbate,de verbor.ſignific.*
Si verò impleri quidem de facto poſſet; de Iure
autem minimè,veluti ſi ita legatũ eſſet, vt in Ec-
cleſia fierent ea,quę non decent,aut aliud ſimile,
oeceſſe oó eſt commotari:quia tale legatum ipſo
iure uollum eſt,& inutile, ad not.per gloſ.*in l.*1.
ff.de condit. inſtit. Verùm,ſi aliquid implendum
legetur,quòd de ſe non eſt indecens,ſed tantùm
circa modum,vel locum,nou eſſet implendum de
iure:veluti ſi iubeatur,vt in domo propria ipſius
defuncti Miſſæ pro aoima ſua celebrentur, quod
Ius eccleſiaſticum prohibet,aut quid aliud ſimile
non eſt legatum ioutile,*l.legatum,ff.de vſufruct.le-
gato,*ſed poterit teſtatoris voluotas in eo cõmu-
tari,quod ſecundùm ius illud fiat,quod ipſe con-
tra ius mandauerat fieri *d.cap.nos quidem.*Ea verò
legata,quæ de iure,& de facto poſſunt adimpleri,
non ſunt facilè commutanda.Quare cùm interſit
teſtatorum voluotates conſeruari,fuit cooſtitutũ
*in Clem.quia contingit,de relig.domib.*vt iu qualibet
commutatione facienda,quantuncuuque legatũ
impleri nó poſſet,Eccleſiæ auctoritas requiratur.
Nec ſupradictis obſtat,quòd,vbi volũtas teſtato-
ris adimpleri noo poteſt,legatum redditur cadu-
cum,vel habetur pro non ſcripto,& ideò cõuer-
titur in vtilitatem hæredis,vel grauati.*l.pater filiũ*
36 §.*Tuſculanus l.vnic §.in primo. C. de caducis tol-
len.*quia reſpoudetur cum gl.Abb.*n.*13. & Cou.*n.
vlt.in d.c.nos quidem,*Tiraq.*de priuil.pia cauſa,priuil.*
58 uoo obſtante mutatione loci,legatum ueque
fieri caducum,neque haberi pro oou ſcripto,id-
que fauore piæ cauſæ.

Eſt ergo ſciendum,quòd vbi ſubeſt cauſa legi- 56
tima commutandi; poteſt auctoritate Epiſcopi
commutatio fieri,quam tameu non uiſi ex iuſta,
& rationabili cauſa fieri debere ſtatuit Conc.Tri-
deut.*ſeſſ.*22.*de reform.cap* 6.quod refert Monet *de
comm.vlt.volunt. c.6.à n.*86.& *n.* 110.apertè docet
iuſtam,vel rationabilẽ cauſam de per ſe ſufficere
ex eo,quia cùm ſit cõmutatio ex cauſa neceſſaria,
illa neceſſitas iuſta,hoc eſt uoo iniuſta eſſe debet.
Pro voluntatum vice,& ad tempus poſſet Epiſco- 57
pus cũ conſenſu hæredis voluotatem defũcti al-
terare,tradũt Mar.Socin.*in tract.de oblation.lib.*19.
*n.*19.Cuch.*inſtit maior.lib.*2.*tit.*9.*num.* 62.Vgolin.
*d.c.*61.*num* 7.Aloyſ.Ricc.*d.collect.*558.*verſ. quinto*
Mouet.*d.cap.*5.*num.* 332.citati à Gutier.*conſ.*1.*n.*
19.qui contrariũ tenet,Ego ipſe *d.alleg.*83.*n.*14.
vbi tamen poſt Nicol.Garc.aduerto,hoc non pro-
cedere atteuta diſpoſitione Coocilij Trid.*ſeſſ.*25.
*de reform.cap.*5.quod prohibet Epiſcopis tollere,
etiam cum couſenſu patroni qualitates in funda-
tioue beneficiorum appoſitas.Vbi verò uulla,vel 58
minùs legitima cauſa ſubeſſet,nou poteſt abſque
Romani Pontificis auctoritate commutatio fieri,
*d.Clem.quia contingit,*iuncta gloſſ.*verb.Sedis Apo-
ſtol.*Melch.Phœb.*Luſit.dec.*47.*n.*2.*cum ſeqq.tom.*1.
Ceued.*pract.& canon.quaſt.lib.*1.*quaſt.*35.*num.*12.
& citati per me *d.alleg.*83.*num.*1.niſi vrgeat aliũ-
de neceſſitas commutandi,& nou poſſit ſummus
Pontif.adiri,vt per Mouet.*d.c.à num.* 348.Conc.
verò Trid.*ſeſſ.*22.*de reform.cap.*6.hac de re ſtatuit
vt iu huiuſmodi commutationibus(quas ex iuſta
tantùm & neceſſaria cauſa fieri debere aſſerit)
Epiſcopi

Google

Epiſcopi tanquam Sedis Apoſt. delegati ſummariè, & extraiudicialiter cognoſcant, nihil in precibus tacita veritate, vel ſuggeſta falſitate fuiſſe narratum, priuſquam commutatione huiuſmodi ab eadem Sede obtenta executioni mandentur.

59 In commutationibus autem faciendis tria ſunt præcipuè obſeruanda. Primum eſt, quòd, licèt commotatio volũtatis in caſibus permittatur, vt vidimus; non eſt tamen niſi in alium vsũ pium faciẽda, vt ex his, quæ hactenus diximus, perſpici poteſt: nec enim in vſum profanum eſt conuertendum, quod pia teſtantium voluntate ſemel eſt Deo dicatum, neque contra defunctorum voluntatem eſt quicquam, quoad fieri poteſt, commutandum. Quare eſt etiam ſecundo loco obſeruandum, vt in eum quoque pium vſum, qui voluntati defuncti ſit proximior, & ſaloti animæ ſuæ vtilior, conuerſio fiat, ſicut de conuerſione fructuũ locorum piorum ſubſiſtente cauſa ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de refor. c.* 8. Tertiò obſeruandum erit, in facienda commutatione ex quacunque cauſa, vel ſaltem ex ea, quæ eſt ex parte rei, conſenſus hæredis grauati, necnon legatarij quoque requiratur, cùm vtriuſq; interſit defuncti voluntatem non præcisè ſeruari, ad not. per Doct. *in d. Clem. quia contingit.*

60 Vtrùm, ſi teſtator iuſſerit certam quantitatem expendi ſingulis annis, vel inter pauperes, vel ad virgines maritandas, poſſit executor totam quantitatem inſimol primo anno expendere? Pars affirmatiua, quæ vera eſt, ſatis oſtenditur ex reg. *l. ſtipulatio iſta 38 §. inter certam ff. de verbor. oblig. l. poſt mortem 12. C de fideicom. l. vxorem 39 Scæuola, ff. de legat. 3.* quibus habetur grauatum reſtituere poſt mortem, poſſe ſtatim in vita reſtituere. Secundò expenditur, quòd præmatura hæc diſtributio multò magis fauet animæ defuncti arg. *cap. in litteris, in fine de raptorib. c. anima 13. q. 2.* vnde meliùs facta, ſeu opportunius iudicari debet, quippe cùm magis ſecundùm defuncti voluntatem facta ſit, arg. *l. in teſtamentis 12. ff. de regul. iur. in l. in conditionibus 19 ff de condit. & demonſtr.* igitur præmaturè fieri poterit: quinimò, ſi teſtator ſciuiſſet, hoc hæredem libenter facturum, ſtatim fieri præcepiſſet: obſeruant Bald. *in d. l. poſt mortem num.* 10. Dec. *num.* 5. vbi Cagnol. *num* 7. communem teſtatur *in l. cùm tempus ff. de reg. iuris*, Cou. *in cap. tua nobis nu. 2. de teſtam.* Anton. Gom. *l. 17. Tauri, num. 7.* Mench. *de ſucceſſionib. §. 7. num.* 19. Peralta *in l. cùm pater. 79. §. à filia n. 3. de legat.* 2. refert plures, affirmans olim & nunc ſibi veriorem videri opinionem. Padil. *in l. vnum ex fam. in princ. n. 12. ff. de leg.* 2. Molin. *de iuſt. tract. 2. diſp. 249. col. 8 in princ* Non obſtat *d. l. cùm pater. §. à filia*, quia reſpondetur cum Padil. *in d. l. cùm vnum ex fam. l n.* 13. quòd ibidem facienda erat reſtitutio perſonæ incertæ de certis, hoc eſt, vni ex liberis filiæ fideicommiſſariæ, nepotibus, ſcilicet, teſtatoris, ad quas perſonas ſuperſtites haberi poteſt affectio, & ideò ſpectandum erit tempus à teſtatore præfixum: contra verò in diſtributione inter pauperes facienda, teſtator iuſſauit perſonas incertas de incertis, ad quas nullam potuit habere affectionem ſecundùm iuris cenſuram Vel aliter reſponderur, quod ibidẽ facienda erat reſtitutio vni ex nepotibus teſtatoris, qui viuus reperiretur tempore mortis fideicommiſſariæ: vnde cum priuilegio illius non admittitur præmatura reſtitutio, ſiquidem fieri poteſt, vt ipſe ſolus viuat tempore mortis fideicommiſſariæ, & mortuus ſit ille, cui de præſenti ſit reſtitutio: at verò in noſtris terminis diſtributio facienda eſt in certis de incertis: quo caſu nemo ius habet: & ideò nulli fit præiudicium ex præmatura diſtributione. Illud eſt annotandũ quod executor deputatus ad diſtribuenda bona inter pauperes, non videtur, quod poſſit vnum tantum eligere, & illi ſolum omnia dare, ſed debet inter plures bona diſtribuere, ſeruato modo, *c. ſepulchrã 86. diſt.* ibi, *vt abundes pluribus, nec conciliandẽ ſauoris gratia, vltra modum fluere*, &c. Magdalen. *de numero teſtium in teſtam. remiſſ. p. 2. c. 2. n. 43.* vbi *n.* 451 ſubdit quod è contra executor, qui tenetur eligere pauperem in ſingulari, poſſet inter plures bona diſtribuere.

61 Et vtrùm executor datùs ad bona inter pauperes diſtribuẽda poſſit ſibi tanquã pauperi diſtribuere? Solet ab aliquibus in dubium reuocari: in quo inſpecto iure, & mente teſtatoris, & verborũ proprietate collecta, partẽ negatiuã veriorẽ duco, ex tex. *in d. c. tua nobis*, ibi, *non dubitat aliis vſibus*, &c. & ibi, *cùm ſecundùm defuncti voluntatem*, &c. planè iuſſus à teſtatore pauperibus diſtribuere, diſtribuendo ſibi, non facit ſecundùm defuncti voluntatem, arg. *l. ſi mandatoro 22. §. ſi tibi centum. ff. mandati*, vbi mandans per verba, *cui voles*, (quæ omnimodam in dando libertatem important, *l. cùm quidam 24. in princ. ff. de legat. 2.*) cenſetur prohibere mandatario, ne ſibi capiat: quòd ſi fecerit, mandati fines excedit, vt tex. habet. Secundò adducitur *Auth. quibuſcunque modis*, ibi, *interdicitur accipere. C. de ſacr. Eccl.* iuncta reg. *qui iuriſd. 10. ff. de iuriſd. omn. iud.* cum aliis. Tertiò facit, quòd inter dantem, & accipientẽ debet dari differentia perſonalis, *c. vlt. de inſtit* arg. *c. debitum 4. de Baptiſmo c. per veſtras 36. de iurepatr.* gloſ. recepta *in cap. cùm in iure 33. d elect.* Tandem expenditur ſuſpectum eſſe, & minùs idoneum executorem, ſi ſibi capere poſſet, iuxta reg. *l. ſi quis legatum 6. ff. de falſis, per tot. C. de his, qui ſibi adſcribunt.* Propter quorum aliqua in effectu, ſi aliud non addatur, hanc partem ſequuntur Bart. vbi addit *lit. B. in d. §. ſi tibi cẽtum n. 1.* Card. *in Clem. vnic. n. 28. de teſt.* plures citati à Felin. *in c. irrefragabili. §. cæterum n. 1. ff. de offic. Ordin.* Palat. *in rep. rub. de donat. inter virum & vxor. §. 56. n. 42.* & in effectu huic opinioni, ſaltẽ excepto caſu extremæ neceſſitatis, annuere videtur S. Thom. 2 *2. q. 62. art. 5. ad 4.* & denique oppoſitum ſolummodo in foro Conſcientiæ cum auctoritate Epiſcopi, vel Confeſſarij, quando aliorũ pauperum maior non fuerit miſeria, defenderunt Sot. *lib. 4. de iuſtit. q. 7. ar. 1. ad 3. col. 15.* Martin Ledeſma 2. 4. *q. 18. art. 5. verſ. ſed vtile eſt dubiũ*, poſt Bald. Anch. & Calder. quos refert, & ſequitur Nau. *in Man. c. 25. n. 133. & de Orat. c. 7. n. 34.* inde inferẽtes ad beneficiarios, & ſimiles, qui in pœnã fructus amiſerũt, eoſq; pauperibus reſtituere tenentur, vt ſibi, ſi pauperes ſint, capere poſſint in foro Cõſcientiæ, cõcurrentibus modò adiunctis.

Sed an poſſit in filium ſuum pauperem diſtribuere, non deſunt qui dubitent, Communis tenet quod poſſit, dummodo non in totam hæreditatẽ filios, vel coniunctos eligat, ſed in partem minutã putà quoad alimenta, ita Card. Mantic. *de coniect. lib. 6. tit. 5. n. 9. & 10.* Surd. *de alim. tit. 1. q. 94. n. 5.* Bened. Ægid. *in repet. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 6. §. 1. n. 29.* vbi intelligit quando legatum, vel hæreditas vnius duntaxat pauperis, & non plurium alimentis ſufficere poſſit, & *n.* 30. ſimiliter intelligit procedere ſi pater non habeat vnde alium alere poſſit, aliàs enim diſtributionis huiuſmodi

filius

filius particeps effici nõ poterit, & vbi etiam diſputat electione commiſſa Priori fratrum Prædicatorum, an poſſit eligere Fratres ſuos.

62 Circa relicta verò pro Miſſis defunctorum dicendis perpetuò, certis per annum diebus, cùm propter earum numerũ in nonnullis Eccleſiis, vel propter eleemoſynæ tenuitatem non poſſit piæ teſtantium voluntati plenè ſatisfieri, Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de refor. cap. 4.* dat facultatẽ Epiſcopis, vt in Synodo diœceſana; Abbatibus verò, & Generalibus Ordinum in ſuis Capitulis generalibus, re diligẽter perſpecta, poſſint in ſuis Eccleſiis, vbi prædicta neceſſitas ineſt, pro ſua conſcientia ſtatuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem & cultum, atque Eccleſiarum vtilitatem viderint expedire; ita tamen vt ſi aliquid de voluntate teſtantium hac in re commutetur, ſemper cõmemoratio ſaltem illorum defunctorum fiat, qui ſuarum animarum ſalute legata illa ad pios vſus reliquerunt: cui commemorationi ſatisfieri poſſe, vel in *Memento*, vel *in collectis* poſt Vgol. *de offic. Epiſc. c. 61. n. 1.* reſoluit Monet. *de commutat. vltim. volunt. c. 5. n. 376.*

63 Quæ quidem Epiſcoporum, & Prælatorum Ordinũ facultas intelligenda eſt de oneribus Miſſarum ante Conc. Trid. impoſitis, prout à S. Congreg. fuiſſe deciſum referunt Hier. à Sorbo *in annot. ad compend. priuil. Regul. verb. Miſſa, 3.* Confect. *in ſum. priuileg. Ordinum Mẽdican. tit. 19. de diuino Offic. & Miſſar. celebrat. c. 3.* Gaſpar Paſſarel. *de remed. c. 60.* Fr. Emman. *q. regul. tom. 1. q. 43. art. 13.* Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. q. 41. art. 24. concl. vnic.* Fraxinel. *de oblig. Sacerdot. ſect. 7. in remed. §. 5. num. 2.* Aloyſ. Ricc *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. dec. 25. n. 3. in fine, p. 4.* Anton. Diana *moral. reſol. p. 1. tr. de celebr. Miſſ. reſol. 2.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 29. n. 5.* Intelligenda quoque eſt eadem facultas Epiſcopis & Prælatis conceſſa iuſta interueniente cauſa, ſecundùm Fr. Emman. *in ſum. p. 1. cap. 252. ad fin.* alias *cap. 251. concl. 13.* Nau. *conſ. 9. n. 9. de celebr. Miſſar.* Molin. *de Iuſtit. tract. 2. diſp. 249.* Bonac. *de Sacr. diſp. 4. q. vlt. punct. 7. §. 2. n. 12.* Fraxinel. *d. §. 5. num. 1.* vbi *in verſ. tum quia tractatur*, ſubdit iuſtam cauſam eſſe, ſi curſu temporis Clericorũ, aut Religioſorum numerus eſt diminutus, aut Eccleſiæ, vel Monaſterij redditus extenuantur, vel impenſæ maiores fiunt, & cætera huiuſmodi, refero Ego ipſe *d. alleg. 29. n. 2.* me non citato in illo Aloyſ. Ricc. *d. Neapol. deciſ. 25. n. 3. p. 4.*

64 Vnde vigore Concil. Trid. *d. cap. 4.* poterit Epiſcopus reducere numerũ anniuerſariorum, & officiorũ pro defunctis, ex Quaranot. *in ſum. Bullarij, verb. Miſſa pag. mihi 402.* Galet. *in margarita caſuum conſciẽtiæ verb. Miſſa 4.* Piaſec. *in praxi Epiſc. p. 2. c. 3. n. 15. in fine*, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſ. deciſ. 404. in 1. edit.* aliàs *reſol. 341. n. 2. in 2. edit.* Monet. *d. c. 5. n. 367.* quos refero Ego ipſe *d. alleg. 29. n. 4.* Anniuerſaria, ſcilicet, in totidem Miſſas conuertendo, Vgol. *d. c. 61. n. 1.* Monet. *d. c. 5. n. 370. & ſeq.* vbi *n. 368.* reſoluit poſſe Epiſcopum reducere numerũ Miſſarũ non modò, quæ præſcribuntur in teſtamentis, & aliis ſimilibus diſpoſitionibus cauſa mortis; ſed etiam quæ in donationibus, & aliis

65 actibus inter viuos. Non poterit autem reducere & ad minorem numerum reuocare Miſſas in fundatione Eccleſiæ impoſitas, vt cenſuit S. Congr. prout nobis idonei teſtes ſunt Piaſec. *d. c. 3. n. 31.* Ludou. Miranda *d. art. 24. concl. vnic. in fine.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 341. ex n. 4.* Monet. *d. c. 5. n. 376.* Ant. Diana *d. p. 1. tract. de celebr. Miſſar. reſol. 1.* Ego ipſe *d. alleg. 29. n. 9.* aut in beneficiis requirẽtibus in ſui fundatione certum numerum Miſſarum, eadem S. Congr. ſic reſoluente, vt teſtantur Bonac. *d. §. 2. n. 10.* Galet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. beneficium, pag. 24. col. 2. & verb. Miſſa, vlt.* Nald. *eod. verb. n. 18.* Poſſeuin. *de officio Curati, cap. 2. n. 35. q. 9.* Nec denique poterit diminuere Miſſas particulares votiuas, vel pro defunctis, quæ iuſtis ſtipendiis ſigillatim à particularibus perſonis petũtur, niſi conſenſus eorum, quibus illæ debentur, habeantur, quod rarò, vel nunquam accidere poteſt, vt reſoluunt Nau. *d. conſ. 9. n. 9. & conſ. 11. n. 1. de celeb. Miſſar.* Fraxinel. *d. ſect. 7. in remed. §. 5. n. 3.* Ego ipſe *d. alleg. 29. n. 11.*

Nouiſſimè Sacra. Cong. Illuſtriſſimorum Cardinalium Concilij Trid. Interpretum *in decretis de celebrat. Miſſar.* publicatis, & Typographia R. Cameræ impreſſis *de anno 1625.* S. D. N. Vrbani VIII. auctoritate ſibi ſpecialiter attributa, *decreuit, ac primo diſtrictè prohibet, atque interdicit, ne Epiſcopi in diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel alias quomodolibet, reducant onera illa Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut ìnitio fundationis, ſed pro his omnibus reducendis, aut moderãdis, vel cõmutandis, ad Apoſtolicã Sedem recurratur, quæ re diligenter perſpecta id ſtatuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiuſmodi, ſi quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas atque inanes decernit. Præterea, ne in Eccleſiis, in quibus onera Miſſarum in perpetuum impoſita ſunt, Sacerdotes in iis, vt par eſt, adimplendis eo tepidiores & ſegniores reddantur, quòd onera huiuſmodi, cum nulla, aut parua ſint vtilitate coniuncta, ſtatuit atque decernit, vt pecuniæ, ac bona mobilia Eccleſiis, Capitulis, Collegiis, Hoſpitalibus, Societatibus, Congregationibus Monaſteriis, Conuentibus, ac locis omnibus, tam ſæcularibus, quàm Regularibus, atque illorum perſonis in futurum ſimpliciter acquirenda cum onere perpetuo Miſſarum celebrandarum ab iis, ad quos pertinet ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda à die realis acquiſitionis, ſtatim deponi debeant penes ædem ſacram, vel perſonam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, ſeu illorum pretium quamprimùm inueſtiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expreſſa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur, & ſi eadem bona immobilia auctoritate apoſtolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium ſub eadem pœna, vt ſupra deponi, ac in aliis bonis ſtabilibus itidem fructiferis cum eiuſdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat.* Super quibus decretis eadem ſacra Congregatio S. D. N. Vrbano Papa VIII. approbante, aliquot edidit declarationes, quas originales, & in Typographia R. Cameræ Apoſt. impreſſas vidi de anno 1626. Et quoad hãc partem declarauit, *etiam ſtante legato adeò tenui pro reductione oneris, vt ſupra impoſiti ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apoſt. eſſe adeundã, quæ abſque vlla impenſa id ſtatuet, quod magis in Domino conueniens eſſe iudicauerit: veruntamen, ſi in ipſa beneficij erectione expreſſè cautum fuerit, vt liceat Epiſcopo iniunctum onus reducere, ac moderari, legem hanc fundationis, quam decreta hac de re edita non ſuſtulerunt, eſſe validam, & obſeruandam. Deinde declarauit pœnam interdicti, & alias ſuprà in decreto appoſitas non comprehendere, niſi ſuſcipientes, quamuis priuatos Sacerdotes onere perpetuo Miſſarum celebrandarum, ſine licentia Epiſcopi, vel eius generalis Vicarij, aut* 66

Generalis

Generalis,vel Prouincialis Per hæc Decreta fuerunt reuocata priuilegia Regularium circa reductionem Legatorom Miſſarnm,at poſt eorum publicationem ſummum Pontificem conceſſiſſe Fratribus Ordinis Miuimorum monaſterij Inouenſis,vt Legata Miſſarum perpetua & oneri annexa in paria ad rationem qoinquaginta ſcurorum monetæ Romanæ pro qualiber Miſſa quntidiana redocerentur,referunt March.*de Sacram. Ordinis tract.5 p.2.c.20.n.7*.Diana *moral. reſolut p.6.tract. 6.reſolut.*11.vbi *reſol.*10.poſt eundem Marchin.*d. tract.3 p.2.cap.19.num.* 31. tenet per verba Sacræ Congreg. non cenſeri reuocatum priuilegium moderandi Miſſas & anniuerſaria à teſtatore ante Conciliom relicta,qood mihi dubium videtur.

67 Nunc verò reſtat,vt priuilegia quædam præcipua videamus,qoę ſpecialiter fauore piæ cauſæ legatis huiuſmodi ſupra cætera legata conceduntur, quamuis plura enumerent Barthol. Socin.*in fallent.regularum*,qui 72 ponit, & Andr.Tiraq.*in tract.de priuilegiis piæ cauſa*,qui 167.eoumerat priuilegia. Plura etiam enumerat Ioao.Baptiſta de Thoro *in ſigularib.piarum cauſarum, & in ſumma priuilegiorum piarum cauſarum*:nos verò ea tantùm quæ præcipua,& certiora eſſe videntur,ſub compendio enumerabimus.

68 Primum ergo,cùm defectu teſtamenti etiam legatum in factum vitietur.*§.ante heredes, Inſtit. de legat.*ſi tamen legatum ſit ad pias cauſas,cenſebitur validum,& omninò præſtandum,quotieſcunque,videlicet,de meore teſtatoris, & de poteſtate legandi cõſtiterit,*c.indicante,de teſtam. cap. cùm dilectus,de ſucceſſ.abinteſt.* & notatur *in l.1.C. de ſacroſ. Eccleſ.* qoia ad valorem diſpoſitionis ad pias cauſas,ſufficit quod teſtator potuerit diſponere,& quod de facto diſpoſuerit,idque conſtet ipſi hæredi, Coo.*in cap.cùm eſſet,num* 8.*de teſtam.* Molin. *de Iuſtit.tractatu* 2 *.diſp.* 134. *verſ. quin verò*, Lazar.*de monitor.q.6.num* 72.*&* 73.Vaſq.*in opuſc.de teſtam.c.*1 *.n.*27.Leſſi.*de Iuſtit.lib.*2.*c.* 19.*n.* 7.Alphonſ.de Leone *de officio Capellani p.*1.*q.*5.*ſect.* 5.*numer.*54.vbi etiam poſt Lazar.*vbi ſup.n.* 32.*&* Iacob. de Graff *in aureis deciſ.p.*1.*c.* 8.*num.* 20.teſoluit talẽ poſſe cogi per cenſuras ad exequenda dicta legata pia in teſtamento minus ſolemni ſcripta.Et ideo legata pia deberi etiam quod fuerint relicta in minos ſolemni teſtamento, reſoluunt Caualer.*deciſ.*168.Alphonſ.de Leone *ci-*
69 *tato loco.* Teſtamentum enim ad pias cauſas imperfectum ratione voluntatis inualidum eſt, vt benè reſoluunt Mench.*de ſucceſſionib.§.*22.*num.*7. Clar.*§ teſtamentum q.*7 *n.*4.Greg.Lop.*l.*23.*gl.* 1. *tit.*1.*p.*6.Cou.*in cap.relatum il* 1.*numer.*10.*in princ. de teſtam.* Tiraq.*de priuil.piæ cauſæ priuil.*7.*in princ.* Aluarad.*de coniectur.mente defuncti,lib.*3.*cap.*2 *§.*1. *n.*11.*in fine*,Anton.Gom.*l.*3.*Tauri,n.*106.Cened. *ad Decretal.collect.*91.*n* 5.Magdalen.*d.p.*2.*cap.*5.*à princ.*Valaſc.*cõſ.*74. *n.vlt.*,Guilielm.*in c.Raynutius, verb.teſtamentum,il* 1.*num.*71.*de teſtam.* Viu.*tom.*2. *commun. opin.lib.*6.*tit.* 13.*n.*96.Surd.*deciſ.*292.*à n.* 11.Quicquid cootrarium teneat Part.*in l teſtamẽto n.*2.*ff.de fideicomm.libert.* quem ſequitur Abb.*in cap.*1.*n.*2.*de ſucceſſ.ab inteſt.*

70 Secundò,cùm de Iure commoni hæres certus ſit oominandus, vt valeat teſtameotum, *d.§.ante hæredis,Inſtit,de legat.l.in tempus.§.quoties ff.de hæred. inſtit. l. hac conſultiſſima, in princ.C.qui teſtam. fac.poſſ.*Mantic.*libr.*8.*tit.* 4. *numer.* 1.*&*.4 *cum ſeqq.* Thom.Valaſc.*tom.*1.*alleg.*68.vbi quod eſt dandus curator boois; ſi tamen teſtator velit pro ſalute animæ ſuæ piè relinqoere incertum hæredem, veluti pauperes Chriſti,aut miſerabiles perſooas incertas, valida erit diſpoſitio huiuſmodi, *l. id quod,& l.nulli,C.de Epiſcop. & Cleric.* gloſ. *verb. diſpoſitionem,in cap.cùm tibi,de teſtam.* Tiraq. *priuileg.*55 *&* 56.Rebuff.*de priuileg.ſchol. priuileg.*133. Cened. *d. collect.* 91. *n.*3.Mench.*de ſucceſſ.§.*27.*n.* 42.Menoch.*conſ.*292.*n.*12.Perez de Lara *de anniuerſ.& Capellan.lib.*1.*cap.*10.*nu.*97.*cum ſeqq.* Buccaron.*de different. inter iudicia ciuilia, & criminal. differ.*100.*n.*18.Garc.Gironda *de priuileg.& exempt. explicat.num.*1371 *&* *n.*1503.reſoluit, quòd pauperes conſanguinei ſemper ſunt præferẽdi in legato generaliter relicto,latè Magdal.*d.par.* 2.*c.*3. *num.*18.*&* 19.vbi *num.*21.ſubdit dictum ſupra de incertitudine perſonarum, eſſe quoque dicendũ de incertitudine rerum,vt ad pias cauſas oon vitiet, licet alias vitiaret, *& num.* 22. addit quod quemadmodum incertitudo à principio oon vitiat relicta ad pias cauſas,ita nec ſi ex poſt facto incertitudo ſuperueniat, putà ſi teſtator iuſſit conſtrui monaſterium in certo loco, vbi ex aliqua cauſa poſtea conſtrui non poſſit,vel quia pecunia legata in aliquem certom pium vſum,non ſit ad illud ſufficiens per hoc legatum oõ extinguitur, ſed in aliquam aliam piam cauſam conuerti debet: *& num.* 23. addit quòd ſi hoſpitale, vel monaſterium,coi legatum eſt factum,interim deſtruatur,non extinguitor legatum,ſed debetur aliis pauperibus,& remanet apud Papam, & Romanam Eccleſiam, quæ repræſentat Deum immortalem,cui relictum cenſetur.

Vtrùm autem generalis pauperum inſtitutio; 71
quos Titius voluerit,valida ſit?Partem affirmatiuam iodiſtinctè probare videntur Bart.*in l.illa inſtitutio.n.9.ff.de hæred.inſtit.*Paul.*in l.captatorias,n.* 3.*C.de teſtam.milit.*plures vt per Cou.*in c.cùm tibi, à n.*10.*de teſtam.*in effectu alij,quos refert, & ſequitur Tiraq.*priuil.*8 *in princip.* Coſt. *in c. ſi pater verb.pauperes.n.*5.*de teſtam.lib.*6.Pro quibus Coſta tria potiſſimùm expendit,vt oſteodat de iure, ſemoto fauore piæ caoſæ,ita reſoluendũ fore: primũ,quia,ſi pauperum inſtitutio ſimpliciter facta valet,vt ſuprà reſoluimus,à fortiori valere debet, vbi non omnimoda illa,& abſoluta incertitudo proponitur,ſed reſtricta ad certam perſonam Deinde,cõſiderat,quia,ſi aliqoa ratione, huiuſmodi inſtitotio poſſet de iore periclitari,maximè fortè ex regula.& ratiooe *d.l.illa.* vt patet:oeque enim aliud propnnitur, qood magis obſtare videatur: ſed hoc in propoſito oon impedit.Probatur:quia inſtitutio illa,*quos Titius voluerit*,ideò vitioſa eſt, quoniam Titio nõ declaraote oullus eſt,qoi deprehendatur hæres inſtitutus. Cæterùm hæc ioſtitutio pauperum,*quos Titius voluerit*,oon poteſt videri ſimiliter vitioſa, cùm non omninò pendeat à voluntate Titij.Patet, quia Titio oon declarante, aut non eligente, ſimpliciter maneot omnes pauperes hæredes inſtituti,ex Bart. Suar. Cou & aliis communiter receptũ affirmat Coſt. vbi proximè per tex.*in l.ſi quis Titio.*17.*§.*1.*l. cùm quidam.*14.*l.cùm pater.*79.*§.hæreditatem.il* 1 *.ff.de legat.*2.*l.verum.*8.*§.cùm quidam.ff.de rebus dub.l.fideicommiſſaria* 46.*verſ.vlt.ff.de fideicom. libert.* Igitur, &c Oppoſitum tamen,imò hoc non attento Iure cõmuni,ſed ad ſummum ex gratia & fauore pauperum procedere defendit Franc.*in d.c.ſi pater.n.* 63.*de teſtam.lib.*6.ex eo,quòd regulę geoerales,de quib. *in d.l.illa,& in §.incertis,Inſtit.de legat.*refragantur,

Google

vinum neceſſaria materiæ conſecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta, calices, &c. Card. *in d. Clem. Exiui n.* 15. & Anch. *n.* 18. *&* 21. Cordub. *d. q.* 11. *punct.* 2. Nau. *conſ.* 13. *n.* 3. *in antiquis, alias* 9 *n* 3. *ſub tit. de teſtam.* Menoch. *conſ.* 1014. *nu.* 36. *&* 37. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 2. *q.* 126. *art.* 5. Ribadeneira *de inſtituto Societatis* IESV, *cap.* 23 *fol.* 191. Verùm, quia poſt hæc ſcripta inueni doctiſſimam S. Rotæ deciſionem *in vna Romana compututorum,* 10. *Aprilis* 1620. *coram R.P.D. Merlino,* optimè reſoluentem, quæ reperitur impreſſa *p.* 5. *rec. cent. deciſ.* 365. & de illius materia latè Carol. Maranta *tom.* 1. *cap.* 41. ideò tribus concluſionibus ex illa deſumptis hanc materiam à Doctoribus inculcatam explicare operæpretium duxi, prout ſequitur.

76 Prima eſt concluſio, quòd Fratres Minores Ordinis S. Franciſci, tam de Familia, quàm reformati, ſunt capaces legatorum, quæ vnica ſolutione, ſeu præſtatione adimplentur, tam in pecunia numerata, quàm in aliis ſpeciebus, vt purà frumenti, vini, olei, & ſtabilium, dummodo tamen duo copulatiuè concurrant. Primò, quòd legatum fiat modo licito, atque ipſis Fratribus iuxta eorum Conſtitutiones permiſſo; hoc eſt, vt in eorum neceſſitates conuertatur, vel nullus explicetur vſus, ſed abſolutè illis legetur: quo caſu præſumitur legatum eo modo, quoad legati valorem neceſſarius eſt; non autem fiat modo illicito, & illis prohibito, vtpurà, ſi legentur bona ſtabilia ad excolendum, vel locandum: tunc enim, cùm legatum capiat ſubſtantiam à modo, ſiquidem Fratres Minores ex ſe non ſunt rei immobilis relictæ capaces, ſed ratione ſolius modi illis liciti capaces redduntur, vtique legatum corruit, nec etiam æſtimatio debetur. Secundò, quòd legati quantitas non ſit ingens, & immoderata, quæ ſapiat theſaurizationem, ex qua violetur votiua paupertas, & videatur fieri in fraudem, hoc eſt, relinqui hæreditatem ſub nomine legati, ſed modica, & ſufficiens ad ſolam neceſſitatem, & executionē officiorum ſui Ordinis, quod relinquitur arbitrio Superioris, attenta perſonarum, & temporum qualitate, & conditione locorum, atque aliis circunſtantiis. Ita ad normam Regulæ S. Franciſci ſanxerunt Summi Pont. Nicolaus III. *in d. c. exiit.* & Clem. V. *in d. Clem. Exiui, de verbor ſignific.* & tradunt Bart. *in tract. Minorit. lib.* 1. *diſt.* 1 *n.* 1. *cum ſeqq.* Bald. *in Auth. Ingreſſi, n.* 5. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Card. Zabarel. *in d. Clem. Exiui.* §. *proinde n* 11. & ibidem Anch. *n.* 13. *&* 15. Butr. *in cap. in præſentia num.* 25. vbi etiam Felin. *n.* 52. *ad fin. de probat.* Gabr. *concl.* 1. *n.* 4. *de legat.* Nauar. *conſ.* 8. *n.* 1. *&* 2. *de teſtam.* Peregrin *de iure fiſci, lib.* 3. *tit.* 14. *n.* 2. *& concl.* 10. *&* 11. Menoch *conſ.* 1014 *à n.* 4. *cū ſeqq. vſque ad fin.* Fr. Emman. *quæſt. regular. tom.* 2. *q.* 127. *art.* 2 *per tot.* Cordub. *ſuper Reg. S. Franciſci, cap.* 6. *q.* 8. *ſuper* 2. *puncto,* Hieron à Polytio Capuccin. *ſuper dicta Reg. cap* 6. *num.* 62. *&* 72. benè Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 6. *à n.* 10. *vſque ad* 19. *& n.* 28. Nec deficit ratio: quoniā per receptionem huiuſmodi legatorum non prouidetur tali neceſſitati Fratrum, nec excluditur mendicitas, ita vt precariò, & oſtiatim ſibi quærere victum non cogantur, vt præcipitur *in c.* 1. *de relig. domib. in* 6. *cap. nimis, il* 2 *de exceſſ. Prælat.* Sed hæc legata ſunt quædam eleemoſynæ, quæ nullum tribuunt dominium, proprietatem, aut poſſeſſionem, quæ repugnant eorum ſtatui; nec tollunt, qui Fratres diuinæ innitantur prouidentiæ, & quemadmodum Fratres ſunt capaces donationis ſub modo licito; ita etiam legati, quod eſt quædam donatio, §. *legatum, Inſtit. de legatis,* Sāch. *d. lib.* 7. *c.* 26. *n.* 10. Sanctes Capuccinus *ſuper Reg. S. Franciſci c.* 6. *fol.* 305.

Secunda eſt concluſio, quòd Fratres Minores 77
non ſunt capaces annuorum redditũm perpetuorum, etiam ſi illa relinquantur adiecto onere perpetuo celebrationis Miſſarum: ita videntur decidere tex. *in d. Clem. Exiui, verſ. cumque annui redditus, de verborum ſignific. in* 6. & idem voluit gloſ. *verb. Mendicantium, in c. quorumdam, de elect. in* 6. *&* in *d. c.* 1. *de relig. domib. eod. lib.* Abb. *in d. cap. nimis il* 2. *ſub n.* 2. & ibidem Ioan Andr. Anch. *n.* 2. *de exceſſ. Prælat.* Geminian. *conſ.* 40 *num* 8. *cum ſeqq.* quod eſt etiam inter conſilia Fulgoſ. 164. Bald. *in d. Auth. Ingreſſi num.* 59. *C. de ſacroſ. Eccl.* Bart. *in l. legatum num.* 2. *ff. de capitis dimin.* Zabarel *in d. Clem Exiui, d.* §. *cúmque annui redditus, per tot.* Federic. de Senis *conſ.* 12. *n.* 4. *&* 5. Nau. *conſ.* 8. *n.* 3 *cum ſeqq. de teſtam.* Polyt. Capuccin *ſuper Reg. S. Franciſci, cap.* 6 *num.* 56. vbi teſtatur Capuccinos non admittere huiuſmodi legata, Sanctes Theſaur. Capuccin. *ſuper d. Reg cap.* 26. Sanch. *d. c.* 26. *n.* 34. latè Marant. *d. reſp.* 41. *n.* 62. *cum ſeqq.* Quæ quidē concluſio illa potiſſimùm ratione ſubnititur: quia nihil eſt, quod magis arctiſſimæ paupertati Minorum repugnet, quam redditus annui, qui, cùm ſint certi, & determinati, ſapiunt nimiam proprietatem, atque inter immobilia connumerantur *in d. Clem. Exiui,* §. *cumque annui,* & *ibidem* notant Doctores, & latè in his terminis Botiel. *conſ.* 17. *n.* 23. et quorum poſſeſſionem in perpetuum prouideretur Fratrū neceſſitati, & penitus excluderetur mendicitas, vel in ea certè mentiretur, quod eſt abſonum, vt *in l. ſi quis, C. de cēſib. & cenſit.* 11 in propoſito Bald. *in d. Auth. Ingreſſi n* 60. *ad fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Si qui Fratres reciperent huiuſmodi annua legata, & obligationes perpetuas, etiam pro Miſſis, & anniuerſariis celebrandis, tractu temporis nedum mendicitatem deſererent, ſed conflatis pluribus annuis redditibus, qui ſuperabundarent ad alimenta, & vitæ ſuſtentationem, apertè diteſcerent, quod eſſet magnum abſurdum eorum ſtatui repugnans, vt perpendit Nauar. *d. conſ.* 8. *num.* 6. & Sanctes Theſaur. Capuccin. *d. cap.* 6. *fol.* 308. qui ampliùs aſſerit ſuper hoc emanaſſe Conſtitutionem Leonis X prohibentem receptionem huiuſmodi legatorum. Et demum modus ſimilis legati, vt quotannis aliquid ſoluatur ſemper, ſecūdùm eorum Conſtitutiones eſt illicitus: amodò autem capere ſubſtantiam legata facta minoribus, dicit Bald *in d. Auth. Ingreſſi n.* 59. Sanch. *d. lib.* 7. *cap.* 26. *num.* 18.

Et quamuis ab hac opinione, quoad anniuerſa- 78
ria perpetua relicta minoribus in ſtipendium Miſſarum, & diuinorum Officiorum celebrandorum, diſſentire videatur Sylueſt. *in. Sum. verb. legatum, il* 2 *ſub n.* 4. *verſ. tertium Petrus,* quem ſequitur Fr. Emman. *quæſt regul. tom* 2. *q.* 127. *art.* 4. & Fr. Thom à IESV MARIA, diſcalceatus Carmelit. *in expoſit Reg. S. Franciſci p.* 5. *c.* 3. *verſ. poſſunt præterea,* idem Fr. Emman. *in ſum. tom.* 5 *c.* 299. *in verb. Eleemoſyna, n.* 8 Hierō. Roder. eius ex fratre nepos *in cōpendio quæſt. Regul. reſol.* 88 *n.* 19. Miranda *in expoſit. regulæ cap.* 63 *diffic* 12. *fol. mihi* 416. *verſ. Pero ſin emburgo,* Villalob *in ſum. p.* 2. *tr.* 35. *diffic.* 33. attamē etiā quoad iſta anniuerſaria benè procedit ſuprà firmata concluſio, & militant præallegatæ ratio-

nes, annuuſque redditos, ex eo, quòd ſit debitus intuitu Miſſarum, nō deſinit eſſe annuus redditus, qui ſēper minoribus eſt interdictus: & ſententiam Syluestri, ac aliorum, doctè reprobat Sanch. *d.c.26.n.42.* contra quam refert per duo Capitula generalia ita fuiſſe definitum, & Capitulares Ordinationes teſtatur ſe vidiſſe Surd *de aliment.tit.3.q.4 n.13.* addens, quòd in vim huiuſmodi Ordinationū Guardianus, vel alius Prælatus proteſtari debet, quòd non intendit legatū acceptare, imò abſolutè repudiat, & cōcordat Cordub. *ſuper Reg.S. Franciſci, c.6.q.11.art.4.verſ. ſi verò legatum.*

79 Nec aduerſantur Federicus de Senis *conſ.12.* Abb. *conſ.63 lib.2.* Zabarel. *in d.Clem.exiui.§.cumq; annuus redditus,* Menoch. *conſ.1014.& n.44* & alij: quoniam Federic. de Senis, & Abb. quorum dicto cæteri innituntur, firmant quòd Fratres Minores ſunt capaces annui redditus non perpetui, ſed ad tempus, vt putà ad vitam vnius Fratris, maximè annoſi, vt inquit Abb. & hæc opinio Feder. temperanda eſt, vt procedat ſolùm, quando legatum annuum continet præſtationem modicæ, ſeu minimæ quantitatis, & eſt ad modicum tēpus, quod reputatur decenniū, vel minus. Ita declarat Abb. *d.conſ.63.ſub n.6.verſ. ſed ego hanc opinionem ſequor.* Hier. à Polit. *ſuper Reg.S. Franciſci c.6.n.68.ad fin. verſ. ego verò credo.* Cordub. *ſuper d. Reg.cap.6.q.11. punct.3.ad finem,* vbi quòd licèt huiuſmodi opinio in rigore litteræ poſſit videri contra *d. Clem. Exiui,* tamē in ſenſu æquitatis non eſt contra eā, Sorb. *in compend. priuileg. Mendicant. verb. legata, in ſuis annot. verſ. modicum autem tempus,* & cum hoc temperamento opinionem Federici de Senis, & Abb. videntur etiam amplecti Sanch. *d.c.26.n.36. ad finem.* Imò, quòd Minores ſint incapaces cuiuſcunque annui redditus, etiam exigui, tenuit Gemin. *conſ.40.* quod eſt inter conſilia Fulgoſij 104. Dec. *in c. præſentia, n.103. de prob.* Tiraq. *in tract. de iudicio in rebus exig. nu.158.verſ. quinquageſimo, quintò,* Queſada *diuerſ. quæſt. iuris c.22.n.39.* Socin. *de oblation. libello 8.n.35.cum ſeqq.* in quam ſententiam videtur etiam inclinare Bart. *in tr. Minoric. lib.2.diſt.6.c.3.* vbi monet Fratres, vt ab huiuſmodi legatis penitus abſtineant.

80 Tertia cōcluſio, quòd legatum annui redditus perpetui factum Fratribus, ſeu potius Eccleſiæ, & Sacriſtię Fratrum Minorum, non ad ipſorum victum, ſed ad certum diuini cultus vſum, vt ad frumentum, vel vinum, neceſſaria materiæ conſecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta Altarium, Calicéſque, omninò ſuſtinetur, vt apertè docuit Feder. de Senis *conſ.12.n.4.* & ibi adden. Butt. *in c. in præſentia n.25. de prob.* Abb. *conſ.63.n.4. lib.2.* Card. Zabarel. *in d.Clem Exiui n.13.* vbi Anchar. *n.18.& 25. de verb. ſignif.* Bald. *in Auth. Ingreſſi n.59.C. de ſacroſ. Eccleſ.* Anan. *conſ.30 n.3.cū ſeqq.* Menoch. *conſ.1014 n.36.& 37.* Cordub. *in Reg.S. Franciſci, c.6.q.11.punct.3.* Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.2.q.127.art.5.* Sāch. *d.li.7.c.26.n.42.* Fr. Thom. à Iesv Maria *ſuper Reg.S. Franciſci, p.5.c.3.col.3. verſ. ſed an fieri poſſit,* Fr. Hier. Polit. Capucin. *ſuper d. Reg.c.6.n.70.* Et eſt ratio: quia legatum nō concernit commoditates Fratrum, ſed diuinum cultum: nec aduerſatur eorum paupertati: ſiquidē cùm mendicitas Fratrum Minorum in eo verſetur, vt quotidie ex pietate Chriſti fidelium alimenta mendicent quorū nomine veniunt ſolùm corpori neceſſaria, vt eorum potus, habitatio, veſtes, *l. legatis. ff. de aliment. & cibar. leg. verb. victus, ff. de verbor. ſignif.* vtique huiuſmodi legato non infringitur, nec tollitur hæc eorum mendicitas, vtpote quod non in alimenta, ſeu victum, & veſtitum ipſorum cedere debeat, ſed in neceſſaria cultui diuino, vt benè ratiocinatur Bart. *in d. tract. Minoric lib.1.n.18.* Abb *d.conſ 63 nu.2.* & alij ſuprà allegati, & pręſertim Sāch. *d.c.26 n.2.* & tale legatum nullibi reperitur prohibitum, quod non dicitur Fratribus relictum, ſed ſacris ædibus & Templis, atque aliud eſt Eccleſia, aliud Monaſterium, vt per Syluest. *verb. legatum il 2.n.4.* Nau. *cōſ. 9. de teſtam.* Fr. Emman. *d.q.127.art 5.* ex quo malè ſenſiſſe videtur Azor. *inſtit. mor p.1 lib.12.c.25.q.15.* negans ſuſtineri ſimile legatū, qui reprobatur per Sanch. *vbi ſuprà n.42.*

81 Septimò, cùm legatū factum ſub aliqua conditione non exeat perſonā ipſam, cui legatur; ſed ea ante conditionis euentum deficiente, nulli de cætero debetur legatum, ſi tamen ita fuerit ad pias cauſas legatum alteri ſimili, aut ad alium pium vſum ſimilem, erit præſtandum, quia talis præſumitur fuiſſe voluntas defuncti, niſi ratione ipſius tantùm perſonæ, quæ deficit, aut loci pij, non autem alterius, mens teſtatoris declarata conſtaret, *l. vnica. § ſi autem aliquid ſub conditione, C. de caduc. tollen.* Bart. *in l. pater §. Tuſculanus, ff. de legat.3.* in dubio autem præſumetur propria cauſa, & ad aliam piam cauſam transferetur, *arg. l. ſunt perſonæ, ff. de relig. & ſumpt. funer.*

82 Octauò, cùm certa legata nonniſi adita hæreditate petantur, legatum tamen ad pias cauſas peti poteſt, ſi hæres differat adire hæreditatem, aut illam repudiet, Panor. *in cap. relatum, il 1. de teſtam.* Capell. Tholoſ. *q.89.* Franc. Marc. *q.446.* latè Benedict. Ægid. *in d.c.1.C. de ſacroſ. Eccleſ. p.3. §.2.n.14.* pro vtraque parte plures refert Doctores, & latè diſputat Magdalen *d.p.2.c.3.n.19.cum multis ſeqq.* & tandem *n.35.* ſequens diſtinctionem Lapi *alleg.91.n.4.in fine,* diſtinguit, quod aut loquimur inſpecto rigore Iuris Ciuilis, & procedit opinio quod legata pia non debeantur hæreditate non adita; aut loquimur inſpecta diſpoſitione, & æquitate Iuris Canonici, & procedit alia opinio, quæ intrepidè eſt tenēda, ex quo iſta aditio hęreditatis eſt ſolēnitas Iuris Ciuilis poſitiui, & quędam nimia ſubtilitas, vt dicit Cou. *in c. Raynaldus §.3. ſub n.11. in 8. in caſu de teſtam. & n.40.* idē Magdalen. ſubdit quòd in his legatis ad pias cauſas licet differatur hæreditatis aditio, vel pendeat terminus ad conficiendum inuentarium, non tamen differtur eorum executio.

83 Illud hac in re maximè eſt obſeruandum, quòd ſi in hæreditate nō fuerint repertę res deſtinatę à teſtatore pro ſolutione legatorū, tunc legata videntur effecta fuiſſe caduca, *ad d.l. ſi ſic. §. ſi mihi. ff. de legat.1.* cū concord. quando, ſcilicet, eadē oratione, & vnico verborum contextu continerentur legatum, & vnde, vel ex quibus pecuniis debeat illud ſolui, & ſic appareret teſtatorē non habuiſſe pro diſtinctis rem legatam, & ſolutionem eiuſdē, ad quem effectum conſiderat Caſtr. *loco infrà citando* vnitatem, vel duplicitatē orationis, vt latè pōderat Laderch. *conſ.159. per tot.* tunc enim, quia ſolutio dicitur adiecta cauſa taxationis, & limitationis, ſi pecuniæ illę non reperiantur, corruit legatum, vt benè per Rot. *deciſ.11 n.8.& 9. de teſtā. in antiq.* Card Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.9. tit.3. num.20.* Menoch. *conſ.1163.n.15.& 16.* plenè Laderch. *d.conſ.159.* Modern. Mantuan. *controu. forenſ. c.356.n.11.& 12.* Verùm, ſi teſtator primo legauit abſolutè, & per orationem perfectam, & deinde

Digitized by Google

deinde ſeparatim mandauit legatum ſolui ex cer-
tis rebus,ſeu pecuniis , tunc tales pecuniæ non
dicuntur adiectę taxatiuè,ſed demonſtratiuè,'ad-
eò vt licèt illæ non fuerint inuentæ, legatum ſit
præſtandum ex reliqua hæreditate,iuxta l.quidam
teſtamento,ff.de legat.1. & benè diſtinguendo tra-
dit Caſtren.conſ.358.n.3.lib.2 Alex.conſ. 216.n.3.
lib.7.Beroi.conſ.17.num.23.lib.1.Simon de Prætis
conſ.217.n.14.Hieron Gabr.conſ.105.num.9.lib.2.
Mancot.conſ.6.n.14.& ſeqq.lib.1.Rot.deciſ.662.n.
1.p.1.diuerſ.& in Romana Computatorum,10. Apri-
lis 1630 coram R.P.D.Merlino.

84 Nonò,cũ de legatis aliis,ſi maioris ſint quan-
titatis,certa pars detrahi poſſit,quę Falcidia , aut
Trebellianica à legibus nominatur , vt per tot.
Inſtit.de lege Falcid.de legatis tamen ad pias cau-
ſas non eſt detrahenda, ea ſaltem , quæ Falcidia
dicitur,iuxta tex in Auth.ſimiliter,C.ad leg. Falcid.
& in corpore vnde ſumitur,in Auth.de eccleſ.tit.§.
ſin autem hæres,coll.9 Tiraq.de priuileg.pia cauſ.,pri-
uil 26.Cou.in cap.Raynaldus §.1. num. 7. Capell.
Tholoſ.q.83.Vincent.de Franch.deciſ.63.num 14.
Coſta in cap.ſi pater, verb. Trebellianica à 13. Vgo
Donell.comment iuris Ciuilis lib.8.cap.27. §. vtrum
autem,Surd.de aliment.tit.8.priuileg.18.à numero 2.
Peregr.de fideicom.art.3.à num.62.Flores de Mena
var.lib.2.c.21 n.190.Mart.de iuriſd.p.4.cent. 2.caſu
180.Ciarlin.controu.forenſ.c.28.num. 10.Mench.de
ſucceſſ.progr.lib.3.§ 26.num. 24. Sim.de Prætis de
interp.vltim.vol.lib.4.interp 1.dub. 1.n.5. Monet.
de commut.vltim.vol.c.9.n.306.& 334. Mangil.de
imputat.q. 119.à numer.10.Caruall.de vna,& alte-
ra quarta ad cap Raynaldus,de teſtam.n.2.n.141.cum
ſeqq.vbi contrarium contra omnes tenere vide-
tur,nec illa,quæ Trebellianica appellatur , Dec.
conſ.44.num.90.verſ.non obſtat etiam,vol.3. Craſſ.§.
Trebellianica q.6.num.2.Pereg.de fideicommiſſ.art.3.
n.63.Iuan.Anton.Bellon.conſ.84.num. 25.& 26.
vbi quòd neque filius de fideicommiſſo relicto
Hoſpitali,vel alteri piæ cauſæ Trebellianicã de-
trahere poteſt,nõ magis quàm extraneus , Galet.
in margarita caſuum conſcientiæ,verb. legata ad pias
cauſas,vbi declarat id procedere , ſi ab initio cer-
85 tum eſt fideicommiſſum debere peruenire ad
piam cauſam.Vnde Falcidiam non deduci ex re-
lictis Confraternitatibus,reſoluunt Maſcard. de
probat.concl.869.n.12 Gutier.canon.lib.1.c.35.n.12.
Flores de Mena d.n.19.Cabed.p.1.deciſ.51. num.2.
Suar.de Relig.to.1.lib.4.de ſimon.c.27.n.11. Monet.
de commutat.vltim.volunt.c.10.n.479.cum ſeqq. Be-
nedict.Ægid.in l.ex hoc iure,ff.de iuſtit.& iure tom.
2.c.9.n.16.cum ſeqq.quicquid dicat Caruallo ad d.
cap Raynaldus p 2.n.150.neque ex relictis Hoſpi-
talibus,vt per Anton.Gabr.lib.6.Communium, tit.
de pia cauſa,concl.2.n.16.Maynard.dec.19 lib.1.Io-
ſeph.Ludou Peruſ.deciſ 30.n.8 Aloyſ Ricc.in col-
lect.deciſ.p.3.collect.648.verſ.infertur tertiò , Valaſc.
conſ.105.n.19.nec ex relictis pro alimentis, iuxta
ea,quæ reſoluunt Cordub. de Lara in l. ſi quis à
liberis §.vtrum,n.17.ff.de liber.agnoſc.Surd de priuil.
86 18.n.4.Vnde etiam ex fideicommiſſis vniuerſali-
bus,quæ ad pias cauſas relinquuntur, Trebellia-
nicam non deduci,docent Bald. Salicet.& alij in
d.Auth.ſimiliter.& plures,de quibus Tiraq. priuil.
27.Coſta de verb. Trebellianica, num. 21.Pereg.d.ar.
3.à num.62.Similiter deduci non poſſe Falcidiam
vel Trebellianicam de legato,vel hæreditate,quæ
peruenire poſſit ad cauſam piam,etiamſi non per-
ueniat immediate,ſed aliquo primò legatario,ſeu
fideicommiſſario intermedio, reſoluunt Coſta d.

verb.Trebellianica n.26.Surd.d.tit.8.priuil. 18.num.
3.Simon de Prætis de interp.vltim.volunt. lib.4 in-
terp.1.dub.12.n.5 Mangil.d.q.119.n. 11. & 16.

Verùm autem pia cauſa contra aliam ſimiliter
piam deducat Falcidiam, aut Trebellianicam? 87
vide Tiraq.priuil.2. Anton.Gabr.lib.7. commun.
tit.ad Trebellianum,tom.11.à num.8. Coſta d. verb.
Trebellianica,n.13.Molin.de Iuſtit.tract.2.diſp 213.
verſ.ſecundus caſus,Mangil.d.q.118.n.23. Surd.d.
priuil.18.à n.6.Azeued.l.10.num.22.tit.3.lib. 5.re-
cop.Morla in emporio Iuris p.1.tit. 5.in prælud.n.27.
verſ.requi.Ceuall.commun.contra commun.q. 155.
Pereg.d.art.3.n.69.reſoluentes , partem negatiuã
eſſe veriorem:cum illis proſequere , Verùm ſi fi-
deicommiſſum vni relinquatur pro parte in cau-
ſam piã,& pro parte non,deducat Falcidiã ſaltem
pro parte?Vide in arg. tex. in l.ſi ſeruus 33. ff.ad.
leg.Falc.Ant.Gab.d.concl.2.à n.8.Pereg.d.a.3.n.67.

Decimò , cùm donatio facta loco conſtruen- 88
do,qui adhuc non extat,aut de re,cuius traditio-
nis,aut poſſeſſionis eſt incertus non valeat, adeò
vt ſi eueniat non debeatur;quia ab initio non va-
luit,cap. Abbate ſanè,de ſent.& re iudic.lib. 6.dona-
tio tamẽ ſimilis,vel legatum factum ad pias cau-
ſas,ſemper eſt validum,& non efficitur caducum,
Cou.in cap.3.num.12.de teſtam.Marc.Anton. Ge-
nuenſ.in practicab.Eccleſ.cap. 266. prope fin. Cor-
dub.in compend.Bullar.ad Conſt.5.Pauli V.ſchol.2.
latè Stephan.Gratian.diſcept.forenſ.c. 358.à n.30.
vbi n.37.aſſerit non obſtare tex.in d.cap. Abbate,
de re iudic.in 6.dum in eo præſupponitur nullitas
donationis,quæ fit monaſterio conſtruendo,quia
non eſt deciſio nec reſponſio Papæ , ſed tantum
allegatio partis, cum ibi narrentur prius omnia,
quæ litigantes hinc inde adducebant , vt videre
eſt per eundem Gratianum.

Vndecimò,legatum Eccleſiæ factum iure Ci- 89
uili indebitum,ſi illi ſolutum fuerit , repeti non
poteſt , vt per tex. in §.fin. Inſtit. de obligat.quæ ex
quaſi contract.Tiraq.de priuil.piæ cauſa priuil. 125.
Horat.Luti.de priuileg.ſchol. priuil. 21. Mench. de
ſucceſſ.creat.lib.3.§.21.num.6 Mart.de iuriſdict.p.4.
cent.2.caſu 170.& voto 111.n.6.vide ſupra lib. 2.c.
13.n.32.nam quod ſemel datum eſt Eccleſiæ, nõ
poteſt vlterius reuocari , Felin.in cap. Eccleſia S.
Mariæ n.97.de conſtit.& in c.ad Apoſtolicam n. 2.de
ſimon Marta d.voto 111.n.8.

Duodecimò , legatũ factum Eccleſiæ quam in
ſpecie nõ expreſſit defunctus , adeò vt ignoretur, 90
quam voluerit intelligere , non erit inualidum:
nã,ſi Eccleſiam S. Mariæ ſimpliciter nominauit,
& plures eiuſdem nominis reperiãtur , erit Paro- 91
chiali Eccleſię præſtandum, ſi altera ex Eccleſiis
huius inuocationis ſit Parochialis, Auth. de eccl.
tit.§ ſi quis in nomine,& ibi gloſ verb. domicilium,
collat.9.Molin.de iuſtit.tr.1.diſp.197.in princ.arg.
l.quæ conditio 39.§.vbi ff.de condit.& demonſtr.Cou.
in c.iudicante n.2.de teſtam Tiraq.priuil.56 Mench.
de ſucceſſion.§.27.n.43.Coſta in c.ſi pater,verb.pau-
peres,n.13.de teſtam.l.6 Padil.in l. cum quidam n. 6.
ff.de legat 2.Ant.Gom.l.32.Tauri,n.4.& var.to.2.
c.11.n.8.Graff.§.legatum q.64.n.5.Sanch. in conſil.
mor.p 2.lib.4.c.1.dub.8 Trullẽch. in Decal. lib.7.c.
18.dub.12.n.13.in mea.Bened.Ægid.in rep. l. 1.C.
de ſac.Eccl.in initio §.1.n.44 cum ſeqq.vbi ad plures
quęſtiones.In dubio autẽ,quia hinc inde ęquales
vrgẽt cõiecturæ eius nominis, pauperiori legatũ
præſtandũ eſt,vt expreſſit d.§ ſi quis in nomin. gl.
vlt.in d.c.iudicante , & omnes pertrãſeunt tanquã
ſine dubio,Ant.Gõ.d.c.15 n.8.verſ.octaua concluſio,

Digitized by Google

Graſſ.*d.§.legatum q.64.n.5*.Molin.*d.diſt*.197 *col*.3. Probatur ratione:teſtator in dubio,dum aliter ſuã mentem non aperuit,cenſetur illi Eccleſiæ legare voluiſſe, reſpectu cuius ſic legando maius opus charitaris exercet, & plus ſuæ animæ conſulit, arg. *cap. anima defunctorum, & cap.pro obtinentibus*, cum multis *ibidem* 13.q.2.*c.vlt.de ſepulturis.c.in litteris,de raptorib.* iuncta *gloſ. l. præſes*, C. *de ſeruit. & aqua*,ſed legãdo Eccleſiæ pauperiori maius opus charitaris exercet,plúſque ſuæ animæ conſulit,vt per ſe patet.Igitur,&c.

93 Si autem teſtator duas habuerit Eccleſias Parochiales,in quibus promiſcuè,& æqualiter recipiat eccleſiaſtica Sacramenta,ita vt nullo argumento electæ ſepulturæ,vel aliàs diſcerni valeat, de qua Eccleſia intellexerit, vtrum legatum, vt inſtituto ſuſtineatur,quæſtio eſt dubia? In quo locum fore gratificationi Epiſcopi,qui eliget ex illis,quem maluerit,cui totum legatum præſtabit,tenentur Abb. *in d.c.indicante n*.4 Communis, vt per Cou.*n*.2.quos cum aliis refert,& ſequitur Coſta *d.verb.pauperes,n*.13 Padil.*in l. cum quidam,n*.6.plures,cum quibus Communem dicit Graſſ. *d.q*.64.*n*.5 *in fine*,Molin *d. diſput*.197. *col. vlt. in princ*. Sanch. & Trullench *citatis locis*. Bened. Ægid.*in d.initio num*.48. vbi id intelligit quando nullo modo poſſit apparere de qua Eccleſia magis ſenſerit teſtator.Pro quibus expeditur primò in ſimili *cap.quoniam* 13.*verſ.alioquin,de decim*.vbi habetur,quòd ſi res fuerit vtrinque dubia,ita vt nulla coniectura comprehendi valeat, ad quam Parochiam noualia pertineant : tunc in arbitrio Epiſcopi erit decimas,cui Eccleſiæ maluerit,deputare,aut in opus ſuum retinere : ergo ſimiliter in propoſito locus erit gratificationi,arg. *cap.1. verſ.quod ſi fortè,de Paroch*.iuuat ratio:ſiue enim Epiſcopus vni, vel alteri Eccleſiæ applicauerit, æque benè conſulitur animæ defuncti, & bonũ ab ipſo prætenſum æquè benè obtinetur:igitur, ſi cùm eo pacto voluntas teſtatoris adimpleatur, gratificationi locus eſſe debet.Oppoſitum tamẽ, imò quòd vna & altera Eccleſia æqualiter ſit admittenda,ita vt Epiſcopus in præiudicium vnius non poſſit alteram eligere,defendit poſt Barbat. quem refert Cou.*d n*.2.ſequitur Molin.*d.col vlt.* p tranſit Coſta *d.n*.13.arg.tex.*in cap* 2. *verſ. cum ab eo,de ſepultur.in* 6. vbi habetur , quòd ſi quis duo habeat domicilia,in quibus æqualiter commoretur,& in alio loco ſepulturam eligat, Canonica portio æqualiter diuidatur inter vtranque vtriuſque domicilij Eccleſiam. Sed hæc opinio contra Communem non caret dubio:quia, cum teſtator vni dari iuſſerit,& modò inter duas legatum diuidatur, contra illius ſit voluntatem, quod eſt abſurdum,contra *reg.l.ſed ſi autem* 10.ibi, *quia non ita*, &c *ff. ad Trebell*. Idcircò communis verior eſt:tex.autem *in d. c*.2.*verſ.cum ab eo*, cum quo conſonat *c.relatum* 12.*in fine,de teſtam*.agit de portione,quæ attento Iure debetur Eccleſiæ Parochiali:vnde,cùm vtraque ſit æquè Parochialis, vt ſupponimus ,inter vtranque vt dicta Canonica portio diuidatur, neceſſe eſt:nos verò agimus de legato , vel relicto , quod teſtator,cùm ſciret duas eſſe Eccleſias Parochiales,vni tãtummodo dare iuſſit,vnde ne contra illius fiat voluntatem diuiſio locum habere non poteſt.

94 Verùm verò ſi concurrat Monaſterium mulierum cum Monaſterio virorum Mẽdicantium, & iſtud cum non Mendicãte,præferenda ſint in propoſito Monaſteria mulierum, & Mendicantium ? (iuxta terminos , in quibus legari poteſt Mendicantibus,vt per Graſſ.*verb.legatum,quæſt*.7. quem vide.) Pro parte affirmatiua,quæ vera eſt, expenditur primò *l cum multa*,10.*C.de donat. ante nupt.verſ.cùm melius.l.pen.iuncta gloſ.vlt.ff.vt in poſſeſſ.leg.* quem textum iuncta gloſ. ad intentum allegauit Bart.*in l*.2.*n*.34.*ff.de vulgari*. Sociu.Iaſon: Dec. & alij citati à Coſta , *in §.cùm in bello*, *verb. cum filio* , *num*.13.qui omnes tenentur in dubio concurrente æquali paupertate pro Monaſterio mulierum iudicandum eſſe,quibus adde Hippol. *ſingl*.248.nec eſt impoſſibilis illa ratio,cui innituntur, quoniam viri operari poſſunt,& ſibi victum quærere,arg.*l.quiſquis §.ad filias C.ad leg.Iul. maieſt*.& ſic in terminis reſoluit Petr.Enriq. *conſ.* 37.*n*.6.Cardin.Mãtic.*de coniect.vltim volunt lib*.8. *tit*.6.*n*.6.*verſ.& ex hoc* , Spin.*in ſpeculo teſtam.gloſ.* 12.*in princ.n*.43 *in princ*.larã Benedict.Ægid.*in repet.d.l*.3.*C.de ſacroſ.Eccleſ.in initio n*.46.vbi *nu*.47. reſoluit quod ſi inter religioſas fœminarum domos aliqua ſit mulierũs,poſt ante actam vitam male perditam ad meliorem conuerſis deputata, relictum huic potiùs , quàm Religioſarum Virginum domui applicandum ſit.

Duodecimò , legata relicta in pias cauſas in minùs ſolenni teſtamento , in quo cauſa profana fuerit hæres inſtituta , valere contendunt Cou. *in cap.relatum* ,11.*n*.3.*de teſtam*.& Molin.*de iuſtit. tract*.2.*diſp*.134.*col*.3. Sed contrarium mihi probabilius videtur.nam:cùm nullibi in his terminis reperiatur fauor ſcriptus,prout oſtendemus, idcircò regulis ordinariis ſtare oportet,arg.*l.placuit*.8.ibi,*æquitatiſque ſcripta*,*C. de iudic*.Prima igitur eſt:quia,vbi teſtamentum nullum eſt, & ipſa hæredis inſtitutio inutilis,valere non poſſũt acceſſoria reſpectu illius , qualia ſunt legata, quantumcunque pia,*l.1.& ad finem ff.de vulgari*,iuncta *reg. l.cùm principalis,ff.de reg.iur.reg.acceſſorium , eod.tit. lib*. 6. planè in propoſito teſtamentum nullum eſt quoad ipſam hæredis inſtitutionẽ.Igitur,&c. Secunda , quia vbi ex teſtamento hæreditas adiri non poteſt,legata non debentur , *l. ſi nemo* 54. *ff. de reg. iuris* ; planè ex teſtamento minus ſolenni hæreditas adiri non poteſt, quinimò res deducitur ad caſum inteſtati,*princip.Inſtit. de hered.quæ ab int*.Tertia,quia legatũ libertatis piùm in iure cenſetur,*l*.1.§ *ſin autem,C.de commun.ſeruo manumit.l primo gradu* 23.*ff quæ in fraudem cred*. & tamen legatum libertatis non debetur ex teſtamento nullo,*l.ſi iure* 11.*C.de teſtam man.l*.2. *C.ſi omiſſa cauſa teſtam*.Igitur,&c.propter quorum aliqua hanc ſequuntur Iaſon.*in l.hac conſultiſſima §. ex imperfecto n*. 10. *C. de teſtam*. alij,vt per Tiraq. *priuil*.80.*verſ.ſed è diuerſo*.Menchac. *de ſucceſſionib*. §.22.*num*.12.fatetur ex aliis recepriorem Graſſ. *verb.teſtamentum*,§.18.*n*.6. Bened.Ægid.*in rep.l*.1. *C.de ſacroſ. Eccleſ p*. 5. §.2.*n*.15.*in princ*.vbi quòd Capellę(quarum frequentiſſimus eſt vſus in Luſitana)valeant in teſtamento minus ſolemni tanquam diſpoſitiones ad pias cauſas. 95

Legata autem profana in teſtamento ad pia cũ duobus,vel tribus teſtibus conſeruantur : nam, ſicut deſtructo ſubiecto pereunt accidentia eidem inhærentia,*d.l.cum principalis*:illo ſtante,manent & conſeruantur,*d.reg.acceſſorium*; cùm ergo legata profana ſe habeant per modum accidentis, ſit conſequens omninò conſeruari :facit tex. *in auth.quod ſine,ibi,& alia legari,C.de teſtam* iuuat maximè,quia in omni diſpoſitione,vt plurimùm attenditur id quod principale eſt,*l.quæritur*, 50.*ff. de* 96

de ſtatu homin. l. 1 ibi, *prima enim ratio, ff. de auctorit.*
tutor. Sequuntur hanc partem in ſpecie Anton. *in*
cap. quod clericis, num. 10. *col.* 6. *de foro compet.* plures
cum quibus eſt communis, vt per Tiraq. *de priuil.*
piæ cauſæ, priuileg. 80. *in princ.* Cou. *in d. cap. relatum*
1. *num.* 2. Coſta *in d. cap. ſi pater, verb. in ſuo, num.* 12.
Clar. *§. teſtamentum, q.* 6. *n.* 8 plures, & communis
vt per Graff. *d. §. teſtamentū queſt.* 18. *num.* 7. Molin.
d. diſp. 134. *col.* 1. latè Magdalen. *d. p.* 2. *c.* 7. Quam-
nis oppoſitum, imò teſtamentum ſolummodo ſu-
ſtineri quoad cauſam piam inſtitutam, nō quoad
legata profana, crediderit Iaſon *in l.* 1. *num.* 2. *C. de*
ſacroſ. Eccleſ. licèt cogitandum relinquat proue-
ctioribus, Mench. *de ſucceſ. §.* 22. *num.* 11. *in fine* pro
quibus non facit tex. *in d. §. ex imperfecto*, quia re-
ſpondet Cou. *d. n.* 2. procedere, quando admixtio
perſonæ extraneæ facta eſt in ipſa principali diſ-
poſitione, nempe, in hæredis inſtitutione, in qui-
bus terminis procedere ait *l. vlt. ad fin. C. famil. er-*
ciſc. Nos verò agimus in aliis longè diuerſis, nem
pe, quando admixtio facta eſt in minùs principa-
li diſpoſitione, nempe, in legatis: vnde eſt, quòd, ſi
in ipſa principali diſpoſitione cū pia cauſa, quàm
nōn pia fuiſſent hæredes inſtitutæ, & teſtamentū
careret ſeptem teſtium numero, inſtitutio quoad
non pia prorſus foret inutilis, vt circa perſonas
extraneas *in d. §. ex imperfecto* aduertit Couar. *vbi*
proximè, contra Alciat. *in d. l.* 1. *verb. liber.*

97 Decimotertiò, cùm teſtamentum nutu & ſignis
conditum nihil valeat, ex tex. *in l. iubemus. C. de te-*
ſtam. Couar. *in cap. cum tibi, num.* 4 *eod. tit.* Cardin.
Mantic. *de coniect. lib.* 4 *tit.* 4. *nu.* 6. Magdalen *de nu-*
mero teſtium in teſtam. requiſ. p. 2. *c.* 3. *n.* 6 Flores de
Mena *var. lib.* 1. *q.* 1 *num.* 44. Cald Pereira *quæſt. fo-*
renſ. conſ. 24 *num.* 8. *cum ſeqq.* valet tamen ad pias
cauſas, iuxta gloſſ. magnam communiter appro-
batam *in dict. c. cum tibi* Tiraq *priuileg.* 8. Petr. Ma-
gdalen. *de numero teſtium in teſtam. requiſ. p.* 1. *c.* 12.
num. 35 *&* §. 1. *cap.* 3. *n.* 10. Clar. *§ teſtamentum, q.* 6.
num. 7. Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 4.
tit. 3. *num.* 15. *&* *tit.* 4. *num* 8. Cened. *ad Decretal. col-*
lect. 91. *n.* 2. Cardoſ. *in praxi Iudicum, verb. teſtamē-*
tum, num 84. Anton Trigo *ſing.* 105. & in legatis,
Capel. *Tholoſ. q.* 89. *n* 4

98 Decimoquartò, legatum pium, & piam cauſam
continens ſuſtinetur, ſi tali ſcripturæ, ſeu legato
ſubſcribant duo teſtes, vt patet ex *cap. relatum il* 1.
de teſtam vbi notant ſcribentes, & Couar. *n.* 1 *verſ.*
hæc verò Decretal. , Federic. *conſ.* 2. 7. *num.* 5. Alex.
conſ 4. *num.* 6. *&* *conſ.* 131 *num.* 2. *vol.* 7. Tiraq. *de pia*
cauſa, priuileg. 1. Clar *in §. teſtamentum, quæſt.* 6. *n.* 1.
Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 6 *tit* 3. *n.* 4.
Molin. *de iuſt. tract.* 2. *diſp.* 134. Leſſ. *in ſimili tract.*
lib. 2. *cap.* 19. *dub.* 2. *n.* 4. Boet. *dec.* 93 Car. Canaler.
dec. 27 *nu.* 1. aſſerentes, talem eſſe praxim vtriuſ-
que fori, latiſſimè Magdalen *d. part.* 1. *c.* 3 *à princ.*

99 Decimoquintò, legatum factum in fauorem a-
nimę, ſeu in cauſam piam, non recipit interpre-
tationē, quę illud minuat, ſed abſolutè eſt prę-
ſtandum: ita Calderin. *conſ.* 141. Quęſtio eſt no-
tabilis, teſtator reliquit centū aureos pro centū
Miſſis celebrandis in tali Eccleſia pro anima ſua,
euenit quod augetur eleemoſyna præſtanda ſa-
cerdotibus, an teneatur hæres ſupplere mercedē,
vel ſit diminuendus numerus Miſſarum ad ratio-
nem mercedis, vide Marc. Anton. Genuenſ.
q. 179.

Decimo ſextò, quamuis ſola ſciptura defunctis
non ſufficiat in foro exteriori, ſi non fuerit ſub-
ſcripta à teſtibus, etiāſi fuerit ſcripta manu teſta
toris per tex. *in cap. cum eſſes, & in d. c. relatum, il* 1.
de teſtam. dum ait teſtamentum debere fieri coram
duobus, vel tribus teſtibus, Alex. *conſ* 76. *n.* 2. 3. *&*
13. *vol.* 3. Socin. iun. *conſ.* 189. *a nu.* 64. *vol.* 2. Ioann.
Valer. *de differ. t. inter vtrunque forum, verb. teſta-*
mentum diff. 1. *nu* 1. Tamen ſi ſcriptura facta fuerit 101
in fauorem piæ cauſæ, valebit etiam nullis adhi-
bitis teſtibus, Menoch *conſ* 167. *num.* 20. *&* *conſ.*
224. *num.* 59. *cum ſeqq.* Card. Mantic. *de coniect. vl-*
tim. vol. lib. 6. *tit.* 3. *num.* 13. Et an Miſſarum nume-
rus augeri debeat, ſi res legata pro onere Miſſarū
creuit, vide eundem Genuenſ. *q. reg.* Cou. *in d. cap.*
relatum, num. 11. Magdalen. *d. p.* 1. *cap.* 3 *n.* 1. *v.* 1 *n.*
5 ait quòd teſtamentum ad pias cauſas valet abſ-
que vllo prorſus teſte ſi de voluntate teſtatoris
aliter quam per teſtes conſtare poſſit. Et ita
ſufficit quòd teſtamenta ſint ſubſcripta manu te-
ſtatoris, Couarr. *in d. cap. relatum num.* 12. *de teſtam.*
Azeued. *l.* 1. *num.* 31. *tit.* 4. *lib.* 5. *Recop.* Valaſc *conſ.*
67. Cabed. *deciſ.* 129. *num.* 12. *part.* 1 Thom. Valaſc.
tom. 1 *alleg.* 6 *nu* 27. nam cùm ſcriptura, teſtamen 102
tum, ſeu legatū ad pias cauſas fiat pro ſalute ani-
mę, & iuſtitia naturali, debet fauorabiliter ſuſti-
neri, neque de apicibus iuris eſt in eius validitate
diſputandum *c. vlt. de re iudic.* Bald *conſ.* an 1. *in fine*
lib. 1. & hoc procedit etiam in foro exteriori, ſe-
cundùm Tiraquell. *de priuileg. piæ cauſæ, priuil.* 4.
Corn. *conſ.* 307. *n.* 8 *lib.* 3 Menoch. *d. conſ.* 224 *n.* 66

Decimoſeptimò, ſtatutum laicorum inducens 103
nouam probationē, vel ſolemnitatem circa lega-
ta pia, & diſpoſita ad pias cauſas, valet, Calder.
conſ. 23 Anan. *conſil.* 57. nō longè à princ. vbi ſcri-
bit ſtatutum, quòd vltima voluntas nō poſſit pro-
bari, niſi per inſtrumentum, non habere locum in
legatis ad piam cauſam, & Abb. *conſ.* 32 *num.* 1 *cum*
ſeqq. lib. 2. ac Bald. *conſ.* 118. reſoluunt omnem ſo-
lemnitatem, omneſque regulas Iuris Ciuilis ceſ-
ſare in teſtamētis, & legatis ad pias cauſas, & ſo-
lum ius gentium ſeruari, imò ſolam voluntatem
attendi. Vide *ſup. lib.* 2. *c.* 11. *verſ* 17

Decimooctauò quilibet de populo poteſt age- 104
re, vt legata pia executioni mandentur, & vt cau-
ſæ piæ conſequantur, quod illis debetur, Roman.
conſil 69. *n.* 8. *&* *conſil.* 428. *n.* Tiraq *de priu. pia cauſ.*
priui. eg. 151.

Decimononò Licèt relictum, vel legatum tali 105
anno, vel tempore debeatur in fine anni, ex *l. qui*
hoc anno. ff. de verbor. oblig. tamen in cauſa pia de-
betur in principio, ex tex *in l. ſi ita fuerit libertas*
relicta. ff. de manumiſ. teſtā. Tiraq. *de priuileg. piæ cau-*
ſæ priuil. 12. Ioan. Baptiſta de Toro *in ſum. priuile-*
giorum piarum cauſarum priuil. 11.

Vigeſimò Licèt regulariter quando legatum 106
efficitur genericè, debeat intelligi de minori re,
vel ſūma, nihilominus fallit ſi efficiatur pro pia
cauſa ex tex. *in l. Titia § fin. de auro, & arg. leg.* &
ibi Doctores, niſi, vt obſeruat Cardin. Mantic. *de*
coniect. vltim. volunt. lib 6 *tit* 3. *num.* 16. obſtaret te-
ſtatoris paupertas. Vnde ſi teſtator nobilis relin-
queret culcitram pro ſuo funere, debetur illi Ec-
cleſię culcitra aurei velleris, & non de ſerico ni-
gri coloris, Ita Ioann. Bapt de Toro *in ſum. priuil.*
12 Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol part.*
2 *deciſ.* 44. Hinc etiam legatum factum Eccleſiæ
de Florenis, intelligitur de magnis, Marc. Anton.
Genuenſ. *in pract. eccl. q.* 153. *n.* 4. Ioan. Bap. de To-
ro *in d. ſum. priuil.* 264.

Vigeſimoprimò Legatum pro dotandis puel- 107
lis, poteſt dari puellæ iam nuptæ ſine dote, vel cū
modica dote, ſecus autem ſi legatum ſtat pro vir-

Digitized by Google

ginibus maritandis. Ita Nauarr. *inquaſt foreuſ.q.* 125. & alij penes ipſum, qui *n.* 6. notat quod legatum factum pro maritagio puellarum poteſt dari puellæ, quæ habet aliquam dotem, ſed non iuxta eius conditionem, & nobilitatem.

108 Vigeſimoſecundò. Legatum factum pro maritãdis puellis pauperibus, debetur etiam, & procedit quoad viduas mulieres pauperes, Rouit. *conſil.* 33. Ioan. Baptiſta de Toro *d. ſum. priuil.* 84.

109 Vigeſimotertiò. Si quis legaret alicui puellę ſi nupſerit mille, ſi autem monaſterium ingrediatur bis centum, ſi monaſterium ingreſſa fuerit bis cẽtum conſequi debet. Vide *de officio, & poteſt. Epiſcopi p.* 3. *alleg.* 83. *n.* 18. & *ibi* citatis addo Ioan. Bapt. de Toro *in ſum priuileg. eorum pia cauſa priuil.* 542. Iacob. Bledã. *in defenſione Fedei in cauſa Moriſchor. tract.* 2. *cap.* 1. §. 3. *obiect.* 2. *foll.* 159. Antonin. Diana *moral reſol. p.* 1. *tract.* 2. *reſol.* 5 a. *& tract.* 6. *reſolut.* 29. Trullench *in Decalog. lib.* 7. *c.* 16. *dub.* 9. *n.* 24.

110 Vigeſimoquartò. Si teſtator Eccleſiæ aliquid reliquit, & alienari prohibuit, idque non expreſſa cauſa, propter quam ſic fieri velit, nec vllius alterius perſonæ reſpectu, quam ipſius Eccleſię, tamẽ prohibitionem nullius eſſe momenti reſoluit Bened. Ægid. *in repet. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccl. p.* 5. §. 2. *n.* 1.

111 Vigeſimoquintò. Alienæ rei legatum etiã quam teſtator ſuam eſſe ignorãter exiſtimauerit, Eccleſiæ, ſeu piæ cauſæ relictum valet, vt per Tiraq. *de priuileg. pia cauſa priuil.* 66. vbi hoc etiam comprobat argumento libertatis, quæ ſeruo alieno ignorãter relicta valet, latè Bened. Ægid. *in repet. d. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. p.* 5. §. 2. *à n.* 5. vbi *n.* 5. hoc probandum dicit, ſiue Eccleſia tanquam coniuncta perſona cenſeatur, quia mater noſtra eſt, *cap. qui abſtulerit* 12. *q.* 2. ſiue alia ſimilis, aut etiam maioris affectionis, vt ita alienæ rei legatum relictum ſẽper valeat, quamuis ſuam eſſe exiſtimans legauerit teſtator, ex *l. cùm alienam rem*, aliàs *cùm rẽ alienam. C. de legatis, & num.* 5 reſoluit quod ſi quis pauperi extraneo rem alienam ignoranter legauerit pietatis intuitu, valebit legatum, cùm in propinquo etiamſi diues ſit, valeat legatũ alienæ rei ignoranter relictum, & *n.* 6. quod legatum alienæ rei ignorãter relictum piis cauſis valet, etiam vbi hæres inſtitutus teſtatori coniunctus eſt, & *à n.* 7. *cum ſeqq.* agit de intellectu *c. filius noſter, de teſtam.*

112 Vigeſimoſextò. Cũ Eccleſia iuſtitiæ ſit cultrix & auctrix (nec enim patitur cõtra iuſtitiã aliquid fieri in ſe, vel in alterũ, vt dicit egregius rex *in c.* 1. §. *ſed diuerſũ, de alien. feu in vſib. feud.*) quãtumcunque abſque beneficio inuentarij adeat hæreditatẽ vltra vires hæreditarias nunquã tenebitur, ceſſãte videlicet aduerſus eã ſiniſtra illa malignãdi circa res hæreditarias, præſũptione. Ita Bart. *n.* 46. Andr. de Beſſ. *n.* 138. *in d. l.* 1 *C. de ſacr. eccl.* & ibi latè Bened Ægid. *n.* 27. *cum ſeqq.* vbi *n* 28. ampliat quod Eccleſia hæres facta non ſolùm creditoribus, ac legatariis vltra vires hęreditarias nunquã tenetur non facto inuentario, ſed etiam quod ex legatis ipſis quartam Falcidiam poteſt deducere.

Capvt XXVIII.

De Bonis Eccleſiæ immobilibus.

Svmmarivm.

1 *Immobilia Eccleſiæ quæ dicantur.*
2 *Bona immobilia Eccleſiæ donata tempore naſcentis Eccleſiæ vendebantur.*
3. *Eccleſia quando cœpit prædia poſſidere, & n* 4.
5 *Conſtantinus Imp. Romanam Eccleſiam dotauit.*
6 *Donatio à Conſtantino facta probatur e pluribus Pontificum decretis.*
7 *Item ex ſcripto Imperatoris Ludouici I.*
8 *Item ex ſcripto Otonis Imp.*
9 *Dominia Pontifices Romani nunquam neglexerunt.*
10 *Imperator, antequam coronetur, non imperator, ſed Romanorum Rex appellatur.*
11 *Bernardi elegans auctoritas refertur.*
12 *Eccleſia rectè bona immobilia dicitur poſſidere, & n.* 13.
14 *Bona Eccleſiæ immobilia dicuntur vota fidelium pretium peccatorum, & patrimonium pauperum.*
15 *Bona Eccleſiæ conſeruanda ſunt, atque tuenda.*
16 *Bona Eccleſiæ præſcribi poſſunt.*
17 *Præſcriptio quadragenaria in rebus Eccleſiæ deſiderata, procedit in rebus Hoſpitalium, & aliorum piorum, quæ inſtituuntur in pauperum vſus.*
18 *Eccleſia vna præſcribit contra aliam præſcriptione quadragenaria.*
19 *Præſcriptio quadragenaria requiritur contra priuatum, qui cum Eccleſia communem habet rem aliquam indiuiſibilem.*
20 *Eccleſia, quæ ſucceſſit priuato, cuius res immobilis præſcribi cœperat, reſpectu temporis reſidui, quod deficit ad præſcriptionem complendam, potitur Eccleſia pro rata ſuo priuilegio quadraginta annorum.*
21 *Præſcriptio quadragenaria an, & quando requiratur contra Eccleſiam, latè oſtenditur.*
22 *Præſcriptio quadragenaria non requiritur in rebus Eccleſiæ mobilibus.*
23 *Præſcriptio nonniſi per centum annos admittitur contra Eccleſiam Romanam.*
24 *Bona Eccleſiæ vt conſeruentur, non autem vſurpentur, quid faciendum oſtenditur.*

EGimvs iam de rebus incorporalibus, ac de corporalibus mobilibus ſequitur vt de immobilibus videamus, quæ quidẽ ſunt agri, vel prædia, domus, & oppida, eorúmque poſſeſſiones, & alia his, quibus plerunque præditæ ſunt Eccleſiæ, aut beneficia, de quorũ adhuc fructibus, vel redditibus, & bonis pertractamus. 1

Eſt autem primo loco notandum, quòd initio naſcentis Eccleſiæ bona immobilia, ſi quę Eccleſiæ erant oblata, vendebantur, ſicut in Actibus Apoſtolorum legimus *cap.* 4. ipſi enim Apoſtoli, iuxta doctrinam Domini Redemptoris Fidelibus ſuadebant, vt bona ſua potiùs venderent, & pretium ad Eccleſiam deferrent: ipſi verò Apoſtoli pecuniam ipſam ſingulis diuidebant, prout cuique opus erat, ac deinceps, etiam ſi bona immobilia Eccleſię donarentur, vendebant ea Pontifices, & Prælati ac de pretio pauperes & miniſtri Eccleſię iuuabantur; nec enim tunc temporis commodum erat Eccleſiis bonorum immobilium curam, & ſolicitudinem gerere. 2

Poſtea verò ante tẽpora Vrbani I. Summi Pont. Eccleſia cœpit prædia poſſidere, ex quibus primũ cœperunt Clericis, & Notariis ſumptus deputari, 3

quã

qui geſta Martyrum diligēter conquiſita cōſcriberent:ipſe verò Vrbanus in epiſtolis ſuis, prout habetur *in cap.videntes 12. quæſt. 1.* hac de re ſic quidem ſcribit: *Agros, & prædia fideles cæpere Eccleſiis matricibus tradere, quorum pretium ante pedes Apoſtolorum antea offerebant,cùm viſum eſt; tuæ vtilitatis offerre poſſe,ſi hæreditates,& agros, quos vendebant,traderent Eccleſiis,quibus præſidebant Epiſcopi, eò quòd ex ſumptibus eorum, tum præſentibus,quā futuris temporibus plura,& elegantiora miniſtrare poſſent fidelibus communem vitam ducentibus, quam ex pretio ipſorum;ipſa verò res in ditione ſingularium Parochiarum Epiſcoporum (qui locum tenent Apoſtolorum)erant,& ſunt vſque nunc,& futuris ſemper debent eſſe temporibus.*

4 In alio autem loco de hac ipſa re ſcribit Melchiades Papa,relatus *in cap.futuram 12.q.1.*in hęc verba. *Futuram Eccleſiam in Gentibus Apoſtoli prævidebant,idcircò prædia in Iudæa minimè ſunt adepti, ſed pretia tantummodo ad fouendum egentes. At verò etiam inter turbines,& aduerſa mundi ſuccreſceret Eccleſia, eo vſque peruenit, vt non ſolùm Gentes, ſed etiam Romani Principes,qui benè totius Orbis Monarchiam tenebant,ad Fidem Chriſti,& Baptiſmi Sacramenta concurrerent. E quibus vir religioſiſſimus Conſtantinus I.fidem veritatis patenter adeptus, licentiam dedit per vniuerſum orbem ſub ſuo degentes imperio non ſolùm fieri Chriſtianos, ſed etiam fabricare Eccleſias,& prædia tribuere poſſe conſtituit.* cum his, quæ ſequuntur.Et paulò infrà: *Ab illo etenim tempore,& deinceps,viri religioſiſſimi non ſolùm poſſeſſiones,& prædia,quæ poſſiderant, ſed etiam ſemetipſas Domino conſecrarunt.*

5 Conſtantinus igitur Primus diuino miraculo per manus Beati Sylueſtri à lepra qua percuſſus erat mundatus per lauacrū regenerationis,ad Fidem Domini noſtri Ieſu Chriſti primus omniū Imperatorum conuerſus fuit,vt habetur *in d.c.futuram 12.q.1.& in l.diui,*iuncta gloſ. *C.de natural.lib.liber.* licentiam omnibus dedit fabricandi Eccleſias,& Chriſtianos fieri,vt latè dicitur *in d.c. futuram,& in c.Conſtantinus diſt.96. & in cap.fundamenta,de elect.lib.6.*ac Eccleſiis pro anima relinquendi quicquid vnicuique placuiſſet,cum ante diſpoſitionem *l.1 C.de ſacroſ. Eccleſ.* prohibitum eſſet & interdictū relinquere collegio Chriſtianorum,Eccleſiis,& aliis locis piis, eo quia ante Conſtantinum,cuius fuit hæc lex edita ad Populum Romanum,vt patet ex ſuperſcriptione,cęteri Romani Imperatores erant infideles,&Chriſti nominis impiſſimi perſecutores,vt refert Magdalen.*de numero teſtium in teſtam.requiſ.p.1.cap. 11.n.* 18.Et ſic Eccleſiā Romanam. quam veram Chriſti Vicarij Sedem agnouit,&eſt veneratus,multis Ciuitatū,& Prouinciarū poſſeſſionibus dotauit, & alias quoque Eccleſias ſuis ſumptibus erectas multis prædiorum poſſeſſionibus ditauit, atque donariis plurimis exornauit, *d.cap.futuram,verſic. denique,& c.Conſtantinus 96.diſt.*& colligitur ex ſcriptis B Gelaſij Papæ de geſtis S Sylueſtri,prout habetur *in 1.volum.Concil.*poſt Concil.Neocæſarienſe, vbi inter cætera dicitur. *Vt Pontificalis apex non vileſcat,ſed magis quā terreni imperij dignitas,gloria,& potentia decoretur, ecce tam Palatiū noſtrum Lateranenſe,quàm Romanam Vrbem,& omnes Italiæ, ſiue Occidentalium regionum prouincias, loca, ciuitates Romano Pont. & vniuerſali Papæ Sylueſtro concedimus,atq; relinquimus,& ab eo,atque à ſucceſſoribus eius per pragmaticum conſtitutum decernimus diſponenda,atque iuri S.Romanæ Eccleſiæ concedimus permanēda,*&c.Poſtmodū poſteriores duo Longobardorum Reges, Aribertus,& Luitprandus liberales etiā in Eccleſiam Romanā fuerūt, qui tamē nihil nouè illi donauerunt,ſed quod olim fuerat eius proprium,partim ex donatione Cōſtantini, partim aliunde, quodque ſuperiores Longobardorum Reges ei crudeliter ademerant, id benigniter eidem tandē reſtituerunt,ipſo teſte Paulo Decano de gente & origine Longobardo,*lib.6.de geſtis Longobardorum c. 10. & 13.* Deinceps verò Carolus Magnus,& Ludouicus Pius, aliiq; Principes pij ſingulariter Eccleſiam Romanā partim contra Longobardos rurſus inſoleſcentes, partim contra ſimiles alios Eccleſiæ Romanæ hoſtes iuuarunt,& in priſtinum reſtituerunt ſplendorem. Nouè Mathildis Etruriæ Comitiſſa,Imperatorio ſata ſanguine Germanico,Princeps optima piiſſimaque ſuas ditiones ampliſſimas Eccleſiæ Romanæ teſtamēto reliquit ſub annū Chriſti 1060. quæ nūc ſingulariter patrimonij S Petri nomine cenſentur, & optima quæque totius Italiæ loca complectuntur,vt teſtatur Boet.Epo *de Regalibus, vel iure Principum lib.1.a.307.pag.179.*

Sed cùm nonnulli donationē huiuſmodi impugnare nitātur,affirmantes, aut falsò factā deſcribi,aut factā viribus caruiſſe,dictūque Cōſtantini ſcriptū rem eſſe apocrypham,& alia plura,vt præter Hęreticos tuentur Laurentius Valla, qui cōſcripſit librū *de falſa donatione Conſtantini*; ſed ob id fuit exilio mulctatus, & liber interdictus, Igne.*in l.donationes n.22.C.de donat.inter.* Cagnol. *in proœm. Digeſtor. n.79.*Bald.*in tr. de coronat. Imp. pag.79.*cogimur nōnulla,quæ pro eius defēſione diximus *in collect. ad c.Conſtantinus 98.diſt.*cōpendiosè hîc referre.Nā præter Gelaſij Papæ auctoritatē,quem proximè adduximus, idē quoq; Canō antiquus *in d.c.futurā 12.q.1.& in cap. relatum 10.q.3.ibi,patrimonium Eccleſiæ,*Nicolaus IV.*in c. fundamenta.§.ne autem,de elect.lib.6.* Clemēs V.*in Clem.vnic.verſ.ipſiuſq; omnia, de iureiur.*atq; alij euidenter affirmāt. Idem tenent Vincent. Beluac.*in ſpeculo hiſt.*& S.Anton.*in Chron.p.1.*qui etſi dicat nō eſſe certū,quòd,& quantū donauerit;dicit tamen quòd fuit potiùs reſtitutio, quàm donatio cū talia eſſent ſub Chriſti dominio, cuius Vicarius eſt Sūmus Pōt.Item Hoſt. *in ſum. de immun. Eccl.§.pen.& fin.*Panot.*in c.per venerabilem,qui filij ſint leg.*Reſtaur.*in tr.de Imp.q.51.*vbi cōcludit validam extitiſſe.Aug.Steuchus *in lib. de donatione Conſtantini contra Vallam.*Card.Turrec.*de pot.Eccl. lib.2.c.42.*Corſet in *tr.de poteſtate regia,q. fin. n.3.* Aluar.Pelag *de planctu Eccl.lib.1.c.43.& lib.2.cap. 29.*Dried.*de libert.Chriſt.lib.1.c.9.pag.10.*Mant.*obſerv.100.*Iacobat.*de Concil.lib.10. art. 8. de donat. Conſtantini.*Con.*lib.4.variar.c.16.n.8.*Hieronym. de Monte *de finib.regund.c.11.n. 11.cum ſeq.* Arnold.Albertin.*in rep.rub.de hæret.q.2. nu. 27.*Can. *de locis theolog.lib.11.c.15.verſ. quod deinde.* Mexia *in Hiſt.Imper.in vita Conſtantini.cap 3.§. de la donacion,*Alphonſ.de Mendoza *in quodlib. quæſt. 4. ſchol.iſt.§.4.verſ.quinte,*Burſat.*conſ.124. numer.36.* Nau.*in cap.nouit.de iud.c.notab.3.num.77.*Turrian. *lib 2.cap.42.*Ceuall.*comm.contra communes, q.345.* Franc.Leo *in theſauro fori eccleſ.p.1.cap.2.à.nu.12.* Mart *de iuriſdict.p.1.cap.30.*Molin.*de iuſtit.tract.1. diſp.25.*Suar.*de legib.lib.4.cap.6.num.6.*Car Bellar. *in controuerſ.Catholic.tom.1.contr.3.de Romano Pont. lib.1.c.17.verſ.hæc omnia,& lib.5.c.19. verſ. quarto.* Card.Barō.*annalium eccleſ.tom.4.anno Chriſti 324. Conſtantini 19.* latè & eleganter Illuſtriſſimus 6

D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. Conſtantinus 14. diſt. 96.* latè etiam Boet. Epo *tom. 1. tit. de iuriſdict. eccleſ. tempor. q. 3. de donat. Conſtantini magni*, vbi multis refutat illos, qui de ea ſubdubitarunt nouiſſimè Gonzales de Salzedo *in L. politica lib. 1. c. 6. n. 3. cum ſeq.*

7 Idque (ſi ſcriptis, quæ nomine Imperatorum paſſim circũferuntur, fides eſt adhibenda (ex ſcripto Ludouici I. Imperatoris probatur, prout refertur *in c. Ego Ludouicus, 63. diſt.* qui ſcribens Paſchali I. Summo Pont. eandem videtur donationẽ cõfirmare: ſic enim agit. *Ego Ludouicus Imp. Auguſtus ſtatuo, & concedo per hoc pactum confirmationis noſtræ tibi B. Petro Principi Apoſtolorum, & per te Vicario tuo Domino Paſchali Summo Pont. & vniuerſali Papæ, & ſucceſſoribus eius in perpetuum, ſicut à prædeceſſoribus noſtris vſque nunc in veſtra poteſtate, & ditione tenuiſtis, & diſpoſuiſtis, Romanam ciuitatem cum ducatu ſuo, & ſuburbanis*, &c.

8 Quòd verò cõſtat pleroſque Imperatores poſt Conſtantinum Romam, & Italiam poſſediſſe; hoc quidem, tũ vſurpatione, tum etiam ipſorum Romanorum Pont. permiſſione contigiſſe probatur; qui Imperatoribus ipſis, tanquam potentioribus ad reſiſtendum hoſtibus Eccleſiæ, dominia, non tanquam dominis, ſed veluti adiutoribus dimittebant: quod quidem ex ſcripto Othonis Imp. *in c. tibi domino 63. diſt.* comprobari videtur, qui Ioanni Romano Põt. iuramentum præſtans, inter cætera inquit. *Et in Roma nullum placitum, aut ordinationem faciam de omnibus, quæ ad te, aut Romanos pertinent ſine tuo conſilio, & quicquid de terra S. Petri ad noſtram poteſtatem venerit, tibi reddam, & cuicunque Italicum regimen commiſero, iurare faciam illum, vt adiutor tui ſit ad defendendum terram S. Petri*, &c.

9 Nõ ergo admittendum videtur, quod quidam affirmant Romanos Põtifices antiquitùs dominia huiuſmodi neglexiſſe, eò quòd nullum ius ſibi in eis competere nouerint, cùm prædicti Imperatores contrarium omnino fateantur *in d. c. Ego Ludouicus. & in d. cap. tibi domino 63. diſt.* Quòd ſi quis dominia huiuſmodi, quæ Eccleſia poſſedit, & poſſidet, ea eſſe contenderit, quæ à Carolo, Magno, & aliis poſt eum Principibus illi tradita & donata fuerunt, vt habetur *in geſtis ipſius Caroli Magni, & Pipini, & in dialogo Pij Papæ*, non propterea donationem à Conſtantino factam improbabit.

10 Nec illa ratio omittenda videtur in huius donationis cõprobationem, quod, ſcil. Imperator, antequam coronetur, nõ Imperator, ſed Romanorũ Rex appellatur, quod ideò fieri aſſerit Alciat. *in tract. de duell. quæſt. 1.* eò quòd per donationem Cõſtantini fuerit diminutum imperium: cùm verò à Romano Pont. fuerit coronatus, quaſi in cõpenſationem dicitur Imperator, qui eandẽ quoque confirmare videtur in iuramento, quod ipſi Romano Pont. præſtare cõſueuit, vt *in Clem. vnic. de iureiur.* Quòd verò de hac in hiſtoriis probatorum Auctorum mentio nõ fiat, eius rei ratio eſt; quia tunc temporis, cùm tales Auctores hiſtorias conſcriberent, donatio ipſa nõ erat effectum ſortita, neque de ea præter ſcriptum ipſius Cõſtantini, quod ſuprà adduximus, aliud apertè conſtabat.

11 Denique impiũ eſſet atque erroneum opinari tot Romanos Pontifices, Chriſti Vicarios, & vtique viros Sanctiſſimos, qui dominiis huiuſmodi necnon prærogatiuis, ac conceſſionibus ab ipſo Cõſtantino Eccleſiæ factis vſi ſunt, & vtũtur, errasse, ſanctámque Romanam Eccleſiam in re tãti momenti errore adhuc detineri. A Sanctis autem Eccleſiæ Doctoribus Põtifices hac in re nullatenus improbantur, quamuis eos reuerenter admoneant, ne in rebus huiuſmodi temporalibus, ac terrenis affectum inordinatè conſtituant, quemadmodum B. Bernard. *lib. 4. de conſiderat. ad Eugenium*, ſcribis his verbis. *Petrus neſcitur proceſſiſſe aliquando, vel gemmis ornatus, vel ſericis, non tectus auro, non vectus equo albo, nec ſtipatus milite, nec circumſtrepentibus ſeptus miniſtris: in his ſucceſſiſti, non Petro, ſed Conſtantino: conſulo toleranda pro tempore, non affectanda pro debito*, & quæ ſequuntur.

Vt igitur ad propoſitum redeamus Eccleſia rectè bona immobilia dicitur poſſidere, vt latè probant contra Hæreticos, qui vitio vertunt Eccleſiam habere bona temporalia: Caſtro *in lib. contra hæreſis, verb. Eccleſia hæreſi* 4. Albet. Pyg. *de eccleſ. Hierarchia, cap. vlt.* Sot. *de iuſt. lib. 7. quæſt. 4. art. 3.* quod neque contra Euangelicam legem eſſe probatur, quia nuſquam vetuit Dominus Eccleſię oblata poſſideri: ſingulis tantùm vitæ perfectionem quærentibus conſulebat, vt bona ſua vendentes pauperibus erogarent, quod tunc temporis etiam ab Eccleſia fieri expediebat; ſucceſſiuis verò temporibus vtilius viſum eſt oppoſitum obſeruari, vt colligitur *ex cap. videntes, 12. q. 1.* Et adhuc Gregorij Papæ, atque Eccleſiæ Doctoris doctrina, & exemplo roboramus: ait enim ipſe relatus *in cap. fin. 51. q. 2.* de Monaſteriis in ſpecie loquens. *Religioſam vitam eligentibus congrua nos oportet conſiderationis perſpicere, ne cuiuſque neceſſitatis occaſio aut deſides faciat, aut robur conuerſationis infringat.* Idcircò præcipit ipſe Pontifex, domum quandam, vel hortum iuris S. R. E. atque hoſpitia, quæ intra eandem domum ianua cõcluſit, cuidam fœminæ tradi proprietatis iure proculdubio poſſidendam, vt tam ipſa, quàm quæ in eius loco, honoréque ſucceſſerit, eadem quieto, & inconcuſſo iure valeat poſſidere. 12

Omittimus ſanctorum Benedicti, Remigij, Paulini, Hilarij, & aliorum exempla, qui pro Eccleſiis, ac Monaſteriis ſuis, bona quæcunque immobilia perpetuò poſſidenda à Fidelibus oblata acceptarunt, ac poſſederunt, vide *cap. expedit, 12. quæſt. 1.* Porrò, cùm Eccleſiæ ſuæ dominus etiam temporalem tradiderit gladium, vt *lib. 1. cap. 1.* cõprobauimus, non videndum eſt inconueniens, ſit vna cum ſpirituali dominio etiam temporalẽ tradiderit poſſeſſionem Quare *in Conc. Conſtantien.* (cuius quidem decreta non omninò improbata fuerunt) damnatus fuit error dicentium, Cõſtantinũ Imper. erraſſe dotando Eccleſiam, atque Imperatores, & dominos ſeculares à Diabolo fuiſſe ſeductos, vt bonis temporalibus Eccleſiam dotaſſent, quem errorem præuidit, & damnauit Vrbanus I. Summus Pont. *in d. cap. videntes, in fine, 12. quæſt. 1.* 13

Nunc autem de bonis huiuſmodi Eccleſiæ immobilibus, aut alterius generis eſt notandũ primò, quòd hæc ſunt oblationes fideliũ, qui facultates proprias Eccleſiæ tradiderunt pro miniſtris ipſius Eccleſiæ ſuſtentandis, & ad cultum diuinum exercendũ, & alimenta pauperibus eroganda, & propterea hæc ipſa bona Eccleſiæ dicuntur vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonium pauperum, vt *in cap. indignè, 12. quæſt. 2. & in cap. quia iuxta, 16. quæſt. 1.* quorum paternam curam Prælati gerunt, qui Eccleſiis præſunt, *c. quod autem, verſ. ſi autem 23. quæſt. 7.* & ideò non tanquam 14

propria

propria,ſed vt commẽdata,ea tenere, eiſque vti præcipiuntur, vt *in cap.ſine exceptione,12.quæſt.2.* vel tanquam communia pauperibus erogare,*cap. res Eccleſiæ,ead.quæſt.* vt *ſuprà hoc lib.cap.17.de fructibus benef.* oſtendimus.

15 Secundò,quòd bona huiuſmodi conſeruanda ſunt, atque tuenda, & ſi quæ debentur Eccleſiæ, exigenda ſunt,aut recuperanda,non quidem per contentionem,neque propria auctoritate,ſed per Iudicem pacificè expoſcendo,vt colligitur *ex c.1. cum ſeqq.16.q.6.& ex c.2.de præſcript.* Quid verò de eorum vſurpatione,aut alienatione fuerit cõſtitutum *in Capitulis ſeqq.* oſtendemus.

16 Tertiò, quòd etſi conſeruanda bona Eccleſiæ Canones conſtituerint, ſi quis tamen per tẽpora ab ipſis Canonibus definita rem eccleſiaſticam iuſto titulo, & bona fide ita poſſederit, vt nullo tempore rem alienam eſſe cognouerit,poſſeſſionis tempore impleto res illa à iuribus Eccleſiæ intelligitur auocata,& poſſeſſori acquiritur,*per tot.16.q.4.c.ad aures,c.illud,c.vigilanti, c. ſi diligenti. de præſcript.* Tempus autem huiuſmodi poſſeſſionis,quamuis olim eſſe videretur 30. annorum,*c.1.16.q.4 cap.quæſitum.in fine,1.quæſt.3.* ad quadraginta tantùm hodie extenditur, *cap. de quarta,d.cap.illud,de præſcript.* Cou.*in reg.poſſeſſor. p.2.§.2.num.3 verſ.immò* Padil.*in l.2.à num.45.C. de ſeruitut.* Mouet.*de decim.quæſt.9.num.154.* Mol. *de iuſtit.tract.2.diſp.72.à num 1.* Leſſ.*eod.tract.lib.2. cap.6.dub.8.n.251.*

17 Quæ quidem reſolutio de hodierna præſcri-
ptione quadragenaria in rebus eccleſiaſticis de-
ſiderata procedit in rebus hoſpitalium, & alio-
rum piorũ locorum,quæ inſtituuntur in paupe-
rum vſus,Tiraq.*de pia cauſ.priuil.139.*Couar.*d.p.*
2.§.2.num.3. Valaſc.*conſ.105.n.42.*Molin. *d. diſp.*
18 *72.n. 3.* Et in vna Eccleſia præſcribente contra
aliam,Rot.*deciſ.208.n.1.p.1.recent.* & in præſcri-
bendo fundo in dotem Eccleſiæ dato,*c.ſicut*, vbi
19 gloſſ.*de conſec.Eccleſ.cap.ad aures*, ibi, *omnes prorſus,de præſcript.*Bald.*de præſcript.1.p.5.n.11.* Pariſ.
conſ.27.n.58.lib.1.& in priuato,qui cum Eccleſia
communem habet rem aliquam indiuiſibilem,
20 Bald.*vbi ſupr.n.35.*Rbb.*in d.cap.de quarta,n.19.*&
Pariſ.*n.17.* Et tandem in Eccleſia, quæ ſucceſſit
priuato,cuius res immobilis præſcribi cœperat,
ſiquidem reſpectu temporis reſidui, quod deficit
ad præſcriptionem complendam, potitur Eccle-
ſia pro rata ſuo priuilegio 40.annorum, ex Bart.
Bald.Iaſ.*n.36.* & communi *in Auth.quas actiones,*
*C.de ſacroſ.Eccleſ.*Abb.*conſil.114.n.2.lib.2. & in d.*
*cap.de quarta.nu.20.*vbi Pariſ.*n.18.*Balb.*vbi ſupr.*
*n.33.*per text.quem prædicti expendunt *in Auth.*
quòd ſi.C.de longi tempor.præſcript.& reg.*l.ſiſcus.6.*
ff. de iure fiſci, contra gloſ.magnam *in fine*, *in d.*
*Auth.quas actiones,*communiter reprobatam ex
Iaſ.quamuis eam ſequatur Mcoch.*de ſucceſſ.creat.*
§.10.n.41.ad med.

21 Intellige primò, vt procedat tantùm in rebus, quæ principaliter,nõ in his,quæ ſecundariò pertinent ad Eccleſiam,vt per gloſ *verb. principaliter, in cap.ad audientiam.de præſcript.* Secundò,intellige tantummodo locum habere in iis, quæ ſunt Eccleſiæ quoad verum, & proprium dominium pro quibus competit rei vendicatio:ſecus verò,ſi ſint illius ratione quaſi dominij,pro quibus Publiciana conceditur:ſufficit enim in iis tempus ordinarium,ex Bald.*in l.ſiue autem,§.ſi duobus.ff.de publ.in rem.act.*Angel. Imol. & aliis *in l. vſucapionem.ff.de vſucap.* Iaſ.*in l.vlt.n.13.& in d.Auth.quas actiones,n.2.C.de ſacroſ.Eccleſ.*Balb.*vbi ſupr. n.14.* Tertiò intellige obtinere tantùm in rebus immobilibus,& in his, quæ iuris cenſura tales intelliguntur,in quibus contra priuatos requiritur præſcriptio decem,vel plurium annorum: ſiquidem & in his etiam requiritur quadragenaria contra Eccleſiam, & de iis tantummodo agunt text.*in d.cap.ilud, & in cap.ad aures, & in cap. de quarta,*cum aliis.

His conſequens eſt, quadragenariam præſcri- 22
ptionem non requiri in rebus Eccleſiæ mobilibus,quamuis aliqui contrarium teneant, quorũ ſententiam falsò dicit communem poſt Lign. Bellam.*in d.cap.illud. n.* 2. vel fortaſſe erat Communis ſuo tempore,ſed non hodie. Conſequens itidem eſt actiones temporales, quæ à lege ad certum breue tempus tantummodo ſunt inſtitutæ,& contra priuatos ante decennium finiuntur, vt eſt actio redhibitoria,quantò minoris, prætoria,cum ſimilibus,de quibus *in tit.de ædilit.edicto, & l.2.C.de ædilit.action.& in princ.Inſtit. de perpetuis, & temporal* contra Eccleſiam eodem breui tempore finiri,nec requiri annos 40. vt intendit text.*in Auth.hac Conſtitutio.in fine,*ibi,*nihil penitùs,* gloſ.*verb.durantibus, in d. Auth. quas actiones.* vbi poſt alios Iaſ. *num.4* obſeruat Abb.*n.9.* & Burg. *num. 57. in capite cum cauſam,de empt.* dicentes id maximè notandum ad limitationem totius ferè tituli *de præſcript.*Felin.*in d.cap.de quarta, in fine,* Corſet.*in ſing.præſcript.2.*Balb.*vbi ſupr.à num. 12.*

Denique intellige non procedere in Romana 23
Eccleſia, contra quam rerum ipſius præſcriptio non niſi per centum annos admittitur ex priuilegio Imperatorum,& Romanorum Pont. *c. fin. 16.q.3.cap.ad audientiam,& cap. fin.de præſcript. d. Auth.quas actiones,& d.l.fin.C.de ſacroſ.Eccl.* Boer. *deciſ.264.n 14.& 25.*Couar.*in d.reg.poſſeſſor.p.2.§. 2.n.3.*Balb.*1.p.5.à n.16.*Pinel.*in Auth.niſi,n.57.C. de bonis matern.*Molin.*d.tract.2.diſp.72.verſ.ſecunda.num.4.*

Quartò, quòd vt faciliùs bona Eccleſiæ con- 24
ſeruentur,non autem vſurpentur,aut præſcribãtur,eſt conſtitutum *in cap.manifeſta.12.quæſt.1.* vt manifeſta debeant eſſe ea, quæ ad Eccleſiam pertinent,iis præſertim, qui circa Epiſcopos ſunt, Presbyteris,& Diaconibus,vt ſi Epiſcopo tranſitus inopinatus contigerit, res Eccleſiæ non depereant,ac propterea Prælatis decedentibus prouidetur *in cap.charitatem,cum ſeqq.ead.quæſt.2.* per confectionem inuentarij, aut œconomi inſtitutionem,vel Vicariorum deputationem, ne interim,Sede vacante,bona & iura eccleſiaſtica vſurpentur,& malè depereant, vt alibi quoque attigimus, & in ſequenti *cap.* pleniùs oſtendemus.

CAPVT XXIX.

De Bonorum eccleſiaſticorum vſurpatione, aut ſubtractione.

SVMMARIVM.

1 *Bona Eccleſiarum malè dilabi,aut vſurpari, vel indebitè alienari,canones non patiuntur.*
2 *Eccleſiarum bona quomodo conſeruanda?*

3 Bona

Digitized by Google

3 *Bona ſua vnaquaque Eccleſia diſtincta cognoſcat, & ipſius Prælato nota eſſe debent.*

4 *Inuentarium de bonis, & rebus Eccleſiæ quomodo conficiendum?*

5 *Bonorum cuſtodia Epiſcopi defuncti ad quos ſpectet in Hiſpania?*

6 *Bonorum eccleſiaſticorum raptores, fures, vel inuaſores, aut vſurpatores, quas pœnas incurrant?*

7 *Excommunicatio ipſo iure incurritur, à qua ſolus Papa diſpenſat, quando cum effractione ſpoliatur Eccleſia.*

8 *Immobilium rerum Eccleſiæ ſubtractio vbi prohibeatur? oſtenditur.*

9 *Prælati ipſi, vel Rectores Eccleſiarum à proprijs Eccleſijs ſurripientes, vel vſurpantes, quas pœnas incurrant.*

10 *Clerici bona Prælatorum decedentium ſubripientes, quas pœnas incurrant?*

11 *Eccleſia Cathedrali, vel Regulari, aut Collegiata vacante, ſi eius bona à Prælato dimiſſa, vel vacationis tempore obuenientia quis occupauerit, quas pœnas incurret, oſtenditur.*

12 *Concilium Trident. aduerſus præſumentes vſurpare bona Eccleſiæ, quas pœnas imponat? oſtenditur.*

13 *Patronus bona Eccleſiæ, ſui iurispatronatus, vſurpans, eo vltra alias pœnas priuatus exiſtit.*

14 *Clericus bona Eccleſiæ vſurpare præſumens, vel vſurpationi aſſenſum, vel conſenſum præſtans, quas pœnas incurrat? oſtenditur.*

15 *Crimen vſurpationis bonorum Eccleſiæ ſacrilegij pœna, & excommunicatione, atque ſuſpenſione, interdicto, & priuatione dignum eſt.*

16 *Prælatus non tenetur vim vi repellendo reſiſtere rapienti bona Eccleſiæ per vim, aut imperium.*

17 *Vſurpatio bonorum Eccleſiæ perſonis eccleſiaſticis, non ſecus ac laicis, eſt interdicta.*

18 *Eccleſia vacante non permittitur Clericis illinc quicquam de rebus Eccleſiæ pro labore accipi.*

1 IN Eccleſiarum vtilitatem, & clericorum, ac pauperum ſuſtentationẽ bona Eccleſiarum malè dilabi, aut vſurpari, vel indebitè alienari Canones non patiuntur, ſicut in præſenti, & *ſeq. capit.* eſt videndum.

2 Quia enim non tantùm à laïcis, verum etiam plerunque ab ipſis Clericis, aut Religioſis, necnon Prælatis aut Eccleſiarum ipſarum Patronis, bona, & res Eccleſiarum, præſertim verò vacantium, aut piorum locorum ſubtrahi, & vſurpari indebitè conſueuerunt, vt inſinuat tex. *in c. monemus, cum ſeq.* 12. *quæſt.* 2. propterea non ſolùm ſub Rectorum ſingularum Eccleſiarum cura, & adminiſtratione, & omnia ſub diſpoſitione Epiſcopi vniuſcuiuſque diœceſis eſſe debere, ſæpiùs fuit conſtitutum, & ſignanter *in cap. Epiſcopus, cum ſeqq.* 12. *quæſt.* 2. necnon Romani Pont. auctoritate cuncta gubernari, vt in alijs locis oſtẽdimus: verùm etiam modus ac norma ſingulis Prælatis, atque Rectoribus eſt præſcripta, qua valeant bona, & res cuiuſcunque Eccleſiæ ab inuaſionibus, atque vſurpationibus, ſiue ſubtractionibus defendere, ac conſeruare.

3 Primò enim ſtatuitur *in cap. ſint manifeſta*, 12. *quæſt.* 1. vt vnaquæque Eccleſia bona ſua diſtinctè cognoſcat, & non ſolùm vnius Eccleſiæ bona ab alterius bonis, ſed etiam à Rectoris ipſius, vel Prælati rebus dignoſcantur: ait enim text. proximè citatus: *Sint manifeſta res propria Epiſcopi, & manifeſta dominica, ne Eccleſia ob ignorantiam rerum Pontificis detrimentum patiantur:* ac propterea de acquiſitis tempore Prælaturæ, quid Eccleſiæ nomine reſeruandum, quidque inter propria ipſius Prælati ſit annumerandum, Iura declarant *per tot.* 12. *q.* 3. & 4. & *in cap. requiſiſti*, *de teſtament.* Præterea, quia vacantibus plerunque Eccleſijs ſolent bona earum facilè deperire, nõ ſolùm ipſi Prælato ea nota eſſe debere, verùm etiã Presbyteris, atque Clericis ſuis, id eſt, Canonicorum Capitulo, eſt conſtitutum *in c. manifeſta.* 12. *quæſt.* 1. Inferiorum verò Eccleſiarum etiam 4
maiori Prælato, aut earum patrono, vel alijs, ſi qui ſunt, earum ſpecialiter curam habentibus: mortuo autem Prælato, vel alia de cauſa ab Eccleſiæ prælatione remoto præcipitur *in cap. charitatem.* 12. *quæſt.* 2. vt conuenientibus œconomis, cunctiſque Clericis prioribus, ſiue Canonicis, aut alijs, ad quos ſpectare dignoſcitur, inuentarium de bonis, & rebus Eccleſiæ conficiatur, in quo omnia, quæ reperta fuerint, ſubtiliter deſcribantur, nec quicquam de rebus ipſis quaſi pro labore huiuſmodi inuentarij conficiendi tollatur: quod quidem inuentarium coram Iudice eccleſiaſtico debet tantùm confici, vt in ſpecie reſoluit Franc. Marc. *Delphin. dec.* 105. *p.* 1. Mart. 5
de iuriſdict. p. 4. *caſu* 122. *num.* 16. quicquid dicant Cabed. *Luſit. deciſ.* 84 *p.* 1. Ceuall. *de cognit. per viã violentiæ, p.* 2. *q.* 76. *n.* 13. ſint autem omnia ſub cuſtodia Clericorum Eccleſiæ, aut eorum, qui ad id delegabuntur, vſque dum alius ordinetur Epiſcopus, vel Prælatus, vt diſponitur *in c. non liceat alicui*, 12. *quæſt.* 2. licèt in regibus Hiſpaniæ, ad quos ius præſentandi, & nominandi ad Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus ſpectat, crederem bonorum cuſtodiam Epiſcopi defuncti ad illos pertinere, vt docent Palat. *in introduct. rub. de donat. inter virum, & vxor. n.* 18. Cabed. Luſit. *deciſ.* 84. *p.* 2. *de patronat. reg. Regiæ Coronæ, c.* 17. *n.* 7.

Sanè contra rerum, aut bonorum eccleſiaſticorum raptores, aut fures, vel inuaſores, aut vſurpatores, vt de crimine ſacrilegij reos, pœnæ plorimæ ſtatuuntur *in cap. nulli liceat, in fine*, & *in cap. prædia*, & *in cap. hac huius, in fine*, & *in c. in legibus.* 12. *q.* 2. & *in c. qui oblationes* il 2. *in fin.* 13. *quæſt.* 2. Decian. *in tract. crimin. lib.* 6. *cap.* 30. *in princ.* & *n.* 18. & 29. *cum ſeqq.* Pet. Gregor. *ſyntag. iuris, lib.* 33. *cap.* 18. *n.* 2. Card. Tuſch. *tom.* 7. *lit. S. concl.* 6. *à nu.* 4. Ad 6
quam ſacrilegij ſpeciem pertinet illud, de quo *in cap. conqueſti, de ſent. excom.* quando, ſcilicet, cum effractione ſpoliatur Eccleſia, quo caſu excommunicationem ipſo iure incurri, à qua poſt denunciationem ſolus Romanus Pont. poteſt abſoluere, Doctores communiter reſoluunt; licèt aliàs non concurrentibus his duobus, ſcilicet ſpoliatione violenta, & effractione, nullam excommunicationem incurri probatur *in cap. vlt. de furtis*, vel ſententia opus eſt, vt *in cap. conqueſtus, de foro comp.* prout hæc Iura conciliat Nau. *in Man. c.* 27. *n.* 94. *verſ.* 8. & poſt alios Salzed. *ad Bernard. pract. c.* 87. *lit. D*, & latè diſputans communem teſtatur, & ſequitur Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 22. *à n.* 4. Sayr. *in ſimili tract. lib.* 3. *c.* 29. *à n.* 14. quemadmodum etiam Iure Ciuili propter immanitatem criminis pœnam mortis impoſitam eſſe poſt Anchar. & Boër. *deciſ.* 254. *à n.* 5. comprobat Decian. *d. lib.*

*d.lib.6.cap.33.num.15.*Petr.Gregor.*d.lib. 33. cap. 15.num.14.*

8 Quomodo autẽ vſurpatio huiuſmodi per pleroſque Cannnes interdicatur,& damnetur, hic breuiter oſtendemus.Et de immobilium quidem rerum ſubtractione ſtatuitur *in cap. quicunque militum, cum ſeqq.12.q.2 & c.de rebus,ead.quæſt.*vt quicunque militum,vel cuiuſcũque ordinis,aut profeſſionis perſona prædia eccleſiaſtica à quocunque Principe ſæculari: vel ab inuitis Epiſcopis, ſeu Abbatibus, aliiſque Eccleſiarum Rectoribus ſuſceperit,vel inuaſerit, aut eorum conſenſu tenuerit,niſi eadem prædia Eccleſiæ reſtituerit,excommunicationi ſubiaceat. De nocturnis verò deprædatoribus,aut incendiariis, necnon de inuadentibus terras Eccleſiæ, vide *c. cùm deuotiſſimam.12.q.2.c.ſi quis Eccleſiam.17.q.4.*Decian.*d.c.33.num.35.*

9 De his verò, quæ Prælati ipſi,vel Rectores Eccleſiarum à propriis Eccleſiis ſurripiũt,vel vſurpant,ita quidem ſtatuitur *in cap.monemus, & in c. non habenti.& ſeq.12.quæſt.2.* vt nullus Epiſcoporum,vel ſacerdotum,rem tituli ſui vſurpare præſumat;ſed neq; Eccleſiæ redditus, qui exolui debentur,amicitiæ,vel timoris, aut muneris cauſa peruenter auferre,ne Eccleſia Dei ad nihilum redigatur:quod verò Eccleſiæ eſt iniuſtè ablatum, reddere compellatur. Qui verò de Eccleſiæ fructibus agros,vel prædia quæcunque ſibi ipſis cõparant tanquam rerum dominicarum inuaſionis crimine teneantur,niſi admoniti eadem Eccleſię contulerint,vt habetur *in c.1.12.q.3.* Et qui neglectis, aut diminutis Eccleſiæ ſuæ rebus quæſitum ſibi propriũ auxerit, quicquid in rebus Eccleſiæ minuit, ille reſtituat,ex cuius rebus, vel fructibus ſuos conuictus fuerit ampliaſſe labores,*c.quicunque.12.q.4.*

10 De Clericis verò bona Prælatorum decedentium ſurripientibus ſic quidem antiquitus ſtatuebatur *in c.hac huius,& in c.non liceat,& in c. illud,& in c.de laicis.51.q.2.* vt de facto Antiſtite, vel adhuc etiã in ſupremis agente nullus Clericorũ,cuiuſlibet ordinis,graduſve exiſteret, quicquam de domo eius rei mobilis,ſeu ſupellectilis, aut immobilis rei Eccleſiæ ſurripere auderet,aut conaretur inuadere, nihil furto, nihil dolo ſupprimens,auferens,aut abſcondens:ſed is,cui domus cõmiſſa eſt,ſubiunctis ſibi vno, vel duobus fideliſſimis, omnia vſque ad tempus ſubſtituẽdi Pontificis conſeruaret. Quòd ſi quacunque occaſione aliquis eorũ, vel domini facultate quippiam abſtuliſſet,aut dolo aliquo ſuppreſſiſſet, vt reus ſacrilegij prolixiori anathemate erat condemnandus,Sed,ſi inſtrumẽta, aliáſve ſcripturas, quibus Eccleſiæ poſſeſſio firma tenetur, ſupprimere,vel negare,aut auertere, vel fortaſſe tradere præſumpſiſſet.quicquid inde damni illatum fuiſſet Eccleſiæ,de propriis facultatibus redderet, *c.ſi quis.de Clericis.12.q.2.*Poſtea verò magis ſpecialiter hac de re ſancitum fuit *in c.general. de elect. lib.6.*vt qui Eccleſiarum vacantium patronatus, vel iura quæcunque,aut bona,quę ſibi non competũt,vſurpauerint,aut occupare præſumpſerint necnon Clerici,& Religioſi id fieri procurantes, excommunicationem ipſo iure incurrant:qui verò Clerici,cùm deberent,ſe talia præſumentibus non oppoſuerunt,è fructuum perceptione Eccleſiarum ipſarum pro rata temporis, quo culpabiles hac in re extiterint, ſuſpenduntur.

11 Vacante verò Cathedrali, aut Regulari, vel Collegiata Eccleſia,ſingulares perſonę,Capituli, vel Conuentus,quæ bona ipſarum Eccleſiarum à Prælato dimiſſa, vel vacationis tempore obuenientia occupauerint,inter ſe diuiſerint, ſurripuerint,dilapidauerint,aut cõſumpſerint, ab officiis,& beneficiis eo ipſo ſuſpenſionem incurrunt,in eaque perſiſtũt,donec plenè reſtituerint, quicquid de bonis perceperint ſupradictis,vt habetur *in c.quia ſæpè,de elect.lib.6.*tangit Suar.*to.5. de cenſur.diſp.28.ſect.3.n.6.*Prælati verò, aut qui collationem,vel præſentationem dignitatum,vel beneficiorum inferiorum obtinent,ſi cùm ea vacare contigerit,bona in ipſis inuenta, aut vacationis tempore obuenientia occupare,aut in vſus ſuos cõuertere quoquomodo modo præſũpſerint, niſi id aliquo iure,vel ratione eis probetur cõpetere,(quo etiã caſu intelliguntur poſſe occupari, quæ ſolutis debitis,aut neceſſariis oneribus ſupportandis,ſuperſunt,) ſi Epiſcopi ſint,ab ingreſſu Eccleſiæ; cæteri verò ab officio,& beneficio vſque ad reſtitutionem ſuſpenduntur, vt dicitur *in c.præſenti,de offic.Ordin.lib.6.*Boër.*dec.340.n.2.*vbi dicit,quòd hic text.proximè citatus loquitur generaliter in omnibus,& quibuſcunque Eccleſiis alicui ſubiectis, ſeu ad collationem, ordinationem,præſentationem,vel cuſtodiam,&c.

12 Sed & Tridentinum Conc.*ſeſſ.22. de reform. c. vlt.*de huiuſmodi rebus decreuit,vt ſi quis Clericorum,vel laicorum, quacunque is dignitate, etiã Imperiali,aut Regali præfulgeat,alicuius Eccleſiæ,ſeu cuiuſuis beneficij eccleſiaſtici,aut quorumcunque piorum locorum,& Montium Pietatis,iuriſdictiones,bona,cenſus,ac iura etiam feudalia,fructus,emolumẽta, ſeu quaſcunque obuẽtiones, quæ in miniſtrorum & pauperũ neceſſitates conuerti debent,quocunque modo,vel via, aut arte,vel colore in proprios vſus conuertere, illóſque vſurpare præſumpſerit,ſeu impedire, ne ab iis,ad quos de iure pertinent, percipiantur;is anathemati tandiu ſubiaceat, quandiu ea omnia, quę ad eum quoquo modo peruenerint,etiam ex donatione ſuppoſitæ perſonæ,Eccleſiæ, eiúſque adminiſtratori, ſiue beneficiato integrè reſtituerit,ac deinde à Romano Pont.abſolutionem obtinuerit;de quo Villagut.*de rebus Eccleſ. reſtituen. lib.2.c.2.n.5.cum ſeqq.*Azeued.*l.11.n.2.tit.2.lib.5. Recop.*Suar.*tom.5.diſp.22 ſect.6.n.22.* Sayr. *de cenſur.lib.3.c.31.n.26.*Azor.*inſtit.moral.p.1.lib.9.c.27. quæſ.10.in med.*Vgolin.*de officio Epiſcopi, cap.8. §. 4.n.1.*Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.lib. 30. tract.3.n.154.verſ.13.*Franc.Leo *in theſauro fori eccleſ.p.1.cap.15.nu.44.*Paul.Comitol.*reſponſ.moral. lib.6.quæſt.23.n.2.*Et addit Octau. Glorit.*reſp.12. n.7* hodie huiuſmodi vſurpantes iuriſdictionem, fructus,redditus,aut prouẽtus pertinentes ad eccleſiaſticas perſonas ratione Eccleſiæ,ſeu beneficiorum,incidere in cenſurã Bullæ Cœnæ reſeruatam,Vtrùm autem requiratur,vt tales habeant ſcientiam,quòd prædicta bona occupata ſint Eccleſiæ? vide Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol.dec.51.p.4* vbi *dec.303.* diſputat, qualiter hæc ſententia probetur?

13 Quòd ſi eius Eccleſiæ patronus fuerit, etiam iurepatronatus vltra prædictas pœnas ipſo iure priuatus exiſtat,vt ſtatuitur *in d.cap. vlt. Concilij Trid.* Galler.*in Margarita caſuum Conſcient. verb. iuſpatronatus per.*quem refero Ego ipſe *in collect. ad c.præterea.n.3.de iurepatron.*Franc.Leo *in theſauro fori eccleſ.p.2.c.21.n.31.*Viuian.*in praxi iuriſpatron.p.3.lib.15.cap.3.n.1.*Clericus verò,qui huiuſmodi

Digitized by Google

modi crimen facto, vel conſilio, aut aſſenſu commiſerit, eiſdem pœnis ſubiaceat, & quibuſcunque beneficiis priuatus ſit, ad quęcunque alia beneficia obtinenda inhabilis efficiatur, & à ſuorum Ordinum executione, etiam poſt integram ſatisfactionem, & abſolutionem arbitrio Ordinarij ſuſpendatur, Concil. Trid. *d. cap. vlt.* Nau. *in Man. c. 23. n. 110.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 254. in fin* Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tr. ctl. 6. c. 7. n. 39.*

15 Eſt ergo ex his, quæ vidimus, annotandum, quòd adeò Canones rerum eccleſiaſticarũ vſurpationem damnant, & execrantur, vt crimen hoc ſacrilegij pœna, & excommunicatione, atque ſuſpenſione, interdicto, ac priuatione, dignum exiſtiment, imò etiam homicidij pœna eos teneri iudicat Stephanus Papa *in cap. 1. 12. quæſt. 2.* dũ ait: *Qui Chriſti pecunias, & Eccleſiæ aufert, fraudat, & rapit, vt homicida in conſpectu Iudicis deputabitur.* Nec per ſe tantùm rapientes, aut occupantes; verùm & ij qui conſilium, vel opem, & aſſenſum præſtiterint, necnon hi, qui, cùm debeant, ſe non oppoſuerint, pœnis ſimilibus condigni iudicantur.

16 Hac tamen in re illud notandum videtur, quod docet Ambroſ. Prælatum ſcilicet, non teneri rapienti per vim, aut imperium reſiſtere, vim vi repellendo: ait enim *in cap. ſi tributum. 11. q. 1. Si tributum petit Imperator, non ei negamus, agri Eccleſiæ ſoluunt tributum: ſi agros deſiderat Imperator, poteſtatem habet vendicandorum, tollat eos, ſi libitum eſt; Imperatori non dono, ſed non nego.*

17 Præterea, etſi perſonæ eccleſiaſticæ plus iuris in bonis Eccleſiæ, quàm laïci probentur habere; earum tamen vſurpatio eis, non ſecus ac laïcis, eſt interdicta, quin potiùs grauioribus pœnis eos, quàm laïcos pro huiuſmodi crimine afficiũtur, vt vidimus; cùm earum cura, & adminiſtratio ipſis ſit credita, & nihil inde quàm ſibi ad victum neceſſaria quotidie aſſumere valeant, *cap. Epiſcopus. & c. ex his. 12. q. 1.* Vnde Symmachus Papa, *in cap. indignè. 12. q. 2. Indignè*, inquit, *ad Altare Dei properare permittitur, qui res eccleſiaſticas audet inuadere, aut iniuſtè poſſidere, aut iniqua, vel iniuſta defenſione in eis perdurat. Valdè ergo iniquum*, inquit, *& ingens ſacrilegiũ eſt, vt quæcunque, vel pro remedio peccatorum, vel ſalute, vel requie animarum ſuarum vnuſquiſque venerabili Eccleſiæ contulerit, aut certè reliquerit, ab his, quibus hæc maximè ſeruari conuenit, id eſt, Chriſtianis, & Deum timentibus hominibus, & ſuper omnia à Principibus, & primis regionum in aliud transferri, vel conuerti permittitur.*

18 Sed neque Gregorius Pontifex *in d. cap. charitatem, 12. quæſt. 2.* quicquam de rebus Eccleſiæ ab ipſius Eccleſiæ Clericis pro labore accipi vacante Eccleſia permiſerit, vt vidimus: quod tamen alterius ciuitatis, vel Parochiæ Clericis pro ea laborantibus videtur permittere *ibidem, verſ. viſitatores.* Hoc autem maximè Prælatis maioribus interdicitur, ſcilicet, Eccleſiarum, præſertim ſubiectarum ſibi, bona vſurpare, ne maiores, inquit text. *in cap. nulli Epiſcoporum, 12. quæſt. 1.* enormiter locupletentur, & minores inde pauperes inueniantur.

Denique qui res, aut bona Eccleſiarum malè vſurpauerit, aut detinuerit, Eccleſiæ ſatisfacere eſt compellendus, Petr. Greg. *de Repub. lib. 3. c. 7. n. 17.* & plenius *in ſequenti cap.* oſtendemus. Et de nonnullis Principibus, qui propter eccleſiaſtica iura per ipſos violata grauiter, & horribiliter fuerunt puniti, Boer. Epo *lib. 1. de Regalib. num. 256. & ſeq. pag. 160.* & notabilis eſt caſus, quem refert Petrus venerabilis Abbas Cluniacenſis *lib. 2. de miraculis*, his verbis. *Comitem Matiſconenſem, qui occupabat tyrannicè res Eccleſiarum, fuiſſe raptum ritu ſolemni à dæmone, qui in forma equitis cum equo nigro venit, ingreſſus eius domum, oſtio eum eduxit inuitum, iuſſit equum conſcendere, inque aera ſublimauit, nec vnquam poſtea comparuit*, &c. & ex Tritem. *lib. 1. annalium Francor.* non diſſimilem caſum Dagoberti Regis Galliarum refert Petr. Gregor. *de Republ. lib. 13. cap. 17. num. 16. & 18.* & Martin. Maguer. *de aduocat. armat. cap. 5. num. 125. & cap. 9. num. 513.* Bobadil. *in politica p. 2. c. 18. n. 325.*

CAPVT XXIX.

De Rerum eccleſiaſticarum alienatione.

SVMMARIVM.

1 *Alienationem rerum eccleſiaſticarum ſacri prohibent Canones.*

2 *Alienationis verbum continet omnem actum, per quem dominium transfertur.*

3 *Eccleſia quomodo incœperit bona poſſidere?*

4 *Diuiſio materiæ.*

5 *Alienare res, aut bona Eccleſiæ ſuæ, nullus olim poterat, inconſulto Epiſcopo.*

6 *Papæ non licet pro qualibet iniuſta neceſſitate, & ſine cauſa res Eccleſiæ ſibi à Chriſto concreditas impiè diſſipare.*

7 *Tractatus debet præcedere alienationem.*

8 *Conſenſus, atque ſubſcriptio Capituli, aut aliorum, ad quos pertinet, eſt requirendus in alienatione rerum Eccleſiæ.*

9 *Eccleſiæ, cuius bona alienantur, ſi fuerint iuriſpatronatus laicorum, eorundem conſenſus exigendus eſt in huiuſmodi alienationibus.*

10 *Regularium bona, an, & quando alienari poſſint?*

11 *Cauſæ, ex quibus poſſunt res Eccleſiæ alienari quatuor ſunt.*

12 *Alienari poſſunt res Eccleſiæ, ſi vrgeat æs alienum, aut alia ſimilis cauſa neceſſitatis extremæ.*

13 *Alienatio rerum Eccleſiæ propter vtilitatem fieri poteſt.*

14 *Paterfam. bona aduentitia filiorum alienare prohibita cauſa maioris vtilitatis diſtrahere poteſt.*

15 *Alienare poteſt rem Eccleſiæ legitimus adminiſtrator ſubſiſtente euidente vtilitate, etiamſi res Eccleſiæ donata ſit cum conditione, ne alienentur.*

16 *Vtilitas Eccleſiæ debet plenè probari, & non ſtatur aſſertioni alienantis.*

17 *Vtilitas Eccleſiæ de tempore alienationis debet probari euidens.*

18 *Eccleſiæ res alienantur ob pietatem.*

19 *Res ſi ſit magis Eccleſiæ damnoſa quàm vtilis rectè alienatur, etiam ſine ſolennitate, dummodo id ſuadeat neceſſitas.*

20 *Res Eccleſiæ quando in emphyteuſim concedi poſſint, oſtenditur.*

21 *Bona in emphyteuſim concedi ſolita quando dicantur?*

Digitized by Google

22 *Contractus emphyteuticus de rebus Eccleſiæ, vt validè fiat, quæ requirantur.*

23 *Res eccleſiaſtica quando poſſit perpetuò in emphyteuſim dari.*

24 *Generationes quomodo intelligantur, quando res datur in tertiam, vel quartam generationem?*

25 *Feudum ex rebus Eccleſiæ quomodo conſtituendum?*

26 *Feudum quid ſit?*

27 *Precaria de rebus Eccleſiæ fieri non poſſunt.*

28 *Fideiuſſiones de rebus Eccleſiæ ab anteceſſoribus factæ, quomodo obligent ſucceſſores?*

29 *Bona Eccleſiæ pignori, aut hypotheca obligari quando poſſint?*

30 *Locari res Eccleſiæ in perpetuum, vel ad longum tempus non poteſt, ſed hodie nec vltra triennium.*

31 *Locationes rerum eccleſiaſticarum, quæ repræſentata pecunia, atque anticipatis ſolutionibus fiunt in præiudicium ſucceſſorum, in beneficio fieri prohibentur.*

32 *Iuriſdictiones eccleſiaſticæ aliis locari, aut facultates nominandi, vel deputandi Vicarios in ſpiritualibus à conductoribus per ſe, vel per alios exerceri prohibentur.*

33 *Cancellariæ Epiſcopalis redditus locari non poſſunt.*

34 *Emolumenta tempore vacationis Sedis Epiſcopalis prouenientia ex iuriſdictione, & ſigillo, aut aliàs vndecunque, neque ad Vicarium, neque ad Capitulum ſpectant, ſed debent futuro ſucceſſori reſeruari.*

35 *Pactum in locationibus in præiudicium alterius Eccleſiæ appoſitum nullam obligationem inducit.*

36 *Decimarum fructus laicis locari poſſunt.*

37 *Eccleſia ipſa laicis prohibentur locari.*

38 *Permutare poteſt Epiſcopus terras duarum Eccleſiarum ſuæ diœceſis inuicem, ambarum partium accedente conſenſu.*

39 *Permutationes in damnum Eccleſiæ, aut ſine cauſa fieri omninò prohibentur.*

40 *Solemnitates eadem requiruntur in tranſactione ſuper re Eccleſiæ, aut minoris, quæ requiruntur in alienatione, niſi minor retineat, licèt aliquid det, vel faciat.*

41 *Tranſactio de re Eccleſiæ, & minoris valet propter dubium litis euentum, etiam non probata Eccleſiæ vtilitate.*

42 *Legatum, vel hæreditatem ſuæ Eccleſiæ relictam poteſt ſolus Prælatus repudiare.*

43 *Seruus inutiles alienari permittuntur.*

44 *Præbendæ quoque, ſeu beneficia, & bona, quæ dicuntur de menſa, alienari prohibentur.*

45 Extrauag. Ambitioſæ, *diſpoſitio.*

46 *Alienantes bona Eccleſiæ, quas pœnas incurrant?*

1 POST bonorum eccleſiaſticorum vſurpationem, de eorum alienatione videamus. Qua in re primo loco ſciendum eſt quòd ſicut prohibent Canones rerum, & bonorum eccleſiaſticorum vſurpationem, vt proximo cap. oſtēdimus: ita quoque eadem de cauſa eorum alienationem interdixerunt, vt 10. *q. 2. per tot. cap. res in Epiſcopatu, cap. Diaconi, cum multis ſeqq. 12. q. 2. & per totum tit. de rebus Eccleſiæ alienan. vel non*, ita vt nulli liceat rem Eccleſiæ ſuæ, præſertim immobilem, alienare, ſiue etiam mancipium fuerit, neque pignori, aut ſpecialis hypothecæ titulo obligare, *cap. nulli liceat, de rebus Eccleſ. non alien.* nec aliquid de rebus Eccleſiæ ſibi creditis commutare, vendere, vel donare *d. cap. Diaconi. & cap. precariæ 12. quæſt. 2.* aut quoquo modo diſtrahere, *cap. quicquid. cum ſeqq. eadem cauſa, & quæſt. cap. 1. 10. quæſt. 2.* Alienationis nanque verbum hac in rē latè accipitur, vt contineat non ſolùm venditionem, & donationem, ſed etiam permutationem, & emphyteuſim, *cap. 1. 10. quæſt. 2. cap. alienationes, & c. ſi ea exceptione. 12 quæſt. 2. d. c. nulli liceat, de rebus Eccleſ. non alien.* vbi gloſ. & Panor. & ſic omnem actum per quem dominium transfertur *l. alienationis verbo. ff. de verbor. ſignific. l. fin. C. de rebus alienis non alienandis, l. 1. C. de fundo dotal.* Card. Tuſch. *pract. concl. tom. 1. lit. A, concl. 257. per tot.* Surd. *deciſ. 102. num. 21. & deciſ. 278. n. 2. & deciſ. 326. num. 27.* & plures alij per me citati *in tract. de appellatiua verbor. vtriuſque iuris ſignificatione, appell. 14. num. 1.*

Huius prohibitionis ratio vt euidentet pateat, tria ſunt nobis tempora conſideranda. Primum illud fuit, quo in primitiua Eccleſia, feruescente calore Fidei confluentes ad eam ſequebantur Chriſti conſilium, iuxta illud ſacri eloquij relatum *in cap. 4. Actor. Si vis perfectus eſſe,* &c. probat etiam *cap. ſimus. cum ſeqq. 12. quæſt. 1.* vendebant omnia bona ſua, & portabant, ac ponebant pretium ante pedes Apoſtolorum, & ex illo victus miniſtrabatur omnibus Chriſti fidelibus communem vitam degentibus. Secundum tempus fuit, quo Chriſtiani cœperunt habere bona; & fuit ſtatutum per Sacerdotes, & Leuitas, quòd non amplius venderentur prædia, ſed Eccleſiis traderentur, vt ex illorum fructibus & prouentibus victus Chriſti fidelibus indigentibus, & miniſtris ſubminiſtraretur. *cap. expedit, cum multis ſeqq. 12. quæſt. 1.* Tertium tandem tempus fuit, quo Clerici cœperunt habere bona propria, & tunc de redditibus Eccleſiæ non ſuſtentabantur; quinimò, & adminiſtratio rerum eccleſiaſticarum fuit reſtricta Epiſcopis, ne poſſint alienari, niſi de Eccleſiarum conſilio, & vt meliora proſpicerent: creſcente enim auaritia, neceſſarium fuit huiuſmodi interdictum, & hoc tempore nunc vtimur. Hanc temporum diſtributionem adnotant Redoan. *in tract. de rebus Eccleſ. non alien. quæſt. 3. numero 32. & ſeq.* Panor. *in diſputat. incip. Titius, & in cap. poſtulaſti, nu. 4. de reſcript.* Sot. *de iuſtit. libr. 7. quæſt 4. art. 3* Caſt. *in libro contra hæreſes, verb. Eccleſia, hæreſi 4.* Simanch. *de inſtitut. cathol. cap. de Papa. numero 25.* Vnde iuſtiſſimum viſum fuit, vt quandoquidem bona Eccleſiæ non erant alicuius particularis, ſed in communi ordinata ad pauperum, & miniſtrorum vſum, faciléque diſſiparentur; ſolent enim communia negligi argum. *l. 2. C. quanae, & quibus quarta pars, lib. 10.* interdiceretur Prælatis de illis aliquo modo diſponere, vt etiam in legibus ciuilibus circa res minorum fuerat interdictum, vt patet ex titulis de rebus eorum, ne tamen quod in gratiam Eccleſiarum inuentum erat, in odium, & damnum redundaret, obuiante *l. quod fauore ff. de reg. iur. & cap. quod ob gratiam, eod. tit. in 6.*

4 Sed, vt tota hæc materia clarè explicetur, vidēdum eſt in primis, quę perſonę alienare res Eccleſiæ non valeant, & quo alienationis genere non poſſint: item quæ res verè alienari prohibeantur, & nūquid hoc ſemper & indiſtinctè ſit verum: &

demum, quæ pœna malè alienantibus fuerit con-
ſtituta.

5 Materiam hoc ordine explicantes aduertimos,
quòd olim nullus poterat res, aut bona Eccleſiæ
ſuæ inconſulto Epiſcopo alienare. *cap. Abbatibus.
cap. placuit.* 12. *quaſt.* 1. Epiſcopus verò eas tan-
tùm res Eccleſiæ alienare, aut ſobditis alienandi
facultatem concedere poterat, quæ Eccleſiæ
plus incommodi, quàm vtilitatis afferrent, aut
ea de cauſa, vt meliora proſpicerent, *cap. ſine ex-
ceptione, cum ſeq. cap. non liceat Papa* 12. *quaſt.* 2. aut
ſi de propriis rebus tantum Eccleſiæ contuliſſet,
quantum alienare voluerit, *cap. ſi quis qualibet, ea-
dem cauſa, & quaſt.* ſed neque id poterat Epiſco-
pus facere abſque conſenſu Capituli, *d. cap. pla-
cuit.* Eadem quoque lex Romano Pont. circa res
6 Apoſtolicæ Eccleſiæ ponitur, teſte Symmacho
Papa *in d. cap. non liceat Papa*: quod tamen videtur
decidere non licere Papæ pro qualibet iniuſta
neceſſitate, & ſine cauſa res Eccleſiæ ſibi à Chri-
ſto concreditas, vt prudenter, & fideliter diſpen-
ſarentur, impiè diſſipare, & hoc pacto intelligen-
di ſunt Archid. & antiqui Doctores aſſerentes
Papam non poſſe citra graue peccatum temerè
Eccleſiæ bona largiri conſanguineis, vt per Ar-
chid. *in cap. t. diſt.* 10. Extollit hoc Panorm. *in cap.
conſtituimus. col.* 3. *de relig. domib. & in cap. dudum. il* 2.
col. pen. in fine, de elect. Felin. *in cap. qua in Eccleſia-
rum. num.* 44. *de conſtit. & in cap. ad audientiam. num.*
2. *de praſcript.* Dec. *in cap. Epiſcopus. num.* 8. *de pra-
bend.* Sed, quoniam non recto iudicio plerunque
bona Eccleſiarum in graue earum damnum etiam
ab Epiſcopis alienabantur, fuit poſtea conſtitu-
tum vt nullus, inconſulto Romano Pont. quam-
libet alienationem facere poſſet, ſicut inferius
oſtendemus.

Nec eſt ignorandum aliquam fieri diſtio-
7 ctionem inter abſolutam alienationem (veluti
venditionem, aut donationem,) & permutatio-
nem, infeudationem, emphyteuſim, locatio-
nem, & pignoris, aut hypothecæ obligatio-
nem, vt ex infrà dicendis clariùs apparebit. In
ea ergo alienatione, quæ per venditionem, aut
donationem liberam fieri debet, antequam Ro-
mani Pont. eſſet neceſſaria auctoritas, certa for-
ma ſeruanda fuerat inſtituta, vt, ſcilicet, primò
tractatus præcederet, an expediret Eccleſiæ, néc-
ne, vel cauſa legitima extaret, vt *in Auth. hoc ius
porrectum. C. de ſacroſ. Eccleſ. cap. ſine exceptione.* 2.
q. 1. *cap.* 1. iuncta gloſ. *de rebus Eccleſ. non alien. lib.*
6. Rebuff. *in compend. alienat. n.* 11. *cum ſeqq. & à
num.* 81. Couar. *var. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 1. Redoan. *de
rebus Eccleſ. non alienan, rub. d. tractatu.* Seraph. *dec.*
108. *ſub num.* 6 Theodoſ. de Rubeis *ſingul. Rota to.*
2. *p.* 4. *circa alienat. rerum Eccleſ. obſeru.* 6. §. 7. vbi
dicit quod vnus tractatus ſufficit & *in compendio
alienat. eccleſ. n.* 174. *& n.* 178. Ciarlin. *contron. c.* 195.
n. 4. Eſt enim tractatus conſultatio de facienda
alienatione, & an expediat, & quę res potius alie-
nari debeant, ita Rebuff. *in compendio alienat. num.*
11. *&* 81. *cum ſeqq.* Auendan. *de exequend. mand. c.*
4. *n.* 34. Petr. Greg. *ſyntagm. Iuris lib.* 25. *c.* 8. *num.* 9.
Rodoan. *de rebus Eccleſ. non alien. q.* 23. *per tot.* Se-
8 cundò, vt conſenſus, atque ſubſcriptio Capituli,
aut aliorum, ad quos pertinet, eſſet requirenda, *d.
cap. ſine exceptione, cap.* 2. *& cap. paſtoralis. de donat.
c.* 1. *& cap. tua. de his, qua fiunt a Pralat. cap. vt ſuper.
§. fin. de rebus Eccleſ. non alienan.* præcipuè in alie-
natione bonorum menſæ Epiſcopalis ſeparatæ à
menſa Capituli, quia tunc requiritur conſenſus
Capituli gloſ. *verb. defenſore in fine, in c.* 1 *de rebus
Eccleſ. non alien.* vbi Gemin. *n.* 7. *in fine*, & Franc. *n.*
10. Theodoſ. de Rubeis *in d. compendio alienat. n.*
167. Et ſic omnes capitulares generaliter ſunt ci-
tandi. Franc. Marc. *dec.* 7: 9. *n.* 8 *p.* 1. Azeued. *ad Cu-
rian Piſan. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 6 Et debet de hoc præcisè
conſtare, nō illatiuè, Roland. *conſ.* 90. *n.* 37. *&* 38.
lib. 1. Sord. *conſ.* 431. *n.* 69. Caſtil, *quotid. lib* 4. *c.* 44.
n. 30. Et in huiuſmodi congregationibus debent
interuenire duæ partes ſaltem ex tribus Capitu-
larium *l. nulli*, vbi DD. *ff. quod cuiuſque vniu. nom.*
Rol *d. conſ.* 90. *n.* 19. Alex Trentacinq. *var. reſol. lib.*
1. *tit. quod cuiuſque vniu. nom. reſol.* 1. *n.* 3. Card. Man-
tic. *de tacitis & ambig. conuent. lib.* 4. *tit.* 7. *n.* 10. Ter- 9
tiò, vt Superioris adeſſet auctoritas, veluti Epi-
ſcopi. *c. in venditionibus.* 17. *q.* 4. Archid *in c. in ven-
ditionibus.* 17. *q.* 4. Imol. per tex. ibi *col.* 8. *in c.* 1. *de re-
bus Eccleſ. non alien.* Cou. *lib.* 2 *var. c.* 17. *n.* 1. Theo.
doſ. de Rubeis *vbi ſupr.* § 7. intellige de Epiſcopo
diœceſis in qua Eccleſia ſita eſt, & non debet in-
teruenire auctoritas Epiſcopi ſub cuius territo-
rio res ſitę ſunt, ita cōtra plures à ſe relatos reſol-
uit Hormoſil. *in addit. ad Gregor. Lopez part.* 5 *tit.* 5.
l. 4. *gloſ.* 8. *princ.* Cęterùm, ſi Eccleſię, cuius bona a-
lienātur, fuerint iuriſpatronatus laicorum, eorū-
dem conſenſum exigendum eſſe in huiuſmodi a-
lienationibus, dicunt (licèt non probent, nec ob-
ſeruetur in praxi) Ioan. Andr. *in addit. ad Specul.
tit. de empt. §. nunc videndum. verſ. caterùm.* Card. *in
Clem.* 1. *col.* 2. *de decim.* Dec. *conſ.* 174. *in fin.* Rebuff.
*in comment. ad d. s. ſine exceptione, in gloſ. verb. ad
tractatum, pag.* 112.

In Regularibus autem non exemptis ſeruabi- 10
tur idem, quod in Eccleſiis inferioribus, & ſatis
ſignificat *Clem.* 1. *de rebus Eccleſ.* dicens, quod ſiue
Pręlatus habeat Conuentum, ſiue non, nihilomi-
nus conſenſum ſui Superioris exigere debet; ta-
metſi aliter intelligantur illa verba à Doctori-
bus ibi. *Quòd ſi ſunt exempti Pralati, immediati Su-
perioris* (qualis Prouincialis, vel Miniſter aut
Summus Pont.) *auctoritas requiritur:* ſuccedit enim
huiuſmodi Prælatus immediatus loco Epiſcopi,
ſecundùm Panor *in Clem. ne in agro. §. ad hac. de ſta.
tu monach.* Innoc. & Imol. *in c. ſtatuimus, de tranſact.*
Caſſan. *in conſuet. Burgund. rub.* 9. §. 9. *n.* 16. In alie-
natione bonorum monaſterij requiritur conſen-
ſus Conuentus, vel Congregationis generalis,
Bertachin. *de Epiſcopo lib.* 4 *p.* 4. *q.* 39. *n.* 113. Re-
buff. *de alienat. rerum. Eccleſ. n.* 82. Roderic. *d. tit de
tractatu.* Et licèt eorum aliqui bona ex particula-
ribus priuilegiis alienare poſſent, quæ referunt
Fr. Emman. *in collect. priuil. p.* 459. Aloyſ. Ricc. *in
praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 51. *n.* 3. *&* 4. Tamen S.
Congr. Conc. *ſub die* 7. *Semptembris*, 1624. *iuſſu S.
D. N. Vrbani VIII. illa prohibuit omniū rerū, & bono-
rum immobilium, & pretioſorum mobilium alienationē*,
cuius deciſionis memini *d. alleg.* 95. *poſt. n.* 60. *in
impreſſ. Lugdunen.* Alienatio enim rei Eccleſiæ,
vbi fit ex cauſa neceſſitatis, illi ſtatur qualemcon-
que exitum habeat, dummodo ſit vtiliter cœpta.
l. ſed an vltro §. 1. *ff. de negot. geſtis.* Si verò fiat ex cau-
ſa vtilitatis, non ſufficit eam vtiliter cœptam ſed
requiritur Eccleſiam fieri locupletiorem, *l. ſi pu-
pilli, in princ. ff. de neg. geſt.* Rota *deciſ.* 65. *num.* 4.
part. 2. *diuerſ.* Theodoſ. de Rubeis *in d. compendio
alienation. rerum eccleſiaſt. numero* 90. *&* 91. *pag.*
249.

Cauſæ autem, ex quibus poſſunt res Eccleſiæ 11
alienari, quatuor à Doctoribus referūtur, videli-
cet, Eccleſiæ neceſſitas, & vtilitas, pietas quoque,
atque

atque incommoditas. In alienatiooibus bonorom eccleſiaſticorum requiruntur duo copulatiuè,& ſolemoitas,nempe beoeplacitum Apoſt. & cauſa oempè neceſſitas eoidens ac indubitata, *c.1.de rebus Eccleſ.non alien.lib.6.* Donat.Antoo.de Marinis *quotid.reſol.c 6.per tot.* Caſtr. Palao *tract.11.diſp.vnic.§.2.n.1.& ſeqq.*Surd.*conſ.181.num.14* Rot.*dec.160.n.1.& deciſ.178.num.1.& 10.par.2.diuerſ.& dec.430.n.1.& 4.p.2.recent.*

12 De Iore alienari poſſuot res Eccleſiæ,ſi vrgeat æs alienum, aut alia ſimilis caoſa neceſſitatis extremæ, *d.Auth.hoc ius porrectum*,quæ habetur etiã *in cap.hoc ius 10.q.2.cap.ad noſtram,de rebus Eccleſ.non alien.*Piaſec *in praxi Epiſcop.p.2.c.5.n.32.verſ.eſſet item.* Quaranta *in ſum. Bullarij, verb.alienatio rerum Eccleſiæ,n.42.*Vgolio.*de poteſt.Epiſcopi.c.14 §.7.n.9.verſ.tertio.*

13 Ita etiam propter vtilitatem poteſt fieri alienatio,vt,ſcilicet,res melior, atque etiam vtilior habeatur, *d.cap.hoc ius.*nooiſſimè Theodoſ.de Rubeis *vbi ſuprà obſeruat.8.pag.257* & infrà de permutatione dicemus;& ſic à ſuoili,paterfam.booa adoentitia filiorum alienari prohibita,cauſa maioris vtilitatis diſtrahere poteſt, *l.fin. §. pen.verſ.non autem.C.de bonis,quæ lib.*idem io prodigo, coi booorum adminiſtratio interdicta eſt.*l.is, cui bonis.ff.de verb.obligat.l.cui bonis.ff.de nouat.*in tutore adeſt text.*in l.ſi pupillorum.§.vlt.ff.de rebus eorum,& in l.res,quæ interet.verſ.tam.ergo.C. de admin.tutor.*io bonis dotalibus eſt text. *in l.ita conſtante.& in l.mutus,verſ.manente ff.de iure dot.*Varias in ſpecies in materia proſeqountur,Rodoan. *d.tract.q.19.n.98.cum ſeqq.*Tiraq.*de iure mariti.*gloſ.8.*n.57.* Pioel.*in l.1.p.3.n.31.C.de bonis mat.*Cooar.*var.lib.1.c.26.n.8.& c.27.n.2.*Molin.*de primog. lib. 4.c.4.& c.6 à princ.*

14 Amplia,reſolotionem procedere, etiamſi res Eccleſiæ dooata ſit cum conditione oe alienetur: adhuc eoim,ſiue prohibitio alieoationis fiat à lege,ſiue ab homioe, io dubio legitimus adminiſtrator,ſubſiſtente euidente vtilitate, rem poteſt alienare,vt teoeot in ſpecie Aretin. *conſ. 25.num.5.*Claud.*in l.filiusfam.§.diui.col.3.ff.de legat.1.*Bald. *in Auth.res quæ n.23.C.commun.de leg.*Rodoao.*vbi ſup.*etenim cùm alienatio in hac ſpecie prohibita non cenſeator,ſed potiùs ex mente prohibentis permiſſa,nec defectus ioteotioois poſſit conſiderari,ratiooe coius ſpeciale mandatum reqoiratur,iuxta text.*in l.tranſactionis, cap.de tranſact.* gloſ.recepta *verb.mandato,in c. qui ad agendum,de procurator.in 6.*rectè fit,vt ſi aliàs ritè celebretur, hoc eſt,obſeruatis ſoleonitatibos iure requiſitis, valida ſit:iuxta reg.*c.peruenit,in 2.de iureiur.& in c.ſcriptura,de voto.*inſuper reg.gloſ receptæ *in l.tale pactum.§.fin.ff.de pactis*,ſcilicet id, quod diſponens veriſimiliter diſponeret, ſi de eo cogitaſſet, debet pro diſpoſito haberi, quam io id expendit Mol.*d. primog.lib.4.c.4.n.6.*Quãuis *gloſ.vlt. in fin. verſ.alij dicunt,in cap.verùm,de condit.appoſ.*recepta ex Alex.*in d.§.Diui,num.11.* teneat veriorem eſſe eorum ſententiam,qui conſtitount rem Eccleſiæ donatam,oe alienetur, oon poſſe, etiam in caſu aliàs permiſſo,alienari, quaorumcumque neceſſitas vrgeos, ac ſubiode euidens vtilitas occurrat.

15 Vtilitas Eccleſiæ debet eſſe maoifeſta, Giouagn.*conſ.22.n.14.lib.2.*Ciarlin.*controu. cap.105.n.48.* itaut conditio Eccleſiæ patenter melior fiat & locupletior,Cæſ de Graſſis *deciſ.4.num. 7. ſub hoc tit.*Rot.*65.num.48.20.& 23.& deciſ. 367.num.5.& 7.par.5.diuerſ.& deciſ.143.num.5.*apud Paul. de Rubeis *tom.3.diuerſ.5.* & tam plene probati, vt ooo ſtetur aſſertioni alienantis, Barr.*in l.ſi facto,ff.de caſtren.pecul.*Feder.de Senis *conſ.143.circa fin.*Alex.*conſ.160.num.5.lib.6.* Roland. *conſ.15.n.19.lib.1.*Rot.*deciſ.181.num.3.part. 1. & deciſ.475.num.1.eod.part.1.diuerſ.*nec ſufficit, quòd negotiom vtiliter ſit receptum; ſed requiritur Eccleſiam fieri locupletiorem.*ſi pupilli.in pri. ff.de negot.geſtis.* Archid.*in d.cap. ſine ex optione. numer.5.* in gloſ.*ſed notum.12.quæſt. 2.* & ibi Laoreor.de Rodulph.*num.14* & eam referuot Laoient. de Peyriors *de priuil. Regul.ad conſtit. 8. Vrbani VIII. pag.375.* oooiſſimè Ciarlin *controuerſ. forenſium iudiciorum cap. 105.num. 119.*& illius tenor talis eſt.*Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. interpretum rerum experimento edocta quantum Religiones accipiant detrimenti ex bonorum immobilium & grauioſorum mobilium detractionibus, quæ crebro faciunt Regulares Apoſtolicis priuilegijs innixi, ac proinde operæpretium putans illorum facultatem aliqua ratione compeſcere: ſpeciali Sanctiſſimi Domini noſtri iuſſu Generalibus, & Prouincialibus Capitulis, vel Congregationibus,Abbatibus,Generalibus, & quibuſcumque alijs Superioribus Regularibus cuiuſuis Ordinis,Congregationis,Societatis,inſtituti intra fines Europæ exiſtentibus omnium rerum & bonorum immobilium,ac pretioſorum mobilium alienationem, omneque pactum,per quod ipſorum dominium transfertur,cenſus perpetuos,ſeu vitalitios,hypothecam,locationem, & conductionem vltra triennium,conceſſionem in feudum, vel emphyteuſim, præterquam in caſibus à iure permiſſis, fieri perpetuo prohibet, atque interdicit, abſque illius Congr.Concilij expreſſa licentia in ſcriptis & gratis concedẽda ſub pœna priuationis omniũ officiorum, quæ tunc obtinebunt,vociſq; actiuæ, & paſſiuæ,ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in poſterũ obtinenda, quã ipſo facto abſq; alia declaratione incurrãt,ſublata etiã Generali & Protectori illã moderãdi ac relaxandi facultate,pœnis nihilominus Apoſtolicarũ Conſtitutionum, & præſertim fœlicis record. Pauli II.quæ incipit, Ambitioſæ,in ſuo robore permãſuris. Alienationes verò,pacta, cenſus,hypothecas,locationes,conductiones, & cõceſſiones quaſcunq; contra huiuſmodi prohibitionem faciendas,Sãctitatis ſuæ auctoritate ipſo iure nullas atq; irritas decernit. Non obſtãtibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſt. in fauorẽ quarumcunq; perſonarum atq; Ordinum tam Mendicantium quàm non Mendicãtium, Militiarum etiã S. Ioannis Hieroſolymitani, Congregationũ,Societatum,ac cuiuſuis alterius inſtituti etiã neceſſario,& in indiuiduo exprimendi Monaſteriorum,Conuentuum,Collegiorum, domorũ,ac locorum Regularium quorumcumq;,necnon illorum etiam iuramento,cõfirmatione Apoſt.vel quauis firmitate alia roboratis,ſtatutis,vel conſuetudinibus,etiã immemorabilibus,exemptionibus quoque indultis, & priuilegijs,ſub quibuſcumque tenoribus,& formis, & cum quibuſuis etiã derogatoriarum derogatorijs,alijſq; efficacioribus, & inſolitis clauſulis,necnon irritantibus decretis etiam Motu proprio,& ex certa ſcientia, ac de Apoſtolica poteſtatis plenitudine,aut aliàs quomodolibet,etiam per viam communicationis,ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis,& innouatis,etiãſi pro illorum ſufficiẽti derogatione de illis,eorumq; totis tenoribus, & formis ſpecialis,& indiuidua,& de verbo ad verbũ, nõ autem per clauſulas generales idem importãtes,mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda,& aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi præſentibus pro expreſſis habentes,quibus quoad ea,quæ præſẽti decreto ac prohibitioni aduerſantur, illis aliàs in ſuo

robore permanſuris, ſpecialiter, & expreſſè Sanctitatis ſua auctoritate derogat, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Datum Romæ die 7. Septembris 1624 Coſm. Card. de Torres, Locus † ſigilli. Proſper Fagnanus ſacræ Congr. Secret. *Cum poſt editum Decretum de rebus Regularium non alienandis compertum ſit Regulares, qui eodem Decreto prohibentur cenſus imponere ſuper bonis ad eorum Monaſteria pertinentibus, loco cenſuum huiuſmodi pecunias ad cambium vel mutuo accipere cum ſolutione lucri ceſſantis, & damni emergentis. Cumque ex huiuſmodi contractu eludatur mens ſacræ Congreg. cui inprimis in voce fuit conſulere Religionum indemnitati, quæ ex impoſitione cenſuum huiuſmodi plurimum læduntur. S. D. N. approbante dictam, & declarauit huiuſmodi contractum eſſe contra mentem Decreti vt ſupra editi; ideoque non licere Regularibus pecunias, vt proponitur, accipere, at ſi acceperint, in ipſius Decreti pœnas ipſo facto incidere. Datum Romæ 21. Martij 1626.* Coſm. Card. de Torres. Locus † ſigill. P. Fagnanus. Refert Nouar. *in ſum. Bullarum tit. de alienat. rerum Regularium prohibita, num. 2. & 13* vbi *num. 19.* addit ſub his Decretis non comprehēdi Clericorum Regularium Theatinorum Superiores, vt apparet ex ſequenti declaratione. *Sacra Congregatio Cardinalium Concil. Trid. interpretum cenſuit Religionem Clericorum Regularium Theatinorum quamdiu inſtitutum ſuperius propoſitum* (hoc eſt, non retinendi bona aliqua immobilia) *retineat quoad bona immobilia non comprehendi in prohibitione nuper edita de rebus Regularium non alienandis.* Coſmus Card. de Torres. Proſp. Fagnanus S. Congr. Sec.

17 Et iſta vtilitas de tempore alienationis debet probari euidens, id eſt, clara & indubitata, Bald. *conſ. 256. circa med. verſ. prætereà*, Corp. *conſ. 244. n. 3. lib. 2.* Barbat. *conſ. 4. in princ. lib. 1.* dummodo attendatur tempus vltimæ alienationis, non autem tempus alienationis antiquæ, Carol. de Graſſis *dec. 3. n. 16. de rebus Eccleſ. non alien.* Quia etiam vtilitas in conceſſione emphyteuſis bonorum Eccleſiæ conſideratur de tempore vltimæ cōceſſionis, Cæſ. de Graſſ. *dec. 4. de reb. Eccleſ.* Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c. 379. num. 22. & 23* Rot. apud Paul. de Rubeis *deciſ. 252. n. 16. to. 3. diuerſ.* aliàs *p. 7. recent.* Et propterea nō ſufficit, quòd Eccleſia nō fuerit dānificata, ſed requiritur lucrum de tēpore alienationis. *d. c. ſine exceptione 12. q. 2.* vbi Bellam. *n. 1* & Gemin. *n. 2. verſ. in hac quæſt.* Imol. *in c. ad aures, n. 1. de rebus Eccleſ. non alien.* Rot. *d. deciſ. 252. num. 25* optimè Rot. *in Bonon. deuolutionis 26. Nouembris 1621. coram Reuerendiſſimo Domino Coccino Decano.*

28 Ob pietatem quoque, veluti pro redemptione captiuorum, aut propter alimenta pauperum, vbi aliter prouideri non poteſt, res Eccleſiæ alienantur, *§. ſacra. Inſt. de rerum diuiſ. l. ſancimus. C. de ſacroſ. Eccleſ. cap. & ſacrorum. cum ſeq. & c. aurum. 12. q. 2.* Niceph. *lib. 9. hiſt. eccleſ. c. 46.* citati per me *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 95. nu. 58.* quibus addo Hermoſil. *ad. Greg. lib. 15. gloſ. 1. n. 13. tit. 5. part. 5.* Sicut etiam propter neceſſitatem Eccleſiæ, ita etiam propter neceſſitatem pauperum res Eccleſiæ, quæ pro vtriuſque cōmodo, ac ſuſtentatione Eccleſiæ conferuntur, iuſtè pro vtrorunque neceſſitatibus alienantur, cuius rei doctrinam, atque exemplum B. Ambroſij *lib. 1. offic.* relati *in d. cap. aurum.* atque aliorum, præ oculis habemus, qui etiam ſacra vaſa pro huiuſmodi cauſa confringebant, vt venderent, *d. cap. & ſacrorum.*

Prætereà, ſi res ſit magis Eccleſiæ damnoſa, 19
quàm vtilis, rectè alienatur, *d. cap. ſine exceptione, cum ſeq. d. cap. non liceat Papæ*, ibi, *niſi tantummodo*,
12. etiam ſine ſolennitate, dummodo id ſuadeat 20
neceſſitas, qualis erit vitandi expenſas, vt probat text. ſic intelligendos *in d. cap. terrulas, 12. quæſt. 2.* & tenent gloſ. *in l. niſi finita, in princ. ff. de tutel. & ration. diſtrah.* Bart. *in l. 1. C. de agricol. lib. 11.* Iaſ. *in lib. 2. num. 10. ff. de officio eius;* Alciat. *in l. propriè. ff. de verbor. ſignif.* Hermoſil. *in addit. ad Gregor. Lop. lib. 5. gloſ. 1. n. 29. tit. 5. part. 5.* vbi poſt Caualcan. *deciſ. 45. num. 34 part. 1.* P. Molin. *d. diſp. 468.* cum aliis tenet id procedere quando bona eſſent aquoſa, ſylnoſa, ſterilia, inundata, & infructuoſa. Vnde in emphyteuſim ab Eccleſia tantùm concedi poſſunt res ſolùm immobiles, quæ præcedente tractatu nullam afferre videntur Eccleſiæ vtilitatem, vt ſunt ruinæ, quas Eccleſia reſtaorare non poteſt; inculti quoque agri, aut extirpatæ ſyluæ, aliaque ſimilia, *Auth. præterea, C. de ſacroſ. Eccleſ. cap. hoc ius. §. perpetua, & cap. æconomus. 10. quæſt. 2. d. cap. ſine exceptione, & cap. terrulas. 12. quæſt. 2. cap. 2. ad aures, de rebus Eccleſ. non alienan.* Cùm verò conſueuerunt in emphyteuſim dari, quando ad Eccleſiam reuertuntur, quamuis redactæ ſint meliores, dari tamen alteri in ſimilem emphyteuſim non prohibentur, ad not. per Quarant. *c. verb. alienatio rerum Eccleſiæ, num. 39. & 40.* Zerol. *in praxi Epiſcop. verb. alienatio rerum Eccleſiæ, §. 3.* Tambur. *d. tom. 3. diſp. 14. quæſt. 6. & 10.* me citato *in hoc loco* Ioſeph. Vela *Hiſpan. differt. 15. num. 76.* & citatos per me *d. alleg. 95. n. 29.* Quòd ſi darentur aliter, quam dari conſueuerant, in præiudicium Eccleſiæ, non valeret conceſſio, niſi eo modo, quo antea dari conſueuerant, Iaſ. *in Auth. qui rem, n. 21. C. de ſacroſ. Eccleſ.* nam ad hoc vt res ſolita alienari poſſit ſine ſolemnitate cōcedi, requiritur vt duret eadem cauſa primæ conceſſionis, & res perſeueret in ſtatu primo, neque ſit mutata, ſecus autem ſi ceſſauerit, & fuerit mutata. Borguin. *deciſ. 10. n. 8. 10. 48. 53. 85. & deciſ. 31. n. 113. cum ſeqq.* Schrader. *de feudis par. 4. c. 2. num. 20.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4 num. 17. de reb. Eccleſ. non alien.* Seraph. *deciſ. 1490. nu. 7.* Rota apud Paul. de Rubeis
dec. 243. n. 17. tom. 3. diuerſ. aliàs *p. 7. recent.* Vt autē 21
bona in emphyteuſim concedi ſolita dicantur, ſufficit vnica conceſſio, & eſſe elapſos 40. annos, Gam. *dec. 342. n. 4.* Cephal. *conſ. 155. n. 30. cum ſeqq. lib. 2.* Card. Pereira *de renouat. emphyt. q. 16. n. vlt. poſt med. verſ. conſueta autem*, Camill. Borel. *in ſum. omnium deciſ. p. 1. tit. 33. n. 136.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. c. 5. n. 32. verſ. ſecundus.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Arch. Neapol. c. 60. n. 5.* Rota tamē in pluribus cauſis amplexata eſt illam ſententiam quòd alienari ſolitū probatur vel per duas alienationes cum curſu 40. annorū, vel per vnam ſolemniter factam, ita *dec. 160. n. 5. p. 2. diuerſ.* & in aliis citatis à Theodoſ. de Rubeis *d. loco obſeru. 9. §. 2. pag. 240. & in compendio alienationes rerum eccleſ. n. 22. pag. 245.*

Cōtractus emphyteuticus vt validè fiat, vtriuſ- 22
que partis conſenſus accedere debet, ſcilicet, Eccleſiæ dantis, & emphyteutæ accipiētis. Eccleſiæ verò nomine intelligitur in hac re Prælatus ipſius, ſeu beneficiatus, aut Rector, de iis, videlicet, rebus quæ in emphyteuſim aliàs dari conſueuerunt, quas Rector ipſe per ſe, cùm ad Eccleſiam reuertentur, alteri eodē modo, & non alio, niſi in maiorē Eccleſiæ vtilitatē concedere poteſt. Si verò ſit res, quæ antè in emphyteuſim non dabatur

requiri

requiritur Prælati maioris auctoritas, qui quidē hodie de iuris ſcripti rigore alius non eſt, quàm ipſe Romanus Pont. *Extrauag. Ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alien.* Verùm in rebus modicis ſulet Pōtifex id Epiſcoporum auctoritati dimittere, & Legatis etiam Apoſt. expreſsè concedere declarādo de rebus, quæ vltra quinque, vel decem ad ſūmum aureos de annuis redditibus præſtare non ſoleant: in quibus etiam emphyteutico iure concedendis ſeruanda erit ſolemnitas, quam de rerum eccleſiaſticarū alienatione demōſtrauimus.

23 Quamuis quilibet priuatus poſſit rem ſuam perpetuò in emphyteuſim dare, id eſt, donec aliquis de linea ipſius accipientis extiterit, & penſio debita perſoluitur, *§. adeo, Inſtit. de locat. l. 1. C. de iure emph.* De re tamen eccleſiaſtica fuit olim conſtitutū, vt dari non poſſit, niſi pro ipſo ſuſcipiente, & filiis nepotibus eius: in perpetuū verò fieri omninò non poterat, *cap. Apoſtolicos, 12. quæſt. 1. Auth. de non alienan. §. alienationis*, vbi gloſſ. *verb. in perpetuum.* Sed poſtea permiſſum fuit, vt res, vel loca deſtructa, & ex quibus nulli redditus percipiuntur, nec per Eccleſiam ipſam valent meliorati, poſſint perpetuò in emphyteuſim cōcedi, *Auth. de alienat. & emphyt. §. ſi verò quadam, & §. licentiam. cap. hoc ius porrectum, §. perpetua, & §. ſi quis verò 10. quæſt. 2.* Sed tunc ea ſeruari debent, quæ in abſoluta alienatione requiruntur, *d. c. ſine exceptione. 12 quæſt. 1. de rebus Eccleſ. non alien. in 6.* Haud dubiū igitur eſt, quòd res huiuſmodi, quæ in perpetuum dari poſſunt, etiam in tertiam, & quartam generationem, aut aliud tempus dari poterunt, prout conuentum fuerit inter partes.

24 Cùm autem res datur in tertiam, vel quartam generationem, quæri ſolet, quomodo generationes huiuſmodi intelligantur, an ſcilicet, primus, in cuius perſona fit ipſa cōceſſio, prima generatio intelligatur: an verò filius illius. Sicut in materia graduū primus gradus à patre intelligitur filius, cùm ſtipes gradum non faciat? Ad quod dicimus, veram eſſe, & communiter receptam diſtinctionem Bartol. relatam per Bald. *in Auth. ſi quas ruinas, num. 4. C. de ſacroſ. Eccleſ.* quòd vbi emphyteuſis, vel feudum conceditur alicui vſque ad tertiā generationem, vnaquæque perſona dicitur cōſtituere vnam generationem, itaut veniant ſolummodo & recipiens, & filius, & nepos: ſecùs autē, ſi addatur, ad eius, vel ad ipſius generationem, & hoc ſecundo caſu veniūt recipiens, filius, nepos, & pronepos. Hanc diſtinctionem ſequuntur Iaſ. *in l. 1. num. 166. C. de iure emphyt.* Alex *in l. quod dicitur, 130. num. 23. circa fin. verſ. item puto. ff. de verb. oblig.* Bellon. ſen. *conſil.* 80. *nu.* 7. Cephal. *conſil.* 382. *num.* 24. Hieron. Gabr. *conſ.* 90. *in princ. lib.* 1. Menoch. *conſ.* 115. *num.* 28. *& conſil.* 883. *num.* 2. *& conſil.* 1066. *num.* 10. Hunded. *conſ.* 54. *num.* 12. *lib.* 1. *& conſ.* 30. *n.* 38. *lib.* 2. Mareſcot, *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 53. *n.* 1. Simon. de Prætis *conſ.* 88. *per tot.* Hieron. Papon. *conſ* 86. *&* 187. Raudenſ. Piſana *dec.* 42. *n.* 48. *p.* 1. Rota apud Verall. *deciſ.* 18. *p.* 2. *& in Farſen. villa Caprola*, 20. *Maij*, 1592. *coram Penia, & in Bononien. bonorū*, 18. *Martij*, 1611. *corā R. D. meo Coccino*, quæ eſt *dec.* 305. *num.* 1. *part.* 1. *recent. & in Aſſiſien. emphyteuſis*, 27. *Iunij*, 1629. *coram. R. P. D. Merlino.* Ratio differentiæ aſſignari poteſt: quia quando ſimpliciter dicitur ad tertiam generationē, dominus directus cōſiderat generationes in abſtracto, & abſolutè, non autē reſpectiuè, & tanquā generationes alicuius certæ perſonæ; & ideò tot terminos, & gradus conſtituit in cōceſſione, quot sūt perſonæ, & ſic in tertia perſona terminatur cōceſſio, veluti in tertia generatione: quoties enim apponit dictionē, *eius*, vel *ipſius*; tunc in concreto, & reſpectiuè cōſiderat generationes tanquā prouenientes à primo receptore, & tūc benè intrat diſtinctio inter generantem, ſeu cauſam generationis, & ipſam generationē: & hoc caſu debēt dari eius ſucceſſioni ſucceſſores prouenientes à receptore, & ab eo diſtincti, & conſequenter ad cōſtituendā tertiā generationem cōprehendūtur pronepotes, vt benè per Pap. *d. conſ.* 86. *n.* 14. *cum ſeq.*

Contra Roſenth. *de feudis, c. 7. concl. 19. n. 16. & in ſchol. lit. H*, Mant. *de tacitis, & ambig. conuent. lib. 12. tit. 25. n 23. cum ſeqq.* exiſtimantes etiam in conceſſione facta alicui vſque in tertiam generationem, comprehendi pronepotes.

De feudo verò conſtituendo ex rebus Eccleſiæ, eſt ſciendum, quòd antiquitùs quidē licebat, Eccleſiarū Prælatis bona aliqua Eccleſiæ ſuæ alicui benemerenti in feudum concedere, *cap per tuas, de donat.* attenta tamē rei quantitate, & conſuetudine regionis, *d. c. per tuas, c. cæterùm, eod. tit.* Poſtea verò fuit conſtitutū, vt feuda tantummodo iā conceſſa legitimis ſucceſſoribus traderentur: noua autem fieri omninò nō poſſent, *c. 1. & 2. de feudis.* Sed nec Romanus Pont. ciuitates Eccleſiæ, aut caſtra, vel terras quaſcunque Eccleſiæ in nouum feudum concedere de poteſtate ordinaria valet, *d. c. non liceat Papæ, 12. quæſt. 2. cap. ad audientiam*, cum *ibi* notatis, *de præſcr.* vt hodie quoque ſtatuerunt Pius V. Gregorius XIII. & S. D. N. Vrbanus VIII. 25

26 Eſt autem feudum, beneficium rei immobilis alicui ex beneuolentia, aut propter benemerita conceſſum, cuius proprietas apud dantem remaneat: vſusfructus verò, atque poſſeſſio ad recipientem eiúſque legitimos ſucceſſores pertranſeat, ſicut in conceſſione fuerit expreſſum, vt talis domino concedenti fidelitatem præſtare teneatur, & eius linea deficiente, res illa libera ad dominum reuertatur.

27 Precariæ quoque, quæ emphyteuſis naturam ſequi videntur, de rebus Eccleſiæ fieri non poſſunt, niſi ad vitam accipientis, *cap. precaria, 10. q. 2.* & *ibi* gloſſ. & nihilominus debent de quinquennio in quinquennium reuocari, *c. 1. de precar.* Eſt autem vſusfructus, præſtario de Rebus Eccleſiæ in recompenſationem alicuius rei, quæ iure proprietatis Eccleſiæ datur, gloſ. *in d. cap. precaria.* Doctores *in d. cap.* 1. Et poteſt pro ea re duplum, aut triplum de rebus Eccleſiæ fructuario vſu concedi, *in cap. precariæ 10. quæſt. 2.* ſi autem aliter contra formam præſcriptam factæ fuerint, non tenentur ſucceſſores promiſſa ſeruare, *c. 2. de precar. d. cap. precariæ.*

27 Nam, neque fideiuſſores de rebus Eccleſiæ ab anteceſſoribus factæ, niſi de mandato Prælati, vel Capituli pro Eccleſiæ vtilitate factæ fuerint, aut pecunia mutuò accepta in Eccleſiæ cōmodo impenſa probetur, non obligant ſucceſſores, *cap. pen. de fideiuſſ.* vbi *in collect.* plura citauimus. Nemo enim grauare Eccleſiam ſuam pro alienis debitis poteſt, neque litteras, aut ſigilla concedere, quibus Eccleſia valeat obligari, alioquin non obligatur Eccleſia: tali verò ſuſpenſione mulctatur, *cap. 2. de ſolut. cap. veniens, de tranſact. cap. quod quibuſdam, de fideiuſſorib.* niſi aliquid pro obſequiis Eccleſiæ præſtitis promiſſum extiterit, *c. quicunque ſuffragio, 12. quæſt. 2.*

29 Sed neque pignori, aut hypothecæ bona Eccleſiæ obligari, niſi ſeruata prædicta forma non poſſunt, ſed malè obligata reperi poſſunt, & reſtitui debent, cap. nulli liceat, de rebus Eccleſ. non alien. c. 1. de pignor. dicens nō licere ſacra vaſa Eccleſiæ pignori dare, niſi magna & vrgente neceſſitate: iuſtiſſimum namque eſt, vt ſi cauſa aliqua ſuadeat alienationem, ad alia mobilia priùs diſcurratur, quā diſtrahantor vaſa diuino cultui deſtinata, vt ſatis explicarunt Doctores in d. cap. 1. Rip. in l. obligationes, à num. 54. ff. de pignor. text. optimus in c. non enim, §. hoc ius. ibi, ſuperflua, 10. quæſt. 2. Nec obſtant cap. & ſacrorum, & c. aurum, 12. q. 2. quia ſunt intelligenda, quando alio modo meliori nō poſſunt in libertatem reuocari ab hoſtibus capti: tūc enim ſatis vrget neceſſitas.

30 Locari autem res Eccleſiæ in perpetuum, vel ad longum tempus non poteſt, cap. ad audientiam, de rebus Eccleſ. non alien. cap. nulli, eod. tit. cap. querelam, ne Prælati vices ſuas. Nec mirum: nam per has locationes vtile dominium cōductori quærebatur, arg. text. in l. 1. §. qui in perpetuum. iuncta l. pen. ff. ſi ager. vectig. Olim vſque ad nouem annos fiebant huiuſmodi locationes, gloſſ. in cap. veſtra, de locato. & in Clem. 1. de rebus Eccleſ. non alien. Hodie verò vltra trienniū fieri nequeunt, Extrauag. Ambitioſæ, eod. tit. Cou. variar. lib. 1. cap. 16. num. 4. Redoan. in tract. de rebus Eccleſ. non alien. q. 58. n. 21. Croc. de locato, p. 3. ſub tit. de rebus Eccleſ. locand. concl. 5. 6. & 9. Scott. in ſelect. conſtit. theor. 117. Bonacin. tr. 2. de alienat. bonorum eccleſ. quæſt. vnic. puncto 2. n. 24. Theodoſ. de Rubeis in d. compendio num. 30. Tamb. de iure Abbatum tom. 3. diſp. 14. q. 1. cum ſeqq. Ego ipſe d. alleg 95. num. 3. vbi num. 4. aduerto, triennium illud eſſe computandum ex tribus fructuū collectionibus, ita vt ſi ex quolibet triēnio vnus tantùm fructus percipiatur, tunc trienniom pro vno anno computari debet, & locatio fieri poteſt vſque ad nouennium: & à num. 5. latè diſputo, an locatio facta vltra trienniū, in totum vitietur, an quoad trienoium ſuſtineatur? & à num. 19. pariter diſputo, an fructus rerom eccleſiaſticarū poſſint etiam vltra trienniū locari? de quibus vide Ciarlin. controu. forenſ. cap. 105. à n. 127. cum ſeqq.

31 Illæ verò locationes rerum eccleſiaſticarū, quæ repræſentata pecunia, utq; anticipatis ſolutionibus fiunt in præiudicium ſucceſſorū, in beneficio fieri prohibētur, vt ſtatuit Cōcil. Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 11. Archiep. Bononien. p. 4. ſub tit. de locat. rerum eccleſ. pag. 272. cū ſeqq. Bellet. diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de Clerico debitore. §. 4. Piaſec. in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 4. num. 65. in fine, verſ. locationes, Rebello de obligat. iuſtit. p. 2. lib. 4. quæſt. 3. ex num. 4. Marc. Anton. Genuenſ. in practicab. Eccl. quæſt. 166. me citato in hoc loco Tambur. d. diſp. 14. q. 3. n. 2,

32 Prohibet etiam idem Cōc. Trid. d. c. 11. iuriſdictiones eccleſiaſticas aliis locari, aut facultates nominandi: vel deputandi Vicarios in ſpiritualibus à cōductoribus per ſe, vel per alios exerceri, vt docēt Lancel. in inſtit. Canon. ſub tit. de ſimonia, §. demum. Sbroz. de officio Vicarij, lib. 1. quæſt. 54. Lodou. Beia reſponſ. caſuum conſcient. p. 1. caſu 37. Suarez de Relig. tom. 1. lib. 4. de ſimon. c. 20. num. 5. Tamburin.
33 d. q. 3. num. 2. in fine. Vnde redditus Cancellariæ epiſcopalis locare non poſſe, ſed debere per proprios Epiſcopis miniſtros exerceri, cenſuit S. Cōgreg. negotiis Epiſcop. & Regul præpoſita ſub die
34 26. Auguſti 1592. Sic etiā emolumenta tēpore vacationis Sedis Epiſcopalis prouenientia ex iuriſdictione, & ſigillo, aut aliàs vndequaque, neque ad Vicarium, neque ad Capitulum ſpectant, ſed debent futuro ſucceſſori reſeruari, ſi ad Epiſcopum Eccleſia non vacante peruenissent: ita S. Cōgreg. Concil. in Agrigentina. 17. Aprilis, 1627. Hinc quoque quartā funeralem locari non poſſe reſoluit d. S. Cong. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, in Cuſentina, 14 Decembris. 1591. me citato in loco iſto Tambur. d. diſputat. 14. quæſt. 3. num 3.

Præterea, omne pactum in locationibus huiuſ- 35
modi in præiudiciū alterius Eccleſiæ appoſitum, nullius roboris, vel momenti exiſtit, nullámque obligationem inducit, c. plerique, de pactis.

Decimarum autem fructus, quamuis Clericis 36
potius, quàm laicis locari debeant, tamen etiam laicis locari poſſunt, cum quibus Eccleſiæ conditio melior fieri poteſt, cōtrario etiā Epiſcopi ſtatuto non obſtante; ita tamen quòd locatio huiuſmodi ad feudum, vel ad alienationem non videa-
tur extendi cap. veſtra, de locato Eccleſiæ vero ipſę, 37
laicis prohibentur locari; quia nullam de rebus eccleſiaſticis debent diſpoſitionem habere, cap. ſecundum in fine, iuncta gloſſ. ne Clerici, vel Mon.

Quòd verò ad permutationē attinet, eſt ſciendum, 38
quòd poteſt Epiſcopus de Iure antiquo terras duarum Eccleſiarum ſuæ diœceſis inuicem ambarum partium accedente cōſenſu permutare, beneplacito Sedis Apoſt. accedente, cap. 1. de rebus Eccleſ. non alien. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 74. in 1. edit. aliàs reſol. 60. in 2. edit. Ego ipſe d. alleg. 95. num. 57. & ſi alterius prædium valore præpōderet, pecunia alterius partis compenſare, d. cap. hoc ius porrectum. §. ſed & permutare, c. ad quæſtiones de rerum permut. Permiſſum eſt quoque Principi, rem ſuam maiorem, vel æqualem cum re Eccleſiæ permutare, ſi id rationabilis cauſa expoſcat, cap. 1. de rerum permut. Cæteris quoque laicis in euidentem Eccleſiæ vtilitatem bona ſua cū bonis Eccleſiæ licitum eſt permutare, vt notatur in d. cap. rerum permut. & in cap. inſuper. §. fin. de re-
bus Eccleſ. non alien. Alioquin permutationes in 39
damnū Eccleſiæ, aut ſine cauſa fieri omninò prohibentur, cap. precariæ, in fine 10. quæſt. 2. c. Diaconi, & cap. ſine exceptione 12. quæſt. 2. præſertim verò, quæ vacante Sede, aut Eccleſia eſſent faciendæ, d. cap. precaria, ead. cauſa, & quæſt. De temporalibus autem ad ſpiritualia permutatio fieri nō permittitur; de ſpiritualibus verò ad ſpiritualia permittitur, cap. ad quæſtiones, cap. exhibita, de rerum permutat.

In tranſactione ſuper re Eccleſiæ, aut minoris 40
requiruntur eædem ſolemnitates, quæ in alienatione, Aym. conſ. 323. ſub n. 1. verſ. dico, quòd Prælatus. Federic. de Senis conſ. 94. Bartol. in l. nulli. vbi etiam Iaſon. num. 2. ff. de tranſact. Riminal. conſ. 129. num 3. lib. 3. Rebuff. de alien. rerum Eccleſ. n. 66. Redoan. de reb. Eccleſ. non alien. c. 1. n. 12. & 18. Theodoſ. de Rubeis in d. compendio alienat. rerum Eccleſ. n. 36. pag. 143. Rota apud Marcheſan. p. 5. pag. 112. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. tom. 3. cap. 476. num. 6. cum ſeqq. & pleniùs tom. 5. cap. 846. num. 8. vbi de communi, & num. 53. allegat plures deciſiones Rotales. Caputaq. deciſ. 106. p. 1. deciſ. 38. part. 2. Coccin. deciſ. 301. num. 1. Rot. in Conchen. decimarum de Belmonte, 9. May, 1656. coram bonæ me. Vbaldo, Adden. ad Gregor. XV. deciſ. 418. numer. 17. Et quamuis iſta concluſio non procedat, quando minor retinet, licèt aliquid det, vel faciat, Bartol.

vbi ſup. num. 2. Iaſ.*num.*2. Ruin.*conſ.*129.*num.* 3.
lib. 5.attamen,ſi bona minoris ſint penes aduerſa-
rium,& in tráſactione agatur,vt penes ipſum re-
maneant,tranſactio ſine ſolemnitatibus non va-
let,Bart & Iaſ.*in d. l. nulli.num.*2.per gloſ.*in l. cum*
*hi.§.ſi vni,in verb.tranſactionem.ff.de tranſactión.*Pi-
nel.*in l.*1 *part.*3.*poſt num.*45.*in fine, C. de bonis ma-*
*ter.*Rot.*in Bononien.tranſactionis,* 14. *Iunii,* 1628.
coram R.P.D.Ghiſlerio.

41 Valet autem tráſactio de re Eccleſiæ,& mino-
ris propter dubium litis euétum,etiam non pro-
bata Eccleſiæ vtilitate, Mohed.*deciſ.*1.*de tranſact.*
*& deciſ.*8.*de locato.*Rot.*deciſ.*582.*ſub num.*1. *verſic.*
*minùs obſtat. p.*1. *diuerſ.* quod tamen procedit re-
ſpectu cauſæ,non verò reſpectu ſolemnitatis,quæ
omninò requiritur, cùm vnum ſine alio minimè
ſufficiat.Doctores *in d.c.ſine exceptione,*12.*quaſt.*2.
vbi Laurent.de Rodulph.*num.*17.Dec.*in Auth.qui*
*rem n.*21.*C.de ſacr.Eccl.* Cou.*var.lib.*2.*c.*17.*num.*2.
Rot.*dec.*178.*in princ.p.*1.*diuerſor. & in d Bononien.*
tranſactionis.

In repodiatione,ſeu remiſſione legati,vel hæ-
42 reditatis, aut rei Eccleſiæ non incorporatæ ſuffi-
cere Prælatum, cùm ille ,ſeu Beneficiarius poſſit
præiudicare Eccleſiæ in acquirendis , reſoluunt
Federic.de Senis *conſ.*9 Panor.*in cap. tua, num.* 9.
de his,quæ fiunt à Prælat. & in cap.... de dolo. Iaſon
*in l.legatum,num.*16.*ff.de legat.* 1.Præpoſ.*in cap.ve-*
rum, num. 13.*de condit.appoſ.* Cagnol.*in l.non frau-*
dantur,ff.de regul.iur. Lambert.*lib.*3.*de iurepatron.*
*artic.*9. *quaſt.* 2. *princ.* Reboff. *in compend. alienat.*
*num.*91. Homobon.de Bonis *de examine eccleſiaſti-*
*ctat.*9.*cap.*21.*quaſt.*67.*in fine,* Aloyſ. Ricc.*in praxi*
rerum fori eccleſ.deciſ. 96. *in* 1. *edit. aliàs reſolut.*82.
in 2.*edit.*Scott.*in ſelect.conſt.apis.*1.*theor.*1. Bonac.
*var.tract.*2.*quaſt.vnica,puncto* 2.*num.*33.*verſ.ſed mi-*
hi. Facit *l.quæ autem. ff quæ in fraudem credit.* dum
explicat prohibita alienatione ſuorum bonorum
debitori in fraudem creditoris non prohiberi re-
pudiationem legati:quia inquit,nó videtur alie-
nare de ſuo patrimonio.Facit etiam *l. ſi ſponſus,§.*
ſi maritus.ff.de donat.inter virum,& vxor. quo loco
probatur,quòd licèt viro prohibeatur ſuum pro-
fundere patrimonium donationibus in vxorem;
tamen relicto legato à teſtatore , ea conditione,
vt ſi maritus illud repudiauerit,ad vxorem defe-
ratur, valet repudiatio mariti facta animo donãdi
vxori rem legatam ; quia non minuitur patrimo-
nium.Facit denique gloſ. celebris *verb. meliorem*
*in cap.vltim.*16.*quaſt.* 6. commendata à Felin.*in c.*
*verum num.*12.*de foro comp.*Roch *in cap.vltim.num.*
168.*de conſuet.*Prob.*in centur. rub.de in integ.reſtit.*
*lib.*6.*num.*18.Euerard. *in loco* 58. ad probandum,
Prælatum poſſe in acquirendis præiudicare Ec-
cleſiæ,vt etiã poteſt alieno nomine poſſidens ſuo
dominio,iuxta text.*in l.ex libris Sabinianis.Cod.de*
acquir.poſſeſſ. Quamuis contrarium , imò ſolum
Prælatum legatum ſuæ Eccleſiæ relictum repu-
diare non poſſe contra Federic. tenuerint Alex.
*in d.l.legatum, n.*13 Felin. ſi rectè expendatur *in*
cap.contingit el 1.*num.*9.*de ſent.excomm.*Andr.Sicul.
*in cap.vt ſuper. col.*1.*de rebus Eccleſ.non alien.*Socin.
*regul.*110.Beroi.*in cap.*1.*num.* 115. *de in integ.re-*
*ſtitut.*Redoan. *de rebus Eccleſ.non alien.quaſt.* 2.*cap.*
12.*à princ.* Vnde poſſe ſolum Prælatum, ſeu Re-
ctorem remittere caducitatem emphyteutæ Ec-
cleſiæ,reſoluunt Iaſon *in dict.l.legatum numer.* 18.
Quarant.*dict.verb.alienatio rerum Eccleſ. num.* 44.
limit. 13. Clar.*in §.emphyteuſis,quaſt.* 10.*verſic.ſed*
nunquid. Vgolin. *de officio Epiſcopi,cap.* 14. §. 7.
num. 5.*verſic.quinto,in fine,*Ego ipſe *dict. alleg.* 95.
*n.*64.

Et quod de rebus , aut prædiis Eccleſiæ non 43
alienandis ſtatuitur,idem quoque de ſeruis, ſeu
mancipiis ab Eccleſia poſſeſſis eſt conſtitutum:
nam,ſicut minùs vtilia , & ita inutiles ſerui alie-
nari permittuntur,qui,ſcilicet,ſunt fugitiui , aut
qui de fuga reuocati retineri non poſſunt.*c. Ab-*
bati 54.*dist.c.terrulas,& c.ſeq.*12.*q.* 2.cùm verò his
de cauſis manumittuntur,debet patrocinium eo-
rum penes Eccleſiam remanere,vt , ſcilicet ſint
liberti Eccleſiæ,*c. Epiſcopus qui,c.liberti , ead.cauſa,*
& quaſt.& hæc quidé omnia de iure antiquo fue-
rant conſtituta,quod nihilominùs,res omnes Ec-
cleſiæ,tam mobiles,quàm immobiles,corporales,
& incorporales, ſacras , & non ſacras prohibuit
alienari,cui etiam leges Imperatorum ſuffragan-
tur *in Auth hoc ius,& l.ſancimus.C.de ſacroſ.Eccleſ.*
Auth.de non alienan.rebus Eccleſ.per tot.§.ſacra.Iuſt.
de rerum diuiſ.

Nam præbendæ quoque,ſeu beneficia , & bo-
na,quæ dicuntur de menſa,alienari expreſsè pro- 44
hibentur,*cap.alienationes,verſ.illud* 12. *quaſt.* 2.*cap.*
vt ſuper,& cap.poſſeſſiones,de rebus Eccleſ. non alien.
Verùm magis immobilia videbãtur alienari pro-
hibita,& ea,quæ ſeruando ſeruari poſſunt , præ-
ſertim verò ad cultũ diuinum deputata , Docto-
res *in d.cap.nulli liceat,de rebus Eccleſ.non alien.*ex-
ceptis pecoribus,& ſimilibus, quæ ſæpiùs ſolent
in commercium venire,eò quòd vſui quotidiano
hominum inſeruiunt,quæ , etſi poſſint ſeruando
ſeruari,non tamẽ alienari prohibentur, Alberic.
in d. Authent.Hoc ius porrectum. quod verò ſeruari
non poteſt,illud ſolet intelligi, quod ante trien-
nium corrumpitur,gloſſ.*in l. vnic. Cod. ſi aduerſus*
*vſumfr.*arg.*d.cap.terrulas,cum ſeqq.*12.*quaſt.*2. No-
tandum eſt tamẽ, quod ſi Eccleſia res tales poſſi-
deat, præſertim pecora, &ſimilia , ex quibus fru-
ctus annui eliciuntur,non poterunt alienari,ſi ad
Eccleſiæ redditus ſint deputata;faciliùs tamẽ po-
terunt cum bonis ſtabilibus commutari.

Quoniã verò,vt ſuperiùs diximus,propter alie- 45
nationes huiuſmodi grauia detrimenta Eccleſiæ
patiebantur,& plerique ambitioſa cupiditate de-
tẽti immobilia & pretioſa mobilia Deo dicata,ex
quibus Eccleſiæ,Monaſteria,&pia loca reguntur,
atque illuſtrantur,& eorũ miniſtri alũtur profa-
nis vſibus applicare , atque cum maximo illorũ,
ac diuini cultus detrimento exquiſitis mediis v-
ſurpare,aut alienare nõ verebãtur,propterea Ro-
manus Pont.Paulus II.*in Extrau Ambitioſæ,de rebus*
Eccleſ.non alien. expreſsè prohibuit omnium
rerum,& bonorum eccleſiaſticorũ alienationem,
aut omne pactum, per quod ipſorum dominium,
transfertur , conceſſionem hypothecam, locatio-
nem , & conductionem vltra triennium,nec non
infeudationem, vel contractum emphyteuticum
(præterquam in caſibus à iure permiſſis, ac de re-
bus, & bonis in emphyteuſim ab antiquo cócedi
ſolitis. & tunc in Eccleſiarũ euidenti vtilitate,ac
de fructibus,quę ſeruando ſeruari nó poſſunt pro
inſtantis temporis exigentia,) incóſulto,ſcilicet,
Romano Pontifice. Omnes nihilominus cano-
nes,& decreta antiquiora hac de re innouãdo &
confirmando , qui & decretum edidit de Com-
miſſariorũ officio,quibus Papa in conceſſionibus
facultatum alienãdi, aut permutãdi cognitionem
euidentis vtilitatis Eccleſiæ mãdare cóſueuit.De

cuius materia vide Doctores citatos in collect. ad eundem, quibus addo Gabr. Pereira *de manu Regia part. 2. c. 27. n. 53.*

46 Facta autem alienatio, vel permutatio, aut quælibet conceſſio, vel obligatio de rebus Eccleſiæ contra formam, aut prohibitionem, tam Canonũ antiquorum, quam etiam huiuſmodi nouarum Conſtitutionum, nulla eſt, atque irrita; quinimò præcipuè reſcindenda, *cap. ſine exceptione, verſ. tertia, cap. Diaconi, in fine 12. quæſtio 2. cap. 1. cap. ad audientiam, cap. ad noſtram, de rebus Eccleſ. non alien. cap. 2. eod. tit. in 6.* Marta *deciſ.* 86. Anton. Nan. *in ſum. Bullarij tit. de alienat. bonor. eccleſ. n. 3. pag.* 95. Præſertim verò, ſi à Regibus, vel Principibus ad preces fortè aliquorum tale quid factum fuiſſet, & inſuper talia præſumens, depoſitionis aut ſuſpenſionis, necnon excommunicationis pœna afficitur, *cap. Apoſtolicos, in fine, & cap fin. 10. quæſt. 2. dict. cap. 2. illo tit in 6. Extrauag. Ambitioſæ.* Et prætεrea, is, qui Eccleſiæ damnum intulit alienando, aut permutando, ſeu quomodocunque concedendo, vel obligando bona ipſius, aut vſurpando, vel negligendo, compellitur ipſi Eccleſiæ ſatisfacere, & damna, quæ intulit, de bonis propriis reſarcire, *d. cap. fin. 10. quæſt. 2. cap. manifeſta, 12. q. 1.* niſi fortè aliquid ipſe de rebus propriis Eccleſię contulerit; quia poterit ratũ haberi, quòd de Eccleſia minuit, pro ea videlicet, quantitate, quam ipſe Eccleſiæ contulit, *cap. etſi illi, & cap. ſi quis qualibet, 12. quæſtio. 2. & cap. ſi Epiſcopus, 12. quæſt. 9.*

Capvt XXXI. & vlt.

De Bonis Eccleſiæ per ſucceſſionem non deferendis.

Svmmarivm.

1 *Monaſterium in Regno non ſuccedit.*

2 *Monaſterium in Ducatu, Marchionatu, & ſimilibus dignitatibus non ſuccedit.*

3 *Monaſterium in primogeniis etiam vaſallos, & iuriſdictionem habentibus, ſuccedere poteſt.*

4 *Monaſteria bonorum incapacia in maioratu ſuccedere non poſſunt.*

5 *Monaſterium bonorum capax ſuccedit in maioratu, etiamſi illi annexa ſit iuriſdictio temporalis, dummodo per ſubſtitutum præſtari poſſit, niſi expreſsè per inſtitutorem repellatur.*

6 *Maioratus inſtitutor poteſt, quem vellet, à ſui maioratus ſucceſſione omninò repellere, & quamlibet legem rebus ſuis imponere.*

7 *Maioratus inſtitutor quomodo tacitè Monaſteria repellere poteſt.*

8 *Monaſterium non excludit ſubſtitutum, nec ad maioratus ſucceſſionem admittendum, quoties per efficaces coniecturas ex mente teſtatoris deductas apparuerit, voluiſſe inſtituentem Monaſterium repellere.*

9 *Monaſterium bonorum capax, niſi ab inſtituente excluſum reperiatur, totam maioratus commoditatem, iterum dum Monachus viuit percipere poterit: eo verò naturaliter mortuo, ad ſequentem de familia maioratus tranſire debet.*

10 *Feudum, cuius ſeruitium reale eſt, perſonale, quod honeſtè per Monachum, ſeu per idoneum ſubſtitutum præſtari poſſit, tranſit in Monaſterium durante vita feudatarij profeſſi.*

11 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica, & profana, an, & quãdo in Monaſterium tranſeat, oſtenditur, & n. 12. & 13.*

14 *Clericus in emphyteuſi, Capella, Maioratu, Ducatu, atque etiam in Regno ſuccedere poteſt, dummodo in inſtitutione non reperiatur excluſus.*

Eccleſia, Monaſteria, & Clerici, an, & quando ſucceſſionis capaceſſint, in Regno, Ducatu, Marchionatu, Comitatu, Maioratu, feudo, & emphyteuſi, eſt ſatis apud Doctores controuerſum: ſed, vt certa ab incertis ſeparemus, quid in his tenendum ſit, dilucidè ex dictis apparebit. 1

Quantum ad Regnum attinet, in confeſſo eſt apud omnes Monaſterium in Regno non ſuccedere, tum quia ſuprema dignitas eſt, à qua omnes temporales dignitates procedunt, vt poſt Bartol. & Plate. *in l. 1. C. de dignit. lib.* 12. tradit Caſſan. *in catalogo gloriæ mundi, part. 5. conſid.* 137. vnde valdè indecens videtur, vt per Monachũ, ſeu potiùs per Monaſteriũ regia dignitas, aut imperatoria Maieſtas repræſentetur, arg. tex. *in cap. hoc nequaquam, in fine 7. quæſt. 1.* gloſſ. *in cap. ſcripſit 27. quæſt. 2.* recepta communiter, vt per Molin. *de primogen. libr. 1. cap. 13. num.* 80. Anton. Gom. *l. 40. Tauri, num.* 66. Pelaëz *de maiorat. 2. part. quæſtio 3. numer.* 17. Cald. Pereira *de nominat. emphyt. quæſt. 6. num.* 14. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom. 2. quæſt. 78 artic. 11. verſic. ad argumenta.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt.* 83. me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatum tom. 3. diſputat. 11. quæſt. 4. num.* 21. Deinde Rex habet aliqua onera, & miniſteria perſonalia, quæ per ſe ipſum exequi tenetur, qualia sũt maiores Regni vrbes viſitare, conuocare ad comitia, & eiſdem intereſſe, vaſallos defendere, & ſi opus fuerit, bellare, & plura alia de quibus *l. 7. tit. 1. & l. 2 titul. 15. part. 2.* fit mentio; & tamen certũ eſt, Monaſterium in his bonis ſuccedere non poſſe, quæ perſonale miniſterium prærequirunt, prout in feudo, vbi ſeruitia debita à vaſallis per ſubſtitutos præſtari nequeunt, probat *cap. 1. §. ſi quis verſic. qui Clericus, ſi de feudo defũcti, & cap. 1. de mil. vaſ. qui arma bellica.* tradunt poſt alios Molina *dict. lib. 1. cap. 13. num.* 84. Duen. *regul.* 103. Roland. *conſ. 23. lib.* 1. Molin. *de iuſtit tract. 2. diſputat. 140. & 623. n.* 3. Vnde, ſi in feudo, in quo perſonale ſeruitiũ requiritur, Monaſterium repellitur, quãtò magis in Regno, vbi proprij Regis præſentia neceſſaria eſt.

De Ducatu verò, Marchionatu, & ſimilibus dignitatibus idem omninò videtur dicendum, tum propter perſonalia munera, quę in Regia domo Regi ſeruiendo, quæ tamen per ſubſtitutos præſtari nequeunt, vt aduertit Gregor. Lop. *l. 51. titul. 1. part.* 2. Bard. *conſ.* 275. *lib.* 2 Xuar. *in l. quoniam, limit. 11. num.* 4. tum, quia prædictæ dignitates ea mente, & tacita conditione à ſolo Rege creantur, vt ſua præſentia & apparatu regiam 2

Maieſtatem

Maieſtatem in publicis actibus cõdecorare poſſint, notauit gloſ. *verb.tentum, in cap. quia ſi vero, de pace tenen.* Tandem ſufficit recepta conſuetudo, quæ Monaſteriom ad ſucceſſionem Regni, Ducatus, Marchionatus, & ſimilium dignitatum, nunquam admiſit, de qua meminit Molio. *d.cap.* 53.*n.* 44. Auendao. *ad l.*40.*Tauri gloſ.*4.*n.*45. me citato *in hoc loco* Tambur. *d.c.*4.*n.*22.

3 In reliquis autem primogeniis vaſallus, & iuriſdictionem habentibus maior eſt controuerſia; ſed communis obtinuit, Monaſterium in illis nõ ſuccedere ex veroſimili mente inſtituentium, qui nomen & familiam conſeruare intenduot, & aliis fundamentis adductis per Molin. *de.c.* 13. *n.* 12. Anton Gom. *d.l.*40.*Tauri, n.*66. Marienſ. *l.*1. *tit.*7.*gloſ.*1.*n.*18 *lib.*5.*noua Recop.* Menoch. *de praſ.* 83.*n.*45. P. Molin. *d.diſp.*625. Contrarium verò defendit Auendan. *d.gl.* 4.*numer.*39 Fr. Emman. *d. art.* 12. me citato *in hoc loco* Tambur. *d. q.* 4.*n.*23. quod mihi in rigore iuris verius videtur, nec video vrgens fuodamentum, aut efficacem rationem, quare Monaſterium ab iis patrimonialibus primogeniis vaſallos, & iuriſdictionem habentibus penitus excludatur: ad alia verò, quæ iuriſdictionem non habeot, interim dum Monachus viuit, liberè admittatur, cùm vtroque caſu nominis, & familiæ conſeruatio requiratur, imò per Religioſum, interim dum viuit, conſeruetur, vt communis opinionis fateotur Doctores Deiodè plurima, imò ferè omnia primogenia iuriſdictionem habentia habent illam bonis patrimonialibus annexam, noo verò primo, & principaliter ſeparatam: vnde, ſi Monaſterium in bonis patrimonialibus ſuccedit, quare iuriſdictionem eiſdem acceſſoriam retinere oon poteſt, cùm nulla ſpeciali lege talis ſucceſſionis incapax reddatur? Pro eadem randem parte facit text. *in cap. cum dilectus, de ordine cognit. cap. Abbate, de ſent. & re iudic. in 6. cap volentes*, per locum à ſpeciali, *de ſtatu Mon.* & alia iura quæ ponderat Fr. Emman. *citato loco*, quibus probatur, Monaſteria, tam virorum, quàm Monialium, vaſallos, & iuriſdictionem poſſidere: & quamuis officium iudicandi Monachis quoad actuale exercitium prohibitum eſſe videatur; non tamen prohibentur idoneos miniſtros eligere per quos iuſtitia partibus miniſtretur: quod text. *in cap. vlt. ne Clerici, vel Mon.* expreſſè admittit, & ita nihil impedit, quominus Monaſterium iuriſdictionis ſit capax, eámque ſi non per Monachos propter negotiorũ frequẽtiam; ſaltem per ſæculares miniſtros exercere poſſint.

4 De maioratu eſt magis dubium explicare, quid tenendum, io quo certum eſt, & indubitabile, Monaſteria bonorum incapacia, quæ ſunt Fratrum Minorum, iuxta text. *in Clem. Exiuit. de verbor ſignif.* Domos inſuper, & Collegia Societatis, vt teſtatur P. Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſput.* 139. *in princ. & diſp.* 623, *num.* 2. in maioratu ſuccedere non poſſe, ſed ad ſequentem vocatum maioratiis bona pertinere, ac ſi primus vocatus non fuiſſet, iuxta text. *in l.*1.§.*qui habebat. ff. de bon. poſſeſſ contra tab.* cùm incapax ſucceſſionis pro mortuo naturaliter reputetur, *l.*1.§. *ſed etſi patruus ff coniag. cum emancip.* & ita primus hic caſus extra controuerſiam eſt, vt reſoluont Molin. *d. lib.*1.*c.*15.*num.*64. Pelaes *d.p.*2.*q.*3.*n* 6. Auendan *d. gloſ.*4.*num.*10. P. Molio. *d.diſp.*623 *n.*2. Fr. Emman. *d. tom.*5.*q.*78. *in princ.* Carol Tapia *in Auth. Ingreſſi C. de ſacroſ. Eccleſ. verb. ſua c.*16.*n.*12.

Quando verò Monaſteriũ bonorum capax eſt in communi, eſt quoque certum illud eſſe capax ſucceſſionis maioratus, etiamſi maioratui annexa ſit iuriſdictio temporalis, dummodo per ſubſtitutum præſtari poſſit, ſicut ſupra de ſucceſſione primogeniorum vaſallos & iuriſdictionem habentium reſoluimus, & nouiſſimè tangit Hieronym. 5
Roder. *in compendio quæſt. regul. r. ſolut.* 72. *nu.* 20 *in princ.* 6 Valenznela *conſ.*13.*n.*43. niſi Monaſterium per inſtituentem expreſsè à ſui maioratus ſucceſſione repellatur, potuit enim maioratus inſtitutor, quem vellet, omninò repellere, aut inſtituere, & quamlibet legem rebus ſuis imponere, iuxta *l.*1.*C. de laico. Eccleſ.* vt expreſsè reſoluunt Couar. *lib.*5.*var.c.*19.*n.u.*10.& 11. Molin. *de primog. lib.*2. *cap.*12.*num.*54. Padil. *in l. cùm acutiſſimi, num* 45. *C. d fideicom.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 7.*numer.*20. Spin. *in ſpeculo teſtam, gloſ.* 2. *princ. nu.*33. Pelaes *d.p.*2.*q.*3.*num.*4. Cald. Pereira *de nomin. emphyt. q.*7.*num.*11. Carnl. de Tapia *in Auth. Ingreſſi, verb. ſua, cap.*16.*num.*11.*C. de ſacroſ. Eccleſ.* Gutier. *canon. lib.*2.*cap.*25.*n.*6. Cabed. *l. uſit. deciſ.*53.*n.*6.& 9.*p.*1. Sanch *in precepta Decalogi, tom.*2.*lib.*7.*cap.*15 *num.*6. Hieron. Roder. *d.nu.*20. Villalob. *in ſum p.*2.*tract* 30.*diffic.*30.*n.*7. me citato *in hoc loco* Trulleuch *in præcepta Decal. lib.*7.*cap.*16. *dub.*9.*n.*23. Non obſtat text. *in Auth. de ſanctiſ. Epiſcopis* §. *ſed hoc præſenti col. lat.*9. & *in Auth. niſi rogati C. ad Trebell. & in c in præſentia, de probat* vbi ſi inſtitutioni, vel ſubſtitutioni alicui factæ apponatur illa conditio, ſi ſioe liberis deceſſerit, & grauatus Monaſterium ingrediatur, talis conditio inualida, & pro non ſcripta babetur, & Monaſterium excludit ſubſtitutum: quia reſpondetur hoc procedere in dubio; non tamen quando conſtat de voluntate diſponentis, qui Monaſterium voluit excludere, & ſubſtitutum præferre. Nec etiam obſtat, quòd, ſcilicet, prædicta conditio, ne, ſcilicet, Monaſterium in maioratu ſuccedat, pro noo adiecta debet haberi, ne Religionis profeſſio impediatur: néve quis à vita monaſtica repellatur, imò ſicut illa reiicitur conditio, quæ à carnali matrimonio auertit, *l. ſi hoc* 62.§.*vlt. l. quoties* 25.*ff. de condit. & demonſt.* à fortiori reiicienda videtur illa, quæ à matrimonio ſpirituali deterret, vt reſoluunt Felin. *num.*37. Pariſ. *num.*137 *in d.c. in præſentia* Rolaod *conſ* 35 *num.*25.*lib.*3. quia reſpondetur, non eſſe præſumendum, quemquam tam futili, & leni occaſione àb ingreſſu Monaſterij auertendum, cum Religionem ingredientes parum de bonis temporalibus ſint ſoliciti, quibus omninò renuntiant iuxta *c. cum ad Monaſterium de ſtatu Mon.* nec paupertatem profitentibus hęc poſſunt eſſe impedimento, vt aduertit Gutier *lib.*1.*canon. cap.*32. *num.*57. & maximè quia bona non à Monacho in particolari, ſed à Monaſterio poſſidentur, & illa, quæ in communi poſſidentur, facilius negliguntur.

Maioratus inſtitutor non ſolùm expreſsè Monaſteria repellere poteſt, prout ſuprà reſoluimus, 7
ſed etiam tacitè, quando ſcilicet, deſcendentes ex proprio corpore procreatos, vel filios legitimos & naturales ad ſui maioratus ſusceptionẽ ſolùm vocauit, aut ſimiles vocati ooes appoſuit, ex quibus conſtet, voluiſſe inſtituentem de filiis tantùm naturalibus, & per naturalem generationem procreatis; non verò de interpretatiuis intelligere, & à lege inductis, idque ex eo comprobatur quia text. *in d.*§. *ſed hoc præſenti*, per interpretationem, & iuris fictionem procedit, quæ

tunc

tunc ſolùm locum habet, quando ex cōiecturata mente teſtatoris colligitur voluntatem ſuam interpretationi ſubiicere voluiſſe: vbi verò verba diſponentis clara ſunt reg. illius text. locum habere non poteſt, vt docet Gutier. *d. cap* 31. *nu.* 46.
8 Olaſch. *deciſ. Pedem* 126. *n.* 11. *tom.* 1. Vnde communis, & magis recepta ſententia obtinuit, Monaſterium nō excludere ſubſtitutum, nec ad maioratus ſucceſſionem admittendum, quoties per efficaces coniecturas ex mente teſtatoris deductas apparuerit voluiſſe inſtituentem Monaſterium repellere, vt poſt Dec. *conſ.* 259. *num* 3. reſoluunt Couar. *lib.* 1. *var. cap.* 19. *num.* 11. Mantic. *d. lib.* 11. *tit.* 7. *num.* 20. Gutier. *d. lib.* 1. *cap.* 32. *num.* 27. Olaſch. *d. deciſ. Pedem.* 126. *nu.* 24. Hieron. Roder. *in compendio quaſt. regul. reſol.* 72. *num.* 4 Tamburin. me citato *in hoc loco, de Iure Abbatum to.* 3. *diſp.* 11. *q.* 4. *n.* 16. & plures alij per me citati *in tract. de appellatiua verborum vtriuſque iuris ſignif.* 99. *n.* 146. Idque multò planiùs procedit in ſucceſſione maioratus, de qua agimus; tum propter perpetuam familiæ conſeruationē, cui teſtator prouidere intendit, vnde efficacior coniectura excludendi Monaſterium reſultat, vt docet Padil. *in d. l. cum acutiſſimi. n.* 44. Card Mantic. *d. tit.* 7. *num.* 21. tum, quia quoties teſtatoris filij, aut deſcendentes ſubſtituuntur, tales ſubſtitutos Monaſterium nō excludit, cùm naturalis ratio, & paterna pietas auitam ſucceſſionem conſeruet, *l. reſcripta. ff. vnde liberi. l. filio. ff. de liber. & poſth.* & eſt communis ſententia, quam tenent propemodum infiniti à me citati *d. appell.* 99. *num.*..

9 Monaſterium bonorum capax, niſi ab inſtituente excluſum reperiatur, totam maioratus commoditatē, interim dum Monachus viuit, percipere poterit: eo verò naturaliter mortuo, ad ſequentem de familia maioratus tranſire debet, nec perpetuò in Monaſterio remanere poterit. Hæc reſolutio, quoad primam partem, comprobatur ex eo, quia huiuſmodi Monaſterium ratione ſui Religioſi profeſſi, ſucceſſionis capax eſt, nec vlla ſufficiens ratio aſſignari poteſt, quare etiam ſucceſſionis maioratus quoad illius commoditates capax non ſit; atque ita hanc priorem partem receptam fatentur Anton. Gom. *d. l.* 40. *Tauri, n.* 66. Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 95. Valenzuel. *conſ.* 295. *n.* 43. Gam. *Luſit. deciſ.* 6 P. Molin. *d. diſp.* 623. *num.* 2. Matienſ. *l.* 1. *tit.* 7. *gloſ.* 11. *n.* 16. *lib.* 5. *noua. Recop.* Fr. Emman. *d. q.* 72. *art.* 12. *verſ.* 4. Poſterior verò pars, quòd, ſcilicet, Religioſo naturaliter mortuo in ſequentem vocatum maioratus tranſeat, facilè ſuadetur: quia maioratus ſucceſſio ex primi inſtituentis vocatione vim habet, neque Religioſus ſua profeſſione cæteris ſucceſſoribus in inſtitutione vocatis præiudicare potuit, ac perconſequens eo mortuo ſuccedere debet is, qui aliàs ſucceſſurus erat, ſi Religioſus in ſeculo moreretur, vt *ſupra* citati explicant. Quæ quidem reſolutio procedit, etiamſi maioratus inſtitutor expreſſiſſet, vt bona maioratus de familia nunquam egrederentur, aut quòd ſemper in ſua generatione remaneant, quia non obſtantibus prædictis clauſulis, Monaſterium bona maioratus, & eius commoditates percipere poteſt. Ratio eſt: quia Monachus per profeſſionem non deſinit eſſe de familia & generatione inſtituentis, neque per profeſſionem iura ſanguinis amittit, vt colligitur *ex c. n.* 1. 18. *q.* 1. *l. vlt. C. de Epiſcop. & Cler.* notauit gloſ. 2 *in fine, in cap. præſens* 20. *q.* 3. communiter receptas ex Tiraq. *de retractu, tit.* 1. §. 1. *gloſ.* 8. *n.* 19. *& de nobilit. cap.* 26. *n.* 8. Vnde cùm Monachus de familia ſit, & iura omnia cognationis, & ſuitatis retineat, vt docet P. Molin. *diſp.* 179. Gam. *d. deciſ.* 6. *num.* 4. in eo clauſulæ, & conditiones ſupradictæ verificantur, dummodo aliæ non proponantur, ex quibus appareat, inſtituentem voluiſſe Monaſterium à ſuo maioratu penitùs repellere, ita vt nec etiam ad vitam ſucceſſoris Religionem profitentis maioratus bona, & commoditates ad Monaſterium pertineant, ſed ſtatim ad proximiorem ſucceſſorem tranſeant, vt docent plures citati à Gutier. *d. c.* 32. *num.* 30. P. Molin. *d. diſp.* 623. *num.* 3.

De feudo, cuius ſeruitium reale eſt, aut perſo- 10
nale, quòd honeſtè per Monachum, ſeu per idoneum ſubſtitutum præſtari poſſit, tenendum in Monaſterium tranſire, durante vita feudatarij profeſſi, vt poſt Bald. & alios *in cap. qui Clericus, ſi de feudo fuerit controu.* tenent Afflict. *deciſ.* 310. *n.* 3. *& in cap.* 1. *n.* 2. *de milite vaſallo*, Dec. *in cap. in præſentia, de probat.* Coſta *in cap. ſi pater, verb. ſi abſque liberis n.* 62. Tapia *in Auth. Ingreſſi verb ſua, cap.* 14. *per tot. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Clar. §. *feudum, q.* 78. *n.* 1. Card. Pereira *de nomin. emphyt. q.* 6 *num.* 2. Hieron. Roder. *in compendio quaſt. regul. reſol.* 66. *n.* 5. Tamburin. *d. q.* 4. *n.* 24 & 25. *cum ſeqq.* quod declarandum, & ampliandum eſt, vt procedat, etiamſi feudum vaſallos, & iuriſdictionem annexam habeat, vt poſt Bald. *num.* 15. Salicet. *num. vlt. in Auth. niſi rogati. C. ad Trebell.* Syluan *conſ.* 1. *n.* 59. *lib.* 1. Capic. *deciſ.* 10. *n.* 20. Gam. *d. deciſ.* 6. *nu.* 1. Menoch. *conſ.* 519. *n.* 3 Fr. Emman. *d. art.* 12. *verſ. tertio*, Hieron. Roder. *loco proximè citato*: quamuis contradicant Solorz. *d. tom.* 2. *lib.* 2. *c.* 17. Sāch. *d. lib.* 7. *c.* 15. *n.* 42. Et multipliciter principalē reſolutionē limitant Tamb. *d. q.* 4. *n.* 26 *cū ſeqq.* vt Tapia *vbi ſupra.* Et de clerico in minoribus Marc. Ant. Genuenſ. *in practicabil. q.* 6. *&* 7. *cum ſeqq* vbi de Monacho, Moniali, Epiſcopo, & Milite Hieroſolymitano, de quo ſuprà *hoc lib. c.* 7. *n.* 46. De Cardinalibus, eo quod in materia feudorum non reperiantur priuilegiati, negat vna ſententia poſſe ſuccedere in feudis, vt per Barbat. *de Cardin. q.* 5. *n.* 13. Rimin. iun. *conſ.* 527. *n.* 44. *lib.* 5. Menoch. *conſ.* 505. *n.* 140. Intrigl. *de feudis cent.* 2. *art.* 1. *n.* 161. *& ſeqq.* Contrariū verò certius eſt, quia talis dignitas nō debet eis detrimentum, ſed potius incrementum afferre; & ideo in tali caſu admittuntur ad ſeruiendum per ſubſtitutum, Duen. *reg.* 103 *fallent.* 14. Anna *ſing.* 70. Pancirol. *conſ.* 111. *n.* 2. Anaſtaſ Germ. *de ſacr. immun. lib.* 3. *c.* 6. *n.* 66. Zech. *de Republ. Chriſt. tit.* 3. *de Cardinal. n.* 9. *princ.* 11. Marta *de iuriſd. p.* 4. *caſu* 97. *num.* 5.

De emphyteuſi eſt diſtinguendum inter eccle- 11
ſiaſticam, & ſæcularem, ita vt eccleſiaſtica durante vita Monachi in Monaſterium tranſeat, niſi per dominum intra biēnium reuocetur: ſæcularis quoque in vita Monachi Monaſterio acquiratur, neque ita per dominum reuocari poſſit. Prior pars huius reſolutionis confirmatur ex eo, quia ea omnia in Monaſterium tranſeunt, quæ ſi Monachus in ſæculo remaneret, retineret, dummodo perſonale onus nō exigant, ſed tale, quod ab ipſo Monaſterio commode adimpleri poſſint, qualis eſt ſolutio penſionis, quam Monaſterium præſtare rectè poteſt: atque ita hanc reſolutionem comprobare videtur gloſ. *in Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* communiter recepta, vt per Mol. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 13. *n.* 65 Pinel. *in l.* 1. *C. de bonis mat. p.* 1. *n.* 46. Gam. *d. deciſ.* 6. *n.* 1. Valaſc.

conſ. 102.

conſ.101.n.7. Quod tamen limitatur, ſi Eccleſia emphyteuſim intra biennium à Monaſterio reuocauerit, quod efficere poteſt per tex. in Auth. de alienat. & emphyteuſi. §.1. verſ. ſi verò contingeret, quem pro hac ſententia ponderat Bart. in d. Auth. Ingreſſi n.36. communiter receptus ex Dec. in d. c. in præſentia, n.77. Iaſ. in l.2.n.200. C. de emphyt. Clar. § emphyteuſis q.33.

12 Poſterior verò pars ſupradictæ reſolutionis, quæ de profana agit emphyteuſi, facilè probatur: nam, licet duabus de cauſis ad emphyteuſim alienandam directi domini conſenſus requiratur: prima, vt dominus, ſi rem emere velit, cæteris emptoribus pro eodem pretio præferatur: ſecunda, vt videat, an nouus emphyteuta ſit de perſonis in contractu emphyteotico prohibitis, vt probat tex. in l. vlt. C. de iure emphyt. & in c. potuit, de locato; in donationibus tamen ſolùm tenetur dominum requirere, vt donatarium agnoſcat emphyteutam, vel cauſam alleget, quare eum non admittat, vt poſt gloſ. Bart. & alios in d. l. vlt. tenent Cabed. decis.103.n.3. & decis.104.n.1.p.1. Aliqui tamen reperiuntur caſus, in quibus emphyteuta non ſolùm alienare, ſed etiam rem ipſam irrequiſito domino tradere poteſt, de quibus Cabed. d. decis.104.n.4. Valaſc. de iure emphyt.q.14.a n.10. & conſ.113.n.9. & Ego ipſe in collect. ad d. c. potuit. Præcipuus autem caſus, in quo domini conſenſus non deſideratur, eſt in alienatione à lege inducta, qualis eſt illa quæ ex profeſſione reſultat, Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ. & poſt gloſ. in l. pater, §. Iulianus Agrippa. ff. de legat.3. reſoluit Bart. in l. ſi is 95. §. ea lege. ff. de verb. oblig. Iaſ. in l. ſi filiusfam. §. diui. ff. de legat.1. Cald. Pereira de renouat. emphyt. q.19.n.22. atque ita emphyteuſis per profeſſionem in Monaſterium tranſit, neque poterit dominus directus illam durante vita Monachi à Monaſterio auferre, vt conſuluit Burſat. conſ.47. & 97. lib.1. me citato in hoc loco Tambur. d. quæſt. 4. num.29.

13 Obſtat tamen doctrina gloſ. verb. prohibentur, in d. c. potuit, recepta communiter ex Imol. ibi, n.24. Iaſ. in d. l. vlt. n.90. & aliis, quos ſequitur Cald. Pereira d. q.19.n.17. Clar. §. emphyteuſis, q.35. quæ inter aliquas perſonas prohibitas, ad quas emphyteuſis deuenire non poteſt, Eccleſiam, & Monaſterium enumerat propter ipſius potentiam, difficilem penſionis exactionem, incertam redditionis ſpem, & conſolationis emolumentum: vnde infert communis, emphyteuſim Eccleſiæ, aut Monaſterio abſque directi domini conſenſu, nec donari, nec legari poſſe, niſi ad effectum, vt pretium habeat, arg. l. filiusfam. §. ſi quid alienus. ff. de legat.1. ac proinde conſuetudine introductum fuit, vt intra annum talem rem vendere teneatur, ſecundùm Specul. Ioan. Andr. & alios, quos refert Imol. & Iaſ. vbi ſuprà. Vnde concludit Clar. d. q. 31. Valaſc. d. conſult.101. n. vlt. nullam quoad hoc inter Eccleſiam, & ſæcularem emphyteuſim differentiam eſſe conſtituendam, cùm vtroque caſu emphyteuſis à Monaſterio reuocari poſſit. Verú, licèt hæc opinio in praxi recepta, & in iudicando ſequenda ſit, vt teſtantur Cald. Pereira d. n.17. cum ſeqq. Valaſc. d. conſ.101.n.8. de ea tamen meritò dubitari poteſt: quia nullo iure cautum reperitur, Monaſterium eſſe prohibitum, durante vita Monachi, emphyteuſim retinere, neque per dominum reuocari poſſe, niſi de eo expreſsè in emphyteuſis ſcriptura caueatur: & ita intelligi poteſt tex. in d. l. vlt. ibi, his tamen perſonis, quæ non ſolent in emphyteuticis contractibus vetari, ita vt ſenſus ſit, poſſe dominum tempore contractus prohibere, ne ad Monaſterium, Clericum, militem, Capitaneum, aut ſimiles perſonas emphyteuſis perueniat; non tamen inde ſequitur, Monaſteriũ ipſo iure eſſe prohibitum, quod ſenſiſſe videtur Fulgoſ. in d. l. vlt. & in eo inter eccleſiaſticam, & ſecularem emphyteuſim differentia conſtituitur, quia in Eccleſiaſtica aliquæ perſonæ reperiũtur exceptæ, quæ talem emphyteuſim retinere non poſſunt, niſi Eccleſia conſentiat, iuxta text. in d. Auth. de alienatione, verſ. ſi verò contigerit. In ſeculari verò non ita, niſi de eo in contractu emphyteutico expreſsè caueatur. Incommoda autem, quæ Doctores, & communis conſiderant, per accidens contingunt, & in conſiderationem venire non debent, vt in ſimili aduertit Cabed. Luſitan. decis.130.n.1.p.1. Deinde, eſto, fateamur, Monaſterium à iure prohibitum cenſeri, vt communis exiſtimat, id ſolùm concludit tacitè, aut ſaltem generaliter prohiberi, quod legalem alienationem non impedit, niſi expreſſa prohibitio adiecta ſit, vt docet Cald. Pereira vbi ſuprà, n.23. imò tentari poteſt, nullam in hoc caſu, nec legalem, nec conuentionalem alienationem reperiri, cùm interim dum Monachus viuit, ipſius perſona, non verò Monaſterium, tanquam diuerſa conſideretur: nec ex eo, quòd emphyteuta per Religionis ingreſſum potentior effectus ſit, amiſit ius, quod in emphyteuſi iam antea habebat.

De iurepatronatus quòd tranſeat in Monaſterium, reſoluunt Lambert. de iurepatr. lib.1.p.2.2. quæſt. princ. art.25.n.4. Perez l.1. gloſ. deuan ſuceder, verſ. poſſimus, tit.6. lib.1. Ordin. Cened. ad Decretal. collect.5.n.12. Valenzuela conſ.135.n.46. vbi numeris ſeqq. hoc multipliciter probat. Vtrùm autem Abbates, & cæteri Prælati Regulares poſſint ciuitates, oppida, caſtra, vaſallos, ac iuriſdictionem temporalem habere? vide Tambur. de iure Abbatum tom.3. diſp.12.q.1. & 2.

Hucuſque egimus de Monaſterio, & in illo reſoluta ad Eccleſiam quoque trahi poſſunt: ſupereſt nunc, vt de Clerico agamus, in quo eſt aliter reſoluendum, videlicet, illum in emphyteuſi, capella, maioratu, Ducatu, atque etiam in Regno ſuccedere poſſe, dummodo in inſtitutione non reperiatur excluſus. 14
Cuius rei ratio aſſignari poteſt, quia Clericus cuiuſcumque ſucceſſionis capax eſt, nec iuriſdictio, aut quæcunque temporalis poteſtas, etiam ſuprema, cum ſacerdotio repugnat, vt contra impium Caluinũ, & alios Hæreticos reſoluit Card. Bellarm. in controuerſ. cathol. lib.5. de Romano Pont. c.9. Mol. de iuſt. tr.2. diſp.29. qui pluribus auctoritatibus, & rationibus oſtendunt nõ pugnare cum aliqua diuina, aut humana lege Romanum Pont. & alios Eccleſiæ Prælatos, in locis ſibi quoad temporalia ſubiectis, vtranque, ſpiritualem ſcilicet, & temporalem poteſtatem exercere: quod apertè confirmatur ex text. in cap. per venerabilem, verſ. rationibus, ibi, in Eccleſiæ patrimonio, qui filij ſint leg. cap. vlt. ne Clerici, vel Mon. lib.6. cap. inter dilectos, de fide inſtrum. vt videre eſt in Primate Bracharenſi Bracharæ domino, & in Reuerendiſſimo Conimbricenſi, Arganili Comite, quorum meminit Molin. vbi proximè: debent tamen Sacerdotes huiuſmodi temporalia, quoad ea, quæ illis non decent, aut diſtractionem ſpiritualium ſibi afferre poſſũt, per miniſtros ſæculares exercere. Non obſtat text. in cap. paſtens 20. quæſt.3. quia reſpondetur cùm Abb. in cap. inter

dilectos

dilectos, num. 5. de fide inſtr. Comitem illum filios habuiſſe, vt ex littera patet, quibus fortè Comitatum ſponte renunciauit; ſeu, qood poto verios, Monachum eſſe, qui Comitatum retiocre non potuit, vt colligitur ex littera tex. ibi, *vt filius ſuus nouus Monachus fieret, & in locum eius ſuccederet*, atque ita prædictam reſolutionem maioratu, emphyteuſi, capella, & cæteris bonis vioculatis obſeruat communis ſententia ex Abb. *in d. c. inter dilectos, n. 5.* quem refert, & ſequitur Ant. Gom. *l. 40. Tauri, n. 66* Leciriel. *de primog. lib. 5. q. 24. n. 16.* Gregor. Lop. *l. 2 tit. 15. p. 2.* Molin. *de primog. lib. 1. c. 13. n. 97.* De Regno autem habemus nos Luſitani domeſticum exemplom in Henrico, Presbytero Cardinalis qui Sebaſtiaoo Regi in Regno ſucceſſit, cuius etiam meminit Molin. *d. diſp. 62; num. 6.* Quæ omoia ſune intelligenda, oiſi in creatione emphyteuſis, maioratus, aut capellæ, appoſita ſit clauſula quæ Clericos à ſucceſſiooe repellat; quæ tamen in dubio præſomenda non eſt Vnde infert Molio. *d. c. 53. n.* 100. Clericum noo eſſe repellendum ab eo maioratu, de cuius iuſtitutione non conſtat, ſed ex ſola conſuetudioe, aut immemoriali præſcriptiooe ſobſiſtit, niſi occurrente caſu aliquis Clericus à tali maiorato iam fuiſſet excloſus per tempos ad præſcribendum ſufficiens; tuoc enim ſeruandum erit, quod io aliis ſimilibus caſibus obſeroatum fuit. In feudo deoique idipſum, quod ſuprà de Monaſterio booorum capace, & Monacho diximus, de Clerico etiam dicendum puto, per text. *in c. qui Clericus, ſi de feudo fuerit controu. cap. 1. de vaſallo mil.*

FINIS.

LAVS DEO.

SYLLOGE

Iurium, quorum explanatio lucem accipit in hoc opere Iuris Eccleſiaſtici.

Ex Digeſtis.

Ad Leg. Aquiliam.

L. ſi ex plagis. §. in cliuio. part. 2. pag. 403. n. 2.

De collegiis illicitis.

L. 1. 2.86.70

De doli mali & met. except.

L. apud Celſum. §. Labeo. 2.185.84

De fundo dotali.

L. dotalem §. vlt. 2.337.32

De liber. leg.

L. Aurelio §. vlt. 2.415.44

Ex Codice.

De Epiſcopis, & Clericis.

Titulus eſt nullus, ex quo diſponit ſine iuriſdictione de rebus & perſonis Eccleſiæ. 1.475.67
L. 1. & 2. 1.408.59
L. 2. 1.487.22
L. nulli, *in quibus terminis loquatur.* 2.412.17
L. omnia, & l. Orphanotrophos, *procedunt in hoſpitalibus inſtitutis authoritate Epiſcopi.* 2.91.91

De ord. iudic.

L. 1. prope fin l. quoties 1 *regula non procedit vbi datur omnimoda incompetentia.* 1.415.42

De rei vendic.

L. quoties *non habet locum in donationibus, & venditionibus factis Eccleſiæ.* 2.105.14

De ſacroſ. Eccleſ.

Titulus etiam eſt nullus, ex quo diſponit ſine iuriſdictione de rebus, & perſonis Eccleſiæ. 1 475.67
L. 1 & vlt. 2.48.113

De teſtibus.

L. nulli *non habet locum quando teſtes ſunt omnino exempti.* 1.4.5.92

Vbi in rem actio.

L. 2. 1.422.119

Ex Decreto.

Cap. 1. diſt. 14. 2.515.82
Cap. 2. diſt. 99. 1.9.8
Cap. Adrianus, il 2. 1.11.54
Cap. Clericos. 1. q. 2. 2.309.27
Cap. Cleros, verb. Ordo. 21. diſt. 1.107 6
Cap. continua. 11. q. 1. 1.396 4
Cap. contra ſtatuta. 25. q. 1. 1.41.96
Cap. de Syracuſanæ. 28. diſt. 1.129.12
Cap. Diaconi. 28. diſt. 2.360.12
Cap. dictum. 94 diſt. 2.344.16
Cap. Dominus, ad fin. 93. diſt. 1.366.9
Cap. duæ. 19. q. 2. 2.168.34
Cap. duo ſimul. 9. q. 3. 1.108.77
Cap. ecce. 99. diſt. 1.29.27
Cap. Eccleſiam. 1. q. 4. 2.119.41
Cap. Epiſcopus. 12. q. 1. 2.309.25
Cap. filiis, vel nepotibus. 16. q. 7. 1.455.578
Cap. illi autem. 12. q. 1. 2.309.27
Cap. Imperator. 96. diſt. 1.396.3
Cap in nouo 21. diſt. 1.7.19. & 1.354.9
Cap. in ſancta. 92. diſt. 1.362.27
Cap. in ſynodo. 63. diſt. 1.11.54
Cap. lectores. 32 diſt. 1.375.57
Cap. legimus. 83. diſt. 1.117.10
Cap. olim. 91. diſt. ibid.
Cap. paſtor. 1. q. 2. 2.309.27
Cap. perlectis. 25. diſt. 1.362.27
Cap. petimus. 1 q. 1. 1.432.178
Cap. Petrus 8 q. 1. 2.10.46
Cap. placuit, in princ. 12. q. 1. 2.309.25
Cap. Præſul 2. q. 4. *hodie locum non habet.* 1.73.52
Cap. præterea. 23. diſt. 1.42.94
Cap. Presbyteri. 34 diſt. 1.376.58
Cap. priuſquam. 8. diſt. 1.119.120
Cap quomodo, de conſect. diſt. 1. 2.119.39
Cap. regna 23. q. 5. 1.455.188
Cap. renouantes 12. diſt. 1.94.15
Cap. ſacrorum 62. diſt. 1.121.69
Cap. ſi Clericus 16. q. 1. 268.35
Cap. ſi priuatim. 12. q. 1. 2.309.27

Cap.ſi quis 1.q.2. ibid.
Cap.ſi vis 27.q.1. 2.594.144
Cap.ſic viue 16.q.1. 2.168.35
Cap.ſicut 47.diſt. 2.206.12.
Cap.ſors 26.q.2. 1.368.20
Cap.Sylueſter, & Fauſtinianus 1.q.1. 1.395.1
Cap.vnde 8.q.1. 1.10.45

Ex Decretalibus.

De Apoſtar.

Cap.1. 1.411.73

De arbitris.

Cap.3. 2.311.40

De auctor. & vſu pallij.

Cap.vlt. 1.111.108

De cauſa poſſeſſionis.

Cap.cùm Eccleſia Sutrina. 2.382.45

De cenſibus.

Cap.cùm Apoſtolis, verſ.Suſtinemus. 2.344.14

De Clericis ægrotantib.

Cap.tua nos. 2.165.4

De Clericis non reſidentibus.

Cap.vnic. 2.331.82

De decimis.

Cap.commiſſum. 2.381.41
Cap.dudum. 2.377.12
Cap.ex parte il 1.*reuocatum eſt* per text. in cap. nuper 34.eodem tit.*non verò quoad partem, vbi agitur de annalibus.* 1.395.20. & 47
Cap.ex parte il 3. 2.394.16
Cap. nuper, *eſt neceſſaria derogatio expreſſa in priuilegijs eximentibus à decimarum ſolutione.* 2.397.
Cap.quoniam. 2.377.11

De electione.

Cap.1. 1.122.70
Cap.cùm inter. 2.267.30
Cap.Eccleſia veſtra, il 2. 1.233.10
Cap.præteritæ. 2.344.13
Cap.quia propter. 2.252.197
Non habet locum in poſtulatione, & collatione. 1.248.160
Eius diſpoſitio non ſe extendit ad inferiores dignitates in Collegiatis exiſtentes. 1.248.161
Eius forma non habet locum in electionibus inferiorum dignitatum. 1.249.174

De foro competenti.

Cap.1. & cap.ſignificaſti. 1.454.72

De immunit. Eccleſ.

Cap.inter alia, *quare de laicis meminerit, & non de Clericis.* 2.39.147

De iudiciis.

Cap.cùm non ab homine. 1.413.82
Cap.examinata. 2.217.235
Cap. vlt. 1.431.177

De iurepatronatus.

Cap.conſuluit. 1.213.198
Cap.nobis. 2.211.4

De officio Archidiaconi.

Cap.vlt. 1.409.60

De officio delegati.

Cap. præterea. 1.415.93

De officio Ordinarij.

Cap.cùm ab Eccleſiarum Prælatis. 1.253.10

De pactis.

Cap.vlt. 2.273.56

De præbendis.

Cap. de multa *comprehendit etiam Cardinales.* 1.73.58
Cap.dilecto. 2.273.58
Cap.licet. 2.371.84
Cap.niſi eſſent. 2.271.50

De priuilegiis.

Cap.1. 1.119.26

Qui Clerici, vel vouent.

Cap.conſuluit. 2.594.143
Cap.vlt. 2.595.152

De rebus Eccleſ. non alien.

Cap.vlt. 1.48.214

De renunt.

Cap.admonet. 2.266.20
Cap.cùm pridem. 2.269.36

De rerum permut.

Cap.vlt. 2.271.51

De reſcript.

Cap.Rodulphus. 1.261.6,7

De reſtit.ſpol.

Cap.accepta. 2.275.70
Cap.in litteris. 2.382.44
Cap.ſolicitè. 2.275.69

De ſent. & re iudicata.

Cap.cùm cauſa. 2.48.215
Cap.perpendimus. 1.411.73

De ſimonia.

Cap.Matthæus. 1.359.264
Cap.nemo. 2.273.57

De ſtatu Monach.

Cap.cùm ad monaſterium, in fin. 1.48.132

De tranſact.

Cap.de cætero. 2.312.41
Cap.veniens. ibid.
Concordatur cum cap.2. eod.tit. 2.406.25

Sylloge Iurium.

De tranſlat. Epiſcopi.

Cap. inter corporalia. 2.148.72

De vita & honeſt. Clericorum.

Cap. 1. 1.378.20. & 1.412.74
Cap. pen. 1.512.60

Ex VI. Decretalium.

De decimis.

Cap. 2. §. ſanè. 2.400.62

De elect.

Cap. 1. *procedit in hoſpitali.* 2.83.30
Cap. licèt canon *non habet locum in parochialibus Eccleſiis acceſſoriè unitis.* 2.295.16
Cap. fin. *non ſeruatur in prouiſionibus, quæ fiunt in Rom. Curia.* 1.258.348

Do filiis Presbyt.

Cap. 1. *non habet locum in Parochialibus acceſſoriè annexis.* 2.294.13

De foro competenti.

Cap. 1. & 2. 1.108.77

De homicidio.

Cap. 1. 1.413.84

De immunit. Eccleſ.

Cap. 1. 2.48.212

De pœnit.

Cap. 1. & ibi gloſſ. 1.472.47

De præbendis.

Cap. ſi motu proprio *non procedit in beneficio unito acceſſoriè.* 2.295.18

De Regularibus.

Cap. 1. *non eſt correctum per* Clem. fin. eod. tit. 1.596.162

De relig. domibus.

Cap. vlt. §. confirmatos, in fin. 1.584.50

De reſcript.

Cap. ſuſceptum. 2.266.21

Ex Clementinis.

De cenſibus.

Clem. 1. & 2. 2.346.51

De priuileg.

Clem. 1. *intelligitur de ijs criminibus, quorum grauitas non immunitatem tollit Eccleſiarum.* 2.39.150

De reſcriptis.

Clem. Auditor, *comprehendit quoque Cardinales.* 1.73.59

De ſepultur.

Clem. 2. §. verùm. 2.336.23
Clem. dudum. 2.335.19
Debet ſpecialiter derogari, non autem generaliter, vbi Religioſi eximuntur à ſolutione quartæ funeralis. 2.360.8

De ſequeſt. poſſeſſ.

Clem. vnic. *loquens in beneficio, habet locum in hoſpitali.* 2.83.29

Ex Extrauag. commun.

De rebus Eccleſ. non alien.

Extrau. Ambitioſæ. 2.439.45

De Regularibus.

Extrau. Viam ambitioſæ. 1.587.80

Ex Concilio Tridentino.

De Reformatione.

Seſſ. 6. cap. 3. 1.628.118
Seſſ. 14. cap. 17. 1.175.150
Seſſ. 21. cap. 3. & ſeſſ. 22. c. 22. cap. 3. *declarantur, & conciliantur.* 2.331.87. & ſeqq.
Seſſ. 21. cap. 8. *non habet locum extra viſitationem in caſibus etiam in iure non conceſſis.* 2.85.53
Seſſ. 23. cap. 3. 1.628.14
Seſſ. 24. cap. 1. *circa conceſſiones factas Regibus nominandi Epiſcopos, nihil duxit innouandum.* 1.124.89
Ibid. cap. 4. *loquitur de copulatione illorum, quorum intereſt doctrinam Chriſtianam docere, & non de copulatione puerorum, ſeu parentum.* 1.164.6
De non prædicando contradicente Epiſcopo quoad Regulares, intelligitur de illo tempore, & hora, qua Epiſcopus prædicare voluerit. 1.191.12
Ibid. cap. 8. *non prohibet quin & iudices ſæculares hoſpitalia, & cætera pia loca viſitare poſſint, ſi hoc eis legitimè competat.* 1.84.22
Ibid. cap. 13. 1.163.22
Ibid. cap. 18. *ſuper habendo concurſu in vacatione parochialium, locum non obtinet in vnitis acceſſoriè.* 2.295.20
Ibid. cap. 20. *non ſuſtulit modos legitimos, quibus ex iuris diſpoſitione ſortitur forum.* 1.454.77

De Regularibus.

Seſſ.25. cap. 4. *Non interdicit appellationem ad ſuperiores, ſed receſſum à monaſterio prætextu adeundi Superiorem.* 1,627.111
Ibid. cap.6. *Non derogat diſpoſitioni cap. quia propter, de elect.* 1.248.158
Ibid.cap.14. 1.628.115
Ibid. cap. 16. *Decretum vendicat ſibi locum etiam in ijs, qui excedunt annum 16.* 1.609.255
Ibid.cap.19. 1.616.104
Ibi, nemo Regularis. 1.587.79

Ex ſacra Scriptura.

Ex Matthæo.

Cap. 28. *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo & in terra.* 1.5.10

Ex Luca.

Cap.11. *quod ſupereſt*, &c. 2.307.16. & ſeqq.

Ad Titum.

Cap.1. 1.117.9
Canon Apoſtol.25. 1.376.56
Breue Iulij III. 1.457.107

INDEX

Digitized by Google

INDEX
Rerum, & Verborum notabilium.

Prior numerus Partem, alter Paginam notat, tertius eſt marginalis; vbi verò vnus ſolus eſt numerus, is de priori pagina eſſe intelligitur.

A

ABBATES digniorem locum poſt Epiſcopum obtinent part. 1. pag. 213. n. 1.
Abbates in ſacris generalibus Concilijs immediatè poſt Epiſcopos ſedere debent. 2
Abbates præ alijs ſunt honorandi, quia habent dignitatem, & cum Prælatis multa communia. 1.214.3
Prælatorum appellatione veniunt Abbates. 4
Abbas dicitur ſponſus Eccleſiæ, & eo mortuo Eccleſia viduata dicitur. 8
Abbas dicitur Ordinarius in Eccleſiis ſibi ſubiectis, ſicut Epiſcopus, & poteſt eſſe Iudex in cauſis ſuarum Eccleſiarum ſubiectarum. 9
Conſenſus Epiſcopi ſicut requiritur in alienatione bonorum Eccleſiæ, ita conſenſus Abbatis in alienatione bonorum Eccleſiæ ſubiectæ Abbatiæ. 10
Abbas Ioachim tempore Vrbani III. multa per doctè ſcripſit 11. Iohachim Abbas fuit propheticæ dono præditus. 12
Abbas antiquus qui ſcripſit in Iure Canonico fuit ſancti Miniati Abbas. 13
Panormitanus Abbas ſcripſit in Iure Canonico, & fuit Abbas Monaſterij Monacenſis, Referendarius Papæ, & Auditor Cameræ, & tandem Cardinalis. 14
Abbas ab Hebræo, ſeu Syro vocabulo dictus eſt quaſi Pater. 15
Abbates eremi cultores dicuntur, quia ſtante tyrannorum perſecutione ſeſe in ſpeluncis abdebant, & nominati ſunt Archimandritæ, quaſi Principes eorum, qui cauernis habitabant. 215.16
Abbatum quidam ſunt ſæculares, & quidam Regulares 17
Abbates ſeculares ſunt illi, qui beneficia Eccleſiaſtica obtinent cum titulo Abbatiæ. 18
Abbates ſeculares quidam ſunt, qui non ſolùm in Clericos, verùm etiam in laicos ſibi ſubiectos quaſi Pontificalem ſiue Epiſcopalem iuriſdictionem exercent; alij ſunt prædictis longè inferiores. 19
Commendatarij Abbates illi vocantur, quibus Abbatiæ perpetuò commendantur. 20
Abbates Regulares aliqui populum, & territorium proprium habent, in quo Epiſcopalem iuriſdictionem, & aliquando temporalem exercent, ac locorum Ordinarij dicuntur. 22
Abbates Regulares alij ſunt ſub ſe Regulares tantùm ſubditos habentes, quorum regimini, & gubernationi præfecti ſunt. 23
Monaſterium vnumquodque olim ſuum tantummodo Abbatem in ſuperiorem agnoſcebat, & illi tantum, & non alteri ſubijciebatur, poſtea cùm Monaſticæ Religiones ab Epiſcoporum iuriſdictione Summorum Pont. priuilegiis ſe eximerent, factum eſt, vt vni generali Abbati tanquam eorum capiti obedirent. 24
Abbates quidam ſunt ſolo nomine, qui Regulares ſub ſe ſubditos non habent. ibid.
Abbates originem traxerunt à primis illis Eremi Patribus quorum primus cum titulo & beneficio Abbatis fuiſſe videtur Antonius. 25
Abbates debent eſſe profeſſi eiuſdem Religionis in cuius Prælatos ſunt eligendi. 1.216.26
Eligere vt quis poſſit Abbatem, tacita profeſſio ſufficit, vt verò poſſit eligi neceſſariò requiritur expreſſa. 27
Ordinibus ſacris conſtituti eſſe debent Abbatum electores 28
Eligentes Abbatem non ſint per excommunicationem, vel aliam cenſuram, aut Eccleſiaſticam inhabilitatem ab eligendo ſuſpenſi. 29
Eligendi in Abbatem, vel Prælatum Regularem debent habere 25. annos inceptos. 30
Profeſſus expreſſè debet eſſe eligendus in Abbatem, & Prælatum Regularem. 32
Electio Religioſi aſſumpti in Abbatem, vel Prælatum alterius Religionis eſt nulla, etiamſi dignus non reperiretur in illa religione qui poſſit eligi. 33
Eligendus in Abbatem debet eſſe Presbyter. 34
Electus in Abbatem non debet eſſe corpore vitiatus, homicida, apoſtata, periurus, prodigus, neophytus, vel patiens defectum aliquem animi vel corporis. 1.217.36
Abbas vnus non poteſt duobus Monaſterijs præfici. 38
Abbas debet eſſe in regimine cautus, humilis, caſtus, miſericors, diſcretus, & ſobrius, & ne ſit turbulentus, & anxius, nec nimius, & obſtinatus, nec zelotypus, & nimis ſuſpicioſus. 39
Electio Abbatis à quibus ſit facienda. 40
Benedici à proprio Epiſcopo debent Abbates omnes perpetui, qui Monachis præſunt. 1.218.42
Benedictio Abbatum non niſi in die Dominico, vel feſtiuo fit. 43
Benedictio Abbatiæ intra annum ab electione computandum poſtulanda eſt. 44
Abbates ſemel benedicti, ſi deinde ad aliam Abbatiam eligantur, non ſunt iterum benedicendi. 45
Epiſcopus ſi tertiò requiſitus benedicere Abbatem ſine cauſa renuerit, poterit ipſe Abbas non expectata benedictione Officium adminiſtrare, & Ordines minores conferre. 46
Abbas dicitur quis ante benedictionem, & poteſt vti Baculo, & cæteris Pontificalibus. 47
Epiſcopalia inſignia Abbates plurimi ex Apoſtolicæ Sedis priuilegio habent, ſcilicet vſum Mitræ, & Baculi Paſtoralis. 48
Abbates habent ius ſolemniter benedicendi in propriis tantùm Eccleſiis, quæ ad eos pertinent pleno iure, videlicet poſt Miſſarum ſolemnia, Veſperas, & Matutinarum Officia tantùm, non autem alibi, dummodo non ſit præſens Epiſcopus. 49
Abbas S. Mariæ Pacis Romæ, poteſt in eo Monaſterio benedictionem ſolemnem poſt Miſſarum, Veſperarum, & Matutinarum ſolemnia elargiri ex priuilegio, etiamſi in benedictione huiuſmodi aliquis Antiſtes Cardinalis, vel Sedis Apoſtolicæ Legatus præſens fuerit. 50
Benedictionem priuatam more Epiſcoporum per vias minimè dare poteſt Abbas vſum Mitræ, & Baculi habens. 1.219.51
Baculo Paſtorali vtuntur Abbates. 52
Abbas ante benedictionem defert Baculum Paſtorale ſi confirmatus ſit. 53

Index Rerum,

Abbates plures recenſentur, qui ſpeciali Sedis Apoſtolicæ priuilegio habent vſum Pontificalium. ſ.a.219.55
Abbates generales quorumdam Ordinum Monachalium ex priuilegio Summorum Pontif. habent facultatem deferendi Prælatorum Regularium habitum. 56
Mozzettam etiam præſente Epiſcopo poſſunt nonnulli Abbates generales deferre. 57
Abbas inſignia Pontificalia deferendi ius habens præcedit non habentem. ſ.a.220.58
Mozzetta incedere extra clauſtra minimè licet Abbati S. Saluatoris Montis Amiati. 59
Abbates dicuntur habere vſum & exercitium Pontificalium potius ad decorem ſuarum Eccleſiarum, quam ad ſignificationem eorum, ad quæ in Epiſcopo fuerunt inſtituta. 60
Paramenta, & ornamenta Eccleſiarum ſibi tantùm ſubiectarum benedicere poſſunt Abbates, & vbi vigeret conſuetudo vndecumque ad ſe venientia. 61
Benedicere ſacras veſtes, & Pallas Altaris Abbatibus ex conſuetudine licet, non autem ſine ea. 62
Abbas, qui eſt benedictus, vel qui ex priuilegio Sedis Apoſtol. habet vt Pontificalia exercere poſſit, poteſt omnia ſacra benedicere, illis exceptis in quibus vnctio requiritur. ſ.221.63
Conſecrationem vllam efficere Abbatibus non licet in qua vnctio requiritur, niſi eis ſpeciali Sedis Apoſtol. priuilegio fuerit indultum, vt Calices, Altaria, lapides, & alia in quibus vnctio requiritur, conſecrent, & benedicant. 64
Abbates exempti habentes ius Baculum deferendi, & Mitram, poſſunt Minores Ordines conferre ſuis ſubditis, non ſolùm Monachis, verùm etiam & laicis in quos Ordinariam habeant iuriſdictionem. 65
Abbatibus & aliis quibuſcumque quantumuis exemptis, & nullius Diœceſis, non licet attento Concil. Trid. cuiquam qui Regularis ſubditus non ſit, Tonſuram, vel Minores Ordines conferre. 66
Abbates non poſſunt conferre Minores Ordines aliis Regularibus ſibi non ſubditis, qui dimiſſorias ſpeciales ſuorum ſuperiorum, & ſpecialem licentiam Epiſcopi loci habuerint, nec etiam aliis ſecularibus ſuorum ſuperiorum dimiſſorias afferentibus, quamuis plures contrarium ſentiant. 67.& ſeq.
Diſpenſare in interſtitiis poſſunt Abbates in omni caſu quo primam clericalem Tonſuram, minoréſque Ordines ſuis ſubditis Regularibus conferre poſſunt. ſ.222.69.
Nouitiis conferre non poſſunt Abbates minores Ordines, qui facultate illos conferendi Regularibus ſibi ſubditis gaudent. 70
Abbates Monachos ſuos abſoluere poſſunt à peccatis omnibus, & cenſuris, niſi alteri à Iure ſpecialiter reſeruatis. 72
Abbates à ſententia excommunicationis pro iniuria Clericorum Monachos ſuos abſoluunt ex ipſius Papæ conceſſione. 73
Abbates, & cæteri Prælati Regulares abſoluunt ſuos ſubditos à votis, & iuramentis. 74
Abbates habentes territorium cum iuriſdictione Epiſcopali reſpectu ſubditorum territorij habent poteſtatem eos abſoluendi à votis, & iuramentis. ſ.223.75
Diſpenſare non poſſunt Abbates hodie cum ſuis Monachis, vt illi ad ſacros Ordines in Minori ætate promoueantur. 76
Diſpenſare poteſt Abbas cum apoſtata Monacho à Religione, vt miniſtrare in Ordinibus poſſit, & ad maiores Ordines promoueri, niſi in apoſtata fuerit Ordinatus. 77
Monachus vt Eccleſiaſtica officia aut dignitates conſequi poſſit, diſpenſare valet Abbas ſi Epiſcopi conſenſus accedat. 78
Diſpenſare poteſt Abbas in irregularitate quam Monachi contraxerunt accipientes Ordines in excommunicatione ignoranter, non autem ſi ſcienter. 79
Monachus vt habeat propriam cellam in Monaſterio ab aliis ſeparatam diſpenſat Abbas. 80
Abbas diſpenſat in ieiuniis & delectu ciborum, & in ſilentio, & operibus manuum. 81
Abbates exempti, qui alias ceſſante exemptione Synodo intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur, hodie ad eam accedere tenentur. 82
Monaſteria ſibi ſubdita ex officio viſitare tenentur Abbates. 83
Abbates curare debent, vt in ſuis Monaſteriis ſacræ Scripturæ habeantur. 84
Abbates circa Monachos ſuos in his omnibus curam & diligentiam adhibere debent, quæ à ſacris Canonibus de eorum vita, & moribus ſtatuuntur. 85
Penſiones nouas imponere, aut veteres augere in Prioratibus, & aliis beneficiis ſubditorum ſuorum prohibetur Abbatibus. 86
Abbatibus interdicitur ne ſine conſenſu Capituli Clericos in Eccleſiis in quibus habent iuſpatronatus præſentent. 87
Abbatibus prohibetur ne aliquem de ſacro fonte ſuſcipiant. 88.& ſeq.
Abbates non poſſunt de cauſis Matrimonialibus cognoſcere, publicas pœnitentias iniungere, & Indulgentias concedere, ac alia ſimilia Epiſcopalis dignitatis. 90
Abbates vſum Mitræ & Baculi ex priuilegio Apoſtol. habentes in Clericorum degradatione aſſumi poſſunt. 91
Miſſas Capellaniarum, & anniuerſariorum iuſta de cauſa ad minorem numerum Abbates & Generales Ordinum in ſuis Capitulis Generalibus reducere poterant, non ſic hodie. 92
Adminiſtratio bonorum Conuentuum ſpectat ad Abbates, præterquam in aliquo. ſ.224.93
Abbates, qui Ordinarij ſunt, & habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, regulariter poſſunt omnia quæ ſunt iuriſdictionis. 94
Dimiſſorias concedere Clericis ſecularibus ſibi ſubditis poſſunt Abbates Ordinarij, qui habent ius viſitandi, & Synodum Congregandi. 95
Confeſſarios ad ſecularium Confeſſiones audiendas poſſunt Abbates qui Ordinarij ſunt, & habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem approbare. 96
Denunciationes matrimoniales remittere poſſunt Abbates etiam Comendatarij in eorum Abbatiis in quibus habent iura Epiſcopalia. 97
Matrimoniis contrahendis intereſſe poteſt Abbas Ordinarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 98.
Diſpenſandi & abſoluendi facultatem conceſſam Epiſcopis per Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 6.* an habeant Abbates Ordinariam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes. 99
Diſpenſare in omnibus caſibus in quibus valet Epiſcopus, poteſt Abbas Ordinariam quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habens. ſ.225.100
Prædicatoribus licentiam dare ad prædicandum in ſuo diſtrictu, & eos approbare poteſt Abbas Ordinarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 101
Beneficia etiam Curata conferre poteſt Abbas Ordinariam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens. 102
Concurſum de Curatis vacantibus coram ſe, vel eius Vicario facere poteſt Abbas Ordinarius ſi ius habeat Congregandi Synodum. 103
Synodum, & Conſtitutiones Synodales facere poteſt Abbas Ordinariam quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habens. 104
Abbas Ordinarius iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens poteſt ſicut Epiſcopus ad Concilium generale, ſeu Prouinciale admitti, citari, & vocari, & in eo habet vocem deciſiuam. 105
Beneficiorum permutationibus, & reſignationibus ſimplicibus poteſt auctoritatem interponere Abbas Ordinarius iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens. 106
Executor omnium vltimarum voluntatum ad pias cauſas poteſt eſſe Abbas Ordinariam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens. 107
Viſitare ſubditos ſuos poteſt Abbas Ordinarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 108
Pontificalia in ſuo diſtrictu exercendi licentiam concedere poteſt alieno Epiſcopo Abbas Ordinarius iuriſdictionem habens quaſi Epiſcopalem. 109
Matrimonialibus de cauſis cognoſcere poteſt Abbas Ordinarius iuriſdictionem habens quaſi Epiſcopalem. 110
Indulgentias, quæ ſolitæ ſunt dari Epiſcopis, concedere poteſt Abbas Ordinarius iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens. 111
Abbates poſſunt primam Tonſuram ſuis Monachis, & Regularibus conferre. 1.332.16
Abbas, ſeu Prior habens vſum mitræ & Baculi, dum ſolemniter celebrant, debet habere ſuos miniſtros. a.255.112.
Debet incedere in Eccleſia in habitu decenti, & non Camerali. 113
Non tamen aſſociari ex ſua domo, nec excipi ad Pontificaliter celebrandum vadit. 114
Debet in Eccleſia ſuæ iuriſdictioni ſubiecta præſente Epiſcopo ſedere in ſede inferiori Epiſcopi, vel apud Epiſcopum à ſiniſtris, vel è conſpectu illius. 115

Poteſt,

Poteſt, abſente Epiſcopo, ſuos Canonicos aſſumere ad ſibi aſſiſtendum. 116
Abbates quando plures ſunt in eodem loco, debent in proceſſionibus incedere quiſque cum ſuo Clero, & in ſuo loco. 117
Abbati non licet in ſua Eccleſia vbi præbendæ ſunt tenues, eas ad pauciorem numerum reducere. 2.556.518
Abbas poteſt diſpenſare ſuper illegitimate ad quatuor Ordines minores. 519
Abbas alicuius abbatiæ exemptæ non poteſt Ordines in ea conferre, licèt ſit Epiſcopus. 120
Abbatia in multis æquiparatur Epiſcopatui. 2.214.5
Abbatialis dignitas in odioſis non comprehenditur ſub nomine dignitatis. 6
Expectans non capit Abbatiam, quæ non cadit ſub nomine beneficij cùm ſpeciali nota ſit digna. 7
Abbatiæ, & beneficia Regularia cœperunt ſecularibus commendari tempore Leonis IV. 2.215.21
Abbatiæ, & beneficia adminiſtrationem habentia à nemine præter Summum Pontificem poſſunt conferri, niſi profeſſis. 2.216.32
Inquiſitio quomodo facienda, & proceſſus fabricandus de promouendis ad Abbatias, & Monaſteria, quæ in Conſiſtorio prouidentur. 2.217.41
Abbatia S. Crucis Ordinis Camadulen. fuit vnita Collegio Germanico de Vrbe pro ſuſtentatione nobilium Germanorum. 2.230.73
Inquiſitio qualiter facienda circa qualitates eorum, qui in Conſiſtorio promouendi ſunt, vel confirmandi ad dignitates Abbatiales & Prioratus ac regimina Monaſteriorum, vel alias Regularium Præfecturas. 2.136.158
Illegitimus ad Abbatialem dignitatem, vel alias Prælaturas Regulares abſque Summi Pontificis diſpenſatione aſſumi non poteſt. 1.8 7.35
Abbatiſſa non poteſt è monaſterio exire vt viſitet ædificium Eccleſiæ cum ſibi placeat. 2.223.88
Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa ſi propter feudum tenetur perſonaliter præſtare iuramentum fidelitatis alieni domino ſæculari, poteſt cum honeſta ſocietate exire, modo ſtatim præſtito iuramento reuertatur. 1.656.79
Abbatiſſa, vel Prioriſſa eligenda eſt non minor annis 40. & quæ octo annis poſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit. 1.667.18
Diſpenſare non poteſt Epiſcopus in ætate 40. annorum in Abbatiſſis requiſita. 1.668.19
Electio Abbatiſſæ, quæ ætatem 40 annorum requiſitam non habebat, ſi in monaſterio non deſunt aliæ Moniales quadragenariæ atque habiles, licèt non adeò idoneæ ſicut electa, eſt nulla. 20
Illegitima eligenda non eſt in Abbatiſſam abſque diſpenſatione Apoſtolica ſeclaſis Religionum priuilegiis. 21
Bigama, & quæ poſt caſtitatis votum prænaticata eſt, non eſt in Abbatiſſam eligenda. 22
Infamis Abbatiſſa eſſe non poteſt. 23
Virginitas non deſideratur ad Abbatiſſæ munus, niſi vbi mos eſſet impartiendi illi benedictionem ſpecialem Virginum propriam, ſeu conſecrationem. 24
Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ expleto officiorum ſuorum triennio non eligendæ denuò ad eadem officia abſque Sedis Apoſtolicæ aut S. Congregationis licentia. 25
Abbatiſſæ ſoror poteſt ſuccedere in officio ſorori ſi Canonicè eligatur. 26
Abbatiſſæ in electione duæ partes Monialium concurrere debent, niſi alia fuerit loci conſuetudo, & ſi fuerint diſcordes, poteſt Epiſcopus deputare vnam. 1.669.27
Votum in electione Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ non poteſt dare Superior, aut ſcrutator vbi inter Moniales circa eius electionem diſcordia extiterit. 28
Superior ſepta Monialium ingredi non poterit prætextu interueniendi electioni Abbatiſſæ. 29
Conſtitutio Gregorij XIII. ſuper mutatione officij Abbatiſſæ ac Prioriſſæ Monialium in Italia exiſtentium ſingulis quibuſque trienniis, obſeruatur in omnibus Monialium monaſteriis quatuornis militiarum etiam Hieroſolymitanorum. 30
Abbatiſſarum electio S. Claræ per ſchedulas, & vota ſecretà celebranda, ſecùs facta omninò irrita eſt; in Monialium verò ſufficit quod fiat per vota, ſeu ſuffragia oretenus expreſſa, dummodo ſecretò audiantur. 31
Abbatiſſarum in electione poteſt Epiſcopus cum ſuo Vicario, ſeu Secretario, vel alio ab ipſo aſſumpto vota ſingularium Monialium oratenus expreſſa audire. 32
Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum electionibus poteſt Epiſcopus vnà cum Superioribus Regularibus intereſſe abſque vlla tamen monaſteriorum impenſa. 33
Regulares tenentur diem electionis Abbatiſſæ Epiſcopo ſignificare, eùmque vſque ad præfinitum tempus expectare. 34
Abbatiſſæ omnes præter Clariſſas extra Italiam poſſunt finito triennio reeligi. 35
Abbatiſſæ triennales non ſolent benedici. 36
Abbatiſſæ, quæ fiunt per præſentationem & inſtitutionem, poſſunt eſſe perpetuæ. 37
Officium Abbatiſſæ quod ſit? 1.670.38
Abbatiſſa poteſt cum Monialibus ſuis diſpenſare circa ieiunia regulæ, vſum carnium, & lacticiniorum, ſiue ouorum, & cæt. 39
Abbatiſſa quando poſſit præcepta ſpiritualia ſuis Monialibus imponere? 40
Abbatiſſa debet certiorem facere Epiſcopum de tempore profeſſionis Virginum ante menſem. 41
Abbatiſſa non poteſt Virgines velare, nec Moniales benedicere, nec diſpenſare in votis Monialium, nec ea commutare, bene tamen irritare. 42
Abbatiſſæ quæ in Monialium monaſteriis creandæ? 43
Abeſſe non dicitur qui ſtatim eſt reuerſurus. 2.149.77
Abſenti à ſeruitio Eccleſiæ pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ, vel ſui beneficij debentur fructus, & diſtributiones. 2.328.54

Abſolutio

Papa ſolus abſoluit ſeu commutat quinque vota, videlicet caſtitatis, Religionis, peregrinationis Romanæ, Hieroſolymitanæ, & Compoſtellanæ. 1.180.203
Ordinis ſola poteſtas quam Sacerdotes in ordinatione accipiunt, non ſufficit ad abſoluendum, ſed vlterius requiritur poteſtas iuriſdictionis. 1.358.36
Iuriſdictio ad abſoluendum in articulo mortis datur omni Sacerdoti non approbato, Iure tamen Eccleſiaſtico in Ordinem ad ſalutem æternam, quæ nobis communicanda eſt virtute Sacramentorum. 37.
Eccleſia poteſt auferre iuriſdictionem, & impedire Sacerdoti hæretico, aut præciſo ne validè abſoluat. 38
Abſoluere à caſibus in Bulla Cœnæ Domini, aut ordinariis loci reſeruatis prohibitum eſt omnibus religioſis cuiuſuis Ordinis vigore quorumcumque priuilegiorum. 1.642.121
Abſoluere poſſunt Epiſcopi ab excommunicatione, & aliis cenſuris ſibi tantùm, vel nemini reſeruatis. 204
Abſoluere quandoque poſſunt Epiſcopi in certis caſibus Papæ reſeruatis. 205
Abſoluere poſſunt Epiſcopi à culpa peccati in quibuſcumque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſt. reſeruatis delinquentes quoſcumque ſibi ſubditos in ſua Diœceſi per ſe ipſos, aut per Vicarium ad id ſpecialiter deputatum in foro conſcientiæ. Sed an poſſint hanc poteſtatem abſoluendi aliis committere. 206.& ſeq.
Abſoluere poſſunt Epiſcopi à crimine hæreſis occulto in conſcientiæ foro per ſe ipſos tantùm, non per Vicarium 1.181.208
Abſolutio ſequens non tollit incapacitatem præcedentem. 2.238.138
Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, quamuis acceſſorium ſit magis dignum, & pretioſum, quàm ipſum principale, cui annectitur. 2.295.15
Acceſſus & regreſſus faciunt gratiam conditionalem. 2.442.50
Acceſſus ſæcularium ad monaſteria Monialium permitti non debent ſub prætextu eas docendi ſonum cymbalorum, vel alterius inſtrumenti, aut etiam muſicam, vel cantum, etiam ad crates. 1.654.62
Acceſſus Hebræorum ad monaſteria Monialium permitti non debet ad loquendum cum illis. 63.
Acolytus alicubi Epiſtolam legit ex conſuetudine. 1.369.132
Acolytus Græco vocabulo ſic appellatur, Latinè *Sequens* poteſt intelligi. 1.370.1
Ætas 14 annorum exigitur ad Acolytatum. 2
Acolytatus, cæterique minores Ordines iis ſaltem, qui linguam Latinam intelligunt, conferri debent. 3
Materia Ordinis Acolytatus eſt cereus extinctus ſimul cum vrceolis vacuis. 1.371.9
Forma Acolytatus ſunt verba, *Accipere ceroferarium*, &c. 10
Officium Acolyti quod ſit? 11
Acolytus debet prius ab Archidiacono inſtrui qualiter in Officio ſuo ſe habere debeat. 12
Actiones omnes ſunt introductæ de iure Ciuili, ac proinde

inde poſitæ in mera, & abſoluta poteſtate Principis. 2. 455.85
Actus ſub conditione celebratus, conditione non impleta nullum operatur effectum. 2.270.47
Actus quando habet cauſam ſucceſſiuam, & permanentem, necnon continuationem temporis requiſiti, inducit præſumptionem ſufficientem, quamuis ſit vnicus. 2. 301.83
Actus geſti propter metum, regulariter veniunt reſcindendi. 2.381.117
Adminiſtratio, ſeu gubernatio piorum locorum vni, & eidem perſonæ vltra triennium committi non debet, niſi aliter in fundatione loci cautum reperiatur. 2.83.37
Adminiſtratores omnes Eccleſiaſticarum rerum generali nomine procuratores vocantur, quidam Præpoſiti, alij œconomi. 1.671.2
Adminiſtratores hoſpitalium debent Epiſcopo reddere rationem adminiſtrationis ſuæ, etſi conſuetudine, priuilegio, & conſtitutione aliqua perſonis aliis ad id officium electis ratio eſſet reddenda 2.83.42
Adminiſtratores piorum locorum etiam exemptorum nullam rationem reddentes poſthac eam Epiſcopo reddere tenentur. 43
Aduentus Chriſti deſcribitur. 2.3.1
Adulteria & Virginum raptus in Eccleſia patientes vide *Immunitas*.
Aduocare coram Iudice eccleſiaſtico Clerici non prohibentur. 1.515.84
Aduocare in cauſa propria, vel Eccleſiæ, aut perſonarum miſerabilium Clerici non prohibentur coram Iudice ſæculari. 1.516.86
Coniunctorum in cauſa aduocare poſſunt Clerici coram Iudice ſæculari ſi alium & idoneum habere non poſſunt. 87
Clericus non ſolum ſuo nomine, ſed etiam alieno litigat in curia Romana coram quocumque Iudice. ibid.
Aduocare in vno tantum negotio poterit Clericus coram quocunque Iudice, quo expedito aliud aſſumere valebit. 88
Clericus poteſt domi ſuæ conficere iuris allegationes, ibique conſilium etiam in ſcriptis petentibus dare. 89
Aduocare poſſunt Clerici in minoribus ſi ſtipendia non habeant eccleſiaſtica. 90
Clerici in ſacris conſtituti ſi non habeant beneficia eccleſiaſtica, aut patrimonium, quibus ſuſtententur, poſſunt aduocare abſque aliqua diſpenſatione. 91
Vide *Procurare*.
Aduocati, vel Procuratoris munus exercere non poſſunt Regulares niſi Superioris licentia, & vtilitate monaſterij conuenientibus. 1.619.41
Aduocatum conſulere, & cum procuratore de lite priuatim agere licet in die feſto. 2.15.9
Ædes ſacra vocatur etiam Eccleſia, id eſt, ſacra domus, aut ædificium. 2.3.11
Ædificia noua conſtrui poſſunt intra vnum milliare ab Abbatiis & locis Ordinis Ciſtercien. ſub excommunicationis pœna. 2.101.73
Ædificare, aut poſſeſſiones acquirere non licet infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionum Carthuſienſium. 74

Affictus.

Clericus à locis piis terrena in affictum accipere poteſt. 1. 520.125.
Agros proprios colere poteſt Clericus. 1.520.124
Alba non indiget noua benedictione ſi ad eam reficiendam aliqua adiungantur quorum additione adhuc prior figura remanet. 2.113.37
Alcantara in Hiſpania Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit. 1.540.83
Alchymia ars clericis prohibetur. 1.422.135
Aleo in Portugallia Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit. 1.541.82
Alexander III. qualiter referat quoſdam Prædeceſſores ſuos iudicaſſe matrimonium ratum diſſolui per ſecundum conſummatum. 1.40.61
Alexander II. quo ſenſu dixerit *iure, cum eſſet, de teſtam.* legi diuinæ contrarias eſſe leges Ciuiles, quæ in teſtamentis ſeptem teſtes requirunt, exponitur. 1.40.62
Alexuini à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.551.141
Alienationem rerum eccleſiaſticarum ſacri prohibent Canones. 2.433.1
Alienationis verbum continet omnem actum, per quem dominium transfertur. 2
Alienare res, aut bona Eccleſiæ ſuæ nullus olim poterat, inconſulto Epiſcopo. 2.434.5
Papæ non licet pro qualibet iniuſta neceſſitate, & ſine cauſa res Eccleſiæ ſibi à Chriſto concreditas impiè diſſipare. 6
Tractatus debet præcedere alienationem. 7
Conſenſus, atque ſubſcriptio Capituli, aut aliorum, ad quos pertinet, eſt requirenda in alienatione rerum Eccleſiæ. 8
Eccleſiæ, cuius bona alienantur, ſi fuerit iuriſpatronatus laicorum, eorundem conſenſus exigendus eſt in huiuſmodi alienationibus. 9
Regularium bona, an, & quando alienari poſſint? 10
Cauſæ, ex quibus poſſunt res Eccleſiæ alienari, quatuor ſunt. 11
Alienari poſſunt res Eccleſiæ, ſi vrgeat æs alienum, aut alia ſimilis cauſa neceſſitatis extremæ. 2.435.12
Alienatio rerum Eccleſiæ propter vtilitatem fieri poteſt. 13
Paterfam bona aduentitia filiorum alienari prohibita cauſa maioris vtilitatis diſtrahere poteſt. 14
Alienare poteſt rem Eccleſiæ legitimus adminiſtrator ſubſiſtente euidente vtilitate, etiamſi res Eccleſiæ donata ſit cum conditione, ne alienentur. 15
Vtilitas Eccleſiæ debet plenè probari, & non ſtatur aſſertioni alienantis. 16
Vtilitas Eccleſiæ de tempore alienationis debet probari euidens. 2.436.17
Eccleſiæ res alienantur ob pietatem. 18
Res ſi ſit magis Eccleſiæ damnoſa quàm vtilis, rectè alienatur, etiam ſine ſolemnitate, dummodo id ſuadeat neceſſitas. 19
Serui inutiles alienari permittuntur. 2.439.43
Præbendæ quoque, ſeu beneficia, & bona, quæ dicuntur de menſa, alienari prohibentur. 44
Alienantes bona Eccleſiæ, quas pœnas incurrant? 2.440. 46.
Alimentorum priuilegiis gaudet Eccleſia quando caſus eſt applicabilis, & militat eadem ratio. 2.103.5
Altare eſt menſa ſuper quam conficitur, & offertur Euchariſtiæ Sacramentum, & ſacrificium. 2.59.1
Altarium duo ſunt genera, vnum dicitur firmum, ſeu ſtabile, aliud viaticum ſeu portatile. 2
Altare firmum & ſtabile eſt, quod toti Altari ſuperimponitur, & in conſecrata Eccleſia non poteſt conſtitui, niſi ab Epiſcopo conſecretur. 3
Altare viaticum, ſeu portatile etſi de loco ad locum deferatur, debet tamen ab Epiſcopo conſecrari. 4
Altare viaticum fit quandoque ex tabula, & lapide. 5
Altare ligneum cum ara lapidea permitti debet non obſtante conſtitutione Synodali. 6
Reliquiæ Sanctorum & præcipuè Martyrum in Altaribus collocantur, etiam portatili. 7
Altaris in conſecratione ſacra Vnctio, & benedictio requiritur. 8
Nomen Epiſcopi Altare conſecrantis, & Sancti illius, in cuius honorem conſecratur, includitur in fouea reliquiarum. 9
Altaria plura in eadem Eccleſia, & eodem die poſſunt conſecrari. 10
Altare principale debet ex conſuetudine Orientem Mundi plagam reſpicere. 2.60.11
Altare in Eccleſia non conſecrata minimè eſt conſecrandum abſque Romani Pontificis auctoritate. 12.
Altarium conſecratio non poteſt niſi per Epiſcopum fieri 13
Altare ab Epiſcopo conſecratum, aut in Eccleſia conſecrata erectum dirui abſque eius permiſſione non poteſt. 14
Altaris lapis profanatus poteſt vendi, & licitè teneri ab emptore, ſed in loco decenti. 15
Epiſcopus ſi bis, aut ter requiſitus à Mendicantibus pro ſuorum altarium conſecratione, renuerit, poſſunt adire quemcumque Catholicum Antiſtitem. 16
Sacerdos ſimplex Altaria conſecrare non poteſt, & qui ad hoc habeant priuilegium referuntur. 17
Sepulchra hominum ſuper Altaria eſſe non debent. 18
Altare firmum, & ſtabile, quibus modis execretur, ſeu violetur. 19
Altare portatile quando execretur. 20
Altare portatile conſecratum, nullatenus execratum de vno loco ad alium abſque vlla execratione deferri poteſt. 21
Altare execratum eſt iterum conſecrandum antequam ſuper illud Miſſæ celebrentur. 22

Altaris propter execrationem non execratur Eccleſia, ſecùs è conuerſo, intelligendo vt ibi. 23
Mulier ad Altare accedere prohibetur, aut miniſtrare. 2.61.24.
Altari in quo Epiſcopus ſolemniter Miſſam celebrauit, Presbyter eodem die non poteſt aliam celebrare. 25.
Altari iam conſtructo poteſt in abſtracto fundari noua Capellania, & in ea reſeruari iuſpatronatus. 2.61 27.
Altaris de iurepatronatus in Eccleſiis Regularium exiſtentia ſi propter vetuſtatem ruinam minentur, quid faciendum. 28
Viſitare non poteſt Epiſcopus Altaria in Regularium Eccleſiis, etiam per ſecularium Confraternitates conſtructa. 29
In Altari portatili celebrari prohibetur. 30
Eius priuilegia. 31,32,33
Ambitio eſt inordinatus appetitus honoris terreni, & amplitudinis dignitatis. 1.156.98

S. Ambroſius.

Fratr. S. Ambroſij ad nemus à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.554.154
Anachoriſta, vide *Eremita*.
Anaſtaſius minimè Acharij erroribus conſenſit. 1.36.54
Ancilla pro educandis non datur. 1.654.55
Animarum fauor publicus eſt, ita vt nemini liceat eidem renunciare. 2.415.43

Anniuerſaria.

Fratres Minores non ſunt capaces Anniuerſariorum perpetuorum, quæ illis relinquuntur in ſtipendium Miſſarum, & diuinorum Officiorum celebrandorum. 1.421.4
Vide *Oblatio*.
Annulos in digito deferre Clericis prohibetur niſi quibus competit ex officio, vel dignitate. 1.508.23
Annus probationis, vide *Probationis annus*.
Antonius Roſellus, & Petrus Ferrarienſis capitis occaſionibus odia ſua aliquando in Papam diſſeminarunt. 1.40.66
Antonius Ægyptius cum poſt Paulum Thebanum ſuperuixiſſet, ſocios huius inſtituti habuit, & multorum Monachorum Abbas fuit. 1.528.7
S. Antonij Eremitæ Ordo à quo, & vbi inſtitutus, & quando inceperit, & ſub quo reformatus? 1.545.2.6
Fratres S. Antonij Abbatis in Flandria à quo inſtituti, & quando inceperunt. 1.559.164
Apoſtata, vide *Immunitas*,
Apoſtoli parem cum Petro habuerunt poteſtatem. 1.7 25
Apoſtoli non ordinariam in ſuis, & particularibus Eccleſiis, ſed generalem in vniuerſum Orbem, parémque cum Petro, atque ita extraordinariam poteſtatem acceperunt. 1.7.27
Apoſtolorum Petri & Pauli laudes. 1.8.33
Apoſtoli laborabant manibus ſuis ne quemquam grauarent. 1.427.133
Apoſtolini fratres à quo inſtituti, & quando cœperint. 1.554.155
Appellari poteſt ab Epiſcopis ad Archiepiſcopos. 1.106.53
Epiſcopus ſi poſt interpoſitam ab eo appellationem promoueatur in Archiepiſcopum, ex debito tenetur alteri illam cauſam delegare. 1.106.54
Appellari poteſt ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum non ſolùm in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus. 55
Appellari poteſt ad Archiepiſcopum, etiamſi iuriſdictio Epiſcopi fuerit à Papa extirata in cauſa in qua Epiſcopus protulit ſententiam. 56
Appellatio non datur à delegato Epiſcopi ad Archiepiſcopum, ſed ad Epiſcopum delegantem, niſi Epiſcopus delegaret cauſas in fraudem. 1.107.69
Appellationem deuolutiuam non tollit Conc. Trid *ſeſſ* 25. *de Regul cap* 13. 1.636.180
Aqua benedicta, quæ fit cum ſale & exorciſmo ad domos, & homines aſpergendos, ad ſolum Sacerdotem ſpectat. 2.121.64
Aqua à ſolo Epiſcopo benedicitur cum *vino* & *cinere*, ad reconciliandam conſecratam Eccleſiam quæ violata fuerit, ac polluta. 65
Aqua benedicta ad multarum rerum benedictionem, conſecrationem, & reconciliationem adhibetur. 66
Aquilo, De Diabolo. 1.362.24
Archidiaconus Græco vocabulo dicitur quaſi miniſtrorum princeps. 1.285.1
Archidiaconus principalem habet Dignitatem poſt Epiſcopum. 2
Archidiaconus eſt dignior Archipresbytero, & Primicerio in voce, loco, & adminiſtratione. 3
Archidiaconus de iure eſt prima dignitas in Cathedralibus Eccleſiis. 4
Archidiaconus, qui oculus Epiſcopi dicitur, in omnibus Eccleſiis, vbi fieri poteſt, eligendus eſt, qui ſit Magiſter, ſeu Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico. 5
Intellige de iis tantùm Archidiaconis, qui vel curam habent animarum, vel iuriſdictionem, iuxta tit. de officio Archidiaconi. 1.286.6
Archidiaconi iuriſdictionem contentioſam habentes debent eſſe Doctores, & promoti in publico gymnaſio. 7
Archidiaconus nullus reperitur in tota Hiſpania, qui totam illam iuris communis retineat poteſtatem. 8
Archidiaconi in Hiſpania non obligantur eſſe Doctores, aut Licentiati. 9
Ætas 25. annorum requiritur in Archidiacono habente curam annexam, in aliis, quibus ea non ineſt, 22. anni completi ſufficiunt. 10
Viſitare Clericos omnes debet Archidiaconus tertio quoque anno, ſi Epiſcopus ipſe non poſſit. 11
Archidiaconus quare dicatur oculus Epiſcopi. 12
Viſitationem ſi quam Archidiaconus legitimè exercere conſueuit, aſſumpto Notario de conſenſu Epiſcopi facere per ſe ipſum tantùm debet. 13
Archidiacono ad viſitationem expediendam poteſt Epiſcopus terminum præſcribere comitatum, & equitatum. 14
Diſtributiones quotidianas non amittit Archidiaconus interim dum viſitauerit Eccleſiam, iura vel redditus ſuæ præbendæ. 15
Diſtributiones quotidianas non percipit Archidiaconus, qui propriam Eccleſiam non viſitat, ſed ſolùm Eccleſias ſuæ Diœceſis. 16
Archidiaconus dum viſitat Eccleſiam ſuæ præbendæ, non percipit fructus illius Canonicatus, quem obtinet ex diſpenſatione, vel ex illius Eccleſiæ conſuetudine. 17.
Archidiaconi ad officium pertinet Epiſcopo miniſtrare, & ſolemniter celebrante Epiſcopo ſacrum Euangelium cùm voluerit, eligere, & illos deſignare qui illud & Epiſtolam cantent. 18
Lectiones, & reſponſoria diuini Officij Lectoribus, & Cantoribus aſſignare pertinet ad Officium Archidiaconi. 19
Archidiaconus tanquam prima Dignitas poſt Pontificalem in Choro aliis ſuperior, & maior habetur. 20
Vaſa diuinis Eccleſiæ vſibus dicata ſedulò cuſtodire pertinet ad Archidiaconum. 1.287.21
Clericos ad Ordines promouendos, examinare, atque probare, eóſque Epiſcopo nomine 3 Eccleſiæ ordinandos offerre ſpectat ad Archidiaconum. 22
Epiſcopo ſolemniter, vel etiam Miſſam ſolemnem, & Veſperas audienti à dextris aſſiſtit Archidiaconus. 23
Archidiaconus reſpicit, vt Primicerius, & Sacriſta vel cuſtos iniuncti ſibi muneris ſolicitudinem diligenter exequantur. 24
Abbates, & Abbatiſſas in ſede ſua collocat Archidiaconus. 25
Iuriſdictionem licèt inferiorem in multis habet Archidiaconus. 26
Clericorum lites, & iurgia, modica tamen, audit Archidiaconus 27
Beneficiis priuat, & auctoritate Epiſcopi punit Archidiaconus. 28
Cenſuras imponit Archidiaconus, non tamen ſine Epiſcopi auctoritate 29
Archidiaconus inſtituit in beneficiis curam animarum habentibus de auctoritate tantùm & mandato Epiſcopi, vel ſi hoc habeat ex præſcriptione. 30
Archidiaconus ratione ſui muneris non poteſt curam committere animarum. 31
Beneficiorum in poſſeſſionem corporalem mittit Archidiaconus inſtitutos ab Epiſcopo. 32
Iuriſdictionem quando habeat Archidiaconus. 33
Archidiaconus poſt Epiſcopum dicitur eſſe Vicarius in omnibus. 34

Digitized by Google

Vicarij munus exercet Archidiaconus ipſo iure abſque aliquo facto, Epiſcopo abſente, & eius Officialibus, non autem Sede vacante. t.288 35

Archidiaconus, etiamſi ſit prima dignitas, vel vnica, tenetur aſſiſtere Epiſcopo celebranti, & ad id cogendus eſt pœnis, & cenſuris Eccleſiaſticis. t.186.16

Archidiaconus à Vicario Epiſcopi in quo differat. t.c88.36

Archidiaconi iuriſdictio hodie per conſuetudinem eſt imminuta. 37

Archidiaconus de iure maior eſt omnibus poſt Epiſcopum, & Archipresbyter eius ſubiacet iuriſdictioni. 38

Conſuetudo in aliquibus Eccleſiis introduxit vt Archipresbyter, vel præpoſitus, aut alia Dignitas Archidiacono præferatur. 39

Archipresbyter in ciuitate Paduæ ex antiqua conſuetudine præcedit Archidiaconum, & quomodo probetur hæc conſuetudo. 40

Archidiaconus cur de iure præferatur Archipresbytero. t.289.41

Archidiaconus de iure præcedit Archipresbytero in adminiſtratione, cùm in diuinis Archipresbyter præcedat Archidiaconum, niſi Archidiaconus ſit etiam in Presbyteratus Ordine conſtitutus. 42

Archidiaconus Sacerdos in celebratione Miſſarum ſolemnium, abſente Epiſcopo eſt præferendus Archipresbytero. t.289.44.& ſeq.

Archidiaconus, & Archipresbyter ſi in funeralibus de eadem Cathedrali concurrant, datur eſt præcedentia Archipresbytero ratione ſtolæ. t.290.49

Archidiaconus ſi ſit prima dignitas, debet exercere officium Presbyteri aſſiſtentis cum Pluuiali Epiſcopo celebranti, illique candelam, & palmam benedictam miniſtrare. 50

Archidiaconus dum in aſſiſtentia eſt apud Epiſcopum, intelligitur præſens in choro, tam in Eccleſia Cathedrali, quàm in alia. 51

Archidiaconus, qui ſuſtinet Baculum Epiſcopi dum celebrat ſolemniter, thurificandus eſt immediatè poſt Diaconos aſſiſtentes. 52

Archidiaconus, qui ſit ex priuilegio Protonotarius, non lucratur fructus, & diſtributiones ſui Archidiaconatus ſi cum habitu Protonotarij in Eccleſia, choro, proceſſionibus, ne Diuinis Officiis aſſiſtat. 53

Protonotarij habitu vti non poteſt Archidiaconus in publicis functionibus, in aſſiſtentia Epiſcopi, nec in aliis actibus ſibi tanquam Archidiacono competentibus. 54

Archiepiſcopatus, & Archiepiſcopus.

Ioannes Hurtado Dominicanus Archiepiſcopatum Toletanum Carolo V. deferente conſtantiſſimè recuſauit. t.125 94

Bartholomæus de Martyribus præcepto obedientiæ coactus fuit Bracharenſem Archiepiſcopatum acceptare. t.126.95

Archiepiſcopi & Patriarchæ quomodo differant in præ ſeferenda Cruce. t.96.33

Archiepiſcopus dictus eſt quaſi Princeps Epiſcoporum, quia omnibus ſuæ Prouinciæ Epiſcopis præeſt. t.100.1

Archiepiſcopus, & Metropolitanus idem ſunt. 4

Archiepiſcopus aliquis nonnunquam Metropolitanus non eſt, veluti ſi nullum habuerit Suffraganeum. t.103.7

Ordinis reſpectu in ſubſtantia, id eſt, reſpecto characteris, nihil plus habet Archiepiſcopus quàm Epiſcopus. 8

Archiepiſcopus maiorem ſollicitudinem habet quàm Epiſcopus, reſpectu executionis & exercitij. 9

Archiepiſcopus præcellit cæteros Epiſcopos honore, & eſt perſona magis priuilegiata. 10

Archiepiſcopi præſtantia aliquando appellatur auctoritas Metropolitana, nonnunquam ius Metropolicum, interdum Archiepiſcopalis dignitas. 11

Archiepiſcopi in Diœceſi ſua habent omnia iura, poteſtatem, & obligationes, quas cæteri Epiſcopi in ſuis Diœceſibus obtinent. 14

Archiepiſcopus ſi ea faciat, quæ ſibi prouenient ex Pallio, an abſque illo valida, & ſiunt ſint? 17

Electos in Epiſcopos Suffraganeos confirmat Archiepiſcopus. 18

Archiepiſcopus in conſecratione ſui ſuffraganei electi & confirmati in Epiſcopum, interuenire debet, vel eam committere, nec alij Epiſcopi ſine eius mandato conſecrare debent; ſed hodie non ſeruatur. 19

Archiepiſcopus vocare poteſt Suffraganeos pro conſecratione alterius Suffraganei, qui per illum vocati accedere tenentur. 20

Archiepiſcopus poteſt Suffraganeis iniungere, vt ſeruari faciant quod ſeruatur in Metropolitana. 22

Archiepiſcopus ſingulis ſaltem trienniis ad Synodum Prouincialem Suffraganeos conuocare poteſt, in qua eſt præſidens & Iudex principalis. 2n

Archiepiſcopus curare debet vt Suffraganei ſui apud ſuas Eccleſias reſideant, & probare in ſcriptis eorum abſentiam, & abſque legitimis cauſis illis non reſidentibus applicare fructus fabricæ Eccleſiæ, aut pauperibus locis, & creſcente contumacia denunciare Papæ. t.104.23

Archiepiſcopus poteſt compellere Suffraganeos iuſtitiam ſubditis miniſtrare, & facere id, quod debent. 24

Suffraganeum ad faciendam Synodum quotannis compellere poteſt Archiepiſcopus, & eum cogere vt conſtituat œconomum, & Archipresbyterum ruralem, & ad erectionem Seminarij ſi negligens fuerit. 25

Archiepiſcopus quandoque poteſt ſuſpendere, interdicere, & excommunicare Suffraganeos. 26

Vicarius Archiepiſcopi illo abſente poteſt Suffraganeum ſuſpendere, interdicere, & excommunicare. 28

Archiepiſcopus poteſt excommunicare Vicarium, vel Officialem Epiſcopi Suffraganei, ſubſiſtente cauſa rationabili. 29

Cauſæ rationabiles, quæ ſint vt poſſit Archiepiſcopus excommunicare Vicarium Epiſcopi Suffraganei. 30

Archiepiſcopus poteſt ſupplere Suffraganeorum negligentiam circa id, quod facere debent. 31

Archiepiſcopus abſoluit quem non vult abſoluere Epiſcopus. t.105.37

Epiſcopo denegante diſpenſationem quando eſt debita, Archiepiſcopus diſpenſare poteſt. 38

Diſpenſatio dicitur debita ratione perſonæ, ætatis, loci, temporis, pietatis, neceſſitatis, & vtilitatis Eccleſiæ. 39

Archiepiſcopus poteſt cogere Epiſcopum vt conſtituat ſibi Vicarium quando non eſt idoneus ad regendum, vel commodè regere non poteſt. 40

Archiepiſcopus non poteſt ſupplere negligentiam Epiſcopi Suffraganei non præſtando conſenſum alicui actui, in quo ipſe conſenſus ad validitatem neceſſariò deſideratur. 42

Archiepiſcopus poteſt Epiſcopum Suffraganeum ad conſentiendum cogere. 43

Archiepiſcopus eſt Iudex Ordinarius Suffraganeorum ſuorum. 44

Archiepiſcopus in ipſos Suffraganeos nullam habet poteſtatem, niſi quatenus expreſſum in Iure reperitur. 45

Archiepiſcopus de ciuilibus tantùm cauſis Suffraganeorum cognoſcere poteſt; ſed contrarium cenſuit S. Congreg. 46

Sententias in ſubditos Suffraganeorum latas poteſt Archiepiſcopus corrigere, & confirmare. 50

Archiepiſcopi extra ea, quæ à Iure communi ſpecialiter illis demandantur, aut per appellationem deuoluuntur, aut dum viſitat competere dignoſcuntur, nullam in ſubditos Suffraganeorum poteſtatem habent. t.106 51.

Archiepiſcopus in ſubditos Suffraganeorum in cauſis appellationis iuriſdictionem exercet. 52

Archiepiſcopus poteſt cognoſcere inter illos, qui ſe ſponte offerunt illi ſuper illa re, de qua eſt appellatum, non autem inter eos inuitos. 57

Archiepiſcopus in cauſa appellationis ab interlocutoria pronuntiationis benè appellatum remanet Iudex in toto negotio principali. 58

Archiepiſcopus debet cognoſcere, vel delegare cauſas appellationum, quæ ad ipſum deferuntur Iure Metropolitanico in ſua, vel in illius Diœceſi à quo eſt appellatum, & non poteſt alibi, niſi de conſuetudine hoc illi competat. 59

Archiepiſcopus poteſt in Diœceſi Suffraganei habere Iudicem, aut tribunal erectum pro appellationibus audiendis propter commoditatem litigantium, abſque conſenſu ipſius. 60

Archiepiſcopus præſtare poteſt conſenſum non exhibitum ab Epiſcopo, ſupplendo eius negligentiam in eo præſtando, vbi actum fuerit remedio appellationis. t.107.61

Licentiam aſſiſtendi matrimonio ſi Epiſcopus iniuſtè deneget, poteſt Archiepiſcopus eam præſtare per viam appellationis. 6c

Archiepiſcopus non poteſt compellere ſubditos Epiſcopi ad

ad perhibendum teſtimonium in cauſa appellationis, niſi aliud ſit de conſuetudine. 66

Archiepiſcopus non poteſt cognoſcere de nullitate ſententiæ inter ſubditos Suffraganeorum abſque appellatione. 67

Archiepiſcopus quando conuenit ſubditum ſui Suffraganei Epiſcopi coram ipſo, tunc non appellatur ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum, ſed appellatur ad ſuperiorem Archiepiſcopi. 70

Archiepiſcopus iuriſdictionem habet in ſubditos Suffraganeorum circa concernentia totam Prouinciam. 72

Archiepiſcopus iuriſdictionem habet in ſubditos Suffraganeorum ſi ipſi nuncijs, & familiæ ſuæ iniuriam irrogauerint. 73

Crimina notoria ſubditorum Suffraganeorum liberè punire poteſt Archiepiſcopus omni tempore, abſque appellatione, & extra viſitationem. 75

Quæſtores eleemoſynarum per totam Prouinciam mittere poteſt Archiepiſcopus pro fabrica Eccleſiæ Metropolitanæ. 78

Edicta per totam Prouinciam mittere poteſt Archiepiſcopus in caſibus ad ſuam Iuriſdictionem pertinentibus. 79

Indulgentias per totam Prouinciam concedere poteſt Archiepiſcopus, etiamſi non ſit in actu viſitationis, dummodo ſtatutum generalis Concilij non excedat. 80

Prædicationis officium per totam Prouinciam aliquibus interdicere poteſt Archiepiſcopus. 81

Exulare à tota Prouincia poteſt Archiepiſcopus delinquentes in ſua Diœceſi. 82

Archiepiſcopus poteſt iudicare ſubditum Suffraganei in ſua Diœceſi delinquentem. 83

Abbates, & Regulares Prælatos negligentes compellere poteſt Archiepiſcopus vt Prædicatio Euangelij fiat in Eccleſiis Parochialibus ſubiectis Monaſterijs in nulla Diœceſi exiſtentibus. 84

Archiepiſcopus conuocare poteſt Regulares in cuius Prouincia Monaſteria ſub immediata Sedis Apoſtolicæ protectione ſita ſunt, negligentes exequi Decretum Concilij Trident. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 8.* 85

Archiepiſcopus recepta iuratoria cautione poterit abſoluere ſubditum Suffraganeum ſe ab Epiſcopo ſuo iniuſtè excommunicationem querelantem, nec abſolutionem monente Archiepiſcopo obtinere valentem. 87

Archiepiſcopus poteſt viſitare Prouinciam, & procurationem à ſubditis Suffraganeorum ſuorum exigere. 88

Archiepiſcopus dum actu viſitat Diœceſes Suffraganeorum, poteſt abſoluere illorum ſubditos, tam per ſe, quàm per alios. 89

Diſpenſare in foro conſcientiæ poteſt Archiepiſcopus audiendo Confeſſionem in Pœnitentialibus dum actu viſitat Diœceſim Suffraganeus. 90

Viſitare Diœceſes Suffraganeorum non poteſt hodie Archiepiſcopus, niſi cauſa cognita, & probata in Concilio Prouinciali. 91

Archiepiſcopus dum viſitat Prouinciam, non poterit Ordinare, nec concedere Litteras dimiſſorias, nec Chriſmare, nec exercere Iuriſdictionem fori contentioſi in ſubditos Epiſcopi Suffraganei, niſi in criminibus notorijs, & contra impedientes eius iuriſdictionem. 92

Archiepiſcopus vocat Epiſcopos Suffraganeos ad Concilium Prouinciale. 93

Archiepiſcopus poterit deputare Vicarium, ſeu Officialem in Eccleſia Suffraganea, ſi infra octo dies poſt mortem Epiſcopi Capitulum non prouiderit, vel non idoneum elegerit, ſed eo mortuo, Capitulum poteſt infra octo dies creare alium. 101. & ſequenti.

Archiepiſcopus, qui renunciauit Epiſcopatui, & ſic loco, & non Dignitati, non poteſt exercere Pontificalia in Diœceſi, & Prouincia renunciata, etiam cum conſenſu Archiepiſcopi ſucceſſoris, & Suffraganeorum. t. 111. 109

Archiepiſcopus qui renunciauit, non poteſt amplius vti Pallio, ſed debet retinere penes ſe, & cum illo ſepeliri. 110

Archiepiſcopus ante receptionem Pallij nihil de prouentibus Eccleſiæ recipere poteſt. 111

Archiepiſcopus ſine Pallio non poteſt ea munera obire, quæ ſunt poteſtatis, Ordinis, & Iuriſdictionis. 112

Archiepiſcopus ante Pallium acceptum poteſt Suffraganeum ſuum electum per alios Suffraganeos conſecrare, & alia Pontificalia per alium exercere, dummodo non ſit in mora petendi Pallium. 113

Archiepiſcopus infra tres menſes à die Conſecrationis, vel Confirmationis, tenetur à Romano Pont. Pallium petere. 114

Archiepiſcopus cum Pallio, quomodo intra, & extra Prouinciam ſit ſepeliendus. 119

Archiepiſcopus ad aliam Eccleſiam tranſlatus vti non poteſt Pallio prioris Eccleſiæ, neque Pallio ſui prædeceſſoris defuncti. 120

Archiepiſcopus ſi renunciauerit Archiepiſcopatui exercens Pontificalia tam in Prouincia, quàm alibi, non poteſt vti Pallio, etiamſi Epiſcopi permitterent. 122

Archiepiſcopus, qui ſponte ſua ſuo ſe Epiſcopatui abdicauit, ſi iterum ad eandem Eccleſiam eligatur, alio indigeat Pallio. 123

Archiepiſcopus ſi perdat Pallium à Papa acceptum, vel caſu igne combuſatur, poterit abſque illo Pontificalia maiora exercere. 124

Archiepiſcopus tranſeundo per totam Prouinciam, etiam in locis exemptis, poteſt ante ſe deferri facere Dominicam Crucem, etiam extra viſitationem, niſi eſſet præſens Legatus Papæ, vel Cardinalis non Legatus. 125

Archiepiſcopus ante Pallium acceptum non facit ante ſe Crucem deferri, quia ſtatim illo accepto ad benedictionem eleuatur Crux. 126

Crux Archiepiſcopi in Cathedrali recepti à Canonicis præcedit itaut inter Crucem & Archiepiſcopum nemo ſit niſi Dignitates, & Canonici. 127

Archiepiſcopus occurrentes per totam Prouinciam benedicit dextera eleuata & extenſa, ſignum Crucis formans etiam in loco exempto, tam ſolemniter, quàm priuatim. 129

Archiepiſcopus poteſt in tota Prouincia diuina Officia in Pontificalibus celebrare, & ab alijs in ſua præſentia celebrari facere. 130

Archiepiſcopus in tota ſua prouincia pro celebratione in Pontificalibus poteſt collocare ſedem. 131

Iuriſdictione, vel officio non vtitur Archiepiſcopus in ſua Prouincia, ſine licentia Epiſcopi loci, vel ſuperioris exempti. 132

Archiepiſcopus poteſt in tota ſua Prouincia admonere Monachos, & alios Regulares vagabundos, & apoſtatas vt redeant ad ſua Monaſteria. 63

Vide *Epiſcopus, Metropolitanus.*

Archipresbyter poſt Archidiaconum habet dignitatem. t. 192. t. 4

Archipresbyter dicitur quaſi Presbyterorum primus, ſiue præfectus. 2

Archipresbyter vocatur Decanus Presbyterorum. 3

Archipresbyter eſt duplex, vnus vrbanus, & alius ruralis. 5

Vrbanus Archipresbyter eſt qui in Vrbe degens, dignitati præeſt in Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia. 6

Ruralis, vel foraneus Archipresbyter eſt qui ruri Eccleſiæ præeſt Parochiali, ſeu Plebaniæ 7

Officium Archipresbyteri ciuitatis in Cathedrali Eccleſia quòd ſit de Iure communi. 9

Miſſas diſtribuit inter Dignitates, & Canonicos Archipresbyter, non ſemper vni, ſed ſucceſſiuè per ordinem. 10

Archipresbyter ſi non potuerit, vel noluerit celebrare Miſſas ſibi incumbentes, non poteſt pro ſuo arbitrio eas alteri delegare, ſed aliæ Dignitates, & Canonici per ordinem ſubintrant in eius locum. 11

Archipresbyter non debet ſe intromittere in regimine chori, quod ad ſolum Cantorem pertinet. 12

Archipresbyter quamuis ſit prima dignitas in choro, debet tamen cedere primum, ac digniorem locum celebranti. 13

Archipresbyter quomodo dicatur *in cap. 2. de offic. Archipr.*

Sacerdotibus Cardinalibus præeſſe. 14

Epiſcopo ſolemniter celebranti aſſiſtit Archipresbyter, & Sacerdotibus tunc præcipit, vt ſacris ſe veſtibus induant. 15

Pœnitentes in feria quarta Cinerum ab Eccleſia expellit Archipresbyter, & feria quinta in Cœna cùm reconciliantur, Epiſcopo repræſentat. 16

Fontes benedicit Archipresbyter, & Pœnitentiam, aliaque Sacramenta pro Epiſcopo eo infirmo, vel abſente miniſtrat. 17

Archipresbyter eſt quaſi Parochialis Sacerdos omnium poſt Epiſcopum, videlicet in adminiſtratione Sacramentorum. 18

Cathedralis dicitur Parochia totius ciuitatis, vel diœceſis. 19

Archi

Index Rerum,

Archipreſbyter omnibus de Diœceſi Sacramenta adminiſtrare poteſt. 1.293.20

Confeſſiones omnium, de Diœceſi, audit Archipreſbyter, & abſoluit, præterquam à caſibus Epiſcopo reſeruatis. 21

Pœnitentes ſolemniter Epiſcopo inconſulto non abſoluit, vel reconciliat Archipreſbyter. 28

Vicarius natus Epiſcopi quoad ſpiritualia dicitur Archipreſbyter. 24

Iuriſdictio, & aliorum cura Archipreſbytero incumbens per contrariam conſuetudinem hodie ſublata videtur. 25

Officium Archipreſbyteri hodie ſecundùm conſuetudinem Eccleſiarum attenditur. 26

Archipreſbyter ruralis eam habet auctoritatem propter Parochiale officium, quam ei Epiſcopus dare voluerit. 27

Archipreſbyteri officium non omnis Plebanus habet, ſed is tantùm, quem Epiſcopus ſtatuerit. 28

Archipreſbyteri præferendi ſunt in proceſſionibus Vicariis Parochialium Eccleſiarum. 29

Archipreſbytero ratione ſtolæ debetur præcedentia. 31

Deciſio ſacræ Rotæ Romanæ. 32

Archipreſbyter nullam habet iudicialem iuriſdictionem in ſuo Archipreſbyteratu, ſed omnia debet referre Epiſcopo, nec aliquid contra eius decreta ordinare poteſt. 1.294.33

Archipreſbyter in Parochianos non habet iuriſdictionem fori contentioſi, ſed tantùm pœnitentialis. 34

Archipreſbyter non poteſt inobedientes coërcere, atque pœnam iniungere, ſed omnia debet Epiſcopo denuntiare ad effectum, vt contra eos, prout ipſi viſum fuerit, procedat. 35

Archipreſbyter poteſt amicabiliter, & non per viam iuris, iurgia inter Sacerdotes, & Clericos orta in ſua Eccleſia componere. 36

Archipreſbyter minora, ſeu minima, quæ expediri poſſunt abſque figura iudicij, per ſe ipſum determinare poteſt. 37

Archipreſbyter in ciuitate viduæ ex antiqua conſuetudine præcedit Archidiaconum, & quomodo probetur hæc conſuetudo. 1.288.40

Argumentum valet de delictis ad contractus. 1.43.107

Argumentum à militia armatæ militiæ ad militem cæleſtis militiæ valet. 1.408.57

Argumentum à contrario ſenſu eſt inualidum, quando contrarium diſponitur in alia parte Iuris. 1.475.62

Argumentum à contrario ſenſu eſt intelligendum ſtrictè ad limites verborum. 63

Argumentum, Epiſcopus excommunicat, ſecularem in crimine eccleſiaſtico, & mixto, ergo non poteſt illum capere, & punire, non concludit. 65

Argumentum valet de militia armatæ militiæ ad militem cæleſtis militiæ. 2.103.4

Argumentum valet de alimentis ad piam cauſam. 6

Arma portantes Clerici excommunicantur. 1.422.137

Arma Clericorum ſunt orationes, & lachrymæ. 138

Clerici, ſi ſubſit iuſta cauſa, poſſunt arma portare. 139

Arma portans Clericus prohibita non poteſt illis ſpoliari per Iudices ſæculares, contra eiſdem. 140. & ſeq.

Officiales, & familiares, & quomodolibet ſeruientes ſancto Officio impunè arma deferunt. 1.469.28

Abuſus conceſſionis delationis armorum inducitur ſi concedatur licentia miniſtris non neceſſariis, non inſeruientibus, & ſub prætextu Inquiſitionis committentibus facinora. 1.470.29

Arnoenorum Congregatio quæ. 1.150.23

Aſſaſſinium.

Iudex laicus non poteſt procedere & punire Clericum pro crimine aſſaſſinij, niſi præcedente declaratione Eccleſiaſtici. 1.413.85

Aſſaſini erant populi ex Syria, qui à pueritia ita conſtruebantur, vt iniquos Regis aut Domini, quorum vaſalli erant, ipſorum mandato incautos occiderent. 86

Vide *Immunitas.*

Auditor Cameræ Apoſtol. vigore obligationis Cameralis procedit *appellatione remota.* 1.444.39

Auditor Cameræ tanquam expreſsè delegatus ad certarum cauſarum generalitatem omnibus eſt Iudex competens ex quo fit à Papa delegatus. 1.455.87

Auguſtini auctoritas, *Multorum corpora honorantur in terris, quæ torquentur in gehenna.* 1.33.44

S. Auguſtini regulam ipſe inſtituit anno 390. 1.543.88

Auſtriaci Principes ſemper feliciter regnarunt ob maximam in Sedem Apoſtol. deuotionem. 1.437.198

Auiſy in Portugallia Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quomodo inceperit. 1.539.80

B

Baculi, & Mitræ vſus ſunt correlatiua, & cui vnum conceditur, alterum etiam conceſſum videtur. 2.112.27

Bannitus, vide *Immunitas.*

Baptiſmalis Eccleſia, vide *Eccleſia.*

Baptiſmus.

Sacerdos ex vi ſuæ conſecrationis poteſt eſſe Ordinarius miniſter Sacramenti Baptiſmi. 1.357.31

Baptiſmi Sacramentum à laicis præſtitum valebit. 32

Barbam nutrire Clericis prohibitum eſt. 1.50.13

Baroncellus Curiæ Epiſcopalis in eadem Curia ſyndicare debet, ac proinde in eodem Tribunali in principio Officij cautionem præſtare tenetur. 1.169.75

Baſilicæ omnes per diuerſa loca conſtructæ, vel quæ quotidie conſtruuntur, in eius ordinatione, & poteſtate perſiſtere debent. 1.263.26

Baſilicæ nomen non propriè ad omnes Eccleſias pertinet, ſed ad eam tantùm, quæ princeps eſt, & aliarum maior, ac dignior. 2.2.10

Baſily Ordo ab ipſo inſtitutus anno 369. 1.529.21

S. Baſilij Monachi in arctiorem diſciplinam redacti, & fruuntur ſingulis indultis Congregationis Caſſinenſis. 22.

Benedictio eſt profanitatis, vel nequitiæ excluſio, atque ſanctificationis infuſio. 2.10 1.54

Benedictionis nomen non tantum ad res, & perſonas ipſas, verum etiam ad hominum actiones, atque eorum futurum ſucceſſus, & ad triſtia, aduerſaque fuganda pertinet. 55

Benedicere contingit tripliciter, enuntiatiuè, optatiuè & imperatiuè. 56

Benedictio eſt triplex, vna perſonarum, alia rerum, tertia locorum. 57

Benedictionem perſonalem ſolemnem qui dare poſſit. 58

Benedictionem ſolemnem dare non poteſt inferior Epiſcopo, niſi fuerit ei ex priuilegio conceſſum. 59

Abbatibus vſum Mitræ & Baculi habentibus ſit conceſſum benedictionem ſolemnem dare, nequeunt tamen publicè per vias populo benedicere, niſi iſtud expreſsè in eorum priuilegiis habeatur. 60

Benedictio ſolemnis vnde traxerit originem. 61

Benedictio perſonarum ſimplex quæ? 62

Benedictio rerum multiplex, velati aquæ, cinerum, candelarum, palmarum, oliuarum, veſtimentorum, ac linteaminum. 63

Benedicti regula ab eodem inſtituta anno 500. 1.531.35

S. Benedicti notus habitus Monachorum eſt. 38

S. Benedicti Itala Congregatio incipit anno 1408. 39

S. Benedicti Germanica Congregatio dicta Burſafeldenſis cœpit anno 1420. 40

S. Benedicti Gallica Congregatio cœpit anno 1526. 41

S. Benedicti Hiſpana Congregatio dicta Valliſoletana incepit anno 1520. 42

S. Benedicti Luſitana Congregatio incepit anno 1549 43

S. Benedicti vtuntur Pontificalibus, benedicunt Populum, & conſecrant lapides pro Altarium vſu, & Monachos à quibuſcunque cenſuris & pœnis abſoluunt. 44

S. Benedicti in Portugalia Ordo, v. *Monaſterium.*

S. Benedicti Vallidoleti Ordo v. *Monaſterium.*

Beneficiarius non poteſt dici Canonicus ſine præbenda. 2.129.61

Beneficiarij dicuntur Aſſiſij, ſeu Manſionarij. 62

Beneficiarij in ſola voluntate non conſiſtit beneficium admittere, ſed ad Prælatum hoc ſpectat. 2.265.14

Beneficiarius poteſt beneficio renuntiare, etiamſi illud ſtatim vacare debeat. 2.283.131

Beneficiarius beneficio ſuo ante adeptam illius poſſeſſionem renunciare poteſt. 132

Beneficiarius propter crimen ipſo iure beneficio priuatus, illi renunciare non poteſt. 2.284.140

Beneficiarius poſt legitimam reſignationem non poteſt pœnitere, nec dimiſſum beneficium iterum repetere. 2.286.155

Beneficiarius viuens ex redditibus patrimonij, aut inſumens bona patrimonij in vtilitatem Eccleſiæ, vel in alia

alia opera pia, poteſt tantundem ex beneficij fructibus capere, illudque vt voluerit iſumere. a.310.28
Beneficiarius debet, quod ſibi de beneficij fructibus, & prouentibus ſupereſt, expendere in pios vſus. 29
Beneficiarius poteſt fructus ſibi ſuperfluos in opera hoſpitalitatis expendere. 30
Beneficiarius poteſt diſtributiones pro ſua libertate, & arbitrio diſponere, & iuxta ſuæ voluntatis nutum impendere. 31
Beneficiarius poteſt pro ſuo arbitrio diſponere, expendere, & teſtari de his, quæ ſibi obueniunt ratione ſtipendij perſonalis. 32
Beneficiarius poteſt ex beneficij fructibus alere filios non ſolùm legitimos, verùm etiam ſpurios, dum aliunde non habet, quo ipſos alat. a.311.35
Beneficiarius ſororem inopem, ac fratres egentes alere poteſt, & alios quoque pauperes conſanguineos. 37
Beneficiarius ex fructibus beneficij moderatam & rationabilem dotem filiæ ſpuriæ, vel ſorori tradere poteſt, dum aliunde non habet, quo illis conſulat. 39
Beneficiarij de ſuis redditibus, vel portionibus, ac ſimilibus bonis ratione Eccleſiæ quæſitis in alias perſonas præter Eccleſias, teſtari non poſſunt, ex legis humanæ prohibitione. a.312.43
Beneficiarius teſtator, ſi abſolutè leget Epiſcopo, an poſſit ille, & luctuoſam exigere, & legatum vendicare? a. 337.32

De Beneficiis Eccleſiaſticis in genere.

Beneficiorum tituli quo tempore cœperunt? a.124.5
Beneficia Eccleſiaſtica ſunt inducta à iure poſitiuo. 7
Beneficij eccleſiaſtici definitio. 8
Beneficium numeratur inter res incorporales, quod per ſe, id eſt per eſſentiam ſpirituale non eſt, ſed quatenus ab officio ſpirituali dependet, propter quod exercendum datur. a.125.9
In beneficiis tria diſtinguuntur, videlicet ipſum beneficium, ſeu obligatio ad illud, ius percipiendi certos redditus ex bonis Eccleſiaſticis, & ipſi fructus. 10
Beneficium Eccleſiaſticum non datur ad tempus, ſed in titulum perpetuum. 11
Beneficia aliqua vt ſpeciali iure & priuilegio poſſint non eſſe perpetua, non repugnat perpetuitati beneficij. 12
Beneficij de eſſentia eſt, quod ſit perpetuum ſaltem quoad accipientem. 13
Beneficium datur propter officium. 14
Beneficium Eccleſiaſticum debet Epiſcopali auctoritate fundari. 15
Epiſcopi auctoritas dum in erectione beneficij deſideratur, non eſt beneficium, ſed res ſtat in pendenti, nec aliquod iuſpatronatus quæritur fundatori. 16
Beneficium ante Epiſcopi approbationem dicitur pia donatio, ac pium legatum, ſi fortè pro Miſſis celebrandis, vel pro anniuerſario, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum ſit. 17
Beneficium ante approbationem Epiſcopi poteſt concedi per laicum, per modum tamen ſimplicis deputationis per laicum, per modum tamen ſimplicis deputationis ſacerdotis. 18
Conſenſus expreſſus Epiſcopi exigitur in erectione alicuius beneficij, de quo ſi conſtiterit, omnia præſumuntur ab eo diligenter excuſſa etiam circa congruentiam dotis. 22
Epiſcopi auctoritas in inſtitutione beneficij ab initio præſumitur ſi Eccleſia ædificata reperiatur in forma debita habeat dotem, & Rectorem. 23
Beneficium ex quibus cognoſcatur? 24 & ſeqq.
Beneficium vt aliquod ſit neceſſarium, requiſitum eſt quod conferri non poſſit niſi ab Eccleſiaſtica perſona, non verò à laico. a.126.25
Beneficij requiſitum eſt quod ſit conferendum clerico, non laico. 26
Beneficium cognoſcitur ex ipſius qualitate, quia habet aliquid ſpiritualitatis annexum. 27
Beneficium cognoſcitur ex modo prouidendi, quia debet prouideri purè, & ſine pacto, modo, vel conditione. 28
Beneficium conferens non poteſt illud ſibi conferre, aut retinere. 29
Beneficium quo nomine nuncupetur non eſt curandum. 30.
Beneficij erectio, ſeu fundatio in iudicanda eius qualitate attendi debet. 31
Beneficij virtuus ſtatus non attenditur quando clarè conſtat de anteriori ſtatu, ſcilicet laicalitatis, & temporalitatis. 32
Beneficiorum variæ diuiſiones. 33
Beneficiorum omnium ſumma diuiſio eſt quod alia ſunt ſæcularia, alia Regularia: ſæcularia ſunt quæ ſæcularibus, Regularia quæ regularibus, conferri conſueuerunt. 34
Beneficium Regulare de iure nouitio non poteſt conferri. 35
Beneficium Regulare poteſt dari iuxta decretum Concilij Trident. nondum profeſſis, imò his qui habitum nondum ſuſcepere, modo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur. 36
Clericis ſæcularibus poſſunt conferri beneficia Regularia per Ordinarios collatores inconſulto Papa, dummodo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere omninò teneantur. a.127.37
Ad beneficia regularia adminiſtrationem habentia nullus eligi debet, niſi prius profeſſionem expreſſè emiſerit. 38
Beneficia Regularia ſæcularibus, & è conuerſo conferri poſſunt, in defectum regularium, aut ſi vrgeat neceſſitas, puta quia idonei reperiuntur. 39
Regularis Sacerdos in ſubſidium admittitur ad ſæculare beneficium Curatum. 40
Beneficia omnia ſæcularia præſumuntur niſi ex aduerſo Regularia probentur. 41
Beneficia omnia in dubio præſumuntur libera. 42
Beneficium ſæculare quomodo in regulare transformetur? 43
Beneficia quæ per 40. annos conſueta ſunt regi per viros Regulares regularia dicuntur. 44
Beneficium Regulare obtentum per ſæculares per 40. annos, & vltra, efficitur ſæculare, concurrentibus aliquibus conditionibus. 45
Tempus 40. annorum requiritur ad præſcribendum ſtatum beneficij. 46
Papatus inter omnia beneficia primum locum obtinet ſed non propriè. a.128.47.& 48
Beneficia vacant per adeptionem ſummi Pontificatus. ibid.
Epiſcopi beneficia habere dicuntur. 49
Beneficiorum appellatione in pœnalibus, aliiſque ſtrictæ interpretationis Canonibus non veniunt Patriarchatus, Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus. 50
Diſpenſatio ad omnia beneficia, & quaſcumque dignitates, non extenditur ad Epiſcopalem propter excellentiam, & culmen illius. 51
Cardinalitia dignitas verè eſt beneficium eccleſiaſticum 52
Beneficia & Dignitates in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis quæ? 53
Dignitates omnes tam maiores quàm minores appellatione beneficij eccleſiaſtici in fauorabilibus, & in materia largè intelligenda comprehenduntur. 54
Eccleſia Parochialis, ſeu Curata, eſt beneficium eccleſiaſticum 55
Rectoria eſt beneficium eccleſiaſticum, & ita dicitur, quia plebem & populum ſibi commiſſum cum cura regit illius Rector. 56
Plebania, quæ ita dicitur à Plebe, cuius curam gerit Plebanus, eſt beneficium eccleſiaſticum. a.129.57
Vicaria perpetua eſt beneficium eccleſiaſticum. 58
Commenda perpetua eſt beneficium eccleſiaſticum 59
Canonicatus præbendati Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, ſunt beneficia eccleſiaſtica. 60
Capellania in perpetuum auctoritate Epiſcopi inſtituta eſt beneficium Eccleſiaſticum 63
Præſtimonia collata in titulum beneficij perpetui ſunt verè beneficia eccleſiaſtica. 64
Hoſpitalia eccleſiaſtica ſunt beneficia ſi auctoritate Epiſcopi inſtituta & conſtructa ſint, vt Rectoribus in titulum ad eorum vitam ſeu in perpetuum conferantur. 65
Beneficia Regularia obtinere dicuntur illi, qui poſſident, nempe illa quæ ex fundatione, dotatione, aut Ordinarij, ſeu ſuperioris inſtitutione, vel ſaltem ex præſcriptione Regularibus tantum conferuntur. 66
Beneficium Regulare eſt quando in eius fundatione ſtatutum reperitur illud per Regulares adminiſtrandum. 67
Beneficium vt propriam naturam mutans fiat ex ſæculari regulare quæ requirantur? 68
Regularium beneficiorum nomina referuntur. a. 130.69
Beneficia Regularia quamuis manualia cum aptitudine ſint perpetua, ſunt verè beneficia eccleſiaſtica. 70

Vacatio per obitum, & remotionem datur in manualibus beneficiis. 71

Beneficia Regularia ſunt duplicia, quædam collatiua, quædam electiua 72

Collatiua beneficia dicuntur quæ inſtar ſecularium conferuntur auctoritate ſuperioris. 73

Electiua beneficia ſunt, quæ per electionem Canonicam ſuffragiis electorum conferuntur, accedente Prælati confirmatione. 74

Beneficij electiui in litteris ſemper mentio eſt facienda, ſi beneficium huius qualitatis ſit. 75

Regularis eſt incapax penſionis obtinendæ ſuper beneficio ſeculari ſiue ſimplici, ſiue curato abſque Romani Pont. diſpenſatione. 76

Beneficia omnia tam ſecularia quàm regularia largè continentur ſub beneficij appellatione. 2.131.81

Beneficium ſtrictè ſumptum intelligitur ſimplex tantum ſine cura. 83

Papatus non dicitur propriè beneficium. 84

Beneficium in materia odioſa eſt ſtrictè interpretandum. 2. 1.132 87

Beneficium quando eſt vnitum monaſterio Monachorum, aut Mendicantium, tunc Epiſcopus non poteſt deputare pro eius ſeruitio Vicarium perpetuum, quia debent Monachi nominare Vicarium, & Epiſcopus examinare, & approbare. 2.140 9

Beneficium ſi eſſet vnitum ex priuilegio remunerationis cauſa conceſſo cum clauſ. ponendi Vicarium ad nutum amouibilem, tunc non poſſet Epiſcopus deputare perpetuum. 2.141.10

Beneficium parochiale quando ex priuilegio Pontificio *poſt Trid. decretum* conceſſo vnitum eſſet cum *clauſ. inſtituendi Vicarium ad nutum amouibilem*, tunc nequibit Epiſcopus contra id priuilegium Vicarium perpetuum conſtituere. 12

Beneficium perpetuum dicitur, quia non dicitur per mortem extingui, ſed vacare, vt alteri concedatur. 2.174.6

Beneficiorum collatio, reſeruatio.

Beneficia multis modis canonicè acquiruntur. 2.224.1

Beneficij collatio eſt, à Superiore gratuita facta conceſſio, quæ & prouiſio dicitur. 3

Beneficium acquiritur per renuntiationem, permutationem, vnionem, vel acceſſionem. 6

Beneficium ita dicitur acquiri per optionem, ſi videlicet, Canonici, aut Eccleſiaſtici de Collegio antiquiores vigore conſuetudinis, vel ſtatuti optent gradatim meliora præbendas decedentium, intra 20. dies, qui currunt ſimul omnibus optare volentibus, & computantur à die veriſimilis ſcientiæ vacationis. 7

Beneficia eccleſiaſtica quomodocunque vacantia de iure communi antiquo ad ordinarij diſpoſitionem, & collationem pertinebant, in cuius Diœceſi conſiſtebant, excepta tamen fuit auctoritas Papæ. 2.125. 25

Gratias beneficiales concedere cœperunt primùm Romani Pont. monendo quidem Ordinarios, poſtea per reſcriptum mandando, & quandoque executores concedendo. 16

Innocentij IV. temporibus concedebantur, vt is, pro quo Romanus Pont. reſcribebat, poſſet beneficium vacaturum obtinere, quod ſibi videretur acceptandum. 17

Beneficiorum reſeruationes olim à Romanis Pont. non fiebant, ſed à tempore Innocentij III. fuerunt aliquæ vſu introductæ. 2.226.18

Beneficia ea, quæ apud Sedem Apoſt. vacare contigiſſent, collationi ſummi Pont. reſeruata cenſentur. 19

Prouiſus ab Ordinario de beneficio vacante apud Sedem, non habet titulum coloratum. 20

Beneficia illorum, qui in Vrbe degunt, ratione originis, vel domicilij, non ſunt reſeruata, ſi apud Sedem moriantur, niſi etiam Curiam ſequantur, & Curiales exiſtant. 21

Beneficia vacantia apud Sedem, licèt dicantur etiam vacare in Curia, non tamen quæ vacant in Curia, vel ratione obitus, vel alterius reſeruationis dicuntur vacare apud Sedem, ſi deficiat qualitas curialitatis. 22

Reſtrictio *cap. præſenti. §. ſanè* de præben. in *6.* eſt localis, ac proinde non comprehendit alia beneficia, quàm illius loci, in quo eſt ipſa Curia. 23

Beneficia iuriſpatronatus laicorum non veniunt ſub reſeruatione beneficiorum vacantium apud Sedem. 28

Papa ſi prouideat de beneficio iuriſpatronatus laicorum, vacante apud Sedem cum derogatione iuriſpatronatus, valida erit prouiſio. 29

Beneficia regularia veniunt ſub reſeruatione beneficiorum vacante apud Sedem. 30

Indulta etiam ampliſſimis clauſulis concepta non capiunt beneficia apud Sedem vacantia. 31

Papa intra menſem à die vacationis prouidere debet de his beneficiis apud Sedem Apoſt. vacantibus, alioquin dicto tempore elapſo valebunt collationes ab Ordinariis factæ poteſtate ordinaria. 2.217 32

Litteræ de beneficiis vacantibus in Curia ſolent datari ſub die obitus. 33

Papæ in cæteris beneficiis præter vacantia apud Sedem nullum eſt præfinitum tempus ad conferendum. 34

Papa moram purgare poteſt in conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ intra menſem non contulerat, ſi tamen res ſit integra. 35

Beneficia electiua non veniunt in mandatis de prouidendo, niſi de electione eſſet facta ſpecialis mentio. 42

Beneficia affecta in quibus differant à reſeruatis? 2.228. 43

Affectio Papæ reſultat ex commenda, vel vnione ad vitam, vel ex mandato de prouidendo, vel ex præuentione collationis nullæ, vel ex renunciatione facta in manibus Papæ, vel ex manus appoſitione ſuper electione, &c. 44

Beneficia vacatura per obitum S. R. E. Cardinalium, Sedis Apoſtol. diſpoſitioni reſeruantur. 45

Beneficia vacatura per obitum Officialium Sedis Apoſt. reſeruantur Sedis Apoſt. diſpoſitioni. 46

Abbreuiatorum de minori beneficia ſunt reſeruata. 47

Protonotariorum reſeruatio poteſt dici clauſa in corpore Iuris. 48

Beneficia vacantia, & vacatura per promotionem ad Patriarchatum, vel Monaſteriorum regimina, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. 50

Beneficia vacantia per diſpoſitionem, priuationem, tranſlationem, aut muneris conſecrationis ſuſceptionem auctoritate Apoſt. factas, vel fiendas, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. 51

Beneficia vacantia, & vacatura per aſſequutionem pacificam quorumcunque Prioratuum, Dignitatum, Perſonatuum, Officiorum, Canonicatuum, Apoſt. auctoritate prouiſorum, ſeu prouidendorum, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. 2.229.52

Beneficia, de quibus in concordia, vel diſcordia electi, vel poſtulati, fuit facta electio vel poſtulatio, quæ poſtmodum fuit caſſata, ſeu repulſa, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. 53

Beneficia vacantia per execrabilitatem, quando ſint Sedi Apoſt. reſeruata? 54

Beneficia quæcunque, de quibus Ordinarij collatores contra Concilij Trident. decreta diſpoſuerunt, & diſponent in futurum, reſeruantur Sedi Apoſt. 55

Beneficia vacatura, Sede epiſcopali, aut abbatiali vacantia, diſpoſitioni Sedis Apoſt. reſeruantur. 57

Familiarium, & continuorum commenſalium S. R. E. Cardinalium beneficia quæ obtinuerint, & obtinebunt, eorum familiaritate durante, ſunt reſeruata; quamuis priùs illa adepti fuiſſent, etiamſi ab ipſa familiaritate per obitum dictorum Cardinalium, vel aliàs receſſerint. 62

Collectorum, vnicorum in quacunque ciuitate, vel diœceſi, & ſubcollectorum fructuum, & prouentuum Cam. Apoſt. debitorum beneficia, quæ durante eorum officio obtinebant, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata. 62

Subcollector ad effectum reſeruationis beneficiorum ſufficit, quòd aliqua temporis parte quis fuerit vnius, quamuis ſubcollectoriam non acceptauerit, aut exercuerit. 63

Subcollector vnicus præſumitur, niſi contrarium probetur. 64

Beneficia omnia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, regularia, & qualitercunque qualificata, extra Romanam Curiam vacantia, in ſingulis menſibus Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iunij, Auguſti, Octobris, & Nouembris, ſunt reſeruata. 2.230 69

Germaniæ Regni beneficia vacantia in menſibus Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur. 70

Digitized by Google

eneficia vacantia in Abbatia S. Crucis Ordinis Camadulen. Diœceſis Eugubinæ, Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur. 2.230.72
Hæreſis propter crimen beneficia quæcunque vacantia ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. 74
Simoniæ propter crimen beneficia vacantia reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſt. 2.231.75
Beneficia collata perſonis prohibitis propter ſuum genus, ſunt reſeruata diſpoſitioni Sedis Apoſt. 76
Beneficia quæcunque recepta in confidentiam, quæ vacant ipſo iure, Apoſt. Sedi ſunt reſeruata. 77
Parochialia beneficia collata, non ſeruata forma Concilij Trid. ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. 78
Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorúmque iudices, aduocatos, & procuratores, teſtes, & Notarios, ſunt Sedi Apoſtol. reſeruata. 79
Beneficia vacantia ob non factam publicationem reſignationis, reſeruantur Sedi Apoſt. diſpoſitioni. 80
Beneficia vacantia per violationem ſequeſtri, lite pendente in Romana Curia, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata. 81
Beneficia illorum, qui ſe ipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt pro conſequendis beneficiis, &c. ſunt reſeruata Sedis Apoſt. diſpoſitioni. 82
Beneficia vacantia ob non delationem habitus clericalis, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata. 83
Beneficia per admiſſionem vacantia ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. 84
Beneficia collata à Cardinalibus vigore ſuorum indultorum, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata, quando illi, quibus fuerunt collata, inter debitum tempus litteras Apoſt. non expedierint. 85
Litigioſa beneficia ſunt affecta Sedi Apoſtolicæ. 86
Litigioſum beneficium quod dicatur? 87
Beneficia deuoluta ad Papam Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur. 88
Beneficia affecta ſunt reſeruata Sedis Apoſtol. diſpoſitioni. 2.232.89
Beneficia affecta in quibus caſibus dicantur? 90. & ſeqq.
Papa ſi electionibus beneficij mandet, ne ad electionem procedant, tale beneficium remanet affectum. 91
Affectum remanet beneficium per reſignationem de eo factam in Curia in qua Papa ſemel manum apponit prouidendo reſignatarium, ſi reſignatio vel ſit inualida, vel affectuationem non fuerit ſequuta, & quid in reſignatione ad fauorem certæ perſonæ? 92,93
Manus appoſitio Papæ in reſignatione, an, & quando faciat beneficium reſignatum affectum. 94
Beneficia reſeruata quouis modo vacantia Sede Apoſt. vacante liberè confert Epiſcopus 95
Papa tempore aſſumptionis ad Summi Apoſtolatus apicem, ſibi reſeruat aliquando beneficia vacantia, Sede Apoſt. vacante, de quibus ordinarij collatores tunc minimè diſpoſuerint. 2.233.97
Beneficia reſeruata ratione temporis, non cenſentur reſeruata, ſi vacent Sede Apoſt. vacante; ſecùs ſi ſint reſeruata ratione perſonarum, vel ipſius beneficij, vt ibi optimè explicatur. 98
Mandata illa de prouidendo, & expectatiuæ ad beneficia vacatura nemini deinceps conceduntur. 99
Viſitator, ſeu Vicarius Eccleſiæ Cathedralis vacantis à Papa deputatus beneficiorum conferendorum in ea diœceſi habet facultatem. 101
Capitulum Canonicorum, aut Regularium quandoque ius habet beneficia conferendi ex conſuetudine, aut priuilegio. 102
Collatio beneficij, ſi ad Capitulum, & Epiſcopum ſimul ſpectet, alter ſine altero conferre non poteſt, præterquam in duobus caſibus. 103
Concilium generale, ſeu Collegium Cardinalium non poteſt Sede Romanâ vacante ea beneficia conferre, vel alia negotia agere, quæ ſunt Romano Pontifici specialiter reſeruata. 2.234.104
Beneficia omnia ſunt intra certum tempus conferenda. 105
Cathedrali, vel Regulari Eccleſia vacante intra tres menſes Prælati electio, & Eccleſiæ collatio fieri debet. 106
Beneficia intra ſex menſes à die notitiæ vacationis numerandos ſunt conferenda. 107
Patronus, vbi neglexerit ad beneficium eccleſiaſticum præſentare intra tempus ſibi præſtitutum, tunc ius conferendi ad inſtituentem deuoluetur. 108
Prælatus Epiſcopo inferior, ſi legitimè ius conferendi beneficia eccleſiaſtica habuerit, eo negligente conferendi poteſtas deuoluetur ad Epiſcopum. 109
Capitulo Cathedralis Eccleſiæ negligente in conferendis beneficiis, quæ ad ſuam collationem ſeparatam ab Epiſcopo pertinent, ad Epiſcopum fit deuolutio. 110
Epiſcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad ſuam collationem ſeparatim à Capitulo iure proprio ſpectantia, tunc deuolutio fit ad ipſum Capitulum; ſecùs ſi iure ſpeciali, vel deuoluto. 2.235.111
Vicarius, ſi contulit beneficium indigno, non eſt Epiſcopus conferendi poteſtate priuatus. 114
Deuolutio gradatim de inferiore ad proximum ſuperiorem facienda. 115
Papa in beneficiis inferiorum conferendis vti poteſt non ſolùm iure deuolutionis, ſed etiam iure præuentionis. 116
Deuolutio ex negligentia dimanans fit cum onere, & qualitatibus requiſitis in prima prouiſione. 117
Collatio facta à collatore negligente poſt tempus elapſum eſt nulla, quantumuis poſtea deuolutio contingat, nec per huiuſmodi ſuperuenientiam conualeſcet. 118
Ius conferendi per priuationem perditur, aut ad tempus, aut in perpetuum. 119
Collationis ius prouidè, & optima ratione fuit ab Eccleſia inſtitutum. 120
Regreſſus, & acceſſus ad beneficia vacatura cuiquam permitti, aut concedi non debent. 2.236.121
Beneficia, antequam vacent, conferri, aut promitti non debent. 122
Beneficia vacantia non poſſunt collatores ſibi ipſis conferre, & quid an poſſint procuratorem conſtituere ad ſibi conferendum. 2.236.129
Beneficia illis tantùm perſonis ſunt conferenda, quæ omni careant impedimento clericatus. 130
Hæretici, eorúmque fautores, receptatores, defenſores, eorúmque filij vſque ad ſecundam generationem beneficiorum ſunt incapaces. 2.237.131
Crimen ſuperueniens non facit quem inhabilem ad beneficium iam obtentum. 132
Filij, & nepotes hæreticorum, &c. qui tales eſſe, aut tales deceſſiſſe probentur, ſunt inhabiles ad beneficia, non autem filij illorum, quos emendatos eſſe conſtiterit. 133
Inhabiles ſunt ad beneficia conſequenda,
Apoſtatæ, 134
Schiſmatici, 135
Excommunicati excommunicatione maiori. 136
Beneficium excommunicato collatum, ſeu reſignatum, non poteſt ab ipſo in conſcientia retineri, ſiue excommunicatio ſit lata de iure, ſiue ab homine. 137
Indigno beneficium ſcienter conferens priuatus eſt conferendi poteſtate, & propter conferentis negligentiam deuoluitur ad ſuperiorem beneficium incapaci collatum. 2.238.75
Epiſcopus debet prius ſcire conditionem eius, cui confert beneficium, & ita præſumitur. 76
Vicarius habens ſpecialem poteſtatem ad conferendum beneficium, ſi indigno contulit, non erit Epiſcopus conferendi poteſtate priuatus, niſi Epiſcopus ratam habuerit collationem. 77
Excommunicatus nulliter non eſt inhabilis ad beneficia conſequenda. 2.238.139
Excommunicatus poteſt acceptare beneficium iam ſibi, cùm non erat excommunicatus, collatum. 140
Excommunicatus poſt interpoſitam appellationem poteſt beneficium acquirere. 2.239.142
Diſpenſare an, & quando poſſit Epiſcopus, vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis? 143
Suſpenſi ab officio, vel beneficio, beneficia conſequi non poſſunt. 144
Beneficia amittit qui contumaciter per annum ſteterit in ſuſpenſione. 145
Beneficia conſequi non poſſunt,
Irregulares, 146
Sodomitæ notorij, 147
Bigami, 148
Aleatores, 2.240.149
Simoniaci in beneficio aſſequendo, 150
Clericus malè vſurpans bona Eccleſiarum, 151

Index Rerum,

Clerici non beneficiari veſtes publicè portantes contra decretum Concilij Viennen. 152

Clerici concubinarij incorrigibiles. 153

Clericus coniugatus. 154

Coniugatus quicunque, qui aliquem de ſacris Ordinibus matrimonio durante, etiam nondum conſummato, præſumit ſuſcipere, niſi ſeruata Canonum regula, ad quodcunque beneficium promoueri prohibetur. 155

Sæcularis, & non profeſſus regularia in beneficia, titulum Regularibus conſueti conferta, obtinere non poteſt, niſi habitum eiuſdem Ordinis omninò ſuſcipiat, &c. a.240.157

Religioſus vnius Religionis non eſt capax beneficij regularis alterius Religionis. 158

Laicus nullus eccleſiaſtica beneficia, quantumuis ſimpliplicia, conſequi poteſt. 159

Clericus prima tonſura ab alieno Epiſcopo ſine litteris, aut cum falſis dimiſſoriis, beneficia conſequi non poteſt. 160

Filij Clericorum legitimi paterna beneficia immediatè obtinere non poſſunt, & ad hoc egent diſpenſatione. a.241.161

Beneficium aliquod obtinere non poteſt minor 14. annis, ſed ſtandum fundationi ſtatuenti contrarium. 163

Epiſcopus non poteſt indulgere cuiquam, vt ante 14. annum beneficium obtineat. 164

Illiterati beneficia conſequi non poſſunt; & qui tales dicantur? a.242.165

Infamis beneficium obtinere non poteſt. 166

Corpore vitiati beneficia conſequi non poſſunt. 167

Clerico incidenti in cæcitatem, beneficium etiam ſimplex conferri non poteſt. 168

Periurus, vti infamis, beneficium conſequi non poteſt. 169

Filij & nepotes offendentium Cardinalem beneficia obtinere non poſſunt. 170

Beneficia incompatibilia ſecundùm formam præſcriptam in Extrauag. *Execrabilis*, dimittentes, inhabiles penitùs ad quæcunque alia fiunt. 171

Beneficium vnum curatum habens non poteſt aliud curatum, vel aliàs incompatibile adipiſci. 172

Beneficium curatum, aut perſonatum, vel dignitatem habens, ſi recipiat ſecundum ſimile, ipſo iure vacat primum, & ſi illud retinere contenderit, etiam ſecundo ſpoliari debet. a.243.173

Poſſeſſio pacifica quando dicatur, vt inducatur vacatio prioris beneficij. 174

In beneficiis ſimplicibus reſidentiam requirentibus, vel aliàs quomodolibet incompatibilibus, inducitur vacatio primi ipſo iure per adeptionem ſecundi pacificè poſſeſſi. 175

Papæ reſeruata eſt facultas diſpenſandi vt ſublimes, & litteratæ perſonæ retentis minoribus, maioribus valent beneficiis honorari. 176

Diſpenſandum eſt cum litteratis iuris circa beneficiorum pluralitatem. 177

Beneficia ſimplicia, & quæ ſunt ſine titulo, faciliùs pluralitatem admittunt. a.244.179

Epiſcopus non poteſt plura beneficia ſimplicia vltra duo vni conferre, vſque ad ſufficientem eius ſuſtentationem abſque Apoſtolica diſpenſatione. 180

Epiſcopus poterit conferre beneficium habenti iam in penſionibus eccleſiaſticis. 181

Epiſcopus, ſi de facto conferat tertium beneficium habenti duo beneficia ſimplicia, aliàs ad ſuſtentationem inſufficientia, collatio tertij eſt valida: ſed, ſi iterum ſit ſufficiens, vacant duo priora, & ſi continuauerit in poſſeſſione, recipiendo ex eis fructus vacant omnia. 182

Beneficium quod dicatur ſufficiens ad congruam ſuſtentationem. 183

Collatio tertij beneficij ſimplicis ei, qui alia duo habet ſufficientia, poteſt fieri ab Epiſcopo, & poteſt recipi; ſed non ad effectum retentionis omnium. a.245.184

Beneficium vnum ſufficiens habens, non poteſt retinere duo; & habens duo per ſe ſeparatim inſufficientia, ſed ſimul iuncta ſufficientia, non poteſt retinere tertium. 185

Per retentionem plurium ſimplicium beneficiorum, an, & quando vacent omnia ipſo iure? 186. & ſeqq

Beneficia ſimplicia de iurepatronatus laicorum ſunt ſicut cætera incompatibilia. a.247.193

Promiſi de beneficiis incompatibilibus, etiam ſimplicibus, non poſſunt ſe tueri triennali poſſeſſione. 194

Beneficium impetrans debet iudicare, ſi quod aliud obtinet, aliàs collatio eſt nulla, niſi in prouiſione Ordinarij. 195. & ſeq.

Datæ litterarum ſtabitur, vbi plures in eadem Eccleſia idem beneficium impetrarent, & prior impetrans præfertur. 197

Mandatum ſpeciale requiritur ad acceptandam collationem beneficij, ſeu inſtitutionem. a.249.209

Mandatum ſpeciale requiritur in apprehenſione poſſeſſionis beneficij per procuratorem. 210

Mandatum ad acquirendum poſſeſſionem talis beneficij in indiuiduo non requiritur. 211

Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus, & ratione illorum poteſt quis ſe defendere, quamuis vtroque titulo non poſſit agere. 212

Intellige in gratiis diuerſis, non autem in contrariis. 213.

Beneficiorum in collatione, aut qualibet prouiſione nihil eſt detrahendum iniunctis oneribus, aut aliis qualitatibus in ipſorum beneficiorum fundatione, aut erectione conſiſtentia. 214

Clerici minùs nobiles non ſunt à beneficiis conſequendis repellendi, niſi propter vitium aliquod ſint viliores. 215

Statutum, ſiue conſuetudo non valet, quòd non admittantur ignobiles in Canonicos Cathedralium. a. 249. 216

Clerici certæ originis non ſunt eligendi, ſed vndecunque ſint, modò idonei exiſtant, ſunt ad beneficia admittendi. a.250.217

Neophyti, ſi aliàs digni ſint, & idonei, non ſunt à beneficiis conſequendis repellendi. 219

Beneficij eccleſiaſtici capax eſt ille, qui à Iudæis originem ducit. 221

Beneficia ſi aliquando conferantur, aut aliàs contra Canones collatio fiat, ipſa irrita eſt, ſi is, cui facta fuit, omninò ſit de iure inhabilis ad beneficia conſequenda. 222

Idoneus intrinſecè præſumitur is, cui Papa beneficium contulerit, etiam cum clauſ. *Si idoneus fuerit.* 223

Capitulo obiicienti impuritatem, & ortum à parentibus impuris, vel infidelibus, incumbit onus probandi. 224

Nemo natus inter Chriſtianos, de iure grauatur onere probandi ſe eſſe natum ex puris Chriſtianis, ſed in dubio præſumitur. 225

Collatio beneficij, antequam fiat, debent coram Iudice executore iuſtificari ea omnia, quæ ſunt de narratiua ſubſtantiali gratiæ, vt illius executioni ſit locus. Sed an, & quando, & in quibus caſibus id verum ſit? 226

Regreſſus, & acceſſus, ac alia quæcumque iura ad beneficia eccleſiaſtica competentia vacant per matrimonium contractum per verba de præſenti. a.254. 15

Clericus in ſacris conſtitutus de facto contrahens matrimonium, beneficiis eſt priuatus per ſententiam. 16

Vacatio beneficiorum non inducitur per ſponſalia per verba de futuro. 17

Matrimonium quando eſt nulliter contractum ex defectu conſenſus Clerici, tunc non dicitur inducta beneficiorum vacatio. a.255.18

Græci vxorati, ſi Clerici, vel Preſbyteri fuerint, poſſunt legitimè obtinere beneficium eccleſiaſticum, dummodo tale beneficium ſit conſtitutum more Græcorum. 19

Beneficium vacat per aſſecutionem alterius incompatibilis. 20

Parochialem Eccleſiam obtinens, ſi non ordinetur Sacerdos, infra annum vacare intelligitur Eccleſia illa, vel beneficium. 21

Beneficia vacant ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum. 22

Papa in promotione ad Epiſcopatum conſiſtorialiter decernit beneficia vacare eo ipſo à die promotionis. 23

Beneficia de iure non vacant per promotionem ad Epiſcopatus in terris infidelium. 24

Per tranſlationem Prælati ad aliam Eccleſiam vacat prima, litteris tamen expeditis, & oſtenſis Capitulo. 25

Beneficiorum vacatio.

Beneficium non vacat per mortem præſentati, qui non fuit inſtitutus. 2.257.239

Beneficium vacat per mortem naturalem beneficiati. 2.253.1

Beneficium ita vacat per mortem beneficiati, vt ſi ille miraculosè reſurgeret, non recuperaret illud. 2

Religionis ingreſſus, & profeſſio emiſſa facit vacare beneficium. 3

Religioſi Societatis I e s v non amittunt poſſeſſionem beneficiorum ab eis priùs obtentorum, niſi poſt emiſſam ſolemnem profeſſionem, vel vota coadiutorum formatorum. 4

Beneficia, & penſiones non vacant, nec extinguuntur per biennij vota in Societate I e s v, ſed durant vſque ad profeſſionem ſolemnem. 5

Beneficium dicitur vacare per renunciationem, ſeu reſignationem ex cauſa permutationis. 6

Beneficium vacat ipſo iure, ſi beneficiatus in minoribus Ordinibus conſtitutus contrahat matrimonium, aut ſpolia per verba de præſenti 9

Matrimonium indubitanter debet probari, vt ex eo inducatur vacatio beneficij; & non ſufficit, quòd lata eſſet ſententia pro validitate matrimonij, ſi pendet cauſa reſtitutionis in integrum. 2.254.8

Clericus poſt contractum matrimonium nullatenus poteſt beneficia retinere, ſed tenetur ſtatim illa dimittere, aliàs peccaret mort. 9

Clericus Matrimonium contrahens beneficio priuatur, ſiue matrimonium fuerit conſummatum, ſiue non. 10

Clericus non recuperat beneficia, quæ iam per matrimonium contractum vacarunt, etiamſi poſt illud vxor ingreſſa fuerit religionem, non ſequuta adhuc copula carnali. 11

Clericus ipſo iure beneficiis priuatur per matrimonium contractum, licèt nulliter ex defectu ſolemnitatis, vel in gradu conſanguinitatis, vel affinitatis prohibito, aut aliàs de facto. 12

Clericus contrahens matrimonium nulliter in gradu conſanguinitatis, vel affinitatis prohibito, ſiue illud ſciat, ſiue neſciat, ſemper cenſetur beneficiis ipſo iure priuatus. 13

Beneficium ipſo iure vacat per militiam ſæcularem. 2.256.31

Beneficium vacat, ſi habeatur pro derelicto per ſpatium decem annorum. 33

Beneficium vacat ipſo iure per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis coram Ordinario, poſtquam beneficiatus monitus fuerit. 34

Beneficium vacat, quando illud reſignans non ſuperuixit per viginti dies. 35

Beneficium ipſo iure vacat ob non factam publicationem reſignationis, iuxta formam Conſtitutionis Gregorij XIII. 36

Beneficium curatum vacat ipſo iure ob non ſeruatam formam Conſtitutionis Pij V. in conferendis. 2.257.37

Beneficium vacat ipſo iure per apprehenſionem poſſeſſionis, ſi conferatur à Papa. 38

Beneficium vacat ipſo iure per obitum Papæ collatoris, quando fuit collatum ad beneplacitum illius. 39

Beneficium vacat eo ipſo iuxta decretum. 40

Scripturas ſpectantes ad Cameram Apoſtol. indebitè retinens, & illa non reſtituens, necnon ſcientes, & non reuelantes ipſo iure beneficia amittunt. 41

Beneficium vacat ipſo iure per alienationem rerum Eccleſiæ, ſiue ipſius beneficij factam ſine ſolemnitate *Extrauag. Ambitioſa.* 42

Poſſeſſionem beneficij violenter ingrediens eo ipſo perdit ius, quod ad illud habet; ſecus in ſe intrudente in poſſeſſionem alicuius ipſius beneficij. 43

Sequeſtrum violans quod impoſitum fuit vigore ſententiæ definitiuæ in Romana Curia prolata in cauſa beneficiali, amittit ius, quod habet in beneficio. 44

Beneficium vacat per diſpoſitionem, ſeu priuationem. 45

Hæreſis ob crimen vacat ipſo iure beneficium, & Sedi Apoſt. eſt reſeruatum. 46

Hæretici beneficia cùm ipſo iure vacent, poſſunt tanquam vacantia impetrari ante ſententiam criminis declaratoriam, & alteri conferri. 47

Hæreticus ante ſententiam declaratoriam, non tenetur ad admittendum beneficium, nec ad ſe ſpoliandum. 2.258.48

Hæreticus in ſententia criminis declaratoria non ſolùm beneficio, ſed etiam fructibus perceptis à die commiſſi delicti priuatur. 49

Beneficia quæ fuerunt obtenta per preces Hæreticorum, vacant ipſo iure. 50

Simoniæ realis ob crimen vacat ipſo iure beneficium. 51

Beneficium vacat ipſo iure per crimen læſæ maieſtatis. 52

Falſitaris litterarum Apoſt. ob crimen vacant ipſo iure beneficia. 53

Cardinalem percutientis beneficia vacant ipſo iure. 54

Epiſcopum occidens, vel percutiens, amittit ipſo iure illa beneficia, quæ obtinet in Eccleſia, cui talis Epiſcopus præeſt. 55

Rectorem ſuæ Eccleſiæ occidens perdit beneficia ipſo iure. 56

Aſſaſſini beneficia vacant ipſo iure. 57

Beneficium illius, qui carcerauit Clericum, donec reſignauerit ſuum beneficium, vacat ipſo iure. 58

Beneficia ipſo iure vacant illorum, qui pro obtinendis beneficiis ſe ipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt. 59

Beneficia offendentium litigantes in Romana Curia, eorúmque Iudices, Aduocatos, & procuratores, ac Notarios, vacant ipſo iure. 60

Beneficia per confidentiam vacant ipſo iure. 2.259.61

Sodomiæ ob crimen vacat ipſo iure beneficium. 62

Beneficia eorum, qui non incedunt in habitu clericali, vacant ipſo iure. 63

Beneficia vacant, aut ipſo iure, aut per ſententiam. 64

Crimen nullum etiam priuatione dignum inducit priuationem beneficij ipſo iure, niſi ſit iure cautum. 65

Beneficium vbi vacat ipſo iure, vacat in ipſomet puncto, quo contrahitur matrimonium, aut emittitur profeſſio, vel contrahitur delictum, &c. 66

Priuatus ſi poſt vacationem ipſo iure moriatur, antequam dimittat poſſeſſionem, tunc non vacaret beneficium per obitum illius, ſed per militiam, profeſſionem, incompatibilitatem, &c. 67

Delictum committens, ob quod priuatur ipſo iure, ſeu ipſo facto beneficiis, ſeu officiis publicis, ita illorum amittit titulum, & dominium, vt non faciat fructus ſuos, & ad illorum reſtitutionem teneatur. 68

Beneficium quando vacat ipſo iure, poteſt tanquam vacans impetrari, vt vacuum; ſecus quando per ſententiam eſſet priuandus. 2.260.69

Reſignari non poteſt in fauorem alterius beneficium, quod ſemel vacauit ipſo iure. 70

Beneficia vacant de iure tantùm, aut de facto, aut de iure, & facto ſimul. 71

Beneficium impetrans non tenetur de iure exprimere modum vacationis, exceptis Canonicatibus. 72

Beneficium non vacat, nec ius à reſignante abdicatur, ſi ex aliqua cauſa beneficium à reſignatario quæſitum non ſit. 2.276.76

Vide *Vacatio.*

Beneficiorum collatio.

Beneficij in collatione inter Prælatum, & ipſum beneficiatium celebratus cenſetur quidam quaſi contractus. 2.265.15

Beneficium ſi abſenti conferatur, poterit illud ante acceptationem inconſulto Prælato dimittere; poſtea verò minimè. 2.267.26

Beneficium vacare non dicitur per eum, cui facta fuit in abſentia collatio ante acceptationem. 27

Beneficij collatio ſi facta ſit alteri, non verò ei, in cuius fauorem renuntiatum fuit, tale beneficium vacare non cenſetur, ſed poterit reſignans ex antiquo titulo poſſeſſionem continuare. 2.275.72

Beneficiorum permutatio, & renuntiatio.

Beneficij permutatio eſt nulla, in qua non fuit facta mentio, quòd permutans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij permutati, niſi quando adeptus eſſet alterius pacificam poſſeſſionem. 2.276.78

Beneficij titulus, poſſeſſio per renunciationem dimiſſa non dicitur, niſi adimpleta conditione. 81

Vide *Renunciatio*, & *Reſignatio.*

Beneficia omnia ſub reg. *de infirmis*, comprehenduntur. 2.283.129

Index Rerum,

Beneficia in manibus Ordinarij reſignata; an comprehendantur ſub reg. *de infirmis*, ſi reſignans infra viginti dies moriatur? 130

Beneficio etiam onere penſionis grauato renunciari poteſt. 133

Beneficia iurisſpatronatus ſine conſenſu patroni, ſiue laicus, ſiue Clericus ille ſit, renunciare ad fauorem, aut permutari non poſſunt. 142

Beneficia quæcunque, etiam regularia, reſeruata, electiua, conſiſtorialia minora comprehendit Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis, non tamen ceſſiones Epiſcopatuum, Archiepiſcopatuum, & ſimilium. 2.190. 191

Publicare tenentur impetrantes ob non publicationem. 192

Conſtitutio Gregorij VIII. de publicandis quando non habeat locum? 193

Epiſcopo ſpurium ad ſimplex beneficium promouere licet, cui eſt acceſſoriè annexa Parochialis. 2.194. 14

Beneficiorum fructus, vel redditus in quibus conſiſtant. 2. 303.2

Pauperibus quarta pars beneficiorum debita nulla contraria conſuetudine ſollitur. 2.304.8

Beneficij redditus capi poſſunt ad tempus in cauſam iudicati pro debito patrimoniali, vel alterius ſpeciei. 2.312. 41

Clericus non poteſt beneficij ſui redditus alteri vltra triennium locare, nec ad duo triennia, eo adiecto pacto, et poſt primum incipiat ſecundum. 2.318.71

Beneficium tenetur quis ei conferre, à quo aliud accepit. 2. 343.4

Beneficia, & eccleſiaſtica ſtipendia dantur propter officium. 1.378.17

Beneficium acceptans in vim certæ ſupplicationis debet illud acceptare cum omnibus qualitatibus dictæ ſupplicationis. 1.443 37

Beneficiorum fructus, vide *Fructus*, *Bona*, *Reditus*.

Bibere ad potus æquales Clericis prohibitum 1.504. 77

Blaſphemus, vide *Immunitas*.

Boëtius Epo vir impensè doctus, déque iuriſdictione, ac poteſtate Eccleſiaſtica optimè meritus. 1.124 84

De Bonis in genere.

Bona, quæ ante laicorum erant, & ad Clericos, & Eccleſias peruenerunt, an gaudeant priuilegio exemptionis. 1. 490. 35 & ſeq.

Bona ſemper ac perpetuò immunia ſunt à quibuſcunque oneribus ſæcularibus tam præteritis, quàm futuris. 1.493. 53

Bona, quæ à priuatis habuit Eccleſia, ſed ad cultum diuinum, & officium ſpirituale ſunt deſtinata, ſunt immunia ſemper ab omnibus tributis, &c. 1.494. 54

Bona, quæ poſſidet Eccleſia ſorte temporali, & iure ciuili, vt titulo venditionis legato, aut alio ſimili, an gaudeant priuilegio exemptionis. 55.& ſeq.

Clerici ſua bona patrimonialia, ac beneficiorum exculi facere poſſunt, animaliaque ad hunc effectum neceſſaria emere, & vendere valent. 1.520.127

Bona, & ſubſtantia eorum, qui intrant religionem facta profeſſione ipſo iure ſunt monaſterij. 1.603. 223

Bona quæcunque tanquam propria, vel conuentus nomine poſſidere, aut tenere prohibentur Religioſi. 1.622. 72

Bona fideicommiſſaria deficientibus conſanguineis de Iure communi libera remanent, & alienabilia ſiunt, atque hæreditaria. 2.134.10

Bona, quæ superſunt ex beneficiis, an ſint pauperibus eroganda. 2.206.13

Bona Clericorum in quintuplici differentia reperiuntur. 2. 303.1

Bona propria in Eccleſia primitiua primis illis temporibus, neque ipſa Eccleſia, nec Chriſtiani poſſidebant. 2. 303.3

Laici Chriſtiani cùm ſummoperè in primitiua Eccleſia creſcere cœpiſſent, bona propria ex commiſſione retinere cœperunt. 4

Clericis quando approbatiuè permiſſum extitit bona habere. 2. 304.5

Dominium bonorum eccleſiaſticorum quomodo dicatur eſſe penes Chriſtum. 2.306 14

Papa an mutauerit bonorum eccleſiaſticorum naturam ea diuidendo? 2.307.15

Filius illegitimus poteſt tuta conſcientia accipere ſibi neceſſaria ad alimenta ex bonis eccleſiaſticis patris, & Camera Apoſt. tenetur ei conſulere ex bonis patris, quæ ſpolio ſubiecit. 2.318.361

Bona vt manifeſtè appareant, quæ ſint Eccleſiæ, & quæ beneficiarij, debet eius rei ſcriptum Eccleſiæ nomine ab eodem beneficiario confici. 2.314.53

Clericus, vel prælatus damnum aliquod Eccleſiæ bonis inferens, reſarcire de propriis bonis tenetur. 2.315. 55

Succeſſorum tria genera poſſunt in bonis eccleſiaſticis ius habere. 56

Clericorum in bonis patrimonialibus, vel quaſi, ſuccedunt cognati eorum, aut conſanguinei, vel alij, qui de iure ciuili ab inteſtato eſſent legitimè ſucceſſuri, quibus deficientibus, ſuccedunt Eccleſiæ, quibus ſeruierunt. 57

Eccleſia immediatè ſuccedit in bonis eius intuitu acquiſitis, & in aliis, de quibus teſtari liberè poterat, in eo caſu, quo legitimos ſucceſſores non habeat. 58

Fiſcus in bonis laicorum deficientibus hæredibus in ſubſidium ſuccedit. 59

Eccleſia in bonis Clericorum duobus modis ſuccedere poteſt. 60

Papa bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem quatenus habeat, & quomodo ex publica cauſa, & pro vniuerſalis Eccleſiæ ſtatu illa reſeruare valeat? 61

Bona decedentium Clericorum ſibi non competentia occupans, quas pœnas incurrat? 2.316.64

Bona Eccleſiæ immobilia.

Immobilia Eccleſiæ quæ dicantur. 2.426.1

Bona immobilia Eccleſiæ donata tempore naſcentis Eccleſiæ vendebantur. 2

Eccleſia quando cœpit prædia poſſidere. 3,4

Conſtantinus Imper. Romam Eccleſiam ditauit. 2. 427.5

Donatio à Conſtantino facta probatur ex pluribus Pontificum decretis. 6

Item ex ſcripto Imperatoris Ludouici I. 7

Item ex ſcripto Othonis Imp. 8

Eccleſia rectè bona immobilia dicitur poſſidere. 2.428.12, 13

Bona Eccleſiæ immobilia dicuntur vota fidelium, pretium peccatorum, & patrimonium pauperum. 14

Bona Eccleſiæ conſeruanda ſunt, atque tuenda. 2.429.15

Bona Eccleſiæ præſcribi poſſunt. 16

Bona Eccleſiæ vt conſeruentur, non autem vſurpentur, quid faciendum. 24

Bonorum Eccleſiaſticorum vſurpatio, aut ſubtractio.

Bona Eccleſiarum malè dilabi, aut vſurpari, vel indebitè alienari, canones non patiuntur. 2.430.1

Bona Eccleſiarum quomodo conſeruanda? 2

Bona ſua vnaquæque Eccleſia diſtincta cognoſcat, & ipſius Prælato nota eſſe debent. 3

Inuentarium de bonis, & rebus Eccleſiæ quomodo conficiendum? 4

Bonorum cuſtodiam Epiſcopi defuncti ad quos ſpectet in Hiſpania? 5

Bonorum eccleſiaſticorum raptores, fures, vel inuaſores, aut vſurpatores, quas pœnas incurrant? 6

Excommunicatio ipſo iure incurritur, à qua ſolus Papa diſpenſat, quando cum effractione ſpoliatur Eccleſia? 7

Immobilium rerum Eccleſiæ ſubtractio vbi prohibeatur. 2.431.8

Prælati ipſi, vel rectores Eccleſiarum à propriis Eccleſiis ſurripientes, vel vſurpantes, quas pœnas incurrant? 9

Clerici bona Prælatorum decedentium ſubripientes, quas pœnas incurrant? 10

Eccleſia Cathedrali, vel Regulari, aut Collegiata vacante, ſi eius bona à Prælato dimiſſa, vel vacationis tempore obuenientia quis occupauerit, quas pœnas incurrat. 11

Concilium Trident. aduersùs præſumentes vſurpare bona Eccleſiæ, quas imponat? 12

Patronus bona Eccleſiæ ſui iuriſpatronatus, vſurpans, eo vltra alias pœnas priuatus exiſtit. 13

Clericus bona Eccleſiæ vſurpare præſumens, vel vſurpationi aſſenſum, vel conſenſum præſtans, quas pœnas incurrat? 2.432.14

Crimen

Crimen vſurpationis bonorum Eccleſiæ ſacrilegij pœna, & excommunicatione, atque ſuſpenſione, interdicto, & priuatione dignum eſt. 15
Prælatus non tenetur vim vi repellendo reſiſtere rapienti bona Eccleſiæ per vim, aut imperium. 16
Vſurpatio bonorum Eccleſiæ perſonis eccleſiaſticis non ſecus ac laicis, eſt interdicta. 17
Eccleſia vacante non permittitur Clericis illius quicquam de rebus Eccleſiæ pro labore accipi. 18
Bona in emphyteuſim concedi ſolita quando dicantur. 1.436.21
Bona Eccleſiæ pignori, aut hypothecæ obligari quando poſſint. 1.438.29
Bona confugientium ad Eccleſiam, vide *Eccleſia*.
Brephotrophium eſt locus vbi infantes aluntur, & nutriuntur. 2.81.5
S. *Brigittæ* Religioſi, à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.551.143

C

CÆſaraugustana Eccleſiæ canonicatus, & præbendæ, quæ vacauerint in menſibus Ianuarij, Aprilis, Iulij, & Octobris, ſunt reſeruata. 1.130.71
Cadauerum omnia conditoria ſuper terram exiſtentia amoueri iubentur, & infra terram defunctorum corpore collocari. 2.17.28
Cælibatus ſacro Ordini non à Iure diuino adiunctus fuit. 1.368.27
Calix ex auro, vel argento tantùm, aut ſaltem ex ſtanno olim fiebat, & nonnunquam ex vitro fieri permittebatur. 2.111.2
Calix fieri prohibetur ex ære, vel aurichalco, aut alia ſimili materia quæ producit æruginem, & vomitum prouocat. 4
Miſſam celebrare in ligneo, aut vitreo Calice prohibetur. 5
Pœna depoſitionis ab officio, & beneficio impoſita eſt contra eum, qui vtitur Calice ligneo. 6
Calix, vel patena, aut aliud vas ſacrum execratur ſi formam ſuam amittat & enormiter lædatur, non vero per aliquos ictus à fabro inflictos. 11
Calix non execratur vbi ſeparatio fit abſque fractione, ſecus ſi cuppæ ſeparatio fiat cum fractione. 12
Calix, vel patena execratur ſi ſuperficies aurea, aut argentea omnino præterquam per vſum continuum auferatur. 13
Calices, patenæ, cæteraque vaſa ſacra etiam integra cùm vrgente neceſſitate venduntur, aut pignori dantur, debet id fieri ad vſus ſacros, & ſeruitium, ac miniſterium Eccleſiæ, & Altaris. 2.124.46
Camaldulenſium Ordo à quo inſtitutus, & quando, & de reformata quam appellant montis Coronæ. 1.532.46
Camaldulenſes in eremo degentes poſſunt recipere Carthuſianos petita, licet non obtenta licentia ab eorum ſuperioribus. 1.565.185
Camerary Cardinalis officium quale. 1.80.96
Campanas benedicit, & Chriſmate vngit Epiſcopus. 2.122.67
Epiſcopus poteſt prohibere ne campanæ pulſentur ſi non ſunt benedictæ. 68
Campanæ Sabbato ſancto non poſſunt in aliqua Eccleſia etiam Regulari S. Ioannis Hieroſolymitani pulſari ante pulſationem in Eccleſia Cathedrali vel Matrice. 69
Campanæ ad ſalutationem Angelicam poſſunt in quacunque Eccleſia pulſari ante & poſt Eccleſiam Cathedralem, vel Matricem, ſi non adſit conſuetudo. 70

Candela.

Parochus non debet candelas benedictas tranſmittere ad ædes ſæcularium, ſed in Eccleſia populus eas recipere tenetur. 2.354.7
Canes, & accipitres ad venandum non licet Clericis habere, ſi ad voluptatem venati fuerint. 1.515.79
Cannarum quælibet debet obtinere octo palmorum longitudinem. 2.101.75
Patres Societatis Ieſu habent priuilegium vt poſſint ædificare infra 140. cannas prope alios Conuentus. 1.101.77

De Canonis, ſi quis ſuadente 17. q. 4. *priuilegio*.

Gaudent priuilegio *Can. ſi quis ſuadente*, Clerici etiam primæ Tonſuræ. 1.381.2
Tonſurati etiam non ſeruantes requiſita ad priuilegium fori. 3
Coniugati Clerici cum vnica, & virgine incedentes in habitu Clericali & Tonſura. 1.382.4
Irregulares, ſuſpenſi, ſeu excommunicati Clerici. 5
Degradati verbaliter tantum Clerici. 6
Clerici mortui. 7
Non gaudent priuilegio *Can. ſi quis ſuadente*, Clericus hæreticus. 8
Bigamus Clericus. 9
Clericus enormitatibus ſe immiſcens. 10
Clericus in minoribus qui dimiſſo habitu, *&c.* 11
Clericus, qui ante Baptiſmum Ordinem ſuſcepit. 12
Clericus, qui per annum exercet artem ignominioſam. 13
Clericus publicè exercens officium lanionis, aut cauponis. 14
Famuli & filij Clericorum. 1.383.15
Religioſi vtriuſque ſexus approbatam à Sede Apoſtol. Religionem profitentes Canonis priuilegio gaudent. 16
Gaudent priuilegio *Can. ſi quis ſuadente*, Religioſus etiam bigamus. 19
Conuerſi, ſeu conuerſæ Religioſorum. 20
Nouitij. 21
Tertiarij collegialiter viuentes. 22
Eremitæ, qui in communitate viuunt ſub aliquo Prælato. 23
Equites S. Ioannis Hieroſolym. & S. Iacobi, Alcantaræ, & ſimiles. 24
Manuum violentarum appellatione quid contineatur in materia *Can. ſi quis ſuadente*. 1.384.25
Percuſſio, ſiue actio violenta ad Cenſuram Canonis incurrendam requiritur quod talis ſit, vt ſufficiat ad peccatum mortale. 26
Actio iniurioſa, ſeu contumelioſa ad cenſuram Can. incurrendam debet eſſe exterior, ac temporalis. 27
Clericum detinentem in cuſtodia publica, vel in loco priuato, ex quo non poſſet exire, excommunicationem Canonis incurrit. 28
Iudex ſæcularis detinendo, vel curando Clericum detineri in cuſtodia, vel in domo, aut ponendo cuſtodes ad domum, qui Clericum exeuntem capiant, incurrit excommunicationem Canonis. 29
Clericum excommunicatum vitandum expellens per vim ab Eccleſia dum Diuina celebrantur, non incurrit Canonis excommunicationem ſi ad ipſum expellendum vi opus fuerit. 30
Clericum detinens per vim ne aliquis iniurioſè eum percutiat, aut ne ipſe Clericus committat aliquod homicidium, non incurrit Canonis excommunicationem. 31
Clericum verbis tantùm detinens contra eius voluntatem, an incurrat Canonis excommunicationem. 32
Spuens in Clericum, ſeu aquam, aut aliud ſuper eum effundentem incidit in excommunicationem Canonis. 1.385.33
Eripiens aliquid per vim, & iniuriam de manu Clerici, vel corpore eius, ſiue ſcindens veſtem, aut per illam Clericum detinens, incurrit excommunicationem Canonis. 34
Marſupium per fraudem Clerico præſcindens nulla vi adhibita non incurrit excommunicationem Canonis. 35
Clericum occidens per cibum vel potum veneno infectum incidit in excommunicationem Canonis. 36
Monialis grauida, quæ ſibi propinat potionem mortiferam fœtui, non incidit in excommunicationem Canonis. 37
Abortum Monialis procurans, eique potum propinans, illa conſentiente non incurrit excommunicationem Canonis. 38
Clericum volentem, & conſentientem percutiens incurrit excommunicationem Canonis. 39
Clericus, qui ſe patitur verberari, non incurrit excommunicationem Canonis. 40
Clericus, qui ſe ipſum iniurioſè percutit, excommunicationem Canonis incurrit. 41
Mandans, vel conſulens verberari Clericum, ſi ſequatur percuſſio, incidit in excommunicationem Canonis, quamuis mandans pœnitentia ductus reuocauerit mandatum, quæ reuocatio non fuit manifeſta mandatario. 1.386.42

Mandans verberari Clericum ſi moriatur ante manuum iniectionem, tunc non erit excommunicatus, quamuis deinceps poſt eius mortem mandatarius Clericum percuſſerit. 43
Conſulens percuſſionem Clerici incidit in excommunicationem Canonis, quamuis renocauerit conſilium ſi firmiter non credat conſultum reuocaſſe propoſitum. 44
Mandans tacitè verberari Clericum, incidit in excommunicationem Canonis. 45
Mandans verberari Clericum incurrit excommunicationem Canonis, quamuis mandatarius exceſſerit fines mandati. 46
Mandans inferri Clerico iniuriam verbalem, non incidit in excommunicationem Canonis, quamuis mandatarius fines excedendo faceret illi iniuriam perſonalem. 47
Clerici percuſſionem ratam habens etiam ſine ſuo mandato, ſed nomine ſuo factam, incidit in excommunicationem Canonis. 48
Percuſſionem Clerici ratam habens tantum in corde, non eſt quoad Eccleſiam ligatus excommunicatione Canonis. 49
Clerici percuſſionem qui poteſt prohibere, & non prohibuit, incurrit excommunicationem Canonis. 50
Emphyteuta Clericus ſi non vult ſoluere Canonem, poteſt dominus armata manu eum expellere abſque metu excommunicationis dummodo non tangat perſonam. 1.390.83
Officialis, ſeu miniſter Principis ſi violenter arcendo turbam Clericum percutit, non incurrit excommunicationem Canonis ſi hoc fecerit abſque animo iniuriandi. 84
Abſolutionem ab excommunicatione Canonis nullus regulariter impartiri valet, niſi Papa excepto vrgenti mortis periculo. 85
Percuſſio Clerici, vbi fuerit leuis, poterit Epiſcopus ab excommunicatione abſoluere. 86
Percuſſio leuis, quæ dicatur. 87
Percuſſus in platea, vel in Eccleſia etiam leuiter dicitur atrox iniuriatus. 88
Canones qui non diſtinguunt, generaliter, & indiſtinctè debent intelligi, vt comprehendant Clericos & laicos. 2.38.138
Canonem recipiens poſt incurſam caducitatem, videtur illam remittere. 2.185.90
In materia feudali, & emphyteutica petens canones præteritos, videtur remittere caducitatem.

De Canonica portione Epiſcopali.

Canonica portio ex redditibus, & prouentibus Eccleſiæ obuenientibus detrahitur, & Prælatis debetur. 2.333.1
Canonica portio ita dicitur, quaſi pars à Canonibus inſtituta, & approbata. 2
Canonica portio duplex, vna, quæ debetur Epiſcopo ab Eccleſiis ſuæ diœceſis: & alia, quæ debetur Eccleſiæ Parochiali, ſeu Rectori. 3
Canonica portio Epiſcopalis debetur Epiſcopo ex omnibus legatis, quæ fiunt quibuſcunque Eccleſiis, aut piis locis ſuæ diœceſis, necnon ex decimis, &c. 4
Canonica portio debetur Epiſcopo intuitu curæ paſtoralis, tribus potiſſimum ex cauſis. 2.334.5
Canonica portio debita Epiſcopo intelligitur, vbi id de conſuetudine obſeruatur: contraria autem conſuetudo, vel priuilegium tollit illam Epiſcopo. 6
Epiſcopus ſuper Canonica portione fundatam habet intentionem de iure communi. 7
Canonica portio Epiſcopalis quanta fuerit, & hodie ſit. 8
Canonica portio Epiſcopalis debetur etiam Prælato inferiori, qui habet in ea Eccleſia iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 9
Canonica portio Epiſcopalis penitus abrogata eſt in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus, & loco illius ſubrogatum fuit ius quoddam Epiſcopale, quod vulgo dicitur, luctuoſa. 10
Legatum ſi relinquatur loco exempto, non debetur Epiſcopo canonica portio. 11
Epiſcopus neque exigit, neque percipit iura Epiſcopalia in locis exemptis. 12
Eccleſia exempta, quæ Capellas, vel populum non exemptum habuerit, tenetur Epiſcopo ad Canonicam portionem, niſi populus ille pleno iure ſubiectus eſſet Eccleſiæ exemptæ. 13
Canonica portio Epiſcopalis an debeatur, ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis; ſubiectæ verò tempore teſtamenti. 2.353.15
Canonica portio Epiſcopalis non debetur ex legato pauperibus relicto, vel conſanguineis intuitu pietatis. 16
Canonica portio an debeatur ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur. 17,18
Canonica portio an debeatur ex relictis Hoſpitali. 2.336.20
Canonica portio non debetur de iis, quæ pro ornamentis, cereis, fabrica Eccleſiæ, & cæteris, de quibus *in cap. vlt. de teſtam.* relinquuntur. 22
Canonica portio non debetur ex legato relicto pro operibus piis: ſi executores illud diſtribuerint in fabricam, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, vel concernentia diuinum cultum. 24
Canonica portio an debeatur de relictis pro reſtauratione Eccleſiæ matricis, ædificatione, & reparatione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Hoſpitalium, ſi Eccleſiæ huiuſmodi, Monaſteria, ſeu Hoſpitalia non indigent ædificiis, vt refectione parietum. 25
Canonica portio non debetur ex donatione facta Eccleſiæ inter viuos. 2.337.26
Canonica portio non debetur ex legato pro maritandis duabus puellis ſingulis annis, & pro vna puella conſanguinea. 27
Epiſcopus, cui legatum relictum eſt, an poſſit inſimul canonicam vendicare portionem. 28
Canonica portio inducta eſt iure Canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Parochianis. 2.359.1
Canonica portio de iure eſt quarta, & poteſt induci per conſuetudinem, quòd ſit medietas, vel tertia, & quæ conſuetudo in hoc attendenda ſit. 2
Renunciatio Canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius eſt valoris. 2.362 33
Parochianus, ſi in vna Eccleſia ſolet audire Miſſam, in altera verò recipere Sacramenta, Canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta. 2.365.44
Canonica portio debet ſolui de rebus quomodolibet donatis, ſeu relictis, ſiue ſit donatum vni ex Regularibus, ſiue toti Monaſterio. 2.370.48
Vide *Quarta Parochialis.*
Canonicatus appellatione venit etiam Canonicatus regularis. 2.131.82
Canonicatus in S. Ioannis Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum, & B. Mariæ Maioris de Vrbe Eccleſiis, ſunt Sedis Apoſt. diſpenſationi reſeruata. 2.230.60
Canonicatum in Eccleſia, in qua pater, obtinere non poteſt illegitimus per ſubſequens matrimonium. 2.141.162

De Canonicorum Capitulo.

Canonici Collegiatarum Eccleſiarum non obligantur aſſiſtere Epiſcopo Pontificaliter celebranti in alia Eccleſia. 1.186.27
Canonicis dum in Palatio Epiſcopi eum expectant Pontificaliter ſe veſtientem ad effectum illum comitandi ſedes ſunt miniſtrandæ. 29
Canonicorum collegium, ſeu Capitulum Cathedralis Eccleſiæ eſt veluti ſenatus quidam Eccleſiæ. 2.306.1
Canonici cuiuſuis Cathedralis bipartitò cerni & conſiderari poſſunt. 2
Canonici compelli poſſunt ad conſentiendum ſi nolint, & iuſta cauſa vnionis faciendæ ſubeſſet, quando conſenſus Capituli in vnione facienda per Epiſcopum requiritur. 2.308.13
Sacramenta noua & antiqua mutare poſſunt Canonici abſque conſenſu Epiſcopi, &c. 2.309.14
Canonici ſatisfaciunt Choro intereſſendo, & faciendo, vt Capellani, & cantores cantent in iis Eccleſiis, vbi talis vrget conſuetudo. 2.331.83
Canonicorum Regularium S. Auguſtini Ordo erectus ab eodem Sancto in ciuitate Hipponenſi anno 397. ſeptem poſt familiam eremiticam. 1.544.95
Canonici Regulares præcedunt Monachis Caſſinenſibus. 96
Canonici Regulares in Epiſcopos promoti vtuntur habitu quo vtuntur Clerici ſæculares in Epiſcopos promoti. 97
Præſcriptio niſi ſexaginta annorum non currit contra bona, & iura Canonicorum Regularium. 98
Canonici Regulares gaudent omnibus gratiis, priuilegiis, & indultis congregationis Caſſinenſis, & eligant ſibi

Conſeſ

Digitized by Google

Conſeruatores ampliſſimis facultatibus. 99
Canonici Regulares ſancti Auguſtini, & Moniales eiuſdem Ordinis recitant ſingulis ferijs quintis officium ſanctiſſimi Sacramenti. 100
Canonici Regulares Lateranenſes à quo, & vbi inſtituti, & quando incœperint. 101
Canonici Regulares Lateranenſes non tenentur accedere ad proceſſiones. 102
Canonici Regulares Lateranen. communicant in ſingularibus gratiis tam ſpiritualibus, quàm temporalibus cum monachis Caſſinenſibus, & Canonicis Regul. S. Saluatoris. 103
Canonicis Regul. Lateranen. non licet abſque permiſſo ſummi Pont. aſſumere curam animarum ad tempus, multoque minus beneficium Curatum. 104
Canonici Regulares S. Ruffi à quo, & vbi inſtituti, & quando incœperint. 1.545.105
A quo, & vbi inſtituti, & quando incœperint.
Canonici Regulares Aroaſiæ. 107
Canonici Regulares S. Victoris. 108
Canonici Regulares Præmonſtratenſes. 1.546.109
Canonici Regular. Mantuani. 110
Canonici Regulares ſancti Sepulchri. 111
Canonici Regulares S. Crucis Conimbricen. 1.547.112
Canonici Regulares Gromedat à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.552.146
Canonici Regulares VVindeſemenſium à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.553.149
Canonici Regulares Frigionariæ à quo inſtituti, & quando inceperint. 151
Canonici Regulares S. Saluatoris à quo inſtituti, & quando inceperint 1.553.152
Canonici Regulares S. Gregorij in Alga à quo inſtituti & quando inceperint. 153
Canonici Regulares S. Petri de monte Cerbulo à quo inſtituti, & quando incœperint. 1.555.156
Canonici Regulares ne fierent monachi antiquitus erat conſtitutum. 1.589.98
Canonicis Regularibus clericatus eſſentialiter competit. 99
Canonici regulares & Monachi quando prohibeantur ad curias Principum accedere. 1.627.106
Canonicis regularibus Congregationis Lateranen. etiam de licentia ſui Generalis non licet abſque permiſſu ſummi Pont. aſſumere curam animarum etiam ad tempus, & multo minus beneficium curatum ad tempus. 1.642.124
Canonicus Procurator Capituli, & pro negotiis Capituli aſſiſtens, tanquam præſens reputandus eſt. 3.328.53
Canonicus Regularis, vel monachus Ordinis non Mendicantis poteſt eligi ad Epiſcopatum, vel aliam Prælaturam ſecularem. 2.131.77
Canonici Regulares an ſecularia beneficia Curata obtinere poſſint. 2.131.79
Cantica puellarum, vide *Eccleſia*.
Cantorum ſchola fuit inſtituta in Eccleſia Cathedrali. 1.197.2.
Cantor, qui eſt Dignitas in Cathedrali, debet ſuum munus obire, vel per ſe ipſum, vel per Vicecantorem, à ſe aſſumendum, & ab Epiſcopo approbandum. 1.298.12
Cantoris munus quod ſit. 13
Cantus ſimplex vel figuratus non permittatur in Eccleſiis Monialium à perſonis ſæcularibus, benè tamen inter ipſaſmet. 1.654.61
Capella plerumque accipitur pro modica Eccleſia. 2.63.17
Capella hodie ex communi vſu loquendi apud noſtros pro loco in Eccleſia accipitur cum altari ab aliquo erecta, vel dotata, in iuſpatronatus obtineat. 18
Capella vnde dicatur. 19
Capella tribus modis ſic appellatur. 20
Capellæ in priuatis domibus haberi poſſunt quemadmodum Oratoria. 2.64.21
Capellæ in Eccleſia ſitæ non grauantur in fructibus pro ſolutione decimarum, niſi de eis mentio ſpecialis habeatur. 22
Exempta Eccleſia non intelligitur etiam Capella exempta in eadem Eccleſia ſita, niſi expreſſè cum Eccleſia ipſa eximatur. 23
Capella, vel altare in Eccleſia exiſtens, & proprios reditus habens, non reputatur beneficium ab Eccleſia ſeparatum quoad Rectorem Eccleſiæ. 24
Capella erecta in Eccleſia, & dotata cum Epiſcopi auctoritate dicitur beneficium eccleſiaſticum. 25
Capellas in Regularium Eccleſiis etiam per ſæcularium Confraternitates conſtructas viſitare non poteſt Epiſcopus. 26
Capellæ plures in eodem Altari ſub eadem inuocatione cum diuerſis oneribus Miſſarum an poſſint ab vno retineri. 27
Capellæ priuatorum Palatiorum immunitatis priuilegio non gaudent. 28
Capellarum inſtitutiones maioribus ſimiles, licèt in multis differant. 29
Capellæ cum onere faciendi celebrare certas Miſſas inſtitutas de bonis temporalibus, ſine auctoritate Epiſcopi, cenſentur laicales, & temporales. 2.133.5
Capellæ priuata auctoritate inſtitutæ tanquam profanæ iure ſanguinis aut hæreditario deuoluuntur in Luſitania ad inſtar fideicommiſſorum, ſeu maioratuum. 2.1547
Succeſſio Capellarum priuata auctoritate inſtitutarum in Hiſpania ſecundum leges maioratuum regulantur. 8
Conſanguineis inſtituentis Capellam deficientibus de conſuetudine Portugalliæ ad Regem pertinet eius conceſſio, ſicut aliorum bonorum vacantium. 9
Capellæ, & Capellaniæ in quo differant. 2.135.25
Capellania, cum onere celebrationis Miſſarum conſtitutæ ſine auctoritate Epiſcopi cenſentur laicales, poſſuntque ad eas merè laici præſentari. 2.125.19
Capellaniæ in dubio præſumuntur beneficia eccleſiaſtica. 2.133.1
Capellaniæ in triplici ſunt differentia. 2
Capellaniæ quæ fundari ſolent in Hiſpania, vt in illis ſuccedant clerici de parentela, licet ſint perpetuæ vſque ad obitum Capellanorum, & habeant cætera requiſita ad eccleſiaſticum beneficium conſtituendum præter auctoritatem & inſtitutionem, ſeu prouiſionem Ordinarij, non ſunt eccleſiaſtica beneficia. 3
Capellaniæ, in qua ſuccedunt clerici de parentela, ratione non tenetur quis recitare diuinum Officium. 4
Capellaniarum bona priuata auctoritate inſtitutarum laicalia reputantur, ac proinde ſubiecta ſunt poteſtati Principis, & magiſtratuum ſecularium, quamuis opera pia, & Miſſarum onera eis iniuncta ſint. 6
Capellania priuata auctoritate inſtitutæ licet non ſint beneficia, tamen poſſunt tanquam opus pium viſitari ab Epiſcopo, niſi aliud in fundatione cautum ſit. 2.154.11
Capellania cenſetur in dubio beneficium ſi appareat de vna collatione, vel inſtitutione Ordinarij effectum ſortita; ſi verò apparet illius initio, voluiſſe ſcilicet fundatorem eam facere collatiuam, tunc requiritur fuiſſe collatiuam vt beneficium ſpatio 40. annorum. 12
Capellanis proximioribus conſanguineis clericis ſua inſtitutione dari ſolitis qualiter proximitas attendatur, & computetur, & an cenſeantur etiam vocati deſcendentes illegitimi, remiſſiuè. 15
Capellania fundata in Eccleſia regulari an cenſeatur in dubio regularis, an verò ſæcularis. 14
Capellaniæ amouibiles ſunt, quæ licet inſtitutæ ſint, & erectæ auctoritate Epiſcopi, vt eſſent ſpiritualia, tamen non ex eo ſunt exiſtimandæ beneficia eccleſiaſtica. 15
Capellaniis amouibilibus, quæ eccleſiaſtica beneficia non ſunt, poteſt fieri reuocatio ſine cauſa, malitia ceſſante, & odio in amouente. 2.135.16
Capellania licet ſit manualis, ſi tamen quis eam longo tempore poſſidet, acquirit ius in quo eſt manutenendus, & ſpoliatus eſſet reſtituendus. 17
Simoniam non inducit pactum factum ſine Papæ auctoritate ratione Capellaniæ amouibilis. 18
Capellaniæ amouibilis ad titulum nemo poteſt ordinari niſi ſit in Capella Papæ. 19
Capellaniæ in perpetuum auctoritate Apoſtol. vel Ordinaria erectæ, & in titulos creatæ ſunt eccleſiaſtica beneficia. 10
Capellaniæ ſi ſint ſeculares præſumuntur de ſui natura perpetuæ, & collatiuæ. 2.135.24
Capellania, quæ habet onus celebrandi certas Miſſas, & coadiuuandi in cura animarum in Eccleſia Plebanatus, requirit reſidentiam. 26
Capellania cum Manſionaria habita ratione ad redditus annuorum fructuum vtriuſque beneficij, qui perquam tenues ſunt ex Concilij decretis incompatibilis non eſt, ſi tamen vtrumque ſit ſub eodem tecto, vt ſimul retineri poſſint, opus eſt Sedis Apoſtol. diſpenſatione. 27

Capellania

Capellania, cui adiunctum eſt onus deſeruiendi in choro, obtineri non poteſt cum Canonicatu. 28
Capellanias duas, vel tres ſub eodem tecto vniformes ſi quis per annum ex collatione Epiſcopi retinuerit, incidit in priuationem omnium ipſo iure, non obſtante Epiſcopi diſpenſatione. 1.136.29
Epiſcopus non poteſt compellere obtinentem Capellaniam, vt ipſemet celebret, licet in eius fundatione diſponatur quod capellani celebrent, nam iſtis oneribus Miſſarum rectè per ſubſtitutos ſatisfit. 30
Capellania habens onus duarum Miſſarum qualibet hebdomada, non expreſſo quod Capellanus per ſe ipſum celebret, non eſt Sacerdotalis. 31
Capellaniæ fundatione ſtante cum diſpoſitione teſtatoris quòd quotieſcumque vacaret prouideretur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot Miſſas qualibet hebdomada, non eſt neceſſarium præſtare Presbyterum, ſed ſufficit, quod ſeruiat, & Miſſas dicat per ſubſtitutum. 32
Capellania Sacerdotis declaratur in caſu propoſito. 1.137.33
Capellanus dicitur, qui in Eccleſia Monachorum curam exercet. 1.127.15
Capellanus perpetuo Capellaniæ in titulum creatæ Horas Canonicas recitare tenetur. 1.135.21
Fori priuilegio gaudet. 22
Ordinari poteſt ad titulum. 23
Capellanus obligatus quotidie celebrare poteſt ex cauſa maioris honeſtatis vnam Miſſam in hebdomada omittere ſi inſtitutio Miſſæ dirigatur ad perſonam Sacerdotis. 1.137 34
Capellanus inſtitutus, & obligatus ad celebrandum in certo templo, oratorio, & altari, malè facit ſi Miſſas alibi celebret, peccatque mortaliter, non tamen tenetur ad vllam reſtitutionem. 36
Capellanus, qui ex promiſſione, vel fundatione tenetur celebrare particulares Miſſas, malè ageret ſi alius celebraret abſque iuſta cauſa. 37
Capellanus non poteſt nouam eleemoſynam accipere, & duabus obligationibus vnica Miſſa ſatisfacere, niſi in fondatione expreſsè cautum ſit quod non teneatur applicare. 1.138 38
Capellanus ad nutum amouibilis, qui habuerit obligationem vnius Miſſæ qualibet hebdomada cum ſtipendio legato, & confirmato de octo annis in octo annos, poteſt demandare celebrationem dictarum Miſſarum alteri cum eleemoſyna, retenta ſibi parte ſtipendij debiti capellano. 39
Capellanus per ſe ipſum tenetur Diuinis inſeruire poſita inſtitutione Capellæ tenoris. 40
Capellanus in Eccleſia Cathedrali tenetur ad reſidentiam ſtante fundatione ſuæ Capellæ cum onere quarundam Miſſarum, & inſeruiendi in choro. 41
Capillorum nimius cultus, aut affectata compoſitio Clericis prohibetur. 1.508.24
Capillos ita tonſos portare debent Clerici, vt aures pateant. 25
Capitulum mortuo Epiſcopo tenetur eius mortem Regi denunciare, vt Rex nominet perſonam Summo Pontif. ad prouidendum de Epiſcopatu vacante. 1.124.85
Capitula quæcunque etiam Regularium non poſſunt aliquid ſtatuere contra text *in cap. quia propter, de elect.* 1.248 163
Formæ omnes, quibus regulares vtuntur in electionibus ſuorum Prælatorum, ſemper inhærent diſpoſitioni *cap. quia propter, de elect.* ibid.
Capitula Generalia Regularium, ſeu Generales eorumdem Regularium Superiores ſupplere non poſſunt defectus occurrentes in eiuſmodi electionibus ob non ſeruatam formam *cap. quia propter, de elect.*
Capituli conſenſus non requiritur in adminiſtratione bonorum, & reddituum Eccleſiæ. 1.306.3
Capituli conſenſus requiritur in rerum Eccleſiaſticarum alienatione, quæ ad Cathedralem Eccleſiam pertineat. 1.307.7
Capituli conſenſus requiritur in vnione vnius Eccleſiæ alteri Eccleſiæ, ſeu Dignitati, vel præbendæ per Epiſcopum facienda. 8
Capituli conſenſus non ſufficit in vnione facta ab Epiſcopo ipſi Capitulo, cùm non poſſit auctorizare in facto proprio, ſecus ſi fieret alicui Dignitati, vel Præbendæ Capituli. 1.308.11
Capituli conſenſus an exigatur in vnione à Legato de Latere facienda. 12
Suppreſſio Canonicatuum & beneficiorum, non permittitur Epiſcopo ſine conſenſu Capituli. 13
Capituli conſenſus in multis caſibus exigitur, itaut quod ſine ipſo ab Epiſcopo factum fuerit, nullius ſit roboris, & momenti. 14
Capitulum poteſt ſtatuere ſi interueniat præſentia, & conſenſus Epiſcopi in concernentibus ſtatum vniuerſalem Eccleſiæ, ſeu in iis, quæ tangunt particularia ipſius Capituli negotia. 1.309.15 & ſeq.
Capitulum non poteſt ſtatuere contra ius commune etiam interueniente conſenſu Epiſcopi. 17
Capituli conſilium in Epiſcoporum tractatibus vel negotiis plerumque eſt requirendum. 1.310.19
Capituli conſilium per Epiſcopum eſt requirendum, non autem conſenſus exigendus in proceſſionibus edicendis, decernendis, dirigendis, atque deducendis. 1.311.20
Capituli ſui conſilium requirere tenetur Epiſcopus ad deſignandum quibus Canonicatibus quiſque Ordo impoſterum debeat eſſe annexus. ibid.
Capitula Cathedralium Eccleſiarum vocanda ſunt, & admittenda ad Concilia Prouincialia. 22
Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia ad ſynodum Prouincialem ſunt vacanda. 22
Epiſcopus an teneatur ſequi Capituli conſilium in decernendo, aut ſtatuendo, quæ viſa fuerint opportuna in ſynodo. 23
Capitula Eccleſiarum ex manifeſta, & rationabili cauſa poſſunt ceſſare à Diuinis in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, diuinorum Officiorum celebrationem ſuſpendere. 1.312.24
Capitulum etiam ſemota aliqua ſpeciali conſuetudine ceſſationem inducere poteſt. 25
Canonici abſentes à ciuitate, an ſint vocandi in omnibus negotiis pertractandis à Capitulo. ibid.
In negotiis agendis per Epiſcopum cum conſenſu Capituli, an vox Epiſcoporum vno, vel duobus Canonicis faciat maiorem partem, & ſit attendenda, ibid.
Deuolutio ſit ad Epiſcopum tanquam ad immediatum ſuperiorem propter negligentiam Capituli Cathedralis Eccleſiæ in conferendis beneficiis, quæ ad ſuam collationem ſeparatim ab Epiſcopo pertinent. 26
Legata facta Canonicis in dubio, an cenſeantur relicta Capitulo. ibid.
Capitulo Sede vacante inuentarium de rebus Eccleſiæ conficere tenetur. 1.313.27
Vicarium infra octo dies poſt mortem Epiſcopi conſtituere, vel exiſtentem confirmare omnino tenetur Capitulum. 28
Adminiſtratio iuriſdictionis reſidet penes totum Capitulum ante electionem Vicarij infra octo dies faciendam. 29
Capitulum Sede vacante ad Vicarij Capitularis electionem iteratis vicibus deuenire poteſt, abſque cauſa tamen non debet. 30
Capitulum Seda vacante non arctatur ad conſtituendum Vicarium intra illos octo dies, ſucceſſiuè poteſt de per ſe adminiſtrare. 31
Capitulum quamuis non teneatur eligere perſonam in Vicarium de gremio ipſius Capituli, ſi tamen adeſſet idoneus cæteris paribus eſt proferendus. 1.314.37
Capitulum Epiſcopali Sede vacante eligere valet in Vicarium generalem Canonicum eiuſdem Eccleſiæ, qui in eadem ciuitate, & Eccleſia curam quoque gerit animarum. 38
Canonicus ex gremio Capituli in Vicarium Sede vacante electus de tempore diuinorum Officiorum ſuo muneri, & officio incumbens, diſtributiones quotidianas non percipit. 39
Capitularis Vicarius qui ſimul eſt Canonicus, ſi in Choro interueniat cum Canonicali apparato vt diſtributiones quotidianas lucretur, debet ſedere in loco proprio ſui Canonicatus antiquioribus non præcedendo. 40
Archidiaconus ſeu alia Dignitas maior poſt Pontificalem preferetur Vicario Capitulari etiamſi non ſit Canonicus. 41
Capitularis Vicarius occupare non debet in Eccleſia ſedem Archidiaconi, ſed debet ſedere in alia ſede portatili. 42
Capitulum Sede vacante in commiſſione Vicarij poteſt certum tempus præfinire, quo elapſo eius iuriſdictio expiret. 43

Capitulum

Capitulum poteſt Vicarium eligere cum clauſula quòd non duret niſi per annum. 44

Capituli Vicarius magis expedit vt eligatur liberè abſque vlla conditione mutationis,& aſſignatione aſſeſſoris. 45

Capitulum ſi conſtituerit Vicarium ſimpliciter abſque temporis præfinitione, eius officium durat durante Sedis vacatione. 46

Capitularis Vicarij electione facta, non poteſt Capitulum illum reuocare, niſi ex cauſa benè viſa ſacræ Congreg. 47

Capitularis Vicarius debet eſſe Doctor in aliqua Vniuerſitate,non verò à perſona priuata. t.315.51

Capitulum, vbi non eſſet Doctor, poteſt in ipſo actu deputationis Vicarij dare ei conſultorem Doctorem ſibi benè viſum partibus non ſuſpectum. 52

Doctor Theologus non poteſt eſſe Vicarius Capitularis Sede vacante. 53

Ætas viginti trium annorum permitti poteſt in Vicario Capitulari,ſi aliàs eſt idoneus, non tamen capedit. 54

Capitulum ſi intra octo dies poſt mortem Epiſcopi non prouiderit de Vicario, vel non idoneum elegerit, poterit Archiepiſcopus deputare Vicarium, ſeu Officialem in Eccleſia ſuffraganea. 55

Capituli Vicarius Sede vacante non poteſt cognoſcere de cauſis delegatis Vicario generali Epiſcopi, nec exequi diſpenſationes Matrimonij impedimentis, & litteras in forma Dignum, quæ huiuſmodi Vicario Epiſcopi ſolent committi. 57

Diſpenſationes Matrimoniales directæ Epiſcopo,& eius Vicario generali,ſi Sedes vacare contingat, non poſſunt per Vicarium Capitularem expediri. t.316.58

Capitulum, ſeu Vicarius Capitularis Sede vacante non poteſt exequi commiſſiones Apoſt. in forma Dignum, & aliàs directa Epiſcopo, vel eius Vicario generali intuitu officij,vel ſub nomine dignitatis. 59

Capitularis Vicarius Sede vacante executioni demandare poterit litteras Epiſcopo per ſacram Congregationem directas, & ab illo non exequutas, necnon illud, quod Epiſcopo mortuo per Bullam, ſeu Breue in cauſis iuriſdictionem importantibus conceſſum erat. 60

Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Sede vacante in ius Epiſcopale ſubintrat, & poteſt omnia facere, quæ ſunt iuriſdictionis, niſi expreſsè prohibita reperiantur. 61

Abſoluere ab excommunicatione poteſt Capitulum, à qua poterat abſoluere ipſe Epiſcopus, niſi ei fuerit à Sede Apoſtol. ſpecialiter interdicta poteſtas. 62

Confirmare electos, & præſentatos per patronos inſtituere poteſt Capitulum Sede vacante. 63

Confeſſores pro caſibus Epiſcopo reſeruatis aſſignare poteſt Capitulum Sede vacante. 64

Excommunicationes, & alias cenſuras, ac pœnas inferre, & exceſſus corrigere poteſt Capitulum, quatenus defunctus Epiſcopus poterat. t.317.65

Cognoſcere de crimine hæreſis poteſt Capitulum Sede vacante. 66

Viſitare poteſt Diœceſim Capitulum Sede vacante, & ſic omnia loca, quæ poterat viſitare Epiſcopus. 67

Capitularis Vicarius Diœceſim viſitare poteſt quamuis id à Capitulo ſpecialiter ei non fuerit commiſſum. 68

Capitulum Sede vacante poteſt Diœceſim viſitare per ſe, vel per alium. 69

Capitulum Sede vacante poteſt tunc demum Diœceſim viſitare, quando lapſus eſt annus à poſtrema Antiſtitis viſitatione. 70

Capitulum poteſt viſitare Diœceſim poſt lapſum annum à die vltimæ viſitationis per Epiſcopum factæ, tempore triennij non expectato, licèt dicatur Epiſcopum conſueuiſſe viſitare ſingulis trienniis. 71

Cognoſcere de arduis cauſis poteſt Capitulum Sede vacante. t.318.72

Statuta concedere poteſt Capitulum Sede vacante, quæ ad ſtatum Eccleſiæ pertineant, quæque durare debeant etiam tempore Epiſcoporum ſuccedentium. 73

Capitulum circa quotidianas diſtributiones nihil poteſt ſtatuere. 74

Capitulum non poteſt habere pro præſentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Eccleſia reſederunt, & Fidei profeſſionem nondum emiſerunt. 75

Defunctorum vltimas voluntates exequi poteſt Capitulum Sede vacante quatenus iure ordinario competebat Epiſcopis. 76

Religioſos piarum voluntatum exequutores compellere poteſt Capitulum Sede vacante ad reddendas adminiſtrationis rationes. 77

Rationem ab adminiſtratoribus piorum locorum exigere poteſt Capitulum Sede vacante. 78

Vicarium generalem in ſpiritualibus, & temporalibus conſtituere poteſt Capitulum Sede vacante. 79

Deponere,& interdicere poteſt Capitulum Sede vacante. 80

Diſpenſare ratione Epiſcopalis iuriſdictionis, cum illegitimis ad beneficium ſimplex poteſt Capitulum Sede vacante. 81

Diſpenſare, & abſoluere vigore *Concil. ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 6. poteſt Capitulum Sede vacante. 82

Charitatiuum ſubſidium exigere poteſt Capitulum Sede vacante. t.319.83

Capitulum non poteſt ſtatutum concedere, quo charitatiuum ſubſidium in futurum ex parte minuatur. 84

Capitulum cognoſcere poteſt de cauſis in prima inſtantia vigore *Conc.ſeſſ* 24.*de reform.c.*20. 85

Matrimonio celebrando aſſiſtere poteſt Capitulum Sede vacante, & alij Sacerdoti aſſiſtendi licentiam concedere. 86

Licentiam concedere poteſt Capitulum Sede vacante, quam dare poſſet Epiſcopus. 87

Licentiam ædificandi Eccleſiam, vt acquiratur ius patronatus concedere poteſt Capitulum Sede vacante. 88

Pontificalia exercendi in Eccleſia vacante licentiam concedere poteſt Capitulum Sede vacante extero Epiſcopo. 89

Licentiam vt nouitij diſponant de bonis temporalibus concedere poteſt Capitulum Sede vacante. 90

Indulgentias concedere poteſt Capitulum Sede vacante. 91

OEconomos præficere poteſt Capitulum Sede vacante. 92

Portiones congruas aſſignare, vt recognoſcere poteſt Capitulum Sede vacante. 93

Commendare Eccleſias, ſiue beneficia ad tempus poteſt Capitulum Sede vacante. 94

Præſentatos Clericos à patronis admittere,ſiue inſtituere poteſt Capitulum Sede vacante. 95

Reſignationes beneficiorum recipere poteſt Capitulum Sede vacante. 96

Permutationibus beneficiorum auctoritatem præſtare poteſt Capitulum Sede vacante. 97

Vniones ex cauſa facere poteſt Capitulum Sede vacante, dummodo per eas iuriſdictioni Epiſcopali nihil detrahatur. t.320.98

Capitulum Sede vacante,non poteſt ſupprimere quodcumque beneficium,& ſibi vnire. 99

Confeſſores approbare, & exponere poteſt Capitulum Sede vacante per Vicarium à ſe electum. 100

Commutare vltimas voluntates poteſt Capitulum Sede vacante in caſibus in quibus de iure communi poſſet Epiſcopus. 101

Matrimoniales cauſas cognoſcere poteſt Capitulum Sede vacante. 102

Capituli auctoritas an etiam in iis, quæ requirunt ſpeciale mandatum,tranſeat in Vicarium. 103

Capitulum Sede vacante extra viſitationem ex delictis contra certas perſonas inquirere poteſt. ibid.

Capitulum poteſt munus ſyndicandi contra officiales exercere. ibid.

Capitulum Sede vacante poteſt facere ea omnia, quæ competunt Epiſcopo iure proprio, non autem alieno, hoc eſt,iuriſdictione ordinaria, non autem delegata. 104

Exemptos viſitare non poteſt Capitulum Sede vacante. t.321.105,107

Monaſteria Monialium, quæ viſitat Epiſcopus auctoritate Apoſtolica, non poteſt viſitare Capitulum Sede vacante. 106

Capitulum Sede vacante non ſuccedit Epiſcopo in iuriſdictione, quæ illi competeret iure aliquo ſpeciali, ſiue accidentali. 108

Beneficia ſpectantia ad ſolam collationem Epiſcopi, conferre non poteſt Capitulum Sede vacante. 109

Quid ſi beneficia ſpectarent ad collationem Epiſc. cum conſenſu

conſenſu, vel conſilio. Et quid ſi ad eundem Epiſcopum pertinerent iure deuoluto. t.322.110

Donationem iuriſpatronatus confirmare non poteſt Capitulum Sede vacante. 111

Præbendarum, aut Portionum in ſuppreſſione non ſufficit Capituli conſenſus. 112

Capitulum Sede vacante ſuccedit in ius exercendi Pontificalia per Vicarios Epiſcopos. 113

Dimiſſorias litteras Clericis ſuæ diœceſis dare poteſt Capitulum Sede vacante, vt ab alio Epiſcopo ordinentur, poſt annum à die vacationis concedere poteſt Vicarius Capitularis etiam infra annum laicis, qui expectant præſentari per patronos ad aliqua beneficia. 114

Dimiſſorias etiam ad primam Tonſuram non poteſt Capitulum, ſeu Vicarius Sede vacante infra annum concedere. t.323.116

Pœnam Concil. *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. incurrit Capitulum, ſeu Vicarius Sede vacante concedens dimiſſorias infra annum vacationis, quamuis illis vſus non fuerit is, cui conceſſæ fuerunt. 117

Dimiſſorias litteras ad primam Tonſuram concedere poteſt Vicarius Capitularis etiam infra annum laicis, qui expectant præſentari per patronos ad aliqua beneficia. 118

Dimiſſorias ad Ordines dare non poteſt Capitulum Sede vacante infra annum, etiamſi haberet territorium diſtinctum. 119

Dimiſſorias concedere poſt annum, ſpectat ad Vicarium, & non ad Capitulum. 120

Capitulum Sede vacante non poteſt infra annum vacationis dare licentiam Epiſcopo commoranti in ciuitate, vel Diœceſi, vt ordinet Regulares. 121

Teſtimonium idoneitatis facere poteſt Capitulum Sede vacante. 122

Capitulum ante lapſum anni vacationis Sedis poterit obtinenti facultatem à Sede Apoſtolica de ſuſcipiendo Ordines cum licentia ſui Ordinarij, hanc licentiam ſubordinatam concedere. 123

Capitulum infra annum concedere poteſt Epiſcopo extero exercitium Pontificalium & ordinationem propriorum ſubditorum, non tamen ſubditorum vacantis Sedis. 124

Dimiſſorias infra annum Capitulum per Vicarium à ſe electum concedere poteſt arctatis beneficiis tam habitis, quàm habendis. 125

Arctati occaſione beneficij recepti, & recipiendi qui dicantur. 126.& ſeq.

Diſpenſare poteſt Capitulum Sede vacante, ſeu illius Vicarius interſtitiis temporum cum ordinandis in vim ſuarum litterarum dimiſſorialium. 128

Dimiſſoriæ litteræ à Capitulo Sede vacante ritè, & rectè conceſſæ per ingreſſum moderni Epiſcopi non expirant. 129

Capitulum Sede vacante contraueniens decreto *Concil. Trid.ſeſſ.*7.*cap.*10 quam pœnam incurrat. 130

Capituli Sede vacante poteſtas intelligitur de Capitulo Cathedralis. t.385.136

Formula creandi Vicarium Capitularem. 137

Capitulum Ordinarium priuatiue ad Epiſcopum, iúſque habens viſitandi, & congregandi Synodum, non comprehenditur ſub diſpoſitione Concil. Trid.*ſeſſ.*24. *de reform.c.*10. t.237.66

Capituli conſenſus defectum quilibet opponere poteſt. t.298.44

Capituli conſenſus ſatis eſt, ſi poſtea accedat. 45
Vide *Vnio.*

Capitula generalia, vide *Monaſterium.*

Capuccini à quo inſtituti, & quando inceperint. t.564 179

Capuccinus non poteſt ad quemcunque alium Ordinem, vel Congregationem tranſire, niſi, *&c.* t.585.58

Cap. Odoardus.

Priuilegium ſubſidiarium *cap. Odoardus, de ſolut.* de competit Clericis non habentibus vnde ſuis ſatisfaciant creditoribus. t.501.1

Birretum viride deferunt Clerici petentes priuilegium *cap Odoardus*, coram iudicibus Vrbis, & carcerum viſitatoribus. 2

Beneficio *cap. Odoardus*, nemo frui valet niſi inſtantibus creditoribus, vel vno ex pluribus aduerſùs ipſum debitorem. 3

Cap. Odoardus, beneficium petentes debent citari facere creditores, itaut non obſtaret illius exceptio alicui creditori non citato. 4

Debitum tenetur conſiteri adhuc poſt ſententiam petens beneficium *cap. Odoardus.* 5

Paupertatem, & miſerabilitatem probare debet etiam per communem æſtimationem, ſeu reputationem petens beneficium *cap.Odoardus.* 6

Reditus habens, qui non excedunt ſcuta viginti quinque probat ſuam paupertatem ad effectum gaudendi priuilegio *cap.Odoardus.* 7

Priuilegio *cap. Odoardus*, vt quis frui valeat, ſufficit ſummariè conſtare de paupertate. 8

Clericus admittitur ad beneficium *cap. Odoardus*, extra carceres parte non inſtante, ſeu non opponente. 9

Admiſſus ad beneficium *cap. Odoardus*, poteſt compelli ad præſtandam cautionem de ſoluendo cum ad pinguiorem fortunam venerit. 10

Cautio præſtanda per admiſſum ad beneficium *cap. Odoardus*, debet eſſe pigneratitia, ſeu fideiuſſoria, aut ſaltem, ſi aliter non poſſit, iuratoria. t.502.11

Caput Clericorum quid ſignificet in medio raſum, & in extremitatibus capillatum. t.507.12

Carcer, vide *Immunitas.*

Cardinalatus ad dignitatem qui ſint, vel non ſint aſſumendi. t.59.15

Cardinalatus cum aliis beneficiis Eccleſiaſticis an ſit incompatibilis. t.60.23

Ætas ad Cardinalatum requiſita quæ deſideretur. t.61.38

Bigamum ad Cardinalatus celſitudinem non ſolet Papa promouere. t.63.39

Antonius Roſellus, & Ioannes Lignanus quamuis Iuriſperiti inſignes, tamen quia erant bigami, Cardinalatus dignitatem nunquam obtinere potuerunt. 40

Cardinalatus eſt cæteris Eccleſiaſticis dignitatibus præſtantior, & eſt maior dignitas poſt Papatum. t.71.46

Cardinalatus ad dignitatem euectus eo ipſo à patria poteſtate eſt ſolutor. t.74.70

Cardinales abſentes, Papa defuncto, ſtatim ſunt monendi, & per decem dies expectandi à die mortis Pontificis computandos. t.13.60

Cardinales de obito Pontificis ſolent certiorare abſentes per litteras particulares à Secretario S. Collegij ſubſcriptas 63

Cardinales præſentes, decem diebus durantibus, defuncti Pontificis celebrare debent exequias. 65

Cardinalis quando dedit vocem vni in ſcrutino, & in acceſſu accedit alteri, acceſſus huiuſmodi ſit cumulatiuè, non priuatiuè. t.18.92

Cardinalis Antiſtes alicuius Eccleſiæ, an excuſetur à reſidentia, ſi vellet Papa vti eius conſilio, ſapientia, & induſtria, retinendum illum apud ſe. t.149.83

Cardinales Apoſtolorum quoque exemplo inſtituti fuerunt, qui Chriſto Domino in terris tanquam Pontifici aſſiſtere videbantur. t.57.2

Cardinalium Ordo quoad ſuam primordialem originem, & adumbrationem Iuris eſt diuini. t.58.5

Cardinalis nomen ante tempora B. Syluestri extitiſſe non conſtat, vnde ab ipſo creditur adinuentum. 6

Epiſcopi dignitas antiquitus maior fuit quàm Cardinalis, quia tunc Cardinales per humiliora charitatis opera ſe exercebant. 7

Innocentius IV. ipſis Cardinalibus cùm à Summo Pont. ad Terras Eccleſiæ regendas mitterentur, rubeum pileum dicitur tradidiſſe. 8

Paulus II. birretum purpureum omnibus Cardinalibus, non tamen Regularibus dedit. 9

Cardinales ex Ordinibus Regularium aſſumpti cùm prius de antiquo more portaſſent birretum eiuſdem coloris, cuius erat habitus Religionis in qua fuerant profeſſi, Gregorius XIV. illis primum conceſſit vſum rubei birreti. 10

Cardinalium Ordo triplex eſt hodie, Epiſcoporum ſcilicet, Presbyterorum, & Diaconorum. t.59.11.& 43

Cardinales à Summo tantùm Pontifice creantur. 12

Cardinales ex omni natione viri ſelectiſſimi eligendi ſunt. 13

Sponſiones, ſeu excommiſſæ ſuper Cardinalium promotione nullatenus ſunt faciendæ. 14

Filium vtriuſque ſexus etiam ex legitimo matrimonio, vel ex eo nepotem habentes, in Cardinales promoueri nequeunt. t.59.16

Cardinalis eſſe non poteſt frater ex vno parente germanus, vel patruelis conſobrinus, aut amitinus alicuius Cardinalis viuentis. 17

Patronus

Patruus, aut auunculus nepotis ex fratre, vel ſorore Cardinalis viuentis prohibetur aſſumi ad Cardinalatum. 18
Epiſcopi an creari valeant Cardinales. 1.60.19
Cardinales, qui ſunt Epiſcopi, non excuſantur à reſidentia eo ipſo quòd ſunt Cardinales, & aſſiſtunt Romano Pontifici. 20
Cardinales in Curia Pontifici aſſiſtere debent. 21
Cardinalis aliquis niſi magis eſſet Eccleſiæ proficuus ſi Papæ aſſiſteret, poteſt alteri Eccleſiæ dari Epiſcopus. 21
Monachus, ſeu Regularis cum Cardinalis eligitur, non abſoluitur ab iis, quæ ſunt de ſubſtantia regulæ, & ita non acquirit dominium, nec teſtari poteſt. 1.61.24
Monachus in Cardinalem promotus tenetur portare habitum ſuæ Religionis, ſed illum deponens non incurrit excommunicationem. 25
Regularis in Cardinalem promotus poteſt in Baptiſmo & Confirmatione eſſe ſuſceptor. 26
Religioſus Cardinalis ab obedientia Superiorum Religionis, ſoli Pont. ſubiectus manet, & à reliquis obſeruantiis Regularibus abſoluitur. 27
Cardinalium in creatione exigenda ſunt ea omnia, quæ de Epiſcoporum præficiendorum vita, ætate, doctrina, & cæteris qualitatibus ſunt conſtituta. 28
Cardinalis ad officium eligendus habere debet induſtriam ſingularem, fidem exploratam, & morum maximam grauitatem. 29
Illegitimi, etiam per ſequens Matrimonium legitimati, ad Cardinalitiam dignitatem non ſunt promouendi. 1.62.30,35
Inhabiles propter defectus, vitia, aut impedimenta, ad ſacros Ordines non poſſunt in Cardinales vllo vnquam tempore aſſumi. 31
Lectiſſimi, & præcellentes viri in Cardinalium collegium adſcribi debens. 32
Ætas in Cardinalibus ſecundùm communes regulas neceſſaria eſt, non tamen impedimento eſt quominus Papa minores ætate creare poſſit. 1.62.34
Illegitimitatis à labe Cardinalium cœtus immunis eſſe debet. 35
Spatius per Eugenium IV. in Cardinalem electus antequam galerum acciperet è vita diſceſſit. 1.63.36
Cardinales non ſolent aſſumi niſi viri in ſcientia, ac rerum experientia excellentes, Magiſtri, ſeu Licentiati in Iure Canonico, ſeu humano. 37
Scientia in Cardinalibus exigitur, quæ in eligendis Epiſcopis deſideratur. 38
Cardinales in electione Papæ vocem habent, etiamſi galerus Cardinalitius eis traditus non eſſet, neque os clauſum, aut ſi clauſum, nondum apertum fuiſſet. 1.63.41
Papa de plenitudine poteſtatis etiam nulla facta propoſitione poteſt facere Cardinales, qui non habeant qualitates requiſitas. 42
Cardinalium numerus Summorum Pontif. arbitrio auctus, & diminutus fuit, prout & hodie augeri minuíve poterit, cùm res ita poſtulauerit. 44
Cardinalium veterum numerus qualis olim fuerit? & qui hodie. 44
Epiſcoporum Cardinalium Tituli quot olim fuerint, & hodie ſint. 1.64.45,63
Presbyterorum Cardinalium Tituli olim erant 28. nunc verò 50. præſcribuntur. 46,64
Diaconorum Cardinalium Tituli quot olim fuerint, & hodie ſint. 47,65
Conſtitutio Sixti V. circa Cardinalium Titulos refertur. 48

Cardinalium dignitas, priuilegium, officium.

Cardinales dicti ſunt quaſi Romanæ Eccleſiæ cardines, ſeu, quia Sedi Apoſtol. quæ ianua eſt, & cardo aliarum Eccleſiarum, ſeruiunt. 1.69.1
Oſtium ſicut cardine regitur, ita Eccleſia Cardinalium conſilio roboratior. 1.70.2
Cardines Orbis dicuntur Cardinales. 3
Conſiliarij quandoque appellantur Cardinales, quia Papæ in Eccleſia vniuerſali gubernanda aſſiſtunt. 4
Cardinalium conſilio vtitur Papa, præſertim in arduis Eccleſiæ negotiis. 5
Cardinales fratres appellat Papa, cum eos ſimul, & eorum Conſiſtorium nominat, nam extra Conſiſtorium ſingulos filios appellat, niſi ſint Epiſcopi Cardinales. 6
Cardinales dicuntur Diui.
Lumina Eccleſiæ. ibid.7
Lucernæ ardentes. ibid.
Patres ſpirituales. ibid.
Maximi. ibid.
Columnæ Eccleſiæ. ibid.
Cardinales repræſentant Eccleſiam. 8
Regibus æquiparantur Cardinales, & in eis reſidet tota Maieſtas Chriſtianæ Reip. 9
Reges locum cedunt collegio Cardinalium. 10
Romanæ Eccleſiæ ſpeciales dicuntur Cardinales. 11
Vinculum indiſſolubile contrahitur inter Papam & Cardinales 12
Cardinales familiares, & ſocij Papæ dicuntur. 13
Cardinales Patritiatus, & Senatoriam dignitatem habent. 14
Collegium atque Senatum conſtituunt Cardinales. 15
Cardinalis electus ſtatim à patris poteſtate ſolutus eſt. 16
Pars corporis Papæ dicuntur Cardinales ad inſtar Senatorum. 17
Cardinales dicuntur facere vnum corpus cum Papa, ſicut Canonici cum Epiſcopo. 18
Cardinales ſunt latus Papæ, & ideo cùm mittuntur, Legati dicuntur de latere 19
Papa ſpeciale caput eſt Cardinalium, & ipſi ſunt ſpecialia membra eius. 20
Cardinales habent quandam communicationem cum Papa, ſicut membra cum capite 21
Officium Cardinalium eſt aſſiſtere Romano Pont. 22
Cardinales tenentur reſidere in Curia vbi Papa reſidet, nec poſſunt ab illa recedere ſine eius licentia. 23
Epiſcopi præcedebant Cardinales, & arbitrabantur ſe grado minui ſi ex Epiſcopis facti fuiſſent Cardinales. 1.71.24
Cardinales ſunt hodie Epiſcopis, Archiepiſcopis, & Patriarchis propter officium, digniores. 25
Collegium Cardinalium membrum honorabilius eſt quod habet Eccleſia. 27
Summum & excelſum dicitur. 28
Gremium Romanæ Eccleſiæ appellatur. 29
Famæ reſtituit. 30
Appellatio non conceditur ab eius ſententia. 31
Papa à Cardinalibus non exigit fidelitatem ſicut ab Epiſcopis. 32
Iuriſdictionem Epiſcopalem habent Cardinales in Eccleſiis quarum ſunt Titulares, & in aliis eorum Titulis ſubiectis 33
Matrimoniis intereſſe in ſuis Titulis, vel aliis intereſſendi facultatem concedere poſſunt Cardinales. 34
Inſignibus Pontificiis vti, & ſolemniter benedicere in Eccleſiis ſuorum Titulorum poſſunt Cardinales. 35
Beneficia conferendi ius habent Cardinales in Eccleſiis Titularibus, quando ſunt in Vrbe. 36
Viſitare poſſunt Cardinales perſonas ſubiectas ratione Titulorum 1.72.37
Cardinales poſſunt in perſonas ſibi ſubiectas ratione Titulorum excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti pœnas irrogare. 38
Vicarij Cardinalium pro ſuis Titulis poſſunt fulminare cenſuras Eccleſiaſticas, & reliqua facere, quæ ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis. 39
Ordines minores in propriis Titulis ſuis ſubditis & familiaribus poſſunt conferre Cardinales Presbyteri, & Diaconi, quamuis Epiſcopi non ſint 40
Cardinalem hoſtiliter inſequi, aut in perſona offendere qui auſus fuerit, plurimas, & grauiſſimas pœnas incurrit Cardinalem offendentes. 41
Sacrilegium committunt. 42
Infames perpetuò ſunt. 43
Habentur pro bannitis, & diffidatis. 44
Teſtamenti factionem actiuam, & paſſiuam, amittunt. 45
Domus offendentium Cardinalem deuaſtantur. 46
Bona offendentium Cardinalem confiſcantur. 47
Locationibus, & feudis priuantur, offendentes Cardinalem, & liberè ad dominos reuertuntur 48
Officiis omnibus, & beneficiis ſpiritualibus, & temporalibus priuantur. 49
Filij, Cardinalem offendentes, ac nepotes offendentium Cardinalem, priuantur omnibus beneficiis & dignitatibus Eccleſiaſticis, & ad illas in poſterum obtinendas efficiuntur inhabiles. 1.73.50
Teſtes quot requirantur vt Cardinalis poſſit de crimine damnari. 51

Cardinalis à ſolo Romano Pontif. damnatur, vel deponitur, aut excommunicatur. 1.73.53
Cardinales an includantur ſub regulis Cancellariæ, & aliis Conſtitutionibus generalibus. 54.& ſeq.
Cardinales renunciantes beneficia comprehenduntur ſub reg. de infirmis, & Conſt. de publicandis reſignationibus, & de non impetrando beneficio viuentis. 56
Reſeruationes factæ per Papam Cardinales ligant. 57
Diſpoſitio generalis odioſa non comprehendit Cardinales, quia ſpeciali nota digni ſunt. 60
Cardinales obuiantes ei, qui ad ſupplicium ducitur, poſſunt illum veſte, aut pileo tegendo liberare. 1.74. 61
Appellatio non datur à ſententia ex voto Cardinalium, ſeu conſenſu lata. 62
Cardinali aſſerenti ſe eſſe Legatum creditur circa Ordinariam poteſtatem, etiamſi litteras ſuæ legationis teſtes non exhibeat, in iis, quæ Iure communi legato competunt. 63,66
Cardinali atteſtanti de ſpeciali mandato Sedis Apoſtol. aut de mente Summi Pontif. creditur abſque litteris ſui mandati, niſi de ſe ipſo aſſerat. 64
Cardinalis dicto de conſuetudine Curiæ ſtatur in his, quæ dicta vel facta ſunt coram eo. 65
Cardinales ſoli Legati à Latere nuncupantur extra Curiam miſſi. 67
Cardinales habent partem redditum Cameræ Apoſt. 68
Suſpenſionis, vel interdicti ſententia in Conſtitutione Pontificia promulgata Cardinales non afficiuntur niſi ſpecialis eorum mentio facta ſit. 69
Cardinales in commiſſis ſibi Eccleſiis à Sede Apoſtolica poſſunt beneficia conferre & iuriſdictionem exercere ante captam poſſeſſionem, & oſtenſionem litterarum. 71
Cardinalis dictum ſine iuramento aliquam facit præſumptionem. 1.75.72
Cardinalibus ſine iuramento teſtificantibus non creditur in præiudicium tertij 73
Cardinalis aſſertioni ſtatur tribus ſimul concurrentibus, videlicet quando Papa eſt præſens, ad quem facilè recurri poteſt, & aſſerit rem directè non præiudicialem tertio, & veriſimilia aſſerit. 74
Cardinali aſſerenti aliquid actum in præſentia Papæ vel dicenti ſibi viuæ vocis oraculo à Papa mandatum fuiſſe, credi debet. 75
Cardinales orto ſchiſmate, datâve contentione Concilium congregare poſſunt. 76
Priuilegia omnia Epiſcopis ob ſtatus dignitatem ad Cardinales ferme extendi ſolent propter maiorem eorum dignitatem. 77
Cardinales gaudent priuilegio Epiſcopis conceſſo *in cap. quia periculoſum, de ſent. excommun. & in cap. vltim. de Pœnitent. & remiſſ.* 78
Lites, & cauſæ inter Cardinales quomodolibet vertentes à Papa appellatione remota decidendæ ſunt. 79
Priuilegio immunitatis Eccleſiaſticæ gaudent Cardinalium domus, in quibus extat Oratorium, vbi diuina Officia celebrantur, quod in Vrbe non ſeruatur. 80
Declarationes Cardinalium quam vim & auctoritatem habeant latè. 8 & ſeqq.
Beneficia familiarium Cardinalium non poſſunt conferri per Papam ſine conſenſu Cardinalis patroni. 1.77. 84
Cardinalis Legatus quamcumque facultatem habens conferendi beneficia, non confert vacantia per obitum familiaris Papæ. 85
Familiares ſuos iudicat priuatiuè quoad alios Cardinalis. ibid.
Veſtibus ex duobus tantùm coloribus, nempe rubro violaceo vtitur Cardinalis. 86
Titulus Eminentiſſimi, & veſtræ Eminentiæ vna cum antiquo Reuerendiſſimi ſit proprius & peculiaris Cardinalitiæ dignitatis. 1.78.87
Officium Cardinalium præcipuum quod ſit. 1.79.88
Papa etiam in quæſtionibus Fidei, atque reliquis arduis non tenetur Cardinalium conſilium exigere de neceſſitate. 89
Cardinalium appellatione veniunt tantum S. R. E. Cardinales. 1.80.100
Cardinalium teſtandi facultas de rebus quæſitis intuitu Cardinalatus, remiſſiuè. 101
Cardinales Legati habent priuilegium vtendi inſignia Apoſtolicæ dignitatis. 1.84.18
Carmelitæ à quo tempore inceperint, & ſub qua regula. 1. 530 24
Carmelitanus Ordo eſt vnus de quatuor Ordinibus Mendicantibus. 25
Carmelitæ præcedunt Fratribus B. Mariæ Mercede Redemptionis captiuorum. 26
Carmelitæ habent exemptionem à quarta funeralium. 27
Carmelitæ diſcalceati inceperunt à S. Thereſia, eius Ordo fuit approbatus à Gregorio XIII. 29
Carmelitarum Ordo diſcalceatorum deſciuit à reliquo corpore Ordinis cum proprio Generali à Clemente VIII. 30
Carmelitarum diſcalceatorum Congregatio in Italia ab Hiſpanica ſeparatur. 31
Carmelitæ diſcalceati ſunt de quatuor Ordinibus Mendicantium, illorumque gratiis omnibus perfruuntur. 32
Carmelitæ diſcalceati ad proceſſiones accedere non coguntur. 33
Carnibus veſci in loco domicilij non poteſt qui diſcedit manè ex oppido domicilij vbi eſt ieiunium peruentus ad locum vbi non eſt ieiunium. 1.466.51
Carthuſienſes à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.565. 182
Carthuſienſes à ſolitudine diſtrahi prohibentur. 183
Caſſinenſis Eccleſia habebat ſuum Epiſcopum vſque ad annum 1529. quo ibi fuit ſanctus Benedictus. 1.531. 36
Caſſinenſes Abbates poſt S. Benedictum licet non eſſent Epiſcopi, iura tamen Epiſcopalia, & omnimodam iuriſdictionem ſemper exercuerunt, diœceſimque habebant. 37
Caſtitatis, votum ex tunc appellari cœpit illud, quod Eccleſia ſuo præcepto annexuit Ordinibus ſacris. 1.368. 28
Caſtitatis obligatio Ordinibus ſacris annexæ non conſurgit immediatè ex conſtitutione Eccleſiæ, ſed ex proprio voto non expreſsè, ſed facto ipſo & tacitè emiſſo ex Eccleſiæ præcepto. 29
Caſus Papæ reſeruati non tranſeunt cum generali Legati à latere commiſſione. 1.48.138
Caſus, qui accidit in Archiepiſcopatu Vliabonen. refertur. 5.10 52
Cathedraticum ſoluitur in honorem Cathedræ Epiſcopalis. 2.339.1
Cathedraticum non intelligitur donatum Eccleſia donata ab Epiſcopo, ſed ſolui à donatario debet. 2. 339.3
Epiſcopus non poteſt eximere à Cathedratico. 4
Præſcriptio contra Epiſcopum non currit pro tota libertate Cathedratici, ſed benè in parte. 5
Cathedraticum per contrariam conſuetudinem alterari poteſt. 6
Epiſcopus poteſt à ſingulis ſuæ diœceſis Eccleſiis Cathedraticum exigere. 7
Cathedratici diſtributio fiebat in feſto Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini, præterquam à Monaſteriis. 8
Cathedratici taxa quæ ſit. 10
Conſuetudo bona, & rationabilis propria, vel diuerſarum Cathedralium, attendenda eſt in taxatione Cathedratici. 11
Cauponas, vel tabernas niſi longioris itineris cauſa ingredi prohibentur Clerici. 1.513.71
Cauponarum inſtitutio non fuit voluptatis cauſa, ſed neceſſitatis. 1.514.78
Cauſæ maiores, & ad primum gradum meri Imperij pertinentes, ſanctæ Sedi in ſignum ſpecialis priuilegij reſeruata ſunt. 1.118.21
Nuncij, & Legati etiam de Latere cauſas in Curiis Ordinariorum Iudicum pendentes ad ſe auocare non poſſunt, niſi per viam legitimæ appellationis ad ipſorum Tribunal deferantur. 1.173 118
Auditor Cameræ, nec quiuis alius Iudex Romanæ Curiæ poteſt de cauſis in prima inſtantia cognoſcere, nec monitoria decernere ad extrahendas partes à ſuis domiciliis. 119
De cauſis poſſeſſoriis beneficialibus in tribunalibus ſecularibus cognoſcunt Galli. 1.428.161
Luſitani. 162
Hiſpani Caſtellani. 1.429.163
Gallæci. 164
Aragonenſes. 165
Germani. 166
Burdegalenſes. 167
Mediolanenſes. 168
Pedemontani. 169
Veneti. 170

Iudex Eccleſiaſticus ſolus competens eſt in cauſis poſſeſſoriis beneficialium. 173
Iudex laicus non poteſt de iure cognoſcere de poſſeſſione beneficij, vel rei ſpiritualis contra Clericum. 174
Cauſa poſſeſſorij rei ſpiritualis, eſt ſpiritualis. 1.432.179
Seculares de cauſis Eccleſiaſticis cognoſcere eſt perniciosiſſimum. 1.434.184
Iudex ſæcularis non poteſt ad ſe aduocare cauſas Eccleſiaſticas, vel ad Eccleſiaſticos pertinentes, etiam quando Epiſcopi fuerint negligentes in eis iudicandis. 186
Papa conſuetudinem ſi quæ viget in laicis cognoſcendi de cauſis aliquibus Clericorum nunquam tacitum etiam conſenſum præſtitit. 1.436.195
Cauſa finalis totam reſpicit diſpoſitionem, & ad illam generaliter influit, at ex ea colligitur congrua interpretatio. 1.457.109
Cauſæ beneficiales non comprehenduntur appellatione cauſarum ciuilium, & criminalium. 110
Cauſa criminalis dicitur propriè quando principaliter agitur ad commodum publicum ex delicto tantum, ſeu ad publicam vindictam. 113
Cauſa criminalis ciuiliter intentata dicitur quando pro delicto principaliter agitur in iudicio ad commodum priuatum, pro pœna ſcilicet pecuniaria parti applicanda. 1.458.114
Cauſa criminalis mixta dicitur vbi pœna partim parti, & partim fiſco venit applicanda. 115
Cauſæ beneficiales dicuntur Rotales, & beneficiales. 1.438.116
Cauſarum ſpiritualium cognitio priuatiue ad ſolos eccleſiaſticos iudices pertinent. 2.88.8
Cedere, renunciare, reſignare, inter ſe confunduntur, & vnum pro alio paſſim accipitur. 2.265.3
Odioſus plebis malitia poteſt cedendi licentiam petere. 2.278.95
Scandala dans cedere facilè poteſt, vt illa euitentur. 2.279.96
Vide *Renunciatio*.
Cenſurarum ante relaxationem debet conſtare, ſaltem ex Nuncij relatione, non potuiſſe fieri realem, vel perſonalem executionem. 1.477.78
Cenſus poſſeſſor pro præteritis redditibus tenetur non excuſſo principali venditore. 2.403.14
Charitatis S. Mariæ Fratr. à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.551.139
Charitatiuum ſubſidium dicitur charitatis auxilium: quia à principio ex charitate peti debet. 2.343.1
Charitatiuum ſubſidium petitur, quando reddituſ propriæ Eccleſiæ non ſufficiunt pro oneribus incumbentibus 2
Epiſcopi, & ſuperiores Prælati data manifeſta, & rationabili cauſa licitè poſſunt ſubditos cogere (cum charitate tamen, & debita moderamine) ad charitatiuum, quo ſuis conſulant neceſſitatibus. 3
Epiſcopus quando à Clero ſuo exigere vult charitatiuum, debet facere cum conſilio Capituli ſui, & etiam ipſorum Clericorum. 3
Charitatiuum ſubſidium non eſt iure aliquo definitum, quantum debeat eſſe. 6
Nullus cogi debet ad maiorem ſolito contributionem charitatiui ſubſidij. 7
Papa ab omnibus Clericis, & Eccleſiis poteſt ſubſidium charitatiui exigere. 8
Exemptio generalis non cenſetur eximere à ſubſidio charitatiuo per Papam impoſito, niſi quis ſpeciali priuilegio ab huiuſmod onere nominatim eximeretur. 9
Cardinales in Eccleſiis titulorum ſuorum charitatiuum ſubſidium petere poſſunt. 10
Legatus Papæ habet ius exigendi charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis prouinciæ ſibi delegatæ 11
Patriarcha, Primas, & Archiepiſcopus ab Eccleſiis, & Clericis ſuæ prouinciæ extra diœceſim ſuam iure tale ſubſidium exigere non poſſunt. 2.344.12
Prælati Epiſcopo inferiores iure quidem non poſſunt ab Eccleſiis ſibi ſubiectis charitatiuum ſubſidium exigere, niſi hoc priuilegio, vel conſuetudine ſibi competat. 15
Abbates, vel priores non poſſunt exigere charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſæcularibus vel regularibus Monaſteriis ſibi pleno iure ſubiectis. 18
Coadiutor, ſeu adminiſtrator datus Epiſcopo per Papam, vel Eccleſiæ Cathedrali vacanti poteſt à ſubditis illius Eccleſiæ charitatiuum exigere ſubſidium. 19
Commendatarius perpetuus Eccleſiæ Cathedralis poteſt ab eius ſubditis exigere charitatiuum ſubſidium. 20
Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt tale ſubſidium exigere, niſi ſpeciali ipſius Epiſcopi mandato. 21
Cauſa ad charitatiuum ſubſidium exigendum debet eſſe manifeſta, & rationabilis, ne ſubditi grauentur, pluſquam par eſt. 22
Cauſa rationabilis præſumenda non eſt ad exigendum charitatiuum ſubſidium. 2.345.23
Iuſta cauſa ad ſubſidium exigendum eſt Conſecratio, & Bullarum expeditio. 24
Expenſæ in negotiis totius diœceſis communibus pertractandis. 25
Fabricæ ſuæ Eccleſiæ. 26
Iter ad Papam, Imp. ſeu Regem ob ſuæ Eccleſiæ, vel diœceſis commune bonum. 27
Viſitatio Liminum Apoſtolorum. 28
Iter ad Concilium Prouinciale 29
Expenſæ neceſſariæ factæ in aduentu Imperatoris, Regis vel Principis. 30
Epiſcopus poteſt ex iuſta cauſa non ſolùm ſemel, ſed etiam pluribus vicibus charitatiuum ſubſidium exigere. 31
Charitatiuum ſubſidium à perſonis Clericorum ratione ſuorum beneficiorum, & propter eorum reditus peti poteſt. 32
Charitatiui ſubſidij onus ſuſtinent beneficiarij ratione beneficiorum, quas habent, & quid ſi illæ ſint in confinio duarum diœceſium. 33
Clericus non tenetur ſoluere charitatiuum ſubſidium, niſi de fructibus, & redditibus beneficiorum. 34
Clericus pauper, vtpote quia ex ſui beneficij redditibus nihil habet vltra commodum & honeſtum victum, minimè cogi poteſt ad charitatiuum ſubſidium præſtandum. 35
Clericus, ſi nullum eccleſiaſticum beneficium habeat, non eſt cogendus ſoluere charitatiuum ſubſidium, quamuis ampla poſſideat patrimonia. 36
Laici non tenentur ad ſubſidium charitatiuum ſoluendum. 37
Succeſſor in beneficio ſoluere ſubſidium cogitur, quod anteceſſor beneficij non ſoluit. 38
Penſionarius debet pro rata penſionis ſoluere charitatiuum ſubſidium, non autem clericus poſſidens beneficium tenebitur ſoluere ſolidum. 39
Charitatiuum ſubſidium non eſt ſoluendum Epiſcopo de quotidianis diſtributionibus. 2.346.45
Hoſpitalia cauſa communis pietatis extructa, quando titulum beneficij habent, obligantur ad ſubſidium charitatiuum. 46
Hoſpitalia, quæ authoritate Epiſcopi conſtructa non ſunt, & fundata, grauari nequeunt onere ſubſidij charitatiui. 47
Capitulum ſeu Canonici Eccleſiæ Cathedralis tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum ſubſidium quando ab eo petitur ex legitimis cauſis. 48
Monaſteria non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium. 49
Charitatiui ſubſidij exactio eſt de lege diœceſana, & non iuriſdictionis. 50
Fratres S. Ioannis Hieroſolymitani, ſiue eorum Vicarij in Parochialibus Religionis prædictæ vnitis non tenentur, neque compelli poſſunt ad ſolutionem charitatiui ſubſidij. 52
Eccleſiæ exemptæ non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium. 53
Charitatiuum ſubſidium exigi poteſt ab exemptis reſpectu populi non exempti, quem habent. 54
Choreis, & ſaltationibus intereſſe non licet Clericis. 1.513.65
Chorepiſcopi olim erant quaſi ſuffraganei, & Vicarij Epiſcoporum. 1.204.2
Chorepiſcopi minores erant Epiſcopis, Presbyteris autem aliquo modo ſuperiores. 1.210.1
Chorepiſcopi erant quidam Presbyteri, qui in pagis, aut oppidis loco Epiſcoporum curam animarum exercebant, atque tanquam eorum Vicarij conſtituti ad aliqua Epiſcopalia munia obeunda. 2
Chorepiſcopi quæ prohibeantur facere, & quæ conferre ais liceat. 3
Chorepiſcopos alios fuiſſe extraordinarios, qui veram Epiſcopalem conſecrationem accipiebant, nonnulli exiſtimarunt. 4
Epiſcopi nunquam fuerunt Chorepiſcopi. 1.211.5
Chorepiſcoporũ Ordo quare ab Eccleſia damnatus fuerit. 6

Index Rerum,

Chriſma ſtrictè ſumptum licèt importet tantum quoddam vnguentum ex oleo, & balſamo compoſitum, ſignificat tamen, attenta ſermonis proprietate, omne vnguentum ad vngendum deſignatum. 1.171.97
Chriſma in quibus adhibeatur. 2.117.28
Chriſma contingi non debet niſi à Sacerdotibus. 30
Chriſtiani in primitiua Eccleſia ſolebant vendere prædia ſua, eorumque pretia Apoſtolis tanquam Eccleſiæ Prælatis afferebant, vt exinde Diaconorum manibus ſingulis diſtribuerentur. 2.123.2
Deinde magis expedire viſum fuit vt ipſamet prædia, ſiue immobilia bona Eccleſiis donarentur, ex quorum annuis redditibus miniſtrorum ſuſtentationi perpetuò prouiſum eſſet. 2.124.3
Chriſtus ſecundum humanitatem eſt caput totius Eccleſiæ, tam militantis, quàm triumphantis. 1.4.7
Chriſtus habuit ampliſſimum ſpiritnale dominium in omnes creaturas, tam cœleſtes quàm ſublunares, & terreſtres, itaut illis vti poſſet ad finem ſpiritualem, quoties ei viſum fuiſſet. 8
Chriſtus quamuis potuerit dominium politicum rerum omnium, & principatum, & ita monarchiam temporalem cum ſuprema poteſtate ſæcnlari ſuper vniuerſum Orbem principaliter, & directè exercere, tamen eam de facto exercuit, neque exercere voluit. 9
Chriſtus neceſſarium reputauit aliquem Eccleſiæ à ſe in terris conſtitutæ Præſidem relinquere, qui eius Vicariam poteſtatem retineret. 1.5.11
Chriſti dominium in bonis Eccleſiarum eſt proximum, & immediatum, illique dicitur acquiſitum tanquam principali domino. 1.484.4
Chriſtus Dominus omnino immunis fuit à tributis. 5
Chriſti in Luſitania Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit. 1.541.84
Ciſtercienſium Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit. 1.533.50
Ciſtercienſes ſuccedunt in bonis ſuorum Monachorum, non tamen feudalibus. 1.533.51
Ciſtercienſes exempti ſunt à iuriſdictione Ordinariorum, & ſolutione quorumcunque onerum etiam charitatiuorum. 52
Ciſtercienſium mulieres ingredi monaſteria non poſſunt. 53
Ciſtercienſes ad alium quàm Carthuſianorum Ordinem, tranſire non poſſunt. 54
Ciſtercienſium diſcalceatorum familia, Folienſis appellatur. 1.534.55
Ciſtercienſium reformationem familiæ edixit Sixtus V. & gaudet priuilegiis Monachorum Ciſtercienſium non reformatorum. 56
Ciſtercienſes diſcalceati exempti ſunt ab omni Monachorum Ciſtercienſium non reformatorum ſuperioritate, & non tenentur ad illorum inſtituta. 57
Ciſtercienſes diſcalceati præcedunt omnibus Fratribus mendicantibus. 58
Ciſtercienſes Reformati ad aliam religionem tranſeuntes ad eam nequaquam redire poſſunt. 59
Ciſtercienſes diſcalceati ſiue reformati gaudent priuilegiis Monachorum, & Ordinum Mendicantium, & non poſſunt coram aliis quàm Congregationis iudicibus vocari. 60
Citationes in Curia Epiſcopali per ſatellites minimè exequi debent, ſed per baiulum probæ vitæ, & per Epiſcopum eligendum. 1.169.76
Impeditus citari habetur pro legitimè citato. 1.453.68
Quando per alium ſtat quominus quid facit, id vtique pro facto habetur in ipſius præiudicium. 69
Citatio peremptoria non debet eſſe nimis breuis in cauſa eccleſiaſtica. 2.46.191
Clauſ. de Fratrum noſtrorum conſilio, decentiæ magis eſt, quàm neceſſitatis. 1.79.90
Clauſ. *Cum poteſtate Legati à Latere*, de ſtylo Curiæ Romanæ conſueuit apponi mandatis Legatorum, qui fimbriis veſtimenti Papæ tetigerunt. 1.83.5
Clauſ. *non aliàs*, &c. facit totam gratiam corruere, ſi regreſſus non teneat. 1.442.9
Clauſ. *Rato manente pacto*, quid operetur. 2.185.82
In emphyteuſi appoſita operatur, vt emphyteuta poſſit expelli ob non ſolutionem canonis, etiamſi dominus directus illum receperit de præterito. 83
Clauſ. *Siue præmiſſo, ſiue alio quouis modo*, includit nouem modum vacandi, ſiue directum, ſiue indirectum 2.260.77
Clauſula, *Siue præmiſſo*, &c. comprehendit vacationem apud Sedem, ſeu in Curia, & per reſignationem. 78
Clauſ. *Siue præmiſſo, &c.* debet reſtringi, vbi fuerit diſpoſitiuè datus modus vacandi. 79
Clauſ. *Siue alio quouis modo*, & alia, *Adhuc per obitum N. &c.* ac ſimiles, ſunt acceſſoriæ ad reſignationem narratam, & ſic illa nulla, ſeu inualida exiſtente, nihil operantur. 2.177.83
Clauſ. *Volumus autem, quod Eccleſia, &c.* eximit à præſtatione charitatiui ſubſidij. 2.346.55
Clauſ. *Salua iuſtitia Eccleſiarum Parochialium*, appoſita in priuilegio ſpecialiter derogante *Clem. dudum, de ſepult.* non efficit, quin per talia priuilegia non concedatur exemptio à ſolutione quartæ funeralis. 2.360.10
Clauſura an ſeruetur in monaſteriis Monialium etiam regularibus ſubditarum, poteſt & debet Epiſcopus videre, & non poteſt ab ipſis regularibus impediri. 1.633.146
Clemens à Petro ſucceſſor delectus, renuntiauit Pontificatui, at defuncto Lino ab Eccleſia in eius locum electo, & poſt eum Cleto pariter vita functo, fuit iterum ab Eccleſia electus. 1.9.38
Clemens IV. ſolebat dicere, Pontificibus Romanis filios non eſſe, nec eis licere, quòd ſuum non eſſet, propinquis dare. 1.313.48
Clerici non impediantur quominus ciuiliter denuntient, aut querelent in Officia damni dati occaſione damnorum in eorum poſſeſſionibus, iuramentum tamen in Tribunali Eccleſiaſtico præſtari debet. 1.169.80
Clerici Bracharenſ. ſunt apta capere ciuitatem & Diœceſim. 1.162.10

Clericorum priuilegia.

Clericorum appellatio largè & ſtrictè ſumi poteſt. 1.377.1
Clerici omnes ſiue ſint primæ Tonſuræ, ſiue in maioribus vel minoribus conſtituti largè ſumendo, & in re fauorabili veniunt appellatione Clericorum. 2
Canonici largè ſumendo, & in fauorabili materia veniunt appellatione Clericorum, prout etiam alij in quacumque Dignitate conſtituti. 3
Epiſcopi in materia fauorabili veniunt appellatione Clericorum. 4
Cardinales S.R.E. in materia fauorabili veniunt appellatione Clericorum. 5
Clericorum appellatione in re ſtricta, & odioſa comprehenduntur tantùm ſimplices Clerici, non verò illi, qui in eccleſiaſtica dignitate conſtituti ſunt. 6
Clericorum appellatione non veniunt in re ſtricta, & odioſa, Epiſcopi. 1.378.7
Cardinales S.R.E. 8
Regulares, vel Monachi. 9
Clericorum alicuius Prælati appellatione in re odioſa familiares eius tantommodo, atque domeſtici, qui eius expenſis aluntur, comprehenduntur. 10
Sacerdos ex materia ſubiecta ſolùm venit appellatione Clericorum, & etiam quando agitur de ſacramentali abſolutione impendenda. 11
Clerici in minoribus Ordinibus conſtituti matrimonium contrahere non prohibeantur, ſecùs ſi in maioribus. 12
Clerici omnes, & Eccleſiaſticæ perſonæ ſpecialibus meritò ſupra laicos priuilegiis, ac prærogatiuis ſunt donandæ. 13
Clerici ſupra laicos obtinent quòd diuina officia celebrare, Altare miniſtrare, & ſacra ſoli contingere poſſunt. 14
Clerici ſoli eccleſiaſtica beneficia conſequi, & obtinere poſſunt. 16
Clerici ſoli intrà cancellos Altaris ſtare ad orandum, & communicandum poſſunt, laici verò extrà ab eis ſeparati conſiſtere debent. 18
Ambroſius Theodoſium Imper. intra cancellos Altaris communicare volentem excludit. 19
Clerici ſolum iurare debent in conſcientia, & tacto pectore, non tactis ſcripturis. 1.379.23
Canones in honorem Clericorum plura conceſſerunt priuilegia. 25
Clericum mortuum percutiens, eſt excommunicatus. 1.387.51
Clericum inſequutus ſi impellit eum vt cadat, & lædatur, incidit in excommunicationem Canonis. 1.387.25
Clericum à ſede expellens, vel brachio violenter trahens, incidit in excommunicationem Canonis. 53
Auxilium aut fauorem præſtantes percuſſioni Clerici incidunt in excommunicationem Canonis, niſi præſtarêt auxilium

auxilium poſtquam delinquens iniecit manum in Clericum, vel de Iure dederint. 54
Pueri, & alij militiæ incapaces, ſeu non habentes iudicium ad peccandum, non incidunt in excommunicationem Canonis. 55
Baptizatus qui non fuerit, nullam excommunicationem incurrit ſi Clericum percutiat. 56
Iudæus percutiens Clericum non incidit in excommunicationem Canonis. 57
Clericum percutiens ſi ignorauit probabiliter illum eſſe Clericum, non incidit in excommunicationem Canonis. 58
Clericum Ioannem percutiens exiſtimans eſſe Clericum Iacobum, excommunicationis cenſuram non effugiet. 59
Clericum hunc volens percutere ſi ab eo aberret, & caſu ſiue præter intentionem percutiat alterum Clericum proxime adſtantem, non incurret excommunicationem Canonis. 60
Clericum Titium percutiens, volens percutere Seium laicum, excommunicationem Canonis non incurrit. 61
Clericum per iocum, & non ex odio, vel inimicitia, aut indignatione percutiens, non incurrit excommunicationem Canonis. t. 388. 62
Clericum percutiens caſu fortuito non incurrit excommunicationem Canonis. 63
Clericum leniter attingens, vel percutiens, itaut illa percuſſio, vel violentia iudicetur peccatum veniale, non incidit in cenſuram Canonis. 64
Clericum percutiens non incidit in cenſuram Canonis ſi percuſſio exterior iudicetur peccatum veniale tantum, quamuis ex intentione, quam habuit percutiendi, peccatet mortaliter. 65
Clericum aggreſſorem detinens, ſeu percutiens in defenſionem ſui, vel alieni corporis, non incidit in excommunicationem Canonis, dummodo modus defenſionis notabiliter non excedatur, & ea incontinenti aggreſſionem ſubſequatur. 66
Laicus percuſſus à Clerico ſi dictum Clericum cauſa defenſionis percuſſerit vbi timor repercuſſionis non adeſt, incidit in excommunicationem Canonis. 67
Aggreſſus à Clerico ſi non poterit vitare nocumentum ſine ignominioſa fuga niſi ſe defendendo, eáque de cauſa Clericum percutiat, non incurret Canonis cenſuram. 68
Mulier percutiens Clericum pudicitiam ſuam facto aliquo tentantem, non incurrit excommunicationem Canonis. 69
Clericum turpiter inuentum cum propria vxore, matre, filia, aut ſorore in ipſo actu inuentionis percutiens non incurrit excommunicationem Canonis. 70
Inuentus turpiter cum matre, *&c.* quis dicatur. 71
Matris, ſororis, vel filiæ nomine in terminis *cap. ſi verò il 2. de ſentent. excom.* venit propria mater, ſoror, & filia, non tamen adoptiua, nec auia, neptis, *&c.* t. 389. 72
Filiæ appellatione in terminis *c. ſi verò il 1. de ſentent. excom.* non comprehenditur illegitima. 73
Vxoris nomine venit ſponſa de præſenti, non autem de futuro. 74
Clericum percutiens cauſa correctionis, non incidit in excommunicationem Canonis, ſi habeat facultatem, & iuriſdictionem in eum. 75
Pater an poſſit filium in ſacris conſtitutum ſine nota excommunicationis caſtigare. 76
Magiſter percutiens diſcipulos Clericos intuitu diſciplinæ, vel correctionis, non incurrit excommunicationem, modo non percutiat principaliter ex odio, vel ira. 77
Iudex laicus, ſiue priuata perſona, quæ videt Clericum præparatum ad iniuriam alterius, & non adeſt eius Prælatus, tunc illum ligare valet, & capere vt ipſum conſignet Epiſcopo ſuo Superiori. 78
Clericum detinens per modicum tempus pro tuitione ſuæ perſonæ, ne ſcilicet ipſe Clericus exire poſſit, & detinentem offendere non incidit in excommunicationem Canonis. 79
Iudex laicus, vel eius familia capiens Clericum in flagranti delicto, vel noctu cum magna ſuſpicione criminis inuentum, non incidit in excommunicationem Canonis, ſi eum ſtatim præſentet Superiori. 80
Creditor, vel Iudex Clericum debitorem ex cauſa ciuili capiens vbi fuga timetur non incurrit excommunicationem Canonis, dummodo eum quanto citiùs remittat ad ſuum Superiorem. t. 390. 81
Clericum percutiens pro defenſione, vel recuperatione ſuorum bonorum non incidit in excommunicationem Canonis, ſi hoc faciat cum moderamine inculpatæ tutelæ, & aliter non poſſit vim vi repellere. 82
Clerici in communi Societate viuentes ſi mutuò percutiant, poſſunt ab Epiſcopo abſolui. t. 391. 89
Clericum percutiens ſi ob capitales inimicitias non poſſit Romam adire, poterit abſolui ab Epiſcopo etiamſi eas ea culpa contraxerit. t. 392. 103
Clericus confitendo coram Eccleſiaſtico ſe eſſe laicum, non ſibi præiudicat ſi re vera talis non ſit. t. 397. 9
Clericus in minoribus poteſt in totum Ordini Clericali renuntiare facto, non verbo. 10
Priuilegium ne Clerici ad ſæculare trahantur iudicium, quare Iuris publici dicatur, & toti Ordini conceſſum. t. 398. 11
Epiſcopus tenetur adſcribere ad ſeruitium Eccleſiæ Clericum in minoribus conſtitutum, vel prima Tonſura initiatum petentem adſcribi. t. 401. 36
Clericus primæ Tonſuræ, qui poſt dimiſſum habitum, & Tonſuram clericalem deliquit, pro delicto in Curia ſæculari citatus fuit, deinde reaſſumpto habitu cum Tonſura Eccleſiæ inſeruire cœpit, non poteſt à Iudice ſæculari quoad perſonam puniri, nec talis Iudex poteſt proceſſui finem imponere. t. 414. 88
Clericus, qui in ferendo teſtimonio coram ſæculari Iudice deliquit, non poteſt ab eodem iudicari & puniri. 90
Clericus, & laicus ſi ſimul delinquant, non eſt vterque conueniendus coram Iudice Eccleſiaſtico in criminibus ſua natura merè ſæcularibus. t. 415. 94
Clericus crimen læſæ maieſtatis committens fori priuilegium non amittit. t. 416. 96
Clericus delictum falſæ monetæ, vel ipſius tonſionis committens, hodie poteſt à ſæculari Iudice puniri. 97
Clericus in minoribus Ordinibus conſtitutus, ſi delictum committat, & poſtea habitum & Tonſuram relinquat, vel vxorem ducat, ab Eccleſiaſtico eſt puniendus. 98
Clericus relegatus à Curia Eccleſiaſtica, ſi durante relegatione efficiatur laicus relicto habitu clericali, & frangat relegationem, pro hac fractura ab Eccleſiaſtico eſt puniendus. t. 417. 100
Clericus hæres laici cœpta iam lite cum defuncto ſi ligetur inſtantia, an teneatur coram ſæculari Iudice ſubire iudicium, & proſequi. 101. & ſeqq.
Clericus in actione reali ad rem, an poſſit conueniri coram ſæculari Iudice. t. 419. 106 & ſeqq.
Clericus cui lis eſt denunciata vt emptorem laicum defendat, an teneatur id facere coram ſæculari, an verò trahere poſſit cauſam ad forum Eccleſiaſticum. t. 421. 115. & ſeqq.
Clerici ab omni ſordido quæſtu, aut ignominioſo artificio abſtinere debent, quibus verò non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificiolo victum quærere. t. 422. 132
Clericus coram Iudice laico recipiens depoſitum, & promittens reſtituere cui de Iure, *&c.* an poſſit ab eodem Iudice cogi ad reſtituendum. t. 413. 134
Clerici quæ pro honeſtate, ac bonis moribus vitare tenentur. ibid.
Clericus fideiubens pro laico de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo, non poteſt conueniri coram Iudice ſæculari ad ſoluendam dictam fideiuſſionem. 125
Tutoris, aut Curatoris alicuius laici officium gerens Clericus, poteſt coram laico ciuiliter conueniri pro concernentibus officium prædictum, ſed officium fieri debet per Iudicem Eccleſiaſticum. t. 424. 126
Clericus per Regem admiſſus ad aliquod officium ſæculare, & Regium ſi in ipſo delinquat, non poteſt puniri ab ipſo, præcipuè ſi non fuerit ter monitus. 127
Clericus à ſolo Iudice Eccleſiaſtico cognoſci, & iudicari debet pro contractibus, & obligationibus factis tempore, quo erat laicus. 128
Clericus in feudalibus tenetur ſubire iudicium coram Domino feudi etiam laico. 129
Clericus in feudalibus poteſt conueniri & reconueniri coram Domino etiam laico non ſolum quando de proprietate, ſed etiam quando de ſola poſſeſſione feudi ageretur. t. 425. 132
Clericus in feudalibus coram domino feudi non conuenitur vbi agitur contra illum ad amiſſionem feudi criminaliter, aut ciuiliter pro crimine. 135
Clericus poteſt reconueniri coram Iudice ſæculari, quando ſcilicet ipſe Clericus eſt actor in cauſa merè ciuili contra laicum. 137
Clericus poteſt reconueniri coram Iudice ſæculari non ſolum ſuper eadem re, ſed etiam ſuper penitus diuerſa. 138

Clericus agens iudicio retinendæ coram Iudice ſæculari, poteſt coram eo conueniri. 139

Clericus agens coram laico obſtringitur reconuentione vſque ad finem, etiamſi poſtea à conuentione velit deſiſtere, vbi res adhuc integra non eſt. 140

Clericus poteſt reconueniri coram Iudice laico non ſolum Ordinario, ſed etiam delegato. 141

Clerici Regolares de Somaſcha. 142

Clerici Regulares miniſtrantes infirmis. 143

Clerici Regulares pauperum Matris Dei. 144

Clerici ſeu Eccleſiaſticæ perſonæ non ligantur ſtatuto laicorum edito ſuper iure, quod vocant congrui. 1.427.157

Clericus emphyteuta non eſt conueniendus coram Iudice laico ad ſolutionem laudemij. 158

Clericus in poſſeſſorijs beneficialibus, quòd apud ſæcularem Iudicem conuenire poſſit, tenuerunt & ſuſtinent multi. 159

Clericus ſi ſoluere promiſerit, in eum locum remittendus eſt, etſi non ſui Iudicis & Epiſcopi id fecerit aſſenſu. 1.454.75

Excommunicationem Bullæ Cœnæ clauſ. 18. non incurrit recipiens aliquid à Clericis propria ſponte, & voluntate omnino libera tradentibus. 1.486.14

Clerici omnes tam in Sacris quàm in minoribus Ordinibus, & prima cenſura conſtituti, etiamſi excommunicati, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, &c. & quamuis non habeant requiſita præſcripta à Conc Trid. *ſeſſ. 23. de refor. 6.* gaudent priuilegio immunitatis. 15

Clerici patrimonium, ad cuius titulum fuit ordinatus, ſed & cætera patrimonialia omninò libera ſunt à laicorum exactionibus. 1.488.18. & ſeq.

Clerici tenentur propter communem vtilitatem, viam ante domum reparare. 1.491.38

Clerici tenantur alicubi per ſtatuta, & conſuetudines ſæculares ad ſoluendum onus reale, quod propter montium, nemorum, & prædiorum cuſtodiam legitimè prædijs imponitur. 39

Clerici ſecundum aliquos tenentur per ſæcularia ſtatuta ad ſoluendas collectas pro rata, quæ imponuntur generaliter pro cuſtodiendis vineis, vel pratis, & agris. 40

Clerici iuxta nonnullorum ſententias obligantur per ſtatuta municipalia, vt ſi ipſorum prædijs aut viridarijs naſcantur vermes, locuſta, aut alia nociua, proprijs impenſis capellant, aut occidant. 1.492.41

Statuta laicorum circa damna illata ab animalibus in agris alienis, comprehendunt ſecundum aliquos animalia Clericorum. 42

Clerici obligantur per ſtatuta laicorum imponentia tributa pro reparatione murorum, pontium, viarum, &c. præcedente cauſæ cognitione, ſummi Pont. conſenſu. 43

Clerici cogendi ſunt ad murorum cuſtodiam quando neceſſitas illos cuſtodiendi ita grauis ſit vt ea ſtante laici ſufficiant. 44

Clerici tenentur ſecundùm aliquos ad collectas impoſitas propter famem, & peſtem. 45

Clerici cogi poſſunt per Epiſcopum ad ignem extinguendum, vel ad cuſtodiam portarum quando ab hoſtibus inuaditur. 46

Clerici tenentur edicto Principis præſcribentis valorem monetarum, & taxantis pretia frumenti. 1.493.47

Clerici expendentes pecuniam vltra taxam, ſeu valorem à Principe præſcriptum, aut vendentes frumentum vltra pretium lege iuſta taxatum, peccant contra iuſtitiam, & tenentur ad reſtitutionem. 48

Clerici ſi ſuum frumentum, vel alias res venales velint exponere, obligantur laicorum ſtatutis iuſta rerum pretia taxantibus. 49

Clerici tenentur iuſto pretio res comeſtibiles vendere, alioquin ſi pluris vendant quàm res æſtimentur, peccant, & obligantur illud plus reſtituere. 50

Clerici tenētur vinum, oleum, & cætera victualia cum iuſta & approbata menſura vendere. 51

Clerici & eccleſiaſtici tenentur ex vi directiua, ſeu in conſcientia ad ſeruandas leges ciuiles in commune bonum, quæ non minus eccleſiaſticis quàm laicis congruunt. 52.

Penſio pro congrua ſuſtentatione denegari non poteſt Clerico intentanti remedium *c. Odoardus.* 1.501.12

Clerici non poſſunt cogi ad hoſpitandum milites. 1.500.70

Clericus ſi in Regno Neapolitano habitauerit in domo pro communi, & indiuiſo cum fratribus, & nepotibus laicis, iſti laici ſolùm habent immunitatem ne cogantur hoſpitare milites, ſed tenentur contribuere in pecunia. 71

Clerici non poſſunt dari tutores in teſtamento, aut cogi ad ſuſcipiendam tutelam legitimam. 72

Clerici ſi velint poſſunt eſſe tutores legitimi proximiorum conſanguineorum. 73

Clerici non poſſunt tutelæ ſiue teſtamenti exequtionem ſuſcipientes cogi coram Iudice ſæculari ad reddendas rationes. 74

Tutelam honorariam ſuſcipere poterit Clericus, & Epiſcopus. 75

Tutor honorarius dicitur, qui datus vt pupillus ſit magis honoratus. 76

Clericus ſemel ad beneficium *c. Odoardus*, poteſt iterum admitti etiam poſt rem iudicatam. 1.502.13

Beneficio *cap. Odoardus* renunciari non poteſt. 14

Clerici omnes ſiue in Sacris, ſiue in minoribus Ordinibus conſtituti gaudent priuilegio *cap Odoardus.* 15

Clericus in minoribus conſtitutus an gaudeat priuilegio *cap. Odoardus* in caſu, quo fori priuilegio non gauderet. 16

Clericus coniugatus quoad bona non gaudet priuilegio *cap Odoardus*, niſi vxore mortua habitum reaſſumat. 17

Non gaudet priuilegio *c. Odoardus, de ſolut.* Clericus excommunicatus. 18

Clericus qui falsò aſſeruit ſe idoneas habere facultates. 19

Clericus dolo verſatus cum creditore. 20

Laicus effectus Clericus poſt debita contracta in fraudem. 21

Clericus exercens illicitam negotiationem. 22

Clericus qui debita contraxit ſub ſpe gaudendi hoc beneficio. 23.

Clericus, qui in ludo, vel luxoriosè viuendo bona conſumſit. 1.503.24

Clericus condemnatus per tres ſententias conformes. 25

Clericus obligatus in forma Cameræ. 26

Clericus obligatus ad penſionem ſoluendam. 27

Clericus conuentus actione reali. 28

Clericus conuentus pro debito deſcendente ex delicto. 29

Clericus debitor alicuius, qui eſſet ipſo pauperior. 30

Clericus debitor ratione depoſiti penes ſe facti. 31

Clericus hæres non confecto inuentario. 32

Clericus, qui adminiſtrauit bona aliena. 33

Clericus priuatus, vel ſuſpectus de fuga. 34

Clericus qui negauit debitum. 35

Laicus fideiuſſor clerici non gaudet priuilegio *c. Odoardus.* 36

Clericus fideiuſſor laici gaudet priuilegio *c. Odoardus.* 37

Clericos concubinarios in ſacris vitare non tenemur per *Extrauag. Ad euitanda*, niſi per Iudicem fuerint publicati, & denuntiati. 1.510 44

Clericos publicos concubinarios inducere ad ſacramenta adminiſtranda, vel Miſſam celebrandam nulla neceſſitate cogente etiam poſt *Extrauag. Ad euitanda*, eſt peccatum mortale. 1.511.45

Clerici ſodomitæ deponuntur, & in monaſterio ad perpetuam pœnitentiam agendam detruduntur. 46

Clerici ſodomitæ in Ordinibus miniſtrantes, vel celebrantes non fiunt irregulares. 47

Clerici Sodomitæ per *Conſtit. Pij V.* omni priuilegio clericali, officio, beneficio & dignitate priuati degradantur, quod in foro exteriori, non autem conſcientiæ locum habet. 48

Clerici ſodomiam quaſi ex vſu continuato exercentes ſolum includuntur ſub Piana conſtitutione. 49

Clericorum vita & honeſtas.

Clerici in maioribus ordinibus conſtituti, vel eccleſiaſticum obtinentes beneficium veſte talari formæ & coloris decentis, ac clericali tonſura ſuo ordini conuenienti ſemper vtantur. 1.506.2

Clerici in minoribus vt fori priuilegio gaudeant tenentur habitum clericalem & tonſuram ſimul deferre, & non ſufficit geſtatio habitus, vel coronæ. 3

Clericus primæ tonſuræ beneficiatus vt fori priuilegio gaudeat non tenetur habere requiſita Conſilij etiam ſtante conſtit. Sixti V. *de habitu & tonſura.* 4

Clericus, qui comam nutrit, excommunicandus eſt. 1.507.9

Comam nutrientes peccant mortaliter. 10

Abſolutio ſacramentalis Clericis comam nutrientibus negari, vel deferri poteſt. 11

Clerici omnes à crapula, & ebrietate abſtinere debent. 1.514.75

Clerici Hoſpitaliorum à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.551.140

Clerici vitæ communis à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.552.145

Clerici Regulares Theatini à quo inſtituti, & quando cœperint. 1.555.158

Clerici Regulares S. Pauli decollati à quo inſtituti, & quando

Digitized by Google

quando cœperint. 159
Clerici Regulares Somaſchæ à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.552.160
Clerici boni Ieſus Rauennatis à quo inſtituti, & quando cœperint. 157
Clerici Matris Dei Lucæ à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.558.162
Clerici pauperes matris Dei ſcholarum piarum à quo inſtituti, & quando inceperint. 163
Clerici Regulares Societatis Ieſu à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.508.189
Clerici Regulares minores à quibus inſtituti, & quando inceperint. 1.569.198
Clerici Regulares miniſtrantes infirmis à quo inſtituti & quando incœperint. 1.570.199
Clerici Regulares miniſtrantes infirmis plura deſumpſerunt à Patribus Societatis Ieſu. 200
Domus profeſſæ Clericorum Regularium miniſtrantium infirmis non poſſunt habere reditus. 201
Clerici Regulares miniſtrantes infirmis diuiduntur in quinque prouincias per Italiam, & Siciliam. 202
Clerici longo tempore pleriſque in locis nihil proprium poſſidentes ex communibus Eccleſiarum redditibus alebantur, ſed poſtea frigeſcente magis in dies charitate clerici à communione receſſerunt, & inde conuenientius viſum fuit ſingulis clericis beneficiorum titulos aſſignare, ex quibus vitæ neceſſaria ſibi poſſent miniſtrare. 2.124.4
Clerici Ordinum Militarium in clauſtris viuentium, qui ex legitima licentia extra clauſtra vitam tranſigunt, inſeruientes alicui beneficio poſſunt teſtari. 2.149.56
Clerici an habeant dominium in redditibus, & fructibus ratione ſuorum beneficiorum acquiſitis. 2.303.9. & ſeqq.
Clerici ſecundùm aliquos quandoque vſurarij, nonnunquam tam in vita quam in morte vſufructuarij dicuntur. 2.306.11
Clerici poſſunt patrimonium habentes illud conſeruare, & redditus eccleſiaſticos in vſus proprios expendere. 2.309.16
Clerici de ſuis propriis, & patrimonialibus bonis, aut aliunde quàm per Eccleſiam licitè acquiſitis poſſunt pro libito liberè diſponere, & ad hæredes tranſmittere 2.314.50
Clericus, ſi tempore, quo adeptus eſt beneficium, nihil proprij habuiſſe probetur, quicquid moriens reperitur habere, præſumitur de Eccleſiæ redditibus comparaſſe, ſecùs ſi conſtiterit, ante adeptum beneficium bona habuiſſe, ipſiúſque beneficij redditus tenues eſſe. 51
Papa, ſeu Ordinarius poteſt concedere Clerico egenti prædium, quod in loco Eccleſiæ à ſe dimiſſæ conſtruxit, quoad viuerit, modò eo moriente ad Eccleſiam reuertatur. 2.316.65
Vide *Canon.*
Cletum Papam Regulares quoſdam conuentus inſtituiſſe fertur. 1.528.4
Monachorum inſtitutum quod fuerit? 5
Cluniacenſium Ordo à quo inſtitutus, & quando? 1.532.45
Coadiutores Epiſcopis dandos ſtatuerunt ſacri Canones, vt quod per ſeipſos exercere non poſſunt, aliis ſibi adiutoribus committere debeant. 2.204.1
Coadiutor is propriè dicitur, qui Epiſcopo, aut Rectori infirmo, vel ſenio confecto, aut iniquo adminiſtratori adiungitur, vt in officio, & adminiſtratione coadiuuet. 2.205.6
Coadiutor Epiſcopo dari non poteſt, vel conſtitui, abſque Romanæ Sedis auctoritate. 2.209.51
Cauſæ concedendi Coadiutorem Epiſcopo referuntur. 52
Coadiutoris officium quod ſit? 53
Coadiutoris conceſſio non liberat à reſidentia. 54
Temporalis coadiutor, & reuocabilis ille dicitur, qui propter fauorem, & vtilitatem Eccleſiæ adhibetur alicui eius Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, aut corporis facto inutili, & miniſtrati impotenti, vt pro eo miniſtret. 2.165.2
Epiſcopo, qui ex morbo non poteſt oneri iniuncto ſatisfacere, Coadiutor dandus eſt. 5
Religioſus Epiſcopus poteſt dari Coadiutor Epiſcopo. 6
Epiſcopo ſenio confecto ita licet Coadiutorem ſibi aſſumere quemadmodum & ægroto. 7
Præſuli ab hoſtibus capto Coadiutor datur in ſpiritualibus, & temporalibus. 8
Leproſo Eccleſiæ Rectori dandus eſt Coadiutor. 9
Paralytico debet dari Coadiutor. 2.166.10
Dementi, vel furioſo datur Coadiutor. 11
Illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus tanquam Sedis Apoſt. delegatus, coadiutores pro tempore. 12
Illiterati, ſeu imperiti dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habent. 13
Coadiutoria datio vigore *Concilij Trid. ſeſſ.* 21. *de reform. c.* 6. non erit attentata quamuis ſit executa poſt appellationem interpoſitam. 14
Coadiutoris datio non cenſetur comprehenſa in generali vicariatus commiſſione. 15
Rectori de coadiutore prouidendum eſt propter auctam populi numeroſitatem. 16
Rector ſolus quando eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poteſt, non datur iuſta cauſa diuidendi Parochiam, ſed adhibendi miniſtros coadiutores. 17
Rectori prouidendum eſt de Coadiutore quando ſuſpectus eſt de dilapidatione bonorum Eccleſiæ. 20
Papa ſolus poteſt Epiſcopis Coadiutores dare. 21
Coadiutores deputant aliis Epiſcopo inferioribus Legati, Nuncij, & Epiſcopi. 22
Coadiutorum poteſtas pendet à forma dationis Coadiutoriæ. 23
Coadiutor Epiſcopo deputatus ob temporalia in temporalibus tantum liberam habebit adminiſtrationem, datus verò ob ſpiritualia, tunc poteſt conferre de conſenſu ipſius Epiſcopi. 24
Coadiutor datus Epiſcopo dementi tunc habet in ſpiritualibus, & temporalibus generalem, & liberam poteſtatem, & poteſt beneficia in Diœceſi vacantia conferre, & illorum reſignationes recipere. 25
Expenſæ neceſſariæ adminiſtrandæ ſunt Coadiutori pro eius ſufficienti victu & fructibus beneficij ipſius coadiuti. 26
Redditus Eccleſiæ quando coadiutori, & ægrotanti beneficiario non ſufficiunt, prius prouidendum eſt infirmo Coadiuto, & deinde in ſubſidium tenentur Parochiani ad alimenta coadiutoris. 2.167.28
Coadiutoris conceſſio non liberat Coadiutum à reſidentia. 29
Coadiutus quicunque inhabilis, & illiteratus à reſidentia abeſſe non poteſt. 30
Coadiutores Rectorum Parochialium auctoritate Apoſt. inſtituti ad perſonalem reſidentiam vt Rectores ipſi tenentur. 31
Coadiutoria perpetua licet olim concederetur, poſt *Trid.* tamen *Concil.* minimè permittebatur, ſed à Pontificatu Sixti V. vſque ad hæc tempora in dignitatibus, & Canonicatibus Cathedralium, & collegiatarum Eccleſiarum conceditur. 32
Papa ſolus Coadiutorias concedit perpetuas, & cum futura ſucceſſione. 33
Coadiutor perpetuus Archiepiſcopi, & Epiſcopi, & cum futura ſucceſſione quam auctoritatem, & iuriſdictionem habeat, remiſſiuè. 34
Coadiutori Epiſcopi cum futura ſucceſſione non licet ingredi ciuitatem Pontificaliter. 35
Coadiutor Archiepiſcopi cum futura ſucceſſione non debet vti cruce in diuinis, nec in functionibus Pontificiis. 36
Coadiutor cum futura ſucceſſione Archiepiſcopi Pontificalia in Eccleſia exercens abſente Archiepiſcopo vti poteſt cappa. 37
Canonici ſunt compellendi vt Coadiutori Epiſcopo ſolemniter celebranti, & Pontificalia exercenti ſemper aſſiſtant. 38
Canonici non debent accedere ad circulos cum Epiſcopo Coadiutore. 39
Confeſſionem facere debet cum Sacerdote Canonico ſolemniter celebrante Coadiutor Epiſcopi. 40
Benedicere populo dum per ciuitatem incedit licet Coadiutori Epiſcopi cum futura ſucceſſione, de licentia tamen eiuſdem Epiſcopi. 41
Canonici debent obuiam ire coadiutori Epiſcopi ad Eccleſiam Pontificaliter accedenti ad oſtium Eccleſiæ, eumque diſcedentem ad idem oſtium deducere. 42
Indulgentias largiendi facultatem non habet Coadiutor Epiſcopi. 43
Coadiutor Epiſcopi debet in Synodo Prouinciali inter Epiſcopos prouinciales loco ſuæ promotionis ſedere 2.168.44

Index Rerum,

Coadiutor Archiepiſcopi Metropolit. Bononien. debet præcedere vexillifero eiuſdem ciuitatis. 45
Viſitare limina Apoſtolorum tenetur Coadiutus Epiſcopus, & non Coadiutor. 46
Epiſcopo dandus eſt Coadiutor ſufficiens habens qualitates Paſtorali officio requiſitas. 47
Coadiutores cum futura ſucceſſione non ſunt Beneficiarij, interim dum viuunt coadiuti, nec habent ius in re, ſed ad rem. 1.168.49
Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione non ſunt verè & propriè beneficia. 52
Papa coadiutoriam cum futura ſucceſſione concedendo non prouidet abſolutè de beneficio. 53
Coadiutor canonici cum futura ſucceſſione vocatur Canonicus fictus. 1.169.58
Beneficium vacat per obitum coadiuti. 55
Fructus ex beneficio coadiuti conſequi non poteſt coadiutor. 56
Diſtributiones quotidianas lucratur coadiutor abſente coadiuto ad ipſius coadiuti vtilitatem. 57
Coadiutor vt nihil protſus percipere debeat de fructibus, nec diſtributionibus aliquando diſponitur, interdum mandatur dari centum, nonnunquam plus, vel minus. 58
Officium Canonicum recitare non tenetur coadiutor, ſed proprietarius. 59
Profeſſionem Fidei non tenetur emittere coadiutor niſi cum fuerit ſucceſſioni locus. 60
Poſſeſſionem non capit coadiutor, niſi poſt ceſſationem coadiutoriæ. 61
Poſſeſſio noua debet capi à Coadiutore poſt mortem Coadiuti, quia non ſufficit prima capta viuente Coadiuto. 62
Coadiutor debet habere locum captæ poſſeſſionis poſt mortem Coadiuti, & non locum captæ poſſeſſionis viuente Coadiuto. 63
Poſſeſſio ab obitu Coadiuti numeranda eſt quamuis prima decederet ad annos viginti. 64
Sedes eadem principalis Coadiuti non aſſignatur Coadiutori, ſed ille debet ſedere vltimo loco poſt omnes Canonicus. 65
Coadiutores quando aliquas functiones faciunt, quæ pertinent ad ſuos Coadiutos, debent illas facere in nouiſſimo loco. 66
Canonici quamuis poſterius prouiſi præcedunt Coadiutoribus, quacunque conſuetudine in contrarium non obſtante, niſi aliud in forma Coadiutoriæ caueatur. 67
Coadiutor in dignitate, abſente vel impedito coadiuto ſuo præcedit omnibus Canonicis, & habere debet idem prorſus ſtallum, quod coadiutus ſi præſens eſſet, obtineret. 2.170.68
Caſus proponitur deciſus nouiſſimè in ſacra Cong. Rituum. 69
Coadiutor non cenſetur comprehenſus in ſtatuto quod ex aliqua cauſa iubilare facit Canonicos. 70
Coadiutor non ſibi operar, ſed Coadiuto. 71
Coadiutor in ingreſſu non debet fabricæ ſoluere quod eſt conſuetum ſolui per Canonicos de nouo ingreſſos. 72
Iudex Apoſtolicus, ſeu delegatus Papæ non poteſt eſſe Coadiutor, nec deſignari Iudex Synodalis. 73
Coadiutor non gaudet priuilegiis, & indultis de percipiendis fructibus in abſentia. 74
Coadiutor non tenetur ad onera Canonicorum iuniorum, licet teneatur ad onera ſui Coadiuti. 75
Canonicus iunior, iuxta conſuetudinem Eccleſiæ, debet ſupplere vices hebdomadarij abſentis, vel impediti & non Coadiutor. 76
Pœnæ iudiciales, & quæ non haberent rationem mulctæ ordinariæ, non poſſunt imponi Coadiuto, nec eius præbendæ ob culpam coadiutoris. 77
Coadiutor non tenetur tempore conceſſionis Coadiutoriæ habere Ordinem Preſbyteralem, vbi ſtatuto Eccleſiæ cautum fuerit quòd Canonicus actu ſit Sacerdos. 78
Coadiutor non tenetur ſe promoueri facere intra annum ad Ordinem requiſitum, ſi nunquam reſedit, ſeu inſeruiit, quia Coadiutus non vult. 79
Ordinari non poteſt coadiutor ad titulum coadiutoriæ tanquam ad titulum beneficij, ſed tanquam ad titulum penſionis, ſi ratione illius haberet congruam. 2.171.80
Officia ad quæ Coadiutus electus eſt, non poteſt exercere Coadiutor. 81
Diſtributiones quotidianas non amittit Coadiutus ſi per ſe deſeruiat abſente vel non ſeruiente Coadiutore. 82
Habitum & Tonſuram clericalem deferre tenetur Coadiutor, & fori priuilegio gaudet. 83
Coadiutor gaudet *reg. de annali, & triennali poſſeſſore.* 84
Menſibus datis cauſa recreationis gaudere poteſt Coadiutor, & illos conſumere ſicut principalis. 82
Coadiuti ſi ex forma litterarum Apoſt. nunquam teneantur Horis Canonicis intereſſe, Coadiutores quandiu aliqua ex tribus cauſis expreſſis *in cap. vnic. de cleric. non reſid. lib. 6.* verè fuerint impediti, diſtributiones quotidianas lucrantur perinde ac ſi Diuinis intereſſent. 86
Coadiutor poteſt inſeruire, & reſidere in Eccleſia excommunicato exiſtente coadiuto, ſed non poteſt ad eius commodum, & vtilitatem lucrari. 87
Coadiutor tenetur habere qualitates requiſitas ad obtinendam præbendam exemplo reſignatarij. 88
Coadiutores debent eſſe conſtituti in illa ætate, quæ ad illud obtinendum beneficium requiritur. 89
Coadiutor promoueri debet infra annum ex quo reſidet, & inſeruit ad ordinem ſuæ præbendæ annexum. 90
Coadiutor extra Eccleſiam Cathedralem tanquam verus, & proprius Canonicus cenſendus eſt quoad præeminentias. 91
Coadiutor tenetur facere mentionem de obtentis beneficiis, quæ habet ſaltem ratione futuræ ſucceſſionis, quæ ipſi conceditur. 92
Coadiutor quamuis non ſit in Sacris conſtitutus, poteſt omnia, & ſingula facere, quæ ſine paramentis ſacris cum cappa, & cotta facere poſſet coadiutus ſi præſens eſſet. 93
Coadiutori tenentur Canonici inſeruire & miniſtrare; prout tenerentur inſeruire proprio Canonico coadiuto in omnibus functionibus canonicalibus. 94
Coadiutor ſeruiens pro coadiuto non tenetur exire de Capitulo in quo agitur de negotio ipſius coadiuti. 95
Coadiutus, & coadiutor poſſunt ſimul in habitu canonicali intereſſe in proceſſionibus, & Miſſarum ſolemnis, principalis in loco ſibi debito, & coadiutor poſt omnes Canonicos. 2.171.96
Coadiutores Epiſcopis, vel Curatis cum futura ſucceſſione in eorum Eccleſiis dari prohibentur. 2.236.156
Coadiutoria eſt duplex, quædam temporalis & reuocabilis, altera perpetua, & irreuocabilis, ac cum futura ſucceſſione. 2.165.1
Epiſcopus in vim *Concilij Trid. ſeſſ. 21. de reform. c. 4.* non poteſt erigere coadiutoriam, ſed vtique cogere debet rectorem ad adiungendum ſibi tot Sacerdotes qui ſufficiant Eccleſiæ in Sacramentis adminiſtrandis. 2.166.18
Tenor litterarum Coadiutoriæ ante omnia inſpiciendus eſt. 2.168.48
Coadiutoria poſt mortem coadiuti continet gratiam coadiutoris. 2.169.54
Publicationi non ſubiacet coadiutoria. 55
Cœleſtinus III. quomodo docuerit matrimonium de præſenti diſſolui per hæreſim ſuperuenientem alterius coniugis. 1.37.59
Cœleſtinæ à quo inſtituti, & quando incœperint. 1.536.69
Cœleſtinorum Abbas Generalis viſitat monaſteria Ordinis vbique locorum exiſtentia, ſine cuius præſentia cogitur Capitulum generale. 1.536.70
Cœlibatum Sacerdotibus indixit Calixtus Papæ. 1.510.42
Cœmeteria acceſſoria ſunt ad Eccleſiam. 2.65.1
Cœmeterium eſt locus conſecratus, in quo fidelium corpora ſepeliuntur. 2
Cœmeterium Græco vocabulo dicitur quaſi dormitorium mortuorum. 3
Cœmeterium initium habuit ab Abraham. 4
Cœmeterium non omnis Eccleſia habere poteſt, ſed ſolùm illa quæ populum habet. 6
Cœmetaria ſunt ab Epiſcopis deſignanda. 7
Eccleſia conſecrata, & etiam cœmeterium ei contiguum præſumitur conſecratum. 8
Eccleſia polluta, ſeu violata, & cœmeterium ei contiguum violatur, non tamen polluta cœmeterio contiguo Eccleſiæ, ipſa Eccleſia polluta cenſetur. 2.66.9
Cœmeteria duo ſi ſunt contigua pariete intermedio cum cenſeantur duo, vno violato, aut polluto, non proinde aliud eſt pollutum. 10
Cœmeterium reconciliatur ea ratione qua Eccleſia, 11

Cœmete

1

Cœmeterij conſecrati] reconciliatio non eſt committenda alteri,quàm Epiſcopo. 12
Cœmeterium ab Epiſcopo benedictum quoad conſecrationem,ſacrilegium interdictum, & pollutio, ac polluti reconciliatio pari paſſu procedunt. 13
Copula in cœmeterio habita, & ſanguinis, aut ſeminis peccaminoſa effuſio, ſacrilegia ſunt, & proinde loci circumſtantia de neceſſitate confeſſionis eſt. 14
Cœmeterium an, & quando gaudeat immunitate eccleſiaſtica remiſſiuè. 15
Cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis inſtituta ſunt. 2.69.6
Cœnobita dicebantur, qui in ciuitatibus habitantes ſimul vitam ducebant. 1.559.14
Cœnobitarum plures ſunt Ordines differentes. 20
Cœnobia mulierum quare introducta? 1.249.1
Cœnobium à Græca ſignificatione deſumptum, communis vitæ locus appellatur. 2.95.3
Cœnobium & Monaſterium idem ſunt. 4
Vide *Monaſterium*.
Cognitio per viam violentiæ aduerſus Iudices eccleſiaſticos, an aduerſetur diſpoſitioni Concilij, & excuſet ab incurſu cenſurarum Bullæ in Cœna Domini? 1.479.93
Collationis appellatione continetur præſentatio confirmatio,inſtitutio, & omnis modus, per quem quis prouidetur de beneficio. 2.214.2
Collatio ſi facta ſit duobus diuerſis eo die, ne appareat, cui priùs facta fuerit,potior eſt conditio poſſidentis. 2.248.200
Collatio,& reſeruatio beneficiorum,vide *Beneficium*.

Collecta.

Excommunicationem reſeruatam Bullæ in Cœna Domini incurrunt qui collectas, decimas, & alia onera, Clericis,&c.imponunt. 1.485.10
Vide *Gabella*.
Collegium Cardinalium Sede Apoſtol. vacante exercere non poteſt quæ, ad Pontificis poteſtatem & iuriſdictionem dum viuit pertinent, niſi vrgeat neceſſitas. 1.79.91
Conſtitutiones Summorum Pontificum non poſſunt corrigi, immutari, vel modificari,nec eis quicquam addi, vel detrahi per Collegium Cardinalium Sede Apoſtol. vacante.
Collegium Cardinalium Sede Apoſtol. vacante non poteſt creare Cardinales. 93
Pileus vel alia inſignia Cardinalitia non poteſt dari per Cardinales Sede Apoſtolica vacante, nec claudi, vel aperiri os. 94
Collegium quodlibet ſeu Congregatio debet ſibi Prælatum eligere,niſi obſtet conſuetudo,vel priuilegium, aut contraria ſuperioris voluntas. 1.536.44
Collegium conſiſtere poteſt in duobus, ad minus, & ad eos ſpectabit electio. 45
Collegium poſtquam in duobus ſaltem fuerit conſtitutum. poteſt nihilominus totum ipſius ius ad vnum reduci,& in eo conſeruari, aliis mortuis,priuatis, ſuſpenſis,vel excommunicatis. 1.536.46
Collegium ſibi facere poſſunt Clerici tanquam Clerici, quod laicis nonniſi alicuius vniuerſitatis, profeſſionis, vel artis facere non eſt permiſſum. 1.378.25
Clericus poteſt conſtituere vniuerſitatem cauſa religionis,& pro oneribus eis incumbentibus,& vniuerſitatem facere ſine Epiſcopo. 52
Collegium, corpus, & Confraternitas, an & in quo differant? 2.86.67
Collegia, quæ principis, aut Senatuſconſulti auctoritatis fuerint approbata,non damnantur. 69
Collegia,quæ Religionis, & pietatis cauſa inſtituuntur, permiſſa ſunt. 2.87.73
Vide *Electio*, *Vniuerſitas*.
Colloquium, aut commercium nullum cum dæmone habendum. 1.371.51
Color rubeus permittitur tantum Cardinalibus & viridis ſolum Epiſcopis. 1.508.52
Comeſſationes,& inhoneſta conuiuia fugienda. 1.511.58

Commenda beneficiorum ſecularium.

Commendæ Militares non ſunt materia ſimoniæ. 2.149.19
Simoniam non committit ille, qui pecunia procurat commendam militarem, aut illam vendit, ſed peccat contra iuſtitiam.
Commendæ non dantur Religioſis ob profeſſionem tanquam ob titulum, ſed tanquam ob conditionem, ſine qua non conferuntur. 2.148.10
Bona, res, & reddtius Commendarum non poſſunt perpetui Commendatarij locare, ſeu alienare ad longum tempus ſine ſolemnitatibus,&c. 2.149.17
Commendæ monaſterij de Roncesvalles vbi ſitæ. 2.156.60
Et propriùs vocantur Præceptoriæ. 61
Commenda eſt duplex, altera temporalis, altera perpetua. 2.160.1
Commenda temporalis dicitur fieri quando beneficium alicui datur ad tempus in cuſtodiam, & adminiſtrationem ad vtilitatem Eccleſiæ 2
Commendare nihil aliud eſt quàm deponere. 3
Commendare ad tempus Eccleſiam ſeu beneficium poteſt Epiſcopus, & alius quicumque inferior habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 2.160.5
Parochiales Eccleſias,& alia beneficia,quibus ineſt cura animarum, non poteſt Epiſcopus vltra ſex menſes commendare. 6
Clerico ætatem legitimam, & Sacerdotium habenti tenetur Epiſcopus Parochialem ad ſex vſque menſes commendare. 7
Parochiales poterunt ab Epiſcopo per aliud ſemeſtre commendari, ſi finito primo ſemeſtri adhuc duraret eadem neceſſitas,vel vtilitas. 8
Commendæ, quæ ad ſex menſes in Eccleſiis Curatis fieri poterant ab Ordinariis iuxta *c.nemo,de elect. lib. 6.* amplius poſt Concilium locum non habent, cum debeat in eis deputari Vicarius ad formam *cap.* 18. *ſeſſ.* 24. *de refor.* 9
Commendæ temporales non dant ius in re, nec ad rem, & quandocumque poſſunt reuocari. 2.160.12
Epiſcopus, qui ad ſex menſes Parochialem commendauit iuxta formam *cap. nemo, de elect. in* 6. poteſt ante ſemeſtre finitum, nutu ſuo commendationem reuocare. 13
Commendæ temporales ceſſant per ſuperuenientes nouos titulares. 14
Extrauag. Iniunctæ, de elect. inter communes non habet locum in Commendis temporalibus. 15
Officium diuinum recitare non tenetur habens Commendatum beneficium quoad exteriora, & publica ſeruitia Eccleſiæ. 2.161.19
Beneficium habens integrè commendatum quoad totam adminiſtrationem, tenetur recitare Officium diuinum. 20
Officium diuinum tenetur recitare ille, cui commendatur tota Eccleſiæ adminiſtratio auctoritate Papæ quandiu beneficiatus puer non valet recitare 21
Commenda perpetua conceditur in fauorem perſonæ cum facultate diſponendi de beneficio ſicut verus beneficiarius, & nullo modo ab alio quàm à Papa fieri poteſt. 22
Commendæ perpetuæ via ad quid per ſummos Pontif. inuenta? 23
Commenda perpetua dicitur diſpenſatio palliata ad obtinendum aliquod beneficium obtineri prohibitum. 24
Beneficium, ſeu Prioratus Regularis quando datur in Commendam perpetuam, non ſequitur profeſſio. 25
Commenda perpetua beneficij eſt titulus Canonicus. 26
Formula commendæ refertur. 27
Regula Cancellar. de beneficiis loquentes habent locum in Commendis perpetuis. 28
Commenda perpetua eſt irreuocabilis. 29
Beneficium commendatum in perpetuum alteri conferri non poteſt commenda durante. 30
Beneficij in impetratione debet fieri mentio de commenda perpetua,aliàs gratia erit nulla. 2.161.31
Illegitimus non diſpenſatus Commendam perpetuam habere non poteſt. 32
Incompatibilitatem inductam à *c. de multa, de prabend, & Extrauag. execrabilis, eod. tit.* inducit Commenda perpetua. 33
Beneficia duo commendata in perpetuum, aut vnum iure tituli,& alterum commendatum in perpetuum, non poſſunt ſimul haberi ſine iuris relaxatione quando alioquin ſunt beneficia ipſo iure incompatibilia. 34
Beneficium vnum in titulum, & alterum in commendam obtinere quis poterat ante *Concil. Trident*, 35
Commendæ perpetuæ & temporales ad materiam ſimoniæ pertinent,ſi pretio fiant. 16

Commen

Commendatarij Abbates non veniunt appellatione Religioſorum. 1.617.21

Commedatarij Ordinum Militarium, Religioſæ perſonæ ſuot, vel ſaltem eccleſiaſticæ. 1.148.8

Commendatarij Militiarum non gaudent priuilegio militum in teſtando, niſi acta ſint in bello, ſeu in caſtris contra hoſtes Fidei pugnantes. 2.149.11

Commendatarij ſunt veri domini quorumcunque bonorum ante, & poſt profeſſionem acquiſitorum, ac proinde poſſunt de illis liberè diſponere. 12

Commendatarij poſſunt liberè teſtari non minus, quam alij ſæculares tam de bonis patrimonialibus, quam de redditibus ſuarum Commendarum. 13

Commendatarij poſſunt de ſuis bonis etiam Commendarum intuitu acquiſitis maioratum inſtituere. 14

Ludentes cum Commendatariis non tenentur parta in ludo reſtituere. 15

Commendatarij ratione Commendæ nullum beneficium obtinere dicuntur. 1.150.21

Commendatarij de ſæcularibus beneficiis prouideri poſſunt. 22

Commendatariis perpetuis Ordinum militarium, excepta facultate alienandi, competunt cuncta, quæ veris Prælatis & beneficiariis conceduntur. 2.154.47

Commendatarius fit depoſitario ſimilis. 2.160.4

Commendatarij Equites S. Iacobi, & ſimiles de fructibus, & redditibus Commendarum ita liberè diſponere, & expendere poſſunt, ac cæteri ſæculares. 2.311.34

Commendatarij temporales non poſſunt agere ſpolio. 2.101.16.

Commendatarij temporales non faciunt fructus ſuos ſicut nec depoſitarij, niſi quatenus ad congruam ſuſtentationem ſibi, & ſuis miniſtris opus ſit, reliquum, quod ſupereſt, in vtilitatem Eccleſiæ conuertendo. 17

Commendatarij temporales tenentur de fructibus rationem reddere. 18

Commendatarij perpetui habentur vt titulares. 2.162.37

Pœna c. *licèt canon, de elect. lib. 6.* contra non promouentes ſe infra annum, habet locum in Commendatariis perpetuis. 38

Cap. quoniam Abbas, de officio deleg. dicens quod delegatio facta dignitati non expreſſo nomine proprio tranſit ad ſucceſſorem, habet etiam locum in Commendatario perpetuo. 39

Commendatarius perpetuus habet liberam poteſtatem in temporalibus, & ſpiritualibus. 40

Præſentare, eligere, & conferre poteſt Commendatarius perpetuus, ſicut quilibet alius prouiſus. 41

Tranſigere ſuper fructibus ſui beneficij commendati, & eos vendere poteſt Commendatarius perpetuus. 42

Permutare cum aliquo beneficio titulum dato, poteſt Commendatarius perpetuus. 43

Reſignare etiam in fauorem poteſt Commendatarius. 44

Commendatarius perpetuus tenetur verificare narratiuam, ſicut quilibet alius beneficiatus. 45

Officium diuinum recitare tenetur Commendatarius. 46

Commendatarius Abbas iura quaſi Epiſcopalia habens, eſt verè, & propriè Prælatus. 47

Abbas Commendatarius iura quaſi Epiſcopalia habens poteſt eſſe delegatus Apoſtolicus. 48

Denunciationes matrimoniales ex cauſa remittere poteſt Abbas commendatarius, iura quaſi Epiſcopalia habens, illas ſcilicet quæ fierent in ſuo territorio. 49

Concurſorum beneficiorum Curatorum non poteſt facere Abbas commendatarius, iura quaſi Epiſcopalia habens, niſi eſſet nullius, habueritque ius congregandi Synodum, & legitimè conſtet illa congregaſſe, & elegiſſe examinatores. 2.163.50

Commendatarius Abbatiæ exiſtentis intra fines alicuius Diœceſis etiam exemptæ, & habentis iura quaſi Epiſcopalia, non poteſt vocare quem noluerit Epiſcopum pro miniſtrando Sacramento Confirmationis ſuis populis, niſi de licentia & conſenſu Epiſcopi, in cuius Diœceſi eſt Abbatia. 51

Commendatarij curam iuriſdictionem habentes tenentur reſidere, & Sacris initiari. 52

Commendatarius etiam Cardinalis tenetur contribuere ſeminario. 53

Abbatia non vacat per obitum Commendatarij etiam perpetui ſicut prius, & commenda extinguitur in remiſſione. 54

Commiſſarius Apoſtolicus nominatus, qui ad certam cauſam mittitur terminandam, aut ad quædam minora negotia. 1.830

Communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præiudicialia. 2.360

Communio.

Diaconus Sacerdote alio non exiſtente poterit in caſu neceſſitatis ſacram Communionem deferre ſi proprius Sacerdos abſit, vel præſens deferre nolit. 2.357.29.

Commutationibus vltimarum voluntatum faciendis tria ſunt præcipuè obſeruanda. 2.417.59

Comedia.

Clerici ſpectacula, comœdias, fabulas, choreas, & alia his ſimilia vitare tenentur. 1.518.56

Comœdiis intereſſe non licet Clericis. 57

Comœdiarum impudicarum auctores mortiferi criminis rei ſunt. 58

Comœdias audire ob ſolam vnam curioſitatem abſque periculo probabili lapſus, ceſſante ſcandalo non eſt peccatum mortale. 59

Compatroni poſſunt inter ſe conuentiones, permutationes, donationes, & ceſſiones facere abſque Epiſcopi conſenſu. 2.218.51

Concilij generalis decretis non cenſetur derogatum per clauſulas generales in priuilegiis apponi conſuetas, niſi expreſſa mentio fiat, vel expreſsè ſit reſeruata auctoritas Papæ, & Sedis Apoſtolicæ. 1.248.165

Interpretatio diſpoſitionis Concilij circa proprios executores Epiſcopi, quod intelligatur in locis tantùm, vbi Epiſcopus habet iuriſdictionem temporalem, reiicitur. 1.477.80

Conclamationes, ſeditiones, &c. vide *Eccleſia.*

Conclaue quomodo fabricandum, & qui in eo intrare poſſint, & debeant. 1.13.66

Conclaue ingredientes poſt ipſum clauſum, vel Cardinales intus exiſtentes, alloquentes, nuncium mittentes, vel ſcripturam, quam pœnas incurrant. 2.14.68

Cibus, & potus intra conclaue portandum qualis, & quæ perſonæ conſtitui debeant pro illo inſpiciendo & perſcrutando. 69,70

Concordiam ſuper iuribus Eccleſiæ quando facere poſſit Capitulum. 1.309.18

Concubinæ Clericorum à Iudice Eccleſiaſtico pro modo facultatum puniri poſſunt. 1.409.61

Concurſus eſt nullus in quo cum examinatoribus Synodalibus interuenit alter, qui non erat examinator Synodalis. 1.251.189

Condemnatus ad dandum hominem, ſi promiſit illum tradere intra certum diem ſub pœna, tranſacto tempore non poteſt pulſari, vt ſoluat hominem, & pœnam. 2.186.95

Conditiones, quæ de iure inſunt, non inducunt ſimoniam. 2.213.204

Conductores prædiorum Eccleſiaſticorum, ſeu fructuum beneficiorum, vel decimarum coram Iudice Eccleſiaſtico ſunt conueniendi. 1.411.64

Conductori ſuccedere poteſt Clericus. 1.519.117

Confeſſarios regulares aliàs ab Epiſcopis liberè approbatos ipſis minimè licet ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere, niſi ex noua cauſa, eaque ad confeſſiones pertinente, aut ob non ſeruatum interdictum. 1.640.206

Confeſſio.

Sacerdos non approbatus inualidè Confeſſiones audit. 1.357.35.

Ordinarij locorum non poſſunt adimere audiendi Confeſſiones facultatem omnibus ſimul vnius conuentus regularibus confeſſariis ſacra Cong. Epiſcop. & regular. inconſulta. 1.640.207

Epiſcopus concedens facultatem Regularibus audiendarum Confeſſionum ad beneplacitum, illam poterit ad libitum reuocare. 209

Epiſcopus poterit Regulares vtrinque à ſemetipſo approbatos ſuſpendere, aut repellere à Confeſſionibus audiendis, ſi illi cum ſcandalo, aut aliàs inhoneſtè viuant, vel aliquod delictum committant, propter quod rationabili Epiſcopi iudicio videantur à confeſſionibus ſuſpendendi. 209

Regulares à prædeceſſoribus Epiſcopis examinati, & approbati, ad Confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas à præſente Epiſcopo ſucceſſore pro maiore conſcientiæ ſuæ quiete poſſunt iterum examinari. 210

Epiſcopus ſi cum noua cauſa, eaque Confeſſiones ipſas concurrenta reprobauerit regulares ſimpliciter, & ſine vlla temporis præfinitione ad eas audiendas admiſſos, non tenetur ipſis regularibus exicere an eadem cauſa ſubſit necne. 1.241.21
Confeſſus, & condemnandus de furto, vide *Immunitas*.
Confines, mappæ probant dummodo ſint factæ ſeruatis ſeruandis. 1.264.33
Confinia probant lapides, ſeu columnæ terminorum. 34
Inſtrumenta pro confinibus facta illos probant. 35
Confinia probantur ex enunciatiuis plurium inſtrumentorum, præſertim iunctis adminiculis. 36
Teſtes quamuis ſint de auditu & ſingulares, probant confinia, ſi rationem reddant dicti ſui. 37
Confinia fama publica, & antiqua probat. 38
Probationes plures imperfectæ ad conſtituendam vnam perfectam admittuntur in probandis antiquis confinibus. 39
Probatio leuis, licèt non ſit omnino plena, ſufficit in probatione confinium. 1.265.40
Confirmationis Sacramentum eſt adminiſtrandum cum Pluuiali, Mitra, ſtola, & Baculo Paſtorali. 1.266.43
Confirmationis Sacramentum Epiſcopus non ieiunus, etiam non ieiunis conferre poteſt in omni tempore, etiam in die feriali, & poſt prandium. 44
Confirmare debet Epiſcopus in omni loco, honeſto tamen, veluti Palatio Epiſcopali, licèt melius & decentius ſemper ſit in Eccleſia, quamuis ſit ſpecialiter interdicta. 45
Confirmare ſuos ſubditos nullus Epiſcopus poteſt in aliena Diœceſi, abſque licentia Epiſcopi Diœceſani, ſub pœna ſuſpenſionis ab exercitio Pontificalium. 1.167.46
Confirmare alterius ſubditos in Diœceſi ſua quilibet Epiſcopus poteſt abſque culpa. 47
Confirmationem recipere prætermittens ante Ordines ex negligentia, & citra contemptum peccaret mortaliter. 1.373.38.
Confirmationis ſacramento eſſentiale eſt oliuarum oleum, balſamum vero accidentarium. 2.117.29
Vide *Oratio*.
Confirmatio & conſecratio Epiſcopi, vide *Epiſcopus*.
Confraternitas, & fratriæ vnde dicantur. 2.86.66
Confraternitas, Collegium & corpus, an & in quo differant. 67
Confraternitatum, ſeu Confratriarum vſus non damnatus. 68
Confraternitates cum vſu ſacrorum nemini abſque Ordinarij licentia erigere licet. 2.87.75
Clemens VIII. ſtatuit vt Confraternitates non erigerentur niſi de conſenſu Ordinarij loci, & quòd ſtatuta conſtitutum ab eodem Ordinario examinari, approbari, & corrigi poſſunt. 76
Confraternitates erigere, & ſtatuta confirmare nemo poteſt inuito, vel inconſulto Epiſcopo, ſed ad ipſum priuatiuè quoad alios ſpectat. 77
Confraternitates, in quibus opera pietatis exercentur, piis cauſis debent annumerari, etiamſi Epiſcopi auctoritas deficeret. 78
Confraternitates, quæ habent hoſpitale, ſeu Eccleſiam cum campanili, & Altaribus, religioſa ſunt loca, & religioſorum locorum priuilegiis gaudent. 2.88.80
Confraternitates cum Epiſcopi auctoritate inſtitutæ piæ ſunt, & eccleſiaſticæ, ita vt ſi ipſa corpora conueniantur, ad forum Eccleſiæ pertineat cognitio. 81
Bona ſpectantia ad Confraternitates Epiſcopi auctoritate ad pios vſus inſtitutas alienari non poſſunt ſine ſolemnitatibus requiſitis in rerum eccleſiaſticarum alienationibus, ſed n. 88. latiùs. 82
Confratres ſinguli, ſi merè laici ſint, coram ſæculari Iudice conueniendi. 83
Epiſcopis pertinet cognitio vbi agitur de recipiendis Confratribus, vel controuerſia eſt de præcedentia in proceſſionibus publicis. 2.89.85
Iuſpatronatus Confraternitatum laicorum, an & quando ſit laicale, vel eccleſiaſticum. 86
Vſurpationis ſuſpicio non cadit in iurepatronatus ſpectante ad Confraternitatem, aut non requiratur exactior probatio. 87
Gabella an debeatur ex bonis Confraternitatum ſi vendantur. 2.90.89
Confraternitates, & hoſpitalia an & quando gaudeant beneficio reſtitutionis in integrum. 90
Confraternitas vna ſi hæres inſtituatur, & alteri Confraternitati legata præſtare, vel hæreditatem reſtituere grauetur an falcidia, vel Trebellianica deduci poſſit. 2.91.95
Quarta falcidia deduci non poteſt ex iis, quæ relinquuntur Confraternitatibus, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea inſtitutis. 92
Tempus xl. annorum neceſſario requiritur ad præſcriptionem rerum pertinentium ad Confraternitates, & hoſpitalia, quæ Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt. 97
Remedium *cap. redintegranda* 3. q. 1. an concedatur contra ſingulares ſucceſſores pro recuperanda poſſeſſione rerum Confraternitatis, & hoſpitalium. 2.93.98
Confraternitates de bonis ſuis temporalibus an teneantur contribuere in ſubſidio impoſito per Papam ad fauorem Philippi Hiſpaniarum Regis ſuper redditibus eccleſiaſticis. 99
Quarta Canonica an debeatur ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur remiſſiuè. 100
Dicta de Confraternitatibus, & hoſpitalibus ſimiliter accommodanda videntur Collegiis inſtitutis pro ſuſtentatione ſtudentium pauperum. 101
Confraternitates laicorum in publicis proceſſionibus debent præcedere inter ſe iuxta Bullam Gregorij XIII. 102
Confraternitati ſanctiſſimi Roſarij non competit præcedentia ſuper alias, quæ ante illam habent habitum. 103
Confraternitas corporis Chriſti etiam in proceſſione ſanctiſſimi Sacramenti debet cedere locum digniorem aliis Confraternitatibus antiquioribus. 104
Confraternitates laicorum incedunt ante Regulares. 105
Conſuetudo non eſt, ſed abuſus vt Confraternitas laicorum præcedat Clericis. 106
Confraternitates non poſſunt in earum Eccleſiis per ſuos Capellanos facere ſolemniter celebrare, Confeſſiones audire, ſepelire, *&c.* abſque expreſſa licentia Ordinarij & Parochi. 107
Confratria Religionis, & pietatis intuitu inſtitutæ, licitè inſtitui non poſſunt, niſi prius à Principe, aut alio legitimo ſuperiore earum ſtatuta examinentur & approbentur. 2.87.74
Vide *Confraternitas*.
Congregatio totius Societatis Ieſu ceſſit cuicunque iuri prouenienti ex conceſſione Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap* 3. ad habenda bona immobilia in communi in domibus profeſſorum, vel eorum Eccleſiis. 2.623.85

Conſecratio, & Benedictio.

Conſecrare Eccleſias, & Calices, quamuis annexum ſit Ordini Epiſcopali, cùm tamen ſit Sacramentale, poteſt à Papa Sacerdoti committi. 1.118.15
Conſecrati qui Deo non ſunt per Ordines, ordinum officia exercere non debent. 1.378.15
Conſecratio in ſolis virginibus locum habet, & ab Epiſcopo ſolo poſſunt virgines conſecrari. 1.251.16
Conſecratio Virginum in quibus facienda. 17
Conſecratio Virginum moniali in die Dominico, & inter Miſſarum ſolemnia facienda. 18
Moniales virgines ante 25. annum completum non ſunt conſecrandæ. 19
Conſecratio Virginum eſt ordinis Epiſcopalis, & non poteſt delegari non habenti illum ordinem. 20
Conſuetudo benedicendi virgines non amplius eſt in vſu, ea tamen ſeruanda eſt, ſi alicubi vigeret. 1.251.21
Moniales quæ ſunt ordinis Mendicantium non conſecrantur. 22
Conſecrare, & dedicare eſt idem. 2.7.15
Conſecrata à fœminis etiam ſacratis tangi aut lauari non debent. 2.111.12
Conſecrare propriè eſt ſimul ſacrare, ideſt cum interuentu, & opera plurium perſonarum. 2.115.3
Conſecratio non ſolum deriuatur à ſacrando, ſed res quoque ſacra, & ſacramentum, ſacrificium, Sacerdotium, ſacrarium, & ſacrilegium. 4
Conſecrationis origo. 12
Conſecrare, & dedicare differunt. 13
Noe primus dicitur Altare Domino conſecraſſe, *Iacob* verò primus fuit qui cum actuali conſecratione dedicationem fecit. 2.112.14
Moyſes ex præcepto Domini conſecrauit. 15
Epiſcopi & Sacerdotes poſt Chriſti aſcenſum conſecrari ab Apoſtolis cœperunt. 16
Templa, & Altaria cum ſacri olei vnctione primum à *B. Syluestro*

Digitized by Google

B.Syluestri conſecrata fuerunt. 17

Conſecrationum ſpecies in Eccleſia quatuor, ſacramentorum ſcilicet, perſonarum, locorum, & rerum. 18

Conſecratio quæuis præcipuè in verbis, & elementis conſiſtit. 19

Verba, in quibus conſiſtit conſecratio, ſunt certæ verborum formulæ, quæ ſuper re conſecranda proferuntur. 20

Elementa, in quibus conſiſtit conſecratio, ſunt aut res ipſæ, quæ conſecrantur, aut quibus conſecratio ipſa perficitur. 21

Conſecratio duplex in nonnullis rebus interuenit. 22

Oleum conſecratur ad exhibendam exteriorem ac viſibilem vnctionem, quod Chriſma, vel catechumenorum, aut infirmorum oleum appellatur. 2.217 27

Conſecrationis ad veram perfectionem quæ requirantur. 2.218 34 & ſeqq.

Miniſter nullus poteſt veram conſecrationem efficere qui conſecratus ipſe non fuerit. 35

Miniſter legitimus ſemper vera ſacramenta, aut conſecrationes conficit ex parte ſui, quamuis malus ſit iniquus, ſi alia eſſentialia non omittat. 36

Vide *Miniſter*.

Conſecraturus an & quando debeat eſſe ieiunus? 2.219. 45

Conſecrationis locus quis ſit? 45

Tempus conſecrandi quod? 2.220.46

Conſecrationis effectus eſt dedicatio rei ſacræ, quæ ſit ad cultum diuinum, & ad vſum ſacrum. 47

Conſecrationis effectus in ſacratis perſonis eſt ſpiritualis poteſtatis acceptio ad miniſtrandum, & exercendum munus cuique Ordini aut dignitati annexum. 48

Ordo vel conſecratio non addit vinculum ſpirituale inter Clericum vel Prælatum, & Eccleſiam ſuam. 49

Conſecratum ſemel nefas eſt iterum conſecrare, niſi eſſet execratum. 50

Accidentalia quædam poterunt ex cauſa iterari ad reconciliationem potius, quàm ad conſecrationem pertinentia. 51

Conſecratio in quo differat à benedictione? 2.221.53

Conſenſus, vel diſſenſus vt in electionibus collegialiter, & ſimul in vnum præſtetur, eſt generaliter in omnibus explicandus per Capitulum, & vniuerſitatem. 1.249. 172

Conſenſus in vnum, & certo tempore exigebatur in electionibus, ante formam *cap. quia propter, de elect.* 173

Conſenſus agentis ceſſat non adimpleta forma. 1.444. 48

Conſtitutiones Conciliares de Fide non diſponentes poteſt tollere Papa. 1.47.129

Conſtitutio Pij V. confirmationis Conc. Trid. habet decretum irritans, quod irritat, & deſtruit omnia, quæ fiunt in contrarium, ipſo iure inficit titulum, & poſſeſſionem. 1.478 91

Conſtitutio 58. Pij V. habet locum in Parochialibus dimiſſis ob alterius Parochialis aſſecutionem. 2.174. 63

Conſtitutio Pij V. refertur. 2.279 99

Conſtitutio Pij V. *Etſi Mendicantium*, fuit per Gregorium XIII. redacta ad terminos Concilij, non autem reuocata. 1.360.4

Conſuetudo.

Doctori de conſuetudine atteſtanti non creditur. 1. 450 188

Conſuetudo vt inducatur contra Canones, requiritur ſcientia, & expreſſus conſenſus Papæ etiam quantocunque temporis ſpatio illa fuerit ſeruata. 1.551.193

Conſuetudo immemorialis licèt habeat vim priuilegij, non eſt tamen verum priuilegium. 1.435 189

Conſuetudo contra libertatem Eccleſiæ, & SS. Patrum inſtituta, inualida eſt. 191

Conſuetudo Eccleſiæ, & Curiæ Romanæ eſt attendenda cum illam mandat Epiſcopis, & Iudicibus eccleſiaſticis obſeruari. 1.478.88

Conſuetudo quod familiares Epiſcopi non gaudeant priuilegio fori, non legitime probatur, neque actus particulares præiudicant vniuerſali iuriſdictioni Eccleſiæ. 89

Conſuetudo non poteſt tribuere ius laicis imponendi collectas, & onera eccleſiaſticis. 1.497.60

Conſuetudo, licèt à principio voluntaria, & minimè obligatoria, ſenſim poteſt habere vim legis, & obligare. 2. 355.22

Conſuetudo ſpecialis præferenda eſt generali. 2. 401. 73

Conſuetudo illa potiùs eſt attendenda, quæ fauet parochiali, quàm quæ fauet prædiali Eccleſiæ. 74

Continentia præceptum in Matrimonio ante Ordines contracto à tempore Apoſtolorum vſque ad hodiernum diem ſine aliqua interruptione perdurauit. 1.367.19

Apoſtolorum poſt vocationem ad Apoſtolatum illi vxoribus vſi non fuerunt, ſed continentes verè, Apoſtolicam vitam profeſſi. 1.368.21

Sacris inſignitus ante pubertatem Epiſcopi incuria, vel contemptu, an ad continentiam arctetur? 1.368.26

Contractus ex conuentione partium legem accipiunt. 1. 443 89

Contractus celebrati, vel delicti commiſſi ratione poteſt quis in prima inſtantia cognoſcere, quamuis non ſit loci Ordinarius. 1.454.76

Contractus verba ſunt intelligenda ſecundùm ſtatuta, & conſuetudines illius loci, in quo fuerunt prolata. 1. 456.92

Contractus factus à Luſitano extra Regnum debet regulari ſecundum ſolemnitates loci, vbi celebratus eſt. 93

Contractus indiuiduus eo reſpectu, vt vel in totum debeat approbari, vel reprobari. 1.456.103

Contractus emptionis, venditionis, locationis, & huiuſmodi. 1.605.232

Vide *Eccleſia*.

Contumacia deſumitur ex negatiua portionis. 1. 459. 126

Conuenticula appellantur congregationes plurium perſonarum ſine legitima ſuperioris auctoritate. 2. 87. 71

Conuentus à conueniendo dicitur. 2 95.5

Conuentus Regularis ſi deficiat, & per Regulares reformari non poſſit, tunc Epiſcopus clericos ſæculares ibi inſtituere poterit. 1.131.80

Conuerſa Monialium debet eſſe puella virgo, prædita qualitatibus neceſſariis, capitulariter, votiſque ſecretis Monialium admiſſa. 1.653.40

Dos non ſpectetur in Conuerſis Monialium admittendis, ſed neceſſitas monaſterij. 41

Moniales Franciſcanæ primam regulam obſeruantes prohibentur tantum recipere Conuerſas. 42

Moniales S. Claræ regulariter non habent Conuerſas, nec eis ancillæ laicæ dantur in communi. 43

Conuerſæ Monialium nullo modo permitti debent, vt exeant, aut videre ſe ſinant ad effectum claudendi, vel aperiendi ianuam monaſterij, ſed id muneris alteri extra clauſuram degenti committatur. 44

Conuerſæ ad monaſteriorum pauperum ſubleuamen receptæ, vt ad conquiritandas eleemoſynas mittantur, quibus qualitatibus præditæ eſſe debeant? 45

Conuerſas ad quæſtuandum, aut ad quodlibet aliud negotium peragendum, mittere non poſſunt Moniales ſi ex redditibus commodè ſuſtineri valeant quacunque conſuetudine non obſtante. 46

Conuerſæ vbi ſunt ad quæſtuandum, non ſunt puellæ, educationis cauſa introducendæ abſque Sedis Apoſtol. ſpeciali licentia. 47

Vide *Moniales*.

Conuerſi & Monachi differunt. 1.615.3

Conuerſi & oblati differunt. 5

Conuerſi ad fidem ſunt honorandi propter adeptam ſacri Baptiſmatis dignitatem, & non vituperandi. 2 250.220

Conuertita eo ipſo quod ingrediuntur monaſterium, poſſunt emittere profeſſionem. 1.591.213

Conuiuium.

Epiſcopus non debet adeſſe conuiuiis, nec conſentire quòd in illis interueniant fabulæ, *&c.* 1.515.52

Conuiuia honeſta in Eccleſia fieri poſſunt abſque peccato ob multam pluuiam, aut Solis æſtum. 53

Conuiuiis honeſtis, & quæ fiunt gratia charitatis, & dilectionis, poſſunt Clerici intereſſe. 54

Lectio diuinarum Scripturarum in omni clericali conuiuio miſceri debet. 55

Conuiuium factum in ingreſſu in nouitiatum, 2. 605. 219

Vide *Eccleſia*.

Corporalia fieri debent ex puro panno lineo, non autem ex ſerico, vel tincto panno. 2 121.18

Corporalia ſunt ab Epiſcopo conſecranda, vel ab Abbate. 19

Corporalia, purificatoria, ſeu ſanguineos lauare licet laicis.

laicis, & fœminis poſt primam ablutionem facta à Sacerdotibus, vel diacono. 24

Corporalia lota non opus eſt iterum conſecrari. 25

Corpus, Collegium & Confraternitas, an & in quo differant. 2.26 67

Corpus Dom.

Papa non poteſt committere non Presbytero, vt conficiat Corpus Chriſti. 2.356.26

Sacerdotes ritè ordinati etiam præciſi ab Eccleſia hæretici, aut excommunicati validè conficiunt Corpus Chriſti. 27

Iure diuino propria poteſtas ad diſpenſandum Chriſti Corpus eſt penes Sacerdotem, poterit tamen illam in cauſa neceſſitatis Diacono committere. 28

Cruciferi per Germaniam, Belgium & Galliam, à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.550.136

Cubiculariorum etiam honoris nuncupatorum, & Curſorum Papæ beneficia omnia ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata. 2.230.66

Curſores Papæ qui ſint? 67

Curati Eccleſiarum Religionis Hieroſolymitanæ tenentur ſicut alij Curati ad omnes functiones præſtandas, ac proinde ad aſſiſtentiam pro conſecrandis oleis, & ad proceſſiones. 2.199 23

Perſonæ ipſæ quæcumque curam animarum exercentes in Regularium Eccleſiis ſubſunt immediatè Epiſcopis quoad curam. 24

Curati appellantur à cura, quam de regendis ouibus ſuſceperunt. 1.257.13

Curiales ad effectum, vt per obitum illorum apud Sedem beneficia maneant reſeruata, dicuntur illi, qui Papæ, aut Cardinalibus Romanæ Curiæ inſeruiunt, aut aliàs occaſione Curiæ in Vrbe commorantur. 2.216.24

Protonotarij Apoſt. creati à Legatis de latere, non dicuntur Curiales; quia nullum officium, neque ſeruitium in Curia habent, ſed creati ſunt Notarij honoris cauſa tantum. 25

Curialis vt quis ſemel fuerit, non ſufficit ad hoc, vt beneficia ſua per eius obitum apud Sedem reſeruata maneant, niſi etiam probetur curialitas continuata vſque ad mortem. 28

Curialium beneficia ſunt Sedi Apoſt. reſeruata, quando Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam ſequendo decedere contigerit in quouis loco, quantumcunque etiam à dicta Curia remoto. 2.230 65

Curialitas præſumitur continuata vſque ad obitum, niſi mutata probetur, ſed aduersùs hanc præſumptionem admittitur leuior probatio, etiam per alias præſumptiones, & coniecturas. 2.126.27

Cuſtodia bonorum Epiſcopi defuncti pertinet ad Regem. 1.124.86

Cuſtos ille dicitur, cui ea, quæ Eccleſiæ competunt, cuſtodienda committuntur. 1.196 8

Cuſtos fuit tantùm miniſter Sacriſtiæ, eidémque addictus. 9

Cuſtodis ad Officium quæ ſpectent. 10

D

D*Amaſus* fuit primus qui ſe ſeruum ſeruorum Dei nominauit. 1.30.36

Decanatum qui conſequi vult, nullo Concil. Trident. Decreto tenetur eſſe Magiſter, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, aut Iure Canonico. 1.295 9

Decanus de Iure nullam habet iuriſdictionem cum careat iure Prælaturæ in Capitulo, cuius ipſe eſt pars. 1.271.39

Decanus dum locum Archipresbyteri in Eccleſia obtinet tanquam ſubrogatus eadem poteſt quæ Archypresbyter: & hac ratione dicitur Dignitas. 40

Decanus ſolet appellari omnis ille, qui alicuius ordinis primus eſt. 1.292.2

Decanus quare appelletur, qui inter Canonicos alicuius Eccleſiæ primas tenet. 2.194 2

Decanus de iure nullam habet iuriſdictionem, ac proinde non ſonat in Dignitatem, niſi pro tali habeatur. 1.195.2

Decanus in tota ferè Hiſpania, & Gallia in Cathedralibus primum locum obtinet, & dicitur maior Dignitas poſt Pontificalem. 3

Decanus in Capitulo, & in Collegio habet primam vocem 4

Archidiaconus vbi non adeſt, in illius locum ſuccedit Decanus. 5

Decano Capituli, & non Cantori pertinent aliquæ præeminentiæ in Choro. 8

Decima reſpecto congruæ ſuſtentationis ad legis diuinæ debitum referuntur, reſpectu quotæ ad conſuetudinem. 1.93.9

Decimæ Eccleſiæ ſuæ Parochiali ab iis, qui ad id tenentur, integrè, & legitimè perſolui debent. 1.265.47

Decimis conceſſis ſuper fructibus beneficiorum quæ includantur. 2.44.177

Decimæ beneficiorum ſi cuiuis ex cauſa concedantur, earum collectores, vel exactores prohibentur ex cauſa pignoris, vel diſtractionis capere, & quomodolibet occupare Eccleſiarum Calices, libros, & alia ornamenta. 2.113.44

Iudex etiam non requiſitus poteſt ex officio compellere poſſeſſores terrarum ad ſoluendam decimas, ſi ei conſtet eſſe intra limites, & terminos Parochiæ. 2.342.22

Decimæ ſunt res, quæ Eccleſiarum miniſtris ratione miniſterij Sacramentorum perſoluuntur. 2.366.1

Decima definiri ſolet, vt ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, eiuſque miniſtris diuina inſtitutione, humana verò conſtitutione dictante etiam naturali ratione debita. 2

Decimæ, prout in iure conſiſtunt, ſunt Ius ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexum dependentes. 2.367.9

Decima pars potiùs, quàm vigeſima, vel alia quota electa fuit à Domino: quia denarius numerus erat primus terminus numerorum, cùm vltra eum non procedatur, niſi iteretur. 4

Decimæ duplici modo conſiderantur, vel reſpectu congruæ ſuſtentationis, vel habito reſpectu ad quotam. 5

Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis non ſolùm humano, ſed etiam ex iure diuino poſitiuo, & naturali debitæ ſunt. 6

Decimæ non habito reſpectu ad congruam ſolummodo iure humano debitæ ſunt. 7

Decimæ aliæ prædiales, perſonales appellantur; priores debentur ex fructibus prædiorum poſteriores ex fructibus hominis Induſtria, & miniſterio quæſitis. 2.368.9

Decimæ prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur, perſonales verò, licèt olim poſſent ſolui, non tamen erant in obligatione. 10

Decimæ tam prædiales, quàm perſonales, ſtante congrua ſuſtentatione, pro temporum, locorum, & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt. 11

Decimæ, & primitiuæ ſunt in præcepto obligante. 12

Decimæ primitiæ, & Oblationes in quo differant. 2.368.14

De rebus, ex quibus decima perſoluuntur.

Decimæ, tam prædiales, quàm perſonales, de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis, ex quibus percipiæ fuerint, de neceſſitate præcepti ſunt ſoluendæ. 2.369.2

Decimam ſoluunt,

Frumentum, & granum, 2

Palea, 3

Vinum, 4

Faba, & alia legumina, 5

Nuces, & amygdalæ, & caſtaneæ, 6

Oliuæ, 7

Polia motorum, 8

Saccharum, 9

Piſces, 2.370.10

Apes, ſeu fructus earum, 11

Lac, lana, & fœtus animalium, dum nutriti ſunt, 12

Venatio, & aucupium, 13

Paſcua, 14

Ligna, 15

Fœnum, 16

Linum, & canape, 17

Negotium, & artificium. 18

Stipendia militum, 19

Aduocatio, procuratio, merces, & ſalarium. 20

Furnæ, 21

Lapidicina, 22

Fodinæ metallorum, 23

Molendina. 24

Decima an ex hæreditate, legato, vel donatione ſit ſoluenda? 25. & ſeqq.

Meretrices, & hiſtriones tenentur de rigore iuris ex proprio miniſterio acquiſitis decimam perſoluere, & poſt peractam pœnitentiam eſt ab illis accipienda. 2.372.32

Decima eſt ſoluenda ab vſurario, vel ab alio iniuſtè detinente ex fructibus prædij, quod pecunia vſuraria, vel malè retenta comparauit. 33

Decimæ prædiales ex fructibus ſunt ſoluendæ abſque aliqua impenſarum deductione. 34

Expenſæ in decimis prædialibus quare non deducantur? 35

Index Rerum,

Decima de fructibus illicitè acquiſitis ſoluenda non eſt. a. 371.29

De perſonis quibus decima ſoluenda ſunt.

Decima aliquando ſumitur pro iure ipſo percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus. a.376.1
Decima, quatenus importat ipſum ius percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non poteſt, ſecus ſi ipſam perceptionem. 2
Decima conſiderata, vt ius percipiendi fructus decimarum, poſt diuiſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competit, vt nullus alius illam habere poſſit. 3
Decimæ totius diœceſis ante Parochiarum diuiſionem ad ſolos Epiſcopos ſpectabant. 4
Decimarum perceptio ad ſolos Parochos de Iure communi pertinet. a.377.7
Parochus, & alij, quos ipſi ad participandum de decimis admittunt, de Iure communi habent fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium. 8
Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas ſibi competere, ſed contrarium aſſerenti incumbit onus probandi. 9
Iuris communis aſſiſtentia in decimis non ſuffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem. 10
Decimæ, quæ non ſunt intra certam Parochiam, ſpectant ad Epiſcopum. 14
Decimæ ſpectant ad Epiſcopum in illis diœceſibus, in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ. a.378.15
Decimarum perceptio Iure communi attento pertinet ad capellam, quæ nouiter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantuncumque intra limites alterius Parochiæ erigatur. 16
Eccleſiæ matrix de Iure communi fundata eſt quoad decimas prædiales ſuæ Parochiæ. 17
Eccleſia matrix, ſi conſentit aſſignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe ius decimandi, & alia iura parochialia quoad illam portionem limitum. 18
Eccleſia parochialis de nouo erecta fundatam habet intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam matricem, cui priùs decimæ debebantur, ſi Epiſcopus illas nouo Parocho ad præſcriptum Concilij aſſignauit. 19
Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, ſtatímque poſt collectos fructus illas perſoluere, niſi aliud conſuetudine ſit introductum. a. 379. 21
Decimas conſuetas tardiùs dantes peccant mortaliter. 22
Decimæ debentur ſtatim, abſque eo, quòd à Parocho petantur. 23
Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, niſi conſuetudo ſit in contrarium. 24
Parocho alij decima non eſt ſoluenda, præterquam illi, apud quem eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur. 25
Decimæ perſonales attento Iure non alij Parocho debentur quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur eccleſiaſtica Sacramenta. 26
Decimæ perſonales in multis Hiſpaniarum partibus ſunt in vſu. a.380.27
Decimæ perſonales non ſpectant ad Eccleſiam habitationi connexam, ſed domicilio. 28
Parochianus habens duo domicilia, ſi vnum acceſſorium eſt principali, ſoluet decimam perſonalem: ſi verò in vtroque æqualiter ſe collocat, inter vtrumque diuidetur. 29
Artifex, ſi habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas ſoluere illi Parochiæ, vbi eſt pars domicilij, in qua ſemper laborat. 30
Decimæ prædiales ſoluuntur ex prædiis, ſitis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia. 31
Decimæ perſonales, & prædiales intra propriam Parochiam conſtitutæ, non alij, quàm proprio Parocho ſunt perſoluendæ. 32
Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Parocho, prædiali, ſcilicet, an ſacramentali, ſint ſoluendæ, recurrendum eſt ad conſuetudinem. 33
Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Eccleſiæ debeantur, non eſt Iure expreſſum. 34
Decennium ſufficit ad introducendam conſuetudinem, cui ex duabus Eccleſiis parochialibus debeantur decimæ: immemorabilis verò, aut quadragenaria cum titulo requiritur, ſi agerent inter Eccleſiam parochialem, & alteram, cui ius reſiſtet. 35
Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, remota conſuetudine, potiùs prædiali, quàm baptiſmali Eccleſiæ ſunt ſoluendæ. 36
Oues, ſi dimidia parte anni paſcant in Eccleſia prædiali, dimidium totius decimæ illi perſoluendum eſt: reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochiali, ſi altera dimidia parte anni in eadem oues paſcant. 38
Decimæ ouium diuidendæ ſunt inter duas Parochias, ſi in earum vna taceant, & dormiant, & in alia paſcant. 39
Decima ex ouibus non eſt ſoluenda Eccleſiis illarum regionum, per quas paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium. 42
Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas intra ipſius Parochiam poſſidebat, non aliter eſt reſtituendus, quàm ſi oſtendat titulum, vel cauſam iuſtam, qua poſſeſſio eiuſdem iuſtificetur. a. 382 43
Laici ſpoliati decimis agentes interdicto, *Vnde vi*, an ſint ante omnia reſtituendi? a.383.46,47
Decimæ abſque Parochia an præſcribi poſſint, ita vt virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? 47,48
Laici decimas poſſidere, & præſcribere non poſſunt. a. 384.50
Laicus poteſt poſſidere decimas, quas verè, & præſumptiuè conſtat obtentas eſſe ante Lateranen. Concil. & præſcribere contra laicum qui ante Lateranen. acquiſierat. a.385.51
Laicus decimas præſcribere poteſt, ſi priuilegium Papæ accedente eius fama alleget, & ad eius probationem tempus immemoriale oſtendat, ex quo præſumptione iuris reſultat titulus priuilegij allegatus. 52
Laicus in decimis percipiendis tutus eſt, ſi accedat fama priuilegij, ſeu de feudi obtenti ante Concilium Lateranen. immemoriali præſcriptione allegata. 53
Decimas, quæ iuſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poteſt laicus contra laicum præſcribere 54
Decimæ abſque Parochia præſcribi poſſunt, præcedente titulo cum ſpatio quadraginta annorum. 55
Præſcribenti contra illum, qui habet decimas, de iure ſpeciali ſufficit bonam fidem probare. 56
Eccleſia vna, vt præſcribat decimas Epiſcopo de iure communi debitas, quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi. a.386.57
Præſcriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad nouali a non extenditur. 58
Interpretatio ſtricta facienda eſt in præſcriptione. 59
Decimas tritici in aliena Parochia præſcribens, ſeminato millio, vel alio, non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi ſeruntur. 60
Decimas præſcribens in vna parte fundi, maximè per limites deſignati, ita vt vnus dicatur, ſi poſtea in altera Parochia ſiat nouali s, decima præſcribenti ſoluenda eſt. 61
Decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco præſcribens, ſi aliquis de nouo ad illum locum venerit, præſcribens ab illo decimas habebit. 62

A quibus perſonis decimæ ſint perſoluendæ?

Parochiani omnes fideles, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati. a.388.1
Reges, Principes, ac etiam ipſi pauperes, tenentur ad decimarum ſolutionem. 2
Iudæi, & alij infideles non tenentur ad ſolutionem decimarum perſonalium. 3
Decimas prædiales ſoluere cogendi ſunt Iudæi, & infideles, reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in prouinciis Chriſtianorum. a.389.4
Non verò reſpectu illarum, quas infideles ipſi in ſuis prouinciis habent. 5
Clerici in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, tenentur ſoluere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cuius territorio commorentur. 6

Clerici

Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur, non ſunt debitores decimarum. a.390.7
Clerici non tenentur ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum. 8
Parocho non ſunt ſoluendæ decimæ ex prædiis eiuſdem Eccleſiæ, quorum fructibus ipſi Clerici clericali iure viuunt. 9
Clerici tenentur ſoluere decimas ex fructibus prædiorum ſecularium, quæ ſeculari iure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt. 10
Clerici ex lucris, ac redditibus ſuis temporali titulo acquiſitis per ſe, & perſonali debito obligantur ad decimas præſtandas Sacerdoti parochiali, à quo Sacramenta percipere debent. 11
Priuilegio Romani Pont. poteſt dari exemptio à ſolutione decimarum, dummodo miniſtris congrua, & ſufficiens ſuſtentatio remaneat. a.392.12
Priuilegium Papæ poteſt aliquos, ſiue in parte, ſiue in totum, eximere à ſolutione decimarum, manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione. a.393.13
Priuilegium, quo quis, ſiue in parte, ſiue in totum, à ſolutione decimarum ſimpliciter eximitur, non extenditur ad noualia, quæ ex poſtfacto orta fuerint. 14
Priuilegium de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum ad noualia non extenditur. a.394.15
Religioſi omnes ſunt exempti priuilegio in Iure ſcripto, à ſolutione decimarum, de noualibus tantùm, quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt. a.395.17
Ciſtercienſes, Templarij, & Hoſpitalarij priuilegio in Iure ſcripto non tenentur ſoluere decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt. 18
Priuilegia Ciſtercienſibus, Templariis, & Hoſpitalariis conceſſa circa decimas non ſoluendas, non ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, neque reſpectu arrendatariorum, neque reſpectu prædiorum locatorum ad pecuniam. 19
Obtinent exemptionem à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt,
Monachi Cæleſtini, & Cluniacenſes, a.395.21
Monachi Congr. Caſſinen. 22
Monachi Congr. S. Benedicti Valliſſoletani. 23
Monachi Eremi Camaldolen. 24
Monachi B. M. Montis Virg. 25
Sylueſtrini, a.396.26
Fratres B. M de Mercede, 27
Fratres S Antonij Viennen. 28
Cruciferi, 29
Fratres Prædicatores, 30
Fratres Conuentuales S. Franc. 31
Canonici Regulares S. Saluatoris, 32
Monachi S Baſilij, 33
Minimi S Franciſci de Paula, 34
Carthuſiani, 35
Moniales S. Claræ. 36
Expenſæ in decimis perſonalibus quare deducantur? a.397.38
Colonus partiarius pro portione ſua in ſoluendis decimis non deducit expenſas. 39
Decimæ integrè, & ſine diminutione ſoluendæ ſunt, priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus. 40
Decima, vbi debetur, integra ſolui debet. 41
Parochus ad excludendas fraudes poteſt cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris efferantur, niſi ſoluta priùs decima, vel quòd ipſe, aut eius nuncius ſit præſens. 42
Fructus omnes Eccleſiæ debiti, excepto caſu decimarum prædialium, non aliter intelliguntur quàm deductis expenſis. 43
Decima duplex de vna & eadem re, ſiue de eodem ſolui non debet. 44
Exemptio à decimis non ſuffragatur, niſi in ſpecie derogetur *cap. nuper. 34. de decim.* a.398.38
Priuilegium habentes non ſoluendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſoluere decimas de agris, quos aliis colendos tradunt. 39
Priuilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideò non tranſeunt ad colonos, arrendatarios, ſeu emptores prædiorum. 40
Papa communicando priuilegia alicuius Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum, alteri Religioni, non cenſetur etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio. 41
Parochus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti priuilegio. 42
Prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere, ac proinde Regulares tenentur illas ſoluere parochialium Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priuſquam bona ipſa in Monaſterij proprietatem tranſiuiſſent. 43
Priuilegia eximentia à ſolutione decimarum amittuntur, ſi incipiant eſſe enormiter læſiua Eccleſiæ parochiali. 44
Religioſi omnes priuilegio in iure ſcripto eximuntur à ſolutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipſi nutriunt. a.398.46
Leproſi in communi viuentes de hortis ſuis, qui ſunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium ſuorum, decimas ſoluere non coguntur. a.399.48
Epiſcopus non poteſt alicui concedere immunitatem à ſolutione decimarum per viam priuilegij. 49
Epiſcopus non poteſt contra Concilium diſpenſare. 50
Epiſcopus poteſt interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum. 51
Epiſcopus poteſt decimas, quas nunquam poſſedit, poſt earum recuperationem, vel illas ad opus ſuum retinere, vel ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, alteri Eccleſiæ concedere. 52
Decimas quas aliquando poſſedit Epiſcopus, ſi retineantur ad menſam epiſcopalem, non poteſt ipſe transferre in perſonam quæ nunquam moritur. 53
Decimas aliis Eccleſiis concedere poteſt Epiſcopus cum aliqua cauſa. 54
Epiſcopus non poteſt Ius percipiendi decimas laicis concedere. 55
Decimarum in conceſſione laicis facienda, eſt adeò neceſſaria auctoritas Sedis Apoſt. ut non ſufficiat immemorabilis abſque fama priuilegij. 56
Beneplacitum Apoſt quando ſit reſeruatum in conceſſione iuris decimandi facta laicis, non præſumitur ex lapſu triginta annorum, & vltra. 57
Epiſcopus ex quibus cauſis poſſit laicis decimas concedere. 58
Prælati inferiores poterant ante Concil. Lateranenſe decimas titulo feudi, vel alio temporali laici concedere, ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum, ſed veriùs. 59, 61
Decimæ ſi laicis conceſſæ reperiantur, & neſciatur, an poſt, vel ante Concilium Lateranen. fuerint conceſſæ, poſt Concilium conceſſæ cenſentur. 60
Laici an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre poſſint? a.400.63
Conſuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum, ſi adhuc remaneat Parocho congrua ſuſtentatio. 64
Conſuetudo valet, vt ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſoluatur. a.401.65
Conſuetudo valet, vt ex certis fructibus, putà fœno, oleo, decima non ſoluatur. 66
Conſuetudo valet quòd ex eodem prædio vna Eccleſia decimas maiores percipiat, & alia minores. 67
Conſuetudine poteſt introduci, vt decimæ vni Eccleſiæ aliàs debitæ, alteri adſcribantur, & ſoluantur. 68
Conſuetudo non ſoluendi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum à decima de iure debita probari cum requiſitis immemorabilis, ſeu legitimæ præſcriptionis. 69
Conſuetudo operari poteſt circa omnes decimas perſonales in pluribus prouinciis. 70
Conſuetudo in ſoluendis decimis eſt conſideranda. 71
Conſuetudo in ſolutione decimarum quæ ſit attendenda, locine vicinioris, an loci, vbi prædia exiſtunt, vel vbi fit ſolutio decimarum, an diœceſis? 72

Iudex competens in cauſa decimarum.

Decimarum controuerſia in petitorio, vbi quæſtio iuris eſt etiam incidens, ſpectat ad Iudicem eccleſiaſticum: ad ſecularem verò, quando quæſtio eſt meri facti. a.402.1
Iudex eccleſiaſticus an de poſſeſſorio decimandi cognoſcat? remiſſiuè. a.403.3

Index Rerum,

Cauſa decimarum reputatur profana quoad effectum remiſſoriæ. 4

Decimarum in cauſis proceditur ſummariè, præcipuè quando eſt inter Clericos, quibus de iure debentur decimæ, & eos, qui ſoluere debent, & quando quæſtio fuerit inter duas Eccleſias ſuper iure percipiendi decimas. 5

Miniſtri nomine Eccleſiæ pro decimis non ſolum rei vendicatione, vel perſonali actione, vel ex officio Iudicis contra laicos agere poſſunt. 2.404.6

Decimas ſoluere appellatione remota cogendi ſunt ſubditi, ſed limitatur ibi tribus modis. 7

Decimarum collector, quando modum excederet, ab exceſſu poteſt appellari. 8

Decimarum debitor non poteſt prætextu eius, quod ſibi debetur, decimas denegare. 9

Onus ſoluendi decimas eſt reale, & ſequitur poſſeſſorem. 10

Poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conueniri poteſt. 11

Fundus cenſetur tacitè hypothecatus pro decimis. 12

Decimas non ſoluens, cùm teneatur, excommunicari poteſt, ac debet, monitione præmiſſa. 15

Decimas ſubtrahentes, ſiue non ſoluentes, vel earum ſolutionem impedientes, abſolui non poſſunt, niſi plena reſtitutione ſequuta, vel ſaltem remittuntur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes ſint ad reſtituendam. 16

Parochus an poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolunt ſoluere decimas remiſſiuè. 2.405.17

Vicarius an poſſit imponere interdictum perſonale contra retinentes ſoluere decimas, remiſſiuè. 18

Sepultura eccleſiaſtica priuari debet, qui ſoluere tenetur decimas, neque eas ſoluit, aut reſtituit Eccleſiæ. 19

Religioſi Confeſſarij, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad ſolutionem decimarum. 20

Religioſi omnes excommunicantur in *Clem. de decim.* qui decimas Eccleſiis debitas vſurpant. 21

Religioſi, qui aliquos, vt audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi proferre præſumunt, excommunicationem ipſo iure incurrunt. 22

Religioſis ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis præcipitur, vt confitentibus conſcientiam faciant de ſoluendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur. 23

Compoſitio facta inter perſonas eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſoluendas, valet, modò cauſæ cognitio à Superiore facta interueniat, conſenſúſque, ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat. 2.406.24

Compoſitio ſuper decimas in futurum ſoluendas, ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non totum vitiatur, ſed valet pro vita componentium. 26

Compoſitio de decimis præteritis non ſolùm cum eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis fieri poteſt ſine auctoritate Superioris. 27

Dedicare & conſecrare idem eſt. 2.7 25

Dedicatio Eccleſiæ cum conſecratione fiebat. 26

Dedicare, & conſecrare differunt. 2.116.13

Defunctorum voluntates adimplere ſatis pium eſt. 2.411.54

Defuncti voluntas impleri poteſt ab executore intra tempus præfinitum: ante illud verò elapſum, neque ſæculares, neque eccleſiaſtici Iudices ſe poſſunt intromittere. 25

Annus conceditur à lege, vt executor adimplere teneatur voluntatem defuncti, dummodo de profanis agatur, & executor legitimè moneatur. 2.412.26

Defuncti voluntas commutari valet, etſi de facto tantùm impleri non poſſit, quamuis de iure poſſet impleri. 2.416.55

Epiſcopi auctoritate poteſt fieri commutatio voluntatis defuncti ex iuſta, & rationabili cauſa. 56

Epiſcopis pro vna tantùm vice, & ad tempus poteſt cum conſenſu hæredis voluntatem defuncti alterare. 57

Commutatio vltimarum voluntatum non poteſt abſque Papæ auctoritate fieri, vbi nulla, vel minùs legitima cauſa ſubeſſet, niſi vrgeat aliunde neceſſitas commutandi, & non poſſit Papa adiri. 58

Defuncti ſola ſcriptura non ſufficit in foro exteriori, ſi non fuerit ſubſcripta à teſtibus, quamuis fuerit ſcripta manu teſtatoris. 2.425 100

Defuncti ſcriptura ſi facta fuerit in fauorem piæ cauſæ, valebit, etiam nullis adhibitis teſtibus. 101

Delegatus à Papa eſt ſupra Ordinarium in cauſa ſibi commiſſa. 1.41.85

Cauſæ alteri à Papa ſpecialiter delegatæ non poteſt Delegatus ſe ingerere, niſi vt ſententiam iuſtam confirmet, vel exequatur. 1.89 81

Delinquentes forum ſortiuntur in loco delicti non ex priuato ipſorum conſenſu, ſed à lege ipſa, & iure communi. 1.454.63

Delinquens in Eccleſia, vel portica, vide *Immunitas.*

S. Demetrius.

Fratrum de pœnitentia S. Demetrij Ordo à quibus inſtitutus, & reſtauratus. 1.547.116

Depopulatores nocturni agrorum, vide *Immunitas.*

Depoſitio facta per Clericum abſque ſui Prælati licentia, in cauſa ciuili coram iudice ſæculari, valet. 1.518.106

Deſecratio, ſeu profanatio propriè in iure vocari ſolet rei ſacræ in profanam conuerſio. 2.115.8

Deuolutio fit ad Papam ab Epiſcopo exempto. 1.104.33

Deuolutio Iuris ad Archiepiſcopum vbi locum habet operatur, vt ad eum tanquam ad immediatum Ordinarium recurri poſſit, per viam ſimplicis querelæ; quod tamen ſecus eſt vbi non ex iure deuolutio, ſed mediante remedio appellationis Archiepiſcopus adeundus eſt. 1.107.63

Scientia patronorum, vt deuolutioni ſit locus, debet eſſe certa, nec ſufficit interpretatiua, & veriſimilis. 2.208.166

Cap. quoniam in quibuſdam, de iurepatronat. inducens deuolutionem quando lis eſt inter patronos, tanquam exorbitans, & rigoroſum, non extenditur ad litem inter præſentatos, nec inter patronos, & præſentatos. 2.209.172

Diaconatus Ordo non ab Apoſtolis, ſed à Chriſto inſtitutus fuit. 2.359.5

Diaconatus Ordo qua ætate conferri debeat? 1.361.14

Diaconiſſæ olim dicebantur, quæ apud nos viduæ continentes dicuntur. 1.363.1

Diaconiſſatus ad munus eligebantur mulieres, aut Virgines, aut viduæ. 2

Ætas quæ requiratur in Diaconiſſarum numerum aſcribendis. 3

Diaconiſſæ benedictione, & cæremonia ordinari conſueuerunt. 4

Ordinatio Diaconiſſarum benedictio quædam tantùm erat, ſicut velatæ. 5

Fœminæ ipſo Iure diuino incapaces ſunt eorum, quæ ſunt Ordinis. 6

Diaconiſſis quæ munera incumbebant. 2.764 7

Continentia perpetua Diaconiſſis præſcripta erat, & eligebantur ex Religioſis virginibus, aut viduis. 8

Diaconiſſæ benedictione, & cæremonia Religioſæ perſonæ dicuntur. 9

Diaconiſſarum Ordo à quo tempore aboleri cœpit. 10

Diaconiſſæ hodie, ſi quæ reperiuntur, ſic dicuntur non ab vllo Ordine quem ſuſcepiſſent, neque miniſterio ad quod eſſent deſtinatæ, ſed à viris, quorum vxores erant. 11

Diaconus atque Subdiaconos nonnunquam latè Sacerdotis nomine continentur, præcipuè vbi de re fauorabili agitur. 1.354.6

Diaconus Græcè, miniſter Latinè appellatur, qui Sacerdoti miniſtrat. 1.359.1

Diaconus ſolus propriè ſortitur nomen miniſtri, quia ſolus circa res ſacras Presbytero miniſtrat, eaſque fidelibus diſtribuit. 2

Leuita vocatur Diaconus à Tribu Leui à qua Diaconi originem ex veteri Lege traxerunt. 3

Apoſtoli elegerunt ſeptem Diaconos, quorum primus, & ſanctitate præcipuus claruit B. Stephanus. 4

Diaconi ſeptem fuerunt adhibiti ad Miniſterium menſarum, & vt pauperum curam haberent. 6

Diaconi ex inſtitutione diuina electi. 1.360.7

Diaconatus, & Subdiaconatus fuerunt à Chriſto inſtituti, & ſunt Sacramenta. 8

Diaconus ordinandus eſt, qui ſperet Deo auctore ſe continere poſſe. 11

Diaconi quomodo continentiam promittant? 13
Materia ordinationis Diaconi eſt impoſitio manuum Epiſcopalium cum traditione alicuius rei, per quam poteſtas, & Officium illius ſignificatur: forma autem ſunt verba, quæ cum huiuſmodi materialibus Symbolis proferuntur. 1.361.15
Manuum impoſitio in ordinatione Diaconi Sacramentalis eſt. 16
Ordinum materias omnes Dominus inſtituit non quidem in particulari, ſed generatim mouendo Apoſtolos vt Ordines conferrent per cæremoniam inſtrumentalem. 17
Diaconorum Officium quod fuerit in primitiua Eccleſia. 18
Diaconorum numerus qui Epiſcopo prædicandi aſſiſterent in quacunque etiam minima ciuitate ſeptenarius requirebatur. 19
Officium Diaconi eſt aſſiſtere Sacerdotibus, & eis in omnibus, quæ in Sacramentis aguntur, miniſtrare, oblationes ad Altare inferre. 20
Euangelium populo legere, ſeu decantare, eſt Officium Diaconi. 21
Diaconus cùm vult recitare, ſeu legere, vel decantare Euangelium, quare debeat aſcendere ad altiorem locum. 22
Diaconus debet cùm ad legendum Euangelium accedit, faciem versùs Aquilonem vertere. 1.362.23
Diabolus per Aquilonem intelligitur. 24
Diacono lecturo Euangelium quare detur benedictio, non autem Subdiacono quando illi traditur epiſtola ad legendum? 25
Prædicandi munus ad Diaconorum Officium non pertinet ex vi ſuæ ordinationis. 26
Diaconi in Eccleſia primitiua propter penuriam miniſtrorum ſolemniter baptizare poterant, hodie verò id facere non poſſunt niſi de licentia Epiſcopi, vel Presbyteri. 29
Irregularitatem incurrunt Diaconi ſi abſque licentia Epiſcopi, vel Parochi ſolemniter baptizauerint. 30
Diacono nunquam licet baptizare ſolemniter etiam in caſu neceſſitatis. 31
Diaconus poteſt non ſolemniter baptizare abſente Epiſcopo, vel Presbytero, ac neceſſitate cogente. 32
Diaconus in extrema neceſſitate ſolemniter baptizans, fit irregularis. 33
Diaconi non poſſunt ratione Officij Euchariſtiam fidelibus miniſtrare, niſi in abſentia Sacerdotis, vel in eius præſentia data neceſſitate. 34
Diaconi dum miniſtrant, an teneantur eſſe in gratia? 35
Diaconos, & Subdiaconos de quibus moneat Concil. Trident. 1.369.33
Diaconi Seluatici in Regno Neapolis ſunt homines liberi ſeruientes Eccleſiæ, vel Epiſcopis, nulla recepta mercede. 1.469.19
Diaconis Seluaticis concedit priuilegium fori *ſacra Congregatio ſuper negotijs Regni Neapolis.* 20
Pro ſeruitio Eccleſiarum, & Epiſcoporum in Cathedralibus, ac ſuperioribus Eccleſiis poſſunt aſſumi quatuor Diaconi Seluatici, in Collegiatis, vel Parochialibus duo, in aliis Eccleſiis vnus arbitrio Epiſcopi. 21
Diaconi Seluatici debent eligi gratis per Epiſcopum, debent præſtare ſeruitium perſonaliter, non per alios, debent eſſe bonæ famæ, & conditionis. 22
Diaconi Seluatici non gaudent priuilegio canonis, ſed fori in criminalibus; in ciuilibus quoad diſtrictionem corporis tantum, eximuntur ab oneribus perſonalibus, non ab aliis durante ſeruitio. 23
Diaconis Seluaticis reſeruantur exemptiones, & priuilegia etiam maiora, ſi quæ competant ex conſuetudine. 24
Dicta in præfationibus alicuius diſpoſitionis cenſentur in fine repetita. 1.344.17
Dies feſtos, quos in ſua diœceſi, Epiſcopus ſeruandos præceperit, exempti omnes etiam regulares ſeruare tenentur. 1.634.150
Dies feſtos, & ieiunia in ſuis Eccleſiis annuntiare non prohibentur Regulares. 153

De Dignitatibus Eccleſiaſticis in genere.

Dignitates quædam in Eccleſiis præſertim Cathedralibus ad conſeruandam, augendamque Eccleſiaſticam diſciplinam inſtitutæ fuerunt. 1.268.2
Vocati ad Dignitates tales eſſe debent, qui ſuo muneri reſpondere poſſunt. 3
Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.
Dignitates nouæ in Eccleſia Cathedrali inſtitui non poſſunt abſque Apoſtolica auctoritate. 1.269.4. & ſeq.
Dignitatum Eccleſiaſticarum aliæ ſunt collatiuæ, aliæ electiuæ. 6
Dignitates in dubio cenſentur eſſe electiuæ. 7
Archidiaconatus, & Archipresbyteratus Collegiatæ de Iure ſonant in Dignitatem. 8
Archipresbyter de Iure ſonat in Dignitatem ſi Collegium, Conuentum, vel duas Capellas, aut ſaltem prærogatiuam in Cathedrali, aut præeminentiam in Collegiata habuerit, aliàs ſecus. 9
Dignitas dicitur vbi eſt iuriſdictio. 10
Beneficium dicitur habere Dignitatem quando quis habet adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum cum Iuriſdictione. 11
Dignitatem quis habere dicitur, qui habet nomen Dignitatis, & prærogatiuas ſedendi ante alios tam in Choro, quàm in Capitulo, licèt non habeat iuriſdictionem. 12
Archidiaconus Parmæ licèt nullam adminiſtrationem, nec vllum Officium exerceat de rebus pertinentibus ad Archidiaconum, tamen in Eccleſia Dignitatem cenſetur habere. 13
Dignitates ex conſuetudine vel inſtitutione Eccleſiæ dignoſcuntur. 14
Conſuetudo ſignat locum ſedendi, eundi, & ſtandi. 15
Conſuetudo plurimum operatur ad dignoſcendum quæ ſit prima Dignitas in aliqua Eccleſia. 16
Fama publica & communis reputatio plurimum operatur ad dignoſcendum quæ ſit prima Dignitas in aliqua Eccleſia 17
Dignitas qualiter probetur eſſe talis. 1.270.18
Dignitatum nomina, quas conſuetudo, vel Eccleſiæ inſtitutio tales effecit, quæ ſint referuntur. 19
Dignitas, Perſonatus, & Officium inter ſe differunt. 20
Dignitas annexum habet Officium, vel rerum Eccleſiaſticarum adminiſtrationem cum iuriſdictione etiam in modicis cauſis. 21
Dignitatem habere eſt habere iuriſdictionem in foro exteriori. 22
Vicarius Epiſcopi, qui habet iuriſdictionem, quare Dignitatem non habet. 23
Officium ſimplex cum perpetua rerum adminiſtratione quandoque Dignitas appellatur ſecundum conſuetudinem Eccleſiarum. 24
Præeminentia ſola non ponit quem in Dignitate. 1.270.26
Officium ſimplex in Eccleſia eſt quid diuerſum à Dignitate, & Perſonatu. 1.270.28
Officium non eſt Dignitas etiamſi haberet quis ratione Officij adminiſtrationem aliquarum rerum, ſine tamen aliqua prærogatiua in Choro, & in Capitulo vltra alios ſui Ordinis. 29
Officio quando eſſet annexa Dignitas, tunc Officium diceretur habere Dignitatem. 30
Præpoſitura non eſt Dignitas ad Officium, etiamſi ſederet ante omnes in Choro, niſi ex conſtitutione Eccleſiæ, vel de conſuetudine loci aliud fuiſſet inſtitutum, vel ſit prima in Cathedrali, aut Collegiata. 1.270.32
Sedendi præeminentia eſt ſignum Perſonatus, non Dignitatis. 1.271.33
Primiceriatus eſt Officium, non Dignitas, niſi quando probatur ipſum communi opinione habitum fuiſſe pro Dignitate. 34
Plebania Officium appellatur, non Dignitas, etiamſi Plebanus haberet curam animarum cum aliqua iuriſdictione. 35
Plebania quando eſſet Collegiata, ipſiúſque Eccleſiæ Plebanus eſſet caput, haberétque præeminentiam, & iuriſdictionem in Canonicos Eccleſiæ, tunc diceretur Dignitas. 36
Priores tunc demum cenſentur eſſe in dignitate conſtituti ſi ſunt Collegiati, & habent præeminentiam, vel iuriſdictionem in Eccleſia. 37
Decanatus acceptus pro ſimplici beneficio non eſt nomen Dignitatis, niſi habeat iuriſdictionem, aut niſi pro Dignitate habeatur in Eccleſia. 38
Cantoria de iure communi non eſt Dignitas, ſed Officium ſimplex. 42
Theſauraria non eſt Dignitas, ſed Officium. 43
Epiſcopatus eſt culmen & faſtigium Dignitatum. 44
Epiſcopatus in odioſis appellatione Dignitatis non continetur. 45

Index Rerum,

Dignitatum Eccleſiaſticarum quædam habent curam animarum annexam, quædam verò minimè. 46
Ad dignitates, quibus cura animarum, etiam iuriſdictionalis, ſubeſt, nullus eſt promouendus, qui ſaltem 25. ſuæ ætatis annum non attigerit. 47
Dignitas principalis in Collegiata requirit ætatem 25. annorum inceptorum. 1.272 48
Dignitati ſi acceſſoriæ vnita ſit cura, eam obtinens non debet neceſſariò attingere 25. ætatis annum. 49
Ad Dignitates, quibus animarum cura nulla ſubeſt, requiruntur 22. anni completi. 50
Ætas ad Dignitates Eccleſiarum inferiorum requiſita remanet in diſpoſitione Iuris communis. 51
Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ſuper ætate requiſita ad Dignitates Cathedralium, quibus animarum cura nulla ſubeſt. 52
Ad Dignitatem Eccleſiaſticam nullus recipiendus eſt, niſi qui eo Ordine ſacro, quem Dignitas illa requirit, aut ſit initiatus, aut in tali ætate, vt infra tempus à Iure ſtatutum valeat initiari. 53
Profeſſionem Fidei facere tenentur prouiſi de Dignitatibus, & Canonicatibus in Cathedralibus Eccleſiis à die adeptæ poſſeſſionis ſaltem intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, vel eius generalis Vicarij. 54
Ordo, & gradus inter omnes Eccleſiaſticas Dignitates, & Perſonatus, ſiue Officia in ſedendo, dupliciter conſideratur. 1.275 80
Epiſcopales functiones abſente Epiſcopo pertinent ad primam Dignitatem, non autem ad hebdomadarium. 81
Proceſſiones ordinandi munus intra, & extra ciuitatem abſente Epiſcopo habet prima Dignitas, niſi Vicarius ſit præſens, quia ad ipſum ſpectabit. 82. & ſeq.
Dignitas prima eſt, & vocatur prima Dignitas, licet Vicarius generalis ſedeat in ſuo loco. 84
Dignitas prima in Collegiata, quæ caput eſt Capituli, præcedit Canonicis Cathedralis vt ſingulis incedentibus. 85
Inter eiuſdem gradus perſonas qui maiores ſunt Ordine, & in eo Ordine antiquiores aliis in ſedendo, & incedendo præferuntur. 86
Canonici, qui in Ordine Preſbyterali conſtituti Canonicatum Preſbyteralem obtinuerint in Choro, Capitulo, Proceſſionibus, &c. præcedere debent Canonicis in Diaconatu, & Subdiaconatu conſtitutis. 87
Conſuetudo Eccleſiæ, vt quis obtineat locum ſecundùm tempus admiſſionis, licèt Præbendæ ſint diſtinctæ, eſt obſeruanda. 88
Conſuetudo Eccleſiæ ſeruanda eſt circa vocem, & locum in Capitulo inter Dignitates, & Canonicos Præbendator, & non Præbendator. 89
Cæteris paribus in Ordine ille erit præferendus, qui prior per ſe cœperit Eccleſiæ deſeruire, vel præuenit in antiquiori poſſeſſione. 90. & ſeq.
Dignitas noua in Eccleſia inſtituta debet eum locum habere, quem ſimilis Dignitas in alia vicinia ciuitatibus obtinet. 1.276.92
Dignitates non ſupplent vices Canonicorum, & aliorum inferiorum, ſed benè inferiores pro Dignitatibus. 93
Dignitas ſi obtineat ex conſuetudine ſimul Canonicatum, vel Portionem, debet munera bis incumbentia adimplere, etiamſi talia ſint à quibus Dignitatibus alioqui immunes ſunt. 94
Dignitates, qui habent Præbendas cum onere cantandi Euangelium ſeu Epiſtolam, non tenentur miniſtrare inferioribus. 95
Dignitati, vel Canonico ſolemniter celebranti Canonici pariter pro Diacono, & Subdiacono, & non alij inferiores inſeruire debent. 96
Dignitatem, & Canonicatum in eadem Eccleſia legitimè obtinens tenetur vtriuſque onera ſubire, niſi ſeruitia ſimul ita concurrant, vt ab vna perſona eodem tempore nequaquam præſtari poſſint. 97
Dignitas prima poſt Pontificalem poteſt abſente, vel impedito Epiſcopo celebrare Miſſas ſolemnes, & alias functiones facere, quas Epiſcopus celebraret, ſeu faceret ſi præſens eſſet, & hoc non ex obligatione, ſed ex ſua voluntate & deuolutione. 98. & ſeq.
Dignitas prima ſi velit functiones Epiſcopales facere, debet etiam Miſſam cantare. 100
Dignitas prima ſi noluerit, vel non potuerit per ſe functiones Epiſcopales facere, id alteri ſuo arbitrio delegare non poteſt, ſed ad ſecundam ſpectabit, niſi conſuetudo ſit in contrarium. 101
Epiſcopus non poteſt Miſſas ſolemnes, & functiones Epiſcopales ſi ſit impeditus, vel abſens, alij delegare quam primæ Dignitati. 102
Dignitas prima debet exercere Officium Preſbyteri aſſiſtentis, niſi eſſet impedita. 104
Aſperſorium aquæ benedictæ debet Dignitas prima, vel primus Canonicus porrigere Epiſcopo venienti in porta Eccleſiæ. 1.277.105
Dignitas prima loci debet miniſtrari Epiſcopo ingredienti aquam benedictam, & Crucem offerre, etiamſi non ad illius Eccleſiam proceſſio dirigatur. 106
Dignitas prima ſedere debet à dextris Epiſcopi etiam in Collegiatis Eccleſiis celebrantis. 107
Dignitates in Choro ſedere debent ab vna parte Chori vnà cum Canonicis Preſbyteris, ab alia verò Canonici, Diaconi, & Subdiaconi. 108
Vicarius generalis quando eſt præſens abſente Epiſcopo, Dignitates in Choro ita ſedere debent, vt ſi primus locus ſuper omnes Dignitates in dextero Altaris detur Vicario, à parte ſiniſtra primus locus detur Archidiacono primæ Dignitati, ſecundæ verò Dignitati tertius locus apud Vicarium. 109
Dignitati primæ ſpectat, & ea impedita ad ſecundam, & ſucceſſiuè ad tertiam, deferre ſanctiſſimum Sacramentum, abſente, vel impedito Epiſcopo in eius feſtiuitate, nec non Miſſas, Veſperas Pontificales cantare. 2. 289.43
Miſſas Pontificales per ſeipſum celebrare non valens Epiſcopus, non poteſt in præiudicium primæ Dignitatis, ad quam id ſpectat, alteri ſibi benè viſo pro libito voluntatis demandare. 1.290.46
Dignitas prima pro libito ad munus ſibi incumbens non poteſt alium ſibi bene viſum Canonicum, aut Dignitatem ſubſtituere, ſed in eo munere proximior Dignitas ſuccedere debet. 47
Dignitas prima licèt ſit coadiutor cum futura ſucceſſione, nihilominus iuxta formam litterarum coadiutoriæ ad eum ſpectabit abſente coadiuto functiones illi incumbentes facere, & exercere. 48
Dignitas prima ſemper eſt, & vocatur prima Dignitas, licèt Vicarius ſedeat in ſuo loco. 1.295.6
Dignitas prima habet munus ordinandi proceſſiones intra, & extra ciuitatem abſente Epiſcopo, & non Vicarius. 7
Dignitas prima poſt Pontificalem, & principalis in Collegiata non poteſt eſſe iudex ordinarius, ſeu delegatus appellationum in Regnis Caſtellæ, & Legionis. 10
Dignitas prima vt dignoſcatur plurimùm operatur communis reputatio, & publica ſama loci. 1.296.7
Dignitas principalis in Collegiata debet eſſe conſtituta in ætate 25. annorum inceptorum. 1.300.5
Dignitas prima in Collegiata neceſſariò non requiritur vt ſit Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico. 1.301.6
Dignitates maiores poſt pontificalem in Cathedralibus valorem decem flor. excedentes, & principales in Collegiatis Eccleſiis, ſunt diſpoſitioni Sedis Apoſt. reſeruata. 2.119.51
Dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis Eccleſiis, ex conſuetudine prouinciarum, & Eccleſiarum dignoſci poſſunt. 59
Dignus vocatur quicumque habet ſufficientiam, & omnes partes ad munera prout oportet, miniſtranda. 2. 141.25
Digniſſimus eſt deſtinandus ad Epiſcopale officium. 26
Dimiſſoria, vide *Ordo*.
τò *Diœceſanus*, propriè comprehendit omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem. 2.412.33
Diœceſes, & Parochiæ diſtinctæ olim fuerunt à Dionyſio Papa. 1.261.1
Diœceſes, & territoria diuidere, & aſſignare ad ſolum Papam ſpectat. 2
Diœceſis eſt ciuitas, & territorium vbi Epiſcopus iuriſdictionem habet in ſpiritualibus. 3
Diœceſis vnde dicatur? 4
Diœceſis appellatione an comprehendatur ciuitas, ſeu Cathedralis. 5
Diœceſis appellatione ciuitas non continetur in litteris impetratis ad beneficia. 1.262.8
Ciuitatis appellatione in litteris beneficialibus Diœceſis comprehenditur. 9

Diœceſis

Diœceſis vna eſt in dua diuidenda. 1.263.25
Diœceſum fines vel Parochiarum, de quibus conſtat, præſcribi non poſſunt. 27
Diœceſum fines & Parochiarum in vtilitatem publicam, non priuata, ſed publica auctoritate conſtituti. 1.264. 28
Diœceſum fines & Parochiarum ſi non ſint certi, præſcribuntur ſpatio 30. annorum. 29
Epiſcopus ſi locum alterius Diœceſis conuertat ad Fidei Catholicæ vnionem, eum præſcribit ſpatio trium annorum, niſi intra hunc terminum repetatur. 30
Diœceſum fines multis modis probantur. 31
Clericus vnius Diœceſis ſi delinquat in aliena, iudicari poterit ab Epiſcopo apud quem delinquit. 1.265. 41
Diœceſis idem ſignificat quoad iuriſdictionem ſpiritualem, quod territorium quoad temporale. 1.478. 86
Diſpenſatio Epiſcoporum in quibus cadat. 1.174.134
Diſpenſare poſſunt Epiſcopi in irregularitate ex quocunque delicto occulto poſt peractam pœnitentiam. 135
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate, quæ contrahitur ex reiteratione Bapteſmi occulta. 136
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate contracta ab eo, qui duos Sacros Ordines, vel Acolytatum cum Subdiaconatu eodem die ſuſcepit quando delictum eſt occultum. 137
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate occulta proueniente ab adminiſtratione in Ordinibus malè ſuſceptis. 138
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate quam quis contraxit exercendo Ordines, quos non habebat, vt exerceat ſuſceptos, & alios ſuſcipiat, modò delictum ſit occultum. 139
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui per ſaltum promotus ad Ordines celebrauerit, vbi delictum fuerit occultum. 140
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui Ordines minores ſuſcepit ab Epiſcopo qui renuntiauit Epiſcopatui, vel Dignitati, aut à cenſura irretito, & hæretico delictum ſit occultum. 141
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum ſimoniaco occulto, non tamen cum rehabilitate ad beneficia in poſterum obtinenda, nec ad ea retinenda, quæ per ſimoniam obtinuit. 142
Diſpenſare poteſt Epiſcopus à ſuſpenſione contracta ab eo, qui furtiuè, id eſt, neſciente Epiſcopo, nec probante, nec examinante, Ordines ſuſcepit, ſi occulta ſit. 1.175. 143
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in ſuſpenſione quam quis contraxit recipiendo Ordines ſine litteris dimiſſoriis, ſi ſit occulta. 144
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in ſuſpenſione à Diuinis, quam incurrunt Religioſi admittentes fœminas intra clauſtra, ſi ſit occulta. 145
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate proueniente ab excommunicato, quando excommunicatio eſt occulta, licèt celebratio ſit manifeſta. 146
Diſpenſare poteſt Epiſcopus, etiamſi actus ſit materialiter publicus, non verò formaliter in quantum delictum, quia adhuc occultum dicitur. 147
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate ex homicidio proueniente, modò delictum ſit occultum. 148
Homicidium caſuale erit, & non voluntarium ad effectum vt poſſit Epiſcopus circa irregularitatem ex ipſo contractam diſpenſare, ſi ea rixa repentè orta, vel ex inimicitia ob iniurioſa verba contracta ſubito perpetr erat. 149
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui aliquem hominem voluntariè, non intendens occidit, ſi delictum ſit occultum. 151
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui mandauit ſeruo, vt alterum percuteret, ſed caueret, ne occideret, ſequuto homicidio, dummodo ſit occultum. 152
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate proueniente ex homicidio licito, vel facto legitima auctoritate ſi ſit occultum. 153
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate ex mutilatione membri, etiam voluntaria, ſi eſt occulta. 1.176. 154
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate proueniente ex delicto etiam manifeſto, quòd non ſit grauius adulterio poſt peractam pœnitentiam. 155
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in illegitimitate ex delicto occulto proueniente. 156
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum hæretico, vel apoſtata à Fide vt promoueri poſſint, vel in Ordinibus miniſtrare, ſi timore, vel periculo compulſi à Fide defecerunt. 157
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum homicida, qui non per ſe, ſed per alium in duello aduerſarium occidit, ſi delictum ſit occultum. 158
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate ex quacumque etiam cauſa, abſque delicto tamen proprio venienteio iis, qui Religionem approbatam profeſſi per aliquod tempus ibidem religioſè fuerint conuerſati. 159
Diſpenſare poteſt Epiſcopus ex quacunque cauſa, ſi irregularitas proueniat vbi ſubeſt neceſſitas diſpenſandi. 160
Epiſcopi diſpenſant in irregularitate, quæ non proueniis ex delicto, quod ſit grauius adulterio propter Eccleſiæ vtilitatem, & meritorum prærogatiuam. 161
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum illegitimis ex quocumque etiam damnato coïtu ad minores Ordines, & ad beneficium ſimplex. 162
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum corpore vitiatis, ſiue defectum in corpore patientibus, in leuibus vitiis, defectibus, vel debilitationibus. 1.177.163
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum habentibus membrum occultum, ſiue manifeſtum non ſua culpa abſciſſum, & quando ceſſat homicidij præſumptio. 164
Diſpenſare poteſt Epiſcopus ex legitima cauſa cum promotis per ſaltum, ſi non miniſtrauerint in Ordine ſuſcepto ſiue ſcienter, ſiue ignoranter fuerint ita promoti. 167
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum Ordinatis ignoranter ab Epiſcopo hæretico, ſi cum primum id ſciuerint, ſe ab vſu Ordinum abſtinuerint. 168
Ordines maiores recipiens ignoranter ab Epiſcopo, & qui loco ſimul, & dignitati renuntiauit, poteſt à proprio Epiſcopo diſpenſari. 169
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in bigamia vera, vel interpretatiua, vbi neceſſitas viget ob miniſtrorum penuriam, nec eſſet aditus ad Pontificem ob locorum diſtantiam. 170
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in bigamia ſimilitudinaria. 171
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in infamia facti, quæ ſcilicet naſcitur ex crimine aliquo occulto. 172
Diſpenſare in interſtitiis poteſt Epiſcopus cum Ordinandis data legitima cauſa. 173
Diſpenſatio facilius conceditur ad miniſtrandum quàm ad promouendum ad Ordines. 174
Diſpenſare non poteſt Epiſcopus cum illegitimis ad Curata, & Dignitates Eccleſiaſticas. 175
Beneficium de manu laici recipiens poteſt diſpenſari per Epiſcopum, vt illud retinere valeat. 176
Diſpenſare poteſt Epiſcopus vt quis obtinens vnum ſimplex beneficium, quod non ſufficiat ad eius ſuſtentationem, poſſit aliud ſimile tantùm obtinere. 177
Diſpenſare non poſſunt Epiſcopi in ætate quoad beneficia ſimplicia, & Dignitates non Curatas. 178. 179
Diſpenſare non poſſunt Epiſcopi in ætate præſcripta ad Ordines ſuſcipiendos. 180
Parochus vt non reſideat ad tempus, cum cauſa rationabili diſpenſare poteſt Epiſcopus. 181
Diſpenſare poteſt Epiſcopus vt matrimonium contrahi poſſit contra interdictum Eccleſiæ generale, vel ſpeciale. 182
Diſpenſare poteſt Epiſcopus contra impedimentum criminis, quod impedit tantummodo contrahendum, non autem contra illud, quod etiam contractum dirimeret. 183
Diſpenſare poteſt Epiſcopus vt matrimonium contrahi poſſit non præmiſſis denunciationibus. 184
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in impedimentis, quæ impediunt matrimonium contrahendum, ſed non dirimunt contractum. 185
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in impedimento dirimenti, quando illud occultum fuerit, & matrimonium publicum, nec coniuges poſſunt ſeparari abſque magno ſcandalo, nec ad Summum Pontif. aut eius nuncium patet recurſus propter paupertatem, aut propter locorum diſtantiam, ſeu ob alia legitima impedimenta. 186
Diſpenſare poterit Epiſcopus in impedimento dirimenti

quando poſtulauerit vrgentiſſima neceſſitas, vel quando impedimenta ſuperueniunt matrimonio, & impediunt debiti petitionem 187
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in impedimento cognationis ortæ ex Baptiſmo tempore neceſſitatis non ſolemniter collato. 188
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum minoribus non habentibus requiſitam ætatem ad matrimonium vt illud ineant, quando ſunt prope ætatem, & dubium eſt an malitia eam ſuppleat. 189
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in multis Sedi Apoſtolicæ reſeruatis vbi neceſſitas magna coëgerit, aut periculum ſcandali ſi differatur, & talis diſpenſatio intelligitur cum tacito Sedis Apoſtolicæ conſenſo facta. 190. & ſeq.
Diſpenſare non poſſunt Epiſcopi contra Canones & Concilia, niſi in tribus caſibus. 1.179.192
Diſpenſare poteſt Epiſcopus vbi lex impersonaliter diſpenſandi facultatem facit. 193
Diſpenſare poteſt Epiſcopus contra Canones, & Concilia ratione magnæ neceſſitatis, vel vtilitatis. 194
Epiſcoporum arbitrio dimittitur in multis caſibus, an debeat Epiſcopus diſpenſare. 195
Eccleſia faciliùs diſpenſat ad beneficium retinendum quàm ad exercendum Officium Clericale, & faciliùs ad retinendum iam quæſitum beneficium, quàm ad nouiter acquirendum. 196
Cauſa rationabilis vt Epiſcopus diſpenſet, debet cum legitima auctoritate concurrere. 197
Cauſa iuſta, & illius cognitio requiritur in diſpenſatione facta ab Epiſcopo in lege ſuperioris, & ſufficit ſi prudenter ac bona fide iudicauerit Prælatus cauſam eſſe iuſtam. 198
Epiſcopus, vel alius inferior quando diſpenſat in propria lege, etiam ſine cauſa, valida erit diſpenſatio. 1.180.199
Diſpenſatio irregularitatis incurſæ præſumitur ex lapſu temporis. 200
Diſpenſatio quando vni vel alteri conceditur eſt ſtrictè interpretanda, non verò quando in fauorem emanauit. 1.609.190
Diſpenſari poteſt cum Religioſis illegitimis ad Prælaturas in Capitulo generali, vel prouinciali. 1.606.200
Vide *Abbas.*
Diſponere, fauore Papæ non verificatur in ſola præſentatione, vel Electione, ſed in ſola collatione. 1.234.24
Diſpoſitio quælibet declaratur per ſubſequutam obſeruantiam. 1.458.118
Diſſipatio, vide *Alienatio.*
Diſtributiones quotidianæ ita dicuntur, quia iuxta cuiuſque merita, ac laborem, & qualitatem diſtribuuntur. 2.322.1
Diſtribuere eſt ſuum cuique tribuere. 2
Diſtributiones quædam ſunt, quæ non diſtinguuntur à præbendis, & quædam, quæ præbendis ſeparatæ, atque diſtinctæ ſunt. 3
Quotidianæ dicuntur diſtributiones, ſiue, quia quotidie diſtribuuntur, ſiue, quia diſtribuuntur iis, qui quotidie Horis Canonicis, diuiniſque Officiis interſunt. 2.323.4
Diſtributiones propriè definiuntur, vt ſtipendia quædam perſonalia, quæ ex redditibus Eccleſiæ Canonicis, & Beneficiariis, ſeu Clericis Cathedralium diuinis Officiis intereſſentibus pro diuino Officio tribuuntur. 5
Beneficia manualia dicuntur diſtributiones quotidianæ, quia ad manum dantur iis, qui diuinis Horis interſunt. 6
Diſtributiones quotidianæ beneficia propriè, hoc eſt, pro eccleſiaſtico titulo ſumptæ dici non poſſunt. 7
Diſtributiones non veniunt appellatione redditum beneficij, nec appellatione fructuum. 8
Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione redditum, & prouentuum, dum de corpore beneficij non ſunt, ſed percipiuntur ratione beneficij perſonalis. 9
Diſtributiones quotidianæ ſecundùm aliquos tunc computantur inter fructus, redditus, & prouentus beneficij, quando agitur de ſola conſideratione, & æſtimatione beneficij, quæ in beneficiis ſolet exprimi ad hoc, vt Papa ſciat valorem ipſius. 10
Diſtributiones ſaltem largè fructus dici poſſunt, ſecundùm ſubiectam materiam. 11
Diſtributiones inſtitutæ fuerunt, vt præter ſpiritualia præmia, quæ à Deo pro diuinis Officiis Clerici conſequuntur, etiam temporale ſtipendium pro victu ab Eccleſia reciperent. 2.314.12
Diſtributiones dantur propter intereſſentiam, tanquam propter cauſam, & rationem formalem. 13
Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *de reformat. cap.* 3. refertur. 14
Diſtributiones quotidianæ, quæ acceptæ fuerunt in tertia parte fructuum Dignitatum alicuius Eccleſiæ, aſſignari debent, non duobus tantùm Horis Canonicis, ſed etiam reliquis omnibus aliis, quibus non interfuerit, diſtributionem amitti. 15
Pars tertia in diſtributiones conuertenda non poteſt deduci, niſi ex Canonicatibus, & aliis beneficiis reſidentiam requirentibus in Cathedralibus, ſeu Collegiatis exiſtentibus. 16
Pars aliqua fructuum beneficiorum, quæ ſunt extra Eccleſiam Cathedralem applicanda diſtributionibus, non poteſt detrahi, niſi ipſa beneficia eſſent incorporata præbendis conciliantibus. 17
Pars tertia in diſtributiones conuertenda, ex omnibus Dignitatibus detrahenda eſt, niſi diſtributiones non habeant, quamuis locum in Capitulo teneant. 18
Pars tertia in diſtributiones conuertenda deduci debet de fructibus, non ſecundùm taxam antiquam, ſed ſecundum valorem currentem. 19
Penſiones, & alia onera legitimè impoſita deducenda ſunt priùs, quàm detractio tertiæ partis in diſtributiones conuertendæ ſtat. 20
Epiſcopus poteſt Dignitatibus, Perſonatibus, & Officiis ſtatuere certam officij & ſeruitij formam præter ſolitam, & pro lucranda tertia parte præbendæ in diſtributiones conuerſa. 21
Diſtributiones, vbi eſſent ſufficientes, & tolerabiles, tertia pars fructuum præbendarum applicanda diſtributionibus detrahi non poteſt. 22
Licentia cauſa ſtudiorum etiam obtenta à Sede Apoſt. non excuſat ab amiſſione cæterarum diſtributionum quotidianarum. 23
Licentia conceſſa percipiendi fructus in abſentia, diſtributiones huiuſmodi abſentibus debebuntur, ſi totum in iis conſiſtat. 2.325.24
Canonicis Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum competit ius percipiendi quotidianas diſtributiones. 25
Canonico diſpenſato in ætate competit ius percipiendi diſtributiones: ſed, an competat vox in Capitulo. 26
Canonicis ſupranumerariis, & creatis cum expectatione præbendæ, competit ius percipiendi diſtributiones. 27
Canonici ſupranumerarij cum expectatione præbendæ, habent ſtatim omnia iura Canoniæ, veluti ſtallum in Choro, & vocem in Capitulo, niſi conſuetudo aliud habeat, & in aliis caſibus ibi relatis. 28
Canoniæ plenum ius, neque quotidianas diſtributiones habet ille, quem Papa mandat ſimpliciter recipi in Eccleſia, in qua eſt certus numerus Canonicorum, neque derogat certo numero, aut mandat recipi cum plenitudine iuris canonicalis. 29
Coadiutorem habens, ſiue ille ſit ſimplex, ſiue cum futura ſucceſſione, diſtributiones quotidianas lucratur. 30
Diſtributiones duplicatæ debentur habenti Dignitatem, & Canonicatum ex vi conſuetudinis, vel diſpenſationis in eadem Eccleſia. 31
Diſtributiones quotidianæ debent aſſignari ſingulis Horis Canonicis, & Miſſæ Conuentuali. 2.326.32
Conſuetudo valet, vt diſtributiones quotidianæ tribuantur non modo iis, qui integris Horis non interfuerint, verùm etiam non omnibus, ſed aliquibus, & certis duntaxat. 33
Canonicos de quotidianis diſtributionibus poteſt pro ſuo libitu & arbitrio diſponere, etiam per vltimam voluntatem. 34
Canonicus tranſmittit ſolùm ad ſucceſſorem, hæredémve ſuum diſpoſitiones quotidianas ad ratam temporis, quo diuinis in quolibet anno interfuit. 35
Diſtributiones quotidianas qui lucrentur. 36
Adiutores Rotæ percipiunt diſtributiones in abſentia. 37
Inquiſitores contra hæreticam prauitatem percipiunt diſtributiones in abſentia. 38

Diſtributiones

Diſtributiones percipiunt in abſentia, eorum officio durante, Collectus generalis Cameræ Apoſt. 39
Subcollectores. ibid.
Aduocati, & Procuratores fiſcales. ibid.
Notarij in cauſis ſpoliorum. ibid.
Archidiaconus, vel Canonicus viſitans Eccleſiam, iura, vel redditus ſuæ præbendæ, non amittit diſtributiones quotidianas; ſecùs ſi viſitaret ex officio, & iure ſibi competenti. 40
Archidiaconus viſitando Eccleſiam, iura, ſeu redditus ſuæ præbendæ, non poteſt percipere fructus illius Canonicatus quem obtinet ex diſpenſatione. 41
Pœnitentiarius, ſi dum recitantur diuina Officia, audiat in Eccleſia confeſſiones, percipit quotidianas diſtributiones, etiamſi audiat confeſſiones peccatorum venialium, & non reſeruatorum. 42
Theologus diebus, quibus legit, habendus eſt tanquam præſens in Choro pro tota die. 2.327.43
Concilio generali intereſſentes, tanquam Theologi, vel Canoniſtæ, lucrantur diſtributiones quotidianas. 44
Concilio Prouinciali, vel Synodali intereſſentes diſtributiones quotidianas percipiunt. 45
Curæ animarum incumbentes imminenti ſuæ Dignitati, vel Canonicatui, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, diſtributiones quotidianas lucrantur. 46
Canonicus ab Eccleſia, cui eſt adſtrictus, abſens ex Pontificis priuilegio poteſt percipere quotidianas diſtributiones. 47
Canonicus miſſus à ſuo Epiſcopo ad viſitanda Limina Apoſtolorum eius nomine, & comitans ipſum Epiſcopum ad eadem Limina, diſtributiones quotidianas lucratur. 48
Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, Sede vacante, electus in Vicarium generalem, Officialem, & Viſitatorem, non percipit quotidianas diſtributiones, ſi abſit, à Choro. 49
Diſtributiones quotidianæ non debentur Canonico, qui munere Vicarij Epiſcopi fungitur. 50
Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repreſaliarum cauſa captus, & detentus, diſtributionibus quotidianis priuandus non eſt. 51
Diſtributiones quotidianas non amittit abſens pro euidenti vtilitate Eccleſiæ, ſtante conſuetudine, &c. 52
Infirmus, qui perſonaliter diuinis Officiis intereſſe non poteſt, quotidianas percipit diſtributiones in abſentia. 2.328 55
Diſtributiones quotidianas in abſentia lucrantur, debilis in cruribus, vel tibiis. 56
Cæcus. 57
Podagra laborans. 58
Medicinam ſumens, vel ſanguine minutus. 59
Sanitatis cauſa balnea petens. 60
Lepra, aut alio morbo contagioſo laborans. 61
Infirmi tunc diſtributiones in abſentia lucrantur, quando diuinis Officiis intereſſe conſueuerunt, dum erant ſani. 62
Diſtributiones quotidianas percipere poſſunt infirmi, quamuis propria culpa in infirmitatem inciderint. 63
Senio ita confectus, vt reſidere, & intereſſe diuinis non poſſit, percipere debet quotidianas diſtributiones. 64
Abſens à choro, ac etiam à ciuitate; ob metum, ne occideretur ab inimicis, à Principe, &c. percipere debet quotidianas diſtributiones. 65
Timens redire ad patriam, vel in ea commorari ob bellum ciuile, aut externum, poteſt percipere diſtributiones. 2.329.66
Peſtis ob cauſam abſens à ſua Eccleſia diſtributiones quotidianas percipit, ſi probaretur ex antiqua conſuetudine eas dari ſolitas abſentibus ex iuſta cauſa. 67
Carceratus iniuſtè lucratur diſtributiones quotidianas, ſi veniat abſoluendus. 68
Canonicus, qui per vim ab alio detinetur, & propterea non poteſt in illa Eccleſia diuinis intereſſe Officiis, poteſt diſtributiones lucrari. 69
Exulatus iniuſtè non admittit quotidianas diſtributiones. 70
Excommunicatus iniuſtè lucratur diſtributiones quotidianas, quamuis abſit à choro, ſi eo tempore, quo excommunicatio iniuſtè in eo lata fuit, præſens erat in loco beneficij. 71
Diſtributiones quotidianas amittit iuſtè excommunicatus. 72
Suſpenſus iniuſtè ab officio, vel beneficio, lucratur diſtributiones quotidianas, quamuis diuinis Officiis non interſit. 73
Diſtributiones non lucratur ſuſpenſus iuſtè ab officio, vel beneficio. 74
Interdictus iniuſtè ab Eccleſiæ ingreſſu lucratur diſtributiones. 2.330.75
Diſtributiones quotidianas amittit iuſtè interdictus. 76
Priuato iniuſtè debentur fructus, & quotidianæ diſtributiones. 77
Canonici celebrantes, dum diuina officia recitantur, lucrantur diſtributiones, ſi ad celebrandum compulſi fuerint ab eo, ad quem pertinet, vel ſi conſuetudine, &c. 78
Diſtributiones quotidianas amittunt ipſo iure ante vllam iudicis ſententiam, non intereſſentes diuinis Officiis. 79
Canonici obligantur ſub onere, & obligatione reſtitutionis diſtributionum pſallere, ſeu canere in Choro cum aliis, & non ſatisfaciunt, ſi ſolùm aſſiſtant, &c. 80
Contra citatos. 81
Diſtributiones quotidianas amittunt dormientes & confabulantes in Choro, non in totum, ſed proportionaliter pro parte correſpondente defectibus. 2.331.84, 85
Diſtributiones non intereſſentium diuinis Officiis, accreſcunt aliis Clericis, qui illis interſunt. 86
Diſtributiones abſentium an debeantur, non ſolùm actu intereſſentibus, verùm etiam aliis, qui iuris fictione cenſentur intereſſentes. 2.332.90
Epiſcopus, & Capitulum non poteſt amiſſas diſtributiones ob non reſidentiam remittere, aut condonare illi ipſi, qui eas amiſit. 91
Canonicorum conſenſus non poteſt facere, vt qui non interfuit diuinis, habeat diſtributiones quotidianas, & neque ſtatuto, aut lege id poteſt conſtitui. 92
Capitulum totum per conſuetudinem non poteſt concedere, quòd abſens lucretur diſtributiones quotidianas, etiamſi per momentum temporis duraucrit abſentia. 93
Diſtributiones præteritas retinere poſt Concilium Trid. prohibitum eſt, quamuis abſit omnis fraus, & conuentio. 94
Canonicus poteſt diſtributiones, quas alter amiſerat ſibi iam applicatas, & traditas poſtea illi ipſi donare. 95
Tranſactio fieri poteſt ſine ſuperioris auctoritate, quando controuerſia oritur ſuper diſtributionibus præteritis; ſed, an id liceat ſuper futuris diſtributionibus, ſeu ſuper iure illas in futurum percipiendi. 96, 97
Diuina celebrari debent in illa Eccleſia, vel loco, in quo iuſſa ſunt celebrari. 2.416 52
Docendi pro facultate nihil exigi debet, aut promitti, ſi tamen pro ea pretium detur, vel recipiatur, nulla ſimonia committitur. 1.195 48
Doctoratus gradus an poſſint accipere Franciſcani & Ieſuitæ. 1.621.63
Doctores pro communi opinione allegari poſſunt, qui diſcuſſo articulo aliquid in terminis concludunt, non ij, qui perfunctoriè loquuntur, & nihil firmant. 1.480.100. & ſeqq.
Domiciliary portare tenentur veritatis teſtimonium circa mores, ſufficientiam, & natalia, niſi à tenera domicilium fuerit translatum. 1.333.32
Vide *Ordo*.
Domicilium vbi conſtat de voluntate, acquiritur abſque aliquo lapſu temporis. 1.333 29
Licentia Epiſcopi non requiritur in domicilio mutando. 30
Dominium ille dicitur habere, qui habet ius diſponendi nomine proprio in ſuam vtilitatem lege non prohibente. 2.305.10
Dominia Pontifices Romani nunquam neglexerunt. 2.428.9
Domus religioſa, vide *Monaſteria*.
Donationes Deo, ſeu B. Mariæ, vel Sanctis oblatæ. 1.604.227
Donationes factæ à parentibus nouitij. 1.606 231
Mulier, quæ diutius permanſit in monaſterio in habitu nouitiæ, poteſt validè donare ipſi monaſterio, non obſtante decreto *Conc. ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 6. 1.606. 236

Index Rerum,

Donatio ſeu renunciatio facta à nouitio poſtea ad ſæculum tedeunte poſſeſſione non ſequute eſt nulla. 237

Donatio excedens valorem 500. aureorum eſt inſinuanda, niſi ſit facta Eccleſiæ, vel piæ cauſæ, quia tunc inſinuatione non indiget. 2.104.22

Epiſcopi conſenſus non eſt neceſſarius in donatione, ſeu tranſlatione facienda ab vno patrono laico, alteri compatrono ſocio, non ſic compatroni filio. 2.218.250

Donatio, vel legatum factum loco pio conſtruendo, eſt validum. 2.423.88

Duellum, vide *Immunitas*.

E

EBrietas quæ mala gignat. 1.152.5.& 314 76

Eccleſia Alexandrina quare primis temporibus præcederet Antiochenam. 1.95 18

Epiſcopo mortuo, excommunicato, aut in captiuitatem redacto, Eccleſiæ adminiſtratio ad Capitulum Canonicorum pertinet. 1.110 99

Eccleſia vbi idoneos Miniſtros non habere probatur, poteſt Metropolitano auctoritate ordinaria illius adminiſtratio incumbere. 100

Eccleſia Epiſcopalis dicitur Cathedralis, quia ibi Cathedra Epiſcopalis, & Sedes ſita eſt, & quia eius ratione Epiſcopus recipit Cathedraticum 1.120 48

Eccleſia Cathedralis ſemper intitulanda eſt ſub nomine Diœceſis, non autem Sancti. 49

Cathedralis expreſſio ſub nomine non vitiat prouiſionem cauſa reſignationis. 50

Cathedralis appellatione, an & quando contineatur Metropolitana? remiſſiuè. 51

Eccleſias Epiſcopales Summi Pontif. ſub certis reſtrictionibus reſeruarunt, & demum ſimpliciter & generaliter quoad omnes, reſeruatio facta fuit, *in reg.* 3. *Cancel.* 1.122.72

Eccleſiæ Romanæ auctoritatem Eccleſiæ Hiſpaniæ ſummo iure veneratæ ſunt. 1.123.76

Hiſpaniarum Reges Cathedrales Eccleſias fere omnes erexerunt, conſtruxerunt, & ampliſſimis redditibus exornarunt. 78

Eccleſiæ Paſtore viduatæ ſub Regia protectione ſunt. 1.124 87

Teſtes examinandi in proceſſibus perſonarum promouendarum ad Cathedrales, quibus qualitatibus præditi eſſe debeant. 1.134 151

Prælatus loquitens de qualitatibus promouendi ad Cathedrales, procedere poteſt per viam inquiſitionis, quando non habet notitiam perſonæ promouendæ. 152

Interrogatoria quæ neceſſaria ſunt ad inquirendum in omnes qualitates quæ in promouendis ad Cathedrales requirunt. 153

Inquiſitio perſonarum ad Eccleſias Cathedrales promouendarum vt perfectè fiat, quæ requirantur præterea, quæ ex teſtibus habebuntur. 1.135.154

Promouendi ad Eccleſias Cathedrales ſi orti ſint in Prouinciis in quibus non ſunt vniuerſitates ſtudiorum nec conſuetum eſt ſuſcipi gradum aliquem, quid ſeruandum quoad probationem doctrinæ. 155

Promouendus ad Eccleſiam Cathedralem ſi ſit Regularis, quid ſeruandum. 156

Inquiſitione perfecta circa qualitates perſonæ promouendæ ad Eccleſiam Cathedralem, quid agendum. 1.137.162

Eccleſia Cathedralis dicitur Parochia totius Ciuitatis Diœceſis. 1.169 69

Eccleſia Archiepiſcopi Metropolis dicitur, id eſt, ciuitatum eiuſdem Prouinciæ mater. 1.227.8

Eccleſiæ electiuæ tantummodo dicuntur, in quibus Prælatus, aut Rector animarum inſtituitur præcedente electione, quam debet ſequi confirmatio. 1.236.40

Clericos à laicis Eccleſiam nullo modo obtinere poteſt. 1.239.82

Eccleſiæ plures Baptiſmales in eiuſdem Eccleſiæ limitibus eſſe non debent. 1.265 42

Eccleſia maior per circuitum 40. paſſus habet, capellæ verò, vel minores Eccleſiæ 30. 1.265.48

Eccleſia Collegiata Vimaranenſis inter omnes Regni inſignior, & antiquior eſt. 1 301.11

Eccleſia Vimaranenſis, ſub Beatæ Virginis tutela, quæ de Oliua nuncupatur, Ioannis Regis Luſitaniæ, huius nominis Primi, ſumptu & munificentia primum extructa. 12

Eccleſia Vimaranenſis ſex habet ex Capitulo Dignitates, & Præbendas vigintiocto. 13

Eccleſiæ, & earum bona dicuntur habere exemptionem quatenus Chriſti patrimonium ſunt. 1.484.8

Eccleſia quando teneatur ad onera impoſita rebus priuſquam ad Eccleſiam pertinerent. 1.495.57

Eccleſiæ Militum S. Ioannis Hieroſolymitani, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipſam curam Ordinario ſunt ſubiectæ, & ab eodem viſitari poſſunt. 1.632.137

De Eccleſiis, & Eccleſiaſticis in genere.

Eccleſia vnde dicatur. 2.2.2

Eccleſia idem eſt quod congregatio fidelium. 3

Eccleſia eſt corpus quoddam morale, cuius membra ſunt homines, & Angeli, caput autem eſt Chriſtus. 4

Eccleſia in iure paſſim accipitur pro prælatura ſeu beneficio eccleſiaſtico. 5

Eccleſia frequentiſſimè accipitur pro Templo, ſeu Æde ſacra. 6

Eccleſiæ, Templi, Baſilicæ, ac Ædis ſacræ nomen pro eodem accipitur. 7

Eccleſia vocatur quaſi conuocatio, vel cœtus, eo quòd ibidem conueniunt ad diuina peragenda fideles. 8

Eccleſiæ materialis vſus a quo tempore cœperit. 2.3.14

Eccleſia prima poſt aduentum Chriſti apud Chriſtianos Catholica fuit. 15

Eccleſiæ appellatione indiſtinctè veniunt omnia, quæ intra Eccleſiæ ſepta tanquam portiones ipſius continentur. 16

Eccleſiarum ſpecies quæ. 17

Eccleſia Epiſcopalis, ſeu Cathedralis illa dicitur, quæ eſt ſedes Epiſcopi. 18

Matrix Eccleſia propriè dicitur Cathedralis. 2.3.20

Matrix Eccleſia dicitur ea, quæ habet alias Eccleſias ſibi ſubiectas. 21

Eccleſia an ſit Matrix cognoſci debet ſecundùm ſubiectam materiam. 22

Eccleſia Baptiſmalis eſt in qua inſunt fontes Baptiſmales, & Parochiani baptizantur. 23

Eccleſiæ Baptiſmales plures non poſſunt eſſe in vna Parochia, ſed vna tantùm cum capellis ſuis. 24

Eccleſia Baptiſmalis regulariter eſt quoque curata, & quandoque dicitur Matrix. 25

Eccleſia Parochialis quæ dicatur, & quæ concurrere debeant ad conſtituendam Eccleſiam Parochialem. 2.3.26

Eccleſia vna eo ipſo quòd ſit Parochialis, conſequenter eſt beneficium curatum, & habet curam, non tamen è conuerſo. 2.4.27

Eccleſiam eſſe Parochialem aſſerenti incumbit onus probandi. 28

Beneficium vbi habuerit Populum, vel clerum, Eccleſia præſumitur curata. 29

Eccleſiis Parochialibus certos fines non habentibus, certi fines conſtituendi ſunt. 30

Eccleſias Parochiales profanare poteſt Epiſcopus ad præſcriptum Concilij *ſeſſ.* 21. *cap.* 7. *de reformat.* 31

Eccleſiarum ædificatio, conſecratio.

Eccleſias conſtruere, dicitur opus neceſſarium, & religioſum. 2.5.1

Eccleſiarum ædificationem nullus impedire poteſt, aut aliquo modo prohibere. 2

Princeps ſtatuendo ne in eius ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ, & monaſteria ſine eius licentia, derogat eccleſiaſticæ immunitati. 3

Eccleſiam nouam conſtruere quilibet poteſt duabus conditionibus obſeruatis. 4

Epiſcopi auctoritas, ſiue conſenſus requiſitus ad Eccleſiam ædificandam ſufficit tacitus, etſi accedat poſt conſtructionem. 2.6.5

Epiſcopus Eccleſiæ cuilibet ædificandæ dat facultatem. 6

Eccleſia noua quando poſſit ædificari propter nimiam diſtantiam Eccleſiæ Parochialis. 7

Epiſcopos in vim decreti *Concilij ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 4. *in princ.* non poteſt exigere coadiutoriam, ſed cogere Rectorem ad adiungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiæ in Sacramentis adminiſtrandis. 10

Eccleſiæ nouæ ædificari poſſunt de Superioris conſenſu, etiam in præiudicium alterius, vbi multitudo fidelium excreuit, & vna non ſit euidenter ſufficiens. 11

Eccleſiæ

Eccleſiæ duæ iuſtis de cauſis vniri poſſunt. 12
Eccleſia aliqua ſi ſit conſtructa ſine cauſa & auctoritate Pontificis in præiudicium alterius, eſt deſtruenda. 13
Præiudicium, quod alteri Eccleſiæ inferri poteſt per alterius ædificationem, quale. 14
Superioris auctoritas, quæ in conſtruendis Eccleſiis requiritur, eſt diœceſani Epiſcopi, niſi ſit locus exemptus, in quo Sedis Apoſtol. auctoritas requiritur. 15
Eccleſiæ ſunt per loca congrua conſtruendæ ad iudicium Epiſcopi, non autem in alieno ſolo. 2.7.16
Epiſcopus in ædificanda Eccleſia quid primarium debeat efficere. 17
Epiſcopus per ſe, vel per alium poteſt primùm lapidem ponere, & crucem figere. 18
Eccleſiæ caput debet ſemper Septentrionem reſpicere. 19
Epiſcopus loci debet ab eo, qui Eccleſiam ædificat, dotis ipſius Eccleſiæ ad luminaria, & ſtipendia cuſtodum aſſignationem exigere. 20
Epiſcopus permittens Eccleſiam ædificari ſine dote ad dotandum de proprio obligaretur. 21
Eccleſiæ Mendicantium poſſunt ſine dote ædificari. 23
Eccleſia conſtructa debet ſub Epiſcopi poteſtate, & ordinatione conſiſtere, in cuius diœceſi eſt ſita, nec ab eius iuriſdictione ſeparanda 24
Ritus quos in conſecrandis Eccleſiis, & Altaribus Romana ſeruat Eccleſia, B. Syluester Papa primus inſtituit. 2.8.27
Eccleſiæ conſecratio neceſſariò non requiritur, vt in ea valeant Diuina celebrari. 28
Eccleſia eſt conſecranda cùm fieri poterit, & ſi non conſecrata violatur, reconcilianda eſt. 29
Eccleſiam conſecrare nemo poteſt niſi ſolus Epiſcopus ille, in cuius diœceſi eſt ſita. 30
Epiſcopus non poteſt in aliena diœceſi conſecrare Eccleſiam abſque proprij Epiſcopi permiſſione. 31
Eccleſiæ conſecratio non poteſt ſimplici Sacerdoti demandari. 32
Epiſcopus ſi pro Eccleſiis conſecrandis à Fratribus requiſitus ipſorum Eccleſias noluerit conſecrare, priuilegium habetur vt quilibet alius Epiſcopus id ipſum efficere poſſit. 33
Epiſcopus in conſecranda Eccleſia primò obſeruare debet, vt illi facta ſit dotis competentis aſſignatio. 34
Eccleſiam non conſecret Epiſcopus, quæ non in honorem Dei, & Sanctorum ſit conſtructa. 35
Epiſcopus Eccleſiam conſecrans, & patroni illius, debent eſſe ieiuni tempore conſecrationis. 36
Miſſa in conſecratione Eccleſiæ celebranda eſt, non tamen de eſſentia. 37
Eccleſiæ pro conſecratione nihil debet exigi. 2.9.38
Eccleſiam decet vt in die feſtiuo conſecretur, quamuis omni tempore, & qualibet die valeat conſecrari. 39
Eccleſiæ conſecrationem fieri poſſe conceſſit Sacra Congregat. Rit. quamuis illa ob aliquod impedimentum non poſſit ab omnibus quatuor partibus circumiri. 40
Eccleſia conſecrata non eſt iterum conſecranda. 41
Eccleſia in dubio eſt conſecranda, ſi id non probetur, vel nullum appareat conſecrationis iudicium, vel argumentum. 42
Eccleſia præſumitur conſecrata cùm de hac re aliquid conſtat, quamuis non certò ſciatur. 43
Teſtis vnus etiam de auditu probat conſecrationem Eccleſiæ. 44
Sculptura in lapide, vel teſtis vnicus fidem facit vbi non agitur de præiudicio alicuius. 45
Eccleſiæ parietes ſi combuſti ſint, & exterius diruti, vel igne decruſtentur intus & exteriùs, Eccleſia ex eo execrata cenſebitur. 46
Eccleſiæ conſecratio tantùm habet reſpectum ad Eccleſiam ipſam quatenus ea lapidibus compaginatur, & conſtruitur. 47
Eccleſiæ tectum ſi ſolummodo corruat, integris & illæſis remanentibus parietibus, vel in totum, vel pro maiori parte, Eccleſia minimè execrata cenſetur. 48
Eccleſia vbi tota corruit, vel aliis lapidibus, aut eiſdem refecta ſit, eſt iterum conſecranda. 49
Eccleſia vbi per partes tota fuit refecta ſimul, & in totum, non eſt iterum conſecranda. 50
Eccleſia ſi deſtructa ſit auctoritate ſuperioris, & nulla ſpes ſubſit reædificationis, non comprehenditur nomine Eccleſiæ 2.10.51
Eccleſiæ conſecratio maximè conſiſtit in vngendis ſacro Chriſmate duodecim crucibus per Eccleſiam, & in proferendis illis verbis. *Sanctificetur & conſecretur, &c.* 53

Eccleſiarum immunitas.

Immunitas eccleſiaſtica à libertate eccleſiaſtica in qua differat. 2.14.1
Sacramenta omnia, & præcipuè Miſſa, non niſi in Eccleſia celebrari debent. 2
Orationes, ac precum oblatio, & diuinorum Officiorum, ac laudum decantatio, in Eccleſia fieri debent. 3
Prædicatio verbi Dei in Eccleſia fieri conſueuit. 4
Negotia omnia ſæcularia, ac placita, vel contractus in Eccleſia fieri prohibentur. 5
Iudicium ſæculare etiam ciuile non poteſt in Eccleſia fieri. 2.15.6
Citatio cùm ſit actus iudicialis, in Eccleſia fieri non poteſt. 7
Sententia à iudice in Eccleſia ferri non poteſt, alioquin eſt ipſo iure nulla, præterquam in cauſa eccleſiaſtica, & voluntariæ iuriſdictionis. 10
Actus eccleſiaſtici ad iuriſdictionem voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari. 11
Actus in Eccleſia facti an & quando validi ſint. 12
Contractus omnes in Eccleſiis celebrati validi ſunt. 2.16.13
Conclamationes, & ſeditiones, aut impetus, & publica parlamenta in Eccleſia fieri prohibentur, niſi pro actu pietatis, aut ſpiritualibus exercitiis, & negotiis. 14
Ludi theatrales & monſtra laruarum, ac cantica puellarum in Eccleſia nullatenus fieri debent. 15
Saltantes in Eccleſia S. Magni per totum annum ſine cibo, & ſomno ſaltarunt. 16
Honeſta & deuota ſpectacula, ac piæ repræſentationes in Eccleſia fieri permittuntur. 17
Silentium, & tranquillitas in Eccleſia habenda. 18
Conuiuia in Eccleſia cum irreuerentia loci ſacri non ſunt permittenda niſi aliquod frugale, & parum in angulo Eccleſiæ ſine tumultu, & luxu ex cauſa rationabili. 2.17.22
Pernoctationes, & vigiliæ, quæ in Eccleſiis olim fieri ſolebant, hodie non ſunt in vſu. 23
Supellectilia, ſeu vtenſilia domus reponi non debent in Eccleſia, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina. 25
Eccleſia non debet in propugnacula ædificari occaſione belli, niſi ex maxima neceſſitate, & cum auctoritate Romani Pont. 26
Mortui in Eccleſia iure antiquo attento non ſepeliebantur, ſed in atrio, aut in porticu; hodie verò omnibus permittitur ſepultura in Eccleſia, exceptis, &c. 27
Eccleſiam intrare quibus prohibeatur. 29
Pœnitentes ſolemniter ad tempus, & notoriè criminoſi ab ingreſſu Eccleſiæ arcentur. 30
Eccleſia in ingreſſu ſinguli aquâ ſacra aſpergantur. 31
Mulier niſi velato capite Eccleſiam ingredi prohibetur. 32
Fœminæ à viris ſeparatæ in Eccleſia ſtare debent. 33
Violentia aliqua in Eccleſia fieri prohibetur. 34
Pius V quas pœnas ſtatuerit contra illicita in Eccleſia facientes referuntur. 2.18.36
Immunitas in Eccleſiis quando fuerit inchoata. 37
Eccleſia maior habebat per circuitum quadraginta paſſus immunitatis, minor verò triginta. 38
Domus Clericorum exiſtentes intra quadraginta paſſus maioris Eccleſiæ, & 30 minoris, gaudent eccleſiaſtica immunitate. 39
Eccleſiæ violatio etiam circuitum eius, & fines comprehendit. 2.19.41
Seruus ſi à domino ſuo ad Eccleſiam confugiat, non extrahitur quidem, ſed præſtito iuramento à domino de impunitate ei reſtituitur. 43
Debitor ad Eccleſiam propter debitum confugiens an poſſit ab ea extrahi. 2.20.46
Libertos ſibi commendatos, aut ad eam confugientes, ne in ſeruitutem reuocentur, aut periculum amittant, tueri debet Eccleſia. 2.21.48

Eapoſitua

Expoſitos ante Eccleſiam defendere debet Eccleſia. 49

Confugientes ad Eccleſiam ob commiſſum delictum non ſunt ab ea non ſolùm per iudicem ſæcularem, ſed etiam eccleſiaſticum violenter extrahendi. 50

Extractus ab Eccleſia per iudicem ſæcularem in caſu non excepto per Bullam, qualiter liceat tali iudici reſiſtere. 51

Iudex ſæcularis Eccleſiæ reſtituere tenetur illum quem vi & contra immunitatem ab ea extraxit, nec poteſt pro aliis delictis detinere. 52

Eccleſiæ reſtituendus eſt qui captus fuerit, dum ab ea exierit ad onerandum corpus, modò ſtatim, & recta via redeat. 53

Eccleſiæ reſtituendus eſt, qui verbis doloſis inductus à iudice præſtita ſecuritate, & impunitate Principis exiit ab Eccleſia in caſu quo delinquens iure non poterat ab Eccleſia extrahi. 54

Confugientia bona ad Eccleſiam non poſſunt exinde extrahi. 55

Confugiens ſemel ſub Eccleſiæ præſidium tantum pecuniaria mulctatione, aut alia ſatisfactione poterit emendari, ſed quid attenta Bulla Gregorij XIV. 56

Laicus à iudicibus ſemel in Eccleſia captus, & ab eadem repetitus, an poſſit immunitati poſt à ſe aduerſus regios iudices productæ renunciare. 57,58

Clericus ſeruum, aut diſcipulum ſuum fugientem ad Eccleſiam extrahere, aut flagellare non præſumit. 2.38.139

Eccleſia multò magis tueri debet Clericos, & ſubditos ſuos ſibi ſeruientes, quorum habet curam magis ſpecialem, quàm laicos. 2.39.142 & ſeqq.

Clericus, ſiue Religioſus, ſicut & laicus, ſi delinquat in Eccleſia, vel intra ſepta monaſterij, tuti non erunt. 150

Irritum eſt quod contra diſciplinam & libertatem eccleſiaſticam fit. 2.40.152

Collectæ non poſſunt poni Eccleſiis laicis, &c. 2.44.169

Prælati ipſi Eccleſiarum non poſſunt quicquam pro cauſis etiam vrgentiſſimis laicis ipſis de bonis Eccleſiæ ſoluere, aut etiam ſponte offerre. 170

Eccleſiæ reditus, ſeu fructus laicis non conceduntur, niſi ob neceſſitatem, aut vtilitatem, vel pietatem concernentem ipſas Eccleſias. 2.44.172

Eccleſiarum calices, libri, & alia ornamenta diuinis officiis deputata ex cauſa pignoris, vel diſtractionis capi non poſſunt, niſi vrgente neceſſitate. 173

Aurum, & argentum Eccleſiæ capi poteſt ad captiuos redimendos, & carcere detentos liberandos, aut propter imminens belli periculum. 174

Bona Eccleſiæ poſſunt pro alimentis pauperum non ſolùm Parochianorum, ſed etiam exterorum pignerari, & vendi. 175

Ornamenta Eccleſiæ an poſſint pro pretio locari? remiſſiuè. 176

Eccleſia non tenetur de depoſito facto apud ſuum Clerum, niſi verſum ſit in ipſius Eccleſiæ vtilitatem. 178

Eccleſia obligatur efficaciter ex depoſito apud ſe facto cum conſenſu Epiſcopi, & Capituli, vel recipiente theſauro, ſeu aliis ad recipienda depoſita deſignatis, licèt deponens non probet depoſitum verſum in vtilitatem ipſius Eccleſiæ. 2.45.179

Donationem validam omnium ſuorum bonorum poteſt ipſius Eccleſiæ facere. 180

Dominium in Eccleſias transfertur nudo pacto, ſeu nuda promiſſione. 181

Eccleſia rem priuati 30. annorum ſpatio præſcribit, ſed contra illum 40 annorum poſſeſſio requiritur. 182

Præſcriptio 40. annorum requiritur contra priuilegium Eccleſiæ. 183

Eccleſia Romana centum annorum gaudet præſcriptione contra ipſam. 184

Eccleſia habet reſtitutionem in integrum in multis cauſis cùm læſa fuerit ad inſtar minoris 185

Eccleſia cùm vult in integrum reſtitui, neceſſe illa habet probare quòd adſit læſio, quamuis modica, & quòd illa manifeſta ſit. ibid.

Iniuſtitia quælibet ſufficit pro cauſa reſtitutionis in integrum, etiamſi non ſit notoria. 186

Priuilegio reſtitutionis vtitur Eccleſia intra quadriennium tantum, quo elapſo non auditur niſi ſit in curia, vel niſi fuerit legitimè impedita, aut rationabilis cauſa concurrerit. 187

Reſtitutio poſt quadriennium indulgetur ſtante enormiſſima læſione. 188

Sententia contra Eccleſiam prætextu iniquæ conſuetudinis retractatur. 2.46.189

Conſuetudo in præiudicium, & contra Eccleſiam introducta non valet. 190

Domini temporales non poſſunt interdicere ſubditis ſuis ne cum Eccleſia contrahant, aut cum eius perſonis negotia tractent, néve eis in rebus neceſſariis ſeruiant ſub pœnis, &c. 194

Principes ſtatuentes ne in eorum ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ, & monaſteria ſine eorum licentia, derogant libertati eccleſiaſticæ. 196

Magis ſunt contra eccleſiaſticam libertatem, quæ tollunt beneficium iuris communis, quàm quæ auferunt competentia per priuilegium. 199

Eccleſia, vel Clericus vendens patrimonialia bona, vel emens à laico vbi fuerit ſtatutum in loco rei ſitæ præferens conſanguineum, vel vicinum in venditionibus rerum, an ſit locus prælationi excluſo Clerico emptore, vel venditore, remiſſiuè. 203

Bona aliqua ne in Eccleſiam transferantur poteſt fieri per priuatam conuentionem, & diſpoſitionem. 206

Conuentio valet ne emphyteuſis ad Eccleſiam, vel Clericum deueniat. 2.47.207

Conditio, vel prohibitio facta à teſtatore ne bona deueniant ad Eccleſiam, vel monaſterium, valet. 208

Eccleſiarum deſtructio, & violatio.

Eccleſia ſi ob vetuſtatem, vel aliquo caſu fortuito minetur ruinam, tenetur primo loco ad eius reparationem is, qui fructus, ſeu reditus fabricæ eius Eccleſiæ percipit, & illo deficiente Rector, aut Beneficiati etiam beneficiorum ſimplicium. 2.52.1

Beneficiati non ſolùm tenentur ad fabricam Eccleſiæ, ſed etiam ad calices, pluuialia, & alia quæcunque ornamenta 2

Eccleſiæ reparatio, ſeu ædificatio pertinet ad Populum vbi hoc habeat conſuetudo. 3

Eccleſiarum circa ædificationem & reparationem inſpicitur, & attenditur obſeruantia, & quid hactenus fieri conſueuerit. 4.9

Rectores Eccleſiarum Parochialium poſſunt compelli ad earum reparationem. 5

Conſuetudine ſi ſit introductum, vt populus, quem curat Sacerdos, ſuis opibus Eccleſiæ prouideat, ea conſuetudo ſeruanda eſt. 2.53.6

Rector ſi non habeat ab Eccleſia tot reditus, quibus præſtare poſſit talem reparationem, tunc tenebuntur Parochiani in tali Eccleſia Sacramenta, & alia quęcunque Diuina percipientes, non per capita hominum. 7

Nobiles, & alij exempti tenentur contribuere ad Eccleſiæ reparationem. 8

Conſuetudo de iure communi attenditur circa Eccleſiarum reparationem. 9

Epiſcopus ſolus tenetur ad reparationem Eccleſiæ Cathedralis de quarta redituum ſuorum, non ſolùm futurorum, ſed etiam præteritorum, etſi fuerit diues etiam vltra quartam. 10

Canonici tenentur & compelli poſſunt ad reparationem Eccleſiæ Cathedralis de ſuperabundantibus reditibus ſuarum Præbendarum, vel aliarum rerum Capituli, ſi Epiſcopus non fuerit diues, & quarta pars fabricæ non fuiſſet ſufficiens. 11

Epiſcopus & Canonici ſi ſimul non ſufficerent ad reparandam Eccleſiam Cathedralem, tunc ipſi vnà cum Capitulo poſſet ſtatuere quod alij inferiores Clerici de ſuperabundantibus fructibus deductis ſibi neceſſariis ad contribuendum dictæ fabricæ tenentur. 12

Epiſcopus poteſt aſſignare fabricæ diſtributiones quotidianas deficientium. 13

Eccleſiæ materialis corpus inuiolatum, atque impollutum coram Deo, & Sanctis omnibus eſſe debet. 15

Eccleſia polluitur quando in eâ ſanguis humanus in quantitate notabili ex iniuria effunditur. 16

Eccleſia polluitur quando in ea occiditur aliquis, etſi ſanguis non effundatur. 2.54.17

Iudex ſuſpendens licitè reum alias ſupplicio dignum intra Eccleſiam, illam violat, ſecùs dicendum ſi ſuper Eccleſiæ tectum, vel ex parietibus hominē ſuſpēdat. 18

Martyris occiſio facta in Eccleſia illam violat, ſi talis occiſio conſideretur iniqua, & iniurioſa ex parte occidentis. 19

Eccleſia non cenſetur polluta ſi extra Eccleſiam quis lethale vulnus recipiat, & poſtea ex eadem cauſa moriatur intra eandem 20

Eccleſia non cenſetur violata vbi quis cùm eſſet intra illam hominem exiſtentem extra iaculo occiderit, ſecùs è contra. 21

Eccleſia polluta cenſetur vbi humanum ſemen in Eccleſia criminoſè, & notoriè eſt effuſum. 22
Eccleſiam non polluit humanum ſemen in Eccleſiâ citra peccatum effuſum. 23
Excommunicati vel hæretici, aut cuiuſcumque infidelis corpus in Eccleſia ſepultum eam polluit. 24
Eccleſia quæ fuerat a notoriè excommunicato Epiſcopo conſecrata, eſt prius reconcilianda antequam in ea diuina celebrentur Officia. 2.55.25
Eccleſia non polluitur niſi prohibita intra ipſam vetam contingant. 26
Eccleſia polluta eſt ſtatim reconcilianda. 27
Reconciliatio Eccleſiæ conſecratæ fit per proprium Epiſcopum, ſeu alium de ipſius licentia, & non poteſt ſimplici Sacerdoti ab Epiſcopo delegari. 28
Sacerdos ſimplex ſolùm de licentia ſedis Apoſtol. poteſt Eccleſiam conſecratam reconciliare 29
Epiſcopus ſi ex longa abſentia reconciliare Eccleſiam conſecratam non valeat, poterit ex iuſta cauſa concedere licentiam, vt in Eccleſia polluta ante reconciliationem celebretur. 30
Eccleſia ſi non fuerit conſecrata, ſed tantum modo benedicta, reconciliari poteſt per quemcumque ſimplicem Sacerdotem per ſolam aquæ luſtralis aſperſionem. 31
Eccleſia conſecrari non poteſt antequam reconcilietur. 32
Officia diuina, & præſertim Miſſa in Eccleſia polluta celebrari non poſſunt. 33
Miſſam celebrans, aut defunctum ſepeliens in Eccleſia publicè violata, niſi vrgente neceſſitate, peccat mort. irregularis tamen, aut ſuſpenſus non efficitur. 2.56.34
Eccleſia ſi polluatur dum Miſſa celebratur, an & quando ſit illa dimittenda. 35

Eccleſia Cathedralis.

Papa ſolus Eccleſiam erigit, & conſtituit in Cathedralem. ibid. 1.
Eccleſiam Cathedralem reparare quis teneatur? remiſſiuè. 2
Eccleſia Cathedralis intelligitur ſub verbo *Eccleſia*, abſque vlteriori expreſſione alicuius Sancti. 3
Cathedralis dicitur Eccleſia Epiſcopalis, quia penes ipſam eſt cathedra, in qua magiſtrorum magna dignitas deſignatur 4
Ritus celebrandi feſtum Dedicationis facit indicium cathedralitatis. 5
Cathedrali ſoli competit facultas exigendi decimas in territorio ciuitatis. 6
Cathedralitatis indicium plura quæ faciunt referuntur 7
Cathedralitatem oſtendit delatio ſanctiſſimi Sacramenti in die eius feſto, cùm proceſſio in die Corporis Chriſti à Cathedrali debeat incboari, & ibidem finiri. 8
Oleum ſanctum debet aſſeruari in Cathedrali. 2.57.9
Cathedralitas probatur in teſtibus, & hiſtoriis, atque etiam ex ſola quaſi poſſeſſione, quando de ea agitur incidenter. 10

Eccleſia Collegiata.

Papa ſolus poteſt Parochialem Eccleſiam in Collegiatam erigere. ibid. 1.
Epiſcopus proprius debet ſtatuta dare Collegiatæ per Papam erectæ. 2
Collegiata in publicis proceſſionibus poteſt deferre propriam crucem, etiam præſente Capitulo Cathedralis, dummodo locus dignior relinquatur Cathedrali. 3
Collegiata Eccleſia debet præcedere omnibus aliis ſimplicibus, vel quæ tantum Parochiales ſunt, etiamſi antequam erigeretur in collegiatam illis cederet. 4
Collegialitas, vbi non conſtat de fundationis initio, ex coniecturis, & indiciis probatur 5
Collegialitatis coniecturæ, & indicia quæ ſint, referuntur. a 58 6
Collegialitatis qualitas probata eſt ſufficienter, etiam ex collationibus Canonicatuum, & aſſignatione ſtalli in choro, & loci in capitulo, factis per Canonicos capitulariter congregatos, prouiſis de Canonicatibus. 7.
Numerus trium Canonicorum congruus eſt ad Collegiatam conſtituendam. 8
Collegiata adhuc eſſe cenſetur ſi receſſerint Canonici, quia adhuc exiſtit habitu. 9
Collegialitatis potiſſima coniectura eſt ſi in Eccleſia adſit aliquis vti caput, & clerici, vel Canonici vti membra. 10
Collegiata ſignum eſt manifeſtum quando Canonici, ſeu Clerici in Eccleſia faciunt propria ſtatuta. 11
Coniecturæ omnes Collegialitatis non eſt neceſſarium vt ſimul concurrant, ſed ſufficit aliquas adeſſe ex quibus id argui poſſit. 12
Collegialitatis ſufficiens indicium non eſt actus congregandi ſe ad ſonum campanæ, niſi alia ſigna concurrant ad faciendum collegium neceſſaria. 13
Collegiata ex coniecturis eſt exiſtimanda, licèt de priuilegio, & fundatione non conſtet. 14
Collegiata inſignis, quæ dicatur. 15
Collegiata inſignis ab eius erectione præcedit alias Collegiatis, quamuis antiquioribus. 16
Eccleſias nouas, & loca conſtruere, vel alia de nouo recipere & habere non poſſunt quicunque Regulares prope domos Fratrum Prædicatorum, & Carmelitarum intra ſpatium 140. cannarum. 2.101.77

Eccleſiarum & piarum cauſarum priuilegia.

Fiſci temporalis priuilegiis omnibus gaudet Eccleſia. a 103.2
Militum priuilegiis gaudet Eccleſia. 3
Dotis priuilegiis omnibus gaudet Eccleſia. 7
Iure minoris gaudet Eccleſia in reſtitutione conſequenda. 8
Eccleſia gaudet omnibus diſpoſitis in fauorem Reip. ſtante identitate rationis, & vbi caſus eſt applicabilis. 10
Imperij iure, & priuilegiis gaudet Eccleſia. 11
Dominium transfertur in Eccleſiam abſque traditione fauore Eccleſiæ. 13
Eccleſia ſemper poſſidere, & ius habere dicitur. 2 104 15
Poſſeſſio ſemper manet penes Eccleſiam, licèt moriatur Prælatus. 16
Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum eſt inualida, niſi ſit facta Eccleſiæ, vel pio loco 17
Donatio in dubio non præſumitur niſi fauore Eccleſiæ. 18
Donatio licet ex cauſa ingratitudinis reuocari poſſit, tamen illa, quæ fit Eccleſiæ, propter ingratitudinem Prælati, ſeu Capituli reuocari non poteſt. 19
Eccleſia poteſt cogere vicinos contiguos ad vendenda prædia vrbana pro ſui ampliatione. 21
Soluens pro alio quamuis regulariter non poſſit agere ſine ceſſione Eccleſia tamen ſine ea agere poteſt 23
Eccleſia ſecularis habetur loco filij, & tacit deficere conditionem ſi ſine liberis ſit 24
Legata facta Eccleſiæ, vel alij pio loco non venſunt ſub generalitate. 25
Legatum relictum Eccleſiæ à ſubſtituto ſub conditione ſi inſtitutus hæres non erit, debetur purè ab inſtituto, ſi hæres erit, fauore piæ cauſæ. 27
Legatum relictum Eccleſiæ pro exoneratione conſcientiæ à damnato ad mortem valet. 28
Donatio facta Eccleſiæ abſenti ante acceptationem non poteſt reuocari 29
Inſtrumenta contra ſe tenetur quis edere in fauorem Eccleſiæ a 105.30
Pœnitentiæ locus non eſt in contractibus innominatis fauore Eccleſiæ. 31
Indebitum ſolutum Eccleſiæ non repetitur niſi ſoluens tali ſolutione ad paupertatem reduceretur. 32
Legatum factum in fauorem Eccleſiæ, ſeu in cauſam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, ſed abſolutè eſt præſtandum. 33
Trebellianica & Falcidia non detrahitur ex donationibus, & diſpoſitionibus, ac legatis factis ad piam cauſam. 34
Opinionibus in diuerſis illa præualet, quæ fauet Eccleſiæ. & piæ cauſæ. 35
Quilibet etiam ſine mandato pro Eccleſia, ſeu pia cauſa agere poteſt. 2.106.36
Legata pia vt executioni mandentur, & vt cauſæ piæ conſequantur quod illis debetur, agere poteſt quilibet de populo 37
Eccleſiæ volens dare certum quid, poteſt compelli ad faciendum, licèt nemo pro Eccleſia recipiat. 38
Diſpoſitio tanquam perfecta erit valida ſi quis diſponat poſt mortem eius bona eſſe Eccleſiæ. 39
Dominium & poſſeſſio ſemel acquiſita per Eccleſiam nunquam vacant. 40
Eccleſia nunquam moritur. 41
Contractus fauore Eccleſiæ claudicat. a 107.47
Eccleſia quando eſt læſa in contractu circa pretium per reſtitutionem in integrum, quid. 48
Prælatos ſi ſpoliet poſſidentem rem Eccleſiæ, & conueniatur interdicto Vnde vi, & opponat de dominio Eccleſiæ, quid. 49
Priuilegium per non vſum, & de aliquid non faciendo, ne ſuluantur præſtantiæ, in Eccleſia non amittitur niſi ſpatio quadraginta annorum fuerit præſcriptum 50
Fauore Eccleſiæ, vel piæ cauſæ, eius creditor tenetur recipere partem ſolutionis. 54
Eccleſiæ fauore proceditur ad definitiuam ſententiam contra Prælatum dilapidatorem, lite non conteſtata 55

Scriptura priuata probat fauore Eccleſiæ. 56
Meretrix fauore Eccleſiæ à domo propria expellenda eſt. 57
Fauore Eccleſiæ beneficium cõfertur Clericis inuitis. 58
Remedium *cap. reintegrandæ* 3. q. 1. fauore Eccleſiæ tranſit in ſucceſſorem 59
Dubia & incerta diſpoſitio præſumitur perpetua in odioſis fauore Eccleſiæ. 60
In cauſa Eccleſiæ poteſt in eius fauorem Rector venire contra factum proprium. 61
Fauore Eccleſiæ, vel alterius piæ cauſæ fit extenſio ex granitate rationis. 62
Eccleſiæ fauore, ſeu piæ cauſæ incertitudo nullo pacto viriat promiſſionem. 63
Fauore Eccleſiæ fœmina poteſt eſſe procuratrix. 64
Reſcripta iuſtitiæ latæ interpretanda fauore Eccleſiæ. 65
Eccleſia quandoque dicitur ſacra, aliquando etiam ſancta, & religioſa nonnumquam. 2.115.11
Dionyſius Papa primus diuiſit, & diſtinxit terminos Eccleſiarum, & Parochiarum. 2.124.6
Eccleſiæ appellatione plerumque intelligitur beneficium principale Eccleſiæ. 2.131.85
Eccleſiæ in ciuitate, vel diœceſi appellatione non intelligitur Cathedralis niſi aliud exprimatur 86
Eccleſia de alimentis modeſtis prouidere tenetur patronum non ſua culpa ad inopiam redactum. 2.155.55
Eccleſia S. Mariæ de Lyſmiluiſen. in Regno Portugalliæ eſt Præceptoria monaſterij de Roncesualles. 2.156.62
Eccleſia derelicta habetur eo ipſo, quòd beneficiarius ſit miles, ita vt Ordinarius iure poſſit illam alteri concedere. 2.256.38
Eccleſiarum bona, fructus, & redditus non debent malè à beneficiariis, & earum Prælatis impendi. 2.313.44
Eccleſiarum bona beneficiariis data non ſunt, vt eorum diteſcant nepotes, nec vt alta erigant palatia. 45
Eccleſiæ pleno iure dicuntur ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id eſt, in ſpiritualibus, & temporalibus, eidem ſubiectæ ſunt. 2.334.14
Eccleſia illa, apud quam defunctus fuerit ſepultus, tenetur partem eorum, quæ ille pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habeat. 2.359.3
Eccleſia determinata pro Miſſis celebrandis, ſi eſſet violata, aut Capella impedita, tunc in alia Eccleſia iuſtè poterit celebrari. 2.416.53
Bernardi elegans auctoritas refertur. 2.418.11
Eccleſiæ rectè bona immobilia dicitur poſſidere. 12,13
Bona Eccleſiæ immobilia dicuntur vota fidelium, pretium peccatorum, & patrimonium pauperum. 2.428.14
Bona Eccleſiæ conſeruanda ſunt, atque tuenda. 2.429.15
Bona Eccleſiæ præſcribi poſſunt. 16
Præſcriptio quadragenaria in rebus Eccleſiæ deſiderata procedit in rebus Hoſpitalium, & aliorum piorum, quæ inſtituuntur in pauperum vſus. 17
Eccleſia vna præſcribit contra aliam præſcriptione quadragenaria. 18
Præſcriptio quadragenaria requiritur contra priuatum, qui cum Eccleſia communem habet rem aliquam indiuiſibilem. 19
Eccleſia, quæ ſucceſſit priuato, cuius res immobilia præſcribi cœperat, reſpectu temporis reſidui, quod deficit ad præſcriptionem complendam, potitur Eccleſia pro rata ſuo priuilegio quadraginta annorum. 20
Præſcriptio quadragenaria an, & quando requiratur contra Eccleſiam. 21
Præſcriptio quadragenaria non requiritur in rebus Eccleſiæ mobilibus. 22
Præſcriptio nonniſi per centum annos admittitur contra Eccleſiam Romanam. 23
Bona Eccleſiæ vt conſeruentur, non autem vſurpentur, quid faciendum. 24
Eccleſia quomodo inceperit bona poſſidere. 2.433.3
Vide *Baſilica, Ædes ſacra, Immunitas, Templum.*
Eccleſiaſticus non conuocat brachium Magiſtratus ſæcularis in extremum ſubſidium, quia poſt relaxatas cenſuras non habeat aliam facultatem exequendi contra laicos, ſed quando opus eſt, & videtur expediens, aliàs multa ſequetur mala, & fraudes. 2.476.73,75

De Electione.

Electores in creatione Summi Pontificis licèt perſonam deſignet, poteſtatémque determinare videantur, ſolus tamen Chriſtus immediatè confert dignitatem, & poteſtatem. 3.11.47
Electio Summi Pontificis primùm quidem poſt Petrum fuit apud Eccleſiæ Romanæ Senatum. 49
Electioni Summi Pontificis poſt tempora B. Syluestri inter Eccleſiæ Senatores reliquus Clerus Romanus, ac populus ad præſentiam exhibendam adiunctus eſt. 50
Papæ electioni procedente tempore Romanus Imperator ſuam auctoritatem interponere cœpit. 51
Adrianus I. Carolo Magno ius conceſſit eligendi Summum Pontificem, & Apoſtolicam Sedem ordinandi, idem ius conceſſit Leo VIII Othoni Imperatori. 52. & ſeq.
Electus in Pontificem, quamuis non ſit Cardinalis, verus eſt Papa. 58,77
Nicolaus II. ſacram legem edidit de electione Romani Pontificis à ſacro Cardinalium Senatu peragenda, accedente reliquo Clero, & populo ad eam comprobandam. 3.12.53
Alexander III. in generali Concilio ſtatuit, vt ille demum canonicè electus cenſeretur, in quem duæ ex tribus Collegij Cardinalium partes conſenſiſſent, excluſo Cleri & populi conſenſu. 56
Conſtitutiones plures circa Romani Pontificis electionem editæ fuerunt. 3.13.59
Electio Papæ facta legitimè, non expectantis tamen intra decem dierum tempus, abſentibus valet. 3.13.61
Cardinales abſentes licèt in electione Papæ per decem dies expectandi ſint, non tamen debent vocari, ſeu citari. 62
Cardinales qui deſunt publica cauſa, & de licentia Romani Pontificis, ad electionem ſucceſſoris expectandi non ſunt vltra decem dies. 64
Sponſiones, ſeu encommiſſas ſuper vita, morte, & futura electione Summi Pontificis nullus facere poteſt. 3.14.67
Compromittentes electores abſolutè in aliquem qui indignum elegit, non priuantur eligendi poteſtate, niſi talem electionem ratam habuerint 69
Cardinales omnes ad electionem Summi Pontificis admittuntur, nulla excommunicationis, vel ſuſpenſionis, aut interdicti obſtante exceptione. 3.15.71
Cardinales nuper creati & publicati, eandem in electione obtinent poteſtatem, etſi nondum inſignia Cardinalatus acceperint. 72
Cardinales non Diaconi, an in electione Summi Pontificis vocem habeant. 73
Cardinales plurimi, ſi ante factam Pontificis electionem decedant, ad ſolos ſuperſtites qui viuunt, pertinebit electio, quamuis duo tantùm remanſerint, quia vnus poterit eligere alium, immo quamuis vnus remanſerit, ad illum ſpectabit electio. 74
Electio Papæ ad quem ſpectabit, ſi omnes Cardinales mortui ſint. 75
Electionis validitati non obſtabit ſi vxoratus in Pontificem eligatur, quia ſi vxore conſentiente hoc contingat, illa cogi poterit vt conuertatur. 3.16.79
Forma, quæ in electione Romani Pont. ſit ſeruanda, à Iure communi non traditur, idcirco ſi quæ in eo Iure ſtatuta cernitur, omittatur, irritus non propterea iudicaretur actus, dum tamen conſenſus duarum partium acceſſerit. 3.17.84
Eligendi triplex forma, ſeu modus eſt introductus, videlicet ſcrutinium, acceſſus, ſeu communis inſpiratio, & compromiſſum. 85
Cardinales poſſunt accedere alteri electo per alios, non tamen per ſe ipſos, & omnino reſilire ab electione quæ fecerunt. 3.18.90
Papæ in electione ab vno ſolo nominatus in ſcrutinio, poteſt ius acquirere per acceſſum, ſcrutinio pendẽte 91
Acceſſus quomodo peragendus in electione Papæ, attenta Bulla Gregorij XV. 93
Compromiſſum fit cùm propter diſcordiam Cardinales in aliquem electionis negotium compromittunt, vt ſcilicet ipſe, quem voluerit, eligat. 94
Formula Compromiſſi ponitur. 3.19.95
Commiſſaria electio fieri poteſt non ſimpliciter, ſed limitatiuè, hoc eſt, per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum. 96
Compromiſſarius ſi vnus tantùm ſit, ſe ipſum eligere poteſt. 97
Compromiſſum in electione Pontificis quomodo faciendum, attenta Bulla Gregorij XV. 98
Electionis forma per viam Spiritus ſancti duplex, altera per inſpirationem, altera per quaſi inſpirationem 99
Electio ad effectum quod non dicatur per viam Spiritus ſancti, ſufficit quòd vnus diſſentiat. 3.20.100
Electionis forma quaſi per inſpirationem quando peragenda, ſecundùm Bullam Gregorij XV 101
Forma alia eligendi Pontificem, per adorationem ſcilicet, introducta fuit. 102
Forma nouiſſima eligendi Pontif. data à Greg. XV. 103

Electi

Digitized by Google

Electi in Pontificem ſuffragium non numeratur in numero eligentium, ſiue per ſcrutinium, ſiue per acceſſum, ſiue per ſcrutinium, & acceſſum ſimul fiat electio, in Bullam Gregorij X V. 104
Cardinalis abſentis votum, etiam extra Conclaue tantummodo, licèt ſit in Vrbe, non admittitur, votum autem ingredientes poſt Conclaue recloſum, tunc ſolùm valere incipit, cùm ingreditur. 105
Abſens non poteſt Canonica in electione votum ſuum mittere per litteras, aut ſchedulas aperiendas tempore ſcrutinij. 106
Papæ in electione ſi Cardinales aliqui infirmi fuerint intra Conclaue, & non extra, quomodo ad eos Scrutatores mitti debeant. 107
Locus celebrandæ electionis non eſt de illius ſubſtantia. t. 21. 108
Electus non Canonicè in Papam, & illam recipientes, & ei adhærentes, quas pœnas incurrant. 110
Simoniacè electus, vel aſſumptus in Papam nullam habet poteſtatem ſpiritualia, aut temporalia adminiſtrandi. 111
Papæ electio poſtquam facta fuerit, nullam confirmationem requirit. 1. 22. 112
Papa dum eligitur, confirmatur, ſtatimque plenam habet, & liberam adminiſtrationem. 113
Nomen in Papam electus cum vitæ ſtatu mutat; poſtquam electioni conſenſum præſtiterit. 115
Nomen mutare quis primus è ſummis Pontificibus cœperit mutare. 114
Conſecratio, ſeu inthronizatio electi in Pontificem, quomodo, & à quo facienda. 116
Conſecratio Papæ in Epiſcopum, ſi non erat Epiſcopus, ac benedictio, & coronatio eiuſdem ſunt diuerſa. 117
Electus in Papam antequam conſecretur, & coronetur, eſt nihilominus Papa legitimus & verus, & auctoritatem habet regendi Eccleſiam. 118
Electus à Papa, cæteris paribus, eſt præferendus, & honorandus. 1. 41. 84
Electionis Canonicæ vetus conſuetudo per Capitula fauendæ obſeruatur tantùm in Germania. 1. 122. 73
Hiſpaniæ Reges ius omne circa electiones Cathedralium ſibi quomodolibet competens poſtremo à ſe abdicarunt, & in Eccleſiarum Capitula liberè tranſtulerunt: ſed per Papam electionibus Capitulorum ſublatis inter illum & Reges huiuſmodi crebræ exortæ ſunt lites. 1. 123. 79
Electus Epiſcopus diuina inſpiratione, non eget confirmatione. 1. 140. 7
Confirmans debet de electi vita, & moribus, ac qualitatibus requiſitis diligenter inquirere. 8
Electio, & confirmatio omnium Epiſcoporum hodie non ab alio quàm Rom. Pontifice fieri poteſt. 9
Profeſſio Fidei fit ab Epiſcopo electo & confirmato iuxta formam præſcriptam à Pio I V. 10
Formula inſtrumenti profeſſionis Fidei factæ per Epiſcopum. 11
Profeſſione Fidei emiſſa ſubſcribitur proceſſus à Cardinale Ponente, & à tribus Cardinalibus Ordinum capitibus. 11
Electio eſt alicuius perſonæ ad Prælationem, vel fraternam ſocietatem Canonicè facta vocatio. 1. 135. 3
Electio propriè, vel impropriè ſumi poteſt. 4
Electio, Poſtulatio, & Nominatio in multis differunt. 1. 234. 18
Variare non licet, & alios nominare in Electione publicato ſcrutinio. 20
Electo quæritur ius ad rem per Canonicam Electionem. 22
Electio locum habet in Eccleſiis & beneficiis electiuis. 1. 136. 39
Electio propriè ſumpta non in omnibus beneficiis electiuis locum habet, ſed in paucis, propter reſeruationes Sedi Apoſtolicæ factas. 43
Succeſſorem ſibi præeligere etiam in exitu vitæ nulli Prælato conceſſum eſt. 47
Pupilli ſiue impuberes quamuis de numero ſint eligentium, vocem in electione non habent. 48
Conuerſi laici in electione Prælati Regularis vocem non habent, niſi illum habeant ex priuilegio, ſtatuto, fundatione, vel conſuetudine. 49
Regulares, qui tacitè, vel expreſsè profeſſionem non emiſerint vocem non habent in electione ſui Prælati, declarando vt ibi. 50
Canonici Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum, niſi ſaltem in Ordine Subdiaconatus fuerint conſtituti, vocem in Capitulo non habent. 57
Electionis tempore Subdiaconatum ſuſcipiens habere debet votum in electione, quamuis tempore vacationis illum non habuiſſet. 52
Capitulum non tenetur expectare, vt quis promoueatur ad ſacros Ordines intra tempus à iure electioni faciendæ præfixum, quamuis dicat ſe eſſe paratum Ordines ſuſcipere. 53
Collegium non tenetur expectare impuberem vt perueniat ad ætatem legitimam, nec nouitium vt profiteatur, niſi mora modica eſſet futura, neque damnum vllum Eccleſiæ allatura. 54
Amentes perpetuò vocem in electione non habent. 1. 137. 55
Excommunicatione maiori ligati priuantur ipſo iure eligendi poteſtate, ſi ſint notorij, ſeu non tolerati ab Eccleſia, vel publici percuſſores Clericorum. 56
Electio facta cum interuentu vnius excommunicati non tolerati minimè valet, nec ſuſtineri poteſt ex perſona eorum, qui non ſunt excommunicati, niſi excommunicatus per violentiam, &c. 57
Suſpenſi per ſententiam Iudicis, aut etiam Canonis ſunt ipſo iure priuati eligendi poteſtate, præterquam ex cauſa participationis. 58
Suſpenſi ab officio, & beneficio ſimul, ſiue ab officio tantùm, ipſo iure eligendi poteſtate priuantur, non tamen ſi ſint ſuſpenſi ſolum ab beneficio, niſi vox competeret ratione illius beneficij quo reperiuntur ſuſpenſi. 59
Suſpenſus ſimpliciter nunquam poteſt eligere, quia intelligitur ab officio, & beneficio, vbi contrarium ex verbis, aut intentione ferentis aliud non intelligeretur. 60
Suſpenſi Religioſi à Diuinis poſſunt eligere. 61
Interdicti ipſo iure eligendi poteſtate priuantur. 1. 138. 62
Clerici perſonale, aut locale interdictum violantes exercendo actum ſacri Ordinis, vel celebrando officia diuina ab electione arcentur. 63
Celebrantes in loco interdicto ſcienter abſque priuilegio ſpeciali ipſo iure eligendi poteſtate priuantur. 64
Indignum ſcienter eligentes, aut ſimiliter poſtulantes pro ea vice eligendi poteſtate priuantur, non autem ſi nominauerint tantum. 66
Eligentes ſcienter indignum ſunt priuati poteſtate eligendi in prima tantùm electione immediatè ſequenti, non autem in tota vacantia. 67
Iudicis arbitrio relinquitur an eligens præſumatur ſciuiſſe electum fuiſſe indignum, & ex quibus hæc ſcientia colligatur. 68
Indignum ſcienter in electionibus nominantes nequaquam eligendi poteſtate priuabitur, niſi ex votis eorum communis electio ſequatur 71. Vide *Indignus*.
Patroni Eccleſiaſtici dicuntur eligere. 72
Poſtulatum tanquam inſtitutum, vel adminiſtratorem ad Eccleſiam recipiens, eligere prohibetur. 1. 239. 78
Laicos ad electionem contra ſtatuta Canonica admittentes eligere prohibentur. 79
Electio facta per abuſum ſæcularis poteſtatis eſt ipſo iure nulla. 80
Laici ad coëligendum admitti non debent in Eccleſiaſticorum Prælatorum electionibus. 81
Electores ob delictum commiſſum poteſtate eligendi priuati, eligendi poteſtatem amplius non habent, & illa ad alios qui non deliquerunt, deuoluitur, ſed ſi ij etiam delinquant, vel indignum eligant, tunc ad Superiorem deuoluitur. 83
Eligere negligentes intra tempus ſtatutum, poſtea ab electione arcentur. 84
Electio Prælati in Cathedralibus, & Regularibus Eccleſiis intra tres menſes à die vacationis facienda eſt, quibus elapſis deuoluitur ad proximum, & eo ſimiliter negligente deuolutio aſcendit vſque ad Papam. 85
Capituli pars quando delinquit in electione, tunc eligendi poteſtas ad alios deuoluitur non culpabiles, quamuis ſint pauciores; ſi verò totum ſit in culpa, ad proximum ſuperiorem deuoluitur. 86
Eligendi poteſtatem non habent qui ſuo voto renuntiarunt, renunciatione iam acceptata à Superiore. 87
Vocari ad electionem qui debeant, & quomodo. 1. 240. 88
Vocandi ſunt ad electionem qui ſunt in Prouincia ſiue Diœceſi, maximè quando abſentia non eſt affectata, vel ſuſpecta. 89
Citatio electorum abſentium facienda eſt ſingulariter, & perſonaliter ſi ſciatur vbi degant, & commodè, ſiue ſine periculo fieri poſſit. 90
Citatio facienda eſt per publicum edictum in Eccleſia ex qua ſunt electores abſentes ſi neſciatur vbi commorentur, vel vbi ſunt ſoliti commorari. 91

Citatio eſt facienda in domo ſi citandus inueniri non poteſt. 92
Domicilium ſi quis non habeat, tunc citatio facienda erit in loco vbi habitare conſueuerit. 93
Reſidentiam facere quis præſumitur in loco vbi habitare conſueuit. 94
Nuncio præſertim iurato creditur an aliquis ex vocalibus abſens ſit vocatus, néc ne. 95
Vocati ad electionem ſi intra aſſignatum terminũ competentẽ non venerint, nõ ſunt de cætero expectãdi. 96
Electores etiam elapſo termino expectandi ſunt quamuis pauciores vbi abſque periculo, & incommodo expectari poſſent, & ex aliqua cauſa neceſſaria, vel probabili detinentur. 1.240 97
Electio ſi dolo, potius excludendi abſentes quàm alia legitima cauſa acceleretur in ipſorum præiudicium, reclamationi locus erit. 98
Electores ſi ad electionem vocauerint eos quos vocare non tenebantur, an teneantur expectare illos vſque ad terminum præfixum. 99
Electiones faciendæ tempore abſens ſi iuſto tempore detineatur, poterit vnum, vel plures procuratores conſtituere, qui per ſe votum in electione præſtent. 100
Procuratores plures ad eligendum deſignati ſi ſimul concurrerint quis præferendus. 1.241.102
Procuratores duo vbi fuerint dati in diuerſis inſtrumentis eodem die confectis, & non appareat quis ex illis ſit reuocatus, mutuò ſe confundunt. 103
Procurator ad eligendum debet conſtitui vnus de collegio, qui ſit eiuſdem qualitatis cum abſente, niſi Capitulum ex gratia velit conſentire, vt committatur extraneo. 104
Procurator de Collegio ab abſente ſimpliciter conſtitutus in caſu electionis non poteſt vnum ſuo, & alium procuratorio nomine eligere, niſi merita duorum vel trium eſſent omnino æqualia. 105
Procuratores legitimè conſtituti cum generali mandato ad eligendum, ab iis, qui legitimè impediti ſunt, non excluduntur, dummodo non habeant ſpeciale mandatum de eligenda certa perſona. 106
Ordinum ſuperioribus abſentibus, & legitimè impeditis, licet mittere alium ad Capitulum generale, qui ſuo loco, & nomine in electione ſuffragium ferat, ſi ex inſtitutis, & Decretis ſuæ Religionis id concedatur. 107
Procuratorem vt qui elector poſſit conſtituere, debet abeſſe à loco vbi ſit electio, & eſſe in loco à quo poſſit, & debebat vocari. 108
Elector abſens à loco vbi fit electio poterit procuratorem conſtituere ſi legitimo, & vero impedimento detentus venire non poſſit. 109
Procuratori abſque mandato, affirmanti medio iuramento ſuper impedimento Capitularis non valentis ad electionem venire minimè creditur, niſi maior pars eligentium remittat impedimenti probationem. 110
Procurator debet ceſſare ſi contingeret electorem abſentem impeditum, qui illum conſtituit, interim mori, acta tamen ante notitiam ſunt valida. 1.241.111
Elector abſens ſi nullum inueniat in Collegio, qui velit eſſe eius procurator, non poteſt cogi aliquis ad acceptandum, nec talis abſens hoc caſu poterit nolente Capitulo extraneum deputare. 112
Electorum aliquis ſi Canonicè vocatus non fuerit, poteſt electionem irritam facere, niſi velit eam ratã habere 113
Conſenſus contemptorum poteſt interuenire ante, & poſt electionem, non tamen eorum voces aliis accedentes augere poterunt numerum votorum electorum. 114
Electio quibuſdam non vocatis facta non eſt ipſo iure irrita, ſed eis petentibus venit annullanda, dummodo ante confirmationem electionis oppoſitio de contempto fiat, niſi adſit ignorantia. 115
De contemptu agere poteſt ſolus is, qui neglectus, & non vocatus extitit, quamuis non ignorauerit mortem Prælati. 116
Electione irrita ex quo facta fuit aliquibus contemptis, an contemptores pro prima vice eligendi facultate priuentur applicanda contemptis dumtaxat. 117
Excommunicatione maiori ligati, ſiue ſint tolerati, ſiue non, ad nullam poſſunt Prælaturam aſſumi, & talium electio ipſo iure eſt nulla, quamuis fiat ignorantibus inuincibiliter tam electoribus, quàm ipſo electo. 1.243.118.
Excommunicatio minor, quæ ex participatione cum excommunicatis incurritur, impedit electionem in foro exteriori. 119
Electores ſcienter eligentes ligatum minori excommunicatione non ſunt priuati pro prima vice poteſtate eligendi. 120
Electio ſi de facto fiat de excommunicato minori excommunicatione, mero iure valida erit. 121
Electio ignoranter facta de excommunicato minori excommunicatione eſt valida. 122
Eligi non poſſunt
Suſpenſi. 1.244.123
Interdicti. 124
Irregulares. ibid.
Illegitimi, & non legitimæ ætatis. 125
Reiectus qui ſemel eſt ob vitium perſonæ, non poteſt amplius eligi niſi ſit ſpecialiter reſtitutus. 126
Eligi quidem non poteſt, ſed tantùm poſtulari, qui alteri Prælaturæ incompatibili eſt alligatus. 127
Regulares pœnitentiati à ſancto Officio ad dignitates, & Prælaturas omnino inhabiles ſunt, etiamſi pœnitentias impleuerint. 128
Electio quando ſit irrita ipſo iure, & quando veniat irritanda per ſententiam ex vitio electorum. 1.245.129
Electi ad probanda impedimenta etiam laici, & fœminæ admittuntur, eorum tamen teſtimonio non ſtatur ſi de fama tantum, & auditu deponant. 130
Indignum, aut excommunicatum ſola Confeſſione notum eligens non incurrit pœnas, quæ in iure eligentibus indignos decernuntur. 131
Eligendus olim erat ad Prælaturam, vel Dignitatem vnus de gremio ipſius Eccleſiæ quandiu in ea reperiretur idoneus, valeret tamen electio ſi aliunde aliquis idoneus aſſumatur. 132
Electio facta à maiori, & ſaniori parte Collegij ſemper præualet, ſiue electus ſit ex propria Eccleſia, ſiue aliena. 133
Ambitioſi non eligendi. 134
Ambitioſus, etiamſi eſſet Sanctus, ex ambitione ſit indignus. 135
Eligens indignum, ex quo multæ malæ gubernationes oriuntur, non peccat niſi vnum peccatum, in eligendo ſcilicet. 136
Eligentes non aliter ſuæ obligationi ſatisfaciunt, quàm ſi eligant illum, qui maioribus iuuatur meritis. 137
Dignus in beneficiis ſimplicibus ſufficit vt eligatur, omiſſo digniore. 138
Dignum eligens omiſſo digniore non tenetur ad reſtitutionem. 1.246.139
Prælatus promouens indignum tenetur ad intereſſe Eccleſiæ, quæ læſa. 140
Dignum eligens omiſſo digniore in prouiſione facienda per concurſum, & oppoſitionem, an teneatur ad reſtitutionem. 141. & ſeq.
Eligentes an poſſint negare ſuffragia illi, quem ex ſola Confeſſione indignum agnouerunt abſque violatione ſigilli ſacramentalis. 143
Electio Prælati fieri non debet antequam mortuus prædeceſſor traditus ſit ſepulturæ. 1.247.144
Electores legitimo impedimento ceſſante tenentur in Cathedralibus & Regularibus Eccleſiis intra tres menſes Prælatum eligere, quibus elapſis ad ſuperiorem deuoluitur electio. 145
Electores facta electione tenentur intra octo dies petere ab electo conſenſum, qui intra menſem à die præſentationis eiuſdem electionis tenetur illum præſtare. 146
Electioni de ſe factæ qui ſemel renuntiauerit non eſt amplius audiendus. 147
Electionis faciendæ modus eſt triplex per ſcrutinium, per compromiſſum, & per communem inſpirationem, aliter facta electio ipſo iure eſt nulla. 148
Prælatorum Regularium electiones in iuuitis Epiſcoporum electionibus comparantur. 152
Forma *cap. quia propter, de elect.* ſeruari debet in electione Abbatum, & in electione Regularium Prælatorum, 153 & ſeq.
Guardianorum in electionibus ſeruanda eſt forma *cap. quia propter, de elect.* 1.248 155
Abbates, & Regulares vtriuſque ſexus Prælati eligi debent per vota ſecreta, itavt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur. 156
Electio Prælatorum Regularium ita debet fieri per vota ſecreta, vt non poſſit fieri per viam compromiſſi, aut inſpirationis. 157
Beneficiorum, ſeu Prælatorum inferiorum in electionibus non eſt neceſſariò ſeruanda diſpoſitio *cap. quia propter, de elect.* ſed ſufficiunt ad id ſingulares conſenſus exiſtentium in Capitulo. 159
Scrutinij forma vſitatiſſima eſt in electionibus celebrandis. 160
Electio per modum ſcrutinij facienda vt legitima, ſit

Digitized by Google

ſit requiſitus vt electores vocati collegialiter congregentur in vnum in aliquo publico honeſto loco, Eccleſiæ, ſeu Conuentus. t.249.167
Vota data extra Capitulum, & poſt factum ſcrutinium non auget numerum eligentium. 168
Electiones in cubiculis, & clandeſtinis locis per occulta conuenticula facta reprobantur. 169
Electio in qua ſeruanda eſt forma *cap. quia propter, de elect.* non debet fieri de nocte, niſi aliqua pergrauis neceſſitas vrgeret. 170
Locus electionis faciendæ, dummodo clandeſtinus non ſit, minimè eſt de ſubſtantia electionis. 176
Electio quamuis facta non ſit in loco conſueto, debet nihilominus confirmari. 177
Electio Prælati debet de congruentia fieri in Eccleſia Cathedrali, ſeu loco conſueto, in ſubſidium verò vbi commodius daretur facultas. 178
Spiritus ſancti gratia eſt inuocanda in electionibus Prælatorum. 180
Miſſa de Spiritu ſancto pro forma, & validitate electionis præmittenda eſt, ſi de hoc eſſet particularis conſtitutio cum clauſula irritanti. 181
Iuramenta publicè ſunt electoribus collegialiter congregatis in vnum præſtanda de eligendo magis idoneo ſecundum Deum. t.250 182
Tractatus in electionibus præcedere debent. 183
Scrutatores, qui eligentium ſuffragia exquirere, & ſuſcipere debent, requiruntur ſubſtantialiter. 184
Scrutatores vt tres, & non pauciores eligantur, requiritur pro forma. 185
Electio nulla eſt, vbi tres ſcrutatores non ſunt de Capitulo. 186
Conſuetudine an poſſit introduci vt aliqui extra Collegium interuenientes in electione, poſſintque eligi ſcrutatores. t.251.191
Electio facta ſub illa conditione, *ſi placuerit Papa*, eſt irrita. t.252.198
Electores non poſſunt ſub conditione, vel alternatiuè eligere. 199
Vota in electionibus ſecretè exquiri debent. 201
Electio ſecreta, & Canonica reputatur vbi aliqui electi fuerint a Superioribus, qui vota omnium diligenter exquirant. 202
Vota per Epiſcopum, vnà cum Vicario, vel alio viro aſſumpto ntcrenus accipi poſſunt in electione Abbatiſſarum. 203
Votum ſuum quiſque eligentium in ſchedula ita ſcriptum deferre debet, vt nec ipſis ſcrutatoribus notum fiat. 204
Vota ſingulorum eligentium non debent publicari, ſed ſecreta manere. 205
Electio Abbatiſſæ facta per vota non ſecreta, etiam per ignorantiam Decreti Concil. Trid. non valet. 206
Eligentes per ſchedulam aliquo patenti ſigno ſignatam faciunt electionem non ſecretam. 207
Electio eſt nulla quando aliqui ex electoribus vnicam ſchedulam recipiunt vnico nomine ſcriptam, & nomen electi notum ſcribæ, vel alteri reponunt in capſula. t.253. 208
Oſtenſio ſimplex ſchedulæ ſecretò facta ab aliquo ex electoribus ad effectum, vt videat quem ipſe eligat, non tollit quin electio ſubſequens immediatè ſit ſecreta. 209
Oſtenſio vnius ſchedulæ non officit ſecretæ electioni, ſecundum aliquos. 210
Electio eſt nulla, etiamſi vnicum tantum ſuffragium publicetur. 211
Suffragiorum inquiſitio debet fieri ſigillatim. 212
Vota omnium electorum ſigillatim exquiſita debent in ſcriptis redigi. 213
Suffragia omnia de forma debent mox in communi publicari, omni prorſus appellationis obſtaculo remoto. 214
Vota in ſcriptis redacta, vt publicentur, eſt de forma ſubſtantiali electionis. 215
Vota quando dicantur in communi publicari. 216
Electores ante ſcrutinij publicationem variare poſſunt, & alios ad libitum nominare, non autem publicato ſcrutinio. 217
Scrutinij publicatio realis, & diſtincta neceſſaria eſt in electionibus Abbatum, per quorum obitum viduatur. 218
Votorum collatio reſpectu numeri meriti, & zeli ſtatim de ſubſtantia fieri debet, facta ſuffragiorum publicatione. 219
Electio debet fieri à maiori parte comparatiuè ad minorem partem omnium congregatorũ pro electione. t.254 220
Electiones attento Concilio Trid. ita in poſterum per vota ſecreta ſunt facienda, vt ſingulorum eligentium vota nunquam publicentur. 221
Electio à maiori votorum, ſeu ſuffragiorum numero facta valida reputatur, dummodo ipſa vota ſint legitima, nec vllam patiantur exceptionem. 222
Maior pars in electionibus non attenditur comparatione minoris, & reſpectu numeri, ſed reſpectu, & in ordine ad totum Capitulum. 223
Votorum in computatione non eſt habenda ratio illorum, qui recedunt à loco, vbi facienda eſt electio. 224
Electio communis facienda eſt facta votorum collatione. t.255.225
Electio cõmunis etiam de ſubſtantia actus debet fieri ſtatim poſt collationem abſque vlla morali interruptione. 226
Schedulæ concremantur coram Capitulo, facta publicatione. 227
Publicatio electionis facienda eſt expreſſa, & clara voce. 229
Scrutatores poſſunt etiam per litteras fidem facere. 229
Hymnus *Te Deum laudamus*, ſi omittatur, non propterea vitiatur electio. 230
Electio per ſortes facta ad officia, & dignitates Eccleſiaſticas eſt ipſo iure nulla. 231
Electio celebrata per metum impedientem omnino libertatem eligendi, eſt ipſo iure nulla. 232
Electio nulla eſt ipſo iure ſi arctaretur ad tres, vel quatuor. t.256.233
Electio facta per abuſum ſecularis poteſtatis eſt ipſo iure nulla. 234
Electioni de ſe factæ per abuſum ſecularis poteſtatis conſentiens, quam pœnam incurrat 235
Electiones clandeſtinæ irritandæ, & caſſandæ veniunt. 236
Electio illius, qui requiſitus antequam eſſet electus, electioni de ſe faciendæ conſenſit, caſſanda eſt. 237
Electio in quibus caſibus poſſit iterum celebrari.. 238
Electus ſi intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſtituto non conſenſerit electioni, tunc vacat Prælatura. 244
Electus in Prælatum quibus caſibus tenetur electioni de ſe factæ conſentire. 245
Confirmatio electionis quando, & per quos, & intra quod tempus petenda. 246
Electus ante confirmationem adminiſtrare non præſumat, ſi ſecus faciat etiam id vno actu perfecto, eo ipſo priuatur omni iure acquiſito per electionem. t.258 247
Abbatiſſa maiori parte quàm à duabus electa, ſi eius confirmatio impugnetur, poterit interim adminiſtrare. 249
Confirmatio electionis à quibus fieri poſſit. 250
Confirmatio electionis, an & quando ad confirmationem deuenire debeat. 251.& ſeq.
Indignum per negligentiam, vel ſcienter & per malitiam confirmans quam pœnam incurrat. 253
Terminus ad confirmationem concedendam an ſit interpræfixus. t.259 254
Simoniæ quæcumque labes abſit à confirmatione eſt ipſo iure nulla confirmatio ſimoniacè facta. 255
Electio ſimoniaca reputabitur ſi pro ſuffragio quis promiſerit beneficium. t.259.256
Electio eſt ſimoniaca in qua electores conueniunt, vt alter ſuffragetur vni in vna electione, quia alter ſuffragabitur alteri in alia 257
Electio ſimoniaca erit ſi aliquis ignorante electo pro eo eligendo pecuniam dederit. 258
Pecuniam offerre pro electione particularis perſonæ etiam digniſſimæ non eſt licitum. 259
Electus ſimoniacè eſt ipſo iure priuatus, & tenetur cedere beneficio vbi primùm ſciuerit, fructuſque bona fide non conſumptos reddere. 260
Electio ſeu prouiſio irrita non videtur, ſi eligendus ſciens, vel dubitans committi ſimoniam in ſui fauorem, declarauerit ſe illi non conſentire. 261
Simoniaca electio non erit ſi quis tradiderit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus ne illum eligant, & vide caſum. 262.& ſeq.
Electio Prælatorum Regularium ita debet fieri per vota ſecreta vt non poſſit fieri per viam compromiſſi, aut inſpirationis. t.667.5
Electio ſecreta, & Canonica reputatur vbi electi fuerint à ſuperioribus aliqui, qui vota omnium eligentium recipiant. 7
Electio ſecreta, & Canonica reputatur quando Epiſcopus vnà cum Vicario, vel alio viro aſſumpto in electione Abbatiſſarum decrenus vota accipit. 8

Electorum aliquis ſi ante ſcrutinium verbo dicat ſe velle eligere hunc vel illum, dicitur tamen electio ſecreta & Canonica. 1.667.9
Electorum aliquis ſi putam & ſimplicem oſtenſionem ſchedulæ ſecretò faciat ad effectum, vt videatur quem ipſe eligat, dicetur tamen electio ſecreta & Canonica. 10
Electio non ſecreta quando, & in quibus caſibus dicatur. 11
Electio eſt nulla, etiamſi vnicum tantum ſuffragium publicetur. 12
Electio nulla erit quando aliqui ex electionibus vnicam ſchedulam recipiunt vnico nomine ſcriptam, & nomen electi notum ſcribæ reponunt in capſula. 13
Electionem non ſecretam faciunt eligentes per ſchedulam aliquando patenti ſigno ſignatam, vt innoteſcat ſcrutatoribus. 14
Electiones pro Canonicis non habentur ſi ſcrutatores præcepto ſuperioris obtemperantes ſingulorum eligentium vota non receperint. 15
Eligendi in Præpoſitos ſunt perſonæ, quæ Religionem eorum Ordinum, quibus præficiuntur, ſint profeſſæ, aut profiteantur. 16
Electus vt quotidie celebret ſi deinde ægrotauerit, non tenetur celebrare per alios, ſi infirmitas parum durauerit. 2.137.35.
Electus poſt conſenſum ante confirmationem poteſt ſine ſuperioris auctoritate electioni de ſe factæ renunciare. 2.157.240
Clericus, qui aliquid opponit in perſonam electi ad Dignitates, Perſonatus, & Canonias, & in probatione defecit, quam pœna incurrat. 1241
Expenſæ neceſſariæ, quæ fiunt à Capitulo pro electione Prælati, ſunt de bonis ipſius Prælaturæ ſoluendæ. 242
Electio intimanda eſt electo antequam ad Superiorem deferatur. 243
Electus ſi intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſtituto non conſenſerit electioni de ſe factæ, vacat beneficium. 2.255.26
Electus ſi intra tres menſes poſt conſenſum electioni præſtitum non petierit confirmationem, ipſo facto priuatur iure per electionem quæſito. 2.256.27
Electus, vel præſentatus, quando ante confirmationem, vel inſtitutionem per ſe, vel per alium ſe intruſerit, vel adminiſtrauerit, priuatur eo ipſo iure ſibi quæſito, & beneficium vacat, vt priùs; ſecus in prouiſionibus Apoſtol. 28
Electus per electionis ceſſationem amittit ius ex ea ſibi quæſitum. 30
Electus ad aliquod beneficium poteſt cedere iuri ſuo, & electioni de ſe factæ abſque ſuperioris licentia. 2. 267. 28
Electo per electionem acquiritur ius ad beneficium, non ius in re. 29
Electores, publicato ſcrutinio factæ electionis, pœnitere nequeunt. 2.268.31
Electio pupillorum, vel pauperum, inter quos quantitas diſtribuenda ſit ſi alicui committatur elapſo anno cum negligentia electoris, an deuoluatur ad Epiſcopum electio, ſicut executio. 2.415.45
Eleemoſyna per nouitios factæ non comprehenduntur ſub diſpoſitione *Concil. Trid. ſeſſ.25. de Regular. c.16.* dummodo ſint modicæ, conſideratis facultatibus ipſius nouitij. 1.604.226
Sub diſpoſitione *Concil. Trident. ſeſſ.25. de Regul. cap.16.* non comprehenduntur,
Eleemoſynæ dotales apud Monialium conſanguineos, vel affines nullatenus relinquantur, ſed antequam puellæ habitum ſuſcipiant, deponantur actualiter apud mercatorem. *&c.* 1.652.35
Eleemoſynæ, quæ per pactum ſactiſtis, & infirmariis monaſterium Monialium dari ſolent, non comprehenduntur ſub prohibitione propinarum. 32
Depoſitum dotalium eleemoſynarum Monialium in locis in quibus non adſunt mercatores, aut banchi, faciendum eſt in manibus probi viri, & facultoſi. 1.653.36
Eleemoſynæ dotales Monialium ſolui debent in ære, nec aſſignatio bonorum ſtabilium, aut cenſuum permittenda. 34
Eleemoſynaria dicuntur loca, & redditus ad eleemoſynas faciendas deputata. 1.81.11
Emphyteuſis Eccleſiaſtica, & profana, an, & quando in Monaſterium tranſeat. 2.442.11. & ſeqq.
Empta ex fructibus, & redditibus Eccleſiæ, fiunt ipſius Eccleſiæ. 2.311.38
Clericus ſi emiſſet pertinentia ad ſe ſuamque familiam, poteſt vendere quæ ſuperſunt. 2.519.122
Enunciatiua, vide *Iuſpatronatus*.
Epiſcopalis, ſeu Cathedralis Eccleſia, vide *Eccleſia*.
Epiſcopalis Ordo, & dignitas poſt S.R.E. Cardinales, Legatos, & Nuncios primum locum obtinet. 1.91.1
Religioſus ad dignitatem Epiſcopalem erectus omnino abſoluitur, etiam quoad culpam à Religionis obſeruantiis, quæ officio Epiſcopali obſtant, aut eius dignitati non congruunt; ad cæteras verò, quæ Pontificium munus non impediunt, obligantur ſolùm ex quadam honeſtate, & decentiæ debito. 1. 130. 130. & ſeq.
Epiſcopatus eſt Ordo. 1.92.2
Epiſcopatus eſt ſacramentum de per ſe, & ſeiunctim, & nouum per ipſum imprimitur character. 3
Epiſcopalis Ordo eſt quadripartitus, quantum ad gradum & iuriſdictionem, non autem quoad Ordinem. 4
Gradus plures Epiſcopalis Ordinis ab ipſomet Petro Apoſt. deſcendiſſe creditur. 5
Epiſcopatus deſiderans ſecum cogitare debet ad quot, & quàm magnos labores vocatur, deinde videat diligenter, an eos ſuſtinere rectè poſſit. 1.125.92
Epiſcopatum appetere præſumptuoſum eſt, & ad cupiditatem, & ambitionem pertinet. 1.126.96
Epiſcopatum ſi quis appetat non propter officij dignitatem, ſed propter annexum laborem, bonum opus deſiderat. 99
Epiſcopatus poteſt appeti abſque peccato veniali ab illo, qui eſt eo dignus, dummodo principaliter appetatur vt proſit, licet minus principaliter appeteretur ob honorem, & fructus eius. 100
Epiſcopi grauiter peccant ambientes alios Epiſcopatus, ad quos libera multorum beneficiorum collatio pertinebat, vt per ea poſſint ſuis cognatis & familiaribus prouidere. 101
Votum, vel iuramentum non procurandi Epiſcopatum eſt omnino licitum, & obligat, niſi intelligat in nullo caſu reſiſtendo ſuperiori acceptare iubenti. 102
Religionis ſuperior non poteſt præcipere Regulari vouenti, vel iuranti non acceptandi Epiſcopatum. 1.127. 103
Papa ſi vellet, vt iurans, vel vouens non acceptare Epiſcopatum, fiat Epiſcopus, tenetur ille obedire. 104
Natus ex legitimo matrimonio debet qui promouetur ad Epiſcopatum. 107
Legitimatus per ſubſequens matrimonium habilis cenſetur ad Epiſcopatum. 108
Diligentia peculiaris circa doctrinam promouendi ad Epiſcopatum adhiberi debet ſecundùm Conſtit. Gregorij XIV. 1.128.111
Religionem vouens non poteſt Epiſcopatum acceptare antequam ſit Religionem ingreſſus, niſi diſpenſetur in voto. 1.129.122
Papæ licentia an deſideretur ad dimittendum Epiſcopatum ſemel acceptum, tranſeundúmque ad Religionem gratia prioris voti implendi, remiſſiuè. 123
Epiſcopatui renuncians ob crimen commiſſum, & ob id Religionem intrans, non poteſt amplius in Epiſcopum eligi. 1.130.124
Epiſcopatus depoſitus, & in Monaſterium detruſus ad pœnitentiam peragendam, non poteſt iterum ad Epiſcopatum reuocari. 125
Teſtes à quo vocandi, & per quos articuli ſint conficiendi ſuper inquiſitione qualitatum promouendi ad Epiſcopatum. 1.134.150
Epiſcopi in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt. 1.7.24
Epiſcopi ſucceſſerunt Apoſtolis in ordinaria iuriſdictione, quam illi in ſingulas prouincias demandatas acceperunt, non autem in poteſtate extraordinaria, cùm perſonale fuerit priuilegium. 28
Epiſcopi in ſuis Diœceſibus pleniſſimam poteſtatem habent, vt omnia poſſint, exceptis nonnullis Pontifici reſeruatis, quæ ille poteſt in vniuerſum orbem. 29
Epiſcopus in ciuitate, vel Diœceſi, cui præeſt, non poteſt præſente Legato de Latere benedicere populum, & deferre veſtes, ſcilicet Mozettam ſignificantem iuriſdictionem illius ordinariam. 1.84.25
Epiſcopus indutus cappa quotieſcumque ſe conferret ad Eccleſiam vt in eadem diuinis Officiis interſit, aut ſolemniter celebret, vel alias functiones Pontificales exerceat, iidem Canonici habitu Canonicali induti dictum Epiſcopum ab eiuſdem Epiſcopi domo ad Eccleſiam, & ab Eccleſia ad eandem domum diſtantia non obſtante aſſociare tenentur. 186.18

Epiſcopus

Epiſcopus omittens congregare Synodum, eſt ſuſpendendus ab executione officij, & poterit ſuſpendi per Archiepiſcopum cui ſubeſt. t.104.27
Epiſcopus ſi noluerit inſtituere præſentatum, ipſum inſtituit ſuperior proximus, id eſt, Archiepiſcopus. 31
Epiſcopus, ſi negligat ponere œconomos, eius negligentia per Metropolitanum ſuppletur. 34
Epiſcopo negligente in executione vltimæ voluntatis, Archiepiſcopus exequitur. 35
Exempti Epiſcopi negligentiam ſupplere non poteſt Archiepiſcopus. t.105.41
Epiſcopi in cauſis criminalibus non poſſunt hodie conueniri, citari, aut moneri, niſi ob cauſam ex qua venirent deponendi, aut priuandi, & tunc etiam à ſolo Romano Pontif. terminanda. 47
Diſpenſare in votis & Iuramentis Epiſcoporum Suffraganeorum poteſt Archiepiſcopus. 48

De Epiſcoporum electione.

Epiſcopus, nomen antiquiſſimum eſt in ſacra Scriptura. a.116.1
Epiſcopi nomine vſi ſunt Ethnici pro certo Magiſtratu, cuius cura erat panis, & cæterarum rerum ad cibum, & victum pertinentium. 2
Epiſcopi nomen cur in lege Gratiæ ad ſacros Eccleſiæ Præſules, & Antiſtites ſit tranſlatum. 3
Epiſcopi rectè Superintendentes nominantur. 4
Iſidorus magnus etymologiarum magiſter. 5
Eccleſia ſub nomine Epiſcopi ſemper eos intellexit, qui ſuper Preſbyteros, & omnes Clericos, ac laicos in ſpiritualibus conſtituti ſupremam in regimine Eccleſiæ obtinuerunt, & obtinent poteſtatem. 6
Ordinem Epiſcopalem eundem eſſe cum Ordine Preſbyterali contendunt impij hæretici. 7
Epiſcopi tam in poteſtate iuriſdictionis, quàm in poteſtate Ordinis, Sacerdotibus, ſeu Preſbyteris ſuperiores ſunt. 8
Epiſcopis finis vnus eſt cum Sacerdotibus communis, qui eſt ſanctiſſima Euchariſtiæ conſecratio, & offerre Domino verum ſacrificium. t.117.12
Iuriſdictionis poteſtas in Epiſcopo ad myſticum Fidelium corpus ſpectat. 17
Epiſcopalis iuriſdictio vt ordinaria, & ex officio conſiderata, ſaltem in generali fuit inſtituta à Chriſto Domino, ad effectum vt Petrus, & ſucceſſores Eccleſiarum eius per Epiſcopos gubernarent. 18
Epiſcopale munus, & iuriſdictio ſi ſumatur in particulari, prout ſcilicet in hoc, vel illo ſubiecto reſpectu horum, vel illorum ſubditorum, non eſt de Iure diuino, ſed totum pendet à Summo Pont. 19
Epiſcopus in ſua Diœceſi, ſicut Pontifex in toto Orbe, habet poteſtatem ordinariam in iis omnibus, in quibus per Papam non reperitur limitata eius iuriſdictio. 20
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in omnibus caſibus, qui Sedi Apoſt. ſpecialiter non reſeruantur. t.118 22
Epiſcopi nulla tenentes non ſunt minus venerandi. 24
Abuſus eorum improbatur, qui Epiſcopos diuites venerantur, & colunt, pauperes verò deſpiciunt. 25
Epiſcopus propter ſuæ dignitatis maximam præeminentiam, quibus nominibus, & titulis honoris cauſa appelletur. t.119 27.& ſeqq.
Epiſcopus propter tantæ dignitatis præeminentiam appellatur,
Reuerendiſſimus, Religioſiſſimus 28
Præſul, 29
Antiſtes, 30
Pontifex, 31
Paſtor, 32
Summus Sacerdos, 33
Papa, 34
Princeps Eccleſiæ, 35
Illuſtris, 36
Egregia perſona, 37
Legatus Chriſti, 38
Sanctiſſimus, 39
Præco, t.120.40
Sal terræ, 41
Lucerna ſuper candelabrum poſita. 42
Oculus vniuerſi, 43
Angelus. 44
Epiſcopus Diœceſanus dicitur reſpectu ſuæ Diœceſis. 45
Suffraganeus dicitur quiſque Epiſcopus vno Archiepiſcopo ſubditus. 46
Ordinarius appellatur Epiſcopus, quia ordinariam in ſua Diœceſi habet iuriſdictionem. 47
Epiſcopus eſt pater, Princeps, Dux, & Rex. 52
Epiſcopum depingentes SS. Patres illum multis epithetis honoris gratia appellare ſolent. 53
Epiſcopis attributa reperiuntur tot ferè nomina, quot ſunt neceſſitates hominum. t.121.54
Epiſcopi officium habent.
Ducis, 55
Medici, 56
Magiſtri, 57
Præfecti Vigilum, 57
Militis armati, 59
Gladiatoris, 60
Agricolæ, 61
Correctoris. 62
Epiſcopus, an teneatur Epiſcopatus circumſtantiam explicare in quocumque peccato mortali? 63
Epiſcoporum in electionibus ſecundùm varia tempora varij modi ab ipſo Summo Pont. præſcripti fuerunt. 64
Epiſcoporum electiones primùm totius Cleri, & populi auctoritate fiebant, deinde conſtitutum eſt vt Clerus eligat, populus verò conſentiat. 65
Epiſcoporum electionibus magna varietas reperitur circa auctoritatem Principum ſecularium. 66
Poteſtas Laicis attributa circa Epiſcoporum electiones quomodo & quando cœperit abrogari? t.122.67
Epiſcopos eligendi poteſtate Laicis abrogata ea penes omnes Clericos & Religioſos Diœceſis remanſit, deinde Clerici à Religioſis ſunt ſeparati, & demum ad Canonicorum collegium redacta, & deuoluta eſt. 68
Epiſcopos eligendi poteſtas durauit in Capitulis, & Canonicis, vſque ad tempora Bonifacij VIII. & Clementis V. 71 71
Reges Hiſpaniæ Epiſcopos nominant, deſignant, eligunt, & offerunt Romano Pontif. vt eos in Eccleſiis inſtituat. t.123 74
Reges Hiſpaniæ ante, & poſt vſque ad Arabum aduentum in Hiſpaniam, ius habuerunt nominandi, vel eligendi Epiſcopos, quod deinde immunitatum fuit eligendi poteſtate in Capitula, vel collegia tranſlata, quæ poſtea eam Regi exhibebant, idque ex permiſſione Romani Pont. 75
Ordinandus in Epiſcopum antequam ad hoc dignitatum culmen aſcendat, quæ cogitare debeat? t.124. 91
Epiſcopus nemo ſapiens læto animo creatur. t.125.93
Ætas trigiota annorum completorum requiritur in Epiſcopo. t.127.105
Epiſcopus conſecratus ante annum trigeſimum expletum, an fiat irregularis. 106
Promouendus in Epiſcopum debet in omnibus ſacris Ordinibus ante ſex menſes conſtitutus eſſe. 100
Doctor, aut Licentiatus in ſacra Theologia, vel Iure Canonico, aut ſaltem publico alicuius Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos, debet in Epiſcopum promoueri. 110
Parentibus Catholicis creatus debet eſſe qui in Epiſcopum promouendus eſt. t.128 112
Promouendus in Epiſcopum debet eſſe in Eccleſiaſticis functionibus diu verſatus, fide, puritate, innocentia vitæ, prudentia, vſu rerum, integra fama, & doctrina præditus. 113
Laicus non poteſt in Epiſcopum eligi. 114
Laicus cùm ex merito ſuæ perfectionis Clericalem vitam tranſcendit, eius poteſt rata haberi electio in Epiſcopum. 115
Diſpenſari poteſt cum laicis, & neophytis vt poſſint Epiſcopi fieri propter merita perſonarum, & Eccleſiæ vtilitatem, vel neceſſitatem. 116
Diſpenſatio debet fieri in ſpecie ad dignitatem Epiſcopalem. 117
Filios habens, an poſſit in Epiſcopum promoueri? 118. & ſeqq.
Religioſus poteſt in Epiſcopum eligi, dum tamen ſuos Superior conſentiat. t.129 121
Epiſcopus ſi ante Epiſcopatum erat Monachus, & poſtea relicto, aut depoſito Epiſcopatu, redeat ad Monaſterium, in ea Religione non poteſt habere dignitates, neofficia t.130 126
Epiſcopus an, & quando, & de cuius licentia poſſit Religionem ingredi remiſſiuè. 127
Religioſus etiam in nouitiatu exiſtens, & nondum profeſſus poteſt in Epiſcopum eligi. 128
Epiſcopus Religioſus etiam titularis non poteſt ad ob-

ſeruantiam Regulares ſeruandas pœnis contra illarum tranſgreſſores indictis obligari. 119
Religioſo facto Epiſcopo licitum eſt tenere in Baptiſmo, & contrahit compaternitatem, licèt monachis id eſſet interdictum. 132
Religioſus creatus Epiſcopus poteſt licitè carnibus veſci feria ſexta, in qua Natale Domini incidit, etiamſi eſſet ex Religione S. Franciſci de Paula. f.131. 133
Religioſus factus Epiſcopus non tenetur diuinum Officium iuxta ſuæ Religionis ritum perſoluere. 134
Epiſcopus Religioſus priuilegiis ſuæ Religionis non gaudet. 135
Religioſus creatus Epiſcopus à voto caſtitatis non abſoluitur, ſed eo tenetur ſicut antea tenebatur, nec à voto obedientiæ, quia etſi à ſui Prælati ſubiectione eximatur, Romano tamen Pontifici ſubditur peculiari voto. 136
Religioſus factus Epiſcopus non abſoluitur à paupertatis voto, nec efficitur dominus redditnum Eccleſiaſticorum, ſed ſolum adminiſtrator. 132,137
Epiſcopus nullus dari debet ſubditis inuitis. f.133.138
Eligendus in Epiſcopum non eſt qui Principi ſeculari minus fauorabilis dignoſcitur. 139
Prælatus inquirens de qualitatibus ordinandi in Epiſcopum non poteſt vniuerſam inquiſitionem, ſed partem ſuper aliquo articulo alteri perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ ſubdelegare. f.133. 147
Tranſlatione alicuius Epiſcopi ad alteram Eccleſiam quid ſeruandum? f.135.157

Epiſcoporum confirmatio, & conſecratio.

in Epiſcopum electus debet poſtquam electioni de ſe factæ conſenſum præſtiterit à Superiore ſuo confirmari. f. 139.1
Conſenſus electi intra menſem à præſentatione electionis eſt præſtandus, aliàs elapſo menſe, redditur electio nulla. 2
Confirmatio electionis debet peti infra tres menſes à conſenſu præſtito, aliàs electus priuatur ipſo facto iure ſibi per electionem quæſito. 3
Menſis computandus eſt ſecundùm quod occurrit in Kalendario, quando lex vel ſtatutum concedens menſem diſponit, à quo tempore menſis incipere debeat. 4
Confirmare electos Epiſcopos non ſolùm Papa, ſed etiam Metropolitanus, vel Patriarcha ſuperior poteſt. 5
Papa de iure eos tantùm Epiſcopos confirmat qui in Eccleſiis Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectis electi ſunt, vel quorum confirmatio, & informatio ad eandem Sedem per appellationem deuoluitur. f.140 6
Cardinales non peccant, nec ad reſtitutionem tenentur qui non impediunt nominatum, ſi alterum digniorem arbitrentur. f.141.17
Epiſcopi in Conſiſtorio ad Epiſcopatum promoti, quibus veſtibus ſe induere debeant? 18
Promoti ad Epiſcopatum ex Regularibus Ordinibus retinentes colorem habitus ſuæ Religionis poſſunt ſe conformare cum Epiſcopis ſecularibus in forma, ſeu figura illius, deferentes mozzetam eiuſdem coloris, non tamen Rochetum. 19
Aſſumpti ad Epiſcopatum ex ordine Canonicorum Regularium, necnon Clericorum Regularium cuiuſcumque Ordinis conueniunt in habitu cum aliis Epiſcopis. f.142.20
Aſſumpti ex Religione Spiritus ſancti in Saxia, & ex Militaribus Ordinibus tantum Crucem eiuſdem Ordinis in collo pendentem deferunt ſupra habitum Epiſcopalem. 21
Epiſcopalibus veſtibus indutus, ſi fuerit præſens in Curia, quamprimùm adibit Summum Pontif. & ab eo Rochetum accipiet. 22
in Epiſcopum electus & Canonicè Confirmatus habet ea quæ ſunt iuriſdictionis. 23
Epiſcopi ad commiſſas ſibi Eccleſias abſque litteris Apoſtolicis accedere, vel bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem accipere, fructúſque percipere non poſſunt niſi fuerint Cardinales. 24
Priuilegio *cap. quia periculoſum, de ſentent. excom. lib. 6. & cap. vlt. de pœnit. & remiſſ.* gaudent Epiſcopi electi, & confirmati, licèt nondum conſecrati. 25
Hæreſis cauſæ in Epiſcopo electo, & confirmato, licèt nondum conſecrato, reſeruantur Papæ. 26
Epiſcopatui ſine Papæ licentia renuntiare non poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus. 27
Epiſcopo electo, & confirmato, non tamen conſecrato, minimè competunt ea omnia quæ illi tribuuntur per Ordinem ſibi collatum in conſecratione Epiſcopali. 28
Inhabilis ſi fiat ante conſecrationem Epiſcopus electus, & confirmatus, poteſt repelli ab Epiſcopatu. 29
Excommunicationem Bullæ in Cœna Domini non incurrunt percutientes Epiſcopum nondum conſecratum. f.143.30
Epiſcopus non conſecratus minimè poteſt in Miſſa dicere, *Sit nomen Domini benedictum.* 31
Ciuitas quæ Epiſcopum non conſecratum occidit, minimè priuatur Epiſcopali dignitate. 32
Epiſcopus electus, & confirmatus, non tamen conſecratus, poteſt ſuſpendi, interdici, ſeu excommunicari à Vicario Archiepiſcopi Metropolitani, etiam eo præſente. 33
in Epiſcopum electus & confirmatus tenetur infra tres menſes à confirmatione munus conſecrationis ſuæ ſuſcipere, ſub pœna amiſſionis fructuum. 34
Epiſcopi conſecratio fieri debet de Iure à Metropolitano electi, cuius electus ipſe futurus eſt Suffraganeus, & præſentibus aliis eiuſdem Prouinciæ Suffraganeis, qui ad hoc per Metropolitanum vocati tenentur accedere. 35
Metropolitanus vbi impeditus fuerit conſecrare aliquem in Epiſcopum Suffraganeum, id alteri Epiſcopo committere poteſt, ſed tunc conſecratus debebit ipſum Metropolitanum infra duos menſes viſitare. 36
Epiſcoporum Suffraganeorum conſecratio ſi fiat inconſulto Primate, ſeu Metropolitano, ipſi non reciperent executionem. f.143.37
Comprouinciales Epiſcopi ſi conſecrationi alterius adeſſe non poſſent, propriis litteris conſenſum ſuum exprimere debent. 38
Metropolitanus ab omnibus Prouinciæ Epiſcopis congregatis in Sede Metropoleos eſt ordinandus; ſufficiunt tamen tres, reliquis Suffraganeis per litteras ſaltem conſentientibus. 39
Epiſcoporum conſecrationi Canones conſtituerunt peculiare tempus, ſcilicet diem Dominicum, at ex diſpoſitione Summi Pontif. die feſtiuo fieri poteſt. 40
Conſecratorem & electum pridie ieiunare decet. 41
Presbyter factus die Sabbati an poſſit ſequenti Dominica manè in Epiſcopum conſecrari, non interueniente conſecratione ieiunij. 42
Sacerdos factus in die Dominica ex diſpenſatione Papæ, non poteſt eadem die conſecrari Epiſcopus. f. 144. 43
Locus idoneus pro Epiſcopi conſecratione, ſi extra Curiam fiat, eſt Eccleſia, ad quam promoti fuerunt, aut in Prouincia, ſi commodè fieri poterit, conſecratio celebretur. 44
Epiſcopi conſecratio fit hodie extra Vrbem de mandato Papæ per litteras Apoſtolicas conſecratori ſibi benè viſo expeditas; ſi verò fuerit in Curia, per mandatum à Camera Apoſtolica emanatum, vel ſi conſecrator fuerit S. R. E. Cardinalis per commiſſionem viuæ vocis oraculo à Papa illi factam. 45
Conſecratio cuiuſlibet Epiſcopi cum Miſſa fieri debet, in qua inter Epiſtolam, & Euangelium conſecratur Epiſcopus. 46
Epiſcopus in die ſuæ conſecrationis Ordines conferre non poteſt. 47
Papa in die conſecrationis ſuæ Ordines conferre poteſt. 48
Miſſa in qua conſecratur Epiſcopus, non eſt de eſſentia conſecrationis Epiſcopalis, ſed ſolùm ad ſolemnitatem fuit inſtituta. 49
Conſecratio Epiſcopi fit à tribus Epiſcopis, vtrum autem ſi fiat à paucioribus, nulla omnino ſit ordinatio. 50. & ſeq.
Papa an ſolo verbo poſſit creare Epiſcopos? f.144 52
Iuramentum & examen Fidei fit à Conſecrato in Epiſcopum. 53. & ſeqq.
Sandalia accipit Ordinandus in Epiſcopum, quibus calceantur eius pedes ad annunciandum Euangelium pacis, vt eat, non ſtet, laboret, non otinſus delitéſcat. f.145.55
Forma Sacramenti Epiſcopatus ſunt illa verba, *Accipe Spiritum ſanctum.* 56
Caput electi in Epiſcopum, quare in eius conſecratione inungatur S. Chriſmate. 57
Reges quare non in capite, ſed in humero vnguntur? 58

Conſecrator manus electi in Epiſcopum ante ſe genuflexi inungit cum Chriſmate. f.145 59
Vnctio Chriſmatis, quæ ponitur in capite, & manibus Epiſcopi, non eſt de eſſentia huius Ordinationis. f.146. 60
Baculum in manibus Epiſcopi quid ſignificet? 61
Annulus in manibus Epiſcopi quid deſignet? 62
Euangeliorum librum tradit Conſecrator nouo Præſuli. 63
Panes duo, & barilia duo vini cur offerantur in conſecratione Epiſcopi? 64
Mitra Epiſcopi ſcientiam vtriuſque Teſtamenti deſignat. f.147.65
Conſecratus in Epiſcopum cur in editiori loco ſedere iubeatur poſt conſecrationem. 66
Conſecratus ab aſſiſtentibus ducitur per Eccleſiam, omnibus interim benedicendo, vt omnibus innoteſcat. 67
Conſecratus ſurgens cum Mitra, & Baculo in medio Altaris dat ſolemnem benedictionem. 68
Epiſcopi ſi plures ſimul conſecrantur, quæ duplicari, & fieri debeant? 69
Epiſcopus, an per conſecrationem contrahat vinculum cum Eccleſia, ad quam ordinatus eſt Iure diuino indiſſolubile? 70, 71
Conſecratus Epiſcopus extra Eccleſiam ſuam proficiſci quamprimùm tenetur ad ſuam Diœceſim. f.148. 72
Epiſcopus cum primum ciuitatem ſuam ingreditur, quomodo à Clero, & populo excipiendus ſit? 73
Epiſcopus poſt ingreſſum ſuum ad perſonalem in ſua Eccleſia reſidentiam tenetur. 74
Epiſcopus non reſidens, quas pœnas incurrat. 75
Epiſcopus ſi breui ſit reuerſurus, poteſt ſine Superioris licentia diſcedere ab Epiſcopatu. 76
Epiſcopus quantum temporis, & in quo à ſuo Epiſcopatu cum licentia Superioris abeſſe poteſt. f.149.78
Epiſcopus cùm adeſt legitimum impedimentum, ſeu iuſtæ, & rationabiles cauſæ, poſſunt abeſſe abſque peccato, & ſine incurſu pœnarum, quas incurrunt, qui vltra tres menſes abſunt. 79
Epiſcopus poteſt abeſſe ſi id exigat proximorum vtilitas. 80
Epiſcopus excuſatur à reſidentia ſi reſidendo graue periculum vitæ incurreret, vel etiam propter aëris intemperiem, ſeu perſecutiones in ipſum ortas, modò Eccleſia ſua detrimentum non patiatur. 81
Epiſcopus abeſſe poteſt cùm illum vocat Papa propter aliquod negotium. 82
Epiſcopus excuſatur à reſidentia cùm abeſt ob defendenda ſuæ Eccleſiæ vel vniuerſitatis iura, ſeu vocatus fuerit ad Concilium generale, vel ob Reipubl. euidentem vtilitatem. f.149 84
Epiſcopus reſidens in ſua Diœceſi liber eſt à reſidentia ſuarum dignitatum, & beneficiorum ſimplicium, quæ obtinent in aliena Diœceſi. f.150.86
Cauſæ iuſtæ, & rationabiles, propter quas Epiſcopus excuſatur à reſidentia, probari debent Romano Pont. ſeu Metropolitano, & eo abſente antiquiori Epiſcopo reſidenti, & an tunc requiratur licentia in ſcriptis. 87

De Epiſcoporum vita & moribus.

Epiſcoporum nomine quod ad vitam, & mores attinet, veniunt Archiepiſcopi, Patriarchæ, vel Primates. f.150. 1
Epiſcopum oportet irreprehenſibilem eſſe. f.151.2
Crapula, & ebrietas ſupra cæteros damnatur in Epiſcopis. 4
Sobrius debet eſſe Epiſcopus. 7
Epiſcopi modeſta ſupellectili, menſa, & frugalitate contenti eſſe debent. 9
Familiaritatem immoderatam cum mulieribus vitare debent Epiſcopi. 10
Epiſcopus ſi fornicationem commiſerit, non tenetur Epiſcopatus circumſtantiam fateri. 11
Epiſcopi ab improborum commerciis abſtinere ſe debent. 12
Epiſcopis præcipitur vt Clericos domi, & in cella, vbicumque fuerint, comites habeant. 13
Epiſcopus in veſperi antequam ad cœnam accedatur, cum familiaribus Litanias, & preces deuotè recitet. f.153. 16.
Litigia, & contentiones vitare debet Epiſcopus. 17
Epiſcopus ab omni ſeculari negotio debet eſſe alienus. 18
Epiſcopi non debent eſſe percuſſores. 19
Epiſcopo non licet quemquam ſuis manibus cædere. 20
Epiſcopi cauere debent ne prætextu lenitatis adhibendæ, aut ſeueritatis vitandæ cauſa alienis peccatis, maximè autem Clericorum conſentire videantur f.154 21
Lingua Epiſcopi debet eſſe fomentum bonis, & aculeus malis. 22
Hoſpitales oportet eſſe Epiſcopos. 23
Canes non debet habere Epiſcopus cùm non morſibus, & latratibus canum, ſed hymnis cuſtodienda ſit eius domus. 24
Liberales eſſe debent Epiſcopi, & erga pauperes pij. 25
Eccleſiæ rebus tanquam commendatis non tanquam propriis vti debent Epiſcopi. f.155.26
Epiſcopi ex bonis Eccleſiæ nec conſanguineos nec familiares ditare debent. 27
Prudentia requiritur in Epiſcopo, & quis dicatur prudens. 30
Epiſcopus debet temporalium negotiorum, ac rerum familiarium notitiam habere. 31
Epiſcopis interdicitur per ſeipſos curæ rei familiaris incumbere, ſed vicedominum, & œconomum pro rebus externis habere debent. f.156.32
Doctrinam, & litteratum ſcientiam quam debet habere Epiſcopus. 33
Epiſcopo non ſatis eſt vt doceat exemplo vitæ, imò oportet eum laborare in verbo, & doctrina. 34
Epiſcopus non humanis, ſed diuinis ſcientiis pollere debet. 35
Epiſcopus ornatus virtutibus eſſe debet. 36
Lectioni, & orationi vacare debent Epiſcopi vbi non fuerint in curis Epiſcopalibus occupati. f.157.37
Epiſcopum non decet abſque rationabili cauſa ſine Miſſa vllam diem tranſire. 38
Dominicis & feſtis diebus Epiſcopi, ſi infirmitate non fuerint impediti, in Eccleſia ſua Cathedrali intereſſe debent diuinis Officiis. 39
Epiſcopi debent honorare Clericos quaſi Clericos, vt ipſis Epiſcopis quaſi Epiſcopis honor à Clericis deferatur. 40
Limina Apoſtolorum quomodo & quando viſitare debeant Epiſcopi? 41
Epiſcopi ſine crimine eſſe debent ſicut Dei diſpenſatores. 42
Epiſcopi vita plus auctoritatis exemplum quàm ſermo geſtat. 43

De Epiſcoporum officio, & poteſtate.

Ius Eccleſiaſticum totum, & ſingulæ eius partes ad Officium, & poteſtatem Epiſcopi pertinere dignoſcuntur. f.163 1
Officium, & munus Epiſcoporum in duobus præcipuè conſiſtit, videlicet in cultu diuino, & Chriſtiana Religione augenda, & conſeruanda, & in paſcendis, & regendis ouibus ſibi commiſſis. 2
Epiſcoporum cura circa diuinum cultum & Religionem ad quatuor capita redigi poteſt. 3
Epiſcopi Officium circa Fidem, & venerationem Dei eſt curare vt omnes ſuæ Diœceſis animæ Fidei rudimenta ſciant, & ea altè doceantur, & illis explicentur. 4
Doctrinam Chriſtianam ad diſcendam non poteſt Epiſcopus cogere pueros mulctis, & pœnis etiam in caſu notabilis negligentiæ, & contumaciæ. 5
Epiſcopus poteſt hac tempeſtate cenſuris compellere ſubditos, vt doctrinam Chriſtianam diſcant, & Parochos vt eam doceant. f.164.7
Fidei diſputationes inanes ac periculoſæ vt tollantur, debet curare Epiſcopus, & ne laici publicè, vel ſecretè diſputent de Fide Catholica. 8
Verbum Dei, vt populis prædicetur, & lectio ſacræ Scripturæ, ac Theologiæ habeatur, curare debet Epiſcopus. 9
Scripturæ ſacræ ſententiæ & verba non ſunt ad ſuperſtitiones, incantationes, aut diuinationes, vel ſortes, & alia profana, & ſcurrilia, adhibenda, & conuertenda: idque curare debet Epiſcopus. 10
Prædicatores in ſuis Concionibus ne fabulas, & falſas reuelationes prædicent, debent Epiſcopi curare. 11
Imprimere, vel imprimi facere nullus poteſt quoſuis libros de rebus ſacris ſine nomine Auctoris, neque illos in futurum vendere, aut etiam apud ſe retinere, niſi primùm ab ipſomet Epiſcopo examinati, & approbati fuerint. 12
Sortilegos omnes, & magicam artem exercentes, aut docentes,

Digitized by Google

ducentes, & ſuperſtitionibus, aliiſque ſimilibus operam dantes ex Diœceſibus ſuis penitus eradicare debent Epiſcopi. 13
Hæreſes, & hæretici omnes vt extirpentur ac circa Iudæos, & Paganos curam adhibere debet Epiſcopus in iis ſeruandis, quæ & Chriſtianis erga illos, & illis erga Chriſtianos iubent, vel prohibent ſacri Canones. 14
Miracula noua publicare, recognoſcere, & approbare debet Epiſcopus, non alius iuriſdictionem etiam Epiſcopalem habens. 15
Miracula etiam hominis defuncti non canonizati, nec beatificati ſolus Epiſcopus publicare, recognoſcere, & approbare debet. 16
Reliquias Sancti ab Eccleſia canonizati in ſua Diœceſi approbat Epiſcopus, & illo approbante tanquam veras, & ad illum Sanctum pertinentes declarat poſſe abſolutè venerari. 17
Epiſcopus extra ſuam Diœceſim exiſtens etiam abſque aliqua Epiſcopi Diœceſis licentia poteſt reliquiarum Sancti canonizati approbationem facere, & facultatem concedere, vt in ſua Diœceſi publicè collocentur venerandæ. 18
Reliquias nouas approbare & eas publicè venerandas exponere non licet Epiſcopo, niſi denuò inueniantur alicuius Sancti iampridem in Sanctorum numerum relati. 19
Reliquiæ antiquæ habendæ ſunt in illa veneratione quam hactenus fuerunt. t.165.20
Vouentes, vt vota ſua reddant, debent curare Epiſcopi, & cum impotentibus diſpenſare, aut commutare in quantum facultas Epiſcopalis extenditur. 22
Feſta in Dei, & Sanctorum venerationem vt ritè & debitè celebrentur, & vt in illis diebus Fideles Diuinis interſint, atque à ſeruilibus operibus, & aliis illicitis abſtineant, curare debet Epiſcopus. 22
Laici feſta non obſeruantes arbitrio Epiſcopi poſſunt puniri. 23
Sacerdotes ne aliis quàm debitis horis celebrent, curare debet Epiſcopus. 24
Epiſcopus poteſt prohibere ne Regulares in eorum Eccleſiis Sacerdotes ſeculares exteros ad diuina Officia celebrare permittant, niſi prius ab ipſo Epiſcopo viſis litteris commendatitiis, ipſi Sacerdotes admiſſi fuerint. 30
Diuina Officia, & Horæ Canonicæ vt debitè, ac deuotè ſuis horis celebrentur, curare debet Epiſcopus. t.166. 37
Populis diuerſarum linguarum & rituum, qui in eadem ſimul Diœceſi morantur, Miſſa & Officia, ac Sacramenta ſecundùm eorum linguas, & approbatos ritus celebrari, & miniſtrari debent. 38
Confirmationis Ordinarius miniſter eſt Epiſcopus ornatus, quamuis ſit excommunicatus, hæreticus, vel degradatus. 39
Confirmationem omittere non debet multo tempore negligenter Epiſcopus, quia peccaret. 40
Chriſmatis tantùm conficiendi gratia tenetur Epiſcopus ad loca ſuæ Diœceſis accedere, & tunc laici, vel Eccleſiarum Rectores ad illius expenſas non obligantur. 41
Epiſcopus alienus quando Confirmationem adminiſtrat, debet à Diœceſano prouideri. 42
Sacramenta, vt à Miniſtris idoneis cum debita forma, ac ritu, & materia, tempore etiam legitimo, ac perſonis dignis, & habilibus miniſtrentur, curare debet Epiſcopus. t.168.52
Sacramentis pro miniſtrandis ne aliquid indebitè exigatur, debet Epiſcopus curare. 53
Decretum Concilij Trident. de Matrim. celebrandis vt ſæpius publicetur, & explicetur, curare debet Epiſcopus. 54
Decretum Concilij Trident. de Matrim. celebrandis vt robur ſuum accipiat, neceſſe eſt in Parochiis publicari, in tantum quod publicatio in Diœceſana Synodo facta non æquipolleat, & poſt 30. dies à die publicationis obligabit etiam ignorantes quoad anullationem Matrimonij 55. & ſeq.
Sacramentorum omnium vis ac virtus vt à Parochis ſuis populis exponatur curare debet Epiſcopus. 57
Clericos, ac Regulares delinquentes corrigere poteſt Epiſcopus. 58
Clericos peregrinos ſine formatis, aut teſtimonialibus litteris ſuſcipere non debet Epiſcopus. 59
Regulares perſonæ teſtamentorum executores, rationes de huiuſmodi executionibus coram Epiſcopo reddere tenentur. 61
Apoſtatas, & Fratres fugitiuos recolligendi cura incumbit Epiſcopis. 62
Confeſſiones peccatorum vt faciant, & SS. Euchariſtiam ſuſcipiant Moniales, ſaltem ſemel ſingulis menſibus, debet Epiſcopus curare. 63
Immunitates Eccleſiaſticas tueri curæ Epiſcoporum iniungitur. t.169.65
Prædicare verbum Dei, & ſubditos ſuos docere præcipuum eſt Epiſcopi Officium. 66
Epiſcoporum Officium eſt animarum curæ prouidere, bonos & idoneos Rectores ſiue Curatos inſtituendo, qui curam ſuam non negligant. 67
Diœceſis tota dicitur Parochia Epiſcopi. 28
Excommunicationis vinculo ſi qui detinentur, Officium eſt Epiſcoporum eorum nomina ſubditis ſuis, & vicinis etiam Epiſcopis publicare, vt quiſquis communionem eorum valeat cauere. 71
Subditorum vitia tenentur arguere Epiſcopi, & errantes corrigere, & omnino curare, obſecrando, increpando, arguendo, & inſtando. 72
Camerarium pignorum retinere poteſt Epiſcopus, qui ſoluere non faciat plus quàm ciuitatis Camerario ſoluere ſolitum ſit. 73
Satellites tot quot ſibi libuerit, licet Epiſcopo retinere. 74
Notario criminali ciuitatis, qui ſit vir probus, Epiſcopus vti poteſt. 78
Epiſcopus permittere debet, vt Presbyteri in cauſis ciuilibus in foro ſeculari examinentur, dummodo iuramentum Tribunali Epiſcopali prius præſtetur. 79
Conſtitutiones Synodales priuſquam imprimantur, non tenetur Epiſcopus exhibere ciuitati. 81
Epiſcopus diſſidentes fratres ad pacem magis quàm ad iudicium debet excitare. 82
Epiſcopus negligens in reuocando diſcordes ad concordiam, peccat mortaliter. 83
Pacem inter ſubditos tenetur Epiſcopus ſemper conciliare, & pacem vel treguam rumpentes punire. 84
Epiſcopus non poteſt cogere aliquem ad ſe cum inimico reconciliandum, quia ſuæ conſcientiæ ſatisfacit, qui iniuriam in corde remittit. 85
Pauperibus victum largiri, & viduarum, orphanorum, ac miſerabilium perſonarum curam paternam gerere tenetur Epiſcopus. 86
Epiſcopi prouidere debent ne ſubditi ſui vanis & ſuperfluis ſumptibus intendentes ſubſtantias ſuas conſumant, & ne quis vltra quàm gradus perſonæ, & facultates patiuntur, expendat. t.170.87
Epiſcopi debent oues ſibi commiſſas bonorum operum exemplo paſcere, & pro eis frequenter orare, & ſacrificia Deo offerre. 88
Epiſcopi curare debent, vt omnia cognoſcere valeant, quæ in tota ſua Diœceſi dirigenda ſunt, ac moderanda. 89
Epiſcopi debent curare vt poſſint cuncta, quæ ad eorum Officium ſpectant, facilius implere, & ea, quæ correctione, emendatione, ac reparatione indigent, ordinare, ac moderari. 90
Reſidere apud ſuas Eccleſias omnino debent Epiſcopi, non verò etiam metu perſecutionem fugere. 91
Epiſcopi officio nihil hoc tempore eſt difficilius, laborioſius, ac periculoſius, & ideò dicitur onus Angelicis humeris formidandum. 92. & ſeq.
Sancti homines ſempèr Epiſcopale onus vitare ſtuduerunt, ſed vbi poterant prodeſſe, refugere noluerunt. t.171.94
Poteſtas, auctoritas, & iuriſdictio Epiſcopalis ad tria capita redigi poteſt. 95
Chriſma conficere, & baptizatorum frontes Chriſmate ſignare poteſt Epiſcopus. 96
Baſilicas conſecrare, & Altaria in Eccleſia conſecrata erigere, & conſecrare, & hæc eadem conſecrata reconciliare ſi violata fuerint, vel polluta, poteſt Epiſcopus. t.172.98
Ordines Clericos conferre, & Epiſcopos conſecrare, & huiuſmodi ſolemniter degradare poteſt Epiſcopus. 99
Conſecratus ſolus Epiſcopus poteſt Chriſmare, Ordines conferre, & Epiſcopos conſecrare, nec alius quamuis ei plena Epiſcopatus adminiſtratio concederetur. 100
Ordines minores, & primam Tonſuram conferre poſſunt non Epiſcopi conſuetudine, delegatione, aut priuilegio Papæ. 101

Virginea

Virgines Moniales poſt profeſſionem, & completo 25. ætatis anno ſolemniter conſecrare eſt dignitatis Epiſcopalis. 102
Pœnitentes publicè in Miſſa reconciliare eſt dignitatis Epiſcopalis. 103
Pœnitentias publicas iniungere eſt dignitatis Epiſcopalis. 104
Campanas benedicere, & Chriſmate vngere eſt dignitatis Epiſcopalis. 105
Calices, Patenas, & Corporalia, Pallas Altaris, & veſtimenta Sacerdotalia, & alia vtenſilia Eccleſiaſtica debet conſecrare Epiſcopus, vel alius, ſi id ex priuilegio, vel conſuetudine habent. 106
Sacramentalia licèt ſint in generali Iure diuino data Epiſcopis, quia tamen ſunt in particulari de Iure Eccleſiaſtico inſtituta, ideo poterit Eccleſia illis priuare aliquos Epiſcopos. 107
Perſonæ omnes Diœceſis in quibus ſint Epiſcopo ſubiectæ? 108
Eccleſias omnes, & Parochias, Monaſteria, & hoſpitalia, ac omnia loca pia, & religioſa, ſub ſua poteſtate & regimine habere debet Epiſcopus. 1.173.109
Bona Eccleſiaſtica, res, ac beneficia, & iura omnia Eccleſiarum, quoad quædam, ſub ſuo regimine continere debet Epiſcopus. 110
Dimiſſorias literas pro Ordinibus ab alio Epiſcopo recipiendis dare poteſt Epiſcopus. 111
Exemptis non licet hodie dimiſſorias ad Ordines impartiri. 112
Conſtitutiones ſpeciales in Eccleſia, & Diœceſi ſua ſacris Canonibus non obuiantes facere poteſt Epiſcopus. 113
Conſtitutiones ſiue ſtatuta Epiſcoporum debent potius obſeruari, quàm Ius commune, ſi Papæ auctoritate, vel præſcripta conſuetudine roborentur. 114
Epiſcopus poteſt ea quæ quæcunque Presbyteris licent. 115
Beneficia Eccleſiaſtica perſonis idoneis, & habilibus legitimè conferre, & perſonas in Eccleſiis, vel beneficiis inſtituere, & deſtituere debet, & poteſt Epiſcopus. 116
Cauſas omnes ad forum Eccleſiaſticum de Iure ſpectantes poteſt Epiſcopus cognoſcere, & omnino ſaltem in prima inſtantia, & in ſua Diœceſi terminare, ac executioni mandare. 117
Viſitationem omnium Eccleſiarum, & quorumcumque locorum Eccleſiaſticorum, & perſonarum, ac rerum facere poteſt Epiſcopus, & in viſitando omnia neceſſaria, & opportuna ordinare. 120
Clericos, & omnes Eccleſiaſticas perſonas ſibi ſubiectas corrigere, carcerare, ab Officio, & beneficio ſuſpendere, degradare, beneficiis priuare ex cauſa poteſt Epiſcopus. 121
Capituli negligentiam quandoque supplere poteſt Epiſcopus. 122
Controuerſias de præcedentia inter Eccleſiaſticas perſonas componere debet Epiſcopus. 123
Epiſcopus ſuper omnes perſonas ſuæ Diœceſis non exemptas liberam habet poteſtatem adulteria, & ſcelera inquirendi, vlciſcendi, & iudicandi abſque impedimento alicuius. 124
Eccleſias ædificandas deſignare poteſt Epiſcopus, & de litigioſis Eccleſiis cognoſcere. 1.174.125
Monaſteria Regularium reformare, & quandoque gubernare, & ea ad libitum gratia viſitationis, & exhortationis intrare poteſt Epiſcopus. 126
Eccleſiaſticas res diſpenſare, ac moderari, ſiue earum omnium curam & prouidentiam habere poteſt Epiſcopus. 127
Pœnas criminales ad ſuum arbitrium locis piis diſtribuere, & pauperibus poteſt Epiſcopus. 128
Carceres Eccleſiaſticos facere poſſunt Epiſcopi ex pœnis criminalibus. 129
Cancellariam Epiſcopalem locare, vel vendere non debet Epiſcopus, nec ex ea aliquod habere emolumentum, niſi ſint Cancellariæ ſcudorum temporalium. 130
Epiſcopi ſolius eſt determinare qui dicatur corporalis morbus, vel defectus, qui Ordinis executionem impediat, vel ſcandalum gignat. 1.177.165
Epiſcopi circa votum abſoluant ſuos ſubditos. 1.180.208. & ſeq.
Reſeruationes caſuum de grauioribus delictis ſibi facere poſſunt Epiſcopi. 1.181.209
Pœnitentias publicas iniungere, & ſolemniter pœnitentes abſoluere poteſt Epiſcopus. 210
Epiſcoporum ſine permiſſione ac conſenſu multa ſunt, quæ fieri præcipuè à Clericis legitimè nequeunt. 211
Delegatam iuriſdictionem vltra ordinariam in multis caſibus habent Epiſcopi. 212
Abbatum exemptorum negligentia in ſupplenda, delegatam nonnunquam habet iuriſdictionem Epiſcopus. 213
Prædicatorem exemptum, qui hæreſes prædicauerit, poteſt Epiſcopus vt delegatus coercere. 214
Vicariæ in prouiſione cum aſſignatione congruæ portionis fructuum procedit Epiſcopus, vt delegatus contra exemptum. 215
Viſitare, & corrigere poteſt Epiſcopus Capitula, & Canonicos Eccleſiarum exemptos toties quoties opus fuerit. 216
Contra exemptos in aliis caſibus procedit Epiſcopus tanquam delegatus. 217
Clerici exempti etiam extra viſitationem corrigi poſſunt ab Epiſcopo vti delegato Sedis Apoſtolicæ. 1.182. 218
Diſtributiones quotidianæ vbi non ſunt, vel tenues habentur, deducere illas poteſt Epiſcopus ex tertia parte fructuum. 219
Coadiutores, aut Vicarios cum parte fructuum illiteratis, & imperitis Rectoribus exemptis Parochialium deputare poteſt Epiſcopus, vti Sedis Apoſtolicæ delegatus. 220
Viſitare poteſt Epiſcopus vti delegatus Sedis Apoſtolicæ Monaſteria, & beneficia commendata etiam exempta, in quibus non viget Regularis obſeruantia. 221
Epiſcopus proximior poteſt viſitare beneficia exempta nullius Diœceſis. 222
Epiſcopus exemptus prohibere & ordinare poteſt quæ in Miſſarum celebratione, vel vitanda ſunt, vel ſeruanda. 223
Examinare Notarios Iudicum Eccleſiaſticorum etiam exemptorum poteſt Epiſcopus vti Sedis Apoſtolicæ delegatus, & ſi idonei non ſint, ab Officio cohibere. 224
Epiſcopus vti delegatus Sedis Apoſtolicæ circa exemptos iuriſdictionem habet in ordinandis, moderandiſve quæ ad viſitationem, & morum correctionem ſpectant. 225
Clauſura Monialium in reſtituenda, & ſeruanda in Monaſteriis exemptis iuriſdictionem habet Epiſcopus vel Sedis Apoſtolicæ delegatus 226
Epiſcopus habet iuriſdictionem contra exemptos in cognoſcendo de Patronatibus quorumcumque beneficiorum minus legitimè conſtitutis, & acquiſitis. 227
Negligentiam exemptorum ſuppleant Epiſcopi in multis, tanquam Sedis Apoſt. delegati 228
Eccleſiam alteri ſubiectam ab eius ſubiectione ſine cauſa liberare non poteſt Epiſcopus. 229
Eccleſiam à ſe auctoritate propria eximere, & alteri ſubiicere non poteſt Epiſcopus. 1.183.230
Epiſcopus ceſſare iubetur à multis grauaminibus Religioſorum. 231
Subditis ſuis interdicere non poſſunt Epiſcopi, ne Superioribus ſtatum ſuarum Eccleſiarum denuntient. 232
Excommunicare quenquam non poſſunt Epiſcopi pro iniuria propria, niſi talis iniuria magis Eccleſiam quàm ſe ipſos lædere videretur. 233
Exactiones, & talleas, ac alia ſimilia Clericis, aut Monachis imponere prohibentur Epiſcopi. 234
Pontificalia in aliena Diœceſi exercere non poſſunt Epiſcopi ſine proprij Epiſcopi licentia. 235
Epiſcopi non poſſunt ſibi ſucceſſores eligere. 237

De Epiſcoporum dignitate, & priuilegiis.

Epiſcoporum dignitas maxima eſt & ſuprema. 1.184.1
Epiſcopos diligere eiſque obedientiam debitam exhibere omnibus Clericis, & cunctis fidelibus præcipit Eccleſia. 2
Sedes Epiſcopi in Eccleſia in eminentiori loco ponitur. 1.185.3
Conſtantinus Magnus, & Valentinus Imperator Epiſcopos in ſumma veneratione habuerunt. 4
Epiſcopus in Choro, Capitulo, & Proceſſionibus, ac aliis actibus publicis, primum locum, & ſedem habere debet, etiam in Eccleſiis exemptis. 5
Epiſcopos, qui ſui ſtatus obliti Pontificiam dignitatem dehoneſtant, grauiter increpat Concil. Trid. 8
Epiſcopi ſe quoque inuicem diligere, ac inuicem adiuuare debent. 9
Epiſcopus non poteſt prohiberi quominus in Eccleſiis etiam exemptis Pontificalia exerceat. 10
Epiſcopus Diœceſanus in ſua Eccleſia, & Diœceſi in conſecrationibus, & actibus Pontificalibus, exercendis præferendus eſt omnibus aliis Archiepiſcopis & Epiſcopis, etiam ipſo Diœceſano anterioribus, Metropolitano tamen excepto. 1.186.11

Epiſcopi

Index Rerum,

Epiſcopi extra Diœceſim debet inter ſe præcedere ſecundum antiquitatem ſuæ promotionis. 12

Epiſcopum venientem ad Eccleſiam Cathedralem pro Pontificalibus celebrandis, & ab ea recedentem poſt celebrationem, tenentur aſſociare Decanus, Dignitates, & Portionarij vſque ad domum. 13

Epiſcopum venientem ad Eccleſiam Cathedralem, vt aſſiſtat Officiis tenentur aliqui ex Dignitatibus, & Canonicis ad oſtium Eccleſiæ occurrere, & in reditu eundem vſque ad oſtium concomitare. 14

Epiſcopo celebranti aſſiſtere tenentur Decanus, ſeu prima Dignitas, & duæ aliæ Dignitates, vel Canonici præter Diaconum, & Subdiaconum miniſtros, qui cantant Euangelium, Epiſtolam. 15

Epiſcopo aduenientе ad Eccleſiam dum Officia diuina in Choro cantantur, non tenentur Canonici Chorum deſerere, vt illi occurrant. 1.186.20

Epiſcopus electus eximitur à patria poteſtate. 21

Epiſcopus in ſignum dignitatis, & ſpiritualis quoque Matrimonij cum Eccleſia ſua annulum portare poteſt in digito, & Mitra, ac aliis Epiſcopalibus ornamentis condecoratur. 22

Epiſcopi poſſunt cum Altari portatili vbique locorum Eccleſiam celebrare per ſe, vel per alium in præſentia ſua. 1.187.24

Epiſcopis omnibus indifferenter permittitur celebrare facere in Capella ſui Palatij. 25

Benedicere ſolemniter populum in ſuis Diœceſibus poſſunt Epiſcopi. 26

Interdicti tempore poſſunt Epiſcopi celebrare, & in ſua præſentia facere celebrari. 27

Confeſſorem ſibi eligere non poteſt Epiſcopus Sacerdotem non ſubditum, qui à proprio Epiſcopo non ſit approbatus. 28

Cathedraticum exactionem, & Canonicam portionem, & alia ſimilia, quæ ad legem Diœceſanam pertinere dicuntur, habent Epiſcopi. 29

Epiſcopi ad teſtimonium dicendum flagitari non poſſunt. 30

Iurans Epiſcopus in teſtimonio dicendo, aut de calumnia, non tangit Euangelia, ſed tantùm à longè manus eleuat verſus illa. 31

Iudices eſſe poſſunt in cauſis ſuarum Eccleſiarum Epiſcopi. 32

Iudicium Epiſcopi in quacumque cauſa eligere cuicumque licitum eſt. 33

Conſeruatores Iudices dantur Epiſcopi, vel alij tantùm in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti. 34

Epiſcopi ſi à quoquam rebus proprijs ſpolientur, vel à ſuis ſedibus eijciantur, ſunt ſtatim in omnibus reſtituendi antequam vllum crimen eis obijci poſſit. 35

Perſecutores Epiſcoporum grauium pœnarum ſententia puniuntur. 1.188.36

Ciuitas illa perpetuò eſt Paſtore priuanda, quæ cauſa fuerit Epiſcopum ſuum interimere. 37

Correctione Epiſcoporum cùm deliquerint quanta cum reuerentia, & circumſpectione ſit procedendum. 38

Epiſcopi accuſati nequaquam ſunt citandi, vel monendi, vt perſonaliter compareant niſi ob cauſam ex qua deponendi, vel priuandi eſſent. 39

Epiſcopi ex quouis delicto etiam atrociſſimo ad Romanam Curiam citari non poſſunt niſi accedat ſpecialis commiſſio manu Papæ ſignata. 1.189.40

Teſtes contra Epiſcopos in criminali cauſa omniſi conſcſtea, & bonæ famæ, exiſtimationis, & conuerſationis fuerint, reijciendi ſunt. 41

Cauſæ criminales Epiſcoporum, ex quibus comparere perſonaliter debent à ſolo Romano Pontiſ. cognoſcendæ, & terminandæ ſunt, quamuis Epiſcopi ſint titulares. 42

Epiſcopi hæretici non poſſunt ab Inquiſitoribus Fidei puniri. 43

Minores Epiſcoporum cauſæ à Concilio Prouinciali, vel à deputatis per illud terminandæ ſunt. 44

Concilium Prouinciale non poteſt formare proceſſum in cauſis criminalibus grauioribus contra Epiſcopum ad effectum tranſmittendi illud ad Sanctiſſimum. 45

Iudices Eccleſiaſtici à Sede Apoſtolica deputati contra Epiſcopos qualiter procedere debeant? 46

Officialibus Metropolitanorum prohibetur cenſuras in Suffraganeos proferre ob reuerentiam Pontificalis officij, niſi adhuc non fuerint conſecrati. 47

Suſpenſionis, vel interdicti ſententiam ipſo facto incurrendam nunquam incurrunt Epiſcopi, niſi de eis in edicto expreſſa mentio habeatur. 49

Verbum Epiſcopi ſanum oportet eſſe, & irreprehenſibile. 1.194.26

Epiſcopus monebit populum diligenter teneri vnumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe vbi commodè fieri poteſt ad Verbum Dei audiendum. 30

Epiſcopus non debet ſe interponere in Monaſteriis, in quibus viget Regularis obſeruantia. 1.198.18

Epiſcopi ſunt ſum ſponſi Eccleſiarum. 1.247.15

Epiſcopus nullus alienas plebes vſurpare poteſt. 1.265.46

Epiſcopo mortuo nihil debet ab Epiſcopo innouari. 1.325.135

Epiſcopus eos dumtaxat ordinare poteſt qui de ſua ſunt Diœceſi, & ordinaria iuriſdictione. 1.333.19

Epiſcopi non iurant tactis ſcripturis, niſi id ſpecialiter exprimatur, & quando conſecrantur. 1.379.14

Impotentes ad iter, vt cæci, claudi, & ſimiles, poſſunt ab Epiſcopo abſolui etiamſi percuſſio enormis ſit, ab excommunicatione ob Clerici percuſſionem. 1.391.98

Ægri, ſeu valetudinarij ab excommunicatione ob percuſſionem Clerici poſſunt ab Epiſcopo abſolui. 99

Infirmi, & valetudinarij dicuntur ex conſilio Medicorum. 100

Impedimentum legitimum habens propter quod excommunicatus ob Clerici percuſſionem non poteſt Papam adire ſine graui periculo vitæ, ab Epiſcopo abſolui poteſt. 101

Impedimentum quoad hoc propoſitum habet is, qui ire non poteſt, licet mittere valeat pro abſolutione. 1.392.102

Epiſcopus poteſt abſoluere quoſcunque ſibi ſubditos ab excommunicatione etiam propter enormem percuſſionem, modo delictum ſit occultum, & non deductum ad forum contentioſum. 1.392.105

Epiſcopus, & illius Vicarius poteſt punire ſuos familiares delinquentes in officio, ſicuti poſſunt ſæculares. 1.470.32

Epiſcopus licèt remittat iniuriam ſibi illatam, punit tamen iniuriantes ſuam familiam. 1.472.48

Epiſcopus in ſua diœceſi de iure, & ex generali conſuetudine punit pœna corporis afflictiua, carcerat, & mulctat exilio etiam laicos pro crimine ſpectante ad ſuum forum, ſine miniſterio, vel requiſitione alterius Iudicis. 49

Epiſcopus eſt ordinarius in ſua diœceſi, ſicut ſummus Pontifex in vniuerſo Orbe. 1.473.51

Epiſcopus habet familiam armatam. 1.474.53.55

Epiſcopus dicitur Officialis communis. 54

Opinio quod Epiſcopo non liceat habere familiam armatam, tollit Iudici eccleſiaſtico præuentionem per captatam in cauſis mixti fori, præbet occaſionem fraudum, & delictorum. 57. & ſeq.

Epiſcopus in cauſa hæreſis eſt Iudex ordinarius. 59

Epiſcopo non eſt tributa facultas tenendi familiam armatam ſicut Inquiſitoris, quia aliàs de iure competit. 1.475.61

Epiſcopus vt habeat facultatem exequendi contra laicos, non indiget præſcriptione, quia competit de iure communi, & ex præſcriptio ſacr. Concilij Trident. 66

Epiſcopus cum habeat facultatem à S. Concil. Trid. exequendi ſententiam contra laicos per proprios executores, accidit ex ſua vrbanitate, vt imploret brachium ſæculare. 1.477.74

Epiſcopus licet imploret brachium temporale, non ideo prohibetur immediatè habere familiam armatam exemplo Inquiſitorum. 1.478.68

Epiſcopus habet proprium territorium. 85

Epiſcopi ex generali conſuetudine procedunt ad realem, & perſonalem executionem, etiam contra laicos, ſine alterius licentia in cauſis fori eccleſiaſtici. 87

Epiſcopus non poteſt per cenſuras procedere, ac punire Regularem notoriè, & cum ſcandalo extra clauſtrum delinquentem ſi à ſuo ſuperiore intra tempus ab ipſo Epiſcopo præfixum non puniatur. 1.629.116

Miſſas & diuina Officia cum aſſiſtentia ſuorum Canonicorum etiam in Pontificalibus celebrare poteſt Epiſcopus in omnibus Eccleſiis ſuæ diœceſis quamuis exemptis, & priuilegiatis. 1.644.247

Epiſcopus quid facere debeat quando ſtatuta ſunt contra libertatem Eccleſiæ? 2.50.220

Epiſcopo pertinet in limine fundationis beneficij examinare locum erectionis, dotis congruentiam, & futurum regimen. 2.125.21

Epiſcopus non poteſt diſmembrare partem curæ animarum ab Eccleſia Parochi ſubiecta Religioni Hieroſolymitanæ, & applicare alteri Eccleſiæ gaudens locis ſub

prætextu

prætextu quod populus eſſet numeroſus. 2.166.19
Epiſcopus vbi fuerit exemptus, & Romano Pont. immediatè ſubiectus, tunc illo negligente poteſtas ad ſolum Romanum Pont. non autem ad Capitulum deuoluetur. 2.225.112
Deuolutio fit, ſi ij, ad quos ſpectat, prouident indignis, ſeu inhabilibus, & incapacibus. 113
Epiſcopus an poſſit non ſolùm legatum, ſed etiam Canonicam portionem vendicare, ſtante fraude ex parte teſtatoris modicum legantis? 2.338.34
Epiſcopo ſi quid fuerit relictum, Cathedralis Eccleſia de eo poterit Canonicam petere portionem, niſi teſtator expreſſerit, vt nihil quæratur Eccleſiæ, quamuis quando relinquitur Eccleſiæ ſub eadem conditione, ne Epiſcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum. 35
Epiſcopo, vel Eccleſiæ, quando aliquid abſolutè relinquitur, inter eoſdem fit diuiſio, ſicut etiam eſt facienda, quando Epiſcopo, & Eccleſiæ coniunctum relinquitur. 36
Epiſcopus ſit executor, vt voluntas defuncti in profanis adimpleatur, tranſacto anno. 2.412.28
Epiſcopus vigore Concilij Trid. poteſt reducere numerum Anniuerſariorum, & Officiorum pro defunctis. 2.418.64
Vide *Archiepiſcopus, Abſolutio, Diſpenſatio, Reliquia.*
Equites Militarium Ordinum Religioſorum appellatione propriè & strictè non veniunt, niſi in fauorabilibus, vel vbi adderetur aliquod verbum vniuerſale. 2.617.19
Equites Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani ex proprietate ſermonis veniunt appellatione Religioſorum in quacumque materia etiam pœnali, vel odioſa, ſi aliàs mente diſponentis contrarium non appareat. 23
Equites S. Ioannis Hieroſolymitani verè, abſolutè, & propriè religioſi ſunt, & aliorum more tria vota ſolemnia emittunt ſub regula ab Eccleſia approbata. 2.617.24
Equites Capellani Religionis Sancti Stephani præſentari valent ad Eccleſias ſæculares. 2.150.23
Equites S. Ioannis Hieroſolymitani veri ſunt Religioſi. 26
Equites Ordinum Militarium, qui matrimonium contrahunt, verè Religioſi non ſunt. 2.151.27
Equites Militares non ſolum *ſancti Ioannis Hieroſolymitani*, ſed etiam Christi, *S. Iacobi*, & ſimiles, ſunt eccleſiaſticæ perſonæ. 2.152.28
Religioſorum appellatione veniunt in quacunque materia etiam pœnali & odioſa ex proſperitate ſermonis Equites *S. Ioannis Hieroſolymitani*, non ſic alij, qui matrimonium contrahunt. 29
Religionem ingredi abſolutè vouens ſatisfacit voto ſi Religionem Equitum S. Ioannis Hieroſolymitani ingrediatur, ſecus ſi ingrediatur alios Ordines militares, qui matrimonium contrahere permittunt. 30
Equites *ſancti Ioannis Hieroſolymitani* comprehenduntur ſub decreto Concil. Trid. *ſeſſ.6. de reform. cap.3.* 2.153.34
Equites *Hieroſolymitani* nihil proprij habere poſſunt, illorumque bona ad Religionem pertinent. 2.154.40
Equites *Hieroſolymitani* quicquid acquirunt Religioni acquirunt ſicut cæteri Religioſi. 41
Hæreditas delata Equiti Hieroſolymitano poſt profeſſionem emiſſam acquiritur Religioni. 42
Equites *Hieroſolymitani* nullam habent teſtamenti factionem. 43
Equites *Hieroſolymitani* non poſſunt alienare bona Commendæ. 44
Equites *Hieroſolymitani* non poſſunt ſe ingerere in Commendis, niſi quatenus velit Religio, poſſunt tamen ex earum redditibus ſumere alimenta, & expenſas facere. 45
Equites *Hieroſolymitani* non habent velle nec nolle, quia dependent prorſus à Magni Magiſtri voluntate 46
Equites *Hieroſolymitani* an ſuccedant in feudis? 2.155.49
Equites *Hieroſolymitani* non admittuntur ad fideicommiſſum perpetuum familiæ relictum, excluſis eccleſiaſticis. 50
Equites *Hieroſolymitani* etiamſi degant extra Conuentum nunquam à nexu obedientiæ ſoluuntur. 51
Equites *Hieroſolymitani* ſunt incapaces penſionis ſuper beneficio ſeculari. 52
Papa quando diſpenſat cum Militibus *Hieroſolymitanis* *Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.* in voto caſtitatis? 53
Equites *Hieroſolymitani* non admittuntur ad officia iuriſdictionalia, vel ad Magiſtratus ciuitatum. 54
Equitem *Hieroſolymitanum* ipſa Religio alere debet. 2.155.56
Eremitæ ſiue Anachoritæ ſpeciali nomine dicebantur, qui primo in ſolitudine, ſiue eremo habitabant. 2.529.13
Eremitæ S. Auguſtini gaudent priuilegio, ne alij Religioſi mendicantes iuxta illorum conuentus per ſpatium cannarum 140. noua loca erigant. 2.543.89
Eremitæ S. Auguſtini fruuntur priuilegiis conceſſis quatuor Ordinibus mendicantium. 90
Officium Sacriſtæ capellæ Palatij Apoſt. conceſſum eſt Fratribus Eremitis S. Auguſtini. 91
Eremitæ S. Auguſtini diſcalceati à quo inſtituti, & confirmati, & quibus gratiis fruantur. 92
Prouincia Eremitarum S. Auguſtini diſcalceatorum in Hiſpania in quatuor diuiditur cum electione Vicarij Generalis. 93
Congregatio Italiæ Eremitarum S. Auguſtini diſcalceatorum in quatuor Prouincias diuiditur. 94
Eremitæ S. Hieronymi per Hiſpaniam à quo inſtituti, & quando inceperint. 2.552.144
Eremitæ S. Hieronymi per Italiam à quo inſtituti, & quando inceperint. 147
Eremitæ B. Petri de Piſis à quo inſtituti, & quando inceperint. 2.553.148
Eremitæ S. Hieronymi in Feſſulanis à quo inſtituti, & quando inceperint. 150
Eremitæ S. Auguſtini Congregationis Galliæ reformatorum tranſire poſſunt ad Carthuſienſes, non verò ad alios. 2.565.284
Eremitæ an & quando dicantur religioſi. 2.615.6
Euchariſtiam ſacram licitè non adminiſtrat ſacerdos, niſi ab ordinario, Papa ſcilicet, Epiſcopo, vel Parocho commiſſionem habeat expreſſam, vel præſumptam. 2.358.42
Euchariſtiæ ſacramentum ſolum in ſe ipſo perficitur, cum reliqua ſacramenta non niſi in perſona eius, cui conferuntur, fiant. 2.117.23
Sacramenta, & conſecrationes quare in certis ſpeciebus, vel elementis conficiantur. 24
Excommunicatio Epiſcopi pro tota Diœceſi non ligat eius ſubditos, qui commorantur in loco exempto intra eandem Diœceſim. 2.266.54
Excommunicationem nullam incurrunt percutientes mulieres intrantes Canonicè Monaſteria, in quibus Religio non eſt approbata, nec ipſæ mulieres profitentur. 2.383.18
Excommunicatio incurſa ob obligationem Cameralem non pendet ex vi pacti ab initio ſuſcepti, ſed fertur ob contumaciam exinde ſequutam. 2.455.81,82
Excommunicatio ex decreto Sacr. Concil. non niſi in ſubſidium eſt proferenda, poſtquam conſtiterit, non poſſe fieri exequutionem realem, vel perſonalem. 2.477.76
Excommunicatio eſt maior pœna quam habeat Eccleſia, quia tanquam gladius reſecans membrum à communi corpore fidelium, ſobriè, & cum circumſpectione eſt exercendus 77
Excommunicatio Canonis, vide *Canon.*
Excommunicatus, vide *Immunitas.*
Execratio eſt rei ſacræ in profanam conuerſio. 2.115.5
Execrabile dicitur quicquid abominabile, & nefandum videtur. 6
Execratio quandoque pro iuratione accipitur, quæ maledictis obſtringitur ſi contrauenerunt iuramento. 7

Executio.

Leges Regiæ tollunt indiſtinctè eccleſiaſticis facultatem exequutionis realis, & perſonalis contra laicos per proprios miniſtros in criminalibus fori eccleſiaſtici. 2.478.92
Tempus vnius anni, ſimiléque ſpatium à lege præfinitum ad executionem vltimarum voluntatem, an poſſit à Iudice reſtringi? 2.414.39
Epiſcopus an non ſolum poſſit, ſed etiam teneatur exequi teſtatoris mandata, conſtito legitimè de executoris negligentia. 40
Teſtator ſi ſecundos executores conſtituat, interdicatque, ne ad Epiſcopum executio deuoluatur, an nihilominus poſſit ipſe exequi, vel executores compellere. 41
Teſtator ſi prohibeat, ne executores rationes reddere compellantur, an valida ſit rationis remiſſio? 2.415.42
Executio teſtamenti impeditur ante aditam hæreditatem. 2.412.29

Digitized by Google

Index Rerum,

Iudex poteſt, vel officio, vel ad partis petitionem, ſtatim compellere hæredem, vt exequatur teſtatoris voluntatem, ſimul atque adierit hæreditatem. 30

Spatium à lege conceſſum pro exequendis vltimis voluntatibus, non incipit currere, niſi poſt aditam hæreditatem, & monitionem ſubſequutam ad effectum, vt poteſtas exequendi ad *Epiſcopum* deuoluatur, vel vt hæres priuetur emolumentis. 31

Poteſtas exequendi vltimas voluntates deuoluitur ad omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem. 32

Executori non licet ſuper validitate ſententiæ, cuius executioni additus eſt, pronunciare. 1.458.123

Exequutor ab Auditore Cameræ in partibus deputatus non poteſt declarare nullas eſſe cenſuras ab eodem A.C. promulgatas. 124

Exequutores teſtamentarij munus obire poſſunt abſque ſuperioris licentia religioſi, qui extra clauſtra ſunt, vt beneficiis perpetuis præſint. 1.622.69

Exequutores vltimarum voluntatum eſſe non poſſunt Fratres Minores, etiam obtenta ſuorum Superiorum licentia. 70

Executor datus ad bona inter pauperes diſtribuenda, an ſibi poſſit tanquam pauperi diſtribuere. 2.417 61

Exemptio Clericorum à iuriſdictione Iudicis laici, an ſit Iuris diuini? 1.395.1,5

Clerici & Eccleſiæ tam in perſonis, quàm in bonis, quæ verè & propriè ſpiritualia ſunt, attenta lege diuina ſuam habent exemptionem. 1.396.6

Iuri diuino & Canonico maximè conſentaneum fuit, quod Clerici, & ceteræ eccleſiaſticæ perſonæ, à poteſtate ſæculari etiam in temporalibus eximerentur. 1.397.7

Clerici coniugati etiam cum vnica, & virgine exemptione à tributis non gaudent. 1.487.18

Clerici coniugati Orientales, qui *Græci* nuncupantur, & eorum vxores legitimæ, ac filij legitimi eorum patrum vita durante gaudent exemptione à tributis. 19

Familia Clericorum, quæ in eorum domo commemoratur, & illorum expenſas alimentatur, gaudet priuilegio exemptionis, ſed contrarium in puncto iuris verius. 21.& ſeq.

Eremitæ, qui ex quaſi traditione per Epiſcopum, alicui Eccleſiæ, vel loco ſacro dicati ſunt, gaudent priuilegio exemptionis. 1.488.25

Milites Religioſi in Hiſpania gaudent priuilegio exemptionis quoad fructus tantùm ſuarum Commendarum. 26

Coloni Eccleſiæ, aut Clericorum an gaudeant priuilegio exemptionis? 1.489.30

Coloni partiarij bonorum eccleſiaſticorum gaudent priuilegio exemptionis collectarum tam ordinariarum, quàm extraordinariarum proportione colonica. 31

Exempti quicunque offendentes officiales curiæ Epiſcopalis in actu exercendi ſuum officium, poſſunt ab eodem Epiſcopo coërceri, & puniri. 1.634.154

Exempti omnes ad publicas proceſſiones vocati accedere compelluntur. 156

Exempti ab Ordinariorum poteſtate qui, vide *Monaſterium*.

Exorciſta Græca voce ſic dictus, qui Latinè adiurans, ſiue increpans dicitur. 1.371.13

Materia & forma Exorciſtæ, quæ ſit. 14

Officium Exorciſtæ quod ſit? 15

Exorciſmus eſt adiuratio contra dæmones. 16

Exorcizare dæmones qui poſſint? 17

Exorcizare energumenos omni die eſt permiſſum. 18

Exorciſtæ non debent cum dæmone iocari. 1.372.19

Exorciſtæ cauere debent ne dæmonem per modum obſecrationis abigant. 20

Exorciſta eſt inferior Acolyto. 22

Expectatiuæ ſunt omninò ſublatæ. 2.233.100

Expeditio litterarum Apoſt. ſi fiat multis expenſis, præſumitur in omnibus, & per omnia facta de mandato illius cuius intereſt. 1.443.34

Expenſas, quas Clericus in meliorandis rebus Eccleſiæ de ſuo patrimonio fecit, tam ipſe, quàm eius hæres repetere poteſt. 1.317.66

Expoſiti ante Eccleſiam, vide *Eccleſia*.

Extractus ab Eccleſia, vide *Eccleſia*.

Extremæ Vnctionis miniſtri ſunt ſoli Sacerdotes. 1.357.34

F

Fabricatores falſæ monetæ, vide *Immunitas*.

Falcidia, & Trebellianica de legatis ad pias cauſas non eſt detrahenda. 2.423.84

Falcidia non deducitur ex relictis Confraternitatibus. 85

Familiares Epiſcopi quibus qualitatibus præditi eſſe debeant? 1.153.15

Familiares ſanctæ Inquiſitionis ſunt exempti à Iuriſdictione ſæculari. 1.469.25

Familiares, & de familia Epiſcopi dicuntur omnes exiſtentes in eius ſeruitio. 1 471 33

Notarius & illius Subſtitutus, Fiſcalis, Nuntius, Cuſtos carcerum, Bariſellus, Birruarij, dicuntur de familia Epiſcopi. 34

Familiaris dicitur qui viuit expenſis Epiſcopi. 35

Familiares Epiſcopi ad hoc vt conſequantur fori priuilegium non eſt neceſſe vt ſint deſtinati ad aliquod certum officium, & in eo delinquant. 38

Familiares nobiles non debent eſſe minus priuilegiati quàm familiares mercenarij, & viles. 41

Familiares Epiſcopi delinquentes extra officium, habent priuilegium fori vt puniantur ab Epiſcopo. 1.472.42

Officialis committens delictum in officio, ſortitur forum non ratione loci, ſed officij, & iuriſdictionis. 43

Theſauri dictum, ſcilicet opinionem, quod familia Epiſcopi vtatur priuilegio fori, nec legibus, vel ratione defendi, reprobatur, & reſpondetur ad contraria. 45

Doct. *ex cap. fin. de offic. Archid.* rectè inferunt familiares Epiſcopi gaudere priuilegio fori. 46

Familiares Nuntij Apoſtolici fruuntur priuilegio fori. 1.479 94

Famulas etiam ſenes habere non debent Clerici. 1.510.3

Famuli inſeruientes Eccleſiæ, vel Clericis, vtuntur priuilegio fori de iure Canonico, & ciuili. 1 467.1

Famuli perpetuo addicti Clericis, vel Eccleſiæ, tanquam bona propria ſunt exempti à iuriſdictione Iudicis ſæcularis. 1.480.102

Felix II. an fuerit verus Pontifex? 1.36.56

Feſta, & ieiunia ex præcepto Epiſcopi ſeruare non tenetur quis in loco exempto ab illius iuriſdictione, quamuis ſit intra eandem Diœceſim ipſius Epiſcopi. 1.266.53

Feudum vbi negatur ad dominum pertinere, tunc vaſallus coram illo conueniri non poteſt. 1.425.134

Feudum ex rebus Eccleſiæ quomodo conſtituendum? 2.437.25

Feudum quid ſit? 26

Feudum, cuius ſeruitium reale eſt aut perſonale, quod honeſtè per Monachum, ſeu per idoneum ſubſtitutum præſtari poſſit, tranſit in Monaſterium durante vita feudatarij profeſſi. 2.442.10

Fideiuſſiones de rebus Eccleſiæ ab anteceſſoribus factæ quomodo obligent ſucceſſores? 2 437.18

Fideles in exordio naſcentis Eccleſiæ nihil proprium poſſidebant, ſed erant illis omnia communia. 1.528.1

Fideles tunc electi vt fugerent malorum ſocietatem & dæmonum inſidias in abdita loca receſſerunt. 2

Fideicommiſſum ſi vni relinquatur pro parte in cauſam piam, & pro parte non, an deducat falcidiam ſaltem pro parte? 2.92 96

Fides in cauſis propter earum grauitatem appellatur ad Papam. 1.107.65

Fidei profeſſio quomodo emittenda à promouendis tam ad Eccleſias Cathedrales, quàm ad dignitates Regulares. 1.136.159

Fidei profeſſio poteſt fieri coram Vicario etiam Epiſcopo non impedito. 1.272.55

Fidei profeſſio poteſt fieri per Procuratorem ſpeciali mandato conſtitutum. 56

Dignitates, & Canonicatus Cathedralium Fidei profeſſionem facere tenentur, ſiue ſint ſeculares, ſiue Regulares; & ſiue ſint ſubiectæ, ſiue exemptæ. 1.273.57.& ſeq.

Fidei profeſſionem omittere non tenetur qui eam omiſit in adeptione ſimilis Dignitatis. 59

Prouiſus de Dignitate Sede Epiſcopali vacante tenetur facere Fidei profeſſionem. 60

Prouiſus Dignitate ſiue per obitum, ſiue per reſignationem tenetur facere profeſſionem Fidei. 61

Monitio de neceſſitate non requiritur ad faciendam Fidei profeſſionem. 62

Coadiutores Dignitatum durante coadiutoria non tenentur facere profeſſionem Fidei. 63

Portionarij, & alij prouiſi de Capellaniis in Eccleſia Cathedrali non tenentur facere Fidei profeſſionem. 64

Dignitates Eccleſiarum Collegiatarum non tenentur facere profeſſionem Fidei. 65

Fidei profeſſio fieri debet intra duos menſes ad minus à die captæ poſſeſſionis Dignitatis in Cathedrali. 66

Terminus duorum menſium datus ad faciendam profeſſionem

Digitized by Google

feſſionem Fidei non currit prouiſio, qui non accepit poſſeſſionem, quamuis, per eum ſtet quominus illam accipiat. 67
Prouiſus tenetur probare ſe feciſſe Fidei profeſſionem quando Ordinarius ſuper illa inquirit. 68
Fidei profeſſio nulla creditur ſi pars dicat illam feciſſe, dummodo collatio beneficij ſit decennalis. 1.274.69
Fidei profeſſionem omittens peccat mortaliter, niſi per ignorantiam, ſeu inaduertentiam illam non fecerit. 70
Fructuum amiſſionem incurrit Fidei profeſſionem non omittens debito tempore. 71
Fidei profeſſionem non omittens inter duos menſes, minimè tenetur fructus amiſſos reſtituere donec condemnetur. 72.& ſeq.
Diſtributiones quotidianæ non amittuntur ob non factam Fidei profeſſionem. 74
Fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem cui aſſignandi & applicandi ſint. 75
Fructus amiſſos ob non factam Fidei profeſſionem non poteſt condonare Ordinarius. 76
Fidei profeſſionem omittens non poteſt quoad fructus amiſſos retinendos regula de annali ſe tueri. 77
Fidei profeſſionis omiſſio non excludit prouiſos circa titulum, & proprietatem, nec tollit omnino poſſeſſionem, ſed impedit illius effectum. 1.275.78
Poſſeſſio adepta per prouiſum, qui tenebatur facere profeſſionem Fidei eſt manutenibilis. 79
Vide *Profeſſio*.
Filius conuerſus ad Fidem tenetur alere parentes infideles etiam in concurſu extranei fidelis. 1.581.25
Filij aut filiæ ſi à parentibus in infantia Religioni tradantur vt ſint Religioſi, an & quando teneantur perſeuerare, vel poſſint egredi. 1.650.13
Filiusfam. etiam de conſenſu patris, teſtari non valet, niſi teſtetur ad pias cauſas. 2.480.74
Fiſcus venditor ad inſtar priuati tenetur defendere emptorem in foro, quo emptor conuenitur. 2.412.120
Floriacenſes à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.535.66
Fœminæ ſubintroductæ quæ appellentur? 1.510.40
Clerici ſoli ad alloquendas fœminas accedere prohibentur. 1.511.50
Fœminæ non ſunt facilè in obſequium, & famulatum Monialium intra monaſteria intromittendæ, quamuis ſint honeſtæ vitæ. 1.653.49
Vide *Mulier*.
Fœmina religioſa, vide *Religioſa*.
Fontis Coryli Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit? 1.538.47
Fontis Ebraldi Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit. 1.534.61
Forenſis, & extraneus contrahens in loco, ligatur ſtatutis illius loci. 1.455.90
Forma cap. quia propter, de elect. ita eſt de ſubſtantia electionis, vt aliter facta electio non teneat. 2.148.162
Subſtantialia formæ *cap. quia propter, de elect.* vnde incipiat? 187 & ſeq.
Forma *cap. quia propter, de elect.* non eſt ſublata per Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de Regular. c. 6.* 1.667.4
Formula licentiæ dandæ per Epiſcopum Clerico, vt deponat coram iudice ſeculari. 1.518.105

De Fori priuilegio.

Clerici nec inuitè nec voluntariè priuilegio fori renunciare poſſunt. 1.397.8
Fori priuilegio vt gaudeat Clericus in minoribus attenta noua diſpoſitione *Conc. Trid.* quæ concurrere debeant? 1.398.12
Beneficiati gaudent priuilegio fori etiamſi habitum clericalem, & Tonſuram non deferant. 13
Beneficij collationem obtinens etiam ante adeptam poſſeſſionem fori priuilegio potitur, modò conſtare poſſit de valida collatione. 14
Beneficiatus adhuc gaudet fori priuilegio etiamſi beneficium obtinere non poſſet, ſi de facto in eius poſſeſſione non reperiatur. 1.399.15
Beneficium etiam modici valoris obtinens fori priuilegio gaudet. 16
Promotus ad Ordines cum collatione vnius beneficij redditus duorum ſcutorum annuorum gaudet fori priuilegio. 17
Capellaniam collatiuam obtinens fori priuilegio gaudet. 18
Coadiutoriam cum futura ſucceſſione à Papa obtinens gaudet fori priuilegio. 19
Fratantiam pro conuirandis cadaueribus defunctorum Neapoli habens, gaudet fori priuilegio. 20
Penſionem obtinens, an gaudeat fori priuilegio. 21
Clerici in minoribus non beneficiati vt fori priuilegio gaudeant, quæ requirantur. 22
Clericus vt priuilegio fori gaudeat, tenetur habitum clericalem & Tonſuram ſimul deferre. 1.400.23
Clericus in minoribus habitum clericalem & Tonſuram dimittens priuilegium fori penitus amittit, etiamſi prius eum Epiſcopus non admonuerit, vt habitum tonſuramque reaſſumat. 24
Fori priuilegium non amittit Clericus ſi habitum à ſe geſtari ſolitum ad breue tempus depoſuerit. 25
Fori priuilegium non amittitur niſi præceſſerit trina monitio ſpecialis nominatim, & in perſonam facta. 26
Licentia, & mandatum inſeruiendi alicui Eccleſiæ, vel degendi in aliquo ſeminario, aut verſandi in aliqua ſchola, expreſsè ab Epiſcopo concedi debet vt Clericus in minoribus fori priuilegio gaudeat. 1.401.29
Seruitium vt plurimùm intermiſſum non importat Conc. Trid. vt Clericus in minoribus fori priuilegio gaudeat, ſed potius moralem perſeuerantiam ſaltem pro maiori parte. 31
Seruitium hoc debet præſtari de præſenti, & non ſufficit in temporalibus. 32
Clerici in minoribus conſtituti ſi recuſauerint frequentare ſcholas, & Eccleſiam, ſed eſſet probabilis ſpes profectus, non poſſunt priuilegio fori priuari. 33
Clericus inſeruiens alteri Eccleſiæ, quàm illi, cui fuit adſtrictus, fori priuilegio gaudet. 34
Clericus in minoribus Eccleſiæ deſeruiens, non tamen ex mandato Epiſcopi, habitum & Tonſuram deferens, gaudet fori priuilegio. 35.36
Clericus coniugatus an, & quando gaudeat fori priuilegio? 1.402.37
Clericus coniugatus gaudet fori priuilegio in criminalibus tantùm ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter pro crimine agatur, non autem in merè ciuilibus. 38
Fori priuilegio gaudet Subdiaconus, qui in vim Apoſtolicæ diſpenſationis cum vidua matrimonium contraxit & penſiones Eccleſiaſticas obtinet. 1.403.39
Regulares omnes profeſſi, eorum conuerſi, & Nouitij, & Moniales gaudent fori priuilegio. 40
Fratres & Sorores tertij Ordinis S. Franciſci ſi habitum Religioſum geſtauerint, atque collegialiter vixerint, fori priuilegio gaudent. 41
Reſpondetur contrariis. 42
Mulieres, quæ in aliquibus Domibus ſe recludunt vt pœnitentiam agant, quando fori priuilegio gaudeant. 1.404.43
Oblati quando gaudeant fori priuilegio? 44
Eremitæ, qui ex ſpeciali obligatione, & quaſi traditione per Epiſcopum alicui Eccleſiæ, vel loco ſacro traditi ſunt, fori priuilegio gaudent. 1.405.45
Milites S. Iacobi, Calatrauæ, & ſimiles gaudent fori priuilegio. 46
Iudices ſæculares de cauſis Militum S. Iacobi, & ſimilium, an & quando cognoſcere poſſint. 1.406.47
Milites non adhuc profeſſi priuilegio fori gaudent. 48
Penſionis Tranſlatio facta in non Clericum eſt nulla non obſtante quod actu eſſet Nouitius Religionis Calatrauæ. 49
Confratres Ordinis S. Ioannis portantes mediã Crucem albam dictam *Thau*, non gaudent fori priuilegio. 50
Hoſpitalarij, ſi Prælati auctoritate perpetuò deputati ſint ad ſeruitium alicuius hoſpitalis auctoritate Epiſcopi erecti gaudent fori priuilegio, aliàs ſecus. 51
Inſeruientes Eccleſiæ gaudent fori priuilegio. 52
Fori priuilegio non gaudent qui ſolum in accendendis lampadibus, & aperiendis portis Eccleſiæ deſeruiunt. 53
Diaconi Seluatici an & quando fori priuilegio gaudeant, remiſſiuè. 54
Familiares Epiſcoporum etiam laici gaudent fori priuilegio tam in ciuilibus, quàm in criminalibus. 55
Famuli conductitij Clericorum, ac alij Religionibus inſeruientes fori priuilegio an gaudeant? 1.407.56
Clericus in minoribus Ordinatus à non ſuo Epiſcopo ſine litteris dimiſſoriis non gaudet fori priuilegio. 66
Clericus ordinatus per ſimoniam, vel ante legitimam ætatem, fori priuilegio gaudet. 67
Clericus ordinatus ab hæretico, excommunicato, ſuſpenſo, degradato, &c. fori priuilegio gaudet. 68
Bigamus Clericus omni Clericorum priuilegio cenſetur cautus, & foro ſæculari adſtrictus. 69
Bigamus licèt denudatus remaneat omni priuilegio clericali, tamen per characterem impreſſum, & indelebilem habitu ſemper remanet Clericus. 70

Clericus, qui dimiſſo habitu clericali ſæcularibus negotiis ſe immiſcet, niſi prius tertio fuerit monitus priuilegium fori non amittit. 71
Clericus vt priuilegio fori priuetur ex quo enormitatibus ſe immiſcuit, duo requiruntur. 72
Vxores Clericorum an fori priuilegio gaudeant? 62
Coloni partiarij Epiſcoporum durante colonia gaudent priuilegio fori. 1.410.63
Protonotarij non participantes fori priuilegio gaudent ſi in habitu clericali incedant. 1.411.65
Clericus exercens artem vilem, an amittat fori priuilegium? 1.412 78
Aſſaſſinus Clericus fori priuilegium amittit, & puniri poteſt à ſæculari Iudice. 1.413 83
Ordinatus poſt delictum commiſſum, vel etiam Monachus factus, an fori priuilegio gaudeat? 1.414.87
Ordinatus poſt delictum commiſſum fraudulenter, & doloſè, vt ſæcularis, forum euaderet, non liberatur à foro ſæculari, quoad bona tantùm. 89
Forus perſonæ præfertur in concurſu fori, ratione rei, & ratione perſonæ. 1.420.110
Fori ad qualitatem diſcriminandam potiùs ſequimur conditionem perſonæ quam rei. 1.421.112
Papa poteſt in certis Clericorum cauſis priuilegio fori derogare. 1.435.192
Fori priuilegium competit addictis perpetuo ſeruitio eccleſiaſticorum, non iis, qui ſeruiunt ad tempus. 1.467.4
Seruientes Eccleſiæ gaudent fori priuilegio in gratiam ipſius Eccleſiæ, non autem propriæ perſonæ. 5.7
Qualitas perpetuitatis ſeruitij non eſt abſolutè neceſſaria ad priuilegium fori, ſed ſufficit ſeruitium temporale ita vt duret exemptio donec durat familiaritas. 8.9
Seruientes mercedem dietim, vel pro paruo tempore, non vtuntur priuilegio fori, ſecus ſi ad annum, vel longum tempus. 1.468.10
Fori priuilegium prodeſt famulis Eccleſiæ, & Clericorum, ſine quibus ſuo priuilegio commode frui non poſſent Clerici, & Eccleſia. 12
Iudicis arbitrio relinquitur, an Clericus, vel Eccleſia impediatur vti ſeruitio famuli. 12
Arbitrium huiuſmodi interponet Iudex eccleſiaſticus ob maiorem auctoritatem, non ſæcularis. 13
Seruientes Clericis, vel Eccleſiæ cum mercede, & ad tempus, non ſolum potiuntur priuilegio fori propter impedimentum ſeruitij, ſed & familiares militum, & ſcholarium. 14
Seruientium Eccleſiæ tres recenſentur ſpecies, videlicet Adſcriptitiorum, qui ſunt perpetui, Temporalium, & Inſeruientium gratis. 15
Seruientes gratis Eccleſiæ non ſunt perpetui obligatione, actu tamen poſſunt eſſe. 1.469.16
Eccleſia maius commodum conſequitur ex inſeruientibus gratis, quàm ex perpetuis, & mercede conductis. 17
Seruientes Eccleſiæ ſine mercede conſequuntur priuilegium fori. 18
Priuilegium fori familiarium ſancti Officij comprehendit illorum vxores, & filios. 26
Familia Epiſcopi gaudet priuilegio fori in ciuilibus, & criminalibus. 1.470 30
Familia Vicarij Generalis, & Vicarij foranei, eodem fori priuilegio gaudet. 32
Fori pro priuilegio ſufficit quod familiaris ſit in obſequio, & ſeruitio, licet Epiſcopi expenſis non viuat. 1.471.37
Vide *Clericus*.
Franciæ Regibus ius nominandi Epiſcopos Summi Pont. indultu conceſſum eſt. 2.124.83
Franciſcani non poſſunt de licentia ſuorum Superiorum Aduocati, vel procuratoris munus obire. 2.619.42
S. *Franciſci* Aſſiſinatis ordo quando inſtitutus. 1.562.174
S. Franciſci Aſſiſinatis Fratres conuentuales à quo inſtituti, & quando inceperint. 175
Fratres vnde dicantur. 2.82.66
Fraus à committente permittitur ſi ad diem, & locum conſtitutum non ſoluerit, & ſoluturus debitam quantitatem acceſſerit. 2.455.88

Fructus.

Epiſcopi in plериſque Eccleſiis habent tertiam partem fructuum, & reliquas partes habent Rectores Eccleſiarum cum onere fabricæ. 2.304.7
Fructus neceſſarij iudicantur, qui ad beneficiarij, & ipſius familiæ ſuſtentationem neceſſarij iudicantur, & qui tales dicantur. 2.308.20
Beneficiorum fructus qui ad congruam ſuſtentationem neceſſarij non ſunt, ſed ſuperflui, in pauperes, & pios vſus erogare debent beneficiarij. 22
Beneficiorum fructus ſuperflui poſſunt à beneficiario inſumi in pauperes cuiuſcunque loci, vel in alios pios vſus. 2.309 22
Pauperes dicuntur illi, qui oſtiatim eleemoſynam quærunt, & qui vitam ex ſuo patrimonio commodè, & honeſtè iuxta ſui ſtatus conditionem traducere non poſſunt. 23
Clerici turpiter, vel in profanos vſus expendentes fructus beneficiorum, & bona intuitu Eccleſiæ quæſita, licèt grauiter peccent, non tamen ad reſtitutionem tenentur. 24
Fructus beneficij eccleſiaſtici qualiter inter hæredem beneficiati defuncti, & ſucceſſorem in beneficio ſint diuidendi. 2.319.75. & ſeqq.
Bulla Iulij III. quid diſponat quoad hanc materiam, refertur. 78
Bulla Iulij III. de fructibus beneficiorum poſt mortem beneficiatorum, non eſt vſu recepta in Hiſpania, nec in Luſitania. 79
Bulla Iulij III. eſt vſu recepta in ſtatu Mediolanen. non tamen in prouincia. 80, 81
Beneficiarius poteſt obligare ſe obligatione perſonali ad dandam commoditatem, & ius percipiendi fructus ad multos annos, vel durante eius vita. 2.318 72
Triennium, vltra quod Clericus non poteſt locare beneficij ſui redditus, computandum eſt ex tribus fructuum collectionibus. 73
Fructus, qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici ſunt differentia. 2.372.10.
Fructus acquiſiti ex cauſa iniuſta, & iniurioſa, licitè tamen retenti, dupliciter conſiderari poſſunt. 91
Fructus aliquando accipiuntur ciuiliter, aliquando naturaliter. 2.373.36
Fructus diuerſimodè accipiuntur in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus. 37
Fugientes ad Eccleſiam, vide *Eccleſia*.
Funus, vide *Sepultura*.
Fures non publici, vide *Immunitas*.

G

GAbellas, vel alia vectigalia, & tributa exigentes à Clericis, ſeu ex eorum bonis ſiue per ſe, ſiue per alium, excommunicationem nulli reſeruatam incurrunt. 2.485.9
Gabellam minimam ab eccleſiaſticis exigens non contrahit excommunicationem Bullæ in Cœna Domini. 11
Gabella Portugaliæ, *ſiſa* nuncupata, quæ ſolet imponi in carnibus, & vino ob communem Regni neceſſitatem, non poteſt exigi ab eccleſiaſticis. 1.486.12
Epiſcopus tenetur inquirere contra grauantes Clericos onere gabellarum, & collectarum etiam ipſis Clericis tacentibus, & non ſe querelantibus. 13
Conductores, & coloni bonorum Eccleſiarum an excuſentur à gabellarum ſolutione ſi vendiderint reditus, quos ex eccleſiaſticis bonis percipiunt? 1.490 32
Clerici, & aliæ perſonæ eccleſiaſticæ ſi aliquid vendant ad groſſum, ſeu minutim de reditibus bonorum, ſeu beneficiorum ſuorum, non tenentur ſoluere gabellas. 34
Priuilegium conceſſum Clericis, & Eccleſiis ne eorum prædia ſoluere teneantur gabellas, vel alia onera, prodeſt etiam emphyteutis. 1.497 62
Clerici negotiantes tenentur ſoluere gabellas pro rebus de quibus negotiantur. 1.498.63
Negotiari quando dicantur Clerici? 64
Clericus vt tanquam negotiator ad gabellæ ſolutionem condemnetur, neceſſaria eſt trina monitio, & non ſufficit vna peremptoria pro omnibus. 65
Vide *Tributum*.
Clerici ſi non per ſe, ſed per alium negotiationem exerceant, an excuſentur à gabella? 67. & ſeq.
Clerici negotiatores eo caſu, quo tenentur ad ſolutionem gabellæ, illa neceſſariò petenda eſt à publicanis coram eccleſiaſtico Iudice. 69
Garſia Loayſius Philippi Hiſpaniarum Regis Catholici dum princeps & in ephebis eſſet, præceptor fuit, & inſtitutor. 2.123 77
Gerontocomium dicitur locus vbi ſenes pauperes, & infirmi curantur. 2.81 8
Gilbertini à quo inſtituti, & quando inceperint. 2.535 69
Gloſſæ auctoritas probabilis eſt, non neceſſaria. 2.39 146

Gradus tres hominum in religionibus diſtincti reperiuntur, vel enim ſunt religioſi, ſeu monachi, vel conuerſi, vel oblati. 1.614.1
Grandimontenſium Ordo à quo inſtitutus, & quando incepetit? 1.533.49
Graſſatores viarum, vide *Immunitas*.
Gratia, quam Papa conceſſerit, eo mortuo non reuocatur, etiamſi adhuc res integra maneat. 1.41.81
Data facit, vt Gratia dicatur in rerum natura. 2.248.198
Gratia an dicatur perfecta ea ſola ſignatura? 199
Iudex nullus in Curia etiam Cardinalis debet iudicare ſecundùm tenorem ſupplicationis concernentis gratiam, ſed ſecundùm litterarum expeditarum tenorem. 2.248.201
Bullarum expeditio de iure communi non requiritur quoad eſſentiam, & effectum gratiæ. 202
Bullarum expeditio requiritur de ſtylo Curiæ quoad exercitium gratiæ, ſiue illius probationem, & canonizationem. 203
Supplicatio ſola ſine litteris ſufficit, vbi non agitur de canonizatione gratiæ, vel ad effectum obtinendi ſimplicem abſolutionem. 204
Caſus tres diſtinguendi in materia iuſtificationis gratiæ. 2.251.230
in *Gratioſis* non eſt meræ facultatis partem acceptare, & partem impugnare. 1.456.104
Gregorius Magnus fuit inſignis humilitatis profeſſor. 1.29.28
Gregorius ſubditis redarguendi ſe facultatem præſtat. 1.30.34
Gregorius III. quomodo dixerit diſſolui matrimonium propter vxoris infirmitatem ſuperuenientem, *in cap. propoſuiſti, 32. q. 7.* 1.38.60
Gratophonium dicitur locus vbi fœminæ debilium ſuſtentatrices habitant. 2.81.9
Gubernator dicitur qui Papa ad ciuitatem, vel Prouinciam Eccleſiæ regendam dirigitur abſque poteſtate Legati, qui nec ſit Cardinalis. 2.83.8
S. Guilielmi Ducis Aquitaniæ ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit. 1.533.64
Guilielmitæ à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.534.62

H

H*Abere*, dominium importat. 2.340.24
Habitum dimittens clericalem poteſt illum iterum reaſſumere non obſtante irregularitate ſuperueniente, & ordinarij prohibitione. 1.400.27
Iudex Eccleſiaſticus debet cognoſcere ſuper probatione habitus clericalis. 28
Habitum clericalem non deferentes Clerici, quas pœnas incurrant? 1.509.28
Habitum clericalem quando teneantur deferre penſionem habentes. 29
Clericus propter vnam habitus dimiſſionem non debet beneficio, vel fori priuilegio priuari. 1.509.32
Clericus, qui ratione paupertatis habitum proprio ordini congruentem geſtare non valuerit, non incurrit pœnas contra Clericos habitum non deferentes comminatas. 33
Clericus, qui propter aliquod veriſimile periculum transformari cogeretur, non incurrit pœnas comminatas contra habitum clericalem non deferentes. 1.509.35
Clericus domi ſuæ, & in occulto habitum dimittens, nullas incurrit pœnas. 36
Religioſi Societatis Ieſu non habent habitum proprium, & veſtiuntur ex vſu regionis, in qua habitant. 1.592.116
Nouitium induere habitum nouitiorum ab habitu profeſſorum diſtinctum non eſt de ſubſtantia anni probationis. 117
Nouitiorum habitus debet in omnibus religionibus diſtingui ab habitu profeſſorum. 1.596.164
Habitus nouitiorum vbi paruiter à profeſſorum habitu diſtinguitur, tunc per quamcunque annualem habitus nouitiorum delationem non inducitur tacita profeſſio. 166
Habitus dimiſſio temeraria dicitur quando abſque cauſa fit, ſecus ſi ex iuſta cauſa. 1.625.97
Habitus quando ex aliqua apparenti cauſa dimittitur poſtea aſſumendus, etſi illa cauſa non omninò honeſta ſit, nec excuſans excommunicationem non incurrit 98
Habitum occultans ſine cauſa eo modo vt à circunſtantibus cognoſci nequeat cuius ordinis religioſus ille ſit, incidit in excommunicationem contra dimittentes habitum latam. 1.626.99
Habitum gerens ſub pannis coopertum an ſit Apoſtata, excommunicationemque incurrat? 100
Habitum coopertum quando religioſus ex cauſa neceſſaria defert, & ab apoſtaſia, & ab excommunicatione excuſatur. 101
Habitum coopertum deferens Religioſus habitu alterius religionis an in pœnas incidat? remiſſiuè. 102
Epiſcopus regularis omittens habitum, & aſſumens illam albam, & candidam veſtem quæ ab Epiſcopis exterius defertur, non incurrit excommunicationem latam contra monachos omittentes habitum. 103.
Habitum Regularem ſuſcipere & profeſſionem emittere non poſſunt vltra duas ſorores in eodem monaſterio abſque S. Congregationis licentia. 1.652.24
Heredes, ac ſucceſſores patronorum poſſunt propria auctoritate abſque ſuperioris conſenſu facere concordiam de Rectore alternis vicibus præſentando. 2.218.252
Religioſi non poſſunt hæredes inſtitui, ſi bona in communi obtinere non valent 2.420.75
Eccleſia quantumcunque abſque beneficio inuentarij adeat hæreditatem, vltra vires hæreditarias nunquam tenebitur. 2.426.112

Hiſpaniæ Rex.

Sixtus IV. Hiſpaniæ Regibus priuilegium conceſſit, vt quos ipſi expetiiſſent, ij omninò, & non alij Epiſcopi, præficerentur. 1.123.80
Adrianus VI. conceſſit Carolo V. Imp. & Hiſpaniarum Regi, ac eius ſucceſſoribus ius præſentandi Epiſcopos Hiſpaniæ, qui antea prouidebantur ad ſupplicationem Regum. 81
Hiſpania in Mahometanæ gentis ditionem deuenit, quia in debita reuerentia, & *ſubiectione Sedis Apoſt.* defecit. 1.437.200
Hiſtoriis maxima fides adhibenda. 1.264.32
Hiſtriones, & huiuſmodi dum comœdias agunt, ſeu laruati incedunt ſe cum habitu Religioſi accommodare non debent, aliàs venirent grauiter puniendi. 1.303.65
Vide *Minimus*.
Homicida, vide *Immunitas*.
Homines ſunt faciles ad diſſentiendum, & improbandum quod alteri placuit. 1.431.176
Honorius I. nec fuit hæreticus, nec Sergij hæreſi conſenſit. 1.37.57
Hoſpitalarij quæ perſonæ eligendæ. 2.83.40
Hoſpitale dicitur ab hoſpitibus, qui ibi gratis recipiuntur, vbi verò mercede ſoluta peregrini hoſpitantur, hoſpitium, vel diuerſorium appellatur. 2.81.8
Hoſpitalia quædam religioſa, & quædam non religioſa. 13
Hoſpitale religioſum dicitur quod auctoritate Epiſcopi eſt conſtructum, & erectum. 14
Hoſpitale ex quibus dignoſcatur fuiſſe erectum auctoritate Epiſcopi. 15
Hoſpitale in dubio præſumitur erectum abſque Epiſcopi auctoritate. 2.82.16
Hoſpitale potius præſumitur laicale, & profanum, quàm eccleſiaſticum. 17
Hoſpitalia auctoritate Epiſcopi fundata, licèt adminiſtrationem ſolùm temporalem habeant, ſunt materia ſimoniæ iure humano interdictæ. 18
Hoſpitalia auctoritate Epiſcopi fundata gaudent eccleſiaſtica immunitate. 19
Hoſpitale non religioſum eſt illud, quod ad libitum cuiuſque perſonæ ſine Epiſcopi auctoritate fuit erectum. 20
Hoſpitale etiam auctoritate Epiſcopi non fundatum adhuc eſt locus pius de iuriſdictione eccleſiaſtica, & gaudet priuilegiis Eccleſiæ. 21
Hoſpitalium bona an poſſint alienari ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus neceſſariis remiſſiuè. 22
Reſtitutionis beneficio an gaudeant hoſpitalia remiſſiuè. 23
Gabella an debeatur ex bonis hoſpitalium remiſſiuè. 24
Falcidia, & Trebellianica an detrahantur ex iis, quæ relinquuntur hoſpitalibus, remiſſiuè. 25
Hoſpitalia an & quando ſint beneficia eccleſiaſtica. 26
Beneficiorum appellatione veniunt hoſpitalia quæ non

dantur in titulum, ſeu adminiſtrationem. 2.83.27
Hoſpitalia ſunt beneficia eccleſiaſticæ vbi vnita fuerint Eccleſiæ, ſeu eccleſiaſtico beneficio, vel per viam electionis danda eſſent in titulum. 28
Hoſpitalia data in titulum, vel adminiſtrationem ſi habeant beneficia annexa, vel reditus, aut prouentus eccleſiaſticos, tenentur ad ſeminarij contributionem. 31
Hoſpitalia quæ adminiſtrantur à laicis, & in quibus ſunt bona laicorum, quæ data non ſunt in titulum, commendam, ſeu adminiſtrationem, non tenentur ad ſeminarij contributionem. 32
Hoſpitale vnius diœceſis habens beneficium annexum, quod eſt alterius diœceſis, tenetur contribuere pro rata fructuum beneficij annexi ſeminario in qua ſitum eſt beneficium. 33
Simoniæ materia non ſunt hoſpitalia illa, quæ priuata auctoritate conſtructa fuerunt, ſecùs ſi Prælati auctoritate conſtructa fuerint, ac proinde eccleſiaſtica, vel religioſa eſſent. 34
Simonia lege canonica prohibita committitur etiam quando hoſpitale eccleſiaſticum eſt, & religioſum. 35
Hoſpitalia in beneficium conferri omninò prohibentur. 36
Hoſpitale poteſt in commendam conferri. 38
Rectores hoſpitalium præfici non poſſunt religioſæ perſonæ, niſi in his locis, quæ habent curam animarum annexam, Clerici autem ſæculares, & etiam laici præfici poſſunt. 39
Hoſpitalia, & pia loca omnia de iure communi ſubſunt iuriſdictioni, & ſollicitudini Epiſcopi in cuius Diœceſi ſita ſunt. 2.84.46
Hoſpitalia adminiſtrata à Fratribus B. Ioannis Dei, non ſunt exempta à iuriſdictione Ordinarij, niſi ſolùm quoad regularem obſeruantiam. 2.85.51
Executio aduerſus adminiſtratores hoſpitalium condemnatos ſiue ſoli Ordinario reddita fuerit ratio, ſiue vnà cum aliis deputatis ad ipſum Ordinarium ſpectat. 52
Epiſcopus animaduertere poteſt in Rectorem hoſpitalium, leproſariorum, &c. qui negligunt, ſeu non verſantur vt oportet in adminiſtratione, non obſtante quacunque exemptione. 54
Viſitare poteſt Epiſcopus omnia hoſpitalia, & pia loca etiamſi ſint priuata laicorum, & corrigere, ac reformare in caſibus à iure conceſſis. 55
Hoſpitalia, & Confraternitates, quæ ſub immediata Regum protectione fuerint, non poſſunt Epiſcopi, nec eorum Officiales viſitare. 56
Viſitare poteſt Epiſcopus diuinum cultum, & ornamenta in hoſpitalibus, quæ ſub Regum immediata protectione ſunt. 61
Hoſpitalia tantùm, quæ expreſsè reperiuntur ſub immediata Regum protectione, continentur in exceptione Concilij Trid. *ſeſſ.22. de reform. c.8.* non tamen omnia, quæ ſita ſunt in prouinciis, & ditionibus cuiuſque Regni. 62
Epiſcopo hoſpitale aliquod viſitare volenti ſi opponatur exceptio quod ſub Regum immediata protectione exiſtat, ad ipſum Epiſcopum talis exceptionis cognitio, & diffinitio pertinere debet. 2.86.63
Perſonæ ſi deficiant quæ in hoſpitali curari debent, quid faciendum de redditibus. 64
Hoſpitalia, & cætera loca pia gaudent iure minoris. 2.103.9
Hoſpitalia ad pia inſtituta ſine Epiſcopi auctoritate, licèt eccleſiaſtica non ſint, ſunt tamen loca pia, cùm in eis opera pietatis exerceantur. 2.336.21
Hoſpitalia ſola data in titulum, vel adminiſtrationem, ſi habeant beneficia annexa, vel redditus, aut prouentus eccleſiaſticos, tenentur ſoluere pro ſeminario. 2.349.16
Hoſpitalitas commendatur. 2.86.65
Hoſpitalitatis fratres, & infirmis miniſtrantes B. Ioannis Dei à quo inſtituti & quando inceperint. 1.557.161
τὸ *Huiuſmodi*, eſt relatiua præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus. 1.457.112
Humiliati à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.535.65

I

Iacobus Berettus circa proprios executores Epiſcopi, reprobatur. 1.477.79
S. Iacobi apud Hiſpanos ordo mil. à quibus inſtitutus, & quando inceperit. 1.560.168
S. Iacobi apud Luſitanos ordo mil. à quibus inſtitutus, & quando inceperit. 1.563.169
Ieiunia, vide *Feſta*.
Ieſuati à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.551.142
Ignarus intelligitur, qui ex defectu ſcientiæ ita eſt Eccleſiæ inutilis, vt nec ea norit, quæ ad officij ſui executionem ſunt neceſſaria. 2.278.92
Illegitimus per ingreſſum religionis, & in ea profeſſionem emiſſam eo ipſo aptus fit ad omnes Ordines etiam ſacros ſuſcipiendos ſine vlla noua ſuperiorum indulgentia. 1.599.187
Illegitimi per ſolemnem profeſſionem in religione factam non redduntur habiles ad Prælaturas in ea. 1.600.193
Illegitimus per ingreſſum religionis non efficitur legitimus quoad effectum ſucceſſionis. 1.601.196
Illegitimus factus monachus, & profeſſione legitimatus, non poteſt de conſenſu ſui ſuperioris vicarius Epiſcopi creari. 197
Papa ſolus excluſis religionum priuilegiis poteſt diſpenſare cum illegitimis religioſis vt ad dignitates & Prælaturas promoueantur. 198
Imagines, cruces, campanæ, & candelabra per Epiſcopos benedici ſolent. 2.113.39

Immunitas.

Bona eccleſiaſtica immunia ſunt, & libera ab oneribus, & tributis impoſitis per Principes laicos. 1.483.1
Iuſtinianus immunitatem Clericorum, reſpectu bonorum edicto ſanciuit. 2
Immunitas reſpectu bonorum non à iure poſitiuo, & Imperatorum liberalitate, ſed à iure diuino ortum habuit. 3
Bona patrimonialia Clericorum etiam laicalia ſunt immunia ab oneribus laicalibus. 1.484.6
Immunitatis vſus ſeu exercitium emanauit à Principum Orthodoxorum ſanctionibus. 7
Ordinarius non poteſt Clericos non inſeruientes Eccleſiis immunitate à gabellis, & aliis oneribus laicalibus priuare. 1.486.16
Clerici in minoribus niſi actualiter habeant beneficium eccleſiaſticum, apud Hiſpanos, & Luſitanos non gaudent immunitate à gabellis. 1.487.17
Famuli ſeu ſeruitores Clericorum gaudent priuilegio immunitatis à ſolutione collectarum, ſeu gabellæ. 20
Regulares omnes, profeſſi, Conuerſi, & nouitij, ſicut & Moniales nouitiæ, & Conuerſæ, priuilegio immunitatis potiuntur. 23
Fratres, & Sorores tertij Ordinis S. Franciſci, & S. Dominici gaudent priuilegio immunitatis ſi habitum Religioſum geſtauerint, & clauſtraliter inhabitauerint. 1.488.24
Milites Religioſi in Portugalia an & quando potiantur priuilegio immunitatis? 27
Fructus, & reditus eccleſiaſticorum immunitate à tributis non gaudent poſtquam in laicos tranſlati ſunt. 1.496.59
Bona Clerici ſi eſſent communia pro indiuiſo cum fratre, vel nepote, & aliis laicis, gaudent immunitate proportione Clerici. 1.497.62
Immunitas non ſe extendit ad 30. & 40. paſſus Eccleſiæ maioris, vel minoris, vbi fuerunt intra ambitum caſtellorum. 2.19.42
Iudæi & infideles gaudent eccleſiaſtica immunitate. 44
Hæretici, & apoſtatæ non gaudent eccleſiaſtica immunitate. 45
Debitores falliti, ſeu decocti, an gaudeant eccleſiaſtica immunitate? 2.20.47
Immunitate eccleſiaſtica gaudet interdicta Eccleſia. 2.23.60
Polluta. 61
Deſtructa. 62
Cœmeterium. 63
Atrium, ſeu porticus Eccleſiæ adhærens. 2.24.64
Fores, ſeu ianuæ Eccleſiæ. 65
Scalæ Eccleſiæ. 66
Hoſpitale auctoritate Epiſcopi fundatum. 67
Oratoriũ publicum auctoritate Epiſcopi cõſtructũ. 68
Sacerdos portans in manibus Sanctiſſimam Euchariſtiam. 2.25.69
Palatium Epiſcopi. 70
Cardinalium domus, ſeu palatium. 72
Monaſteria Religioſorum. 2.26.82
Immunitatis circuitum non habent loca ſacra & religioſa præter Eccleſias. 73

Immunitatis

Digitized by Google

Immunitate gaudet ſe proiiciens intra muros monaſteriorum, & in locum illis circumſeptum. 74
Villæ, quas Monachi habent recreationis gratia, vel ad recipiendos hoſpitio illac tranſeuntes, non gaudent immunitate eccleſiaſtica. 76
Loca omnia, quæ religioni, aut pietati ſunt deſtinata, habent immunitatem. 77
Latrones publici immunitate eccleſiaſtica non gaudent. 78
Latro publicus quis propriè dicatur. a.27.79
Confeſſus, & condemnatus de furto ſi poſtea cum illo deprehendatur, & ad Eccleſiam confugiat, illius immunitate non gaudet. 80
Fures qui publici non ſunt ad Eccleſiam confugientes eccleſiaſtica gaudent immunitate, niſi conſuetudo ſeruaret contrarium. 81
Conſuetudo habet magnam vim circa immunitatem eccleſiaſticam. 82
Viarum graſſatores ad Eccleſiam confugientes illius immunitate non gaudent. 83
Graſſator viarum dicitur ille, qui vias obſidet, vt viantes deprædetur, ſeu ſpoliet, & retinentes occidat. 84
Depopulatores nocturni agrorum immunitate eccleſiaſtica non gaudent. 85
Depopulator nocturnus agrorum ille dicitur qui ſegetes in agris deprædatur, comburit, & deſtruit, vel ad agros alienos diripiendos deſtructor nocturnus accedit. 86
Depopulator nocturnus agrorum in quo differat à publico latrone. 87
Proditoriè, ſeu inſidioſè homicidium committens eccleſiaſtica immunitate non gaudet. 88
Proditoriè quemquam occidere, aut per inſidias apud noſtros pro eodem in hac vſurpatur tractatione. a.28. 89
Vulnerans tantùm proditoriè, aut ex inſidiis, dum occidendi animo adoriatur, & percutiat, non gaudet immunitate. 90
Proditorium homicidium committit occidens à tergo, vel quocumque alio modo nihil tale præcauentem. 91
Immunitate eccleſiaſtica non gaudet proditoriè quemquam occidens, ſi faciat ſub pace, & ſimulata amicitia. 92
Immunitate gaudet qui à tergo, & proditoriè vulnerat, occidítve etiam eum cum filio, vel conſanguineo, ſi ad Eccleſiam confugiat. 93
Veneno occidens vti proditorius homicida immunitate non gaudet. 94
Pater filium, aut filius patrem inſidioſè, vel incautè occidens immunitate non gaudet. a.29 95
Socium occidens, & in itinere, vel alibi inſidioſè, vel incaute interimens, immunitatem amittit. 96
Aſſaſſinus etiam non ſequuto effectu, non gaudet immunitate. 97
Occidens, vel grauiter vulnerans aliquem actu, & re ipſa confitentem Sacerdoti, Eccleſiæ immunitate non gaudet. 98
Occidens conſultò etſi nullis interiectis inſidiis, immunitate minimè gaudet. 99
Conſultò, ſedatove animo non dicitur quis occidere quoties interimit paulò poſt rixam, iuſtumve dolorem. a.30.100
Duellum indicentes, & ſe ſe ſimul ad rixam prouocantes, minimè gaudent immunitate eccleſiaſtica. 101
Occidens in Eccleſia, vel grauiter vulnerans, eius immunitate minimè gaudet; ſed an requiratur quod occidat ex propoſito, & ſub ſpe impunitatis. 102. & ſeqq
Adulteria, vel virginum raptus in Eccleſia patrantes, eius immunitate non gaudent. a.31.105
Quod ampliatur etiam pro alibi ante, vel poſt eum extra Eccleſiam perpetratis. 106
Eccleſiarum ingreſſu dignus non eſt qui illius violat, & interimit libertatem 107
Homicida ſi de homicidio in Eccleſia patrato punitus fuiſſet, & aliud tunc delictum admittat, & ad Eccleſiam confugiat, illius gauderet immunitate. 108
Occidens, vel mutilans iuxta Eccleſiam, cœmeteriumve, & in illam, illudve aufugiat, eccleſiaſtica non gaudebit immunitate ſi ſpe proximæ Eccleſiæ, cœmeteriive deliquiſſe videatur, 109
Delinquens in vna Eccleſia, poteſt etiam capi in alia, ad quam ſpe immunitatis conſequendæ aufugit. a.32. 110
Immunitate eccleſiaſtica non gaudet ille, qui in Eccleſia exiſtens vulnerauit aliquem exiſtentem extra Eccleſiam, niſi ab Eccleſia occidens fuiſſet prius prouocatus. 111
Obſeſſi in Eccleſia, ſi ibidem non aliter poſſint ſe ab hoſtium incurſu liberare quàm occidendo, etiam adhuc gaudent eius immunitate ſi aliquem ibi occiderint. 112
Exiſtens extra Eccleſiam ſi vulneret ſtantem in Eccleſia, illius immunitate non gaudet. 113
Immunitate eccleſiaſtica non gaudet ille, qui eum extraxit per vim, qui in Eccleſia erat. 114
Dolo quiſpiam ab Eccleſia extrahens aliquem vt poſtea occidat, eius immunitate minimè gaudet. 115
Mandans in Eccleſia occidi aliquem exiſtentem extra Eccleſiam, eius immunitate non gaudet. a.33 116
Delinquens in porticu Eccleſiæ non dicitur delinquere in Eccleſia, ac proinde gaudet eius immunitate. 117
τὸ *In*, intrinſecitatem denotat. 118
Statutum loquens de inſultu facto in domo, non habet locum in inſultu facto in porticu. 119
Raptores virginum, & adulteri minimè gaudent eccleſiaſtica immunitate. 120
Immunitate an gaudeant Eccleſiaſtici rei criminis peculatus. a.34.121
Fabricantes falſæ monetæ. 122
Sacrilegi. 123
Blaſphemi. 124
Sortiarij. 125
Simoniaci. 126
Sodomitæ. 127
Offendentes perſonam alicuius Principis. 128
Carceres frangentes. a.35.129
Banniti. 130
Excommunicati. 131
Strigis inferentes in Eccleſia. 132
Condemnati ad triremes. 133
Delicta duo committens, alterum, quo immunitate non gaudet, alterum, quo Eccleſiæ libertatem poteſt acclamare, poteſt ab Eccleſia iuſtè abduci, & puniri ex eo crimine, quo Eccleſiæ immunitatem amiſit. a.35. 34
Clerici & regulares perſonæ de manibus Prælatorum ſuorum ad Eccleſiam confugientes non gaudent eccleſiaſtica immunitate, etiam in caſibus, in quibus laici ea gaudere poſſunt, ſecundùm vnam opinionem, & fundamenta referuntur. ibid.& ſeq.
Contrarium receptius, & verius. a.36.137
Priuilegium immunitatis conceſſum eſt loco ipſius Eccleſiæ, ſeu perſonis in honorem, &c. a.37.140
Delinquentes in Eccleſia ſiue laici, ſiue Clerici, immunitate non gaudent. a.39.148
Clerici qui ſe ſe receptui dederunt Eccleſiam ingreſſi, eius gaudent immunitate. 149
Sententia contumacialis non ſufficit ad extrahendum delinquentem à loco immuni, & curiæ ſæculari conſignandum, ſed plenior probatio requiritur. a.40. 153
Iudex eccleſiaſticus eſt competens ad cognoſcendum de immunitate eccleſiaſtica. 154
Extractus ab Eccleſia, ſub dubio an gaudeat eius immunitate, in carcere eccleſiaſtico eſt pro interim ſeruandus. 155
Iudici eccleſiaſtico pertinet decidere, & iudicare, an reus in loco ſacro, vel profano captus ſit. 156
Epiſcopus ſolus, vel ab eo deputatus iudex ita eſt competens in cauſa immunitatis, vt nulli alij Eccleſiarum Prælati aliquam cognitionem ſuper ea ſibi vſurpari valeant. 157
Cognitio, & quæcir quæſtio in materia Immunitatis ſuperuenient potius ſummorum Pontificum decretis, quàm Imperatorum legibus decidi debet. a.42. 158
Pœnæ plures imponuntur eis qui violant immunitatem eccleſiaſticam, abſtrahendo confugas ab Eccleſia. 159
Immunitatem violantes extrahendo confugientes ab Eccleſia,
Rei ſunt læſæ maieſtatis. 160
Pecuniariam pœnam 900. ſolidorum incurrunt. 161
Immunitate carent. 162

Pœnitentiam publicam ſobeunt. 163
Oblationes non dant nea recipiuntur ab illis. 164
Excommunicationem incurrunt. 2.43.165
Excommunicatio latæ ſententiæ, & non faciendæ incurrunt violantes immunitatem extrahendo confugientes ab Eccleſia per Bullam Gregorij XIV. 166
Abſolutio à cenſuris ob violatam immunitatem Eccleſiaſticam iuxta Bullam Gregorij XIV. eſt Sedi Apoſt. reſeruata. 167
Reus ad Eccleſiam fugiens minimè illius gaudet immunitate in criminibus exceptis, ſi integra, veráque probatione delictum admiſſum fuiſſe conſtaret. 168
Immunitates, & libertates tam Eccleſiarum, quàm perſonarum aliæ generales, aliæ ſpeciales, & quæ ſint. 2.49.218
Vide *Eccleſia*.
Impedimenta etiam de facto illata per magiſtratus ſæculares Epiſcopis, quominus procedant ad exequutionem contra laicos in cauſis fori eccleſiaſtici, non inducunt ſtatutum, vel conſuetudinem contra Concilium. 1.478.90
Imperator Catholicus filius Eccleſiæ eſt, non Præſul, & quod ad Religionem competit, diſcere ei conuenit, non docere. 1.185.7
Imperator, antequam coronetur, non Imperator, ſed Romanorum Rex appellatur. 2.518.10
Imperatrices, Reginæ, ac ipſarum filiæ, & ancillæ, quas ſecum deferont, libere virorum monaſteria ingredi poſſunt, etiamſi nullum habeant priuilegium. 1.618.38

Impoſitio manuum.

Ritus imponendi manus ſuper eos, qui ſacris officiis mancipabantur ex antiqua lege Apoſtoli ortum habuit. 1.355.16
Impuberes ab Epiſcopo abſolui poſſunt etiam poſt annos pubertatis, ab excommunicatione tamen contracta poſt annos pubertatis, quamuis percuſſio enormis fuerit. 1.391.95
Incarnatio Verbi æterni facta fuit ad tollenda peccata, ſeu ad redemptionem generis humani, tanquam ob cauſam primariam, & proximam. 1.4 2
Verbum potius incarnari, quàm Patrem, aut Spiritum ſanctum, multis conuenientiſſimum fuit. 3
Filij ſola perſona naturam humanam aſſumpſit. 4
Filij Incarnatio cum natura humana magis conueniens fuit ad redimendum genus humanum, quàm vnio cum natura Angelica. 5
Incarnationis terminus principalis proueniens ex vnione eſt Chriſtus, prout eſt perſona diuina ſubſiſtens in duabus naturis, diuina, & humana. 6
Incendy magni ſub nomine quid intelligatur. 1.655.70
Incluſio vnius caſus frequentioris non excludit alium. 1.475.64
Indefinita æquipollet vniuerſali. 1.471.39
Indignus dicitur, qui habet defectus perſonæ expreſſos in *cap. cùm in cunctis, de elect.* 1.238.70
Infirmaria non comprehenduntur nomine monaſterij. 1.618.35
Miſſæ ſacrificium celebrari non debet in infirmaria Monialium. 1.654.64
Infirmitatis lepræ, & epidimiæ nomine quid intelligatur. 1.655.71
Ingratitudo eſt vitium Deo, & hominibus deteſtabile. 1.444.48
Ingreſſum, & acceſſum non canonizat Rota, niſi concurrat nimia proteruia in denegante ſolutiones, aut aliter reſiſtente. 1.442.15
Inquiſitores hæreticæ prauitatis non poſſunt de hæreſi inquirere, aut procedere contra Epiſcopos niſi hoc eis Apoſtolica conceſſione ſpecialiter permittatur, debent tamen habita notitia de hæreſi alicuius Epiſcopi illam Papæ nunciare. 1.189.48
Inquiſitores ſancti Officij habent familiam armatam. 1.469.27
Inquiſitor eſt Iudex competens in crimine hæreſis. 1.475.60
Inſignijs denotantibus ſuperioritatem, ſeu poteſtatem in loco, nemo poteſt extra ſuam Prouinciam abſque ſpeciali priuilegio vti. 1.96.31
Inſignijs denotantibus dignitatem perſonæ poteſt vti Archiepiſcopus, vel ſimilis Prælatus extra loca ſui territorij. 32
Inſtitutio regulariter ad Epiſcopum ordinarium ſolet pertinere. 2.213.8
Capitulum Sede vacante vice Epiſcopi inſtituit. 2.214.209
Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali eius facultate non inſtituit. 210
Prælatis inferioribus poteſt ex cauſa ſpeciali, nempe ex priuilegio, ſeu præſcriptione immemorabili, aut conſuetudine legitimè præſcripta iue inſtituendi competere. 211
Inſtitutio illa, quæ fuerit facta in contradictorio iudicio, habebit vim diffinitiuæ, & cauſabit attentata. 212
Inſtitutio ab alio quàm ab Epiſcopo facta, vel eo, qui vices ipſius ſuſtinet, & præſentatio alteri facta eſt ipſo iure nulla. 213
Inſtitutio, ſicut & præſentatio ad iuſpatronatus pertinet. 2.214.4
Inſtrumentum authenticum vt regulariter dicatur, non ſolum debet confici cum debitis requiſitis ex diſpoſitione Iuris communis, ſed etiam interuenire debent ſolemnitates Iuris municipalis. 2.204.120
Intereſſe proprium homines excæcat. 2.185.86
Proponitur dubium. 87
Dictum Gig expeditur. 88
Refutatur. 89
Interrogatoria pro habenda informatione ſtatus Eccleſiæ, quando aliquis ad Cathedralem, vel Metropolitanum promouendus eſt, ponuntur. 1.136.160
Interrogatoria pro habenda informatione ſtatus alicuius Monaſterij. 1.137.161
Intorſitia, cerei, & candelæ, quæ per viam deferuntur, & circa cadauer accenduntur, ſunt diuidenda pro æquali portione inter Parochum defuncti, & illum, ad cuius Eccleſiam defunctus defertur. 2.369.42
Inuentarium bonorum Epiſcopi non eſt faciendum à Iudice Laico. 1.124.88
Inueſtitura eſt inſtitutionis, vel collationis confirmatio, & miſſio in poſſeſſionem. 2.224.5
Ioannes XXIII. defenditur ab hæreſi illi impoſita. 1.37.58
S. Io. Melitenſis Ordo mil. à quibus inſtitutus, & quando inceperit. 2.559.166
Ioculator, vide *Mimus*.
Irregulares voce actiua non priuantur. 1.238.65
Irregularitas proueniens ex defectu natalium, non tollitur per ſolam religioſi ſuſceptionem, ſed neceſſariò requiritur vt emittatur profeſſio. 1.600.188
Irregularitas ſublata per religionis ingreſſum & profeſſionem ſequutam reuiuiſcit profeſſione annullata. 191
Iſidorus, in cap. cleros, diſtinct. 21. reprobatur, dum ait Romanam, Antiochenam, & Alexandrinam Eccleſias tantummodo Patriarchales appellatas, & habitas fuiſſe. 1.94.13
Iudæi & infideles, vide *Immunitas*.
Iudex ſæcularis an competens ſit aduersùs Clericos circa pœnarum condemnationem, & exactionem quando pecora ipſorum damna dederunt in fructibus. 2.422.121.& ſeqq.
Iudex ſæcularis dominus feudi poteſt ſuam ſententiam executioni mandare contra vaſallos etiam Clericos. 1.425.233
Iudex Eccleſiaſticus ſolus cognoſcit, vbi tractatur de delicto ſiue criminaliter ſiue ciuiliter contra Clericum feudatarium. 1.425.136
Iudex Eccleſiaſticus quandoque implorat brachium ſæculare, propter pœnam ſanguinis & mortis, quæ de iure Clericis eſt interdicta. 1.476.69
Iudex eccleſiaſticus implorat auxilium ſæculare, quando non ſufficiunt propriæ vires ad coercendum reum. 70
Iudex eccleſiaſticus petit auxilium brachij ſæcularis, non ex defectu iuriſdictionis exequendi, ſed vt ſua ſententia habeat faciliorem expeditionem. 1.476.72
Iudex eccleſiaſticus poteſt inhibere ſæculari ne procedat cauſa, cuius cognitio ad ipſum pertinet, ſub pœna excommunicationis, etiam ſine cauſæ cognitione, quando ſumus in caſu notoriæ iuriſdictionis. 2.50.219
Iudex eccleſiaſticus, ſæcularis, in quibuſcumque vltimis voluntatibus exequendis in ſe, non habito reſpectu ad perſonas teſtantium, iuriſdictionem à iure obtinet. 2.411.22
Vide *Eccleſiaſticus*.
Iudicare in cauſis ciuilibus, vel vbi iuriſdictionem obtinent vel

Digitized by Google

vel vbi ſunt arbitri conſtituti non prohibentur Clerici. a.518 109

Iudicium ſæcolare, ciuile, vide *Eccleſia*.

Iuniores, & Minores Eccleſiæ, dicuntur ſcholares, ſeu ſeruientes Eccleſiæ homines Clericorum, de quibus in *l*. a. *C.de Epiſcop.& Cler.* ſunt familiares, & alij exiſtentes in ſeruitio Clericorum. 1.457.2

Iuriſdictio quando datur alicui, vt ſolus cognoſcat, cenſetur ſublata iuriſdictio alterius. 1.30.6

Iuriſdictio non eſt neceſſario coniuncta vt naturalis proprietas cum conſecratione Epiſcopi 1.118 23

Iuriſdictionem & libertatem Eccleſiaſticam nullus quauis dignitate præcellens impunè in bonis, vel perſona ſua, vel ſibi iure narratæ vel Diuino coniuncta turbauit. 1.421.124

Iuriſdictione conceſſa cenſentur conceſſa omnia, quæ ad tuendam iuriſdictionem neceſſaria ſunt. 1.474 54

Iuriſdictio eccleſiaſtica, & ſæcularis, vna alij præſtat auxilium pro ſententiarum exequutione. 1.476.71

Ius naturale eſt immutabile in primis tantùm principijs, ſeu primis præceptis. 1.40.112.& ſeq.

Ius ſuum reducere volens ad priſtinam naturam dicitur habere aſſiſtentiam iuris. 1.443.21

Nemini facit iniuriam, qui vtitur iure ſuo. 25

Ius non abdicatur à reſignante non ſeruatis conditionibus. 1.444.43

Iure ſpeciali quid eſſe factum dicens iuſtificare debet. a. 477.81

Compoſitiones, & pacta ſuper iuribus Parochialibus facta inter Prælatos Conuentuales, & Parochos, quando ſint valida. a.362.24

Iuſpatronatus Eccleſiaſticum dicitur, quod fundatur ex bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis. 1.86.39

Iuſpatronatus ad Reges, & alios Principes ſpectans non comprehenditur ſub reſeruationibus regul. Cancel. a. 124 90

Iuſpatronatus fundari poteſt conſtructo, vel conſtruendo Eccleſias, Conuentuales cum ſolo conſenſu Regularium. a.61.86

Iuſpatronatus definitur, vt ius honorificum oneroſum, & vtile alicui competens in Eccleſia, & quod de ordinarij conſenſu eam conſtruxerit, fundauerit, vel dotauerit, aut id à ſuis anteceſſoribus factum fuerit. a. 294.2

Iuſpatronatus eſt triplex, eccleſiaſticum, laicale, & mixtum. 3

Eccleſiaſticum Iuſpatronatus dicitur, quando de bonis eccleſiaſticis fundatum & creatum fuit. 4

Eccleſiaſticum cenſetur iuſpatronatus fundatum & creatum à clerico beneficiario, quem non conſtat habuiſſe bona patrimonialia, vel aliunde quæſita. 5

Eccleſiaſticum iuſpatronatus dicitur, quod clericus habet nomine ſuæ Eccleſiæ, vel aliqua Vniuerſitas, ſiue Collegium Religioſorum, ſeu clericorum. 6

Eccleſiaſticum iuſpatronatus dicitur, quod competit laicis vtriuſque ſexus religioſè viuentibus, & habitum Religioſorum deferentibus, & gaudentibus priuilegio fori, & Canonis. 7

Eccleſiaſticum eſt iuſpatronatus ſpectans ad Magiſtros, ſeu Milites Ordinum, & Militiarum etiam coniugatos, ratione Præceptoriarum, aut Commendatarum. 8

Iuſpatronatus expreſsè reſeruatum perſonis eccleſiaſticis cenſetur eccleſiaſticum, etiamſi eſſet fundatum ex bonis laicalibus. 9

Eccleſiaſticum dicitur iuſpatronatus, quod licet originem habuerit ex patrimonio laici, fuit tamen vel ab initio, vel fundatione, teſtamento, donatione, aut alio quouis titulo in Eccleſiam, Capitulum, ſeu Collegium eccleſiaſticum tranſlatum. 10

Conditio apponi poteſt in fundatione vt iuſpatronatus reſeruatum perſonis eccleſiaſticis non cadat ſub reſeruatione, ſed habeatur pro merè laicali. a.295. 12

Laicale iuſpatronatus dicitur illud, quod laico, ſeu clerico ratione ſui proprij patrimonij competit. 13

Iuſpatronatus competens clericis reſpectu patrimonij, vel quia fundatoribus laicis ſucceſſerunt, vel quia illud ex ſuo patrimonio fundarunt, non dicitur eccleſiaſticum, ſed laicale. 14

Laicale dicitur iuſpatronatus Confraternitatis laicorum, cuius confratres non induuntur, aut diſtinguuntur aliquo ſigno Religionis, & beneficium fuit à laico fundatum, & de bonis prophanis. 15

Iuſpatronatus eccleſiaſticum in laicos titulo oneroſo permutationis cum auctoritate Apoſt. tranſlatum an deſinat eſſe eccleſiaſticum, & efficiatur laicale. 16

Mixtum iuſpatronatus illud dicitur, quod pertinet partim ad eccleſiaſticum, partim ad laicum. & ſi tunc facta ſit concordia de alternis vicibus præſentando, pro turno laici cenſebitur totum eccleſiaſticum. 17

Mixtum iuſpatronatus ad effectum excluſionis reſeruationis cenſetur merè laicale. 18

Mixtum iuſpatronatus cenſetur merè laicale ad hoc, vt in eo non requiratur forma examinis per concurſum. 19

Hæreditarium iuſpatronatus eſt, quod tranſit ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, niſi in fundatione eſſet expreſſum, quòd tranſiret tantùm ad hæredes ſanguinis de conſenſu Epiſcopi. a.196.20

Iuſpatronatus in dubio eſt præſumendum hæreditarium, & tranſitorium ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, vbi ex fundatione, vel aliunde de contrario non doceatur. 21

Gentilitium, ſiue familiare iuſpatronatus dicitur illud, quod competit & relictum eſt tantùm illis de tali familia, & quando fundator expreſſit rationem conſeruandæ agnationis. 22

Iuſpatronatus in dubio præſumitur potius hæreditarium quàm gentilitium, niſi in eius prouiſionibus ſemper fuiſſet habita mentio familiæ, & deſcendentiæ, nunquam vero hæreditariæ qualitatis. 23

Iuſpatronatus quando dubitatus an ſit gentilitium, leuiores ſufficiunt probationes. 24

Iuſpatronatus aliud paſſiuum, aliud actiuum. 25

Patronus quare dicatur ille qui ius obtinet patronatus. 26

Iuſpatronatus antiquitus nullum, aut modicum habebatur. 27

Iuſpatronatus acquiritur ex fundatione alicuius Eccleſiæ, ſiue quis eam proprio ſolo ſuis ſumptibus omninò conſtrueret, ſiue etiam ſolum tantummodo, ſiue fundum ad eam ædificandam obtulerit, transferendo totum illius dominium. 28

Iuſpatronatus acquiritur ex ſola conſtructione ſine fundi proprij aſſignatione, ſed in ſolo ab aliis dato quis proprijs ſumptibus Eccleſiam conſtruxerit. a.197.29

Eccleſiam conſtruens cum proteſtatione recuperandi expenſas ab illa, tunc iuſpatronatus non acquiritur conſtruenti, ſed Eccleſiæ, ex cuius bonis fuit ipſa conſtructa. 30

Iuſpatronatus non acquiritur ex conſtructione neceſſariò, non voluntariè facta. 31

Iuſpatronatus acquiritur ex reædificatione, ſeu refectione Eccleſiæ penitus deſtructæ, ſeu dirutæ. 32

Iuſpatronatus vt acquiratur ex reparatione Eccleſiæ, requiritur totalis reſtauratio ipſius Eccleſiæ funditus dirutæ. 33

Eccleſia adeò diruta iudicatur, vt reædificata dicatur, & acquiſitum iuſpatronatus, ſi noua indigeat conſecratione. 34

Iuſpatronatus acquiritur ex Eccleſiæ conſtructione abſque alia reſeruatione, niſi illud expreſsè remittatur. 35

Conſtructione Eccleſiæ probata, cum aſſenſu Epiſcopi ſaltem præſumpto, non eſt nec eſſe probare alium aſſenſum quoad acquiſitionem. 36

Capellania noua in abſtracto fundari poteſt in Altari iam conſtructo, & in ea reſeruari iuſpatronatus. 37

Ordinarij Diœceſani conſenſus requiritur in fundatione & conſtructione Eccleſiæ ad acquirendum in ea iuſpatronatus, ſiue ille ante creationem iuſpatronatus, ſiue poſtea, & quandocumque interueniat. 38

Ordinarij nomine qui conſenſum præſtare debet in creatione iuriſpatronatus, venit Ordinarius loci, in quo fundatur Eccleſia, etiam Prælatus inferior epiſcopalem iuriſdictionem habens, & Capitulum Sede vacante. 39

Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt aſſenſum præſtare in creatione iuriſpatronatus, niſi ad hoc habeat ſpeciale mandatum. 40

Ordinarius Diœceſanus ſi nolit conſenſum præſtare creationi iuriſpatronatus, poterit compelli per Superiorem, aliàs ipſe ſuperior conſentiat, ſi adhuc Diœceſanus renuat ſine cauſa. 41

Conſenſum Ordinarij in creatione iuriſpatronatus, præſumitur

Index Rerum,

præſumitur interueniſſe ex diuturnitate temporis, ædificatione capellæ cum inſignibus, & armis, ac viſitatione ſuperioris. 42
Tempus triginta annorum neceſſarium eſt ad præſumendum conſenſum Ordinarij iuriſpatronatus donatione, in eius verò creatione decennium ſufficit. 43
Conſenſus Ordinarij in creatione iuriſpatronatus poteſt interuenire ex poſt facto. 44
Conſenſus tacitus Ordinarij ſufficit pro creatione iuriſpatronatus, ille ſcilicet qui colligitur ex inſtitutionibus ipſius factis ad præſentationes patronorum. 45
Iuſpatronatus in Eccleſia Conuentuali non poteſt fundari cum ſolo Epiſcopi conſenſu, ſed eſt neceſſarium priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis, etiam ad effectum præſentationis. a.198 46
Iuſpatronatus quando præſumatur fundatum ex priuilegio Apoſtolico. 47
Iuſpatronatus in tota Eccleſia regulari non acquiritur ex ſola fundatione, & dotatione ſine particulari priuilegio Apoſt ſecus in Altari constructo, vel conſtruendo de ordine teſtatoris, quia tunc ſufficit ſolùm conſenſus Regularium. 48
Priuilegium Apoſt. requiſitum ad acquirendum iuſpatronatus in Eccleſia tota regulari ex fundatione, & dotatione ex curſu temporis, & obſeruantia præſumitur interueniſſe in limine fundationis, licèt non ſit enunciatum, niſi ex facie inſtrumenti fundationis conſtaret adhibitum fuiſſe ſolum conſenſum Epiſcopi, vel alterius Prælati Papæ inferioris. 49
Iuſpatronatus acquiritur ex aſſignatione dotis, ſiue certi redditus Eccleſiæ facta. 50
Iuſpatronatus per vſurpationem non acquiritur, imò tale præſumere volens, excommunicationis ſententiæ ſubiicitur. 52
Iuſpatronatus non acquiritur illi, qui fundum præſtitit, ſi Eccleſia non à ſe, nec ab alio conſtruatur, ſed neque conſtructa Eccleſia, donec dotem ab aliquo competentem acceperit. 53
Patroni pro parte ſimul tres eſſe poſſunt, ſi ſinguli ſingulas cauſas acquirendi iuſpatronatus præſtiterint. 54
Dotans inſufficienter, quod arbitrabitur Ordinarius, non acquirit iuſpatronatus, ſed dicitur benefactor. 56
Iuſpatronatus vt quis acquirat ratione ſecundæ dotis, debet prius conſtare primam fuiſſe reductam de eſſe ad non eſſe. 57
Dos ab initio fundationis ſufficiens præſumitur. 58
Ordinarij Diœceſani conſenſus requiritur in dotis datione, & aſſignatione ad acquirendum iuſpatronatus. 59
Iuſpatronatus ad acquirendum tria copulatiuè requiri, fundum, conſtructionem, & dotationem, qui tenuerint, referuntur. a.199.60
Iuſpatronatus ex ſola dotatione, vel conſtructione acquiri, tenet receptior opinio. 61
Iuſpatronatus honorificum vt acquiratur, ſola ſufficit conſtructio abſque vlla reſeruatione, niſi expreſsè remittatur. 62
Iuriſpatronatus acquiſiti in quibuſcunque beneficiis facultates, & priuilegia conceſſa abrogauit Conc. Trid. etiamſi dicatur in priuilegio, quod eſſet eiuſdem prorſus naturæ, & coloris, ac ſi ex fundatione, & dotatione competeret. 63
Iuſpatronatus quando conſtat eſſe ex priuilegio, vel præſumitur, tunc immemorabilis non prodeſt, niſi priuilegium ſit ex cauſa onerosa. 64
Priuilegium quando dicatur ex cauſa onerosa. 65
Iuraspatronatus ex priuilegio etiam cum ampliſſimis clauſulis propter argumentum conceſſa, cadunt hodie ſub reſeruatione reg. de menſibus, vbi augmentum non aſcendit ſaltem ad medietatem. 66
Iuriſpatronatus titulus probatur ex authentico documento fundationis, vel dotationis, non autem priuilegij, aut alterius qualitatis, vel accidentis extrinſecè aduenientis. 67
Probatio vera Iuriſpatronatus eſt quando exhibetur inſtrumentum veri tituli fundationis, vel dotationis. a.200.68
Iuſpatronatus probatur ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedit, etiamſi nullum inſtrumentum fundationis, vel dotationis oſtendatur. 69
Iuſpatronatus probatur ex præſentationibus per ſpatium centum annorum effectum ſortitis, eo quod ex illis præſumatur titulus fundationis, vel dotationis. a.200. 72
Centenariæ effectum in probatione iuriſpatronatus non tollit defectus modici temporis. 73
Poſſeſſio immemorabilis in probatione iuriſpatronatus requiritur etiam in priuatis perſonis. 74
Immemoriale tempus vt probetur, ſufficit memoria quadraginta annorum, & quòd de reliquo tempore teſtis deponat ſecundùm auditum & famam. 75
Immemorialis per teſtes non dicitur ſufficienter probata, ſi teſtes minimè dicant quòd non audierunt, nec viderunt contrarium. 76
Teſtes de immemoriali teſtificantes debent ſaltem habere 54. annos 77
Immemorialis vt conficiatur tam in teſtibus quàm in inſtrumentis, concurrere debent anni elapſi vſque ad terminum controuerſiæ motæ, & non tempus decurſum vſque ad Concilij publicationem. 78
Immemorialis vt conficiatur tempus litis, deducendum eſt tam in inſtrumentis, quàm in teſtibus, & tempus prouiſionis Apoſtol. in iurepatronatus probando. a.201.79
Præſentationes multiplicatæ quamuis interpollatæ, & non ſucceſſiuæ probant iuſpatronatus. 80
Fama ſola non ſufficit ad probandum iuſpatronatus. 86
Enunciatiuæ centum annorum, & hominum memoriam excedentes probant iuſpatronatus. 87
Enunciatiuis Ordinariorum nullum defertur in probatione iuriſpatronatus. 88
Enunciatiua vna, etiamſi ſit antiqua non probat iuſpatronatus. 89
Enunciatiuæ plures ab vna perſona emanantes pro vnica tantùm habentur. 90
Enunciatiuæ plurium inſtrumentorum à diuerſis Notariis confectorum centum annos, & hominum memoriam excedentes probant iuſpatronatus. 91
Enunciatiuæ plures & à diuerſis perſonis non ſuſpectis emanatæ, & antiquiſſimæ plenè probant iuſpatronatus etiam contra tertium. a.202.92
Inſignia alicuius familiæ ſculpta in Eccleſia probant iuſpatronatus, quando apparet inſignia ita eſſe antiqua, prout eſt Eccleſia, vel capella, in qua adſunt. 93.94
Iuſpatronatus probatur ex denominatione capellæ alicuius familiæ, ſeu ex epitaphiis, aut litteris ſcriptis in lapidibus Eccleſiæ mentionem facientibus de familia, vel ex inſcriptione antiquiſſima in marmoribus, lapidibus, vel lignis poſitis in Eccleſia. 95
Sententia antiqua Epiſcopi, qua indicauit ad præſentationem alicuius patroni beneficium pertinere, probat iuſpatronatus. 96
Sententia antiqua exiſtimabitur, quoties 50. retro annis completis lata fuerit. 97
Iuſpatronatus probatur ex litteris inſtitutionalibus Antiſtitum, quibus atteſtantur beneficium ad præſentationem alicuius patroni pertinere. 98
Papa ſemper præſumitur iuxta vacaturam, & qualitatem beneficij conferre, nec intendit præiudicare patronis. 99
Iuſpatronatus non probatur ex certo ſubſidio alicui præſtito tanquam patrono. 100
Viſitationum libri non probant iuſpatronatus. 101
Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 9. de reformat. nihil alterauit circa probationem iuriſpatronatus in perſonis priuatis. 102
Nec grauat compræſentatos duriore probatione ceſſante vſurpationis præſumptione. 103
Iuſpatronatus poteſt præſcribi ab vno contra alium compatronum ſpatio quadraginta annorum cum titulo colorato. a.203 104
Iuſpatronatus quando controuertitur incidenter, tunc ſemiplena ſufficit probatio, quando verò principaliter & obiectiue, tunc plena, & concludens requiritur probatio. 105
Probatio plenior, & exactior requiritur ad docendum verum titulum iuriſpatronatus in iis perſonis, ſeu communitatibus, in quibus ius quæſitum plerumque ex vſurpatione potius præſumi ſolet. 106
Probatio plenior & exactior quæ & qualis dicatur, eſt tum arbitrio Iudici, tum etiam determinata, & aſſignata à Concilio. 107
Forma tradita à *Concilio Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9.* in probando iurepatronatus perſonæ potentis, eſt omnino

niſus obſeruanda, etiamſi concurreret maior, vel æqualis potentia in Ordinario. 108
Concil. Trid *ſeſſ.25. de reform. cap.9.* exactiorem & pleniorem probationem requirens in probando iurepatronatus perſonæ potentis, procedit tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio. 109
Suſtulit omnem poſſeſſionem. 110
Reſpicit etiam iurapatronatus fundata ante eius publicationem. 111
Præſentationes continuatæ per tempus 50. annorum requiruntur in probando iurepatronatus perſonæ potentis. 112
Præſentationum continuatarum probatio in iurepatronatus perſonæ potentis debet fieri per ſcripturas authenticas, non eſt tamen neceſſaria continuatio temporis in præſentando, ſi probentur extrema, cum tunc media præſumantur. 2.204.113
Præſentationes continuatæ non ſufficiunt, niſi ſint effectum ſortitæ. 114
Effectuatio præſentationum & prouiſionum factarum de beneficio tanquam vacante, probatur per alterius prouiſi obitum, vel renuntiationem, vel per contractum matrimonij. 115
Præſentatio vnica non ſufficit, licèt fuerit effectuata ſpatio quinquaginta annorum ad probandum iuſpatronatus perſonæ potentis. 116
Probatio plenior & exactior requiſita à Concil. in iurepatronatus perſonæ potentis ita neceſſariò eſt facienda per ſcripturas publicas, vt teſtium probatio remaneat excluſa. 117.122
Scriptura authentica ad probandum iuſpatronatus cenſetur Bulla Epiſcopi, ſeu conſenſus in ſcripto datus ad fundandum, conſtruendum, ſeu dotandum. 118
Scriptura vt dicatur authentica, debet continere omnia requiſita à Iure neceſſaria. 119
Scripturæ authenticæ ad probandum iuſpatronatus perſonæ potentis cenſentur ipſæ teſtium atteſtationes in antiqua acta redactæ, & in archiuo publico repertæ. 2.204.121
Præſentationes continuatæ & effectuatæ ad probandum iuſpatronatus perſonæ potentis non ſufficiunt probari per teſtes, aut aliud æquipollens. 122
Enuntiatiuæ plures antiquæ Ordinariorum in collationibus emanatæ licèt probent iuſpatronatus, nihil poſſunt tamen ad probandum præſentationes ad effectum à Concilio requiſitum. 2.205.123
Concil. Tridentini *ſeſſ.25. de Regul. cap.9.* menti ſatisfactum non videtur, quamuis ipſæ collationum ſcripturæ eſſent authenticæ. 124
Nec etiamſi prætendatur authenticas ſcripturas, quæ deperditæ fuerunt, probare per teſtes, iuxta formam *c. olim, de priuileg.* 125
Probari debet ex actis fuiſſe cognitum de iurepatronatus. 126
Procuratorem fiſcalem in cognitione iuriſpatronatus citatum fuiſſe conſtare debet, eo quod de illius intereſſe agatur. 127
Perſonæ, in quibus iuſpatronatus ex vſurpatione præſumitur acquiſitum, ſunt omnes domini ciuitatum, caſtrorum & locorum, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & alij quicumque domini perpetuam iuriſdictionem habentes. 128
Iuriſpatronatus vſurpatio præſumitur, ſi probetur eum qui eſt in illius poſſeſſione, fuiſſe dominum illius loci, in quo eſt beneficium. 129
Probatio eadem requiritur, quando ad iuſpatronatus agit familia potens & magna, prout requiritur, quando agit dominus caſtri. 131
Iuſpatronatus ex vſurpatione etiam præſumitur acquiſitum in Vniuerſitatibus, ſeu Communitatibus etiam Parochianorum, etiamſi parua ſint. 2.206.144.145
Iuſpatronatus non præſumitur ex vſurpatione acquiſitum, ſi non totius vniuerſitatis, ſed illius partis eſſe prætendatur. 146
Iuſpatronatus non præſumitur ex vſurpatione acquiſitum, ſi priuata perſona, ſeu familia habeter iuſpatronatus ſimul cum familia potenti. 147
Abbatis in iurepatronatus habentis temporalem iuriſdictionem non requiruntur ampliores illæ probationes, quas Concilium expoſcit in iis perſonis, quibus præſumitur vſurpatio. 2.207.153
Probatio iuriſpatronatus coram Iudice eccleſiaſtico eſt facienda. 154
Iurapatronatus conceſſa à 40. annis circa Concilium Trid. debent reuideri ab Ordinario ad effectum, vt debeant reuocari, vel confirmari. 155
Iurapatronatus conceſſa à 40. annis circa Concil. interim dum reuidentur ab Ordinario, patroni ſua quaſi poſſeſſione non ſunt priuandi. 2.208.156
Iuriſpatronatus in erectione ſi cautum ſit, vt prouideatur de beneficio quicumque clericus, non poteſt alicui clerico conferri, qui ſit minor 14 annorum. 2.208.161
Collatio facta per Epiſcopum de beneficio iuriſpatronatus abſque conſenſu patroni manebit firma ſi poſt elapſum terminum ad præſentandum, patronus non reclamauerit, nec contradixerit. 2.208.164
Iuſpatronatus mixtum aſſumit naturam eccleſiaſtici. 2.209.169
Eccleſia iuriſpatronatus ſi eſt conuentualis ſine interuentu patroni eſt facienda electio, ſed ipſius poſtulari debet conſenſus, ad effectum vt patronus electionem approbet, & laudet. 2.211.180
Exiſtens in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, ſeu præſentandi, validè præſentat, & eius præſentatio admittenda eſt, ac proinde inſtitutio ſequenda. 2.212.186
Iuriſpatronatus poſſeſſio acquiritur etiam ex vnica præſentatione ſequuta inſtitutione. 188
Poſſeſſio iuriſpatronatus vt acquiratur, quæ requirantur. 188
Patronus, qui vnicus eſt, ſi vellet ſuum de iurepatronatus adipiſci beneficium, qua medela ad illud aſſequendum vti poſſit. 2.213.199
Patroni ſi differant concordari, quid debeat Epiſcopus facere. 200
Iuſpatronatus tranſit ad hæredes patroni etiam extranei. 220
Iuſpatronatus tranſit ad hæredes etiam cum vniuerſitate bonorum, ſed non diuiditur inter eos. 2.215.221
Bona iuriſpatronatus quando vendi, & in alium transferri poſſint. 222
Iuſpatronatus conſiſtens in aliqua villa, vel caſtro dato in dotem cum ea villa, ſeu caſtro tranſit in maritum. 223
Iuſpatronatus tranſit in conductorem caſtri, aut villæ, vbi illud eſt. 225.& ſeq.
Hæreditate vendita, in qua conſiſtit iuſpatronatus, in emptorem illud tranſit. 2.216.227
Fundo vendito in quo exiſtit iuſpatronatus in capella intus illud ædificata tranſlatum, & venditum quoque cenſetur ipſum iuſpatronatus. 228
Palatio vendito, maximè ſi aditus ad capellam non pateat aliunde quàm per illud, venditum quoque cenſetur iuſpatronatus in illa conſiſtens. 229
Curator hæreditatis iacentis poteſt præſentare ad beneficium iuſpatronatus dictæ hæreditatis. 230
Tutor poteſt validè præſentare ad beneficium iuriſpatronatus pupilli. 231
Iuſpatronatus in vſufructuarium vniuerſitatis bonorum tranſit. 232
Sequeſtratis villa, vel caſtro, aut bonis, in quibus conſiſtit iuſpatronatus, ſi durante ſequeſtro vacauerit beneficium, aut ſequeſter ad illud eligere & præſentare poſſit. 233
Depoſitarius non poteſt præſentare in iurepatronatus annexo villæ, vel caſtro penes ſe depoſito. 2.217.236
Creditor, cui pignerata fuit villa cui erat annexum iuſpatronatus, non poteſt validè in vacante Eccleſia præſentare. 237
Publico caſtro, ſeu villa ob delictum patroni delinquentis, cui conſiſtebat iuſpatronatus annexum, indirectè, & acceſſoriè ipſum iuſpatronatus publicatur. 236
Iuſpatronatus perſonale, & de per ſe principale, & diſtinctum non includit in confiſcatione bonorum, nec de per ſe Iudex laicus illud poteſt confiſcare. 239
Iuſpatronatus in feudatarium, vel emphyteuſim tranſit, ſi villa, aut caſtrum, cui ineſt, infeudetur, vel in emphyteuſim detur. 240
Iuſpatronatus de per ſe in feudum dari, aut vendi non poteſt. 2.218.242
Iuſpatronatus per ſe, aut præcipue, citra ſimoniam vendi non poteſt, & talis venditio ipſo iure non valet. 242
Venditionem villæ cum expreſſione iuriſpatronatus eidem annexi, an tranſeat ipſum iuſpatronatus cum vniuerſitate vendita. 243
Iuſpatronatus transfertur in alium per donationem. 244

Iuſpatronatus

Digitized by Google

Index Rerum,

Iuſpatronatus tranſit de vno in alium per permutationem. 245
Epiſcopi conſenſus requiritur in donatione, aut translatione, ſeu permutatione iuriſpatronatus à laico in laicum facienda. 246
Vicario generalis auctoritas non ſufficit in donatione, permutatione, aut translatione iuriſpatronatus, niſi doceatur de ſpeciali facultate. 247
Iuſpatronatus quando ex antiqua inſtitutione delatum eſt filiis, & nepotibus etiam non hæredibus, non poteſt per patrem aſſignari vni ex filiis in aliorum præiudicium, etiam cum conſenſu Epiſcopi. 248
Iuſpatronatus Eccleſiæ competens non poteſt in alium transferri abſque beneplacito Papæ. 249
Patronus laicus vbi iuſpatronatus donat, vel concedit religioſis locis, tunc conſenſus Epiſcopi neceſſarius non eſt. 2.218.253
Iuſpatronatus ceſſat, & omninò amittitur deſtructa Eccleſia, vel Capella, aut deficientibus omninò redditibus, ſiue dote. 254
Patronus ſi patiatur Eccleſiam erigi in collegiatam, aut monaſterio conferri abſque reſeruatione, perdit ipſo iure iuſpatronatus. 2.219 255
Iuſpatronatus amittitur, quando cauſa, propter quam quis erat patronus, perempta eſt. 256
Iuſpatronatus amittitur per non vſum. 257
Et per defectum, aut extinctionem lineæ, & ſucceſſorum in cognitione inſtitutorum. 258
Patronus ſi Rectorem, vel alium clericum ipſius Eccleſiæ occiderit, aut mutilauerit, iurepatronatus ipſo iure priuatur. 259
Patronatus ſi fiat hæreticus, ſchiſmaticus, apoſtata, &c. iuſpatronatus amittit. 260
Patronus ſi ingratus ſit Eccleſiæ, perdit iuſpatronatus. 261
Patronus ſi ſe ingerat in perceptione fructuum beneficij patronati, aut ipſius bona vſurpauerit, priuatur eo ipſo iurepatronatus, & incurrit excommunicationem reſeruatam. 262
Papa in quibus caſibus deroget iuripatronatus laicorum. 2.284.144
S. *Iuſtinæ* Patauinæ Congregatio cur ita dicta, à quo inſtituta, & quando inceperit. 1.537.74
Iuſtitiarij, aut Vicecomitis officium non poſſunt Clerici exercere. 2.518.122

L

LAbarum quod ſignum olim fuerit. 2.299.17
Laicus condemnatus in exilium à Iudice ſæculari ſi fiat Clericus, & rumpat exilium, pro fructuaria prædicta eſt puniendus ab Eccleſiaſtico. 1.417.99
Laici adminiſtratores omnium bonorum Eccleſiæ poſſunt conueniri coram Iudice eccleſiaſtico durante officio, ſed non poſtea. 2.468 8
Laici non poſſunt cogi ab Epiſcopo vt accedant ad proceſſiones. 2.635.157
Vide *Eccleſia*.
Laruati Clerici incedere debent. 2.513.64
Latrones publici, vide *Immunitas*.
Laudum decantatio, vide *Eccleſia*.
S. *Lazari* Ordo mil. à quibus inſtitutus, & quando inceperit. 1.559 165
Lectio S. Theologiæ, & S. Scripturæ expoſitio in ſingulis diœceſibus, maximè vbi Clericus numeroſus reperitur, debet. 2.195.44
Lectio S. Scripturæ in Monaſteriis Monachorum vbi commodè fieri queat, haberi debet, in quo ſi Abbates negligentes fuerint, Epiſcopi locorum in hoc vt Sedis Apoſtolicæ delegati eos ad id opportunis remediis compellant. 45
Licentia ſeu examen Ordinarij non requiritur ad Lectionem S. Scripturæ in Conuentibus Regularium habendam. 46
Lectionis ad Officium tam publicè, quàm priuatè extra Regularium Monaſteria habendum nemo debet admitti qui prius ab Epiſcopo loci, de vita, moribus, & ſcientia examinatus, & approbatus non fuerit. 47
Lectiones de Prophetis in pulpito legere prohibentur, qui fuerint ordinati Lectores. 2.372.25
Lectoris in ordinatione pro materia porrigitur liber lectionum de Prophetis, pro forma autem dicuntur hæc verba, *Accipe, & eſto relator*, &c. 23
Officium Lectoris eſt lectiones de Prophetis clarè, & diſtinctè pronuntiare. 24
Legatio quatuor modis finitur. 1.90 88
Legatum ſi relictum ſit alicui ſub conditione ingrediendi religionem, talis ſatisfacit ſi anno nouitiatus exeat, dummodo ingreſſus in religionem bona fide animo experiendi fieret, exituſque ex iuſta cauſa eſſet. 2 597.175
Legatum relictum ſi monachabitur verificatur in Tertiariis Ordinibus S. Franciſci & ſimilibus, qui vitam cælibem duxerint. 2.616.8
Legata pia reuocata cenſentur reuocato toto teſtamento. 2.104 26
Legatum factum cum onere celebrandi Miſſas, carens tamen erectione, ſeu inſtitutione Ordinarij in beneficium, eſt quid laicale, & temporale. 2.185.20

De Legatis ad pias cauſas.

Legatum ad pias cauſas dicitur, quicquid in vltima voluntate intuitu Dei relinquitur. 2.409.2
Legatum an fuerit relictum intuitu pietatis, & amore Dei, an ſecus, colligitur ex qualitate perſonæ, cui relictum eſt. 3
Cauſa vt ſit pia, requiritur, vt interueniat pietas perſonæ, & vt fiat cauſa pietatis. 4
Legatum ad pias cauſas apparet factum ex qualitate perſonarum legatarum, & ex cauſa legati. 5
Cauſa pia non eſt, ſi quis diuiti leget, quamuis amore Dei ſe legare aſſerat. 6
Teſtamentum, vel legatum factum in fauorem priuati, qui non eſt pauper, non dicitur ad piam cauſam, licèt in tali teſtamento, vel legato diceretur, quòd amore Dei teſtator id facit. 7
Legatum pium non eſt, vbi pauperi legaſſet aliquis non intuitu pietatis. 8
Legatum factum pauperi cenſetur intuitu pietatis relictum, vbi teſtator non expreſſerit, quo titulo reliquerit. 9
Legatum pium an cenſeatur, ſi aliquis leget conſanguineo ſuo pauperi. 10
Legatum dicitur factum ad piam cauſa, ſi fiat pro anima. 12
Legatum quando relinquitur alicui, eo adiecto, vt ampliùs non petat, eo ipſo quòd acceperat, videtur debito renunciaſſe. 2.337.29
Legatum pro maritandis pauperibus puellis relictum, vel pro earum dote, intelligitur ad pia opera. 2.410.17
Legatum pupillis, vel pro alimentis pauperi relictum, intelligitur ad pia opera. 18
Legatum, quando non poteſt impleri de iure, nec de facto, poteſt in alium vſum conuerti. 2 415.46
Pecunia legata ad aliquem vſum, ſi non ſufficiat, tunc in alium vſum conuerti poteſt. 2.416.47
Legatus vſus quando non poteſt adimpleri, tunc in alios pios vſus conuerti poterit. 48
Legatum ſi eſſet factum ad vſum non ita neceſſarium, tunc in alium vſum pium eidem Eccleſiæ magis neceſſarium commutari poterit. 54
Fratres Minores Ordinis S. Franciſci, tam de familia quàm reformati, ſiue capaces legatorum, quæ vnica præſtatione, ſeu ſolutione adimplentur, tam in pecunia numerata, quàm in aliis ſpeciebus. 2 421.76
Legatum annuum quando continet præſtationem modicæ, ſeu minimæ quantitatis, tunc illius capaces ſunt Fratres Minores, cuius tamen contrarium ſequuntur alij 2.422.79
Legatum annui redditus perpetui factum Fratribus, ſeu potiùs Eccleſiæ, & Sacriſtæ Fratrum Minorum, non ad ipſorum victum, ſed ad certum diuini cultus vſum, omninò ſuſtinetur. 80
Legatum ad pias cauſas peti poteſt, ſi hæres differat adire hæreditatem, aut illam repudiet. 82
Legata videntur effecta fuiſſe caduca, ſi in hæreditate non fuerunt repertæ res deſtinatæ à teſtatore pro ſolutione legatorum. 83
Legatum Eccleſiæ factum Iure ciuili indebitum, ſi illi ſolutum fuerit, repeti non poteſt. 2.413 89
Legatum factum Eccleſiæ, quam in ſpecie non expreſſit defunctus, adeò vt ignoretur, quam voluerit intelligere, non erit inualidum. 90
Legata relicta in pias cauſas in minùs ſolenni teſtamento, in quo cauſa profana fuerit hæres inſtituta, non valent. 2.425 95
Legata profana in teſtamento ad pia cum duobus, vel tribus teſtibus conſeruantur. 96
Legatum pium, & piam cauſam continens ſuſtinetur, ſi tali ſcripturæ, ſeu legato ſubſcribant duo teſtes. 2.425.98

Legatum

Legatum factum in fauorem animæ, ſeu in cauſam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, ſed abſolutè eſt præſtandum. 99
Quilibet de populo poteſt agere, vt legata pia executioni mandentur, & vt cauſæ piæ conſequantur, quod illis debetur. 104
Legatum tali anno, vel tempore, debetur in fine anni: ſecus in cauſa pia, vbi debetur in principio. 105
Legatum quando efficitur genericè, debet intelligi de re minori; niſi efficiatur pro cauſa pia. 106
Legatum pro dotandis puellis, poteſt dari puellæ iam nuptæ ſine dote, vel cum dote modica: ſecus ſi legatum ſtat pro virginibus maritandis. 107
Legatum factum pro maritandis puellis pauperibus, extenditur etiam ad viduas mulieres pauperes. 1.416. 108
Puellæ ſi quis legatet mille, vbi nupſerit, bis centum autem ſi ingrediatur monaſterium, bis centum conſequitur, ſi ingreſſa fuerit monaſterium. 109
Eccleſiæ ſi teſtator aliquid reliquit, cum prohibitione ne alienetur, ſine cauſæ tamen expreſſione, talis prohibitio nullius erit momenti 110
Legatum rei alienæ, quam teſtator ſuam eſſe ignoranter putauerit, Eccleſiæ, ſeu piæ cauſæ relictum valet. 111
Legatum, vel hæreditatem ſuæ Eccleſiæ relictam poteſt ſolus Prælatus repudiare. 2.439.42

De Legatis, & Nuncijs Apoſtolicæ Sedis.

Legatus Apoſtolicæ Sedis is dicitur, cui à Summo Pontifice certa ciuitas, vel Prouincia committitur gubernanda, & ibi vices Papæ gerit, ac ordinariam obtinet poteſtatem. 1.83.1
Legatorum Apoſtolicæ Sedis tres ſunt ſpecies. 2
Cardinales ſoli cùm mittuntur à Papa, dicuntur Legati de Latere. 3
Conceſſio facta Cardinalibus Legatis de Latere, non extenditur ad alios Legatos de Latere, non Cardinales. 4
Legati qui non emanent, ſed conſtituuntur, illi ſunt, quibus ſpecialiter aliquid committitur exequendum. 6
Legati nati dicuntur, qui officium habent dignitati connexum, & cum dignitate, quam acquirunt, & fiunt ipſo iure Legati. 10
Legatus Apoſtolicæ Sedis eligi poteſt quicunque Summo Pont. viſus fuerit idoneus. 11
Papa in Legatis de Latere mittendis conſilium Cardinalium requirere conſueuit. 12
Legatus de Latere mittendus eſt qui Papæ ſit valde notus, & in quo ſit Spiritus Dei, & ſcientia legis. 13
Legati & Nuncij Apoſt. Sedis ſunt ab omnibus honorandi, & dignè recipiendi, tanquam Summi Pont. vices gerentes, & in eundo & redeundo in ſuis neceſſitatibus adiuuandi. 14
Procuratio adeò debita eſt Legatis Apoſtol. vt contra eam nullo modo admittatur præſcriptio. 1.84.15
Priuilegio quis poteſt eximi à procuratione debita Legatis Apoſt. 16
Præſcriptio quando æquiparetur priuilegio. 17
Legato de Latere præſente, Legatus alius Officium legationis exercere non poteſt. 19
Legati de Latere ſunt maiores, & digniores Legatis natis, & ideo nati non vtuntur ſuis inſignijs, nec exercent officium legationis, præſente Legato de Latere. 20
Inſignia Legati à Latere, quæ ſint, referuntur. 1.84. 22
Legati à Latere cum ſuis inſignijs proceſſionaliter intrant ciuitates, & oppida ſub pallio: & ſic ingredientes, Clerus & populus ſolemni ſupplicatione & pompa excipiunt; Archiepiſcopi, & Legati minores, Crucis ſignum quod ante ipſos deferri ſolet, deponunt. 23
Legatus de Latere poteſt in ſua Prouincia quicquid Epiſcopus in ſuis Diœceſibus. 24
Legati de Latere in generali commiſſione non tranſeunt caſus Papæ reſeruati in ſignum ſpecialis priuilegij. 1.85.25
Legatus de Latere non venit appellatione Romani Pontificis, nec facit idem tribunal cum Papa. 26
Legati de Latere poſſunt abſoluere excommunicatos pro violenta manuum iniectione in Clericos, etiamſi atrox ſit iniuria. 27
Beneficia in Prouincia ſibi decreta exiſtentia conferre poteſt Legatus de Latere. 28
Legatus de Latere poteſt concurrere cum quolibet Ordinario ſicut Papa, nullo ad hoc requiſito Epiſcopi conſenſu. 29
Beneficia ſpectantia etiam ad collationem exemptorum conferre poteſt Legatus de Latere in Prouincia ſibi decreta exiſtentia. 30
Beneficia exempta conferre poteſt Legatus de Latere. 31
Beneficia, quorum collatio ſit ad Sedem Apoſtol. deuoluta, poteſt conferre Legatus de Latere, etiamſi ſint deuoluta ad Papam ex propria negligentia. 32, 33
Beneficia ad Epiſcopum deuoluta ex negligentia Prælati Regularis exempti, quæ Epiſcopus confert auctoritate Apoſtol. non poteſt conferre Legatus de Latere. 34
Legatus poteſt conferre beneficia ſuæ Prouinciæ, quamuis deuoluta ad Prælatum extra ſuam legationem. 1.86. 35
Legatus non poteſt conferre beneficia, quæ eſſent extra Prouinciam, & per deuolutionem, vel aliàs ſpectarent ad collationem alicuius Prælati de Prouincia. 36
Beneficia intra Prouinciam exiſtentia conferre poteſt Legatus, etiamſi ſpectarent ad collationem Clericorum alterius Prouinciæ. 37
Beneficia Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, ſeu Clericorum conferre poteſt Legatus de Latere. 38
Legatus de Latere etiam extra Prouinciam exiſtens poteſt beneficia in Prouincia ſibi decreta exiſtentia conferre. 40
Eccleſias Cathedrales, vel Regulares, aut Collegiatas, ſeu ipſarum Cathedralium maiores poſt Pontificalem electiuas, conferre non poteſt Legatus de Latere. 41
Beneficia reſeruata, etiam in ſex menſibus alternatiuæ Epiſcopi vacantia, conferre non poteſt Legatus de Latere 42
Legatus vigore facultatis ſibi conceſſæ conferendi beneficia qualitercumque vacantia, non habet facultatem conferendi beneficia reſeruata. 43
Beneficia Iuriſpatronatus laicorum conferre non poteſt Legatus de Latere. 44
Beneficia Iuriſpatronatus mixti, Legatus de Latere conferre non poteſt. 45
Beneficia Iuriſpatronatus laicorum ex priuilegio vel, præſcriptione benè poteſt Legatus conferre, nec oportet aliter derogare tali Iuri patronatus, nec de eo facere mentionem. 46
Beneficia, quæ ad Epiſcopi collationem ſpectant iure ſpeciali, ſeu delegato, non poteſt conferre Legatus. 47
Beneficia litigioſa non poteſt Legatus conferre. 1.87. 48
Beneficij collatio facta à Legato ei, qui tacet ſe habere aliud beneficium, eſt ſubreptitia, & nulla, ſicut illa quæ ſit à Papa. 49
Legatus de Latere an poſſit conferre beneficium cum clauſ. *Motu proprio*, abſque eo quod de alio in gratia mentio reperiatur. 51
Legati miſſi ſiue nati, conferendi beneficia nullam habent poteſtatem, niſi hoc eis ſpecialiter ſit indultum. 52
Nuncijs cum poteſtate Legati de Latere miſſis conceditur facultas reſtricta ad beneficia Eccleſiaſtica ſimplicia per obitum extra Romanam Curiam vacatura, quæ non excedunt valorem 24. Ducatorum auri de Camera. 53
Beneficia reſeruare poteſt Legatus de Latere, quorum conferendorum ius, & poteſtatem habet, dummodo pendente vna reſeruatione in aliqua Diœceſi non faciat aliam. 54
Beneficia vacatura Legatus de Latere ſuæ poteſt reſeruare collationi, etiam pro certa perſona, ſed ei nullum ius quæritur. 55
Reſeruationes per Legatum à Latere factæ expirant finito legationis officio. 1.88.56
Legationis officio finito, omnia, quæ ad reſeruationem exequendam geſta fuerint, expirant, ſi beneficium collatum non eſt. 57
Commendare ad tempus Parochiæ poteſt Legatus de Latere. 58
Parochiale, ſeu aliud quoduis beneficium commendare non poteſt Legatus de Latere, niſi hoc habeat in facultatibus 59
Eccleſias Regulares Clericis ſecularibus commendare non poteſt Legatus de Latere, nec è conuerſo 60
Vnire beneficia ſuæ prouinciæ poteſt Legatus de Latere

Index Rerum,

abſque tamen præiudicio Epiſcopi. 61
Beneficia Regularia ſi electiua non ſint, vnire poteſt Legatus de Latere. 62
Eccleſiam vnius Diœceſis Eccleſiæ alterius vnire poteſt Legatus de Latere, ſi ſubſit iuſta, & debita cauſa, & dummodo Epiſcopo Eccleſiæ vnitæ ſua iura non adimantur. 63
Vnire Eccleſiam ſecularem Monaſterio poteſt Legatus de Latere concurrentibus nonnullis, de quibus ibi. 64
Eccleſiam ſibi ſubiectam iure legationis Legatus de Latere vnire non poteſt Eccleſiæ immediatè Papæ ſubiectæ. 65
Eccleſias Cathedrales, Collegiatas, Regulares, vel dignitates, quæ ſunt electiuæ, vnire non poteſt Legatus de Latere. 1.89.66
Eccleſiam Iurispatronatus laici non poteſt Legatus de Latere vnire, ſine patroni conſenſu. 67
Reſignationes beneficiorum coram Legato de Latere fieri poſſunt. 68
Permutationibus beneficiorum auctoritatem præſtare poteſt Legatus de Latere. 69
Reſignationes beneficiorum ſimpliciter recipere poteſt Legatus de Latere, non autem in fauorem, nec cum penſione. 70
Legatus de Latere habet auctoritatem in penſionibus imponendis, non tamen in beneficiis reſeruatis, vel quæ ad eius prouiſionem non ſpectant. 71
Diſpenſationibus in concedendis tantum poteſt Legatus in ſua Prouincia, quantum Epiſcopus in ſua Diœceſi. 72
Matrimoniis intereſſe poteſt Legatus de Latere intra ſuam Prouinciam, & aliis intereſſendi licentiam concedere. 73
Electiones Epiſcoporum & exemptionem confirmandi licentiam habet Legatus de Latere. 74
Cauſas iudiciales committere poteſt Legatus à Latere, & Delegatus ab eo iuriſdictionem exercere valet, antequam ſit Prouinciam ſibi delegatam ingreſſus. 75
Legatus duarum Prouinciarum propter connexitatem territororium poterit expedire negotia vnius Prouinciæ in alia. 76
Legatus de Latere poteſt cognoſcere de cauſis contra exemptos. 77
Papa eximendo à iuriſdictione cuiuſlibet Ordinarij non videtur eximere à poteſtate Legati de Latere. 78
Iuriſdictionem in exemptos exercere non poteſt Legatus natus. 79
Eximere non poteſt Legatus de Latere. 80
Papa vbi appoſuit manum, Legatus de Latere non poteſt intromittere, niſi ex magna cauſa. 1.90.81
Cauſæ à Legato de Latere ad Superiorem remiſſæ non poteſt dictus Legatus ſe ingerere. 83
Statuta facere poteſt Legatus de Latere. 84
Indulgentias concedere poteſt Legatus de Latere in Prouincia ſibi commiſſa, quæ durant etiam legatione finita. 85.& ſeq.
Concil. Trid. quæ circa Legatos ſtatuat. 87
Legatus, vel Nuntius habent familiam armatam, excommunicant, & puniunt inferentes iniuriam, vel damnum ſuis familiaribus. 1.479.96
Poteſtas Legati à Latere, & non à latere eſt æqualis, exceptis iis, quæ Papa ſpecialiter ſibi reſeruauit. 1.480.98
Appellatione Legati venit nedum Legatus à Latere, ſed & Legatus natus, & Legatus miſſus, qui dicitur Nuntius. 99
Legitimatus in infantia ad inſtantiam patris per legitimationem ampliſſimam vigore facultatum DD. de Campegiis, non poteſt eligi Generalis in ſua religione. 1.601.199
Leproſaria ſunt loca ſeorſum ab aliis in gratiam illorum, qui morbo lepræ percuſſi ſunt. 2.81.10
Leuna, de Dracone. 1.359.3
Lex Papæ non poteſt abrogare ſaltem abſque illius ſcientia. 1.251.195
Lex ſemper loquitur, & comprehendit propterea perſonas quandocunque extantes. 1.583.49
Lex Florentiæ mandans quòd omnes ciuitates ſubiectæ ſoluant certum quid, habet locum in ciuitate Piſarum, effecta ſubiecta poſt legem. 50
Lex, vel conſuetudo prohibens ne bona aliqua in exteros non ſubditos alienentur, iuſta eſt. 2.47.205
Leges tam cæremoniales, quàm iudiciales, Euangelica Lege lata ceſſarunt. 2.367.8
Lex vbi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. 1.477.62
τò *Liberè*, ſignificat præciſam libertatem ſine impedimento, & licentia alterius. 1.473.50
Liberius quamuis tædio exilij victus, & metu tyranni coactus polluerit ſe hæreticorum communione, hæreticus ob id dici non poteſt. 1.36.55
Libertas Eccleſiaſtica propriè loquendo nihil aliud eſt quàm exemptio, & priuilegium à Deo, Pontificibus, vel Principibus ſæcularibus conceſſum omnibus Eccleſiis, vel Clericis quatenus tales ſunt. 2.47.211
Violantes eccleſiaſticam libertatem, quas pœnas incurrant? remiſſiuè. 2.49.217
Libertas Eccleſiaſtica, vide *Immunitas*.
Libertatis cauſa eſt cauſa pia. 2.410.14
Libertatis cauſa an alij piæ cauſæ præferenda ſit. 15
Liberti, vide *Eccleſia*.
Licentia, quæ in renunciatione ſeu donatione nouitij interuenire debet, ſufficit obtenta, & in ipſo actu renunciationis, ſeu donationis. 1.607.144
Linteamina, ſiue Mappæ Altaris benedicuntur iuxta ritum Eccleſiæ. 2.112.20
Litteræ formatæ quæ dicantur? remiſſiuè. 1.168.60
Originale litterarum Apoſt. eſt producendum vt Iudex, qui illas exequi debet, ſit certus de ſua iuriſdictione. 2.251.231
Litteræ Apoſt. præſumuntur expeditæ cum conſenſu valido, & mandato legitimo. 1.443.32
Litteræ dimiſſoriæ, vide *Capitulum*.
Litteratis eſt fauendum, cum hac tempeſtate miſeri vagentur. 2.244.174
Locorum tria ſunt genera, quibus Eccleſiæ, & perſonæ eccleſiaſticæ, cæterique fideles vtuntur. 2.1.8
Locus ſacer, aut religioſus non eſt in vſus profanos conuertendus. 2.53.14
Loca mortuorum ſepulturæ dicata de iure Ciuili ſunt religioſa. 2.65.5
Loca pia generali nomine hoſpitalia appellantur. 2.81.12
Epiſcopo eſt reddenda ratio ab adminiſtratoribus de omnibus locis piis, ſiue ea ſint publica, ſiue priuata, eccleſiaſtica, vel laicalia loca. 2.83.41
Rationes per Ordinarium ab adminiſtratoribus piorum laicorum non ſolùm ſingulis annis, ſed etiam pluries in anno repeti poſſunt. 2.84.45
Loca pia, vide *Hoſpitalia*.
Locumtenens dicitur ille quem ipſe Vicarius ſibi ipſi ſufficit. 1.205.5

De Locatione,

Animalia locare poteſt Clericus ſi habeat ex decimis, vel ſucceſſione. 1.519.123
Locatio facta vltra triennium, an in totum vitietur, an verò quoad triennium ſuſtineatur. 2.318.74
Locari res Eccleſiæ in perpetuum, vel ad longum tempus non poteſt, ſed hodie nec vltra triennium. 2.438.30
Locationes rerum eccleſiaſticarum, quæ repræſentata pecunia, atque anticipatis ſolutionibus fiunt in præiudicium ſucceſſorum, in beneficio fieri prohibentur. 31
Iuriſdictiones eccleſiaſticæ aliis locari, aut facultates nominandi, vel deputandi Vicarios in ſpiritualibus à conductoribus per ſe, vel per alios exerceri prohibentur. 32
Cancellariæ Epiſcopalis reditus locari non poſſunt. 33
Emolumenta tempore vacationis Sedis Epiſcopalis prouenientia ex iuriſdictione, & ſigillo, aut aliàs vndecunque, neque ad Vicarium, neque ad Capitulum ſpectat, ſed debent futuro ſucceſſori reſeruari. 34
Pactum in locationibus in præiudicium alterius Eccleſiæ appoſitum nullam obligationem inducit. 35
Decimarum fructus laicis locari poſſunt. 36
Eccleſiæ ipſæ laicis prohibentur locari. 37
Loquentis perſona generali conceſſione, vel ſermone nunquam comprehenditur, vt læſa cenſetur. 1.458.121
Ludere ad aleas, & taxillos non licet Clericis, qui ordine ſacro initiati ſunt, vel in minoribus conſtituti ſi beneficium habeant. 1.513.66
Ludus, qui conſiſtit in ingenio, aut virtute corporis Clericis eſt permiſſum ſi ſecretò, & in ſuis ædibus ludant. 67
Scacchorum, ſiue latrunculorum ludus non eſt Clericis prohibitus, modo ludatur cauſa recreationis, & non cauſa voluptatis, aut auaritiæ. 68

Ludus, qui in ingenio conſiſtit ac proinde permiſſus eſt, non conuenit literatis hominibus. 69
Clerici in eorum ludicaliàs etiè permiſſis admixtos laicos habere non debent. 70
Ludi theatrales, vide *Eccleſia*.
Luſitania Reges habent ius præſentandi, & nominandi ad Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus illius Regni, quod cœpit à tempore Regis Alphonſi V. 1.124.82

M

MAgiſtri & Doctores prouideri ab Epiſcopo in ſubiectis plebibus debent qui ſtudia litterarum, & liberalium artium dogmata aſſiduè doceant. 1.195.50
Magiſtri publicè in ſcholis generalibus docentibus de licentia Vniuerſitatis conceditur priuilegium, vt præbendarum ſuarum & beneficiorum fructus percipere in abſentia valeant. 51
Magiſter ſcholæ, nonnullis Scholaſticus, eſt ſcholæ præpoſitus, ſiue præfectus. 1.299.1
Maiordomus, præpoſitus, œconomus, & Vicedominus iidem ſunt, & per illos intelligitur quilibet Eccleſiaſticarum rerum adminiſtrator. 1.672.16
Maiores qui. 2.73.32
Mandatum præſumitur ex impenſa, etiamſi de eo expreſsè non conſtaret. 1.443.35
Mandatum, ſi non potuit intimari culpa alicuius, debet in impedientis odium haberi pro intimato. 1.453.67
Mandati intimatio per edictum facta vt ſuſtineatur, debent concurrere iuriſdictio, cauſa, & ordo iudiciarius. 1.454.70
Manſus in cap. de cenſib. accipitur pro titulo, qui conſtituitur in Præbendis, aut poſſeſſionibus, quibus dotata eſt Eccleſia. 2.7.22
Marcellinus dum thura Idolis metu mortis adolenit, hæreticus non fuit, cùm non fecerit pertinaciter. 1.35.53
Marcellus Papa XV. Titulos in Vrbe inſtituit quaſi Diœceſes quaſdam Presbyteris, & Diaconibus aſſignatas ad Baptiſmum, & Pœnitentiam, ac Martyrum ſepulturam. 1.58.4
S. Maria ad Calatrauæ in Hiſpania Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit. 1.539.81
B. Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum Ordo à quo inſtitutus, & quando incœperit. 1.548.127
Fratres B. Mariæ de Mercede ad Ordines Mendicantium tranſire non poſſunt. 128
Legata omnia, quæ incertis perſonis relinquuntur, exhibentur fratribus B. Mariæ de Mercede pro redemptione captiuorum. 129
Fratres Minores de Obſeruantia non poſſunt recipere in ſuo ordine fratres B. Mariæ de Mercede. 130
Congregatio Fratrum diſcalceatorum B. Mariæ de Mercede à quo inſtituta, & quando inceperit. 1.549.131
Fratres diſcalceati B. Mariæ de Mercede ad calceatos eiuſdem ordinis tranſire non poſſunt abſque Romani Pont. expreſſa licentia. 132
Officium, & Miſſam de communi Confeſſorum non Pont. recitare poſſunt fratres diſcalceati B. Mariæ de Mercede de S. Raymundo Nonnat. 133
S. Mariæ de Mercede apud Aragonenſes Ordo mil. à quo inſtitutus, & quando inceperit. 1.561.171
S. Mariæ Theutonicorum Ordo mil. à quibus inſtitutus, & quando inceperit. 1.560.167
S. Mariæ glorioſæ apud Italos Ordo mil. à quo inſtitutus, & quando inceperit. 1.561.172
S. Mariæ de Monte Carmelo Ordo mil. à quo inſtitutus, & quando inceperit. 173
Matrimonia clandeſtina ſine Parocho, & duobus teſtibus irrita. 1.358.39
Matrimonio validè aſſiſtit Parochus etiam non Sacerdos. 40
Matrimonium ratum diſſolui poteſt per profeſſionem in Religione S. Ioannis Hieroſolymitani, non ita in aliis S. Iacobi Alcantaræ, & ſimilibus. 2.252.32
Matrix Eccleſia, vide *Eccleſia*.
S. Mauritij in Sabaudia Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit. 1.542.87

De Mendicantibus.

Mendicantes Ordines verè & propriè quatuor ſunt. 1.571.208
Mendicantes inter annumerantur
Seruitæ. 1.571.210
Minimi. 211
Ieſuati. 212
Ieſuitæ. 213
Carmelitæ diſcalceati. 214
Fratres diſcalceati ſanctiſſimæ Trinitatis. 215
Mendicantes verè dicuntur Ordines non ſolum quatuor priores, ſed etiam qui poſtea à ſede Apoſt. tales inſtituti ſunt. 216
Mendicantium Ordinum Moniales non veniunt ſub diſpoſitione loquentibus de Mendicantibus. 1.572.217
de Mendicantium priuilegiis participant
Canonici Regulares Lateranenſes. 218
Canonici Regulares S. Saluatoris. 219
Canonici Regulares S. Crucis Conimb. 220
Canonici Regulares ſancti Gregorij in Alga. 221
Monachi Caſſinenſes. 222
Vallis vmbroſæ. 223
Camaldulenſes. 224
Ciſtercienſes. 225
Ciſtercienſes reformati. 226
Cœleſtini. 227
Sylueſtrini. 228
Congregationis B. Mariæ Montis Virginis. 229
Monachi ſancti Baſilij. 230
Præmonſtratenſes. 231
Fratres ſancti Spiritus in Saxia. 230
Eremitæ ſancti Hieronymi in Hiſpania. 233
Eremitæ B. Petri de Piſis. 234
Fratres ſancti Hieronymi de Feſulis. 235
Fratres Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis. 236
Cruciferi. 237
Fratres S. Mariæ de Mercede. 1.573.238
Fratres Militiæ Ieſu Chriſti. 239
Clerici Theatini. 240
Clerici Regulares Minores. 241
Mendicantes Fratres prohibentur noua loca ad habitum acquirere, vel antiqua alienare ſine expreſſa Pontificis Romani licentia. 1.641.219
Mendicantibus prohibetur ædificare de nouo prope domos iam conſtructas Minorum niſi infra ſpatium trecentarum cannarum. 2.101.78
Mendicantes Religioſi, qui ſine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandum, vel hactenus recepta mutant, aut quouis titulo alienationis transferunt, excommunicationem nemini reſeruatam incurrunt. 2.101.78
Mendicantium Eccleſia, vide *Eccleſia*.
Merces, quæ penſionariis tribui ſolet, nulla ex parte à penſionariis exigenda eſt. 1.594.29
Metropolis ciuitas eſt, quæ caput Prouinciæ exiſtit, & Metropolitani Sedes, ac Diœceſis. 1.102.3
Metropolitana Eccleſia eſt grandioris honoris titulo Suffraganei. 1.103.12
Prouincia tota eſt ad iuriſdictionem Metropolitanæ Eccleſiæ. 13
Metropolitanæ Eccleſiæ ritu Suffraganeorum ſubditos in diuinis Officiis non ſeruantes corrigit Metropolitanus. 1.107.71
Metropolitanus dicitur à menſura ciuitatum, ſecundùm aliquos, at verò ſecundùm alios à matrice ciuitate. 1.102.2
Metropolitanus & Archiepiſcopus idem ſunt. 4
Metropolitanus à tribus Epiſcopis Suffraganeis conſecrari debet, omnibus aliis Prouinciæ, vel præſentibus, vel ſaltem ſi non potuerint, per litteras conſentientibus, adhibitóque etiam conſenſu Primatis. 1.103.15
Metropolitanus licèt rectè conſecratus fuerit, & poſſeſſionem acceperit, non poteſt ante Pallium acceptum ſe Archiepiſcopum nominare, nec ea munera obire, quæ ſunt Poteſtatis Ordinis, & Iuriſdictionis. 16
Metropolitanus adiri poteſt vt Epiſcopum cogat iudici ſeculari auxilium, quod abnegauit, exhibere. 1.104.36
Metropolitanus poteſt cogere ad concordiam Epiſcopos Suffraganeos quando inter eos eſt diſcordia ſuper perceptione iurium Epiſcopalium in Eccleſia, quæ eſt ſita in finibus duarum Diœceſum. 1.105.49
Metropolitanus per viam nullitatis abſque appellatione de cauſis inter ſubditos Suffraganei cognoſcere non poteſt. 1.107.64
Metropolitanus ad querelam Epiſcopi procedit contra Canonicos abſque cauſa rationabili & manifeſta à Diuinis ceſſantes. 1.108.74

Index Rerum,

Conſuetudinis prætextu Metropolitani Iuriſdictionem habent in ſubditos ſuffraganeorum. 1.108. 76

Metropolitanus poteſt Congregationes generalium Capitulorum exemptorum conuocare, ſi quolibet triennio ſeſe in Congregationes redigere contempſerint. 1.109.86

Metropolitanus in Synodo Prouinciali cognoſcit ſi Clericus cum Epiſcopo ſuo criminalem, aut ciuilem cauſam habeat. 1.110.94

Metropolitanus cum Synodo Prouinciali diiudicat, ſi dubius aliquis, aut difficilis abuſus, vel grauis quæſtio exoriatur circa imagines, Reliquias, aut miracula. 95

Metropolitano cura eſt facere, vt Prouinciales Epiſcopi in ſuis Eccleſiis commorentur, & ſuper eorum abſentia inquirere. 96

Metropolitanis cum iudicio ſuffraganeorum ſuorum in Prouinciali Synodo plura demandantur à Concil. Trid. 97

Metropolitano, & eius Concilio Prouinciali parendum eſt ab Epiſcopis ſuffraganeis. 98

Metropolitano negligente ſuum Vicarium conſtituere, Epiſcopus antiquior ex Suffraganeis in Metropolitana illum conſtituere poteſt, Epiſcopo verò exempto negligente, Epiſcopus propinquior deputare poteſt. 1.315. 56

Vide *Archiepiſcopus*.

Milites Hieroſolymitani non poſſunt diſponere de bonis quæ ad eos perueniunt intuitu ſuæ Religionis, ſed nec etiam de patrimonialibus. 1 602.206

Milites S. Iacobi de Spatha non ſunt verè religioſi, ac proinde eorum filij nati ex ſoluta, cum qua de licentia magni Magiſtri poterunt contrahere matrimonium, non ſunt ſpurij dicendi, ſed filij naturales. 1.617.20

Milites Regulares militiæ S. Iacobi de Spatha non ſunt incapaces beneficiorum ſæcularium ſiue ſimplicium, ſiue Curatorum, nec etiam penſionum. 2.150.23

Milites Regulares, qui matrimonium contrahunt, non comprehenduntur ſub decreto Concilij Trid. *ſeſſ.* 25. *de regular. cap.* 15. bene tamen milites Hieroſolymitani. 2. 153.33

Teſtamenta an & quando Milites regulares facere poſſint. 35

Horas Canonicas an & quando teneantur recitare Militares Religioſi. 36

Milites Regulares an & quando fori priuilegio gaudeant, & à ſolutione tributorum exempti ſint cenſendi, remiſſiuè. 2.153.37

Filius illegitimus Commendatarij profeſſi Ordinum Militarium præter Hieroſolymitanum, non eſt ſpurius, ac proinde per ſubſequens matrimonium legitimari poteſt. 38

Milites S. Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ, & ſimiles excipit Bulla Clementis VIII. de largitione munerum. 2. 154.39

Milites & Commendatarij Hieroſolymitani tenentur illo arcto præcepti vinculo, prout clerici beneficiarij in eo quod attinet ad eleemoſynam faciendam annuis redditibus. 48

Milites S. Iacobi, & ſimiles an poſſint confiteri cum ſacerdote ſeculari. 2.155.57

Milites S. Iacobi Alcantaræ, & ſimiles non comprehenduntur in Bulla Pij V. prohibente ne clerici ſæculares, vel Regulares taurorum agitationi interſint. 2.152. 31

Mimis, Iaculatoribus, & hiſtrionibus intereſſe non debent Clerici. 1.513.63

Minimi ſancti Franciſci de Paula à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.567.188

Minimis prohibetur ſub excommunicatione tranſitus ad alios Ordines. 1.585.59

Miniſter Generalis de Obſeruantia vti poteſt titulo, & ſigillo cum inſcriptione Miniſtri Generalis totius Ordinis fratrum Minorum. 1 638.196

Miniſter legitimus quis dicatur. 2.118.37

Miniſter malus non ſecus ac bonus confert gratiam cum ſacramento animæ bene diſpoſitæ. 38

Sacramenta à bonis Miniſtris ſumere, & bonorum Sacerdotum Miſſas audire confert. 2.119.40

Minores conuentuales Reformati à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.562.176

Minores Conuentuales Reformati. ibid.

Minoribus de obſeruantia ad Minimos, & è conuerſo tranſire non licet niſi de licentia Papæ. 1.585.57

Fratres Minores poſſunt pauperum electionem facere, ſi teſtator id munus eis teſtamento relinquat. 1.622.71

Fratres Minores de Obſeruantia, & Capuccini ſunt incapaces hæreditariæ ſucceſſionis, quamuis adiiciatur clauſula, *vt hæreditas vendatur, & in neceſſaria illis pretium cedat*. 1.622.82

Fratrum Minorum Eccleſia non poteſt validè hæres inſtitui. 83

Minor 14. annorum, cum quo per Papam fuit diſpenſatum, tenetur publicare; & non publicando incurrit pœnas, quamuis ignoret. 2.290.188

Publicatio facienda eſt, etiamſi Papa, in cuius manibus renunciatio fuit facta, moriatur intra illud tempus datum ad publicandum. 189

Miſerabilium perſonarum cauſæ ad cognitionem pertinent Epiſcoporum. 2.411 23

Miſſæ celebrandæ tempus, ſeu hora quando incipiat & finiatur. 1.165.25

Miſſæ ſacrificium ne extra Eccleſiam, & locum ſacrum ad id ſpecialiter deputatum fiat, curare debet Epiſcopus. 26

Miſſa in priuatis Oratoriis celebrari non debet. 27

Decretum ſuper non celebratione Miſſarum, in particularium Oratoriis comprehendit tantùm Oratoria in particularium dumtaxat domibus exiſtentia, non tamen Eccleſias, vel capellas publicas. 28

Miſſas vago, & ignoto Sacerdoti Epiſcopus celebrare non permittat. 29

Miſſas vt curæ animarum habentes celebrent tam frequenter, vt ſuo muneri ſatisfaciant, curare debet Epiſcopus. 1.166.32

Miſſam vt populus in propria Parochia audiat, curare debet Epiſcopus, non tamen poterit illum ad hoc cogere mulctis, & pœnis, etiam in caſu notabilis negligentiæ. 33

Miſſæ Sacrificio feſtiuis diebus in Eccleſiis Regularium intereſſe liberum erit populo, nec eiſdem Regularibus, vel populo poſſunt Ordinarij ob id impedimentum præſtare. 34

Miſſam nullus celebrare poteſt in Altari in quo Epiſcopus eadem die Miſſam cantauit ſolemnem. 1.186.25

Miſſam prius audire non tenetur qui in ipſo manè diei feſti exit ad alium locum vbi dies feſtus non eſt laborandi cauſa. 1.266.52

Miſſæ Sacrificium non conuenit Sacerdotem celebrare antequam hoc ei ab Epiſcopo permittatur. 1.358.42

Miſſam à Presbytero concubinario nemo audire debet. 1. 510.43

Miſſa ſi nequeat celebrari in loco conſtituto, tunc iure poterit concedi, vt in alia Eccleſia, vel in alio Altari celebretur. 2.416.52

Miſſarum numerus propter eleemoſynarum tenuitatem, an, quando, & à quibus reduci poſſit. 2.418.62

Epiſcoporum, & Prælatorum Ordinum facultas reducendi Miſſarum onera, intelligenda eſt de illarum oneribus ante Concil. Trid. impoſitis, & iuſta interueniente cauſa. 63

Miſſas in fundatione Eccleſiæ impoſitas, aut in beneficiis requirentibus in ſui fundatione certum numerum, non poteſt Epiſcopus reducere, & ad minorem numerum reuocare. 2.418.65

S. Congr. Conc. ademit Epiſcopis in diœceſana Synodo, & Generalibus in Capitulis generalibus, vel aliàs quomodolibet, facultatem reducendi onera Miſſarum celebrandarum. 66

Vide *Sacramenta*,

Mitra triplex eſt ſpeciei. 1.219.54

Molina de iuſtitia, tract. 2. diſp. 147. concl. 7. reprobatur. 2.

Monachorum appellatione qui comprehendantur. 1.383.57

Monachorum cœnobia, qui in illis viuebant in communi, fuerunt in Alexandrina Eccleſia ex inſtitutione B. Marci Euangel. 1.528 3

Monachorum religio maximè Damaſi Papæ temporibus floruit in vaſtis Ægyptij ſolitudinibus propter malorum hominum vitam, & tyrannorum perſequutiones in ciuitatibus. 8

Monachi, id eſt ſoli, quod nomen propriè ſortiuntur qui in ſolitudinibus habitabant. 1.527.15

Monachos hodie appellamus, qui ſoli vitæ contemplatiuæ operam nauant, neque prædicationi, aut aliis ſe immiſcent. 16

Monachi ex ſua origine ſunt laici. 1.589.100

Monachi, & Conuerſi in quo conueniant, & differant. 1.615.3

Monachorum appellatione qui propriè veniant. 1 616.9

Monachi omnes etiam Abbates olim laici erant, & ideò Clericis inferiores habebantur. 10

Monachi olim obedientiam præſtabant Oſtiario, & aliis in maioribus ſacris ordinibus conſtitutis. 11

Monachi

Monachi fuerunt in laicali ſtatu vſque ad tempora Euſebij, Zozimi, & Syricij. 12
Monachorum appellatione indeſinite veniunt omnes religioſi cuiuſcunque generis. 13
Monachorum appellatione veniunt Moniales quoad ea, quæ ſunt proportionabilia. 14
Monachi & Canonici regulares quando prohibeantur ad Curias Principum accedere. 1.627.106
Monachi olim, cum laici eſſent, prohibebantur pœnitentias imponere præterquam ſibi ipſis, & mortuos ſepelire niſi monachos ſecum commorantes, & alia his ſimilia. 2.641.120
Vide *Religioſus*.

De Monaſterijs, & religioſis domibus

Interrogatoria dantur pro habenda informatione ſtatus alicuius Monaſterij. 1.130.162
Monaſteria Monialium S. Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta ab Epiſcopis tanquam dictæ Sedis delegatis gubernantur in concernentibus ſpiritualia tantùm, non temporalia. 2.201.31
Monaſteria condiderunt in Africæ partibus B. Auguſtinus, & in Palæſtina Hieronymus. 1.328.52
Benedictus in occidentali Eccleſia multa monaſteria conſtruxit. 12
Monaſteria noua de ſola Ordinariorum licentia vbique erigunt. 1.530.34
Monaſterij Monachorum nomine, in quod fœminæ intrare non poſſunt, quid veniat. 1.618.33
Monaſterij vtilitas propter quam poſſunt regulares aduocati, vel procuratoris munus exercere ſufficit indirecta Monaſterij indigentis ad magnam pauperiem ſublenandam & æs alienum ſoluendum. 1.619.43
Monaſteriis omnibus etiam Mendicantium (exceptis conuentibus Capuccinorum, & Minorum de Obſeruantia,) permittitur vt eis bona immobilia in communi poſſidere liceat. 1.622.81
Monaſteria Regularium, & Regulares ipſi à iuriſdictione Epiſcopi exempti fuerunt, & ſuis tantum ſuperioribus ordinis ſubditi remanſerunt, ſed in multis adhuc Epiſcopo ſubiiciuntur. 1.630.159
Monaſteria ſanctarum mulierum in eremis olim fuerunt erecta, & poſtea in ciuitatibus. 1.649.2
Cogentes mulierum monaſterium ingredi, ingreſſo non ſequuto, vel vt non profiteatur, nec habitum ſumat, ſed vt ibi ſæculari tenero educetur, non excommunicantur. 1.649.6
Licentiam ingrediendi intra ſepta monaſterij in caſibus neceſſariis debet tantùm dare Epiſcopus, vel Superior. 1.658.103
Abbatiſſa non poterit facultatem ingrediendi monaſterium concedere, niſi in caſibus repentinis, vel niſi habuerit generalem licentiam à Superiore, &c. 1.659.108
Monaſteria ſunt Eccleſia, cellulæ, areæ, horti, & ſimilia vſui regularium neceſſaria. 2.26.75
Monaſterium à Græca vocabulo ſolitariùs locus propriè dicitur. 2.95.2
Monaſterium, & Cœnobium idem ſunt. 4
Monaſteria noua conſtrui ſine auctoritate Epiſcopi, in cuius diœceſi erigenda ſunt, prohibentur. 6
Ordinariis non licet dare licentiam conſtruendi nouum monaſterium niſi vocatis prius, & auditis Prælatis Conuentualibus locorum, vbi ædificandum eſt, & aliis intereſſe habentibus. 7
Monaſteria olim in ſolitudine conſtruenda erant. 2.96.8
Monaſteria Monialium hodie extra ciuitatem conſtrui prohibentur, & quæ extra mœnia conſiſtunt, in ciuitatem, vel oppidum reuocantur. 9
Monaſteria Monialium non ſunt erigenda niſi Ordinariis locorum conſentientibus, & in iis dumtaxat locis, quæ muro vnita ſunt. 10
Papæ auctoritas etiam vltra Epiſcopi conſenſum requiritur in erigendis Regularium monaſteriis. 11
De ſola licentia Ordinarij noua poſſunt conſtruere Monaſteria, Fratres Ordinis Carmel. diſcal. 12
Monachi Cong. B. M. Fulien. 13
Superiores Cong Cleric. Regul. S. Pauli. 14
Licentias erigendi noua monaſteria de ſola licentia Ordinarij reuocauit Vrbanus VIII. 15
Epiſcopus olim poterat cum conſenſu Capituli, aut ſynodi Parochialem Eccleſiam in monaſterium Religioſorum dedicare, non verò hodie. 1.97.16
Monaſteria alia ſunt Mendicantium, alia non mendicantium. 17
Religioſorum numerus quis habendus in monaſteriis mendicantium. 18
Monaſteria noua etiam Mendicantium & Capuccinorum, ac Societatis Ieſu erigi non poſſunt niſi in quolibet illorum duodecim Religioſi ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant. 19
Monaſteria duplicia, idest, monachorum ſimul, & monialium fieri prohibentur. 20
Monaſteria omnia de iure communi ſunt ſubiecta Epiſcopo, in cuius diœceſi ſita ſunt. 21
Monaſteria omnia Epiſcopo cenſentur ſubiecta niſi probentur exempta. 22
Monaſteria ferè omnia Regularium ſunt ex priuilegiis ſpecialibus ſummorum Pont. ab Ordinariorum poteſtate exempta. 23
Monaſteria Monachorum à quo tempore exemptionem hanc ab Ordinariorum iuriſdictione obtinuerunt. 24. & ſeqq.
Exempti ſunt ab Ordinariorum poteſtate, Canonici Regulares à Paſchale II. 25
Cluniacenſis Ordo à Clemente IV. 26
Caſſinen. Abbatia à Zacharia. 27
Camaldulenſis Congr. à Leone X. 2.98.28
Vallumbroſana Congr. à Paſchale II. 29
Ciſtercienſis Ordo ab Alex III. 30
Cœleſtinorum Ordo ab Innocent. IV. 31
Monachi B. M. montis Oliueti à Iulio II. 32
Monachi B. M montis Virginis à Cœleſtino III. 33
Præmonſtratenſes ab Alexandro V. 34
Carthuſienſes à Bonifacio IX. 35
S. Baſilij Ordo à Gregorio XIII. 36
Fratres S. Spiritus à Sixto IV. 37
Fratres S. Antonij Viennen. ab Vrbano IX. 38
Prædicatores à Gregorio XI. 39
Minores à Clemente IV. 40
Cruciferi ab Vrbano III. 41
Carmelitæ. 42
Serui B. Mariæ ab Vrbano VI. 43
Minimi à Sixto IV. 2.99.44
Theatini à Clemente VII. 45
Clerici regul. S. Pauli à Paulo III. 46
Societas Ieſu à Paulo III. 47
Sommaſchini à Sixto V. 48
Miniſtrantes infirmis à Gregorio XV. 49
Clerici Regulares Minores à Sixto V. 50
Fratres B. Ioannis de Deo à Paulo V. 51
Clerici Regulares ſcholarum piarum à Greg. XV. 52
Monaſteria quælibet, quibus cura imminet animarum in iis quæ ad dictam curam pertinent, ſubſunt immediatè iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, excepto monaſterio Cluniacenſi, &c. 53
Per exemptionem conceſſam monaſterio capellæ illi ſubiectæ non cenſentur exemptæ. 54
Monaſteria in quibus exempta ſint de Iure à lege Diœceſana. 55
Capitula generalia debent in monaſteriis exemptis per ſingulas Prouincias, vel regna quolibet triennio fieri. 56
Monaſteria monialium quamuis exempta, niſi Regularibus, vel Capitulis generalibus ſubſint, ab Epiſcopo ſpirituali gubernio ſunt regenda. 57
Iuriſdictio nulla eſt conceſſa Epiſcopo in monaſteriis Sedi Apoſt. immediatè ſubiectis, niſi in concernentibus ſpiritualia. 58
Monaſteria non ſunt in habitaculo clericorum ſecularium, & multò minus laicorum conuertenda 2.100.59
Monaſterium de licentia Epiſcopi diœceſani benè poteſt deſtrui, & deſeri, atque cum opus fuerit in profanos vſus commutari in caſu magnæ alicuius neceſſitatis, & rationabili exiſtente cauſa. 60
Regulares ſi in monaſteriis quandoque defecerint, clerici ſæculares in eis poterunt ordinari. 61
Monaſteria monialium extra Vrbem, oppidúve exiſtentia, ſi Epiſcopo videbitur, ad vetera, quæ ſunt in Vrbe, reduci debent, vel ad noua quæ fiunt. 62
Tranſlatiò monaſterij monialium extra Vrbem exiſtentis facienda eſt ad aliud monaſterium eiuſdem Ordinis, & cum introitibus, & redditibus, quos habebat. 63
Monaſteria iam ædificata deſerere non poſſunt Regulares niſi in manibus ordinarij, ſeu Diœceſani. 64
Fratres minores deſerentes monaſterium aliquod, in quo quiſpiam legitimum titulum habet iuriſpatronatus, non poſſunt dormitoria, officinas, ſeu alia loca monaſterij eiuſdem deſtruere, diuendere, ſeu aliis donare. 65

Monaſterium deſtructum ſi ſit habentium bona in communi, & transferatur aliò, illa bona acquiruntur illi monaſterio ad quod monachi transferantur. 66
Monaſterium ſi penitus deſtruatur, fuerintque proinde monachi extincti, bona eius remanebunt in diſpoſitione ſummi Pont. 67
Monaſterium non habentium proprium, nec bona in communi (vt ſunt Fratres S. Franciſci de Obſeruantia) ſi deſtructum ſit, poſſunt eius bona ex conceſſione Pont. transferri de prioribus locis ad alia loca. 68
Monaſterium vt transferatur, ſeu mutetur de loco in locum de Iure communi, licentia Papæ, & Diœceſani requiſitur, niſi ex priuilegiis Pontif. aliter ſit cautum. 69
Congregatio S. *Benedicti in Portugalia* ex priuilegio Sixti V. poteſt cum conſilio & aſſenſu Capituli generalis transferre eorum monaſteria de loco in locum. 70
Prior, & monaſterium S. *Benedicti Vallisoleti* poteſt ex conceſſione *Pij II. & Pij IV.* duo vel tria monaſteria iuſta interueniente cauſa vnire. 71
Monaſteria coram quo iudice ſint conuenienda. 2.101. 80
Monaſterij B. Mariæ de Roncesualles deſcriptio. 2.155 58
Monaſteria virorum valorem annuum 200. flor. auri communi æſtimatione excedentia, Sedis Apoſt. diſpoſitione reſeruantur. 5.529.56
Monaſteria à lege diœceſana ſunt exempta. 5.339.9
Monaſterium ſi in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, tunc in alio conſtrui poterit. 2.416.49
Monaſterium Monialium ſi concurrat cum Monaſterio virorum Mendicantium, & iſtud cum non Mendicante, an præferenda ſint in propoſito Monaſteria mulierum, & Mendicantium. 2.425.94
Monaſterium bonorum capax, niſi ab inſtituente excluſum reperiatur, totam maioratus commoditatem, interim dum Monachus viuit percipere poterit; eo verò naturaliter mortuo, ad ſequentem de familia maioratus tranſire debet. 2.442.9
Vide *Eccleſia, Monialis, Succeſſio.*
Moneta in valore regulariter tempus contractus attenditur. 1.653 39
Monialis ſi Monialem, vel conuerſam, aut Clericum percuſſerit, per Epiſcopum in cuius Diœceſi Monaſteria fuerint, abſolui poteſt, etiamſi enormis fuerit percuſſio. 5.391.94
Monialis tranſlata ad aliud monaſterium pœnitentiæ cauſa, quicquid poſtea acquirit, illi priori monaſterio acquirit, niſi tranſlatio fuerit facta ad effectum vt fiat filia ſecundi monaſterij. 5.588.95
Monialis illegitima non poteſt abſque diſpenſatione Apoſt. ſecluſis religionum priuilegiis in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam eligi. 1.608.195
Moniales, & cæteri Regulares res etiam parui momenti ſibi donatas, aut aliàs acquiſitas vti proprias retinere non poſſunt, ſed Superiori illas tradere debent. 5.652. 79
Reditus vitalitios an & quando de licentia Superioris licitum ſit Monialibus habere. 1.622.80
Monialis S. Claræ, & omnes aliæ cuiuſcunque Ordinis non comprehenduntur in exceptione quam fecit Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 3. non obſtante regula in contrarium. 5.623.84
Moniales exemptæ poſſunt toties viſitari ab Epiſcopo quoad Obſeruantiam clauſuræ, quoties illi videbitur expedire. 1.633.147
Ordinarij in viſitatione clauſuræ monialium regularibus ſubiectarum poſſunt eas interrogare, & examinare ſuper his, quæ ad clauſuram pertinent. 148
Moniales ad profeſſionem, nec ad chorum admitti non debent niſi legere nouerint. 5.652.26
Monialium numerus in omnibus monaſteriis is præfigatur, qui ex redditibus ordinariis ſuſtentari valeat; à quo autem ſit facienda huiuſmodi præfixio, oſtenditur. 2.652.28
Monialium in monaſteriis regni Portugaliæ is tantum numerus ab Epiſcopis præfigi ac conſeruari iubetur qui ex reditibus propriis eorundem monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis congruè poſſit ſuſtentari. 29
Moniali aliqua mortua intra numerum præfixum ad reliquas ſpectat capitulariter votiſque ſecretis eam puellam, quæ eis viſa fuerit, ad locum huiuſmodi intra numerum vacantem admittere. 5.652.33
Moniales, quæ de licentia S. Congregationis recipiuntur ſupra numerum in quolibet monaſterio conſtitutum, non ſubrogantur in locum Monialium decedentium intra numerum. 34
Moniales velatæ tam intra, quàm ſupra numerum abſque dotali eleemoſyna nequaquam recipi debent. 2.653. 35
Monialibus nullatenus licet recipere pecunias, vel aliquam aliam rem anticipatè ad computum eleemoſynæ dotalis, quam quæuis puella habitum Monachalem ſuſceptura perſoluere debet. 37
Collectori Portugaliæ licet Monialibus licentiam concedere introducendi mulieres pro earum ſeruitio in monaſterio. 38
Moniales in bacchanalibus vel aliis temporibus recreatoris ne vtantur habitu virorum, aut cuiuſuis ſpeciei armis ſe cingant, prohibere debet Epiſcopus. 2.645. 57
Cibum externis parare, aut eſculenta vendere prohiberi debet Monialibus. 58
Monialium nulli conceditur facultas diſponendi de cellis ſuis poſt obitum. 59
Moniales vt in refectorio communi comedant, & in loco etiam communi laborent, curandum eſt. 60
Moniales non debent appellari cum titulo domnæ, ſed ſororis. 5.654 65
Monialium victui quomodo ſuccurratur tempore careſtiæ. 66
Moniales ſub perpetua clauſura iuſtis de cauſis conſtitutæ. 67
Clauſura Monialibus indicta ad conſeruationem honeſtatis. 5.655.68
Moniales ex quibus cauſis egredi liceat, expreſſit Pius V. 69
Moniales an poſſint è monaſteriis exire ex aliis cauſis ſimilibus, vel vrgentioribus, quàm *contentis in conſtitutione* Pij V. 72
Belli tempore quando poſſint Moniales è monaſterio exire. 1.656.73
Moniales quando poſſint de licentia Superioris tranſire de vno monaſterio ad aliud. 74
Moniales poſſint ne ad perfectiorem Religionem tranſire. 75
Monialis tranſlatio in cauſis permiſſis non poteſt hodie fieri niſi id concedatur à ſacra Congr. & quatuor conditionibus adiectis. 76
Monialis, quæ dum in proprio monaſterio aliqua de cauſa commode corrigi non poteſt, ad aliud monaſterium correctionis gratia transfertur. 77
Moniales propter incorrigibilitatem non ſunt eiiciendæ ſimpliciter è monaſterio, ſed niſi ibi puniantur, poſſunt ad aliud transferri. 78
Conuentus totus Monialium auctoritate Prælati locum mutat. 80
Moniales Conuerſæ è monaſterio quando exeant ad petendas eleemoſynas. 81
Moniales Conuerſæ poſſunt adhuc ob receptam conſuetudinem recipi, & ad profeſſionem admitti. 82
Moniales è ſuis monaſteriis egredientes extra caſus exceptos ipſo iure excommunicatæ ſunt excommunicatione maiori latæ ſententiæ ſummo Pontif. reſeruata. 83
Comitantes Monialem à ſuo monaſterio egredientem excommunicationem reſeruatam incurrunt, niſi id faciant moti compaſſione quadam naturali in extrema, vel graui neceſſitate. 84
Moniales quando dicantur è monaſterio exire ad effectum incurrendi excommunicationem latæ ſententiæ reſeruatam. 5.657 85
Moniali non poteſt licentia concedi è clauſtro egrediendi cauſa medendi morbo ita periculoſo vt deſperaretur ſalus ea non egreſſa. 86
Moniali non licet egredi vt curam nepotum ſuorum gerat. 87
Moniali in caſibus exceptis, an liceat exire è monaſterio ſubiecto Epiſcopo, vel Superioribus Regularibus cum licentia ſuorum Prælatorum Regularium tantùm. 89
Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali eius commiſſione egreſſus Monialis è monaſterio licentiam concedere poteſt. 90
Licentia concedenda Moniali ad exeundum in caſibus exceptis debet in ſcriptis obtineri. 91
Ingredi intra ſepta monaſterij Monialium nemini licet ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta. 92

Prælati,

Prælati, & alij Monialium curam habentes earum monaſteria ingredi non poſſunt, niſi in caſibus tantum neceſſariis. 98
Infantes diſcretione carentes admitti poſſunt ad clauſtra Monialium abſque alicuius cenſuræ incurſu. 94
Pueri ſeptennes præſumuntur vſum rationis adepti ne poſſint admitti ad clauſtra Monialium. t.658 95
Fœminæ non poſſunt admitti ad clauſtra Monialium. 96
Matribus præſtari non poteſt licentia ingrediendi monaſteria Monialium etiam ad inuiſendas filias morti proximas. 100
Vicarius generalis ſpeciale mandatum habens in monaſteriis Epiſcopo ſubiectis auctoritate ordinaria, in aliis verò Summo Pontif. ſubiectis delegata poteſt concedere facultatem ingrediendi Monialium monaſteria. 104
Prouiſor à Capitulo nominatus poteſt in monaſteriis ſibi ſubiectis concedere facultatem ingrediendi Monialium monaſteria. 105
Licentiam ingrediendi monaſteria Monialium exemptarum, & Regularibus ſubiectarum ad quem, vel quos pertineat. 106,107
Monaſterium Monialium ſi alicui particulari Prælato Conuentuali ſubiectum eſſet, non poſſet Generalis, ſeu Prouincialis licentiam ingreſſus ad id monaſterium concedere, poterit tamen dum viſitat inquirere vtrum Prælatus iuſtè vſus fuerit hac facultate. ibid.
Fratres minores ad Monialium monaſteria abſque ſpeciali Summi Pontif. licentia ingredi non poſſunt. t.659.109
Cardinalis, Epiſcopus, aut alius habens priuilegium ingrediendi Monialium monaſteria cum ſociis, quos ſecum aſſumere voluerit, non poteſt Fratres minores eligere. 110
Licentia ad ingrediendum Monialium monaſterium concedenda debet eſſe ſpecialis, & non ſufficit generalis, primo actu finitur, & extenditur ad ſocium obtinentis. 112
Licentia ad ingrediendum Monialium monaſterium non ſufficit tacita. 112
Licentiæ ſolemnitas vt in ſcriptis concedenda ſit ita obligat vt lethalis culpa ſit eam omittere. 113
Ingreſſus ad monaſteria Monialium ſine licentia in ſcriptis obtenta licitus videtur, ſi repentina ſuperueniat neceſſitas, quæ aditum ad Superiorem non permittat. 114
Ingredientes clauſtra Monialium, ſine licentia in ſcriptis obtenta, excommunicationem nulli reſeruatam incurrit. 115
Excommunicationem reſeruatam incurrunt intrantes Monialium monaſteria ex præſumptione, & prætextu licentiarum ab Epiſcopis, vel ſuperioribus conceſſarum ſine ſufficienti ratione, & cauſa. t.660.116
Excommunicatione reſeruata non afficitur ille, qui facultatem ingrediendi habet, ſed non ingreditur prætextu facultatis, aut illam haberet inualidè conceſſam, vel exiſtimaret ſibi licitum. 117
Licentia ingrediendi Monialium monaſteria concedi non poteſt, niſi ob cauſam neceſſitatis monaſterij, ſeu Monialium. 118
Neceſſitas monaſterij Monialium ob quam licitus eſt ingreſſus in illud, non eſt accipienda phyſicè pro ſtrictiſſima neceſſitate, ſed moraliter. 119
Cauſa minor requiritur in concedenda licentia fœminis ingrediendi Monialium monaſteria quàm viris, matri, aut ſorori, quàm aliis. 120
Excommunicationem ipſo facto Papæ reſeruatam incurrunt obtinentes licentiam ingrediendi Monialium monaſteria, ſi ingrediantur pro libito, & ſine neceſſaria cauſa. 121
Licentiam ingrediendi monaſteria Monialium obtinens ex cauſa, quæ ſuberat tempore neceſſitatis licentiæ, ſed tempore ingreſſus ceſſauit, non eſt tutus in conſcientia. 122
Confeſſarius iuſtam cauſam habet ingrediendi, dum alicuius Monialis confeſſionem ex præcepto regulæ, vel ex peculiari ipſius deuotione, aut conſolatione excepturus eſt, quam commodè ad feneſtellam audire non poteſt. 123
Confeſſarij ordinarij Monialium, tam ſæculares quàm regulares ſingulis quibuſcunque trienniis mutentur. 124
Confeſſarij extraordinarij Monialium bis, tèrve quotannis in communi, non autem in particulari eiſdem deputari debent. 125
Confeſſarij Monialium à monaſteriorum, in quibus degunt, aut Religionis oneribus pro eo tempore duntaxat, quo in confeſſionibus audiendis occupantur, excuſantur. 126
Confeſſarij ordinarij Monialium non poſſunt vti opera Confeſſariorum Regularium, etiam pro Confeſſariis extraordinariis, niſi in caſu neceſſitatis. 127
Parochi, & curam animarum habentes non poſſunt Confeſſarij Monialium munere fungi. 128
Confeſſarij Monialium quouis tempore, etiam pulſata *Aue Maria*, in caſu neceſſitatis monaſterij ſepta ingredi poſſunt. 129
Sacramenta Pœnitentiæ, ſanctiſſimæ Euchariſtiæ, & Extremæ Vnctionis adminiſtraturus ingredi debet in clauſuram ſine ſocio. 130
Confeſſario infirmæ Confeſſionem audiente cellæ ianua aperta remaneat, & ambæ comitatrices ad eiuſdem cellæ ianuam morentur. 131
Ingreſſus in monaſteria Monialium ad adminiſtranda Sacramenta rectà via eat, redeátque. t.661.132
Confeſſori, nec aliis Regularibus ingredi licet monaſterium Monialium ſub prætextu ſepulturæ tradendi cadauer alicuius Monialis, niſi, &c. 133
Confeſſarij, aut alij Monialium clauſuram ingredi non poſſunt ad conſpergendum cellas Monialium, aut alia loca aqua benedicta in Sabbato ſancto. 134
Confeſſionalia Monialium in exterioribus Eccleſiis collocanda. 135
Rotæ aut alia, per quæ in clauſuram Monialium proſpici poſſit, non permittantur in domibus Confeſſariorum. 136
Confeſſariorum Monialium Inſtantiis ſtata non retineantur. 137
Colloquuria Monialium communia ſint, in loco claro, & aperto. 138
Victus diætim confeſſariis à Monialibus non ſubminiſtretur, ſed quædam pecuniæ ſumma quotannis victus loco eis perſoluatur. 139
Medicus cauſa grauis infirmitatis cùm neceſſitas exegerit, poteſt ingredi, dummodò non abſque duobus ſociis de familia monaſterij introducatur, nec ab inuicem intra monaſterium ſeparentur. 140
Baioli iuſtam cauſam ingreſſus habent dum aliquod onus in monaſterium Monialium deferendum eſt, quod à Monialibus commodè portari nequit. 141
Operariis licet ingredi Monialium monaſteria pro aliquo opere exercendo, quod commodè extra monaſterium fieri non poteſt. 142
Licentiæ ingrediendi Monialium monaſtria in caſu neceſſitatis Medicis, Chirurgis, & operariis concedi ſolitæ ſingulis quibuſque trimeſtribus renouari debent. 143
Procuratores monaſteriorum Monialium de triennio in triennium mutari debent. 144
Iudex, aliique viri poſſunt monaſterium ingredi ad expellendum malefactorem, qui non vult inde exire. 145
Monialium monaſteria ex cauſa ingredientes grauiter peccant, & cenſuris afficiuntur, ſi finito miniſterio ſtatim non egrediantur, niſi breuiter immorentur in inuiſendis officinis. 146
Monialis energumena non eſt exorcizanda intra monaſterij ſepta. 147
Mulieribus ne quidem fundatricibus, aut donatricibus permittitur ingredi monaſteria Monialium etiam ad breue tempus. t.662.148
Moniales quando in monaſteria nouiter erecta transferri poſſint? 149
Superiori viſitationis, vel alia cauſa quando licitus ſit ingreſſus in Monialium monaſteria, & quando non à 150,151
Epiſcopus an & quando poſſit viſitare monaſteria Monialium, quæ Regularibus ſubduntur, & intra eorum ſepta ingredi? remiſſiuè. 152
Monaſteria Monialium frequentans ſi fuerit Clericus ſuſpenditur ab officio Eccleſiaſtico, ſi verò laicus fuerit, excommunicandus eſt 153
Frequentia alloquendi cum Monialibus ex quibus vicibus inducatur remittitur arbitrio Iudicis. 154
Religioſi accedentes ad Monaſteria Monialium quas pœnas incurrant? 155
Regulares accedentes ad monaſteria Monialium contra formam decreti, quo huiuſmodi acceſſus per S. Congreg. prohibetur, vltra pœnas priuationis officiorum,

Digitized by Google

clorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ incurrunt etiam pœnam peccati mortalis. 156
Equites Hieroſolymitani comprehenduntur ſub decreto, quo prohibetur Regularibus acceſſus ad monaſteria Monialium. 1.663.157
Regulares accedentes ad monaſteria Monialium cauſa loquendi cum puellis, vel mulieribus ſæcularibus inibi degentibus, non comprehenduntur ſub decreto, quo prohibetur Regularibus acceſſus ad monaſteria Monialium. 158
Regulares, qui ob acceſſum ad monaſteria Monialium inciderunt in pœnas decreti, rehabilitari, aut abſolui ab aliis non poſſunt præterquam à Sede Apoſtol. aut à S.Congregatione. 159
Religioſi litteras ad Moniales mittentes ſunt debitè corrigendi & puniendi à ſuis ſuperioribus, ſed non incidunt in pœnas decreti. 160
Regulares Moniales abſque S. Congregationis licentia alloqui reperti, ſi eorum ſuperioribus carcerati conſignati fuerint, per eoſdem declarandi ſunt priuati voce actiua,& paſſiua. 161
Confeſſarius Regularis Monialium, eiuſque ſocius incumbentes confeſſioni, ac Sacramentorum adminiſtrationi in caſibus excepta non poſſunt eaſdem Moniales abſque S. Congregat. licentia alloqui. 162
Decretum contra Regulares accedentes ad monaſteria Monialium etiam in Hiſpania obſeruatur. 163
Capuccini Galliæ non comprehenduntur ſub decreto contra Regulares accedentes ad monaſteria Monialium. 164
Prouinciales, & alij Superiores pro iis monaſteriis Monialium duntaxat, quæ eorum curæ ſunt ſubiecta, non comprehenduntur ſub decreto contra Regulares accedentes ad monaſteria Monialium. 165
Epiſcopus conceditur vt licentiam dare poſſint Religioſis alloquendi Moniales certis Regulis, & conditionibus ibidem expreſſis. 166
Regulares abſque legitima cauſa accedentes ad monaſteria Monialium Regularibus ſubiectarum, ibique in loco colloquiis deſtinato cum Moniali colloquentes poſſunt hodie à diœceſano Epiſcopo coerceri, & puniri. 1.664.167
Regulares adeuntes monaſteria Monialium abſque Epiſcopi licentia an incidant in pœnam excommunicationis quam Epiſcopus ſuo edicto poſuit contra adeuntes monaſteria Monialium. 168
Epiſcopi in aliena diœceſi commorantes non poſſunt accedere nec ingredi Monialium ſepta ſine licentia Epiſcopi prohibentis ne quis accedat ad monaſteria Monialium. 169
Litteras Moniali ſcribens, vel mittens, non incidit in cenſuram comminatam ab Epiſcopo aduersùs adeuntes in monaſteria Monialium. 170
Epiſcopus ſi prohibeat ne ad Monialem quis ſcribat ſub excommunicationis pœna, non illam incurrit, ſi tamen ſcribendo Epiſtola non peruenit ad Monialem. 171.
Licentiis non indigent patres ac fratres vt Moniales alloquantur, dummodò non in temporibus prohibitis. 172
Moniales ſemper velum geſtare debent. 173
Monialibus olim interdicebatur ſingularis habitatio. 174
Moniales olim cantare cum Monachis non debebant. 1.664.176
Moniales vltra numerum earum, quæ poſſint de monaſterij prouentibus ſuſtentari, prohibentur recipi in monaſteriis Monialium non Mendicantium. 177
Moniales non excuſantur ſi per ignorantiam decreti Concil. *ſeſſ.25. de Regular.cap.6.* Abbatiſſam eligant per vota non ſecreta. 1.667.6
Vide *Puella, Monaſterium, Eleemoſyna.*
Monitio neceſſaria eſt, etiam ad effectum, vt data negligentia hæredis, ad Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas; 2.412.34
& an tunc ſufficiat vnica monitio. 35
& an neceſſariò ſit à Iudice perſonaliter facienda, an verò per nuncium, vel epiſtolam? 36
& an ſufficiat generalis, an verò ſpecialis requiratur? 37
Monopolia dicuntur quando plures, vel omnes alicuius ciuitatis mercatores coëunt, vt merces non vendantur, niſi certo pretio, quæ ſubinde tanquam bono publico contraria improbantur. 2.87.72
Monſtra laruarum, vide *Eccleſia.*
Monteſia in Valentia Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando cœperit. 1.541.85
Montis Gaudij ad Hieroſolymitanos, Ordo mil. à quo inſtitutus, & quando inceperit. 1.561.170
Mortui, vide *Eccleſia.*
Moyſes, qui & Rex & Sacerdos in populo dici potuit, non legitur fuiſſe perfunctus ſicut & Chriſtus. 2.117.25
Vide *Conſecratio.*
Mozzetta violacea ſupra Rochettum apertum vtitur Archiepiſcopus in tota Prouincia. 1.112.128
Mulieres, cuiuſcunque ſint ætatis, & conditionis, poſſunt ab Epiſcopo abſolui, etiamſi percuſſio eſſet enormis. 1.391.96
Clerici prohibentur cum mulieribus habitare, vel mulieres in habitationes ſuas recipere, & cum ſuſpectis conuerſari. 1.509.38
Mulierum familiaritas diligenter vitanda. 1.510.41
Mulieres Pœnitentes à quo inſtitutæ, & quando inceperint. 1.552.138
Mulierum tertij Ordinis priuatis domibus degentium ſtatus, & ad habitum admiſſio. 1.615.7
Mulierem aliquam medicam an liceat introducere in dormitorium pro curatione alicuius religioſi infirmi. 1.618.36
Mulieres, quæ ſunt in diſcordia cum maritis, & eorum ſæuitiam timent, ſi extra culpam ſunt, debent ſi ſunt in monaſteriis tolerari, in poſterum verò non ſunt recipiendæ. 1.658.97
Mulier aliqua ſi venerit in ſuſpicionem marito quod timet ne ab eo aliqua vis inferatur, debet permitti vt poſſit ingredi monaſterium Monialium dummodo, *&c.* 98
Mulieres nuptæ in monaſteriis Monialium recipi non debent. 99
Vide *Fœmina, Eccleſia.*
Muſica illa vbi ſiue organo ſiue cantu *laſciuum*, aut impurum aliquid miſcetur, debent ab Eccleſiis arceri. 2.166.35

N

Narratiua in litteris Apoſtol. ſuper quibus fundatur gratia, vel intentio Papæ proprium factum, vel ſecum geſtum narrantis, plenam fidem faciunt, adeò vt in contrarium probatio non admittatur. 2.54.196,198
Narratiua Papæ de facto proprio dicitur quando eſt facta per verba, *conſemus, arbitrantes, & nos attendentes, & vt aſſeritur.* 2.55.205,206
Narratiuæ Papæ non ſtatur quando eſt ad inſtantiam partis, & de facto alieno non ſecum geſto, etiamſi ſuper eo fundetur intentio Papæ. 207.& ſeq.
Narratiuæ Papæ motu proprio factæ ſtatur. 209
Narratiua duplex eſt, alia cauſa conceſſionis, quæ debet plenè, & concludenter probari, alia, quæ eſt pars gratiæ, cuius ſemiplena probatio ſufficit. 2.250.227
Narratiua ſufficit iuſtificari de facto. 228
Probatio plena requiritur narratiua, quæ eſt pars gratiæ, quando adeſt concurſus alterius tituli. 259
Neceſſitas publica vbi concernit de directo, & principaliter æquè vtilitatem Eccleſiaſticorum, & laicorum, quomodo Eccleſiaſtici contribuere debeant. 2.44.171

Negotiatio.

Monitio trina debet præcedere, vt clericus negotiator amittat priuilegia. 1.422.121
Negotiari & mercaturam facere lucri cauſa non poſſunt Clerici. 1.579.114
Negotiari quocunque contractu prohibentur Clerici. 115
Clerici ementes rem eo animo vt dumi conſumant, vel vendentes quæ de rebus ſuis recollecta fuerint, non dicuntur negotiari. 118
Clerici negotiationem exercentes non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, vt ſe, ſuoſque alant, non dicuntur negotiari. 119
Clericus ſemel, aut iterum negotians non peccat mortaliter. 120
Clericus an poſſit negotiari per alium? 121
Clerici in caſibus non permiſſis negotiantes peccant mortaliter, & excommunicari poſſunt. 1.587.128
Clerici pro rebus in quibus negotiantur tanquam laici ad vectigalia, & portoria præſtanda tenentur. 129
Vide *Eccleſia.*

Nepos, & Neptis.

Clementis IV. præclarum exemplum circa nepotes non

Digitized by Google

non ditandos ex bonis Eccleſiæ. 1.155.28
Pius V. moderatam dotem nepti aſſignat, & dicit ſe etiam dubitare de his moderatis, an bona conſcientia traditæ fuerint. 29
Nicolaus IV. ſeu III. dum *in cap. exiit, de verbor. ſignif.* docet Chriſtum Dominum abdicationem proprietatis tam in particulari, quàm in communi, verbo docuiſſe, & exemplo, interpretatur. 1.40.63
Nicolaus IV. cognatis, & affinibus nihilo plus debere dicebat, quàm cuiuis bono. 2.313 47
Nominatio tripliciter accipitur. 1.234 17
Nominatio, electio, poſtulatio differunt. 18
Nominatio ad beneficium poteſt ſecundùm aliquos fieri de mero laico. 1.235 25
Nominatio denotat aliquod principium futuræ diſpoſitionis. 26
Noſocomium dicitur locus vbi ægroti curantur. 2.81.3
Notariatus, ſeu tabellionatus officium Clericis exercere non licet, præſertim in ſæcularibus, aut profanis negotiis, ſi illi ſint in ſacris conſtituti, vel beneficium eccleſiaſticum habeant. 1.517.92
Notariatus officium exercere poteſt Clericus in aliqua curia eccleſiaſtica ſi non haberet vnde viueret. 97
Clericus in minoribus Ordinibus conſtitutus nullum habens beneficium eccleſiaſticum poteſt Tabellionatus, ſeu Notariatus officium exercere. 98
Inſtrumenta facta per Clericum tabellionem valent interim quod hoc officium ei non interdicitur, prohibitioque tranſeat in notitiam populi. 99
Inſtrumenta ac rogationes veteres perficere poteſt tabellio qui Clericus eſt, eſto nouas recipere nequeat. 100
Inſtrumentum in cauſis ſpiritualibus, & eccleſiaſticis conficere poteſt Clericus tabellio. 101
Notariatus officium exercere valet Clericus, vbi adfuerit conſuetudo. 1.517.102

Notarius.

Collegium ſeptem Notariorum Sedis Apoſt. antiquitùs inſtitutorum ad numerum duodecim ampliauit Sixtus V. & multis priuilegiis exornauit. 1.280 4
Notarij Cameræ, & Cancellariæ non mittunt ſupplicationes vt poſſint expediri litteræ, niſi conſtito de ſufficienti mandato. 1.443.33
Noualia debentur Parochiæ, in cuius finibus ſurgunt. 2.379.20
Nouitates deteſtandæ ſunt, & antiquitas retinenda. 1.436.169
Nouitia ſi durante probationis anno curandæ valetudinis cauſa de licentia ſuperiorum à monaſterio exierit, & poſt reuertatur, eodem tempore profeſſionem emittere poterit, ac ſi nunquam egreſſa fuiſſet. 1.593.127
Nouitiæ cum veſtiuntur, vel profeſſionem emittunt, non licet Epiſcopis à propinquis, vel ab alio quocunque donatum, comeſtibilia, & linea etiam parui momenti accipere. 2.652.27
Nouitiatus quando fuit factus poſt pubertatem, & fuit continuus, non eſt iterandus ex quacunque cauſa ſit irrita profeſſio. 1.590.113
Minoribus conceſſum eſt vt nouitiatus interruptus poſſit continuari. 1.592.123
Nouitiatus anni interpollatio etiam medica nocet, quamuis poſt talis nouitius intra diem pœniteat. 124
Annus non dicitur diſcontinuus ſi nouitius de licentia ſuperioris cum habitu aliqua iuſta de cauſa intra annum probationis extra monaſterium egrediatur. 125
Nouitiatus non interrumpitur ſi nouitius retento habitu perterritus ſeueritate, vel iracundia, aut minis ſuperioris, aut magiſtri monaſterium abditè exeat cauſa ſe celandi, dummodo habeat animum redeundi. 1.593.128
Nouitiatus poteſt prorogari poſt completum probationis annum obueniente aliqua rationabili, ſeu iuſta cauſa. 130
Nouitiatus filij durante non poteſt pater dare paramentum altaris religioni vbi fuerit in nouitiatu. 131
Nouitiatus anno nullatenus poſt *Concil. Trident.* renuntiare poteſt nouitius, & monaſterium. 132
Nouitiatus tempore finito, Superiores nouitios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut è monaſterio eiiciant. 1.597.169
Nouitij Religionum priuilegiis gaudent. 1.422.73
Nouitius, qui ante Religionis ingreſſum in excommunicationem Canonis incidit, ab Abbate abſolui non poteſt. 1.391 93
Præpoſitus Generalis Societatis Ieſu vallde diſpenſat cum nouitio ſuo poſt exactum integrum nouitiatus annum vt profiteatur, vel incorporetur in eadem ſocietate ante decurſum biennium nouitiatus. 1.595.133
Nouitius verè, & propriè non incipit eſſe donec pubertatis annos expleat. 134
Nouitius ante profeſſionem poteſt liberè exire, & non cogitur illam emittere. 1.597.171
Nouitius an & quando poſſit licitè ad ſæculum redire. 172
Nouitius intra annum probationis ad ſæculum rediens nullatenus tenetur ſoluere expenſas in ſuis alimentis à monaſterio conſumptas. 1.597.176
Nouitiu exeunti omnia reſtitui debent quæ ſua erant. 1.598.177
Nouitij intra tempus probationis decedentis monaſterio iam ſoluta hæredibus nouitij eſt reſtituenda vna cum fructibus, ſi quos monaſterium percepiſſet, deducto tamen victu, & veſtitu. 178
Noctis appellatione intelligitur tempus, quod incipit poſt datum ſignum ad ſalutationem Angelicam, quouſque videri poteſt lumine artificiali vſque ad diem, hoc eſt, vſque ad illud tempus, quo iam albeſcit. 1.249.171
Nuncius appellatur ille, quem non Cardinalem mittit Papa cum poteſtate legationis, aut pro certo negotio ad alios Principes. 1.83.7
Nuntius Apoſtolicus in ſua Prouincia habet iuriſdictionem ordinariam, qualem Epiſcopus in ſua diœceſi, & ampliorem, imò eſt ſuper Epiſcopos, & Archiepiſcopos. 1.479.95
Vide *Legatus*.

O

O*Bedientia* ſignum eſt Catholici nomen, quo Reges Hiſpaniæ appellari ſolent. 1.437.199
Oblationes, donationéſve factæ monaſterio, &c. 1.605.230
Oblationes, & relicta fidelium, vt Eccleſiæ donata inter Eccleſiæ bona deputantur. 2.314.54
Oblationes generaliter ſumptæ quid importent? 2.354 1
Oblationum appellatione continetur quicquid fidelis offert Deo, & Eccleſiæ, ſiue ſint res mobiles, ſiue immobiles. 2
Oblationum tres ſunt ſpecies. 3
Oblationum vſus antiquiſſimus. 4
Oblationes, qui in vſus miniſtrorum exponuntur, ſunt de iure parochiali. 5
Laici non debent recipere à Clericis oblationes. 6
Oblationes, & anniuerſaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium, & non ad Commendatarios, ſeu præceptores eorum. 2.354.8
Oblationes non debentur ex præcepto, niſi in quatuor caſibus enumeratis. 9.10
Parochiani quando ſoliti fuerint in quibuſdam feſtiuitatibus certas facere oblationes, illis neglectis, aut non præſtitis, poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſeruandam. 2.355.17
Oblatio vt verè dicatur oblatio, & ſit Deo accepta, quæ requirantur? 2.355.13
Oblationes offerre non poſſunt,
Diſſidentes fratres, 14
Pauperes opprimentes. 2.356.15
Sacrilegi, 16
Extrahentes ſeruos ſuos ab Eccleſia, 17
Raptores, 18
Pœnitentes. 19
Meretrices publicæ. 20
Oblationes extra Eccleſiam ad ſuſtentationem debitæ exigi poſſunt ab illis, qui offerre prohibentur. 22
Oblationes alicui capellæ in Eccleſia exiſtenti, non Capellano, ſed Eccleſiæ, & Rectori debentur. 22
Oblationes, quæ fiunt in aliquo Altari, in dubio præſumuntur fieri intuitu Eccleſiæ. 23
Oblationes, quæ fiunt in capella, vel Oratorio ſito intra Parochiæ fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali adiudicari debent. 24
Oblationes factæ in Capellis, vbi erecta ſunt diſtincta beneficia, Parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cedunt. 25
Oblationes factæ imagini depictæ in pariete domus alicuius perſonæ priuatæ, Parochiali quæruntur, niſi fierent contemplatione domini domus. 26

Google

Index Rerum,

Oblationes, quæ ſiunt tempore Iubilei, vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſpectant ad Archipreſbyterum eiuſdem Eccleſiæ, non autem ad Epiſcopum. 27

Oblata celebranti in Eccleſia, cedunt Rectori. 28

Oblationes, quæ ſacris Imaginibus deferuntur, an debeantur Epiſcopo, vel potius Parocho. 29. & ſeq.

Oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur. 1.368. 83

Oblati qui dicantur? 1.615.4

Oblati, & Conuerſi in quo differant? 5

Obligationis Cameralis vis, efficacia, & prærogatiua tota conſiſtit in illa eius formula, qua habet vim iudicati. 1. 455.84

Obligationis Cameralis vigore poteſt procedi contra abſentem per audientiam contradictatam. 1.456.98

Obligationem non debet quis ex parte comprobare, & ex parte tanquam de iniqua queri. 102

Obligatus in forma Cameræ non poteſt opponere exceptionem fori declaratoriam, nec Iudicis incompetentiam. 1. 459.86

Obſeruantes à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.562. 177

Obſeruantia ſubſequuta tollit omne dubium. 1.458.117

Obſeruantia dicitur optima priuilegiorum interpres. 120

Obſeſſi in Eccleſia, vide *Immunitas*.

Oeconomus debet Clericus, non laicus eligi, & eſt conſtituendus auctoritate Epiſcopi, ſeu Prælati ipſius Eccleſiæ. 1.671.5

Vicarius Epiſcopi abſque ſpeciali eius mandato non poteſt œconomum conſtituere. 6

Oeconomus Sede Epiſcopali vacante eſt à Capitulo ipſius Eccleſiæ vel eo negligente à Metropolitano conſtituendus. 7

Oeconomi officium quod? 8

Oeconomi res Eccleſiarum in caſibus prohibitis alienantes quam pœnam incurrant? 9,11

Oeconomus ſi non ſit ſoluendo, an poſſit emptorem habere regreſſum contra Eccleſiam? 10

Oeconomi coram Epiſcopo rationem œconomiæ reddere debent. 1.672.12

Officium habere dicitur largo modo omnis, qui habet aliquod onus, vel curam, ſeu adminiſtrationem, aut cuſtodiam. 1.270.31

Officium militandi, quo adſtricti ſunt Commendatarij pro Eccleſiæ defenſione, eſt temporale. 2.148.11

Officia temporalia promitti poſſunt, antequam vacent. 2.236. 124

Officia temporalia poteſt Rex promittere in tempus quo vacent. 2.236.123

Officia diuina, vide *Eccleſia*.

Oleum Catechumenorum adhibetur in baptizandis, & conſecratione altaris & ſacerdotum ordinatione, ac in baptiſmalis aquæ conſecratione. 2.118.21

Oleum infirmorum & Extremæ Vnctioni, & campanis inſeruit. 32

Vnctionem olei non omnis conſecratio recipit, nam præter Eucharistiam etiam ſacrorum Ordinum collatio, excepto Preſbyterio ſine vnctione perficitur. 33

Oleum non ſacrum ſacro admixtum fit ſacrum. 2. 119. 43

Oliuetanorum Ordo cur ſic dictus, & quando inſtitutus, & quando inceperit. 1.536.71

Oliuetani gaudent priuilegiis monachorum Caſſinenſium, ad proceſſiones accedere non coguntur, à quolibet Antiſtite Ordines recipere valent, & decimarum, aliorumque onerum ſolutione ſunt exempti. 72

Exempti ſunt Oliuetani ab Ordinariorum iuriſdictione, ſexagenaria gaudent præſcriptione, confeſſiones audiunt, & abſque Papæ licentia ad aliam religionem tranſire nequeunt. 73

τὸ *Omnibus*, neminem excludit, quem aliàs non includeret, & operatur ac ſi eſſet facta mentio ſpecialis. 1.477. 83

Onus reale ſequitur rem ipſam oneri reali obnoxiam. 1.410. 109

Opera ruſticalia exercere poſſunt Clerici. 1.452.134

Optio.

Antiquiores regulariter priùs optare debent, quàm iuniores. 2.224.8

Antiquiores in optione præbendæ dicuntur non ætate, ſed receptione. & qui diutiùs in Eccleſia militarunt. 2. 223.9

Optare abſens poteſt. 10

Excommunicatus an poſſit optare? 11

Optare an poſſint cæcus, ſurdus, mutus, coadiutus, & coadiutor? 12

Optio locum non habet in beneficiis, ſeu præbendis, vel apud Sedem vacantibus, nec in beneficiis quomodocunque reſeruatis, nec in menſibus Apoſtolicis, reſeruatis per regul. 8. nec in beneficiis, permutantur, & reſignantur. 13

Optio habet locum in præbendis, quæ deuoluuntur ad Papam ex negligentia inferiorum in non conferendo intra ſex menſes. 14

Orationes, vide *Eccleſia*.

Oratorium propriè eſt locus aptus ad orandum, preceſque Deo offerendas. 2.62.1

Oratorium aut eſt publicum, aut priuatum. 2

Oratorium priuatum quiſque in domo propria habere permittitur, ſed non debet eſſe in forma Eccleſiæ, nec tanquam Eccleſia conſecrandum, neque in eo Miſſa eſt celebranda. 3

Oratorium priuatum abſque congrua dote conſtrui poteſt. 4

Oratorium priuatum qui habuerit ad Miſſam, & pro ſuo commodo audiendam, debet nihilominus in feſtis ſolemnioribus Eccleſiam ſuam Parochialem, ſi poteſt, adire. 5

Miſſæ celebratio ſi concedatur ex priuilegio Apoſt. in priuato Oratorio, in quibus feſtiuitatibus non poteſt in eo celebrare. 6

Oratoria, præſertim vbi Miſſa eſt celebranda, ſunt auctoritate Epiſcopi conſtruenda, & ad Dei tantummodo cultum dedicanda. 7

Oratoria ſi pollui, vel violari contingant, reconciliari, & benedici poſſunt. 8

Oratoria eccleſiaſtica an gaudeant immunitate? remiſſiuè. 9,13

Oratorium præſumitur auctoritate Epiſcopi à principio erectum quando haberet altare lapideum ſtabile, & non portatile. 10

Oratorium publicum auctoritate Epiſcopi conſtructum venit appellatione beneficij, & ſi habeat dotem tum aliis requiſitis, & campanulam, cenſetur Eccleſia. 11

Oratoria publica, & priuata quæ dicantur, & in quo differant, remiſſiuè. 12

Oratorium publicum gaudet ſolemnitate requiſita circa alienationem rerum Eccleſiæ, non autem priuatum. 14

Oratoria ſi non tractentur honeſtè, poteſt Epiſcopus ſub cenſuris ordinare quod deſtruantur. 15

Oratoria priuata non gaudent priuilegiis Eccleſiæ. 16

Ordinarius poteſt ab adminiſtratoribus hoſpitalium, aliorúmque piorum locorum rationem adminiſtrationis exigere, donec coram Ordinario doctum fuerit de inſtitutione in qua ſecùs expreſſè cautum ſit. 2.83 44

Ordin. Regia Luſitan. *lib.* 2. *tit.* 10. non habet locum quando fuit prolata ſententia à Iudice eccleſiaſtico qui habuit in ſuis facultatibus quod poſſit procedere appellatione remota. 1.444.38

De Ordine, & qualitate ordinandorum.

Ordinatus à Papa non poteſt ab eo abſque licentia proficiſci, nec ad altiorem Ordinem promoueri. 1.41.82

Ordinis poteſtas in Epiſcopis eſt, vt ſciat & poſſit omnia ſacramenta conferre, Chriſma conſecrare, Prædicationis munus exercere, alios ordinare, ad Euchariſtiam ſumendam præparare, & Sacerdotes creare. 1.117 18

Ordinis Epiſcopalis poteſtas ad Euchariſtiæ conſecrandæ & offerendæ finem non ita proximè ordinatur ac Sacerdotium, ſed remotius. 13

Ordinis Epiſcopalis ad poteſtatem tria propriè, & inſolidum pertinent, ſcilicet Ordinare, Conſecrare, & Confirmare. 14

Ordinis Sacramentum ſoli Epiſcopi ex Officio conferre poſſunt, quamuis hæretici, & ab Eccleſia præciſi. 1.167. 48

Ordines minores ex delegata Summi Pontificis poteſtate poſſunt etiam à ſimplici Sacerdote conferri. 49

Ordines minores vt conferat minimè poteſt committi, aut concedi non Sacerdoti. 50

Ordines ſacros vigore delegationis, factæ à Papa an poſſit alius ab Epiſcopo, etiam in Sacerdotali Ordine conſtitutus, ſacros Ordines conferri. 51

Ordinare non poſſunt Epiſcopi alienos Clericos abſque expreſſo conſenſu, ſeu litteris dimiſſoriis ſui proprij Epiſcopi. 1.183.236

Ordinati contra formam dicti *cap.* 10. *Concil.* non gaudent

Digitized by Google

dem priuilegio clerieali. 1.325.131
Ao poſſint habere beneficium. 132.& ſeqq.
Ordo eſt vnum ex nouæ legis Sacramentis à Chriſto Domino inſtitutum, ſignaculum quoddam ſeu charaſterem indelebilem io anima imprimens. 1.330.1
Ordiois definitio ponitur. 2
Ordioes propriè ſuot ſeptem. 3
Epiſcopatus propriè oon eſt Ordo. 4
Ordiois Sacramentum quando inſtitutum? 1.331.5
Ordioes tres Sacri ac maiores dicuntur, Sacerdotium ſcilicet, ſeu Presbyteratus, Diacooatus, & Subdiaconatus. 6
Subdiaconus olim inter Sacros Ordines non oumerabantur. 7
Ordines Mioores Sacri propriè noo dicuntur eo quòd eorum Officium ad Sacra contingenda oou pertingat. 8
Ordines maiores in quibus differant? 9
Ordinis Sacramentum imprimit characterem in ſingulis Ordinibus io anima ſuſcipientis. 1.332.10
Sacramenti Ordiois ſubſtantialia ſunt ſex, quorum vno deficiente non ſuſcipitur, nec imprimitur character. 11
Ordinis conferendi poteſtas eſt iure directo, & proprio apud Epiſcopum, ſiue maiorem Prælatum, qui Epiſcopalem habet conſecrationem. 12
Epiſcopus, qui depoſuit Epiſcopatum, an habeat poteſtatem conferendi Ordines. 13
Ordinis character & executio ſimul Officij, vt conferatur non ſolùm Dignitas, ſed etiam iuriſdictio exigitur. 14
Ordines Mioores poſſunt à oon Epiſcopis dari, non quidem Epiſcoporum delegatione, ſed Apoſtolicæ tantùm Sedis priuilegio. 15
Abbates poſſunt primam Tonſuram, & quatuor Minores Ordines ſuis Monachis, & Regularibus ſibi ſubditis In ſuo tantùm Monaſterio conferre. 16
Cardioales Presbyteri, quamuis non ſint Epiſcopi, poſſunt minores Ordines conferre Clericis, & Regularibus quibuſcumque ad voluntatem tantùm Ordinariorum ſuorum. 17
Ordines ſuſcipere poſſunt ab Epiſcopo illi qui ab eius Diœceſi ſunt oriundi, aut ibi domicilium contraxerunt, ſeu beneficium Eccleſiaſticum ibi obtinere noſcuntur. 1.333.20
Oriundi à Diœceſi, vt ab eius Epiſcopo ordinari poſſint, dicuntur illi, qui io ea nati ſunt, vel pater eorum ibi oatus fuerit. 21.& ſeqq.
Oriuodus dicitur à natiuitate propria, vel paterna. 23
Filios ordinari poteſt ab Epiſcopo originis paternæ, etiamſi pater tempore natiuitatis filij ad aliam Diœceſim iam traoſtulerat domicilium. 24
Domiciliarij quoad Ordines ſuſcipiendos dicuntur illi, qui degunt in aliquo loco habeotes animum perpetuò in eo permaoendi. 25
Animus perpetuò permanendi in loco colligitur, cùm quis in eo emerit domum, aut aliam poſſeſſionem, vel eam conduxerit, & maximè ſi io illum locum aliquam maiorem partem bonorum tranſtulit, & ibi contrahit. 26
Habitatio aſſidua in aliquo loco non minori tempore decem anoorum conſtituit quem domiciliarium. 27
Recedere quod quis ooluerit præſumitur ex curſu decem annorum ſi ſint continoi, niſi adſit aliquod indicium illum non habere animum permanendi. 28
Beneficium Eccleſiaſticum obtinens poteſt ordinari ab Epiſcopo Diœceſis io qua illud habet, ſeu ab alio de eius licentia, quamuis aliàs ei alio modo ſubditus non ſit, habita ſcilicet poſſeſſione beneficij. 32 & ſeqq.
& quamuis beneficium reſidentium non requirat. 34
Præſtimonium poſſidens ab Epiſcopo loci, vbi illud ſitum eſt, ordinari poteſt. 1.334.35
Beneficium in commendam habens poteſt ordinari ab Epiſcopo Diœceſis, in qua illud habet, ſi commenda eſt ad vtilitatem Commendatarij. 36
Beneficium obtioens, quod habet certum Ordinem annexum, poteſt ratione talis beneficij ordioari ab Epiſcopo loci, vbi ſitum eſt, etiam ad alios Ordines. 37
Beneficium etiam tenue obtioens poteſt ordinari ab Epiſcopo Diœceſis io qua illud habet. 38
Beneficia plura in diuerſis Diœceſibus habens ab voo illarum Antiſtite promoueri poteſt. 39
Beneficium obtentum in fraudem, non iuuat obtinenti quoad ſuſceptionem Ordinis ab Epiſcopo loci vbi ſitum eſt. 40
Penſionem obtinens non poteſt promoueri ab Epiſcopo loci vbi illam habet. 41
Præbendæ temporalis ratione non poteſt quis ordinari ab Epiſcopo Diœceſis in qua eam habet. 42
Dimiſſorias litteras accipere quis valet ab Epiſcopo originis, ſeu domicilij, vel beneficij, vt ab alio valeat ordinari. 43
Subditus pluribus Epiſcopis ratione originis, ſeu domicilij, aut beneficiorum, ſi ſemel elegerit voum Epiſcopum à quo Ordinem aliquem ſuſcepiſſet, non poterit variare. 44
Familiares ſuos an & quando Epiſcopi valeant ordinari. 45
Familiares Epiſcopi quoad effectum Ordinis ſuſcipiendi dicuntur illi, qui cum Epiſcopo fuerunt commorati, & præſentes inſeruierint. 1.335.46
Triennium, quo familiaris debet eſſe cum Epiſcopo ad effectum vt poſſit ab illo ordinari, debet eſſe continuum, & ſufficit quòd incœperit antequam fuiſſet Epiſcopus. 47.& 49
Epiſcopo aſſerenti quem eſſe familiarem non creditur. 48
Beneficium quacumque fraude ceſſante debet Epiſcopus familiari ſuo triennali ſtatim ſeu paulo poſt conferre, vt valeat illum ordinare. 50
Familiarem ſuum ordinare non poteſt Epiſcopus ratione beneficij io alterius Diœceſi poſſeſſi. 51
Familiares trienoales Epiſcoporum quando poſſint ordinari ad titulum patrimonij. 52
Epiſcopus titularis non poteſt aliquem ordinare prætextu cuiuſcumque familiaritatis ſine proprij Prælati expreſſo conſenſu. 53
Epiſcopus ordinans alterius ſubditum, & ſic ordinatus abſque proprij Epiſcopi conſenſu, quas pœnas incurrant. 54
Epiſcopi Italiæ prohibentur Vltramontanum ordinare qui non potuit habere litteras ſui Epiſcopi abſque Romani Pontificis licentia. 55
Priuilegium Epiſcopis per S. Concil. Trid. quoad eorum familiares conceſſum, non cenſetur ſublatum per Decretum generale, quo prohibetur omnibus Epiſcopis & Archiepiſcopis Regni Neapolis ne Vltramontanis Ordines conferat. 56
Regulares non comprehenduntur in ordine, quo præcipitur ne Vltramontanis abſque Sanctitatis ſuæ, vel S. Congregationis licentia Ordines conferantur. 57
S. D. N. Vrbanus VIII. quid ſtatuerit contra Epiſcopos in Italia exiſtentes, qui Vltramontanos ordinant. 58
Papa poteſt quemlibet Clericum, aut Regularem indiſtinctè ordinare. 1.336.59
Epiſcopus non poteſt ſine Papæ licentia ad maiores Ordines promouere, quem ipſe ad Subdiaconatum, vel Diaconatum promouit. 60
Dimiſſorias litteras ſuis ſubditis concedere, an & quando poſſit Prælatus inferior nullius Diœceſis territorium diſtinctum habens. 61
Religioſos quoſcunque, qui in ſua Diœceſi commorantur, poteſt Epiſcopus ad Ordines commouere, etſi inde non ſint oriundi, aut ibi non contraxerint domicilium. 62
Dimiſſorias litteras ſuis ſubditis Regularibus, an, quando, & quomodo debeant concedere ſuperiores Regulares. 63
Patres Societatis IESV ex indulto Gregorij XIII. poſſunt à quocunque Catholico Antiſtite ordinari. 64
Nouitium alibi natum quis valeat ordinare. 1.337.65
Epiſcopi alienis ſubditis Ordines quare conferre non poſſint. 66
Licentia ſuſcipiendi Ordines ab alio Epiſcopo, quando ab alieno ſint concedendi. 67
Abbates, & alia quæcunque Capitula, vel Collegia prohibentur litteras dimiſſoris Clericis ſecularibus dare, vt ab aliis ordinentur. 68
Vicarius Epiſcopi non poteſt dare litteras dimiſſorias ad Ordines ſine ſpeciali Epiſcopi mandato, niſi ipſo Epiſcopo io remotis agente. 70
Epiſcopus tenetur per ſeipſum Ordines ſuis Clericis conferre, ſi verò fuerit impeditus, aut ex alia cauſa debeat litteras dimiſſorias dare, nonniſi examinatos, & approbatos ad alium Epiſcopum eos tranſmittere debet. 71
Facultates de promouendo à quocunque nemini ſuffragari

ſragari debent niſi habentibus legitimam cauſam, ob quam non poſſint à propriis Epiſcopis ordinari. 72

Dimiſſoriæ nonniſi poſtulantibus ſunt concedendæ. 73

Dimiſſoriæ, & commendatitiæ litteræ in quo differant. 74

Clericus quando ſine proprij Epiſcopi licentia poſſit ab alio ordinari. 75

Ordines, aut dimiſſorias denegare non poteſt Epiſcopus ei, qui obtinet beneficium, vel eſt in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus, niſi obſtet Canonicum impedimentum. 76

Ordines non tenetur Epiſcopus conferre illis, qui beneficia non obtinent. 77

Ordinare inuitum non poteſt Epiſcopus, quamuis cogere ad ſuſcipiendos voluntariè Ordines poſſit eum, qui beneficium Eccleſiaſticum obtinet. 1.338.78

Epiſcopus inuito Ordines conferens ſuſpenſus eſt à celebratione Miſſarum per annum, & ab Ordinum collatione. 78

Regulares non poteſt Epiſcopus contra Prælatorum ſuorum voluntatum ordinare. 80

Ordines ſuſcipiens quibus caſibus poterit iterum ordinari. 81

Qualitates plures exiguntur in promouendis ad Sacros Ordines. 82

Maſculi tantummodo ſunt promouendi, fœmina verò minimè, in tantum vt ſi facto ordinentur, non recipient characterem. 83

Clauium poteſtas fœminis minimè competit. 84

Fœminæ ipſo iure diuino incapaces ſunt eorum, quæ Ordinis ſunt. 85

Hermaphroditos ordinari non poteſt, niſi in eo prævaleret ſexus virilis. 86

Viri ex fœminis aliquando facti. 87

Ætas in ſingulis Ordinibus, quæ requiratur. 1.339 88

Annorum numerum in ſingulis Ordinibus ſufficit attigiſſe, niſi contrarium exprimatur in Canone. 89

Ordinatus ante ætatem ſuſcipit Ordinis characterem, non verò executionem. 90

Conſtitutio Pij II. incip. *Cum ex ſacrorum*, afficit tantùm promotos ad Ordines maiores, & tam ſæculares, quàm Regulares Clericos comprehendit. 91

Epiſcopus non poteſt diſpenſare in ſuſpenſione incurſa ob ſuſceptum Ordinem ante legitimam ætatem. 92

Epiſcopus ſcienter ante ætatem aliquem ordinans quam pœnam incurrat? 93

Infans an characterem ſuſcipiat ſi ordinetur? 94

Illiterati prohibentur ad Ordines promoueri. 95

Litterarum ſcientia quæ requiratur in quolibet Ordine? 1.140.96

Illiteratum ordinare præſumens eſt per annum à collatione eius Ordinis, quem ſalt contulerit, ipſo iure ſuſpenſus. 97

Qualitates quæ requirantur quoad vitam, & mores in ordinando? 98

Infideles ordinari prohibentur. 99

Hæretici non merè mentales ordinari prohibentur. ibid.

Hæreticorum fautores, credentes, & defenſores non poſſunt ordinari. 100

Hæreticorum, eorúmque fautorum filij vſque ad ſecundam generationem per lineam paternam, & vſque ad primam per lineam maternam. 101

Neophyti non repelluntur ſimpliciter à Clericatu. 102

Deſcendentes ab Hebræis etiam in primo gradu non debent impediri quominus ad Sacerdotium aſcendere valeant. 103

Homicida eſt irregularis, ac proinde ad Ordines promoueri non valet. 1.341.104

Mutilatio membrorum principalium, aut debilitatio notabilis quantum ad irregularitatem homicidio comparatur. 105

Ordinari prohibentur
- Miles. 106
- Excommunicatus, 107
- Suſpenſus, ibid.
- Interdictus, ibid.
- Infamis, 108
- Criminoſus, 1.342.109
- Peccator notorius, 110
- Vſurarius, 111
- Simoniacus, 112
- Falſificatores litterarum Apoſt. 113
- Accuſatus de aliquo crimine, pendente accuſatione. 114
- Furioſus, 115
- Pœnitentes ſolemniter, 116
- Bigamus. 1.343.117

Monachus ordinare prohibetur qui vxorem poſt factam continentiæ profeſſionem ducere auſus fuerit 118

Clericus, qui in Sacris conſtitutus vxorem duxerit, pro bigamo ad recipiendos maiores Ordines reputatur. 119

Bigamus non cenſetur qui plures habuit concubinas. 120

Ordinandus non eſt ille, cuius vxorem conſtat adulterium commiſiſſe. 121

Bigamus dicitur ille, qui virginem duxit, & poſt adulterium ab ea vxore commiſſum, eandem carnaliter cognouit, etiam Eccleſia præcipiente, & ignoranter. 122.

Ordinandus non eſt qui vxorem habuerit ancillam, aut ſpectaculis publicis mancipatam. 123

Clericus in minoribus conſtitutus, qui incontinenter vixit, poterit arbitrio Epiſcopi ad Sacros Ordines promoueri. 1.344.124

Bigamus effectus bigamia interpretatiua, etiamſi nota conſtitutus eſſet in ordine Oſtiariatus, non poteſt mortua vxore diſpenſari per Epiſcopum, vt in Ordine ſuſcepto miniſtret. 125

Coniugati non ſunt ad Ordines promouendi, niſi Religionem intrauerint de conſenſu vxorum, aut de earum conſenſo Clerici velint in ſæculo fieri. 126

Matrimonium contrahere poſſunt in minoribus Ordinibus conſtituti. 128

Coniugatus ſi de facto ordinetur in Sacris, & Ordinator illius quas pœnas incurrant? 129

Serui, vel mancipia ordinari non poſſunt niſi plenæ libertati fuerint reſtituti. 130

Seruus ſi de facto ordinetur, an & quando libertatem conſequatur, & domino ſeruire teneatur? 131

Liber eſt qui naſcitur ex patre ſeruo, & matre libera. 132

Serui originarij, & adſcriptitij coloni ordinari non poſſunt. 133

Curiales ordinari non debent, & qui tales dicantur? 1.345.134

Obligati ad reddendas rationes alicuius adminiſtrationis publicæ, an & quando poſſint ordinari? 135

Corpore vitiati ordinari non debent, & qui tales dicantur? 136

Manum habens mutilatam, vel articulatam, ſeu aridam, ordinari non poteſt. 1.346.137

Os habens cortoſum, ac contortum ordinari non poteſt. 138

Naſum preſſum, aut grandem, vel tortum habens, ordinari non poteſt. 139

Oculo carens, an & quando ordinari poſſit. 140

Debilis, aut deformis ordinari non debet. 141

Chiragra, vel podagra continua laborantes ordinari non poſſunt. 142

Ordinari non poſſunt
- Scabioſus, 143
- Paralyticus, 144
- Morbo comitiali, ſeu caduco laborans, 145
- Leproſus, 146
- Eunuchi, 147
- Caſtrati ſponte, non autem caſu, ibid
- Arreptitij, ſiue à dæmone obſeſſi, 1.347.148
- Illegitimi, 149
- Peregrini, & ignoti. 150

Ordinari non poſſunt in Sacris qui non habent titulum, niſi ſint Regulares profeſſi. 151

Ordinatus ſine titulo iuſtè ab Ordinatore ſuo petere poteſt beneficium, aut vitæ neceſſaria donec ei de beneficio prouideatur. 1.348 152

Patrimonij ad titulum non prohibetur aliquis ordinari, cum neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiæ, non autem ſine ea. 153

Patrimonium donatum per parentes, ea conditione, vt filius vſumfructum habeat interim dum bona alia ad eius congruam ſuſtentationem ſufficientia acquirat, eſt ſufficiens. 154

Patrimonij quantitas ad quod quis promoueri poſſit non taxatur, ſed remittitur ad terminos Concilij. 155

Patrimonij examen pertinet ad Epiſcopum. 156

Patrimonia

Patrimonium pro Clericis ad ſacros Ordines promouendis poteſt conſtitui ſuper annuis perpetuis cenſibus, cum cautione, *&c.* 157

Ordinari qui poteſt ad ſacros Ordines cum patrimonio ſibi aſſignato à patre in bonis, quæ ſunt directi dominij Eccleſiæ, *&c.* 158

Ordinatur in Subdiaconum ad titulum patrimonij ipſi à patre aſſignati, qui habuit poſtea notitiam prioris obligationis dicti patrimonij non incurrit pœnas c. 2. *ſeſſ.* 21. *de reform.* 159

Patrimonium Clerici ad cuius titulum fuit ad ſacros Ordines promotus, non poteſt capi in executionem. 160

Dicta ſupra ab Ordinibus ſuſcipiendis impediunt. 161

Impedimenta ad Ordines ſuſcipiendos alia perpetua, alia temporalia. 162

Impedimenta quæ in omnibus Ordinibus locum habeant. 163

Impedimentum nullum irritat ipſo iure ordinationem præter impedimentum ſexus. 164

Miniſterij executionem quæ ipſo iure, vel per ſententiam impediant. 1.349.165

Ordinantes ſcienter contra impedimenta, quas pœnas incurrant. 166

Scrutinium ſeu examen per Archidiaconum, & ipſum Epiſcopum Clericorum ordinationem præcedere debet. 167.& ſeq.

De vita, & moribus ordinandi quomodo inquirendum. 169

Examinandi ſunt ab Epiſcopis ſinguli etiam Regulares de qualitatibus, & requiſitis Ordinum ſingulorum, & de cuiuſque Ordinis officio, quem ſunt ſuſcepturi. 1.350.170

Ordines furtiuè recipiens quae pœnas incurrat? 171

Tempora conferendi Ordines, quæ ſint? 172

Ordines minores quibus diebus conferendi? 173

Feſti diei nomine qui veniant? 174

Prima Tonſura poteſt omni die conferri ad libitum ordinantis. 1.351.175

Ordinans, & ordinandus debet eſſe ieiunus ſaltem in ſacris Ordinibus conferendis, aut ſuſcipiendis. 176

Conſuetudo non valet quòd extra ſtatuta tempora ſacri Ordines conferantur. 177

Papa ſolus diſpenſat vt extra ſtatuta tempora in diebus Dominicis, vel feſtiuis maiores Ordines conferantur. 178

Fratres Minores ex diſpenſatione Papæ extra tempora à Iure ſtatuta Dominicis, vel aliis feſtiuis diebus ſacros Ordines ſuſcipiunt. 179

Patres Societatis I e s v ordinari poſſunt ad quoſuis Ordines etiam maiores extra tempora à Iure ſtatuta. 180

Patres Congregat. ſancti Ioannis Euangeliſtæ poſſunt ordinari extra tempora, & per quemcumque Epiſcopum ex conceſſione Clement. VIII. 181

Regulares non poſſunt extra tempora ab Epiſcopis ordinari virtute priuilegiorum à Summis Pontiſ. ante Concil. Trident conceſſorum. 182

Ordinatus in Sacris extra tempora abſque diſpenſatione Papæ eſt ipſo iure ſuſpenſus, & ſi celebrat, irregularis fit, Eccleſiaſticiſque priuatur beneficiis. 183

Ordines plures eidem vna die conferri non poſſunt. 184

Prima Tonſura, & quatuor Minores Ordines eadem die vni conferri poſſunt. 185

Ordo vnus ſacer cum minoribus, vel plures ſacri ſimul conferri non poſſunt. 186

Ordines minores, & maiores per temporum interſtitia conferri iubet Concil. Trident. 187

Ordines gradatim ſunt conferendi. 188

Ordinatus per ſaltum debet Ordinem omiſſum recipere. 1. 352.189

Epiſcopus poteſt ex legitima cauſa diſpenſare cum Clericis in Ordine per ſaltum accepto, ſi non miniſtrauit, vt poſſit ad maiores aſcendere, aut in eo ſic ſuſcepto, poſt ſuſceptum omiſſum, miniſtrare. 190

Epiſcopus non diſpenſat cum promoto per ſaltum, ſi in Ordinibus ſaltuatim ſuſceptis miniſtrauerit. 191

Characterem recipit qui etiam ſacrum Ordinem ante Primam Tonſuram & minores Ordines ſuſceperit. 192

Ordines præſertim maiores ſunt inter Miſſarum ſolemnia conferendi. 193

Miſſa ab Ordinante in maioribus Ordinibus eſt celebranda de neceſſitate præcepti, non verò de neceſſitate Sacramenti, non autem in minoribus. 194

Ordinans, & Ordinandus debet eſſe ieiunus. 195

Character imprimitur in actu porrigendi ſingulorum Ordinum inſtrumenta cum certa forma verborum. 196

Ritus, & cæremoniæ, quæ ab Eccleſia traduntur, in ſingulis Ordinibus conferendis ſeruandæ ſunt. 197

Locus celebrandi Ordinationem ſolemnem debet eſſe Eccleſia Cathedralis, vel alia ex dignioribus Eccleſiis Diœceſis. 198

Epiſcopus, aut alius Ordinans, eorúmve Miniſtri, nihil mercedis recipere poſſunt pro Ordinum collatione. 199

Notarij pro litteris dimiſſoriis, vel teſtimonialibus quid, & quando recipere poſſunt? 200

Ordinatus quilibet alicui Eccleſiæ, aut pio loco eſt adſcribendus. 1.353.201

Clericus aliquis Ordinatus in Ordine miniſtrare non debet non obtenta prius à ſuo Epiſcopo permiſſione. 202

Ordinis poteſtas eſſentialiter non diſtinguitur à charactere Sacerdotali, niſi ſecundùm diuerſos actus 1.356. 24

Ordines non ſunt vniuerſim plura Sacramenta. 1. 360. 10

Ordines illi per excellentiam Sacri dicuntur, qui proximè ſacra tangunt. 1.367.14

Ordo ſacer ille dicitur qui habet annexum votum caſtitatis, & non Sacer ille, qui huiuſmodi votum annexum non habet. 16

Epiſcopus arbitrari poterit magis expedire Eccleſiæ ſi Ordines minores conferat ei, qui etſi adhuc Latinam linguam non intelligat, eſt tamen bonæ indolis, & pro ætate docilis. 1.370.4

Ordines minores per temporum interſtitia ſunt conferendi, niſi aliud Epiſcopo expedire magis videbitur. 1. 371.5

Interuallum quod interuenire debet inter vnum, & alterum Ordinem minorem. 6

Epiſcopus quamuis Ordinum Minorum interſtitia poſſit remittere, laudabilius tamen erit abſtinere, niſi immineret neceſſitas, vel alia vrgens cauſa ei benè viſa. 7

Ordines minores, & primam Tonſuram vni conferre non aliter licet, quam ſi ita in loco fuerit conſuetum. 8

Ordines recipiens non confirmatus characterem ſuſcipit. 1.373.37

Ordines omnes vnum ſunt Sacramentum. 1.376.52

Ordinibus minoribus inſigniti non committunt peccatum mortale actus illorum Ordinum in peccato mortali exercendo. 53

Matrimonium attento Iure contrahere poſſunt liberè, & omni tempore in minoribus Ordinibus conſtituti. 54

Ordines minores ſuſcipiens cum intentione poſtea ducendi vxorem, & cum ſolo animo fruendi priuilegio fori, non peccat mortaliter. 55

Ordo iudiciarius in mandatis per edictum Intimandis, quomodo ſeruandus? 1.459.129

Ordinum Militarium Fratr in communi viuentes, & choro deputati ſunt verè religioſi. 2.150.25

Coniugatus matrimonio durante ad ſacros Ordines promotus efficitur irregularis. 2.240.156

Ornamenta omnia tam miniſtrorum quàm altaris ſunt per Epiſcopum benedicenda, non autem per ſimplices Sacerdotes etiam ex ipſius Epiſcopi delegatione. 2.212. 28

Orphanotrophium dicitur locus vbi aluntur orphani. 2. 81.7

Oſtiarius idem quod ianitor eſt, qui Templi ianuis præficitur. 1.372.26

Oſtiarij in ordinatione claues ei porriguntur pro materia, & pro forma dicuntur hæc verba, *Sic age*, &c. Officium Oſtiarij quod ſit? 28

Ouium fructus dicuntur induſtriales, & non naturales. 2. 381 37

Oues quando nec paſcuntur, nec morantur per vllam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis; nulla pars debetur Eccleſiæ parochiali domini, ſed illi,

vbi paſcuntur, & morantur. 40
Vide *Decima.*

P

P*Actiones* omnes, quæ labem ſimoniacam inducere poſſunt, probibentur. 2.136.127
Pacte diligenter obſeruari oportet. 1.443.26
Pacta inter contrahentes ſunt omnino ſeruanda. 28
Pactum futuræ ſucceſſionis inter paganos reprobatur; inter milites habet vim vltimæ voluntatis. 2.107.53
Palla quæ, & vnde dicatur? 2.111.16
Palla linnſtima, quæ? 2.110.17
Pallium Archiepiſcopis Suffraganeis ſuis tradere poſſunt Patriarchæ, poſtquam ipſi à Romano Pont. illud acceperint. 1.97.34
Pallium à ſolo Romano Pont. vniuerſaliter dari poteſt. 35
Pallium eſt ſpeciale ornamentum Archiepiſcopi. 1.110.123
Pallio vtuntur ex ſpeciali priuilegio Epiſcopi qui ſequuntur, videlicet Oſtienſis, Papienſis, Lucenſis, Bambergenſis, & Quinqueeccleſ. 1.111.104
Pallio vti tantùm poteſt in Eccleſiis ſuæ Prouinciæ, in Miſſis, certis temporis, Patriarcha, ſeu Metropolitanus. 105
Miſſarum in ſolemniis tantùm Archiepiſcopi vtuntur Pallio, vel ſi Epiſcopos contigerit Ordinare, & in Ordinationibus Clericorum. 106
Epiſcopus factus Archiepiſcopus, an poſſit Ordines conferre ante receptum Pallium. 107
Pallium non datur niſi inſtanti, petenti, & exigentibus meritis. 115
Formola tradendi Pallium Archiepiſcopis, ponitur. 1.112.116
Pallium dignè & honorificè aſſeruari debet ſerico obuolutum in capſule intus, & extra pulchrè ornata. 117
Pallium non poteſt accommodari, neque in morte alicui relinqui. 118
Pallium qui ſemel habuit vnius Archiepiſcopatus, ſi ab illo ad alium transferetur, iterumque redeat ad priorem, indiget nouo Pallio. 1.1.10.102
Vide *Archiepiſcopus.*

Papa, eiuſque poteſtas & auctoritas.

Vita Romanorum Pontificum Petri ſucceſſorum cur vſque ad ætatem noſtram breuior ſit, atque immatura eſſe ſoleat eorum mors, quàm cæterorum hominum. 1.8.36
Succeſſio Summorum Pontificum à B. Petro quo modo proceſſit. 1.9.37
Papa & Epiſcopus ſe habent ad Eccleſiam ſicut vir ad eius vxorem. 41
Papa non tantùm Iure Canonico, ſed etiam diuino prohibetur ſibi eligere ſucceſſorem. 1.10.44
Papa adhuc ſuperſtite nulli licet verbo, ſcripto, aut promiſſionibus, iuramento, aut quouis modo de ſucceſſore tractare, ſub anathematis pœna, & priuationis dignitatum. 1.11.48
Papa vbi deponitur, à Concilio legitimè congregato, ad quem tunc pertineat Pontificis electio, ad Cardinales ne, an ad ipſum Concilium. 1.16.76
Eugenius III. ex Abbate ſimplici, Gregorius X. ex Archidiacono, & Cæleſtino V. ex eremo vocatus, cùm nec eſſet in Sacris, Pontifex eſt creatus. 77
Laïcus validè eligitur in Pontificem. 78
Fœmina Papa eſſe non poteſt. 81
Fœmina ſub nomine Ioannis non fuit electa Romæ in ſummum Pont. 82
Papa quot annos natus eſſe debeat? 1.17.83
Papa ſi extra Vrbem Romam decedat, nouus Pontifex in ciuitate, in cuius territorio, ſeu diſtricto mortuus eſt, eligitur. 1.21.109
Papa recipit Pontificatum, & adminiſtrationem à die electionis, licèt de ſtylo, qui ſeruandus eſt, non incipiet Pontificatum niſi à die coronationis. 1.23.119
Papa antequam coronetur, non tractat quæ in regimine Eccleſiæ ardua videntur, niſi in neceſſitate vrgente. 120
Papa quo colore in veſtibus vtatur toto anni tempore? 121
Papa quibus veſtibus toto anni tempore vti ſoleat? 122
Papa dicitur admirabilis, quia vices Dei in terris gerit. 1.27.1
Papa ſecundùm alios à Patris Patriæ titulo dicitur. 2.
Papa, vt alij volunt, dicitur à voce Græca [illegible], id eſt, Pater Patrum. 3
Papa in adminiſtratione, & auctoritate eſt maior omnibus Sanctis, excepto Petro. 4
Summus Pontifex dicitur Papa, quia eſt ſupremus, & ſuper omnes dignitates. 6
Papa dicitur,
Pontifex Maximus. 7
Sanctiſſimus. 1.28.8
Beatiſſimus. 9
Epiſcopus. 10
Epiſcopus Romæ. 11
Epiſcopus vniuerſalis Eccleſiæ. 12
Epiſcopus totius Orbis. 13
Epiſcopus Epiſcoporum. 14
Ordinarius Ordinariorum. 15
Diœceſanus omnium exemptorum. 16
Vicarius Chriſti. 17
Princeps Principum, & Dominus dominantium. 18
Nomina omnia quæ Romano Pont. tribui ſolent, referuntur. 1.29.19,20
Papa quantò maior & excelſior eſt, tanto humilior omnibus creaturis. 21
Electus in Pontificem in ſede ſorata collocatur, vt qui in ſede glorioſa ſedet, de humilitatis virtute non obliuiſcatur. 22
Stupæ cur in ſummitate arundinis comburantur in die coronationis Papæ. 23
Filius Eccleſiæ Catholicæ ab ſubditis dicitur Papa, quoad Fidem tamen & regenerationem, ac alia Eccleſiæ ſacramenta quibus ipſe paſcitur. 24
Imperatori, & Regibus Papa tanquam Eccleſiæ caput anteſertur. 25
Papa non eſt paſſus ſe aliquando appellari vniuerſalem. 26
Papa non dominum, *ſed ſeruum ſeruorum Dei* ſe ipſum nominare ſolet, & quare. 1.30.29
Papa licèt ſit Paſtor, forma tamen gregis fieri debet ex animo, non autem imperio dominari. 31
Papa debet præ cæteris eſſe ſanctior. 35
Sanctitas ſemper præſumitur in Papa. 1.31.36
Papa ſi ſuæ, & fraternæ ſalutis negligens deprehendatur, huius culpas iſtic redarguere præſumit mortalium nullus. 37
Papa conſideratus vt ſupremus Iudex, & vniuerſalis Eccleſiæ Paſtor, in definiendis iis quæ ſunt Fidei, habet infallibilem auctoritatem, itaut in publico Fidei iudicio minimè errare poſſit. 38
Papam in iis, quæ ſine Concilio vniuerſali decernit, errare poſſe tenent nonnulli, communiter reprobati. 39
Papa in decretis morum, quæ ad ſtatum totius Eccleſiæ ſpectant, minimè errare poteſt. 1.32.40
Papa an errare poſſit in decretis, quæ non totius Eccleſiæ ſtatum, ſed certas perſonas, vel certam Eccleſiam reſpiciunt? 41
Papa non poteſt errare in Sanctorum canonizatione. 42, 43
Papa non poteſt errare in approbandis, & confirmandis Religionibus. 1.33.45,46
Papa quatenus perſona priuata conſideratus ſecundùm aliquos antiquos in Fide errare, & hæreticus eſſe poteſt. 47
Sed contrarium verius. 49
Quamuis illius fundamentis reſponderi poſſit. 50, 51
Papa hæreticus ſtatim deſinit eſſe Papa, cum primùm per legitimam Eccleſiæ iuriſdictionem ſententia declaratoria criminis in eum profertur, ſecundùm aliquos. 1.34.48
Papa à nemine eſt iudicandus. 1.40.67
Papa ſibi in cauſis propriis ius dicere poteſt. 68
Papa ſolus iudicat de priuilegiis Apoſtolicæ Sedis. 69
Sententiæ Papæ ſtabitur contra omnes, & nullus eam retractare poteſt, niſi ab eo ſit lata vt valeat immutari, aut ipſe iudicio alterius eam ſubmiſerit reformandam. 70
Papa quod approbat, aut reprobat, nos ſimiliter approbare, vel reprobare debemus. 71
Papæ auctoritas in iis, quæ à priuatis perſonis, aut à Iudicibus, vel etiam ab vniuerſo Concilio aguntur, ſemper excepta intelligitur. 72
Papæ omnes parere tenentur tam Fideles, quàm etiam Eccleſiarum Prælati, ac omnes Principes ſeculares. 73
Papa etſi homo ſit & mortalis, ratione tamen officij, & poteſtatis

poteſtatis aliud ſupra homines, & commune cum Deo habere dignoſcitur. 1.41.74
Papa electus à nemine confirmatur. 75
Papa pallio ſemper vtitur,& vbique. 76
Crucem vbique terrarum ante ſe defert. 77
Nomen Romani Pontif. in Miſſa eſt ſemper, & ab omnibus recitandum. 78
Papa non tenetur nec cogi poteſt ad Concilium accedere, cum per Legatos poſſit intereſſe. 79
Papa non adſtringitur in tractandis negotiis habere Cardinalium conſenſum. 80
Papa ſi excommunicato communicet,non incidit in excommunicationem. 1.42.86
Papa ſi excommunicatum ſciens, & volens ſalutauerit, eo ipſo talis eſt abſolutus. 87
Papa an & quando poſſit licitè abſque peccato communicare cum excommunicato?remiſſiuè, 88
Sacrilegus appellatur qui Papæ mentitur. 89
Papa ſemper & vbique ſuper cæteros lineis, & candidis veſtibus vtitur. 90
Papa nullum in terris habet ſuperiorem. 91
Papæ, & Chriſti vnum dicitur eſſe Tribunal, & Conſiſtorium. 92
Papæ iudicium cœleſte arbitrium appellatur. 93
Papa omnimodam ſuper Iure poſitiuo obtinet poteſtatem. 95
Papa valet adæquare quadrata rotundis,& diſponere vt facta pro non factis habeantur, & ad validitatem actus fingere expreſſum quod non eſt. 1.43.97
Papa poteſt locare, adminiſtrare, & pro libitu ſuæ voluntatis diſponere bona omnium Eccleſiarum. 98
Papæ de poteſtate non eſt facilè deputandum. 99
Papa quædam exercet ex ordinaria poteſtate,quædam ex reſeruatis,quædam ex deuolutione Iuris ad eum,quædam ex plenitudine poteſtatis. 100
Poteſtas duplex in Papa conſideratur; ordinaria ſcillicet, & abſoluta. 1.44.101
Papa quomodo dicatur omnia Iura in ſcrinio pectoris ſui recondita habere. 104
Papa ſicut deſiderat facta ſua à ſuis ſucceſſoribus ſeruare, conſequens eſt, vt ſui Prædeceſſoris conſtitutionibus venerationem præſtet,& cuſtodiam. 105
Papa in nouis Conſtitutionibus à ſe editis ſtatuta, vel Conſuetudines ſpeciales tollere non intendit, niſi hoc exprimat. 106
Papa iuri alterius in reſcriptis, vel conſtitutionibus ſuis nunquam derogare intendit. 110
Papa non præſumitur velle præiudicare iuri tertij. 1.45.114
Papa in iudicando ſeruat ordinem Iuris. 117
Papa iura omnia continere, & ſupra Ius eſſe quomodo intelligatur. 118
Papæ diſpenſatio in legibus diuinis non admittitur, reprobatis citatis. 119.& ſeq.
Papa poteſt declarare, ſeu interpretari in aliquo caſu particulari deficere obligationem Iuris diuini, ſi iuſta ſubſit cauſa. 1.46.122
Papa contra Ordinationem Apoſtolicam validè diſpenſat dummodo non lædat Fidem. 1.47.125
Papa poteſt cum bigamo ex cauſa diſpenſare contra Apoſtolum. 126
Papa poteſt diſpenſare cum Neophyto vt promoueatur ad Epiſcopatum. 127
Papa contra Ius poſitiuum ex cauſa indiſtinctè diſpenſat. 128
Papa ſolus in quibus caſibus diſpenſet? 130
Papa non diſpenſat contra vota eſſentialia Religionis. 1.48.131
Papa ſecum in proprio voto diſpenſat 133
Papa non diſpenſat in gradibus conſanguinitatis, diuina lege prohibitis. 134
Papa à iuramento obligatorio non abſoluit in præiudicium tertij,niſi hoc vrgens cauſa expoſtulet. 135
Papa proprio iuramento obligatur, nec poteſt ſe ipſum abſoluere, vel abſolui ſine cauſa, de iis quæ promiſit cum iuramento, & vouit, quando ſunt licita. 136
Papæ reſeruata cum generali mandato non tranſeunt niſi ſpecialiter exprimantur. 137
Papa ſolus Eccleſiam erigit, & conſtituit in Cathedralem. 139
Epiſcopatum ſolus Papa diuidit. 140
Epiſcoporum tranſlationes ac ſedium mutationes ſolus Papa facit, ac maiores Eccleſiæ cauſas inſtruit, dirimit,& componit. 141
Epiſcopatus renunciationem ſolus Papa recipit. 142
Epiſcopum ſolus Papa poteſt iudicare, & condamnare. 143
Epiſcopum ſolus Papa reſtituit. 144
Coadiutores Epiſcopis ſolus Papa dat. 145
Coadiutorias cum futura ſucceſſione quorumcumque beneficiorum ſolus Papa concedit. 146
Epiſcopatus duos vnire ſolus Papa poteſt. 147
Dignitates nouas in aliqua Cathedrali, vel Collegiata ſolus Papa creat. 148
Epiſcopos duos in vno Epiſcopatu ſolus Papa ponere poteſt. 1.50.149
Eccleſiæ Cathedrali adminiſtrationem ſolus Papa dat. 150
Curatorem Eccleſiæ Cathedrali ſolus Papa dare poteſt. 151
Viſitatorem Eccleſiæ Cathedrali vacanti ſolus Papa deputare poteſt. 152
Epiſcopatus duos vni conferre ſolus Papa poteſt. 153
Degradatum reſtituere ſolus Papa poteſt. 154
Beneficium ad tempus, & ſub conditione etiam de futuro ſolus ipſe Papa conferre poteſt. 155
Ius ad vacatura beneficia ſolus Papa concedere poteſt. 156
Decimas laïcis ſolus Papa concedere poteſt. 157
Cauſam Clericorum ſolus Papa laico, vel fœminæ committere poteſt. 158
Confirmationis ſacramentum vt ſimplex Sacerdos miniſtret, ſolus Papa poteſt ex cauſa permittere. 159
Cauſas ſpirituales mero laïco ſolus Papa delegare poteſt. 160
Exemptionem à iure, & poteſtate Epiſcoporum, ſolus Papa concedit 161
Indulgentias plenarias, & pro defunctis ſolus Papa concedere poteſt 162
Papa ſolus poteſt licentiam, & diſpenſationem concedere, vt extra tempora quis poſſit ab aliquo Antiſtite ad ſacros Ordines promoueri 163
Ordines ſacros ſolus Papa dat illis, qui nondum ad legitimam ætatem venerunt. 164
Cardinales ſolus Papa creare poteſt, & eos deponere. 165
Regularis vt tranſeat ad regulam laxiorem, ſolus Papa permittit. 166
Irregularitatem prouenientem ex eo quòd quis ſuſpenſione durante in diuinis ſe ingeſſerit, ſolus Papa tollere non poteſt. 167
Ordines Religioſorum & inſtituta ſolus Papa approbare poteſt 1.51.168
Penſiones annuas in beneficiis conſtituere,& conſtitutas transferre ſolus Papa poteſt. 169
Renunciationes beneficiorum ad fauorem alterius, vel cum reſeruatione fructuum ſolus Papa ex cauſa admittere poteſt. 170
Alienationes, ſeu permutationes rerum Eccleſiaſticarum grauiorum ſolus Papa admittere poteſt. 171
Exemptus vt ſuæ exemptioni renunciare poſſit ſolus Papa concedere poteſt. 172
Eccleſia vt in loco exempto ædificetur, ſolus Papa permittere poteſt. 173
Monaſterium de vno in alium locum ſine Papæ licentia mutari non poteſt. 174
Sanctos canonizare ſolus Papa poteſt. 175
Inſtituere in beneficiis iuriſpatronatus laïcorum ſine eorum præſentatione ſolus Papa poteſt. 176
Cauſæ Eccleſiæ maiores,& in quibus præcipua Papæ auctoritas conſiſtit ſine ſpeciali eius mandato permiſſæ non intelliguntur 177
Papa ſi quæ facit contra Ius poſitiuum, etiam abſque rationabili cauſa, valida ſunt. 178
Papa ſecundum leges & Canones ſe velle viuere profitetur. 1.52.180
Papa ſolus poteſt ardua quæcumque expedire ſine Cardinalibus. 181
Papa non poteſt ſe ipſum ligare legibus poſitiuis, nec ſuos ſimiliter Succeſſores. 182
Papa diſpenſans ſine cauſa in legibus poſitiuis validè diſpenſat; peccat tamen venialiter ſecluſo ſcandalo, & graui alicuius damno. 183
Papa non poteſt excommunicari, aut aliis cenſuris ligari à lege humana. 184
Papa cum excommunicato nulla etiam cauſa ſubſiſtente

communicans in humanis, vel etiam Diuinis, non incurrit pœnas contra violatores cenſurarum Iure præſcriptas. 185
Papa non poteſt ſe alterius iuriſdictioni ſubdere. 1.53. 186
Papa non tenetur vi præcepti humani, & conſtitut. *cap. omnis vtriuſque ſexus, de Pœnitent.* ad ſemel in anno confitendum. 187
Papa nunquam præſumitur vti plenitudine poteſtatis, ſed potiùs legibus ordinata. 188
Eccleſiam, aut Sedem Romanam ad aliam ciuitatem transferre non poteſt Papa de ordinaria poteſtate. 189
Priuilegio exemptionis clericorum à poteſtate ſeculari Papa in totum & generaliter derogare non poteſt. 190
Papa non poteſt facere legem per quam Clerici iudicentur à Iudice ſeculari, bene tamen in caſu particulari. 191
Papa non poteſt characterem in anima impreſſum per degradationem tollere, nec percipere aliquid iniuſtum, aut quod in ſe peccatum contineat, nec habet poteſtatem peccandi, nec ſe ipſum à peccato ſuo abſoluere poteſt. 192
Statuere non poteſt Papa vt excommunicato communicans non incidat in excommunicationem. 1.54. 193
Papa non poteſt ſine iuſta cauſa ſtatuere talia, per quæ ſtatus generalis, ſeu vniuerſalis Eccleſiæ moraretur. 194
Papa an poſſit ſtatuere contra Concilium? 195
Papæ aſſertioni de his quæ vidit ante Pontificatum, ſtandum eſt. 197
Papæ dicenti ſibi fuiſſe à Papa ſupplicatum, ſtandum eſt. 198
Papa narrans beneficium vacare in Curia per mortem Titij, probat mortem, & mortis locum. 200
Papa narrans Titium ſibi aliquid ſignificaſſe, probat Titium loquutum ſibi fuiſſe. 201
Papæ atteſtanti tale beneficium fuiſſe in eius manibus reſignatum, ſtandum eſt. 1.55.202
Papæ atteſtanti de facto Prædeceſſoris creditur, & probat. 205
Papæ creditur aſſerenti quando ſe fundat ſuper aſſerto, quod eſt facti proprij, in iis, quæ dependent à ſua libera poteſtate. 204
Papæ aſſertioni in facto alieno vbicunque ſtatur, bene admittitur probatio in contrarium. 210
Papa poteſt cedere & renonciare Papatui. 211
Papæ renunciatio apud quem ſit facienda? 1.56. 212. & ſeqq.
Papa non cenſetur reuocare primum Legatum eo ipſo quòd creat ſecundum. 1.90 89
Iuriſdictio Legatorum non expirat per mortem Papæ. 90
Papa non habet poteſtatem à Populo, ſed immediatè à Deo. 1.251.194
Papa habet poteſtatem concedendi priuilegia laicis perſonis per quæ eximantur à poteſtate ſæculari ſi ad bonum ſpirituale fuerit neceſſarium. 1.408.58
Papa ſolus, vel ſac. Cardinal. Congregatio Concilij controuerſias, ac difficultates declarat, & reſoluit. 1.477. 84
Papæ familiares veri, & continui commenſales, qui ſint? referuntur. 1.228.49
Papatus eſt de Iure diuino à Chriſto in perſona Petri inſtitutus, ſicut & poteſtas eidem ab eodem Chriſto data. 1.7.21
Papatus quòd ſit in perſona huius, vel illius, excepta perſona Beati Petri, non eſt de Iure diuino, ſed ex humana electione pendet. 22
Tranſactio fieri poteſt de Papatu. 23
Parabolani dicuntur in iure miniſtri Noſocomij, qui ad ægrotantium curam adhibentur. 2.81.4
Paramentorum, & aliarum rerum Eccleſiaſticarum benedictio poteſt delegari à Sede Apoſtolica perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis, dummodo in eis non ſit adhibenda ſacra Vnctio, vel oleum ſanctum. 2.112. 29
Benedictio paramentorum, & vaſorum Eccleſiaſticorum, in quibus non adhibetur ſacra Vnctio diuerſis Abbatibus, & perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis per S.Congreg.Rit. 30
Benedictio paramentorum non poteſt fieri etiam ab inferioribus Prælatis iure proprio, licet habeant territorium ſeparatum, & iuriſdictionem, niſi habeant ea, quæ ſunt ordinis. 31
Prælati Regulares ex priuilegio Leonis X. poſſunt benedicere paramenta ſiue ornamenta omnia Eccleſiaſtica pro ſuorum fratrum vſu. 2.115.32
Paramenta, ſiue ornamenta Eccleſiæ quando execrentur. 36
Paramenta Eccleſiaſtica cum fuerunt vetuſtate conſumpta, incendio danda ſunt. 40
Paria ſunt aliquid gerere tempore inhabili, vel tempore habili, & effectus eius conferre in tempus inhabile. 2. 80.43

Parochia.

Parochia dicitur à Parocho. 1.261.11
Parochus deriuatur à præbitione, eo quod Plebi ſibi commiſſæ Sacramenta, & ſacra præbeat. 12
Parœcia idem eſt quòd accolarum Conuentus, ſeu habitatio, aut cura. 13
Parochia dicitur locus in quo degit Populus alicui Eccleſiæ deputatus certis finibus limitatus. 14
Parochia quælibet habet ſuum territorium ſeparatum, & diuiſum. 15
Parochia ad minus debet conſtare ex decem familiis. 16
Parochiæ nouæ conſtitui poſſunt vbi Parochiani ob locorum diſtantiam aut difficultatem ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta & diuina officia audienda accedere non poſſunt. 1.263.23
Aliquis fit de Parochia vel Diœceſi alterius per domicilium, quod ibidem contrahit. 1.265.49
Subditus quis ſit quoad collationem ſacramentorum, & cenſuras incurrendas, illius Diœceſis, ſeu Parochiæ, in qua tunc temporis repertus, & tenetus ad ieiunia, quæ in ea indicta ſunt, quamuis per duos vel tres dies ibidem detineatur. 1.266. 50
Parochias nouas erigendi iuſta cauſa videtur, incommoditat Populi ad recipienda ſacramenta, & audienda Officia. 2.6.8
Curatus quando eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poteſt, tunc non datur iuſta cauſa diuidendi Parochiam, ſed adhibendi miniſtros coadiutores. 9
Parochiæ, & diœceſes olim à Dionyſio Papa diſtinctæ. 1. 261.1
Parochiæ diuiſæ fuerunt, ſingulæque ſingulis Preſbyteris Eccleſiæ aſſignatæ. 1.304.6
Parochiæ ſingulæ ſingulis Preſbyteris in diuiſione fuerunt conſtitutæ, ſinguliſque Parochis territoria per ſuos terminos diuiſa. 2.377.5
Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur. 6
Parochialis Eccleſia dicitur quæ habet curam animarum ſine prærogatiua, ſeu prælatione. 1.262.17
Parochialis Eccleſia vt talis dicatur, quæ requirantur. 18
Parochialis Eccleſia ſuperioris auctoritate, & conſenſu ex lapſu temporis erecta præſumitur, quando in illa diuina Officia publicè celebrata fuerunt. 19
Parochialis Eccleſia vt talis probetur quæ requirantur. 1. 263.20
Vide *Eccleſia, Diœceſis.*
Parochis cauſa ſtudiorum hodie non datur licentia vt abeſſe poſſint. 1.177 178
Parochi dicuntur à Parochia, quæ eſt locus eis commiſſus certis finibus limitatus. 1.527.12
Parochi intra fines ſuorum Parochiarum habent aſſiſtentiam Iuris ſuper iure Parochiali percipiendo. 1.265. 42
Parochiale ius conſiſtit in pluribus. 43
Parochiæ alterius nullus iudicet, vel condemnet. 44
Epiſcopus reſpectu Cathedralis dicitur propriè, & immediatè Parochus, non verò aliorum Parochianorum. 2.577.15
Partes ſemper videntur habere intentionem, & mentem contrahendi iuxta conſuetudinem loci, in quo fit contractus. 1.456.94
Partes poſſunt inter ſe paciſci vt exinde nullus ordo iudiciarius inter ſe obſeruetur. 97
Paſſuum quilibet habet quinque pedes, & pes quindecim digitos. 2.19 40
Paſtores vocantur generali nomine omnes animarum Rectores. 1.526 2
Paſtores propriè dicuntur Epiſcopi, & Superiores tantùm Prælati, non autem inferiores. 3
Patena ex qua materia facienda? 2.155.7

Patriarcha

Poſtulatio alicuius ſi fiat Electoribus ipſis vt eligatur, non poſtulatio, ſed nominatio, aut ſimplex erit petitio. 1.234.15

Poſtulatio Abbatum, aut aliorum inferiorum non eſt verè & propriè poſtulatio ſicut Epiſcoporum. 16

Poſtulatio, electio, & nominatio differunt. 18

Variare licet in poſtulatione, & ab ea recedere quouſque illa fuerit ſuperiori præſentata. 1.234.21

Poſtulato nullum ius acquiritur per poſtulationem. 1.234.19,23

Poſtulatus ius amittit per repulſionem poſtulationis. 2.256.29

Potentia in loco quamuis non ſit coniuncta cum iuriſdictione, ſufficit vt exigatur plena illa & exactior probatio *Concilij Trid.ſeſſ.25. de reform cap.9.* 2.205.130

Potentia probatur, ex diuitiis, amicis, numeroſitate perſonarum, & familiarum, ac populari exiſtimatione. 2.205.132

Potentes à Rota habentur, vt in eis vſurpatio iuriſpatronatus præſumatur,

Imperator. 2.206.133

Rex Aragoniæ. 134

Infans Portugalliæ. 135

Colomnenſes. 136

Sabelli. 137

Vrſini. 138

Caraccioli. 139

Facit præſumi iuriſpatronatus vſurpatio,

Familia potens. 2.206.141

Magnas. 142

Baro, aliúſque dominus Iuriſdictionem temporalem habens. 143

Poteſtas ordinaria & abſoluta quæ dicatur. 1.44.102. & ſeq

Præcedentiarum in materia ius defert conſuetudini etiam iuri repugnanti. 1.636.178

Præcedentiam Ordinum Mendicantium, & Confraternitatum inter ſe decreuit Gregor.XIII. 1.637.181

Conſtitutio Gregorii XIII. de præcedentiis ſeruanda eſt inter Confraternitates laicorum, ac etiam inter regulares. 182

At denique inter monachos. 183

Ieſuati præcedunt Minoribus Obſeruantiæ. 184

Silueſtrini, ſi à quæſtuando deſiſtant, præcedunt regularibus Ordinum Mendicantium. 185

Cœleſtini præcedunt Oliuetanis. 186

Carmelitani in omni loco debent præcedere Fratribus de Mercede. 187

Capuccini debent tribuere præcedentiam in proceſſionibus iis regularibus, qui ſub propria cruce, & in proprio loco incedebant antequam ipſi propriam crucem deferrent. 1.638.188

Fratres Mendicantes ſemper & vbique debent tribuere præcedentiam Monachis. 189

Fratres S. Franciſci de Obſeruantia non præcedunt fratribus tertij ordinis, ſi iſti in loco controuerſiæ prius monaſterium, & locum obtinuerunt. 190

Clerus ſæcularis in omni loco debet habere præcedentiam ſupra regulares. 191

Monaſteria plura eiuſdem Ordinis quando ſunt in vna ciuitate vel loco, diuerſis temporibus fundata, quæ ex illis præcedere debeant. 192

Præcedentia antiquitatis ſeruanda eſt inter Milites magnæ Crucis eiuſdem Ordinis, non autem inter Milites diuerſi Ordinis. 193

Procurator generalis Fratrum Minorum de Obſeruantia præcedit in Capella Pontificia procuratori generali Fratrum Conuentualium Ordinis S. Franciſci. 194

Præcedentia eſt penes Obſeruantes, & non Conuentuales. 195

Præcedentia inter Moniales à die profeſſionis, non autem ſuſceptionis habitus Regularis debetur. 1.654.56

de Præcedentia in proceſſionibus vbi controuerſia eſt Epiſcopis pertinet cognitio. 2.89.25

Præcentor, & Cantor idem quod Primicerius. 1.298.10

De Præceptoriis, & Commendis Ordinum Militarium.

Præceptores in aliquibus Religioſorum Ordinibus dicuntur ſuperiores domorum adminiſtratores, & aliorum bonorum ad ipſos Ordines pertinentium. 2.147.1

Beneficia Regularia an vocentur annui redditus, quos Præceptores Ordinum percipiunt. 2

Præceptoriæ Religionis Hieroſolymitanæ ſunt veri tituli, & beneficia eccleſiaſtica. 3

Præceptoriæ Religionis Hieroſolymitanæ aptitudine ſunt perpetuæ, niſi eas obtinentes amoueantur. 2.48.4

Præceptoriæ Militiæ, & Ordinis S.Ioannis Hieroſolymitani vacant per promotionem ad Epiſcopatum, & ſunt publicandæ earum aſſignationes. 6

Præceptoriæ, ſeu Commendæ Ordinis S Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, & ſimilium Ordinum Regularium, in quibus Milites non profitentur omnimodam caſtitatem, ſed coniugalem, ſunt eccleſiaſtica beneficia. 7

Sed contrarium verius. 9

Præconizatio in primo Conſiſtorio quomodo facienda. 1.140.13

Præconizatione in ſecundo Conſiſtorio facta tranſmittitur fides prouiſionis Apoſtol. à Cardinale Ponente ad Cardinalem Vicecancellarium. 1.141.14

Prædicatio contemnitur eius, cuius vita deſpicitur. 1.157.44

De Prædicationis officio, & munere docendi.

Prædicationis officium, & docendi munus, eſt præcipuum Epiſcopi munus. 1.191.1

Prædicandi munus non cuilibet licet aſſumere, ſed ij tantùm quibus ex officio competit, aut quibus à Prælato iniungitur, debens Verbum Dei prædicare. 2

Prædicare populis Verbum Dei eſt Officium omnium Prælatorum, quibus Eccleſia aliqua, aut animarum cura eſt demandata. 1.192.3

Papa omnibus vbique terrarum Fidelibus prædicat per litteras, & Legatos. 4

Epiſcopi omnes in Diœceſibus ſuis, aut Prouinciis per ſe, vel per alios prædicant, non verò extra illas. 5

Prædicare poſſunt Epiſcopi in omnibus Eccleſiis, etiam Regularium ſuæ Diœceſis, nec ab aliquo impediri poſſunt, quominus prædicent ſi voluerint. 6

Priuilegium Epiſcoporum, vt per vniuerſum Mundum poſſint prædicare, intelligitur, niſi in alienis Diœceſibus prohibeantur ab Epiſcopis locorum. 7

Prælati inferiores ſuis tantùm Plebibus prædicant. 8

Monachis prædicandi officium antiqui Canones interdicunt, poſtea cùm cœperint in Clericum aſſumi, prædicationis munus illis ex priuilegio datum fuit. 9

Regulares vt prædicare poſſint in Eccleſiis ſuorum Ordinum, & in illis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, à quibus debeant approbari, & licentiam petere. 10

Regulares in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes, non tenentur ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantùm à ſuis Superioribus de vita, & moribus, & ſcientia examinari, & approbari debent, ac ab eis licentiam habere, & cum ea ſe perſonaliter Epiſcopo præſentare, & ab eo petere benedictionem, tametſi eam minimè obtinuerint. 11

Prædicatorem ad libitum & ſine rationabili cauſa non poteſt Epiſcopus à prædicatione ſuſpendere, ſi tamen ſuſpendat, non tenetur cauſam exprimere, quare ad hoc prohibendum moueatur. 13

Epiſcopus poteſt interdicere Regulari ne prædicet licentia non petita, etiam non reddita cauſa. 14

Regulares prædicare volentes in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, poſſunt ab Epiſcopo examinari de doctrina, ſi ita expedire iudicauerit, non ita ſi in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare voluerint. 1.193.15

Prædicatores Regulares, qui abſque licentia Epiſcopi prædicauerint in Eccleſiis quæ ſuorum Ordinum non ſunt, poſſunt ab Epiſcopo puniri. 16

Laicis omnino eſt interdictum, vt publicè in Eccleſiis prædicent, & fœminis multo magis 17

Laicis non præſentibus Clericis, vel ſi præſentes ſint, permittentibus non quidem publicè prædicare, ſed inter ſpirituales perſonas vtiles habere ſermones non prohibetur 18

Prædicare non eſt actus alicuius Ordinis ſacri, quia Clerico, qui non ſit in ſacris conſtitutus, poteſt Epiſcopus committere prædicationis munus. 19

Epiſcopi, & alij Eccleſiarum Prælati tenentur per ſeipſos, ſi legitimè impediti non fuerint, ad prædicandum ſanctum Euangelium. 20

Prædicatorem deputandi munus ad Epiſcopum pertinet, niſi in contrarium ſit conſuetudo. 21

Prædicatoris deputatio, & electio ad ſolos Epiſcopo in

In eorum Cathedralibus ſpectat, nulla habita ratione cuiuſcumque conſuetudinis, etiam immemorialis, quæ cuius alteri competeret. 22

Conſuetudo immemorialis nominandi, vel præſentandi prædicatorem pro aliis Eccleſiis præter Cathedralem non eſt ſublata. 23

Prædicari quibus diebus debeat. 24

Prædicanti Epiſcopo ſeptem Diaconi aſſiſtunt. 1.194.21

Archipreſbyteri, & alij Eccleſiarum Rectores curam animarum Verbum Dei prædicare per ſe, vel per alios, ſi legitimè impediti non fuerint, tenentur. 27

Prædicatores deputandi ſunt impenſis eorum qui eos præſtare vel tenentur, vel ſoleat. 28

Prædicanda Fidelibus ſunt quinque ſpecialiter, videlicet quid credendum, quid ſeruandum, quid vitandum, quid timendum, quid ſperandum. 32

Prædicator debet eſſe vita irreprehenſibilis, doctrina eruditus, in dicendo maturus, & pauidus, & debet gratiam docendi habere, vt potentes poſſint exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere. 33. & ſeq.

Prædicatores apud rudem plebem proponere, aut diſputare non debent difficiliores, & ſubtiliores quæſtiones, quæve ad ædificationem non faciunt. 35

Prædicator ſi contingat, vt errores, aut ſcandala diſſeminet in populum debet ei Epiſcopus interdicere prædicationis Officium, ſi verò hæreſes prædicauerit, contra eum ſecundùm Canonum decreta procedere poteſt. 36

Prædicatores Euangelij ne calumnioſè vexentur curare debet Epiſcopus. 37

Epiſcopi cauere debent ne Regulares extra clauſtra, & obedientiam Religionum ſuarum viuentes, vel etiam Presbyteri ſeculares, niſi ipſis noti ſint, & moribus, atque doctrina probati in ſuis Diœceſibus prædicare audeant. 1.195.38

Quæſtores & eleemoſynarij, aut quæſtuarij vulgò nuncupati, prædicare per ſe, vel per alius prohibet Concil. Trid. 39

Eccleſiam ingredi ad Verbum Dei audiendum nemo eſt prohibendus, etiamſi ſit infidelis, aut hæreticus 40

Interdicti tempore prædicatio Verbi Dei non prohibetur. 41

Excommunicati excommunicatione maiori omnino à prædicatione excluduntur, eo quòd illis Fidelium communio denegatur. 42

Prædicare Verbum Dei non poteſt Sacerdos antequam mittatur, & approbetur. 1.358 45

Religioſi Societatis IESV in ſacris Ordinibus non initiati Verbum Dei prædicare poſſunt. 1.362.28

Prædicatorum Ordo inſtitutus à S. Dominico, & approbatus ſolemniter ab Honorio III. 1.547.117

Prædicatores habent priuilegium exemptionis à decimarum ſolutione, & ſunt exempti à iuriſdictione Ordinariorum. 118

Prædicatores ad Dignitates ex ordine aſſumpti, omnia, quæ ab ordine habent, Conuentui reſignare tenentur. 119

Appellare non poſſunt Fratres Prædicatores correctionibus ſiue punitionibus ſuorum Prælatorum. 120

Prædicatores præcedunt aliis Religioſis cuiuſcunque Ordinis Mendicantium. 121

Prædicatores ſunt verè, & propriè Mendicantes. 122

Nouitij Prædicatorum in articulo mortis in manibus Prælatorum ante tempus regulam profiteri poſſunt. 123

Libros etiam manuſcriptos extrahentes, ſeu permittentes extrahi ex bibliothecis fratrum Prædicatorum excommunicationem & priuationem vocis actiuæ & paſſiuæ eo ipſo incurrunt. 1.548.124

Proceſſionem ſanctiſſimi Sacramenti in Dominica infra octauam Corporis Christi facere poſſunt fratres prædicatores per vicos, & loca ſemel ab eis electa. 125

Prædicatorum Ordo præfertur aliis mendicantium. 1.571.209

Fratres Prædicatores in Dominica infra octauam Corporis Christi poſſunt publicas proceſſiones facere, & in eis ſanctiſſimum Sacramentum deferre per alienas Parochias. 1.630.124

Prædium, vel alia poſſeſſio ſi affecta ſit onere reali pacto adiecto de non alienando, & poſtea res ex aliquo titulo tranſeat in Clericum, an poſſit executio fieri per Iudicem ſæcularem in prædio, vel re taliter hypothecata. 1.418.105

Prælatorum Eccleſiaſticorum gradus ad cœleſtis hierarchiæ ſimilitudinem inſtituti fuerunt. 1.93.6

Prælatorum, & dignitatum gradus ad Eccleſiæ inſtitutionem, & Ius humanum eſt differentialiter referendus. 7

Qualitates optimi Prælati referuntur. 1.151.9

Prælati non debent lautis epulis vti, nec inter epulas, & conuiuia affluere. 1.152.8

Prælatorum nomine ſaltem latè, & amplè continentur omnes perſonæ Eccleſiæ curam animarum habentes. 1.226 1

Prælati ad regimen Eccleſiarum, vel ad dignitates, & beneficia pluribus modis aſſumuntur. 1.333.2

Prælatus Eccleſiaſticus in iuriſdictione temporali, quam obtinet in feudo à Principe habito, iudicatur tanquam laicus. 1.425.130

Prælatus Eccleſiaſticus in iuriſdictione temporali quam obtinet in feudo à Principe habito, non iudicat vt Clericus, ſed Baro, & laicus. 131

Ordinis cuiuſcunque Prælati, aut ſuperioris non poſſunt aliquem alterius Ordinis ad habitum & profeſſionem admittere niſi vt in Ordine ipſo, ad quem transfertur ſub ſui ſuperioris obedientia perpetuo maneat. 1.589.101

Prælatus poteſt eam ſtandi extra monaſterium tranſlatus his facultatem concedere, quam licitè concedere poſſet propriis eius religionis alumnis. 102

Prælatus regularis præcipiens vt fiat proceſſio extraordinaria vt illius occaſione poſſent mulieres clauſtra intrare, an incidat in pœnas. 1.618.27

Prælatus ſolus licèt non poſſit præiudicare in quæſitis, poteſt præiudicare in quærendis. 2.47.210

Prælatus inquiſitus de dilapidatione bonorum, inquiſitione pendente, ſuſpenditur ab adminiſtratione. 2.107.51

Amplia, vt *ibid.*

Prælatus Ordinis tenetur tunc licentiam dare profeſſo beneficium accipiendi ſi neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ poſtulet. 2.137.78

Prælatus ſi iniuſtè denegauerit licentiam religioſo vt ſuæ promotioni conſentiat, ad id cogendus eſt per altum Superiorem. 2.643.233

Prælatorum electio, vide *Electio*.

Præpoſiti dicuntur omnes aliorum præfecti, & qui aliis præſunt. 1.298.14

Præpoſiti caſtrorum dicebantur, qui præfecti erant militibus præſidij cauſa degentibus in Prouinciis. 1.299.15

Præpoſiti labarorum qui, remiſſiuè. 16

Vide *Labarum*.

Præpoſitus regulariter quis. 1.299.18

Præpoſiti in multis Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis præcipuam gerunt Dignitatem cum animarum cura, & iuriſdictione. 19

Præpoſitus quem locum habere debeat. 20

Præpoſiti ſiue miniſtri Religionum qui ſint, & quomodo vocentur. 1.663.1

Præpoſitorum in electione idem ferè modus & forma, atque idem ius olim ſeruatum fuit, quod in electionibus Epiſcoporum. 1.666.2

Præpoſiti ſeu miniſtri Religionum, & quæcumque Præpoſitæ Monialium hodie debent per vota ſecreta. 3

Præpoſitorum officium in quibus conſiſtat. 1.670 44

Præſcriptio quando æquo paretur priuilegio. 2.84.17

Præſcriptio in quibus rebus ſimpliciter, & abſolutè prohibeat, agens non alleget tempus immemoriale in vim præſcriptionis, quia ſuccumbet, ſed potius allegare debet titulum, vel priuilegium, & ad illius probationem docere de immemoriali poſſeſſione. 2.352.32

Præſcriptionem ſimpliciter, & abſolutè ſi lex prohibeat, nulla præſcriptio, quamuis longiſſima, qua talis, poteſt priuilegio æquiparari. 2.353.33

Vide *Priuilegium*.

Præſcriptio non eſt admittenda, ſi non detur capacitas poſſidendi in præſcribente. 2.384.49

Præſcriptio non æquiualet priuilegio, data in loco præſcribente cognitione rerum Eccleſiaſticarum. 2.435.190

Præſcriptio Eccleſiæ, vide *Bona Eccleſiæ*.

Præſentatio.

Patroni Eccleſiaſtici priuantur iure præſentandi eo modo, quo eligentes. 1.238.73

Patroni laici ſi indignum ſcienter præſentauerint, pro ea tantùm vice præſentandi iure priuantur. 74

Præſen

Præſentationes multiplicatæ dicuntur, ſi ad minus fuerint duæ. a.201.81
Præſentatio vnica ſufficeret ad probandum iuſpatronatus, ſi præſentatus per 40. annos poſſederit, nec vnquam venerit caſus nouæ præſentationis. 82
Præſentationes continuatæ, & immemorialis nihil ſuffragabuntur, vbi conſtaret à principio de initio inualido. 84
Iuſpatronatus probatur ex præſentationibus etiam per 40. annos effectum ſortitis, dummodo cum huiuſmodi quadragenaria poſſeſſione concurrat publica vox & fama, vel aliæ præſumptiones, quæ vim habeant famæ. 85
Patronus habet ius in præſentandi perſonam, quæ eius Eccleſiæ, cuius eſt patronus, Rector, ſeu Beneficiatus perpetuus exiſtat, dummodo ſit habilis. a.208.157
Minores 14. annis ad beneficium poſſunt præſentari, quando hoc in fundatione expreſsè cauetur. 158
Fundator beneficij ſi mandauit præſentari clericum in minoribus conſtitutum, tunc poterit præſentari, & inſtitui minor 14. annorum. 159
Fundator beneficij ante *Concilium Trident.* ſi mandauit præſentari clericum primæ tonſuræ, tunc poterit minor 14. annis præſentari. 160
Excommunicatus an poſſit præſentare. 162
Patronus ſi per negligentiam excedit tempus ſibi à Iure ſtatutum ad præſentandum, poterit is, ad quem ſpectat, Rectorem eligere, atque inſtituere. 165
Præſentandi ius conſeruatur in vno ex patronis, qui ſcientiam huiuſmodi vacationis non habuit, aliis propter ſcientiam excluſis. 167
Tempus præſentationis præfinitum à Iure eſt quatuor menſium à die vacationis ſcitæ, ſi quidem patronatus ſit laicorum: ſi verò eſt clericorum, ſex menſium ſpatium conſtituitur. 168
Tempus ad præſentandum non currit abſenti, vel legitimè impedito. a.209.170
Epiſcopus quando propter plurium compatronorum diuiſam præſentationem, ſeu quæſtionem ſuper electione poſſit Eccleſiam ordinare. 172
Patroni durante lite inter duos præſentatos alium tertium præſentare ſine vitio attentati non poſſunt, nec etiam alium locum vnius præſentati mortui. 173.
Indignum ſi præſentet patronus niſi infra tempus legitimum alium idoneum præſentauerit, poteſt Epiſcopus per ſe electionem, atque inſtitutionem perficere. 174
Indignum ſcienter præſentantes eccleſiaſticæ perſonæ priuatæ ſunt pro illa vice iure præſentandi. 175
Indignum ex ſola confeſſione præſentantes non incurrunt pœnas à Iure latas. 176
Patronus eccleſiaſticus ſi primum aliquem præſentauit idoneum, non poteſt variando aliquem in eius locum præſentare, ſecus in patrono laico, cui variatio promiſſa eſt, ſemel tantum, & cumulatiuè, non autem priuatiuè. 177
Patronus laicus ſi ſecundo æquè idoneum præſentato priorem non repudiauerit, in Epiſcopi electione conſiſtet, quem voluerit inſtituere, niſi prior præſentatio nulla fuiſſet, & inualida. a.210.178
Epiſcopus poterit inſtituere quem voluerit, vbicunque inter plures cumulatiuè præſentatos ad idem beneficium omnia paria eſſe conſtiterit. 179
Patronus præſentare poteſt Præbendas, capellas, ſeu alia beneficia, quæ extiterint in Eccleſia Conuentuali. a.211.182
Patronus ſi eſt clericus, aut Eccleſia, Papa, aut eius legatus de latere, poteſt abſque eius præſentatione inſtituere in eadem Eccleſia Rectorem; ſi verò ſit laicus, id ſolum Papa poteſt. 183
Patronus putatiuus debet præſentare, & non alius, qui caret poſſeſſione, licèt bonum ius habeat in proprietate. 185
Præſentatus ab exiſtente in poſſeſſione præſentandi, etiam quod nullum detegatur ius poſſeſſoris, non debet amoueri. a.212.187
Præſentandi quaſi poſſeſſio non tranſit in hæredes præſentantium ſine noua apprehenſione. 190
Præſentare alternis vicibus poſſunt ſinguli ex pluribus patronis, aut omnes ſimul in præſentatione concurrere, prout conuenerit inter eos, & ſi fuerint in præſentando diſcordes, maioris partis ſententia præfertur 192
Patronus clericus etiam idoneus, & benemeritus non poteſt ſe ipſum præſentare. 193
Patronus etiam ad beneficium ſimplex ſe præſentare non poteſt. 194
Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum, non poteſt ſe ipſum præſentare, imò nec ipſe patronus poterit procuratorem deputare, qui eundem conſtituentem ad Eccleſiam vacantem nominet. 195
Patroni plures poſſunt ex ſe ipſis vnum nominare, & præſentare, qui præſentationi à ſolis compatronis intra tempus debitum de ipſo factæ conſentiat, non verò ſe ipſum præſentet. a.213.196
Patronus poteſt filium ſuum præſentare. 197
Patronus à præſentato nihil poteſt exigere temporale, niſi quod ipſa fundatione conſtat impoſitum. 201
Præſentatio eſt ſimoniaca, quando aliquid datur, vel promittitur pro habendis vocibus, ſeu præſentationibus patronorum, quamuis id fiat etiam ipſo præſentato ignorante. 202
Præſentatio ſi fiat conditione, ſeu onere celebrandi Miſſas, minimè erit ſimoniaca, niſi onus Miſſarum impoſitum præſentato ſpectaret ad ipſum præſentantem. 203
Patronus non poteſt promittere præſentationem, antequam vacet Eccleſia, neque ante id tempus poteſtatem præſentandi concedere 205
Præſentatus à patrono ſi eſt idoneus, non eſt repellendus, ſed in Eccleſia inſtituendus. 206
Præſtimonia nihil aliud ſunt quàm ſtipendia quædam inſtituta pro ſtudentibus, vel militantibus pro Chriſtianæ fidei defenſione. a.157.1.
Præſtimonium dicitur quaſi præſtans minimum, id eſt, officium, ſeu obſequium. 2
Præſtimonia ex genere ſuo verè, & propriè beneficia eccleſiaſtica dici non poſſunt, neque ſub beneficiorum nomine comprehenduntur. 3
Sed contrarium tenent citati. a.158.4
Componitur vtraque opinio. 5
Præſtimonia vtrum habeant onus ſpirituale annexum vel non, ſi apparent, tunc in dubio recurrendum eſt ad obſeruantiam, & vltimum ſtatum præſtimonij. 6
Præſtimonia in Hiſpania conſueta ſunt dari in titulum perpetuum beneficij. 7
Præſtimonium obtinentes ad eius titulum poſſunt ad ſacros Ordines promoueri. 8
Horas Canonicas recitare tenentur præſtimonia obtinentes. 9
Præſtimonia vendi non poſſunt abſque labe ſimoniæ. 10
Beneficij in impetratione facienda eſt mentio de præſtimonio obtento. 11
Gratia de beneficio ſimplici vacante per obitum N. capit præſtimonium vacans per obitum illius, ſi non fuit dictum eſſe ſeruitorium. 12
Præſtimonium an comprehendatur in expectatiua ad beneficium ſimplex, aut ad beneficium cum cura, vel ſine cura. 13
Fori priuilegio gaudent habentes præſtimonium. 14
Conc. Trid. ſeſſ. 25. de refor. c. 15. comprehendit etiam præſtimonium ne illud filij illegitimi in Eccleſia in patres obtinere valeant. 15
Præſtimonium reſidentiam non requirit, nec ad aliquod ſeruitium tenentur illud obtinentes. 16
Præſtimonium accipiens ſine animo inſeruiendi Eccleſiæ in in aliis quam recitandis horis Canonicis, non peccat, cum nihil aliud quam ad illas dicendas obligetur de præcepto. 17
Præſtimonia in Hiſpania ſunt quæ neque exigunt vt clerici in Eccleſiis aſſiduè commorentur, vt abſentes aliquem in ſuum locum ſubſtituant. 18
Præſumptio ſtat pro valitate actus. 1.443.32
Præuentio realis præfertur præuentioni verbali in cauſis mixti fori. 1.474.56
Precaria de rebus Eccleſiæ fieri non poſſunt. 1.437.27
Precum oblatio, vide *Eccleſia.*
Presbyteri per Caſtella, & modicas ciuitates atque villas ab Epiſcopis inſtituuntur, Epiſcopus verò ad honorabiliorem locum eſt titulandus. 1.263.28
Presbyter Græce, Latine ſenior dicitur, non tam ætate, quàm moribus, & officio. 1.354.2
Presbyter propriè & ſtrictè dicitur, qui curam habet animarum poſt Epiſcopum, vel ſaltem Ordinem Sacerdotalem. 1.354.4
Presbyteri nomen lato ſumpto vocabulo poteſt ſimplici Clerico conuenire. 5
Presbyter olim ordinandus erat non minor 30. annis, ſed hodie ante 25. annum inceptum promoueri non poteſt. 10

Digitized by Google

Ordinandus eſt ad Presbyteratum ille, qui bonum habeat teſtimonium, &c. 11
Vtilitas Eccleſiæ ac neceſſitatis ſimul interuenire debet vt quis à Diaconatu ad Presbyteratus Ordinem aſcendat intra annum. 12
Vtilitatis & neceſſitatis cauſa ordinaria, aut publica non requiritur ad diſpenſandum in interſtitiis à Diaconatu ad Presbyteratum. 13
Presbyteri Sacra Ordinatio cum duabus partialibus ordinationibus perficitur, & duas materias, & duas formas ad completam eſſentialem conſtitutionem requirit. 1.355.14
Contra citatos. 15
Calix ſi vino careat, aut aquam contineat, vel Hoſtia non ex vero pane ſit, in ordinatione Presbyteri, non eſſet collatus Ordo. 17
Calicem, & Patenam, ac Hoſtiam non neceſſariò opus eſt tangere, ita quod alioquin non dicatur collatus Presbyteralis Ordo. 18
Vinum ſufficienter tangitur tacto Calice in quo eſt, & ſimiliter Hoſtia ſufficienter tangitur tacta Patena in qua eſt in Sacra Ordinatione Presbyteri. 19
Presbyteri in ordinatione non eſt neceſſarium probabiliter, vt ordinandus tangat phyſicè materiam, ſed ſufficit vt extenſione manuum oſtendat ſe eam ab ordinante acceptare. 20
Papa non poteſt ſolo verbo, Sis Presbyter, aliquem Sacerdotem creare. 21
Presbyteri officium quod ſit. 1.356.22
Prædicandi munus non eſt diuino Iure ſolis Presbyteris annexum, ſed illis competit ratione officij Sacerdotalis. 23
Presbyteri quando celebrare debeant. 1.358.47
Epiſcopus debet prohibere ne ſedes laicorum, etiam Præfecti locentur in Presbyterio apud altare. 2.16.19
Magiſtratus ciuitatum non debent proprias canonicatuum, & dignitatum ſedes, ſeu ſtalla in choro, vel Presbyterio occupare. 20
Primam Tonſuram an ſimplex Sacerdos conferat 1.333.18
Prima Tonſura non eſt conferenda alicui coniugato ſine vxoris licentia. 1.344.127
Prima Tonſura non initientur qui Fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere, & ſcribere neſciant in lingua vulgari. 1.373.39
Prima Tonſura initiandus ſufficit quòd characteres formare ſciat, quamuis ſcribere perfectè neſciat. 40
Prima Tonſura, cæteriſque minores Ordines facilè conferendi non ſunt niſi iis, qui ſyncerum animum habere videntur in Clericali ſtatu permanendi. 41
Primam Tonſuram, vel Ordines minores accipiens intentione non perſeuerandi in ſtatu Clericali, ſed ſolum vt declinet iuriſdictionem fori ſecularis non videtur mortaliter peccare. 42
Ætas ad primam Tonſuram hac tempeſtate eſt ſeptennium expletum. 43
Primam Tonſuram de facto ante ſeptennium recipiens non peccat mortaliter ſi nondum peruenit ad vſum rationis. 1.374.44
Prima Tonſura, an ſit Ordo. 45 & ſeqq.
Vide *Ordo*.
Primates dicuntur nonnulli Metropolitani, quia primas tenent ciuitates. 1.98.44
Archiepiſcopus Biturcienſis eſt Primas in Burdegalenſi Prouincia. 45
Archiepiſcopus Piſanus vocatur Primas Sardiniæ, & Corſicæ. 46
Archiepiſcop. Bracharenſis Primas eſt Hiſpaniarum. 48
Primates reſpectu Prouinciarum, in quibus conſtituuntur, plures referuntur. 1.99.49
Primates & Patriarchæ latè ſumpto vocabulo idem ſunt, licet differant nomine. 2.93.10
Vide *Patriarcha*.
Primatus fugientem ſe conſiderat, deſiderantem ſe horret. 1.116.97
Primicerius eſt primus in Choro cantantium, & dicitur ſecundùm alios quaſi primus cantor, ſeu primus ratione cantus, quia cæteros docet quid ſit canendum in Choro. 1.297.1
Primicerios alij ſic dictos credunt, quia primi erant, qui in cera præſentiam, & abſentiam cæterorum adnotabant. 3
Primicerius melius ſic dicitur quaſi primus in eo officij genere, & anteſignanus in qualibet arte. 4
Primicerius *in rub. C de primicer. lib.* 12. dicitur primus Notarius Principis, vel Magiſtratus ille, qui principis litteris cereum ſignum imponebat. 5
Primicerij officium de iure Eccleſiaſtico eſt docere Diaconos, & reliquos Clericos cantandi formam, & alia, quæ hîc referuntur. 6
Primicerius ad regendum Chorum deſtinatus à ſuo officio non eſt dimouendus, vt aſſiſtat Epiſcopo. 1.298.7
Primicerio quis locus tribuendus. 8
Primicerius licèt dubitetur, an ſit Dignitas, debet in proceſſionibus capere Pluuiale ſicut Dignitas, & non Planetam ſicut Canonicus. 9
Primitiæ dicuntur, quaſi primi fructus eo anno collecti. 2.365.1
Primitiæ ſunt res, per quas initia, ſeu primitiua frugum in recognitionem diuini beneficij Deo Creatori rependuntur. 2
Primitiæ non ſolùm dabantur ab hominibus in veteri Lege, ſed etiam à Gentilibus. 3
Primitiæ ex ſua origine videntur eſſe de conſilio, non de præcepto. 4
Ingratitudo contra Deum inducitur ex conſuetudine non dandi illi primitias de fructibus terræ, qui abundanter nobis dona concedit. 5
Primitiæ debentur de præcepto, vbi extat conſuetudo illas dandi. 6
Primitiæ quantitas non eſt determinata in Iure, ideò conſuetudini ſtandum eſt. 2.366.7
Primitiæ debent ſolui illi Parochiæ, in qua prædia exiſtunt, ſi conſuetudo non ſit in contrarium. 8
Primitiæ ſunt onus prædiale, non perſonale. 9
Clerici, qui terras colunt, tenentur ſoluere primitias. 10
Principis mens & voluntas talis præſumitur, qualem de Iure eſſe oportet. 1.44.107
Princeps quod de Iure eſt cogitaſſe præſumitur. 108
Princeps ſemper iuſtitia plenus præſumitur. 109
Princeps potius præſumitur circumuentus, quàm quòd velit alteri præiudicare. 1.45.113
Princeps poteſt ſuum priuilegium gratioſum reuocare, ſine cauſa pro libito voluntatis ſuæ. 126
Princeps ſolutus eſt legibus quoad vim coactiuam, non directiuam. 1.52.179
Princeps nullum maius indicium bonæ mentis poteſt oſtendere, quàm vt adiungat ſibi viros virtute, & fama celebres. 1.152.14
Principum ſæcularium eſt proprium à quocunque in ſuo dominio degente violentiam arcere. 1.429.170
Principis ſupremi poteſtas non debet in dubium reuocari, cum hoc ſit ſacrilegium. 1.456.56
Principis auctoritas ſemper cenſetur præſeruata in quibuſcunque conceſſionibus. 1.458.112
Principium omnium gerendorum à Deo ſumendum. 1.249.179
Priores dicuntur qui aliquibus Eccleſiis præſunt ſuper aliquas perſonas earundem. 1.300.1
Priores in duplici ſunt differentia, quidam ſeculares, alij Regulares. 2
Priores rurales dicuntur, qui curam animarum abſque Collegio habent, & ſic Parochialem ſimplicem. 3
Priores Collegiales, quæ in Eccleſiis Collegiatis toti præſunt Canonicorum Collegio, Dignitatem habere dicuntur, & non alij. 4
Prior an aliquando poſſit excuſari à reſidentia. 1.301.7
Prior Collegiatæ non habet præcedentiam ſuper Canonicos Cathedralis. 8
Prior Collegiatæ ſi in Cathedrali intereſt, ſimul cum illius Dignitatibus, & Canonicis duplici ductu thuribuli thurificandus eſt. 9
Prior magnus inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis inter omnes Collegiatarum Luſitaniæ Priores, primas tenet. 10
Prior magnus Vimaranenſis omnibus præeſt in Eccleſia, & Vicarium nominat, ad quem minora crimina in Primitiali viſitatione referuntur, ad Primates verò grauiora ſpectant. 14
Prior magnus Eccleſiæ Vimaranenſis nunc eſt Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D meus Bernardus Ataydius. 15
Concordiæ circa Eccleſiam Bracharenſ. & Vimaranenſis. 16
Bona ſua quando Prior, & Canonici de Roncesvalles cœperint commendare. 2.156.59
Prioratus, Præpoſituræ, Præpoſitatus, ac aliæ Dignitates conuentuales,

Digitized by Google

conuentuales, & Præceptoriæ generales Ordinum quorumcunque, ſed non militarium, reſeruantur Sedis Apoſt. diſpoſitioni. 2.230.60
Priorißa, vide *Abbatiſſa*.
Priuilegia conceſſa, præſertim Eccleſiis, ſine cauſa non tollit Papa. 1.45.115
Clericus, qui in habitu, & Tonſura ſe immiſcet enormitatibus, & pluribus vitiibus cenſetur abſque monitione renunciaſſe priuilegio clericali, ſecus ſi in habitu laicali hæc perpetraret, quia tunc requireretur monitio. 1.412.75
Delicta enormia dici poſſunt per quæ delinquens incurrit infamiam. 76
Clerici ſi per annum ſe faciant ioculatores, goliardos, ſeu buffones ipſo iure omni priuilegio clericali priuati ſunt. 77
Clericus ſi in minoribus conſtitutus, efficiatur miles & exercet arma, & in prælijs, & bello ſe immiſceret, priuilegium clericale amittit. 79
Clericus incorrigibilis non amittit fori priuilegium, niſi fuerit ter monitus. 80
Clericus non poteſt à parte rei incorrigibilis iudicari, aut puniri niſi priùs deponatur, ſententiáque ſerata ſuper incorrigibilitate, & omni priuilegio clericali degradatus legitimè tradatur Curiæ ſæculari. 1.413.81
Priuilegium vnius ſocij alteri minimè communicantur vbi materia de qua agitur eſt diuidua. 1.415.95
Priuilegium probari debet per Scripturam. 1.435.193
Priuilegium vt laicus habeat iuriſdictionem in cauſis profanis Clericorum ſi reperiatur olim conceſſum per Bullæ in Cœna Domini publicationem penitus reuocatur. 194
Priuilegia Auditoris Cameræ quibuſcunque aliis derogat. 1.455.83
Priuilegium quatenus declaratione indigeat declaratur ab obſeruantia. 1.458.119
Priuilegium in quacunque materia, & præſcriptio immemorialis, ſi non in vim præſcriptionis, ſaltem in vim priuilegij æquiparantur. 2.352.31
Priuilegium quando dicatur enormiter lædere, ſpectat ad declarationem Papæ. 2.398.45
Priuilegium cap. *Odoardus, de ſolutionibus*, vide *Odoardus*.
Priuilegium fori, vide *Forum*.

Probationis annus.

Beneficij nouitij ex fructibus, dum in anno probationis exiſtit, congrua portio Vicario ipſius beneficij aſſignari debet, & reliqui fructus ſunt ipſius nouitij. 1.581.38
Probationis annus ſiue in maſculis, ſiue in fœminis, incipit à die ſuſceptionis habitus, ſiue ab eo die, quo communem ſequuntur aliorum Religioſorum vitam 1.591.114
Habitus de eſſentia, atque ſubſtantia per annum probationis à nouitiis deferendus eſt. 115
Probationis annus computari debet à momento in momentum. 118
Probationis annus debet eſſe continuus, & non ſufficit interpellatus. 1.592.121
Probationis annus interrumpitur quando nouitius dimiſſo religionis habitu egreditur monaſterium animo deſerendi religionem. 122
Probationis annus non interrumpitur ſi nouitius habitu religionis indutus monaſterium ex ſui ſuperioris licentia exeat cauſa peregrinandi ad ſtationes, vel ad alia loca pia, vel inuiſendi parentes, &c. vel ſi ob diuerſam valetudinem maneat monaſterium. 126
Probationis annus poterit per eum impleri qui nondum expleuerit annum 16. & vt talis probationis poterit probatus admitti ad probationem expleto 16.an.§ 1.593.135
Probatio præſcripta à *Concilio ſeſſ.* 25. *de reform.c.* 9. non eſt neceſſaria, ſi ſuſpectus de vſurpatione concurrit cum non ſuſpecto. 2.206.148
Proceſſiones publicæ ad quos exempti ab Epiſcopis vocati accedere tenentur, ſunt intelligendæ quæ indictæ fuerint pro bono publico, vel publico honore. 1.635.159
Fratres B. Joannis Dei tenentur accedere ad publicas proceſſiones. 160
Proceſſiones publicas indicere & ordinare, ac ad illas per publicum edictum populum conuocare poteſt Epiſcopus priuatiuè quoad alios, non obſtante immemorabili conſuetudine, cum conſilio tamen Capituli. 161
Proceſſiones publicas abſente Epiſcopo edicere ſpectat ad Vicarium Generalem cum conſilio Capituli. 162
Regulares, qui non accedunt ad proceſſiones ab Epiſcopo indictas puniri poſſunt per cenſuras, & pœnas arbitrarias. 163
Epiſcopus poteſt compellere etiam ſub cenſuris omnes Religioſos Mendicantes, & monachos vt accedant ad publicas & generales proceſſiones. 164
Regulares ad publicas proceſſiones tenentur accedere in numero decenti debito & conſueto. 165
Sacerdotes Religionis Hieroſolymitanæ Eccleſiis inſeruientes vocati debent ad proceſſiones publicas, ſi non accedant compelli poſſunt. 166
Regulares degentes in monaſteriis, quæ per dimidium militare diſtant à ciuitate, non tenentur, nec ab Epiſcopo compellendi ſunt accedere ad proceſſiones. 1.636.167
Conuentus, in quibus Fratres ſub arctiori clauſura degunt, non ſunt compellendi accedere ad publicas proceſſiones, & qui tales dicantur. 168
Ad publicas proceſſiones accedere non coguntur,
Canonici Regulares S. Crucis Conimbricenſis. 169
Religioſi, & perſonæ Societatis Ieſu. 170
Clerici Regulares Cong. S. Pauli. 171
Clerici Regulares pauperum Matris Dei. 172
Fratres ſancti Hieronymi in Regnis Hiſpan. 173
Canonici Regulares Lateranen. 174
Caſſinenſes Monachi vltra ſolitum. 175
Regulares habentes priuilegium non accedendi ad proceſſiones publicas, non tenentur ad eas conuenire, etiamſi ſemel vel ſæpius conueniſſent. 176
Controuerſias omnes de præcedentia inter regulares etiam exemptos circa proceſſiones, & alias ſimiles cauſas exortas Epiſcopus appellatione remota componere poteſt. 177
Proceſſio in materia præcedentiarum, etiamſi ſit contra ius, eſt manutenibilis quando eſt alicuius temporis conſiderabilis. 1.636.179
Magiſtratus ciuitatum in proceſſionibus etiam ſanctiſſimi Sacramenti debent incedere in loco in quo ſecundùm antiquam conſuetudinem conſueuerunt incedere. 2.27.21
Proceſſus inquiſitionis ſuper qualitatibus eorum, qui promouendi ſunt ad regimina Cathedraliũ, ſeu aliarum ſuperiorum Eccleſiarum, quomodo conficiendus. 1.133.140
Legati Sedis Apoſtolicæ & Nuncij Prouinciarum in locis in quibus commorantur, & illis non exiſtentibus, Ordinarij debent conficere proceſſus perſonarum promouendarum ad Epiſcopatum. 141
Conſanguineus, vel affinis vſque ad tertium gradum incluſiuè illius, qui promouendus eſt ad Epiſcopatum, non poteſt eius proceſſum conficere. 142
Impeditus legitimè ad conficiendum proceſſus perſonarum promouendarum ad Cathedrales, ea cura transfertur ad alium Prælatum viciniorem Prælato impedito. 143
Munus conficiendi proceſſus in Curia perſonarum promouendarum ad Cathedrales ſi Eccleſia, vel Monaſterium, cui eſt prouidendum, ſit ad nominationem, vel præſentationem Imperatoris, vel alicuius Regis, ſpectat ad Cardinalem, qui apud Pontificem, & Sedem Apoſt. eſt protector illius Prouinciæ, in qua ſita eſt Eccleſia, vel Monaſterium. 144
Proceſſus faciendus eſt in Curia per Cardinalem à Romano Pont. deligendum, ſi Eccleſia, vel Monaſterium non ſit ad nominationem, ſed præſentationem alicuius Regis. 145
Proceſſus de qualitatibus Archiepiſcopi, vel Epiſcopi extra Romanam Curiam degentis, qui ab vna ad aliam Eccleſiam ſit transferendus, à quo conficiendus. 146
Proceſſus pro habenda informatione ſtatus Eccleſiarum conficiendus eſt ab eo Prælato qui proceſſum de qualitatibus promouendarum confecturus eſt. 148
Proceſſum inquiſitionis qualitatum promouendi debet per ſeipſum deputans conficere. 1.134.149
Procotrophium dicitur locus, in quo mendici aluntur, & pauperes. 2.81.6

De Procuratione.

Procurare, aduocare, ſeu patrocinari apud Iudicem ſæcularem Clericis prohibetur. 1.515.89
Procurare in quacunque cauſa, & coram quocunque Iudice prohibentur Clerici. 1.516.85
τὸ *Procuro*, accipitur pro ſuſtento, & *procuratio*, pro ſuſtentatione. 2.347.1
Procuratio vnica eſt, quamuis modi, quibus inducitur, varij ſint. 3
Procuratio apud Pontifices paſſim dicitur ſuſtentatio, vel refectio illa, quæ ordinarius ratione viſitationis, vel Legatis Apoſt. iure legationis debetur. 2.348.5

Procuratio moderata & honeſta eſſe oportet, attentis facultatibus Eccleſiarum, & omnibus aliis circunſtantiis, prout neceſſaria viſitantium, & ſuorum refectio poſtulauerit. 6
Procuratio, qua ratione viſitationi annexa fuerit, ſtatuta. 7
Procuratio viſitationis, iure communi attento, debetur etiam ab Eccleſiis ſitis intra ciuitatem, in qua viſitans ipſe commoratur, domum, & familiam habet, ſecus attento Concilio Trid. 8
Simoniæ vitium ceſſat in procuratione exigenda, cùm non in pretium viſitationis, ſed in ſtipendium laboris concedatur. 9
Viſitare ſemel in anno poteſt Prælatus, & vnicam recipere procurationem, niſi data cauſa intellexerit oportere pluries viſitare. 1.349.10
Epiſcopus, quamuis pluries viſitet, non poteſt plures quàm binas exigere procurationes. 11
Epiſcopus non poteſt pro annis futuris procurationem ratione viſitationis exoluendam remittere. 12
Procurationum pro ſolutione an ſint tantummodo obligati Eccleſiarum redditus, an verò laici quoque contribuere teneantur. 13
Procuratio ſoluenda eſt Epiſcopo viſitanti beneficium à Cardinali poſſeſſum. 14
Hoſpitalia, Oratoria, & alia pia loca eccleſiaſtica auctoritate erecta non tenentur Epiſcopis ſoluere procurationem. 15
Procuratio à ſolis locis viſitatis debetur. 17
Procurationes viſitationum ſoluere non adſtringuntur ij, qui non fuerint viſitati. 1.350.18
Regulares à procurationum contributionibus ſunt omninò liberi, niſi Parochialem aliquam Eccleſiam Conuentui ſuo vnitam haberent. 19
Præſcriptio omnis prohibetur contra procurationem ratione viſitationis iure communi debitam manente viſitandi onere. 20
Præſcriptio admittitur contra procurationes, quæ ratione viſitationis iure aliquo ſpeciali debentur. 21
Procuratio præſcribi poteſt inſimul cum viſitandi onere. 22
Præſcriptio omnis prohibetur contra procurationem, ſiue totam, ſiue partem. 23
Præſcriptio contra procurationem non prohibetur reſpectu modi. 1.351.24
Præſcriptio prohibetur contra procurationem futuram, ne, ſcilicet, in futurum eximatur quis à ſolutione illius. 25
Præſcriptio non valet, per quam Clerici in præiudicium aliorum eximuntur à procuratione, ita vt reliqui ad integram procurationem teneantur. 26
Eccleſiæ ſpeciali priuilegio exemptæ an teneantur ad procurationem. 27
Procuratio non debetur Epiſcopo viſitanti Eccleſias Parochiales vnitas, & dependentes à Religione Hieroſolymitana à Vicariis earundem Eccleſiarum. 28
Priuilegium ſpeciale quare potens ſit eximere à procuratione, præſcriptio verò minimè. 29 & ſeq.
Vide *Priuilegium*.

De Procuratoribus Eccleſiaſticis.

Procuratores Eccleſiaſtici dicuntur, quorum intereſt Eccleſiaſticarum rerum, ac cauſarum curam gerere. 1.671.1

Profeſſio.

Seruus ſi profeſſionem emittat intra triennium caſu quo à domino reuocari poteſt, inualidè profitetur. 1.579.6
Profeſſio coniugis de licentia ſpontanea ulterius emiſſa valida erit quando coniux manens in ſæculo nullum votum emiſit. 1.580.17
Adulterium committens mulier non poteſt repetere virum, qui religionem ſine eius conſenſu intrauit. 18
Beneficium vacat ipſo iure poſt emiſſam profeſſionem. 1.581.30
idem in penſione. 31
Religioſi Societatis Ieſu amittunt poſſeſſionem beneficiorum ab eis prius obtentorum poſt emiſſam ſolemnem profeſſionem, vel vota coadiutorum formatorum. 33
Metus reuerentialis non annullat profeſſionem niſi etiam coactio, vel minæ præcedant. 1.582.39
Profeſſio ſufficit emiſſa in primo monaſterio quando fit tranſlatio de vno monaſterio ad aliud eiuſdem regulæ, vel vbi tranſlatio fit auctoritate Papæ. 1.588.85
Profeſſio hodie facta ante annum probationis expletum nulla eſt, nullamque inducit obligationem. 1.592.106
Profeſſionem emittens intra annum probationis non eſt obligatus neque ad religionem in genere, neque in ſpecie. 107
Priuilegium Leonis X. quo concedebatur Prælatis Ordinum Minorum poſſe cum conſilio fratrum diſcretorum admittere ad profeſſionem anno expleto religioſos aliorum Ordinum venientes ad minoriticam religionem, eſt abrogatum per *Concil. Trid.* 25. *de Regular. cap.* 15. 108
Profeſſus in vna religione etiam ſtrictiori tranſiens ad aliam indiget nouitiatu. 109
Profeſſus nouiter volens ſuam profeſſionem ratificare, non tenetur nouitiatus annum iterare, ſi alias fuit validus. 110
Moniales Ordinum Prædicatorum habentes ſexdecim annos in mortis articulo conſtitutæ profiteri poſſunt, etſi nondum integrum nouitiatus annum peregerint. 112
Profeſſio emiſſa in anno biſſextili non expectato lapſu diei, qui illi anno creſcit, eſt inualida. 1.591.119
Annus, ex quo Gregorius XIII. abſtulit decem dies, reputatur integer ad profeſſionem, ad ſacros Ordines, & ad quæcunque officia, & beneficia. 120
Profeſſionem emittere poteſt in religione ille, qui cum eſſet duodecim annorum, & permanſerit per annum integrum in nouitiatu, poſtmodum habitu retento fuit commoratus domi ſuæ vſque ad tempus 16. annorum requiſitum ad profeſſionem tenendam, & cum fuerit reuerſus ad monaſterium, petit admitti ad profeſſionem. 1.593.129
Ætas ad profeſſionem emittendam quæ olim requirebatur & quæ hodie. 136 & ſeq.
Profeſſio in quacunque Religione tam virorum quàm mulierum, non eſt facienda ante annum 16. expletum, facta autem ante hanc ætatem non eſt valida. 137
Monialis in mortis articulo conſtituta non poteſt emittere profeſſionem ante 16. annum ad effectum vt monaſterium ſuccedat in dote, & in bonis. 138
Profeſſio in ſupremo die 16 anni emitti poteſt, emiſſaque ſubſiſtit, ſecundùm aliquos, ſed verius eſt contrarium. 1.594.139
Profeſſio poſt 16. annum facta, ante tamen 18. requiſitum à ſtatuto ordinis Minimorum, non annullante, aut irritante factam, eſt valida 140
Profeſſiones in ætate 16. anni factæ ſunt validæ, quamuis in conſtitutionibus religionis ſanctiſſimæ Trinitatis auctoritate Apoſt. confirmatis cautum ſit, quod in ea aliquis non recipiatur antequam annos 20. videatur compleuiſſe. 141
Profeſſio fieri debet in manibus illius, qui poteſt religioni incorporare, vel in manus alterius cum Superioris ipſius permiſſione. 142
Epiſcopus hodie nullum propria auctoritate ad profeſſionem monaſticam admittere poteſt. 1.594.144
Abbatis ſolius non eſt ad religionis profeſſionem admittere, ſed exigitur quoque conſenſus maioris partis conuentus. 146
Profeſſio quando eſt irrita defectu ſolius poteſtatis in admittente, ſatis eſt ad eius valorem vt irritam eam habeat non mutata prioris profeſſi voluntate per actum contrarium. 147
Profeſſio quando fuit ex parte emittentis irrita, an ſufficiat nouus eius cõſenſus abſque noua Prælati admiſſione. 148
Profeſſio facta Religioni, quæ non fuerit ab Apoſt. Sede probata, non eſt valida. 149
Profeſſio vt validè emittatur requiritur vt fiat ſine conditione, pacto, ſeu modo de retinendo, aut habendo proprio. 150
Confeſſio reſeruata ſibi facultate teſtandi de patrimonio ſuo, valida eſt. 1.595.153
Profeſſio alterius voti quam trium illorum, ſcilicet caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ, aut alicuius tantum ex iis, non autem omnium ſimul, non eſt vera; nec valida profeſſio religionis. 154
Generalis Superior cum conſenſu Capituli poterit vltra tria vota ſubſtantialia ſibi ſubditis alique efficere ſtrictiora & arctiora ſtatuta pertinentia ad reformandam regulam promiſſam, & ad plenam eius obſeruantiam. 1.596.155
Profeſſio duplex, tacita, & expreſſa. 156
Profeſſio tacita vt inducatur quatuor requiruntur, & quæ ſint huiuſmodi requiſita. 157 & ſeqq.
Profeſſio tacita in religionibus vbi habitus nouitiorum non diſtinguitur ab habitu profeſſorum, per delationem illius tunc inducitur quando nouitius eum defert per annum. 162

Profeſſionis

Digitized by Google

Profeſſionis tacitæ quidam modus ſublatus per Concil. Trid. t.596.163
Profeſſio tacita in aliqua religione ex eo facta cenſetur cum quis ſciens, & prudens defert ſponte triduò diſtinctiſſimum profeſſorum habitum ab habitu nouitiorum, ſed hæc iam ceſſauit. 164
Profeſſio emiſſa inſtante Abbatiſſa à puella, quæ iam compleuerat annum nouitiatus, & in morbum inciderat, & à medicis fuerat dictum morituram, eſt valida, etiamſi poſtea fuerit verè mors ſequuta. t.597.165
Profeſſio tacita inducitur ex ſuſceptione Ordinum ſacrorum. 167
Profeſſiones tacitæ non inducuntur hodie niſi expleto nouitiatus anno, & etiam completis ſedecim annis. 168
Profeſſio per ſe ſola habet priuilegium remittendi pœnas peccatis debitas, omni non ponenti obicem, & adhuc ſublato obice per legitimam pœnitentiam habebit eundem effectum. t.598.180
Profeſſionis Religionis non in omnibus æquatur Baptiſmo. 181
Indulgentia plenaria verè non eſt pleniſſima illa condonatio obtenta profeſſionem. t.599.182
Irregularitas ſola, quæ orta eſt ex natalium defectu, deletur per profeſſionem in Religione. 185
Profeſſio emiſſa in Religione non ſolùm tollit irregularitatem quoad Ordines ſuſcipiendos, ſed etiam quoad vſum ordinum ſuſceptorum. t.600.189
Filiusfam. per profeſſionem à patria poteſtate liberatur. t.601.201
Profeſſio facit aptum ad teſtimonium ferendum, ineptum ad teſtificandum eo quod periurij, aut furti damnatus ſit. 202
Profeſſionis prærogatiua ea eſt vt ea ante parentis mortem emiſſa præteritam filij profitentis ingratitudinem aboleat, ob quam exhæredari poterat. 203
Ingratitudo præterita, cuius cauſa filius exhæredari poterat, per Religionis profeſſionem deletur. t.602.204
Profeſſio reſeruata facultate teſtandi de patrimonio ſuo, eſt valida. 207
Profeſſio non ſufficit emiſſa ad validandam renunciationem antea factam, ſed requiritur vt valida exiſtat. t.606.238
Profeſſione ratificata, ſi illa nulliter emiſſa fuerit, cenſetur quoque donatio, ſeu renunciatio in nouitiatu facta, ratificata, & valida. 233
Vide *Religio*, *Habitus*.
Profeſſus in religione incapaci, & tranſlatus ad religionem capacem, recuperat bona poſt tranſlationem ſibi delata ad vtilitatem ſecundæ religionis. t.588.92
Religioſus ſi validam profeſſionem emiſerit in religione incapaci nulla facta bonorum diſpoſitione, illa acquiruntur venientibus ab inteſtato. 93
Profeſſus Religionem bonorum in communi incapacem ſi deinde auctoritate Apoſtolica in Ordinem bonorum incapacem transferatur, bona per profeſſionem in prima religione amiſſa amplius non recuperat. t.589.97
Profeſſus illegitimus ſit capax beneficiorum manualium, quæ ad nutum Prælati reuocari poſſunt, dummodo talia beneficia non ſint curata, nec Prælatura monaſterij. t.600.194
Profeſſi habitum temerariè dimittentes excommunicationis ſententiam ipſo iure incurrunt. t.625.96

Promiſſio.

Deus omnipotens etiam ex promiſſione obligatur. t.433.27
Promittens ſoluere loci adiectione, & temporis certi conſtitutione, illius lapſu in mora eſt. t.455.89
Propinarum abuſus pro ea die qua nouitiæ veſtiuntur, vel Profeſſionem emittunt, in Regno Portugaliæ tolli, mandatur. t.652.30
Propoſiti, *& voluntatis* nomine *in cap ſuper eo*, *& in cap. conſulti*, *de Regular* quid intelligatur. t.597.174
Prorogatio iudicis ratione contractus non fit ex conſenſu ipſius contrahentis, ſed à lege, eiuſdem auctoritate inducitur. t.455.79
Prorogationem fieri in iudicem contractus celebrati extra Regnum quamuis in extraneum iuriſdictionem non habeat. 80
Protomartyr dicitur, id eſt, primus martyr. t.281.13
Protonotary ſeu Notarij Sedis Apoſt. Officium in ipſis primitiuæ Eccleſiæ initiis ad Sanctorum geſta perquirenda, ac conſcribenda noſcitur inſtitutum. t.279.1
Protonotarij habitum, & Rochetum deferentes actúque *Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.*
exercentes tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, ab omni iuriſdictione Ordinariorum exempti ſunt. 2
Protonotarij in Capella Papali, & Conſiſtoriis publicis quomodo ſedeant. t.280.3
Protonotarij de numero participantes habent facultatem doctorandi, Notarios creandi, ſpurios legitimandi, familiares Papæ, & eius Prælati domeſtici declarantur. 5
Exempti totaliter ſunt Protonotarij participantes, & Sedis Apoſt. iuriſdictioni, & poteſtati immediatè ſubiiciuntur. 6
Protonotarij participantes tantùm deferre poſſunt pileum nigrum cordulis violaceis circumornatum, & etiam ſerico violaceo ſuffultum, cum flocis & ornamentis eiuſdem coloris. 7
Protonotarij Participantes præcedunt Steriſtæ Papæ in thurificatione, & receptione pacis, candelarum, cinerum, & palmarum, ac in adoratione Crucis in Capella S.D.N. 8
Præceptor Hoſpitalis S.Spiritus, Archimandrita Meſſanenſis, & Abbates vſum Mitræ habentes poſt Protonotarios participantes, & correctorem Cancellariæ in bancho ipſorum Protonotariorum ſedere debent in Capella Papæ. 9
Protonotarij participantes præcedunt Canonicis tam in Eccleſiis Patriarchalibus, quàm in aliis quibuſcunque, etiam Cathedralibus extra Vrbem. 10
Epiſcopi præcedunt Protonotariis participantibus tam in Vrbe, quàm extra; in Capella tamen Pontificia quatenus ea ipſis, qui de rebus ibi geſtis rogari conſueuerunt, honorabiliorem locum habere debent. t.281.11
Protonotarij dicuntur, id eſt, primi Notarij Apoſtolicæ Sedis. 12
Protonotarij nomen nunquam ponitur in diſpoſitionibus Apoſt. ſed tantùm Notarius, licèt in regulis Cancellariæ ponatur ad maiorem excellentiam. 14
Protonotarij alij ſunt non participantes, hoc eſt extraordinarij, vel, vt alij vocant, titulares, qui habent Dignitatem. 15
Protonotariorum titularium Dignitas vileſcit propter numerum eorum exceſſiuum. 16
Protonotarij titulares habitu Prælatitio, nempe Rochetto cum mantelletto coloris violacei vti poſſunt. 17
Protonotarij non poſſunt prohiberi deferre habitum Prælatitium in Eccleſiis, & functionibus Eccleſiaſticis, & cum eo incedere, & ſedere. 18
Canonicus, ſeu Dignitas in Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia, & ſimul Protonotarius titularis ſi cum habitu Protonotarij in Eccleſia, Choro, & Proceſſionibus, ac Diuinis aſſiſtat, non lucratur diſtributiones. 19
Canonicus Protonotarius poteſt vti habitu Protonotarij in actibus non competentibus ſibi tanquam Canonico. 20
Canonicus Protonotarius poteſt in Eccleſia portare ſotanam violaceam, dummodo in cæteris omnibus gerat habitum Canonicis congruentem. 21
Rochetto ſub cotta non poteſt vti Canonicus Protonotarius dum in Choro aſſiſtit Horis Canonicis. 22
Protonotarij, ſi non ſunt Canonici, habent locum in Eccleſia, non tamen ſupra Canonicos, nec inter eos. ibid.
Protonotarij titulares, vbi non eſt Canonicorum Collegium, poſſunt ſedere in Presbyterio cum habitu Prælatitio, & in proceſſione incedere poſt Sacramentum. 23
Protonotarij titulares præcedunt Canonicis Cathedralis non collegialiter incedentibus. 24
Protonotarij titulares cedunt locum Vicario Epiſcopi. 25
Protonotarij titulares poſt Abbates, & non ſupra ſedere debent. 26
Dignitatem cum Officio habent Protonotarij titulares. 27
Conſeruatores deputari poſſunt Protonotarij titulares. 28
Pileum ſuper inſignibus apponere poſſunt protonotarij titulares. 29
Annulum in Miſſa geſtare non poſſunt Protonotarij titulares. 30
Paramenta ſumere pro Miſſa de Altari non poſſunt Protonotarij titulares, ſed in Sacriſtia, vt cæteri. 31
Abacum præparare non poteſt Protonotarius titularis dum celebrat more Prælatorum. 30

Paramenta benedicere non poteſt Protonotarios titularis. 33

Collegium Protonotariorum participantium ſolet Protonotariis titularibus litteras ſuarum facultatum expreſſiuas concedere. 34

Protonotariorum titularis eſt exemptus a iuriſdictione Ordinarij quoad cauſas excedentes ſummam 25. Ducatorum. 1.282.35

Protonotarius titularis incedens in habitu Clericali gaudet fori priuilegio, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, quamuis ſeruitio alicuius Eccleſiæ adſcriptus non ſit. 36

Beneficia Protonotariorum, etiam illi non ſint de numero participantium, ſed ad inſtar, vel à Legatis creati, ſunt reſeruata. 37

Protonotarius etiam titularis non poteſt coram Ordinario beneficia ſua permutare cum alio. 38

Permutatio facta coram Ordinario de beneficio Protonotarij, an cenſeatur abdicare ius à permutante, itaut tunc inducatur vacatio. 39

Vacatio vera in permutatione oritur. 40

Permutantes non poſſunt redire ad prima beneficia ſine noua collatione. 41

Protonotariatus probatio, cum agitur ad effectum reſeruationis, debet eſſe concludens. 42

Protonotariatus litteræ debent eſſe acceptatæ ad effectum reſeruationis probandæ. 43

Acceptatio determinatur per expeditionem litterum Protonotariatus. 1.283.44

Protonotariatus litteræ quando ſunt expeditæ, tunc probatur acceptatio, ſecus verò quando non ſunt expeditæ. 45

Reſpondetur pluribus obiectionibus, quæ reſeruationem concedere videbantur beneficiis Protonotariorum participantium, non autem titularium. 46. & ſeqq.

Protonotarij non participantes etiam creati à Legatis de Latere, non autem à Papa comprehenduntur ſub extrauag. Ad regimen. 47

Protonotarij alij vltra numerum participantium iam erant de emptore Polydori Virgilij. 48

Protonotarij creati ratione Officij remanent Protonotarij etiam finito officio, & gaudent omnibus priuilegiis veris Protonotariis conceſſis. 1.283.51

Beneficia per mortem Protonotariorum creatorum ratione Officij, etiam illo finito vacantia ſunt reſeruata. 52.53

Prouiſio dicitur, quæ ſit per electionem ſine confirmatione, 1.236.41

Prouiſionem acceptans & ſoluens terminos penſionis, formaliter dicitur omnibus in litteris contentis conſenſiſſe. 1.443 36

Prouiſionem acceptans, viſus eſt conſentire omnibus in prouiſione contentis. 1.456.99

Prouiſio & reſeruatio penſionis ſi legatur in eadem ſupplicatione ſecundum quam fuerint expeditæ litteræ prouiſionis, cenſetur reſignatarius conſenſiſſe reſeruationi. 100

Prouiſus à Papa eſt præferendus in concurſu, datâ in omnibus paritate. 1.41.85

Prouiſus ab Ordinario nihil tenetur probare ad iuſtificationem ſuæ gratiæ. 1.87.50

Prouiſus ab Ordinario, ad validitatem ſuæ gratiæ, nihil tenetur iuſtificare. 1.247.196

Prouiſus ſufficit eſſe conſtitutus in ea ætate, quam requirit beneficium, cui Parochialis neceſſariè reperitur vnita. 2.295.17

Pſalmiſta, ſeu Cantor is dicitur, qui pſalmos, & cæteras laudes in Eccleſia cantat. 1.372.31

Canendi miniſterium non pertinet per ſe ad Ordinem aliquem. 32

Pſalmiſtæ Officium tripartitum. 33

Pſalmiſtæ in ordinatione ſit capillorum tonſura in modum coronæ, & veſte linea induitur. 34

Pſalmiſtatus, & quatuor minores Ordines, an ſint Sacramenta. 1.371.48.& ſeqq.

Publicatio.

Tempus ad publicandum quandoque prorogatur, vel aduersùs lapſum conceditur reſtitutio. 2.291.194

Publicatio quibus verbis, & quomodo facienda. 195

Publicatio facta probatur ex inſtrumento, vbi Notarius refert, ſe feciſſe dictam publicationem in omnibus, & per omnia iuxta formam conſtit. Gregorij XIII. 196

Probatio negatiuæ non publicationis incumbit impetranti. 197

Publicatio præſumitur facta per reſignatarium, niſi in relatis caſibus relatis. 2.292.198

Negatiua non publicationis quomodo probanda. 199

Puella receptio cauſa induendi habitum probationis in Religione prohibetur, niſi duodecim annis ſit maior. 1.649.7

Puellæ in Religionem admittendæ, quamuis in legitima ſint ætate, prius ab Epiſcopo, vel eius Vicario examinandæ, & earum voluntas diligenter exploranda. 8

Exploratio voluntatis puellarum profiteri volentium vtroque tempore, ſcilicet ingreſſus, & poſſeſſionis facienda ad Epiſcopum pertinet, quamuis monaſterium ab eius iuriſdictione ſit exemptum. 1.650.9

Epiſcopus poteſt Eccleſiaſticis cenſuris, & aliis pœnis ſibi bene viſis prohibere Abbatiſſis, & Superioribus regularibus Monialium ipſis regularibus ſubiectarum, ne quæ puella profeſſionem emittat, niſi prius explorata eius voluntate ordinario. 10

Explorare quando debeat Epiſcopus voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in monaſterio ad petitionem illius, qui vult eam in vxorem ducere. 11

Vicarius, niſi Epiſcopo impedito, non poteſt explorare voluntatem puellæ profiteri volentis. 12

Puella non admittitur ad habitum, niſi duodecimo ætatis anno completo, abſque S. Congregationis licentia. 1.652.23

Victum, & veſtitum ſubminiſtrare tenentur conſanguinei, vel parentes puellæ à tempore ſuſcepti habitus vſque ad profeſſionem, quamuis dos in depoſito exiſtat. 1.652.25

Epiſcopi nullatenus permittant puellas educationis cauſa in Sanctimonialium monaſteria introduci, niſi S. Congreg. licentia ſuffultas. 1.653.50

Puellæ qualiter introducendæ, & tenendæ cauſa educationis in monaſteriis Monialium. 51

Puella educationis cauſa in monaſterium introducta, ſi poſt ætatem 25. annorum ibi permaneat, nullam excommunicationem, aut cenſuram aliquam incurrit. 1.654.52

Moniales in earum monaſteriis puellas educationis cauſa recipere non poſſunt, niſi pro eis ibi loca particularia deſtinata, & conſtituta ſint. 53

Conſenſus Monialium omnium ſingulatiter præſtitutus requiritur in receptione puellæ educationis cauſa. 54

Monaſteria puellarum præſidio & adminiſtratione Monachorum gubernabantur. 1.664.175

Q

QVarta funerales nullatenus ſunt ineandæ. 1.174.133

Quarta debetur Epiſcopis ex omnibus decimis Eccleſiarum Parochialium ſui Epiſcopatus ſine vlla onere fabricæ. 2.339.12

Quarta decimarum debetur Epiſcopis iure proprietatis. 2.340 13

Quarta decimarum Epiſcopis debita eſt legis diœceſanæ. 15

Epiſcopus fundat intentionem ſuam ſemper quarta decimarum. 16

Procedere videtur contra Rectorem, à quo Epiſcopus exigere debet ſuam Canonicam portionem, non autem contra Parochianos incolas, qui tenentur reſpondere de decimis ſuo Rectori, & non Epiſcopo. 17

Epiſcopus de Iure communi non habet fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos. 18

Epiſcopis officio Iudicis ſubueniendum eſt ad agendum contra laicos pro ſua quarta decimarum. 2.341.19

Officium Iudicis nobile competit Epiſcopo contra laicos pro recuperatione ſuæ quartæ decimarum, ne obligati cum iactura Epiſcopi per retentionem illarum locupletentur ob carentiam directæ actionis. 20

Renunciare iuri quæſito de non ſoluendo quartam, quando per vnum, vel binos actus contrarios cenſeantur Religioſi. 2.362.35

Quarta funeralis debetur de omnibus, quæ obueniunt ratione funeris? 2.363.36

Funeralia dicuntur, quæ ratione ſepulturæ obueniunt, & quacunque occaſione funerum ad Eccleſiam perueniunt, & ea, quæ cum funere portantur. 2.329 37

Quarta funeralis debetur Parocho ex funeralibus ſequenti die poſt funus ſolemniori pompa factis. 38

Quarta

Quarta funeralis non debetur Parocho de candelis, quas Fratres, & alij Presbyteri in funeralibus præ manibus deportare ſolent. 39
Interſtitiorum, ſeu ceterorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quarta funeralis Parocho minimè debetur. 40
Quarta funeralis debetur de candelis, ſeu cereis accenſis, quæ circa Crucem, & cadauer deferuntur. 41
Quarta funeralis debetur de illis, quæ dantur pro Miſſis dicendis. 2.370.43
Quarta funeralis debetur de armis, libris, banderiis, culcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur, niſi aliter ſit ex conſuetudine, vel priuilegio. 44
Quarta funeralis non debetur de illis, quæ offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis, v. g. tempore interdicti ſepeliatur. 45
Quarta funeralis an, & quando debeatur de illis, quæ offeruntur in funere alicuius Nouitij. 46
Quarta funeralis non debetur de legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, & anniuerſario poſt ſextum diem. 47
Quarta funeralis non debetur de veſtibus non datis pauperibus. 49
Quarta funeralis debetur de omnibus illis quæ iure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſiue aliis piis locis, non verò de iis, quæ teſtator in pios vſus iuſſit diſtribui. 50
Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, ſi relinquantur ratione loci, non autem ratione perſonæ, neque in fraudem. 2.371.51
Quarta funeralis non debetur ex legatis factis Monaſterio, quòd ſit exemptum per priuilegium, & ex legatis factis Eccleſiæ, in qua teſtator non ſepelitur, & ex legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, ornamentis, cereis luminaribus, anniuerſario poſt ſextum diem, & ex legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica. 52
Religioſi omnes, etiam Mendicantes, tenentur ſoluere quartam funeralem, quando quis elegit ſepulturam apud ſuas Eccleſias. 2.359.4
Et quid apud Eccleſias Monialium. 5
Quarta funeralis ſemper pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur. 6
Quartam funeralem ſoluere non tenentur Religioſi, ſeu alij, qui ſunt exempti à ſolutione quartæ per priuilegia conceſſa ab habente poteſtatem. 7
Priuilegia habentes non ſoluendi quartam funeralem ſi licentiam obtinuerint ædificandi aliquod Monaſterium cum conditione, vt ædificaretur ſine præiudicio iorium Eccleſiarum Parochialium, à ſolutione eiuſdem quartæ non eximuntur. 2.360.11
Regulares, qui 40. annis ante confirmationem Concilij erant ſoliti ſoluere quartam Parocho, vel Epiſcopo, eam etiam poſt Concil. tenentur ſoluere, licèt ex priuilegio ſoluere non tenerentur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis. 12
Regulares non tenentur ad ſolutionem quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra, & ſunt exempti per priuilegia. 13
Eccleſiæ, vel Monaſteria ædificata 40. annis ante Concilij confirmationem, quæ non erant ſolita ſoluere quartam funeralem, ad illam etiam poſt Concil. non tenentur. 15
Quarta funeralis vſque ad quartam excluſiuè poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo: at conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabili requiritur, vt præſcribatur infra quartam, vel vt nihil debeatur. 2.361.16
Quartam funeralium tenentur hæredes mortuorum ſoluere Parocho. 17
Parochianus, quando eligit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquiualens reliquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ reliquit Eccleſiæ extraneæ. 18
Quarta funeralis debetur Eccleſiæ, in qua Parochianus conſueuit audire diuina, & recipere Sacramenta. 19
Rectoribus Parochialium de Iure debetur quarta funeralis. 20
Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, debetur quarta funeralis, ſi nullus adeſſet Rector. 21
Cathedralis Eccleſiæ debetur quarta funeralis, vel præſcriptione, vel ex eo, quòd illam ſibi reſeruarit, *Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.* quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis. 22
Quarta funeralis non debetur Parocho, intra cuius fines viator deceſſit, ſtante conſuetudine in ciuitate, quòd ius ſepeliendi peregrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem. 23
Quarta funeralis quando non conſtat ex conſuetudine, vel alia ratione, cui debeatur, Epiſcopóne, vel Parocho, in hoc dubio præfertur Parochus. 2.362.25
Quarta funeralis debetur Parochiæ, vbi quis habet domicilium, licèt obierit defunctus in villa, ad quam ſe contulerat animo redeundi. 26
Quarta funeralis ſuæ Parochiali Eccleſiæ debetur, etiamſi quis ægrotus ad aliam deferri fecerit, & ibi mortuus fuerit. 27
Quartam funeralem Eccleſiæ Parochiali debet, qui in ægritudine conſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia tranſtulerit; ſecus ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſiæ dederit. 28
Sepultura electa apud Eccleſiam, vbi defuncti Maiores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſueuit audire diuina, & recipere Sacramenta. 29
Parochialis Eccleſia culpa Parochi interdicta, ſi in alia eius Parochianus ſepeliatur, nihil percipit de iis, quæ occaſione illius ſepulturæ obuenerunt. 30
Defunctus, ſi, dum vixit, elegit ſepulturam in alia Eccleſia, priuſquam Parochialis eſſet interdicta, huiuſmodi ſequens interdictum non tollit quartam Parochialem, quæ antea deberi cœperat. 31
Parochus quartam funeralium qua actione petere poſſit. 32
Quarta parochialis, vide *Canonica portio*.

R

R*Aptor* virginum, vide *Immunitas*.
Reconciliatio eſt prioris gratiæ reparatio, quæ per culpam amiſſa ab initio tum ſacramento fuerat excluſa. 2.121.52
Reconuentio fieri debet incontinenti in ipſo litis exordio ante litis conteſtationem, vel in ipſa conteſtatione, vel ſtatim poſt litem conteſtatam. 1.426.142
Reconuentio non admittitur poſt litem conteſtatam ex interuallo, parte contradicente, ad effectum vt Iudex debeat in vtraque cauſa pari paſſu ambulare. 143
Reconuentio admittitur tam in iudiciis ordinariis quam ſummariis, ſi tam cauſa conuentionis, quam reconuentionis ſit ſummaria. 144
Clericus conueniens & reconueniens coram Iudice ſæculari, ſæcularibus etiam legibus tenetur. 145
Laicus non poteſt Clericum conuenire coram Iudice laico quando conuentionem in ſe intentatam ſtudio reconueniendi, ſeu in fraudem procuraſſet. 146
Clericus coram Iudice ſæculari reconueniri non poteſt in cauſa ſpirituali, ſeu quando reconuentio tangeret cauſam ſpiritualem, vel illi connexam. 147
Clericus in cauſa criminali nec etiam ciuiliter coram Iudice ſæculari poteſt reconueniri. 148
Clericus non poteſt reconueniri coram Iudice laico coram quo agit nomine alieno. 149
Reconuentio non datur
Appellationis in cauſa. 150
Executiua in cauſa. 1.427.151
In agente quæſtione ſpoliationis. 153
Si reus conuentus eſſet excommunicatus vitandus. 154
Arbiter voluntarius non cognoſcit de reconuentione. 155
Clericus reconuentus coram Iudice laico in caſu licito ſi ab eo condemnetur executio eſt facienda per Iudicem Eccleſiaſticum. 156
Rector à regenda Eccleſia, & animabus eidem ſubiectis dicitur. 1.227.11
Proprius Sacerdos vocatur etiam cuiuſlibet Parochiæ Rector. 14
Rector, vel is, qui eſt beneficium vnitum, in decimis habet fundatam intentionem. 2.143.38
Rector inutilis ſuo non debet priuari beneficio. 2.165.3
Recurſus ad Iudices laicos per Eccleſiaſticas perſonas an ſint liciti. 1.432.180
Recurſus huiuſmodi quod non ſint liciti, probatur. 1.433.142. & ſeqq.
Recurſus præſumptio ad Iudices laicos facit vt denegetur audientia. 1.443.63

Index Rerum,

Redditus non dicuntur niſi illi, qui ſuperſunt deducto cenſu, vel penſione. 2.346.41

Fratres Minorum non ſunt capaces annuorum reddituum perpetuorum, etiamſi illæ relinquantur abiecto onere perpetuo celebrationis Miſſarum. 2.421.77

Redecima eſt contra ius. 2.374.45

Redecima poteſt acquiri præſcriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo. 46

ad *Referendariatum* nonniſi cognitæ, & ſpectatæ virtutis viri aſſumi conſueuerunt. 1.277.2

Referendariorum vtriuſque Signaturæ numerus præſcribitur. 3

Referendarij Iuſtitiæ qua ætate, & qualitate præditos eſſe debeat. 4

Referendarij Gratiæ non creantur, niſi ſaltem triennio in Signatura Iuſtitiæ laudabiliter fuerint verſati, exceptis Cameræ Apoſt. Auditore, & Clericis. 5

Referendarij vtriuſque vel alterius Signaturæ familiares, & continui commenſales Papæ ſunt nobiles, declarantur & ab omni iuriſdictione Ordinariorum exempti. 6

Referendarij in Monaſterijs per eos in commenda obtentis, quorum Abbates Mitra, & alijs Pontificalibus inſignijs vti conſueuerant, & ipſi vti poſſunt. 1.278.8

Referendarij habens facultatem eligendi Confeſſorem ab Ordinario approbatum, qui ſemel in vita, & in articulo mortis plenariam eis concedat Indulgentiam. 8

Miſſas celebrandi, & celebrari faciendi circa auroram, & in locis interdicto Eccleſiaſtico ſuppoſitis facultatem habent Referendarij. 9

Dignitate, de qua *in cap. ſtatutum, de reſcript. lib. 6.* gaudent Referendarij. 10

Referendariorum Officium quod ſit. 11

Referendarij dicuntur habere Dignitatem ſimul cum officio. 12

Referendarij, an poſſint deputari in Conſeruatores. 13

Referendarijs præcedit Auditor confidentiarum. 14

Referendarios tantùm qui ſunt de numero, eſſe exemptos, qui tenentur, reprobantur. 15

Referendarij non ſolùm Canonicis, ſed etiam Dignitatibus extra Eccleſiam præcedunt. 16

Regreſſus canonizatio non eſt pœna, ſed conditio quæ ineſt, vel modus rei traditæ. 1.443.22

Regreſſus ex pacto inter reſignantem cum penſione, & reſignatarium, nihil habet in ſe amari. 23

Regreſſus, & acceſſus faciunt gratiam conditionalem. 1.442.10

Conditione deficiente dicitur actum. 11

Reſignans, ſi conditio non adimpleatur, poteſt repetere ſuum beneficium. 12

Regreſſum habens ex cauſa ceſſionis non tenetur docere de ſuo titulo. 13

Acceſſus, & ingreſſus vel ob non ſolutam penſionem, vel ob petitam, ſeu allegatam illius nullitatem. 14

Acceſſum, & ingreſſum non canonizat *Rota* niſi concurrat nimia proteruia in denegante ſolutionem, aut aliter reſiſtente. 15

Acceſſus, & regreſſus per ceſſum vel deceſſum vocatur captatorius, non autem ille ob non ſolutionem penſionis. 16

Regreſſus conceſſio operatur reſtitutionem tituli, non autem tranſlationem. 17

Regreſſu obtento ad beneficium dicitur conceſſum id per quod ad beneficium iam obtentum peruenire ſolet. 18

Regreſſus vigore rediens ad beneficium reſignatum recuperat locum quem prius habebat. 1.443.19

Regreſſus renunciare quando, & quomodo quis videatur. 2.185.91

Regreſſus extinctio eſt actus fauorabilis. 2.187.97

Regula, Vtile per inutile non vitiatur, locum non habet quando aliquid inducitur pro forma ſubſtantiali. 1.251.190

Regularum Cancellariæ ius, & auctoritas per mortem Papæ conditoris expirat. 2.232.96

Regulares in offertorio Miſſarum Conuentualium, quæ diebus Dominicis in Monaſterijs celebrantur ex mandato Epiſcopi declarare debent Fidelibus quæ feſtiuitates, & ieiunia in illa hebdomada occurrant. 1.166.36

Regulares Eccleſiæ viduatæ dicuntur, cum ſine Paſtore remaneant. 2.247.151

Regularis Regularem eiuſdem clauſtri percutiens non enormiter à Prælato ſuo abſolui poterit. 2.391.90

Regularium Ordinum inſtitutio in ciuitatibus erigi cœpit ceſſante tyrannorum perſequutione. 1.528.9

S. Baſilius Magnus in orientali plaga primus in ciuitatibus inſtituit ordinem regularem. 10

Regulares, aut Religioſi ſeu Fratres illi dicuntur qui contemplationi nedum inſiſtunt, verum etiam in actione præterea verſantur. 1.529.15

Regulares dicuntur à rectitudine viuendi, cui incumbere debent. 19

Regulares diſcalceati Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis de licentia Sedis Apoſtol. ad laxiorem calceatorum tranſeuntes, debent facere annum probationis, non autem emittere profeſſionem. 2.588.86

Regularis profeſſus ex aſſumptione ad Epiſcopatum non deſinit eſſe regularis, & religioni legatus quoad votum paupertatis, & alia ſubſtantialia regulæ. 1.607.241

Regularis qui legitimè renuntiauit bonis ſuis ad fauorem coniunctorum, & iuri ſuccedendi etiam in bonis parentum, factus Epiſcopus recuperat ius ſuccedendi etiam quoad renunciata, ad fauorem tamen ſuæ Eccleſiæ. 242

Regularis ad Epiſcopatum promotus recuperare poteſt ius ſuccedendi quoad bona delata poſt aſſumptionem ad Epiſcopatum, in commodum tamen ſuæ Eccleſiæ reſpectu proprietatis. 243

Regularium ſtatus & vita.

Regulares, qui ſunt Mendicantes, Fratres ſimpliciter appellantur. 1.616.15

Regulares omnes tenentur ad ea omnia vitanda, vel ſectanda, quæ circa vitam & honeſtatem Clericorum diſpoſita ſunt. 1.617.25

Arma intra ſepta monaſterij abſque ſuorum Superiorum licentia tenere prohibentur regulares. 30

Mulieres intra ſepta monaſterij introducere prohibentur Regulares. 31

Regulares abſque ſuorum Superiorum licentia non poſſunt ſe ſubijcere obſequio alicuius Prælati, vel Principis, aut communitatis. 1.618.39

Regulares non poſſunt à ſuis Conuentibus recedere etiam prætextu ad Superiores accedendi, niſi id faciant à Superiore iniquo ſupra modum vexati. 40

Regularis in negotiis Abbatis, monaſterij, vel cuiuſcunque religioſi eiuſdem religionis, aut etiam Epiſcopi poteſt aduocati, aut procuratoris munus obire. 1.619.45

Propria tenere non poſſunt Regulares vtriuſque ſexus, ſed omnia dare debent ſuis Superioribus. 1.622.77

Regulares ſuperiores, qui ad præſcriptum Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 14.* tenentur facere certiores Epiſcopos de punitione regularium extra clauſtra delinquentium, non ſatisfaciunt faciendo verbo huiuſmodi certiorationem, ſed in ſcriptis facere debent. 1.629.117

Excommunicatos, & nominatim interdictos ad diuina Officia admittere prohibentur Regulares. 1.630.121

Regulares in Eccleſijs non pertinentibus ad eos pleno iure non poſſunt inſtituere, nec deſtruere, inconſultis Epiſcopis. 1.631.122

Regulares in ſuis Eccleſijs non poſſunt in ſanctiſſimi Corporis feſtiuitate proceſſionem facere, aut feſtiuitatem celebrare, quia hoc ad Cathedralem duntaxat pertinet. 123

Oleum ſanctum in ſuis Eccleſijs tenere poſſunt Regulares pro ipſorum vſu dumtaxat. 129

Regulares prohibentur in ſuis prædicationibus Eccleſiarum Prælatis detrahere, aut laicos ab Eccleſiarum ſuarum frequentia vel acceſſu retrahere. 130

Indulgentias indiſcretas pronunciare prohibentur Regulares. 131

Regulares cum teſtamentis condendis interſunt, à quibus teſtatores retrahere non debent. 132

Abſoluendi pœnitentes à caſibus Epiſcopo reſeruatis non habent regulares facultatem etiam per priuilegium, quod Mare magnum vocatur. 133

Regulares perſonæ curam animarum exercentes in monaſterijs exemptis, quibus imminet cura animarum, in iis, quæ ad dictam curam & ſacramentorum adminiſtrationem pertinent, iuriſdictioni, viſitationi & correctioni Epiſcopi immediatè ſubiunt, in cuius diœceſi ſita ſunt. 134

Regulares exempti, quibus cura animarum perſonarum ſæcularium non incumbit, nequaquam ſubiiciuntur per conſtit. Greg. XV. de exemptorum priuilegiis, Epiſcoporum iuriſdictioni in iis, quæ ſacramentorum adminiſtrationem concernunt. t.632.135
Epiſcopis non licet in vim conſtitut. Gregorij XV. de exemptorum priuilegiis, viſitare Altaria Eccleſiarum regularium, quibus non incumbit animarum cura perſonarum ſæcularium. 136
Regulares exempti in dependentibus à cura animarum ſubiiunt Epiſcopi correctioni, & viſitationi. 138
Epiſcopis licet ſi dum ipſi in caſibus ſibi licitis ingredi volunt monaſteria regularia exempta, regulares renuant eos intromittere oſtia claudendo, illa frangere vimque inferre. 139
Regulares ipſi curam animarum ſæcularium perſonarum exercentes in emolumentis legitimè percipiendis prohiberi poſſunt per Epiſcopum ne excedant taxam ab eo præſcriptam. t.633.145
Cenſuræ, & interdicta etiam ab ipſis Epiſcopis emanata, ipſis mandantibus ſunt à Regularibus etiam exemptis in eorum Eccleſiis publicanda, atque ſeruanda. t.634.149
Regularium ritus quoad Miſſas celebrandas, & cætera diuina officia ab ipſis regularibus in eorum Eccleſiis perſoluenda, non poſſunt per Epiſcopum immutari. 151
Concionibus, & lectionibus, quos regulares ad populum habuerint, debent ſe conformare Euangeliis & Epiſtolis, quibus Clerus ſæcularis vtitur illis diebus. 152
Regulares exempti, qui ob notorium delictum in excommunicationem inciderunt, poſſunt ab Epiſcopo publicè denuntiari excommunicati vt ab ipſis euitentur. 155
Regulares quantumuis exempti tenentur accedere ad omnes, & quaſcunque proceſſiones publicas, & conſuetas, aut indulictas pro bono publico, aut honore. t.635.158
Regulares in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes non tenentur ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantum à ſuis ſuperioribus examinari debent, & licentiam obtinere, & cum ea ſe perſonaliter præſentare coram Epiſcopo, ab eaque petere benedictionem, tametſi eam minime obtinuerint. t.639.202
Confeſſiones audire Sacerdotum etiam ſæcularium prohibentur Regulares ſine probatione Epiſcopi illius diœceſis in qua habitant. 203
Confeſſiones audire Regularium poſſunt ipſi Regulares proprij ſuperioris regularis approbationem tantum obtinentes. 204
Approbatio Superioris regularis ſufficit concedi regularibus ad audiendas confeſſiones ſæcularium, qui ſunt verè de familia & communes commenſales monaſteriorum. t.640.205
Regulares vt poſſint in Eccleſiis ſui Ordinis prædicare, ſufficit Epiſcopi benedictio petita, licèt non obtenta, & etiam eo contradicente. t.641.212
Regulares ſi deliquerint ſiue in Confeſſionibus audiendis, ſiue in prædicando, ab Epiſcopo coerceri poſſunt, & puniri etiam cenſuris eccleſiaſticis. 213
Ordinarij impedire non debent Regulares approbatos ad audiendas Confeſſiones quominus illas audire poſſint in domibus pœnitentium ægrotorum quando ab eis vocantur. 214
Interdictum quodcunque ſeruare tenentur regulares, quod ab Eccleſia matrice viderint obſeruari. 215
Officia diuina horis debitis in ſuis Eccleſiis tenentur perſoluere regulares. 216
Regulares omnes etiam Canonici Lateranenſes in publicis proceſſionibus non poſſunt deferre eorum Crucem diſcoopertam. 217
Proceſſiones ad libitum facere non poſſunt Regulares extra claoſtra ſuorum monaſteriorum. 218
Regularis nullus præfici poteſt in Parochiali, vel alia Eccleſia abſque ſocio eiuſdem regulæ, & ſui Superioris licentia. t.642.222
Regulares nullatenus poſſunt hodie ad Parochiales, vel ad ſæcularia beneficia promoueri. 223
Regularis vbicunque præficitur debito modo in Parochiali monaſterio non ſubiecta, tunc non eſt neceſſarius ſui ordinis ſocius. t.643.225
Regularis non poteſt exercere animarum curam in Eccleſia vbi monachi collegialiter habitant. 227
Regularis eligi non poteſt in Canonicum ſæcularis Eccleſiæ. 228
Beneficium quodcunque ſimplex de Iure obtinere non poteſt Regularis. 229
Regulares circa doctrinam ſubiiciuntur Epiſcoporum examini quando volunt ordinari circa natalem, ætatem, mores, & vitam ſtandum eſt ſuperiorum regularium teſtimonio. t.644.243
Interſtitiorum diſpenſatio ab Epiſcopo concedenda eſt Regularibus ex cauſa ſibi per atteſtationem ſuorum Superiorum manifeſta. 244
Abbates Regulares cum ſubditis ſuis regularibus, quos ordinare valent, poſſunt in interſtitiis diſpenſare. 245
Regularibus multa olim prohibebantur. 246
Vide *Canonicum*.
Relicta piis cauſis ſolui poſſunt hoſpitalibus, & Confratriis, in quibus opera pietatis exercentur, quamuis inſtituta ſint abſque Epiſcopi auctoritate. t.88.79
Relictum pro anima, quid dicatur. t.410.12
Relictum ad pia opera, quid intelligatur. 13
Relictum pro monachanda paupercula, intelligitur ad pia opera. 16
Relictum, ſtudij cauſa ſaltem largo modo, intelligitur ad pia opera. 19
Relictum pro conſtructione monumenti, vel pro reficiendis Eccleſiis, intelligitur ad pia opera. t.411.20
Relictum pro anima, latè ſumpto vocabulo, intelligitur, quòd pro bono publico legatur. 21
Religionem nouam nullus præſumat inſtituere, ſed quicunque ad religionem conuerti voluerit, vnam de approbatis aſſumere debet. t.571.203
Religionem nouam qui voluerit inſtituere debet Apoſt Sedis auctoritatem, & approbationem obtinere. 204
Religionum Ordines licet diuerſitatem aliquam in ſtatutis oſtendere videantur, omnes tamen ad vnum, & eundem finem tendunt. 205

De Tranſeuntibus ad Religionem.

Ætas in maſculis minor 14. annis, & in fœminis 12. eſt immatura ad religionis ingreſſum. t.579.1
Seruus ſine conſenſu domini non poteſt religionem intrare. 2
Seruus Religionem ingreſſus abſque licentia domini ſui quando ab eo reperi poſſit. 3
Triennium numerandum eſt à tempore, quo dominus conſcius fuit admiſſionis ſerui in Religionem. 4
Seruum non poteſt repetere dominus abſque ſua licentia in religionem admiſſum elapſo triennio, quamuis nondum ſit profeſſus. 5
Matrimonio copulatus non poteſt Religionem intrare niſi coniugis accedat conſenſus, ſi altero inuito, vel ignorante id fiat, tenetur ad eius nutum etiam poſt profeſſionem exire, ſed reuerſus non poteſt debitum coniugale exigere, petenti verò tenebitur reddere. 8
Coniux abſque licentia alterius profeſſus & ab eo reuocatus, non tenetur poſt eius mortem ad religionem ſub peccato mort. redire. 9
Coniux ſine alterius conſenſu profeſſus nec ab eo in vita reuocatus, an poſſit eo defuncto egredi? remiſſiuè. 10
Matrimonij rati vinculo dirimitur ſolemni religionis profeſſione alterius ſponſi, & coniux manens in ſæculo poteſt liberè ad alias nuptias tranſire. t.580.11
Matrimonium contrahere cum aliqua iurans, & poſtea proponens religionem intrare, poteſt contrahere, & ante Matrimonij conſummationem Religionem intrare. 12
Conſenſus alterius coniugis metu, & vi extortus non valet. 13
Conuerſo vno coniuge de conſenſu alterius, alter quoque conuerti, id eſt, religionem intrare tenetur. 14
Epiſcopi conſenſus requiritur vt vnus coniux de conſenſu alterius poſſit religionem intrare. 15
Coniux vnus non poteſt religionem ingredi altero manente in ſæculo. 16
Parentes habens pauperes qui abſque eo viuere, aut ſuſtentari non valent, religionem ingredi prohibentur, idem de cæteris aſcendentibus. 19,23
Religionem ſi ingrediatur filius parentibus in graui neceſſitate conſtitutis, peccabit mortaliter, quamuis illi actualiter eam non habeant. 20
Sed probabiliter credatur habituros. 22
Filius etiam habens votum religionis, adhuc non tenetur parentes in graui neceſſitate conſtitutos deſerere, donec ceſſet eorum neceſſitas. 21
Filij habentes parentes Iudæos, vel aliter infideles in neceſſitate conſtitutos eos deſerere non poſſunt

Digitized by Google

Index Rerum,

cauſa adeundi Religionem. t.581.24
Religionem ingredi in quibus caſibus poſſit filius parentibus in graui neceſſitate conſtitutis? 26
Epiſcopi abſque Papæ permiſſione non poſſunt ingredi Religionem. 27
Beneficiati poſſunt ingredi Religionem. 28
Beneficia illorum, qui Religionem intrarunt, etiamſi ſint Curata, non ſunt alteri conferenda antequam expreſsè fecerint profeſſionem, etiamſi nouitiatus pluribus annis duraret. 29
Religionem intrare non poteſt qui eſt ad ratiocinia publica obligatus. t.582.36
Debitor non poteſt ſolutionem debiti licitè prætermittere vt intret Religionem. 37
Religionem intrans dolo ductus modo conſenſerit, remanet nihilominus religioſus. t.583.40
Requiſita præcipua in eo, qui futurus eſt Religioſus. 41
Tranſitus facilè permittitur de arcta regula, aut laxiori, aut de æquali ad arctiorem, modo id fiat ex zelo melioris vitæ cum diſcretionis virtute, petita prius licentia proprij Prælati quamuis non obtenta. 42
Regularibus ad ſtrictiorem Religionem tranſire volentibus ſi beneuolos in ea inueniant receptores, ac deuotionis feruore ducti, non autem alicuius criminis perpetrati pœnam ſubterfugituri, ſufficit petita licet non obtenta licentia à ſuis Superioribus. 43
Conuerſi, & Oblati poſſunt ad ſtrictiorem Religionem ſicut cæteri Religioſi tranſire. 44
Moniales poterant ad ſtrictiorem Religionem ſicut viri Religioſi tranſire, ſed eſt ſemper hodie recurrendum ad S. Congregationem Epiſcoporum & Regul. 45
Monialibus non conceditur licentia tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem niſi quatuor conditionibus adiectis. 46
Prælati exempti, qui non ſubſunt immediatè Pontifici, poſſunt inſtar aliorum Religioſorum tranſire ad ſtrictiorem Religionem petita etſi denegata licentia à Superiore. 47
Generales Religionum, & alij immediatè Pontifici ſubiecti poſſunt ad religionem ſtrictiorem tranſire petita licentia, & Pontifice non reſpondente. 48
Domus tota religioſa poteſt ad ſtrictiorem Religionem tranſire. t.584.49
Licentiam petent poſt tranſitum ad arctiorem Religionem non ſatisfacit. t.585.66
Tranſire ad ſtrictiorem Religionem non ſtatim ac petitur licentia fas eſt, ſed debito tempore ſpectandum eſt ſuperioris reſponſum. 67
Licentiam non ſtatim ac deneget Superior, fas erit ſubdito tranſire ad ſtrictiorem religionem, t.586.68
Subdito ſtatim licebit tranſire ad ſtrictiorem Religionem quando ſuperior iudicans cauſam eſſe iuſtam, denegat licentiam, vel nihil reſpondet, vel allegat cauſam denegationis euidenter iniuſtam. 69
Tranſire ad ſtrictiorem Religionem nulli eſt permittendum niſi priùs ſuperiori legitimè conſtiterit eam religionem paratam eſſe illum recipere. 70
Conſenſus Conuentus non requiritur ad concedendam licentiam per Superiorem, vt quis tranſeat ad ſtrictiorem religionem. 71
Superior quo animo, bono ne, an malo licentiam tranſeundi denegaret ſi probabiliter dubitetur, quid faciendum. 72
Religio an ſit in Ordine ad ſuum finem perfectior, & fructuoſior, non attenditur in hoc tranſitu, ſed an ſit aſperior, arctior, & durior. 73
Religio vt cognoſcatur quæ ſit arctior, conſideranda eſt non ſolum primæua, & originalis inſtitutio. 74
Religio Minorum S. Franciſci de Paula an ſit arctior religione Carthuſianorum? 75
Ingreſſus, Religionem antequam profeſſionem emittat, debet per annum experiri religionis auſteritatem, licet olim tempus illud poſſet prorogari, vel coarctari. t.589.105
Religio profitenti operatur remiſſionem totius pœnæ debitæ pro peccatis. t.598.179
Religionis ſuperior poteſt aduocati, aut procuratoris munus obire. t.619.44
Religionum Præpoſitis, & Capitulis præcipitur vt fugitiuos ſuos & eiectos de ordine ſuo requirant ſolicitè annuatim, & redire ad religionem compellant, eoſque recipiant. t.625.95
Cogentes vi coactiua, non inductiua mulierem ingredi Religionem, excommunicationis ſententiæ ſubiacebunt. t.649.5
Religionis, vel habitus arctius non eſt aliquis aſſumendus ad quamcunque monaſterij Præpoſituram. t.667.87
Vide *Profeſſio.*
Religioſus in Pontificatum erectus non tenetur habitum Regularem portare ampliùs, licèt Pius V. & Sixtus V. habitum ſuæ Religionis non mutârint, niſi exiſterent in Conſiſtorio. t.25.123
Religioſus aliquis ſi manus violentas in Clericum iniecerit ab Epiſcopo abſolui poteſt eo caſu, quo ſecularis Clericus poſſet. t.391.92
Religioſi dicuntur à religando. t.529.19
Religioſi approbati in Societate Ieſu, qui dicantur? t.568.190
Religioſi aliqui ſunt, qui nihil habent quoad verum dominium, nec quoad ius adminiſtrandi, nec in particulari, nec in communi; alij verò ſunt, qui habent ius adminiſtrandi in communi, & non in particulari. t.571.206
Religioſorum Ordinum duo ſunt genera. 207
Religioſus qui cogitur fieri, non tenetur regulam obſeruare, nec valida eſt profeſſio niſi poſtea conſenſiſſet. t.582.38
Prælatos tenetur concedere ſub peccato mortali facultatem religioſo tranſeundi in caſu licito ad aliam Religionem arctiorem, ſi ei conſtiterit tranſitum huiuſmodi non eſſe in grauem iacturam ſeu infamiam ſui Ordinis, & ſubditum non petere illum ex temeritate, vel leuitate, ſed zelo perfectioris vitæ. t.585.63
Religioſi Militares in clauſtris vitam communem non degentes bene poſſunt abſque ſuorum Superiorum licentia tranſire ad Ordines clauſtrales. 64
Licentia Superioris neceſſariò petenda eſt vt religioſus poſſit ad ſtrictiorem Religionem tranſire. 65
Religioſus tranſlatus de vna Religione ad aliam, debet eſſe de nouo nouitius, atque in eadem profiteri. t.587.84
Religioſus vbi transfertur ad aliam Religionem non vt ibi profiteatur, ſed quod delictorum ſuorum pœnitentiam agat, qualiter vſusfructus bonorum priori monaſterio acquiſitorum reddendus poſteriori. t.588.96
Religioſus effectus per ſimplicia biennio nouitiatus anno tranſacto vota in Societate Ieſu emiſſa ſi ab ea receſſerit, à votiſque abſoluatur, non reincidit in priſtinam irregularitatem ex defectu natalium conſurgentem. t.600.105
Religioſi expreſsè, vel tacitè profeſſi non poſſunt teſtamentum concedere. t.602.205
Religioſi ſeu monachi illi ſunt, qui in Religioſi aliqua approbata emittuntur tria illa vota paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ. t.615.2
Religioſus, aut Regularis nomen eſt generale omnes omninò comprehendens, qui ſub regula aliqua communiter perpetuò viuunt. 17
Religioſi quidam Mendicantes appellantur, alij non Mendicantes, ſed nonnulli de Mendicantium priuilegiis gaudent. 18
Religioſi ſunt alij, qui nec Monachi nec Fratres vocantur, ſed Canonici aut Clerici regulares dicuntur. t.616.16
Religioſi non ſunt nec largo nec ſtricto modo qui vtuntur matrimonio. t.617.22
Religioſis omnibus mandatur vt habitum ſuo Ordini requiſitum, & conuenientem continuo portent. 46
Aucupationes, & venationes omnibus religioſis interdicuntur, & canes, aut aues venaticos alere vel tenere prohibetur. 27
Religioſis prohibentur ioca ſæcularia diligere, aliis amare, regulam & ebrietatem ſectari, & velle in deliciis viuere 28
Silentium vt Religioſi ſeruent continuum in dormitorio, refectorio, & certis horis in clauſtro, præcipitur. 29
Religioſi, qui faciunt, aut permittuntur fœminas ingredi ſua monaſteria prætextu facultatum, &c. quas pœnas incurrant. t.618.32
Religioſus vnus poteſt pro aliis conſtitui procurator in proſequutione cauſæ negocij vbi plures monachi admittuntur, & conueniunt in idem. t.619.46
Tabellionis officium exercere non poſſunt Religioſi. 47
Inſtrumenta poſt profeſſionem complere & ſignare licitè poteſt religioſus, quæ in ſæculo confecerat, vel in ſuo protocollo breuiter, & ſuccinctè conſcripſerat. 48

Arbitrè

Digitized by Google

Arbitri eſſe non poſſunt Religioſi, niſi concurrent licentia Superioris,& vtilitas monaſterij. 49

Religioſus factus Epiſcopus, & ſimplices Monachi habentes aliquam adminiſtrationem, aut Prioratum, poſſunt eſſe arbitri. 50

Teſtes in iudicio eſſe non poſſunt Religioſi abſque Superioris licentia, ſi verò de facto teſtificentur, teſtimonia valebunt. t.620.51

Religioſus vt ſit teſtis inſtrumentarius, nulla exigitur Superioris licentia. 52

Religioſus vt in aliquo teſtamento teſtis ſcribatur, opus eſt licentia Superioris, etiam quando monaſterium hæres inſtituitur. 53

Artem chirurgiæ cum incisione, vel aduſtione exercere non poſſunt Religioſi. 54

Chirurgiæ artem ſi Religioſus exerceat cum inciſione vel aduſtione cauſa pietatis, & ægrotus ex hoc decedat, licet illi non imputetur ad peccatum, imputatur tamen ad irregularitatem. 55

Artem medicam exercere Religioſis interdicitur, niſi cauſa pietatis, & dummodo nullum mortis ſubſequendæ periculum immineat. 56

Tutores teſtamentarij, aut datiui eſſe non poſſunt Religioſi etiam de licentia ſuorum. ſuperiorum, & etiam perſonarum miſerabilium. 57

Fideiubere non poſſunt Religioſi niſi de licentia Prælati, & maioris partis Capituli 58

Fideiuſſio irrita eſt ſi fiat à Religioſo abſque licentia Prælati, & maioris partis Capituli. 59

Religioſus licet de Superioris licentia exiſtens in ſtudio poſſit contractus inire, nequit tamen validè fideiubere. t. 621.60

Doctoratus gradum in Iure Ciuili, vel medicina Religioſi accipere nequeunt; in Theologia verò & Iure Canonico poſſunt ex Superioris licentia. 61

Religioſus miſſus à Superiore ad litteras addiſcendas cenſetur quoque licentiam habere vt ad doctoratus gradum neceſſariis monaſterij expenſis promoueatur. 64

Exequutores teſtamenti ſiue ad cauſas profanas, ſiue ad pias eſſe non poſſunt Religioſi abſque Superioris licentia. 65

Religioſus, qui de licentia Superioris multa ſuperflua reſpectu ſui ſtatus poſſidet, an ſit proprietarius remiſſiuè. t. 622.76

Religioſus paupertatis votum profeſſus ſi peculium, ſeu aliquid proprium habere deprehendatur, à monaſterio expellendus erat olim, ſed hodie deputandus in monaſterij ergaſtulo vbi pœnitentiam agat, & quid attento Concil. Trid. t.623.88

Religioſus proprium habens ſi tempore mortis inuentus ſit, in ſterquilinio, cum illo proprio, ſiue tota pecunia eſt ſepeliendus. 89

Sepulturam ſibi eligere prohibentur religioſi niſi quando moriuntur ita remotè à monaſterio, vt ad illud commodè portari nequeant. 90

Religioſi profeſſi exeuntes monaſteria ad audiendas Leges, ſeu Phyſicam, quas pœnas incurrant, oſtenditur, & declaratur multis modis. 91.& ſeqq.

Vota quæ ſunt profeſſi omnino ſeruare tenentur Religioſi. t.625.94

Religioſi prohibentur ſub pœna excommunicationis accedere ad quæuis ſtudia litterarum niſi à ſuo Prælato cum conſilio ſui conuentus, vel maioris partis eiuſdem ſibi eundi ad ſtudium licentia primitus ſit conceſſa. t. 626.105

Decimas Eccleſiis debitas prohibentur Religioſi ſub pœna excommunicationis vſurpare. t.627.107

Religioſi ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda prohibentur audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahere in ſermonibus ſuis. 108

Religioſi Prælatis ſuis obedire tenentur. 109

Appellare Religioſis non permittitur niſi à correctione, quam facit Prælatus regularis excedendo modum, & tranſgrediendo regulæ limites. 110

Religioſi regulas,& ſtatuta ſuorum Ordinum ſeruare tenentur. 111

Religioſi non ſolum ſuis Regularibus Prælatis, ſed etiam Epiſcopis Ordinariis in aliquibus ſubſunt. t.628.113

Religioſi omnes quamuis exempti Eccleſias, & decimas à laicis recipere prohibentur abſque Epiſcopi Diœceſani conſenſu. t.630.120

Confratres, ſeu Oblati ipſorum Religioſorum, qui non ſe omninò tranſtulerunt, ſed in proprietatibus ſuis omninò duxerint manendum, non intelliguntur exempti. t.630.125

Religioſi priuilegium à Sede Apoſt. habentes, vt Eccleſias eidem Sedi ſubiectas poſſint in proprios vſus conuertere, earum tamen poſſeſſionem ſine diœceſani Epiſcopi auctoritate non poſſunt accipere. 126

Religioſi exempti licet à quoquam excommunicari, vel ſuſpendi non poſſint, ab Ordinariis nihilominus huiuſmodi poterunt ſententiis innodari, ſi ad Prioratus ipſis Ordinariis ſubiectos mittantur quamdiu commorantur. 127

Religioſi quamuis exempti Sacramenta adminiſtrare, & matrimonia celebrare ſine Preſbyteri Parochialis licentia nequeunt. 128

Religioſus delinquens extra Sacramentorum adminiſtrationem, & curam animarum non ab Epiſcopo, ſed à ſuis Superioribus puniri debet. t.632.141

Nullus etiam ad nutum amouibilis poteſt deputari circa curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, niſi de Epiſcoporum Ordinariorum conſenſu, & præuio per eum examine. 142

Examinare poteſt Epiſcopus quoſcunque Canonicos, & dignitates, & alios clericos exemptos & non exemptos ad Curam animarum exercendam conſtitutos. 143

Curam animarum exercentes ſiue ſæculares, ſiue Regulares ſint, poni ad arbitrium ſuperiorum ipſorum regularium, non autem ad arbitrium Epiſcopi, niſi quod examinari & approbari priùs ab eo debeat, antequam ponantur. 144

Religioſi omnes cogere prohibentur, quemquam vel ad promittendum inducere, vt apud eos eligat ſepulturam. t.639.197

Decimas Eccleſiis debitas vſurpare prohibentur Religioſi. 198

Fideles à decimarum ſolutione retrahere, aut eos ad id non monere in prædicationibus ſuis, & confeſſionibus audiendis prohibentur religioſi. 199

Celebrare in ciuitatibus, vel caſtris, aut villis interdictis prohibentur religioſi niſi quatenus eis à Iure, vel ab Epiſcopis eſt permiſſum. 200

Prædicare ſine licentia Epiſcopi prohibentur Religioſi in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, & ſi contrarium fecerint, poterunt ab Epiſcopis puniri. 201

Religioſus factus Epiſcopus non obligatur ad tenendum ſecum ſocium ſui Ordinis niſi ex quadam decentia, & honeſtate. t.643.226

Religioſus in Epiſcopum eligi non prohibetur, ſed conſentire electioni non poterit abſque ſui ſuperioris immediati conuentus vbi moratur, licentia, niſi ab ipſo Romano Pont. ſit electus. 230

Religioſus non indiget Superioris licentia vt conſentire poſſit promotioni de ſe ad ſummum Pontificatum factæ. 231

Confeſſio generalis facta Religioſo de conſentiendo electioni, ſi quam de ſe contigerit fieri, non valet. 232

Religioſus poteſt renunciare promotioni de ſe factæ ad beneficia ſæcularia aut Epiſcopatus, nec ad id cogi poteſt à Superiore. 234

Religioſus factus Epiſcopus, aut alteri Eccleſiæ deputatus, tenetur ad ſuæ regulæ obſeruantiam circa tria vota ſubſtantialia, & ad habitum deferendum. 235

Religioſus factus Epiſcopus non propterea quod reditus Eccleſiæ ſuæ adminiſtrat, dicitur proprium poſſidere. 236

Religioſus factus Epiſcopus ab obedientia & iuriſdictione Prælatorum Regularium abſoluitur, ſolique Romano Pont. ſubditur. 237

Officium iuxta ritum ſuæ Diœceſis, non verò iuxta ritum ſuæ regulæ tenetur religioſus factus Epiſcopus recitare. t.644.238

Religioſus ad beneficium Parochiale alicuius Eccleſiæ promotus an teneatur ad obedientiam Prælatorum religionis. 240

Religioſi omnes omnibus Clericorum priuilegiis gaudent, quæ Religioni non repugnant. 241

Religioſum aliquem ordinare, aut Eccleſiæ præficere inuitis monachis, aut ſuperioribus ſuis prohibentur Epiſcopi. 242

Religioſæ fœminæ Moniales, ſeu antiquiori vocabulo ſanctimoniales appellantur, aut ſorores. t.649.3

Religioſæ fœminæ omnes caput ſuum velare conſueuerunt. t.651.14

Renunciatio aut obligatio bonorum facta à nouitio ante profeſſionem, vt validè fiat, quæ requirantur. t.604.224

Renuo

Index Rerum,

Renunciationis, aut obligationis nomine in *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. c. 16.* veniunt omnes contractus lucratiui, & comprehenduntur donationes inter viuos, renunciationes officiorum publicorum temporalium, fideiuſſiones, & liberationes. 225

Renunciatio beneficij. 1.605.233

Renunciatio facta à nouitio profiteri volenti in religione, ſi poſt emiſſam validè profeſſionem efficiatur Epiſcopus, an ab eo reuocari valeat. 1.606.240.& ſeq.

Renunciatio facta à nouitio omiſſa Epiſcopi licentia eſt ipſo iure nulla profeſſione ſequuta. 1.608.245

Renunciatio facta ad fauorem Patrum Societatis Ieſu per nouitium, inter Patres eiuſdem Societatis eſt valida, non obſtante quod non fuerit facta cum licentia Epiſcopi. 246

Epiſcopus, cuius licentia interuenire debet in renunciatione, ſeu donatione nouitij, ſufficit ſi confirmatus ſit, quamuis nondum conſecratus. 247

Archiepiſcopus ſi conſecratus ſit, licet nondum Pallium receperit, poterit licentiam in renunciatione nouitij ſuæ Diœceſis concedere, non autem Diœceſis Suffraganei, niſi, &c. 248

Abbates, & alij Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nulloque Epiſcopo ſubiecti in ſuis Diœceſibus poſſunt licentiam in renunciatione nouitij concedere. 249

Prælati Regulares in monaſteriis exemptis, & ſibi ſubiectis non poſſunt licentiam concedere in renunciationibus, & donationibus nouitij. 250

Vicarius generalis Epiſcopi, vel Capituli Sede vacante, ſeu cuiuſcunque Prælati iuriſdictione Epiſcopali in ſua Diœceſi gaudentis poteſt concedere licentiam requiſitam in renunciationibus, & donationibus nouitij. 251

Renunciatio per nouitium facienda eſt intra duos menſes proximos ante profeſſionem, itaut facta per diem ante duos menſes non valeat. 252

Bimeſtre intra quod facienda eſt renunciatio per nouitium ante profeſſionem, debet computari de momento ad momentum. 253

Profeſſio ſi differatur, facta ſemel renunciatione bimeſtri, illo ante profeſſionem legitimè faciendam, adhuc renunciatio facta profeſſione eſt valida. 254

Renunciatio totius Societatis Ieſu conceſſionis habendi bona immobilia in communi in domibus profeſſorum vel eorum Eccleſiis intelligitur ad hoc vt poſſit habere, & perpetuò poſſidere ſtabilia, non autem vt capiat ad vendendum. 1.623.86

Renunciationes ſeu donationes, ab exiſtente adhuc in ſæculo factæ intuitu ingreſſus religionis. 1.650.235

Renunciare quid. 2.264.1

Renunciatio eſt ſpontanea Iuris proprij dimiſſio, vel meliùs definitur, vt ſit legitima beneficij demiſſio à ſuperiore admiſſa. 2

Và Renunciare, cedere, & reſignare, inter ſe confunduntur, & vnum pro alio paſſim accipitur. 2.265.3

Renunciationis de ſubſtantia eſt, quòd à Superiore admittatur. 4

Renunciari poteſt litteris ad beneficia, ac iuri ad rem abſque ſuperioris auctoritate. 5

Superioris auctoritas non requiritur in renunciatione beneficij litigioſi, vbi ius anceps eſt, & ambiguum. 6

Superior legitimus ad admittendam renunciationem dicitur, non collator, ſed is, qui poteſtatem habet inſtituendi, & deſtituendi. 7

Renunciationes admittere poſſunt,

Epiſcopus. 8

Inferior habens Epiſcopi iuriſdictionem, 9

Superior omnis eccleſiaſticus habens ſpiritualia, 10

Coadiutor datus Epiſcopo dementi, 11

Vicarius Epiſcopi habens ſpeciale mandatum, 12

Capitulum Sede vacante 13

Renunciatio beneficij ſine ſuperioris auctoritate facta, nullius ſit momenti. 16

Renunciatio, quandiu à Superiore admiſſa non eſt, valida eſt in præiudicium renunciantis, poteſt tamen per Superiorem repudiari. a.266.18

Beneficium non vacat per ſolam renunciationem à Superiore non admiſſam. 19

Renunciare poteſt vnuſquiſque gratiæ ſibi factæ, aut expectatiuæ abſque concedentis auctoritate. 2.268.33

Renunciatio beneficiorum duplex eſt, tacita, & expreſſa. a.269.37

Beneficiarius in minoribus Ordinibus conſtitutus matrimonium contrahens, an tacitè beneficio renuntiare videatur? 38

Beneficiarius conſequens pacificam poſſeſſionem ſecundi beneficij incompatibilis cum priori, nec tacitè, nec expreſsè illi renunciat, ſed à lege ipſo iure priuatur. 39

Renunciatio tacita quæ ſit, deſcribitur. 40

Renunciatio tacita & priuata, in quo differant? a.270.41

Renunciatio expreſſa, alia ſimplex & pura, alia conditionalis. 42

Renunciatio ſimplex & pura à iure recepta eſt, conditionalis verò à iure reprobata erat. 43

Beneficiarius quilibet poteſt ſuum beneficium cum acceſſu, regreſſu, penſione in fauorem, aut ſub qualibet conditione coram Papa renunciare. 44

Prælatus Papa inferior conditionales renunciationes tanquam ſimoniacas admittere non poteſt, contra citatos. 45

Epiſcopus, in cuius renunciatione conditionalis facta fuit, non poteſt reiecta conditione renunciationem tanquam puram acceptare, & beneficium tanquam vacans ex vi ſuæ poteſtatis ordinariæ conferre. 46

Renunciatio facta coram Epiſcopo, & cæteris ordinariis Collatoribus ſub conditione retinendæ penſionis, aut alterius rei temporalis, eſt ſimoniaca. 2.271.49

Renunciatio conditionalis in fauorem certæ perſonæ abſque vlla penſionis reſeruatione, an coram Ordinario fieri poſſit. 2.272.52,53,54,55

Renunciatio coram Ordinario ſimpliciter facta ea intentione, & ſpe, vt certæ perſonæ conferatur, non inducit ſimoniam, quamuis eidem beneficium collatum ſit. 2.274.59.

Renuncianti in vtroque foro licitum eſt poſt renunciationem liberè & purè factam procurare, & humiliter poſtulare, vt beneficium illud certæ perſonæ conferatur. 60

Renunciatio ſimpliciter facta ea mente, & ſpe, vt certæ perſonæ conferatur, an ſit cenſenda ſimoniaca, & an liceat renuncianti id procurare, & ab Ordinario petere attentis Conſtitutionibus Pij V. 65

Renuntians amittit omne ius, quod in beneficio habet per puram & ſimplicem renunciationem à quocunque legitimo ſuperiore acceptatam, & tanquam vacans poteſt à quolibet conferri. 66

Renuntians an amittat etiam poſſeſſionem per ſimplicem beneficij renunciationem à Superiore admiſſam? 67. & ſeqq.

Renuntians ad fauorem certæ perſonæ, conditionaliter reſignat, dummodo, ſcilicet, dictæ perſonæ beneficium perfectè acquiratur, ac proinde donec reſignatio ſit effectum ſortita, ius, & poſſeſſionem non amittit. 74

Renunciatio non probatur effectuata, nec ius abdicatur à reſignante, donec litteræ fuerint executæ, & beneficium reſignatario acquiſitum. 75

Renunciatio eſt nulla, in qua non fuit facta mentio, quòd reſignans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij reſignati. a.276.77

Renuntians, ſi reſeruata penſione reſignauerit, & penſio non reſeruetur, vel ex aliqua cauſa annullari contingat, nulla erit talis reſignatio, & ius à reſignante abdicatum non cenſetur. 79

Renuncians non ſolum titulum, ſed etiam poſſeſſionem retinet, quandiu conditio adimpleta, & beneficium reſignatario quæſitum non fuerit. a.277.85

Criminoſi ad renunciandum admittitur, ſi propter crimen admiſſum non ſuit priuatus. a.278.93

Irregularis poteſt facilè renunciare. 94

Renunciare volens laboris vitandi gratia, aut alia minùs legitima cauſa, non eſt audiendus. a.279.97

Renunciationis factæ in manibus Ordinarij reiectio, vel admiſſio, quando, & intra quod tempus debeat ab ipſo Ordinario fieri, & à prouiſo publicari? a.280.113.

Renunciatio beneficij fieri debet liberè, & purè, ſine aliqua pactione, aut conditione, &c. a.281.115

Renunciatio beneficij facta coactè, vel per metum, nulla eſt, & inualida. 116

Renunciatio beneficiorum in manibus laici fieri non poteſt. 118

Renunciare omninò compellitur, quia renunciandi facultatem cum inſtantia petiit. 119

Beneficia omnia, quantumuis maxima, renuntiari poſſunt. 125

Beneficiis renuntiari poteſt, etiamſi reſignans ſenex ſit. 126

Beneficio

Beneficio ſuo renunciare quis poteſt, non ſolùm per ſe ipſum, verùm etiam per procuratorem Clericum, vel laicum. 2.281.121
Beneficium, in quo alij ſuis reſeruatus egreſſus, non poteſt renuntiari. 2.284.146
Beneficia litigioſa renunciari non poſſunt. 147
Beneficiatus poſt ſimplicem, & puram beneficij renunciationem à ſuperiore admiſſam, an, & quando poſſeſſionem vlteriùs retinere valeat. 149
Renuncians poſt admiſſam renunciationem beneficij, an, & quando poſſit beneficij fructus percipere. 2.285. 150
Renuncians poſt admiſſam renunciationem, penſionem ſuper beneficio impoſitam, & cætera illius onera ampliùs ſoluere non tenetur. 151
Renuncians poſt renunciationem admiſſam Horas canonicas recitare non tenetur, niſi ad eas recitandas ratione ſacri Ordinis, aut aliunde obligetur. 152
Renuncians poſt renunciationem admiſſam ad reſidentiam ampliùs non tenetur. 154
Tractus de renunciando certo modo beneficio non eſt prohibitus, ſed pactio firma eſt prohibita. 2.287. 163
Rei criminis, vide *Immunitas.*
Res, & bona aſſumentis militiam ſæcularem mutant ſtatum, & forum. 1.451.111
Rea de facili tenetur ad ſuam oratoram. 1.443.20
Res non priuilegiata, quando peruenit ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam, & efficitur res priuilegiata. 2.195.51
Dominium rei dotalis ſicut illius poſſeſſio per matrimonium in maritum tranſit. 2.515.254

Res Eccleſiaſticæ in genere.

Species quot reperiantur rerum omnium Eccleſiaſticarum. 2.109.2
Res Eccleſiaſticæ mobiles corporales quæ ſint? 3
Res Eccleſiaſticæ immobiles corporales, & incorporales quæ ſint? 4
Res Eccleſiæ ex quibus cauſis pignori dari poſſint? 2.113. 43
Res Eccleſiæ quando in emphyteuſim concedi poſſint? 2. 436.20
Contractus emphyteuticus de rebus Eccleſiæ, vt validè fiat, quæ requirantur. 21
Res eccleſiaſtica quando poſſit perpetuò in emphyteuſim dari. 4.437.23
Generationes quomodo intelligantur, quando res datur in tertiam, vel quartam generationem? 24
Vide *Bona Eccleſiæ.*
Rerum Eccleſiaſticarum alienatio, vide *Alienatio.*
Res ſacræ in vſus profanos conuerti non debent, nec ad alios vſus, quam quibus dedicata ſunt transferri. 2. 114.45
Reſcripta Principis interpretantur vt nemini iniuriam faciant, quia præſumitur quòd eius intentio ſit vt ſemper ius alterius ſit ſaluum. 1.44.112
Reſcripta Motu proprio conceſſa nihil operantur in præiudicium tertij. 1.45.112
Reſcriptum particulare neceſſarium erat de iure Canonico, vt poſſet procedi per edictum conſtito de non tuto acceſſu. 1.459.127
Reſeruationes particulares ad fauorem certarum perſonarum ſunt odioſæ, illæ verò quæ per viam legis generalis, vbi principalis intentio Papæ eſt, vt prouidere valeat pauperibus clericis, & perſonis benemeritis Romam. Curiam ſequentibus, iudicantur fauorabiles. 1. 293.54
Reſeruationis ad effectum quæ eſt odioſa vti auferens Ordinariam facultatem conferendi, familiaritas ſtrictè interpretatur, ſecus in aliis caſibus, præſertim cum agitur de fauore Eccleſiæ. 1.471.36
Reſeruationes quando inceperint, & à quibus innouatæ, auctæ, & declaratæ fuerint. 2.257.37
Reſeruatio eſt, alicuius beneficij eccleſiaſtici vacaturi per habentem poteſtatem ad ſe facta aduocatio. 38
Reſeruatio alia generalis, alia ſpiritualis, & quæ ſit? 39
Reſeruatio, ſiue generalis, ſiue ſpecialis, habens decretum irritans, operatur eundem effectum. 2.258.40
Reſeruationis effectus eſt, vt Ordinarij collatio, facta de beneficio reſeruato, nihil præſtet, nec quidem titulum coloratum. 41
Reſeruationes ceſſant in Gallia, & Germania. 42
Reſeruatio beneficiorum, vide *Beneficium*
Reſignatarius à quo tempore diuinum Officium recitare teneatur? 2.385.153
Reſignatarius poteſt pœnitere, donec in libris Cameræ conſenſus fuerit extenſus, non tamen attento hodierno ſtylo, ſecundùm quem primùm extenditur conſenſus, quàm ſignetur ſupplicatio. 2.267.24
Reſignationes vt plurimum admittuntur, & conceduntur ad vota reſignantium, & habent tacitam conditionem vt pacta ſeruentur. 1.443.24
Reſignatione nulla, vel ſubreptitia exiſtente non poteſt ius à reſignante abdicari, & reſignatario acquiri. 1.444. 40
Reſignationem approbans intelligitur eam approbare cum omnibus eius qualitatibus. 1.456.108
Conſenſus duplicatus requiritur in reſignationibus in Curia Romana celebrandis. 2.266.22
Procurator reſignantis poteſt poſt eius obitum, aut reuocationem ſibi intimatam compelli per reſignatarium ad poſteriorem conſenſum præſtandum. 23
Superioris admiſſio, & acceptatio neceſſaria eſt in renunciatione beneficij, ac ſola partis dimiſſio ſufficit in cedente. 2.267.25
Reſignatio dum tractatur, optima præſeruatiua eſt, omnia gerere ea intentione, ſi S.D.N. placuerit. 2.274.61
Reſignationes omnes beneficiorum etiam ſimplices apud Ordinarios inferiores fieri prohibuit Pius V. permiſit tamen in certis caſibus, *&c.* 62
Reſignans beneficium de ſuo iurepatronatus poteſt præſentare quem vult ad dictum beneficium, & Ordinarius tenetur inſtituere non obſtante Conſtitutione Pij V. 64
Reſignans conditionaliter non amittit titulum, nec vllum ius abs ſe abdicare cenſetur. 2.275.72
Reſignans in fauorem certæ perſonæ à ſe ſui beneficij ius abdicare non intendit, niſi beneficium reſignatario acquiratur, in cuius fauorem ceſſio, ſeu reſignatio facta fuit. 2.276.73
Conditionibus non ſeruatis ius non abdicatur à reſignante. 80
Procurator ad reſignandum ſub certo modo, & forma conſtitutus, mandati formam tranſgredi non poteſt, niſi reſignantis conditionem meliorem fecerit. 2.277.86
Procurator poteſt tranſgredi formam mandati in his, quæ nunquam, aut ſaltem difficillimè concedi ſolent. 87
Procuratorem ad reſignandum ſub certa forma, & conditionibus conſtituens, procurator autem mandati formam non obſeruans, an huiuſmodi reſignatio ſuſtineri poſſit, ſi reſignans poſtea talem reſignationem tacitè, aut expreſſè ratam habuerit? 88
Renunciatio ex quibus cauſis fieri poſſit? 2.278.89
Debilis quis dicatur ad effectum, vt poſſit Eccleſiam ſuam renunciando dimittere? 90
Cauſæ, propter quas Epiſcopi ſimplices beneficiorum reſignationes recipere, & admittere poſſunt, referuntur. 2.279.98
Infirmitas eſt cauſa legitima ad reſignandum beneficium. 101
Corpore impeditus ad reſignandum beneficium coram Ordinario admittitur, ſi impedimentum ſit tale, vt non poſſit præſtare id, ad quod tenetur. 102
Corpore vitiatus ad reſignandum coram Ordinario admittitur. 103
Crimina committentes faciliùs ad reſignanda beneficia admittuntur. 104
Cenſuris eccleſiaſticis irretiti ad reſignanda beneficia coram Ordinariis admittuntur. 105
Eccleſiæ, vel beneficio non potentes, aut non debentes inſeruire ad reſignanda ſua beneficia coram Ordinariis admittuntur. 2.280.106
Beneficium aliud, aut plura retinens faciliùs ad reſignandum coram Ordinario admittitur. 107
Beneficia coram Ordinario reſignare admittitur Religionem ingreſſurus, vel matrimonium contracturus, ſi ſtatim re ipſa id exequatur. 109
Beneficia coram Ordinario reſignare admittuntur, qui ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecuri. 110
Beneficium, ad cuius titulum quis promotus fuit, ſi quis reſignare velit, id efficere non poteſt, niſi facta mentione, quod fuerit ad illius titulum promotus. 11
Ordinarij admittentes beneficiorum reſignationes ex cauſis permiſſis, non debent illa conferre ſuis, aut admittentium conſanguineis, & affinibus, vel familiaribus, *&c.* 112

Beneficij,

Digitized by Google

Index Rerum,

Reſignatio beneficij vt validè fieri poſſit, quæ requirantur? 2.281.114

Reſignationes reciprocæ inter illegitimos filios Clericorum, & ipſos parentes, nullius ſunt momenti. 120

Prælatus in Curia perſonaliter tenetur conſenſum reſignationi præſtare. 122

Cardinales quando reſignant, præſtant conſenſum per ſchedulam, quam mittunt Notariis, vel ipſi Notarij accedunt ad eorum palatia ad recipiendum conſenſum. 123

Beneficia quæ ſint, in quorum reſignationibus requiruntur etiam aliorum præter reſignantes conſenſus, referuntur. 124

Infirmis etiam morti vicinis iure communi attento licitum eſt beneficia reſignare. 127

Regula Cancellariæ de infirmis reſignantibus, refertur. 128

Minor 25. annorum, maior tamen 14. beneficium abſque curatoris auctoritate reſignare poteſt. 2.283.134

Beneficia Apoſtolicæ Sedi reſeruata poſſunt non ſolum coram Papa, ſed etiam coram Ordinariis reſignari. 135

Epiſcopus reſignationes beneficiorum Sedi Apoſt. reſeruatorum recipere, non autem illa conferre poteſt. 136

Beneficij reſeruati ex renunciatione facta coram Ordinario, an dicatur ius à reſignante abdicatum? 137

Epiſcopus poteſt recipere reſignationes beneficiorum exiſtentium in ſua diœceſi, etiam in Curia, non tamen conferre. 138

Beneficium ſimpliciter, aut in fauorem quis reſignare non poteſt, in quo reſignans tempore reſignationis nullum ius omnino habebat. 139

Reſignatio, ſeu permutatio beneficij ſpreto patrono facta, non eſt ipſo iure nulla, ſed venit annullanda. 2.284.143

Beneficia electiua ſine conſenſu eligentium reſignari non poſſunt. 145

Beneficium vacat per reſignationem à Superiore admiſſam. 148

Commendarum, & iuriſpatronatus reſignationes comprehendit Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis. 2.290.190

Reſtituere in integrum aduerſùs ſententiam Epiſcopi non poteſt Archiepiſcopus. 1.107.88

Rex Hiſpaniæ, & cæteri Catholicæ Reip. ſupremæ Principes ſunt protectores decretorum S. Concilij Trid. 2.85.57

Carolus V. Imper. non ſolùm Hiſpaniæ, vbi regnabat, ſed Germaniæ vbi imperabat, & omni Orbe recipi Concilium Trid. curauit. 58

Philippus II. Regia mandata expediuit vt in vniuerſo Regno ſeruarentur decreta Concilij Trid. & Concilia Prouincia conueniri curauit. 59

Rex Hiſpaniarum appellatur Concilij Trid. defenſor, & tutor. 60

Roma multis laudibus digna ob illuſtre Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli martyrium, & has inſignes Eccleſiæ columnas. 1.8.34

S

S*Acellarius* vocatur à paruo ſacco, quem ferebat ſecum. 1.295.2

Sacerdotes Leuitici generis, figuram & typum Cardinalium tenuiſſe probatur, & Cardinales Sacerdotum illorum hodie typum gerunt. 1.57.1

Sacerdos alienigena ſi per longum tempus in loco celebrauerat, & eius vita, & mores ſunt notorij, non eſt cogendus oſtendere commendatitias ſui Ordinarij litteras. 1.166.58

Sacerdos Chriſti, Regum, & Principum, ac omnium Fidelium patres, & magiſtri cenſentur. 1.185.6

Sacerdos dicitur, quaſi ſacrum dans. 1.354.2

Sacerdotis nomen in Sacris Canonibus non ſolùm inferiores Prælatos, ſed etiam Epiſcopos comprehendit. 3

Sacerdotum gradus fuit inſtitutus à Chriſto Domino, & deſignatus in ſeptuaginta duobus Diſcipulis. 7

Sacerdotalis Ordo eſt verum, & proprium nouæ legis Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum. 8

Sacerdotes ſoli poſſunt validè Miſſæ ſacrificium propriè offerre, & conficere. 1.356.25

Sacerdos ſi in ſolo charactere confiſus Sacramenta adminiſtrat rata habebuntur, & valida præter Pœnitentiæ, & Matrimonij Sacramenta. 1.358.46

Sacerdos celebrans non in determinata Eccleſia, vel Altari, minimè ſatisfacit. 2.416.51

Sacramenta, quæ ex ſola poteſtate Ordinis conferuntur, non poſſunt miniſtrari ab vllo, qui Ordinem ad illa requiſitum non habeat, nec Papa poteſt Epiſcopo prohibere ne dines validè conferat. 1.118.26

Sacramenta recipere poteſt in maiori Eccleſia quilibet de Diœceſi. 1.169.70

Sacramentorum diſpenſatio eſt proprium munus Paſtoris, quod proinde nemo alius ſine illius commiſſione vſurpare debet, excepto caſu neceſſitatis extremæ. 1.358.44

Vide *Epiſcopus*, *Conſecratio*.

Sacrare nihil aliud eſt quam Deo dicare, & eodem modo rem ſacram efficere. 2.115.2

Sacrarium eſt Sacrorum cuſtodia. 2.3.13

Sacrilegium in quas ſpecies, & modos diſtinguatur. 2.18.35

Vide *Immunitas*.

Sacriſta, ſeu Theſaurario minori quæ hodie competant. 1.297.18

Sacriſta vocatur etiam Oſtiarius cum ei cura committitur ſacrorum vaſorum, & Theſauri Eccleſiæ. 1.372.29

Sacriſtæ ad Officium quæ ſpectent? 30

Sacriſtia monaſteriorum, an comprehendatur ſub monaſterij nomine? 1.618.34

Sacrum differt à ſancto, & Religioſo, quia omne ſacrum eſt ſanctum, & Religioſum, non è conuerſo. 2.115.9

Sacrum largè dicitur in iure Eccleſiaſtico quidquid eſt ſanctum, vel religioſum. 10

Sæculares prohibentur erigere excelſas domos, & ædificia prope monaſteria Monachorum, vel Monialium. 2.101.79

Sanctuarium dicitur abditiſſimus Templi locus, vbi Sancta ponantur, ac ſeruantur. 2.3.12

Satellites in executionibus peragendis pignora debito tantum æquiualentia auferre debent. 1.169.77

Scholaſticum, id eſt, obtinentem Scholaſtriam inſtituendi formam præſcribit *Concil. Trid ſeſſ. 23. de reformat. cap. 18. verſ. deinde.* 1.299.2

Scholaſticorum obiurgatio qui vadunt ad Templa videndarum fœminarum cauſa. 2.17.24

Scholaſtria neceſſariò conferenda eſt Doctori, vel Magiſtro, aut Licentiato in Theologia, vel iure Canonico, dummodo ſit in aliqua Vniuerſitate approbata graduatus. 1.300.3

Scientias tam liberales, vel ſæculares, quàm etiam Eccleſiaſticas vt ſubditi ſui diſcant prouidere debet Epiſcopus. 1.195.43

Scrutatores debent de eſſentia cunctorum electorum vota diligenter exquirere. 1.251.195

Scrutatores quomodo ſcrutentur? 196

Scrutinium eſt inquiſitio votorum eligentium, quid autem in eo concurrere debeat. 1.17.86

Scrutinio faciendo præſunt tres Cardinales de quolibet ordine eligendi, & quomodo votare debeant. 1.18.87, 88

Acceſſus fieri poteſt etiam durante ſcrutinio, & quantumcunque publicato. 89

Sedem Apoſtolicæ poteſtatis Petrus Antiochæ primitus erexit, Iacobo Apoſtolo Hieroſolymitanæ Eccleſiæ primitùs ordinato. 1.7.30

Romæ iubente Domino ſuam Sedem tranſtulit S. Petrus. 31

Romæ Sedes Apoſtolica ex neceſſitate diuini præcepti reſidere debet, & non poteſt contra Domini iuſſum aliò transferri, niſi propter rebellionem populi, vel incurſum hoſtium. 1.8.32

Sedes Apoſtolica ſi vacat tempore, quo generale Concilium legitimè fuerit congregatum, non ad ipſum Concilium, ſed ad ſolos Cardinales pertinet electio Pontificis. 1.112.57

Sedes quando dicatur vacare vbi Epiſcopus transfertur ad aliam Eccleſiam. 1.313.30

Seminarium Clericorum inſtituendum, vt in eo Grammatices, cantus, computi Eccleſiaſtici, aliarúmque bonarum artium diſciplinam diſcant. 1.195.49

Senectus, quæ Prælatum impotentem reddit ad exequendum officium paſtorale, ſummi Pont. arbitrio relinquitur.

Senio confecti qui dicantur, remittitur Iudicis arbitrio conſiderata perſonarum qualitate propter complexionum diuerſitatem. 2.179.100

Sententiam ſanguinis ferre nullatenus poſſunt Clerici. 1.518.129

Sententia

Sententiæ lata contra priuatum non retractatur prætextu inſtrumentorum nouiter repertorum. a.107.52
Vide *Eccleſia*.

Sepultura, & funera.

Sepultura tripliciter ſumi poteſt. a.68.1
Sepelire mortuos opus piiſſimum, & multum commendandum. 3.4
Cadauera intra vrbes ſepeliri prohibitum erat lege duodecim Tabularum. a69.5
Sepulturæ honor intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cœpit, aliiſque perſonis inſignibus. a69.7
Sepeliri in Eccleſia quibuſcumque ſiue Clericis, ſiue laicis licitum eſt. 8
Sepulturæ ius concedere ſpectat ad Epiſcopum. 9
Sepeliendus nemo eſt propè Altare, ſeu ſub [illegible]. 10
Sepulturæ locus quibus modis, & cuius auctoritate dari poſſit. 11
Sepulchrum proprium poteſt quis habere quoad vſum, & prohibere ne abſque eius aſſenſu quis in eo ſepeliri nequeat. a.70.12
Sepeliendi ius quæſitum non cenſetur ex ſolo curſu decennali, & cadauerum illatione, nec ex iurepatronatus, quod quis habet in Eccleſia. 13
Eccleſia etiam non Parochialis capax eſt, vel ex conſuetudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi cœmeterium, & iur ſepeliendi. 14
Sepulcrum probatur commune eſſe familiæ ex inſpectione litterarum. 15
Simoniacum eſt aliquid tanquam pretium exigere pro iure ſepulturæ, ſiue vt aliquis in certo loco Eccleſiæ, aut cœmeterij ſepeliri poſſit. 16
Sepulchri hæreditarij vſus eſt pretio æſtimabilis, & vendi poteſt pro debitis defuncti. 17
Gabella non ſoluitur de venditione ſepulturæ ratione ſitus, vel dignitatis loci. 18
Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera, dummodò non prohibeantur à iure. a.71.19
Sepulturæ eligi poteſt in Fratrum Prædicatorum, & Minorum Eccleſiis, relicta Parochiali. 20
Electio ſepulturæ in Eccleſiis Regularium non poteſt à Parochis impediri. 21
Parochus non poteſt prohibere quin defunctus ſepeliatur in Eccleſia per ipſum ædificata, & electa reſeruata ipſi Parocho quarta funerali. 22
Curatus requiſitus, vt interſit defuncti ſepulturæ in Eccleſia per ipſum defunctum ædificata, ſi intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poterit ſine ipſius interuentu, & licentia tradi ſepulturæ. 23
Electionem ſepulturæ poteſt quis reuocare vſque ad finem vitæ. 24
Religioſi, & ſeculares clerici nullum inducere poſſunt ſub pœna excommunicationis ad eligendam ſepulturam ſub voto, vel promiſſione de non mutando illam electionem etiam non ſequuto effectu. 25,26
Parochus violenter rapiens, ſpolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet, & quartam Canonicam. a.72.27
Pater eligit ſepulturam pro filio impubere, ſi conſuetudo terræ id habeat, ſi verò non ſit, ſepeliri debet in ſepultura Maiorum. 28
Mulier, quæ habuit plures viros, ſi non electa ſepultura moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura vltimi viri. 29
Religioſi ſepeliendi ſunt in propriis monaſteriis, etiamſi extra clauſtra decedant, niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, vt commodè portari nequeant. 30
Sepultura non electa vbi quis decedit, in ea ſepeliendus eſt, in qua Maiores ſui ſepeliri conſueuerunt ſoluta quarta Parochiali. a.73.31
Maiores dicuntur Pater, auus, & alij ſuperiores. 32
Sepeliendus eſt quis in Parochia vbi Sacramenta ſuſcipit, ſi in alia Eccleſia Maiores ſui ſepulturam non habebant. 33
Sepulturæ ius pendet multùm ab adminiſtratione Sacramentorum. a.74.34
Peregrinus ſi moriatur dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali. 35
Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, an in ea ſit ſepeliendus, vel potius in Parochia vbi habet domicilium, remiſſiuè. 36
Parochus quanto tempore à morte tenere debent mortuum ſuper terram antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die, & hora? 37
Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, debet in genere interrogare eum in qua Eccleſia velit ſepeliri, non verò in ſpecie. 38
Sepulturæ ius quibus caſibus ammittatur? 39
Sepultura Eccleſiaſtica carent
Excommunicati notorij, & denunciati, 40
Interdicti notorij, & denunciati, 41
Vſurarij publici, & manifeſti, 42
Infideles, Pagani, Iudæi, Hæretici. 43
Raptores manifeſti, 44
Decedentes in torneamentis, vel in duello, 45
Qui ſemel in anno Confeſſus non eſt, a.75.46
Religioſus vtriuſque ſexus proprietarius, 47
Peccator notorius decedens in peccato mort. 48
Occidentes ſe ipſos ex induſtria, 49
Decimas Eccleſiæ non reſtituentes, 50
Parricida, 51
Blaſphemantes Deum publicè, 52
Clericus notoriè concubinarius. 53
Legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura, adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob culpam ſuam ſepultura priuaretur. 54
Parochi non debent propter ius ſepulturæ minimè ſolutum, cadauer exhumatum retinere. 55
Sepulturæ conceſſa, conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter. 56
Hæredes defunctorum numerum Sacerdotum & ceræ ſibi bene viſum pro defuncto ad ſepulturam aſſociando conuocare, & ſubminiſtrare poſſunt. a.76.57
Parochus deſtinatos clericos ab hæredibus defuncti pro eo ad ſepulturam aſſociando conuocare poteſt, & non alios. 58
Parocho competit ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus ſi nullos ipſi hæredes deſtinauerint. 59
Parochus poteſt ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, niſi aliter diſponant hæredes. 60
Confraternitates non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocentur. 61
Parochus proprius nullatenus excludendus, quantumuis ad ſepeliendum cadauer Regulares dumtaxat à defuncto accerſiri iubeantur. 62
Vocati omnes ad funus debent conuenire ad Parochialem defuncti. 63
Regulares vocati ad ſepeliendos mortuos etiam in eorum propria Eccleſia, debent accedere ad Eccleſias, ex quibus cadauera amouentur. 64
Regulares caſu quo cadauer in aliqua Eccleſia deponi contingat, ad eandem Eccleſiam, vbi depoſitum erit, conuenire debent. 65
Parocho proprio irrequiſito cadauera lauari non poſſunt. 66
Religioſi non poſſunt cum Cruce intrare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud quas Eccleſias ſepelienda, niſi monito prius, & requiſito Parocho. a.77.67
Regulares extra clauſtra decedentes poſſunt ad eorum Eccleſias deferri, Parochis inconſultis. 68
Tertiarij quando in Fratrum Eccleſiis ſepeliendi ſint? 69
Defunctorum cadauera in alterius Parochia exiſtentia, quæ in Eccleſiis Fratrum ſepeliri debent, prius ad Eccleſiam Parochialem deferenda ſunt. 70
Mortui ſepeliri poſſunt in Eccleſia in qua ſepulturam elegerunt, ſine præſentia Parochi, ſi ipſe requiſitus, intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget. 71.
Eccleſiæ Parochiali nihil debetur, exceptis iuribus Parochialibus ſi in ea deponatur defunctus, vt inde transferatur ad Eccleſiam Regularium in qua elegit ſepulturam. 72
Habitum ſuſcipientes à Guardiano, & cum eo decedentes, quando in Eccleſiis eiuſdem Ordinis ſepeliendi ſint? 73
Parocho ſpectat declarare per quam viam ſit exportandus defunctus. 74
Funerale ducere, & proſequi tenetur Parochus vſque ad ianuam Eccleſiæ Regularium, in qua ſepeliendus eſt defunctus. 75
Parochus ſecularis ſicut defert ſtolam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum dum defuncti corpus in eorum Eccleſia ſepelitur, ita Parochus Regularis. 76

Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.

Parochus Monachus ita poteſt cum ſtola ingredi Parochiam ſæcularium, ſicut ſæcularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet. 77
Crux vnica illius Eccleſiæ ad quam corpus transfertur, deferenda eſt in funeralibus. 78
Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus. 2.78.79
Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora vſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare poſſunt. 80
Clerus ſecularis in Eccleſiis Regularium ſuper cadaueribus Officium defunctorum, Pſalmos, Reſponſoria, aliáſve Preces recitare non poteſt. 81
Officium in tumulandis cadaueribus in Eccleſiis regularibus non per Parochum, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quauis contraria conſuetudine. 82
Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaueribus cæterorum, quàm ciuium. 83
Pauperum cadauera gratis ſepeliri debent. 84
S. Sepulchri Militaris Ordo cur ita dictus, à quo inſtitutus, & quando inceperit? 1.537.75
Sequeſtratione voluntaria tranſit poſſeſſio in ſequeſtrem, ſecus in neceſſaria. 2 217.234
Sequeſtrum ex quibus concedatur? 1.454 78
Seruientes Legato, vel Nuntio percipiunt in abſentia fructus beneficij, quia dicuntur ſeruire Papæ, & Eccleſiæ vniuerſali. 1.479 97
Serui, & illi montis Senarij, à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.550 135
Seruus, & filiusfam. ſeu quiuis alius exiſtens in poteſtate alicuius, poteſt ab Epiſcopo abſolui, quamuis percuſſio ſit enormis, dummodo dominus graue damnum inde patiatur ex ſerui abſentia abſque ſua culpa. 1.391. 97
Vide *Eccleſia*.
Signaturam Gratiæ & Iuſtitiæ inſtituerunt Romani Pont. conſulentes idemnitati litigantium. 1.277.8
Signaturæ ſupplicationis ſtabitur ad probandam impetrationem, & præcedentem veram vacationem. 2 249. 207
Rota procedit ad diſputationem dubiorum cum ſola ſupplicatione abſque litteris. 208
Vide *Referendarius*.
Silentium, vide *Eccleſia*.
Simoniam committit dignus offerendo in concurſu beneficiorum pecuniam digniori vt deſiſtat ab oppoſitione. 1.260.265
Simonia ſi commiſſa fuerit in confirmatione, vel collatione, ob quam ea irrita exiſtat, non ideo etiam irrita erit electio. 266
Vide *Immunitas*.
vò Singulariter, quid ſignificet. 1.149 175
Siſa Hiſp. gabellæ genus. 1 486.12
Societati Ieſu adſcripti poſtquam emiſerint tria vota ſimplicia, vere & propriè ſunt Religioſi. 1.568.191
Religioſi Societatis etiam poſt tria vota ſimplicia retinent bona ſua & beneficia. 192
Formati Religioſi in Societate Ieſu qui dicantur? 193
Profeſſi in Societate Ieſu qui ſint. 194
Religioſi Societatis Ieſu quibus priuilegiis potiantur? 1.569 195
Societas Ieſu quas prouincias, & Domos habeat? 196, 197
Societas Ieſu, & Domus profeſſorum ſunt capaces acquiſitionis ſtabilium ad effectum illa vendendi, & ex eorum pretio propriis neceſſitatibus prouidendi. 1. 623 87
Socius regularis poteſt in recitando officio cum Epiſcopo itidem regulari ſe conformare. 1.644.239
Sodomita, vide *Immunitas*.
Solemnitates Camerales & omnia, quæ in foro Auditoris Cameræ obſeruantur, tenetur contrahens coram eo ſeruare. 1.456 95
Soluere, vel reſpondere permittens in certo loco poteſt in eo conueniri, licèt ibi non reperiatur. 1.454.78
vò Solus Epiſcopus cognoſcat, intelliguntur reſpectu moleſtantis, non autem reſpectu Capituli connexi Epiſcopo. 2.306.4
vò Solus Epiſcopus poſſit degradare, non concludit Capitulum concurrere in degradatione, ſed alios Epiſcopos. 5
Sortiarius, vide *Immunitas*.
Spectaculum, vide *Eccleſia*.
S. Spiritus in Saxia Ordo cur ſic dictus, & à quo inſtitutus? 1.547.113
Exempti ſunt à iuriſdictione omnium Ordinariorum Fratres ſancti Spiritus in Saxia, & gaudent omnibus priuilegiis monachorum Caſſinenſium. 114
Præceptoris hoſpitalis S. Spiritus iuriſdictioni ſubſunt illius Religioſi. 115
Spoliorum nomine quæ veniant. 1 316 62
Spolia in quibus partibus Sedis Apoſtol. ſibi vendicet. 63
Statutum à Capitulo conditum quod deſcendentes ex genere infecto non admittantur ad beneficia Eccleſiaſtica, eſt inualidum. 1.309.18
Requiſita quæ deſiderantur vt ſubſiſtant ſtatuta facta à Capitulo. ibid.
Statuta loci attendenda ſunt in quo celebratur contractus, non vnde contrahentes originem ducunt. 1.455. 90
Statuta contra Eccleſiaſticam libertatem fieri prohibentur. 2.46.192
Statuta quando dicantur fieri contra libertatem eccleſiaſticam. 193
Statutum prohibens omnino laicos contrahere cum Clericis non valet. 2.46.195
Statuta laicorum tangentia iura Eccleſiaſticorum, etiamſi per indirectum ipſa minuerent, dicuntur contra libertatem Eccleſiæ. 2.46.197
Statutum excludens Clericos, vel Monachos à ſucceſſione parentum, agnatorum, ſeu cognatorum non valet. 198
Statutum quod non opponatur exceptio excommunicationis, vel poſſit probari per teſtes, eſt contra libertatem eccleſiaſticam. 2.46.200
Statum prohibens ingredientem monaſterium poſſe ſuccedere, eſt contra libertatem eccleſiaſticam. 201
Aquipendij ſtatutum volens quod aluus derelictus à flumine Paleæ ſit communitatis, non autem habentium prædia adiacentia, non habet locum vbi prædia adiacentia ſunt Eccleſiarum. 202
Statutum carens ne certa bona immobilia à laicis poſſeſſa in Eccleſias alienentur, aut ab eis retineri poſſint, an valeat. 2 46.204 & ſeqq.
Statutum in præiudicium Eccleſiæ valet in quærendis, quando laici non odio Eccleſiæ, ſed bono zelo, & pro familiarum conſeruatione faciunt. 2.47.209
Statutum prohibens Clericos foreſes admitti ad Capitutulum, tanquam illicitum, ambitioſum, & contra Ius non tenet. 2.240.218
Statutum laicorum inducens nouam probationem, vel ſolemnitatem circa legata pia, & diſpoſita ad pias cauſas, non valet. 2.415.103
S. Stephani in Etruria Ordo à quo, & vbi inſtitutus, & quando cœperit. 1.542 86
Stola facta de planeta benedicta debet iterum benedici. 2. 113.38
Studium generale illud dicitur quod eſt erectum, & inſtitutum per Papam, Regem, ſeu Principem. 1.196.52
Studentibus nonnulla priuilegia conceduntur. 53
Magiſtris atque Doctoribus in vniuerſitatibus ſtudiorum plura præcipiuntur. 54
Studium Medicinæ, & legum ciuilium ſacerdotibus, vel Curatis, & in dignitate eccleſiaſtica conſtitutis, ſicut & Regularibus prohibetur ſub pœna excommunicationis. 1.422.136
Striges inferent in Eccleſia, vide *Immunitas*.
Subdiaconus Græcè Hypodiaconus, quaſi ſubminiſtrans Diacono dicitur. 1.365.1
Subdiaconatus Ordo fuit à Chriſto Domino inſtitutus. 2.
Ætas ad ſubdiaconatum requiſita. 1.366.3
Subdiaconus Ordinem quis ſuſcipere non debet poſt annum à ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum, niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas iudicio Epiſcopi aliud expoſcat. 4
Epiſcopus diſpenſare non poteſt vt quis promoueatur vna die ad vltimum minorum cum ſubdiaconatu, niſi vigeret in contrarium conſuetudo ante Concil. Trident. 5
Materia propria ordinationi Subdiaconi eſt traditio Calicis vacui cum patena ſuperpoſita. 6
Calix conſecratus non eſt neceſſarius pro materia ordinationis Subdiaconi. 7
Contractus Calicis non requiritur ad ſubſtantiam ordinationis Subdiaconatus. 8
Reſpondetur argumento Viguerij exiſtimantis libri Epiſtolarum traditionem eſſe materiam ordinationis Subdiaconatus. 9
Subdiaconatus forma ſunt verba Epiſcopi, quibus traditum Subdiaconis miniſterium indicat. 1.367.10

Manus

Manus impoſitio non eſt neceſſaria in ordinandis Subdiaconis, modo illam habeat. 11

Subdiaconatus in primitiua Eccleſia Ordo ſacer non reputabatur. 12

Subdiaconis olim ingreſſus in Sacrarium, & contactus vaſorum Dominicorum non permittebatur. 13

Sed contrarium verius. 15

Subdiaconatus Ordo votum continentiæ olim annexum non habuit. 17

Subdiaconi olim vti potuerunt matrimonio ante Ordines contracto. 18

Subdiaconatus ſuccedentibus temporibus Ordo ſacer reputari cœpit, & conſuetudo vtendi matrimonio ante hunc Ordinem contracta reuocata fuit. 1.368.20

Subdiaconatus quo tempore incœpiſſet inter ſacros Ordines numerari? 23

Papa diſpenſare poteſt cum Subdiacono, Diacono, Presbytero, vel Epiſcopo vt matrimonium contrahat. 28

Subdiaconorum Officium quid ſit? 29

Subdiaconus catenus dicitur diuinis Sacramentis inſeruire, quatenus ſacra vaſa, lintea, panem, & vinum ad venerabile Euchariſtiæ Sacramentum præparat. 1. 369. 30

Epiſtolam legit Subdiaconus ſolemniter ex præcepto Eccleſiæ, ſed non ex vi Ordinis. 31

Subdiaconi canendo Epiſtolam, & Diaconi Euangelium ſolemniter in peccato mortali, an peccent mortaliter? 34

Vide *Diaconus*.

Subditi præſcribere non poſſunt, vt ſubſidium præſtare non debeant. 2 346.56

Succentoris officium eſt abſente Cantore, ſiue Præcentore incipere cantum in Choro, Antiphonas, & Pſalmos inchoare. 1.198.11

Succeſſio.

Pactum de futura ſucceſſione aliena hæreditate prohibetur. 2.236.103

Monaſterium in Regno non ſuccedit. 2.440 1

Monaſterium in Ducatu, Marchionatu, & ſimilibus dignitatibus non ſuccedit. 2

Monaſterium in primogenijs etiam vaſallos, & iuriſdictionem habentibus ſuccedere poteſt. 2 441.3

Monaſteria bonorum incapacia in maioratu ſuccedere non poſſunt. 4

Monaſterium bonorum capax ſuccedit in maioratu, etiamſi illi annexa ſit iuriſdictio temporalis, dummodo per ſubſtitutum præſtari poſſit, niſi expreſſè per inſtitutorem repellatur. 5

Maioratus inſtitutor poteſt, quem vellet, à ſui maioratus ſucceſſione omninò repellere, & quamlibet legem rebus ſuis imponere. 6

Maioratus inſtitutor quomodo tacitè Monaſteria repellere poteſt. 7

Monaſterium non excludit ſubſtitutum, nec ad maioratus ſucceſſionem admittendum, quoties per efficaces coniecturas ex mente teſtatoris deductas apparuerit, voluiſſe inſtitutorem Monaſterium repellere. 2.442.8

Clericus in emphyteuſi, Capella, Maioratu, Ducatu, atque etiam in Regno ſuccedere poteſt, dummodo in inſtitutione non reperiatur excluſus. 2 443.14

Suffraganeus hodie nominatur qui in Epiſcopali Ordine conſtitutus ad Pontificalia exercenda coadiutor aſſumitur. 1.105.7

Suffragium, vide *Electio*.

Supellectilia, vide *Eccleſia*.

Superior Regularis ſi percuſſerit ſuum ſubditum, poteſt ſecundum priuilegia abſolui ab alio Sacerdote ſubdito ſuo electo ab ipſo in Confeſſorem. 1.391 91

Superior poteſt dare licentiam tranſlato ad modicum tempus ſtandi extra monaſterium cauſa prædicationis, vel audiendi confeſſiones. 1.589 103

Licentiam acceptandi officium exequutoris teſtamenti poteſt quilibet ſuperior etiam immediatus concedere. 1.611.66

Superioris licentia ad acceptandum officium exequutoris monaſterij non ſufficit obtinere poſt illud ſuſceptum, ſed ad illud quoque acceptandum prærequiritur. 67

Superioris licentia non requiritur quando religioſus exequutor eſſet teſtamenti quoad ſola legata pia, & etiam quando exequutio illa cedit in monaſterij vtilitatem. 1. 612.68

Superior nullus poteſt concedere Monacho facultatem retinendi aliquid ad vſum irreuocabilem. 78

Auguſt. Barbaſ. de Iur. Eccleſ.

Superiores non punientes ſuos ſubditos iuxta formam decreti *Concil. ſeſſ. 25. de regul. cap. 14.* incurrunt pœnam priuationis ipſo facto dignitatum, & officiorum, ac inhabilitatis, &c. 1.629.18

Vide *Prælatus*.

Supplicatio ſola ſine litteris ſufficit, quando agitur poſſeſſorio pro manutentione in quaſi poſſeſſione erigendi proceſſionem. 2.648 105

Supplicationi ſine litteris creditur contra ſupplicantem. 106

Syluestrini à quo inſtituti, & quando inceperint. 1. 536. 69

Syndicus in cauſis iudicialibus procurator eſt, qui ab vniuerſitate, ſeu Collegio eligitur. 1.671.3

Syndici officium quod ſit? 1.672.13

Monaſterium, ciuitas, vel alia vniuerſitas an & quando obligetur ex ſyndici contractu? 14

Synodaticum appellatur portio quædam Epiſcopo debita, quia in Synodo annis ſingulis celebranda ab omnibus vocatis ad illam præſtari conſueuit. 2.339.2

T

Tabellio, ſeu Notarius poteſt eſſe Clericus in cauſa hæreſis. 1.517 94

Tabellionis, ſeu Notarij munus coram Papa exercere poſſunt Clerici. 95

Tabellionatus officium in curia Romana exercere poſſunt Clerici. 96

Tabernæ dicuntur domus in quibus panes, vinum, & carnes coctæ venduntur. 1.514.73

Tabernas habere Clericis non licet. 74

vò *Talis*, eſt repetitiua certæ, & determinatæ qualitatis ſupra enunciatæ. 1.457.111

Taurorum agitationi intereſſe non debent Clerici in Sacris. 1.513.62

Templarij cur ita dicti, à quo inſtituti, & quando inceperint? 1.537.76

Templariorum religio damnata fuit à Clemente V. ſed an iuſtè, vel iniuſtè? 1.538 77

Templum Eccleſia nominatur ad cœli ſimilitudinem, quod Templum ab intuendo, ſeu conſpiciendo appellarunt. 1. 2. 9

Tempus à iure, vel ab homine præfinitum, an curret ignoranti, & legitimè impedito. 2 413.38

Tertiarij à quo inſtituti, & quando inceperint. 1. 563. 178

Teſtamenta, codicilli, & donationes cauſa mortis. 1.650. 234

Teſtamenti ad valorem ſeptem teſtes requiruntur. 2. 106.41

Teſtamentum, quo Eccleſia, vel alia pia cauſa eſt hæres inſtituta, valet cum duobus teſtibus, etiam in foro ſæculari. 43

Teſtamentum, quo hæredis inſtitutio alterius voluntati committitur, non valet: ſecùs, ſi inſtitutio fiat ad pias cauſas. 2.410.72

Captatoria voluntas in teſtamento, tanquam bonis moribus contraria improbatur: tamen fauore piæ cauſæ valet. 73

Teſtamentum nutu, & ſignis conditum nihil valet; ſecùs ad pias cauſas. 2.425 97

Teſtamentum, ſeu legatum ad pias cauſas, ſi fiat pro ſalute animæ, debet fauorabiliter ſuſtineri, nec de apicibus iuris eſt in eius validitate diſputandum. 104

Teſtatio.

Religioſi etiam ad pias cauſas teſtari non poſſunt. 1, 601.208

Religioſi etiam de Prælati cuiuſcunque ſummo Pontif. inferioris licentia teſtari non poſſunt. 209

Profeſſus ex Superioris licentia non poteſt codicillos facere aut donare cauſa mortis. 210

Religioſus factus Epiſcopus non poteſt teſtari etiam de bonis patrimonialibus, aut propria induſtria acquiſitis. 211

Nouitius liberè poteſt teſtamentum facere etiam nulla petita Superioris religionis licentia 212

Profeſſus in quacunque religione poteſt accedente ſummi Pont. licentia teſtari. 1.603.213

Monachus Epiſcopus poteſt de licentia Papæ teſtari. 214

Papa vbi abſolutè conceſſerit Monacho licentiam teſtandi, id intelligitur ad vſus pios, non verò profanos. 215

Digitized by Google

Index Rerum,

Licentia, quam Papæ concedit religioſo, vt teſtari poſſit, debet eſſe expreſſa, non opus eſt vt aliæ neceſſario præcedat. 216 & ſeq.
& ſemel concesſa eſt perpetua dum ab alio Pont. non reuocatur. 218
Nec extinguitur primo actu. 219
Commendatarij, quibus eſt permiſſum contrahere matrimonium, poſſunt liberè teſtari. 220
Clerici Ordinum militarium in clauſtris viuentes qualiter teſtari poſſint 221
Ere vitæ ſimplices teſtari poſſunt. 222
Clericus vt de fructibus beneficiorum ſuorum teſtari poſſit, an conſuetudine introduci poſſit? 2.317.67
Conſuetudine introduci poteſt, vt Clerici teſtentur ad pia de immobilibus, quæ alias intuitu Eccleſiæ compararunt. 69
Conſuetudo valet, ſecundùm quam in aliquibus Hiſpaniæ locis mortuo beneficiario Epiſcopus de mobilibus, aut ſe mouentibus bonis ipſius beneficiarij elegit vnum. 2.318.70

Teſtator ſi exprimat, ſe non aliter legare, quàm ſub conditione, ne Epiſcopus canonicam portionem exigat, & Epiſcopus legatum acceptet, non poteſt vltra legatum aliquid ampliùs exigere. 2.337 30
Teſtator ſi iuſſerit certam quantitatem expendi ſingulis annis, vel inter pauperes, vel ad virgines maritandas, poteſt executor totam quantitatem inſimul primo anno expendere. 2.417.60
Vide *Executor*.
Teſtator, ſi velit pro ſalute animæ ſuæ piè relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Chriſti, aut miſerabiles perſonas incertas, valida erit diſpoſitio huiuſmodi. 2.419.70
Teſtator ſi legauit Eccleſiæ S. Mariæ ſimpliciter; & plures eiuſdem nominis reperiantur, erit Parochiali Eccleſiæ præſtandum legatum, ſi altera ex Eccleſiis huius inuocationis ſit Parochialis: in dubio autem, quia hinc inde æquales vigent coniecturæ eiut nominis, pauperiori legatum præſtandum eſt 2.423 91, 92
Teſtator ſi duas habuerit Eccleſias Parochiales, in quibus promiſcuè, & æqualiter recipit eccleſiaſtica Sacramenta, & legauerit Parochiali, vtrum huiuſmodi legatum ſuſtineatur? 2.424 93

Teſtificari in cauſa ciuili ſæculari Clerici ſine permiſſione Epiſcopi prohibentur. 2.517.103
Clerici non admittuntur ad teſtificandum contra laicum coram Iudice ſæculari ſine licentia Epiſcopi, & Superioris, niſi tempore peſtis. 104

Teſtes eſſe poſſunt Clerici ſine licentia ſuperiorum in contractibus, & vltimis voluntatibus. 2.518.107
Teſtes laicos ad ferendum teſtimonium veritatis pro curiæ Epiſcopalis informatione poteſt Epiſcopus ſub pœna pecuniaria, & in ſubſidium citare. 108

Theodoſius Imp. 2.378 19
Theodoſius reuerenter Eccleſiæ præceptis obediens. 2.436.197

S.Theologia Lectio & S.Scripturæ expoſitio in ſingulis Diœceſibus, maxime vbi Clerus numeroſus reperitur, haberi debet. 1.195.44

S. Thereſia Officium conceditur Carmelitano Ordini. 2.530.18

Theſaurarius à theſauro Eccleſiæ cuſtodiendo appellatur. 2.196.2
Theſaurarius cimeliarcha Græco nomine dicitur, id eſt, rerum pretioſarum aſſeruator, ſeu cuſtos. 3
Theſaurarius olim nullam Dignitatem, aut beneficium, ſed tantùm Officium Eccleſiaſticum habebat. 4
Theſauraria ex conſuetudine, & omnium ferè Eccleſiarum Cathedralium ſtatutis inter Dignitates referri cœpit. 5
Theſauraria ex quibus probetur Dignitas. 6
Theſaurario minori quæ hodie competant. 2.197.11

Titulus, & poſſeſſio non dicitur dimiſſa, niſi adimpleta conditione. 2 444 44

Toletanus Archiepiſcopus ex ſpeciali indulto Martini V. fruitur priuilegiis veris quatuor Patriarchis conceſſis. 2 98.47

Tonſuram deferre nullus debet niſi eam prius ab Epiſcopo acceperit. 1.372 35
Prima Tonſura nemo eſt initiandus, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperit ob congruitatem. 36
Tonſura capitis in modum coronæ à temporibus Apoſtolorum habuit initium. 2.567.5
Caput olim deſuper radebant, & tonſuram capitis in modum coronæ perpetuo deferebant, qui continentiæ votum aut in Clericatu, aut in Religione emittebant. 6
Tonſuræ Clericorum olim quomodo fiebat, & qualiter hodie fit? 7
Tonſuram relaxare interdicitur. 8
Tonſuram clericalem, ſeu capitis coronam qui Clerici deferre teneantur. 2.508.14
Bigamia tonſuram, & habitum clericalem deferre ſub anathematis pœna interdicitur, niſi ex diſpenſatione Apoſt. ad ſacros Ordines promoueri, aut beneficium eccleſiaſticum conſequi mereantur. 15
Clerici coniugati niſi ſint bigami, tonſuram clericalem cum habitu deferre non prohibentur. 16
Clericus, qui non poteſt propter infirmitatem tonſuram deferre, nullas pœnas incurrit. 2.509.34
Vide *Ordo*.

D. Torquatus Perottus intimus cubicularius, & maior Capellanus *S.D.N Vrbani VIII.* laudatur. 2.300 4

Tranſactio.

Solemnitates eædem requiruntur in tranſactione ſuper re Eccleſiæ, aut minoris, quæ requiruntur in alienatione, niſi minor retineat, licèt aliquid det, vel faciat. 2.438.40
Tranſactio de re Eccleſiæ, & minoris valet propter dubium litis euentum, etiam non probata Eccleſiæ vtilitate. 2.439.42

Tranſitus à religione ad aliam.

Priuilegium non tranſeundi à ſua Religione ad aliam, non impedit quin religioſus tranſire poſſit zelo ſtrictioris vitæ ad ſtrictiorem religionem, poſt tamen petitam licet non obtentam à ſuo ſuperiore licentiam, niſi priuilegium inhibeat tranſitum abſque licentia Prælati obtenta. 2.584.52
Tranſitus ex Ordine Mendicantium ad Ordines monachales licitus non eſt ſine expreſſa Papæ licentia, Carthuſia excepta. 52
Regulares Ordinis Mendicantium non poſſunt tranſire ad alium Ordinem præterquam ad Carthuſianos, inter quos poſtmodum mendicantes voce actiua, & paſſiua carent, & inhabiles exiſtunt perpetuo ad quæuis officia, & gradus religionis. 53
Religioſi ſanctiſſimæ Trinitatis non poſſunt ad alium quemcunque Mendicantium Ordinem ſe transferre, niſi, *&c.* 54
Religioſi Societatis Ieſu poſt emiſſa ſimplicia vota non poſſunt ex hoc Ordine ad alium ſe transferre præterquam ad Carthuſienſium Ordinem niſi de expreſſa eiuſdem ſocietatis Præpoſiti, aut Sedis Apoſt. licentia. 55
Monachi Benedictini, & Ciſtercienſes non poſſunt tranſire ad quemcunque Ordinem etiam ad Carthuſiam, niſi, *&c.* 56
Tranſitus à diſcalceatis S. Auguſtini ad Fratres calceatos eiuſdem Ordinis, ſiue ad quemcunque alium Ordinem laxiorem ſine ſpeciali Sedis Apoſt. licentia prohibetur. 2.585.60
Tranſitus reformatorum Ordinis B. Mariæ de Mercede redemptionis captiuorum ad calceatos ſine licentia Sedis Apoſt prohibetur. 61
Tranſitus vbi ſit ad ſtrictiorem Religionem, Prælatus inferior, & Conuentualis monaſterij, id eſt immediatus ipſius Conuentus licentiam præſtare poteſt. 62
Tranſire non licet ad laxiorem regulam ſine expreſſa Papæ permiſſione, nulla legitima cauſa exiſtente. 2.587.76
Papa non ſolet licentiam concedere tranſeundi ad laxiorem regulam niſi ex iuſtis & legitimis cauſis, quia ſi faceret ſine cauſa, non redder Religioſum tutum in foro poli. 77
Prælatus Pontifice inferior poterit concedere licentiam tranſeundi ad laxiorem regulam exiſtente iuſta cauſa. 78
Cauſæ iuſtæ, & legitimæ tranſitus ad laxiorem religionem quæ ſint? 2 587.80
Tranſire licet ad æqualem regulam cum iuſta & legitima cauſa, ſeu conſenſu ſui Conuentus. 83

Tranſlatio de vna Eccleſia ad aliam.

Tranſlatio eſt alicuius perſonæ de vna in aliam Eccleſiam Canonicam tranſmutatio. 2.235 28
Tranſlatio de vna in aliam Eccleſiam fieri propria auctoritate

auctoriſare non poteſt. 29
Epiſcuporum tranſlatio ſine Papæ auctoritate fieri non poteſt. 30
Epiſcopus ſi propria auctoritate de ſua in aliam Eccleſiam ſe transferat, ab vtraque deponitur. 31
Metropolitanus, aut Patriarcha ſi Epiſcopum ſine mandatu Papæ transferret, à confirmatione Epiſcoporum eſſet ſuſpenſus. 32
Sacerdotes inferioris gradus conceſſione ſuorum Epiſcoporum poſſunt ad alias Eccleſias transmigrare. 33
Inuitus poteſt quis ex cauſa de vna Eccleſia ad aliam transferri. 34
Epiſcopus inuitè tranſlatus ad alium Epiſcopatum ſuadente iuſta & rationabili cauſa non poteſt ſecum aſportare libros, ornamenta & paramenta multa, & argentaria, ac ſimilia. 35
Fructus iam perceptos, & res mobiles non pretioſas, & fructibus primi Epiſcopatur acquiſitas poterit Epiſcopus tranſlatus de vno Epiſcopatu ad alium ſecum deferre 36
Tranſlatur volens, de vna Eccleſia ad aliam, deſinit eſſe Epiſcopus prioris vbi primùm à Papa ab illius vinculo abſolutus eſt in Conſiſtorio, & ab eo tempore illa vacare cenſetur. 37
Tranſlatus ad aliam Eccleſiam nihil iuris retinet in priori, niſi hoſtium neceſſitate compulſus, fuerit ab Eccleſia ſua tranſlatus. 38
Tranſlatus ad laxiorem ſine iuſta cauſa dicitur indebitè tranſlatus. 1.587.81
Tranſlatus de vno ad alium Ordinem vt maneat filius poſterioris monaſterij ſiue religionis, & ſit Prælatus illius, debet de nouo ibidem profiteri. 1.588.87
Tranſlatus de vna religione ad aliam debet ſedere in capitulo iuxta tempus, in quo emiſit profeſſionem in priori monaſterio. 88
Tranſlatus de vna in aliam eiuſdem religionis prouinciam poſtquam iam incorporatus eſt, habere debet locum à tempore quo aſſumpſit habitum in prima prouincia. 89
Tranſlatus ad aliam religionem non tenetur ad vota ſpecialia in priori religione emiſſa. 90
Bona omnia per tranſitum factum ad aliam religionem ſtudio vitæ melioris penes primum monaſterium manent, & quicquid poſt ſecundam profeſſionem obuenerit, ſecundo monaſterio acquiritur. 91
Tranſlatus auctoritate Apoſt. à Religione incapaci ad capacem, non recuperat bona quæ ante profeſſionem obtinebat. 94
Tranſlati omnes legitimè ex quacunque religione ad Carthuſianos poſſunt in eadem Carthuſienſi religione in clauſtro Priores, & extra clauſtrum procuratores eſſe. 1.589.104
Trebellianica non eſt detrahenda de legatis ad pias cauſas. 2.423 84
Trebellianica non deducitur ex fideicommiſſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquuntur. 2.433.85

Tributum.

Clericus non tenetur tributa ſoluere antequam ter moneatur vt mercaturam non exerceat. 1.421.130
Res non dicitur tributaria niſi quando re vera, & ipſo facto debita eſt ſolutio ſuis ſingulis temporibus, & contributio. 1 495 56
Clerici ſiue Religioſi in Braſilica regione, & India Orientali Eccleſiæ dilationi vacantes poſſunt mittere ſuas merces in Luſitaniam vbi plus valet, vt ex eo terra neceſſaria illuc mittantur, & eo nullis tenentur ſoluere tributum. 1 498.66
Tributum ex certo fundo debitum, tranſit in quemlibet poſſeſſorem. 2.403.13
Trinitatis fratres calceati & diſcalceati à quibus inſtituti, & quando inceperint? 1.565.185,184
Tutelam, vel curam ſuſcipere niſi pietatis cauſa Clerici & Regulares non poſſunt. 1.518.113

V

V*Acatio* per obitum & remotionem datur in manualibus 2 148.5
Vacare apud Sedem, & vacare in Curia, in quo differant? 2 227.36
Vacationis nullo modo expreſſo omnis vacandi modus continetur. 2.260 73
Vacationis appellatione venit omnis vacatio, ſeu vacandi caſus. 74
Si in ſupplicatione fiat mentio de vacatione ſimpliciter, non expreſſo vacandi modo, comprehenditur omnis caſus vacandi. 75
Vacandi vno modo expreſſo, non venit alius. 76
Vacatio beneficiorum, vide *Beneficium.*
Valliſumbroſa Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit? 1.533 48
Vallis Caulium à quo inſtituta, & quando inceperit. 1.536.68
Vallis fratres Scholariorum à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.550.134
Vaſa ſacra, & lintea mina ſacra quæ dicantur. 2.110.1
Vaſa omnia myſterij Vrbanus I. fecit aurea, vel argentea. 2.111.3
Vaſa omnia myſterij debent eſſe Epiſcopis conſecrata priuſquam ad ſacros vſus adhibeantur. 8
Epiſcopalis ordinis eſt vaſorum ſacrorum conſecratio, & ideo non poteſt fieri per ſimplicem Sacerdotem, niſi quibus Papa conceſſerit. 9
Abbates an poſſint vaſa conſecrare? 10
Vaſa ſacra ſi aurum amittant, & iterum deaurentur quoad illam ſuperficiem, quæ tangit Corpus, & Sanguinem Chriſti, egent noua conſecratione. 14
Vas ſacrum pollutum forte ſanguinis, vel ſeminis criminoſa effuſione præſertim notoria, eſt purgandum. 15
Vaſa conſecrata non poſſunt niſi à conſecratis viris contingi, vel quibus ex neceſſitate permittitur. 2.112.21
Vaſa ſacra, corporalia, ſacræ veſtes, atque Altaris pallæ munda, & nitida aſſeruari debent 2.113 41
Pignori obligari non poſſunt vaſa ſacra, & paramenta Eccleſiaſtica, præſertim laicis, vel fœminis, niſi iuſtiſſima neceſſitate vrgente 42
Vaſa aut veſtimenta ſacra, & Deo benedictione conſecrata, ſi integra abſque neceſſitate vendantur, vel oppignerentur etiam ad vſus ſacros, non quatenus ſacra ſunt, ſed ratione materiæ, qua conſtant, ſacrilegium eſt, non ſimonia. 2.114.47
Vaſa ſacra licèt Eccleſia poſſit ex iuſtis cauſis vendere laicis, tamen prius confracta, & conflata eſſe debent. 48
Velamina Monialium ſex inueniuntur. 1.651.15
Venatio in dubio facta præſumitur cauſa recreationis. 1.515.80
Vendere rem ſuam nullus cogi poteſt. 2.104 20
Verba proœmialia mentem, & intentionem diſponentis declarant, & cauſam finalem inducunt. 1.457.108
Verbis ſcurrilibus, aut ſæcularibus vel adulationibus, & proditionibus inſeruire aut vacare Clerici prohibentur. 1.514 78

Veſtimenta.

Clericis veſtimenta, aut calceamenta, niſi quæ Religionem deceat, habere non licet. 1.508.17
Veſtes holoſericas, aut pelles pretioſiores Clerici habere non debent. 18
Veſtes Clericorum ſint talares, id eſt longæ vſque ad talos. 19
Veſtes Clericis decentes illæ dicuntur, quæ à communi vſu, & conſuetudine prouinciæ in qua commorantur, reperiuntur admiſſæ. 20
Honeſtas in veſtium colore requiritur in Clericis. 21
Peccatum erit in veſtitu nimio cultu vti. 1.508.26
Clerici nec fulgidis nec ſordidis veſtibus ſe ornare debent. 275
Clerici non tenentur duas veſtes longas deferre, quia ſufficit vt pallium perueniat ad talos, toga verò tegat genua. 1.509.30
Veſtis ſuperior requiritur clericalis, itáut cooperiat interiorem, quamuis laicalem. 31
Clerico itineranti, vel peregrinanti licet veſtes breuiores habere. 37
Veſtimentorum Sacerdotalium quibus in locis Iuris Canonici fiat mentio. 2 112.26
Veſtes ſacræ. & alia ornamenta Eccleſiæ non prohibentur fieri ex materia profana. 2.113 33
Veſtibus ſacris non poteſt vti præterquam in Eccleſia, & ad diuinum cultum, ad quem inſtitutæ fuerunt. 34
Vſus ſacrarum veſtium quando permiſſus, & quando prohibitus? 35
Vide *Habitus.*

Index Rerum,

Vicaria.

Erectio ad Vacaria ad nutum in perpetuum per Epiſcopum facta ex facultate ſibi conceſſa per *Concil. Trid. ſeſſ. 7. cap. 7. de reform.* non alterat vnionem iam factam quoad exercitium curæ. 2.141.13

Vicarius Vrbis vnus eſt ex Cardinalibus, quem Papa tanquam Vrbis Epiſcopus populo, & Diœceſi ſuæ Vicarium dat. 1.80.99

De Vicario Epiſcopi.

Vicarius propriè eſt qui vices alterius gerit in iuriſdictione, & iudicio. 1.205.3

Vicariorum in Iure Eccleſiaſtico quatuor ſunt ſpecies. 8

Vicarij perpetui Parochialum Eccleſiarum ſunt illi, qui in Eccleſiis quibuſdam Parochialibus, in quibus directi Rectores perpetuò animarum curam exercere non poſſunt, Vicarij conſtituuntur. 9

Vicarij temporales non perpetui ſunt coadiuuantes in cura ad voluntatem, & libitum ipſius Rectoris. 10

Vicarij quidam ſunt, qui ad omnia, quæ ſunt iuriſdictionis, à Prælatis conſtituuntur, vt ſunt Vicarij Epiſcoporum. 11

Vicarius Officialis, & Epiſcopi, an & in quo differant? 12

Vicarius, vel Officialis Epiſcopi eligitur ab ipſo Epiſcopo, ſine conſenſu Capituli: Sede autem vacante eligitur à Capitulo, vel confirmatur electus. 13

Vicarius Epiſcopi debet eligi qui Doctor ſaltem in Iure Canonico vel Licentiatus exiſtat, Sacerdos, vel ſaltem Clericus primæ Tonſuræ, non coniugatus, nec bigamus, niſi prius ſolutus fuerit ab impedimento bigamiæ. 14

Monachus, vel Religioſus poteſt ab Epiſcopo cum conſenſu Abbatis, vel ſuperioris Vicarius creari. 15

Epiſcopus non tenetur ſibi Vicarium conſtituere. 16

Vicarius Epiſcopi eſt Iudex Ordinarius. 1.206.17

Epiſcopi & Vicarij ſui generalis idem eſt Tribunal. 18

Vicarij generalis auctoritas partim à Iure communi, partim à commiſſione Epiſcopi pendet. 19

Beneficia conferre non poteſt Vicarius, niſi ad hoc ſpeciale mandatum obtineat, & multa alia referuntur quæ non poteſt efficere. 20

Dimiſſorias literas Vicarius generalis Clericis dare non poteſt, vt ab alio Epiſcopo ordinentur, ſine ſpeciali eius conceſſione, niſi illo in remotis agente. 1.207.21

Inquirere, corrigere, aut punire aliquorum exceſſus non poteſt Vicarius generalis ſine ſpeciali hac in re Epiſcopi permiſſione. 22

Vicarius generalis ſine ſpeciali Epiſcopi licentia non poteſt aliquos à ſuis beneficiis, Officiis, vel adminiſtrationibus, aut ab Ordine amouere, ſeu deponere. 23

Diſpenſare vel abſoluere nequit Vicarius generalis in irregularitate, vel ſuſpenſione aliqua ex delicto occulto prouenientes, in quibus poteſt Epiſcopus, niſi ad id ſpecialiter deputetur. 24

Abſoluere à caſibus reſeruatis ab ipſo Epiſcopo non poteſt Vicarius generalis ſine ſpeciali eius licentia. 25

Vicarius generalis Epiſcopi dicitur Prælatus, & in Eccleſiaſtica dignitate eſt conſtitutus. 26

Delegatus Papæ poteſt eſſe Vicarius generalis Epiſcopi. 27

Executor gratiarum beneficialium, quæ expediuntur in Romana Curia, poteſt eſſe Vicarius generalis Epiſcopi, & à Capitulo Sede vacante electus. 28

Vicariis foraneis Epiſcoporum, & à nominatis à Prælatis inferioribus habentibus Epiſcopalem, & Ordinariam iuriſdictionem, non delegantur cauſæ ab Apoſtol. Sede, nec ab ea executores fiunt gratiarum beneficialium. 29

Vicarius generalis Epiſcopi dicitur ille, qui conſtitutus eſt cum generali poteſtate in loco, vbi Epiſcopus Sedem habet. 1.208.30

Vicarios binos principales poterit Epiſcopus creare vt cauſarum expeditioni facilius conſulatur. 31

Delegatio facta ſimpliciter Vicario ſi ex duobus vnus ſit principaliter, illi ſoli cenſetur facta commiſſio. 32

Vicarij vbi duo ſunt æquè principales, nec conſtat de quo Papa ſenſerit in delegatione facta ſimpliciter Vicario, quid reſoluendum. 33

Vicarius generalis Epiſcopi præcedit Canonicos, ac dignitates etiam in Eccleſia; at Epiſcopo præſente, & ſtante in Choro inter Canonicos extra ſedem Pontificalem aſſignari debet Vicario alius locus conueniens. 34

Archidiaconum præcedit Vicarius generalis tam in Choro, quàm vbilibet. 35

Vicarius generalis præcedit omnes Commiſſarios, & poteſtates, ac iudices temporales ſuæ Diœceſis. 36

Vicario abſente Epiſcopo debetur reuerentia in Choro dum Diuina celebrantur ab omnibus Canonicis, etiam exemptis ratione ſubcollectoriæ. 37

Vicarius ſi eſt etiam Canonicus, & tanquam talis, ad participandas diſtributiones, Canonicali habitu indutus aſſiſtit, ſuo loco ſedere debet. 38

Vicarius, vt Vicarius, non poteſt Miſſas Conuentuales, aut Pontificales celebrare, nec ſanctiſſimum Sacramentum, aut ſacras Reliquias paratus in proceſſionibus deferre, nec aliis diuinis Officiis, aut functionibus Eccleſiaſticis ſe immiſcere. 39

Candelæ, & Palmæ dari debent Vicario Epiſcopi ante Canonicos, & Dignitates, exceptis iis, qui cum paramentis aſſiſtunt Epiſcopo. 40

Protonotarios Apoſtolicos non participantes præcedit Vicarius Epiſcopi. 41

Gubernatores ciuitatum, quæ ſunt capita Prouinciarum, non præcedit Vicarius Epiſcopi. 42

Euangeliorum codex Vicario etiam Apoſtol. oſculandus tradi non debet, nec minus thurificari tripliciter, quia hoc ſolùm Epiſcopo, & celebranti fit. 43

Vicarij officium & iuriſdictio quot modis deficiat? 44

Vicarius Epiſcopi non tenetur ad Syndicatum. 1.209.45

Vicarius Epiſcopi ſi ita deliquerit in officio, vt offendat iuriſdictionem Metropolitani, tunc poterit Archiepiſcopus eum coercere cenſura Eccleſiaſtica. 46

Salarium non conuentum, an debeatur Vicario Epiſcopi? 47

Vicarius Romani Pont. quam habeat auctoritatem? 48

Vicarius Papæ poteſt ratione ſui officij prima Tonſura ordinare forenſem ſine proprij Epiſcopi licentia. 49

Archidiaconus de Iure communi in nonnullis habet Vicarij poteſtatem, ſed differt à Vicario generali in tribus. 50

Vicarius natus, ſeu legitimus, quid. 1.288.35

Vicarius Epiſcopi Archidiacono tam in choro, quàm vbilibet præcedit. 1.290.55

Vicarius generalis abſente Epiſcopo debet habere primum locum ſuper omnes Dignitates & Canonicos, non obſtante conſuetudine in contrarium. 56

Vicarius foraneus ratione ſui officij nullam habet præcedentiam in choro, ſeſſionibus, proceſſionibus & aliis actibus & functionibus Eccleſiaſticis. 57

Vicarius non dicitur poſſidere nomine proprio, ſed eius à quo deputatur. 1.293.30

Vicarius Epiſcopi, nec Epiſcopo abſente, nec Sede vacante poteſt functiones Epiſcopales facere, & Miſſas ſolemnes celebrare. 1.296.105

Vicarius vnus tantùm eligendus à Capitulo Sede vacante, niſi legitimè adeſſet immemorialis conſuetudo duos, aut plures eligendi. 1.314.33

Capitulum Sede vacante duos Vicarios ſubſtituere poteſt, vt alternis menſibus Vicariatus munere fungantur, ſi legitimè probetur immemorialis conſuetudo, & illis qualitatibus ſint præditi, quas requirit Concil. Trid. 34

Capituli Vicario Sede vacante debet prouideri de competente ſalario. 35

Vicarij in electione ſi diſcordia fuiſſet inter Canonicos, & plures ad hoc officium aſſumerentur, magis idoneus, & habens qualitates Conc. remanere debet, cæteris remotis. 36

Vicarius à Metropolitano deputatus in vim *cap. 16. ſeſſ. 24.* amoueri poteſt ad nutum ipſius Metropolitani. 48

Capituli Vicarius Sede vacante debet eligi Doctor, vel Licentiatus in iure Canonico, ſeu alias quantum fieri poteſt idoneus, ſi ſecus fiat electio eſt nulla. 1.315.49

Vicarius Epiſcopi demortui non debet confirmari niſi eſſet Doctor. 50

Vicarius

Vicarius generalis, Prouiſor, aut officialis in Regnis Caſtellæ & Legionis debet eſſe in Sacris conſtitutus. 1. 315. 54

Vicarius Papæ etiam ſtatim poſt vacantem Sedem Apoſt. dimiſſorias litteras ad Ordines concedere poteſt. 1. 323. 115

Vicarius perpetuo adſcriptus Eccleſiæ Cathedrali eſt de corpore Cathedralis. 2.3.19

Vicarij in Iure Ciuili qui dicantur. 2. 140. 1

Vicarij in beneficiis ſub duplici ſunt differentia. 2

Vicarij perpetui quibus caſibus conſtituendi. 3

Vicarij perpetui non poſſunt conſtitui abſque erectione tituli Vicariæ. 4

Vicarium perpetuum an, quando, & qua de cauſa Epiſcopus conſtituere debeat. 5

Vicarium perpetuum in quibus caſibus Epiſcopus deputare non valeat. 6. & ſeqq.

Vicarium perpetuum nequit Epiſcopus conſtituere quando pro bono pacis & ceſſatione litium, rectaque beneficij gubernatione expediret nihil innouari, ſed inſtitui Vicarium ad nutum amouibilem. 2. 141. 11

Vicarius perpetuò adſcriptus Eccleſiæ Cathedrali eſt de corpore Cathedralis, & conſequenter debet incedere ſub Cruce eiuſdem. 14

Rectores Eccleſiarum Parochialium, & perpetui earundem Vicarij, in quo conueniant, & differant. 15. & ſeqq.

Portio certa vbi monachis vel Canonicis aſſignatur, & reliqui fructus Vicario relinquuntur, tunc ipſe Vicarius principalis cenſeri debet. 16

Vicarij etiam perpetui ex ſermonis proprietate non comprehenduntur in diſpoſitionibus quæ de Rectoribus Eccleſiarum faciunt mentionem, præcipuè in materia pœnali, odioſa, vel exorbitanti. 17

Beneficium Eccleſiaſticum dicitur obtinere, perpetuus Vicarius, atque in eo locum habent omnes diſpoſitiones, quæ de beneficio faciunt mentionem. 18

Vicarij perpetui habent verum titulum. 19

Diſpoſita de beneficio curato habent locum in Vicaria perpetua. 20

Iura omnia loquentia de beneficiis curatis circa vacationem per aſſecurationem, & non promotionem, & de eorum ætate locum habent in Vicariis perpetuis. 21

Pœna *Extrauag.* *Execrabilis*, *de prebend.* locum habet in Vicariis perpetuis. 2. 142. 22

Officium diuinum recitare tenetur Vicarius perpetuus. 23

Ordinari poteſt ad titulum ſuæ Vicariæ Vicarius perpetuus. 24

Pœna *cap. de multa, de preben.* & *cap. licet canon. de elect. lib. 6.* habet locum in Vicario perpetuo. 25

Vicarius perpetuus Rector curæ animarum aliquando dicitur, licet propriè non ſit Rector. 26

Vicarius, curatus, & Rector, aliquando vti ſynonyma variantur. 27

Cura animarum reſidet penes Prælatum, ſeu Rectorem beneficij vniti, curæ verò exercitium penes Vicarium in dicto beneficio vnito deputatum. 28

Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud fecit quàm conſtituere illum actu Rectorem curæ animarum, licet propriè non ſit Rector Eccleſiæ. 29

Vicarius perpetuus dicitur habere curam animarum, non autem Rector principalis. 30

Rector principalis ſi exiſtente Vicario perpetuo velit ſe ingerere in cura animarum nullo modo poſſet. 31

Cura habitualis eſt in illo, qui præeſt beneficio principali, cura tamen actualis eidem ſublata tranſlata fuit in Vicarium perpetuum. 32

Vicariæ in erectione aliquando Vicario reſeruatur tantum curæ exercitium. 33

Cura actualis, & habitualis, atque illius exercitium, & ſic tota nonnunquam confertur in Vicarium temporalem, & tunc ille eſt prouidendus per concurſum. 34

Vicariæ perpetuæ Parochiarum vnitarum, vbi tota cura in eas non fuit tranſlata, concurſu non conferuntur, ſed ſolùm ad nominationem illorum, quorum dignitati, vel Eccleſiæ Parochiali eſt vnita & annexa, deputandi, & inſtituendi ſunt Vicarij. 35

Vicarius perpetuus non poteſt remoueri etiamſi Rector principalis moriatur. 2. 143. 36

Vicarius non poteſt ſubſtituere alium Vicarium, niſi eſſet conſuetudo in contrarium, vel ſubſtitutus poneretur ex cauſa parum duratura. 37

Vicarius perpetuus de Iure communi in decimis fundatam habet intentionem pro ſua tantum congrua portione aſſignata, & adhuc quoad omnes decimas, vbi nullus adeſt Rector, vel non appareret de vnione. 39

Portio competens ex fructibus beneficij aſſignanda eſt Vicario perpetuo Concil. Trid. ſeptem in locis congruæ portionis aſſignandæ Vicario meminit. 40

Portionem congruam Vicariis aſſignandam antequam decernat Epiſcopus, quæ perſcrutari oportet. 42

Portionem congruam definiuit conſtitutio Pij V. 43

Diſtributiones quotidianæ, aliáque incerta numerantur in portione congrua Vicariis aſſignanda. 44

Nominatio Vicarij perpetui Parochiali vnita ſpectat non ad Ordinarium, ſed ad eum cuius eſt beneficium in quo erigitur Vicaria, etiam quod Vicariæ vacent in menſe reſeruato, ſeu cadant ſub alia reſeruatione. 2. 144. 45

Concil. Trid. *ſeſſ. 7. de refor. c. 7* & *conſtit. Pij V.* loquuntur de Vicariis illarum Parochialium vnitarum, quæ ante Concil. non habebant Vicarios perpetuos, ſed amouibiles. 46

Vicarij, ſeu Parochi in Eccleſia exempta animarum curam exercere intendentes prius approbandi & examinandi ſunt ab Epiſcopo iuxta diſpoſitionem *cap. per exemptionem, de priuileg. in 6.* 47

Epiſcopus poteſt examinare, & approbare ſimpliciter, non autem ad Tempus Vicarios Eccleſiarum Parochialium vnitarum & dependentium à religione Hieroſolymitana. 48

Examinare poteſt iterum Epiſcopus Vicarios Eccleſiarum Parochalium vnitarum & dependentium à religione Hieroſolymitana ſuperueniente rationabili cauſa, & ſuſpicione ignorantiæ ad effectum *cap. 6. ſeſſ. 22. de reform.* 49

Vicarius temporalis dicitur, qui auctoritate alicuius in locum alterius ad tempus, vel ad voluntatem conſtituentis ſufficitur. 50

Vicaria temporalis dicitur, quæ ad tempus, non in perpetuum duratura eſt. 51

Vicarius temporalis ex quibus cauſis à Iure probatis conſtitui poſſit. 52. & ſeqq.

Rector quando à miniſterio & officio deficitur, vel remouetur à loco, vel ſe ad Religioſæ vitæ ſtatum confert, temporalis Vicarius eſt conſtituendus. 53

Beneficium quando eſt vnitum menſæ Epiſcopi, vel Capituli, poteſt conſtitui Vicarius temporalis. 2. 145. 54

Vicariæ perpetuæ quando veniunt, tunc ad nutum poſſidentis inſtituimt Rector. 55

Vicarius deputatus amouibilis in vacatione Parochialis Eccleſiæ per Epiſcopum ſolùm, in cuius diœceſi Parochiali ſita eſt. 56

Vicarij temporales aſſumuntur alij vt mercenarij ab Eccleſiarum Prælatis, Rectoribus, &c. 57

Vicaria temporalis, ſeu ad nutum amouibilis, non eſt beneficium, nec titulus beneficialis. 58

Vicariis temporalibus non intrat *regul. de annali*, nec illæ ſubiiciuntur reſeruationibus Apoſt. 59

Ordinari non poteſt quis ad titulum Vicariæ temporalis. 60

Vicarij temporales non gaudent prærogatiuis, & emolumentis, quibus gaudent Vicarij perpetui. 61

Officium diuinum recitare non tenentur Vicarij temporales, niſi, *&c.* 62

Nominatio Vicariorum ad nutum amouibilium pertinet ad Prælatum monaſterij cui beneficium vnitum eſt, & Epiſcopus ſolùm debet approbare, *&c.* 63

Ius nominandi Vicarium in Eccleſia ad Regulares ſpectat. 64

Vicarius temporalis poteſt ad nutum amoueri per eum, qui illum conſtituit, & poteſt fieri reuocatio ſine cauſa malitia ceſſante, non tamen ante annum ſeruitij ſtatutum. 65

Vicarius temporalis nullo modo ſe iuuare poterit *reg. de triennali*, quominus poſſit amoueri. 2. 146. 66

Vicaria perpetua, & temporalia ex quibus cognoſcatur. 67

Vicarij deputatio in Parochialibus donec prouideatur de Rectore ſpectat ſemper ad Epiſcopum, in cuius diœceſi Parochialis eſt 3. 60. 10

Inferiores, qui non habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, non poſſunt conſtituere Vicarium in Parochiali donec prouideatur de Rectore. 11

Vide *Dignitas.*
Vicarius Capitularis, vide *Capitulum.*
Vicecancellarius S. R. E. hodie eſt vnus ex Cardinalibus, & quod ſit eius officium. 1.79.95
Vicecomitis officium poſſunt exercere Clerici. 1.518.111
Vicedominus dicitur, qui præeſt rebus Epiſcopi. 1.671.4
Vicerector ſeruiens Eccleſiæ, & adminiſtrans Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo conquirit emolumenta ipſius Rectoris, & licita eſt ei retentio oblationum, & eleemoſynarum ſibi factarum. 2.167.27
Vicereges, Vicecomites, aut locum tenentes Principum ſæcularium non poſſunt eſſe Clerici in ſæculari iuriſdictione exercenda. 1.518.110
Vicesgerens dicitur, qui in loco Vicarij à Prælato eſt ſubſtitutus. 1.205.4
Victus, vel veſtitus, quem pro ſe tribuit nouicius monaſterio. 1.604.228
rò *Videlicet*, declaratoria eſt eiuſdemmet rei, & perſonæ. 1.102.5
Viduæ nullæ in monaſteriis Monialium recipiendæ ſunt, niſi Moniales fieri velint. 1.658.108
Epiſcopus non poteſt dare licentiam viduæ ingredi monaſteria Monialium, atque in habitu laicali permanere volenti, etiamſi toto tempore illis degere vellet. 109
Vinum moderatè ſumptum multa bona corpori, & animo præſtare poteſt. 1.152.6
Vinum ſuum etiam minutim vendere poteſt Clericus. 1.520.126
Vinum admixtum ſacro vino in Calice non fit ſanguis Chriſti. 2.119.44
Violatio Eccleſiæ, vide *Eccleſia.*
Violentia, vide *Eccleſia.*
Virgines Deo dicandæ non coactæ, ſed voluntariè debent ingredi Religionem, vnde non ſunt metu ad id compellendæ. 1.649.4

Viſitatio.

Viſitationis tractandæ materia diuiditur. 2.197.1
Viſitatio Ordinaria Eccleſiaſticis ad correctionem ſubditorum, & reformationem Eccleſiarum iure incumbit. 2
Viſitandi officium ad eos pertinet, qui Iuriſdictionem Ordinariam in aliquos obtinent, quales ſunt poſt Romanum Pontif. Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi. 3
Archidiaconi, & Decani, ſeu Capitula Eccleſiarum in ſuis Eccleſiis ſubditis ius obtinent viſitandi, ſi id longa conſuetudine præſcripſerint. 4.13
Legati Apoſtolicæ Sedis, aut Viſitatores ſpecialiter conſtituti à Romano Pontif. vel ab Epiſcopis ius obtinent viſitandi. 5
Epiſcopi, & omnes Cathedralium Eccleſiarum Prælati quotannis propriam diœceſim per ſe ipſos, aut ſi legitimè fuerint impediti, per Vicarios ſuos, vel ſi Viſitatores, qui Presbyteri ſint, aut Diaconi, totam, aut ſaltem maiorem eius partem viſitare tenentur. 2.198.6
Vicarius Generalis ius viſitandi non habet, niſi ſpecialiter eidem committat Epiſcopus. 7
Capitulum Sede vacante poteſt viſitare Eccleſias Epiſcopatui ſubiectas, & quia ſuccedit poteſtate viſitandi iure Ordinario Epiſcopis conceſſa. 8
Archiepiſcopi non poſſunt Cathedrales Eccleſias, & Diœceſes Suffraganeorum ſuorum viſitare, niſi cauſa cognita, & probata in Synodo Prouinciali, & antequam viſitent aliorum Diœceſes, debet ſuam viſitare. 9
Archidiaconi, vel Diaconi, aut alij inferiores in iis Eccleſiis, vbi viſitationem facere legitimè conſueuerunt, debent aſſumpto Notario de conſenſu Epiſcopi, per ſe ipſos tamen ibidem viſitare. 10
Viſitatores à Capitulo deputandi, vbi Capitulum ius habet viſitandi, ſunt prius ab Epiſcopo approbandi, vbi ſoli Capitulo abſque Epiſcopo ius competit. 11
Archidiaconi, & alij inferiores viſitationis factæ rationem Epiſcopo intra menſem reddere adſtringuntur. 12
Epiſcopus poteſt Archidiaconis, & aliis inferioribus ius viſitandi habentibus præſtituere terminum ad viſitationem expediendam, & præſcribere comitatum, & equitatum. 14
Abbates, qui ſunt Ordinum capita, necnon cæteri Ordinum Superiores Epiſcopis non ſubiecti, Prioratus, & Monaſteria ſibi ſubdita viſitare ex officio debent, quamuis commendata exiſtant. 16
Monaſteria commendata, Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ, quæ ſuorum Ordinum capitibus non ſubiunt, in quibus non viget Regularis obſeruantia, ab ipſis Epiſcopis ſunt annis ſingulis viſitanda. 17
Eccleſias quaſcunque quomodolibet exemptas poſſunt locorum Ordinarij auctoritate Apoſtolica ſingulis annis viſitare. 2.199.19
Eccleſiæ ſæculares nullius Diœceſis quantumcumque exemptæ, & Sedi Apoſt. immediatè ſubiectæ, earúmque Prælati ſæculares habentes in eas iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſunt ab Epiſcopo, cuius Cathedralis proximior eſt, viſitari. 20
Eccleſias Curatas vnitas monaſteriis poteſt Epiſcopus Ordinarius locorum viſitare, & in eis ponere Vicarios perpetuos ſiue temporales, prout ei magis expedire videtur. 21
Eccleſiæ Curatæ, aut Parochiales quouis modo ſubiectæ Militibus S. Ioannis Hieroſolymitani viſitari debent ab Epiſcopis tanquam Ordinariis in iis, quæ pertinent ad curam & exercitium. 22
Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Eccleſiarum, eorúmque perſonæ nulla obſtante exemptione à locorum Ordinariis toties quoties opus fuerit, viſitari, corrigi, & emendari poſſunt. 2.200.25
Hoſpitalia, & Collegia quæcumque, ac Confraternitates laicorum, quæ ſub Regum immediata protectione non ſunt, niſi ipſi conſentiant, ſunt ab Epiſcopo viſitanda, etiamſi eorum cura ad laicos pertineat. 26
Ordinarius non poteſt ſe intromittere in Hoſpitalis viſitatione, ſi in illius fundatione dictum ſit quòd non poſſit intromittere in eius viſitatione. 27
Hoſpitale priuatum poteſt Ordinarius viſitare, corrigere, & reformare in iis tantùm, quæ ad obſeruandam fundatorum voluntatem pertinent. 28
Hoſpitalia etiam vetera, in quibus Eccleſiæ ſunt, vbi aſſiduè diuina Officia celebrantur, & bona eorum non ſint diſtincta, debent ab Ordinariis viſitari. 29
Confraternitatem laicorum erectam in Eccleſiis Regularium poteſt Ordinarius viſitare. 30
Clerici omnes tam ſeculares, quam Regulares nullo obſtante priuilegio viſitari ab Epiſcopo poſſint. 2.201.32
Clericos ſeculares exemptos ab Epiſcopo, & alteri inferiori Ordinario ſeculari intra Diœceſim exiſtentes ſubiectos extra viſitationem corrigere, & punire non poteſt Epiſcopus vigore *Concilij Trid. ſeſſ. 14. de reform. cap. 4.*
Exemptio, aut vlla inhibitio, appellatio, vel querela etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſita poteſt impedire viſitationem in iis in quibus de morum correctione agitur. 34
Epiſcopus antequam Diœceſim ſuam viſitare incipiat, debet Synodum Diœceſanam celebrare. 35
Aduentum ſuum iis, quos viſitare intendit nunciare debet Epiſcopus. 36
Libros viſitationum præteritarum & prædeceſſorum ſuorum debet Epiſcopus viſitans examinare. 37
Perſonas quot Epiſcopus viſitans ſecum adducere debeat. 38
Pontificalem librum ſecum deferre pro cæremoniis ſeruandis debet Epiſcopus viſitans. 39
Annulum ſignatorium, ſeu ſigillum, & formulas iuramentorum, & libros Canonum, & Eccleſiaſticarum conſtitutionum ſecum deferre debet Epiſcopus viſitans. 40
Epiſcopi, & viſitatores moneantur, vt extra ciuitatem pro viſitatione proficiſcentes modeſto contenti equitatu & famulatu ſtudeant quam celerrimè viſitationem abſoluere. 41
Epiſcopi viſitantes & quiſquam ſuorum pro viſitatione nihil procurationis cauſa accipere debent, nec pecuniam, aut munus quodcunque ſit, etiam qualitercumque oblatum. 2.201.42
Epiſcopus cùm ad viſitationem accedit eſt honorificè à Clero, & Populo ſuſcipiendus. 43
Epiſcopus vbi incipit viſitare ad quæ reſpicere debeat. 44
Eccleſiam viſitans de quibus quærere debeat. 45
Sacrorum cuſtodiam viſitans quæ perquirere debeat. 46
Domum Eccleſiæ vbi viſitat Epiſcopus, quæ ſcrutari teneatur. 47
Rectorem Eccleſiæ, vel Curatum de quibus Epiſcopus interrogare

Digitized by Google

interrogare debeat, etiam non loci incolas, atque laicos. 1.202.48.49
Monaſteria virorum, vel mulierum viſitans Epiſcopus ad quæ attendere debet. 1.203.50
Hoſpitalia, & alia pia loca viſitans attendit vt inſtitutum legitimè ſeruetur, redditus bene diſpenſentur, & adminiſtratores reddant fideliter rationes. 51
Viſitationem impedientes poteſt Epiſcopus excommunicare etiam non adhibitis monitionibus in ipſo actu manifeſtæ violentiæ. 1.632.140
Viſitare non poteſt Ordinarius hoſpitale ſi in eius fundatione dictum ſit quod ipſe non poſſit ſe intromittere in illius viſitatione. 2.84.48
Ordinarius poteſt viſitare hoſpitale priuatum, & corrigere, ac reformare in iis tantùm, quæ ad obſeruandam voluntatem fundatorum pertinent. 49
Eccleſiaſticus, & ſæcularis non poſſunt ſe intromittere in viſitatione hoſpitalis priuati in vita illius, qui ædificauit contra eius voluntatem. 50
Vide *Animarum cura.*
Vicedomini officium eſt curam domus Prælati gerere, & hoſpitalibus superuenientibus, vel caſibus quæ eueniunt paratum exiſtere. 1.672.15
Vitium modicum quod dicatur, & quæ notabilis deformitas, Epiſcopi arbitrio conſiderandum relinquitur. 1.577.166
Vnctionem extremam licitè non confert Sacerdos niſi ſit Paſtor, vel alius cum eius licentia. 1.358.43
Vnctionum ſpecies duæ, vna exterior, quæ materialis eſt & viſibilis, alia interior, quæ ſpiritualis, atque inuiſibilis eſt. 2.117.26
Vnio quando à tempore immemoriali facta eſt, & ex tunc conſtat Vicarios fuiſſe ſcientibus & conſentientibus Ordinariis ad nutum amouibilis, & nunquam Vicarium perpetuum fuiſſe conſtitutum, tunc Epiſcopus perpetuum Vicarium deputare nequit. 2.140.7
Vnio quando facta eſt per viam pacti, & concordiæ à Sede Apoſtol. approbatæ cum clauſ. *de ſeruiendo beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem*, tunc nequit Epiſcopus deputare Vicarium perpetuum. 8
Vnio eſt duorum, vel plurium beneficiorum, aut Eccleſiarum ab Epiſcopo, vel alio ſuperiore facta annexio. 2.293.1
Vniones quædam ſunt perpetuæ, quædam temporales, & quæ ſint. 2.294.3
Vnio in dubio præſumitur facta potiùs contemplatione Eccleſiæ, quàm perſonæ. 4
Vnio fit tribus modis. 5
Vnio fit primo modo, vt ex duobus beneficiis vnum fiat, & quid operetur. 6
Vnio fit ſecundo modo, vt vna Eccleſia alteri ſubiiciatur, ſeu vnum beneficium alteri acceſſoriè. 9
Beneficium acceſſoriè vnitum per vnionem manet extinctum, & fit prædium beneficij principalis. 8
Beneficium acceſſoriè vnitum exprimi non debet. 9
Vacare nunquam cenſetur beneficium acceſſoriè vnitum. 10
Litteræ vnionis acceſſoriæ non dicuntur litteræ beneficiales, ſed de proprietate, & re profana. 11
Cauſa vnionis non dicitur cauſa beneficialis. 12
Poſſeſſione capta Eccleſiæ, ſeu beneficij principalis, etiam alterius illi vniti intelligitur capta. 2.295.19
Vnio tertio modo fit duorum beneficiorum, ſeu Eccleſiarum inuicem æquè principaliter. 21
Epiſcopatus duo æquè principaliter vniti reputantur vna diœceſis, & Epiſcopus poteſt reſidendo in vna explere factum alterius. 22
Caſtellanæ, & Hortanæ ciuitatum Epiſcopatus æquè principaliter ſunt vniti. 23
Reſoluuntur dubia circa hos duos Epiſcopatus æquè principaliter vnitos. 24
Valuen. & Sulmonen. Epiſcopatus æquè principaliter vniti ſunt. 2.296.25
Clericus vnius Epiſcopatus non eſt ad carceres alterius etiam vniti ducendus. 26
Clericos ex vna Diœceſi ad aliam vnitam pro ſuis cauſis ire cogere non poteſt Epiſcopus. 27
Calaguritanus, & Calciaten. Epiſcopatus eſt vnicus, & vnica Diœceſis, & vnicus Decanus. 28
Epiſcopus poteſt facere quorumcunque beneficiorum vniones, etiamſi illa reſeruata ſint à Pontifice, ſine tamen poſſidentis, ſeu expectantis præiudicio, niſi reſeruatio eſſet perpetua. 29
Beneficia quæ Seminario vniri poſſit Epiſcopus. 30
Beneficia ſuæ diœceſis non exempta vnire poteſt Epiſcopus, quamuis eorum collatio ob Epiſcopi negligentiam deuoluta eſſet ad Papam. 2.297.31
Beneficium ſuæ Diœceſis, licèt de Iure communi liceret Epiſcopo vnire cum altero alienæ diœceſis, accedente conſenſu Epiſcopi illius, hodie attento Conc. Trid. non licet. 32
Parochiales Eccleſiæ Monaſteriis quibuſcunque, aut Abbatiis ſeu dignitatibus, ſiue Præbendis Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, ſiue aliis beneficiis ſimplicibus, aut Hoſpitalibus vniri prohibentur. 33
Vniones Parochialium, quæ fiunt pro fundatione, dotatione, augmento ſeu conſeruatione Collegiorum, aliorum piorum locorum ad fidei catholicæ defenſionem, & propagationem ſuſtineri poſſunt. 34
Vnio aliquot beneficiorum ſimplicium poteſt fieri ſingulis Præbendis tenuibus Cathedralium, & Collegiatarum inſignium, non omnibus ſimul indiſtinctè vnum, aut plura beneficia 35
Beneficium ſuæ diœceſis ſæculare poteſt Epiſcopus alicui Religioni vnire. 36
Vnionum cauſa faciendarum, aut eſt neceſſitas, aut vtilitas Eccleſiarum. 37
Neceſſitas faciendæ vnionis quæ ſit. 38
Vtilitas faciendæ vnionis eſt, quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur Clerici idonei ad deſeruiendum. 2.298.39
Citatio eorum omnium quorum intereſt, requiritur in vnione facienda per Epiſcopum, non tamen eſt neceſſariò vocanda plebs. 40
Rector, ſiue poſſeſſor beneficij non eſt vocandus in vnione facienda per Epiſcopum. 41
Capituli Eccleſiæ Cathedralis conſenſus requiritur in vnione facienda per Epiſcopum. 42
Canonici ſi conſentire nolint, & iuſta cauſa vnionis faciendæ ſubeſſet, poſſent compelli. 45
Capituli conſenſus an requiratur in vnione facienda per Legatum. 46
Vnio facta ab Epiſcopo ipſi capitulo non valet. 47
Epiſcopus non poteſt vnire Eccleſiam ſubiectam Abbati, aut alij inferiori Prælato abſque illius conſenſu. 48
Vocatio & conſenſus patroni, ſiue eccleſiaſtici, ſiue laici, ac inferioris collatoris, & electorum requiruntur in vnione per Epiſcopum facienda 2.299.49
Beneficium iuriſpatronatus abſque patronorum conſenſu per Epiſcopum vniri non poteſt, & quid ſi vniatur per Legatum de latere. 50
Vnio ex defectu ſolemnitatum quibus caſibus fiat irrita. 51
Vnio ex falſa cauſa impetrata an ſit irrita. 52
Papa ſolus poteſt vnire Epiſcopatus. 53
Epiſcopus poteſt vnire beneficia, & Eccleſias ſuæ diœceſis. 54
Legatus à Latere poteſt ex cauſa rationabili, & legitima vnire beneficia ſuæ prouinciæ, quæ conferre poteſt. 2.300.55
Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt beneficia vnire niſi ſpecialiter ſibi ab Epiſcopo committatur. 56
Capitulum Sede vacante poteſt vnire ea beneficia, quæ poteſt Epiſcopus, dummodo per talem vnionem iuriſdictioni epiſcopali nihil detrahatur. 57
Archiepiſcopus vnire poteſt beneficia in ſua diœceſi. 58
Abbates, atque alij Prælati Epiſcopo inferiores, quando poſſunt vniones facere. 59
Vnio non præſumitur, ſed probari debet ab eo, qui factam dicit. 60
Vnio probatur per inſtrumentum, ſeu litteras ipſius vnionis, & ex diuturnitate temporis immemorialis. 61
Vnio probatur ex verbis enuntiatiuis plurium inſtrumentorum antiquorum, modò originem haberent à diuerſis perſonis non ſuſpectis. 62
Vnio probatur in antiquis ex teſtibus de publica voce & fama. 63
Vnio probatur ex diſmembratione, quæ per neceſſe præſupponit vnionem. 2.301.64
Vnio quando dicatur ſortiri effectum. 65
Reg 11. *Cancell.* reuocatoria vnionum non ſe extendit ad vniones factas ex cauſa neceſſaria, putà ex cauſa dotis pro beneficij erectione, vel pro augmento dotis neceſſario pro ſuſtentatione cultus diuini 66
Vniones perpetuæ à 40. annis citra factæ examinari ab Ordinariis tanquam à Sede Apoſtol. delegatis poſſunt. 67
Vnio poteſt fieri per Epiſcopum abſque Capitulo vbi extaret

Digitized by Google

extaret conſuetudo in contrarium. 1.307.9
Vnio vbi fit ab Epiſcopo tanquam Apoſt. Sedis delegato, etiam Capituli conſenſus requiritur. 1.308.10
Vide *Capitulum*.
Vniverſitas an & quando poſſit cenſuris affici. 2.50.221
Vide *Collegium*.
Vnum qui admittit, repudiare ei non licet quod admiſſo connectitur, ab eoque neceſſariò decurrit. 1.457.105
Votum abſentis, vt per procuratorem poſſit ſuſtineri tria requiruntur. 1.241.101
Vota conditionata, incerta, aut ex alio capite inutilia pro non datis habentur. 1.252.200
Votum caſtitatis poſt matrimonium conſummatum emiſſum ab altero coniuge abſque alterius licentia, eſt validum. 1.579.8
Beneficia non vacant poſt emiſſionem ſimplicium votorum biennij in Societate Ieſu. 1.581.34
Penſiones non extinguuntur per biennij vota in Societate Ieſu, ſed durant vſque ad profeſſionem ſolemnem. 35
Voti obligationem non inducit ſolum propoſitum ſuſcepto habitu monachali. 1.597.173
Votum omne mutatur in votum Religionis. 1.599.183
Vota omnia ſiue perſonalia, ſiue realia commutantur ipſo iure in religionis profeſſionem. 184
Votum ſubſidij Terræ ſanctæ commutatur in profeſſionem, non ſolum quoad illuc eundi laborem, ſed etiam quoad illius ſubſidij expenſas. 185
Votum Illuſtriſſimi D. Paulutij S. Congregationis Concilij Secretarij. 2.246.189.& ſeqq.
Vide *Religioſus*, *Electio*.
Vſufructuarius tenetur ad collectas, & onera realia, quæ ratione fructuum imponuntur. 2.340.48
Vſurpationis ſuſpitio non cadit in iurepatronatus, cuius præſentatio ſpectat ad aliquam Confraternitatem. 2.206.149
Vſurpationis præſumptio per dict. *plerumque*, qua vtitur Concil. Trident *ſeſſ.* 25 *de reform. cap.* 9. an cadat in ſingulos cum iuriſdictione in loco beneficij potentes taxatiuè, vel demonſtratiuè, & vniuerſaliter. 2.207.150
Vſurpationis præſumptio non cadit in Eccleſia domina caſtri, aut iuriſdictionis temporalis. 152
Vulnerans, vide *Immunitas*.

X

X*Enodochium* deriuatum à Græco vocabulo interpretatur locus vbi peregrini gratis ſuſcipiuntur. 2.81.2

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google